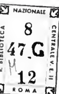
8. 47. G. 12

Posseduti della stessa ediz. solo il Tractatus

I

13-15-8-73

8-47-G 12

Digitized by Google

D. D.
NICOLAI RODRIGVEZ

FERMOSINI,

DE

OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ.

Digitized by Google

Digitized by Google

D. D. NICOLAI RODRIGVEZ
FERMOSINI,
QVONDAM COLLEGÆ
DIVI ÆMILIANI SALMANTICÆ,

PRO SACERDOTIBVS ET GRADVATIS; DEINDE CANONICI Doctoralis Ecclesiæ Austuricensis; & post Canonici Pœnitentiarij Vallisoletanæ Ecclesiæ, & in eius Tribunali Sanctæ Inquisitionis (Fiscali Electi) iam Inquisitoris Creati; & itidem à Rege PHILIPPO IV. Iudicis Bonorum Confiscatorum dictæ Inquisitionis etiam Intitulati; demum Fiscalis Electi pro Supremo Consilio Sanctæ & Generalis Inquisitionis; nunc eiusdem Consiliarij.

TRACTATVS SECVNDVS
DE
OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ.

AD TITVLVM XXII. LIBRI I. DECRETALIVM GREGORII PONTIFICIS IX.

A Titulo de Postulatione Prælat. ad Titulum de Officio Vicarij.

Cum Indice multiplici Titulorum, Capitum, Quæstionum, Canonum, Legum, Iurium, Locorum, Rerum & Verborum in hoc Tractatu contentorum.

EDITIO PRIMA IN DVOS TOMOS DISTRIBVTA.

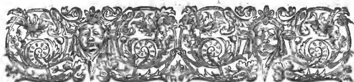

LVGDVNI,
Sumptibus HORATII BOISSAT & GEORGII REMEVS.

M. DC. LXII.

CVM PERMISSV SVPERIORVM.

ILLVSTRISS. AC REVER. D. D.

ANTONIO DE PIÑA ET HERMOSA,

IAMDIV COLLEGÆ S. SALVATORIS Obeten apud Salmantinos, & in eius Vniuersitate Institutionum Primario; inde Auditori Consilij Nauarræ Regni Creato, ac Senatui Granatensis Cancellariæ Assignato; post hæc in nostro Consilio Supremæ Inquisitionis laudabiliter se gerenti, ad Præsulatum Regalis Cancellariæ Vallisoletanæ volanti, miréque habito, & Episcopo Salmantino Nominato, Electo, atque confirmato inibi acceptione communi gubernanti, quasi intempestè translato ad Ecclesiam Malaçotens. in præsentiarum eius, iusto & integerrimo Moderatori.

SVVS EX CORDE

D. D. NICOLAVS RODRIGVEZ FERMOSINO.

AMPRIDEM mihi in Votis fuit (CLARISSIME TANTÆ DIGNITATIS ECCLESIASTICÆ PRÆSVL) inter nonnullas lucubrationes Canonici Iuris tibi, quæ propriissima essent assignare, & quia Te aspicerem in initio huius cogitationis scientiæ legalis practicum Professorem, inclinabar animo Te Patronum adeiscere alicuius ex Tractatibus

ã 3 lib. 1.

lib.1. Decretalium, ad praxim litium accommodatiorem. At quia iam te inspexerim grauem spiritualis rei Amatorem, in animum reuocaui exercitationes quasdam optimi Pastoris Ecclesiastici tuo conspectui repræsentare, vt quod ego speculatiuè peruigilassem, deaurearum practicè tuâ doctrinâ, & exemplo redderetur. Multi quidē peritiores rem difficilē existimarunt, quam ego aggredi, decreui, vt parum cultam & à Doctoribus Antiquis, & à Neothericis eam potiùs silentio cōmendantibus, quàm colere curantibus; aut quia insolitam, aut infructuosam, & non sine fundamento, cùm Lambertinus, Mendosius, Nicolaus Garcia, ac alij, materiam *Postulationum & Electionum*, (vt infrà aduerto in principio Rubricæ de Electione) ab aula recessisse firmarent, qui, & securiùs de aliis subsequentibus Titulis Libri 1. Decretalium, vsque ad Titulum de Officio Vicarij possent confirmare; eò quòd DD. Canonistæ aliorum quinque Librorum Decretalium, subtilissimi atque copiosi Scriptores de his, quibus Nos studuimus manu leuata, & quasi calamo obtuso, transeundo diuagarunt, & non miramur attenta Rubricarum serie, quarum nonnullæ Theologorum ingeniis egeant, aliarùmve officia Ministrorum Ecclesiæ pertingentes parum vtilitatis afferentium. Hac inquam Præfatione manifestum profero meæ insufficientiæ ad rem sic aridam vberem reddendam. Sed quia Te Doctorem toto corde conspicio, iam Manuductorem Te aduerto, vt feliciot ad portum perueniam; Accipe, lege & protege Beneuolus (Amantissime Antistes) Tractatum hunc in duos Tomos sparsum *DE OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ*, compaginatum super *Lib. 1. Decretal. à Titulo de postulat. Prælator.* Titulos 22. comprehendentem, *vsque ad Titulum de Officio Vicarij*, quem sic intitulaui, partitionis formam sequendo ad quinque Libros Decretalium, cùm inter alios Gregor. IX. nulli alij sint curæ, & Gubernatoris Ecclesiastici Officio intra propriam eius Ecclesiam aptiores. Et licèt non ignorem nonnullos similes Tractatus compositos esse, sed super singulis Capitibus illorum, non sic abundè hucvsque alius, cùm capiant illum ferè 1100. Quæstiones, præter alias tantùm signatas. Viue in annos prosperos, vt prosequaris benefaciendo, similia in me conferens, ex tot beneficiis à tempore iam collatis, & Vale.

INDEX

ELENCHVS CAPITVM QVÆ REPETVNTVR SVB HIS TITVLIS XXII.

A Titulo de Postulatione Prælatorum, vsque ad Titulum de Officio Vicarij.

Ad

Ad Rubricam & Titulum de Translatione Episcopi. ibid.

Ad Rubricam & Titulum, de Authoritate & vsu Pallij. fol. 165

Ad Rubricam & Titulum de Renuntiatione. ibid.

Ad Rubricam & Titulum de suppl. neglig. Prelator. folio 199

Ad Rubricam & Titulum de Temporibus Ordinationum. Cum 16. quaestionibus. *ibidem.*

Ad

TOMVS SECVNDVS.

De Officiis, & Sacris Ecclesiæ.

Sub his Capitibus includuntur 1184. *Quæstiones ex proposito tractatæ præter alias, quæ alibi tractatæ, aut tractandæ insinuantur sub Paraphrasi cuiusque Capituli.*

SERIES

SERIES
CAPITVM, ET QVÆSTIONVM,
Quæ continentur in Tomo Primo, & Secundo, de Officiis, & Sacris Ecclesiæ.

Ad

Ad

cuius

cuius Diœcesi natus est Pater Clerici ordinandi? *p.246*

III. An filius alicuius Officialis Regij, vt Senatoris, possit ab Episcopo illius loci ordinari? Et an possit Episcopus ordinare Barones feudatarios, & eius filios, vel ordinare scholares Vniuersitatis? Et an professi eiecti à Religione ob delicta, quibus fuerunt ordine, & habitu exuti, ordinentur ab Episcopo originis? Et à quo relegatus debeat, ac possit ordinari? Et quo pacto ratione Domicilij quis ordinari possit? *pagina* 249.

IV. An Episcopus possit familiarem non sibi subditum ad ordines promouere, si vltimus triennij dies sit inceptus? Et quid si seruitium inceptum sit ante assumptionem ad Episcopatum? Et an possit Episcopus ordinare familiarem, qui illum in Ciuitate seruit, sed extra eius domum? Et quid si familiaris Episcopi degeret per triennium in Religione remota? Et an possit ordinare famulum sui familiaris? Et quo pacto probetur triennalis familiaritas? *p.252*

V. An statim debeat Episcopus conferre beneficium suo familiari triennali, vt possit illum ordinare? Sed an si conferat ei beneficium in sua Diœcesi, possit illum ordinare? non expectato triennio? An possit Episcopus ordinare ante triennium familiarem sibi non subditum ratione beneficij obtenti in alia Diœcesi? Et an ad titulum Patrimonij, seu pensionis? Et quid de familiaribus Cardinalium, seu de Magistro actorum? Et an priuilegium Trid. in Cap te nono, Sessione vigesima tertia, extendatur ad Episcopum titularem tantùm? Et an Episcopus possit cum suo familiari triennali dispensare in interstitiis, aut dimissorias concedere, vt ab alio ordinetur Episcopo? *p.254*

VI. An Episcopus possit ordinare aliquem ratione beneficij, & num debeat esse perpetuum? Et an sufficiat, vt sit simplex? Quid si illud sit tenue, vel possit ordinare illum, cui paulò ante beneficium confert? Et an si habeat beneficia in Diœcesibus pluribus; possit à quolibet Episcopo cuiusque beneficij ordinari? Et an sola actualis beneficij possessio sine titulo, & collatione, sufficiat, vt quis ordinari queat? *p.259*

VII. An Episcopus possit ordinare aliquem, qui in sua Diœcesi haberet pensionem, commendam, aut præstimonium, seu alia beneficia? Et an ad titulum Patrimonij, & quale sit sufficiens? Et an possit dispensare in insterstitiis Episcopus beneficij, vel concedere dimissorias, vt quis ab alio ordinetur? Et quid de Episcopo, qui ordinat ad titulum Patrimonij? Et an Clericus possit alienare Patrimonium absque licentia Episcopi, si aliunde acquisiuit beneficium, vel alia bona sufficienter pro victu? *pagina* 262

VIII. An contracto iam ære alieno, tempore, quo Patrimonium in titulum alicui collatum est, nondum tamen susceptis Ordinibus, eius prætextu iustè ad Ordines promoueatur, vel ob instam causam post factam Ordinationem, Patrimonij alienationem patiatur? Et an donatio Patrimonij absolutè, & illimitate facta Clerico, causa suscipiendi Ordines sacros, ad hæredes transmittatur? an vero mortuo donatario, ad donantem reuertatur? Et an sufficiat Patrimonium ab alio donatum sub conditione, vt casset statim, ac ordinando de sustentatione prouisum est? Et an Patrimonium Clerici illi à Patre donatum, vt possit ordinari, sit supputandum inter bona legitima? Et num Patrimonij bona gaudeant priuilegiis Ecclesiasticorum? Et de aliis? *p.269*

IX. An Episcopus in aliena Diœcesi possit sine licentia conferre suis subditis primam tonsuram? Et an Episcopus inusitatus ad ordinandum in aliena Diœcesi, possit ibi ordinare non solum suos subditos, sed etiam alienos, litteras dimissorias suorum Episcoporum reportantes? Et an dans primam tonsuram sine licentia proprij Episcopi, peccet mortaliter? Et an sit nulla collatio primæ tonsuræ ab alieno Episcopo sine licentia proprij Episcopi, non subditos ordinare, hoc est, sine litteris dimissoriis, vulgò *reuerendas*? *pagina* 272

X. An laicus ordinatus ab alieno Episcopo gaudeat fori priuilegio? Et an possit

QVÆST. I. AN suspensio huius Capitis, & aliorum de Ordinato ante legitimam ætatem, sit imposita ipso jure, aut veniat imponenda? Et quid ex constitutione Pij II. Et an si quis recipiat Ordines minores extra tempora ante legitimam ætatem, incidat in Bullam ipsius Pij II. latam anno 1401. Et quid si suscipiat Ordines sacros? Quid autem si ordinatur cum ignorantia crassa, vincibili, aut inuincibili? et an ordinatus ordinibus sacris ante pubertatē, teneatur cōtinere? p.291

Ad

Digitized by Google

An

II. An si Parocho electo, & pacificè possidenti occurrat impedimentum in fine anni; quominus ordinari queat, excusetur? Et an obtinens Parochialem insufficientem ad victum, teneatur promoueri ad sacerdotium intra annum? Et an Parochus, qui Parochiam suscepit animo dimittendi, & non suscipiendi sacerdotium, possit fructus suos facere? Quid si animo ordinem suscipiendi, & postea mutet voluntatem? Et an possit Episcopus dispensare, vt promotus ad Parochialem Ecclesiam, non affirmet intra annum, & durante studiorum tempore, quorum causa dispensat? *pag.*370

Ad Textum in Cap. Praeterea, V. hoc titulo in ipso. p.374

Ad Textum in Cap. Quaeris à nobis, VI. hoc titulo. p.375

QVÆST. I. AN sit culpa mortalis accipere beneficium simplex animo non perseuerandi in statu Clericali, aut non ascendendi ad Ordines sacros? Et an qui suscipit primam tonsuram, vel minoribus Ordinibus initiatur animo non ascendendi ad alios Ordines? *ibid*

Ad Textum in Capite, Ad aures VII. hoc titulo. p.377

QVÆST. I. AN Medicus propter euentum mortalitatis infirmi, impeditur ad Ordines sacros promoueri, si peritus, & sollicitus est, ac traditiones artis Medicæ obseruet? Et an Medicus de publico stipendiatus fiat irregularis, si ex amissione curandi, pereat infirmus? Et an Medicus effectus sacerdos, possit sine peccato mortali exercere artem Medicinæ? Et an Medicinæ ars sit liberalis, & nobilis, sicut Aduocatiæ? Et an Medici teneantur, eum gradum Vniuersitatis recipiunt, emittere fidei professionem? *p.*378

II. An Clericus in sacris exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem, sit irregularis, morte sequuta; licet adhibeat necessariam diligentiam? Et an venæ incisio, sit Clericis, & Religiosis prohibita; si vt incurrant irregularitatem latam in Cap. Tua nos, de Homicidio; & si vulneratus vulnere non lethali mortuus sit Medici, vel propria incuria, incurratur irregularitas? Et an Clericus in minoribus constitutus possit exercere Medicinam sine alia dispensatione Pontificia? *p.*383

Ad Textum in Cap. Cum bonæ, VIII. hoc titulo. p.386

QVÆST. I. AN qui manet suspensus priuatur beneficio? Et an suspenso ab officio illicitè, conferatur beneficium? Et an suspensus, qui absolutionem obtinuit, possit retinere beneficium tempore suspensionis sibi collatum? Et an suspensus, vt priuetur beneficio, debeat per triennium esse contumax, tam in causa ciuili, quàm criminali? Vel sufficiat, vt per annum contumax perseueret? Et per quod tempus, transacto tali tempore, debeat iudex eum spectare, vt illum priuet beneficio? *p.*386

II. An suspensus à beneficio validè accipiat aliud beneficium? Et an suspensus à beneficio, validè suspendatur à iure collationis beneficij, confirmationis, electionis, &c. sibi prouenientes ratione beneficij, à quo suspensus est? Et an collatio beneficij facta excommunicato tolerato, sit valida? Et quid de ea, quæ facta est suspenso, vel interdicto? An excommunicatus validè acceptet beneficium, si ante excommunicationẽ fuerit ei collatum? Et an excommunicatus sit inhabilis ad recipiendas pensiones? *p.*390

III. An excommunicatus, cui facta est collatio beneficij, possit post absolutionem retinere, vel acceptare illud, sine noua collatione? Et quid si cum eo fuerit ab Episcopo dispensatum? Et remissiuè de aliis. *p.*393

Ad Textum in Capite, A multis, IX. hoc titulo. p.394

QVÆST. I. ORdo Episcopalis an necessariò includat Presbyteratum, sub textu nostro, art.1. & art.7. An laicus possit eligi in Episcopum? Et an cum quis eligitur, seu consecratur

Ad

De Sacramento Confirmationis.

mentum Confirmationis ministrari? Et an si Episcopus confirmaret infantes ante vsum rationis absque iusta causa, peccet mortaliter, siue venialiter, aut nullo modo? *p.106*

XIV. An Sacramentum Confirmationis sit ad salutem necessarium ex vi suæ institutionis? Vel præcepti Diuini positiui? Seu an sit aliquod præceptum ecclesiasticum suscipiendi illud? Vel an quis peccet mortaliter non suscipiens hoc Sacramentum Confirmationis? Vel saltim sit peccatum veniale illud non recipere ex negligentia? Et an possit Pontifex præcipere sumptionem huius Sacramenti sub peccato mortali? *p.109*

XV. An de necessitate Sacramenti Confirmationis, sit necessarius Patrinus, & quod ipse sit confirmatus, vt contrahat cognationem, aliàs non? An plures in numero cum qua obligatione? Vbi de Religiosis, ac vero respectu vxoris? Vbi etiam breuiter de effectibus, quos producit Sacramentum Confirmationis? *p.113*

Ad Rubricam, & Titulum, De Sacramentis non iterandis. p.117

QVÆST. I. AN ratio non iteranda Sacramenta, dependeat à caractere, qui imprimitur illorum susceptione? Et in quibus Sacramentis hæc caracteris impressio contingat, in quibus verò non? *ibid.*

II. An caracter ita sit indelebilis, vt etiam post mortem, tam in Beatis, quàm damnatis permaneat? Et an ita in alia vita permaneat, vt maneat cum potestate sibi annexa ad validè recipienda, vel danda alia sacramenta? Et an Circumcisio in lege veteri caracterem imprimeret? Et an si, v. g. Matrimonium imprimeret caracterem indelebilem, posset reiterari etiam inter diuersos conjuges? *p.121*

III. An quia Rubrica nostra inscribitur de Sacramentis non iterandis, congruè nihilominus agi possit de cæteris Sacramentis reiterabilibus, & de eorum vsu, administratione, ac subjecto, cui ministrantur? Vbi quid sit Sacramentum, quibus nominibus sumatur, & quid sit signum? An Christus Dominus ea instituerit? Quo in loco? Qua ratione? Quæ sit eorum natura? Et quo numquam numero in lege gratiæ fuerint instituta, ac de aliis breuiter? *p.123*

IV. An in lege Euangelica fuerint necessaria Sacramenta? Et an constent essentialiter ex rebus, & verbis? An Christus materiam, & formam Sacramentorum determinauerit pro toto orbe? An detur in omnibus materia proxima, & remota, determinata ex Christi institutione? Et an requiratur quod materia, & forma eorum simultate temporis coexistant? *p.131*

V. An Ecclesia possit variare materiam Sacramentorum à Christo assignatam? Quid de variatione formæ? Quibus modis contingat? Et an in coniunctione materiæ, & formæ Sacramentorum, detur paruitas materiæ? An detur in verbis formæ Sacramentorum? Et an ea detur in interruptione formæ Sacramentorum? An quis peccet mortaliter variando formam, & materiam? Et quid si formam absolutionis variet in Sacramento Pœnitentiæ; dum tamen verba significent actum iudicialem? *pag.134*

Ad Textum in Capite, Pastoralis I. hoc titulo, De Sacramentis non iterandis. p.138

QVÆST. I. QVare ordinati in Subdiaconum, deficiente manus impositione, non iterùm ordinetur, sed cautè sit supplendum quod incautè fuerat prætermissum? Et quare idem dixerit Pontifex de Confirmato, non Chrismatis, sed olei Vnctione? Cum reuera Subdiaconus ordinatus cum Calice non consecrato, debeat iterùm ordinari? Et sic iterum confirmari qui tantùm oleo fuerit confirmatus, cum Chrisma necessarium in administratione Sacramenti Confirmationis videatur? *p.138*

DE SECVNDA PARTE Textus nostri.

QVÆST. II. AN Pontifex possit si balsami copia deesset, dispensare, vt Sacramentum Confirmationis administretur cum solo oleo oliuarum? Seu an præcipere, vt in articulo

Ad Textum in Cap.II. vsque ad XVII hoc titulo, & in Cap.XV. Trid.sess.25. & Clem.Const. p.221

Ecclesię receptitię, in qua eius pater fuit receptus? An Trid. Decretū in dict. c. 15 sess. 25. de reform. locū habeat, & se extēdat ad illegitimos regulares filios Religiosorum? An filius Presbyteri, qui simul cum patre in eadem Ecclesia beneficium retinet, teneatur pręcisè illud dimittere, renunciare, siue permutare sub pœna priuationis, vt nec sufficiat quod pater suum beneficium dimitteret intra illud tempus? Et de aliis dubiis? Et an procedat si super beneficio filij, aliquis haberet regressum? Et quid si tantū esset beneficiū in persona patris, & filij cum alternatiua residentia? p. 236

V. An Episcopus possit dispensare, vt filius Clerici illegitimus queat habere beneficium in Ecclesia, vbi pater, vel eadem beneficia, quæ pater habuit, vel spectet ad solum Papam hæc dispensatio? An saltim possit Episcopus, si quos inuenerit in Ecclesia intrusos, assignare eis terminum competentem ad docendū de dispēsatione Apostolica si fortè ea sint suffulti? An quælibet dispensatio generalis Pontificia sufficiat, seu debeat esse expressa ad beneficia paterna? Vbi de pluribus casibus, in quibus exemplificatur c. 2. hoc tit. Et an suffragetur tali illegitimo tolerantia Episcopi, siue possessio quieta annorum scilicet 30. p. 238

Ad Rubricā & Titulū, De seruis non ordinandis, & eorū manumissione. p. 247

Qvæst. I. An seruitus sit naturæ contraria? Quid sit? Vnde origo etiam mancipiorum? Quibus modis contingat? An vna sit species seruorum, seu plurimæ? Et quam potestatem domini præstent, quominus serui ordinari queat? Vbi de seruis adscriptitiis, cēsitis, inquilinis, ordinariis Vicariis, & mediastinis, & de aliis, qui sub prædictis nominibus includuntur? p. 242

Ad Textum in Cap. I. II. III. IV. & VI hoc titulo. p. 250

Qvæst. I. Manumissio quare requiratur, vt seru' ordinari valeat ritè, & rectè, cū sint plures serui, qui sine vlla manumissione possint, non solū, dño contradicente ordinari; imò & ducere vxores, aliosque act' gerere in iure validos? Vbi plura de manumissione, & eius effectib', ac de libertis, & libertinis? *ibid.*

II. An oporteat vt manumissio sit omninò libera, ad hoc, vt seruus manumissus valeret ordinari, seu profiteri, debeatque esse absoluta, aut sufficiat sub aliqua cōditione? An manumissio debeat antecedere ordinationē, vel sufficiat per ordinationem ipso facto fieri? Et an sufficiat etiam licentia domini tacita? p. 254

Ad Textum in Cap. Seruorum, II. hoc titulo, De seruis non Ordinandis. p. 256

Qvæst. I. An si Episcopus sciens ordinet seruum alienum in sacris sine licētia domini, seruus tunc fiat liber? Et an teneatur Episcopus, si scienter eum sacris ordinet, reddere domino aliquam satisfactionem condignam? Et num idem procedat si seruum tantū in minoribus ordinatet? An si seruus ordinetur in minoribus. contradicente domino, consequatur nihilominus libertatem, si domino satisfactio reddatur nolenti? Et quid de seruo, in quo jus pignoris habebā? Et quas pœnas incurrat seruus, ignorante domino ordinatus? p. 257

II. Si Episcopus ignorans conditionē seruitutis, seruum in sacris ordinet, an teneatur ad satisfactionē domino faciendam qui Episcopum induxerunt ad ordinationem, vel rogando, vel falsū testimoniū ferendo? Et an si interlocutores culpa careant, & bona fide, aut cum ignorantia rogarunt, teneantur nihilominus satisfacere domino, vel seruus ipse ordinatus? An si seruus fraudibus vsus profiteatur? vbi per quod tempus si dominus taceat, nec petat si seruum ordinatum restitui, aut professum non audiatur? Et num monasterium debeat aliquam domino reddere satisfactionem? p. 259

III. An si seruus professionē omittat intra triennium, casu quo à domino reuocari potest, validè profiteatur? An seruus possit delinquere, & teneatur ex delicto? Et an dominus possit illum defendere pro suo interesse? Et an aduersus dominum detur actio propter damnū à mancipio suo culpabiliter illatum absque domini culpa? Et an hæc obligatio liget illico in foro conscientiæ, aut solum post Iudicis condemnationem? Et quibus probationibus procedatur in seruum? p. 261

Ad Textum in Cap. De famulis, III. hoc titulo. p. 263

Qvæst. I. An ætas fuerit de iure antiquo, vt dominus serui eum posset manumittere? Et qua authoritate si esset ætatis minoris? Et in qua ætate serui possent, ac possint manumitti? Et

Fermosin.de Offic.& Sacris Eccles.

õ 3 Ad

Series Capitum,

Ad

Ad Rubricam, & Titulum de Bigamis non ordinandis. p.342

QVÆST. I. AN irregularitas ex Bigamia, seu Polygamia sit Iure Diuino, vel tantum Canonico? Et an ad illam contrahendam requiratur, quod vtrumque matrimonium sit consummatum, seu sufficiant sponsalia? Seu amplius requiratur seminis emissio intra vas mulieris; Et quod ipsa insimul semen emittat? p.343

II. An qui ante Baptismum duas habuit vxores legitimas, & cum vtraque consummauit, sit Bigamus, maneatque irregularis post Baptismum? An qui contrahit duo matrimonia, sed vtrumque inualidum, sit Bigamus? Et quid si duo consummat matrimonia, alterum quidem irritum? Et an Bigamia cadat supra infidelem pro tempore infidelitatis? Et an Monogamia fuerit in honore apud Gentiles? p.346

Ad Cap. I. I I. & Penult. De Bigamis. p.349

QVÆST. I. QVare Bigami existimentur mariti repudiatarum vxorum, cum pateat nullum posse propriam legitimam vxorem repudiare? Et quare vera Bigamia dicatur illa, quæ ex duobus matrimonijs oritur successiuè, contractum secundum, mortua prima vxore, cum hic nullus detur substantialis defectus ex parte Sacramenti in secundo matrimonio; & è contra videamus pœnitentiam iure imponendã propter secundas nuptias? Et an ad Bigamiam veram contrahendam sufficiat duplex matrimonium exterius contractum, & consummatum, quando contingit alterum eorum inualidum esse? p.350

II. An Bigamia incurratur per multiplicem concubinatum, deficienti matrimonio iure, vel de facto? An Bigamus sit, qui ducit eam, quæ ab alio corrupta est? Et quid si non recepto semine? Vel quæ integra manens semen virile recepit, aut extraordinariè, sodomiticève cognita est? Et an Bigamus verus sit, qui prima legitima superstite, & nondum vxore cognita, ad alias transiuit nuptias, illasque consummauit, si postea coactus ab Ecclesia, ad priorem vxorem redeat, ac illam cognoscat? Et quid si quispiam prioris matrimonij, nullitate cognita propter impedimentum dirimens, aut ex defectu consensus, aliud ineat? Et quid si ignorauerit impedimentum subesse, quo postea cognito matrimonium separetur judicio Ecclesiæ? p.352

Ad Textum in Capite, Super eo, II. hoc titulo. p.357

QVÆST. I. AN Pontifex Summus possit in vera Bigamia, & irregularitate ab ea orta dispensare? Et qua potestate? Et an Episcopus ad sacros Ordines suscipiendos, seu ad minores, vel dispensare cum Bigamis propriis, vt in susceptis ordinibus ministrent, vel saltem quoad minores ordines cum Bigamis interpretatiuis? Et num Commissarius Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia? ibid.

II. An si Bigamus proprius, vel interpretatiuus transeat ad Religionem, possit Episcopus cum eo dispensare ad sacros Ordines suscipiendos? Et an possit dispensare, quando merus laicus Bigamiam contraxit, qui nondum statum, aut priuilegia Clericalia habuit? Vel in casu, quo adsit legitima, & euidens causa, vt notabilitatis, & scientiæ? Et an ad impetrandam dispensationem in Bigamia, debeat explicari, quod nuptiæ ter, aut quater, aut pluries sint celebratæ, vt facere mentionem, quod est ligatus duplici Bigamia? Et an proprius Bigamus, aut interpretatiuus priuetur priuilegio fori, & canonis; item, & habitus Clericalis, ac beneficio Ecclesiastico, aliisve ministeriis Ecclesiæ? Et quid de Bigamo similitudinario? p.361

III. An dispensatio præueniua, & præseruatiua remouens de medio obstaculum Canonis inductiui Bigamiam, impediat Bigamiæ incursum, & efficiat vt permaneat præseruatus, non solùm Clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum? Et an dum Papa dispensat verè in

ō 4 defectibus

III. An

Ad

Ad

Series Capitum,

quare introductus in Ecclesia Catholica? et rhus apud Gentiles, quando in vsu? et quod ab hæreticis incensi vsus ineptè reiicitur? Vbi qui mittentes, thurificuli, & sacrificati dicerentur? p.552

II. An Archimandrita, Archigerontes, siue Diœcetæ, Archipsaltes, & Archiphaxaphonista sint Ministri deputati ad exercenda aliqua officia intra Ecclesiam; et quæ illa fuerunt, aut sint? p.554

Ad Rubricam, & Titulum, De Officio Vicarij.

QVÆST.I. Vicarij perpetui Parochialium, an dicantur beneficiati, sicut & ipsi Parochi? et an Vicarij earum alij, qui perpetui non sunt dicantur amobiles, nec vllo modo beneficiati? et qua differentia nominentur ad seruiendum in Parochialibus? et an Rectore mortuo, duret nihilominus sibi Vicarius perpetuò suffectus? Et an idem sit de Vicario temporali? Et an mortuo Præside, siue Episcopo, possit eius Vicarius execere iurisdictionem? et qui de materia Vicarij perpetui in beneficiis, aut temporalis sitem & Episcopi agant? p.558

Ad Textum in Cap. I. & II. hoc titulo, De Officio Vicarij, in ipso, p.563

Ad Textum in Cap. III. & fin. hoc titulo, De Officio Vicarij. p.564

QVÆST.I. AN Vicarij perpetui constitutio, & institutio spectet ad ordinarium Episcopum præcisè, seu queat ad alios pertinere ex Trid. sess.7. de reform. cap.7. in aliquibus casibus? et an in Monasteriis possit Episcopus ponere Vicarium perpetuum, siue temporalem, quando transfertur in illum tota cura animarum? Vbi de differentia inter Rectorem proprium, & eius Vicarium quoad curam, cęteraque munera Parochialia; et cum quo stipendio, siue congrua portione? ibid.

II. An habens dignitatem, vel Canonicatum in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, cui accessoriè, & in perpetuum est annexa Parochialis per Vicarium temporalem esse deputatum ab immemoriali deseruiri solitam, possit in illius Curæ exercitio se intromittere; et quid de Rectore, cui est vnitum aliud beneficium simili obligatione, & vnione? Et an si in ea se ingerant, faciant actum validum? Et an in Ecclesia, vbi est vnus Pastor principalis, possit, & alius æquè principalis, siue Vicarius perpetuus deputari; sic vt eodem tempore ambo deseruire valeant eidem cum plena iurisdictione Parochiali? Et an in Vicario temporali habeant locum regulæ de annali, de triennali, de nominationibus, aut reseruationibus? p.569

III. An Vicarij debeant institui ad præsentationem Canonici, vel beneficiati, cuius Canonicatui, vel beneficio Parochialis accessoriè est vnita? Et quando dicatur vnio facta plenè quoad temporalia, & spiritualia? Et in quo differat vtraque, si quoad vnum, & non aliud facta sit? Et an Rector Ecclesiæ Patronatæ possit apponere Vicarium temporalem sine consensu Patroni? Et an Rector, siue Episcopus possint semel assignatam portionem, siue congruam Vicario perpetuo, aut temporali reuocare, vel diminuere? Et an appellatio à nominatione Vicarij, vel assignatione congruæ operetur vtrumque effectum? p.574

IV. An Rectoris prohibitio se ingrediendi in cura animarum, spreto Vicario, absolute intelligatur, seu tantum procedat in Vicariis Parochialium vnitarum alteri beneficio independenter? Et an Vicarij iuxta Trident. in cap. 7. de reformat. sess. 7. & const. Pij V. perpetui pro tempore deputati teneantur expedire nouam prouisionem, & soluere annatam? Et an si dubium est, num Vicaria sit perpetua, vel temporalis, debeat attendi vltimus status? Et an appellatio à nominatione Vicarij facta ab Episcopo, seu ab assignatione congruæ pro victu Vicarij, suspendat vtrumque effectum, vel tantum deuoluat; non enim executionem impediat? p.576

V. An in Vicariis perpetuis Parochialium vnitarum debeat fieri concursus, sicut in Parochialibus, saltim iuris patronatus Ecclesiastici? Vbi quid si Vicaria sit de per se, & si etiam vnita? Et an procedat etiam quando Vicaria vacat in mēsibus reseruatis?

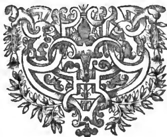
in illis, non vt ordinarius, sed tantum vt delegatus, & in illis appellatio admittatur ab eo ad Episcopum, sicut admittitur à Vicario foraneo? An à Vicario Episcopi, vel ab Episcopo ad Episcopū ipsum, valeat supplicari? Et an Vicarius Episcopi à Papa confirmatus possit recusari ob iustam Episcopi suspicionem? Et an Delegato Episcopi pronocetur ad eius Vicarium? Seu possit prouocari à Metropolitano residente in Ciuitate Salmantina ad Archiepiscopum Compostellanum? *p.622*

VII. An Vicarius Generalis Episcopi possit in integrum restituere aduersus sententiam sui Episcopi, vel econtrà? An appellari valeat à sententia interlocutoria Vicarij generalis ad ipsum Episcopum? An possit Episcopus pro sua Diœcesi binos Generales creare? Et qui tales sint in Archiepiscopato Toletano? Vbi an consilium illius Archiepiscopi Primatis constituat idem Tribunal cum eodem Archiepiscopo? An à Vicario Ciuitatis appelletur ad ipsum Episcopum? Et an possit Episcopus ad libitum reuocare quemlibet Vicarium Generalem, aut foraneum à se nominatum? *p.628*

VIII. An Vicarij Generalis facultas requirat pro titulo Vicariatus formularium aliquod, quo demonstretur, data sibi Generalis commissio, sicut requiritur ad casus speciales, qui alias ipsimet Episcopo reseruati sunt? An hoc idem procedat in Vicario generali Capituli, Sede vacante? Et quam iste potestatem habeat, vbi de illius nominatione, intra quod tempus, aut cui incumbat Capitulo non nominante? An plures Vicarios valeat constituere, sicut & Episcopus? An vterque Vicarius obnoxius sit Syndicatui? Vel an valeat vlterà sportulas ex officio prouenientes ab Episcopo, vel à capitulo exigere amplius salarium? Et quibus de causis vtriusque iurisdictio finiatur? Vbi de aliis remissiuè. *p.631*

IX. An Coadjutores perpetui cum futura successione, possint dari causa senectutis, infirmitatis, alteriusve impedimenti Episcopis à Papa? Et esto possit, num sic conueniat, vel vt tantum nominetur eis Coadjutores temporales, tanquam Vicarij ad nutum, etiam si sit ad partes remotas Indorum, vbi ex mora successoris, potest aliquod nocumentum parari integræ administrationi Episcopatus? *p.639*

Ad Textum in Cap. fin. hoc titulo, De officio Vicarij in ipso. p.644

QVÆSTIONES 116. HIC INSINVATÆ SVNT, QVÆ deducuntur ex littera cuiusque textus hic repetiti, & non ponuntur ad locum, quia cùm potiùs pertineant ad alia Capitula, vbi vel sunt tractatæ, vel conuenit tractari; ideò longos Commentarios fugiendo, sufficit insinuasse, vt desideranti perlegere, facilis sit earum perquisitio.

Sub Tit. De Postulat. Prælator. in Cap. I.

FAMA an possit matrimonium probare? ibi sub n. 7. de qua in cap. 32. de testibus q. 2. vers. *ad vltimum.* pagina 3

Sententia, vt pronuncietur, an debeat esse redacta in scriptis? ibi sub num. 10. de qua dixi in Rub. de re iud. q. 4. an 1. ibid.

Excommunicationis sententia, an desideret scripturam? ibi sub dicto num. 10. & latè dicta quæst. 4. vers. *ad tertiam.* ibid.

In Cap. II.

ELector an possit variare, qui indignum elegit sub n. 3. de quo sub cap. 7. de elect. & in cap. cum vos de officio ordin. aliquid infra sub cap. 58. n. 15 ibid.

Excommunicati aliqui de Collegio, numquid impediant rectè fieri electionem? hic sub n. 6. Vide sub cap. 39. de elect. pag. 4

In Cap. Bonæ III.

APpellatione pendente, non est aliquid innouandum. hic num. 5. de quo sub cap. 1. & cap. Bonæ 51. de appellat. ibid.

Quasi possessio non acquiritur ex actis, qui sunt gratia iurium incorporalium. hic sub num. 3. latè in cap. cum non liceat 14. de præscript. ibid.

Expositi, quorum origo incerta est, an sint irregulares, seu inhabiles ad officia publica? hic sub n. 7. latè in cap. 16. de iud. q. 8. & infra sub cap. 1. de filiis Presbyt. ibid.

Postulari queat dignus omisso digniori? hic n. 8. latè dico in cap 29. de præb. & dixi in c. de elect. & in Rub. ibi sub quæst. 1. ibid.

Auocationis, & inhibitionis materia hic insinuatur sub n. 10. dixi latè in cap. vt nostrum 56. de appellationibus. ibid.

In Cap. finali.

POstulari an possint tantum Episcopi de vna Ecclesia ad aliam? expenditur per dicta in titulo de translatione Episcoporum. p. 5

Sub titulo, de Electione, in Cap. I.

FVndans, vel dotans Ecclesiam, an habeat ius eligendi, vel præsentandi? hic sub num. 7. latè in cap. nobis de iure Patronatus. ibid.

Oratio indefinita quid comprehendat? sub n. 8. & melius in cap. cum omnes de const. ibid.

In Cap. II.

EMendatus an possit ad Episcopatum assumi? hic sub num. 3. & latè per dicta in cap. testimonium 54. de testib. & infrà sub cap. 12 p. 54

Processus conficiendus super qualitatibus eligendi. sub num. 5. sunt applicanda dicta in cap. quosdam, & cap. quanto, de præsumpt. ibid.

In Cap. Significasti IV.

FIdelitatis iuramentum insinuatur. num. 4. sed latè dixi sub cap. 4. & 5. de iureiurando. p. 55

Papa an subijciatur legibus, vt alij conditores Principes Laici? sub n. 5. & latè in cap. 1 de probationib. q. 8. & 9. ibid.

Papa an possit ab aliquo iudicari, in dicto n. 1. latè in cap. 12. de iudic. q. 8 ibid.

Papa non errat in pertinentibus ad fidem. n. 6

Series Capitum,

In

In

INDEX CANONVM, LEGVM, Aliorúmque Iurium, & Locorum, quæ in hoc volumine lib .1. Decretalium explicantur obiter à titulo de Postulatione Prælatorum, vsque ad Titulum de Officio Vicarij.

Ex Decretalibus.

Digitized by Google

Index Canonum, Legum, &c.

Cap

Ex Sexto Decretal.

V

Ex Clem.

Ex Extrauag.

E

F

I

S

V

Ex Clausul.

A

C

Clausl.

Breue.

C

Bullæ.

Ex Sacra Scriptura.

Sancti.

Innocent.

Rotæ Decision.

Boni Authores.

Ex ff.

A

B

C

D

E

F

H

L.*Iuris*

Ex Codice.

L. Hi

APPROBATIONES DOCTORVM.

EGo infrà Scriptus Doctor Theologus perlegi quæ composuit *ad Titulum*, *De Officijs, & Sacris Ecclesiæ*, *D. D. Nicolaus Rodriguez Fermosinus* Hispanus, &c. nec in ijs reperi aliquid à fide dissonum, & quod publicationem impediat, datum Lugduni. Hac die prima Iulij anni Domini millesimi sexcentesimi sexagesimi secundi.

P. I. ROBE'.

IDem censeo ego infrà scriptus facultatis Parisiensis Doctor Theologus. Hac die prima Iulij anni currentis 1662

Fr. Cyrillus Morel Carmeli Lugdunensis Prior.

LICENTIA.

VIsa Doctorum Approbatione per nos licet Typis mandari Librum, *de Officijs, & Sacris Ecclesiæ, D. D. Nicolai Rodriguez Fermosini*, nam nihil continet contra bonos mores, fidémque Catholicam. Lugduni, die tertia Iulij 1662.

DE NEVF-VILLE VICARIVS GENERALIS.

PERMISSIONES.

NOn Intercedo Regis causa ne Liber cuius Titulus est *D. D. Rodriguez Fermosini Hispani, &c. Tractatus de Officijs, & Sacris Ecclesiæ*, Imprimatur, & in lucem edatur ab HORATIO BOISSAT, & GEORGIO REMEVS, huiusce Ciuitatis Bibliopolis, cum prohibitionibus alijs omnibus Bibliopolis, in hoc casu fieri solitis. Lugduni, die tertia Iulij 1662.

VIDAVD.

FIat iuxta consensum Procuratoris Regij. Die tertia Iulij 1662.

DV SAVZEY.

D.D.

D. D. NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI,

TRACTATVS SECVNDVS.

DE OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ.

AD TITVLVM *DE* POSTVLATIONE Prælatorum.

AD RVBRICAM.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio, electio, confirmatio, & translatio, siuè nominatio, solent ab Interpretibus sub vna tractatione examinari.*
2 *Postulationis diffinitio.*
3 *Postulatio debet fieri à maiori parte Capituli, alias possit Superior eam reiicere.*
4 *Postulatus nequit ante admissam postulationem à Superiore exercere, aut administrare.*
5 *Postulantes facultate postulandi, priuantur, si postulatus ante admissam postulationem à Superiore administret, & pro illa vice fit deuolutio ad Papam.*
6 *Postulatio differt ab electione; quia hac nequit variari, publicato scrutinio, illa sic; donec fuerit Superiori præsentata, & de ratione,* num. 7. & 8. *&* num. 14. & 16.
7 *Electo ante confirmationem, sicut præsentato ante præsentationem, quæritur ius.*
8 *Postulato nullum ius quæritur antè declaratam Superioris voluntatem.*
9 *Postulatus post admissionem à Superiore, dicitur prouisus: & quando in solemni postulatione;* num. 11. *vel in non solemni;* n. 12.
10 *Postulantes non possunt recedere, Superiori præsentata postulatione.*
11 *Postulatio duplex est: alia solemnis, alia non; &* num. 12. & 13.
13 *Postulatus admissus à Superiore non antea consulto, fit habilis, vt eligi valeat.*
14 *Postulantes nequeunt variare, præsentata, Superiori postulatione; & hoc ob reuerentiam Superioris.*
15 *Postulatio facta ab omnibus, vel à duabus partibus, non reiicitur absque iniuria à Superiore.*
17 *Postulari possunt, qui habent legitimum impedimentum Canonicum, ne eligantur.*
18 *Cardinalis eligi nequit, sed postulari.*
19 *Cap.* Ecclesia vestra l. 2. de electione.
20 *Postulatio Abbatum, & inferiorum non est propria.*
21 *Nominatio differt à postulatione.*

1 ELECTIO, confirmatio, translatio, & postulatio, siue nominatio solent ab Interpretibus sub vnica tractatione examinari: & post alios nouissimè Franc. Ton-
2 dutus *p.1.de quaest. benef. c.4. §.6.* recolligit † dicens, *à n.4.* vt *Postulatio sit illius quem eligentes ob aliquem defectum eligere nō possunt apud Summum Pontificem ex eius mera indulgentia requi-*
3 *sitio,* † quæ debet fieri à maiori parte Capituli; aliàs Superior possit postulationem reiicere, & reiiciendo nemini faciat iniuriam: *ex c.postulatio-*
4 *nem hoc tit.* † non enim potest postulatus exercere, aut administrare ante admissam à Superiore postulationem; Romanus *cons.330. n.10.11.& sequent.* alioquin & postulatus omni commodo
5 postulationis priuatur, & postulantes facultate postulandi, vel eligendi, vel fieri pro illa vice deuolutionem ad Papam, & Sedem Apostolicam, dixit idem Romanus *ibidem*, & Tuschus *littera P, conclus.459.*

6 Et quia Barbosa hîc congerit plures Doctores scribentes de materia, quibus addo Narbonam, qui *in Annalibus anno 27.q.3.* agit de illa quæstione in qua ætate possit quis postulari; & Iulius Lauorius *variar. lucubrationum tit.4.* explicet quid sit postulatio, & qui postulare, seu postulari queant *cap.14.* Ideò nunc tantùm expendo differentiam, quæ versatur inter postulationem & electionem; etenim in hac non licet variare, publicato scrutinio, sed collatio facienda est, & electio celebranda; *cap.publicato.58. de elect.* sed in postulatione licet variare, & ab ea recedere; donec fuerit Superiori præsentata;
7 Doctores *in dict. c.publicato:* † quia electo ante confirmationem, sicut & præsentato ante institutionem, quæritur ius ad rem; licèt non quæratur ius in re; *cap.qualiter.17.de elect. cap. auaritiæ eodem lib.6.ex extrauag. iniunctæ de electione in communibus,* D. Ioannes de Escobar *in tract.de puritate, & nobilit. prob.q.7.n.29. & à*
8 *n.34.* Tondutus *suprà num.8.* † sed per postulationem nullum ius acquiritur postulato ante declaratam Superioris voluntatem, *ex cap. pen.*
9 *hoc tit.* vbi cum multis Barbosa *ibi num.2.* † addens *num.3.* quod post admissionem dicatur prouisus; Rebuffus *in concordatis tit. de reg.nomin. §.1.in verb.Postulationem.*

10 Etenim præsentata Superiori postulatione, postulantes non possunt amplius ab ea recedere, & variare; non quod postulato sit aliquod ius ex ea postulatione acquisitum, sed ob reueren-
11 tiam Superioris. † Quod si postulatio fuerit solemnis, veluti si coram tali Superiore facta sit, qui super quolibet impedimento postulati facultatem habeat dispensandi, tunc post admissio-
12 nem dicitur prouisus. † Et hæc inquam solemnis dicitur talis, cùm sit seruata forma; *cap.quia propter de elect.* Lotterius *de re beneficiaria lib.2. q.17. num.231.* Vbi quod tunc postulatus, in quem maior, & sanior pars consenserit, quem si admittat Superior, qui supra quolibet impedimento postulati facultatem habeat dispensandi, eumque confirmet; tunc postulatio habeat vim electionis; sin autem postulatio solemnis non fuit; vt quia facta inconsulto Superiore, qui in impedimento postulati dispensare potest, si ipse postea eam admittat, huiusmodi admissio vim
13 non habebit electionis, & confirmationis, † sed ex tali admissione nihil aliud consequetur postulatus, nisi quod censeatur habilis, vt eligi possit; ita quod sublatum sit impedimentum, quo obstante, prius eligi non poterat; Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit.36. num.35.* benè Barbosa *de Iure Eccles. p.1.cap.19.num.14.* Petr. Gregor. *de elect.cap.2. n.11.* Iulius Lauor. *eod.cap.13.n.30.*

Vnum notabis cum Iulio Lauorio *dict. cap.* 14
14. tit. 4. num. 8. & 9. quod præsentata Superiori postulatione, non possint amplius postulantes ab ea recedere, & variare; non quod postulato sit aliquod ius acquisitum ex tali postulatione, sed ob reuerentiam Superioris: sic docet ex glossa *verb. nullum in vers. & licet non possint*, & ex eodem Iulio Lauorio Barbosa, *in dict. cap. postulat. 5. hoc tit. n.5.* † Subdens vt Superior
non possit postulationem factam ab omnibus, 15
vel à duabus partibus ob vtilitatem Ecclesiæ absque iniuria reiicere, † vnde si dubitetur an publi-
cato Scrutinio liceat postulantibus variare, & 16
glossa *infra in cap. 3. verbo desidere, vers. vel nisi, & in cap. pen.* & *cap. fin. hoc tit.* videantur negare: tamen verius est, vt semper liceat postulantibus variare, & à postulatione recedere, quousque illa fuerit Superiori præsentata: multis probat Barbosa *in dict.cap.5. num. fin.* Iulius Lauor. *variar.lucubrat.tom.1.tit.4.cap.13. n. 30.* de hac materia congerit plura videnda Barbosa *de iure Eccles. cap.19.à n.5.*

Et quia postulatio suprà, *num. 2.* est petitio 17
gratiæ facta Superiori, qua aliquis petitur in Prælatum, qui propter impedimentum aliquod Canonicum non poterat ab Electoribus eligi, Panormit. & cæteri *in hac Rubrica*, Castellin. *de elect.cap.1. num.1.* Barbosa *de iure Eccles.p.1. cap. 19. à num. 5.* vbi agit de materia postulationis; & ex hoc postulari possit qui legitimam non habet ætatem; item qui non est ex legitimo matrimonio natus, & qui non est sacris Ordinibus initiatus, & qui est alteri Ecclesiæ alligatus, vt docent Syluester *in summa, verbo postulatio q. 5.* Mandagot. *de elect. nouor. Prælator. p.1.cap.53.* Castellin. *dicto cap. 2. n. 5.* Iulius Lauor. *variarum lucubrat. tit.4. c.14.n.5.* † eue-
nit vt Cardinalis non possit in Episcopum eligi, 18
sed postulari, *ex cap. bona memoria hoc tit.* Lauor. *dict. tit.4. cap.16. num.67.* Azor. *institut. moral.p.2. lib.4. cap.3. num.15.* † Nec obstat tex-
tus *in cap. Ecclesia vestra el 2. infra de elect.* vbi 19
fuit electus non postulatus; quia respondetur; ideò factum, quia erat Canonicus; & vt talis fuit electus in Episcopum, vel forsan quia non erat S. R. E. Cardinalis, sed Canonicus Cardinalis; id est principalis inter Canonicos ipsius Ecclesiæ: ita Azor. & Barbosa *in dict. cap. 19. num.10.* † vbi *num. 16.* ait quod postulatio Ab-
batum, vel aliorum inferiorum non est propriè 20
postulatio, sicut Episcoporum: & *n. 15.* quod postulatio alicuius, si fiat Electoribus ipsis, vt eligatur, non postulatio, sed nominatio, aut simplex sit petitio; & ponens *à num. 17.* † plu-
res differencias inter postulationem, electionem, 21
& nominationem, ait quod nominatio differt quia hæc fit de pluribus, sed electio, & postulatio de vno tantùm; vbi quod primò nominatus dicitur dignior, de quo dixi suprà *in cap.veritatis de dolo quæst.2. à num 12.* & alibi.

Ad

Ad Text. in cap. 1. hoc tit.

De Postulat. Prælator.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulari nequit qui interdictum Ecclesiasticum violat, nec Excommunicatus*; n 2. *nec criminosus*; num. 3.
4 *Ignorari non licet scitum ab omnibus.*
5 *Scire quilibet præsumitur quæ sunt notoria in ciuitate.*
6 *Fama, & vox publica inducit scientiam.*
7 *Excommunicatio probatur per famam, si non agitur de præiudicio alterius, vel foro animæ.*
8 *Fama non sufficit ad repellendum excommunicatum ab agendo.*
9 *Fama sola non facit sufficientem probationem, vt interdictum Superioris obseruetur.*
10 *Scriptura non est de substantia legis.*
11 *Promulgatio necessaria est, vt lex habeat vim obligandi.*

1 IN hoc textu possunt congeri hi omnes, qui
postulari non possunt; & ob id leges citatum
suprà Iulium Lauor. *dict. tit. 4. cap. 14 per totum*;
etenim dicit primò textus noster, quod inter-
dictum violans Ecclesiasticum, impostulabilis
2 est, dicit cum multis Barbosa hîc *num* 1. † vbi
n. 3 notat quod excommunicatus non potest po-
3 stulari, multis comprobans † & *n*. 12. dicit quod
criminosus postulari non potest; ob idquè ad
extensionem adiunges hîc quæ adduxi, *de inter-
dicto Ecclesiastico*, infrà *in cap. 9. de iure iur. quæst.*
6. & quæ *de prohibitis excommunicatis* adduxi
sub cap. intelleximus de iudiciis: & magis ad
nostrum propositum *sub cap. ad probandum* 24.
de sententia, & re iudic. Item & quæ latè adduxi
*de criminosis non admittendis ad testificandum in
cap. testimonium* 54. *de testibus*, aliqua *sub Rub.
de elect.* hîc applicanda.

4 *In vers.* ibi, *Quæ ad eius notitiam*, tria ex
multis notat Barbosa hîc *à n* 4. 15. & 16. nempe
vt non liceat quidquam ignorare quod omnes
5 sentiunt. † Et quòd quilibet scire præsumitur
6 quæ in ciuitate notoria sunt, & publicata. † Et
quod publica vox, & fama inducit scientiam.
Ob id vt amplies adiunges quæ dixi *in cap. illud
de præsumpt.* vbi dixi de quæstione: *An fama
possit matrimonium probare*: & *in cap.* 32. *de testi-
bus q.* 2. *vers. ad vltimam*, vbi egi *de testibus de-
ponentibus de fama*: & *à num*. 52. vbi plura *de
7 fama*. † Et sic dicit Barbosa hîc *num*. 13. *&* 14.
quod excommunicatio probatur per famam cùm
non agitur de præiudicio alterius, vel in foro
8 animæ † secus ad hoc vt quis repellatur ab agen-
do, tunc enim desiderari apertissima documenta,
9 nec famam sufficere scribit. † Et addunt Dueñas
regul 299. *vers. fin.* & Mascardus *de probat. con-
clus.* 753. *num*. 63. Famam solam non facere
sufficientem probationem, vt interdictum supe-
rioris obseruetur. De eo, qui ignorauit proclama.
Cacheran *decis.* 71.

10 Et *in vers.* ibi: *Cum constitutio solemniter edi-
tur*, & ibi: *Aut publicè promulgatur*: notat Bar-
bosa cum multis hîc *n*. 8. quod scriptura non est
de substantia legis. Ob id applicabis dicta suprà
in Rub. de constitut. q. 2. *in vers. ad secundam*, &
dicta infrà *in Rub. de re iudic. quæst.* 4. *à num* 1.
vbi ègi de quæstione: *An vt pronuncietur senten-
tia, debeat redigi in scriptis*, & ibi *vers. ad ter-
tiam*, vbi dixi, *An excommunicationis sententia
desideret scripturam?* & alia, quæ *ibi* notaui scri-
pturam desiderantia pro solemnitate: applicabis
quæ de libello in scriptis porrigendo, aut non,
dixi *in cap.* 1. *de libelli oblat. à quæst.* 1. † Et no- 11
tat Barbosa *num*. 9. quod promulgatio necessà-
ria est, vt lex vim habeat obligandi; quare ap-
plicabis quæ notaui suprà *sub Rubrica de constit.
q* 7. *&* 8. vbi dixi plura de publicatione legis;
item *q*. 5. *&* 6. de eius acceptatione.

Ad Text. in cap. Gratum 2. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulandi, & eligendi potestate est priuatus, qui postulationem cassatam vitio personæ innouat.*
2 *Eligens indignum ad Officia sæcularia, priuatur pro illa vice à potestate eligendi.*
3 *Electio irrita declarata propter vitium personæ, potest ab Electore de alio fieri si prioris vitium ignorauit.*
4 *Elector variare quit, quoties prima electio sortita non est effectum, sed taliter remissiuè.*
5 *Præsentantes indignum peccant; & si sunt Patroni Ecclesiastici priuantur pro illa vice iure præsentandi.*
6 *Collatio beneficij non impeditur, si aliqui Electores Collegij, ad quos spectat sint excommunicati.*

TExtus iste aptus est vt agatur de prohibi- 1
tis eligere, seu postulare, de quibus scri-
bit Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit. 4. cap.* 14.
& ex hac littera notat Barbosa hîc sequentia;
nempe quod eligendi, & postulandi potestate
est priuatus qui postulationem cassatam vitio
personæ innouat. Ob id applicabis ea, quæ
solent Doctores agere circa pœnas, quas in-
currunt eligentes ad beneficia, seu officia in-
habiles, ignorantes, & ineptos, de quibus latè
noto infra *in cap. graue nimis* 29. *de præbendis,
& dignit.* vbi de eligentibus minus dignum,
omisso digniori, & aliqua *titulo sequenti*. † Et
Molina *de primogen. cap* 4 *lib* 2. *num* 39. probat 2
quod eligens indignum, etiam ad officia sæcu-
laria, priuatur pro illa vice facultate eligendi.
Videbis infra *in cap. publicato* 58. *de elect.* vbi
Barbosa *num*. 3.

Et *in vers. intelligens*, *num*. 2. notat Barbosa 3
quod si electio propter electi vitium irrita de-
clarata fuit, iterum fieri possit electio de alia
persona; dummodo Elector tempore electionis
primæ vitium ignorasset Electi. Ob id applica-
bis quæstionem, de qua Molina *lib* 2 *de primog.*
dum agit de quæstione, an variare possit Elector,
qui indignum elegit ad maioratum, ibi *cap*. 4.

4 *num.38* † vbi dicit quod Elector semper potest
variare, vbi prima electio effectum sortita non
fuit; legendus *à n.22.* vide infra notata *sub cap.*
7. in fine de electione: & infrà *in cap. cum vos de*
5 *officio Ordinarij.* † Et quòd præsentantes minus
idoneum, vel indignum peccent mortaliter. Et
si sunt Patroni Ecclesiastici priuentur pro illa vi-
ce iure præsentandi, dixit Barbosa *in pastorali*
ex multis probans *p.3. allegat.72. n.105.* quod
amplius exorno *sub titulo de Iure patronatus.*

6 Et ad glossam *Panciores*, ibi; *Sine vnus, &c.*
quatenus dicit quod collatio beneficij, si ad Col-
legium spectat, & aliqui de eo sint excommuni-
cati, id non impediat, quominus cæteri à tali
vinculo liberè possint conferre, etiamsi vnus
tantum sit: applicabis quæ abundè noto infra *in*
cap. illa quotidiana 39. de electione.

Ad Text. in cap. Bonæ 3. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Allegationes partium in litibus, quando ad-*
mittantur remissiuè.

1 PEr hunc textum exornat Barbosa, cui tan-
tum addo ad versiculum: *Nos igitur*, quæ
de partium allegationibus dixi Ego *in c. in cau-*
sis 15. de testibus tota quæst. 1.

Ad Text. in cap. Bonæ memoriæ 4. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulantes nequeunt mutare postulationem*
dum est præsentata Superiori.

2 *Appellatione pendente non est aliquid inno-*
uandum.

3 *Quasi possessio iurium incorporalium non ac-*
quiritur per actus, qui fiunt ex gratia,
vel amicitia.

4 *Postulare an queant qui eligere valent.*

5 *Factum à maiori parte, dicitur factum con-*
corditer, & vnanimiter.

6 *Beneficia exteris à Regno, num conferri va-*
leant.

7 *Papa intendit cuique prouidere in patria sua.*

8 *Postulari num queat dignus, omisso digniore,*
remissiuè.

9 *Magistratus, & Officiales Regij circa officia*
conferenda, debent consulere Regem.

10 *Auocatio causæ per manus Superioris: re-*
missiuè.

11 *Leges de potestate Regia qualiter fundentur?*
remissiuè.

1 PEr hunc textum probant Doctores quod
postquam postulatio est præsentata Superiori,
non possunt postulantes illam mutare: sic Bar-
bosa probat cum multis, & conducunt aliqua
2 notata supra *in Rubrica.* † Et pro extensione ap-
plicabis quæ dico latissimè infrà *in cap. bone 51.*
de appellat. vbi quod appellatione pendente,
non est aliquid innouandum, quod verum est
etiam ex nostro textu, vt *ibi* explicaui in mate-
ria electionis, & postulationis.

Et ibi, *in vers. de gratia multoties*: probat hic 3
Barbosa *n 3.* quòd per actus, qui fiunt ex gratia,
vel amicitia non acquiritur quasi possessio iurium
incorporalium. Et in comprobationem applica-
bis multa, quæ tractaui infrà *in cap. cum non li-*
ceat 12. de præscript. vbi quod in facultatiuis non
datur præscriptio.

Et ibi; *Electionem canonicam, vel postulatio-* 4
nem; notat Barbosa quòd postulare possunt,
qui eligere valent; sed videtur infirmari ex di-
ctis *sub Rubrica*, vbi egi de differentia postulatio-
nis & electionis: illud verò non est de hoc casu.

In vers. vnanimiter vota vestra. probat hic *n.6.* 5
Barbosa concorditer, & vnanimiter dicti fa-
ctum, quòd à maiori parte fit in his, quæ à plu-
ribus fiunt iure Collegij, seu Capituli; ex quo
dicto veniunt applicanda quæ Doctores scribunt
infra ad titulum de his quæ fiunt à maiori parte
Capituli, vbi non pauca noto. Et videbis infra
in cap. ad aures. 30. de elect & quæ dixi suprà
in cap. cum omnes de constitut.

Et ibi; *quæ de Regno Vngariæ originem duce-* 6
ret; occasione horum verborum tractat hîc Bar-
bosa *à n 7.* quod beneficia non exteris à Regno
conferenda sint.

Et quòd Papa intendit cuique in patria su. 7
prouidere; ad quod plura notabilia congero in-
fra *in cap. ad decorem 5. de constitut* & applica-
bis quæ latè scripsi *in cap. cum deputati. 16. de*
Iudic. vbi *q. 8.* egi de ea: *An expositi, & quo-*
rum origo incerta est sint irregulares, vel sint in-
habiles ad officia publica.

Per hunc textum agit Garcia *de benefic. p.7.* 8
cap.16. de quæstione an dignus omisso digniori
postulari queat: de quo, vt iam notaui plura re-
colligo infra *in d.cap.29. de præbend.* & infra dicta
sub tit. de elect. in cap.7. & aliis, & ibi, *in Rub.*
sub q.2. & in aliis *ibi.*

Et dum Mastrillus *de Magistratibus lib.2.c.1.* 9
tractat quid debeat curare Princeps in creatione
Magistratus, postea *à num.68.* dicit quod Officia-
les, ac Magistratus maiores circa officia confe-
renda, debent consulere Principem, notans ad
textum nostrum: & *numeris sequentib.* ponit
nonnulla, quæ debent Magistratus obseruare, vt
eligant personas ad officia. De quo *in Rub. de*
elect. sub q. 6.

Et quia Riccius per hunc textum *collect.1763.* 10
agit de auocatione causæ per manus Superioris;
ideò applicabis, & adiunges plura, quæ adduxi
de inhibitione, & causæ auocatione *sub cap. vt*
nostrum 56. de appellat.

Et quia Couaruuias *in practicis cap. 35.* per 11
verba vltima huius textus *à vers. quia verò*, fun-
dat leges de potestate Regia; ideò applicabis
quæ latè scripsi *in c.2. de iudiciis q.19.20. & 21.*

Ad Text. in cap. Postulationem 5. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

TExtus hic satis expenditur ex adductis su-
prà, *in Rubrica*; cùm eius decisio sit gene-
ralis ad postulationem.

Ad

Ad Text. in cap. fin. hoc titulo.

De Postulat. Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non est eligendus ad aliam Dignitatem, sed postulandus.*
2 *Eligo Episcopi non possunt ad aliam Ecclesiam sine consensu Papæ, cum liberum volatum non habeant.*
3 *Postulationis materia parum in vsu est.*

1 DOcet hic Pontifex quod Episcopus non est eligendus ad aliam Dignitatem, sed postulandus; & *ibid.* ex multis Barbosa *num.*2. probat cum Chochier *de Iurisdict. Ordinarij in*
2 *exemptos part* 4. *quæst.*5. *n.*2. † Episcopos vnius Ecclesiæ postulari tantùm deberi ad aliam; quia eligi sine Pontificis consensu non possunt, ex quo sunt matrimonialiter propriæ Ecclesiæ alligati, liberumquè volatum non habeant. Quare iam poteris applicare quæ dico infra *in Rub. de translatione Episcopi, & sub cap. inter corporalia*, ibi, quatenus textus ille probat electos Episcopos, & confirmatos transferri posse à solo Papa. Et ad maiorem expositionem applicabis quæstionem, de qua supra dixi *in cap. sancta Maria q.*34. *vers. ad tertiam*, & alia quæ dico
3 infra de translatione Episcoporum.† Igitur hanc postulationis materiam amplius; nec doctrinis, nec Doctoribus exorno, quia supra citati alios multos adducunt; & quia vt dico infra *in Rub. de elect. n.*1. hæc materia parum est in vsu.

AD TITVLVM De Electione.

AD RVBRICAM.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electionis materia parum vsitata.*
2 *Electionis materiam qui tractent?*
3 *Electio monialis est magis in praxi, & à quibus tractetur?*
4 *Electionis definitio.*
5 *Electio dicitur propria quando fit plurium consensu, impropria quando fit a solo Superiore, vt per collationem, inuestituram, seu institutionem.*

1 HAnc materiam, etsi parum vtilem vocent Doctores, quia parum in vsu est, idemquè dicant de Postulatione; eò quòd his temporibus non sit practicabilis, cum Titulus iste *de Electione*, ab Aula recesserit, vt inquiunt Lambertinus 1.*part.lib* 2.*quæst.*7.*art.*20.*num.*6.*in fin.* Mandosius *regula* 2. *Cancellariæ in præfatione num.*3. & Ego cum aliis infra *in cap. Ecclesia Sutrina de causa possess. quæst.*2.*num.*41. Et sic contingere, maximè in nostra Hispania dicit Garcia *de benef. part.*4. *cap.*1. *num.*11. ob eam causam opus non esse in ea immorari; etsi Ego latè illam non peragam, nihilominus duxi, tam hic, quàm in Capitibus aliquas Quæstiones tractare, quæ ad praxim non parum vtiles videbuntur.

Verùm quia si desideres tractantes de hac, & 2
de materia postulationis, translationis, nominationis, ac aliis concernentibus plenè participare, etiam in materia Prælatorum Regularium, & Abbatissarum, seu Priorissarum, videbis Zabarel. Bald. Bellar. Ioannem Andream, Imol. Ananiam, Panormit. Decium, Butrium, Mantuam, Vasconcel. *in armonia Rubric.* Petrum Raueña *in compendio Iuris Canonic.* Bernard. Compostel. *in breuiario Iuris Canonici*, Guilliierm. Durand. *specul. in breuiario aureo Iuris Canonici, fol.* 10. Daniel. Bernat *in annali methodica Iuris Pontificij a pag.* 57. Mart. Mesnart *in epitom. decret. fol.*7. *vers.* Gofred. & Hostiens. *in summa*, Alex. Cassan. & Anastasium German. *in parafila hic*, Lancellot. *instit. Canon.* Zipeum *in analitica postremi Iuris Eccles. enarrat.* nouissimè Ioan. Honor. *lib.* 1. Canisium, Bartholomeum Cartagena, Casarel *in enotum huius Iuris*, Andream Valens. Paul. de Elcazariis, & aliis ordinariis super hunc titulum, & Rubricam, præter quos fecerunt nonnulli, inter quos Iulius Lauorius *var. lucubr. tit.*4. Castellin. *in suo speciali tract. de elect. & confirmatione Canonica, præsertim Prælatorum Regular.* Sigismundus, Bonacina, Goaden *de forma, & modo eligendi nouum Prælatum*, Petr. Biasius *in director. electionum*, Guilliierm. de Mandagoto *in tract. de elect. nouorum Prælatorum* & *in eodem tract.* Guaden. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 1. *disp.*5. Turzen. Villalob. *donatus à fine*, Rebuffus, Zechius, Petr. Gregor. Azor. Nauar. Filiucius, Fr. Eman. Rodrig. Rendina, quos refert Barbosa hîc *n.*1. & 2. Boër. & Math. Bors. Flenering. & alij de materiâ agentes, vt videre est *in tom.*15. *tractatuum nouorum p.*1. vt etiam refert Garcia suprà *dict. c.*1.*n.*12. quibus addo Corrasiú 4.*p.c.*3. Ioan. Nicolaum, Simon. *in Enchiridio beneficior. tit.*1. *c.*6. Duaren. *de beneficiis, & pension.* Mosconium *de Maiest. milit. Eccles. lib* 5. *p.*1. *c.*2. & 8 Tuschum *à conclus.*57. *cum multis seq. lit. E.* Siluestrum & alios Summistas *in verbo, Electio.* Chuchum *instit. moral. lib* 4.*c.*1. Barbosam *de Iure Eccles. p.*1.*c.*19 qui etiam agit *in compendio decision.* & *in Bullario verb. Electio*; item & *in Pastorali*, cum multis, † & de electione Moni- 3
lium, quæ est magis practicabilis, sed non pertinet ad Titulum *de beneficiis*: Videndus est textus *in cap. indemnit. de elect. lib.*6. Concil. Trid. *sess.*25. *de regul. c.*7. & vtrobique plures referens Barbosa idem *de Iure Eccles. vbi de elect. Priorissarum, & Abbatissarum p.*1.*tit.*45. & *de præposit. & Minist. religion.* Cosmas *in pragmatica Sanctissimè, hoc tit.*6. & *cum humana, verb. Abbatis*, Chuch. *dict. tit.*2.*ò n.*264. Zerol. *in praxi Episcop. verbo Abbatissa*, & Castellin. ex proposito, *de elect. regularium, & Monachorum*, vbi suprà.

Et supposita definitione electionis, quæ nihil 4
aliud est, *quam alicuius personæ, ad prælationem, vel fraternam societatem Canonicè facta vocatio*, vt dixit gloss. *in Rub. de postul. Prælat. l.*6. & *in cap.*1. *eod. tit. in verb. vera postulatio*, Petrus Gregor. *de elect. c.*2.*n.*14. Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tom.*1. *titulo* 4. *cap.* 13. *n.* 31. † Et quod 5
hæc sumatur duobus modis, primò propriè pro ea, quæ plurium consensu per vota, vel

Digitized by Google

ſuffragia fit ſecundùm Canones, alia impropriè, pro ea, quæ à ſolo fit Superiore, & quæ propriè in beneficiis vocatur collatio, inueſtitura, ſiue inſtitutio, de quibus *in titulo de præb. de concessione præbendæ, de inſtitution* & aliis infrà *lib.*3. & ita etiam per collationem dicantur Prælati eligi, ſeu per inueſtituram, quæ de Eccleſia fit in eorum perſonis, iuxta text. *in cap. Adrianus cum aliis ſequentibus* 63. *diſt.* & de prima tantùm intelligatur dict. Gloſſ. *de poſtul. Prælator.* Ideò ergo duxi pro generali Rubrica, & materia nonnullas reſoluere difficultates, vt tranſitum faciam ad contexturam cuiuſlibet Capituli; itavt occaſione verborum cuiuſque textus, nihil de materia Electionis intactum relinquamus; imò & plures alias difficultates reſoluamus.

QVÆSTIO I.

An ſi in Electionibus ferantur vota ſub conditione, vel pro perſonis incapacibus, habenda ſint pro nullis, itavt qui à maiori parte aliorum votorum fuerit electus, ritè dicatur electus: vbi qui eligere, ſeu eligi poſſint. Et an accuſatus, vel denunciatus, debeat expelli ab electione.

SVMMARIVM.

1 *Vota conditionalia, alternatiua, & incerta in electionibus, postulationibus, & ſcrutiniis ſunt nulla: intelligitur* à num. 2. *exemplificatur*, num. 3. & 4. *Vbi ad quos tunc ſpectat, &* num. 5. 6. 7. & 8.

5 *Suffragium per votum incertum, & conditionatum in electionibus nihil prodeſt, vt etiam* num. 6. & 8. *Vbi quòd vota debent eſſe expreſſa, non per fabas.*

8 *Electores non poſſunt ſub conditione, vel alternatiuè eligere, nec & poteſt conferri, aut inſtitui.*

9 *Electio ſub conditione*, ſi Vacat *non valet.*

10 *Electio ſub conditione* ſi placuerit Papæ, *non valet.*

11 *Præſentatio conditionalis valet, & quare?*

12 *Collatio ſub conditione*, ſi vacat, *valet.*

13 *Eligere, ſeu eligi qui poſſint; &* num. ſequentibus.

14 *Eligendi ius priuilegio, vel pacto, aut conſuetudine acquiritur.*

15 *Eligere non poſſunt laici improbata conſuetudine contraria.*

16 *Eligentes, ſiue Electores, debent eſſe ætatis legitimæ, & quare?* num. 18.

17 *Canonicus impubes non dicitur contemni ſi ante* 14. *annum non vocetur ad electionem.*

18 *Conſilij maturitas requiritur in electionibus.*

19 *Vocem in Capitulo Cathedralium, ſiue Regularium, non habet qui non eſt Subdiaconus: & quid ſi ante ætatem annorum* 22. *ordinaretur*, n. 22.

Cap. 12. *Trid.* ſeſſ. 23. n. 22. & 23.

20 *Electurus ſi tempore electionis eſt factus Subdiaconus, & ſi tempore vacationis talis non extiterit, legitimè eligit: Idem respectu aliorum defectuum*, n. 21.

23 *Electio Superiorum in ordinibus Mendicantium poteſt fieri ab Electoribus non ordinatis in ſacris.*

24 *Capitulum non tenetur ſpectare Canonicum non ordinatum ſiue minoris ætatis ad coeligendum. Fallit ſi dolo non ſpectaret abſentem*, n. 25.

25 *Elector abſens dolosè non ſpectatus, irritare queit electionem ab aliis factam.*

26 *Canonicus in ſacris non conſtitutus poteſt conferre beneficia per Hebdomadas ſicut alij Canonici.*

27 Clem. vt hi de ætate, & qualitate ordin.

28 *Epiſcopus maior factus ex diſpenſatione, poteſt conferre beneficia.*

29 *Elector cuius habilitas à principio requiritur, non ſufficit ſi ex poſtfacto fiat habilis.*

30 *Canonicus qui vult promoueri intra quatuor Tempora proxima, num ſpectari debeat ſi immineat Electionis tempus.*

31 *Conuerſi, etſi profeſſi, & alij non profeſſi nequeunt eligere in religionibus, & cœnobiis, niſi conſuetudo approbata adſit.*

32 *Regulares Laici carent voce actiua eligendi niſi ex priuilegio vocem, habeant ſtatuto, fundatione, vel conſuetudine.*

33 *Nouitius ad eligendum non ſpectatur donec profiteatur.*

34 *Regulares non profeſſi carent actiua, & paſſiua voce.*

35 *Profeſſio tacita ſufficit ad eligendum, ſed vt quis eligatur requiritur profeſſio expreſſa.*

36 *Eligere nequeunt qui per regulas approbatas ſuæ religionis prohibentur vocem habere.*

37 *Elector nullius ſub prætextu commiſſi delicti non prohibetur admitti ad electionem Canonicam Prioris, Abbatis, aut alterius Prælati ante ſententiam, vel niſi pateat euidenter*, n. 39.

38 *Criminoſi non repelluntur à ſuo Iure, niſi ſint maiori excommunicatione excommunicati.*

39 *Electores qui ipſo Iure priuati non ſint, non repelluntur ab electione ſolùm veniunt priuandi nec tales ſunt violenter expellendi, & ſat erit vt proteſtentur, veri electores de non admittendo, non admittendos.*

40 *Eligi in Epiſcopum, vel ad Prælaturas nequeunt Laici, nec Excommunicati maiori cenſurâ, vel Suſpenſi minori, nec Interdicti.*

41 *Eligi nequit vitio corporis affectus, nec reprehenſibilis, & curialis, Neophitus.*

42 *Eligi nequit contagioſo laborans morbo, nec Irregularis, nec Schiſmaticus.*

43 *Eligi non valent Simoniacus, publicus aleator, ſacrilegus, vſurarius, illegitimus, nec notati aliquo crimine.*

44 *Eligi nequeunt qui non ſunt legitimæ ætatis.*

45 *Eligi nequit habens plura curata, & Dignitates, & qui eſt alligatus alia prælatura incompatibili*, n. 46.

47 *Proſequi nemo poteſt duas electiones de ſe factas, ſed tenebitur vnam eligere, quam maluerit.*

48 *Nouitius non profeſſus eligi poteſt in Epiſcopum.*

49 *Relè*

49 *Religioſus Chirurgiam exercens, quando ſit inelıgıbılıs, nec homicida, diſcedens à ſuo Monaſterio; nec publicus pœnitent.*

50 *Pœnitentiati Religioſi in ſancto Officio Inquiſitionis ad Dignitates, & Pra'aturas ſunt inhabiles, vſque ad pœnitentias expletas, vel niſi ſint aggratiati,* n.51.

52 *Accuſatus de aliquo delicto verius eſt vt adhuc eligibilis ſit, vſque ad ſententiam latam.*

53 *Infamia non æquè valet, ſicut teſtis vnus, nec facit ſemiplenam probationem, vt quis poſſit iudicari.*

54 *Infamia ſolum habetur pro accuſatore.*

55 Cap. omnipotens, de accuſationibus.

56 *Electio facta de eo, qui tenetur aliquo impedimento iuſto, eſt ipſo iure nulla, & electores pro ea vice carent eligendi iure triennio* n.57.

58 *Electi impedimenta poſſunt probari per laicos, & fœminas.*

59 *Eligibilis non eſt ſemel eiectus perſonæ vitio, niſi reſtituatur.*

1 AD primam quæſtionis partem videtur reſponſum præberi *in cap. in electionibus 2. hoc titulo lib.6.* vbi colligunt ex ordinariis Lapus, Abbas, Archidiac. Gemin. Ioannes Andreas, Ancharan. Domin. Monachus, Franc. Butrius, & Barboſa *ibi*, vota conditionalia alternatiua, & incerta in electionibus, poſtulationibus, & ſcrutiniis eſſe nulla, & totam poteſtatem eligendi deuolui ad alios, qui purè elegerunt: ſic etiam docent Viuianus *in rationabili, lib.1. pag.155.* Alagona *in compendio Iuris Canon. pag.60. remiſſiuè*, Ximenez *in concord. p.1. & 2.* Fr. Ludouicus Miranda *in Manuali Prælator.*
2 *tom 1 q.23. art.17. conclus.2.* † vbi intelligit de conditionibus, quæ reddunt electionem incertam, perplexam, & dubiam, non verò de aliis quæ nihilominus ſunt ex natura actus: & his addo Dianam ex gloſſa *tract.7. part.8 reſ.77.* vbi idem dicit cum Syluestro *in electione ambigua, vel ſub disiunctione.*

3 Vnde Caſtellinus *in tractatu de elect. cap.5. num 4.* Miranda, & Diana *vbi ſupra* dicunt, vt ſiquis ſua ſchedula, ſuffragio, ſeu voto dixerit: *Conſentio in Petrum, ſiue Paulum, aut in Petrum, ſi Paulum habere non potero, aut conſentio in eum, in quem Ioannes, vel maior pars, ſiue Præſes Capituli conſenſerit,* huiuſmodi ſuffragium nihil prorſus valere; imò eſſe omnino irritum, & inane, & non modò cæterorum ſuffragiorum vim non impedire, quin verò accreſcere voces illorum, qui purè, ſimpliciter, abſolutè, & determinatè conſenſerunt, iuxta determina-
4 tionem Innocent. *in dict. cap. in electionibus*, † & inde dicunt, vt ſi v. g. ſuffragia Electorum omnium eſſent tantum 12. & ipſorum quatuor, ſua ſuffragia ferrent indeterminatè, ſeu cum aliqua ex conditionibus ſupradictis, haberi deberent pro non adiectis, & totum ius Electionis remanere in reliquis octo; itavt illud quod maior pars ſtatuerit ſit firmum, & validum, ac ſi quatuor ſupradicti in collegio, ſeu ex collegio nullatenus eſſent, & hoc eſſe valdè notandum, ac commendandum memoriæ exiſtimant.

5 Et confirmatur ex doctrina Sigiſmundi à Bonacina *de elect. dub.29.* Iul. Lauor. *variar. Intubrat. hoc tit. 4. de electione cap. 19. num. 64.* dicentium aduertendum eſſe quod ſi quis per votum conditionatum, vel incertum ſuffragaretur, votum, pro non dato haberetur, nec in aliorum numero computari, ac ſi neminem nominaſſet, vel ab extraneo datum fuiſſet, ſed electionem conſurgere ex aliis votis, ſi aliquis maiorem partem obtinuerit. † Et ita etiam eſſe 6
ſi ex alio capite Vota eſſent inutilia, vt ſi nominarentur perſonæ à paſſiua voce omninò exceptæ, & idem ſi in ſcrutinio per ſchedulas celebrato reperiatur aliqua ſchedula alba; tunc enim dicunt vt ea reiecta, ac ſi non eſſet, cætera vota numerari: & ita practicari ſæpius vidi per decem, & octo annos in Eccleſia Aſturicen. & Valliſoletana, vbi fui Canonicus Doctoralis & Pœnitentiarius.

Et ex prædicta doctrina firmat Diana *dict. p.8.* 7
tract.7. reſol. 77. in fin. ſe rectè reſpondiſſe in electione cuiuſdam Abbatiſſæ, in qua aderant 17. Moniales, quarum ſeptem elegerunt Catharinam incapacem; & ni illam eligerent fuit ab Epiſcopo proteſtatum; item aliæ ſex ex reliquis, elegerunt Ioannam, & aliæ alias, dicendo Ioannam eſſe ritè electam, cum habuerit maiorem partem votorum; quia Moniales, quæ Catherinam elegerunt non computantur amplius inter vota eligentium.

Itaque ad concluſionem redeundo, dico Ele- 8
ctores non poſſe ſub conditione vel alternatiuè eligere, vt dicunt Syluester *in ſumma, verbo, electio 2. num.6.* Ripa *lib.2. reſponſo 32.* Rochus *de iure patronatus verb. honorificum quæſt. 8. num. 29.* cum aliis Barboſa *de iure Eccleſ. cap. 19. part.1. num 199.* vbi ſubdit vota hæc debere eſſe expreſſa, id eſt ſcripta, ſeu voce, non autem per fabas, aut lapinos; quia ſic facta non valerent, & *num.200.* cum Iulio Lauorio, vbi dicit quod ſi quis per votum conditionatum, vel incertum ſuffragaretur, tale votum pro non dato habendum, ac ſi neminem nominaſſet, vel ab extraneo datum, idemquè eſſe ſi ex alio capite eſſent vota inutilia, vt ſi nominarentur perſonæ à paſſiua voce omninò exceptæ. Idem de collatione, & inſtitutione reſoluunt Mohedan. *deciſ. 30. num.2. de præb.* Caſſador. *deciſ. 35. num.3. eodem*, Capuraq. *deciſ.298. num.5. part.2. & deciſ. 1241. num. 3. part. 3.* Puteus *deciſ. 395. part.3.* Marcus Anton. *variar. reſol. lib.1. reſol. 112. caſu 60.* quia beneficium Eccleſiaſticum debet purè, & ſine aliqua extrinſeca conditione conferri: & docent Garciá *de beneſ. part.8. cap.2. à num.1.* Gonzalez *à regula 8. Cancel. gloſſa 5. num.15.* vbi cum multis aliis, & ante illos Rebuf. *in praxi beneficiali, titulo Requiſita ad collationem bonam, n 2. & 3.*

Et ſic inferunt idem Rebuffus *in concord. in* 9
forma mandati verb. innodatus verſ. intellige. Couar. *lib. 3. variar. cap. 16. num. 2.* Domin. *in dict. cap. in electionibus num. 10. & 11.* Franc. ibi *num 5.* Barboſa *num. fin.* Ripa *reſponſ 32. lib. 2.* ex gloſſa, ibi: *Contrarium poſſet dici*, vt non valeat electio facta ſub conditione ſi vacat, vel ſimili; & quod in ea nihil adiici poteſt, quod ſonet in conditionem, etiam de præterito ſeu de præſenti; † imò & idem Ripa, & Nicol. 10
Garc. *dict. cap. 2. num. 9.* contra Fr. Eman. Rodriguez *quæſtion. regular. tom.2. quæſt.51. art. 3.* dicunt electionem factam ſub illa conditione *ſi placuerit ſummo Pontifici* irritam fore.

Nec obſtat dicere vt in præſentatione non 11

Digitized by Google

præcedat prædicta doctrina; eò quòd valeat etiam conditionalis, incerta, dubia, & obscura; quia hoc procedit dummodo infra tempus datum ad præsentandum conditio purificetur, incertitudo, dubietas, & obscuritas certificetur; itavt si conditio, vel incertitudo venit purificanda, vel certificanda per habentem instituere, statim dicatur purificata, & certa præsentatio, sic docent Viuianus *in praxi iuris patron. lib. 8. cap. 6. num. 24. in vltima impressione*, Nicolaus Garcia cum aliis *dicto capite 2. numero 3.* Rebuffus *in concord. in form. mandati, verb. Inmodatus, in fine.*

12 Ex his infertur vt si Episcopus dicat confero tibi talem Ecclesiam, vel præbendam si vacat; quia vt Doctores dicunt ea conditio purificatur in vacatura; & ob id dicunt Domin. *in dict. cap. si electio h.ut 2. hoc tit lib 6 n. 10.* Franchis *n. 4.* Barbosa *n. 8.* Lapus *allegat. 6. num. 2.* Azor. *institut. moral p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 3.* Couar. *lib 3 Variar. n. 2. cap. 16.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. n. 4.* Viuianus *in praxi iuris patron. lib. 8. cap. 6. n. 25.* Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficia vers. secundum dubium*, vt Episcopus etiam ignorans mortem, possit conferre beneficia sub conditione, si vacant: sed de hoc, & aliis proprius infrà *sub tit. de concessione Prabenda.*

13 Ad secundam quæstionis partem qui eligere possunt, seu eligi, quia infra, iuxta litteram nonnullorum canonum videbis infrà *in corpore nostri tituli*, vbi dico de excommunicatis, suspensis, interdictis, irregularibus, hæreticis, siue aliis criminibus irretitis, item & de inhabilitate laicorum siue illorum, qui sunt minoris ætatis, aut carent iudicio, seu non vocandis ad electionem. Et de primo puncto qui eligere non possunt supposito etiam quod electio Episcoporum fiebat antiquitùs, siue à populo, siue à Capitulis Ecclesiarum, aut aliter secundùm diuersa tempora, de quibus dico *sub q. 5 infra*, & *in dict. cap. cum Ecclesia sutrina de causa possess. & propriet.* Vbi an præscriptione, siue consuetudine ius eligendi acquiratur, per vnum, aut diuersos actus, de quo hanc quæstionem agens Iulius Lauotius *var. lucubrationum tit 4. cap. 15. a num. 9 vbi num. 20.*

14 † dicit quod priuilegio, vel pacto ius eligendi acquiritur, per textum *in cap scriptum hoc tit.* & *ex cap. cum Ecclesia in fine eodem lib. 6.* vbi si adest consuetudo quod electio spectet ad canonicos existentes in ciuitate ea sit seruanda; *n. 19.* addit quod possessio huiusmodi acquiritur solum

15 per eos, qui sunt capaces. † Et ob id excludit laicos ex regula textus *in c sacrosancta, vers. attendentes*, infrà; itavt consuetudo in contrarium improbetur ex regula textus *in cap. cum terra. 14. cap. quisquis 44. cap. mesana hoc tit.* cùm non possint in re spirituali se ingerere, vt dicunt Doctores in prædictis, & aliis iuribus; & vt confirmatur ex his, quæ dixi longissimè *in cap. Ecclesia sanct. Mar. suprà de constitut. & sub tit. de iudic. & foro comp.* † dico quòd eligentes, siue electores debent esse ætatis legitimæ, & consilio prudentes; itavt alias eligere non possint, vt dicit Castellin. *de elect. cap. 5.* ex textu *in cap ex eo, 32. hoc tit. lib. 6.* † Vbi Barbosa *num. 1.* cum antiquis ait vt Canonicus impubes ante decimum quartum annum si non vocetur ad electionem Episcopi, non possit dici contemptus, nec impugnare electionem; quia non admittitur ad suffragium dandum: & docent etiam Tiraquellus *de iure mariti glossa 9. n. 8.* Guillielm. Mandagot. *de elect. nouor. Prælator. cap. 2.* Couraf. *de Sacerdot. part. 4. cap. 1. num. 14.* Iulius Lauot. *dict. cap. 15. num. 29.* Petr. Blaxio *in direct. elect. p 1. cap. 16.* idem Barbosa *in pastorali part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 19. & de iure Eccles. lib 1. cap. 19. num. 48.* quibus & aliis addo, Andream Valens *in Rub. hic n. 1.* vide infrà *quæst 3. vers. ad quartam*, & quæ cum multis adducit Narbona *in annal. anno 21. q. 4.*

Et horum ratio generica est; quia in electionibus requiritur consilij maturitas vt melior, atque vtilior Ecclesiæ eligatur *ex cap. constitutis et 2. de appellat.* nam vt dicit Castellin. *dict. cap. 5. sub num. 1.* ad illos spectat eligere Prælatos officium Magistri exercentes, & recta docentes ad imitationem Christi, de quo cecinit Isaias *cap. 45. Ego Dominus Deus loquens institiam, & recta annunciens* ad quos spectat regimen animarum subditorum suorum, quod est artium iuxta quæ dixi infra *sub cap. penult. & fin. de ætate, & qualit. ordin.* 18

Et his addo quod in Cathedralibus, & collegiatis Ecclesiis sæcularibus, & regularibus non habet vocem in Capitulo, quamuis ab aliis ei liberè concedatur is, qui saltim in ordine subdiaconatûs non fuerit constitutus, *ex clem. vt in*, vbi glossa, & DD. *de ætate, & qualit. ordin.* Concil. Trident. *sess. 22. de reform. cap. 4.* & vtrobique cum multis Barbosa; qui de hoc latissimè dixit *in tract. de Canonic. cap. 37. per totum*, vbi videbis, quibus addo Nouarium *in Lucerna regularium verb. electores, siue Eligentes. num. 1.* Iulium Lauotium *dict. tit. 4. Variar. lucubrat. num. 33.* vbi dicit ex Trid. *sess. 23. cap. 12. de reform.* vt cum ad subdiaconatum nemo assumi possit ante ætatem annorum 22. inde sequatur, vt ante dictum tempus nullus valeat eligere, vt dixit etiam Andreas Valens *dict. num. 1.* vbi quòd ius eligendi non habent sacris ordinibus non initiati; & hæc est æqua, & vniuersalis praxis omnium Ecclesiarum Cathedralium, & Regularium. 19

Hæc verò doctrina limitatur in sequentibus casibus; quia si tempore vacationis sacris insignitus non sit, sed tempore electionis iam susceperit Subdiaconatum habebit vocem; quia sufficit, vt sit habilis tempore electionis, glossa in *dicta clem. vt hy de ætate, & qualit. ordin. verb. constitutus.* Abbas, & Barbosa cum alias *ibidem*, & per textum *in cap. cum inter R. hoc tit. cap. si cui de preb. lib. 6.* Moneta *de distribut. quotid. part. 2. quæst. 20. num. 6.* Iulius Lauotius *dict. cap. 15. tit. 4. num. 34.* Vbi addit idem dicendum de aliis defectibus; quia semper requiritur, vt tempore electionis sit habilis, & sit sublatus defectus. 20 21

Dubium verò est an si ordinetur quis subdiaconus ante illam legitimam ætatem annorum 22. possit eligere simul cum aliis legitimis electoribus: sed respondent Rodriguez *tom. 1. quæst. regular. quæst. 5. art. 5.* Anton. Chuchus *institut. moral. lib 4. tit. 1. hoc tit. n. 4.* referens Abbatem *in cap. pro illorum, col. 2. de preb.* Petr. Biax *cap. 17. part. 1. hoc tit.* posse talem, habito respectu, ad hunc effectum admitti ad eligendum cum aliis legitimè ordinatis; quia non tam Ordo facer, quàm ius Canonicatus, vel religionis hoc ius tribuere creditur: & sequitur Iulius Lauot. *sub dict. capite 15. numero 37.* addens 22

Digitized by Google

addens Concilium Tridentinum non statuisse
ætatem annorum 22. vt necessariam præcisè ad
tribuendum ius eligendi, sed tantum quod sint
electores subdiaconatus ordine initiati; & sic si
ante legitimam ætatem aliquis, etsi non legiti-
mè se faciat promouere cùm ordinem verè re-
cipiat possit admitti, quod demùm verum pu-
tat Lauorius habito respectu ad illum defectum;
quia si talis se faciat scienter promoueri ex alio
capite excludetur, cùm sit suspensus, & sus-
pensi excludantur: quare concludit vt si quis ex
priuilegio ante illam legitimam ætatem ordine-
tur, non sit excludendus à suffragio ferendo,
dum tamen sit rationis compos.

23 Et idem Fr. Eman. Rodriguez, & Iulius,
Lauor. *dict. cap. 15. num. 41.* dicunt prohibitio-
nem dicti Trident. Concil. *sess. 22. cap. 4.* non
extendi ad electionem Superiorum in ordinibus
mendicantium, in quibus etiam sacris ordinibus
non insigniti, non prohibentur vocem habere,
quod pluribus rationibus D. Manuel probare
nititur, & vt ponderat Lauorius verba Concilij
Regulari Ecclesia, solum comprehendere, &
verificari in Ecclesiis Canonicorum Regula-
rium, quæ vocantur propriè Ecclesiæ, *cap. nul-
lus 10. q. 3.* Et dato quòd etiam comprehende-
ret mendicantes, ait cum D. Rodrig. non pri-
uari voce actiuà in vniuersali in omnibus nego-
tiis, sed solùm in electione, in multis enim ne-
gotiis particularibus docent, etiam sacris ordi-
nibus non insignitos suffragari, vt in Nouitio-
rum receptione.

24 Notant verò Doctores ex glossa *dict. clem. vt
hi*, vbi Bonifacius Vitalinis *num. 26.* Imola *n. 23.*
Iulius Lauor. *dict. cap. 15. tit. 4. variar. Lucubrat.
num. 35.* Barbosa *de Iure Eccles. part. 1. cap. 39.
num. 53.* non teneri Capitulum spectare, vt quis
promoueatur ad sacros ordines intra tempus à
iure electionis faciendæ præfixum; quamuis di-
cat se esse paratum ordines suscipere, sicut nec
tenetur spectare impuberem, donec perueniat
ad ætatem legitimam, nec excommunicatum,
25 vt absoluatur. † Et subdunt prædicti quod si
mora modica esset futura, nec damnum vllum
Ecclesiæ allatura, & malignitate, astutia, & dolo
potius illos concludendi, quàm Ecclesiasticæ rei
bene gerendi studio, ita accelerasset electionem,
ne absentes venirent, & absens veniens hoc pro-
bauerit restitui illum contra electionem per glos-
sam: *verbo impedimento, in cap. cupientes hoc
tit.* & cum Chucho *hoc tit. n. 83. argum. textus
in cap. cum dilectis, de dolo, & contum.*

26 Iterum notant Petr. Rebuf. *in tract. nomin. q. 8.
n. 3.* & Iulius Lauorius *variar. lucub. dict. tit. 4.
cap. 15. n. 39.* & alij Canonicum, etiam in sa-
cris non constitutum posse conferre beneficia per
Hebdomadas, sicut alij Canonici, non obstante
27 † *d. clem. vt hi, de ætate, & qualit. ordin.* quia
ibi priuatur tantùm suffragio, & sic in electione
non tamen in nominatione, collatione, seu præ-
sentatione, cum inter ista sit longa differentia, vt
patet ex textu *in c. cum in illis § t. de præbend.
lib 6. & quia dict. clem. est pœnalis*, non est ex-
tendenda ab vno modo prohibitionis ad alios
modos non comprehensos ex regula textus *in l.
interpretationes ff. de pœnis, cap. odia de reg. iur.
28 lib. 6.* † itavt possit Episcopus minor factus ex
dispensatione conferre beneficia, vt probant
Doctores per textum *ibi, in cap. cum nobis hoc
tit.* Iulius Lauorius *dict. cap. 15. num. 40.* cum
Ioanne Selua *de benefic. part. 1. quæst. 6*

Hæc tamen in casu electionis limitantur in eo 29
casu, quando scilicet habilitas à principio requi-
ritur: nam non sufficit quod postea superueniat,
vt dicunt Barbosa *in dicta clem. vt hi num. 10* &
Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib. 4. q. 1. num. 14.*
† Et idem Barbosa *num. 11.* cum Moneta *de di- 30
strib. quotid. q. 20. num. 5.* per glossam *in dict. clem.
vt hi verb. sed fortius quæro*, notant quod si Ca-
nonicus in sacris non constitutus valet promoueri
inter quatuor Tempora proxima, non debet spe-
ctari, si immineat electionis tempus; etsi aliter,
vt *infra* dico, absentes electores sint vocandi.
† In Religionibus, & cœnobiis, non professi, 31
& etiam conuersi, licèt professi de iure com-
muni electioni Canonicæ non possint interesse,
nisi adsit consuetudo approbata secundùm re-
gulam, & constitutiones sui ordinis; *cap. ex eo
§. in Ecclesiis quoque Regular. hoc tit. lib. 6.* Caste-
llin. *de elect. Prælat. dict. cap. 5. num. 20.* & ita Do-
ctores ex illo textu colligunt Regulares nondum
professos interesse non habere cum professis in
electione, sicut nec Laici conuersi cum clericis:
& ita Petr. Gregor. *de elect. dict. cap. 7. num. 4.*
Chuchus *instit. moral. eodem tract. num. 124.* Fr.
Eman. Rodrig. *quæstion. regular. tom. 2. dict. q. 51.
art. 5. in fine.* Suarez *de relig. tom. 4. lib. 2. cap. 4.
num. 3.* Barbosa *in illo textu num. 8. & de iure
Eccles. dict. cap. 19. p. 1. n. 49.* Cruz *de statu relig.
lib. 2. cap. 3. in fine princ. conclus.* Fr. Sigismundi à
Bononia *hoc tract. dub. 91.* † dicunt laicos regu- 32
lares carere voce actiua in electionibus eorum
ordinum, in quibus sunt professi; qui secus di-
cendum esse affirmant si alias habeant vocem ex
priuilegio, statuto, fundatione, vel consuetu-
dine, vt tenet glossa *in dict. cap. verb. electionibus.*
† & dicunt Iulius Lauor. *dict. cap. 15. sub n. 35.* 33
Barbosa *dict. cap. 19. n. 54.* Vt nec Collegium,
Cœnobium, siue Monasterium teneantur spe-
ctare nouitium, vt profiteatur: Vbi cum Azor.
institut. moral. p. 2. lib. 6. cap. 14. vers. item vnum,
Moneta *de distribut. Quotidiana part. 2. n. 1.*

Vnde dici debet vt si Regulares tacitè, vel 34
expressè professionem non amittant actiua, pas-
siuaque voce careant sequenti modo explicato;
† nempe vt quis eligere valeat, sufficiat tacita 35
professio; Vt verò possit eligi, necessariò re-
quiratur expressa: sic cum multis Barbosa *dict.
cap. 19. de iure Eccles. p. 1. n. 50.* Suarez *de reli-
gion. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 4. n. 2.* Petr. de Baxio
in director. election. p. 2. cap. 6. num. 2. Sigismund.
à Bononia *hoc tit. dubio 90. n. 2.* Nouar. *in lucerna
regul. verb. Electores, siue eligentes n. 1.* Tambu-
rin. *de iure Abbat. tom. 1. disp. 5. n. 6. & 7.* Syluester
Verbo Electio 4. n. 5. Chuchus *dict. lib. 4. instit.
moral. hoc tit. n. 94.* † Et addit Castellin. *dict. c. 5.* 36
hoc tit. n. 21. Vt pariter veniant illi omnes exclu-
dendi, qui per eorum regulam, & constitutio-
nes approbatas prohibentur habere vocem in
electionibus, ita cum Syluestro *verb. Electio, 1.
n. 3. in fine* De excommunicatis, suspensis, & aliis
prohibitis eligere dico infra *in cap. illa quotidiana
39. hoc tit.*

Vnum tamen notabis, vt vnus Elector possit, 37
aut debeat excludi ab electione Canonica prio-
ris Abbatis, aut alterius Prælati, sub prætextu
alicuius commissi delicti, etiam pendente causa,
nisi prius fuerit sententialiter condemnatus: sic
docent Hostiensis, Ioannes Andreas, & Felin.
in cap. nimis, de accusat. Castellin. *dict. cap. 5.*
hoc

hoc tit. sub num. 1. *in fine*, qui *num.* 2. ait hoc
idem statui pro Fratribus Prædicatoribus *in cap.*
Romano 1589. *declarat.* 4. vbi dicitur: *Quod*
nullus intelligatur priuatus voce, nisi antea sit
per sententiam condemnatus, vel nisi constet
euidenter aliquid mali egisse, per quod reuera in-
ciderit in excommunicationem lata sententia. †
38 Et pro fundamento adducit textum *in dict. cap.*
illa quotidiana, vbi & in glossa dicitur, quod
criminosi non repelluntur à suo iure, nisi sint
39 excommunicati maiori excommunicatione. † Et
quòd nec pariter repellendi sint ab electione illi
Electores, qui non sunt ipso iure priuati, sed
solùm veniunt priuandi *ex cap. cum vitamen,*
hoc titulo, vbi Panorm. *num.* 13. & alij clarius
in cap. quia propter eodem, & *num* 14. addit in-
quam Panormitanus, vt non sint tales violenter
expellendi, sed sat esse, vt veri Electores præ-
mittant protestationem de non admittendo non
admittendos, &c. dummodo notoriè non sint
priuati per excommunicationem, aut suspensio-
nem: in quibus casibus ait posse violenter re-
pelli à loco electionis. De regularibus alia dico
infrà *in hac Rub.*

40 Ad tertiam quæstionis partem, qui verè in
Episcopum ad Prælaturas, siue alias Dignitates,
& officia Ecclesiastica eligi nequeant. Et quia
dispersim *sub titulo nostro* dico, nunc breuiter
duxi sub compendio respondere, vt eligi non
possint Laici, iuxta *cap.* 1. *dist.* 61. nisi ex causa
cap. statuimus §. 1. *eadem dist.* excommunicati
maiori, vel minori excommunicatione suspensi,
vt dico infrà, *in dict. cap. quia illa quotidiana*
39. *hoc titulo*, per textum ibi, *in cap. inquisitio-*
nem hoc titulo, cap. cum dilectus de consuet. vbi
41 etiam de interdicto. † Nec potest eligi vitio cor-
poris affectus, vt dico infrà *in titulo de corpore*
vitiatis, tali inquam impedimento, vt nequeat
ministerio inseruire, nec eligi debet reprehensi-
bilis; & qui curialis est, & Neophitus in fide, id
est, qui nuper Christianam fidem amplexus est,
42 nec insuper eam erigatur. † Nec qui morbo
contagioso, & incurabili laborat, nec irregula-
ris, nec schismaticus, etiamsi ad vnionem Ec-
clesiæ sit reuersus; licèt ex dispensatione possit
43 confirmari, *cap. quia diligentia* 5. *hoc tit.* † Nec
eligi poterunt Simoniacus, publicus aleator,
sacrilegus, vsurarius, illegitimus, nec illi, qui
aliquo crimine fuerint notati, ex his, quæ enu-
44 merantur *in cap. quia in aliquo dist.* 51. † Nec
eligi debent illi qui non sunt ætatis legitimæ, nec
ille, qui non est sufficientis scientiæ, & cui
obstat aliud Canonicum impedimentum ad or-
dines, in quo Electores dispensare non possunt,
de quibus latè cum multis Barbosa *de iure Eccl.*
p. 1. *cap.* 33. *à num.* 94. & Ego infrà *in hoc titulo*,
& faciunt plura, quæ dico infra *de ætate, &*
qualit. ordinand. Hæc refert Andreas Valens *in*
45 *hac Rubrica* §. 5. *num.* 3. † Vbi *in fine*, ait, vt
habens plures dignitates, vel beneficia curata
sine dispensatione eligi non possit, per textum
46 *in cap. dudum* 54. *hoc tit.* vbi dico, † & ego
addo, vt qui alteri Prælaturæ incompatibili est
alligatus, eligi non possit; etsi possit postulari,
47 *cap. fin. de postulat. Prælat.* † Et quod ob id non
possit quis prosequi duas electiones de se factas,
sed teneatur eligere vnam, quam maluerit; *cap.*
sciant cuncti hoc titulo lib. 6. vbi Doctores, quos
refert idem Barbosa *dict. cap.* 19. *lib.* 1. *de iure Eccl.*
num. 127.

Et licèt in Abbatem, vel Priorem Regula- 48
rem eligi nequeat Nouitius, non professus regu-
lam, *cap. Præsbiteros* 16. *q.* 1. *cap. cum causam* 27.
cap. cum in Magistrum 49. *hoc tit.* in Episco-
pum tamen eligi poterit, vt ibi dico, per tex-
tum, *in cap. nullus* 28. *hoc tit.* nec enim poterit
eligi in Prælatum Regularem non Monachus,
cap. cum ad nostram 37. *hoc tit.* item nec in Ab-
batem poterit eligi non instructus in regula Mo-
nachali, *cap. officij* 38. *infra.* † Et Castellin. *de* 49
elect. cap. 11. *n.* 32. subdit esse ineligibilem Reli-
giosum, qui Chirurgiam exercuit, ex qua se-
quuta fuit mors, idem dicit Barbosa *de Iure*
Eccles. part. 1. *cap.* 19. *sub num.* 125. de homicida,
& discedente à suo Monasterio pro quocum-
que crimine, etiam leui & occulto, & de pœ-
nitente publico, iuxta quod vltimum disputat
Laurentius de Peirinis *de Prælato q.* 2. *cap.* 5. §. 7.
an qui abiurauit in Sancto Inquisitionis officio,
possit eligi ad Dignitates Ecclesiasticas. † Et 50
quòd Regulares pœnitenti in sancto Officio ad
Dignitates, & Prælaturas omnino inhabiles sint,
etiam si pœnitentias impleuerint, dicunt idem
Perin. *tom.* 2 *priuilegiorum sui ordinis Minimo-*
rum in annotat. ad constit. 9. *Pauli V. n.* 29.
pag. 337. Tambur in. D. Thom. *de Iure Ablat.*
dict. disp. 5. *q* 21. *n.* 17 Barbosa *dict. cap.* 19 *de*
Iure Eccles n. 128. referentes sic determinatum
in generali Congregatione S. R. & Vniuersalis
Inquisitionis habita in Palatio Apostol. Montis
Quirinalis coram S.D.N. Vrbano VIII. & Inqui-
sitoribus Generalibus à sancta Sede Apostolica
specialiter deputatis, vt in posterum Regulares
omnes cuiuscunque Ordinis, Religionis, Socie-
tatis, & Instituti, quibus pro delictis ad sanctæ
Inquisitionis officium spectantibus pœnitentiæ
genus aliquod impositum fuerit (salutaribus pœ-
nitentiis exceptis) eo ipso ad omnes religionis
suæ gradus, & officia inhabiles censeantur. † 51
Deinceps etiamsi pœnitentiæ tempus expleue-
rint: Vel gratiam receperint, ab illa tamen
promoueri nullatenus possint, nisi prius ob-
tenta à S.D. N. vel à dicta sacra Congregatione
coram Sanctitate sua habenda speciali, & ex-
pressa rehabilitationis; & quod aliàs promotio
nulla sit, & promouentes ipsi priuationem suo-
rum beneficiorum, ac propterea vocis actiuæ, &
passiuæ ipso facto incurrant; ad quæ restitui, nisi
ab eodem S. D. N. vel ab eadem S. Congrega-
tione coram Sanctitate sua habenda non possint,
& ab eodem S. D. N. mandatum fuit, vt dictum
Decretum intimaretur omnibus Religionum Su-
perioribus; quæ restitutio in Hispano sanctæ In-
quisitionis officio fiet ab Inquisitore Generali, vt
docent. Videbis quæ dixi infrà *in cap. illa quoti-*
diana, q. 1. *sub vers. ad secundam*, vbi quid in offi-
ciis temporalibus.

Ad quartam quæstionis partem, etsi per tex- 52
tum *in cap. omnipotens de accusation.* dicant
Naldus *in summa verbo Infamia, num.* 1. Molfe-
sius *tom.* 1 *sum. tr.* 6. *num.* 29 *&* 30. Peitinus
de subdito tom. 1. *q.* 1 *cap.* 31. §. 8. vt si accu-
satus apud bonos viros, gratus sit de tali peccato,
intelligibilis sit tunc propter malam famam. Ni-
hilominus existimo dicendum vt accusatus de
delicto non sit incapax electionis, vt patet ex iam
dictis, vbi probaui cum Castellin. & aliis, vt
requiratur sententia contra delinquentem, & te-
nent Nouar. *lib.* 1 *conf.* 6. *de accusat.* Rodri-
guez *in summa cap.* 105. *num.* 2. nam aliàs esset

in

in potestate vnius maleuoli, inuidi, & ini-
mici ablegare meritissimos viros à promotione
ad dignitates, maximè quæ per concursum dan-
tur; multis rationibus hanc partem docent Lean-
drus à Murcia *in cap.* 8. *regul. S. Franc. cap.* 12.
53 *n.* 10. † quia infamia non æquè valet sicut testis
vnus, nec facit semiplenam probationem, vt
quis iudicari queat, vt dico infra *in Rubrica de*
54 *probat.* † solum ait vt infamia habeatur pro ac-
cusatore, non pro teste; & quia vt dixi ad hoc
vt quis repellatur à suffragio ferendo, requiritur
vt sit conuictus finaliter, & quòd Iuridicè in
55 eum procedatur in causa † qui etiam explicat
textum *in dict. cap. Omnipotens*, & cum eo Diana
alios adducens *p.* 10. *tract.* 13. *resol.* 32. Vt ille
textus intelligatur quando scilicet tempus potest
esse intermedium, in quo accusatus ab infamia
purgetur; quod si electio instet, tunc reuera ad-
mittendum accusatum, siue denunciatum ad eli-
gendum probant, imò vt eligatur etiam; & con-
firmari potest ex his quæ dico infra *in cap. fin. de
temper. ordin.* & alibi: Videbis quæ dico infra *in
c.* 39. *q.* 1. *à n.* 1.
56 Pro complemento totius huius quæstionis bre-
uiter duxi tria notanda. Primum quod electio
facta de eo, qui aliquo de relatis impedimentis
57 tenetur, sit irrita ipso Iure. † Et tunc quando
irrita est ipso iure Electores pro ea vice, potestate
eligendi priuentur, & suspensi sint triennio ab
eiusdem Ecclesiæ beneficiis: *cap. cum in cunctis
hoc tit. cap.* 1. *in fine*, vbi glossa *de post. Prælator.*
58 † Secundum quod ad probanda impedimenta,
electi etiam Laici, & fœminæ admittantur; sic
vt eorum testimonio non stetur, si de fama tan-
tum, & auditu deponant, *cap. iam litteris de
59 testibus*, Vbi dixi plura. † Tertium, vt qui se-
mel ob vitium personæ est reiectus, non possit
amplius eligi nisi sit specialiter restitutus, *cap.
super eo hoc tit.* Iulius Lauor. *hoc tit.* 4. *cap* 16.
n. 117. Tamburin. *dict. disp.* 5. *q.* 21. *n.* 4. Barbosa
dict. cap. 19. *lib.* 1. *de iure Ecclesiastico n.* 126. 129.
& 130. Andrea Valens *in hac Rub.* §. 5. *in fine*,
Vbi hoc vltimum admittit, quando electio cas-
sata est vitio personæ: nam si ex alio Capite, vel
modo electionis, tunc iterum eligi posse ait.

QVÆSTIO II.

An eligentes ad Maioratum Cathedram, & Capellam, possint pro his accipere pecuniam. An Regibus Hispaniæ nominando, siue eligendo ad officia, siue Episcopatus, venditio permittatur, vel teneantur ad illa vtique digniores eligere. An minor pars in aliquo Capitulo, possit concurrere cum maiori ad eligendum indignum?

SVMMARIVM.

1 *Electores ad Maioratus, Cathedram, & Capellam, possunt secundùm aliquos accipere pecuniam, & munera pro actu eligendi, & quare?* num. 2. *& vbi quod duplici titulo retinetur res donata; contraria sententia,* num. 5.

3 *Gratificare potest Iudex, quando dantur duo vota æqualia.*

4 *Maioratus possessor ex consanguineis, potest præferre vnum, quem maluerit in æquali gradu.*

6 *Actus Iustitiæ est inuendibilis.*

7 *Officia vendebatur in Regno Indiarum.*

8 *Sapientior cæteris est, cui est cor audiens in arte gubernandi.*

9 *Iudices nominati ad officia soliti erant Iurare, quod administrarent cum integritate, & de cito, & meliori modo expediendi lites;* num. 10.

11 *Officia vendita Iustitiæ in Indiis decreto Regio fuerunt ab ementibus instaurata; vt sic digniores personæ cum consilio Indiarum eligerentur*, num. 12.

13 *Consultores Regum sunt plectendi ex damnis causatis ab electis indignis eorum consilio.*

14 *Carolus V. inuitatus, vt venderet Officia, respondit se potius velle vinci ab Inimicis.*

15 *Pecuniam nemo gratis pro bono communi offert, sed proprio commodo.*

16 *Simonia est vendere habitus militares, aliter alij* num. 17.

18 *Reges nullomodo possunt nominare ad Episcopatus aliquâ pecuniâ acceptâ, seu datâ ab eligendis, seu ab aliis illo prætextu; &* num. 20.

19 *Electio vt aliter ex eligentibus suffragetur pro vno, alter pro alio, est simoniaca.*

21 *Pars maior in electionibus informat eam, non minor.*

22 *Elector potest se conformare cum timoratis Electoribus.*

AD primam quæstionis partem videtur res- 1
pondendum affirmatiuè; eò quòd talis
eligendi actio non est debita huic parti determi-
natæ, cùm possit iudex sine iniuria illius pro
alia parte ferre sententiam; sicut electio illius
partis, pro qua est ferenda sententia, sit in manu,
& arbitrio Iudicis, sed eligere, & determinare
hanc partem litigantem, pro qua feratur senten-
tia, est fauor pendens ex voluntate Iudicis, &
est pretio æstimabilis; quia est valdè vtilis liti-
ganti, & simul est coniuncta cum aliquo incom-
modo Iudicis; quia perdit gratiam, & amici-
tiam alterius partis; ergo. Item quia hic non
datur acceptio personarum, quæ iustitiæ distri-
butiuæ opponitur, vt dixi *in cap. nouit, de iu-
diciis quæst. penultima*, cum hic iudex videatur
esse liber ad faciendum quod voluerit. † Inde- 2
què fieri, vt nulla fiat iniuria ei parti, à qua
pretium petitur, & accipitur; quia petitur pro
re, quæ non est ei debita, vel alioquin est valde
ei vtilis: quare sic tenent Lessius, quem citat
Diana *part.* 3. *tract.* 5. *resol.* 55. Fagundez *in præ-
cepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 16. *num.* 34 Fra-
gosus *in regimine Christianæ Reipublicæ tom.* 1.
lib 4. *disp.* 9. *num* 42. Trullench. *in præcepta De-
calogi lib.* 8. *cap.* 1 *dub.* 6. *num.* 10. probabilem vo-
cantes seclusa iuris prohibitione prohibentes mu-
nerum receptiones. † Vt quando dantur duo 3
vota æqualia possit Iudex licitè aliquid accipere
pro electione partis, pro qua ferat sententiam.
Et cùm talis donator voluntariè donet, eueniat
vt res accepta à Iudice ex duplici titulo, ab eo
retineri possit, scilicet titulo pretij iusti, & ti-
tulo donationis liberalis; & ob id in nostro casu
cum Rodriguez, Lopez, & Bañez, idem Fa-
gundez

Digitized by Google

gundez *n.39.* & 40. probabilem dicit; quia datur locus fauori, seu gratificationi. † Siquidem
4 Maioratus possessor ex consanguineis possit præferre vnum, quem maluerit inæquali gradu; & sic administrator Capellæ eligere hoc Monasterium præ illo, vt in eo ædificet, ac constituat Capellam cum suis emolumentis, & cæteris paribus possit eligere hunc pauperem præ illo, & idem ex suffragantibus ad Cathedras, quando oppositores sunt æquales; sed illa prælatio, vt dictum est, pendet ex voluntate, liberalitate, & fauore eligentis; quia non est debita huic determinatæ personæ; ergo.

5 Sed præhabitis quæ dico infra latissimè *in cap. cum ab omni, de vita, & honest. Cleric.* vbi de munerum acceptione, existimo in casibus propositis in quæstione, nullomodo Electores ad Maioratum, ad Cathedram, & capellam posse accipere pecuniam, seu munera; quia omnia supradicta non côceduntur ab Electoribus, sed à fundatoribus, testatoribusquè & institutoribus emphyteusis. Et sic posito, vt quis sit Dominus directus, & quòd alij munus Electorũ, aut testamentariorum spontè, & voluntariè, minimequè coactè acceptauerint, tenebũtur ex officio, & veluti ex côtractu ad hanc electiônem, quæ est intra limites muneri, quod sponte, & liberè acceptarunt, & per hanc acceptationem se ad id sponte obligarunt; & ob id non possint postea aliquid pro ea electione accipere, sic vt teneantur ad restitutionem pretij; si quod forte ob eam rem acceptarunt; hanc probabiliorem amplectitur relatus Fagundez *dict. cap. 26. n. 41.* Diana *part. 6. tract. 6. resol. 59.* qui te melius considerata huic
6 adhæret sententiæ † quia actus Iustitiæ est inuendibilis; & vt iudex non potest manere suspensus, sed tenetur pro aliquo iustitiam ferre; imò & ex officio tenetur se determinare ad vnam partem; & sic gratis: nam in ea determinatione consistit exercitium sui muneris; ita est in casibus nostris: & docent Sairus *in Claui Regia lib. 10. tract. 5. cap. 3. num. 8.* Turrian. *2.2. disp. 4. dub 3.* Rebellus *p. 2. de iust. lib. 8. q. 10. num. 1.* Lessius *de iustitia lib. 2. cap. 14. dub. 67.* & alij.

7 Ad secundam quæstionis partem, suppositis, quæ dixi infra *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet.* Vbi *q. 2.* & *3.* tractaui, quod nominatio, siue electio ad Episcopatus spectat ad Reges nostros Hispanos in ditione sua Hispaniæ, Indiarum, Siciliæ, Neapoli, &c. Vnde iam quia in prædicto Regno Indiarum officia vendebantur, videtimquè manu scriptum D. D. Christophori Moscosi eiusdem Consilij aulicus Consiliarius, qui nunc à nonnullis annis degit in supremo, Castellæ litteratissimus, & prudens mihi visum fuit; & si aliquantulum ab instituto deuiem, initiare quæstionem hanc cum monitu, quem vnitur ad nostrum piissimum Regem Philippum IV. † qui postquam *n. 1.* cum P. Zelada *in indic. lib. 1. §. 9. n. 68.* vt ille præstet in arte gubernandi, & cæteris sapientior sit, cui est cor audiens, & cor docile, non cui inest ferreum ingenium, & pertinax ratio, iuxta petitionem illam Salomon. qui *lib. 3. Reg. cap. 3. vers. 5. & 9.* loquens ad Deum dixit: *Dabis seruo tuo cor docile, vt Populum tuum iudicare possit*, vt refert idem Zelada *dict. num. 68.* ex illo etiam Dauid *Psalmo* 142. & exortaos, vt Rex noster commendaret summè suis Consiliariis ad obseruantiam omnimodam Iustitiæ, corrigendo malos, & bonos augendo, quibus Respublica rectè geritur, referens ex Valenzuela Velasquez *cons. 2. à num. 79.* Leges Iuris communis, ac Regias allegante, cum Deciano, Michaële de Luna *variar. lect. cap. fin. n. 24.* Annæo Roberto *2. rerum Iudicat. c. 12. fol. 442.* Fr. Ioan. de sancta Maria *in politica cap. 21.* Ioan. Salgado *in l. Regia Portug. discursu 1. n. 27.* Christoual. Besold. *dissertatione de publicis Iudiciis n. 21.* Patr. Gueuara *in Matthæum cap. 1. vers. 1. obseruat. 1. n. 15.* & aliis. † Et hac de causa Iudices nominatos in 9
admissione suorum officiorum solitos esse iurare quod administrabunt cum integritate, iuxta textum *in l. rem non nouam cod. de Iud.* Zypeo *de Senatoribus à cap. 3.* Langlao *1. semestrium cap. 2.* Camillo Borrello *de Magistratib. lib. 1. cap. 14.* Bulengero *de Imperatore 2. p. cap. 15.* Osuvaldo *lib. 24. cap. 3.* Christoual. Besold. *de iure iurando disp. 2. n. 26.* † ad quod dicit Moscoso singu- 10
larem legem esse illam *6. tit. 5. lib. 2. recop.* vbi disponitur vt Iudices iurent ac cito, & meliori modo, quo possint in litibus expediendis, & cum legalitate.

Cum hoc supposito latè exornato interroga- 11
tus respondet, vt ex misso decreto Regio ad supremum Consilium Indiarum annullante prouisiones venditonum officiorum Iustitiæ cum refectione emptoribus illarum Prouinciarum in plurimum originariis ab eis, quibus prohibitum est legibus ea emplisse, vt ipse Moscoso narrat, *ex Abbate*, Caramuël *in responso ad manifestum Portugaliæ fol.* 24. D. Ioan. de Larrea *decis.* 45. *n. 33. & in alleg.* 219. Salerno *cons. 27. lib. 3. cap. 6.* Fragoso *de Repub. p. 1. lib. 1. disp. 2. cap. 2. à n. 121.* eatoquè satisfactionem faciendo ex pecuniis Thesauri Regij viciniores tecæ, siue loci, vbi ea habeatur, ex doctrina textus *in l. 1. ex l. si quis §. cum quidam l. si fundus ff. locati*, D. Hieron. de Leon *decis. 174. n. 6.* Larrea *alleg. 17. n. 4.* Capicio Galeota *2. controuersia* 69. Anton. Amato *resol. 18.* † præambulum concludens, vt præ- 12
dicti Consiliarij supremi Consilij Indiarum consultent, ac Regi proponant personas digniores, sanguine, qualitate, litteris sufficientiâ ac virtute iuxta eorum obligationem, vt dicunt Mastrillus *de Magist. lib. 2. cap. 1. n. 68.* Sesse *2. tom. decision. in Epistola ad Regem. n. 67.* Mag. Fr. Ioannes Marquez *in gubernatore Christiano lib. 1. cap. 20. §. 4.* Nabarrete *in discurs. politicu* 27. Petez de Lara *de vita hominis cap. 30. num. 26.* Ceruantes *in l. 2. Tauri à num. 10.* Fr. Ioan. de sancta Maria *in politica Christiana c. 8.* Verat. *de visitat. c. 9. n. 19.* Capiblanco *de Baronibus pragm. 2. n. 122.* Fr. Leander de Murcia *in cater. cap. 2. cap. 3. §. 2.* sequutus Abulensem *in lib. 1. Regum cap. 2.* † dicentem plectendos esse 13
consultores Regum ex damno causato ab indignis electis per Consilium eorum; & alia in confirmationem adducens D. Muscoso ex illo Mathei *cap. 21. Auferetur Regnum, & dabitur genti facienti iustitiam*, plures citans † illico adducit le- 14
gẽ Regiam Caroli V. Proaui nostri Philippi IV. qui cum esset in magna necessitate, & egestate proueniente à causa multiplicis Belli & ab aliquibus consultoribus magni nominis, ac litterarum exhortans, quod venderet officia Iustitiæ; Vt sic alleuiaret Regna; ipse tamen sanctius decernendo, & ex consilio S. Fr. Ioannis à Vilanoua noluit ire, nec irrumpere, Deum præ oculis habendo, dicens se potius velle vinci ab inimicis

Digitized by Google

micis suis, & spoliatum omnium suorum Regnorum, quàm esse infima spe illa non amitendi, si officia vendendo, offenderet rectæ administrationi Iustitiæ: sic cum Salone *de iu". & iure q.63. art 2.*
15 *contron.8.fol.1055.*ibi: † nemo enim est qui pecuniam suam gratis, vel pro bono communi offerat; sed vt sibi consulat: qua ratione dissuasit D.Thomas à Villanueua Carolo V. ne venderet officia Prætorum Castellæ, quòd multi illi suadebant; faciunt Valenzuela Velasquez contra Venetos *p. 5. n.206.& in discur'n de stain, & Bell.p. 2. considerat. 22.n.57* Baldas *de Dignit.Reg.cap.19.* & Claudian. *in Panegerico ad Honorium Honorinum*, & aliis ex Aristot. qui dixit Alexandro Magno: *Dij proniores sunt in eos, qui maximè alios colunt.*

16 Et concludit dicendo quòd vendere habitus militares; est simonia iuxta multorum opinionem, vt sunt cum Filliucio Constantio & Azore *in l.1. cod. de fil'is official. num.* 2. Victoria, Alcozor, Thomas Sanchez *lib 2. consi'. cap 30. dubit.24 num 24.* & cum aliis Fragoso *de Repub.2.p. lib.5. disp.13. §. 11. num.4.* Nicolaus Garcia *1.p.cap 7. num.6.* An-
17 ton.de Marinis *quotidian. controuers.cap.318* † Alij inquam contra tenent inter quos P.Peñafiel.*de excellentia treum ordinum milit. tract.1.cap.11.n.101.* Diana *p.3.tract.2.res.35.* cum Fagundez, Machado, & aliis dicentibus, eam venditionem esse permissam; qui omnes, & alij dicunt vt qui officia publica vendunt, peccant mortaliter propter rationem supra adductam.

18 Et licet alia D. Moscoso doceat; quia non de hoc puncto, Ego inquam ex dictis per eum, & ex adductis *a n.1. huius quæstionis*, dico nullomodo posse Reges nostros nominare ad Episcopatus aliqua pecunia accepta, siue data ab eligendis, seu ab aliis illo prætextu; quia quemadmodum electio simoniaca reputabitur, si pro suffragio, siue (vt dicunt) pro voce quis promiserit beneficium *cap.*
19 *de hoc 11. de simonia* † & eodem modo sit simoniaca illa electio, in qua Electores conueniunt, vt alter suffragetur vni in vna electione; quia alter suffragabitur alteri in alia secundùm Nouarr. *in man.cap.23. num.100. vers. 2.* sitque etiam electio irrita, si aliquis, ignorante electo, pro eo eligendo pecuniam dederit *ex cap. de regularibus 25. de simonia*; Layman. *in Theologia morali lib. 4. tr.10. cap. vltimo n. 37.* & cum Azor. Tamburino, Reginaldo, & aliis, Barbosa *de iure Eccles. cap.19. à*
20 *num. 256.* † imò & multò magis Reges præsentando ad Episcopatus, pecunia accepta, peccare, simoniam committendo, & grauiter; inquam si pecunia mediante alia officia temporalia Iustitiæ vendiderint propter adductas causas *in vers. ad secundam.*

21 Ad tertiam quæstionis partem, positis, quæ dico infra *in cap. quia propter cap. in Genesi, cap. vt Ecclesia hoc tit.* vbi de maiori parte eligentium respectu minoris; licèt pro affirmatiua sententia faciant rationes sequentes. Prima quia minor pars non est causa electionis, cum ab ea non pendeat electionis valor ex dictis iuribus; & quia causa remota non attenditur, sed proxima, quæ verè, & efficaciter influit in effectum, ex textu *in l. sed si plures §. in arrogato. ff. de vulg. & pupill. substit. l. cum de hoc ff. de except. rei iudic.* Oldradus *cons. 25. de sepult.*: sed causa proxima est maior pars; ergo ea debebit attendi, non solum ad electionem validam, sed etiam licitam, seu illicitam, iuxta illud Prophetæ: *Cum sancto sanctus eris, & cũ peruerso peruerteris*; non enim minor pars conformando se cum maiori, dicitur consentire, nec approbare illorum factum, sed tantum permittere ex materiali suffragatione votorum, tamen hanc non admittunt Peirinus *de subdito tom.1. q. . cap.31. §.2. q.4.* cum Soto, Vasquez, Vega, & Bañez, Lessius *de Iustit. lib.2. cap 34. dubio 13 num.60.* Diana *p.10. tract.13. res. 31.* ex eo; quia cum ille electus sit ab aliis iniquè intrusus, non est cur à minori parte tali iniquitati suffragetur; & quod eligere indignum, est intrinsecè malum; quod nulla ratione potest fieri licitum.

Et contraria sententia, quam cum aliis docent 22
Bordon *in cons. Regularib. tom.2. resol. 61. num.32.* poterit substineri, si Elector est dubius de indignitate personæ eligendæ, non potest tunc se conformare cum timoratis Deo, sed si certus fuerit omnino de indignitate, nequaquam: sic Diana *dict. p.10. res.31. in fine* dicens, vt debeat iudicare eos non habere eam certitudinem de indignitate eligendi, quam ipse, sed potius contrariam.

QVÆSTIO III.

Si electio maneat apud duos, an vnus alterum eligere possit. An licitum sit ferre suffragium, quando iam est conclusum negocium iniustum. Et an Electores ad faciendam electionem, debeant in vnum conuenire. Et debeant habere ætatem determinatam, seu alia requisita?

SVMMARIVM.

1 *Electio vt valeat debet esse vnius ex pluribus, sed an ex duobus, vnus ex diuersa sententia*, vsque ad num.9.
2 Cap. quia propter, de Elect.
3 *Sancti Matthiæ electio, qualiter ex pluribus fuit facta?*
4 *Collegium etsi constituatur ex pluribus, potest ad vnum deuenire.*
5 *Electioni de se facta, potest ab Electo consentiri.*
6 *Capitulum potest consentire in duobus vocalibus; sic vt electio canonicè fiat.*
7 *Actus in dubio debet interpretari validus ad omnes actus; quæ regula est aliarum Regina*; num.9.
8 *Eligere aliquis se potest, cum facultas eligendi pluribus commissa est, non quando vni tantum.*
10 *Suffragium datum primo ab vno ex Electoribus pro indigno, quem certò scit ab aliis eligendum, qualiter licere queat* num. 11. 12. & 13.
14 *Pecuniis redimere potest vexationem, qui habet Ius ad beneficium; secus si non habet.*
15 *Consiliarius, qui suffragat vltimo loco in sententia iniusta, conclusa iam à maiori parte, non tenetur: quid si influit, vt executioni mandetur* num.16.
17 *Examinator Synodalis concurrens vltimo loco ad approbationem, indignè tenetur.*

8 *Electores ad faciendam electionem, debent collegialiter in vnum conuenire, in aliquo publico, & loco honesto; etsi contra oumet.*19.

20 *Electores quam ætatem debeant habere, vt legitimè fiat electio: quid de Iure: quid ex Tridentino*, n 23.

21 *Patronus poterat post septennium eligere, sed eligere nec Monialis non ante* 12. *nec Monachus ante* 14.

22 *Præsentatio parit quasi sponsalia, electio spirituale quoddam matrimonium.*

23 *Electores debent esse Subdiaconi.*

24 *Moniales eligentes, debent esse in ætate expleta* 16 *annorum.*

25 *Eligere non possit Subdiaconus, si ante* 22. *annum ex dispensatione, sit ordinatus*, & n.26.

1 AD primam quæstionis partem videtur negatiuè respondendum; primò quia vt dicunt Ægidius Bellamera *in cap. nullus hoc tit. n.*5. *&* 6. Castellin. *de elect. cap* 5. *sub num.*69. si duo sunt tantùm Electores, necessariò debent eligere extraneum, cum neutrum eorum facere possit maiorem partem: & sic idem Castellin. cum Innocent. & Archidiacono *in cap. post petitam, cap. in Genesi, cap. si quando infra*, vbi quod tres Electores possunt eligere more solito, *in cap. quia propter eodem*; licèt formam scrutinij in omnibus seruare non valeant, & quod duo scrutentur tertium, & seruent alia, quæ possunt, & in specie faciant collationem,
2 quæ fieri solet in electione concordi.† Cum ergo ex regula *dict. cap. quia propter.* maior pars consentiat in aliquem, hic tamen non detur maior, nec minor, nec vota dici possint secreta, & necessariò electio debeat fieri vnius de pluribus: sequitur vt inter duos solos nequeat electio perfici, cum eius essentia consistat in electione vnius ex pluribus, ad minus ex duobus; sic vt pluralitas soluatur in duobus, *cap.*40. *de regul. Iuris lib.*6. at sic est quod in casu præsenti non sunt duo, quorum alter possit eligi; eo quod si vnus ex illis est prior iam eligibilis; nimirum ille, qui debet eligere; non non enim potest eligere, & eligi, cùm nemo possit oriri à se ipso; ergo eueniet, vt electio remaneat tantum respectu vnius; quod est contra naturam electionis, quæ ex pluribus est vnius vocatio.

3 Et confirmatur ex electione sancti Matthiæ *Actor.*1. vbi ita dicitur: *Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis*, & statuerunt duos Ioseph, qui vocabatur Barrabas, qui cognominatus est iustus, & Matthiam, & orantes dixerunt: *tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum.* Quibus verbis patet, vt electio sit vnius ex pluribus, & ita & ex aliis hanc docent Sopranus *de elect. Pontif. lib.*4. *cap.*8. *question.* 6. Roman. Villadiego, Gambarius, & Panormitanus penès Bonacinam, vt refert Diana *part.* 10. *tract.* 13. *resolut.* 33. Bordonus *in concilio regular. tom.*2. *resolut.* 62. *num.* 59. Nauarrus *lib.*1. *cons.*6. *hoc titul. num.*4. Miranda. *in manuali Prælatorum tom.*2. *quæst.*23. *artic.* 5. *conclusione* 21. Azorius *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 5. *quæst.*8. Rodriguez *in quæstionibus regular. tom.* 2. *quæst.*53. *articulo* 12. *sub fine.*

4 Contrariam nempe sententiam, vt si electio remaneat apud duos, vnus alterum eligere possit, doceent quamplures, veluti si vnus vtendo eligendi potestate, & alter cedet iuri suo, tunc ille eligat bene, sic, vt hic electus, intelligatur electus à toto Collegio: nam licet ad constituendum Collegium, requirantur plures, potest tamen ad vnum deuenire; & tunc residere in illo totam Collegij potestatem † & faciunt regula textus infra *in cap. cum in iure peritus*, vbi potest quis consentire electioni de se factæ; sed sic est quod ille consentiens auget eligentium numerum, cum ipse non incipiat suam electionem, sed ab alio inceptam compleat; ergo cum in hoc casu seruetur quod
Ius præscribit *in cap. quam* 18. *quæst.* 1. † Et facit, 6
quia capitulum secundùm Ius Canonicum subsistere legitimè potest in duobus tantùm vocalibus; sic vt electio sit canonica; quamuis aliquando palam fiat, sicut etiam censetur valida, licita, & legitima electio facta inter duos solum vocales per accessum vnius ad seipsum, cum alterius libero consensu insistendo, tum iuri communi, tum etiam speciali Religionis.

Et confirmatur ex illo axiomate iuris, quod 7
actus in dubio debet interpretari validus; *l. quoties ff. de reg. iuris, l. quoties ff. de verb. oblig. l. si quando ff. de leg.* 2. Abbas *cons.* 62. *col.*1. *num.*7. *vers.*3. *lib.*2. Rolandus à Valle *cons.* 61. *num.*23. *& sequent., vers. considerandum, lib.* 3. vbi extendit ad omnem actum, latè Romanus *cons.*180. *à num.*4. vbi extendit ad omnem disputationem, videlicet contractus, testamenta, iuramentum, attestationes, & priuilegia, Bertazol. *de clausul. instrum. clausula* 1. *glossa* 4. *num.*5. *& repet. legis si quis maior. Cod. de transact. num.* 506. Pichard. *in §. si quis alium, num.*4. *de inutilibus stipulat.* Ferrerius *in constitut. Cataloniæ glossa* 1. *num.* 151. cum ergo hæc sententia faciat pro validitate ele-
ctionis. † Et Barthol. *in l. si consul. ff. de adoptionib.* 8
dicat aliquem posse se eligere, dum facultas eligendi pluribus commissa est, non verò quando vni tantùm est demandata, ex *l. si mandauero §. si tibi ff. mandati*, sequitur vt hæc sententia, quando casus necessitatis occurrit, probabiliter sustineatur, cùm omnis interpretatio admittatur ad sustinendum actum, Rota *decisione* 469. *num.*3. *part.*2. *recent.* Roland. à Valle *cons.* 61. *num.* 26. *libro* 3. Tuschus *tom.* 4. *littera A. conclus.* 136. *num.*14. & in terminis docent Samuellius *de elect. disput.*3. *tractat.*1. *contr.* 8. *per totam*, Petr. Vidal. *in Archa Theologia moral. hoc titulo, inquisit. vnica per totum*, probans latè, & doctè electionem Canonicam posse fieri inter duos; Pasqualigus *decisione* 235. *numero* 4. Ancharanus *in dict. cap. nullus hoc titulo*, Paulus de Eleazariis *ibi num.*13. *tom.*2. *repert.* Ioan. Andreas *in regula in toto de reg. iuris libro sexto*, Panormitanus *part.*2. *cons.*25. *numero secundo*, Biaxio *in director. election. part.*3. *capite* 23. *numero* 3. Boich. *in dict. cap. quia propter hoc titulo, numero primo*, Tuschus *littera E. conclusione* 72. *&* 78. Sigismundos *hoc titulo, parte prima, capite tertia, dubio vigesimo quarto, numero quinto*; Ergo cùm hæc opinio ita sit admissa & eam probabilem putet Bonacina *de electione Pontificis conclusione* 3. *punct.* 1. *numero* 11.
† Et regula, quæ facit pro validitate actus sit 9
Regina aliarum interpretationum, vt dicunt Zephalus *consil.*51. *numero* 39. Cardinalis Mantica *de conject. vltim. volunt. lib* 12. *tit.*17. *num.*13. etiamsi aliquid, quandoque disponatur præter intentionem agentium, *cap.*1. §. *idem quoque in fine de spons. impuber.*

impuber. lib.6. Federicus de Senis *Conf.15. n.5.* sequitur vt hæc secunda sententia debeat sustineri, quam testantur plures ex relatis practicari in Religionibus Theatinorum, & Clericorum Regular.

10 Ad secundam quæstionis partem, cuius resolutio, si pro affirmatiua sententia loquamur, quam tuetur Thomas Hurtadus *tom.2. tract.12. c.1. §.3. n.14. & 18.* non est parum difficilis, eam rationem habet: nam ex eo quod maior pars, est sufficiens ad electionem canonicam faciendam, & determinata ad eligendum indignum, possunt ad euitandum notabile damnum, aut persecutionem iniustam concurrere in eo voto externo, non consentiendo interius in eius electionem; & hoc siue primus idem suffragium, siue medius, siue vltimus; quia quantum ad hoc nihil interest.

11 Et confirmatur nam in hoc casu quis non est causa, aut concausa electionis indigni, sed Electores, qui sunt illius partialitatis, & est maior pars, & tam constans in sua determinatione, vt moraliter sit certum, quod semel determinarunt executores.
12 † Tum etiam quia non consentit interius, sed potius dicenti electioni indigni, & solum exterius
præbet suffragium ad euitandum damnum imminens, quod rationabiliter timetur: quare fieri dicit,
vt materialiter dumtaxat suffragetur electioni indigni; & ob id euenire, vt suffragatio in isto casu
fiat illi inuoluntaria moraliter: ita docet Hurtad.
aduersus Malderum, Siliucium, & alios, qui dicit, †
13 vt licèt primus ego dem suffragium est tantum
materialiter, vt me defendam, & conseruem ius,
quod habeo ad me conseruandum indemnem; non
quia consentiam electioni, quæ certo moraliter ab
aliis est concludenda, sicut D. Thomas 2.2. *q.100.*
14 *art.6. ad 5.* † dicit licitum esse illi, qui habet ius
ad beneficium pecuniis redimere vexationem, &
auferre impedimenta, secus si non habuerit ius ad
beneficium: quare in hoc casu non teneri quem
primum dantem suffragium ad restitutionem; &
sic in ordine ad electionem indigni, non sim moralis causa efficax damni positiuè moraliter ad illa, conferens, cum antecedenter sciam alios sine meo suffragio electionem perfecturos; indequè procedere, vt antecedenter non influam in electionem, sed solum materialiter conferam suffragium sine consensu in electionem.

15 Diana verò, *p.11. tract.4 res.5.* dubitans de veritate horum omnium aliis iudicandum relinquens, & an possint applicari, quando in Parlamento, seu Comitiis Regnorum, concludendum esset aliquod donatiuum; sed refert quod idem Hurtadus limitat superius dicta in casu, in quo Consiliarij Regij sententiam iniustam ferunt, & postquam pro maiori parte conclusa est, vltimus, qui aduenit confirmat, & approbat sententiam iam conclusam.
16 † Quæ tamen si fuerit executioni mandata de omnium consensu; quamuis vltimus non fuerit causa sententiæ iniustæ, fuit tamen causa partialis eius executionis, quæ immediatè affert damnum parti læsæ; & sic concurrit ad illud inferendum, si vltimum suffragium instuit, vt citius sententia iniusta executioni mandetur, & quidem ita esse dicunt Hurtadus, & Diana quando nomine omnium subscribentium, sententia exequitur, nisi qui non concurrit ad sententiam protestetur se subscribere, vt maiori satisfaciat; non verò quia ita sentiat.

17 Quod similiter dicendum esse dicunt in Examinatoribus synodalibus; quia quando omnes concurrunt ad approbationem, proculdubio citius mouetur Episcopus ad conferendum beneficium, quàm si non omnes concurrant: de quo Doctores infrà *in cap.7. hoc tit.* & latè *in cap.29. de preb.*

Ad tertiam quæstionis partem an Electores ad 18
faciendam electionem, debeant in vnum conuenire. Er respondeo affirmatiuè, debent enim collegialiter in vnum congregari in aliquo publico, & honesto loco Ecclesiæ, seu Conuentus; puta in loco Capituli, Sacristia, Choro, & similibus in tantùm, quod non sufficiat consensus eligentium singulariter præstitus, puta Domi, vel alibi, vt *in cap. in Genesi 55. hoc tit.* Cosmas *in pragm. sanct. tit. de elect. verb. conueniant pag.86. versa.* Bertachinus *de Episcopis lib.1. cap.3. quæst.32.* Petrus de Bixio *in direct. elect. p.2. cap.21.* Petr. Gregor. *hoc tit. cap.5. à n.2. & c.16.* Sigismund. à Bononia *hoc tit dub.111. n.3. & 11.* Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit.4. cap.18. n.1.* Castellin. *hoc tit. cap 3. n 2 vers. primo,* Tamburin. *tom.2. de Iure Abbat. cap.5. q.6. à n.2.* Rota *in Cæsaraugust. election. 20. Martij* 1623.
coram R. P. Coccino Decano. † Nec probat contra- 19
rium Cardinal. *in cons.103. n.10.* dum dicit sufficere, quod Canonici singulariter consentiant, dummodo in Capitulo; quia per illud aduerbium *singulariter* non excludit simultaneum Capituli consensum; sed excludit communem illam electionem, post scrutinij publicationem ab vno nomine Capituli per verba *singularis numeri* faciendam in terminis, *cap. quia propter 44. hoc tit.* & *dict. cap. in Genesi requisitam,* vt per Glossam *ibi, verb communiter & verbo repete.* Abbas *notab. 4. in 3. requisito,* Rota *in vna Hispalen. Canonicat. 18. Februarij* 1619. coram Butatto inter eius impressas *decis.* 380. alia tradit videnda cum multis Barbosa *de Iure Eccles. p.1. c.19. à n.167. ad 175.* de quibus Ego *in dict. cap. quia propter, in cap congregato. 53.* & *dict. cap. in Genesi 55. & in aliis huius tituli,* vbi etiam dixi quod locus non est de substantia electionis, dum clandestinus non sit.

Ad quartam quæstionis partem, an Electores 20
debeant habere ætatem determinatam, nonnulla
dixi suprà *sub q.1. sub vers. ad secundam,* addo dicendum aliter in electionibus Canonicorum, aliter
Monialium, & aliter in præsentatione contingere,
& aliter post Trident. Concil. ac contingebat antea,
iuxta Iuris communis regulas. † Poterat enim Pa- 21
tronus impubes post septimum annum præsentare;
sed ad electionem de Iure communi, nec Monialis
ante duodecimum annum, nec Monachus ante
decimum quartum ad omnem electionem admittebatur, ex textu *in cap. in dignitatib. 43. in princ. cap. ex eo 32. hoc tit. lib.6.* expressè Archidiacon. *in c. quadam n.3. dist.2.* Syluester *in summ. verbo ætas n.2. vers. septimum.* Martinus Rabault *in fr. seculis beneficialibus fol 41* Quintilianus Mandosius *de ætate minor. cap.5 n.54. & regul. 18. Cancel. q.1. n.3.* Petr. Gregor. *hoc tit. c.8 n 1.* & reddunt discriminis rationem Cæsar. Lambertinus *de Iure Patronat. lib. 1. p.1. q.1. princ. art.5. n.10.* & latè *2. q. princ. art.9 à*
n.10. Narbona *anno 12. q.4. n.3.* † quia per actum 22
præsentationis sponsalia quodammodo contrahuntur inter præsentantem, & præsentatum, sed inter eligentes, & electum spirituale quoddam matrimonium celebratur, vt profitetur Innocent. III. *in cap. cum inter Canonicos 21. hoc tit.* in verbis, ibi: *Si dictus Præpositus eidem electioni consenserit, vt per mutuum consensum eligentium, & electi, quasi coniugale vinculum, specialiter sit contractum* & sic rectè ad præsentationem; velut ad sponsalia septimum annum, & ad electionem, quasi ad

matrimonium duodecimum in fœminis, & in viris
quatuordecimum expostulatur

23 Sed iam hodie per Trid. dispositionem *sess.22.*
cap.4. in electionibus requiritur, vt eligentes sint
in ætate annorum 22. & ordinati Subdiaconi, vt
24 iam dixi latè *sub dict. q 1. vers. ad secundam.* † Et
respectu Monialium idem Narbona ex dicto Con-
cilio Trident. *sess.25. de regular. cap.15.* quatenus
ibi ad professionem emittendam assignatur annus
decimus sextus expletus, dicit iam ante eam æta-
25 tem Moniales nō admitti ad eligendum. † Et addit
idem Narbona *num 6. & fin.* sic præscriptam æta-
tem Trid. prærequiri à Deo in Canonicis quarum-
cumque Ecclesiarum ad eligendum, vt quamuis
Apostolica dispensatione impetrata, aliquis ante
debitum tempus fuerit in Canonicum receptus,
virtute tamen prædictæ dispensationis vocem in
Capitulo dare, & in electionibus suffragari non
possit: Sic cum Rebuffo *in prax. benefic.* vbi de dis-
pensatione ad plura beneficia *n.58.* Maiolo *de irre-*
gularit. lib.1. cap.30. num 12. in fine, vt probari vi-
detur *ex dict. cap. ex eo 31. hoc tit.* iuncta explica-
tione communi, quæ tenet impuberem in illius
specie beneficio Pontificiæ dispensationis fuisse
Canonicum, qui tamen ideò ad electiones, cæte-
rosque capitulares, actus non vocabatur absque
metu nullitatis ob ipsius contemptum: sic Narbo-
26 na.† Sed Ego aliter existimo, si vt dixi *sub dict. q.1.*
qui minor annorum 22. Subdiaconus ordinatus
fuerit, constitutus verò in ætate tali, vt cum iu-
dicio suffragari valeat.

QVÆSTIO IV.

An Regulares, & alij Electores teneantur eligere Digniores in Superiores. Et an Regularis sit ineligibilis, si cæcus sit, vel surdus, vt interueniat alteri Capitulo generali. Et an possit Generalis confirmari ad aliud sexennium in Religione Clericorum Regularium sine dispensatione: Vbi de Electione Abbatissæ, seu Priorissæ. Et in qua ætate, ac de aliis requisitis?

SVMMARIVM.

1 *Regularis Prælatus sufficit si eligatur dignus secundùm Hurtadum: vbi quod dixit Caietanus,* n.2. *sed contra* à n.6. & 17.

2 *Prælatus minus idoneus gratus tamen omnibus, melior est illo, quàm magis idoneus, sed minus illis acceptus,* & n.13. & 15.

3 *Acceptio est personarum omittere digniorem propter dignum,* & n.11.

4 *Dignior est eligendus, non solùm ad Summum Pontificatum, sed ad Episcopatum, vel dignitatem cum animarum cura,* & n.5.

5 *Eligentes bonum peccant, cum possunt eligere meliorem,* n.16.

6 *Beneficia subduntur distributiuæ Iustitiæ; non solùm quia officia; sed quia bona communia distribuenda dignioribus,* n.7.

7 *Elector non est beneficiorum distributor, sed administrator.*

8 *Basiliense Concilium ponit formam de eligendis magis idoneis.*

9 *Patronus digniorem ab Examinatoribus approbatum, debet Episcopo præsentare, vt ab eo instituatur.*

10 Clem. VIII. *decreuit vt Electores iurent de eligendo magis idoneos.*

11 *Eligens dignum, omisso digniore, anteponit minus sui officij, non autem Ecclesiæ, vel Conuentus.*

12 *Dignior eligebatur ad officia in veteri Testamento.*

13 *Postponere meliorem minus bono in Electionibus Canonicis, non est sine crimine.*

14 *Dignus relicto digniore, potest eligi, quando Elector videt quod alij Electores, volunt eligere indignum.*

17 *Religiosi proprijs constitutionibus obligantur ad meliores eligendos in suis Ordinibus.*

18 *Societatis Iesu Patres, qualiter iurent de eligendo Præpositum Generalem.*

19 *Eligi debet melior in prælatum Regularem.*

20 *Generalis Religio is tenetur eligere digniorem in Prælatum.*

21 *Cæcus, vel Surdus nullomodo quest eligi in Prælatum.*

22 *Cæcus in scribam eligi nequit, nec potest esse visitator, nec in Collegam* n.23. *nec in commissum* n 24. *nisi* n 25.

26 *Generalis, qui certum tempus, puta sexennij habet, non reeligitur ad aliud sexennium.*

27 *Abbatissa, seu Priorissa illa eligitur, quæ in habitu, & moribus eius meretur.*

28 *Electio Abbatissæ fit per duas partes ex tripartito numer, nisi vbi alia sit loci consuetudo.*

29 *Episcopus in discordia Monialium eligit vnam, quam magis idoneam iudicet, qui prius ad se concordandum eis assignat tempus,* n.30.

31 *Episcopus quest interesse electionibus Abbatissarū vna cū Regularibus per se, vel per alium.*

32 *Dies electionis Abbatissæ, est significandus Episcopo per Regulares.*

33 *Episcopus quest animaduertere in Electores, qui ante assignatum diem progressi sunt ad eligendam Abbatissam.*

34 *Vota Monialium eligentium Abbatissam, requiruntur à superiore earum.*

35 *Septa Monialium ingredi non debent prætextu electionis Abbatissæ, ac Priorissæ, quæ repetitur quolibet triennio.*

36 *Electio Abbatissæ tantùm durat ad triennium.*

37 *Abbatissa, seu Priorissa electæ triennio, denuo non eliguntur in Italia.*

38 *Cistercienses, seu Clarissæ aut alia Minorum ordinum Abbatissæ finito triennio, tenentur renunciare sub pœna excommunicationis in Italia.*

39 *Reelectio Abbatissarum in Hispania, & Portugalia solet fieri.*

40 *Abbatissa eligenda debet esse quadragenaria, & per octo annos antea laudabiliter professa, &* n.44.

41 *Abbatissa ex alio ordinis Monasterio potest eligi quando non adest eu proprio alia cum qualitatibus requisitis. Et potest de proprio tunc eligi ea, quæ sit annorum 30. ante post quinquennium professa,* n.42. & 45.

43 *Episcopus nequit dispensare in ætate requisita Abbatissæ eligendæ.*

44 *Anni 40. eligendæ Abbatissæ, seu Priorissæ non requiruntur completi.*

46 *Constitutiones loquentes, vt non eligantur de maculato*

Digitized by Google

maculato sanguine, non extenduntur ad Abbatissas, seu Priorissas, contra n. 47.

47 *Eligi in Abbatissam nequit infamis.*

48 *Illegitima non eligitur in Abbatissam, vel Priorissam sine dispensatione, aliter attentis Mendicantium priuilegiis, n.49.*

50 *Constitutiones Pontificia, quibus illegitima queunt eligi in Abbatissas, & ad alia officia.*

51 *Abbatissa debet Episcopum facere certiorem de tempore professionis Virginum ante mensem.*

1 AD primam difficultatis partem, nonnulli,
quos sequitus Thomas Hurtad. *var.ar.*
tom.2. tr.12. cap.1.n.1561. & Caietanus *in summa*
verb. electio Officialis; quatenus dixit vt si in ele-
ctionibus spectetur ad spirituale tantùm officium,
ad quod eligitur, cum eligatur ad onus, cessat
ratio iniuriæ respectu dignioris, sicut in cæteris
onerosis officiis credit sufficienter prouisum, si eli-
gatur dignus; & idem Hurtadus putans procedere
in superioribus, dicit non adesse obligationem eli-
2 gendi digniores. † Et ob id Caietanus dixit quod
Prælatus minus idoneus, gratus tamen omnibus,
melior est illis, quam Prælatus magis idoneus, &
minus illis acceptus; quia ibi charitas coalescit, hic
periculum operandi ex metu, solum Hurtadus li-
mitat quoad Abbates perpetuos, & Generales.

3 Sed existimant alij, & probabilius, digniores
eligendos esse, siue ad Episcopatus, siue ad bene-
ficia curata, siue ad dignitates, aliavè officia Rei-
publicæ, ex ea præcipua ratione; quia omittere di-
gniorem, propter dignum, est acceptio persona-
rum, violariquè iustitiam distributiuam, & com-
mutatiuam, probant Sotus, Bañez, Aragon. Salon.
& Nicolaus Garcia *de benefic. p.7. cap.16. num.2.*
post citatos supra quinquaginta Authores, inter
quos Hieronymus Plato *de Cardin. dignitate, &*
officio, Cardinalis Paleotus *de sacri Consistorij con-*
sultationibus 4.part, quæst. 2. cum aliis multis, Ca-
stellin. *de elect. cap.9. per totum*, Doctores per Trid.
4 *sess.24. cap.12. & 18.* † dicentes quod eligendus est
dignior, non solùm ad Summum Pontificatum,
sed etiam ad quemlibet Episcopatum, vel dignita-
tem Curam animarum habentem secundùm deci-
sionem Rotæ *in causa Toletana Canonic. 18. Maij*
1584. coram Sanctissimo Clem. VIII. de qua Gar-
cia *5.part. de beneficiis cap.4. num.166. & in causa*
Vallisolet. præammentiarum 24. Nouemb. 1603. co-
ram Illustrissimo Pamphilio, Azorius *part.2. instit.*
mor. lib.6. de 4 Decalogi præcepto cap.15. sub lit. B.
& D. Ioan. Franc. Leonius *in suo thesauro fori Ec-*
5 *clesiastici part.2. cap.3. num.37. &* 38 † qui *in n.31.*
expressè inquit: *Peccant eligentes bonum, cum pos-*
sint eligere meliorem: nam ad id necessariò tenen-
tur, & Petr. de Aragonia Augustinian. *in 2.2. D.*
Thom quæst.63. de acceptatione personarum, art. 2. in
2. conclusione, inquit: *Eligere minus dignum, relicto*
digniori ad beneficia, quæ habent annexam curam
animarum, vel aliam gubernationem perpetuam per
se loquendo, est peccatum mortale. Sunt enim, vt
ait Castellin. suprà *n.20.* beneficia, & Dignitates
curam animarum inuoluentes, primò ordinatæ ad
Dei cultum, & Ecclesiæ vtilitatem; secundariò
autem vt sint præmia virtutum, quibus Digniores
in Ecclesia onerentur, & promoueantur; sed præ-
termisso Digniore, & vtiliore pro Ecclesia de di-
recto agitur contra hunc finem, dum aliquando
spectatur consanguinitas, siue priuata amicitia, aut
potentium commendatio, ergo.
6 Etenim Dominicus Bañez *in 2.2. D. Thom. q.63.*
Fermosin. de Offic. & sacris Eccles. Tom. I.
à dicto art.2. §. ad rationem primæ opinionis res-
pondens argumentis contrariis commendans, vt
Episcopi, & superiores Prælati sibi consulant, &
efficaciam rationum oppositæ sententiæ conside-
rent, concludit sequentibus verbis: *Etenim benefi-*
cia non solùm subduntur distributiuæ iustitiæ; quia
officia sunt, aut quia curata sunt, sed quia bona
communia, & Dignitates Ecclesiasticæ, ac subinde
distribuenda dignioribus Ministris; quia præmia
sunt, & honores virtutis, & scientiæ, atque indu-
striæ? & ob id bene dixit Azorius *instit. moral. p.1.* 7
lib. dict. decalogi præcepto 4. cap.15. §. accedit, quod
Elector cum non sit Dominus beneficiorum, sed
administrator ratione sui muneris, & officij vtram-
que iustitiam seruare debet, & quæ distribuit, &
quæ commutat, ne Ecclesiam lædat indigno electo,
& ne digniori ius deneget, vel adimat, sed qui iusti-
tiam in suo munere, & officio non seruat, damnum
compensare debet: ita ille cum Siluestro, & Palu-
dano. † Et confirmatur, tum ex Concilio Basiliens. 8
sess. 20. decreto de electionibus, & confirmationibus
Episcoporum, & Prælatorum, vbi ponitur forma
iuramenti de eligendis magis idoneis Ecclesiæ, &
ex dict. Trid. decreto *sess. 24. de reform. cap.18.* vbi
mandatur Episcopo, vt inter admissos ab Exami-
natoribus eum eligat quem cæteris magis idoneum
iudicauerit, atque illi, & non alteri collatio Eccle-
siæ fiat. † Et statim ibi: *Circa iuris patronatus de-* 9
cernitur, vt is quem Patronus digniorem inter pri-
uatos ab examinatoribus iudicabit, Episcopo præ-
sentare teneatur, vt ab eo instituatur, & statim sub-
ditur; *Cum verò institutio ab alio, quam ab Epis-*
copo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eli-
gat digniorem, quem Patronus ei præsentet, ad quem
institutio spectat. Quod si ius patronatus laicorum
fuerit debeat qui à Patrono præsentatus erit ab eis-
dem deputatis, vt supra examinari, & non nisi ido-
neus repertus fuerit admitti. † Imò *Clem. VIII.* in 10
decretis generalibus editis ad Regularium refor-
mationem, & in vltimo ex impressis Romæ ex or-
dinatione Pauli V. 1609. *n.36.* verba sequentia pro-
tulit: *Iurent Electores magis idoneos electuros; pro-*
pterea priusquàm ad electionem deueniatur in pri-
mis, & ante omnia prælegantur Constitutiones de
qualitate, & requisitis eligendorum.

Et iterum non solùm Iuris canonici authoritate, 11
vt Doctores agnoscunt *in cap. cum in cunctis hoc*
tit. & *in cap. quoniam de iure patronatus*, & ratio-
ne naturali, quæ dictat: nam qui digniori, dig-
num anteponit personarum, & non sui muneris,
& officij rationem habet, & personæ; non autem
Ecclesiæ, & Conuentus negotium gerit; etenim
eligentis fidei committitur, vt eligat quem vtilio-
rem iudicauerit: sic Castellin. cum Azorio *in dict.*
c.9. hoc tit. n.17. † Sed etiam exemplo Dei in veteri, 12
& nouo Testamento, qui semper elegit meliores,
& digniores, vt patet in Moyse, de quo *lib. Numer.*
c. 12. dicitur quod *erat vir mitissimus super omnes*
homines, qui morabantur in terra. de Saüle *1. Reg.*
cap 9. quod *electus bonus, & non erat vir de filiis*
Israel melior illo, & *1. Regum c.18.* de Electione
Dauid, vbi habetur, *quod erat vir secundùm cor*
Dei, & Christus elegit meliorem inter Apostolos in
Pontificem, & suum Vicarium vt habetur *Ioan. c.*
vlt. quia *plus charitatis erat in illo, & dilectionis.*

Imò & idem Caietanus adductus pro contraria 13
sententia *in summa verb. electio Prælati, n.1.* quem
sequitur Castellin. *dict. c.9. n.14. hoc tit.* cum cæteris
Doctoribus docet semper esse eligendum melio-
rem, quantum ad regimen pro nunc, & respectu

talium ouium; & addit quod postponere melio-
rem minus bono in electionibus Canonicis, non
est sine crimine acceptionis personarum, dum per-
sona præponitur causæ; & ita in proposito citans
iam Petr. de Aragonia *in 2. 2. D. Thomæ dicta quæst.*
63. *Corollario* 3. sequentibus verbis, vt refert idem
14 Castellin. *dict. cap. 9. num. 19.* alloquitur. † *Infero
tertiò quòd quando sunt plures Electores, & electio
fit ad plura suffragia, si contigerit rem eo esse deuo-
lutam, vt aliquis Electorum sit certus, quòd dignior
non eligetur, etiamsi ipse ei suum suffragium præstet,
& ex altera parte est probabile periculum; quòd eo
suffragante pro digniore ea pars præualebit quæ vult
eligere omninò indignum, poterit tunc ad obuian-
dum electioni indigni; imò tenebitur præstare suf-
fragium digno relicto digniore, si sit aliqualis spes,
quòd eo modo electio indigni euitabitur & eligetur
dignus: & est hoc verum adhuc si iurauerit se
electurum digniorem; semper enim iuramentum est
intelligendum, supposito quod possit illum eligere,
habita maioris vtilitatis Ecclesiæ, quæ semper præ
oculis est habenda*: Ita ille.
15 Hæc enim veniunt intelligenda non semper de
digniori absolutè, simpliciter; verùm de digniori
comparatiuè, vel saltem per accidens, vt tradunt
S. Thom. 2. 2. *dict. quæst.* 63. *Summista verb. Electio
canonica*, præcipuè Caietanus *ibi*, *& in sua sum-
ma casuum dict. verbo Electio Prælati, numero* 1.
cum quo consentiunt Bartholom. Vgolin. *de offi-
cio, & potest. Episcopi cap. 50. de beneficiorum Ec-
clesiasticorum collatione* §. 12. *num.* 3. pro qua citat
Trident. Concil. *dictu sess.* 14. *cap.* 18. *de reform.*
& apertius testatur Dominicus Bannez *de Iustitia,
& Iure q.* 63. *artic.* 2. post dubium tertium, vbi
respondendo ad argumenta §. *ad confirmationem,*
inquit: *Negatur quod ille qui in præsentia dignioris,
eligit dignum, faciat opus bonum; imò peccat; quia
impedit ne Ecclesia consequatur digniorem, ac vti-
liorem Ministrum*: & statim subdit, *quod licèt
absolutè loquendo eligere dignum bonum sonet; nihi-
lominus tamen eligere dignum, relicto digniori,
sonat malum* tradit alia videnda idem Castellin. *dict.
cap. 9. hoc titulo, à num. 1. 6 & 7.* cum Mul-
fesio *in promptuario triplicis iuris tract. 6. titu-
16 lo de beneficiis num 6.* in illis verbis † *Dico quartò
Electores teneri sub pœna peccati mortalis, eligere
digniorem, omisso digno*, & statim inquit hoc est
contra quosdam Iuristas, qui vt notat Vasquez
voluerunt esse propitij electoribus, & *num.* 62.
ait sed dictum nostrum est commune Theologo-
rum, & Canonistarum: pro qua sententia præ-
ter adductos à Barbosa *in dicto Concil. Trident.
dict. cap. 1. cap. 12. & cap. 18. sessione 24. de
reform.* sunt D. Thom. 2. 2. *dict. quæst. 63. art. 1.
ad 2. & quæst. 185. art. 3. quodlib 4. articulo 9.
quodlib. 2. art. 6.* D. Anton. Chrysostom. Ber-
nard. Adrianus, Syluester, Aragona, Salin, Valent.
Rodriguez, Azor. Couarruuias, Molin. Nauarr. &
alij innumeri, quos citat Garcia *de beneficiis dict.
part. 7. cap. 5. & 6.* vbi *num.* 63. ait hanc senten-
tiam, & firmiorem, quia sacri Canones præci-
piunt Electoribus, vt eligant meliorem, vt *in
cap. Metropolitano dist. 67. & in cap. Moyses 8.
quæst. 2. cap. 1. de officio Custodis*, & cum aliis
multis ex antiquioribus Molfesius, & Castellin.
vbi suprà *dict. cap. 9. à num. 7.*
17 Iam ergo ad propositum quæstionis nostræ dico
cum Diana *p. 11. tract. 4. res. 37.* Andrea Gerunda
de Episcopo tom. 2. disp. 13. cap. 7. num. 10. Reli-
giosos propriis obligari constitutionibus in omni-
bus ordinibus ad meliorem in Prælatum eligen-
dum, imò & quamplures Religiosos, Ordines
iuramento suos obligare, quo se præstantiores in
superiores erigere obligentur, & patet etiam ex
*constit. Clement. VIII. in Decretis pro reform.
Regularium datis 25. Iunij* 1599. per hæc verba
num. 36. *Iurentque Electores secundum veritatem
cuiusque conscientiæ probiores, ac magis idoneos se
electuros; ac propterea priusquam ad electionem
deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur
constitutiones de qualitate & requisitis eligendo-
rum*: & per Vrbanum VIII. anno 1624. men-
sis Octobris die 6. hæc eadem confirmata, & pu-
blicata fuerunt.
Imò & Patres Societatis Iesv in Congregatio- 18
ne Generali ad electionem Generalis Præpositi
hanc formam relatam in Decretis primæ Congre-
gationis eiusdem Societatis Iesv *decreto* 16. tacto
enim pectore in hunc modum iurant: *Testem inuoco
Iesum Christum, qui sapientia est æterna, quod
eam eligo, & nomino in Præpositum Generalem So-
cietatis Iesu, quem sentio ad hoc onus ferendum
aptissimum*: Itaque contra Caietanum dicentem
vbi suprà *in princip.* sufficere dignum eligere in
electionibus, si spectaretur tantum officium, ad
quod eligitur, cùm sit solutus oneris rationem
cessare iniuriæ respectu dignioris, Diana, & Pater
Andreas Gerunda, *vbi suprà*, & Giragus *de regi-
mine Ecclesiæ part. 1. dub. 3. per totum*, inuehunt.
† Dicentes falsam esse eius doctrinam, & abso- 19
lutè sentiendum meliorem esse eligendum in Præ-
latum Regularem; imò nomine potiori cum vitæ
perfectionem sectentur, tum electoris, tum sub-
diti; atque iuxta finem proprij, ac præstantissimi
instituti digniores profecto Prælati desiderantur,
ad quorum electiones; vtpotè arctiori vinculo de-
uincti strictius etiam tenentur. † Et addit Gerunda 20
quod si ad solum Generalem Religionis pertineat
eligere superiorem, teneatur ad eligendum di-
gniores, vel æquè dignos post sufficientem, atque
exactam diligentiam circa cognitionem, perso-
narum.
Ad secundam quæstionis partem, an Cæcus, vel 21
Surdus sit eligibilis, vt interueniat alicui Capitulo
Generali; quia annis præteritis hæc quæstio fuerit
ardenter Romæ agitata inter viros doctos; ideo
illam hic pono, eo quòd ex regulis iactæ iam
quæstionis *à num.* 1. dependeat; & sic respondeo,
vt nullo modo Cæcus, vel Surdus possit esse eligi-
bilis; quia cum teneantur Religiosi eligere dignio-
rem, videtur impossibile, vt attentis circumstantiis,
non sint alij Religiosi in Prouincia, qui digniores
non sint, siquidem ex defectu cæcitatis, siue sur-
ditatis illius nimis dignioris iudicari, si visum, &
auditum haberet, iam minus dignus reputetur,
tam respectu aliorum consocinorum, quàm offi-
cij, siue Prælaturæ, ad quam electio fieret; † & ob 22
id dicunt Stephanus Isnardus *cons.* 16. post codi-
cem minimum S. Francisci de Paula. Diana *p.* 10.
tr. 13. *res.* 4. Cæcum non posse eligi in scribam,
nec scrutatorem, vt patet, nec in superiorem;
cum superioris munus rectè non possit exequi, nec
possit esse visitator ob eandem rationem, tum quia
oportet visitatorem esse oculatum. † Nec possit 23
eligi in Collegam ob eandem rationem; & quia
Collegæ sunt participes officij Prælati. Et idem
prædicti censent de Surdo respectu officij; quod
exequi rectè non possit, vt Prælaturæ, Collega-
tus, Scribæ, & similium. † Et licet idem Isnar- 24
dus dicat, vt Cæcus possit eligi in commis-
sum;

Digitized by Google

sum; quia tale officium reducitur ad electiones,
negotiorum discussiones, seu conclusiones,
& litterarum fratrum ad Capitulum delatio-
nes, quibus non obstat cæcitas; sed quia dignior
semper sit eligendus, vt iam supra dixi, & impos-
sibile videatur, vt in tota vna Prouincia non repe-
riatur alius æquè dignus cum visu, & auditu, credo
cum eodem Diana etiam esse ineligibilem ad præ-
25 dictum commissum † nisi electio fieret de Religiosis
alicuius Cœnobij tantùm ad ipsum Cœnobium
constans paucis subiectis: nam tunc posset eligi, si
reliqui non essent habiles. Alia dico infrà *in c. 39.*
quæst.1.vers.ad quartam,& vers.ad vltimam.

26 Ad tertiam quæstionis partem, an possit Gene-
ralis confirmari ad alium sexennium, si loquamur
de religione, vbi est expressa constitutio illud
prohibens, videtur sine disputatione pro negatiua
resolutione respondendum; quia tunc verba, &
mens legis debet omnino amplecti, vt agnoscunt
omnes per textum *in l.scire leges ff.de legibus l.no-*
minis, & res §. verbum ex legibus ff. de verborum
*signific.*Surdus *decis.*35.*n.* 34. Marcus Anton. Ge-
nuens.*in pract. Ecclesiast. quæst* 144.*num.*3. Ferret.
in constitut. Catalaniæ gloss. 4. *num.*66. *fol.* 87. & in
terminis Diana explicans Constitutionem Regula-
rium minor. quatenus probatur in ea non debere
Generalem perdurare, nisi per sexennium, ablata
potestate eum confirmandi; & ita necessariò di-
cendum propter inconuenientia, quæ ex diuturna
gubernatione, & ex dicta confirmatione sequi po-
terant: Nam tunc Generalis potius de eius Con-
firmatione, quàm de bona Religionis administra-
tione in primo sexennio tractaret, & sollicitus
esset;& ob id idem de confirmatione facienda in
cæteris aliis Capitulis probat, quoties ad tẽpus cer-
tum esset electio, & respectu Religionis Clerico-
rum Regularium, propter verba *cap.*18. *num.*10.
p. 4. constitut. & Verbum *Tamen* ibi positum,
quo poterat contrarium amplecti, adhuc ipse se-
quitur ex pluribus axiomatibus Iuris hic non tẽ-
perendis ad resolutionem nostri dubij propter ad-
ductam rationem, quæ generalem doctrinam præ-
stat ad omnes Religiones.

27 Ad quartam quæstionis partem de electione
Abbatissæ seu Priorissæ, & in qua ætate, &c. res-
pondeo breuiter cum Naldo *in cap. iuuenculas* 20.
quæst.1. & in cap. Vbi periculum §. sacro hoc titulo.
*lib.*6.& cum Cauil.*concil.2.tempore Caroli Magni.*
*cap.*52.Vt refert Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1.*
*cap.*45. *num.*43. Vt in puellarum Monasteriis tales
debeant præferri fœminæ Abbatissæ & creari, quæ
& se, & subditum gregem cum magna religione,
& sanctitate nouerint custodire,& his, quibus præ-
sunt prodesse non desinant, sed & se, & illas ita
obseruent, vtpote vasa sancta in Monasterio Do-
mini præparata; & vt talem se debeat Abbatissa
subdictis exhibere in habitu, in veste, in communi
conuictu, quod eis ad cælestia Regna pergentibus
ducatum præbeat, scitura etiam se pro his, quas
in regimine accepit in conspectu Domini ratio-
nem redditura.

28 Et vt legitima sit electio Abbatissæ, siue Prio-
rissæ, debent concurrere ex tripartito numero duæ
partes, ex textu *in cap. indemnitatibus §. sane,* ibi:
Quæ à duabus hoc titulo, lib. 6. Vbi Doctores, &
Barbosa cum multis, qui *de Iure Eccles. dict. cap.*
29 45.*num.*27. *p.* 1. † id limitat, Vbi alia fuerit loci
consuetudo, addens, vt si fuerint discordes, possit
Episcopus nominare vnam quam magis idoneam
iudicauerit; quemadmodum sancta Congregatio
Cardinalium rescripsit Episcopo Assisij præposita
negotiis Episcoporum,& Regularium sub die 20.
Nouemb. 1558. quod idem ab ea fuisse decisum
attestatur Piassetius *in praxi Episcoporum, p. 2.*
cap.3 num.37. in vers. in Monasterijs, quem refert
Zypæus *in analitica postremi Iuris Ecclesiast enar-*
*rat.sub hoc titulo num. 9 vers. Abbatissa in fine,*No-
narius *in Lucerna Regularium verb. Electio, n.*13.
Rota apud Tamburinum *in fine tom.*3.*de iure Ab-*
bat.decis. 7.*num* 5.Lezana *in summa tom.* 3. *verb.*
Abbatissa, num 6.

Tamen Episcopus non ex abrupto procedet; 30
sed prius quàm in casu discordiæ deputet vnam
Abbatissam, debebit Monialibus ipsis competens
tempus ad se concordandum assignare; quo autem
elapso, poterit ad deputationem deuenire, vt ea
sancta Congregatio declarauit rescribens Episco-
po Cremonen.sub die 19. Octobris 1592. † imò in 31
Abbatissarum & Priorissarum electionibus pote-
rit Episcopus vna cum superioribus regularibus
per se, vel per alium interesse, ac præsidere absque
vlla tamen Monasteriorum impensa, vt statuit Gre-
gor. XV. *in sua constit incipit Scrutabilis, sub data*
*Nonis Februarij,*1622.Lezana *in summa tom.1 cap.*
25.*num.* 46. *& tom.*2 *verb. Abbatissa num* 3. qui
addit sacram Congregationem declarasse non pro-
pterea Ius illas confirmandi ad Episcopum censeri
debere.

Vnde fit vt Regulares teneantur diem electio- 32
nis Abbatissæ Episcopo significare, & eum vsque
ad præfinitum tempus spectare, si antè ipse expressè
declarauerit se vti velle facultate in hac parte attri-
buta Abbatissarum electionibus per se, vel per
alium interesse † sic vt post eam declarationem li- 33
ceat Episcopo animaduertere in Regulares, qui
ante tempus significatum, aut die electionis eidem
non prænuntiata ad Abbatissæ electionem proce-
dunt, vt tenuit sancta Congregatio Concilij im-
pressa secundum Lugdunen. die 10. Septembr.
1634. quam habet Barbosa *post tractatum de offi-*
cio Episcopi pag.6 in fine, dubio 15.de anno 1626.
& etiam sacra Congregatio Eminentissimorum
Cardinalium Concil: Trid. interpretum, vt refert
etiam Barbosa *de Iure Ecclesiast p. 1. dict.cap.*45.
*sub num.*34.†& Peirinus *de priuileg.Regular.tom* 3. 34
† Vbi de decretis nouis sacræ Congreg. *decreto* 16.
pag. 570.censuit: *Episcopum in electione Abbatissa*
Monasterij Monialium Regularibus subiectarum
non posse exquirere, seu recipere Vota Monialium,
sed illum exquiri, & recipi debere à superiore Re-
gulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo.

Nec prætextu interueniendi electioni Abbatis- 35
sæ, vel Priorissæ septa Monialium ingredi poterit
cum illa ad Monasterij Crates peragi valeat, vt
censuit Congregatio Cardinalium negociis Episco-
porum, & Regularium sub die 16. Octob. 1600.
quæ annuente Clem. VIII. declarauit sub die 21.
Maij 1604.constitutionem 80.Gregorij XIII.felicis
memor. aditam incip. *Exposcit* 1. Ianuarij 1583.
super mutatione officij Abbatissæ, ac Priorissæ
Monialium in Italia existentium singulis quibus-
que trienniis obseruari in omnibus Monialium Mo-
nasteriis, quamuis militarium etiam Hierosolymi-
tanorum. † Ex quo venit vt dicat idem Naldus 36
*in dict. cap. indemnitatibus hoc titulo libr.*6. quod
electio Abbatissæ tantùm duret ad triennium, vbi
loquitur etiam de modo, *& in Clem.rationi eodem.*
Itaque dicta sacra Congregatio negociis Episco-
porum, & Regul.præposita declarauit † Abbatis- 37
sas, aut Priorissas, expleto officiorum suorum trien-

Google

nio, non eligendas denuo ad eadem officia, abs-
que Sedis Apostolicæ, aut S. Congreg. licentia:
alia adducit Barbosa dict. cap. 45. lib. 1. de iure
38 Eccles. à num 25. & 35. † vbi ait quod Cisterciens-
ses, & Clarissæ, seu aliæ ordini minorum subie-
ctæ, durant per triennium, quo finito, teneantur
renunciare sub pœna excommunicationis, vt habe-
tur in compendio Minorũ: verum addit hoc pro sola
Italia præceptum esse, quod omnes Abbatissas re-
ligionum per Greg. XIII. in dict. sua constit. expos-
cit 1583. quam refert Quaranta in Bullario verb.
Abbatissa, & Castellin. in hoc tract. de elect. cap.
17. num. 9. qui subdit num 13. ex Portel. verb.
Abbatissa num. 4. idem statuisse Sixtum. V. quoad
Clarissas.

39 Verum Fr. Eman. Rodrig. quæst. regular. tom. 1.
q. 16. art. 2. & 3. & in addition. summa tom. 3. cap. 3.
n. 6. Miranda tract. de Monialibus q. 7. art. 9. dicunt
extra Italiam omnes Abbatissas, præter Clarissas
posse, finito triennio reeligi, & continuari. In
Portugalia autem sanctæ Claræ Abbatissas non
posse reeligi intra sexennium dicunt Portel. in du-
biis regular. verb. Abbatissa, num 4. Hieronym.
Rodriguez in compend. quæst. regular. ref. 2. sub
numero 6. sic ex speciali Constitutiooe S. Mem.
Pauli V.

40 Ad quartam quæstionis partem de ætate, in
qua debet esse, quæ est Abbatissa, seu Priorissa
eligenda, breuiter respondeo ex definitione Trid.
Concil. sess. 25. de regular. cap. 7. vbi Barbosa, Fa-
rinac. & alij cum multis, vt uon minor annis qua-
draginta, & quæ per octo annos ab emissa pro-
41 fessione expressa, laudabiliter vixerit. † Itavt si
harum qualitatum præficienda in eodem Monaste-
rio non reperiatur, possit ex alio eiusdem ordinis
42 Monasterio assumi. † Et si hoc etiam in commo-
dum superiori videatur ex eis, quæ in eodem Mo-
nasterio annum triginta excesserint, & saltim quin-
que annis post professionem rectè vixerint, electio
fiet, vt docent Nouarius in lucerna regular. verb.
Abbatissa num. 5. Vrselis in conclusionibus legali-
bus verb. Abbatissa, conclus. 3. num. 17. Me-
gala in promptuario Theolog. verb. Abbatissa nu-
mero 3.

43 Nec enim Episcopus circa hanc annorum æta-
tem poterit dispensare, vt resoluunt Aloysius Ric-
cius in decis. Curia Archiep. 309 part. 4. num. 9.
Machado de perfecto confes. tom. 2. lib. 5. part. 3. do-
cum 4 tract. 4. num. 1. & 2. Amendar. in addition.
ad recopil. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episc.
num. 102. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5.
q. 9. Sigismund. à Bononia de elect. dubio 62. n. 6.
Fr. Ludouic. Miranda de Monialibus q. 6. artic. 4.
Vrsell. dict. conclus. 3. n. 16. Hieronym. Rodrig. in
compend. quæst. regul. dict. ref. 2. num. 5. Nouarius
dict. verb. Abbatissa num. 6. & in siogularibus ca-
nonici Iuris conclus. 3. num. 2. Nicol. Garcia ante
præfatos, multis adductis de benef. part. 7. cap. 4.
n. 71.

44 Quod si dubitas an prædicti quadraginta anni
debeant esse expleti, vel sufficiant incæpti, repe-
tendo pro resolutione planiori quæ infra dixi de
ætate, & qualitate ordin. existimo ex ibi dictis di-
cendum, vt non requirantur completi illi anni, vt
docent Portel. in consultation. moral. p. 1. casu 13.
Lezana in summa quæst. regul. tom. 3. verb. Abbatissa
n. 2. Barbosa suprà in dict. Trid. idem de iure Eccl.
part. 1. dict. cap. 45. n. 19. in fine. vbi ita videtur sen-
tire Nouarius dict. verb. Abbatissa, & in dict. sing. 13.
n. 3. vbi sic resoluit contra Nicol. Garciam dict. c. 4.
n. 71. exigentem illos annos 40. completos. † Ita- 45
que concludit Barbosa n 20. dict. cap. 45. ex S. Con-
gregatione Concilij in Viterbien 16. Maij 1623. vt
electio Abbatissæ, quæ ætatem 40. annorum re-
quisitam modo dicto non habuerit, sit nulla, si
in Monasterio non desunt aliæ Moniales quadra-
genariæ, atque habiles; licèt non adeò idoneæ,
sicut electa. Vide Narbonam de ætate ad omnes
humanos actus anno 40. q. 7. & quia de prædicta
difficultate Diana iterum contra Garciam loquitur
part. 7. tract. 12. ref. 9. multis comprobans; & item
quia Concilium permittendo ex defectu Monialis
ætatis quadragenariæ, petat ibi electionem alterius
annorum 30. expletorum; sequatur inde nullo
modo desiderari annos 40. expletos; quia ibi non
est tantum, sicut de 30.

De aliis inquam qualitatibus dico quod licèt 46
sint aliquæ constitutiones summorum Pontificum
pro aliquibus religionibus, quibus exigitur, vt
nullo modo eligantur descendentes ex maculato
genere; puta Hæbreorum, vel Saracenorum; ta-
men eas non procedere respectu Mooialium, cum
de iure communi, non sit prohibitum: argumento
textus in cap. eam te de rescriptis; & sic posse eligi
in Abbatissas, siue Priorissas habentes ætatem re-
quisitam, & alia requisita illico referenda resoluunt
Miranda de sanctis Monialibus q. 6. art. 2. Portel in
dubio Regul. verbo Abbatissa, n. 6. Lezana n sum.
quæst. regul. tom. 3 eodem verb. n. 9. Barbosa de iure
Eccles. dict. cap. 45. sub n. 26. dicentes prædictas con-
stitutione tantùm loqui de viris, & non de fœmi-
nis. † Tamen quia Maiolus de irregularit. lib. 1. 47
cap. 29. n. 12. & 13. Viuald. in candelabro aureo p. 3.
c. 5. n. 11 Sanchez in præcepta decalog. tom. 2. lib. 5.
cap. 1. n. 24. dicunt vt infamis Abbatissa esse non
possit, siue infamia sit iuris, siue facti; ego liben-
ter crederem Moniales descendentes ab Hæbreis,
siue Saracenis, non rectè in Abbatissas, siue Prio-
rissas eligi; quia quantumvis pollere videantur,
virtute, adhuc respectu subditarum potest notari
electa de tali infectione; etsi ex alio capite queant
admirabiliter profisci in religione illius sic electæ
Abbatissæ exemplo.

Nec enim illegitima est eligenda in Abbatis- 48
sam, vel Priorissam absque dispensatione Aposto-
lica, solutis Religionum priuilegiis; imò sacra
Congregatio Concilij sub die 27. Aprilis 1630.
censuit electionem in Abbatissam Monialis illegi-
timæ absque dispensatione Apostolica esse de iure
irritam circunscriptis priuilegiis. † Quidquid dicant 49
Fr. Eman. Rodriguez quæst. regul tom. 1. q. 13. art.
11. Miranda de Monialibus q. 6. art. 3. Portel. dict.
verb. Abbatissa n. 6. Hieronym. Rodericus dicta ref.
2. n. 21. Iulius Lauorius Variar. lucubrat tit. 9. de
elect. cap. 24 n. 38. Lezana in summa quæst. regular.
cap. 26. n. 6. quos explicat Barbosa de iure Eccles.
dict. p. 1. cap. 43. sub n. 11. dicendo eorum resolutio-
nem procedere posse attentis Mendicantium Re-
ligionum priuilegiis, secundum quæ illegitimæ ha-
bilitantur ad omnes gradus suæ religionis, † prout 50
Episcopo Cortanen. rescripsit sancta Congrega-
tione Cardinal. negociis Episcoporum, & Regu-
larium, præposita sub die 4. Octob. 1594. & antea
in Corduben. de an. 1582. declarauerat Moniales ex
illegitimo Thoro procreatas Constit. felicis Recor-
dationis Sixti V. contra Regulares illegitimas, edita
non comprehendi, quominus ad officium, & di-
gnitatem Abbatissæ, & Priorissæ aliavè Monaste-
rij munia, eligi possint: videbis Sanchez in præ-
cepta dict. lib. 5. cap. 5. n. 19. & 20. Suarez tom. 5. de
cons.

cens. disp. 50. *sect.* 15. Flamin. Pauf. *de resignat. benef. lib* 3 *q.* 12. *n.* 11. Sayrum *de cens. lib* 6 *cap.* 11. Bellet *disquisit. clericat p.* 2. *tit. de disciplina clericat.* §. 3. *n.* 5. Naldus *in summ. verb. Abbatissa n.* 2. multis adductis Barbosa *in cap.* 1. *de filiis Præsbit. n* 7. Nouar. *in lucerna Regul. verb. Abbatissa n.* 10. Sanctarel *Variar. resol.* 9. 40. *n.* 7. Nauar. *in manuali cap.* 27. *n.* 201. *& in cons.* 2. *de regu. n.* 60. Maiol vbi suprà *lib.* 1. *cap.* 10. *in fine.* Mandos. *de signatura gratia, tit. de dispens. super defectu natal. in fine*, & alij plures.

51 Vnum tamen notabis quòd debet Abbatissa, certiorem facere Episcopum de tempore professionis Virginum ante mensem, iuxta decretum Concil. Trident. *dict. sess.* 25. *de regul. cap.* 7. cuius meminit Barbosa *in suo formulario, Episcoporum, forma* 42. *in fine, in vers. probationis anno*, idem de Iure Eccles. *dict. libro* 1. *capit.* 45. *num.* 41.

QVÆSTIO V.

An quæ est eligenda in Abbatissam debeat esse virgo, seu poßit Vidua, siue Bigama. An Abbatissa post expletum triennium, poßit Monasterium gubernare. Et an triennales Abbatissæ, debeant benedici, sicut perpetuæ. Et an Soror Abbatissæ poßit ei succedere immediatè in officio. Et quanam poßint Abbatissæ, siue Priorissæ exercere respectu suarum subditarum. Et an liceat Abbatissis, finito suo Abbatissatûs tempore, constituere eorundem Monasteriorum præsidentes; donec alia Abbatissæ eligantur. Et an tractatus, seu pacta eligendi ex vna partialitate Abbatissas, siue alios Superiores Regulares, liceant?

SVMMARIVM.

1 *Abbatissa eligenda, debet esse Virgo, nisi dispensetur* num. 2. 3. *&* 4. *contraria sententia* n. 2.

2 *Vidua possunt esse Abbatissa.*

5 *Bigami viri sunt incapaces prælationum: contra de fæminis, & quæ sit differentia*, num. 6.

6 *Fæmina Bigamæ possunt esse Abbatissa.*

7 *Bigamorum leges pœnales, non extenduntur ad Bigamas.*

8 *Abbatissarum officium, est quadam administratio.*

9 *Abbatissa officium, etsi vltra triennium non durit, potest nihilominus gubernare, dum fit electio alterius: vide* num. 29. & 30.

10 *Constitutiones Sixti V. & Gregorij XIII. circa Abbatissas*, numero 29. & 30. & numero 31. *Vbi in quo casu intelligantur.*

11 *Abbatissa nequeunt eligi perpetua, nisi fiant ad præsentationem Patroni.*

12 *Abbatissa triennales, non benè dicuntur perpetua: sic intra annum à confirmatione*, n. 13.

14 *Abbatissa eligi potest minore tempore triennij.*

15 *Abbatissa triennio expleto, non tenetur officio renunciare, sed spectare aliam nouam: fallit* n. 17.

16 *Monales possunt vltra triennium creari officiales*

17 *Priorissæ Dominicæ, expleto triennio, ipso iure expirant.*

18 *Abbatissa soror potest ei succedere in officio Abbatissatûs: fallit in Priorissis Dominicis*, num. 19

20 *Abbatissa, seu Priorissa possunt dispensare cum Monialibus circa ieiunia regula, & esum carnium impropriè*, num. 21.

22 *Abbatissa possunt imponere præcepta spiritualia suis subditis: vbi qualiter id de iure fiat.*

23 *Abbatissa potest præcipere virtute sanctæ obedientia.*

24 *Abbatissa, etsi habet quæ Abbates sui ordinis; non tamen queit visitare Monasteria*, n 25.

25 *Abbatissa Iure antiquo visitabat Monasteria, & ea impedita per vicum.*

26 *Abbatissa nequit Virgines velare, nec benedicere Moniales, confessiones audire, aut publicè prædicare.*

27 *Abbatissa nequit dispensare in votis Monialium, sed bene irritare per potestatem Dominatiuam*, n. 28.

29 *Abbatissæ, siue Priorissæ possunt eligi in præsidentes vsque ad nouam electionem: & de ratione*, n. 30.

30 *Abbatissæ veteres maiorem notitiam habent rerum Monasterij quam alia Moniales*

31 *Abbatissa finito officio, nequit habere aliud officium triennale, vt Vicaria.*

33 *Priorissa, & Syndica in ordine Prædicatorum post triennium expletum, nequeunt immediatè eligi in Priorissas.*

34 *Priorissa regulariter nequit iterum eligi, nisi post annos quatuor, nisi Monasterium esset nouum, vel reformatum*, n. 35.

36 *Monialis Vicaria perfuncta officio eligi queit in Abbatissam.*

37 *Pacta, seu tractatus eligendi ex vna partialitate Abbatissas, seu alios superiores Regulares, non licent*, n 40.

38 *Religiosi ante electiones facientes tractatus, etiam actionales reprehenduntur.*

39 *Tractatus per modum consultationis, viuente Prælato super electione futura; quando liceant?*

40 *Tractatus pactionales, vt de meo grege tot eligantur, & de tuo tot, non licent, sunt plorandi digni.*

41 *Confessor, nec superior Monasterij, nequit præstare votum in casu dissensionis Monialium.*

42 *Moniales de Monasterio ad Monasterium, non transferuntur* [illegible]

1 AD primam quæstionis partem, video Doctores inter se pugnantes, quidam pro negatiua resoluentes, inter quos Mandosius *de signatura gratiæ tit. dispensatio pro corrupta, incipit fatim; & in additionib. ad Lapum allegat.* 60. *litt.* N. Selua *de benef. p.* 4. *q.* 7. *n.* 7. Maiol. *de irregularit. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 13. Viualdus *in candelabro aureo cap.* 5. *num.* 13. Fr. Eman. Rodrig. *quæst. regul.*

gul. tom. 1. quæst. 64. art. 4. & tom. 2. q. 54. art.
3. Castellinus hoc tit. cap. 17. num. 5. qui pariter
dicunt in hoc solum Pontificem posse dispensare;
& ita tenent per textum in cap. iuuenculas 20. q. 1.
vbi D.Gregorius in registro lib. 3.epistol. 11. iuuen-
culas fieri Abbatissas, vehementissimè prohibet,
& in verbis ibi: Nullam igitur fraternitas sua nisi,
sexagenariam Virginem, cuius vita hoc, atque
mores exegerint, velari permittat, & ex cap. 2. 1.
quæst. 7.

2 Verum Sanchez in præcepta decalogi tom. 2. lib.
5. c.5. n 22. Portel. in dubiis Regul. verb. Abbatis-
sa post num. 10. Machado de perfecto confes.tom. 2.
lib. 5.part 3.docum.4.tract.4.n 5.existimant ad Ab-
batissæ munus non desiderari Virginitatem, nisi
vbi mos esset, impertiendo Abbatissis benedi-
ctionem specialem, Virginum propriam, seu con-
secrationem: & addit Fr. Eman.tom.3. add.1.sum-
mæ cap. 3. num. 9. Iura contrariæ sententiæ tantum
procedere in Abbatissis benedictis, & consecran-
dis velo virginitatis, se retractans ab opinione con-
traria, quam prius amplexus fuerat in quæst. regul.
sequitur Hieronym. Roderic.in compend.quæst re-
gul.res.2. n. 26. vbi ex Portel.tenet intrepidè posse
non virginem, seu viduam, esse Abbatissam, &
velari, velo prælationis, & Suarez, quem refert
Barbosa cap.45.de iure Eccles.n 24.in fine. Nouar.
in lucerna regular verb. Abbatissa n. 1.& 2. Vrsell.
in concl.legal.verb. Abbatissa electio conclus.3. n. 1.
Lezana in summa quæstion.regular.cap 26.num. 57.
3 † Adhuc verò idem Castellin. omninò videndus
hoc tit.dict. cap 17. à n. 14. respondens contrariis
fundamentis, sequitur nullomodo de iure contrà
Sanchez, Suarez, Portel. & alios corruptam posse
in Abbatissam eligi, & propter declarationem, &
resolutionem factam super hoc, specialiter à Sa-
cra Congreg. Episcoporum, ac Regularium, die
15. Iulij 1616. nisi adhibita dispensatione, vel nisi
fuerint fundatrices, & dicit non esse tutam consue-
4 tudinem contrariam, alia plura congerens † qui
etiam n.27.ait, vt vidua prohibeatur eligi in Abba-
tissam, adducens declarationem relatam per Verba
ibi: Si vidua monasticum assumat, ad Abbatissa,
aut Priorissa obeundum, absque sedis Apostolicæ
dispensatione eligi non potest.

5 Sed illa, quæ est Bigama dubitant Interpretes,
& secundum relatam resolutionem Doctores diuer-
sè opinantur; quia negantes ex eo etiam tenent;
quia sicut Viri Bigami, sunt Prælationum incapa-
ces; ita est mulieres Bigamæ, & quoad hunc effe-
ctum dici Bigamam, quæ post castitatis votum præ-
uaricata est, vt refert Sanch. in præcepta decalog.
tom. 2. lib. 5. cap. 5. num. 23. & videtur sequi Ma-
chado dict. docum. 4. num. 4.

6 Sed prædictam sententiam alij, & benè impug-
nant dicentes legem pœnalem loquentem de viris,
vt infra dico in tit. de Bigamis non ordinandis, nul-
lo modo extendi ad fœminas ex cap. generali hoc
7 tit. lib. 6. † quia Bigamæ irregularitas indicta est à
iure ad arcendum Bigamos à susceptione ordinum
sacrorum, primò, & directè; illosquè ex vi hu-
ius prohibitionis, tantum indirectè incapaces vi-
deri Prælationum, & Dignitatum; quatenus scili-
cet istis annexa est iurisdictio, & potestas clauium:
vnde Hieronym. Rodrig. in compendio quæst.regul.
dict.resp.1.n.23.Barbosa dict.cap.45. n.22. conside-
rantes fœminas esse incapaces sacrorum ordinum
recipiendorum, vt infrà dico sub Rub de ætate, &
qualit.ordin. dicunt, & consequenter esse incapa-
8 ces bigamiæ seu huiusmodi inhabilitatis, † ac
proinde illis non videri repugnare habere officium
Abbatissatus; quatenus est quædam administratio,
sine iurisdictione spirituali, & sine potestate cla-
uium, de quo dico latè in cap. dilecta de maioritate,
& obed. secundùm aliqua, quæ dixi in cap. nouit.
de iudic.q.9 à n.16. vbi illum textum expendi: &
sic resoluunt, vt cum sit eorum officium quædam
administratio, non repugnans Abbatissatum sta-
tui; & consequenter absque vlla dispensatione
fieri posse Abbatissas, siue Priorissas; & ita se-
quor, vt resolui de viduis fœminis, sub vers. ve-
rum.

Ad secundam quæstionis partem, an Abbatissa 9
post expletum triennium possit Monasterium gu-
bernare; & in hoc dubio breuiter respondeo, vt
licet officium Abbatissæ expiret, finito triennio, nec
Episcopus possit illud prorogare, vt sacra Con-
gregatio Episcoporum censuit die 20. Februarij.
1615. teste Gauanto in manuali Episcoporum, ver-
bo Monialium officiales n. 20. tamen hoc non ob-
stante posse per illos dies, in qua noua electio effi-
citur, regere Monasterium sub aliquo titulo, seu
nomine, docent Sanctorus in commentariis ad con-
stitutiones minorum cap. 11. stat. 7 ante illum Mi-
randa in manuali Prælatorum, tractatu de sacris
Monialibus q.7 art. 9. conclus.1. vbi sic ait: Siue
Abbatissatus officium a superioribus fuerit accepta-
tum, siue non, nulla tamen Monialis Abbatissa,
nec Vicaria minorum fratrum curæ subiecta vltra
triennium in suo officio potest durare.

Et hanc conclusionem satis comprobari ait 10
Diana part.7.tract.1. res.19. in principio, ex con-
stitutione relata Sixti V. nam quamuis alia ex
Gregorio XIII. non comprehendat, nisi dum-
taxat Moniales Italiæ, & Siciliæ Monachalem
vitam profitentes, vt retuli sub quæst. præcedenti,
& generalis clausula ibi posita non extendatur ad
maiora, expressis, nihilominus, dicit constitutio-
nem Sixti V. comprehendere omnes Moniales
Abbatissas, & Præfectas quocumque nomine nun-
cupentur, minorum fratrum curæ subiectas, in qui-
busvis partibus, & Prouinciis, generaliter ita,
quod post transactum triennium prædictum nul-
lum Abbatissatus, seu Præfecturæ, Monasterio-
rum, aut aliud officium, nec aliquam potestatem,
vel authoritatem in eosdem possent obtinere, &
exercere, vt ibidem dicitur.

Ad tertiam quæstionis partem an triennales Ab- 11
batissæ debeant benedici, sicut perpetuæ: & vt res-
pondeas præmitto dicendum ex dictis constitutio-
nibus Greg. XIII. & Sixti V. prohibentibus eligi
Abbatissas perpetuas, non prohiberi eas Abbatis-
sas, quæ fiunt per præsentationem, & institutio-
nem, cum facile reddatur ad ius antiquum, in quo
talis institutio, & confirmatio, erat perpetua: sic
Portel. verb. Abbatissa n. 10. vbi addit primam fun-
dationem alicuius Conuentus sanctæ Claræ, posse
continuari officio Abbatissæ per 20. annos, per sta-
tuta illius ordinis, & Hieronym. Roderic in com-
pendio quæst. regular. dict. res. 2 n. 7. vbi resoluit
post expletos 20. annos Abbatissatus posse præfa-
tam fundatricem iterum eligi in Abbatissam: alia
tradit Barbosa de iure Eccles. dict. cap. 45. p. 1.
num. 37.

Vnde iam ad difficultatem respondeo trienna- 12
les Abbatissas non solere benedici, ita vt ius dis-
ponens quod perdunt Abbatissatum, si intra annum
à confirmatione, non benedicantur, intelligatur
de perpetuis, Fr.Eman.tom.1 quæst.regular. q. 11.
art.3. in fine, Hieronymus Rodrig. dict. resol. 2.
n.3.

num. 3. Barbosa dict. cap. 45. numero trigesimo
sexto.
13 Vbi dicit, quod istæ Abbatissæ perpetuæ intra
annum à tempore suæ confirmationis computandum
teneantur munus benedictionis suscipere;
alioquin nisi subsit causa rationabilis, à iure suo
cadant per Clem. attendentes § statuimus de statu
Monachorum, Tamburin. de iure Abbatiss. disp. 29.
num. 5. Lezana in summa tom. 1. cap. 5. verb. Abbatissa
num. 11. & de forma benedictionis scribit idem
Tamburinus.
14 Et quòd Abbatissa possit eligi minori tempore
triennij, docet Nouarius in Lucerna Regal. verb.
15 Abbatissa num. 3. & num. 9. † Quòd Abbatissa finito
triennio, non tenetur renunciare Abbatissatui;
16 sed spectare creationem nouæ Abbatissæ. † Et
n. 14. quòd officiales Monasterij, præter Abbatissam
eligi possunt vltra triennium, Lezana eodem
verbo à num. 12. Tamburin de iure Abbatiss. disp. 30.
Naldus in summa verbo Abbatissa. n 5. Machado de
perfecto confes. tom. 2. lib 5 par. 1. 3 docum 5. num. 6.
17 † Et quòd in ordine Prædicatorum nequeat officium
Priorissæ protrahi vltra triennium; & quòd
illo expleto declarantur nunc pro ex tunc ab officio
absolutæ: idem Castellin. hoc titul. cap. 17.
num. 11.
18 Ad quartam quæstionis partem breuiter respondeo
posse sororem Abbatissæ ei succedere in officio
Abbatissatûs per electionem Monialium, aut
electorum, vt patet ex declaratione sacræ Congregationis
negociis Episcoporum, & Regularium
præposita sub die 23. Aprilis 1619. in sequentibus
verbis. Abbatissa, & Monialibus de Oliuellas, Vlixbonæ.
petentibus declarari, vtrum Soror Abbatissa,
possit succedere in officio Sororis, si Canonicè eligatur;
dummodo non adsit aliquod impedimentum legitimum
circa eius personam, vel prohibeatur per
constitutiones ordinis, non est prohibitum in iure,
&c. Ita docent Ioannes Anton. Nouarius in summa
Bullarium, verb. Abbatissa num 6. & eius Frater
Ioannes Maria, Nouarius in Lucerna regular. ver-
19 bo. Abbatissa n. 7. & 8. Castellin. de Electione. † qui
etsi de iure dicat non prohiberi; addit tamen, vt
in ordine Prædicatorum non possint duæ sorores
Moniales secundùm carnem succedere in Prioratu,
siue subprioratu immediatè ex ordinat. 30. Romæ
anno 1580.
20 Ad quintam quæstionis partem, quænam possint
Abbatissæ, seu Priorissæ exercere respectu
suarum subditarum, breuiter respondeo, vt possint
cum Monialibus dispensare circa ieiunia Regulæ,
circa æsum Carnium, & Lacticiniorum,
siue Ouorum, quando cognouerit dictas Moniales;
propter debilitatem, vel aliam causam non
posse ita commodè huiusmodi ieiunia, & abstinentias
seruare, quod fieri declarant Hieronym.
Roderic. in compendio quæst. regular. res. 2. num. 13.
& Portel. in addit. ad dubia regularia verb. Ab-
21 batissa, num. 3. † aduertentes, vt ista non sit propriè
dispensatio dimanans à iurisdictione spirituali,
cuius est incapax fœmina, vt dico in dict.
cap. dilecta de maiorit. & obed. & explicui in dict.
cap. nouit, de Iudiciis; sed tantum declaratio, vel
22 dispensatio, Papæ authoritate. † Item possunt imponere
præcepta spiritualia suis subditis; quia
promittunt ei obedientiam, non tanquam matri,
sed tanquam Prælatæ, cuius munus est approbatum
à Sede Apostolica, iuxta regulam, quam
profitentur ad regimen spirituale, & temporale
sibi gregis commissi in omnibus illis, quæ non repugnant
sexui fœmineo, cui non contradicit potestas
imponendi præcepta spiritualia, quando
necessitas adest, maximè, si id habeat ex commissione
superioris, Fr. Eman. Rodrig. tom. 3. cap. 3.
num. 19. addit summæ mutata sententia, quam
probauerat tom 1. quæst. regul. quæst. 12 artic. 2. &
quæst. 25. artic. 1. Miranda in tractatu de Monialibus
quæst 6. artic. 4. conclusione 3. ad finem. Azor.
institut. moral. part. 1. lib 13. cap. 10. quæst. 7. dum 23
docet posse Abbatissam præcipere Monialibus virtute
sanctæ obedientiæ, ratione voti emissi in professione,
& sancti Spiritus; quia officio Prælati
fungitur cui Moniales ex vi professionis parere coguntur,
tanquam habenti potestatem, & Iurisdictionem
à Superioribus commissam, nec dissentiunt,
Suarez tom. 4. de religione lib. 3. cap. 10. a 12.
13. & 14. Sanchez in præcepta Decalogi tom. 2.
lib. 5. cap 1. n. 21.
Et quamvis officium Abbatissæ sit idem in Mo- 24
nasterio, quod Abbatis, aut Generalis in Monachos;
sic vt quæcumque competunt Abbati, ea
ferè competant Abbatissæ, exceptis quæ fœminæ
repugnant, vt dicunt Marcus Antonius Cucchus
lib. 3. institut mor tit. 13 de Abbatissis, Hieronym.
Rodericus in compend quæst regul. dict. resolut. 2.
sub num. 25. vers. & confirmatur. † Tamen ipsa 25
iam ex Tridentino Concilio cap. 5. sess 25. de regularibus
non poterit visitare Monasteria sibi subiecta,
Machado, lib. 5. de perfect. confessore part. 3.
tract. 4. docum. 5. num. 1. Fr. Eman. tom. 2. quæst.
regul. quæst. 5. artic. 10. etsi vt ait Barbosa de Iure
Ecclesi part. 1. dict. cap. 45. num. 38. dicat de iure
antiquo solere visitare Monasteria ei subiecta, &
ea legitimè impedita ad egregiendum licuisse per
alium etiam virum omni exceptione maiorem visitare.
Et addunt etiam Doctores per textum in cap. 26
statuimus 20. quæst 1. non posse Abbatissam Virgines
velare, nec Moniales benedicere, nec earum
confessiones audire, vel publice prædicare, vt
in cap. in noua de pœnit. & remissionibus, latè dico,
† nec dispensare in votis Monialium, nec ea com- 27
mutare; quia caret spirituali Iurisdictione: ita Fr.
Eman. Rodrig. quæst. regul. tom. 1. quæst. 24. artic. 7.
Suarez tom. 1. de religione tract. de voto lib. 6. cap. 7.
num. fin. Petr. de Ledesma in summa tom. 2. tract. 10.
cap. 7. ad finem, Lessius de instit. lib. 2. cap. 40. dubio
14. num. 107. verb. Abbatissam: Loquens de
irritatione in præcepta Decalogi lib. 4. cap. 3 1. n. 19.
& quoad dispensationem cap. 39. num. 7. & quoad
commutationem cap. 49. num. 24. † qui & alij di- 28
cunt bene posse Abbatissam ea irritare per potestatem
Dominatiuam, quam habet super subditas,
quæ quidem est maior, quam habent Pater, &
Maritus super filios, & vxorem.
Ad sextam quæstionis partem, suppositis quæ 29
dixi in versiculo ad secundam, & vers. ad tertiam,
resolutiuè respondeo posse Abbatissas, siue Priorissas
eligi in Præsidentes, vsque ad nouam electionem,
ob pacem, & bonum regimen Conuentus,
vbi vsus obtinuit, non obstante iam adducta
constitutione Sixti V. sic tradunt Fr. Eman. Rodrig.
tom. 1. quæst. regular. quæst. 16. artic. 3. & in additionibus
sum. tom. 3. cap. 3. num. 7. Miranda in tract. de
Monialibus quæst. 7. art. 9. conclusione 2. Barbosa
de Iure Ecclesi. part. 1. cap. 45. sub num. 33. Quibus
addo Dianam part. 7. tract. 12. Miscel. sub resol. 19.
in vers. an scilicet; qui dum refert sententiam negatiuam
per dicta supra in dict. vers. ad secundum;
nihilominus sibi videtur probabilis proximè affir-
matiua

Digitized by Google

matiua sententia; eo quod id pertinere potest ad
bonum regimen Monasteriorum Monialium, &
eorum debitam administrationem, vt scilicet pro
paruo aliquo tempore eædem ipsæ, non verò aliæ
præsidentes constituantur; propter vitanda innu-
mera mala, damna, atque incommoda, quæ ex
contrario facto, vt plurimum exoriuntur, aut
saltem possent euenire.

30 Et quia illæ maiorem habent notitiam, dispo-
sitionis, & status suorum Monasteriorum, quàm
aliæ. Quis enim non videat, ait Diana, quod aliæ
nominatæ præsidentes nouitatum amatrices breui
illo temporis spacio, quamplura possint innouare;
quæ in maximum damnum, & detrimentum pa-
cis, quietis, & tranquillitatis prædictorum Mo-
nasteriorum caderent Monialium ordinum in or-
dine ad finem futuræ electionis animos sollicitare,
omnibusquè velle placere, quæ sua sunt quærant,
non quæ Iesu Christi.

31 Ob idquè respondendo ad verba constitutionis
relatæ *sub dicto vers. ad secundam*, dico cùm illo,
& cum Miranda *in manuali Prælator. tract. de sa-
cris Monialibus quæst. 7. art. 9. conclus. 2.* quod
inibi tantummodò prohibentur Abbatissæ præ-
dictæ, expleto suo triennio, habere in dictis Mo-
nasteriis aliud officium (quocumque nomine nun-
cupetur) quod etiam per triennium duret, sicut
est officium Vicariæ, seu alicuius similis; hoc
32 enim dicit esset in officiis perpetuari, † quod ibi-
dem à summo Pontifice prohibetur; non verò
ipsas esse Præsidentes, finito suo Abbatissarùs par-
uo tempore aliquo; donec aliæ ipsarum loco eli-
gantur.

33 Et sic Castellio. *de elect. cap.* 17. *numer* 7. dicit
quod Priorissæ, ac syndicæ in ordine Prædicato-
rum post expletum earum officium, non possint
immediatè eligi in Priorissam, vel Abbatissam,
contrariumque esse irritum, & inane sua ordina-
34 tione 8. anni 1580. † Et quod generaliter loquendo
non possit eligi, quæ fuerit Priorissa, nisi post
quatuor annos completos à tempore sui Prioratus
expleti, ex ordinatione Valentiæ 16. annorum 1569.
Cui statuto dicit omninò standum; quia Bulla
Gregor. XIII. non aufert dispositionem strictio-
35 ris, sed latioris status † quod *num.* 11. *&* 12 limi-
tat si Monasterium esset nouum, vel nouiter refor-
matum, nam in eo casu, dicit vt possit iterum
eligi.

36 Et ex eadem ratione Miranda, & Diana iam
relati dicunt multo minus decreto relato *in dicto
vers. ad secundam*, prohiberi, quin perfunctæ of-
ficio vicariæ, eligi possint in Abbatissas, quod
etiam à quibusdam extitit dubitatum.

37 Ad vltimam quæstionis partem respondeo cum
Girago *de regimine Ecclesiæ*, Laurentio Peirino *de
Prælato quæst. 2. cap. 3. §. 3. num.* 19. Thomas Hur-
tado *variar. tom. 2. tract. 12. cap. 1. num.* 1641. Diana
part. 11. tract. 4. res. 37. vers. vide, tractatus, & pacta
in quæstione relata non licere; itavt merito præ-
dicti inuehantur in Religiosos, qui in Capitulis
generalibus Religionum capita factionum nuncu-
pantur, & male facere quosdam, qui potentes
38 sunt, qui ante electiones, & ingressum Capituli
faciunt tractatus, non solum consultorios, sed
actionales, vt ij, vel illi eligantur, & non alij
39 diuersæ factionis. † Nam quamuis liciti sint tra-
ctatus, viuente Prælato, vt constat ex *cap. si tran-
situs 29. dist.* per modum consultationis, vt agnos-
catur dignus, qui eligendus sit, vt tenent Molfe-
sius (quem sequitur Hurtado) *in practicis cap.* 16.
num. 47. † Tamen tractatus pactionales, vt de meo 40
grege tot eligantur, & de tuo tot prorsus, illici-
tos esse demonstrant; sic vt ex illis omnis pestis
regiminis, regularis oriatur, & foueatur ambitio,
quæ venenum est in religione. Etenim vbi hu-
iusmodi partialitates assistunt, nec præmiatur vir-
tus, nec punitur vitium, sed virtutes, præmij op-
positi vitia iudicantur, & vitia gremialium suo-
rum virtutes reputantur; concluditque Diana, vt
sit deploranda miseria istarum Religionum, si quæ
reperiuntur, in quibus talia reperiuntur.

Pro complemento notabis, vt in electionibus 41
Priorissarum, seu Abbatissarum, etiam in casu dis-
sensionis, inter Electores, nequeat præstare vo-
tum Confessor, nec superior Monasterij: Nam vt
quæstion. præced. dixi, hoc totum pertinet ad Monia-
les, sic dicit prohibitum die 23. Maij 1623. sicut
latè probat videndus Castellin. *dict. cap.* 17. *de elect.
n.* 28. vbi ad plures constitutiones † qui *n.* 6. ait non 42
posse transferri Moniales de Monasterio ad Mona-
sterium, sine speciali licentia sedis Apostolicæ ex
decreto Pauli V. publicato à sacra Congregatione
Episcop. & Regular. sub die 22. Decemb. 1617. &
intimatum Procuratoribus Generalibus ordinum,
quibuscumque in contrarium non obstantibus:
alia dico infra *in cap. quia propter*, vbi de forma
eligendi; item *& cap. 6. &* 19. vbi an ante confir-
mationem queat Abbatissa administrare.

QVÆSTIO IV.

An electores ad Electionem faciendam, debeant prius inuocare Spiritus sancti gratiam. Et an electio Episcoporum, debeat necessariò à Papa confirmari: vbi aliqua de prisco more eligendi. Et an nomen electionis, habeat locum in beneficiis, sicut in Episcopatibus?

SVMMARIVM.

1 *Præmissum.*
2 *Spiritus sancti missa, num præmittatur in Electionibus?*
3 *Confirmanda est Electio Episcoporum à Papa.*
4 *Eligendi Episcopos mores diuersi in antiquitate referuntur* num. 5. 6. 7. 8. & 9.
7 *Populos in electione Episcoporum, non habebat olim ius eligendi, sed interuentionis, & assensus: expenditur* num. 8. 9. 10. & 11.
9 *Populus legitimè concessione Pontificia potuit eligere? aliter factum fuisse vsurpatione, & improbatur* num. 25. & 26.
10 *Principes sæculares olim habuerunt electionem Episcoporum, vsurpatione, & dispensatione Pontificia: exemplificatur* num. 13. 14. 15. & 16.
15 *Principes à populo abrogare ius eligendi Episcopos refertur, sed improbatur.*
16 *Electio Episcoporum nunquam legitur clarè, Diuina prouidentia pertinuisse ad populum, & postea ius translatum ad Principes: & improbatur contra sentientes,* & num. 19.
18 *Portugaliæ Rex nunquam habuit ius eligendi Episcopos, sed tantum nominandi,* & num. 21. & 22.
19 *Reges Hispaniæ, & Portugaliæ à quo tempore habuerunt*

habuêrunt ius nominandi, & præsentandi Episcopos, non à tempore Gotho, & alÿ dixerunt, n.27.& 28.

21 *S. Cyprianus* n.17 *relatus explicatur.*

22 *Patrum authoritates, quibus Aynon nititur probare electiones pertinuisse ad populum expenduntur.*

23 *Electio est actio Ecclesiastica competens Ecclesiasticis personis, non laicis*, n 24.

27 *Electio per Canonicos de Episcopo vsitatur his temporibus in Germania.*

28 *Electio in quibus Dignitatibus habent ius; & que sint electiua beneficia*, n.29.

29 *Beneficia electiua que, & quando veniant in mandato de prouidendo*, n.30.

1 AD primas difficultates, vt respondeas adiunges quæstion.2.3.4.5.6.& 7. quas signaui partim, & partim planè tractaui *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possessionis, & propriet. & in cap. olim* 7. vbi de Episcoporum electione, & de possessione iuris eligendi, ac de aliis.

2 Vnde iam ad requisitum primæ quæstionis de præmittenda Missa Spiritus Sancti, respondebis, vt dixi infra *in cap......infra hoc tit.*

3 Ad secundam quæstionis partem, an Electio Episcoporum, necessariò debeat à Papa confirmari. *Et suppositis que dixi infra in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet. vbi de questione, an Episcopatus electio, non tantum sit propria Pontificis, verùm, & competat aliis, veluti Capitulo Ecclesie Cathedralis, seu possit competere Clericis aliis: & quest.3. vbi de Iure, quod habent Reges Hispania nominandi ad Episcopatus, aliave beneficia; & item de Regibus Gallie, & Polonia, & quest.4. an Canonici possint admittere ad coeligendum Clericos extraneos: & quid possit in hic consuetude: & quest.7. an admittatur possessio Iuris eligendi.* Iam breuiter dico infra *in cap. 9.* vbi de aliis ad materiam Confirmationis Electorum spectantibus.

4 Ad tertiam quæstionis partem breuiter etiam respondeo, antiquitùs fuisse diuersos mores eligendi Episcopos; & quia de illis singulis dixi iam *sub dict. cap. cum Ecclesie 3. de causa possess. & propriet. quest.* 2. vbi quinque tempora posui; ideo
5 nunc aliqua notabo *ibi* adiicienda. † Primò quod defuncto Episcopo alicuius Ecclesiæ admonebatur Metropolitanus, vt visitatorem Episcopum aliquem ex suis suffraganeis mitteret, qui futuræ electioni præesset, populum, & Clerum conuocaret, hortaretur, & doceret, quid in electione obseruandum. Et vocabatur non tantùm Clerus Ecclesiæ Matricis, sed etiam aliarum Ciuitatis paræciarum; imò & aliquando ex aliis Ecclesiis extra Ciuitatem, & de Monasteriis, etiam quidem seligebantur; & post omnium vota, & suffragia perquisita componebatur decretum electionis, quod communi omnium subscriptionum roboratum ad Metropolitanum mittebatur, à quo & confirmatio, consecratio, siue benedictio Ordinandi, postulánda erat, qui postea in forma electionis, & electi personam sedulò inquirebat, & eam demum confirmabat; deindequè in præsentia, tam Eligentium, quàm Episcoporum Comprouincialium examinabatur; quod si idoneus reperiebatur ante consecrationem Metropolitano suo, professionem tradere tenebatur; quæ fidei suæ declarationem, & subiectionem, & obedientiam Metropolitanæ Sedi continebat secundùm sacros Canones Conciliorum: & decreta Apostolicæ Sedis ex sacris Canon. legibus, quibus authoritas Metropolitanorum, scilicet constituta est.

Et profitebatur tertio se seruaturum quædam 6
documenta ex sacris Conciliorum placitis & scripta, quæ ad officium Episcopi ritè administrandum pertinebant; & secundùm Ecclesiasticum morem ab omnibus Episcopis Comprouincialibus subscripta tradi solebant; & quod postremo, his omnibus peractis, consecrabatur, & post consecrationem ordinatores, ne obscuritas dubiæ obligationis incurreret & Canonicas litteras dabant ordinato ad plebem, & Clerum, à quibus electus fuerat, quibus litteris omnis ordo rei gestæ continebatur, subscriptionibus omnium ordinatorum firmabatur, & dies simul, & Consul adscribendus erat ex Concilio Meliuitano, vt etiam ex pluribus locis confirmatur, *tom. 2. Conciliorum Gallie à pag.633. & ex ordin. Romane in l. de Diuinis officiis, p.1. à pag. 95.* ibi, incipit: *Examinatio in ordin. Episcop. secundum Gallorum institutiones*, & explicat Alui. Flaccus *in eodem lib. à pagina 72. parte* 2. Franciscus Florentius *in hoc titulo, folio* 129.

Et ex hac occasione possemus incidere in quæ- 7
stionem illam, an populus in electione Episcoporum olim habuerit ius eligendi; & suffragandi; sed quia iam qualiter hoc acciderit, dixi *sub dicta quest.*2. & aliqui affirmant per textum *in cap. Episcopos*, ibi: *Post electionem Cleri, & populi, cap. lectis*, ibi: *Clerum, & plebem eiusdem Ecclesia elegisse*; *63.dist.cap.factus*, ibi: *De plebis, qua tunc adfuit suffragio*; *7 quest* 1. & docent Vasquez *in tertiam partem, D. Thome tom.3. disp 144. cap.5. numero* 53. & ex multis amplè Michaël Rausel *in Historia Iurisdictionis Pontificia lib. 2. cap. 1. numero* 20. cuius verba refert Diana *part. 6. tract.1. res.*3. Iacobus Pamelius *in annotationibus ad Epistolam sancti Cypriani, epist.*68. † Aliqui verò ne- 8
gant, vt sunt Duualius *in tractat. de potestate Pontificis part.3. quest.*6. Cælotius *de hierarchia lib.4. cap* 17. & Coëffeteau, ac Bouerius contra Rempublicam M. Antonij de Dominis *lib.3. cap.3. per totum*; & hoc *ex cap. Nosse, dist.63. & ex cap. non licet 161. & ex cap. cum longe 5. electionis dict. dist.* & ibi: *In canone vota*, vbi glossa, & altera glossa notanda *in cap. Sacror. dict. dist. verb. Electionem*, & authoritate sanctis Leonis *epist. 87. & Epistola* 27. probantes latè populum in electionibus Episcoporum, non habuisse ius suffragandi, & eligendi, sed tantùm postulandi, & testimonium ferendi, quo eius consensus significaretur circa idoneitatem eligendi; sic tamen, vt eligendis Episcopis, & Ministris, ita populum admissum; vt tamen penès solos Episcopos, & Clerum ipsum veri suffragij ius esset, nec plus populo, quàm de eligendo, testimonium reddere liceret, quo eius consensus significaretur.

Vtcumque tamen fuerit aduertit Cardinalis 9
Bellarminus *lib.1. de Clericis cap.7. vers. tandem obtinuit in quibusdam locis*, populum vsurpasse ius eligendi Episcopos, velut putant Vasquez *in 3. parte, tom 3. disput.244. cap.1. num.53.* post alia Diana *dict. part.6. tract.1. res.4.* Suarez *de fidei defensione libro 3. capite 29. à numero* 7. Sopranus *de electione Papa lib.1. cap 4.* & Ego *sub dict. q.2.* populum illum Ius habuisse ex concessione Pontificia, qua populi incapacitas potuit auferri: argument. eorum, quæ dixi *in capit. 4. de Iudic. quest.5. & in capit. nouit. 13. eodem*, cum tunc nec

proprio iure ,iure ordinario non agat, sed faculta-
te Superioris Ecclesiæ vniuersalis.

10 Et ex eadem vsurpatione, siue assensu Pon-
tificio olim aliquando in electionibus Episcopo-
rum partem habuisse Principes plures sæculares,
vt patet de Theodorico Magni Clodouei filio,
qui Apollinarem dedit auernis Episcopum, obla-
tis ab eo multis muneribus, & Apollinari defun-
cto subrogasse sanctum Quintianum, & quod
Rege opitulante, Gallus successerit Quintiano;
& de pluribus exemplis Gregor. Turonens. *lib* 3.
capit. 2. *lib*. 4 *capit*. 5. 11 & 16. *lib*. 6. *cap*. 39. *l* 8.
cap. 22. ac de aliis exemplis idem *lib*. 4. *capit*. 15.
11 *&* 18. *& lib*. 5 *capit*. 40. *&* 46. & Daniel, *de No*
bilibus in selectis iuris sacri, *&* *titulis disputat*. 10.
numero 5. vbi ponit plures Episcopos electos à so-
lis Imperatoribus, & Principibus: plura P. Gre-
gorius Tholosanus *hoc titulo capit*. 6. *sub num*. 13.
vbi ponit capitulationes Ioannis X X II. cum
Henrico I. & Othone eius filio. Quibus non ob-
stantibus Imperatores inuestituram Episcopatuum
sibi asciuerunt, & quod inualeuerat iam mos, vt
Episcopi ab ipsis eligerentur; & baculo Pasto ali
inuestirentur, vt scribit Guillelmus Tyrius *libr*. 1.
Belli sacri capit. 13. & etiam P. Gregor. *libr*. 15.
syntagmat. *iuris cap*. 12. *numero* 11. ex Polidoro,
Virgilio tradit Henricum I. Britanniæ, seu Angliæ
Regem clarum victoriis tantum sibi iuris sumere
cœpisse, vt sua dumtaxat authoritate Episcopos
faceret, & factis, Episcopatuum possessionem
12 daret, † & quod Nicephorus Phoca in Oriente,
Imperator sumpserit sibi ius conferendi Episcopa-
tus, & Sacerdotia, eoquè tempore Otho I. au-
thore Zonara *tom*. 3. anno Domini 961. hoc iure
cœperit vti in Occidente. † Et Ioannes Filesacus
13 *de sacra Episcop. authorit. cap*. 5. *folio* 5 obseruat
Principes olim Abbatissas, & Abbates, & Episco-
pos elegisse; imò notat Theodot. Balsamon. *ad*
Concil. Carthagin. cap. 16. *& ad cap*. 12. *Concil. Cal-*
cedon. & cap. 38. *Sexta Synod. in trulo habita* tan-
tam fuisse violentiam circa electionem Episcopo-
rum, vt Principes, etiam nouos Episcopos instri-
uere consueuerint in locis, in quibus antea non
14 fuerunt † imò Iustinianus *in Nouella* 11. *de priui-*
legiis Iustinianæ primæ Archiepiscopi creaunt Epis-
copum Iustinianæ primæ suæ ciuitatis; eique pro-
uincias subiecit, & B. Rhenanus *lib* 2 *rerum Ger-*
manicarum refert Dagobertum, qui adeptus fuit
Regnum Francorum sub Honorio III. summo
Pontifice instituisse nouem Diæceses Episcopa-
tuum.

15 Nec sustineri debet Michaël Roussel. *in Histor*.
Iurisdict. Pontificia lib 2. *cap*. 1. *num*. 21. *in fine*.
dum referens modos electionum in prima Eccle-
sia, siue à Clero, siue à populo, siue ab Epis-
copis solis; & quod prior fuerit validior, siue
frequentior postea, quasi lege Regia translata,
Principes postea hoc Ius eligendi sibi abrogasse,
cum reuera populus, qui ex se, sed à Pontifice
solum prædictum ius habere non poterat; nequi-
ret verò eam eligendi potestatem concedere, vt
defendunt Vasquez supra, & Diana *dict*. *p*. 10.
tract. 1. *sub resol*. 5. vbi probat *res*. 6. fuisse olim à
summis Pontificibus interdictum, nè populi, &
Principes in electionibus Episcoporum, se immis-
cerent; ad cuius comprobationem plura decreta
Conciliaria refert, quæ ego retuli infra *in dict*.
16 *cap*. 3. *de caus. poss. sub quæst*. 2. † Et quia propter ibi
à me dicta *in relata quæst*. 2. Video quòd Rebuf-
fus *in concordatis titulo de elect. derogation. si per*
verbo, & cum ex electionibus, *in principio* optimè
recenseat varietatem eligendi à principio nascentis
Ecclesiæ, quem ad literam refert idem Diana *dict*.
p. 10. *tractat*. 1. *resolut*. 8. *circa finem*, vt improbaret
doctrinam Anonymi firmantis electionem Episcopo-
rum olim diuina authoritate spectasse ad populum;
& postea Ius illud fuisse translatum in Principes,
quorum consensu Pontifices tale Ius postea sibi
acquisierunt per illa verba sancti Cypriani Epistola
68. *Propter quod de traditione. Diuina*, & ex aliis
authoritatibus veterum Patrum, & Conciliorum
desumptis ex Republica Marci Antonij de Domi-
nis; item & doctrina Vigorij Galli Consiliarij Re-
gij in Parlamento Parisiensi, sententia Anonimi
docentis in Apologia de suprema Ecclesiæ autho-
ritate *titulo de disciplina Ecclesiastica num*. 38. *folio*
185. Episcopos à Principibus constitutos fuisse pri-
mis Ecclesiæ sæculis tum iure suo, tum lege Re-
gia, qua quidquid iuris populus habebat in Re-
gem translatum est: † quinam authores toto cælo 17
aberrantes eos incidisse in hæresim Caluini, dicunt
Duualius *de potestate Pontificis parte* 3. *quæst*. 6.
Azorius *institut. moral. part*. 2. *lib*. 3. *cap*. 18. Vas-
quez *in* 3. *part. D. Thomæ disput*. 244 *cap* 5 *num*. 53.
Bellarminus *lib*. 1. *de Clericis cap* 7. Ioannes Letau.
tract. de summa Pontificis authoritate lib. 3. impres-
sum Ebroicis apud Antonium Lemariæ anni 1622.
& alij.

Et ob id, licèt idem Anonimus curet probare 18
Regem Portugaliæ potuisse Episcopos nominare;
quia dicta electio ad illum spectaret: tamen Dia-
na *dict. resol*. 8. Duualius *quæst*. 6 *supr*. Isambert. *in*
3. *part*. *D. Thomæ tom*. 3. *de Sacram. ordinis disp*. 6.
num. 2. Franciscus Alier. *de sacris ordination. cap*. 3.
§. 1. *&* 2. Coëffeteau contra Marcum Antonium
de Dominis *lib* 3. *cap*. 3. Cællorius *de Hierarchia*
Ecclesiastica lib. 4. *cap*. 17. Sausay *in Panoplia Epis-*
pali lib 7. mordicus, & benè docent populum nun-
quam habuisse ius eligendi, & suffragandi ex iure
diuino, cum ex eo solùm ad Papam electio Epis-
coporum spectet; etsi aliquando se immiscuerint
in illa, Clerus, vel Principes Laici, hoc totum fa-
ctum fuisse expresso, vel tacito Pontificis consen-
su, ita vt contrarium asserere, sit hæreticum.

Vnde abundantissimè probant Pereira *de manu* 19
Regia concord. 28. *num*. 76. Solorzano *de Iure In-*
diarum tom. 2. *lib*. 3. *cap* 4. *num* 31. Reges Lusitanos
legitimos nunquam Episcopos elegisse, cuius ver-
ba notanda refert idem Diana *dict. resol*. 8. *sub vers*.
pergit, qui inferebat in eo Regno supponi quod
Episcoporum electio spectaret ad Capitulum; sed
Reges Hispaniæ à tempore Concilij Toletani sub
Pontifice Leone II. Regnante Eruigio Rege Goto,
Episcopos Summo Pontifici præsentasse; & sic
negat Pereira Ius eligendi Episcopos in Rege Lu-
sitaniæ iuxta quoddam responsum Regio Lusita-
niæ ad Innocentium VIII. Pontificem in verbis
sequentibus: *quod Rex in Ecclesiis minoribus à Ca-*
thedralibus, quibus est per electionem Prælatis, vel
Rectoribus prouidendum, si vacent maiorem sibi
authoritatem vindicare satendent in eis Clericis
familiaribus suis, vel aliis minus dignis, Capitulis
Ecclesiarum huiusmodi vniuersaliter, & singula-
riter singulis literas suas mittit precibus exigens,
& minis grauibus, & terroribus interiectis, vt
nullum omnino in Prælatum eligant, nisi quem
ipse in huiusmodi literis nominat, vel per suos
Ministros facit nominari: responderunt Procu-
ratores, quod idem Rex, si aliquando preces porre-
xit pro aliquibus eligendis in talibus Ecclesiis pro
dignis

Digitized by Google

dignis, interposuit preces suas, nullis super hoc minis, vel terroribus interiectis; & quod super hoc non grauauit, nec intendit grauare Ecclesias, vel Canonicos. & promiserunt Regem ita perpetuò seruaturum, nec in suis precibus adiecturum, quod nullus alius eligatur, nisi is, pro quo dixerit preces.
20 † Ex his enim verbis patet fateri Reges Lusitanos nunquam habuisse ius eligendi Episcopos, nec ideò nunquam illos elegisse; imò & infert Pereira relatus priuilegium nominandi Episcopos à tempore Alphonsi Quinti, ex priuilegio Papæ illos Reges habuisse, vt notat etiam idem Solorzanus.

21 Ita præcitati Doctores Duualius, Azorius, & alii respondent ad locum sancti Cypriani per authoritatem Diuinam, de qua ille loquitur, non intelligi præceptum, seu ius Diuinum, sed exemplum ex sacra Scriptura depromptum, instar cuius existimabant Cyprianum dicere fieri debere electionem nostrorum Ministrorum coram populo, & ipso etiam consentiente, sicut legimus *num* 19. electum fuisse Eleazar *Actorum* 1. Mathiam, &
22 septem Diaconos *Actorum* 7. † & ad alias authoritates Patrum, quibus Anonymus nititur probare laicos elegisse Episcopos; sed hoc intelligi de factu per vsurpationem, non propriè, & legaliter, vt dicunt, & respondent latè Diana *dict. res.* 8. *in vers. ad alias*, Bonacina *tracta, de summo Pontifice quæst.*1. *punct.*1. *num.*10. Coeffereau, & Bouerius contra Rempub. Marci Antonij de Dominis *dict. lib.*1. *cap.*3. *per totum*, dicentes, vt licèt alicubi habeatur elegisse, non tamen verè, propriè,
23 & positiuè, † cum electio sit actio Ecclesiastica competens Ecclesiasticis personis, sed negatiuè tantum, quatenus non impediebant electionem suo testimonio, nec quidquam obiiciebant, aut quatenus personam populus proponebat in eam consentiebat, & acquiescebat electioni, *ex cap. nullus* 61 *cap. laici, & cap. Vota* 6.. *dist.* de quo dixi *in dict. quæst.*2. *dict. cap. Ecclesia Sutrina de caus.*
24 *possess. & prop.* † Etenim vt scribit Iacob. Pamelius *in annotat. ad epist. sancti Cypriani cap.*68. *num* 2. non negans suffragiis plebis Episcopos fuisse electos in Africa, Gallia, Hispania, perdurasseque dicat eam consuetudinem ad Gregor. I. Vsque ex eius Epistolis; imò & ad tempora, vsque Caroli, & Ludouici Imperatorum *ex lib.*1. *capitulorum eorundem*, satis constat; ait tamen plebi sola suffragia concessa, non electionem; quæ per subscriptionem fieri solet, perspicuè probans in primis ex Concilio Laodio, *Can.* 12. & 13 vbi prohibetur electionem Episcoporum per plebem fieri; & ex Diuo Hieronymo *in epistola ad Euagrium*, & *ex epistola* 87. Leonis, qui dixit, vt non cogerentur quemcumque nominatum à plebe Episcopum admittere, *ex Canone* 1. & 2. *Gracar. Synod.* à Martino Bracarensi *collectar.* & ex Celestini Papæ 2. *Epistola*, & Stephani Papæ *decreto* 68 addens quod si Episcopo sic nominato à Clero, & populo obiecta vera non essent, tunc ordinaretur Episcopus ex Canone 40. Concilij Cartaginensis; alia refert videnda Diana *dict. part.* 10. *tract.*1. *per totum.*

32 Nec dictum iam de antiquo Iure à tempore Goto existente penès Reges nostros Hispanos nominandi Episcopos, impugnatur ex doctrina Ioannis Ignei *in l. necessarios*, §. *non alias num.* 336. *ff. ad Silanianum*, & Ferraldi *in tractat. de insignibus Regum Franciæ* IX. Iure, qui conantur probare Reges Hispaniæ ius præsentandi Episcopos habuisse ratione concessionis Carolo Magno Gallicano Regi factæ; quia etsi non admittas à tempore illo Goto illis tale ius competere, vt retuli ex
Pereira, & Diana suprà. † Tamen fateri necessum erit per centum viginti annos; antequam Carolus Magnus in rebus humanis esset nostris Hispaniæ Regibus competiisse, vt ex Couarruu. Perez, & Salzedo probat, Marritius de Alzedo *de præcedentia Episcopatus dignitatis part.*1. *cap.*3. *num.*9 & benè ex his, quæ dixi *in dict. c. Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propriet. à n.*4. vbi *n.*5. *de tempore Goto.* 26

Vnum vero notabis cum Azorio *instit. moral. part* 2. *lib.*3 *cap.*28. *quæst.*3. Anastasio Germonio *de sacrorum immunit. lib.*3. *cap.*12. *num.*40. Diana *dict. part.*10 *tract.*1. *res.*7. *in fine*, & aliis quod hodie solum in Germaniæ Ecclesiis seruatur vetus consuetudo, in quibus Canonicorum Collegium Episcopum nominant, designat, & eligit; electus verò à Pontifice confirmatur; quod Iuridicè fiet, si seruetur forma quinti temporis, de qua dixi *in dict. cap. Ecclesia Sutrina dict. quæstione secunda, à numero octauo*, & ita dicit sine Doctore vllo Barbosa *de Iure Eccles. part.*1 *dict. capite* 19. *num.*43. *in fine.* 27

Ad tertiam quæstionis partem respondeo breuiter quod electio habet locum etiam in Ecclesiis, & beneficiis electiuis, vt vocant in Episcopatibus, seu Cathedralibus Ecclesiis, in Abbatiis, & aliis Præposituris Regularium in Archipræsbyteralibus, ac aliis Ecclesiis, in quibus ius eligendi Rectorem, residet penès Collegium aliquod Clericorum, in quo forma electionis canonica seruari possit: Sic docet Barbosa *de Iure Eccles. cum aliis part.*1. *c.*19. *num.*39. vbi *num.*43. dicit vt hodie non in omnibus electiuis habeat locum electio propriè sumpta, sed in paucis propter reseruationes sedi Apostolicæ factas. 28

Notant verò Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit.*4. *cap.*13. *num.* 37. Caputaquen. *decisione* 295. *part.*1. Gonzalez *in reg.*8. *Cancellariæ glossa* 19. *à num.*12. vt non omnia beneficia, vel Ecclesiæ electiuæ vocentur; sed illæ tantummodo electiuæ dicantur, in quibus Prælatus, aut Rector animarum instituitur, precedente electione, quam debet sequi confirmatio; quia vt ait Nicol. Garcia *de benefic. part.*1. *cap.*6. *num.*23. Si prouideretur per electionem, sine confirmatione diceretur prouisio, † qui etiam addit beneficia electiua non ve- 29
nire in mandatis de prouidendo, nisi de electione fuisset mentio facta, specialis etiam, si simpliciter mandaretur prouideri de beneficio vacaturo; nullo expresso prouidendi modo per textum *in cap. cum illis* §. *illis de preb. lib.*6. 30

* * *

Quæstio VII.

An Principes toto cælo curare debeant; ut Magistratus, seu officiales publici creandi sint comparatiuè habiliores, vel sufficiat habiles eligere: ubi de Electione per sortes. *Et an Regis Ministri superiores, ad eligendos alios constituti, teneantur utique digniores, & peritiores eligere sub pœna peccati, & obligatione restituendi: ubi an in aliquo casu, idem practicare debeant Papa, & Principes: Et quid de Prælatis Ecclesiæ quoad officia sæcularia. Comitia quæ olim fuerint: Item, & de calatis comitiis siue curiatis, centuriatis, seu tributis. Et an electiones Officialium annualium illicò in Republica exequantur.*

Summarium.

1 *Principes ad Iustitiam expediendam, tenentur creare, & eligere Magistratus præstantiores, & in hoc inuigilare*, n.4.& 15.

2 *Salutis communis pars magna consistit in Consiliariis optimis, & integerrimis eligendis.*

3 *Imperare bene nihil interest, si ministri expedientes negotia sint ignari, & inmites*

4 *Vir malus mala Iura administrat.* & n.15.

5 *Officialis Reipublicæ talis conuenit eligi, qui à pueritia vita suorum probatus sit, ac immaculatus extiterit.*

6 *Magistratus optimi, sunt potissima propugnacula.*

7 *Populi, dum optimis Magistratibus reguntur, nihil aliud sibi quærunt.*

8 *Magistratus optimus in Republica corda subditorum captat.*

9 *Respublica non bene regitur absque bonis Consiliariis.*

10 *Consiliarij mali corrumpunt Principes.*

11 *Consiliarius debet esse talis, qui nihil nebulosum habeat, nihil fallax.*

12 *Consiliarius optimus dicitur qui non ad gratiam, sed utilitatem communem fert sententiam suam.*

13 *Alexander Seuerus habuit Consiliarios Sabinum, Vlpianum, & alios Iurisconsultos optimos, qui nunquam eligebat Præsides ad beneficium, sed ad Iudicium*, n.14.

15 *Respublica destruitur consilio imprudenti, & commodo priuato, odio latenti Consiliariorum.*

16 *Athenienses ad consilia eligebant, & admittebant præstantissimos, quos, & Legatos, atque Magistratus creabant.*

17 *Imperatores antiqui, etsi luce vera priuati eligebant meliores viros in Magistratus, quorum nomina populo proponebant; ut siquis esset criminosus uideretur sic.*

18 *Magistratus optimi dicebantur, quos ambitio nulla detorquebat, & qui mala cognoscere possent Reipublicæ.*

19 *Rex debet habere probos, & honestos Consiliarios.*

20 *Respublica tutior dicitur, in qua Rex malus est, quam in qua Consiliarij mali sunt.*

21 *Delictum Principis, est malos Consiliarios eligere*, n.22.

22 *Delictum populi est quando Principes mali sunt.*

23 *Electio digniorum ad officia Reipublicæ iurisdictionalia debet fieri: quid de Rege eligente*, n.24.& 25.

25 *Princeps supremus eligens dignum, omisso digniore, satisfacit.*

26 *Papa, & Princeps ad beneficia curata possunt eligere dignos tantum.*

27 *Principes malè agerent, si præferrent imperitos peritis.*

28 *Princeps non vacat à culpa, si ut eligat Ministros, non consulat supremos Senatores informatos de vita, & literis eligendorum.*

29 *Adrianus Imperator libenter patiebatur moneri, & corrigi.*

30 *Princeps debet non impatienter audire Consiliarium non sibi placentem in suo suffragio præstando.*

31 *Veritas solet abscondi Principi, cum non adest, qui eam sibi dicat.*

32 *Princeps debet vocare Magistratus, & facere, ut cum eo ad eius latus sedeant.*

33 *Principes boni non ægrè ferant consilia pia suis opinionibus dissentanea, si meliora sunt.*

34 *Principes benefacient legendo libros de Regno scriptos; ut sic vera sciant Regni*, n.35.

35 *Diocletianus Imperator dicere solebat, quod Princeps bonus venditur à suis Officialibus.*

36 *Princeps non debet nimium deferre suis Consiliariis, qui solent suis propriis commodis inseruire*; n.37.

38 *Consiliarius debet puniri, qui Principi consulit de grauibus, tanquam de leuibus.*

39 *Princeps ut cautius verum sciat suos Consiliarios habebit suspensos.*

40 *Electio Senatorum qualiter olim fieret per sortes, & hodie practicatur Siciliæ.*

42 *Dotationes piæ pro maritandis Virginibus, seu religioni dandis solent hodie sorte distribui, & quo ordine.*

43 *Sors per fraudem in electionibus, est peccaminosa ubi multa de electione per sortes*, n.44. 45.& 46.

44 *Officiales maiores tenentur habere plenam notitiam de Magistratibus creandis; aliàs non saluant conscientiam.*

45 *Eligi debent officiales, qui bona existimatione noti sint.*

46 *Eligentes Ministros, qualiter debeant de eorum bonitate notitiam acquirere.*

47 *Magistratus supremi debent proponere Regi viros habiliores, ut de eis eligat.*

48 *Eligentes ad officia non debent gratificare personis.*

49 *Eligentes ad officia Reipublicæ indignos, peccant, & tenentur restituere, & debent digniores eligere.*

51 *Officia Reipublicæ sunt bona communia.*

52 *Electio Officialium sæcularium sufficit de digno si fiat à Principe, vel si fiat ad officia non habentia administrationem*, n.53.

54 *Electio si fiat ex partibus communitatis, num sit peccaminosa, si non fit de digniore.*

55 *Senatores eligentes indignos, peccant, & tenentur ad resarcienda damna,*

56 *Papa,*

56 *Papa, & Princeps eligentes seruum scienter, seu irregularem videntur dispensando indignum habilitare ad officia; impedimentum est humanum* n. 8. *non si à natura* n. 59.

57 L. Barbarius Philippus §. sed si sciisset ff. de officio Prætoris.

59 *Princeps aliquid concedens infanti, vel impuberi, & discretione carenti, nihil facit in officiis habentibus personalem administrationem, secus si officium Consistat in nomine,* vt n. 60. & 61.

60 L. fin. Cod. de milit. testamento, num. 61. & 62.

61 *Tribunatus officium quale, & de quo loquatur textus* in l. fin. Cod. de militari testamento.

63 *Tribunorum officium in bello quale fuisset.*

64 *Episcopus officia sæcularia sui Episcopatus, quos eligere debeat, & qualiter in venditione,* & num. 66. *quid de beneficiis* num. 67. remissiuè.

65 *Episcopi supremam non habentes potestatem, possunt se habere, sicut Domini titulares.*

66 *Officia Ecclesiastica nequeunt vendi ab Episcopis.*

68 *Eligi debent qui diligentes sint, & prudentes ad Magistratus, quando alij nequeunt inueniri.*

69 *Electionum de officialibus praxis, contra quam exclamant nonnulli. Quid de Hispania;* num. 70.

71 *Dignior circa officia propriè appellatur non sanctior, seu litteratissimus, sed prudentior, & de Republica benemeritus.*

72 *Comitia antiqua dicta erant à coëundo in vnum, ad suffragia præstanda in electionibus Magistratuum, Senatorum, & aliorum officialium Reipublicæ.*

73 *Comitia solebant fieri Romæ consularia, prætoria, tribunitia, ædilitia, censoria, quæstoria, &c.*

74 *Comitia Romæ quantam durationem habuérint.*

75 *Comitia calata, curiata, & centuriata fuerunt apud Romanos; & quæ ista* num. 76. & 77. *vbi ad quos effectus, & in quibus locis,* num. 78.

79 *Comitia tributa quæ olim fuissent?* n. 60.

1 AD primam quæstionis partem respondeo
dicendum vt Principes, siue Reges teneantur ad Iustitiam expediendam, creare Magistratus
optimos, & præstantiores ex toto subditorum cœtu: nam vt dicunt D. Hieronymus *epist. Paul. ad
Philippen.* Segura *in director. Iudic. part. 1. cap. 13.
num. 8. in fine*, Vlcur. *in tract. de regimine mundi,
part 4. q. 2. à n. 1.* Rim. *cons. 103. num. 42* Franchis
2 *decis. 438. num. 5.* † pars magna communis salutis
in Consiliariis optimis, & integerrimis eligendis
posita est, & alij Doctores ex doctrina tex.us *in
3 cap. siquis hominem 58. causa 11. q 3.* † Etenim
Mastrillus *de Magistratibus*; dubium latè prosequutus *lib. 2. cap. 1.* ait nihil prodesse bene decernere, aut imperare, si Ministri, per quos negotia
expediri debeant desides, ignaui, immites, &
aliis eiusdem generis notis fœdati sint.

Cum ergo verisimile sit malum virum, mala
4 Iura administrare, vt tradit Iamblicus *in exhortatione ad Philosophiam*; indequè, vt periculosum
est insanienti gladium; & ita improbo viro Magistratum committere, vt dicit D. Carol. Tapia
*lib. 1. Iuris Reg. num. 2. & 3. de Official. in Reg.
const.* Subdens quod Princeps nimium inuigilare
debet in Magistratuum electione, cum ad Rempublicam in pace gerendam, quæ Principi fælicem
hic vitam ducere facit: † ideo fiat vt Officialis ille, 5
& Iudex constitui debeat, qui à pueritia, & adolescentia, ac in matura ætate maxime vita suorum
probatus fuerit, ac immaculatus extiterit: sic Didacus Perez *in l. 2. tit. 6. lib. 1. ordinam. colum. 254.*
Auiles *in capitibus Prætor. verb. que les dixte, n. 1.
& 2.* pulchra loquens, † sunt enim, vt ait Mastril- 6
lus *dict. cap 1. num* 10. Magistratus optimi potissima propugnacula, fortissima Castra, & militum
potentissima phalans, † nam dum populi ab optimis 7
reguntur Magistratibus, nihil aliud sibi quærunt.

* Quippè cum Magistratus optimus in Republica 8
bene visus ratione cuncta persoluat, corda subditorum, qui rationales sunt capret, & veluti rete
pisces: nam vt ait Demosthenes *in oratione 2. contra Aristogit*, & Biesius *lib. 4. de Republica*, eas
Respublicas maxime, diutissimequè floruisse, quæ
Magistratibus sapientissimis, & optimis vtebantur,
† non inquam est possibile, ait Mastrillus supra 9
num. 16. bene regi Rempublicam absque bonis
Consiliariis. † Siquidem mali Consiliarij Principes 10
corrumpunt, si fortè, præsertim habeant aliquod
interesse, vt ex Heredia ait Mutius Surg. *in annot.
ad Neap. Illust. fol. 318. in fine*, Aluarot *in speculo
Pontific. & Reg. cap. 54. à n 44.* Iuxta illud Eccles.
*cap. 37. ibi: à Consiliario serua animam tuam, prius
scito quæ sit illius necessitas, & quid ipse in animo suo
cogitabit.*

Vnde venit dicendum, vt Consiliarius debeat 11
esse talis, qui nihil nebulosum habeat, nihil fallax.
nihil fabulosum, nihil simulatum, quod vitam
eius, aut mores refellat, nihil improbum, ac maleuolum, vt dicit D. Ambrosius *lib. 1. de beneficiis,
cap 17.* † Et ob id Titius Romulus, vt refert Dio- 12
nysius Alicarnasseus *lib.* 10. eum optimum Consiliarium dicebat, qui sententiam suam non ad gratiam, aut priuatas inimicitias, sed ad communem
vtilitatem ferebat, † quare vt aduertit Iansen. *in 13
prouer cap.* 20. Alex. Seuer. omnium fere optimus
Imperator habuit Consiliarios Sabinum, Vlpianum, Paulum, Pomponium, Alfenum, Florentinum, Martianum, Callistratum, Hermogenem,
Venuleium, Triphonium Maximum, Celsum,
Proculum, & Modestinum, omnes Iuris professores celeberrimos, quorum Consilio omnia faciebat, † qui etiam nunquam eligebat Præsides, 14
Proconsules, & Legatos ad beneficium, sed ad
Iudicium, vel suum, vel Senatus, iuxta textum *in
lib. 21 Cod. de officio Præsid.* ibi: *Præteris electæ opinionis in hac vrbe per singulos annos Iudicio Senatus præcipimus ordinari*, Ioannes de Platea *in l. 1.
Cod. de præt. & honor. præt. lib* 12. Michaël Vlcur.
*de regimine mundi part. 4. quæstione 2 numero 6.
& 8.*

Debent ergo Principes in eligendis Magistrati- 15
bus rimari, considerare, & animaduertere, vt
sicut Rempublicam destruunt, consilium non
prudens, commodum priuatum, & odium latens, vt dicunt D. de Ponte *in tractat. de potestate Proregis tit. de elect. officior §. 5. num.* 10.
Albericus *in lib. 1. Cod. de Iustiniano Codice confirmando*: ita mali Magistratus, & improbi, in
quibus nihil boni reperiri poterit, nisi iuxta illud

Prouerb. *cap.12.* ibi: *Iniustitias, adulationes, cogitationes, iustorum iudicia, & Consilia impiorum fraudulenta*; maximè si Consiliarius sit ignarus lit-
terarum nescius, imprudens in faciem Principis,
16 studens, ei displicere timens; † Nec errabunt si Athe-
nienses veteres sequantur, qui non omnes ad Con-
silia, & Magistratus admittebant, sed prudentissi-
mos, & optimos, & vitæ integritate spectatissi-
mos; atque hos Imperatores, & Legaros creabant,
& Magistratus Vrbis omnes illis mandabant, vt
refert Mastrillus *dict. lib.2. de Magistrat. capit 1.
num 33.*

17 Imò si fieri posset, debent imitari illos antiquos
Imperatores, qui etsi luce vera priuati, meliores
semper elegerunt; & vt sic appareret omnibus, an-
te omnia eorum nomina populo proponebant,
ipsum hortantes, vt si quis aduersus eos, quid ha-
beret criminis probaret manifestis rebus, sicut de
Imperatore Alex. Seuero refert Lamprid. *in eius
vita*, referunt Simancas *de Catho. institut. titul.
41. de Ministris, & eorum officiis num.2.* Boba-
dilla *in polit. lib.1. capit.3. numer.9.* & Carolus
Octauus Rex Galliæ idem exequebatur, vt notat
18 Amo.Ferr. *lib 2. de rebus gestis*, † qui propterea eos
optimos diceret, quos ambitio nulla, nullusque
priuati boni detorqueat intuitus: quippe nota pro-
bitate, ac Reipublicæ studio, perspicacique iudi-
cio, communem salutem æstimare, & mala ob-
stantia cognoscere possint ad notata per Bartol.
in tract. de regimine ciuit. quæst.2. num.9. Auiles *in
proœm. cap. Prætor. verb. à cordado num.13.* † vbi
19 ait quod Rex debet habere probos, & honestos
Consiliarios, & expertos: nam vt dicebat Petr.
Crinit. *lib.6. de honest. cap.6.* † eam tutiorem me-
20 lioremquè Rempublicam esse, in qua Princeps
malus est: quàm in qua sunt Consiliarij, Principes
mali; quia si Princeps effrenatus est bonorum,
Consiliariorum virtus retinet, si malè morigera-
tus fama populi sibi secretò per aliquem ex Con-
21 siliariis denunciatur; & sic de singulis. † Verùm si
Consiliarij, qui Principi veritatem consulere de-
bent mali sint, eiusquè iniustitias taceant, ad de-
lictum pertinebit Principum, qui prauos Iudices
contra voluntatem Dei, populis præficiunt: † nam
22 vt populi delictum est, quando Principes mali
sunt; sic Principis est peccatum, quando Iudices
iniqui existunt, vt dixit Isidor. *lib.3. cap.54.* tradunt
alia Mastrillus supra, *à numer. 23.* Petrus Gregor.
Tholos. *in syntagmat. iuris part.3. lib.47. capit.15.
num.27.*

Ex his ad difficultatem facilis videtur responsio:
23 nempe vt Reges, Principes, siue alij Superiores
maiorem habentes potestatem, debeant ad officia
publica Reipublicæ iurisdictionalia eligere di-
gniores, & habiliores è suo Regno, populo, siue
Prouincia; quia ita de Senatoribus, & Iudicibus
supremis, alios Iudices, seu officiales eligentes,
dicitur infra *in vers. ad secundam.* † Tamen respectu
24 Regum, & aliorum supremum habentium impe-
rium, existimo, vt sufficiat fieri electio de Ministro
digno, habili, & capaci, etsi non sit habilior, vt
docent Bartol. *in l. cum quidam ff. de leg.2.* per
textum *in l. cum pater §. ergo ff. eodem, & l. ex
facto §. si quis rogatus 2. ff. ad Trebellian. §. eos au-
tem in auth. vt Iudic. sine quoquo suffragio auth.
de defensoribus ciuitat. in princ. & in l 2. Cod. de
decurion. lib.10.* Molina *de Hispanor. primog. lib.2.
cap.5. in princ. & n.65.* Peguera *in pract. cap.7. n.9.
& 10.*

25 Et sic videntur sentire Caietanus *in summa
verb. Electio*, Vasquez *in opusculo de beneficiis
cap.2. §.5. dub.13. num.97.* cum Molfesio *tom.1.
tract. 6. cap.6. num. 83.* Homobonus *in examin.
Eccles. part.2. tract.9. cap.4. quæstione 7.* quatenus
dicunt esse opinionem probabilem illam, quæ do-
cet, vt in officiis sæcularibus sufficiat eligere di-
gnum, relicto digniori, quos ego intelligo cum
Diana *part.2. tractat.15. miscell. res fin. versic. dico
tertiò.* Loqui in Principe supremo, officia dispen-
sante: & secundum hanc partem videtur expressè
prouisum in Regno Siciliæ per *capit. Regis Ferdi-
nandi 64.* vt tradit, ac tenet etiam Mastrill. *de Ma-
gistrat. dict. part. 2. cap.1. num. 63.* vbi *n. 64.* re-
fert Doctores agentes de hoc puncto in foro con-
scientiæ, inter quos Gutierrez *lib.2. canonic. quæst.
cap.11. n.42.* Bañez *de Iustitia folio 192.* Salon. &
Soto *in eodem tract.* ille *tom.1. folio 192.* iste *q.6.
art.1. conclusione 9.* Caietan. *2.2. quæst.18. artic.1.*
Scotus, & Ricardus *in 4. cap. 15.* Couarruuias
in regula peccatum, §.7. Doctores *in cap. his quf-
cunque 1. quæstione prima*, Vasquez *controuers.
illustrium person. capite 27. & 43.* Padilla *in lib.
cum quidam, num.19.* & D. Carolus de Tapia *in
constitut. Iudices in verb. discreto, fol.108.* de
quo dubio conscientiæ post illos alij multi; sed
Ego existimo vt quia in foro externo licet Princi-
pibus eligere dignos; ob id nec peccare, si dignio-
res non eligant: nam alias anxij corde continuo va-
garent. Et his omnibus addo etiam Dianam *part.1.
tractat. 15. Miscellan.1. res.67.* Villalobos *in sum-
ma part.2. tractat.8. dif.6. num.8. & 9.* qui etsi di-
cant Principem peccare, tamen dicunt probabilem
esse sententiam à nobis adductam, vt dixit Turria-
nus *in selectis disput. centur.2. cens. Theologica du-
bio 87.* cum Vasquez, & amplectitur Sanchez *in
opusculo tom.1. lib.2. cap.1. dubio 36. num.15.* † vbi 26
quod quando electio non fit per plura suffragia,
sed ab vno tantum, sufficiat eligere dignum ex
ciuibus Reipublicæ; imò, & de Papa, & Rege,
habentibus conferendi liberam potestatem, dice-
tur non peccare eligendo ad beneficia curata di-
gnos, prætermisso digniori, item & ad Episcopa-
tum, nisi digniores in promptu sint, cum alio-
quin semper tenerentur quærere digniores, quod
à Papa, & Rege exigere durum esse ait Reginald.
tom.2. lib.20. tractat.3. cap.14. n.179. quem se-
quuntur etiam Ægidius Trullench. *in operc morali
lib.7. cap.11. dub.8. sub n 4.* Dian. *dict. part.1. tr.15.
Miscell.1. res.4. in fine*, contra Lessium *lib.2. de Iustit.
cap.34. dub.14. num.64.* affirmantem, † esset ta- 27
men absurdum nimis in vtroque foro; imò & iniu-
stum quod præferrent imperitos peritis, nouellos
antiquis, ac rudes emeritis, vt dixerunt Ioannes de
Platea *in l.1. cod. de princip. agent. in rebus lib.10.*
Boërius *de disciplina schol. cap.6.*

Verum non euacuabitur à culpa Princeps, seu 28
Rex, qui super electionibus faciendis Ministro-
rum, præcipuè maiorum iudicum, non requirat
consilium à suis melioribus, ac confidentiariis, su-
premis Consiliariis, informatis de vita, literis, mo-
ribus; ac aptitudine eligendorum ad officia sæcu-
laria; quia etsi Princeps sit sapiens; tenetur, vt
dixerunt Auiles, vbi suprà *num. 3.* Mastrillus *dict.
cap. 1. num. 42.* amplecti libenter Magistratuum
consilia, iuxta illud Ecclesiast, *cap.32.* ibi: *Fili sine
consilio nihil facias, & post factum non pœniteat*, &
Thobiæ 4 *consilium semper a sapiente perquirito*, &
Prouerb. *cap.8.* ibi: *Ego sapientia habito in consilio,
& eruditis intersum cogitationibus*, & secundùm
aliam litteram Vatabli: *Ego sapientia cohabito so-
lertia,*

Digitized by Google

lertia, & scientiam consiliorum assequor, vt etiam repetit in eisdem *Prouerb.cap.*12.ibi.*Via stulti recta in oculis eius; qui autem sapiens est audit consilia, & cap.*13.*inter superbos* (ait) *Iurgia sunt, qui autem agunt omnia cum consilio reguntur sapientia*: & de iure est textus *in l. placet*, vbi Bald. Iason *in* 1. *lect.* & alij Doctores *cod. de sacrosanct. Eccles.* Auiles iam citatus *verb.acordado à num.*1.

29 Et confirmatur ex his, quæ tradunt Dionysius Cassianus *in vita Adriani Imperatoris*, scribens, quod Imperator ille in quocunque negotio libenter patiebatur admoneri, & corrigi, nedum à Magistratibus, sed etiam ab humili qualibet persona; & quod idem in principio sui imperij obseruarit Tiberius Cæsar, testatur Suetonius *in eius vita*; faciunt etiam verba sequentia Senecæ *lib.* 19. *epist.* 110. dum scribens ad Lucil. amicum suum, quærentem num sapiens, aliquid acturus, debeat ab aliis perquirere consilium: & affirmatiuè respondens, prout Medicus Medicum in eius infirmitatibus adire debet, sequentibus verbis, *Quid sapiens sapienti proderit? impetum illi dabit occasiones actionum honestarum, commonstrabit præter hæc, aliquas suas cogitationes exprimet, docebit quæ inuenerit; semper enim, & sapienti restabit quod inueniat, & quo animus eius excurrat: nam æquius est* (*dicebat*) *Imperator Antoninus, vt ego tot amicorum consilium sequar, quàm vt tot meam vnius voluntatem sequantur.*

30 Nec ex eo quod Consiliarius prudens, pius, ác in sententia dicenda modestus Principi non consonet, est impatienter à Principe recipiendus, sed humaniter ab illo est audiendus, vt salus publica illæsa consistat; alias enim Princeps non admittens, amittet dignitatem, exemplo Roboan, qui senioribus non credidit 3. *Reg.cap.*12. *Paralipom.cap.*10.
31 *& cap. denique* 8. *q.* 1. † Nec mirum si aliquando peccant; quoniam; vt dixit Seneca hoc solo priuentur magna fastigia, quia præ timore, vel magna reuerentia non est qui eis dicat veritatem, Bald. *cons.vltimo col.*5.*p.*1. Decius *cons* 189.*in fine*, Petr. Gregor. *de concessione feudi p.*1.*in princ.n.*7. Auiles *in proœmio cap. Prætor.dict.verb.acordado, à num.*1.
23 † Debet enim Princeps Magistratus, siue Consiliarios suos vocare, & facere, vt eum ad eius latus sedeant, iuxta illud Esdræ *cap.*3.& Bartol.*in l. iuris peritos, in principio ff de excusat. tutorum*, & *in l.*3.*cod.de actuar.lib.*10.

33 Absit verò à bonis Principibus, vt ægrè ferant sincera, piaque consilia suis opinionibus dissentanea, si meliora sint, aut sententiam propria authoritate mentiantur, non ratione, pondere, ac pietate: nam si potentiâ in hoc genere abutantur toruis oculis intuentes, aut verbis austeris repellentes, quos sibi accinere concernunt hoc ipso commune bonum labefactant, vt scribit Mastrillus *in*
34 *dict.c.*1.*n.*52. † Quare ne Reges prædictos Consiliarios audire nolentes obcęcati omninò videantur; optimum erit si sequantur, quod Demetrius Phalerius hortabatur Optolomeum Regem; nempe vt libros de Regno scriptos emerent, ac legerent: nam de quibus amici Regis illum admonere non auderent ea in libris essent scripta: sic Stobæus *in admonitione de Regno sermone* 48.

35 Et præmaximè procedere debebit, quandó timeret & Rex, seu Princeps quod venderetur à suis officialibus, & Magistratibus, sicut Imperator Diocletianus affirmare solebat, quod bonus, cautus, & optimus Princeps solebat ab illis vendi: ita refert Flauius Vopisc. *in aurel.* in verbis sequentibus. *Nihil esse difficilius, quàm bene imperare, colligunt se quatuor, vel quinque, atque vnum Consilium ad decipiendum Imperatorem capiunt, dicunt quid probandum sit? Imperator qui Domi clausus est, vera non nouit, cogitur hoc tantum scire quod illi loquuntur, facit iudices, quos fieri non oportet, amouet à Republica, quod debet retinere quid multa?*

Vnde mihi, sicut, & aliis videtur, vt nimium 36
non debeat ipsis tribuere; adeo quòd illos audaces ita efficiat, vt sua ipsius bonitate nimium abutantur, atque suarum hoc faciant prætextu rapinarum, (quod non credo contingere temporibus hisce, & ab aliis retro inter nostrum Piissimum, ac Catholicissimum Regem Philippum IV. & eius supremos Consiliarios, & Officiales, tot Consiliorum supremorum, quæ in hac Curia Matriten. creata sint; & si multis ab hinc annnis audiamus vulgi querelas, an iustas relinquo prudentioribus ominádas ab effectibus successiuis nostræ Monarchiæ.)
† Sed non desinam admonere accidere posse, vt 37
contingat aliquos Officiales creari, qui cum Principem nihil aliud, quàm quod ipsi consulunt, agere conspexerint per hanc occasionem, non iam Principi, sed sibi ipsis consulant, non publicæ vtilitati; sed propriæ auaritiæ seruiendo, vt dixit Termenat. *in Republica God.cap.*18.

Hinc enim scribunt Auiles *in proœm.cap. Prætor* 38
*n.*12.*dict.verb. Acordado*, Mastrillus *de Magistrat. dict. lib.*2. *cap.* 1.*n.* 57. puniendum esse Consiliarium, qui de grauibus, tanquam leuibus, & è contra Principi consulit: quare cum eodem Termenat.*dict.cap.*18.† dico quod si Princeps, aut Rex 39
habeat suos Consiliarios sæpè suspensos, quam eorum consultationem sequi, efficiet sanè, vt quotidie meliora consilia excogitare, ac præbere nitantur. Et ob id concludo cum Diuo Gregorio *in regist.cap.*33. *dist.*9. *vt nullus fidelior tibi* (ô Rex) *ad consilium esse possit quam qui non tua, sed te diligit.*

Ad secundam quæstionis partem, de qua so- 40
lent anxiè disputare, & sub inuolucro verborum, suppositis quæ dixi *in toto vers. ad primam de Principe eligente*; & supposito etiam quòd de iure communi spectabat ad Senatores Ciuitatis officiorum electio, vt inter multos obseruarunt Azeuedus, & Matienzo *in l.*1.*lib.*5. *tit.*18. *recopil.* Villadiego *in politica cap.*1. §. 17.*num* 32. cum aliis antiquis. Et supposito etiam quod antiquitas Romæ obseruabat, vt per sortes fieret electio (vt loquitur tacitus) *Vrna quid esset agendum decernebat*, vt & notauit eruditissimus Florent.*in illa verba Horatij lib.* 1. *ode.* 4. ibi: *nec Regna vini sortiere tales*, vbi ait, *sortiri iudices, & Magistratus dicebant Romani*; cum verò Iudices, qui Magistratus, ac prouinciarum Rectores futuri erant, sorte eligerentur, vti etiam ex pluribus notauit eruditus Torreblanca *in epitome delict.seu de Magia lib.*1. *cap* 2. *n.*50. imò ad hunc morem allusisse *Virg.6.Æneid.* in illis verbis *quæsitor minos Vrnam mouet*, putauit Beroaldus *in sueton.cap.*29.*in vita Octaui Augusti*, ex quibus nunc intelligo quæ dixi supra in *cap* 4. *de foro comp.quæst.de iudicibus per sortitionem recusandis, vel non*, de quo more, etiam latè Iulius Latiorius omnino videndus *variar. lucubrat. in hoc tract.tit.*4.*cap.*20.*per totum à n.*7. vbi refert ex Giuchio *lib.*1.2.*&* 3. pluribus in locis, tempore Vespasiani Imperatoris, vt cum altercatio de ratione ferendi suffragia occasione cuiusdā legationis in Senatum accidisset, Marcelli obtinuerit sententia, vt

Google

secundum vetera exempla, quæ sortem legationibus posuerant; eo quoque tempore retineretur, & res non nominatim, sed vrna discerneretur, ne ambitioni, aut inimicitiis locus relinqueretur, *ex dict.* Cornelio Tacito *lib.2. annal. & ex Cicerone lib.1. de diuinatione pro Pansio*; item & quod pro suffragiis ferendis omnium Tribuum nomina in cistellam quandam coniiciebantur, vt qui prior exiret, prior suffragium ferret, ex Historia Tyberij Gracchi: plura adducunt Grach. apud Appianum *lib.1. tit.112. littera G. H. lib.2. tit. 132. & 139. littera C.* Victor. *lib.25. variar. cap.15.* Paylan. *in Messen.* Dionysius *lib.4. Hist.* & alij.

41 Et supposito secundò quod Thomas Sanchez *in summa tom.1. lib. cap.13 num.* . Diana *part.1. tract.15. miscell. res. 51.* approbant prædictam electionem per sortes, sicut etiam olim fieri soleret in Sicilia, vt ex Plutarcho obseruat Del rius *in disquisit. Magic. lib.4. cap.24. quæst.1* Portel *in additionib. ad dubia regularia verb. Electio n.4* quæ, & nunc practicarut in electione officialium. Panormit. *in forma sequenti*; scilicet vt ex multis eliguntur tres per secreta suffragia, qui postea mittuntur in vrnam, & primus qui postea sine fraude à deputata persona sumitur, is officium consequitur: sic Portel citatus, & Diana, & multi relati à Sanchez
42 *in lib.2. summ cap.38 num.58.* † & sic de Virginibus Orphanis maritandis, seu religioni dicandis, vidi quotannis practicari in Ecclesia Vallisoletana, vbi ad adiudicandas v.g. octo, siue duodecim pias dotationes, mittebantur in Vrna nomina sigillatim scripta in schedulis quarumlibet prætendentium in numero centum plus, minusve; & ex his puer propria manu ab Vrna singulas extrahendo, illæ, quæ primo exissent, quousque numerus extenuarent; sic vt tantundem in Vrna remanerent viginti quatuor ad nihilum proficiebant, & ex remanentibus in prædicta Vrna, tunc cui schedulæ abstractæ ab Vrna per puerum obtigeret sors, Virgini talis nominis adiudicaretur Præbenda, repetendo abstractionem tot vicibus, ac essent præbendæ prouidendæ. Et iste modus, vt iustus, practicatur in hac, seu alia simili forma in aliis Cathedralibus, confraternitatibus, siue communitatibus habentibus ius patronatus earum; vt sic affectiones, negociationes, & aliæ illicitæ diligentiæ euitentur.

43 Vnum tamen notabis cum Suarez *de religionib. tom.1. lib.2 cap.22.* Sanchez *in summ. dict. tom.1. lib.2. mor. cap.38. n.68.* Toleto *lib.4 summ cap.15. n.2.* Sayro *de clani Regia lib.4. cap.5 n.20* Martino Bonacina *de legib. p.3. q.5. puncto 3. n.12.* & aliis dicentibus quod si quis vtatur in sortibus aliqua fraude, sit iniustitiæ peccatum, sicut si ea vteretur in ludo; vt sic excluderentur habentes partem in sorte, vt contingere potest; veluti si aliquis ex electoribus, postquam eligendi sunt in Vrna cum aliis, vel in pileo, vnum pro alio eligat, vel aliquam Chartulam v.g. ex tribus paulò grandiorem efficiat, vt illam facilius aliis in pileo relictis sumat; & hoc quia aliis duobus infert fraudulenter iniuriam in re graui.

44 Et licèt sortium vsus apud plerasque nationes sit receptus, vt sorte diuidatur quod potest in distributione esse confusum; quæ est propriissima acceptio, de qua in hac tractatione, præter alias acceptiones, scilicet, vt sors accipiatur pro fortuna, conditione, vel statu cuiusque hominis, vt *in l. fin. de spect. Cod. lib.11.* vel pro sortilegio, & diuinatione, de qua *in cap.1. & 2.* infra *de sortilegiis.* Tertiò pro capitali, siue pecunia prima, & summa principali, quæ mutuatur *cap.1. & 2. & cap. conquestus de vsuris, l. acceptam Cod. eodem.* Quartò pro parte, seu portione hæreditatis, vel patrimonij, *cap. cleros dist.21. cap. cum secundum de prebend.* Quintò pro facto, seu fatali necessitate secundùm Papiam, quem refert Lucas de Peña *in l.2. in principio Cod. quando, & quibus quarta pars debit. lib.10.* Sextò Metaphoricè pro gratia Dei; qua saluamur, vt dicitur Psalmo 36. *in manibus tuis sortes meæ.* Septimò denique pro particulari, & fortuito casu, vel euentu, quod fit ab homine ad discernendum per euentum fortunæ, quid cuique sit tribuendum; quæ sors diuisoria solet à Theologis vocari, & damnando sortes diuinatorias, & alias illicitas, de quibus *in dict. cap.1. & 2. de sortilegiis*; nunc dubium esse potest, nùm hæc sint permissæ, etiam de Iure Canonico; Et generaliter respondeo, eas permitti per gloss. *in cap. Cleros 25. dict. vers. primum*, vbi tempore necessitatis sorte vti possumus; *cap. non exemplo 26. q.2. cap. sors*, ibi, vbi in Magistratibus eligendis nihil mali sors habere videtur ex D. Augustino *Psalmo* 301. imò & Iure ciuili videmus, vt dubium factum sorte dirimatur, *in l. cum ambo ff. de iudiciis, §. optionis*, vbi gloss. *verb. sorte instit. de leg. l. in tribus cum l. sequenti ff. de leg.3. l.1.* cum glossa, & Baldo *Cod. quando, & quibus quarta pars, l.10. l. Iudicium ff. finium regund. l. si duobus Cod. comm. deleg.* vbi Bald. Iudicium sortis, fortunæ Iudicium esse perhibet, cum index est Deus, teste Seneca *epistol.7. ad Lucillum*, cui enim est credendum; quia cum fortuna, & muta sit, & surda, & sortis Iudicium sinceritate munitum credatur, & consequenter sit cuique inexorabilis, vt testatur Consultus *in dict. l. si duobus*. vbi idem Bald. notat quod à Iudicio sortis, non datur appellatio: Videbis *l. si quæ sunt cautiones ff. familiæ ercisçundæ.*

Sed maius dubium, nùm sortes in electionibus 45
Canonicis permittantur; & videtur quod sic, cum ex dictis de natura sua, nihil mali intercedere videatur, nec illicitum esse illis vti, vt declarat D. August. *Psalm* 30. & transumptiuè *in dict. cap. sors 26. q.2.* & communiter Theologi; nisi ratione alicuius circumstantiæ aliquid mali accedat; veluti diuinationis, seu sortilegij, & sic Bald. *in l. fin. cod. commun. delegat* dixit sortem non esse peccatum, nec prohibitam rationem finis; non enim in hac sorte militare videntur rationes prohibitoriæ; provt est diuinatio, & ex aliis testamenti veteris *lib.1. Ther. cap.3.* Iosue, *cap.18.* prouerb. *cap.16. lib.1. Regum. cap.10.* & eodem *lib. cap.14.* & Ionæ *cap.1.* vbi referuntur etiam electiones Regum sorte factas, & ex Actis Apostol. *cap.1.* videmus quod S. Matthias sorte in Apostolatum electus fuit. Et sic dixit Cardinalis *cons.150. in fine*, vt si inter duos de Pontificatu contendatur sorte dirimi possit, vt cum aliis tradit Iulius Lauor. *dict. tit.4. cap.10. var. lucub.* dum tamen fiat de consensu vniuersalis Ecclesiæ seu Concilij Generalis, vel Domin. Cardinalium, quantum ad hoc repræsentantium vniuersalem Ecclesiam, cuius principaliter interest, iuxta quæ etiam retuli *in cap.7. hoc titulo*; indequè inferri, vt in beneficialibus detur locus sorti. Verùm quia alij ex eodem Cardinali *in cap. licet causam, de prob.* & *in cap. cum qui, de eo, qui mittitur in possession. lib.6.* contrarium teneant, ne detur vitiosus ingressus; ideo dices de Iure nostro Canonico has sortes esse prohibitas in Ecclesiasticis Præ-

bendis

bendis ex regula textus in c. *Ecclesia vestra 3. de sortilegiis*, vbi latissimè dico: nam cum tales electiones debeant fieri Spiritus sancti inspiratione, & inuocatione, sitquè periculum ne Dæmon inuocetur in eis cum periculo idolatriæ; item & iuxta formam c. isto, suprà *hoc titulo*, *c. quia propter*, *c. indemnitatibus eodem lib. 6.* & quia oportet eligi digniores, vt in hac quæstione dicimus, & in aliis *suprà* sequitur nunc breuiter rel ponderandum hoc non prouenire à natura sortis diuisoriæ, sed à ratione prohibente iuxta literam *dict. c. 3. de sortilegiis*; propter mala sortilegia Dæmonis, quæ valent intermisceri, & sic euenit, vt sicut in casibus, in quibus nulla cadit Ecclesiastica administratio, vsus sortium non est per se malus; ità nec prohibeatur etiam in Ecclesiasticis, si concurrat priuilegium Apostolicum, vt legitur de electione discretorum, seu sociorum Prælati apud congregationem sancti Bernard. in Italia Monachorum ordinis Cisterciens. Canonicorum Regularium S. Saluatoris, & aliorum, de quibus Frater Sigismund. *p. 1. c. 4. dub. 27. n. 6* Ludouic. Miranda *in manual. Prælator. tom. 2. q 2 1. ar. 1. 17. concl.* 3. Lauor. *dict. c. 10. tit. 4. n* 39.

46 Quare, etsi vsque ad nostra ferè tempora, vt Ego sæpius vidi in nostris Regnis Castellæ, & Legion. fuerit in praxi actitatum, vt quoties duo ex coppositoribus ad Canonicatus Magistrales, seu Doctorales, essent in paritate suffragiorum, tunc non deueniretur ad sortes, sed ad qualitates generis, officiorum dignitate, graduum literaturæ in vniuersitatibus, & ætatis ipsorum prætendentium, factis, & receptis informationibus, per testes, & instrumenta reperta à Præbendato ad id nominato per Capitulum Cathedralis Ecclesiæ: quibus visis per omnes Capitulares, tunc ei, qui vberius probaret, adiudicaretur Præbenda, vt inter alios casus vidi in Ecclesia Chonchen. anno 164. inter DD. Antonium Painum hodie Archiepiscop. Burgens. & DD. Franciscum Barrientos, Canonic. tunc Granaten. qui migrauit è vita, iam tempore currente, Canonicus Magistralis sacræ Scripturæ Hispalens. & hoc iuxta formularium amplum Bullæ Sixti V. & aliam Leonis X. quas ad literam longè explicans, refert Nicolaus Garcia *de beneficiis p. 5. cap. 4. à num. 169.* Tamen iam à decem annis nunc in simili æqualitate suffragiorum vulgò *ompate* practicatur, vt sorte adiudicetur vbi eorum præbenda in concursu prætensa per edicta, vt in Ecclesia Abulens. contigit in Canonicatu Pænitentiariæ inter R. Antonium Castanon. cui sors obtigit, & R. Paton. de Aiala, tunc Canonicus Magistral. Ciuitaten. nunc Magistrum Infantis Margaritæ, quod sic iam fieri patet ob euitandas ignominias, quæ accrescebantur ei, qui apparebat minus idoneus, item & falsas informationes, suppositas contra veritatem, quæ ad id ex maiori diligentia vnius fieri solebant; quæ praxis nititur in Bulla ad id expedita à Romano Pontifice quam ad literam posui infra *in cap. quia propter 43. quæst. fin. num. fin.* Vbi & iterum dixi: *de hoc modo electione, in paritate votorum.*

47 Et supposito etiam quod Officiales maiores tenentur habere plenam notitiam de Magistratibus creandis *ex cap. bona el. 2. supra de postul. Prel.* Vbi Abbas *notab. 12.* ait quod eligentes, non saluant conscientiam suam eligendo illum, cuius plenam non habeant notitiam, cum ad eos spectat Principem consulere circa Officialium electionem, Ioannes de Platea *in Rub. quemadmodum Ciuil. muner. in fine lib. 10.* Afflictis *in constitut: vniuers.* c

num. 50. Bobadilla *in politica cap. 3. num. 4.* † Vbi ait eligi debere qui bona existimatione noti sunt, *ex cap. Episcopis 63. dist.* & ex textu *in l. sed etsi ex improuiso ff. de re militari* ibi: *inspecto eius vita præcedentis actu*, & ex textu *in l. non omnes §. Barbarius ff. eodem* ibi: *Sed licet hoc liquido constare non possit argumentis: tamen cognoscendum est, etsi bonus miles ante æstimatus fuerit, propè est, vt affirmationi eius credatur, si emansor, aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens, non credatur.* 48

Quod si adipisci integram notitiam nequeant, existimant Angelus *de clauf. in summ. verb. elect. §. 22.* Tabiena *in summa, eodem verbo §. 17.* sat esse, aut ex notitia propria, aut ex relatione aliorum ad dignoscendum eligendorum partes; sic vt leuis ignorantia notitiæ Iudicum eligentem excuset, vt per prædictos referunt, & sequuntur Burgos de Paz *in l. 2. Tauri n 86.* Mastrillus *de Magistratibus lib. 2. cap 1. n. 70.* Nec ob hoc excusentur ab accurata inquisitione vitæ, morum, eligendi peritiæ, & aptitudinis, vt notabiliter notarunt Cardinalis *in Clem. 1. de consec. Prabend.* Alciat. *de præsumpt. reg. 3. præsumpt 2. n. 6.* † sequitur dicendum in proposito nostræ quæstionis, vt Magistratus electores teneantur, iuxta præfatam disquisitionem eligere, sine proponere Regi eligendos meliores, & digniores, taliter vt alias ipsi de eorum excessibus teneantur, vt docent Doctores ad textum *in l. si seruus seruum. §. fin. & §. si fornicarius ff. ad leg. Aquil.* Ceruantes *in l 1. Tauri num. 12. fol.* 14. Domin. de Ponte *in tract. de potest. Proregis tit. de elect. officiorum num. 7.* † Vbi *num. 6.* dixerat quod eligentes, & nominantes Officiales ad Iustitiæ administrationem, tenentur maximè animaduertere; quia non debent in hoc gratificare personis, nec attendere preces, vel aliorum intercessiones. 49 50 51

Imò & subdit à Ponte *dict. num. 7.* ex communi Theologorum sententia, non solum committere peccatum electores dignos tantum eligendos prætermissis dignioribus; sed teneri ad restitutionem omnium damnorum, siue attendatur commutatiua, siue distributiua iustitia. † Et quod sub pœna peccati mortalis teneantur Senatores, & Magistratus Vrbis eligere digniores, docuerunt Bañes 22. *quæst. 63. artic. 2. dub. 6.* Salon. *2. 2. quæst. 63. artic. 5. contr. 9. concl. 2.* Lessius *de Iustit. lib. 2. cap. 32. dub. 2. num. 17.* ob quod dixit Auiles *in cap. 17. Prætor. verb. eligant num. 2.* spectare de Iure communi ad Concilium Ciuitatis electionem Officialium, & quod talis electio debeat fieri de magis idoneo: idem docent Ioannes Valerus *in differentiis vtriusque fori verb. electio differentia 2. num. 3.* ibi: *qui libet distributor, seu ad collator munerum Republica, tenetur ea conferre dignioribus sub pœna peccati mortalis*, Bobadilla *in polit. tom. 2. lib. 3. cap 8. n. 45.* ibi: *Toca à los residores la eleccion de los oficios, y deben eligir los mas idoneos expertos para ellos* idem aliis verbis docent ex doctrina D. Thomæ Madariaga *in tract. de Senatu cap. 42.* Ledesma *in sum. tom. 2. tract. 7. cap. 2. difficult. 5.* Petrus d'Aragon. *in 2. 2. dict. quæst. 63. art. 2.* ibi: *si Respublica ad plura suffragia eligeret Ministros, quilibet sub peccato mortali teneretur suffragari digniori.* † docent etiam Innocent. *in cap. cum olim de restit. spoliat. num 2.* Platea *in l. humilioribus Cod de susceptorib. lib. 10. num. 2.* & omnes ex ea ratione; quia hæc officia sunt bona communia, quæ ordinantur in bonum Reipublicæ, & in dignitatem, & honorem personæ, quæ debent dispensari dignioribus; cumque dicta 52 53 54

Google

dicta officia sint instituta ad conseruationem, & gubernationem Reipublicæ, sintque fructuosa, & honorifica, veoit, vt debeant respondere meritis, tanquam præmia

55 Et licèt aliqui ex doctrina Caietani, Vasquez, Molfesij, & Homoboni supra *in principio a num.* 1. adductorum, dicant probabilem esse eam opinionem, quæ docet in officiis sæcularibus sufficere eligere dignum, relicto digniori: tamen, vt iam ibi dixi hæc doctrina procedit in Principe, Rege, seu

56 Pontifice dispensante, & eligente † vel vt existimat Sanchez *in consiliis mo alib.p.1.lib.2.cap.1 dubio 16. à num.11* procedere eam in officiis sæcularibus, quæ non habent administrationem Iustitiæ, in quibus satis erit eligere dignos ad vitandum peccatum mortale:sequitur etiam Ægidius Trullenc. *in op. moral. p.2. cap.11. lib.7. dubio 8. sub dict. n.4.*

57 † Vbi addit quod si officia habeant Iustitiæ administrationem, etiam, si electio non fiat ex partibus eiusdem communitatis; imò etsi facienda sit ab vno electore, si tamen facienda sit de partibus Communitatis illius probabilius esse, vt tantum sit peccatum veniale non eligere digniorem, & meliorem, vt quando Rex eligit Præsides, vel Auditores Regios, vel Prætores &c.qui, & Sanchez supra, vt vides, loquuntur de Rege. Et ita relatam à nobis sententiam docent etiam Vega *in summa. p.2.cap.8.c.4.* Turrianus *in 2.2.tom.2. disp.23.dubio 1. n.8.* Gargericus Hispanus *in summa Caietani verb. electio lit. B.* Petrus de Ala *in tract. de decursion.C vilt.cap.16* Ioannes de la Cruz *in direlor. consci nt.p.1.praecep 0.7.q.7.art.2.dubio 11. conclus. 2.* Malderus *in 2.2. tract.1.cap.1. dub.5.* Rebellus *de Iust.p.1.lib.3.q.4. num.13.* Valentia *tom.3. disp. 5.q.7. puncto 2. §.5.* Reginald. *in sum. tom.2.lib. 25.cap 3 n.35.in fine*, & alij.

58 Addo inquam vt Senatores eligentes indignos, non solùm peccent mortaliter, sed & teneantur ad resarcienda damna; esto quòd eligentes dignos, omissis dignioribus, ad ea non teneantur) vt docent citati Doctores, & Naldus *in summa verb. eligere n.6.* Fernandez *instruct conf f. p.2. cap.21. num.5.* Couar. *in regula peccatum §.7.n.6.*cum Miranda *in manuali Prælatorum.tom.2.q.23. art. 13.* Madeariaga vbi supra *de Senatu c.42.* in sequentibus verbis: *Quantos de ellos pecados se beben algunos, pidiendo el officio que no merecen, y los que ruegan por allos, y los que consienten, sin acordarse lamas de confessarlos, ni de restituir los daños que aquel hizo a la Republica, que no faltara que hacer con ellos el dia del Iuizio.*

59 Ad tertiam quæstionis partem in aliquo casu; si vt proximè dictum est procedat in Principe, siue Papa eligente, aut nominante inhabilem aliquem ad officium sæculare. In quo dubio existimo respondendum cum distinctione, quia si tales superiores v. g. scienter impedimenti seruitutis v.g. in eligendo eum, nihilominus eligant, vel si Pontifex admittat ad ordines eum, quem scit esse irregularem; eo quod in tali casu videatur dispensatum cum incapaci, illum habilitando ad officia, & honores.

60 Sic Doctores colligunt ex verbis textus *in l. Barbarius Phi ippus ff.de offic. Prætor.in vers. sed si fecisset seruum esse liberum, cum esset sset*, quibus verbis patet scientiam in eligente fuisse necessariam; ita docent DD. per textum *in l.quidam consulebat.59.ff.de re iudic.* Innocentius *in cap.veniens de filiis Presbyt.* Platea & Rebuffus *in l. 2. cod. si seruus, aut libertus lib.10.* Accurs. per textum ibi *in l. imperiales 23. §.similes verbo oportet cod. de nuptiis l.idē 12.§.fin.ff. de excusat.tutor.* Menochius *lib.2. de præsumpt. præsum pt.20.* Th. Sanchez alios referens *de matrim. lib.8. disp.4.* Lessius *de iustitia lib.2. cap.35. dubio 5.* Giron da *de priuileg. à r.726.* Graff. *de effectibus cleric eff ctu 4.a num.288.* Castro Palao *in opere morali tom.1.tract.3.disp.6.num.4.& disp. 1.puncto 14. num.8.* Suarez *alleg.c. 12.* & ibi *num.24.*vbi eius additionator Valda plures congerit *luc. H.* Roman.*cons.307.num.2.* Salas *de legibus disp.10. sect.3. num.3.* Bonacina *tom. 1. tract. de simonia disp. 1. q.6.num. 8.* Sesse *tom.3. decis.294.* Azeuedus *in l.3.tit.1 lib.8 recop. r.59.* † quod verum esse intelligo cum Suarez, Sanchez, Menochio, & Amaya *in dict.l.2.cod.si seruus, aut libert. lib 10.num 28.& 30.* si impedimentum sit iuris humani, & positiui. 61

Quod si impedimentum eligendi sit Iuris naturalis, veluti si Princeps aliquid concedat infanti, aut impuberi, animo & discretione carenti, veluti si Decurionatum,aut Magistratum ei præstet; tunc reuera non suppleatur per Principis dispensationem iuris naturalis defectus, in tali eligendo; eo quod pupillus tam tenerae ætatis, caret discretione, & animi iudicio, quod præcipuè est necessarium ad administrationem talis officij, ita docent Cumanus, & Alex *in l.fin.cod.de milit. testame. te*,per textum ibi, Anton. *in cap. consultation bus de iure patron.* Suarez *dict.alleg. 1.à num.16.*taliter vt nec Iurisdictio, nec officium, nec titulus ad illud exercendum ex tali promotione resultet, vt dicunt Castrensis *in dict. l.quidam argumen.§.sed naturalia inst.de iure naturali.*Antonius Gomez, & cum multis Ayll. eius additionator *tom.3. Variar. cap.1. r.36.*Amaya, vbi suprà *in d.l.2.num.33.* & alij per textum *in l. ad Rempub.8.ff. de muneribus, & honor.l non tantum 21.ff.de decurionib.l.2.§.fin. ff. de reg.iuris; l. Lucius 21.§.imperatores ff.ad municip. l.2. cod. de his, qui veniam ætatis*, iuncta glossa *ibi*, cum non sit defectus Consilij ex tenera ætate; & sic nullus consensus detur in infante, qui nec dispensatione Principis suppleatur. 62

Nec vltimo membro dictæ distinctionis obstat textus *in l.fin. cod. de militari testam.* vbi scriptum est pupillum posse Tribunum esse, & testamentum condere; & quod constet, vt fere cum Consulibus Tribuni eandem potestatem habeant ex *l. officium 12.§.fin.ff. de re milit.* Liuius *lib. 28.* Vopisc. *in Aurelian.*Veget.*in lib 2.de re milit.cap.12.* Anchar. apud Schar.*de verbis iuris verb.Tribuni militum*, Budæus *in annot.ad l.2.ff. de ordine iuris.* Rosin *lib.10. antiquit. cap.7.* Rcuard. *d. lib.4 variar. cap 8.* Stavvech. *in notis ad Vegetium lib. 2. cap.7.* Lipsius *de militia Romana lib. 2. dialog 9.* & post eos Bulleng. *lib. 5. de imperio Romano cap.4* neq quod Spartian referat de Adriano in eo, *Nullum Tribunum fecisse, nisi eum, qui plena barba esset,aut eius ætatis quæ prudentia, & annis tribunatus robur impleret, & Tribunis non fauorem militum, sed Iustitiam commendasse*: nec quod Valerianus Imperator apud Vopiscum *in Probo*, excuset se, quod fecerit Probum imberbem adolescentem Tribunum, nec quod credatur ab aliis maius Iudicium in Tribuno, quam in Decurione, seu Magistratu requiri. 63

Sed omissis nonnullis explicationibus, vnam Gotofredi dicentis Iustinianum loqui de legibus, quæ ante Adrianum latæ fuerant, indicans suo tempore eas leges vigere,quæ pupillis Tribunatum concedebant, vt paret ibi: *Attamen nostris temporibus* 64

ribus indignum esse videtur. Aliam Reuardi *lib. 4. variar. cap. 8. in l. 2. §. 1. ff. de reg. iuris.* reponenti *pro tribunatum numerorum in tribunatu.* Aliam Oldradi, Bartol. & aliorum antiquorum, quos sequitur Suarez supra *num. 20.* dicentium *dict. l. fin. cod. de milit. testam.* loqui in dignitate, quæ non habet annexam administrationem, existimo sequendam esse interpretationem Cuiacij *lib. 17. obseruat. cap. 36. & ad tit. cod. de milit. testam. & ad tit. ff. de excusat. tutor. in l. 8.* Corrasij *lib. 5. miscel cap. 15.* Petri Fabri *in dict. l. 2 §. ff. de reg. iuris, pag. 22.* Osuuald. *lib. 6 commentariorum*, Donelli *c. 18. litt. C.* docentium tribunatum *in dict. l. fin.* nudum fuisse nomen dignitatis sine administratione imaginariæ militiæ genus, quod vocabatur super numerum, quo absentes honore tenus, & titulo fungebantur sine fauore militiæ, quod à tempore Claudij institutum testatur Sueton. *in eo c. 25.* ibi: *Æquestres militias ita ordinauit, vt post cohortem alam, post alam tribunatum legionis daret, stipendiaque instituit, & imaginaria militia genus, quod vocatur supra numerum, quo absentes, & titulo tenus fungerentur*: sequitur alia adducens Amaya *in d. l. cod. si seruus, num. 30* dicens conducere duo Appiani loca, & adducit Petr. Faber *sup.* & alium incerti authoris, quem recenset in proposito Stewech. *in veget. lib. 2. c. 19.* quibus addit textum *in l. 2. cod. de castre. si pecul. l. 7. §. l. serenitas 17.*
65 *cod. Theodos. de Palatin sacrar. largition.* † qui credit *verb. numerorum dict. l. fin* magis significare cohortes, seu legiones, quàm supernumerariam Dignitatem, vt voluit Reuard. *dict. cap. 18.* variis locis probans: & sic Castrensis *in dict. l. fin.* ex ratione, quam affert Veget. *lib. 1. de re milit. cap. 4.* prædicti honoris sine titulo, & officio erat capax pupillus, cui facilius tribunatus numerorum, vel similis alia dignitas militaris mandabatur; maximè si ex illustri familia profectus esset, cum posset maiores natu Vicarios, seu Locum tenentes habere,
66 vt iam alibi dixi † sed non cum exercitio; cum Tribunorum officium in bello ita dictum esset, quod ex singulis Tribubus regionem ducerent, exercendo officium in exercitu, vt miles munitus, veste indutus, incederet, claues portarum suscipiendo, vigilias circumeundo, frumentationibus Commilitonum exercendo, frumentum probando, delicta secundum suæ authoritatis modum castigando, causas definiendo, & exercitationes producendo, quæ, vt in argumento dicitur, fieri, & exequi à pupillo, iuxta relatam doctrinam minimè posse constat.

67 Ad quartam quæstionis partem de Episcopo eligente Officiales laicos ad officia sæcularia in casu, quo Prælati habent aliqua oppida, & supremam potestatem temporalem, existimo respondendum eodem modo se habiturum circa eorum distributionem de dignis, vel dignioribus, sicut Reges in suo Regno; quia hi sunt, sicut Reges, & similiter quoad eorum venditiones, vt docet cum aliis Ægidius Trullench. *in opere morali d. l. 7. p. 2. c. 11. dub. 8* & ibi *cap. 5. q. 1. à num. 6.* Sanchez *in cons. p. 1. libro 2. dub 38. & 39. cap. 1.* Salon *2. 2. q. 63. art. 2.*
68 *post controuers. 2.* † addentes, vt si Episcopi supremam potestatem non habeant, temporalem possint
69 se habere, sicut Domini titulares † quod aliter credo cum dictis, & aliis dicendum circa officia Ecclesiastica; quæ etsi aliquando dignis dari sufficiat; vendi non poterunt; sed ea gratis dari debere, & non tantum spiritualia, sed etiam sæcularia, quæ ad spiritualium custodiam instituta sunt

† De beneficiis simplicibus curatis., & Præbendi 70
dices, vt dico infra *in cap. 29. de prebend. & sub tit. de concess. Preb.*

Pro complemento harum omnium difficulta- 71
tum, quoad eligendos Magistratus, Iudices, & Officiales Reipublicæ, addo quod si forte inueniri, nonqueant viri perfecti, qui Magistratus gerant, & officia iurisdictionis, hi saltim eligantur qui erudicti sint, & prudentes: nam vitiis nemo sine nascitur, & optimus ille erit, qui minimis vige-
tur † sed vt exclamant Lucas de Peña *in l. 1. in fine* 72
ff. de diuers. officiis lib. 12. Afflict. *in constitut. vt de successione n. 56.* Burgos de Paz *in d. l. 2. taurs n. 58.* de Ponte *in tract. de potest. Proreg. tit. de electione official. in princ. n. 13.* Mastrillus *de Magistrat. lib. 2. cap. 1. n. 71.* quid vacamus in meritis virtutum, aut vitæ sic extollendis; cum hodie nihil sibi dignitas, nihil industria vindicet totum aurum profanus amor obtineat, hodie honor vitia indefensa remuneret, & in locum vltionis, seu iudicis, is, qui fuerat puniendus adducatur, *ex cap. fertur 1. q. 2.* & vt referunt, ac dicunt cum Luc. de Peña relatis Auiles *in cap. 5. Prætor. verb prorrucpo.* Mastrillus *dict. cap. 1. lib. 2. de Magist. in fine.* hodie non morum honestas, sed verborum honestas attenditur, non scientiæ visus, sed stultitiæ visus, non puritas manuum, sed quantitas munerum confouerit, & non virtutes, sed vestes ad insignes honores, & vtilitatis officia promouentur.

Credibile namque erit quod iuste de nostra 73
conquerantur Hispania; videtur quod non, cum tam Rex noster, quam eius Magistratus maiores vulgò *de la camara* sint mirum in modum spectabiles, curam exercentes, sedulo circa impertienda præmia, & officia Iustitiæ litteratissimis, ac bonis moribus præstantioribus viris, aduertens cum Couarruu. *in reg. peccatum §. 7. n. 4 vers. digniorem.* viro Viuio *decis. 455.* Auiles *in d. cap. 4 Prætor. verb. quales diere n. 8.* & glossa *le comple a n. 1.* Vaschio *controuers. illustrium person. cap. 27 & 28. in principio.*

Digniorem circa officia non dici simpliciter il- 74
lum, qui est Doctor, vel in maiori dignitate, nobilitate, vel prærogatiua positus, sed is, qui iuxta munus, & rem, cui præficiendus est aptior eius ministerio appareat, præferentes diligentiorem ad curam viro sanctiori, qui non ita diligens fuerit, & doctiori, qui non ita conueniat publico muneri, sicut tantum doctus, qui doctrinam habeat sufficientem ad munus, quod ei confertur, vti etiam videtur à Platone consideratum antiquitùs *lib. 4. de legibus*, ibi: *Non enim Magistratus alicui dabimus, qui diues sit, aut huiusmodi quidquam possideat, aut roboris magnitudinem, vel generis claritatem, sed ei, qui positis legibus parebit, maximè, & hac re cæteris in Ciuitate præstabit, quibus consonat textus in § fin. instit. de suspectis tutorib.* Quæ doctrina circa beneficia erit vtique practicabilis iuxta quæ infra considero *in cap. penult. & fin. de ætate, & qualit ordinandor.*

Ad quintam quæstionis partem de differentia 75
comitiorum ab antiquitate inuenta, vt per congregationem multorum in vnum coadunatorum, suffragia de aliqua re præstarentur, dicta erant, à coëundo, quod populus iis coire, & vnum in locum conuenire soleret, vel à simulando, dum conuentus populus ad eligendum Magistratum conueniret, quæ non inquam ab similia sunt nimis à formulario electionum, siue ad Dignitates, & officia Ecclesiæ ac ad munera temporalia Reipubli-
cæ,

dicta officia sint instituta ad conseruationem, & gubernationem Reipublicæ, sintque fructuosa, & honorifica, venit, vt debeant respondere meritis, tanquam præmia

55 Et licèt aliqui ex doctrina Caietani, Vasquez, Molfesij, & Homoboni supra *in principio à num.* 1. adductorum, dicant probabilem esse eam opinionem, quæ docet in officiis sæcularibus sufficere eligere dignum, relicto digniori: tamen, vt iam ibi dixi hæc doctrina procedit in Principe, Rege, seu

56 Pontifice dispensante, & eligente † vel vt existimat Sanchez *in consiliis mor. alib. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1 *dubio* 16. *à num.* 11 procedere eam in officiis sæcularibus, quæ non habent administrationem Iustitiæ, in quibus satis erit eligere dignos ad vitandum peccatum mortale: sequitur etiam Ægidius Trullenc. *in op. re moral. p.* 2. *cap.* 11. *lib.* 7. *dubio* 8. *sub dict. n.* 4.

57 † Vbi addit quod si officia habeant Iustitiæ administrationem, etiam si electio non fiat ex partibus eiusdem communitatis; imò etsi facienda sit ab vno electore, si tamen facienda sit de partibus Communitatis illius probabilius esse, vt tantum sit peccatum veniale non eligere digniorem, & meliorem, vt quando Rex eligit Præsides, vel Auditores Regios, vel Prætores &c. qui, & Sanchez supra, vt vides, loquuntur de Rege. Et ita relatam à nobis sententiam docent etiam Vega *in summa. p.* 2. *cap.* 8. *n.* 4. Turrianus *in* 2. 2. *tom.* 2 *disp.* 23. *dubio* 1. *n.* 8. Gargenicus Hispanus *in summa Caietani verb. electio lit. B* Petrus de Ala *in tract. de decurion. C. rub. cap.* 16 Ioannes de la Cruz *in direct. conscient. p.* 1. *praecep.* 7. *q.* 7. *art.* 2. *dubio* 11. *conclus.* 2. Malderus *in* 2. 2. *tract.* 1. *cap.* 1. *dub.* 5. Rebellus *de Iust. p.* 1. *lib.* 3. *q.* 4. *num.* 13. Valentia *tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 7. *puncto* 2. §. 5. Reginald. *in summ. tom.* 2. *lib.* 25. *cap.* 3 *n.* 35. *in fine.* & alij.

58 Addo inquam vt Senatores eligentes indignos, non solùm peccent mortaliter, sed & teneantur ad resarcienda damna (esto quòd eligentes dignos, omissis dignioribus, ad ea non teneantur) vt docent citati Doctores, & Naldus *in summa verb eligere n.* 6. Fernandez *instruct. conf. p.* 2. *cap.* 21. *num.* 5. Couar. *in regula peccatum* §. 7. *n.* 6. cum Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 11. Maderiaga vbi supra *de Senatu c.* 42. in sequentibus verbis: *Quantos de estos pecados se beben algunos, pidiendo el officio que no merecen, y los que ruegan por ellos, y los que consienten, sin acordarse iamas de confesarles, ni de restituir los daños que aquel hizo a la Republica, que no faltara que hacer con ellos el dia del Iuizio.*

59 Ad tertiam quæstionis partem in aliquo casu, si vt proximè dictum est procedat in Principe, siue Papa eligente, aut nominante inhabilem aliquem ad officium sæculare. In quo dubio existimo respondendum cum distinctione, quia si tales superiores v. g. scienter impedimenti seruitutis v. g. in eligendo eum, nihilominus eligant, vel si Pontifex admittat ad ordines eum, quem scit esse irregularem; eo quod in tali casu videatur dispensatum cum incapaci, illum habilitando ad officia, & honores.

60 Sic Doctores colligunt ex verbis textus *in l. Barbarius Philippus ff. de offic. Prætor. in vers. sed si sciisset seruum esse liberum, eum effecisset*, quibus verbis patet scientiam in eligente fuisse necessariam: ita docent DD. per textum *in l. quidam consulebat.* 59. *ff. de re iudic.* Innocentius *in cap. veniens de filiis Presbyt.* Platea & Rebuffus *in l.* 2. *cod. si seruus, aut libertus lib.* 10. Accurs. per textum ibi *in l. imperiales* 23. §. *similes verbo oportet cod. de nuptiis l. eâdê* 12. §. *fin. ff. de excusat. tutor.* Menochius *lib.* 2 *de præsumpt. præsum pt.* 20. Th. Sanchez alios referens *de matrim. lib.* 8. *disp.* 4. Lessius *de iustitia lib.* 2. *cap.* 35. *dubio* 5. Gironda *de priuileg. à n.* 726. Grass. *de effectibus cleric. effectu* 4. *à num.* 288. Castro Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 6. *num.* 4. & *disp.* 1. *puncto* 24. *num.* 8. Suarez *alleg.* 12. & ibi *num.* 24. vbi eius additionator Valda plures congerit *lit. H.* Roman. *cons.* 307. *num.* 2. Salas *de legibus disp.* 10. *sect.* 3. *num.* 3. Bonacina *tom.* 1. *tract. de simonia disp.* 1. *q.* 6. *num.* 8. Sesse *tom.* 3. *decis.* 294. Azeuedus *in l.* 3. *tit.* 2 *lib.* 8 *recop. n.* 59. † quod verum esse intelligo cum Suarez, Sanchez, Menochio, & Amaya *in dict. l.* 2. *cod. si seruus, aut libert. lib.* 10. *num* 28. & 30. si impedimentum sit iuris humani, & positiui. 61

Quod si impedimentum eligendi sit Iuris naturalis, veluti si Princeps aliquid concedat infanti, aut impuberi, animo & discretione carenti, veluti si Decurionatum, aut Magistratum ei præstet; tunc reuera non suppleatur per Principis dispensationem iuris naturalis defectus, in tali eligendo; eo quod pupillus tam teneræ ætatis, caret discretione, & animi iudicio, quod præcipuè est necessarium ad administrationem talis officij, ita docent Cumanus, & Alex *in l. fin. cod. de milit. testamento*, per textum ibi, Anton. *in cap. consultationibus de iure patron.* Suarez *dict. alleg.* 1. *à num.* 16. taliter vt nec Iurisdictio, nec officium, nec titulus ad illud exercendum ex tali promotione resultet, vt dicunt Castrensis *in dict. l. quidam argumen.* §. *sed naturalia inst. de iure naturali.* Antonius Gomez, & cum multis Ayll. eius additionator *tom.* 3. *Variar. cap.* 1. *n.* 36. Amaya, vbi suprà *in d. l.* 2. *num.* 33. & alij per textum *in l. ad Rempub.* 8. *ff. de muneribus, & honor. l. non tantum* 21. *ff. de decurionib. l.* 2. §. *fin. ff. de reg. iuris; l. Lucius* 21. §. *imperatores ff. ad municip. l.* 2. *cod. d. his, qui veniam ætatis*, iuncta glossa *ibi*, cum non sit defectus Consilij ex tenera ætate; & sic nullus consensus detur in infante, qui nec dispensatione Principis suppleatur. 62

Nec vltimo membro dictæ distinctionis obstat textus *in l. fin. cod. de militari testam.* vbi scriptum est pupillum posse Tribunum esse, & testamentum condere; & quod constet, vt fere cum Consulibus Tribuni eandem potestatem habeant ex *l. officium* 12. §. *fin. ff. de re milit.* Liuius *lib.* 28. Vopisc. *in Aurelian.* Veget. *in lib* 2. *de re milit. cap.* 12. Anchar. apud Schar. *de verbis iuris verb. Tribuni militum*, Budæus *in annot. ad l.* 2. *ff. de ordine iuris.* Rosin *lib.* 10. *antiquit. cap.* 7. Reuard. *d. lib.* 4 *variar. cap.* 8. Stavvech. *in notis ad Vegetium lib.* 2. *cap.* 7. Lipsius *de militia Romana lib.* 2. *dialogo* 9. & post eos Bulleng. *lib.* 5. *de imperio Romano cap.* 4 nec quod Spartian referat de Adriano in eo, *Nullum Tribunum fecisse, nisi eum, qui plena barba esset, aut eius ætatis quæ prudentia, & annis tribunatus robur impleret, & Tribunis non fauorem militum, sed Iustitiam commendasse*: nec quod Valerianus Imperator apud Vopiscum *in Probo*, excuset se, quod fecerit Probum imberbem adolescentem Tribunum, nec quod credatur ab aliis maius Iudicium in Tribuno, quam in Decurione, seu Magistratu requiri. 63

Sed omissis nonnullis explicationibus, vnam Gotofredi dicentis Iustinianum loqui de legibus, quæ ante Adrianum latæ fuerant, indicans suo tempore eas leges vigere, quæ pupillis Tribunatum concedebant, vt patet ibi: *Attamen nostris temporibus* 64

ribus indignum esse videtur. Aliam Reuardi *lib.4.*
variar.cap.8.in l.2.§.1.ff. de reg. iuris. reponenti
pro tribunatum numerorum in tribunatu. Aliam
Oldradi, Bartol. & aliorum antiquorum, quos
sequitur Suarez supra *num.20.*dicentium *dict.l.fin.*
cod. de milit. testam loqui in dignitate, quæ non
habet annexam administrationem, existimo se-
quendam esse interpretationem Cuiacij *lib.17. ob*
seruat.cap.36.& ad tit. cod. de milit.testam. & ad
tit ff. de excusat. tutor. in l.8. Corrasij *lib.5. miscel*
*cap 15.*Petri Fabri *in dict.l.2 §. ff.de reg.iuris, pag.*
*22.*Osuvald.*lib.6 commentariorum*, Donelli *c.18.*
*lit. C.*docentium tribunatum *in dict.l.fin.* nudum
fuisse nomen dignitatis sine administratione ima-
ginariæ militiæ genus, quod vocabatur super nu-
merum, quo absentes honore tenus, & titulo fur-
gebantur sine fauore militiæ, quod à tempore
Claudij institutum testatur Sueton. *in eo c.25.* ibi:
Æquestres militias ita ordinauit, vt post cohortem
alam, post alam tribunatum legionis daret, stipen
diaque instituit, & imaginaria militiæ genus, quod
vocatur supra numerum, quo absentes, & titulo
tenus fungerentur: sequitur alia adducens Amaya
in d.tit. l.cod. si seruus, num. 30. dicens conducere
duo Appiani loca, & adducit Petr. Faber *sup.* &
alium incerti authoris, quem recenset in proposito
Stewech. *in Veget.lib.2.c.19.* quibus addit textum
in l.2.cod de castra si pecu'io l. ij. §. l.ferinitas 17.
65 *cod Theodos.de Palatin sacrar.largition.* † qui cre-
dit *verb. numerorum dict.l.fin* magis significare co-
hortes, seu legiones, quàm supernumerariam Di-
gnitatem, vt voluit Rouard. *dict. cap.18.* variis lo-
cis probans: & sic Castrensis *in dict.l.fin.* ex ratio-
ne, quam affert Veget. *lib.1. de re milit. cap. 4.*
prædicti honoris sine titulo, & officio erat capax
pupillus, cui facilius tribunatus numerorum, vel
similis alia dignitas militaris mandabatur; maximè
si ex illustri familia profectus esset, cum posset
maiores natu Vicarios, seu Locum tenentes habere,
66 vt iam alibi dixi † sed non cum exercitio, cum Tri-
bunorum officium in bello ita dictum esset, quod
ex singulis Tribubus regionem ducerent, exercen-
do officium in exercitu, vt miles munitus, veste
indutus, incederet, claues portarum suscipiendo,
vigilias circumeundo, frumentationibus Commili-
tonum exercendo, frumentum probando, deli-
cta secundum suæ authoritatis modum castigando,
causas definiendo, & exercitationes producendo,
quæ, vt in argumento dicitur, fieri, & exequi à
pupillo, iuxta relatam doctrinam minimè posse
constat.
67 Ad quartam quæstionis partem de Episcopo eli-
gente Officiales laicos ad officia sæcularia in casu,
quo Prælati habent aliqua oppida, & supremam
potestatem temporalem, existimo respondendum
eodem modo se habiturum circa eorum distribu-
tionem de dignis, vel dignioribus, sicut Reges in
suo Regno; quia hi sunt, sicut Reges, & simili-
ter quoad eorum venditiones, vt docet cum aliis
Ægidius Trullench. *in opere morali d. l.7.p.2.c.15.*
dub.8 & ibi *cap.5.q.2.à num.6.*Sanchez *in cons.p.1.*
libro 2.dub 38.& 39.cap.1. Salon *2 2.q 63. art.2.*
68 *post controuers. 2.* † addentes, vt si Episcopi supre-
mam potestatem non habeant, temporalem possint
69 se habere, sicut Domini titulares † quod aliter
credo cum dictis, & aliis dicendum circa officia
Ecclesiastica; quæ etsi aliquando dignis dari suffi-
ciat; vendi non poterunt; sed ea gratis dari debe-
re, & non tantum spiritualia, sed etiam sæcula-
ria, quæ ad spiritualium custodiam instituta sunt

† De beneficiis simplicibus curatis, & Præbendi 70
dices, vt dico infra *in cap.29. de prabend. & sub*
tit. de concess. Prab.
Pro complemento harum omnium difficulta- 71
tum, quoad eligendos Magistratus, Iudices, &
Officiales Reipublicæ, addo quod si fortè inue-
niri, non queant viri perfecti, qui Magistratus ge-
rant, & officia iurisdictionis, hi saltim eligantur
qui eruditi sint, & prudentes: nam vitiis nemo
sine nascitur, & optimus ille erit, qui minimus vige-
tur † sed vt exclamant Lucas de Peña *in l.1.in fine* 72
ff de diuers.officiis lib.12. Afflict. *in constitut. vt de*
successione n.56. Burgos de Paz *in d. l.2.tauri n.58.*
de Ponte *in tract. de potest. Proreg. tit. de electione*
*official.in prime.n.13.*Mastrillus *de Magistrat lib.2.*
cap.1. n 72. quid vacamus in meritis virtutum, aut
vitæ sic extollendis; cum hodie nihil sibi dignitas,
nihil industria vindicet totum aurum profanus
amor obtineat, hodie honor vitia indefensa remu-
neret, & in locum vltoris, seu iudicis, is, qui fue-
rat puniendus adiciatur, *ex cap. fertur 1. q. 2.* & vt
referunt, ac dicunt cum Luc. de Peña relato Avi-
les *in cap. 3. Prætor.verb prorrogo.* Mastrillus *dict.*
cap.1. lib. . de Magist. in fine. hodie non morum
honestas, sed verborum honestas attenditur, non
scientiæ visus, sed stultitiæ vsus, non puritas ma-
nuum, sed quantitas munerum confouetur, &
non virtutes, sed vestes ad insignes honores, &
vtilitatis officia promouentur.
Credibile nanique erit quod iuste de nostra 73
conquerantur Hispania; videtur quod non, cum
tam Rex noster, quam eius Magistratus maiores
vulgò *de la camara* sint mirum in modum specta-
biles, curam exercentes, sedulo circa impertien-
da præmia, & officia lustriæ litteratissimis, ac bo-
nis moribus præstantioribus viris, aduertens cum
Couarruu. *in reg.peccatum §.7.n.4 vers dignior.* Ci-
ro Viuio *decis 455.* Auiles *in d.cap.4 Prætor.verb.*
quales dicere n.8. & glossa *le comple a n.1.* Vaschio
controuers.illustrium person. cap.27 & 28. in prin-
cip.
Digniorem circa officia non dici simpliciter il- 74
lum, qui est Doctor, vel in maiori dignitate, no-
bilitate, vel prærogatiua positus, sed is, qui iuxta
munus, & rem, cui præficiendus est aptior eius
ministerio appareat, præferentes diligentiorem ad
curam viro sanctiori, qui non ita diligens fuerit, &
doctiori, qui non ita conueniat publico muneri,
sicut tantum doctus, qui doctrinam habeat suffi-
cientem ad munus, quod ei confertur, vti etiam vi-
detur à Platone consideratum antiquitùs *lib. 4. de*
legibus, ibi: *Non enim Magistratus alicui dabi-*
mus, qui diues sit, aut huiusmodi quidquam possi-
deat, aut roboris magnitudinem, vel generis clari-
tatem, sed ei, qui positis legibus parebit, maximè,
& hac re cæteris in Ciuitate præstabit, quibus con-
sonat textus in § fin. instit de suspectis tutorib. Quæ
doctrina circa beneficia erit vtique practicabilis
iuxta quæ infra considero *in cap. penult. & fin. de*
ætate, & qualit ordinandor.
Ad quintam quæstionis partem de differentia 75
comitiorum ab antiquitate inuenta, vt per congre-
gationem multorum in vnum coadunatorum, suf-
fragia de aliqua re præstarentur, dicta erant, à
coëundo, quod populus iis coire, & vnum in lo-
cum conuenire soleret, vel à simulando, dum
conuentus populus ad eligendum Magistratum
conueniret, quæ non inquam ab similia sunt nimis
à formulario electionum, siue ad Dignitates, &
officia Ecclesiæ ac ad munera temporalia Reipubli-
cæ,

cæ, quæ per electionem, conuocatis electoribus
fiunt in loco certo, vt innuit plura ex antiquitate,
bonis authoribus recensens, Iulius Lauorius *lib.* 1.
variar. lucubrat à cap. 1. omnino legendus ad cu-
riosa, & non spernenda pro electionibus assuetis
in Ciuitatibus Magistratuum, Decurionum, seua-
76 liorum officialium Reipublicæ. † Etenim Romæ
consueuerant fieri comitia consularia, Prætoria tri-
bunitia, ædilitia, censoria, quæstoria, & reliquo-
rum Magistratuum creandorum, vbi post alia de
multiplici officialium numero pro Republica Ro-
mana Creato, & à quo tempore ab vrbe condita
77 ait, *n.* 14. † fuisse penès Romanos comitia, quan-
diu Respublica sub Consulibus permansit, atque
adeo sub Iulio Cæsare, & Augusto, Imperatori-
bus: nam Tiberius initio sui imperij ius Comitio-
rum à populo ademit, qui ex Cornelio Tacito *lib.*
1. addit sub Augusto, & Cæsare, populum comi-
tia retinuisse; non tamen libera, quia non poterat,
nisi pro dimidia parte creare quos vellet Magistra-
tus; sub Augusto autem paulò fuisse liberiora.

78 Et quia legimus apud Romanos fuisse tria Co-
mitiorum genera; Calata nempe, Curiata, &
Centuriata, sed quod Calata dicerentur omnia Co-
mitia, non à verbo Græco, de quo glossa *in* §. 1.
instit. de testament. vt ibi solent institutarij scribere,
quod bonum significat, quasi essent bona initia,
vel boni conuentus, sed à Verbo alio Græco, quod
est voso, quia Vocatio personarum fiebat, inde-
què vetustis rudis *calare* dixerit latina forma pro
Vocar; imò & Chalendas dictas esse primam diem
cuiuslibet mensis; quia in ea populus conuocaba-
tur; sed postea; quia tale Verbum esse desiisset,
retantum fuisse nomen calatorum comitiorum, in
his tantum, quæ pro Collegio Pontificum habe-
bantur, vel condendorum testamentorum causa
fiebant. Ob idque institutarij tripartitum testamen-
torum genus, scribentes, alterum cùm homines ad
præliandum irent, alterum per æs, & libram;
nempe per emancipationem; id est imaginariam
quandam venditionem, quinque testibus præsenti-
bus; dixerunt deprimo in pace, & otio appellari,
sic quod calatis comitiis fiebat, hoc est, vocatis
comitiis, seu conuocato populo, per comicinem,
vt testator, eo præsente, & quasi teste, vltimam
suam declararet voluntatem quod tempore pacis
bis in anno fieri solere, scribit idem Iulius Laur.
var. lucubrat. dict. p. 1. *cap* 2. *num.* 5. vbi *num* 6. addit
sub calatis, quandoque Curiata; & Centuriata
comprehendi Iuxta Gellium *lib.* 5. *cap.* 27. Vbi calata
comitia dicuntur quæ habentur, aut pro Collegio
Pontificum, aut Regis, sacrificuli, aut flaminum
inaugurandorum causa, vt *à num* 18. optimè ex-
plicat ex pura antiquorum boni nominis autho-
rum.

79 Et quod calata Comitia pro Collegio Pontifi-
cum, solita etiam haberentur, non male ex Cice-
rone *in oratione pro domo sua*, colligit Lauorius
dict. cap. 2. *de comitiis prophanis, & Ecclesiasticis à*
num. 7. legendus, qui dicit, vt quamvis sacerdo-
tia præter Pontificatum Maximum à populo anti-
quitùs non darentur, sed tantùm in Collegiis co-
optarentur, qui Sacerdotes futuri essent, sed non
tamen malè dictum Comitia calata pro Collegio
Pontificum haberi solita; sic vt licet Rex Sacro-
rum, & flamines non essent Pontifices, tamen ita
in Pontificum Collegio adscripta fuisse, vt si quan-
do de re aliqua apud Pontifices ageretur, ipsi simul
Iudices sederent eius rei, de qua ad Collegium
Pontificum relatum esset; indequè verè dictum illa
Comitia, quæ habentur Regis Sacrorum, & fla-
minum inaugurandorum causa pro Collegio Pon-
tificum haberi, vbi explicat quæ fuerunt flamines,
Augures, Regem Sacrorum; & quod Pontifices
fuerint instituti à Numa Pompilio, de qua anti-
quitate dixi aliqua ex Anastasio Germonio *à c.* 1.
lib. 1. *de sacror. immunit.* & qui antiqui Sacerdo-
dotes supra *in cap. translato* 3. *de Constitutio-*
nibus.

Iam ergo ad secundam speciem comitiorum 80
Curiatorum breuiter respondeo cum eodem Iulio
Lauorio plura scribente *dict lib.* 1. *variar. lucubrat.*
cap. 3. *à num.* 1. Curiata comitia fuisse, cum qui ex
curiis erant ex censu, & ætate per Lectorem Cu-
riarum conuocari solerent; & quod plures Curiæ
statuissent, id visum populo diceretur, & hæc in-
quam sic dicebantur, quando fiebant per curias,
id est per Ciues, qui erant contra Ciuitatem, quæ
dicebantur calata, quando vocabantur, & dice-
bantur prætoria; provt ex eis creabantur Prætores,
vbi non omnes Ciues suffragia præstabant, sed
tantum Ciues Romani, qui in Curia erant de-
scripti, & in vrbe habitabant: Sic Laurius *dict.*
cap 3. *& num.* 8. qui *a num.* 5. scribit Romulum
diuisisse populum in numero triginta Curiarum,
quæ postea auctæ fuerunt ad 35. vnicuique Cu-
rionem qui curaret sacrificia cum assignatione loci,
& Deorum adorandorum; & quod in his curiis
fuerunt celebrata comitia, in quibus creabantur
Magistratus, Sacerdotes, leges, quæ habebant no-
mina peculiaria; nempe *Calabra* curia scilicet iux-
ta capitolium *Hostilia*, quæ erat principales, & si-
miles; & quod vetus Curia dicebatur, vbi Augu-
res residebant, quæ erat Romæ intra Ecclesiam
sancti Petri ad vincula, & Collosseum; & quod
dicta Curiata non possent fieri, nisi intra pome-
rium, quod illud dicebatur quod erat post mu-
rum, seu proximum muro: nam vt Rosinus *lib.* 1.
cap. 3. scribit veteres merium, pro muro dicebant,
qui erat locus intra agrum effatum per totius vrbis
circuitum penès muros regionibus certis determi-
natus, qui faceret finem vrbani auspicij, & quod
personæ, quæ interesse solebant fuerunt Reges,
Magistratus, Pontifices, Patritij Prætores, Dictato-
res, & Interreges, de quorum Officio, & qualitati-
bus Rosinus, vbi Dempst. *de antiquit. Romana mul-*
tis in locis & Alex. *de diebus generalibus*, Iulius La-
uorius *dict. cap.* 3. *n.* 8. qui *n.* 6. dicit vltimis tempo-
ribus prædicta comitia curiata fieri cæpisse post-
quã Lex Voleronis lata fuit, vna legum, quæ fuerunt
de quorundam Magistratuum de imperio, hoc est
Dictatoribus, Cõsulibus, Procõsulibus, Prætoribus,
Pro-Prætoribus, Quæstoribus, & reliquis Reipu-
blicæ militaris Ministris, facultatibus dandis de re-
uocatione Camilli ab exilio de adoptionibus fa-
ciendis, testamentis confirmandis, Sacerdotibusquè
creandis, qui Flamines erant; & sic altera comitia
curiata fuissent quorundam sacerdotum ferendo-
rum.

Ad tertiam, & quartam speciem de Comitiis, 81
Centuriatis, & Tributis, breuiter respondeo ad
primum, quod Comitia Centuriata erant, quibus
à populo per Classium centurias singulis, calculus
vnus pro suffragio ferebatur: nam sic ciues ob mul-
titudinem centenario numero distribuebantur in
creandis Consulibus. Erat enim Centuria societas
centum hominum, de quarum origine Seruio Tul-
lo ad eas Dempst *lib* 6. *antiquit. Roman. cap.* 8. ita
Centuria à decreto Senatus Romani post mortem
Romuli, quæ habebantur tribus de causis, vel pro-
pter

Digitized by Google

pter Magistratus creandos, vel propter leges ferendas, vel propter bella indicenda, finiendavè erant; ergo hæc omnia penès populnm, & suffragium ferebant, qui in Comitiis descripti erant, tam qui in vrbe, quàm qui extra vrbem in Italia habitabant; & præter prædictos poterant etiam adesse Candidati, qui dicebantur, qui Magistratum aliquem petebant, dicti à Candida Toga, quam gestabant: hæc, & alia docet Iulius Lauorius *variar. lucubrat. dicta p.1. cap.4.* vbi *num.10.* ait quod locus Comitiorum erat Campus Martius, quem Cicero dicit Consularibus auspiciis consecratum extra vrbem propè portam, flumen tamen; & *numero* 12. quod hæc Comitia non habebantur, nisi peractis sacrificiis; & quod qui conuocabant Comitia, dicebantur Comicines; vbi *n.13.* quo ordine fierent.

82 Ad secundum quòd Comitia Tributa dicebantur, cum ex omnibus Regionibus vrbis, & Tribubus suffragium ferebatur ex omnibus, qui militarent iunenibus, & veteranis, vt Volaterran. *in Pherolog. lib.29. folio 697.* & Dempst. *cap.15. antiquit. Roman.* & quòd causæ ea creandi fuerunt quatuor, nempe ad creandos minores Magistratus, ad Sacerdotes Collegiorum cooptandos; ad leges ferendas, & ad Iudicium ferendum: multa alia addit Iulius Lauorius *supr. tote cap 5.* vbi *num.* 4. quod nullus erat destinatus locus pro his Comitiis, sicut pro aliis; & *numero* 5. quod ius ea habendi fuit penès Tribunum plebis; & penès eos, quibus forte eueniebat, & penès Consules; & quòd personæ, per quas habebantur, erant Romani Ciues, quibus data erat Ciuitas cum Iure suffragij, &c. Ad alia de diebus Comitialibus, de auspiciis, & de Comitiis Ecclesiasticis Lauorius *supr. cap.8. el. de Pauli V. obitu, & Comitiis in nouendialibus.*

83 Ad vltimam quæstionis partem dixi infra latè *in cap.fin. de Iudiciis, quæst.fin.* vbi de Officialibus annalibus.

QVÆSTIO VIII.

An eligendi Pontifices, & Episcopos, modus fuerit semper vnus à principio nascentis Ecclesiæ vel variationes receperit, qualis hodie obseruetur? Et an conueniat vnus perpetuus propter vitanda schismata. Et an Pontifices, & Episcopi possint absolutè, & independenter eligere sibi successores, seu disponere, vt iure sanguinis, siue hæreditario deferantur Pontificia, & Episcopalis Dignitas? Et an queant renunciando Papatui liberè, seu aliquorum consensu, alium sibi successorem eligere?

SVMMARIVM.

1 *Electionis Pontificum modus fuit multiplex in Ecclesia. Et de singulis* à n.2.

2 *Eligendi Pontificem modus primus per institutionem*, n.3.

3 *Christus Dominus Primatum obtinuit, Discipulos elegit, ex Discipulis Apostolos, & Diaconos.*

4 *Christus elegit in Pontificem D. Petrum.*

5 *Electio Pontificum secundo post Petrum fuit apud Senatum ex Presbyterio, & Diaconibus vrbis, quos per orbem Consiliarios, & coadiutores Petrus instituit. Et qui Cardinales dicti sunt*, n.6.

6 *Cardinales a quo tempore sic nominati sunt, &* num.8. *Qui eos crearunt primo in Ecclesia*, num.7.

7 *Cardinales in vrbe Roma fuerunt creati in Ecclesiis ibi quasi per Diæceses ad baptismum, & pœnitentiam, & Martyrum sepulturam.*

8 *Cardinales, Presbyteri, & Diaconi delinquentes quot testibus damnentur?*

9 *Electionis Pontificum tempora diuersa enumerantur*, & à n.10.

11 *Electio Pontificum quæ sit in praxi nouissima*, & num.12.

13 *Electioni facta à duabus partibus Cardinalium, nulla exceptio potest opponi.*

14 *Electus in Pontificem non Cardinalis sustinetur: exemplificatur*, n.15.

15 *Gregorius X. Eugenius III. & Celestinus V. non Cardinales, electi fuerunt Pontifices.*

16 *Electio Papæ Simoniaca, nulla declaratur à Iulio II. Clement. VIII. & Vrban. VIII.*

17 *Electioni Papæ antecedunt aliqua capita, aliqua in ea requiruntur, aliqua post eam.*

18 *Electio Pontificum speratur in futurum facienda sine schismate, quia fit seclusis Laicis.*

19 *Laici nonnulli electores Pontificiæ Dignitatis, tali ius renunciauerunt propter incapacitatem.*

20 *Electionis forma Pontificis nulla fuit determinata à principio nascentis Ecclesiæ; etsi modus fuerit multiplex.*

21 *Schismata plura diuersis temporibus fuerunt excitata in Ecclesia propter varios modos eligendi Papam, vt hic enumerantur Laconicè.*

22 *Electionis Prælatorum fuit etiam modus multiplex.*

23 *Papa nequit eligere sibi successorem*, à num.29. *latissimè. Etsi contra videatur posse*, à num.24.

24 *D. Petrus dicitur quòd elegerit Clementem sibi successorem, intelligitur*, à num. 34. *vbi expenduntur Iura contraria*, & numero 35.

25 *Electio Papæ, quod fiat ab isto, vel ab illo, Iuris est humani.*

26 *Papa potest concedere facultatem, vt in ipsum locum possit alter successorem eligere.*

27 *Papa potest facere constitutionem super electione sui successoris.*

28 *Clemens secundum Turrecrematam non fuit immediatè Pontifex à Petro, sed Linus, & Cletus.*

29 *Papa, & Episcopus se habent ad Ecclesiam, sicut vir, & vxor.*

30 *Electio refertur ad tempus, in quo Papa futurus est; de ratione*, n.31. & 32.

33 *Successorem posse eligi à Papa non damnatur, vt hereticum contra Paulum Grilandum,& suppositam constitucionem Pij IV.*

34 Cap. si Petrus, 8. q.1.

35 *D. Petrus ex Diaconibus, & Præsbyteris Romana vrbis elegit 24.cum quibus explicaret ardua Ecclesiæ negotia.*

36 Cap.si transitus 79.dist.

37 *Tractare de successore Papa, ne cui licet superstite Pontifice.*

38 *Christus solus confert Dignitatem, & potestatem Pontifici electo.*

39 Cap. vnde 8. quæst.1. epistol.1.Clem.ad Iacobum, n.40.

41 *Episcopus, seu alius quiuis Prælatus nullomodo potest sibi eligere successorem sine Papæ dispensatione.*

42 *Pontifices nequeunt deferre, nec statuere, vt Iure hæreditario, vel sanguinis succedatur in Papatu, sed vt fiat electione, infra n.43. & vtrobique de ratione.*

44 *Papa, etsi possit renunciare Papatui; non tamen sibi eligere successorem, etiam post renunciationem.*

1 ETsi in aliquibus capitibus nostri Tituli opportunè possem de his dubiis agere; quia tamen generalia sunt, placuit sub Rubrica peragere.
Igitur ad primam difficultatis partem respondeo
non vnum, sed multiplices fuisse modos eligendi
Pontifices, & Episcopos à principio nascentis Ecclesiæ
vsque ad tempus Gregorij XV. quia de anno
à Natiuitate Domini trigesimo tertio, & trigesimo
quarto, electio libera erat Ecclesiasticis, dum
Christus sibi libere elegit discipulos Apostolos, &
Petrum eius Vicarium, Marit. *cap.* 3. Iulius Lauorius
varsar. lucubrat. titulo 4. *capit.* 10.*numero* 63.
2 *in princ.* † Fuit enim tam in veteri, quàm in
nouo Testamento primus eligendi modus per institutionem,
constat ex illo Leuitici *cap.*27. & Ecclesiast.
*cap.*46. quod Moyses, qui in veteri Testamento
gerebat Christi personam, seu Christum,
vel Papam præfigurabat, instituerit Iosuë in successorem
ex præcepto Dei illi dicentis: *Tolle Iosuë,
& pone manum tuam super eum*, vti refertur *in
cap. inter hac vers. Moysen de pœnit. dist.* 3. *cap.*
3 *Moyses* 8. *quæst.*1. † In nouo autem Testamento,
postquam Dominus noster Iesus Christus, à
quo Sancta Romana Ecclesia proprio eius sanguine
redempta, primatum obtinuit *cap. Sacrosancta*
22. *dist. cap. ita Dominus* 19. *distinctione*, discipulos
sibi elegit, ex discipulis Apostolos, & septem
Diaconos, & ipsi Apostoli elegerunt Matthiam
loco Iudæ. *Marci* 33. *Actor. Apostol. cap.*6. & ex
4 Apostolis; † Demùm Christus elegit Petrum,qui
Christi Diuinitatem agnoscens, primus omnium
Apostolorum, non à carne, & sanguine, sed à
Patre luminum illustratus ad Christi interrogationem:
Vos autem quem me esse dicitis? eum confessus
est respondens, *tu es Christus Filius Dei
vini*, Matth.10. à qua confessione *Beatum* primo
appellauit, dum illi dixit, *Beatus es Simon Bariona,
quia caro, & sanguis, non reuelauit tibi, sed
Pater meus, qui in cælis est*, Matth. ibidem. Et
secundò promittendo ei primatum Ecclesiæ, Principem,
caput, & pastorem per verba sequentia
designauit: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, &
super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &
tibi dabo Claues Regni cælorum; & quodcumque
ligaueris super terram, erit ligatum, & in cælis, &
quodcumque solueris super terram, erit solutum,
& in cælis*, Matth. ibidem: quare Dionysius *de
Diuinis nominibus cap.* 3. ipsum Petrum *supremum,
& antiquissimum Theologorum fastigium*,
& Sanctus Ignatius epistol. ad Roman. *Ecclesiæ
Præsidem*, & S. Clem. epistol. 1. *Fundamentum
Ecclesiæ appellant*: ita communiter Doctores, &
latissimè Lauorius, legendus etiam ad alia iuxta
hoc dictum *dict. titulo quarto, per totum, cap. secundo.*

Secundò electio Sommi Pontificis post Petrum 5
fuit apud Ecclesiæ Romanæ Senatum ex Presbyteris,
& Diacooibus Romanæ vrbis, quos ipse
Beatus Petrus in locum assistentium Apostolorum,
qui per orbem diuisi erant, Romani Pontificis
consiliarios, & coadiutores instituit, qui postea
Cardinales nominari cæperunt, vt insinuat idem
Iulius Lauorius *dict. titulo* 4. *cap.* 4. *num.* 3. vbi ait 6
electionem Pontificis post Petrum mortuum ad
24. Senatores, qui Cardinales dicti sunt spectasse,
vt cum ipsis, tanquam cum Consiliariis Romanæ
Ecclesiæ omnia grauia negotia explicarentur: quos
Senatores ait temporibus Syluestri Papæ, qui
creatus fuit anno 310. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ,
Ecclesiæ Cardinales fuisse appellatos; & hoc ad
instar 24. quatuor seniorum, quos in Apocalypsi
*cap.*4. Ioannes super thronos in conspectu Dei sedere
conspexit, quorum præcipui erant Cletus,
Linus, & Clemens; vt *in cap. si Petrus* 8. *quæst.*1.
qui postea singuli Romanam sedem tenuerunt, & 7
vt ait Barbosa legendus *de Iure Ecclesiast. part.*1.
*cap.*3. *à numero* 3. post Petrum, Cletus Summus
Pontifex de eiusdem præcepto in vrbe 25. Præsbyteros
instituit, & septem Diaconos ordinauit; ac
deinde Pontianus & Marcellus Pontifices, Cardinales
crearunt; & quod idem Marcellus 15. titulos
in vrbe instituerit, quasi Diœceses quasdam Præsbyteris,
& Diaconibus assignatas ad Baptismum,
& pœnitentiam, ac Martyrum sepulturam, vt
dixit Barbatia *de præst. Cardinal. quæst.*1. *num.*5.
Flamin. Parisius *de resignat beneficior. lib.*2. *quæst.*1.
numero 34. † Sed addit cum multis *numero* 6.idem 8
Barbosa, Cardinalis nomen ante tempora Beati
Syluestri non constare extitisse; & sic credi ab
ipso adinuentum, cum dixerit in sexta Synodo
Romana, quam post Constantini Imperatoris conuersionem,
celebrauit à Subdiacono vsque ad
lectores omnes sint subditi Diacono, Cardinali,
viro Reuerendissimo in Ecclesia representantes ei
honorem. Et iterum in eadem Synodo ibi Præsul
non damnetur, nisi cum 72. testibus, Præsbyter
verò Cardinalis, nisi cum 64. Diaconus verò Cardinalis
Romæ nisi cum 27. quod forte videntur significare
verba textus *in cap. Constantinus* 96.
distinctione: Et post Syluestrum constat Gelasium
Papam eis attribuisse idem nomen, dum scribens
Cælestino Episcopo *in cap. Præbyteri* 24. *distinctione*,
in sequentibus scribit verbis, ibi: *Scituras
visitatoris te nomine, non Cardinalis creasse*: Quo
etiam nomine sequentibus aliis temporibus, illos
appellantes Cardinales ab aliis Pontificibus, patet
in cap. relatio, & sequenti, & *in cap. pastoralis* 7.
quæstione 1. *in cap. oportebat cum sequent.* 79. *distinctione,
in cap. in nomine Domini, dist.* 22. ac ab
aliis posterioribus, vt dicunt Marchinus *de Sacrament.
Ordinis, tractat.*1. *part.*2. *cap.* 12. *numero*
13. Azor. *instit. moral. p.*2.*lib.*4. *cap.*1. *quæstione* 4.

Tertiò

9 Tertiò inquam, quod anno 64. post mortem Apostolorum, meliores eligebantur consensu Christianorum. Quartò quod anno 364. Laici cum Clericis consensum in electione præstabant, & testimonium; non tamen eligebant, vt patet *ex cap. vota cum similibus dist. 63.* Et anno 533. quod inuitis ciuibus, non fiebat electio, *cap. per ordinationem dicta dist. 63.* vbi *ex cap. obeuntibus*, patet quod anno 606. Bonifacius III. præceperit non fieri electionem, nisi post tertium diem à morte Pontificis. Quintò quod anno 626. populus, & Clerus eligebat, vt patet *ex cap. fin. § sed nec dist. 63.* Sextò quod anno 657. Vitalianus, & Agatho dant potestatem Principibus eligendi, iuxta dictum *in cap. Agatho eadem dist. 63.* Septimò quod anno 773. data fuit potestas ab Adriano I. Carolo Magno in remunerationem, vt patet *in cap. Adrianus dicta dist. 63.* quod substulit Nicæna Synodus *in cap. omnis 63. dist. & in cap. si quis ep scopus 16. q. 7.* cui Iuri anno 1617. & 818. Imperatores renunciasse legitur *in cap. Sacrorum cap. Ego Ludouicus 63. dist. cap. si quis 79. dist.* & quod anno 858. idem prohibuerit Nicolaus I. vt patet *in cap. vbi 96. dist.* sed restituisse anno 886. Adrianum III. videtur legi *in cap. nunc 63. dist. & in cap. non lic ge § electionem eadem dist.* Et quod anno 898. sub Stephano Papa libertas Ecclesiæ opprimitur. Octauò, quod anno 955. Ioannes XII. vult populum interuenire pro sedandis seditionibus, vt dixerunt textus *in cap. constitutio, cap. tibi dicta dist. 63.* Et quod anno 961. Imperatores iterum vsurpent, Platina *in vita Leonis VIII.* Et quod anno 963. Leo VIII. id concesserit Othoni Imperatori, vt patet *ex cap. quia sancta dist. 63.*

10 Verùm anno 1059. Nicolaus II. constituit in Concilio Romano apud Lateranum habito electionem fieri per Cardinales, salua reuerentia Imperatorum, & multa alia, quæ habentur *in cap. in nomine 23. dist.* quod anno 1063. Alex. II. confirmauit, vt dicit textus *in cap. præter hos dist. 32.* Sed patet quod anno 1073. Gregorius VII absque imperatoris assensu à solis Cardinalibus eligitur; & quod Henricus V. sub Paschali II. renunciauerit, patet in anno 1107.

11 Iam verò in anno 1179. *ex cap. licet nostri tituli*, patet quod Alex. III. voluerit vt duæ ex tribus Cardinalium partibus in electione consentirent. Sed constat post in anno 1191. Cælestinum III. *in cap. coram hoc tit.* statuisse electionem Prælatorum fieri à maiori, & saniori parte; quod qualiter in aliis electionibus contigerit, dico infra *sub. cap. quia propter 42. hoc tit.* vbi quia Innocent. III. *in Concilio Generali Lateranen.* triplicem modum, per scrutinium scilicet, compromissum, & quasi inspirationem, statuerit electionem Prælatorum inferiorum fieri; ideò qualiter hoc contingat ibi leges. Deinde autem, & Gregorius X. in Concilio Lugdunen. relato *in cap. vbi periculum hoc tit. lib. 6.* nouam instituit formam eligendi in Concilio Lugdunen. anno 1274. sed anno 1310. Clemens V. in Concilio Viennen. vt refertur *in Clem. ne Romani hoc tit.* aliam formam addidit; & circa prædictam electionem legimus Pium IV. in Bulla *In eligendis* quamplura mandasse.

12 Postremo tamen tempore anno 1621. videmus Gregorium XV. nouam statuisse formam quæ hodie seruatur, & continetur in Bulla *Æterni*, & in Bulla *Decet*, vbi Ceremoniæ præscribuntur, quas illico post Vrban. VIII. in sua Constitutione: *Ad Romani* anno 1625. confirmauit; quæ omnia, & alia ad longum cum multis scribit omnino legendus Iulius Lauorius *dict. tit. 4. variar. lucubrat. à cap. 2.* cum aliis vsque *ad 10.* vbi quamplura curiosa refert, quæ non repeto, ne morosus fiam, & post cum multis non ita longe repetit Barbosa *de Iure Ecclesiast. dicta part. 1. cap. 1. à num. 49.* referens etiam nonnulla ex relatis iuribus iuxta dicta diuersa tempora, vbi abundantius.

Tamen pro complemento de Pontificis electione, dico *ex dict. cap. licet hoc titulo*, nullam exceptionem opponi posse contra eum, qui fuerat electus à duabus Cardinalium partibus præter hæresim, aut aliam exceptionem, quæ in Iure Diuino consisteret. Ob id ergo si aliquis electus sit extra Collegium Cardinalium, cum in Romana Ecclesia non inueniatur idoneus, valebit electio. † 14 13
Et sic non Cardinalem electum, verum esse Pontificem dicunt Augustin. Triumph. *de electione Papæ quæst. 3. artic. 6.* Mandos. *ad regul. 13. Cancel. quæst. 8. num. 23.* Hieronym. Manfred. *de Cardinal. decisione 265. & 299.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 71.* Gondisalu. *de origine, & potest. Cardinal. quæst. 5. num. 31.* Sotus *de Iustitia lib. 3. quæst. 6. articulo 2. ad 5.* Gambata *de potest. Legati à latere lib. 7. ex num. 155.* Pelag. *de planctu Ecclesiæ lib. 2. cap. 10. col. 5. versiculo, hinc est*, Cerolus Sigonius *de Regno Italiæ lib. 9. anno 1059.* Illescas *in historia Pontific. part. 1. lib. 5. c. 11.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 4. cap. 5. q. 6.* Suarez *de fide disput. 10. sectione 4. num. 19.* idem Iulius Lauorius *variar. lucubrat. dict. titulo 4. cap. 12. à num. 7.* Barbosa cum aliis *dict. cap. 1. à numero 58.*
† Vbi addit multos Sanctissimos Viros fuisse Sum- 15
mos Pontifices; nec legi eos nunquam fuisse Cardinales, vt de Gregorio X. qui ex Archidiacono, fuit electus in Pontificem Kalendis Septembr. anno Domini 1271. vt referunt Rosinal. *de re Pontific. lib. 2. cap. 30.* Illescas *dicto lib. 5. cap. 40.* Iulius Lauorius *dicto cap. 12. num. 8. in fine*, qui subdit Eugenium III. ex Abbate simplici, & Cælestinum V. cum nec in sacris adhuc esset, in Pontifices fuisse electos, vti & Platina tradit *lib. 2. cap. 28. ad med. de bono statu religion.*

Lego tamen Iulium II. voluisse in sua Bulla 16
Cum tam diuino, vt electio Simoniaca nulla sit; ita anno 1505. & Paulum IV. anno 1558. detestari crimen ambitus in electione Papæ in sua Bulla *Cum secundum*, vt refert Iulius Lauorius *dict. titulo 4. cap. 10. sub num. 63. circa finem.* Quare ne Romana Ecclesia diuturnæ vacationis incommodis præmeretur, neuè Patres possent ambientium studiis corrumpi, statutum fuit à diuersis Pontificibus, à Gregorio X. *in dicto cap. vbi periculum hoc titulo, lib. 6.* à Clement. V. *in dicta clementina ne Romani hoc titulo*, à Clemente VII. *in sua constitutione, cum charissimus*, sub data 26. Octobr. 1529. vt videre est *in Bullario nouo tom. 1. pagina 195.* à Diuo Paulo IV. in alia sua constitutione: *Cum secundum*, de anno 1554. & demùm à Pio IV. in dicta Bulla, quæ incipit: *In eligendis*, sub data Romæ 7. Idus Octobris 1562. de qua *in Bullario nouo, tom. 2. pagina 91.* à Gregor. XV. in dicta sua constit. *Æterni*, & ab Vrbano VIII. *supra*, qui hac de re plura statuerunt. † Ex quibus Machado *in* 17
suo perfecto confessar. tom. 2. lib. 4. p. 7. tract. 3. documento 4. Barbosa cum infinitis *dict. p. 1. de Iure Ecclesiast. à num. 60. cap. 1.* Iulius Lauor. *variar. lucub.*

titulo tertio, per totum de conclaui, & conclauinistis cum infinitis, & sigillatim referunt circa Papæ electionem esse quædam capita ante ipsam electionem, quædam in ipsa electione, reliqua post ipsam, quæ nunc non placet repetere; eo quòd nos sumus in Partibus, & extra illam electionem.

18 Vnum tamen speramus, iam fauente Deo; in futurum quietè, & pacificè, & sine schismate electionem Romani Pontificis faciendam fore, stante exclusione Laicorum, qui tale vsurpauerunt ius, tanquam spirituale, cuius sunt incapaces, quod nec aliqua præscriptione acquiri potest per ea, quæ dixi supra *sub quæstione 6.* & *in cap. Ecclesia Sutrina de causa poss. & propriet.*

19 Ob quam rationem, vt dixi, aliqui renunciauerunt illud, vt constat ex *cap. nullus Laicus, dict. cap. Adrianus, cap. Valentinianus cum aliis dicta dist.63* Gambara *in repetitione Bullæ Iulij II. n.* 144. Mandag. *in reg.* 1398. *num.* 13. Azor. *lib.* 4. *moral. part.* 2. *cap.* 25. vers. *quæritur*. Manfredus *de Cardinalibus*, Iulius Lauor. vbi supra *dicto titulo* 4. *cap.* 10. *in fine*; qui, & alij resoluunt, vt iam adduxi, & probat latissimè Barbosa *dict. cap.* 1. & *cap.* 3. *de Iure Ecclesiast. lib.* 1. penès Cardinales; hodie tandem eligendi residere potestatem, vt etiam scripserunt Petr. Gregor. *hoc titulo cap* 6. Turrecremata *in cap. quia sancta*, §. *verum* 63. *dist* Bursatus *cons.* 126. *num.* 16. & alij.

20 Ex his iam patet fuisse à principio nascentis Ecclesiæ, vsque ad tempora Gregorij XV. diuersos eligendi Pontificem modos; & in eligendis personis, sed nullam tamen determinatam, aut seruatam formam, vt tradunt Petr. Andreas, Gambara *in Bulla Iulij II.* quæ incipit: *Cum tam. num.* 114. *seu* 140. Gondis. *de potest. Ecclesiæ num.* 23. Manfred. *decisione* 301. Honophr. Pauin. & Platin. *in vita Pontificum*, Iulius Lauor. *dict. titulo quarto, variarum lucubrat. capite* 2. *num.* 1. & alij scriptores, præcipuè Abbas *in dicto cap. licet hoc tunc, num.* 8. *vers. & sic.*

21 Et quod hæc electionum varietas multa Schismata excitauerit in Ecclesia, seditiones, tumultus, contentiones, rixas, & quandoque cruentissimas pugnas. Et ne longius agam breuiter dico primum Schisma, quod nihil aliud est, quam scissura, id est diuisio, per quam quis se ab vnitate Ecclesiæ separat, vt docent D. Thomas 2.2. *q.* 39 *art.* 1. & ibi Doctores, Anton. Ricciulus *in suo tract. de Iure personar. lib.* 9. *cap.* 1. *à num.* 5. & Scriptores per textum *in cap. Schisma* 27. *q.* 1. fuisse anno 254. Nouatiani contra Cornelium Papam, Successorem Fabiani; Nouatianus inquam, vt referunt Baronius anno 254. *num.* 41. 58. *& sequent.* Eusebius *lib.* 6. *cap.* 35. & 37. & *in Chron.* anno 255. & Iacob. Caulter. *in sua fabul. Chronon. in* 3. *seculo, folio* 212. & 222. *col.* 2. Francisc. Long. *in suo breuiario Chron. in vita eiusdem Cornelij eiusdem anni fol.* 49. Legatos misit ad omnes Ecclesias, deditquè de sua, aduersus Cornel. electionem litteras mendaciis, & calumniis plenas, talequè fuisse, vt contra Cornelium, & eius pariter successores Romæ perseuerauerit; sic vt per annos 171. id est ad Cælestini I. vsque tempora Nouatiani successores Pontificia insignia retinuerint. Secundum Schisma anno 355. Felicis contra Liberium. Tertium anno 419. Eulalij contra Bonifacium I. mensium trium, dierum 7. Quartum anno 498. Laurentij contra Symachum. Quintum de anno 530. Dioscori Diaconi aduersus Bonifacium II. quod cito quieuit. Sextum anni 537. Vigilij Diaconi contra Syluerium. Septimum fuit de anno 686. post obitum Ioannis V. Octauum anno sequenti 687. inter Theodorum Archipresbyterum, & Paschalem Archidiaconum. Nonum anno 757. post obitum Stephani III. eligendo quidam de populo Theophilactum alij Paulum. Decimum post mortem Dñi Pauli anno 768. Vndecimum ortum de anno 824. quo dum eligitur Eugen. II. aliqui seditiosi tumultum in electione concitarunt ante Papam excitantes Zinzinum quendam. Duodecimum anno 844. Decimum tertium anoo 855. in electione Benedicti III. suscitatum Rodualdi Episcopi Portuensis sectatoribus. Decimum quartum fuit Sergij contra Formosum de anno 891. nam mortuo Stephano III. electorum pars elegit Formosum Portuensem Episcopum virum religione, Diuinarumque scripturarum, & doctrinarum scientia cognitum, dum alia pars Sergium Diaconum Pontificem fieri cupiebat, vicerunt Formosi fautores, & fuit vocatus Stephanus VII. De quibus omnibus, & de aliis sigillatim vsque ad trigesimum de anno 1439. aduersus Eugenium IV. scribunt Baronius, Franc. Long. Onuphrius, & alij, quos sequitur omnino legendus Iulius Lauorius *dict. tit.* 4. *variar. lucub cap.* 11. *per totum.* Ex quibus, & ante *a n* 1. adductis, iam videre poteris quam conuenientissimum sit electionem Pontificis fieri vt iam vsus conualuit in Ecclesia.

22 Restat nunc videre de varietate in eligendis Prælatis; sed quia iàm de tempore prisco eos eligendi dixi supra *sub dicta quæstione sexta, nostræ Rubricæ, & in dict. capit. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet.* ideo solum dico quod etsi in dictis locis scripserim à quo tempore post restauratam nostram Hispaniam à Mauris, à Pontificibus indultum est Regibus nostris Hispanis nominare Episcopos ad Ecclesias Cathedrales. Sed si ad tempus retro attendas inuenies sub Leone II. anno 684. datam fuisse Regibus Hispaniæ potestatem quoad Archiepiscopos eligendos: sic refert Iulius Lauorius *dict. titulo quarto. variar. lucubrationum, cap.* 10. *sub dict. numero* 63. *vers. anno* 684.

23 Ad secundam difficultatis partem an Pontifices, & Episcopi possint sibi successores eligere. Quia longos commentarios Doctores antiqui, & moderni fecerunt, vt in quæstione problematica, & ordinaria, quare te remitto ad infra referendos, & ad ea, quæ dico, & communiter Doctores scribunt *in capite* 1. *de præbendis*, vbi agitur nùm in beneficiis Ecclesiæ queat succedi Iure hæreditario, vel sanguinis, Ego nunc tantum referam Iura Canonum antiqua, quibus tam affirmatiua, quàm negatiua fundatur sententia, deinde Iudicium ex Classicis Doctoribus proferam in medium, non longè, sed imò potius laconicè.

24 Et pro affirmatiua sunt Vasquez *in tertia parte, tom.* 3. *disput.* 244. *capite* 3. *numero* 26. Magister Victoria *in relectione* 11. *de potestate Ecclesiast. q.* 2. *proposit.* 10. *num.* 23. Andreas Duualius *de potest. Pontific. parte* 3. *quæstione* 6. Martinus Bonacina *tractatu de electione Pontificis quæstione sexta, puncto* 4. *proposit.* 2. *numero tertio, & quinto*, & alij plures etiam antiquiores, quorum opinio fulcitur ex facto Dñi Petri, qui sibi primo successorem delegit Clementem, vt refertur *in cap. si Petrus cum sequentibus* 8. *q.* 1. Quo exemplo & cæteros etiam

Pontifices

Digitized by Google

Pontifices eius ſucceſſores potuiſſe ſibi eligere
ſucceſſores ex doctrina relati textus ; præter rela-
tos dicunt Franciſcus Turrianus *lib. 3. cap.* 10. &
ſaltem eo raro caſu, vrgente aperta neceſſitate Ec-
cleſiæ, tenuerunt Martinus Ledeſma *in 4. quæſt.* 20.
art. 4. *conclus.* 2. *cum duabus ſequentibus*, Birgien.
in ſuo indice. verb. Papa, Suarez *de fide diſput.* 10.
sect. 4. *n.* 16. & *de defenſione fidei lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 13.
quorum ea eſt triplex potiſſima ratio, quia hoc
tantum Iure canonico prohibetur, ſuper quo poſ-
25 ſunt Romani Pontifices diſpenſare. † Nam quod
Romanus Pontifex ab iſto, vel ab illo eligatur,
Iuris humani eſt, non Diuini, quia vt *in principio
huius quæſtionis*, adduxi, & *in verſ. Ex his*, vide-
mus à tempore naſcentis Eccleſiæ electionem Pon-
tificis ad diuerſos pertinuiſſe: & ob id colligi ele-
ctorum perſonas nulla lege, quæ mutationem non
recipit fuiſſe deſignatas, ſed humanis Conſtitutio-
nibus inferentes, vt non minus, quam Cardinali-
bus, ad quos eligere ſpectat Pontificem, vt iam
dixi, ſit in beneplacito Papæ ſibi eligere ſucceſſo-
26 rem. † Deinde quia poteſt Papa concedere alteri
facultatem, vt in ipſius locum poſſit ſucceſſorem
eligere, vt de facto dediſſe Adrianum I. & Leonem
VIII. Othon. I. refert textus *in cap. Adrianus el.* 2.
& *in cap. Synodo diſt.* 66. quæ nominatio valet, vt
eligat ſibi ſucceſſorem iuxta textum *in cap. peſt.* 7.
quæſt. 1.

27 Et demùm quia poteſt Papa facere conſtitutio-
nem ſuper electione ſui ſucceſſoris ex Victoria ſu-
pra *quæſt.* 1. Suarez *de fide dict. diſp.* 10 *sect.* 4 *n.* 11.
Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 1. *n.* 11. Azor
inſtit. mor. part. 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *quæſt.* 2. Et pro hac ſen-
tentia ſunt etiam verba textus *in cap ſi tranſitus* 79.
diſt. ibi: *Si tranſitus Papæ inopinatus euenerit*, &
de ſua electione ſucceſſoris, non poſſit ante decernere,
quas rationes referunt Barboſa *de Iure Eccleſiaſt.*
dict. part. 1. *cap.* 1. *num.* 19. & eo non citato Diana
p. 10. *tract.* 5. *ſub reſ.* 1. vbi refert verba Vaſquez, &
Victoriæ.

28 Et licèt Cardinalis Turrecremata dixerit Pe-
trum non elegiſſe Clementem, qui ſibi ſuccederet,
ſed ſolum nominaſſe illum vt poſtea eligeretur;
ſic vt reuera Clemens non fuerit ſecundus Ponti-
fex à Petro, ſed Linus, & Cletus, vt patet ex Ca-
none Miſſæ, & ex Iren. *lib* 3. *cap.* 3. reſpondet ta-
men ex ſcholaſticis Pitigianus *in* 3. *ſentent. tom.* 2.
diſt. 25. *quæſt.* 2. *art.* 3. *concluſ.* 2. Turrecrematæ opi-
nionem non eſſe admittendam, cum ſit contra Ter-
tullianum de præſcriptionibus Hieronymum *lib.* 1.
in Iouinianum, & *in cap.* 52. *Iſaiæ*, Rufinum *in
præfatione relectionum*, & *in inuectiua contra Hie-
ronymum*, *Ioannem III. Papam in epiſt. ad Epiſcopos
Germaniæ*, *Anacletum epiſt.* 1. Damaſum *in vita
Petri*, & contra *dict. cap. ſi Petrus*, & *cap. vnde* 8.
q. 1. & ſic videntur ſentire Epiphanius *ſermone* 27.
imò docent Belarminus de Romano Pontifice *l.* 2.
cap. 5. Baron. *tom* 1. *annal. anno* 60. *à num.* 35. Cle-
mentem fuiſſe quidem à Petro electum; ſed ſtatim
poſt mortem ipſius Petri renunciaſſe, ac noluiſſe
ſuccedere.

29 Contrariam negatiuam ſententiam, quod Papa
in vita ſua nequeat ſibi eligere ſucceſſorem, bre-
uiori calculo docent alij Doctores; imò ſecurè
tenendam eſſe dicunt. Primò, quia Papa, & Epiſ-
copus ſe habent ad Eccleſiam ſicut vir, & eius
vxor, *cap. ſicut vir* 8. *quæſt.* 1. ſed vir licet ſit ca-
put vxoris 1. *ad Corinth* 6. non poteſt vxori ſuæ
alium virum relinquere, quia eo mortuo ab illius
lege eſt ſoluta, 1. *ad Corinthios* 8. igitur. Secundo

quia ſi id liceret, aliud non eſſet; quàm Eccleſiam,
vniuerſalem & ſtatum Eccleſiæ immutare, gloſſa
in cap. Apoſtolica §. *his omnibus* 8. *quæſt.* 1. cum
eſſet ſubuertere modos electionis Pontificiæ vſita-
tos ab ſtatu primitiuæ Eccleſiæ vſque ad noſtrum
tempus † Tertio quia electio refertur ad tempus, 30
in quo Papa futurus non eſt: argum. textus *in l. ſi
quis ff. de iuriſd. omn. Iudicum*, inferentes vt que-
madmodum tunc non poſſet, ita, nec nunc, cum
paria ſint aliquid gerere tempore habili, vel inha-
bili, & tempus eius conferre in tempus inhabile, *ex
l. quod ſponte cod. de donat. ante nuptias*. Quare op-
timè Cardinalis Caietanus *tom.* 1. *opuſcul. tract.* 3.
in apologia de comparatione authoritatis Papæ, cum
authoritate Concilij *p.* 1 *cap* 22. ex illa propoſitione
Ariſtotelis de Somno, & Vigilia ibi: *eius eſt po-
tentia, cuius eſt actus* arguit. † Sed electionis Papæ 31
actus ſimpliciter, & abſolutè non eſt Papæ; ergo
poteſtas electiua Papæ, non conuenit formaliter
Papæ, cumque maior pateat ex Ariſtotele, mino-
rem probat, quia electio Papæ eſt actus factiuus
quantum ex ſe tunc Papæ, quod eſt dicere quod
per actum electionis pro illo tempore, quo eligitur
Papa, efficitur Papa ille, qui eligitur; & ſic re-
pugnare ei, quod præſupponat pro tunc Papam:
nam quod fit non eſt; ſi enim eſſet non fieret, † 32
inferens ſequentes etiam illationes; ergo elector
præſupponitur ſecundùm naturam rei electioni, &
eſt ſimul tempore cum electione, & vltra: ergo
actus electionis Papæ non eſt Papæ, quia electio
Papæ eſt actus electionis Papæ: alias verò rationes
adducunt, hanc ſententiam abſolutè tenentes, Tur-
recremata citatus *in ſumm. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 51. Ia-
cobatius *de concil. lib.* 5. *artic.* 22. *num.* 2. & *lib.* 8.
Cardinal. Albanus *lib. de Cardinalatu*, *quæſt.* 32.
Pater Vincent. Candidus cum aliis *in peculiari diſ-
quiſitione*, de hac quæſtione impreſſa *in fine*, tam
ſuor. operum *folio* 342. Comitol. *in reſponſ. moral.*
lib. 1. *quæſt.* 98. Azorius *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 5.
quæſt. 3. Alfonſus Mendoza *in qq. quodlibeticis*
q. 4. Rodulphus Cuperſ. *tractatu de Eccleſia art.* 2.
num 23. *folio* 151. Paludan. *de Republ. Eccleſ. c.* 7.
Turrian. *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſput.* 15. *dubio* 3. Michaël.
Torra. *in amplitud ne beneficiaria diſput.* 1. & 5.
q. 2. *num.* 18. Villadiego *de Cardinal. q.* 5. *num.* 19.
Mancio. *diſquiſ. tom.* 2. *cap.* 177. Aougna *in decre-
tum Gratiani parte prima*, *diſt.* 79. *cap.* 10. *num.* 1.
Tiraquel. *de Iure conſt. parte tertia*, *limit.* 1 *num.* 4.
Iulius Lauor. *variar. lucubrat. titulo* 4. *capit.* 43.
num. 33. Turrian. *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſput.* 15. *dubio* 3.
& multis aliis Barboſa *dict. cap.* 1. *à num.* 40. per
gloſſam *verb. Beatus*, *cap. Apoſtolica* §. *his omni-
bus* 8. *quæſt.* 1. & *in dicto cap. ſi tranſitus* 79. *diſt.* &
relati à Diana *dict. part.* 1. *tract.* 5. *reſ.* 2. vbi ad lit-
teram refert alias rationes; & quod hæc doctrina
fundatur in iure naturæ.

Et ego ſic amplectendo non vtique damnarem 33
ſententiam affirmantem Victoriæ, & aliorum, vt
fecit Paulus Grilandus, Dominicanus *in deciſion.
fidei Cathol. verſ. Papa num.* 17 dicendo, vt ſit
propoſitio temeraria aſſerere poſſe Pontificem ſibi
eligere ſucceſſorem; quia vt illum carpit Diana
dicta p. 10. *tract.* 5. *reſ.* 4. Is Magiſter aliquando nimis
audacter ſe gerit in cenſurandis opinionibus, qui
debebat conſiderare iſtam opinionem, quam, vt
temerariam, damnat, docuiſſe ornamentum ſuæ
religionis dictum Magiſtr. Victoriam, & ſapientiſ-
ſimum Vaſquez, & alios Viros doctos. Nec fir-
mari ait Diana Grilandi dictum *ex conſtit. Pij V.*
quam retulit Andreas Victorellus *in additionibus*

ad Giac. in vita Papæ dict. Pij IV. Sequentibus verbis: *Anno 1565. die 18. Cardinales in Consistorio alloquens ætatem senio confectam in occasum, quasi præcipientem ferri, narrans adiecit scire se quæri à Iurisconsultis, an Romanus Pontifex sibi successorem deligere queat, & sub Paulo IV. agitatam quæstionem, an Summus Pontifex cum futura successione adscire possit; & quamuis nonnulli, Decius inprimis affirment eam tamen sententiam Pius, vt falsam reiiciendam censuerit*: nam respondet non constare authenticè de tali consistoriali decreto, nec declarationem Pij Pontificis in lucem prodiisse; itaque licèt Pater Suarez *vbi suprà*, & Pater Franciscus Amicus *in cursu Theologiæ tom. 4. disp. 6. sect. 6. à num.* 104. mediam sententiam docuerint, nempè in casu raro, vrgente aperta Ecclesiæ necessitate, affirmatiuam posse sententiam sequi; negatiuam, quando Pontifices sine causa, & frequenter valent sibi eligere Successores; quorum fundamenta, & impugnationes refert idem Diana legendus *dict. p. 10. tract. 5. res. 3.* tamen ipse *in eadem res. 4* & Turrianus *in 2. 2. D. Thomæ tom. 1. disp. 15. dubio* 3. impugnando prædictam mediam sententiam, nostram amplectuntur absolutè, eo equidem quòd nullus casus peculiaris necessitatis possit moraliter contingere.

34 Nec obstant Iura *in dict. cap. Petrus, cap. si transitus*, & alia fundamenta adducta pro prima sententia, quia vltra quod Doctores latè expendunt dicendo Petrum, Clementem non elegisse, sed illum cum cæteris à se electoribus nominasse. Ego è contra existimo verè illum elegisse, vt patet ex illis verbis: *Successori suo sancto Clementi*: & amissis tribus solutionibus, vna, quod Petrus, & cæteri Apostoli habuerint plura priuilegia; & quod multa ex speciali prouisione, & Diuina inspiratione fecerunt, quæ aliis Pontificibus concedere non debemus. Alia, quod non constat Clementem Petro successisse immediatè; imò contendant plures immediatè successisse Petro Linum, & Cletum, & in quarto loco Clementem; ita vt Petro Linus, Lino Cletus, Cleto Clemens in Pontificatu succederent, vt post S. Irinæ. *lib. 3. aduersus hæreses, cap. 3.* docet, Hieronymus *tom. 1. de Ecclesiast. scriptor. ad fin.* in Clementis vita, Platina *in vitis Pontificum*, & alij grauissimi Doctores, & Doctissim. Boët. Epo *de regalibus l. 1. à num. 169.* & citati per Bonacinam *de elect. Pontif. quæst. 4. puncto 4. part. 2.* quorum sententiæ fauet plurimum Ecclesiæ vsus, qui Linum, & Cletum sub Pontificum nomine veneratur. Et altera reuera, scilicet quæ fatetur Clementem à Petro Apostolorum Principe Romanæ Ecclesiæ fuisse Pontificem, eique immediatè successisse. Sed ne posset posteris simile exemplum relinqui, vt nemo posset vsquam sibi successorem eligere, & ne Papatus potius successione, quàm electione deferretur, quod Romanæ Ecclesiæ perniciosum valde videbatur; ideo Papatui renunciauerit.

35 Verius tamen est vt iam supra adduxi Petrum ex omnibus Diaconibus, & Presbyteris Romanæ vrbis elegisse 24. cum quibus omnia ardua negotia Ecclesiæ explicaret, quos sibi Coadiutores, ac Consiliarios, & Summi Pontificis Electores instituerit, ordinaueritquè, vt ex sacro hoc 24. Senatorum Collegio, quos postea Syluester I. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales nuncupauit, Pontifices eligerentur, vt colligitur *ex cap. oportebat 3. cum sequentib. dist. 79.* & quod ante hos electores Petrus in vltimis suæ vitæ diebus consurgens, Clementem in Pontificem nominauerit, si vt creditur à Sacro illo Romanæ Ecclesiæ Senatu admitteretur; qui cognoscentes huiusmodi nominationis formam grauiter in futurum Ecclesiæ posse nocere; non Clementem, sed Linum elegerunt, quem præesse voluerunt post Petrum: sic colligitur ex cæremoniali Romano *lib. 1. sect. 1 cap. 3.* Barbosa *dict. cap. 1. de Iure Ecclesiast. p. 1. sub num. 46.* dicens ex hoc apparere Sanctum Petrum non sibi Clementem necessariò successorem elegisse, sed tantum nominasse, vt à Sacro Collegio Senatorum, iuxta formam sibi traditam eligeretur; & sic intellige *dict. cap. si Petrus*, & alia *dict. quæst. 1. causa* 8.

Et ex hac resolutione constat etiam intelligendum esse textum *in dict. cap. transitus*, in relatis illius verbis; eo quod verba ibi: *si transitus Papæ inopinatus euenerit, & de sua electione successoris, non possit ante decernere, &c.* Si intelligerentur iuxta primos intellectus *dict. cap. si Petrus*, deberet vtique admitti ea licentia eligendi sibi successorem, quod non est sic amplectendum, sed potius quod prædicta verba debeant intelligi de modo, & forma in successoris electione seruanda, aut de commendatione personarum, quæ sibi ad tantum munus subeundum præstantiores viderentur; quod, vt vides potius est de successoris electione, cum fratribus deliberare, & alloqui, vt plures Pontifices ante obitum facere consueuerunt, quam de substitutione successoris, actualique Pontificis nominatione tractare; ob idque factum, vt Priore Pontifice mortuo ea eligendi successorem forma excogitaretur, quam Pontifices reliquerunt *in dict. cap. si transitus*: ita idem Barbosa supra *dicto cap. 1. num. 4.* vbi addit quod quamuis Sacerdotum electio verè sit Deo reseruata; hanc tamen bonis Sacerdotibus, & spiritualibus populi: concesserit, vt Anacletus affirmat *in cap. electionem vltimo dict. dist. 79.* Et relata resolutio vera videtur quantumvis Pater Franciscus Amicus *in Cursu Theolog. tom. 4. disput. 6. à num.* 204 firmat Pontificem posse sibi post mortem successorem designare; ita vt designatus sic validè electus foret, modo talis electio apertam non contineat iniustitiam; quod tunc esset, vt declarat glossa *in dicto cap. si transitus*, quando Pontifex hoc faceret quasi ex testamento Dignitatis suæ heredem substitueret, addens, vt si potest illum nominare, mediantibus electoribus, cum quibus ante mortem de futuro successore deliberet; cur non etiam possit, & per se solum eligere, cum sit supra electores, qui potestatem habent eligendi ab ipso Papa, qui potest electores pro futuro Pontifice determinare; quia satisfit ex iam adductis *num. præced.* 36

Ex quibus patet quàm benè vetuit Simachus Papa relatus *in cap. si quis Papa 79. dist.* ne cui liceret, Pontifici adhuc superstite verbo scripto, vel promissionibus, iuramento, aut alio quovis modo de successore tractare sub anathematis pœna, & priuationis Dignitatum, vt obseruant Hieron. Albanus *de Cardinal. q. 3. inter tract. Doctor. tom. 13. part. 2. folio* 116. Manfredus *eodem tract. dec.* 298. Bonacina *de elect. Pontif. disp. 2. quæst. 2. in princ. à num. 5.* Azeuedus *in l. 2. num. 108. tit. 8. lib. 8. recopil.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 2. quæst. 5.* Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 3. n. 59.* quos etiam aliis pœnis afficit noua Constitutio Pauli IV. incipit: *Cum secundum*, sub dat. Romæ 16. Decembr. 1558. quæ habetur *in Bullario nouo tom. 1. pag. 735.* de qua meminit Barbosa *dict. cap. 1. num. 48.* 37

Vnum

38 Vnum tamen notabis in electione summi Pontificis, etsi electores personam designent, potestatemquè determinare videantur: tamen solum Christum immediatè conferre Dignitatem, & potestatem; itavt electores in causa sint, vt talis Pontifex electus potestatem habeat à Christo immediatè dimanantem, cuius Vicarius est, vt docent Turrecremata *de potestate Eccles.lib.2.cap.42.* Caietanus *opusculo 1. de authoritate Papæ cap.14.* & *in part.2. Apolog.cap.22.* Torres *de fide disput.15.dubio 3.* Suarez *in simili tract.disp 10.sect.10.num.3.* quos referunt Barbosa supra *dict.c.1.sub dicto n.47.* & D. Rodericus de Acunha *in commentar. ad textum in dicto cap.electionem dict.dist.79.*

39 Nec dictis obstat dicere Christum Dominũ, Petrum sibi in tertis elegisse supremum Vicarium; & quod ex epist.1. S.Clementis ad Iacob. Hierosolymitanum, quæ habetur *tom.1.Concilior.pag.279.* & vt refertur *in cap. vnde 8. q.1.* sanctus Petrus non procul à morte dum martyrij sui tempus, Domino reuelante, appropinquare cognoscens, conuocatis iis, qui sibi aderant Christi fideles Beatum D. Clementem, veterem Romæ Præsbyterum, Episcopum Romæ designatum successorem sibi substituerit, quia vltra responsum datum *ad dictum cap. si Petrus, & cap.si transitus*, & primum de Christo nominante Petrum, eius exemplum non esse cæteris Pontificibus trahendum, vt sibi deinceps possent successores nominare, & eligere, cum sibi-
40 met obstent rationes adductæ; † dicunt Doctores illam Epistolam videri falsò inscriptam eiusdem Clem. nomine, vt insinuat Cardinal.Baron. *annal. Ecclesia tom.1. anno Christi 69. pag.680.* cum longè ante obiret Iacob. cognomento Alphei, frater Domini, dictus Iustus & minor, qui constitutus erat à Petro Episcopus Hierosolymitanus, qui ex vertice templi fuit præcipitatus anno Domini 63. Petri.19 Neronis 7.ex tabulà Chronografica Iacobi Gualteri primo sæculo *folio* 8.& ex Breuiario Chronologico Fr.Franc. Coriolani *fol.15.* & ex Baron. *tom.1.anno Christi 69. pag 628.& 680.* sic Barbosa *de iure Ecclesiast.dict.cap.1.p.1.num 45.* Vbi addit quod non debet confundi iste Iacobus cum altero Iacobo filio Zebædei, qui cæsus obiit anno Domini 44.sub Hærode Agrippeo; imò Cardinal.Bellarm.*de scriptoribus Eccles in S. Clemente*, dicit dictam Epistolam non carere scrupulo; & Iulius Lauorius idem multis rationibus ostendit *variar.lucubrat.dict.tit.4.cap.3.num.51.*

41 De Episcopo, seu alio quouis Prælato per iam adducta de Papa; imò & multo difficilius dici debet, vt nullo vnquam modo possit Prælatorum vllus præeligere sibi successorem, etiam in exitu vitæ: non enim legitur alicui Episcopo concessum aliquando fuisse imò potius expressè prohibitum *in c.1.& 3. & per totam 7.q.1.* ita dicunt Doctores *ibi*, & Barbosa *de Iure Ecclesiast.dict p.1 cap 19.n.47.* vbi limitat si ex Apostolica authoritate moriens Episcopus, Coadiutorem suum sibi Episcopum substituere iudicet; provt Zacharias Papa, Bonifacio Archiepiscopo Maguntino concessit, *in cap. petisti 7.q.1.* quia tunc solus Papa est, qui eligit, non prælatus, qui nominat sibi successorem suum Coadiutorem: & dicit Diana *dict. p.10. tract. 15. res.3.* vers.*decet.*

42 Ad tertiam quæstionis partem, nũm Pontifices queant deferre Iure hæreditario, vel sanguinis Papatum? suppositis quæ dico infra, & communiter Doctores scribunt *in dict.c.1.deprabend.& Dignit.* existimo non posse facere Pontifices, vt Iure hæreditario, vel sanguinis succedant sibi in Papatu eorum consanguinei, vel hæredes, tum ex adductis *in toto vers. ad secundam*: Tum etiam quia licèt in Lege veteri Exodi *cap.28.* in sacerdotio legali vim haberet successio originis, & carnis, cum deberent sacerdotes esse ex stirpe Aaron: Tamen quia translato sacerdotio legali oportuerit transferri formam assumendæ personæ ad sacerdotium: argum.textus & eorum, quæ dixi *in cap.translato; supra de constitut.* ideò in lege noua factum, vt iam non per carnis originem, sed per electionem assumptio fieret personæ ad Pontificatum: sic Turrecremata *in summa Eccles.lib.2 cap.51.* qui etiam probat ex spiritualitate Sacerdotij Euangelici, cuius Summus Pontifex non carni, sed vitæ, & spiritui debetur; item ex vniuersitate Sacerdotij, quod ad omnes tribus & nationes pertinere potest, ac pertinet, & ex qualitate vitæ, & Sanctimonia, quæ requitur in maximo Sacerdota; quæ sanctitas minus periclitatur difficiliusquè perit, si Sacerdotium summum non origine, sed electione mandetur; imò, & ex periculo futuro, quod accidere posset, si successione originis, Pontifex eligeretur; item probat ex vtilitate populi Christiani, cui Pontifex Maximus præficitur, & ex ratione naturali; quia nullus videtur iustè præesse multitudini, nisi ex eius consensu; & istá ait à Christo Ecclesiæ potestatem permissam esse sibi creandi Pontifices, subiungens Turrecremata de iure naturali, & quasi diuino videri esse, quod Papa non faciat sibi successorem, nec post mortem, nec per resignationem, inferens quod tam iure Diuinò, quàm naturali consonum videatur, vt ex electione cum Vniuersali Ecclesia sit translatum ius eligendi (sicut hodie sunt Cardinales, vt *in cap.in nomine Domini 23.dist. & 79.c.1.*) & fiat Papà, siue assumatur summus Pontifex.

Et ita Azor.*in summa tom.2.lib.4.cap.5.q.3.*con- 43
firmans, addit quia eo ipso, quòd Christus Petrum suum Vicarium creauit, & voluit in eadem potestate Romanum Pontificem succedere liberum Ecclesiæ reliquit, vt hoc, aut alio modo Pontifex eligeretur: nam hac potestate libera à Christo relicta consequitur, vt ipsa naturalis ratio præcipiat, ne Romanus Pontifex successorem eligat, cum illa dictet innumera penè mala in Ecclesiam oritura, si Papa id fecerit; & ob id dicit vt si aliquis Romanus Pontifex sibi successorem creasset, nihil sanè fecisset, cum post eius obitum, Ecclesia nequaquam permisisset, eo quòd alias totius Reipublicæ Christianæ pax, & tranquillitas perturbaretur, ac proinde alium inde mortui Pontificis locum Ecclesia subrogaret, teste Gomez *quæst.1.regula de infirm. resign.* Diana *dict.p.10.tract.5.sub res.2.* quorum sententia est communis inter Doctores, vt testatur Panormitanus *in cap. licet devitanda, hoc tit. num.2.* sic asserens: *Non tamen Papa potest sibi eligere successorem*, vt notat glossa *in cap. Apostolica §. his omnibus 8. q.1.* Ioan. Andreas *in dicto cap. licet*, & Archidiaconus *in dict. cap. transitus 79. dist.* ergo vt dictum est per eadem fundamenta nec disponere, vt in Pontificatu succedatur Iure hæreditario, vel sanguinis.

Ad quartam quæstionis partem abundè, & ex 44
proposito respondeo per textum *in cap.fin.de renunciat.quæst.3.& fin.* vbi videbis; sed quia Pater Franciscus Amicus *dicto tom.4. in cursu Theolog.tom.4. disp.6.sect.6. à num.104.* vult arguere à propositione, quod Papa queit Papatui renunciare, & quod etiam possit alium sibi eligere Successorem adhuc viuens; sed respondeo admittendo, vt possit

Pontificatui renunciare, ſed non alium, deinde eligere; quia renunciato Papatu, non haberet amplius poteſtatem mutandi modum præſcriptum ab alio Papa; admitto tamen vt adhuc Papa exiſtens poſſit alium deſignare, per quam deſignationem ſimul, & alter eligatur, ſed modo iam relato *ſub verſ. ad ſecundam in fine.* Verum iam tunc ipſe deſignatus deſineret eſſe Papa, ita vt electio vnius eſſet renunciatio, & depoſitio alterius, vt nec ſimul tempore eſſent duo ſummi Pontifices; nec daretur tempus, in quo nullus eſſet in tali caſu Pontifex, ſed quando vnus deſineret, alter inciperet: ita Amicus, quem adducit Diana *dict. p. 10. tract. 5. reſ. 3. in fine à verſ. addit.*

QVÆSTIO IX.

An Pontifices poßint titulum, & inſignia Regia Principibus ſaculi de Eccleſia bene meritis conferre, & condonare?

SVMMARIVM.

1 *Pontifex queis poteſtate indirecta, quam habet in temporalibus, inſignia, & titulum Regium condonare Principibus Chriſtianis,* numeris ſequentibus: *Vbi de ratione, & exemplis, contra Doctores relatos,* num. 6.

3 *Pontifex poteſt condecorare Principes laicos benemeritis titulis Regiis temporalibus, non ſpiritualibus.*

4 *Principes plures condecorati à Papa titulo Regio, aut Ducis in diuerſis Prouinciis & Portugalia,* & num. 5.

6 Ioannes Caramuël. *dicens Pontificem titulum ſpiritualem indulgentiarum, &c. concedere, cum creat Reges, Principes de Eccleſia benemerites: improbatur, & alij.*

7 *Principes Catholici ſunt defenſores Eccleſiæ, & ad id conſtituti.*

IIbuit hanc difficultatem in noſtra Rubrica inſerere quaſi non alienam ab electione, vt ex inſcriptione videtur, cum non ſit alius aptus locus in decretalibus Gregor. IX. vbi poſſet tractari præter textum *in cap. nouit. 13. infra de Iudiciis*, Vbi perdicta ibi *à quæſtione 1. & 4.* cum aliis cognoſcitur quanta ſit penès Pontifices authoritas in Reges, & Principes Chriſtianos: Quibus ſuppoſitis nunc reſpondeo Pontifices habere poteſtatem indirectam in temporalibus, vt *in dicto cap. nouit* abundè dixi; & ob id poſſe titulum Regium temporalem Principibus de Eccleſia benemeritis præbere, vt dixit Seraphin. Freytas, *l. de imperio Iuſto Aſiati cap. 6. num. 33.* inde inferens ex eadem poteſtate indirecta poſſe ſummum Pontificem Principibus Catholicis, & benemeritis titulos, & inſignia Regia concedere temporalia, non titulum Regium ſpirituale, vt perperam putat Ioannes Caramuël *in ſuo philippico diſp. 1. lib. 1. art. 7. concluſ. 2.* ita tanquam certum ſupponunt Theologi, inter quos D. Cardinalis Lugo *de Iuſtitia tom. 2. diſp. 36. ſect. 1. num. 4.* Vaſquez *opuſculo de reſtit. cap. 6. §. 1. dub. 1. num. 14. & 15.* Del Caſtillus *de Iuſtitia lib. 2. tract. 20. diſp. 1. dubio 3. num. 68.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſput. 44. dub. 1. num. 8.* Salas *de legib. diſp. 7. ſect. 4. num. 31.* Bzobius *de Romano Pontifice cap. 44.* Schunechenius *in Apologia pro Bellarmino cap. 6. num. 121.* Balthazar Nardius *in expunctionibus ad librum de Papatu cap. 9.* & ex Iuriſtis Maſtrillus *de Magiſtratibus lib. 1. cap. 2. n. 6.* Rudolphinus *tractatu de poteſtate Ducum Italiæ num. 3.* Mathias Stephanus *de Iuriſdictione tom. 2. lib. 3. p. 1. cap. 3. num 66.* Torreblanca *in praxi Iuris ſpiritualis lib. 15. cap. 2. num. 90.* qui alios plures ſic tenentes referunt.

Quod etiam probatur; quia etſi Pontifex ſe- 2
cundùm aliquos non habeat poteſtatem directam, tamen ſecundùm omnes, tam Canoniſtas, quàm Theologos habet poteſtatem indirectam in temporalibus, vt latè dixi *in dicto cap nouit*: qua de cauſa poterit diſponere, vt dictum eſt, iuxta quæ adducunt relati à Diana *p. 1. tract. 2. reſolut. 121.* cum aliis Cæſar Carena *in praxi S. Officij p. 1. tit. 1. num. 67.* ad ſacietatem Solorzan *de Iure Indiarum tom. 1. lib. 2. cap. 22. num. 45.* Bellarmin. *toto tract. de poteſtate Pontificis* cum Schulk. tota apologia in eius fauorem contra Bocer, & præter eos docent Canoniſtæ, Felicianus de Vega, & Balboa *in dict. cap. nouit*, ille *à num. 48.* hic *à num. 4.* Bobadilla *in politica tom. 1. lib. 2. cap. 5.* Pereira *de manu Regia tom. 1. prал. 2. num. 4.* Zeuallos *tract. de cognitione per viam viol. in prologo, num. 9.* Ramirez *de lege Regia §. 2. num. 30.* Morla *in emporio Iuris part. 1. tit. 2. q. 4. num. 9.* Paramo *de origine Inquiſitor. lib. 3. q. 1. opinione 4. per totam*, Anguian. *de legibus lib. 2. controuerſ. 17. per totam.* Et quidem vt obſeruat Schulchenius *in apologia pro Bellarmino cap. 6. folio mihi 273.* multi qui antea Duces erant, & Comites fuerunt poſtea à Pontificibus Reges creati; vt Reges Poloniæ, Bohemiæ, Siciliæ, & alij.

Quare concludunt Diana *p. 10. tract. 6.* longè 3
ingens, & omnino legendus & Antonius de Soſa *in libello contra Caramuël*, cuius titulus eſt *Ioan. Caramuël conuencido, p. 1. num. 7.* impreſſo anno 1642. cuius verba refert idem Diana, vbi deſignans exempla plura poſſe Pontifices condecorare Principes de Eccleſia benemeritos titulis Regiis, non ſpiritualibus, ſed temporalibus; & quod Principes, qui petierunt à Pontificibus, titulum Regium petiiſſe temporalem, non ſpiritualem, vt manifeſtè demonſtrant Tobias Paumeiſter *de iuriſdictione lib. 2. cap. 3. num. 29.* Mathias Stephanus etiam *de Iuriſd. p. 1. lib. 2. cap. 3. num. 17.* Daniel Ottonus *in diſſertatione politico Iuridica de iure publico imperij Romani cap. 11.* Henricus Bocerius *tract. de Regalibus cap. 1. num. 9.* Theodorus Reinkingk *tract. de regimine ſeculari, & Eccleſiaſtico lib. 1. claſſe 2. c. 4. num. 30.* Sixtinus *de Regalibus lib. 1. c. 4. num. 117.* aſſerentes quod cum Pius V. creaſſet Ducem Florentinum in magnum Hetruriæ Ducem, orta fuerit quæſtio, & contentio inter Pontificem, & Maximilianum Imperatorem aſſeuerantem non à Papa, ſed à ſe Regios titulos eſſe petendos, inde inferentes titulum Regium à Pontificibus ſolitum concedi non eſſe ſpiritualem, ſed temporalem, cum alioquin Maximilianus non diceret eius conceſſionem pertinere Imperatori, quorum Verba referens idem Diana à verſ. *Non eſt*, & verſ. *qua omnia*, concludit vt nec tunc Pius V. Oratori Cæſareo in ſui fauorem adduceret exemplum Leonis III. de tranſlatione Imperij à Græcis ad Francos, & Germanos, & ſic etiam probat Pater Odericus *in tom. 13. annalium Eccleſiaſtic.* Vbi anno 1204. *num. 34.* refert Innocent. III. creaſſe Principem Bulgarorum in Regem.

Multiſquè exemplis dicta ſententia confirmatur, 4
ſiquidem Gottifredus Buglio anno 1099. Regis Ieruſalem

Digitized by Google

rusalem titulum, quem gloriosè ab infidelium dominatu, & tyrannide vindicauerat, impetrauit, vt refert. S. Antonius *de excommunic.cap.*72.Martha *de Iurisd.lib.*1.*cap.*26.*num.*33.imò inter Reges nostros Alphonsus Rex VIII. vocatus fuit Hispaniarum Imperator de consensu Innocentij II. anno 1135. vt restatur Mariana *lib.* 10. *Historiæ Hispan.cap.*16. & quòd Henricus 1. ab Alex. III. no 1179. Regiam Lusitaniæ Dignitatem sibi, & successoribus suis impetrauit, vt docent Eduardus Non, & alij *in eius vita.* Baron.*tom.*12.Azor. *institut.mor.tom* 2.*lib.*4.*cap.*34.Acunha Episcopus Portugalense *no chatalogo dos bispos de porto* 2. *p. c.*6. *ad finem*, Pater Anton de Vasconcel *in descriptione Lusitania in princ.n.*4.Vbi refert Alex. de Ploma, & relatus Sosa contra Caramuël refert Innocent. II. anno 1142. Alex. III. anno 1179. & alios posteriores concessisse; ac confirmasse titulum Regium in persona D. Alphonsi Henriquez, & successorum eius, referens Reges legionen. misisse Romam Legatos, vt illud impedirent, & clarè videtur colligi ex verbis bullæ Innocent. II. ibi: *Et Regem Portugaliæ redintegritate honoris, Regnique Dignitate, quæ ad Reges pertinet, & alia loca excellentia tuæ, concedimus, & authoritate Apostolica confirmamus* Et in Alex.Bulla ibi. *Proinde nos attendentes personam tuam prudentia ornatam, Iustitia præditam, atque ad Populi regimen idoneam*, & statim. *Regnum Portugalense cum integritate honoris, Regni Dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon omnia loca, quæ cum auxilio Cælestis gratiæ de Sarracenorum manibus eripueris, in quibus sibi non possunt Christiani Principes circum positi ius vindicare. Excellentia tuæ concedimus, & authoritate Apostolica confirmamus*, & infra, *Decernimus ergo, vt nulli hominum liceat personam tuam, aut hæredum tuorum, vel etiam præfatum Regnum temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare*; Imò & contra eundem Caramuël mordicus etiam scripsit Nicolaus Fernandez de Castro *in Portugal Conuencido p.* 4. *cap.* 2. *sect.*9. in vers. *tuno desgracia el Padre Caramuël*, qui *p.*2. *sect.*1. conatur probare dictum Alphonsum Henriquez ab Alphonso. VII. Rege Leonis, Castellæ, ac Imperatoris totius Hispaniæ, tanquam eius vasallum, & feudatarium Regium titulum peius impetrasse; vt testatur aliam Rodericus Sanctius *Historia p.*1.*cap.*14. quem Rex Castellæ primo Ducem Portugaliæ creauerat; & qui mox volente Rege, titulum Regis assumpsit; quod approbat Horatius Tursellinus *in epitome Historiarum ab orbe condito lib.*8.*in conrado* 4. referens causas, ob quas id obuenit; namque quia idem Alphonsus Dux Lusitaniæ Eboram vrbem Regiam, Vlissiponam, aliaquè Lusitaniæ oppida de Sarracenis recepit: inde cælesti viso, oblatàque Crucifixi specie erectus, & ab exercitu Rex salutatus cum Ismaële, aliisquè Sarracenis Regibus acie conflixit, diuinaque ope Hostem profligauit, & victoriis ingens ab Alphonso Rege Castellæ, cuius beneficiarius erat, Rex Lusitaniæ appellatur; sed hoc non implicat, siquidem vt scribit Diana *dict. tract.*6. *in fine*, potuerit Alphonsus titulum Regium obtinere, & à Rege Leonis, & Castellæ, & simul à Pontifice summo.

5 Item amplius confirmatur cum legamus Gregorium VII. instituisse Demetrium Regem Croatiæ cui misit Sceptrum, Coronam, & Vexillum dono, vt scribit Cardin.Baron. *anno* 1173.*tom.*11. Et vt docet Cromer *lib.*1.*polit.*idem Baron.*tom.*10. *sub anno* 930. Stephanus Vngariæ Princeps *dict. anno.* Legatos ad Pontificem Benedictum VII. misit, vt ab eo Regium nomen acciperet, quod ei datum est Miscela Polonorum Duci flagitanti negatum; nec enim ex alio capite Rex Hispaniæ vocatur Rex Sardiniæ, nisi ex concessione Pontificis facta Iacobo II. Aragoniæ Regi, vt patet ex diplomate Bonifacij VIII. quod etiam patet ex Guiellielmo IV. Rogerij III. filio vtriusque Siciliæ Regi ab Adriano IV. ex Poloniæ Duce in Regem sublimato, vt dicit Cranc. *in Vandalia lib* 8 *cap.*2. & de Iacoldo Regio titulo priuato, & rursus restituto à Ioannne XXII. referunt Bodinus *de Republica lib.*1.*cap.*9.Martha *de Iurisd.dict. p.*1.*cap.*26 qui *dict.p.*1.*cap.*33. sub Verbo *Vmbria*, idem ait de Friderico ex illustri Feltrensium familia in Ducem Vrbini à Sixto. IV. euecto: de Polonorum Principe Miscelao Cromerus refert, quod is Lambertum Archiepiscopum Cracouiensem ad Benedictum VII. Pontificem Romam misit, vt Regium Diadema sibi concederet, Regemquè Polonorum se, & posteros suos esse iuberet, quod etiam scribit Brouius *de Romano Pontifice cap.* 44. imò vt notat Historia Concilij Trid. *lib.* 5. *pag. mihi* 1318.Paul. IV. Hiberniam titulo Regni decorauit, & vt obseruat Odericus *annal.Ecclesiæ dicto tom.*3.*anno* 1254. *num.*27. Innocent. IV. præbuit Russorum Principi Regiam Dignitatem, sicut & Lithuano; & quod olim de Ruberto Guiscardo Normano à Nicolao II. anno1060. Apuliæ, & Calabriæ Duce constituto dicit relatus Martha *dict. cap.*26. *num.*10. & de Duce Ferrariæ à Paulo II. creato refert Tiberius Decian. cum multis *cons.*19. *volum.*3. *num.*114. ante eum Zepol.*constitut.*17.Cardinalis *cons.*2.& Ioannes Baptista de San Seuerino *in l. cunctos populos Cod de summa Trinitate, & fide Catholica.*

Nec bis omnibus obstant Ioachimus Eluten *in sylloge rerum quotidianarum thesi* 8.*in glosa, littera E.* Daniel Ottonius *in disceptatione Iuridico-politica, cap.*11. Henricus Bocerius *tract de Regalibus cap.*1.Iosias Nodlen *in tractatione sinoptica de statu nobilium cap.*2. *num.* 29. quos Comititones potuit habere Ioannes Caramuël *dict. suo Philip disput.*1. *lib* 5.*art.*7. *conclusione* 2. qui loquens de Alphonso Rege iam dicto verbis sequentibus affatus est: *Alphonsus, & reliqui Lusitanorum Reges, quia creati, & electi, confirmati à Pontifice sunt Reges Portugalenses, verùm non temporaliter, sed spiritualiter*; eo quia authoritas Pontificis est spiritualis, & quæ ad spirituale solummodo directè se potest extendere; & sic quod Reges Lusitanorum spiritualiter nihil aliud sit, quàm participare gratias, indulgentias, Iubilea, indulta, & reliquos fauores Ecclesiasticos, qui authoritate Apostolica aliis, qua Regibus concedi possunt, negans etiam non esse liberum cuique Principi, Reges, aut supremos creare Principes, quia nemo potest alteri subditum eximere; & ob id non posse Regem Galliæ eximere Ducem de Lerma ab obedientia, quam debet, & quam fideliter præstitit Hispano Regi, dicens, vt nec Innocentius dictus supra, potuisset Alphonsum Lusitaniæ Ducem titulo Regio insignire, cum ipse Alphonsus esset infans subditus Monarchiæ Legionens. & quod neutri supererat Innocent. *dict.* qua Romaniæ. Rex &c. Quia respódeo tum ex latè adductis contra Caramuël posse Pontificem titulo Regio condecorare Principes sæculares Ecclesiæ benemeritos, vt iure, ratione, 6

&

& exemplis abundè probatum est *à num.* 1. Nec iuuari Caramuël. per relatos scriptores, Ioachimum, Daniel. Boceium & alios relatos cum sint hæretici, vt dicit Diana *dict. p 6. tract. 5. in vers. patet, in fine*, qui in Pontificiam authoritatem hostes sunt iurati.

Imò cum placuerit etiam Christophoro Besoldo
7 *in diserta Politico Iuridica, de Maiestate in genere cap. 3. num. 9.* qui dum esset adhuc hæreticus, & postea feliciter conualuerit ex Lutheranismo ad Ecclesiam dixerit, quod Papa habet potestatem indirectam in temporalibus; à fortiori debemus sine disputatione dicere posse, & Principes, Ecclesiæ benemeritos titulo Regio condecorare, quod fortius patet; quia Principes Catholici sunt defensores Ecclesiæ, & ad id constituti, & necessarij, vt dicit textus *in cap. Princeps 23. q. 5.* Quare optimè concludunt iam pro nobis adducti, & Seraphinus Freytas *dict. cap 6. n. 33. lib. de Imperio Iusto Asiatico*, condecens esse, vt præmissis promeritis à supremo Ecclesiæ Principe condecorentur, &c.

Qvæstio X.

An electio Decurionum, & aliorum in Republica debeat fieri aliqua solemnitate? Et an si suspensa fuerit electio Officialium per controuersiam, & pendente lite annus elabatur, restituti post annum elapsum, nondum facta electione, possint facere eam de Officialibus anni, scilicet sequentis? Et an ab electione Decurionatus aliorumvè officiorum Reipublicæ appellationes, siue excusationes admittantur?

Svmmarivm.

1 *Populus siue Senatus antiquitùs, qualiter conuocabatur, Campana, aut Buccina, & qua solemnitate*, n. 5.

2 *Electio Decurionum facta sine solemni citatione, est nulla*

3 *Curia conuocatur apud nos, per ianitores, apparitores, nuncios, &c.*

4 *Concilium, conuocatione facta, procedit ad electionem Officialium Reipublicæ.*

6 *Electio deuoluitur ad primos, quorum potestas fuit lite suspensa*, n. 7. 8. 9. 10.

10 *Officiales elapso anno, restituuntur ad interesse, etsi non ad officia.*

11 *Depositarius & sequaster non eligunt, si restituatur electus per sententiam*, n. 14. *vbi quid ad beneficia* & n. 15.

12 *Eligere impeditus, lite; non ideo priuatus æstimatur, & de ratione*, n. 13.

15 *Officia Reipublicæ ob litem solent sequestrari, & & depositari tantum pro tempore litis.*

16 *Excusationes admittuntur ab electione Decurionatus causa senectutis, infirmitatis, liberorum, vt* num. 18. 19. & 20. *& aliy* num. 21. & 22.

17 *Decurionatus officium fuit oneribus plenum: Et qua fuerint etiam* n. 23. 24. 25.

19 L. 2. §. numerus, l. in honoribus 8. ff. de Vacatione munerum.

22 *Parentes filios duodecim habentes, habent prærogatiuas, quas sic non tenent tot filios non habentes.*

26 *Decuriones populos vexabant.*

27 *Elector eligens in Decurionem eum, qui habet excusationem, punitur.*

28 *Decuriones huius temporis, qui dicantur? & num excusentur?*

Svppositis pro vera exornatione harum quæstio- 1 num quæ latè dixi *sub hac Rub. in quæst. 7. & in cap. fin. de Iudæis quæst. 3. & 8.* item & *sub cap. quia propter 40. hoc tit.* vbi de Conuocatoria eligentium; respondeo ad primam partem cum Imperatoribus Arcad. & Honor. *in l. nominationum 46. & in l. 2. cod. de Decurionibus lib.* 10. ad electionem faciendam conuocandos esse solemniter Decuriones à Magistratibus, id est vt explicauit Accurs. ad sonum tubæ, vel campanæ hoc more sui sæculi; & quòd apud nos receptum est *in l. 21. tit. 18. p. 2.* quod non multum distat à priscis Romanis apud quos per Buccinas Senatus, aut populus conuocabatur, Propertius *l. 4. eleg. 1.* ibi. *Buccina cogebat priscos ad verba Quirites*, postea per edictum, & illud interdum viua voce, interdum per præconem, aliquando tabella scripta, suspensa vel affixa, vt scribit ex varijs locis Dorleus ad Tacitum *l. 1. annal. pag.* 30. ad illud *Ne edictum quidem*; † sicut 2 quamuis ad ordinarias res, sufficiat citatio consueta, verum ad electiones, & alias causas, quæ magni ponderis sunt, sit necessaria solemnis conuocatio; alias actum esse nullum, & factum eius ratione, Doctores per textum *in l. actuarios 7. cod. de num. & actuarius lib. 10. & in dicta l. nominationum*, per quam Bobadilla *lib. 3. polit. cap. 7. n. 13. & 16.* cum aliis D.D. Franc. de Amaya *ibi num* 5. cum obseruata non sit solemnitas, quæ in prædictis casibus requiritur obseruata *ex l. cum hi §. si Prætor ff. de transaction.* & ob id, D.D. Franc. Salgad. *de Regia protect. 3. p. cap. 8. num. 19.* dixit, vt si nulliter facta sit electio, tanquam nulla, non indigeat appellationis remedio.

Vnde cùm apud nos Curiæ cogantur per ianito- 3 res, apparitores, nuncios, vel prout consuetudine receptum est, Auendan. *in cap. 20. Prætor. lib. 1.* Curia Pisana *lib. 1. cursa, cap. 7. & lib. 2. cap. 5* Bobadilla *dict. lib. 3. cap. 20. n. 14.* vti etiam aduertunt Pyrrus, & Platea *in dict. l. nominationum num. 2.* & plures apud Hermosillam *in l. 15. tit. 5. p. 5. glossa 2. num* 21. & longa consuetudo sit in electionibus custodienda Officialium, vt docent Accurs. per textum ibi *in l. super creandis Cod. de Iure fisci, & in l. Veras Cod. de diuersis officiis, & in l. non tantum 11 in fine ff. decurion. verb. Consuetudo*, Hermosilla supra *n.* 21. Nauarr. *in dict. l. super creandis* † 4 sequitur, vt conuocato prout docet consilio ad nominationem, seu electionem officialium procedatur, eorum scilicet, quorum electio ad eos pertineat prout apud antiquos fuit Magistratuum municipalium Duum-virorum, Decurionum & similium, apud nos in populis, & villis *Alcaldes herdinarios, y dela hermandad, Regidores, Iurados, sindicos y otros Officiales delos Conçejos.* In ciuitatibus verò: quia Decurionatus Officia à Rege donantur, aut conceduntur *se eligen Alcaldes dela hermandad, Procuradores de Cortes, y otros oficios semelantes, que perteneçen à la administraçion publica*, vt in *l. 1. tit. 13. lib. 8. l. 5. tit. 2. lib. 7. recopilat. l. 4. & 5. tit. 7. lib. 6. recopilat. l. 3. §. si decuriones ff. quod cuiusque Vniuersit.* Auiles *in capitibus Prætor. cap. 17. Verbo Eligan. n. 1. & 11.* Bobadilla *dicta lib. 3.*

lib 3.polit.c.8.à n.41.dict.Amaya in dict.l.nominationum n.13. † Vbi à n.10. addit ad solemnitatem requiri, vt fiat authoritate publica Magistratus,cui competit tale ius, & quod conuocatio fiat in Curia, & quod electio fiat tempore consueto, multis comprobans, vt iuuare poteris ex solemnibus,quæ in dicto cap.quia propter, adduxi pro electione Canonica facienda; notatque ibi n.14.quòd Præsides ordinibus remittebant electionem suorum officialium, & quem crearent Magistratum, aut Decurionem,iuxta l.1.§.solent.3.quando appell.sit.

6 Ad secundam quæstionis partem An si suspensa fuerit electio, &c. breuiter respondeo, vt debeat electio deuolui ad eos,qui prius elegerunt; eo quòd electio, quæ non sortitur effectum consummatum, non tollit eligenti ius iterum eligendi; cap. si electio 26. cap. compromissarius 37. hoc tit. lib. 6. Oldradus cons. 57. de concessione prebendæ n. 1. cum multis Gonzalez in reg 8. Cancellaria glossa 45. ex n.6. Stephanus Gratianus discept.forens.tom.1. cap.58. à num.5.surdus omnino Videndus cons.264. num.29. vol.2. Fontanel. tom. 1. de pactis nupt. clausula 4.
7 glossa 10.n.49. † Cùm non possit dici electio, quæ non habuit effectum, quia illo remoto, remouetur nomen, & species, vt dixerunt Bald.in l. alienationes ff.familia erciscundæ, Gratianus suprà n.2.
8 † Tum quia cum primus actus non obtinuerit suum effectum iuxta intentionem agentis, debet iterum fieri,l.qui per salutem 33.ff.de iureiur. l. de die 8.§.si seruus, l.si arbitrio.10.in fine ff. qui satisdare cogantur, Tiraquel.in l.boues §.hoc sermone,limit.2.n.1.& 20.& limit. 6. n.6. post glossam Verbo Reiterari in cap.Daibertum.24.1.q.9.

9 Item in Iudice, qui licèt nulliter declarauit; non tamen propterea priuatur facultate iterum iudicandi, vt tradunt Menochius de arbitr.q.67. n.2. Pereyra de nominat.amphyteus. tom.3. cap.5. à n.8. Fontanella suprà à n.58.

10 Et in terminis facit, nàm quamuis Officiales obtineant post annum elapsum, licèt ad officia non restituantur, restituuntur tamen ad interesse ex l.si vsusfructus mihi in triennium 6. ff. de vsufructu legato; & sic ad nouum electionem celebrandam restitui videantur; debent inquam qui obtinuerunt gaudere subrogatione temporis præsentis in locum præteriti: argum.l.cessare.15. ff. de publicanis. Arectinus in l.si ita stipulatus essem n.2.& 4.ff.de verb. obligation. Franchis deci.419.n.4 D.Alaya in dict.l. nominationum; alia adducens dict.n.36.dicens per sententiam in officio existentes remotos existere,& sic non esse in statu de nouo eligendi, cum tempus expirauerit, in quo poterant manentes in officio eligere: argumento textus in l. epistola 52. §.fin.ff. de pactis l.Imperator ff.de postulando cum adductis à Romano cons.6.à n.6a.

11 Et confirmatur, quia si contingat v.g.dubitari si annullata sit electio, an nihilominus debeant eligere, qui nulliter elegerunt; an verò depositarij, qui in sequestrum habuerunt officium, pendente lite, & docent Auendan. in capitibus Prætor. dicto cap.19 à n.22.vers.de nouo,Bobadilla dicto lib.3. polit.cap.8.n.46.Cabed.decis.84. n.14.p.2. Caldas de potest eligendi 3.p.cap.5.n.8.Fontanella tom.1.de pactis nupt.claus.4.glossa 10.p.1.ex n.41. Losæus de iure Vniuers.1.p.cap.34.n.108. Amaya suprà n.38. dicens sæpius in Granatensi Senatu vidisse pronunciatum in fauorem eorum, qui nulliter elegerant, cum non ex eo, quò nulliter fecerint perdiderint ius eligendi; siquidem ad id iure proprio admittantur, non alieno, ipse latè agit Amaya, & retinet à n. 42. satisfaciens à n.48. contrariis, quibus plures Doctores pro depositario, seu sequæstro respondent: de quo magis ex proposito ago infra in cap.ex litteris de iure patronat.

Nec obstat dicere in proposito nostri dubij, 12
quòd si transitus est annus, iam non poterit ille, qui sententia obtinuit, restitutionem eligere; quia respondeo exclusum non esse; eo quod tantum fuerit impeditus vti durante litigio, & ob id adhuc restitutus possit progredi ad nominationem, & electionem successoris, cum impedito non currat tempus per textum in lib 1. § fin. ff. de annali except. cum vulgatis: quæ adducit Barbosa in axiom.verb. tempus num. 116. & per alia multa, quæ de impedito adduxi in c.8. & 10. de præscript. præcipuè quia cùm non sit electus successor, rectè poterit, saltem quoad electionem officium exercere; sicut qui spectat successorem retinet officium, vsque ad aduentum eius ex l.meminisse ff de officio eius, cum notatis ibi à Bart.& aliis, Auiles in cap. Prætor c.5. n.6.Bobadilla l.1. polit. c.2 n.23.Mastrillus de Magistrat.lib 1.cap 23.n.77. Amaya in dicta l.nomina-
tionum cod. de Decurion. n.37. † Vbi dicit alias se- 13
qui absurdum, quòd non esset in populo, qui posset eligere Officiales anni sequentis; siquidem per declarationem sententiæ primo nominati rectè electi iudicantur;& qui in officio interim suppositi,desierint esse in eo, & consequenter, vt eligere non potuerint,cum iam nullum ius habeant ex doctrina Cabedi dicta decis.84.n.5.p.2.

Et licet de sequæstro, vt possit eligere ad bene- 14
ficia, & officia, multi existiment ex regula cap. examinata, cap fin. de Iudiciis, & cap, ex litteris, cap. Consultationibus de iure patronat. vbi vberius explenabo; adhuc, quia regulariter depositarius, & sequæster sua possessione, possessorem nō priuat, vt docent plures apud Barbosam in cap. 1. de sequestr. poss.num.5. vbi Sahagun. num.18. Menoch. de retinend. rem. 3. à num. 86. Ludouic. decis. 9. num. 2. Gratianus tom. 1. discept. cap. 114. num. 12. Riccius collect. 1645. p. 2. vtaturque Iure alieno, & non suo, iuxta Cabed. dict.decis. 84. n.14. & concedatur sequæstro vsus, dum lis pendet ad tempus, scilicet limitatum, sequitur, vt debeat limitatum producere effectum, iuxta vulgarem regulam textus in l.in agris 21.ff.de acquirend.rerum dominio, Gonzalez in proœm.d. reg.8. Cancel. §.7. n.59 & sic non posse depositarios eligere cum alias trascenderent, & vsurparent officium proprietariorum; siquidem iam lite finita, sequæstrum expirauerit, cum iuxta decretum Cancellariarum, vsque ad illud tantum tempus deposita sint ea sæcularia officia, argumento textus in l. in honeraris 53. vers. sed cum rescissa ff.de obligation. & action. dicta l.epistola 52.§.fin.ff. de pactis; quia lapsus temporis excludit à beneficio, quod ad tempus fuit concessum; argumento textus in l. imperator ff.de postulando Rom. Cons. n.64. & traditis à Costa de retrotract. cap. 9. casu 17. cum Beltraminio ad Ludouis. decis.9. & Riccio resol. 415. in fine, Bobadilla lib.3.cap.8.n.57. D. Amaya in dicta l.nominationum à num.45.dicens tunc iam celebrandam esse electionem ab iis,qui prius eam fece-
runt.† Cum pendente lite, non videantur posses- 15
sionem perdidisse, quoad hanc causam, ex clausula (nempe) præseruatiua, qua vti solent Cancellariæ, vt sequestrentur officia sine præiudicio electorum; quod secus erit in vero possessore, à quo distat sequæster: sic intelligendus Bald. in dicta l. alienationes ff.famil erciscundæ, explicat cum infinitis

Digitized by Google

nitis idem Amaya *ex num.48. & a num.51. & 54.* quæ de sequæstro ad ius patronatus comminiscuntur Doctores per text. *in dict.cap. ex litteris, dict. cap.consu'tationibus de Iure patronat.* quo pacto de vero possessore intelligit Amaya *a num.19.* textum *in dict.cap fin.de Iudic.* De cuius intellectu dixi late *in eodem textu.*

16 Ad tertiam quæstionis partem, an appellationes, siue excusationes admittantur ab electiooe Decurionatus, aliorumve officiorum Reipublicæ: & quatenus spectat ad appellationem respondebis per dicta infrà *in dict.cap fin de Iudiciis q fin. vers ad secundam*: Quatenus ad aliam partem de se excusando electus, breuiter respondeo, quod etsi multa priuilegia concederentur Decurionibus, vt in multis Iuris antiqui,& ff. parnbus conspiciuntur, & commemorantur à Panciol. *de Magistratibus municipalibus, cap.6* Fornerio *lib.1. Selection c.12.* Gothofred. *in Rub.cod.de Decurion. l. 10.* Pater Bulger. *lib.7 semestr. cap.6* & honorem, & Dignitates Decuriones dicantur habere, *l.1. & 1. d. tit. & l.2.§.fin ff.eodem*, cum adductis à Bobadilla *dicto lib.1.polit.cap.8.n.19.* Azeuedo *in Curia Pisana lib.3.c.5.* post plateam *in l.1.dict.tit. cod. de De-*
17 *curion.* in cuius Rubrica notat D. Amaya .14. † sed quia id officium Decurionatus, fuit etiam oneribus plenum, vt Albo Decurionum non nisi inuito adscriberentur, vt constat ex Synesio *e.93.* quia vt notat Cassiodor *lib.9. epist.2. Quidquid eis honoris causa delegabitur ad iniuriam potius videatur esse perductum* ad subeundum munus hoc solebant cogi, cum se occultarent, *l.ex omnibus 31.d. tit.cod de Decurion.* & extrahebantur, etiam si priuilegio domus Augustæ sese defenderent, *l.curiales 39.dict tit* & perseuerare cogebantur in eo munere semper; & ita erant Curiæ adscripti, sic vt eam deserere nequirent, *l.omnes 50.l si quis 55.d. tit.* intantum, vt si aliquis qualibet fraude Curiæ sese subtraheret, bonis priuaretur, *l. quamuis 51. dict tit.* ideo plures excusationes, attento eorum nimio labore in Iure fuerunt propositæ, quibus qui eligebatur liberari posset à nominatione.

18 Et harum vna est si electus habuerit septuagesimum ætatis annum, vel quinquaginta annis maior fuerit, *l.fin.cod. qui ætate, vel professi se excus.* quia is senex dicitur, vt scribunt Menoch. *de arbitrar. iis casu 59.* Gratianus *disc.ept.forens.tom.2.cap.328.* D. Amaya *in dict.l.2.& l.36.à n.55.* Vbi de honoribus senibus debitis tradit etiam ex antiquitate, vbi *n.58.* quod senectus præbet iustam causam resignandi Episcopatum *ex cap. 1. cap. nisi cum pridem. vers. alia verò de renunciatione*, vbi scripsi, & de aliis *in cap.quoniam frequenter, vt lite non contest.* de quo, & de aliis videndi Gratianus *sup.ex n.2.* Nouar. *in l.fin.cod de Tyronibus lib 10.ex n.3.* Zenedus *cum aliis in collect.9.ad decretum n.5.* Cabedus *decis.84.* & alij.

19 Nec obstat textus *in l.2. §. numerus, & in l. in honoribus 3.ff de vacat.muner.* Vbi septuaginta anni non tribuunt vacationem à muneribus delatis; quia respondeo cum Cuiacio *lib.1.respons. Papin.in dict. l.8.* & Amaya *in dicta l. nominationum à num. 59.* Septuaginta annorum numerum excusare à muneribus personalibus, vt in dictis Iuribus, *l. manifesti infra qui ætate*; sed si iam electi sint, & tales honores habeant annexa aliqua munera, quæ ea necessariò sequuntur, non ideo excusationem habere dicunt, veluti si aliquis Decurio creatus sit,& deinde Septuagenarius, Duū-vir creatur, iuxta *l. honores 7. §. hi qui ff. de Decurion.* non habebit excusationem; eo quod Duum-viratus cohæret muneri Decurionatus, sicut etiam non potetit Decurio, quantumvis senior iam esset se excusare ab aliis muneribus, quæ honoribus adhærent, veluti æditione muneris, *l. circensium dict. tit. cod. de Decurion.*, *legatione, vel sacerdotio, dict. l. honoribus, l. 1. cod. de periculo successor*, quæ Dignitas Patrimonij erogationem continebat, vt testatur Pancirol. *in not. Imper. Orient. cap. 105.* quemadmodum non excusabitur, si superueniat grauis ætas ei, qui munus iam susceperat: sequitur dict. Amaya rectè loquens supra, *num. 60. & a num.61. & 63.* vbi *ex l. 3. eodem, & toto tit cod. lib. 10. de his, qui sponte publ. l. non distinguemus 32. §. Sacerdotio ff. de arbitris* ait annosum, id est habentem 55. annos non se excusare, etsi senex dicatur, quando excusare se noluit, sed sponte Decurionatum suscepit. Quæ omnia magis explicare poteris, si recurras ad infra dicta *in cap.1. de ætate & qualit. ordin. quæst.2. vers. ad secundam.* vbi expendo qualiter infans possit habere Decurionatum? Et de ætate ad illum requisita.

Item excusantur à Decurionatu qui morbo sunt 20
affecti, & afflicti, vt *toto tit. cod. qui morbo lib. 10.* veluti si vtroque oculo careat, *l. 1. illo tit. l. infamia 8. l. a muneribus 13. cod de Decurion.*
† Item muti, & surdi, & perpetuo morbo la- 21
borantes, qui podraga affligitur; itavt rebus suis interesse nequeat: *l qui morbo* Bobadilla *lib.2.polit. cap.21.n.234.* Anton.Faber *in Papin an tit.24.princip.1.illat.4.§.de excusat.ob Valetudinem.* Cabedus *decis.84.num.35.* Mastrillus *lib.1. de Magistr. c.30. num.93.& lib.2.cap 10.* Giurba *cons.8. num.13.* & alij.

Item excusabitur Pater liberorum 12. *l. si quis* 22
Decurio.24.cod.de decurion. Vt introductum fuit *ex l. Iulia, & Papia*, quæ matrimoniorum frequentationi, & liberorum procreationi præmiis, & pœnis prouidit: de quo leges qualiter intelligatur D.D. Francisc. de Amaya *in dicta lib. 2. & 36. à n.65.ad 68.* ex multis colligens etiam prærogatiuas, quas habent isti parentes respectu aliorum tot filios non habentium: Qui & *n.69.* recenset casus, in quibus se excusantes non admittuntur, veluti si aliquis se excusaret, quod litteras nesciret, *l. expertes.6.d. tit.cod.de Decurion.* quia in decurionatu magis spectatæ sunt olim facultates, quàm scientia litterarum, cum ad munera potiores, & locupletiores electi sint; & quia non tam vices, quàm vires attenderentur per *l.ad subeunda 45. cod.de Decurion. l. honor. 14. in princip. ff. de muner. & honor. l. honores 7. in princ. dict tit. de Decurion.* Addit etiam *num. 70.* quod infamis non potest esse Decurio: & de vtroque casu, alia plura tradit cum Bobadilla, Auiles, Cabedo Gothofredo, Valenzuela, Platea, Fabro, Osuualdo, & aliis.

Desiderabis scire quæ, & qualia fuerint onera 23
grauia Decurionatus, vt sic legitima sit excusatio ab honere, quod alias ex Decurionatu stat in habentibus eam dignitatem. Ad quod breuiter respondeo onera Decurionum fuisse tractare omnia Ciuitatis munera, pecuniam publicam exigere, & de ea rationes reddere, annonam curare, opera publica tueri, locare, omnequè in vniuersum, quod Ciuitatis administrationem respiceret peragere, *l 1. §. . l decuriones. 5.ff.de administr.rerum ad Ciuit. l. libertus 17.§.exigendi 7.l non debere 8. ff ad municipal.* Panzirola *de Magistr. cap.4.* Bullengar. *dict. lib.7. semestr. cap 5.* Brison, & alij, quos sequitur Amaya *in dicta Rub. de Decurion. num. 17.* Vbi

n.18.

Digitized by Google

num. 18. quod plerumque pertinebat ad eorum curam, Ludi Circenses *l. Circensium* 20. *cod. de Decurion. l.* 1. *cod. de spectaculis*, cursus publici exhibitio, *l. publici* 14. *cod. de cursu publico*, quod laboriosum, & sumptibus plenum, cum equos publicos alere, & curare, pabula conferre, stabulaquè attendere, reficere, extruere, ipsosquè equos emere tenerentur, vt patet *ex l.* 2. *l. in omnibus, l. comperimus* 9. *cod. de cursu publico cum alijs.*

24 Imò tantis incommodis, damnis, & oneribus erant Decuriones obnoxij, vt pœnæ loco Christiani ab impijs Principibus, curiis fuerint addicti, vt testatur Cassiodor. *libro* 1. *Histor. tripart. capite* 9. & *libro* 6. *capite* 7. Brissonius *libro* 4. *antiquit. capite* 13. Gothofredus *in l. nequis* 38. *cod. de Decurion.* dum prohibet ipsa lex, ne pœnæ causa fiant Decuriones: & in tantum etiam onerabantur, vt qui sine prole decederet, quartam partem bonorum Curiæ derelinqueret, *ex l.* 1. & *toto titulo, cod. quando, & quibus quarta pars*: Quam ob causam multi Curiis se subtrahebant varios quærentes modos refugiendi patrias deserebant, vt *in l. in omnibus* 31. & 41. *l. omnes* 50. *dict. titulo, cod. de Decurion.* vt eleganter demonstrant verba nouellæ Maioriani Decurialibus, ibi: *Curiales neruos esse Reipublicæ, ac viscera Ciuitatum nullus ignorat, quorum cætum rectè appellauit antiquitas, minorem Senatum huc redegit antiquitas Iudicum exactorum plectenda venalitas, vt multi patrias deserentes natalium splendore neglecto, occultas latebras, & habitationem elegerint Iuris alieni: itaque factum est, vt vrbibus ordines deperirent.*

25 Et mirandum maximè quòd multis nuptiis abstinebant, ne liberos Curiæ obnoxios relinquerent, vt legitur apud Iustinianum *tob.* 38. *auth. de Decurion. in princip.* §. 1. ex quibus interdum se excusabant, vt dictum est, ætate, *l.* 3. *l.* 10. & 13. vel imperitia litterarum, *l.* 6. vel amissione oculorum, *l.* 8. aut alio morbo, *l.* 43. aut causa Reipublicæ, aut militia, *l.* 16. 17. & 27. aut impetratione subreptitia rescripti Principis, *l.* 19. & 37. aut Domus Augustæ, *l.* 39. aut filiorum numero, *l. si quis* 24. *cod. de Decurion.* aut in Domum potentis sese recipiebant, *l.* 50. *cod. theodos. eodem*; & ita fugiebant Curias, vt manuum inectione ad eas reuocarentur, *l. generali* 54. ibi Donel. *lib.* 2. *comment. cap.* 21. D. Amaya *in Rubrica cod.*

26 *de Decurion.* vbi *num.* 21. tradit alia videnda. † Et *num.* 22. cum Cujacio *ibi*, & *lib.* 9. *quæstion. Papin. in l.* 3. § *fin. ff. de pollic.* ait vt quemadmodum Decuriones vexarentur, ipsi etiam vexarent populos exactionibus, & aliis modis; itavt pestes populorum fuerint; quemadmodum deplorat Saluianus *libro* 5. de vero Dei iudicio: & ob eam causam abroga as esse omnes Curias Leonis *constit.* 46. & 47. indequè in Basiliorum libris hunc titulum non inueniri.

27 Quare optime Donellus *libro* 26. *comment. capite* 3. vbi Osuvald. *littera E.* Cabed. *dicta decisione* 64. *numero* 27. & 34. Auiles *in cap. Prætor. verb. aliam numero* 10. quem corruptè allegat Fontanella *de pactis nupt. clausula* 4. *glossa* 10. *numero* 128. Pichardus *in Rubrica de pæn. temerè litigant, a numero* 4. & *in* §. *hac autem omnia eodem*, & alij per textum *in l. vnica cod. de sumptuum recuper. l.* 1. §. *qui excusatione ff. de vacatione muner. l. cum quem* 79. *ff. de iudiciis, l.* 4. *cod. de fructuum, & litium expensis*, docent quod si nominator, seu elector indebite in Decurionem aliquem nominauerit, qui excusationem haberet, & ab iniusta electione appellauerit, in omnes liis sumptus veniret condemnandus, ne dolus, & malitia sua impunita remuneret.

Breuiter notabis pro complemento, quod in 28 locum dictorum Decurionum, & Curiarum successit apud nos in quolibet populo ordo regentium, qui in nostro idiomate dicuntur *Regidores, veinte y quatros, Iurados*, qui repræsentant totum populum, seu Ciuitatem; itavt quidquid ab illis fit factum, à toto populo factum videatur; qui etiam cum in populo constituuntur, à Principe creantur, vel honoris, vel beneficij, vel venditionis causa *l.* 1. & *toto tit.* 3. *lib.* 7 *recopilat.* imò & illa iam concessa officia per renunciationem eorum qui ea obtinuerunt apud Principem factam aliis conceduntur, plerumque pretio interueniente, *titulo* 4. *libro* 7. *recopilat.* de quo conqueritur Tellus Fernandez *in libro* 26. *Tauri a numero* 9. varia incommoda narrans inde prouenientia; quæ quidem officia in aliis populis annuatim eliguntur, vt dixi *in dicto cap. fin. de iudiciis quæstione* 3 & 8. sed quia isti multa priuilegia honoris habent, paruoquè onere, vt recensent Conasius *lib.* 5. *miscellan. cap.* 24. credo non sic excusari, vt Decuriones antiqui: & patet in familiaribus sancti officij, quorum excusationem non admittimus ab his officiis & aliis honoris.

QVÆSTIO XI.

An Decuriones populorum possint iterum eligere eosdem officiales, qui in eodem fuerunt? Et an anno finito possit aliquis denuo vocari, vel compelli seruire in eodem officio Iurisdictionis? Et an abesse possit aliqua iusta causa, quare in annis continuetur vnius persona electio? Et an Plebei possint eligi ad officia nobilium? Vbi qua vocatio vulgo Hueco *admittatur, & olim contingeret?*

SVMMARIVM.

1 *Officialis si nullus de Republica reluctetur, potest continuare officium suum* num. 2. *fallit* num. 3. & à num. 5.

3 *Magistratus nequit officium continuare; alias aderit ambitio* num. 4. & 5.

5 *Officiales non habentes Iurisdictionem, possunt in officiis continuare.*

6 *Filij Officialium nequeunt officia Iurisdictionalia Patris continuare, nec Patres officia filiorum hic* & numero 7. & numero 10. *vbi intelligitur de filio in potestate constituto.*

8 *Officiales Reipublica debent mutari, ne veluti in Tyrannidem exeant vexando subditos, & aliis negetur præmium honoris.*

21 *Fratres non expelluntur à Continuatione officiorum Republica ; etsi bona indiuisa habeant*, n.13.

12 *Munerum Ciuilium causa respicit singulas personas separatim.*

14 *Officialis probatissimus poterit assumi ad alios annos*, & n.19.

15 *Officiorum Republica iteratio fit aliquoties voluntarie*, n.16.17.& 18.

16 L.sponte 17.ff.de muneribus.

17 *Sacerdotes cur continuent in officio? Et de quibus intelligatur?* n.18.

18 *Sacerdotium vocatur munus patrimoniale. Et quare.*

19 *Nobiles vulgò* hydalgui *vacationem praestant ab officiis Iurisdictionis, si sint eiusdem familia. Et quare;* n.20.

21 *Officij Iurisdictionalis fit sequestrum in Pleboia pro anno, in quo datur vacatio fidelis*, num. 22. & 23. *vbi de praxi Cancellariarum.*

22 *Decurionatus officia queunt continuari in Republica per easdem personas*, n.29.

24 *Iudex ordinarius loci vulgò* Alcade ordinario, *reeligi nequit, nisi anno, aut biennio transacto.*

25 *Legatus, vt reeligatur, debet esse transactum biennium.*

26 *Vacatio à muneribus publicis olim erat quinquennalis, seu triennalis*, numero 27. & 28.

27 *Praescriptio quinquennalis vocatur, qua datur ad repetendum honorem.*

28 *Ciuis duarum Ciuitatum, aut oppidorum, queit sine vacatione temporis esse Iudex anno vno in vna ciuitate, & anno proximè sequenti in alia.*

29 *Continuatio officiorum Reipublica permissa erat aliquoties olim in praemiu n gratiarum actionis.*

30 *Magistratus delinquens diuersis poenis affligebatur.*

31 *Officia duo modici redditus possunt ab vno exerceri simul.*

32 *Inhabiles, & viles, habita poenuria hominum, possunt eligi ad officia publica.*

1 AD primam quaestionis partem, & videtur affirmandum per verba *Nouella* 15. *de defensoribus Ciuitatum*, vbi Iustinianus in verbis ibi, *Nisi cuncta Ciuitas reluctante nullo elegerit eum*: ex quibus relati à Bobadilla *lib.3. in polit. cap.8. num.60. & 61.* Gratian. *discept. forens. cap.184. à num.16.* Azeued. *in l.4. tit.5. lib.5. recopil.* Vincent. de Anna, *allegatione* 15. Paschalius *de viribus Patria potest. pagina 4. cap.10. num.6.* docent officialem nullo de Ciuitate reluctante, posse continuare officium suum; quia licèt dicatur fieri ab omnibus, quod fit à maiori parte; *ex l.quod maior ff. ad municipal.* hoc procedit, quoties statutum,
2 vel decretum Ciuitatis est secundùm legem. † Sed quando est contra legem, tunc est necessarium, vt omnium consensus concurrat sine aliqua contradictione; itavt si vnus tantum de Ciuitate contradicat, licèt omnes alij consentiant, non possit fieri continuatio officij.

3 Sed reuera in officiis Magistratus, Duum-viratus, aut aliis Iurisdictionalibus non admittendum, existimo dicendum; quia in istis laboret admodum honoris ambitio cum teste D. Ambrosio *lib.4. in Lucam*, ad illud: *& eduxit illum Diabolus*, hoc ipso pernitiosior est ambitio, quod blanda quaedam est Consilia tricula Dignitatum, & saepè quos vitia nulla deflectunt, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia subuertere facit ambitio criminosos. Sunt enim plures (vt ait Lactantius *l.8. in principio*) qui ardore dominandi, & potentiae cupidine inflammati omne studium suum ad hunores capessendos contulerunt; eo quod ea cupido cunctis affectibus flagrantior sit, vt Tacitus dixit *lib.5. annalium.*

Et confirmatur per *leg.1. in fine, tit.13. lib.8. recopilat.* vbi ex indulgentia particulari Principis permittitur in officialibus fraternitatis vulgò *Alcaldes de la Hermandad*, vt possint iterum eligi sic ex verbis hic *y queremos, y permitimos, que pasado el dicho año de sus Alcaydias, puedan otra vez ser nombrados.* Et sic infert D.Francisc. de Amaya *in l. 3. cod. de muner. & honorib. lib 10. num.22.* per casum dictae Legis Regiae specialem, & exceptum firmari regulam in contrarium, nempe vt in aliis officialibus id non permittatur; imò prohibeatur; siquidem cautum saepius reperiatur in pluribus Regiis Diplomatibus, vt minimè semel officialis effectus, iterum eligatur, nisi transacto illomet tempore, constituto in dictis diplomatibus, quod aliquoties est duorum, aliquoties trium annorum. Alia expendit Amaya *num. 23. 24. & 25.* pro intellectu dictae leg. 1. contra alium intellectum Azeuedi: & facit pro hac sententia *l. 12. titul. 5. lib. 3. recopilat.* vbi disponitur, vt omnes Iudices antequam praestent Syndicatum, non possiot ad alia officia assumi, cum tamen dicti Iudices fraternitatis iterum possint. 4

Tamen quia solent Doctores promiscuè loqui de omnibus officiis, etiam oeconomi, siue Syndici, & aliorum non habentium Iurisdictionem, primam tenentes sententiam, alij secundam, dico pro secunda sententia esse respondendum; quatenus ad Iudices, siue Magistratus spectat publicum officium exercentes authoritate, & vtilitate, vt est Decurionatus; non sic de munere publico, authoritate tantùm, non vtilitate, quale est tutela, & Cura; quia qui tutor est, non excusatur à tutela, nisi propter tria onera tutelarum, & alias causas, de quibus *in titulo ff. de excusat. tutor. & inst. l. 1. aquè, l. muneribus 18. §. 1. ff. de muneribus*, Antonius Faber *in Iurisprud. titulo 24. princip.1. illat. 2. de excusat. tutor. pagina* 1098. Donellus *libro 3. comment. capit.9. & 16.* Osuvald. *littera A.* Cujacius *in l.2. ad finem de excusat. tutorum*: Sic in officiis oeconomi, Syndici, aut Procuratoris Generalis, Amaya vbi supra *in dicta l. 3. sub numero* 21. ex sententia Bobadillae; quia isti vocantur Reipublicae defensores. 5

Ad secundam quaestionis partem ex dictis respondendum est in officiis Iurisdictionis non esse permittendam continuationem illius, qui munus finiuit, nec ad illam compellendum; imò nec respectu filiorum eius, quos habet in potestate, & è contra, & patet prima pars *ex l. honor. 14. §. gerendorum, ff. de muneribus, & honoribus, dicta l. Diuus 12. ff. ad municip. l. legato 12. ff de vacat. muner. l. filio ff. delegation. l nemo 5. cum sequents cod. de assessoribus l. vnica ad leg. Iuliam de ambitu, l.2. & 3. cod. de munerib. & honorib. lib. 10. l. neminem 4. cod. de suscept. dict.* 6

dict. lib. l. nulli 10. dict. lib. 10. de numerariis, docent Cujacius lib. 1. quæstion. Pauli in dicta l. Diuus, Tyraquel. in l. si vnquam in præfat. num.23. Gratian. tom.1.° discept. forens. cap. 184. per totum. Mastrillus plures adducens lib.1. de Magist. cap 23. & in prædictis locis, & iuribus alij Doctores ordinarij, & in l. locatio.9 §. reliquatores ff. de publican.

7 Secunda pars de filio respectu Patris, vel è contra probant Tyraquel. supra Paschalius de viribus patriæ potest. in proœmio, Cujacius in l. quod dicitur 130. ff. de verb. obligat. sub lib. 5. quæstion. Paul. Donellus in l. stipulatio ista 49. §. alteri n.26 eodem tit. Pichardus in §. 3. inst. de inutilib. isti, & alij, & D. Franc. de Amaya in dicta l. 2. & 3. cod. de muner. num. 2. per eam rationem; quia Pater, & filius pro vna persona reputantur ex l. fin. cod. de impuberib. l. cum summus 22. cod. de agricolis l 10. & vna vox, §. ei vero inst. de inutilibus, non oportet, quòd in vna Domo hæc continuatio honorum fiat; & quia vt ait Tertullian. de habit. muliebr. ad fin. Concupiscentia apud animum ambiente nascitur ad gloria votum: Etenim continuatio inter istas sic coniunctas personas, vel de eadem vna persona ad seipsam paret inconuenientia grauia, ea nempe, quæ verbis disertis explicat textus in dict. l. neminem cod. de susceptor.

8 Debent ergo mutari, ne veluti in tyrannidem exiret auctaquè, firmataquè diuturnitate temporis potestas, quo publica libertas minueretur; item etiam; quia iniuria afficerentur cæteri ciues, si vnus tantùm ad regimen sufficiens videretur in to-
9 ta Ciuitate, † esseтquè iniustum, vt præmio, & honores perpetuò durarent in vno, nam ad virtutem minimè accederentur, cum virtus marcescat, honoribus sublatis, & præmiis: Quis enim (ait Cassiodorus) virtutem amplectitur ipsam præmia si tollas? Et diutina potestate vnus insolesceret, & multorum profectus deperirent; conferunt quæ tradunt Mastrillus dict. lib 1. cap.23. de Magist. ex num.4. Gratianus dict. cap.184. num.1. Paschalius de viribus patriæ potest.4.p.x.10. à n.2.

10 Quare si Pater v. g. Duum-viratum functus sit, sequenti anno, filius non eligetur, nec è contra Pater, finito anno filij; quod dicit accipiendum de filio in potestate, D. Franc. de Amaya in dict. l. 2. & 3. cod. de muner. sub num. 2. cum Accursio, & Platea ibi, & Cujacio vbi supra; quia ita indicare videtur l.1. ibi, in eadem Domo; & quia, vt ait Consultus in l. pronunciatio 195. §. familiæ, vers. Pater autem, ff. de verb. significat. §. sui inst. de hæred. qualit. ibi: Quia Domestici hæredes sunt, Domum vocant Consulti, & DD. plures personas vnius Patris familias potestati subiectas, & probant textus in l.1. & 3. cod. de filiis famil. l.10. & faciunt quæ notant Cujacius in l.2. vers. nunc transeamus ff. de excusat. tutor. Tyraquel. in dicta l. si vnquam in præf. n.22. & Gothofred. in l.4. §. fin. ff. de excusat. tut.

11 Vnde dubium potest esse an hæc officia inter fratres continuari possint? in quo articulo responderi potest ipsum, quod inter Patrem, & filium in patria potestate durantes; quia vt constat ex verbis dicta leg.3. cod. de munerib. & honorib. lib.10. ibi: Interualla temporum, quæ in vnius persona locum habent, fratribus minimè prodesse frequenter constitutum est (licèt communia possideant bona.) Verùm si rectè animaduertas contrarium probant relata verba; cum etsi fratres haberent indiuisa bona; non inde sequi quod munera ciuilia debeant esse diuisa inter fratres ex l. licet 7. cod. de Decurion. lib.10. in verbis, ibi: Licet indiuisa bona fratres habeant nihilominus singuli suo nomine Ciuilibus tenentur muneribus, non enim efficere possunt sua conuentione, vt quis immunitatem habeat, l. origine 4. cum sequent. ad municip. & cum Bart. & aliis, Platea in dicta l.3. † ex ea ratione, nam causa 12
Ciuilium munerum singulas personas respicit separatim, vt quilibet suo nomine teneatur: & sic in Ciuilibus muneribus communionem non dari, cum sit persona vnius fratris à persona alterius diuersa, & inde debeat quoque esse causa munerum diuersa quam non potuit confundere bonorum indiuisio, quæ nihil habet commune cum ipsis muneribus, vt rectè probat Iurisconsultus in l. cum duobus 52. §. si fratres 6. alias l.53. ff. pro socio, vbi si fratres hæreditatem paternam inter se non diuiserint, sed retinuerint, hac mente, vt damnum, & emolumentum in commune sentirent, inter eos non communicari quidquid aliunde fuerit quæsitum; quemadmodum, quod quis eorum amiserit ex bonis propriis communi hæreditati non reputari, l. ex parte 39. §. filius ff. famil. erciscundæ, rectè, & eruditè alia cumulans, & satisfaciens contrariis, D. Franc. de Amaya in dicta l.2. & 3. cod. de muner. à num 26. ad 30. legendus: Vbi de nonnullis casibus, non multum ad propositum, de quo agimus concernentibus.

Ad tertiam quæstionis partem, an causa iusta 13
subesse possit, vt in eadem persona officium continuetur? Et respondeo accidere posse, vel ex causa necessaria, vel voluntaria, & ex necessaria; veluti si idonei non reperiantur ad officia exercenda ex l. 2. in fine, cod. qui ætate, l. vt gradatim 11. §. quoties, dict. l. honor 14. §. fin. ff. de muneribus, & honorib. vbi ordinarij, Bartol. Platea, & Cuiacius in dicta l. 2. & 3. cod. de muner. Gratianus discept. forens dicto cap. 184. num. 44. & 49. & faciunt quæ dixi in nostra Rubr. n.. Et confirmatur; quia si magna esset officij tenuitas, dicta in contrarium non debent attendi ex traditis à Natta cons. 58. num. 4. lib. 1. Amaya in dicta l. 2. & 3. num. 17. ad id expendens textum in l. 1. §. libertinus ff. de excusat. tutor. vbi tutores ingenui, non nisi ingenuis pupillis dantur, & Libertini non nisi libertinis: sic cum Antonio Fabro in Iurisprudentia tit. 24. princip.1. illat.5. itavt propter penuriam libertinorum possint dari ingenui, vt eius legis argumentum tenuit Gothofred. in dict. §. libertinis, aliqua dico num. fin.

Et ob id inquam fallit regula superius adducta 14
in Officiali probatissimo magnæ scientiæ, prudentiæ, siue iudicij, vel cuius industria populo esset maximè necessaria, seu qui de Republica benemeritus esset, l. liceat 11. cod. de assessoribus, vbi quamvis in l. nemo, eiusdem tit. prohibeatur, ne quis idem officium repetat in dicta l.12. propter industriam, & probitatem admittuntur, vt in l. 4. cod. de princ. agentib. in reb. lib. 10. ibi: Ex agentibus in rebus Principibus Domesticos suis actibus habere liceat eos, quorum fidem, industriamque probatam sibi existiment, etsi sæpe fuerint eodem officio ante perfuncti. Non inquam insolens est ob eam rationem recedi à iuris regulis, l. ad Bestias 31. ff. de pœnis: in terminis docent Marius Muta in consuet. Panormit. cap.68. num.10. Amaya in dicta l.2. & 3. cod. de muner. num. 18. comprobans sui Collegij Conchen. apud Salmantinos ibi num. 19. & de alio eiusdem Collegij ibi n.13. & facit nouell. 15. de defensorib. Ciuitat. ax fin. & quę tradit Gratian.

*dict.cap.*184. *à num.*28. *&* 31. cum aliis, & com-
probat Amaya ex verbis Cassiodori *lib.*1. *epist.*13.
ibi: *Habetis euidens nostrum*, & ibi: *Hunc ergo
P. C. tot meritis absolutè relucentem fauor vester
excipiat; debetis enim bene gerentibus, vt eos laudis
vestra comitetur assensus.*
15 Voluntate verò officiorum iteratio fiet; quando
v.g. eligitur de nouo vnanimiter modo dicto *à n.*1.
ille, qui iam functus erat officio, vel ille, qui cum
posset vti præscriptione quinquennali, vt desineret
in officio exercere ipse sponte renunciat benefi-
cium sibi competens per textum *in l. Diuus* 18. *ff. ad
municipalem*, dum inquit: *Diuum Seuerum re-
scripsisse internalla temporum in continuandis hono-
ribus inuitis; non etiam volentibus concessa; dum
modo non continuent eundem honorem*; quia tunc
necessarium est, vt aliquod interuallum interue-
16 niat. † Idemquè probatur *in l. sponte* 17. *ff. de mu-
neribus*, vbi sponte honorem repetit, qui antea
gesserat quod accipiendum: Sic docet D. Franc.
Amaya *in dicta l.*2. *&* 3. *cod. de muneribus num* 9.
si talis administratio est cum sumptu; quia tunc
continuare volens non repelletur iuxta *dictam l. ho-
nor.* 14. *§. munus ff. de muneribus l. filio* 6. *ff. de lega-
tionibus*, secus si sine sumptu sit: nam tunc, etsi
velit non admittetur, cum tunc incideret *in l. Iu-
liam ambitus*, vt docent Accurs. *in dicta l* 2. *&* 3.
glossa 1. Platea *n.*1. Paschalius *de patria potest. dicto*
17 *cap.*10. *num.*2. Amaya *supra*, † qui cum aliis *n.*10.
addit non sine ratione Iurisconsultus *in dicta l. spon-
te*, posuit exemplum in Sacerdotio prouinciæ, quod
iterare non prohibetur: eo quod eiusmodi Sacer-
dotes semper erogabant in ludis edendis in hono-
rem Deorum: & expensa hæc ad eorum curam
spectabat per *l. qui ad Sacerdotium* 75. *l. Africa-
nis* 145. *l. exceptis* 176. *cod. Theodos. de Decurion.*
qui dicebantur Syriarcha, Alytarcha, Lyciarcha, id
est Sacerdotes Syriæ, Assiæ, Lyciæ, *l.*1. *cod. Theodos.
de prad. Senator. l. fin. cod. Theodos. de expensis Lu-
dor. l. unica cod. de efficio Comitum Oriental.* quæ
est optima Lex, & eam rectè explicat Cuiacius *lib.*
18 2 *obseruat. cap.* 13. *& in l.* 6. *de excusat tutor* †
Et facit Lex nec Apostasiæ *cod. de munerib* vbi Sa-
cerdotium vocatur munus patrimoniale; quia cum
erogatione, & sumptu consistebat: & videndi sunt
Tertulian. *de spectaculis cap.* 11. *num.* 111. Sy-
manch. *lib.* 4. *cap.* 66. *& lib.* 10. *epist.* 54. Pamel.
& Zerda ad Tertullian. *dicto loco*, Buleng. *lib.* 9.
de imperio Rom. cap. 69. Petrus Faber *lib.* 5. *seme-
strium cap.* 1. *ad finem cap.* 17. Gotofred. *in l. in
honoribus cod. de vacat. muner.* Iaret. *in notis ad
Symanch. dict. epist.* 62. Panzirola *in notis vtrius-
que Imperij Orient. cap.* 105. *& lib.* 2. *var. cap.*
258. *in fine.*
19 Ad quartam quæstionis partem, an Plebei pos-
sint eligi ad officia nobilium? In quo dubio cum
distinctione respondeo, quod in locis, vbi pra-
cticatur dimidiatio officiorum inter plebeios, &
fideles, vulgò *Los hydalgos*: tunc si contingat v. g.
vt non adsit in aliquo oppido, nisi tantum vnus fi-
delis ipse nequeat semel officium annale exercitum
continuare pro anno secundo, nec itidem seipse
habeat filium; imò etsi adsint plures fideles eius-
dem familiæ nisi detur terminus vacuus, saltim
vnius anni, in quo officium sequestretur pro illo
anno in aliquo Plebeio benemerito in Republica:
quo anno transacto, tunc possiot Pater siue filius,
20 aut alius ex cognatis eligi † alias inquam si inter ta-
les personas nexu coniunctas daretur ambitio, &
tales rixas Plebeis pararent, vt nunquam populus
gauderet pace firma, & serena, extollit, & expli-
cat, vt solet D. Franc. de Amaya referens praxim
Caocellariarum pro redimendis litibus, & vexatio-
nibus, dicens ex continuatione horum officiorum
inter prædictos nobiles eiusdem familiæ, reddi so-
lere ipsos insolentiores, cum semper Magistratum
gerant, & in eorum familia persistat, & cum no-
bilitate cæteros oppidanos antistent superbè, &
cum fausta procedunt, eosque vilipendunt; &
inde rixæ, & lites plerumque nascantur cum mag-
no oppidorum incommodo; ita ille *in dict. l.* 2. *&*
3. *cod. de muneribus* † alia addens *num.* 14. 15. *&* 21
16. existimans congruum admodum esse; imò &
iudicasse oportere, vt in huiusmodi officiis Iuris-
dictionalibus scilicet vt v. g. *d'Alcaldes* annus inter
officia, & officia interponatur, siue in vna, siue
in duabus personis; & quod sequæstretur officium,
donec interuallum anni elabatur, cum hæc mune-
ra debeant esse annalia, iuxta quæ dixi *q.*10. *praced.
& in cap. fin. de iudiciis q.*3. *&* 8. & docent D.D.
per iura *a num.* 1. hic adducta, & *in vers. ad ter-
tiam.*
Verùm Doctores solent hæc docere in praxi res- 22
pectu officiorum, quæ sunt Iurisdictionalia, vt di-
xi Magistratuum scilicet, non inquam si sint De-
curiones, aut similes; eo quod in eorum continua-
tione non vigent ea inconuenientia quæ iam sunt
considerata, & iuxta quæ tradunt Accurs. *in dicta
l.* 2. *glossa* 2. *cod. de munerib. lib.* 10. vbi Platea,
Mastrillus *de Magistr. dict. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 79.
& 80. Gratianus *discept. forens. dict. cap.* 184. *num.*
38. Paschalius *cap.* 4. *de patria potest. num.* 9. † 23
Et de Diplomatibus Regiis, quæ solent concedi
pro dictis *Fidalguis* ad prædicta officia continuan-
da, vel vt seruetur interuallum, & sequæstretur
officium, leges Moreno de Bargas *de nobilitate,
discursu* 10. *a num.* 4. Garciam *de nobilit. glossa*
33. *num* 67. & Toletan. *in dicta l.*2. *&* 3. *cod. de
muner. lib.* 10 *à num.* 11. At in nonnullis oppidis
vidi inter fideles paucos, & eiusdem familiæ con-
tinuari officia; sed hoc potius assensu, & inaduer-
tentia populorum; & quia rixæ nondum orirren-
tur, & in eisdem post ortas dissensiones vidi con-
trarium in praxi, & mandatum obseruari interual-
lum in Cancellaria Pintiana.
Ad quintam quæstionis partem iam patet inter 24
nos practicari interuallum vnius anni, quod vulgò
vocatur *año y vez*, vt qui in vno anno Magistratus,
siue iudex loci ordinarius nominatus est vulgo
Alcade, nequeat eligi; donec alter integer annus
transeat, & in nonnullis partibus, & locis; donec
biennium integrum de officio illo ad nouam ele-
ctionem eiusdem officij iurisdictionis; † vt in le- 25
gato datur biennium ex *dicta l.*2. *cod. de muneribus
lib.*10. ibi: *Legatione autem perfunctis biennij va-
catio concessa est*; sed quia ibi in eadem lege assigne-
tur etiam quinquennium, siue triennium per se-
quentia verba: *Ab honoribus ad honores eos-
dem quinquennij datur vacatio; triennij verò ad
alios*; ideo duxi seqoentia etiam ex antiquitate re-
ferre.
Igitur apud Romanos tradit Liuius *lib.*7. *in fine*, 26
*& lib.*10. non licere intra decem annos eundem
Magistratum capere; imò & ex Dione cauetur
*lib.*53. lege Augusti Cautum, vt à Magistratu Vr-
bano ad Prouincialem quinquennij interponeretur;
& ob id Doctores dicunt iure optimo datam esse
vacationem quinquennij in dicta *l.*2. *cod. de mune-
ribus*. si ab honore ad eundem honorem quis vellet
ascendere; qui illo perfunctus sit; si verò ad alios,
trien

triennium spectare debeat : quo respexit Papinian.
in l. libertus 17. §. præscriptio ff. ad municip. ibi :
*Præscriptionem temporum, quæ in honoribus repe-
tendis, vel aliis suscipiendis data est apud eosdem*
27 *seruare, non apud alios.* † Præscriptionem appel-
lans quinquennium, quod præscriptum est in re-
petendo eodem honore, apud alios seruari inquit;
id est si in ea Ciuitate, in qua gessit, velit repe-
28 tere, † non verò si in alia; quia si duarum Ciuita-
tum Ciuis essem, in vnaque gessero honores, hoc
anno in alia eundem honorem mihi delatum ge-
rere non prohibeor, vt rectè notauit Accurs. *ibi*
verbo *apud eosdem in 2. explicatione*, quem sequi-
tur Cujacius *in lib. 1. respons. Papin.* & sub laten-
tier docuerat idem Consultus *in dict. §. præscriptio*;
dum statim adiicit : *Sed eodem tempore non sunt ho-
nores in duabus Ciuitatibus gerendi*, quasi dicat,
quod si in diuersis Ciuitatibus non excludor per
quinquennium ab honore; non tamen hic honor
eodem tempore geri poterit in duobus locis, ea-
dem quinquennij vacatio concessa est, *in l. naui-
cularius 5. ff. de muner. mercatorib. olearius, & naui-
culariis*, qui totam substantiam in ea negotiatione
contulerunt.
29 Ab his inquam excipiuntur Decuriones; quia
etsi Decurionatus sit honor, sed non præstat ab
aliis vacationem, *l. à Decurionatu 5. ff. de vacat. mu-
ner.* quia expedit Reipublicæ, ne illi excusentur
iuxta ea, quæ docet Amaya *in Rub. cod. de Decu-
rion. & in dicta l. 2. cod. de muneribus.* vbi Accurs.
& quia Antonius Pius, vt dicit Iulius Capitolinus
in eius vita, & Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæst.* 55.
num. 12. *in addition.* Successorem viuenti bono Iu-
dici dedit, & antiquitùs erat præmium gratiarum
actionis, quod significabatur per litteras, vel Le-
gatos in testimonium administrationis benæ gestæ,
vt per Marcel. donatum ad Tacitum *lib.* 15. in illis
30 verbis *vna vox eius vsque ad contumeliam Senatus
penetrauerat* † quemadmodum è contra delinquen-
tibus in Magistratu aderat pœna peculatus repe-
tundarum alterius criminis confiscationis bonorum,
priuationis officij cum aliis : de quibus per Ioan. de
Platea *in l. ordinariorum cod. de cohortalibus lib.* 12.
& l. Iudices cod. de Dignit. dict. lib. Farin. *quæst.*
13. *de delictis & pœnis num.* 42. *ad* 49. vbi alia
tradit, & multa Gratianus *dict. cap.* 184. *à num.*
33. *& à num.* 42. vbi addit quod potest quis esse
Iudex perpetuus loci, de quo fuit inuestitus cum
31 mero, & mixto imperio. † Et quod possint officia
duo exerceri in eodem loco, si sint modici reddi-
32 tus *num.* 45. *& num.* 49. † quod inhabiles, & vi-
les admittuntur ad officia, stante hominum pænu-
ria; & ibi *num.* 11. quod Tyberius Iurisdictionem,
& Imperia continuabat; & alia plura apud ipsum
videnda, etiam ex bonis litteris; item alia; quare
non sint continuanda officia Iurisdictionalia, mo-
do iam relato; ideo ipsum leges, & plures, quos
refert, & ad ius nostrum Regium *l. 4. tit. 5. lib. 3.
recopil.* vbi recensentur incommoda, quæ ex
continuatione officiorum resultant : alios
antiqui temporis refert Amaya
*in dict. l. 2. à
num.* 5.

Ad Text. in cap. I. hoc titulo; De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Prouideri debet per electionem, vbi sunt duo, vel tres, & à Patronis, seu Cancellariis, quando nullus est Collega,* num. 6.
2 *Collegio etiam inferiori data fuit potestas eligendi Prælatum : vbi de praxi Collegiorum Hispaniæ.*
3 *Collegium faciunt duo, sic vt ad eos, si alij non extent spectet electio.*
4 *Collegij iam erecti, & constituti Ius potest conseruari in vno solo Collega.*
5 *Collegij Ius in ipso solo permanet Collegis mortuis.*
7 *Collegiata Ecclesia quæ sit, & quibus fruatur honoribus, remissiuè : intelligitur talis si congregatur ad sonum Campanæ, & ex arca communi fructuum.*
8 *Oratio indefinita quæ sit? remissiuè.*
9 *Ambitiosus non est eligendus ad dignitates Ecclesiæ : & de ratione* num. 10.
10 *Sanctus Ambitiosus indignus est electione.*
11 *Ambitio est inordinatus appetitus honoris terreni.*
12 *Honor est virtutis præmium.*

TExtus hic probat quod vbi sunt duo, vel tres 1
prouideri debet per electionem eorundem;
alioquin electum expelli : etenim vt cum mul-
tis hic probat Barbosa *num.* 5. † potestas eligendi 2
sibi Prælatum, data fuit de Iure communi Colle-
gio etiam inferiori, vt inter nos Hispanos hodie
practicatur in Collegiis Salmantinis, Vallisolet.
Compluti, Compostellæ, Hispalis, Hosinæ, Si-
guenciæ, Toleti, Placentiæ, & in aliis. Textum hunc
declarat Barbosa *de iure Eccles. cap. 8. p 1. a num. 7.*
videbis Garciam *de beneficiis p. 5. cap. 4. n. 9.* Petr.
Gregor. *in hoc tit. cap. 6. n. 9.* Duaren. *de sacris Eccles.
Ministr. lib. 5. c. 1.* cum infinitis, Tamburinus *de iure
Abbat. tom. 1. disp. 5. q. 8.* Anton. Raguc. *de voce Ca-
nonicorum in capitulo q. 10. n. 3.* Lælius Cechius *de
Republica Eccles. c. 24. vers. 7.* Corras. *de sacerd. p. 4.
cap. 1. à num. 28.* Mandagot. *de elect. non. Præl. c. 1.* &
alij.
Et in versic. *Vbi duo, vel tres fuerint in con- 3
gregatione*, probat cum multis Barbosa, quod duo
faciunt Collegium; itavt ad eos, si alij non extant,
spectet electio, aduertens quod etsi nullum Col-
legium Ecclesiasticum possit in vno constitui; quia
saltim duo requiruntur per hunc textum. † Ta- 4
men Collegio iam cōstituto posse ius eius ad vnum
collegam venire, & conseruari in illo aliis mortuis,
probat cum multis; † imò etiam si omnes more- 5
rentur, ius in ipso Collegio residere existimo; † 6
itavt queat prouideri per Patronum, siue Cancel-
larium de Collegialibus : & adiunges Barbosam *de
iure Eccles. c. 19. n. 44. & 46.* vbi de materia textus
hic : videbis Tamburin. *dict. q 8. n 2. 3. & 4* Mas-
card. *de prob. conclus. 584. n. 9.* Anton. Ragus. *de vo-
ce Canonic. q. 1. n. 3.* & alij per eos.
Et quia sumatur textus hic de Ecclesia Colle- 7
giata, quæ illa dicatur, & quibus fruatur, scribit

Barbosa *de Iure Eccles. lib.2. c.6.* & plura ipse ad-
ducit de erectione harum Ecclesiarũ, ac Canonicis
earum *in tract. de Canonicis, & Dignit. c.2.3.4.12.*
& 13. vbi infinita ex multis leges, quæ non repeto.
Et an erigens, vel dotans Ecclesiam Collegialem,
Balboa *in c.7. de praescript. à n.42.* tractat quæstio-
nem, an acquirat ius præsentandi in ea, de qua
dico *in cap. nobis de iure patron.* & quia idem Bar-
bosa *de Canonic. c.12. & 13.* agit quæ sit Canonia
in Collegiali Ecclesia, & in qua ætate quis proui-
deatur in ea, de quo infra *de ætate ordin.* dices vt
quoties non constat de initio Ecclesiæ Collegiatæ
ea talis intelligatur ex consuetudine se congre-
gandi Canonici capitulariter, ad sonum Campa-
næ, & ex arca fructuum communi, vt *in dict. cap. nobis, &c.*

8 Et in principio textus nostri versic. *nullus*, qua-
tenus ex eo potest applicari quidquid scribunt
Doctores de oratione indefinita, & vniuersali;
ideò leges notata supra *in cap. cum omnes de constit,*
& Couarruu. *ibi* allegatum *lib.2. variar.cap.13.*vbi
n.2. adducit textum hunc: & leges Petrum Barbo-
sam *in Rub.ff.solut.matrim.p.3. à n.3. & n.7.* vbi de
vniuersali negatiua, & *lib.2.c.5.*

9 Et ad vers. *per cupiditatem*, leges Antonium
Naldum applicando omnia, quæ scribunt Docto-
res aduersus ambientes beneficia, & dignitates
Ecclesiasticas, & quæ dixi supra *in Rub. quæst.fin. à*
n.1. vbi quòd Magistratus nominandi non sint am-
10 bitiosi, sed de Republica benemeriti. † Et quòd
ambitiosi eligendi non sint: nam etiam si Sanctus
sit ambitiosus, indignus fit, probat Barbosa *de*
Iure Eccles.p.1.c.19.n.134. & 135. & Cassaneus *in*
Catalogo gloria mundi p.1. considerat. 60. vbi ait
quod homo non debet gloriari appetendo terre-
num honorem, non sibi debitum; quoniam ad
honores mundi sine suffragio temporis, aut sine
11 merito laboris velle promoueri dicitur † ambitio,
quæ non est permissa, cum sit inordinatus appeti-
tus honoris terreni, & amplitudinis Dignitatis, *cap.*
12 *miramur in fin.dist.6.* † quia cum, vt ait Aristot.4.
Ethicor. sit virtutis præmium; sequitur vt si ambi-
tiosus desideret præsidentiam, & regimen, appetat
præmium, quod non debetur, nisi virtuosis; & sic
non sibi; fit ergo ex ambitione indignus, *cap.prin-*
cipatus 1. q.1. & faciunt Hieronymi verba *in cap.*
quoscumque 1. q.1. ibi: *Reuera qui ad hoc eligun-*
tur, vt cæteris præsint, sicut præordinantur digni-
tate, sic præminere debent sanctitate, alioquin
cur cæteris præferuntur, qui nulla meritorum gratia
à cæteris assumuntur.

Ad Text. in cap.Osius II. hoc tit. De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electus ad clamorem populi, non debet per superiorem confirmari.*
2 *Episcoporum electio ad quos spectet remissiuè.*
3 *Emendatus ad Episcopatum assumi, & ad Cardinalatum.*
4 *Eligendus est potius qui postquam peccauit pœnituit, quàm qui semper fuit bonus,* & num. seqq.
7 *Emendatus de crimine mitius punitur.*

PRobat hic Pontifex quod electus ad clamo- 1
rem populi, non debet per superiorem con-
firmari, multis probat Barbosa hìc *n. 1. & 4.* alia
adducens *n. 2.* de tempore, quo fuit celebratum
Concilium Sardicense, & *n. 3.* quis fuit Osius, de
quo alloquitur in principio. † Hic agi posset de his, 2
ad quos Episcoporum electio spectat, sed dixi *in*
Rubrica suprà, & *in cap.3. de causa possess. à q. 2.*
quibus addes nonnulla, quæ tradit Antonius Nal-
dus *hic.*

Et quia per glossam hic verb. *pœnituerit*, Barbo- 3
sa *n. 5.* probat cum multis emendatum posse ad
Episcopatum assumi; ideo applicabis quæ scripsi
sub cap. testimonium 54 de testibus, vbi dixi de cri-
minosis in testes adducendis, si de crimine sint emen-
dati: & in terminis aliqua supra *in Rubrica* appli-
ca dicta *in cap. penult. & fin. de ætate ordin.* † cum- 4
que glossa *in verb. gratiam cap. fidelior dist. 56.*
colligat quod potius eligendus est, qui postquam
peccauit pœnituit, quàm ille, qui semper bonus fuit,
ideo cum multis etiam probat idem Barbosa *sub*
dict. num.5. hic † & cum Romano *singulari* 732. 5
Antonio Præto. *de præstantia Cleric.cap.3 num.10.*
Selua *de benefic.p.3. q.2. n.39.* Ripa *in cap. eam te*
de rescript. à n.32. Thom. *act. de lude Schaccear.*
q.9. n.35. Ioan. Segura *in director Iudicum cap.8.*
num.7. alios refert Zened. *ad collect. decret. 47.* &
addo videnda quæ tradunt Abbas *in cap. dudum*
el 2. hoc titulo, & in cap.4. §. de adulter.de Iudic.
num.21. vbi Decius *num. 147.* Felinus *in dict. cap.*
eam te, Tyraquel. *de pœnis causa 11.num.22.*Perez
*in l.49.tit.19.lib.8.ordinam,pag.398. col.1.*Cordub.
in quæst. Theologia lib.1.quæst.54.vers.sed pro com-
plemento, Paul.Granut.*Theoric.23.à num.20.* Men-
chaça *de successión.creat.lib.1.§.10.n.600.* Lambert.
de Iure Patron.lib.2.p.3.q.5.princ.in 14.artic. Ro-
chus *in ead.tract. verb. onerosum, num.6. vers. quid*
autem, Selua *de benefic. p.3.q.2.num.14. & quæst.7.*
num.8.

Et quòd emendatus etiam posset ad Cardinala- 6
tum, & ad Episcopatum assumi, vt dixit Nauarr.
decret. misc.39. num.65. Gamara *de legato lib.7. à*
num.11. ideò etiam applicabis quæ scripsi *infra de*
præsumpt.in cap. cum in iuuentute 15. & in cap.fin.
vbi quis ad beneficiandum idoneus præsumatur,
applicando etiam *ibi* dicta *cap.3.5.& 9.* † Applica- 7
bis notata *in cap. cum cessante 60. de appell.* aliqua
dicta supra *in cap.fin. de consuetudine sub quæst.1.*
& 2. vbi quod emendatus de crimine mitius pu-
nitur.

Ad Text. in cap. Postquam III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Confirmanda est electio Canonica, de cuius conuersatione, & vita poterit antea inquiri, & alia remissiue de confirmatione,* num. 2. 3.& 4.
5 *Electus administrare præsumens, etiam ex vno actu priuatur Iure acquisitio.*

TExtus hic dicit confirmandam esse Canoni- 1
cam electionem factam de aliquo, & posse
ante confirmationem inquiri de conuersatione, &
vita

vita electi, vbi fuit conuersatus multis; & de
2 ratione huius decisionis probat *hic* Barbosa † sed
quia hoc debet comprobari testibus, cum qui-
bus fuerit conuersatus, loci, vbi vixit; ideò recur-
res ad ea, quæ notaui latè infra *in cap. quosdam,*
& cap. quando de præsumptionibus, & de processu
conficiendo super qualitatibus electi, scribit plura
Barbosa *de Iure Ecclesiast. cap.* 8. *à n.* 140. & de
Episcoporum confirmatione, *de qua dico infra sub*
*c.*15.*latè.*

3 Huic textui congruit integra tractatio de confir-
matione electionis Ecclesiasticæ à superiore facien-
da: quare adiunges quæ latè scribit Iulius Lauorius
*variar. lucub. tit.*4.*cap.*25. Vbi agit de confirmatio-
ne, & consecratione: latissimè Barbosa *de Iure*
Ecclesiast. toto cap. 6. *& cap.* 8. *à n.*151. Vbi de qua-
litatibus testium examinandorum circa personas
promouendorum & *à num.* 141. Vbi de personis,
4 ad quas spectat processus conficere † & confirma-
tio electionis, quando, & per quos & intra quod
tempus petenda sit, ostendit Barbosa *de Iure Ec-*
5 *cles. p.* 1. *cap.*19. *n.*246. vbi dicit *n.*247. † quod si
electus ante confirmationem, administrare præsu-
mat, etiam ex vno actu; priuatus existat omni Iu-
re acquisito per electionem; sed de hoc vberius dico
infra *in cap.* 9. *&* 15. vbi alia *de confirmanda ele-*
ctione.

Ad Text. in cap. Significasti. IV. hoc tit. De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopale Pallium quid sit, & significet, ac de alijs remissiue.*
2 *Archiepiscopale Pallium assumitur de corpore B. Petri; eo quod à solo Pontifice est accipiendum.*
3 *Pallia consecrata deferuntur ad altare sacrum in memoriam corporis B. Petri.*
4 *Iuramentum fidelitatis præstandum ab Episcopis remissiue.*
5 *Pontifex potest dispensare super Concilium.*
6 *Papa in pertinentibus ad fidem non errat.*

1 PRobatur hic quod electo in Archiepiscopum,
sedes Apostolica Pallium non tradat; nisi prius
præstet fidelitatis, & obedientiæ Iuramentum. De
Archiepiscopis, & Pallio illis tradendo latissimè
agit Barbosa videndus *de Iure Ecclesiast. toto cap.*7.
*p.*1.& infrà dico *in tit. de authorit. & vsu pallij*; &
idem Barbosa *à n.*103. dicit quod Pallium est spe-
ciale ornamentum Archiepiscopi, quo vtuntur in
Ecclesiis suæ prouinciæ, & in missarum solemniis
tantum; & si Episcopos contigerit ordinare, &
*n.*107. agit de quæstione, an Archiepiscopus possit
ordinare ante receptum Pallium: alia tradit viden-
2 da ibi *à n.*107. & hic *n.*6. † ex hoc textu docet cum
multis Pallium assumi de Corpore B. Petri; eo quod
à solo Romano Pontifice Petri successore, est ac-
3 cipiendum. † Et glossa hic verb. *corpore*, melius di-
cit, quia pallia consecrata deferuntur ad altare sa-
crum in memoriam Corporis B. Petri; & inde tra-
duntur Archiepiscopis præsentibus, vel Procura-
toribus eorum, si absunt.
4 Hic adiunges quæ dixi de Iuramento fidelitatis,
& obedientiæ, præstando ab electis Episcopis *in*
*c.*4. *&* 5. infra *de iureiur.*
In vers. *atque in conciliis*, notat Barbosa hic *n.*4. 5
quod summus Pontifex potest dispensare super
concilium quare adiunges nonnulla, quæ tracto
infra *in cap.* 1. *de Iudic. à q.*2. *ad* 10. Vbi de conci-
liis; & alia, quæ dixi infra *in cap.*1. *de probat.* Vbi
egi de quæstione illa: *An Papa subijciatur legibus,*
vti alij Conditores Principes laici ibi *q.*9. & ante
ibi *q.*8. & applicabis etiam quæstionem, *An Papa*
possit ab aliquo iudicari, de qua dixi *in cap.* 12. *de*
iudiciis q. 8.
Et *in vers. Cum omnia Concilia per Romana Ec-* 6
clesiæ authoritatem facta sint: ad hæc verba ap-
plicabis proximè dicta; item & ea, quæ tradit
Couar. *lib.*1. *variar. cap.* 10. *à num.* 22. vbi quod
in pertinentibus ad fidem, Papa non erret; de quo
suprà *sub cap.* 2. *de summa Trinit. & fide Cathol.*
vide infra *in cap.* 6. *in vers. quia*; item de Conciliis
congerit nonnulla Bordonus nouissimè *de officio*
*Inquisitor. p.*1. *cap.* 6. vbi cum aliis.

Ad Text. in cap. Quia diligentia. V. hoc tit. De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta de schismatico reuerso ad Vnionem Ecclesiæ, est nulla ipso Iure, vt* num.2.

QVod emendatus de crimine possit ad Epis- 1
copatum assumi, dixi supra sub *cap.* 2. *in*
vers. & quia; ideo ex ratione illius dicti responde-
bis ad textum hic; eo quod cessante causa &c. etsi
in aliquo dissentiat, cum dicat electionem factam
de Schismatico reuerso ad vnionem Ecclesiæ, non
tenere; posse tamen confirmari ex dispensatione.
Hac occasione poteris applicare notata supra *in*
*Rub. à q.*1. vbi *qui eligi possint*: etenim Barbosa *de*
*Iure Eccles. cap.*19. *à n.* 122. ponit eos, qui eligi
non possunt † imò Balboa *in cap.* 2. *de except. à n.* 2
18. *&* 19. agit de quæstione propria textûs nostri,
an electio excommunicati, & Schismatici, sit nul-
la, aut irritanda, vbi loquens de electione ad offi-
cia, siue Dignitates temporales, refert ex commu-
ni Doctorum sententia per glossam *in cap. venera-*
bilem hoc tit. talem electionem esse nullam, sic in-
telligentes textum illum, vbi expressè negat Pon-
tifex debuisse quendam in Imperatorem admitti;
eo quod electus esset in Romanorum Regem ex-
communicatus: & hanc dicit communiorem quid-
quid dicat Suarez *de censuris disp.* 16. *sect.* 2. quia
hic in textu nostro expressè habetur, quod si
Schismaticus ad Vnionem Ecclesiæ reuersus, in
Episcopum eligatur, electio est nulla; quamuis
ex dispensatione confirmari possit; sed non
negat contrariam sententiam esse
probabilem.

Ad Text. in cap. Licet devitanda VI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 Papa dicitur verè talis electus à duabus partibus Cardinalium: Vbi quid si eligatur à minori parte, num. 2.

3 Electus in Papam, non computatur in numero duarum partium suffragiorum, siue pro se in scrutinio secreto, aut publico suffragauerit.

4 Summus Pontifex, nequit sibi eligere successorem in Vita, etsi queat facere Constitutionem super electione sui successoris, & num. 9. remissiuè n. 5. de pœnis tractantium de Papa eligendo num. 7.

6 Papa à nemine iudicari potest.

7 Pœna qua puniantur tractantes de eligendo Pontifice.

8 Cardinales à principio semper elegerunt Pontificem; & de diuersis modis electionis Pontificum remissiue num. 9.

10 Conclaue ad eligendum Pontificem, & de Comitiis remissiuè.

11 Cardinales qualiter se gerere debeant in eligendo Pontifice, & de eorum potestate; n. 13.

12 Caremonia pro eligendo Papa, remissiuè.

14 Cardinales non comprehenduntur in generali dispositione.

15 Papa dicetur, & si quis eligatur à Cardinalibus Electoribus, etiam si ipse non sit Cardinalis.

16 Cardinales duo, vel vnus, cæteris de Conclaue mortuis, poterunt Papam eligere: & quid si omnes moriantur, num. 17.

18 Cardinales nunquam licitè abesse queant ab electione Papa; & quod absentes sunt expellandi per dies decem à morte Papa: quid si distent à Roma, sic vt venire nequeant n. 19.

20 Electio Papa facta per Cardinales præsentes, absentibus non spectatis, intra decennium adest valida.

21 Cardinalis absentis Votum; etsi sit in Vrbe; non tamen in Conclaui, nihil valet pro eligendo Papa.

22 Cardinalis infirmi, seu Canonici qualiter sit requirendum votum pro electione Papa, aut Canonici, & num. 23.

24 Cardinales verius est vt habeant vocem in electione Papa, etiam si eis tradita non sint insignia Cardinalitia.

25 Cardinales, non Diaconi vocem habent in eligendo Papa, sed solet derogari hac facultas à Papa.

26 Cardinales omnes admittuntur ad electionem Papa nulla obstante exceptione excommunicationis, suspensionis, aut interdicti.

27 Papa Vbi deponitur à Concilio legitimè congregato, ad quem tunc pertineat Pontificis electio, ad Cardinales ne, an ad ipsum Concilium ostenditur.

28 Papa mortuo, dum est congregatum Concilium generale potius est vt pertineat electio Papa ad Cardinales.

29 Fœmina in Papam eligi nequit, Laicus tamen, & Vxoratus sic, cum licentia vxoris; quæ tunc compelletur intrare Religionem.

30 Pontificis Romani potestas qua? remissiuè.

31 Cardinales quam dignitatem habeant, de eorum creatione, quam potestatem habeant, & in qua ætate remissiuè.

32 Pontifices Petri successores, quare nunquam Viuunt tot annis, quot ipse D. Petrus: Vbi qualiter accipiatur illud dictrium, non videbit dies Petri.

33 S. Petrus quot annis fuerit Pontifex summus. Et in qua ætate possint reliqui ad Pontificatum assumi.

IN hoc textu nostro agitur de Papæ electione, & 1
dicit quod electus in Romanum Pontificem à
duabus partibus Cardinalium, nulla exceptione
obstante, est Papa.† Sed quod electus à minori nu- 2
mero gerens se pro Papa, incidit vna cum sibi ad-
hærentibus in pœnas huius Canonis; † quare bene 3
inquirit hic Barbosa de quæstione à n. 8. cum glossa
verb. duabus partibus: an electus computetur in
numero duarum partium, quam resoluit sub fœ-
dere distinctionis ex doctrina textus in cap. quia
propter hoc tit. inter electionem, quæ fit scrutinio
secreto. Et hoc in casu fundari negatiuam; secus
si vetantes publicè suffragia præstent, quia tunc
potest electus consentire electioni factæ de se ipso,
Verum iam hæc distinctio cessat ex Constitutione
Gregor. XV. quæ incipit æterni in §. 2. dispositum
enim est pro negatiua sententia in quocumque
euentu fiat electio publico, aut secreto Scrutinio
alia continet ipsa constitutio, quæ refert idem Bar-
bosa hic num. 9. qui in num. 2. recenset omnes
constitutiones loquentes de electione Romani
Pontificis † & addit num. 10. & 11. quod licèt 4
Summus Pontifex non possit sibi eligere successó-
rem in vita, possit tamen facere constitutionem su-
per electione sui successoris, & hunc modum eli-
gendi vocat Iulius Lauorius per subrogationem,
siue substitutionem lib. 3. variar. lucub. cap. 3.
qui à cap. 2. cum aliis, vsque ad cap. 10. ponit
modos vndecim, quibus Pontifices fuerunt electi à
nascenti Ecclesia, vsque ad hæc tẽpora omnino le-
gendus; eo quod varia ex antiquitate referat. Quod 5
si videre desideras ad saturitatẽ, an Papa possit sibi
eligere successorẽ, & quare non admittatur, leges
Barbosam plena manu agentem de Iure Ecclesiast.
sub cap. 1. p. 1. à num. 35. nec de successore tracta-
re sub anathematis pœna, & priuationis Dignita-
tum ibi num. 48. & hanc prohibitionem, etiam
Diuino Iure prohibitam dicit ibi à num. 44. vbi ex-
pendit textus in cap. vnde. 8. quæst. 1. & cap. Pe-
trus dist. quæst. 1. magis latè, & ex proposito ar-
gumentis contrariis respondens cum infinitis Dia-
na p. 10. tr. 5. per totum, quorum fundamenta, nec
alia dubia circa quæstiones antea assignatas, etiam
de Cardinalibus electoribus, non tracto, ne lon-
gos Commentarios faciam, cum hæc materia parum
sit vtilis, vt dixi in Rub. Post hæc dicta sub quæst. 8.
scripsi de prædictis quæstionibus vbi leges. 6

In vers. quia nõ poterit probat multis Barbosa hic,
Papam à nemine posse iudicari; ob id adiũges dicta
supra in cap. 4. sub vers. aiunt in fin. cũque Pius V. in
constit. 2. execrabilis, dicat Papam à nemine iudi-
cari posse ideo agit de pœna contra appellantes ab
eo ad futurum Conciliũ, super qua Scortia epitome
38. Theorema 106. & 107. † & de pœnis tractãtium 7
de

de Papa eligendo Paulus IV. de quo Scortia *epi-
tome* 70. Vbi excommunicantur cum reseruatione
ad Papam, habentur criminosi læsæ maiestatis,
priuantur vt simonaci à quacunque dignitate, &
feudo & honore. Igitur optimo iure damnat illa
Pauli Constitutio ambitum Papatus, cum etiam
Ciuilibus legibus *ff. ad leg. Iul. de ambitu, & l. 1. & 2.
cod. ad leg. Iuliam repetund.* ambientes Magistratum
puniantur; & de Episcopis sæpe cautum est, vt
in cap. nullus 1. q. 1. & 1. q. 6. cap. fin. cui consonat il-
lud auctoris imperfecti ad Math. homilia 43. *Qui-
cumque desiderauerit primatum in terra, inueniat
confusionem in Cælo*, & ex *cap. scriptura* 8. *q. 1.* fa-
cit *l. si quemquam Cod. de Episcop. & Cleric.* nec enim
Cardinalibus licet, Viuente Pontifice tractare de
eius successore eligendo *ex cap. si transitus dist. 79.*
& ex Synodo Rom. *cap. 3. & 5. & in dist. 79. à c. 2.
& in c. 16. 26. q. 7.*

8 In vers. *Cardinales* ponit Barbosa hic *n. 3.* ab ini-
tio ipso Ecclesiæ hoc perpetuo, ac solemne fuisse,
vt Pontificem Cardinales elegerint, id est ij, quos
nunc Cardinales vocamus, reliquo etiam Clero,
cum interuentu populi, ac Imperatoris, accedente
consensu; licèt eius spreta authoritate, aliquando
9 Pontifices creati fuissent † quod perdurauit vsque
ad tempora Alex. III. nostri textus authoris, qui
totum ius eligendi, advocato Lateranensi Conci-
lio, in Cardinales transtulit, inde roboratum à Greg.
10. in *clem. vbi periculum hoc tit. & in clem. ne Ro-
mani eodem*, vt multis comprobat idem Barbosa,
de quo latissimè etiam agit *de Iure Eccles. p. 1. sub
cap. 1. à num* 50. vbi quid antiquitus: & quid ho-
die, dicens *n. 83.* in Papam non eligi minorem an-
nis 30. alia plura adducens per totum illud caput
de Papa, & de Cardinalibus, eum eligentibus, &
qualiter debeant vocari: & Iulius Lauor. latissimè
*in toto tit. 4. de elect. in suo tractatu Variarum lucu-
brationum à cap. 2. ad* 10. latissimè scribit vndecim
modos, qui à D. Petro Pontifice creato, vsque ad
hæc tempora vsitati sunt ac fuerunt in electione
Pontificum, quem leges ad plura curiosa.

10 De Conclaue ad eligendum Pontificem, & de
Clauinistis, agit Iulius Lauor. *var. quæst. tit. 3. c. 1. 2.
& 3.* Vbi de potestate Cardinalium, & aliorum,
sede Vacante, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict.
cap. 1. p. 1.* vbi *n. 66.* docet quomodo Conclaue fa-
bricandum, & qui in eo intrare possint, & debeant, &
n. 66. de pœnis contra ingredientes Conclaue, post il-
lum clausum, vel contra Cardinales intus existen-
tes alloquentes, nuntium mittentes, vel scriptu-
ram, & *num. 65.* quod Cardinales præsentes, de-
cem diebus durantibus, debeant defuncti Pontifi-
cis exequias celebrare: vbi *à num.* 84. ostendit de
forma, qua eligi debeat. Et quia hic Barbosa *num.*
4. assignet quæstionem, an locus sit de substitutia
in electione Papæ, & remittat se ad Rendinam in
promptuario receptarum sententiarum *tom. 1. tit.*
84. *num.* 1. ideo leges Lauorium *tit. 1. variar. lu-
cub. cap. 8. & 9.* vbi de Comitiis Ecclesiasticis in
nouendiali parentatione Rumanorum Pontificum:
& quid Pontifex seruare solet morti proximus, vbi
à num 10. *dict. cap.* 10. agit de loco, vbi debeant
conuenire Cardinales pro peragendis Comitiis, dum
Pontifex extra Curiam moritur: & *in dict. cap. 9.*
de Pauli V. ortu, vita, obitu, & comitiis in eius
nouendiali habitis, idem Iulius Lauorius *dict. lib. 5.
variar. lucubrat. cap. 4.* vbi de vltima die Comitio-
rum ingressu conclauis, & inde secutis, & *in c. 5.*
de cibo, & potu Cardinalium, dum existunt in con-
claui, dum est Papa eligendus: & *cap. 5.* Cardina-
les quomodo se gerere debeant intus conclaue, ma-
ximè circa electionem, & ad illud aduenturi, quo-
modo admittendi: & *in cap. 7.* de Conclauinistis, &
eorum priuilegiis, & *cap. 8.* de rebus necessariis in-
tus, & extra Conclaue, & *cap. 9.* de Cardinali Lu-
douisio Pontifice creato, & subsequuta D. Pauli V.
successoris electione, in quibus locis, & ex aliis in
enodatione nostri textus longissimè poteris percipe-
re quæ obseruarētur in electione Pontificis summi,
etiam ab illo primo tēpore nascētis Ecclesiæ, & de
scriptionibus, collocutionibus, in Conclaui, & extra
prohibitis, & de eorum pœnis latè, & omnino no-
uissimè videndus Diana cum infinitis *p. 12. tract. 2.
per totum*, vbi perplures resolutiones; quæ omnia
tantum resolutiuè assigno, ne longos faciam com-
mentarios de hac re; siquidem Doctores hic assigna-
ti nouissime scribantes ex antiquis adducent infinita
apud eos videnda.

Cardinales quomodo se gerere debeant in ele- 11
ctione Pontificis, & de aliis Iulius Lauorius *var. lu-
cabrat. tom. 3. cap. 4. 5. 6. 7. 8.* & 9. vbi de materia tex-
tus *in cap. licet hoc tit. lib. 6.* qui loquitur de sexto
modo eligendi Pontificem: plura congerit Barbosa
sub dict. cap. 1. † de ceremoniis in coronatione Pon- 12
tificis, & de comitiis, idem Iulius suprà *dict. tit. 3.
dict. cap* 8.

De potestate Cardinalium eligendi Pontificem 13
Azor. *lib. 4. moral. tom. 2. cap. 1. 2. & 3.* Vbi *cap. 5.*
alia plura dicit de Cardinalibus, Diana *dicta 5. p.
tract. 2. per totum*; de eorum materia Riccius *collect.*
120. p. 1. † & quod in generali dispositione, non com- 14
prehendantur, idem Riccius *collect.* 1714.

Electus in Pontificem, quamuis non sit Cardi- 15
nalis, an verè sit Papa, multis affirmatiuè compro-
bat Barbosa *de Iure Eccles. dict. cap. 1. p. 1. num. 58.*
Diana latè *p. 5. tract. 2. res. 63.* cum multis, & benè
ad plura Iulius Lauor. *dict. tit. 4. cap. 6.* vbi ad textum
nostrum in hac parte.

Pontificem eligere an possint duo, vel vnus, qui 16
remanserunt in Conclaue, Diana *dict. p. 5 tract. 2. re-
solut.* 72. & affirmat multis comprobans Barbosa *de
Iure Ecclesiast. dict. p. 1. c. 1. n. 74.* † Vbi *n. 75.* osten- 17
dit ad quem hæc electio pertineat, si omnes Car-
dinales sint mortui; Vbi quod ad Concilium gene-
rale, seu Canonicos Lateranenses, quorum Ecclesia,
est propria Pontificis sedes super omnes orbis, &
vrbis Ecclesias, de quibus dubus Iulius Lauor. *dict.
tit. 4. variar. lucub. cap. 6. à n. 25.* & faciunt dicta *in
Rav. q. 2.*

Cardinales, & Vocales ad electionem Pontifi- 18
cis, an possint abesse licitè, Diana *dict. p. 5. tract. 2.
resol. 3.* qui *res. 4.* negat vt possint impediti deman-
dare alteri vices suas; etsi alij contra per textum
in cap. si quis lasso hoc tit. lib 6. & quod Cardinales
absentes, Papa defuncto, statim sunt monendi, &
per dies decem spectandi à morte Pontificis compu-
tandos; sed non esse citandos, seu vocandos, &
de aliis idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 1.
à num. 60. ad* 64. † Et an si Cardinales ita distent à 19
Romana Curia, vt omnino intra decem dies post
mortem Pontificis accedere non possint, teneantur
adhuc præsentes illos spectare; negatiuam senten-
tiam sequitur Diana *dict. p. 5. tract 2. ref. 76.* con-
tra nonnullos; eo quod relati decem dies sunt po-
siti pro termino: videbis Iulium Lauor. *variar. lu-
cubr. tit. 4. cap. 7 n. 11.* & probatur *ex cap. vbi pericu-
lum hoc tit. lib. 6.* Et ad quæstiones alias idem Dia-
na *ref. 63. & 272.*

Electio Pontificis, an sit valida, si Cardinales 20
non spectent alios intra tempus definitum, & eli-
gatur

gatur Pontifex ex ipsorum omnium, vel duarum
partium consensu, magis probabiliter valere affir-
mant Azorius *tom.2.mor.lib.4.cap.2.q.5* Lauorius
variar.lucubrat.tit.4.cap.7.n.4. Diana contra Alba-
num *de Cardinalibus q.14.resoluit dict.5.p.tract.2.*
ref.75 id deducens ex *dict.cap. vbi periculum*, vbi
rata habetur generaliter Pontificis electio, si fiat
duabus partibus Cardinalium.

21 Cardinalis absentis votum, licèt sit in vrbe, si
non adsit in Conclaue, nullum est, & solum valere
incipit cùm ingreditur, nec absens poterit canonica
in electione mittere per epistolas, litteras, seu sche-
dulas aperiendas. Barbosa *de Iure Ecclesiast.dict p.1.*
22 *cap.1.à num.105.* † Vbi *n.107.* quid faciendum ad
electionem Papæ, quando Cardinales aliqui infir-
mi fuerunt intra Conclaue, & non extra, ostendens
quomodo mitti debeant scrutatores ad eosdem, &
ponit de hoc specialem Bullam Gregorij XV. vbi
statuitur, quod si aliquis infirmitate venire præpe-
diretur existens itra conclaue, & non extra, debeant
ad eum adire tres Cardinales sorte ante scrutinium,
vt tunc infirmus in Schedula votet, iuxta formam
ibi positam, seruato ab omnibus secreto sub pœna
23 Excommunicationis. † Quæ forma multum differt ab
ea, qua vtuntur Capitula Canonicorum in suis ele-
ctionibus, cum tunc si infirmus degens in ciuitate,
nequeat ire ad suffragium ferendum vna cum aliis,
scrutatores acceptis votis præsentium ire, & acce-
dere possint ad infirmum pro eius voto, & nullo
actu interposito redire ad Capitulum, vt docent
Iulius Lauorius *variar. lucubrat dict. tit.4. cap.19.*
num.78. Azor. *institut. moral. p.2.lib.6. cap.2. vers.*
verum quid.

24 Cardinales in electione Pontificis, an habeant
Vocem, etiamsi insignia Cardinalitia eius tradita
nnn sint, Diana contra aliquos negaotes affirmat
dicta p.5. tract.2. ref.74. per constitutionem Pij V.
anni 1571.26. Ianuatij, ex quo obseruat Iulius La-
uorius *supra tit.3. variar. lucub. cap.3. n.16.* quare
Barbosa *dict.cap.1.p.1.de Iure Ecclesiast. n.72.* dicit
quod Cardinales nuper creati, & publicati eandem
in electione habent potestatem; etsi nondum insi-
gnia Cardinalatus acceperint, veluti Galerum &c.
25 † & *n.73.* ostendit an Cardinales non Diaconi vo-
cem habeant in electione Pontificis, affirmat ex Pij
IV. Constitutione, incipit *in eligendis § statuimus*;
sed addit illi Constitutioni, & alijs Sixti V. & Greg.
XV. solere per Pontifices, quando creant Cardi-
nales derogari, iubendo vt expediatur de hoc breue
26 particulare † imò affirmat *num.17.* quod Cardina-
les omnes admittuntur ad electionem summi Ponti-
ficis nulla obstante exceptione excommunicationis,
suspensionis, aut interdicti, nisi ei hæresis opponа-
tur, aut alia exceptio consistens in Iure Diuino: sic
27 ex textu nostro, † Papa vbi deponitur à Concilio
legitimè congregato, an tunc pertineat electio Pon-
tificis ad Cardinales, seu ad Concilium legitimè
congregatum, & Cardinalibus reseruatum, dicit
Barbosa *de Iure Ecclesiastico dict.cap.1. dict p.1.sub*
num.76. aliud dicens, ac antea sequutus fuerat: Et
quia hæc quæstio fuit exagitata in Concilio Pisano,
in quo cum depositi fuissent de sede Greg. XII. &
Benedictus XIII. Cardinales authoritate ab ipso-
met Concilio in ipsos translata pro illa vice tantùm,
tam ex parte propria quàm Concilij Alex. V. ele-
gerunt, vt refert Abbas *in cap.licet hec tit. num.8.*
& postea inquam in Concilio Constantiensi, au-
thoritate Ioannis XXIII. indicto, fuit ipse Ioan-
nes priuatus vnà cum Benedicto XXIII. & tan-
dem conclusum, quod electio fieret per Cardina-
les, tam propria, quàm Concilij potestate, qui
Othonem Calumnam, postea Martinum V. ap-
pellatum anno Domini 1417. elegerunt, sicut testa-
tur Azor. *instit. moral p.2. lib.4. cap.2. q.13.* & sic
colligunt Doctores, quod vbi Papa deponitur à
Concilio, tunc ab eo deponente fit electio, & non
spectat ad Collegium Cardinalium, Abbas hic *no-*
tab.vltim.vers sed aduerte, Barbatia *in clementina*
ne Romani hoc tit.§.sane hoc tit. apertius *consf.82.sub*
n.10. Vers & vlterius vol.4. nec ab hoc recedere
videatur absolutè Marian. Socinus *in cap. ad peti-*
tionem n.21. de accusat. sed Cardinalis Albanus
q.3.de Cardin. Azor. *dict.q.13.vers caterum*, Iulius
Lauor. *var.lucub. hoc tit. cap.6. n.19.* idem Barbosa
n.76.in fine, recedens à relata opinione, quæ sibi
antea placuit, dicunt sibi videri hanc electionem
competere Cardinalibus, cum illis indistinctè po-
testates eligendi Pontificem concedatur in iure, li-
mitantes in eo tantum casu, quo Iusta causa subsit;
vt si à munere, & officio esset ob crimen hæresis
Pontifex priuatus, & Cardinales essent criminis
participes, aut alia de causa suspecti, aut verisi-
militer crederetur offensionem orituram, aut schis-
ma, aut magnam Ecclesiæ perturbationem: nam
tunc posse ob communem Ecclesiæ salutem ad
tempus de Iure, & non in perpetuum ea potestas
auferri Cardinalibus, & non alioquin.

Quare poteris hic adiungere aliam bonam quæ- 28
stionem Dianæ *dict.p.5.tract.2.* quatenus agit de ea,
an si Ecclesia vacaret tempore, quo Concilium
generale est congregatum, electio summi Pontificis
spectat ad Cardinales, de qua latè tractat Albanus
de Cardinalibus q.35. dicentes ambo quod casus
hic accidit tempore Concilij Constantiensis, & con-
tra alios Diana videtur residere, vt competat Car-
dinalibus; quia etsi Concilium generale id ius Car-
dinalibus potuerit auferre, dum non constat eis ele-
ctionem competere dicit.

Sed si dubites qui possint eligi in Papam, dices 29
fœminam non posse; & laicus, & vxoratus eligi va-
leant cum licentia vxoris, sine ea non item; quia ea
potest illum sic electum reuocare, vt debitum red-
dat vxori: tamen si contingat consentiente vxore,
tunc ea est compellenda, vt conuertatur: tradit vi-
dendus omnino cum multis Barbosa *de iure Eccle-*
siast.dict.p.1.cap.1.à num.77. Alios duos casus ponit
hic Barbosa *num.12. & 13.* & applicabis quæ dico
de fœmina non ordinanda infra *sub Rub.de etate*
ordinand.

De potestate, & authoritate Romani Pontificis 30
tractant nouissimè cum infinitis Barbosa *de iure*
Ecclesiast.c.2. p.1. Bordonus *de officio Inquisitorum*
cap.5. Carena *in eodem tractatu tit.1.* qui omnes re-
feruot abundè alios, qui de materia tractarunt, aliqua
dixi *sub cap.nouit de Iudic. a quæst. 1. & 3.* cum
aliis.

De Cardinalibus, de eorum creatione, officin, & 31
priuilegio scribunt, alios referentes idem Barbosa
de iure Ecclesiast.p.1.cap.3. & 4. Diana *p.5.tract.2.*
per totum; & bene Anastasius Germonius *de sacr.*
immunitate cap.fin. & quo ad beneficia prouidenda
post Nicolaum Garciam, Lotherium, Gonzalez,
& alios nouissimè videndus, est Franciscus Tondu-
tus *variar.quæst.tom.1.p.2.cap.3.§.5.* Cardinales in
qua ætate creari possint; Diana *dict.part.5. tract.1.*
ref.19. & Barbosa *in cap.sequenti n.17.* dicit quod de-
bent esse constituti in eadem ætate, ac Episcopi,
quæ est annorum 30. vbi cum multis probat *n.16.*
& 17. quia etsi per Papam approbatum non sit quæ
ætas requiratur in Cardinalibus, dicit tamen in hac
parte

Digitized by Google

parte approbari, vt receptum Trid. *in cap. 1. sessione 24.*

32 Quod si dubites de ratione illius vulgaris dicterij, *non videbis dies Petri*, dictum pro quolibet Papa successore, breuiter respondeo cum Petro Damiano, qui interrogatus ab Honorio Pontifice, respondit Diuinam prouidentiam ita disponere, vt humano generi metum mortis incutiat, & quã despicienda sit temporalis vitæ gloria in ipso gloriæ principatu, euidenter ostendat, nimirum, dum præcipuus, & supremus in omnium hominum, tam angusti temporis compendio moriatur, tremefactus quisque ad præstolandam sui obitus custodiam prouocetur, & arbor humani generis, dum cacumen, & verticem suum tam facile corruisse, consideraat flatu concussa formidinis in suis vndique ramusculis contremiscat: etenim Deus sic vitam distribuit hominibus, vt nec alter ex receptione bonorũ superbiat, nec alius eius felicitati inuideat; etenim obliquaretur eadem Diuina æquissima distributio, si cuncta fœlicia, & prospera, quæ simul omnibus denegat, vni concederet; & cum Pontifici donauerit summum omnium felicitatum culmen, ne tanta fœlicitate intumescerat, longam adimit vitam cæteris mortalibus, longiorem indulgendo, vt ille habeat quo istos excedat, & isti obtineant, de quo ille inuideat. Item ex ea ratione; quia cum omnium studia ad viuendum tendant, ordinat iustissimus Deus, vt tam vehemens viuendi studium mors præueniat, in eo præcipuè, qui viuere quàm maxime exoptat, & inde celerius tanto in eo vitam eripit, quanto curiosius illam cupit, atque custodit; quia iuxta Gregorium, quanto mens humana semper desideria dilatat, tanto ad receptionem effectuom angustat, & hæc humana vita per momenta deficit; & cum plus viuendi desiderium crescit, ipsa viuendi anxietas desidetio terminatur, quo fieri dicunt, & cum illis Roderic. *in speculo vita humana lib. 2. c. 4.* Iulius Lauorius *tom. 3. tit. 4. hoc tit. cap. 2. num. 15. & 17.* vt & ipsi Pontifices agnoscant, quam decipiantur in cogitationibus suis.

33 Etsi dubites etiam de ætate, in qua D. Petrus gessit Pontificatum, & in qua queat aliquis eligi Papa; breuiter ad vtramque respõdeo quod Petrus vixit post Christi mortem annos 34. menses tres, & dies 10. partim Romæ, partim Antiochæ, partim in Hierusalem, & in Pontificatu annos 25. & quod primatum Pontificatus tenuit annos 36. menses 5. dies 12. quinque videlicet Hierosolymæ, 7. Antiochiæ, Romæ, 24. menses 5. dies 12. ita Panuin *in vita eiusdem apud Platinam*; ex Gaulter verò *in tabula Chronographica*, Iulius Lauor. *dict. cap. 3. n. 14.* qui *in dict. tit. 4. c. 12. n. 5. & 6.* cũ Barbosa *in proœmio decretal. n. 7.* & ex constitut Greg. XIV. & cũ eodem Barbosa *de officio Episcopi* probat, cur Papa dicatur Episcopus, & iste requirat ætatem annorum 30. expletos, vt dico infra, & *in tit. de ætate ordinandor.* sic & in Papa eligendo, ita procedat; quia vt memorat D. Hieronym. contra Iouinianum *in 1. p. epistol. lib. 5. cap. 14.* Christus potius Petrum elegit, quàm Ioannem, quem summo prosequebatur amore, cum iste esset minor; addit verò Lauorius ex Iacobatio *in tract. de concilijs lib. 3. art. . verf. & idem de infante*, & cum Maiolo *de irregularitate lib. 1. cap. 30. n. 13.* quod si minor eligatur; dum tamen vsum rationis habeat; eius electio non sit in valida reputanda; aut nullius momenti censenda; sed ipsam potius subsistere pronunciandum. Ex quo iam vides quam miserum esset electo in tenera ætate scituro, siue existimaturo à tam longæuo tempore vsque huc à morte D. Petri nullum alium ex Pontificibus eius successoribus peruenisse, nedum ad ætatem 36. annorum, quibus perfruit Pontificatu, Antiochiæ, Hierusalem, & Romæ; imò nec ad illos 24. annos, quibus solum Romæ in Cathedra sedit D. Petrus; cum singulares sint Pontifices, qui annos 20. excesserunt sui Pontificatus, & ex ducentis, & 38. vsque ad Innocentium 10. iam vitã functum anno præterito 1655. nullus præter Petrum peruenerit, nec ad annos 24.

Ad Text. in cap. Cum in cunctis VII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligendus in Episcopum quæ requisita debeat habere, gradus, ætatis, scientia &c.*

2 *Eligendus in Episcopum, debet esse de legitimo matrimonio natus.*

3 *Legitimati per subsequens matrimonium, possunt eligi in Episcopos.*

4 *Theologus an præferatur Iurista ad Episcopatum.*

5 *Cardinales eligentes dignum in Papam, relicto digniore, non peccant, quando pars maior vult eum eligere.*

6 *Cardinalis electus ab alijs in Papam, non peccat sciens factam de se electionem, prætermisso digniori.*

Textus iste in prima parte ponit requisita, quæ debet habere qui est eligendus in Episcopum tam morum, ac prudentiæ, quàm ætatis, & scientiæ. Et deinde ponit aliquid de ætate, quam debent habere alij ascendentes ad ordines Ecclesiasticos, de quo infra *sub tit. de ætate, & qualit. ordinandor.* & hic *à num. 3.* ponit Barbosa quam ætatem, & scientiam, debeant habere assumendi ad primam tonsuram, quatuor minores ordines, & ad alios sacros, vbi *num. 14.* de scientia, quam debet habere impetrans Canonicatum in Ecclesia Chathedrali: & *num. 10.* ostendit quanta scientia debeat esse in Episcopis, de quo assumpto, ac de aliis, quæ spectant ad officium, Episcoporum munus, latè scribit idem Barbosa *in pastorali, & de iure Eccles. p. 1. cap. 8. per totum* & in dict. pastorali ad propositum textus nostri *p. 1. toto tit. 1. & 2.* per diuersa Capitula. De ordine requisito in eligendo in Episcopum, infra *in cap. 9. de ætate ordinand.* 1

2 Ibi *in textu de legitimo matrimonio nati*, dicit Barbosa hic cum multis *num. 18. & 19.* quod vt ad Dignitatem Episcopalem quis promoueatur, debet esse de legitimo matrimonio natus, alias non item: quare applicabis hic quæ infra annotantur *sub tit. de filiis Presbyteror.* † & addit hic *num. 19.* quod Legitimati per subsequens matrimonium, possunt ad dignitatem Episcopalem promoueri, sed non ad Cardinalatus celsitudinem ascendere. Ob id applicabis plura, quæ noto *in cap. tanta, qui filij sint legitimi*, & Barbosam *in pastorali quæst. 1. cap. 1. à num 32.* 3

4 Hic *num. 21. & 22.* agit de quæstione an Theologus sit præferendus Canonistæ in assequutione Episcopatus, & resider, vt Canonista præferatur, nisi vbi hæreses pullulant: quare recurres ad ea, quæ latè

laté adduxi *in cap.Clerici* 8. *de Iudic. quæst.*13.
5 Quales debeant eligi in Pontificem Iulius Lauor. *variar. lucub. tit.*4. *cap.* 12. applicabis dicta supra *c. præcedenti* : Et an Cardinales possint relinquere digniorem, & eligere dignum, quando pars sufficiens ad electionem, vult illum in Papam eligere,
6 affirmat Diana *p.*5.*tract.*2.*res.*85.contra alios. † Vbi etiam probat contra nonnullos,vt non peccet Cardinalis electus in Papam, cum scit electionem factam de se, prætermisso digniori : vide nonnulla in vers.*Clerici*.

Ad §. Cum vero electus, huius Capitis.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Vacant beneficia omnia electi ad Episcopatum; dum tamen sit adeptus possessionem, & consecratus:Et quid de pensionibus* n.2.*Vbi adduco exemplum D.D. Ildefonsi de Liaño & Buelna Episcopi Zamoren. valde amici mei.*

3 *Dispensatio Episcopis concessa, vt vltra tres menses consecratio differatur, non extenditur ad retentionem beneficiorum.*

1 EX decisione hac probatur per promotionem ad Episcopatum vacare omnia beneficia obtenta ab electo; dum tamen sit adeptus possessionem Episcopatus. Sed fallit in eo,qui promotus est ad Episcopatum in terris infidelium, Garcia *de beneficiis p.*11.*cap.*6.*num.*44. cum multis Barbosa hic *num.*29. *in fine*; idem *in pastorali allega.* 57. *n.*74. eo quòd tunc nullos fructus percipiunt electi de Episcopatibus, probat latè videndus idem Garcia *de benefic.p.*11.*c.*6.*&* 7. qui etiam latè agit de aliis modis Vacationis; veluti per assequutionem alterius, de quo late noto *sub cap.de multa de præb.*per mortem, per matrimonium & per nonnulla alia, videbis ad textum hunc Riccium *collect.*866.vbi intelligit non vacare ante consecrationem, & nisi à die adeptæ possessionis pacificæ.

2 Idem de pensionibus obtentis ab ipso electo in Episcopum sed quia in his proximis diebus, cùm soleant de nouo electi à Summo Pontifice confirmante petere retentionem, tam beneficiorum simplicium, quàm pensionum, circa quod expeditur breue Pontificium, video in Camera Castellæ agitatum importunè, vt ipsa,& Rex noster præstaret assensum,vt admodum amicus meus DD. Eldifonsus de Liaño, & Buelna, huius Concilij supremi Inquisitor (vbi ego ounc temporis sum fisci Patronus) Capellanus maior Regij Cænobij vulgò nuncupati *de la Encarnazion* nominatus Episcopus Zamoren.ad hoc vt ipsemet D.D. Eldifonsus retineret simul cum Episcopatu quandam pensionem antiquam ducentorum ducatorum Hispaniæ monetæ super fructibus Episcopatus Palentinæ Diœcesis (cuius possessionem etiam nuoc de proximo obtinet D.D. Antonius de Estrada, & Manrique, quem etiam valde amicum conuersatus sum in dicto Consilio supremo, vbi dum esset Inquisitor electus fuit ad illud Episcopatum anno 1657. (Sed *proh dolor ambo vitá functi in mense Maij* 1658.)& à Senatoribus Camaristis,non obstãtè quod ex parte dicti D. Eldifonsi adducta fuerunt exempla retentionis similium super Episcopatibus, vt contigit in D.D. Antonio de Luna, quando fuit electus ad Episcopatum Cauriens. & nunc Episcopus Seguntin. fuit primo, & secundo denegatus Regius assensus pro ea retentione; & creditur sic factum, ob paupertatem, ac impensarum grauamen, quo D. Anton. Palentin. est oneratus; & quia Præses Castellæ D.Didacus de Rianno quondam Collega D. Bartholomei apud Salmanticam, vbi & idem
Antonius sic exoptauit. † Videbis hic Barbosam 3
cum multis *à n* 26.*&* 29. vbi *n.*27.ait quod dispensatio Episcopis concessa, vt vltra tres menses consecratio differatur, non extenditur ad retentionem beneficiorum:Et per hunc textum dicit cum multis Gratianus *regula* 92. quod requiritur Consecratio, ad hoc,vt quis Pontifex, seu Episcopus esse possit, quem leges ad alia quæ dico infra *sub tit. de ætate, & qualit. Ordinandorum.*

Ad §. Inferiora, huius textus.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM

1 *Ætas requisita ad obtinenda minora beneficia, & Dignitates, remissinè* & num.3.

2 *Ætas requisita ad plura Officia hic numerata remissinè* num.3.

HIc agit Pontifex de ætate requisita ad obtinenda minora beneficia, de quo infra ego *in Rub.& tit.de ætate ordinandor.*Barbosa cum multis 1
*hic à n.*30. †Quare ego vltra relata ab eo addo sequentia de ætate requisita, tam ad Dignitates, & officia Ecclesiastica, quàm sæcularia, de quibus plura congerit Narbona cum multis *in annal.anno* 25. *q* 57 & de ætate refrendarij *q.*74. monetarij in qua ætate eligantur ibi *q.*81. ad quæstoris officium, idem anno 27.*q.*1.ad relatoris officium, *q.*2. in qua ætate possit quis esse Tribunus plebis anno 30. *q.*8. *&* 9. ad Consulatum anno 43. *q.*1. ad euocatorum militiam, anno 46.*quæst.Vnica*, vt quis Ædilis fuerit *fiel executor* anno 47.*q.*1.ad legationis munus anno 50.vt immunitas decurionatus contingat, anno 55. *q.*1.ad aliam de alio officio ipse anno 65.*q.*2.Et ad alias quæstiones anno 70. *q.*12.13. *&* 14. Plura de his, & aliis circa ætatem ad beneficia, Dignitates, & officia dico infra *sub dicto tit.de ætate ordinandor.* 2
† De ætate ad Pontificatum, Episcopatum, & Cardinalatum dixi iam *sub cap. præced.* de quibus omnibus etiam leges Narbonam supra *q.*3. 4. *&* 5.ad Canonicatus, in qua ætate quis eligi valeat,ad Parrochiales, & ad alias Dignitates idem Narbona plura congerit;de quibus leges Trid.& Narbonam; ad canonicatum Pænitentiæ idem Narbona anno 40.*q.*1. & Abbatissa in quo anno ibi *q.*2. dixi supra *in Rub.q.*5.& antiquitùs Diaconissa ibi *q.*3.Generales, & Prouinciales cuius ætatis eligi debeant, idem Narbona anno 50.*q.*4.De ætate ad ordines videbis infra *in tit.& cap.*1.*de ætate, & qualitate ordinandor.* De scientia, & moribus beneficiandorum, ibi *in cap pen.& fin.* 3

Ad

Ad §. Clerici, hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligentes indignum scienter, sunt priuati eligendi potestate: plura remissiuè* n.3.

2 *Episcopus non est priuatus conferendi potestate, eo quod eius Vicarius conferat beneficium indigno.*

4 *Scholasticus graduatus in publica vniuersitate sine expletione cursuum, aut quia non bene cursauit, non peccat lethaliter, nisi ratione iuramenti.*

5 *Electio in concursu de digno, omisso digniori, improbatur*, n.9.

6 *Prouisio de beneficio per concursum, interuenientibus aliquibus examinatoribus, non Synodalibus, nec Magistris, Doctoribus, siue Licentiatis, valet ex communi stylo; etsi de iure non æquè ex Trid.* sess.25.c.18.n.7.&8.

10 *Pœna an incurrantur ipso iure, remissiuè.*

1 HIc Pontifex agit de pœnis indignum eligentium, de quibus cum multis probat Barbosa hic *à num.*35. eligentes scienter indignum priuari ipso iure electione, & eligendi potestatem
2 amittere; vbi *num.*38. † ait quod si Vicarius conferat beneficium indigno, non ex eo priuatum esse Episcopum conferendi potestate: & *n.*37. quod beneficium incapaci collatum propter negligentiam conferentis deuoluitur ad superiorem.

3 Quare adiungendo his quæ noto latè infra *sub cap.29. de prabend.* vbi de prouisionibus faciendis dignioribus, & aliquid in principio huius textus *sub vers. quales*, addo pro ampla doctrina textus nostri quæ subsequuntur; videlicet an ferentes suffragium ad aliquod iniustum opus, teneantur singuli restituere, Diana *p.4. tract.*4. *resol.*70. An negantes suffragium Nouitiis peccent, Diana *p.3.tract.7.res.*19. Confirmans minus dignum, an debeat restituere, Diana *p.4.tract.4. miscel.res.*170. vbi de Archiepiscopo loquitur Panormit. Et an Principes teneantur ad officia sæcularia eligere Digniores, idem Diana ibi *res.* 172. Sed quia conducunt ad hæc breuiter sic assignata, quæ scripsi supra in *Rubr. q.*1.2.3.7.10. & 11. vbi de eligendo digniori, etiam ad officia temporalia Reipublicæ; ideo non insisto in tractatione specifica, quæ non parum protelari valeret.

4 Et an recipiens gradum Doctoratus in aliqua vniuersitate publica, non habens cursus necessarios, vel si non interfuit iuxta statuta vniuersitatis, vel si non sit matriculæ adscriptus, peccet mortaliter, idem Diana *dicta p.4. tract.4. res.* 173. qui cum Sanchez *in opusculo tom.*1. *lib.*2. *c.*1. *dubio* 57. *num.* 15. negat; quia illi defectus non fuerunt substantiales; etsi ratione iuramenti non im-
pleti, peccet; quod verum est. Si *graduandus sit gradus* benemeritus; quod est contra Alcocer *in sum. c.*17. & P. Henriquez, qui pro affirmatiua responderunt; & hoc, licèt iuramentum non interueniat, quia vniuersitas non intendit conferre gradum patientibus defectum aliquem circa sua
5 statuta. † Et an quando prouisio fiat per concursum, si quis eligat dignum, omisso digniori, teneatur ad restitutionem, idem Diana *dict. p.4.tr.4. res.*210. aliqua dixi supra *in Rubr.quæst.*2.*& fin.* & pro affirmatiua respondebis cum Vasquez, Gutierrez, & aliis, de quo dico *in c.*29. *de præb.& dignit.* Et occasione huius dicti adiunges alias duas se-
quentes quæstiones, † an si eo tempore, quo debet 6
fieri prouisio per concursum non adsint examinatores Synodales, de quibus loquitur Trid. *sess.*25. *c.*18. possit Episcopus deputare alios absque Synodi celebratione. Et an concursus alicuius beneficij vitietur ex eo quod cum examinatoribus Synodalibus exhibeantur alij examinatores non Synodales, Diana *p.3.tract.5.misc.res.*64.*&* 65. & affirmat in secundo casu; etsi non æquè in primo,
referens Doctorum sententias. † Et licèt in primo 7
dubio Barbosa *de potest. Episcop. p.3.alleg.*60.*n.*50. Homobonus *de examine Eccles.p.1.tract.2.q.*30 *in fine*, Riccius *in praxi tom.1.res.*355. affirment; quia vbi forma à lege inducta adimpleri non potest, præcisè tunc illa remittatur, & Concil. Trid. loquatur, cum examinatores existant Synodales, quasi à cessante causa; adhuc negant Antonius Massobrius *in praxi habendi concursum requisit.*12. *à n.*1. Lotterius *de re beneficiaria tom.1.lib.2.q.*31.*à n.*71. nisi in casu, quo concurret mors, seu absentia deputatorum examinatorum in Synodo infra annum à die celebrationis eiusdem Synodi, vt fuit decisum *in vna Panormit. Archiepiscopatus* 5. *Iuly* 1520. coram Buratto, & ex aliis multis, de quibus dico infra *sub titulo de concess. præb.* vbi dico de prouisione beneficiorum per concursum, & de examinatoribus Synodalibus, hanc fateor de iure securiorem sententiam; verum in praxi video primam, cum quotidie Episcopi, & eius Vicarij soleant aliquos examinatores non Synodales vocare; quamvis non solùm vnus annus, sed plures anni transacti sint à die celebrati Synodi Diœcesani; & hoc iuxta decisiones Rotæ *in vna Placentina Parochia. Nouemb.*1593.*& in alia Archipræsbyteratus* 6. *Iunij* 1582.*& in vna Pampilonē. Parochialis* 23. *Ianuarij* 1591. & hoc etiam si existant examinatores alij Synodales, Magistri, Doctores, aut Licentiati; qua non obstante declaratione Sacræ Congreg. à Cosmo Cardinali de Torres subscripta, qua cauetur, vt si extent prædicti, nullo modo eligi valeant alij Clerici idonei; adhuc solent eligi fratres, aut Religiosi, siue Clerici litterati, nec graduati, vt dico, nec synodales.

Quare etsi Massobr. *supr. requis.*13.*dub.*1.*n.*22.& 8
Garcia *de benef.to.2.p.9.c.2.n.*83 324.& 341. ex pluribus declarationibus, improbêt examen, seu prouisionem aliter factam deuolui, vt nullam ad Sedem Apostolicam, & de iure; veruntamen ex relata praxi verius est valeat qualibet prouisio beneficij per concursum, etiam cum examinatoribus non synodalibus, vt docent Naldus, Homob. & Sanchez relati à Diana *dict. res* 65. cum aliis, esset processus
in infinitum. † De digniori eligendo, Couar. *in reg.* 9
peccatum 2.*p.*§.7 *à n.*1. & videbis infra *in cap. quia propter hoc tit.* & *in dict.cap.* 29 *de præbend.* vbi quam plura, & ad plures quæstiones dico, de quo applicabis quæ dixi supra *in Rubr. sub q.*2.4.5.*& fin.*

De pœnis, & an ipso iure in eis incurratur, per 10
hunc textum applicabis quæ dicit Vasq. 1. 2. *q.*96. *art.*5 *disp.*168. præcipuè *c.*6.& Richard. *in Rubr. de obligationibus, quæ ex delicto nascuntur*, agit de illa quæstione, an propter delictum iure ipso naturali incurratur, & Couarru. *in reg. peccatum* 1.*p.*§.5. *ex num.*2. an lex humana aliquid præcipiens, vel prohibens cum pœna obliget transgressorem ad culpam mortalem, adiunges quæ dixi *sub cap.* 3. *de*

appellat. q.3. circa finem, & quæ latissimè dixi *sub c.1. de confir.* & ibi *in cap. penult.* vbi de pœnis, & peccatis transgredientium leges, mandata, & constitutiones, &c.

Ad Text. in cap. Causam, VIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electus à compromissario, recipi debet à compromittentibus super electione, si est idoneus.*

2 *Iudices compromissarij qui sint remissiuè.*

3 *Tertiarij cuiuslibet religionis connumerantur inter personas Ecclesiasticas, & de aliis remissiuè: Et hoc si viuant in communitate, quid si non viuant*, n.4.

1 POntifex hic dicit quòd compromittentes super electione tenentur recipere electum à compromissario, si est idoneus. † Etenim per hunc textum potest disceptari de iudicibus compromissariis; & qui possint esse tales in causis spiritualibus ad tradita infra *in cap. contingit de arbitris*, dixi nonnulla *sub cap.3. de Iudiciis.*

3 Colligit Barbosa ex hoc textu cum Aloysio Riccio *collect.* 1051. quod tertiarij cuiuslibet Religionis, connumerantur inter personas Ecclesiasticas; & quod etiam gaudeant fori priuilegio, si viuant in communitate, seu claustraliter, ita cum multis; sed de hoc videbis quæ latè dixi infra *in cap. 1. de foro comp. q.18.* & videndæ aliæ quæstiones *à q.15.* vbi an Heremitæ, æquites militares, seu nouitij, gaudeant fori priuilegio.

4 Quod si in communitate non viuant quid sit dicendum, aliqua in locis citatis, & resoluit Barbosa *de officio Episcopi p.2. allegat. 12. n.31. & de Iure Ecclesiastico c.39.§.2.vers. de fratribus.*

Ad Text. in cap. Nosti IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus electus ante confirmationem, non potest conferre beneficia, nec administrare; & hoc si litteræ sint expeditæ, & Capitulo præsentatæ*, n.2.& 3.

4 *Episcopus D. Didacus de Salzedo Beancos anno 1639. sine litteris, & tantum cum quadam schedula Regia petiit ex hac Curia Matrit. ad Ciuitatem Austuricens. in qua à Capitulo non fuit admissus, nec in gubernatorem; donec intra dies 8. fuerunt ei missæ litteræ originales, virtute quarum fuit positus in possessione Canonica.*

1 IN hoc textu communis est resolutio, quod electus Episcopus ante confirmationem, non potest beneficia conferre, vel aliquid administrare. † Et addit Barbosa *num.3.* quod iam hodie per *extrauag. iniunctæ de electione*, opus est, vt Episcopus si velit ea, quæ sunt iurisdictionis exercere, obtineat litteras Apostolicas, sine quibus, nec admitti, & recipi, tanquam Episcopus, nec possessionem Ecclesiæ sibi collatæ consequi possit; ita probat cum Azor. Flaminio, & Petro Barbosa, † Abbas hic, & *in cap. transmissam infra*, dicit 3 quod vbi Papa primum pronunciat aliquem Prælatum, Episcopum, vel Abbatem, statim facta pronunciatione, talis sic pronunciatus habeat beneficium, siue Episcopatum, Baldus *in l. humanum cod. de legib.* vbi dicit, vt statim, quod dicit Princeps *fiat gratia*, perfecta est, Amulpho Ruceo *tract. Iuris Regaliæ priuilegio 4. n.14.* & *priuileg. 45. num.6.* Garcia *de benefic. p.1. c.1. num.91.* sic resolutum à Philipo III. cum consilio *schedula* 615. qua declarauit in indiis sic pertinere ad Episcopum *de Trugillo*, *fiat* sanctitatis, Solorzano *de Iure Indiarum lib. 3. cap. 5. num. 46.* Garcia *p. 6. cap. 2. num. 33.* sed in Hispania, Italia, & alibi per *Extrauag. iniunctæ hoc iii* hodie non posse administrare, nec conferre, etiam litteris expeditis; quousque Capitulo ostendat, & præsentet Episcopus gratiam, Garcia *de benefic. 3. p.cap.4. n.250.* Squillante *de priuilegiis Clericor.cap.1. num 6.* Solorzano *de gubernio Indiarum lib. 3. cap. 5. num.40. & cap.7. num. 47.* Leon. III. *decisione* 14. Barbosa *de Iure Ecclesiast. 1.p. c.32.n.32.& lib.3.cap.14. num.25.*

Et quia anno præterito 1638.cum essem Canonicus Doctoralis Austuricens. Ecclesiæ D. noster Philippus IV. Hispaniarum Rex cum sua schedula Regia mitteret Episcopum D. Didacum de Salzedo, & Viuancos, vt gubernaret illum Episcopatum, tanquam Gubernator, Rege præstante fidem de expeditione litterarum in Dataria, contigit vt quamuis Episcopus ipse pergeret ad Ciuitatem Austuricens. cum illa Regia sechedula, non fuerit admissus; donec intra paucos dies præsentauit Episcopus ille litteras originales, & in forma ordinaria expeditas pro suo Episcopatu; & tunc temporis feci quandam locupletem allegationem, fundans iurisdictionem Capituli in Sede Vacante, tunc gubernantis, propulsans iuridicè intellectum ordinariom illius schedulæ, vbi latissimè expendi sensum dictæ *extrauag. iniunctæ*, de qua aliqua dico infra *in cap.15.* 4

Ad Text. in cap. Considerauimus X. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta post appellationem, prima non cassata, & contra priuilegia Ecclesiæ cassanda est.*

PRobat textus hic quod electio facta post appellationē, & prima non cassata, & contra priuilegia Ecclesiæ cassanda est. Ex hac decisione adiunges quæ notaui *in c.1.* & quæ latissimè dixi *in c. bonæ 51. de appellationibus*, vbi dixi quòd attentata appellatione pendente, sunt reuocanda, vbi etiam aliqua dixi de casu huius textus in materia beneficiali. 1

Ad

Ad Text.in cap. Suffraganeis XI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Delegari possunt ea, quæ sunt ordinis ex iusta causa.*

2 *Episcopus verè quis non vocatur ante consecrationem,* & n.6.

3 *Electus, & confirmatus in Episcopum, tenetur infra tres menses consecrari sub pœna amissionis fructuum.*

4 *Consecratio de iure debet fieri à Metropolitano electi, & præsentibus aliis prouinciæ suffraganeis, qui vocati à Metropolitano ad hoc tenentur accedere.*

5 *Consecratus Episcopus debebit intra duos Menses visitare Metropolitanum.*

7 *Episcopus non consecratus non exercet ea, quæ sunt ordinis, & signatur materia confirmationis, & consecrationis.*

8 *Archiepiscopi ante Pallij susceptionem remissiuè.*

1 EX hoc textu colligit Barbosa, quod possunt
delegari ea, quæ sunt ordinis, si delegatio
fiat ex iusta causa; nempe Episcopo absente vel
impedito, vt probat cum multis hic *num.* 2. ad
quod applicabis nonnulla, quæ dico *sub cap.*11.
de temporibus ordinationum, & alibi *in eo titulo*,
vbi de dimissoriis, & de Episcopo ordinante alienos
subditos cum licentia proprij Episcopi. Hunc
textum explicat Couarruu. *lib.* 3. *variar. cap.*20.
*num.*3. & ad quæstionem Gratianus *regula* 92. *n.*5.
2 † Ao ante consecrationem possit Episcopus vocari,
& negat dicens cum Panormitano per textum
hunc, vt possit mandare, consecrare. Itaque vt
vberius tractes leges Barbosam *de Iure Ecclesiastico*
3 *part.*1. *cap.*9. *à num.* 33. † Vbi dicit quòd electus,
& confirmatus io Episcopum tenetur intra tres
menses à confirmatione munus consecrationis sus-
4 cipere sub pœna amissionis fructuum, † & quod
consecratio de iure debet fieri à Metropolitano
electi, cuius electus ipse futurus est, & præsentibus
alis Prouinciæ suffraganeis, qui ad hoc per
Metropolitanum vocari, tenentur accedere; & ad
5 textum nostrum dicit *num.*36. iam dictum, † addit
quod consecratus debebit ipsum Metropolitanum
infra duos menses visitare; etenim Barbosa ipse
plura addit videnda *de consecrationis forma à n.*37.
*vsque ad num.*73. & Gratianus *dicta regula* 92. di-
6 cit alia addens, † quod ad hoc vt Episcopus dici
possit, seu Pontifex, requiritur consecratio, † in-
7 ferens quod Episcopus nondum consceratus non
possit exercere ea, quæ sunt ordinis, de quo laté
Doctores citati à Barbosa infra *sub cap.*15. *num.*4.
& quia Iulius Lauorius *variar. lucubrat.* laté agit
*sub cap.*26. *tit.*4. *de confirmatione, & consecratione*,
& alij ordinarij Interpretes antiquiores, & moderniores,
quæ hic possent ad longum scribi; ideò ne
repetam leges de confirmatione notata supra *in
cap.*6. *&* 9. & quæ laté dico *infra cap.* 15. Et leges
inquam ad materiam de consecratione Episcopi
infra *in cap. si Archiepiscopus* 6. *de temporibus
ordin. vbi plura*, de qua cum infinitis nouissimé
Diana *part.*12. *tractat.*1. *per totum*, vbi ad saturitatem
agit *sub cap.*15. *num.*4. † Et quid de Ar- 8
chiepiscopis ante Pallij susceptionem: aliqua dixi
*sub c.*4. *de postulat. Prælator.* alia infra *in tit.de vsu
Pallij, & in c.*4. *hoc tit.*

Ad Text. in cap. Super eo XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio cassata propter defectum modi, non impedit, quominus iterum fiat; secus si propter vitium personæ.*

EX decisione huius textus quatenus probat, 1
quod electione cassata propter defectum modi non impeditur, vt electus iterum eligi valeat; secus si propter vitium personæ, comprobat vtrumque ex multis Barbosa, hic *num.*1. *&* 2. qui in pastorali *parc.* 2. *allegatione* 42. *&* 43. *& part.*3. *allegatione* 72. *à num.*79. ponit personas, quæ eligi non valent: idem de Iure Ecclesiastico, vt iam supra dixi *sub Rubrica*, & applicabis quæ notaui *supra*, *& cap. Ossius* 2. *hoc titulo in vers. & quia*, vbi num eligi valeat emendatur de crimine. Ad quæstionem per glossam, & alia iura hic Couarru. *lib.*2. *variar. cap.*8. *n.*4. an filij hæreticorum priuentur beneficiis iam obtentis tempore commissi delicti, de quo, & de aliis infra *sub tit. de hæreticis*: aliqua dixi *sub cap. cum non ab homine de iudiciis à quæst.*26.

Ad Text. in cap. cum Monasterium XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulari in Abbatem quoit non professus ex aliqua bona causa, si petatur à Papa.*

DIcit textus hic quod potest postulari in Ab- 1
batem non professus, si ex aliqua bona causa fiat talis postulatio, quod intelligit D. Rodericus à Cuña, & cum eo Barbosa hic; dummodo talis postulatio debeat peti à Papa, & non ab inferiore applicabis quæ supra dixi *de postulat. Prælat.* item etiam applicabis quæ congerit Barbosa *de Iure Ecclesiastico part.* 1. *cap.*45. vbi de Præpositis Religionum, & eorum electione, & applicabis quæ dixi supra *in dicta Rubrica huius tituli de electione Religiosorum in Superiores, & Monialium in Abbatissas siue Priorissas, à* q.3 & 4.

Ad Text. in cap. Cum in terra XIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electiones debent esse liberæ; sic vt improbentur contrariæ consuetudines.*
2 *Electionibus tantum interesse possunt, quibus de iure competit.*
3 *Eligere sunt prohibiti qui admittunt Laicos contra statuta canonica.*
4 *Electio facta per abusum sæcularis potestatis, est ipso Iure nulla.*
5 *Laici ad coëligendum non admittuntur.*
6 *Reges priuilegio, vel consuetudine possunt habere ius nominandi Episcopos.*
7 *Reges Franciæ habent ius nominandi Episcopos ad Ecclesias in suo Regno.*
8 *Electio metu facta non valet, sed valet ea, quæ fit ex vno de duobus nominatis, vel ex certo genere personarum.*
9 *Ad electionem Prælatorum, num requiratur assensus Regius, seu populi.*
10 *Consuetudo mala, quæ est contra libertatem Ecclesiæ, est vitanda.*

1 SVb Rubrica huius tituli dixi nonnulla condu-
cibilia ad textum nostrum, cum supponat
electiones debere liberas esse; itavt improbentur
contrariæ consuetudines, vt multis adductis com-
2 probat Barbosa hic *num.* 1. *&* 2. † non enim alij,
quam quibus competit de iure, aut priuilegio, de-
3 bent in electionibus interesse. † Itaque Barbosa *de
Iure Ecclesiast. cap.* 19. *p.* 1. nonnulla congerens de
hac electione in genere ad textum nostrum ponit *à
num.* 79. aliqua, quatenus ait Laicos ad electionem
contra statuta canonica admittentes eligere prohi-
4 beri. † Item *n.* 80. quòd electio facta per abusum
5 sæcularis potestatis sit ipso iure nulla, † & *n.* 81.
quòd Laici ad coëligendum non admittuntur in
Ecclesiasticorum Prælatorum electionibus, & ad
alia applicabis *dicta infra cap.* 43. & quæ de modo
celebrandi electiones dixi supra *sub Rubrica*, vbi
de inuocatione Sancti Spiritus, de quo idem Bar-
bosa *dict. cap.* 19. *à num.* 179. & hic *à num* 4. qui
ad vers. *hic in quo fuerit*, assignat tractare de loco,
in quo sit electio celebranda *sub cap. quod sicut* 18.
hoc tit.

Et *in vers. Regis*, notat idem hic *à num.* 7. quod
6 priuilegio, vel consuetudine possunt Reges habere
ius nominandi Episcopos, vel eorum electioni
assensum præstandi; & quòd Reges Hispaniæ, &
Lusitaniæ potiuntur iure nominandi, seu præsen-
tandi Episcopos ad Ecclesias Cathedrales, de quo
dixi latè *sub cap. Ecclesia Sutrina de causa possess. &
propriet.* alia supra *in Rub. hoc tit. sub quæst.* 6. *alia
quæst.* 2.

Et addit etiam Barbosa hic *num. fin.* quòd Re-
7 ges Franciæ habent ius eligendi, seu nominandi
Episcopos ad Ecclesias in suo Regno; & ad plura,
quæ desideraueris, leges eundem Barbosam *de Iu-
re Ecclesiast dict. p.* 1. *sub c.* 8. *à num.* 75. de ratione
quare Regibus Hispaniæ data est facultas nomi-
nandi Episcopos; & *à n.* 64. vbi de varietate, quæ
fuit in electionibus Episcoporum, de quibus *in dict.
cap. Ecclesia Sutrina à q.* 2. *&* 3. *& in dict. Rub. sub
q.* 6. An Laici possint beneficia conferre dixi latè
in c. 3. *de Iudiciis q.* 5.

Nunc verò addo pro latiori interpretatione quæ- 8
stiones, quas occasione textus nostri nonnulli tractant; nempe an electio metu facta valeat, Faquineus *lib.* 3. *variar. cap.* 40. Vbi agens de ea quæstione, an valeat matrimonium metu contractum, ex hoc textu, & *ex cap. cum dilectus de consuet.* vbi quod valeat consuetudo, vt fiat electio ex certo genere personarum; sed quia in matrimonio maxima libertas requiritur, dico quod si fiat per metum, sit nullum, iuxta Doctores longè agentes, per textum *in cap. cum locum de sponsalibus*, & quæ ad materiam de metu dixi infra *in cap. si vero, & cap. verum de iureiurando*; nec enim valet ex textu nostro consuetudo, quæ aufert libertatem electionis; etsi valeat vt fiat ex certo genere personarum cum summa ratione potuerit sic introduci; eo quòd tunc metus nequit intercedere; & quia in electionibus non requiritur ea summa libertas, quæ in matrimonio: ita ipse, & Ego vt iam notaui *in dicto cap. cum dilectus*, cum & ab initio fuerit liberum ita eligere, sicut, & de iure statui potest, vt fiat electio de constitutis in Sacerdotio: ita in terminis Couarru. *in* 4. *de spons. p.* 2. *c.* 3 §. 5. *sub n.* 9. vbi melius quàm Faquineus addens, vt textus noster non neget posse consuetudine introduci, vt electores eligant duos, quorum possit vterque à Principe, vel Patriarcha reprobari, quibus electi erant præsentandi, improbans Fortunium opinantem, non posse consuetudine induci, vt alter ex duobus eligatur, cum electio ex duobus optimè existat, sic vt non repugnet electionis conditioni; quemadmodum in Regno Granatæ testatur practicari; siquidem in Collegiis Canonicorum eliguntur, duo,
quorum alter admittitur, alter verò non. † An ad 9
electionem Prælatorum necessariò requiratur assen-
sus Regius, Iulius Lauorius *variar. lucub. cap.* 4.
tit. 4. vbi quid de populi assensu, ad quos Episco-
porum electio pertineat Barbosa *in pastorali cap.* 3.
à num 9. *&* *à n.* 35. & videbis *in Rub. & in dict. c.
Ecclesia Sutrina*, adde Balboam *in dict. cap. cum
Ecclesia Sutrina de causa possess. & proprietatis*, &
ibi *à n.* 70. † *& in c.* 8. *de Iudiciis*. vbi de mala con- 10
suetudine vitanda, quæ est contra Ecclesiæ liberta-
tem, de qua dixi ibi abundè aliquid *in cap.* 2. *illius
tituli q.* 3. & plura noto supra *in tit. de consuetudi-
ne, præcipuè sub cap. fin.*

Ad Text. in cap. Transmissam XV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Potestas exercendi quæ sunt ordinis non transfertur per confirmationem electionis, sed per consecrationem, & quæ competant Episcopo ratione ordinis remissiuè* n. 3.
2 *Iurisdictionis exercitium acquirit actu Episcopus per confirmationem.*
4 *Prælati minores confirmati, possunt de iure subditos suos excommunicare.*
5 *Collatio beneficiorum potest fieri post confirmatum Episcopum.*
6 *Episcopus electus nequit actualiter deponere; & si valeat*

valeat pronunciare deponendum; ſecus verbaliter, n.7.

7 *Depoſitio actualis, & verbalis qui actus dicantur.*

8 *Cenſuras decernere poteſt quilibet habens iuriſdictionem.*

9 *Electus in Epiſcopum, & canonicè confirmatus, habet ea, quæ ſunt iuriſdictionis, non quæ ordinis.*

1 AD plenam tractationem huius textûs ad-
iunges notata ſuprà *in cap.9.hoc titulo*, vbi
quod litteris nondum expeditis, electus non ſe
intromittit in adminiſtrationem; probat enim
Pontifex hic quod poteſtas exercendi ea, quæ
ſunt ordinis, non transfertur per confirmationem
electionis, ſed per conſecrationem, pluribus
2 probat Barboſa *hic* † vbi *à num.*10. dum notat
quod exercitium iuriſdictionis actu acquiritur per
confirmationem, agit de alia quæſtione, an prouiſ-
ſus ex ſolo titulo canonico, ex ſola confirmatione
ante apprehenſam poſſeſſionem, ſi ab alio ea
non ſit occupata, adminiſtrare poſſit, & duas
adducens contrarias opiniones *num.*3. *in verſ. ego*,
componit diſtinctionis fœdere, vbi videbis, &
infra *in cap.*17. vide ſupra *cap.*11. *hoc tit.*
3 Et in verſic. *& miniſterium conſecrationis*, po-
nit tractantes de dubio quæ competant Epiſcopo
ratione ordinis; & *num.*5. ex gloſſa *de talibus fin.
verſ. excommunicare*, quod habens iuriſdictio-
nem; etſi Præsbyter non ſit, poſſit abſoluere ab
4 excommunicatione in foro iudiciali. † Et qood
Prælati quamvis minores ſint Epiſcopis, ſi ſint
confirmati, poſſint de iure communi ſubditos
ſuos excommunicare; quia excommunicandi po-
teſtas, eſt actus iuriſdictionis, & ob id ex dicta
5 gloſſa ibi: *Beneficia conferre*, probat *num.* 6. †
quod collatio beneficiorum poteſt fieri per confir-
mationem in Epiſcopum ante conſecrationem;
quia iſte eſt actus Iuriſdictionis. Tamen ex eadem
6 gloſſa ibi *depoſitio Clericorum*, † notat quod
electus in Epiſcopum non poteſt actualiter de-
ponere Clericum; quamvis poſſit pronunciare
7 eum deponendum; † eo quod actualis depoſitio,
videtur eſſe actus ordinis dependens ab ipſa con-
ſecratione; ſecus autem in verbali depoſitione,
quæ etiam reſpectiua nihil aliud eſt, quam ſen-
tentia quædam; & ita actus ſolius iuriſdictionis,
8 non ordinis. † Hæc Barboſa, & Couarruu. *in
cap. Alma mater 2.part.* §.2. *à num.* 6. dicit quod
quilibet. habens iuriſdictionem poteſt decernere
cenſuras, interdictum, & ceſſationem à Diuinis,
9 & probat inter alia iura ex hoc textu. † Et quod
electus in Epiſcopum, & canonicè confirmatus
habet ea, quæ ſunt iuriſdictionis, tradit Barboſa
de Iure Eccleſiaſtico cap 8. *num.*23. ſed Epiſcopo
electo, & confirmato, non tamen conſecrato,
non competere ea, quæ illi tribuuntur per
ordinem collatum, Barboſa *dict. cap.* 8.
*num.*28. alia adiunges quæ noto
infrà *ſub cap.*44.

* * *

QVÆSTIO I.

An confirmatio electionis Epiſcopi nominati, ſiue alterius ad Dignitatem aliam inferiorem, debeat ab electo peti intra certum tempus, ſub qua pœna. Et num confirmatori ſit tempus aſsignatum, & quis ſit? Vbi quæ debeat de electo inquirere confirmator, & an habeat ius caſſandi, vel confirmandi electionem; prout ſibi videbitur. An electio nulla poſsit confirmari; Quæ ſit forma confirmationis, & quos pariat effectus?

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio perficit electionem, eamquè ſequitur regulariter*, n.6.

2 *Electio præſtat ius Dignitatis, non adminiſtrationis, & exercitij.*

3 *Confirmatio eſt iuris habiti corroboratio.*

4 *Electio initiat ſpirituale coniugium, confirmatio perficit illud.*

5 *Confirmatio electionis eſt neceſſaria ex parte confirmatoris, & confirmati.*

6 *Confirmanda eſt electio etiam ſi omnes electores antea morerentur, etiam facta inter regulares, niſi aliter priuilegio*, numero 7.

8 *Confirmatio non requiritur in beneficiis electiuis.*

9 *Inſtallatio in Choro, habetur loco confirmationis.*

10 *Electio Canonicorum, etiam de officio, qualiter, practicetur in Cathedralibus.*

11 *Electi conſenſus requiritur ante confirmationem.*

12 *Electus de iure communi nequit, eo inuito, confirmari.*

13 *Electio eſt intimanda electo, vt appareat, ſi velit conſentire, aut repudiare.*

14 *Electus intra menſem et præſentata electionis, debet conſentire, aliàs vacat Prælatura, vel à tempore ſibi præfixo; niſi conditio perſonæ, ipſum excuſet*, numero 15.

16 *Electus tenetur; etſi impeditus, quam primum conſentire, aliàs electores poterunt alterum eligere.*

17 *Electus; etſi regulariter nequeat compelli ad conſentiendum electioni: fallit in tribus caſibus* n.18.*extra quos poteſt ſe humiliter excuſare*; n.19. & 20.

20 *Electus, habilis, & dignus, quando ſe legitimè excuſet, aut non.*

21 *Confirmatio electionis poſt præſtitum conſenſum intra legitima tempora, eſt petenda ab electo per ſe, aut per procuratorem, ſiue electores.*

22 *Confirmationis petendæ tempus eſt ad arbitrium in Curia Romana, inſpecta qualitate perſonarum, & temporum, ac diſtantia locorum* num.23.

23 *Confirmationis petendæ tempus, eſt arbitrandum*

à Iudice secundùm communes diatas viginti millia passuum in singulos dies.

24 Tempus secundùm 20. dierum, vt confirmandus Romam ingressus se præsentet coram Romana sede cum termino alio 15. dierum, si subest impedimentum n.25.

26 Confirmari impeditus, si probat impedimentum, est spectandus.

27 L. si per vacua cod. de temporibus in integ. restituend.

28 Confirmatio electionis facienda ab ordinario non progreditur vltra tres menses, & n.34.

29 Tempus non tollitur confirmando, qui citius ad Curiam venit.

30 Electores debent transmittere ad Curiam duos homines instructos, qui fidem faciant de habilitate electi.

31 Confirmandus electus accedens ad Curiam, non debet discedere sine licentia in perfecto negotio.

32 Confirmatio queit impetrari per amicum sine mandato.

33 Electus postulata Confirmatione ab amico, effugit pœnam, si ratum habeat intra tres menses.

35 Confirmatori ad confirmationem concedendam, nullum est tempus præfixum.

36 Institutor si absque causa non instituat, potest à superiore compelli.

37 Confirmator si renuat confirmare intra tempus sibi assignatum a superiore, potest per eum compelli.

38 Terminus sex mensium assignatur confirmatori, vt institutori.

39 Confirmator debet confirmare electionem idonei, nisi subsit causa.

40 Confirmare spectat ad proximum Superiorem, nisi electus sit exemptus.

41 Generales Religionum olim confirmabantur à Pontifice; hodie ex eo quod sunt electi censentur confirmati.

42 Primas, vel Patriarcha confirmat Archiepiscopum, Papa Patriarcham.

43 Confirmator non ex abrupto, sed seruatis seruandis procedit ad confirmandum electum num.45.

44 Confirmator potest inquirere de modo electionis, an sit idonea.

45 Confirmator num propriam cupiditatem affectet.

46 Electio indigni officit Ecclesiæ admodum.

47 Forma qua competitores, siue oppositores, sint vocandi, vt valeat confirmatio, num. 48. & 49.

49 Edicta ad vocandos electos, vt confirmentur, qualiter affigantur.

50 Confirmator debet examinare electi qualitates, & alia etiam, quod non apponatur in eum, & quibus n.51.& 52.

52 Confirmator ad se certiorandum de fama, & vita electi potest petere testimonium ex loco, quo conuersatus est.

53 Confirmatio fit aliquando per viam Iudicij, aliquando extra Iudicialiter.n.54.

55 Electi clarè idonei, non fit à superiore confirmatore examinatio.

56 Examinatio Confirmationis electi, non fit in Curia.

57 Confirmatio Prouincialium, & Regularium non fit iudicialiter.

58 Generalis ordinis potest adhibere fidem soli famæ electi, & litteris testimonialibus.

59 Generales Minorum non tenentur seruare in confirmandis electionibus formam cap.fin.huius tituli lib.6.

60 Confirmator Prælatus, si indignum electum confirmat, num careat potestate confirmandi.

61 Confirmator scienter indignum confirmans electum, debet deponi, & plecti alia pœna arbitraria n.62.& tenetur ad damna n.63.

64 Examinatio maior debet fieri ab Electoribus de electo, quam à confirmatore de confirmato.

65 Clericus deficiens in probatione sua oppositionis contra electum, incurrit suspensionem à beneficiis per triennium, & ingerens se administrationi priuatus est ipso iure: limita vt num.66.

67 Confirmator habet ius cessandi, vel confirmandi electionem.

68 Confirmator potest ad partes trahere electum exquirendo diligenter de his, quæ possunt confirmandum impedire; & hoc faciet sine illius infamia, num.69.

70 Electio nulla regulariter non confirmatur à superiore.: fallit si adsit dispensatio, seu priuilegium num.71.& 72.

72 Electio nulla validatur per confirmationem à Papa, seu alio superiore habente facultatem dispensandi.

73 Illegitimus electus in Prælatum ab habentibus potestatem dispensandi, habilitatur electione.

74 Peccato aliquid fieri non præsumitur, quando dubium est, si cum eo fiat.

75 Peccatum minus præsumitur.

76 Dispensatio non requirit certa verba.

77 Dispensatio Principis non requirit cognitionem, sed eius voluntatem, secus si inferioris sit, & procedit in foro animæ, n.78.

79 Confirmatio electionis parit plures effectus, vt n.84.85.86.& 87.

80 Confirmatus rectè non potest renunciare post acceptationem sine licentia superioris.

81 Electus potest non consentire electioni de se, n.82.

82 Confirmator post electionem ad se delatam, potest examinare eam, etiam quod electus posset renunciare, vt n.83.

87 Confirmatione acquirit electus plenum ius.

88 Confirmatio si non acceptetur, & retineatur prælatura, ea vacare dicitur.

89 Confirmatio facta, pendente appellatione ab electione, est nulla, n.103.

90 Electus post confirmationem nullam, non incidit in pœnas cap.auaritiæ, per ignorantiam facti; secus iuris.

91 Episcopus electus, sed non confirmatus, potest expelli ab Episcopatu.

92 Percutiens Episcopum electum, & confirmatum, non consecratum, non incurrit in excommunicationem Bullæ Cœnæ.

93 Confirmatio declarata nulla in aliquo capite; non ideo facit electionem nullam.

94 Electio, & confirmatio sunt partes separatæ, illa principale, hæc accessorium, n.96.

95 Vtile per inutile non vitiatur in habentibus causam separatam.

97 *Opponi nequit contra electionem, sequuta confirmatione, elapsis terminis ad opponendum præfixis, quid contra Generalos*, n. 98.

99 *Opponi potest contra confirmationem, quando notari potest, non culpa opponentium, vt si impediti sint: fallit* nom. 100.

101 *Confirmatio sine causa cognitione, & non vocatis vocandis, habet vim interlocutoria.*

102 *Terminus peremptorius ad comparendum assignatur secundum locorum distantiam.*

103 *Confirmatio, & institutio facta ad electionem, seu præsentationem alterius, non potest fieri pendente termino ad appellandum.*

104 *Appellatio prosequi debet ante confirmationem intra terminos Iuris.*

105 *Confirmatio non requiritur post electionem Pontificis, & quare* num. 106.

106 *Apostolica Sedes, cunctis in orbe Ecclesiis præfertur.*

107 *Confirmare nequit inferior superiorem.*

108 *Electio Prælatorum debet examinari prius.*

109 *Confirmatio electionis non requirit formam, sufficit vt quocumque verbo declaretur à confirmante.*

110 *Confirmatio in ordine Prædicatorum fit per vota secreta: vbi quid de erecto appellante.*

111 *Confirmatio num fiat congregato Concilio.*

112 *Confirmatio fuit denegata electionis, de quodam Priore non habente annos 40. in Religione Prædicatorum.*

113 *Confirmatio electionis debet fieri in Ecclesia.*

114 *Confirmatio electionis, quæ fit contradictorio iudicio, nequit celebrari extrà Diœcesim, secus contra.*

115 *Confirmater prouidendo simul eligit, & confirmat personam ab eo prouisam ad Dignitatem, seu Prælaturam.*

116 *Regularis electus, & confirmatus ad Prælaturam, si vtrumque renuit, videtur vt vacet Prælatura.*

117 *Renuere formaliter electus dicitur, qui nullam causam assignat Superiori, licèt occultam.*

1 AD has, & alias difficultates pro materia confirmandæ electionis à superiore de electo,
præmitto dicendum ex textu *in cap. postquam huius
tituli*, vt omnem electionem iure ordinario, se-
2 quatur confirmatio eius, tum ex parte electi, †
quia licèt per electionem acquiratur ius Dignita-
tis, nempe, & Prælaturæ; non tamen acquiritur
ius administrationis, & exercitij; quia electio so-
lum dat ius ad administrationem; confirmatio verò
exercitium; glossa *in cap. quanto verb. Relatio* 63.
d. st. Oldradus *cons. 146. incipit Factum tale est*,
Abbas *in cap. constitutus hoc tit. n. 2.* idem *cons.* 47.
p. 1. glossa *in l. Prælatorum cod. de Iurisdict. omn.
Iudic.* Iulius Lauorius cum aliis *variar. lucubrat.
tit. 4. cap. 25. à n. 1.* per textum, & glossam *in cap.
cum inter vers. resilire hoc tit. & in cap. dilectissimi*
3 8. *q.* 1. vbi Doctores, † & hoc quia confirmatio est
Iuris prius habiti corroboratio, *l. & quia ff. de Iu-
risdict. omnium Iudicum, l. illud quæritur ff. de tut.
& curat.* Cardin. *in clementina 1. §. nos itaque notab.*
4 *7. de Iureiurando*, † etenim per electionem in-
choatur spirituale coniugium inter Ecclesiam, &
Prælatum, quod per Confirmationem perfi-
citur.

Quare dicunt Syluester *verb. confirmatio huma-
na q. 1. clem. 2. §. statuimus*, vbi Zabarella *q. 12. de
statu Monachor.* Abbas, & cæteri Doctores *in cap.
meminimus 13. de accusationibus*, † vt confirmatio 5
electionis necessaria sit ex parte confirmatoris; &
hoc patet ex effectibus, quos parit, vt dico in hac
quæstione; Item est necessaria ex parte confirma-
toris; quia non beneficium, sed debitum impendit;
vt patet *in cap. fin. hoc tit. lib. 6. dict. cap. postquam*,
vbi Abbas *notab.* 1. Decius *n.* 1. Rota *decis.* 240.
n. 12. coram Gregor. XV. *l. si vero §. 1. ff. de hæredib.
instituend.* & in prædictis iuribus cæteri Doctores
Moderni relati à Barbosa *ibi*, Lauor. *dict. c. 25. n. 1.
& 28.* vbi ait ex textu *in cap. inter dilectos de fide
instrument. l. & quia ff de iurisdict. omn. iudicum*;
vt qui confirmat, non donat.

Itaque regulariter semper sequi debet confir- 6
matio electionem; & in tantum vt si omnes electo-
res mortui sint, publicata electione, & alij in lo-
cum eorum successerint, adhuc veniat confirman-
da, cum electio dicatur celebrata ex illis votis in
scrutinio publicatis, etiamsi mortui sint, puta ex
aliqua ruina; dummodo alij in eorum locum suc-
cesserint; quia vnum semper erit capitulum; licèt
non sint idem electores, cum primi iam functi,
sint officio suo: sic docent Biaxio *in directorio elect.
p. 3. c. 44.* Bertach. *tract. de Episcop. lib. 3. p. 3. p. 1.
princip. n. 4.* Marcus Anton. Cuchus *instit. moral.
lib. 4. tit. 4. de confirmat. n. 7.* Iulius Lauor. *dict. tit. 4.
c. 25. n. 30.* cum Sigismundo *dub. 45. n. 6. & 7.* &
Baldo *in cap. publicato n. 12. hoc tit.* qui dicunt vt 7
dicta procedant etiam in electione Regularium,
quæ indiget confirmatione Canonica, nisi aliter
priuilegio eorum caueatur *ex cap. nihil, cap. cum
dilectus hoc tit.* Doctores *in dicto cap. postquam*;
sic vt alias non posset electus ministrare intra Ita-
liam; secus autem extra, vt *in dict. cap. nihil* glossa
in cap. cum venerabili hoc tit. nisi adsit Legatus à
Latere, à quo tunc etiam ea peti debet, iuxta Lauo-
rium *dict. c. 25. n. 31.* & Compostellam *in cap. cum
venerabilibus de consuetudine.*

Aliquando enim dicta regula fallit, cum etsi 8
beneficia sint electiua, non inde confirmatio exe-
quatur, vt contingit, ac patet de aliquibus Cano-
nicis, qui eligunt iuxta formam *cap. quia propter
hoc tit.* & nihilominus talis electio sæpè sæpius
confirmatione non eget, cum statim electus dedu-
catur in Chorum ab alio Canonico ex mandato
Præsidētis Canonici; † quæ installatio habetur loco 9
confirmationis, vt tenent Oldradus *cons. 146. num.
5.* relatus per Ioan: Anton. Masobr. *in praxi ha-
bendi concursum num. 23. pral. 8.* Lauorius *dict.
cap. 25. num. 29.* † Praxis inquam Ecclesiarum Ca- 10
thedralium horum Regnorum Castellæ, & Legion.
est nempe, vt siue prouideantur Canoniæ per con-
cursum oppositorum, vt contingit in Magistrali-
bus, & Doctoralibus, siue à capitulo iuxta con-
suetudines, siue priuilegia Ecclesiis à Pontifice con-
cessa, ab electoribus de capitulo, facto Scrutinio
maioris partis suffragiorum; tunc qui declaratur
electus, vocatur ad Scriba, seu Secretario Capitu-
li, qui fidem facit de electione ipsi electo coram
testibus, qui tunc de mandato Decani, siue Præsi-
dentis in Capitulo, Iuratis statutis illius Ecclesiæ,
sed & in stallo eiusdem Capituli post iuratorem, ac
deinde à duobus Capitularibus simul cum Scriba,
& testibus pergit ad Chorum, vbi etiam sedet in
stallo sibi attingenti: quo facto interim reddit ad
Capitulum, vbi suo ordine à Decano gratias agens
amplectitur Præbendatos, & mandatur sibi fieri
fidem de tali capta possessione.

Igitur in primis post electionem ante confirma- 11
tionem requiritur electi consensus, qui debet præ-

ftari, poſtquam ei fuerit electio præſentata infra
menſem *ex cap. quam ſit hoc tit. lib. 6.* à die habi-
tæ notitiæ electionis, & præſentationis computan-
dum, & *ex cap cupientes §. cæterum eodem*; ſic Iu-
lius Lauorius *variar. Incubrat. tit. 4. cap. 18 num. 28.*
vbi ait ex Lancelloto, vt alias careat electus electio-
ne; ſic vt alius eligi queat; qui etiam ait *dict. c. 21.*
12 *ſub n. 32.* † vt electus de iure communi non poſſit
confirmari, eo inuito, cum requiratur eius con-
ſenſus, ſicut in matrimonio carnali, *cap. innotuit 1.
hoc tit.* Quare Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib 1. c. 19.
n. 243.* Layman. *in quæſtion. canonic. de Prælat. Ec-
cleſiaſt. elect. cap. 2. q. 34.* dixerunt ex *dict. cap. quam*
13 *ſit.* † quòd electio intimanda eſt electo, antequam
deferatur, vt appareat vtrum conſentire, aut re-
pudiare velit; indeque Rota *deciſ. 7. hoc tit. in no-
uis*, Menochius *de arbitr. cent. 1. caſu 477. per totum
lib. 2.* Gonzalez *in reg. 8 Cancel. gloſſa 15. n. 50.* Maſ-
ſobrius in praxi habendi concurſum ad Parochiales
Eccleſias vacantes *requiſito 1. dubio 2. n. 11.* vt refert
idem Barboſa *dict. cap. 244.* & *in dict. cap. quam ſit*
14 *n. 3.* † affirmant quod ſi electus intra menſem à tem-
pore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi
præſtituto, non conſenſerit electioni; tunc vacet
15 Prælatura, quod eſt verum *ex dicto cap. quam ſit* †
niſi conditio perſonæ ipſum excuſet, veluti ſi ele-
ctus eſſet ſubditus, nec poſſet conſentire ſine licen-
16 tia Superioris † ſed nihilominus tenebitur tunc
quamprimum eam petere; & ſi infra tempus pro
abſentia Superioris ponderandum, non petierit, ele-
ctores alium eligent, vt colligunt *ex dict. cap. quam
ſit* Archidiacon. Geminian. Ioannes Andreas, An-
charan. Botrius, Dominic. Monachus Franc. Ala-
gona *in compend. pag. 63.* Viuianus *in ration. lib. 1.
pag. 163.* & alij. Iulius Lauor. *ſupra dict. cap. 18. n. 29.
per extrauag. Religioſus hoc tit.*

17 Dubium verò eſt an poſſit Electus compelli ad
conſentiendum electioni de ſe factæ, vel queat li-
berè ei renunciare. In quo dubio videtur negan-
dum; quia licèt requiratur conſenſus, & accepta-
tio electi, *cap. ſi tibi abſenti de præb. lib. 6.* ſed non
inuitus cogi poterit conſentire electioni de ſe factæ
per textum *in cap. vbi 74. diſt* cum non poſſit exer-
ceri liberalitas in nolentem ſibi acquiri, *cap hoc iure
§. non poteſt de donat. l. inuito ff. de regul. iur.* poteſt
inquam ad munus gerendum prouocare nomina-
tus *l., ſi adſcribatur cod. de appellat. Tholoſ. cap.
18. num. 3.* Iulius Lauorius *dict. cap. 18. num. 30.
tit. 4.*

18 Tamen legimus, vt in tribus caſibus teneatur
ritè, & debitè in Prælatum electus conſentire ele-
ctioni de ſe factæ. Primò quando à Superiore per
obedientiam cogitur; *cap. dilectiſſimi 8. quæſt. 2.
cap. niſi cum pridem de renunciat.* Secundò quan-
do conſcientia ob inopiam alterius idonei ſtimulat;
ex quo probabile diſpendium, & periculum immi-
net Monaſterio, niſi conſentiat, iuxta ſacros Ca-
nones, *cap. olim cap. inſcript. 8. quæſt. 1.* Tertiò
quando per viam illicitam fugit, ſeu abſcondit
ſe, abſque ſpeciali Spiritus Sancti inſtinctu: ita
Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. dict. p. 1. cap. 19. n. 145.*
cum Syluestro, Frat. Eman. Rodrig. Hieronymo
19 Rodrig. † Dicentibus extra hos caſus, vel poſſe
electum ſe humiliter excuſare, allegando ſuam in-
dignitatem, vel bona intentione ob profectum Ec-
cleſiæ acceptare; ſed quia difficile eſt, vt quiſque
ſe dignum cognoſcat, dicunt melius facere ſe hu-
20 militer, non verò pertinaciter excuſando. † Nec
obeſt Iulius Lauorius *in dict. cap. 18. tit. 4. num. 31.*
dum dicit, quod habilis, & dignus electus non
poſſit recuſare ſub pœna peccati mortalis, ſi talem
ſe putet, & recuſatio verteret in damnum commu-
nitatis, teneri que ſibi iniunctum munus acceptare
D. Gregorij Magni & Nicolai Epiſcopi Miren.
Archidiacon. *in cap. ſi electio hoc tit. lib. 6.* quia ad
idem loquitur; ſiquidem ait, vt licèt ambitio in ele-
ctionibus damnetur, vt latè ſcribit *dict tit. 4. c. 16.
n. 121.* ſed vbi vitium tale ceſſat, & recuſatio dam-
noſa exiſtit, charitas poſtulat, vt vtilitas Eccleſiæ,
& populi non negligatur, intelligens hoc proce-
dere, quando alius deeſt, cum non debeat de fa-
cili ſe dignum putare, vt tenuit gloſſa *in dict. cap.
inſcriptoris 8. q. 1* idem videtur repetere Iulius *dict.
cap. 26. dicto tit. 4. ſub num. 32.* cum Miranda *tom. 2.
q. 23. art. 31. concluſ. 2.* Molfeſio *in ſumma tract. 6. de
benefic. cap. 16.* Menochio *de arbitr. iudic. caſu 43.*
Tuſcho *concluſ. 91.* Valent. *tom. 3. diſp. 11. q. 3. pun-
cto 3.*

Notandum verò eſt vt poſt præſtitum conſen- 21
ſum intra legitima tempora, teneatur electus per
ſe, vel per procuratorem, aut electores ipſi petere
à ſuperiore electionis confirmationem, quo termino
elapſo, legitimo impedimento ceſſante, irrita red-
datur electio *dict. cap. quam ſit hoc tit. lib. 6. verſ. cæ-
terùm quiuis elector.* vbi gloſſa *verb. Eccleſia,* an hoc
quidem in Prælatis cuiuſcumque Eccleſiæ locum
habere: ſic Azor. *inſtitut. mor. p. 2. lib. 3. cap. 29.
quæſt. 10.* Ludouicus Miranda *dict. tom. 2. quæſt.
23. art. 9. concluſ. 4.* Penus Gregorius *res beneficia-
riæ cap. 25. num. 12.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancel.
gloſſa 15. num. 51.* Barboſa *in dict. cap quam ſit n.
4. & 5. & de Iure Eccleſiaſt. dict. cap. 19. p. 1. n.
146. & in paſtorali p. 3. allegat. 5. num. 113* Iu-
lius Lauor. *dict. cap. 25. ſub n. 34. tit. 4.* † Vbi clarius 22
agit, cum aduertat, vt non videatur indiſtinctè
ſtandum certo, ac determinato ſpatio trium men-
ſium, quando ad ſedem Apoſtolicam pertinet, tum
quia negotia Romanæ curiæ, tam multa ſunt, vt
impediant aliquando, ne infra tres menſes poſſint
confirmationes obtineri. Tum quia cum non ſem-
per ſit eadem viarum dimenſio, alij propinqui, alij
in remotis admodum à Curiæ partibus (vt contin-
git in nobis Hiſpanis) nec perſonæ electæ ſint ſem-
per eiuſdem qualitatis, alij ſenes, alij infirmi, alij
iuuenes, alij delicati, alij ſani, & fortes, tempora
quandoque ſint diuerſa, æſtiua, Hyberna, ſereno
Cœlo propitia, continuis imbribus impedita, aliiſ-
que incommodis obnoxia, non poterat vna, & vni-
formis temporum meta præſcribi, cùm trimeſtre
tempus aliis ſit nimis breue, aliis nimis proli-
xum.

Quare ait ſtatuiſſe Nicolaum vt electus poſt præ- 23
ſtitum electioni de ſe factæ conſenſum, vel poſt
obtentam de ipſius electione notitiam, ſi eam
debito tempore non contigerit præſentari infra
vnum menſem ad Sedem prædictam, iter arripiet;
poſt quem menſem alius terminus conceditur, quo
conſiderata locorum diſtantia commodè ad confir-
mationem petendam accedere valeat, ſuper quo
arbitrio Iudicis ſtandum eſſe ait Iulius Lauor. inſ-
pecta qualitate perſonarum, locorum, temporum,
& ætatum, *ex l. continuus §. 1. ff. de verb. oblig.*
gloſſa *in dict cap. cupientes verb. commodè,* vbi Bar-
boſa cum multis ſic vt Iudex arbitretur ſecundùm
communes Diætas, vt probatur *in cap. præſenti §.
loca de præb.* aſſignando viginti millia paſſuum in
ſingulos dies iuxta textum *in l. vicena millia ff. ſi
quis caution. l. 3. de verb. ſignific.* † Quo tempore 24
elapſo, alium concedi terminum viginti dierum,
quo electus coram ſede Apoſtolica, ſedebat præ-
ſentare

ſentare cum omnibus actibus, iuribus, & muni-
mentis ſuis, & proceſſus ſuos contingentibus, ad-
dens, vt ſi infra dictos viginti dies non venerit,
& confirmationem petere contempſerit iuſto im-
pedimento ceſſante, ſit ſtatim priuatus iure, ſi quid
25 per electionem de eo factam acquiſierit † & addit
etiam quod ſi iuſtum interuenerit impedimentum,
debet intra alios quindecim dies probari; quod ſi
26 probatum non fuerit cadat etiam à iure ſuo; † ta-
men ſi allegatum impedimentum probatum fuerit,
debeat ſpectari illius ceſſatio, quo ceſſante, tunc
electos habere omnes prædictos terminos compu-
tandos ab ipſa impedimenti ſublatione; puta infir-
mitate, diſcrimine viarum ſuperioris impedimento,
longa diſtantia, frequenti curiæ mutatione, & ſimi-
libus, vt *in dict. cap. cupientes*, vbi gloſſa *l. 2. ff. ſi quis
caution.* ita idem Iulius cum Cucho *dict. n. 34. in fin.
& n. 40.* & Barboſa *de iure Eccleſiaſt. dict. c. 19. p. 1.
n. 246. in fine*, vbi ait procedere deciſionem Nicolai
Papæ *in dicto cap. cupientes*, in Cathedralibus, &
Regularibus Eccleſiis, quæ confirmationem à ſede
tantummodo Apoſtolica accipiunt, in quibus tem-
pus moderatum, vt proxime dictum eſt.

27 Nec obſtat huic doctrinæ textus *in l. ſuperuacua
cod. de temporib. in integr. reſtituend.* vbi quod lo-
corum diſtantia non debet inducere differentiam
deciſionis; & ſic iudicandum iuxta deciſionem
Greg. X. *in dict. cap quam ſit, hoc tit. lib. 6.* Quia
reſpondeo ad dictam *l. ſuperuacua* eius deciſionem
intelligi in tempore limitato à lege; non inquam in
tempore arbitrario, vt in caſu noſtro, iuxta gloſſam
in dict. cap. cupientes poſt princip. vbi Doctores, Iu-
28 lius Lauor. *d. n. 40. in fine.* † qui etiam *n. 39.* limitans
dicta, ait vt ſi confirmatio, non ſit petenda à ſede
Apoſtolica, ſed ab alio ſuperiore inferiore; tunc
remaneat firma diſpoſitio Greg. X. *in dicto cap.
quam ſit*, id eſt vt debeat peti infra tres menſes,
cum in his, nihil fuerit per Nicolaum III. immu-
tatum, aut derogatum, ſicut conueniens erat in
29 prædictis ex allatis rationibus † & idem notat *dict.
cap. 25. n. 35.* quod tempus non tollitur ei, qui citius
30 ad Curiam venit † Et *n. 36.* quod electores debent
tranſmittere ad curiam duos homines inſtructos,
qui fidem faciant de habilitate electi, & quorum
ſumptibus: & quid ſi electio facta ſit in diſcordia
31 ibi *n. 37.* † & ibi *num. 38.* quod accedens ad curiam
Apoſtolicam cauſa confirmationis, non debeat diſ-
cedere ſine licentia, negotio imperfecto; ita vt ſi
contra fecerit, careat ſuæ electionis commodo,
vt definit Pontifex *in cap. ſi poſtquam §. ſi vero hoc
tit. lib. 6.* vbi cum multis Barboſa.

32 Notandum eſt ſecundo quod poteſt talis confir-
matio impetrari, etiam mediante aliquo amico; li-
cèt mandatum non habeat; Iulius Lauorius *dict.
cap. 25. n. 41.* Barboſa *de iure Eccleſ. dict. c. 19. p. 1.
33 ſub n. 246.* † Vbi addit hoc modo effugere pœnam
electum, ſi ipſe ratum habeat infra illos tres men-
ſes, modo ſit nomine electi, & inſuper idem electus
ratum habeat infra prædictos tres menſes; gloſſa
in dicto cap. quamuis ſit, vbi Barboſa *verb. petere,
verſ. ſed pone quod amicus*, idem Barboſa *d. c. 19.
n. 246* idem *de officio Epiſcop. p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 4.*
cum Azor. & aliis Tyraquellus *de pœnis tempe-
rand. cauſa 22. n. 37.* quia ratihabitio fieri debet om-
nino intra terminum datum ad acceptandum; Co-
uarruu. *lib. 3. variar. cap. 16. n. 5.* Quibus ſuppoſitis
iam ad quæſtiones oportet reſpondere.

34 Ad primam ergo quæſtionis partem an confir-
matio electionis Epiſcopi nominati, ſiue alterius
ad Dignitatem aliam inferiorem, debeat ab electo
peti intra certum tempus; ſub qua pœna, & ad
ſingula dubia reſpondeo breuiter ex dictis iam ſu-
pra *hac quæſt. in verſ. notandum verò eſt.*

Ad ſecundam quæſtionis partem reſpondeo cum 35
Abbate *in dict. cap. poſtquam hoc tit.* Læl. Zechio *de
beneficiis cap. 12. verſ. tempus n. 31.* Ioanne Anton.
Maſſobr. *in praxi habendi concurſum ad Paroch.
requiſit. 9. dubio 1.* Iulio Lauorio *var. lucub. in hoc
tractat. tit. 4. cap. 25. à n. 43.* & poſt eum Barboſa *de
iure Eccleſ. cap. 19. n. 254.* nullum eſſe tempus in
iure præfixum confirmatori ad confirmationem
concedendam, ſicut nec ad inſtituendum, quia licèt
tempus ſit in iure præfixum ad eligendum, confe-
rendum, & præſentandum, ſecus in inſtituendo, &
confirmãdo. † Quare ſicut inſtitutor, ſi abſque cauſa 36
non inſtituat, poteſt per Superiorem compelli,
aſſignando terminum intra quem inſtituat, quo
elapſo poſſit ipſemet Superior inſtituere; † ita ſi 37
Confirmator, nulla exiſtente rationabili cauſa, re-
nuat facere confirmationem, recurratur ad Supe-
riorem, qui eum compellat infra breue tempus, præ-
figendum cum comminatione, ſeu intimatione;
quod niſi infra talem terminum confirmet; Supe-
rior iure deuoluto, hoc faciet iuxta gloſſam in *Rub.
de poſtulat. Prælator. lib. 6. argum. cap. nullus de
Iure Patronatus*, Abbas *vbi ſuprà*, Iulius Lauor.
cum Fr. Sigiſmund. *dubio 45. num. 3.* & cum Rota
in Legionen. confirmationis, Lunæ 23. Ianuarij 1617.
coram Pamphilo.

Sin autem dubites quãtus terminus debeat aſſig- 38
nari, exiſtimo reſpondendum cum relatis interpre-
tibus, & cum Lambertino *de iure Patron.* vt ad in-
ſtituendum debeat breuis aſſignari terminus; ita vt
licèt ſit arbitrarius, non debeat excedere ſex men-
ſes; ſic etiam vt Superior confirmet † debet inquam 39
Confirmator confirmare electionem idonei, niſi
ſubſit cauſa aliqua rationabilis, vel legitimum im-
pedimentum, ex *dict. cap. poſtquam §. electio.* vbi Ab-
bas, & Barboſa, cum aliis Iulius Lauor. *dict. tit. 4.
cap. 25. n. 42.* & DD. *in cap. nullus de iure Patron.*
vbi & alibi Doctores adducti dicunt, vt quamuis
electio ab initio fuerit voluntatis, tamen confirma-
tio ſit neceſſitatis.

Ad tertiam partem quæſtionis breuiter etiam 40
reſpondeo quod munus confirmationis ſpectat ad
proximum ſuperiorem, niſi electus ſit exemptus;
nam tunc confirmatio petetur à Pontifice ſummo,
vel à Legato à Latere, ſi quis eſt in Prouincia, *cap. ſi
Abbatem hoc tit. lib. 6.* ita Panormit. *in cap. Mona-
chi §. prioratus n. 10. de ſtatu Monachor. & in c. 2.
de tranſlatione Epiſcopi per cap. cum ad monaſte-
rium §. ne alicius de ſtatu Monachor.* Iulius Lauo-
rius *dict. cap 25. tit. 4. à n. 45.* Eramus Cochier *de
iuriſd. omn. iud. ordin. p. 4 q. 5.* vbi dicit procedere, ſi
Pontifici ſint immediatè ſubiecti.

Quare olim Generales religionum exemptarum 41
confirmabantur à Romano Pontifice, ſed ex con-
ceſſione eiuſdem Romani Pontificis hodie omnes
Generales ſtatim, ac creati ſunt, confirmati cen-
ſentur, Fr. Eman. Rod. *tom. 2. regular. q. 52. art 3.*
Sigiſmund. à Bononia *de electione dub. 48. n. 1.* Iu-
lius Lauor. *dicto tit. 4. cap. 25. n. 48.* Barboſa *d. lib. 1.
de iure Eccleſiaſt. cap. 19. n. 250. in fine.* Nouarius *in
Lucerna regular. verb. electio confirmanda n. 4.* † & 42
addit Iulius Lauor. *n. 49.* quo Primas, vel Patriar-
cha confirmat Archiepiſcopum, *cap. bona 1. hoc tit.*
Papa verò Patriarcham, *cap. venerabilem eodem.*
Azor. *p. 2. inſtitut. moral. lib. 6. c. 16. q. 17.* ſed quòd
hodie de conſuetudine ſolus Papa confirmat, ait
Lauorius cum Petro Rebuffo *de reſcript. confirm.*

numero

numero 1. vt de Episcopis nominatis quotidie videmus.

Ad quartam quæstionis partem quæ debeat confirmator de electo inquirere, resolutiuè etiam respondeo, quod nisi electio canonica sit, non debeat confirmari, Rota *in* *neneren. Abbatia S. Maximini* 20. *Nouemb* 1624. coram Coccino, Iulius Lauor. *dict. cap. 25. tit. 4. variar. lucubrat. n.* 51. vbi ait, vt superior non ex abrupto, sed seruatis seruandis deueniat ad confirmationem, *cap. cum administratoria de statu Monachor.* Abbas *in cap. Monachi §. Prioratus eodem tit. & in cap postquam hoc tit.* Syluester. *verb. confirmatio humana n.* 4 Barbosa *de iure*
44 *Ecclesiast. dict. cap. 19. p. 1. sub num.* 251. † vbi quod
confirmator potest cognoscere, & inquirere de modo electionis, an sit canonicè facta, & de persona etiam electi, an sit idonea, & alia facere, quæ ad publicam vtilitatem spectant, Nauar. *cons.* 1 *in antiquis, alias 2. in nouis hoc tit.* Saytus *in floribus*
45 *decision. hoc tit. decis.* 1. & sic non ex abrupto † itavt
non debeat per repentinam Confirmationem propriam cupiditatem, & inordinatum effectum iuri, & æquitati præferens competitori, vel oppositoribus neglectis, nec discusso negotio, electo manus imponere, contra doctrinam Apostoli *in cap fin hoc tit. lib.* 6 vbi *num.* 3. *&* 10 ait Barbosa cum multis, quod textus ille habet locum in præsentatione, nisi consuetudo sit in contrarium, quam qui allegat, debet probare, referens decisum ex Puteo *decis.* 298. *lib. 1. in correctis, & decis.* 275. *lib.* 2. vbi ait quod iusta causa excusat à pœna illius textus, Iulius
46 Lauor. *dicto tit. 4. sub n. 51. & 52.* † reddit rationem,
nempe vt nihil sit quod magis Ecclesiæ Dei officiat, quam quod indigni assumantur Prælati ad regimen animatum *ex cap. nihil, hoc tit.*

47 Quod si dubites de forma seruanda in competitoribus, siue oppositoribus vocandis, respondeo eam contineri *in dict. cap. fin. de elect. lib. 6. & cap. cum nobis olim, hoc tit.* & est vt confirmator, priusquam electo munus confirmationis impendat competitorem electi, vel contradictores per citationem vocet, vt infrà terminum præfixum electioni oppositiuri compareant; si verò nullus sit coëlectus, vel oppositor generaliter in Ecclesia, in qua electio celebrata est, proclamari debeat, vt si qui sint, qui se velint opponere, compareant, assignato peremptorio termino; quod si nullos, elapsis etiam terminis contra electum aliquid opposuerit; debeat tunc superior ex officio suo diligenter inquirere, & examinare processum electionis, & personã electi, eiusque mores, qualitates, & sententiam perpendere, Iuxta *c. cum nobis §. his igitur, cap. nihil in principio,* vbi glossa verbo *examines, & in cap. venerabilem verb. est enim generaliter hoc titulo,* cum eius intersit ne puniatur pœna *dict. cap. nihil,* si promoueatur indignus, Iulius Lauor. *dict. cap. 25. num.* 53. Barbosa *dict. cap. 19. de iure Ecclesiast. sub dicto num.* 251. Lambertin. *de iure Patron. lib. 2. p. 2. quæst.* 6. Lotterius *de re beneficiar. lib. 2. q. 13. à*
48 *num.* 20. dicentes † idem etiam procedere, etiamsi
electio vnanimiter, & in concordantia celebrata fuerit, vt *dict. cap. fin. hoc tit. lib.* 9. Lauorius *d. n.* 52. *cap. 25. tit. 4. in fine.* Lancellotus *tit de confirmatione §. illud, & §. sciat de confirmatione, cap. si forte, cap. cupientes hoc tit. lib.* 6.

49 Adduntque supradicti Doctores quod debet legitimè constare, non solùm de lectione, & affixione edictorum; sed etiam de refixione; & sie quod fuerint lecta; atque ibi dimissa per congruum temporis interuallum, vt tenuit Rota *decis.* 325. *n. 6. lib. 3. p. 3. diuers. & decis. 624. num. 10. p. 1. recent.* Lotterius *dict. q. 13. à n.* 47. de qua publicatione dixit Puteus *decis. 5. dubio* 3. vt non stetur simplici assertioni Notarij sine testibus. Et oporteret ait Iulius Lauor. *dicto cap 25. tit 4* vt confirmatori præsentetur decretum continens totam seriem, & formam electionis, cum nominibus eligentium, & consensu eorum nomine electi, ac nomine dignitatis, ad quam est electus, roboratus subscriptionibus eligentium, ac sigillo Capituli munitum iuxta eam formam, quam posuit idem Iulius Lauorius *dicto tit. 4 variar. lncubrat. cap. 19. num.* 126. & dicit *dicto num. 54 cap* 15. vt ea scriptura debeat esse in forma probanti publica notarij, vel eius loco per duos viros fide dignos munita, iuxta textum, & quæ ibi dixi *in cap. quoniam contra falsam de probat.*

Et idem Iulius Lauorius *sub dicto num. 54. in fine,* 50
num. 55. & 56. cum Ioanne Andrea *in dicto cap. cupientes hoc tit. lib. 6.* ait prædictum decretum, seu processum deberi per Superiorẽ examinari necnon formam in electione seruatam personæ electæ, & confirmandæ qualitates, etiam quod nemo se opponat, & multò magis vbi electio discors
fuerit: nam tunc diligentior requiritur discussio † 51
& cum Abbate *in dict. cap. postquam num* 5. vt queat Superior inquirere per famam, vel litteras testimoniales, vel si necessarium iudicauerit per testium receptionem cum iuramento, & sine; qui hæc omnia relinquit arbitrio Iudicis cum Anton.
Cucho *tit. de confirmatione num.* 18 † Dicens etiam 52
ex dicto cap. si postquam hoc tit. & ex eodem Abbate, vt liceat confirmatori ad se certiorandum de fama, & vita electi petere testimonium ex loco, quo conuersatus est. Verùm explicat dicendo, vt hæc inquisitio non sit facienda in specie de aliquo delicto nisi antequam fuerit electus, de illo delicto diffamatus, sed in genere, puta de ætate, vita, scientia, moribus, & similibus; iuxta ea quæ dico *in tit. de accusat. & inquisit.* & aliquã *sub cap. nouit de iudic. in 2. p.*

Ex dictis patet inquam quod confirmatio fit ali- 53
quando per viam Iudicij cum processu, & causæ cognitione, & contradictorio, & sententia diffinitiua, vt dixerunt Butrius *in dicto cap. venerabilem n. 15. hoc tit. cap fin. hoc tit. lib.* 6. glossa *in cap. catenensis 61. dist.* Gonzalez *in reg. 8. cancellaria gloss. 9. §. 1.* Fr. Sigismund. *hoc tit. n. 8. dubio 46. & dub. 47. à*
num. 7. † aliquando autem extraiudicialiter, vt di- 54
xit idem Iulius Lauor. *dict. cap. 25. tit. 4. num.* 59. vbi *n.* 58. ait cum Romano *cons. 483. n. 15. & 16.* Sebast. Sapia *in apostilla ad Abbat. in cap. cum olim de causa possess. & propriet col. fin. vers. ipso iure.* Marco Antonio Cucho *tit. de confirmat. n.* 40. vt aliquando eliam licèt aliquis se aduersarium declarauerit; quia vel ab aduersa parte fuerit electus, vel contra electionem aliquid opposuerit; non tamen citari eum oportere, si constaret nullum ius ei competere.

Quare optimè Barbosa *de iure Eccles. p. 1. dict.* 55
cap. 19. n. 252. in fine, cum eodem Iulio Lauor. *dict. cap. 25. tit. 4. n.* 57. resoluit, vt quando electus esset ita notoriè idoneus, & communiter dignus existimatus, nulla alia examinatio debeat fieri, cum non indigeat alio iudicio suæ personæ: sic antea docuerunt *cons. 2. hoc tit.* Oldradus *cons. 146. de consuet. in fine,* & alij Doctores *per cap. in lateranensi de præbend.*

Vnde infero limitandam esse relatam proximè 56
examinationem in prouisionibus, quæ fiunt in Curia

riâ Romana in qua resoluunt Lambertin. *dict. q.6. princip. art.3.n.4.* & Barbosa *d.cap.fin.hoc tit. lib.6. num.4.* & in hoc deficere decisionem *dict. cap.fin.* vt fuit dictum *in vna Bracharen. Parochialis de Moreira* 13. *Iunij* 1605. coram Ortembergo; ex eo quia textus ille non adstringit Romanum Pontificem, vbi ab ipso petenda est confirmatio, nec eius legatum, sicuti docent Chuchus *institut.moral. tit. de confirm. n.36.* Craueta *cons.177. col.2. à n.3.* Iulius Lauor. *dict.tit.4.cap.25.n.61.*

57 Item vt in ordine minorum sit speciale, vt non procedatur iudicialiter; præsertim in confirmatione Prouincialium *ex clem. exiui §. demum*, vbi glossa *vers. quinto nota de verb.signific.* Franc. Marcus *decis.1360. num.3.p.1.* Iulius Lauor. *dicto tit.4. num.60.* vbi resoluit cum Ioanne Andrea, & Inno-
58 cent. *in dict.cap.postquam hoc tit.* † vt possit Generalis ordinis fidem adhibere soli famæ, & litteris
59 testimonialibus † & *d. n.61. in princip.* quod Generalis minorum non teneatur in confirmandis electionibus Prouincialium seruare formam *dict. cap. fin.* vt dixit etiam Fr. Sigismund. *hoc tit. dicto dubio 46.n.13.* & Barbosa *in dicto cap.fin.*

60 Notabis autem de iure procedere (etsi non viderim practicari in Ecclesiis Cathedralibus, vbi quotidie fiunt in his Regnis Castellæ, & Legion. electiones per concursum, imo nec in aliis beneficiis curatis) vt si Prælatus confirmator, qui alias tenetur examinare processum electionis, & personam electam in scientia, vita, & ætate, si indignum per negligentiam confirmauerit, carere debeat potestate confirmandi in sequenti electione, & suspendi à perceptione fructuum proprij beneficij, quousque indulgentiam promereatur, Doctores per textum ibi *in dict.cap.nihil 44 hoc tit.* Cosmes *pragm.sanct.hoc tit.verb.ea vice*, Lambertin *de iure Patron.dicto lib.2.p.3.q.3. art.3.* Valerius Reginald. *in praxi fori pænitent. lib. 32. tract. 2. num. 62. in fine.*

61 Quod si scienter, & per malitiam indignum confirmauerit, debebit deponi iuxta glossam *verbo suspendatur in dicto cap.nihil*, Firminian. *de Episcopo in 2.p. secunda partis princip. q.5.* Viuian. *in praxi Iuris Patron. lib.12. cap.7. n.3. in vltima im-*
62 *pres.* Iulius Lauorius *in dict.cap.25. tit.4. num.62.* † qui ait tunc ad arbitrium iudicis alia grauiori pœna esse plectendum, cum nulla sit in iure stabilita, *cap. de causis. § fin. de officio deleg. cap. super his de accusat.* Barbosa *dict.cap.19. p.1. de iure Ecclesiast. sub*
63 *num. 25.* † Vbi addit ex Nauarro Fr. Eman. quod peccat mortaliter, & tenetur ad omnia damna; & Valerius Reginald. *de different.inter vtrumque forum verb.electio differentia 2. num.4.* aduertit post Petr. Nauarr. *de restitut. tom. 1. lib.2. cap.2. num.156.*
64 † maiorem diligentiam circa personam, & merita electi fieri debere ab eligentibus, quam à confirmatoribus, *argum. eorum, quæ dixi supra in Rub. sub q.2.4. & 7*

65 Pro complemento notabis quod Clericus, qui aliquid opponit in personam electi ad Dignitates, personatus, & Canonias, in probatione deficiens, incurrat suspensionem à beneficiis per triennium; ad quæ si in illo triennio se ingesserit temere, erit ipso iure perpetuò priuatus, sine vlla spe indulgentiæ *ex c.1. §. adiicientes hoc tit. l.6.* vbi Doctores Bibald. *in Candelabro aureo tit. de suspens. n.12.* Sayrus *de censur. lib.4. cap. 15. num.13.* Suarez *in eodem*
66 *tract disp.31. sect. 3. n.12.* † vbi ait non extendi contra electum ad beneficium Ecclesiasticum, Squillante *de obligat. cleric. p.4. num.84.* vbi intelligit de beneficiis illius Ecclesiæ de cuius electione agitur, vt pœna sit proportionata Culpæ.

Ad quintam quæstionis partem, an confirmator 67
habeat Ius cassandi, vel confirmandi electionem prout sibi videatur expedire pro bono communi: & videtur respondendum affirmatiuè ex dictis *in toto vers. ad quartam*, & in terminis docent Bañez *de Iustitia, & Iure, tit. de Iudic. Iustit. quæst.67. art. 2. in respons. ad 2. argument.* Iulius Lauor. *variar. Incubrat. tit. 4. cap. 15. sub num. 59.* ita prorsus, vt sicut electores liberè eligunt, quem iudicant dignum scientia priuata; ita Confirmator legitimè confirmat, quem iudicauerit dignum, siue scientia publica, siue priuata: & in hac dicunt confirmatorem deficere à ratione Iudicij, in quo iudex tenetur ferre sententiam secundùm allegata, & probata; & si oppositum fecerit, nulla sit sententia, sed confirmator quomodolibet cassauerit electionem, etiam digni cassa sit; præsupposita tamen
vera, & rationabili causa † addentes quod potest 68
confirmator trahere ad partes electum, exquirendo diligenter de his, quæ possunt confirmandum impedire; vt si aliquod adfuerit impedimentum, illum secreto ad renunciandum inducat *ex cap. dudum hoc tit. in fine*, vbi Doctores *& in cap. per tuas de simonia in fine*; alioquin autem ex Siluestro *verb.*
confirmatio humana num.5.q.6. † tunc illum publi- 69
cando non infamabit, sed procedet secundum allegata, & probata; ita vt si electus sit dignus, sit confirmator in necessitate illum confirmandi iuxta quæ dixi *in princ. huius quæstionis.*

Ad sextam quæstionis partem ex dictis respon- 70
deo, & ex dicendis, *in vers. ad septimam*, quod electio nulla, regulariter non confirmatur à superiore; & hoc de iure communi positiuo: nam si electo fiat de eo, qui ineligibilis est à natura, nihil iuris vnquam conferet confirmatio, vt docent Roman. *cons.98.* Abbas *in cap. ad probandum num.5. de sent. & re iudic.* Iulius Lauor. *variar. lucub. tit.4.*
cap.25. num.72. † qui ait cum Abbate *in cap. quia* 71
diligentia num.5. hoc tit. argum. illius capituli, vt quando electio est nulla, tanquam facta de ineligibili, dispensatione (admittitur iuxta primum casum) & confirmatur per superiorem; item quando confirmator habet authoritatem ex priuilegio, vel alio modo; quia regulariter est contra, vt *in cap.*
innotuit 20. hoc tit. † Et sic addunt Abbas *in cap.* 72
cum super n.4. de causa possessionis. Iulius Lauor. *sub dicto n.72.* vt validetur electio nulla per Confirmationem à Papa, seu alio superiore habente potestatem dispensandi super defectu, qui in electione intercessit, si facta fuerit scienter.

Vnde infero quod si illegitimus sit electus in 73
Prælatum ab habentibus potestatem dispensandi, censeatur tacitè dispensatus super defectu natalium; sic vt sola electio pro dispensatione sufficiat, si tamen antea talis superior sciebat talem de-
fectum: † nam quoties aliquid cum peccato, & sine 74
peccato exerceri potest, præsumendum est exerceri sine eo, ex regula textus *in l. merito ff. pro socio* cum vulgatis, sicut ex duobus peccatis, minus præsumendum est *ex l. si adulterium §.1. & 3. ff ad leg. Iul de adulteriis*; cumque maius peccatum esset illegitimos sine dispensatione promouere, quàm absque causæ cognitione promouere cum dispen-
satione, † sequitur vt debeat præsumi minus pecca- 75
tum, quod est dispensare, tanto magis † quòd 76
dispensatio non requirit certa verba: sic Bellamera *in cap. veniens n.10. & 19. de filiis Presbit.* Henriq. *lib.15. cap.17. §. 9. lit.O.* Sanchez *de matrim. lib.8. disp.4.*

disp.4.num.17.& 24. Maiolus de irregularit. lib.3.
cap.14.num.14.& lib.4 cap.10.num.3.lib.5.cap.51.
num.8. Salas de legib. disp 20.sect.2.num.8. & se-
ction.9.num.85. Valerius Reginald. in praxi fori
pænit. lib.15. num.195.&. lib.30.tract 2.num.30.
quod mihi verum videtur; quantumvis aliqui re-
latam doctrinam limitent ad solum Principem, per
l. quidam, vbi Bartol. ff.de re iudic. l. idem Vlpia-
nus ff. de excusat. tutor. argum. glossæ in cap.sta-
tutum. verb. Canonicis de rescript.lib 6. eo quod
requiritur expressa dispẽsatio ab inferiore per glos-
sam in cap.vnico verb. dispensare de ætate, & qua-
lit.ordin.lib.6. glossa fin. in cap.literas de conces.
præbenda, Felinus in cap.nonnulli col.16.in 4. Fal-
lentia vers.confirmatur de rescriptis lib.6. & alij
apud Sanchez de matrim.dicto lib.8.disp.4.num.6.
77 † quia dum Princeps dispensat, non requiritur
causæ cognitio, sed sufficit sola voluntas, ex Inno-
centio in cap.cum ad Monasteria de statu Mona-
chor. secus inferiores, vt refert idem Iulius Lauo-
rius variar.lucubrat. dicto tit.4.cap.16.à num. 35.
commendans videndos Emanuel Rodriguez quæst.
regular.13 art.16. Ludouic. Mirandam tom.2.quæ-
stion.art.14.

78 Et in vtroque foro dictam doctrinam procedere
dicunt Suarez de censuris disp.41.sect.3.& de reli-
gione tract.3.lib.4. cap.61.n.13.& de legibus lib.6.
cap.15.num.2. Sanchez, & Maiolus vbi suprà, &
sic sentio etiam cum eodem Iulio Lauorio dict.
c.16.num.37.in fine, si constet habuisse superiorem
legitimam dispensandi causam, si res in examen
deferatur: quare possunt non amplecti Nauarrus
in summa cap.15.num.74. Sayrus de censuris lib.7.
cap.14. n.12. Auiles in eodem tractatu p.3. disp.10.
dubio 6.conclus.1.notab.3. Nec aduersum est quod
dixi suprà in rub.sub quæst.7.quatenus probaui Prin-
cipem; & Papam posse eligere dignum omisso
digniore; sed non sic alij inferiores ab eo, vt sunt
supremi Magistratus; quia ille casus est absimilis,
nihil de facultate dispensatiua continens cum iniu-
tia Reipublicæ.

79 Ad septimam quæstionis partem, quos effectus
pariat confirmatio electionis, vltra quæ apparent
ex dictis, & infrà referendis in sequentibus quæstio-
nibus, breuiter hic respondeo. Primò quod ius, quod
fuerat acquisitum, quod reuocabile erat, amplius
reuocari non possit, eo quòd contrahatur coniu-
gium spirituale, & vinculum indissolubile inter il-
lum, qui præficitur Ecclesiæ, & ipsammet Eccle-
siam, cui præficitur, quod sine legitima superioris
authoritate solui non potest, vt dicunt Abbas, &
cæteri Doctores, vbi, & Ego in cap.inter corpora-
lia 2.de translatione Episcopi. Anton.in 3. p. tit.19.
80 cap.4. Syluester verb.confirmatio à num.1.† Et sic
fiet vt rectè confirmatus non possit renunciare
postquam acceptauit sine licentia, & consenso su-
81 perioris ex cap. cum inter, vbi Doctores hoc tit. †
licèt sit in potestate electi non consentire electioni,
& Confirmationi, ex cap.nisi,de renunciatione ex D.
Thoma, quodlibeto 5. q.11.art.22. ex D. Gregor.
18.moral. Iulius Lauorius dicto tit. 4. sub cap.25.
num 74.& latè sub cap.18.

82 Vnde Barbosa de iure Ecclesiast.co p.1. cap. 19.
sub n.240.postquam dixit cum glossa verbo renun-
ciat, in cap si electio, hoc tit.lib.6. vbi Gemin.num.5.
Franch.num.3.Rota decis.6. n.1. hoc tit. & decis.8.
n.3. de iure Patron. Cucho institut.moral lib.4.tit.
de potest. elect.n.53. Flaminio Parisio de renunciat.
benefic.lib.7. q.1. n.38. Paulo Layman.in quæstion.
Canonic.de Prælat. Ecclesiast.electione cap.2. q.15.
in fine, Sigismund.à Bononia hoc tit.dub.41.num.8.
& 9 vt electus post consensum, ante tamen Con-
firmationem, possit sine superioris authoritate ele-
ctioni de se factæ renunciare. † Tamen si nego- 83
tium ad Antistitem confirmatorem, sit iam dela-
tum, & contra electum aliquid opponatur, quod
electionem infirmet, electoresque eligendi pote-
state priuet; tunc quamuis electus possit eam ele-
ctionem quoad se repudiare; nil tamen eam renun-
ciationem Confirmatori obesse, quin super oppo-
situm, veritatem inquirere, vsque compertis eli-
gere, & prouidere, non secus possit, & ante illum
Sigismund. à Bononia sup. dict.dub.41. num.10. † 84
alij confirmationis effectus sunt, vt per Confir-
mationem res sit maioris authoritatis;† Item quod 85
præsumatur validius negotium, cum illud magis
timeatur, quod specialiter iubetur, quàm quod ge-
neraliter, ex cap. quamquam 23. dist. † Item quod 86
electus post confirmationem nanciscitur liberam
statuendi facultatem super rebus Ecclesiæ; Ho-
stiensis in summa de confirmat.num.7. dict. cap.in-
ter corporalia, Lancellotus tit. de confirm. §. igi-
tur, Miranda in manuali Prælator.tom 1 quæst.23.
art.4. Item quod ea acquiratur plenum ius; ita vt 87
confirmatus possit omnia exercere quæ sunt iurisdi-
ctionis ex cap nostri, & ex hoc textu nostro & cap.
qualiter eodem, vbi Doctores Azor. p. 2. institut.
moral lib.6.cap 16.quæst.3.cap. dudum de præbend.
glossa in cap. quia diuersitatem de concessione Præ-
benda. Abbas in cap. ea quæ de re iudic. Iulius La-
uorius dicto tit.4.Variar. lucubrat. cap.25. n.6. vbi
n.76.ex hoc nostro textu ait quod confirmatus, non
consecratus ea tantùm potest exercere, quæ sunt
iurisdictionis; non autem ea, quæ sunt ordinis, vt
dico latè infra in hoc textu.

Pro complemento nostræ quæstionis circa gene- 88
ralia confirmationis, electionis, dico quòd si con-
firmatio, non acceptetur, & retineatur prælatura,
dicatur vacare prælatura, cùm non sit contractum
vinculum, nec adsit titulus canonicus, qui traditur
per confirmationem: ita Azor. institut. moral. p.2.
lib.6.cap.16.Lauorius dict.c.25.n.73.

Secundò quòd si confirmatio, pendente appel- 89
latione ab electione sequatur, sit nulla, ex cap.
postquam, vbi DD.hoc tit. † sed electus post con- 90
firmationem nullam, non incidet in pœnas c. aua-
ritia hoc tit. lib.6. si per ignorantiam facti putet
Confirmationem valuisse, secus si fecerit per iuris
ignorantiam, Azor.dict.p.2.instit.moral. lib.2.c.16.
q.9. Iulius Lauorius dict. c.25. n.68. glossa in dict.
cap.auaritia verb.per ignorantiam, vbi infinitos cu-
mulat Barbosa.

Tertiò quòd electus Episcopus, & confirmatus; 91
non tamen consecratus potest repelli ab Episcopa-
tu, si ante consecrationem, fiat inhabilis: sic Ioan-
nes Andreas, Butrius, Cardinalis, & Imola in cap.
ex parte de Clerico ægrotante, quos refert, & sequi-
tur Nauar. in cap si quando de rescriptis except.10.
† qui in manuali resoluit percutientem Episcopum 92
electum, & confirmatum; non tamen consecra-
tum, non incurrere excommunicationem Bullæ
Cœnæ, etiamsi iam sit adeptus Episcopatus posses-
sionem. Iulius Lauor. dicto tit.4. variar. cap.25.sub
num.77. Augustinus Barbosa cum aliis de officio
Episcopi part.1. tit.1. cap.4. num. 10. ibi viden-
dus.

Quartò quod si confirmatio in aliquo capite fue- 93
rit declarata nulla, non propterea præcedens electio
sit quoque nulla, sed legitima erat, cap. si confir-
mationem hoc tit.lib.6.cap.cum iam dudum de præb,
cap.

94 *cap. ad probandum , de re iudicata* , † eo quòd
electio , & confirmatio sunt partes separatæ , In-
nocent. *in cap.1. de in integr. restit.* Iulius Lauor.
variar.lucub.dict.tit.4.cap.25.n.71.

95 Quia in habentibus causam separatam vtile per
inutile non vitiatur , vt dixi infra *in tit.de confirm.
vtili , vel inutili* , ex regula textus *in cap. vtile
de reg. iur.*

96 Et quia hic electio principale est , Confirmatio
est accessorium ; principaléque non sequatur ac-
cessorij naturam ; quamvis è contra Petr. Gregor.
Tholos. *hoc tit.cap.19.à n.17.*per textum *in cap. si
super de officio delegati* ; & sic vltra ordinarios *in
dicto cap. si confirmationem* docent Chuchus *instit.
moral. canonic.hoc tit.n.11.* Laurent. de Peirinis *de
subdito Religioso tom.1. q.1. cap.31. §.11. vers. di-
co septimo.*

Quintò addo vt etsi contra electionem possit
97 opponi, vt iam suprà adduxi *sub hac q.a* sed sequuta
confirmatione opponi non possit , elapsis terminis
ad opponendum præfixis , & publicatis iuxta con-
firmationem iam adducti *cap.fin.hoc tit.lib.6.* vbi
98 Doctores, Iulius Lauor.*dict.cap.25.tit.5.n.69.* † vbi
addit ex hoc colligi posse opponi contra Generales
post electionem ; quia cum ex concessione Ponti-
ficis, statim creati, censeantur confirmati , & nullus
fuerit præscriptus terminus ad opponendom , non
intrat prædicta regula. † Et Biaxo *in direct. elect.*
99 *p.3.cap.4.& 5.* ait quòd post confirmationem pos-
sit opponi, quando non culpa opponentium in op-
posioonibus notari potest ; puta quia impediti, vel
absentes confirmatiooem ignorassent *ex cap. qui
matrim.accus.possunt*, vbi glossa, & Doctores, † nisi
100 id, quod opponitur ante confirmationem , proposi-
tum , & discussum fuerit , vt soper eo pronuncia-
tum : sequitur Iulius Lauor. *dict. cap.25. n.70.* vbi
commendat videndum Butrium *in c. cum dilecti
hoc tiulo , num. 63.* nonnullas ponentem conclu-
siones super hoc dubio , an contra electum con-
firmatum , admittendus sit aliquis per viam ex-
ceptionis.

101 Sextò notabis quod confirmatio sine causæ co-
gnitione , & non vocatis vocandis , habet vim in-
terlocutoriæ, ita cum glossa, *Ioannes* , docent DD.
& in dict.cap.fin.de elect.lib.6. Lotterius *de re benef.
lib.2.q.13. num.81.* Menoch. *de adipiscend. possess.
rem.4. n.802* idem Lotter. *n.45.* & DD. ex glossa *in
dict.cap.fin.verb. competenti*, ibi, *secundum locorum
distantiam*, vbi Barbosa *num.fin.*ex Rota *in Valen-
tina beneficij 31. Ianuary 1622.* coram Remboldo,
102 † dicunt qood terminus peremptorius ad compa-
rendum assignatur secundùm locorum distantiam,
& vt existimo ex iam adductis , iuxta arbitrium
iudicis , qui debet assignari in edicto competens,
& peremptorius , glossa *in dict. cap. fin. vers. per-
emptorio* , Nicolaus Garcia *de benef. p.9. cap.4. n.7.*
Perez de Lara *de appellat.c.10.n.4.*

103 Septimò quod confirmatio , & institutio facta
ad electionem , seu præsentationem alterius non
potest fieri pendente termino ad appellandum, nec
appellatione pendente ; ita vt aliàs omnia sint at-
tentata, & nulla, Gonzalez *in reg.8.Cancel.glossa 9.
§.1. in annotac. n.206.* Doctores per textum *in dict.
cap.fin.de elect.* & ibi Barbosa *num.7.verb.confirma-
tiones tales* , quibus addo iam adductum Iulium
104 Lauor.*variar.lucub.dict.c.25.n.68.*qui *n.67.* † dixit
vt ante confirmationem prosequi debeat appellatio
ab electione infra terminos statutos *in cap. cupien-
tes*, in quo commendat obseruanda, quæ ipse dixit
*in hoc tract. tit.4.cap.19.n.125.*vbi *num.125.* posuit
pœnas contra opponentes , & non probantes ob-
iecta.

Octauò quòd post electionem Pontificis , nulla 105
requiritur confirmatio, sicut fit in electionibus alio-
rum Prælatorum , qui vti verus Pontifex , statim
electus auctoritatem regendi Ecclesiam , & dispo-
nendi obtinet , iuxta textum *in cap. in nomine 23.
dist.vers.plane,& vers.quia vero sedes*, † ea ratione 106
quia Sedes Apostolica cunctis in orbe terrarum
præfertur Ecclesiis ; & ob id super se Metropoli-
tanum habere non possit, à quo confirmetur , † 107
non enim ab alio spectat confirmationem , cùm
inferior superiorem confirmare non possit ; ex
doctrina textûs *in cap. cum inferior de maiorit. &
obedientia, cap. aliorum, cap.cuncta per mundum 9.
q.3.* in terminis Iulius Lauor. *dict.tit.4.cap.25.n.81.*
vbi alia dicit , qui etiam est videndus *c.12. à n.19.*
vbi de confirmatione , & consecratione Romani
Pontif. & *c.4.* vbi quod Imperatores , siue vsurpa-
tione, siue priuilegio functi fuerunt illo priuilegio,
postea reuocato.† Et sic potuit Castellinus scribere 108
c.14. de elect. n. 58. ex textu *in dict. cap. postquam
hoc tit.* vbi Doctores , quod quamvis , eo quòd in
electione Prælatorum orta difficultate , debeat
prius examinari quæque ea sit per superiorem ; sed
excipit ibi electionem Summi Pontificis.

Nonò notandum est quod in confirmatione non 109
requiritur forma , sed sufficit quòd fiat per quod-
cumque dictum, vel factum, quo superior declarat
suam voluntatem, Oldradus *cons.146.num.6.* Rota
decis.261. coram Mantica , † & addit Fr. Lucas 110
Castellin. *hoc tit.de confirm. c.14.n.12.* quòd in or-
dine Prædicatorum, confirmatio fit per vota secre-
ta, & ex causa huius formulæ facit sibi dubium Iu-
lius Lauor. *dict. tit.4. cap.15. n.63.* quod si iste talis
electus repellatur , & appellet, quomodo sit susti-
nenda repulsa, dum electio fuit facta per vota se-
creta , † & Syluester *in verb. confirmatio humana*, 111
n.4. vult fieri confirmationem, congregato Conci-
lio, nisi Ecclesiæ consuetudo se habeat in contra-
rium, quæ debet tunc seruari, vt dicunt Butr. *in cap.
quoniam hoc tit.* Rota *in vna Terulen. Vicaria 28.
Februarij 1614.* coram Buratto apud Farin. *p.2.
decis.522. & 14. Ianuarij 1583.* coram Seraphino
598. † & refert Castellin. *supra n.45. in fin.* sic fuisse 112
seruatum à Generali Ordinis Prædicatorum , qui
noluit confirmare electionem factam de quodam
Priore, qui non habebat ætatem annorum 40. & hoc
cum Consilio Patrum, qui alia plura addit de præ-
dicta forma in toto illo *c.24. ad n.12.*

Quod si dubites de loco, vbi debeat fieri confir- 113
matio electionis, respoodebis, vt debeat fieri in Ec-
clesia, non in Camera, *cap. qua fronte de appell.* Iu-
lius Lauor. *dict. cap.25. tit.4. n.6.* † Vbi ponens du- 114
bium, an fieri possit extra Diœcesim, referens nega-
tiuam sententiam Ioannis Andreæ *in cap.fin.de Of-
ficio Vicarij lib.6.* & aliorum, quos refert Garcia *de
benef.p.5.c.8.n.138.& 142.* & affirmatiuam senten-
tiam Ancharani *in dicto cap. fin.* cum Vincent. &
Baldi *in l.2.ff.de Officio Proconsulis*, Beroi *decis.30.*
sed idem Garcia *num.141.& 142.* cum Lambert. *de
iure patron. lib.2.p.2.q.2. art.6. & p.3. eiusdem lib.
q.2. art.11.* & Dominic. *in dicto cap. fin.* concor-
dando , prædictas opiniones resoluunt quòd quan-
do sumus in contradictorio iudicio ; puta quia ad-
sunt oppositores, non possit fieri extra Diœcesim ;
secus si non sumus in contradictorio iudicio ; id
est primum procedat quando fit cum causæ cogni-
tione, & secundum, quando fit sine ea.

Decimò notandum est quod confirmator proui- 115

dendo simul eligit, & confirmat personam ab eo prouisam in ordine ad Dignitatem, siue Prælaturam, cui prouidet; sic Innocent. *in cap. cum olim de causa possess. & propriet.* Felin. *in cap. eam te, col.2. & 3. de rescript.* Panormit. *ibidem, & in textu nostro col.2.* Petrus de Baysio *in suo directorio election. cap. 44. p. 3. num. 6.* alia tradit videnda Castellinus *in dict. cap. 14. hoc tit. num. 65. &*
116 *66.* † an Regularis electus ad aliquam Prælaturam, & confirmatus, si vtrumque semper renuat, possit dici verè confirmatus, vel potius dicatur vacantia talis Prælatura: & resoluit *n.71. & 72.* vbi videtur pro affirmatiua, vt vacet, non vt sit verè
117 confirmatus. † vbi *n.77.* dicit, quòd illa habetur pro renuente formali; hoc est resistente pertinaci, qui nullam legitimam, veram, & realem causam assignat superiori; licèt occultam, &c.

QVÆSTIO II.

An electus, siue ad Episcopatum, aliamvè Dignitatem, siue ad beneficia, queat in illis administrare ante confirmationem. Et an requiratur vltra confirmationem possessio realis, & vera. Et an ingerens se beneficij administrationi ante confirmationem, amittat beneficij ius. Et an Abbatissa electa à maiori parte possit administrare, non obstante quod impugnetur confirmari?

SVMMARIVM.

1 *Electus administrare non præsumat, vt œconomus, vel Procurator, seu alio quæsito colore per se, vel per alium, sub pœna priuationis iuris quæsiti per electionem*, num.2. & num.3.

4 *Electus ingerens se administrationi ex vnico actu, amittit ius sibi competens, etiamsi, vt œconomus, siue Procurator administret*, num. 6. & 7. *vbi quid faciet ad pœnas effugiendas.*

5 *Æconomus qui erat ante electionem, non propterea quit, vt talis ingerere administrationi ante confirmationem; idem si erat procurator*, n.6.

8 *Eligentes admittentes electum ante confirmationem, nequeunt pro ea vice eligere, & postulare.*

9 *Electus administrans ante confirmationem, efficitur inhabilis ad eandem Dignitatem obtinendam.*

10 *Intrusus dicitur electus administrans ante confirmationem*, & n.12.

11 *Postulatus siue præsentatus ingerens se administrationi ante confirmationem, dicitur intrusus, & subiectus pœnis.*

13 *Electus præstans obedientiam ante confirmationem, incurrit pœnas.*

14 *Administrans nulliter institutus, quando incurrat, seu excusetur*, n.15.

16 *Electus administrans in vim confirmationis nulle, defectu iurisdictionis, vel nonæ prouisionis, efficitur inhabilis.*

17 *Prouisi Apostolici queunt administrare sine confirmatione.*

18 *Papa, & Imperator, non ligantur pœna* cap. auaritiæ.

19 *Institutio nulla ex errore facti excusat à pœna* cap. auaritiæ, *& qualibet causa; etsi fatua.*

21 *Benedicens populum non solemniter ante confirmationem, non incurrit pœnas* cap. auaritiæ.

22 *Administrare valet optimo iure habens possessionem Canonicam, si alius non sit in possessione.*

23 *Capiens possessionem beneficij ab alio occupatam, debet plures: fallit* n.24.

24 *Spoliatori, & detentori datur mandatum de manutenendo.*

25 *Pœna* cap. auaritiæ de elect. *non habet locum in capiente possessionem, nisi se ingerat administrationi, aut fructus percipiat, &* num.27.

26 *Intrudens se in beneficio tenetur in eius impetratione facere mentionem de intrusione, & de fructibus beneficij, quos percepit* num.28. *fallit*, n.30. *& in distributionibus*, n.31.

28 *Fructus beneficij indebitè recipiens inhabilis efficitur, & indiget rehabilitatione.*

33 *Abbatissa, vt talis bene electa, impugnata, potest administrare ante confirmationem: Explica, vt* n.34.

35 *Electus eo ipso administrare potest, si confirmatio spectet ad electionem, secus si diuerso iure; item si administranti parcatur*, numero 36.

37 *Electus ante confirmationem, poterit interim administrare, quando confirmator est in longinquis partibus, & electus, non sit negligens in petendo confirmationem.*

38 *Electus ante confirmationem, administrare permissus, nequit alienare.*

39 *Abbatissa electa, dum de obiectionibus aduersus eam inquiritur administrans, nihil Monasterij alienare valet.*

AD primam difficultatis partem, & ad alias 1
in hac & aliis ponendas, respondebis sine
difficultate, si legas textum nostrum, & supra
textum *in cap. 9. & in cap. 17. huius tituli*; item
& textum cum aliis, vbi glossa *in cap. auaritia 5.*
hoc titulo libro 6. & ad formalitatem hodiernæ
praxis in Episcopis electis, & confirmatis, leges
Clementinam iniuncta hoc tit. de qua vberius dico
infra *quæstione 4. & 5.* igitur regula est quòd ele-
ctus administrare non præsumat, vt œconomus,
vel Procurator, vel sub aliquo quæsito colore in
spiritualibus, vel temporalibus per se, vel per
alium in totum, vel in partem, in tantum, † vt si 2
secus faciat eo ipso priuetur omni iure acquisito
per electionem, ex dict. *cap. auaritia*, vbi Docto-
res, Iacob. de Graffis *tom. 2. lib. 1. hoc tit. consult.*
2. numero 3. Laurentius de Peirinis *de relig. sub*
dicto tom. 1. quæstione 1. cap. 23. §. 11. vers. di-
co quinto, Iulius Lauorius *hoc titulo, variar. lucu-*
brationum p. 4. cap. 25. a numero 6. Lotterius *de*
re beneficiaria libro 2. quæstione 13. à principio &
lib. 3. quæstione 17. à numero 289. cum aliis Bar-
bosa *in dictis Iuribus, & in pastorali allegat. 57.*
num. 214. p. 3. qui de iure etiam Ecclesiast. *p. 1.*
cap. 19. num. 247. & 248. hoc explicat procedere;
dummodo dolus intercedat ex verbis ibi, *Exquisitis*
fraudibus. † Addens prædictam resolutionem pro- 3
cedere de electis ingerentibus se administrationi
bene

beneficiorum non curando de confirmatione, ne se
submitterent periculo cassationis, iuxta dicta *q.*
praced.
4 Hæc enim requiritur actuum multiplicitas,
cum ad pœnam prædictam incurrendam, suf-
ficiat vnicus actus perfectus, & consumma-
tus, non ex instrumentali possessione, sed ex
actuali perceptione fructuum, siue temporа-
lium, siue spiritualium, vt dixerunt Puteus *decis.*
45.lib.3. Rota *decis. 83.num.4. & 6.p.3.lib.3. di-*
5 *uersor.* Hieronym. Gabriel *cons.193.lib.1.num.4.* †
Et in tantum prædicta doctrina procedit, quòd si
ante electionem, quis erat æconomus; non pro-
pterea possit ante Confirmationem se ingerere in
administratione, vt tenet Ioan. Andreas *in dict. cap.*
auaritia, quem ibi refert Butrius *n.3. & 4.* vbi ver-
6 bis dicti textus *gerere*, vel *recipere* tenet; † quòd
ille, qui antea erat æconomus, siue Procurator, si
eligatur ad officium, vel Dignitatem ex vigore titu-
li, vel officij, quod antea habebat, administret, in-
7 currat in pœnas ibi statutas † & ad illas effugien-
das teneatur pro tunc antequam administret, dimit-
tere administrationem; donec fuerit negocium
confirmationis determinatum: & hanc sequutus
8 Iulius Lauorius *dicto tit.4.n.7.* addit *num.8.* † quod
ea pœna extenditur ad admittentes electum, seu
postulatum ante confirmationem; quia reddunt se
indignos, vt ea vice, nec eligere, nec postulare
possint, *cap. bona memoria hoc tit.* vide *q.4. in fine.*
9 Et extendit pœnas *dicti cap. auaritia*, Rota
in Borduaen. Abbatia coram Buratto apud Fari-
nacium *tom.2.pag.2.decis.641. folio 273. n 2. in fine*
ex Crescentio *decis. 6. num. 12.* Vt si administret
modo dicto, efficiatur etiam inhabilis ad eam di-
gnitatem obtinendam; taliter vt Papæ dispensa-
tione indigeat; ita vt si ignoranter promoueatur,
talis promotio censeatur subreptitia, nec habeat ve-
rum titulum prælaturæ, vt dixit Rota *in vna vir-*
10 *dunen. Panormit. in cap. qualiter n. 8. hoc titulo*, †
& addunt Menochius *de arbitrariis lib. 2. casu*
403. Mascard. *de probat. conclus. 936. n.7.* vt admi-
nistrans post electionem ante tamen confirma-
tionem, dicatur intrusus.
11 Nec solùm dicta doctrina obtinet in electione,
de qua expressè loquitur textus *in dicto cap. auari-*
tia, & exprimunt relata iura, sed etiam in postula-
tione, vt *in dict. cap. bona memoria*, Maguntinent.
infrà, vt notant Roman *cons.330. num. 21.* Barbo-
sa *in dict. cap. auaritia num.6* verum, & in præsen-
tatione: nam si persona præsentati se ingerat ante
institutionem, reuera dicatur intrusus, & subiectus
pœnis *dict. cap. auaritia*, & aliorum, vt docent
Franchus ibi, & alij Marescot, *variar. lib.2. cap.35.*
à n.45. Lotterius *de re beneficiaria dict. qu 13.n.3. &*
4 Gabriel *cons.199.lib.1.num.3.* Flamin. *de resignat.*
benefic. lib.12.qu.13.num.26. Lapus *allegat. 8. sub*
12 *num.4. vers. sic & pœna*, Calderin *cons.8. hoc tit.* †
Et sic dixerunt Crescent *in decis.6. de iure Patron.*
Cotta *in decis.127.* & Riccius *ad cap. auaritia col-*
lect. 1476. quòd electores ante confirmationem
inhærendo se administrationi beneficij, priuantur
ipso iure: & ita procedere in quibuslibet benefi-
ciis, etiam præsentatis, & nominatis, vt fuit resolu-
tum *in vna inuenac. beneficij 15. Decembris 1593.*
13 coram Illustrissimo Mantica † & addunt Puteus *de-*
cis.45.pag.3. in correctis, & Barbosa *in dict. cap. aua-*
ritia num.9. dictum textum *in cap. auaritia* proce-
dere etiam in præstatione obedientiæ; quia per il-
lam dicitur quis administrasse, & incidisse pœnam
illius *capit. 1.* & sic per *dictam clem. iniuncta hoc*
tit. vers. similiter, Episcopi, & alij præsentati re-
cipientes administrationem suarum Ecclesiarum,
non præstito solito fidelitatis iuramento, de quo
in cap. 4. de iureiurando, incidunt in pœnas il-
lius textus; Barbosa *num.6.* Azor. *instit. moral.*
p. 2. lib.2. cap. 1. quæst.2. Marc. Alterius *tract. de*
censuris tom.2. vbi de suspens. *disp.16. cap. 5. vers.*
vndecima Iul. Lauor. *var lucub. cap.25. num.12.* Vbi
ponit formam talis iuramenti.
Imò Doctores addunt non excusari à prædicta 14
pœna, etiam si sit institutus; si tamen institutio sit
nulla ex defectu iurisdictionis; sed alias vt quia in-
stitutio facta fuit, non propositis edictis, nisi excusa-
ret error facti; quia credidit edicta proposita, aut
alias iustè credere potuit seruatam fuisse debitam
formam, vt fuit in Rota resolutum *in vna Cassa-*
len. Parochialis 9. Nouemb.1597. † & nisi excusa- 15
ret sententia superioris declarantis non esse neces-
saria edicta, Cardinal. Put. *in decis. 484.l.2.* & fuit
decisio facta *in causa Calaguritana Abbatissatus*
coram Peregrino; † vbi tentum fuit quod electus 16
administrans in vim Confirmationis nullæ, defectu
iurisdictionis, vel nouæ prouisionis non gratiosæ,
aut subreptitiæ, efficitur in habilis, vt voluit etiam
Rota *in decis.6. hoc tit. in nouis*; sed videtur contra
dictum *n.19. & 20.*
A prædicta tamen pœna iam vides, vt excipian- 17
tur incurri prouisi Apostolici; eo quòd in illis non
proceditur per viam confirmationis, cum prouisio
vnico actu, habeat validam electionem, & confir-
mationem: ita Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. cap.*
19.p.1. sub num.248. Vbi ait cum Lambertino *de*
iure Patron 2. p. quæst.6. princip. art.3. num. 4. Vt
non sit seruanda in prouisionibus, & quæ fiunt à
Curia Romana, constitut. *cap. fin. hoc tit. lib.6.* de
quo dixi suprà *sub q.1.* referens sic fuisse resolutum
in Bracharen. Parochial. de Moreira 13. Iunij
1605. coram Ortembergo † nec enim decisio *di-* 18
cti cap. auaritia ligat Papam, aut Imperatorem, vt
docent Rendina *in promptuario receptarum sen-*
tent. tit. 84. à n.1. Iulius Lauorius *variar. lucubrat.*
dict tit 4. cap.26. num.24. sic refert contra tenentes
Sayrus *in Claui Regia lib.3. cap.4. n.5.*
Cum ergo textus *in dict. cap. auaritia* requirat 19
dolum, sequitur vt institutio nulla ex errore facti,
excuset à pœna illius, vt per Mill. *in repertorio verb.*
pœna decretalis auaritia, vbi Barbosa *n.4.* qui dicit
sic fuisse dictum *in Casalen Parochial.1586. Maij*
13. coram Robustario † addens vt etiam ab illius 20
pœna excuset quælibet causa; quamvis iniusta, &
falsa, vt fuit dictum *in alia Casalen. Parochial.* co-
ram Seraphino, quod & repetit idem Barbosa *dict.*
cap.19. de iure Ecclesiast. sub n.247.
Et idem Barbosa *in dicto cap. auaritia* dicit *n. 7.* 21
& 8. vt cum decisio, *dict. cap.* sit pœnalis, vt ait
Massobr. *in praxi habendi concursum. requisit. 1.*
dub. 27. num. 15. & requisit. 9. dub. 12 num. 15.
non habeat locum eius pœna in electo, qui non
solemniter populum benedixit, vt dixerunt Tus-
chus *practic. conclus. tom.1. littera. C. conclus. 44.*
num.22. Oldrad. *cons.246. quæstio est.*
Ad secundam quæstionis partem; quia Couar- 22
ruu. *lib.3. variar. cap.16. num. 6.* Barbosa *in dicto*
cap. auaritia hoc tit. lib. 6. num.10. dicunt quod
habens collationem Canonicatus absque possessio-
ne, si administrare velit, possit id facere opti-
mo iure; dum tamen alius non sit in posses-
sione; de quo dubio, & de illo, an possit

quis propria authoritate capere possessionem be-
neficij, dixi *sub cap. 12. de restitut. spoliator.*
23 *q.3.* † quibus addo, vt capiens propria authoritate
possessionem beneficij ab alio occupatam, debeat
puniri, etiamsi non adhibeat violentiam, nec lucre-
tur fructus, nec esset in illa possessione manu te-
24 nendus; quia est vitiosa, Rota *in decis. 21. p.2.* †
Quod intelligit Riccius *collect.* 475. ad textum *in
cap. eum qui de præbend. lib.6.* nisi possessor habeat
se pro spoliato: nam etiam spoliatori, & detentori
conceditur mandatum de manutenendo etiam con-
tra spoliatum; donec constiterit eum iniustum pos-
sessorem, sic cum Paleoto *in decis.* 87. Rota *diuers.
in decis.* 482. *p.3.* Rota *in decis.* 50. *p.2.* imò & fuisse
resolutum *in vna Romana vineæ 23. Iunij* 1583. *Co-
riolanen.* vt patet *in decis. Rota* 641. *num.6. p.1.* &
iterum *in vna Albinien. Capellaniæ 27. Aprilis* 1594.
25 coram illustrissimo Mantica. † Non enim ait idem
Riccius *dicta collect.* 1476 pœna. *dict. cap. auaritia,*
habet locum in capiente possessionem, nisi se in-
gerat administrationi, aut fructus percipiat, cum
ille loquatur de ingerente se administrationi: sic
etiam docent Cardinal. Puteus *decis.* 45. *lib.3.* Cotta
in decis. 129. & refert Riccius ita fuisse resolutum
in Eugubina Canonicatus.

26 Et addunt capella Tholosana *in decis.* 484. Bel-
lamera *in decis.* 497. Antonius Faber. *in decis.* 11.
cod. de sacrosanct. Eccles. Cassador. *in decis. 6. de
præb* & idem Bellamera *decis.* 498. quod talis se ta-
liter intrudens in beneficio, in impetratione eius-
dem beneficij, tenetur facere mentionem de tali
intrusione, & quod alias gratia sit subreptitia, &
27 nulla. † De quo puncto latè cum multis loquitur
omnino videndus Nicolaus Garcia *de benefic. p. 11.
cap fin. à num.* 15. vbi quod textus *in dicto cap. aua-
ritiæ,* procedat in ingerente se administrationi be-
neficij, etiam si vacet, & nemo illud detineat,
vbi *à num.* 22. addit vt pœna *dict. cap.* non habeat
locum in capiente possessionem, nisi se ingerat ad-
ministrationi, aut fructus percipiat, videndus ibi
à num. 23. vbi videtur tenere contrarium.

28 Imò & ampliat idem Riccius ad textum *in dict.
cap. auaritiæ hoc tit. lib.6* vt etiam teneatur mentio-
nem facere de fructibus beneficij, quos percepe-
rit: nam fructus indebitè percipiens, inhabilis effi-
citur & rehabilitatione indiget, ita ex Cassador
dicta decis. 6. Cardinali Puteo *in decis. 26. lib. 1.*
29 Rota *diuers. in decis.* 1923. *p. 3.* † inferens quod
gratia non faciens mentionem de fructibus malè
perceptis, non suffragetur, vt tenuit Peregrin. *in
decis.* 41 *p.3.* & ita fuisse resolutum *in vna Mace-
raten. Parochialis 29. Aprilis* 1580. coram Sera-
30 phino; † qui etiam limitat ex Cassador. *dict. decis.6.*
vt quando in supplicatione esset apposita clausula
Necnon, causæ annullatiuæ, & infectiuæ proprij
tituli, ac possessionis exprimi possint, quia non
obstaret intrusio, ac mala perceptio fructuum,
etiam si de illis non fuisset alias facta mentio, &
reddunt rationem Achiles de Graff. *in decis. 7. de
Præbend.* Paleot. *in decis.* 633. *p.3.* quoniam per il-
31 lam purgatur vitium intrusionis. † De his omnibus,
ac de aliis latè loquitur ex pluribus decisionibus vi-
dendus Garcia *dict p.11. cap. fin. à num* 125. vbi *à
num.* 128. dicit vt regula *dicti cap. auaritiæ,* non ha-
beat locum in intruso, qui percipit distributiones
quotidianas, & de fructibus ab eo esse men-
tionem faciendam, nisi fructus debeantur tertio,
vel nisi quando est lis, ex qua timeri potest fru-
ctuum restitutio, alia dicens *numeris sequen-
tibus.*

Ad tertiam quæstionis partem respondebis ex 32
adductis *in vers. ad primam.*

Ad quartam quæstionis partem, an Abbatissa 33
electa à maiori parte possit administrare, non ob-
stante quod impugnetur, suppositis quæ iam de
electione Abbatissarum, & Priorissarum dixi su-
pra *in Rub. q.4.* respondeo breuiter, quod si Abba-
tissa impugnaretur, ne veniret confirmanda, pos-
sit interim nihilominus administrare, vt resoluunt
videndi Iulius Lauor. *variar. lucub. tit.4. de elect.
cap 24. num. 52. & 53.* idem *cap. 25. num. 25.*
Petrus Gregor. *de elect. cap 19. num. 5.* & omnes
per textum *in cap. indemnitatibus hoc tit. lib. 6.
in vers. libere administret,* idem *de iure Ecclesiast.
dict. cap. 19. p.1. num.* 249. qui etsi rationem non præ-
stent, ea mihi videtur vera; quia sic administrando
non contraueniat, *dict. cap. auaritiæ,* in quo, & per-
ceptio fructuum videtur requiri ex iam dictis † Et 34
ita Barbosa *in dicto cap. indemnitatibus num.* 17. di-
cit quod si contra electam per compromissum,
pars minor Monialium se opponat; adhuc confir-
metur, si maior non confirmetur; donec fuerit
obiectis satisfactum, sed interim tamen admini-
stret; si verò pars opponentium fuerit duplo maior,
non administret, sed litis euentum spectet, Iulius
Lauor. *dict. cap. 24. num.* 52.

Igitur ex iam dictis apparet, vt si electio, & 35
confirmatio pertineant ad eundem & eodem iure;
tunc quia electio habet vim confirmationis, pote-
rit electus administrare; secùs si diuerso iure,
glossa *in cap. circa, verb. electiones hoc tit. lib. 6.*
Compostel. *in cap. cum inter Canonicos de elect.
mil. verbo electio, q.3.* item si administranti parca- 36
tur, *cap. nostri hoc tit.* † Item quando Confir- 37
matio esset petenda à Romano Pontifice, & ele-
ctus esset in longinquis, & valde remotis partibus
à curia, vt non possit confirmationem facilè obti-
nere. & dummodo negligens non sit in petenda
confirmatione, quia tunc pariter poterit ante con-
firmationem administrare in temporalibus, & spi-
ritualibus † sed nullam in his duobus vltimis casi- 38
bus fieri alienationem, probat Iulius Lauorius *ex
dict. cap. indemnitatibus hoc tit. in 6. suprà dict.
cap. 25. num.* 26. Et de Abbatissa idem dicit Iulius 39
Lauorius *in dict. cap. 24. num. 51. in fine.* cum eo-
dem Petro Gregorio *dict. cap. 19. num. 5.* dicen-
tes, vt interim quo summariè à superiore inquiri-
tur, de obiectionibus positis contra Abbatissam
electam iuxta dicta *in vers. ad quartam, ex
dict. cap. indemnitatibus, §. verum,*
nihil de Ecclesia debeat alienare;
etsi administret.

* * *

QVÆSTIO

QVÆSTIO III.

An poßit dignior electus, siue prouisus ante collationem fructus, percipere etiam, vti administrator, si antea esset constitutus administrator. Et an Episcopus, & Prælatus electus, & confirmatus, seu institutus, vel prouisus à Papa, poßit conferre beneficia, administrare, vel exercere ea, quæ sunt iurisdictionis ante installationem, vel inductionem in possessionem. Et quid poßit in vtroque casu consuetudo. Et an Parochialis vacans, possit conferri in commendam temporalem ei, qui magis idoneus fuerit iudicatus, & electus, dum affert Bullas Papæ, seu possit interim constitui Vicarius in ea, aut ei quoquomodo præfici. Et an dato quod magis idoneus iudicatus, & electus ad Parochialem in concursu; ex eo, quia in ea administrauit, vt Vicarius amitteret ius sibi competens gratia, & prouisio de illa à Papa ei facta, sit valida, etiam non facta mentione de dicta intrusione, seu administratione?

SVMMARIVM.

1 *Electus dignior, siue prouisus nequit ante collationem fructus percipere, vt administrator etsi antea administrasset, & quid possit consuetudo*, num. 10.

2 *Declaratio in vna Placentina expenditur.*

3 *Episcopus, siue Prælatus electus, vel prouisus à Papa, potest beneficia conferre, & alia iurisdictionis exercere ante installationem, nisi alius esset in possessione*; num. 4. & 5. *vide* num. 6.

6 *Vacatio Ecclesiæ, solum durat vsque ad confirmationem de Prælato factam: fallit hodie* n. 7. *& expenditur*, n. 16. 17. & 19.

8 *Confirmatio electi ab Ordinario loci, in quo deferat ab aliis facta, & quid de installatione*, num. 9.

10 *Consuetudo mala, non euidenter talis tribuit iustam ignorantiæ causam*, num. 11.

11 *Puniri non debet qui communi iudicio non peccat.*

12 *Consuetudo inualida nondum reprobata excusat à pœna, nisi adesset mala fides.*

13 *Consuetudo facit vt electus, etiam confirmatus, non administret ante apprehensam possessionem*, num. 14. *quid in Hispania* num. 16. & 17.

14 *Episcopi, aliique prouisi nunquam ante adeptam possessionem administrant, nec conferunt beneficia, & hoc etiam de consuetudine Hispaniæ* num. 16.

15 *Capitula Cathedralia administrant, vti sede vacante; donec sit capta possessio per Prælatum.*

18 *Remissoria petita ad probandum, quod Episcopus confirmatus conferebat ante adeptam possessionem, & ante præsentatas Litteras Capitulo, fuit denegata.*

19 *Collatio facta ante possessionem, non præstat administrandi facultatem, etiam si esset consuetudo administrandi.*

20 *Episcopus de iure communi videtur vt non possit etiam confirmatus ante præsentatas Litteras Capitulo administrare, & de ratione* num. 21. & 22.

22 Cap. auaritiæ de elect. lib 6. *& alia iura non impediebant Litteras præsentari, vt electus, & confirmatus administrare posset.*

23 *Parochialis vacans, nequit in commendam conferri ei, qui magis idoneus est, interim quo affert Bullas Papæ.*

24 *Vicarius nequit constitui prouisus ad beneficium, interim quo Bullas affert.*

25 *Intrusus dicitur qui electus ad Parochialem, vt magis idoneus administrauit in ea*, numero 26.

26 *Intrusus cadit à iure beneficij, si quod habet, & quis talis dicatur* n. 27.

27 *Possessionem beneficij capiens ante collationem, etiam si non administret, aut fructus percipiat, dicitur intrusus* n. 28.

28 *Intrusus in beneficio tenetur de sua intrusione mentionem facere, alias datur subreptio, etiam si non administret, nec fructus percipiat.*

29 *Intrusus percipiens fructus, tenetur mentionem facere de tali perceptione.*

30 *Beneficij prouisio facta à Papa antea intruso, non facienti mentionem, qualiter valeat* n. 31.

31 *Constitutio Iulij III.* n. 32.

32 *Litteris non expeditis apprehendens possessionem virtute supplicationis, subrepit.*

33 *Intrusus, aut percipiens fructus indebitè, non est inhabilis ad beneficium, nisi, & quæ praxis* n. 35.

34 Cap. iam dudum, cap. per inquisitionem hoc titulo.

36 *Intrudens se in beneficio qui ius ad rem habet in illo, si non se ingerat administrationi nec fructus percipiat; non ideo dicitur inhabilis ad illud.*

AD has difficultates ex dictis non est difficilis responsio iuxta terminos textus nostri *cap.* 6. 9. *&* 17. cum aliis huius tituli, item & *cap. auaritiæ* 5. de quo dixi *quæst.* 2. & sic resolutiuè respondeo ad primam, vt non possit dignior electus, siue prouisus ante collationem fructus percipere, vti administrator, etiam si antea esset constitutus administrator; quia supposito, quod regula *dicti cap. auaritiæ*, procedit in quibuslibet beneficiis, & in præsentatis, seu nominatis, vt cum Lapo *alleg.* 8. *sub num.* 4. Mandosio, Rebuffo, Cotta, Hieronymo Gabriel, & aliis resoluit Nicolaus Garcia *de benefic. p.* 11. *cap. fin. à n.* 216. de quo iam dixi *sub præcedentibus quæstionibus*: ita est concludendum, vt resoluunt Ioannes Andreas, Dominicus *n.* 4. & Franchis *n.* 1. & cum eis Nicolaus Garcia *de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 25. 1

Nec obstat huic resolutioni quædam declaratio Placentina petita pro parte Episcopi Placentini anno 1593. vbi cum vacante quadam Parochiali in mense ad Sedem Apostolicam reseruato, & Episcopus Placentinus, habito concursu, ex dignis 2

digniorem eligendo, supplicando, sequentia dubia declarari. Primò si potest in dicta Parochiali constitui Vicarius, qui vti dignior ad Parochialem nominatus est. Secundò si potest magis idoneus in commendam temporalem dictam Parochialem habere. Tertiò si virtute mandati Episcopi potest, antequam sit facta ei à Papa collatio capere possessionem Parochialis. Quartò si dignior ante confirmationem, potest fructibus Parochialis gaudere sub prætextu Commendatarij, seu Vicarij; & habito responso negatiuo, ad tria prima dubia eadem sancta Congregatio Concilij sic censens ad quartum dubium verbis sequentibus responsum præbuit: *Ante collationem non posse fructus percipere; nisi vti administratorem*; quia vt respondet Garcia *dict. num.* 25. adducens ad litteram dictam declarationem, quæ alia duo dubia claudit ibi obiter declarationem Concilij alloquutam fuisse; & ob id standum esse resolutioni positæ *n.* 1. quæ comprobatur ex iam dictis *q.* 1. *&* *q.* 2.

3 Ad secundam quæstionis partem Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Compostellanus, Buttius, Cardinalis, & Abbas *in nostro textu*, Felin. *in cap. ne Dei, de Simonia, num.* 2. Decius, *Capella Tholos. num.* 444. seu 443. & ibi Aufrerius, Cosma *in pragmatica sanctione hoc tit. cap. licet §. consueti verb. promotus*, Ripa *lib.* 2. *resp. c.* 31. Rochus *de iure patronatus, verb. ius, quæst.* 1. Lambertinus *in eodem tractatu* 3. *part. lib.* 2. *q.* 11. *art.* 6. *&* 7. Selua *de benefica. part.* 4. 5. Rebuffus *de pacificis possessoribus à num.* 243. *&* 251. & *in praxi titulo de simonia in resignat. beneficior. num.* 26. Botteus *de Synodo* 1. *part. num.* 39. Corrasius 2. *part. cap.* 4. *num.* 8. Duaren. *de beneficiis lib.* 3. *c.* 4. Rosiniacus *cap.* 12. *à num.* 2. *& c.* 23. Petr. Gregor. *c.* 38. *num.* 2. Chuchus *instit. moral. lib.* 4. *tit.* 4. *à num.* 63. Suarez *tom.* 4 *de pœnit. disp.* 55 *sect.* 3. *num.* 16. Azeuedus *in Curia Pisana lib.* 1. *c.* 13. *à num.* 9. Anastasius Germon. *de indultis Cardinal. Necnon quarumcumque, à num.* 19. Couarruu. plures referens *lib.* 3. *variar. c.* 16. *num.* 6. dicunt quòd Episcopus, seu Prælatus electus, & confirmatus, seu institutus, vel prouisus à Papa, potest conferre beneficia, administrare ea, quæ sunt iurisdictionis ante installationem, vel inductionem in possessionem.

4 Nisi alius esset in possessione Prælaturæ ex nostro textu, *cap. qualiter, cap. nihil hoc tit dict. cap. auaritia eodem titul. lib.* 6. eo quod dicta iura solum videantur exigere confirmationem electionis ad administrationem.

5 Alij inquam, vt sunt Archidiacon. *in cap. cum qui de præbend. lib.* 6. & ibi Lapus, Paulus, & Ancharan. idem Archidiaconus *in dict. cap. auaritia*, vbi Domin. *num.* 4. *in princ.* Franc. *n.* 4. idem Ancharan. *in reg. sine possessione lib.* 6 Imola hic, Felinus *cons.* 40. *n.* 5. Flamin. Parisius *de resignatione benefic. lib.* 10. *q.* 6. *n.* 7. contrariam sententiam te-

6 nent. † Sed ego pro prima existimo respondendum, tum ex iam dictis, tum etiam quia sic fiat per Rotam resolutum *in vna Burg. Canonic.* 28. *Ianuary* 1583. coram Illustriss. Lancelloto, quæ habetur impressa 2. *p. diuers. decis.* 183. nempe vacationem Ecclesiæ solum durare vsque ad confirmationem, seu prouisionem de Prælato factam; & sic stante dicta prouisione, & litteris expeditis, etiam ante captam possessionem per Prælatum, non posse Capitulum conferre, nec iurisdictionem exercere, vti sede vacante, vt sequuntur Flamin. Parisius *de resignat. benef. lib.* 7. *q.* 23. *à n.* 46. Nicolaus Garcia *de benef. p.* 5. *cap.* 4. *à num.* 242. 245. *&* 249. quam sententiam ego intelligo veram, attento iure communi ex nostro textu, & *dict. cap. auaritia*. † 7
Sed non sic in Episcopo attenta extrauagante iniunctæ *hoc tit.* de qua latè expendo *à quæst. seq.* imò & ante dictam extrauagantem de consuetudine seruari infra *à vers. ad tertiam*, & *à n.* 10.

Quo iure attento non sunt amplectendi idem 8
Dominic. *in dicto cap. cum qui §.* 1. *n.* 8. vbi Franc. *n.* 5. Felin. *in dicto cap. ne Dei n.* 5. *limit.* 2. Rebuffus *supr. de pacificis num.* 306. *alias* 255. concordantes dictas contrarias opiniones, vt si confirmet is, qui qui est ordinarius loci, & plenam potestatem iure habet, vt Archiepiscopus quoad prouinciam, Episcopus quoad Diœcesim, & Papa quoad omnes, tunc ex sola confirmatione, habeat plenam, & liberam administrationem; secus si alij confirment, qui non sunt locorum Ordinarij; quia tunc Superioris, puta Diœcesani conniuentia, & consensus spectatur, & requiritur. † Nec etiam amplectendi 9
sunt Butr. *in dict. cap. ne Dei*, quem ibi sequitur Anania *n.* 4. quos Felinus citat pro tertia sententia dictas duas concordantes opiniones, dicendo, quod aut installatio spectat ad alium, quam ad confirmatorem, & sit verè opinio secunda Archidiaconi, & aliorum, aut ad confirmatorem; & sit vera opinio prima Innocentij, & aliorum; quia hæ distinctiones nequeunt applicari ad prædicta iura communia.

Ad tertiam quæstionis partem, quid possit in 10
vtroque casu consuetudo, & iuxta primum casum Abbas hic *n.* 3. Franchus *in dicto cap. auaritia n.* 2. Dominicus *in dict. cap. cum qui §. insuper n.* 7. *de prebend. l.* 6. & ibi Franc. *n.* 5. Chuchus *instit. moral. lib.* 4. *tit.* 4. *n.* 3. Lambertin. *de iure patronatus* 2. *part. lib.* 2. *q.* 5. *art.* 11. *n.* 7. *&* 8. Rochus *in cap. fin. de consuet. sect.* 6. *n.* 41. Selua *de benefic.* 2. *p. q.* 15. *n.* 4. Gigas *de intruso sub num.* 25. *fall.* 6. Rebuff. *in praxi super regul. de subrogandis collitig. glossa* 4. *n.* 8. *& reg.* 29. *Cancel. vers. secundo etiam*, docent vt non valeat consuetudo contraria: & etiam tenet Nicolaus Garcia *dict.* 9. *p. c.* 2. *à n.* 26. vbi *n.* 27. addit sic procedere; quamvis consuetudo ista videatur excusare à pœna priuationis beneficij, seu iuris, de qua *ibi*. † 11
Nam consuetudo mala, non tamen euidenter mala, tribuit iustam causam ignorantiæ, cum qui facit illud, quod alij faciunt, excusetur, & puniri non debeat, qui communi iudicio non peccat, & tenent Farinac. *in praxi crimin.* 3. *p. q.* 95. Villar. *del patronado de Calatayud* 4. *p.* §. 3. *n.* 1. Ancharan. *cons.* 41. cum aliis Alexand. *cons.* 107. *lib.* 2. *seu.* 8. *lib.* 6. Probus ad Monachum *in c.* 1. *de Clericis non resident. lib.* 6. *n.* 36. Rochus *in dict. c. fin. in princ.* 35. *& sect.* 6. *n.* 19. Rebuf. *vbi supra.* Flamin. Parisf. *de confident. q.* 5. *num.* 24. Ludouicus Gomez *in cap.* 1. *de constitut. in* 6. *num.* 131.

Sed licèt consuetudo inualida, & irrationabilis, 12
nondum reprobata, excuset à pœna modo dicto, vt docent etiam Felinus *in cap. ex tenore de rescrip. num.* 12. Nauar. *cons.* 29. *de sent. excommunic. n.* 9. sed vt dicunt Ludouic. Gomez, *vbi supra*, & Nicolaus Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 29. qui haberet malam fidem, & conscientiam læsam; vt quia sibi constaret consuetudinem non esse bonam, vel saltim de ea dubitaret, non excusaretur à prædicta pœna priuationis, de qua *in dicto cap. auaritia*, maximè in foro conscientiæ, in quo irrationabilis consuetudo non excusat, ad quod applicabis plura, quæ dixi sub *dict. cap. fin. à quæst.* 4. & in aliis capitulis *de Consuetudine*.

Iuxta

13 Iuxta ſecundum caſum, qui magis ad extenſum
q. ſequenti expenditur, dum explico dictam *extra-
uag. iniunctæ hoc tit.* vbi ante præſentatas litteras,
Epiſcopi nequeunt adminiſtrare, videntur reſpon-
dere Abbas hic *num.* 3. ex communi Doctorum, Fe-
lin. *in dict. cap. in nomine Dei limit.* 3. Rebuffus *de
pacificis, num.* 266. *aliàs* 247. & Nicolaus Garcia *de
benefic. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 257. cum Selua Bot. Anaſtaſio
Germonio ex gloſſa *in dicta extrauag. iniunctæ, verb.
Non præſumant*, & per textum *in cap. in his dist.* 11.
cum aliis vt prouiſus poſſit adminiſtrare ante appre-
henſam poſſeſſionem, niſi vſu, vel conſuetudine
receptum ſit, ne quis adminiſtret, niſi naturalem,
& actualem poſſeſſionem acceperit, quam conſue-
tudinem ait Anaſtaſius Germon. & Azeuedus *dict.
q. ſequent.* referendi ſibi videri eſſe in viridi obſer-
uantia, cum non ſoleant ante apprehenſionem poſ-
14 ſeſſionis quidquam prouiſi agere; † & Garcia *dict.
cap.* 4. *num.* 258. ait negari non poſſe hanc conſuetu-
dinem pollere non ſolùm in Hiſpania, ſed etiam in
aliis partibus: nam nunquam Epiſcopi ante captam
poſſeſſionem adminiſtrant, nec beneficia confe-
15 runt, nec in aliquo ſe occupant, ſeu impediunt †
ſed quod capitula vti ſede vacante adminiſtrant, &
Iuriſdictionem exercent; donec per Prælatum ſit
capta poſſeſſio Epiſcopatus, quæ præſentatis litte-
ris, & præſtito ſolito Iuramento de ſeruandis ſta-
tutis, ſtatim ſolet eis dari, ſeu eorum procuratori,
ſic vt vſque ad illud tempus cenſeatur durare Ec-
cleſiæ, & ſedis vacatio ad iſtum adminiſtrationis
effectum.

16 Vnde Azeuedus *conſ.* 14. *num.* 13. ait quod de
conſuetudine Hiſpaniæ prout notum eſt, etiam
Epiſcopus confirmatus non confert, nec admini-
ſtrat, vſque dum Bullas, & litteras cum mandato
præſentat in Capitulo ſuæ Eccleſiæ, & poſſeſſionē
capit ipſe vel alius eius nomine, nec quod aliter il-
lum Capitulum reciperet ad miniſtrandum, & con-
ferendum beneficia, & bona talis Epiſcopatus; &
ſic eo in caſu ſtante dicta conſuetudine, nullo mo-
do poſſe electum, & confirmatum Epiſcopum ad-
miniſtrare; nec conferre ante adeptam poſſeſſio-
nem, & quod interim prædeceſſor iuſtè poſſidet
ſecundum Rebuffum *in concordatis tit. de collatio.
§. volumus. verſ. vacante in fine pag.* 100. & *in pract.
17 de deuolut. num.* 40. † & hoc modo dicit Nicolaus
Garcia *dict.* 5. *p. cap.* 4. *n.* 260. ex Doctrina Hoſtienſ.
in cap. olim. 1. *de reſtit. ſpoliat.* quem refert Felin.
conſ. 40. *num* 4. accipiendum eſſe Rebuff. ſupra *de
deuolutione num.* 72. dicentem ſcilicet ſedem vacare;
donec Epiſcopus nouus adeptus fuerit poſſeſſio-
nem: & addit *num.* 264. quod ſtante dicta conſue-
tudine, quæ eſt ſatis rationabilis, non videtur poſſe
adminiſtrare, nec conferre promotum, etiam ſi ſit
Cardinalis ante adeptam poſſeſſionem.

18 Vnde idem Garcia *dict.* 5. *p. c.* 4. referens *n.* 262.
ad literam deciſionem de Rota ſuper quadam pro-
uiſione Canonicatus Burgen. coram Domino Bu-
balo 8. Iunij 1584. ait *num.* 261. vt cùm peteretur
remiſſoria ad probandam conſuetudinem imme-
morialem in Regnis Hiſpaniæ, quod Epiſcopi poſt
expeditas litteras, ſiue Bullas abſque illarum oſten-
ſione in Capitulo, prouidebant de Canonicatibus,
& aliis beneficiis, fuit denegata; quia non dabatur
aliquis fumus; quinimo teſtes examinati videban-
tur potius probare contrarium, nempe quod Epiſ-
copi non ſe intromittunt in adminiſtratione Epiſ-
copatus ante præſentationem litterarum, & ante
captam poſſeſſionem.

19 Et confirmatur ex doctrina Vgolini *de officio
Epiſcopi cap.* 50. §. 15. *num.* 3. dicentis ante poſſeſſio-
nem adminiſtrare non poſſe eum, cui collatio facta
eſt, vbi conſuetudo eſſet, vt ante poſſeſſionem
adminiſtraret, & eum ſic vidiſſe ſemper obſeruari,
addentis, nec ab ea conſuetudine eſſe diſceden-
dum, refert idem Garcia *dict. cap.* 4. *ſub num.* 257. *in
fine*, qui ait regulam 2. Cancellariæ ibi *num.* 259.
relatam videri ad id reſpexiſſe, quæ reſeruat bene-
ficia ad diſpoſitionem Epiſcoporum, & aliorum
collatorum pertinentia, quæ poſt illorum obitum,
dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationem,
vſque ad promotionem ſucceſſorum Apoſtolica
authoritate faciendam, & adeptam ab eis poſſeſ-
ſionem vacant; quaſi vſque ad illud tempus vacare
cenſeatur Eccleſia, ſeu ſedes.

Quare infero, vt ſecluſa etiam deciſione *dict.* 20
extrauag. iniunctæ hoc tit. de qua abundè *à quæſt.
ſequenti*, & attenta relata conſuetudine, ſeu ſola
diſpoſitione iuris communis ex noſtro textu cum
aliis, & *dict. cap. auaritia*, ſit iuri, & actioni con-
forme, non poſſe Epiſcopum ingerere ſe admini-
ſtrationi, & Iuriſdictionis exercitio, niſi oſtenſis,
& præſentatis litteris ſuæ prouiſionis Capitulo, de
cuius præiudicio agitur, & ad tollenda ei admini-
ſtratione, & iuriſdictione, quam habet, ſede va-
cante † qui ante oſtenſionem, & intimationem lit- 21
terarum, non tenetur Capitulum deſiſtere ab admi-
niſtratione, & exercitio iuriſdictionis, ſed quod
poſſit eam continuare, & vt Epiſcopus conſequen-
ter non poſſet antea iuriſdictionem exercere, ſic vt
alias daretur conflictus, & repugnantia iuriſdictio-
num, & confuſio magna ac rixarum, & ſcandalo-
rum occaſio; & ita tenendum arbitror ex doctrina
Felini *in cap. ex parte Decani de reſcript.* Ripa *in l.
quod te mihi num.* 61. *ff. ſi certum petatur*, Bartol. *in
l.* 1. *num.* 20. *ff. de noui oper. nunciat.* vt in terminis re-
ſoluit Nicolaus Garcia poſt alia, quæ adducit *in
dict. cap.* 4. *p.* 6. *à num.* 252. ibi *num.* 254. & 255. † ad- 22
dens *dict. num.* 256. vt iam cum illo dixi textum no-
ſtrum, aliáque iura noſtri tituli, & *dict. cap. aua-
ritia*, non impedire hanc Doctrinam, cum ea iura
non excludant oſtenſionem, & notificationem lite-
rarum faciendam Capitulo, cui aufertur adminiſtra-
tio: pro qua doctrina faciunt infra dicenda *de officio
deleg. in c. cum in iure*, vbi de non admittendo Iu-
dice delegato, ſeu commiſſionis, antequam Ordina-
rio oſtendat tenorem ſuæ commiſſionis, ſecundùm
praxim, quam retuli infra *in cap. fin. de libellis obla-
tione* §. 22. alia dico *quæſt. ſequenti ſub verſ. ad ſe-
cundum.*

Ad quartam quæſtionis partem, ſuppoſitis quæ 23
dixi *à num.* 1. & *verſ. ad ſecundam*, reſpondeo
reſolutiuè Parochialem vacantem, non poſſe con-
ferri in commendam temporalem ei, qui magis
idoneus fuerit iudicatus, & electus, interim, quod
affert Bullas Papæ; † nec poſſe interim conſtitui vi- 24
carium in ea, aut ei quoquomodo præfici; quam-
uis referat Nicolaus Garcia *de benefic. dict. p.* 9. *c.* 2.
num. 23. in his Regnis Caſtellæ; & particulariter in
Epiſcopatu Abulen. contrarium ſeruatum; etſi in
eo Epiſcopatu videatur iam emendatum; quia vt
ipſe refert *ibi*; & *num.* 24. eam praxim, non eſſe te-
nendam, vt malam &; quia textus *in dict. c. aua-
ritia hoc tit. lib.* 6. videtur procedere in quibuſlibet
etiam beneficiis, vt iam dixi ſupra *ſub num.* 1. &
hoc probat ex declaratione facta Epiſcopo Placen-
tino anno 1593. de qua dixi ſuprà.

Ad quintam quæſtionis partem, an dato quòd 25
magis idoneus iudicatus, & electus ad Parochialem
in concurſu ex eo quòd adminiſtrauit, vt Vicarius

contra supradicta, amitteret ius sibi competens *ex dicto cap. auaritiæ hoc tit. lib.6.* gratia, & prouisio de illa facta ei, sit valida, etiam non facta mentione de dicta intrusione, seu administratione: & suppositis quæ dixi *q.2. vers. ad secundam* videtur pro affirmatiua sententia respondendum; quia cum ta-
26 lis videatur intrusus, † intrususque cadat à iure suo, si quod habet ad beneficium, item efficiatur ad illud inhabilis, vt docent Doctores *in cap. cum iam dudum, & cap. per inquisitionem hoc tit.* sic vt dicat Cosmas *de pacificis possessor. ad finem verb. violentus*, quod solus Papa potest cum eo dispensare; & dicat Rebuffus *tit. de remissione in possession. n.*8. quòd si quis acciperet possessionem ante collationem, esset intrusus; sic vt postea collatio illi facta, non valeret, vt dixerunt etiam Ioannes Gutierrez *cons. 10. num. 12.* Nicolaus Garcia *de benefic. p. 11. cap. fin.*
27 *num. 224.* † qui etiam *n. 223* cum eodem Rebuffo, & DD. *in cap. iam dudum de præbend.* scribit quod capiens possessionem, etiamsi non se ingerat administrationi, nec fructus percipiat; ac etiam violentiam non adhibeat, sit priuatus iure ad rem, sibi ad beneficium competenti; ex eo quod accipiens possessionem beneficij ante collationem, & ius in re, est intrusus, cum eam capiat sine titulo.

28 Vnde cum idem Nicolaus Garcia ex doctrina Mill. Hieronymi, Pauli, Rebuffi, Æneæ de Falcon, Cappellæ Tholosan. Cassador. Mandos. Azor. Less. & aliorum *dict. cap. fin. p. 11. num. 225.* dicat quòd intrusus in beneficio, teneatur in impetratione facere mentionem de sua intrusione; & quod alias sit subreptitia, & nulla, vt dixit etiam Abbas *in cap. iam dudum. num. 3. de præb. & in cap. præterea de iure Patron.* & ita esse faciendam mentionem de sua intrusione, etiamsi intrusus non ad-
29 ministrauerit, nec fructus perceperit, † & si fructus perceperit, etiam de illis faciendam esse mentionem, vt docent Felinus *in cap. in nostra de rescript. col. 2* Rebuf. *p. 3. de signatura, verbo nec non num. 56. & 57 & tit. de dispens. cum regul. n. 66. & 67.* Cassador. *decis. 6. de præb.* Puteus *decis. 26. lib. 1.* Rota *decis. 1222. lib. 3. p. 3. diuers.* Mandosius *de signatura gratiæ titulo de absolutione à mala fruct. percept.* vbi latè, *& cons. 4. n. 19.* Nauar. *cons. 2. n. 2. de ætate, & qualit. ordin.* Gonzalez *in reg. 8. Cancellariæ §. 7. proœm. à n. 71.* idem Garcia *dict. c. fin. p. 11. n. 131.*
30 † sequitur vt prouisio, de qua loquimur videatur inualida ex doctrina Abbatis, *in cap. qualiter hoc titulo, num. 8.* Petri Baisij *in directorio election. 2. p. cap. 8.* Chuchi *lib. 4. instiut. tit. 1. à num. 147.* vt refert idem Garcia *p. 9. cap. 2. num. 31.* qui ex hoc capite etiam refert fuisse Romæ impetratam Parochialem oppidi *de Ontiueros* Diœcesis Abulensis quamuis non habuerit effectum impetratio, sed tandem concordatum inter partes, & confirmatum à Papa.

31 Adhuc tamen ipse Nicolaus Garcia ibi *à n. 32.* dicit prouisionem, de qua non est dubium validam videri; eo quòd ibi non videatur intrusio vera, quemadmodum est illa, de qua ipse loquutus est *d. p. 11. cap. fin. dub. vlt. à num. 224.* proximè relata; ita vt non possit dici gratia subreptitia; quia non narrat Parochialem sibi esse debitam, sed solùm exhibet suam approbationem, & litteras testimoniales Ordinarij; & quia ex clausulis generalibus sit gratia etiamsi alias specialiter, vel generaliter exi-
32 stat reseruata † & ait *num. 33. & 34.* vt his non intret constitutio 33. Iulij III. de qua idem *4. p. de benefic. cap. 2. à num 47.* quia illa loquitur de apprehendente possessionem beneficij, virtute supplicationis, litteris non expeditis: & sic ait verius esse huiusmodi possessionem esse inualidam per subreptionem; quia exhibendo, & significando Papæ electionem de se factam ab Ordinario in concursu; & videri etiam, vt significet habere aliquod ius ad Ecclesiam Parochialem.

Imò & in terminis relatæ doctrinæ de intruso, 33
sub vers. ad quintam, dicit idem Nicolaus Garcia *dict. p. 11. cap. fin. à num. 234.* nullibi rectè probari quod intrusus, aut percipiens fructus indebitè, sit inhabilis ad beneficium illud, nisi in casu
cap. quisquis, hoc titulo. † Quia textus *in dict.* 34
cap. iam dudum, & cap. per inquisitionem hoc titulo, ad summum probant quod est indignus; ita quod electio deberet cassari, non tamen in-
habilis. † Et quòd quamuis de Stylo Curiæ videa- 35
tur intrusus, quamdiu est intrusus, & qui percipit fructus indebitè, quandiu illos habet, sit inhabilis ad illud beneficium; sed tamen de Stylo illis dari rehabilitationem, tanquam inhabilibus, cum com-
positione tertiæ partis fructus perceptorum, † quod 36
tamen ibi *num 236.* addit non procedere in eo, qui habens ius ad rem ad beneficium, intrusit se in illo per solam possessionem absque eo quod se ingesserit administrationi, vel fructus perceperit; quia iste talis non fit inhabilis ad beneficium, cùm non amittat ius, quod ad illud habet, vt *in dict. cap. auaritiæ* iuxta decisiones, quas antea refert *à num. 222.* Et vt vberius agas, applicabis quæ dixi infra *in cap. olim 12. quæst. 3. à num. 1. ad 11. de restit. spoliator.* vbi egi de quæst. *An possit quis capere propria authoritate possessionem de beneficio*, & ibi *à num 7.* quis dicatur intrusus: & de violento possessore, & intruso, latè Garcia *de beneficiis, dict. p. 11. cap. 10. à num. 1.* cum infinitis &c.

QVÆSTIO IV.

An si electus ingerat se in administrationem tantum vnius fundi Ecclesiæ, ad quam electus est, incurrat pœnas nostri textus, & cap. auaritiæ hoc titul. *An hodie in aliquo sint immutata dicta in præcedentibus quæstionibus per* Extrauag. hoc tit. *cuius praxis assignatur circa administrationem prouisi ad Episcopatum, Abbatias, aliasue Dignitates Bullas Apostolicas exigentes. An pensio exigi, ac solui possit litteris super illius reseruatione, nondum expeditis. An possit quis capere possessionem beneficij authoritate propria. Et an gratia Pontificis sit præcisè probanda per litteras, aut possit etiam per testes. Et quibus pœnis puniantur admittentes electos, vt administrent, litteris non ostensis?*

SVMMARIVM.

1 *Electus ingerens se ante confirmationem vnius tantum fundi Ecclesiæ, non incurrit pœnas.*
2 *Commendatarius ad tempus, non incurrit pœnas,* cap. auaritiæ.
3 *Episcopi electi, etiam litteris expeditis, &* pra

præsentatis Capitulo, nequeunt administrare; nec hodie post confirmationem, num. 6. & 7. *Quamvis alij dixerint sufficere expeditionem solam litterarum*, num. 8. 9. & 10. *&* num. 15.

4 *Archiepiscopi Burgens. facta ante ostensionem litterarum Capitulo irrita fuerunt.*

5 Extrauag. iniunctæ hoc titulo, *expenditur in praxi.*

7 *Collatio Capituli facta, iam expeditis litteris, sed nondum præsentatis, valida fuit declarata.*

11 *Prouisio debet probari per litteras, nec aliter recipi debet.*

12 *Constitutiones Iulij II. & III. Pauli III. & Pij IV. extendunt* Extrauag. iniunctæ, de Electione, *ad beneficia, & ad omnes Ecclesias tituli, commendationes, siue administrationes etiam in Conuentualibus*, n. 13. & 14.

13 *Officiales curiæ dabant mandata de accipienda possessione, quæ improbant Paulus III. Iulius III. & Pius IV.*

16 *Administratio, litteris non expeditis, & præsentatis Capitulo, ex qua ratione sit in iure prohibita*, n. 17. 18. & 19.

19 *Electis, seu aliis asserentibus de expeditione litterarum non creditur, nec Monachis*, n. 21.

20 *Asserenti se venire cum mandato, non creditur de iure communi.*

22 *Bullarum expeditio ad Episcopatum, aliásve Dignitates, per quas diligentia perficiatur in Curia Romana.*

23 *Bullarum ad Episcopatus, & alias Dignitates, examen in Regia Camera Hispanica, quo iure queat practicari.*

24 *Pensio exigi, ac solui potest, litteris non expeditis, secundum aliquos, verius contra*, à num. 32.

25 *Gratia Pontificis dependet à verbo* Fiat, *& à pronunciatione Papæ.*

26 *Scriptura ad substantiam gratiæ, non est necessaria.*

27 *Beneficium collatum per signaturam, ante leuationem Bullarum, potest cum alio cōmutari.*

28 *Beneficium vacare dicitur per mortem illius, cui solo verbo fuit collatum, etiam si tantum haberet signaturam.*

29 *Capellania honoris non requirit scripturam, nec Pontificis Bullam.*

30 *Priuilegia solent viuæ vocis oraculo in publicas tabulas referri.*

31 *Verbum* Fiat, *etsi de futuro videatur frequentius, accipitur de futuro.*

32 *Pensio sine litteris, nec petitur, nec soluitur.*

33 *Supplicatio sola dicitur existere in vtero; donec per litterarum expeditionem producatur in mundum.*

34 *Litterarum expeditio, requiritur etiam in gratia beneficiali, quæ dicitur informis ante eam*, n. 37.

35 *Conditio inesse censetur in gratiæ concessione, si litteræ expediantur.*

36 *Litterarum expeditio à regula Cancellariæ exigitur, fuit introducta ad obuiandas falsitates, & ne fieret præiudicium Officialibus Romanæ Curiæ, &* n. 49.

37 *Pensionis solutio non cogitur fieri per iudicem sine litterarum expeditione.*

38 *Pensionarius obligans se soluere pensionem absque litteris, nihil facit*, & n. 39.

40 *Intrusus dicitur qui capit beneficij possessionem, sola supplicatione signata, litteris non expeditis, & inhabilis redditur ad illud obtinendum.*

41 *Heredes illius, qui moritur, sola supplicatione, ante litterarum expeditionem, nequeunt percipere fructus illius temporis.*

42 *Regressus non valet, litteris non expeditis.*

43 *Episcopus nequit prouidere ex sola supplicatione, vigore alternatiuæ, litteris non expeditis.*

44 *Sequestrum non relaxatur resignatario habenti solam supplicationem vigore sententiæ latæ fauore resignantis, nisi cum expeditione litterarum.*

45 *Litteræ requiruntur quoad probationem, & executionem gratiæ, & quoad validitatem.*

46 *Beneficij possessionem capere nemo potest propria authoritate.*

47 *Gratia Pontificis præcisè debet probari per litteras contra iuris dispositionem*, à num. 49. & 54.

48 *Dispensatio Papæ inter consanguineos valeret, si Bulla dispensationis non reperiatur.*

49 *Gratia Papæ per testes non probatur, bene sine litteris & à* n. 54. *contra aliquos.*

50 *Scripturam ad probationē, multi casus requirunt.*

51 *Probatio per litteras desideratur in omni Pontificis gratia, vt stylus Curiæ Romanæ declarauit*, & n. 52.

52 *Gratia si per testes probari valeret, absurda multa euenirent*, & n. 53.

53 *Fundans se in gratia Pontificis, debet eam ostendere ad euitanda absurda. & falsos testes.*

54 *Regula parem vim habent testes, & instrumenta: fallit in probatione gratiæ Pontificiæ.*

55 *Collatio beneficij nequit testibus probari sine litteris collationis.*

56 *Capellania vt probetur collatiua, non testibus, sed titulo collato.*

57 *Eligentes recipientes electos sine litteris, quali puniantur pœna*, & n. 58.

58 *Religiosorum superiorum confirmantes electionem, sine litteris puniuntur.*

AD primam quæstionis partem resolutiuè dico quod si electus ingerat se in administratione tantum vnius fundi Ecclesiæ, ad quam electus est, non incurrit pœnas impositas *in cap. auaritiæ hoc tit.* ita tenendum existimo per declarationem Rotæ *in Mutinen. Canonicatus* 14. *Martij* 1603. coram Cardinali Lancelloto, & *ex decisione Rotæ* 19. *num.* 12. *p.* 2. *diuers.* quia ita Doctores loquentes in specie textus *in c. eum. qui de præb. l. 6.* quatenus ibi Pontifex priuat ipso iure intrusum in possessionem beneficij, absque Diœcesani, alteriusve Superioris consensu, vel authoritate, eius decisionem limitant in intrudente se tantum in possessione alicuius prædij ipsius beneficij, cùm sint diuersa; ita ibi Barbosa *n* 4. & Ego *in c. olim* 12. *de restit. spoliat. q.* 3. *n.* 2. & confirmatur ex nonnullis adductis supra *in fine, quæst. præced.* † Item quia vt ibi dixi *in ea quæst. & q.* 2. textus *in dict. cap. auaritiæ*, non habet locum in commendatario ad tempus, sicut nec extrauagans *iniuncta*, de qua in vers. *ad secundam*, cum aliis limitatur in illo, iuxta Rotam, quá referunt Flamin. Paris. *de resign. benefic. lib.* 7. *q.* 21. *n.* 20. Barbosa *in dicta extrauag. n.* 4. & faciunt etiá quæ scribit Tiraq. *de retractu linag.* §. 36. *gloss.* 2. *n.* 5. quem refert Barbosa, sed illum legi, & nihil

nihil de hoc puncto tangit, vbi tantum loquitur, vt debeat docere de mandato, qui aliquid denunciat nomine alterius. Sed Ego sic tenendo dico adhuc non esse recedendum; etsi videatur contra facere dictum supr. *sub quaest.2.n.1.* quia ibi resolutum tendit de ingerente se in administratione etiam in tota parte vnius speciei fructuum, aut iurisdictionis ipsius Episcopatus; in nostro verò casu de ingerente se in vno tantum fundo ex multis pertinentibus ad Episcopatum, vel beneficium, quod non turbat iuris dispositionem *in dict. c. auaritiae*, & aliis.

3 Ad secundam quaestionis partem de praxi, quam debent obseruare electi ad Episcopatus, seu Abbatias, vel Dignitates, requirentes Bullarum Apostolicarum expeditionem; igitur per decisionem *dictae extrauag. Iniunctae, hoc titulo.* patet decisum, vt Episcopi, & alij Praelati in Curia promoti, etiam litteris expeditis, non possint conferre, nec administrare ante illarum ostensionem, & praesentationem factam Capitulo, vt probant illa verba, ibi: *Nullique eos absque dictarum litterarum ostensionem recipiant, aut eis pareant, vel intendant*, & ex *vers. sequent.* † Sic Rota *in Burgen. Canonic.*

4 *3. Iunij* 1583. coram Domino, Bubalo recedens ab alia decisione facta coram Lancelloto, de quibus meminit Nicolaus Garcia *de benefic. 5. p. cap. 4. à num.* 151. vbi refert, vt iuxta *dictam extrauag.* ex quo litterae non fuerunt praesentatae Capitulo, & Canonicis, totum id, quod actum fuit per Domin. Archiepiscopum ante dictam praesentationem, fuit irritum, & inane, vt disponitur *in dicta extrauag. in relato vers. nulli*, & *in vers. sequenti*, ibi: *Quod si forsam contra praesumptum fuerit, irritum habetur.*

5 Summa ergo dictae Extrauag. in sua prima parte, ea nempe est, quod Episcopi, & alij Praelati Superiores, necnon Abbates, & Priores, ac caeteri Monasteriorum regimine exercentes, qui à Sede Apostolica promouentur, aut consecrantur, seu benedicuntur ad commissas eis Ecclesias, & Monasteria absque litteris Apostolicis accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non praesumant, sic vt quidquid autem, secus actum fuerit, interim sit irritum, nec amplius possint percipere fructus: & addit quod Capitulares ipsos recipientes, vel eis obedientes, sine praedictis litteris, sint ipso iure suspensi à suis beneficiis: ita Barbosa ibi *num.1.* alter P. Barbosa *in l. diuortio in principio p.2. num.50. ff. soluto matrim.* Iulius Lauor. *variar. lucub. tit.4 cap.25. num.9. in fine*, cum aliis alter Barbosa *in pastorali p.3. allegat. num.* 161. Flaminius Parisi. *de resignat. lib.8. quaest.5. num.33.* Azor. *instit. moral. p.2. lib.3. cap.29. quaest.9. vers. caeterum, & lib.7. cap.1. quaest.2.* Riccius *col-*

6 *lect.* 325. † Vbi dicit quod vacatio sedis Episcopalis, durat vsquequo litterae Apostolicae fuerint expeditae, & praesentatae Capitulo respondens ad argumentum, quod de iure communi, sedes Episcopalis desinat vacare per prouisionem factam à Sede Apostolica; itavt Praelatus acquirat iurisdictionis exercitium per dictam prouisionem, antequam sit capta possessio; ita vt sit etiam licita collatio beneficiorum, vt dixit Rota *diuers. p.2. in decisione* 182.

7 † Tamen iam hodie ex dicta Extrauag. ait non solum requiri prouisionem, sed etiam expeditionem litterarum, & transportationem, ostensionem, & praesentationem, per textum ibi adducens praedictam *decis. Burgen. Canonic.* 3. *Iunij* 1583. coram Lancelloto, vbi declaratur valida collatio facta per Capitulum, non vocato Episcopo iam promoto, non tamen praesentante litteras expeditionis.

Et quamuis aliqui dicant quod litterae debent esse expeditae ad hoc, vt non dicatur Ecclesia vacare, & vt Episcopus possit administrare, absque eo quod de praesentatione faciant mentionem; vt ita simpliciter dicit glossa *in clem. 1. verbo sede vacante de haereticis* vbi Imola *num. 9. verb. glossa vacante*, Cardinalis *in §. duo num.5. in fine.* Abbas *num.6. vers. Ecclesia* Vitali. *num.* 570. Petrus Rauennas *in compendio iuris Canonic. hoc tit.* Paulinus *de potestate Capituli, praeludio 7. num.* 14. Felinus *in cap. ne Dei timorem num.3. vers. quarto limita de simonia*, Selua *de beneficiis p.2. q.15. in princ.* Abbas *in cap. qualiter 9. hoc tit. notab.1.* quem sequuntur Decius *Rub. de const. num.42.* Cassadorus *decis.8. num.9 de restit. spoliator.* Puteus *decis.287. n.3. lib.3.* † Tamen omnes isti, & alij, qui reperiri possunt, non excludunt ostensionem litterarum; quia simpliciter loquuntur; imò illam praesupponunt, ex eo quod ad id probandum allegant *dict. extrauag. iniunctae*, quae de litterarum ostensione expressè disponit. 8 9

Ita declarant Rebuffus *in praxi tit. de simonia in resignat. num.31.* Decius *in Rub. de constit. & elect. n.42.* Vitali. citatus, qui seipsum declarat. *in clem. 1. §. porro num.30. de iureiur.* Felin. *in cap. 1. de praescript. num. 3.* qui licet loquatur per verbum *forte*; postea tamen affirmat, & dicit hoc *in cap. eam te num.6. vers. sed caue de rescrip.* & *in Rub. de constit. num.12. vers. & adde*, vbi dicit *quod debent ostendi littera*, Abbas *in cap. nostr num.4. hoc titulo*, & *in cap. in nostra col. fin. num.11. vers. dicit tamen, de rescriptis.* 11. † Vbi expressè dicit quòd prouisio debet probari per litteras, nec aliter recipi debet, & hoc dicit esse notandum, quia multi in hoc errant: ita ille, & Nicolaus Garcia *de benefic. dict. p.5. cap.4. sub num 52. & comprobatur* ex his, quae cum eo dixi *in quaest. praeced.* nempe vt sit satis iuri communi conforme non posse Episcopum ingerere se administrationi, & iurisdictionis exercitio, nisi ostensis, & praesentatis litteris suae prouisionis Capitulo, de cuius praeiudicio agitur sic, vt nec iura supra allegata excludant ostensionem, & notificationem Litterarum faciendam Capitulo, cui aufertur administratio. 10 11

Adhuc per *dictam Extrauag. iniunctae*, non plenè cautum iudicantes alij Pontifices post Bonifacium VIII. cuius decisionem confirmant etiam Iulius II. Iulius III. Paulus III. Pius IV. eo quòd ante Bullarum expeditionem, gratia sit informis, nec aliter gratia prouiso ius faciat, quam prouidens vult ita, ex Quaranta *verb. beneficij possessio*, & Zerol. *p.1. princip. vers. Bulla*, referente declarationem Sacrae Congregationis, vt nec ex antiqua consuetudine id liceat, & aliam, qua Episcopo Lucensi responsum est, vt prinet eos, qui ita obtinent, adhibitis Vicariis, qui inseruiant Ecclesiae, donec, &c. vti etiam cum illis tenet Zypeus *in analit. iuris Canon. titulo de causa possess. & propriet. num. 5.* addit inquam Scortia *epitome* 51. *sub theoremate* 138. *in vers. quare*, referens litteram *dictae Extrauag. Bonifacij*, vt quia per ipsius decretum, non erat expressum de beneficiis omnibus, quod idem Iulius II. *sua constit. anni* 1505. quae incipit *Romani*, quam innouauit Alexand. V. Innocentij VIII. & aliorum Pontificum constitutiones; etenim Iulius comprehendit illa sua constitutione Ecclesias omnes, siue iure tituli, siue commendationis, siue administrationis concedantur. 12

Et

Digitized by Google

13 Et quia officiales Curiæ prætextu supplicationum soper prouisionibus beneficionm signatarum, & registratarum, dabant litteras, & mandata de illorum beneficiorum possessione adipiscenda, litteris non expeditis, idem Paulus III. *in Bulla*, quæ incipit *cum nobis*, id fieri vetuit in quibusvis beneficiis à Sede Apostolica quomodolibet impetratis sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & reseruatæ Papæ; & idem Iulius III. *Bulla* 33. quæ incipit *Sanctissimus*, cauit haberi pro intrusis eos, qui non, expeditis litteris, per se, vel per alium suo nomine possessionem beneficiorum apprehendunt, vel ratam habent; & quòd fructus non faciant suos, notauit etiam Parisius *de re-*
14 *signat. quæst.* 26. † Et sic etiam Pius IV. *in Bulla sua* 86. §. 3. disponit vt se ingerentes, non expeditis litteris, in Dignitatibus conuentionalibus, illis priuentur ac fiant ineligibiles; imò *regula* 25. *Cancellariæ*, gratia Apostolica, ante expeditas litteras, habetur pro informi, & ad perfectionem deduci per earundem confectionem debet, vt dixerunt Rota *decis.* 20. *in fine, de conces. Præbenda.* Bellon. *decis.* 431. *&* 745. Oldrad. *cons.* 320. Samen. *in reg. Cancel. de non iudic. iuxta form. supp. n.* 2. *q.* 1. Scortia, & Parisius *supra num.* 11. idem referens tenorem dictæ constitutionis Pij IV. quæ olim erat 100. editam anno 1564. tradit Scortia cum multis videndus *epitome* 82. *Theorema* 204.

15 Sed notat idem Zipeus supra *dict. num.* 5. *in Rubrica de causa possess. & propriet.* ex iam relato Zerol. aliam declarationem sacræ Congregationis, qua dictum sit quòd præsentatis, & institutis sufficiat si aliunde constet de dicta institutione, nisi instituti obligari fuissent leuare Bullas Apostolicas; & quòd tunc eis obstat dicta Bulla Iulij III. & quòd debent beneficiati; etsi non parti etiam triennales Iudici, seu Ordinario petenti exhibere titulum; & quod ita Zerol. intellexit *dict.* §. 5. declarationem Cardinalium generalibus verbis, qui fecit exceptionem in decennali, quasi tolerantia, tam diuturna Ordinarij titulum ei parauerit.

16 Quod si dubites quare sit prohibitum ante confirmationem, & ostensionem Litterarum electo se ingere in administratiooem ex latè iam adductis, respondeo cum glossa *in dict. cap. auaritiæ*, tempore illius textus sic fieri, tum quia electus aliàs non curaret de confirmatione, ne se periculo subiiceret improbandæ electionis, ij præsertim, qui non egent consecratione; tum quia aliter con-
17 firmatio nihil operaretur, † tum quia si esset irritanda electio, non esset facile electum ab incepta muneris functione remoueri: ita considerat Scortia *dicto epitome* 83. *sub theorema* 205. *vers. ratio.*
18 † & iuxta *dict. Extrauag. iniunctæ*, Bonifacij VIII. ac alias Iulij II. & III. Pauli III. & Pij IV. ac aliorum Pontificum requiri expeditionem, ac ostensionem, siue præsentationem litterarum Apostolicarum, vt euitentur falsitates, quæ in supplicationibus facilius committerentur, quam fiat in Bullis propter multorum Officialium manus appositio-
19 nem, † tum etiam ne aliàs auferretur emolumentum officialium Curiæ si sola supplicatio sufficeret absque litterarum expeditione; tum etiam propter maiorem fidem gratiæ factæ electo, seu prouiso
20 † quia si in iure ciuili non creditur asserenti se venire cum mandatis Principis, aut asserenti se legatum, *cap. nobilissimus dict.* 97. nisi id scriptis probet, nec in iure Canonic. dicenti se delegatum sedis Apostolicæ, nisi doceat de mandato Apostolico, vt dixi supra *q. præced.* & patet ex textu *cap. cum in iure de offic. deleg.* nec clericis aliunde venientibus sine Ordinariorum litteris *cap.* 1. *&* 2. *de Clericis peregrin. & dist.* 28. quid mirum vt ex dictis Extrauagantibus Bullarum expeditio, ostensio, & præsentatio requiratur antequam electus se ingerat in administratiooem suæ prouisionis: sic in terminis relati, & Scortiæ *epitome* 51. *in const. Iulij II. theorem.* 137. *&* 138. † addens *ex dist.* 28. *& di-* 21
stinctione 71. *cap. hortamur, & ex l. si qua per calumniam Cod. de Episcop. & cleric.* vbi quod Monachis sine litteris Prælatorum non creditur, & faciunt nonnulla, quæ dixi infra *in cap.* 7. *de probat.* nec enim asserenti sibi à sede Apostolica caussam esse delegatam creditur, nisi in citatorio inseri faciat rescripti, seu commissionis tenorem, Boërius *de potest. legati prælud.* 5. Guido Papæ *quæst.* 286. *in fine*, & *quæstione* 445. *numero* 2. & *quæstione* 450. *numero* 2. Ioannes Valer. *de different. inter vtrumque forum verb. testis, differentia* 4. *numero* 1. *vers. huic praxi*, Doctores & Barbosa *in dicta Extrauag.* 2. *hoc tit. per vers. asserenti namque*, Gambara *de potest. legati p.* 9. *à num.* 1. Granatus *ad Vestrium in pract. lib.* 7. *cap. fin. n.* 39.

Quod si etiam desideras scire, quo ordine pro- 22
cedatur in curia à supplicatione electi vsque ad perfectam expeditionem Bullarum, resolutiuè respondeo, quod postquam supplicatio signata est à summo Pontifice *placet*, vel *fiat vti petitur*, ac reuisa subscriptione datur datario; & tunc in registro inseritur, deinde in compendium redigitur, quæ reuidetur per Summistam; postea scribuntur Bullæ, siue litteræ, in quibus multorum manus apponuntur, in Cancellaria solutis consuetis, postremo plumbantur in plumbo; & iam tunc litteræ dicuntur expeditæ: sic docent Sarnens. *in dict. regul. Cancel. de non Iudic. iuxta form. supplic. num.* 2. *q.* 2. Mandosius *ibidem q* 3. *num.* 3. Paris. *de resignat. benefic. lib.* 2. *q.* 26. *n.* 17. *&* 18. *& q.* 25. Geminian. *in cap. sicut de præb. lib.* 6. Felin. *in cap. diligenti in fine de simonia*, Scortia vbi supra *dict. Theorem.* 138. *in fine*, vbi addit quod postquam sunt in Plumbo registrantur, & dantur partibus.

Hinc poteris inquirere de praxi, quia in exami- 23
nandis Bullis Episcopatuum, & aliarum Dignitatum, hic in partibus vtuntur supremi Castellæ consiliarij vulgò *de la Camara.* Et suppositis quæ Ego dixi supra *in cap.* 2. *de iudic. de vsu examinandi Bullas, & rescripta Apostolica* ibi *q.* 21. *per Iudices laicos supremos*: & suppositis multis aliis, quæ scribit D.D. Franciscus Salgado *de retentione Bullar.* tu inquam dissolues ex his, quæ adduxi *sub quæst.* 3. *præced. sub vers. ad tertiam*: etenim Azeuedus *in Curia Pisana lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 12. quem recitat Nicolaus Garcia *dict. p.* 5. *cap.* 4. *sub n.* 257. ait quod Episcopus etiam confirmatus, litteras confirmationis tenetur mittere Regi, & eius Regio Consilio; & quod antequam ibidem expediantur, non capitur possessio; sicut nec Canonici suæ Ecclesiæ, nisi litteras has videant, & eis notificentur, non permittant administrare, & eis præsentatis, & notificatis, tunc capiatur Episcopatus possessio; & quòd nunquam vidit, nec audiuit Episcopos etiam confirmatos ante captam possessionem exercere iurisdictionis potestatem; & quod de consuetudine sic teneri vidisset suo tempore, & audiuisse sic practicari in Episcopatu Placentino, & in aliis, quorum notitiam habuit; est enim verum quod hæc praxis examinandi Bullas Episcopatus in Consilio supremo Castellæ à Consiliariis de Camera Regis viget etiam vsque ad hæc tempora.

Ad

24 Ad tertiam quæstionis partem, an pensio exigi,
ac solui possit litteris super illius reseruatione,
nondum expeditis: & præmissis quæ dico infra *in
cap. quia 5. de Iudicijs q. 16. & 20.* & quæ latissimè
de pensionibus dico *sub tit. cap. 1.* vt Ecclesiastica
beneficia sine diminutione conferantur, & alibi, vi-
detur vt in hoc casu non sit necessaria litterarum
25 expeditio, aut præsentatio † quia gratia Pontificis
solo verbo perficitur, cum dependeat à verbo *fiat*,
vt dicunt Calderinus *in cap. quisquis de electione*,
Barbatia *in cap. nostra num. 19. de rescriptis*, Rimi-
nald. iunior *in Rubr. de constitut. num. 113.* Rebuffus
in regula 34. Cancel. Cassiodorus *decis. 4. num. 2.
instit. de causa possess. & propriet.* & videtur com-
munis opinio secundùm Parisium *de resignat. be-
nefic. 2. tom. lib. 10. q. 1. à num. 3.* vbi quod statim
quando Papa pronunciat aliquem Episcopum ali-
cuius ciuitatis, vel beneficiatum alicuius beneficij,
vel Præbendæ, eo ipso perficiatur gratia: hanc
communem tradunt Bursatus *cons. 393. n. 4. vol. 4.*
Mascard. *de probat. conclus. 845. num. 20. vol. 2.* vbi
num. 14. allegat pro hac opinione textum *in cap. in-
stitutionis 25. q. 2. cap. dudum §. fin. de sepulturis*, &
Geminian. *cons. 103. num. 6.* dicit quod de stylo cu-
riæ requiritur scriptura, solùm ad solemnitatem
26 probatoriam. † Et quod ad substantiam gratiæ non
sit necessaria scriptura, cum sufficiat solum verbum
Papæ: & pro hac opinione est *decisio Rota 87.
tit. de rescriptis, alias 182. in antiquis*, Gigas *de
pensionibus, q. 34. num. 1.* & sic si litteris gratiæ non
expeditis, Pontifex moriatur, expediantur tunc
Bullæ in forma *rationi congruit*, vt in *regula 8.
Cancel.* vbi Gomez, & Mandos.

27 Et in tantum videtur vera relata opinio; quod
beneficium collatum per signaturam ante leuatio-
nem, seu expeditionem Bullarum, possit cum alio
commutari, vt docent Rebuffus *in concord. in Rub.
de man. Apostol. verb. litteras.* Imola *in clem. vnica
n. 22. de rerum permutat.* Probus *in addition. ad Mo-
nachum in cap. licet Episcopus de Prabend. & Di-*
28 *gnit. lib. 6.* quod confirmari videtur *ex dicta de-
cis. 182.* vbi beneficium dicitur vacare per mortem
illius, cui solo verbo fuit collatum, etiam si habe-
ret tantum signaturam, tenent relatam principalem
sententiam Vitalin *in clem. dudum de sepultur.* Selua
in tract. de benefic. 3. p. q. 22. eamque procedere etiam
in foro conscientiæ; quia potest quis gratia vti,
licèt Bullæ non sint expeditæ, docet Abbas *in dict.
clem. de sepultur § per illum.* Felinus *in Rubr de
constitut. n 6. vers. limita*, sequitur eos Rebuff. *in
Rub. 4. de mand. Apostol. §. 1. vers. quarto infero*, &
Mascardus videtur amplecti *de probat. conclus. 246.*
29 *n. 11.* † dum dicit quod capellania honoris non
30 requirit scripturam, nec Bullam Pontificis † quia
hæc priuilegia *viuæ vocis oraculo* solent in publicas
tabulas referri, cuius exemplum facile haberi po-
test, cum in Archiuo ad perpetuam rei memoriam
custodiantur, vt tradit Mascardus.

31 Faciunt pro hac opinione alia fundamenta, quæ
refert Zeuallos *p. 2. de cognit. per viam violentia,
num. 3. 4. & 6.* vbi tradit cum Felino *in cap. quisquis
hoc tit.* & *in cap. eam te, de rescript.* Afflictis *decis.
253. num. 6.* Decio *cons. 175. num. 6.* rationem esse;
quia verbum *fiat, vt petitur*; licèt possit de futuro
colligi, tamen frequentius accipitur de præ-
senti.

32 Contraria verò sententia *ex regula dict. Extra-
uag. iniunctæ hoc tit.* debet teneri, quæ licèt non
claudat pensionis materiam, debet extendi ad eam,
cùm à Papa constituatur, Bullis expeditis, quo
instrumento pensionarius conuenit eum, qui ei
soluturus est pensionem, ex communi praxi, quam
docet ex multis Nicolaus Garcia *de beneficijs p. 1.
sub cap. 2. sub §. 3.* de quo dixi *in cap. fin. de li-
belli oblatione §. 6.* ex ea ratione † quia sola sup- 33
plicatio dicitur existere in vtero; donec per lit-
terarum expeditionem in mundum producatur,
vt dicimus de posthumo, qui nihil est, dum est
in vtero, Bursatus *cons. 193. num. 21.* Mascard. *de
probat. volum. 2. conclus. 845.* eam docent in ter-
minis Flaminius Parisius *lib. 10. de resignat. benefic.
p. 2. q. 1. num. 6.* Geminian. *cons. 106.* Oldradus 320.
num. 8. Mandosius *in Rub. de constitut. num. 50.*
vti fuit etiam practicatum, & resolutum in Rota
*decis. 20. num. 5. de Prabend. in nouissimis, & de-
cis. 27. de rescriptis.* Bellamera *decis. 746.* Felin.
in dicto cap. eam te, de rescript. col. 3. Gigas *de
pensionib. responso 42. num. 11.* Cassaneus *cons. 11.
num. 27.* † resoluentes etiam in gratia beneficiali 34
requiri expeditionem Litterarum, & ante gratiam
dici informem, & imperfectam † quia semper in 35
gratiæ concessione censetur inesse quædam tacita
conditio, si litteræ expediantur, vt tradit Bella-
mera *decis. 34. vers. & puto*, Rota *decis. 27. tit. de
rescriptis, in nouissimis*, Miles *in repertor. verb.
gratia Apostolica.*

Et ob prædictam rationem tradunt Parisius, *vbi* 36
supr. Zeuallos qui sic amplectitur, vt verissimum
in iudicando, & consulendo *dict. q. 41. & 19.* fuisse
factam regulam Cancellariæ, qua cauetur, & dis-
ponitur, vt non iudicetur iuxta formam supplicatio-
nis, dicentes eam regulam emanasse propter duas
causas *q. 3.* relatas, nempe ad obuiandas falsitates,
quæ in supplicationibus facilius committebantur,
quam in Bullis; item ne fieret præiudicium Officia-
libus Romanæ Curiæ, qui apponunt manus super
litteras Cancellariæ, indequè consequantur quæ-
dam emolumenta consueta præstari, ratione offi-
ciorum emptorum † adduntquè relati ob hanc 37
causam; donec Litteræ sint expeditæ gratiam dici
informem, & non posse exequi: & prædictis addo
Sayrum *in decis. 37. de simonia* respondentem,
Maynardum *in decis. 16. lib. 1.* Riccium *collect.
1665.* super glossam *in cap. 1. de censur.* dicentes
vt non possit exigi pensio, litteris non expeditis;
nec propterea possit cogi per Iudicem ad solutio-
nem pensionis.

Est tamen dubium, nùm si se obligasset pensio- 38
narius de illam soluendo absque Litteris teneatur;
& licèt Cassadorus affirmet *in decis. 2. de pension.*
† Tamen respondeo hodie eius doctrinam cessare 39
virtute clausularum, vigore Litterarum desuper
expeditarum, nec alias persoluenda quæ tempore
Greg. XIII. apponi cœpit, & clausulæ apponi
solitæ à tempore Sixti V. quæ est magis restricta
vigore Litterarum Apostolicarum desuper confi-
ciendarum, nec ante alias præsens reseruatio nulla
sit ipso iure persoluenda, resoluit Riccius *in dict.
col. 1665. in fine*, dicens ita pluries iudicatum fuisse
in Rota, & signanter *in vna veronen. pensionis 11.
Iuly 1592.* coram Melino, & *in vna sabien. pensio-
nis 13. Iunij 1594.* coram Mantica.

Vnde pro maiori declaratione, & in confirma- 40
tionem infero primo quod si aliquis capiat posses-
sionem beneficij, & sola supplicatione signata, lit-
teris non expeditis *in forma consueta*, dicatur intru-
sus, & perdat omne ius, quod habet ad benefi-
cium; sic vt de cætero ad illud obtinendum, in-
habilis reddatur, vt fuit sancitum *in constitut. In-
ly. III.* quæ est 33. *anno* 1553. de qua facit mentio-
nem

nem, Gigas *de pensionib. in epitome de instructionibus n.38.* Bursatus *cons.193. sub n.21.* Mandosius *in dict. regula de non indic. extra form. supplication. q.4. num. 2.*

41 Infero secundò quòd hæredes illius, qui decessit cum sola supplicatione, seu signatura ante expeditionem litterarum, nullo modo possint percipere fructus illius temporis, sic Cotta *decis.289.* Riccius *dict. col.1665. in fin.* vbi refert sic [illegible]lutum *in vna Aretina Parochialis 13. Maij* 1561. coram Chrisanen.

42 Infero tertiò quòd non valet regressus, litteris
43 non expeditis, † & quòd nec Episcopus vigore alternatiuæ possit prouidere ex sola supplicatione, vt dicunt, & tenent Mandosius *suprà q.17.* Zeuallos *de cognit. per viam viol. p.2. dict. q.41. n.21.* vbi *n.22.* addit cum Oldrado *cons.336.* Flaminio *suprà n.25. & 26.* vt nec dispensatio suffragetur, litteris non ex-
44 peditis, † & quòd nec relaxetur sequæstrum resignatario habenti solam supplicationem vigore sententiæ latæ fauore resignantis, nisi expediuerit litteras, vt dixit Flamin. *dict. lib.10. de resignat. in 2. p. dict. q.2. n.28.* referens pluries in Rota fuisse sic iudica-
45 tum, † quia secundùm regulam Cancellariæ litteræ non solùm requiruntur quoad probationem, & executionem gratiæ, sed etiam quoad validitatem, vt tradunt Mandos. *in rubr. de const. n.49. & 50.* Geminianus suprà *cons. 106.* Zeuallos supra *sub n.22. dict. c.41.*

46 Ad quartam quæstionis partem, an possit quis capere possessionem beneficij propria authoritate, dixi latè *in c. olim 12. de restit. spol. q.3.* vbi negatiuè respondi, & per ea, quæ dixi de aliis rebus *quæst. 1. & 2.*

47 Ad quintam quæstionis partem, an gratia Pontificis sit probanda præcisè per litteras, seu sufficiat eam probare per testes: si desideres disputare repetes ad eam probandam per testes quæ adduxi suprà *in hac quæst. versic. ad tertiam, in principio:* nam ibi dicta faciunt pro hac opinione; tum etiam quia probationes per testes; & instrumenta æqua lance admittuntur de iure nostro communi, & Regio, vt latè dixi infra *in cap. nostra 32. versic. ad secundam de testibus.*

48 Et facit etiam, quia valet dispensatio concessa à Pontifice inter consanguineos; licèt Bulla dispensationis non reperiatur; quia sufficit quod dixerit *fiat*, vt sit gratia perfecta, vt dicitur Genesis cap. 1. *Fiat lux, & facta est lux*, tenent Rebuffus *in concordant. dict. Rubric. de mand. Apostol. verb. litteras*, Ripa *lib. 2. respons. Canon. 11. de iure patron.*

49 Verùm ex ibi dictis *sub dict. vers. ad tertiam, à verb. contraria,* liquet in specie, de qua loquimur probationem per testes non sufficere, sed desiderari Bullarum expeditionem, & earum præsentationem per fundamenta ibi adducta; & quia vt dicit Scortia *in constit. Summor. Pontific. epitom. 51. theorema 137. ante fin.* magnum inferretur præiudicium emolumento officialium Curiæ, si sola supplicatio, aut testes, absque litterarum expeditione sufficerent.

50 Nec est absurdum in iure vt sint multi casus, qui non per testes, sed per scripturam, debeant probari, præcipuè in antiquis iuxta quæ dixi *in c. ante penult. de probat.* sintque etiam alij, tam ad iudicia, quàm
1 ad contractus, qui desiderant pro forma scripturam, vt patet ex adductis, & notatis *sub cap. 1. de libello oblat.* & alibi sæpius, & in terminis *dict. extrauag. iniunctæ hoc tit.* patet ex eius contextura.

Imò quòd in omni gratia Pontificis desideretur 51
probatio per litteras, nec sufficiat per testes: probatur decisum per Dominos de Rota *in decis. 27. alias 232. tit. de rescript. in nouis*, quam sequuntur Mattheus de Afflictis *decis. 361. n.17. & 21.* & *decis. 319. n.10.* Gigas *de pensionibus q. 19. n.4. & 15.* & *q.41. n.9.* Staphil. *de litteris gratiæ, & iustitia, tit. quibus modis expirant litteræ n.10.* tradit Ancharan. *in cap. ex diligenti in fin. de simonia,* Abbas *in cap. qualiter, notab. 1. hoc tit.* Rebuff. *in concord. de mand. Apostol. §.1. versic. ad probandum tamen*, pluribus sequutis defendit Flaminius Parisius *p.2. de resignat. benefic. lib.8. q.2. n.7.*

Vbi dicit hanc esse communem opinionem, & 52
de stylo receptam, & à Romana Curia obseruatam, Bellamera ita seruari dicens in Curia *decis. 746. & 644. & 43. à n.5.* Miles *in suo repertorio verb. gratia Apostolica non censetur perfecta,* & *verb. probatio gratia Papalis.* Barbatia *in proœmio decis. conclus. 1. §. hac sanè col.5.* dicens quod ita tenetur; quia aliàs sequerentur multa absurda, si gratia per testes posset probari; & inquit quòd super hoc non est insistendum, cum hæc sententia sit approbata per decisionem Rotæ.

Idem tenet Gomezius *in regulis Cancel. Apostol.* 53
reg.25. qui sequitur opinionem Felini *in Rubrica d. constit. n.5.* idem *in dict. cap. ex diligenti de simonia,* qui dicit communem, & de communi etiam attestatur *in dict. Rubr. de constit.* pro qua opinione est optimus textus *in auth. de mandatis Princ. col.3.* ibi: *Si quis autem cui tale aliquid visum est veniat omnino non respiciens eum, nisi sacram nostram pragmaticam ostendat formam, quoad hoc scriptam, &c.* Et sic Zeuallos *in practicis q.722.* ait quòd fundans se in gratia Pontificis, debet eam ostendere ad euitanda absurda, & falsos testes, quæ euenire possent si adhiberentur probationes per testes, maximè cum difficile, & quasi impossibile sit, quod testes sciant continentiam gratiæ, & omnem formalitatem. Et pro hac opinione facit textus *in cap. porro de priuilegiis,* ibi: *Ex inspectione priuilegiorum.*

Vnde quamvis Dominicus *in proœm. 6. §. vniuer-* 54
sitati, n.4. in fin. Franc. *ibi*, Archidiacon. & Ioan. Andreas, Decius latè *in dict. Rub. de const. in 1. lect. n.39.* allegans plures decisiones Rotæ maximè *decis. 96. alias 5. de probat.* vbi quòd reseruatio possit testibus comprobari, teneant gratiã posse testibus comprobari; & quòd litteræ ad eius comprobationem non requirantur; ego tamen pro secunda sententia respondeo illam esse tenendam propter Curiæ stylum & fundamenta ibi facta, & opinionem primam, quam tuentur proximè adducti subsistere, inspectis regulis iuris iam notatis; quia vt dixi parem vim obtinent testes, & scripturæ, vt *in l. in exercendis cod. de fide instrument.* Vitalis *in dict. clem. dudum,* per textum, *ibi*, dum dixi valere gratiam Apostolicam, licèt in scriptis non sit redacta: quo pacto optimè concordat prædictas opiniones Mascardus videndus *de probat. concl. 845. n.10.* qui ad hanc quæstionem elucidandam posuit septem notabiles limitationes: quo pacto sunt intelligendi Selua *de benefic. in 2.2. q. partis 3.* Oldrad. *cons. 325. n. 5. & 6.* Socin. *cons. 59. n.14. volum. 1.* dicentes sic communiter secundam dictam opinionem amplexos fuisse Canonistas *in cap. nulli de rescript.* ex glossa fine iuxta textum, ibi, *in cap. si motu proprio de rescriptis l.6.* quam sequuntur communiter Doctores, *ibi*, & Hyppolitus de Marsil. *in Rub. de prob. n.36.*

Nec facit pro dicta prima sententia quòd col- 55
latio beneficij possit etiam testibus comprobari, vt

patet in decis. 780. alias 38. de probat, quia in hac
eadem specie, vt collatio beneficij non possit te-
stibus probari, cum litteræ collationis sint necessa-
riæ; probant magis communem, Flamin. vbi su-
prà n. 53. & quod ita practicatur de Stylo Curiæ
56 † Adduque Zevallos de cognit. per viam viol.
dict. 2. p. quæst. 41. num. 25. sæpius allegasse in
causis Capellaneatum, quæ tractabantur in Con-
silio Archiep. Toletani; quòd si dubitaretur an
Capellania sit collatiua, & aliquis ex oppositori-
bus vellet probare collationem per testes, vt non sit
admittendus, nec audiendus; quia est necessarius
titulus collationis; & quòd alias non debeat iudi-
cari beneficium Ecclesiasticum; licèt contrarium
teneat Mascardus conclus. 313. de probat. vo-
lum. 1. num. 21. quia iura ab eo allegata illud non
probant; & commendat hæc summa notanda à
Litteratis; quia sæpè in praxi contingit dicens ita
fuisse resolutum in Rota, vt tradit Prosperus Fa-
rinac, decis. 34.
57 Ad vltimam quæstionis partem quibus pœnis
puniantur admittentes electos Episcopos, siue
alios, vt administrent ante confirmationem, ex
textu nostro, & cap. auaritia hoc tit. lib. 6. & an-
tequam Litteræ gratiæ sint expeditæ, & præsenta-
tæ originaliter in Capitulo; igitur in dict. extrauag.
iniunctæ hoc tit. cauetur Capitulares recipientes
electos, vel eis obedientes sine litteris Pontificiis,
esse suspensos à suis beneficiis, & clarè Pius IV.
in prædicta sua const. 86. olim 100. edita anno 1564.
quæ incipit Sanctissimus, in §. 3. loquens de Præ-
latis religionum electis, statuit, vt interim non
audeant ante confirmationem ingerere se in spiri-
tuali, seu temporali regimine; sic vt se gerant pro
Prælatis; & quod alioquin sint priuati, & ibi
58 deinceps inelegibiles. † Et quod ordinum Supe-
riores tales electiones confirmantes sint priuati suis
Dignitatibus; & quod Ordinarius loci, etsi Archie-
piscopali, & maiori præfulgeat Dignitate, inter-
dicitur ab ingressu Ecclesiæ, & suspenditur à regi-
mine, & administratione suæ Ecclesiæ: ita docet
etiam Scortia in dicta Pij IV. constit. epitome 82.
theorema 215. in fine,

QVÆSTIO V.

An vt electus, & confirmatus admittatur à Capitulo, præcisè requiratur præsentatio litterarum, vel sufficiat quod Capitulum habuerit notitiā de prouisione, & de litteris expeditis. Et num si Rex de tali expeditione fidem Capitulo faciat schedula, aliove testimonio, teneantur Capitulares ad rogitum Regis electum admittere; si non vt Episcopum, saltem, vt Gubernatorem; donec litteras originales præsentet, vbi refero casum de facto cum Ecclesia Austuricen. anno præterito 1640. An valida sit consecratio Episcopi antequam recipiat Bullas Roma emanatas, vt possit consecrari etiam ab vno Episcopo: & quid de accipienda possessione Episcopatus?

SVMMARIVM.

1 *Electus, & confirmatus, vt admittatur à Capitulo, præcisè requiritur litterarum præsentatio* n. 2. & 3.

3 *Capitulum sede vacante, habet ius conferendi; donec litteræ Episcopi sint expeditæ, & præsentatæ* n. 4. 8. & 10.

5 *Schedula Regis Philipi IV. missa ad Decanum, & Capitulum Austuricensis Ecclesiæ super recipiendo Episcopo electo, vt Gubernatorem; & q[illegible]cciderit, ea visa à Capitulo, à* n. 6. *& de intellectu schedulæ,* à n. 9.

6 *Austuricens. Capitulum qualiter se defendendo oppugnauit admittere sine Bullis D. Didacum de Salzedo Episcopum nominatum: & quid tunc contigerit* n. 7.

10 *Capitulum à morte Episcopi gubernat, administrat, confert beneficia &c. donec sibi constet de nouo Prælato.*

11 *Clausula solita poni in Bullis electorum ad Episcopatus, & ad alias Dignitates.*

12 *Nauarrus qualiter intelligat Extrauagantem* iniunctæ de Electione, *& clausulam voluminis solitam in Bullis inseri* & in foro conscientiæ, *n.* 13.

14 *Rex Hispaniæ in duobus casibus nominauit, sede vacante Gubernatores Laicos, Compluti, & Talabaræ.*

15 *Rex semel donatum non aufert.*

16 *Episcopus electus, vt Gubernator admitti non debet* n. 18.

17 *Commendatarius ad tempus potest à Capitulo recipi, litteris non expeditis.*

19 *Capitulum non debuit Episcopum confirmatum sine Bullis recipere* n. 29.

20 *Capitulum an possit remouere ad libitum Vicarium Generalem, vel Prætor Locum tenentem remissiuè.*

21 *Episcopus electus sine Bullis nequit ab vno Episcopo consecrari à* n. 24. *contra Solorzanum, & contra responsum Consilij Indiarum allatum* n. 22. & 23.

22 *Consilium Indiarum quale responsum præstitit circa consecratum Episcopum ab vno tantùm, & non à tribus Episcopis.*

24 *Formula interrogandi ab Episcopo consecrato ante consecrationem impertiendam consecrando super mandato, & Bullis* n. 25.

25 *Secretarius Episcopi consecrandi, legit coram testibus mandatum ad consecrandum.*

26 *Sacramētais in materia aliud est probabile esse licitè posse fieri, aliud probabile esse valedè fieri.*

27 *Consecratio Episcopi cum opinione tantum probabili, est illicita.*

28 *Consecrationis materia, requirit Bullarum notitiam; sic vt nec sufficiat testium probatio,* & n. 29.

30 *Possessionem capiens litteris non expeditis, intrusus dicitur, & ius amittit.*

31 *Extrauagans* iniunctæ de Electione, *ante litterarum exhibitionem & iuramentum electi, locum non habet: & ad quid veneris* n. 35.

32 *Probatio per testes vt quis sit Episcopus, pronunciatus non sufficit.*

33 *Consecrari potest Episcopus intra Curiam, sola notorietate, seu viuæ vocis oraculo, extra eam, non sine litteris sub pœnis* n. 34.

AD primam quæstionis partem, ad quam amplius respondetur per dicta in q. præced. & in hac quæst. versic. ad secundam; etsi pro affirmatiua sententia, nempè, vt ex sola notitia prouisi, & ex- 1
peditionis

peditionis litterarum absque earum præsentatione, queat Capitulum admittere electum,& confirmatũ Episcopum aliumvè prouisum ad Dignitates, siue Canonias Ecclesiæ, vt senserunt Calderinus *conf.4. de officio legati*, Felinus *in cap.caterum, num.16.vers. sed caue de rescriptis*, Rebuff. *in praxi titulo de forma vicariatus, num.210.* Couarruu. *practic. cap.9.*
2 *n.7.vers.secunda conclus.* † Tamen idem Felin. *in d. cap.caterum num.17.vers.extensio 1.* Boërius *q.347. n.16.& 17.*& in terminis *extrauag.2 hoc tit.* de qua latè *sub q.3. & tota q.4.* Rebuffus *titulo de sim.* in resignatione comprobans pluribus rationibus, & Nicolaus Garcia *de beneficiis p.5.cap.4.num.152. in fine*, dicunt prædictos Doctores relatam doctrinam tenentes, non loqui, quando lex requirit præsentationem litterarum: nam tunc, & ego cum Rebuffo, Boërio, Garcia, & aliis fateor solam notitiam sufficere, & nego eam sufficere, quando præsentatio requiritur:& vtramque opinionem in suo sensu veram esse iuxta quæ dixi *quæst. praced. in vers. ad quartam per totum.*

3 Nec enim allegata in contrarium procedent, quando ageretur de præiudicio alterius vt docent Felinus *in cap.ex parte Decani de rescript.n.21.* Bartol. *in l.1.n.20.de noui operis nunciat.* Ripa *in l.quod te n.61.ff.si certum petatur*; sed sic est quod in præsenti tolleretur ius Episcopale, quod habet Capitulum sede vacante, circa collationem beneficiorum;& propterea donec sint litteræ expeditæ, non prohibeatur continuare suam iurisdictionem, taliter vt collatio sequens per Capitulum facta, teneat,& sit valida, vt in terminis defendit Nicolaus Garcia *dicta p.5.cap.4.n.252. in fine, & n.253.* vbi vltra citatos per Rotam addit Felinum *in cons. 40. n.9.& 7.*& respondisse *in vna Segobien Canonic.* de qua meminit *dict.q.5.cap.1.n.239.* sicut etiam tradit Gonzalez *in reg. 8. Cancellaria glossa 15. §.2.à n.80.* referens dictam decisionem dicens fuisse post-
4 modum à Rota canonicatum, † imò addit Garcia se consultum respondisse in alio simili casu vnius Canonicatus Corduben. Azor. *2.p.moral lib.3.c.29. q.9.& lib.6.cap.25.q.11.* Gratianus *discep. forens. cap.127.num.45.* Piasecius *in praxi Episcopali, in proœmio n.4.& 5.*& *summa Bullar.* Quaranta *verbo verbo Capitulum sede vacante, n.13.* quamuis antea *ibi q.8.* tenuisset cum Rota *decis.182.*& faciunt *dicta in quastionibus pracedentibus.* Ergo.

5 Ad secundam quæstionis partem, vt respondeam, duxi referendam litteram Schedulæ Regis nostri Philipi IV. Iulij die 24. anni 1640. ibi: *Venerable Dean y Canilde de la Iglesia Cathedral de Astorga, sede vacante, y a sancis como auiendo yo presentado a esa sancta Iglesia a Don Diego Salzedo Veancos, su Santidad lopase en su fauor à mucho dias y se le expedieron las Bullas, las quales por algunos accidentes, que se ofrecieron, sean perdido; y aunque con esta noticia, se habuelto a escriuira mi ennajador, para que de ordende despachar nuebo duplicado, y segun los auisos que a auido se entiende lo estan todauia, la dilaçion tan larga, como en esto ha auido, y ay a ocasinado en mi consejo de la Camara el reparo de que seria iusto que el obispado vaya a residir en esa Iglesia, y esperar en ella las Bullas, su puesto que estando, como esta, goçando los frutos de el obispado es obligazaion suya asistir à su gouierno à la vista de los subditos para su mejor doctrina, consuelo, y expediçion de los negoçios, que se ofreçieren, como aquel, acuyo cargo ha de estar a delante, y teniendo consideraçion a las causas referidas, y otras muy iustas que se reconoçen de el seruiçio de nuestro Señor, y mio, y bien de esse obispado, os ruego, y encargo admitais al dicho D. Diego Veancos en esa Iglesia, como Gouernador de ella, y de esse obispado, dandole para su execuzion los poderes, y recaudos neçesarios en el, entre tanto que llegan sus bullas, y toma la possession de el como Prelado; enque reçiuire de vos otros particular seruiçio, y enque me auiseis luego, como lo aueis cumplido, debuen retiro* dict. die, mense, & anno, (yo) el Rey. *Por mandado de el Rey Nuestro Señor. Antonio de Alosa Rodarte.*

Iter fecit cum hac schedula Regia ab hac Matri- 6
tensi Curia prædict. *D. Didacus de Salçedo Beancos*, Episcopus nominatus. & electus ad dictam Ecclesiam Austuricens. obuiamquè fecerunt nomine Ecclesiæ, & Capituli quatuor Capitulares, Dignitates, & Canonici illius Ecclesiæ, quibus in oppido de Vañeza, eisdem propalauit schedulam relatam, & Bullis carere: quo relato in Capitulo coram Præbendatis, resolutum fuit de eo non admittendo, etiam vt Gubernatorem interim, ac Bullas præsentaret, possessionemque caperet Episcopatus; & quod rescriberetur omnibus Decanis. & Capitulis Castellæ, & Legionens. factisquè super præsenti dubio, diuersis, & repetitis sessioni-bus Capitularibus, & decretatum, vt suprà, me
præsente, † qui tunc eram Canonicus Doctoralis, 7
suffragium, seu votum in secretis illi Capitulo propalando iuridicum communi consensu, sub pœna centum aureorum, si iter non fecissem intra horas 24. fui nominatus ad supplicandom,& repræsentandum coram Domino Nostro Rege, eiusque Consilio supremo Regio, & Cameræ à prædicta schedula, quod cautè per dies octo distuli; eo quod ab eodem Episcopo percepi, illud in molestiam recepisse, & se certo scire Bullas originales mittendas ei esse eo quod diu essent in Camera præsentatæ; cumquè sic accidisset, cessauit desidium, eique data fuit possessio iuridicè, vt moris est. Verum quia tunc ego longam allegationem Iuridicam fecerim, explanando mentem prædictæ schedulæ pro illa,& pro Ecclesiæ fundamenta radicitùs scribendo, quam originalem ipsi Capitulo tradidi, vt reponeretur in suo Archiuo; nunc iam vides qualiter ex ante dictis *à q.1.* huius tractatus sit prædictæ schedulæ satisfactum, præstans intellectum *cap.6.9.cap.15.17.& cap.nihil*, cum aliis huius tituli; item *cap.auaritia eodem l.6.& dict.Clem. vniuncta eodem*, ac Bullis Summorum Pontificum Iulij II.& III. Pij IV.& Pauli V. de quibus *q.praced.* conuincens ex illarum tenore, nullo modo posse Capitulum illud compelli, ad sic vt gubernatorem recipiendum illum D. Didacum Episcopum electum, dum Bullas originales Capitulo non præsen-
taret. † Item quia cum Capitulum sede vacante 8
haberet iura Episcopalia, iudicandi, & conferendi beneficia, vt solet in omnibus Episcopatibus practicari, non erat cur Capitulum vinceretur ad id, amittendo ius sibi de iure, & à Pontificibus competens per dicta *in hac quæstione à numero 1.* & per alia infinita, quæ tunc cumulaui, quibus addes pro complemento multa, quæ dixi supra *in cap. Ecclesia Sancta Maria de constitut.* quibus abundè probo leges, mandata, edicta, schedulas Regias, & alia similia præcepta, non posse decerni contra ius, & libertatem Ecclesiæ, & ex plurimis, quæ dico *sub titulo de Iudic. & foro*
compet. † Nec ex verbis prædictæ schedulæ Regiæ 9
suadetur aliquid cõtra; Imò potius suadetur voluntas illo prætextu eiiciendi ab hac Curia illum Epis-

copum sic plectendo; quia tunc temporis auditum publicè fuit secrero illum resignasse aliqua beneficia Ecclesiastica ad fauorem aliorum, quæ publicè fassus erat, cum nominaretur Episcopus, libera tunc temporis possidere, Regique vacare vt solet, & amplios suadetur; quia si Rex pro comperto haberet, posse iure dictam schedulam decernere, alias inquam temporibus retro, & vsque ad hoc tempus decretasset ipse, eiusque antecessores misissent etiam, nec desisterent modo vllo; donec capitula Ecclesiarum admitterent electos Episcopos, vt Gubernatores, siue Prouisores, saltim donec Bullæ præsentarentur.

10 Et pro hac solutione, siue Capituli contradictione faciunt dicta *in versic. ad primam*, huius quæstionis; item quæ dixi supra *quæst.3.à num.15.* vbi quod etiam de iure communi ex textu nostro cum aliis, *& cap. auaritia hoc tit. lib.6.* Capitula Cathedralium Ecclesiarum administrant in Episcopatu, vti sede vacaore; donec sit capta possessio per Prælatum: & ibi *num.16. & 17.* de ratione; item quia, vt latissimè dico infra *in titulo*, vt sede vacante, nihil innouetur Capitulom, à morte Episcopi gubernat, administrat, beneficia confert, iurisdictiooalia exercet modo ibi dicto; donec sibi constiterit de nouo Prælato prouiso, cui non de facili debet credere, nisi euidenter constet, & hoc per litteras Apostolicas Capitulo ostensas, & præsentatas secundùm ea, quæ etiam de iure communi dixi supra *in dict. quæst.3.à num.* 20. vti etiam probaui fortissimis aliis fundamentis in dicta allegatione tradita Capitulo præfatæ Ecclesiæ Austuricensi, quæ non repeto, ne longè agam, quod vberius iam patet *ex dict.extrauag.2.hoc tit.*& *ex Bullis Iulij II. Iulij III. Pauli IV. & Py IV.* de quibus sub *quæst.4.*

11 Et insuper facit illa Clausula solita poni in Bullis electorum ad Episcopatus, & alias Dignitates in sequentibus verbis: *Volumus autem quod intra sex menses à data præsentium computandas litteras Apostolicas super prouisione, & perfectione huiusmodi sub Plumbo in totum expedire, & iura Cameræ Apostolicæ propterea debita persoluere, teneatur, alioquin, eisdem sex mensibus elapsis, prouisio, & per-*
12 *fectio dictæ nulla esse censeantur.* † Quorum verborum occasione Nauarrus *in cap. accepta de restit. spoliator. opposit.8 à num.12. ad fin.* latè explicando *dict. Extrauag. 2. huius tituli*, licèt quasi de simili dando responsum pro Ecclesia Conimbricensi, aliter respondendo, & nostris satisfaciendo affirmet quod si post captam ab Episcopo possessionem iuxta relatam clausolam *volumus*, per dictos sex menses, litteris non ostensis, non possit Capitulum ab eo possessionem auferre antiquam magis quam decisio relatæ *Extrauag.* 2. tamen addit esse Capitulum in obligatione, vt antequam admittat Episcopum electum, & confirmatum petendi ab eo, vt ipsimet Capitulo petenti Bullas, Episcopus exhibeat, sic vt si earum copiam non fecerit, nec possit idem Capitulum talem electum Episcopum admittere, nec ipse electus Episcopus instare absque eo, quòd omnes incurrant in pœnis *dicta Extrauag.* 2. ita Nauarrus legendus ibi, *à num. 23. versic. ad*
13 *primum*, † qui dixit *dicta opposit.8. in dicto cap. accepta num.35. versic.11.* quem referunt Barbosa *in dicta extrauag.n.3.*& Ioannes Valerius *de different. inter vtrumque forum, verb. Obedientia, different.4.* vt decisio *dict. Extrauag.* noo procedat quoad pœnas in foro conscientiæ, & ex Alex. Ludouisio D. Francisco Salgado, Tamburino, & ex eodem Nauarro Solorzano *in politica Indiana lib.4.cap.1. en fin. sub versic. à lo qual se alega*, & post Diana *part.12. tractat.1. res.58.* illum ad litteram referens.

Nec faciunt aduersus prædictam resolutionem 14
casus, quos refert Bobadilla *lib. 2. politica cap.18. num.93. casso 23.* ibi; *Y aun en sede vacante auerse practicado en el Arçobispado de Toledo por muerte de Fr. Bartholome de Carranza, y lo mismo por muerte de D. Gaspar de Quiroga, proueiendo Alcaldes Mayores en Alcala, y en la Villa de Talauera*, ex ea ratione; *por que los Reyes tienen la suprema Magestad, y Iurisdiçion en las tierras de Señores, y las pueden con causa, y sin ella supprimir las iurisdiçiones*; quia vt vides isti casus sunt dissimiles, & circa gubernium iustitiæ illorum oppidorum ex vi Iurisdictioois Regiæ, ad Regem spectans, à quo profluit concessione illius Archiepiscopos Toletanos, in quorum Sede vacante potuit facere ex doctrina de iurisdictione feudali, quam longè retuli *sub cap. cæterum de iudic.* & ex his, quæ adduxi *in allegatione fiscali*, pro sancto Officio Inquisitioois, posita *in fine tituli de foro competenti post indicem*, *numero* 50. vbi ex multis dixi appellationem latæ sententiæ à Iudice Laico nominari ab Episcopo esse faciendam ad alium iudicem superiorem Laicum; non inquam Ecclesiasticum, cum in origine ea iurisdictio sit Regia adhærens Episcopis ex concessione Re-
gia. † Nec enim tuoc dicitur quod Rex semel do- 15
natum auocat contra ea, quæ latè scripsi *in dicta allegatione*, item *in cap. 2. de iudiçiis quæst.17.* & alibi quia nihil aufert; vtitur inquam iure suo, Episcopo mortuo, & interim quo alius prouidetur, nec capitulum Toletanum potuit legitimè in relatis casibus conqueri de facto Regis; quia si concessio facta fuit tantum Archiepiscopis, etsi ex regula iuris, Capitulum sede vacante, eligat, & nominet illos ministros Laicus, sed non omnino excludet Regem aliud decernentem, præcipuè cum causa, sicut potest considerari in relato duplici casu
de Alcala y Talauera. † Quod secus est in terminis 16
iam adductæ schedulæ, vt reciperetur, tanquam Gubernator *dict. D. Didacus de Salzedo*, à Capitulo Austuricensi; quia quantumuis Capitulum ipsum, hoc facere posset sine incursione pœnæ *dict. extrauag.2. huius tit.* nostrique textus, & aliorum, & *dict. cap. auaritia*; siquidem admittendo illum ad gubernandum, erat pro limitato tempore, dum Bullæ originales præsentarentur, de quarum expeditione in Dataria per testimonia, fidem Rex noster in schedula faciebat, cui non esset iniquum credere, quamtumuis aliud firmari possit per illa, quæ scripsi infra *in cap.28. de testib. q.3.* & hoc iuxta vnam ex limitaoionibus, quam ponunt Doctores ad decisio-
nem *dict. extrauag.2. hoc tit.* † quatenus eam limi- 17
tant in commendatario ad tempus; quia Extrauagans illa loquitur tantum de titulari, provt tenuisse Rotam, referant Flamin. Parisius *de resignat. benefic. lib. 7. quæst. 21. num.* 20. Barbosa *in dicta ex-*
trauag. num. 4. † Tamen reuera consideratis om- 18
nibus iam dictis *à q. 1. huius cap.* mihi admodum difficile videtur, vt idemmet nominatus, electus, confirmatus, possit ad tempus, vt Gubernator tantum Episcopatus, à Capitulo recipi, durante Sede vacante; ita vt tam Capitulum recipiens, quàm Episcopus admissos, vt Gubernator ad tempus etiam limitatom, & paruum, id exequi posset sine incursione dict. iurium & dict. extrauag. & constitutionibus Pontificiis.

Et

19 Et esto quod Capitulum moueretur ad illum
Episcopum admittendum, vt gubernatorem, consi-
derando,& recognoscendo causas legitimas eas, vel
similes, quibus Rex noster motus fuit ad decernen-
dum schedulam illam, restabant nunc exami-
nanda dubia, nùm id iure possent sine præiudi-
cio immunitatis, siue iuris totius status Ecclesia-
stici ad doctrinam, de qua latissimè dixi *per cap.*
1. si diligenti, cap. significasti 18. *de foro comp.*
iuxta notata supra *à num.* 1. *nostra quæst.* & *dict.*
20 *quæst.* 3. *à num.* 15. *&* 20. † item nùm posset Capi-
tulum remouere Vicarium administratorem, seu gu-
bernatorem, iam antè à se nominatos, vt locum fa-
ceret, prædicto Episcopo electo sine Bullis venien-
te; ad quod applicabis nonnulla, quæ scripsi *sub*
cap.4. de foro compet. sub quæst. 13. vbi: *An possent*
prætores ad libitum remouere suos locum tenentes,
vel Episcopi suos Vicarios, & ibi *quæst.* 14 *An Ca-*
pitulum sede vacante possit remouere Vicarium ge-
neralem, & ne tibi fastidiosus appaream solùm
aduerto me in præfata allegatione tradita Capitulo
austuricens. vt reponeretur in suo archiuo serio
plura mouisse, & resoluisse, sed satis pro resolu-
tione apparet ex adductis, tam *in nostro vers. ad se-*
cundam, quàm in cæteris quæstionibus & amplius
dicta Extrauagans exemplificatur ex dicendis *à*
vers. sequenti, & q. seq.

21 Ad tertiam, & quartam quæstionis partem de
Episcopo consecrato ab vno tantum Episcopo,
nondum litteris præsentatis Capitulo. Et supposito
quod dico infra *in cap. Archiepiscopus 6. à qu. 1. de*
temporibus ordin. de consecrat. Episcopi, & oùm præ-
cise à tribus Episcopis debeat semper consecrari,
vel sufficiat vt consecretur ab vno tantùm; &
item quod D. Ioannes de Solorzano *in politica In-*
diana lib. 4. cap. 5. in fine, occasione casus oblati in
Indiis cum Reuer. Pater D. Fr. Bernardinus de Car-
denas Episcopus Paraguai consecratus per Re-
uerendissimum Tucumam, præhabita informatio-
ne, quod iam Bullæ expeditæ essent in Curia, quæ
casu fortuito, nondum ad manus eius peruenissent;
& quia refert fuisse ab aliquo rescriptum ex illis
partibus ad Dominos Consiliarios hîc Matriti de-
gente in supremo Indiarum consilio illud esse no-
uum, & insuper consecratum, & consecrantem in
pœnas, & censuras incidisse, nonnullas referens ra-
tiones ex Augustino Barbosa, & aliis, quæ negati-
uam adstruunt sententiam, & sunt similes pondera-
tis suprà *in hac, & præcedentibus quæstionibus* ex
regula textus nostri, & aliorum, item, & *dicta extra-*
uag. iniuncta hoc tit. tamen ipse Solorzano omni-
bus illis rationibus spretis, conatur acerrimè de-
fendere casum, de quo loquimur non includi in
contextura dictæ Extrauag.

22 Tum quia respondeo dict. Consilij supremi In-
diarum anno præterito 1649. hinc inde, conside-
ratis difficultatibus, tantum decreuisse, vt scri-
beretur ad Prælatos, petens ab eis, vt consilio
rescriberent super integra notitia illius actus, &
circa omnia, quæ in eo interuenissent, eos mo-
nendo, ne amplius ea forma vterentur, cum
quid extraneum consilio appareret, propter mul-
tiplices fraudes, & inconuenientia, quæ ex con-
traria praxi possent contingere, si in aliis oc-
casionibus similis alia consecratio fieret; & quia
etiam illud erat in præiudicium Regij Patrona-
tus, cuius est consuetudo remittendi ad Episco-
pum electum apud Indos, simul cum Bullis Re-
giam prouisionem, vt ipsæ Bullæ adimpleantur;
& quod Episcopo accommodentur fructus, &
redditus sui Episcopatus, hancque prouisionem
appellari *executoriales* insuper addens nullum se
se obtulisse dubium ipsi Consilio super nullitate
dictæ consecrationis. Constito de veritate expedi-
tionis per testium informationem; & quod Bul-
læ fuerunt amissæ, affirmans solam sufficere no-
titiam; & quod hæc valet haberi, iuxta quandam
Rotæ declarationem, & ex Farinacio per Episto-
las particulares; præcipuè apud Indos, vbi per
magnam distantiam à Romana Curia, & pericu-
la itineris ita longæui, item per nauigationes cre-
brius possint, non solùm retardari; imò & amit-
ti; & quòd ex illo respectu ibi sit introductum,
vt cum sola schedula Regiæ præsentationis, Epi-
scopi nominati regant, & gubernent suos Epi-
scopatus † addens vt licèt regulariter quælibet gra- 23
tia Apostolica, debeat Bullis probari, sed non
inde fieri, quin in casibus nonnullis, possit testi-
bus probari, seu alio probationis genere, iuxta
resolutionem Rotæ, Tamburini, D. Francisci
Salgad. & aliorum, exemplis exornans casus
decisos, inordinatis, seu ordinantibus per sal-
tum, vel in pœnis Episcopi ordinantis, qui re-
nunciauit Episcopatui; item & in illis, quæ impo-
nuntur contra ordinatos ab alieno Episcopo sine
dimissoriis proprij Prælati, de quibus dico latè in-
fra *sub tit. & cap.* 11. *de temporib. ordinand.* non
extendi ad Episcopum consecratum ab vno tan-
tum Episcopo, nec ad ipsum consecrantem; in-
deque procedere decisionem *dictæ extrauag. In-*
iuncta hoc titulo, non extendi ad Episcopum,
qui accipit consecrationem, nondum litteris præ-
sentatis, sic probans ex Augustino Barbosa, Iu-
lio Lauorio, & aliis; item & ex Nauarro *in dict.*
cap. accepta, quod tenor prædictæ Extrauag. ex-
horbitat à dispositione iuris, quæ regulariter tan-
tam fidem præstat testibus, quantam instrumentis,
de quo latissimè dixi *supra quæst.* 4. *in vers. ad*
quartam, † nihilominus video, & lego alios Do- 24
ctores Theologos, & Iuristas acerrimè defen-
dentes dictæ Extrauag. decisionem extendi etiam
ad Episcopum consecrandum, litteris non so-
lùm expeditis, sed etiam præsentandis Epis-
copo consecratori, vt apparet ex verbis sequen-
tibus Pontificalis Romani ibi: *Nemo consecrari*
debet, nisi prius constet consecratori de com-
missione consecrandi, siue per litteras Apostolicas,
si sit extra Curiam, siue per cognitionem viuæ
vocis oraculo à Summo Pontifice factam, si conse-
crator ipse sit Cardinalis, vt ex eo, quia in eodem
Pontificali, dum Episcopus consecrandus præsenta-
tur Episcopo consecranti dicitur: *Reuerendissimè Pa-*
ter, postulat sancta Mater Ecclesia, vt hunc præsen-
tem præsbyterum ad onus Episcopatus subleuetis, &
statim Episcopus consecrans interrogat, *habetis*
mandatum Apostolicum, & respondet Episcopus
assistens *habemus*, & consecrans ait *legatur*, † vt de 25
facto legitur à Secretario Episcopi consecrantis in
præsbiterio, quando iam sunt consecrans, consecran-
dus, & alij duo Episcopi assistentes cum paramentis
Pontificalibus ad munus consecrationis, iuxta Alta-
re parari in conspectu circunstantium, vt in mense
Octob. 1657. Vidi celebrari per D.D. Didacum de
Arze, Reynoso Episcopú, qui iam renúciauerat suo
Episcopatu Placétino plus ab hinc annis quinque,
in his regnis generalẽ inquisitorem prudentẽ, sa-
pienteq́, litterarum præditum satis, ac omni virtuti in
gradu pollenté, cùm consecrauit D.D. Antonium de
Estrada, Manrique Episcop. Palent qui erat Consi-
liarius supremus huius nostri consilij Inquisitionis.

26 Quare optimè Pater Franciſcus Contreras pro-
bans ex doctrina Vaſquez, Conink, Bellarmini,
Tanneri, Caſtilli, & aliorum nullomodo ritè, &
rectè conſecrari poſſe electum Epiſcopum, niſi à
tribus Epiſcopis, ſaluo ſi diſpenſetur à Romano
Pontifice, vt per vnum tantum Epiſcopum fieri va-
leat, de quo dixi *ſub dict cap. Archiepiſcopus à
qua l.1. de temporibus ordin.* Et quia in materia
Sacramentali, vt eſt conſecratio Epiſcopi, aliud
eſt probabile eſſe validè fieri aliud probabile eſſe
27 licitè poſſe fieri, † & à conſecratione Epiſcopi de-
pendeat valor tot Sacramentorum neceſſariorum,
neceſſitate ſalutis, inferunt præcitati, & Diana
cum aliis, & cum Patre Ouiedo; ac P. Ripalda à
Societate Iesv, ad difficultatem reſpondentibus
parte 12. tract.1. dict. reſ. 58. & 59. illicitam qui-
dem eſſe conſecrationem cum opinione tantum
28 probabili. † Sic inferentes contrariam citatum
Solorzanum, quod in materia conſecrationis re-
quiritur Bullarum notitia præſentium; quia vt ait
idem Pater Contreras, ſi Bullæ amitterentur, ſeu
aliquis eas malitioſè occultaret, non ſufficiet pro-
batio expeditionis earum, cum ex relata *extrauag.
iniuncta*, nullomodo admittitur alia probationis
ſpecies, quam ea, quæ fit per literas ipſas Apoſto-
licas, vt etiam docent Theologi, & Canoniſtæ
communiter, inter quos Azor. *tom.2. moral.lib.7.
cap.1. §. quæres*, Nauarrus *in dicto cap. accepta de
reſtitutione ſpoliatorum oppoſitione* 8. *num.* 14. Fla-
min. Pariſius *de reſignat. benefic. lib.* 10. *quæſt.* 1.
num. 2. Filiucius *de benefic. tractat.* 41. *cap.* 6.
num. 2.
29 Et pro noſtra tenenda ſententia, etiam in caſu,
de quo loquimur, ſequentibus verbis probat Vgo-
linus *de poteſtate Epiſcopi cap.* 2. § 1. *num.*2. ibi:
*Epiſcopus apud Sedem Apoſtolicam promouetur,
litteras dictæ ſedis promotionem, conſecrationemque
continentes habere debet, alioquin ad ſuam Eccle-
ſiam accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum acci-
pere non poteſt, à neminique abſque huiuſmodi lit-
terarum oſtenſione recipi, obedientiavè ei præſtari,
atque audiri debet; & ſi contra præſumptum fuerit,
quod ab ipſo geſtum fuerit, irritum habetur, & de
Eccleſia prouentibus nihil recipere poteſt; Capitula
verò, & alij quicumque ipſum abſque huiuſmodi
litteris recipientes Apoſtolicis, eidemque obedientes
à beneficiorum ſuorum fructuum perceptione ſuſ-
penſi ſunt; donec ſuper hoc eiuſdem ſedis gratiam
meruerint obtinere, vt habetur in dicta extrauag.
iniuncta*: Sic notant Abbas *in cap. qualiter hoc
titulo*, gloſſa *in clementina* 1. §.1. *in verbo ſede
vacante decernet.* idem Abbas *in cap. noſti hoc
etiam titulo*, *num.* 4. Petr. Auend. *in regula* 224.
*num.*4. Pariſius *de reſignat. benefic. lib.*10. *quæſt.*1.
30 *num.*23. † vbi ait capientem poſſeſſionem, literis
non expeditis, intruſum dici, & omne ius amitte-
re, quod habuit, & locum habere etiam in Epiſco-
31 po ſub pœna, de qua *in dict. extrauag.*23. † quare
ait diſpoſitionem textus noſtri, & gloſſæ ibi, ante-
quam prædictas literas habeat Epiſcopus, &
32 iuſiurandum præſtiterit, locum non habere. † Et
quod idem patet ex his: nam ſat non eſt probare
per teſtes aliquem in Epiſcopum eſſe pronuncia-
tum ex eo, quia Epiſcopus in Eccleſia pronuncia-
tur, ſed oportere, vt probetur per literas Papæ,
vt dicitur *in dicta extrauag.* & Abbas *in dict. cap.
noſti num.*4. imò vt Pariſius *dicta quæſtione num.*33.
de reſignatione, idem de collatione beneficij, de
magis communi opinione aſſeruerit.
33 Concludo ergo cum Barboſa relato à Solorzano
dict.lib.4.cap.5. politicæ à Diana *dict. reſ.28. p.12.
tract.1.* vt quamvis intra Curiam Romanam poſſit
electus in Epiſcopum conſecrari ſola notorietate,
ſeu viuæ vocis oraculo, videlicet quod iam ſic ta-
lis creatus eſt; ſed extra Curiam non id permitti
abſque eo quod videantur, & legantur Bullæ in
ipſo conſecrationis tempore iuxta ceremoniale
Romanum iam relatum, quo cauetur, vt ipſæ
Bullæ imponantur ſuper caput ipſius conſecrandi.
† Ex quo videtur vt ſi fiat congregatio abſque re- 34
lata præcedentia, conſecrans ipſe, incurrat in pœ-
nas illorum, qui ordinant Clericos ſubditos alte-
rius Prælati, & ipſe conſecratus in pœnis, quas
incurrit Clericus, qui ordinatur ſine licentia ſui or-
dinarij, vel in pœnis, quas incurrit Epiſcopus, qui
exercet iuriſdictionem in ſua Eccleſia, antequam
eius Bullas expediat, iuxta *dict. Extrauag. iniuncta,
hoc tit.* Vnde aduerto ex iam ſupra adductis *à q.*1.
quod quamvis gratia Epiſcopatus; ſeu beneficij
facta cenſeatur ſolo verbo *fiat* Papæ, ſed male
acturum Capitulum recipiens Prælatum ſine oſten-
ſione tituli, ſiue litterarum ſuæ Dignitatis, etiam
ſi aliis diuerſis vös Capitulo conſtiterit de certitu-
dine electionis, confirmationis, & expeditionis
litterarum, vt Abbas, & alij cum gloſſis noſtri tex-
tus, & aliorum reſoluunt, iuxta quæ longè ad-
duxi ſupra *à dicta q.*1.
Ex notabis hîc, & *in quæſt. præced.* iam colliges 35
deciſionem dictæ Extrauagantis iniunctæ *hoc tit.*
emanaſſe ad tollendos abuſus aliquorum Prælato-
rum, qui volebant ſibi credi ſuper prouiſionibus
ſine litteris, & ſua authoritate, malo more con-
cutiebant Collegia ad ſe recipiendum, vt notant
Lotterius *de re beneficiaria lib.*1.*q.*27.*n.*32.vbi *n.*30.
dixit non ſolum requiri litteras eſſe expeditas, ſed
etiam realiter oſtenſas Capitulo, quod vtrumque
probat cum multis Barboſa *in paſtorali allegatio-
ne* 10. *num.* 35. videndus *num.* 34. vbi *de dicta
extrauag.*

Qvæstio VI.

An Cardinales ad Epiſcopatum aſſumpti, poßint adminiſtrare, & beneficia conferre ſine oſtenſione litterarum, & nondum poſſeßione obtenta. An poßint conferre beneficia Epiſcopatuum à ſe reſignatorum. Et an in Eccleſiis ſibi commiſſis exercere Iuriſdictionem ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum. Et an Epiſcopus dando mandatum ad reſignandum Epiſcopatum in Curia, poſſit beneficia conferre poſt reſignationem admiſſam. Et num idem dicendum ſit de Epiſcopo ad alium Epiſcopatum translato, ſeu cui datus eſt coadiutor?

Svmmarivm.

1 *Cardinales poſſunt, litteris non oſtenſis, beneficia conferre, & iuriſdictionem exercere, & alij contra, &* n.6. *quia eſt conſuetudo contraria*, n.2. *&* 4. *qui intelliguntur vt* n.6. *&* 7.

4 *Canonica inſtitutio eſt illa, in qua omnia ſubſtantialia*

ſtantialia concurrunt, collatio ſcilicet, inueſtitura, confirmatio, & miſſio in poſſeſſionem.

5 *Ius poſſeſſionis, & adminiſtrationis per iuriſdictionem tribuitur.*

6 *Cardinalis electus Epiſcopus, & confirmatus queit adminiſtrare ſine litteris, quando vacat poſſeſſio Epiſcopatus, ſecus ſi tertius poſſideat*, n.17.

7 *Epiſcopus electus, & confirmatus, quando poſſit conferre beneficia, etiam extra Diœceſim.*

8 *Clericus vel Cardinalis electus Epiſcopus, qualiter antiquo iure, & hodie queant adminiſtrare, &* n.9. *vbi de differentia de Clerico, & Cardinali.*

9 *Poſſeſſionis apprehenſio quoad ſolemnitatem eſt neceſſaria, vt quis ſe oſtendat poſſeſſorem, & ſe præcaueat à moleſtia inferenda.*

10 *Cardinalis non comprehenditur ſub diſpoſitione* Extrauag. iniunctæ de Electione.

11 *Cardinales poſſunt conferre beneficia Epiſcopatuum à ſe reſignatorum, etiam poſt præconizationem reſignatarij ante eius adeptam poſſeſſionem.*

12 *Reſignans eſt tantum priuatus poſſeſſione iuris, non de poſſeſſione naturali*, & n.13.

13 *Reſignatarius ab apprehenſa poſſeſſione, dicitur ius habere.*

14 *Regula de publicandis vt locum habeat tria requirit.*

15 *Quiſquis eſt canonica inſtitutione confirmatus, habet ea, quæ ſunt iuriſdictionis Dignitatis, & de lege Diœceſana.*

16 *Electi dicuntur, & nominati, ac deſignati, qui præſentati ſunt in Conſiſtorio Papæ.*

18 *Cardinales poſſunt conferre beneficia commendata, ſiue ad tempus, ſiue ad vitam diſſoluta commenda.*

19 *Epiſcopus dando mandatum ad reſignandum Epiſcopatum in Curia poteſt beneficia conferre; etſi contra* n.20.

21 *Collatio beneficij facta à Vicario, qui ignorauit tranſlationem Epiſcopi, eſt valida.*

22 *Tranſlationis, & mortis caſus æquiparantur.*

23 *Epiſcopus, cui datus eſt Coadiutor poteſt beneficia conferre; & quando* n.... *etſi Campegius contra teneat, qui explicatur*, num. 24. & 25.

25 *Coadiutor dato dementi, & mente capto Epiſcopo poteſt conferre.*

26 *Viſitator, ſeu adminiſtrator Eccleſiæ vacantis datus à Papa, poteſt conferre.*

1 AD primam quæſtionis partem; quia inter exceptiones, quas congerunt Doctores ad textum noſtrum, & alias; item *in cap. auaritiæ lib.6.* & *in Extrauag. iniuncta* 2. *hoc titulo*, ea nempe annumeretur, vt non obſtante diſpoſitione *dictæ Extrauag. iniunctæ*, poſſint Cardinales conferre, & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum, vt dicunt Bellerari. *in tract. de charitatiuo ſubſidio q. 66.* Selua *de beneficiis p.2.q.3. n.46. verſ. Octauum priuilegium*, Ludouicus Gomez. *in proœmio regular. Cancel. gloſſa* 21.*n.*7. Iulius Lauor. *variar. lucub. tom.1. tit.4. cap.25. n.*10. Barboſa *in dicta extrauag. n.5. & in*
2 *paſtorali alleg.*111.*n.*35. † quod videtur contradicere Nicolaus Garcia *de benef.p.5.cap.4.n.*264. vbi allegando Gomezium, & Rotam *in vna Toletana Parochialis de alcaudete* 3. *Iulij* 1595. quam adducit ad litteram ibi *c.1. n.*252. commendans videndum Nauarrum *in cap. accepta de reſtitut. ſpoliat. oppoſit.8. ſolutione ex n.*12. longè agentem de materia *dictæ Extrauag.* dicit vt quidquid ſit de illo, an Cardinales ligentur diſpoſitione *dictæ Extrauagantis*, firmet tamen vt iam ſupra dixi, quod obſtante conſuetudine, quæ ſatis eſt rationabilis, videatur, vt non poſſit electus, ſiue promotus adminiſtrare, nec conferre, etiamſi ſit Cardinalis ante adeptam poſſeſſionem.

Quare in ſpecie noſtri dubij video vt negatiuam 3
ſententiam doceant Archidiaconus *in c. enim qui de prebend. lib.6.* Dynus *ad reg.1. n.*17. *de regul. iuris in 6.* Ripa *conſ.*11. Rebuffus *in praxi beneficiali tit. de ſimonia in reſignatione n.*44. & alij; † ait inquam 4
Dynus canonicam inſtitutionem appellari illam, in qua omnia ſubſtantialia concurrunt, videlicet inſtitutio, ſeu collatio, inueſtitura, ſeu collationis ius proprietatis, per inueſtituram declaratur, & confirmatur illius Iuris collatio, vt *in cap. ad hæc* §. *in quadam, & cap. vt noſtrum, de officio Archidiac. cap. cum ex iniuncto de hæreticis.* † Et quod per iuriſdi- 5
ctionem tribuitur ius poſſeſſionis, vel quaſi, & ius adminiſtrationis, *dict. cap. ad hæc dict. c.1. vt noſtrum*, ibi: *Pacere Abbates, & Abbatiſſas, in Sede, &c.*

Sed ego conſiderans prædictas opiniones ex vna 6
parte, & indulta Cardinalium ex alia, cuius occaſione reſpectu Cardinalium alij dicunt, vt Cardinalis electus ante poſſeſſionem Epiſcopatus poſſit exercere, & conferre, exiſtimo adhærendum eſſe primæ opinioni affirmatiuæ, cum ea tamen diſtinctione, quando ſcilicet Epiſcopus Cardinalis, fuerit confirmatus, & quando poſſeſſio talis Epiſcopatus fuerit vacua; quia ſi fuerit ab aliquo occupata, non ſic procedere; donec prius poſſeſſor expellatur iuſta ſententia: ſic in terminis Maſſobrius *in praxi habendi concurſum præludio 26. dubio 6. num.* 3. amplectitur Diana *p. 5. tract.2. ſub reſolut.*
45. † Et ita ſunt intelligendi Innocentius *in cap.* 7
*cum ſuper num.*17. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* dum dicit non opus eſſe poſſeſſionis apprehenſione, vt Cardinalis virtute indulti conferat, etiam ſi eam, & naturaliter, & corporaliter nondum cœperit. Abbas, & Hoſtienſis *in textu noſtro*, cum Oldrado *conſ.*191. dicentes quod ſtatim, ac quis electus eſt Epiſcopus, & confirmatus, poteſt exercere ea, quæ ſunt iuriſdictionis, vti eſt beneficiorum collatio, etiam extra Diœceſim, etſi nondum in eam ſe contulerit, & quia ſic Eccleſia dicitur vacare vſque ad confirmationem ex gloſſa *in clem.* 1. *verb. collatio*, vt lite pendente, vbi notant Imola *num.* 20. *verſ. iuxta prædicta*, Felinus *ad cap. cum Bertholdus col.2. verſ. dixit etiam de re iudic.* Paulinus *de officio, & poteſtate Capituli ſede vacante, præludio 7. num.* 16. *in fin.* Rota *deciſ.6. verſ. hoc etiam de elect. in nouiſſimis deciſ.*182. *diuerſ.p.*2.

Quod ſi replices dicendo hæc de iure antiquo 8
noſtri textus *cap.6.9. & 17. huius tit.* & *dicti cap. auaritiæ*, vera eſſe ante diſpoſitionem *dictæ Extrauag. iniunctæ*, quæ noua eſt, iuxta latè dicta ſupra *à quæſtione* 1. vbi de intellectu noſtri textus, & *dicti cap. auaritiæ*, & *a quæſt.* 3.4 & 5. vbi de intellectu dictæ Extrauag. Tamen reſpondeo ex iam adductis quòd ſi de noſtro iure communi electus Clericus in Epiſcopum, vel Cardinalis quoad adminiſtrandũ poſt confirmationem æquiparantur etiam nondũ poſſeſſione capta, ſed aliud nunc eſſe, cum electus Epiſcopus, & confirmatus ante expeditionem literarum, & earum præſentationem Capitulo ex *d. extrauag. & conſtit.* Pontificũ Iulij II. Iu-

lij III. Pauli III.& Pij IV. de quibus *sub q.4.& 5.*
nequeat administrare, & conferre; imò nec ante
9 à leptam possessiooem † quod fallit ex iam adductis
respectu Cardinalis electi in Episcopum, cuius
respectu fallit *dict.extranag.iniuncta*, & statur soli
dispositioni textus nostri, & capituli *auaritia*, vt
in terminis doceot *ibi* adducti, quibus addo Abba-
tem, hic Geminianum, & Parisium *in dicto cap.
eum qui de prab.lib.6.* Anastasium Germon. *de in-
dultis Cardinalium §. necnon n.* 8. quatenus etiam
post multa concludit possessioois apprehensionem
esse vtique necessariam quoad solemnitatem, vt
possit prouisus ostendere se esse in possessione;
sicquè illatam molestiam repellere, inferendamvè
præcauere, nec inde sequi, quin ante adeptam
possessionem possit administrare, & exercere ea,
quæ sunt iurisdictionis; dummodo tertio non præ-
iudicet.

10 Igitur vt considerant Lotterius *de re beneficiaria
lib 1.q.27.num.32.* Gonzalez *ad regulam 8.cancel-
laria glossa 24. n.7.* Barbosa *pastor.alleg* 111. *n.* 35.
Seraphinus *decis.*1144.*n* 2. *vers. alia vero rationes,
& decis.*1148.*n.*1.etsi de Cardinalibus posset suspi-
cari, num comprehenderentur sub decisione *dicta
Extrauag. iniuncta*: tamen dicunt receptum esse
eam ad illos non extendi, cum finalis ratio illius non
videatur Cardinalibus vllomodo conuenire.

11 Ad secundam quæstionis partem an possint
Cardinales conferre beneficia Episcopatuum à se
resignatorum, suppositis quæ dixi infra *in Rub. &
tit.de renunciat.* quando acquiratur ius resignatario,
& resignans quod habebat omnimodo amittat.
Nunc in terminis dubij propositi respondeo cum
dicto Germon. *de indultis Cardinal. dict.§. necnon
quarumcumque n.*22.Innocentio *in cap. quod in du-
bits de rerum permut.* Diana *dict.p.5.tract.2. res* 44.
Massobrio *in d. cta praxi habendi concursum pralu-
dio 25.dub.6.n.6.* vt Cardinales possint conferre be-
neficia Episcopatuum à se resignatorum, etiam post
præconizatiooem resignatarij, si nondum tamen
fuerit adeptus possessionem ex ea ratione; quia qui
resignauit Episcopatum in fauorem alterius, est
adhuc eius Dominus vt possit conferre beneficia;
tum ratione indulti, tum potestate ordinaria, cum
adhuc in possessione sit.

12 Nec obstat dicere per resignationem esse priua-
tum, vt argui potest ex multis, quæ adduxi *sub
dicto tit.de renunciat.* quia in casu nostro respondent
citati intelligi resignantem esse tantum priuatum
de possessione iuris, quam perdit; non tamen de
possessione naturali, cui potest incumbere; donec
sciat præfatam resignationem habuisse effectum,
quod iuuatur ex consideratis supra *in relatis quæ-
stionibus* per *dict.extrauag.iniuncta hoc tit.* ex cuius
decisione *à q.*3.probaui electos, litteris nondum ex-
peditis, & ostensis Capitulo; item, & adepta pos-
sessione, non posse administrare; ergo à fortiori in
nostro dubio procedat de iure, esto etiam Episco-
patum, resignans, non esset Cardinalis, & nudus
à priuilegio, & indulto, quo potiuntur Cardi-
nales.

13 Et pro relata sententia faciunt Puteus *decis.*337.
n.2.lib.3. dum ait vt tunc resignatarius dicatur ciui-
liter, & naturaliter possidere, quandiu est appre-
hensa possessio; & *in decis.358.num 3.dict.lib.3.* vt
cum sit resignatio in fauorem certæ personæ ante
apprehensiooem, seu acquisitionem, resignans di-
14 citur possidere, & titulum coloratum habere: † Et
ex eo quod Gomezius scribit *ad regulam de publi.
cand. quæst.* 15. dicens eam locum non habere,
nisi tribus concurrentibus; videlicet quod resigna-
tio non fuerit publicata, possessio petita; & quod
resignans decesserit in possessione.

Ad tertiam quæstionis partem, an possint Car- 15
dinales in Ecclesiis sibi commissis conferre bene-
ficia, & exercere iurisdictionem ante captam
possessionem, & ostensiooem litterarum; quia fa-
cilis est responsio ex adductis in vers. *ad primam*
huius quæstionis, in terminis resolutiuè dico, vt
quamvis pro negatiua sententia aduersus iuris
communis dispositionem in textu nostro, & alio-
rum, ac *in dicto cap. auaritia* quisquis erit canonica
institutione confirmatus, habeat ea, quæ sunt iu-
risdictionis, Dignitatis, & de lege Diœcesana, iuxta
textum etiam *in cap. inter corporalia de translatio-
ne Episcopi* † sic vt statim, ac sunt propositi in con- 16
sistorio sanctitatis suæ, dicantur electi, nominati,
designati, præsentati, instituti, ac confirmati, iuxta
quæ *dixi à q.*1.quòd iam cessant ex *dicta extrauag.
iniuncta hoc tit.* vbi cauetur quod si electi velint
prædicta exercere, debent obtinere litteras Ponti-
ficias, easque ostendere, vt dixi *sub dict.quæst.3.4.
& 5.* sic procedat in Clerico electo Episcopo, vt
docent Parisius *de resignat.lib.8.q.5.n.33.* Azor. *in-
stit.moral.p.2.l.3, cap.29.q.9.* & alij *ibi* adducti, † ta- 17
men fallit *dict. extrauag. iniuncta* in Cardinalibus
Episcopis, vt dixi, & obseruant Iulius Lauorius
dict.cap.15.tit.4.num.10. Gonzalez *in reg.8.cancel.
glossa 24.n.7.* Barbosa *de potest. Episcopi dict.p.3.
allegatione* 111.*n.*35. Belenscus *de charitatiuo sub-
sidio q.60.n.* 16. Diana *d.p 5.tract 2.res.*47.dicen-
tes, vt Cardinales Episcopi possint conferre, &
exercere iurisdictionem ante possessionem adep-
tam, & ostensiooem litterarum, quibus addo Ro-
tam *in Burgen Canonic.5.Iunij* 1583 (de qua iam
in relatis quæstionibus) coram Cardinali Lancel-
loto, & Barbosam *in dicta extrauag. num. 5. in
fine.*

Et pro ampliori declaratione horum, quæ pro- 18
ximè adduxi de Cardinalibus addo cum Anasta-
sio Germonio *de indultis Cardinalium* iam citato,
& in §. qua extra num. 18. Massobrio *in praxi ha-
bendi concursum dict. praelud. 26. dub.* 15. Diana
p. 5. tract. 2. resol. 45. in vers. notandum. Cardi-
nales posse conferre beneficia commendata, siue
ad tempus, siue ad vitam, dissoluta commenda;
idemque posse de vnitis dissolutis vnionibus.

Ad quartam quæstionis partem, de qua inqui- 19
rit Riccius occasione dictæ *Extrauag. iniuncta hoc
tit* an scilicet Episcopus dando mandatum ad re-
signandum Episcopatum in Curia, possit benefi-
cia conferre post resignationem admissam, quam-
uis affirmatiuam sententiam etiam de iure com-
muni possumus defendere ex adductis *in hanc
quæst in toto ver.ad secundam.*† Tamen video *dict.* 20
Riccium *Collect.1325.in vers. sed quæro*, pro ne-
gatiua præstare responsum; quia quemadmo-
dum facta renunciatione amittitur possessio, Rota
in decis. 3. de renunciat. in nouis. Cassadorus *in
decis. 2. eodem titul.* Mohedan. *in decis. 1. & 2.*
ita quoque fuisse amissum ius conferendi, quod est
fructus Episcopatus, vt tenuit Rota *in vna Segun-
tina beneficior. 1. Iunij* 1592. coram Orano; sed
Ego intelligo quæ dico *in dict. vers. ad secundam
verb.& pro relata*, ex Puteo, & Gomezio; sed vt
plenè hoc dubium, & sequens percipias, leges
quæ dico *infra in cap. admonet 4 quæst.1. vers. ad
secundam, de renunciat.* vbi egi de quæstiooe vsque
ad quod tempus resignans possit percipere fructus
beneficij resignati.

Ad

21 Ad quintam quæstionis partem de Episcopo se transferente ad alium Episcopatum; Respondeo quod si translatio nondum peruenit ad notitiam Vicariæ valeat collatio, & actus per eum gestus; ita in terminis citatus Riccius mouens ad relatam *Extrauag. iniuncta*, quam expendit *dict. collect.* 1325. docet, & Rota *diuersor. in decis.* 33. *lib.* 5.
22 † addentes quod æquiparatur casus mortis, & translationis, & ad alium Episcopatum; & quod inde Procurator per Episcopum constitutus ita cessat per mortem ipsius; quemadmodum per translationem, vt dixit Rota *in decis.28.de procurat. in antiquis*, Aufrerius *decis.* 265. idem Riccius, qui id etiam resoluit contra Guid.Papam *in decis.*547.aduersus quem dicit extare *decisionem* 92. *Anne.*

23 Ad sextam quæstionis partem an Episcopus, cui datus est Coadiutor, possit beneficia conferre; quia ex prædictis videtur legitimè inquiri, breuiter respondeo, vt possit Episcopus, cui datus est Coadiutor ob senectutem ad ægritudinem conferre beneficia, & non Coadiutor, vt docent Oldradus *cons.*44.& post alios Dominicus *n.*4.& Franc.*n.*3.*in cap.* 1. §.*fin. de Clerico ægrotante lib.6.* Pauinus *de potestate Capituli sede vacante* 2.*p.q.*1.*n.*8. Cosmas *in pragmat. sanctione tit. de collatio.§. cui res verb. Iurisdictio.* Selua *de benefic.*2.*p.q.*4.Rebuffus *de nomin.q.*8.*à num.*44.alias *n.*26. Corrasius *p.*2.*cap.*4.*à num.*9.Guerrero *in speculo cap.*9. Petr. Gregor.*de benefic.cap.*39.*num.*20.*argum.cap.fin.de efficio vicarij lib.*6.Azor.*p.*2.*institut. moral.lib.*6. *cap.*25. *q.*15. Baeça *de decima tutor.præst.cap.*19. *num.*13. & 15. Nicolaus Garcia *dict.* 5. *de beneficiis cap.*4.*à n.*226. vbi *n.*267.refert vnam legionem 17. Octobr.1548. quam adducit Mandosius *in regul.* 11. *Cancel. q.*5. *num.*8.in qua fuit resolutum, quod Coadiutor ratione ætatis non possit venire, nec dismembrare, nec beneficia conferre.

24 Et confirmatur etiam si Thomas Campegius *in tract. de coadiutore Episcopi n.*10. dixerit æquiorem sententiam videri cum Alexandrino *in cap.*117.*q.*1. quod coadiutor datus insano, & dementi, possit beneficia conferre, ne contingat beneficia diutius vacare: nam vt docet Duarenus *de beneficiis lib.*3. *cap.*5.quamuis Coadiutor detur ob senectutem, & videri vt beneficiorum collatio generali non veniat concessione; sed æquum tamen esse quod à principio taliter detur, vt Episcopo libera facultas re-
25 linquatur † & sic tenent idem Garcia *dict. cap.* 4. *num.*268.ait *num.*270. sententiam Campegij, quam videtur tueri Gonzalez *glossa* 5.§.9.*n.*4.& *glossa* 23. *num.*12.*ad regul.*8.*Cancel.*procedere in Coadiutore dato dementi, seu mente capto, qui potest conferre, vt dicunt etiam citati, & tenent Flamin. Paris. *de resignat benefic.lib.*7. *q.*20. *à n.*15. Quintanadueñas *lib.*1.*Eccles.cap.*5.*num.*5.& Leo *in thesauro fori Ecclesiast.cap.*19.*n.*76.alia tradit videnda idem Garcia *ibi à num.* 271. *ad* 275. vbi expendit aliud dubium
26 de eodem cum multis † & limitat suam resolutionem in visitatore, seu administratore Ecclesiæ vacantis dato à Papa *ibi n.*266. ex reg.textus *in cap. si eus, hoc titulo, lib.*6.& *in cap. fin.* § *fin. de supplenda neglig. Prælat. eodem lib.* vbi Dominic. Franc. Barbosa cum multis, & alij interpretes.

Qvæstio VII.

An Legati Cardinalium excipiantur à regula dictæ Extrauagantis iniunctæ de Electione. *Et an Prælatus nondum consecratus, iurisdictionem administret. Et quid de feudalibus? vbi de aliis, remissiuè* ad dict. Extrauag. *Et an filius incapax institutus sub conditione, si legitimetur, possit pendente conditione, per se mitti in possessionem bonorum?*

Svmmarivm.

1 *Cardinali asserenti de seipso, non creditur, sed secus de commissione sibi facta; licèt litteras non ostendat* n.5. & 6. *limitatur si sit in præiudicium tertij*, n.7.
2 *Viro nobilissimo legatione fungenti, num credatur.*
3 *Delegato absque exhibitione mandati, num credatur.*
4 *Litteris ambatiatoria non est necessum, quando persona est præcellens.*
6 *Asserentis à sede Apostolica causam fuisse commissam non creditur, nisi in citatorio inseratur rescripti tenor.*
8 *Cardinali in præiudicium Capituli de iure, non expeditis Bullis, & ostensis, non creditur.*
9 *Prælatus nondum consecratus, si sit confirmatus, iurisdictionem administrat de iure, non sic hodie*, n.10.
11 *Prælatus nondum consecratus in feudis potest administrare, si tantum sit confirmatus.*
12 Extrauagans iniunctæ, de Electione, *limitatur in præceptis Religiosorum superiorum, & procedit in rebus spectantibus ad forum contentiosum*, n.13.
14 *Filius incapax si instituatur, etsi secundùm aliquos queat bona administrare, interim, verius est contrarium, pendente conditione*, n.15. & n.16. & 17. *respondetur contrariis iuribus.*

PEr dicta supra *à n.* 1. *q.*6. de ipsis Cardinalibus, qui non includuntur sub dispositione 1
*Extrauagantis iniuncta hoc tit.*videtur idem dicendum de legatis Cardinalium; quia quemadmodum Cardinali attestanti de speciali mandato sedis Apostolicæ, aut de mente summi Pontificis creditur, absque litteris sui mandati, vt per Rotam *decis.*33. *de probat. in antiquis*, Speculator *in titulo de testib. restat. n.*10.& *in tit. de legato §.superest. n.*16. Ægidium *n.*183.Lap.*alleg.*32.*n.*3. *vers. an credatur*, nisi de se ipso asserat, vt limitat Iason *in l. admonendi ff. de iure iur. n.*96.*aliàs* 175.*vers. tertio moneor.*Hyppolitus *ad l.*1.§.1. *num.*7. *vers.* & *facit de quæstion.* & *singulari* 273. *vers. limito etiam.*Nauar. *cons.* 6. *num.*8.*de testament.*Anton. Gabriel *commun. tit. de probationib. conclus.* 3. *n.*20. Mascardus *de probat. conclus.*160. *à n.*1. & *conclus.*492. *num.*10. & *conclus.*1005.*n.*54. omnes per textum *in cap. nobilissimus* 97. *dist.* † qui solet allegari ad hoc, vt credendum sit viro nobilissimo legatione fungenti, quam- 2
uis litteras non ostendat, vbi glossa *signatis*, notatur,

3 tatur etiam ad hoc † quod creditur delegato absque exhibitione mandati delegatorij, quando est persona excelsæ Dignitatis, & non agitur de præiudicio tertij, sed solum de negotio, & facto ipsius Delegantis vt per Menochium *de præsumptionibus,*
4 *lib.2. præsumptione 35.n.9. & consil.100. à num.77.* †
sic vt dicat Mascardus *conclus.84.num.2.* quod litteris ambasciatoriæ non sit opus quando persona est nobilissima præcellens, & nota Principi, idemquè notat *conclus.140.* Seraphinus *decis.133.n.1.* Farin, *in praxi crim.p.2. q 63. num.55.* per glossam *verb.*
5 *nihilominus in dict. cap. nobilissimus 97.dist.* Cardinali asserenti aliquid sibi commissum, plenam adhiberi fidem; licèt litteras sui mandati non ostendat, quare ob hæc videntur idem amplecti in legatis Cardinalium, Selua *de benefic.p.2. q.3. num.46, vers. Octauum priuilegium*, Ioannes Valerius Reginaldus *de different. inter vtrumque forum, verbo testis different.4.n.2.vers, limita,* Barbosa *in dict. extrauag. iniuncta n.fin.*

6 Sed si hæc consideres reperies dubium nostrum de legatis Cardinalium, nihil aliud amplecti, quoniam resolutum de personis ipsorum Cardinalium; & quia Barbosa *in dicta extrauag. iniuncta n.7.* cum multis, quos iam supra retuli ex glossa ibi, *asserenti namque*, dicat non credi alicui asserenti sibi à sede Apostolica causam fuisse delegatam; nisi in citatorio inseri faciat rescripti, seu commissionis tenorem cum Boërio, Guido Papæ, Grauato ad Vestrium, Gambara, & dict. Valerio, & ibi, *n.8.* hoc dictum limitet in legatis Cardinalium, sequitur idem esse, ac dicere Cardinali asserenti credendum, & non agere in eo dubio de Cardinali Episcopo recipiendo sine Bullis quod, vt diximus *in dict. q.6. à n.1.* hoc Cardinalibus competit ex alio capite, hoc est
7 Pontificio priuilegio: † nam alias inquam sicut quod dictum est hic *à num. 1.* de Cardinali asserenti credendo, limitatur secundam Capellam Tholosan. *decis.463.* Farinacium *in praxi crim.q.63.num.51.* Tiraquel. *de pœnis temperandis, causa 51.num.13. & 14.* Riccius *collect. 1455. p.4.* Barbosa *in dict. cap. nobilissimis n.2.* intelligentes procedere quando nulli infertur præiudicium; quia tunc Principis legato fides adhibetur; non sic si alicui aliquod infe-
8 ratur priuilegium; † idem sequeretur limitandum in Cardinali de iure cum Bullis non expeditis, nec ostensis, præiudicium pararet Capitulo, sicut iam supra *sub q.5. à n.1.* de cæteris Episcopis, non Cardinalibus sine Bullis non recipiendis est ostensum, nisi speciali ratione priuilegij vt *dict. q. 6.* ostendi, quæ tantum assistit ipsis Cardinalibus.

9 Ad secundam quæstionis partem, an Prælatus nondum consecratus iurisdictionem administret; ad quod ne longas disceptationes faciam, respondeo tam ex notatis supra *in præmisso textus nostri*, quàm *à q. 1.* vt ante *dict. extrauag. iniuncta hoc tit.* ex textu nostro & *ex cap.6, 9. & 17.* cum aliis huius tituli, item & *ex cap auaritiæ 5. hoc tit lib.6.* vt electus Episcopus, & confirmatus possit iurisdictionem exercere iuxta modum *ibi* adductum *in dicta*
10 *q 1. 2. & 3.* † post dictam verò Extrauagantem, & Bullas Iulij II. Iulij III. Pauli III. & Pij IV. non nisi expeditis litteris, Capitulo ostensis, & possessione capta, etiam si nondum consecratus non fuerit, absque eo, quod obstent dicta *q 5. à vers. ad tertiam*, quæ vt patent sunt diuersa vt etiam constat ex proximè dicendis *n.11.*

11 Ad tertiam quæstionis partem, an queat Prælatus, nondum consecratus in feudis administrare, & quia simili modo hoc dubium dissolui, valet ex proximè annotatis *num. præcedenti*, & *à q.1.* nostri textus; ideo breuiter in terminis respondeo cum Feliciano de Vega *in cap. 7. de foro com. à nu.4.* quod licèt ibi textus videatur exigere in hoc casu, vt Prælatus sit consecratus: tamen quia ex iam longè adductis patet de iure nostro *in cap. nosti 9. cap. qualiter 17. c. auaritia hoc tit. lib.6.* vt Prælatus tantum electus, & confirmatus possit exercere ea omnia iura, quæ sunt iurisdictionis; veluti, quod possit Episcopus excommunicare, suspendere, interdicere, visitare, corrigere, Synodum conuocare, beneficia conferre, Ecclesias minores vnire, & diuidere, voti, & iurisiurandi vincula soluere, & aliquorum peccatorum absolutionem sibi reseruare, cæteraquè iudicialia exercere, Couarruu. *lib.3. var. cap.16. n.6.* Garcia *de benefic p.5. cap.4. num.243.* Alzedus *tract. de præcellent. Episcopal. Dignit. 1.p. cap.3, num.99.* Barbosa *in pastor.* cum multis aliis *1.p. tit.1. cap.4. à num.7.* vbi indifferenter tenet Vega *supr. num 6. & 7.* cum aliis sic certum esse affirmans; quamvis ad hoc, vt hæc omnia faciat, debeat prius accepisse litteras Apostolicas de tali confirmatione, & possessionem Ecclesiæ habuisse per relatam iam *Extrauag. 2. hoc tit.* quia na procedere etiam ait respectu feudorum, respondens ad textum *in dicto cap. verum*, ex glossa ibi, *verb. consecratus*; vt etsi textus ille faciat mentionem de Episcopo consecrato, non debeat intelligi formaliter, nempè, vt necessario debeat esse consecratus, cum verbum illud accipiatur, id est, *deputatus ad obsequium Ecclesiæ*, provt dicit Abbas cum cæteris Doctoribus; & sic glossa, *dict. verbo consecratus*, ait textum illum legendum esse quod Episcopus electus tantum fuerit, & confirmatus.

Pro complemento dictæ *Extrauag. iniuncta hoc* 12
titulo, notabis cum Ioanne Valerio *de differentiis inter vtrumque forum dict. differentia 4. num.1. vers. adde*, & Barbosa *in dicta extrauag. num. fin.* dictam eius decisionem limitari in præcitatis scilicet Supe-
riorum, maximè Religiosorum, † qui subdunt 13
textum illum procedere in rebus forum contentiosum concernentibus, vt in delegationibus causarum, in visitationibus, & similibus, quæ quidem videntur tantum respicere ad secundam decisionis partem *dict. extrauag.* ex dictis *in hac nostra quæstione num.1. & 2.* cum aliis; aliter inquam esse quoad primam eius partem de non recipiendis Prælatis in Episcopos, vel ad Dignitates sine manifestatione, & ostensione litterarum, secundum intellectum, de quo iam longissimè dixi *à dict. q.3. & in dicta q.4. 5. & 6.*

Ad quartam quæstionis partem, qoam extra 14
Cancellos nostræ tractationis quilibet aspiciet; quia lego resolutam ab Antonio Gomez. cum multis ex antiquis, *in l.9. 11. 12. & 16. Tauri num.19.* adducente textum *in dict. cap. auaritia de elect. lib.6.* de cuius intellectu latissimè adduxi *à dicta quæst. 1.* & licèt idem Gomezius referat pro affirmatiua sententia; nempè quod talis filius spurius incapax, & natus ex damnabili coïtu, institutus sub conditione, si legitimetur, possit interim, pendente conditione, agnoscere bonorum possessionem secundùm tabulas, & petere se mitti in possessionem bonorum; non ad hoc vt consequatur Dominium, & plenum hæredis ius; sed vt consequatur administrationem bonorum, & eorum possessionem, sicut curator, bonis datis, vt tenuerunt Iacobus de Arena *in l. libertas testamenti, ff. de manumissis testam.* vbi Albericus qui reputat subtile, & notabile Bald. *in l. si quis instituatur 1. col. in fin. ff. de hæredibus instit.*

Digitized by Google

instit. vbi Angel. Paul. & alij ex antiquis relatis à Gomezio, & omnes per textum capitalem *in l.2.§. sub conditione ff. secundum tabulas*, *l. his demum*, & *in l. si sub conditione eodem tit.* & ex glossa, & textu *in l. si quis instituatur hæres ff. de hæred. instit.* vbi Doctorum Communis.

15 Tamen idem Gomezius, & Ioannes de Imola *in l. in tempus ff. de hæredi. instit. col. 2. in principio*, negant tali filio concedi modo aliquo administrationem bonorum; quia esset fraudem facere legi, quæ vult, quod filius spurius, & incapax non se immisceat bonis paternis; eo quod iure nō reperiatūr aliquid contra cautum: in expresso etiam tenent Ludouicus de Sardinis *in libello de naturalib. liberis in fin.* Cæpolla *cautela 38. col. fin. in princ.* Iacobus de Sancto Georgio *in l. cum tacitum ff. de probat. col. fin.* Cumanus *in dicta l. si quis instituatur ff. de hæredib. instit.* Gregorius Lopez *in l. 19 tit. 3. p. 6.* & omnes ex textu expresso *in l. non est ambigendum verb. vtcumque ff. de bonor. possession.* & per regulam textus *in cap. cum quid vna via, de reg. Iuris lib. 6. l. nec per se, cod. de hæredib. instit. l. contra legem cum l. sequenti ff. de legat. l. sed Iulianus ff. ad Macedonian.* & ex doctrina textus *in l. scire oportet §. 1. ff. de tutorib. & curat. datis ab his*, & textus *in l. cum hi §. transactiones ff. de donationibus causa mortis*, *& l. 2. §. 1. ff. de administratione rerum ad ciuitatem pertinent.* & ex textu singulari *in l. quæritur ff. de bonis liberorum*, *& l. qui seruientem*, *l. quod si pater eodem titul. l. qui contra ff. qui contra tabulas.*

16 Et amplius ad comprobandam suam opinionem prædictorū iurium species referens idem Antonius Gomezius *in dict. l. 9.* cum aliis, Tauri *sub dict. n. 19.* qui *in medio* adducit textum *in dict. cap. auaritia hoc tit. lib. 6.* vbi habetur (vt iam latissime *à q. 1.* notaui) quod electus, qui nondum est confirmatus non potest interim administrare bona beneficij, etiam sub aliquo quæsito colore faciendo se constitui procuratorem, æconomum, vel administratorem, (secundùm quæ iam dixi *in dicta q. 1. & 2.* cum aliis) ne scilicet fraus legi fieret vna via, quæ ex
17 alia negaretur. † Et ad contrariam sententiam, & eius iura respondet Gomezius dicens ea procedere, vt debeant intelligi in hærede habili, vel filio capaci; quia iure non reperitur cautum, quòd ea via indirecta possit habere; itaque ibi commendat caueri ab his, qui contrariam sententiam tenuerunt, qui sunt iam suprà allegati, & Palacios Rubeus *in repetitione Rubrica de donat §. 29. n. 4.* Et cum his absoluitur textus noster, & materia aliorum iurium iam assignatorum in præmisso, &c.

Ad Text. in cap. cum inter. XVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Appellare non potest ille qui renunciauit electioni de se factæ ad impediendum alterius.*
2 *Eligendi potestatem non habet qui suo voto renunciat, si renunciatio sit accepta à superiore.*
3 *Electio à suspensis celebrata non tenet, & ab excommunicato vitando, & de aliis quid remissiuè.*
4 *Suspensi nec eligere, nec eligi possunt.*
5 *Electus post consensum ante confirmationem potest sine authoritate superioris renunciare electioni de se facta.*

TExtus iste dum in prima parte probat quod 1
appellare non possit ille, qui renunciauit electioni de se factæ ad impediendum alterius electionem, videtur satis, & abundè confirmari ex his, quæ dixi *sub rubr. de appellat. & in cap. 17. in q. fin. eodem*, & in aliis iuribus illius tituli, vbi de renunciante appellationi, & ad propositum multis probat hic Barbosa *num. 1. & 3.* † Et adiunges Barbo- 2
sam *de iure Ecclesi.* vbi *p. 1. cap. 19. num. 87.* probat quòd non habent eligendi potestatem, qui suo voto renunciarūt, si renunciatio sit acceptara à superiore, nam interim si pœniteat, & petat accedere ad eandem electionem, debet admitti ad omnia, quæ circa electionem remanent facienda ex *cap. Ecclesia vestra, hoc tit.* Iulius Lauor. *tit. 4. cap. 18. n. 88.* Castill. *in hoc tit. cap. 5. num. 22.* dixi supra *in Rubrica.*

Probat secundò textus noster quod electio à 3
suspensis celebrata, non tenet, multis comprobat idem Barbosa hic *à num. 4.* vbi *num. 5.* addit quod electio facta ab excommunicato vitando non tenet, & *num. 6.* & quod collatio ab eo facta non teneat, vbi *num. 7.* quid de facta ab excommunicato occulto, *num. 8.* quid de præsentatione, *num. 9.* quid de resignatione. Sed quia de his, ac de aliis factis ab excommunicato, aut suspenso dixi latè *sub cap. ad probandum 14. de re iudic.* ideo ad ibi dicta te remitto. † Et videbis notata infra *cap. 39.*

Suspensos nec eligere posse, nec eligi, dixit Bal- 4
boa *in cap. 9. de except. à num. 26.* cui, & aliis ab ipso relatis addo cum multis Barbosa *de iure Ecclesi. p. 2. cap. 19.* ibi *à num. 56.* vbi quod eligere non possunt excommunicati, ac suspensi: & *à num. 118.* quod nec eligi possint, adiungo etiam *ad vers.* textus nostri ibi: *Ideoque.* Suarez *de cens. disp. 14. sect. 2. à num. 6.*

Notabis ad textum hunc quòd electus post con- 5
sensum ante confirmationem, potest sine authoritate superioris renunciare electioni de se factæ, vt cum multis ostendit Barbosa *de iure Ecclesiastico p. 1. cap. 19. num. 240.* de quo iam dixi latè *sub Rubrica.*

Ad Text. in cap. Qualiter. XVII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio electi qui non habet sufficientem scientiam, vel administrat ante confirmationem cassari debet.*

TExtus iste duo dicit nempe, quod si electus 1
non habet sufficientem scientiam, vel ante confirmationem administrat, eius electio cassari debet: Ad primum de scientia, quam electi ad Episcopatum, & ad alia beneficia debent habere: applicabis notata supra *in cap. cum in cunctis 7.* & infra *in cap. penult. & fin. de ætate & qualitate ordinandor.* Ad secundam verò partem applicabis dicta supra *in cap. 9.* & *in cap. 15.* vbi

da

de ingerentis pœna ſe in adminiſtratione, latiſſimè egi.

Ad Text. in cap. Cum inter XVIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio valet, non ſpectatis eis qui vocandi non ſunt.*
2 *Vocari debent ad electionem faciendam omnes electores, etiam abſentes in prouincia, & Diœceſi, ſi abſentia non eſt affectata per ſigna ſolita.*
3 *Electio valet, non ſpectatis his, qui vocandi non erant, ſed electores tenentur eos ſpectare vſque ad præfixum tempus.*
4 *Electio Epiſcoporum ad Canonicos ſpectauit: vbi quid hodie.*
5 *Diæta qualibet continet viginti milliaria.*

1 HI vocantur ad electionem non vocandi, va-
let electio facta, eis non expectatis, ita com-
muniter textus hic ſumitur, propriaquè materia
huius textus, eſt illa, quæ ſpectat ad vocandos
ad electionem eos, qui ſuffragia ferunt, & nùm
vocatis aliquibus, qui nõ ſunt de Capitulo, ſi ſuffra-
gia præſtent, eorum votis ſpretis, valeat electio:
Etenim adiunges hic, quæ tradit Barboſa *cum mul-
tis de iure Eccleſiaſtico p.1.cap.*19.*à num.*88.vbi de
his, qui debent vocari ad electionem, quanto tem-
2 pore expectandi. † Igitur ad electionem prælaturæ
per ſigna ſolita, ſiue campanæ, ſiue viuæ vocis, &
abſentes in prouincia per litteras, vel nuncium ſe-
cundum locorum conſuetudinem vocandi ſunt,
qui debent, volunt, & poſſunt commodè intereſſe,
cap.quia propter 40.vbi latè *cap.coram hoc tit.* Tam-
burin.*de iure Abbatum tom.*1.*diſp.*5.*q.*3. Iulius La-
uor. Rendina *in promptuario receptarum ſententia-
rum tom.*1.*tit.*36. *num.*30.vbi ampliat etiam ſi non
ignorauerit, cum multis aliis Barboſa *à num.* 89.
vbi quod vocandi ſunt qui ſunt, in prouincia, vel
Diœceſi, maximè quando abſentia non eſt affe-
ctata, vel ſuſpecta: vbi *à num.*90. qualiter debeat
fieri citatio, ad quod adiunges quæ dixi *ſub cap.*1.
3 *de cauſa poſſeſſionis*, † qui etiam *num.*99. dicit quod
ſi electores vocarunt ad electionem eos, quos vo-
care non tenebantur, num ſint expectandi vſque
ad terminum præfixum: de quo dubio cum multis,
& cum gloſſa hic *verb.aſſumatis* affirmat, niſi dam-
num ſuſtineretur tertij, Barboſa hic *num.fin.* & vtro-
bique cum Hoſtienſi, Butrio Andrea, Rendina,
& aliis vt ſupra *in Rubrica.*

4 Hic adiungit Barboſa *num.*2. *verſ. ad electionem paſtoris*, quod de iure expectat electio ad Canonicos Cathedralis Eccleſiæ quanto tempore durauit, vt conſtat ex titulis *hoc tit. lib.*6. *& in clementinis*, & demum hæc electio *in extrauag. ad regimen. de prebendis lib.*6 reſeruata eſt Pontificibus, tam Epiſcoporum, quàm Archiepiſcoporum, & Patriarcharum, exceptis Hiſpaniæ, Galliæ, Coloniæ, & Luſitaniæ Prouinciis, quorum Regibus data eſt nominandi poteſtas, & antiquam conſuetudinem ſolum in Germania ſeruari ait, ſed de hoc latè videbis quæ adduxi *in c. Eccleſia Sutrina* 3. *de cauſa poſſeſſ. & propr. à q.*3. *& in noſtra Rub.* Et quænam tempora ſint variata, poſuit latè Balboa videndus *in dict.cap.*3. *de cauſa poſſeſ. & prop. à num.*12. & dixi Ego latè ibi *à q.*4.& ſuprà *in Rubr.huius tituli ſub q.*6. vbi de priſco tempore eligendi.

Et iterum Barboſa hic *num.* 7. in gloſſa *ad De-* 5
*canum in verſ. viginti milliaribus pro Diæta com-
putatis*, dicit quod quælibet Diæta continet viginti milliaria; ad quod applicabis quæ abundè dixi *in locis ſupra aſſignatis in cap.nonnulli de reſcript.* alia ex multis de vocandis electoribus ſcribit cum aliis Barboſa legendus *dict. lib.*1. *cap.*19. *de iure Eccleſiaſtico à num.*19.

Ad Text. in cap. Cum nobis XIX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio an poſt appellationem fuerit celebrata, inſpici non debet, ſed an contra.*
2 *Eligendi ius remanet penès vocantes, quibus competit vocandi poteſtas, ſi vocati venire contemnant.*
3 *Confirmator poteſt examinare electum, etiam nemine opponente.*
4 *Dignior ad paſtorale officium, ſemper eſt eligendus.*
5 *Electus debet docere de ætate, & litteratura.*
6 *Iudex in Eccleſia debet inquirere de qualitate, & idoneitate perſonæ eligendæ.*
7 *Electus confirmandus non eſt, niſi oſtendat ſe idoneum.*
8 *Epiſcopo, quando incumbat onus probandi ſe eſſe Epiſcopum, & quando incumbat electo probare electionem fuiſſe Canonicam remiſſiuè.*

EX littera Pontificis hic quatuor aſſignantur 1
conclusiones. Prima quod non debet inſpici, an poſt appellationem, ſed an contra fuerit electio celebrata: occaſione huius concluſionis adiunges hic plura, quæ dico de attentatis, appellatione pendente; & ſic an electio poſt appellationem interpoſitam, facta irritetur, aut ſit nulla, *ſub cap. bona* 51. *de appellat*: aliqua notaui ſupra *in cap.*10. *hoc tit.*

Secunda Concluſio eſt quod pœnæ vocantes, 2
quibus competit vocandi poteſtas, remanet ius eligendi, ſi vocati venire contemnant, ſic *in verſic. quoniam*, hac occaſione poteris adiungere quæ notat Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. p* 1. *cap.*19. *à n.* 88. Vbi de vocandis electoribus ad electionem faciendam; & quid fiet eis non venientibus, quid ſi vocati non fuerint, aut contemptus interueniat, ibi *à num.* 113. dico infra *in cap. quod ſicut*, adiunges dicta *in cap. præcedenti.*

Concluſio tertia ea nempe eſt, quod ad officium 3
Confirmatoris ſpectat examinare electum, etiam
nemine opponente, de quo dixi *ſub cap.* 15. *ſuprà*
ibi *ſub quæſt.* 1. † Ex hac concluſione poteris ap- 4
plicare quæ ſupra notaui *ſub cap.*7.*hoc tit.* & adiungere plura, quæ noto infrà *de præbendis, & Dignit. in cap.* 29. *de digniore eligendo*; & quòd dignior ad paſtorale officium ſemper ſit eligendus, dixi ſupra *ſub Rubr. quæſt.* 1. *& quæſt.* 7. & *ſub c.* 7. *hoc tit.*

Concluſio

5 Conclusio quarta est, quod nisi electus doceatur ætatis legitimæ, & litteraturæ habeatur pro non legitimè electus, applicabis hîc etiam quæ adduxi *in toto dicto cap. 7. de ætate eligendi* suprà *sub q.3. Rubrica*, & infra *de ætate ordin.* De litteratura ibi
6 *in cap. penult. & fin.* † & quòd Iudex in Ecclesia debeat inquirere de qualitate, & idoneitate personæ eligendæ, pluribus docet hic Barbosa *num. 7.* vbi *num. 8. & 9.* alia dicit; vbi de ætate ad Episcopatum, de qua *sub Rubrica de ætate ordin.*
7 Et ad vers. *nemini* dico ex dictis *sub cap. 15.* & *sub q.1.* quòd electus confirmandus non est, nisi
8 ostendat se idoneum, † item applicabis Patianum *de probat. lib.2.c.3.à n.36.* & ibi *c.28.*an & quando incumbat Episcopo onus probandi se esse Episcopum, & *c.30.* vbi de electione, & quando incumbat electo probare electionem fuisse canonicam. Ad huius textus doctrinam applicabis quæ dico *in cap.penult.& fin.de præsumpt.&c.*

Qvæstio I.

An electio legitimè facta vitietur per secundam, vel debeat valere prima, etiamsi primo electus à secunda non appellauerit.

Svmmarivm.

1 *Electio prima de vno legitimè facta, non reuocatur per secundam, quantumuis secundo electus in possessione teneatur, quæ vt attentata reuocatur.*

1 ADiunctis hic quæ dixi supra *in Rubrica q.1. de votis*, siue suffragiis conditionalibus in electionibus, & assignatis dictis *sub c.16.n.1.*& supra *sub c.15.sub dicta q.1.* vbi quod confirmatores debeant expectare consensum eligendi,& quæstione posita *cap.seq.n.16.* Respondeo ad difficultatem, standum esse primo electo,etiam si secundo electus ab eisdem electoribus, positus fuerit in possessione Præbendæ ad quam electus est; quia talis dicitur vitiosa in tantum, vt si primo electus appellauisset diceretur attentata, iuxta ea, quæ longissimè retuli, *in cap.bona 51.de appell.*quia licèt ea possessio data post appellationem, extraiudicialis actus dicatur; tamen quia extraiudicialis operatur,vt omnia, quæ fiunt contra,& post appellationem,subiaceant vitio attentatorum, vt hic in textu nostro aduertunt Innocent. *n.2.* Butrius *n.23.*Imola *n.8.* Ioan. Andreas *n.12.*Abbas *n.7.* idem *in dicto c.bona n.10.vers.12. differentia*, & ibi Decius *n.34.*Franc.*à n.29.*Lancel. *de attentatis lite pend.c.12.p.2.limit.3.à n.6.*& cum aliis Burattus *decis.859.n.1.& 5.* vbi quod appellatio extraiudicialis non causat attentata,nisi possessio capta fuerit contra, & post appellationem: ita ex aliis multis resoluit Diana *p.7.*post tractatus *decis.6.* incipit *vacante*,vbi resoluit,vt facta electione à maiori parte Capituli Ecclesiæ Ragusinæ de vno, non potuit Capitulum deuenire ad nouam electionem, vt dixerunt Abbas *cons.25.*Franciscus Marcus *decis.931.*Buratt. *decis.313.n.41.*& quod sequæstrum factum de fructibus Præbendæ bene prouisum fuerit; cum sic passim Rota faciat *in beneficialibus.*

Ad Text. in cap. Innotuit XX. hoc titulo.

Præmissvm.

Svmmarivm.

1 *Illegitimus potest postulari; non verè eligi.*
2 *Nati illegitimè sunt inhabiles ad beneficia.*
3 *Filius naturalis vt quis dicatur, requiritur quod sit ex soluto, & soluta.*
4 *Illegitimationis defectus non suppletur honestate vitæ personæ, nec vita, aut fama sine dispensatione.*
5 *Dispensatio facilis redditur per honestatem personæ, & litteras personæ.*
6 *Dispensatio vt impetretur, num requirat mandatum speciale dispensandi.*
7 *Illegitimus legitimatus per subsequens matrimonium rectè eligitur in Episcopum, & promoueri potest ad ordines, beneficia, & honores sine dispensatione.*
8 *Eligentes, aut postulantes indignum pro ea vice, priuatur eligendi facultate in prima immediatè sequenti.*
9 *Eligens an scienter indignum elegerit, relinquitur Iudicis arbitrio.*
10 *Electio ignoranter facta de excommunicato in maiori, est valida.*
11 *Ignorantia quæ excuset à dolo, remissiuè.*
12 *Ignorantia probatur per Iuramentum.*
13 *Dolus qui excuset, remissiuè.*
14 *Eligens indignum, aut excommunicatum sola confessione notum, non incurrit pœnas stabilitas in iure contra eligentes indignos.*
15 *Reatum prodere num teneat interrogatus remissiuè.*
16 *Electus depositus per Papam, à quo antequam restitueretur, alius fuit electus ab electoribus, quando non obstante secundo electo, censeatur restitutus*, n.17. & 18.
17 *Clausula* decreti irritantis *restituit electum depositum, aduersus secundo electum.*

NOtat ad hunc textum diuersa Barbosa; sed 1
quæ præcipuè ex littera deducuntur, sunt
duo, nempe, quod illegitimus potest postulari;
non verò eligi, & quod electores, nisi probauerint aliquem ignoranter elegisse, incidant in pœnas Lateranensis Concilij. De primo casu iam supra dictum est *sub cap. Cum in cunctis 7. hoc tit. ex versic.* ibi, *& de legitimo matrimonio sit natus*,
† & quòd illegitimè nati, sint inhabiles ad bene- 2
ficia, & ad ordines, dicit hîc Barbosa *num. 8.* ex-
pendens textum nostrum *num.7.* † vbi *num. 6.* po- 3
nit quod vt quis filius naturalis dicatur de Iure Canonico, requiritur vt sit conceptus ex soluto, &
soluta, † addens *n.10.& 12.* quod honestas perso- 4
næ, vitæ probitas, & fama electi non supplent illegitimationis defectum.
Ob idque requiri dispensationem, ad quam 5
obtinendam ex Tyraquello ait multum iuuare merite personæ; itemquè cum litteratis viris facilius dispensari. Hæc enim omnia abundè notantur infra *sub titulis qui filij sint legitimi*, & *de filiis Presbyter.* & *in cap. de multa de prab.*

6 Et cum Barbosa ipse hic *num.* 16. in versic. *cum non ad postulandam dispensationem*, notet cum multis ad dispensationem requiri mandatum eius, cui impetratur, ipseque contrarium sequatur expendens textum nostrum, dicens loqui tantum de mandato Capituli, supponens ex hoc sufficere mandatum speciale Capituli ad impetrandam dispensationem illegitimo malè electo; ideo adiicies super hoc puncto quæstionem, quam latè disputat Sanchez *de matrim. lib* 8. *disp* 26. dum agit de ea quæstione. *An dispensatio possit impetrari absque mandato eius, cui impetratur*, ad alia generalia videbis *sub cap.* 3. *de procurat* & addit Barbosa alium intellectum, qui colligitur ex verbis *hic* ibi. *Cum non ad postulandam dispensationem, sed ad petendam confirmationem ipsius, fuerint Nuncij destinati.*

7 Et per hunc textum, illum explicans idem Barbosa *in Pastorali*, docet quod illegitimus per subsequens matrimonium, legitimatus eligitur rectè in Episcopum, ibi *p.* 1. *alleg.* 5. *à num.* 32. & 3. de quo dixi supra *sub dict. cap.* 7. & idem Barbosa *hic* cum glossa *coniugata num.* 19. notat quod sic legitimati, possunt promoueri absque dispensatione ad ordines, beneficia, honores, ac etiam Episcopatum. Et de ratione recurres ad textum, & quæ ibi noto *in cap. tanta, qui filij sint legitimi.* Adiunges pro perfecta enodatione plura, quæ scribit Suarez *de Censuris disp.* 50. & ibi *sect.* 5. vbi quis dispenset cum illegitimis ad ordines.

8 Et in vers. *Quòd sic nec pœnam infligimus expressam in Canone supra dicto, nec probare cogimus ignorantiam, quam allegant.* Ex hoc vers. oritur occasio differendi pro secunda conclusione: quare recurres ad ea, quæ ex multis congerit Barbosa *de iure Ecclesiastico cap.* 19. *à num.* 66. dum probat eligentes scienter indignum, aut postulantes, pro ea vice eligendi potestate priuari in prima tantùm
9 electione immediatè sequenti † dicens *num.* 68. relinqui Iudicis arbitrio, an eligens præsumatur sciuisse electum fuisse indignum, & ex quibus hæc
10 scientia colligatur † cumquè ibi *num.* 122. probet quod electio ignoranter facta de excommunicatione sit valida, ideò bene sequeris quæ docet hic *à num.* 21. Barbosa ex glossa *nullam* ibi *Canon.* & *num.* 22. glossa *ignorantiam*, & sub illa glossa ibi; *probarent ignorantiam*,

11 Quæ ergo ignorantia excuset à dolo, & delicto, notaui supra breuiter *in cap. super litteris de rescrip.*
12 † Et quia hic Barbosa *num.* 26. ex Farinacio, dicat quòd ignorantia probatur per iuramentum; ideò adiunges quæ ex multis congerit Gratian. *re-*
13 *gula* 170. † & ex practica glossæ huius textus disputat Zeuallos quæstionem de dolo dantem causam contractui bonæ fidei. Verùm quia de hac materia latissimè noto infra *in cap.* 3. *de dolo & contum.* ideò recurres ad ibi dicta, aliqua dixi *sub*
14 *cap.* 20. *de rescript.* † etenim ad textum nostrum dices quod qui indignum, aut excommunicatum, sola confessione notum, eligit, non incurrit pœnas quæ in iure eligentibus indignos decernuntur; quia pœnæ pertinent ad forum externum: ita Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disp.* 16. *num.* 6. Fagundez *in decalogo Ecclesiæ prac.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 7.

15 In vers. *multa*, & ibi: *Et humilis deuotio confitentis qui spontè, ac deuotè suum maluit reatum confiteri, quam læsa conscientia thronum ascendere pastoralem.* Ex his verbis poteris adiungere quæstionem, de qua Sanctius ex textu hic *lib.* 3. *de matrim. disp.* 14. dum disputat, An quis interrogatus, teneatur prodere suum reatum. Bene etiam disputauit videndus Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 1. de quo latissimè dixi *sub c.* 1. & 2. *de confessis*, vbi leges.

Ex glossa hic verb. *susceptionem*, resoluit Barbo- 16
sa *n. fin* quæstionem, de qua eadem glossa hic nihil resoluit, etiam si arguat pro vtraque parte. Et est illa vtrum quando electus fuit per Summum Pontificem depositus, si postea electores idem alium eligant, & contingat, vt Papa restituat primum, an iste sit præferendus † vel secundo electus; 17
& cum multis vt respondeat distinguit: nam si Papa in restitutione decreti irritantis clausulam adiecerit, nempe. *Quidquid in contrarium factum fuerit*, &c. tunc restitutum recuperare Prælaturam ait, non obstante alia electione interim facta, quæ ob decretum, nulla redditur. Et pro maxima extensione huius dicti adiunges plura, quæ latè scripsi sub *cap. cum te* 23. *de sent. & re iudic.* vbi quæ recuperet à Principe restitutus. † Quod si clausula decreti 18
minimè sit adiecta, tunc si electio per Canonicos facta, Papæ restitutionem præcessit, hæc erit valida, secus si Papa prius restituisset.

Vnde pro extensione adiunges quæstionem, 19
quam posui supra *in cap.* 19. *praced.* an scilicet prima electio per secundam inualidetur. Et aduertes me explicasse textum hunc infra *in c.*4. *de iudicijs quæst.* 17. *num.* 3. & verus intellectus colligitur ex verbis hic &c.

QVÆSTIO I.

An infans ex genere Mahometano baptizatus, & postea Religionem ingressus, possit sine vlla dispensatione eligi vt Prælatus?

SVMMARIVM.

1 *Infans ex genere Mahometano baptizatus, postea ingressus Religionem, potest ad Prælaturas assumi in Religione.*
2 *Bulla Pauli IV, expenditur.*
3 *Religiones, quæ communicant in priuilegiis; non ideò in pœnis,*

SVppositis ad hanc quæstionem quæ dixi suprà 1
in cap. eam te de rescript. & quæ dixi *in cap. cum d putari* 16. *q.*4. 5. 6. 7 & 8. vbi an Religionis ingressus auferat insolubilitatem ad Prælaturas; breuiter nunc ad difficultatē, dico quòd licèt Neophitus de iure cōmuni non possit eligi in Prælaturā, *cap. quoniam multa, cap. si Neophitus dist.* 48. vt obseruant Castellinus *de elect. cap.* 11. *num.* 34. Azor. *tom.* 2. *institut. moral. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 34. Auila *de cons. p.* 7. *disp.* 4. *n.* 34. & sic videatur ex Bulla Pauli IV. prohibentis, vt descendentes ab Infidelibus, possint in ordine Minorum ad Prælaturas assumi; & sic gratianus *in princip. dist.* 48. ideo ait Canones excludere à Prælaturis Neophitos; quia tanquam inexperti non poterant obseruare ea quæ ratione personarum, locorum, & temporū, sunt à Prælatis obseruanda. Tamen quia ille qui ab infantia baptismū suscepit, non dicitur Neophitus, sicut nec ille, qui ab hinc decem annis, Baptismi Sacramento insignitus est, euenit vt tales non excludantur à sacris ordinibus, nec à Dignitatibus Ecclesiasticis: ita docent Ioannes Præpositus *in* 3. *p. D. Thomæ q.* 5. *de irregularit. dub.* 5.

dub.5. n.122. Salzedus *in praxi c.22.n.11.* Campa-
nil. *in diuers. iuris Canon. Rub.11.c.6.n.7.* Peirinus
de priuileg. regul. tom.2.q.2.c.5.§.6.n.8. Tamburi-
nus *de iure Abbat. tom.4. disp.5. q.21. n. 66.* cum
aliis Diana *part.4. tract. 2. res. 50. & p.6. tract.7.*
2 *res.1.* † Vbi respondeo cum multis triplici modo
ad Bullam Pauli IV. dicit eam in desuetudinem
abiisse, sublatamquè fuisse per alias Pij V. anni
1575. qua concessum fuit Patribus Minoribus, vt
possint recipere in Religionem filios Infidelium,
& ad Prælaturas admittere; idemquè concessum
3 per aliam Gregorij XIII. † Et esto quod illa
sublata non esset per istas, tamen eius pœnam,
non extendi ad alias Religiones; quia, vt rectè ait
Laurentius Portel. *de regularib. verb. Communi-
catic. n. 20.* Religiosi communicantes, in priuile-
giis, non proinde communicant in pœnis, & pu-
nitionibus alterius ordinis; cum ergo inconuenien-
tia primæ opinionis cessent in Baptizatis ab infan-
tia, vel ante decem annos, sequitur vt possint præ-
dicti absque vlla dispensatione ad prælaturas ad-
mitti de iure communi, nisi specialiter fuerit pro-
hibitum: Videbis Sanchez *in summa tom.1. lib.2.
c.27. n.3.* Rodriguez *in quæst. regular. tom.1.q.55.
art.17.* Miranda *in manuali Prælator. tom.2. q.46.
art.6.* Tamburin. *de iure Abbat. tom.2. disp.17.q.6.*
Lezana *in summa quæst. regular. tom.3. cap.1 n.51.*
Villalobos *in summa tom. 1. tract. 21. diff. 16.
num. 3.*

Ad Text. in cap. Cum inter XXI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio nulla extraiudicialis suspendit exe-
cutionem.*
2 *Electio facta de extraneo habili à toto Collegio
valet, vel à maiore parte.*
3 *Eligendus erat olim de gremio vnus ad Eccle-
siam, si reperiretur.*
4 *Morbo epileptico, seu caduco laborans, eligi
non potest, nec ordines assumere,* & n.5.
6 *Dæmoniaci, id est à Dæmone obsessi, nequeunt
ordinari.*
7 *Furor per annum censetur durare, si constet fu-
riosum antea fuisse agitatum furore.*
8 *Sanitas mentis naturaliter, & de iure præsumi-
tur, etiam in sene.*
9 *Sanitas mentis probatur per communem reputa-
tionem, & prudens dispositione.*

1 SAtis Barbosa exornat litteram huius textus,
quare quia ipse *n.3. in versic. non obstante ap-
pellatione obiecta,* notet quod nulla appellatio ex-
traiudicialis suspendit executionem, aut causet at-
tentata; ideo adiunges plura, quæ extensiuè dixi
de attentatis *in cap. bonæ 51. de appellat.* applicabis
dicta supra *in c.16. n.1.* & *in c. 19. n.1.* & *ibi di-
ctum q.1.*
2 Et *in vers.* ibi *discretioni n.2.* & in glossa *aliam,
n.6.* aduertit Barbosa quod electio facta de extra-
neo habili à toto Collegio, vel à maiore ipsius
parte valet; & licèt aptius sit, & honestius vt fiat
electio de illo, qui est ex proprio Collegio, & Ec-
clesia: tamen electionem de extraneo habili fa-
ctam, validam esse, multis probat, quare applica-
bis quæ noto abundè infra *in cap. ad decorem.5. de
institutionib.* & quæ dixi supra *in cap. licet 6. hoc tit.*
vbi quod electio Pontificis, debet esse de Collegio.
† His adiunges quæ scribit cum multis Barbosa *de 3
Iure Ecclesiast. p.2.c.19.* quatenus *n.132.* dicit, quod
olim erat eligendus ad Ecclesiam vnus de gremio,
si in eo reperiretur idoneus, & valere electionem,
si aliunde alius assumeretur: aliquid dico infra *sub
cap. sequenti,* & applicabis quod dixi supra *in Ru-
brica q.4. num.41. de Abbatissa eligenda de gremio.*
Et in terminis probant etiam Doctores per glossam
hic, verbo *aliam,* & *in cap. cum dilectus hoc tit.*
Selua, Franc. Marcus *decis.1368. part.1.* Nauarrus
cons.6. n.1. hoc tit. in nouis, Sahaguri *in cap. eam
te n.30. de rescriptis.* Zerola *in praxi Episc. part.1.
verb. Beneficia, §.8.* Selua *de beneficiis part. 3.
q.23. n.2.*
Et in verbis ibi: *Morbo epileptico laborare,* & 4
ibi: *dummodo à morbo sit immunis obiecto,* & in
glossa ibi *epileptico,* ponit hic Barbosa *n.4. 6. & 7.*
quod morbo epileptico, seu caduco laborans, est
inhabilis ad beneficia. Et hac occasione adiunges
quæ Doctores dicunt *sub tit.* infra *de Clericis ægro-
tantibus,* & applicabis quæ etiam adducunt *ad tit.
de coniugio leprosorum.* † Nec posse ordines assu- 5
mere, nec in assumptis ministrare morbo epilepti-
co, seu comitiali correptum, cum multis probat
ipse Barbosa *dicto n.7.* Quare applicabis quæ noto
infra *sub tit. de corpore vitiatis ordinandis, vel non,*
& quæ dixi *in Rubrica* supra *hoc tit. q.1. n.41.
& 42.*
Et in glossa *epileptico,* verb. *Dæmoniacis,* & in 6
glossa *recusatus,* vers. *quia non constabat,* aduertit
Barbosa *n. 8.* Dæmoniacos, id est obsessos à Dæ-
monibus, nùm possint possint ordinari.† Et passio- 7
nes animi vehementes durare præsumi; & sic furo-
rem durare tempore anni, si constet furiosum
fuisse antea furore agitatum, quamvis habeat luci-
da interualla, † cum etiam è contra dicat *n.10. in* 8
fin. vt mentis sanitas, naturaliter, & de iure præsu-
matur, & asserenti contrarium incumbat onus pro-
bandi; & quod illa præsumatur etiam in sene, † & 9
quod probetur per communem reputationem, &
ex frequentia Sacramentorum, Ecclesiarum, ac
Missæ deuotione; item & quod arguat mentis sa-
nitatem prudens dispositio. Ideò pro exornatione
primi dicti de Dæmoniacis, applicabis quæ Docto-
res tractant *in tit. de frigidis, & maleficiatis.* & *in
tit. de sortilegiis,* & infra *de corpore vitiatis.* Et pro
exornatione secundi applicabis quæ dico latè *in c.
penult. & fin. de præsumpt.*

Ad Text. in cap. Dudum XXII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta à maiori, & saniori parte Capitu-
li, semper præualet, etiam si electus sit ex
aliena Ecclesia.*
2 *Eligentes naturaliter suæ obligationi satisfaciunt
eligendo cum qui maioribus iuuatur me-
ritis.*

3 *Suffragia maioris partis iuuant, si nullam patiantur exceptionem.*

4 *Maior pars in electionibus, qualiter attendatur.*

1 ABundè textus huius litteram exornat Barbosa hic; & quia agi possunt generalia, quæ ad bonam electionem requiruntur, tam ex parte electorum, quàm eligentium, & ipsiusmet electionis; ideò pro ampliori enodatione adiungere poteris plura dicta supra *in Rubrica*, & in iam exornatis capitibus. Etenim Barbosa *de iure Eccles.* cum multis probat *num.* 133. quod electio facta à maiori, & saniori parte Collegij, semper præualet, siue electus sit ex propria Ecclesia, siue ex aliena, vt supra *cap.* 21. *num.* 2. *&* 3. pluribus probat Rendina *in promptuario receptarum sentent tom.*1,
2 *tit.* 36. *num.*2. † & *num.* 137. quod eligentes, non aliter suæ obligationi satisfaciunt, quam si eligant illum, qui maioribus iuuatur meritis: qua occasione applicabis, quæ supra notaui *sub cap.* 7. & *in Rubr. q.* 4. *& fin.* vbi de eligendo digniori, & habiliori ad Prælaturas; etiam Regulares ad beneficia Ecclesiastica, & ad Magistratus; & officia secularia, & in terminis probat textus *in cap. si forte* 63. *d. st. & auth. de Monachis* §. *fin. collat.* 1. optimè Trident. *sess.* 24. *de reform. c.*1. & hoc quidquid contrarium teneant glossa verb. *qui præstantur in cap. licet* 8. *q.*1. glossa penultima *in cap. penult. de officio Custodis.* glossa verb. *magis in cap. constitutis de appellat.* nec implicat textus *in cap. cum nobis hoc tit.* vers. *illius*; quia ex eo tantum conuincitur, vt facta electio de digno, prætermisso digniori, valida sit, cùm alias omnis electio, vel præsentatio calumniæ pateretur, & damnaretur occasio infinitis litibus, si electiones eo prætextu reuocari permitterentur; si quidem nec tolerabile sit, nec conueniat Reipublicæ: sic omnes ex D. Thoma 1. 2. *q.*63. *art.* 1. *ad* 3. Gutierrez *canonic. lib.*2. *cap.* 11. *num.* 12. vbi *num.* 18. dicit quod si aliud fieret, omnes fere Prælati essent in statu damnationis, prouidentes Dignis beneficia simplicia, prætermissis dignioribus, Nicolaus Garcia *de benef. p.* 7. *cap.* 16. *num.* 17. cum multis Barbosa *dict. cap.* 19. cum aliis *num.* 138. contra Vasquez *in opusculo moral. tract. de benefic. num.* 78. dicentes quod Trid. vbi supra *cap.* 18. solum intelligatur de electione ad Episcopatus, & beneficia curata, quæ, per concursum prouidentur † & *num.*222. ait quod
3 electio à maiori votorum, seu suffragiorum numero facta, valida reputetur; dummodo ipsa vota sint legitima, nec vllam patiantur exceptionem.

Et *num.* 223. ait quod maior pars in electionibus
4 non attenditur comparatione minoris, & respectu numeri, sed respectu, & in ordine ad totum Capitulum. Et applicabis quæ dixi supra ad textum *in cap. bona* 3. *de postulatione Prælat.* Balboa *in cap.* 1. *de causa possess. & propriet. num.* 85. *&* 89. expendit textum nostrum *in versic. cum autem*; quatenus ex eo Doctores disputant, an contra indefensum procedi possit; de qua quæstione latissimè ipse Balboa *ibi à num.*59. & Ego ibi, & *sub cap.*1. *de Iudiciis*, item quæ dico *in cap. publicato* 58. vbi qualiter explicetur maior numerus.

Ad Text. in cap. Bonæ memoriæ XXIII. hoc tit.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Eligendi potestas, qua in aliquibus ex eligentibus, admittitur per delictum deuoluitur ad non delinquentes.*

2 *Amentes perpetuò, non habent vocem in electione.*

3 *Electio facta cum interuentione vnius excommunicati, non valet.*

4 *Electio facta per comminationes, & impressiones, est ipso iure nulla, sicut per metum cadentem in virum constantem, & qualis illa dicatur,* n.5.&6.

7 *Defensio in notoriis non competit.*

8 *Index præsumitur bene sententiam tulisse, etiamsi sit homo nequam, & improbus.*

9 *Negantis factum per rerum naturam, nulla est directa probatio.*

10 *Testes singulares non probant, nec coniunguntur ad probationem faciendam.*

11 *Nuncio asserenti, num credatur? remissiuè.*

12 *Electio Papæ, ad quos pertineat? remissiuè.*

BArbosa abundè etiam exornat litteram huius 1
textus, cuius dictis nonnulla adiicio, quæ facient materiam amplam. Colligit ergo *num.* 1. *&* 2. ex littera quod si aliqui eligere debentes ob delictum commissum potestate eligendi, priuati fuerint, illa potestas ad alios, qui non deliquerunt deuoluitur: sic post ordinarios Antonius Raguc *de voto Canonicor. in Capitulo, quæsito* 30. *n.*13. 14. *&* 15. vbi intelligentiam præstat Rendina *in promptuario receptarum sententiarum to.*1,
*tit.*36. *n.*33. † Ex quo dicto applicabis quæ tradit 2
Barbosa *de iure Ecclesiast. part.*1. *cap.* 19. *à n.*55, vbi quod amentes perpetuò, non habent vocem in electione, glossa *in cap. cum inter supra verb, discretionem*, & *in cap. cum ex eo*, Iulius Lauor.
*tit.*4. *c.*15. *num.*32. † Et *à num.* 57. vbi quod ele- 3
ctio facta cum interuentu vnius excommunicati, non valet, nisi excommunicatus sit per violentiam; vbi *à num.*58. tradit de electionibus factis à suspensis, interdictis, seu irregularibus. Videbis notata infra *in c.* 39. & dicta supra *in Rubrica sub quæst.*1.

Et in *vers. deinde inquireres num.* 2. notat Bar- 4
bosa quod electio facta per comminationes, & impressiones, est ipso iure nulla. Quare applicabis quæ notaui supra *in cap.*14. vbi de libertate, quæ requiritur ad electionem, & illa, quæ latè dixi *in cap.* 15. *de iureiurando*, vbi plura de his, quæ per metum fiunt valeant, vel non. Et Barbosa hic *num.* 11. in glossa *metuebant*, dicit celebratam per timoris metum, non valere; vbi quod timor inferendæ violentiæ, licet illata non sit, vitiat electionem; sed Sigismundus à Bononia *de electione dubio* 54. & Lauorius *tom.* 4. *variar. lucubr. c.*21.
*ex n.*4. † dicunt quod vt motus sit sufficiens ad 5
redden

Digitized by Google

reddendam electionem nullam, debet esse metus cadens in constantem virum, qui vt talis sit, tria requiri dicunt, primum vt malum, quod timetur
8 sit graue arbitrio Iudicis, & quod fortis, & intrepidus non timet quæ non oportet, vel vbi & quando non oportet. Secundum vt probabiliter pertimescatur, inspectâ qualitate incutientis, & patientis metum. Tertium vt timens non possit facilè occurrere malis, quæ timentur; qui etiam addunt; & cum eis, & aliis Barbosa hic *dict. num. 11. in fin.* ad incurrendum iustum metum, non requiri necessariò, vt mala prædicta timeâtur in persona propria, sed satis esse, vt timeâtur in persona consanguineorum; & arctissimo vinculo necessitudinis coniunctorum; & sic Nauarr. *cons. 5. hoc titulo num. 2.* Ludouicus Miranda *in manuali Prælator. tom. 2. quæst. 23. art. 1.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de relig. sub dict. quæst. 1. de obedientia cap. 31. §. 8.* Castellin. *de elect. cap. 4. num. 56.* Tamburinus *de Iure Abbat. disput. 5. quæst. 22. num. 7. & 8.* docent electionem celebratam per metum, impedientem omnino libertatem eligendi, ipso iure nullam esse.

6 Et in vers. *quia frustra legis auxilium innocat, qui committit in legem* plures adducti à Barbosa hic exornant axioma hoc, de quo ipse *axiom. 136. num. 14.* quia leges nihil frustra faciunt. Iason *in l. ait prætor num. 1. ff. de iureiur.* Cæsar Argelus *de contradictore legitimo quæst. 2. num. 200. & quæst. 13. num. 48. & quæst. 18. n. 8.* Armendar. *in proœm. addit. ad leg. Nauar. num. 50.* Marilian. *decis. 47. num. 5.* *Turam. de legib. p. 2. cap. 21. à num. 19.* Giurba *ad consuetud. Messa. capit. 2. gloss. 1. num. 8. & c. 3. gloss 2 num. 17.*

7 Et ibi: *Excessus notorius examinatione non indiget*; ob idque notat Barbosa hic *num. 5.* quòd in notoriis, quando constat absenti, nullam competere defensionem, non requiritur citatio, sic multis comprobans. Ideo adiunges plura, quæ noto, *de notorio in cap. vestra de cohabitatione Clericor.* & *in cap. euidentia de accusat.* item de casibus, in quibus citatio non requiritur; inter quos de notorio dixi *sub c. 1. de causa possess. & propriet.* ad quod applicabis quæ de denegata appellatione in pluribus casibus dixi *in c. 11. de appell.*

8 Ibi, *& pro his, quæ à Iudice sunt facta præsumitur*, dicit Barbosa, vt pro Iudice semper iura præsumant, etiam si à sententia sit appellatum; quia præsumitur iudicamm; prout de iure applicabis notata infra *in cap in præsentia 6. de renunciatione*, & quæ dixi *in cap. sicut nobis 16. de sententia, & re iudicata*, etiam si iudex sit homo nequam, & improbus, Mascard. *de probationibus, conclus. 486. num. 8.* Barbosa *ibi num. 4.* vbi *num. 5.* dicit, vt pro iustitia sententiæ præsumatur, si ab ea non sit appellatum.

9 Et ibi, *quia negantis factum per rerum naturam, nulla est directa probatio*; etsi Barbosa hic hoc dictum multis Doctoribus comprobet, tamen qualiter procedat, dixi Ego latissimè *in cap. quoniam contra falsam, & in cap. sequenti de probat.* vbi intelligentur plura, quæ notat Barbosa cum glossa hic *à n. 13.*

10 Ibi, *essent in suo testimonio singulares*, notat Barbosa hic *num. 9.* quod testes singulares non probant, nec ad probationem faciendam coniunguntur. Tamen quia latissimè dixi de testibus singularibus, *in cap. tam litteris 33. de testibus*; ideo ad ibi dicta recurres.

11 Ibi, *sicut nuncio*. An nuncio credatur, dixi latè *in cap. post cessionem 7. de probationibus*, ad quæstionem, an credatur nuncio dicenti aliquem citasse, *in c. 1. de causa possess. & propriet.*

Et sub dicta glossa *metuebant*, in vers. *Etsi ele-* 12
ctio Papæ in vrbe Romana fieri non potest, quærit Barbosa cum Dionysio Paulo, ad quos pertineat Papæ electio, si sede vacante Apostolica, omnes Cardinales essent mortui; & licèt respondeat; tamen, de hoc puncto, & aliis iam Ego dixi supra *sub cap. 6. hoc titulo*, & remissiuè dixi plura *sub Rubrica nostri tituli.*

QVÆSTIO I.

An electio debeat esse libera à metu. Et an sustineatur consuetudo, vt fiat ex certo genere personarum, vel ex vno de duobus nominatis?

AD primam quæstionis partem respondebis ex dictis hic *à n. 4.* item ex dictis supra *in cap. cum terra 14. n. 8.* vbi etiam respondetur ad secundam quæstionis partem, &c.

Ad Text. in cap. Querelam XXIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Assignantur quæstiones pro intellectu huius textus.*

2 *Pensionarius potest agere remedio spolij, aduersus negantem soluere interdicto possessorio, & vnde vi contra negantem soluere pensionem, quæ soluebatur suo prædecessori*, numero 3.

3 *Bonorum possessio Prælati continuatur in Ecclesia.*

4 *Pensionario datur actio contra Successorem in beneficio pro terminis decursis & non solutis in vota, si diligentiæ præcesserint.*

5 *Successor tenetur ad solutionem pensionis pro terminis decursis, tempore alterius Episcopi facta diligentia contra hæredes prædecessoris.* n. 6.

7 *Eligendi, conferendi, & præsentandi actus ad eum pertinet, qui est in quasi possessione, etiam per vnicum actum cum quinque requisitis.* n. 8. & 9.

10 *Testes exceptione maiores qui dicantur? remissiuè.*

11 *Interdictum recuperandi contra illum, qui de nouo soluere recusat, pro recuperandis annuis, præstationibus, vel pensionibus merè personalibus.*

12 *Iudex, qui iudicauit in prima instantia, dicitur suspensus in secunda, nec potest esse aduocatus in secunda, vel è contra*, numero 13.

13 *Præscriptio iuris Patronatus, an sit Laicis concessa?*

14 *Vassallorum Dominis, an competant remedia possessoria?*

15 *Cumulatio actioaum, nimi liceat remissinè.*
17 *Promisus, & præsentatus à possessore, præfertur præsentato à proprietario; quia semper in beneficialibus attenditur vltimus status, &* sub n.19.
18 *Interdictum* vnde vi, *an competat pro quasi possessione annuæ præstationis,*
19 *Alternatiua vt intret, vel non, ex quasi possessione attenditur,*

1 DE intellectu huius textus videbis quæ dixi *in cap.3.de causa possess.& prop.q.1.num.22.* &
in cap. 4. de restitutione spoliatoram, q.4. a.3. & *in*
c.7. de præscript.q.3.n.15.& *in c.17. eodem quæst.2.*
num.25.

2 Plura inquam mouet resoluens Barbosa, quorum aliqua per extensum alibi tractaui. Igitur in
vers. *petens pensionem* &c. *sibi restitui de nouo sabtractam.* Per hæc verba notat ipse quod pensionarius potest agere remedio spolij pro pensione sibi
3 subtracta † & quòd potest agere aduersus negantem soluere interdicto possessorio, Menochius
remedio 1. recuper.num. 82. & à num. 87. & remedio 15. num. 200. Aymon. *cons. 11. num. 6. &*
7. Afflictis *decis. 395. à num. 3.* Bernard. Græuæ
in pract. Camera imperialis lib. 2. conclus. 75.
Osascus *decis. 99. num. 10.* Azor. *institut. moral.*
p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 2. & alij. Et interdicto *vnde vi* contra negantem soluere pensionem, quæ
soluebatur suo prædecessori: nam possessio bonorum Prælati continuatur in Ecclesia, Valascus de
iure emphyteutico *q. 32. num. 24.* Gigas *de pensionibus, q 47. num. 10.* Mascardus *de probat.conclus.*
1323.num.19. Menochius *dict. rem 1. de recuper.*
num.87.& 160. Zeuallos *in pract. q.456.* Felician.
4 *de censibus lib.3.cap.1.à num.8.* † Et an detur actio
pensionario contra successorem in beneficio pro
terminis decursis,& non solutis in vita prædecessoris; etsi Rota nunquam voluerit admittere actionem olim;postea verò eam concessisse probat Barbosa si diligentiæ præcesserint contra successorem
eundem; adeo vt pensionario nulla possit notari
negligentia. Hæc, & alia notant Barbosa, Seraphinus *decis.1351.num.1* Gregor.*decis.507 num.2.*
Nicolaus Garcia *de benef.p.1.c.5.num.199.* Stephanus Gratianus *discept. forens. c.94.n.59.* Marescot.
5 *variar.lib.1.c.*18. & alij. † Vnde ipsa Rota *in vna*
Canariens.pension.15.Ianuary,& 17.Nouemb.1597.
coram Gyptio, censuit quod successor tenetur ad
solutionem pensionis pro terminis decursis tempore alterius Episcopi, facta diligentia contra hæredes prædecessoris, & eadem Rota *in Toletana pensionis 13. Iany* 1603. coram D. Penia clarius censuit sufficere diligentias contra prædecessores, vel
6 eius hæredes,& bona. † Pro quorum complemento
resolues iuxta quæ dixi *sub cap.quia v.11. de Iudicijs à q.13.16.&* 20.item & quæ adduxi latè *de interdictis recuperandæ,* & vnde vi *in c.3. & 4.* & *in*
cap.olim.12. & alibi *sub titulo de restit.spoliat.* Aliqua curiosa adduxi in quadam allegatione pro D.
Ioseph. de Espinar, & Mendiola, comparantes in
causa contra D. Ludouicum Gallo, Domino de
Fuente Pelayo anno 1655.*sub art.4.*

7 In vers. *in quasi possessione præsentandi Clericum existebat*; cum ergo Barbosa bic *num.7.*notat quòd
actus eligendi,conferendi, vel præsentandi ad eum
pertineat, qui est in quasi possessione eorú actuum;
ideò applicabis plura, quæ scripsi *sub cap.cum Ecclesia Sutrina 3. de causa possess. & propriet.* plenè
Nicolaus Garcia *de benefic. p.5. c.5. à n.1.*Cauedus
*de Patronatu Regiæ corona c.8.*Gonzalez *in regul.8.*
Cancellariæ glossa 4. §.2. Dueñas *regul. 282.* Selua
de beneficiis p.2. q.7.

Item in versic. *per multa tempora persoluta*: Oc- 8
casione huius vers. agit longè Barbosa *hic* de quæstione, an quasi possessio incorporalium, veluti
iuris, eligendi, præsentandi, vel conferendi, acquiratur per vnicum actum, vel sit necessaria
actuum multiplicatio, & *num.10.* contra plures resoluit vnicum sufficere. Et ob id Caputaquen. *in*
*decisione 337.p.2.*Puteus *decisione 192.lib.1.*Achiles
de Grass. *decisione 5. de iure patron.* Rota *diuers.*
decisione 17.part.2. Triuis *decisione 54. part. 2.* dixerunt vt quasi possessio in iuribus incorporalibus
ex vnico dumtaxat actu acquiratur. Et respondet
ad textum *in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina, &*
cap. cum olim 7. de causa possess. & propriet. l.1. §.
hoc interdicto ff. de itinere, actuquè priuato, c.1.
§. si verò Vassallus in vsibus feud. de quibus longè
disputaui *sub dicto cap.cum Ecclesia Sutrina*, vbi
perleges. † Et idem Barbosa hic *à num. 4.* ponit 9
verum ex vnico actu acquiri,dum concurrant quinque requisita, nempè quod electio sit confirmata,
& effectum sortita, quod vsus, quo acquiritur
quasi possessio exerceatur iure proprio, seu suo; &
quod sit cum scientia eorum, quibus præiudicatur,
& sit cum bona fide vtentis; & quod actus talis,
vel tales, ex quo aut ex quibus prætenditur quasi
possessio, sint clari, & certi; non verò turbidi,
dubij, & obscuri. Et septem requisita posuit latissimè Calderin. *in cons.12. de iure patronatus,*
Cassadorus *in decis.7. de causa possess. & propriet.*
& inter illa, vt principalius ponitur scientia, quæ
requiritur illorum, quibus præiudicatur; Riccius
cum multis aliis *collect.1454.* vbi quod ex turbidis,
& obscuris collationibus, non acquiritur quasi possessio, sicut non est locus manutentioni, quando
non est clara, sed intricata, turbida, & offuscata,
vt fuit dictum *in vna Cæsar. August. fructanm 23.*
Ianuary 1597.coram Pamphilo,Verallus *decis.200.*
*p.2.*Rota *in vna Taruisina Plebis 3. Iunij* 1587.coram Bubalo,

Ibi *testes omni exceptione maiores*: qui isti sint, 10
videbis infra *in cap. licet ex quadam*, & *in cap.*
testimonium, & in pluribus Capitulis, vbi per
extensum scripsi infrà *de testibus.*

Ibi *in eundem statum percipiendi*: hic *num. 21.* 11
Barbosa dicit, quod pro recuperandis annuis præstationibus, vel pensionibus merè personalibus,
conceditur creditori interdictum possessorium recuperandæ contra illum, qui de nouo soluere recusat. Ad hoc dictum applicabis nonnullas quæstiones, quas infra addo, & quæ de annuis præstationibus, dixi *sub c.4.de restit. spol.q.4.* & adiunges
quæ tractat Gomez. latè *in l.45. Tauri n. 172. ex*
vers. fin. hic.

In glossa *commissi*; ex hac glossa notat Barbosa, 12
quod Iudex, qui iudicauit in prima instantia, dicitur suspensus in causa appellationis; sed de hoc
dixi latè *sub cap.4. de foro competenti, à quæst.32.*
cum aliis. Et qui in prima instantia fuit iudex
non possit esse Aduocatus in secunda, siue è
contra, de quo *in dicto cap. 4. à dicta quæstione 32.*

Occasione huius textus adiunges pro eius com- 13
plemento quæstiones sequentes, an Laicis sit concessa præscriptio iuris Patronatus Ecclesiastici, tractat Faquin. *lib.8. controuers. cap. 24.* de quo dixi
latè *sub cap. 7. de præscript.* & ibi Barbosa *à numero 33.*

Dominis

14 Dominis vasallorum, an competant remedia possessoria pro impositionibus percipiendis, per hunc textum Zeuallos *in practicis q.885.* sed de hac dixi infra latè *sub titulo de præscriptionibus*, & alibi.

15 Hic *in vers.* verbo *petens*, occasione huius textus tractat Balboa *in cap. de libells oblat. à n 93.* de quæstione illa, an sit licitum plures actiones cumulare: tamen de cumulatione actionum, & actorum dixi *sub cap. 15. de iudiciis à quæst. 13.* vbi latissimè.

16 An ex cursu temporis, præsumatur titulus, vel solemnitas, ex hoc textu tractat Florez de Mena *lib. 3. variar. quæst. 23.* & *lib. 1. q. 2.* vbi videbis ad illam quæstionem, nempe, an census redimibilis, aut perpetuus præsumatur; eo quòd quis soluerit redditus per decennium. Et an hoc sufficiat ad obtinendum in possessione, & proprietate; sed applicabis quæ dixi *sub tit. de præscript.* diuersis in partibus illius tituli.

17 Prouisus, & præsentatus à possessore, præfertur præsentato à proprietario longè agens, resoluit videndus Garcia *de benefic.* per textum nostrum *p. 5. cap. 5. per totum*: vbi quid de præsentato à sequestro ibi *cap. 6.* de qua aliquid notaui *in dict. cap. 15. de iudiciis q. fin* Et sic Rota *in decis. 14. de iure Patron. in antiquis, & in nouis decis. 7.* Thomas, Treuisanus *decis. 167. p. 2. diuers. Rota* dicunt quod ad effectum præsentandi Patronus putatiuus, & ille qui est in quasi possessione præsentandi præfertur vero Patrono. Et confirmatur ex eo quia semper in beneficialibus attenditur vltimus electus, & vltima, & immediata quasi possessio, vt fuit dictum *in vna Pamphilon. decimar. 1. Aprilis* 1591. coram Comitolo, Cæsar de Grass. *decis. 4. de probat.* Puteus *decis. 7. lib. 3.* Aliqua dixi supra *sub hoc tit.* & quod Ego ex proposito *in cap. ex literis de iure patronat.*

18 Interdictum *vnde vi* an competat pro quasi possessione annuæ præstationis, latè tractat Gomez *in l. 45. Tauri n. 172. ex vers. fin. textus nostri.* Et ad textum hunc videbis Riccium *collect.* 1453. & 1454. qui constituendo regulam, quod quasi possessio in
19 omni re constituit statum,† addit quod alternatiua ad effectum, vt intret, vel non, attenditur quasi possessio Episcopi liberè, vel non liberè conferendi, vt tenuit Rota *in decis. 59. de rescriptis in antiquis, & in decis. 5. de probat. in antiquioribus*, tam *in decis. 3. in manu scriptis.* Et quod idem sit censendum in terminis indulti. Cardinalium, dixerunt Puteus *in decis. 206. lib. 1.* Mohedan. *decis. 9. de priuilegiis*, qui etiam addit quòd in iure conferendi similiter attenditur quis quasi possideat, non quis habuerit proprietatem: sic *in decis. 9. de rest. spoliat.* Treuisan. *decis. 64. p. 2.* qui dicit quòd ad effectum eligendi consideratur effectus eligendi, vt dixit etiam Rota *in hoc tit. decis. 6. in nouis.* Riccius *dicta collect.* 1453. ad textum nostrum, vbi dicta *à n. 16.* congerit etiam *dict. collect.* 1454. qui & alia cumulauit per textum, & eius materiam *in dict. cap. Ecclesia Sutrina de causa possession. & propriet.*

Ad Text. in cap. Vbintonien. XXV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electione quæ primo currit facienda priuatur scienter indignum eligens.*
2 *Suspensio à beneficio extenditur tantùm ad fructus beneficiorum, non ad facultatem ministrandi.*
3 *Suspensus Clericus debet tantum habere de fructibus sui beneficij, quod sufficiat pro alimentis, si non habet vnde.*
4 *Notatu digna ad textum.*

PRobat textus hic quod scienter eligentes indignum, sunt priuati electione, quæ primo 1
currit facienda. Sed de hoc iam dixi *sub cap. 6. hoc tit. §. Clerici* & applicabis notata supra *in cap. innotuit 20. hoc tit.* † Pro littera alia expendit Bar- 2
bosa hic *à num. 3.* vbi *num. 4. & 5.* sub glossa *admiserant*, notat quòd suspensio à beneficio extenditur tantum ad fructus beneficiorum, non ad facultatem ministrandi in spiritualibus, & temporalibus. † Item & quod Clericus suspensus, debet tantum habere de fructibus sui beneficij quod sufficiat sibi pro alimentis, quando non habet vnde sustentetur, multis probans. Verum, vt longè aduertas adiunges nonnulla, quæ adduxi *sub cap. pastoralis §. verum de appellat.* & ibi *q. 1.*

Ad textum videbis Riccium *collect.* 1029. & ap- 3
plicabis notata supra *in cap. 1.* & quæ noto *in cap. sequenti.* Et pro explicatione *§. nos igitur*, adiunges quod adduxi *sub cap. 3. de causa posses. & propriet. q. 4. n. 2. & 3.*

QVÆSTIO I.

An sicut eligendi facultas amittitur per electionem indigni, sic, & per præsentationem?

SVMMARIVM.

1 *Præsentans indignum, siue Clericus, siue laicus Patronus pro ea vice priuatur iure præsentandi.*

IN hac difficultate, suppositis quæ sub Rubrica 1
ibi *q. 2. & 4.* & *fin. de eligendo digniori*; item & *sub c. 6. cum suis §§.* Respondeo quòd in clerico Patrono sit expeditum, vt amittat Patronatum præsentando indignum, vt docent Guid. Papa *in decis.* 374. Caputaquen *in decis. 62. p. 2.* pro illa nempe vice, vt dixi supra *cap. 20.* & tenent in terminis Vesallus *in decis.* 191. Riccius ad textum nostrum *dicta collect.* 1029. vbi limitat in procuratore constituto ad præsentandum; quia si indignum præsentat non præiudicat Domino; ex eo quòd factum Procuratoris Domino non nocet, vt docent etiam Chacheran. *in decis. 9.* Franciscus Marcus *in decis.* 408. iuxta ea, quæ dixi de Procuratore *in cap. 9. de iudiciis q. 8. & 9. & alibi*, & in Patrono laico eandem

doctrinam admittunt, vt pro ea vice priuetur potestate præsentandi: idem Riccius, Crescent. *in decis. 11. de iure Patron.* Rota *in decis. 262. alias 5. de iure Patronat. in nouis.* Bellam. *in decis. 172. & 151.* Cassador *in decis. 29. de procurator.* quid si dubitetur ad quem deuoluatur, vel ad proximum superiorem, vel ad alium, commendat videndam Riccius supra, Rotam *diuers. p. 2. decis. 480.*

Ad Text. in cap. Per inquisitionem XXVI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Præmissum.*
2 *Testis qui propria confessione fatetur indignum elegisse scienter, ab officio suspenditur.*
3 *Tractatus ante electionem, num permittatur: remissiuè.*
4 *Electio quando simoniaca reputatur remissiuè.*
5 *Optare Episcopatus, quando liceat remissiuè.*

1 Littera huius textus determinatur ex notatis in textu præcedenti, quatenus agit de pœnis eligentium scienter indignum: Aliqua notat pro littera, & glossa Barbosa: videbis etiam dicta *in Rubrica sub q. 2. 4. & fin.* & supra *in cap. 6. & 20.* Et ego pro explicatione huius textus dixi *in cap. 2. de confessis q. 1. num. 10.* & *in cap. 1. de except. q. 3. sub num. 5.* Et occasione huius textus agit Balboa *in cap. 1. de except. à num. 92.* de quæstione an testes de crimine ad solam exceptionem propositi, sint pu-
2 niendi pœna ordinaria, † qui etiam intelligit textum nostrum *in cap. 2. de ordine cognit. num. 71.* vbi dicit ex hoc textu quod testis, qui propria confessione fatetur indignum elegisse scienter, ab officio suspenditur; quia crimen contingebat negocium principale. De qua materia dixi ibi *in dicto cap. 1. de exceptionibus.* Et quam pœnam incurrat confirmans electionem per negligentiam, vel scienter indigni, Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 19. num. 253.* de quo dixi latè *sub cap. 11. hoc tit.*

3 Occasione vers. ibi, *Ante suam electionem habuisse colloquium*, applicabis quæstionem bonam, de qua Diana *p. 2. tract. 16. miscel. 2. res. 37.* vbi an sint habendi tractatus ante electionem. Sed vt bene respondeas videbis quæ dixi supra *in Rubr. q. 6. vers. ad vltimam.*

4 Quando electio Simoniaca reputetur agit Barbosa *de iure Ecclesiast. dicto cap. 19. à num. 254.* aliqua notat idem hic *num. 2.* sed dico *sub tit. de simonia.*

5 Hic ex glossa dicta vers. *& desiderantibus, num. 5. & 6.* refert Barbosa quando liceat optare Episcopatus; quando verò non: & recurres ad illum in Pastorali *p. 1. tit. 2. glossa 1.* Item applicabis quæ Ego dixi *de optione in Canonicis*, & Præbendis supra *in cap. 8. de constitut. q. fin. in fine.*

Ad Text. in cap. Causam. XXVII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio respectu Regularium qualiter fiat?*

Svb textu hoc possunt tractari plura, quæ spectant ad electionem regiminis, & præpositurae inter Regulares; adiunges notata infra *in cap. officij, cap. cum Magistratum hoc tit.* & præter adducta per Barbosam hic adiunges plura, quæ ipse *tractat. de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 45.* vbi de Præpositis, & Ministris Religionis; qui etiam *cap. 19. n. 127.* dicit quod eligi non possunt, sed tantùm postulari, qui alteri Prælaturæ incompatibili est alligatus, & quæ debeant obseruari in electionibus Prælatorum Regularium videndus ibi *à num. 151.* de quo *in cap. quia propter hoc tit.* Et dixi alia supra *in Rubrica sub q. 4. & 5.* vbi de electione Abbatum, & Priorum, atque Abbatissarum, & Priorissarum. 1

Ad Text. in cap. Quod sicut XXVIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio quando reddatur nulla remissiuè, numero 2.*
3 *Locus determinatus, num sit de substantia electionis remissiuè.*

Plura, quæ congerit Barbosa hic pro exornatione huius Capituli, iam abundè notata manent sub Rubrica, & capitulis iactis. 1

Etenim præter notata ab eo adiunges quæ subsequuntur. Electio quando reddetur nulla, & electores priuentur potestate eligendi, tractat Iulius Lauorius per hunc textum *variar. lucubrat. tit. 4. c. 21.* de quo iam nonnulla dixi *sub Rubrica, & sub Rub.* to. Ad alias quæstiones ex textu nostro Couarru. *in regula peccatum p. 2. §. 3. à num. 8. & 9.* & Gratianus *regula 95.* quos applicabis pro enodatione huius textus: applica dicta infra *c. 29.* 2

An locus determinatus sit de substantia electionis, potest hic adiungi, de quo dico infra *in cap. congregate 53. in vers. fin.* aliqua supra *sub cap. 15.* vbi de loco determinato ad confirmationem. 3

Ad Text. in cap. Auditis. XXIX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

Expendi textum hunc *in cap. causam 9. de iudicijs q. 16. à num. 6.* quem satis exornat Barbosa *hic.* Et pro ampliori doctrina applicabis quæ notantur infra *sub tit. de his, quæ fiunt a maiori parte Capituli.* 1

Capituli. Aliqua iam dixi in aliis Capitulis: & adiunges quæ tractat Pichardus *in §. quis autem de bonor possess. à num.* 30. 37. 46. *&* 62. vbi

2 Et pro explanatione maioris numeri, qui desideratur in electionibus, & qualiter intelligatur, adiunges iura notata infra *in cap.* 55. *hoc tit.* & *in cap. publicato* 58. vbi expendi.

Ad Text. in cap. Causis XXX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Res integra quando dicatur, vel non, remissiuè.*

1 DEcisio huius textus satis, superquè exornabitur præterea, quæ notat hic Barbosa per notata infra *in cap. gratum*, & relatum *de officio de legati*, & ex his, quæ adduxi *sub cap. penult. de foro compet.* quando enim dicatur re integra; ita, vt Iurisdictio non dicatur radicata, seu res incæpta; quando verò non integra, aut cæpta, ibi dictum est latè. Et de compromissis, & compromissariis infra *in cap. cum dilectus* 32. *& in tit. de arbitris.*

Ad Text. in cap. Cum Ecclesia Vulterana XXXI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio Canonicorum de consuetudine potest pertinere ad Capitulum: vbi de Capitulo Zamorensi, & Vallisoletano* n. 2. *quid de iure* num. 3. *remissiuè* n. 4.

4 *Canonicatus Magistrales & Doctorales prouidentur in concursu, à Capitulo, & Episcopo.*

5 *Laicus ulùm possit præscribere ius Patronatus remissiuè.*

1 EXpendi textum hunc *in cap. 4. de restit. spoliator. q. 2. num.* 47. Hic enim Pontifex ait quod Canonicorum electio de consuetudine ad solum

2 Capitulum pertinere potest † Et sic video in Zamorensi Cathedrali, Canonicatus, Dignitates, ac cætera beneficia vacantia in quatuor mensibus qui alias sunt Episcopi in aliis Cathedralibus, à Decano, & Capitulo prouideri sine Episcopo, nescio an illis assistat aliquod priuilegium speciale. Et in Vallisoletana certo scio in dictis quatuor mensibus ordinariis Canonicatus, & integras rationes vacantes prouideri per Capitulum, & Decanum sine intermissione Episcopi iuxta morem illius Ecclesiæ circa personas eligendas, Dignitates inquam, & di-

3 midias rationes prouideri à solo Episcopo. † Iam hodie ad quos Canonicorum prouisio spectat, item Præbendarum, ac beneficiorum prouisio, & collatio, dicit ex multis hic Barbosa *à num.* 3. ex glossa *postulasti, vers. quia solus Episcopus debet dare præbendas*, & ibi: *patet quod de iure communi simul debent eligere* † sed vt plenius tractes applicabis congesta sub titulis *de præbend. & dignitatib.* item, & *de concessione Præbendæ*: vbi quod etiam hodie per Bullas Sixti V. & Leonis X. fit prouisio Canonicatuum Doctoralium, & Magistralium. Item ex Trid. Magistralis scripturæ, & Pœnitentiariæ fit, habito oppositorum concursu per Capitulum, & Episcopum: de quo dixi nonnulla supra *in Rubr. q. 7. sub vers. ad secundam*: vbi quòd iam inæqualitate vocantium eligit sors.

Per hunc textum secundùm Balboam *in cap. 7. de præscript. à num.* 40. poteris agere de sequenti quæst. *An possit laicus præscribere ius conferendi, seu præsentandi*, de qua *ibi* dixi aliqua, & latè *sub cap. cura, de iure Patronatus.* 5

Ad Text. in cap. cum Dilectus XXXII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Compromittentes tenentur recipere electum à compromissariis, si sit dignus, nisi appareat electus contra formam compromissi.*

2 *Procuratores quot, & qui eligendi sint ad eligendum loco absentium remissiuè.*

3 *Testes singulares non probant remissiuè.*

4 *Sententia in re beneficiali transit in rem indicatam: & quare, non sic, in matrimonio carnali, remissiuè.*

5 *Dispensare nemo potest ad susceptionem ordinum præter Papam in ætate de iure requisita.*

6 *Confirmatio electionis, est petenda à Metropolitano.*

7 *Episcopus dispensare nequit contra Concilium.*

8 *Sententia lata semel contra opponentem, nequit aliter opponere eundem defectum.*

9 *Pronunciandum ne sit super exceptione incidenti remissiuè.*

10 *Testes criminosi admittuntur, ne copia probationis pereat remissiuè.*

PRobat textus hic quod compromittentes tenentur recipere electum à compromissariis, si sit dignus, nisi contra formam compromissi appareat electus. 1

Hic præterea, quæ Barbosa congerit de compromittentibus, & compromissariis ad electionem adiunges ea, quæ ipse tractat *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 19. à num.* 101. *vsque ad n.* 112. vbi qualiter procuratores nominati à legitimis electoribus possint ferre suffragia. De compromissis, & eorum forma seruanda infra dico *sub Rubrica de arbitris.* 2

Ibi *in vers. singulares*, cum hic idem Barbosa *n. 7.* doceat testes singulares non probare; ideò adiunges quæ latè tractaui de singularitate testium, *in cap. tam litteris* 33. *de testibus.* Ad casum de concordantia testium per hunc textum Anton. Gomez. *lib. 3. variar. cap. 12. num. 10. versic. item adde, num.* 11. plures de hoc puncto adducit eius additionator. 3

Ibi *in rem transit. indicatam*, hic idem Barbosa *num.* 8. dicit, quod sententia in causa beneficiali transit in rem iudicatam: Balboa *in cap. later. 7. de* 4

re

Google

re iudic. à num.6.38.& 39. expendens hunc textum
præstat rationem; quare sententia in matrimonio
spirituali transeat in rem iudicatam, non sic in ma-
trimonio carnali; & ob id applicabis quæ latissimè
Ego dixi *in cap. cum consanguinei 11. illo tit.* leges
Couarruu.4.*p.2.cap*.8.§.12.*n*.14.

5 Cumque idem Barbosa ex glossa hic verb. *in ata-
te à n.*^.& ibi, verbo *crede*, dicat quod nemo po-
test ad susceptionem ordinum, aut eorum execu-
tionem dispensare præter Papam; ideò adiunges
ootata infra *sub titul. de atate, & qualit. ordi-
nand.*

6 Alia ootat ipse Barbosa *n.4.* vbi quod electionis
confirmatio est petenda à Metropolitano, vel alio
immediato, de quo dixi supra *sub cap 15. hoc tit.*
vbi egi latissimè de Episcopo, siue Prælato electo
7 confirmando, & à quo fiat confirmatio. † Et *n* 12.
quòd Episcopus non potest dispensare contra Con-
cilium: vnde applicabis nonnulla, quæ latè scripsi
8 *sub cap.4. de iudiciis in fine.* † Et hic in glossa *indi-
catum*, ibi, *praeiudicat omnibus, n.* 12. idem Bar-
bosa dicit, quod si semel lata fuit sententia contra
opponentem, non poterit alius eundem defectum
opponere; sic cum Tyraquell. *in tract. res inter alios
acta*, vers. *limita 26. pag.* 31. sed vt latè agas adiun-
ges quæ dixi *sub c.17. & cap. penult. de re iudicata*,
item aliqua supra *sub dicto c. 15. hoc tit.* vbi quòd
est admittendus opponens contra electionem, &
qualiter fiat diligentia.

9 Ad hunc textum applicabis quæ noto *in cap. 7.
de dolo, & contum. q.1.* vbi an sententia super be-
oeficio, transeat in rem iudicatam respectu supe-
rioris; quominus possit inquirere de iuribus partium:
Et quæ dicit Balboa *in c.1. de ordine cognit. à n.50.*
vbi an pronunciandum sit super incidenti: de quo
10 dixi ego ibi *q. 1. n. 3.* † Et ipse Barbosa adducens
textum hunc dicit *in cap.1. de except. à n.65.* quod
admittuntur testes criminosi, oe copia probationis
pereat: de qua materia dixi ego latissimè *sub cap.
testimonium 54. de testibus.*

Ad Text. in cap. Cum in Iure XXXIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligere, præsentare, siue instituere se nemo potest; bene tamen electioni de se factæ per tres ex septem votantibus poterit consentire: explica* vt num.5.& 6.

2 *Eligere ad Maioratum, num possit quis seipsum, aut filium suum.*

3 *Magistratus eligendi, debent esse Iuris periti.*

4 *Prælatus potest in tribus casibus consentire electioni de se facta.*

5 *Electa persona inter eligentes, non computatur, si fiat per scrutinium publicum; secus si per secretum, aut per viam simplicis compromissi.*

1 IN hoc textu[illegible]tatur quod etsi quis se ipsum
eligere, præsentare, aut instituere nequeat in
beneficio. Quia debet esse distinctio inter electo-
rem & electum. Tamen si à tribus ex septem ele-
ctus sit, poterit tali electioni consentire; huius enim
decisionis, & diuersitatis præstat rationem Barbosa,
& Doctores *in cap. fin. de instit. c. per nostras de iure
Patron.* & *in cap. Consuluit, eod.* Et præter adducta
à Barbosa addo pro ampliatione quæ noto in præ-
fatis Iuribus. † Et Molinam *de primogen lib.2.c.4. à* 2
num.58. vbi an ad Maioratum possit quis se ipsum,
aut filium eligere. Et ad textum nostrum Zenedo
collect. 99. † Ad prima verba textus nostri appli- 3
cabis quæstionem, de qua Mastrillus *de Magistra-
tib. lib.2.c.3.* nempe an Magistratus debeant esse iure
periti; quod tales debeant esse, rectè apprehendes
ex his, quæ supra scripsi *in Rubrica q.7.* latissimè
idem Mastrillus probat *à n.3.17. 18.21. & 22. ex l.
neminem l.1.§. iurisperitos cod. de aduoc. diuers. iu-
dic. l.2. cond. de postul. Prælater. lib.2. de legibus*; &
sic Alfonsus Rex Siciliæ in publicis comitiis sta-
tuit, vt ad Magistratus oullus idiota, & sine litteris
admitteretur, ibi *cap.412.* & omnes sic probant de
iure.

Electus in Prælatum potest in tribus casibus ele- 4
ctioni de se factæ consentire; veluti quando à su-
periore per obedientiam cogitur *cap. dilectissimi 8.
q.2. cap. nisi, de renunc.* Et quando conscientia ob
inopiam alterius stimulat, *cap. olim. cap. inscript. 8.
q.1.* Et quando per viam illicitam fugit, seu ab-
scondit se absque speciali Spiritus Sancti instinctu,
alias poterit si excusare, tradit videndus Barbosa
de iure Ecclesiastico p.1.c.19. n.245. vbi alia addit;
† Sed Pontifex *in cap. Cumana 50.* vbi Barbosa *n.2.* 5
videtur ootare quod persona electa, non potest
computari inter eligentes, nec illorum numerum
augere, quod intelligit si fiat per viam scrutinij;
non vero in illa, quæ fit per viam simplicis com-
promissi, vt hic, aut si fiat per scrutinium manife-
stum, secus si secretum sit, exornat ibi Barbosa alia
adducens cum multis.

Et pro materia applicabis quæ dico infra *in cap.* 6
*quia propter 42. quæst. 1. à num. 36. vers. notan-
dum.*

Ad Text. in cap. Venerabilem. XXIV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio Imperatorum ad quos spectet remissiuè.*

2 *Imperatores, & Reges quam fidelitatem Papæ præstent; & quomodo dicatur mundi Dominus Imperator remissiuè, & de eius Dignitate* num.3.

4 *Respublica triplici modo gubernatur: & de creatione Regum remissiuè.*

5 *Imperator quare sic dictus, remissiuè.*

6 *Cæsar quis sit? remissiuè.*

7 *Respublica gubernatio, qua ratione sit penès Regem remissiuè.*

8 *Venire nemo potest contra suum Iuramentum.*

9 *Iuramenti remittendi potestas, qualis sit in Principe, remissiuè. Et an leges ciuiles illum remittant*, n.10.

12 *Eligi nequit excommunicatus, & suspensus*, num.15.

13 *Absolutionem petens probat se esse excommunicatum.*

14 *Absolutum*

14 *Absolutum se dicens ab excommunicatione, num fateatur actoris intentionem remissiuè.*
16 *Papa ex duobus electis in Imperatorem, potest cui voluerit, si æquales sint meritis gratificare*, & n.18.
17 *Gratificare potest Iudex, data æquali opinione sententiarum*, n.18.

1 TExtum hunc expendi, *in cap.12.§.illi vero de*
iure iur.q.1.n.24. & *in cap.17. eodem tit. q.4.*
n.3. & *in c.6.de except.q.1.sub num.17.* & *q.4. n.5.*
Plura enim hic notat Barbosa *de imperatorum ele-*
ctione ad quos spectet. Sed vt multa conducibilia
adiunges, leges quæ ego latè scripsi *sub cap. nouit.*
de iudic. in p.2. vbi per quæstiones, nonnulla dixi
2 de Imperatorum, ac Regum potestate. † Et quam
fidelitatem Pontifici præstent: vbi quomodo Im-
perator dicatur mundi Dominus: de quo tractant
plures Docteres, quos refert Barbosa hic *n. 20.* ex
glossa *in Germanos: in vers. ipse enim est Princeps.*
de quo Couarruu. *in reg. peccatum 2.p. §.9. à n.5.*
3 latè, & *in practicis q.1.n.4.5.* & 8. † De Imperatore,
& eius Dignitate, & electione. Azorius *lib.8.tit.in-*
4 *stit.moral.cap.1.2.3.4.5.6.* & *7.* † De triplici modo,
quo Respublica gubernatur, ac de successione, &
creatione Regum, Regis electione, Iulius Lauto-
5 rius *variar.Lucubrat.tit. 4. c.1.* † Quare dicatur Im-
perator, Pichardus *in proœmio instit.* ibi *Imperator à*
6 *n.3.* † & *n.7.* Cæsar quis sit, † & qua ratione tota Rei-
7 publicæ gubernatio sit penès Regem, Couar. *pract.*
c.1. latè.
8 Cumquè in vers. *contra illum venire temere no-*
luerunt, notet Barbosa hic *n.13.* quod nemo potest
venire contra suum Iuramentum, ideò applicabis
plura notata, & quæ latè scripsi *sub Rub.* & *tit. de*
9 *iure iurando.* † Et ob id adiunges quæstionem, de
qua per hunc textum disputat Faquineus *lib.3.con-*
trouers. cap.13. vbi de potestate Principis Iuramen-
tum remittendi, de qua, ac de relaxatione Iura-
menti dixi latissimè *sub c.1.de iure iur.* Vbi agit Bal-
boa *n.28.* & ante de illa quæstione, an Iuramentum
illicitum, indigeat relaxatione, de qua *ibi c.1.* Et
applicabis multa quæ scribit Couarruu. *in c. quam-*
10 *uis pactum 1.p.cap.1.§.3. à n.7.* cum aliis. † Vbi an
leges ciuiles possint Iuramentum remittere: appli-
11 ca quæ dixi *q.9.* & *13.in cap.nouit. de iudiciis.* † Et
ad glossam *verb. venire*, quando propria authori-
tate qui potest venire contra Iuramentum, dicit hîc
Barbosa *num. fin.* de quo *sub tit. de iureiurando*
dixi.
12 Et in vers. *Excommunicatus electus*, notat Bar-
bosa hic *n.12.* quod excommunicatus eligi non pos-
sit; & si eligatur, nulla est electio. Ad quod ap-
plicabis nonnulla dicta *in Rubrica*, etiam in aliqui-
bus Iuribus: & pro ampliatione adiunges, quæ
adduxi *in tete Cap.ad probandum 24. de sent.* & *re*
13 *iud.* & *in cap. intelleximus 6. de iudiciis.* † Et cum
ipse Barbosa *hic n.25.* in glossa *postulauit*, dicat
quod absolutionem petens, probat se esse excom-
municatum; ideò adiunges quæ dixi latè *in cap.*
venerabilem 6.de exceptionibus q.4.à num.1. vbi ad
aliam quæstionem ibi *in vers.ad secundam.*
14 Ad aliam quæstionem an qui dicit se esse ab ex-
communicatione absolutum excipiendo, fateri vi-
deatur intentionem actoris, Balboa per illum tex-
tum *in dicto cap.venerabilem 6. de exceptionib. à*
num. 40. & ante, de qua dixit etiam *in cap. eod. à*
num. 18. & ibi *n.19.* an electio excommunicati sit
nulla, aut annullanda, ipse *in cap.4.à num.6.* & ego
dixi de his *in dicto cap.ad probandum de re iudic.* &
videbis infra *c.39.* † Et quod ligati maiori excom- 15
municatione eligi nequeant. Et quid de legatis mi-
nori. Item de suspensis, interdictis, siue irregula-
ribus, Barbosa *de iure Eccles.p.1. cap.19. à nume-*
ro.118.
In glossa *fauere*, & ibi *dic quod in dubio*, Bar- 16
bosa *n.23.* & *24.* notat, vt quando duo sunt electi
in Imperatorem, possit Papa, si æquales sint meri-
tis, gratificare cui voluerit. † Et quod data æquali 17
probabilitate sententiarum ex parte iuris, possit iu-
dex eligere quam voluerit.
Quare pro ampliatione addo quæ dixi quando 18
iudex possit gratificare vni ex litigantibus, de quo
sub cap.licet 9.de probat. & *in cap.2. de re indicata*
q.2. vbi quid debeat facere in dubio pari: vide in-
fra *sub cap.Ecclesia vestra 57.vers.* & *glossa.*

QVÆSTIO I.

An numerus electorum Imperatoris augeri, vel minui queat, inconsulto Pontifice Romano. Et an Pontifex habeat potestatem ordinandi Principes laicos titulo Regio, seu ditatus?

SVMMARIVM.

1 *Imperij electores sunt septem.*
2 *Imperij electorum numerus, nequit augeri, vel minui, inconsulto Pontifice, cum hac electio primo dimanet à Pontificibus*, num. 4. 6. & 7.
3 *Imperator eligitur vt Patronus, & Protector Ecclesiæ*, n.5.
8 *Pontifex habet potestatem; etsi indirectam ordinandi Principes benemeritos in Reges.*

OCcasione textus nostri, quatenus decidit 1
quod Imperatoris electio spectat ad septem Germaniæ Principes, tres scilicet Prælatos, & quatuor laicos; & quod ad Papam spectat electum examinare, approbare, inungere, consecrare, & coronare, si est dignus, vel reiicere, si est indignus; vt quia sacrilegus, excommunicatus, Tyrannus, fatuus, Hæreticus, Paganus, periurus, vel Ecclesiæ persecutor & Electoribus nolentibus eligere, Papa supplere; sic vt data paritate eligentium possit gratificare cui voluerit, optimè de his duobus dubiis inquirimus.

Ad primam igitur difficultatis partem; etsi non- 2
nulli ex textu nostro existiment consuetudine factum esse, vt à septem Electoribus Imperator eligatur; imo & alij scribant, inter quos Nauclerus *volum.2. gerat. 35.* quod cum Othom. III. non haberet hæredes ex se descendentes, constituerit ex Consilio Principum Germaniæ, vt imperatore mortuo in oppido *Francofort* perpetuò fieret electio; & quod electores constituit septem. Idem tenet aliquid addens Kranzius *lib. 3. metropolis cap.40.* & alij inquam dicant id esse factum ex communi omnium Germanorum optimatum consenso, vt tradit Nicolaus Cusanus *lib. 3. cap. 4. de concordantia Catholica*; imò & Beatus Antoninus, Martinus Polonus, Leopoldus Bamburgensis, loquentes de constitutione Electorum, eam non tribuant Summo Pontifici, & Marsilius de Menandrino, Paduano *de translatione Imperat. cap.11.*

Google

cap. 31. Matheus Palmerius in Cronic. anno 1004. existimant sanctionem de septem viris electoribus factam esse ab Henrico I V. Imperatore, & Siluestr. I I. Papa; vt patet ex monumentis Ecclesiæ Aquilegiensis. Tamen verius est vt tantum à Pontificibus numerus ille electorum sit designatus ex nostro textu. Quo patet vt Innocent. I I I. Germanis Principibus ius, & potestatem eligendi Regem in Imperatorem post modum promouendum competere recognoscat, ipsisque de iure, & antiqua consuetudine noscatur pertinere; præsertim cum ad eos ius, & potestas huiusmodi ab Apostolica sede proueniat; quia vt refert Clem. 5. in Clementina Romani de iure iur. in Concilio Viennensi Ecclesia Romana à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & ab ea ad certos eorum Principes ius, & potestas eligendi Regem in Imperatorem post modum peruenerit: sic Doctores antiqui, & moderni testantur, partim hic; partim in dicta Clem. Romani. Nec verisimile videtur vt Principes Germaniæ id iuris concessisse; cum ad eos pertineret ius eligendi Germaniæ Regem, non Regem Romanorum. Nec enim vllus Germaniæ Rex fuit salutatus, & habitus Rex Romanorum, nisi quem Romani, siue Itali recepissent; sic vt nec vllus fit salutatus Imperator, nisi quem Romanus Pontifex approbasset, vnxisset, consecrasset, & coronasset.

3 † Quod sic fieri debere patet, cum Imperator eligatur, & creetur ob commune bonum populi Christiani contra Hæreticos, Schismaticos, & Paganos; vt Ecclesiæ Patronus, tutor, defensor, & protector, & Romani Pontificis esse; patet etiam talem ministrum, seu Patronum diligere; cùm sit Christi Domini Vicarius; abundè probant post antiquos Cardinalis Baronius tom. 10. anno 996. à n. 41. Bellarminus de translatione Imperij lib. 3. c. 3. & 4. Cardinalis Iacobatius de concilijs lib. 10. art. 8. num. 13. cum infinitis, nouissimè Diana p. 10. tract. 4. res. 2. & 3. Nicolaus Bellus de Pontifice discurs. 1. Adamus Cuntzen politicorum lib. 7. cap. 6. & facit quia ipsi electores Imperij à dict. Nicol. I I I. miserunt tabulas publicas, quarum te-
4 nore sic patet. † Et probant sic etiam plures hæretici authores, quos refert idem Diana dict. res. 3.
5 † ibi concludens post alia, potestatem eligendi Imperatorem septem Germaniæ electoribus à Summo Pontifice Greg. V. largitam fuisse Imperatore, imperioque toto cupiente, approbante, & reci-
6 piente, † ideinque sequi necessariò numerum electorum, nec minui, nec augeri posse inscio, & inconsulto Papa; quia vt obseruat Baronius suprà §. quonam, cuius fuit de septem electoribus legem condere, non alterius, quam ipsius esse posse ait aliquo modo mutationem, vel moderationem: & longius scribens ipse Diana plura in comprobationem adducens ibi res. 4. respondet argumentis rota res. 1. adductis per eum, quorum nonnulla iam sunt in principio huius quæstionis posita.

7 Pro qua sententia faciunt quæ adduxi de augendo, vel minuendo numero Canonicorum supra in c. cum M. 9. de constitut. Alia plura notat hic Barbosa legendus; & facit etiam; quia si approbante Papa, Imperator non sic eligeretur, vtrique cæteri Christiani Reges quotidie dissentire valerent, cum potentiores existant cunctis electoribus iam ab hinc temporibus certis assignatis, & sibi velint aggregare illud eligendi ius; præcipuè si consideremus Imperatoris nomen esse super nomen Regum; cum ille dicatur Mundi Dominus, eo modo, quo dixi in c. nouit de iudicijs q. 5. & 6.

Ad secundam quæstionis partem, & suppositis 8 quæ dixi in dicto c. nouit de iudicijs q. 1. & 3. cum alijs, & ex facultate desumpta ex textu nostro, quatenus Pontifex habet authoritatem examinandi personam Imperatoris electi, sic vt improbare queat illius factam electionem. Breuiter respondeo posse Pontifices titulum Regium temporale Principibus præbere; quia esto Pontifex non habeat potestaté directam, tamen quia cum secundùm omnes habeat potestatem indirectam in temporalibus, vt dixi in dicto c. nouit, sequitur vt queant Principes benemeritos ad Regium titulum temporalem ascendere; multis exemplis Principum in Reges electorum illustrat cum infinitis Diana dict. p. 10. tract. 6. Cardinalis de Lugo de Iust. tom. 2. disp. 36. sect. 5. num. 4. Vasquez opusc. de rest. c. 6. §. 1. dub. 1. num. 14. & 15. Dicastillus de Iustitia lib. 2. tract. 20. disp. 1. dub. 3. num. 68. Salas de legibus disp. 7. sect. 4. n. 71. & alij plures. Quod est verum quidquid in contrarium scribant Caramuël in suo Philippo disp. lib. 5. art. 7. conclus. 2. Ioachimus Clutem. in sillege rerum quotidianarum thesi 8. in glossa 1. Daniel Ottonius in discept. Iuridico politica c. 11. Bocerus tract. de Regalibus c. 1. Iosias Nodlen. in tract. synoptica de statu nob. c. 2. n. 29. Hæretici enim sunt & quia de hoc puncto dixi latissimè supra in Rub. quæst. 9. ideo amplius non pergo.

Ad Text. in cap. Coram XXXV, hoc titulo.

PRÆMISSVM,

SVMMARIVM.

1 *Absentes ad electionem sunt vocandi. Et qui debeant vocari remissiuè*, num. 3.
2 *Electio maioris, & sanioris partis confirmanda est.*
4 *Absentes in actis Capitularibus, non sunt vocandi.*

Extus hic duo dicit quod absentes ad electio- 1 nem sunt vocandi de quo iam diuersis in iuribus supra hoc tit. notaui, & præter relatos à Barbosa hic n. 1. & 2. idem laté agens cum multis scribit de praxi p. 1. de iure Ecclesiast. cap. 19. à n. 88. vbi num 89. ex textu nostro, † Aliud, quod tex- 2 tus dicit est, vt confirmetur electio maioris, & sanioris partis, confirmabis ex notatis supra in cap. dudum 22. & in alijs iuribus, aliqua ad vtrumque dixi sub Rubrica.

Ad quæstiones qui debeant vocari ad electio- 3 nem, laté, & bene Iulius Laurorius variarum lucubrationum tit. 4. c. 17.

Et quod vocari non debent absentes in actis ca- 4 pitularibus, ponit pro regula Gratianus regula 490. sed limitat cum Felino in cap. eum omnes de constit. num. 22. de quo dixi aliquid ibi de quibus etiam infra sub cap. præterea 41. hoc tit.

Ad

Ad Text. in cap. Bonæ memoriæ XXXVI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio nequit fieri ante sepulturam demortui.*
2 *Pontifex nouus non eligitur intra decem dies à morte prædecessoris.*
3 *Libera debet esse electio, non per metum.*
4 *Vocati electores non vocandi quid operentur, remissiuè.*
5 *Electione irritata propter contemptum aliquorum electorum, num priuentur electores eligendi facultate. Et quis agat de contemptu*, num. 8.
6 *Contemptorum consensus potest interuenire ante, & post electionem.*
7 *Electio, quibusdam non vocatis, facta, non est ipso iure nulla; sed venit annullanda, si aliquis petat ante confirmationem electi.*

1 PRobat textus hic quod electio nequit fieri ante sepulturam demortui prædecessoris, vel contempto saltim vno; & si fiat non tenet; sed non deuoluitur ad illum vnum: sic ex multis exornat Barbosa hic *num.1. & 2.* quod limitat, quando timeretur aliqua magna vis, seu timeretur quod desineret esse libertas ad electionem.

2 Quod Pontifex nouus non eligitur intra decem dies à morte prædecessoris Papæ, notaui supra *in cap. licet deuitanda 6.*

3 Quod electio debeat esse libera, & non per metum, dixi supra *in cap. cum in terra 14. hoc tit.*

4 De vocandis electoribus ad electionem iam supra dixi *in nonnullis iuribus*, & *in cap. præcedenti*: Sed quid sit quando vocantur non vocandi, & eis non expectatis, proceditur ad electionem, dixi
5 supra *in cap. cum inter 18. hoc titulo.* † Cumque hic Barbosa ex glossa *expectare, num.3.* notet, quod electione irritata, ex quo fuit aliquibus contemptis, non priuentur contemptores pro prima vice eligendi facultate, & amplè ostendat; cum multis, videbis ipsum *de Iure Eccles. part.1. cap. 19. num.117.*
6 † qui *num.14.* ait quod consensus contemptorum
7 potest interuenire ante, & post electionem, † & *n.115.* quod electio, quibusdam non vocatis, facta, non est ipso iure nulla, sed eis petentibus, venit annullanda, dummodo ante confirmationem electionis oppositio de contemptu fiat, nisi adsit ignoran-
8 tia. Applica aliqua; quæ dixi *sub cap. 15. q.1.* † Et *n.116.* dicit quod de contemptu potest agere solus is, qui neglectus, & non vocatus fuit; quamvis non ignorauerit mortem Prælati.

Ad Text. in cap. Ad nostram XXXVII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus Regularis eligi nequit, qui nondum est Monachus. Et qualiter debeat fieri*, num. sequentibus.
6 *Electus à maiori, & saniori parte Collegij semper præualet, siue electus sit ex propria Ecclesia, siue ex aliena.*
7 *Legatus nequit dispensare, vt professus in vna religione eligatur in alia Prælatus Prouincialis.*
8 *Religiosus nullus potest esse Prælatus illius religionis, quam non sit professus.*

COmmunis conclusio, quæ ex hoc textu deducitur ea nempe est, vt non Monachus in Prælatum regularem eligi non possit, & in Abbatem. Et addit Barbosa hic *num.1.* cum multis, hoc contingere; quia nec potest eligi; qui non est in religione professus; expressè sic, vt non sufficiat tacitè. Vide *in cap. sequenti*, & quæ dixi *in Rubr. q.4. & 5.* 1

Vnde bene idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.1. cap.45. à num.16.* probat quod tantum sunt eligendi in Præpositos personæ, quæ religionem eorum ordinum, quibus præficiuntur, sint professæ, aut profiteantur, † addens *num. 17.* quod non est aliquis alterius religionis, vel habitus assumendus ad quamcumque Monasterij Præpostituram, alia pleraque addens.† Et ad Moniales extendit idem Barbosa hic *dict. num. 2. in fine*, cum Bartholom. de Bechis. 2 3 4

Qui etiam *de Iure Ecclesiast. dicta p.1. cap. 19.* dicit *num. 132.* vt iam *in dicta Rubr. quæst. 4. & 5.* notaui quòd eligendus erat olim ad Prælaturam, vel Dignitatem vnus de gremio ipsius Ecclesiæ, quandiu in ea reperiretur idoneus; valere tamen electionem si aliunde aliquis idoneus assumeretur. † Et *num.133.* ait quòd electio facta à maiori, & saniori parte Collegij, semper præualet, siue electus sit ex propria Ecclesia, siue ex aliena. 5 6

Imò idem Barbosa *in cap. sequenti, num. 6.* ait quod legatus nequit dispensare vt professus in vna religione, in alia eligatur in Prælatum Prouincialem. Et de forma Prælatorum regularium idem Barbosa *dicto c.19. à numero 151.* de quo iam dixi supra *in dicta Rubr.* & videbis infra *sub cap. quia propter*, † & *in dicto cap. sequent. num. 4.* addit Barbosa, quod Religiosus nullus potest esse Prælatus illius religionis, quam non fuerit solemniter professus. 7 8

Ad Text. in cap. Officij tui XXXVIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Instructus qui nondum est in regula Monachali, nequit eligi in Abbatem.*
2 *Prælati non eliguntur, nisi qui sunt spectata virtutis, & professi in eadem religione, etiam in Conuentibus commendatis*, numero 3.
4 *Pœnitentiati Religiosi, num eligi queant in Prælatos Regulares.*
5 *Nobilis, & potentior quando præferatur ad beneficia. Et quis dignior censeatur*, num.6. *remissiuè.*

1 TExtus huius decisio quatenus probat quod in
Abbatem eligi non potest, qui non est in-
structus in regula Monachali, iuuatur ex adductis
2 *cap. praecedenti.* † Etenim idem Barbosa *de Iure
Ecclesiast. p. 1. cap. 45. num. 16.* dicit esse eligen-
das in Prælatos personas spectatæ virtutis, & san-
ctitatis, & quæ Religionem eorum ordinum, qui-
bus præficiuntur, sint professæ *ex cap. Præsbiteros
cum sequentib. 16. quæst. 1. & cap. 1. cum sequen-*
3 *tibus 18. quæst. 2.* † Etiam in Monasteriis, quæ
in titulum, vel commendam conferuntur, siue
suos Conuentus habent, vt vult Trid. *sess. 25. de*
4 *regular. cap. 21.* † Sed ipse Barbosa *de Iure Eccle-
siast. cap. 19. p. 1. num. 128.* ait Religiosos pœni-
tentiatos à Sancto officio, ad Dignitates, & Præ-
laturas omnino inhabiles esse, etiam si pœnitentias
impleuerint, de quo dixi *sub Rubr. huius tituli
quæst. 4. & 5.* de omnibus quæ spectant ad ele-
ctionem Prælatorum Regularium, & Abbatissa-
rum, vbi videbis, & proprius *in dicta Rubr. sub
quæst. 1. à num. 50.*

5 Cumquè Barbosa per nostrum textum alia ad-
ducens dicat *n. 2. & 3.* quod nobilis & potentior,
alias tamen idoneus, præferendus sit alteri etiam
melius morato, & eruditiori, si ita expediat Ec-
clesiæ; & quòd sit attendenda qualitas, quæ vtilior
fuerit Ecclesiæ, inspecto beneficij situ, & quali-
tate; ideò applicabis quo de nobilibus ad benefi-
cia, & officia præferendis, dico infra *in cap. de
multa 28. de Prabend.* & quæ dixi infra *in cap. pe-
nult. & fin. de atate ordinandorum.*

6 Item ex quibus quis dignior reputetur agnosces
ex notatis supra *in cap. 7. §. fin.* & alibi *hoc ti-
tulo*, & ex notatis infra *in cap. 29. de Prabend.
& Dignit.* Item applicabis quæ de numero
electorum noto infra *sub cap. publicato 58. hoc
titulo.*

Ad Text. in cap. Illa quotidiana XXXI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Segobiens. Ecclesia oppositio concursus ad Docto-
ralem.*

2 *Electio facta ab electoribus habilibus inter quos
vnus erat excommunicatus maiori, num sit
inualida remissiuè.*

3 *Excommunicatus eligi nequit, si sit ligatus ma-
iori,* & n. 4.

5 *Suspensi per sententiam Canonis, aut hominis,
sunt priuati eligendi potestate: fallit in Reli-
giosis,* n. 6.

7 *Interdicti ipso iure priuantur eligendi potestate:
vbi de aliis, qui eligere, seu eligi ne-
queunt.*

8 *Præsentatio facta Patrono Laico, non tolerato,
num valeat, necne remissiuè.*

9 *Collatio beneficij facta ab his, qui de Collegio
sunt habiles an valeat, etsi aliqui in Collegio
sint excommunicati.*

10 *Electio valet, non vocatis his, qui sunt priuati,
vel inhabiles ad eligendum; etsi primo non
sit discussum, an sint inhabiles,* nume-
ro 11.

12 *Electio Canonica dicitur tripliciter, largè,
strictè, strictius.*

13 *Clausula*, de plenitudine potestatis, & dum-
modo alteri non fiat præiudicium, *vel*
sine præiudicio iurium suorum, *num. 14.
& 15.*

16 *Priuilegium Principis est sine iniuria.*

17 *Rescriptum Principis non aufert Dominium.*

18 *Legitimare num queat Princeps spurium filium
in præiudicium legitimorum.*

CVm essem ad Doctoralem Segobiens. anno 1
Domini 1637. obtulit inter alia capitula fors
caput hoc, & horam consumpsi in enodanda quæ-
stione illa genuina textus nostri. An *si aliqui ex
eligentibus sint excommunicati valeat nihilominus
electio.* Et cum ex nostris nullus, quem pro tunc
offendissem ad tam longam exornationem pro
absumenda hora loqueretur, & non parum anxius,
in memoriam venit Pater Suarex, apud quem ma-
iorem dilationem inueni de censuris *disput. 14. sect.
2.* & *à n. 7.* cum aliis.

Et quia Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 19.* 2
à n. 57. dicat, quod electio facta cum interuentu
vnius excommunicati non tolerati, minimè valeat;
nec sustineri possit ex persona eorum, qui non
sunt excommunicati, nisi excommunicatus per
violentiam, ex Butrio hic. Quod cum contrarium
videatur decisioni textus nostri, intelliges cum eo
ibi *num. 56.* procedere in ligato excommunicatione
maiori notorio, seu non tolerato ab Ecclesia.
Aliter hic ex verbis vltimis: *Qui ex sola participa-
tione in simplicis excommunicationis laqueum inci-
derunt.* Quæ verba tunc de minori excommuni-
catione intelliguntur, seu hodie post extrauag. *ad
deuitanda*, possint intelligi de excommunicato
occulto, seu tolerato. Et ad has differentias appli-
cabis plura, quæ tractaui latè *sub cap. ad proban-
dum 24. de sententia & re iudicata*, & facit di-
stinctio Barbosæ hic *num. 6.*

Notat hic Barbosa *num. 5.* vers. *excommunica-* 3
tionis laqueum; quod excommunicatus non potest
eligi ad beneficium Ecclesiasticum; ita vt si eli-
gatur, sit electio nulla ex multis comprobans. Qua-
re adiunges quæ ipse Barbosa tractat *dicto cap. 19.
de iure Ecclesiast. à numero 118.* Vbi de electione
facta illius, qui est excommunicatus maiori, siue
minori. Et quam pœnam incurrant eligentes: ap-
plicabis dicta *in dicto cap. ad probandum*, & quæ
etiam dixi infra *in cap. cum bona, de atat. & qua-
lit. ordin.*

Vnde pro ampliori tractatione adiunges quæ 4
adduxi *sub dict. cap. 24. de sententia, & re iudic.
quæstion. 2. numero 19. 20. 21. & 22.* & quæ infra
noto *in cap. si celebrat. de Clerico excommunicato
ministrante.* De excommunicatione minori, &
eius effectibus, Balboa *in cap. 2. de exceptionibus, à
n. 97. & n. 108.* & aliis passim: item videbis adducta
suprà *cap. 16.*

Cumque idem Barbosa *de Iure Ecclesiastic. dicta* 5
part. 1. sub dict. cap. 19. à numero 58. dicat quod
suspensi per sententiam Iudicis, aut Canonis, sint
ipso iure priuati eligendi potestate, ac de aliis ca-
sibus *numero 60. & 61.* † & *numero 61.* quod sus- 6
pensi religiosi à Diuinis possunt eligere † & *nume-* 7
ro 62. quod interdicti ipso iure priuantur potestate
eligendi, ac de aliis. Et *numero 65.* quod irregu-
lares, voce actiua non priuantur. Item an excom-
municatus, suspensus, interdictus, siue irregula-

ris

ris eligi possint, tractat ibi *à numero* 118. 123. & 124. Et an eligi possint, vel non illegitimi, & non legitimæ ætatis, ibi *numero* 125. ideo applicabis notata *sub titulo de ætate & qualitate ordin.* ac de filiis Præsbyteror. *& sub titulo qui filij sint legitimi*, ac de aliis, & aliqua supra *sub Rubrica*; & adiunges pro plenissima exornatione ad punctum hoc quæstiones sequentes.

8 Præsentatio facta à Patrono Laico, non tolerato, an valida sit, Diana *p.* 5. *tract.* 9. *res.* 105. & *res.* 106. vbi quid de resignatione. Sed de his dico latè *sub dicto cap.* 24. *de re iudic.* Et de illa quæstione, an suspensi eligere possint, de qua dixit Balboa *in cap.* 9. *de except. à numero* 26. & 34.

9 Pro complemento huius puncti aduerto cum Barbosa *in cap.* 2. *de postul. Prælator.* per glossam ibi, *pauciores*, vers. *siue vnus solus sit, siue plures, ille potest eligere*: nempe quod si collatio beneficij ad Collegium spectet, & aliqui de eo sint excommunicati, id non impediat, quominus cæteri à tali vinculo liberè possint conferre, etiam si duo sint tantum; imò & tantum vnus, multis compro-
10 bans. † Et cum Syluestro verb. *electio* 1. *quæst.* 2. *in primo dicto* ponit regulam, quod valet electio facta, non vocatis illis, qui sunt priuati, vel in-
11 habiles ad eligendum. † Quin verò addit, & dicit, quod valet; licèt primo non sit discussum, an sint priuati: nam satis est quòd postea conuinci possit.

12 Alia notat hic Barbosa: nam *in vers. electionem Canonicam, num.* 2. aduertit electionem triplici modo dici Canonicam, largè, strictè, & strictiùs, de quibus tractant Doctores per textum hunc, & *in cap. quod sicut* 28. *cap. quia propter* 42. *hoc tit.* alia hic videnda tradit Barbosa.

13 Et quia potest hic agi de nonnullis clausulis, nempe *supplentes*, & *de plenitudine potestatis*, adiunges quæ latè tradit idem Barbosa de his, *clausula* 19. & 104. cuius occasione possunt tractari sequentia de plenitudine Principis potestate, & ad quæ se extendat, & circa tollendum ius quæsitum Faquineus *lib.* 8. *controuers. cap.* 63. de qua plura noto *in cap. venerabilem qui filij sint legitimi.* De
14 potestate Principis Riccius *collect.* 407. De clausula: *dummodo alteri non sit ius quæsitum*, præter adducta à Barbosa *de clausulis*, videbis Riccium
15 *collect.* 814. Et de clausula *sine præiudicio iurium suorum*, de qua idem Barbosa *de clausulis*, *ibi* tractat Riccius *collect.* 833. & *collect.* 1243. vbi de
16 clausula *sine præiudicio.* † Et quod priuilegium Principis est sine iniuria, idem Riccius *collect* 1010.
17 Et quod eius rescriptum non aufert Dominium, Gratianus *regula* 403. de quibus dixi *supra sub tit. de rescriptis.*

18 Ad aliam quæstionem Pichardus *in Rubr. de hæredit. quæ ab intestato deferuntur à num.* 63. vbi an possit Princeps Spurium filium legitimare in præiudicium legitimorum.

QVÆSTIO I.

An Hæretici sint prohibiti ab electionibus canonicis. Et an accusatus de hæresi in Sancto officio Inquisitionis, habeat in illis vocem actiuam, & passiuam. An electio tempore pestis facta, sit valida. Et an Surdi & Muti possint eligere, aut eligi, seu an Cæcus elector admittatur. Et an si quis eligatur in Visitatorem alicuius Religionis, & postea sit factus Cæcus, queat visitationem continuare cum alio sano Visitatore, & socio?

SVMMARIVM.

1 *Hæretici in electionibus etiam profanis carent eligendi potestate.*
2 *Hæretici sunt excommunicati, & infames.*
3 *Communicandum non est cum excommunicatis.*
4 *Hæreticus caret vsu Dignitatum, tam quæ sunt ordinis, quàm iurisdictionis.*
5 *Hæreticorum filij, & nepotes priuantur fungi publicis officiis, & Dignitatibus.*
6 *Consules, & communitates iurare debent se in posterum ad electiones non admissuros hæreticos sub pœnis*, n.7.
8 *Accusatus de hæresi in Sancto officio; etsi de iure interim habeat vocem actiuam, & passiuam in Capitulo fallit in infamato, vt hic* & num. 9.
9 *Abiurans de vehementi in Sancto officio, vel de leui, qualiter hodie suspensus dicatur ab officiis*, & n.10.
10 *Religiosus olim ex sola abiuratione in Sancto officio, non erat priuatus.*
11 *Religiosus suspectus de hæresi, potest ante sententiam suspendi ab officio, & Dignitate & num post abiurationem recuperet*, numero 12.
13 *Abiurantes de vehementi, non admittuntur ad audiendas confessiones; non sic de leui.*
14 *Diffamatus per accusationem, siue inquisitionem, quando quis videatur*, & num. 15. *vbi de officio in temporalibus, & ibi* numero 16.
17 *Praxis procedendi in electione, cum aliquis censetur ad vocem inhabilis.*
18 *Electio tempore pestis facta, absente maiori parte eligentium, nulla est vt* n.21. & 22.
19 *Nemo inuitus tenetur accedere ad locum pestiferum.*
20 *Pestis excusat à residentia, à contumacia, à pœna, & cursu fatalium, & à publicatione resignationis.*
22 *Electio non capitulariter facta, & omnibus non vocatis, nulla est; item est collatio.*
23 *Canonici absentes citati ad locum pestiferum, vt eligant venire non debent.*
24 *Canonici propter pestem queunt alibi extra Ecclesiam electionem facere.*
25 *Cæci, muti, & surdi priuantur iure eligendi passiuè;*

& numero 26. Vbi quid de iure eligendi alios.

27 *Cæcus, mutus, & surdus, qui postquam electionem de eo factam, talis factus fuit, nequit etiam cum alio sano Visitatore prosequi visitationem.*

1 AD primam difficultatis partem dicendum est hæreticos in electionibus Ecclesiasticis, & profanis carere voce actiua,& passiua,siue soli,siue cum aliis sint; ita vt nec elegi, nec alios eligere valeant ad dignitates, officia, & publica Consilia, vt ex Innocentij III. constitutione, incipiente, *his qua*, vbi approbando quod G. S. Mariæ in Porticu Cardinalis Legatus in Lombardia contra Hæreticos statueret, nempe, vt de cætero hæretici nullatenus admitterentur ad Consilia, & Dignitates; nec eis conferretur arbitrium eligendi alios, nec in eligendis personis ad eas vocem aliquam obtinere deberent: & simul Doctores ex hac constitutione sequuntur propositam resolutionem.

2 Et congruit cum decisione textus *in cap. vt commissi §. priuandi de hæreticis lib.6.* vt colligitur *ex cap.si Papa dist 40.& ex cap.qui contra Ecclesiæ pacem 24. quæst.1. argum. cap. nulla officia dist.54.* Vbi statuitur ne Iudæis publica iniungantur officia, ne possint fidelibus nocere. Pro quo facit regula iuris *infamibus de reg. iuris*, & *cap.2. de hæret. lib.6.* item quia cum Hæretici sint excommunicati, & extra Ecclesiam, *cap. cum Christus,cap. sicut, cap. ad abolendam, cap. excommunicamus de hæret. cap. nouerint de senten. excommunicat.* & non possint cum aliis conuenire; siquidem *ex cap. pastoralis* iuncta glossa *de appellat. in fine.* qui est contra Ecclesiam, nihil possit Ecclesiæ nomine possidere † Et *in cap. sicut Apostoli* 11. *quæst.3.* 3 dicatur vt cum excommunicatis non sit communicandum; tum quia infames *ex lib.4. Federici II, Pataui* edita, & confirmata *ab Honorio III.* sunt à publicis officiis,& dignitatibus arcendi; tum quia id non est conferendum ei, qui illius vsu caret; sic vt nec possit functiones exercere, *ex cap. fin. de Clerico excommunic. ministrante:*† Ergo cum Hæ-4 reticus sit excommunicatus, sequitur, vt careat vsu, tam earum dignitatum, quæ sunt ordinis, quàm quæ sunt iurisdictionis; cum nec eis debeant concedi; siquidem non potest erga homines esse fidelis; qui Deo infidelis est, vt dicitur *in Concilio Toletano 4.* & à Theodoreto *lib.2. tripart. cap 2.* Nicephoro *lib. 16. cap. 35.* Vgolinus videndus *tabula 2. cap.13.*

5 Cum verò Innocentius IV. *in Bulla* 1. *& 18.* confirmet leges latas Patauij à Frederico II. Imperatore iam relato, quæ *in §. 9.* cauent, vt hæreticorum filij, & nepotes priuentur officiis publicis, & dignitatibus, sequitur vt multò magis sic contingat in ipsismet hæreticis, vt explicat Scortia *in constitut. Pontif. epitom. 5. Theorema 9.* nam prohibito aliquo, etiam prohibitum censetur omne id, per quod ad illud peruenitur, ex Panormit. *in dict. cap. fin. de Clerico excommunic.* 6 *num. 3. & cap. postulasti num.20. ibidem.* † Et in tantum inquam procedit, vt idem Innocentius III. mandet in prædicta sua constitutione, quod Consules, & communitates iurent se in posterum ad prædictas electiones non admissuros hæreticos; sic vt particulares Domini, & personæ contra facientes excommunicentur; ciuitates verò, seu communitates, interdicantur, vt patet ex verbis ibi: *Consules autem, & communitates cogerentur in posterum iurare illos, non admissuros ad prædicta; contumaces verò excommunicentur, & ciuitates supponantur interdicto.*

Vnde bene Federicus II. Imper. *l. 5.* ex datis Patauij, voluit potestates, Consules, & Rectores iurare publicè bona fide curaturos, vt pro viribus hæretici exturbentur è terris iurisdictionis suæ, vt etiam fit *in cap. excommunicamus. §. moueantur de hæreticis*; imò & Innocent. IV. *in constitut. 9. §. 2.* vult haberi pro periuriis perpetuò infamibus suspectis de fide, hæreticorum fautoribus spoliatis regimine inhabilibus ad publica officia, & Dignitates, Magistratus, qui de obseruandis legibus latis contra hæreticos, non præstiterint Iuramentum, aut à sibi succedentibus non exegerint; & insuper vult vt eorum acta in Magistratu sint nulla, & plectendos esse eos mulcta ducentarum Marcharum dicit, de quo vberius dico *sub dicto tit. de hæret.* 7

Ad secundam difficultatis partem, supposita quæstione generali, de qua supra *in Rubr.q.1. vers. ad quartam n. 52.* an accusatus, vel denunciatus debeat expelli ab electione; & quod ibi dixi *n. 50.* de pœnitentiatis Religiosis in Sancto officio; ideò respondeo breuiter; vt non obstante accusatione in Sancto officio, habeat vocem in Capitulo actiuam, & passiuam; ita in terminis docet Franciscus Tondutus *in quæst. benefic. p. 1. cap. 40. à num. 1.* dum ait se respondisse interrogatum in casu cuiusdam Religiosi inquisiti dicendo minime illum remoueri ab officio per solam inquisitionem, & validas esse deputationes Guardianorum per eum factas, ita vt nec defectu potestatis in deputante impugnari possit, & per consequens, tam eos, quàm Guardianos per eum deputatos habituros esse vocem actiuam in Capitulo prouinciali; sed distinguendo de voce passiua supponit vt si ex accusatione bona fama inquisiti apud probos, & bonos viros notata fuerit, tunc Guardianus ille accusatus voce etiam passiua priuetur; quod si eius fama non sit notata, minimè,ex communi resolutione, *cap. omnipotens 4. de accusat.* quem expendi *in dict.q.1.Rub.ad n.52.* 8

Et licèt videatur contra hoc insurgere Riccius *parte 3. decis.327.* vbi dicit fuisse ex suo voto iudicatum per quendam superiorem regularem Religiosi, inquisitione pendente, non competere vocem actiuam, sed ille tantum debebit sequi, quando fama ipsius accusati apud probos, & graues viros fuerit notata, vt iam dixi, cum ex doctrina Farinacij *in decis. crim.51.* referat idem Tondutus fuisse in ipso etiam de hæresi suspecto, alias non esse officij incapacem, nec ab eo posse remoueri si bene vixerit, & per triennium emendatus fuerit; quamvis abiurasset de vehementi in sancto Officio Inquisitionis; qui tamen ait ibi *dict. c.40. à num.7.* ex decreto S. Congreg. Vrban. VIII. aliud iam hodie admitti; quatenus vt iam dixi *in dict. Rubr. dict. q.1.n.50.* Regulares omnes,qui in sancto Officio Inquisitionis quodcumque pœnæ genus, vel pœnitentiæ,exceptis salutaribus,subierint redduntur inhabiles ad officia quæcumque, & Dignitates, inferens Tondutus in vim talis decreti illos, qui abiurarunt de leui, vel de vehementi, inhabiles reddi ad quæcumque officia, & Dignitates, suæ religionis; quia abiuratio est pœna, quæ nullomodo 9

venire

10 venire potest appellatione pœnitentiæ salutaris; † addens vt quamvis ex sola abiuratione olim noo esset Religiosus priuatus voce actiua, & passiua, vt testantur Hieronym. Rodericus, Sanchez, & Parisius *de resignat. lib 4. q. 3. n. 17.* Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 676.* per totam, sed hodie vigore dicti decreti aliter statui; sic vt etiam ille, qui de leui abiurauit à Dignitatibus arcendus veniat, vt dixerunt Diana *part. 4. tract.8. cap. 64.* Cæsar Carena *de officio Inquisitor. parte tertia, titulo 12. de abiuratione, num. 15.* cum multis.

11 Et præterea notant Ricciulus *de iure personarum extra grem. Ecclesiæ lib.5.cap.19. num.25.* & Rota apud Farinac. *dict. decis. 51. num. 6.* quod si Religiosus esset suspectus de hæresi posset etiam ante sententiam suspendi ab officio, & Dignitate; quia
12 fama eius esset nota apud graues viros, † sed quod post abiurationem recuperaret pristinum officium; imò & beneficium, non obstante collatiooe alteri facta; quia per abiurationem purgatur infamia; quod videtur in praxi posse procedere in solo de hæresi suspecto, non in hæretico formali, iuxta communem Inquisitionis Hispaniæ praxim, & dictum sic intelligit Tondutus *dict. cap. 40. n. 8.* nisi obstet dicta constitutio Vrbani † vbi *num. 10.*
13 cum Riccio *in decis. 218. p. 1.* Genuens. *in praxi Archiepiscop. cap. 45. num.2.* Diana *dicta p.4.tract. 2. res. 64. in princip.* per Sacræ Congreg declarationem dicit dictum de abiurantibus, ad audiendas confessiones fidelium non admittantur, si de vehementi abiurarunt; secus in abiurantibus de leui; quæ omnia existimo, vt quotidie video non practicari, nisi gratia, & indulgentia Inquisitoris Generalis in his Hispaniæ Regnis.

14 Iterum si dubites quomodo sciri, quando quis dicatur diffamatus ante defensiones reo datas, siue in officiis Ecclesiasticis, & regularibus, siue in temporalibus. Vt dissoluas etiam pro difficultate posita *in dicta Rub. q. 1. vers. ad quartam*, respondeo cum Merlin. *p. 1. controuers. cap. 40. n. 15.* Sanfelic. *decis. 61. num. 4.* adhiberi in hoc puncto duas cognitionis causas, vnam summariam, antequam processus sit publicatus ad effectum ab officio suspensionis discernendæ. Alteram plenariam ad effectum sententiæ in negocio principali proferendæ quo in casu suspensionis, cum illis Tondutus supra *dict. cap. 44. num. 13.* dicit vt sit reus audiendus etiam summariè in suis rationibus.
15 † Addit tamen ibi *num. 14.* vt licèt nonnulli distinxerint inter officiales iurisdictionem habentes, & non habentes; quod illi suspendi debeant ab officiò; hi verò non debeant suspendi; indequè dicant notarium de falso accusatum, pendente accusatione instrumenta conficere posse, vt notauit Farin. *de falsitate q. 155. num. 64.* adhibitis distinctionibus Pariani *de probationib. lib. 2. c. 21. à n. 134. & c. 22. per totum* de quo latè loquor *sub tit. de fide instrum.* tamen negandum non esse, quin Iudex in officiis sine iurisdictione, ratione scandali, vel infamiæ procedere possit, lite pendente ad suspensionem, vt determinat Capiblanc. *de iure Baron. Pragmat. 5. num. 8.* Georg. *alleg. 42. n. 21.* Sanfelic. qui ita iudicatum refert *dicta decis. 61.* ad instar tutoris, qui ob solam suspensionem suspenditur à tutela *ex l. eum quem cod. de suspect. tutorib.* Griuel. *decis. 68 num. 9.*

16 Vnde si dubites quid agendum sit de suspensione ab officiis temporalibus, respondeo veram esse resolutionem; quod si agitur de delicto commisso extra officium, pendente accusatione, non sit locus suspensioni; sin autem de commisso in officio, tunc debeat suspensio fieri, nisi Iudex arbitretur accusationem calumniosam, aut malitiosam esse. Franchis *decis.8.* Ioan. Andr. Georg. *dict. allegat. 42. num. 21.* Griuel. *decisione Dolana 6.* addunt verò Sanfelic. *dict. decis.61. num.3. vers. sed ampliat. p. 1.* Tondutus *dict. cap 40. num. 12.* quòd si ageretur de tali delicto extra officium commisso ex quo scandalum redundare posset, si ille exerceret; tunc posse administrationem ei interdici, ac si in officio deliquisset.

Cumquè dubitatur, an aliquis sit ad vocem in- 17
habilis, tunc praxis procedendi in electione talis erit; nempe quod admittatur cū protestatione, vt illius vox valeat, in quantum appareat; postea eundem electioni ioteresse potuisse, & non alias; & quod non habens, seu non habentes vocem, fuerint admissi vna cum aliis, provt ita fieri debere testatur Miranda *in manuali prel. regular. tom. 2. q. 13. art. 11. in fine, vers. secundo superest.* Tondutus *dict. cap. 40. num. 9.*

Ad tertiam quæstionis partem, an electio tem- 18
pore pestis facta, valida sit, suppositis quæ de interrupta præscriptione dixi infra *sub cap. 10. de
præscript. tempore pestis.* † Et quod nemo inuitus 19
ad locum pestiferum accedere, cogendus sit; quia talis coactio esset contra ius gentium, vt docent Marta *cons. 1. per totum*, Franc. Tondutus *in tract de præuent. iudiciali c. 9. num. 51.*

Sicut vt dixit Barbosa *in c. relatum 4. num. 8* 20
de Clericis non resident. pestis excusat à residentia; item & à contumacia, Menochius *de arbitrariis casu 153. num. 10.* Item excuset à pœna, & à cursu fatalium, & ab aliis multis, de quibus Mascard. *de prob. conclusione 20. num. 6.* sic vt etsi fatalia currant tempore pestis, (de quibus latissimè egi *in cap. 4. & 5. de appellat.*) detur tamen restitutio aduersus lapsum illorum, in tantum, vt generaliter absentia causa pestis sit iusta, & faciat vt absenti detur restitutio, aut saltim ipso iure seruetur illæsus, vt dixit Sfortia Oddo *de restit. in integr. parte 1. quæstione 7. à numero 94.* vsque *ad num. 100.* imò & excuset pestis à publicatione resignationis, vt dixit Parisius *de resignatione lib. 11. quæstione 13. à numero 60.* aliosque plures effectus pariat, de quibus Neuizan. *cons. 51. per totum.*

Sequitur in puncto nostri dubij dicendum cum 21
Tuscho *littera P. conclusione 316.* Gaillio *lib. 1. obseruat. 52. num. 11.* vt cum quis non teneatur comparere in loco pestifero; quia pestis (vt dixi) excusat à residentia, & à citatione, remanentes in loco non possint citare fugitiuos ex ea causa, nec illos coarctare ad electionem, in tantum vt nec citatio subsistat, nec electio valeat, quod tamen non est sic simpliciter intelligendum, sed iuxta distinctionem sequentem; scilicet vt si absentes constituant maiorem Capituli partem, tunc valeat electio; secus verò quando maior Capituli pars esset absens: ita ex doctrina Innocentij *in cap. ex iniuncto de noui operis nunciat.* Ripa *de peste dict. p. 1. part. 2. n. 123.* vbi subdit, quod vbi Canonici sunt dispersi propter pestem, is ad quem spectat conuocare Capitulum, vel alias maior de Capitulo illos conuocabit, vt patet, *ex cap. 1. de maiorit. & obed.* & ex dictis infra *in cap. quia propter q. 1.* & in terminis alia dicens, resoluit

22 Franc. Tondutus *part. 1. resol. benef. cap.* 86. †
à num. 1. & *a num.* 21. vbi dicens, vt electio
non capitulariter facta, & omnibus non vo-
catis, nulla sit, improbat electionem factam à
tribus Canonicis de quodam Canonicatu vacante,
nullam esse; & sic collationem inde subsequutam,
præcipuè reclamante Capitulo, & Canonicis ab-
sentibus reclamantibus, & contemptum sui prose-
qui volentibus, iuxta doctrinam textus *in dicto cap.*
23 *quia propter, & cap. quod sicut hoc tit.* † quia etsi
citatio absentium præcesserit, cum tamen facta fue-
rit in loco, & ad locum pestifera contagione in-
fectum, ad quem Canonici absentes sine periculo
vitæ accedere non poterant; euenit vt nec illi ab-
sentes causa pestis venire non deberent, nec præ-
sentes Canonici in illo loco infecto, durante peste
24 ad electionem procedere non valerent † argum. tex-
tus *in cap. cum terra, cap. cum nobis hoc tit.* vbi ca-
uetur, quod etsi regulariter electio debeat fieri in
Ecclesia, tametsi vigeat pestis, Canonici qui aufu-
gerunt, queant illam facere in alio loco, *cap. in no-
mine Domini dist.* 23. & faciunt pro hac resolutione
quæ longissimè dixi infra *in c. 4. vt lite non contest.
testes non recipiantur q.* 2. vbi plura dixi de exce-
ptione loci non tuti, & de citato ad illum.

25 Ad quartam, & quintam quæstionis partem, an
Surdi, & Cæci priuentur iure eligendi. Et an Mu-
tus, Cæcus, & surdus sint eligibiles ad Prælaturas,
vt respondeas leges quæ scripsi supra *in Rubr. q.* 4.
vers. ad secundam, vbi egi de illa. *An regularis sit
ineligibilis, si cæcus sit, vel surdus, vt interueniat
alicui Capitulo generali*, breuissimè respondeo di-
cendum, vt cæcus sit ineligibilis, vt patet *in
cap. hinc*; etenim §. *cæcus dist.* 49. & ex D. Thoma
in 3. p. q. 82. art. 10. ad 3. idemque procedere in sur-
do *ex cap. constitutionem de verb. signif. lib.* 6. & fa-
cit quia de iure ciuili surdus nequit gerere officium
publicum, vt testatur Campanillus *in diuers. iuris
Canon. Rub. 11. cap. 17. n.* 37. & quod muti sint etiam
ineligibiles, tradit ex multis Doctoribus Peyrinus
de Relig. Prælat. tom. 2. q. 2. cap. 4. n. 18. 20. & 21. Iu-
lius Lauorius *variar. lucub. r. tit. 4. cap. 16. n.* 81. Si-
gismundus à Bononia *de elect. p. 2. cap. 4. n.* 19. Diana
p. 5. tract. 6. res. 20.

26 Dubium tamen est, an sint priuati eligendi
alios, & respondet idem Sigismund. à Bononia vbi
proximè *p. 2. cap. 4. dub. 89. n.* 13. vt hi non priuen-
tur iure eligendi, cum liberè reuera consentire pos-
seni, sed solum videri, quod cæci, & surdi tutiori
conscientia agant, si renuncient eidemmet voci
actiuæ, cum ipsi videantur, facillimè decipi posse,
tradit etiam Diana *dict. p. 5. tract. 6. res.* 13. vbi notat
ex Barbosa *in collect.* mutum, & surdum solis signis,
& nutibus ad emphyteusim nominare.

27 Ad vltimam quæstionis partem, visis etiam quæ
dixi supra *in Rubr. dicta q. 4. vers. ad secundam*, vbi
quod Cæcus, & surdus nequeant eligi in scribam,
scrutatorem, nec ad alia officia Religionis, vt ibi;
& licèt in casu nostro aliud videatur dicendum: ta-
men Megala *variar. resolut. tom. 2. res.* 183. per to-
tam contrariam sententiam docet, & vt dixi *sub
d. ct. q.* 4. nam cæcus non potest esse testis in testa-
mento, cum testatorem debeat videre *ex cap. si
non specialis, & l. si vnus Cod. de testam.* Diana *dict.
p. 5. tract. 6. res. 20. vers. sed difficultas est.* Quare me-
dicis *in tract. de fort. casib. q. 6. n.* 55. tenet non posse
cæcum esse testem in actibus, quæ visu percipiun-
tur, sed visitatores debent de supra dictis actibus
testimonium ferre Generalo, & Capituli generalis;
ergo. Et faciunt ad corroborationem plura, quæ
dixi de cæcis, & mutis, atque surdis *in cap. 9. de
iudiciis q.* 15. vbi egi de illa. *An cæcus, mutus, &
surdus queant esse in iudicio.*

Ad Text. in cap. Scriptum est. XL. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio quando in concursu electionis præfer-
tur*, & num. 2.
2 *Postulantes indignum, priuantur pro ea vice
postulandi, seu eligendi potestate.*
3 *Postulatus indignus reiicitur.*
4 *Postulationis materia insinuatur.*
5 *Prælati triplici modo fiunt, electione, postula-
tione, & translatione.*
6 *Canonici num queant admittere clericos Eccle-
siarum ad coeligendum remissinè.*
7 *Patriarcharum materia insinuatur.*

HIc Pontifex dicit quod quando postulatio, 1
& electio concurrunt, si postulatus est ido-
neus, & numerum postulantium, est duplo maior,
quàm numerus eligentium, admittitur postulatio,
reiecta electione, secus si non sit duplo maior, quia
tunc admittitur electus si est dignus.

Idem procedere si etiam scienter postularunt in- 2
dignum; quia tunc reiicitur postulatio, & postu-
lantes priuantur pro ea vice potestate eligendi, seu
postulandi. † Et quòd si ignoranter postularunt, 3
indignum reiicitur, & postulatus, & electus, mul-
tis comprobat, & exornat Barbosa *hic num. 1. & 3.*
† Cumque idē Barbosa *de iure Eccles. p. 1. c. 19. sub* 4
num. 18. ponat differentias inter electionem, & po-
stulationem de quibus nonnulla dixi supra *de postu-
latione Prælatorum*, & inter eas ponat eam quæ ori-
tur ex hoc textu; ideò legitimè poteris hic adiungere
quæ spectant ad materiam *de postulatione Prælat.*
de quibus plura notaui *sub. Rub. & tit. eodem.* † Et 5
tradit idem Barbosa *a n.* 3. vbi docet tribus modis
eligi Prælatos, per electionem, postulationem, &
translationem: videbis quod dixi infra *sub cap. pu-
blicato* 58. in vers. *pro secunda parte*, & in suis ti-
tulis.

In vers. *si partes consenserint* dicit Barbosa *n.* 3. 6
vt possint Canonici clericos Ecclesiarum inferio-
rum admittere ad coëligendum, vacante Ecclesia
pro illa tantùm vice, hoc multis probans, sed quia
de hoc latè dixi *in cap. cum Ecclesia sutrina de cau-
sa possess. & propriet.* ideo *ad hunc vers.* videbis
ibi *q. 4. num.* 3. & quæ insuper dixi supra *in Rubr.
quæst.* 6.

Et ibi *si constiterit. de mutuo conuenisse consensu,* 7
quoad electionem Patriarchæ. De Patriarchis vide-
bis infra *in cap. duo, de officio Ordinarij*, & *in cap.
antiqua 23, de priuilegiis.*

Ad

Ad Text. in cap. Ne pro defectu XLI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Tempus, intra quod electores debent eligere, insinuatur.*

2 *Congregatio qualibet debet habere suum Prælatum, & Magistrum, qui ex suo gremio assumitur.*

1 HIc Pontifex ponit tempus, intra quod electores debeant eligere, & ad quos deuolutio spectet, à quo tempore computentur, ostendit bene Iulius Lauorius *variar. lucubr. tom. 1. tit. 4. cap. 18. ex num. 12. 14. & 23.* Quare adiunges notata infra *sub cap. dum multa de præb. & in cap. nulla de concessione Præbenda*, vbi quo tempore debeat de beneficiis prouideri; & quod non debeat fieri antequam prædecessor humi tradatur: & de textu nostro Barbosa *de iure Ecclesf. p. 1. cap. 19. n. 144. & 145.* & *n. 84. 85. & 86.* cum infinitis, qui etiam potest exornari ex dictis supra *sub cap. 6.* & supra *c. 36. n. 1.* & aliquid dixi supra *sub Rubrica.*

2 Et cum Barbosa hic *n. 4.* ex vers. *ipsius quidem Ecclesia*, notet quod quælibet Ecclesiæ congregatio debeat habere suum Prælatum, & Magistrum, qui ex ipsius Ecclesiæ gremio assumi debeat; ita vt alteri sit præferendus qui ex gremio Ecclesiæ eligatur; ideò adiunges notata supra *sub. cap. 37. & 38. hoc tit.* vbi etiam quando de alia Ecclesia eligi valeat. Aliqua notaui de Abbatissa ex alia domo assumenda supra *in Rubrica sub q. 5. & 6.*

Ad Text. in cap. Quia propter XLII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electionis forma, modusque est triplex, per scrutinium, per compromissum, & per communem inspirationem.*

2 *Scrutatores in electionibus, qualiter procedant remissiuè,* n. 3.

4 *Dignitas electiua quæ sit? in qua huius cap. forma seruatur.*

5 *Prouisio Canonicatuum, ad quos spectet?*

6 *Pontificem eligendi modos quis tractet?*

7 *Forma eligendi Episcopos quæ remissiuè.*

8 *Idoneitas requirenda in electis, præsentatis, & nominatis, remissiuè.*

9 *Forma electionis procedit in inferioribus Ecclesiis, item in ea, quæ fit de Guardianis, Generalibus, & Diffinitoribus,*

10 *Scrutatores miscentes falsum in electione, grauiter peccant, & arbitrariè puniuntur.*

11 *Electio est valida, etiamsi vnus eligentium detegat socio suffragium suum.*

12 *Votantium suffragia qualiter inquirantur remissiuè: Vbi quid si omittatur forma.*

13 *Beneficiarum diuisio est, aut electiua, aut collatiua.*

14 *Ætas requisita ad electionem Abbatissarum, remissiuè.*

15 *Forma* cap. quia propter, de electione, *num seruetur circa nominationem Prabendarum præceptorialium.*

TExtus huius decisio generalissima est ad hanc 1
tractationem, cum in ea, de forma, & de aliis
requisitis in electionibus seruandis tractetur: vnde
cum Barbosa hic optimè eius litteram per partes adstruat;
& integra textus huius ex iam dictis in aliis
Capitibus, & ex aliis huius tituli iuribus informetur.
† Ideo præter ea, quæ notat applicabis quæ 2
subsequuntur: nam quatenus ex hoc textu insinuatur
quod modus faciendæ electionis, est triplex; per
scrutinium, per compromissum, & per communem
inspirationem; itavt aliter facta electio ipso iure sit
nulla, vt docet idem Barbosa *de iure Eccle. p. 1.
cap. 19. num. 148.* vbi *à n. 149.* agit de materia huius
textus; qui etiam tractat, † de scrutinij forma *à* 3
n. 116. & de scrutatoribus *à num. 184.* & quomodo
scrutentur iuxta textum nostrum *à n. 195. & 196.*
Et de vacandis, & citandis ad electionem *à n. 88.*
de quibus *sub Rubr. & c. 18.* tangunt, seu perficiunt
hæc omnia iam supra *in principio Rubrica* citari; ob
quod sigillatim non tracto, cum facilis queas esse
perdicta in tota Rubrica, & in iuribus explicatis,
& infra adductis.

Quæ Dignitas electiua sit, in qua forma huius 4
textus seruatur, Patianus *de probat lib. 2. cap. 30. à
n. 1. vsque ad 36.* An forma huius textus sit seruanda
Barbosa *de canonicis cap. 38.* † Ad quos spectet 5
Canonicatuum prouisio, ipse ibi *cap. 14.* †De omni- 6
bus modis eligendi Pontificem, Iulius Lauor. *variar.
lucubrat. tit. 4. cap. 4. 5. 6. & 7.* vbi de omnibus,
modis, de quibus hic: & videbis *cap. 8.* † De for- 7.
ma seruanda in facienda electione Episcoporum, ac
aliorum Prælatorum, idem Iulius Lauor. *dicto tit. 4.
cap. 19.* de qua supra *in Rub. q. 6.* De electione faciéda
Guardianorum, & aliorum Officialium regularium,
idem *cap. 23.* Et de electione Abbatissarum,
& Priorissarum, idem *cap. 24.* de quibus dixi
supra *in Rub. quæst. 4. & 5.* & faciunt dicta supra *in
cap. 15.*

De idoneitate inquirenda in electis, præsentatis, 8
& nominatis, Riccius *collect. 815.* expendens Trid.
in cap. 13. sess. 7. de reform. sed de hoc supra *sub. c. 7.
§. fin. & in c. 29. de prebend.* ac de eligendo digniori
ibi, & ostendunt Couarruu. *in regula peccatum, p. 2.
§. 7. à n. 3.* Gutierrez *lib. 2. canon. cap. 11.* latè, & bene,
vt etiam dixi *in Rubr. q. 2. 4. & 7.*

Ad textum nostrum Riccius *collect.* 1127. vbi 9
ampliat formam huius textus procedere etiam in inferioribus
Ecclesiis, & Ecclesiis Cathedralibus,
vt dixi supra *in Rubr.* Et ad Guardianos, & Generales,
ac Diffinitores; sic vt nequeant discedere
à forma huius textus *in dict. Rub. q. 4.* †Et ampliat 10
4. quod Scrutatores miscentes falsum in electione,
grauiter peccant; ita vt arbitraria puniantur, & ipsa
sit nulla.

Limitans textum cum Sayro *decis. 4. de elect.* di- 11
cens vt sit valida electio, etiã si vnus eligentium suffragium
suum socio detegit. † Et qualiter suffragio- 12
orum inquisitio debeat fieri, ac de votis eligentium,
bene Barb. *d. c. 19. à n. 195.* Et an si in electione fuerit
omissa aliqua ex solemnitatibus iuris positiui, sit
nulla? quid in aliis actibus? idem Riccius *collect.*
1799. ad textum *in cap. 1. in fine*, vbi Panormit. *de
integrum restit.* quem leges. † Et idem *collect.* 13
1697. super glossa *in §. vt autem, clem. quia con-*

tingit de relig. domib. dicit quod inter diuisiones beneficiorum, illa principaliter videtur vt aliud sit electiuum; aliud verò collatiuum, de quibus *sub hoc tit. & sub tit. de concessione Preb.* Et videbis ad textum Chuchum *instit. moral. tit. 1. à num. 15.* & Gratianum *regula 95.* vbi ad quæstionem. An consensus requiratur omnium in dispositione rei communis, de qua notaui supra *in cap. cum omnes de constit.*

14 De ætate requisita ad electionem Abbatissarum, ad quas etiam se extendit forma textus nostri Franciscus Tondutus, & ad obtinendam præposituram *part. 1. cap. 99. in §. inferiora*; de quo bene, & latè Barbosa *de Iure Ecclesf. p. 1. c. 45. à n. 18.* vbi de forma. Et quod Moniales in Abbatissas non sint eligendæ vltra triennium, idem *n. 30.* & Scortia *in Constitut. Pontif. Epit. 135.* de quibus dixi *sub Rubrica q. 4. & 5.*

15 † Et adiunges ad aliam bonam quæstionem eundem Franciscum Tondutum: vbi an forma textus nostri seruetur circa nominationem, seu electionem Præbendarum præceptorialium.

16 † Et ad quem de iure communi spectet electio, seu deputatio Magistri Scholarum; de quo infra *in tit. de officio Thesaurs*, & aliis.

17 Ad vers. *nisi*, dixi *in c. 1. de Iudiciis, q. 16. n. 2.* Et ad vers. *aliquibus viris, in c. 3. de causa possessionis, & propriet. q. 4. n. 4.*

Ad §. Illud, eiusdem textus.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM,

1 *Absentes nisi legitimè sint impediti, non possunt constituere procuratores pro facienda electione.*
2 *Votum, siue suffragium absentis qua requirat, vt per procuratorem sustineatur.*
3 *Iuramentum impeditis probat eius impedimentum. Et an per testes remissiuè.*
4 *Testes Laici, aut fœmina ad probandum impedimentum electoris absentis, non va ent, si deponant tantum de fama, vel auditu.*
5 *Absentes ad electionem, quando, & qualiter sunt vocandi. Et quid si non compareant?*
6 *Votum electoris tempore electionis in lecto decumbentis, quomodo sit recipiendum remissiuè.*

1 PRobat textus hic, quod absentes, nisi sint legitimè impediti, non possunt constituere procuratores pro facienda electione; multis comprobat hic Barbosa *n. 37.* vbi refert Iulium Lauorium *variar. lucub. tom. 1. tit. 4. cap. 17. ex n. 45* signanter adducentem Rotæ decisionem *in Calagurit. beneficij de Morillo 13. Nouembr. 1620.* coram bonæ

2 memoriæ Vbaldo † in qua fuit dictum tria requiri ad hoc, vt votum absentis per procuratorem possit sustineri; quæ sunt, vt quis sit in loco, vnde euocari possit. Et quod iusto impedimento detentus venire non possit. Et quod procurator habeat mandatum ad iurandum super dictum impedimentum, qui erit constituendus de Collegio, vt probat hic textus vers. *& tunc si noluerit vni committat de Collegio vicem suam*, de quo dicto latissimè expendit cum multis idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. à n. 100. & 108. ad 112.* vbi videbis, & applicabis nonnulla quæ dixi suprà *in c. 16. de consl. q. 1. à n. 60.* & quæ dicunt Doctores per textum ibi, *in cap. si quis hoc tit. lib. 6.* Chuchus *instit. moral. tract. de Elect. à n. 224.* Azor. *in summa moral. p. 1. lib. 6. c. 14. q. 7.* Raguc. *de voce Canonic. in Capitulo q. 2.* Fr. Sigismund. à Bononia *d. tract. dub. 14* Iul. Lauor. *supr. ex n. 32.* Tambur. *de iure Abbatum disp. 1. q. 3.* Laym. *in Theolog. Moral. lib. 4. tract. 2. c. 12. ex n. 24.*

Et hic in vers. *fidem faciat Iuramento*, probat 3 Barbosa *n. 38.* quod impedimentum probetur per Iuramentum impediti. Quare nunc applicabis Barboam *in cap. ex transmissa de præscript. à n. 11.* vbi agit de quæstione, an impedimentum Iuramento partis probari possit, & *à n. 9.* de quo dixi ego *ibi*, & an per testes probetur, dixi *in c. 1. de præscript. q. 2. vers. ad secundam.* † Et quod ad probanda im- 4 pedimenta electi, etiam Laici, & fœminæ admittuntur, sed eorum testimonio non statur, si de fama, & auditu tantum deponant iuxta quæ dico latè *in cap. licet ex quadam de testib.* dixit Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1. c. 19. n. 130.*

Absentes quando, & qualiter sunt vocandi ad 5 electionem: & quid si non compareant, scribit Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1. dicto c. 19. à n. 89.* Et an absentes etiam in aliis actibus sint vocandi? scribit Zeuallos *in pract. q. 476.* Applicabis quæ dixi *in cap. cum omnes de constit.*

Et quomodo excipiendum sit votum electori 6 tempore electionis in lecto decumbentis, per hunc textum scribit Naldus hic de quo dixi suprà.

Ad §. Electiones, fin, eiusdem textus.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio clandestina inualidatur, vel si fit de nocte, nisi necessitas magna occurrat, vt fraudis subordinationis, vel si protrahatur, & num. 3.*
2 *Electio nequit fieri per secretas schedulas post tenebras: & de candelis, quæ accenduntur, quando ita fit.*
3 *Electiones factæ in Cubiculis, & per occulta conuenticula, non valent.*
4 *Noctis appellatio, quatenus prohibeat electiones.*

QVod electio clandestinè fieri non debeat, 1 alias inualidetur, multis ex hoc textu probat Barbosa hic *n. 39.* vbi dicit *n. 40.* electiones canonicas minimè fieri debere de nocte, nisi quando adsit necessitas magna, aut electores per diem non potuissent concordari, & timeantur fraudes, & subornationes, si electio protrahatur. † Nec posse fieri 2 per schedulas secretas post tenebras, nisi necessitas vrgeret; & tunc esse accendenda ad minus tria luminaria, alias clam dici factam, probat cum Panormit. & Felino, & cum Iulio Lauorio *variar. lucubrat. tit. 4. cap. 18. n. 10.* De quo idem Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. c. 18 n. 236.* † qui etiam *n. 69.* 3 probat quod electiones factæ in cubiculis, & clandestinis locis per occulta conuenticula facta reprobantur, & *n. 170.* de nostro §. † Et *n. 171.* quod no- 4 ctis appellatione, intelligitur post datum signum ad salutationem Angelicam ad albam diei sequentis.

An

An sit idem dicendum de collationibus, Garcia *de beneficiis p.8.cap.4.* adiunges quod dixi *in Rubr. de re iud.q.1.vers.ad tertiam*: vbi quod non valet sententia nocte lata: quoto tempore duret nox; item notata infra *ad titulum de clandestina despons.* Et applica dictum Barbosæ *dict. cap. 19. numero* 182.

QVÆSTIO I.

An Canonici in electionibus capitulariter faciendis, debeant pracisè seruare formā Capituli; Quia propter, *de quo nunc disputamus. Item & in electionibus Pralatorum inferiorum; vtpote Ecclesiarum Collegiatarum; Abbatum, Priorum, & in electione regularium Pralatorum seu beneficiorum. Et an ea non seruata, electio sit ipso iure nulla. Et quanam forma vsitata fuerint?*

SVMMARIVM.

1 *Doctores, qui abundè de textu nostro agunt.*
2 *Littera textus nostri.*
3 *Forma electionis prascripta in textu nostro; est seruanda* num.6.
4 *Ecclesia non viduatur per inferiores, sed per primam Dignitatem.*
5 *Electio inferiorum in capitulis sub qua forma.*
6 *Electiones Pralatorum regularium, in multis comparantur Episcoporum electionibus.*
8 *Forma electionis textus nostri, etiam seruatur in Prelatis Iurisdictionem habentibus, & Abbatibus.*
9 *Abbates, & regulares vtriusque sexus in Pralatos eligi debent per vota secreta; sed num per compromissum, aut inspirationem.*
10 *Electio Definitorum, & discretorium, non fit seruata forma ordinaria Iuris.*
11 *Electio est ipso iure nulla, non seruata forma* cap.quia propter, *vbi ea postulatur.*
12 *Capitula quacumque etiam regularium, nequeunt facere contra formam requisitam ad eligendum, nec vigore priuilegij,* num.13. *& de ratione* num.14.
14 *Clausula generales non auferunt formam requisitam in electione, nisi fiat expressa mentio. fallit in Papa* n.15.
16 *Electio regularium qua debet fieri per vota secreta, non aufert formam textus* dicti cap. quia propter; *nec est sublata per Trid.* in dict.cap.6.sess.25.
18 *Forma eligendi est triplex; qua solet obseruari etiam à Cardinalibus in electione Papa* numero 19.
19 *Scrutinium, per quod fit electio, est inquisitio votorum.*
20 *Scrutatores votorum debent esse tres, & qua facient?*
21 *Electus censetur scrutinio in quem omnes; vel dua ex tribus partibus elegerint.*
22 *Votandi ordo in electione Papa Cardinales qui sit?*
23 *Electio per compromissum qualiter dicatur?* & numeris sequentibus.
26 *Electio per compromissum quis etiam fieri limitato, in qua compromissarius non tenetur, quam ad expressum in compromisso* num.27. & 29.
28 *Forma* cap. cum dilectus 32. hoc tit. *non est sublata per textum nostrum.*
29 *Compromissarij potestas eligendi, debet esse de idoneo.*
30 *Electio per compromissarium, requirit publicum instrumentum.*
31 *Compromissum ad eligendum, potest reuocari, re integra.*
32 *Electores compromissarij, melius est, vt sint in numero impari,* n.35.
33 *Capitulum potest compromittere certis personis, & eligere aliquos, per quos eligantur Compromissarij.*
34 *Electio per compromissarios erit recta, si omnes concurrant.*
35 *Canonici possunt totam potestatem eligendi transferre compromisso facto in Compromissarios.*
36 *Pontifices, qui electi fuerint per compromissum?*
37 *Compromissarius seipsum eligere non potest, etsi non repugnet iuri Diuino, aut natura* n.38. & 39.
39 *Eligere seipsum nemo potest.*
40 *Compromissarij possunt eligere vnum ex ipsis compromissarijs, qui debent seruare formam sibi prascriptam.*
41 *Compromisso ad eligendum solet addi tempus.*
42 *Eligendi forma per viam Spiritus Sancti qua fit* & n.43.
44 *Electio alia fit Pontificis per adorationem & qualis sit?*
45 *Pontificis qui fuerunt electi per adorationem.*
46 *Tractatus debet pracedere inter electores circa personas idoneiores eligendas.*

ETsi *sub Rubrica huius tituli*, & à *cap.1.vsque ad textum nostrum*; item & *in sequentibus Capitulis vsque in finem*, plura conducibilia, & generalia de electione dixerim, quibus satis, & abundè verba nostri textus enucleantur; & insuper Barbosa hic magis, quàm alibi se extendat dicens *à n.2.* se illum enucleare ex his, quæ semel, & iterum disposuit doctissimè Ioannes Baptista, Coccinus sacræ Romanæ Rotæ Decanus meritissimus *in vna decisione sacra Rota in causa Mesen. Monasterij, luna 5. Iulij* 1621. & in altera Treben. Abbatiæ sancti Maximini *Mercurij* 20. *Nouemb.* 1624. & 24. *Ianuarij* 1625. quas impressas referunt Castellinus *de electione Regul. Prelat. cap.4.prope finem*. Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tom.1.tit.4.cap.21.* Tamburinus *de iure Abbatum tom.1.disp.5.q.1.post n.6. & q.25.post n.2.* Antonius Massobrius *in praxi habenda concursum praludio 8. à num.*30. secundùm Romanam impressionem; nihilominus, vt necessarium iudicaui per hæc & alia sequentia dubia, nonnulla verba textus nostri explanare; & vt melius contingat, duxi litteram appingere, quam in aliis capitibus 2. libri Decretalium, nec huc vsque *à tit.1.huius libri* 1. non posui; quæ talis est. † *Quia propter diuersas electionis formas, quas quidem inuenire conantur, & multa impedimenta proueniunt, & magna pericula imminent Ecclesiis viduatis: statuimus, vt cum electio fuerit celebranda, prasentibus omnibus, qui debent, volunt, & possunt commode interesse assumantur tres de Collegio, fide digni qui secretè, & sigillatim vota cunctorum diligenter*

diligenter inquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel maior, & sanior pars Capituli consentit, vel saltem eligendi potestas aliquibus viris committatur, qui vice omnium Ecclesiæ viduatæ prouideant de Pastore, alias electio facta non valeat, nisi forte communiter esset ab omnibus quasi per inspirationem absque vitio celebrata. Alia inquam ponit idem Pontifex *in §. illud, & in §. electiones,* de quibus iam aliqua in illis dixi.

3 Ad primam igitur difficultatis partem, videtur dicendum vt nullomodo forma textus nostri debeat obseruari à Canonicis in electionibus, quas ipsi
4 faciunt † quia vt docent Syluester *in sum.* verb. *electio 2. q. 1.* Abbas *in cap. Ecclesia vestra n. 7. hoc tit.* vbi Imola *n. 3.* Franc. Marcus *delphin. decis. 922. n. 3. p. 1.* Fr. Ludouicus Miranda *in manual. Prælat. tom. 2. q. 23. art. 3. Conclus. 2.* Lotterius *de re benef. lib. 2. q. 19. n. 10.* Rota *in Leudonien. Decanatus 15. Decemb.* 1627. cotam R. P. Pitouano, Glossa, Abbas, Ioannes Andreas, Butrius; & Imola *hic.* Franc. Marcus *supr. n. 1.* Rota *in dicta Leudonien. Canonicatus*, Barbosa *de Canonicis, & Dignit. cap. 38. n. 1.* Ecclesia non viduatur per inferiores, sed per primam Dignitatem. Et confirmatur ex verbis *dicti nostri cap.* ibi: *Ecclesia viduata prouideant de Pastore*, quibus colligi videtur solùm agere de electione Episcoporum, dum de viduata Ecclesia facit mentionem, cum soli Episcopi sint sponsi Ecclesiarum, vt patet ex textu vbi DD. *in cap. sicut 21. q. 2.*

5 Quare idem Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 39. num. 139.* cum Syluestro, Miranda, & aliis proximè relatis, docet in electionibus inferiorum beneficiatorum, seu Prælatorum, non esse necessariò seruandam dispositionem textus nostri, sed sufficere ait ad id singulares consensus existentium in Capitulo, dummodo præstetur in communi, & omnibus collegialiter congregatis: nam sic electus simpliciter à maiori, & saniori parte ius habebit in electione; & ita nec se extendere ad inferiores Dignitates in collegiatis existentes, vt resoluunt Abbas *in dict. cap. Ecclesia.* Imola. Franc. Marcus, & Rota *Leudonien. vbi suprà,* & idem Barbosa *in dict. c. 37. de Canonicis n. 1. in princ.*

6 Nihilominus, etsi hæc vera sint, adhuc sub forma textus nostri clauduntur Prælati regularium, cum regulares Ecclesiæ viduatæ dicantur, qui sine Pastore remanent, mortuo quidem Prælato, eorum sponso, ex regula textus *in cap. ne pro defectu, cap. officij, hoc tit.* vbi Abbates Pastores nuncupantur; & quia regularium Prælatorum electiones in multis, electionibus Episcoporum comparantur, vt dixerunt Tamburin. *de Abbat. disp. 5. quæst. 5. num. 2.* Iulius Lauor. *hoc tit. 4. c. 19. n. 5.* Sanchez *in præcepta decalogi lib. 2. cap. 38. num. 84.* Suarez *de religione tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 1.* & alij per textum, *vbi ordinarij, in cap. cupientes hoc tit. lib. 6.*

7 Imò etiam in electione regularium Prælatorum obseruari resoluunt glossa 1. *hic*, Abbas *n. 7.* vers. *circa* & *num. 8.* vers. *& placet*, Rota *decis. 5. in princ. hoc tit. in nouis.* Franc. Marcus *dict. decis. 992.* Miranda *suprà conclus. 1.* Rota *in dict. Meten. Monasterij,* vers. *quod autem.* Suarez *de religione tom. 4. lib. 2. cap. 5.* Castellinus *de elect. Canon. cap. 1. à num. 1.* Tamburin. *dicta quæst. 5. num. 1.* Iulius Lauor. *dict. cap. 19. num. 4.* vbi *num. 8.* subdit non licere Prouincialibus discedere à forma nostri textus in electionibus Guardianorum, Priorum, & similium, vt latè probat contra Fr. Eman. Rodrig. & Mirandam latè Sigismundus à Bononia *hoc tit. dub. 7.*

Et sic benè Ioannes Andreas hic *num. 59.* Bel- 8
lamera *in princ. num. 3.* Abbas *num. 7. in fin. & num. 8.* Butrius *num. 20.* Rota *decis. 5. iuncto n. 5. hoc tit.* Gregorius Lopez *in l. 19.* verb. *Obispos tit. 5. p. 1.* Franc. Marc. *supr.* Chuchus *instit. moral. lib. 4. hoc tit. n. 279.* Canisius *de elect. §. & hac de Episcopis*, Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 1. n. 2.* Ludouicus Miranda *dicta q. 23. art. 3. conclus. 1.* Nouarius *in lucerna regular.* verbo *electio n. 12.* Lezana *in summa quæst. regular. tom. 3. eodem verbo n. 2.* & antea *tom. 1. cap. 15. num. 11.* & *tom. 2. cap. 12. n. 25.* & alij, quos sequitur Barbosa *de iure Ecclesiast. dicto cap. 19. num. 153.* docent formam præscriptam in textu nostro, non solùm seruandam esse in electionibus Episcoporum, de quibus expresè loquitur, & aliorum Prælatorum Ecclesiarum Collegiatarum, qui habent iurisdictionem generalem in dictis Ecclesiis, sed etiam in electione Abbatum, vt fuit resolutum *in dicta Meten. Monasterij,* vers. *quod autem*, & *in Treueren. Abbatia 1. in princ.* & *in Meten. Abbatia 4. Februarij* 1628. coram R. P. D. Dunozetto.

Etenim ex his patet (quidquid dicat Rofredus 9
de libellis tom. 2. super iure Pontif. p. 3. tit. quid sonet hoc nomen *Abbatis num. 8. Litt. G. folio* 633. nempe de mandato Papæ iudicatum fuisse formam huius capitis non esse seruandam in electionibus Abbatis; quia hoc est nomen solicitudinis; non tamen est Pater;) quod Abbates, & Regulares vtriusque sexus in Prælatos eligi debent per vota secreta; ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur, vt districtè præcipit Trident. Concilium *de regularibus cap. 6. sess. 25.* de quo infra latè dico; imò, vt hic explicat ex multis Barbosa *à num. 6.* dict. Trident. cap. non derogat dispositioni textus nostri. Alia infinita docet ex multis *in dict. cap. 6. Trid.* & ita debere fieri electionem Regularium per vota secreta, vt non possit fieri per viam compromissi, aut inspirationis: ita ipse *in dicto cap. 6. num. 15.* & referunt decisum Castellin. *de elect. Prælatorum cap. 7. num. 7.* vers. *ad quorum*, Sigismundus à Bononia *hoc tit. dubio 2. num. 7. & dubio 31. num. 14.* vers. *& insuper* contra Fr. Eman. Rodriguez *in summa p. 1. c. 102. num. 2. & cap. 105. num. 3.* & *quæst. regular. tom. 2. quæst. 51. art. 9. in fine*; & ita etiam decisum refert, ac tenet cum aliis Nicolaus Garcia *de benef. p. 5. c. 4. n. 204.* idem Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. p. 1. cap. 19.* cum iam relatis *sub num. 157.* vbi refert ita fuisse à Sacra Congreg. decisum.

Et cum iam dixerimus Ecclesiam non dici vi- 10
duatam per inferiores, sed per primas Dignitates, vt iterum ex iam relatis suprà *n. 1.* tenet hic Barbosa *num. 8.* ideo ibi dictum de electionibus inferiorum beneficiatorum extendi ad electionem Diffinitorum discretorum, & huiusmodi fratrum Religionum, in quibus forma textus nostri, non prærequiritur seruanda, vt dixit Iulius Lauor. *variarum lucub. dicto tit. 4. cap. 19. num. 7.* iterum idem Barbosa *de iure Eccles. dict. c. 19. p. 1. n. 155.*

Ad secundam quæstionis partem, an non serua- 11
ta forma huius textus, vbi ea postularur, electio sit ipso iure nulla. Et affirmant expresè hic Compostella *num. 20.* vers. *nunquid de ista* Ioannes Andreas *num. 37. in verbo non valet.* Innocent. *eodem verbo.* Guillielm. Mandagot. *hoc tit. cap. 22.*

ibi

ibi Boër. *Littera B.* Riccius *in collect.* 1127. *p.* 4.
Carolus Marant. *tom.* 2. *respons.*2. *num.*58. Castel-
lin. *de elect. cap.* 1. *num.* 12. vers. *forma.* Barbosa
12 *de iure Eccles. dict. p.* 1. *cap.* 19. *à n.* 162. † Vbi
addit cum Oldrado *cons.* 259. Nauarro *cons.* 3.
n. 1. *hoc tit. & cons.* 16. *n.* 4. *de Regularibus*, vt
nec contra dispositionem textus nostri possint Ca-
pitula quæcumque etiam Regularium aliquid sta-
tuere; quia licet reperiantur quamplurimæ formæ,
quibus Regulares vtuntur in electionibus suorum
Prælatorum.iuxta cuiuscumque Religionis statuta,
vt videre licet apud Fr. Eman. Rodriguez *quæst.*
*regul. tom.*2. *q.*51.*cum duabus sequentibus*, & Ca-
stellin. *de elect. cap.*19. *à pagina* 361.*vsque ad* 419.
omnes tamen semper inhærent dispositioni nostri
13 textus†sic vt nec vigore cuiuscumque priuilegij, in
quo apposita sit clausula, *quibuscunque contrariis*
non obstantibus, possint Capitula ipsa generalia, seu
generales eorũdem regularium superiores supplere
defectus occurrentes in eiusmodi electionibus ob
non seruatam formam dicti nostri textus, vt re-
soluunt Sigismundus à Bononia *de elect. dubio* 4.
Lezana *verb. electio num.*2. Iulius Lauorius *variar.*
lucub. titulo 4. *cap.* 15. *num.* 6. Tamburin. *de Iure*
14 *Abbat. dict. disput.* 5.*num.* 7. † Qui omnes, & alij
eam præstant rationem; quia textus noster conti-
net constitutionem Concilij generalis lateranensis
celebrati sub Innocentio III. cuius decretis non
censetur derogatum per clausulas generales in pri-
uilegiis apponi consuetas, nisi expressa mentio fiat,
saltem sequentibus verbis, *non obstante lege aliqua,*
aut Constitutione in Concilio generali edita per do-
ctrinam textus *in cap.nonnulli de rescript.*& per ali-
qua, quæ dixi *ibi*, & *in cap.cæterum* 3.*eodem*.trad-
dunt Sanchez *de matrim.lib.*3. *disp.*26.*n.*7 Nico-
laus Garcia *de benef.p.*4.*cap.*5.*n.*40. Marescot. *va-*
*riar. resolut. lib.*2. *cap.*38. *n.*41. Suarez *de legibus*
*lib.*8.*cap.*19.*n.*5. Lauor.*dict.cap.*19.*n.*16. Tambu-
rin.*dicta quæst.*5.*n.*71

15 Quorum resolutionem intelligunt Marescot.
*dict.cap.*38.*n.*41.& Lauor.*dict cap.*19.*num.*26.Bar-
bosa *dict.cap.*19.*n.*165.*in fine* de conciliis generali-
bus, in quibus non est expresse reseruata authori-
tas Papæ, & sedis Apostolicæ, sicut fuit excepta
16 in Concilio Trid. *sess.*25. *cap.* 21. † quo fit vt licèt
Regularium electiones debeant fieri per vota se-
creta, vt iam dixi ex Trid.*sess.*25.*cap.*6. non tamen
censeatur sublata forma textus nostri, cum eius
dispositioni non videatur derogari, ex dict. Trid.
decreto, vt bene resoluunt Fr. Eman. Rodrig. *in*
*summ. p.*1.*cap.*101.*n.*2. *&* 3. Zerola *in praxi Epis-*
copali verbo *Abbatissa* §.6. Azor.*instit. moral.p.*1.
*lib.*13.*cap.* 20.*q.*2. Castellin. *de elect.cap.*1. *num.*1.
Sigismund. à Bononia *hoc tit. cap.*27. *n.*10. *&* 12.
17 Tamburin.*dicta disp.*5.*q.*5.*à n.*9. Quod verum est;
etsi Ludouicus Miranda *tom.* 2. *regul. dicta q.* 23.
*art.*15.*conclus.*2.circa medium existimauerit dispo-
sitionem nostri textus modo sublatam esse *per dict.*
*cap.*6.*Trid.*quia vt probat Barbosa *dict. cap.*19. *de*
*iure Ecclesiast.n.*158. iuxta præfatam resolutionem
præstat decisum *in iam dicta Treueren. Abbatia*
la 1. vers.*nec etiam*, & *in dicta Meten. Monasterij*
in fine, & cum aliis multis præstat Barbosa *hic à*
*num.*6.

18 Ad tertiam quæstionis partem, quotuplex forma
fuerit in praxi vsitata, cum iam supra sub littera
textus nostri *o.*1. dixerim triplicem fuisse, per scru-
tinium scilicet, per compromissum, & per com-
munem inspirationem; ita vt aliter facta electio sit
nulla, vt colligunt Doctores ex textu nostro, &
in specie doceant Petrus Gregor. *hoc tit. cap.*3. Fr.
Emanuel *quæst.regul.q.*51.*art.*3. Azor. *instit.moral.*
*p.*2.*lib.*6.*cap.*14.*q.*11.Ludouic. Miranda *dict.tom.*2.
*q.*23.*art.*2.Iulius Lauorius *variar. lucubrat.tit.*4. *de*
*elect.cap.*19. Tamburin.*dict.disp.*5.*q.*5.*&* 6. Sigis-
mund.à Bononia *hoc tit. dub.* 4. *n.*5. Castellin. *de*
*elect.Prælat. Regul.dict.cap.*1.*n.*3. vers.*forma igitur.*
Bonacina *de legitima summi Pontif.elect.disp.*1.*q.*5.
puncto 1.*cum sequent.* Rota *in causa relata Meten.*
Monasterij 5.*Iulij* 1621.& *in dicta Treueren. Abba-*
tia S. Maximi 20. *Nouemb.*1624. *&* 24. *Ianuarij*
1625.coram R. D. Coccino, quos ad litteram re-
ferunt relatus Castellin.*dict.c.*4. Tamburin. *disp.*5.
*q.*1.*post.num.*6.*& q.*25.*post n.*2. Iulius Lauor. *dict.*
*tit.*4. *cap* 21. *à num.*96. Ioannes Massobr. *in praxi*
habendi concursum, ipse, & relati vbi supra *in princ.*
ideò duxi nunc latius agere de relata triplici forma
eligendi, etsi resolutiuè etiam.

Cumque hæc triplex forma soleret obseruari, 19
tam à Cardinalibus in electione Pontificis, quàm
ab aliis inferioribus electoribus, de quibus supra
in hac quæst. dico primo, vt scrutinium, per quod
solet electio fieri, sit inquisitio votorum eligen-
tium, seu suffragiorum collectio secundùm Boë-
tium Epon. *lib.*1. *de Regular. num.*210. *pag.* 138.
† Ad quod iuxta textum nostrum plura concurrere 20
debeant; nempe vt scrutatores sint tres, non plu-
res, nec pauciores. Secundò vt sint de collegio;
non autem extra. Tertiò vt sigillatim, & secretò
vota exquirant. Quartò vt vota sint publicanda.
Quintò, vt omnes eligentes congregentur in vnum;
eo quod in Camera non possit dari votum, *c.in Ge-*
*nesi hoc tit.*demùm & per scrutinium fieri cum præ-
sentibus omnibus, qui debent, volunt, & possuntcõ-
modè interesse tres de Collegio fide digni assumũ-
tur, qui vota singulorũ secretè & sigillatim diligen-
ter exquirant, & in edictis redacta mox publicent in
communi; eaque facta, & collatione habita † is 21
inquam censeatur electus, in quem, vel omnes,
vel duæ ex tribus partibus consenserint: ita Barbosa
*de Iure Ecclesiast. p.*1.*cap.*1. *à num.* 85.vbi *à n.* 87.
ponit quod in Scrutinio faciendo, quando est eli-
gendus aliquis in Papam, præsunt tres Cardinales
de quolibet ordine eligendi, vbi *num.* 88. † osten- 22
dit ordinem votandi, nempe quod singuli acce-
dunt ad altare, & genu flexi schedulatam, deoscula-
tam, sigillatam, & complicatam transmittunt in
Calicem, in quo eo die sacrata sunt peracta existen-
tem in medio altaris ibi vacuo à primo Episcopo-
rum; primo Præsbytero; & primo Diacono, Car-
dinalibus omnibus videntibus positum &c. Et qua-
liter singula requisita de substantia electionis esse
videantur, dico *sub quæst. sequenti.*

Electio per compromissum fit, cum propter 23
discordiam in aliquem electionis negocium com-
promittunt electores, vt scilicet ipse compromissa-
rius, quem voluerit eligat: ita Boër. Epo *dicto lib.*
1. *de elect. num.* 220. Bonacina *de legitima Summi*
Pontificis electione disp. 1.*quæst.*1. *puncto* 2. *num.* 1.
& quomodo hoc sit faciendum ait Barbosa *de Iu-*
re Ecclesiast. dicto cap. 1. *num.* 94. coniecturari
posse ex his, quæ habentur *in iam dicta Treueren.*
Abbatia S. Maximi 24. *Ianuarij* 1625. coram R.
D.Coccino Decano vbi sic dicitur: *Congregato Ca-*
pitulo, is qui habet in Capitulo primam, vel alius
de mandato Capituli, seu quiuis etiam sine manda-
to, Capitulo tamen non contradicente, requirit pri-
mo singulos sigillatim, an placeat procedere hac for-
ma compromissi, ac omnibus consentientibus; ita vt
nullus omnino discrepet, debet eos requirere iterum
quibusnam

Digitized by Google

quibusnam personis, & per quem modum velint sic committere vices suas, & omnibus de personis concordantibus, & de modo 1 tunc omnes simul, vel vnus nomine omnium in personas huiusmodi eligẽdas transferat potestatem; si verò Capitulum nolit in compromissarios conuenire possunt eo casu, vt cuius ad concordiam deueniatur vni vel pluribus, qui vice omnium eligant, compromissarios committere vices suas. Et ita docent Mandagot. *de elect. p. 1. c.59.* Compostell. *in textu hic num.26.* vers. *quæro modo*, vbi Bellamera. *vel saltem n.7.*

24 Et eadem Rota *in dicta Treueren Abbatiæ* ex Miranda *in manuali Prælatorum tom.2.q.23.art.38. conclus. 2.* ponit formam compromissi modo sequenti *Ego N. Compromissarius de consensu, & voluntate compromissariorum meorum eligo.*

25 Et aliam ponit Mandagot. *hoc tit. quæst. 59.* quæ idem in substantia continet, subdens opus esse, vt vnus vice omnium eligat, alias electio sit nulla secundùm Romanum *cons.261. num. 1.* vers. *quarto eiusdem nullitas* Oldradus *cons. 184. in principio.*

26 Et quod electio possit fieri non simpliciter, qualis est proximè adducta, sed limitatè per compromissum cum scrutinio mixtum; puta si compromissum ita sit, vt compromissarij ipsi exquirant vota singulorum, illumque eligant, in quem maior, & sanior pars consenserit; iuxta constitutionem Innocent. III. *in cap. cum dilectus hoc tit.* & Alex. III. *in concilio generali anno* 1215. contentam in textu nostro, vt declarat Bonifacius VIII. *in cap. cum expediat 29. hoc tit. lib.6.* & *in c. si eum 27. eodem*, Canisius *in compendio Iu·is ..anonici hoc tit. cap. de cursu compromissi, cum scrutinio.* Baysius
27 *hoc tit. p.3. cap. 17. n.4.* vers. *aliquando autem.* † Et tunc non teneri Compromissarium ad aliud, quàm ad id, quod in compromisso expressum est; quia non est necessaria collatio meriti ad meritum, Zeli ad Zelum; sed numeri ad numerum, vt nimirum videatur, an sit maior pars totius Capituli, docent Monachus *in dict. cap. cum expediat num. 9. ad finem*, vers. *item quæro* & *num.10.* Ioannes Andreas *in princ.* Gemin. *n.3.* vers. *quæro an ista forma*, Compostell. *in cap. in genesi 59. col.3.* vers. *in forma verò compromissi*, vbi Abbas *n.2. in 4. notab. hoc tit.*

28 Cum ergo *in dicto cap. cum dilectus 32. hoc tit.* sit statutum licitè posse compromitti, vt compromissarius secretè, & sigillatim voluntatibus omnium requisitis, eligant illum, in quem maior, & sanior pars Capituli cõsenserit; venit dicendum etiã formam illius Capituli non esse sublatam per decisionem textus nostri, vt colligunt ex ordinariis Lapp. Abbas, Archidiacon. Gemin. Ioannes Andreas, Butrius, Dominic. Monac. Viuianus, & Barbosa per textum *in dict. cap. cum expediat hoc tit.*
29 *lib.6.* † Item quod compromissi forma non sit excedenda; eo quod sit de essentia, & substantia compromissariæ electionis: sic Fr. Ludouicus Miranda *de reg. dict. q.23. art.38. conclus. 1.* vers. *tertio*, Barbosa *in d. cap. cum dilectus num. 5.* Item quod data compromissariis potestas eligendi Prælatum, seu officialem, semper debet intelligi de idoneo; ita quod, si electus non sit idoneus non teneantur ipsum recipere, vt dicunt idem Miranda *dict. q.23. art.36.* Barbosa *in cap. in causis 30. hoc tit. num fin.* Syluester *verb. electio 2. q.3.*

30 Et pro complemento de electoribus compromissariis notabis primò, quod etsi de compromissi electione, de iure duo essent conficienda instrumenta, vt scilicet vnum contineat: *nos eligimus quem tales Compromissarij nominabunt.* Et alterum eligimus illum, quandò tales compromissarij nominabunt; sed Bartol. *in l. institutio n.3. ff. de condit. institut.* dicit de consuetudine vnum tantum confici publicum instrumentum, de quo Speculator *hoc tit. §.1. in principio*, Bertachin. *de Episcopo p.1. lib.3. q.49. num.93.* idem Speculator *in cap. de via compromissi num. 4.* Barbosa *dict. cap. 1. de iure Eccle-*
siast. sub num. 94. † Secundo notabis quod re in- 31
tegra, & antequam incipiatur, etiam facta commissione possit reuocari compromissum: ita Ludouic. Miranda *dict. quæst. 23. art. 34. conclus. 3.* vbi cum Innocent. *in dicto cap. in causis 30. hoc tit.* vbi Barbosa *num. 4.* dicunt quod cum attinguntur substantialia negocij, desinit negocium ipsum esse integrum; vt puta cum cœperunt tractare de persona eligenda; secus autem, si tantummodo sunt expleta aliqua pertinentia ad actus solemnitatem; vt quia dixerunt missam de Spiritu Sancto, & alia similia.

Tertiò notabis congruentius esse, vt compro- 32
missarij electores sint in numero impari, vt probant Doctores per verba Pontificis *in dicto cap. in causis* ibi *Duos elegerunt, vt quinque de eorum Capitulo eligerent electores*, docent Barbosa ibi *n.3.* & *in dicto cap. cum dilectus 32.* sic notaris *num. 2.* per verba textus ibi: *in tres Canonicos Morin.* & in terminis idem Fr. Ludouic. Miranda *in manuali*
Prælator. dicta quæst. 23. art. 34. conclus. 1. vbi cum 33
Panormit. *in dicto cap. in causis*: tenet quod Capitulum non solùm potest compromittere certis personis potestatem eligendi; sed quod etiam possit eligere aliquos, per quos eligantur Compromissarij electuri post modum vice omnium, & nomine totius Capituli.

Quartò notabis quod electio ex compromisso 34
fieri non possit, nisi omnes Collegæ omnino huic compromisso consenserint: sic idem Barbosa *in dicto cap. in causis hoc tit. num. 4. in fine*, idem hic *num. 35.* per glossam *vice omnium*, vbi Innocent. *col. 3. num. 6.* super verb. *vel saltem.* Compostel. *collect. 3. à num. 21.* vers. *primo quæro.* Hostiensis *col. 8. num. 49. in dicto verbo vice omnium*, Bald. *col. 5. num. 21.* vers. *sequitur in littera.* Ancharan. *col. 4. n.1.* vers. *tertio principaliter quæro.* Zabarellu *in §. vel saltem*, vers. *quæro*, Butrius *col. 6. num. 40.* vers. *sequitur in littera.* Panormit. *num 6.* vers. *in glossa.* Imola *col. vltima num 9.* vers. *& nota bene.* Syluester *in summa verb. electio 2. q.11.* Ludouicus Miranda supra *q.22. art.34. cõclus. 2.* Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom.1. titul.36. numero 14.*

Etenim quod Canc:aici possint totam potesta- 35
tem eligendi in arbitros, compromisso facto transferre, dixerunt Azor. *instit. moral. p.2. lib.6. cap.14. quæst.6.* vers. *quæres*, Ludouicus Miranda *in manuali Prælat. dict. quæst. 23. art. 34. conclus. 1.* vbi refert Doctores in textu nostro tenere huiusmodi arbitros compromissarios, quibus eligendi potestas, & facultas committitur, vt nomine, & vice omnium prouideant de Prælato Ecclesiæ alicui vacanti, atque viduatæ congruentius esse debere in numero dispari, quàm pari, nec oportere illos necessario esse de Collegio.

Notandùm quintò est, quòd per compromissum 36
fuerunt electi in Pontifices Clemens IV. *anno* 1265. Gregorius X. *anno* 1271. & Ioannes XXII. *anno* 1316. quem compromisso in eius persona facto, fertur se ipsum elegisse; & hac de causa compromissum deinceps in desuetudinem abiisse,

Et

Er hoc exemplo S. Antoninus *part.3. tit 2.cap.14.*
in princip. & Azor. *institut.moral.dict.p.2.lib.4.c.2.*
37 *quæst.*8.† Dixerunt vt hac de causa possit compro-
missarius, si vnus tantum sit, seipsum eligere;
quod in Pontifice verum credit Barbosa *de Iure*
Ecclesiast. part.1. num.97. quia talis electio non re-
pugnat iuri Diuino, aut naturali; cum eidem mi-
nimè repugnet eundem esse eligentem,& electum.
38 † Nec obstat quod habeat iuris humani repugnan-
tiam per dicta supra *in cap. cum in iure peritus 21.*
hoc titulo, quia hæc non sufficit ad huiusmodi
electionem annullandam; vtpote quod nulla ex-
ceptio à iure humano proueniens contra talem ex-
ceptionem possit opponi, iuxta textum *in cap. licet*
hoc tit. ita Barbosa *vbi supra.*

39 Sed quia iam per Bullam Gregorij XV. statui-
tur suffragium electi non numerari, siue per scru-
tinium, siue per accessum, siue per scrutinium, &
accessum simul fiat electio,nec posse quem seipsum
eligere etiam per viam compromissi, &c. Ideò eue-
nit vt etsi olim esset controuersum apud Doctores,
an votum electi computaretur ad constituendam
maiorem partem, vt colligitur ex latè adductis per
Campanil. *in diuers. Iuris Canonici Rub.7. cap.6. à*
num.62. Iulius Lauor.*variar.lucubr.cap.6. num.14.*
*tit.4. de electione,*idem Barbosa *in dict.cap.licet hoc*
*tit. num.*8. Tamen iam hodie ex dicta Bulla aliter,
vt patet,decisum extat, cum ex ea pateat neminem
posse sibi suffragium ferre; & inde, nec in se com-
promittere, aut post compromissum seipsum eli-
gere, vt docet idem Barbosa *de Iure Eccles. dict.*
*c.1.sub dict.n.97.*videndus *ibi, n.*104.

40 Et idem tenens Bonacina *de legitima Summi*
Pontificis, electione dict.disp.1. quæst.3.puncto 2.n.9.
addit *num.* 10. Compromissarios posse vnum ex
ipsis compromissariis eligere; & *num.* 11. quod
Compromissarij eligere debent Papam in conclaui
clauso; & *num.*12. quod Compromissarij seruare
debent in electione formam sibi à Cardinalibus
compromittentibus præscriptam, si forma fuit eis
præscripta; & Barbosa *in dict.cap.1.num.98.* refert
ad litteram cæremoniale ritus Pontificiæ electionis
de mandato D. Gregorij XV. compositum, & ab
41 ipso confirmatum. † Et quòd verbis illius, seu alius
similibus solet addi compromisso tempus, ad quod
vsque volunt Cardinales potestatem compromissa-
rios habere, (quod credo posse etiam poni, &
signari in compromisso facto per Canonicos, cùm
nulla sit ratio diuersa,) & postea inquam subiungi
verba sequentia: *Et promittimus nos illum pro Ro-*
mano Pontifice habituros, quem Domini Compromis-
sarij secundum formam prædictam dixerunt eligen-
dum, vel alia accommodata præscripta Compro-
missariis ad formam.

Alia inquam est eligendi forma, scilicet quæ per
42 viam Spiritus Sancti dicitur, de qua fit mentio in
textu nostro,& inquam fit per vnanimem, concor-
demque omnium conclamationem, citra collatio-
nem suffragiorum prorsus vllam: ita Boër. Epo
*dicto lib.1.num.*210.Barbosa *de Iure Ecclesiast.dict.*
cap.1, part.1, n.99. Vbi addit hanc duplicem esse,
alteram per inspirationem; id est quando nullo in-
ter eligentes ordine seruato ipsi quasi inebriati, &
super se quasi facti eligunt. Alteram per quasi in-
spirationem, quando subitò, & repente vnus post
alium sine aliquo interuallo eundem eligunt: ita
Bonacina *dict.disp.1. quæst.3.puncto 3.* Hostiens. &
Abbas *hic*, Oldradus *cons.*155.Greg.Lopez *in l.21.*
43 *tit.5. p.1. glossa alguno.* † Sed sic nempe, vt propter

verba textus nostri ibi *ab omnibus*, dicant Doctores
sufficere quod vnus dissentiat ad effectum, quod
electio non dicatur per viam Spiritus Sancti, Ioan-
nes Andreas hic *num.* 39. Bellamera *in* §. *nisi fortè,*
num.2.& 3. Compostel.*num.*21.Vitalis *in clementi-*
na ne Romani n.22.hoc tit. Rota *in Meten. Mona-*
sterij 5.Iulij 1625.coram R.D. Coccino Decano *in*
vers.nec ex eo, idem Barbosa *supr. num.*100.vbi ad-
dit quod hoc modo fuerunt electi Gregor. XI. *an-*
no 1270. ex Platina,& Panuin. *in eius vita*,& Ioan-
nes 21. *anno* 1275. cum multis aliis Barbosa hic
*num.*31.Innocent.*num.*3. Hostiensis *n.*50.Syluester
in summa, verb.*electi.2.num* 27. dicunt quod in ele-
ctione facta per viam Spiritus Sancti, non est opus
seruare formam huius textus, & Ioannes Andreas
*n.*40. Petrus de Baxia *in directorio electionis*, dixe-
runt quòd hodie electio hæc per viam Spiritus
Sancti Deo auctore, immediatè peccatis nostris
exigentibus rarò occurrat.

Et quòd non à multo tempore fuerit introducta 44
alia forma eligendi Summum Pontificem, per ado-
rationem inquam; videlicet quando duæ Cardi-
nalium partes, nullo scrutinio spectato, sed voce
tenus aliquem ex Cardinalibus in Romanum Pon-
tificem salutabant, venerabanturquè, vt referunt
Azor.*instit.moral.dict.p.2.lib.4.cap.5.in fin.* Barbosa
*dict.cap.1.de Iure Ecclesiast.n.*102. † Vbi quod se- 45
cundum hanc formam fuerunt electi Clem. VII.
anno 1523.Paul.III.*anno* 1534.Iulius III.*anno* 1550.
Marcel.II.*anno* 1555. Paul.V.*eodem anno*,Pius IV.
anno 1559. Pius IV. *anno* 1566. & alij successores
vsque ad Greg.XV. inclusiuè.

Ad hæc addo ex glossa *cap. in nomine 23. dist.* 46
verb.*tractantes*,quod ad bonam faciendam electio-
nem, debent præcedere tractatus, vbi fiat discussio
eorum,quæ facienda sunt,vbi nominantur vtrinque
plures,qui iudicentur electione digni; & quod fiat
collatio nominatorum personæ ad personam, me-
riti ad meritum,& Cœli ad Cœlum,vt infra *in cap.*
in Genesi, & cap. cumana. ibi inquam quisque dicit,
quod sibi videtur absque eo tamen,quod sequatur
aliqua conclusio,vel electio, Barbosa *de Iure Eccl.*
num. 183. sed vt infra dico, iam solum inquiritur
de maiori parte votantium, non de illa, quæ sit
sanior.

QVÆSTIO II.

An scrutatores debeant esse tres præcisè, & non pauciores? Et an debeant esse de Capitulo? Et an consuetudine introduci possit, vt aliqui extra Collegium interueniant in electione, possintque eligi scrutatores. Et an de substantia sit electionis per scrutinium, vt eligentium vota exquirantur secretè? Et quod nunquam publicentur eligentium vota, sed semper maneant secreta?

SVMMARIVM.

1 *Non possunt scrutatores esse pauciores, quàm tres,* n.2.*& de ratione;* n.3.
2 *Electionis substantialia à quo puncto assumantur,* & n.14.

4 *Scrutatores non debent esse plures, quàm sex, nisi dispensatiuè, etiam de consuetudine, &* num.13.

5 *Consuetudo est quid facti.*

6 *Electio non valet, si stante statuto, quod fiat ad annum, fiat per triennium.*

7 *Scrutatores tres debent esse de Capitulo, seu Collegio.*

8 *Electio est nulla, quando cum scrutatoribus de Capitulo admiscentur alij extra Capitulum.*

9 *Negatiua quod quis non esset examinator Synodalis, debet plene probari, nec sufficit Curiæ Registrum.*

10 *Consuetudo vt introducatur requirit scientiam consensus Papæ contra Canones: & quare,* n. 11. *secus lege ciuili*, n.12.

13 *Consuetudo eligendi plures scrutatores quàm tres, est nulla, & quando sustineatur,* numero 15.

14 *Clausula irritans electionem, ad quæ pertineat?*

16 *Scrutinium electionis debet fieri secretè per scrutatores: & in quibus casibus tale censeatur: quibusque modis,* à n.17.

19 *Vota eligentium in scriptis redigi debent.*

20 *Regularium electiones debent fieri per vota secreta.*

21 *Vota eligentium nunquam sunt publicanda, alias vidente, aut sciente Capitulo, electio esset nulla* num.22. *etiam si vnus manifestaret electorum* num.23. & n.26.

24 *Suffragia sunt ferenda secretè; vt sic electio magis libera censeatur; & etiam conuenit vt ita ferantur in actibus grauibus,* numero 25.

25 *Elector vnus ex multis, qui petit vt secretè vota ferantur, auditur.*

26 *Nomina eligentium non sunt publicanda.*

27 *Abbatissæ electio per vota non secreta, est nulla. Et à quo vota accipiantur*, n.28.

28 *Trid.* cap. 6. sess. 25. *non tollit dispositionem* cap. quia propter: *num.* 38.

29 *Electio secreta reputatur cum aliqui fuerunt electi à superioribus, qui vota omnium diligenter exceperunt.*

30 *Electio non desit esse secreta ex sola simplici ostensione vnius eligentium schedulæ: fallit* numero 31. 32. & 34.

32 *Electio non dicitur secreta, quando maior pars suffragiorum ostenderetur* n. 33.

34 *Electio non est secreta, quando aliquo patenti signo fit nominatio ab eligentibus per schedulam.*

35 *Eligentes non secretò peccant mortaliter, & electi illud scientes, tenentur ad resignandum, vel petere à Sanctissimo Confirmationem.*

36 *Electio non est secreta quando aliqui ex electoribus vnicam schedulam recipiunt, vnico nomine scriptam. Et quando recipitur de manu Scriba duplex schedula, quarum vna reponitur,* n. 37.

39 *Electio inter regulares facta, non permittit, vt vota recipi valeant ore tenus, contra aliqui.*

40 *Electio debet esse secreta vt valeat in foro fori, non in polo poli.*

41 *Publicari debent vota eligentium in communi, non obstante appellatione, & hoc vota in scriptis redacta*, n. 42.

43 *Vota in communi publicari, qualiter dicatur?*

44 *Electores queunt variare, & iterum eligere ante publicationem scrutinij, non sic eo publicato.*

45 *Publicatio realis, & distincta, est necessaria in electionibus. Et est facienda expressa, & clara voce, non alio signo*, n. 46.

47 *Particula* mox, sigillatim, cunctorum, diligenter, & exquirant: *quid sibi velint*, & numero 48.

49 *Vota eligentium, vt efficacia sint debent esse pura, & sincera, non conditionata.*

50 *Scrutator quartus non est eligendus, vt scrutetur scrutatores.*

AD primam difficultatis partem videtur dicendum, vt electio valeat, in qua fuerint electi plus scrutatores, quàm sex, & etiam si aliqui sint extra Capitulum, vt fuit opinio Vincentij, & Tancredi, Mandagot. *de electione cap.* 23. in verb. *irritari*: vbi quod in Curia fuit confirmata electio Abbatis Tullen licèt in ea fuerint electi sex scrutatores, tres scilicet de Collegio, & tres extra Collegium, quem etiam refert Cardinalis hic *n.* 13. *quæst.* 12. vers. & *iuxta Mandagotum.* Hostiensis *in summa de electione* §. *qualiter facienda col.* 4. vers. *assumendo.* Goffredus *in summ. hoc titulo numero* 7. Ioannes de Friburg. *in summ. hoc tit. quæst.* 7. *col.* 2. vers. *assumantur*, Ioannes Andreas *hic n.* 9. vers. *assumantur*, dicentes hanc opinionem esse in Curia receptam; etsi ipsi contrarium teneant. 1

Adhuc verò ex communi Doctorum sententia, iuxta textum, dicendum est ex nostro textu cum Abbate *num.* 13. vers. *tertium substantiale.* Imola *num.*7. Innocentio *num.*4. Baldo *à num.*31. Ioanne Andrea *dict. num.* 9. dicentes tres, & non pauciores esse eligendos scrutatores; sic vt alia electio sit nulla; quia etsi glossa *hic* verb. *fauor in fine.* existimet formæ substantialia textus nostri non incipere à verbis illis *assumantur tres de Collegio*, sed à verbis immediatè sequentibus, ibi: *Qui secretè, & sigillatim verba cunctorum diligenter exquirant:* tamen idem Ioannes Andreas *in dicto vers. assumantur.* Hostiensis *num.* 17. & 43. Cardinalis *n.*3. *quæst.* 13. Ancharanus *col.* 1. *in fine.* Goffred. *cons.* 187. *num.* 1. dicunt substantialia textus nostri incipere *à dict. verb. assumantur*; & quod non sit recedendum ab hac opinione in consulendo, & iudicando, tenent præter Goffred. Rebuffus, *super Concord. tit. de Regia ad Prælat. nomin. faciend.* §. *vltim.* verb. *formam.* vers. *tres.* Franciscus Marc. *decis.* 1201. Ioannes de Friburg. *hoc tit. quæst.* 7. *conclus.* 2. vers. *assumantur.* Syluester *in summ.* verb. *electio* 2. *num.* 12. vers. *tertium.* Suarez *de relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 8. *in fine*, Sigismund. à Bononia *hoc tit. disp.* 5. *quæst.* 6. *num.* 5. Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tit.* 4. *c.*19. *num.* 46. Castellin. *de elect. Canon. cap.* 3. *num.* 2. vers. *secundo*, & cum Tabiena, Boërio, Angelo, Rosela, Romano, Rendina, Azor. Iudic. Lorich. Tamburino, & aliis Barbosa *de Iure Eccles. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 185. † ex eo quia tres facilius conueniant, & fidelius negocium tractent, quod in diuersis electionibus, ac aliis arduis negociis, vidi sæpius practicari per spatium 18. annorum in Cathedralibus Ecclesiis, Austuricens. & Vallisolet. praximquè esse vniuersalem, credo. 2 3

Nec obstabit dicere quod vbi non minus, quàm tres, 4

tres, sed plures assumuntur scrutatores, debeat electio valere ex regula *vtile per inutile, de reg. iuris lib.6.* & ex his, quæ latè dixi infra *sub titulo de confirm. vtili per inutili*; quia respondetur regulam hanc non habere locum, quando aliquid inducitur pro forma substantiali; prout est quod tantum eligantur tres scrutatores de collegio: nam cum forma sit indiuidua, vtile per inutile vitiabitur: sic docent Gutierrez *Canonic.quæst.lib.2.c.15. num.114.* Rota *in decisione 4.1.num.9.part.1.* Decianus *cons.132.num.5.* Mandos. *regula 27.quæst.24. num.10.* Matienz. *l.1 glossa 4.n.9 tit.4.lib.5.recop.* Bellet. *consult.12.n.30.*

5 Vnde relata nostri textus glossa non est admittenda, cum non sit credendum Doctori attestanti, prout nec creditur de consuetudine attestanti; eo quod consuetudo sit quid facti; & quod tunc fuit, potest hodie non esse, Mohedan. *decisione 2. & 3. de consuetudine*: de quo dubio; etsi Barbosa *hic*, & *in dict. cap.* 19. videatur assentire, Ego *in dicto cap. fin. de consuetudine*, plura dico; & ad propositum reuera videtur vt si in curia factum sit, vt cum sex scrutatoribus modo dicto fieret, tunc procedere magis ex confirmatione Pontificia: nam vt rectè Rota aduertit *in decisionibus Meten. Monasterij*, & *Treueren. Abbatia*, de quibus dixi *supra quæstione* 1. per Summum Pontificem potuit confirmari ex gratia, non autem ex eo quod electionem censuerit validam: ita idem Barbosa *dict. cap. 19. num. 188.* & *hic sub num.15.* & in terminis electionis Roman. *cons. 66. num.2. vsque ad finem.*

6 Vbi quod stante statuto, vt electio fiat ad annum, & non vltra; & si contra fiat sit nulla, tunc electio facta per triennium, nulla dicatur in totum; quia illa verba dant formam electioni, quæ facit eam indiuiduam: ita docent Nicolaus Garcia *de benef. part.2. cap.1. num.59.* Alciatus *in l.1. §. sed si mihi num.13.ff.de verbor. obligation.* & sic fuisse dictum *in dict.Treueren. Abbatia l.1.* vers. *& quamuis*, refert, ac sequitur idem Barbosa *dict.c.19. num.190. in fine.*

7 Ad secundam quæstionis partem etiam ex dictis est affirmatiuè respondendum, nempe vt tres scrutatores debeant esse de Capitulo, alias electio sit nulla, vt colligunt Doctores ex verbis nostri textus, vbi expressè dicitur, quod hi tres sint de Collegio, subdens postea electionem alias factam non valere, vt tenent Abbas *hic num. 13. vers. quartum substantiale*, Imola *num.* 8. Ioannes Andreas *numero* 11. Butrius *numero 22.* versic. *dicitur septimo*, Hostiensis *numero 25. & 43.* Cardinal. *num.3. quæstione* 12. Compostell. *numero 5. in fine*, versic. *de collegio*. Ancharanus *col.2.* versic. *circa hoc*, Barbosa cum infinitis ex modernis, Barbosa *num.* 14. & iterum *de Iure Eccles.* cum eisdem nempe Rebuffo, Romano, Biajo, Francisco Marco, Ludouico, Miranda Sigismundo à Bononia, Lauotio, Castellino, Tambutino, & aliis *dict.cap.19.num.186.* vbi refert sic tenentem *dict. decis. Meten.* versic. *nec est verum*, & *Treuer. Abbatia*, vers. *& quod etiam.*

8 Et sic in terminis quod electio sit nulla, quando cum scrutatoribus de Collegio adhibentur alij, qui non sint de collegio, fuit dictum *in Niten. Parochialis, 25. Iuny 1619.* coram Cardinali Virili, vbi etiam fuit resolutum concursum esse nullum, in quo cum Examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non sit examinator synodalis citans Nicolaum Garciam *de beneficiis part.9. cap.2. numero 83. & 84.* & *n.324. & 342.* referentem ad hoc decisiones Rotales, & asserit ità declarasse Sacram Congregationem *in vna Toletana*, & nouissimè Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 19. p.1. numero* 189. dicit se vidisse dicto anno 1629. ab eadem Sacra Congregatione bis decisum *in vna*
Messanen. † Et iterum in textu nostro *dict. nu-* 9
mero 15. in fine, vbi addit, quod negatiua illa, quod quis non esset examinator synodalis, debeat plenè, & concludenter probari, vti fundamentum intentionis; & quòd non sufficit, vt in registris Curiæ Episcopalis, non reperiatur nominatus, aut descriptus in synodo ille, qui prætenditur non esse examinatorem synodalem; quia possibile erat, quod fuerat deputatus examinator synodalis ab Episcopo in synodo, & non fuerit descriptus, vt censuit Rota *decisione 323. numero 4.* versic. *vltra quod, part.2. recent.* quia omissio, & negligentia descriptionis non potest nocere parti iuxta Surdum *cons.135. num.9. in fine*, & alios per regulam textus *in l. Imperator, ff. de statu hominis.*

Ad tertiam quæstionis partem, supposito quod 10
ad introducendam consuetudinem cōtra Canones, requiritur scientia, & expressus consensus Papæ, etiam quantocumque temporis spatio, ea fuerit introducta, & seruata, vt tenuerunt Archidiac. *in c. cum de beneficio num. 2. circa medium*, vers. *nam*, & *ibi notat de præb. lib.6.* vbi Ioannes Andreas *post principium*, Gemin. *numero 6.* & Franc. *num.3. & 4.* S. Antonin. *part.1. titulo 16. cap. vnico, §. 2. ante finem*, vers. *dicit autem*, Ioannes Salas, Verallus, & Caual. relati à Barbosa *hic sub numero 16. & de Iure Ecclesiast. parte 1. dict. cap. 19. numero 195.*
† eo quod Summus Pontifex non habet potesta- 11
tem à populo, sed à Deo immediatè; sic vt non sit populus, qui inducit consuetudinem contra Canones, sed authoritas Papæ permittentis, vt dixerunt Abbas *in cap. fin. de consuetudine, numero 8. in fine*, Salas *de legibus quæstione 97. tractat.14. disputatione 19. sect. 6. numero 59.* versic. *hac sententia.*

Quod in lege ciuili secus esse dicunt; cum ea 12
tendat ad bonum publicum, & in vtilitatem priuatorum; in tantum quod si populus vult sibi præiudicium inferre, Principes ab eodem populo potestatem habentes non curent per doctrinam textus *in l. de quibus, ff. de legibus*, & ex doctrina Sancti Thomæ 1. 2. *quæstione 47. articulo 3. in responso ad 3.* Abbas *in dicto cap. fin. numero 9.* Driedon. *tractat. de libertate Christiana, cap. 11. ad finem*, Rota *in relata quæstione præcedenti*, Treueren. Abbatiæ *la 2.* vers. *secundo*, de quo puncto nonnulla dixi *in dicto cap.fin. quæst. fin. de consuet.* & *in quæst. 2. illius Rubricæ.*

Et supposito quod dixi etiam de decreto legis, 13
sine clausulæ irritantis suprà *in Rubr. de constitut. quæstione* 8. respondeo ad difficultatem propositam, quod quando prætenditur de consuetudine, posse eligi plures, quàm tres scrutatores, aut ex his aliquos extra collegium, talem consuetudinem non esse obseruandam, cùm contraueniat decisioni textus nostri, quæ habet decretum irritans, quod tollit omnem consuetudinem in contrarium, vt dixit in puncto Boët. *decisione 1. num.49. & 50.* & credo verum hoc dici iuxta distinctiones, quas retuli supra *in dicto cap. fin. de consuet. q. 4.* vbi qualiter lex improbet consuetudinem præteritam, & futuram,

& iuxta casus ibi positos erit etiam verum quod lex Papæ non poterit abrogari, saltem absque illius scientia, vt egregiè probant Diuus Thom. 1. 2. *quæstione* 97. & ibi Petr. de Lorca *de legibus disput.*29. *in princip.* Driedon. supra *cap.*2. *in fine, lib.*1.

14 Nec obest dicere secundùm aliquos in casu nostro non agi de præscribenda lege, sed communi Doctorū sententia, cum reuera agatur de lege præscribenda: nam cum aliqui Doctores interpretarentur, vt iam dixi nostri textus substantialia incipere à verbis *qui secretè inquirant*, adhuc Doctorum communis opinio iam relata, existimat substantialia dictæ nostræ decisionis incipere à verbo *assumantur*, vti etiam declaratur *in cap. Ecclesia vestra cl.* 2. 57. §. *denique*, vbi est expressum quod clausula posita hic in textu nostro, dum post requisita ad electionem legitimè faciendam, subiungit *electio aliter facta non valeat*, quæ refertur ad ea omnia, quæ attentantur contra formam electionis repertam ab alio textu in Concilio generali; non autem ad alia ibi narrata quæ ad electionem faciendam reperta sunt ab aliis etiam Canonibus; & ob id Suarez *de legibus lib.*6. *cap.*5. *num* 1. *vers. de hac igitur interpretatione*, Barbosa *hic dict. num.*16.*in fine*, & *de Iure Ecclesiast. dicto cap.* 19. *numero* 194. existimarunt in textu nostro agi de præscribenda contra ius, non autem contra communem sententiam quæ solùm versatur circa interpretationem nostri textus.

15 Et licèt Cardinalis hic *quæst.* 12. & Speculator *in hoc titulo* §.1. *numero* 12. Boër. *a dict.* Mandagot. *de electione litter. R. vers. adde*, in puncto dubij propositi affirmatiuam partem sequantur tamen vt considerant ibi Cardinalis *dicta quæst.* 12. Barbosa *dict. numero* 16. *in principio*, & *de Iure Ecclesiast. dict. part.*1. *cap.*19. *à numero* 191. illorum opinio procedit quando illi extra Collegium scrutatores assumpti de consuetudine legitimè præscripta habent vocem, cum tunc iam dicantur de Collegio eligentium, ac per consequens dici aliquomodo posse, tales scrutatores electos fuisse de collegio: & confirmatur ex doctrina textus *in cap. cum Ecclesia sutrina* 3. *de causa possess. & propriet.* & ex his, quæ latè ibi adduxi & supra *sub quæstion.* 6. *Rubrica nostri tituli*, quatenus Clerici, de quibus ibi vna cum Canonicis eligebant Episcopos.

16 Ad quartam quæstionis partem, an sit de substantia electionis factæ per scrutinium, vt vota electorum exquirantur per scrutatores secretè; & affirmatiuè respondeo ex textu nostro *in vers. qui secretè*, id est secundùm Innocentium, & Panormit. seorsum ab aliis de collegio, vt tenuit Ludouicus Miranda *in man. Prælat. tom.*2.*quæst.*23.

17 *articul.*29. *conclus. vnica* vers. *quinto*, † quod dupliciter fieri posse contendunt Boërius decisione 1. num. 35. Chuchus *institut. moral. lib.* 4. *hoc titulo numero* 222. Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.* 5. *numero* 10. Tamburin. *de Iure Abbatum tom.*2. *quæst.*6. *numero* 8. Sigismund. de Bononia *hoc titulo dub.*27. *numero* 11. Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tit.* 4. *cap.*19. *numero* 75. primo si singuli electores, viua voce proferunt eorum scrutatoribus, quem eligunt, & aliquis ipsorum scrutatorum scribat; & hoc quidquid dicat Ludouicus à

18 Miranda *dict. quæst.*23. *art.*15.*conclus.*1.† secundo modo vt quisquis eligentium in schedula votum suum scriptum deferat, adeo vt nec ipsis scrutatoribus notum fiat; qui modus videtur magis commodus, & vsitatus, vt ego expertus sum in Ecclesiis Austuricensi, & Vallisolet. vbi fui Canonicus, Doctoralis, & Pœnitentiarius; & ita stylandum debere consulit Barbosa *de Iure Ecclesiast. part.*1. *cap.* 19. *numero* 104. de quo etiam loquuntur Laurius *dict. cap.* 19. *numero* 75. Tamburin. *dict. quæst.*6. *numero* 8. etsi in contrarium sit obseruantia quamplurimarum religionum.

Quare Abbas hic *numero* 6. Butrius *numero* 27. 19
Ioannes Andreas *numero* 19. Hostiensis *numero* 31. Barbosa *numero* 24. docent per verba hic *in scriptis redacta*, vt sit de forma substantiali, quod vota in scriptis sint redacta, sic vt aliter non seruetur forma, & Innocentius *numero* 6. Imolà *numero* 5. *in fin. vers. in glossa redacta*, dicunt ideò sic requiri quia melius constat de voto per scripturam; hoc est ne memoria scrutatorum pereat, Biax *supr. p.*3. *cap.* 28. *à numero* 1. Ludouic. Miranda *dict. art.*29. *conclusione vnica versiculo octauo*, Rota apud R. D. Coccinum *in iam relata quæst.* 1. *Treueren Abbatia* 1. *vers. quarta*; Et quid dicat idem Ludouic. Miranda, *dicta conclusione vnica vers.* 9. non erit derogata nostri textus decisio per Trident. *sess.*25. *cap.*6.†Dum vult omnes regularium electiones debere fieri per vota secreta; dum aduertunt relati à Barbosa hic *dict. numero* 24. *in fin.* & iam adducti. Et ne obstet primo adducto modo *num. praced. in principio*, poteris dicere dictam requisitionem scripturæ etiam in prædictis scrutatoribus in eo modo eligendi, necessariam esse, ne eorum deficiat memoria de electoribus; nempe qui viua voce protulerunt vota sua. 20

Vnde infero primo vt ad formam textus nostri seruanda, requiratur essentialiter, vt vota singulorum eligentium nunquam publicentur, sed secreta maneant, vt patet *ex dict. cap.* 6. *Trid. sess.* 25. Bonacina *de electione Pontif. disp.*1. *quæst.* 5. *p.*1. *à num.*4. Iulius Lauorius *dict.cap.*19.*num.*54. vbi *num.*55. subdit quòd si quis de facto attentaret dare votum publicè, & palam non debet permitti † quia si hoc fieret vidente, vel consentiente Capitulo, vel maiori parte illius, electio esset nulla, per regulam *l. non dubium cod. de legib.* Garcia *de beneficiis p.*5. *cap* 4. *num.*184. Castellin. *de elect. cap.*5 *num.*25. Lauorius *dicto cap.*19.*num.*55. Sigismund. à Bononia *hoc tit. dub.* 31. *num.*4. Laurent. de Peirinis *de privileg. regular.tom.*3. *in addition. cap.*9.*num.*23.*pag.* 447. † resoluentes quod si vnus electorum publicè manifestaret suum votum permittente Capitulo, electio esset nulla. 21 22 23

Et ob id bene Octauian. Frangip. *in directorio Ecclesiast. disciplina tit. de Decanis Collegiatis Ecclesiar. num.*32. dixit vt quoties de rebus grauibus ineunda sint, suffragia eadem secreto ferenda sint, vt sine timore quisque, quod senserit, liberè loquatur, cum votare secretò, minorem inconuenientiam, & maiorem libertatem ad votandum Christianè habeat, quàm votare publicè, vt tradunt Bobadilla *in politica libro* 3. *capite* 7. *numero* 38. *Curia Philippica parte* 1. §.1. *numero* 22. & consulunt Nicolaus Garcia *dicto capite* 4. *numero* 185. Castellin. *in hoc tractatu pagina* 495. Barbosa *in dicto capite* 6. *Trid. numero* 3. † Vt quamuis in actibus particularibus de iure non requiratur, vt vota præstentur secreta; expedire tamen quòd in omnibus vntaretur secretò. Hancque praxim vidi in relatis Ecclesiis obseruari, sicut scio, & in aliis Cathedralibus assuefieri in actibus arduis extra electionem 24 25

ctionem Canonicam; & sine difficultate si aliquis Capitularium id petat; antequam votantes incipiant sua vota ferre in voce; eo quod sic melius euitantur tractatus, & interloquutiones, qui fortè à nocte antea post cænam ab aliquibus ex capitularibus ad id in aliqua domo, seu loco congregatis de in vno votando facti fuerunt.

26 Et aduertunt Fr. Emanu. Rodriguez *quæst. regular. tom. 5. quæstione 52. articulo 9.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. parte 1. cap. 19. sub num. 209.* intentionem Concilij *in dict. cap. 9.* fuisse statuere, quod capitula facerent electiones secretas in hoc sensu; id est quod non permitterent fieri aliquid, ex quo publicari possint nomina eligentium. Et ob id censuerunt Aloysius Riccius *in decis. Neapol. 147. num. 1. p. 4.* Nouar. *in singulari conclusione 86. num. 3.* Sigismund. à Bononia *hoc titul. dubio 31.*
27 *n. 10.* Barbosa *in dict. cap. 6. Trid. num. 16.* † Electionem Abbatissæ factam per vota non secreta per ignorantiam illius decreti, non valere, nec Episcopum posse dispensare, vt valeat: ita etiam docent Molfesius *in summ. part. 1. tract. 6. cap. 16. num. 156.* Laurent. de Peirin. *de priuileg. Regul. dict. n. 25. p. 447.* Barbosa iterum *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 19. num. 206.*

28 Tamen in electione Abbatissarum, vel alterius superiorissæ posse vota singularum Monialium per Episcopum vna cum Vicario, vel alio viro assumpto ore tenus, accipi, licet quatuor, aut quinque ea sciant, si hoc est iuxta formam statutorum religionis. Nec ob id impugnari dicto Trid. decreto *in dict. cap. 6. sess. 25.* referunt decisum Galerius *in Margarita casuum conscientiæ*, verb. *Abbatissa*; Nicolaus Garcia *de benef. dict. part. 5. cap. 4. n. 189.* Riccius *in praxi rerum fori Eccles. resol. 637. in 2. addition.* Molfes. *dict. p. 1. tract. 6. cap. 16. num. 154.* Castellin. *de electione c. 4. n. 4. & c. 5. num. 28.* Fr. Sigismund. à Bononia *hoc tract. dubio 27. n. 11.* Tamburin. *de Iure Abbat. dict. tom. 1. disp. 28. q. 4.* sed decisum refert idem Castellin. *dict. c. 4. n. 61.* ita strictè illud decretum Trid. esse intelligendum; vt si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus, exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla: Sequitur Barbosa *in dict. cap. 6. num. 8.* quod vt vides non contrauenit proximæ adductæ praxi electionis Abbatissæ, siue Superiorissæ.

29 Vnde euenit primo quod si electi fuerint aliqui à superioribus, qui vota omnium diligenter excipiant electionem, sic factam reputari secretam, & canonicam, vt censuit Sacra Congregatio, & attestantur Nicolaus Garcia *dict. p. 5. cap. 4. num. 189.* Riccius *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. 6. decis. 197. num. 2. p. 4.* Castellin. *dict. cap. 4. num. 4.* Sigismund. à Bononia *dub. 27. num. 11.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p. 1. cap. 19. num. 102.* vbi iterum *num. 203.* tradit relatum iam dictum *de electione Abbatissæ, seu Superiorissæ*, & tenent etiam Tamburin. *de Iure Abbatum dict. tom. 1. disp. 5. q. 6. n. 8.* Barbosa *in dict. c. 6. Trid. n. 6.*

Secundò, vt non desinat esse electio secreta; si quis v. g. electorum, ante scrutinium verbo dicat se velle eligere hunc, vel illum; eo quod potuit pro altero suffragium præstare, Castellin. *de electione dict. cap. 5. num. 26. in fine*, Nicolaus Garcia *dicta parte 5. de beneficiis, cap. 4. num. 196.* Barbosa *in dict. cap 6. Trid. sess. 25. num. 14.*

30 Tertio vt nec enim pura, & simplex ostensio schedulæ secretò facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipse eligit, non tollit, quin electio subsequens immediatè sit secreta, vt tenuerunt Nauarr. *cons. 4. in antiquis alias 9. in nouis hoc titulo*, Sayrus *in floribus decision. hoc titulo, decisione 4.* Fr. Emanuël Rodriguez *in summa p. 1. cap. 102. num 4.* Castellin. *hoc titulo, dict. cap. 4. n. 3.* Bonacina *de legitima Summi Pontificis elect. disp. 1. quæst. 5. puncto 1. num. 10.* † Obseruantes eo casu 31
electionem esse irritam, & nullam, quando electorum vota, culpa, & dolo totius, vel maioris partis Capituli publicarentur, vel quando manifestatio vnius, vel plurium votorum, est realis causa, vel præsumptiua rationabiliter, quod electio sequatur in hanc, vel illam personam; Barbosa *dict. part. 1. cap. 19. de Iure Ecclesiast. num. 209. in dict. c. 6. Trid. num. 4.*

Ex quo collegerunt Nicolaus Garcia *dict. p. 5.* 32
cap. 4. num. 183. Molfesius *dict. parte 1. tract. 6. c. 16. num. 153.* quòd ostensio vnius schedulæ, siuè fiat per malitiam, siuè per errorem; dummodo non causet effectum proxime dictum *num. præced.* non officiat secretæ electioni: verum Rota *in Treueren. Abbatiæ Sancti Maxim. 20. Nouembr. 1624.* coram R. D. Coccino Decano, *impressa*, per Massobrium *in praxi habendi concursum præludio 8. in princ. num. 53. & 69.* & provt referunt Sigismund. à Bononia *hoc titulo, dict. dubio 31. ex num. 4.* censuit electionem esse nullam, etiam si vnicum tantum suffragium publicetur, † quod certum est quando 33
maior pars suffragiorum ostenderetur; & ex quo ante publicationem scrutinij, electio manifestaretur contra formam Concilij *in dict. cap. 6.* vt refert Garcia *ibi sub num. 5. in dict. cap. 19. de Iure Ecclesiast. p. 1. a num. 210.* & Garcia *vbi supra dict. num. 163.* dixit manifestationem vnius schedulæ in fraudem factam, irritare electionem. Et sic esse intelligendum, Nauarr. dicit provt etiam refert idem Barbosa *in dict. cap. 19. numero 211. in fine.*

Tamen non erit secreta electio, sed publicata, 34
& nulla, quando eligentes per schedulam aliquo patenti signo signatam, fiat manifestatio talis, vt per illud innotescat scrutatoribus, vel vni ex illis, quod talis elector eligit illum nominatum in schedula: sic docent Castellin. *dict. cap. 4. de elect. dict. num. 61.* Laurent. de Peirin. *tom. 1. de relig. subdito, & Prælato cap. 23. quæst. 1. de obedientia*, Barbosa *in dict. cap. 6. Trident. sess. 25. num. 9.* idem *in dict. c. 19. de Iure Ecclesiast. num. 207.*

Addens cum illis, vt sic eligentes peccent mor- 35
taliter, ac proinde, vt ita electus factus, de hoc certus, teneatur resignare Prælaturam, siue officium, vel petere à sanctissimo confirmationem cum dispensatione; vt referunt adducti à sacra Congregatione decisum.

Nec etiam erit electio secreta; imò potius nul- 36
la, quando aliqui ex Electoribus vnicam schedulam recipiunt vnico nomine scriptam, & nomen electi, notum scribæ, vel alteri reponunt in Capsula, vt declaratum sic testantur Nicolaus Garcia *dict. cap. 4. num. 193.* Riccius *in Neapol. decisione 197. num. 4. p. 4.* Castellin. *de elect. dict. cap. 5. num. 25.* Sigismund. à Bononia *dicto dubio 32. num. 6.* Rota *in Treueren. Abbatiæ la. 1.* Barbosa *in dict. c. 19. n. 208.* idem *in dict. cap. 6. Trid. num. 12.* cum Massobr. *dict. præludio 8. num. 69.* secundùm Romanam impressionem. † Qui omnes idem sentiunt quando qui ac- 37
cipiunt de manu schedulæ duas schedulas, vnam, quam voluerint, reponunt, alteram rescindunt; quia scriba potuit reuelare talem, qui non habuit,

nisi vnam schedulam, vel talem qui non habuit duas.

38 Sed an hodie sufficiat quod vota sint secreta ex dispositione *dict. cap. 6. Trident. sessione* 25. absque alia forma? affirmat Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prel. dict. tom. 2. quaest.* 23. *art.* 15. *conclus.* 2. asserens dispositionem textus nostri, modo sublatam esse per Trid. Sed vt iam adduxi aliter dicendum esse, vt etiam tenent Fr. Eman. *in sum. p. 1. dict. cap.* 102. *num.* 1. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. verb. *Abbatissa* §. 6. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 10. *q.* 2. Fr. Sigismund. à Bononia *de elect. dict. dub.* 17. *n.* 10. & 11. Rota *in dict. Meten. Monast.* 5. *Iuly* 1621. coram R.D. Coccino Decano, & iterum *in Treueren. Abbatiae sancti Maximi relata* 20. *Nouembr.* 1624. *secundum Rom. impres. Massobrij*, meritò obseruantes, vt dicit etiam Barbosa *in d. c. 6. num. fin.* quòd quando disponitur, quòd omnes electiones Regularium debeant fieri per vota secreta; non tamen censeatur sublata forma dicti nostri textus; sed vt adhuc in suo robore perseueret, iuxta Rotam *in d. Meten. Monastery.*

39 Et pro perfecto intellectu *dict. cap. 6. Trid.* si dubites an in electione Superiorum regularium, possit praesidens Capituli praecipere scrutatoribus, sub praecepto sanctae obedientiae, & poena excommunicationis latae sententiae, ne recipiant suffragia ore tenus tradi solita pro aliquibus, vltra certum numerum electioni insufficientem; sed eo completo dicant electoribus ad aures prout seruari dicitur, vt dent illis eorum vota: & referunt decisum Castellin. *hoc tit. dict. cap. 4. num.* 44. *pro anno* 1623. Barbosa *in dict. cap. 6. num.* 11. hanc electionem esse nullam, cum aduersetur libertati requisitae in electione, & naturali consensui; imò & omnino reprobatas esse electiones hactenus celebratas, si scrutatores praecepto superioris obtemperantes singulorum, non receperint, pro Canonicis non haberi: ita ille, & Ego ex iam *supra* adductis.

40 Alia de secreto tradit Barbosa hic *sub num.* 17. & Ego cum illo *dict. Treueren. Abbatia* 1. *in fine*, dico, quod licet Nauar. *dict. consl. 9. hoc titulo*, post Innocent. & alios asserat electionem valere, si adsit consensus, etiam non seruata forma secreti tamen eius dictum intelligendum esse in foro conscientiae: nam in foro fori ex proximè adductis *toto vers. ad quartam*, pro indubitato, tenendum est electionem esse nullam.

41 Ad quintam quaestionis partem, vt nunquam vota eligentium debeant publicari, respondebis abundè ex dictis *sub vers. ad quartam*; sed non inde euenit vt in communi nequeant publicari, quia imò, & debent publicari omni prorsus appellationis obstaculo remoto, vt colligunt Doctores per verba textus nostri ibi: *Mox publicent in communi*: ita Hostiensis hic *num.* 34. Ioannes Andreas *num.* 28. *vers.* 9. Ancharanus, & Butrius *eodem vers.* Barbosa *n.* 26. Biaxio *p.* 3. *hoc tit. c.* 29. *in princ.* eadem Rota *in Treueren. Abbatia*, *vers. quinta*, & *in Meten. Abbatia* 4. *Februarij* 1628. coram R.P.D.

42 Dunozetto. † Qui omnes, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p.* 1. *c.* 19. *n.* 25. docent esse de forma substantiali, vt vota in scriptis redacta publicentur.

43 Quòd si dubites qualiter dicantur vota in communi publicari, breuiter respondeo id contingere, quando integer eorum numerus publicè quoad totam congregationem profertur non exprimendo in quorum fauorem data fuerint; vel quod ex ipsis electoribus in hanc, vel illam personam descenderent; sed explicando tantum numerum personarum, quae suffragium retulerunt, Tamburin. *de Iure Abbat. dict. p.* 2. *q.* 5. *n.* 12. Barbosa supra *d. c.* 19. *num.* 216. † Vbi addit per textum *in cap. quod sicut* 44 *hoc tit.* licere electoribus ante publicationem scrutinij variare, & alios ad libitum nominare, sed publicato iam scrutinio, non sic, cum debeat iam fieri collatio, & electio sit celebranda, vt probat expressè textus infra *in cap. publicato hoc tit.* tradunt Lezana cum Barbosa *in summa quaest. regul. tom* 3. verb. *Electio num.* 12. Ludouicus Miranda *tom.* 2. *quaest.* 28. *art.* 24. *conclus.* 2. Syluester *in summa* verb. *Electio* 2. *quaest.* Fr. Emanuel *quaest. regul. tom.* 2. *q* 14. *art.* 14. Valerius Reginaldus *in praxi fori poenitentialis lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 104 *in medio*, Rota *in nullius Canonic.* 22. *May* 1628. coram R.P.D. Dunozetto.

Et addo his quod publicatio scrutinij realis, & 45 distinctè est necessaria in electionibus Abbatum, per quorum obitum, viduatur Ecclesia. Sic tenuit sacra Congregatio Concilij *in nullius* 5. *Iulij* 1628. & refert Barbosa *d. c.* 19. *n.* 228.

Publicatio inquam praefata facienda est expressa, & clara voce, itavt non sufficiat aliquis actus 46 eligentium, qui ad electionem importet, sed requirantur verba ore prolata, iuxta textum *in cap. Ecclesia vestra, hoc tit* vbi Panorm. & alij; & quod solemniter, & publicè fiat in Capitulo, Iul. Lauor. *var. lucubrat. cap.* 19. *num.* 96. vbi subdit aliter esse dicendum, vbi non esset seruanda forma textus nostri, cum tunc sufficiat quaecumque declaratio, vel expressio, consensus, etiam si non fiat per verba ore prolata, Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p* 1. *c.* 19. *num.* 228.

Si enim dubites quid sibi velit particula: *Mox* 47 *posita in textu nostro*, respondeo cum Barbosa hic *num* 15. & cum eodem, & multis, quos ipse refert *in dictionibus vsufrequent.* 203. & cum Ludouico Miranda *dict. quaest.* 23. *art.* 29. *conclus. vnica vers. decimo*, Iulio Lauorio *variar. lucub. tit.* 4. *cap.* 19. *num.* 22. Syluestro verb. *Electio* 2. *quaest.* 10. vt interpretetur; id est incontinenti, nullo actu extraneo interposito, iuxta ea, quae de particula *Incontinenti* dixi latissimè *in cap. litteras de restit. spoliat.* & subdit Iulius Lauorius relatus, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p.* 1. *cap.* 19. sub *num.* 124. quod esset moralis interruptio, si interponeretur alius actus pertinens ad impediendam, siue deferendam electionem; vel si absque alia causa cogente Collegium, non facta tali publicatione, dissolueretur; imò & addunt amplius dictionem *Mox*, verificari in modico tempore, quod iudicabitur arbitrio boni viri, habito respectu, ad ipsius rei circunstantias, iuxta multa, quae cum pluribus repetit amplius idem Barbosa *in dict. dict.* 203. *num.* 4.

Pro complemento huius quaestionis iuxta verba 48 textus nostri, ibi: *Vota cunctorum diligenter exquirant*, & verb. *sigillatim*, aduerto dicendum, quod vota debent intelligi, depositiones, & animorum desideria. Sic Barbosa hic *num.* 19. idem *dict. cap.* 19. *num.* 197. *de Iure Ecclesiast.* Miranda supra *d. q.* 23. *art.* 29. *conclus. vltima, vers. septimo.* Et quod particula *cunctorum*, intelligitur, nullo omisso: nam quoties omittitur scrutatio solius vnius voti ex praesentibus, electio est nulla, vt docent ex textu nostro Ioannes Andreas *col.* 3. & 5. Hostiens. Panormit. & Barbosa hic *d. num.* 19. & *in d. cap.* 19. *sub dict. num.* 197. Petrus Biaxio *in suo directorio de elect.*

elect.part.3.cap.57.num.1. & 2. Suarez *de religione tom.4.tract.8.lib.2.c.5.n.*14 Tamb. *supr.q.6.n.9.*vbi intelligit si esset contemptus. † Et alia particula *diligenter* importat, vt debeant scrutatores interrogare, electores, & suffragatores in quem consentiant; & quare, & quo zelo, & de meritis, & qualitate illius, vtrobique Barbosa relatus cum Ludouic. Miranda, & Tamburin *dict. q.6. num.* 11. Particula *exquirant* ex parte scrutatorum, importat, vt ex se, & proprio ore exquirant; imò adhibitis quibusdam verbis adhortatoriis; quæ tamen non possunt dici de substantia; provt de substantia est, quod ipsi exquirant; ita cum Speculatore, Bertachin *de Episcopo lib.2.p.1.n.2.* Butrio *hic n.25.* Abbat.*num.5.* vers. *nota etiam.* Hostiensis *num.30.* Innocent.*num.6.* cum aliis, Barbosa *de iure Ecclesiast.dict. cap.19. num.*195. idem hic *à num.*20. addens vtrobique quod ex parte electorum importat, vt non possint in scriptis vota sua præstare; sicut dixerunt Beroius *decis.1. num.25.* Roman.*singulari* 801. vbi *additio*: nam vt addit ex multis hic Barbosa *num.*21. testis per scripturam nequit testificari, vt dixerunt Farinac.*in praxi crim.p.2 q.80.num.27.* Bernard.:Græuæ *ad practicam cameræ imperialis lib.1.conclus.*100.*considerat.3.num.*7. Mascardus *de probat.conclus.149.n.16.& conclus.460.n.3.* Beroius *dict.decis.1.num.*38. Rebuffus *de reprob. testium à n.* 541. & alij: Et quod particula *sigillatim* significet, nempe secundùm Barbosa hic *num.*18. Sigismund. à Bononia *tract. de elect. dubio 26. num.* 1. Tamburin.*de iure Abbat.dict.a p.2.q.6.num.*10.Ludouic. Miranda *dicta conclus. vnica.* vers.*sexto*, vt electores non debeant vocari accedere ad scrutatores bini, vel trini, sed singuli, vel quilibet singulariter per se; sicut etiam obseruatur in testibus; qui in examinatione non debent plures commisceri; & quod alias non valeret examinatio, vt iam latè dixi *sub tit. de testibus*; iterum cum aliis Bar-

49 bosa *dict.cap.19.n.*212.

Iterum notabis quod vota huiusmodi, vt efficacia sint, debent esse determinata; pura, sincera, gratuita *cap.in nomine* vers. *quod si prauorum* 23. *dist.* Ioannes Andreas *in cap.In electionibus hoc tit.lib.6. num.4.* necnon absoluta; non verò conditionalia, iuxta quæ latè dixi supra *in Rub.q.1.*& scribit bene explicans cum infinitis Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. p.1. cap.19.sub numero 197. & à numero 198. ad 200.*

50 Item etiam notabis, vt quando aliqui velint quod eligatur quartus scrutator, qui vna cum notario scrutetur scrutatores; rectius tamen, & communiter seruari quod duo ex illis tertium scrutentur, vt tenent hic Abbas *num.9.* vers.*quarto quaritur*, Innocentius *in verb. cunctorum, n.6.* Hostiens. *num.* 43. vers. *sed quis inquiret.* Ioannes Andreas *num.*18.Butrius *n.*16. Compostella *num.6.*Barbosa *num.25.& in dict. cap.19. de iure Ecclesiast. n.196.* & vtrobique etiam cum Ioanne Frigibur *in summ. de elect.q.7.col.2. ante finem* vers.*& puto.* Rosella *in summa* verb.*electio col.5.* vers. *quot sunt.* Fr. Emanuel *quæst.regul.tom.2. quæst.52. art.3.* Rendina & Rota *in dict. Treueren. Abbatia la.* 1. vers. *secundo.*

QVÆSTIO III.

An vt electio legitimè fiat per Scrutinium, debeant scrutatores collegialiter in vnum conuenire in aliquo loco publico, non occulto, & clandestino? Et an requiratur, vt facta publicatione suffragiorum, fiat statim collatio numeri, meriti, & Zeli; ita vt non sufficiat habere maiorem suffragiorum partem, sed requiratur vlterius eandem esse saniorem? Vbi quid hodie obseruetur in praxi? Et an si vota in electione Canonica diuidantur in duas æquales partes, præferatur ille qui maioribus iuuatur meritis, & studiis. Seu an sit sorte dubium dirimendum, vel tantum sit electio facienda de illo, qui inter coopppositores est in ætate maior cæteris? vbi de decreto in scriptis ipsius electionis facta? Et an sit locus Iuris collitigantis superstitis habentis, paritatem votorum, si vnus moriatur ante, vel post adeptam possessionem sibi adiudicatam à Capitulo eligentium? Et an sit faciendus nouus concursus, si decedente magis idoneo alius idoneior cæteris remaneat?

SVMMARIVM.

1 *Electio vt legitimè fiat, debent electores congregari in aliquo publico, & honesto Ecclesia loco.*

2 *Vota lata extra Capitulum, non augent numerum post factum scrutinium.*

3 *Consensus eligentium collegialiter, & in vnum est præstandus ab eligentibus, &* num.4.*vbi respondetur obiecto.*

4 *Collatio votorum statim respectu numeri, meriti, & Zeli, fit, publicatione votorum facta, in praxi autem maior votantium numerus dicitur pars sanior, & quare* n.10.

6 *Collatio zeli ad zelum fit, quando expenduntur intentiones eligentium.*

7 *Electio debet fieri à maiori parte comparatiuè ad minorem omnium congregatorum.*

8 *Electus à minori parte, quandoque præfertur.*

9 *Eligentium numeris, solum eorum computatur, qui in eadem electione votum habuerunt, non eorum, qui recedunt à loco, vbi facienda est electio.*

10 *Electiones ex decreto Trid. fiunt per vota secreta.*

11 *Electio communis; fit facta collatione. Quæ dicuntur vnius Capituli actus* n.12.

13 *Schedula eligentium per scrutinium, debent, collatione facta, coram Capitulo concremari.*

14 *Forma electum declarandi à Decano, vel Compromissario.*

15 *Vota eligentium in duas partes, æqualiter diuisa, quæ praxi olim, & hodie in electionibus Canonicatuum, etiam Doctor. & Magistral.*

dirimant electionem pro vno ex coppositoribus num.seqq.& num.19.20. & 27. *vbi ponitur littera Bulla Alex. VII.* de anno 1656.

16 Cap. Cumana, cap.in Genesi, cap. Ecclesia hoc tit.

17 *Electus in paritate votorum, si excedit in meritis, dicitur habere maiorem eligentium partem.*

18 *Bulla Sixti IV. & Leonis X. expenduntur.*

20 *Maior atas in paritate duorum Coppositorum ad Prebendas, Doctorales & Magistrales, prefert vnum ex electis. Quare &* n. fin. *vbi de integra Bulla Alex. VII.*

22 *Electus, Superstes cum alio, qui dum esset in paritate votorum, fuit mortuus, quando absque nouo concursu subrogetur? Et quando non* num.23. 24. & 25.

26 *Oppositor vnus desistens à concursu, qualiter ex Coppositoribus dignior alius eligatur sine nouo concursu.*

1 AD primam quia iam nonnulla dixi supra *sub Rub. & infra*, nunc respondeo quod vt electio per Scrutinium fieri possit, requiratur vt electores vocati, collegialiter congregentur in aliquo publico, & honesto Ecclesiæ, seu Conuentus loco, de quo, ac de aliis dixi infra *in cap. congregato 53. & cap. in Genesi 55. hoc tit.* de quibus omnibus *ibi*, & supra iam adductis, scribunt post antiquiores Petrus de Biaxio *in directorio electionis p. 3. cap. 21.* Petrus Gregor. *hoc tit. cap. 5. à num. 2. & cap. 16.* Sigism. à Bononia *hoc tit. dubio 111. num. 3. & 11.* Iulius Lauorius *variar. lucubr. tit. 4. cap. 18. num. 1.* Castellin. *de elect. Canon. cap. 3. num. 2. vers. 1.* Tamburin. *de Iure Abbat. p. 1. disp. 5. quæst. 6. à num. 2.* Rota *in Cæsar Augustan. electionis 20. Maij* 1623. coram R. D. Coccino Decano.

2 † Et quòd vota lata extra Capitulum, non augeant numerum eligentium post factum Scrutinium, post Cardinalem, Hostiens. Ioan. Andr. & Ancharanum *in dict. cap. in Genesi*, docent citati per Ferentil. *in annotation. ad decision. Burat. 551. Litt. C. num 13.*

3 Notandum verò est non esse speciale in textu nostro, sed generale in omnibus explicandis per Capitulum actis, vt collegialiter, & simul in vnum consensus præstetur, vt tradunt hic Abbas, *n. 12. & in dict. c. in Genesi num. 7.* Butrius *in cap. audiuis num. 8. hoc tit.* Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. c. 19. n. 172.* qui subdunt vt etiam ante formam dicti cap. nostri textus exigebatur consensus, vt in vnum, & certo tempore iuxta doctinam Bartoli *in l. & tuum §. dictamen. num. 1. ff. de pactis*, & ibi Angelus *n. 1.* & Butrius *in dict. cap. in Genesi num. 28.* postquam dixit formam dicti Capituli, non habere locum in electionibus inferiorum Dignitatum, subdit. *Si ille tamen actus spectet ad Capitulum à congregatis, vt Capitulum, & simul in vnum.*

4 Nec officit Cardinalis *consf. 103. num. 20.* dum dixit sufficere, quod Canonici singulariter consentiant; dummodo in Capitulo; quia per illud aduerbium *singulariter*, non excludit simultaneum Capituli consensum, sed excludit communem illam electionem post scrutinij publicationem ab vno nomine in Capituli per verba singularis nominis faciendam, vt in terminis habetur *in textu nostro, & in dict. cap. in Genesi*, vbi glossa *verb. Communiter*, & verbo *Repeti*, ibi, Abbas *notab. 4. in 3. requisito.* Barbosa *in dict. cap. 19. num. 175.* vbi etiam refert decisum à Rota *in vnâ Hispalen. Canonic. 18. Februarij anno* 1619. coram Burato, *& inter impressas decis. 380.*

Ad secundam quæstionis partem, etsi aliqua dicam infra *in dict. cap. 53. & 55. hoc tit.* respondeo resolutiuè de iure requiri, vt facta suffragiorum publicatione, statim fiat collatio votorum, respectu numeri, meriti, & zeli, ita vt non sufficiat habere maiorem suffragiorum partem, sed requiratur alterius esse saniorem, vt colligitur ext textu *hic in vers. vel maior, & sanior pars Capituli.* Ludouicus Miranda *Prælator. regul. quæst. 23. art. 26. in princ. & conclus 1.* Tamburin. *de iure Abbat. dicta quæst. 6. num. 33.* Iulius Lauor. *variar. lucub. dict. tit. 4. cap. 19. num 8.* vbi *num. 84.* dicit quod particula illa *maior*, intelligitur respectu numeri; & alia *sanior*, denotat authoritatem, zelum, & meritum electorum. 5

Item quod collatio zeli ad zelum fiat quando expenduntur intentiones eligentium. Et nùm bonus, vel malus sit zelus ab effectu, & persona electa, iudicandum esse an vita, moribus, doctrina, pietate, cæterisquè virtuibus aliis præstet, vel sit inferior; an proximus eligentium, vt ex affectu Carnali videatur electus, & malo zelo vt dixerunt Petr. Gregor. *de elect. cap. 16. num. 14.* Iulius Lauorius *dict. cap. 19. n. 83.* Barbosa *dict. cap. 19. lib. 1. de iure Ecclef. n. 219.* 6

Ex quo obseruant Abbbas *conf. 25. n. 24. lib. 2.* & in textu nostro *num. 5.* vbi etiam Barbosa *sub num. 27.* Franciscus Marcus *decis. 924.* Iulius Lauor. *dict. cap. 19. num. 85.* Barbosa *in dict. cap. 19. n. 220.* quod electio debet fieri à maiori parte comparatiue ad minorem partem omnium Congregatorum pro electione *ex cap. Ecclesia vestra el. 1. hoc tit.* vbi Abbas, & alij communiter, idem *conf. 25. num. 4* verb. *constitutum in cap. omnes* cum multis *hic* Barbosa *subdicto num. 27. & in dict. cap. 19. num. 227.* † Et 7
quòd, quandoque electus à maiori parte præfertur, veluti si à maiori parte electus, non sit idoneus, & vbicumque electio ob culpam maioris partis deuoluitur ad minorem, vt sentiunt Doctores per textum *in d. c. congregato 53. & cap. dudum 22. hoc tit.* quia illa maior pars, & sanior censetur, quæ est Iustior, & maiori nititur ratione, & æquitate. Rota *in vna Toletana Canonica Penitentiary* 1641. Barbosa *dict. cap. 19 sub num. 224.* 8

Item quod in relato numero computantur olim qui in eadem electione votum habuerunt, vt dixit Abbas *in dict. cap. Ecclesia num. 1.* Barbosa *sub dict. num. 27. hic & in dict. cap. 19. sub num 223.* & vtrobique vt non sit habenda ratio in huiusmodi comparatione de votis illorum, qui recedunt à loco, vbi facienda est electio, vt *in cap. cum nobis*, vbi Abbas *num. 3. hoc tit.* Nec illorum, qui noluerunt votare, vt dixit glossa *in clem quocirca*, verb. *quo in facto ante finem*, vers. *& in his etiam*, vbi Vitalin. *n. 29.* vers. *aut fuerunt vocat. hoc tit.* Nauarr. *conf. 7. num. 1. in nouis.* Fr Eman. *quæst regul. tom. 2. quæst. 52.* quos sequuta est Rota *in dicta Cæsar. August. electionis. 20. Martij* 1623. coram Coccino Decano, quem laudat nominibus multis idem Barbosa *in d. c. 19. de iure Ecclesiast. num. 224.* & cum aliis etiam tenet Barbosa hic *sub dicto n. 27.* 9

In praxi autem cum plura inconuenientia ex inuestigatione quæ nam esset maior pars, & sanior orirentur, & oporteret, quod omnia publicè coram scrutatoribus scriberentur, & coram omnibus, & publicarentur non solùm quoad numerum, sed quoad personas, vt dixi *sub quæst. præced.* ideo Concilij congregatio *in cap. 6. sess. 25.* decreuit meritò, 10

ritò, vt in posterum electiones per vota secreta fierent; ita vt singulorum nomina nunquam publicarentur, vt dixi latè *sub dicta quæst. præced.* & inde factum esse dicunt Franc. Marc. *decis.* 782. *num.3. p.* 3. Suarez *de relig. tom.4. tract.3. lib.* 2. *cap.5. n.*13. Sigismund. à Bonon. *de elect. dub.*38. *num.*8. Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit.* 4. *dict. cap.19.n.*89. Tamburin. *de iure Abbat. p.2. disp.5. quæst.* 9. *num.*21. Rota *in nullius, seu Pampion. Canonic. de Roncesual.*22. *May* 1628. coram R. D. Dunozetto iuniori, Barbosa hic *dict. num.27.* vers. *cum*, & *in dict. cap.*19. *num.*222. vt valida reputetur electio à maiori votorum, seu suffragiorum numero, facta; dummodo ipsa vota sint legitima, nec vllam patiantur exceptionem, & persona digna eligatur: nam si persona electa, indignior non sit, semper maior pars Capituli sanior præsumitur.

11 Pro complemento huius dubij adicies iuxta decisionem textus nostri requiri substantialiter, vt facta collatione, communis electio fiat, quæ est, veluti vnus actus totius Capituli, cui non intelligitur consummari; donec vnus nomine eiusdem Capituli, cui ipsum talem authoritatem dederit per verba singularis numeri loquatur, & eligat futurum Prælatum: ita Abbas hic *num.*11. vers. *electio autem*, Franc. Marcus *dicta decis.*922. *num.2. lib.*1. Iulius Lauor. *dicto tit.4. cap.19. num.*92. Tamburin. *de iure*
12 *Abbat. dict. p.1. q.6. num.*17. † Et quòd prædicta communis electio de substantia actus debeat fieri statim post collationem votorum absque vlla mortali interruptione, dicunt idem Tamburin *dict. q.6.*
13 *num.*19. Iulius Lauor. *dict. cap.19. num.*94. † vbi subdit quod facta publicatione, concremantur schedulæ coram Capitulo, quod vti substantiale requirit, Tamburin. *dicta disp.5. q.12. num.*13. per declarationem à S. memoriæ Pio V. viuæ vocis oraculo Cardinali cribello factam, quam referunt Castellin. *de elect. Canon. cap.4. n.*62. Fr. Eman. *in collect. priuilegior mendicant.* post Bullas eiusdem Pontificis *sub num.*4.

14 Igitur post dictam collationem, & declaratam electionem, si nulli de Capitulo sit commissum, vt declaret electum, tunc fiet ab eo, qui Capitulo præest, vel qui primam vocem obtinent, iuxta verba, quæ referunt Suarez, & Barbosa relati *infra num.*21. nempè: *Placet ne vobis electionem publicari*, Resp. *placet*, & deinde sic ait: *Ego N. nominibus meo, & omnium, eligentium mihi in his consentientium, innocata gratia Spiritus Sancti, & gloriosissima Virginis Mariæ, & S. N. huius Ecclesiæ Patroni venerabilem virum ætatis legitima moribus grauem in sacris Ordinibus constitutum, litteris competenter imbutum; de legitimo matrimonio natum, in spiritualibus, & temporalibus prouidum, & idoneum secundum Canonicas sanctiones, in quem, collatione facta, omnes consenserunt (vel in quem maior pars consensit) in nostrum, & dictæ Ecclesiæ Episcopum vel Abbatem, aut Priorem, seu Præpositum eligo, electum pronuncio, & in communi coram vobis publico in nomine Patris, & Fily, & Spiritus Sancti, Amen.* Quod si sit compromissum dicet: *Ego N. compromissarius nomine meo, & sociorum meorum compromissariorum virtute compromissi limitati in me, eligo N. in quem maior pars nostrûm consensit*: Sic referunt relati infra *numero* 21.

15 Ad tertiam quæstionis partem, suppositis quæ supra *in Rubr.* adduxi *sub quæst.7. à num.*40. de electione per sortes; iam nunc dico, vt quoties in duas partes æquales se diuiserunt partes, tunc de iure Metropolitani iudicio ille præferretur, qui maioribus iuuaretur studiis, ac meritis, per regul. textus *in cap. si fortè* 63. *dist.* gloss. *in cap. obeuntibus* 33. §. *nunc primo quæritur post medium*, vers. *sed quid* 63. *dist.* & *in cap. Ecclesia vestra el.2. hoc titulo*, verb. *non consenserit post medium*, vers. *sed quid*, vbi quod si par est zelus, numerus, & authoritas eligentium; tunc inde recurritur ad meritum electi, vt etiam tradunt Abbas *in dicto cap. Ecclesia vestra, num.25.* vers. *quandoque*, Turrecremata *in dict. cap. si fortè*, Innocent. *in cap. cum in iure hoc titulo*, Barbosa cum multis ex antiquis *in præcitatis locis, & de Iure Ecclesiast. dict. p.1. cap.19. sub num.* 224. à vers. *vbi verò*, Tyraquel. *de iure primog. quæst.17. opinione 5. num.2. post medium*, vers. *& in Capitulo*, Azor. *instit. moral. p.2. lib.6. c.16 quæst.40.* F. Sigismund. à Boonia *de elect. dub.47. num* 9. vers. *si verò vota*. Castr. Palao, *tom.2. tract.13. de benef. Eccles. disputatione 2. puncto*, 11. §.6. *num.*3. Rota *in Toletana Canonic.* coram Clem. VIII. relata per Nicolaum Garciam *de benef. p.5. c.40. n.*166. vbi *num.*169. refert duas Bullas, Leonis X. & Sixti IV. quibus cauetur super prouisione Præbendæ Doctoralis, & Magistralis in Ecclesiis Cathedral. Et quid faciendum quando hæc difficultas occurreret resoluens, nempe faciendas esse informationes de ætate, nobilitate, sanguinis puritate, & gradibus cuiusque ex electis per illas duas partes eligentium, quibus factis à persona, siue personis ipsorum eligentium, posteaque perlectis, & arbitratis in Capitulo per ipsos votantes; ille tunc eligeretur, qui iuxta requisita adducta, & alia magis alteri polleret.

Nec obstat relatæ, iuridicæ, ac vsitatæ practicæ 16
(quam ego vidi practicari *anno* 1633. in Capitulo Conchen. in electione Præbendæ scripturæ inter D. D. Antonium Paynum, cui adiudicata fuit, qui nûc est Archiepiscopus Burgen. post Episcopatum Aurien. & Zamoren. & Doctorem D. Franciscum Barrientos, tunc Canonic. Magistrat. Granaten. qui obiit Magistral. Hispalen.) textus *in cap. Cumana*, & *in dict. cap. in Genesi*, & *cap. Ecclesia vestra hoc tit.* vbi Abbas *num.* 13. post medium, vers. *ante omnia*, probantes neutram electionem in paritate votorum esse validam, cum neutra dici possit facta à maiori parte Capituli; quia procedunt, vbi cum paritate vocum, concurrit etiam paritas meritorum, omniumque aliarum qualitatum, vt clarè apparet ex eorum lectura, secus vbi cum paritate vocum merita sunt inæqualia; quia tunc iuxta dispositionem *dicti cap. si forte* dignior est eligendus, vt admittit etiam glossa *in dict. cap. Ecclesia vestra* ex aduerso citata *verb. consenserit*.

Verùm si vrgeas, dicendo quod quando vota 17
sunt paria, deficit in vnoquoque consensus maioris partis Capituli qui tamen essentialiter requiritur in qualibet electione; adhuc respondeo cum glossa *in dicto cap. in Genesi* verb. *ad cœlum*, & in textu nostro in figuratione casus in verbo *& sic collat.* & ex Innocentio *in cap. dudum num.2.* vers. *sanè de hoc tit.* & ex Bartolo *in l. testium num* 1 *ff. de testibus*, quòd vbi electus in paritate votorum excedit in meritis, dicitur habere consensum maioris, & sanioris partis Capituli; quia maioritas, & sanioritas non coalescit solum ex numero eligentium; sed etiam ex meritis electorum & dignitate eligentium, cum quibus in paritate numeri, efficitur maior, & sanior pars: pro quo faciunt verba Bullæ dict. Sixti IV. ibi: *Illi de nobili genere procreati forent aliis non nobilibus, & inter ipsos nobiles, qui ex vtroque parente, nobiles forent nobilibus ex altero, & inter ex vtroque, vel*

vno

vno latere nobiles de maiori nobilium genero procreatis, per eosdem ordinarios collatores, & capitula praeligantur; qui si in eadem Ecclesia, & alias sic qualificati reperiantur, aliis praferatur; sicque perpetuis temporibus obseruetur.

18 Prædictæ tamen decisioni videtur obstare alia ex verbis Bullæ relatæ Leonis X. quam etiam plenè ad litterã refert citatus *supra* Nicolaus Garcia omno legendus pro requisitis in electionibus Canonicatuum Doctoral., & Magistral. in Ecclesiis Cathedralibus Regnorum Castellæ, & Legion. qui *à num.* 170. vsque *ad* 235. plenè expendens dubia, quæ excitari possunt pro intelligentia dictarum Bullarum, à quo resolutiuè dico; quòd etsi per dictam Bullam illicò, ex quo electi sunt duo in paritate votorum, sors dirimat inter illos diffidium, iuxta verba ibi: *Etsi vltimo duo habuerint paritatem votorum, etiam sorte dirimatur, & sors loco electionis, & prouisionis habeatur*, &c. Et quia idem Garcia cum multis *à num.* 204. adducens, & probans cum aliis ex regula textus *in cap. fin. de sortilegiis*; vt licet sint sortes prohibitæ in electionibus ad beneficia, seu officia Ecclesiastica; tamen hic specialiter

19 ter à Papa permitti. † Et quamuis iterum ibi dubitet, an verò prius ad qualitates; ita vt nobilis præferetur non nobili, & magis nobilis minus nobili, & beneficiatus in eadem Ecclesia non beneficiato, iuxta dictam Bullam Sixti IV. & *à num.* 208. reprobet omnino praxim, & sententiam multorum, quos ibi refert, *à n.* 206. dicentium prius deueniendum esse ad dictas qualitates, referens *à num.* 206. etiam alia retro temporibus exempla Ecclesiarum, Placent; Toletanæ, Gieñens. & Abulens. vbi absque accessione ad sortes de qualitatibus prætendentium actum fuit, iuxta quas, magis idoneo adiudicata fuit Præbenda litigata ex paritate votorum; quemadmodum, vt iam dixi vidi in Conchen. Ecclesia practicari cum D.D. Antonio Payno, & D.D. Franc. Barrientos; ipseque affirmet illico, habita qualitate votorum, sorte diffidium dirimendum, non obstante verba dictæ Bullæ Sixti IV. dicens eius dispositionem quantum ad hoc, sublatam esse per Bullam dict. Leonis X. etsi in aliis sit confirmata, & ex eo etiam; quia si prius deuenietur ad probandum post æqualitatem votorum, qualitates etiam nobilitatis, Dignitatis, ac gradus cooppositorum; nunquam, aut rarò deuenietur ad sortes, cum moraliter loquendo non daretur casus, quod vterque esset nobilis, & vnus non magis nobilis altero, sed æquè nobilis. Tamen non obstante eius doctrina vidi practicari vsque ad nostra tempora, nisi inter ipsos cooppositores habentes votorum æqualitatem, alter alteri cesserit, vt vidi Salmanticæ practicari in illa Cathedrali inter D.D. Ioannem Chalaz Collegam D. Bartholomei, & D.D. Didacum Medina Francef. Collegam D. Iacobi, vulgo, *del Arçobispo*, qui cessit reseruata sibi pensione soluenda per dictum Chalaz, & in dict. Abulen. Ecclesia inter D. Antonium Castañon. Colleg. dicti Collegij *del Arçobispo* nunc iam electum Canonicum Pœnitentiarium Ecclesiæ Toletanæ, & Doct. D. Paton. de Ayala Colleg. Collegij maioris Obeten. apud Salman. nunc Magistrum nostræ Infantis Margaritæ de quorum consensu post æqualitatem votorum fuit deuentum ad sortem, quæ obtigit D.D. Antonio Castañon. Sed de his videbis notata suprà *in Rubrica quæst.* 7. *à num* 40. vbi de electionibus antiquis per sortitionem factis etiam in officiis temporalibus & Ecclesiasticis.

20 Verùm quia ex hoc modo prouidendi experta fuerunt diffidia plura; imò & iniuriosa, etiam extraiudicialiter aduersus sanguinem, puritatem, ac nobilitatem ascendentium, & collateralium etiam descendentium sic contendentium; quamuis pro parte Ecclesiarum horum Regnorum Castellæ, & Legionen. instanter petitum fuit, vt illico ab ipsa æqualitate votorum deueniretur ad sortes; & quod nunquam certaretur super qualitatibus oppositorum, vt mihi ore informauit D.D. Ioannes de Astorga, Canonicus, & Dignitas Ecclesiæ D. Iacobi in hac Curia Matriten. ad præsens agens procurator pro toto statu Ecclesiarum horum Regnorum; & quod sortium iudicium esset periculis plenum, fallax, ac nimis calumniosum; Tandem post longam discussionem, Alex. Papa VII. qui nunc viuit, vtinam ad annos multos, suis litteris expeditis anno ab Incarnatione Domini millesimo, sexcentesimo, quinquagesimo sexto, sexto nonas Octobris, sui Pontificatus *a no* 2. voluit, ac decreuit, vt de cætero perpetuis futuris temporibus in dicta vocum paritate, sola ætatis concurrentium ratio haberetur; itavt quotiescumque de cætero in electionibus prædictis eligeotium paria vota fuerint in dicta paritate, ille qui ætate maior fuerit alteri ætate minori, remota sorte; & qualibet alia ratione, seu consideratione qualitatis, omnino præferri ille, qui de similibus Canonicatibus, & Præbendis prouideri, & de illis prouisus in possessione ipsorum Canonicatus, & Præbendarum vocantium immiti omnino deberet, seruata alias forma litterarum Apostolicarum super modo prouidendi, vti ante præsens statutum, &c. Quarum litterarum transumptum infra *num. fin.* leges.

Circa decretum assumendi aliqoem per Capitu- 21
lum, Decanum, vel compromissarium, in Episcopum, Canonicum, Abbatem, Præpositum, seu Priorem, leges Barbosam *de Iure Ecclesiast. dict. p.* 1. *cap.* 19. *sub iam dict. num.* 225. cum Tamburino *de Iure Abbat. dict. p.* 1. *quæst.* 6. *numero* 17. *&* 19. Suarez *de religione tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *numero* 8. *ad finem*, vbi eandem formam scribit, & ponit relatus Barbosa, quam nunquam vidi, sic ordinatim in electionibus Canonicatuum obseruari, ac repeti; sed ipsam leges supra *numero* 14.

Ad vltimam quæstionis partem, adiunctis, & 22
visis, quæ dixi *sub cap. quia, de iudiciis quæst.* 24. *per totam*, vbi de subrogato in ius alterius circa beneficia; item & de iure collitigantis in Capellaniis iuris Patronatus, & habito respectu ad tempus, in quo practicabatur discussio qualitatum oppositorum, modo iam dicto, *sub vers. ad tertiam*. Respondeo, quod si vnus moreretur, tunc iam cessaret omnis eius habilitas, nec posset esse locus vlteriori discussioni ex defectu positiui, sine quo fieri non potest comparatio; quia per obitum vnius electi, res deuenit ad eum statum, vt beneficium esset necessario adiudicandum coëlecto superstiti, exemplo cessionis, per quam coëlecto renunciatario non acquiritur nouum ius vltra proprium. Plura tradit videnda ex multis Barbosa *dict. cap.* 19. *sub numero* 245. sub vers. *debet igitur*, & Nicolaus Garcia *de benef. p.* 9. *cap.* 2. *numero* 221.
† Vbi quod cedente, vel decedente altero coë- 23
lecto, antequam electio sortiatur effectum, aperiatur via superstiti, illiquè debeatur Canonicatus, seu beneficium, etiam si defunctus esset magis idoneus; dummodo superstes sit habilis, qui ex multis latè distinguit, qui iterum *dict. p.* 5. *cap.* 4. *sub*
num. 212. postquam dicit, † quod si duo essent pa- 24

tes

res in votis, & vnus eorum ob aliquam causam, etiam occultam, esset inhabilis, vel indignus, ad Canonicatum, non esset locus deueniendi ad sortes, vel ad qualitates Bullæ Sixti & Leon. X. nisi inter habiles, idoneos, & dignos. Quod si inhabilis esset electus à maiori parte, non ideo sequens in votis, deberet manere cum Canonicatu, sed esset facienda noua electio, cum nouo concursu, nisi illa maior pars scienter, seu culpabiliter illum elegisset *ex cap. 22. cap. 23.* cum aliis huius tituli. Et iuuantur hæc omnia ex his quæ dixi *de subrogandis collitigantibus in cap. quia v. de Iudiciis quæst. 24.* & *in tit. vt lite pendente*.

25 Sed negari non potest ex dictis, quin ius illud, quod ex vi electionis in paritate votorum erat æqualiter indeterminatum ad vtrumque per mortem vnius, totum remaneat apud superstitem; non quidem ex noua acquisitione, sed ex determinatione sui iuris; & quia remotionem competitoris, superstes remanet necessariò inclusus iure proprio. Nam vbi dispositio, aut materia comprehendit indeterminatè, duo supposita, illud in quo per euentum subsequentem, terminatur, ipsa dispositio habetur, ac si ab initio in specialiter, & determinate comprehensum fuisset; quod autem ante determinationem deficit per mortem, aut alio modo mutat statum, habetur ac si ab initio non fuisset comprehensum, *cap. nam & ego de verb. signif.* & *cap. pastoralis in fine de rescript.* Tiraquel. *de iure Primog. q. 40. num. 198.* Etenim quando electio debet esse vnius ex duobus, deficiente vno, necessaria remanet electio de superstite, iuxta *reg. l. stichum, aut Pamphilum 95. §. quod si promiseris ff. de solut.* & notat ibidem Alber. *in princ.* & *num. 1. in fine, & 2. post med. vers. vnde*, & Bart. *num. 1. vers. venio ad secundum*, & *num. 5. post med. vers. si ante*, & concludit Bald. *cons. 324. num. 1. col. 2. vers. nam conditio lib. 2.* Garcia *de benef. p. 9. cap. 2. n. 221.*

26 Vnde si dubites, an si concursu facto, desistat magis idoneus ex reliquis oppositoribus, sit eligendus magis idoneus, vel faciendus sit alius concursus, proposito nouo edicto, In quo cum Nauarro *cons. 11. num. 3. de rescript.* Zerola *in praxi Episcop. p. 2. verb. concursus §. 25.* existimo distinguendum; quod si ante factam per ordinarium electionem, seu nominatione de magis idoneo, ille desistat, non est faciendus nouus concursus, sed ex reliquis oppositoribus, eligendus est magis idoneus intra eundem terminum. Si enim nondum sequuta electio, seu nominatio magis idonei reperti ex approbatis, non dicitur finitus primus concursus; si facta per ordinarium electione, seu nominatione de magis idoneo reperto, ille desistat, seu cedat, vel decedat, non poterit eligi alius ex oppositoribus eiusdem concursus, qui per electionem semel factam finitus est, & consequenter faciendus erit nouus concursus, posito nouo edicto, quod intelligit Garcia *dict. 9. p. num. 224. cap. 2.* quando ille electus desistit, cedit, aut decedit ante lapsum quadrimestre, datum per Const. Pij V. ad significandum Papæ, alias infra quadrimestre, non facta significatione, dispositio ad Papam liberè deuoluatur, etiam, si Episcopus dedisset literas electo ad Papæ significandum, quidquid dicat Zerola, & Nauar.

27 *In nomine Sanctissimæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Omnibus, & singulis præsens publicum transumptum Instrumentum visuris, lecturis, & audituris notum sit, & manifestum, quod anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi M. DC. LVI. Indictione nona, die verò vigesima sexta mensis Octobris, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris Domini Alexandri Diuina prouidentia Papæ Septimi anno eius secundo. Ego Notarius publicus infra scriptus vidi, legi, & diligenter inspexi Litteras Apostolicas sub plumbo, more Romanæ Curiæ expeditas, sanas siquidem; & integras, nec in aliqua sui parte suspectas tenoris sequentis, videlicet.*

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in suprema dignitatis culmine, & Apostolicæ potestatis plenitudine à Deo constitutus, ad ea principaliter, quæ discordiis, & inimicitiis inter personas quaslibet præsertim eruditas, & nobilitate pollentes exoriri possent obuiatur libenter intendit, & desuper officij sui partes fauorabiliter interponit, prout id conspicit in Domino salubriter expedire. Sanè cum sicut accepimus in electione Canonicatuum, & præbendarum in singulis Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis Regnorum Castellæ, & Legionis, de quibus ad electionem per vota secreta venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscoporum, Episcoporum, & dilectorum filiorum Capitulorum præuio examine in concursu prouideri debet, & solet, & ex indultis Apostolicis habenda sit ratio nobilitatis, & maioris nobilitatis concurrentium, & in paritate votorum de hac eadem nobilitate pro prælatione electi, in paritate votorum rationem habere consuetudo inoleuerit, prout, & paritatem ipsam in certis casibus sorte designanda eadem indulta permittant, cum verò sortis iudicium in hac materia fallax, & periculosum nimis existat, discussio verò nobilitatis magnas plerumque discordias, & calumnias, ac inimicitias inter personas, & familias excitare soleat; ex quibus grauia interdum scandala suborta fuerunt, illaque deinceps suboriri possint cum perturbatione Ecclesiarum, & Capitulorum huiusmodi, nec non diuersarum familiarum nobilium, & principalium principaliter æmulationem concurrentium, qui vt sibi ipsis patrocinantibus aliorum defectus, & familiarum maculas allegare, etiam contra communem honoris æstimationem non desinunt, indeque ortis grauissimis litigiis, & controuersiis, iisquè diutius agitatis, Ecclesiæ interim debito seruitio carent. Nos Pastorali cura Ecclesiarum prædictarum, illarumque Præsulum, & Capitulorum, necnon familiarum huiusmodi, vtilitati, quieti, & tranquillitati consulere desiderantes motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine perpetuò statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in dicta vocum paritate sola ætatis concurrentium ratio habeatur, ita vt quotiescumque de cætero in electionibus prædictis eligentium paria vota fuerint in dicta paritate, ille qui ætate maior fuerit, alteri ætati minori remota sorte, & qualibet alia ratione, seu consideratione qualitatis, gradus, aut cuiuslibet, etiam insignis, aut primariæ nobilitatis, omninò præferri, illique de similibus Canonicatibus, & Præbendis prouideri, & de illis prouisus in possessione ipsorum Canonicatuum, & Præbendarum vacantium immitti omninò debeat, seruato tamen aliàs forma Litterarum, & indultorum Apostolicorum super modo, & forma prouidendi de similibus Canonicatibus, & Præbendis, anti ante præsens nostrum statutum, decernentes præsentes litteras semper, & perpetuò validas, & efficaces fore, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtineri, neque ab illis vllo vnquam tempore resiliri, aut recedi posse, neque debere, sicque, & non aliàs per quoscumque

Iudices

Iudices ordinarios, vel delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & de Latere Legatos, dictæque Sedis Nuntios sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus præmissis, ac fœlicis recordationis Sixti Papæ Quarti, ac Leonis Decimi, necnon Gregorij Decimiquinti, & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum Litteris, seu constitutionibus desuper in contrarium forsan editis, ac in vniuersalibus, Prouincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoquè indultis, & litteris Apostolicis huiusmodi, illisquè, eorumquè Capitulis, & Canonicis, aliisquè superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus, & singulis, etiam si de illis, eorumquè totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, ac indiuidua, non autem per dictas generales idem importantes mentio, aut quauis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitùs omisso, ac forma in illis tradita obseruata inserti forent præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes illis, aliàs in suo robore permansuris latissimè hac vice dumtaxat harum seriè specialiter, & expressè motu pari derogamus, cæterisquè contrariis quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ derogationis statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, sexto nonas Octobris, Pontificatus nostri anno secundo.

Quas quidem litteras Apostolicas ego Notarius publicus infrascriptus ad me reuerenter, vt decet recipiens, ipsis visis, & diligenter inspectis præsens publicum transumpti Instrumentum confeci, ac ritè collationatum cum suis originalibus Litteris concordare, reperi, signoquè, subscriptione meis solitis muniui, & eidem præsenti instrumento stetur, firmiterquè credatur in iudicio, & etiam illud perindè, ac si Litteræ originales ostensæ forent. Super quibus omnibus petitum fuit à me Notario infrascripto fieri præsens publicum instrumentum actum etiam Romæ sub anno, indictione, die, mense, Pontificatu, quibus suprà, præsentibus ibidem Dominis Ioanne Cloes, & Claudio Marco testibus ad præmissa habitis, atque rogatis, præinserto huiusmodi Apo. cum suo originali reuiso concordat. Ioachimus Balzaimus Officialis deputatus, Ioannes Cardinalis Pro Dat. Ego Aurelius Pulotus Reuerendæ Cameræ Apostolicæ Notarius de præmissis rogatus præsens transumpti instrumentum subscripsi, & publicaui requisitus, &c. Locus † Sigilli.

QVÆSTIO IV.

An electio facta de quodam religioso in Abbatem à conuentualibus vocalibus, quibus competit ius eligendi intra tres dies loco Abbatis demortui, possit nulla dici, eo quod Pater Generalis opponat sibi illud eligendi ius competere iure deuoluto. Et an lis super hoc mota sit supplantanda in prima instantia coram Illustrissimo legato Nuncio Pontificis in his partibus existente, seu spectet ad ipsum Reuerend. P. Generalem, aut ad solum Romanum Pontificem? Et nùm à conuentualibus electi interim; dum lis durat competat manutentionis ius.

SVMMARIVM.

1 *Factum refertur spectans ad electionem de Abbate factam de Patre Aguaio in Cœnobio* de Sahagun *Benedictinorum, & de illius contradictione à Patre Generali Sylua.*

2 *Lis super electione Patris Aguaio in Abbatem* de Sahagun *rixam, & clamorem causauit.*

3 *Pater Aguaio in Abbatem* de Sahagun *suadetur ritè, ac rectè electus,* num. sequentibus *&* n. 9. 10. & 11.

4 *Illustrissimus Nuncius legatus Hispaniæ videtur, vt iure pleno mandauerit confirmandam esse electionem de Patre Aguaio in Abbatem Cœnobij* de Sahagun, & num. 567.

5 *Bulla Vrbani VIII. refertur, qua probatur Nuncium Hispaniæ posse cognoscere in prima instantia de causis Religiosorum, non obstantibus aliis Bullis, vt* n. 6. & 7.

7 *Bulla, quæ derogat aliis, vt ipsa cesset per aliam nouiorem, debet in hac mentionari & abrogari.*

8 *Illustrissimus Nuncius Hispanus consuetudine, vsu, & stylo cognoscit in prima instantia de causis Religiosorum, etiam circa electiones, vt exemplificatur in quibusdam Cœnobij S. Benedicti.*

9 *Electioni iuridicè facienda de iure communi assignatus est terminus trium mensium inter Religiosos sub pœna nullitatis facta extra illum.*

10 *Vocales requisiti, vt eligant, si id omittant, nihil videntur facere, si termino transacto, eligant.*

12 *Consiliarij supremi Castellæ nùm super electionibus regularium possint se intromittere remedio politico, quod vocatur* per viam violentiæ, *& numeris sequentibus.*

13 *Pater Generalis S. Benedicti fundat, nec illustrissimum Nuncium, nec eius auditorem potuisse manutenere Patrem Aguaium electum in Abbatem Cœnobij* de Sahagun, *electionemque illam fuisse nullam & contra formam constitutionem Benedictinorum* & num. seqq. *& respondet fundamentis contrariis.*

19 *Manutentio de Patre Aguaio fuit vt nulla declarata à Consiliariis Castellæ declarando vim illustrissimum Nuncium intulisse.*

Acerrimæ

1 ACerrima fuit contentio in præsenti hoc anno 1661. inter R.P.F.Didacũ de Sylua Generalem Benedictinorum Monachorũ in hac oostra Castellana Prouincia,& Fr.Eldifonſum de Aguaio tũc Conuentualem illius antiqui,atque grauiſſimi Cænobij exiſtentis in veteri Caſtella oppidi nobiliſſimi nominati *Sabagun*. Et omiſſis pluribus accidentalibus,ſchandalũ non leue parturientibus,breuiter caſus ſpecie recenſita ad deciſiooem dubiorum perueniemus,& contingit modo ſequenti.

Mortuo M.Fr.Hieronym. de Belarde tũc Abbate die 2.menſis Septemb.1660.quia electio intermedia alterius ex Monachis Cõuentualibus dicti Cænobij ſpectat indulto ad vocales cõuentus, ipſi perſtiterũt vt intra triduũ P.Fr.Bartho.Buſtamante,cui vt Prior incumbebat conuocare fratres,vt de nouo eligerent, turbara ab illo electione,quando iam Fratres in vnũ erant congregati in fine vltimi diei. Et poſt repetitas requiſitiones, vt dictus Prior cõgregaret votãtes, tunc ipſe,decreto expedito,cum pœna cenſurarum contra innouantes,per quod cauſam remiſit ad R.P. Generalem,factisquè aliis requiſitionibus,dum cõſultatio pẽderet Generali facta,& abſente à Cõuentu dicto Patre Priori,perſtiterunt idẽ votantes vt alter, qui fuit nominatus Prior cõuocaret iterũ ad electionem faciendã,& elegerunt dict.R.P. Aguaium vnanimiter,vno ſolo voto cõtradicente,qui acceptus in talem Abbatẽ,petens confirmari à dicto R.P. Generali hic Matriti commorante,noluit illũ confirmare;ob quod iã tempore multo tranſacto,dict. P. Aguaio recurrit ad Legatum Nuncium Põtificis in hac Curia Matrit.exiſtentẽ,vt mandaret quod dict. R.P.General. illũ confirmaret,aut præſtaret rationẽ quare non,dict.R. comparuit coram dict.Auditore dicti Nuncij, proteſtans ſubimet competere cognitionem illius caſus in prima inſtantia,& poſt eã conſumptam ſpectare ad definitorium ſuæ religionis,& in tertio gradu ad Capitulũ generale;& deinde immediatè ad ſedem ipſam Apoſtolicã,addens petiit, vt ſi in eius declinatoria intentata,admitti recuſaretur,talis electio attentata pronunciaretur, tam quia facta fuerit extra tempus,quàm per nullitates,tã in forma,quàm inhabilitate votantium,qui eã fecerũt; è contra verò dicendo dict.Patr.Aguaio electionem de ſe factam eſſe legitimã,& Canonicam,quã dict. R. P. Generalis debuerat confirmare. Liteque proſequuta,& declarato ſe legitimo Iudice Nuncio legato,iudicialiter vſque ad vltimum proſequuta,auditiſque litteratiſſimis Aduocatis vtrinque,& manutẽtus dict.P.Fr.Eldifonſ. Aguaio, lite ipſa pro parte dict.R.P.Gener.per viam violentiæ ad Aulã Gubernij Cõſilij ſupremi Caſtellæ,iterũ relatione facta,& auditis illis,& aliis Aduocatis ad longum informantibus,declaratum fuit ab illis Aulæ doctiſſimis,atque expertiſſimis Iudicibus Cõſiliariis,Nunciũ ſuæ ſanctitatis vim intuliſſe,remiſeruntquè cauſam ad Iudicem,ſiue Iudices,quibus de iure cõpetebat cognitio.

2 Super hoc facto fuit tota diſſidij atque cõtrouerſiæ lis clamore plena vulgò (*ruidoſſa,*)& pro parte
3 dict.P.Fr.Eldifon. de Aguaio † fuit in iure deductũ electionem de eo fuiſſe legitimã,& manutenendum in ea,recteque vocales Cænobij *de Sabagun*. conuocatos fuiſſe,feciſſeque electionẽ de eo,non tranſgrediendo formã noſtri *c.quia propter cum ſuis* §§.item quia de hoc cognoſcere pertinet ad Nuncium legatum horum Regnorũ, & hanc vltimam partẽ fundat;quia cũ iuxta conſtitutionẽ ſui ordinis *c.21.n.5. tit.de los Abades nueuamente electos*, diſpoſitũ reperiatur,vt confirmationes Abbatum ſic electorũ intra triduũ petãtur à R.P.Generali proprij ordinis,in quo termino remiſſio electionis fuit facta per electores, vt confirmaretur ab eo,tunc hic Matriti exiſtente,atque diſtante à dicto Cænobio *de Sabagun*,plus quã Diætis quatuor,& ex arreptione itineris ſubueniatur appellãs iuxta quæ lõgè dico *in tit.infra de Cler.peregrin.l.2.*ac notaui *in c ſuggeſtũ de appel.* ſequitur non potuiſſe P. Generalem incarcerare Nuncium electionis,& minus negare confirmationẽ,iuxta quę dixi longiſſimè de confirmatione electionis ſupra *in hoc tit. ſub c.* 15. & inde attentaſſe,ne dicatur malè exegiſſe dict.R.P.Gener. incarcerãdo dict.Nunciũ, ac per ius deuolutum alium in Abbatem eligendo.

Et ſic optimo iure dict.Legat.Nuncium mandaſſe 4
ſuo decreto cum audientia,vt dict.P.Gener.dictam electionem *de Aguaio* factam confirmaſſet,vt Iudex legitimus Ordinarius in tali euentu omniũ exẽptorum,& de eorũ cauſis ad notata per Bobadil.*in Politica l.2.c.17.&* 18. D.Salgado *de Regia protect.p.1. c.1.*Barboſ.*voto 4.n.*123.ibi, *Eo maximè,quia agitur inter religioſos,& de cauſis merè religioſis,quæ à tribunali illuſtriſſimi,& reuerendiſſimi Domini Nuncij extrahi non poſſunt.*Cochier.*de iuriſdict. ordinar. in exemptos tom.1.p.2.q.2 & q.32.n.5.cũ infinitis* idem *4.p.q.3.n.1.*dicens D.Nuncium concurrere cũ quacumque alia iuriſdictione Abbatum,Epiſcoporum, & Archiepiſcoporũ,repræſentareque ſedẽ Apoſtolicam iuxta gloſſam *c.ſi Abb.36.de elect.*Ioan. Andreas *in c.1.de verb.ſignificat* Gonzalez *ad regul.8. Cãcel.gloſſa* 12.*n* 30.Aluarus Valaſc.*conſ.62.n.1.* & comprobabuntur ex dicendis infra *de officio Legati.*

Quod fulciri videtur ex verbis Bullæ Vrban.VIII. 5
expeditæ die 27.Aprilis anni 1604.quæ loquens de rebus circa quas illuſtriſſimus Nuncius poteſt ſe intromittere,in verbis ſequentibus de regularibus loquitur:*Quod verò ad perſonas regulares à iuriſdictione ordinariorũ exemptas,ac immediatè ſedi Apoſtolicæ, & conſequenter eius Nuncijs ſubiectas, in primis, & ante omnia reuocantes quæcumque priuilegia , ac exemptiones cõceſſas cuiuſvis Ordini mendicantium, vel Monachorũ Sancti Benedicti,Ciſtercienſiũ, Præmonſtratenſiũ,aut aliis, de quibus ſpecialis mẽtio fieri debeat, vel cuicumque Congregationi, aut Societati, etiam Ieſu,etiam particulari nota digna,cum ſacrum Cõſiliũ Trident.per diſpoſitionem c cauſa omnes ſeſſ. 24.de reform. regul.non comprehendat ; prout fuit à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris declaratum volumus,vt ab omnibus prædictis,idem Nuncius pro ordinario,& ſuperiore agnoſcatur.*

Et hac de cauſa,licèt aliis Bullis antiquioribus in- 6
fra referẽdis,datum ſit Benedictinis,ne cognoſcantur ab aliis,quã à Põtificibus. Et deinde anno præterito 1658.illis in Curia Romana præſentatis corã Auditore Cameræ Apoſtolicæ, qui præcepit,vt cuſtodirẽtur,ac obſeruarentur, nõ obſtat quia præterquam quod poteſt dubitari de tali iuriſdictione in Auditore Cameræ,per illa,quæ dixi *de eius officio,& miniſterio* infra *ſub c.5.de officio Vicarij.* Tamẽ quia expreſſius in Bulla D.Vrban.VIII. D. Nuncio datã eſt facultas relata,quę reuocat expreſſè omnia antecedentia religionis priuilegia iterum in verbis ſequentibus:*Non obſtantibus præmiſſis,ac Apoſtolicis & Concilijs vniuerſalibus,ac ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, necnon Cancellariæ noſtræ Apoſtolicæ regulis;& quatenus opus fuerit illa de iure quæſito non tollendo, ac quarumcumque Eccleſiarum,ordinum, Congregationum, & inſtitutorum regularium, etiam Societatis Ieſu,necnõ quorumvis locorum Regnorum prædictorum, etiam iuramento , confirmationẽ Apoſtolica,vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis,& conſuetudinibus,priuilegijs quoque,indultis,&*

litteris Apostolicis eisdem Nunciis, & quibusvis Ecclesiis, Ordinibus & Cõgregationibus institutis, ac societati huiusmodi, illorũq; Præsulibus Capitulis, Magistris, Superioribus quomodolibet nũcupatis, & personis, locisq; quibuslibet, sub quibuscumque tenore, & formis, ac cũ quibusvis, etiã derogatoriarũ derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis, clausulis irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine, similibus etiam consistorialiter, ac alias in cõtrarium præmissorũ pro tempore quomodolibet concessis, & confirmatis, & innouatis; quibus omnibus, & singulis etiãsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum; non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium, & singulorum tenoribus præsentibus pro plenè, & sufficientèr expressis, & ad verbum insertis habentes.

7 Ex cuius verbis cum tot insertis clausulis; præcipuè *quorum tenores*, & *cum derogatoriis derogatoriarum*, satis apertè paret reuocari omnes Bullas antecedentes, nec de nouo concedendas valorẽ accipere, nisi de hoc fieret mentio iuxta doctrinam, quam expendi supra *sub c. cæterum* 4. & alibi *de rescript* oec de prioribus restat dubium per illa, quæ docẽt DD. per textũ *ibi in c. alma mater, §. fin. de sentent. excom.* Paris. *cons.* 42. *n.* 15. & 16. *lib.* 4. Peña *decis.* 498. Othobon. *decis.* 22. *n.* 14. Greg. XV. *decis.* 109. *n.* 11. & *decis.* 240. *n.* 2. vbi Beltram. Butr. *cons.* 2. *num.* 2. Mohedan. *decis.* 1. *de rescript.* Puteus *decis.* 104. *l.* 1. Barbosa *de clausulis, clausula* 227. per varios numeros, & apertius si consideret dictum Auditorem Cameræ Apostolicæ solum habere Iurisdictionem, vt exequatur Bullas, & breuia expedita ex dicti Peña *decis.* 608. Amidenio *de offic. dataria, c.* 5. *n.* 106. Coccin. *dec.* 169.

8 Et amplius, quia eadem consuetudo sufficiẽs ad præstandam Iurisdictionem, sic declarauit etiam respectu Benedictinorum in casu P. M. Fr. Didaci *de Hebia* Episcopi nouæ Biscaiæ, cũ P. M. Fr. Benedicto *de la Serna* Generali eiusdem religionis anoo 1638. ante Breue relatũ Vrban. VIII. de anno relato 1641. & in litibus prosequutis à Monachis Abbatiæ S. Ioãnis *de Corias*, & in alia prosequuta ad præsens Cænobij S. Dominici *de Silos* maioris quidẽ momenti, cum sint criminales ex generali doctrina, quam adduxi *in c. cum cõtingat* 13. *de foro comp.* per verba ibi, *c. dilecti de arbitris, c. irrefragabilis de offic. ordin.* vbi DD. cõmuniter, de quo etiã dixi *sub c.* 8. *de Iudiciis, sub c.* 2, *ibi, q.* 2. & 3. & *sub alleg. fiscali*, contra Prætorem Vallisolet. anno præterito 1648. posita post *tit. de foro comp.* & supra *sub Rubr. tit. & cap fin. de consuet.* & aliqua dixi *de præscript. sub illo tit. sufficienti ad acquirendã Iurisdictionem*: videndi Didac. Perez *in l.* 1. *glos.* 1. *tit.* 3. *l.* 1. *ordinam.* Palaçios Rubios *in c. per vestras de donationib. inter notab.* 2. §. 1. *n.* 27. Natta *cons.* 294. *n.* 2. *l.* 2. Tyber. Decian. *cons.* 35. *n.* 45. *tom.* 5. Menoch. *cons.* 302. *n.* 44. Galeota *decis.* 30. *l.* 1. *n.* 21. Alex. Sperel. *decis.* 16. *n.* 46. & *decis.* 37. *n.* 3. Surdus *cons.* 465. *n.* 4. & 5. *vol.* 4. Menoch. *cons.* 302. *n.* 44.

9 Quibus quidem soppositis, per quæ & alia, quæ litterati considerarunt pro legitima Iurisdictione in hac parte Reuer. Nuncij ponderauerunt electionem factam in Abbatem de R. P. *Aguaio* fuisse iuxta iuris formam, & terminũ illum triduũ probantes primam partẽ; eo quod per iuris regulas canonicas electioni faciendæ canonicè assignatus est terminus triũ mensium *in c. ne pro defectu de elect.* vbi dixi, & DD. Iul. Lauor. *var. lucubr. tit.* 4. *c.* 18. *n.* 12. Tambur. *de iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 5. *quæsit.* 7. *n.* 4. & sic quia constitutio dicti ordinis non annullat electionẽ, transacto triduo à die vacaturæ; sequitur vt adhuc illa facta post triduum, si reperiatur electus intra tres menses, sit valida, cum pœnalia debeant exprimi ex regula textus *in auth. de non eligend. secund. nubent. §. cum igitur, l. & si quis impediat §. Diuus autem Marcus*, ibi: *pœnam tamen in eum statutam non esse ff de religiosè, & sumptib. funer. l. cum quidam ff de liberis, & posth.* Gironda *de priuil. n.* 565. indequè non posse dici vocales post triduum eligendo, in eã incurrisse, cum in dicto statuto nihil reperiatur cautũ ex glossa fin. *cap. fin. de iure patron.* ibi: *nec est iste casus, in quos priuetur quis potestate eligendi, quia cũ sit illud, pœna non debet imponi, nisi exprimatur quod sit imponẽda*; & sic *in d. c. ne pro defectu*, vt electio post tres mẽses facta nulla diceretur, sic in verbis seqq. expressit *intra quos iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestate careãt ea vice, & ipsa eligendi potestas ad eum, qui proximo præ esse dignoscitur deuoluatur.* Quæ expressio cum non reperiatur in cõstitutione Benedictina, & sic pœna priuare vocales à facultate eligẽdi, Panorm. & reliqui Canonistæ in textu nostro §. *nisi n.* 4. & *in c.* 2. *de postul. Prælat.* Romanus *cons.* 483. *n.* 9. vers. *respondeo*, Castro *cons.* 437. *n.* 1. vers. *posito vero*, glossa *in c. Cumana de elect.* & *hic* verb. *priuentur*, Rebuffus *in praxi benefic. tit. de deuol. n.* 91. Iul. Lauor. *de elect. tit.* 4. *c.* 19. *n.* 4. Lotter. *de re benefic. l.* 2. *q.* 19. *num.* 64 sequitur electionem de dicto *Aguaio*, adhuc transacto triduo, intra tres menses de iure validam extitisse, nec deuolutionem ad Reuer. Generalem adhuc peruenisse ex multis aliis, quæ litterati Patris Aguaio deduxerunt informantes.

Et quãvis hæc, & alia non suffecissent constiot ex actis sioe litigantiũ cõtrouersia fuisse requisitũ Patrẽ Præsidentẽ dicti Cœnobij *de Sahagun* à vocalibus semel atque iterũ, vt intra dictũ triduum congregaret illos ad dictam electionem faciendam, & quod ipse diuersis respectibus distulerit; sic vt in vltima hora compressus responderit se remittere illum casũ ad præfatum R. P Gener. abscondens se in proprio cubiculo, excommunicationibus cõminans ceteros vocales, si ad eligendũ procederent. In quo casu impeditos fuisse constat contra regulam *dicti c. ne pro defectu*, ibi: *Iusto impedimento cessante*, Castellin. *de elect. canonic. c.* 5. *n.* 80. ibi: *Causa iusti impedimẽti, ne tẽpore à iure præfixo, electores procedãt ad electionem sui Prælati*, per Hostiens. *in sum. l.* 1. *hoc tit. ad calcem. n.* 32. *reducuntur ad infra scripta, primo quãdo interdicitur illis ne eligant ab eorum superiore*, Fr. Luis. de Miranda *in manuali Prælator. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 10. *concl.* 1. Gutierrez *canonic. quæst. l.* 1. *c.* 28. *n.* 5. & per doctrinam Barbosæ *voto* 106. *n.* 54. ibi: *Prætensa tamen deuolutio præsumitur calũniosa, cum facta dicatur in vltimo termino, & potuerit fieri antea*, Rota *decis.* 322. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers.* & coram Greg. XV. *decis.* 356. *n.* 8. & *infra*, ibi: *Sed imò facta, apparet ad illudendam totam prouinciam inibi legitimè congregatã*; non enim potest abscondi dict. Præsidentẽ Cænobij *de Sahagun* se dolosè habuisse, fecisseque contra proprias constitutiones seu ordinis præcauentes electionẽ in casu præsenti faciẽdam esse intra triduum ad eam vocales conuocãdo *in vers. seqq.* constit. anni 1641. *que en virtud de sancta obediençia el Padre Presidẽte de la casa, donde fuere la vacante, dentro de tres dias despues de ella, haga la eleçion*, & per const. anni 1621. ibi: *Que en las eleçiones ne se pueda opponer, si no fuere impedimento Canonico, o soborno, e por solos estos se pueda proceder a priuar de voto*, & 10

in

in aliis constit.factis,Barcinon anni 1575. *cap.51.*in seqq.verbis decernitur, *Que el Prior de la casa que vacare por muerte si no procediere luego a la eleçion sin le haçer sauer al General, estando fuera de las treintaleguas, o la dilatare, e esperare al dicho General, sea priuado de su officio, y de voto actiuo, y passiuo, en la tal eleçion.*

11 Ex quibus omnibus procedere videtur, optimo iure non obstantibus exceptionibus incompetentiæ D.Illustriss.Nuncij,& nullitatis prædictæ electionis, quæ pro parte D.R.P. Generalis congestæ,& allegatæ fuerunt, Auditorem Nunciaturæ, partibus vtrimque adductis, declarasse dictum Aguaium in Abbatem electum, fuisse manutenendum in sua possessione; tum quia electio de eo facta fuit cum requisitis maioris,& sanioris partis votantium,iuxta doctrinam Couar. *c.17. pract. Posthy. de manutene. obseru.8.à n.17.*qui *obseru.42.n.105.*& Tondut.*var. tom.7. p.3. c.125. n.29.* docent ad manutenendum Abbatem electum non officere, quod ex ipsius electione lis sit mota, vt in terminis *de elect.regul.* dicunt Barbosa *dict.voce* 106. *à n.*105. vbi variis casibus hoc exemplificat idem Tondutus *dict.cap.*175. *n.*29. in seqq. verbis: *Ad vltimam quæstionem respondetur dictum Patrem Prouincialem interim dum de electionis nullitate contenditur,in officij sui exercitio,& administratione manutenendum esse, quod procedit, non obstante allegata intrusione dicti Prouincialis; quia donec intrusio, vel nullitas fuerit declarata, interim possessor manutenendus est*, & iuuant verba Alex.ibi: *Quodque superiores Monasteriorum post eorum electionem, etiam ante illarum confirmationem,administrare possent; teneantur tamen infra decem dies pro confirmatione huiusmodi ad ipsum Abbatem Monasterij S. Benedicti mittere*;quod etiã per Rubr.*constit.n.5.*præcauetur in seqq.verbis: *En aceptãdo la Abbadia el electo podra començar a administrar su officio,como la Congregaçion lo tiene por Bulla Apostolica, con condiçion que dentro de tres Dias despache por la confirmaçion al Reuerend. General embiando la obediençia in scriptis.*Comperitur inquam hæc omnia aliaque ritè, & legitimè facta præcessisse in electione dicti P. Aguaio, qui illico ab electione de se facta, misit intra tempus statutum Procuratorem pro confirmatione assequenda à dicto P.Generali: & pro Iure manutentionis faciunt quæ abundè dixi *sub cap. licet 9. de probat. quæst. fin.* hic applicanda.

12 Sed quia per viam violentiæ fuit causa à sententia Auditoris Illustriss. Nuncij relata ad Supremum Consilium Castellæ, & ventilata per Aduocatos coram Dominis Consiliariis destinatis in Aula,quæ appellatur gubernij, vbi disceptatur de causis inibi per viam violentiæ,(vt vocant)translatis,& in fauorem D. R. P. Generalis visum esset & declaratum propterea quod dixerũt præfatum Auditorem vim intulisse, manutenendo in electione de eo in Abbatem dicti Cænobij *de Sahagun* facta; ideo in lucem oportet ponere nonnulla ex fundamẽtis,quæ ad id potuerunt inclinare relatos supremos iudices per viam œconomicam, & politicam,vt saluẽt cognoscentes. Et in primis fecit,quia R. P. Generalis fundabat cognitionem super iustitia,aut iniustitia dictæ electionis,non ad Nuncium,sed ad se ipsum,vel ad Summum Pontificem spectare post medios iudices assignatos in nonnullis Bullis Benedictinis cõcessis in verbis seqq.Alex.IV. Pij II. & Innoc.VIII. ibi: *Statuerunt quod personæ regulares aliquo prætextu, vel occasione ab ordinationibus,& correctionibus quibuscumque, tam suorum Abbatum, & Prælatorum, quam etiam Abbatis,& Capituli generalis appellare, & causas, & querelas suas extra dictum ordinem educere non valerent*, & ex aliis Clem.VIII. *in suo Breui.diei* 10.*Octob.*1597.ibi: *Nulli omnino personæ dictæ Cõgregat. regularis obseruantiæ S. Benedicti liceat ab ordinationibus,visitationibus, correctionibus, reformationibus,priuationibus,depositionibus aliisue pœnis, & sententiis ad aliquem iudicem,siue Ecclesiasticum, &c. appellare*, & infrà, *& alios Ecclesiasticos Prælatos scribere culpas religiosorum, & pœnas, quibus plectuntur.*

Ex quibus depositionibus prætensum fuit à D.R. P. Generali dictis Bullis concessum fuisse toti suæ religioni primam instantiam omnium causarum ad se,vt Generalem pertinere,& per appellationem,ab ipso recurrendum esse ad Diffinitorium eiusdem religionis Benedictinorũ,& à Diffinitorio immediatè appellationem interponendam fore ad Summum Pontificem cum inhibitione iurisdictionis Nunciaturæ legati in his Regnis existentis, & hoc per alia verba nouissimè eiusdem Vrbani VIII.in suo Breui Nonas Iulij 1624.in quo declarauit super causis relatis in adductis Bullis Alex.Pij,Innoc.& Clem.nõ posse D.Illustriss.Nuncium cognoscere, sed immediatè appellationẽ ad Pontificem interponendam. 13

Nec obstare practicã appellandi illico ad Illustr. Nuncium,de qua testati sunt Couar. *pract. c.4.n.9.* Samuel *de elect.tract.3.controuers.8.concl.12.n.32.* in verbis seqq.*Licèt sacra Congregatio modum regularibus appellandi declarauerit; nihilominus omissis illis mediis,statim ad Papam, seu Legatũ,vel Nuncium appellare possunt,vt obseruat, & consuetudo ac vsus adest*,vbi præstat rationem Franc.Tondutus *de benefic. c.57. n.16.tom.1.*Portel.*in dubiis regul.*verb. *appellat.n.3.*& ponens ex declaratione Cardinalium modum appellandi à minoribus,scilicet,vt à Guardiano appelletur ad Prouincialem,ab hoc,ad Generalem, ab hoc ad protectorem Cardinalem, ab hoc ad Papam in verbis seqq. nec Nuncium excludens ait: *At his non obstantibus, potest religiosus, omissis mediis illis statim ad Papã, seu Nuncium appellare*, per textum *in c.Romana 26.q.6.*ad quod faciũt quæ dixi *de appellat.* omisso medio, ad Papam,infra *sub c.7.de appell.*in terminis Remig.Scrofa *in opusc. de inualiditate professionis dub.*20.25.& 26.respondent enim litterati in fauorem D. P .Generalis, hoc esse specialissimum in Religione Benedictinorum,cui à Pontificibus indultũ fuit ob magna seruitia à dicta religione facta Sedi Apostolicæ,vt de eorum causis nullus alius posset esse Iudex extra religionem, nisi idem Papa. Et quia dictæ Bullæ Alex. Pij, Innoc. & Clem.expeditæ in fauorem dictæ religionis fuerunt præsentatæ coram Auditore Cameræ dicto anno 1658. & ab eo mandatum, vt obseruarentur; & sic non officere vsum, & praxim aliarum religionum,nec casus adductos pro Patre *Aguaio*, de quibus etiam inter filios dictæ religionis Benedictinorum cognouit,seu cognoscit Illustriss. Nuncius, aut eius Auditor, cum id procedat ex tolerantia Generalium, nihil opposita in Iurisdictionem Nunciorum,sicut in casu præsenti fuit oppositum. 14

Itaque declinatoria, hic, & aliis modis fundata, 15 persstiterũt acriter litterati,dicendo de nullitate contra electionẽ de dicto Patre *Aguaio*,& quod electores eam fecissent post terminum designatum in suis constitutionibus trium dierum per verba, ibi: *Que la tal election se ha de haçer dentro de tres dias despues de la vacante*:quæ cum debeant necessario interpretari per ius cõmune,maximè verò in materia electionis,in qua nõ licet quidquã ordinari,quod sit in to-

tū,vel in partem diuersum, siue contrarium dispositioni Iuris communis, vt *in casu alterius constit. regular.* considerauit Castellin. *de elect. Canonica c.14. à num.35.* in verbis: *sed cum verba constitutionis*, sequitur dicendum ex doctrina textus *in cap. dilecti 6. de dolo*, & per ibi à me ponderata, vt quia dicta Benedictorum constitutio eligendi intra triduum Abbatem alicuius cœnobij in locum demortui, est in obseruantia; si post triduum eligeretur, intret tunc regula *dict. cap. ne pro defectu*, dum declarat nullam quamlibet electionem factam à vocalibus post terminum iuris ibi assignatum; & sic in casu nostro hanc pœnam incurrisse electionem de Patre Aguaio factam per verba textus *in clem. exiuis de Paradiso* ibi: *Cæterum si capitulum memoratum dic prædicta, Ministrum eligere prætermittat, ex tunc Ministri Prouincialis prouisio ad Generalem Ministrum liberè deuoluatur.*

16 Nec obstare dicunt quod sæpius practicatum fuerit, vt adhuc transcurso dicto triduo, & alio ampliori dierum spatio, nihilominus electores in Cœnobiis dictæ religionis processerint ad Abbatem, seu Abbatissam eligendam, vt anno præterito 1637. contingit in cœnobio Monialium S. Palai ciuitatis Oberen. vbi per mortem Abbatissæ *D. Æmilitiæ Cienfuges*, tunc gubernante Generali R.P.Fr.Benedictus Serna electio in locum demortuæ prorogata fuit vlua menses duos, & in hoc S.Placidi cænobio Monialium huius Curiæ post, gubernante Generali R.P.Fr.Franc.Saluador, adhuc per mortem D.Annæ de Villanueua electio fuit prorogata vltra alios duos menses, oec dictos. Generales iure deuoluto elegisse quin potius receptas, & confirmatas ab illis fuisse electiones per Moniales dictorum cænobiorum factas; respondent enim non ex hoc procedere, vt si à dictis R.R.Patribus Generalibus impugnarentur, vt in casu nostro contingit, adhuc illas potuisse valide fieri, cum iam tunc contrauenendo dicti Patres Generales, non fuisset cur denegari illis posset ius deuolutum, quod amiserunt, aut expressè consentiendo, aut tacitè in electionibus vltra triduum factis à vocalibus prædictorum cænobiorum.

17 Quare potuerunt Aduocati latissimè in punctis præcedentibus, loqui, & longè etiam informare in fauorem dicti Patris Generalis, ex eo etiam quod electio facta de Patre Aguaio fuit nulla, aut attentata, tunc quia iam fuerat interposita appellatio per aliquot ex electoribus vocalibus ad D.R.P.Generalem; & sic relatione adhuc pendente non valuisse, secundo tempore iam in principio mentionato procedere. Deinde cum sit in religione constitutio citandi & conuocandi religiosos vocales, qui degunt extra conuentum, vt cōtingit in pluribus gubernantibus Prioratus ad cænobium principale pertinētes, inter quos aliquot ex existētibus extra leucas octo, citatus non fuit in forma, vt constitutiones expostulant, sequitur optimo iure illam electionem fuisse nullam; & quia licèt vnus ex vocalibus citatus, responderit se noluisse venire, adhuc debuit spectari per tempus integrum dictorum trium dierum; & quia cum litteræ secundæ conuocatoriæ fuerunt liberatæ & expeditæ ad citandæ vocales, non fuit transactum integrum trium dierum tempus, vt post legitimè electio procederet, quæ fuit facta ante illius transcursum, cum constet electionem factam fuisse die 22. Septembr. dicti anni 1660. & conuocatorias expeditas fuisse die 20. eiusdem mensis; & sic adhuc fuisse dictos vocales in tempore legitimè comparendi; præcipuè si consideres diem primam termini concessi non computari in terminum per illa quæ dixi latè *in cap. 1. de dilationib. q. 10.*

Deinde quia apparuit in dicta electione interuenisse nonnullos carentes voto, & requisitis necessariis ad votandum, inter quos fuisse septem ex votantibus citra octo leucas, cuius de causa non fuisse citandos, quod fuerit contra constitutionis de anno 1637. verba, ibi: *que tengan voto en las electiones intermedias los que viuieren, o estuuieren dentro de las ocho leguas el dia de la vacante*, & sic illis oppositum nō potuisse votare, cum essent extra dictas nouem leucas; & approbari videtur *ex cap. 2. definitionum Capituli generalis celebrati anni 1633.* in verbis sequentib. *Que tengan voto actiuo, y passiuo todos los, que se hallaren en la casa donde la Abadia vacare, y todos los conuentuales de ella, que huuiere dentro de la ocho leguas*, quæ reperiuntur confirmata ex *const. 1637. 1641. & 1645* Item etiam quia alij duo ex votantibus nondùm viuerent per mēses quatuor in dicto Cænobio *de Sahagun*, quod necessariū erat ex dictis constitutionibus. Et denique contra alium religiosum Priorem Metimnæ *del campo* villa, quæ distat à prædicta *de Sahagun* 20. leucis ad minus, qui fortè eo in tempore vacationis erat in dicto cænobio, qui nec votare valebat; eo quod cum vouisset sine licentia superioris, dicebatur fugitiuus; & sic sine habilitate ad votandum. 18

Ex his quidem fundamentis à verbis constitutionum rationibus iuridicis sublimatis, quæ hic non repetuntur, litterati pro parte Generalis defendebant illum, qui etsi nō bene auditi in iudicatura Nuncij, vt ipsi proclamabant. Tamen Consiliarij supremi declararunt, vt retuli *in principio*, vim ab Auditore Nuncij factam fuisse; & si pro parte dicti Aguaio Abbatis electi non ageretur super petitorio, aut possessorio pleno, iuxta quæ latè dixi *sub cap. pastoralis*, & aliis *de causa possess. & propriet.* sed tantum de manutētione illius in possessione exercitij Abbatialis interim, quo lis duraret, vt latè pro Aguaio fundatum ex doctrina textus *in c. cum Ecclesia sutrina d. tit. de causa possessionis, & propriet.* ad quod applicabis quæ Ego ibi scripsi *sub q.1.* Tamen dicti Domini Consiliarij forte cōsiderauerunt dictæ manutentioni locum oon dari, nec, vt votantes interim sustineatur, dum lis tractatur plene de eorum inhabilitate; quia cum ex eisdem actis constaret de prætensis nullitatibus pro parte dicti Generalis, debuit cessare etiam manutentionis ius, per illa, quæ adduxi *sub q.4. c. licet 9. de probationib.* vbi quod quoties ex ventre instrumenti apparet de exceptione opposita nullitatis, cessat remediū hoc, quod vocatur *de el interim*; & sic nominatum Abbatem à dicto Generali admissum iam esse ad exercitium, & prædictum Aguaium vt exulatum, depositatum in quodam Cænobio longè distante à prædicto de Sahagun; remque litigij, dum hæc scribimus esse in statu hoc. 19

Ad Text. in cap. Quisquis. XLIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligibilis non est consentiens electioni de se factæ per aliquam potestatem secularem.*

2 *Electio quorumcumque Prælatorum, debet summa libertate frui.*

3 *Electio dicitur per abusum potestatis celebrata, quando Clerici requirunt Laicos, vt præsint electioni.*

electioni. Et quando requirunt assensum Principis sæcularis super eligenda certa persona.

4 *Electio irrita ipso iure est si fiat de excommunicato in maiori, si tamen de excommunicato in minori venit irritanda; quæ est valida si ignoranter eligatur*, n. 5.

1 PRobat textus hic quod consentiens electioni de se factæ per abusum temporalis potestatis,
2 efficitur ineligibilis, & electio est nulla: † nam electio quorumcumque Prælatorum, debet omni ex parte esse prædita summa libertate, & totaliter aliena ab omni labe, & specie coactionis, siue violentiæ: sic cum multis Barbosa hic *num.*21. Vbi *in fine* subdit cum Iulio Lauorio *tom.*1. *lib.*4 *cap.*1. *ex n.*11. *&* 14. quòd tunc tollitur libertas, cum præcisè electores compelluntur eligere vnam certam personam, secus si vnam de certo genere personarum, vt dixi supra *in cap. cum terra* 14. *hoc tit.* & infra *in cap. Cumana.* Et adiunges quæ pro materia tractat Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *a n.*232. *ad* 235. vbi *num.*132. *&* 133. eadem cum multis repetendo firmat; quod distinxi *in dict. cap. cum terra.*

3 Notabis verò quòd electio dicitur per abusum potestatis sæcularis celebrata, quando Clerici requirunt Laicos, vt electionibus intersint. Item quando Principis sæcularis assensum super certa persona eligenda requirunt, vel eligunt minus alicuius sæcularis Potentatus, docet Tamburin. *de Iure Abbat. & Prælatorum*, *tom.* 1. *disp.* 5. *quæst.*22. *num.* 11. Barbosa cum multis *dicto cap.*19. *num.*234. *&* 235. per textum hunc. Et doctrinam textus huius procedere in electione cuiuslibet Dignitatis, tradit Barbosa hic *num.* 5. contra Hostiensem. Alia notat *num.* 3. 4. 7. Sed tu pro extensione adiunges quæ notaui supra *in cap.* 7. *&* 10. *de constit.* vbi de inhabilitate Laicorum, & legum, eorum respectu, Clericorum, & personarum Ecclesiasticarum. Item poteris hic adiungere quæ sæpè iam adduxi, scilicet de personis, quæ habiles sunt ad eligendum.

4 Hic etiam agitur de pœnis eligentium indignos, aut malè, de quibus dixi *in cap.* 7. §. *fin. hoc tit.* Hic etiam adiunges quæ tradit Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *num.*129. vbi tractat de dubio quando electio sit irrita ipso Iure, & quando veniat irritanda per sententiam ex vitio electorum; qui est omnino videndus *à num.* 117. cum aliis; vbi quòd electio facta de excommunicato maiori excommunicatione, est ipso iure nulla; & *à n.* 125. disputans cum multis, an si fiat electio de excommunicato in minori: & affirmant Laurentius de Peirinis, & Iulius Lauorius *variar. lucub. tit.* 4 *c.*16. *num.* 92. Sigismundus à Bononia *de elect. dub.*65. *num.* 2. Suarez *de censuris disp.* 24. *sect.* 2. *à n.*25. & alij per textum *in cap. si celebras. de Clerico excommunic. minist.* ibi: *electio est irritanda, quasi donec per sententiam irritetur, valeat*: & licet Couarruuias *in cap. alma mater p.*1. §. 8. *num.* 3. Vgolinus *de cens. tab.*1. *cap.*6. §.3. ex eodem textu contrarium dicant; nempe vt sit ipso Iure nulla, respondentes ad dicta verba *irritanda* secundùm subiectam materiam; id est *irritam esse declaramus.* Sed Barbosa pro prima sententia respondens dicit verba *dicti cap. si celebras*, nullo modo posse cauillari; & quia dum expressè aliter in Iure Canonico non constet, quod talis electio sit nulla; non sic tur pœnæ debeant amplicari in regula in pœnis
5 *de reg. Iuris.* † Et longè disputans an electio ignoranter facta de excommunicato in minori sit valida? resoluit contra glossam *in dict. cap. si celebras.* verb. *scienter* validam esse; & hoc ex authoritate *dict. cap. si celebras.* vers. *si tamen* ibi; *scienter*; quod est vnum; etsi Couarruu. Vgolinus, & Suarez supra dicant nullam esse cum ex tam dictis, fiat efficax argumentum.

Ad Text. in cap. Nihil est. XLIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus confirmans indignum electum ad regimen animarum, perdit potestatem confirmandi primum successorem*, & num. seqq.

5 *Suspensionis pœna* remissiuè.

6 *Collatio beneficiorum facta per Episcopum putatiuum, num valeat remissiuè.*

7 *Collatio facta à Prælato, seu Episcopo, qui commisit aliquod delictum, quo ipso iure est priuatus, an valeat remissiuè.*

REsolutio communis huius textus est; quod 1
si Prælatus per negligentiam confirmauit indignum electum ad regimen animarum perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à perceptione proprij beneficij suspenditur; donec visum fuerit superiori: multis probat hic Barbosa
*num.*1. 2. *&* 4 † Quare nunc adiunges quæ supra no- 2
taui *in cap.*7. §.1. *& fin.* vbi de dignis eligendis, & confirmandis; & quibus pœnis plectantur eligentes indignum, seu illum confirmans *& sub Rubr.*

Item potest *hic* adiungi tractatus de confirma- 3
tione Episcoporum, de quo Barbosa *in pastorali p.*1. *cap.*4. idem de textu nostro *de Iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *n.*253. & de materia, & ad quos spectet confirmare *à num.* 246. de qua materia latissimè egi supra *in cap.* 15. per nonnullas quæstiones.

In glossa *administrent*, & in vers. *quod interim* 4
valde remoti; præter quæ signanter notat Barbosa hic *num.*5. *&* 6. adiunges quæ supra notaui *in cap.*9. *&* 15. *hoc tit.* vbi de ingerente se in administrationem ante confirmationem.

Et in vers. *suspendatur*, de suspensionis pœna, 5
Suarez *de cens. disp.* 25. *sect.*1. & melius *sect.* 2. & longè ago infra *sub cap.* 10 *de temporib. ordin. q.* 11. sic vt ibi dicta queant hic applicari.

Hic adiunges quæstionem, de qua Garcia *de be-* 6
nef. p. 5. *cap.* 4. *à num.* 176. an valeat collatio beneficiorum, facta per Episcopum, seu Prælatum putatiuum? qui se gerit pro Prælato; sed ex aliquo
defectu, non est verus Prælatus. † Ad aliam, an 7
valeat collatio ab Episcopo, seu Prælato facta, qui commisit aliquod crimen; ob quod ipso facto; & ipso iure priuatus est Prælatura; idem *à num.*328. Sed quia hæ difficultates spectant ad tractationem infra *de præbend. & Dignitatibus*; & *de concess. Præbendæ*, ac *ad tit. de institutione*; ideò hic non repeto: interim ipsum Garciam Leges longè de vtraque cum multis disputantem. Sed pro primo dubio adiunges quæ dico infra *in cap. ad probandum de sent. & re iudic.* Et pro secundo dubio applicabis quæ dixi de delinquente, *in cap. fin. de temporibus ordin.* Et quæ dixi *à quæst.* 27. *in cap. cum non ab homine de Iudiciis*: vbi an ipso Iure ante sententiam, priuetur beneficiis Clericus homicida, periurus, & falsarius?

Ad Text. in cap. Vt præteritæ. XLV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electionis expensæ ad quem hic pertineant? &* num.5.
2 *Expensarum materia remissiuè.*
4 *Electus ad Ecclesiæ dignitatem si habeat litigium, succurritur alimentis ex ea.*
5 *Successor in beneficio tenetur ad expensas, vtiles, & necessarias, non ad delicatas, vel solum vtiles.*

5 HIc Pontifex probat, quod expensæ necessariæ, quas facit Capitulum pro electione Prælati, debent fieri de bonis Prælaturæ, vel reddi, multis comprobat Barbosa hic *num.*1. vbi *num.* 2. ait quod electio tota fit expensis electi; & *num.* 5. quod expensæ necessariæ dicuntur, sine quibus negocium expediri non potest.

2 Quare vt scias perfectè expensarum materiam, adiunges hic quæ latissimè tractaui *sub cap. finem litibus de dolo & contum.* & videbis Pichardum *in* §. *in rem, inst. de officio Iudicis à num.*15. Couarrun. *in* 3 *pract. cap.*27. † Et in praxi vidi sæpius, quod oppositoribus Canonicatuum affectatorum in Ecclesiis, solet succurri expensis electi de fructibus eorundem Canonicatuum, cæteris coöppositoribus deperditis de expensis necessariis, idem Barbosa *de iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *num.*242. ad textum nostrum applicabis nonnulla, quæ adduxi *sub cap. grauis de rest. spol.*

4 Hic idem Barbosa *sub num.* 3. aduertat, quod si quis electus sit ad Dignitatem in sua Ecclesia; & necesse habeat litigare pro consequendo eam, sint ei alimenta ministranda; sic cum Surdo *de alimentis tit.*1.*q.*48. *num.*2. quod nunquam in praxi vidi; etsi certus sim de aliquibus litibus super non admittendos à Capitulo aliquos iam nominatos, & electos.

5 Item *num.* 4. ex glossa *expensa necessaria*, notat quod successor in beneficio, tenetur ad expensas vtiles, & necessarias in lite factas; non autem ad delicatas, vel vtiles tantùm: Iterum applicabis plura, quæ expendi de expensis *in dicto cap. finem litibus de dolo, & contum.* Et alia quæ dixi *in dict. cap. grauis de restit. & spoliat.* vbi plura etiam *quæst.*5. *de retentione propter melioramenta.*

Ad Text. in cap. Cum post. XLVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio post collationem ex interuallo celebrata, non valet.*
2 *Electio facta de illo, qui requisitus consensit antequam esset electus, est cassanda.*
3 *Electio est intimanda electo antequam ad superiorem deferatur.*
4 *Votum dicitur consensus.*

PRobat Pontifex hic quod electio post collationem ex interuallo, celebrata, non valet: 1
vnde colligit Barbosa hic *num.*1. *&* 2. quod quando electio non fuit statim facta post publicationem consensuum, & post tractatum electionis, vel quando primo fuit requisitus consensus electi, & consensit prius quàm eligeretur, non valeat; quia præsumitur ambitiosus: applicabis nonnulla, quæ dixi supra *in cap. quia propter*, & ibi *sub quæstione fin.*

Et sic Barbosa *de iure Ecclesiast. cap.*19. *p.* 1. 2
*n.*137. ait quod electio illius, qui requisitus antequam esset electus electioni de se faciendæ consensit, est cassanda, adducens textum nostrum. Non enim debet assentiri sic requisitus; sed respondebit, *nolo quod me eligatis; & ita rogo, vel non intendo Dei vocationi resistere.* Tamburin. *de iure Abbatum p.*1. §.22. *disp.*5. Sigismundus à Bononia *de elect.*

Et *num.*143. ait quod electio est intimanda electo antequam ad superiorem deferatur: De quo 3
supra *sub cap.* 15. & alibi & *num.* 144. quid si non consentiat, *ibi* dixi, & *in Rubrica*: Et applicabis notata infra *cap. publicato*: & quod de indignis, & ambitiosis, dixi supra *in cap.*7. §. vide infra *cap.*55. collatio quid importet? hic expendo infra *sub cap. in Genesi* §5. *hoc tit.* vbi de collationis tractatu.

In verf. *consensuum*, notat Barbosa hic *num. fin.* 4
quod votum, dicitur consensus. Quare adiunges quæ de suffragiis, & votis ad electiones congerit Barbosa *de iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *à num.*200. Et quæ hucvsque à Rubrica scripsi, & vsque in finem huius tractatus: Et quæ dixi *in cap. quia propter* 42. *hoc tit.* vbi de forma votandi, & scrutandi.

Ad Text. in cap. Constitutis. XLVII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vnius Monasterij, alterius factus Abbas, non habet vocem in electione Abbatis, Prioris Monasterij.*
2 *Monachus translatus non habet vocem in Capitulo, à quo est translatus.*
3 *Episcopus translatus, seu volans de vna Ecclesia desinit esse in ea Episcopus, vbi primo ab ca fuit absolutus per Papam in consistorio.*
4 *Translatus ad secundam Ecclesiam, nihil iuris retinet in priori, nisi hostium necessitate.*
5 *Consensus debet voce, & non scripto exprimi.*
6 *Exprimi nemo potest in iudicio sine actione, vel causa.*
8 *Monachus factus Episcopus, num sit solutus à ieiuniis sua Religionis, & ab aliis: debetque retinere habitum regularem.*
9 *Monachus factus Episcopus nequit frui priuilegiis sua Religionis.*

PRobat textus hic quod Monachus vnius Monasterij, alterius factus Abbas, non habet vocem in electione Abbatis, Prioris Monasterij, etiam si tale ius ab Abbate, & Monachis prioris Monasterij fuerit reseruatum, cum multis probat Barbosa hic *num.*1. *&* 2. qui post *num.* 5. in versic. quod 1 2

quod olim cum assumerentur, notat quod Monachus translatus non habet vocem in Capitulo, à quo est translatus; cuius ratio potest desumi ex incompatibilitate, quæ desumitur *in cap. de multa de prab.*
3 † Quare adiunges quæ tractat Barbosa *de Iure Eccles. parte 2. cap. 19.* dum ait *num. 37. & 38.* quod translatus volans de vna Ecclesia ad aliam, desinit esse Episcopus prioris, vbi primum à Papa ab illius
4 vinculo absolutus est in Consistorio. † Et quod translatus ad aliam; nihil iuris retinet in priori, nisi hostium necessitate compulsus, fuerit ab Ecclesia sua translatus. Cui dicto adiunges quæ latè scribo *in cap. 1. de præscript.* & omnibus applicabis quæ dico *tit. seq.*

5 In vers. *quo iure*, & in vers. *iussi essent exprimere*, quatenus dicit hic *num. 6.* Barbosa, quod voce, & non scripto est consensus exprimendus: applicabis nonnulla de consensu expresso, aut tacito, quæ dixi *sub cap. 1. de foro competent.* Sed Barbosa *de iure Ecclesiast. part. 1. cap. 19. num. 213.* dicit quod vota omnium electorum, sigillatim exquisita, debent in scriptis redigi; quia melius constat de voto per scripturam, ne memoria excrutatorum pereat; nec per hoc derogari ait Trid. requirenti vota secreta in electionibus regularium. Sed quia de hoc latissimè dixi supra *sub cap. quia propter 42. hoc titulo*; ideò ad ibi dicta recurres. Et pro materia de actibus requirentibus scripturam ad sui validitatem, vel non; præter quæ dixi infra *sub titulo de fide instrum.* Leges quæ bene aduertit Doctus, ac prudens amicus noster D.D. Eldefon-
6 sus de Olea *de cessione iurium quæst. 5. p. 1.* † Et *n. 7.* quod sine actione; vel causa nemo experitur in tantum, vt iudex repellat agentem sine actione; etiam parte non opponente; quare applicabis Balboum, qui *in cap. 6. de Iudiciis à num. 8. & 1.* disputat, an quis sine actione possit in Iudicio experiri: de quo dixi *ibi* latè, & *sub tit. de libelli oblat.*

7 Pro intellectu huius textus leges quæ dixi *in cap. 17. de foro compet. num. 5. & fin.* & *in cap. 3. de*
8 *causa possess. & propriet. quæst. 4. num. 2.* † Ad quæstionem, an Monachus factus Episcopus solutus sit à ieiuniis suæ religionis, Barbosa *in pastorali parte 1. cap. 4. num. 14. in antiquis, & in nouis.* Et à quibus aliis solutus sit, longè, & bene tractat idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. part. 1. cap. 8. à num. 130.* Sed quia de his difficultatibus ego infra *sub titulo de regularibus*, & *in cap. Clerici el 2. de vita, & honest. Clericor.* ideò hic non repeto; solum ergo dico, vt non teneatur, nisi tantum de ho-
9 nestate ad ieiunia, & pœnalia suæ religionis. † Et quod nec possit frui priuilegiis suæ religionis, cum liber sit ab omnibus regulæ obseruantiis, iugoque Monasticæ disciplinæ. Sanchez *in summa lib. 6. quæst. 197.* Barbosa cum aliis *dict. cap. 8. num. 135.* legendus *à n. 121.*

Ad Text. in cap. Ecclesia vestra XLVIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio debet fieri verbo, & de illo, in quem consenserit maior pars.*
2 *Canonici vocem habentes in Capitulo, & non Capellani, de iure communi admittebantur ad eligendos Episcopos.*
3 *Electio vt canonica sit non sufficit, vt habeat maiorem partem respectu minorum, sed respectu totius*, n. 4.

Pontifex probat hic quod electio debet fieri verbo, & de illo, in quem consenserit maior pars Capituli, & non respectu aliarum partium. 1
Continet ergo textus iste duplicem partem, iuxta primam in versic. *vocibus vestris*, notat cum multis, Barbosa *num. 1. & 2.* quod in electione verba requiruntur, cuius occasione poteris applicare notata supra *in cap. quia propter 42. hoc titulo*, vbi de formis ad electionem: & supra *in cap. 1.* & *ad Rubricam.*

Et in versic. *cum de futura*, notat idem Bar- 2
bosa *num. 3.* quod iure communi inspecto ad Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis pertinebat electio Episcoporum; & quod admittebantur tantum Canonici, qui habebant vocem in Capitulo; non autem Capellani; & debebant esse mente compotes, & in sacris constituti, vt multis comprobat *num. 4.* Quare pro ampliatione, & vero intellectu, adiunges quæ notaui supra *in Rubrica, verb. sub quæst. 6.* & *in cap. 14. hoc titulo*, Item quæ dixi *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet. à q. 2.*

Et in versic. *licet maiorem partem*, notat Barbo- 3
sa *num. 5.* quod in electionibus Canonicis ad validitatem ipsarum, non sufficit habere maiorem partem suffragiorum, respectu minorum; sed quod vlterius necessario requiritur habere maiorem partem respectu totius, aduertens cum Miranda, quod in maiori parte respectu totius Capituli, non debent computari qui nolunt illi interesse, & qui propter aliquam rationem, vel causam priuati sunt suffragio, seu voto; sed illi dummodo, qui in eadem electione habuerint votum.

Vt bene expendas adiunges quæ tractat ipse 4
Barbosa *de Iure Ecclesiast. part. 1. cap. 19. à n. 219. ad num. 24.* vbi *num. 225.* quod electio communis facienda est votorum collatione: & *à num. 201.* quod vota in electionibus secretè exquiri debent. *Applicabis quæ noto, & expendo infra sub cap. publicato 58. hoc titulo.* Et melius quæ latissimè dixi *sub cap. quia propter 42. hoc tit. q. fin. & à q. 1.* & quod hodie obseruetur.

Ad Text. in cap. Cum Magistrum. XLIX. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Professus qui nondum est; nequit eligi in Abbatem.*
2 *Professionis natura, & tempus remissiuè.*
3 *Scriptura requiritur ad professionem expressam Monialium.*
4 *Magister qualis debeat esse: & de obligatione discipuli erga eum remissiuè.*

Docet hic textus quòd non professus nequit 1
eligi in Abbatem, qui determinatur per notata supra *in cap. cum ad nostram 37. & 38. & 27. & 13. hoc titulo.* Et pro intellectu applicabis quæ dixi

dixi ſupra *in Rubr. quæſt.* 4. *&* 5. Et ampliatur ex
2 notatis *in cap. conſtitutis* 47. *eodem.* De profeſſio-
nis natura, & tempore latiſſimè noto ad plures ca-
ſus *in cap. ad noſtram* 8. & *in cap. ad Apoſtolicam*
3 *de regularibus.* † Cumque gloſſa hic ſub verb.
profeſſionem, dicat quod ad profeſſionem, expreſ-
ſa Monialium ſcriptura requiritur, vt ea probetur
ſicut Barboſa probat cum multis hic *num. fin.* ideò
applicabis notata *ſub cap.* 47. Libellus in ſcriptis
eſt redigendus, vt dixi *in cap.* 2. *de Libelli oblat.*
Alia etiam ſcripturam requirunt, vt probant DD.
ſecundùm quæ adduxi *ſub cap. quoniam contra fal-
ſam, de probat. ſub quæſt.* 1. & de aliis alibi: nam
vt dixi *ſub Rubr. de re Iudic.* & alibi *ſub tit. de fide
inſtrument.* ſententia debet in ſcriptis redigi; &
quod ſunt contractus ſcripturam, requirentes; de
quo nouiſſimè videbis Oleam, quem adduxi *ſub
iam relato cap.* 7. item quæ dixi ſupra *ſub cap.* 42.
nempe quod in electione per ſcrutinium, requiri-
tur ſcriptura.

4 Ad verſ. *cum in Magiſtrum*, qualis debeat eſſe
Magiſter, docet Narbona *in l.* 31. *tit.* 7. *lib.* 1. *re-
cop. gloſſa* 2. *de obligatione mutua diſcipulorum erga
Magiſtrum*, Trullench. *in opere morali libro* 4.
cap. 1. *dubio* 11. De quibus dico latè infra *lib.* 5.
ſub tit. de Magiſtris.

Ad Text. in cap. Cumana. L. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta à non maiori parte Capituli, & omiſſa collatione, non valet.*
2 *Eligendi ius poteſt conſuetudine acquiri, & qualiter, n.* 3.
4 *Elector, de quo dubitatur, num legitimus ſit, inſtante tempore electionis, admittitur ad eligendum cum proteſtatione.*
5 *Proteſtatio quos effectus habeat, remiſsiuè.*
6 *Poſſeſſio iuris eligendi.*

1 DVo dicit Pontifex hic, quod electio facta à
non maiori parte Capituli, & quod omiſſa
collatione, non valeat. De primo puncto dixi *ſub
cap. Eccleſia veſtra* 48. *&* in cap. bona 36. *cap. au-
ditis* 29. *cap. dudum* 22. Ad ſecundam partem,
quod non valet, omiſſa collatione: applicabis tex-
tum ſupra *in cap. cum poſt* 46. Vide infra *cap.* 55.
vbi expendo quid collatio tractatus importet, &
de omnibus, dixi plenè *ſub cap. quia propter* 42.
hoc tit.

2 Ad verſ. *Capellani, & Clerici Ciuitatis*, ponit
quæſtionem Barboſa hic *num.* 2. de qua dixi *ſub
cap. cum in Iure peritus hoc tit.* Et idem Barboſa
in verſ. *vel conſuetudine num.* 3. *&* 4. & in verſ.
nam etſi Capellani num. 5. dicit quod ius eligendi,
3 poteſt acquiri conſuetudine, de quo videbis notata
in cap. cum dilectus 8. *de conſuet.* † Et quod ad ac-
quirendam quaſi poſſeſſionem Iuris eligendi, duo
requiruntur; ſcilicet quod extranei, qui de Colle-
gio non ſunt in electionibus præſentes fuerint; &
quod vocem præſtiterint. Et ſic ad vtrumque ca-
ſum adiunges quæ latiſſimè dixi *ſub. cap. cum Ec-
cleſia ſutrina de cauſa poſſeſſ. & propriet.* aliqua ſu-
pra *ſub Rub. quæſt.* 6.

Notat hic idem Barboſa *ſub num.* 4. in verſ. *ſub* 4
huiuſmodi proteſtatione admiſſi fuerunt, quod quan-
do dubitatur, an aliquis habeat vocem in electio-
ne, & tempus electionis inſtet; itavt non poſſint
recipi probationes, quod tunc admittatur cum pro-
teſtatione, vt vocem emittat: ſic de Iure hoc ſibi
competet: & *num.* 6. ait ex gloſſa *proteſtatione.* † 5
quod vt noceat proteſtatio, requiritur expreſſus
conſenſus eius, cui fit, nec ſufficiat, ſi ſimplici-
ter taceat & *num.* 7. quod proteſtatio poſt factum
non prodeſt. Quare poteris pro exacta tractatio-
ne adiungere hic quæ latè ſcripſi *in cap. fin. de ap-
pellat.* vbi multa de proteſtatione quid proſit, &
quando interponatur vtiliter?

Ad quæſtionem de poſſeſſione iuris conferen- 6
di, latè Garcia *de beneficiis p.* 5. *cap.* 5. *à num.* 1. &
de intellectu textus noſtri *à num.* 52. Et applicabis
quæ adduxi *in dict. cap. cum Eccleſia Sutrina à q.* 1.
& 2. Maior pars eligentium qualiter intelligatur,
& de publicatione votorum, ac de hodierna praxi,
videbis infra *in cap. publicato* 58. & latè dixi iam
ſub cap. quia propter 42. *hoc tit.* vbi leges.

Ad Text. in cap. Sacroſancta. LI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Laicus, etſi Patronus nequit etiam de conſenſu Prælati, & Capituli habere ius eligendi, & quare n.* 2. & 3.
3 *Præſentare Laici cur poſſint? remiſsiuè.*
4 *Laici ſunt incapaces rei ſpiritualis, & electionis Canonicæ.*
5 *Principes Laici ad electionem conuocari nequeunt, etiam contra conſuetudinem.*

DEcidit Pontifex hic quod Laicus quamvis 1
Patronus non poteſt etiam de conſenſu Præ-
lati, & Capituli habere ius eligendi in Eccleſia
Collegiata, vt ſcilicet ex pluribus nominatis à Ca-
pitulo, vel Prælato quem voluerit poſſit eligere;
ſed quod ſolum electio facta illi, debeat denun-
ciari, vt aſſentiatur: pluribus probat Barboſa *hic*,† 2
& præſtat rationem *n.* 2. verſ. *non cadit in Laicum*;
eo quòd Laici ſunt incapaces officio adminiſtrandi
ſpiritualia; & per conſequens ſuſpenſionis, ſeu
Eccleſiaſticæ iuriſdictionis: hæc ille probans cum
multis.

Sed ego pro generali exornatione adiungo quæ 3
latè tractaui *in cap.* 1. 3. 4. 8. 13. *&* 17. *de Iudiciis*,
& *ſub toto tit. de foro comp.* & *in cap. tuam* 3. *de or-
dine cognit.* vbi de incapacitate Laicorum ad res
ſpirituales, vel quaſi. Et quæ latiſſimè dixi *in cap.
Eccleſia S. Mariæ* 10. *de conſtit.* & quare poſſint
præſentare, dixi *ſub cap.* 3. *de Iudic.* vbi *quæſt.* 5. an
aliquo caſu poſſint beneficia conferre. Et an ad
electionem Epiſcoporum poſſint concurrere? Et
quo iure Regibus Hiſpaniæ competat nominatio,
& præſentatio, dixi latè *ſub cap. cum Eccleſia Su-
trina* 3. *de cauſa poſſeſſ. & propriet. quæſt.* 3. & notaui
iam ſupra ſub Rub. *ſub quæſt.* 6. & *ſub cap.* 48. & *in
aliis relatis capitibus huius tit.*

Et ad materiam huius textus adiunges notata 4
ſupra *in cap. querelam* 24. & *in cap. quiſquis* 43. *hoc
titulo*, & *in cap.* 2. *de electo ad clamorem populi.* An

Laicis

Laicis possit aliquo iure competere electio sub
dicto *cap. quarelam.* Et an à Laicis possit ius Pa-
tronatus Ecclesiasticum præscriptione acquiri, Bal-
boa *in cap. de præscriptionibus a num.* 33. Et an in
Ecclesia Collegiata Laicus erigens, vel dotans Ec-
clesiam Collegialem, acquirat ius præsentandi
Clericos ad eam, sicut acquirit, dato quod Eccle-
sia non sit Collegialis; idem à *num.* 42. per textum
5 nostrum. † Et longè agens Marta *de iurisdict.*
parte 4. *cent.*1. *casu* 47. dicit nulla consuetudine,
etiam immemoriali posse introduci, vt Principes
Laici conuocari debeant ad eligendum Ecclesiæ
Prælatum. Et applicabis Barbosam *de Iure Eccles.*
*part.*1. *cap.*8. *ante num.* 66. vbi de varietate circa
authoritatem Principum in electionibus Episcopo-
rum: & *num* 67. quando cœperit abrogari potestas
data Laicis circa Episcoporum electiones, & quo-
6 modo. † Ecclesia Collegiata quæ dicatur? No-
taui supra *sub cap.*1. vers. *& quia*, & plura *supr.*
sub Rubr.

Ad Text. in cap. Cum in veteri. LII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligentes quando debeant consilium requirere, vt valident electionem, & quod tempus expetatur*; n. 3.

2 *Consilium vbi requiritur, debet peti ante actus expeditionem.*

4 *Consilium non obligat ad illud sequendum*; n. 6. & 7.

5 *Actus dicitur nullus, si id, quod mandatum est fieri, fit sine consilio illius, à quo requirendum erat: fallit vbi Consiliarius esset absens*, n. 8. & 10.

7 *Statutum requirens pro forma Consilium sapientis; non eo requiri necessum est.*

9 *Dispositio non vitiatur; & si sit vt quis nubat cum consilio alicuius, & eo requisito non sequatur.*

10 *Consensus vbi requiritur, num actus alias vitietur?*

11 *Actus factus contra legem, & statutum, non valet.*

12 *Consilium dans ad homicidium, vel furtum, qualiter teneatur? remissiuè.*

13 *Consilium peritorum in arte, qualiter obliget? remissiuè.*

1 DEcernit Pontifex hic, vt quando Papa man-
dat habentibus eligere quod eligant cum
consilio, alioquin Consiliarij prouideant, debeant
eligentes consilium requirere in tractatu electionis,
& congruo tempore expectare responsum, alias
2 electio non teneat. † Etenim Barbosa hic compro-
bans *num.*1. dicit *num.*2. quòd vbi requiritur, con-
silium debet peti ante actus expeditionem.

Et *num.*7. quod postquam petitum fuerit Con-
3 silium, spectandum ast responsum per tempus ne-
4 cessarium. † Et *num.*4. quod consilium non obli-
gat ad sequendum: aliquid *in cap. fin. infra.* De
his omnibus Gonzalez *in reg.* 8. *Cancel. glossa* 46.
*num.*38. *& glossa* 48. *à num.*12. *&* 40. Bertachinus
*de Episcopo p.*1. *lib.* 3. *num.*87. *&* 88. Bartol. per
textum cum Prætor 59. §. *mando ff. de leg.* 2. San-
chez *de matrim. lib.* 1. *disp.* 34. *num.* 24. Barbosa
axioma 93. *num.*2. Gutierrez *de tutelis p.*1. *cap.* 8.
*num.*4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *quæst.* 34. *à*
num. 25.

Nunc verò pro maiori enodatione adiungo se- 5
quentia; nempe quod actus dicitur nullus, si id,
quod mandatum est fieri, fit sine consilio illius,
cuius, consilium requirendum erat: sic ex textu
nostro comprobat cum multis Gratianus *reg.* 10. de
quo Doctores *in cap. ex parte de constit.* & ibi be-
ne Felinus tripliciter limitat. † Et quod consilium, 6
etsi requirendum sit, non tamen sequendum, pro-
bat textus, vbi Doctores *in cap. cum olim, de ar-*
bitris. Et videbis Barthol. Sanchez *in clem.* 2. *de*
*testibus num.*5. & applicabis textum *in cap. cum in*
Iure peritus hoc tit.

Notabis verò quod etiam si statutum requirat 7
pro forma consilium sapientis, non oporteat id re-
quiri, vbi casus est clarus in iure, Angelus *in l. hac*
consultissima cod. qui testam. facere possunt, quem
refert Palacios Rubios *in Rub. de donat. inter* §. 38.
num. 13. *col. penult.* † Item quod regula non pro- 8
cedit, quando ille, cuius consilium requiritur, esset
absens, & sit periculum in mora: ita Bart. *in l. si*
plures ff. de exercit. Tyraquel. *in ll. Connub. n.*16.
Mieres *de Maiorat.* 1. *p. cap.* 50. *num.*6. *ad finem.*
† Item quod non vitietur dispositio quod quis du- 9
cat, seu nubat consilio alicuius, & non alias: nam
licèt petatur, & expectari debeat; non tamen se-
qui, quod secus est in dispositione, quæ confert
matrimonium in alterius arbitrium, secundum *l.*
cum tales, §. *arbitratu, ff. de condit. & demonst.* latè
Gulielm. Benedict. *in cap. Raynucius de testam.*
verb. *qui cum alia à num.* 88. Matienzus bene *in*
l. 14. *tit.* 4. *lib.* 5. *recop. glossa* 1. *num.* 62.

Quid si consensus requiratur, bene Tyraquel. 10
post leges connub. glossa 2. *per totam*, Couarruu. *in*
*regula peccatum lib.*6. *p.*2. §. 3. *num.*10. & *in* 4. *p.*
2. *cap.* 7. §. 1. *num.*1. Doctor *in l.* 55. *Tauri cum*
seq. Ioannes Matienz. *in l.* 5. *tit.* 3. *glossa* 1. *n.* 1.
cum aliis *lib.* 5. *recopil.*

Et applicabis quæ tradit idem Gratianus *reg.* 14. 11
vbi quod actus contra leges, & statutum factus, non
valet ex *l. non dubium cod. de legibus*, de quo notaui
supra *in cap. cum dilectus de rescriptis.* Applicabis
alia quæ adduxi supra diuersis in capitibus de tem-
pore, quo debeant expectari vocari ad electionem:
de quo puncto Barbosa *de iure Eccles. p.*1. *cap.*19. *à*
*num.*96.

De consilium dantibus ad homicidium, vel fur- 12
tum, qualiter teneantur, dico infra *in cap. sicut*
dignum de homicidio.

Item applicabis quæ dixi *sub cap.*4. & *cap. penult.* 13
de probat. vbi de consilio, & iudicio peritorum in
arte, plura cumulaui.

Ad vers. *tractatum fuisse habitum*: applicabis quæ 14
noto infra *in c. cum in Genesi* 55. *circa finem hoc tit.*

Ad Text. in cap. Congregato. LIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio à maiori parte de indigno, postponitur facta à minore de digno*, & num. seqq.

4 *Eligens*

4 *Eligens num scieuerit indignum elegisse, vel non, quando præsumatur?*
5 *Indignus dicitur qui habet defectus personæ expressos.*
6 *Patroni Laici indignum scienter præsentantes, priuantur iure præsentandi pro ea vice.*
7 *Conferens beneficium scienter indigno, priuatus, est, & deuoluitur ius ad superiorem.*
8 *Procurator constitutus ad eligendum cum mandato generali, & liberè, nequit in ferendis suffragiis, vnum nomine suo, & alterum nomine mandatis eligere, fallit, quando adest omnimoda æqualitas*, n. 9.
10 *Procurator debet habere mandatum ad iurandum pro impedimento sui Domini. Et quæ debeant interuenire, vt legitimè constituatur.*
11 *Dictio* postmodum *significat interuallum.*
12 *Dictio* irrita *simplex, & per se, importat latam sententiam.*
14 *Electio facta in loco non consueto, debet nihilominus confirmari.*
15 *Electio Prælati, vbi fieri debeat. Vbi practicetur si fiat Præbendarum* n. 17.
16 *Electio Pontificis facta in loco interdicto, non valet; non sic alterius Prælati* dicto n. 15.
17 *Negotia faciliora vbilibet intra Ecclesiam solent decerni.*
18 *Electio Papæ debet fieri in Conclaui clauso.*

1 POntifex in præsenti decidit, quod si pars maior
in eodem scrutinio eligit indignum, & pars
minor elegit dignum, valet electio minoris; quia
maior pars eligendo indignum, priuatur pro illa
vice potestate eligendi, & deuoluitur ad minorem
de maiori parte votorum, ac eorum publicatione,
dico explicitè infra *in cap. publicato* 58. *hoc tit.* & de
doctrina nostri textus dixi supra *sub cap. quia propter*
42. & quod hodie seruetur in praxi de minori parte
eligente dignum; maior verò indignum ibi: *sub
quæst. fin.*

2 Occasione huius decisionis, quam comprobat
Barbosa, possunt hic adiungi dicta *supra* de ele-
ctione indigni, & de electione digni, prætermisso
digniori *in cap. 7. §. 2. & fin.* & in aliis huius tituli
3 Capitibus. † Et quod scienter eligentes indignum,
pro illa vice priuentur potestate eligendi; non au-
tem si nominauerint tantùm, dixi supra, & nunc
repeto ex adductis à Barbosa omnino videndo *de
4 iure Ecclesiast. p. 1. cap. 19. à n. 66.* † vbi *num.* 68. re-
linquit iudicis arbitrio. An eligens præsumatur sci-
uisse electum fuisse indignum, & ex quibus hæc
sententia colligatur? de quo loquens Sigism. à Bo-
nonia *in hoc tract. dub. 61. n. 4.* ait vt tunc eligẽs præ-
sumatur sciuisse electum illum fuisse indignum, si
electus ille fuit semper in eadem ciuitate, & loco,
vbi extitit eligens, & electus ita deliquit, vt verisi-
mile sit eligentem id resciuisse. Quod si is electus
abfuit, vel secretò sic errauit, vt probabile sit ele-
ctum ignorasse: tunc quod ignoranter elegerit, præ-
sumendum esse dicit: Qui tamen *num.* 13. hoc limi-
tat, quando ipsi electores compromiserunt in ali-
quem, qui compromissarius eligit indignum; nisi
tamen ipsi Compromittentes talem electionem ra-
5 tam habuerint: † Et *num.* 70. dicit quod indignus
dicitur qui habet defectus personæ expressos, *cap.
cum in cunctis hoc tit.* Garcia *de benef. p. 7. cap. 12.
num.* 84. cum aliis. Sigismund. supra *num.* 11. Lauo-
6 rius, *variar. lucub. cap. 15. n. 77.* † Et *num.* 74. quod
Patroni laici indignum scienter præsentantes, pri-
uantur iure præsentandi pro ea tantum vice, si
scienter præsentauerint eum. Marius Anton. *variar.
lib. 1. res. 19.* Vgolin. & Riccius à Barbosa relati. † 7
& *num.* 75. quod conferens beneficium scienter in-
digno priuatus est conferendi potestate; itavt pro-
pter conferentis negligentiam deuoluatur ad supe-
periorem beneficium incapaci collatum. Rebuf. *in
praxi tit. pœna contr. collator indign. conferent. n. 1.*
Mantica *decis.* 158.

Et cum in vers. *computato Procuratore cuiusdam* 8
absentis dicat *hic* Barbosa *sub num.* 1. quod Procu-
rator constitutus ad eligendum cum mandato ge-
nerali, & libero ad eligendum, non potest inferen-
dis suffragiis vnum nomine suo, & alterum nomine
mandantis eligere ex ea ratione; quia eadem con-
scientia debet eligere nomine Domini sui, qua ele-
git nomine proprio; *ex cap. si quis Iusto §. porro hoc
tit. lib. 6.* vbi DD. & Barbosa cum aliis *de iure Ec-
cles. p. 1. cap. 19. n. 165.* † Et subdit cum Gutierrez, 9
Molina, Lancelloto, & aliis, quod si merita duorum,
vel trium ita essent æqualia, vt ab electoribus dis-
cerni non possit, quis eorum melior, & idonetor sit
cæteris; putet posse procuratorem vnum nomine
suo, & alium nomine mandantis ex illis eligere. † 10
Et Iulius Lauor. *variar. lucub. tit. 5. cap. 17. num. 17.*
dicit quod procurator debet habere mandatum ad
iurandum super impedimento sui Domini. Et *n. 69.*
ponit formulam constituendi procuratorem: de
quibus, & aliis idem Barbosa scribit latè *de iure
Ecclesiast. p. 1. cap. 19. a num.* 100. & notat supra *in
c. quia propter 42 §. illud, hoc tit.* Etenim qui absens
est tempore electionis, iusto detentus impedimento,
potest vnum, vel plures procuratores constituere,
qui per se votum in electione præstent; dum tamen
quis sit in loco, vbi euocari potest; & quod iusto im-
pedimẽto detentus venire non possit; & quod pro-
curator habeat mãdatum ad iurandum super dicto
impedimento: sic patet ex verbis *dicti §. illud, c. quia
propter*, ibi: *Illud autem penitus interdicimus, ne quis
in electionis negocio Procuratorem constituat, nisi sit
absens in eo loco, de quo debeat aduocare*: sic docet
Iulius Lauor. cum aliis *variar. lucub. tit. 4. cap. 17.
num.* 34. vbi subdit quod si quis electorum tempore
vacationis, seu citationis, faciendæ sit intra fines,
vnde sunt vocandi absentes, & postea electionis
tempore sit extra fines, non admittatur eius Procu-
rator; qui *num.* 44. ait vt non dicatur absens ad di-
ctum effectum, is, qui est in aliqua parte ciuitatis,
etiam remota, vel prope in Hortis; vbi quòd ab-
senti non licet per litteras exprimere votum suum
dict. cap. si quis Iusto §. absens hoc tit. lib. 6. ibi: *non
poteris aliquatenus per litteras.* Boërius *decis. 1. n. 41.
& num.* 37. Sigismund. à Bononia *de elect. dubio* 14.
num. 1. & hoc etiam volente Capitulo: & idem La-
uor. *num.* 35. dicit legitimum absentis impedimen-
tum reputari quando ob inimicitias capitales ve-
nire non possit, vel ob infirmitatem grauem; non
autem leuem, vel si aduersa nauigatione, impedia-
tur, vel si vocetur ad maius tribunal; vel si obses-
sus in aliquo Castro, vbi egredi non possit, & simi-
lia; ita tamen, vt impedimentum exprimatur quale
sit: & addit *n.* 41. quod ad hoc vt talia impedimenta
iusta dicantur, requiratur, vt de tempore, quo im-
peditus venire non potest sit in eo statu, in quo si
præsens esset, posset eligere: alia tradunt omnino
videnda idem Lauor. longè agens *sub dict. cap.* 17.
Barbosa *de iure Eccles. p. 1. dict. cap. 19. à num.* 100.
ad 115. Tamburin. *de iure Abbat. tom. 1. disp. 5. q. 3.*
Rota *in Calagurritana beneficij de Morillo* 13. *No-
uemb.* 1620. coram bonæ memoriæ Vbaldo: Qui
omnes

omnes dicunt quòd ex pluribus procuratoribus signatis, in dubio potior sit primo nominatus instrumento procuratorio. Quod si duo sunt eadem die nominati, & non appareat de priori mortuo, se confundunt: argum.eorum quæ dixi *sub tit.de fide instrum. in Rub.*& *in cap. pen.* & quòd procurator debet esse de collegio ex dicto §.*illud*, sic vt nullus queat cogi ad acceptandum.

11 Dictio *post modum* hic significat internallum, tradit Barbosa *hic num.* 2. cum Tyraquello, de qua in suo tractatu de dictionibus in eadem dictione.

12 † Et *n.*4. ex gl. hic dicit quod dictio *irrita* simplex, & per se, & sine adiectione alterius, importat latam sententiam, cum Tyraquello *in l. si vnquam*, verb.*reuertatur n.*48.

13 Et in vers.ibi, *scientia litteralis expertem*: de hoc videbis notata supra *in cap.*7. applicabis dicta infra *in cap.penult.& fin.de ætate ordin.*

14 Et in vers.*congregato Neruen.Capitulo*, hic posset dubitari in quo loco debeant electores congregari, vt electio valida sit: & respondetur, quod locus electionis faciendæ; dummodo clandestinus non sit, minimè est de substantia electionis. Et quòd electio quamuis facta non sit in loco consue-

15 to, debet nihilominus confirmari. † Sed quòd electio Prælati debet de congruentia fieri in Ecclesia Cathedrali, seu loco consueto, & in subsidium, vbi commodius daretur facultas, tradit cum multis idem Barbosa *de iure Ecclesiast.dict. cap.*19.*à n.*176. *ex cap. quod sicut, hoc tit.* Iulius Lauor. *dict. tit.* 4. *cap.*18. *num.*8. dicens procedere; licèt locus sit interdictus, Abbas *in cap.cum terra sua.*

16 Et videbis textum *in cap.vbi periculum §. porro hoc titulo, lib.*6. in quo expressè prohibetur electio

17 Pontificis fieri in loco interdicto, † sæpius video in Ecclesiis faciliora negocia, & instantanea decerni vbilibet intra Ecclesiam Cathedralem, sed electiones canonicas Præbendarum, ac aliorum beneficiorum, conuocato Capitulo ante diem, & post modum congregato intra cellulam, vulgò *sala* sui

18 Capituli. † Et quòd electio debeat fieri in Ecclesia Cathedrali, si fieri potest supra *cap.*28. ibi in vers. *si fieri potest*, vide Abbatem *in cap.cum terra.* Iulium Lauor. *variar.lucub.cap.*18.*num.*6.7. *&* 8.vbi dicit speciale esse in electione Pontificis, quæ non potest fieri, nisi in conclaui clauso, vt statuit Gregor. XV. *in sua constit.Æterni*, videbis etiam Gonzales *ad regul.*8.*cancellariæ, glossa* 62.*n.*19. Borrel.*in summa omn.decis.tit.*6. *n.*13. Gregor.*syntagm.iuris lib.*15. *cap.*12. Azorium, & Rendinam, quos refert, & sequitur Barbosa *n.*178.

Ad Text. in cap. Dudum. LIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum incompatibilitas, remissiuè.*
2 *Error communis, & titulus putatiuus, operantur actus validitatem*, & n.seq.
4 *Contestationis materia insinuatur.*
5 *Probatio per confessionem remissiuè.*
6 *Positiones iuris qua remissiuè.*
7 *Archidiaconorum officium quod remissiuè.*
8 *Falsitas suppressa, quid in actum operetur remissiuè.*
9 *Pœna* leg.10.tit.1.lib.4.recopil.*num incurratur per solam citationem laici coram Ecclesiastico.*
10 *Resignare quis criminosus suum beneficium, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, si veniat puniendus per sententiam & post sententiam, appellatione pendente*, num.11.
12 *Collatio facta post priuationem ante transitum in rem iudicatam est nulla, si priuatus non appellauit.*
13 *Impetrans beneficium criminosi, potest in euentum probationis. Impetrans verò obligabitur ad pœnam extraordinariam arbitrio Rotæ* num.14.
15 *Impetrans non est habilis ad consequenda beneficia eius, ob cuius priuationem, illud impetrabat, si moriatur in illo, interim impetratus.*

DEcisio huius textus, cum pertineat ad incompatibilitatem beneficiorum, iuxta infra latè notata *in cap.de multa* 28.*de preb.* & satis superque Barbosa hic exornat litteram; ego nunc tantum faciam remissionem pro principalioribus verbis eius. 1

Igitur quia Barbosa hic *à num.* 3. tractat materiam de factis ab aliquo habito pro Prælato ex communi errore, resoluens, *num.*7. quod error communis, & titulus putatiuus operatur validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem, quando inhabilitas fuerit de iure humano, secus si de iure Diuino, iuxta doctrinam textus *in l.Barbarius ff. de officio Prætor.* & *l.*2.*cod.de sent.& interlocut.* ideo applicabis quæ dixi *in cap.*1.*in* 2. *eius parte* 54.*de sacram.iterandis vel non*, ibi: *In vers. ad quartam & tertiam*, vbi egi de dubiis an Pontifex suppleat defectum Iurisdictionis ministrantibus Sacramentum cum opinione probabili vel suppleat illam in ministratione sacramentorum, stante errore communi absque titulo colorato, & quid in aliis iurisdictionalibus dixi alibi ad explanationem *dict. l. Barbarius*, aliquid infra *sub tit.de sern. ordin.vel non.* 2

Nunc verò pro exacta exornatione, applicabis quæ dixi *in cap.sua, de causa possess. & propriet. q.*1. *num.*11. vbi de intellectu huius textus. 3

Et ad vers. *contestationem litis*, dum notat hic Barbosa *num.*11. quod litis contestatio est terminus substantialis iudicij, sine qua sententia lata, & probationes factæ laborant nullitatis vitio; ideò applicabis quæ latè dixi *sub Rub.de litis contest.*& *in c.*6. *de iudicijs à quæst.* 11. & idem notat cum glossa verb. *responsionem num.*19. quod litis contestatio fit per principalis negocij apud competentem iudicem factam narrationem, & ad eam, sequutam responsionem, siue per affirmationem, vel negationem, multis probans, de quo *sub dicta Rub.* & *sub dict. cap.*6.& alibi. 4

Et in vers.*sed cũ in iure confessus fuerit.* De probatione per confessionem, plura *in tota Rub & tit.de confessis*, dico, & *sub cap.*4. *de iudic.* item & *sub cap. si cautio de fide instrum.* Ad quem vers. addes quæ tractat Balboa *in c.nullus* 5.*à num.*2. de iuramento, quod præstatur à prouiso in aliqua Dignitate, de quo dixi latè ibi, *& sub cap.*4.illius tituli. 5

Et in vers.ibi: *cum non per positiones.* De positionibus in iure respondendis, latissimè dixi *in cap. vnico de litis contestatione*, 6

Et in vers.*quod Archidiaconus*, hic poterant coniungi omnia, quæ de iure spectant ad officium Archidiaco 7

Google

chidiaconorum, de quibus *in suo titulo*. Et sic adiunges Balboam, qui textum nostrum expendens, *in cap.18. de re iudic. à num.16.* loquitur de institutione Archidiacono competenti.

8 Et in vers. *cum falsitatem suggerit, & suppresserit*, occasione huius vers. poteris hic adiungere quæ notaui supra *in cap.20. 23. & 27.* & aliis de rescriptis.

9 Et in vers. *tandem*, ad bonam quæstionem applicabis Gutierrez *lib.3. practicarum c.30.* vbi tractat de ea, vtrum pœna *leg.10. tit.2. lib.4. recopilat.* incurratur per solam citationem laici coram Iudice Ecclesiastico, si ante litis contestationem pœniteat actorem, de qua latissimè dixi *in cap. licet ex suscepto de foro comp. à quæst.3. & 8.* & pergens Gutierrez, dicit ex nostro textu illum vocans optimum *in dicta quæst.30. à num.41.* quod in pœnis legalibus, licitum est desistere, vsque ad sententiam. Barbosa hic cum Boërio *num.13.* Et tu applicabis quæ dixi latè *sub cap.5 de iudiciis*, de eo, qui citatus, respondit, nolle comparere, & postea pœnituit, an excusetur à pœna, de qua ibi.

10 Et in vers. *diximus admittendam*, dicit Barbosa *num.16.* quod criminosus pendente iudicio, & inquisitione, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa potest resignare suum beneficium; quod intelligit *collect.1320.* quem videbis, quando criminosus venit puniendus per sententiam Iudicis, non ipso iure, dicens quod pluries censuisset Rota

11 Romana. † Et post sententiam, pendente appellatione; quia extinguit appellatio pronunciatum; quod comprobabis ex infinitis, quæ dico *sub tit. de appellationibus, & sub tit. vt lite pend. nihil innouatur.*

12 Notabis verò quòd collatio facta post priuationem ante transitum in rem iudicatam, est nulla, sto quod priuatus postea non appellauerit. Mohedan. *decis.148.* Puteus *decis.30. lib.1.* Riccius *supra*, vbi dicit quod fuit in Rota resolutum *in vna veronen. 12. Decemb 1545.* coram Cardinali sanctæ crucis: & ampliat ex Rota *decis. 1. de re iud. in antiquis.* vt possit fieri prædicta resignatio, etiam non facta mentione de accusatione, vel inquisitione, si iudicium pendet.

13 Et pro ornamento huius textus in prædicto dubio de duobus, quærit Riccius *dicta collect.1320.* in vers. *sed*, primo num beneficium criminosi possit impetrari in euentum priuationis; & tradit cum Rota *in decis. fin.* vt lite pendente affirmatiuam senten-

14 tiam, † sed quod taliter impetrans, debet se obligare ad pœnam extraordinariam arbitrio Rotæ; & sic non requiratur talionis pœna, cum Crescent. *decis.161.*

15 Secundo an impetrans alterius beneficium ob illius priuationem, illo interim decedente, sit habilis ad consequenda præfata beneficia, & idem Riccius cum Rota *decis. 441. vt lite pendente in nouis*, negatiuam tenet sententiam, addens pariter eandem opinionem tenuisse Capell. Tholosan. *decis.437.*

* *

Ad Text. in cap. In Genesi. LV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio si non præcedat collatio; etsi etiam non fiat à maiori parte, non valet.*

2 *Electio debet fieri iuxta formam textus* in cap. quia propter 42. de electione. *Et de requisitis n.3.4.5.6.7.8.& 9.*

6 *Electionis locus, num designatus debeat esse remissiuè.*

10 *Praparatio ad electionem est tractatus quidam eorum, quæ facienda sunt.*

11 *Electionis tempus quale sit?*

Textus huius decisio, & littera generalis est ad 1
tractationem de electione, & eius requisitis; & sic poteris eius litteram abundè exornare ex adductis *suprà* in pluribus locis. Nam quatenus dicit quod non valet electio, si non præcedat collatio; etsi non fiat à parte maiori, notaui suprà *in c. Cumana 50. hoc tit.* & *in c. cum post petitam 46.* Pro exornatione infra dico *in cap.58.* & *in cap. quia propter 42. sub quæst.3.* dixi, & per totum de materia nostri textus, vbi leges.

Et quatenus textus hic in vers. *ex singularibus*, 2
& ibi: *non tamen debuit subsequi singularis electio, sed communis*, & ibi, *nec etiam electio*, ex quibus Barbosa *num. 2. & 3.* ait electionem faciendam esse, iuxta formam textus *in cap. quia propter 42. hoc titulo*, vbi posui plura notatu digna. Et quod 3
eligentes debent in vnum congregari, vt demonstrant verba ibi *fuerit celebranda præsentibus omnibus*. † Et sic quod vota data extra Capitulum, vel 4
post factum scrutinium, non augent numerum. † Et sic quod electio per scrutinium necessario fa- 5
cienda est per congregatos in vnum; ita vt non sufficiat consensus eligentium singulariter præstitus, sed oportere quod collegialiter consentiant: ita cum multis probat.

Hic posses dubitare, an debeat esse designatus 6
locus, vbi congregentur? sed dices, vt dixi supra *in cap. congregato 53. in fin.* & *sub dict. cap. quia propter 42.*

Et quæ dicatur maior pars ad electionem? iam 7
sæpius supra dixi sub aliquibus iuribus, & hic Barbosa explicat *num. 2.* idem *de Iure Ecclesiast. c.19. parte 1. à num. 200.* vbi dicit quod electio debet fieri à maiori parte, comparatiuè ad minorem partem congregatorum, & respectu ad totum Capitulum ibi *num.223.* † Et *num. 225.* quod electio 8
communis sit, facta votorum collatione, & absque vlla reali interruptione, ibi *num. 226.* † Et 9
num. 219. ait quod votorum collatio respectu numeri, meriti, & zæli, statim de substantia fieri debet, facta, suffragiorum publicatione. Et hic poteris, adiungere quæ ipse adducit de scrutatoribus, & eorum officio *à num.212. & 184.* de quibus omnibus dixi latè *in dicto cap. quia propter 42.*

Item adiunges quæ ipse tradit *num. 182.* nempè 10
quod debent fieri tractatus ante electionem, iuxta glossam verb. *tractantes in cap. in nomine 23. dist.* qui sunt, veluti præparatio ad electionem; non autem electio, quia in eis fit discussio tantum eorum

eorum, quæ facienda sunt, nominantur vtrinque plures, qui iudicantur digni electione, & fit collatio oominatorum personæ ad personam, meriti ad meritum, & zæli ad zælum, iuxta textum oostrum, & *cap Cumana suprà hoc titulo*, & quisque dicit quod sibi videtur, absque eo tamen, quod sequatur aliqua conclusio, vel electio; & aliqui existimarunt huiusmodi tractatus esse de substantia electionis; vt notanter tenent glossa, verb. *in tractatu, cap. cum in veteri hoc titulo*, Antonius de Butrio *in cap. cum inter num. 7. & in cap. in causis hoc titulo.* Petrus Gregor. *in syntagm. titulo de elect. cap. 15. in fine*, videbis Sigismund. à Bononia *de electione dub. 56. num. 6.* aliquid dixi supra *sub dict. cap. quia propter in fine*. Et de pactis reprobatis in electione dixi suprà *in cap.*

11 Per textum hunc poteris aggregare quæ tractat Iulius Lauor. *variar. lucubr. tit. 4. cap. 18.* vbi electio quo in loco, & de quo tempore sit facienda? & intra quod tempus à die vacationis fieri debeat, & electo præsentari. De quibus etiam *sub dict. cap. quia propter 42. & c. 15. hoc tit.*

Ad Text. in cap. Messana LVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio Episcopi facta per Laicos, nulla est, non obstante qualibet consuetudine.*

2 *Laicus sanctitatis, & vita bonus poterit eligi in Episcopum; etsi difficulter per dicta* n.3. *Exempla referuntur*, n.4.

4 *D. Nicolaus, Seuerus, D. Ambrosius, dum essent Laici, fuerunt electi in Episcopos.*

5 *Prælati mors, num debeat denunciari Principi Laico de iure. Quid practicetur Hispania*, num.6.

6 *Capitulum Cathedralis, mortuo Episcopo, tenetur in his Regnis Hispaniæ denunciare eius mortem Regi.*

7 *Episcopi insigniri tales nequeunt, nisi qui fuerunt nominati a Regibus Hispanis.*

8 *Episcopi prædefuncti, bonorum custodia pertinet ad Regem Hispaniæ.*

9 *Ecclesia viduata est sub Regis Hispaniæ protectione.*

10 *Inuentarium Episcopi fit ab Ecclesiastico. Quid in Hispania seruetur*, n.12.

11 *Heredes Episcopi sunt alij Episcopi, Ecclesia, vel Camera Apostolica*, n.13.

14 *Reges Hispaniæ num possint mittere ad electiones Prælatorum Præsides?*

1 Decidit Pontifex hic, quod electio facta Episcopi per Laicos, & Canonicos, etiam si hoc habeat, consuetudo, non valet, multis comprobat Barbosa, colligens *numero 2.* quòd non valet consuetudo, vt Laici in electionibus Episcoporum vocem habeant; quia electio, nec actiuè, nec pâssiuè cadere potest in Laicum in spiritualibus; ad quod comprobandum adiunges quæ dixi *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possession. quæstione prima & secunda*; item supra *sub Rubr. in quæstione sexta.*

2 Insuper Barbosa hic *numero 3.* tradit cum Felino, & Cassaneo, quòd si Laicus fuerit sanctitatis, vitæ, & legalitatis maximæ, poterit eligi in Episcopum, & omnes ad hoc mirificè extollunt textum
hunc, ex cuius verbis nihil colligi video. † Ta- 3
men quia idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. part. 1. cap. 8. ex numero 114. ad 116.* dicit quod Laicus in Episcopum eligi non possit, per textum *in cap. ad nos 59. distinctione, cap. miramur 61. dist. cap. statuimus, §. his omnibus eadem distinctione, & cap. exigunt 1. quæstione 7.* ipse *de potest. Episcopi part. 1. titulo 1. cap. 3. numero 4.* & Iulius Lauorius *variar. lucubrat. titulo 4. cap. 16. numero 14.* Sicquè in plerisque Consiliis, & decretis Pontificum haberi expressum, vt nullus ex Laico fiat Episcopus, ex ratione textus *in cap. miserum 61. dist. & ex cap. quod proderit eadem distinctione*, poterat non admitti dictum Felini, & Cassanei; verum eorum dictum non improbabis si legas textum Gratiani *in dict. cap. statuimus, §. his omnibus, cap. Osius*
eadem dist. cap. Neophitus ibi. † Videbis eundem 4
Barbosam, qui *de potest. Episcopi part. 1. titulo 2. glossa 17. numero 7.* refert Sanctum Nicolaum ex Laico fuisse Episcopum electum, & Beatum Seuerum ex Lanificio in Archiepiscopum assumptum, & Sanctum Ambrosium ex Neophito Archiepiscopum Mediolanensem assumptum fuisse; ac idem *de Iure Ecclesiastico dict. cap. 8. numero 115.* reperit, addens Martinum Turonen. Episcopum, & Augustin. Hiponen. ac alios ex Neophitis fuisse constitutos Episcopos. Alia plura ad textum applicabis tradita ab ipso *dicto cap. à numero 64.* & nonnulla, quæ notaui supra *in cap. quisquis 43.* & *in Rubr.* verb. *Episcoporum electio*, & alibi sæpius.

Pergit Barbosa hic *numero 4.* interrogans de du- 5
bio, an autem consuetudine introduci possit vt mors Prælati Principi nuncietur, ab eoquè venia petatur ad nouam electionem procedendi; ita quòd electio aliter facta viribus careat: & refert affirmantes Inoocent. *in cap. quod sicut col. 1. numero 1.* super verb. *nominatio hoc titulo.* Compost. *ibi numero 57. col. 1.* Ioannem Andream *numero 6.* Ancharanum *numero 1. vers. aduerte.* Anania *numero 2. vers. nota*, sed id Barbosa intelligit procedere iusta existente causa, cum Butrio *col. 2. numero 16.* & Rendina *in promptuario receptar. sententiarum, tom. 1. tit. 23. numero 4.*

Vnde huic dicto addo ego, præcipuè in nostra 6
Hispania teneri Capitulum mortuo Episcopo, eius mortem Regi denunciare, vt Rex nominet personam Summo Pontifici ad prouidendum de Episcopatu vacante, vt tradunt Palacios Rub. Cabedus, Gregor. Lopez, Azeuedus, & Barbosa *de*
Iure Ecclesiastico dict. cap. 8. numero 81. † Subdens 7
numero 86. quòd non possunt Dignitatibus his insigniri, nisi qui fuerint à Regibus nominati, & præsentati. Et rationem præsto ex longè à me dictis *sub cap. cum Ecclesia Sutrina 3. de causa possession. & proprietat. quæstione secunda*, præcipuè *quæstione tertia*, vbi de ratione, quare competat Regibus Hispaniæ nominare Episcopos? Et quid de aliis Regibus Franciæ, Poloniæ, &c. repetit
Barbosa videndus *dict. cap. 9. à numero 74.* † 8
qui *num. 86. 87. & 88.* dicit custodiam bonorum defuncti Episcopi pertinere ad Regem.

Item quod Ecclesiæ Pastore viduatæ, sint sub 9
Regis protectione. † Vbi quod quamvis inuen- 10
tarium Episcopi à iudice Laico faciendum esse minus bene existimauerint Cabedus *decis. 84.* Zeuallos *de violentia p. 2. quæst. 76. num. 13.* tamen debere

mentum confici à iudice Ecclesiastico magis proba-
bile dicit, ad tradita per Franc. Marcum Delphin.
*decis.*105.*p.*1. per Martham, *de Iurisd.p.*4.*casu* 122.
11 *num.*16. † ex ea ratione quia Episcopi decedunt
intestati, & eorum hæredes sunt alij Episcopi, Ec-
clesia, vel Camera Apostolica, super quibus nul-
12 lam habet iurisdictionem sæcularis. † Non ita in
nostra Hispania seruatur, cum potius Prætor, aut
Iudex Laicus Diœcesis, vbi moritur Episcopus se
intromittat ad inuentariandum; etsi assistere soleat
subcollector Canonicus Cameræ Apostolicæ, qui
in qualibet Cathedrali solet creari. De quibus sub-
collectoribus, & ad quos effectus benè Garcia.
13 Addes ad textum hunc quæ notaui supra *in c.*7.
& 10. *de constit.* & Balboam *in cap.*7.*de præscript.*
& ibi *à num.* 53. & dicta supra *in cap.* 51. Et cita-
14 tum Barbosam *in cap.* 2. *suprà.* † Et ad bonam
quæstionem adiunges Salzedum *de lege Politica*
*part.*1.*cap.*12.§.1. vbi longè agit de iure, quo Re-
ges Hispaniæ possint mittere ad electiones Præla-
torum Præsides, aut assistentes, vt eis assistant cum
voto, de quo aliqua dixi *sub dicto c.*3.*de caus.possess.*
& propr.

Ad Text. in cap. Ecclesia vestra. LVII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio electionis, non sufficit vt fiat à maiori parte, sed à saniori.*
2 *Electio facta à non maiori parte, est nulla, non transgressione formæ, sed defectu potestatis.*
3 *Consensus illius, qui noluit interesse electioni, nihil præstat, si postea detur,* & n.4.
6 *Procurator qui possit constitui, absente electore, remissiuè.*
7 *Eligentium voces aliis accedentes, nequeunt augere numerum electorum.*
8 *Electio nulla per sequentem gratificationem, non validatur.*
9 *Vocatus qui non est potest electionem irritam facere.*
10 *Electus vnus, cui assistit meritum, & authoritas præfertur electo à maiori parte, si indignus sit,* n.11.
12 *Electio ex duobus pariter dignis, pergit ad aliam secundam; & si iterum æqualia vota sint, datur locus gratificationi.*
13 *Institutor poterit optare quem voluerit ex duobus æqualiter præsentatis.*
14 *Gratificari num possit Iudex vni ex Litigatoribus remissiuè.*
15 *Præbendæ Doctorales, & Magistrales, qualiter in paritate votorum prouideantur? remissiuè.*
16 *Pontifex nolit vno verbo subuertere, quod cogitatum, & inuentum est, vigiliis multis,* n.18.
17 *Pontifex dicitur habere perusam totius Iuris.*
18 *Rescriptum contra legem etiam non habentem clausulam derogatoriam, non valet.*
19 *Verborum communis significatio qualis?*

1 TRia ex hoc textu percipiuntur, primum quod
ad Confirmationem electionis non sufficiat,
vt fuerit facta à maiori parte Capituli, nisi etiam
fuisset facta à saniori. Hanc comprobat Barbosa
hic *num.*1. & specialiter *num.*5. dicens, vt non suf-
ficiat fieri à parte maiori, nisi etiam pars illa sit sa-
nior. † Et addit ex glossa *non consenserit*, vers. 2
illos priuandos num. 10. quod electio facta à non
maiori parte, est nulla, non transgressione formæ,
sed defectu potestatis, ex Bc[illegible]rio, *decis.*2. *num.*32.
Quare pro exornatione huius partis adiunges no-
tata supra *in cap. dudum* 22. *cap. audiuis* 29.
cap. cum in Iure 33. *cap. venerabilem* 34. *cap.bonæ*
memoriæ 36. *cap. scriptum* 48. *cap. Cumana* 50.
cap. congregato 53. *cap. in Genesi* 55. *hoc titulo.*
Adiunges notata infra *in cap.publicato* 58. & quæ
latissimè dixi de confirmatione electionis *sub c.*15.
item & de facta à maiori parte supra *sub cap. quia*
propter 42. vbi de aliis requisitis.
Secundò probat textus quòd qui non vult inter- 3
esse electioni, nihil valet; deinde si post factum
scrutinium ipsius consensus accedat. Et addit Bar-
bosa hic ex glossa *valebat*, † quod consensus con- 4
tempti post electionem præstitus, non auget eli-
gentium numerum: ita cum multis probat. † Hic 5
adiunges quæ notaui supra *in cap. coram* 35. *hoc*
titulo, & in aliis iuribus, vbi de vocandis, & ci-
tandis electoribus absentibus ad electionem? Et
quid si contemnantur?
De procuratore qui potest constitui ab absente 6
electore, notaui supra *in cap. quia propter* 42.§.*il-*
lud hoc tit. & *in cap. congregato* 53. ac de aliis no-
taui *in cap.cum nobis* 19. *hoc tit.*
Vnde infero quod etsi consensus contempto- 7
rum possit interuenire ante, & post electionem;
non tamen eorum voces aliis accedentes possint 8
augere numerum votorum electorum † ita vt ele-
ctio, quæ nulla fuit vtpote à maiori parte facta
per sequentem gratificationem validetur, vt tenent
Doctores *hic*, quos plena manu refert Rendina
*in promptuario receptarum sententiarum tom.*1. *ti-*
tulo 36. ex Lancelloto, Chucho, & aliis, & re-
soluit Iulius Lauorius *variar. lucubr. titulo* 4.
*cap.*17. *numero* 22. † Vbi probat *num.*13. quòd 9
si aliqois canonicè vocatus non fuerit possit ele-
ctionem irritam facere, nisi velit eam ratam ha-
bere, de quo leges supra textum *in cap. quod sicut*
hoc tit.
Item ex glossa hic verb. *non consenserit*, notat 10
Barbosa *num.*7. quod si duo pariter idonei sint ele-
cti, & numerus est pro vna parte authoritas, &
meritum pro altera, authoritatem, & meritum nu-
mero præferri, ita vt electus, pro quo est pars mi-
nor; licèt sanior potior sit eo, pro cuius parte
maior sit numerus: sic refert *ex compost.* hic, † sed 11
ait Barbosa magis communiter contrarium teneri:
nam vt electio confirmetur copulatiuè, requiritur
ipsam factam à maiori, & saniori parte Capituli;
vt resoluunt omnes, quos citat Rendina *in promp-*
*tuario recept. sent. tom.*1. *tit.*36. *num.*5. Quid si
maior pars eligeret indignum, & minor dignum,
dixi *in cap. congregato* 53. & *cap. bona* 36. & *in cap.*
audiuis 29. Et ad propriam materiam huius dicti
adiunges supra notata per textum ibi *in dicto cap.*
dudum 22. Plura dixi *sub dict.cap.quia propter* 42.
hoc tit.
Et glossa *dict. verb. non consenserit*, in vers. *sed* 12
si omnia, & cum ea Barbosa *num.*8.*&* 9. notat quod
si duo fuerint electi, sintquè omnia hinc inde pa-
ria, scilicet numero, dignitate, & meritis eligen-
tium, & electi, possint ipsi eligentes procedere ad
aliam electionem. Et si iterum sint in omnibus pa-
res, possit superior gratificari vtri ex electis voluerit,
vt

vt per Tyraquel. *de Primog. quaest.* 17. *in* 2. *opinione,*
13 *num.* 6. *& 7. & in* 6. *opin. num.* 10. † Et sic etiam quando duo aequè idonei cumulatiuè, vel qualiter praesentati fuerint, habens instituere, possit quem voluerit optare; & sic dari possit locus gratificationi: sic per glossam 2. & Doctores *in cap. cum autem* 24. *de Iure Patron.* de quo idem Barbosa *de officio Episcop. part.* 3. *alleg.* 72. *num.* 199. vide supra *cap.* 34. *in fine.* Et applicabis quae dixi sub *dicto cap. quia propter* 42 *quaest. fin. in fine à num.* 24. Vnde pro disquirenda ratione adiunges, & applicabis quae latè dixi *sub quaest.* 1. *cap. licet.* 9. *de prob.* vbi quid faciat iudex quando vtraque pars aequè rem possidet.
14 † Item quae dixi *in c.* 2. *de re iud sub quaest.* 2. *vers. ad tertiam*, vbi an Iudex possit gratificari vni ex parti-
15 bus litigantibus in aequali dubio opinionum. † Item applicabis Garciam *de benef. part.* 5. *toto c.* 4. *& à num.* 169. vbi ex Bulla Leonis X. & Sixti IV. decernit quid faciendum sit, quando duo coopposi-torum Praebendarum Doctoralium, & Magistralium in Ecclesiis remanent pares in eligentium votis, vbi decernitur decernendum esse per Capitulum Cathedralis ad qualitates sanguinis, & meritorum cuiuslibet, secundùm Collegia, Dignitates, ac gradus, & tunc praefe
ratur maior meritis: ita saepius practicatum vsque ad proxima tempora vidi. Tamen quia suppositiones multae solent fieri, & curari à litigantibus, faciendo vt testes protuant periuriis; ideo postremo in Ecclesia Abulensi sorti commendatum fuit in Canonicatu Magistralis poenitentiae, quae possidebat, & fruebatur D. Antonio Castañon. oriund. ciuitatis Tauri contra Doctorem Patron. de Ayala Magistralis Ecclesiae Ciuitatensis, ambo de collegio maiori apud Salmanticenses, iste Obetensis, ille Archiepiscopi, de quibus iam dixi *sub dict. cap. quia propter quaest. fin.* Et *in Rubr. sub q.* 6. vbi de electione, per sortes. Et quid iam nouissimè faciendum sit ex Bulla Alex. VIII. relata ibi *numero* 27.
16 Tertiò probat textus noster in vers. *nec enim* nolle vno tantum verbo Pontificem subuertere quod cogitatum, & inuentum est vigiliis multis:
17 nam cum in vers. hic *qui iura tuetur.* † Barbosa *num.* 3. *&* 4. probet cum multis, quod Pontifex dicitur habere peritiam totius iuris in scrinio pectoris sui reconditam, iuxta textum *in c.* 1. *de const. lib.* 6. censeaturque eadem iura penès se tueri, ac re-
18 seruare, ac semper defendere. † Itavt non valeat rescriptum contra legem etiam non habentem clausulam derogatoriam concessam ex Bernardo *reg.* 648. & cum aliis adductis; ideò applicabis quae adduxi supra *sub titulo de rescriptis*, & ibi *in c. si quando*, & infra *de priuilegiis*: vbi de requisitis ad hoc, vt cesset lex communis, & generalis per particularem, & supra *sub Rubr. & tit. de constit.*
19 Applicabis verba finalia textus *in c. ex litteris* 7. *de sponsalibus*, vbi de sequendo, & amplectendo communi significatu verborum.

Ad Text. in cap. Publicato LVIII. hoc titulo.

PRAEMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electores nequeunt variare publicato scrutinio, vel postquam caeperunt vota regulari; nisi adhuc res sit integra*, num. 2. & 3.
4 *Vota singulorum eligentium non debent publicari, sed secreta manere. Et de aliis requisitis in electione vera, & Canonica*, num. 5. 6. 7. & 8.
8 *Vota publicari in communi dicuntur, quando integer eorum numerus publicè quoad totam Congregationem profertur.*
9 *Scrutiny publicatio realis, & distincta, est necessaria in electionibus Abbatum, per quorum obitum viduatur Ecclesia.*
11 *Particula maior, & particula* sanior *quid sibi velint in electionibus*, & numero 14.
12 *Zeli collatio ad Zelum fit, quando expenduntur intentiones eligentium.*
13 *Zelus num bonus, vel malus sit in eligente. Colligitur ab effectu, & persona electa, si praestat, nempè vita, moribus, doctrina, pietate, & caeteris virtutibus.*
15 *Variatio quae potest fieri in electione, num porrigatur ad postulationem?*

HIc Pontifex decreuit, vt publicato scrutinio, non possint electores variare; imò debeant compelli ad collationem, & electionem: & comprobans cum multis Barbosa hic *numero* 1. addit cum aliis multis *numero* 7. colligi ex hoc textu quod publicato scrutinio, aut postquam vota, & suffragia caeperunt regulari, non sit licitum suffragium semel datum immutare, aut reuocare, referens Fr. Ludouicum Mirandam *in manuali Praelatorum tomo secundo, quaestione vigesima tertia, articulo vigesimo quarto, conclusione prima*, resol- resoluentem, † quod suffragium semel datum ad- 2
huc potest reuocari, dum res adhuc integra fuerit, quando fuerit scrutatoribus exhibitum. Et adiunges quae dixi *in cap.* 2. *de postulatione Praelatorum*; etenim Barbosa hic *numero* 4. in verbo *variare*, dicit quod variatio maximè in alterius praeiudicium est reprobata: nam ridiculum dicit esse, & puerile, hodie concedere, & cras poenitere iuxta decisionem Rotae *de praebend. in antiquis* 33. *numero* 18.

Vnde pro prima parte addes sequentia, nempè 3
quod electores ante scrutinij publicationem variare possunt, & alios ad libitum nominare *ex cap. quod sicut hoc titulo.* Cui decisioni applicabis quae infra dico *in cap. cum autem de Iure Patro a-tus*, vbi de variatione Patroni Laici, & Ecclesiastici.

Item quae docet idem Barbosa *de Iure Eccles.* 4
parte 1. *cap.* 19. vbi *numero* 205. quod vota singulorum eligentium non debent publicari, sed secreta manere. † Et *numero* 211. quod electio est 5
nulla etiam si vnicum tantum suffragium publicetur. † Et *numero* 214. quòd suffragia omnia de 6
forma debent mox in communi publicari omni prorsus appellationis obstaculo remoto. † Et *nu-* 7
mero 215. quod vota in scriptis redacta, est de forma sobstantiali electionis, vt publicentur. † Et 8
numero 216. ostendit quando dicantur in communi vota publicari. & id ait esse quando integer eorum numerus publicè quo ad totam Congregationem profertur, non exprimendo in quorum fauorem data fuerint, vel quot ex ipsis electoribus in hanc, vel illam personam descenderent, sed

explicando tantum numerum personarum, quæ suffragium tulerunt: sic cum Tamburino *de Iure*
9 *Abbatum p.1 disp.5. quæst.6.num.12.* † Et *num.* 217. iterum repetit relatam conclusionem textus nostri, addens *num.*218.quod est necessaria realis, & distincta publicatio scrutinij in electionibus Ab-
10 batum, per quorum obitum viduatur Ecclesia. † Et *num.*219. ait etiam substantialiter requiri vt facta publicatione suffragiorum, statim fiat collatio votorum, respectu numeri, meriti, & zeli; itavt non sufficiat habere maiorem suffragiorum partem, sed requiratur vlterius eandem esse saniorem; sic colligit *ex cap. quia propter* 42. supra probans cum multis; sed ego in comprobationem adiungo notata *in cap.Ecclesia vestra* 57.*hoc titulo*, vbi congrego notata in aliis Capitibus huius tituli, & quæ dixi *in dict. cap. quia propter* 42. vbi latè de omnibus adductis requisitis, & de plena textus nostri materia.
11 Iulius Laurorius *variar. lucubr.tit.4.cap.*19.*ʳ*.84. dicit quod particula illa *maior* intelligitur respectu numeri, & alia *sanior* denotat authoritatem, zelum, & meritum electorum; & idem Barbosa *dict.*
12 *num.*219. vers. *fit*, † addit quod collatio zæli fit ad zælum, quando expenduntur intentiones eligen-
13 tium. † Et num bonus, vel malus sit zælus ab effectu, & persona electa, sit iudicandus, an vita, moribus, doctrina, pietate, cæterisquè virtutibus aliis præstat, vel sit inferior, an proximus eligentium, vt ex affectu carnali videatur electus.
14 Nunc verò ad praxim aduertes cum eodem Barbosa *num.*221. iam ex Tridentino *sessione* 25.*cap.6.* eo quod plura inconuenientia orirentur ex inuestigatione, quænam esset maior, & sanior pars, dispositum esse, vt electiones in posterum per vota secreta fierent; itavt singulorum eligentium nomina nunquam publicarentur: ex quo fieri vt amplius non exquiratur quænam suffragiorum pars sit sanior, sed tantummodo maior, seu minor ipsorum numerus respiciatur; quapropter cum multis idem Barbosa probat ibi *num.*222.validam reputari electionem à maiori votorum, seu suffragiorum numero facta; dummodo ipsa vota sint legitima, nec vllam patiantur exceptionem,& persona digna eligatur; quia iam semper maior pars Capituli sanior præsumitur, si persona electa indignior non sit, & in aliis iuribus citatis *in dicto cap.* 55. dictum est, qualiter ea maior pars computatur. De istis omnibus latè dixi *sub dicto cap. quia propter*, vbi leges ad saturitatem.
15 Pro secunda parte de re integra applicabis notata supra *in cap. in causis* 30. *hoc titulo*. Sed cum inquirat hic Barbosa *numero* 3. an quod dictum est de potentibus variare in electione, idem procedat in postulatione, & referens antiquorum sententiam, idem procedere affirmantium, ac in electione ex glossa vltima hic versic. *idem credo*, & ex simili textu *in cap.penultimo*, *& fin. de postulatione Prælatorum*; & aliam sequitur receptiorem opinionem eam, nampè, vt semper liceat postulantibus variare, & à postulatione recedere, quousque illa fuerit superiori præsentata; eo quod est diuersa ratio inter electionem, & postulationem: nam per illam initiatur matrimonium spirituale, & ius acquiritur electo per postulationem, nullum ius ei quæri *ex dicto cap. penultimo*, verb. *præstiterunt in cap. de Syracusana* 28. *dist.* alia tradens, & multis comprobans; & item probat lucrum, quod postulato aufertur non esse considerabile, nec in postulati persona radicatum; sed vt sit dependens à mera superioris voluntate. Ideo videbis aliquid supra *in cap. scriptum* 40. *hoc titulo*. Et de aliis differentiis *sub Rubrica*, *& titulo*, suprà *de postulat. Prælatorum*.

Ad Text. in cap. Si alicuius LIX. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Electione cassata alicuius Prælati ob simoniam, etiam electo ignorante, non dispensat Episcopus.*
2 *Simonia in electionibus committitur, & in resignatione per dationem consanguineorum, etiam electo, vel resignatario ignorante.*
3 *Simoniacus ex datione, inhabilis est ad illud beneficium obtinendum. Et de aliis num.* 4.5. & 6. *nisi dispensatione fiat habilis*, num.7.
6 *Episcopo non conceditur dispensare, vt quis obtineat Dignitatem, vbi fuit commissa simonia.*

Textus hic decidit, quod electione cassata alicuius Prælati ob simoniam, etiam electo ignorante, non dispensat Episcopus pro ea vice. 1
Itaque Barbosa hic *num.*1.in vers. *eo ignorante*, *ac ratum non habente*, † notat cum multis quod simonia committitur in electione, seu resignatione per dationem consanguineorum, electo, vel resignatario ignorante, ita vt sit priuatus ipso iure, & teneatur cedere beneficio, vbi primum sciuerit huiusque etiam bona fide non consumptos reddere. 2
† Et Garcia *de beneficiis p.*8.*cap.*1.*num.*56.per hunc textum resoluit huiusmodi simoniacos inhabiles esse ad illud beneficium obtinendum. † Sed quia de hoc noto plura *in cap. ex insinuatione* 26. *cap. nobis* 27. ideo hic tantum eris contentus, si legas quæ tractat Barbosa cum multis *de Iure Ecclesiastico parte* 1. *cap.*19. *à numero* 256. vbi expendit *numero*264.textum *in dicto cap. Matthæus de simonia*. Etenim ipse vsque ad finem tractatus ponit casus, per quos simonia committitur in electionibus, aut ea non incurritur. Et *numero* 260. ponit textus nostri casum, & idem Barbosa hic *numero* 4. *& e.* † dicit vt non concedatur Episcopo dispensare, vt quis habeat dignitatem, vbi fuit commissa simonia; secus in beneficio simplici. † Item quod acquirens beneficium per simoniam censeatur ad illud inhabile; nisi dispensationem obtineat: de quibus dispensationibus dico etiam *sub dicto titulo de simonia*.Aliqua dixi de his *sub cap. quia propter* 42. *hoc tit.* 3 4 5 6 7

***

Ad

Ad Text. in cap. His quibus LX. & fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Tempus ad eligendum currit electoribus impeditis, si impedimentum tollere queant.*
2 *Mora purgatio in electionibus, quando admittatur, vel non?*
3 *Impedimenti probatio in electionibus, & electoribus, remissiuè.*
4 *Electionis materia quare non longè tractetur ab auctore.*

1 TExtus iste dicit quod electotibus impeditis currit tempus ad eligendum, si possunt impedimentum tollere. Hanc conclusionem multis comprobat Barbosa *hic*, vbi *num.* 2. notat quod tempus Patrooo præstitum ad præsentandum, non currit ignorantibus; sed quæ sit differentiæ ratio abundè notatur infra *in cap. si verò* 12. *de Iure Patronatus.* Et videbis quos citat idem Barbosa *de Officio Episcopi, p.*3. *alleg.* 72. *num.*134. Doctrinæ huius textus adiunges quæ tradit idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *num.*96. vbi quod vocati ad electionem, si intra assignatum terminum competentem non venerint, non sint de cætero spectandi. Et *n.* 97. dicit quod electores etiam elapso termino spectandi sunt, quamvis pauciores, vbi absque periculo, & incommodo spectari possent, & ex aliqua causa necessaria, vel probabili detinerentur. Et quia dixi de tempore, & de impeditis eligere supra *in cap. quia propter hoc tit.* ideo applicabis ibi dicta ad materiam textus nostri, & aliqua *sub Rubr.* & in aliis Iuribus.

2 Cumque hic textus, & Barbosa ponant aliqua de purgatione moræ; ideo adiunges quæ latissimè noto *in cap. potuit* 4. *& fin. de Locato:* & Barbosa idem *num.*4. *&* 5. ponit duos casus, nempe quod moræ purgatio non admittitur, cum quid fit ipso iure; & quod mora non purgatur, quando res non est integra, & ius alterius factum est deterius.

3 Quod si dubites qualiter allegans impedimentum extitisse, quominus veniret ad electionem, recurres pro textu nostro ad norata supra *in cap. quia propter* 42. §.1. in vers. *& hic.*

4 Ex adductis resolutiuè in turba capitum huius tituli, & in Rubrica, & aliquibus iuribus plus longè leges tractatam, siue insinuatam integram electionis canonicæ materiam, de qua nolui longos commeotarios facere ex eo inutili motiuo, quem supra *in principio Rubrica* posui. Quare si præter tractata desideres pro aliquo puncto maiorem expeditionem, eam capies à Doctoribus *ibi* assignatis, qui longè, & ex proposito hanc perfecerunt materiam. Mihi tamen pro praxi quondiana abundè tractata remanet, & spero idem, cuicumque legenti videri. Nec enim aliam turbam interpretum appingo, cum in locis, ibi ex proposito signatis, materiam hanc recolligo, per quæstiones plures vbi refero DD. qui alios etiam ponunt, &c.

AD TITVLVM De Translatione Episcopi.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Translationis definitio.*
2 *Optandi prabendas ius, quid consuetudo, & in quibus beneficiis,* n.3. *de aliis,* n.8.
4 *Pradia, vel prabenda canonicatus annexa qua dicantur.*
5 *Optioni non subiaceant pradia à Canonicatu separata.*
6 *Coadiutus potest optare; vbi de ratione,* & n.7.
7 *Optio transit in coadiutorem, sicut & prabenda per eum optata.*
9 *Optandi facultas quomodo amittatur.*

QVI de materia huius Rubricæ, ac Tituli 1 tractant, congeruntur hic à Barbosa, quibus addo Chucum *instit. moral. lib* 4. *tit.*7 & eundem Barbosam *de Iure Ecclesiast. p.*1 *c.*19. videndus *à num.*28. vbi ait quod translatio est alicuius personæ de vna ad aliam Ecclesiam, canonica transmutatio, & materiam prosequitur vsque *ad num.* 39. etiam addo Francisc. Tondutum *p.* 2. *cap.*4. §.6. *à num* 10. & de materia videbis sub Rubro, & quæ in eo continentur, commodius *hic in Rubr.* & magis disertè poterat tractari.

Sed quia huic Titulo competit tractare de iure 2 optandi præbendas, ac beneficia; ideò leges eundem Francisc. Tondutum *in suis quæst. p.*1. *c.*110. vbi agit de quæstione illa; vtrum de iure, vel tantùm ex Ecclesiarum consuetudine competat tale ius. † Et vtrum consuetudo illa sit contra, vel præ- 3 ter ius: & intra quod tempus inducatur: quomodo, & intra quod tempus fieri debeat, in quibus beneficiis optioni sit locus: & in quo vacationis modo, quis possit iuri optandi derogare, coadiuto optante, an acquiratur ius, coadiutori. † Et quæ di- 4 caritur præbendæ, vel prædia canonicatui annexa, quæ distincta; vbi multa alia refert de iure optandi notabilia: & *num.* 27. dicit vt quemadmodum canonicatus transit in coadiutorem; ita, & præbenda per eum optata; vbi *num.*29. in vers. *concluditur*, † 5 dicit vt optioni minimè subiaceant prædia, vel alia prorsus à canonicatu separata, & per consequens non transire ad coadiutorem. † Secundo notat, vt 6 cum coadiutus ex veriori sententia Nicolai Garciæ *de benef. p.*4. *cap.*5. *n.* 118. post coadiutoriam optare possit ex Rota *decis.*140. *p.*4. *recent. tom.* 2. *num.* 18. *&* 19. tali casu; quia sicut coadiutor subrogatur in canonicatum; ita, & in prædium, aut præbendam, seu præstimonium illi annexum, ex Rota ibid. *n.*19. non obstante quod annexio sit reuocabilis, & variabilis reddi possit per optionem.

Et sic idem Tondutus ex Rota *n.*27. & ex Lot- 7 terio *de re beneficiaria lib.*2. *q.*25. *num.*55. addit *dict. c.*110. *n.*29. vt quemadmodum canonicatus transit in coadiutorem; ita & præbenda per eum optata, quidquid contradixerit Gonzalez, quem reprobat Lotterius *a dicto num.*55. † Et alia conducibilia tra- 8 ctans idem Franc. Tondut. ibi *c.*111. de iure optandi ponens quæstiones sequentes. Vtrum Canonici vltimæ fundationis, quamvis prius recepti, & admissi in Ecclesia, cędere debeāt Canonicis antiquę fundationis posteriori loco receptis, sub distinctione resoluēs

N 3 num. 8.

num. 8. *&* 9. & agat de receptione Canonicorum
adhibita clausula *cum plenitudine Iuris Canonici*, &
agat etiam de Canonicis supernumerariis: & quæ
sit eorum differentia cum Canonicis ex noua fun-
9 datione aggregatis. † Et postremo loco agit de
eo; nempe quomodo amittatur facultas optan-
di. Et resoluit *num. fin.* quod possessio iuris optan-
di, non amittetur, nisi probetur, quod Cano-
nicus noluit optare, & fuit prohibitus. Et de
materia optandi præbendas agit Naldus *in cap. cum
in tua de concessione prebendæ lib.* 6. Ideo & de super-
numerariis videbis quæ adduxi *in cap. cum omnes* 6.
cap. cum accessissent 8. *cap. cum M. Ferrariens* 9. *de
constit.* & *in dicto cap.* 6. late *sub quæstione* 2. egi *de
Iure optandi*, vbi videbis.

10 Item pro complemento adiunges hic dicta suprà
de postulatione Prælatorum, ac de confirmatione,
& electione, nominationeque supra *sub tit. de ele-
ctione*, vbi videbis quænam differentia sit inter hæc
omnia.

11 Et applicabis huic tractationi quæ dico infra *sub
tit. de regularibus*, vbi etiam dico de his, qui tran-
seunt de religione ad aliam.

Ad Text. in cap. I. De translatione Episcopi.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Patriarcha suspenditur, qui confirmatum in Archiepiscopatum, transfert ad sedem Episcopalem,* & n. 3.
2 *Mutationes sedium Episcopalium, non fiunt, nisi per Papam,* & n. 7.
4 *Legatus de Latere sine Papæ mandato, nequit transferre Episcopum.*
5 *Sacerdotes inferiores, queunt ex licentia sui Episcopi transmigrare ad alias Ecclesias; sed non inuiti.*
6 *Translatio locum habet, non tantum in electiuis sed etiam in minoribus Ecclesiis.*
7 *Transferri possunt inuiti, si adest causa.*
8 *Episcopus translatus inuitus, secum afferre nequit paramenta, argentea, aliavè empta redditibus primi Episcopatus; secus de aliis non pretiosis,* n. 9.
10 *Vxor secundo nubens, num transferat ad secundas nuptias arras, & largitiones primi matrimonij.*
11 *Translatus de vna Ecclesia ad aliam, quando desinat esse Episcopus primæ* n. 12. & 13. *cum aliis: vbi quid in Gallia; & Hispania.*
14 *Ecclesia prima non vacat, nisi prius litteræ secundi Episcopatus fuerint præsentatæ Capitulo; Ecclesiæ, ad quam transfertur Episcopus.*
15 *Translatus Episcopus de vna Ecclesia ad aliam, nihil commune habet.*
16 *Confirmationis, & electionis Episcoporum, aliqua notabilia, remissiuè*
17 *Patriarcha num queat dearchipiscopare, seu minorare Archiepiscopum, remissiuè.*
18 *Electus quando potest administrare, remissiuè.*
19 *Auocationis, & inhibitionis aliquid.*

1 PRobat Pontifex hic quod Patriarcha, qui con-
firmatum in Archiepiscopatum, transfert ad se-
dem Episcopalem ab Episcoporum confirmatione
suspenditur. † Igitur ex hoc textu *num.* 2. *&* 3. 2
probat Barbosa, quod mutationes sedium Episco-
palium, & Episcoporum nullus admittere potest,
vel confirmare, nisi Papa. Et quia idem Barbosa
longè agit *de potestate Episcopi p.* 3. *allegat.* 50. &
iterum *de Iure Eccles. p.* 1. *cap.* 19. *à num.* 28. † Vbi 3
num. 32. dicit quod si Metropolitanus, aut Patriar-
cha, Episcopum, sine mandato Papæ, trasferret,
esset suspensus à confirmatione Episcoporum ex
hoc textu. † Cùm neque Legatus de Latere sine spe- 4
ciali Apostolicæ sedis mandato id facere valeat ex
textu *in cap. nisi specialis cum sequent.* vbi glossa, &
Doctores *de officio deleg.* Tondutus *p.* 2. *cap.* 4. §. 6.
num. 11. ideò non insisto.

Notandum verò est posse Sacerdotes inferioris 5
gradus concessione suorum Episcoporum ad alias
Ecclesias transmigrare, probat textus *in cap. Epis-
copus* 7. *quæst.* 1. sed non inuiti transferrentur à solo
Episcopo, quia hoc solum est Pontificis maximi:
sic idem Barbosa *dict. cap.* 19. *num.* 33. † Vbi addit 6
quod translatio habet locum, non solum in ele-
ctiuis Ecclesiis, quæ scilicet per Prælatos reguntur,
verùm, & in minoribus beneficiis, vt tractat vbe-
rius *de Iure Eccles. lib.* 3. *cap.* 15.

Sed si dubites num possint Episcopi inuiti trans- 7
ferri de vna Ecclesia ad aliam, respondeo affirma-
tiuè; dummodo adsit causa, vt est communis opi-
nio Romani *cons.* 345. *à num.* 3. præcipuè *n.* 5. vbi
Horattius Mandos. *in addit.* Flaminius Paris. *de re-
signatione benef. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 143. solum verò posse
fieri à Romano Pontifice, vt hic videtur sentire
Barbosa *num.* 4. † vbi aduertit quod si Episcopus 8
etiam inuitus, suadente tamen iusta, & rationabili
causa, fuit per summum Pontificem translatus ad
alium Episcopatum, & in priori Episcopatu de
redditibus Episcopatus emerit sibi libros, & orna-
menta, & paramenta multa, & argentaria, & simi-
lia, non possit illa secum asportare ad Episcopatum;
ad quem transfertur; sed ait ille remanere debere
penès primum Episcopum: sic tradit ex Barbatia
cons. 20. *num.* 11. *vers. & vidi hoc ante*, *volum.* 3. vbi
dixit ita se consuluisse, & consilium tale fuisse con-
firmatum per Doctores solemnes; quod idem re-
petit *dict. cap.* 19. *de iure Eccles. p.* 1. *num.* 35. *&* 36.
† Et vtrobique addit fructus iam perceptos, & res 9
mobiles, non pretiosas ex fructibus primi Episco-
patus acquisitas, posse Episopum translatum de
vno Episcopatu ad alium secum transferre: sic
probans ex Doct. Petrus Barbosa *in l. diuortio
in princip. part.* 2. *numero* 52. *ff. soluto matri-
mon.*

Et hanc partem poteris confirmare ex aliquibus, 10
quæ noto *sub tit. de secundis nuptiis*, vbi tracto de
puncto, an vxor secundò nubens, transferat ad se-
cundas nuptias arras, largitiones, seu alias dona-
tiones ex primo marito: & hoc ex argumento, quod
desumitur *ex cap. huius tituli*, vbi in vers. *cum for-
tius sit* notent Doctores, quod valet argumentum
de matrimonio carnali ad spirituale, de quo dicte-
rio *ibi*.

Cumque hic Barbosa *num.* 5. resoluat quæstio- 11
nem, vtrum translatus de vna Ecclesia ad aliam,
desinat esse Episcopus primæ, vbi primum à Papa
ab illius vinculo absolutus fuit, vel post adeptam
possessionem secundæ; & dicat esse quæstionem
dubiam, in qua censuit Rota *decis.* 475. apud Farin.
p. 1. statim post translationem absque alio consensu
perdere ius primæ Ecclesiæ, allegans ad litteram
Barbosa declarationem Sacræ Congreg. Eminentis.
Cardinal.

Cardinal. 14. Decembr. 1624. quam eandem repetit *dicto cap. 19. de Iure Ecclesiast. numero* 37. Ego verò existimo vberius agendum de hoc puncto.

12 Igitur hæc dubia quæstio est resoluēda iuxta Regionis cuiuslibet mores, nam pro sententia Barbosæ iuxta sacram Congregationem, respondendum est obseruari in Vrbe Romæ, & in Tribunalibus. Et secundùm hoc resoluit Franciscus Tondutus *p.2.quæst.benef. cap.4. §.6. à num.* 13. posse Capitulum primæ Ecclesiæ deputare Vicarium, si translatio facta fuerit, & de ipsius translati consensu, etiam ante adeptam secundæ possessionem, addens *ex dicta decis. Rota* 475. consensum probari hoc in casu sufficienter ex coniecturis, veluti si soluta fuerit annata, aut pro consequendo secundo Episcopatu, notabiles factæ fuerint expensæ, tenuit etiam Lotterius *de re benef. lib. 1. quæst. 12. num.*21.

13 Tamen in Gallia, & In nostra Hispania aliter practicatur, nempè vt vsque ad adeptam possessionem secundi Episcopatus, ad quem transfertur, non amittat traoslatus iura, & emolumenta primi Episcopatus de Hispaniæ stylo, apud nos oemini dubium potest esse. De Galliæ consuetudine testatur idem Franciscus Tondutus *dicto c.4.§.6.p.2. à num.* 16. vbi addit non vacare, donec etiam litteræ secundi fuerint Capitulo præsentatæ per expressam decisionem *extrauag. iniuncta tit. de electione*, in versic. *nulli*, & ibi *si forsam*; & expendens illam constitutionem (quæ vberius expendi-
14 tur ex his, quæ noto *sub cap.9. & 15. de elect.* † ait Tondutus *num.* 19. quod non vacat prima Ecclesia, nisi prius Bullæ translationis fuerint Capitulo Ecclesiæ, ad quam fit translatio præsentatæ; provt de illo anno, in quo illud scribebat, respondit cuidam Episcopo translato in Gallia ex doctrina Abbatis *in cap. in nostra 11. de rescriptis*, Pauin. *de officio, & potest. Cap. sede vac. prælud.7. num.*14. Parisij *de resignatione lib.* 7. *quæst.* 21. *num.* 14. *& quæst.*23.*num.*47. Rebuffi *in praxi in tit. si mental. resignatione, num.* 3. *&* 4 Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancel.*§.15.*glossa* 2. *à num.*83. & obseruatum apud nos Garcia *de beneficiis p.*11. *cap.*6. *num.* 41. & ex tunc vsque ad hæc tempora nullus iam dubitauit: Videbis ad quæstionem Farinac. *decis.*575.*in nouis, tom.*4. vbi de hac difficultate.

15 Nunc verò pro complemento, & exacta explicatione textus nostri applicabis Naldum *in cap. si quis* 22. *q.*2. quatenus ait, quod Episcopus translatus de vna Ecclesia ad aliam, nihil commune habet.

16 Et quatenus hic tangit materiam confirmationis Episcoporum adiicies plura, quæ notani *sub cap.9. &* 15 & aliis *de electione*, de qua Azor. *lib.*3.*moral. tom.*2.*cap.*29. Barbosa *in pastor.p.*1.*tit.*1.*cap.*4. idem *de Iure Ecclesiast.p.*1.*cap.*19.*à num.* 146. vbi confirmatio electionis, quando, & per quos, & intra quod tempus petenda sit, Franc. Tondutus *dict.p.x. quæst. cap.*4. §.6. *à num.* 10. vbi quid electio, quid confirmatio, & *num.* 2. quando electio sola vim habeat confirmationis. De consecratione, & confirmatione latè idem Barbosa *de Iure Ecclesiast.p.*1. *cap.*9. & ego dixi de consecratione *infra in cap.6. de temporibus ordination.*

17 Cumque in hac littera conquæratur Pontifex de Antiocheno Patriarcha, qui Archiepiscopum, de quo hic iam confirmatum voluit minorare, seu dearchiepiscopare. Ideò adiunges hic quæ noto infra *de potestate Patriarcharum in cap. antiqua de priuilegiis*, interim Barbosa *de Iure Ecclesiast. part.* 1. *cap.*6.

Et in vers. *Licèt enim D. Luc. nondum fuisset in Archiepiscopatum consecratus; confirmationis tamen munus receperat, & archiepiscopalia, quantum & licuit ministrarat.* Per hæc verba poteris applicare quæ noto, quando electus possit administrare *in cap.9. cap.15. de elect.* & adiunges etiam quæ notaui *in cap suffraganeus* 11. 18

Et occasione verborum textus nostri, ibi: *Maiores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam perferendas*, quæ deseruiunt pro ratione decisionis textus nostri; ideò applicabis quæ latè dixi *in cap.1. de foro comp. sub quæst.*3. vbi *à num.*8. dixi de casibus, qui in sua prima instantia pertinent Romano Pontifici. Et sic applicabis etiam quæ abundè dixi de auocatione causarum, facta per Pontificem, seu Principem, & de inhibitionibus Iudicum inferiorum *in cap. vt nostrum 56. de appellat.* 19

QVÆSTIO I.

An Episcopus per se, aut vna cum suis Canonicis possit transferre Ecclesiam Cathedralem de vna ciuitate ad aliam, vt ibi resideant, & peragant officia Diuina primum destituendo locum? Et quid de Capitulo, sede vacante sine Pontificis assensu? Et an Papa id pro voluntate sua iustè facere valeat, sine legitima causa? Et quæ dicatur sufficiens?

SVMMARIVM.

1 *Decanum, & Capitulum Zamorens. tractauerunt de transferendo Cathedralem illius ciuitatis ad ciuitatem Taurinam anno* 1661. *& quare non, & respondi non posse per se sine Papa;* vt num.6. & 17.

2 *Ecclesiam in Cathedralem, solus Pontifex potest erigere; item & in Metropolitanam constituere* num.3. & 8.

4 *Diœcesim separare solum Pontifex potest, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, & etiam solus valet diuellere, aut coniungere, aut mutare*, n.5.

6 *Transferri nequit, nec ab Episcopo, nec à Capitulo; nec ab vtroque Ecclesia Cathedralis de vno loco ad alium sine Papa* n.8.

7 *Lapides altarium, vel Ecclesiarum destructarum, in quos vsus sunt conuertendi ab Episcopo.*

8 *Papa solus mutat Ecclesiam Cathedralem in alium locum Diœcesis.*

9 *Episcopus nihil ex se habet, sed à Papa; & sic nequit mutare, vel dismembrare Cathedralem sine illa constituendo territorium distinctum.*

10 *Pastorem Ecclesiæ nullus potest dare Cathedrali, sine speciali licentia Papæ; item nec administratorem*, vt num.11. *nec curatorem*, vt num 12.

13 *Coadiutor Episcopo solus potest dari à Papa.*

14 *Episcopos deiicere solus Papa potest ex causa.*

15 *Renunciationes Episcopatuum solus Papa admittit.*

16 *Papa solus aliquos eximit à potestate Episcoporum.*

17 *Capitulum sede vacante, in multis non habet eam potestatem, ac Episcopus eius habebat.*

18 *Ecclesiæ Cathedralis, seu Metropolitana mutatio aliquando facta sine Papa, non præstat ius contra illud, quod Papa competit,* & num.19.

19 *Iura Pontificia, quæ competunt in signum supremæ potestatis, nulla præscriptione vilescunt.*

20 *Mutationes qualibet rerum agrè feruntur.*

21 *Ecclesiæ Cathedralis mutatio, videtur, vt non possit fieri à Papa sine Episcopo, & sine causa; sed contra* à num.22.

22 *Transferri Ecclesia Cathedralis, siue Metropolitana valet de vno loco ad alium à Papa sine Episcopo, & sine consilio Cardinalium.*

23 *Remouere omnes Episcopos aut ordinationum status in vniuersum, nequit Papa, cum faceret contra vniuersalem Ecclesiam; aliter de dismembratione vnius Diœcesis, & constitutione noua sedis, & quare* num.24.

25 Cap.felix 50.16.quæst.1.

26 Cap.sicur in vnaquaque 21.q.2.

27 *D. Augustinus creatus fuit Episcopus vnius Diœcesis, in qua alius proprietarius administrabat, sed quo iure remissiuè.*

28 *Cardinalium consilium, etsi de honestate, requiratur in arduis à Papa, non tamen de necessitate coactiua, sed tantùm directiua; nec etiam si sit in alia quasi possessione officij Papa,* vt num.29.& 30.

30 L.humanum cod. de legibus.

31 *Princeps sæcularis nequit impedire, quominus fiat à Papa dismembratio diœceseos prætextu iniustitia, vel ex eo, quod omnes Principes sæculares sunt Ecclesiarum Patroni, hoc est protectores.*

32 *Pontifices solent de honestate participare dismembrationes Episcopatuum, aut mutationes Cathedralium cum Prælatis inferioribus, aut Regibus.*

33 *Zamoren. Ecclesia Cathedralis semper fuit sita ibi absque vlla vnquam translatione prætextu Belli, aliáve deintemperie.*

34 *Taurin. Prætor, & Decuriones optimè se gerunt cum Commissarijs Ecclesiæ Zamoren. & cum illa ciuitate.*

35 *Translationis Ecclesia Cathedralis causa quæ remissiuè.*

1 QVia in principio huius anni 1661. Decanus, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ ciuitatis Zamoren. propter iurgia, lites, quæstiones, & controuersias à Decurionibus vna cum Prætore, & locum eius tenente motas, depressi, atque fatigati, diligendo pacem, curebant magnopere de illis obuiandis, & inter conferentias continuas Capitulares deuentum fuisset ad practicandum de transferendo Ecclesiam illam matricem ad ciuitatem Taurinam, à qua antiquum hortum habui, originem ducendo à maioribus, per cognomen *Fermosine*, vti narrat Historia D. Petri Castellæ Regis anno à cap.11.anni 4.sui Regni, & ab anno 8.& 9.cap.3. & 7. sui Regni hera 1358. ab hinc plus annis 300. etsi temporum iniuria proaui sedem mutassent bellorum, & dissensionum tempore ad villam antiquam, & illustrem temporibus illis, arce munitam, *de Fiedra*, in qua belligerantes obtuti sese ab inimicis Regni defenderent; in eaquè adhuc nonnulla vestigia permanent) cumque concorditer de se transferendo, semel, ac iterum resoluissent, & ad id exequendum suos de Capitulo Commissarios mitterent ad Prætorem, & Decuriones dictæ ciuitatis Taurinæ, vbi adest nobilis, & antiqua Collegialis Ecclesia, cum quibus colloquuti fuerunt, & ego in eo interim fuerim consultus, respondissemque Decanum, & Capitulum, id intendere non posse sine relatione ad Pontificem; in quo residet quælibet translationis potestas, vt apparet *ex hoc tit.* placuit nunc suffragij fundamenta in medium proferre, quæ tunc se ad os obtulerunt; quibus ex tunc sedata fuit ea proposita conferentia.

Cum ergo solius Pontificis sit Ecclesiam erige- 2
re, & in Cathedralem constituere *ex cap. felix 50. cap. præcipimus 54. 16. quæst.1.* per quæ iura sumpta ex Concilio Carthaginensi *2. cap. 9.* & ex Gregorio iuniori docent Azor. *instit. moral. p.2.lib. 5. cap.29.q.25. in princip. & lib.6. cap.30.q.2. & 4.* Nicolaus Garcia *de beneficiis p.12.q.5.n.1.* Moneta *de commutat. vltimar. volunt. cap. 11. num. 251.*
† Vbi *num.252.* idem dicit de erectione Cathedra- 3
lis Ecclesiæ in Metropolitanam, Gambara *de officio, & potest Legati de Latere lib.2.tit.de varis ordinarior.nomin.num* 160. Isidorus Moscon. *in tract. de Maiest. Eccles.milit.lib 1.p.1.cap.15.* Bzoui *à Pontifice Romano cap.34.* Thomas Sanchez *lib.2.consilior. moral cap.2 dub.37.num.7.* D. Ioannes Solorzano *Iure Indiarum* cum Barbosa *in Pastorali l.3. cap.4.num.1.* Lotterius *de re beneficiar lib.1. q.11. à princip.* Ferentil. *in annot.ad decis. Buratti 912. num.11.*

Imò & solus Pontifex sit qui potest Diœcesim 4
separare, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, Hostiens. *in cap. cum contingat n. 1.de foro comp.* vbi Butr. *num.11.* vers. *de consuetudine*, Panormit. *num.18.* & Bellam. *num.15.* vers. *tamen certum est*, Rota *decis.* 324 *num.2.* apud Fa-
rin. *p. 1. recent.* † eamquè solus valeat deuellere, 5
coniungere, aut alia ratione mutare *c.1. & cap.inter corporalia hoc tit.cap.mutatione 7.quæst.1.* glossa verbo *Cathedralem in cap.cum inferior de maiorit. & obed.* Moneta *dicto cap. 11. num.235.* Gambara suprà *num.159. & 166.* Molfesius *in summa Theolog.moral.tract.6.cap.14.num.56.* Bened. Ægid. *ad leg. ex hoc Iure ff. de Iust. & Iure tom. 1. cap.2.n.3.* Solorzano *dicto tom.2.lib.3.cap.5.num.1.*

Ideò rectè in terminis per hæc, & alia sequentia 6
responderim, non posse dictos Decanum, & Capitulum Cathedralem transferre ad supra dictam Ciuitatem Taurinam, etsi salutarissima temperie perfruatur, vt de prædicta translatione deneganda,
sicut in persona Episcopi; † qui licèt possit vendere 7
lapides Altarium, vel Ecclesiarum destructarum, aduertendo vt faciat, ne emptor illos conuertat in sordidos vsus, Aloysius Ricc. *in praxi aurea resol.* 201. referens ex Sacra Congreg sic fuisse decisum in verbis sequentibus: *Ordinarius non debet profanare Capellas, etsi aliquam causam profanandi habuerit, Cæmenta potius sunt tribuenda Ecclesiæ quæ est caput dictarum Capellanearum, quam alteri,* post illum Barbosa *in pastorali 3. p.alleg.64. n. 14. & 15.* ex Nauarro, Zerola, eodem Riccio, & Ar-
mendario. † Tamen ipse *ibi* & Menochius *cons.75.* 8
num.46. dicunt Episcopum sine Apostolica authoritate, non posse transferre Matricem; id est Cathedralem Ecclesiam in alium locum Diœcesis, vt referunt decisum, solus inquam Papa mutat Ecclesiam Cathedralem, & non alius inferior ipsius

Ecclesiæ

Ecclesiæ Prælatus, vt docent verba glossæ *in dicto cap. cum inferior* dicto verb. *Cathedralem* ibi: *Quia huiusmodi mutationes, translationes, & consimilia debent fieri de authoritate Papæ*; vbi Barbosa *n. 5.* idem *in pastorali alleg. 50. p. 3. sub num. 5.*

9 Et confirmatur, quia cum Episcopus non habeat ex se, aut ab alio inferiori, sed ab ipso Summo Pontifice, non possit authoritate sua illam imminuere, aut dismembrare, constituendo territorium distinctum à proprio territorio, cùm id solum pertineat ad Papam ex speciali priuilegio, Hostiensis *in dicto cap. cum contingat num. 1. de foro comp.* vbi cum sequuntur Ioannes Andr. *sub num. 4.* vers. *alij dicunt.* Abbas *sub num. 18.* Butrius *sub num. 11.* vers. *si quæritur, an habeat territorium.* Barbosa *dicta alleg. 50. num. 5. in fine*, vbi *num. 6. ex clem. plerisque*
10 *que de elect.* † videtur confirmare, nam sine speciali Pontificis mandato, & licentia, nullus potest pastorem dare Ecclesiæ Cathedrali sibi qualitercumque exemptæ, quæ Clero careat, & Pastore christiano.

11 Item faciunt sequentia; quia nemo potest dare administrationem Ecclesiæ Cathedralis nisi Papa; *cap. is cui 42. de elect. lib. 6. cap. Ecclesia cathedrali*
12 *de supplenda neglig. Prælator. eodem lib. 6.* † qui & solus potest dare curatorem Ecclesiæ Cathedrali, & eius bonis; quoad effectum agendi: idem Barbosa supra *num. 7.* cum Gigante *de pens. q. 65. n. 6. & 7.*
13 Rebuf. *in tract. nomin. q. 80. num. 29.* † qui *& à n. 8. ad 14.* ex multis inter alia *de potestate Papæ*, dicit solum Papam posse dare adiutorem Episcopo *ex cap. 1. de elect. lib. 6. cap. vnic. de cleric. ægrotant. eodem lib.* pro quo faciunt quæ dixi infra *in cap. pe-*
14 *nult. de offic. vicar. q. fin.* † Et quod solus ille ex causa deiicit Episcopus è gradu dignitatis, *cap. quamuis, & cap. dudum 3. q. 5.* deponit & restituit, *cap. ideo 2. q. 6.* glossa in verbo *reseruata in cap. quod transla-*
15 *tione de officio deleg.* † qui & solus admittit Episcoporũ renũciationes per glossam in verb. *manibus, in clem. 1. de renunciat.* de quo dixi infra *sub Rub. &*
16 *tit. de renunciat.* † Et quod solus eximit, & excipit aliquos à iure, & potestate Episcoporum, glossa *in cap. frater 16. q. 1.* glossa verbo *exemptum, in dicto cap. cum inferior de maiorit. & obed.* glossa, verb. *reseruata, post princip. in cap. quod translatione, de officio legati*, glossa *in cap. 1. in princip. de priuileg. lib. 6.* & vtrobique DD.

17 Cumqua præfatam translationem facere nequeat Episcopus propriæ suæ Cathedralis, etsi sit Dominus, seu administrator verus illius, & Capitulum Canonicorum sede vacante, iurisdictionalia exercendo, nihilominus inferiorem quoad plura, etiam mortuo Episcopo habeat potestatem, vt latè DD. dicunt *sub tit. ne sede vacante aliquid innouetur*, & per nonnulla, quæ dixi *de vicario Episcopi, aut Capituli sede vacante* infra *sub cap. 5. de officio Vicarij à quæst. 5.* sequitur vt quemadmodum Episcopus solus, nec vna cum suis Capitularibus Cathedralis, nequit prædictam translationem facere, & multò maius, nec Capitulum relatum Zamor. in sede vacante, poterit per se de tali translatione cogitare, nisi referendo se ad Papam cum legitimæ causæ repræsentatione.

18 Et in tantum dicetur verum quod etsi de facto aliquando alia mutatio contigisset in aliqua Ecclesia, non posset suffragare eidem Capitulo ad remouendam, seu transferendã iterum Ecclesiam nec de iuuare prætextu alicuius præscriptionis, cum
19 contra Papæ potestatem, & iura ipsi incorporata ex plenitudine suæ Dignitatis, quæ sunt fundamenta Apostolicæ sedis nulla præscriptio valet, per illa quæ docent Innocent. *in cap. bonæ 2. de postulat. Prælator.* Felin. *in cap. cum non liceat num. 14. in fine, de præscript.* vbi plura dixi, quæ hic applicari valent. Tum etiam ne dentur acephali sine Rege, sine Capite, vt locustæ. Abbas *in cap. per venerabilem num. 9. & 37. qui filij sint legitimi*, Barbosa *dicta alleg. 50. sub num. 14.* alia adducens videnda *in dicta alleg.* vbi abundè, & sigillatim expendit, quæ in Episcopis sibi Pontifex reseruauit.

Et valet confirmari adducta resolutio; eo quòd 20
ægrè qualibet mutationes feruntur, iuxta quæ Legistæ adducunt *ff. de term. moto*, & Canonistæ, *sub tit. de crimine falsi*, de illis, qui nomina propria mutant, & per nonnulla quæ adduxi *sub cap. 13. de probat.* vbi de probandis antiquis finibus; item per illa quæ dixi de difficultate mutandi actiones semel in iudicio intentatas, *sub cap. examinata, de iudiciis* legenda *ibi.*

Ad secundam quæstionis partem, an Papa iustè 21
possit mutare Ecclesiam Cathedralem de vna ciuitate ad aliam sine causa legitima? & videtur quod non possit, cum doceant Abbas *in cap. vlt. sub n. 12.* vers. *& vide de confirm. vtili, vel inutili*, & inter suas quæst. *quæst. 1. num. 17.* Felinus *in cap. qua in Ecclesiarum 7. de constit. num 42. ad finem*, per glossam *in cap. lege Imperatorum*, in verbo *diuisiones dist. 10.* Papam non posse, inuito Episcopo, diuidere Episcopatum, præterquam ex causa, Nauarr. *de spoliis Clericor. §. 3. num. 2.* quod corroboratur, si consideretur, nec posse Papam remouere omnes Episcopos, & eorum ordinationem vt refert, ac dicit Lotterius *de re benef. p. 1. quæst. 11. sub num. 33.* & ex eo etiam, quia in Constitutione, & assignatione sedis Episcopalis, & dismembratione Diœcesum, requiritur consilium Collegij Cardinalium ex illa conclusione, quam posuit Ioan. Monail. *in cap. super eo num. 3. de heret. l. 6.* nempe tale consilium omnino erigit; referens se ideo vidisse cassari multas prouisiones Abbatiarum, & Episcopatuum factas per Cælestinum V. quia sina consilio Cardinalium fuissent factæ, non ob aliud, quia Cardinalium cœtus in hac quasi possessione esset; vt ardua sine eo non explicarentur, vti & de hac quasi possessione tradit Abbas *in cap. ex gestis sub num. 3.* vers. *& vide ad hoc de Cleric. non resid.* refert Lotter. *sup. num. 44. & 45.* cum & similiter nec Imperator possit condere legem sine Senatu *ex l. humanum cod. de legib.* & ex aliis considerationibus relatis ab eodem Lotterio *sub dict. cap. 10.*

Tamen respondetur in casu, de quo loquimur, 22
posse Pontificem transferre Ecclesiam Cathedralem de vno loco ad alium, sine consensu Episcopi, aut Collegio Cardinalium, & facilius intra eandem Diœcesim, nec enim sicut constitutio nouæ sedis, & cõsequutiua dismembratio vnius Diœcesis, non est contra statutum vniuersalis Ecclesiæ, Lotterius *dicta quæst. 11. sub num. 33. & 34.* vbi dicens erroneam esse glossæ doctrinam *in dicto cap. lege Imperatorum*, fundatam *in cap. multis 52. 16. quæst. 3.* dum inquit in verbis sequentib. *Multis Conciliis hoc statutum est à Cœtu Sacerdotali, vt plebes, quæ in Diœcesibus ab Episcopo retinẽtur quæ Episcopos nunquam habuerunt, non nisi cum voluntate eius Episcopi à quo tenentur, proprios accipiant Rectores.* Non enim aliquid probant relata verba contra authoritatem Papæ, & solum possunt referri ad præiudicium solius Episcopi, dum viuit, cui Papa non censetur voluisse

voluisse præiudicare vt exponit Bellamera *ibi*, vers.
sed caue, iunctis quæ scibit *ad finem*; & quod erro-
nea sit dicta opinio glossæ comprobat idem Lotte-
rius *dict. cap. 11. sub dict. n. 43. in fine*, ex textu *in dicto*
cap. præcipimus in princip. hic relato, in quo illas
frustra Gregor. Papa præciperet Bonifacio Episco-
po, vt sedis Apostolicæ authoritate nouos consti-
tuat Episcopos.
23 Vnde etsi remouere omnes Episcopos per Pa-
pam, esset actus principaliter contra gubernium, &
statum vniuersalis Ecclesiæ, de quo non loquimur,
sed non inde talis esset illa diuisio, siue dismem-
bratio Episcopatus, aut iurium Ecclesiæ Cathedra-
lis, quæ etsi respiciat ad statum Ecclesiæ, est tan-
tum in consequentiam, & in casibus specialibus,
non enim in his, nec in casu nostro valet argumen-
tum de remotione omnium Episcoporum, & eo-
rum ordinatione Papæ prohibitis ad casum de
dismembratione vnius Diœcesis, aut de constitu-
24 tione nouæ sedis † quod non procedit, cum du-
catur ab vniuersali negatiua ad particularem affir-
matiuam contra Dialecticorum regulas, nec in iure
valet argumentatio à consequutiuis, nisi conse-
quutio sit omnino necessaria, vt docet Felinus *in*
cap. in nostra sub num. 15. vers. sed tenendo istud di-
ctum de rescript. quem & sequitur Lotterius *dicta*
q. 11. dicto n. 33. & 34. de re beneficiaria.
25 Nec ad extendendum Pontificis arbitrium, fa-
cit decretum Concilij Cartagin. *in dicto c. felix. 50.*
dicta dist. 16. q. 1. quia vt ex eius verbis potest videri,
ac considerat idem Lotterius *dicto cap. 11. de re be-*
nefic. num. 39. illud non tangit dictum arbitrium,
sed potius præseruat, neque ad rem facit, cum lo-
quatur de constituendo Episcopo in Diœcesi, in
qua fideles deficiunt, vt *ibi* tam vetusta quam Gre-
26 goriana glossa declarat. † Et sic nec ad rem facere
aliud decretum synodi Romanæ relatum *in cap.*
sicut in vnaquaque 21. quæst. 2. eo quod ibi tantum
prohibetur vni Ecclesiæ duos Episcopos præfici,
quia esset monstruum, non minus quàm vnico cor-
pore, duo capita constituere, vt dixit textus *in cap.*
quoniam in plerisque §. prohibemus de offic. Ordina-
7 *ry.* † Nec vnquam contigisse, refert ac firmat Lot-
terius *dict. quæst. 11. num. 40. 41. & 42.* præterquam
in D. Augustino, per errorem tamen, & ignoran-
tiam, *cap. non autem 7. quæst. 1.* prout se declarauit
in epistola 110. vt refert Spadon. *anno 395. num. 13.*
quod nesciuit Abbas *in cap. 1. num. 2. de paroch.* qui
existimauit id quidem consulto, & ex causa factum,
propter ea, quæ dicit Lotter. non esse deflectendum
ab opinione Geminiani, & Abbatis, volentium
causam hanc præsumi semper in dubio: idem Lot-
ter. *supr. num. 31. & 31.* ex mente etiam Innocent. *in*
cap. quanto sub num. 5. vers. tamen si Papa de consue-
tudine, & sic ad casum S. Augustini, vt ex visceribus
apprehendas, leges quæ latè dixi *sub cap. penult. de*
officio vicarij q. fin. dum scripsi de casu arduo hac in
curia inter magnos agitato ad effectum constituen-
di alium Archiepiscopum adhuc viuente, qui nunc
gubernat ex causa senectutis.
28 Nec obstat tertium adductum fundamentum
pro contraria opinione de requirendo ad prædictam
mutationem, siue dismembrationem consilium
Cardinalium; quia præterquam quod supra *sub*
tit. de elect. dixerim, in quibus talem consilium
Pontifex exigat; quia quidquid sit respectu necessi-
tatis directæ, & intrinsecæ, saltim in his quæ versan-
tur circa ius diuinum, vt sic distinguendo probauit
Ripa *in Rub. n. 20. de constit.* cum quo transit Pro-
bius *in addition. ad Monachum in dicto cap. super eo*
de haret. lib. 6. num. 37. vers. ideo, vt omnibus satis-
faciam cum sequentibus: tamen respectu necessitatis
coactiuæ, & extrinsecæ, illam propositionem Mo-
nachi esse falsam, docent communiter DD. cum
sic constitueretur iudex supra ipsum summum
Pontificem aduersus dispositionem textus *in cap.*
nemo 9. q. 3. vt declarant Paleot. *de sacr. consist. con-*
sult. p. 1. quæst. 3. in responsione ad tertium argumen-
tum, qui addit aliter sentire, nihil aliud esse, quàm
summam iniuriam Dignitati Pontificiæ inferre, *ibi*
in vers. *verum absit*, Lotterius *in dicta quæst. 11. de*
de re benefic. à num. 44. ad 51. vbi cum Abbate *ex*
dicto cap. gestis sub num 4. vers. nunquid autem possit
induci consuetudo de Cleric. non resident. & vt proba-
uit *in dicta quæst. 1. num. 13.* † etsi collegium fuerit 29
in ea quasi possessione, vt retulit Monachus, sed
negandum esse potentiam illam quoad vim neces-
sitatis coactiuæ, quod alias esset inducere consue-
tudinem, vel præscriptionem contra supremam
potestatem ipsius Pontificis, quod non esse feren-
dum docent relati; & sic contra Monach. proba-
runt *in dicto cap. ex gestis.* Geminian. *sub num. 4. vers.*
communis conclusio, & omnes *in dicta Rub. de const.*
præcipuè Boschius Codech. *num. 69. & 77.* Ferret.
num. 9. & 13. de Burg. *num. 71. & 137.* Andreas ab
Exea *ex num. 177.* Paris. *de resignat. lib. 3. quæst. 18.*
num. 124. Bobadilla *in polit. lib. 67. cap. 6. a num. 16.*
quos citat, & sequitur Petr. Calixto *in tract. de*
leg. Reg. 12. §. 4. num. 22. quibus addi possunt Gemi-
nian. *in dicto cap. super eo, dicto num. 4.* Anastasius
Germon. *de indultis Cardinal.* super vers. *quod tu*
Romana n. 56. & omnium melius Iacobat. *de con-*
sil. lib. 7. art. 5. num. 137. quibus etiam addo Barbo-
sam cum eodem Abbate, Lotterio, & Paleot. *in*
dicto cap. lege. dist. 10. num. 8. & *in pastorali dicta*
p. 3. alleg 50. sub num. 5. cum illis, & cum Felino; &
confirmantur ex his, quæ dixi *sub cap. 1. de iudic. à*
quæst. 3. ad 8. & *sub cap. 12. eadem quæst. 8. & 9.* le-
genda, & applicanda, quibus depræhenditur abso-
luta summi Pontificis potestas.
Et inde non obstat vltimum de lege humanum, 30
cod. de legib. nam præter quam quod non valet ar-
gumentatio inter Diuinam, & sæcularem legem
per plura, quæ dixi *sub Rub. & tit. de constit.* vt
rectè aduertit Paleott. supra, & cum eo Lotter.
dicta quæst. 11. à num. 52. dispositio illius legis est
referenda ad necessitatem directam, non autem
ad coactiuam, vt ibi sentiunt glossa, & Barbatia *n. 1.*
Bald. *sub num. 2. vers. solutio concedo*; pro quo fa-
ciunt infinita, quæ adduxi de potestate condendi
leges à Papa, Imperatore, aut Regibus *sub dicta*
Rubrica. † Et Lotterius ex communi *à num. 57.* im- 31
probat aliam assertionem quod Princeps sæcularis,
in cuius territorio temporali, sita est Ecclesia Ca-
thedralis à qua esset facienda dismembratio, Diœ-
ceseos posset, se tali dismembrationi opponere,
etiam prætextu iniustitiæ, vel ex eo quod omnes
Principes sæculares sunt Patroni Ecclesiarum Ca-
thedralium in eorum territoriis institutis; sed non
inde à Papa posse auferri illam facultatem dis-
membrandi, transferendi, aut mutandi; quippe
Principes Laici tantùm sunt protectores, vt in plu-
rimum Cathedralium, non Patroni, & sic quamvis
aliquoties impugnatum legeretur, seu ex toleran-
tia Pontificum contigisset, non eo inualescere,
cum ea præsumantur ratione scandali vitandi, non
quidem canonicandi similes abusus, vt aduertunt
Gemin. *in cap. 2. n. 14. ad finem vers. tamen dicit*,
Ioan. Monach. *de preb. in 6.* Archidiacon. *in cap.*
imperium sub num. 1. vers. sed Papa dist. 10. idem
Lotter.

Lotter. latè explicans *dicta quæst.11. de re benef. à num. 57.* vbi *num.66.* probat Patroni consensum adhiberi in alienationibus rerum Ecclesiasticarum de honestate, vbi *num. 88.* dicit, non posse Principes Laicos insurgere contra Eccresiasticos protectionis prætextu, vbi latè explanat textum *à n. 70. ad finem in cap. filiis, vel nepotibus 16. quæst.7.* quem Ego explanaui plenè *sub cap.2.de Iudic. per tot. quæst.19.*

32 Fatemur tamen Romanos Pontifices pro eorum summa modestia, non consueuisse aliter, quàm consistorialiter negotia huiusmodi expedire, vt tutius clausulas *ex certa, scientia*, & *de plenitudine potestatis*, de quarum natura dixi infra *sub Rub. & titulo de confirmatione vtili vel inutili*, aut aliæ similes interiertæ verificarentur: ita Lotterius supra *dicta quæst. 11. num.57.* † Et sic in casu prædictæ Ecclesiæ Zamoren. ab antiquo æuo ibi sitæ tali repentina nouitate Decani, & Canonicorum, vt illam Matricem transferrent ad dictam Ciuitatem Taurinam, non moueretur Papa de facili, nec irrequisito Nuncio eius Legato apud nos Hispanos in hac Curia degente, necnon postulato assensu, seu relatione veritatis à Rege nostro Philippo IV. & à consilio supremo nostræ Castellæ; præcipuè non constito de causa legitima loci infesti, aut debellationis, alteriusvè imminentis periculi, quod nunquam aderat; imò constat ex Historiis nunquam per oppressionem Maurorum per 700. ferè annos infestantes hanc totam Hispanicam Prouinciam, nec per continuas oppugnationes à Lusitanis per sæpius à multis retro temporibus in illam Ciuitatem Zamoren. prout nunc pullulant ad præsens ab anno 1640. in quo accedit rebellio Ducis, ac Ducissæ *de Borgacza*, quæ nunc viuit terrebiliter se, & Lusitanos defendens (iniustè tamen) translatam fuisse Ecclesiam illam Cathedralem de illa Ciuitate ad dictam Ciuitatem Taurinam. †

33

34 Quare optimè consulti Prætor, ac Decuriones dictæ Ciuitatis Tauri laborauerunt circa componendos dictos Decanum, & Capitulum cum Prætore, ac Decurionibus, cæterisque incolis dictæ Ciuitatis Zamoren. factum quidem laudabile, quod fortè non sic exerceretur inter alias Ciuitates anxietate consimilis translationis, quæ futura esset in posterum honori, & commoditati ciuitati, & eius territorio, ad quam translatio fieret.

35 Ex quibus videtur dicendum vt Papa posset transferre, exigeret tamen causas legitimas, & quidem maiores, quas postulat ad transferendos Episcopos, vt *sub hoc tit.* & admittendas renunciationes, vt dixi infra *sub tit. de renunc.*

Ad Text. in cap. inter corporalia. II. hoc tit. De Translatione Episcopi.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, & quod reseruatur iudicio Papæ n.2. vide* num.7. *& num.13. vbi de dispositione authentica*, res quæ, cod. commun. de legatis.
3 *Consecrationis materia remissiuè.*
4 *Vidua reputatur, quæ habet virum inutilem, remissiuè.*
5 *Ecclesia, quæ Prælatum habet inutilem, reputatur, ac si illum non haberet.*
6 *Electus in Episcopum potest renunciare in manibus eligentium ius suum, ante confirmationem*, & n.7.
8 *Statutum excludens à successione maritatam, dotatam, procedit etiam in Moniali.*
9 *Paragium, quod debetur Monialibus, est vniforme cum illo maritandarum.*
10 *Adulterium dicitur committere cognoscens Monialem.*
11 *Monialis prodest Patri ad se excusandum à tutela.*
12 *Legatum pro maritagio, debetur etiam pro Monachatu*, & n.13.
14 *Monasterium qua ratione succedit loco filij.*
15 *Lex extendi licet ex identitate rationis.*
16 *Simile non est idem, sed transit de facili in idem, quando per omnia sunt conuenientia simili.*

Regula textus huius quatenus ex ea docent, 1 seu colligunt Doctores, quod valet argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, multum allegabilis est, de qua citat hic multos Barbosa videndos *sub num. 4.* dicens etiam ex verbis ibi *Spirituale Coniugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam.* † probare textum matrimonium spiri- 2 tuale inter Episcopum, & Ecclesiam contractum Christum Dominum suo Iudicio reseruasse, sicut & carnale. Et sic incidit in eam communem quæstionem; ergo sicut matrimonium carnale factum est indissolubile. (De qua parte infinita noto *sub cap. quanto, cap. gaudemus de diuortiis*, & latè de resolutione dico infra *in cap.6. de temporib. ordin. quæst. 1. vers. ad tertiam*, vbi leges aliqua *in cap. litteras de restit. spoliat.* vbi latè tractaui multa conducibilia) sic, & in spirituali matrimonio pro explicatione aliqua notat Barbosa cum multis, quos citat. Et quia bene postillat litteram huius textus, vbi aliquas regulas generales exornat; ideo à fortiori incides in eam decisionem, quam facit Pontifex hic; nempe vt solus Papa possit transferre electos in Episcopos, & confirmatos, de quo iam abundè notaui *sub cap.1. hoc tit.* & infrà *in cap.3.* † 3 additque Barbosa ex verbis hic *num.2. vers. à metropolitanis suis munus, consecrationis accipiunt*, quæ ipse tractat de officio Episcopi *p.1. tit.1. cap.5. n.5.* vbi videbis latè *de consecratione Episcoporum*, quibus competat antiquitus, quibus hodie, & sub qua forma fiat: de quo poteris applicare etiam ad textum nostrum in *vers. sed neque* eundem Barbosam *de Iure Ecclesiast. p.1. cap.9. per totum* plura nouissimè de consecratione Episcoporum congerit Diana *p. 11. tract.1.* Applicabis quæ rectè docet Gabriel Vasquez *de Sacramento ordinis disp.241. cap.1. cum multis sequent.* pro intelligentia textus nostri.

Et quatenus in dicto *vers. sed neque* in verbis *in-* 4 *vtilem.* Barbosa hic notat, quod quasi vidua dicitur, viduarumque priuilegiis gaudeat mulier, quæ habet virum inutilem, multis comprobans *num.11.* Tu verò pro exacta intelligentia, & ratione adiunges quæ dixi latè *in cap. ex tenore 11.* & *in cap. ex parte 15.* vbi quæ dicantur viduæ, vt potiantur priuilegio miserabilium. † Et magis propriè ad verba 5 huius vers. applicabis Balboam *in cap.10.* & *in c.1. de præscript.* dum dicit idem esse Ecclesiam non habere Prælatum, vel habere eum inutilem: de quo Angelus *de maleficiis*, verbo *membrum*, & Ego *sub dicto*

6 *dicto cap.2.* & *cap.10. de præscript.* † Et quia gloss. *confirmatus, num. fin.* notet ad id Barbosa, quod electus in Episcopum, possit iuri suo in manibus eligentium renunciare ante confirmationem sine Papæ licentia, adducens plures sic tenentes in præsenti, & alios, quos citat; ideo applicabis quæ notaui supra *sub cap. cum inter 16. de electione*, & quæ noto infra *in cap. in præsentia de renunciatione.*

7 Sed cum ex hoc textu supra iam dixerim, quod matrimonium carnale æquiparatur spirituali, vt præter relatos à Barbosa hic *sub dicto num.4.* sequitur Riccius *collect.500.* ad textum nostrum, & qualiter hæc similitudo intelligatur dicam Ego infra *in cap.6. & 7. de temporibus ordin. quæst. 1.* vers. *ad quartam*, cum loquar latè de quæstione illa, *an consecratus Episcopus contrahat vinculum cum Ecclesia.*

8 Ideo pro ornatu libuit transcribere quæ ipse ampliat inferendo primo, quod statutum excludens à successione maritatam dotatam procedit etiam in moniali, vt pulchrè docet Gaspar. Thesaurus *in decis.3.p.1.*

9 Secundo quod paragium, quod debetur Monialibus, est vniforme cum illo maritandarum sequitur cum Afflict. *in decis.* 348. quidquid teneat
10 de Franc. *in decis.* 44. † Tertio quod cognoscens monialem, dicatur committere adulterium, quemadmodum cognoscens maritatam, vt pulchrè Cacheranus *decis.* 103. quod qualiter sit infra *sub tit.*
11 *de stupris, & adult.* † Quarto quod monialis prodest patri ad se excusandum, à tutela, vt maritata, de
12 Franc. *in decis.* 532. † Quinto quod legatum pro maritagio, debetur etiam pro monachatu: pulchrè
13 Mastrillus Rotæ sicil. *in decis.* 153. † Sexto quod dispositio *authent. res qua cod. communia de legatis*, vindicat sibi locum in vtroque matrimonio, & carnali, & spirituali, cum Maynardo *in decis.9. lib.3.*
14 † Septimo quod ob hanc rationem monasterium succedit loco filij, Gratus *in decisione 7.* de qua parte dixi latissimè *in cap. in præsentia de probat.* Verum hunc casum limitat Riccius supra *in casu de Franc.*
15 *decis.29.* † Quæ omnia confirmantur ex problemis adductis ex verbis textus nostri à Barbosa hic *n. 9. & 10.* dum in vers. *propter expressam tamen similitudinem, & identitatem*, & ibi *cum de similibus idem iudicium sit habendum*, notante primo cum multis, vt liceat extendere legem ex identitate rationis.

16 Secundò vt quamuis simile non sit idem, transire tamen de facili in idem, quando per omnia sunt conuenientia similia, vel saltim conueniunt in hoc, de quo agitur; secus quoties diuersa decidendi ratio datur, vel quando non probatur similitudo in eo, de quo agitur, etiam data parua similitudine: sic cum multis. Itaque Baldus *cons 408. quidam ciuis*, vers. *quapropter de necessitate*, quem refert Cardinalis Tuschus *in practicis tom. 8. lit. S. conclus. 246.n.6.* dicit, vt licèt simile non possit dici; identitas tamen valde simile reputari idem, & quod simile non sit idem, docent glossa *in l. quod Nerua*, & ibi Bartol. *ff. depositi, l. pecuniam ff. si certum petatur, l. ad similitudinem cod. de Episcopis, & clericis §. sed inter eas instit. de nuptiis, cap. Capitulum de rescripo.* Cassaneus *in Catalogo Gloriæ mundi p.1. consideratio* 48. Zabarella *cons.136.* Marcus Mantua *singul.318.* Gutierrez *in pract. lib.2. quæst.176.* Gonzalez *in regul 8. cancel. glossa 3. num.5.* Tuschus supra *conclus.246.* cum aliis Barbosa *axioma* 208.

Ad Text. in cap. Quanto III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus transferens se de vna Ecclesia ad aliam propria authoritate vtraque caret*, numero 5.

2 *Translatio de vna Ecclesia ad aliam, verè mutatio dicitur, & fit authoritate superioris cum euidenti vtilitate* n.3.& 6.

4 *Renunciatio Ecclesiæ fit tantùm cum euidenti vtilitate.*

7 *Reuerentia est senioribus exhibenda, cum plus valeat vmbra senis, quam ensis iuuenis.*

8 *Antiquitas nobilitat omnia.*

PRobat Pontifex hic quod Episcopus, qui propria sua authoritate se trãsfert de vna Ecclesia ad aliam, caret vtraque, multis comprobat Barbosa *hic*, qui dicit hanc translationem ad Papam pertinere, vt iam supra dixi *sub cap.1.* & infrà *cap. sequenti.* Cumque in vers. *carere propria num.5.* notet idem Barbosa, quod per translationem Prælati ad aliam Ecclesiam, vacat prima: de quo applicabis quæ tradit Garcia *de beneficiis*, de vacatione vnius beneficij per assecutionem alterius *p.11.c.5.* & notabis dicta infra *in cap. de multa 28. de præbendis*; ideo qualiter hoc contingat examinabis ex dictis supra *sub dict. cap.1.* in vers. *cumque hic.* 1

Et ad textum nostrum addo Barbosam *de Iure Ecclesi. cap. 19. p.1.* dum probans *à num.* 28. quòd translatio de vna Ecclesia ad aliam (quæ verè mutatio dicitur *in cap. mutationes 7. quæst. 1.*) fit permissa causa vtilitatis alios substituendo Prælatos in Ecclesiis, à quibus translati recesserunt, tradens ex Nicephoro *lib.14. Historia Eccles. cap.39.* & primum ab Anacleto Papa, fuisse litteris demandatum *in dicto cap. mutationes* † addit ibi *à num. 19.* Barbosa, quod hæc translatio, fieri propria authoritate non potest, sed requiri authoritatem superioris, vt *in cap. Episcopus 7. quæst. 1. cap. sicut alterius in fine*, eadem causa, nec sit facienda sine euidenti Ecclesiæ vtilitate, aut validitate, *cap. sicut vir eadem causa.* † Sicut & renunciatio, vt *in c. ad supplicationem de renunciat.* præsertim cum Episcoporum translatio fieri non possit, sine authoritate Romani Pontificis, vt *in dicto cap.1. hoc tit.* † Quia si Episcopus propria authoritate in aliam Ecclesiam se transferat, ab vtraque deponitur, vt in textu nostro, & *in cap. si quis Episcopus 7. quæst.1.* quod etiam probat Franciscus Tonduius *in quæst. benef. p.2. cap.4. §.6. num.12.* etiam ex dictis iuribus. Et occasione huius textus applicabis notata supra *in cap. cum in iureperitus de electione*; vbi quod nemo potest se eligere, instituere, aut præsentare. † Et ad iustificandam prædictam translationem sunt notanda præmaximè verba Cardinalis Bellarmini *c.5. lib 3. vita Clem.8.* ibi: *Quinta res est facilis translatio Episcoporum de vna Ecclesia ad aliam: translatio enim Episcoporum secundùm Canones, atque vsum veteris Ecclesiæ, necessitatem, vel maiorem vtilitatem postulat; nec enim instituta sunt Ecclesiæ, propter Episcopos, sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc etenim quotidie translationes fieri videmus*

Margin numbers beside the paragraph above (right margin): 2, 3, 4, 5, 6.

mus ea solum de causa, vt Episcopi, vel honore, vel opibus augeantur; propterea notum est ex cap. inter corporalia, (2. hoc tit.) vinculum matrimonij spiritualis, esse aliquomodo maius, quam vinculum matrimonij corporalis; & ideo non posse solui, nisi à Deo, siue à Vicario Dei, declarante voluntatem Domini sui? Quis autem credat velle Deum, vt solum temporale lucrum, vel honorem, vinculum huius sancti coniugij dissoluatur? præsertim cum id sine detrimento animarum fieri nequeat, vt experimentum ipsum docet. Nec enim Episcopi Ecclesias diligunt, quas breui se deserturos sperant, vt ad alias commodiores transeant. Ad hæc autem Pontifex scripto suo in ore singraphæ Bellarmini, vt aliis præstiti moniti hisce respondit; *Nos cum difficultate transferimus, & non defuimus Principes per nos, & per nostros Nuncios.* Ex quibus verbis patet, & notat Diana *p.11. tract.4.res.50.*vers. *& tandem*, quam difficulter, seu caute debeant Pontifices, & Reges procedere in translationibus hisce.

7 Et quia hic *in vers. reuerentiam exhibendam, n.2. & 3.* dicat Barbosa, quod honor, & reuerentia senioribus est adhibenda, cum plus valeat vmbra senis, quàm ensis iuuenis; ideò applicabis quæ noto infra *sub tit. de maioritate, & obed.* & inibi *in cap. ante penultimo*, vbi multa adduco notabilia *de præcedentiis*. Et etiam applicabis quæ de senibus, & eorum priuilegiis adduxi *sub cap. quoniam frequenter*, vt lite non contestata, non perueniatur ad test. recept. item & *in cap.1. & tit. de testibus cogendis*, & *in cap. in nostra 32. de testibus*, vbi dixi quod testes senes, sunt digniores. Item applicabis quæ notaui *in cap. 3. & penult. de præsumptionib.* & alia de senibus alibi dicta, aliqua infra *sub tit. de ætate & qualit. ordinand.*

8 Item quia per glossam *antiquitas*, ibi: *Et antiquitas veneranda est*, & ibi: *Mos enim retinendus est fidelissima vetustatis*, notat Barbosa *num.6. & 7.* quod omne per antiquitatem fit nobilius *ex l.1. cod. de albo scrib. l.1. vt dignit. ordo, l. honores, cod. de decurionibus, lib.10.* & quod antiquorum consuetudo, & mos seruandus sit. Ideò applicabis, quæ de authoritate temporis antiqui, dixi *in cap. cum causam 13. de prob. & in cap. quia indicante de præscript.* Item & quæ dixi de præscriptione centenaria, & immemoriali *in cap. ad audientiam 13. & in cap. cum nobis 14. & in cap. fin. de præscript.* Et quæ de longæua consuetudine notaui *sub cap. fin. de consuet.* vbi in Rubrica dixi de stylo, qui per vsum, & vetustatem acquiritur.

Ad Text. in cap. Licet in tantum, fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Translationis indulgentia, est seruanda ad vnguem.*

2 *Appellans à sententia Papæ ad Christum, infertur, vt hæresim sentiat.*

1 TExtus hic dicit, quod Papa solus potest transferre Episcopos, addens, vt indulgentia (hoc est rescriptum) super ea translatione ad vnguem seruanda sit. Pars prima comprobatur ex dictis supra *in c.2. & 3.* Secunda comprobatur ex multis, quæ notaui supra *sub tit. de rescriptis*, vbi dixi, quod forma mandati, rescripti, seu priuilegij est obseruanda sine excessu.

Cumque in vers. ibi *& Vicarius Iesu Christi*, & ibi *Successor est Petri*, notet Barbosa hic cum multis *num.1. & 3.* quod Papa est Vicarius Christi, inferens hæresim sentire, qui à sententia Papæ ad Christum appellat, quasi Papam non esse Christi Vicarium, nec cum eo idem tribunal habere credat: & quod Papa etiam successor est Petri, sic multis adductis probans. Ideò tu pro latissima exornatione adiunges hic quæ latissimè scripsi *in cap. nouit de Iudic. q.1. & 3.* vbi *de Christo Domino*, & *q.4.* vbi *de Petro Pontifice, & eius successoribus.* 2

Item etiam ex hoc textu poteris applicare similitudinem de matrimonio carnali, sicut dixi *sub c.2. hoc tit.* Item quatenus agitur hic de electione applicabis quæstionem, quam per hunc textum disputat Riccius *collect. 1648.* dum probat, quod per electionem acquiritur ius ad rem, de quo dixi iam supra *sub tit. de postulatione Prælatorum*, vbi in quo differunt postulatio, & electio, & *sub dicto tit. de electione.* † Item de dubio, & casu, quem locum debeat habere Canonicus transiens à præbenda theologali ad pœnitentialem, in choro, & in Capitulo dixit Antonius Naldus hic. 3

4

Et in vers. *præterea cum postulatio debeat examinari, sicut electio diligenter*; ideo applicabis quæ dixi *in cap. cum in cunctis 7. de electione.* 5

QVÆSTIO I.

An Pontifex possit transferre Episcopum de vna Ecclesia ad aliam, ob pinguiores redditus. Et quæ sint translationis causæ.

SVMMARIVM.

1 *Translatio de vna Ecclesia ad aliam ob pinguiores redditus, non fit; secus ob vtilitatem Reipublicæ, & Ecclesiæ commune bonum; dum adsit causa, & fiat à Papa, n.4. & 5.*

2 *Christus est sponsus, & Ecclesia eius sponsa.*

3 *Matrimonium carnale, est indissolubile de iure naturali.*

4 *Translatio Episcopi de vna Ecclesia ad aliam, est prohibita Pontificio iure, in quo cum causa dispensatur à Papa; etsi in ordine ad vniuersalem Ecclesiam, sit de Iure Diuino.*

6 *Translationis causæ.*

VIdeo in hoc discordes sententias, negatiuam docuit Vasquez cum aliis *in 3.p.D. Thomæ tom.3. disp.141.* qui docuerunt translationem Episcoporum esse prohibitam de iure Diuino, sic probantes ex regula textus *in cap. inter corporalia supra hoc tit.* quatenus ibi Pontifex dicit, quod inter Episcopum, & Ecclesiam, est spirituale vinculum matrimonij, quod est fortius, quam vinculum matrimonij naturalis, contraherequè hoc vinculum matrimonij non tam constitutione canonica, quam Diuina authoritate, vt clarè videtur docuisse Euaristus Papa *Epist.2.* quæ est de Episcopis eiectis, † dicens quod Christus est sponsus, & Ecclesia eius sponsa, cuius nos filij sumus, sacerdotes verò; id est Episcopi, vice Christi legatione fungi in Ecclesia 1 2

& ficut ei fua coniuncta eft fponfa;id eft Ecclefia, fic Epifcopos Ecclefiæ iungi vnicuique proportionefua,& Califtus Papa *Epift.*2. ad omnes Galliarũ Epifcopos *c.*3.idem docuit : vnde Innocentius III. hic in textu noftro dixit quod hoc matrimonium Epifcopi cum fua Ecclefia in electione initum, ratum in confirmatione,in confecratione intelligi cõ-
3 fummatum. † Et confirmatur ex dictis fupra *in c.*1. *&* 2.& ex eo ; quia cum fortius fit fpirituale vinculum,quàm carnale & iftud fit iure Diuino naturali, item & Ecclefiaftico infolubile : fic potiori ratione prædictum vinculum fpirituale.Et faciunt præclara verba Bellarmini *ex cap.*5.*lib.*3.*vita Clem.*8. relata *in dict.cap.quanto.*

4 Sed quia iam fupra *fub dict. cap.*1.*&* 2. dixerim Epifcopi tranflationẽ poffe fieri de vna Ecclefia ad aliam ex iufta caufa, vt de pluribus fupra retuli *in cap. inter corporalia* 2. & hoc à Pontifice tantum, iuxta relata *in dict.c.*1. ob publicam, & euidentem neceffitatem, communemque Ecclefiæ vtilitatem, iuxta textum *in cap.quanto* 3.*hoc tit.*& *ex cap. fciat frater* 7. *q.* 1. ibi : *Nam plurimorum vtilitas vnius vtilitati, aut voluntati praferenda eft.* Etenim illuc decet prælatum accedere, vbi plus lucri fpiritualis facere poteft ; licèt maior ibi fit pœna, vt habet gloffa,verb. *plurimorum in cap.Sancta* 2.*q.*8.*in c.*3. *lib.*3. quare bene Suarez *de relig.tom.*3.*lib.*1.*c.*16.*à n.*6.& cum eo Diana videndus *p.*12. *tract.*4. *ref.*50. exiftimant dictam tranflationem effe veritam de Iure Ecclefiaftico,alias inquam nõ effet fic introducta transferendi praxis,quã quotidie videmus. Indeque fieri, vt etfi indiffolubilitas in actu primo, vt fentit Vafquez in ordine ad Vniuerfalem Ecclefiam, vel vage ad aliquam peculiarem fit, ita de ratinne intrinfeca præfulatus Iure Diuino,vt impoffibile pœnè fit, vnum fine altero fimul inueniri ; fed fecus effe cenfendum dicunt cõmuniter Doctores de indiffolubilitate cum hac,vel illa Ecclefia,quæ pendet ex iurifdictionis applicatione Iure Ecclefiaftico,Põ-
5 tificio facienda. † Et inde euenit argumẽta contrariæ fentẽtiæ allata à Vafquez,tum ex fine,ad quem fancita funt,tum ex tenore,tum ex gloffis,tũ ex vfu Ecclefiaftico,fic applicanda effe vt velint,non poffe huiufmodi vinculum cum Ecclefia propria authoritate Epifcopi folui, fed folum ex facultate Pontificis, vt probat Panormit. *in cap. tuam, de ordine cognit. n.*3.nec ordinaria,fed fpecialiter ei conceffa, atque in hoc fenfu, & abfoluta dicenda ; & ob id difpenfatio in hoc vinculo grauem profecto caufam defiderat ; non tamen adeò grauem, ac requifitam in difpenfatinne ad ius Diuinum, fine qua fi habeatur, etfi illicita, valida tamen fit ; non enim homo,vt ait Pontifex Innocent.III. *in d.c.*3.*hoc tit.* fed Deus feparat(qui non puri hominis,fed Dei vicem gerit in teris)Ecclefiarum neceffitate,vel vtilita penfata, non humana, fed diuina potius authoritate diffoluens, & ne difpenfatio hos habeat neceffitatis,vel vtilitatis cardines, profecto non videtur appellanda difpenfatio,vt notant Abbas ibi *n.*5. Diana *d.ref.*50.verf.*vnde*,qui in verf.*probatur*,grauiter confirmat, & comprobat : nam quod detrimentum Reipublicæ Chriftianæ poteft excogitare maius,quàm ambitioni hoftium referare, increpãdo ftultiloquiis hæreticorum, qui præfultatus negociũ ad quæftum, potius, lucrumquè temporale, atque priuatum commodum referri exiftimant;quibus, & aliis habemus,non prohiberi tranflationem, fi fiat irregulariter cum hac,vel illa Ecclefia, & ex caufa graui,& vrgenti,non ob commodum perfonæ, fed publicæ, & communis vtilitatis.

Ad fecundam quæftionis partem,quæ fint tranf- 6
lationis caufæ, confideratis,quæ infra ponit Pontifex *in cap. cum pridem de renunciatione*,vbi ego de caufis renunciationis dico,vt prima fit caufa,plebis malitia, quando plebs adeo duræ ceruicis exiftit, vt proficere nequeat : fic Diana *dict.p.*12. *tr.*4.*ref.*50. verf.*notanda.* Secunda caufa veræ,ac notabilis perfecutionis ex Matth.c.10. *Si vos perfecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam*, vt affertur 7. *q.*1. *cap. ficut alterius*,non ob priuatum folum Epifcopi bonum, fed ne cura paftoris in detrimentum vertatur odium. Quamobrem addit textus, fi autem vtilitatis caufa fuerit mutandus,*&* *infra* neceffitatis,&c.

QVÆSTIO II.

An tranflatio Epifcopi de vna Ecclefia ad aliam debeat, aut queat fieri ob defectum æconomiæ, atque adminiftrationis rei temporalis Ecclefiaftica &c. Quid ob Epifcopi infirmitatem. Et an, & queat. Pontifex diffoluere matrimonium fpirituale per confecrationem magis, quam carnale confirmatũ.Et an Epifcopus trãsferri à Papa queat fine eius confenfu.

SVMMARIVM.

1 *Tranflatio Epifcopi non fit ex defectu æconomiæ, feu adminiftrationis rei temporalis,nifi*, n.2.

2 *Epifcopus aliquando fufficit pro Ecclefia minori, qui infufficiens eft pro pinguiori.*

3 *Tranflationis caufa fufficiens,non eft fenectus,nifi refpectiuè ad alium locum, vbi non eft æquè intemperies nociua : & quid de aduerfa valetudine, & qualiter*, n.4.

5 *Matrimonium fpirituale,& carnale,quoad diffolutionem in quo differant*, n.6.7.& 8.

6 Cap.inter corporalia 2.*&* cap.1.hoc tit. *expenduntur*, *&* n.8.

7 *Matrimonium fpirituale,operatur fortius carnali, quatenus imprimit characterem.*

9 *Transferre nequit Papa contra voluntatem Epifcopi, ob pinguius Epifcopatum, nifi ex alia caufa communi, & publica.*

10 *Transferre poteft Epifcopus parochum caufa vtilitatis.*

AD primam difficultatis partem, refpondeo 1
non debere, nec poffe Epifcopum transferri ob defectum æconomiæ, atque adminiftrationis rei Ecclefiafticæ, nec ad difciplinam Ecclefiafticam confecrandam, prudentis notam fufficere, fed tantum ad coadiutorem dandum,vt patet ex textu *in c. quia pater.*9. *q.*1. *Pelagij Papa* ; & faciunt quæ dico *infra* de corpore vitiatis,item, & de clerico ægrotãte,vel debilitato,quia fi talis Epifcopus ad primam Ecclefiam adminiftrandam non fufficiat ; quid mirum,vt nec ad fecundam,cum infufficiens, ac inhabilis exiftimetur,vt adminiftret bona Ecclefiæ temporalia, tam in vna, quàm in alia.

Non verò inficior, non tantũ alicui,vel pruden- 2
tiæ,vel œconomiæ, vel aliarũ ad regimen defideratarum aliquando virtutum effe neceffarium, quantum ad vnam Diœcefim,& Ecclefiã, quam in præfentia regit adminiftrando, aliquando requiritur quod fatis profecto cenferetur ad minorem Ecclefiam regẽdam,ad quam facultas fieri poffet abfque

eius

eius tamen detrimento, tranſeundi ob hanc cauſam, atque ob bonum Eccleſiæ quam reliquit: ſic Diana *p.11.tr.4.reſ.*50.in verſ. *& tandem*, ex cõmuni. Quod exiſtimo regulandum ex inſufficientia, ſeu inaptitudine transferendi, iuxta prudens arbitrium: idem, & alia docent Gerunda *de Epiſc. tom.1.lib.1 diſp.1. c.*4 & *tom.7.lib.7.diſp.11.cap.2.&* 3. Hurtado *var. tom.2 tr.12.§ 9.limit.2. à n.*1595.

3 Ad ſecundam quæſtionis partem, etſi videatur ex doctrina textus *in c. niſi cum pridẽ de renunc.§.alia cauſa*, vt ſenectutis cauſa, per quam impotens redditur Epiſcopus ad exequendum officiũ paſtorale, queat Epiſcopus trãsferri de vna Eccleſia ad aliam ex dictis ſupra. Verum dicendum eſt hanc cauſam tantum ſufficere ad renunciationem Epiſcopatus, vt dico *in dict. cap. niſi cum pridem*, non inquam ad translationem. Etenim ſenectus, corporiſque imbecillitas ex ſe ad mutationem Eccleſiarum minime ſufficiunt, ſed ſolum ad coadiutorem habendum *ex*
4 *cap. veniſti 7.q.1.*† Tamẽ vt ait Diana *dict.p.11.tr.4. reſ.*50.ſub verſ. *& tandem*, reſpectiuè ſenectus, ſeu afflicta valetudo, quæ impedimento ſunt regimini magnæ Diœceſis, poterunt non obſtare alteri minoris; imò ſalubritas aëris, cælique, temperies ciuitatis, ad quam fit tranſitus, & ad tranſlationem prodeſſe; dummodo non Epiſcopi tantum conſulatur perſonæ, ſed vel bono communi Eccleſiæ, quæ omittitur, nec probè regi à ſene, vel attritæ valetudinis Præſule poterit, vel alterius, ad quam tranſitus habetur, ſeruatis ſemper iis, quæ probè notantur *in dict.cap. niſi cum pridem, dict.§.alia verò cauſa eſt.*

5 Ad tertiam quæſtionis partem reſpondeo in eo differri quoad diſſoluẽdum, vel non matrimonium carnale ab ſpirituali, de quo dixi *in c.2.hoc tit.* quia matrimonium carnale conſummatũ Chriſtus inſtituit ad ſignificandam indiſſolubilem vnionẽ Chriſti cum Eccleſia per carnem aſſumptam. Et proinde ex ratione huius ſignificationis habere indiſſolubilitatẽ omnimodã; quod non procedit in matrimonio ſpirituali, etiam per conſecrationem conſummato; eo quod non habet prædictam ſignificationem, vti nec matrimonium carnale ratum, & nondum conſummatum, quod poteſt proinde diſſolui per ingreſſum Religionis, vt dico infra *in tit. qui Clerici, vel vouentes.*

6 Vnde quamvis ſupra *ex dict.cap.inter corporalia 2.hoc tit.* dictũ ſit ibi ſpirituale vinculum, ſit fortius carnali; reſpondetur non dici fortius, quoad omnimodam indiſſolubilitatem; quandoquidem variis modis diſſoluatur, vt iam dixi, veluti trãſlatione, depoſitione, renũciatione, authoritate Summi Pontificis facta, ſed quoad alios reſpectus, veluti, quia per matrimonium ſpirituale, ſolui poteſt carnale, non è contra, cum vt dictum eſt matrimonium carnale ratum, non conſummatum diſſoluatur per ingreſſum Religionis, etiam altero inuito, vt dico latè per textũ ibi *in cap.ex publico de conuerſione coniugatorum.* Imò & poſſunt coniuges poſt matrimoniũ carnale, etiam cõſummatum, mutuo conſenſu Religionem profiteri. E contra autem matrimonium ſpirituale non diſſolui per carnalẽ; nec ſemel profeſſos poſſe poſtmodum contrahere matrimonium carnale: ſic
7 Valenſis *ad Rubr. huius tituli, n.*4.† Vbi addit quod matrimonium ſpirituale inde fortius vinculum dici poſſit, quod operetur fortius, quatenus imprimit characterem, qui etiam poſt mortem manet, cum interim matrimonium carnale per mortem alterius prorſus ſoluatur.

8 Nec meretur reprehenſionem Põtifex Innoc.III. eo quod dixerit vinculũ matrimonij ſpiritualis, eſſe fortius vinculo carnalis; quaſi ſecum pugnaret, vt quidam volunt in ſedem Apoſtolicã minus affecti, quia vt ait Henricus Zoëſius *in comment. tit. noſtri*, ſolius Rom. Pont. eſt authoritas transferẽdi Epiſcopos, vt ſup. *in d.c.1.&* 2. & quod habitus Pontifex ille omniũ iudicio ſanctiſſimus, rectè protulerit vinculum ſpiritualis matrimonij, quaſi fortius carnale, quod hoc ſoluatur morte; ita vt non teneatur redire ad vxorem ſuſcitans, ſecũdum Apoſtolũ *ad Rom.7.* & communem opinionem, de qua *in tit. de ſecundis nuptiis*, & per ingreſſum Religionis, & conuerſionẽ alterius, vt iam eſt dictum, & infra *in tit. de conuerſ. coniugat.* ſed ſpirituale nõ tollitur per mortem, propter impreſſum characterem, iuxta notata infra *de ſacram. non iterandis*, & per tranſlationem, nõ alias, quàm authoritate ſummi Pontificis, cui ſoli, vt iam dixi eſt authoritas transferendi Epiſcopos. Et hoc inquam eſt quod voluit diſputare Pontifex *in d.c.2. hoc tit.* vt tradunt Zoëſius relatus, & Diana *d.p.11. tract.4.reſ.50.in fine.*

Ad quartam quæſtionis partem, reſpondeo breuiter non poſſe Papam cogere Epiſcopũ, vt de vna 9
Eccleſia, ad aliam trãsferatur, quantumvis Epiſcopus digniſſimus ſit, vt ei pingius beneficium conferatur, ſi ipſe transferri nolit, niſi alia ſubſit rationabilis cauſa, veluti magnæ vtilitatis Eccleſiæ, vel niſi transferatur, aliquod magnum damnum timeatur, ſiue reipublicæ, ſiue Eccleſiæ: ſic docet Hurtadus, *var. tom.2.tr.12.c.1.§.9.limit.2.n.*1628. Diana *d.p.11. tr.4.dict.reſ.*50.verſ. *& hac*, addẽtes ſufficere, tamen vt poſſit Pontifex hoc præcipere, quod ſperetur aliqua vtilitas, vel in temporalibus, vel in morum reformatione illius Eccleſiæ, ad quam fit tranſlatio.
† Et propter hanc rationem exiſtimant etiam poſſe 10
Epiſcopum cogere parochum digniſſimum vt ſe opponat concurſui alicuius beneficij, aut Canonicatus Magiſtralis.

QVÆSTIO III.

Nominatus Epiſcopus nuper à Rege Hiſpano ad vnam Eccleſiam, ad quam electus, & confirmatus à Papa fultus ad libitum per Conſiliarios in id deſtinatos, tuta cõſcientia proponi valeat ad aliam Eccleſiam, vel an conueniat vt per nonnullos annos primæ ſibi aſſignatæ Diœceſi inſeruiat.

SVMMARIVM.

1 *Tranſlationes Epiſcoporum prohibitæ videntur de iure ſine magna, & vtili cauſa, & ratio facienda*, à n.9. *latè.*

2 *Tranſlatio Epiſcoporum recenter electorum in Hiſpania frequens eſt temporibus iſtis, & quare*, n.3.4.5.6.& 7.

3 *Digniores, & expertiores ſunt eligendi ad dignitates, & officia temporalia, & ad Prælaturas, & Epiſcopatus*, vt num.4.5. & 6.

5 *Conſiliarij vulgò* de la Camara *inter alia proponunt ad Regem eligendos in Epiſcopos habiliores, & expertiores, &* n.6. *Sed quando dicantur tales*, n.15.& 16. *& à* n.21.

6 *Experientia pollentes aptiores ſunt ad Epiſcopatus, & Prælaturas, & ſuadetur.*

7 *Epiſcopi iam in vna exercitati Diœceſi peritiores iudicantur aliis non Epiſcopis ad gubernandas maiores Eccleſias.*

8 *Proreges, Conſiliarij, & Curati, qui iam inſeruierunt in minoribus, vt peritiores ſolent ad officia maiora, & beneficia nominari.*

9 *Translationes frequentes Episcoporum semper fuerunt contra Concilia, ius commune, & Canones Apostolorum,* vt n.10. & 11.

11 *Translationes Episcoporum non sunt facienda, nisi magna providentia, vt ex Sanctis, & probatissimis Doctoribus habetur,* n.13.14.15.16.17.

14 *Bulla Clem. VIII. contra trãslationes Hispanicas.*

15 *Philippus IV. Rex noster pijssimus pracipit, ne translationes fiant Episcoporum, nec quod ei tales proponantur ad alias Ecclesias cito, nisi post octo, aut decem annos, & quare* n.16. *vbi vt resistat, quid solet ex officio facere.*

16 *Translationes frequentes damna parturiunt, &* num.18.

17 *Eligendi in Episcopos sunt Clerici habiliores, qui inueniantur in prouincia, & vbi reperiuntur,* n.19.

19 *Homines apti ad Episcopatus solent legere in Consilijs, Inquisitionibus, Ecclesijs Cathedralibus, in Religionibus, & in Vniuersitatibus, de quorum peritia, & experientia,* vt n 20.

21 *Episcopi adscripti gubernio alicuius Ecclesia, redduntur habiliores ad translationem in aliã post tempus longum, in quo praestiterunt de vtilitate suarum ouium testimoniũ,* vt n 22.

22 *Experientia in rebus gerendis, non acquiritur tempore breui.*

23 *Proreges ad sexennium eliguntur, Pratores Regales ad triennium, Auditores, & Consiliarij ad vitam, qui non transferuntur, nisi post tempus longum experientia.*

24 *Parochi Toletani nequeunt ad maiora curata se opponere in concursu, nisi transacto triennio.*

25 *Regula Dataria quid assuescat in transferendis Episcopis etiam minorum Diœcesum Italia.*

26 *Translationes, Episcoporum causa qua? Et quid commune habeant cum causis renunciationum, & de ambitione palliata, qua solet interuenire.*

27 *Translationes Episcoporum appellantur in iure perniciosa, quia Clericis auaritia, & ambitionis datur occasio, &* n.28.

28 *Translationes sunt causa, vt Episcopi sint omnino pendentes; sic vt nec possint charam habere sponsam, nec iustam illius gerere curam. Et quid amplius faciant Episcopi in damnum eleemosynarum.*

29 *Episcopalis Dignitas aequalis in omnibus Episcopis, & sic vt non sint transferendi, nisi tantum propter vtilitatem Ecclesia, & aliquando ad pauperiorem.*

1 QVia sub nostro textu *q.1.& 2.* nonnulla dixi, quibus de iure videntur prohibitæ sine magna, & vtili causa Episcoporum translationes; & vsus aliter doceat temporibus nostris; imò & retroactis ab æuo; ideò adducendo quã breuiter possimus fundamenta vtriusque sententiæ, restabit videre, nùm hæc quæstio sit problematica ad partes, an verò de iure proposita sit omnino tenenda, etsi cum aliquibus limitationibus.

2 Igitur quod licita sit quandoque trãstatio frequẽs de Episcopis nuper electis ad alias ditiores Ecclesias vltra praxim videtur fundari in nonnullis principijs relatis à D.R.P.M.Fr. Ioan. Martinez Regis nostri Philip.IV. Confessario & in nostro Cõsilio supremo Inquisitionis Cõsiliario *in suo tract. de translat Episc. impugnata,* vbi latissimè adducẽs Canones antiquos, etiam Apostolorum, & quam plures DD. Magni nominis, refert fundamenta nouẽ proposita in quodam scripto Regis porrecto sine nomine authoris, quorum præcipua esse stylum. Item quia quãdo iam Episcopi v.g. propositi sunt Regi, tunc temporis visi fuerũt magnis in id destinatis Senatoribus, quorum curæ solertiæ, & maximæ diligentiæ in scrutando incumbit digniores aliis fuisse iam electos; & inde deducunt iam nunc, etsi cum non multa experientia gubernij, sint semper aptiores iudicandi, quam quilibet alij, & Doctissimi, qui in concurrentia prædictorum nominatorum non fuerunt in consideratione

positi, nec commensurati, † & faciunt pro hac con- 3
sideratione vltra quæ adduxi supra *sub Rub. & tit. de elect.* nempe digniores esse eligendos ad Dignitates Ecclesiasticas, & officia temporalia, per verba Trid. Concil. *sess.6. de reform. c.1.* ibi: *Ad Ecclesiarum regimen onus quippe angelicis formidandum humeris, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis ætas à puerilibus exordiis vsque ad perfectiores annos per disciplina stipendia Ecclesiastica laudabiliter acta testimonium prabeat secundum venerabiles Beatorum Patrum sanctiones.*

Et expressiùs *sess.6. dict. c.1.* ibi: *Ad restituendam 4
collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatosque in Clero, & populo Christiano mores emendandos, se accingens volens S. Synodus ab his, qui maioribus Ecclesiis præsunt, initium esse sumendum,* & *in sess.24. c.1.* iterum monet strictè electores, vt eligant ad Prælaturas Digniores, & Ecclesiis vtiliores. Et sic quod cũ obligatio eligendi Digniores ad Prælaturas, & Episcopatus procedat de iure diuino, & prohibitio trãsferẽdi Episcopos sit de iure positiuo, iniustũ esset relinquere factum Episcopũ, vti digniorem, & expertum anteponendo nondum Episcopũ nominatum, nec expertum. At cum ius illud positiuum dispensandum pertineat ad summum Ecclesiæ Præsulem, cui de examine promouendi incumbit, videtur incongruè impugnari propositiones nominandorum per Camaristas ad Regem factas, ad quem spectat ex Regalia ius præsentandi habiliores, super scrutinio, quorum dicit scriptum, & sæpius practicatum, ac semper visos digniores Episcopos actu inseruientes. † ex his, & aliis, persuasum 5
est grauissimos illos viros rectius agere proponẽdo Regi ad maiores Ecclesias iam semel expertos Episcopos. cum ergo *ex optimis viris credibile sit optima existere consilia.* vt Herodotus dixit, *l.3.* & propter id tales Cõsiliarij è Laterè assumantur à Regibus Hispanis, & tribunali summo Castellæ, quorum officiũ spectat referre ad Regem de decretis, siue dispensationibus, quæ à solo Rege conceduntur, qualia sunt ætatis venia quarundam pœnarum, condonatio, facultas constituendi primogenia, siue Maioratus, & mille talia, vt refert, & commemorat Simancas *de Republ. lib.7. c.7. in prin.* vbi ex aliis bonis litterarũ Doctoribus, vt Plato, Aristotele, Salustrio, Herodoto; item ex Nicolao Papa *in c.17. de elect. lib.6.* & ex Trid. *sess.7. c.18.* prælibat, quæ sunt necessaria dictis Cõsiliariis & inter illa videamus scrutari subiectos habiliores, quorum tres Regi proponunt, vt vnũ de illis nominet ad Ecclesiam, & Episcopatum vacantem, credendum est in re sic ardua, & de maioribus, siue maximis Reipublicæ serio illos curaturos meliores Regi proponere: Et sic habentes memoriam de Isocrate in Areopagitico cum illo ad talem sortitionem, eius verba in promptu habere, ibi: *Nec promiscuè omnes ad sortitionem Magistratuum admiserunt, sed meliores, & singulis muneribus obeundis aptissimos, adhibito iudicio protulerunt; nascimur quidem,* ait Plato lib. 2. de Republica, *non admodum similes, sed differentes inuicem, singulosque ad singula opera promptos natura producit, nec omne solum fert omnia, nec omnium hominum animi earundem virtutum capaces sunt,* dixit Architas, Si

que

que Isidorus *lib.2. sent.* scribens in diuisione bonorum diuersos percipere diuersa Dei munera, in fine, profert sequentem sententiam : *Munera gratiarum alij ista ; alij verò donantur illa, nec dantur ita habere vni, vt non egeat alterius :* alia cumulat Simanchas ex bonis litteris, & Doctoribus *dicto lib.5. de Republica c.18.*

6 Quare cum dicti Consiliarij maiores ex plus expertis, quales sunt Episcopi, ad quorum primam creationem, etiam visi fuerant habiliores, & expertiores, in secundo casu vacantis Ecclesiæ ditioris, maiorisque Diœcesis Episcopos præferant non Episcopis, iuxta illud Aristot. *lib.1. Metaphisica,* ibi : *Experti certius quod intendunt consequuntur, quam ij, qui rationem absque experientia tenent,* & ex Pindaro in Olympiis, ibi : *Leuiores sunt inexpertorum mentes*, cum Ecclesiastico è contra c.34. *Vir in multis expertus cogitabit multa, & qui multa didicit enarrabit intellectum, qui non est expertus, pauca recognoscit, & per varios vsus artem experientia facit, exemplo monstrante viam*, dicat Manilius *lib. Astronomia* : Aliaque in comprobationem ex bonis litteris, & authoribus adducat Simanchas legendus *dicto lib. 5. de Republica cap.11.* sequitur dicendum cum Cassiodoro *lib.10. variar.* in verbis sequentibus clamante : *Necessarium est Republicæ personas Dignitatibus aptas eligere, alioquin inefficax esse ab homine exigere quod agnoscitur non ha-*
7 *bere.* † peritiores fore ad gubernandam Diœcesim ampliorem illos, qui iam aliam, etsi per tempus breue illam gubernassent ; siquidem nonnullam experientiam iam necessariò acceperint, qualem non adhuc accipere potuit ille, qui ad talem Dignitatem nondum vocatus fuerit, etsi Doctus, aut Doctior iuxta illud Clementis *lib 1. Stromatum,* ibi : *Gubernatorem laudamus, qui multarum rerum habet experientiam, qui mores nouit multorum hominum* : nam Tassus interrogatus, *quid sapientissimum esset, Experientia* respondit, vt refert Anton. Melissa *lib.1. sermone* 50. alia plura congerit de expertorum maiori aptitudine videnda, idem Simanchas *de Repub. d. lib.1. toto cap.11.*

8 Et sic in eligendis hominibus ad officia temporalia videmus in praxi à Regibus nominari Proreges, qui prius in aliis officiis minoribus inseruierint, ad militandum similiter crebro assumuntur ex veteranis militibus maiores Gubernatores militiæ, ad Cathedras superiores eos, qui in minoribus de se optimum præstitere morem, ac informarunt de propria peritia, & in Archiepiscopatu Toletano, vbi degimus, apertam ab æuo practicam habemus, atque videmus nullo modo Archiepiscopos de primo examine conferre alicui doctiori beneficiū pinguius, quin potius eleuarint minora beneficia possidentes ad maiora, tanquam expertiores aliis nondum Parochis, etsi Doctissimis, istosque tunc assumere loco translatorum ad dicta maiora beneficia, quam, & temporibus nostris prosequitur disertissimè noster Eminentissimus Cardinalis Archiepiscopus D. Balthasar Moscoso, & Sandobal.

9 Pro contraria verò sententia suadent plura, primo Pontifices in titulo nostro, vbi cauetur translationes Episcoporum tarò faciendas, & non sine legitima, & grauissima causa, cùm translationes frequentes sint, & semper fuerint contra Concilia, ius commune, & Canones Apostolorum *ex can. Apost. cap.14.* ibi : *Episcopo non licere alienam Parochiam, propria relicta, peruadere, licet cogatur a plurimis, nisi forte quis eum rationabili causa compellat, tanquam qui possit ibidem constitutis plus lucri conferre, & in causa religionis aliquid profectus prospicere, & hoc non à semetipso pertentet, sed multorum Episcoporum iudicio, & maxima supplicatione perficiat ;* non enim legitur semel electos Episcopos assignatos vnis Diœcesibus translatos fuisse ad alias.

10 Ex Conciliis Carthagin.4.c.7.q.1. ibi : *Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat, sanè si vtilitas Ecclesiæ fiendum poposcerit decreto pro eo Clericorum, & Laicorum Episcopis porrecto in præsentia Synodi transferatur,* & ex aliò Concil. Carthag.3.c.38. *de consecrat. dist.3. cap. non licet,* ibi : *Non licet fieri translationes Episcoporum,* & ex alio Antioch. *can.21. & 22.* ibi : *Episcopus ab alia Parochia in aliam ne transeat, nec se sua sponte ingerens, nec à populis vi adactus, nec ab Episcopis coactus, maneat autem in ea, quam à Deo sortitus est Ecclesia, & ab ea non recedat secundùm decretum prius de ea re editum,* & ex Concil. Sardicen. *tom.1. Concil. c.1. & 2.* ibi : *Non minus mala consuetudo, quam perniciosa corruptela funditus eradicanda est, ne cui liceat Episcopo de sua ciuitate ad aliam ciuitatem transire ; manifesta est enim causa, qua hoc facere tentent, cum nullus in hac re inuentus sit Episcopus, qui de maiori ciuitate ad minorem transiret : vnde apparet auaritia eos ardore inflāmari, & ambitioni seruire, & vt dominationem exerceant. Si ergo omnibus placet huiusmodi pernicies, austerius vindicetur, nec Laicam communionem habeat, qui talis est,* & ex Concil. Calcedon. *7.q.1. cap. propter,* ibi : *Propter eos Episcopos, qui de ciuitate ad ciuitatem transeunt, placuit definitiones datas à S. Patribus habere proprium firmitatem,* & ex Concil. Nicen. *c.13.* habentur verba sequentia : *Si quis Episcopus dederit operam, vt ex sua Ecclesia transferatur, non est in alia recipiendus,* & in *c.15.* ibi : *Non oportet Episcopum*
dè ciuitate ad ciuitatem migrare, † & ex Patribus, 11
atque Pontificibus patet : nam Euarist. *epist.2 7 q.1.* in verb. seqq. alloquitur, *Sicut vir non debet adulterare vxorem suam, ita nec Episcopus Ecclesiā suam, id est, vt illam dimittat, ad quam sacratus est absque ineuitabili necessitate, aut Apostolica, aut regulari mutatione, & alteri se ambitus causa coniungat,* & Calixt. Pap. *epist.2. Can.5.q.7. c. si autem,* ibi : *Si autem vtilitatis causa fuerit mutādus, non per hoc agat, sed fratribus inuitantibus, & authoritate huius sancta Sedis faciat, non ambitus causa, sed vtilitatis;* & sic cōcinunt alia verba Anteri Pontif. *tom.1. concil. fol.351.* relata *q.1.* ibi : *De mutatione ergo Episcoporum vnde scilicet sanctam Sedem consulere voluistis, scitote eam communi vtilitati, ac necessitati, qui non auaritia causa, nec sponte dimittit suam, sed aut vi à propria sede pulsus, aut necessitate coactus,* quod idem respondit Pelag. *in 2. epist. decret.*

Patet ergo ex dictis non sine magna prouidētia, 12
& necessitate, atque vtilitate faciendas esse Episcoporum translationes, vt iuuant verba Alex. III. relata *in c.1. de renunc.* ibi : *Si tuam senectutem aut insufficientiam considerans te, tanquam emeritum postulas relaxari, scito nos credere, quod iustius sit hoc tēpore, si cōmissa tibi Ecclesia sub vmbra sui nominis gubernetur, quam si alteri noua, incognitaque persona gubernanda in tanto discrimine committatur.* Indeque procedit quod cum vna Ecclesia gaudet optimo Prælato, non est ei auferendus per translationem ad aliam, maioribus redditibus præmiando Episcopum transferendum : nam vt habetur *in c. si scias frater. 7.q.1.* plurimorū vtilitas vnius vtilitati, aut voluntati præferenda est, vt docuerunt Surd. *decis.255.n.11.* Mexia *tractat. saxa panis*, Auiles *in cap. Prætor. n.6. pag.42.* Menchac. *illustr. c.5.n.16.* Cabed. Lusit.

decis.74.num.5.p.1. Gironda *de priuileg. num.902.* cum aliis noster R.P.M.Ioan.Martin.alia cumulans eruditè *a n.1 ad 64.*apud eum videnda, qui *à n.42.* refert exempla Episcoporū,qui se recusarunt trans-
13 ferri ad alias, qui *ex num. 65. §. 4.& à num.74.* † ex sanctis Patribus, & DD. tem hanc clariotem reddit, tum ex Leone Papa *epistola 84.* relato, *in cap.si quis 7. quæst. 1.* ex Sancto Hieronymo *epist. 83. ad Occean.* super verb. *unius uxoris vir.* iste in verbis sequentibus: *Quidam coactè interpretantur vxores pro Ecclesiis, viros pro Episcopis debere accipi, & hoc in Nicana quoque Synodo à Patribus esse decretum, ne de alia ad aliam Ecclesiam Episcopus transferatur, ne virginalis pauperculæ societate contempta, ditioris adultera quærat amplexus:* ille autem ibi: *Si quis Episcopus mediocritate ciuitatis suæ despecta administrationem loci celebrioris ambierit, & ad maiorem se plebem quacunque occasione transtulerit, non solum a cathedra quidem pellatur aliena, sed carebit, & propria, ut nec illis præsideat quos cum auaritia concupiscit, nec illis, quos per superbiam spreuit.* Quod & S.Hilarius confirmat in Concil. Rom. *cap. 2.* ibi: *Nullus Episcoporum, relicta vna Ecclesia, ad aliam transferat.*

14 Et iuuat magnopere Bulla illa Clement.VIII. expedita Romæ 16.Februarij 1599. incipit: *Charissimè in Christo,* illico post mortem Philippi II. Regis Hispaniarum directa Philippo III.in principio sui Regnatûs, in qua cauetur, aut exhortatur Philippus, ne ad promouendos Episcopos de vna Ecclesia ad aliam frequenter pergat sine causa iusta, & graui, quam refert idem P.M. *num.282.*

15 † Quibus, & aliis consideratis; imò viso manuscripto porrecto in fauorem translationum Episcoporum frequentiū Dom.Rex noster Philippus IV. piissimus quidem consultò considerans inconuenientia resultantia ex frequentibus dictis translationibus, post alia verba, quibus decreuit quæ refert D. Mag. *à num. 179. & num. 183.* loquens in verbis sequentibus: *Ordeno que de aqui adelante se tenga particular cuydado de no proponerme semejantes translaciones, sin muy calificada, y iusta causa, pues de mas de hacerse en esto lo que piden las consideraciones arriua referidas, nempè que estando tan de paso en sus primeras Yglesias, no se estableçe el amor, y cariño, que deuen tener a las Yglesias, que Dios les a dado por esposas y conquien tienen contraido verdadero, y espiritual matrimonio, y porque tan poco pueden acquerir a quel conoçimiento practico, y seguro, que como verdaderos Pastores deben tener de sus obejas, ni las cobran a quel amor paternal, que se engendra, y perficiona con el trato, y enseñança de el largo tiempo para curar sus enfermedades espirituales, y el remedio de las temporales, que padeçieron, siendo tambien de reparo; aunque en consideracion de orden inferior por ser temporal los gastos continuos, que se haçen de nuebas Bulas, y mudanças de Casa, y familia, en lo qual sin neçesidad, y sin fruto ninguno, se consume mucha parte de haçienda, des haçiendo se el caudal de las Yglesias, que esta dedicado para el socorro y aliuio de los pobres, faltandose por este medio al cumplimiento de tan principal obligaçion,* concludit *sub dicto num.183.* cum sequentibus: *Es bien que entiendan todos los Prelados, que no an de tener ascenso, ni dar por tan asentado las translaçiones, como se a practicado por lo pasado, quitandoles la ocasion de que esten aspirando a maior ascenso, y con poca quietud y sosiego, y desconsuelo en las que Dios las hadado; pues mi animo, y voluntad, es, que guardando las disposiciones referidas de los sacros Canones, y ajustando las causas de las translaciones se atienda en ellas, solamente al mayorbien de la Yglesia, que es el que deue praeponderar a todo,* & D.P.M. carpens, & referens plures translationes Episcoporum frequentes *a num.185.*& alia multa damna prouenientia ab eis *ex num.243.in §.9.& in§.10. ex num.261.* † Quod sunt aduersus bonum commune huius Regni considerans minutatim quot expensæ magnæ factæ sunt in tempore paruo de multis Episcopis sæpius translatis, *sub §.11.* adducens media conuenientia ad reparanda tot damna, refert quoddam aliud decretum Regium missum à nostro Philippo ad suos Consiliarios anno præterito 1656. quo præcepit præcisè in posterum, nisi post transactos, atque decursos, saltim octo, aut decem annos, ne proponantur sibi Episcopi pauperiorum Ecclesiarum, vt transferantur ad pinguiores; sic vt nullomodo dicti Consiliarij supremi; quibus prædicta proponendi cura subiectorum habilium nostrorum Regnorum commissa est, tales Episcopos Regi Patrono, atque nominaturo proponant. Quod si forte vacauerit aliqua Archiepiscopalis, siue Metropolitana Ecclesia, aut alia ex maioribus, tunc permittit Rex, vt Consiliarij proponant ei Episcopos antiquiores, cæteris aliis in residentia propriarum Ecclesiarum habentes habilitatem, & idoneitatem requisitam, & signanter refert dispositum à Domino Rege. D.R.P.M. eius confessarius, cui præcipua cura incumbit ad similes nomiationes, & à quo præcipuam informationem pro securitate, & tuitione suæ conscientiæ Dom. Rex exposcit quotidie, cum, apud omnes vulgò auditum, atque ab effectibus reperiatur persæpius solere Regem nullum ex propositis à Dominis Consiliariis nominare, siue designare; quin potius aliquando mandet, vt iterum alij tres distincti subiecti proponantur, & aliquando; imò & sæpius ex officio, omnibus propositis omissis, nominat alium nunquam ab illis propositum, nec forte excogitatum, & hoc ad persuasionem D.R. P.M. qui in hac parte vigilantissimus se habet interrogando quinam in Vniuersitatibus, Religionibus, Consiliis, Inquisitionibus, in Cathedralibus, aut in aliis Congregationibus habilioribus virtute, moribus, gubernio, & prudentia, cum bono nomine, ab omnibus maioribus etiam melioris nominis, & æstimationis habiti, & reputati sint, in hoc sedulò, & sine intermissa cura laborando, vt res tanti momenti exposcit, atque requirit, in quibus pollear inter alia requisita Apostoli, de quibus sigillatim Barbosa *in pastorali,*& alij infiniti Doctores ab eo relati, illud *1. ad Thimot. c.3.* ibi: *Sed domui sua bene propositum.* 16

Ex quibus iam relinquitur dicendum cum S. Gregorio Magno *lib. 6. epist. 16* hanc nominationem faciendam esse ex aliis non Episcopis Clericis, scilicet in verbis ibi: *Commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi fortè inter Clericos ipsius Ciuitatis, in qua visitationis impendis officium nullus ad Episcopatum dignus, (quod euenire non credimus) poruerit inueniri.* Si ergo sentit Gregor. in ciuitate posse inueniri Clericos non Episcopos, quanto facilius continget in tot Regnis Regi nostro subiectis, vbi degunt ad quamlibet promotionem merendam in numeri subiecti vndique ornati iuxta doctrinam Apostoli,quod iuuant S.Bernardi verba,*epist.131.*ibi: *Si voluistis licuisse vobis quod illicitum nisi pro magna quidem* 17

quidem necessitate fieri Canones indicant translationem Episcopi, scilicet in Archiepiscopum concessum est, expendit idem P.M. *in dicto suo tractatu num. 67. & 71.*

18 Aliter enim ex frequentibus translationibus cum S. Athanasio & in Apologet. contra Eusebium scribente ad Episcopos Alexandriæ in Consilio congregatos, & inde ad cæteros Ecclesiæ Catholicæ in verbis sequentibus, dictas translationes reprehendit, & seuerissimè Eusebium Episcopum illas approbantem in verbis sequentibus: *Nos feliciter discordiam induximus? qui compatimur cum patientibus fratribus, & omnia secundum Canonem facimus, an qui contentiosè, violato Canone trecentorum decreta præuaricantur, & per omnia Synodum contemptui habent, cum non solum Arrianos recipiant, sed iam vsu habeant de loco in locum ad Episcopatus capiendos transilire? si igitur vere parem eundemque honorem in omnibus Episcopis censetis esse, nec ex magnitudine ciuitatum* (vt vos scribitis) *de Episcopis indicatis, oportuit eum, cui concredita est parua ciuitas in ea qua credita est permanere & nequaquam relicta concredita ad eam qua concredita non est transuolare, nec eam, quæ adeo data est aspernari, illam verò, quæ hominum ambitu concessa est magni facere videatur.* Ex quibus verbis considerat *dict.* R. P. M. non solum impugnare S. Athanas. dictas translationes, sed addere illas tantum ab hæreticis practicari, & præstat rationem Iuridicam sanctus in illis verbis Apostoli, *Si alligatus es vxori, ne quæras solutionem; quod si hoc de vxore dictum est quanto magis de Ecclesia, atque adeo de Episcopatu, cui cum quis alligatus est, alium quærere non debet, ne adulter in sacris litteris deprehendatur*, iuxta quæ in textu nostro, & aliis vtuntur Pontifices Romani prohibentes dictas translationes, vt iam retulimus.

19 Nec verendum est à Dominis prædictis Consiliariis maximis in tot dilatatis Prouinciis deficere nonnullos subiectos adhuc non Episcopos, quibus deficiat scientia, & experientia necessaria ad prædictam Diœcesum curam peragendam, diligenter, ac sedulò, sunt enim in Cathedralibus præter Canonicos dictos affectos, alios multum habiles, & expertissimi ad similem curam; quippe de illa semper loquentes; perquirendo diligenter de solertia, aut ignauia Episcoporum, primam laudantes, secundam vituperantes. Sunt etiam in Consiliis, Magistratibus, Religionibus, & Vniuersitatibus alij admodum prudentiores, & doctiores non Episcopi, à quibus pro sedandis propriis scrupulis, solent actu Episcopi consulere, & eorum resolutioni stare.

20 Si fortè in istis consideretur à Dominis Consiliariis, vt postponantur iam Episcopis gubernij, & administrationis, tam curæ spiritualis, quam rerum temporalium, non est difficile, vt considerent Doctores de Vniuersitatibus, & earum Patres Magistros sæpius in Claustris loqui circa bonam rei familiaris administrationem; religiosos inquam iam habiles ad Episcopatus, qui non videt in propriis religionum domibus superiores pro gubernio extitisse, vt cæteros subditos alerent, Canonicos, & Dignitates Cathedralium inter alia grauia colloquuntur persæpius, bis saltem in hebdomada de rebus ad rem familiarem spectantibus, & maxima cum noticia, & experientia minimarum, quorum reparatione, nedum temporalia minuuntur; imò crescunt in consiliis, inquisitionibus, aliisvè Senatibus, quis non videt ad omnia peritissimos subiectos inueniri videri, atque experiri, cum sint destinati ad cæteros alios de Republica gubernandos circa rem spiritualem & temporalem, vt sic in omnibus dictum Apostoli *Domui suæ bene præpositus*, mirum in modum polleret plurésque ex illis digniores fore ex prima Regum nominatione ad maiores Ecclesias.

Nec obstant adducta *à num.* 1. quia, etsi non sit 21 negandum prius Episcopos nominatos, & electos habiliores pro tunc fuisse à Dominis Consiliariis habitos, & consideratos, & sic exercitio Episcopali Curiæ in Diœcesibus, quibus iam inseruierunt, maiori experientia pollere ad gubernandam Ecclesiam, atque Diœcesim ampliorem in subditis regundis, & ex aliis supra consideratis, & quæ valeant considerari. Sed negari non potetit huic rationi, aliisque fundamentis præponderare in actu practico fundamenta Iuridica superius hic relata impugnantia dictas translationes; quia etsi dicatur transferendos carere ambitionis cupiditate (quod non est facile, vt dictum est, & dicemus) quia ipsi translationis prætensores non extiterunt, cum dicti Domini Consiliarij sint, qui à proprio officio, cura atque solertia bene informari illos proponunt ad Regem modo dicto. Tamen non inde fugant damna, inconuenientia, sumptus, pauperum desertiones, fatuamque experientiam, aliaque, † quæ in tam paruo tempore residentiæ 22 curæ pastoralis, potuerunt acquirere prædicti Prælati, potius fortè attenti ad curandum de bono vsurpato nomine resonaturo in auribus dictorum Consiliariorum quàm de acquirenda plena scientia, atque experientia morum, rerum, bonorum, atque malorum totius sui Episcopatus, quod tempore breuiori, & sine ingenti, atque repetita, solertique disquisitione nunquam acquiritur, præcipuè apud nos Hispanos, vbi Diœceses magni districtus sunt, & sub quibus latent infinita, quorum ieiuni solent etiam diligentiores Episcopi viuere adhuc post prolongatam residentiã; imò etsi per se annalem visitationem fecissent in singulis Ecclesiis, atque oppidis totius suæ Diœcesis, eamque per alios singulos annos repetissent, vt nos experti sumus à longæua quidem experientia Diœcesum, in quibus degebamus per annos, scientes plura loca; præcipua, aspera, & montuosa nunquam gauisa fuisse, etsi aliquando semel, aut iterum ab alio fortè Episcopo illo pastu spirituali circa morum correctiones, edocendos pueros, & alias rusticiores frequentes inibi pullulantes, præcipiendo, vt opera pia ab aliis relicta impleantur, & ea, quæ sunt curæ Episcopalis perficiantur; in paruo quidem tempore hæc implebuntur à Prælato? nescimus, an possit, quo timebimus, ne incidatur, aut ex parte transferendorum, aut illos proponentium, vt transferantur, in illo S. Cyrilli *lib.* 12. *de adoratione & cultu*, in verbis sequentibus clamantis: *Sin verò hi mea quidem sententia, qui mundo viuentes, ac eius curam gerentes, veluti patriam sibi statuerit quod qua carnis solum sunt cogitant, & tenui tantum, ac sola fide erga Christum colunt, ac quantum ad verba attinet, boni, & pij; quantum verò ad opera, & mores longè admodum à vera pietate remoti. Mercenarij autem rursus, qui, id ipsum, quod credunt, non ex reuerentia, quæ veritati debetur faciunt, sed veluti mercedem quandam Christianismi simulationem, vt aliis placeant captantes, & eas vnde aliquid commodi spectant curas adulantes subeunt, ac pietate quæstum faciunt, eaque lucri studium palliantes, veluti larua iaceant.* Quibus & concinit, vt refert idem

R. P. M. *dict.tract. sub num.*248.*&* 249.Hugo *super cap.*30. *Ecclesiast.* ibi: *hoc exponitur de malo* (complectens Virginem) *id est Prælationem, vel Ecclesiam* (duobus brachiis) *ambitionis, & cupiditatis* (aspirans) *ad maiorem Dignitatem, vel maiores diuitias.*

23 Si enim Proreges ad sexennium nominantur,
Prætores ad triennium; imò & in illis designantur
Auditores Audientiarum, atque Cancellariarum, è
quibus ad Consilia suprema ex indiæ Ministris,
Italiæ, & ex aliis nostrorum Regnorum Senatibus,
translatio fit frequentissima, sit mora plurium an-
notum, cum videamus istos per octo, decem, &
viginti annos inibi commorari antequam transfe-
rantur, vt peritiores longa experientia, & collo-
quutione Collegarum, etiam peritissimorum, do-
ctissimi & habilissimi inueniantur, & hoc quando
sunt alij Collegæ, siue consocij, quorum pruden-
tia error aliorum ex coniudicibus sanatur; quanto
plus conueniet ne per saltum Episcopi de vno in
alium, & deinde ad alios Episcopatus volent cum
tam euidentissimo damno Ouium, quas regere in-
24 cipiebant, necdum cognitas, vt opus erat. † Nonne
inquam videmus, in hoc Archiepiscopatu Toleta-
no, vbi incolunt tot Parochi eruditissimi, virtuti-
bus conspicui ad minus per constitutionem synoda-
lem regere primas sibimet Parochiales assignatas
per triennium completum, sic vt eo nondum trans-
lato, prohibiti sint à concurrentia aliorum legiti-
morum prætendentium, qui etsi curso peracto, li-
centiam consequantur se opponendi, quique Ar-
chiepiscopo, suisque gubernij Ministris bonum
testimonium præstiterint de doctrina, & moribus,
quibus subditos Parochianos imbuerunt; non inde
certi sunt de translatione instantanea ad alia curata
pinguiora; quippe solent plerique concursus per
alios plures annos frequentare, & non ascendunt,
nec transferuntur; sic vt multi defessi proprias pri-
mas Ecclesias cum maiori, atque interiori amore
pertractent, quàm quod re vera, & ex corde fece-
rint vsque ad illud tempus, in quo acceperunt cer-
tam scientiam propriæ inscitiæ, ne dicamus subdo-
læ ambitionis, aut desiderij amplioris facultatis;
imò vt audimus, atque idem Pater Magister *in dicto
tractatu repetit* §.11.*n.*271.(vbi mentionem facit de
quibusdã viris Doctissimis, qui à primo motu digni
fuerũt maiorum Ecclesiarũ, etsi assignati fuissent in
25 minoribus) † regulam esse datariæ Romanæ Curiæ,
vt nullus possit consuli ex Episcopis ad aliam Ec-
clesiam, super aliquot annos in prima non viueret,
degeret, atque proficeret, dicens in Episcopis Ita-
liæ, etiam practicari, etsi non dilatione; eo quod
Episcopatus minimi sunt, & breuissimi territorij,
non pingui diuitiis, visitationis facillimæ; quique
non grauantur expensis immoderatis, sicut aliter
de nostris Episcopis videmus, qui per primas no-
minationes pensiones soluendas, translationes, &
eleemosinas necessarias faciendas, & erogandas,
semper pauperiores viuunt, ac vicent, etsi per lon-
gissimum suæ vitæ tempus in primis viuerent Eccle-
siis, non curando de se transferendo; quod si desi-
derent, quo pacto poterunt effugere illas immode-
ratas expensas, quæ obueniunt ab expeditione Bul-
larum, & ab eadem transmigratione, vt omnes
cantant.

Etsi non negando locum translationibus dari,
26 quæ aliquando licent per eas causas, quibus est re-
nuntiare Episcopatui, de quibus dico latè infra *in
cap. nisi essem de renunciat.* contentæ in sequenti
distico.

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis
Quem mala plebs odit, dans scandala cedere possit.

Ex quibus quatuor primæ translationis casus non adaptantur, etsi duo vltimi possint, & præcipua sit vtilitas communis Ecclesiæ, ad quem translatio fiet, vt diximus. Restat considerare, num plebs odium parturiat in Episcopum, dans Episcopis causam scandalosam, quod de nonnullis Episcopis, etiam temporibus nostris audiuimus, & audimus hoc modo procedere, vt auditis à Rege quærelis subditorum; item, & à Consiliariis, de illorum translatione cogitant, sed quam absurdè nemo est qui non videat; eo quod tales Episcopi viuntur ea ambitione palliata, qua vtuntur etiam in secunda, & tertia Ecclesia, vt citius transferantur ad vltimam ditiorem, quibus in pœnam melior esset cursus in prima (vt sic destituti, restituerentur ad frugem melioris exempli, quo curarẽt de amando subditos, illasque primas Diœceses vtiliter, ac laudabiliter administrare; causæ autem legitimæ in iure agnoscuntur ad legitimas translationes, vt si continuis bellis, vel crebris hostium incursibus diuexentur *ex cap.trib.de consecrat.dict.* 1. vel ob intemperiem aëris, *cap. quorundam dist.*74. Tertio ob malitiam populi, suum Pastorem, & Episcopum prosequentis, & malè tractantis *cap.ita vos* 25.*q.*2. *cap.sicut* 7. *quæst.*5. aliter enim factas ambitiosas existimari dixit Hostiens. *in hoc tit.num.*6. in verbis sequentibus, *Hic tamen notandum est quod eo ipso quod quis ad maiorem Ecclesiam transit, causa ambitiosa præsumitur*, cap. *si quis Episc.* 7. *quæst.*1. dum ait quod nullus de maiori transire velle præsumitur ad minorem.

Et huc spectant alia Azoris verba supra *dicto* 27
*cap.*30.ibi: *Modo verò frequentiores solent esse Episcoporum translationes aliis de causis, quæ quales hæ sunt, & quàm iusta viderint ipsi*, qui resoluit ibi cautum esse, nisi ex iuxta, & debita causa, & authoritate legitima transferatur, vt constat ex Conciliis. Porro huiusmodi Episcoporum translationes, iura, perniciosas appellant; quia Clericis Auaritiæ, & ambitionis datur occasio, per eas enim cogitando de transitu ad aliam Ecclesiã, fiunt quasi alieni, & mercenarij Pastores, quod infestissimum est, vt considerarunt grauibus verbis Nauar. *in tract. de reddit. Eccles.q.*2. *cap.*25. *in vers.moneo*, non excusantes à peccato se transferentes de loco salubri. Fr. Eman. Rodriguex *in sum.cap.*10. Machado *in summa tom.*2.*lib.*4.*p.*6. *tract.*1. *docum.*2. Bellarmin. *ad Clem.*8. quem refert Diana *p.*11.*tract.*4. *miscel. res.* 40. eius verba referens, & illa Clem.8. ad Bellarmin. *Nos cum difficultate transferimus, & non desinimus monere Principes per nos, & per Nuncios nostros.* Henriquez *tom.*2.*lib.*10.*cap.*34. Hurtado *resol.mor. tom.*2.*tract.*12.*cap.*1.*num.*1627. Sebastian. Cæsar. *in relect.de Ecclesiast.hierarch.* Reginald. *in summa tom.* 2.*lib.*30.*tract.*13.*c.*15. Layman. *tom.*2.*lib.*4.*tract.*2. *cap* 11.*num.*8. Hostiens. *hoc tit. num.*5. idem Diana optimam præstans rationem *dicto tom.*11. *tract.*4. *res.*40. Vasquex *tom.*3. *in* 3.*p. D. Thoma disp.*241. *cap.*7. *in fine.* Suarex *tom.*3. *de religione lib.* 1. *c.*16. Salon. *de iust.tom.*1.*quæst.*63. *contr.*3.*ad* 4. Aragon. *in* 2.2.*de iust.q.*63.*art.*2 Syluestro *in summa* verbo *Electio, num.*15 Armila *in summa eodem verbo n.*23. Medina *in summa lib.*1.*cap.*16.§.1. *fol.*223. & ante illos D. Thomas *in* 2.2.*q.* 184. *art.*6.*&* *q.*185. *art.*4. *& quæst.*188.*art.*7.& *opusculo* 18. *cap.*19.*&* 20. & super Ioan.*cap.*10. *lect.*3. & super 1. & 2. Chorint. *cap.fin.* Caietan. super D. Thomam *quæst.*184. *art.*4.

qui

qui in verbis ſequentibus, vt condolens alloquitur *quare redeant qui promouentur, etiam ſine proprio appetitu ad ſeipſos, & penſent ſi aliques horum defectum occurrit.*

28 Vnde optimè Magiſter Dominic. de Soto *de iuſtitia lib. 3 q. 6. art. 2. poſt 9. concluſ.* dicens mutationes iſtas, & aſcenſus, quanto fieri poſſe cauendus, quod fomentum ambitionis ſubminiſtrant, addit illas eſſe cauſam, vt Epiſcopi ſint omnino pendentes, quare nec poſſe claram habere ſponſam, nec iuſtam illius gerere curam, nec eſſe Paſtori ætatem in cognoſcendis, ſubmotandiſque nouis, ac nouis gregibus transfigenda: & ſic Nauarr. *ſupra* inter alia concludit in verbis ſequentibus, *Quanto quod oues cognitas vtilius gubernare poſſunt, quam eas, quas nondum cognoſcunt, nec ſciunt quanto tempore cognoſcent; & ita gratius inſeruiet in eis Domino, niſi alia cauſa aliud ſuadeat, &c.* quibus concinunt alia Aragon. *ſupra* in verſ. *tertio*, qui in verſ. *ſecundo* aliud damnum refert ſignatum ſupra, nempe quod ſpectantes has mutationes, inducuntur ad colligendas pecunias, ad Bullas, & alias expenſas, & ſumptus faciendos in pinguiori Epiſcopatu, quem ſpectant, & ſic non ſubueniunt pauperibus prioris Eccleſiæ, ſicut tenentur, quod hiſce temporibus expertus ſum in quodam Epiſcopo ſe excuſante ab eleemoſyna eroganda propter ſumptus Bullarum; quouſque reſtitueretur in illis mihi aliquando reſponſum præbendo quaſi egrè ferens relationem alterius Epiſcopi nimis æleemoſinarij; & hoc ſic contegiſſe abundando alias nimis diuitiis patrimonialibus, ac redditibus proprij Epiſcopatus, quæ morte præoccupatus incõſiderate amiſit, & poſt de alio Prælato, qui cum recolligeret tempore breuiſſimo ſummam magnam redditum, comperimus ad hanc curiam miſiſſe famulum confidentem, vt curaret de nouo aſcenſu ad Eccleſiam tunc vacantem; *non enim* ait Bellarmin. vbi ſupra ad Clem. 8. vt refert Diana *dict. p. 11. reſ. 4. tract. 4.* Miſcell. *Epiſcopi Eccleſias diligunt, quas breui ſe deſerturos, ſperant, vt ad alias commodiores tranſeant.*

29 Cum ergo dicat Hieronym. *epiſt. 85. ad Euagr.* eiuſdem meriti Epiſcopum fore, eiuſdemque Sacerdotij, ſiue Romæ, ſiue Eugubij, ſiue Conſtantinopoli; quia potentia diuitiarum, & paupertatis, humilitas, vel ſublimiorem, vel inferiorem Epiſcopum non facit, quod ſunt omnes Apoſtoli ſucceſſores, cui concinit S. Athanaſius ſcribens Epiſcopis Antiochiæ, vbi ſupra, ac refert R. P. M. §. 7. *num.* 129. & 130. & docet Aragon. *dict. 22. de Iuſt. q. 63. art. 2.* non eſſe eligendum digniorem ad pinguiorem Eccleſiam, cum vacant duæ Eccleſiæ; quia in his electionibus ſit habenda ratio profectuum animarum, quam redituum temporalium, cum finis principalis electoris, non debeat eſſe Dotare, vel præmiare electum, ſed prouidere maiori neceſſitati animarum, & Vaſquez *dicta diſp. 241. cap. 7.* inter alia addat Pontificem ſine cauſa quemquam transferendo non tantùm peccare, ſed etiam tranſlationem eſſe irritam, & inanem; ſequitur optimè reſponſum fuiſſe anno 1559. & 1560. Philippo II. Regi Hiſpaniarum, vt teſtatur idem R. P. M. ſupra *num. 98. & 99.* in verbo *mudar Obiſpos* à ſuo Confeſſario interrogato in ſequentem ſententiam: *ſin graue Ocaſion no ſe deuen mudar los Obiſpos, porque con eſperança de eſto no cobran elarmo que deuian a ſus igleſias, y peligra mucho lo eſpiritual, y aun lo temporal de los Obiſpados:* quibus patet quam difficulter, & cum qua cauſa, tranſlationes fieri valeant.

AD TITVLVM DE AVTHORITATE, & vſu Pallij.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus quis dicatur?*
2 *Metropolitanus quis dicatur*, & n. 3. *idem quod Archiepiſcopus* n. 4. & 5.
3 *Metropolis Ciuitas quæ ſit?*
6 *Pallium Archiepiſcopale, quod ſit; eſt enim commune Patriarchis, & Pontifici: & in quibus diebus eo vtantur,* n. 7. & *in Miſſarum Solemniis,* n. 8.
9 *Archiepiſcopus ſine Pallio nequit obire quæ ſunt poteſtatis: vbi quæ ſint.*
10 *Pallium recipit Archiepiſcopus à Romano Pontifice.*

HVIC titulo poteſt applicari integra ma- 1
teria de authoritate, officio, Iuriſdictione, ac dignitate Archiepiſcoporum. Eſt enim Archiepiſcopus dictus
Epiſcoporum Princeps; quia omnibus ſuæ Prouinciæ Epiſcopis præeſt *cap. Clerus* verſ. *Archiepiſcop.*
diſt. 21. † Metropolitanus dictus eſt etiam à men- 2
ſura Ciuitatum, quia decem, aut vndecim Ciuitates, & totidem Epiſcopos ſub ſe continere ſolet,
vt ait Pelagius relatus *in cap. ſcitote 6. quæſt. 3.* † 3
Et melius ſecundum alios dicitur à matrice Ciuitate; quia Metropolis dicta eſt, quaſi mater Ciuitatum. Eſt enim Ciuitas illa, quæ caput Prouinciæ exiſtit, & Metropolitani Sedis, & Diœceſis, vt aduertit contra Iſidorum Couarruu. *pract. cap. 19. num. 2.* Barboſa *de poteſtate Epiſcopi p. 1. tit. 1. c. 6.*
num. 12. † Etenim Archiepiſcopus, & Metro- 4
politanus idem ſunt, vt innuit Ordo Romanus, *tit. qualiter Epiſcopus in Romana Eccleſia ordinetur*, vt benè colligitur *in cap. paſtoralis de officio*
Ordinarij, vbi abundè noto. † Et Barboſa agens 5
latè *de Iure Eccleſiaſt. p. 1. cap. 7.* reſpondet *à num. 6.* Iſidoro *in dicto cap. Clerus* verſ. *Ordo*, vbi videtur conſtituere inter hos differentiam; aduertit verò ibi *num. 6. in fine*, fieri poſſe, vt aliquis Archiepiſcopus non ſit Metropolitanus, veluti ſi nullum habuerit ſuffraganeum; ſicut non habet Ruſanen. & Lancianen. Archiepiſcopi.
Vnde iam ad propoſitum huius Rubricæ, & ti- 6
tuli, erit dicendum inter inſignia, quæ competunt Archiepiſcopis annumerari Pallium, iuxta aliqua quæ ſignanter adduxi ſupra *in cap. ſuffraganeis 11. de electione*, quod eſt ſpeciale ornamentum Archiepiſcoporum, quo in Miſſarum ſolemniis ſuper veſtem Sacerdotalem vtuntur, quod Patriarchis etiam, & Romano Pontifici eſt commune, ſed diuerſimode: cum per eam veſtem ſignificetur, & conferatur Pontificalis officij plenitudo, iuxta textum *in cap. niſi hoc tit.* Romanus Pontifex ſemper, & vbique in Miſſarum ſolemniis Pallio vti poteſt,
iuxta textum *in cap. ad honorem hoc tit.* † Patriar- 7
cha autem, ſeu Metropolitanus ſolum in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ, iuxta textum *in cap. 1. cap. cum ſis, cap ex tuarum hoc tit. cap. Pallium diſt. 100.* etiam in loco exempto Clem. Archiepiſc. *de priuilegiis*, non autem

autem semper; sed incertis tantum diebus, *cap ad honorem cap. vlt. hoc tit.* qui tamen dies isti sint, non satis liquet in iure, vt aduertit glossa *in dicto cap. fin.* sed eos recensent Duardus *in rationali Diuinorum officiorum lib. 3. cap. 17. n. 13.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 34.* Sanchez *in opusculo moral. lib. 7. cap. 1. dubio 16. ex num. 5.* & multi alij, quos refert Barbosa *dicto cap. 7. de Iure Eccles. à num. 104. & 105.* vbi aduertit *in fine* melius esse recurrere ad formam priuilegij, vt in diebus tantùm, in concessione Pallij expressis eo vti liceat, sicut expressit textus *in dicto cap. vltimo*, & aduertit glossa vlt. *cap. 1. hoc titul.*

8 Et est aduertendum non in omnibus actionibus
Archiepiscopum Pallio vti sed tantum in missarum
solemniis *ex dicto cap. Pallium dist. 100.* vel si con-
tigerit Episcopum consecrare, vel in ordinationibus
Clericorum, *ex cap. quod sicut 28. §. super eo de ele-*
9 *ctione.* † Nec enim Archiepiscopus poterit sine Pal-
lio obire quæ sunt potestatis, ordinis vel iurisdictio-
nis, & ita sequi vt nequeant se Archiepiscopos no-
minare, nec conuocare concilium, nec chrisma
conficere, nec dedicare Basilicas, ordinare Cleri-
cos, & Episcopos consecrare, nec Pontificalia exer-
cere; quamuis sit consecratus Episcopus, nec alia
sui officij, persoluere munia, quæ non tanquam
Episcopus; sed vt Archiepiscopus facere videretur
ex dicto cap. quod sicut §. fin. in fine. Barbosa *de iure*
Ecclesiast. cap. 7. p. 1. num. 106. & 112. nonnulla ponit
idem *sub cap. pen. huius tit.* An verò *Pallium* sit scri-
bendum dico infra *sub cap. 1.*

10 A quo Pallium recipiat Archiepiscopus scribit Barbosa *p. 1. tit. 3. cap. 1. num. 19.* vbi quod à Patriarcha recipit ex authoritate à Romano Pontifice concessa; nec ob hoc dici posse ait, vt ab alio accipiat, quam à Romano Pontifice, ipsum videlicet, & *num. 22.* vbi plures refert agentes de Pallij ethimologia. Vide infra *cap. antiqua de priuilegiis.*

Ad Text. in cap. I. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Pallio vtitur Archiepiscopus intra quamlibet Ecclesiam suæ Diœcesis*, & n. 2.

1 TExtus hic, sicut alij huius Rubricæ exornantur ex proximè adductis; ita vt super Rubrica de facili posset inscribi, quæ sigillatim spectant, tam ad materiam huius textus, quàm aliorum; ob idque nunc omnibus notabo nonnulla extra ea, quæ Augustinus Barbosa hic congerit.

2 Igitur cum textus hic doceat posse Archiepiscopum intra quamlibet Ecclesiam Prouinciæ suæ Pallio vti, & extra eam non possit. Et dicat in vltimis verbis minimè vti posse, si sacris indutus vestibus Ecclesiam processionaliter, vel alio modo exire contigerit, ideo etsi proxime sub Rubrica dictum fuerit de actibus, in quibus eo vtantur, conueniebat hic specificare in quibus locis, & finibus suæ Prouinciæ vti possit Pallio. Quod videtur decerni ex responso, & decreto Pontificis hic, & cæterorum iurium; quare pergo ad resolutionem aliquorum dubiorum, quæ sub hoc textu, & titulo conuenienter valent inquiri, & de hoc textu videbis quæ dico infra *sub cap. 6.*

QVÆSTIO I.

An Episcopus factus Archiepiscopus ante receptum Pallium, possit Ordines conferre: Et an qui semel habuit Pallium vnius Archiepiscopatus, si ad alium transferatur, & iterum redeat ad primum, indigeat nouo Pallio: quid si sua sponte se abdicauit, & iterum ad eandem Ecclesiam eligatur. Et quid si perdidisset Pallium, aut combureretur. Et an Archiepiscopus factus Episcopus possit vti Pallio?

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus ante receptum Pallium, nequit ordines conferre*, n. 2.

3 *Archiepiscopus translatus in aliam Ecclesiam, antiquo Pallio vti non potest.*

4 Cap. cum sis penult. & fin. hoc tit. & *n. 6.*

5 *Archiepiscopus in aliena Prouincia ex priuilegio, vti potest Pallio.*

7 *Pallio nouo indiget translatus de vna Ecclesia ad aliam* n. 9. *vbi nec vti Pallio sui prædecessoris.*

8 *Pallio vti nequit Archiepiscopus renuncians Archiepiscopatui; quest verò cum eo sepeliri: an eo vti si redeat ad illud*, num. 10. 11. & 14.

9 *Pontificalia Archiepiscopus nequit exercere. Pallio nondum suscepto.*

11 *Pallio nouo indiget Archiepiscopus, qui renunciauit Episcopatui, si litteris expeditis pro alio electo ipse redeat ad suam Ecclesiam.*

12 *Pallio non vtitur Archiepiscopus factus Episcopus, & de ratione* à num. 19. *nec translatus ad aliam, vtitur Pallio primo*, n. 22.

13 *Archiepiscopus, qui renunciauit Episcopatui, & sic loco, non dignitati, nequit exercere Pontificalia, nisi cum consensu suffraganeorum, siue successoris, nec vtitur Pallio*, numero 15.

14 *Archiepiscopus ante receptionem Pallij, nihil interim de prouentibus Ecclesiæ recipere potest.*

16 *Archiepiscopus Pallio igne combusto casu, seu perdito, potest Pontificalia exercere: aliqui contra docent; vtrumque probabile*, numero 17. & 18.

17 *Ordinatus, qui titulos perdidit, adhuc potest ministrare in ordinibus.*

19 *Pallium est signum proprium dignitatis, & dignitatis Archiepiscopalis, Pontificatus, & Patriarchatus*; n. 24.

20 *Archiepiscopus ante Pallium acceptum, non sortitur nomen Archiepiscopi.*

22 *Pallium datur personæ, contemplatione loci, & est priuilegium singulare indiuidua potestatis singularis.*

24 *Pallio ex indulgentia Papæ vtuntur aliqui Episcopi, vt sunt Hostiensis, Papiensis, Lucensis, Bambergensis &c.*

AD primam quæstionis partem, videtur affirmatiuè respondendum ex littera textus *in* 1
cap.

*cap.fin.hoc tit.*ibi, quod tam in tua, quàm in aliena Diœcesi, & melius *in cap.cum sis hoc tit.*ibi: *vbicumque fueris in Missarum celebrationibus constitutus diebus solemnibus vsum Pallij, per quem plenitudo Pontificij designatur, poteris liberius exercere.*

2 † Verum dici debet *ex cap.quod sicut 28.§.super eo de elect.& ex cap.bona 4.in fine de postulatione Prælator.* in verf. *& eundem Archiepiscopum*, vt non possit Archiepiscopus ante receptum Pallium Ordines conferre; eo quòd *in dicto §.super eo*, Pontifex dicit, vt non tanquam Episcopus, sed tanquam Archiepiscopus videatur Ordines conferre: & sic ante acceptum Pallium eos conferre, & alia Pon-

3 tificialia exercere non possit. † Imò textus *in dict. cap.bona*, fortius decidit Archiepiscopum translatum in aliam Ecclesiam, antiquo Pallio, vti non posse, nec sua vti potestate, ante nouum acceptum, quod intra propriam Prouinciam suos subditos ordinando, de plano procedit.

4 Nec obstant textus *in dicto cap. pen. & fin. hoc tit.* quia etsi aliqui deducant Archiepiscopos, etiam in aliena Prouincia vti posse Pallio de consensu eius, ad cuius declinat Prouinciam, iuxta textum

5 *in cap.ex tuarum in fine hoc tit.* † Tamen repugnat textus ille, si aduertas procedere, supposito speciali priuilegio, vti etiam contingit *in cap.t.hoc tit.* nam cum decidat, vt in processionibus, quando processionaliter Archiepiscopus Ecclesiam exire contigerit, Pallio vti non possit; licèt ex Priuilegio à Romano Pontifice aliquando concessum legatur, vt in processionibus vtatur Pallio, sicut aduertit Durantius *in rationali Diuinorum Officiorum cap.9. ad finem.*

6 Quare melius respondendum est cum glossa *in dicto cap.pen.& fin.*quam sequuntur Doctores communiter, vt verba illa generalia *dict. cap. pen. vbicumque fueris*, restringantur ad terminos habiles; scilicet intra Prouinciam, iuxta doctrinam *glossæ t. in l.t.cod.de sacrosanct. Eccles.& glossæ fin. in cap.t. de constit.* prosequitur Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. t. cap.7.num.107.& 108.*idem etiam tenet *in dict.cap. penult.num.2.* sic cum Riccio *de præeminentia Archiepiscop.dignit.priuileg.21.*verf.*ast nd tamen.*

7 Ad secundam partem quæstionis, quod qui semel habuit Pallium vnius Archiepiscopatus, si ad alium transferatur, & iterum redeat ad primum, nouo indigeat Pallio, affirmat Rodericus à Cugna *in comment.ad textum in cap. Pallium* 10.*dist.* 100. & sequitur Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*1. *cap.* 7.

8 *num.*122.nihil addens. † Sed reuera probatur, nam si Archiepiscopus renunciauit Archiepiscopatui, non potest illo amplius vti, sed retinere penès se, vt cum eo sepeliatur: sic docet idem Barbosa *n.*100.

9 † Et confirmatur; quia si Archiepiscopus ad aliam Ecclesiam translatus est, non poterit vti Pallio prioris Ecclesiæ, nec Pallio sui prædecessoris defuncti, nec translati; sed opus est vt iterum pro noua Ecclesia, in quam est translatus aliud obtineat; sic vt nec antea possit Pontificialia exercere docent Castald. *in praxi Ceremon. lib.*1.*sect.*10.*num.*12. Layman. *de prel. Eccles.elect.cap.*14.9.160.

10 Nihilominus in casu de quo inquiritur potest adhuc dici, vt ex quo redit ad idem Archiepiscopatum, possit vti eodem Pallio, quo antea ibi vsus fuerat. Et videbis quæ notat Barbosa *in cap* 3. *hoc tit.sub num.*4. in verf. *disputat* circa casus, de quibus hic disputo.

11 Ad tertiam quæstionis partem de Archiepiscopo, qui sponte sua suo se Episcopatu abdicauit, & iterum ad eandem Ecclesiam eligatur, num alio indigeat Pallio. Quo in casu respondet cum hac distinctione Rodericus à Cugna *in dict.cap. Pallium dist.*100. nam si post factam renunciationem, & à Papa acceptatam, alius esset prouisus litteris expeditis, & tunc ingereretur ad suam Ecclesiam redire, indigere nouo Pallio ait, vt sequitur, & refert idem Barbosa *dicto cap.7.num.*123. Quæ conclusio confirmari potest ex dictis, & pro contraria sententia facit considerᵗatum in fine præcedentis dubij, nam eo quòd coactus fuit redire ad primam Ecclesiam, videtur restitutus cum Pallio, quo antea in ea vsus fuerat. Verùm pro prima sententia faciunt sequentes casus: Primus, quòd Archiepiscopus, qui renunciauit Archiepiscopatui, exercens Pontificialia, tam in Prouincia, quàm alibi, non poterit vti Pallio, etiam si Episcopi permitterent; quia vt notant Doctores illo Pallio amplius vti non potest, etsi debeat illud apud se retinere, & cum eo sepeliri sub capite ipsum tenendo: nam Archiepiscopus extra suam Prouinciam, nequit Pallio vti, etiam de licentia Ordinarij illius Diœcesis, in qua requiritur, Castaldus supra *dict.cap.*14.*n.*13. Diana *p.*3.*ref.*37.*verf.addetract.*6. *Miscel.* † Et 12 Venerus *in examine Episcop.lib.*4.*cap.*10 *num.*12.tenet vt si Archiepiscopus, fiat Episcopus, non possit vti Pallio, cum aliis Barbosa *dict. cap.* 7. *numero* 121.

Secundus casus est, vt Archiepiscopus, qui re- 13 nunciauit Episcopatui, & sic loco, & non dignitati, non possit exercere Pontificialia in Diœcesi, & Prouincia renunciata, etiam cum consensu Archiepiscopi Successoris & suffraganeorum; sed tantum exercere Pontificalia cum consensu prædictorum, quemadmodum in aliis Diœcesibus de consensu Diœcesanorum; quia illo Pallio amplius vti non potest. † Sed nec tenere penès se, vt cum eo se- 14 peliri, probat cum aliis idem Barbosa *dict. cap.* 7. *de Iure Eccles.num.*109.*&* 110. addens *num.* 111. ante receptionem Pallij nihil interim de Ecclesiæ prouentibus recipere posse, vt *in Extrauag.*2. *in fine de elect.inter commun.*& faciunt pro hoc vltimo quæ notaui *sub cap.*9.*&* 15.*de elect.* † Et confir- 15 mantur hæc *ex cap.ad postulatio em, de renunciat.* vbi Archiepiscopo Rugen.propter periculum vitæ renuncianti Ecclesiam, non autem Dignitatem, Pontifex concedit exercere Officia Pontificalia, & negat ei expressè vsum Pallij: de quo, & aliis plura congerit Diana *p.*3.*tract.*6. *Miscel.ref.* 37. *verf. adde.*

Ad quartam quæstionis partem, vt si detur euen- 16 tus, in quo aliquis Archiepiscopus perdat Pallium suum à Pontifice acceptum, vel casu igne comburatur, dicendum est vt possit absque illo Pontificalia munia exercere, & multis fundamentis affirmat Rodericus à Cugna *in dict.c.Pallium dist.*100. quem sequitur Barbosa *de Iure Ecclesiast.p.*1. *dict. cap.*7.*num.*124. Sed Venerus *in examine Episcop. lib.*4.*cap.*10 *num.*19.videtur asserere, quod debeat petere aliud à Summo Pontifice: vtramque sententiam refert Diana *c.*3.*tract.*6. *Miscel. dict. ref.* 37. *verf. notandum.* † Et ego vtramque probabilem 17 reputo; quia prima iuuatur ex eo, quod si ordinatus semel, perdat titulos, adhuc poterit ministrare in ordinibus; & sic fiet casu proposito: nam ex quo semel assumpsit Pallium à Pontifice, si casu perdatur, aut concremetur, eodem Archiepiscopatu retento, nec vnquam renunciato, quid mirum vt absque nouo Pallio queat administrare. † 18 Pro secunda sententia facit, nam illud datur in signum dignitatis, quo vti debet Archiepiscopus in

non

nonnullis solemniis, vt supra retuli. Igitur eo amisso,
seu combusto eget alio, nec tunc oberit casus addu-
ctus de amittente titulos ordinis; quia ordinatus
solum eget titulis ad probandum se talem in foro
exteriori, non in interiori, in quo virtute Chara-
cteris, semper, & vbique poterit ministrare. Alia
inquam possent adduci in confirmationem vtriuf-
que sententiæ.

19 Ad quintam quæstionis partem, de qua aliquid
dixi *sub quæstiuncula* 3. ex Venero, & Barbosa, nem-
pe vt Archiepiscopus, factus Episcopus, nequeat
amplius vti Pallio. Et hanc sententiam adhuc reti-
nendo eam probo ex iam adductis dubiis, secundo
quia Pallium est signum proprium potestatis, &
dignitatis Arcbiepiscopalis, vt habetur, *in cap. nisi
hoc tit.* vbi quod Archiepiscopus ante Pallij susce-
ptionem, non potest se vocare Archiepiscopum:
nam, vt multis probat Barbosa, *ibi*: Archiepisco-
20 pale nomen, & plenitudo Pontificalis officij per
Pallium transfertur. †Et addit *n.*2. quod Archiepis-
copus ante Pallium acceptum, non sortitur nomen
21 Archiepiscopi.† Et ibi *num.*4. quod Archiepiscopus
non potest sine Pallio ea munera obire, quæ sunt
potestatis, ordinis vel iurisdictionis, de quo iam su-
pra *in Rubrica.*

22 Tertio probatur, nam vt apparet ex textu *in cap.
bonæ memoriæ el segundo de postulat. Episcop.*. vbi
glossa aduertit Pallium datum personæ contempla-
tione loci, vnde est priuilegium singulare, & indi-
uiduum respectu singularis, & indiuiduæ potestatis
Pontificalis, sicque ex prædicto capite cæremonia-
23 le Romanum *lib.* 1. *cap.*16.† Tenet quod Archie-
piscopus ad alium Archiepiscopatum translatus,
non potest vti Pallio priori, vt iam dixi, & docent
Azorius *instit. moral. p.*2. *lib.*3. *cap.*34. *quæst.*8. Chu-
chus *instit. canon. lib.*4. *tit.*6. *num.*5. cum multis aliis.
Diana *dicta p.*3. *tract.*6. *miscel. dict. ref.*36. *in prin.* in-
ferens à fortiori illo vti minimè posse, si ad Epis-
copatum translatus fuerit, cùm non sit amplius Ar-
chiepiscopus, cui vt dictum est, non solùm vsus
Pallij conceditur ratione personæ, sed etiam ratione
loci, & docet in terminis Venerus *in examine Epis-
cop. lib.*4. *cap.*10. *num.*12. vbi quærens si Archiepisco-
pus, fit Episcopus, possit ne vti Pallio, negatiuè
respondetur; eò quòd Pallium sit signum soli Ar-
chiepiscopo debitum. Nec obstare ait dicere ali-
quos Archiepiscopos ad Episcopatum translatos
vsos esse Pallio; quia respondet hoc illos effecisse
ex priuilegio summi Pontificis, qui Episcopis etiam
aliquando vsum Pallij concedit, adducens textum
quo vult id apertè probare *in cap. cum in iuuentute
de præsumpt.*

24 Ex quo vltimo infero quod licèt Pallium sit pro-
prium insigne Papæ Metropolitanorum, Patriar-
charum, & Primatuum, vt obseruant Azor. *insti-
tut. mor. cap.*34. *p.*2 *lib.*3. *in princ.* Moscon. *de Maie-
state milit. Ecclesiæ p.*1, *lib.*1. *cap.*8. *pag.* 234. *ad fi-
nem*: tamen aliqui Episcopi ex particulari Papæ
indulgentia Pallio vtuntur, & sunt Episcopus Ho-
stiensis; quia Papam consecrat, & eo vtitur ex in-
stitutione Marci Papæ, Papiensis in Lombardia,
Lucensis in Tustia, Bambergensis in Germania,
quinque Ecclesiensis in Vngaria, vt referunt Cære-
mon. Roman. *lib.*1. *cap.*8. vers. *debent*, durant in
rationali Diuin. *lib.*3. *cap.*17. *num.*13. *ad finem*, Mos-
con. *dict. cap.*8. *pag.*236. *Littera G.* Barbosa *in cap.
fin. huius tit. num.*3. vers. *illud*, idem *de Iure Eccles.
cap.*7. *p.*1. *num.*203. Marchin. *de sacram. ordin. tr.*4.
*cap.*9. *num.*1.

QVÆSTIO II.

An Archiepiscopus, Patriarcha, seu Legatus Apostolicus, possint habere Baldachinum, & excommunicare eos impedientes. Et an Pallium, & Baldachinum sint idem. Et nùm in proposito de quo loquimur, sit scribendum Pallium, *vel* Paleum. *Et an Archiepiscopi vtantur etiam aliis insigniis præter Pallium?*

SVMMARIVM.

1 *Baldachinum nùm sit Pallium, seu tegmen, id est solium.*
2 *Regina Sabba quæ verba protulerit salutando Salomonem Regem.*
3 *Thronum Regum, siue solium quid, & qui tractent.*
4 *Proreges vtuntur insigniis Imperatorum.*
5 *Insignia Pontificis fuerunt communicata in feudis legalibus.*
6 *Legatus de latere, est imago Papæ.*
7 *Archiepiscopi æquiparantur Præsidibus prouinciarum, & Ducibus, & habent sub se Episcopos*, num.8.
8 *Duces habent sub se plures Comites.*
9 *Baldachinum debet habere Archiepiscopus, quo vsus fuit, etiam Imperator valentinianus, illudque donauit Archiepiscopo Rauennatensi.*
10 *Patriarcha, & legatus de Latere, vti possunt Baldachino.*
11 *Archiepiscopos impedientes, vti Baldachino, possunt censuris plecti, &* n.18.
12 *Censuræ relaxantur ex causa ardua vi honoris*, num. 17.
13 *Honoris quæstio est causa ardua.*
14 *Honor, & honestas pari passu cum vita ambulant.*
15 *Honoris interesse, est maior alio.*
16 *Honorem non præstans punitur, vt ad instar sacrilegij.*
19 *Baldachinum, & Pallium differunt; illo vtuntur etiam sæculares, hoc non item.*
20 *Pallium nùm inscribatur Paleum, & quæ differentia vtriusque*, n.21.
21 *Paleo accepto illico competit Archiepiscopis Crucem deferre per totam suam Prouinciam, & cum dant benedictionem solemnem; & tunc sunt sine Mitra: & qualiter deferatur*, n.23. *limitatur præsente Legato*, n.25.
24 *Crux præcedit cum Archiepiscopus recipitur à Canonicis in sua Ecclesia, & inter illam nullus mediat, nisi Dignitates, & Canonici.*
25 *Archiepiscopus in sua prouincia vtitur Mezzeca violacea, benedicit subditos manu dextera eleuata intra suam Prouinciam occurrentes, diuinaque officia celebrat* n.27. *sedem collocando*, n.28.
29 *Archiepiscopus iurisdictionalia non exercet in Prouincia sine consensu Episcoporum.*

PRimam quæstionis partem nouam, & à nemine hucusque pertractatam ex proposito scribit

Martha *de iurisdic.p.2.cap.fin.* vbi *num.1.* dicit Bal-
dachinum apud antiquos Romanos non inueniri,
& dicit vt sit vox Itala, quam solum *in lib.1.sacra-
rum caremoniarum Ecclesiæ, cap.de consecratione, &
coronatione summi Pontificis*, & *cap. de processione
Pontificis, & Cæsaris per vrbem in pluribus locis*:&
ibi refert quod aliqui ex nostratibus Pallium appel-
larunt:& dicit ibi *num.6.* Baldachinum esse tegmen
2 solius Principis in throno stantis, siue incedentis.†
Et refert quod Regina Sabba salutando Salomo-
nem *3.lib.Reg.cap.10.vers.9.* dixit, *Sit Dominus tuus
benedictus, cui complacuisti, & posuit te super thro-
num Israel; eo quod dilexerit Dominum in sempi-
ternum, & constituit in Regem, vt faceres iudicium
3 & iustitiam*;† vbi glossa ait thronum Regis tegmine
adornatum esse, & abundè prosequitur de thro-
nis, & tegminibus, seu soliis Regum: & refert *n.8.*
quæ erant insignia Romanorum Regum ex Poli-
4 doro,& Cassaneo *num.13.& 14.* † quòd Proreges
vtuntur omnibus insigniis Imperatorum.

5 Et quòd insigia Principis fuerunt communicata in
6 feudis regalibus.† Et *n.17.* quòd Legatus de Latere,
est imago Papæ: & *n.25.* quòd Patriarchæ æquipa-
rantur Regibus.

7 Et cum Archiepiscopi æquiparentur Præsidibus
Prouinciarum, vt dicit glossa *in cap.1.de officio Or-
dinary lib.6.* propterea venit dicendum in proposi-
to, vt in actionibus publicis, quas faciunt Archi-
episcopi, vt tales ita ineundo, vt processionibus so-
lemnibus, sicut stando coram vniuerso populo de-
beant habere Baldachinum; quia æquiparantur Du-
cibus, vt tradit Corrad. *in templo iudicum lib.1.c.4.
8 num.2.* † Nam sicut dicit Martha *supra* Duces ha-
bere sub se plures Comites: ita Archiepiscopum
habere plures Episcopos, sufficereque etiam, si
vnum tantùm habeat; etenim *lex Regia 15.p.2.tit.5.*
9 vocat Archiepiscopum Ducem Episcoporum. †
Et quod Archiepiscopus debeat habere Baldachi-
num probat Gambara *in tract. de authoritate Le-
gati lib. 2. §. illud nosse num. 249.* vbi ex Sabellico
Æneadum 8. lib. in fin dicit Imperatorem Valen-
tinianum illico vsum fuisse, & donasse Archiepis-
copo Rauennatensi: & ibi dicit verissimile esse
Constantinum, vel alios Imperatores donasse cæ-
teris. Sed quatenus ad Archiepiscopum pertinet
putat Martha *dict.c.p. fin.num.31.* seruandam esse
consuetudinem loci, quam pro affirmatiua satis iu-
re fundari posse ait. Ego enim dubito nùm Bal-
dachinum sit idem, ac Pallium, quod à Pontifice
Archiepiscopo hodie traditur in signum potestatis,
& Dignitatis Archiepiscopalis.

10 Et licet Patriarcha,& Legatus de Latere possint
vti Baldachino; eo quòd sunt maiores Archiepis-
copis in Dignitate, vti probat Martha *de iurisdi-
ctione dist.2.p. dict. cap.fin.* benè probans *à num.23.*
& patet ex his, quæ noto infra *de legatis in tit.de-
legato* & *in cap.antiqua*, vbi de Patriarchis,& de his
dixerim etiam supra posse Pallio vti, vt notaui
in Rubrica: tamen adhuc dubito, num Balda-
chinum sit idem quod Pallium, de quo *in titul.
nostro.*

11 Ad secundam quæstionis partem, nùm impe-
dientes Archiepiscopos, Legatos, siue Patriarchas,
vti Baldachino, seu Pallio, vel alios supremos Ma-
gistratus vti suis insigniis, quæ sibi de iure, vel con-
suetudine debentur, possint censuris affici, & est
12 affirmandum per textum *in cap.si quis dist.94.* † Et
probatur; quia cum censuræ relaxentur ex causa
13 ardua, Trid. *sess.25.cap.3.* † & quæstio honoris di-

catur causa ardua, per textum in sui ratione, *l. ini-
micitia in fin.ff.de his quibus vt indignis*,† & honor 14
& honestas, tanto pretio habendi sint, vt pari passu
cũ vita ambulẽt, *l. Iusta ff.de manumiss.vindicta*,† & 15
interesse honoris sit maior alio honore. Cassaneus
de gloria mundi p.1. consideratione 20. tanto magis
† quia de iure ciuili qui non præstat honorem pu- 16
niendus sit, prout est casus *in l.singulis; & in l.sciant
ff.de officio diuers.iudic. & in l.1. cod. de domest. &
protect. lib. 12.* vt pœna sacrilegij similis sit, si his
honorificentia non deferatur, vt considerat Martha
dict.p.2.cap.fin.a num.32.& 33. sequitur † ergo di- 17
cendum, vt si non præstetur sibi debitus honor,
possit censuras relaxare; quia tunc non est iudex,
sed iuris executor censetur, sicut agnoscit Innocent
in cap.ex parte de verb.signif. & *in cap.nosei de elect.*
glossa *in cap. Romana de pœnis lib. 6.* latè Gundi-
saluus de Villadiego *in tract. de legato quæst. 7. nu-
mero 37.* prosequitur Martha vbi suprà *dicto nu-
mero 33.*

Vbi dicit vt possint excommunicari tales impe- 18
dientes dari propria insignia, & debitum honorem
præstari, vt decet; imò ait Marta, vt possint totam
prouinciam afficere interdicto, donec paruerint:
sic probans cum Boërio *in tract.de potestate Legati
de Latere §. de throno Dei n.17.* addens vt interim
non sit consulendus Pontifex summus.

Ad tertiam quæstionis partem suppositis latè 19
actis de Pallio supra *in Rubrica,& tota quæstione 1.
hoc in cap.* nunc dico breuiter, quòd si aliqui ex
nostratibus Baldachinum Pallium appellarunt cum
Albericus *in Rubrica Cod. de sacrosanctis Eccles.
num. 4.* quærens vtrum Principes benedicendi in
nuptijs, vti debeant Palliis Ecclesiæ; item & Gun-
disaluus de Villadiego *in tract. de legato*; quærat
vtrum Legatus de Latere, qui vtitur eisdem insi-
gniis, quibus Papa, debeat processionaliter recipi
sub Pallio, intelligentes hoc de Baldachino. Tamen
cum Baldachinum sit ornamentum, etiam Princi-
pibus sæculi in ornatum appositum, vt videtur sen-
tire Martha, *dict.cap.53.p 2.de iurisd* ideo videtur
dicendum, vt Baldachinum, & Pallium, quo Ar-
chiepiscopi vtuntur, differant inter se, etsi con-
fundantur.

Ad quartam quæstionis partem communiter re- 20
ceptum est, vt Pallium tanquam ornamentum Ar-
chiepiscopis assignatum inscribatur duplici, L, vt
videri potest ex inscriptione Tituli nostri, & *ex
cap. bona 4. de postul. Prælator.* & *ex cap.ad postula-
tionem de renunciatione, cap.suffraganeis 11.de ele-
ctione*: tamen non est reiiciendus Abbas † qui *in 21
Rubrica huius tituli* dicit Pallium quod datur Ar-
chiepiscopis, scribendum esse per vnum L, & litte-
ram *E.* ita vt dicatur *Paleum*, quod est propriè di-
gnitatis,& Pallium sit honestatis,& honoris; quod
etiam Laicis competit, iuxta textum *in cap. suscepi-
mus hoc tit.* vt citat Martha *dicta 2. p. de iurisdict.
cap. 53. sub numero 4.* quem textum in toto tit.
nostro non inuenio, quæ sententia mihi non dis-
plicet.

Ad vltimam quæstionis partem respondeo bre- 22
uiter, quod post sumptum Paleum, & non aliter,
competit Archiepiscopis aliud insigne, nempe Cru-
cem dominicam ante se deferre transeuntes per
totam Prouinciam, etiam in locis exemptis iuxta
textum *in dicto cap.antiqua de priuilegiis.Clem. Ar-
chiepiscopo, eodem tit.* etenim statim accepto Pa-
leo, eleuatur Crux ad benedictionem; Castaldus
in praxi carem lib.1.sect.10.cap.10.v.17. vbi subdit

quod semper cum Archiepiscopus in sua Prouincia dat solemnem benedictionem, defertur ante ipsum
23 Crux, qui tunc erit fine Mitra. † Sic etiam vt statim, ac intrat in suam Prouinciam faciat ante se Crucem deferri per aliquem ex suis Capellanis
24 imagine Sanctissimi Crucifixi ad se conuersa. † Imò & cum in Cathedrali recipitur à Canonicis Crux præcedit; itavt inter Crucem, & Archiepiscopum nemo sit, nisi dignitares, & Canonici, tradit Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 7. *num.* 126. & 127. vbi *num.* 125. cum Quaranta *in summa Bull.* verb. *Archiepiscopus*, dicit vt portent Crucem in sua
25 Prouincia, etiam extra visitationem. † Limitans nisi esset præsens Legatus Papæ, vel Cardinalis, non Legatus, seu Nuncius cum facultate Legati de latere.
26 Item etiam Archiepiscopus in tota sua Prouincia vtitur Mozzeta Violacea supra Rochetum apertum; & subditos occurrentes per totam Prouinciam benedicit dextra eleuata, & extensa, signum Crucis formans, etiam in loco exempto *dict. elem. Archiepiscopo, de priuileg.* Quaranta *verbo Archiepiscopi auctoritas, vers.* 29. vbi intelligit, tam de benedictione solemni per illa verba *sit nomen Domini benedictum*, quàm de simplici, quæ iterando præ-
27 statur † & etiam vt habetur *in dicta elem. Archie-*
28 *piscopo*, poterit ibi Diuina officia in Pontificalibus celebrari facere; Quaranta *vers.* 30. † Vbi aduertit quod pro celebratione in Pontificalibus potest collocare sedem; quia spectat ad honorem Episcopalem, & est de accessoriis ad celebrationem, & prosequutus Barbosa *dicto cap.* 7. dicit *num.* 132. quòd his Pontificalibus vtitur sine Iurisdictione, exercitio, vel officio, vt Missam celebrando, vel præ-
29 dicando. † Tamen si Iurisdictione, vel officio vti vellet, id non posset sine licentia Episcopi, vel Superioris loci exempti, vt ordinare, chrismare, degradare, vel similia faciendo, vt probat glossa Magistr. *in dicta elem. Archiepiscopo*, & tenent Paulnus *de visitatione p.* 2. *quæst.* 4. Couat. *in pract. cap.* 9. *sub num.* 2. vbi intelligit, etiam si vellet illa exercere in subditum suum, non solum in loco exempto, sed etiam in Diœcesi sui suffraganei.

QVÆSTIO III.

An Archiepiscopus possit lite pendente vti insignijs Archiepiscopalibus. Et an Pallij traditio per obiectum, crimen queat retardari. Et an si Archiepiscopus faciat ea, quæ sibi proueniunt ex Pallio sine eo valida sint?

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus lite pendente, quando vtatur insignijs Archiepiscopalibus, vbi de Episcopo Cantuariensi*, n. 2.
3 *Extrauagans vnica de vsu Pallij.*
4 *Paleum accipere tenetur intra tres menses à die Consecrationis, quod non datur, nisi instanter petenti, & exigentibus meritis: vbi de formula illud tradendi; & quod Sixtus IV. illud tradidit manibus proprijs Patriarcha Constantinopolitano: & qua forma petitur*, num. 5.

FAcit pro affirmatiua textus *in cap.* 1. vt lite pendente nihil innouetur, vbi Archiepiscopus Euoracensis, de quo ibi, potuit vti insignijs Archiepiscopalibus pendente lite, & priuilegio præ se ferendi triplicem Crucem per integrum Archiepiscopatum, eo quòd in illa possessione erat inuentus, & lite pendente nihil sit innouandum, vt *ibi* dixi, & ex traditis *in cap. bona* 51. *de appellat.* † Nec turbatur prædicta decisio, eo quòd ad petitionem Episcopi Cantuariensis ante litem inchoatam, iam præcesserat prohibitio Alex. III. contra Euoracensem Archiepiscopum, vt non posset illo iure vti; quia respondetur vltra Abbatem *in dicto cap.* 1. vt non obstante illa prohibitione Archiepiscopus posset per totam Angliam insignijs illis vti; quia cum prohibitio prædicta fuisset impetrata absque citatione, & causæ cognitione; ideo non tenuit, cum nemo nec à Principe sine causæ cognitione à commodo suæ possessionis priuari possit, iuxta textum *in c.* 5. cum alijs *de causa possess. & proprietatis*, & *in tit. de restit. spoliator.* itaque cum sine causæ cognitione Alex. III. prohibuerit, id factum fuit, vt causa iam cognita reformaret in melius; sic vt lite pendente Archiepiscopus non priuaretur possessionis commodo vtendi, nempe per totam Angliam insignijs illis: docet Graña *in dicto cap.* 1. *vt lite pendente sub num.* 3. 1 2

Ad secundam quæstionis partem; quia satis fit per Extrauag. vnicam huius tituli, vbi Doctores, quos ibi refert Barbosa; ideo vlterius non inquiro. Et pro ornamento illius decisionis, & affirmatiuæ sententiæ applicabis quæ latissimè ootaui *in cap. testimonium de testibus*, vbi an testes eo solo quod in eos sint crimina obiecta expellendi sint à testificando: & in terminis idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 7. *sub num.* 110. in vers. *neu retardatur.* 3

Notabis pro complemento quod Archiepiscopus infra tres menses à die consecrationis, teneatur à Romano Pontifice Pallium accipere. Non enim Pallium datur nisi instanter petenti, & exigentibus meritis, vt multis probat Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 7. *num.* 114. & 115. qui *n.* 116. ponit formulam tradendi Archiepiscopis Pallium, & ea quæ subsequuntur, *Ad honorem Dei omnipotentis, Beatæ Virginisque Mariæ, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Domini Papæ N. Ecclesiæ Romanæ, & Ecclesiæ N. tibi commissæ tradimus tibi Pallium de corpore Beati Petri sumptum in plenitudinem Pontificalis Dignitatis, vt via ris eo intra Ecclesiam tuam certis diebus, qui exprimuntur in priuilegijs Ecclesiæ tuæ concessis à Romana Ecclesia.* Et Mascon. *de Maiestate militaris Ecclesiæ lib.* 1. *cap.* 8. vers. *Ego N.* ponit non solum formam, qua quis nomine proprio Pallium petit, sed etiam quando per Procuratorem suum, quod semper multis precibus est petendum, latè agit Marquin. relatus à Barbosa, & de ceremoniis, quibus traditur plura scribit Castaldus *in praxi caeremon. lib.* 1. *sect.* 10. *cap.* 10. Christophorus Marcel. *in caeremon. Romano lib.* 1. *cap* 8. vbi dicit se vidisse Sixtum IV. manibus proprijs dedisse Pallium Partiarchæ Constantinopolitano Hieronymo Landro Veneto, quod iudicauit Pontifici indecens. † Forma enim, qua petitur, est quæ subsequitur *Ego N. electus Ecclesiæ instanter, instantius, & instantissimè peto mihi tradi, & assignari Pallium de corpore Sancti Petri sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis officij.* Et tunc 4 5

tunc traditur ſub forma relata, de his formis, Azor. *lib.3. moral. c.34. q.3.* qui copiosè de Paleo ſcribit, *lib.8. tit.2. moral. cap.33.* & de dignitate Archiepiſcopi *cap.34.* & qui de his ſcribant ponit idem Barboſa *in princ. huius tit. n.1. & 2.* & *de Iure Eccleſiaſt. p.1. dict. c.2. num. fin.*

6 Ad tertiam dico *ſub cap. 3.* verſ. *dubium tamen eſt.*

Ad Text. in cap. II. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Paleum ſuum nequit Archiepiſcopus alteri accommodare,* n.3.

2 *Metropolitanus vnus, non ſepelitur cum alterius Paleo, & tranſlatus ſepelitur cum Paleo ſecunda Eccleſia.*

1 TExtus hic probat quod Archiepiſcopus nequit accommodare alteri Archiepiſcopo Paleum ſuum, cum infinitis tenet hic Barboſa *n.1. & fin.* vbi dicit quod poterit illud accommodare, vt
2 videatur; & ex verſ. *ſepeliri, n.2. & 3.* † dicit cum Quaranta, & Azor. quod vnus Metropolitanus non poteſt eũ alterius Paleo ſepeliri. Et quod paleatus, ad aliam Eccleſiam tranſlatus, ſepelitur cum Paleo ſibi ſecundo conceſſo, quorum omnium ratio latè
3 deſumi poteſt ex notatis ſupra *ſub c.1. & Rubr.* † Nam cum Paleum detur in complementum dignitatis, & peti debeat ab electo inſtanter, & inſtantius, euenit vt ſi illud accommodetur alteri Archiepiſcopo, eo vti nequeat.

Ad Text. in cap. Niſi ſpecialis III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus ſine Paleo, quæ nequeat facere,* & n.2.

3 *Archiepiſcopus poteſt ſuffraganeum ſuum electum per alios Epiſcopos ſuffraganeos conſecrare, & alia Pontificialia per alium exercere,* n.4.

5 *Archiepiſcopus exercens iam conſecratus ante Paleum acceptum, ea, quæ ſunt ordinis validè facit; ſecus ſi non ſit conſecratus.*

6 *Archiepiſcopus ante Paleum receptum, num vti queat diſpenſandi poteſtate.*

1 HVius textus deciſio ſatis, ſuperque intelligitur, & exornatur ex adductis ſupra *in dicta Rubr. & ſub dicto cap.1.* & cum notet hic Barboſa *n.4.* ſicut etiam iam dixi *ſub dicto c.1.* quod Archiepiſcopus non poteſt ſine Paleo ſua munera exercere, quæ ſunt poteſtatis, ordinis, vel iuriſdictionis; indequè ſequi, vt non poſſit nominare, nec conuocare Concilium, nec Chriſma conficere, nec dedicare Baſilicas, ordinare Clericos, & Epiſco-
2 pos conſecrare, † qui etiam addit *de Iure Eccleſ. Fermoſin. de Offic. & ſacris Eccleſ.* Tom.I. *cap 7. p.1. à num.112. & 113.* vt nec poſſit perſoluere alia munia ſui Officij, quæ non tanquam Epiſcopus ſimplex, ſed vt Archiepiſcopus facere videretur *ex cap. quod ſicut §. penult. in fin. de electione,* Caſtaldus docet *in praxi ceremon. lib.1. ſect.10. c.10. à num.16.* ſequitur Barboſa, vbi *dicto num.12. in fin.* addit, vt poſſit alia exercere, ſi fuerit confirmatus, probans *ex cap. ex tranſmiſſa de elect.* vbi nonnulla
notaui. † Verum idem Caſtaldus *dicto cap 10. v.3* 3
dicit quòd poteſt ſuffraganeum ſuum electum per alios Epiſcopos ſuffraganeos conſecrare *ex cap. ſuf-*
fraganeis eodem tit. de elect. & alia Pontificalia per 4
alium exercere, dummodo non ſit in mora petendi Paleum, ad cuius petitionem dati ſunt tres menſes, ſic declarando textum *in cap. priſca diſt.100.*

Dubium verò eſt an ſi Epiſcopus faciat ea, quæ 5
ſibi proueniunt ex Paleo, abſque illo valida ſint, & firma. Quo in dubio Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.3. c.34. q.6.* reſpondet ſub diſtinctione: nam ſi ante Paleum acceptum erat conſecratus rata, & firma manere quæ fecit circa poteſtatem ordinis, & Chriſmatis, docet; peccare tamen ait contra Canones, & Iura. Quod ſi conſecratus non fuerit inania, & fruſtratoria opera exercere refert ex D. Roderico de Acugna *ad textum in cap. non ſolum diſt.100.* & ad textum *in cap. Paleum dicta diſt. n.2.* idem Barboſa hic *ſub n.4.* verſ. *quæris*, vbi diſputauit à Cugna alias quæſtiunculas, de quibus *ſub c.1. q.1.*

Item etiam Doctores per textum noſtrum diſ- 6
putant an Archiepiſcopus ante Paleum receptum poſſit vti diſpenſandi poteſtate: videbis Sanchez *tom.2. moral. lib.4. de voto cap.37. & cap.38. a numero 8.* Chuchum *lib.4. inſtitut. moral. tit.6.* & licet negatiuè quod Archiepiſcopus ante Pallium receptum non poſſit vti poteſtate diſpenſandi cum nullam iuriſdictionem habeat in Diœceſi niſi quatenus eſt Archiepiſcopus, & ſic cum ante Pallium non conferatur nomen & inde nec conferri vſum Pontificalis ordinis nonnulli exiſtiment; tamen verius eſt poſſe Archiepiſcopum in votis ſæcularium diſpẽſare ex ordinaria poteſtate, quia tantum interdicuntur ante Pallium receptum cogere Concilium & exercere quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, vt conſtat *ex cap. quod ſicut §. ſuper eo, de electione,* indequè Pontificem dicere *in cap. ſuffraganei de electione*, integrum eſſe Archiepiſcopo nondum recepto Pallio committere alicui Epiſcopo conſecrationem ſui ſuffraganei, quaſi ea commiſſio ſit actus Iuriſdictionis, vbi gloſſa poſt caſus poſitionem *notab.2.* ait per Confirmationem concedi Archiepiſcopo ea quæ ſunt Iuriſdictionis, & ſic Hoſtienſis *in dict. cap. ſuffraganei n.3. & 9.* vbi Ioannes Andreas *num.8.* Antonius Abbas *num.1.* Bald. *num.1. in fine,* Cardinalis *in vnico, oppoſitione 1. in fine primæ oppoſitionis*, Ancharanus ſtatim *in princ. notabil. vnico,* & Thomas Sanchez *dict. cap.28. num.9. lib.4. ſumma,* tenent poſſe Archiepiſcopum nondum recepto Pallio exercere ea quæ ſunt Iuriſdictionis.

***

Ad Text. in cap. Ad honorem IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Paleo semper, & vbique vtitur Papa, inferiores solum certis tantum diebus.*

1 Hic docet Pontifex quòd Papa semper, & vbique vtitur Paleo, sed alij inferiores certis tantum diebus; & ratio differentiæ; quia Papæ competit potestatis plenitudo, super omnes Ecclesias orbis vniuersi, vt probat multis Barbosa hic *num.1. & 2.* Sed pro materia de his, quæ ad Papæ potestatem spectant, adiunges, quæ dixi *sub cap.nouit 13.in tota eius parte 1.de iudicijs*, vbi videbis, & de puncto textus nostri nonnulla *sub Rubrica, & sub cap.1.hoc tit.*

Ad Text. in cap. Ex tuarum V. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Palei vtendi extra Diœcesim consuetudo facultatem non præstat, nisi Papa licentia, aut Ordinariorum.*

2 *Dubia aliqua hic remissiuè, & n.3.*

4 *Dispositio non cessat, ex quo vnum de duobus impedimentis cessat.*

1 Probat textus hic vt consuetudo non possit facere quòd extra suam Diœcesim quis vtatur Paleo, nisi de licentia Papæ, & licentia Ordinariorum & de ratione satis, tam *in Rub.* quàm *sub c.1.* dixi. Verùm quia hic quatenus Pontifex improbat consuetudinem contrariam, vt corruptelam, poteris, adiungere plura, quæ adduxi *sub c.1.de iudic.& c.8.eodem,& in c.9.* & alibi *de foro comp.*item & *in c.1.de probat.*& quæ notaui supra *in Rubrica, & tit.de consuetudine*, præcipuè *in c.ex parte,& in c.fin.eodem*, vbi quæ sint consuetudines reprobatæ, vt corruptelæ: sed impugnatur ex dictis infra *sub cap.6.*

2 Et quia Barbosa notat hic *n.2.*in *vers.nos tamen de speciali gratia indulgemus*, quod priuilegia Principum, dum tangunt iura concedentium, debent latissimè interpretari; secùs quando dammum, vel præiudicium tertij. Ideò applicabis ad primum quæ noto per textum ibi *in c.cum dilecti 6.de donationi-*

3 *bus.* † Ad secundum quæ notaui supra *in c.illa quotidiana 39.de elect.circa finem*: vbi an Princeps, de plenitudine potestatis tertio noceat, ac de aliis *in c.per venerabilem qui filij sint legitimi*: aliqua *sub tit. de rescriptis*, & *sub tit.de priuileg.*

4 Item Barbosa hic *n.3.*notat, quod vbi duo impedimenta, vel requisita sunt, non sufficit cessare in illis vnum, vt cesset dispositio, quia vbi sunt duo impedimenta quempiam repellentia, si vnum illorum sublatum sit, alterum autem superfit, hoc æquè illum repellat, ac si ambo subsisterent. Cui modo dicendi adiunges quæ latè dixi *in c.cum dilecti filij 6.de dolo,& contumacia*, & *in c.cum cessante 60. de appellat.*

Ad Text. in cap. Cum sis VI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus vbique intra Prouinciam quæit vti Paleo, non extra.*

2 *Proconsules vti etiam queunt extra Prouinciam insigniis suæ dignitatis, vt n.4.& 5.*

3 Clem.Archiepiscopus de priuileg.& n.6.

4 *Insignia dignitatum alia, denotant superioritatem, & iurisdictionem, alia dignitatem.*

5 L.1.ff.de officio Proconsulis, l.2.cod.de præpositis sacri Cubiculi lib.12.

Iam supra *in Rubrica*, & potius *sub c.1.* expendi 1 quæ importare possunt pro exacta intelligentia huius textus; ad cuius ornatum videbis Barbosam *hic*, cui addo quæ sequuntur, nempe nam cum Archiepiscopus non possit vti Paleo extra Ecclesias suæ Prouinciæ, improbata consuetudine contraria, de qua *sub c.5.hoc tit.* sequebatur dicendum male textum nostrũ loqui verbis generalibus, vt vbicumque possit Paleo vti. Sed cum iam verba textus nostri expenderim supra *sub dicto c.1.* ea restringens, vt Archiepiscopus vbique, id est intra suam Prouinciam possit vti Paleo in locis, & diebus solemnibus, ideo non insisto.

Nec obstat textus *in l.1.ff.de officio Proconsul.l.2. cod.de præpositis sacri Cubiculi lib.12.* vbi Proconsulibus, licet vbique etiam extra Prouinciam insigniis suæ Dignitatis vti. † Nec Clementina *Archiepiscopus de priuileg.* vbi generaliter Archiepiscopis licet insigniis Archiepiscopatus, vti etiam in locis exemptis, cum ea omnia, non ad contentiosam, sed voluntariam iurisdictionem spectent, quæ vbique exerceri possunt † quia omissa interpretatione Abbatis *in dicto c.5.hoc tit.* dicendum est, vt iam *sub c.1.* retuli, insignia dignitatis alia esse, quæ denotant superioritatem, & iurisdictionem, vt est facultas præ se ferendi Cruce, & Paleo vti; alia verò, quæ tantùm denotant dignitatem, vt sunt Rocheti, & similia, quibus Archiepiscopi, ac Legati vtuntur: nam insigniis illis, quibus dignitas demonstratur, etiam extra Prouinciam Archiepiscopi, & Proconsules vti poterunt. † Quo pacto accipiunt interpretationem textus *in dict.l.1.ff.de officio Proconsul.* & *in dicta l.2. cod.de præposit.* vt docent Anton.Faber.*in rationali ad text.in dicta l.1.* Cuiacius *in notis ad text.in l.1. cod.de præposit.sacri cubiculi*, verbo *cum habitu l.12.* Barbosa *de potestate Episc.tit.3.p.1.n.22.& seq.*

Et ob id respondeo ad textum *in dicta clem. Archiepiscopus de priuileg.* vt responsum præbui iam supra *sub dict.c.1.*nempe vt Archiepiscopus non possit vti extra territorium insigniis illis, quibus plenitudo potestatis demonstratur, nisi adsit priuilegium, iuxta locutionem *dicti c.1.*in terminis Barbosa *hic n.2.* & Graña *in c.1.vt lite pendente nihil innouetur, sub numero 5.* vbi in vers. *nec obstat* explicat textum nostrum, quemadmodum iam expendi *sub dicto cap.1.*

Ad Text. in cap. VII. & fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus ſine Paleo, & ſandaliis extra Prouinciam celebrat aliquando, & quibus diebus*, n.2.

3 *Archiepiſcopus num cum Paleo celebret pro defunctis.*

4 *Miſſarum numerus num ab Epiſcopis diſpenſetur.*

5 *Paleum conceſſum, & non traditum Archiepiſcopo, comburitur, cum illo amplius, vti nequit.*

1 CVm textus hic dicat, quod poteſt Archiepiſcopus ſine Paleo, & ſandalus celebrare, tam in ſua, quàm in aliena Diœceſi; ideo repetes plura dicta *ſub cap.*1. vbi hunc textum expendi; non enim ſemper, & vbique intra prouinciam poteſt Archiepiſcopus celebrare cum Paleo, ſed certis tantum diebus ſolemnibus, qui in priuilegiis ſint expreſſi.

2 Vnde ſi dubites qui iſti ſint dies, tractant Doctores *hic, & in cap. præcedenti.* Verum gloſſa *in cap. ad honorem* 4. in verſ. *& hi ſunt Natiuitas Domini*, eos recenſet, amplius Durantius *in rationali Diuinorum officiorum lib.*3. *cap.*17. *num.*13. Azot. *inſt. moral. part.*2. *lib.*3. *cap.*34. *quæſt.*2. verſ. *quæres quinam*, Moſcon *de Maieſtate milit. Eccleſiæ p.*1. *lib.*1. *cap.*8. *pag.*236. *lit.B.*Fr.Eman. Rodriguez *quæſtion. regular. tom.*4. *praxis crimin. tit.*4. *de viſitat. cap.*14. Zerola *in praxi Epiſc. p.*1. verb. *Archieſcopus*, §.2. & alij communiter in hac materia.

3 Et cum textus iſte in verſ. *Sicque ſoluta eſt quarta quæſtio, qua quæſiuiſti, an tibi ſit licitum pro defunctis cum Paleo celebrare*, poſſes nunc tractare de ſolemniis, quæ ſeruari debent in his defunctorum miſſis: & recurres ad Gauantum, Alcocer. & alios *de cæremoniis in miſſis celebrandis* ſcribentes, quibus abſolutè ſcies, quæ ad punctum

4 ſpectant. † Et ad quæſtionem de diſpenſando ab Epiſcopo in numero Miſſarum, ac in aliis circa reſponſa quæ pro eis effunduntur: applicabis quæ adduxi infra *ſub cap.*16. *de foro ſub quæſt.*3. vbi etiam de commutandis piorum voluntatibus.

5 Vnum tamen notabis pro complemento materiæ, vt Paleum conceſſum, & non traditum Archiepiſcopo, cùm non poſſit illo amplius vti; ſit comburendum, & cineres in Sacrario ponendi: ſic tradit Barboſa declaratum verbo *Pallium in Bullario.* Iuxta S. Gregor. Rit. vrbis Subdiaconorum 4. Martij 1606.

AD TITVLVM De Renunciatione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio, permutatio, & reſignatio beneficiorum ad idem tendunt, quæ commodè ſub hoc titulo de Renunciatione tractari queunt.*

2 *Renunciatio duplex eſt, tacita, & expreſſa, infra* in Rub.q.1.à n.2.

TItulus iſte conducit ad Renunciationem, permutationem, ac reſignationem beneficiorum: & ſic infra notata *ſub titulo de Permutatione lib.*3. conducunt ad hanc tractationem, & hic notata ad illam; imò Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. p.*2.*c.*15. *cum ſuis* §§. *lib.* 3. ſub vnica contextura ſcripſit de his omnibus, & qui Doctores ex propoſito agant, refert idem Barboſa hic *num.*2. vbi *à num.*4. 1
† definit, & *à num.*8. dicit duplicem eſſe renunciationem, expreſſam, & tacitam, & *num.* 12. *&* 13. inter vtramque ponit differentiam, vbi quæ ſit ſimplex, & pura, & quæ conditionalis, idem *in dicto tract. de Iure Eccleſiaſt.* quibus addo Tondutum *p.*1. *quæſt. benef. cap.*75. vbi de reſignatione mutua beneficiorum, & *p.*2.*c.*4.§.7. de reſignatione *&* §. 8. de permutatione, & antequam ad notabilia huius tituli deſcendam; vtpote neceſſarium, duxi aſſignare quæſtiones, quas tractatas plenè poſui *ſub lib.*2.*decret.* quem ex propoſito repetitum leges quæ ſubſequuntur *num. ſeqq.* 2

1. * *Beneficium renuncians an poſſit liberè, & quandocumque ad illud regredi*, dixi *in cap. ſollicitè* 2. *& cap.*3. *de reſtit. ſpoliat. quæſt.*2. *& quæſt.*1. vbi quid de permutantibus inualidè: & quid ſi beneficium ſit iuris patronatus ibi *in verſ. ex his*, & verſ. *ad tertiam.*

2. *Reſignare beneficium, an poſſit excommunicatus:* dixi *in cap.*24. *de re iudicata quæſt.* 2. verſ. *ad ſextam.*

3. *Reſignatario, an noceat ſententia lata contra reſignantem*, dixi *in dict. cap.*24. *de re iudicata q.*4. verſ. *ad ſecundam.*

4. *Renunciationes, quæ fiunt nonnullorum iurium, aut immunitatum*; plena manu tractaui *ſub cap. ſi diligenti de foro compet.* & in aliis iuribus, vt per quæſtiones tractatas, offendes, ſi legas quæſtionarium omnium, quæ ſcripſi, *ſub dicto lib.*2.*decret.*

AD RVBRICAM De Renunciatione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis expreſſa definitio.*

2 *Renunciatio expreſſa, ſeu tacita quibus exemplificetur, & quos effectus producat*, & n.3.

3 *Renunciatio expreſſa eſt duplex, pura, ſeu conditionalis: & quæ differentia inter vtramque, & coram quo fiat*, n.4.

4 *Dimiſſio, ſiue renunciatio beneficij poteſt fieri etiam coram Prælato inferiore, iuriſdictionem habente, & qualiter coram coadiutore Epiſcopi*, n.5. & 6.

6 *Reſignatio beneficij non admittitur à Vicario Generali, niſi de mandato Epiſcopi.*

7 *Renunciatio ſine authoritate Superioris non fit; non enim dimiſſio conſiſtit in ſola voluntate beneficiarij* n.8. *& de ratione* n.9.

9 *Quaſi contractus quidam initus inter beneficiarium, & ipſum Prælatum.*

10 *Renunciatio eſt ſpontanea, iuris proprij dimiſſio.*

11 *Renunciatio Officiorum fit in manibus Regis, vbi de ætate ad renunciandum remissiuè, vbi de aliis.*

12 *Renunciatio beneficiorum est consensus ad illam* num. 13. *& qualiter procurator renunciet,* n.14.& 15.

15 *Procurator ad renunciandum beneficium, nùm reuocetur.*

16 *Renunciationis publicatio quando, & de aliis remissiuè,* & sub n.17.

17 *Resignatio beneficij non facta mentione, quod resignans sit ordinatus ad eius titulum, non valet.*

18 *Resignatio facta in manibus non volentis eam acceptare, non aufert beneficium.*

19 *Resignatio beneficiorum quatenus ad consanguineos.*

20 *Resignatio beneficij, cùm possit fieri à non soluente pensionem, resoluitur sub distinctione,* & n.21.

22 *Emphyteuta ob non solutum Canonem, cadit à iure suo.*

23 *Resignandi animo acceptatum beneficium nùm faciat vt sic accipiens peccet lethaliter. Et nùm liceat beneficium procurare animo retinendi* n.24.*remissiuè.*

25 *Renunciari nequit beneficium cum pacto de redimenda pensione.*

26 *Resignans nequit sine manifestatione Pontifici facta obligare resignatarium cum reseruatione pensionis, vt aliqua onera sustineat. Quid si ordinarius commissionem haberet imponendi pensionem,* n.27.

1 CVm ergo hic *in tit. nostro,* agatur de renuncia-
tione expressa beneficij; ideo tantum de ea
definitionem assigno, *vt sit legitima beneficij di-*
missio à superiore admissa. Cuius definitionis partes
expendunt communiter Doctores, quos refert, &
sequitur Barbosa hic *à num.* 4. latè idem *de Iure*
2 *Ecclesiast. p.2.lib.3.cap.*15. † Et vtrobique ait re-
nunciationem duplicem esse, tacitam, aut expres-
sam. Primam exemplificari in eo, qui dum con-
traxit matrimonium, aut aliud secundum benefi-
cium incompatibile, consequutus fuit, vacat, quod
ante possidebat. De primo casu sunt textus *in c.2.*
& cap. quod à te de Cleric. coniugat. De secundo
in cap. de multa 28. de præb. extrauag. execrabilis,
Ioãnis XXII. *§. quid verò. eodem tit.* etenim tacita re-
nunciatio illa videtur esse quæ non ex verbis, sed
ex aliquo actu ad renunciandum accommodato à
Iure deducitur, vt queat exemplificari in casu tex-
tus *cap. transmissa, hoc tit.* & textus *in cap. ex ore*
3 *de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli.* † Ex-
pressam verò dici, quæ à resignante verbo, vel
scripto iuxta formam à iure præscriptam celebra-
tur, quæ est duplex, alia simplex, & pura, quæ
ex mera liberalitate absque vllo pacto, & conuen-
tione fit. Altera conditionalis, quæ in fauorem ter-
tiæ personæ, vel sub aliqua conditione celebratur.
Et inter vtramque eam, nempe constitui differen-
tiam, quod simplex, & pura à iure recepta fieri
possit coram Diœcesano Episcopo. Secunda verò
conditionalis, quæ à iure reprobata erat, iuxta glos-
sam in verbo *dimittere in cap. ex parte el.1. de offi-*
cio deleg. quæ secundùm stylum Romanæ Curiæ,
à multis sæculis iam obseruatum, tantum admitti-
tur à Romano Pontifice: vide Riccium *collectio-*
ne, 1603. ad textum *in capite cum Clerici de pa-*
ctis.

Vnde dubitare poteris quis sit ille Superior, or- 4
dinarius, à quo dimissio beneficij admitti possit.
Et respondeo esse illum, qui habet potestatem in-
stituendi, & destituendi, *clem. vnica hoc tit.* cum-
que renunciationem admittere, iurisdictionis sit;
ideò in manibus Superioris facienda est, vt omnes
communiter admittunt; & sic fieri poterit renun-
ciatio coram inferiore habente iurisdictionem Epis-
copalem, etsi Episcopus non sit, † item coram 5
coadiutore Episcopo dementi dato cum in spiritua-
libus, & temporalibus, generalem, & liberam po-
testatem habeat; quod si detur Coadiutor, infirmo
Episcopo, aut seni, tunc non sit ex eius consensu,
admittet resignationes coadiutor.

Itaque resolues, vt omnis Superior ordinarius 6
Ecclesiasticus, habens spiritualia, sit legitimus ad
admittendum renunciationẽ liberam beneficij. Eius
autem Vicarius Generalis non nisi habeat ad id
mandatum speciale sui Episcopi, aut Ordinarij,
sed Capitulum Sede vacante, cum fungatur vice
Episcopi, & in eius iurisdictione succedat, poterit
resignationem admittere, non inquam conferre,
Garcia *de beneficiis p.11.cap.3.num.*256. & *cap.4. à*
*num.*75. Riccius *in praxi aurea resol.*243 aliis, Bar-
bosa *dicto cap.15. de Iure Ecclesiast. lib.3. num.* 13.
de quo *sub tit. de Capitulo sede vacante.*

Iterum dubitabis an renunciatio beneficij facta, 7
absque Superiore valere possit; igitur Innocentius
in cap. quod in dubiis hoc tit. absolutè docuit renun-
ciationem sine Superioris authoritate factam, nul-
lius esse momenti, per textum, quem allegat *in cap.*
*non oportet 7. quæst.*1. ibi *hoc factum prorsus irritum*
denunciatur; sed de hoc & aliis dubiis *infra* sub
Rubro notatur. † Vnum tamen aduertes non con- 8
sistere in sola voluntate beneficiarij, beneficium
dimittere, & seruiendi munus à se abdicare, sed
ad Prælatum spectare ponderatis omnibus circun-
stantiis, & inspicere vtilius, ne sit Ecclesiæ renun-
ciationem admittere, aut pœnitus repudiare. † 9
Cuius rei ea nempe ratio est; quia in beneficij col-
latione inter Prælatum, & ipsum beneficiarium,
initus est, velut contractus, per quem beneficia-
rius obligatur Ecclesiæ seruire, & ipsa Ecclesia ad
eundem alendum pro seruitio; argum. textus *in c.*
nisi cum pridem §. verum hoc tit. ibi *fide media com-*
pulsasti, vbi Doctores.

Et cum etiam generaliter dixerit hic Barbosa 10
sub dicto num. 4. in princ. vt renunciatio sit sponta-
nea, Iuris proprij dimissio, & huius ratione sint
plura, quæ renunciari queant, vt supra insinuaui.
Ideò pro ampliatione huius Rubricæ, & materiæ
adnotare libuit extradinarios Interpretes, adducen-
tes nonnulla, tam pro renunciatione beneficiorum,
quàm officiorum.

De officiorum renunciatione Mastrillus *de Ma-* 11
*gist. lib.1. cap.*24. & quod officiorum renunciatio
fiat in manibus Regis ad instar, Riccius *collect.*
2010. *de ætate*, vt quis possit renunciare; Narbona
anno 14. quæst. 57. & vt quis comprehendatur sub
pœnis confidentiarum, idem *quæst.*58. de ætate ad
renunciandum in contractibus *anno 25. quæst.*13. de
renunciationis nullitate Capellæ ad quam quis or-
dinatur, Valenzuela *p.1. consil.*32. de tacita renun-
ciatione Riccius *collect.* 1427. vbi exemplificat in
casibus, quatuor.

De resignatione beneficiorum nouissimè post 12
Barbosam *de Iure Ecclesiast. lib.4. cap.* 15. *cum suis*
§.§. vbi infinitos refert de materia agentes, & eam
expendens nouissimè Frãciscus Tondutus *in benef.*
q.p.2. cap.4. §.7. † De consensu præstando in resig- 13
natione

Digitized by Google

natione, Riccius *collect.* 1868. *super Regula Cancellaria de praesensibus*, vbi refert casus, in quibus per procuratorem sit praestandus, & resignationi-
14 bus beneficiorum. † Et Barbosa *dict. cap.* 15. n. 23. dicit quod procurator resignantis, potest post eius obitum, aut reuocationem sibi intimatam compelli per resignatarium ad posteriorem consensum
15 praestandum, † quomodo, & quando procurator ad resignandum beneficium constitutus, possit reuocari. Et quae requirantur, quibus sit notificandum, ac de aliis Franc. Tondutus *p.* 1. *cap.* 26. *in q. beneficial.* † De publicanda resignatione praeter
16 ordinarios Riccius *collect.* 468. *super Regula Cancellaria de publicandis.* De Bulla Pij V. circa resignationes, idem *collect.* 515. vbi de poena suspensionis contra eas admittentes absque causis, & *col.* 627. vbi de tempore, vt publicentur, & in quibus fiat beneficiis, & iterum super eadem Bulla circa publicationem beneficiorum existentiū in Cathedrali, ac
17 de aliis *collect.* 1491. † qui etiam iterum *collect.* 1492. expendit Tridentinum *sess.* 21. *cap.* 2. in illis verbis. *Quod resignatio beneficij, non facta expressa mentione illius qualitatis, quod ipse scilicet fuisset ordinatus ad titulum dicti beneficij, non valet*, vbi ampliat in nonnullis casibus. De resignatione illius, qui moritur intra 20. dies, idem Riccius *collect.* 1405. *super regula de infirmis resignantibus*, vbi plures recolligit decisiones, & *collect.* 837. de actibus à moribundo factis, idem Riccius alia plura congerens,
18 *collect.* 2037. † Et quòd beneficium non aufertur, si eius resignatio fiat in manibus non valentis eam
19 acceptare, Gutierrez, *cons.* 42. † Et de resignatione beneficiorum, quorum collatio non fiat consanguinibus decidit Pius V. *in const.* quam refert Scortia *epitome* 201. qui etiam agit de publicandis resignationibus, *epit.* 135. ex Greg. XIII.

20 An non soluens pensionem possit beneficium resignare. Riccius *collect.* 1699. *super elem. cum pridem de pactis*, vbi distinguit, nam si ille in cuius fauorem reseruata est pensio illa, non soluta, agit ad priuationem, vel ad regressum, tunc non possit resignare; ex eo quia accedente voluntate, & Domini declaratione, absque dubio fit priuatus; quoniam cum per priuationem non habeat ius, fru-
21 stra resignat, quod non habet, † aut si non sit actum contra non soluentem pensionem: & hoc in casu ait Riccius posse beneficium illud resignare ad fauorem alicuius, & constituit diuersitatis rationem inter vtrumque casum; quoniam ante declarationem creditoris, potest debitor impunè resignare, eò quòd poena adhuc non successerat, quae habet locum agente pensionario; & sic volente illo, in cuius fauorem fuit illa poena apposita sic refert
22 cum multis decisum. † Et confirmat ex illo casu, vt emphyteuta ob non solutum Canonem cedat à iure suo, si declaratio Domini directi adhaereat: videbis Puteum *decis.* 301. *lib.* 3. de quo *in cap. fin de locato.*

23 An recipiens beneficium animo resignandi vel permutandi, peccet, agit ad vtramque partem Diana cum multis, *p.* 8. *tract.* 7. *ref.* 14. vbi videtur affirmatiuam sequi ex Bulla Paulij IV. sed Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disp.* 45. *n.* 12. Castrus Palao *tom.* 2. *tract.* 15. *disp.* 4. *puncto* 7. *num.* 11. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 34. *dubio* 26. *num.* 136. Vasquez *de benef. cap.* 3. §. 2. *dubio* 1. *num.* 43. aliter, eo quòd recipiens beneficium, non est obligatus illud perpetuò retinere; nec esse peccatum vnum recipere, donec pin-
24 guius aliud consequatur. † Et iterum idem Diana, *p.* 9. *tract.* 7. *resol.* 51. agit de quaestione. *An licitum sit procurare beneficium animo illud retinendi*: ibi iterum repetit decisionem, & tenorem dictae Bullae Pauli IV. in vers. *denique.*

Beneficium an renunciari possit cum pacto de 25
pensione redimenda, & respondetur negatiuè; quia est onus pretio aestimabile, vt tenet Castrus Palaus *tom.* 3. *disp.* 9. *de simon. puncto* 13. *num.* 11. Garcia *de benef. tom.* 2. *p.* 11. *cap.* 3. *num* 172. Gigas *de pens. quaest* 87. *ad finem*, cum aliis Diana *p.* 10. *tr.* 14. *res.* 1. † qui cum eodem Castro Palao *puncto* 13. 26
num. 14. idem resoluit de alia quaestione, an sine manifestatione superioris (qualis est Pontifex) possit resignans cum reseruatione pensionis obligare resignatarium ad aliqua onera admittenda, v. g. vt fideiussorem saecularem, vel aliquam hypotecam assignet, vel illi anticipatè soluat; eo quòd timet resignatarium malum futurum esse in soluendo; quia vt docent Lessius *lib.* 2. *de Iustitia*, *c.* 35. *dubio* 15. *num.* 93. Suarez *lib.* 4. *de relig. cap.* 35. *n.* 23. *in fine*, ille contractus est simoniacus, cum obliget resignatarium ad id; quod de iure non inest ei, qui ex vi resignationis imponat onus pretio aestimabile. † Et dicit Suarez etiam procedere, si ordinarius 27
commissionem haberet imponendi pensionem; ob idque pensionem sic constitutam solui non posse; imò & posse beneficium tanquam vacans impetrari, vt dici Lessius, *num.* 93. videndus, sin autem post constitutam pensionem obligaretur resignatarius ad dicta onera, non esset simoia nullo iure. Flamin. *lib.* 14. *quaest.* 7. *à num.* 53. cum communi Doctorum.

Ad Text. in cap. I. hoc titulo. De Renunciatione.

PRAEMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Resignationis causa, ex quibus superiores eas admittunt.*
2 *Senectus, & debilitas, est causa resignationis, an sit nec ae, quae non dependet ab arbitrio cuiusque eam allegantis*, n. 3.
4 *Infirmitas aliquando est causa ad resignandum.*

Litterae huius textus poterant sigillatim adiungi 1
causae, quarum ratione resignationes debent admitti à superioribus; quas Doctores congerunt occasione textus *in cap. ad supplicationem* 9. *huius tituli*, vbi Innocentius III. scribens Episcopo Arelatensi, posuit sex causas, ex quibus Episcopi possunt petere, & Papa consueuit concedere cedendi licentiam, quas sequentibus verbis explanauit.

Debilis, ignarus, malè conscius, irregularis,
Quem mala plebs odit, dans scandala cedere possit.

De singulis explicitè nonnulla congerit, & ex- 2
pendit Barbosa *de iure Ecclesiast. p.* 2. *cap.* 15. *lib.* 3. §. 2. *à num.* 89. hic tantum de debili, hoc est de infirmo, aut sene, agit Pontifex, ac de eo, qui se insufficientem considerat, quos non excusat obrationes, de quibus *hic*. Etenim senio confectus, si nihilominus Ecclesiae sit vtilis, non datur renunciandi facultas, sed potius ei coadiutor assignatur.

Nec est in arbitrio cuiusquam dicere, quae sit 3
P 4 senectus

senectus quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, quin potius hoc relinquatur arbitrio Papæ, vt tradunt Menochius *de arbitrariis casu* 33.*num*.3.Mascard. *de prob. conclus.* 1295. *num*.8. Flamin.*de resignatione lib*.6. *quæst*.3. *num*.56.& *quæst*.6. *à num*.5. Mascard. Anton. Genuens. *cap*.53.*num*.1. Rendina *in promptuario recept.sentent.tom*.1. *prope finem,miscel*.4.de infirmo, seu debili infra *in cap. nisi cum pridem*. Et ob hoc adiunges quæ de senibus dixi *sub cap. quoniam frequenter*, vt lite non contestata in verſ. *senex, & valetudinary*, & *in cap. si qui testium* 8. *de testib.* & quæ noto infra *de Clerico ægrotante, vel debilitato*.

4 † Imò hic *num*.4. Barbosa pluribus comprobat rationibus, quod infirmitas plerumque procedit his notulis, latè poteris explanare textum nostrum, de aliis inquam casibus *infra suis in locis*.Super regula de infirmis resignantibus applicabis quæ notat Riccius *collect*. 837. vbi quærit an habeat locum extra curiam: vide supra *sub Rubrica* in verſ.*de resignatione*. Item de causis ad resignandum, propter infirmitatem, aut senectutem, Barbosa *dict.cap*.15. *à num*.98.legendus.

Ad Text. in cap. II. hoc tit. De Renunciatione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium abiurans,licitè potest illud obtinere,si denuo eligatur, & de iuramento vlterius non petendi*,n.3.& n.7.

2 *Remittens ius futurum, remittit solum illud, quod habet causam de præsenti.*

4 *Iuramentum semper intelligitur, causa durante, nec durat mutationeres*, n.5.

6 *Iuramenti vis intelligitur, salua authoritate superioris, vbi de aliis remissiuè.*

7 *Iuramentum debet intelligi, vt alias non obuiet iuri, nec valet factum in præiudicium superioris*,& n.8.

9 *Iuramentum nunquam extenditur, cum sit stricti iuris.*

1 AD hunc textum congerit plura Barbosa, sed de eius intellectu dixi *in c. fin. de foro comp. quæst*.3.*num*.11. & *in cap*.2. *de restit. spoliator. q*.1. *num*.8.cuius ea est generalis decisio, vt qui abiurat beneficium licitè, possit illud obtinere,si denuo ad ad illud eligatur; & ex multis Barbosa hic comprobat decisionem *num*.1.& 3.

2 Quia remittens ius futurum, censetur remittere solum illud, quod habet causam de præsenti tantum, non aliud *l.quod seruus ff.de conditione ob causam*, & ibi *num*.6.& 7.quia renunciatio iurata,non trahitur ad ius superueniens, vel futurum; & quia iuramentum non extenditur ad actus incogitatos.

3 Vnde ego pro amplissima materia huius textus adiungo, quæ subsequuntur, & primo de iuramento, vlterius beneficium non petendi, noto infra *in cap*.4.*de his, quæ vi*, & dixi *in cap*.2. *de restit. spoliator.* & de resignantis regressu ad beneficium, dixi ibi *quæst*.2.& notaui supra *ante Rubricam*,verſ. *beneficium renunciens*.

4 Et quòd iuramentum semper intelligatur durante causa, dixit Sanchez cum multis *tom*.2.*moral. lib*. 3. *de iuram. cap*.17. *num*.4. Gomezius *in l*. 22. *Tauri num*. 10. quem leges. Igitur cum iuramentum intelligatur durare rebus sic stantibus, cum iuratur, † euenit quod ex mutatione rei, iam iuramentum non liget: qua de causa applicabis his quæ latissimè adduxi *in cap. quemadmodum* 35. *de iureiur*. 5

Et in verſ. *non enim videtur*, induces vt iuramenti vis semper intelligatur, salua authoritate Superioris, vt latè tractat Suarez *de relig. tom*. 2. *lib*.2.*de iuram. cap*.34. sed de hoc applicabis quæ longè notaui *in cap.venientes* 19.*de iureiur*. Etenim Superior potest iuramētum inferioris relaxare, vt longè notaui *sub cap*.1.*eodem tit*.& quòd iuramentum parti præstitum ab eo absoluatur, dixi adducens textum hunc, Gratianus *regula* 274. † Itaque vt iuramentum debeat intelligi, si fieri potest, vt non obuiet iuri, alias tanquam temerarium, non obliget, iuxta *cap. ad nostram* 21. *de iureiur*. 6 7

† Sic factum in præiudicium Superioris, vel quoties ille relaxat illud. Quapropter ex noua causa potuit qui renunciauit eligi; quia ipse non appetit, nec proprio facto regreditur; sed per Superiorem electus de nouo tantum electioni de se factæ, consentit; argum.eorum, quæ notaui *in cap. cum in iure peritus de electione*. 8

Item etiam considerabis pro fundamentali decisione, & ratione textus nostri, quod iuramentum, nunquam extenditur; eo quòd sit stricti iuris. Quo fit vt hic non extenderetur ad casum inopinatum nouæ electionis: arg.eorum, quæ latè dixi *in cap. pen. de iureiur*.& applicabis notata supra *in cap. cum inter*.16.*de elect*. 9

Ad Text. in cap. Ex transmissa III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians beneficio suo, illud nequit repetere, nisi resignatio nulla fuerit, aut subreptitia*, num.2.

3 *Redire ad beneficium resignatum: an quis possit absque noua collatione remissiuè.*

4 *Resignatio ab excommunicato facta, num valeat remissiuè.*

5 *Votum ab infirmante, emissum, vel existente in naufragio, seu periculo, num valeat remissiuè.*

6 *Religionem ingredientes ante professionem liberè possunt ad sæculum redire.*

7 *Offerens se, & sua Ecclesiæ sæculari potest secum transferre ad aliam res, quas obtulit.*

TExtus huius decisio quatenus dicit, vt qui renunciauit suo beneficio, illud repetere nequeat; sed si de nouo eligatur, possit in idem beneficium admitti, multum iuuatur, ex notatis *in cap*.2.*præcedenti*,& de eius intellectu in sua propria specie dixi *in cap*.2.*de restit.spoliator.quæst*.1.*num*.5. & 21.& *num*.8.ad textum nostrum.Anton. Naldus *hic*. 1

Et cum hic ex verſ. *non tanquam vnum de Ecclesia*, notet Barbosa, quod resignans non possit beneficium resignatum repetere, nisi resignatio nulla 2

nulla fuerit, aut subreptitia; quia tunc ius à resignante non abdicatur, multis comprobans *numero* 5.

3 Ideò rectè poteris hic vltra illum applicare quæstionem, an absque noua collatione possit quis redire ad beneficium resignatum, quando resignatio à principio ex aliqua causa non valuit de qua cum multis, Zeuallos *in pract. quæst.* 561. ipsum longè agentem videbis, sed facilis est resolutio ex dictis, & ex his, quæ dixi *sub dicto cap.2. de rest. spol. q.1. & 2.*

4 Resignatio ab excommunicato facta in fauorem tertij an sit valida, disputat Diana *p.5.tract.9. resol.* 106. sed expendes ex his, quæ dixi *in cap. ad probandum 24. de sententia, & re iudicata quæst.4.* vers. *ad secundam* & notaui ante Rubricam vers. *resignare.*

5 Et in vers. *dum infirmitate laboraret*, dum hic Barbosa *num.2.*notat cum Couarruu.*de spons.cap.3. p.2.§.4.num.16.*quod votum emersum ab ægroto, vel existente in belli, naufragij, alteriusvè periculi discrimine, non sit ex eo inualidum; ideò applicabis quæ de voto ab infirmante facto, dico infra per textum ibi: *in cap.literaturam 3.de voto.*

6 Et in vers.ibi: *apud Monasterium &c.& ibidem moram aliquantulum faciens ea, quæ prædicta Ecclesia sancti Nicolai contulerat, sibi fecit restitui.* His verbis potest adiungi quidquid noto infra *sub cap. ad nostram de regularib. & in cap. ad Apostolicam 16.eodem*, vbi de tempore ad profitendum dato, intrantibus religionem, quibus ante professionem
7 liberum est ad sæculum redire, vt hic contingit. †
Et itidem applicabis ad dictum, quod ex textu nostro comprobat Couarru *in cap.1. de testam.à n.19.* dum dicit, vt qui se, & sua obtulit Ecclesiæ sæculari, possit ad aliam Ecclesiam transferre secum res, quas obtulit: applicabis plura, quæ latè dixi *sub cap.in præsentia 8.de probationibus.*

Ad Text. in cap. Admonet. IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiarius nequit renunciare suum beneficium absque licentia sui prælati item nec permutare*, n.2.

3 *Beneficiarius non habens beneficium in titulum, nec residentiam requirens, potest ire quo velit.*

4 *Papa num renunciet liberè Papatui.*

5 *Renunciatio num sit simoniaca, & de aliis remissiuè.*

6 *Resignationis hic nonnulla assignantur quæstiones.*

7 *Resignari beneficium debet in manu superioris, nec sufficit coram Notario tantum.*

8 *Renunciatio facta cum intentione, vt alteri conferatur beneficium, est simoniaca.*

9 *Resignans num admonendo superiorem, & non spectando, eius consensum, satisfaciat*, numero 11.

10 *Verbum* inconsulto *regulariter sumitur pro consensu.*

12 *Resignatio est nulla in aliquibus casibus, vt interueniente pecunia, & facta pendente accusatione, in fauorem certæ personæ, & quando ius aliquod manet penès resignantem, item si facta non fuerit mentio de aliis pensionibus, & beneficiis, non publicata, facta a procuratore post annum sui mandati, seu vigore epistola missa*, numero 13. 14. 15. 16. 17. 18. & 19.

20 *Resignatio nulla est, si non acceptat resignatarius, etsi est recepta à vicario*, num.21.*si esset facta cum promissione pensionis*,num.22.*fallit*, à num.23.

23 *Resignatio facta ab infirmo cum pacto retrocedendi in casu conualescentiæ, valet. Item si procurator habet mandatum ad resignandum cum reseruatione fructuum*, n.24.

25 *Conuentio in resignatione constituenda respectu promissionis factæ de fructibus soluendis, dicitur simoniaca.*

26 *Resignatio non dicitur effectuata, donec litteræ fuerint executa. Et est nulla, in qua non fuit facta mentio, quod permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij*, n.27.

28 *Resignans, reseruata pensione, si aliqua causa annullari contingat, resignatio non valet, ius abdicare à resignante.*

Hic eam decisionem Pontifex præstat, vt be- 1
neficiarius non possit resignare suum benefi-
cium absque licentia sui Prælati. Et multis hic com-
probans Barbosa, *n. 1. 2. & 6.* † porrigit, *num.5.* 2
eius dictum, etiam ad permutationem beneficio- 3
rum, *num.7.*resoluens vt qui non habent beneficia
in titulum, residentiam acquirentia, possint ire
quò velint; itavt Ordinarij teneantur illis dare litteras commendatitias. De ratione textus nostri dixi supra *sub Rub.*vbi etiam dixi de ordinario, à quo admittatur renunciatio.

Pro materia textus nostri adiunges plura, quæ 4
tractat Azor.*tom.2.moral.lib 4.cap.6.*vbi an renunciatio possit fieri à Pontifice Pontificatus; & quod Papa liberè renunciet Papatui, & de resignatione Naldus *in cap.1.hoc tit.lib.6.*vbi videbis, quos citat
Barbosa. † An renunciatio sit simoniaca, Suarez 5
*tom.1.de religione, lib.4.de simonia cap.35.*ad plures alias quæstiones aptas ad textum nostrum videbis eundem Azor.*lib.7.tit.2.mor.cap.18.per totum, & cap.19.20 21.22.23.24. & 25.*& quæ tractat Garcia *de benef.p.10.cap.3.§.1.2. & 3.* Balboa *in cap.6. de exception.à num.73.*vbi de regressu.

An Iudex Ecclesiasticus appellatione remota, 6
possit admittere resignationem, Zeuallos *de las fuerças p.2.quæst.150.* Et à quo tempore desinat percipere fructus, & acquirantur resignatorio ibi *a num* 38. Et quòd non valeat resignatio sine consensu Patronorum ibi *quæst.*34.

Et quatenus hic patet quod beneficium debet 7
resignari in manibus Superioris, vt dixi *sub Rubrica*, & probat textum nostrum adducens Ricci. *collect.*810.ad glossam *in cap.ex parte*, vbi Abbas *de officio deleg.* & inferens primo quod renunciatio facta beneficij coram Notario sine Prælati authori-
tate, sit nulla. † Item secundo infert quod si resigna- 8
tio fieret cum intentione, quod Ordinarius, coram quo ea fit, conferret Titio, sit simoniaca, & itidem collatio subsecuta non valeat, vt decidit Garz. *decis.3.*

Ideo iam patet aditus ad declaranda verba tex- 9
tus nostri, quæ aliquam difficultatem generant ibi *te dimittere inconsulto*, vbi videtur decidere Pontifex, vt tantum reprobetur ea renunciatio, quæ fit inconsulto, & ignorante superiore; non enim vi-
detur

detur consensum seu approbationem requirere: & sic vt resignans solum teneatur superiorem de resignatione admonere, non autem ipsius spectare
10 consensum,† sed re vera ea verba non turbant doctrinam, de qua supra *in Rubrica*, & in vers. *quatenus*: nam respondent DD. communiter verbum *inconsulto* quod consilium regulariter importat hic accipi pro consensu, quod nouum non est in iure, vt videbis ex textu *in cap. nouit. cap. quanto de his, quæ fiunt*, & notat glossa *in cap. venerabili de officio deleg.* explicat Barbosa *de iure Eccles. p. 2. cap. 15. num. 20.* alia ad propositum noto infra *in cap. quod in dubiis hoc tit.*

11 Et quia Mastrillus, quem supra *in Rubrica* adduxi agit *lib. 1. cap. 24.* de officiorum renunciatione illum lege ad textum nostrum ibi *à n. 11.* & de regula *de infirmis resignantibus* notaui *in Rub.* sub vers. *de resig..atione*. aliquid *sub cap. 1.* Et de quæstione leges C.. ..rruu. *lib. 1. variar. cap. 5. à num. 6. vers. nam*, vbi e. pendit textum nostrum, & alia iura, cum textu *in cap. vniuersariorum, de rerum permut.*

12 Hic enim posses adiungere casus, in quibus resignatio nulla sit, & breuiter sequentes videbis. Primo est nulla, interueniente pecunia, *ex cap. cum*
13 *pridem de pactis*, vt ibi noto. † Item est nulla ea, quæ fit ab accusato, pendente accusatione, quod qualiter debeat intelligi, docet Boërius *in decis. 206.*
14 † Tertio est nulla, quæ fit in fauorem personæ certæ; quia est simoniaca, vt *sub Rub.* adduxi; licèt ex stylo, & certa scientia Papæ purgetur vitium simo-
15 niæ. Cassad. *decis. 2. de simonia.* † Quarto quando ius aliquod remanet penès resignantem; quamuis non dicatur decedere à possessione beneficij resignans, qui post resignationem, fructus beneficij percipit.
16 Cardinalis Pureus *lib. 1. decis. 48. & decis. 371.* Quinto erit nulla si non fuerit facta mentio de aliis pensionibus, & beneficiis. Caualcanus *decis. 25. n. 46. p. 2. de contractibus.*

17 Sexto quòd resignatio non publicata, pariter nulla sit, ita vt tunc beneficium dicatur per obitum vacare, non per resignationem. Verallus *decis. 71.*
18 *p. 1.* † Item si facta esset à procuratore post annum sui mandati. Papon. *lib. 2. tit. 8. arresto* 17. referens ita
19 per Rotam decisum. † Octauo si esset facta per procuratorem, vigore Epistolæ missæ dicentis quod ipse volebat resignare beneficium, vt pulchrè deci-
20 dit Rota relata à Verallo, *decis. 85. p. 2.* † Nono quando ille, in cuius fauorem facta fuit resignatio, non acceptauerit; quia remanet in suo primo statu, obtenta tamen prouisione à Papa. Papo. *lib. 2. tit. 8.*
21 *arresto* 17. † Decimo si esset recepta à Vicario; quia eam non potest admittere. Domini de Rota *decis. 1. hoc tit in antiquis.* Et probatur ex adductis *sub Rub.* vbi dixi quod Vicarius Episcopi eam non ad-
22 mittit absque mandato speciali. † Vndecimo si esset facta cum promissione pensionis excedentis medietatem valoris beneficij secundum decisionem pun-
23 ctualem 2. *triuis. p. 2.* † sed valida redditur in nonnullis casibus: nam infirmus resignans sub fide, & promissione retrocedendi in casu conualescentiæ valet, & sanus factus restituitur contra suam resig-
24 nationem. Papon. *lib. 3. tit. 11. arresto* 4. † Item si procurator mandatum habuerit ad resignandum cum reseruatione omnium fructuum, & resignet cum medietate. Crescent. *decis. 8. hoc tit.* & valida etiam erit in casu Veralli *in decis. 78. p. 1.* hæc recolligit decisa, Riccius *collect. 1006.* ad textum *in dicto*
25 *cap. cum pridem de pactis* † qui *in vers. tertio*, dicit quod conuentio in resignatione constituenda, respectu promissionis factæ de fructibus soluendis, dicatur simoniaca; quia ante litem motam, nec fructus possunt in conuentionem deduci, vt docet Mohed. *decis. 332.* † Item etiam Barbosa *de iure* 26
Ecclesiast. cap. 15. p. 2. lib. 3. vbi *num. 75.* dicit quòd resignatio non probatur effectuata, nec ius abdicatur à resignante; donec literæ fuerint executæ, & beneficium resignatario acquisitum. † Et *num. 77.* 27
quòd renunciatio est nulla, in qua non fuit facta mentio, quod permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij resignati. † Et *n. 79.* quòd si re- 28
nuncians reseruata pensione resignauerit, & pensio non reseruatur, vel ex aliqua causa annullari contingat, nulla sit talis resignatio, & ius à resignante abdicatum non intelligatur.

QVÆSTIO I.

Resignatio vt locum habeat an debeat causa vel conditio adimpleri in forma specifica. Et an resignans post resignationem factam simpliciter vel sub conditione possit percipere fructus; vbi de effectibus resignationis. Et an resignatio beneficij iuris patronatus sit nulla sine licentia Patroni. Et an Iudex Ecclesiasticus faciat vim qui admittit resignantem ad beneficium appellatione remota; & absque noua collatione.

SVMMARIVM.

1 *Resignatio sub conditione facta est nulla, donec conditio adimpleatur in forma specifica, vbi de mandato procuratorio adimplendo in specifica forma qui in se non renunciat.* num. 2. 3. 4. 5. & l. licet ff. de iudiciis, n. 4. 5. 6. 7. 8.
9 *Resignatio si non habeat effectum, possunt permutantes ad beneficia resignata redire.*
10 *Beneficium causa permutationis resignatum non vacat simpliciter, sed ita demum si conferatur.*
11 *Resignatio conditionalis, vel respectiua non sortitur effectum conditione non seruata.*
12 *Possessio beneficij & actio spolij remanet penès resignantem, si conditio non sit completa, vbi fulcitur.*
13 *Congrua sustentatio qua dicatur vt resignatio valeat*, & n. 14.
15 *Resignare potest ingrediens religionem beneficium absque licentia Ordinarij.*
16 *Resignans beneficium vsque ad quod tempus queat fructus beneficij resignati percipere latè discutitur, vbi septem proponuntur sententiæ,* n. 17. 18. 19. 20. 21. 22. & 23.
24 *Resignationis effectus nonnulli.*
25 *Resignatio Capellaniæ iurispatronatus fauore certæ personæ est nulla sine consensu patronorum, & est nulla facta in manibus non habentis potestatem, item & quæ est simoniaca*, à num. 1.
26 *Titulus nouus est necessarius quando primus est extinctus.*

AD primam quæstionis partem præmissis quæ 1
dixi de adimplendo iuramento in forma specifica

Digitized by Google

cifica infra *sub tit. de iureiur. in cap.7.* breuiter respondeo vt quoties resignatio seu renunciatio beneficij fit sub aliqua causa & condióone debeat conditio in forma specifica adimpleti, ad hoc vt resigoatio locum habeat, argum. textus *in l. qui heredi l. in cum, ff. de conditionib. & demonstr.* quia renunciationes ob causam habent implicitam tacitamque conditionem vt pacta seruentur, vt docent Angelus *in cons.59. num.8.* Patisius *cons.114. à 7. num.4.* Redoanus *de simonia 3. p. cap.3. num.9.* alias enim noua collatio oecessaria erit, vt tradit Boërius *decis. num.16.* Mandos. *in Regul. Cancel. de impetrat. beneficior. quæst.12. in fine*, dicens in permutatione duos actus considerari, hoc est cessio resignantis & collatio resignatarij, sicque cum beneficium per resignationem verè vacet, sequi quòd sine noua collatione ad illud redire non possit, vt tenet Parisius telatus à Zeuallos *de cognit. per viam violent. p.2. quæst.150. num.5. in fine*, quod vltimum intelligo procedere tantum in resignatione simplici, oon æquè in conditionali nisi adimpleta conditione in forma specifica, vt patet ex his quæ dico infra *sub cap. fin. hoc tit.*

2 Etenim vt docent Mandosius *de signatura gratia tit. de regressu cap 2.* Patisius *cons.5. num.7. lib. 4.* Iason. *cons.86. lib.3.* Puteus *decis.145. lib.1.* Flamin. *lib.1. de resignat. lib.1 quæst.3. num.15.* quamvis per simplicem, & puram resignationem à Superiore admissam, tenuncians ius omne quod in beneficio habebat, ipso iure amittat, tamen per resignationem conditionalem; nec titulum amittet nec vllum ius à se abdicare censebitur nisi conditionibus impletis, quæ si ad vnguem & in forma specifica seruatæ non fuerint, perinde sit ac si resignatio facta non fuisset ex iam relatis legibus.

3 Et confirmatur ex eo quia si v. g. beneficij collatio facta sit alteri, non verò ei in cuius fauorem reounciatum fuit, tale beneficium vacare non censetur sed poterit resignans ex antiquo titulo possessionem continuare; ex ea ratione quia resignans in fauorem certæ personæ à se sui beneficij ius abdicare nõ intendit, nec si beneficium resignatatio acquiratur in cuius fauorem cessio seu resignatio facta fuit, non enim Papa intendit tesignationem pro alio quàm pro illis admittere, vt docent Cassador *in decis.3. num.5. de renunc.* Mandos. *de signatura gratia, tit. de resignat. à princ.* Rebuffus *in praxi tit. de benef. possess. num.146.* Bursatus *cons.411. num.5. lib.4.* Flam. *dict. quæst.3. à num.47.* Rota *in Leodien. Canonicatus S. Dionysij 25. Maij 1628.* coram R.
4 P.D. Pirouarano.† Deinde quia resignans ad fauorem certæ personæ conditiooaliter resignat, dummodo scilicet personæ dictæ beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec resignatio sit perfectè sortita effectum ius & possessionem non amittit. Achiles *decis.10. num.1. & 4. de restit. spoliat.* Mohedan. *decis.36. per totum, de renunciat.* Barbosa *de iure Eccles. lib.3. cap.15. num.74.* vbi refert sic fuisse dictum *in vna corduben. præstimonior. 4. Maij 1603.* coram bonæ memoriæ Lancelloto *in Leodien. Canonicatus 25. Iunij 1622.* coram Cardinali Verospio, & *in alia Leodien. Canonic. 27. Martij 1623.* coram R. D. Coccino Decano, & *in Romana Canonicatus Sanctæ Mariæ in via lata 29. Maij 1624. in mcten. Canonicatus 28. Maij 1625.* coram bonæ memoriæ. Buratto.

5 Confirmatur vlterius, quia si quis procuratorem ad resignandum sub certa forma & conditionibus constituat, ipse verò procurator prædictam formam non obseruet, adhuc resignatio non sustineatur quantumuis resignans talem postea resignationem tacitè vel expressè ratam habuerit, etiam ex variis actibus; quia consensus per procuratorem contra formam mandati præstiti nullius est momenti, vt post Alex. *cons.21. num.4. lib.3. num.6.* Dec. *cons.77. num.1. lib.1.* Tradit Bursat. *cons.395. n.11. lib.4.* non enim ratificatio retrotrahitur quando actus à principio nullus fuit, vt ex Bartoli Doctrina *in l. obseruare, ff. de officio proceris*, recepta per Alex. *cons.16. num.19. lib.6.* docent Parisius *cons.49. num.61. lib 1.* Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. lib.3. cap.15. num.88.* præcipuè in beneficialibus in quibus superiotis consensus desideratur, qui in tacita ratificatione non datur, sicque euenite vt cum legitimè superiotis authoritas in beneficiorum renunciationibus, requiratur, quæ à principio nulliter in tatione nullo modo interuenit, rectè fieri nullius esse momenti ratificationem collationis nullæ, vt docent Guid. Pap. *cons. 89.* Flamin. Paris. *lib.9. de resign. q.17. num. 72.* sed ius omne apud resignantem remansisse, ex doctrina Abbatis *in cap. cum olim num.19. de re iudic.* atque etiam possessionem, si resignans renunciationem fuisse nullam probabiliter ignorabat.

6 Nec huic doctrinæ obstat regula textus *in l. licet 56. ff. de iudiciis*, vbi iudicium per falsum Procuratorem nulliter agitatum accedente Dominij consensu, confirmatur, de quo puncto aliquid dico *sub cap.9. infra de iudiciis*, quia respondetur textum hunc non esse impedimento; nam cum in dubio nostro ad renunciaodum vtriusque consensus; renunciantis scilicet, & legitim. Superioris in simul requiratur, vt iam supra *in Rub. & in iuribus* dixi, qui in simplici ratihabitione non reperitur, sequitur dicendum ad prædictam renunciationem gratificandam requiri nouam renunciationis & Pontificis approbationem, vt efficacius comprobatur per *regulam Cancellaria 44.* iuxta quam expressus & formalis consensus in renunciationibus prærequiritur qualis non est ille qui in ratificatione reperitur, quæ qualitas non adest in specie textus *d. l. licet*, vbi ratificatio dependet à solo Domino.

7 Et relata doctrina in tantum est vera, vt procedat etiam si in mandato sit apposita Clausula *prout procuratori bene fuerit visum expedire*, quia vt docent Bursatus *d. cons.395. num.25.* Et relati à Flaminio *d. lib.9. quæst.17. num.42.* per dictam Clausulam *de stylo Curia libera.* Non ceosetur data Procuratori libera potestas circa causam principalem, sed potius circa expeditionem litterarum ad quam prædicta Clausula est referenda, aliter inquam dicendum ait Barbosa *de iure Eccles. d. lib.3. num. 88. circa finem*, si in mandato posita sit Clausula sequẽs *modo & forma Procuratori bene visis*, eo quòd hæc est sufficiens ad maiorem, seu minorem constituendum, dummodo pensio resignanti non alteti reseruetur, vt multis confirmat Flamin. *d. lib. 9. quæst.17. num.82.*

8 Vnum verò circa mandatum Procuratorium in hac re ootabis, resignationẽ scilicet fieri non posse ad fauorem Procuratorum ad resignandum constitutorum qui mandatum acceptarunt. Secus si non acceptarunt: quia si in vno mandato plures fuerint constituti Procuratores qui illud acceptauit poterit resignare ad fauorem alterius Comprocuratoris qui non acceptauit cum tunc ille reputetur extraneus, iuxta decisionem Rotæ *in Romana Canonicatus S. Mariæ in lata via 29. Maij 1624.* coram bonæ Memor. Buratto inter eius impressas

decis.

*decis.797.num.*1. Barbosa *dicto num.*83.*in fine*; sed non fui, quia tunc ageret & pateretur: quod non admittitur in iure: non enim quis queit seipsum eligere, *cap. cum in iure peritus de electione se præsentare, cap. per nostras de iure patronatus, & se Baptizare, cap. debitum de Baptismo.*

9 Vnde infero primo quod quoties resignatio non habet effectum, possint permutantes redire ad beneficium sine noua collatione. Vt docent Ioannes Andreas & Ioannes Monachus *in cap. 1. de rerum permut. lib.6. num.*1. & de consuetudine sic obseruari docet Petr. Gregor. *in syntagm. iuris lib.*17. *cap.*17. *num.*35. vbi refert ita fuisse iudicatum in Senatu Parisiensi 2. *Maij* 1525.& 1539.vt etiam refert Rebuffus *de pacificis possessoribus num.* 166. & hanc dicunt communem & magis communem opinionem, & resolutionem; sic seruatum de stylo, Parisius *cons.*5.*n.*12.& 14. *volum.*4. Mascardus *de*

10 *probat.vol.*3.*conclus* 1496.*num.*12.† vbi dicit quod beneficium resignatum causa permutationis non vacat simpliciter, sed ita demùm si sequatur consensus superioris & conferatur permutanti, in cuius dispositionem resignatio saltim virtualiter fuit collata, sicque euenire vt ius quod alteri non quæritur à me non abdicetur *ex l. non vtile, ff. quibus caus. maior. l. qui absenti,*

11 *ff. de acquir. possess.* † Quod idem de resignante sub modo causa, aut conditione procedere, docent Rota *de restitut. spoliator. in antiquis decis.*7. Mohedan. *decis.*215. Paris. *cons.* 5. *num.*7. *volum.*4. Puteus *in decis.* 523. *lib.*2. & 297. *num.*5. & 247.*num.*2.*lib.*2. Hugo de Celso *cons.*45.*num.*5. Sicque fuisse iudicatum resoluit. Flaminius Parisius *lib.*1.*quæst.*14.*num.*6. *de resign.* vbi alios refert cum multis aliis sic in vtroque casu *de permutante & resignante sub conditione*, resoluit,cum aliis multis videndus Zeuallos *de cognit. per viam viol.lib.*2.

12 *quæst.*150. *à num.*6. *vsque ad num.* 22 † vbi de ratione quare vt resignatio & permutatio effectuatæ censeatur,requiratur adimpletio conditionis, causæ,aut modi; secus resoluit ex dictis in renunciatione non respectiua conditionali sed simplex, & pura:quia iam tunc resignans abdicat à se resignando in fauorem alterius ius quod habet, si solemniter resignaret; tuncque vt redeat ad beneficium resignatum egere nouo titulo & collatione; nam vbi est extinctus titulus quem quis habebat, desiderat ad regressum nouum titulum, vt videtur probari *ex clem.*1. *de rerum permut. dict. cap.* 1. *eodem lib.*6. sique testantur obseruatum Domini de Rota *decis.*7. *alias* 399. *de rerum permut. in antiquis*, & *in decis.*18. *alias* 863 *in* 6.*eodem.* Paris. *in cap. cum venerabilis de except. num.* 44. Nauar. *in cap. accepta opposit.*7. *num.*31. *de restit. spoliat.*& est glossa *in cap quod Dei de statu Monachor.*

13 Ex his dubitari queit vt resignatio valeat quæ & quanta congrua debeat manere apud resignantem respondeo breuiter (suppositis quæ de congrua dixi alibi) hoc relinqui Iudicis arbitrio Ordinarij qui iudicabit,vt inscribit in simili Geminianus *cons.*35.& *in c. sicut de supplenda neglig. Prælator.* & *in cap.*1.*de preb. lib.* 6. Menochius *de arbitrar.casu* 16.*num.*12. Hojeda *de beneficiis incompatibilib.p.*1.*cap.*19.*à n.*33. *vsque ad finem.* Zeuallos *de cognit.per viam viol.d.p.*2.*quæst.*150.*num.*27. & subdit Menoch. *suprà*, quod prudens Iudex poterit iudicare illud beneficium esse tenue, & paruum cuius redditus non sufficiunt pro necessario victu Clerici suæque familiæ, solet tamen de stylo Curiæ pro congrua sustentatione centum pro rectore designari. Et referens Zeuallos *suprà*,dum agit *à num.*22. de resignatione beneficij ad cuius titulum resignans fuit ordinatus in sacris vt valida iudicetur resignatio si Clericus retineat centum pro congrua, verius esse vt hodie illa dicatur congrua sustetationis retentio si ordinatus retinet beneficium quinquaginta aureorum, cum illa quantitas reputetur ab Ordinario sufficiens à principio, vt Clericus Sacris Ordinibus insigniri valeat cum Flaminio *lib.*5.*de resign. quæst.* 6. *num.* 156. quod ego existimo iam hodie ex temporum charestia non sufficere,nisi habito arbitrio Prouinciæ & territorij vbi quis ordinandus degit, &c.

Pro complemento huius nostri dubij notabis vt 14 quoties constet vt resignans aliunde commodè viuere possit titulo perpetuo valeat resignatio, † 15 indeque fieri vt quemadmodum laicus clericus habita congrua sustentatione resignat vt dictum est, sic etiam ingrediés religionem absque licentia Ordinarij, eo quod religionem ingrediens eo titulo commode queit ad vitam sustentari, sic Zeuallos cum aliis supra *dict.quæst.*150.*à num.*30. & 32. dicens sic interpretari Concilij verba *in cap.*2. *sess.*21. ibi:*Nisi constito quod aliunde commodè viuere possit* & ibi, *Aliter facta resignatio nulla sit*, & ibi, *Atque illa deinceps sine licētia Episcopi alienari aut extingui vel remitti nullatenus possint donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti vel aliunde habeant vnde viuere possint*, videndus ibi cum multis Barbosa;& *ex verbis const. Pij V.ibi,Sed nec horum nullus Sacro Ordini mancipatus nisi religionem ingressurus valeat vllo modo beneficium vel officium Ecclesiasticum resignare,nisi aliunde ei sit quo in vita possit commodè sustentari*,dubitant verò Intepretes an tunc debeat fieri cum licentia Superioris, & Zeuallos *supra* & Seraphin. *de priuileg. iuram. privil.* 52. *num.*12.dicunt vt Ordinatus ad titulum Patrimonij & beneficij possit sine licentia Ordinarij Patrimonium vendere & alienare beneficiúque resignare, si aliunde habeat vnde viuere possit,sic in hoc sensu, accipienda esse prædicta verba Concilij & const.Pij V.*quæ est.*58. de quo dubito per iam dicta.

Ad secundam quæstionis partem an resignans 16 post resignationem factam simpliciter, vel sub conditione factam possit percipere fructus, & à quo tempore contingat resignationis videlicet factæ seu expeditionis litterarum, & quia Doctores quinque opiniones authumarunt, primam vt absolutè resignans simpliciter nequeat post resignationem fructus beneficij resignati percipere, vt dicunt Monachus *in cap. si te num.*30. *hoc tit.* Rota dicens decisum *decis.*1.*hic*, sic vt Monachus, Paulus Parisius, & Rebuffus *cons.*22. *num.* 19. relati à Zeuallos *dict.quæst.*150.*num.*40.*de cognit.per viam* 17 *violentia*,dicant vt si resignans post renunciationem solemnitet factam percipiat fructus teneatur ad restitutionem. † Secundam quod resignatario à die cœptæ possessionis debeantur fructus cum tunc sequatur exercitium; & effectus dominij quia ex tunc ad illum vt ad dominum fructus spectent *ex l.fructus, l.in fundo, l.ex diuerso, l.non solum, §.in cum ff.de vsufructu, l. si dominium, cod. de pignoribus, l. Herennius, ff. de euict. cap. conquestus de vsuris*, tenuerū Rebuff. sibi contrar.*cons.*186.*n.*19. Nauar.*cons* 7.*num.*2.*de sent. excommunic.*Cephalus *cons.*49.*num.*13.& *cons.*50.& 131. *num.*14. & 125. *num.*49.& 299.*num.*15 Ruinus *cons.*25.& 53.*n.*23. † Tertiam, nempe resignantem posse percipere fructus vsque ad tempus datæ supplicationis & ex illo 18 tempore ad resignatarium spectare, dixerunt Flamin.

min. *de resign.lib.1.quaest.6.num.37.* Samen. *in Regul.*
de publicand.quaest.7.num.2. ex eo quia post datam
supplicationem resignans amittit titulum beneficij
dominij & possessionem, vt tradit Rota hic *decis.4.*
Cassad. *decis.2.* vbi dicit quod consensus praestitus
semper trahitur ad tempus datae, sic vt consensus
formalis non sit necessarius ad perfectionem gra-
tiae, si de eo aliunde constiterit. Boërius *decis.348.*
19 *num.4.* Parisius *cons.45.num.21.vol.4.*† Quartam
dicentium fructus deberi resignanti, donec Ius
plenum quaeratur resignatario, quod tunc quaeri di-
cunt glossa, & Anton. de Butrio *in cap. cum pri-*
dem num.18. vbi Abbas *in fin. de pactis*, sicque fuisse
pluries in Rota iudicatum refert Flamin. *d. lib. 1.*
quaest.3.num 4. dicens esse communem opinionem
omnium Doctorum, pro qua facit textus *in l. ne-*
cessario, §. quod si pendente, cod. de periculo & com-
20 *modo rei vendita.* Paris. *cons.59 lib.... n.35.*† Quin-
tam opinionem sequuntur Hieronym. Gabriel.
cons.192. num.34. Flamin. *d.lib.1.de resign.quaest.3.*
num 38. dicentes fructus deberi resignanti vsque
ad diem praestiti consensus, ab illaque die incipi
deberi resignatario, & resoluit sic iudicasse *in causa*
sibi commissa montis regalis anno 1585. eo quòd in
resignationibus respectiuis & conditionalibus at-
tenditur tempus praestiti consensus (qui vocatur for-
malis) vt *in cap. cum vniuersorum de rerum permu-*
tatione, Puteus *decis. 42.* sicque vt vsque ad illud
tempus possit resignans poenitere vt resoluit Rota
& communis stylus Curiae, secundùm Bursatum
cons.395. Flamin. *supra num. 39.* & in tantum dixit
Hieronym. Gabriel. *dict. cons.192. num.2. volum.1.*
procedere vt etiam si stetisset per aliquod tempus
(litteris iam expeditis) accipere possessionem fru-
ctus perceptos vel medio tempore percipiendos
pendentes pertinere ad resignatarium cum illico
praestito consensu sine aliqua retardatione efficia-
tur Dominus ante adeptam possessionem. Archi-
diaconus *in cap. si tibi de preb.lib.6.* vbi Geminian.
num.2. Franc. *num.7.* Alex. *cons.121. volum.4.* quia
consensus ratione fructuum retrotrahitur perinde-
que esse ac si facta fuisset & accepta beneficij pos-
sessio, Rebuffus *cons.22.num.19.* vbi dicit quod vs-
que ad notificationem resignationis factae, possit in
conscientia resignans percipere fructus, eo quòd
potuerit praesumere vt superior noluerit resigna-
tionem admittere, vel quod procurator non resi-
gnauit, aut pars non curauit: ita Probus *in addit. ad*
Monachum, in cap.2.num.30. hoc tit.lib.6. argum.
textus *in l. sed & sequ. §. absenti, ff. pro socio*, & com-
probari dicunt ex illa verissima Iuris conclusione
quod in omni materia debentur fructus à tempore
quo transfertur Dominium vt *in l fructus, ff. de rei*
vendicat. l. traditionib. cod. de pactis.

21 Ego inquam existimo distinguendum inter re-
signationem simplicem & conditionalem, vt in
simplici resignatione & pura de plano procedat
quoad fructus à solo separatos ante diem resigna-
tionis. Rota *decis. 279. pars.2. recent.* quam refert
Barbosa *in pastorali par.3. allegat.117. n.2. in vlti-*
ma impressione, in conditionali in qua satis est con-
trouersum vt iam est dictum & tractant praeter iam
adductos Rosiniacus *de benef. cap. 14. n. 26.* Ioan-
nes Garcia *de expensis quaest.26* Couarruu. *lib. .var.*
cap.15. num.12. Molina *de primogenijs lib 3. c.14.*
Gama Lusit. *decis.128.* Caualc. *decis. 44. num.4.*
Gutier. *Canon. lib.1. cap. 33.* Cabedus *diuers. iuris*
argument. cap.3. num. 18. D. Barbosa *in l. diuortio*
p.2. in princip. num.49. ff. soluto matrim. Castellus *de*
vsufructu lib 1. c.79. Nicolaus Garcia *de beneficiis*,

par.2. cap. 1. ex num 115. Viuianus *in praxi*
iuris patron. lib.15. cap.10. ex n.8. Rota *decis.279.*
p.2. recent.

Quare ex tribus diuersis casibus consideratis 22
cum Barbosa *in dict. l. diuortio à num.46.* Couarruu.
lib.1.var. cap.3. n.6. & Augustino Barbosa *de Iure*
Ecclesiast. lib 3. cap.15. num 150. haec difficultas luci-
dius explicatur nempe vt si consideretur tempus à
quo & vsquequo ius abdicatur & resignatario, quae-
ritur tunc cum in conditionalibus resignationibus
ius & dominium à resignante non abdicetur nisi re-
signatario impletis conditionibus translatum est in-
terim resignans dominus sit, integros beneficij
fructus faciens suus. Secundo vt quãdo de ea re re-
signanti plenè non constat, cum resignans bonae fi-
dei possessor sit & iustam possessionem praecedenti
titulo adhuc coloratam retineat, sicut quilibet bonae
fidei possessor vsque ad tempus scientiae retinere &
percipere poterit, iuxta distinctionem quam inter
extantes & consumptos tradunt Bartol. & Doctores
in l. ex diuerso ff. de rei vind. l. certum cod. eodem.
Couar. & Barbosa suprà *dict. n.46.* Tertio vt cõside-
rato tempore notitiae & scientiae tunc donec per re-
signatarium possessio beneficij cepta sit, si resignans
fructus perceperit aut percipere potuit tanquam
malę fidei possessor resignatario restituere teneatur,
ita Agustin. Barbosa *dict. cap.15. num.150. in fine*,
quae autem scientia in proposito requiratur, ex-
plicant Petrus Barbosa *in dict. l. diuortio ff. soluto ad*
n.46. p.1. Flamin. *de resign. lib.1. d. q.6. à n.8.* quam la-
tè percipies ex his quae dico *in cap. grauis de restit.*
spoliator.

Quae vera sunt ex iam adductis quinque opinio- 23
nibus, sed eas non sequutus Zeuallos *de cognit. per*
viam viol. p.1. q.150. num.58. ex doctrina Couar. *d.*
lib 1.var, cap.15. num.12. & Flamin. Paris. *de resign.*
lib.1. q 10. num.4. aliter distinguit & non impropriè,
nempè quod si resignatur beneficium in forma dig-
num, maximè in beneficiis curatis; tunc resignans
queat percipere fructus donec fuerint sibi intimatae
literae expeditae in fauorem resignatarij; & sic donec
iudicetur idoneus resignatarius ab Ordinatio non
perdat titulum nec possessionem beneficij resignãs;
& vsque ad illud tẽpus ille proprius & verè Paro-
chus dicatur & non resignatarius: quia ille suppor-
tat onera beneficij, audit confessiones, celebrat
matrimonia, residet personaliter, vt tradit Flamin.
supr. & sic congruum sit ratione, & aequitate vt
ad illum fructus pertineant, iuxta doctrinam textus
in cap. cum secundùm Apostolum 16. de prebend. &
sic plures in praxi pro hac opinione iudicatum re-
fert in Archiepiscopatu Toletan. idem Zeuall. insi-
mulque fuisse obtentum in quadam causa deuoluta
ad Nuncium Apostolicum, sicque in iudicando &
consulendo non sit à praedicta opinione receden-
dum ex doctrina Rebuff. iam relata, dicentis resi-
gnantem posse percipere fructus donec fuerint sibi
intimatae literae expeditae, secus inquam si resi-
gnatio fiat in forma gratiosa; tunc enim ait sequen-
dam esse quintam opinionem & sententiam ex
iam adductis sub vers. *ad secundam.*

Ex his iam breuiter dico quod alios sex effectus 24
pariat resignatio perfecta, nempe vt vacet benefi-
cium resignatum, & quod non possit beneficiarius
post puram & simplicem resignationem à superio-
re admissam, possessionem vlterius retinere; sed sta-
tim de idoneo pastore esse prouidendum: tertio vt
non teneatur resignans post admissam resignatio-
nem pensionem super beneficio impositam. Et caete-
ris illius onera amplius soluere; cum illud onus reale

sit, transiens cum eodem beneficio ad resignatarium; quarto vt non teneatur resignans post admissam & perfectam dictam resignationem ad horas Canonicas recitandas ratione prædicti beneficij, nisi alias ex alio beneficio aut propter sacrum ordinem ad eas teneretur; quinto vt nec teneatur amplius ad residendum in eo beneficio; sexto vt resignans post admissam & perfectam resignationem & dimissionem nequeat pœnitendo iterum ad beneficium redire, seu illud repetere; ex regula textus *in cap. ex transmissa hoc tit. cap. quàm periculosum 7. quæst. 1.* hæc docent Nauarrus *in c. accepta opposit. 7. de rest. spol.* Viuianus Flamin. & ex aliis multis, Barbosa *de Iure Eccles. d. lib. 3. cap. 15. à num. 14. §. 4.* vbi *§. 3. à n. 25.* refert de beneficiis quæ possunt resignari & *in §. 5. à num. 156.* agit de permutatione beneficiorum & *à num. 187.* cum multis Doctoribus *§. 6. de publicandis resignationibus* ex Bulla Greg. XIII. quæ incipit *Humana vox, sub data Nenis Ianuarij* 1585. Flamin. *de resignat. lib. 11. in præfat.* Quaranta *in summa Bullarij verbo beneficiorum.* Lotterius *de re beneficiaria lib. 3. quæst. 21. num. 1.* Nouar. *in summa Bullarij tit. de benef. resign. public.*

25 Ad tertiam quæstionis partem quia infra aliquid dico, ideo breuiter dico quod si beneficium iurispatronatus laicorum vel Capellania resignetur in fauorem certæ personæ sine consensu patronorum, vel sine legitima derogatione iurispatronatus, talis resignatio vel renunciatio sit nulla, & ius remaneat integrum apud resignantem absque nouo titulo & collatione, vt fuit resolutum *in vna Hispalensi Capellania Sancta Catherina 19. Decemb. 1. quæst.* 1593. Bursatus *cons. 411. num. 4. & 5.* testatur Mohedan. *decis.* 338. Zeuallos *dict. quæst. 150. n. 34. & 35. de cognit. per viam viol. p. 2.* Rochus *de iure patron.* verbo *honorificum quæst. 3.* Couar. *in pract. cap. 35. num. 5.* Flamin. *de resign. lib. 2. quæst. 4. num. 4. & lib. 7. q. 14. num. 8.* Puteus *decis. 402. lib. 1.* Viuian. *in praxi iurispatron. lib. 13. c. 10. à num. 24.* Gonzales *ad reg. 8. Cancel. glossa 18. à num. 2. & glossa 47. n. 20.* Gratianus *discept. forens. tom. 5. cap.* 835. Cum aliis Barbosa *de iure Eccles. dict. cap. 15. num. 142.* vbi *num. 144.* ponit sex casus in quibus Papa solet derogare iuspatronatus Laicorum de quibus infra *c. 2. quæst. 1. in fine,* & licèt *à num. 125.* referat regulam generalem vt queant omnia beneficia renunciari, quantumuis maiora sint, & etiam si reseruata sint Apostolicæ Sedi, vt explicat *à n. 135.* tamen limitat in beneficio in quibus resignans nullum habet ius, & in eo ad cuius titulum fuit ordinatus nisi aliunde habeat, vt iam dixi, item *n. 145. 146. & 147.* limitat in beneficiis electiuis quæ sine consensu eligentium resignari non possunt, & in beneficio in quo alij fuit reseruatus regressus, & in beneficiis litigiosis, & item quando is qui super beneficio, reseruata est pensio egit pro ea non soluta contra beneficiatum ad priuationem seu ad regressum; item quæ est simoniaca est nulla. Zeuallos *supra numero 35.*

26 Ad vltimam quæstionis partem iam ex dictis respondebis quando in resignante desideretur nouus titulus & noua collatio ipsi resignanti præstanda de quo dubio idem Zeuallos *dict. quæst. 150.* & supra *num. 12.*

Ad Text. in Cap. Super V. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians poterit replicare, quod non sponte renunciauit.*
2 *Resignans petens à resignatario solutionem expensarum, simoniam committit.*
3 *Renunciatio debet esse spontanea, & electio in libertate* n. 4.
5 *Negatiua qualiter probetur resolutiuè.*

TExtum hunc in propria sua materia expendi 1
in cap. 2. de restit. spoliat. quæst. 1. num. 2. & 19. &
quia non pauca notat hic Barbosa, loquaturque
textus de spontanea abiuratione renunciantis, cōtra
quam possit actor replicare, quod non sponte re-
nunciauerit, adiunges notata supra *sub cap. 2.* item
& quæ latè dixi *sub dicto cap. 2. de restit. spoliat.* † 2
sequentia, nempe, vt simoniam committat resig-
nans beneficium, & petens à resignatario solutio-
nem expensarum, quas in eius acquisitione fecit,
colligit Diana ex hoc textu, & *ex cap. cum pridem
de pactis p. 10. tract. 14. res. 1. in fine,* quia petit aliquod
onus, quod Iure non inest; eo quòd resignatio se-
cum non afferat eas expensas, cum factæ sint ante
resignationem, quarum causa non est pluris æsti-
mandum. Flamin. *de resignat. lib. 14. quæst. 2. num. 1.*
Lessius *lib. 2. cap. 35. dist. 15. num. 94.* † ideò nunc 3
tantum adiunges, & quod beneficij renunciatio de-
bet esse spontanea, Garcia *de beneficiis p. 11. cap. 3.
à n. 3.* videbis notata infra *ad c. 2. 3. & 4. de his quæ
vi* † adiunges notata supra *in cap. cum terra 14. de* 4
electione, vbi quod electio debet esse in libertate
eligentium; item & latè adducta *in c. 15. de iure-
iurando,* & notata *in cap. Gemma de sponsalibus,* vbi
qualiter improbentur metu facta, & sine libertate.
Et in vers. *licet negantis factum,* & in vers. *proba-* 5
tiones hic multos refert Barbosa *n. 7. & 8.* & *n. 10.*
vbi de negatiua probanda; circa quam videbis quæ
latissimè scripsi *in cap. quoniam contra falsam 11.* &
cap. 12. de probat.

Ad Text. in Cap. In præsentia VI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians sponte electioni de se facta, amplius non auditur.*
2 *Præsumptio magna semper pro Iudice habetur, ritéque facta eius decreto stante: quid de Principe remissiuè,* n. 3.
4 *Iudicata ros constituit ius.*
5 *Sententia continens duplicem causam, vnam falsam sustinetur ex vera, Et quid si partes approbent Iudicis personam,* n. 6.
7 *Renuncians dispositioni, num ea vti possit remissiuè.*
8 *Fides bona num præsumatur propter authoritatem sententiæ,* n. 9.

Textus

1 TExtus hic quatenus decidit, vt quando quis sponte renunciat electioni de se factæ, non sit amplius audiendus super eadem electiooe, satis manet enodatus *in cap.2. & 3. hoc tit.* alia *in cap.5.*

2 Et in vers. *& tanta sit Iudicialis authoritas*, no-
tat Barbosa hic cum communi Doctorum, quod
pro iudice semper magna præsumptio habetur; &
quod stante Iudicis decreto, omnia præsumantur
ritè, & rectè facta; sed non sufficere ad id vt præ-
sumantur adhibitæ solemnitates non enunciatæ. Vn-
de vt latissimè expendas applicabis materiam tex-
tus *in cap. sicut 16.* vbi Barbosa *de re iudicata*; &
quæ Ego ibi adduxi, Item applicabis pro exceptio-
ne huius dicti quæ latissimè dixi *sub cap.28. de testi-
bus*, vbi quod Iudici quantæcumque Dignitatis
3 non creditur testificanti. † Et quæ notat Gratianus
regul.379. quatenus agit de ea, vt Princeps semper
præsumatur habere iustam causam, vbi limitat mo-
dis septem.

4 Et textum hunc expendi *in cap.1. de restit. spol.*
num.5. & 21. & *in cap. quoniam contra falsam. 11.*
de probationib. quæst.1. num.1. & 35. Et de intellectu
videbis quæ tradit Balboa *in cap. Lator de re Iu-
dicata, à num.32.* vbi cum dicat vt res iudicata consti-
tuat ius, intelligit ex textu nostro, vt ius accipia-
5 tur pro eo quod iustum est. † Et adiunges quæ tra-
dit Gratianus *regula 78.* præcipuè *num.3.* vbi quod
si in sententia sint duæ causæ expressæ, vna falsa,
& alia vera, ex vera sustineatur reiecta falsa, ita
cum multis, & cum Innocentio hic, & applicabis
quæ dico *in cap. cum cessante 60. de appellatio-
nibus.*

6 Ad quæstiones an partes approbando perso-
nam Iudicis, videantur approbare eius sententiam,
resoluit Balboa *in cap. causam 14. de sententia, &*
7 *re iudic. à num.2.* de qua dixi Ego *ibi* latè. † Et an
qui renunciauit dispensationi possit ea vti, appli-
cabis quæ latè expendit Sanchez *de matrim. lib.* 8.
8 *de matrim. disp.* 32. *& num.* 2. † Et an bona fides
præsumatur propter authoritatem sententiæ, Co-
uarruu. *in 4. p.2. cap.8. §.1. à num 4.7.8. &* 10.

9 Et ad prima verba textus nostri *licet igitur Iudex non semper ad vnam speciem probationis applicet mentem suam; sed ex confessionibus, depositionibus, allegationibus, & aliis.* Tu applicabis quæ dicit Balboa *in dicto cap.14. de re iudicata à n.9. & 10.* & quæ *ibi* notaui, item & quæ dixi *in cap. in nostra 32. de testibus.*

Ad Text. in cap. Sanè VII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians litteris beneficialibus, non ideo videtur renunciasse institutioni iam factæ.*

2 *Renunciari potest absque superioris authoritate litteris ad beneficia, ac iuri ad rem: & de differentia iuris in re, & ad rem,* num. 3. & 4.

4 *Beneficiarius habens ius in re, non amouetur à seruitio beneficij, nisi de Prælati consensu.*

5 *Dimissio beneficij ab absente, potest fieri sine authoritate superioris, si nondum illud acceptauit, secus si illud acceptauit.*

6 *Electus potest cedere ius ad beneficium, ad quod electus fuit sine authoritate superioris,* & num. 10.

7 Cap. cum inter 21. de electione, *& n.9.*

8 *Sponsalia dirimuntur mutuo contrahentium consensu.*

10 *Renunciatio valet qua fit in manibus electoris absque superiore.*

11 *Renunciatio iuris ad rem sine licentia procedit in libera renunciatione; secus si fiat ad fauorem personæ, aut cum reseruatione pensionis.*

12 *Puniri quis num possit à iudice illo, qui sub spe impunitatis fassus est veritatem,* remissiuè.

13 *Donata intelliguntur mancipia donatis, & traditis instrumentis mancipiorum.*

TExtus iste quatenus dicit quod qui renunciat 1
litteris beneficialibus, non ideo institutioni
iam factæ renunciare videtur; quia vt aduertit hic
Barbosa *num.3.* in vers. *ipsum in fratrem & Canoni-
cum admittatis.* Ideò non obstante litterarum re-
nunciatione, prædictus N. in Canonicum admitti
mandatur; quia facta fuit noua collatio per nouas
litteras, in quibus mandatur Canonicis, quod non
obstante renunciatione ipsum ad Canonicum, &
fratrem recipiant. Et secundùm hoc rectè com-
probatur hæc decisio ex notatis supra *in cap.2. & 3.*
de illo, qui renuncians beneficium, ad illud de-
nuo bene eligatur.

Et in verbis *litteras suas vobis reddens* probat 2
cum multis Barbosa hic *num.2.* quod absque Supe-
rioris authoritate potest renunciari litteris ad bene-
ficia, ac iuri ad rem beneficio competenti per ele-
ctionem, præsentationem; Garcia *de benef. p.11.*
cap.3. num. 247. † vnde aduertendum est longam 3
dari differentiam inter resignationem beneficij, in
quo resignans habet ius in re, & inter cessionem
illius; in quo habet ius ad rem; quia in priori casu,
cum sit vera, & propria resignatio, superioris ad-
missio, & acceptatio est necessaria. In posteriori casu
non requiri, vt in manibus superioris celebretur,
sed sola partis dimissio sufficiat, iuxta textum no-
strum, & glossam *in cap. si electio de elect. lib.6.* re-
cepta ex Boërio *decis.308. num.1.* secundùm quam
iudicauit Rota *decis.6. de iurepatron.* & *decis.8. n.1.*
eodem tit. in nouis.

Et est differentiæ ratio, nam eo ipso quòd beneficiarius perfectum ius habet in beneficio, statim Ecclesiæ ius competit, per quod ipsi Ecclesiæ inseruire compellitur; sic vt ab eius seruitio nequeat se eximere, nisi Prælati accedat consensus; eo quod inter beneficiarium, & Ecclesiam, sit celebratus ille quasi contractus, de quo *sub Rubr.* dixi, quod non procedit in casu secundo, in quo beneficiarius habet tantum ius ad rem, vt hic; quia ante collationem, nullum Ecclesiæ ius acquisitum considerari potest, quod desiderat superioris consensum, vt remittatur. 4

Vnde infertur quòd si absenti beneficium conferatur, possit illud ante acceptationem Prælato inconsulto dimittere, postea verò minimè; quia per acceptationem consequitur ius in re, iuxta textum *in cap. si tibi absenti de preb. lib.6. cap. fin. de concessione preb. eodem lib.* quod sine superioris approbatione, nequit dimittere, docet Barbosa *de iure Eccles. p.2. c.15. n.26.* & notat Gonzalez *in reg. 8. Cancel. glossa 15. §.2. num.6.* quod vacare non dicitur beneficium per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem. 5

6 Hinc fit posse electum ad aliquod beneficium cedere iuri suo, & electioni de se factæ absque superioris licentia, vt colligitur ex textu in *cap. in præsentia, hoc tit. cap. ex ore*, de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli; quamvis electioni de se factæ consensisset; ex eo; quia per electionem acquiritur electo ius ad beneficium, non verò ius in re, iuxta textum, quam fit de electione *lib. 6.* Flamin. *de resignat. lib. 2. quæst. 23. num. 7.* Garcia *de benefic. part. 11. cap. 3. num. 247.* cum aliis Barbosa *tit. cap. 15. num. 28. & 29.*

7 Nec obstat textus in *cap. cum inter 21. de electione*, vbi per mutuum electi, & eligentium consen-
sum, quasi coniugale vinculum contrahitur: nam
intelligendus est textus ille cum glossa *ibi*, verbo
quasi, & addit Barbosa *dict. 2. part. cap 15. num. 30.*
posse etiam intelligi, vt loquatur de vinculo, quod
8 sponsalibus de futuro resultat; † ita vt quemadmo-
dum sponsalia solo contrahentium dissensu diri-
9 muntur, iuxta textum *in cap. 2. de sponsalibus*, † sic
vinculum illud mutuo electi, & eligentium con-
10 sensu dissoluatur. † Et ob id valere renunciatio-
nem, quæ in manibus electoris absque superioris licentia celebratur, vt notanit glossa verbo *renunciauit, in cap. 2. de translat. Prælat.* Vnde euenit vt renuncians electioni de se factæ ampliùs non exaudiatur, nec eius appellatio ad nouam electionem impediendam admittatur, vt cum communi resoluit Flam. *dicta quæst. 23. num. 9.* & apertè decidit textus *in cap. cum inter 16. de electione*, vbi notaui.

11 Quæ tamen sunt dicta de prædicta renunciatione iuris ad rem, sunt intelligenda de simplici, & libera renunciatione, non de ea, quæ fit ad fauorem certæ personæ, aut cum reseruatione pensionis; quia tales renunciationes non admittuntur, nisi renuncians habeat ius in re, cum ius ad rem non sit tantæ potentiæ, vt possit in alium transferri, sicut notauit Rota *decis. 17. de præb. in nouis.* Flaminius *dict. lib. 2. de res. quæst. 23. num. 3.* & colligitur ex his, quæ notaui supra *in Rubrica.*

12 Glossa in verbo *ductus.* notat Barbosa hic cum multis *num. 4.* quæstionem. An si iudex promittat delinquenti impunitatem, si veritatem confiteatur, patefacta ea, teneatur illũ punire, de qua citat Clarum *in praxi qu. 55. vers. allegare*, Antonius Gomez. *lib. 3. var. cap. 12. num. 6.* quibus addo Couarruu. *lib. 1. Var. cap. 2. num. fin.* vbi agit de quæstione, an qui propter iudicem fassus est delictum, debeat damnari, de qua ego egi latè *in cap. accedens 4. vt lite non contestata quæst. 4. vers. ad secundam*, dum egi de ea quæstione *an iudex possit sub spe impunitatis eum damnare, aquo sub tali spe sciuit veritatem.*

13 Et in glossa *reddens, num. 5.* probat cum multis hic Barbosa, vt donatis, & traditis instrumentis mancipiorum, mancipia ipsa intelligantur donata, & comprobant inter alios, quos refert Couarru. *lib. 3. Var. cap. 16.* per glossam hic *num. 12.* videndus *num. 10. & 14.* Anton. Gomez, *tom. 2. Var. cap. fin. num. 23.* Molina *de primog. lib. 4. cap. 2. num. 10.* Matien. *in l. 1. glossa 6. à n. 2. tit. 6. lib. 5. recopil.* & pro amplissima exornatione adiunges quę notaui supra *in cap. 2. de consolationibus.*

Ad Text. in cap. Quod in dubiis VIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta in manibus Laici non tenet: & sic renuncians beneficio spoliatur: quid si re, & verbo fiat* num. 1. & 3. *& quid de proprietate beneficij*, num. 9.

3 *Renunciationes factæ in manibus Laici quantumcumque dignitatis, & etiam si habeat ius patronatus, sunt nulla.*

4 *Renunciatio facta sine assensu superioris, non tenet in præiudiciũ Ecclesiæ, secus renunciantis, in cuius præiudicium impetrari potest, explica vt* num. 5. & 10.

6 *Resignatio beneficij an de sola voluntate resignantis procedere possit sub distinctione, realis, & verbalis dimissionis*, num. 7. & 8.

8 *Regressus ad beneficium resignatum, qualiter fiat compulsione superioris, sine cuius licentia fuit beneficium dimissum.*

9 *Possessio beneficij amittitur per dimissionem, proprietas non nisi accedente superioris consensu, & ratio differentiæ*, num. 12.

11 *Renuncians beneficiũ, regreditur ad illud sine noua tit. quoties superior renũciationi non consentit.*

PRobat textus hic quod renunciatio facta in 1
manibus Laici, non tenet; sed renuncians est beneficio spoliandus: & sic probat Barbosa hic *num. 5.* quod non est nulla ipso iure, cum veniat spoliandus; & *num. 2.* ait in tantum procedere, vt facta renunciatio non valeat, quod procedat etiamsi Laicus sit Notarius Cameræ, vel Cancellariæ; & quamvis habeat ius patronus in beneficio, & porrigi etiam ad Laicum constitutũ in Ducali, Regali, aut Imperiali dignitate, nisi Reges habeant ius conferendi, & recipiendi resignationes; quæ omnia adiuuo, & amplio ex his quę notaui *in cap. Messana 56. de electione*, & ex his, quæ dixi latè *sub. cap. 3. de iudiciis qu. 5.* & confirmatur ex his, quæ de incapacitate Laicorum dixi latè respectu rerum Ecclesiasticarum *in cap. 2. cap. 4. cap 8. cap. nouit 13. cap. qualiter. 17. cap. fin. de iudiciis*, & *in cap. 5.* cum aliis *de foro compet* & ex his, quæ notaui supra *in cap. 7. cap. 10. de constit.* in terminis Barbosa *de iure Ecclesiast. part. 2. lib. 3. cap. 15. num. 188.*

Vnde rectè Barbosa hic *num. 4.* improbat intel- 2
lectum Rebuffi *de pacificis possessoribus n. 149.* dum tenuit resignationem beneficij in manu Laici verbo simul, & re factam valere, factam verò verbis tantùm minimè; quia neutra valet, scilicet tam illa, quæ fit verbis, & re, quàm illa, quæ fit verbis tantum, si non probatur à superiore; & vtramque valere probat cum Nauarro, & Flaminio, si ab ipso probetur.

Itaque cum iam sub Rubrica adduxerim perso- 3
nas legitimas, coram quibus renunciationes fieri debent, & de quarum consensu, & generaliter ibi dixi competentem esse omnem superiorem ordinarium Ecclesiasticum habens spiritualia; sequitur, vt resignationes factæ in manibus Laicæ personæ, etiamsi habeant ius patronatus in eo beneficio, & quávis sit Rex, vel Imperator, sint nullius momenti,

&

& roboris, Flaminius *de resignatione lib. 7. quæst. 9. num.* 14. Mastrillus *decis.* 31. *num.* 11. Bortellus *in summa decis. tom.* 1. *tit.* 26. *de benef. resignat. num.* 11. Cardinalis Mantica *decis.* 260. *quæst.* 41. Riccius *p.* 3. *decis.* 289. *num.* 5. Cardinalis Tuschus *littera R. conclus.* 267. *num.* 1. & 2. per textum nostrum.

4 Sed quia per textum hunc Doctores solent requirere Superioris Ecclesiastici assensum ad veram renunciationem beneficij; ideò applicabis notata suprà, tam *in Rubrica*, quàm *in cap. admonet* 4. *hoc tit.* & in terminis ad textum nostrum Riccius *collect.* 1479. docens, vt renunciatio debeat fieri cum licentia Superioris, seu eius authoritate, addens vt alias non teneat in præiudicium Ecclesiæ, aut Superioris illico dicit, tenere tamen in præiudicium renunciantis; quia ex hoc censetur fecisse tacitum pactum de non petendo beneficium, ita

5 cum Balbo *in decis.* 19. † Et infert in præiudicium renunciantis vacare beneficium, posseque impetrari, sic cum Ruino *in decis.* 90. quamvis taliter factam renunciationem, possit Superior approbare, seu ratificare, Rota *in decis.* 1. *de renunciat.* sed limitat cum eadem Rota *in decis.* 1. & 3. *hoc tit.* nisi ante admissionem, & gratificationem renunciauerit, & mutauerit voluntatem cum re integra, possit pœnitere.

6 Posses ergo hic dubitare an sola voluntate beneficiatij possit procedere resignatio beneficij; sic vt se abdicet à munere seruiendi: & quamvis Innocent. hic doceat absolutè renunciationem sine Superioris authoritate factam, nullius esse momenti, per textum, quem putat expressum *in cap. non oportet* 7. *quæst.* 1. ibi *hoc factum prorsus irritum*

7 *denunciatur*, vt iam retuli *sub dicto cap.* 4. † Tamen Barbosa agens ex proposito *lib.* 3. *de Iure Ecclesiast. p.* 2. *cap.* 15. *à num.* 16. distinguit inter renunciationem verbalem, aut realem; ita vt prima quantumvis perfecta, dum pendet Superioris admissio valida sit interim quandiu per Superiorem reiecta, & repudiata non fuerit, vt videre est in dissoluendo quocumque contractu, duorum consensu celebrato comprobans ex regula textus *in l. si pecuniam ff. de condictione ob causam lib.* 1. *quæstio-*

8 *ne* 11. *num.* 6. *de resig.* † In secundo casu si agatur de reali dimissione beneficij, propria authoritate facta, tunc possit beneficiarius per superiorem compelli ad dimissum beneficium iterum regredi, quantumvis aliud acceptasset, sitque in potestate Superioris renunciationem acceptare, & alteri beneficium conferre, vel cogere antiquum Prælatum, vt ad beneficium, quod propria authoritate dimiserat, iterum reuertatur, sic intelligens Barbosa textum *in dicto cap. cum oportet* cum aliis, & concludit cum Nauarro eum; qui per realem beneficij dimissionem, possessionem amisit, si antequam per Superiorem accepterur ad illud regredientem incipere iterum possidere, & ad hanc nouam possessionem apprehendendam Superioris authoritatem prærequiri: & in hoc sensu defendi posse glossam *in cap. quod Dei de statu Monach.*

9 Nec huic resolutioni obstat textus noster ibi *Sunt beneficio spoliandi*, quasi per resignationem, de qua hic resignans possessionem non amisisset; quia respondetur verba illa intelligenda esse respectu proprietatis, quam renuncians retinet, quandiu renunciatio per Superiorem admissa non est; non verò de possessione, quam per nudam beneficij dimissionem amiserat, vt docet Zabarella *in*

10 *clem.* 1. *hoc tit. num.* 17. † Et sic concludit Barbosa *dict. cap.* 15. *de Iure Ecclesiast. lib.* 3. *num.* 18. renunciationem quandiu à Superiore admissa non est, validam esse in præiudicium renunciantis, posse tamen per Superiorem repudiari, sic intelligens Doctores vocantes prædictam renunciationem nullam respectu Superioris, validam verò respectu renunciantis.

Notabis verò, vt cum sic renuncians cōpellitur 11
per Superiorem, vt reuertatur ad beneficium, tunc non sit nouus titulus necessarius; quia quamvis per realem beneficij dimissionem, de qua dictum est, beneficiatius possessionem amittat, retinet tamen proprietatem, & titulum sui beneficij, quandiu renunciatio per Superiorem acceptata non fuerit, docent hic Innocent. *num.* 1. Abbas *num.* 8. Zabarella *in dicta clem.* 1. *hoc tit. num.* 17. Menochius *de arbitrariis casu* 21. *num.* 43. Rota *decis.* 3. *num.* 2.
hoc tit. † Et reddit rationem Flaminius *dict. lib.* 7. 12
de renunciatione quæst. 1. *num.* 37. quia scilicet possessio est quid temporale, quod absque Superiore amittitur, iuxta quæ longè tractaui *in Rub. de caus. possess. & prop.*

Ad textum nostrum videbis Naldum *hic*, & pro 13
eo adiunges Doctores sequentes, qui quæstiones videndas tractant; Couarru. *lib.* 1. *variar. cap.* 5. *à num.* 6. vers. *nam renunciatio*, de quo supra, Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 4. *num.* 41. ad bonam aliam quæstionem Zeuallos *in practicis quæst.* 666. dum agit de illa, an resignans, si Iudex eligatur possit esse Iudex, & ad vtramque partem agens affirmatiuam defendit sub distinctione, quem videbis cum multis de illa agitantem, quam vocat subtilem, & possunt pro negatiua applicari nonnulla quæ dixi *sub cap.* 12. *de iudiciis, de Iudice in propria causa* & de ea dico *quæstione sequenti.*

QVÆSTIO I.

An resignans si Iudex eligatur possit esse Iudex. Et effectuatio resignationis probetur ante executas litteras resignationis; vbi an sint purificata conditiones antequam resignatario detur possessio seu manuteneatur resignans. An coadiutor possit dari in beneficio iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Resignans Canonicus constitutus in dignitate potest esse Iudex in causa sibi commissa sine delegata ratione dignitatis ante executas litteras resignationis*, num. 2. 3. & *propriùs* à num. 4. 7. & 8.

5 *Habilitas in qualibet commissione desideratur in principio.*

6 *Actus legitimus perfectus, & consummatus, non vitiatur, licet perueniat ad casum à quo incohari non poterat.*

7 *Canonicatus in Cathedrali, vel dignitas, qua in delegato Summi Pontificis requiritur debet adesse in principio cōmissionis quāvis in tempore præsentationis dignitas eius cessauerit.*

9 *Resignationis affectio non probatur ante executas litteras nec ius abdicatur à resignante quamvis resignans tanquam æconomus ab*

Ordinario administrasset, & etiam si resignatarius cepisset beneficij resignati possessionem, n.10.& 11.

12 *Resignationis gratia facta* in forma dignum *nullum tribuit ius resignatario donec de habilitate constet & fiat collatio.*

13 *Resignanti datur manutentio antequam resignatario detur possessio idemque procedit pendente lite super validitate, & inualiditate resignationis, & an sint purificatæ conditiones*, n.14.& 15. *fallit* n.16.

16 *Manutentio denegatur resignanti & datur resignatario qui est in possessione.*

17 *Coadiutor potest dari in beneficio iuris patronatus cum consensu Patroni, perpetuus, aut temporalis declaratur*; n.18.

19 *Ordinarius prouisionaliter & ex causa potest sine consensu Patroni ponere coadiutorem in beneficio, Vicarium seu œconomum,*

20 *Permutatio, seu resignatio in patronatibus Regiis non valet sine Regio consensu.*

21 *Derogat Pontifex Romanus ius Patronatus Laicorum in sex casibus.*

1 AD primam quæstionis partem quæ exemplificatur modo sequenti an si causa, v.g. fuit commissa Antonio Canonico aut alio constituto in dignitate qui post datam & receptionem litterarum resignauit Canonicatum vel aliam dignitatem in fauorem Ioãnis, oùm ipse resignans possit decidere causam, aut Ioannes eius resignatarius; in quo dubio inuenio dissentientes interpretes, & pro negatiua, nẽpe vt resignans nequeat iam cognoscere de causa sibi commissa, facit: nam resignans vt latè dixi *sub Rub. & in cap.4. sub quæst.*1. statim perdit titulum & possessionem, & pro mortuo reputatur, eo quod per resignationem amittitur, nedum dominium & proprietas, sed etiam possessio naturalis & ciuilis, vt docent Anton. de Butrio, *in cap. solliciite, num.*13. *de restit. spoliat.* Mohedanus, *decis.*87. Cardinalis & Abbas *in cap. quod in dubiis, hoc tit.* Parisius Flamin. *lib.*1. *de resignat. benefic. q.*54. *n.*70. *&*
2 *quæst.*5. *num.*11. † & facit secundo quia illa commissio fuit realis & concessa contemplatione dignitatis, vt *in cap. statutum de rescriptis lib.*6. argum. plurium quæ dico & interpretes notant *in cap. quoniam.* Abbas *infra de officio Iudicis deleg.* vnde cum cesset per resignationem commissionis, causa videtur sequi vt debeat cessare delegatio, ex doctrina textus *in cap. cum cessante de probat.* vbi dixi de regula *cessante causa*, maximè cum commissio peruenerit ad casum à quo non poterat inchoari, *l. si à me, la* 2. *ff. de iudiciis*, cumque causa debeat committi constitutis in dignitate, argumento eorum quæ dixi de iudicibus religionum conseruatoribus *in cap.*5. *de foro comp. quæst.*12.

3 Et hæc ratio militet non solùm respectu principij, sed in medio & in fine causæ, & ex mutatione status videatur mutata persona, *cap. fœminina dist.*50. *cap.*1. *dist.*33. sequitur vt cessante dignitate quæ sit causa finalis concessionis, non possit resignans causam post regressum inchoatam finire, *ex cap. nouit. de officio deleg.* Ita communiter resoluunt Doctores quos adducit Flamio. supra *quæst.*11. *n.*4. *in fine.* Abbas qui communem dicit *in dict. cap. quoniam. Abbas*, vbi Innocentius.

4 Nihilominus contrariam tenent opinionem glossa *in dict. cap. statutum*, verbo *canonico* vers. *etsi tempore data.* Archidiaconus *num.* 3. Anchar. *n.*5. Gemioian. *num.*9. ibi, idem *in cap. licèt canon. in princ. de elect. lib.*6. Cardinalis Zabarella *in clem. etsi principalis quæst.*6. *de rescript.* Abbas *cons.* 93. *lib.*2. Paulus de Castro *cons.* 327. *volum.*1. Decius *in dict. cap. quoniam Abbas, num.*56. vbi dicit hanc communem & ibi Felinus *num.*5. imò & Flaminius supra *num.*66. ait hanc opinionem defendisse interpretando textum *in dict. cap. statutum de rescriptis*, vbi satis facit fundamentis aductis pro contraria opinione, concludens quòd pro hac sententia fuit iudicatum in Sacra Congregatione Concilij Trid. 21. *May* 1587. vbi Congregatio censuit posse resignantem de causa cognoscere, etiam post resignationem, & hanc ego amplectendo eam confirmo ex dictis *sub dict. cap.*4. *tota quæst.*1. vbi dixi quæ desiderentur vt resignatio simplex siue cooditionalis priuet resignantem à titulo, possessione, & fru-
ctibus beneficij resignari; † fulciturque ex sequen- 5
tibus fundamentis; quia tempore commissionis resignans adhuc esset Canonicus vel constitutus in dignitate, & in qualibet dispositione sit spectandum principium, & habilitas tunc temporis desideretur *cap.*1. *cap. si eo tempore, de rescript. c. dudum de electione, l. fœmina ff. de Senatoribus l. cæcus, ff. de iudiciis l. si procurator ff. mandati*, patet vt cum resignans adhuc fuerit in ea dignitate, sufficiat inde vt ea qualitas adfuerit eo tempore in quo ipsa dispositio sortiri debeat effectum, *l.*2. *ff. de auro & argento legato, l. ex facto §. si quis el.*2. *ff. ad Trebellian.* ob idque sufficere vt tempore commissionis illa qualitas subsistat, ex regula textus *l. in delictis, §. extraneus ff. de noxalibus l. Titius ff. de testam. militis.*

Non inquam officit quod dignitas deficiat, si- 6
quidem à principio commissionis steterit ex vulgato axioma, quod actus perfectus & confirmatus non vitiatur licèt peruenerit ad casum à quo inchoari non poterat, ex reg. textus *in l. in substitutione, ff. de vulgari, l. heredi. ff. ad Trebell. l. fin. cod. de nuptiis*, de quo Anton. Gomez. *in l.*48. *Tauri, n.*5. & *in l.*6. *num.*11. & *in l.*40. *num.* 22. *& tom.*1. *var. cap.*19. *num.*14. Matienzo *in l.*1. *tit.*8. *gloss.*4. *num.*20. *lib* 5. *recopil.* Parisius *cons.*29. *volum.*1. Didac. Perez *lib.*5. *ordinam. tit.*3. *fol.*147. Tyraquellus *in l. si vnquam*, verb. *donatione largitus, num.*23. *&* verb. *susceperit liberos, num.*155. & *in tract. cessante causa, limit.* 11. *num.* 15. de quo plura Zeuallos *in pract. quæst.*728. *à num.*5. idem *quæst.*666. vbi docet relatam nostram sententiam, maximè vt ipse *ibi* ait *num.*7. textus *in dict. cap. statutum*, solum requirit vt causæ committantur habentibus dignitatem Ecclesiasticam.

Vnde cum qualitas canonicatus in Cathedrali 7
vel dignitatis quæ in delegato Summi Pontificis requiritur debeat à principio adesse tempore commissionis, vt notant Flamin. *de resign. lib.*4. *quæst.*1. *num.*17. Gigas *de pensionib. quæst.*22. *num.*19. Cardinalis Tuschus *lit. D. conclus.*145. *num.*15. Massob. *de Synodo Diœcesana, cap.*4. *dub.* 13. *num.* 47. & dicant Tyraquellus *in tract. cessante causa limit.* 4. *num.*4. Gonzalez *in Reg.*8. *Cancell.* §.3. *præm. n.*71. Sanchez *de Matrim. lib.*8. *disp.*27. *num.*28. Massob. *dict. dub.*13. *num.*48. vt sufficiat tempore impetrationis rescripti Pontificij, quamvis tempore præsentationis eius cessauerit dignitas quam tunc obstibat. Secus si tempore impetrationis ea dignitas non
adesset, † sequitur bene dicendum iuxta terminos 8
nostræ adductæ sententiæ, quod si Canonicus cui causa committitur per Sedem Apostolicam post accepta

acceptationem litterarum desinat esse Canonicus, nihilominus possit esse iudex in causa illa vt docent Azeuedus *cons* 70.*tit*.18.*lib*.4.*recopil.num*.60, & ad curiam Pisanam *lib*.4.*cap*.6.*num*.66.Barbosa *in dict. cap. statutum de rescriptis*, *num*. 10. cum aliis. Gironda *de priuil. à num*. 510. Massob. *dict. dub* 13. *num*.49. Stephanus Gratian. *discep. forens. cap*.99. Aloysius Riccius *in praxi rerum fori Eccles. decis. 656. in* 1. *editione*, *alias* 414.*in* 2.*edit*. Galletius *in Margarita casuum consc.ient*, verbo *delegatus*,*n*.3. & verbo *renunciare vltimo*.

9 Ad secundam quæstionis partem an effectuatio resignationis probetur ante executas litteras resignationis, perlectis, quæ dixi *in dict. cap*.4. *q*.1.& *à num*. 1. hic breuiter respondeo, vt non probetur nec ius abdicetur à resignante donec litteræ, fuerint executæ & beneficium resignatario acquisitum.Rota coram Gregor.XV.*decis*.159. *num*.6. vti fuit dictum *in abulen. & Zamoren. beneficiorum* 17. *Iunij* 1594. coram Penia impressa per Garciam *de beneficiis p*.6.*cap*.2. *num*.126. & *in Burgen. Canonicatus* 28. *Aprilis* 1597. coram Cardinali Pamphilio, seu impressa per Marchesanum *de commission. tom*. 1. *pag*. 143. & *in Amourien. beneficij* 17. *Februarij* 1624. coram R. P. D. Merlino & *in nucerina Parochialis* 28. *Iunij* 1630. coram R. P. D. Mot-
10 maño;† vbi extenditur quamvis resignâs tanquam Æconomus ab ordinario deputatus beneficiom administrasset, quia huiusmodi actus non concludit necessario quòd resignans habuerit animum abdicandi à se beneficium & possessionem in euentum in quem illud perpetuo non acquireretur resignatario:nam deficiente hac conditione ius remanet penès resignantem, donec ea purificetur. Achiles *de-*
11 *cis*.4. *n*. 1. *de rerum permut* † & in terminis captæ possessionis per resignatarium etiam volente resignante, si verò beneficium resignatario non acquiratur est optima decisio Mohedan. quam sequitur Rota *in dict.nucerina Parochialis* hancque esse intêtionem resignantis dixit etiam Rota *in Leodien. canonic. S. Dionisij* 25. *May* 1616. coram R. P. D. Pirouano, sequitur Barbosa *de iure Eccles. l*.3.*c*.15.
12 *num*.275.& † sic Rota *in colimbrien. Canonic*.4.*Februarij* 1632. coram R.P.D. Merlino impressa per Paulum de Rubeis *decis*.92.*à num*.13.*tom*.3.*diuers.* aliàs *part*. 6. *recent*. dixit quòd si gratia resignationis fuerit expedita *in forma dignum*, per quam datur dumtaxat mandatum de prouidendo, quatenus resignatarius reperiatur idoneus, vt iam adduxi *dict. cap*.4.*sub quæst*.1. *in fine*, verf. *ad secundam*, nullum tribuatur resignatario ius in re, nec à resignante ius abdicetur, nisi postquam gratia mediante collatione facta resignatario fuerit executioni mandata.

13 Ad tertiam quæstionis partem lectis etiam quæ dixi *sub Rub.& in dict.cap*.4.*sub dict quæst* 4 *hoc tit*, breuiter respondeo, vt antequam resignatarius adipiscatur possessionem detur manutentio resignanti etiam contra resignatarium,ex his quæ latissimè scripsi *de manutentione*, sub textu *in cap. licet* 9.*de probationibus*, & ex multis *sub tit.de restit, spoliat*. præcipuè cum ago de interdicto retinendæ; & in terminis saltem respectu detentationis dixit Rota *decis*.1.*hoc tit. in nouis*, cum aliis *in Leodien. Canonicatus S. Pauli* 25. *Iunij* 1621. coram Card.
14 Verospio, † idemque procedit pendente lite super
15 validitate vel inualiditate resignationis † & an fint purificatæ conditiones, sic Barbosa *dict. cap*. 15.
16 *num*. 75. *in fine*, † vbi addit cum Rota *decis*. 92. *p*.2.*recent*. vbi aliæ referuntur decisiones manutentionem deoegari resignanti, si resignatarius sit in possessione cui, & non resignantis, est tunc danda manutentio, ex adductis *sub dict. cap. licet* & alibi.

Ad quartam quæstionis partem an coadiutor 17 possit dari in beneficio iurispatronatus cum iam supra *sub dict. c*.4. *quæst* 1. dixerim, vt possit resignari beneficium iurispatronatus cum consensu patroni, & conditionibus, quibus infra dico *in cap. quia vers. de Iudicus quæst*.24. *à n*.12. vbi agens de subrogatione in beneficiis etiam de subrogando in beneficio iurispatron. quare iam nunc & intra materiam nostri tituli legitimè de hoc dubio inquirimus,igitur Lamber.*de iurepatronatus* 1.*p.lib*.2. *quæst*,6.*princip.art*.20.resoluit vt cum coadiutorem dare sapiat ordinationem status Ecclesiæ, & in eo vertatur interesse Ecclesiæ quam patroni defendere tenentur,requiratur ad id Patroni consensus, siue coadiutor detur vt sit futurus & perpetuus successor, siue vt sit temporalis; eo quòd titularis sit senex, infirmus vel demens, etiam in terminis *cap. vnic.de cleric. ægrotante lib*.6. † tamen Barbosa *de* 18 *iure Ecclesiastico in tract. de renunciatione lib*.3. *cap*.15.*sub num*.144.in verf.*vidi*,dixit prædictam resolutionem esse intelligendam in casu quo necessitas Ecclesiæ adeò vrgeret, vt quæcumque dilatio illi nocere posset; quia tunc poterit coadiutor deputari etiam fine patroni cõsensu per Ordinarium, vel iuxta terminos *d. cap. vnico*, dummodo tamen quam primum eius requiratur assensus quam velit nolitvè constito sibi de Ecclesiæ necessitate præstare tenebitur.

Etenim dicta fiunt per modum prouisionis,quæ 19 idcirco non mutant statum Ecclesiæ; Rebuffus *de sent. prouision. in præfat. num*. 37. Duran. *decis.* 74. *num*. 40. qui dixit vt Ordinarius sua ordinaria authoritate possit deputare Vicarium seu œconomum in beneficio vacante de iure Patronatus, interim & quousque de rectore prouideatur aut cognoscatur de iuribus eligentium; sic etiam *n*. 50. vbi *num*.39. post Federicum de Senis *cons*.95.*n*.3. verf. *item super eo*, resoluit quod fine consensu Patroni potest deputari vicariatus per Ordinarium.

Imo & in patronatibus Regiis non valeat re- 20 signatio, siue Ecclesiæ permutatio, absque Regis consensu, & illo inscio dixit Cabedus *de patronat. Regiæ coronæ cap*.11. *num*. 6. sed in quibus casibus Romanus Pontifex derogationes concedere soleat frequentius tradunt Selua *de beneficiis p*.2.*quæst*.13. Rebuffus *in tract de nomin. quæst*.15. *num*.9. hodie verò refert Barbosa *dict. cap*.15. *num*. 144. sex casus.Primus in vacatione per obitum apud Sedem. Secundus in vacatione per resignationem ex causa permutationis. Tertius quando beneficium vel ius patronatus est litigiosum. Quartus quando patroni in præsentatione commiserunt simoniam, Quintus quando prouisio est pro filio patroni vel compatrono. Sextus quando ius patronatus est mixtum. Mohedan.*decis*.156.*in fine*, Flamin.*lib*.3. *de resign. quæst*.4. Garcia *de beneficiis p*.5. *c*.1.§.1 *t*, *num*. 583. eo quod in tali mixtura eminet qualitas patronatus laicalis.

Ad Text. in cap. Ad supplicationem IX. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Renunciandi licentia conceditur Episcopo à Papa.*
2 *Accessus non tutus, & de saluo conducto remissiuè.*
3 *Pallij usus qualiter permittatur remissiuè, vbi nùm ab Archiepiscopo, qui renunciauit.*
4 *Pauperi voluntario, non subuenitur.*
5 *Paupertas nocet, quæ culpa prouenit.*

1 TExtus hic quatenus dicit quòd Papa est, qui Episcopo concedit cedendi, & renunciandi licentiam, cum sine mortis periculo, in ea Ecclesia morari nequit; ideò veniunt hic iungenda, quæ Doctores tractant *in cap.1.& cap.sequenti de causis renunciationis.*

2 Et quatenus hic Barbosa *num.2.* in vers. *mortis*, dicit quod accessus oon tutus, probatur si in loco, in quo citatus comparare tenetur, sit pestis; ideo applicabis quæ de accessu ad locum non tutum dixi *sub cap.4. vt lite non contest. quæst.* 1. & 2. & *quæst.*3. vbi de saluo conducto, & applicabis quæ dixi *sub cap.*10.& 14. *de præscript.* vbi de impedimentis ad præscribendum, inter quos pestis annumeratur aliqua supra *sub tit.de electione.*

3 Et in vers. *cui concessimus, vt in ipso Archiepiscopatu absque vsu Pallij*, textus hic in hac parte manet intellectus supra *sub tit.de authoritate*, & *vsu Pallij*, vbi leges applicando integram materiam, vbi, & quando permittatur Pallij vsus, & nùm ab Archiepiscopo, qui renunciauit.

4 Et quatenus Barbosa hic *num.6.* ex glossa ad sustentationem notat indignum esse ei subueniri,
5 qui sua culpa, aut vitio in egestatem incidit. † Et quòd paupertas nocet quæ culpa alicuius prouenit multis comprobans; ideo adiunges quæ de paupertate adduxi *sub cap.si qui testium* 8. *de testibus.*

Ad Text. in cap. Nisi cum pridem X. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Renunciationis causa quæ admittantur.*
2 *Scandali materia remissiuè.*
3 *Senes delinquentes puniuntur, sed mitius, & comparantur pueris.*
4 *Filij nothi, aut manceres qui remissiuè.*

1 HIc in textu nostro exactè Barbosa censet causas sex, ex quibus Papa solet ab Episcopis admittere renunciationem Episcopatus, quas breuiter retulit compilator hic in duobus versibus, quos retuli ad litteram supra *in cap.1.* & causas in illis comprehensas expendit hic cum multis, non incongruè Barbosa omnino videndus, & communiter Doctores, de casu infirmitatis, seu debilitatis, & senectutis iam supra dixi *sub dicto cap.1.* iterum videndus Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.2. lib.3. cap.15. à num.89.* vbi cum multis, quibus addo bene agentem de causis renunciationis, Azor.*lib.7. mor.tom.2.cap.18.* præcipuè *quæst.4.& 5.*

2 Et in vers.*pro graui quoque scandalo*, hic poteris applicare quæ latè dixi de scandalo vitando *in c.2. de præscript.*

3 Et in vers. *alia causa*, applicabis quæstionem, de qua Antonius Gomez.*lib.3.variar.cap.1. à num.68.* vbi adducens textum nostrum agit de quæstione an senes delinquere possint, vt puniantur, & affirmat, sed mitius, & comparat eos pueris, quare applicabis quæ infra noto *ad titulum de delictis puerorum.*

4 Et in §.*persona* adiunges extra materiam irregularitatis, de qua occasione hac poteris tractare, qui dicantur Nothi, qui autem Manceres, tractat Couarruuias *in 4 p.2. c.8.§.4.& §.5. toto n.1.* & 2.& multi alij iam temporibus hisce dum agunt de irregularitate: aliquid *p.1.cap.1.num.13. qui spurij, & naturales*, de quibus infra qui filij sint legitimi, & *sub tit.de filiis Presbiterorum*, ad quæstionem infra *in cap.fin.in fine.*

5 Ad vers.*si tamen culpa latet* videbis quæ notat Couarru.*in elem.si furiosus 2.p.§.3.sub n.4.*

6 Cumque huius textus materia claudat diuersas, in cuius enodatione quamplura possent ad longum tractari,& facile possis ab aliis locis recolligere;ideo non insisto in ampliori enodatione.

Ad Text. in cap. Post translationem XI. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Episcopus renuncians Episcopatui propter crimen, non reassumitur, secus si propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiæ simoniam ignoratam, &c. Nec reassumitur ad alium Episcopatum detrusus in Monasterium, vt pœnitentiam ageret delicti, numero 2.5.& n.7.*
3 *Renunciare cogitur Episcopus propter conscientiam criminis, & ad id cogitur si crimen post peractam pœnitentiam, impedit executionem ordinis.*
5 *Crimina committentes facilius ad resignandum admittuntur, si sint de illis, quæ priuant à beneficio, vt in homicida, adultero, Concubinario, &c.*
6 *Renunciare coram Ordinario simpliciter possunt criminosi post receptas probationes conclusum in causa, ac appellatione pendente, nisi crimen renunciantem redderet indignum beneficio.*
8 *Cessare quando dicatur effectus, cessante causa; vbi de effectu causa impulsiua.*

DOcet hic Pontifex quòd Episcopus, qui renunciauit Episcopatui propter crimen, ad Religionem transiuit non possit ad Episcopatum reassumi, secus si renunciauit propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiæ, simoniam, ipso ignorante, commissam, vel aliam similem causam; & comprobant Barbosa *num.1.*ait, vel 1

explicat

explicat *num.*2. † quod si quis ex Episcopali statu transierit ad Monachatum propter delictum, vt quia fuit Episcopatu depositus, & in Monasterium detrusus ad pœnitentiam peragendam, non possit iterum ad Episcopatum, etiam aliud reuocari probans *ex cap. hoc nequaquam 7. quæst. 1. &* *in cap. tempore §. idem eadem causa* : applica notatum infra *in cap. fin. vers. per hunc.*

3 Igitur pro exacta explicatione adiunges notata supra *in cap.* 1. 2. *&* 3. vbi de renunciante quando iterum, & denuo eligi valeat, item quæ Doctores deducunt *ex præcedenti cap.* in vers. *propter conscientiam enim criminis*, ex quo vers. colligunt quòd Episcopus propter conscientiam criminis cogitur

4 tenunciare; multis comprobat Barbosa *ibi n.* 3. † vbi *num.* 4. in vers. *propter quod ipsius efficax executio post peractam pœnitentiam impeditur*, addit quod potest; imò quod tenetur Episcopus resignare propter conscientiam criminis, eo tantum casu, quando committit crimen, quod post peractam pœnitentiam, impedit ordinis executionem, ex glossa hic, verbo *dumtaxat*, & Abbate *num.* 7. Innocent. *n.* 2. *&* 3. cum aliis multis idem Barbos. *de Iure Ecclesia-*

5 *stico p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 93. † Etenim ait *a.* 104. crimina committentes facilius admitti ad resignanda beneficia, cum ad eorum priuationem Iura conueniant, & Prosperus de Augustin. *in addition. ad summam Bullarij*, verbo *beneficiorum resignationes* in princ. vers. *quinta*, exemplificat in casibus, in quibus ob crimen commissorum venerit beneficio priuandus, veluti in homicida, adultero, concubinario, qui post admonitionem non resipiscit in sustinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blasphemo, iuxta ea, quæ notaui *in cap.* 1. *de iudiciis quæst.* 31. vbi de excommunicato per annum, & *sub cap.* 4. § *de adulterio de iudiciis*, & *sub cap. cum non ab homine ante quæstionem* 28. & cum aliis, vbi de homicida, periuro, falsario beneficiis priuando.

6 Concludit ergo Barbosa *dict. num.* 104. huiusmodi criminosos, inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa; imò & pendente appellatione à sententia priuationis, simpliciter posse beneficiis coram Ordinario renũciare, modo fiat criminis mentio, & processus incepti, nisi crimen illud renunciantem, indignum redderet: sic cum Flaminio, *lib.* 3. *de resignat. q.* 16. *num.* 23. Prospero de August. *vbi supra*. Marcus Anton. Genuens. *cap.* 53. *in annotat. praxis Episcop. Nea-*

7 *polit.* † Ex his ergo bene inducitur ad textum nostrum, vt Episcopus, qui propter delictum fuit depositus, & in Monasterium detrusus amplius ad Episcopatum, etiam nouum non reassumatur.

8 In vers. *licèt impulsiua cesset* notat hic Barbosa cum multis *num.* 3 quod cessante causa impulsiua non cessat effectus; & quòd defectus causæ impulsiuæ minimè obstat, quin actus validus omnino censeatur. Et pro maiori enodatione adiunges quæ tractaui *in cap. cum cessante* 60. *de appellat.* & aliis in locis *supra*, aliquid *in cap. super literis* 20. *de rescriptis*, vbi de effectibus causæ impulsiuæ.

***

Ad Text. in cap. Cedendi XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Cedendi licentia petita facit vt compellatur cedere, aut resignare sic petens in quocumque beneficio, & à quocumque petatur superiore, fallit n.* 2. *in beneficiis inferioribus.*

2 *Pœnitentia licita est donec consensus fuerit extensus in Camera circa inferiora beneficia, quæ expenduntur extra Consistorium*, numero 3.

3 *Resignandi consensus solet præstari in Camera, seu Cancellaria, etsi alibi nulliter fiat.*

4 *Consensum non præstare, seu illud præstare sine debita solemnitate, paria sunt.*

5 *Consensus duplicatus requiritur in resignationibus faciendis, vnus in Camera, & quale iste sit, ac sit alter expressus* num. 6. *& de differentia vtriusque n.* 7.

7 *Resignationis literæ qualem extensum desiderent consensum.*

8 *Renunciare num cum effectu teneatur Clericus, qui post petitam licentiam pænitere vult ante extensionem renunciationis in Camera: quid de stylo, n.* 9. *&* 10.

11 *Renuncians dispensationi seu electioni de se factæ, ea vti potest pœnitendo, cum non acceptauerit superior dimissionem.*

Dicit Pontifex hic quod qui petit licentiam cedendi, & renunciandi ex quo illam obtinuit teneatur, & compellatur cedere multis comprobat. *num.* 1. *&* 2. vbi addit cum Flamin. *de resignatione lib.* 3. *quæst.* 18. *a num.* 48. *&* 59. procedere nedum in beneficio simplici, sed etiam in habente dignitatem Ecclesiasticam, etiam Episcopalem: & *n.* 62. ampliat, & siue fuerit petita; & habita licentia à Papa, siue etiam ab aliis ordinariis inferioribus: & *num.* 63. siue hæc licentia fuerit petita per se, siue per alios, de mandato tamen, & ad instantiam beneficiatorum. 1

Tamen aduertes, vt iam hodie in beneficiis inferioribus, quæ expediuntur extra consistorium, non procedat huius textus decisio, eo quod licita sit pœnitentia post petitam, & obtentam licentiam renũciandi, cum quando quidem licitum sit pœnitere, donec consensus fuerit extensus in Camera, vel Cancellaria. † Est enim recepta praxis, & stylus curiæ Romanæ, quod soleat præstari consensus in Camera, vel Cancellaria, etsi alibi quis consentit, nulliter consentiat, † quia paria sunt non præstare consensum, & præstare sine solemnitate requisita, multis probat Barbosa *in fine*, & pro ampliatione adiunges quæ dixi de eo, qui pœnitentia ductus aliter facit, ac primo promiserat *in cap.* 2. *de iudiciis* per aliquas quæstiones. 2 3 4

Sed cum ego dubitem de prædicta praxi, suppono dicendum, vt in resignationibus faciendis, & celebrandis in curia Romana requiratur duplicatus consensus, primus, qui à curialibus paruus consensus nuncupetur, & est ille quem resignans præstat tempore, quo ipse, aut eius procurator porrigit supplicationem, in qua renunciatio continetur, quæ 5

porrigitur

porrigitur officialibus Datariæ, per quos in calce supplicationis apponitur summarium eorum, quæ in ea continétur, quod Datarius Romano Pontifici legere, aut referre soler, Pontifex tamen per hæc verba supplicationem signet, *fiat vt petitur*, postquam signata est supplicatio, & transit per reuisores, mittitur Datario, vt ipse apponat datam; deinde registrata ad Notarium Cancellariæ, vt eam inter abreuiatores distribuat; postea verò regreditur, ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibique per ipsummet resignantem, si præsens est, vel si absit per il-
6 lius procuratorem ad id specialiter deputatum. † Expressus iterum præstatur consensus ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à tergo supplicationis adnotatur.

7 Inter duos autem prædictos consensus, ea est potissima differentia; quia primus, qui ex supplicationis oblatione resultat, dicitur consensus formalis dans valorem gratiæ, & est de essentia, & de substantia ipsius; quia statim quod resignans, vel eius procurator supplicationem porrigit, in qua dicatur quod ex tunc resignat tale beneficium, si à Papa admissa sit, firma remanet renunciatio; quia legitimus Domini consensus, & superioris authoritas interuenit; posterior autem consensus, qui extensus appellatur non requiritur pro essentia resignationis, sed pro illius executione; quia quamuis renunciatio per primum consensum à Romano Pontifice admissum, perfecta sit, non possunt tamen litteræ expediri, sine extensione prædicti consensus; quibus non expeditis, renunciatio non prodest, cum sine litteris, nec possessio capi, nec fructus beneficij percipi possunt. Flamin *lib*.8. *de resignat.quæst*.7.*à princ*. & *quæst*.8.*num*.138. Mohedan. *decis*.60. Cassador. *decis*. 1. *num*. 4. *de renunciatione*.

8 Vnde ad difficultatem textus nostri propriè accedendo, video præter ordinarios ex proposito agere Zeuallos *in pract. quæst*.283. dum inquirens de ea, an possit Clericus cogi ad renunciandum beneficium, quando petita, & obtenta à superiore licentia renunciandi, postea pœnituit: & adducens pro parte affirmatiua textum nostrum, & ordinarios hic, ac plurimos alios cum Flaminio *de resignat. beneficior. lib*.3.*quæst*.18.*num*.48. ex ratione illa, ne illudatur superior, qui illuderetur, si pœnitentiæ locus esset; & quod semel placuit, amplius displicere non possit, maximè, quia variatio est in Iure prohibita, vt *in clementina vnica hoc tit*. vbi glossa, & Bonifac. dicunt fundari in hac ratione textum nostrum. Et quia, etsi in pluribus casibus pœnitentia licita sit, eam non admitti in his, quæ superioris præsentiam exigunt post ipsius scientiam, & permissionem. Postea verò *à num*.10. admittit vt veriorem contrariam opinionem; nempè vt post petitam, & obtentam licentiam renunciandi, sit licita pœnitentia, donec consensus fuerit extensus in Camera Cancellariæ: Sic ex Puteo *decis*. 17. & 29. *hoc titulo*, & Flaminius refert supra *num*. 68.
9 receptam esse Doctorum sententiam, † addens decisionem textus nostri ab aula recessisse de stylo Cancellariæ, quæ facit ius, vt *in cap. quam graui de crimine falsi*, & Zeuallos resoluit *num. fin*. profecto aliter non posse satisfieri decisioni textus nostri, quæ de Iuris rigore vera est, sed de stylo contrariam passim obseruari, à qua dicit non recedendum in iudicando, & consulendo.

10 Et licèt Flaminius *lib*.8. *de resignat. quæst*.8.*n*.69. & *lib*. 9. *quæst*. 25. *num*. 8. inquiens resignantem posse pœnitere; donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus, supposita doctrina iam in principio adducta, dubia est non parum eius sententia, Bursatus *consilio* 393.*à num*.8. Lotterius *de re beneficiaria lib*.3. *quæst*. 6.*à num*.18. videtur adductis repugnare; nam si resignans, aut eius Procurator post primum consensum compelli potest ad præstandum censensum extensum; quia ex parte sua gratia perfecta est, vt fatetur ipse Flamin. *q*. 11. *num*. 67. *dicto lib*. 8. sequitur rectè dicendum non posse iam prædictam renunciationem reuocare, nisi vt vult Barbosa *dicto lib*. 3. *de Iure Ecclesiast*. *cap* 15. ipse intelligatur, antequam per Pontificem renunciatio sit acceptata, & resignata; quia ante Superioris acceptationem licitum est pœnitere. Et cum videat Flaminij verba adæquatum sensum accipere non posse, cum admittat reuocationem, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus, extendique multò post acceptationem Summi Pontificis; ideo eum explicans dicit praxim Flaminij intelligi tantùm de tempore suo; & resoluit cum Lotterio supra *num*.59. primum consensum extendi in Cancellaria, vel Camera, annotarique à tergo supplicationis antequam illa à Sanctissimo signetur, & sic cessare omnia dubia; indeque frustratoriam esse temporis indagationem, an sit præstitus consensus ante, vel post datam extensam, quod vix quoque olim erat practicabile, cum inter paruam datam, & extensam respectu temporis nulla sit differentia, nec quidquam esse, quin eodem die, quo supplicatio fuit signata, parua data valeat datarius eam extendere, quemadmodum inutilis quoque remanet consideratio, quòd à tergo litterarum non potuerit annotari consensus, nisi post earum inscriptionem, & solutas taxas.

Hæc sufficiant pro textu nostro, quem expendi 11
in cap.1. *de restit. spoliat*. *q*.1. *num*. 6. & 21. iterum hic applicari potest quæstio, an qui renunciauit dispensationi possit ea vti, de qua latè disputat Sanchez *lib*.8. *de matrim. disp*.32. *per totam*, vbi *num*.2. ait vt quandiu Superior non acceptauerit illam priuilegij, vel dispensationis renunciationem, sed in eadem voluntate perstiterit, possit is, cui conceditur, non obstante quod impetrationi contradixerit; vel post consecutionem renunciauerit, vti mutata voluntate, ea dispensatione, vel priuilegio, vt probat textus *in cap. litteris de procurat. lib* 6. *per verba*, *vers. licet* vbi glossa finalis, Ioannes Andreas, Archidiacon. Dominic. Franchis dicunt electum renuentem consentire electioni posse, mutata voluntate, eam acceptare electoribus in priori voluntate persistentibus: quod idem de Iudice de Legato, & arbitrio, qui semel arbitrium, & delegationem renunciauit, docent glossa penult. *in cap. si tibi absenti de preb. lib*.6. vbi leges quæ tradit Sanchez cum Ioanne Andrea Anchararano, & Dominico *in dicto cap*. hanc eandem sententiam docent etiam Loazes *de matrimonio Regis Angliæ dubio* 12.*num*.28. & moderni. Nec obstat regula iuris *in cap. quod semel* 25. & textus *in cap. prohibentur* 2. *quæst*.1. *cap. de his de accusat. cap. quam periculosum* 7. *quæst*.1. vbi glossa alia iura refert, quia etsi per illa renuncians iuri suo, illud non repetat, intelligitur quando renunciationem acceptauit superior ex iam dictis.

Ad

Ad Text. in Cap. Veniens XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare non dicitur Iuri suo, qui gratia alterius se submittit; est enim renunciatio stricti Iuris.*

2 *Iuramentum, promissio, rescriptum sunt stricti Iuris, remissiuè.*

3 *Negatio facit rem dubiam: fallit quando est calumniosa, vel post conclusum in causa*, numero 4.

1 TExtus hic resoluit vt non dicatur renunciare iuri suo, qui gratiæ alterius se submittit, multis comprobat Barbosa *num.* 1. qui *num.* 3. ait quod renunciatio est stricti Iuris; ita vt nec ex actu quidem proximo præsumatur; quare *num.* 4. addit *in vers. aduersarij se gratiæ commisisset.* Quod si quis se submittat misericordiæ, siue gratiæ, siue voluntati alicuius, nihilominus recurratur ad arbitrium boni viri. Et pro explanatione remittit Lectorem ad ea, quæ dixit in suis remissionibus, de dictio-
2 nibus, & clausulis, *clausula* 4. † Igitur vt extendas doctrinam prædictam applicabis quæ adduxi *sub tit. de iureiurando*, quatenus probaui quod iuramentum est stricti iuris, item quod promissio, seu renunciatio iurata non extendatur vltra verba, seu intentionem iurantis. Et de rescripto dixi quòd sit iuris stricti supra *sub tit. de rescriptis*; & arbitrium ad quid extendatur, seu qualiter intelligatur dixi *sub cap.* 2. *de re iudicata quæst.* 1. vers. *ad vltimam*: & comprobatur hæc decisio *ex cap.* 14. *sequenti.*

3 Et in vers. *hoc negante* notat Barbosa hic *num.* 2. quòd per negationem, fit res dubia: sic cum Felino, Surdo, Gutierrez, & cum aliis, quos citat *axiomate* 158. *num.* 2. Sed quia, latè, & ex proposito egi de quæstione, an res dubia reddatur per negationem *in cap. quoniam contra falsam* 11. *q.* 4. vers. *ad tertiam de probationib. à num.* 13. ideo tantum adiungo Gratianum cum multis, qui *regula* 153. ex nostro textu affirmat, † & refert ibi Do-
4 ctores limitantes regulam modis octo; inter quas ponit non procedere, quando negatio esset calumniosa euidenter, vel quando fit post conclusum in causa.

Ad Text. in Cap. Lectæ XIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare Prælaturæ non videtur Prælatus, qui ab obedientia subditos absoluit.*

2 *Renuncians per Procuratorem potest reuocare eam renunciationem, quandiu res est integra.*

1 DEcidit Pontifex hic vt si Prælatus ab obediẽtia subditos absoluat, non propter hoc censeatur renunciare Prælaturæ; quod probatur ex adductis *cap. præcedenti*: nam renunciatio est stricti Iuris, & Barbosa *hic* in vers. *humiliter est confessus*, cum Nauarro probat textum nostrum non loqui de confessione sacramentali; sed de renunciationis cuiusdam manifestatione, qua abdicauit subditos ab obedientia: ex quo pacto facto resoluit Pontifex hic Abbatem, qui tale fecit, non ex hoc resignasse regimini suæ Ecclesiæ. † Ex 2
quo notat Barbosa *num. fin.* quòd per Procuratorem renuncians potest reuocare eam renunciationem, quandiu res est integra; id est quando non accesserit approbatio Pontificis, seu Superioris, quantumcumque ipse renuncians multa interea faciat, quæ facere solet is, qui plenè renunciauit. Ex quo dicto applicabis quæ dixi supra *in c. quidam* 12. *hoc tit.* de Clerico, qui postquam renunciauit, pœnituit.

Ad Text. in Cap. Fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare nequit Abbas exemptus sine licentia Papæ, sed alij inferiores Abbates possunt in manibus Generalis, vel Diffinitoris, aut alterius*, n. 2.

3 *Resignatio quando non tenuit, redit ad beneficium sine noua collatione resignans.*

4 Constitutio Pauli V.

5 Cap. 7. Trid. sess. 14.

6 *Irregularitas ipso iure inducit carentiam ordinis, sed non priuat beneficio.*

7 *Renunciare potest beneficiarius incidens in irregularitatem.*

TExtus hic decidit, vt Abbas exemptus nequeat renunciare sine Papæ licentia, taliter 1
vt si renunciauerit, sequuta etiam resignatione in manu alicuius Prælati, renunciatio, & resignatio, sint nullæ, multis comprobat Barbosa hic *n.* 1. & 2.
† vbi addit, quòd alij Prælati, Abbates, scilicet, 2
Priores, & similes non exempti renunciare possunt in manibus Generalis, vel Diffinitoris, aut alterius, qui habet potestatem instituendi, & destituendi simul inuitum iustis de causis, secundùm glossam verbo *in manibus in clem.* 1. *hoc tit.* videbis Tambur. *de iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 13. *q.* 1. *n.* 7.

Et in vers. *loco suo restitui faciatis*, notat Barbosa 3
num. 3. hic quod quando resignatio non tenuit, tunc sine noua collatione ad suum beneficium cedens, redit cum resignatione nulla inualida, ac subreptitia existente, non abdicetur Ius, ac proinde non acquiratur resignatario; quare applicabis quæ de regressu posui supra *sub Rubrica*, & *in cap. ex transmissa* 3. *hoc tit.* Et adiunges hic dicta *sub cap.* 4. vers. *hic enim*, vbi retuli casus plures, in quibus renunciatio nulla est, & ad propositum Barbosa *de Iure Eccles. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 15. *à n.* 72. & 76. vbi quando non abdicetur ius à resignante.

Per hunc textum poteris agere de Constitutione 4
Pauli V. statuentis, ne Episcopi, & Archiepiscopi recipiantur iterum ad religionem, de quo tractat Scortia *epitome* 72. in constitutionibus Pontificum, & applicabis notata *in c. post translationem, hoc tit.*

5 Pro complemento huius tractationis dubium est
an beneficiarius incidens in irregularitatem, possit
beneficium renunciare in fauorem Tertij; & licèt
videatur negatiue respondendum ex decreto Tri-
dentini *sess.24.cap.7.de reformatione*, vbi loquens spe-
cialiter de irregularitate homicidij voluntarij, inquit
vt careat omni ordine, beneficio, & officio Ecclesia-
stico; & sic debeat carere beneficio, vt minimè te-
nunciet, sicut volunt Inacol. *lib.5.de irregularitate, c.*
6 *48.§.4. num.* 2. † sed adhuc dico cum Suarez *de*
censdisp.44.sect.4.num. 32. Diana *part.10.tract.16.*
res.24. per Concilium nihil esse in hac parte innoua-
tum, cum eius verba debeant intelligi iuxta ipsarum
rerum naturam, quæ est carentia ordinis, quam in-
ducit irregularitas ipso iure, secùs priuatio benefi-
ciorum; quia plerumque expostulat Iudicis senten-
tiam, nisi aliud exprimatur, vt aduertit Salzedo plu-
ribus relatis *in sua praxi cap.94.* Couar. *in Clem. si*
7 *furiosus de homicidio 2.part.§.3.num.* 6. † & sic te-
nendum esse dico ligatum irregularitate ex delicto,
si nolit, vel non possit impetrare dispensationem,
posse renunciare beneficium in fauorem alterius,
ac si nullam irregularitatem contraxisset, etiam pen-
dente lite, & accusatione facta de irregularitate;
quia vsquequo accedat sententia, & condemnetur,
retinet ius in beneficio, vt docent Panormit. *in cap.*
nisi cum pridem 11.hoc tit.num.1. Felinus, *in cap. in-*
quisitionis de accusat.col.3. Ludouicus Gomez *in re-*
gula de annali possessione quæst 42.num.3. Sairo, *lib.6.*
cap.242.num.14. Suarez. *disp.40.sect.2.num.* 19. &
alij; & comprobo ex his, quæ dixi *in cap.cum non ab*
homine de iudiciis à quæst.27. argument. eorum, quæ
adduxi *sub cap. pastoralis, §. verum quæst.1. de ap-*
pellat.

QVÆSTIO I.

An Renunciatio facta coram Episcopo, & cæteris ordinariis collatoribus sub conditione retinendæ pensionis, aut alterius rei temporalis, sit Simoniaca.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta coram Episcopo, aut aliis collatoribus sub conditione retinendæ pensionis, est Simoniaca; nisi absque conuentione pro bono pacis,* num.2.3.& 4.
2 Cap. nisi essent de præbendis, *& à num.6.*
4 Cap. 2. de arbitris.
5 Cap. fin. de rerum permut.
7 *Temporale dari potest ad vitam solius dantis pro bono pacis in fructibus beneficij Episcopi authoritate.*

1 AD primam quæstionis partem existimo res-
pondendum, vt talis renunciatio, sit Simo-
niaca, cum in hoc casu temporalis conditio in spiri-
tualibus adiiciatur, per quam conuentio non fit gra-
tuita, & aliquid contineat quod videatur habere pre-
tij rationem, vt colligitur *ex cap. tua nos de Simonia*:
sic docent in terminis Cassador. *decis.2. à num.3. de*
Simonia, Rota *decis.46.lib.2.part.3.* & *decis. 96. &*
922. lib. 3. eadem part.3. diuers. & *in Balneoregien.*
Simonia 17. *May* 1624. coram D.R. Decano, Suar.
lib.4.de Simonia, cap.35.à num.22. Barbosa, *de iure*
Eccles.lib.3. cap.15. num.49. Bonacina *de Simonia*
cap.4 §.14. num.2. Filliucius, *tom.3.tract.45.cap.8.*
quæst.10.num.54. & alij.

Sed huic resolutioni obstare videtur textus *in* 2
cap. nisi essent de præbendis, de quo latè dico *ibi*,
dum approbat arbitrorum compositionem sub ea
forma celebratam, vt alter ex litigantibus super
beneficio liti cederet, & certam pecuniæ quantita-
tem ab altero singulis annis recuperaret; cùm ta-
men simile arbitrium *in cap. fin. de rerum permuta-*
tione, & *in cap.2. de arbitris*, tanquam simoniacum
improbetur.

Tamen respondeo ideò *in dict. cap. nisi essent*, 3
certam illam pecuniæ quantitatem absque simoniæ
labe dari posse; quia non ex conuentione par-
tium, sed arbitrorum prouidentia pro bono pacis
id factum fuerit, vt intelligit Hostiensis *ibi* ex Ab-
bate, & Imola *in dict. cap. 2.* vbi Beroius *à n.48.*
communem dicit: plures refert, & sequitur Padil-
la *in l. vltima num.13. cod. de transactionibus*, Bar-
bosa *dict. lib.3.c.15.n.50.*

Nec prædictæ resolutioni obstant textus *in dicto* 4
cap.2. de arbitris, & *in cap. fin. de transact.* quia *in*
dicto cap.2. improbatur arbitrium, non propter si-
moniam, sed propter iniquitatem, & iniustitiam
Clericorum male arbitrantium, vt colligitur ex
serie illius textus. † Nec textus *in dicto cap. fin. de* 5
rerum permutatione; quia agit de arbitris; nam vt
ex littera illius apparet, agit Pontifex de arbitris iu-
dicantibus, vt pars spirituali iuri renunciaret, si
temporalia acciperet; quo casu ex iudicis manda-
to, simonia excusari non potuit, cum temporalia
pro spiritualibus reciperentur, cumquè longè aliter
se res habuerit *in dicta cap. nisi essent*, vbi pars iuri
suo spirituali non cessit, sed habenti titulum adiu-
dicatum fuit beneficium; quid mirum, vt textus
illius decisio absque simonia procederet.

Verùm vt factum *dicti cap. nisi essent*, licitè, & 6
absque labe simoniæ vitio procederet, tria potissi-
mum requiri Doctores scribunt. Primum, vt nulla
inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bo-
no pacis intercedat, sed ex mera Iudicum proui-
dentia, arbitrium incipiat. Secundum vt arbitri sint
viri bonæ opinionis; etiam si priuati sint, qui nec
ordinariam, nec delegatam iurisdictionem habeant.
Tertium requisitum vt beneficium adiudicetur ei,
qui canonicum habeat titulum, vel talis ex actis ap-
pareat; aliter enim non tantùm iniustitiæ, sed si-
monia committetur; quia magis pro spirituali iure,
quàm pro bono pacis, pecunia data videtur.

Quibus enim concurrentibus perspicuum est, vt 7
cesset simoniæ omnis suspicio; potest enim aliquod
temporale pro bono pacis ad vitam solius dantis
dari; imò vt realis etiam pensio ad recipientis vitam
in fructibus beneficij possit constitui, dummodo ab
ordinario Episcopo id fiat, qui solo post Romanum
Pontificem potest constituere pensionem ex causa,
colligunt Doctores ex regula textus *in cap. de ca-*
tero, & in cap. veniens de transactionib. sic Barbosa
in dicto cap. nisi essent, & *in dict. c.15. de Iure Eccles.*
sub dicto n.50. ex communi resolutione, de qua Feli-
nus *in cap. ad audientiam de rescriptis*, Gigas *de*
pensionib.q.6.n.4. Et secundum hæc existimo intel-
ligi quidquid argui intendatur ex doctrina textus
in cap fin. de transactionib.

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

An Renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ absque vlla pensionis reseruatione coram Ordinario fieri possit. Et an hodie propter constitutionem Pij V. sit censenda renunciatio simoniaca simpliciter facta ea mente & spe, vt certæ personæ conferatur. Et an liceat insimul renuncianti id procurare. Et an irregularis queat renunciare.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ facta coram Ordinario valet, nulla pensione assignata, nec interueniente repromissione temporalitatis inter partes*, n.2.

2 *Pactiones dari possunt illicita, quæ nec contra Ius Diuinum, nec humanum simoniam contineāt.*

3 *Lex nulla Diuina, aut humana constitutio talem renunciationē, tanquā simoniacam, reprobat.*

4 *Renunciatio quæ fit ex causa permutationis, conditionalis est, & respectiua, quæ valet, & tenet.* Clem. vnica de præbendis, *ibi*.

5 *Pactio omnis tanquam simoniaca in beneficialibus per sacros Canones reprobatur.*

6 *Cap.* vltimo de pactis, *cap.* quæsitum de rerum permut. *cap.* 14. *Trid.* sess. 24. de reform.

7 *Cap.* dilecto de præbend. *vers.* liberaliter *cap.* ex parte de officio delegati, *cap.* vnico de rerū, permut. lib. 6.

8 *Cap.* nemo de simonia, & c. vnico, *vers.* circa, *vt Ecclesiast. benef. sine diminutione conferātur.*

9 *Renunciatio coram Ordinario, simpliciter facta ea intentione, & spe, vt certæ personæ conferatur, non inducit simoniam, quamuis eidem beneficium collatum sit.*

10 *Renuncians in vtroque fore valet post renunciationē liberè, & purè factam procurare, & humiliter postulare, vt beneficium illud certæ personæ conferatur.*

11 *Resignationes omnes beneficiorū, etiam simplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permisit verò in certis casibus.*

12 *Pij V.* Constitutio 58. *habet locum in parochialibus dimissis ob alterius Parochialis assecutionem: non verè in Patrono præsentante.*

13 *Resignans beneficium de suo iurepatronatus potest præsentare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur instituere, non obstante dicta constitutione Pij V.*

14 *Renunciatio simpliciter facta ea mente, & spe, vt certæ personæ conferatur, non censetur simoniaca, nec constitutiones dictæ prohibent id procurare renuncianti, vt ab Ordinario petat.*

1 AD primam quæstionis partem quantumuis Felinus *in c. ad audientiam el 2. n. 3.* Rebuffus *in praxi tit. de resign. condit. n. 1.* Ludouicus Gomez *in reg. de infirmis q. 12.* Reduanus *de simonia p. 2. c. 22. n. 14.* Nauarrus *in man. c. 23. n. 107. & in c. si quando de rescriptis except. 4.* Flamin. *de resignat. lib. 14. q. 3. n. 12.* Bonacina *de simonia q. 4. §. 14. n. 5.* existiment prædictam renunciationem absque labe simoniæ fieri non posse, & Cassador. *decis. 3. de renunciat. & decis. 3. de simonia* de stylo curiæ id obseruari testetur, teneantquè gloss. *in cap. ordinationes 1. q. 1. glossa 1. in cap. dilecte de præb. glossa 2. in cap. ex parte el 1. de officio deleg.* vbi nonnulli Doctores ex doctrina textus *in cap. vlt. de pactis, c. quæsitum de rerum permut. clem. vnica eodem*, & ex aliis. Tamen alij contendunt huiusmodi renunciationem conditionalem coram Episcopo factam in fauorem certæ personæ validam, & licitam esse, dummodo inter resignantem, & resignatarium nulla contentio, aut temporalitatis repromissio interueniat. Pro quibus primò facit, quod illa tantum conuentio, tanquam simoniaca reprobatur, in qua temporale pro spirituali datur; aut aliquod interuenerit, quod pretij imaginem habere videatur; sed quando beneficiarius renunciat beneficio cum pacto, & conditione, vt certæ personæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij similitudinem habere videatur: igitur talis conditio tanquā simoniaca improbanda non est, sic docent Couarru. *lib. 1. var. c. 5. n. 5.* Boërius *in tract. de potest. Legati q. vnic. n. 111.* Sotus *de iustitia lib. 9. q. 7. art. 2.*

2 Et probatur maior *ex c. 1. cū seqq. 1. q. 1. c. nemo, c. tua nos de simon.* Minor patet; quia conditio de se simoniā nō inducit, vt probat *c. significatum de præb.* facit textus *in c. cum vniuersorum de rer. permut.* vbi resignatio facta in fauorē tertij, tanquam simoniaca nō improbatur; quia simoniaca resignatio adeò nocet contrahentibus, vt nec ipse resignans illud repetere, nec resignatarius retinere possit, vt post glossā verb. *pecunia, in c. super hoc de renūciat.* docet Tyraquel. *de retractu Conuent. §. 26. glossa 2. n. 10.* dicit communem, Rebuff. *in praxi tit. de simonia n. 1.*

3 Etenim in spiritualibus illicitæ pactiones dari possunt, quæ nec contra Ius Diuinum, nec humanū contineant, vt videre est in permutationibus, quæ de spiritualibus ad spiritualia absque interuentu rei temporalis sine authoritate Superioris celebrantur, quas constat non esse simoniacas, sed tantùm illicitas, & iuri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones distinguit Conc. Trid. *sess. 24. de reform. c. 14.* & in litteris beneficialibus clausula apponi solet, *nec simonia, aut alia illicita pactio, &c.* vt optimè aduertit Couarr. *dict. c. 5. n. 4.* Barbosa *de iure Eccles. lib. 3. c. 15. n. 45.* legendus *à n. 52. & 54.* vbi dicit quod attento rigore iuris communis, non est simoniaca prædicta forma resignationis, nec transgressores puniēdos esse tanquam simoniacos, solùm enim fatetur sacris Canonibus eam esse inimicam, & pluribus, de causis à iure reprobatam, ac proinde, nec per inferiores Prælatos esse admittendam.

Ratio inquam, ob quam talis conditio improbetur, ne ex parte resignantis apponi aut ab Episcopo acceptari possit, colligitur *ex c. plerique 8. q. 1.* vbi Hilarius Papa *in Romana Synodo* decreuit, ne beneficiarij in suum locum alios designare, subrogare, aut eis gratificare possint; quia quæ Dei sunt ab homine dari non possunt, sed authoritate Ecclesiæ, quæ in Prælatorum institutione consistit conferenda sunt: vnde Pontifices pro regula constituerunt, ne Sanctuarium Dei hæreditario Iure, aut sanguinis affectu, sed libera electione deferatur, iuxta textum *in cap. Episcopo*, & *in cap. Moyses*, & *in cap. Apostolica 8. quæst. 1. cap. ad hæc de decimis, cap. consuluit de iure patron.* Et iuxta hanc interpretationem intelligendus est textus *in cap. 1. de de præbend.* vt post Host. Ioan. Andr. Abbat. Imol. *in princ.* Dec. *num. 15.* & alios *ibi*, tradunt Rebuffus *in praxi de dispensat. ex defectu natal. num. 25.* Ludouic. Gomez. *in regul. de infirmis, quæst. 1. in principio.* Mandos. *de signatura gratiæ, §. dispensatio super defectu natal. num. 12.*

4 Et confirmatur eo quòd nulla lex Diuina, aut humana constitutio talem renunciationem tanquam simoniacam reprobauit: nam si renunciatio

hæc foret simoniaca vtique proueniret ab aliqua lege Diuina, aut humana constitutione, quæ simoniam induceret, iuxta celebrem doctrinam glossæ *in dict. cap. ex parte*, verb. *dimittere de officio deleg.* cum qua omnes transeunt, vt aduertit Barbosa *in dict. cap. 15. de Iure Eccles. sub dicto num.* 54. vtrumque probans de lege Diuina; quia simonia Diuinis legibus prohibita tunc contrahitur, cum spiritualia supernaturalia, vel eis annexa, quatenus talia sunt verè pretio æstimantur; circa illa tamen tales pactiones, aut conuentiones natura sua non gratuitæ adhibentur, quæ venditionis imaginem præ se ferunt, & quandam eorum æstimationem exprimere videntur, quod illis tantum casibus est admittendum, qui Iure reperiuntur expressi, in quibus lex aliquid, velut simoniacum fieri prohibet: nam ad actum simoniacum iudicandum non sufficit, vt per legem improbetur, cum non omnis prohibitio actum simoniacum constituat, sed illa tantùm quo aliquid circa spiritualia prohibet sub figura, & ratione simoniæ, quod imaginem habeat contractus non gratuiti, quod etiam Iure humano patet, ex regula textus *in cap. quam pio 2. de simonia*, dum ante pactionem spiritualium, pactionem de dandis temporalibus fieri vetat; postea verò dari non prohibet, quoniam prius venditionis habet figuram, posterius verò non ita, idem colligitur *ex cap. tua nos, cap. ad Apostolicam, de simon.* Planè in nostro casu, quando scilicet, quis renunciat suo beneficio coram inferiore sub conditione, vt certæ personæ conferatur; nec datur textus, qui talem renunciationem, tanquam simoniacam condemnet, nec actus de se talis est, qui iuxta formam, & naturam, imaginem pretij præferat, sed affectionem ad illam personam, in cuius fauorem renunciat.

4 Et confirmatur quia renunciatio, quæ fit ex causa permutationis, conditionalis est, & respectiua, in qua saltem virtualiter continetur clausula *non alias, aliter, nec alio modo*, vt docent scribentes *in cap. vnic. de rerum permutat. libro 6.* ibi; *qui alias minimè resignasset* &c. clem. vnic *eodem titulo*, ibi: *ex causa permutationis resignata* &c. sed talis resignatio ex causa permutationis, non solùm sub virtuali, vt prædicta Iura probant, sed etiam sub expressa conditione, vt alter alterius beneficium habeat, valida, & licita est, vt colligitur *ex cap. ad quæstiones, cap. vlt.* iuncta glossa, verbo *temporalia, de rerum permut.* resoluit Couar. *d. c. 5. n. 5.* Sot. *d. lib. 9. q. 5. art. 2.* Ergo non est cur sententia contraria sit omninò sequenda, considerata etiam decisione textus, *in clem. vnica, de rerum permutatione*, ibi, *concessione Iuris vtentib.* quibus significatur verbis resignationem reciprocam, ex causa permutationis specialiter permitti quasi secundùm Iuris regulas licita non esset, quia ex proximè dictis conuincitur.

5 Nec obstat dicere, quod in beneficialibus omnis pactio tanquam simoniaca per Sacros Canones reprobatur ex textu *in capite fin. de pactis capite quæsitum de rerum permutatione*, cum aliis, cum resignatio facta sub conditione vt *Titio conferatur*, pactum contineat, & conuentionem ex Regula

6 *l. 1. ff. de pactis.* † Quia respondetur prædicta Iura posse prohibere tantùm illas conuentiones in spiritualibus, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè; aut præsumptiuè; Ecclesia namque vt omnem sinistram suspicionem, & mali speciem remoueret, non solùm veram, & realem spiritualium venditionem, sed omnes non gratuitas pactiones circa spiritualia prohibuit in quibus temporale aliquid interueniret quod pretij imaginem habere videretur; quamvis recta fuisset partium intentio, iuxta textum *in dicto cap. 14. sessione 24. de reform.* ita Barbosa *de Iure Ecclesiastico, libro 3. dict. capite 15. numero* 56. addens verba illa, *omnis pactio, omnisque conuentio*, &c. restringi debere ad illas pactiones in quibus temporale aliquod interuenit; eo quòd nouum non sit in Iure, vniuersalia verba ad terminos Iuris habiles restringi, iuxta regulam textus *in l. 1. codice de Sacris Ecclesiis*, maximè si consideretur dari plures conuentiones in spiritualibus posse absque simoniæ labe, vt *in capite ad quæstiones, de rerum permutatione, capite significatum, de præbendis, capite ad audientiam*; iuncta glossa *de rescriptis capite super eo de translation.* & in aliis Iuribus in quibus conditiones in spiritualibus continentur vt resoluit Couarruuias, *dicto libro 1. variar. cap. 5. num. 4.* Nec turbari debet relata doctrina si dicatur non semper specialem legem requiri ad singulos casus tanquam simoniacos condemnandos, sed sufficere generalem; quia respondeo cum Barbosa, & aliis, id solùm procedere quando materia est talis quæ sub generali prohibitione cadere posset; sed non sic dicendum in proposito casu de quo loquimur, vbi nihil temporale considerari potest in quo præcipua ratio simoniæ, & generalis prohibitio fundatur; non enim pactionis leges improbantes circa spiritualia pertinent ad hanc renunciationem quæ sine conuentione fit.

Nec obstat textus *in d. c. dilecto de præbend.* ibi *liberaliter resignauit*, & *in cap. ex parte de offic. delegati*, quatenus ex eis Doctores in principio adducti probant, quòd libera resignatio quæ requiritur de iure tollitur Ordinario, si teneatur beneficia conferre illi in cuius fauorẽ renunciatio facta fuit, nõ autẽ digniori cui aliàs attento iure conferre tenebatur ex doctrina D. Thom. 22. *q. 63. art.* 2. quia respondetur fatendo suppositum, nempè quod inferiores Prælati nunquam admittant conditionalẽ resignationem, sed purã tantùm, & liberalem, sed negamus vt sola renunciantis, spes, & intentio quod suum beneficium certæ personæ conferatur simoniam efficiãt; vt docẽt Nauar. *in man. c. 23. n.* 107. Barbosa *d. l. 3. de iure Eccles. c. 15. n.* 58. dicentes non inde sequi talem conditionem si de facto ab Ordinario acceptetur & beneficium illi conferatur in cuius fauorem fuit apposita actum efficere simoniacum, nec euinci ex *d. cap. dilecto*, si rectè ponderetur, imò ex textu *in c. vnico de rerum permutatione, lib. 6.* rectè habetur reciprocam beneficiorum permutationem coram ordinario fieri non posse attento iure, sed specialitate illius textus posse Prælatum reiecta conditione beneficium alteri conferre; vt interpretatur glossa in verbo *dimittere, in d. cap. ex parte, de off. deleg.* Rebuff. *in praxi de renunciat. condition. in princ.* Couar. *d. c. 5. n. 5.* non enim ait Barb. *d. n. 58. in fin.* improbari in textu illo prædictam conditionem tanquam simoniacam; sed ex aliis causis & rationibus quas supra adduxi. 7

Non textus *in d. c. nemo, de simonia*, & *in c. vnico*, vers. *circa*, vt Ecclesiastica beneficia sine diminut. conferant, quibus probatur vt carnalitas & animi affectio in spiritualibus simoniam inducat, ac si temporale interuenisset nec negari posse quod conditio in fauorem certæ personæ à renunciante apposita procedat, ex carnalitate & animi affectu, quia Respondetur animi carnalitatem in prædictis iuribus non tanquam simoniacam, sed tanquam iniustam, & iniquam in spiritualibus improbari, vt post alios resoluit. Couarruu. *dict. lib. 1.* 8

Digitized by Google

lib.1.var.cap.5.num 4. Flamin.*de resign.lib.*14. *q.7. n.*19.nec tunc obstat textus *in d. cap. nemo*, qui solum euincit non posse præsbiterum gratia; vel amore, seu consanguinitatis respectu aut pro cuinque temporali emolumento peccatorem cessare & reconciliare impenitentem aut pœnitentem à reconciliatione remouere quia vtrumque simoniacum est, scilicet si in vtroque temporale emolumentum de quo egerat interuenisset, non autem si sola animi affectio; aut consanguinitatis respectus reperiretur qui iniustitiam non simoniam inducit, sic Barbosa *in dict. cap.*15.*n.*57. qui *num.*163. cum pluribus Doctoribus dicit quod tractatus de renunciando certo modo beneficio non est prohibitus, sed tantum pactio firma.

9 Ad secundam quæstionis partem ex dictis respondeo vt renunciatio simpliciter facta ea intentione, & spe vt certæ personæ conferatur attenta communi opinione non inducat simoniam quamvis eidem beneficium collatum sit; vt notat glossa verbo, *pretio in cap.ordinationes* 1.*quest*.1.Nauarrus *in manual. cap.*23. *num.*107. *& cons.*38. *de simonia*, alij quos sequitur Flaminius *de resign. dict. lib.* 14. *quest.*6.*num.*5 & est ratio quia ad simoniam constituendam vt iam dixi necessario requiritur datio temporalis aut saltem pactum & conditio dandi; imo addunt Felinus *in cap.ad audientiam de rescri-*
10 *ptis num.*2. † Sanct. Antoninus *p.*2. *tit.* 1. *cap.* 5. §.11. Nauarr.*dict.num.*107. *in manuali*, Redoanus *de simon. part.*1. *cap.* 25. Suarez *lib.*4.*de simonia, num.*18. vers.*hac ergo*.Quaranta *in summa Bullary*, verbo *beneficij resignatio*, vers. *pro complemento*, Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit.lib.*13. *n.*249. Filliucius *in quastion. moralib.tom.*3. *tract.*45.*cap.*8. *quest.* 9. *num.* 26. Licitum esse in vtroque foro renuncianti post renunciationem libere & pure factam procurare & humiliter postulare, vt beneficium illud certæ personæ conferatur, sic colligentes ex textu *in cap. tua nos in* 2.*responso de simonia*, vt & resoluit etiam Cassadorus *de simonia, decisione* 2.

11 Vnde infero cùm eodem Nauarro *cap.*23.*in manuali num.*10. *& cons.*11.38. *&* 43. *de simonia*.Flaminio *de resignatione dict.lib.*24.*quest.*1.*n.*11. quod humiles supplicationum preces simoniam non efficiunt, secundùm communem sententiam; ideoque docuerunt Felinus *in dict.cap. ad audientiam col.* 1. *col.*5. *de rescript.* Anania *in cap. audiuimus col.*2. *num.*2.*de collus.detegend*.Nauar.*cons.*48.*aliàs* 33.*de simonia*.Barbosa *de iure Ecclesiast.lib.*3.*dict. cap.*15. *num.*61. Rota *in Balneoregien. simoniæ* 17. *May* 1624.coram R. D.Coccino vt dum tractatur resignatio sit optima præseruatoria, omnia gerere ea intentione, *si S.D. N.placuerit & ab eo approbata fuerit.*

12 Quod verò ex nouissima Pij V. constitutione, incipiente *quanta Ecclesia* tenendum sit, videtur vt dicta non sustineantur, eo quòd Pontifex summus omnes resignationes beneficiorum etiam simplices apud Ordinarios fieri prohibuerit motu proprio, & postea vtilitatis gratia simplices renunciationes permiserit; sic tamen vt nec verbo nec signo aut intentione in alterius fauorem fiant, nec consanguineis, affinibus, aut familiaribus resignantis seu conferentis dentur pœna nullitatis & aliis grauissimis pœnis impositis, vt obseruari testatur Flamin. *lib.*11. *de resign. quest.* 5. *num.*12. de quo Barbosa *dict.lib* 3.*de iure Eccles.cap.*15.*n.*62.*& num.*112. † dicens hoc idem confirmari ab eodem Papa alia constitutione circa confidentias beneficiorum, dicens vt hæc constitutio habeat etiam locum in Parochialibus dimissis ob alterius Parochialis assecutionem, vt censuit sancta Congregatio negotiis Episcoporum & Regularium præposita *sub die*
19. *Decemb.* 1620. † sed vt non habeat locum in 13
resignante beneficium de suo iure patronatus, ait Barbosa supra *num.*64. per sacram Congregationem Concilij *Vitembien.*18.*Marty* 1528. quia Patronus potest præsentare quem vult ad dictum beneficium & ordinarius tenetur instituere non obstante D.constitutione Pij V.in §. *caueant*.

Ad tertiam quæstionis partem an hodie propter 14
prædictas Pij V. Constitutiones sit censenda simoniaca renunciatio simpliciter facta ea mente, & spe vt certæ personæ conferatur, & an liceat renuncianti id procurare & ab Ordinario petere, & licèt videatur non permitti per verba constitut. relatæ Pij V. *incip. quanta*, ibi: *Nec futuri Successores ab eisdem verbo, nutu, aut alio signo designentur*, &c. Tamen vt illa explicant Flaminius *de resignat. lib.*14. *qu.* 6. *num.*7. Nauarr. *dict.cons.*38. *de simonia num.*3. qui *in d.c.*23.*a num.* 109. in manuali satisfacit ad alteram relatam constitutionem de confidentiis per quam omnis spes & intentio tanquam simoniaca videtur condemnata, Barbosa *in dict.cap.*15.*n.*65: in relatis verbis non imponi præceptum subditis resignantibus, sed solum Prælatis conferentibus, cùm ad eos solum referantur; imò vt colligitur ex eo versiculo dum vtitur Pontifex, verbo, *caueat*, inquit in sequenti: *Caterùm pracipimus, & omninò interdicimus* &c. nec importare præceptum sed solum admonitionem, deinde probant Doctores quia lex humana vt dico *sub Rub. de constit.* actus inter nos non iudicat nec punit, vt probat textus *in cap.a nobis, de sententia excommunic.cap.fin.de simonia*, & sic nec renunciantis intentionem quæ ad actus externos non exit: etenim vt ipsi Doctores expendunt prædicta verba sunt intelligenda de intentione expressa vel tacita in contentionem deducta.

Ad vltimam partem quæstionis satisfacies ex di- 15
ctis *in principio huius textus num.*5. vers. *pro complemento.*

QVÆSTIO III.

An si ex aliqua causa beneficium resignatum non quaratur resignatario dicatur nihilominus vacare. Et an si resignans reseruata pensione vacet, si ea pensio in minori quantitate sit assignata. Et quanam sit differentia inter simplicem & conditionatam resignationem; nunquid earum aliqua possessio amittatur beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Resignatarius excommunicatus, Laicus, aut non acceptans, siue absens non aufert beneficium a resignante, & quid si resignans habet ius patronatus; aut si non expressit valorem*, n.2.& 3.

4 *Possessio & titulus beneficij non dicitur dimissa per renunciationem nisi adimpleta conditio-*

ne : & num. 5. *vbi quamdiu retineat fructus.*

6 *Resignans potest regredi ad beneficium resignatum vbi pensio in parte non subsistit.*

7 *Renuncians qualiter amittat possessionem & titulum per puram & simplicem renunciationem ; quando si resignet conditionaliter, aut in fauorem certæ personæ*, numero 8. 9. & 10.

1 AD primam quæstionis partem aliquid dixi supra *in cap.4. à n.25.* Sed nunc breuiter etiam dico quòd si beneficiarius renunciet in excommunicatum, in Laicum, in absentem, vel in aliquem acceptare nolentem, aut si moriatur ante acceptationem non amittat in his, nec in aliis similibus casibus ius suum ad beneficium resignatum; quia deficit resignatarij habilitas aut voluntas acceptan-
2 di, † quod etiam procedit in eo qui beneficium iurispatronatus absque patroni licentia, aut legitima derogatione resignauit; quia eo casu resignatio nulla est, & ius penès resignantem remanet: sic docent Bursatus *cons.411.num.4* communis ex Flaminio *lib.1. de resign. quæst.3. num. 96.* & idem dicunt Guido Papa *cons.172.* Barbosa *de Iure Eccles. lib.3.cap.15.num.76.* de eo qui resignauit in manibus non habentis facultatem recipiendi resigna-
3 tionem, † aut si verus beneficij valor à resignatario expressus non sit, quia cum resignatio ob verum valorem non expressum nulla sit, nec ex ea resignatario ius quæratur propter regulam, de valore exprimendo & communem stylum, sequitur vt ius apud resignantem maneat illæsum; sic post Boërium *decis.243.num.8.* resoluit Flamin. *dict. quæst.3. num.107.*

4 Ad secundam quæstionis partem etiam resolutiuè dico cum Caputaq. *decis.116. part.1.* Flaminio *dict.lib.1.quæst.3.à num.82. & num.117.* Seraphino *decis.21.n.1.* Buratt. *decis.833.num.3.* Rota *decis.419. & decis.699.num.4.part.1.diuers.* & *decis.92.num.5. part.1.recent.* & *decis.4.num.2.* & *decis.432. num.2. part.2.recent.* vt si resignans reseruata pensione resignauerit & pensio non reseruetur, aut si reseruata, sit in minori summa quàm à resignante fuerit præfinita, vel si reseruatio pẽsionis ex aliqua causa annullari contingat; tunc non abdicari à resignante beneficium, nec in aliis similibus casibus; quia ius non abdicatur à resignante non seruatis conditionibus, nec titulus aut possessio dicetur dimissa, nisi adimpleta conditione: sic Flamin. *dict.l.1.quæst.14. num.7. & 10.* Hieronymus Gabriel. *cons.185. à n.2. lib.1.* Stephanus Gratianus *disceptat. forens. c.746. num.20. & 21.* Rota *in Berdunen. Abbatiæ 5. May 1614.num.9* & *decis.833.num.4.* Barbosa *dict.lib.3. de Iure Ecclesiast.cap.15.à num.80.* vbi addit *n.81.* cum Farin. *in decis.260.num.2.p.2.recent.* fuisse resolutum *in Toletana pensionis 21. May 1610.* coram R.P.D. Pirouano; idem procedere vbi pensio assignetur in minori quantitate: quia deficit resignantis consensus, qui facit vt ipsa gratia in totum corruat, & resignans possit regredi ad bene-
5 ficium resignatum: † & sic Nauarrus *in cap. accepta opposit.7.num.24.& 33. de restit. spoliat.* dixit resignantem non solùm titulum, sed etiam possessionem retinere, quamdiu conditio adimpleta & beneficium resignatario quæsitum non fuerit; nisi aliunde colligatur beneficium dimittere voluisse; vnde ait Barbosa *dict cap.15. num. 85. de Iure Ecclesiast.lib.3.* aliquos colligere posse resignantem fructus sui beneficij percipere, quamdiu possessio per resignatarium quæsita non fuerit, & ita non à tempore notitiæ, sed apprehensæ possessionis per resignatarium fructus ad resignantem pertinere.

Ad tertiam quæstionis partem ex iam dictis *in* 6
Rubrica, & *sub Rubro*, poteris de facili respondere, vbi iam dixi *de differentia simplicis & conditionatæ resignationis*; igitur, cum per simplicem resignationem à superiore acceptatam amittat beneficium resignans, & maximè controuersum sit an amittat non solum proprietatem, sed etiam possessionem: & dicat Doctorum communis vtramque perdidis- 7
se, sic vt nec ad nudam detentionem quam retinet sit restituendus, si ab ea deiiciatur, ex regula textus *in dicto cap. accepta*, de quo *ibi* dixi latissimè & de rigore iuris procedere dicat Barbosa *de Iure Ecclesiast. dicto cap.15. lib.3. à num. 66.* legendus ex Doctrina Nauarri *in dict.cap. accepta opposit.6.n.5.* Flamin. *lib.5. de resign. quæst.3. num. 7.* Menochio Anton. Gabriel. & aliis vbi curat expendere, *dict. cap accepta cum cap. sollicitè, eodem tit. de restitut. spoliat.num.69. & 70.* vbi dico *à num.14. quæst.1.* † 8
Tamen in praxi verius putat idem Barbosa *num.68.* beneficiarium per illam renunciationem non amittere possessionem, in qua sicut antea insistit, † ideo- 9
que restituendum si ab ea deiiciatur; quia in temporalibus non aliter possessio amittitur quàm si possessor eam dimittere intendat, vt docet Iureconsultus *in l.si quis vi, §.differentia, l.3.§.in amittenda, l. quemadmodum, ff. de acquir. possess.* quod limitatum non repetitur in beneficialibus. † Deinde quia 10
cum per solam beneficij collationem non acquiratur possessio antequam apprehendatur, vt colligitur *ex cap.cum venisset*, ibi: *Nondum esset possessionem adeptus, de institut.* sequitur à contrario sensu vt per solam renunciationem quæ stricti iuris est, & strictius interpretanda, vt non dimittatur possessio sine animo ipsius possidentis, sic vt si iniustè retineat, validè tamen & à possessione deiiciatur, veniat restituendus. Imola *in cap. super eo, hoc tit.* Nauarr. *in dict.cap.accepta opposit.7.num.5.* Rota *decis.1.eodem in nouis.* Antonius Gabriel. *in practicis de rest. spoliat.conclus.1.num.59.* ex aliis probat Barbosa, qui *num.21.* ait per resignationem conditionalem, nec titulum nec vllum ius amittere, nisi conditionibus impletis, quæ debent seruari in forma specifica.

QVÆSTIO IV.

An possit Papa liberè renunciare Papatui abdicando à se potestatem iurisdictionis per modum voluntatis sufficienter expressum. Et esto renunciet apud quem fiet, cum non detur superior qui eam Papatus renunciationem acceptet. Et an Papa possit ardua negotia sine consilio Cardinalium disponere.

SVMMARIVM.

1 *Successorem eligere nequit sibi Pontifex ad Pontificatum, remissiuè*, & n.9.

2 *Renunciatio Pontificatus est res grauissima & ardua.*

3 Pon

3 *Pontifex liberè & sine assensu Cardinalium queit renunciare Pontificia dignitati cum iusta causa*, & n.14.

4 *Papa cedere potest Papatui per modum simplicis resignationis, sed non per modum resignationis propriè accepta.*

5 *Papa nequit seipsum deponere seu cedere iudicialiter per modum depositionis.*

6 *Renunciatio qua exposcit superioris assensum est in cateris beneficiis prater Papatum.*

7 *Papatus erectio est soli Deo reseruata ; & sic renunciatio Papatus soli Deo facta videtur.*

8 *Papa renuncians Papatui sine causa peccat mortaliter.*

10 *Calestinus I I I. volens renunciare Papatui, Cardinales noluerunt eligere Ioannem Paulum ab eo designatum.*

11 *Renunciatio Papatus est communicanda cum Collegio Cardinalium sicut res alia grauissima, non pracisè sed ex vrbanitate*, vt n.12. *&* à n.17.18.& 19.

12 *Pontifex potest simpliciter declarare se velle Pontificatui renunciare ; nec tenetur aliquo diuino pracepto requirere Cardinales.*

13 *Quasi contractus quidam censetur inter Ecclesiam Uniuersalem & Papam vt illa eum alat, ille eam gubernet.*

15 *Pontifex Religiosus post liberam renunciationem Papatus, non tenetur redire ad suam religionem ; etsi aliqui contra.*

16 *D.Fr Gregor. Pedrosa Religiosus D.Hieronym. post renunciatum Vallisolet. Episcopatum; Et D.Fr.Franc. Araujo Dominicanus post renunciatum Segob. non redierunt ad religionem.*

1 AD primam quæstionis partem ; videtur vt nequeat Papa renunciare Papatui ; quia si nequit sibi in vita successorem eligere ; vt latissimè dixi supra *in Rub. de elect. quæst.*8. in vers. *ad secundam*, cum aliis, quid mirum vt nec renunciare
2 valeat ex quo semel fuit canonicè electus † Cùm renunciatio Pontificatus sit res grauissima & ardua. Ac proinde Collegio Cardinalium communicanda, vt colligitur *ex cap. per venerabilem*, vers. *sunt autem, qui filij sint legitimi*, deinde quia si attendamus ad dicta supra *in Rubr. nostri tituli*, & *sub rubro*, videmus non dari renunciationem nisi superioris assensu & acceptatione.

3 Sed quia iam hoc dubium expressè diffinitum est pro affirmatiua sententia à Bonifacio V I I I. *in cap.*1. *hoc titulo*, *lib.* 6. ideo assero ex communi Doctorum calculo posse Papam cedere & renunciare Papatui liberè vt propositum est in quæstione, vt ibi notant Doctores ; Decius *in cap. ex parte n.*20. *de rescriptis*. Alex. *consf.*224. *in re tam graui, in fine, lib.*6. Pelagius *de planctu Ecclesia lib.*1.*c.*18. Iacobat. *de Concil. lib.*1.*art.*3.*n* 3. Gambara *de simoniaca Pontific. electione, num.*98. S. Antonin. 3.*p. sua Summa n.*23. Albertinus *de agnoscend. assertionibus q.*30.*num.*6. Peregrin. *de iure fisci lib.*1.*tit. hab. sur. fiscal. num.*10. *&* 11. Flaminius Paris. *de resignat. beneficior. lib.*2.*quæst.*1.*num.*4 & *à n.*19.& *lib.*7.*q.*5. *num.* 3. Cardinalis Tuschus *lit. P*, *conclus.* 48. *à princ.* Azor. *instit. moral. p* 2.*lib.*4.*cap.*6. *q.*1. Paulus Comitol. *resp. moralium*, *lib.* 1. *q.*100. Gonzalez *ad Regul.*8.*Cancellaria*, § 5.*proœm. ex n.*16. vbi enumerat aliquos Pontifices qui Papatui renunciarunt, Machado *in summa de perfecto Confessario tom.*2. *lib.*4. *p.*7. *tract.* 4. *documento* 20. *num.*1. *post med.* Martinus Giron. de Plazed*a in discursu an sit licitum in vita Pontificis ei successorem dare*, *cap. vlt. à n.*104. Bonacina *de legitima electione Summi Pontificis q.*1. *punct.*1. *proposit. vnic. n.*20. vbi tenet † Pa- 4
pam posse Papatui cedere per modum resignationis simplicis, sed non posse per modum resignationis propriè acceptæ, & † nec posse seipsum depo- 5
nere seu cedere iudicialiter per modum depositionis, imò & idem Gonzalez *dict.* §. 5. *num.*19. subdit quòd Cælestinus Papa V. causam dedit vt constitutio *d. c.* 1. *hoc tit.* statueretur.

Nec obstant *num.* 1. adducta & vera renuncia- 6
tionis definitio quam posui supr. *in Rubrica* ; secundùm quam scilicet in omni renunciatione superioris acceptatio necessaria est, quia procedit in cæteris beneficiis in quibus legitimus superior reperitur qui illam valeat acceptare, quod in hoc casu non adest : quia cum Pontifex nullum in terris recognoscat superiorem, ad quem recurrere possit; *cap. nunc autem* 21. *dist.* sequitur vt non sit mirum quod relaxetur iuris rigor propter impossibilitatem; iuxta textum *in cap. indemnitatibus*, §. *penult. cap. licet, de elect. lib.*6. *l. proximè*, *ff. de his qua in testamento delentur*, ob idque Archidiaconus dixit *in dict. c.*1. *ad finem*, quod † sicut Papatus erectio est 7
soli Deo reseruata ; iuxta *cap. vltim. dist.* 79. ita etiam & resignatio soli Deo facta videatur ; vt colligitur ex forma renunciationis D. Papæ Cælestini V. quam ponit Carill. *in suis annalibus Chronolog. lib.*4. *anno* 1294. *fol.*373. sequentibus verbis : *Ego Calestinus Papa V. motus ex legitimis causis, id est, causa humilitatis, & melioris vita ; & conscientia illasa, debilitate corporis, defectu scientia, & malignitate Populi, & infirmitate persona, & vt praterita consolationis vita possim reparare quietem, spontè ac liberè cedo Papatui & expressè renuncio loco, & dignitati; oneri, & honori, dans plenam & liberam facultatem, ex nunc sacro cœtui Cardinalium eligendi, & prouidendi dumtaxat canonicè vniuersali Ecclesia de Pastore.* † Tamen Barbosa 8
de Iure Ecclesiast. part. 1. *cap.*2. *sub num. fin.* dicit vt peccet Pontifex si Pastoralem curam à Christo Domino sibi commissam sine iusta causa repudiet.

Non adductū *ibi in principio* quod nequit Papa 9
sibi Successorem eligere ; quia vt latè dixi *in d. quæst.*8. à vers. *ad secundam, de electione* : hæc actio omninò est dissimilis ab actu liberè renunciandi Pontificatui, nec dictum ibi vt quia talis renunciaciatio est, sit grauissima ; debeat communicari Cardinalium Collegio ; quia ad hoc dubium respondetur ex adductis infra *hic* in vers. *ad secundam.*

Nec iterum obstat quod cum D. Cælestinus III. 10
graui morbo laborans renunciare vellet Papatui & Cardinalem Ioannem de S. Paulo tit. S. Priscæ sui ipsius loco eligi cuperet, Cardinales noluerit, asserentes inauditum esse in Ecclesia Dei vt Summus Pontifex se ipsum deponeret, quia vt respondet Pater Franc. Amicus *in Cursu Theolog. tom.*4. *disp.*6. *sect.* 6. *à num.* 204. & vt sequi videtur Diana *p.* 10. *tract.*5. *res.*3. *in fine*, hoc factum non est ante Cælestinum V. ante quem nullum præcesserat exemplum, quod Summus Pontifex se ipsum spontè à Papatu deponeret.

Ad secundam quæstionis partem, iam ex dictis 11
videtur responsum ; siquidem vt dixi resignatio talis soli Deo facta est, sed quia Ioannes Andreas *in cap. super eo, de elect.* Azeued. *in l.*3.*num.*36. *tit.* 10. *lib.*5. *recopilat.* quia Papatus renunciatio res grauissima sit, teneant vt Collegio Cardinalium sit communi

niunicanda; tum vt deliberent an id Christianæ Reipublicæ expediat, tum vt ad alterius Pontificis electionem illicò procedant, vt rectè aduertit Anton. *in dict. cap.* 1. *de renunc. lib* 6 & ita Cælestino & aliis Romanis Pontificibus qui Papatui renunciarunt factum esse legamus vt post Gemin. *in dict. c.* 1. *n.* 10. ita tradit Flamin. Paris. *dict. lib.* 8. *de resign. quæst.* 5. *num.* 12. imò & videtur desumi ex littera *dict. cap.* 1. dum significat Pontificem posse Papatui renunciare, maximè accedente consensu Ecclesiæ; & dicit Pater Amicus *vbi suprà* & refert idem Diana *dict. res.* 3. sub vers. *addit.*

12 Adhuc verò dicendum est posse Papam liberè & sine intentione Cardinalium Papatui renunciare; non enim communicatio Cardinalium, quæ videtur exigi *num. præced.* est necessaria ad illum actum perficiendum; solum verò exigitur ex vrbanitate, cùm possit Pontifex simpliciter declarare se velle Pontificali dignitati renunciare: ita Doctores relati, asserentes debere Pontificem negotium hoc & similia ardua Cardinalibus deferre; sed non teneri ex aliquo præcepto diuino eorum diffinitionem expectare aut sequi; & ita docent intelligendum esse verbum *liberè, dict. cap.* 1. *de renunc. lib.* 6. Gemin. *dict. num.* 10. Franchis *num.* 3. & alij *ibi*, Bursatus *cons.* 342. *n.* 10. Iacobat. *de Concil. lib.* 3. *art.* 5. *num.* 179. Abbas *in sua quæst.* 1. *col.* 4. *in fin. cap.* 6. *quæst.* 2. Machad. *dict. documento* 20. *numero* 2.

13 Sed facit contra hanc resolutionem dicere quod inter Pontificem & Ecclesiam Vniuersalem censetur quidam quasi contractus tempore electionis celebratus per quem Ecclesia Pontificem alere, Pontifex verò Ecclesiam gubernare tenetur; cum ergo constet ex Regula textus *in cap.* 1. *de probat.* dixi Pontificem & quemcumque alium supremum Principem per contractum cum subditis celebratum in vtroque foro obligari, vt notant *ibi* Doctores (vbi latè dixi;) sequitur dicendum vt Cardinalium cætus per quem Ecclesia Vniuersa repræsentatur ad prædictam obligationem remittendam
14 videatur necessarius; † tamē iam adducti Doctores, & Barbosa *in dict. c.* 2. *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *in fine, num.* 214 hanc obiectionem siue de quasi contractu inter Ecclesiam & Prælatum celebrato, dicunt non tollere, quominus data iusta causa Pontifex renunciare possit; asserentes vt cum non detur superior qui illam renunciationem examinare possit aut reiicere valeat, id relinquatur Pontificis consensu.

15 Pro complemento addo esse nonnullos Doctores affirmantes vt si Summus Pontifex renunciaturus sit Religiosus, teneri eum post renunciationem ad Monasterium redire, vt consideratè protulerunt Aragon. *de Iust. & iure quæst.* 88. *art.* 1. *ad* 3. *pag.* 1036. Azor. *instit. moralium lib.* 12. *c.* 7. *§. rogabis p.* 1. sed meritò eos reprobant Sossa *in libello de la obligacion conque quedam los religiosos obispos, num.* 139. Barbosa *dict. cap.* 2. *num.* 211. *in fine*, &
16 patet, siquidem temporibus hisce vidimus, † & videmus, D. Fr. Gregorium de Pedrosa Episcopum Vallisolet. renunciasse suo Episcopatui, nec se transtulisse ad religionem suam S. Hieronymi, vt viueret Monachaliter, etsi post annum à sua renunciatione degens in quadam domo in collatione cætus Monialium S. Dominici hic Madriti transitum fecisset ad domum D. Hieronymi migraretque existens in domo S. Laurentij vulgo *del escurial*, & post eum etiam renunciauerit D. Fr. Franciscus. Araujo Ordinis Dominicani Episcopatui Segobiensis plusque ab hinc triennio cum hæc scribo degat in hac Curia Matritensi in domo particulari: etsi sint quatuor domus ac cœnobia Monachorum sui Ordinis. Si hæc in Episcopis renunciantibus qui subsunt Pontifici, quo iure in Papa religioso renunciante contrarium dici debeat?

Obiectionibus tamen videtur obstare: nam 17
Martinus V. Romanus Pontifex fuit professus dum viueret se nunquam in arduis dispensaturum sine Cardinalium consensu, ob idque ait Zabarella *cons.* 137. *num.* 6. & 7. non posse Papam ardua sine eo explicare: duas rationes afferens; primam quia vt dictum est facta à Cælestino Papa sine Cardinalibus fuerunt reuocata; secunda quia negotia Papæ, vel Regni dicuntur negotia vniuersitatis in quibus requiritur maior pars Procerum, & Abbas idem tenens *in sua quæst.* 1. Episcopus *num.* 12. *in fine*, addit quòd Collegium Cardinalium est in possessione vel quasi, quæ multum operatur allegás textum *in d. cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi*, vers. *in rationibus*, vbi dicit posse ratione Diuina sustineri cessantibus etiam pactis Conclauium, & facit etiam textus *in cap. authoritate de priuilegiis lib.* 6. Et quòd dicitur de Episcopis qui vtuntur Canonicorum consilio vt *in cap. nouit de iis quæ fiunt à Prælatis.*

Sed nihilominus ex iam adductis dicendum est 18
cum Petro de Biaz *in suo director. elect. in* 2. *part. cap.* 35. *num.* 9. Barbatia *consilio* 1. *per totum.* Et præcipuè *num.* 36. *lib.* 1. Troil. Maluet. *de Canonizatione Sanctorum in* 2. *dubio à num.* 35. Castro *cons.* 415. *in facto num.* 6. vers. *item obstat.* & aliis quod licèt Papa soleat ardua explicare siue expedire cum Consilio Cardinalium & in alienatione bonorum soleat interuenire subscriptio & consensus eorum adhuc Papa solus possit ardua quæcumque expedire sine Cardinalibus: Papa enim non obligatur quia non est qui dicat *cur ita facis?*

Et licèt replices dicendo ex stylo consuetum 19
esse annullari ea quæ fuerunt sine consilio & subscriptione Cardinalium, cui standum est vel consuetudini, per illa quæ dixi sopra *in Rubrica de consuet. quæst. fin.* Respondeo tamen verius esse nec consuetudine, nec Iuramento introduci posse quòd Papa nequeat solus ardua facere, & creare Cardinales, vt docent Barbosa *lib.* 1. *de Iure Ecclesi. cap.* 2. *num.* 181. optimè Iacobatius *de Concil. lib.* 7. *art.* 5. Ioannes Ferdinandus Loazes *in Consilio edito super oppido de Mula, col.* 393. *cum pluribus seqq.* vbi loquitur de quibuscumque arduis, videlicet creatione & depositione Cardinalium, & Canonizatione Sanctorum; depositione Regum, & Imperatorum: & de aliis huiusmodi vt refert Cardinalis Tuschus *littera P, num.* 12. *conclus.* 50. Adiunges hic aliqua quæ dixi *sub cap. penult. de officio Vicarij quæst. fin.* vbi de Coadiutoribus dandis Episcopis.

***

AD TITVLVM DE SVPPLENDA negligentia Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Negligentia eſt materialis, aut formalis, & qua ſit*, n.3.
2 *Negligentia formalis eſt duplex propria, aut impropria, & qua conſiſtit in tarditate externa executionis actuum, de qua Rubrica intelligitur etiam ſi non procedat à tarditate intellectus.*
4 *Negligentia Prælatorum quando ſuppleri poſſit à ſuperioribus per viam recurſus, remiſſiuè.*
5 *Negligentiá an amittatur iuriſdictio, remiſſiuè.*
6 *Negligentia facit, vt quis puniatur ſiue contingat in ſpecie magna, ſiue diſſoluta, ſiue manifeſta: nec probatur, niſi quis teneatur ad factum certum*, n.8.
7 *Negligens non dicitur, ignorans iuſtè.*
9 *Mora qualiter puniatur, remiſſiuè.*

1 CONGERIT Barboſa *n. 1.* Doctores agentes
de hac Rubrica, cumque *à n. 1.* dicat negli-
gentiam aliam eſſe materialem, aliam formalem,
illam eſſe, per quam quis ius ſuum, cuius liberam
adminiſtrationem habet omittit, quin aliquam cul-
pam in huiuſmodi omiſſione committat, iuxta ter-
minos textus *in cap. plerunque de reſcriptis*, & *cap.
ſi clericus de præb. lib. 6.* & aliqua adducens pro ex-
plicatione conſidero ego hanc optimè iuxta iuris
noſtri regulas explanari exemplis præſcriptionis, &
vſucapionis, de quibus egi latiſſimè *in tit. de præ-
ſcriptionib.* non enim ibi imputatur peccato Domi-
no non vtendi rei ſuæ, nec præſcribenti illam cum
2 bona fide. † Hanc formalem negligentiam dupli-
cem eſſe dicit *à num. 4.* impropriam, aut propriam,
& hanc eſſe illam, quæ ſupponit ex negligente in-
tellectum ſollicitum ad imperandum voluntati,
quid negligere teneatur, cui opponitur prudentia;
& vberius explanans cum nonnullis Theologis, di-
cit de hac negligentia loqui noſtram Rubricam, &
Titulum, quæ conſiſtit in externæ executionis
actuum tarditate, & executione. Nam cùm hæc
Rubrica eo tendat, vt iniuſtæ, & damnoſæ Præla-
torum Eccleſiaſticorum omiſſiones in actibus debi-
tis externè gerendis ſuppleantur per alios Prælatos,
indigeatque hic ſupplemento eorum actuum ex-
terna omiſſio, ea nempe, quæ iniuſta, & damnoſa
quantumvis non procedat à tarditate intellectus;
concludit eam optimè pertinere ad titulum hunc
ſimul cum negligentia impropria, quæ tantùm
3 conſiſtit in omiſſione externorum actuum. † Et ita
cum Valentia definit, *Vt ſit rationis cunctatio, ſeu
tarditas inefficaciter operando; eo quòd eſt iam bene
conſultatum, & iudicatum*: & aliter cum Leſſio ait
vt ſit omiſſio actuum rationis, qui neceſſarij ſunt,
vt opus ſuo tempore fiat.
4 Vnde quia idem Barboſa *num. 9.* mouet quæſtio-
nem quando negligentia Prælatorum ſuppleri poſ-
ſit à ſuperioribus per viam recurſus; ſeu appella-
tionis; ideo applicabis quæ dixi *ſub cap. 2. de iudiciis
quæſt. 19. 20. 25.* † Et quatenus Martha *de iuriſd.* 5
p. 4. caſu 146. diſputat an negligentia, amittatur iu-
riſdictio; ideò applicabis quæ latè dixi *infra in cap.
qualiter 17. de iudic.*
Et pro maiori enodatione dico ob negligentiam 6
quem puniri, ſiue contingat in ſpecie magna, ſiue
diſſoluta, ſiue manifeſta, iuxta terminos Guid. Pap.
in deciſ. 473. licèt non puniatur, niſi probetur. Cap-
pel. Tholoſana *in deciſ. 346.* aliquid per Afflictis *in
deciſ. 13. num. 17. & 18.* nec imputari ait Capella
Tholoſana *in deciſ. 257.* vbi diligentia nihil proficé-
ret; imò Caputaq. *in deciſ. 241. p. 1.* † dixit vt negli- 7
gens non dicatur; & propterea puniendus qui iu-
ſtam ignorantiæ cauſam habet † Et addit Riccius 8
collect. 942. ad textum *in l. iudices cod. de ſeruis fugi-
tiuis*, quod negligentia præciſa non probatur, niſi
quis teneatur ad factum certum, & limitatum, tem-
pore, & loco, inſpicique ſemper vt quis poſſit fa-
cere illud, quod omittit, vt pulchrè decidit Verall.
in deciſ. 166. p. 2.
Item poteris hic adiungere quæ dico de mora 9
punienda infra *ſub cap. fin. de locato*; & hæc vltra
Ordinarios ſufficiant pro hac Rubrica, quæ extendi
valet ex annotandis ſub Rubro, vbi de Prælatorum
negligentia in conferendis beneficiis inſtituendis, &
præſentandis intra tempus ſtabilitum de iure, &
per quos ſuperiores ſuppleatur, ſeu ad quos deuol-
uatur eorum prouiſio, & collatio.

Ad Text. in Cap. I. hoc tit.

De ſupplenda negligentia Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Benedicere Monachos poteſt Abbas Epiſcopo negligente, quod iterari nequit*, n. 2. & 3. *vbi quòd poſſit Ordines conferre, aliaque adminiſtrare*, n. 5. 6. & 7.
4 *Abbas dicitur ante benedictionem.*

PRobat hic Pontifex, vt ſi Diœceſanus requi- 1
ſitus benedicere nolit Ciſtercienſem Abbatem
poſſit ipſe benedicere Monachos ſuos. Barboſa
multis probat, † vbi *n. 3.* ait quod hæc benedictio ab 2
Epiſcopo Abbatibus impertienda iterari non poſſit.
† Et *num. 4.* quòd ſi Epiſcopus tertiò requiſitus be- 3
nedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poſſet ipſe
Abbas, non ſpectata benedictione, officium admi-
niſtrare, & ordines conferre, & ea omnia, quæ ſunt
ſui muneris, tunc præſtare, & implere. † Et *n. 6.* 4
ait quod Abbas dicitur ante benedictionem.
Pro complemento addo quod notaui ſupra *in* 5
cap. 9 & 15. de electione, vbi de Epiſcopo nondum
confirmato, aut conſecrato ſe ingerente adminiſtra-
tione.
Ad quæſtionem an per vnicam interpellationem 6
conſtituatur ſuperior in mora, Cacheranus *in de-
ciſ. 12. à num. 1. & 6.* de quo dixi.
Ad gloſſam hic de digniore eligendo, Couarru. 7
in reg. peccatum p. 2. §. 7. à n. 2. de quo plura notaui
ſupra *in cap. 1. cum in cunctis 7. de electione*, & alibi
in eo tit. plura alia *in cap. 29. de præb. & dignit.* & ſub
Rub. *de elect.*

Ad Text. in cap. Sicut II. hoc titulo

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Regulares nequeunt in proprios vsus conuertere Ecclesias, in quibus obtinent; patronatus* numero 2.& 3.

2 *Donare nequit Prælatus in præiudicium Ecclesiæ.*

3 *Negligentia in prouidendo beneficia, præiudicat, sex mensibus transactis, & de iure deuoluto,* n.4.& 5.

5 *Negligente patrono nominare, aut eligere intra tempus assignatum an possit rector eligere, aut instituere.*

6 *Spectatiua ad beneficia quæ.*

7 *Papa non intendit in mensibus ordinariis prouidere.*

8 *Spectatiuarum gratia, non comprehendunt beneficia vacantia in mensibus ordinariis, & in aliis*, n.9.& 10.*nisi Papa mensibus ordinariis derogaret*, n.11.

12 *Spectatiua loquens de mensibus ordinariis, non capit menses ordinarios vigore alternatiuæ, nisi adiiciatur verbum vniuersale.*

13 *Regula reseruatiua octo mensium fuit introducta, vt spectatiua suum haberet effectum in mensibus ordinariis.*

14 *Spectatiua succedebant loco regulæ octo mensium.*

15 *Præsentatio Ecclesiastica, & laica differunt remissiuè.*

1 DIcit quòd Regulares non possunt in suos
vsus conuertere Ecclesias, in quibus obti-
nent patronatus; & si intra tempus Lateranẽsis con-
cilij, quando vacant non præsentent rectores ad
eas, superior ordinabit easdem. Primam par-
tem confirmabis ex notatis suprà *in cap.cum in iure
peritus*, & melius *in cap.2.de donationibus*: nam si
2 † ibi decernit Pontifex, vt nequeat Prælatus donare
in præiudicium Ecclesiæ, cui in suos vsus conuer-
tere poterit Ecclesias, cum tantùm sit procurator,
& administrator ad vsus Ecclesiæ destinatos, & non
3 Dominus; † Secundam partem cõfirmabis ex textu
in cap.3.cap.4.& fin.huius tituli, vbi ferè de eadem
materia resoluitur, cum omnia iura, etsi in casibus
diuersis resolutionem præstent, circa tempus, intra
quod beneficia sint præsentanda, conferenda, insti-
tuenda, vel personæ ad ea eligenda per Patronos,
& ordinarios decidunt, transacto tempore sex
mensium ad superiores alios pertinere iure deuolu-
to, ea præsentare, siue conferre &c.
4 Vnde quia ex proposito egit Garcia *de beneficiis
tota p.10.* ideò de hoc iure deuoluto propter negli-
gentiam Prælati, nunc ex proposito non disputo.
Sed quia multa noto infra *suis in locis*, ideò ap-
plicabis notabilia, quæ congero *in cap.2.de concess.
5 præbenda*, vbi ad quos deuoluatur prouisio. † Item,
& *in cap. quoniam 4.de iurepatron.* vbi etiam de de-
uolutione ad Prælatum, si patronus non præsentat
intra tempus sibi assignatum ad præsentandum,
quod est quatuor mensium laico, & Ecclesiastico
sex mensium; imò Barbos.*de iure Eccles.p.2. lib.3.
cap. 12. num.165.* cum multis ab eo relatis probat
quod si patronus per negligentiam excedit tempus
sibi à iure statutum ad præsentandum, possit is,
ad quem spectat Rectorem eligere, atque insti-
tuere.

Verùm quia per textum nostrum agi potest de 6
spectatiuis ad beneficia in vers. *ad vacantes*, de
qua materia possunt applicari decisiones Pontificis
Innocent. III. *in cap.ex tenore 13.& cap.accedens
14.de concessione præbenda*, duxi nunc aggregare hic
quæ tradidit Riccius *collect.* 1534. ad textum no-
strum, dum affirmat loqui de spectatiuis, ad cuius
materiæ delucidationem ponit sequentia, nempe
† quòd Papa non intendit in mensibus ordinariis 7
prouidere, vt per Cardinalem Puteum *in decis.57.
lib.2.& decis.25. lib.3.* Rota *in decis.700. p.3.* & *in
decis.9.p.2.* † Et sic gratiæ spectatiuarum ad bene- 8
ficia vacatura, non capient beneficia, quæ in men-
sibus ordinariorum vacabunt, sed solum vacantia
in mensibus reseruatis Rota *in decis.127.lib.3.* Car-
dinal.Puteus *in decis.92. lib.1.* & *in decis.53. lib.2.*
& *in decis.48.lib.3.* Cæsar.de Graffis *in decis.15. de
præb.*

Quod ampliatur primo procedere etiam in men- 9
sibus alternatiuis, Ordinario concessis, ratione al-
ternatiuæ acceptatæ. Mohedan.*in decis.19.de præb.*
† Ampliatur secundò procedere etiam, quamuis 10
Episcopalis sedes vacaret; quia tunc spectantes ac-
ceptare non possunt in quatuor mensibus concessis
Ordinario. Mohedan. *in decis.29. de præb.* † quòd 11
limitant Puteus *in decis.48. lib.3.* Cassador. *in de-
cis.15.de præbendis*, nisi Papa huic regulæ de men-
sibus derogaret, vel alias constituerit velle quod
etiam menses ordinarios spectatiuæ caperent.

Notabis verò quòd quamvis spectatiua loqua- 12
tur de mensibus ordinariis, non capiet menses or-
dinarios vigore alternatiuæ sibi concessæ, nisi adii-
ciatur verbum vniuersale, quomodolibet; Cardin.
Puteus *in decis.122.& 215.lib.1.* sicut, & nulla de-
rogatio censetur comprehendere alternatiuam, nisi
de illa fiat expressa mentio, idem Puteus, Riccius
supra *dict.collect.*1574.vers.*& quamvis.*

Vnde infertur quod regula reseruatoria octo 13
mensium fuit introducta, vt spectatiuæ suum ha-
berent effectum in mensibus reseruatis, saluis exi-
stentibus ad Episcoporum dispositionem quatuor
mensibus ordinariis. Rota *in decis.127.l.3. in decis.
63. & 272.l.2.*& *in decis.538.p.3.* Puteus *decis.333.
lib.2.* ita vt nunc cessantibus spectatiuis; similiter
cessaret dictæ regulæ reseruatio, tanquam correspe-
ctiua. Rota *in decis.63. p.3.* Cardinalis Puteus *in
decis. 492. lib.2.* & *in decis. 33. lib. 3.* Achiles de
Graffis *in decis. 48. super regula reseruatoria.* † Et 14
propterea dicit Rota *in decis.537. p.3.* quòd expe-
ctatiuæ succedebant loco regulæ octo mensium in
casu illius decisionis: hæc congerit ad textum no-
strum Riccius, *vbi supra.*

Item cum agatur hic de præsentatione ad bene- 15
ficia, intelliges tantum esse Ecclesiastica; vnde pos-
ses agere latè de differentia inter hanc, & inter præ-
sentationem laicorum, de qua *sub titul. de iure-
patron.* & de patroni laici, & Ecclesiastici differen-
tia, bene Barbosa *de iure Eccles.p.2. lib.3. cap.12.
à num.184.* vbi plures citat agentes.

Ad Text. in Cap. III. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio à quo tempore vacatura computetur,* n.5.& 15. *vbi quid sit.*
2 *Patronorum scientia ad deuolutionem vacatura, debet esse certa.*
3 *Præsentandi Ius conseruatur in vno ex Patronis.*
4 *Semestre ad eligendum, vel conferendum, non currit legitimè impedito, vbi de quadrimestre datum Patronis.*
5 *Deuolutio fit quando prouidentur indigni, etiamsi à laicis Patronis,* n.6.
7 *Deuolutio in primis est probanda, vt fiat legitimè impetratio.*
8 *Deuolutionis effectu sortito, Episcopus nequit moram purgare.*
9 *Deuolutio non habet locum in beneficiis manualibus, regularibus, in capitulis exemptis, in iurisdictionalibus, & quando Prælatus esset impeditus* n.10.11.12.& 13.
14 *Collationes si Ordinarij non prouiderint in tempore, beneficia pertinent ad Sedem Apostolicam,* num.17.
16 *Prouideri debet Ecclesia regularis intra tres menses.*
17 *Negligens in prouidendo qualiter puniatur, remissiuè.*

1 TErminatur decisio hæc per regulam generalem positam *in principio cap. præcedentis*, speciale verò quod agi poterat, est, quod cum agatur
de deuolutione, transacto tempore ad prouidendum est, nempè quod computetur à tempore scientiæ; non verò vacaturæ, vt cum multis notat hic
Barbosa *n.3.*& deciditur hic in vers. *non a vacatione, sed à notitia computato*, vbi notat cũ Garcia computari semestre, de quo hic de momento ad momen-
2 tum. † Et specialiter addo scientiam Patronorum, vt deuolutioni sit locus, debere esse certam, nec sufficere interpretatiuam, seu verissimilem, Garcia *de beneficiis p.10.cap.3.num.*34. Barbosa *de iure Ec-*
3 *clesiast.p.2.lib.3.cap.12.num.*166.† qui *num.*167. ait ius præsentandi conseruari in vno ex Patronis, qui scientiã huiusmodi vacationis non habuit, aliis propter scientiam exclusis; & refert decisum Garcia *dict. p.10.cap.2.num.*41. Et pro complemento à quo tempore currat deuolutio, applicabis textum, & ibi notata *in cap. quia diuersitatem 5. de concess. præb.*
4 † vbi quod semestre ad eligendum, seu conferendum à iure præfixum non currit legitimè impedito, nec incipit currere, nisi à die notitiæ vacationis, interim, & ad plures casus leges Florez de Mena *parte prima, variarum, quæst.* 3. agentem, de illa quæ sibi de facto aliquoties contingit, nempe vtrum quadrimestre tempus datum iurepatronis laicis ad præsentandum, curat, illis ignorantibus à tempore vacationis, vel tempore scientiæ; & *à num.6.* vbi aduersus quos præsumatur scientia à tempore vacationis, & exemplificat in ordinario, & contra eum, qui ex officio tenetur scire, & contra alios habentes iurisdictionem in loco beneficij; item cum vacatio est notoria; sed in hoc casu expendit *num.*18. *clem. cum qui, de concess. præbenda*, aliqua plura expendit, sed de hoc *sub Rubrica*, & *tit. de iurepatron.*

Itaque nunc vltra ordinarios in præsenti addo 5
pro materia textus nostri, quod si ij, ad quos spectat, non prouiderint de beneficiis vacantibus infra tempus præfixum, ad superiores gradatim fiat deuolutio, quod ampliat Riccius *collect.*807. ad textum nostrum dicens idem iuri esse, vbi prouident indignis, seu inhabilibus, vt fuit dictum *in vna Toletana portionis 9. Decemb.*1591. coram Mantica, quam reponit ad textum *in cap. cum in cunctis 7. §.*
fin. de elect. † Et idem Riccius subampliat proce- 6
dere etiam in Patronis laicis, ex Rota *decis.* . *de iurepatronat.* & Cresc. *in decis.*14. *eodem*, & est decisio
Rotæ *in causa valent. iurispatronat.* 20. *Marty* 1589. 7
Et addunt Cassador. *in decis.5. de præbend.* & Crescent. *in decis.* 18. *eodem.* Caputaq. *in decis.*153.*p.*1. Mohed. *in decis.*17. *de præb.* necessum esse in impetratione beneficij deuoluti in primis deuolutionem probare, nec sufficere claus. *certo modo* facit *decis.* Bellam.734. & refert decisum Riccius supra *in vna Maceratens. beneficij* 1594.

Ampliatur principalis conclusio vt post sortitum 8
effectum deuolutionis, non possit Episcopus purgare moram; sic Franc. Marc. *in decis* 1238. *p.*2. ex eo; quia post factam executionem, non admittitur moræ purgatio. Mohedan. *decis 9. de verb. signif.* Et iterum ampliat Riccius cum Rota penès Bisignet *in decis.*1. *de elect.* vt tempus istud non à die renunciationis sed ratificationis currat.

Verùm præfatam textus nostri conclusionem li- 9
mitat Riccius *dicta collect.*80 . quinque modis. Primò vt non procedat in beneficiis manualibus ad nutum amobilibus; quia in eis non obtinet locum deuolutio. Mohedan. *in decis.9. de præb.* quam repo-
nes ad textum *in cap. 2. de præb. lib.6.* † secundò in 10
beneficiis regularibus, quæ pariter sub præfata reseruatione non cadunt. Cardin Puteus *in decis.*180. *lib.*3. sed Gonzalez *in regula* 8. *Cancel. glossa 5. §.6. num.*55. contrarium tenet, & bene, vt fatetur Riccius *supra*, vbi ea supposita infert ad decisionem Franc. Marci 1237. vbi si deuolutio de regula Ecclesia, ad Diœcesanum fiat iuxta terminos *Clementina vnica hoc tit.* Diœcesanus non possit conferre præs-
bitero sæculari, sed regulari tantùm. † Item limitat 11
Tertiò Riccius in capitulis exemptis, in quibus non fit deuolutio ad Prælatum, nec è contra: sic cum
Franc. Marco, vbi supra *pars.*1.† Et Quartò limitat 12
cum eodem Franc. Marco *in decis.* 1236. *part.*1. in iurisdictionalibus, eo quòd in istis non fiat de-
uolutio. † Quintò limitat cum eodem Franc. Mar- 13
co quando Prælatus esset impeditus; & idem Franciscus Marcus *p.*1. *decis.*1235. agit de aliis nonnullis pertinentibus ad hanc materiam.

Aliquid de deuolutione tractat Scortia *super con-* 14
stitutione Pij 5.32. olim.33 edita anno 1567. *in §. & ordinarij*, vbi decidit vt si Ordinarij in tempore, & modis à Concilio statutis non prouiderint, spectent collationes huiusmodi ad sedem Apostolicam, li-
cèt fiant in mensibus Ordinariorum, † & idem 15
Scortia *in theorema* 238. dicit quod deuolutio est ius creandi, & instituendi Ecclesiæ ministrum, tanquam caducum ab vno ad alium superiorem antistitem translatum recteque ius deuolutionis institutum, tum ne beneficia; & Ecclesiæ ob diutinam vacationem incomoda, & damna paterentur, *cap. quam sit de elect. lib.6.* tum in pœnam delicti, vt eorum qui intra statutum tempus, beneficia non con-
ferunt negligentia, puniatur. † Et addit quod Ec- 16
clesiæ

Digitized by Google

19 *Ordo quilibet ex septem, est Sacramentum essentialiter distinctum specie infima, seu atoma ab alio, etsi rectè omnes dicantur vnum vnitate speciei interiecta, seu genere subalterno.*

20 *Ordines omnes fuerunt instituti à Christo, ab Apostolis solum promulgatio.*

1 SVpponenda sunt quædam generalia, primo
scilicet Ordinem sumi tribus modis, vel pro
respectu inter aliquas res, quarum vna est prior,
altera posterior, vel natura, vel causa, vel
effectu, vt pater filio, arbor fructibus; vel loco,
vt Cœlum igne, ignis aëre; vel dignitate: vel
sumitur circa Dignitates, vt Ordo Senatorius, qui
præfertur æquestri, æquestris plebeio; vel superioritate,
vt inter nouem Ordines Angelorum, in
qua significatione Ordo describitur ab Augustino
2 *lib.19.de Ciuitate Dei cap.13.* † Dispositio parium,
& imparium rerum tribuens sua loca vnicuique; &
sic in vniuerso inferiora subsunt cælestibus, & inter
homines alij aliis, tum in Republica Ciuili, vt
milites, Duci, subditi Regi, tum Ecclesiastica, vt
Clerici inferiores Præsbiteris, Præsbiteri Episcopis,
Episcopi Summo Pontifici Christi Vicario,
secundùm aliqua, quæ latè notaui *in cap. nouit.13.
de iudiciis à quæst.*2. & faciunt quæ noto *sub tit. de
maioritate, & obedientia*, præcipuè *in cap. statuimus*,
vbi adnoto pleraque de præcedentiis.

3 Secundò sumitur Ordo per antonomasiam pro
variis religionibus, quo pacto vulgò dicitur Ordo
S. Dominici, S. Francisci &c. omnes enim sub
vna Christiana religione continentur, & inspirantur
à Deo piis hominibus, notat Egidius Trullenc. *de
Sacramento Ordinis sub n.1. dubio* 1. & aliquarum
religionum ordines; & de origine recenset Barbosa
in Bullario verb.*fratres*, latissimè, & vberrimè ad
saturitatem de omnibus idem Barbosa legendus *de
iure Ecclesiastico p.1.cap.41.per totum*, vbi de præcedentia
inter omnes.

4 Tertio sumitur pro signo, seu cæremonia externa,
qua confertur homini gradus Dignitatis &
officium in Eclesia Christi, & in hac significatione
sumitur hic, vt dicit Egidius Trullenc. vbi supra,
5 *dicto n.1. in fine.* † Cumque nulla natio quantumcunque
immansueta, fera, vel barbara reperiatur,
quæ lege, sacerdotio, & sacrificio caruerit, vt
constat *ex toto tit.ff.de religiosis, & sumptibus funer.*
& gens Catholica, & ortodoxa omnibus ab
orde condito, nationibus præstantior, cum sit in
6 sacerdotio, & eius Ordine extellentior, † certissimumque
sit à Christo, sacerdotium prolatum fuisse,
& institutum, Ordinisque electos ministros fuisse,
sit definitũ; vt cõstat *Matth.c.16.18.& 26. Marci
c.vlt. Luca* 22. *Ioannis* 20. ideò vt certũ, dicendũ
est, quod cum potestatem Christus Dominus Apostolis
dedisset, & in vltima Cœna sanctissimum
Eucharistiæ Sacramentum instituisset, eundem
constituisse Ordinem; Apostolosque ordinauisse,
iuxta verba illa *hoc facite in meam commemorationem*,
Lucæ 12. vt etiam refertur per partes *in c. Cleros
& in cap.in nouo dist.*21.*cap. Præsbiter, cap. Diaconus,
cap. Subdiaconus, cum sequent.dist.*23.*cap.perlectis*
25.*dist.cap.audiuimus, cap.quodcumque, cap.
loquitur* 24. *quæst.*1. definitum est etiam in Florent.
& Trid. *sess.*7. *de sacram. canone* 1. D. Thomas *in
addit.ad* 3.*p.à q.*34.*in* 4.*dist.*24.*q.*1. *art.*3.*&* 4. *cum
sequentibus*, & eius expositores, atque summistæ
7 agẽtes de hoc Sacramento; & in Trid.*sess.*23.*can.*2. †
Et expendens vberius idem Trullenc.*d.dubio* 1. *sub
n.*1. ait tunc in Cœna fuisse omnes Ordines institutos;
quia sacerdotalis Ordo continet eminenter
alios Ordines inferiores, qui ordinantur ad ordinem
sacerdotalem, illique inseruiunt: sic Henriquez
*in summa lib.*10.*cap.*2. Bonacina *tom.*2. *disp.*8.*puncto*
5.*num.*7. & alij communiter, leges eundem Henriquez
*c.*3. & Filliucium *tract.*9. *cap.*...*num.*3. † Et 8
probat ratione Sahagun. *de hoc Sacramento, sub
num.*3. quia omnia Sacramenta, vt ritè, rectèque
conficiantur dependent ab Ordinis Sacramento, † 9
addens *num.*5. esse hoc Sacramentum velut ostium,
per quod intrant legitimi dispensatores ministeriorum
Dei: nam ex Diuina scriptura nemo ordinum
honorem ad exercenda ministeria designatum sibi
assumere rectè potest, nisi à Deo vocatus, vt Aron.
qui vocatur, quando legitimè ordinatur ab Ecclesiæ
Prælatis *num.*4.*&* 6. de diffinitione agit.

Ex dictis iam poteris dubitare quot sint Ordines; 10
& licèt Dionysius relatus à Sahagun *num.*7. vbi supra,
dicat esse tres, sicut in Ecclesia triumphante
cælestis ordo est diuinitus per Hierarchias tres distinctus,
quam militans imitatur, tamen eum conuincens
D. Thomas *in addit.ad* 3.*p.quæst.*37.*art.*1.
& quæst 40.*art.*2.*& in* 4.*dist.*24.*quæst.*1.*art.*3. verius
dicit vt sint septem secundùm Theologorum sententiam,
aut nouem secundùm Canonistas, addentes
Episcopatum, & primam Tonsuram, *ex cap.cleros,
cap. perlectis, cap.*1. iuncta glossa 1. *dist.*32.
*cap.*1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit
Episcopatui, *cap.cum contingat de ætate, & qualitate
ordin.* † sed vtramque admittendo tanquam 11
communem, tu sic expendes breuiter, nempe vt
propriè loquendo sint tantùm septem, impropriè
verò, & in lata significatione, prout ordo est nomẽ
officij, & dignitatis, sint nouem, videlicet Ostiarius,
Lectoratus, Exorcista, Acolitus, Subdiaconus,
Diaconus, Præsbiter, qui propriè dicuntur ordines.
† Largè verò Episcopatus, qui non est ordo distin- 12
ctus à Sacerdotio, cum vterque æqualiter sacrum
faciat; solum enim habet maiorem potestatem; &
quòd Episcopus ex officio conferat Sacramentum
Confirmationis, & Ordinis, quod Præsbiteris non
præstat, nisi ex indulto fieret, & qualiter, dico aliquid
*sub tit. de sacramentis non iterandis, & de sacra
vnctione & in cap. quanto, supra, de consuet.* &
quoad Ordinis administrationem aliqua dico *infra.*
† Item & Tonsura, quæ nullum habet officium in 13
Ecclesia, sed tantùm est præparatio quædam, seu
dispositio ad Ordines, sicut Catechismus ad Baptismum,
& Nouitiatus ad professionem; sic Theologi
expendunt ex Trid. *sess.*23. *de Sacramento Ordinis,
cap.* gradum constituit in prima tonsura, & ab ea
repellit, quos ad vlteriores gradus non progressuros
esse creditur; *& in cap.*4. Episcopatum explicat
esse ordinem à Sacerdotio distinctum, & longè excellentiorem,
videbis quæ dico *sub q.*3. vers. *ad quintam,
an sit Sacramentum ordinatio Episcopalis.*

Dubitabis secundò an hi septem Ordines sint 14
Sacramenta, & licèt Durandus asserat *in* 4.*dist.*24.
*quæst.*2. solum Sacerdotium esse sacramentum; certum
tamen est Sacerdotium, Diaconatum, & Subdiaconatum
esse sacramentum; de Sacerdotio contrarium
tenere, vt hæreticum improbat Trid.
*dict.sess.*23.*Can.* 1.*&* 2. de Diaconatu, & Subdiaconatu,
sic dicendum est ita, vt contrarium asserere
sit temerarium, *cap.tribus* 23.*de consecrat.dist.*
2. probat Castro ad versus *hæreses*, verbo *Ordo*, Sahagun
*de hoc Sacramento, num.*9.*&* 10. Nauarrus
*in summa cap.*22.*num.*8. Sotus *in* 4.*dist.*24.*quæst.*1.
*art.*4. Vasquez *disp.*237.*cap.*2.

Dubium

15 Dubium est an sic procedat in minoribus ordini-
bus,in quo duæ sût opiniones,altera vt sint tantùm
Sacramentalia, & non Sacramenta, cum & Ma-
gister sentent. *in 4. dist. 24.* & Subdiaconatum
Sacramentum esse, negabat, & iuxta prædictam
sententiam loquuti sunt Soto, Nauarrus, & Vas-
quez relati : tamen sanctus Thomas *3. p. q. 22.*
art. 2 Bellarminus *tom. 3. lib. de hoc Sacramento*
cap. 6. 7. & 8. Filliucius, Bonacina, Ledesma,
Villalobos, & alij quos citat, & sequitur Trullenc
de Sacrament. Ordinis dub. 1. n. 10. dicunt omnes
16 septem ordines esse Sacramentum † & præstat ra-
tionem Sahagun; quia quilibet ordo est signum
rei sacræ sanctificantis, & côcedentis potestatem
ministrandi suo loco, & tempore, vt *in dicto cap.*
cleros, dict. cap. perlectis, dicto cap. cum contin-
gat; deinde quia repetere Ordines Minores est
grande sacrilegium, sed repetere Sacramentalia
17 non est sacrilegium, ergo.† Præterea quia Sacra-
mentalia dicuntur quæ non habent finem imme-
diatum, & per se subsistunt, sed ordinantur dum-
taxat ob solemnitatem alicuius Sacramenti; at Mi-
nores Ordines de per se subsistere possunt,& suum
finem habent; ex ordinatione enim quilibet mini-
strandi suo loco, & tempore, potestatem accipit,
vt *in dicto cap. cleros, cap. perlectis*, ergo Sacra-
mentum sunt, & non Sacramentale, docent etiam
Couarruu. *resolut. var. lib. 1. cap. 10. n. 10.* Chu-
chus *instit. moral. lib. 5. tit. 8. n. 16.* Petrus Greg.
lib. 16. syntagmatum, cap. 2. 3. & 4. cum aliis
Sahagun.
18 Et comprobatur ex Florentino Concilio, quod
postquam dixit ordinem esse Sacramentum, statim
dixit materiam esse rem,quæ traditur ab Episcopo,
& formam esse Verba, hocque non solùm appli-
cat tribus Ordinibus maioribus, sed etiam mino-
ribus, & ex Trid. *dict. sess. 23. cap. 3.* quod post-
quam recensuit nomina singulorum ordinum, ab-
solutè dicit ordinem esse Sacramentũ, & *in can. 2.*
ita dicit *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse*
alios ordines, per quos, velut par gradus quosdam
ad Sacerdotium tendant, anathema sit. Et exempli-
ficãdo comprobat bene cum multis idem Trullenc.
dict. dub. 1. sub dict. n. 10. vbi *n. 11.* dicit vnum-
19 quodque ex dictis septem ordinibus esse Sacra-
mentum essentialiter distinctum specie infima, seu
atoma ab alio, quia habent singuli distinctam ma-
teriam, & formam, sed omnes rectè dici vnum
ordinis Sacramentum : nam quamuis differant spe-
cie infima, sunt tamen vnum vnitate speciei inter-
iectæ, seu genere subalterno, eo quòd omnes
comprehenduntur sub vnitate generica Ordinis;
quia omnes ordinantur ad vnum finem, qui est
dignè offerre sacrificium Missæ, aut ministrare in eo
ad altare cum multis sic tenens, & melius contra-
riis satisfaciens, pluribus comprobans Sahagun de
hoc Sacramento *sub dicto n. 10.* in vers. *Nonores,*
20 ex Trid. *dict. sess. 23. can. 1. & 2.* † ibi *Maiores &*
Minores, planè consequitur omnes à Christo insti-
tutos fuisse, Sacramentum enim ab ipso dumtaxat
institui potuit, & *sess. 7. de sacram. Canone 1.* &
addit omnia iura, & authoritates, quibus probatur
ab Apostolis, & Ecclesia aliquem ordinem prodi-
tum fuisse, vt refertur *in dicto cap. cleros, cap. per-*
lectis, cap. Subdiaconus 16. cum multis sequenti-
bus *dist. 23.* interpretari necessum esse de promul-
gatione, & publicatione, non de institutionis ori-
gine, de quo melius *sub quæst. 1. infra*, in vers.
ad primam.
21 Plura etiam generalia pro exornatione huius
Rubricæ de Sacramento Ordinis adjici valerent, quæ recolligere poteris ab scriptoribus classicis, & summistis, quos nouissimè congerit Leander *tom. 2. de sacram.* dum agit de natura, quidditate & numero Ordinum *disp. 1.* Quare ego tantùm adiicio quæstiones, quæ subsequuntur.

QVÆSTIO I.

An materia, & forma Ordinum fuerit instituta à Christo Domino. Et an qui in ordinatione sacerdotij tetigit tantùm Calicem, & non Patenam, validè ordinatus fuerit. Et an possit pro missis dicendis accipere stipendiũ. An sit valida ordinatio, si porrecta Patena cum Hostia, Vinum intra Calicem ex incuria non apponatur. Et an Pontifex dispensare possit ne contactus physicus instrumentorum adhibeatur in ordine. An Subdiaconus ordinatus cum Calice non consecrato, debeat iterum ordinari?

SVMMARIVM.

1 *Materia Sacramenti Ordinis alia remota, alia proxima, & in quo consistat forma cuilibet Ordini*, n. 2.

2 *Materia Ordinis Sacramenti, tutius est vt debeat esse consecrata ad ordines sacros*, n. 4.

4 *Materia Confirmationis, & Extrema-Vnctionis, est consecrata.*

5 *Materia, & forma Sacramenti Ordinis, numquid sit instituta à Christo Domino, an tantùm ab Ecclesia.* n. 6. 7.

6 *Eucharistiam sub vna specie sumi, potest præscribi ab Ecclesia.*

7 *Manuum impositio, est de Ordinum essentia.*

8 *Contactus materiæ necessarius in Episcopo ordinante in sacris; & in minoribus tutius est*, n. 9. *quid in ordinandis*, n. 10. & 11.

9 *Archidiaconus solebat de mandato Episcopi tangere materiam ordinandorum in minoribus.*

10 *Materia tangi ab ordinandis, non est præcisum physicè, sed tantùm moraliter*, n. 11.

11 *Calix de necessitate præcepti tangi debet à Sacerdote ordinando, vbi quid de Patena*, n. 13. *& quid de tactu Hostiæ & Vini*, n. 14. *& quod peccatum sit non tangere omnia*, n. 16.

15 *Materia duplex tangi debet quando ex qualibet datur ordinando potestas noua, quid circa Papæ dispensationem in hoc*, n. 24.

17 *Materia cum forma profertur ab ordinatore, non est necesse, vt in eodem actu physico tangatur, sufficit moraliter, vt in Baptismo.*

18 *Ordinatus Sacerdotio, cum defectu tactus alicuius materiæ, quando licitè pro missa dicenda accipiat stipendium.*

19 *Consecratio est valida, si Episcopus Panem porrigit ordinando extra Patenam, & Vinum extra Calicem.*

20 *Ordinatio Sacerdotis dubium est an valeat, si porrecta Patena cum Hostia, Vinum intra Calicem ex incuria non apponatur, refertur opinio duplex, vide* n. 21. *de peccato consecrantis in vna malitiosè* n. 22. *& quod reiteretur*, n. 23.

24 *Dispensatio*

Digitized by Google

24 *Dispensatio contactus Physici circa materiam Ordinis, num queat à Papa fieri; sic vt valeat ordinatio, sub distinctione respondetur.*

25 *Calix debet esse consecratus, qui ad contactum traditur ordinandis cum ordinantur Sacerdotio, quid in Diacono, & Subdiacono,* num.26.

1 SVppono ad explanandas quæstiones, de quibus inquiro, dari in hoc Sacramento Ordinis, sicut in aliis materiam, & formam; etenim constat materia scilicet rebus ipsis, & forma, nimirum verbis, vt ex Concilio Florentino, & aliis probat Ægidius Trullenc. *de Sacramento in genere libro* 1. *capite* 2. *dubio* 1. *numero* 3. vbi cum modernis, & de hoc Sacramento docent D.Thom. & Theologi cum eo, *part.3.quæst.34.addit. art.* 3. Et apud omnes constat esse duplicem materiam, remotam esse rem, quæ traditur seu instrumentum, vel vas, vel liber qui traditur ordinandis in signum potestatis spiritualis, quam recipiunt. Et materiam proximam esse ipsam rei,
2 vel vasis, aut instrumenti traditionem. † Formam verò esse verba, quæ proferuntur ab Episcopo quando tradit materiam propriam cuique Ordini, cumque Ordines sint septem, aut nouem, & vnusquisque sit Sacramentum, vt iam exposui, & de ratione Sacramenti sit habere Materiam, & Formam, sequitur dicendum dari cuilibet Ordini certam verborum formam, quam communiter omnes Doctores agentes de Sacramentis in genere, ac de hoc Sacramento referunt.

3 Dubium verò est an prædicta materia debeat esse consecrata, & affirmant Syluester, & alij apud Henriquez *in summa lib.20.cap.5.in littera T*, alioquin aiunt si Diaconus acciperet Calicem consecratum, non differret ab Acolito, qui accipit Vrceolos non consecratos: tamen Sotus, Ledesma, & alij, quos sequitur Henriquez, *vbi supra*, Bonacina *tom.1.disp.8.quæst.vnic.punct.2.num.1.* negant, & probabilius, tùm quia id Cōcilia non exprimunt, sicut expresserunt de Confirmatione, & Extrema-
4 Vnctione; tum quia † ideò in confirmatione, & Extrema-Vnctione requiriut consecratio materiæ; quia eam Christus suo vsu, & exercitio non consecrauit; at Christus vsus est Calice cum Ordinis Sacramentum Apnstolis contulit; ergo suo vsu, & contactu consecrauit, sequitur Trullenc. *de hoc Sacramento dub.2.num.1.* vbi dicit quod etsi post factum tutè possit quilibet harum opinioni cuilibet acquiescere; ante factum verò consulendam esse ptiorem sententiam, cui fauet vsus, ad rationem prioris satisfacit dicendo satis differre, tum ratione instrumenti, tum, & præcipuè ratione formæ, quæ diuersa in illis est.

5 Ad primam ergo difficultatis partem, quæ non est parum facilis videtur responderi ex dictis supra *in Rubr.*sub vers.*& comprobatur in fine*, vbi cum Sahagun aliquid dictum est pro affirmatiua, sed non reticeam quæ in proposito adduxit Præpositus *in tertia parte, Diui Thomæ quæstion. vnica de hoc Sacramento libro* 10. *numero* 109. nempe vt ex pluribus, quæ antea scripserat de materia, & forma ordinationis, & de diuersitate in Ecclesia Romana, & Græca, addit patere, quàm sit probabile Christum non instituisse ordinum materiam, & formam in particulari, sed solum in genere, mouendo scilicet vt ordines conferrentur per aliquod

Symbolum sensibile, quo significaretur eorum potestas, atque à Deo relictum esse Ecclesiæ determinare materiam, & formam, dummodo per illa significetur potestas, quæ in ordine confertur, & citat Ruardum Arcudeum, & Fornarium, *cap.2.de ordine*, affirmans de hac re plures viros doctos consuluisse, qui sic tenuerunt, & quòd respectu Apostolorum idem fuerit Bellarmin. *cap.9.*& probat dicendo probabilitatem suæ sententiæ, etiam sine restrictione patere ex modo, quo ordines apud Græcos conferuntur, quem Romana Ecclesia non reuocat in dubium.

Alia ex eo refert Diana *parte 6. tractatu 8. Miscell.res.*18.referens solutionem ipsius Præpositi ad Trid.locum *in cap.2.sess.21.* vt non velit dicere Ecclesiam nihil posse circa determinationem materiæ Sacramentorum, sed solum velit contra hæreticos, quod Ecclesia possit præscribere, vt Eucharistia sub vna specie sumatur, cum in eo non tollat vsum Sacramenti, & eius substantiam; quæ substantia non possit dici tolli si Ecclesia pro potestate sibi tradita variè determinet materiam, & formam ordinationis; quæ Præpositi sententia relinqui debet viris doctis maturanda, & eius fundamenta non plurimum arrident. 6

Sed agens Becanus *de hoc Sacramento quæstion: quarta*, de quæstione, *An impositio sit de essentia Ordinis*, concludit affirmatiuè multis comprobans, & non sic affirmat de instrumentorum porrectione; quia scripturæ pro externo Symbolo ordinationis passim tradunt impositionem manuum, & de hac *numero sexto*, versic. *tertia conclusio*, dicit à Christo institutam; quia in scripturis sit mentio porrectionis manuum, de quo videbis cum multis nouissimè Leandrum *de hoc Sacramento disputatione 3. quæstione 7.* Et ego dixi infra *de sacra Vnctione, sub §. per frontis*, non inquam porrectionis instrumentorum, & expendit *à vers. dices.* 7

Ad secundam quæstionis partem, de eo, qui in ordinatione tetigit Patenam, & non Calicem, an sit validè ordinatus. Vt respondeam præmitto dubium aliud non leue, vtrum sit de necessitate huius Sacramenti contactus materiæ; ita vt non censeatur ordinatus, qui materiam realiter, & Physicè non tetigit, & loquendo de Episcopo ordinante, necesse est vt tangat materiam in collatione ordinum maiorum, vt probat expressus textus *in cap. Subdiaconus distinctione* 23. vbi id expressè deciditur de Subdiacono, & à fortiori infertur de aliis maioribus; quia idem esse debet, qui formam profert, & materiam tradit; alioquin enim non verificatur forma, qua dicitur *Accipe potestatem &c.* at Episcopus profert formam, ergo etiam debet tradere materiam: sic docent D. Thomas *in 4. distinctione 25. quæstione 1. articulo 1.* ad secundum, Syluester verb. *Ordo 2. quæstione 5.* Suarez *tom.5. disputatione 42. sectione 3. numero 12.* Filluciùs *tomo secundo, tractatu 9. capite 2. numero vigesimo tertio.* 8

Et licèt in collatione Ordinum minorum olim id non esset necesse, sed sufficeret vt Archidiaconus, qui de mandato Episcopi illam tangeret, & porrigeret ordinandis *ex cap. Acolitos dist. 25.* Nunc verò Episcopus in collatione cuiusque Ordinis, debet per se porrigere instrumenta iis, qui ordinantur, vt habetur in Pontificali Romano, 9

S quod

quod tutius videtus ob rationem dictam, vt tradit, & tenet Ttullenc. *de hoc Sacramento dubio* 2. *ſub num.* 3. vnde ſi contingeret Ordinem aliter eſſe collatum, iterari poſſet ſub conditione; quia probabilitet dubitatus Ordinem eſſe irritum, vt docent Filliucius, *vbi ſup.* Henriquez *in ſumma l.*20. *cap.*10.*num.*2.

10 At ſi loquamur de ordinando, docent Nauarrus *in manuali cap.*22. *num.* 17. Victoria *de Sacram. quæſt.*220. Sotus *in* 4. *diſt.*24. *quæſt.*1. *art.* 2. & alij apud Henriquez *lib.*10. *cap.*10. *littera D.* Bonacina *tom.* 1. *diſp.*8.*quæſt. vnica puncto* 2.*num.* 10. ſatis eſſe quod acceptet ſigno aliquo externo materiam, & eam moraliter tangat, vt ex extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare; quamvis phyſicè eam non contingat, probantes ex eo, quia Concilia tantùm dicunt Ordinem conferri per traditionem materiæ; ſed materia poteſt dici tradi verè abſque eo, quod phyſicè tangatur, ergo. Et confirmatur, quia effectus ordinationis non prouenit à materia, tanquam ab agente aliquid circa ſuſcipientem; ſed tanquam à determinante ſignificationem formæ ad hunc, vel illum effectum, cumque hæc determinatio æquè fiat ſiue materia phyſicè tangatur, ſiue non, ſequitur vt non ſit neceſſarius contactus phyſicus: & faciunt notata ſuprà *in cap.* 2. *de conſuet.*

11 Tamen D. Thom. *quæſt.* 34. addit *art.*5. *ad* 2. Syluester *Ordo* 3.*quæſt.*5. Valent. *puncto* 5. Coninch. *diſp* 20.*dub.*7.*num.*7. Filliucius ſuprà *num.*35. Henriquez, & Bonacina *ſuprà*, Villalobos *lib* 1.*tract.* 51. *difficult.* 4.*num.*2. dicunt neceſſarium eſſe contactum phyſicum ab ordinando faciendum, aliter non manere obligatum, probantes ex eo; quia vſus Eccleſiæ, & communis exiſtimatio id probat. Secundò quia Sacramenta omnia, præter Euchariſtiam conſiſtunt in receptione paſſiua (hæc autem non eſt abſque contactu) Tertiò quia hoc Sacramentum fit tradendo poteſtatem; quæ traditio efficax dici nequit, niſi correſpondeat ei receptio per contactum; aliter enim ſolum eſſet oblatio. Et hanc exiſtimo tutiorem, & primam in praxi etiam ſecuram, cum ſint multi ex ordinandis, qui ſoleant phyſicè non tangere; præcipuè quando eſt plurimorum concurrentia, vt ſæpius ſolet contingere.

12 Iam ergo ad difficultatem propoſitam Ioannes Petit *in Theologia ſacramental. p.*2. *tract.*7. *lect.*95. Stephanus Bauny *in Theologia morali p.*1.*tr.*7.*q.*12. docent vt teneatur qui in Sacerdotem ordinatur neceſſitate præcepti tangere Calicem, & Patenam, cui ſuppoſita eſt Hoſtia; & licèt dubitent Docto-
13 tes, an immediatus debeat eſſe contactus iſte, † & addit probabilis opinio mediatum ſufficere ſaltem reſpectu Patenæ; quia ſecundùm vſum communem tangi cenſetur Patena, quando Calix tangitur; & proinde ſufficiat ſolius tactus Calicis ad Valorem Sacramenti: ſic Ledeſma, Sotus, & Syluester iam relati, & valde certum reputat Villalobos ſuprà *num.* 3. quia qui tangit Calicem;
14 cenſetur tangere Patenam illi impoſitam. † Ex quo cum Bonacina, & aliis dicit Diana *p.*4.*tr.*16.*reſ.*3. fuiſſe verè ordinatum quendam Diaconum, qui in ordinatione tetigit Calicem cum Patena, ſed non tetigit Hoſtiam; quia cenſetur, etiam Hoſtia, eo quod Calix cum Patena cenſeantur moraliter vnum; ſequitur Ægidius *de hoc ſacram. dict. dubio* 2.*ſub num.*6. addens vt ſic tacto Calice, ſufficienter cenſeatur tactum Vinum.

Et comprobatur, quia quando eadem poteſtas traditur per duplex inſtrumentum, vt in Acolito per duos Vrceolos, & in Subdiacono, cui traditur Calix, & Patena ſatis eſſe, vt ille vnum Vrceolum, & hic Calicem tangat, ſecùs ſi per diuerſa inſtrumenta, diuerſa tradatur poteſtas, nam tunc vtrumque tangi debere dixit Filliucius *tom.* 1.*tr.* 9. *dict.cap.*1.*quæſt.*4. Sed omnes aduertunt ordinandum curare debere, vt tangat omnia, quæ ipſi traduntur, nam hoc tutius eſt, vt præcipitur *in* 15
Pontificali Romano. † Et addit Diana *p.* 6.*tract.* 8. 16
*miſcel.reſol.*19.*in fine*, dum agit de noſtra difficultate, vt cum certo non conſtet de doctrina iacta, & ſit in Sacramentis quærenda ſecuritas, curandum eſſe, vt tam Calix, quàm Patena immediatè tangatur, grauiterquè proindè peccaturum, qui ſecùs faceret cum aduertentia: videbis quæ ex multis congerit idem Diana *p.*3. *tract.*4. *de hoc ſacram. reſ.* 185. & vt bene expendas totam hanc quæſtionem pro vtraque parte fundatam leges eundem Dianam *tract.*1 *p.*8.*reſol.*40. vbi defendit negatiuam reſpondens quatuor fundamentis affirmatiuæ, ex eo quod talis contactus ſolum præcipitur ab Eccleſia.

Quod ſi dubites an ſit neceſſe contingere materiam, quando verba proferuntur; ita vt ſint ſimul contactus, & verba, ſeu forma, reſpondetur non opus eſſe, vt mathematicè ſint ſimul, ſed ſufficere, vt ſint ſimul moraliter, id eſt ſine mora interpoſita; quia, & in Baptiſmo non eſt neceſſe, in eodem inſtanti, in quo infans abluitur, proferantur verba, ſed ſufficiet ablutionem, & prolationem eſſe ſimul moraliter; quia hæc ſimultas ſufficit, vt ſubſiſtat Sacramentalis ſignificatio, vt docent Henriquez *lib* 10. *cap.* 10. cum aliis Bonacina ſuprà *num.*11. Ttullenc. *dicto dub.*2.*num.* 6.*in fine*, & communiter omnes docent de hoc, & dict. infra *in verſ. ad quartam* leges quæ dico infra *in cap. fine de ſacram. non iter. quæſtione.*2. verſ.*ad ſecundam.* 17

Ad tertiam quæſtionis partem, an poſſit pro miſſis dicendis accipere ſtipendium, reſpondebis ex adductis à verſ.*ad ſecundam*: nam ſi teneas non fuiſſe validè ordinatum, dices etiam nec poſſe accipere pro miſſis dicendis ſtipendium, ſi teneas validè ordinatum, vt probabilius eſt tenes contrarium, vt in terminis diſputat Diana *p.*10. *tract.*16. *reſ.* 88. vbi repetens ex nouis ſcriptoribus quæ antea dixerat in præcitatis locis, tenet cum Dicaſtillo contra Lugum ordinationem moraliter eſſe validam, & ſic bene, à miſſam dicente accipi ſtipendium, videbis Leandrum *de ſacram.tom.* 2.*tract.*6. *diſp.*3.*quæſt.*24.& 26. Præpoſitum *in* 3.*p.quæſt.vnic.* 18
de hoc Sacramento *dubio* 10. *num.* 92. † Vbi 19
*num.*98. reſoluit aliam quæſtionem dicens quod ſi Epiſcopus porrigat panem extra Patenam, ſit valida conſecratio; etſi illicitum videatur; quia verius eſt Chriſti corpus in vltima Cæna, ita Apoſtolis traditum, item quia illa ratione verè traditur materia, circa quam verſatur poteſtas Sacerdotalis, addens vt Patena tantùm requiratur, quatenus in ea traditur materia apta, addens idem de Calice, nam ſi Vinum tangeretur extra vas, valeat.

Ad quartam quæſtionis partem an ſit valida ordinatio, ſi porrecta Patena cum Hoſtia Vinum intra Calicem ex incuria non apponatur: & pro negatiua ſententia faciunt Ledeſma *in ſumma tom.* 1. *de Sacram. ordin.cap* 3.*dif.*3. Gaſpar. Hurtado *de Ordine dif.* 11. & Ioannes de la Cruz *in direct. conſcient.* 20

conscient.part.2.de hoc Sacramento dubio 2.conclus. 1. Diana *part.4.resol.*119. & vberius probat *part.6. tract.8. Miscell. resol.*22. probaot ex Concilio Florentino requirente traditionem vtriusque materiæ, scilicet Panis, & Vini. Item quia forma non respicit alterutram partem materiæ, sed vtramque ex æquo; ergo vtraque, ex æquo per modum materiæ requiritur ad valorem ordinationis: & addit Diana, quod Patena cum Pane, & Calice cum Vino, non traduntur diuisim, sed simul inferens signum esse, neutram partem sufficere etiam ad partialis Sacramenti confectionem, ac proinde si vnica pars tradatur, nullo modo confici Sacramentum. Deinde quia nullo modo probabile videtur ita institutam ordinationem Sacerdotis, vt per eam possit conferri potestas ad consecrandum corpus, & non ad conficiendum sanguinem; ergo dicendum erit necessario requiri traditionem Panis, & Vini, vel per traditiooem vnius partis conferri potestatem conficiendi Sacramentum perfectum; sed hoc posterius non videtur admittendum; quia traditio vnius partis per modum materiæ, solum designat potestatem coosecrandi hanc partem. Et quamvis consecrario vnius speciei subsistat sine consecratione alterius, non verò subsistere ordinationem ait, per quam videtur solum dari potestas ad consecrandam voam speciem, & non aliam, aliis fundamentis docet, & tenet sibi contrarius Diana *dict.6.par. tract.8. res.*22. cum contrarium dixerit *dict.3.part. tract.4.res.*186.docent hanc sententiam multi relati ab eodem *dicta 4.p.res.*119.*tract.*4.Raphaël Auersa *de Sacram.Ordinis quæst.2. sect.*8. Stephanus Bauni *in Theologia Morali part.1.tract 7. quæst.13.dub.1.* Tannerus *in 3.p. D.Thomæ disput.7. quæst.2.dub.4. num.*94. De la Cruz *in director.conscientiæ part. 2. de hoc Sacram. dubio 2. conclus.*2. Turrianus *in selectis disp.Theolog. part.1.disput.21.dub.*2. Ledesma *in summa tom.2. de hoc Sacram. cap.3. difficul.*5.& Tannerus *suprà* ait suo tempore hunc casum accidisse anno 1617. & multas rationes adducit, ac soluit argumenta contraria.

21 Prædicta opinio, vt securior, est tenenda in praxi, verùm cum ex incuria Magistri cæremoniarum possit de facili contingere, vt non apponatur Vinum in Calice, & eueniret non leue disturbium, tam in Episcopum ordinantem, quàm in ordinatos, noo est cur improbetur opinio Henriquez *lib.*10. *cap.6. num.*1. vbi sic asserit materia in illo, qui sacerdotio iteratur integra ex præcepto, est traditio Calicis cum Vino, & Patenæ, cum Hostia; quia & sacrificium Missæ, ex præcepto fit vtraque specie; sed traditio vasis cum altera specierum, videtur esse materia sufficiens; itavt si id ex obliuione contingat, noo sit hic ordo iterandus ex necessitate; eo quod non diuisim datur potestas io vnam speciem, sed qui potest alteram, potest & vtramque: ita Henriquez, quem sequutus fuit dicta *resol.*186. *part.*3. Diana: & hanc tenent Filliucius *tom. 2. tract. 9. ex cap.2. num.*4. Homobonus *de exam.Eccles.p.1.tract.4.cap.9.quæst.*75. Bonacina *de Sacram.disp.8.quæstione vnica, punct.3.num.*3. Tyberius ex Henriquez docet *in instruct. pro ordinan. cap.3. quæstione* 22. & iuuatur ex nouissima instructione Hispalen. *p.5.§.6.* vbi sic habetur, *Si le entregare el Caliz solo con el Vino, o sola la Patena con el Pan era bastante materia?* & respondet *que si porque con qualquera de estas cosas se daba entera potestad de consagrar el cuerpo, y sangre, que esta no seda diuidida, que el que puede la vna, puede la otra. Y vemos que el Pontifiçe Innocent. VIII. dispenso con algunas Naçiones, adonde no se podia lleuar, o conseruar el Vino, que celebrasen solo con la consagraçion de la Hostia, y asi no es de essençia de el sacrifiçio la de ambas especies.*

Henriquez.†Sed 22
addit *que pecara mortalmente el que solo consagravaen vna, y el que se ordenase maliçiosamente con vna sola.*

Stantibus verò sopradictis opinionibus, dubitatur quid faciendum sit in praxi, & respondent 23
Diana *dict.part.6.tract.8.res.22. in fine*, Stephanus Bauny *in Theologia Morali part.1.tract.7.quæst.13. dubio 1.* Raphael Auersa *de hoc Sacram. quæst. 2. sect.*8. & alij, quod si quando fuisset aliquis ordinatus sacerdos per traditionem vnius tantum speciei, vtpote si non fuisset oppositum Vinum in Calice deberet omnino ex integro repeti ordinatio, saltem sub cooditiooe, & Villalobos *in summa tom.1. tract.11 dif.4. num.1.* sic loquitur; *Si suçedeesse en practica (como à suçedido veçes en estos tiempos) dejar deponer el Vino en el Caliz por descuyde, hase de reiterar el Sacramento de bajo de condizion, como se hico, en estos tiempos. Y de este pareçer fueron los mas Doctos de esta Vniversidad de Salamanca açerca de ello:* & videtur confirmari *ex cap.1.de sacrament. non iterandis*, his adiunges dicta infra *in cap.fin.de sacrament.non iterand.quæst.2.*vers. *ad secundam*

Ad quintam quæstionis partem an Pontifex dis- 24
pensare possit, ne contactus Physicus instrumentorum adhibeatur in ordine; ad quam responderi potest ex iactis fundamentis pro duplici sententia circa dubium positum hic *in vers.ad secundam*, quia vt autumat Diana *part. 8. tract. 1. res. 40. in principio*, resolutio huius dubij pendet ab illo, *An contactus instrumentorum in sumendis ordinibus; sit de necessitate sacramenti.* Vnde si teneas, vt sit necessarius talis contactus de necessitate Sacramenti, tenendum erit, vt nequeat Pontifex dispensare. Quod si teneas talem contactum non esse de necessitate Sacramenti, tunc dices, vt Pontifex queat dispensare, vt in terminis docet Marchinus *de hoc Sacramento tract.1. part.1. cap. 16. num.* 22. dum ait quod contactus Physicus in Sacramento Ordinis posset à Papa dispensari, suppleri, vel omitti; sed expectare ad prouidentiam Dei, etiam stante opinione affirmatiua, quod Summus Pontifex nunquam dispensabit in contactu Physico Sacramenti Ordinis; quia si vera esset opinio negatiua, irritum remaneret Sacramentum, & nulla iusta causa dispensationis adesse posset.

Ad vltimam quæstionis partem, quæ pendet ab 25
illa, *An Calix, qui in ordinatione Subdiacono cum Patena porrigitur debeat esse consecratus de necessitate Sacramenti*: io qua difficultate Diana *part. 10. tract.11. resol. 9.* respondet, vt debeat esse consecratus, quia Christus Dominus in vltima cœna reddidit illum Calicem suo contactu sacrum; cumque Episcopi hunc effectum suo solo contactu præstent, sequi necessario ait illum debere esse consecratum ex Ecclesiæ institutione, ne Calix noster dissimilis illi sit, quo Christus in vltima cœna vsus sit: & sic resoluit Consultus cum Leandro *de sacrament. tom.2. tract. 6. quæst.* 15. aliter sic ordinati, Ordinem esse sub conditione reiterandum, si Subdiaconatus fuerit datus per solam traditionem Calicis vacui absque Patena, concludens, quòd si vasa non sint talia, qualia requiruntur ad suum ministerium, non sint materia, cuius traditione conferatur Ordo, & Calicem non consecratum non distingui à Calice Laico;

& nec esse idoneum instrumentum, & vas proximè aptum continere Eucharistiam; & sic requiri esse consecratum, vt quotidie visitatum videmus.

26 Nec obstat dicere vt si Præsbytero tradatur ab Episcopo materia vera Panis, & Vini in Calice, & Patena non consecratis, aut in aliis quibuscumque vasis validè ordinetur; quia respondetur in hoc casu materiam pro Præsbireratu esse panem, & vinum, non inquam ipsa vasa, quod secus est in ordinatione Subdiaconatus, in qua officium versatur circa ipsa vasa ministranda. Iterum Diana vberius agit *sub tract.15.dict. p.10.res.20.* à vers. *ex his*, dicens ita ordinatum, sub conditione iterum ordinandum, postquam ex pluribus egit de alia quæstione, an instrumenta Ordinum, debeant necessariò ordinandis porrigi immediatè ab Episcopo, vbi in Præsbyteratu affirmat cum omnibus, & in aliis maioribus defendit etiam contra alios.

QVÆSTIO II.

An Episcopus solus sit minister Ordinis Sacramenti. Et an conferat ordinem quem non suscepit. Et an conferat etiam Episcopalem ordinem. An Ordinatio Episcopalis distinguatur ab ordinatione Præsbyterij. Et an ordinatio Episcopalis sit Sacramentum. Et cuius sit ordinare Ecclesiæ ministros.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus est solus minister Sacramenti Ordinis*, num.2. & 3. *etiamsi sit hæreticus, schismaticus*, & n.4.

2 *Episcopus est publicus Princeps Ecclesiasticus, Ecclesiasticas dignitates distribuens.*

5 *Sacerdos quilibet ex commissione Pontificia potest conferre Ordines minores: quid de maioribus*, n.6.& 7. *latè: quid de Clerico in minoribus*, n.12.

7 *Corepiscopi, fuerunt Episcopi suffraganei.*

8 *Character Sacerdotalis non se extendit sicut Episcopalis, habens se tanquam puer, & vir. & quid circa corpus Christi misticum*, n.13. 17.20.& 21.

9 *Cardinales Præsbyteri possunt ex commissione Papæ conferre ordines minores.*

10 *Abbates habentes ius Mitræ, & Baculi, possunt conferre Ordines minores subditis suis.*

11 *Laicus nec ex commissione Papæ queit ordines minores conferre.*

14 *Episcopus queit conferre ordines minores, quos non suscepit, si sacerdotalem ordinem susceperit, & quare*, n.15.& 16.

17 *Episcopus queit ordinare alios in Episcopos, & sufficit vnus de necessitate Sacramenti, sed tres requiruntur ex præcepto*, n.18.

19 *Ordinatio Episcopalis num distinguatur ab ordinatione Præsbiterij*, n.20.

20 *Episcopus quantum ad potestatem Ordinis, est maior Præsbyterio, item & Iurisdictionis*, n.21. *& est maior Præsbyterio*, n.22. *satisfit contrariis* n.23.24.25.& 26.*vbi quid in principio nascentis Ecclesiæ.*

21 *Gradus tres in veteri Testamento erant distincti, Pontificum, Sacerdotum, & Leuitarum, maior illis Pontifex.*

22 *Thimotheus Episcopus fuit Iudex Præsbyterorum.*

23 *Paul.*cap.1.ad Philippenses.

24 *Thimot.*cap.4.vers.4.& *n.*28.

25 *D.Hieronymus* super Epist. ad Titum.

26 *D.August.* Epist.19.ad Hieronymum.

27 *Christus ordinauit Presbyteros in vltima cœna, & Petrum Episcopum.*

28 *Præsbyterij nomen erat Cætus Præsbyterorum, id est Episcoporum.*

29 *Episcopalis ordinatio num sit Sacramentum, & affirmatur*, n.30.31.32.33.& à n.34.*responditur contrariis.*

32 *Ordinatio Episcopalis est externa Cæremonia conferens gratiam, & imprimens characterem.*

33 *Episcopus potest conferre Confirmationem, & Sacerdotium.*

35 *Episcopus essentialiter includit Præsbyteratum*, n.36.

36 *Character Episcopalis qualiter sit minor, & maior charactere Præsbyteratus.*

37 *Ordinare Ecclesiæ ministros ad quos pertinet, siue de electione, ordinatione, vocatione, ane missione*, n.38.n.39.40.& 41. *vbi quod nunquam pertinet ad populum.*

AD primam difficultatis partem, ne longus 1
arguendo fiam, breuiter respondeo Episcopum solum esse ministrum Sacramenti Ordinis, quod est de fide: nã Tridentinum *sess.23.Can.7.* quo cauetur Episcopum validè consecratum esse ministrum huius Sacramenti solum, cum sic verbis sequentibus sit loquutus: *Si quis dixerit Episcopos non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent esse illis cum Præsbyteris communem, anathema sit.* Et sub ipso nomine ministri ordinarij sic definiuit Florentinum Concil *sess. vlt.* in decreto Eugenij. *Ordinarius minister huius Sacramenti est Episcopus*; idem Trid.*c.*4. Valentia *tom.*1. *disp.*9.*q.*3. *puncto* 1. Ægidius Trullenc. *de Sacram. Ordinis, lib.* 4. *dub.*6. † ex eo quia Episcopus est 2
publicus Princeps Ecclesiasticus, ad quem spectat publicas Dignitates Ecclesiasticas, & functiones distribuere, sed Ordo est quædam Dignitas, & functio in Ecclesia; ergo: potest inquam confirmari, *Actor.*6.1.& 1. *Thim.*3. & 4. quibus in locis habetur non nisi ab Apostolis, & Episcopis aliquos ordinatos; & Chrysostom.*hom.*11.*in* priorem Epistolam ad Thimoteum agens de Episcopis, & Præsbyteris, dicit sola quippe ordinatione superiores illis sunt, scilicet Episcopi Præsbyteri; & S.Hieronym.*Epist.8.ad Euagrium*, sic loquitur; *Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod Præsbyter non faciat*: aliis etiam probat Diana *p.8.tract.2. res.2.* & probatur inquam *in cap. Cleros, cap.in nono dist.21. cap.perlectis dist.25.cap.quanto de consuet. cap. cum quidam hoc tit.cap.vnico de serut.in ordine*, faciens ex Concilio Constantinopolitano *sess.*8. Toletano *7. cap.* 8. † multis comprobat Sahagun *de hoc Sa- 3
cramento num.*22. vbi etiam confirmat: nam sicut data fuisset potestas Abbatibus conferendi minores ordines, *cap.quoniam 59. dist. cap. cum contingat.de ætate, & qualit. ordinat. cap. Abbates de priuileg. lib.6.* & hoc esset frequentissimum, & ob id abrogatum à Trid.*dist.sess 23. de reform. c.*10. fit vt ad solos pertineat Episcopos.† Et hoc esse verú 4
etsi Episcopus sit hæreticus schismaticus excommunicatus,

municatus, suspensus, interdictus, simoniacus, præscisus; aut priuatus Episcopatu, vt docent communiter Doctores, & dico infra *in cap. fin. & tit. de ordinatis ab Episcopo qui ren. Episcop.* vbi respondeo contrariis.

5 Notandum verò est ex commissione Summi Pontificis, vt possit conferre Ordines minores quilibet Sacerdos *cap. peruenit 95. dist.* communiter probatur *in cap. quanto de consuet.* secundùm Theologos, & Iuristas, in terminis habet Sahaguo *sub dict. n. 22. de hoc Sacram.* probans cum Soto, Ledesma, & aliis; & probat aliis multis Ægidius Trullenc. *de Sacram. lib. 4. cap. unico, dubio 5. sub num. 8.* vers. *item potest*, dicens non posse dari vllam rationem
6 sufficientem, cur Pontifex hoc non possit, imò Filliucius addit *tom. 1. tract. 9. cap. 5. num. 94.* cum Henriquez *lib. 1. cap. 21.* posse etiam simplicem Sacerdotem de licentia Papæ conferre aliquem ex maioribus Ordinibus, sicut conferre Confirmationem; quia olim Corepiscopi, seu, Coepiscopi initiabant Subdiaconatu, & tamen erant simplices Sacerdotes adiuuantes Episcopum, vt nunc, est Vicarius Generalis; imò video nouissimè Dianam disputantem de quæstione, *An ex commissione Summi Pontificis, possit simplex Sacerdos Ordinem Diaconatus, & Subdiaconatus conferre*; & licèt negent plures, quos refert, & sequitur Martinus de Sancto Ioseph. *in manuali Confessorum tom. 1. lib. 1. tract. 3. num. 2.* tamen idem Diana affirmat cum Leandro *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 4. quæst. 18. & 19.* Palao *tom. 3. tract. 27. puncto 14. num. 10.* Dicastillo *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 5. dub. 17. à num. 243.* Ysambert *in 3. p. Diui Thomæ disp. 6. de Sacram. Ordin. art. 1. num. 5.* cuius verba refert Diana, & Franciscus Alex. *de sacris electionibus, & ordin. sect. 5. cap. 1. §. 3.* qui de Subdiaconatu tenuit, & de ambobus ordinibus videtur ratio potissima; quia aliquando id fecerint Pontifices, & ex eo, quia non minus minister est simplex Sacerdos Confirmationis, quàm Ordinis; & tamen ex commissione potest eius administratio Præsbyteris concedi. Et quia, etsi Sacerdos non habeat primariam potestatem, habet tamen radicalem, cum tota radix consistat in potestate, quam habet Sacerdos in corpus Christi; verùm alia ex Bullis Pontificiis, tradit, videnda Diana *supra*, de quibus Rodriguez *in quæst. regular. tom. 1. quæst. 18. art. 3.* videndus idem Diana *p. 8. tract. 1. res. 38. & 39.* cum multis, imò Tannerus *disp. 7. quæst. 3. dub. 2. num. 30.* testatur ex viris fide dignis, quod potestatem ordinandi reipsa concesserit Pontifex Religiosis Franciscanis in India: vide latè quæ dixi infra *in cap. contingit, de ætate, & qualitate ordin. quæst. 4.* vbi in vers. *ad quintam*, ago, *An Presbyter possit conferre Presbyteratum*, & alia.

7 Adhuc verò respectu Ordinum Sacrorum oppositum docent D. Thom. *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1.* Bellarm. *de Sacram. Ordinis cap. 7. ad finem*, Suarez *tom. 1. disp. 1. sect. 2. num. 6* cum aliis Bonacina *tom. 1. disp. 8. puncto 4. n. 3.* nam Iure Diuino videtur Episcopus determinatus ad conferendum ordinem sacrum, sicque nec Subdiaconus à simplici sacerdote etiam de licentia Papæ conferri possit. Et ad dictum Filliucij de Corepiscopis respondent Bonacina, & Ægidius Trullenc. *de hoc Sacram. lib. 4. cap. unico, dub. 6. sub num. 2.* non fuisse simplices Sacerdotes, sed Episcopos suffraganeos, vt ex Damasc. *Epist. 4.*
8 docent Bellarminus *citatus*, & alij, † Et confirmatur hæc sententia, quia Character Sacerdotalis non se extendit, nec est tam perfectus, sicut Episcopalis, habent se enim sicut Puer, & Vir; nam sicut Puer non potest generare sui simile, nisi factus vir, sic Character Sacerdotalis non potest alium sacerdotem generare, nisi factus vir, hoc est, nisi character Sacerdotalis per consecrationem Episcopalem, extendatur ad munera Episcopalia: sic relatus Ægidius Trullenc. *dict. n. 1. in fin.* quod est securius, etsi prima sententia sit probabilis.

Hinc venit notandum ex commissione Pontificis posse Cardinales Præsbyteros ordinare, conferendo Ordines minores, vt comprobat consuetudo, & docent Sotus *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1.* Valentia *tom. 1. disp. 9. quæst. 3. puncto 2.* Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 5. numero 93.* vbi ait: *Crediderim tamen in suis titulis, in quibus habent iurisdictionem*, quod videtur sic restringendum ex his, quæ dico infra *sub cap. 11.* 9

Notatur secundo, vt etiam ex priuilegio Pontificio Abbates habentes Ius Mitræ, & Baculi benedicti ab Episcopo, possint conferre Ordines minores, vt patet *ex cap. quoniam 96. dist. cap. cum contingat de ætate, & qualitate Ordin.* quod tamen iam Concil. Trid. limitat ad suos subditos tantum *sess. 23. cap. 10.* & sic non poterunt aliis non subditis conferre, nisi habeant licentiam à suis Ordinariis, de quo videbis Fr. Eman. Rodrig. *tom. 3. quæst. regular. quæst. 13. art. 2.* Quarantam *verbo Ordo*, vers. *Abbatibus*, Bonacina *suprà num. 3.* Filliucius *num. 96.* vbi consequenter asserit non debere ordinare Nouitios, de quo puncto dico infra latè *in dict. cap. cum contingat*, vbi de pœnis nonnullis. 10

Sed dubitabis nunquid collatio aliquorum Ordinum, possit dari per Laicum ex commissione Papæ, & pro negatiua sententia respondendum est etiam respectu Ordinum minorum; quia potestas conferendi Ordines supponit potestatem supra corpus Christi verum, *cap. ex litteris de excessibus Prelator.* sed solus Sacerdos habet potestatem; ergo solus ille poterit Ordines conferre, modo iam dicto, *in vers. notandum*, & vers. *adhuc*, docent D. Thomas *3. p. quæst. 38.* addit *art. 1.* Syluester *verb. Ordo, 3. quæst. 2.* & cum aliis Bonacina *suprà num. 4.* & cum communi Filliucius *suprà n. 5.* 11

Iterum dubitabis nunquid Clerici in minoribus, aut Diaconus, vel Subdiaconus possint ex commissione Pontificis conferre Ordines sacros, aut minores. In quo dubio etiam est respondendum negatiuè; quia cum Episcopus, qui Sacerdos non est validè nequeat Ordines conferre propter rationem dictam, vt docent Syluester *verb. Ordo, num. 2.* Bonacina *suprà num. 5.* Ægidius Trullenc. *lib. 4. de Sacramentis cap. unico, dub. 2. num. 3. in fine*, sequitur dicendum, vt nullus Clericus in minoribus constitutus, nec Diaconus, aut Subdiaconus queat Ordines conferre, etiam ex Pontificia commissione, † 13
vt bene probat Sahagun *de hoc Sacramento*, cum multis ab eo relatis; ex ea potissima ratione, nam consideramus corpus Christi verum, & misticum, misticum vocans Ecclesiam; & vt circa Christi corpus verum, maiorem potestatem habeat Episcopus, vel Papa, quàm Sacerdos, vt Theologi, & Pontifices probant; ita circa Christi corpus misticum erit excellentior potestas Episcopi *sess. 23. cap. 4. Trid. & Can. 7.* & plenissima Pontificis maximi; sed quia potestas circa corpus misticum supponit potestatem circa Christi corpus verum, sic euenire, vt non committatur potestas conferendi Ordines, nisi Sacerdoti, nec maiores, nisi Episcopo; & ita ab Ecclesia receptum esse. 12

14 Ad secundum difficultatis partem, an Episcopus possit conferre Ordines, quæ non suscepit, vt si, v. g. sit sacerdos, non verò fuit ordinatus in minoribus, aut Diaconus, vel Subdiaconus, & in hoc puncto videntur pro parte negatiua Sanctus Antoninus *in 3. p. tit. 14. cap. 26. §. 17.* Astensis *2. p. lib. 6. tit. 4. art. 3. col. 2.* Syluester cum Raimerio verbo, *Ordo quæst. 1.* Henriquez *de Ordine cap. 5. §. 2. littera H.* qui multis probat authoritatibus, veluti glossæ *quæst. 1. & ex Canone Daibertum 1. q. 7. & canone Gratia*, & reperit latè Diana, *p. 8. tract. 2. res. 3.* adducens Iacobum Granadum latè disputantem *in 3. p. controuers. 9. tract. 2. disp. 1. num. 4.* & respondens omnibus idem Diana omnino videndus, magis probabiliter tenet sacerdotem Episcopum posse conferre cæte-
15 ros ordines, quos non acceperit † quia in sacerdotio sunt virtualiter, & veluti eminenter Ordines inferiores; itaque Episcopum eo ipso quòd sacerdos possit illos Ordines conferre eminenter, idest conferendo dignitatem sacerdotalem, sed non posse illos conferre formaliter; quia ad id non sufficit character Episcopalis, sed requiri saltim vt conditio; quod inferiores ordines susceperit; & in terminis docent Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp. 143. cap. 2. num. 26* vbi sic loquitur, *Episcopus etiam si careat ordinibus Minoribus, & Subdiaconatu, & Diaconatu, potest tamen esse sacerdos verus, & Episcopus reipsa.* Layman. *in Theologia Morali lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 8.* Hurtado *de hoc Sacramento difficult. 16.* Præpositus *in 3. p. de Sacram. Ordinis q. vnica, dub. 12.*
16 *num. 114.* † Et confirmatur *ex tit. de clerico per saltum promoto*; est enim potestas ordinaria apud Episcopum consecratum, cui conuenit ratione ordinis; ergo cum sit sacerdos ordinatus tantum, sufficier ex iam relata sententia, vt conferat etiam ordines, quos non susceperit.

17 Ad tertiam quæstionis partem, nùm Episcopus conferat etiam Episcopalem ordinem, breuiter respondetur Episcopum esse sufficientem, & idoneum ad conferendos ordines, non solum sibi inferiores, sed ad conferendum aliis similem Episcopalem ordinem; non enim oportet ordinari Episcopum ab Archiepiscopo, vel à summo Pontifice, cum in ratione Ordinis, non inueniatur alius ordo Superior Episcopali, vt colliges ex adductis per Sahagun *de hoc Sacramento, n. 20. & 21.* non nulla adducens, vbi etsi in potestate sacrificij non sit maior Episcopus sacerdote; est tamen in disponendo populum ad Sacramentum Superior, & in dignitate, & officio excellentior; iuxta Trid. decret. *sess. 23. dicto cap. 4. & canon. 16.* Igitur vt Episcopo debeat competere ampla potestas conferendi, ipsum quoque Episcopalem ordinem: ita Auersa *de Sacram. Ordinis quæst. 3. sect. 2.* quem sequitur Diana *dicta p. 8. tract. 2. res. 3.* addentes quod vbi deerat superioritas factum sit, vt ex quadam extensione suppleretur quod vnusquisque Episcopus à tribus simul Episcopis consecraretur, vt in Pontificali præscribitur, & in praxi seruatur, vbi traditur noua forma in eius consecratione; ob
18 idque idem Sahagun *dict. num. 20.* † addit quod de necessitate Sacramenti requiritur Episcopus consecrans, de necessitate præcepti requirantur tres Episcopi, sic intelligens iura in *cap. Episcopi 64. dist. cap. Episcopus 66. dist.* vbi Bellamera, Turrecremata, Dominicus, & Præpositus, Lancellotus, Conradus *in templo lib. 2. cap. 5.* Ledesma *difficult. 6.* Chuchus *lib. 2. instit. moral. tit. 6.* & quòd tempus consecrationis hodie restringitur per dict. Trid. *dict. sess. 23. de reformat. cap. 2.* ita intelligentes omnia iura de Episcopatus ordine, & forma.

Ad quartam quæstionis partem an ordinatio 19
Episcopalis distinguatur ab ordinatione Præsbyterij; & licèt olim nonnulli affirmarent, vt videtur colligi ex illo Pauli *ad Philippenses 1. vers. 2.* ibi: *Paulus, & Thimoteus serui Iesu Christi omnibus sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis, & Diaconis*; item ex illo *Thim. 4. vers. 14.* ibi: *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi cum impositione manuum Præsbyterij*, & ex D. Hieronymo, qui *in Epist. ad Titum cap. 1.* scribit hoc modo, *Idem Præsbyter, qui Episcopus est, & antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo, ego Cephæ communi Præsbyterorum consilio Ecclesia gubernabantur, &c.* & ex D. August. *Epistol. 19. ad Hieronymum*, vbi sic ait: *Quamuis secundum honorem vocabula, quæ iam Ecclesia vsus obtinuit, Episcopatus maior sit Præsbyterio, in multis tamen rebus Augustinus Hieronymo minor est*; & ex eo quia Christus ordinauit Præsbyteros in vltima Cœna secundùm omnes Catholicos, sed nusquam legitur Episcopos ordinasse; ergo Episcopatus non est introductus iure diuino.

Hæc, & alia facilè ex iam adductis diluuntur; est 20
enim verum vt Episcopatus iure Diuino sit maior Præsbyterio quantum ad potestatem Ordinis; eo quod Episcopus potest ordinare sacerdotes, quod Præsbyter facere non potest, vt docent Damasus *in Epistola 3.* Epiphanius *hæresi 73.* Chrysostom. Theophilactus, & Oecumenius, *in 1. ad Thimot. cap. 3. & 4* Leo Papa *Epistol. 88.* & D. Hieron. *in Epist. 85. ad Euagrium*, vbi sic ait: *Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod Præsbyter non faciat?* & confirmatur experientia, & ex iam dictis; quia nullus vnquam sacerdos; aut Diaconus ordi-
natus est, nisi ab Episcopo. † Et quòd Episcopus sit 21
maior Præsbytero quoad potestatem Iurisdictionis, patet ex adductis supra; item ex figura veteris testamenti; quia olim iure diuino tres gradus erant distincti, nempe Pontificum, Sacerdotum, & Leuitarum; ita vt Pontifex esset maior Sacerdotibus, & Leuitis; quia & consecrationes eorum erant distinctæ, & vestes, & officia, *Exodi 28. & 29. Leuit. 8. num. 3. 4. & 8. & alibi*, sed nostri Episcopi respondent Pontificibus, & Præsbyteri Sacerdotibus, & Diaconi Leuitis, vt tradit Damasus in *epist. 8.* sanct. Hieron. & Leo Papa, *vbi supra*, Concil. Hispal. 2. *canon. 7.* & multi alij, † 22
Ergo nostri Episcopi iure diuino sunt maiores Præsbyteris; quæ omnia satis probantur *ex Acter. 20. vers. 28.* ibi: *Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* & *1. Thimot. 5. vers. 19.* ibi: *Aduersus Præsbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Ex quo loco colligitur Thimoteum, qui fuit Episcopus, fuisse iudicem Præsbyterorum, ac proinde in potestate Iurisdictionis Superiorem. Et ex primo loco colligi propriam esse curam Episcoporum, & gubernationem Episcoporum: idem probat Becanus *de hoc Sacramento* omnino Legendus *q. 2. per totam*, ex Clemente *in Canonibus Apostol. canone 40.* vbi ait: *Præsbyteri, & Diaconi, præter Episcopum nihil agere pertentent*; ex Tertulliano *in lib. de Baptismo*, ibi: *Ius habet dandi Baptismum summus Sacerdos, qui est Episcopus, dehinc Præsbyteri, & Diaconi,*

sed

sed oon sine Episcopi voluntate, tradit similia D. Dionysius *in Hierar. Ecclesiast. cap. 5.* quæ sunt vera; etsi in illa potestate offerendi sacrificium æquales sint Præsbyter, Episcopus, & Pontifex Maximus, vt probat Sahagun. *upra* de hoc Sacramento, *n.* 25.

23 Vnde non obstant fundamenta contraria, non primum ex illo Pauli ad Philippenses; quia dicendum est cum Diuo Thoma *in* 2. 2. *quæst.* 148. *art.* 6. ad primum illa duo nomina *Episcopus, & Præsbyter*, tempore Apostolorum fuisse communia omnibus Sacerdotibus, tam maioribus, quos nuoc Episcopos appellamus, quàm minoribus, quos Præsbiteros vocamus; licèt res ipsa, & potestates essent distinctæ; itaque D. Paulum complexum fuisse omnes Sacerdotes; & eodem modo dicit Becanus *supra, sub num.* 4. vers. *eadem solutio* intelligenda esse alia Pauli testimonia, vbi nunc Episcopi pro Præsbiteris, nunc Præsbiteri pro Episcopis nominantur, vt v. g. 1. *ad Thim. vers.* 5. ibi: *Huius gratia reliqui te Cretæ, vt constituas per Ciuitates Præsbiteros*: & paulòpost explicans quales debeat constituere Præsbiteros, ita subdit *oportet Episcopum sine crimine esse.* Vnde patet illum promiscuè vsurpare duo illa nomina *Episcopus*, & *Præsbiter*, vt docet Becanus.

24 Nec obstat secundò locus Thimotei 1. *cap.* 4. *vers.* 14. relatus, ibi: *Noli negligere*, quia etsi ex hoc loco Kemnitius velit demonstrare, Episcopum posse ordinari à Præsbitero, ac proinde Episcopum esse maiorem Præsbiteris; respondetur mentiri Kemnitium qui adducit ad comprobandum suum dictum D. Hierooymum, qui expresse docet *in Epistola ad Euagrium*, Præsbyteros non posse ordinare, cuius verba sunt, *Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod non etiam faciat Præsbyter.* adduxit enim D. Hieronymus locum S. Pauli illum, ostendens Episcopos in scripturis aliquando vocari Præsbiteros; & sic exposuit etiam illa verba *per impositionem manuum Præsbiterij*; id est per impositionem manuum, qua Præsbiteratum accepisti, vt Præsbiteratus idem sit, quod Episcopatus; constat enim Thimoteum fuisse Episcopum, & non simplicem Sacerdotem.

25 Non obstat tertio locus ex D. Hieronymo *super Epistol ad Titum*, primo, cuius verba retulit idem Becanus suprà *dicta quæst.* 2. *num.* 6. & penès eum Anselmus, & Sedulius in eundem locum S. Pauli; quia idem Becanus adducens solutiones tres, vnam D. Thom. *in* 2. 2. *dict. quæst.* 184. *art.* 6. *ad* 1. dicentis D. Hieronymum loqui de nominibus Episcopi, & Præsbiteri, non autem de re ipsa, vel officio, aliam Antonij Delphini *lib.* 2. *de Ecclesia*, dicentis Hieronymum sentire initio Ecclesiæ nascentis omnes Præsbiteros fuisse Episcopos, non quod idem esset Episcopatus, & Præsbiteratus, sed quod vtraque Dignitas omnibus Sacerdotibus, eo daretur tempore; postea verò ad euitanda schismata, cœpisse aliquos Præsbiteros ordinari: & ita ex Ecclesiæ consuetudine factum fuisse, vt Episcopi essent maiores Præsbiteris, quas improbat idem Becanus, & simul aliam Michaëlis Medinæ *lib.* 1. *de sacrorum hominum continentia*, & amplectitur *in vers. quarta, sub dicto num.* 6. D. Hieronym. sensisse quod Episcopus, licèt Iure Diuino sit maior Præsbitero, quoad potestatem Ordinis, non tamen sit maior quoad potestatem Iurisdictionis, dicens hoc esse valdè conforme verbis D. Hieronym. & comprobatur; quia vt iam dixi in conficiendo sacrificio Missæ sunt æquales, etsi differant circa Ordinum collationes.

Non locus D. August. *dict. Epist.* 19. *ad Hieronymũ*; quia respondetur quòd verba ibi: *Vsus Ecclesiæ*, possunt dupliciter exponi, vel in principio nascentis Ecclesiæ Episcopos, & Præsbiteros æquales fuisse; sed iam vsu esse obtentum Episcopatum esse maiorem Presbyterio. Vel alio modo, antequam Ecclesia Christi institueretur nomina ista *Episcopus, Præsbiter*, non esse honoris vocabula; sed officij, vel ætatis; nunc verò honoris, & Dignitatis nomina esse: & secundùm hæc nomina Augustinus, maior sit Hieronymo; quamvis in multis rebus sit minor, & hoc secundo modo dicit Becanus supra *num.* 7. intelligenda esse verba Augustini. 26

Nec vltima difficultas obstat ex eo quòd Christus ordinauit Præsbiteros in vltima Cæna, nec legatur ordinasse Episcopos; quia respondetur cum Ioanne Turrecremata *lib.* 2. *summa Ecclesiast. c.* 32. Bellarmin. *lib.* 1. *de Pontifice cap.* 23. Petrum à Christo fuisse ordinatum Episcopum, & à Petro Iacobum, & Ioannem, & ab his cæteros Apostolos, vt copiosè notant relati. 27

Notabis verò nomen Præsbiterij ab aliis intelligi Cætum Præsbiterorum, id est Episcoporum, qui Thimoteo in ordinatione Episcopali manus imposuerant, vt docent Chrisosthomus, & alij Græci exponentes locum D. Pauli *per impositionem manuum Præsbiterij*; id est per impositionem manuum, qua Præsbiteratum accepisti, vt Præsbiteratus sit idem quod Episcopatus, refert idem Becanus *dicto cap.* 2. *sub num.* 5 *in fine.* 28

Ad quintam quæstionis partem an ordinatio 29
Episcopalis sit Sacramentum, vt respondeas leges
dicta *sub Rubrica* toto vers. *ex dictis*, nunc verò etsi
Dominicus Soto *lib.* 4. *de Iustitia, & Iure, quæst.* 1.
art. 2. & aliqui antiquiores scholastici *in* 4. *dist.* 24.
negent esse Sacramentum. † Probabilior est affir- 30
matiua sententia, quam tenent Canonistæ *in cap.*
perlectis dist. 25. Ioannes Maior, Scotus, Paludan.
in 4 *dist.* 24. Caietanus *tom.* 1. *opusculo, cap.* 11. pro-
bantes primo ex Patribus antiquis, qui vt pluri-
mum loquuntur de Episcopatu, quando Ordi-
nem dicunt esse Sacramentum. † Secundo quia 31
scripturæ, quibus Catholici probant ordinem esse
Sacramentum, intelliguntur de ordinatione Epis-
copali, vt 1. *Thimot.* patet: nam in his duobus solis
locis ponitur symbolum externum cum promissio-
ne Gratiæ; at in his agitur de ordinatione Thimo-
tei, qui fuit Episcopus, à Paulo ordinatus, vt om-
nes docent Interpretes in his locis, similiter *Actor.* 3.
vbi agitur de ordinatione Pauli, & Barnabæ, quare
si Episcopalis ordinatio, non est Sacramentum, non
possumus ex scripturis apertè probare ordinem esse
Sacramentum. † Tertiò quia ordinatio Episcopalis 32
est externa cæremonia conferens gratiam, & im-
primens characterem spiritualem; ergo est propriè
Sacramentum, vt patet prius ex illo 2. *Thimot.* 1.
vers. 6. *Resuscita gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.*

Posterius ex illo quia Episcopus potest conferre duo Sacramenta, Confirmationem, & sacerdotium quæ non possunt vlli alij; deinde quia Episcopus ex sua ordinatione habet potestatem sibi propriam, & characterem consequenter. 33

Prædicta sunt vera, nec obstat dicere quod si Episcopatus esset Sacramentum, sequeretur aliquem posse ordinari Episcopum, qui non esset Præsbiter, vt patet in simili: nam si aliquis ordinaretur Præsbiter qui antea non fuisset Diaconus, ille esset verè ordinatus; item quòd Episcopatus si 34

esset Ordo, alioqui essent plures Ordines, quàm septem: & sic esset distinctum, ac nouum Sacramentum. Quia respondetur ad primum non esse simile; quia Præsbiteratus non includit Præsbiteratum.
35 tum. † Ad secundum Episcoporum, & Præsbiteratum facere vnum Ordinem ordinitate generica qui diuiditur in duas species; quarum vna includit aliam, & est secundùm Theologorum sententiam dicentium esse tantùm Ordines septem: & quid secundùm Canonistas, dixi iam *in dicto vers. ex dictis*.

36 Et si instes dicendo characterem Episcopalem esse maiorem, aut minorem Præsbitetali, si maior, ergo est aliquid maius potestate consecrandi Eucharistiam, quod omnes negant; vt dixi *quæst. præcedenti*; si minor, ergo Episcopus, vt talis non est maior Presbyterio. Tamen respondeo cum Becann *de hoc Sacramento, quæst. 3. à num. 3. 4. & 5.* quod si præcisè spectetur Episcopalis character, minor est charactere Præsbytetali; si autem integer spectetur character qui est in Episcopo, quatenus continet characterem Episcopalem, & Præsbyteralem, tunc sit maior solo Præsbitetali: & ita in hunc sensum intelliguntur D. Thom. q. 40. *addit. art. 5.* Henriquez cum aliis *cap. 2. lib. 10.* Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 1. num. 12.* Bonacina *tom. 1. disp. 8. quæst. vnica puncto 1. num 3.* dicentes Episcopatum non esse ordinem distinctum à sacerdotio, Vasquez verò, Bellarminus, Valentia, Medina apud Bonacinam tenent esse distinctum; quod est secundùm Canonistas, iuxta textum *in cap. decernimus 28. dist.* & Trid. *sess. 23. cap. 8.* vbi dicitur Episcoporum esse sacrum ordinem, sicut est ordo Præsbiterorum, Diaconorum: videbis qualiter hoc expendat Trullenc. *de hoc sacram. dub. 1. cap. vnico sub num. 6.* iuxta iam *hic*, & *in dicto vers. ex his dictis*, Leander nouissimè cum Couar. Viualdo, Nugno, Caietano, Vasquez, Sanchez, Philiberto, Dicastillo, Henriquez & aliis *tom. 2. de sacram. disp. 10. & 11.*

37 Ad sextam quæstionis partem, cuius sit ordinare Ecclesiæ ministros; quia hic distinguit tria Becanus *de hoc sacram. quæst. 5. per totam*, nempe electionem, ordinationem, vocationem, seu missionem, vbi longè exponendo agit refutans hæreticorum errores: & quid à Catholicis sit tenendum, apud quem videbis. Et quia etiam pertinent ad titulum de electione, postulatione, & translatione Prælatorum, ideo ex ibi notatis poteris hanc quæstionem adimplere; igitur Catholici tenent ius ordinandi, & mittendi ministros nullomodo pertinere ad plebem: Sic sunt firmandæ conclusiones
38 sequentes. † Prima quod electio ministrorum Ecclesiæ non sit à solo Deo; item quod electio Ministrorum Ecclesiæ, vt v. g. Pontificis, Episcoporum, aut Pastorum iure Diuino non conueniat toti populo, nec dependeat ex eius suffragio, & consensu. Et sic videmus Christum sine vllo populi suffragio elegisse Apostolos 12. & 72. Discipulos; exemplo etiam probatur Apostolorum, qui eodem modo elegerunt Apostolos, vt constat; quia Episcopos à se consecratos mittebant ad populum absentem, & infidelem, cuius consensum in electione non habuerant. † Secunda quod or-
39 dinatio Episcoporum, & aliorum ministrorum Ecclesiæ, non pertinet ad plebem, sed ad solos Episcopos, quia solus Moyses, qui erat sacerdos, & Pontifex ordinauit Aaronem, & filios in sacerdotes. Item quia impositio manuum per quam ordinantur ministri, vt aduersarij fatentur, nusquam tribuitur plebi, sed Apostolis, & aliis Episcopis. Et probatur ex Conciliis Niceno *1. can. 4.* & Carthaginensi *2. canone 12.* & aliis; item ex Patribus, qui constanter docent solius Episcopi esse ordinare Diaconos, Præsbiteros, & Episcopos, vt iam dixi *quæst. 2. à num. 1.* † Tertia quod missio, seu ministrorum vo- 40
catio non pertinet ad populum, sed ad Episcopos, & potissimum ad summum Pontificem; ex eo quia hæc missio est iurisdictionis actus Ecclesiasticæ; quia non est dictum populo, *tibi dabo claues*, aut *pasce oues meas*, aut *quorum remiseritis peccata remittuntur eis*. Tempore enim Apostolorum non mittebantur, nisi ab Apostolis, & Episcopis, vt fatentur Centuriatores, *cent. 1. lib. 2. cap. 2.* & colligitur *ex cap. 14. Actorum, vers. 22.* vbi Paulus, & Barnabas constituebant per ciuitates Præsbiteros, & ex Apostolo *ad Tit. 1. vers. 5.* vbi ait: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt constituas per ciuitates Præsbiteros, sicut & ego disposui tibi*: tum etiam quia si electio non pertinet ad Populum iure Diuino, vt apparet ex dictis, multò minus missio, & vocatio; quia ipsa electio non requirit iurisdictionem. Et licèt hæ omnes conclusiones diuersis impugnentur obiectionibus, satisfacit plenè idem Becanus, quem leges *in cit. q. 5.*

QVÆSTIO III.

An initiatus Ordinibus minoribus, & sacris, non suscepta prima Tonsura, sit irregularis, & teneatur dictam Tonsuram sumere. Et quam intentionem debeat habere Sacerdos nouiter ordinatus, quando cum Episcopo in Missarum solemniis celebrat. Et an, & quando ordinandi debeant se præsentare examinatoribus. Et an sacer Ordo per vim, & metum susceptus imprimat characterem, & teneatur ad votum continentiæ sic ordinatus?

SVMMARIVM.

1 *Prima Tonsura est tantùm præparatio ad Ordines secundùm multos*, n. 2. & 3. *& secundùm alios est Ordo distinctus à cæteris*, à n. 4.
2 *Prima Tonsura quacumque die potest conferri.*
4 *Prima Tonsura dicitur character Clericale.*
5 *Episcopi nihil accipient pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis.*
6 *Ordinatus, omissa prima Tonsura, non irregularis sit, & num alios Ordines sine ea legitime susceperit*, n. 7. & 8.
9 *Ordinans debet habere intentionem ordinandi præsentem, sicut qui baptizat debet intendere præsentem baptizare.*
10 *Ordinandi qualiter verba consecrationis cum Episcopo ordinante, debeant proferre*, n. 11. & 12. *vbi quod isti tantùm proferunt verba recitatiuè.*
13 *Ordinandi quando se debeant præsentare examinatoribus.*
14 *Ordinatus per vim absolutam non recipit characterem, secus si per conditionatam*, & n. 15. & 16.
15 *Clericus inuitus non subiicitur Ordinibus metu receptus,*

Digitized by Google

receptis, nec voto castitatis, nec ad recitandum officium Diuinum, n.17.

1 AD primam difficultatis partem respondeo
dubium esse inter Doctores Theologos, &
Canonistas, an prima Tonsura sit Ordo distinctus
ab aliis quatuor Minoribus, cumque de hoc aliquid
dictum sit supra *in Rubrica* sub dicto vers. *ex dictis*.
Theologi inquam, aliquibus tantùm exceptis, docent primam Tonsuram non esse ordinem ex eo; quia licèt Tonsuratus habeat ex deputatione, & priuilegio Ecclesiæ gradum quendam inter Clericos, & sit capax Iurisdictionis Ecclesiasticæ, & beneficiorum, vt colliges ex his, quæ latè dixi *in cap. 1. de foro comp* & alibi *in cap. cum non ab homine de Iudiciis* & tenent D. Thomas *in 3. p. quæst. 40. addit art. 2.* Syluester *Ordo 1. §. 1.* Nauarrus *in cap. 22. num. 17.* Henriquez *lib. 10. cap. 3. n. 6.* Tamen huiusmodi priuilegium non pertinere ad vllam rationem, aut partem Sacramenti, nec habere illud officium annexum circa ministerium alta-
2 ris; † Sed tantùm esse quid præambulum, & præparationem quandam, seu dispositionem ad Ordines, sicut Cathecismus ad Baptismum, & Nouitiatus ad professionem docent citati, & Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 1. num. 13.* cum aliis Bonacina *tom. 1. disp. 3. quæst. vnica, puncto 1. num. 6.* & Diana *p. 6. resol. 29. tract. Miscel.* acerrimè defendit hanc partem, non tantùm iuxta Theologos, sed etiam iuxta ipsum Ius Canonicum; itavt nec inter maiores, siue minores Ordines queat Tonsura annumerari, dicens sic agnoscere *cap. feriatum dist. 32. cap. illud 7. dist. cap. à Subdiacono 93. dist.* sicque Concilium Trid. distinguere conformiter Tonsuram quoque à minoribus Ordinibus, & à maioribus *sess. 23. cap. 4. 5. 6. 11. 12. & 13. de reform.* sicut etiam Romanum Pontificale, tum alibi, tum quando dicit Clericatus, siue prima Tonsura quocumque die, hora, & loco conferri potest, minores verò Ordines possunt dari singulis Dominicis, & festiuis
3 diebus duplicibus, vbicumque in mane tamen. † Et confirmat ex eo; quia illi demùm sunt ordines, qui habent rem quampiam, per cuius traditionem ipsi conferuntur, iuxta synodum Florentinum, Tonsuræ autem nullus assignat materiam, per cuius traditionem ipsa conferatur: & deinde satisfacit fundamentis Canonistarum ea omnia reducens, vt loquantur de statu clericali.

4 Verùm quia Canonistæ, & nonnulli Theologi dicunt primam Tonsuram ordinem esse, per textum *in cap. cum contingat. de ætate, & qualitate ordin.* & ex motu proprio Sixti V. anno 1588. contra male promotos ad ordines, vbi primam Tonsuram
5 appellat Characterem Clerical. † Item ex Trid. *sess. 21. cap. 1. de reform.* vbi dicitur nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiã clericalis Tonsuræ accipiant, scilicet Episcopi, item *ex cap. Cleros 23. dist. cap. perlectis 21. dist. cap. 1.* iuncta *glossa 1. dist. 32. cap. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit. Episcop.* Cachus *lib. 2. instit. moral. tit. 16. num. 16. & lib. 5. tit. 8. num. 16.* post Nauarrum suprà *dicto c. 22. num. 18.*

6 Secundum hæc fundamenta dicendum est, vt qui omissa prima Tonsura, ordinatur, sit irregularis; quia est ordo, ergo talis, qui suscepit ordinem per saltum contraxit perinde irregularitatem, sic docuit Martious Fomet. *de sacram. Ordin. cap. 8.* vbi testatur Sacram Congregationem Concilij declarasse eum, qui, omissa prima Tonsura, ordinatur, esse irregulatem. Contra tamen sentit Diana plures referens *suprà* in vers. *& ita*: nam cum Tonsura non sit ordo, & per consequens sic recipientem alios ordines, omissa Tonsura, non contraxisse irregularitatem, vide quæ dico hic *in cap. 3.*

His ergo suppositis breuiter ad difficultatem pro- 7
positam respondetur, vt si sentiamus cum Canonistis, teneatur, qui recepit alios ordines, omissa prima Tonsura, illam recipere, vt in terminis docuit Franc. Siluius *in resolutionibus variis*, verbo *Ordo 2.* vbi ita loquitur, sicut contra mentem Ecclesiæ est, quod non Tonsuratus, ordines non suscipiat: ita contra illam est, quod non suscepta Tonsura in his ministret; ideoque Religioso præfato,
Tonsura est conferenda: ita ille. † Qui verò sentiãt 8
cum Theologis; eo quòd prima Tonsura non est ordo, reuera non tenebitur sic ordinatus ad recipiendam eam; & sic in terminis sentit Ioannes Baptista de Fabris, quem refert Diana *dicta res. 29. in fine, in manuali ordinand. de hoc Sacramento cap. 4. quæst. 13.* vbi sic asserit, *Dictum est quod Tonsura est præparatio ad ordines suscipiendos, debetne necessariò præcedere ordines? Respondeo de necessitate Sacramenti non debet præcedere; quia etiam si quis susciperet ordines, non recepta Tonsura, valide esset ordinatus, nec vlterius teneretur ad Tonsuram; est tamen de necessitate præcepti.* Ita ille.

Ad secundam quæstionis partem quam intentio- 9
nem debeat habere sacerdos nouiter ordinatus. Vt respõdeam præmitto, quòd vt Episcopus valide ordinem conferat, debeat intendere facere id, quod Christus instituit, & facit Ecclesia, ac intendere ordinare eum, quem habet præsentem, quæ intentio dicitur religiosa, sicut Baptizans debet intendere baptizare præsentem. Et sic si aliquis indignus accedat, ordinatus manet, nam credendum est Episcopum in actu ordinis habere legitimam intentionem, videlicet ordinandi præsentem, vt docent Ledesma *in summa cap. 5. de Ordine, conclusione 6.* Villalobos *1. p. tract. 11. difficult. 8. n. 4.* Ægidius Trullenc. *de sacram. cap. vnico lib. 4. dub. 6. n. 5.*

Vnde iam ad dubium nostræ quæstionis, cuius 10
casus accidit frequenter; & sic cum Diana *p. 3. tr. 4. res. 50.* vbi refert, Layman. *in theolog. moral. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 4.* dico curandum esse illi sacerdoti, vt non post alios verba consecrationis finiat: nam si alius quisquam absolutam consecrandi intentionem habens ante alios, ipsumquè principalem sacrificantem Episcopum verba consecrationis
finiat, solus is consecrabit. † Et sic vt euitetur in- 11
commodum hoc refert Layman. Doctores monere, vt oporteat concelebrantes habere intentionem conditionatam, videlicet consecrandi simul cum Episcopo, verba consecrationis absoluendo, non
item si præueniant, & ipsi Layman. magis placet, † 12
cautio Doctorum monentium, & noui sacerdotes seruent generalem intentionem proferendi verba secundùm voluntatem Ecclesiæ; quia non desunt, qui existimant illos verba consecrationis non dicere formaliter, & cum intentione consecrandi, sed tantùm recitatiuè, & materialiter in signum potestatis sibi concessæ. Et hanc sententiam vt valdè probabilem propendent Ricardus, & Suarez, quos refert Layman. & leges eundem Suarez *tom. 3. disp. 61. sect. 4.* Caietan. *in 3. p. quæst. 82.* Henriquez *lib. 8. cap. 18. num. 2.* & notat hæc Diana eo quod multos scrupulos sedabunt *dict. res. 50. in fine.*

Ad tertiam quæstionis partem an & quando or- 13
dinandi debeant se præsentare examinatoribus, tractat Antonius Naldus *in cap. quando, dist. 24.* & quia patet ex verbis Trid. *sess. 23. c. 7.* in verbis sequentibus,

bus, *Sancta Synodus antiquorum Canonum vestigiis inhærendo decernit vt quando Episcopus ordinationem facere disposuerit omnes qui ad Sacrum Ministerium accedere voluerint feria quarta ante ipsam ordinationem vel quando Episcopo videbitur ad ciuitatem euocentur. Episcopus autem sacerdotibus, & aliis prudentibus viris peritis diuinæ legis ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis sibi ascitis ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget & examinet*, plures congerit *ibi* Barbosa & applicabis quæ dico latè *de scrutinio in ordine faciendo.*

14 Ad quartam quæstionis partem, etsi absolutè Antonius Cabreros *de metu lib.1. cap. 16. num. 8.* dicat non recipi characterem ab ordinato per vim, & metum; quia vbi de substantia actus est libertas voluntatis, tunc actus annulletur ipso iure, ex *l. simul §. si dos ff. de his quæ vi cap. cum locum de sponsal.* Et quia Votum metu factum est ipso iure nullum, *cap. licet de Voto*, & ex aliis multis exemplis, quæ refert ex eo Diana *p.10. tract. 13. res. 18.* præter quæ poteris applicare quæ dixi infra *in cap. verum etsi vero de iureiuran.* vbi quæ nulla sint me-
15 tu interueniente, adduxi. † Et sic dixit textus *in cap. præsens 20. quæst. 3.* quod Clericus inuitus non subiicitur ordinibus metu receptis; & applicabis iura *in cap. constitutionem*, vers. *sciens in cap. 1. cap. non solum de regul. libro 6.* & *in cap. 2. num. 20. quæst. 3. & in cap. 2. de regularib.* quibus professio, & habitus assumptus religiosi debet esse voluntaria, cumque regulariter assumptio ordinis, & professionis sint à iure æquiparata, *cap. 1.* in vers. *per susceptionem sacri ordinis, aut professionem, cap. 1. de Voto libro 6.* euenit vt videatur sic decidendum
16 in nostro casu. † Tamen sub distinctione respondeo, nempe vt si ordo suscipiatur per vim absolutam, non imprimatur Character, secus si per vim conditionatam; argum. textus *in cap. merito 15. quæst. 1.* docent Siluester. *verbo Ordo 4. numero 1.* Barbosa *de potestate Episcopi p. 2. allegat. 2. num. 5. & 6.* Diana cum aliis *supra.* Marchinus *de hoc sacram. tract. 2. p. 6. cap. 8. difficult. 9. num. 12.* Dicastillus *de sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dubio 19. num. 424.* Auersa *de hoc sacram. quæst. 4. sect. 8.* Etenim per vim conditionatam ordinatus habet velle; etsi secundùm quid nolit; quare Doctores existimant sententiam Cabreros solum obtinere quando per vim absolutam quis ordinatur.

17 An verò sic ordinatus teneatur voto castitatis, Dicastillus, vbi suprà, *num. 438.* cui adhæret cum aliis Diana *supra vers. sed ex his*, probat non teneri ex vi suscepti ordinis, nec ad recitandum officium canonicum, quod est onus adiunctum sponte ordinato, videndus Sanchez *de matrim. lib. 7. disp. 29. num. 5. & 8.* Henriquez *lib. 10. de hoc sacram. cap. 14. num. 13.* nisi sciens, & prudens velit exercere in ordine, recedens à voluntate compressa.

***

Ad Text. in cap. I. II. & III. item ad cap. XIII. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Ordines sacri non nisi in sex Sabbatis anni conferri queunt, & quæ sint*, n.2. *& qua ratione* n.3. & 4. *fallit.* n.5.

4 *Sabbati dies significat requiem.*

5 *Ordinari queunt fratres minores, & Iesuitæ extra tempora ex dispensatione Pontificia in quibusuis diebus anni Dominicis, vel festiuis, & qui tales dicantur*, n.7.

6 *Ordinandi tempus non variatur aliqua consuetudine.*

7 *Festus dies ad effectum Ordines recipiendi, qualiter intelligatur.*

8 *Ordines maiores in diebus festis, & Dominicis potest aliquando Episcopus conferre. Et ordines minores feria sexta ante Sabbatum*, numero 9.

10 *Prima Tonsura quolibet die, & hora potest conferri, & in vna die quatuor Minores ordines simul cum Diaconatu &* n.12. *&* n.13. *vbi si adsit causa, & necessitas, contra diuersis diebus tutius, & quare*, n.14.

11 *Ordines maiores conferri possent die Dominica pro mane continuato ieiunio Sabbati generalium ordinum.*

15 Cap. litteras 13. de temporibus ordin. *& numero 17.*

16 *Ordines duos sacros in vna die conferre non potest Episcopus sub suspensionis pœna, si conferat: & quid si continuato ieiunio in Sabbato vnum, & in Dominica alium*, numero 19.

17 *Ordines duos Sacros in vera die suscipientes qua pœna plectuntur &* n.18. *Quid si continuato ieiunio suscipiat ordinatus, vnum ordinem sacrum in Sabbato, alium die Dominica sequenti*, n.19.

18 Cap. fin. 75. dist.

20 *Ordines duos sacros suscipiens in vna die, est suspensus ab vltimo, & si suscipiat tres, erit suspensus à duobus vltimis*, n.21.

22 *Ordinem sacerdotalem, & consecrationem Episcopalem potest quis absque aliqua suspensione recipere, vel in Sabbato, & Dominica, vel in Sabbato ordinem, & in Dominica, continuato ieiunio consecrationem.*

23 *Ordines duo sacri dispensatione Pontificia possunt recipi in vna die.*

24 *Ordines sacri de iure conferuntur in Cathedrali, de consuetudine in qualibet Ecclesia ab Episcopo, & quibus vocatis.*

25 *Ordines minores in domo Episcopali, seu in aliena conferri possunt.*

26 *Ordines sacri conferri possunt circa nonam horam, etsi omni tempore collati imprimant Characterem, & à quocumque Episcopo, seruata forma Ecclesiæ*, n.30.

27 *Ordines sacri vt conferantur missa non est de eorum substantia; etsi de consuetudine requiratur, in minoribus non item.*

29 *Or*

29 *Ordinum conferendorum locus est designandus.*

31 *Ordines maiores quare sacri appellantur*, & num.32.

1 HÆc omnia iura cum ad tempora, in quibus
maiores, & minores debent conferri perti-
neant, ideò sub vnica tractatione explanando, quæ
ad quamlibet decisionem spectant, libenter ad-
iungam. Igitur regula generalis ea est, sacros Or-
dines non nisi in sex Sabbatis anni conferri licere
statuerunt iura *in cap. quod die.* & *in cap. fin. 75. dist.*
2 † Nempe in Sabbatis quatuor Temporum quæ
sunt tertia Dominica aduentus post primam Do-
minicam Quadragesimæ post Dominicam Pente-
costes, & post festum Exaltationis sanctæ Crucis,
& in Sabbato præcedenti Dominicam de Passione,
& in Sabbato sancto, & Trid. Concilium illorum
Canonum statuta seruari iubet, *sess. 23. cap. 8.* vbi
vbi plenè Doctores, & *hic.*
3 Summa ergo ratione prædicti sacri Ordines his
temporibus conferuntur, vt scilicet Christi fideles
Sacratum rerum ministri, qui ad tanti ministerij
potestatem assumuntur piis, & sanctis precationi-
bus intenti rectè, & cum Ecclesiæ vtilitate ad eam
gerendam aptiores sint, provt dicit Cathechesis
Romana *sub tit. de Sacram. Ordinis §. sequitur nunc,*
quam vtiliorem appellat rationem Barbosa *in pa-
stor. p. 2. allegat. 17. sub num. 2.* dicens veriorem esse
his, quas tradunt Præpositus *in cap. quoniam §. ce-
terorum 75. dist.* Rebuffus *in praxi beneficiali tit. de*
4 *Clericis male promotis gloss. 1. num. 8. & 9.* † Et ad-
dit Barbosa diebus Sabbati Ecclesiam potius con-
stituisse Ordines sacros esse conferendos; quia Sab-
batum significat requiem, vt tangit glossa *in dicto
cap. litteras 13. hoc tit.* qua de causa applicabis plura,
quæ dixi, & latissimè *in cap. licet 3. de feriis* de die
Sabbati aliquid *sub cap. translato 3. supra de consti-
tutionibus.*
5 Hæc tamen sic se habent, nisi Pontifex aliter
constituat concedendo Episcopo ex gratia speciali,
vt Ordines extra tempora conferat, vt multis pro-
bat Barbosa *in pastor. dict. c. 17. num. 5.* exemplificans
num. 6. & 7. vbi ait minores fratres, & omnes, qui
illorum priuilegiis fruuntur posse extra statuta tem-
pora Dominicis diebus, vel aliis festiuis sacros
Ordines suscipere *ex constit. Clem. VIII.* Item &
Patres Societatis IESV posse ordinari ad quosvis
ordines, etiam maiores extra prædicta tempora ex
indulto Gregor. XIII. *anno* 1582. & idem Bar-
bosa tradit *hic à num. 3.* vbi addit virtute aliorum
priuilegiorum ante Trident. concessorum noo pos-
se regulares nunc ab Episcopis ordinari sacris or-
dinibus extra tempora; & *num. 2.* notat ex textu
nostro Romanom Pontificem posse quolibet tem-
pore conferre etiam Ordines sacros.
6 His ergo temporibus sacri Ordines conferendi
sunt, taliter vt nec consuetudine contrarium induci
possit, vt probat textus expressus *in dicto cap. 2.*
hic, & multi, quos refert idem Barbosa hic, & *in
pastor. dict. cap. 17. num. 4.* & videbis quæ tradit Sua-
rez *de censur. disput. 31. sect. 1. à num. 30.* vbi agit de
suspensione io eum, qui extra tempora ordinatur
per textum *in dicto cap. 2.* de quo infra. Sed si du-
bites quare consuetudo in contrarium reprobetur;
recurres ad plura quæ notaui suprà *in cap. ex parte,*
& *in cap. fin. de consuetudine*; item & ad ea, quæ
latè dixi *in cap. 8. de iudiciis*, & *in cap. 2. de probat.*
& ibi: Balboam *à n. 40.* & ad glossam hic *de casuali*
applicabis Couar. *in clem. si furiosus 2. p. §. 1. & à n. 6.*

Et quatenus spectat ounc tractare *de cap. 3. hu- 7
ius tituli*, dubitabis an ordines minores, ac prima
Tonsura sint conferendi, sicut & ordines sacri, an
verò possint diebus quibuslibet festiuis, de quo vi-
debis quæ dixi latè *in cap. 1. quæst. 6.* vers. *ad vlti-
mam n num. 12.* vbi de quæstione illa, *Qualiter dies
festi intelligantur ad effectum, vt aliquis ordinandus
virtute priuilegij, Sacramentum exerceatur.* Igitur
viso quod ibi dictum est, nunc resolues ordines
minores quolibet die Dominico, & quouis die fa-
cto conferri posse: sic Henriquez *lib. 10. cap. 12.
num. 2.* Ochagauia *de Sacram. Ordin. quæst. 9. n. 8.*
Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 4. num. 83.* Castaldus *in
praxi carem. lib. 2. sect. 15. cap. 3. num. 3.* Layman.
lib. 5. tract. 10. cap 8. n. 1. & cum multis aliis Diana
p. 5. tract. 13. Miscell. 1. resol. 97.
Imò est notandum posse Episcopum conferre 8
Ordines minores tribus, aut etiam pluribus in
qualibet Dominica, aut festo die; dummodo non
videatur facere generalem. † Et coosuetudo re- 9
cepta concedit Episcopis, vt Feria sexta Vespere
ante Sabbatum, in quo Sabbato iure possunt om-
nes Ordines conferri, liceat dare Ordines minores:
Sic Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 1. cap. 5. num. 26.*
Henriquez *lib. 10. cap. 12. num. 12.* Villalobos *in sum-
ma part. 1. tract. 11. dubio 13. num. 4.* Vasquez *in 3. p.
tom. 5. disput. 246. cap. 5. num. 47. & 48.* † vbi etiam 10
ootat primam Tonsuram quovis anni tempore,
quovis die, hora, & loco dari posse, & contra Na-
uarrum, & alios non esse iure vetitum eodem die
quatuor minores Ordines, & vnum Sacrum recipe-
re: & aliquando testatur se vidisse minores Ordi-
nes simul cum Subdiaconatu eodem die eidem cō-
ferri; quod idem tradunt contra Reginaldum *suprà,*
Gaspar. Hurtad. *de Ordine diff. 23.* Diana *p. 2. tract. 2.
Miscell. 2. ref. 30.* vers. *notandum,* & applicabis quæ
congerit multis aliis Barbosa *hic, num. 2. 3. & 4.* † vbi 11
sub num. 6. notat cum Henriquez, & Diana *suprà*
posse Episcopum maiores Ordines conferre Domi-
nica sequenti post Sabbatum, in quo dari possunt,
si causa subsit; dummodo ieiunium Sabbati cooti-
nuet vsque ad Dominicam, quod continuari dicitur
post Missam Sabbati, nisi sumpserit ablutionem. † 12
Et iterum nouissimè idem Diana *part. 10. tract. 11.
resol. 66.* defendit cootra Martinum de S. Ioseph.
*in monit. confess. tom. 1. libro 1. tractat. 5. de Or-
dine*, dicentem dari quatuor minores Ordines
posse in qoalibet Dominica; seo die festioo vni,
vel duobus, & non pluribus personis, sic ex
Gaspar. Hurtado tenentem per *dict. cap. 3.* etenim
ipse Diana porrigit etiam ad plures alios ordinan-
dos modo dicto, cum Castro Palao *tom. 4. tract. 27.
puncto 13. num. 2.* Bassæo *in floribus*, verbo *Ordo 4.
num. 4.* plures alios refert Diana, & Sanchez *in opus-
culo tom. 2. lib. 7. cap. 1. dubio 52. num. 8.* Leander *de
sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 11. quæst. 5.* ita intelligen-
tes *dict. cap. 3. hoc tit.*
Sed etsi in eadem die possit Episcopus omnes 13
quatuor minores Ordines conferre simul, & Dia-
conatum; existimo id non esse ad libitum, nisi
quando adest causa, seu necessitas, quæ legitima
visa sit Episcopo, vt aduertunt Miranda *in manuali
Prælator. tom. 1. quæst. 38. num. 5. conclus. 2.* Marius
Anton. *variar. resol. fin. lib. 1. casu 26.* constituentes,
vt sit inter vnum, & alterum minorem ordinem
constituendum interoallum, quod daretur de vno
die festo ad alium proximum: sic Campanil. *in di-
uers. iuris canon. Rubrica 5. cap 3. num. 13.* † vel tu- 14
tius interueniente interuallo de vno ex temporibus
generalium ordinationum ad aliud. Maiolus *de ir-*
regularitate

regularitate lib.3.cap.24.num.13. Vgolin.de potestate Episcop.cap.26.§.27.num.4.quod iuuarut ex Trid. sess.23.de reformat. cap.11. ibi atque ita de gradu in gradum ascendunt, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accrescat; circa quod dixit Menochius de arbitrariis casu 564. num.8. Trident. substituisse omnem consuetudinem, vt etiam tenuit Salaed.ad Bernardum Diaz, in pract. cap.25. litt. C. verbo vna eademque die: verum Suarex ad 3.D.Thom.tom.5.disp.31.sect.3. num.41. Campanil. suprà dict. Rub.6.cap.2.num.20.Gutierrez Canonic. lib.1. cap.26. num. 31. Bonacina de censuris disp.7. quæst 3. puncto 4.num.3. Zenedus ad decretal. collect.173.num.1.& 2.cum aliis Barbosa hic docent, quod vbi aderit contraria consuetudo, nempe conferendi vna die quatuor minores Ordines & Subdiaconatum simul posse sic exerceri absque metu irregularitatis; & ita in praxi obseruari video multoties apud bonos, & timoratos Episcopos, dum adsit causa.

15 Hinc sequitur dubitare circa textum in dict.cap.
litteras 13.hoc tit. Num duo sacri ordines possint in
eadem die conferri. Et affirmat Pontifex ibi, nec in
vna die, nec in duobus, continuato ieiunio, dari
16 posse; quia ex fictione iuris habentur pro vno, †
multis comprobat Barbosa, ibi num.1.& 2. & facit
Trid. dict.sess.23. de reform. cap.13. vbi reuocantur
priuilegia quorumcumque Regularium, ne cui liceat duos sacros Ordines recipere vno die, vbi idem Barbosa comprobat multis, & in cap. pastoralis p.2. allegat.14.num.10.& ex hoc textu addit, num.3. 4. & 5. quòd Episcopus conferens duos ordines sacros in vna die, est suspensus à collatione illorum, & ordinans ab executione, donec Pontifex dispensationem ei indulgeat, de quo ipse Diana p.3.allegat.111.num.12.cum infinitis.

17 Itaque ex dicto cap.litteras, etsi per Trid. nulla sit pœna constituta aduersus recipientes eadem die duos sacros ordines, sed per illum textum in cap. dilectus 16. hoc tit. ponitur sequens pœna in illis verbis, ibi: Ab executione officij sacerdotalis tandiu volumus manere suspensum, donec de illo disponatur &c.& in cap. innotuit de eo, qui furtiue ordines suscepit, ibi: In susceptis ordinibus ministrare non debeat. Ex quibus postremis verbis rectè colligitur hanc suspensionem esse latæ sententiæ ex ipso facto, vt per illum textum resoluunt Nauarr. in manuali cap.25.num.71. Marchinus de hoc sacram. tract.1.p.7.cap.1.num.2. Bonacina de censuris extra Bullam disp 3.quæst.1.puncto 4.§.17.num.1.Barbosa dict.allegat.14. num.11. & hoc quidquid dicat Suarez de Censuris disp.31.sect.1. num.41. qui meo videri benè suam opinionem probat ex verbis cap.2.
hoc tit.ibi: Taliter ordinati non deberent permitti, in
susceptis ordinibus ministrare, nam apud nos sic or-
18 dinati deponerentur. † Et videtur confirmari; quia
cum in cap.vlt.75.dist.designentur quidem tempora ad ordinandum definita; verùm ibi non ponitur pœna aliqua transgressoribus; & sic etsi Syluester, & Angelus, verbo Irregularitas, cum nonnullis Canonistis dicant hanc suspensionem ipso iure latam: tamen Suarez visum est loqui solum de ferenda ab homine. Sed video has contrarias opiniones esse in suo casu veras, & non contrarias cum prima sit de casu, nempe de pœna, quæ incurritur, cum duo sacri ordines in vna die dantur. Secunda autem quando extra tempora ab Ecclesia determinata illi ordines conferuntur, de qua pœna dico in cap.cum quidam 8.hoc tit.

19 Itaque declarabis suspensionem, quam proponimus incurrere etiam illum, qui continuato eiusdem diei ieiunio, Dominica die sequenti quatuor Temporum recipit duos ordines sacros, vt asserunt citati à Barbosa allegat.18.p.2. num.1. in fine, cum multis Henriquea lib.13.cap.38.§.3. in fine, Salzedo ad Bernardum Diaz cap.25.prope finem pag.104. vbi dicit etiam tunc suspensum esse Episcopum à collatione Ordinum, & ordinatum ab executione, donec Apostolica sedes dispensationem ei indulgeat. Et est ratio quia si continuato ieiunio in Sabbato Quatuor Temporum vsque ad Dominicam conferantur, ordines in Dominica censentur vno die conferri, cum reputetur idem tempus, & dies. Et ita si quis die Sabbati fiat Diaconus, & continuato ieiunio in Dominica mox sequenti initietur sacerdos; item incurrent suspensionem ordinatus, & ordinans, vt tradunt Henriquez dict.lib.13.c.6. §.5.in com. littera D, Barbosa in dicto cap. litteras num.3.in fine.

Sed si dubites an suscipiens vna die duos sacros 20
ordines, sit suspensus ab vtroque, vel ab altero
eorum; & in hoc casu suspensum esse tantum ab
vltimo Ordine suscepto; eo quod legitimo tempore suscepit: sic docent Suarez de censuris disp.31.sect.1.num.40.& probat ex verbis textus nostri iam supra relatis ibi, ab executione officij Sacer-
dotalis; † inferens ibi quod si tres sacri Ordines 21
fuerint eodem die suscepti, suspensio sit à duobus vltimis; quia illi fuerunt illegitimè suscepti, docent relatam sententiam Sayrus eodem tract. lib. 4. cap.14.à num.23.Molfesius in summa tr.2. cap.18. num 9.Marchinus de hoc Saramento tract.1.p.7.c.1. num. 2. in fine cum multis Barbosa in collect. Trid. dict.sess.23.cap.13.num 15.

Vnum tamen notari oportet quod si Episcopa- 22
tus reciperetur cum aliquo ex sacris Ordinibus in vna die modo dicto, non per hoc incurri suspensionis pœnam; quia etsi secundùm Canonistas sit nouus Ordo distinctus ab aliis tribus sacris, vt iam dixi; tamen quia Ordo iste Episcopatus, quoad incurrendas similes pœnas non annumeratur inter Ordines sacros receptos in vna die; ideo euenit non incurri hanc suspensionem, etiam si quis die Sabbati, & Dominica, continuato ieiunio ordinetur Sacerdos, & consecretur Episcopus, vt notarunt Ioannes Andreas in dict. cap. quod à patribus dist.75.Abbas in nostro cap.litteras, vbi refert etiam alios addidisse quod licèt die Dominica prius Sacerdotalem Ordinem (quod fieri potest continuato ieiunio Sabbati) & postea consecrationem Episcopalem susciperet, non faceret contra hanc prohibitionem: sequitur Suarez dicta disp. 31. sect. 1. num.40. in fine, quibus addo minus incurri prædictam pœnam, si sequamur Theologorum sententiam dicentium Episcopatum non esse nouum ordinem distinctum à Præsbyteratu secundùm notata suprà in Rubrica: & quod consecratio Episcopi possit fieri quolibet die Dominico, docet Trullenc.de sacram. lib.6. cap. vnico dubio 9. numero 1.

Verum est tamen posse Pontificem dispensare 23
vt in vna die recipi possint duo sacri ordines; quia hæc prohibitio est de iure positiuo, in quo ipse dispensare potest, Molfesius dict.tract.2. in summ. cap.14.num.4. Fr. Eman. Rodriguez quæst. regul. tom.3 quæst.23.art.4.& quæst. 24.art.5. sed id Episcopo non licere, nec ex rationabili causa probat textus in cap.dilectus 16.hoc tit. Barbosa dicta allegat.14.num.11.in fine.

Nunc verò inquires de loco, & hora, quibus
ordines

ordines sacri, & alij sint conferendi. Et ad primum respondeo sacros ordines de iure conferendos esse in Ecclesia Cathedrali, vt asserunt Sanchez *in opusculo mor. lib. 7. cap. 1. dubio 50. num. 1.* Sylnester *verbo Ordo 2. n. 8.* sed de consuetudine licere etiam in ea Ecclesia eos dare, quam Episcopus elegerit, vt tenent D. Anton. *3. p. summ. tit. 14. cap. 16. §. 17.* Rebuffus *in Regula 23. Cancel. vers. & minores,* Vgolinus *de potest. Episcopi cap. 16. §. 24. num. 2.* Henriquez *in summa lib. 10. cap. 11. §. 3.* hodie inquam Tridentinum Concil. *disp.. sess. 23. cap. 8.* sub verbi sequentibus: *Ordinationes sacrorum ordinum in Ecclesia Cathedrali, vocatis præsentibus ad id Ecclesia Canonicis publice celebrentur, si autem in alio Diœcesis loco, præsente Clero dignior loci quantum fieri poterit Ecclesia semper adeatur*: sic Sanchez *supra*, Garcia *de benef. p. 8. cap. 1. num. 17. in fine*, cum aliis Barbosa *in pastor. dicta allegat. 14. num. 12.* & in dicto Trid. decreto plura congerens,

25 vbi *n. 12. 13. & 14.* cum multis hæc probat, † addens posse Episcopum ordines minores in eius Domo conferre; imò & in domo non Episcopali de consuetudine licere, vt se non semel obseruari vidisse attestatur Campanil. *in diuers. iuris, canon. Rub. 6. n. 17.*

26 Horam verò pro Sacrorum ordinum collatione, esse circa nonam, colligitur ex glossa *dict. cap. quo à patribus 75. dist. vbi Archidiacon.* sed vsus obseruat, vt conferantur mane quacumque hora, vt tradit Barbosa *supra num. 13.* vbi dicit tempus hoc non esse de substantia collationis Ordinum, secundùm doctrinam Hostiensis *in cap. consultationi n. 2. hoc tit.* vbi habetur, quod tempus, ætas, & Episcopi qualitas, non sunt de substantia Ordinum; imo characterem imprimi, si quocunque tempore, à quocumque Episcopo dummodo in forma Ec-

27 clesiæ, & homini baptizato conferantur. † Et addit idem Barbosa *dicta allegat. 14.* quod cum sacri ordines conferuntur, missa non est de eorum substantia, vt notant Doctores *in cap. quod sicut de elect.* licèt requiratur de honestate, & vsu, vt affirmant Imola *in dicto cap. quod sicut num. 16.* Soto *in 4. dist. 24. quæst. 2. art. 1. conclus. 2.* Sanchez *in opus-*

28 *culo moral. lib. 6. cap. 1. dubio 4.* † Et addit idem Barbosa *in dict. cap. 8. sess. 23. Trid. num. 14.* cum Aloysio Riccio *in praxi resol. 466.* Camp. *dict. Rub. 6. cap. 2. num. 19.* sine missa, & à non ieiuno posse conferri minores Ordines, non autem maiores; quamvis de eius substantia non sit.

29 Sed an locus, vbi Episcopus ordines confert sit exprimendus in litteris ordinandorum? & Menesius *in l. 4. cod. de diuersis rescriptis, num. 12.* affirmat exprimendum, de quo videbis Caldam Pereira *de empt. cap. 5. num. 10.* qui sic tenet cum eodem Menesio, & cum Rebusso *in praxi tit. de forma litterar. Tonsur. num. 17.* refert Barbosa *dicta allegat. 14.*

30 *num. 15.* † Et quòd tempus non sit de substantia ad conferendos Ordines, tenuit idem Barbosa *alleg. 17. dist. 2. p. num 8.* ex glossa *in cap. ordinationes el. 1. dist. 75.* cum Vgolino, quibus addo Ægidium Trullenc. *de sacram. lib. 7. cap. vnico dubio 9. sub num. 1. in fine*, vbi addit incurrere pœnas extra tempora constitutas ordinantes, & ordinati, de quibus dico *infra.*

31 Quod si iterum dubites quare maiores ordines appellentur sacri, respondeo sic appellari à Sanctimonia, id est castitate, & continentia, quam inducunt, glossa *fin. in sum. 32. dist.* Bellarm. *lib. 1. de hoc sacram. cap. 8. vers. respondeo, el. 2.* quia illis annexum est castitatis votum, de quo latè Barbosa *dicta 2. p. allegat. 15.* qui *dicta allegatione 14. n. 17.* ait quod recta ratione sacer ordo peculiariter in Ecclesia is dicitur, cui est annexum sacrum votum continentiæ propter quod homo dicatur, & sacratus Deo, vt docent Valentia *tom. 4. disp. 9. quæst. 1. puncto 4 vers. Innocentius verò.* Fornar. *de sacram. Ordinis, c. 1. num. 1.* Bonacina *de sacram. disp. 8. quæst. vnica puncto 2. num. 2. ad finem*, Flamin. *de resignat. lib. 5. quæst. 5.* † Sed Carolus de Grassis *de effectibus* 32
Clerical. 6. in præludio num. 296. Alphonsus de Aluarez *in opusculo, iuris Pontificio cap. 88. vers. circa istum articulum* tenent maiores ordines dici sacros; quia ordinati in eis sunt, quorum actus, aut habent sacra tangere, aut Sacramentum altaris præficere.

Ad Text. in Cap. Ex tenore IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

DE materia huius textus latè ago infrà, *in cap. fin. hoc tit.*

Ad Text. in Cap. Ad aures V. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest ordinare Religiosos sine litteris, & licentia suorum Prælatorum; item nec sæculares alterius Diœcesis.*

2 *Scandali materia remissiuè.*

TExtus hic probat quòd Episcopus non potest ordinare Religiosos sine litteris, & licentia suorum Prælatorum, & patet ex Trid. *sessione 14. de reformat. cap. 1.* quod etiam quoad sæculares disponit *sess. 21. de reformat. cap. 2. vers. nisi illi*, vbi committitur Ordinariis ad ordines illos promouere, quos iudicauerint assumendos: alia ponit hic videnda Barbosa *à num. 2.* videndum etiam in prædictis locis Concilij, quibus omnibus ego addo quæstiones, quæ subsequuntur. † Et quatenus *hoc in vers. quam cum præpositorum scandalo*, potest agi de scandali materia, adiunges quæ latè dixi *sub cap. 2. de præscriptionibus*, vbi Barbosa *à num. 2. 23. & 28.*

***

QVÆSTIO I.

An Religiosi, qui ordinari volunt, debeant habere dimissorias à Diœcesano Episcopo. An Prælati regulares locales possint concedere dimissorias suis Nouitiis, vt ordinentur ab Episcopo. An Abbates infulati possint conferre Ordines minores laicis sibi non subditis, si Episcopi licentia existat. Et an Episcopi absque alia inquisitione vitæ ordinandorum, teneant Religiosos ordinare, habitis dimissoriis tantum suorum Prælatorum?

SVMMARIVM.

1 *Religiosi sunt ordinandi in sacris ab Episcopis propriæ Diœcesis, vel ab eis accepturi dimissorias secundum aliquos, sed secundùm alios*
2 *dimissorias concedi à Religiosis*, n.2. & 3.

3 *Religiosi ordinandi cum dimissoriis, suorum superiorum examinantur ab Episcopo ordinante circa doctrinam*, n.17. & 18.

4 *Prælati concedentes dimissorias ad Episcopum alterius Diœcesis debent in eis exprimere causam, ob quam proprius Episcopus ordinationes non præstat, contra facientes suspenduntur*, n.5.

6 *Regularis debet ordinari ab Episcopo, vbi degit; etsi ab alio accedente assensu proprij, & cum dimissoriis superioris sui*, num.7. & 11. & num.8. *vbi quid in exemptis.*

7 Cap. cum nullus hoc tit. lib. 6. & ibi §. religiosi.

9 *Iesuitæ à quocumque Antistite ex priuilegio ordinari possunt*, n.14.

10 *Regulares nullius Diœcesis ordinantur ab Episcopo viciniori.*

11 *Pij V. Constitutio* 37. si mendicantium, *reuocata alia Gregor. XIII.* quæst.15. *incipit* in tanta.

12 *Nouitij ordinari possunt ab Episcopis cum dimissoriis proprij Prælati*, n.13. & 14. & n.15. *vbi è contra de Iure communi in ordinibus minoribus, non in sacris*, n.20.

17 *Episcopi debent ordinare Religiosos venientes cum dimissoriis suorum Prælatorum, quibus fit fides de natalibus, ætate, moribus, & vita fallit circa doctrinam* num.18. & *de praxi* num.19.

19 *Dimissoria, vt Religiosi ordinentur quid debeant continere, & de quibus fidem facere.*

20 *Nouitij dum ordinari possunt virtute dimissorialium sui Prælati intelligitur de minoribus ordinibus, non in sacris nisi post professionem.*

21 *Dimissoria pro ordinandis nouitiis, si concedi non possunt à Prælato suo, possunt concedi ab Episcopo habitationis.*

1 AD primam quæstionis partem. Henriquex *in summa lib.10. cap.13. num.4.* Pater Vincentius Filliucius *in suis quæstion. moral. tom. 1. tract.6. cap.5. num.98.* affirmatiuè respondent: nam Gregor. XIII. statuit vt regulares suscipiant ordines sacro ab Episcopis, in quorum Diœcesi sunt monasteria, vel dimissorias ab eis accipiant: & hoc etiam colligitur ex Trid. *sess. 23. cap. 8.* in vers. ibi
vnusquisque enim à proprio Episcopo ordinetur. † 2
Sed Diana *p.1. tract.16. miscel. 2. res. 15.* absolutè
docet respectu omnium Religionum contrariam
sententiam, vbi ait de mandato Sixti V. auditos
fuisse procuratores Religionum super declaratione
Greg. in qua Regulares tenebantur recipere ordines
sacros, vel dimissorias ab Episcopis; & quod idem
Sanctissimus, hoc non obstante, pronunciauit ex
sententia posse Religiosos cōcedere dimissorias ad
Episcopum Diœcesis, quod si abfuerit ad quem-
cumque, † dummodo ab Episcopo, qui ordines 3
contulerit examinentur quo ad doctrinam; & ibi
refert modū, & formam præscriptam à Clem. VIII.
iuxta declarationem Trid. per sacram Congrega-
tionem, quæ disposuit posse Superiores Regulares
suo subdito itidem regulari, qui prædictis qualita-
tibus requisitis ordines suscipere voluerit litteras
dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœ-
cesanum, nempe illius Monasterij, in cuius familia
ab his, ad quos pertinet is regularis positus fuerit;
etsi Diœcesanus abfuerit, vel non, esset ordines
habiturus ad quemcumque alium Episcopum; dum
tamen ab eo Episcopo, qui ordines contulerit exa-
minentur, quoad doctrinam & dum ipsi regulares
non distulerint de industria concessionem dimisso-
riarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus,
vel absuturus, vel nullas habiturus esset ordinatio-
nes: de quo examine vide quæ notanter dico infra
q.2. vers. notandum.

Quod decretum referunt ad litteram Piasetius 4
in praxi Episcopali p.1. cap.1. num.14. Quaranta *in*
summa Bullarij, verbo *Ordo, in fine.* Naldus *in sum-*
ma verb. *Ordo, num.26.* addentes quod cum à Supe-
rioribus regularibus, Episcopo Diœcesano absen-
te, vel ordinationes non habente, Litteræ dimissoriæ
dantur in eis, vtique huiusmodi causa absentiæ
Diœcesani Episcopi, vel ordinationem ab eo non
habendarum exprimenda sit, † quod qui non fece- 5
rint officij, & Dignitatis, seu administrationis, ac
vocis, actiuæ, & passiuæ priuationis, ac alias arbi-
trio eiusdem S.D.N. Papæ reseruatas pœnas incur-
rant *in quorum &c.* datum Romæ 15. Maij 1596. sic
Clem. VIII. Iuxta dictam Sacram Trid. Con-
greg. ad quod etiam videbis Molfesium *in summa*
tom.1. tract.2. cap.2. à num.23. Ledesmam *de hoc*
Sacram. cap.8. conclus.10. & vberius agit Barbosa
p.2. allegat.7. vbi refert ad litteram *num.18.* aliquid
ibi *alleg.4. sub num.60.* vide quæ tradit Diana *p.3.*
tract.2. res.32.

Notant verò Nauarrus *cons.22. in hoc tit.* alias 6
cons.36. in nouis, Campanillus *in diuers. iuris canon.*
Rub.9. cap.3. & Rub.12. cap.13. à num.33. Franciscus
Leo *in thesauro fori Eccles. p.1. cap.4. num.36.* Bar-
bosa cum multis aliis *in dicto c.8. Trid. dicta sess.23.*
num.18. idem *in pastorali allegat.4. num.61. cum se-*
quent. p.2. regularē promoueri debere ab Episcopo
loci, vbi degit, vel ab alio eius accedente assensu,
præcedentibus tamen litteris dimissoriis sui supe-
rioris; ex quo dicto videtur vera prima opinio, de
qua *suprà*, & ita existimo secundùm iuris rigo-
rem. † Iuxta decisionem textus *in cap. cum nullus* 7
hoc tit. lib.6. vbi Ancharanus, Sanchez *opusculo mo-*
ral. lib. 7. cap.1. dubio 20. num.44. & 45. † Et 8
quamvis textus *in dicto cap. cum nullus §. religiosi,*
videatur per argumentum à contrario sensu pro-
bare,

Digitized by Google

bare, vt hoc procedat in Religiosis non exemptis;
secus verò in exemptis; nihilominus in exemptis
hoc verum esse dicit glossa, *ibi*, & Ancharan.
Franc. ac Geminian. & non immemor Barbosa *p.a.*
dict. alleg. 2. *à num.* 60. de modo, & forma præs-
cripta ab eodem Papa Clem. VIII. quam refert
dict. alleg. ..7. a num 18. dicens vt Regulares, ad
quos extenditur exemptio lata per Greg. XIII.
Patribus Societatis IESV promoueri debeant ab
Episcopo loci, vbi degunt, vel ab alio eius acce-
dente assensu, accedentibus verò litteris dimisso-
riis suorum Regularium Superiorum, quod vt
comprobet, refert plures *dict. allegatione* 4. *nu-
mero* 61.

9 Vbi dicit indultum concessum Patribus Socie-
tatis IESV, esse, vt à quocumque Antistite Catho-
lico ordinari possint, vt refert Fr. Eman. Rodri-
10 guez *quæst. regul. tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6. † Quod si
Regulares degant in Monasteriis sitis in locis nul-
lius Diœcesis, debent ordinari ab Episcopo vici-
niori: sic docet Barbosa *dicta alleg.* 4. *num.* 62. Le-
zana *in summ. quæst. regular. cap.* 14. *num.* 12. *in fine*,
Naldus *in summa* verbo *Ordo*, *num.* 26.

11 Pro complemento huius quæstionis notabis, vt
quatenus Pius V. *Constitutione sua* 37. incipit *Etsi
mendicantium Ordo* decreuisset fratres huiusmodi
etiam sacros Ordines à quolibet Antistite gratiam,
& communionem Apostol. sedis habente Ordina-
rij loci nomine, requisita licentia in locis, siue do-
mibus fratrum huiusmodi, siue alibi recipere pos-
se: tamen prædictam Constitutionem reuocatam
fuisse per Gregor. XIII. felicis recordationis *in
sua constit.* 15. incip. *In tanta rerum*, vbi disposi-
tionem præfatæ Bullæ Pij V. reducit ad terminos
Iuris communis, ac Concil. Trid. quo attento ho-
die regulares non possunt ab Episcopis ordinari
etiam in suis domibus sine licentia Diœcesanorum,
in quorum districtu eorum Monasteria sita sunt, vt
referunt Barbosa *dicta alleg.* 4. *num* 62 cum Lezana
dicto cap. 14. *num.* 11. & Miranda *in manuali Præla-
torum tom.* 1. *quæst.* 38. *art.* 3.

12 Ad secundam quæstionis partem an Prælati Re-
gulares possint concedere dimissorias suis Nouitiis,
vt ab Episcopo ordinentur, video Doctores dis-
ceptare, & pro affirmatiua sententia sunt Peregri-
grinus *in comment. Constit. religionis Clericorum
Regularium p.* 1. *cap.* 4. *litt. A*, §. 1. vbi dicit si ali-
quis ex nostris præpositis concederet dimissorias
Nouitio ad recipiendam primam Tonsuram, in-
curret suspensionem ab officio, & beneficio la-
tam *in Concil. Trid. sess.* 23. *cap.* 10. & sic Vechius *in
praxi Nouitiorum disp.* 11. *dub.* 8. *num.* 3. Tamburin.
de Iure Abbat. tom. 2. *quæst.* 17. *num.* 2. Sanchez *in
summa tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 22. *in fine*.

13 Etsi contrariam doceant sententiam dicentes, vt
sequitur Diana *tract.* 2. *p.* 3. *res.* 7. quòd si in aliqua
Religione adest priuilegium mittendi professos
cum litteris dimissorialibus ad quoscumque Episco-
pos causa sacros Ordines suscipiendi integrum esse
superioribus dictæ Religionis concedere etiam No-
uitiis hanc licentiam, & litteras dimissorias præbe-
re, adducens Diana pro hac sententia eundem Pe-
regrinum *in compendio priuilegiorum suæ Religionis
part.* 2. *tit. Ordines*, §. 1. sic alloquentem, facultatem
cõcessam Congregationi sancti Benedicti Vallisol.
à Clement. VIII. *anno* 1590. *die* 2. *August.* Pon-
tificatus sui *anno* 5. posse etiam suos ea vti; quia
Nouitij gaudent priuilegiis Religionis circa pro-
fessos concessis: & iterum agens idem Diana *p.* 4.
in terminis, multis aliis comprobans, tenet *part.* 4.
tract. 4. *Miscel. resolut.* 7. cum Barbosa *de Iure Pon-
tificio lib.* 1. *cap.* 17 *num.* 171. vbi sic ait, si Abbates,
& alij Religionum Prælati haberent speciale priui-
legium concedendi suis Monachis dimissorias lit-
teras ad quemcumque Episcopum; licet in illo
non exprimatur, quod illud valeat Nouitiis com-
municare; poterunt tamen etiam Nouitiis illas, vt
à quocumque Episcopo ordinentur, sicut cæteris
Monachis professis concedere; & sic Dominicus *in
cap. Religioso*, §. *quamvis*, *num.* 3. *de sententia ex-
communic. lib.* 6. asserit: Nota quod ingrediens
professionem alicuius generis personarum, gaudet
priuilegiis concessis personis illius professionis; li-
cèt non firmato proposito, sit effectus illius, de
quo dixi *sub cap.* 1. *de foro comp.* & hanc sequitur
Campanil. *in comp. Iuris Canon. Rub.* 9 *cap.* 3. *num.* 3.
Riccius *in decis. Curiæ Archiepisc. Neap.* 118. *n.* 6.
p. 4. & cum aliis Barbosa *in pastorali allegat.* 4. *n.* 63.
vbi plures Doctores refert pro contraria Peregrini
opinione ex doctrina *auth. ingressi, cod. de sacrosanct.
Eccles.* eo quod Iura, quæ loquuntur de ingredien-
tibus Religionem intelliguntur cum effectu, se-
quuta scilicet professione, vt latè dixi *in cap. ut præ-
sentia de probat.*

Verùm Suarez *de religione tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 16. 14
num 16. etsi ita teneat ad tollendos omnes scru-
pulos addit Superiores Religionis Societ. IESV
habere hoc priuilegium, nempe concedendi litte-
ras dimissorias professis, etiam cum ampliatione
illud communicandi Nouitiis, addens etiam quod
hoc priuilegio vti poterunt aliarum Religionum
Prælati erga suos Nouitios, si cum dicta Soc. IESV
in priuilegiis communicant. † Nec obstant Naldus 15
in summa, verb. *Nouitius*, *num.* 8. Vgolinus *de po-
testate Episcopi c.* 26. §. 20. *num.* 7. Henriquez *lib.* 10.
c. 23. *num.* 3. & *l.* 14. *c.* 9. *num.* 2. cum aliis asseren-
tes litteras dimissorias esse concedendas Nouitiis
ab Episcopo; quia isti Doctores loquuntur de Iure
communi, non autem vt notant citati Doctores in
casu priuilegij concedentis Superioribus Religio-
num posse dictas litteras suis subditis concedere,
& maximè quando priuilegium hoc extenditur
etiam ad Nouitios, vt aduertit Diana *dicta part.* 3.
tract. 2. *res.* 7. *in fine*, alia longius aduertens, &
respondens fundamentis Peregrini *dict. part.* 4.
tract. 4. *resol.* 7. & sic etiam intelligi debent quæ
cum multis tradit Barbosa *de hoc puncto dict.* 2. *p.
alleg.* 7. *num.* 32. legendus *toto n.* 31. & videbis *infra
in vers. fin.*

Ad tertiam quæstionis partem cum spectet ad 16
materiam textus *in cap. cum contingat de ætate, &
qualit. ordin.* ibi dicendum est.

Ad vltimam quæstionis partem breuiter res- 17
pondeo, vt Episcopi absque alia Inquisitione te-
neantur ordinare Religiosos venientes cum dimis-
soriis suorum Prælatorum, si testimonium extet
de natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis
quæ in ordinandis omnibus inquirenda esse decer-
nit; Trident. *sess.* 23. *c.* 5. cum Congregatio Conci-
lij censuerit ad regulares minimè extendi disposi-
tionem præfatam, quibus satis sit de Episcopo
testimonium habere ab ordinandorum Superiori-
bus regularibus affirmantibus, & attestantibus
prædictos nullo requisitorum indigere, eius-
que fidei standum esse. † Præterquam circa do- 18
ctrinam, pro qua subiiciuntur Episcoporum
examini, vt referunt Vgolin. *de potest. Episcop. c.* 26.
§. 18. *num.* 2. vers. *tertio excipiuntur regulares*, &
§. 20. *num* 8. Ludouicus Miranda *in manuali Præla-
tor. tom.* 1. *quæst.* 28. *art.* 2. Campanillus *in diuers. Iu-*

ris Canon. Rub.12.cap.13.n.35. & Barbosa cum illis *in textu nostro sub num.2.*

19 Et pro praxi sic explicandum docent Laurentius Franchis *in controuersia inter Episcopos, & regulares pag. 73.* vers. *ad primum.* Barbosa cum eo *de officio Episcopi p.2.alleg.7.sub num. 31.* vers. *regularis*, sic alloquens, Regularis igitur qui ab Episcopo ordinari desiderat afferre debet litteras dimissorias à suo superiore de ordine suscipiendo, quo eorum quispiam initiandus est; quæ litteræ ne vestutiores sint duobus, tribusvè mensibus à die sacræ ordinationis computandis obtinendæ sunt, nisi ob absentiam superioris, aliamvè causam eas longiori tẽpore datas, renouatasvè, accipi probarivè debere censurimus, testimonium etiam scriptum à superiore suo, qui ostendat eum vita, & moribus præditum esse, qui dignus sit, vt illi ordini adscribantur, quos iis initiari vult; sit verò hoc testimonium non antiquius duobus mensibus 3. si verò diutius à Monasterio abfuerit hoc testatum afferat à superiore Monasterij, in quo proximè commoratus est: testificationem item de ordine, qui proximè præcedit iam suscepto. Si verò statutum tempus à Concilio Trid. quod interiectum esse debet inter susceptionem vnius, & alterius ordinis, nondum expletum est, tunc à suo superiore scriptum afferat, quo testatum fiat vtile, ac necessarium Ecclesiæ suæ, Monasteriove esse secum dispensari super eo interstitio. Item in Religione cum laude versatum esse loco tituli afferat testificationem præstitæ, ritéque emissæ professionis regularis, & exercitationem frequentem functionum illius ordinis, quem proximè suscepit.

20 Sed pro complemento aduerto quòd, etsi quæstionis iam fuerit de ordinandis ab Episcopo Nouitiis cum dimissoriis sui Prælati, vt latè *sub vers. ad secundam* tractaui, non esse ibi sermonem de sacris Ordinibus, sed tantùm de minoribus, & prima Tonsura; isti enim Ordines nullo Iure prohibentur eis concedi, vt docent Fr. Eman. Rodriguez *quæst. regul. tom.1. quæst.13. art.4. in fine*, Suarez *de censur. disp.50. sect.15. num.13. & tom.3. de relig. l.5. cap. 16. num. 17.* Lezana *in summa quæst. regular. cap.14. num.6.* Sanchez *in præcepta decalogi tom. 2. lib.6. cap.10. num. 19.* qui etiam & alij dicunt non extendi ad promotionem sacrorum Ordinum; quia illos recipere ante emissam professionem Nouitiis interdicitur sub variis pœnis à Pio V. *in sua constit.* incipit *Romanus Pontifex sacrorum* de anno 1568. sequitur Barbosa *dicta allegat. 7. dicto num. 32. in principio.*

21 Qui addit *num.33.* quòd in casu, quo Prælato regulari non competit dimissorias Nouitio concedere, tunc competat Episcopo habitationis, seu loci, in quo manet Nouitius, vt docent Chuchus *instit. moral. lib.3. tit.1. de regular. num.94.* Sanchez *dict. lib.6. cap.10. num.21.* Homobonus *consult. moral. p.4. respon.99. volum.1.* idem Barbosa cum aliis, quos sequitur *allegat.4. num.63.* & hoc quamuis id munus spectare ad Episcopum originis, tradant Henriquez *de ordine cap.13. num.3. in comment. litt. F*, Banhol. de Bechis *in praxi de admittendis Nouitiis ad statum Religionis disp.11. dub.8. n.2.* Suar. *tom.2. de Religione lib.2. c.12. num.9. & tom.3. lib.5. cap.16. num.17.*

QVÆSTIO II.

An Religiosi, si parum intelligant linguam Latinam, ordinari queant. Vel an Regulares non multum litterati, sint ordinandi. Et an Regularis dispensatus ad sacros Ordines, intelligatur dispensatus ad beneficia. Et an Illegitimus dispensatus, vt Clericus fiat, intelligatur dispensatus ad omnes ordines minores. Et ad alias quæstiones remissiuè?

SVMMARIVM.

1 *Ordinandi debent saltim intelligere linguam Latinam. Vbi qualiter procedat in Religiosis: & de differentia cum sæcularibus ordinandis*, n.2.

3 *Examen de scientia, & doctrina Religiosi ordinandi, fit ab Episcopo, qui potest illud omittere, contentus cum examine propry Prælati*, num.4.

5 *Episcopus nequit dispensare cum Religiosis minus litteratis ad ordines sacros*, & numero 10.

6 *Illiteratus tonsurari nequit, nisi Religionem intret.*

AD primam quæstionis partem, etsi videatur respondendum negatiuè, eo quòd in Trid. *sess. 23. cap. 1. de reformat.* generaliter requiratur in ordinandis, scientia saltim Linguæ Latinæ; & sic docent Bonacina *de Sacrament. disputatione 8. quæstione vnica, puncto 5. num. 16.* Riccius *praxi tom. 1. resolut.269. num.3.* vbi etiam ad recipiendos ordines Minores requiritur, vt Ordinãdus intelligat Linguam Latinam; ideóque tales Religiosi videantur irregulares, si sic ordinentur, vt communiter docent Doctores, quidquid in contrarium afferat Henriquez *lib.10. cap.16. num.2. & in glossa lit. Q, & lib.14. cap.8. num.11. & in glossa littera B*, quem postea sequitur Garcia *de beneficiis tom.2. part. 7. cap.7. num.19.* putantes defectum scientiæ prohibere susceptionem ordinum, sed non facere irregularem, & acerrimè prædictam sententiam defendit propter dispositionem Tndent. *dict. cap.11.* Petrus Ledesma *in Summ. tom.1. tract. de Sacram. Ordin. cap.7. conclus. 4.* cuius litteram refert Diana *p.2. tr.16. Miscell.2. res.31.* 1

Verum idem Diana *citatus* cum Portel. *de dubiis regular.* versic. *Ordines sacri num.6.* Henriquez *lib.10. cap.16. num.2* & Villalobos *in summ. tom.1. tract.21. dub. 34. num.5.* latè probant ex communi Episcoporum vsu Religiosos ordinari absque tali scientia, quæ requiritur in aliis Clericis sæcularibus, nam cum viuant in communitate corrigentur à confratribus, melius, quàm alij Clerici: hanc etiam docent Tambutinus *de Iure Abbat. tom. 2. disputation. 1. quæst.21. numero 5.* Hieronymus Rodriguez *in comp. quæst. regular. resolut.106. n.24.* & Peirinus *in priuileg. Minim. tom.1. const.26. Leonis X. §.13. numero 25.* Et quia Religiosi regulariter loquendo non ordinantur ad curam animarum habendam, sicut Clerici, iterum repetit Diana 2

Diana *part.3. tract. 2. resol.* 86. ex eodem Peirino dicente Tridentinum hoc relinquere arbitrio Episcoporum ponderante verba Trident. *in vers. minores*; & dicente cum Menochio *de arbitr. lib. 2. casu* 425. *num.*56. extendi arbitrium Episcopi non solùm ad dispensationem interstitiorum, sed etiam ad istam, de qua loquimur.

3 Notandum verò ad propositum est, & pro ampliatione dictorum supra *sub quæstione* 1. quod examen de scientia, & doctrina Regularium, debet fieri ab Episcopo, vt contra aliquos recentiores notat Vasquez *in 3.part.tom.5. disput.246. c.6. num.*55. & alij, & patet ex Trident. Concil.*sess.*23.
4 *de reform. cap.* 12. † Verum obseruat Miranda *in manuali Prælator.tom.1. quæst.39. articulo* 2. quod deuoti, atque prudentes Episcopi hac in re suam exonerant conscientiam cum conscientiis Prælatorum ipsorum commendatitiis litteris plenam, atque omnimodam fidem adhibendo: quare rectè Villalobos *in summa tract.11.dub.14.part.1.num.*5. asseruit Episcopos habere ius ad examinandos Religiosos, ordinandos ab eis iuxta Trident. sed bene posse assentiri examini Prælatorum, habentes de illis conceptum bonum; quia sicut committunt examen cuilibet examinatori, sic poterunt committere Prælatis religiosorum; ita ille, & docet Portel. *in additionibus ad dubia regular.* vers. *Ordines sacri, num.*1. refert Diana *dict.tract.16.res.31.in fin.*

5 Ad secundam quæstionis partem an regulares non multum litterati sint ordinandi, videtur respondendum ex dictis iam *suprà* in præfata prima difficultate nostræ quæstionis; & sic docet Hieronym. Rodriguez *in comp.quæst.regul.res.52.num.22.* quatenus dicit quod cum religiosis non multum, litteratis possunt Episcopi dispensare, vt ad ordines sacros promoueantur; quia in illis non requiritur tanta scientia; quanta in Clericis sæcularibus; eo quod ad curam animarum non ordinentur, & ex continuo conuictu, & communicatione cum doctis in Religione; semper manet spes discendi;
6 † & videtur colligi *ex cap. nullus hoc tit. lib.6.* vbi illitteratus tonsurari prohibetur, nisi Religionem intret; cum multis iterum sic tenet, & ex aliis fundamentis Diana *part.4. tract.2.resol.*74. cum Villalobos, Henriquez, & Portel. & cum Aloysio Bariola *in aphorism. littera R*, verb. *Regulares ad ordines*, Peirinus *tract.2. de Relig. Prælat. quæst.3. cap.7. num.*20. vbi citat plures alios Doctores asserentes quod licet Episcopis initiare etiam Sacerdotio regularem, qui bene legit, & cantat, quamvis minus sit litteratus.

7 Ad tertiam quæstionis partem, & ad quartam dico infra *in cap. litteras* 14. *de filiis præsbyteror.*

8 Ad alias quæstiones pro materia huius textus applicabis quas scripsi infra *in c.16. hoc tit. quæst.*1. & quas signaui *in c.15. eod. titulo*, in vers. *ad quæstiones.*

Ad Text. in cap. Si Archiepiscopus VI. hoc tit. Et in cap. VII.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Consecrandi, vel ordinandi Archiepiscopum forma.*

2 *Consecrationis Episcopi materia insinuatur.*

3 *Consecrari debet Metropolitanus à tribus Suffraganeis Episcopis, aliàs si inconsulto fiat, Consecratus non reciperet executionem*, n.4. in fine.

4 *Consecratio potest committi à Metropolitano impedito.*

5 *Archiepiscopi authoritas circa Suffraganeos suos in confirmando electos, & in aliis*, num. 6. *poterit consecrare, vbi velis*, numero 7.

6 *Episcopi non debent consecrare sine Archiepiscopi licentia, quid hodie*, n.7.

8 *Suffraganei vocati à Metropolitano ad consecrandum accedere debent.*

9 *Metropolitanus quare vocetur Archiepiscopus.*

10 *Episcopus non est ordinandus sine præsentia, & consilio Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum, sed quid hodie*, numero 11.

12 *Consecrationi Episcoporum Canones constituerunt peculiare tempus; scilicet Dominicam, & ex dispensatione die etiam festo.*

13 *Consecratio Episcopi fiet præuio ieiunio, etiam à consecrante ex decentia.*

14 *Consecrationis locus commodus est Ecclesia qualibet à Metropolitano electa, nisi aliud consuetudine haberetur*, n.15.

16 Cap. quotidie 75. dist.

17 *Dominica dies celebratur non solùm in Paschate, sed per singulas Hebdomadas ob Venerabilem Resurrectionem.*

18 *Consecratio cuiuslibet Episcopi debet fieri cum missa ad solemnitatem solum, non de essentia.*

19 *Episcopus dum consecratur, Ordines nequit conferre, secus Papa, sed ipsa die poterit illos conferre validè post Consecrationem; etsi ante eam; etiam si sit confirmatus; cantum exerceat Iurisdictionalia*, n.20.

TExtus hic, & *cap. cum quidam* 8. habent in genere suo vnam, atque eandem materiam 1 circa formam scilicet ordinandi, id est consecrandi Archiepiscopum, vt hic, & Episcopum vt *in dict. cap.* 8. & horum occasione poterat hic repeti quæ dixi supra *sub Rub.* nùm Ordo Episcopalis sit distinctus ab aliis sacris Ordinibus, de quo *ibi* dixi. † 2 Item hic potest repeti integra materia Consecrationis prædictorum Prælatorum, item & Pontificis. Verùm quia de ea longè repetit Barbosa *in pastorali p.1.cap.5. & de Iure Ecclesiast. p.1. cap.9.* vbi adducit plures repetentes, & nouissimè Diana *p.12. tract.1. per totum, & per* 125. *resolutiones*, ideo ad illos te remitto, etsi nonnulla possis videre sub quæstionibus ad nostrum textum *infra*.

Igitur ad propositum nostri *c.* 17. dico primò 3 quod Metropolitanus, hoc est Archiepiscopus debet à tribus suffraganeis Episcopis consecrari omnibus aliis Prouinciæ, vel præsentibus, vel saltem si non potuerint per litteras consentientibus, adhibito etiam consensu Primatis, *cap. quia dist.* 64. *cap. ordinationes 2. dist.*64. Etenim vt dicit Anicetus Papa *in cap.1. dist.* 66. Metropolitanus ab omnibus Prouinciæ Episcopis congregatis in sede Metropoleus est ordinandus, quod idem Lucius Papa *hic*, Quaranta *in summa Bullarij* verb. *Archiepiscopi authoritas num.4.* vers. *sexta*, Marcus Antonius Genuens. *in praxi Archiepiscopi Neapolit.*

cap. 70. num. 26. sed Henriquez *in summa lib. 10. cap. 24. §. 1.* & Barbosa cum Paulo Comitolo *dicto cap. 9. num 39. de Iure Ecclef.* dicunt sufficere tres reliquis suffraganeis per litteras saltem consentientibus.

4 Notabis verò quod si fuerit Metropolitanus impeditus, possit committere faciendam consecrationem alteri Episcopo, iuxta textum *in cap. quod sedem de officio Ordin.* Verùm consecratus sic absente Metropolitano debet eum infra duos menses visitare, vt tenet Præpositus per text. *ibi in cap. si quis dist. 65.* vbi Rodericus à Cogna *num. 1.* etenim si inconsulto Primate, seu Metropolitano fiat consecratio Episcoporum suffraganeorum, ipsi non reciperent executionem, *cap. placet dist. 75.* Innocentius *in cap nec Episcopi hoc tit.* cum aliis Barbosa *dict. cap. 9. de Iure Ecclef. à num. 36.*

5 Etenim authoritas Archiepiscopi, & eius potestas consistit circa suffraganeos suos, primo in confirmando electos in Episcopos *dict. c. 1. dist. 64. cap. innotuit, & cap. cum dilectus de elect. cap. inter corporalia de translat. Episcop. cap. qua fronte de appellat.* Sbrocius *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 70. num. 1.* Quaranta *dict. verb. Archiepiscopi authoritas num. 3.*

6 *vers. 1.* † Secundo in consecrando huiusmodi electos; ille enim in consecratione sui suffraganei electi, & confirmati in Episcopum interuenire debet, vel eam committere, nec alij Episcopi sine eius mandato consecrare debent, vt habetur *64. & 65. dist. cap. qui in aliquo 51. dist. cap. suffraganeis de elect.* & in hoc textu nostro cum aliis adductis Quaranta, vbi obseruat *suprà* verbo *Archiepiscopi authoritas num. 3. vers. 4.*

7 Metropolitan. hodie hac authoritate non vti; quia prouisio fit à Papa; & sic ab ipso Pontifice promotum inferiores non consecrare sine eius licentia, quæ datur in ipsis litteris promotionis, vel viuo vocis oraculo, si consecrandus fuerit in Curia, & Consecrator sit Cardinalis, vt dixit Barbosa *de Iure Ecclef. dict. p. 1. cap. 9. num. 45.* † Tertiò in vo-

8 catione suffraganeorum pro consecratione alterius suffraganei, qui ab Archiepiscopo suo Metropolitano ad hoc vocati tenentur accedere, *cap. non debet 65. dist.* & textus noster *hic* vbi Barbosa *num. 6.* Quaranta suprà *num. 4. vers. 7.* Marcus Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. dict. cap. 70. num. 17.* obseruantes, quod vbi vult Metropolitanus ibi consecrare debet.

9 Hæc enim propria sunt ad textum nostrum; verùm si velis alia, quæ competunt Archiepiscopo pro officio suo, leges Barbosam *de Iure Ecclesiast. cap. 7. à num. 21.* & quare Metropolitanus vocetur Archiepiscopus dixi suprà *sub Rub. & tit. de authorit. & vsu Pallij*, & colliges *ex cap. pastoralis in princ. de officio Ordin.* vbi plura noto, & *in extrauag. Saluator de preb. inter communia*, probatque textus *in cap. referente de prebendis, ibi: ad Metropolitanum, videlicet Remensem Archiepiscopum.*

10 Prò dicto *cap. cum quidam* 8. etiam relata faciunt; dices enim quod Episcopus non est ordinandus sine præsentia, & consilio Metropolitani, & comprouincialium, etiam Episcoporum, qui saltem si adesse non possent propriis litteris consensum suum exprimere debent, vt dixi *ex dict. cap. non debet 65. dist.* & tradunt Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 30. quæst. 3. in princ.* Paulus Comitol. *resp. moral. lib. 1. quæst. 48. num. 13.* Barbosa *in pastorali*

11 *p. 1. tit. 1. cap. 5. num. 5.* † Sed hodie cum omnes à Papa eliguntur, vt dictum est, si sunt extra vrbem, solent de eius mandato per litteras Apostolicas Consecratori sibi bene viso expeditas consecrari; sin autem fuerint in Curia per mandatum à Camera Apostolica emanatum, vel si Consecrator fuerit Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis per commissionem viuæ vocis oraculo à Summo Pontifice ipsi factam. Castaldus *in praxi Ceremon. libro 1. sectione 17. cap. 2. numero 7.* Barbosa *de Iure Ecclesiastico dicta parte 1. capite 9. numero 45.*

Et pro commodiori doctrina nostri tituli, & 12
Rubricæ, aduertes primo consecrationi Episcoporum Canones constituisse peculiare tempus scilicet diem Dominicam, *cap. quia in aliquo, quæstione 1. distinction. cap. ordinationes, cap. quod die Dominico 75. distinctione*, Paulus Layman. *in Theologia morali libro 5. tractatu 9. cap. 8. numero 3. & de Prel. Ecclef. electione, cap. 15. quæstione 166.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici, Rub. 6. cap. 4. numero 1.* Castaldus, *vbi suprà cap. 3. numero 1.* vbi subdit, quod die etiam festiuo, fieri poterit, si Summus Pontifex dispensauerit. † Semper ta- 13
men sit præuio ieiunio; quia decet Consecratorem, & electum pridie ieiunare: argument. eorum, quæ dixi *in cap. 1. de testibus, in terminis Pontif. Roman. parte 1. titulo de Consecratione electi in Episcopum pagina 75.* Etenim ritus Ecclesiæ habet, vt Episcopus die Dominica consecretur, tanquam legitimus eius sponsus, Campanilus *dicta Rubrica 6 cap. 4. numero 4.* ex doctrina Soti *de Iustitia libro 10.* videbis Barbosam cum aliis *in sessione 23. Trid. de reformat. cap. 2. num. 5.*

Aduertes secundo, vt locus pro illorum Con- 14
secratione idoneus sit Ecclesia, si extra Curiam fiat, ad quam promoti fuerint; aut in Prouincia, si commodè fieri possit, docet Barbosa *de Iure Ecclef. parte 1. dicto cap. 9. numero 44.* vbi addit quod celebratur Consecratio, vt disponit Trid. *sessione 23. de reformatione cap. 2.* Henriquez *libro 10. cap. 23. §. 5. in princ.* Lessius *de Iustitia, libro 2. cap. 34. numero 103.* Layman. *dicto cap. 15. quæstione 166.* idem Barbosa *in pastorali parte 2. allegatione 1. numero 44.* Vbi dicit esse locum idoneum Ecclesiam, quam Metropolitanus velit eligere *ex cap. fine distinctione 51.* nisi consuetudo probata, aliud habeat in vsu, Sylucster verb. *Consecratio*, Vgolinus *de officio Episcopi; cap. 2. in principio, numero 4.* quam consuetudinem vbique locorum vidimus in praxi receptam, præcipuè inter nos Hispanos. Et hæc examantur ex adductis suprà *sub Rubrica, & sub cap. 12. & 13.* 15

Quod si impugnes dicendo *ex cap. quo die 75. distinctione*, benedictionem consecrandis non nisi in die Dominica Resurrectionis tribui; ergo nec aliter fieri debere Consecrationem Episcoporum. 16
† Respondeo Dominicam diem ob venerabilem 17
Resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, non solùm in Paschate nos celebrare, verùm etiam per singulas Hebdomadas ipsius diei imaginem frequentare, *cap. Sabbato, distinctione 3.* propterea que visum esse Dominicam celebrari in memoriam continuam Paschæ, Henriquez *in summa libro 9. cap. 25. §. 1. in commento littera D*, Barbosa *in pastorali parte 2. dicta allegatione 1. numero 43.* & faciunt quæ dixi infra *de feriis sub cap. 5.* vbi de prærogatiuis diei Domini.

Aduertes secundo cuiuslibet Episcopi consecra- 18
nem fieri debere cum missa, in qua inter Epistolam, & Euangelium consecratur Episcopus, *cap. quod sicut §. 1. de elect.* quam tamen missam non esse de essentia consecrationis Episcopalis, sed solum ad

ad ſolemnitatem, & reuerentiam, tenet gloſſa t.
in dict. §.1. Turrecremata *in dicto cap. ordinationes*
*75.diſt.num.*10.Henriquez *dicto lib.*10. *cap.*34. §.3.
Barboſa *in dict.cap.*2.*Trid.num.*6. idem *de iure Ec-*
*cleſ.dicta p.*1.*cap.*9. *num.*49. notans *num.*47. & 48.
cum Durando *in rationali Diuinorum officiorum,*
19 *lib.*2.*cap.*11.*num.*12. † non poſſe tunc ordines con-
ferre; quia conſecratus concelebrat pariter cele-
branti; & quod ſolus Papa in die Conſecrationis
ſuæ, Ordines conferre poſſit; quia ante Hymnum
Angelicum conſecratur, & ipſe miſſarum ſolemnia
incipit, & præficit, vt inquit textus *in dict.* §.1. &
notat citatus Durandus; in die verò illa, in qua eſt
conſecratus, non poteſt Ordines conferre, vt docēt
Alzedus *de præſtantia Epiſcop.cap.*4.*num.*15. Mar-
chin.*de ſacram.Ordin.tract.*1.*p.*2.*cap.*11.*n.*2.Diana,
*p.*12.*reſ.*44.*in fine*, & licet non poſſit ordinare alios
ea die, in qua eſt conſecratus: tamen ſi ordinet
valeat ordinatio, vt habetur *in cap.quod ſicut* §.*ſu-*
*per eodem de elect.*vbi Panormitanus, & Doctores.
Etenim vt Epiſcopus ordinet requiritur extra ele-
ctionem, & confirmationem conſecrationis chara-
cter; quia quamuis poſtquam fuit electus, poſſit
dici Prælatus, habeatque poteſtatem iuriſdictionis,
ſed non Ordinis, vt *in cap.inter corporalia de tranſ-*
latione, etſi poſt eius electionem, & confirmatio-
nem ante conſecrationem, poſſit onera Ordinis de-
legare alteri Epiſcopo conſecrato, Abbas *in cap.*
*cum ex illo de tranſlat. Epiſcop. num.*10. & *in cap.*
*ſuffraganeis de elect.num.*6.

QVÆSTIO I.

An conſecratio Epiſcopi debeat ita præciſè fieri à tribus Epiſcopis, vt ſi fiat à paucioribus, ſit ordinatio nulla omnino. Et an Papa queat diſpenſare, vt in conſecratione Epiſcopi adſit tantùm vnus Epiſcopus: & an conſecratus Epiſcopus contrahat vinculum cum Eccleſia. Et quæ ſit forma præfata conſecrationis.

SVMMARIVM.

1 *Conſecratio debet fieri à tribus Epiſcopis, ne tantum beneficium videatur furtiuè factum, ſi à paucioribus* num. 2. *aliter à paucioribus non manet Epiſcopus conſecratus*, n.5.

2 *Apoſtolus Iacobus frater Domini, fuit conſecratus à Petro, Iacobo, & Ioanne Apoſtolis*, & num.7.

4 *Conſecrat vnus Epiſcopus ex tribus principaliter, alij ſunt, quaſi coadiutores* & numero 31.

5 *Conſecratus ab vno tantum Epiſcopo propria authoritate, non habet Ordinis poteſtatem.*

6 *Thimothei ordinatio facta fuit per impoſitionem manuum Præſbyterij, id eſt conuentus Epiſcoporum.*

8 *Iacobus minor immediatè fuit ordinatus à Chriſto Domino, ſed aſſignatus Epiſcopus Hieroſolymitanus à tribus prædictis Apoſtolis.*

9 *Conſecratio Epiſcopi poteſt fieri ab vno tantum Epiſcopo ex diſpenſatione Papæ cum cauſa iuſta, & ſine ea*, n.17.& 19.

10 *Conſecratio in Anglia, cum primum ad fidem conuerſa fuit, fiebat ab vno tantum Epiſcopo, & in India ſolet ſic fieri cum alijs duobus Canonicis, vel mitratis*, n.11.

12 *Conſecratio facta Epiſcopi à duobus probatur ex Sacris Canonibus*, n.13.14.& 15.

14 *Multiplicitas Epiſcoporum ad conſecrandum non eſt inſtituta à Chriſto, ſed ex præcepto Eccleſiæ.*

16 *Conſecrationis materia, & forma, & impoſitio manuum, poteſt ab vno ſufficienter applicari.*

18 *Conſecratio nequit à Papa ſimplici ſacerdoti commendari, ſed ipſe ſolus Papa ordinando videtur diſpenſare*, n.20.

10 *Conſecratio in Sardania fit à duobus, & alio in Dignitate conſtituto.*

21 Cap.porro 66.diſt.

22 *Forma non ſemper cenſetur ſubſtantialis, ſed tantùm illa, quæ vel ex materia ſubiecta, vel ex mente conſtituentis talis apparet.*

23 Cap. Archiepiſcopus 66.diſt.

24 *Paul* ad Timoth.4.& *Anicetus Papa.*

25 *Conſecratione Epiſcopus contrahit vinculum cum Eccleſia* num.ſeqq.*vbi qualiter.*

26 Cap.inter corporalia de tranſlat.Epiſcop. *n.*27. 28.29.& 30.

30 *Matrimonium carnale Pontifex non ſeparat, è contra ſpirituale*, n.31.32.& 33.

31 *Litteralis ſenſus ſcripturæ ſeu moralis, qualiter ſumatur*, n.32.

32 *Scriptura ſacra teſtimoniis ſolent vti in ſenſu morali ad propria decreta confirmanda; demonſtratur exemplis.*

34 *Examen Epiſcopi Barboſæ conſecrati Romæ.*

VT ad primā difficultatis partem reſpondeam, 1
video quod per textum *in dict.cap.*7.hic pro-
bant Doctores *in verſ.ſine tribus*, quod Epiſcopo-
rum conſecratio nequeat fieri à minori numero,
quàm trium Epiſcoporum, vt ponit Barboſa *ibi*
*n.*2.cum Henriquez *in ſumm. lib.*10. *cap.*7. §. 3. &
*cap.*24.§.1.Paulus Comitol. *reſp.mor. lib.*1.*quæſtio-*
ne 48.*num.*13. quos refert idem Barboſa *in paſtora-*
li p. 2. *allegat.* 1. *num.* 45. addens hic Vaſquez *de*
*Ordine diſp.*243. *cap.*6. & Azor. *inſtit. moral.tom.*1.
*lib.*3.*cap.*30.verſ. *quæ res item*, & probatur *ex c.* 1.
cap. comprouinciales, & *cap.pen.* 64 *diſt.cap. porro*
66.diſt. & in noſtris Iuribus Filliucius *tom.* 1. *tr.* 9.
*de Ordine cap.*5.*num.*106. Marcus Anton.Genuenſ.
*in manual.paſt.cap.*70.*num.* 26. pluribus aliis idem
Barboſa *in cap.*2.*Trid.ſeſſ.*23. *de reform. num.* 7. &
pluribus aliis *de Iure Eccleſiaſtico lib.*1.*p.*1. *cap.* 9.
*num.*50. † dicentes debere fieri à tribus Epiſcopis 2
& non paucioribus, & reddit rationem *ibi*, & *in*
*paſtor.p.*1.*tit.*1.*cap.*5.*num.*5. ne tantum beneficium
videatur furtiuè præſtitum, & vt pro illo pariter
ad Deum preces effundant.† Item probat exemplo; 3
quia, & Iacobus frater Domini, à Petro, Iacobo,
& Ioanne Apoſtolis ordinatus fuit, vt conſtat *ex*
dict.cap.porro, & tradunt Durand. *in rationali Di-*
*uinorum officiorum lib.*3 *cap.*11 *num.*7. & 9. Anto-
nius Auguſtinus *in epitome iuris Pontificij veteris*
*lib.*4.*tit.*17.& Sanchez *in opuſculo moral. lib.*7. *c.*1.
dubio 15.*num.*10. ſic tenens ſubdit *num.*17. † quod 4
vnus Epiſcopus principaliter totam conſecratio-
nem perficit, & alij ſunt quaſi coadiutores, diſpu-
tans ibi an ſit de eſſentia, & neceſſitate Sacramenti,
quod conſecratio fiat à tribus Epiſcopis, cui dif-
ficultati facile erit reſponſum ex ſequentibus, & de
ea ex multis loquitur Diana *p.*11. *tract.*1. *reſ.* 27. &
28.vbi agit de dubio, an in conſecratione Epiſcopi

quitantur de Iure Diuino tres Episcopi, & adducit sententiam duplicem affirmatiuam, & negatiuam, de quo *in vers. ad tertiam.*

5 His suppositis videtur affirmatiuè respondendum ad primam difficultatis partem ex eo; quia ex glossa textus nostri *in dict. cap. 7.* in verb. *sine tribus*, vers. *alias non esset consecratus*, notant Doctores quod si vnus Episcopus propria authoritate alterum consecraret, consecratus Ordinis potestatem non haberet, vt tradit Barbosa *ibi num. 3.* cum S. Antonin. *in summa p. 3. tit. 16. cap. 15. §. 9. post medium*, Syluester *verbo Consecratio 1. in princ.* Vasquez *de Ordine p. 2. lib. 5. cap. 30. quæst. 3. in fine*, & quid si fiat à paucioribus, quàm à tribus, an nulla sit ordinatio, omnino tradunt præfati, idem Vasquez *disp. 243. cap. 6. à num. 59.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 13. q. 3.* vers. *quæret item quisnam.* Ægidius Coninch. *de sacram. disp. 20. dub. 9. conclus. 5.* Layman. *in summa Theologiæ moralis lib. 5. tract. 9. c. 5. num. 1.* vers. *nota*, & facit textus *in dicto cap. porro 66. dist.* ibi: *Formam nihil euincere*, & *in cap. Archiepiscopus, eadem dist.* Durand. *in rationali Diuinor. officiorum lib. 3. cap. 11 num. 7. & 9.* Anton. August. *in epitome iuris Pontificij lib. 4. tit. 17.* Sed cum hæc etiam difficultas pendeat ab intellectu alterius quæstionis propositæ, nempe in Papa queat dispensare, vt in consecratione Episcopi, adsit tantum vnus Episcopus; ideo ex proposito eam tracto videbis quæ longè adducit Diana *part. 12. tract. 1. Ref. 47.* de quo dico infra *de sacra Vnctione sub quæst. 2.* & vers. *ad tertiam.*

6 Ad secundam difficultatis partem videtur etiam dicendum, vt consecratio sit nulla; quia ad ordinationē Episcopi ex institutione Diuina requiruntur tres Episcopi; ergo requiruntur ad valorem ordinis illius, cum ab initio nascentis Ecclesiæ ad ordinationem Episcopi, fuerint requisiti tres Episcopi, vt expressit Anacletus *epistol. 2.* & significat Paul. 1. *ad Thimot. 4* dum supponit ordinationem Thimothei in Episcopum fuisse per impositionem manuum Præsbyterij, id est conuentus Episcopo-
7 rum. † Quod idem videtur expressisse Anicetus Papa, *Epistol. ad Episcopos Galliæ, cap. 1.* vbi loquitur de ordinatione Iacobi Minoris in Episcopum Hierosolymæ, quam Anacletus refert factam à Petro, & Iacobo maiore, & Ioanne, cuius verba Aniceti referuntur *in dict. cap. porro 66. dist.* Barbosa *in pastorali p. 1. cap. 5. tit. 1. sub num. 5.* ibi: *sub vers. fieri autem debet*, referens verba dicti *cap. porro*, & taliter ibi videtur ex multis probare, vt si à paucioribus, quam tribus fiat, consecratio sit nulla *ex cap. 1. cap. comprouinciales 64. dist.* & ex aliis iuribus iam adductis *in princ.* & etiamsi à duobus fieret, iuxta text. *in cap. Corepiscopi in fine 68. dist.* ibi adducens Syluest. Ægidium, Coninc. Layman. Azor. & alios; & sic Hurtad. *de sacram Ordin. difficult. 19.* inferens ex facto D. Petri in ordinatione Iacobi: nam si non minus, quàm à tribus Apostolus tantus vir fuit ordinatus Episcopus, sic pateat eos formam instituente Domino tradidisse, non minus, quam à tribus
8 Episcopum ordinari debere. † Et quamvis Iacobus minor nō fuerit ordinatus ab illis, sed antea immediatè fuerit à Christo, sicut alij Apostoli, & ab illis tribus tantum fuerit, assignatus Episcopus Ecclesiæ Hierosolymitanæ, nihilominus hac assignatione facta ab illis tribus fuisse denotatam formam institutam à Christo Domino ad ordinationem Episcopi; quia voluerunt tres concurrere ad electionem, & assignationem illius in Episcopum Hierosolymæ, vt in ea imitarentur formam à Christo institutam pro ordinatione Episcopi: ita Hurtado vbi supra cum Vasquez, & Coninch. *iam citatis.* Igitur cum hoc sit de iure Diuino, videtur vt nec dispensatione summi Pontificis, queat fieri consecratio Episcopi à minus, quàm tribus.

Mihi tamen potius verum videtur quod possit 9
Pontifex desperare, vt fiat consecratio, etiam ab vno tantum Episcopo iustis de causis; eo quod non Christus Dominus, sed Apostoli constituerunt vt Episcopus à tribus Episcopis consecretur Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 30. quæst. 3.* Paulus Layman. *in Theologia morali lib. 5. tract. 9. cap. 5. n. 1.* vers. *nota*, Sebastian. Cæsar. *in relatione de Ecclesiast. hierarch. p. 2. disp. 6. §. 2. num. 8.* Barbosa *de potest. Episcopi dicto cap. 5. sub num. 5.* & *sub dicto vers. fieri*, idem *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 9. sub num. 51.* cum aliis etiam dicens posse constitui authoritate summi Pontificis, siue generalis Concilij seu Ecclesiæ, vt vnus Episcopus iustis de causis Episcopum consecret, idem *in cap. 2. Trid. sess. 23. num. fin.* quibus addo Dianam *p. 8. tract. 1. ref. 32.* in vers. *sed quidquid*, cum Tannero *tom. 4. disp. 7. quæst. 3. dubio 3. num. 33.* Granado *in 3. p. controuers. 9. tract. 1. disp. 3. §. 1. num. 5.* vbi probat, nam si solus Petrus à Christo Domino consecratus sit Episcopus, ipse verò reliquos consecrauerit, non potuit non consecrare ipse solus vnum, vel alterum aliorum Apostolorum. † Deinde quia pro Anglia dispensauit 10
Sanctus Gregorius, cum primum ad fidem conuersa est, vt constat ex eius responsione ad octauam interrogationem August. *tom. 3. Conciliorum*, & Gregor. XIII. dispensauit etiam cum Patriarcha Æthyopiæ. † Et modo in dies solet vnus tātum 11
Episcopus consecrare, vt docet etiam Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp. 243. cap. 6. num. 73.* benè tradunt, & comprobant Solorzanus *de iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 6. num. 38.* dicens vt possit ab vno tantum Episcopo fieri apud Indos, qui in defectum aliorum duas Dignitates, vel Canonicos mitratos sibi in socios assumat, prout quotidie visum est fieri in illis partibus; quia Papa potest mutare hanc formam, quamvis fuerit ab Apostolis instituta, vt tradunt Hugo, & Præpositus *in dict. cap. porro*, quos sequitur Gregor. Lopez *in l. 28. tit. 5. p. 1. glossa 2.* Machadus *de perfecto Confessore tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 1. docum. 6. num. 5.* & notat ex nostris iuribus idem Solorzanus, vbi tradit declarationem ex Farinac. ad Trid. *dict. sess. 23. c. 1.* Sacra Congregr. Cardinal. ita in ea declaratum fuisse à maiori parte Theologorum, qui consulti fuerant, & ita Pium V. dispensasse.

Probatur etiam *ex Canone Apost. 1.* dum dicitur 12
ibi Episcopum debere duobus, vel tribus Episcopis ordinari, & apud Clementem *lib. 3. constitut.* habetur *cap. 2.* quod si ad valorem ordinationis non requiruntur tres Episcopi, non est ratio aliqua sufficiens, vt affirmemus vnum Episcopum non sufficere. Quod etiam supponi videtur in Concilio Arausiano 1. *cap. 21.* dum statuitur, vt si duo Episcopi præsumpserint aliquem inuitum Episcopum facere, vterque Episcopus ordinans deponatur, vt in locum vnius substituatur, qui vim passus est, & in locum alterius ordinetur alius, vbi supponitur verè ordinari à duobus Episcopis. † Et sic in Pon- 13
tificali licèt requirantur tres Episcopi, vnus solus appellatur consecrator, & alij duo assistentes, & supponit non esse necessarios tres Episcopos, alioqui omnes dicendi essent consecratores.

Deinde quia pro varietate temporis, videtur va- 14
riatus numerus Episcoporum, nam vt iam dixi *in s. canon.*

canon. Apoſtol. non tequirantut tres, ſed duo, vel
ttes, & in Concil. Carthagin. 4. *cau.2.* non præ-
ſcribitur numerus ternarios, & Sanctus relatus
ait à tribus, vel quatuot Epiſcopis eſſe Epiſcopum
ordinandum. Eigo cuenit vt oon ſit ex Chriſti
Domini inſtitutione multiplicitas Epiſcopotum, ſed
25 Eccleſiaſticum præceptum. † Tum etiam quia
Clem. Rnman. *lib.8. conſtitur. cap.27.* refert hanc
Sancti Simonis cooſtitutionem: *Ego Simon Cana-
nens conſtituo à quot Epiſcopis, debeat ordinari Epiſ-
copus, ſcilicet à duobus vel tribus Epiſcopis. Sin
verò aliquis ab vno Epiſcopo ordinatus fuerit, tum is,
qui ordinatus, tum is, qui eum ordinauerit depona-
natur; quod ſi neceſſitas coegerit ab vno ordinari,
quod propter perſecutionem, aut aliam cauſam plu-
res adeſſe non poſſint, afferatur decretum commiſ-
ſionis plurium Epiſcoporum.* Qua conſtitutione vi-
detut etiam extra caſum neceſſitatis eſſe validam
ordinationem ab vno Epiſcopo factam, cum ob
tale defectum tantum poſuerit Simon depoſitionis
pœnam.

16 Et confirmatur vltimo; tum quia Baptiſmus ab
vno Miniſtro eſt validus; quia applicatur ſufficiens
materia, & ſufficiens forma; ergo idē etit in propo-
ſito. Deinde quia materia ſcilicet impoſitio ma-
nuum, & ptolatio formæ poteſt ab vno ſufficien-
ter applicati, nec ſi plures concurrant applicant
aliquid nouum; ergo valida erit ordinatio, etiam
ab vno ſolo, vt tenent iam relati, quidus addo
Atcadium *lib.5.cap.5.* Ochogauiam *de Sacram. tr.
vnico de Ordine quæſt.7.num.14.* Granadum *in 3.p.
controuerſ.9. tract.1.diſp.3. §.1.num.7.* Paludanum
apud Sylueſtrum *verbo Conſecratio 1. num. 1.* Ar-
millam *eodem verbo*, D. Antooinum *p. 3. tit. 14.
cap.19.*

17 Quare à fortiori dicendum eſt, vt Pontifex etiam
extra caſum neceſſitatis queat diſpenſare, vt ab
vno, vel duobus tantùm Epiſcopis conſecretur, &
ordinetut Epiſcopus ex notatis ſupra in verſ. *mihi
tamen*; & ſic legimus feciſſe Auguſtinum Epiſco-
pum Cantuarienſem ex commiſſione D. Gregorij
18 ad interrogationes ipſius Auguſtini. † Verùm non
poterit Papa ſimplici ſacerdoti committere hanc
conſecrationem, vt tradunt Coninch. *de ſacram.
diſp.20. dub.9. n.86.* Alzedus *de praeminentia Epiſ-
copalis dignitatis p.2.cap.5.num.8. in princ.* Barboſa
in paſtor.diſt. p.1. tit.1. cap.5. num.5. ſub dicto verſ.
Fieri, & Sebaſtianos ad vtramque partem diſpu-
tat nouiſſimè Diana *p.12. reſ.22. tract.1.* hanc am-
plectens; etſi Dicaſtillus *tom.1. tract. 3. diſp.vnica,
dubio 11.num.111. & 113.* Philoſophando dicat in
neceſſitate poſſe ſacerdoti committi, & hoc non
eſſe diſpenſare.

19 Sed vt vnus queat Epiſcopus conſecrare in caſu
neceſſitatis, iuſtiſque de cauſis, media Pontificis
diſpenſatione tenendum eſt, vt etiam comproba-
tur ex facto Gregorij XIII. qui diſpenſauit cum
Patriatcha Æthiopiæ; & tener Sel. *in ſelectis ca-
non. cap.2. num.20.* vbi atteſtatur fuiſſe conceſſum
per ſacram Congreg. rituum 2. Octobris 1601. ele-
cto Vſſelem in Sardina vt poſſit conſecrari Epiſco-
pus à duobus Epiſcopis, & alio in dignitate conſti-
tuto, propter paucitatem Prælatorum in dicta In-
ſula, & repetit *in collect. Bullarij*, verb *conſecrari vt
20 poſſit.* † Et ibi in fine ait quod ſolus Papa ordinan-
do videtut diſpenſare ſuper tali forma requiſita in
textu noſtro de tribus Epiſcopis, vbi alia dicit
quæ ex dictis intelliguntut.

21 Et ſic non obſtant iuta in contrarium adducta,
quibus ex dictis facilè reſpondetur, oon textus *in
dicto cap. porro 66. diſt.* quia forma ibi non accipitur
pro ſubſtantia rei, ſed tantùm pro ritu, ſeo cære-
monia, quam Apoſtoli ſucceſſoribus relinquere
volebant. † Nec enim forma ſemper cenſetur ſub- 22
ſtantialis, ſed tantum illa, quæ vel ex materia ſub-
iecta, vel ex mente conſtituentis talis apparet ex
ſententia gloſſæ vltimæ, *cap. cum deſideres de ſent.
excomm.* † Minuſque obſtant iuta *hic*, & *in cap.* 23
Archiepiſcopus 66. diſt. cum aliis, quæ aliquando
aſſerunt aliter factam ordinationem irritam eſſe;
quia intelligi debent, non quaotum ad veritatem
Sacramenti, ſed quoad executionem officij paſto-
ralis, vt optimè declarat gloſſa *in dict. cap. Archi-
epiſcopus*, quid dicāt Durand. & Antonius Auguſti-
nus relati *ſupra*, & tenet Barboſa *de iure Eccleſiaſt.
p.1. dict. cap.9. num.51. in fine.* † Nec obſtant Pauli 24
locus *ad Thimot.* 4. nec Anicetus Papa *cap.1. ad
Epiſcopos Galliæ*; quia etſi à principio naſcentis Ec-
cleſiæ tribus Epiſcopis ordinaretot Epiſcopus, oon
inde ſequi ſactum eſſe ex Chriſti inſtitutione, vt
agnoſcunt adducti iam pro noſtra ſententia. Et vl-
tra dicta leges quæ nouiſſimè congerit Diana *p. 12.*
qui *reſol.29.* poſtquam *reſolut.27. & 28.* diſputaue-
rit, nùm conſecratio de iure Diuino à tribus requi-
ratur, *in reſolut. 29.* dicit eſſe de iure Diuino, &
reſ.30. diſputans an in caſu, quo requirantur de iure
Diuino tres Epiſcopi, poſſit in caſu neceſſitatis Pa-
pa diſpenſare; & *reſ.31.* exemplis demonſtrat ſæpius
Pontifices diſpenſaſſe ſuper numero Epiſcoporum
in Epiſcopi conſecratione: alia, qoæ pto comple-
mento deſideres, videbis latè *in ipſis Dianæ locis
iam adductis*, vbi quam plures DD. affert.

Ad tertiam quæſtionis partem, an per conſecra- 25
tionem Epiſcopus cootrahat vinculum cum Eccle-
ſia, videtur affirmatiuè reſpondendum, per verba
textus *in cap. inter corporalia de tranſlatione Epiſ-
copi*, ibi: *Cum ergo fortius ſit ſpirituale vinculum,
quam carnale, dubitari non debet, quin omnipotens
Deus ſpirituale coniugium, quod eſt inter Epiſco-
pum, & Eccleſiam, ſuo tantum iudicio reſeruauerit,
diſſoluendum*; & ſic docere videtur Calixtos *in
Epiſtol. 2. ad omnes Galliarum Epiſcopos cap.3.* rela-
tus *in cap. ſicut 7. quæſt.1.* Itaque Vaſqoez *in 3. p.
tom. 3. diſp.243. cap.1.3. & 5.* aſſerit vinculum, quo
Epiſcopus ligatur Eccleſiæ ſuæ eſſe indiſſolubile
iure Diuino, & naturali, idem tradunt Azor. *inſtit.
moral. p.2. lib.3. cap.29. q.3.* verſ. *quæſtio igitur eſt*,
Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib. 30.
tract.3. num 257.* † Com ergo per verba relata *cap.* 26
inter corporalia, deducant Doctores communiter
valere argumentum de matrimonio carnali ad ſpiri-
tuale, vt multis probat ibi Barboſa *num.4.* idem *in
tract. de locis communibus*, argum. iuris *loco 70.* Ze-
ned *quæſt. pract. can. lib.1. quæſt.35. num.2.* Tuſchus
*tom.1. litt. A, concluſ.506. num. 2. & concluſ.507.
num.18.* Anton. Genuenſ. *in pract. Eccleſiaſticis,
quæſt.138. num.2. & quæſt.261. num.2. & quæſt.778.
num.2.* Gomez *in l.29. Tauri num.14.* & alij infiniti;
ſed illo textu probari per verba ibi, *Spirituale con-
iugium, quod eſt inter Epiſcopum, & Eccleſiam*,
Chriſtum Dominum matrimonium boc ſpiritoale
ſuo Iudicio reſeruaſſe, ſicut, & carnale; atqui ma-
trimonium carnale factum fuit indiſſolubile per
diſpenſationem, iuxta illud Matth. *Quos Deus con-
iunxit, homo non ſeparet*, de quo *in cap. litteras de
reſtitut. ſpoliat. in cap. quanto, & in cap. gaudemus
de diuortiis*; ergo & ſpirituale.

Verùm cum quotidie videamus fieri Epiſcopo- 27
rum tranſlationes, quæ vtique fieri non poſſent,
niſi vioculum cum priori Eccleſia diſſolueretur,
alioquin

alioquin non fieret translatio, sed multiplicatio Episcopatuum in eadem persona, sequitur vt nullnmodo sit dicendum esse illam indissolubilitatem de iure diuino, vt docent Doctores *in dicto cap. inter corporalia, & in cap. licet de translat. Episcopi*, vbi Cardinal. *n.* 1. & 3. Imola *n.* 2. Abbas *n.* 3. & 4. & ex Theologis Petrus Ledesma *de matrim. quæst.* 53. *art.* 3. *post conclus.* 3. vers. *sed vt hac*, Sanchez *eodem tract. disp.* 28. *n.* 13 Suarez, *de religione tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 16. indistincte tenentes vinculum, quo Episcopus ligatur Ecclesiæ iure tantum humano, seu Ecclesiæ confirmari; quia si hoc vinculum esset iure diuino indissolubile, vel esset Iure Diuino, vel naturali: de primo non extat locus; de secundo etiam patet, quia ex sola ratione naturali fundamentum talis Iuris Diuini minimè ostendi potest, & ex traditione Ecclesiæ contrarium constate; cum igitur matrimonium spirituale non sit reseruatum lege diuina in sensu literali ipsi Christo, vt carnale est, non mirum erit si illud Pontifex facilè dissoluat, non verò carnale, vt tradit Barbosa *in dist. cap. intra corporalia sub num.* 6. *circa finem.*

28 Non inquam obstant iura in contrarium adducta, nec similitudinem de matrimonio spirituali ad carnale; quia respondetur loqui per quandam similitudinem ad matrimonium carnale; quia comparatio illa cum matrimonio, non est per conuenientiam vniuocam, sed per quandam proportionalitatem; & sic non esse necessarium, vt in omnibus proprietatibus æqualitatem, aut similitudinem teneant, & maximè indissolubilitate naturali
29 vinculi. † Nec obstat textus *in dist. cap. inter corporalia*, dum ait Deum sibi reseruasse huius vinculi Episcopalis dissolutionem; quia facilè respondetur ex verbis ibi sequentibus, *Non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem authoritate Rom. Pont.* (*quem constat esse Vicarium Iesu Christi*) *Episcopus ab Ecclesia remouetur*; ergo eo modo, quo dissoluitur illud vinculum authoritate Diuina, id est, authoritate diuinitus data Vicario suo, nam sicut Deus soluit per suum Vicarium; ita per eundem reseruauit. Quo in sensu explicant Doctores textum illum dicentes tria illa esse reseruata Romano Pontifici, non tam constitutione canonica, quàm authoritate Diuina; quia ipsa constitutio canonica in authoritate Diuina fundata est: ita etiam expendit Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p. cap.* 9. *n.* 72. & latè agens etiam explicat Sebastian. Cæsar *de Ecclesiast. Hierarch. p.* 1. *disp.* 6. *de Episcopis* §. 2. *num.* 24. sic exponendum illud dicterium inter Episcopum, & Ecclesiam contrahi coniugium spirituale.

30 Et licèt dissolubilitatem matrimonij carnalis consummati à Pontifice fieri dixerint Socinus *cons.* 28. *col. penult. volum.* 1. Cagnolus *in l. actus, ff. de regul. iur. in* 4. Baldus *in cap. lator, de re Iudic. Sylua nupt. p.* 20. Andreas *in regula actus legitimi de reg. iur. lib.* 6. Decius *in cap. quæ in Ecclesiarum col.* 5. *de constitut.* Gratus *cons.* 1. *n.* 31. *vol.*.. quasi tunc non homo separat à Deo coniunctos, sed ipse Deus; quia parum refert, inquit Bernard. *lib. de dispensat. & praecept. col.* 4. an nobis Deus suam voluntatem exponat per se ipsum, vel per suos Angelos, aut per suos Vicarios: tamen clarè decipiuntur ex his; quæ latè notaui *sub dicto cap. litteras de restit. spoliat.* quia qui homini potestatem denegauit separandi sic à Deo copulatos Pontificem maximum exclusit; quod homo est; & ideo contra eos verior sententia est, & communis Doctorum opinio eorum, quos refert, & sequitur Sanchez omnino videndus *de matrim. lib.* 2. *disp.* 14. & probatur *ex dicto cap.* 1. *inter corporalia* per illa Verba, *quos Deus coniunxit*, de quibus etiam *in dicto cap. quanto*, & *cap. gaudemus de diuortiis.*

Nec itidem ex verbis ibi: *Quos Deus coniunxit*, 31
colligi debet doctrina etiam ad matrimonium spirituale; quia per illa Verba, quatenus ad hoc spirituale matrimonium tantum indicatur reseruasse sibi Dominum solutionem, non in sensu litterali, sed morali; qui sensus licèt in sacra Scriptura à Spiritu Sancto intentus sit, non tamen facit efficax argumentum ad probandum aliquid esse legis
Diuinæ obligatoriæ. † Nam solent Pontifices vti 32
sacræ Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum, de qua infra *in cap. de multa* 28. *de preb.* cum ad probandum aliquem non posse habere duo beneficia adducunt verba Pauli, *Oportet Præsbyterum esse vnius vxoris virum*, & Christi *nemo potest duobus Dominis seruire*; quæ verba in sensu litterali longè aliud significant: sic & *in extrauag. vnam sanctam Ecclesiam, de maiorit. & obed.* quam latè expendit *sub p.* 1. textus *in cap. nouit.* 13. *de Iudic.* adducit Bonifac. VIII. Verba Christi duobus gladiis in sensu morali ad summam potestatem stabiliendam, cum litteralis aliud esset, vt sacri Doctores in eundem locum explicarunt, tradit Barbosa *in dicto cap. inter corporalia sub dicto num.* 6. & expendunt Castrus *de hæresi lib.* 1. *cap.* 3. D. Thomas *p.* 1. *q.* 1. *art.* 10.
† Ex quo principio quod debet retineri ad varia 33
Iura Canonica declaranda, sequitur dicendum, vt cum matrimonium spirituale, non sit reseruatum lege Diuina in sensu litterali ipsi Christo, vt carnale est; non esse mirum, si illud summus Ecclesiæ Præsul facile dissoluat, non verò carnale. Et nouissimè videbis quæ latè adducit Diana *p.* 12. *tr.* 1. *res.* 51. dum agit de ea quæstione, an in consecratione Episcopi contrahatur matrimonium spirituale cum Ecclesia, vbi affirmat. Nec obstare ait si dicatur matrimonium spirituale consistere minimè posse inter Episcopum titularem, & Ecclesiam in partibus Infidelium; quia reuera titularis est verus Episcopus, vt patet ex Concilio Calcedon. *can.* 6. quod sufficit, etsi non deseruiat Ecclesiæ, & *res.* 77. latè.

Ad vltimum de forma præfatæ consecrationis, 34
cum Barbosa iam hodie ex modernis de singulis actibus, & cæremoniis loquatur longè *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *dist. cap.* 19. *à num.* 53. *ad* 70. melius, & vberius *in Pastorali* 7. *p. tit.* 1. *cap.* 5. *à dicto n.* 5. in vers. *circa processum*, vbi qualiter fieret in primitiua Ecclesia, prosequutus bene *vsque ad num.* 23. vbi *in vers. voluit*, ponit modum suæ nominationis per Regem nostrum Philippum IV. ad Ecclesiam Vrgent. Regni Neapoli, & ad litteram Epistolam Regiam ad Pontificem Innocent. X. & deinde dicit de tremendo examine, quod passus est coram Præsbyteris, Cardinalibus, vt consecraretur Episcopus, ibique de hac quæstione ad saturitatem leges; ideo non ago longè: & breuissimè repetit Franciscus Oriz de Salzedo *in sua curia Ecclesiastica fol.* 8. *littera B*, ibi: *Consecracion de obispo con testimonio de ella*: alia leges apud Diana. *sub dicta p.* 12. *tract.* 1. quæ conducunt in diuersis resolutionibus, & applicabis quæ dixi supra *in q.* 15. *de electione q.* 6. *vers. ad quartam.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

An si aliquis ex tribus Episcopis non imponeret manus super caput consecrandi, vel non proferret formam Accipe Spiritum Sanctum *consecratio esset inualida. Et an si aliquis non Sacerdos, seu infans, seu ante legitimam ætatem consecraretur Episcopus consecratio esset inualida, seu sic consecratus aliquam incurreret censuram; vbi de fœmina, & Hermaphrodita. An consecratio Episcoporum Græcorum differat à Latina. Et an Episcopus aliquâ censurâ innodatus validè consecret aliquem in Episcopum.*

SVMMARIVM.

1 *Consecratio Episcopi vt validè fiat debet esse à tribus Episcopis necessariò per rationes,* num.2.3. *sed verius est vt consecratio potius ab vno fiat, vt à* num.4. *Contra Hallier cui respondetur,* n.6.

4 *Consecrantium Episcoporum duo consecrationi interuentores dicuntur coadiutores consecrantis Episcopi.*

5 *Consecratores duo ex tribus non imponentes manum super caput consecrati non efficiunt consecrationem irritam; seu non proferentes formam.*

7 *Episcopus vnus principaliter totam consecrationem perficit alij sunt quasi coadiutores.*

8 *Consecrari Episcopus potest secundum quosdam qui nondum est presbyter,* & n.9. *Sed verius est contra* à n.10.

10 *Characteris presbyteratus, & Episcopatus est subordinatio essentialis sicut inter characterem Baptismi, & Confirmationis,* n.11.12.& 13.

13 *Homo prius est essentialiter in naturalibus quàm alterius hominis pater per generationem.*

14 *Episcopus est Presbyter & Sacerdos perfectus & summus.*

15 *Episcopatus & presbyteratus ordo continet connexionem qui tantum differt sicut perfectum, & minus perfectum.*

16 *Ordines sacri sunt inter se distincti qui de per se assumpti imprimunt characterem, & vide* sub n.8.9. & 10.

17 *Consecratus Episcopus nondum presbyter nequit presbyteros ordinare nec ministrare in alijs ordinibus non susceptis.*

18 *Infans ordinatus in Episcopum num validè, & de Episcopo ordinante ipsum remissiuè.*

19 *Consecratus Episcopus ante legitimam ætatem nullam in iure incurrit suspensionem sicut alij ordinati in sacris,* n.20. & 21.

20 *Suspensionis pœna generaliter lata non se extendit ad Antistites.*

22 *Pij II.* Constitutio *componens pœnam ordinatis ante legitimam ætatem non comprehendit Episcopos.*

23 *Cap.* cum in cunctis, de electione.

24 *Consecratus Coadiutor Episcopi ante legitimam ætatem nec censuram, nec suspensionem incurrit.*

25 *Electio Episcopi ante annos 30. est inualida non sic illius postulatio; vbi de ratione differentiæ.*

26 *Consecratus Episcopus ante annos 30. etsi suspensionem non incurrat peccat tamen lethaliter.*

27 *Peputiani hæretici existimarunt fœminas ex Christi institutione esse capaces ordinis Ecclesiastici etiam Episcopatus.*

28 *Fœmina etsi posset esse professissa vt probatur exemplis. Sed fieri clerica & ordinari, vt* num. 29. & 30. *vbi quod reprehendit Leo Papa IX. Creates Patriarchas aliter:* & n.35. *vbi differentia ratio.*

31 *Excommunicati & irregulares illicitè ordines suscipiunt, fœmina autem nulliter.*

32 *Ioanna Anglicana fœmina ex communi dicterio fuit ad Pontificatum assumpta per duos annos, sed exploditur,* num.33. *eo quod Ioannes Papa VII. Imperatus à fœmina Ioanna: sic vocari cœptus est, fuit tamen alia Ioanna Patriarcha Constantinopolitana creata. Vulgò Papissa dicta, vt* n.34.

35 *Paulus ad Galatas 3. relatus,* num. 28. *ibi:* Christo Iesu masculum, & fœminam vnum esse.

36 *Fœmina Diaconissa ordinata non ad munus Ecclesiasticum, sed ad curam cæterorum, inter quas aliæ fuerunt Subdiaconissæ, aliæ Presbyteræ, aliæ Episcopæ, sic dictæ non ob officium, sed quia vxores virorum, &c. vt* n.37.

38 *Fœmina nullo tempore potuerunt in Episcopos eligi aut consecrari. Quid de Hermaphrodita,* n.39. remissiuè.

40 *Græcorum consecratio in substantia non differt à Latina. Sic nec Sacerdotum ordinationibus, vt* n.41.& 42.

42 *Euangeliorum liber in principio non potuit esse materia ordinationis; sicut nec Epistolarum, & exorcismorum.*

43 *Euangelium prædicare competit Episcopo ex vi suæ ordinationis.*

44 *Episcopus hæreticus, censura innodatus validè ordinat si habeat debitam Ecclesiæ intentionem, vt* n.45.

46 *Cap.* nullum 9.q.2. *relatum,* n.45. *cap.* Ecclesia, *& alij canones* q.1. & 9. q.1.

47 *Ferre nullus potest in iure quod licitò nequit facere.*

48 *Ecclesia potest irritare benedici calices, altaria, & alia id genus ab Episcopo hæretico, excommunicato & suspenso, sed non ordinationes adhibita Ecclesiæ intentione.*

AD primam quæstionis partem; an si aliquis ex tribus Episcopis non imponeret manus super caput ordinandi vel non proferret formam *Accipe Spiritum Sanctum*, consecratio esset inualida? Et pro affirmatiua sententia videtur facere textus *in cap. ne Episcopus, ibi: Sine tribus, hoc tit.* vbi requiritur quod assistant consecrationi. Et adminus saltem tres Episcopi, & per glossam, *ibi*: Et Henriq. *in summa lib.* 10. *c.*14. §.1. Paul. Comitol. *Respons. moral. lib.*1. *q.*48. *n.* 13. existimant vt alias non sit consecratus & Azorius *p.*2. *lib.*3. *c.*30. *q.*3. dum dubitat; an quilibet trium Episcoporum manus imponentium & Euangelij codicem tenentium consecret; & refert esse aliquos tenentes nullum per se solum consecrare, sed omnes tres simul; sicut cum tres trabem portant, trahuntur, nullus eorum per se 1

solus

ſolus id facit, ſed omnes ſimul & coniunctim: ſic
2 gloſſa *in cap. Epiſcopus diſt. 23.* † Quare Marchinus
de ſacramento Ordinis tract. 5. p. 2. cap. 12. num. 8. ait,
vt licèt vnus ſolus ex tribus conſecrationem perfi-
ciat & alij duo ſint aſſiſtentes, vt colligitur ex Pon-
tificali in quo vnus ſolus dicitur Conſecrator; tamen
ex eodem Pontificali conſtare omnes tres illos Epiſ-
copos debere ſub præcepto ſimul manus ſuper ca-
put Epiſcopi ordinandi imponere; & ſimul verba
proferre; materiam, & formam inſimul conſecrando
applicãtes; addens quod etſi vnus dicatur Cõſecrator
& alij aſſiſtentes hoc non oritur; quia omnes tres
ſimul non conſecrent; ſed quia vnus, nempe Me-
tropolitanus eſt principalis Conſecrator, & ipſe
3 ſolus omnes ferè cæremonias perficit, † & Hallier *de
ſacris electionibus p. 2. c. 2. art. 1. §. 5. num.* 33. ait vt
quamvis in Pontificali Romano vnus dicatur con-
ſecrator reliqui vocentur aſſiſtentes, hoc non cõuin-
cere vnum dumtaxat eſſe neceſſarium Miniſtrum
qui ſolus conſecrationem peragat; nam cum ſi-
mul ſuper caput ordinandi Euangelium teneant;
omnes manus imponant, omnes verba conſecrato-
ria proferant; ſic omnes Conſecratores dici poſſe,
cum in iis ſolum conſecratio ſubſtantialiter con-
ſiſtat: & alia addens, Marchinus concludit ex Cy-
priano, nam etſi vnius Sacramenti vnus dicatur
miniſter; tamen hoc eſſe verum de vnico totali
miniſtro, non de partialibus, qui omnes agant
per modum vnius vt ſpecialiter in ordinatione ſer-
uatum fuit, cum & à pluribus miniſtris Epiſcopi in
vnam cauſam conuenientibus ſacrarentur, & tam
conſecrati in Epiſcopos quàm in Præsbyteros con-
ſecratoribus ſuis concelebrarent ad vnitatem Eccle-
ſiæ ſeruandam quæ in Epiſcoporum vnione inter
ſe & adhærentia populi cum Epiſcopi præſertim
conſiſtit.

4 Sed quia reſolutio huius difficultatis multum de-
pendet à dictis ſuprà *quæſt. 1. à n.* 1. verius dicendum
exiſtimo vt vnus totam conſecrationem efficiat alij
inquam ſint coadiutores, vt docet Syluester. *in ver-
bo conſecratio* 1. *num.* 1. vt docuerunt Hoſtienſis &
Gofredus ab eo relati Nicolaus Iſambert *in 3. p. D.
Thomæ de Sacram. Ordinis diſp. 6. art.* 1. qui dixit
duos Epiſcopos aſſiſtentes propriè, & in rigore non
eſſe Miniſtros ordinarios cõſecrationis Epiſcopalis,
ſed ſolum Conſecratores. Fragoſus *de regim. Reipu-
blic. Chriſtianæ tom. 2. lib. 8. diſp.* 18. §. 15. etenim vt
in dicta quæſt. 1. *à num.* 1. dixi, potius eſt, vt depen-
deat munus conſecrationis per tres Epiſcopos à
iure poſitiuo Eccleſiaſtico vt ibi latè probaui.
5 Quare & conſequenter dici debere in puncto no-
ſtri dubij, vt duo alij Epiſcopi coadiutores non im-
ponentes manus, aut Euangelia ſuper caput conſe-
crandi ſeu non proferentes formam dictam *Accipe
Spiritum Sanctum*, non efficiant confecratinnem
6 irritam in his deficientes. † Nec obſtat Hallier *vbi
ſupra dict. art. 1. §. 4. num. 19.* quatenus adducit vt
Epiſcopi aſſiſtentes principali Conſecratori mate-
riam exhibeant, & verba conſecrationis proferant,
ſicque debeant pertinere ad ſubſtantiam conſecra-
tionis; vt videtur ſentire gloſſa & Hugo *in dict. c.
Epiſcopus 23. diſtinct.* quia reſpondeo vt quemad-
modum Sacerdotes qui ſimul cum Epiſcnpo ſacri-
ficant materiam præſentem habent quam conſe-
crant dum ordinantur; eodem modo quo Epiſco-
pus, & Conſecratoria, ſeu tranſmutatoria verba
panis, & vini in corpus ac ſanguinem Chriſti cum
Epiſcopo quoque celebrante proferunt nec tamen
ad ſubſtantiam conſecrationis corporis, & ſangui-
nis Chriſti eo ſenſu ſpectare dici poſſunt quaſi ipſi
ad eam neceſſarij ſint, ſic in noſtro caſu; etſi om-
nes tres illi Epiſcopi verba proferant, & materiam
cum Conſecratore exhibeant ſiue conſecrationem
ipſam omnes, & ſinguli indiuiſim operentur ni-
hilominus non dicentur ſic conſecrationi operantes
ad neceſſitatem conſecrationis eſſe requiſitos aut
non ab eorum vno validè perfici poſſe, quæ ſine
dubio vera ſunt inter Doctores putantes ternarium
Epiſcopum eſſe tantum de neceſſitate præcepti; vt
refert Diana *p. 12. tract. 1. de Conſecratione Epiſcopo-
rum reſ. 45.* etſi referat Contreras *in ſcriptura contra
Conſecrationem Epiſcopi de Paraguas art. 1. dubio 1.
num. 3.* & cum eo Diana in caſu contingenti modo
relato iterandam eſſe ſub conditione conſecratio-
nem Epiſcopi quod an ſit præcisè neceſſariũ infrà
recognoſces ex his quæ ſcribo *in tit. & cap. 1. de Sa-
cram. non iterandis*, noſtram etiam ſententiam præ-
ter alios ſequuntur Paz Iordanus *tom. 1. lib. 5. tit. 2.
num. 24.* † Sanchez *in opuſculo tom. 2. libro 7. cap. 1.* 7
dub. 1. §. num. 19. optimè dicens quod vnus Epiſco-
pus principaliter totam conſecrationem perficit &
alij ſunt quaſi coadiutores, ſecundum Hoſtienſem,
& Gofred. nec aliud dixerunt Henriquez, & Paul.
Comitol. *ſupra*; imò nec colligitur *ex dict. cap. ne
Epiſcopi hoc tit.* pro prima opinione adductis nam
etſi conſecratio fiat à tribus non inde præcisè ſe-
quitur vt omnes ſint de ſubſtantia vt hic ad-
uerto.

Ad ſecundam quæſtionis partem quæ nonnulla 8
continet dubia, dico primo vt licet ſit non parum
controuerſum an non Præsbyter queat in Epiſco-
pum ordinari, & conſecrari, Canoniſtæ Doctores
exiſtimant verè Epiſcopum ordinari illũ qui adhuc
Sacerdos non ſit; ſic vt nihilominus valeat conſe-
cratio & eſt eorum ratio quia & ſimili modo verè
ordinati manent etiam alij, qui per ſaltum or-
dinantur etiam in ſacris, etſi pœnis plectantur:
nam quemadmodum per ſaltum promotus valet
in aliis ordinibus, quia non eſt eſſentialis ſubor-
dinatio inter characteres eiuſmodi ordinum ſic
vt nihil referat quinam illorum ordinum prior
conferatur ad illorum validitatem præcisè ſpecta-
tam; ergo cum exiſtiment Canoniſtæ quod in Epiſ-
copo poteſtas ordinis Pontificia à poteſtate Sacer-
dotis omnino diſtinguatur; cum ſit poteſtas ob-
eundi aliud omnino quàm quod efficit poteſtas Sa-
cerdotis; quia poteſtates diuerſorum effectuum pe-
nitus diſtinguuntur; ſequitur vt ſi quis qui nondum
Præsbyter creatus eſt ſacretur Epiſcopus, recipiat
Pontificiam poteſtatem; etſi non vſum & admini-
ſtrationem. † Præterea quia ipſi exiſtimant ſolo 9
Iure Canonico requiri ordinem Præsbyteratus vt
aliquis conſecretur Epiſcopus, ergo ſi nondum
Sacerdos ſacretur, non erit cur verè dicatur con-
ſecratus Epiſcopus cum illa iuris prohibitio ne-
queat impedire effectum conſecrationis ob non re-
ceptum Sacerdotium; ſic docent Ioannes Andreas
Hoſtienſ. Abbas, Geminian. & alij partim *in c. 1. de
Clerico per ſaltum promoto*, partim *in c. ex litteris
de exceſſibus Prælator.* Couar. *lib. variar. reſol. cap.* 10.
num. 15. ex eo etiam probantes; nam qui ante Dia-
conatum acceptum conſecratur Sacerdos verè
Præsbyter ſit; conſequens Sacerdoris poteſtatem
cum ordines ſacri ſint inter ſe diſtincti, & fulcitur
ex alia etiam opinione Canoniſtarum de qua ſig-
naui ſuprà *in principio Rubricæ huius tit.* in verſ. *ex
dictis, à num.* 10. dum egi de dubio an Ordines ſint
ſeptem, vt docent Theologi an inquam nouem, vt
Canoniſtæ affirmant.

Sed quidquid in Rubrica relata pro Canoniſtis 10
vrgeat

Digitized by Google

vrgeat habita distinctione quam ego ibi posui, respondeo ad dubium præsens ex communi Theologorum sententia, taliter ad coosecrationem Episcopi prærequiri Præsbyteratum vt quisquis iam Sacerdos non sit si consecretur Episcopus, consecratio sit inualida; probant cum infinitis Sanch. *in opuscul.tom.2.l.7.c.1.dub.*14.*n.*8. Valenna & Nuñus quos citat Candidus *tom.4.disp.4.art.1.dub.*4. Leander *de Sacram.tom.2.tract.6. disp.*1. *q.*13. cum Hesualdo, Palao, Hurtado, & aliis: Marchious *de hoc Sacram. part.*1. *cap* 11. *n.*20. Diana *p.*12. *tract.*1. *resol.* 53. & alij Theologi communiter, tum quia inter charactetem Episcopatus, & Præsbyteratus est subordinatio tam essentialis quàm inter chara-
11 cterem Baptismi, & Confirmationis, † ita vt quemadmodum qui caret Baptismo aquæ non potest validè recipere Sacramentum Confirmationis quantumcumque ei applicentur essentialia; tam ex parte materiæ, quàm formæ & intentionis ministri requisita hoc solo quod character Confirmationis prætequirat esseotialiter in suo subiecto characteré Bap-
12 tismi; vt dico infra *in titulo de Sacra vnctione.* † Sic etiam nec consecretur Episcopus valide qui caret charactere Præsbyteratus, cùm prius sit esse Sacerdotem quàm habere potestatem generandi, seu
13 creandi Præsbyteros, † sicut in naturalibus prius est esse verè, & essentialiter hominem quàm verè, & propriè esse alterius hominis patrem per generationé, vt docuit hac ratione Isambertus *in 3.p.D.Thom.*
14 *tom.3.de hoc Sacram. disp.* 1. *art.*3. † Tum etiam quia Episcopus est Præsbyter, & Sacerdos perfectus & summus, ergo sicut non potest esse magnus, & vehemens calor, sic nec perfectus Præsbyter quin sit Præsbyter.

15 Nec tunc obstat dicere quod potestas Ordinis in Episcopo distinguatur à potestare Præsbyteri; quia respondeo, vt quamvis hæ duæ potestates differant inter se, secundùm ea quæ dixi *in dict. Rubrica huius tituli à num.*10. tamen quia ibi dixerim Episcopatus ordinem largè sumptum esse idem ac Sacerdotium ideo dici debere, talem inter se connexionem habere, vt Episcopatus ordinatio sit Sacerdotij & Præsbyteratus extensio, vt *ibi* dixi. Differunt ergo tantùm sicut perfectum & minus per-
16 fectum, † quod locum non habet in aliis ordinibus, in quibus, quia potestates sunt omnino distinctæ, nec se habent sicut perfectum & minus perfectum, ob quod fundamenta contrariæ senten-
17 tiæ diluuntur, † imò & ipsi Canonistæ fatentur, vt tradit Couar. *dict.lib.*1. *var.cap.*10. *num.*16. *ad finem*, eum glossa *in dict.cap.*1. *de eler. per saltum prom. in verbo ministrare*, quod ille qui nondum Præsbyter consecratur Episeopus, nequit Præsbyteros ordinare cum ipse Præsbyter non sit; imò nec possit ministrare in aliis ordinibus sacris quos nondum receperit, imò nec talis sic ordinatus Episcopus conferre aliis ordinandis ordinem sacrum siue Diaconatus aut Subdiaconatus quo nunquam fuit insignitus, per textum *in cap.gratia* 1. *quæst.*1.

18 De infante enim consecrando in Episcopum; vt legitimum præbeas responsum, leges quæ infra dico *in Rubrica de ætate & qualitate ordinand.* in versic. *deinde dico*, vbi an infans queat ordinari ab Episcopo in minoribus ordinibus, siue in maioribus sacris, item & de nostro dubio, ibi, *quæst.*1. *in vers. ad tertiam*, dum ego de illo dubio an Episcopus in Episcopum ordinans infantem ante rationis vsum validè illum ordinet.

19. De ordinato Episcopo ante legitimam ætatem, latissimè dico infra *in Rubrica de ætate & qualitate ordinand sub quæst.*2. *in toto vers. ad tertiam*, nunc verò cum dubium sit ân consecratio Episcopi sit valida ante legitimam ætatem, & hunc dubio satisfaciens ex assignatis de puero infante, restat nunc resoluendum, aliud dubium in quæstione propositum, an si ante legitimam ætatem, quis consecraretur Episcopus incurreret, aliquam censuram; in quo dubio etsi videatur respondendum pro affirmatiua sententia, iuxta alias pœnas & censuras, quas incurrunt ordinati per saltum; ante legitimam
ætatem aut sine titulo, &c. † Tamen dico vt qui 20
ordinatur Episcopus ante annos 30. assignatos de iure ad eius ordinationem, siue consecrationem, vt latè dixi *in dict. Rubr. de ætate ordinan. sub quæst.*2. versic. *ad tertiam*, nullam censuram incurrat: Sic Toletus *in sum. lib.*1. *cap.*6. quatenus locutus ex Bulla Clement. VIII. & Sixti V. contra Clericos malè promotos & Episcopos in ordinum collatione peccantes, verum cum in illis seu in prædicta Bulla Sixti V. nulla sit facta expressa mentio de Præsulis vel Episcopatus ordine; inde euenire vt qui ad Episcopatum ante legitimam ætatem propria culpa promotus esset suspensionem non subiret; sic ex clausulis multis illius constitutionis, probans ex quibus in Episcopum eam non
esse latcitam, vt legenti, obuium erit. † Tum 21
quia pœna suspensionis generaliter lata, ad antistites non se extendere habeatur, *in cap. quia periculosum de sententia excommunic. lib.*6. & ex textu *in cap. si compromis. de elect. lib.*6. §. *in huiusmodi*, vbi postquam compromissarium dixerat qui scienter elegit indignum ab Ecclesiasticis beneficiis, ipso iure suspendi, compromittentes quoque id ratum scienter si habuerint, subiunxit; huiusmodi pœnam Episcopus non contrahit si ad eligendum fiat Compromissarius, cum de iure nullam sententiam suspensionis incurrat nisi de ipso expressa habeatur mentio ex ratione assignata à glossa *verbo de iure*; quia nimirum spiritualia sine temporalibus diu esse non possunt, quæ habent se vt connexa *cap.si quis obsecerit* 1.*quæstione* 3. Suarez *de censuris disputat.* 31. *sectione* 1. *numero* 29. Scipio de Rub. *in aphorism. Episcoper. verbo Consecratio numera* 11. Mauritius Azenedus *de præst. Episcop. parte* 1. *cap.*4. Diana *p.*12. *tract.*6. *res.*108.

Nec huic resolutioni obstat Pij II. constitutio; 22
incipit *cum sacrorum*, impooens suspensionis pœnam in præsumentes tantum ante legitimam ætatem promoueri; quia vt docent Suarez *de censuris disput.*31. *sectione* 1. *numero* 29. Rodericus à Cuña quem refert & sequitur Diana *dicta parte* 12. *tractatu* 1. *resol.*49. ex ipsius verbis, & circunstantiis satis colligi ibi sermonem non esse de Episcopo sed tantùm de promotis ante legitimum tempus ad re-
liquos ordines sacros. † Nec obest etiam textus 23
in d. tlo cap. cum in cunctis de electione comprobatus à Tridentino *in cap.*1. *de reformatione sessione* 7. quatenus ibi prohibetur non modo consecratio sed ante Trigesimum annum electio, vt dixi latè *in dicta quæstione* 2. *Rubr. infra de ætate ordin. vers. ad tertiam*, quia vt ibi patet nulla pœna iniungitur, & sic Gerunda *tom.*5. *libro* 2. *cap.*3. *disput.*7. *n.*2. probat absolutè adultum etiam ad talem ordinatiooem Episcopalis susceptionem cooperantem nulla censura ligari. Auiles *de censuris parte* 3. *disp.*5. *dub.*7. Bernal. *de Sacrament. disputat.* 49. *sect.*3. *num.*13. Alzedus *de præstantia Episcopi cap.*4. *n.*17.

Quæ resolutio in tantum est vera, vt procedat 24
etiam in Coadiutoribus datis Episcopis; nam cum

in Coadiutore eadem ætas, & idoneitas desideretur, ac in coadiuto titulari desideratur vt dixi *in d. Rub. quæst.2. vers. ad tertiam*, sic Sylua *de beneficiis 2.p. quæst.4. num.9.* Caputaq. *decis.127.p.2.* Rot. *decis.347. num.9.* & per totam *p. 3. diuers.* Gonzalez cum aliis quos refert, & sequitur *in Reg.8. Cancell. glossa 5. §.9. n.6.* Narbona alia adducens *in annal. iuris anno 30. q.5. n.6.* Diana *vbi supra* in vers. *& procedit* addens à fortiori hæc omnia procedere etiam in infante, vel insano in Episcopum consecrato.

25 Pro complemento notabis duo, primũ quod etsi electio Episcopi ante annum 30. sit inualida, iuxta textum *in d.c. cum in cunctis de electione*, vbi Abbas ac cæteri Interpretes; tamẽ postulatio Episcopi ante eam ætatem non sit inualida: quia quando postulatur aliquis in Episcopum solum à Romano Pontifice, rogatur vt eum soluat pro eius potestate à Canonico impedimento in quo dispensatus eligi possit, & in Episcopum creari. Secus verò feres habet vbi quis ante legitimam ætatem electus Pontifici exhibetur: ita Diana, vbi supra *d. res.49. in fine*, tunc enim (ait) confirmatio sola peteretur quæ idoneum esse electum, atque requisitis à Iure donatum ornamentis omnique Canonico impedimento solutum sup-
26 ponit. † Secundum quia etsi nullam suspensionẽ, siue censuram incurrat Episcopus ordinatus, aut electus ante ætatem anno 30. expletam sine Papæ dispensatione; nihilominus dici debet cum mortaliter maiori grauitate culpæ irretiri quo magis ab ea ætate distaret, sic Sotus *in 4. dist.25. q.1. art. 6. vers. ex quo*, vti etiam notauit Nauar. *in cons.6. in antiquis hoc tit. in aliis de suscipiendis Sacris Ordinibus*. Diana *dict. res.49. in princip.* vbi etiam adscribit quod si quis bona fide parentum testimonio innixus legitimæ putans esse ætatis in Episcopum ordinaretur, non debeat postea scrupulis angi.

27 De fœmina num queat in Episcopũ consecrari, repeto hic quod dixi infra *in dict. Rub. de ætate & qualit. ordinand. in princ.* sub vers. *est omnium*, & ibi, *vnum verò notabis*, vbi quod ad ordines non pertinet sexus muliebris sed virilis, nunc breuiter dico, vt licèt Hæretici dicti Peputiani existimarent etiam fœminas ex Christi institutione, esse capaces cuiuscumque ordinis Ecclesiastici; etiam Episcopatus; cum id indicare videatur Paul. *ad Galat.3.* dum ait *Christo Iesu masculum, & fœminam vnum esse, &*
28 *inter eos non esse discrimen*. † Item quia fœmina potest esse Prophetissa qualis erat Maria soror Moysis, & Anna filia Phanuel, *Lucæ 2.* & sic vt possit esse Clerica, imò & Episcopa; item quia antiquitùs in Ecclesia fuerunt Diaconissæ, Præsbyteræ, & Episcopæ; vt constat ex abrogatione ordinationis illarum facta à Græcis in Concilio Laodicens. *Can.11.* vt refertur etiam *in cap. mulieres 32. distinct.* & à Latinis in Concilio Arausicano 1. *Can. 16.* vti tenuerunt Catholici etiam apud D. Bonauenturam *in 4. dist.25. art.2. quæst.1.*

29 Sed Catholica veritas est ex dictis in loco iam assignato *in d. Rubr. de ætate ordin.* fœminas de Iure Diuino ab ordinum susceptione excludi; ita vt etiam si materia, & forma ab Episcopo illis applicaretur, irrita omnino foret earum ordinatio; ex textu *in cap. noua de pœnitent.* vbi omnes Canonistæ quam etiam sequuntur omnes Theologi, vti etiam tradiderunt multi Sancti Patres, S. Cyrillus super *cap.6. Ioannis* S. Ambrosius *cap.15. in epistola ad Romanos* S. Chrisostom. & alij Pauli expositores in illa verba *mulier autem seducta in præuaricatione fuit, 2.*
30 *ad Timoth.2.* † Imò Leo Pont. IX *in epistol. ad Michaëlem Cerularium Constantinopolitan. Patriarcham, & Leonem Archidiaconum* quæ est *de Græcorum hæresibus*, illos acriter reprehendit, quod in patriarchali sede Eunuchom, & fœminas (Ignatius scilicet, & Nicetas) permiserint sedere; sic docent Martinon. *de Sacram. tom.1. disp. 67. sect. 1. q.1.* S. Thomas *quæst.39. art.1.* D. Bonauentur. *distinctione 25. art.2. quæst.1.* Durand. & Scotus *q.2.* Sotus *quæst. 1. art.1.* Henriquez *lib.1. cap. 12. & l.10. cap.16.* Granado *tract. de ordin. disp. 1. num. 2.* Trullenc. *lib.6. de Sacram. dub. 11. num. 5.* Castr. Palaus
tom.4. tract.27. puncto 6. † Sanchez *tom. 2. consil. l.7.* 31
c.1. dubio 30. Diana cum aliis *p.12. tract. 1. q.54.* vbi dicit illicitam susceptionem ordinum esse eam quam assumunt excommunicati irregulares, fœminas verò, ac infideles eam nulliter suscipere.

Et licèt videatur hæc sententia obscurari ex eo 32
dicterio communiter relato, quod Ioanna Anglicana fœmina ad Summum Sacerdotium, seu Pontificatum assumpta fuit, vt tradiderunt Martinus Monachus Ordinis Cisterc. Innocent. IV. Pœnitentiarius qui vsque ad sua tempora res gestas Pontificum conscripsit; vel vt alij volunt illius dicti fuerit primus scriptor Marian. Scotus, quem fuerunt secuti Sigibertus Otho Fringensis *in fine lib.7.* Soto *in 4. dist.21. quæst.1. art.2.* Petrus Mesias *in silua, variarum lection. p.1. cap.9.* Platina, & alij qui etiam addunt hanc Papissam post Leonem IV. & ante Benedi-
ctum III. duobus annis regnasse. † Tamen tale 33
dicterium fabulam esse omnes boni nominis & authoritatis Doctores docent; inter quos nouissimè Ioannes Stolenus *in dissertatione Historica Theologica, de Papissa Monstruosa; per totam*. Papyrius Masso Gallus *in lib. de vrbis Episcopis.* Florimundus de Raymundo *in aureo suo Commentario Gallica lingua edito*; sub inscriptione illa: *Error Popularis de Ioanna seu Pontifice dicta Papissa*. Onuphrius Pauinus *in suis annotationibus ad Platinam*. Bellarmin. *lib. 3. de Pontifice Rom. cap. 24.* Baron. *tom.10. an. Christ 953. num.86.* Leo allatius & Andreas Victorel. *in tract. de hac materia*. Marchin. *tract.1. p.4. cap.1. num.22.* Leander *de Sacram. tom.2.*
tract.6. disp.5. q.2. † dicentes hanc Historiam ortum 34
sumpsisse tempore Ioan. VII. Pontif. apud quem cum eius Pontificatu primas partes haberet dicta fœmina Ioanna, cœpit vulgò Papissa nuncupari; sic vt paulatim vires acquirente fama Ioannam fœminam inter viros Pontifices scriptores imperitos numerasse, quod magis videtur verum; etsi vt refert Bellarm. *supra* de alia Ioanna, assumptum esse dicteriom quæ, teste Leone IX. *in epistola ad Michaël. cap.25.* in sedem Patriarchalem Constantinopolitanam obrepta, Hostes Romanæ Ecclesiæ garriendi occasione ad Pontificem Romanum transuexerunt.

Nec iam obstant fundamenta hæreticorum, non 35
locus Paul. qui tantum in eo voluit significare inter masculum, & fœminam nullum esse discrimen in
Christo quoad iustificationem, & meritum. Nec 36
dictum de fœminis Prophetissis; quia etsi verum sit posse tales esse; sed negatur vt queant ordinari per dicta *infra in d. Rub.* & ratio differentiæ est; quia Prophetia potest esse in fœmina absque indecentia; sed non ordinatio, eo quod Prophetia non constituit fœminam superiorem in Ecclesia, bene tamen ordinatio. † Nec dictum de fœminis Diaconissis, quia istæ sic fuerunt non ordinatione Diaconatus ad munus Ecclesiasticũ Diaconi; sed ad curam fœminarum, vt eis in quibusdã necessitatibus assisterẽt præsertim in ordine ad Baptismum suscipiendũ; &

ad

Digitized by Google

ad iam susceptum,vt indicat Epiphanius *hæref.69.*
37 † Et licet præter has fuerint aliæ Diaconissæ, & Subdiaconissæ, aliæque Præsbyteræ,aliæ Episcopæ, tamen sic dictæ fuerunt,vt multis docet Vasquez *disp.245.*Layman.*c.6.de hoc Sacram.*Dian.*d.ref.54.* non ob aliquod officiū,sed quia cum essent vxores virorum qui separatione facta quoad thorum ordinabantur Diaconi Subdiaconi Præsbyteri seu Episcopi ea separatione facta, ipsæ inquam vxores fœminæ nuncupabantur nominibus illis quod est cō-
38 mune, † quare optimè dici debuit nullo vnquam tempore posse nec potuisse fœminas in Episcopos eligi aut consecrari.

39 De Hermaphrodito vide infra *de ætate & qualit. ordinand. in Rub.*vers.*Hermaphroditus.*

40 Ad tertiam quæstionis partem an Græcorum cōsecratio differat à Latina & è contra;resolutiuè respondeo consecrationem Episcoporum, vt institutā à Christo Domino in genere nō differre;nec diuersā esse in Ecclesia Latina,& Græca,sed in specie à Pōtifice fuisse hanc,& hanc in dictis Ecclesiis determinatam:quia etsi reuera materia,& forma Sacramentorum debeat esse æqualis vtpote instituta à Christo Domino,nec possit variari,vt infra dico *sub tit.de Sacram.non iterandis.* Tamen quia Christus Dominus sic instituerit materias Sacramentorū;vt in aliquibus Sacramētis non determinauerit rem ponendam, vel exhibendam talem secundum speciem infimam,sed solum per se designauerit in materiam positionem alicuius rei signi externi,vel traditionem externam alicuius rei sensibilis aptæ,vt per illam significaretur talis Sacramentalis effectus,v.g.potestas Ordinis,& gratia specialis quæ cōferturmonuerit tamen Apostolos generaliter vt res apta,& commoda ad talem significationem ferendam apud homines traderetur pro talis Sacramēti materia propria,relinquendo Ecclesiæ determinationē rei adhibendæ magis specialem;etenim in Sacramēto Ordinis instituit Christus pro materia in aliquibus ordinibus traditionem alicuius rei accōmodatæ ad significandum talis ordinis ministerium,potestatem,& gratiam;verum ipse non designauit rem determinatā numero vel specie, sed reliquit eius rei determinationem specialē Ecclesiæ, vt hæc oportunè determinaret, scilicet rem istā talem,vel illam esse tradendam,vt v.g.librum,vel vas cereum,vel candelabrum,vel vtrumque:hæc & alia docent Franciscus Lugo *de Sacram.lib.1.cap.1.q.7. n.78.*Martinon.*tom.4.disp.9.sect.5.n.*48. Ioānes Pōtius *in cursu Theolog. disp.48.q.1.concl* 8.*n.15.* cum Cardinali Lugo,Amico,Isāberto,Auersa,Marchino, Fornario, Arcadio,& pluribus aliis quos signanter refert,& sequitur Diana *d p.11.tr.1.ref.*78. Bern.*de Sacram. disp.47.sect.1.n.1.*

41 Et rationem reddunt;quia præter sanctissimum Christi beneplacitum videtur vt sit maior cōgnitas ipsius rei ob diuersos status temporum, & locorum in quibus Ecclesiæ ministri erant ordinandi,sed nō ita congruum,cum nec facilè esset eodem semper
42 vti signo.†Non enim in initio Ecclesiæ poterat esse materia ordinationis liber Euangeliorū, vel Epistolarum,vel Exorcismorum ; sicut modo est materia apta huiusmodi traditio libri,vt iam dixi *sub Rubr.* & Diana,vbi suprà *& in resol.79.*ex Dionysio *c.5. p.1.Ecclesiastica Hierarchia.*Et ex Ioanne Præposito latè loquēte *in 3.p.D.Thoma q.vnica de hoc Sacram. dub.10.n.75.*
43 † Et dicente Episcopo ex vi suæ ordinationis peculiariter competere Euangelium prædicare,pluta adducens idem Diana de formulario , ac requisitis in ordinatione Episcopi Græci,satis demōstrat in accidentalibus illam differre ab ordinatione latinæ non inquam in substaotia,&hæc magis com-

Fermosin.de Offic.& sacris Eccles. Tom.I.

mondantur ex his quæ dico infra *sub Rub. & tit. de Sacram.non iterandis.*

Ad quartā quæstionis partem an Episcopus aliqua cēsura innodatus consecret validè aliquem in Episcopum;& pro parte negatiua videtur vt nulla sit consecratio eo quod per textum *in cap. nullum 9. q. 2.* dum ibi dicitur quod omnia quæ gessit Episcopus ordinans alienum clericum, vel vsurpans aliquos actus non inuitatus ab Episcopo Prouinciæ sint vacua & inania;& Innocent.I.Damasus,Leo I. &Gregorius Magnus relati à Graciano *dist.causa 9. q.1. in initio,* dixerunt Sacramenta collata ab hæreticis inquinare magis, quàm mundare;sic ordinatos ab hæreticis nullam accipere potestatem. 44

Sed quia infra etiam latè dico *in d. Rubr.de Sacram.non iterandis,*vbi ago de sacram.in genere & ministro illorum ; nunc breuiter respondeo ex omnium Catholicorum sententia , vt quilibet Episcopus siue hæreticus, suspensus, degradatus , vel alia Censura Ecclesiastica innodatus , dummodò cum debita intentione adhibeat materiam & formam legitimam, validè semper ordinet, eo quod potestas ordinandi iuxta Christi Domini institutionem pender fundamentaliter & totaliter à charactere Episcopali , qui ita est indelebilis vt etiam maneat accedente quouis peccato seu censura, sic vt nequeat Ecclesia ordinationes sic factas inualidare ; vnde Valent.*tit.4.disp.9.q.3.p.2.* Henriquez *l b.10. c.12.* Vasq. *de ordine disp.243. c.1. & 2.*Barbosa,*alleg.3. de potest.Episcop.*Diana *p.12.tract.1.ref.61.*cum aliis; dicunt nullum Episcopum ob excōmunicationem, suspensionem , aut degradationem priuari sua potestate ordines conferendi ; cum ea sit ex institutione Christi per consecrationem collata, ac proinde à solo Christo & non ab alio etiam Ecclesia tolli posse. 45

Et licet textus *in cap.Ecclesia,* & alij Canones 1. *q.1. & 9. q.1.* dicant ordinationem factam ab hæretico seu exeommunicato non esse ratam & legitimam reputandam;sunt tamen intelligendi quoad illius executionem & vsum licitum propter indecentiam,in qua irregularitas fundata fuit,iuxta multorum sententiam ; qui censent taliter ordinatos esse irregulares , † quia in Iure moraliter loquendo dicitur,vt quis nullo modo ferre possit quod non potest licitè facere,docent Isambertus *part. 3. de Sacrament. tomo secundo , de hoc Sacrament. disput.6. art.1.*Martinon.*in 3.p.de Sacram. tom.2.disp. 67.sect.1. num.*14.secus inquam quoad substantiam ordinis , & characteris,cum ex textu *in c.1. & 2.de exc. & ordin.* abeo suscipiens ordinem ab Episcopo deposito , vel excommunicato vitando verum ordinem suscipiat , etsi suspendatur ab ordinis executione Couarr. *in cap. Alma mater 1. p. §. 6. num.*6.Nauar.*in man.cap.27.num.*245.Castro Palao *tom.4.tract.27.puncto 14.num.*1.benè, & clarè Villalobo.*in sum.tom.1.tract.4.dif.13.num.*1.ex Vgolino & Suarez , dicens iura contraria intelligenda esse modo iam dicto , aut non de ipsis ordinibus sed tantum de honore illorum ac Sacerdotio , vel de illis ordinatoribus in quibus non adest intentio quam haber Ecclesia , † vel de illis rebus quæ ex Iure Ecclesiæ Episcopus facit , vtpote si benediceret Calices,altaria , & id genus alia quæ potest irritare Ecclesia,si fiant ab Episcopo excommunicato; vide D.Thom.*in 4.dist.25.quæstion.1.art.2.* Bellarm. *lib.1.de Sacram.cap.26.* 46 47 48

V 2 Quæstio

QVÆSTIO III.

An Episcopus consecrando aliquem in peccato peccet mortaliter. Et quid de suscipiẽte. Et quot peccata committat Episcopus qui cõsecrat plures Episcopos simul in peccato mortali. An Episcopi consecratio inducat circunstantiam in confessione explicãdam, seu obliget illum voto obedientia, ad firmitatem status emissa. An consecratio Episcopalis sit maior ordinatione Sacerdotali. Et an Episcopi cõsecrari negligentes, seu per saltum promoti puniantur. Vbi breuiter de aliquibus dubiis, circa caremonias, & insignia consecrandorum.

SVMMARIVM.

1 Episcopus ordinans aliquos in peccato eosve consecrans, etsi secundum aliquos non peccet; quin Episcopatus non est Ordo, n. 2. 3. verius vt peccet lethaliter, n. 4.

2 Ordo secundum quod est Sacramentum ordinatur specialiter ad Sacramentum Eucharistiæ.

4 Episcopatus Ordo verè, & propriè est Sacramentum.

5 Episcopus suscipiens consecrationem in peccato peccat mortaliter.

6 Episcopus consecrans plures in peccato, non committit plura peccata sed vnum.

7 Confessarius plures audiens de pœnitentia successiuè in peccato non committit plura peccata.

8 Episcopus electus; & confirmatus ratione officij, non tenetur adhuc ad castitatem si nondum sit in sacris Ordinibus.

9 Episcopus consecratus quando sacramentaliter confitetur non tenetur pandere circunstantiam quod sit Episcopus: non enim aliam obligationem habet castitati annexam quàm ex ordine sacro recepto, & in 1. & 11.

10 Fornicatio Episcopi non addit circunstantiam distinctam commissa à Præsbytero, nisi ratione scandali contra Nugnum, n. 11.

11 Episcopalis status est multò perfectior quàm status Religiosi.

12 Episcopus dum consecratur nullo obedientia voto obligatur, etsi recipiat statum perpetuum; n. 13 & 14. contra aliquos, n. 15.

14 Episcopalis status immutabilitas colligitur ex morali obligatione permanendi in eo statu.

15 Episcopus nequit deserere Episcopatum, nec ad alium se transferre sine Papa dispensatione.

16 Episcoporum Hierarchia maior est ea quam habent Præsbyteri: contra nonnullos hæreticos quibus satisfit, n. 21.

17 Episcopi ad Ordinem Hierarchicum diuinitùs institutum pertinent qui in locum Apostolorum successerunt Presbyteris superiores.

18 Episcopus potest ordinare Sacerdotes quod Presbyter non potest.

19 Episcopi tenent in Ecclesia Christi eundem locũ quem in Synagoga tenebat Ordo Summorum Sacerdotum, nempe Aaronis, & successorum; Præsbyteri quem tenebant filij Aaronis, n. 20.

22 Consecrari Episcopus debet intra tres menses à Confirmatione Papa, & litterarum expeditione; nisi probet, aut constet de impedimento quominus potuerit, vt, n. 23. 24.

24 Episcopus electus differens sine causa consecrari intra tres mẽses priuatur perceptione fructuũ. Et tenetur ad restitutionem perceptorum; & si vltra tres menses differat, est ipso Iure priuatus ab Ecclesia, n. 25.

26 Breue Vrb. VIII. reformationis sacra Pœnitẽtiariæ.

27 Confirmatus Episcopus contingit; vt nunquam ex causa iusta queat consecrari; vt hic.

28 Episcopus differens sine culpa consecrationem retinet beneficia antea obtenta, quæ vacabunt à die receptæ consecrationis, n. 29.

30 Consecratio Episcopalis recepta per saltum, nullã inducit suspensionẽ; etsi aliter sit in Ordinibus.

31 Consecratus Episcopus scienter ab hæretico schismatico; & ab alio non tolerato est suspensus à Pontificalibus.

32 Consecrandi Episcopi ritus referuntur nonnulli, de quorũ institutionis ratione in Ecclesia, remissiuè.

AD primam, & alias quæstionis partẽ quæ de- 1
pẽdent à dubiis, de quibus infra ago *sub Rub. de Sacram. non iterãdis*, vbi de requisitis, & habilitate ministrorũ administrantium Sacramenta. Et in quo statu debeant esse; vt validè, licitè, & ritè conficiant; ideò nunc breuiter respondebo, dicendo quoad primum dubium; vt licèt aliqui existiment non peccare Episcopum administrantem ordinationem, siue cõsecrationem in peccato; sic ex eo putãtes; quia Episcopi consecratio non est Sacramentum, ex doctrina
D. Thomæ *in n. 4. dist. 24. q. 3. art. 1. q. 1. ad secund.* † 2
dum dicit quod Ordo secundũ quod est Sacramentum imprimens characterem ordinatur specialiter ad Sacramentum Eucharistiæ, & quod Episcopatus non sit Ordo; nam licèt detur Episcopo aliqua potestas spiritualis in sui promotione respectu aliquorum, sed non ideò illa potestas habeat characteris rationem, & propter hoc Episcopatus non sit Ordo secundùm quod Ordo est Sacramentum. Richard. *in 4. dist. 24. art. 5. q. 1.* Bonauẽt. *art. 2. q. 3.* Albert. *art. 39.* Ferrarien. *in 4. contra gentes c. 76. §. ad eundẽ iam*, Ledesma *in 4. 2. q. 42. art. 5.* Azor. *tom. 2. l. 3. c. 27. q. 3.* cum multis summistis antiquis, vbi dubia facili ne-
gocio soluit, † dicentes Episcopatũ non esse Ordinẽ 3
Sacramentalem, sed esse Ordinem Hierarchicum, quatenus Ordo dicitur officium quoddam respectu quarundam actionum sacrarum; & sic characterem non imprimere; & ob id non peccare sic in peccato administrantem consecrationẽ, sicut qui alia officia
exercet Sacerdotalia extra Sacramẽta. † Tamen quia 4
verius est dicere vt Episcopatus sit verus Ordo, & Sacramentũ, etsi non distinctũ à Sacerdotio cùm sit illius extensio; secundùm quæ dixi *sub Rub. de temp. ord. q. 2.* vers. *ad quartũ*, de quo multos dicẽdi modos ex infinitis tradit ac refert Diana omnino legendus, nouissimè *p. 12. tr. 1. res. 5. 6. 7. 8. 9. 10.* dicens *d. q. 6.* verè, & propriè esse Sacramentum, & ibi *res. 9.* postquam *res. 7. &* 8. disputauit, an sit verũ Sacramentũ, à Sacerdotio; sicut nouum Ordinẽ, & Sacramẽtum constituat, de quo in Trid. *sess. 23. c. 3.* quo Doctores probant ordinationem sacram esse Sacramentum, & sic in ordinatione Episcopi conferatur Spiritus Sanctus, cùm ordinans dicat *Accipe Spiritum Sanctum*, qui nõ confertur simpliciter; nisi media gratia significante, qui est effectus maximè primus, & proprius Spiritus Sancti, *ibi d. res. 9. in fin.* & licèt Vasq. *tom. 3. in 3. p. disp. 240. c. 3. n. 36.* acriter impugnet D. Thom. supra relatũ & ante eum & post eum multi relati à Diana *d. res. 10.* ipso verò ex aliis & cũ aliis defendens S. Thomam dum *Opusculo de perfectione vitæ spiritualis c. 24.* fatetur Episcopatum esse ordinem in verbis seqq. *Quod quarto proponitur quod Episcopatus non est ordo hoc manifestè continet falsitatem si absolutè intelligatur*, & ibi; *Quod autem ha-*

beat

beat aliquem ordinem, & non iuriſdictionẽ ſolam ſicut Archidiaconus, vel Curatus Præſbyter patet ex hoc quod Epiſcopus poteſt multa facere quæ non poteſt cõmittere ſicut confirmare & ordinare: & ipſe Sanctus ſcribens ad Thimot. 2. c. 1. dicit quod in ea manuum impoſitione quia Thimotheus erat ordinatus Epiſcopus data fuerit ei gratia Spiritus Sãcti; ſic adducit etiã Frãc. Sylvius *in 3. p. q. 40. art. 5. concl. 2.* Macerus *de Sacram. q. 40. art. 5.* cũ ergo Epiſcopatus ſit ordo & Sacramentũ, quid mirum vt ſi aliquis Epiſcopus conſecret aliquem in peccato peccet mortaliter.

5 Ad ſecundam partem quæſtionis de ſuſcipiente Epiſcopo conſecrationem in peccato, idem reſpondeo; quia ex quo vt communiter omnes fatentur qui cõtrahit matrimonium carnale in peccato peccat mortaliter, ex doctrina Vaſquez *tom. 2. in 3. p. diſp. 128.* Leander *de Sacrament. tom. 2. tract. 9. diſp. 4. q. 11.* & alij communiter; ſic & qui cõſecratur Epiſcopus in peccato; vt in terminis docent Diana *p. 12. tract. 1. reſ. 51.* Gerunda *tom. 2. lib. 8. diſp. 10. n. 10.* per verba ſequentia: *Peccare exiſtimamus Epiſcopum ſi Sacram, proprium Epiſcopalis conſecrationis ſuſciperet abſque debita diſpoſitione.* At verò quatenus Epiſcopatus, etiam rationem aliquo pacto ſubdit Sacramenti in ratione matrimonij; nec quando ſuam habet firmitatem nodumque perpetuum natura ſua ſolumque dependentem ab abſoluta Pontificis poteſtate; ſed quando per impreſſionem characteris omnino cẽſetur perfectum, cum quo, & infunditur gratia; & deinceps auxilia ad illum Ordinem exercendum gratiam, & proportionata etiam auxilia ad matrimonium obeundum ritè contractum; quamobrem tunc ſi obicem poneret atque in peccato eſſet, peccaret ſane peccato ſacrilegij vno quidem numericè; formaliter verò diſtinctas habeote malitias, quatenus contra effectum Sacramenti propriè ſumpti in ratione Ordinis, & aliqualiter accepti in ratione Matrimonij ſpiritualis, &c.

6 Ad tertiam queſtionis partem quot peccata committat Epiſcopus conſecrans plures in peccato mortali, & ſuppoſito ex textu *in cap. cum ſit, de conſecratione Eccleſiæ, vel altaris*; vbi omnes ſcribentes, & ex Alzedo *in praxi Epiſcopali p. 1. cap. 4. num. 13.* vt quod poſſint ſimul conſecrari ſine diſpenſatione duo vel tres, & quinque Epiſco-
7 pi ſimul. † Breuiter reſpondeo, vt licèt aliqui de Confeſſario ſuſtineant plura peccata committere, pluribus inſimul adminiſtrantem Sacramentum pœnitentiæ in peccato; tamen ex Tamburino *in opuſculo Confeſ. lib. 2. cap. 1. §. 8. num. 55.* Diana *p. 11. tract. 1. reſ. 42.* & aliis; dico non niſi vnum tantum peccatum committere; quia etſi Epiſcopus adminiſtret plura Sacramenta ordine, & numero diuerſa, ſed cum ſucceſſiuè adminiſtrentur per modum vnius, videtur vt vnum tantum peccatum conſtituant in genere moris ſicut ſi confirmaret plures perſonas in peccato mortali, vel illas ad Sacerdotium, vel alios ordines promoueret, exemplo Confeſſarij qui ſi v. g. centum perſonas in peccato mortali ſucceſſiuè abſolueret, non centum ſed vnum peccatum committeret.

8 Ad quartam quæſtionis partem an Epiſcopi conſecratio inducat circunſtantiam in confeſſione explicandam; quia de circunſtantiis peccatorum confitendis neceſſariò vel non, dico infra latiſſimè *in c. omnis vtriuſque ſexus de pœnitentiis; & remiſſionibus*, nunc ad præſens dubium ſuppoſito quod ſi Epiſcopus ſit tantum electus, ſeu confirmatus, & nondum in ſacris conſtitutus non tenetur ratione ſtatus ad caſtitatem ſpecialem quia nulli obligationi ſpeciali ad caſtitatem præter communem omnibus aliis aduerſatur ſoloque Iure Eccleſiaſtico annectatur ſpecialis caſtitas ratione ordinis ſacri ſtatui
Epiſcopali, † dico ad præſens dubium, vt poſt- 9
quam conſecratus ſit non habeat neceſſe dicere in confeſſione ſe eſſe Epiſcopum conſecratum; cum nullam aliam habeat obligationem ad caſtitatem quam ratione voti annexi Ordini ſacro: ſic Pater Perez *de Sacramento Pœnitentiæ, diſp. 18. ſect. 12. n. 2.*
Diana *part. 12. tract. 1. reſ. 98.* † addens vt eiuſdem 10
ſit rationis Epiſcopi fornicatio ac fornicatio cuiuſcumque in ordine Sacro conſtituti, vt colligitur ex dictis *in hac quæſtione*, vbi Epiſcopalis ordo eſt tantum extenſiuus Sacerdotalis, & hanc doctrinam iudico veram, niſi fornicatio illa ab Epiſcopo commiſſa ita publica eſſet, vt cauſaret ſcandalum: nam tunc propter malitiam ſpecialem ſtatus ac officij circumſtantia contraheretur neceſſario confitenda, cum delinqueret contra ſpecialem officij obligationem; qua tenetur ſubditos paſcere verbo & exemplo, igitur vt conſtat ſecluſo ſcandalo circumſtantia huiuſmodi ſtatus non transfert peccatum ad aliam ſpeciem, licet illum aggrauet ratione maioris obligationis qua Epiſcopus debet procurare perfectionem: tunc enim incideretur in alio dubio, an circumſtantiæ aggrauantes debeant exprimi in confeſſione ſicuti mutantes ſpeciem, iuxta quæ dico *in dicto cap. omnis*, & ita noſtram ſententiam docent communiter alij Doctores.

Nec obſtant Nugnus *in additionib. ad 3. p. q. 9.* 11
art. 2. dub. 3. concluſ. 2. & 3. Fagundez *in præcepta decalogi c. 2. lib. 4. c. 3. num. 8.* & alij per eos dicentes quod ſi Epiſcopus iam ſit conſecratus non ſatisfaciat dicendo in confeſſione ſe peccaſſe contra ſtatum, ſed teneri declarare circunſtantiam conſecrationis; eo quod ſtatus Epiſcopalis eſt multò perfectior & ſanctior, quàm ſtatus Religioſi cuius circunſtantia notabiliter auget peccatum, & ſic multò magis ſit ſtatus Epiſcopalis cuius perfectioni maximo gradu obſtet peccatum; quandoque mortale; ob quod dixerit Nugnus *ſupra* neceſſum eſſe vt Epiſcopus in omni peccato mortali etiam interno vel occulto circunſtantiam ſui ſtatus explicet; quia reſpondeo ex dictis vt ea circunſtantia non tranſcendat circunſtantiam aggrauantem, & ſic ſolum in puncto iuris admitto, vt ratione ſcandali modo dicto teneatur eam circunſtantiam confiteri; & ſi bene faciat eam vtcumque in confeſſione explanando ad maiorem Ruborem ſuæ conſcientiæ.

Ad quintam quæſtionis partem, nùm obligetur 12
Epiſcopus in conſecratione voto obedientiæ ad firmitatem actus emiſſæ; & reſpondetur non eſſe adſtrictum huiuſmodi voto: nã ad prædictam firmitatem, & ſtabilitatem ſtatus Epiſcopalis hoc votum nõ deſideratur neceſſario; eo quod patet ex variis expreſſis formulis, cõſecrationis nullũ eſſe adiunctum votum præſolis conſecrationi; quia etſi Eccleſia potuiſſet illud cõiungere ordinationi Epiſcopi, & non Sacerdotis, illud non fecit: non enim conſtat vt ſit in eo alia obligatio caſtitatis quã in ſacerdote, licèt fortè ex dictis propter perſonæ circunſtantiã ſit maiora ita Suarez *de Religione tom. 3. lib. 1. c. 16. n. 25.* Diana
p. 12. tr. 1. reſ. 96. † vbi addit rem eſſe claram, etiam 13
de obligatione voti paupertatis & obediẽtiæ, quibus non irretitur Epiſcopus, & quod nec vllum votum fiat ab Epiſcopo electo & confirmato acceptãte & ſuſcipiente curam paſtoralem; quia vel illud votum eſt de præſtandis, ac exequendis actionibus ſui muneris, vel de perſeuerando in illo munere; vt probat primum dictum ex *c. Ego N. de iureiur.* vbi

14 quam plura dixi; † secundum, *ex c. nisi cum pridem,*
in fine de renunciatione, concludens vt ad immuta-
bilitatem status Episcopi sufficiat moralis obliga-
tio permanendi in illo munere orta ex pacto inito
cum Ecclesia: incluso in ipsa acceptatione Episco-
patus cum conditionibus præscriptis, vel ex mutuo
consensu contrahentium vel ex iure Pontificio;
imò Suarez existimat ad rationem status sufficere
pactum esse perpetuum à quo recedere quis non
possit sine consensu alterius contrahentis; inferens
vt licet à Pontificibus non esset addita illa conditio
quod Episcopus non possit deserere suam Eccle-
siam sine sua licentia; vt latè dixi suprà *sub Rubr.*
& tit. de renunciatione, satis esse ad rationem status
quod non possit illam dimittere sine consensu ip-
sius Ecclesiæ, seu eligentium; hanc etiam sen-
tentiam docet Gerunda cum aliis *de Episcopo*
tom. 2. lib. 8. disp. 13. c. 3. num. 15.

15 Nec prædictæ assertioni obstant D. Thomas 2. 2.
quæst. 174. art. 4. 5. & 8. & clarius *quæst. 185. art. 4.*
& q. 189. art. 7. & opuscul. 18. Chartusianus *opus-*
culo de regimine Episcoporum art. 3. Sotus *lib.* 10.
de Iust. quæst. 2. *art.* 4. & Vbalden. *in tom. 3. doctri-*
nalis fides lib. 3. tit. 2. c. 17. dicentes hoc votum esse
solemne quia Episcopus non potest deserere Epis-
copatum nec ad alium se transferre sine dispensa-
tione Pontificis inde putantes non posse statum
perfectionis consistere sine voto solemni, indicans
D. Thom. ex prædicto fundamento in institutione
Episcopi interuenire professionem solemnem per
quam Episcopus constituitur in perfectione status.
Respondetur enim ex iam adductis *num. præced.*
quamuis Thomas Hurtad. clericor. minor. *tom. 2.*
tract. 2. c. 1. §. 9. limit. 2. num. 1604. defendat in præ-
dicto sensu D. Thom. nam vt dixi dubio præce-
denti Episcopus nullam obligationem habet ad ca-
stitatem quam ratione voti annexi Ordini sacro;
& sic nec aliud votum vt excogitat Suarez idem
probans de illo Episcopo qui renunciauit Episco-
patui; in quo nec aliquid voti reperitur, vt colligi-
tur *ex c. inter corporalia de renunciat.* dicens nihil-
ominus in illo remanere quidquid consecrationi
Episcopali annexum est; idem etiam de illo qui
sine titulo alicuius Ecclesiæ Episcopus consecratur:
nam cum illi non imponatur pastoralis cura; non
potest emittere votum illius.

16 Ad sextam quæstionis partem, an consecratio
Episcopalis sit maior ordinatione Sacerdotali, &
quia punctum hoc satis dissolui queit ex his quæ
dixi suprà *in Rub. quæst.* 2. vers. *ad quartam*, vbi egi
de ea, an ordinatio Episcopalis distinguatur ab or-
dinatione Præsbyterij, ideo breuiter contra non-
nullos hæreticos inter quos olim Ærius teste Epi-
phanio *tract. 75.* & D. August. *lib. de hæresibus tit. 6.*
cap. 35. cum esset Præsbyter doleretque quod non
posset ordinari Episcopus cœpit docere Episcopum
non esse maiorem Præsbytero, & Ioannes Vicle-
fus teste Valdensi *lib. 2. de doctrina fidei, art. 3. c. 60.*
Caluinus *lib. 4. instit. c. 4. §. 2.* qui dixit solo iure hu-
mano maioré esse Episcopum, & proinde se habere
inter Præsbyteros sicus Consul se habet inter Sena-
tores Chemnitius *in examine sess. 23. Trid.* & Erasmus
in priorem ad Timot. c. 4. nouissimequè impius
Caluinista Claudius Salmatius *de Papæ potestate,*
etenim Catholica doctrina omnino sequenda, &
extirpanda prædicta hæreticorum; ex Tridentino
sess. 23. can. 6. per verba illa: *Si quis dixerit in Eccle-*
sia Catholica non esse Hierarchiam diuina ordinatio-
ne institutam, quæ constat ex Episcopis, Præsbyteris,
& Ministris Anathema sit, & can. 7. ibi: *Si quis*
dixerit Episcopos non esse Præsbyteris superiores, (di-
uina scilicet ordinatione Hierarchica de qua superio-
re Canone) vel non habere potestatem confirmandi
vel eam quam habent illis esse cum Præsbyteris com-
munem, &c. Anathema sit; † & ibi: *cap.* 4. vbi 17
ordinationem Episcoporum; distinguens à sim-
plicibus Sacerdotibus asserit Episcopos ad ordinem
Hierarchicum diuinitùs institutum præcipuè per-
tinere, & in locum Apostolorum successisse Præs-
byteris superiores; † potest enim Episcopus ordi- 18
nare Sacerdotes, quod Præsbyter non potest; docent
Damas. *in epistol. Epiphanius hæres. 75.* Chrisostom.
Theophilactus, & Oecumenius *in 1. ad Thimot.*
c. 3. & 4 Leo Papa *epist.* 8. & D. Hieronym. *in epist.*
85. ad Euagrium, vbi sic ait: *Quid facit Episcopus*
excepta ordinatione quod Præsbyter non facit? Clem.
Rom. *in Can. Apostol. 1. & 2.* Ignatius *in Episto. ad*
Philadelphios. Dionysius *in cap. 5. Ecclesiast. Hierar-*
chia. Anacletus *epist. 8 c. 5.* Damasus Papa *in epist. 5.*
Hieronym. *in epist. 54. ad Marcellam de erroribus*
Montani. Et Augustin. *in Psalm. 44.* circa illa verba
pro patribus tuis nati sunt tibi filij, qui etiam *in epist.*
85. ad Euagr. in fin. & Leo *Epist. 88. ad Episcopos*
German. & Galliæ & Concil. Hispalense 11. *can. 7.* † 19
addunt Episcopos tenere in Ecclesia Christi eun-
dem locum quem in Synagoga tenebat Ordo Sum-
morum Sacerdotum; nempe Aaronis & succes-
sorum.

20 Præbyteros verò tenere eundem quem tunc te-
nebant filij Aaronis patre viuente, id est minores
sacerdotes, ac demùm Diaconos tenere locum Le-
uitarum, sed illi tres ordines erant aliis superiores
in Sinagoga ipso iure diuino, & distincti consecra-
tione, officiis, vestibus, ex diuina institutione; vt pa-
tet *ex c. 18. & 40. Exodi*, & Leuit. *c. 8. &* Numer. *c. 20.*
& 34. ergo iuxta mentem illorum Patrum distin-
guuntur in Ecclesia Episcopi, Præsbyteri, & Dia-
coni, ob idque Episcopos Christi ordinatione esse
superiores Præsbyteris, vt Præsbyteri Diaco-
nis.

21 Fundamentis inquam hæreticorum ex sacris litte-
ris respondi sigillatim suprà *in Rub. d. quæst. 2.* vers.
ad quartam, & nunc videbis D. Thom. 2. 2. *qu.* 184.
art. 1. ad 1. Medin. *lib. 2. de Sacram. homin. conti-*
nent. c. 5. Martinon. *de sacram. tom. 2. disp. 66. sect. 3.*
num. 17. Diana notissimè *p. 1. tract. 1. res. 76.*

22 Ad septimam quæstionis partem an Episcopi
consecrari negligentes vel per saltum promoti pu-
niantur, & supposito vt de iure teneatur quilibet
electus Episcopus intrà tres menses à confirmatio-
ne pontificia: & litterarum expeditione consecrari,
etiamsi sit Cardinalis, vt constat ex Concil. Calce-
donensi, *cap. 25. cap. quoniam dist. 75. cap. quoniam*
dist. 100. & Trid. *sess. 23. cap. 2. de reform. & sess. 7.*
cap. 9. de reform. quod si negligens sit in petendo
confirmationem, tunc etiam illi debeant compu-
tari illi tres menses.

23 Nisi necessitas cogat amplius differre; vt con-
stat ex dictis *cap. quoniam dist. 75. & 100.* veluti
propter morbum Episcopi consecrandi; vel si im-
pediatur ab hoste, & *toto tit. de clerico ægrotante,*
vel si de iure impediretur, veluti quia excommuni-
catus censurave alia irretitus est, & per ipsum non
stetit, quominus absoluatur, vel de aliquo delicto
accusatus est, & antequam innocentem se probet
tempus hoc elabitur, item & si lis esset super Epis-
copatu eaque durante tempus elabatur; sicut etiam
si promotus esset à Papa & licentiam consecrandi
non haberet: sic Tabiena *verbo Confirmatio, in*
commune, quæst. 9. Angelus *verbo Consecratio Epis-*

coporum

coporum, Rosela verbo Confirmatio electorum, D.
Antouin. 3. part. tit. 14. c. 16. Syluester consecrat. 1.
quæst. 3. Turrecremata in dict. cap. quoniam dist. 100.
Sanchez bene in opuscul. tom. 1. lib. 7. c. 8. dub. 15.
num. 13. Vgolinus de potestate Episcopi c. 2. num. 2.
fol. 8.

24 Igitur aliquo ex prædictis impedimentis non adueniente, Episcopus à die confirmationis distulerit
culpa sua consecrari, tunc priuabitur à perceptione fructuum, & itidem tenebitur ad perceptorum
restitutionem; sic relati & Diana part. 12. tract. 1.
Res. 55. & 56. legendus ex dict. c. 2. Trid. dict. sess. 23.
vbi habetur quod si Episcopus electus intra tres
menses non consecretur; teneatur ad fructuum
25 perceptorum restitutionem. † Et si intra totidem
alios tres menses id postea facere neglexerit Ecclesia sit ipso iure priuatus; & ego addo vt ad illorum
restitutionem non teneatur in foro conscientiæ, ante sententiam iudicis declaratoriam; argum. eorum
quæ dixi in c. cum non ab homine de iudic. à q. 28. sic
cum Lessio de iust. lib. 2. c. 34. num. 103. Henriquez
lib. 20. c. 23. n. fin. in glossa littera V; X, Suarez de
legib. lib. 5. c. 8. num. 13. Filliucius de benef. tract. 41.
c. 5. num. 23. vers. & quidem 1. Fagundez in decalogo tract. 2. lib. 8. c. 29. num. 15. quod est verum;
etiamsi ipso iure ante iudicis declarationem existiment Squillante de oblig. & priuileg. Episc. part. 1.
c. 4. num. 33. & Thesaur. in praxi de pœnis, part. 1.
verbo Episc. c. 2 Nauarrus in man. c. 25. num. 108.
Bonacina de legib. disput. 1. quæst. 1. part. 7. §. 2.
num. 28. esse priuatum non consecratum in tempore dicto.

26 Et hoc quantumvis Vrban. VIII. in breue
Reformationis sacræ Pœnitentiariæ prohibuerit
maiori Pœnitentiario & cæteris officialibus pœnitentiariæ super pœnis præfatis Concilij Trid. dispensare scilicet vt non valeant titulum reualidare
vel fructus condonare; nam intelligi potest vt eius
prohibitio procedat solum in casibus in quibus
claré constet Trid. in foro conscientiæ ante sententiam inducere priuationem tituli & restitutionem
fructuom; etenim vt firmant relati doctores, & Angelus Bossius tract. de effectib. matrimonij cap. 5.
num. 96. P. Thomas Hurtado videndus var. tom. 2.
tract. vltimo res. 12. §. 4. num. 700. verba illa sint ipso
iure priuati, per se non significant voluntatem legislatoris esse, vt talis pœna in foro conscientiæ incurratur ante sententiam declaratoriam alia etiam
addentes.

Notandum est pro complemento huius dubij
27 cum gloss. in dict. cap. quoniam dist. 75. & ibi Turrecremata posse contingere causam iustam vt confirmatus Episcopus nunquam consecretur, vt si inculpabiliter ita vitietur corpore, vt postea non debeat ordinari, cum tunc talis nunquam sit consecrandus, bene tamen ei permitti administrationes
earum rerum quæ sunt iurisdictionis, suppleri que
ea quæ sunt ordinis per alium Episcopum, vt patet
ex textu in c. Pontifice 7. q. 1. sequuntur Sanches &
Diana vbi supra tamen si sua culpa, vtpote si per indignationem membrum sibi mutilasset tunc inquam non euadere prędictam pœnam firmat Diana
sub dicta res. 55.

28 Notandum est secundò quòd si Episcopus vltra
tres menses distulit consecrationem possit omnia
beneficia retinere quæ alias vacarent à die consecrationis, quia ex quo dilatio illa non est culpabilis
ratione legitimæ dispensationis nulla est ratio cur
beneficia vacantia retinere non possit ex doctrina
textus in cap. cum eo de elect. lib. 6. in terminis Sanchez de matrim lib. 8. disp. 1. n. 24. cum Felino, Rebuffo Euerardo, Deciano, Abbate & Gambara, † 29
à die tamen consecrationis & pacificæ possessionis
Episcopatus, vacabunt omnia beneficia prius obtenta, vt probant Parisius legendus de resign. Rodriguez in summa p. 2. cap. 10. in fine, sed Diana dict.
res. 55. in fine p. 12. tract. 1. & Gigas de pensionib. q. 49.
dicunt vt possit Episcopus retinere pensiones si
quas in aliquo Episcopatu habebat cui deinde si in
Episcopali dignitate succederet postea dimitteret.

Ad Octauam quæstionis partem, an scilicet con- 30
secratio Episcopalis recepta per saltum inducat suspensionem; in quo dubio, supposito alio suprà assignato, in vers. ad sextam; & alio ibi assignato,
ex Rub. quæst. 2. vers. ad quartam dico, vt quia appellatione ordinum non veniat in his legibus pœnalibus consecratio Episcopalis ideo qui suscipit
per saltum consecrationem Episcopalem non incurrit suspensionem contra ordinatos per saltum:
ita Rubeus in aphoris. Episcopor. verbo consecratio,
num. 4. Diana dict. p. 12. tract. 1. res. 109. alia notans
Suarez de cens. disp. 31. num. 53. in vers. dubitari tandem circa hunc casum potest, † qui omnes addunt vt 31
Episcopus à pontificalibus sit suspensus qui scienter consecratur ab Episcopo hæretico, schismatico, excommunicato, interdicto non tolerato, aut
simoniaco per sententiam declarato, & modo dicto
supra, quæst. praeced. sub vers. ad quartam, verb. &
licet, & idem existimo dicendum de consecrato ante
legitimam ætatem, vt supra dixi dict. quæst. praeced.
vers. ad secundam, in verbo de ordinato Episcopo ante legitimam ætatem.

Ad vltimam quæstionis partem, igitur de vitæ 32
& motum processu antequam Episcopus consecretur dixi supra in cap. fin. de libelli oblatione q. 4.
§. 10. & addo Antoniũ de Dominic. in sua Repub. &
cõtra illum Zacharias Voberius in censura parenitida lib. 2. cap. 1. sed quare Episcopus consecrandus
ducitur vestitus veste candida & in habitu sacerdotali, & quare imponatur eis liber super caput &
humeros, quare vngantur eius manus & caput,
quare ei consecrando tradatur liber Euangeliorum
& ei imponatur manus supra caput & quare ei traditur Annulus & Baculus, & quare eius manus induantur chirotecis; quare ei tradatur Mitra; quare
Episcopus consecrandus offerat Episcopo consecranti panem & vinum; quare Episcopo consecrando præbeatur osculum pacis; & quare in consecratione Episcopali três Episcopi adhibentur: & quare alij Ritus in consecratione Episcoporum adhibeantur, & de singulorum mysterio tractãt abundè
Gerunda de Episcopo tom. 2. lib. 2. disp. 8. per totam.
Augustin. Barbosa de potest. Episcopi p. 1. tit. 1. cap. 5.
Stanislaus Socolouius in epithalamio de consecrat.
Episcoporum siue oratione 4. impressa in suis operibus Cracouiæ anno 1591. art. 411. vsque ad 484.
Diana p. 12. tract. 1. res. 110. & à res. 113. ad 125. Haller. de Sacram. elect. p. 2. c. 8. art. 4. §. 1. tit. 1001.
Andreas Stuassay in Panoplia Episcopali lib. 1.
per totum, qui omnes & alij cum eis
abundè singula expendunt;
vbi videbis.

***

Ad Text. in Cap. VIII. & Cap. XVI. hoc titulo.

QVÆSTIO I.

An ordinatus extra tempora, maneat suspensus, aut suspendatur. Et an cum eo Papa, vel Episcopus dispenset?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus extra tempora suspenditur, & ordinans punitur, num ipso iure*, à num. 2. 3. & 4. *vbi quidnam iure antiquo, sed quid hodie*, à 0. 5.

5 *Constitutio Pij incipit*, cum ex sacrorum, n. 6. *in quo habeat locum hac Bulla*, num. 10. 14. & n. 24.

6 *Constitutio Sixti V. incip.* sanctum & salutare.

7 *Constitutio Clem. VIII. incip.* Romanum Pontificem.

8 *Trid.* sess. 23. cap. 8. de reformatione, *n.* 21.

9 *Ordines suscipiens sine testimonio sui ordinarij anno suspenditur*, & n. 11.

10 *Ordinatus in maioribus extra tempora suspenditur, non si in minoribus*, num. 15. *excusatur si bona fide ordinaretur credens fieri posse*, num. 11.

12 *Ordinatus extra tempora, est impeditus ad superiores ordines ascendere, non sic in antea susceptis.*

14 *Beneficia conferri non possunt ordinato in sacris extra tempora, secus si ordinaretur in minoribus*, n. 15.

16 *Dispensat cum ordinatis extra tempora solus Papa secundum probabiliorem sententiam* n. 17. 18. & 19.

Cap. consultationis 16. hoc tit. *& numeris sequentibus.*

19 *Textus noster intelligitur.*

20 *Suspensio posita ab Episcopo suo iure ordinario potest & tolli ab eodem, nisi male ordinando spectaret ad Papam.*

22 *Dispensare potest Episcopus in suspensione, seu irregularitate ordinati extra tempora, si sit occulta.*

23 *Dispensatio ordinati extra tempora præsumitur ex lapsu 20. annorum.*

1 VRbanus III. decidit in textu nostro quod ordinatus extra tempora suspenditur, donec dispensetur cum eo, & quod punitur ordinans *sub cap.* 1. dixi iam de pœnis, in quibus incurrunt tam conferentes duos ordines sacros in eadem die, quàm eos recipientes; nunc verò de pœnis, in quibus incurrunt ordinati extra tempora, item & ordinatores. De ordinato quod sic suspendetur probari solet ex *cap. 2. hoc tit.* & ex nostris iuribus. † Sed nùm ipso
2 iure, suspensio illa incurratur, vel sit pœna imponenda, est dubium inter Doctores; at verò de suspensione loquuntur iura *in dicto cap. cum quidam*, ibi: *Et ordinatos à susceptis ordinibus tandiu reddere debes expertes, donec apud nos restitutionis gratiam consequantur*, & *ex dict. cap. consultationis*, ibi: *quos pro transgressione huiusmodi primo eis pœnitentia imposita competenti sustinere poteris in susceptis ordinibus ministrare*, & ex verbis textus *in dict. c.* 2. ibi: *Taliter ordinati, non deberent permitti in susceptis ordinibus ministrare, nam apud nos sic ordinatio deponerentur*: Ex quibus verbis probat Suarez solum probari pœnam imponendam, non ipso iure latam, *de cens. disp. 3. sect. 1. n.* 30. & etiam probat ex textu *in c. fin. dist.* 75. vbi designantur tempora definita ad ordinandum, nec pœnam aliquam ibi transgressoribus imponi; & sic dicit quod etsi Syluester, & Angelus, *verbo irregularitas*, cum nonnullis Canonistis dicant hanc suspensionem ipso iure incurri: tamen esse tantum ferendam ex iure antiquo, vt etiam sentiunt Innocent. Hostiens. Panormitanus, & alij; quia nullus est textus, quo sufficienter probetur; imò ex sententia glossæ, *Clem. fin. de ætate, & qualit. ordin.* sunt suspendendi, tam promouens quàm promotus.

Verum præter Syluestrum, & Angelum, aduersus quos sequitur Suarez, videntur dicere alij Doctores quod promouens extra tempora suspendatur, promotus sit ipso iure suspensus: sic probat Barbosa *in pastorali part. 2. allegat. 17. sub num.* 9. in vers. *de iure*, quatenus dicit quod licet Hostiensis, Ioannes Andreas, & Butrius in textu nostro videantur tenere contrarium primo aspectu nihilominus, quia post modum, eorum sententiam in hac parte remittunt ad notata *in cap. litteras hoc tit.* vbi Ioannes Andreas, *num.* 15. Butrius 7. & Hostiensis *in finalibus verbis*, quo loci promotum ipso iure esse suspensum affirmant, & hoc itidem affirmandum eos tenere dicit Barbosa, vt sequitur Vgolinus, *de potest. Episcopi, capite* 26. §. 25. *numero* 2. † Mihi 4
tamen de iure plausibilior videtur prima sententia ex nostro textu; & aliis, nec enim illi Doctores cum se remisserunt ad textum *in dicto cap. litteras* loqui debuerunt de nostro casu, sed de alio ponderato iam supra sub his, quæ dixi *in cap. 1. hoc tit.* vbi expendit textum *in dicto cap. litteras*, de pœna scilicet recipientes duos Sacros ordines in eadem die.

Prædicta sunt de iure antiquo, sed iam aliter 5
sancitum est de iure nouiori, cum ex constitutione Pij, quæ incipit, *cum ex sacrorum*, ordinatus extra tempora, sit suspensus ipso iure, vt ex eius littera, quam refert Barbosa *dicta allegat. 17. p. 2. num. 10. & 11.* deducunt Nauarrus *in manuali cap. 27. num. 241. vers. quinto dico*, & *cons. 40. num. 7. vers. 11. hoc tit. in antiquis, & cons. 7. sub tit. de clerico excommunicato ministrante*, quæ extrauagans, vt expendit Suarez *dicta disput. 30. de cens. sect. 1. num. 30. in fine*, loquitur tantùm in recipiente ordines sacros, ac meritò; quia minores ordines, vt supra dixi *sub dicto cap. 1. & 2.* non habens tempora determinata, vt probat textus *in cap. de eo 3. hoc tit.* per quem sic dixi *sub dict. cap. 1.* & addit Barbosa *dicta allegat. 17. num.* 13. hanc Bullam Pij II. obseruari semper in hac materia, quam postea confirmasse dicit Iulium Pap. III. *in sua Regul. Cancel.* & alios successores, necnon Clem. VIII. & S. D. Paulum V. felicis memoriæ *in regula* 23. per hæc verba. *Item de Clericis extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, aut absque dimissoriis litteris ad sacros ordines se promouere facientibus, pro tempore etiam voluit constitutionem piæ memoriæ Pij II. similiter prædecessoris sui desuper editam, & in dict. Cancel. Apostol. lib. descriptam, quæ incipit cum ex sacrorum, &c. pari modo obseruari, &c.*

Sed adhuc videtur non sic ex prædicta Pij constitutione

ſtitutione ſeruandum, cum ex conſtitutione Sixti V. contra Clericos malè promotos, quæ incipit *Sanctum, & ſalutare*, ſub data Nonis Ianuarij 1588. non ſolùm ſuſpendit ipſo iure promotos extra tempora, verùm etiam illos ita promouentes ad ſacros, vt in §. *vt igitur cum duobus ſequentibus prædictæ ſua*
7 *conſtit.* continetur. † Tamen Clem. VIII. *in ſua conſtitutione*, quæ incipit *Romanum Pontificem*, reſtrinxit, ac modificauit ad terminos ſanctionis Pij V. vt iam dixi, & notat Barboſa ſuprà *ſub dicto n. 9.* quæ conſtitutio non meminit ordinatoris, & hanc Pij II. conſtitutionem ſemper obſeruari in hac materia, tenet nouiſſimè Ægidius Trullench. *de Sacram lib. 6. dubio 9. ſub dicto num. 2. & num. 3.* vbi alia expendit, & bene demonſtrat etiam Barboſa *hic num. 3.* iterum Bullas recenſens.

8 Et aduerſus ius antiquum, item & aduerſus prædictas Bullas inſurges ex Trid. *ſeſſ. 23. cap. 8. de reformat.* vbi ſuſpenſionis pœna anni imponitur aduer-
9 ſus ordinatos extra tempora, † Sed reſpondetur textum Trid. ibi referri ad eum, qui ſine teſtimonio ſui Ordinarij ordines ſuſcipit, vt declarant Vgolinus *dicto §. 25.* Bonacina *de cenſuris diſp. 3. quæſt. 6. puncto 5. num. 5.* vbi etiam ad hanc ſuſpenſionem incurrendam non requiri præſumptionem, vel ignorantiam affectatam, ſed ſufficere ignorantiam moraliter culpabilem, ſequitur Barboſa *dict. n. 9. in fine alleg. 17.* contra Salzedum ad Bernardum Diaz *in cap. 26. lit. A*, verſ. *his verò, qui extra tempora*, dicentem hunc ſuſpenſum eſſe per annum in caſu, de quo loquimur, vt nouiſſimè tenet expendens Trid. locum idem Ægidius Trullench. *dicto dub. 9.*
10 *ſub num. 2.* † Vbi dicit *num. 3.* prædictam Pij II. Bullam ſolum habere locum in his, qui ordinantur extra tempora in ſacris, & maioribus ordinibus, non ſic in minoribus, & in prima Tonſura; quia vigore prædictæ conſtitutionis, item, & iuris cōmunis nullo modo comprehenduntur ordinati in minoribus extra tempora conſtituta, vt docent Nauar. *in manuali cap. 25. num. 70. & cap 27. n. 241.* Campan. *in Rubr. Iuris Canonici Rubr. 6. cap. 2. num. 21.* Barboſa *2. p. allegat. 16. num. 14.*

11 Vt verò talis ſuſpenſio incurratur, neceſſum eſt vt præcedat culpa grauis, vt ſupra dictum eſt, & notanter tenet Suarez *de cenſuris diſp. 31. dict. ſect. 1. num. 31.* dum ait quod ſi quis bona fide extra tempora ordinetur, vel credens ſe habere legitimam facultatem, vel Epiſcopum illam habere, vel ex alia ſimili ignorantia inculpabili; tunc ſicut excuſaretur à culpa, ita etiam à ſuſpenſione. Rurſus quia ſuſpenſio hæc dicitur culpæ proportionata: vnde ait licèt verba extrauag. Pij II. ſint hæc *A ſuorum ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint*, nihilominus cenſet intelligenda de ordinibus ſic malè, & extra legitima tempora ſuſceptis, nam in eis
12 tantum deliquit. † Et addit etiam conſequenter, vt etiam ſit impeditus, ne vlterius aſcendat, non verò ne in inferiori ordine vtatur, ſi illud legitimè ſuſcepit; nec referre quod illa extrauagans dicat *à ſuis ordinibus*, in plurali, nam loquitur etiam in plurali de omnibus ſic ordinatis, & eos dici ſuſpendi à ſuis ordinibus, & intelligi accōmodatè, id eſt vnuſquiſque ab eo ordine, quem malè ſuſcepit, & hoc magis declarari per verba ſequentia eiuſdem Bullæ, ibi: *Si ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus miniſtrauerint, irregulares fiant* in eiſdem ſcilicet malè
13 ſuſceptis, à quibus ſuſpenſi ſunt, † quæ etiam declarat Barboſa *dicta alleg. 17. num. 18.* procedere reſpectu ordinum ſacrorum, non ſi miniſtraſſent in prima Tonſura, aut aliis minoribus Ordinibus, qui non comprehenduntur in Bulla, vt probant etiam plures quos ipſe citauit *dicta 2. p. allegat. 16. num. 14.* quod repetit idem Barboſa hic *ſub dicto n. 3.*

Quare etiam dices, vt attento prædictæ Bullæ 14
Pij II. rigore, & tenore, dicendum eſt, vt durante illius ſuſpenſione non poſſint Clerico conferri beneficia, cum ille careat ordine in executione ſecundùm reſoluta per Couar. *in cap. Alma mater p. 1. §. 7. num. 1.* contra Nauarrum *in manuali cap. 27. num. 160.* quod ſequitur Barboſa *dict. p. 2. de officio Epiſcop allegat. 17. num. 12.* intelligens de clericis in maioribus de quibus loquitur prædicta Bulla. † Quia 15
ſi in minoribus ordinibus conſtitutis conferantur, collatio valida erit, vt reſoluit cum Miranda *in manuali Prælator. tom. 1. quæſt. 39. art. 7. concluſ. 1. in fine*, & addit idem Barboſa hic *ſub dicto num. 3.* prædictam Bullam Pij II. addere, & decidere vltra alias pœnas à iure inflictas, poſſe etiam beneficiis Eccleſiaſticis iure priuari.

Vnde iam pro materia textus *in dict. cap. conſultationi 16. hoc tit.* dubium eſt cui competat diſpen- 16
ſare cum ſuſpenſis; eo quod ordinati fuerunt extra tempora & multi exiſtimant poſſe proprium Epiſcopum, ſi non ſit particeps illius delicti, ſic per textum *in dicto cap. conſultationi*, & colligunt ex eo textu plures, quos refert Barboſa *ibi num. 1. & 2.* vbi ait diſpenſationem cum eo, qui extrà tempora ordinibus fuit initiatus ab Epiſcopo qui in nulla fuit culpa obtineri poſſe, vt poſt condignam pœnitentiam, ſuſceptos ordines poſſit exercere, vt per Salzedum ad Bernard. Diaz *in pract. cap. 26. lit. O, in fine.* † Imò idem Suarez poſtquam abundanter 17
probauit *de cenſ. diſp. 31. dict. ſect. 1. num. 32.* à ſolo Papa diſpenſari poſſe in fine illius numeri, aut iuxta probabilem opinionem poſt ſufficientem punitionem, & emendationem ab Epiſcopo illam ſuſpenſionem tolli poſſe: & videtur etiam probari iuxta terminos illius conſtit. Pij II. ſupra relatæ; eo quod Papa ibi non retinuit abſolutionem in ea conſtitutione iuxta doctrinam Armillæ verb. *ſuſpenſio num. 22.* Sylueſter *eodem verbo num. 8. verſ. tertium.* gloſſa *Clem. 1. §. penult.* verb. *excommunicationis, de hæret.* vt in excommunicatione animaduerſum reperitur, quoties conditor Canonis ibi ſpecialiter non reſeruauit; quia eo ipſo conceſſiſſe videtur facultatem aliis abſoluendi cum citatis à Gutierrez *Canonic. lib. 1. cap. 5. à princip.* Suarez *de cenſ. diſp. 7. ſect. 4.* cum conceſſum dicatur quod expreſsè non reperitur prohibitum iuxta text. *in l. nec non §. quod cum, ff. ex quibus cauſis.*

Verius tamen iam hodie ſolum Papam, aut Le- 18
gatum de Latere ex ſpeciali commiſſione, ſibi data poteſtate cum ordinatis extra tempora diſpenſare dicendum eſt, vt docent Rebuffus *in praxi benef. p. 2. tit. de Clericis ad ſacros ordines malè promotis, gloſſa 2. num. 13.* Barboſa *hic dict. n. 2. in fine*, Sylueſter *verb. irregularitas num. 12. verſ. hodie autem* Nauarr. *in manuali cap. 25. num. 70.* Maiolus *de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 9. in fine*, Iacobus de Graſſis *in deciſion. aureis lib. 1. cap. 8. num. 15.* Gutierrez *Canonicar. lib. 1. cap. 26. ſub num. 21.* Bonacina *de cenſur. extra Bullam diſp. 3. quæſt. 1. puncto 3. in fine*, ex ea ratione quia in illa conſtitutione Pij II. non ad aliquod tempus ſuſpenſionis, cenſuram Papa infligit, irregularitatemque incurri, decernit; ex quo euenit, vt perpetuò dicatur inflicta, & Rota Romana generaliter loquens firmauit contrauenientes decretis dictæ conſtitutionis, perpetuò eſſe per eam ſuſpenſos, in militem Abbatitia 24. Ianuarij 1590. coram Reuer. P. Gypſio, & ita docens Bar-

boſa

bosa ipse *de efficio Episcopi p. 2. dict. alleg. 17. à n. 14.* videndus, probat etiam *ibi num. 16.* nam & absque temporis præfinitione pœnam imponens cẽsetur illam perpetuò infligere *ex l. seruus, cod. de pœnis glossa verbo perpetuo, in cap. cupientes §. caterum de elect.* glossa *verbo in perpetuum in cap. ex litteris, de consti.* vbi Abbas *num. 10.* Felinus *in c. tam litteris 33. de testibus n. 1. in fine.*

19 Hæc enim vera sunt hodie per dictam constitutionem Pij, sed ego contendo à solo Papa posse dispensari, cum male extra tempora ordinato magis probabiliter; quia ex textu *in dict. c. cum quidam 8.* de quo dico hic, probatur, & significatur Papam solum posse hanc suspensionem tollere per verba illa, *Ordinatos à susceptis ordinibus tandiu debes reddere expertes, donec apud nos restitutionis gratiam consequantur*, vbi significatur suspensionem fuisse ponendam ab Episcopo; semel autem positam, solum Papam posse illam auferre; & ita glossa sentit, ibi, ex vi illius textus, licèt *in dict. cap. consultationi*, censeat ibi esse moderatam restitutionem illam, & potestatem Episcoporum ampliatam: ita docet Suarez *dicta disp. 31. de cens. sect. 1. dict. n. 32.* vbi expendit textum *in dict. cap. consultationi*, dicens non esse ibi sermonem de solutione suspensionis ipso iure latæ, sed de commutatione suspensionis
20 ferendæ in aliquam pœnam. † Imò addit cum vtroque Abbate antiquiore, scilicet, & Panormit. Episcopum, quando ponit suspensionem suo iure ordinario eodem, posse illam tollere, ibi tamen reseruari Papæ; quia Episcopus ipse ordinarius deliquerat malè ordinando, & non ipsum ponere pœnam, sed Papam præcipere Metropolitano illam imponere; ideòque sibi dispensationem reseruasse; quia nec Episcopus erat dignus ratione suæ culpæ nec Metropolitanus erat Iudex ordinarius, sed delegatus, eiquè commissam fuisse punitionem, non liberationem ad maiorem delicti punitionem, & fortasse iniuriam ordinantis, quæ dicit idem Suarez rectè procedere de eo tempore, quo hæc suspensio imponebatur, & non à iure.

21 Cumque aliqui existiment Trid. *dict. 23. cap. 8. de reformat.* commisisse Ordinario determinationem temporis, pro quo duratura est talis suspensio, & consequenter eius ablationem illi commisisse, vt refert Suarez suprà *dict. n. 32. circa finem.* Sed cum iam supra expenderim Trid. locum, vt non loquatur de eo, qui ordinatur extra tempora, sed sine legitimis litteris dimissoriis: nam vt dicit idem Suarez, verba, ibi: *Si secus fiat &c.* tantùm referantur ad ea, quæ in proxima Clausula continentur, & non ad capitis initium, vbi fit mentio de ordinationibus, statutis temporibus faciendis, vt euidenter patet ex contextu; sequitur, vt eorum sententia ex adductis bene sit impugnata, & de intellectu prædictæ Bullæ Pij V. adiunges quos congerit idem Barbosa *in collect. ad dict. Trid. c. 8. à n. 35.*

22 Iam verò pro complemento notabis quod si suspensio, vel irregularitas illius qui ordinatus fuit extra tempora sit occulta, posse in ea Episcopus dispensare virtute Trid. Concil. *sess. 24. de reformat. cap. 6.* vt firmant Bonacina *de censur. disp. 3. quæst. 6. puncto 5. num. 5.* vers. *Tertio*, Barbosa *dicta 2. p. in pastorali, dicta allegat. 17. num. 17* & docet nouissimè Ægidius Trullench. *dict. lib. 6. de Sacram. cap.*
23 *vnico, dubio 9. num. 2. in fine.* † & Rota censuit apud Farinacium *decis. 200. p. 2. recent. num. 5.* ex lapsu 20. annorum præsumi dispensationem, sicut refert
24 idem citatus Barbosa *dicto num. 17. in fine.* † Et vtrum suspensus iuxta prædict. constit. Pij II. possit ab Episcopo dispensari, videbis Aloysium Riccium *in decis. Curia Archiepis. Neapel. decis. 93. p. 4.* vbi *decis. 90.* quærit, & differit, an in pœnas dictæ Bullæ incidat, qui ignoranter prohibita in illa egit, de quo iam dixi *suprà*, & de textu nostro *in cap. cum quidam*; videbis hic Antonium Naldum.

QVÆSTIO II.

An si ordinatores, & ordinandi non seruent de vno ordine ad alium interstitia temporum, suspendantur ab executione ordinum. Et an Episcopus dispenset in illis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatores, & ordinati extra tempora non suspendantur ab executione ordinum, vt illi, qui conferunt & suscipiunt ordines duos sacros in eadem die* n. 2. & à n. 8.

2 *Interstitia dicuntur tempus intermedium de vno ordine ad alium, anni vnius statutum, vt interim ordinandi instituantur commodius,* num. 3.

4 *Annus interstitiorum ad ordines, qualiter computetur.*

5 *Bulla Cruciata publicatio quotannis fit secundum computationem anni Ecclesiastici.*

6 *Interstitia ad ordines minores, computantur de ordinibus generalibus ad alios; non enim in istis datur præceptum super interuallo*, numero 7.

7 *Ordines minores recipiendi, consuetudo in eadem die est seruanda.*

8 *Ordinatus de voluntate Episcopi, non seruatis interstitiis, nullam pœnam incurrit*, numero 9.

9 *Trid* sess. 23. cap. 11.

10 *Interstitiorum dispensatio inter Diaconatum, & Sacerdotium est difficilior; est tamen arbitraria semper iuxta qualitates, de quibus* num. 11.

12 *Vtilitas, & necessitas, vt dispensetur in interstitiis simul requiritur, alij contra.*

13 *Interstitiorum dispensatio debet clarè fieri ab Episcopo, vel assumendo ad ordines intra annum; & à quibus alias fiat*, num. sequentibus.

14 *Vicarius dispensat in interstitiis de licentia Episcopi, vel Capituli, Sede vacante*, numero 15.

15 *Capitulum; Sede vacante dispensat in interstitiis.*

16 *Abbates, & superiores ordinarij num dispensent in interstitiis cum subditis, aut spectet ad Episcopum*; n. 17. & n. 19.

18 *Ordinans non dispensat in interstitiis cum non subdito, qui ab eo ordinatur, sed proprius Episcopus ordinati.*

19 *Dimissorias dant regulares superiores suis subditis ordinandis; etsi non dispensent in interstitiis: quid ex priuilegio Societatis Iesu,* num. 20.

21 *Episcopus non dispensat in interstitiis cum familiari suo, nisi ratione beneficij collati*, numero 22.

Ad

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum sic esse suspensos quemadmodum suspenduntur illi, qui in eadem die duos sacros ordines conferunt, vel recipiunt secundùm quæ expendi supra *sub cap.1.hoc tit.* explanando iura *in cap.2.cap.3. cap. litteras, cap. dilectus hoc titulo*, & ita videtur sentire Suarez *de censuris disp.31. sect.1.* qui dum disputat de pœna suspensiunis contracta aduersus Episcopos ordinanres, ac aduersos ordines male recipientes, agit latè ibi *à num.*40. de octaua suspensione ipso iure lata non seruatis temporum interstitiis: & Sixtus V. tulit suspensionem ipso facto.

2 Sed cum ibi dixerim aliud esse delictum contractum ex fosceptione duorum urdinum sacrorum in vna die modo ibi dicto, de quo iura relata intelliguntur, vt optimè etiam expendit idem Suarez cum ab eò relatis, ac est delictum contractum, si ordinandus non seruet tempotum interstitia de vno urdine ad alium; ideò clarioris doctrinæ gratia, dicò interstitia dici tempus intermedium vnius anni, qui debet transire de vnu ordine collato ad alium conferendum, seu recipiendum; ita vt qui suscepit vltimum minorem urdinem, nequeat ad subdiaconatum transire, quovsque integer annus transactus sit, & simili modu de subdiaconatu ad Præsbyteratum, iuxta decisionem Trid. *sess.23. de reformat.*
3 *cap.*11. 13. *&* 14. † quod statutum est vt interim ordinandi commodius edoceri possint, quantum sit ordinis, quem soscipit pondus, & quanta Dignitas, & cum ætate meritum vitæ ac doctrina maior accrescere possit, vt dicit idem Cuncil. *loco citato*, quem ad hoc citant Vgolinus *de potest. Episcopi cap.26.§.27. num.2.* Barbosa *in pastorali p.2. allegat.*18. *num.*1. & ad propositum plures rationes afferunt Mulsesius *in summa Theolog.moral.tract.2. cap.14.num.2.* Catulus de Grassis *de effect.b. clerior. in Prælud.num.326.cum sequent.* Simon. Maiol. *de irregularit.lib.4.cap.11. à princ.* Valenzuela *tom.2. cons.*107.*num.*1.& docent alij relati ab eodem Barbosa *in dict.cap.11.Trid.n.*3.

4 Quod si dubites qualiter prædictus anni cursus debeat transire, respondeu nun uportere, vt habeat trecentos, & sexaginta quinque dies, quo tempore annus couficitur, sed sufficere, vt adueniat eadem solemnitas, & dies subsequentis anni in qua annos transactus suscepit alium ordinem; sic vt interstitia nun sint mathematicè computanda; ita vt ordinandus nequeat ad urdines promoueri, nisi inter vnum, & alium ordinem moram traxerit duodecim mensium completorum, sed moraliter, & iuxta ritum Ecclesiæ, videlicet ab vna Quadragesima ad aliam, à Pentecoste ad Pentecostem, &c. & quamvis inter primam, & secundam Pentecostes, solemnitatem, non sint elapsi duodecim menses: ita docent in terminis, ac decisum referunt Sorbus *in compendio mendicantium*, verbo *ordines sacri*, vers. *circa id.* Prosper de Augusta *in addit ad Quarantam in summa Bullarij*, verbo *Ordo, in fine.* Zerola *in praxi Episcopali p.1.*verb. *Ordo*, vers.*ad quartum* circa medium. Vgulinus *dict.§.27.num.7.* Bonacina *de Sacram. disp.8. quæst. vnica, puncto 5. num.33.* Riccius *in praxi fori Eccles. post resolut.279. in notab. materia de hoc Sacramento Ordin.* vers. *quoad*, Lezana *in summa quæst.regular.cap.14.num.17.* Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopum, & regulares pag.77.* vers. *ad septimum*, Campanil. *in*
5 *diuers. iuris canon. Rub.6.cap.3.num.12.* † Et comprobatur, nam etiam publicatio Bullæ cruciatæ, quæ durat per vnum integrum annum, sicut & aliæ Bullæ compositionis, & defunctorum fit de vno anno ad alium, plus, minusvè, secundùm morem, Ecclesiæ, vt tradit Villalobos *in summ.p.1.de Bulla cruciata tract.27. clausula 4. à num.6. cum aliis.* Ægidius Trullench. sic etiam tenet *lib.6.cap.vnico, dub.9.sub num.4.* idem Villalobos *in terminis nostri dubij tract.11.p.1.difficult.12.num.6.*

Er cum ab aliquibus soleat dubitari quod inter- 6
uallum interuenire debeat inter vnum, & alterum ordinem minorem, & quidam putent sufficere de vno ex temporibus generalium ordinationum ad aliud, inter quos sic putant Maiolus *de irregularit. lib.3.cap.24.§.13.* Vgolinus *dict.cap.27.num.4.* Alij inquam sufficere existimant illud, quod daretur de vno facto ad aliom proximum inter qoos sic docent Campanil. *dict.Rub.6.dict.cap.3.num.13.* Sorbus *sup.*vers.*Ordo*, in verbo *& sic benè*, quod verum iudicat Barbosa *in pastorali dict.2.p.allegat.11.n.18. in fine*, sed tutius dicit esse, si fiat interueniente interuallu de vnu ex temporibus generalium ordi-
num ad alium; sic Vgolinus & Maiolus. † Er ad- 7
dit Ægidius Trullench. vbi suprà *dict. num.4.* inter minores autem ordines non dari præceptum de interstitiis, sed relinqui prudentiæ, & arbitrio Episcopi: an simul vel per remporum interstitia debeant conferri *ex dict.cap.11. Trid.* taliter, quod si adesset consuetudo, quæ permitteret minores ordines, & primam Tonsuram in eadem die recipere, esset seruanda, vt docent Syluester *verbo Ordo 2. num.27.* Campan. *dict. Rub.6.cap.2. num.*2u. Henriquez *lib.1u.cap.19. num.4.* etenim etsi in his minoribos quædam tempora designentur, vt *in cap. in singulis 77.dist.* tamen Suarez iam relatus *d. sect.1. disp.31.de cens.num.33.in fine*, dicit antiquatum esse, asserens licitum esse eos simul in eodem die recipere; præsertim vbi est consuetudo, & expresse habetur *in cap.2. de eo, qui furtim ordin. suscepit.* vbi notant glossa, & Doctores, & *ex cap.3. nostri tituli* colligit.

Quibus suppositis ad primam difficultatis par- 8
tem respondeo, iuxta dispositionem Trid. *sess.23. de reformat.cap.11.13.& 14.* quod etsi voluisset, vt inter susceptionem vnius, & alterius ordinis annus integer interuerteretur, tamen nullam pœnam adhibuit contra prædictum ordinem procedentibus, nec ita seuerè id prohibuit, quin arbitrio Episcopi id cummitteret; quocirca si quispiam arbitrio, & voluntate Episcopi prædictus ordines suscipiat eo die, vel continuis diebus, aut intra tempora interstitiurum, non erit malè promotus; quod si contra Episcopi voluntatem suscipiat, vel eodem die, vel non seruatis interstitiis ab Episcopo designatis, tunc erit malè promotus, quuad culpam non quoad censuram, vt tradit idem Suarez *dict.disp.31.sect.1. num.43.in fine, & in principio*, quare Ægidius Trullench. *de Sacram.dict.lib.6.cap.vnico, dubio 9.n.10.* cum Bonacina *dict.disp.8.quæst.vnica puncto 3.n.35.* & cum Barbosa *vbi suprà*, nullam pœnam iuris, aut censuram incurrere, aut irregularitatem ordinantes, ac ordinatos, & Barbosa *dict. allegat.18. num.14.* cum multis probat, quòd etsi sic ordinatus nullam incurrat pœnam, possit tamen Episcopus sic ordinatum suspendere, & aliis pœnis ob Canonis transgressionem punire, idem Barbosa *in Trid. sess.23.cap.13.num.10.& 11.* cum multis.

Et pro complementu huius dubij, & intellectu 9
Trid. *dict. cap.11.* animaduerto cum Suarez *dict. num.43.*vers. *in quo*, quod cum agit de anno interponendo inter subdiaconatum, & Diaconatum, simpliciter addit Trid. *nisi aliud Episcopo videatur*,

sed

sed cum loquitur de Diaconatu, & Præsbyteratu, ait, *nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem, aliud Episcopo videretur*, addens per hoc non esse licitum Episcopo in priori casu dispensare sine vlla causa rationabili; quia hoc est contra rationem dispensationis in communi lege, sed solùm iudicari minorem causam in priori casu sufficere, & in illo vtilitatem tantum spectandam esse; in alio verò etiam necessitatem.

10 Et ait sublatam fuisse suspensionem, quam in casu, de quo loquuti sumus tulit Sixtus V. relatus *in principio*, sequitur Bonacina *dict. disp.8. de Sacram. quæst. vnica puncto 6. num.9.* vbi etiam dicit grauiorem causam requiri in dispensatione interstitiorum inter Diaconatum, & sacerdotium, quàm inter cæteros ordines, colligens ex dicto Trid. decreto, & prosequitur cum multis Barbosa
11 *dicta allegat.18. sub num.4.* † vbi dicit quod non requiritur extraordinaria, aut publica necessitatis, aut vtilitatis causa; quia Concilium remittere videtur hoc arbitrio Episcopi, posita vtilitate Ecclesiæ, & necessitate, quam Episcopus secundùm circunstantiam loci, & temporis, aut iuxta conditionem personæ sufficientem iudicauerit, sic probans cum Menochio *de arbitr. casu 427. num.30.* qui cum eodem *num.31.* ponit alias, nempe fauore studij in aliqua vniuersitate, & ætas ordinandi prouecta iuncta cum eisdem integritate, necnon arctatio ad recipiendum Diaconatum, vel Præsbyteratum ratione beneficij recepti, vel recipiendi, iuxta Trid. decre-
12 tum *sess.7. de reform. cap.7.* † Quibus omnibus addo Ægidium Trullench. *de Sacram. dicto lib.6. cap. vnico dubio 9. sub num.5.* vbi *num.... in fine*, ait quod etsi recentiores aliqui iuxta Trid. decretum, dicant sufficere, *dict. sess.23. cap.11.* tantum vtilitatem, aut necessitatem Ecclesiæ, vt Diaconus ante annum, Præsbyter ordinetur, tamen verius esse per particulam *&* quæ copulatiua est vtrumque requiri: & de hoc pluribus adductis, Barbosa *dict. sess.23. Trident. cap.14. num.2. & 3.*

13 Ad secundam difficultatis partem iam satis responsum præbetur ex proximè dictis, nempe non ad Papam, sed Episcopum prædictam dispensationem pertinere in interstitiis modo dicto *sub num. præcedenti*, quare nunc dico necessum esse vt Episcopus clarè dispenset, vel vt assumat ad ordines infra anni curriculum ordinandum, sciens nondum esse lapsum tempus ab antea suscepto ordine ad sequentem; quia si ignorauit, tacitè dispensare non videtur; eo quod omne canonicum impedimentum, cuius dispensatio ad Episcopum pertinet, non censetur dispensatum, vel sublatum, (si illud sciens Episcopus,) nisi illud Episcopus sciens ordinauerit, vt in terminis resoluunt Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcop. & regular. part.7.6.* ad Menoch *de arbitr. casu 563. num.10.* cum aliis multis Barbosa *dict. allegatione 18. numero 8.* quibus addo Ægidium Trullench. *suprà num.8.*

14 Nec solum Episcopo hæc dispensandi facultas competit, cum etiam competat Vicariis Generalibus Episcoporum; quia etsi Tridentinum solum loquatur de Episcopo, attameo non videri electam personam, aut gradus Dignitatis Episcopalis, tenuerunt Sbrotius *de Officio Vicar. lib.2. quæst. 43. num.28. & 29. & quæst.111. num.16.* Marchinus, & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *dict. alleg.18. num.6.* quod mihi sine Episcopi facultate speciali data eius Vicario Generali, satis non probatur, vt ex aliis principiis bene desumi potest; eo quod hæc facultas sit magis adiuncta Ordini, quàm iurisdi-
ctioni. † Sed fateor prædictam facultatem transire 15
ad Capitulum, sede vacante, sed eius Vicarium ad Capitulum; quia succedit vacante sede in iurisdictione Episcopali, ad eius Vicarium, quia solet Capitulum Vicarium nominando omnem suam potestatem transferre nihilo reseruato de hoc Vicario, docent in terminis Armendar. *in addition. ad recopil. legum Nauarræ lib.1. tit.18. l.7. de Episcopo in declar. num.57.* Sanchez *in opusculo mor. lib 7. cap.1. dubio 54. num.6.* de prædicto Capitulo Piasecius *in praxi noua Episcop. p.1. cap.1. num.50. vers. eadem.* Quaranta *in summa Bullar.* verbo *Capitulum* vers. *quæro 10.* Riccius *in praxi fori Eccles. decis.715. in prima editione, & resol.606. num.2. in 2. editione, & decis.561. num.1. in 1. edit. quæ est resolutio 483. n.6. in 2. editione, latè* Valenzuela *tom.2. cons.107. à num.11.* & de vtrisque Barbosa suprà *sub dicto n.6.* cum aliis ab eo relatis; idem Trullench. *suprà n.7.* item cum aliis idem Barbosa *dicta sess.23. Trid. cap.13. n.7.*

De Abbatibus regularibus, qui per se ipsos pos- 16
sunt subditos suos minoribus ordinare, nùm queant cum ipsis in interstitiis dispensare, & Doctores affirmatiuè respondent si ipsi eos suos subditos ordinauerint: sic Lezana *dicto cap.14. num.15.* Campanil. *in diuers. iuris Rub.12. cap.15. num.42.* cum aliis Barbosa *dicta allegat.18. num.12.* qui etiam probat in dicto Trid. decreto, *cap.11. sub num.1.* quod sicut iudicio Episcopi committitur prædicta dispensatio, sic, & Abbatis in his casibus, in quibus Tonsuram, & minores Ordines conferre potest, sic cum Miranda *in manuali Prælator. tom.1. quæst. 38. art.7.* Campanil. *dicta Rub.17. num.13.* Bonacina *de Sacram. disp.8. quæst. vnica puncto 4. n.6.*

Et idem Miranda videndus *dict. tom.1. quæst.38.* 17
art.7. conclus.3. eleuat dubium vtrum scilicet quando huiusmodi, quia infirmus, siue occupatus ad alium miserit subditos suos ordinandos, possit cum eis in interstitiis dipensare: vel an competat hoc Episcopo ordinario; & licèt ipse non resoluat, existimo propter rigorem Concilij magis ad ordinarium Episcopum pertinere; etsi ex absoluta doctrina Ægidij Trullench. *dict. dub. 9. in fine*, pro affirmatiua possit responderi sententia.

Ex his notandum est primò quod ordinator su- 18
per temporum interstitiis cum non Diœcesano non possit dispensare ad suscipiendos ordines, nisi hoc in dimissoriis expresse concedatur, sicque fuisse responsum à sacra Congregatione Episcoporum Episcopo de Alefe die 5. Augusti 1593. refert Piasecius *in praxi noua Episcopor. p.1. cap.1. num.11. pag.29.* vbi dicit ita communiter seruari in praxi, & resoluunt Miranda *in manuali prælator tom.1. dicta quæst.38. art.7. concl.2.* vbi latissimè probat Marta *de iurisd. dict. p.2. cap.9. num.14.* Marchinus, & alij relati à Barbosa *dicta allegat.18. n.9.*

Notandum est secundò quod etsi regulares pos- 19
sint dare dimissorias suis subditis, non tamen possunt in eorum interstitiis dispensare, sed hoc ad Episcopum pertinere ex causa sibi per attestationem suorum superiorum manifestata; ita quod nefas sit præpositis regularibus in hoc casu dispensare; ex eo quia hæc facultas est annexa ordinum collationi; nam sicut ad Episcopum spectat ordinum collatio, sic & dispensare in interstitiis, ita docent Menochius *de arbitr. casu 564.* Marcus Anton. Genuens. *in pract. c.83. num.1.* Gabriel. Vasquez *tom.3. in 3. p. disp.246. num.57.* Lezana *in summa regul. c.14. num.15.* & referunt decisum Piasecius *in*

praxi

praxi noua Episcopor. p. 1. cap. 1. num. 50. pag. 58. Riccius *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. decis. 81. num. 1.* Diana *res. moral. tom. 2. tract. 2. de dubiis regular. res.* 112. Sanchez *in opusculis moral. lib. 7. cap. 1. dub. 54. num. 4.* qui *num* 8. videtur contrarium probare; imò & senserunt Bonacina *de Sacram. disp. 8. quæst. vnica puncto 5. num. 34.* cum aliis Barbosa *dicta allegat. 18. p. 2. num. 10.* quibus addo Trullench. *de Sacram. dicto dubio 9. lib. 6. cap.*
20 *vnico num.* 9. † Vbi dixit non esse improbabile posse Regulares superiores in suorum interstitiis dispensare, vti probant, & tenent Ledesma *in summa de ordine cap. 8. conclus. 11.* vers. *la terçera dificultad,* Villalobos *in summa p. 1. tr. 11. difficult. 12. num. 8.* vbi refert Gregor. XIII. concessisse religiosis Societatis IESV, vt ordinari possint, non seruatis interstitiis; eoque priuilegio ait gaudere mendicantes, etiam si aliis prohibita sit huiusmodi communicatio per eundem Pontif. Greg. XIII. existimat verò non esse recedendum à prima sententia; eo quod huiusmodi priuilegia sint reuocata per Tridentinum: verum Barbosa cum multis *dicta allegat. 18. num. 11.* referens prædictum priuilegium, eiusque communicationem, & aliud Clem. VIII. concessum Congregationi Sancti Ioannis Euangelistæ in Portugalia, quod refert Portel. *de dubiis regularium*, probat communem cum multis, quidquid Suarez, & Vasquez sentiant.

21 Tertiò notandum est, non posse etiam Episcopum dispensare super interstitiis cum familiari suo triennali, vt notant Nicolaus Garcia *de benef. p. 2. cap. 5. num. 86.* Cenedus *in practicis Canon. quæst. lib. 1. quæst. 38. num. 31.* Nauarrus *cons. 12. de temporibus ordin. in nouis, & cons. 13.* Bonacin. *de suspensione in particul. disp. 1. quæst. 1. punct. 11. num. 13.* Sanchez *in opusculo moral. lib. 7. cap. 1. dubio 27. num. 3.* Barbosa cum multis aliis *de officio Episcopi, allegat. 5. num. 14.* vbi idem probat circà illegiti-
22 mitatem, etiam ad minores ordines. † Tamen si familiari iam ordinato collatum est beneficium, tunc posse Episcopum quoad interstitia dispensare; quia iam tunc ratione beneficij est sibi subditus dicit idem Barbosa *dicta allegat. 5. num. 15.* cum Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rubr. 9. c. 9. num. 3. & 4.* & ita dicendum, licèt Diana *parte 2. tract. 4. res. 190.* Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 15. in fine*, existiment posse Episcopum absolutè dispensare cum suo familiari triennali in interstitiis.

Ad Text. in Cap. Cum secundum regulas IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari nequit Latinus à Græco, nec Græcus à Latino.*

1 TExtus iste probat, & Barbosa cum multis *ibi*, quòd Græci à Latinis, nec Latini à Græcis debeant ordinari, eandemquè conclusionem ait *num. 2.* desumere ex nostro textu, Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 3. cap. 48. quæst. 14.* Verum quia huius textus amplior intellectus colligitur ex infra adductis *sub cap. quod ad translationem 11. hoc tit.* ideò leges quæ subsequuntur, nempe adducta infrà *in cap. quæstum de pœnitentiis*, & quæ notantur *in cap. ex parte 10. hoc tit.* statim sequenti.

QVÆSTIO I.

An Græci subsint in aliquo Latinis ordinariis. Et an sit irregularis, si ordinetur à Græco Latinus, vel Græcus si ordinetur à Latino?

SVMMARIVM.

1 *Græci magnæ Græciæ in multis subiiciuntur Latinis ordinariis propter hæreses, in quas laberentur illi, qui degebant Siciliæ*, numero 2.

3 *Græci Presbyteri post Baptismum infantem in fronte consignabant, Eucharistiam toto anno conseruabant, & alia, nec vtebantur in Sacramento pœnitentiæ forma præscripta*, n. 4.

5 *Græci sine Episcopi Diœcesani dimissoriis promouebantur.*

6 *Græci temporibus diuersis nonaginta, & amplius hæreses pepererunt ad corrumpendam Ecclesiæ virginitatem.*

7 *Græci Diuina officia solo ritu Græco tenentur peragere, & Latini Latino.*

8 *Græcus transiens per Ecclesiam latinam tenetur celebrare Græco ritu, & Latinus suo, contra Ledesmam.*

9 *Græcus si ordinetur à Latino, vel Latinus à Græco non incurrit irregularitatem.*

GRæci magnæ Græciæ in multis subiici ordinariis latinis testatur decidens Pius IV. *constit. 74. olim 97.* ædita *anno* 1564. quæ incipit: *Romanus*, in verbis sequent. *Subiicit Græcos ordinariis circa quæ ad Dei cultum, Sacramentorum administrationem, salutem animarum, atque hæresum extirpationem concernunt; ideòque locorum, in quibus moram trahunt ordinariorum latinorum, visitationi, correctioni, & omnimodæ superioritati in præmissis, tanquam suis superioribus subesse, & humiliter obedire præcipiuntur reliquis ipsorum in Diuinis celebrandis, aliisque ritibus à Sede Apostolica, approbatis priuilegiis, & gratiis Apostolicis intactis remanentibus*; Itaque expendens constitutionem hanc Pater Ioan. Baptista Scortia *in selectis Summorum Pontificum constitutionibus epitome 79. Theorema* 199. † ait vt cum Græci tam Ecclesiastici, quàm Laici degentes in Regnis Siciliæ, & Neapoli in diuersas nefarias opiniones laberentur, & in hæreses, aliaque perpetrarent in animarum perniciem, & populorum latinorum scandalum repellentes prætensæ exemptionis ab Ordinariis locorum, in quibus degebant vi priuilegiorum Summi Pontificis, Clypeo correctionem legitimam coactum fuisse Pium IV. prædicta constitutione declarare eos subiici in his quæ spectant ad Dei cultum, Sacramentorum administrationem, animarum salutem, hæresumquè extirpationem Ordinariis; quia erant multa in quibus errabant, 1 2

tam fidei, vt in processione Spiritus Sancti à Patre, & Filio; in articulis de Purgatorio; de visione Dei ante diem iudicij, de secundis nuptiis, de fornicatione soluti cum insoluta, & similibus, quorum errores commemorant Eugenius IV. *const.*17. Sanct. Thomas opusculo hac de re *tit.*7. Albertinus *in Rub. de haeret. lib.*2. Augustin. de Ancona *de potest. Ecclesiast. quaest.*25. *art.*5. *&* 6. S. Antonin. *part.*3. *tit.*22. *cap.*11. §. 1. quàm in illis, quae pertinent ad Sacramentorum administrationem: nam vt patet *ex const.*14. *Innocent. IV.* quae incipit *Catholica*, hac Pij IV. & Clement. VIII. *num.*34.

3 † Praesbyteri Graeci post Baptismum infantes in fronte chrismate consignabant, cum tamen confirmatio pertineat ad Episcopum, vt notaui supra *in cap. quanto de consuet.* & dico infra *sub cap. vnico de Sacra Vnctione, & de Sacram. non iterandis*, † & Eucharistiam eandem toto anno conseruabant; ideo vt species redderentur minus habiles ad consumptionem; ideoque illas admiscebant sacro Oleo suos infantulos in Baptismo communicabant, † in poenitentiae Sacramento non vtebantur praescripta absolutionis forma; item sine Episcopi Latini Dioecesani dimissoriis litteris ad Sacros ordines promouebantur; & sic suspensi in eis ministrabant contra praescriptum hic, & expressius *in dict. cap.*11. *hoc tit.*

4

5

6 Itemquè fuisse tot, tantosque errores Graecorum, vt Leo IX. *in epistola contra Michaël. & Acridanum cap.* 8. Graecos diuersis temporibus, diuerso errore ad corrumpendam Ecclesiae Catholicae Virginitatem, nonaginta, & amplius haereses peperisse, in tantum, etiam vt sepulta cadauera exhumata, impia superstitione comburerent; ad id inquam necessariam fuisse praedictam Pij IV. constitutionem; qui in caeteris approbatis Graecorum ritibus, vt Diuinorum officiorum celebratione, ieiuniis, praecibus, & similibus voluit intacta eorum priuilegia remanere, & gratias Apostolicas, de quibus rogauerat olim Greg. X. Michaël. Paleogus Imperat. post tenorem confessionis fidei.

7 Et Pius V. eosdem Graecos Missas, officiaque Diuina solo ritu Graeco, non etiam more Latino, & Latinos solo Latino, non item Graeco *const.*12. *alias* 7. quae incipit *prouidentia*, celebrare praecipit sub poena perpetuae suspensionis à Diuinis, cui consonat quod statuit Leo IX. *epistolas ad Michaëlem cap.*29. vbi monet, vt vnusquisque Sacerdos sinatur celebrare; etiamsi in alieno solo versetur, iuxta ritum suae Ecclesiae, quod etiam censuit in fine Concilij Florentini Eugenius IV.

8 † Quare idem Scottia *dict. theorema* 199. *in fin.* Sanchez *de matrim. lib.*3. *disp.*18. *num.* 20. Salas *de legibus*, *disp.*14. *sect.*5. *num.*64. Suarez *tom.*3. *disp.*44. *sess.*3. *art.*4. dixerunt non rectè existimasse Ledesmam 1. *p.*4. *quaest.*15. *art.*4. *dub.*2. Graecum Sacerdotem transeuntem per Ecclesias Latinas non posse celebrare in fermentato, sed tantum in Azimo, & è contra Sacerdotem Latinum transeuntem per Ecclesias Graecas, non posse celebrare in Azimo, sed tantum in fermentato.

9 Ad secundam quaestionis partem cum vberius respondere possis ex dictis *infra in dict. cap.* 11. breuiter respondet Maiolus *lib.*4 *de irregularitate cap.*32. per textum nostrum, & per textum *in dict. cap. ex parte* irregularitatem incurrere: tamen probabilius est eam irregularitatem nõ incurrere, etsi negati non possit prohibitum esse Graecos ordinari à Latinis, & Latinos à Graecis, vt in textu nostro prohibetur; sed ex eius littera videmus talem irregularitatis poenam non imponi, minusquè probari *ex dict. cap. ex parte*; quia vt ex eius littera constat non est sermo de hac materia, vt docet Filliucius *tom.*1. *tract.*20. *cap.*7. *num.* 203. Turrianus *de censur. lib.*9. *disp.*61. *dubio* 3. Diana *p.*4. *tract.*2. *resol.*54.

Ad Text. in Cap. Ex parte X. hoc titulo.

PRAEMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Monachus transiens de vna religione ad aliam potest ministrare in susceptis ordinibus.*

2 *Apostata non est Religiosus, qui egreditur animo intrandi aliud monasterium.*

PRobat textus hic, quod Monachus, qui ex vna religione transit ad aliam, si in hac secunda ordines sumit, & reuertitur ad primam potest administrare in susceptis, vt probat cum multis Barbosa hic *num.*1. & vltra eum ampliari potest ex multis, quae dico infra *de regularibus, & transeuntibus ad religionem.* 1

Cumque per glossam ibi; *ad nigros*; ibi: *Vel dic quod non est Apostata, nisi qui ad saeculum redit*, notet cum multis Barbosa *num.*2. vt non sit propriè Apostata Religiosus, qui post solemnem professionem egreditur cum animo intrandi aliud, licet laxius; ideò videbis quae infra noto *in cap. Ioannes* 5. *cap. non est vobis* 7. *cap. sanè* 10. *cap. licet* 18. 2

Ad Text. in Cap. Quod translationem XI. hoc titulo.

PRAEMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Latinus Clericus; qui ordinatur ab Episcopo Graeco sine licentia sui Ordinarij interdicitur.*

2 *Latinus Episcopus subditos habens Graecos, debet habere Vicarium Graecum, qui conferat ordines Graecis.*

3 *Episcopus ad ordines quis propriè dicatur remissiuè.*

4 *Incola cuius loci dicatur.*

5 *Filius sequitur paternam originem: quid quoad Parochiam, n.6.*

POntifex probat hic, vt si Clericus Latinus ordinetur à Episcopo Graeco ritu Graeco sine licentia sui Ordinarij interdicatur ab executione suscepti ordinis, si cum licentia Ordinarij, quandiu talis mos ab Ecclesia toleratur non sit impediendus, sed Ordinarius culpandus: sic cum multis probat Barbosa hic *num.*1. & 2. vbi cum Axor. *institut. moral. p.*2. *lib.*3. *cap.*48. *& quaest.*14. † ait quòd 1 2

quòd quando Epiſcopus Latious habet ſubditos Latinos, & Græeos ſuis moribus vtentes, deber habeie Vicarium aliquem Epiſcopum Græcum, qui Gixcis Clerieis conferat ordines; & pro hac materia faciunt quæ ſcripſi ſuprà *in cap. 9. hoc tit.*
3 † Sed quia occaſione huius rextus poſſes longè agere de puncto quis ſit proprius Epiſcopus ad ordines conferendos, & quibus propriè conferri valeant, ſitque definitum in Trid. *ſeſſ. 23. cap. 8. de reform v.* vbi cum multis Barboſa *ibi*, & vberius *de officio Epiſcopi p. 2. tota allegat.* 4. aliquà *alleg. 5. & 6. & 7.* & *allegat.* 8. vbi latè agit de Epiſcopo, quí alienom ſubdiuum ſine dimiſſoriis litteris ordinat ſui Epiſcopi, ae de pœna, quam incurrit cum infinitis ab eo relatis, quibus nouiſſimè adiungo quæ cum aliis tradit Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 4. cap. vnico, dubio 7. & 8. per totam*; ideò non tam longè hic agam de nonnullis, quæ ad propoſitum ſpectant.
4 Et quia per rextum hunc Riccius *p. 2. collect.* 269. agit cuius loei incola dicatur, & *collect.* 1583. quis dieatur originarius, & *collect.* 1893. vbi de materia eiuilitatis, & de aliis *collect.* 846. & *collect.* 885.
5 † imò & quòd filius ſequatur originem paternam, vt tradit Gutierrez *conſ.* 7. & de his abundè iam dixerim *in cap fin. de foro compet. à quæſt.* 1. & de habitatione an præſter fòrum *in cap. quod Clerici 9.*
6 *eodem quæſt.* 2. † quid quoad Parochiam *in dicto cap. fin. quæſt. 1. num. 47.* & *in cap. 15. quæſt.* 14. vbi àliqua, quæ ſunt maximè neceſſaria, vt ſeiat quis proprius dicatur ordinandorum Epiſcopus; ideò ibi dicta adiunges; vt benè explanes: & in qua ætate acquiratur Domiciliom, Narbona *anno* 10. *quæſt.* 16. plures quidem quæſtiunculas de ſubiectiooe ad ordines tàm Domicilij, habitationis, originis, beneficij, Patrimonij, ac familiaritatis cum multis congerit videndus nouiſſimè Leander *de hoc Sacramento tract. 6. tota diſp.* 8. ſed tu reeolliges ſicut ex ſequentibus apparet.

QVÆSTIO I.

An Summus Pontifex poſsit permittere, vt Græci adminiſtrent Saeerdotium, ſine inſtrumentorum porrectione. Et an qui ſuſcipit ordines minores ab Epiſcopo Domicilij, poſsit variare, & aeeipere Subdiaconatum ab Epiſcopo originis propriæ, vel Paterna, & poſtea aecipere Diaconatum, & Præsbyteratum ab Epiſcopo beneficiorum: vbi nonnulla circa eos, qui dicantur Epiſcopi proprij ad ordines conferendos?

SVMMARIVM.

1 *Præsbyteratus qua materia conferatur*, numero 3.
2 *Diaconatus ordo cum qua traditione materia conferatur.*
3 *Præsbyteratus ordinis inſtitutio pro iure ſit, & a quo.*
4 *Sacramentorum materia, & formæ ſunt à Chriſto inſtituta, non ſingula quoad ſpeciem, ſed aliqua quoad genus &c. dependenter ab Eccleſia in aſſignatione ſpecifica*, numero 5. 6. & 8.
5 *Eccleſia in Sacramento Ordinis vſa eſt in temporibus varietate materiæ, & forma*: vide ſub n. 8. & 11.
6 *Bulla Clem. VIII. edita 1595. Auguſti 31. incip.* Sanctiſſimus, &c. n. 7. & 8.
7 *Ritus ordinandi Græcos à Latinis, & è contra approbantur.*
8 *Ritus Eccleſiæ Romanæ, differt à rita Eccleſiæ Græcæ in conſecratione, & in ordine, & de ritu Græco, & Latino*, n. 9. 10.
9 *Græci non carent vero Sacerdotio defectu materiæ eſſentialis contra aliquos, cum in eorum ordinatione vera materia, & forma adſint, ſicut in Latina.*
11 *Ordinis materia, & forma à Chriſto determinata, extenditur ab Eccleſia, vt clarius ſignificetur inſtitutio.*
12 *Ordinum proprius Epiſcopus poteſt eſſe ratione originis, domicilij, ſeu beneficij.*
13 *Ordinari nequit qui ſubditus eſt plurium Epiſcoporum, niſi ab vno eorum, qui prius incœpit illi conferre ordines, etiam ſi habeat plura beneficia in diuerſis Diœceſibus, ad quorum titulum cuiuſlibet poſſet ordinari*, n. 15. *contraria ſententia pluribus fulcitur fundamentis*, n. 16. 17. 18. *vide* numero 20. 21. & 22.
14 *Litigaturus ex quo ſemel elegit litigare coram vno iudice ex pluribus ſibi competentibus, nequit variare, ſecus in ordine, & quare*, n. 20. 21. *ſed videtur contra*, n. 22.
17 *Ordinari queit qui habet plura beneficia in diuerſis Diœceſibus ab Antiſtite, quo maluerit idem ſi habeat plura domicilia*, numero 18. & 19.
19 *Cap.* nec captandæ de conceſ. præbendæ.
21 L. 2. 3. 4. & 5. & 20. ff. de optiooe legata.
22 *Ordinatus ab vno ad titulum patrimonij pro Eccleſia vtilitate, qualiter ab alio Epiſcopo queat ordinari ratione eiuſdem tituli.*
23 *Ordinatus in minoribus ab Epiſcopo, num ab ab alio queat ordinari in maioribus ratione domicilij, aut beneficij.*

VT ad primam difficultàtis partem reſpondeam, præmitto dicendum Concilium Niçenum 1. *canon.* 2. Carthaginenſe 4. *cap.* 3. Tridentinum *ſeſſ. 14. cap. 3. de Extrema vnctione* docere Præsbyteratum manuum impoſitione conferri; Florentioum verò Concilium traditione Calicis cum Vino, & Patenæ cum Hoſtia, & inter ſcholaſticos Bonauentura *in 4. diſt. 24. p. 2. art. 1. & quæſt. vlt.* Scotus *quæſt. vnica §. de ſecundo*, Durandus *quæſt. 3. num.* 8. putant † Diaconatum conferri 2
per ſolam manus impoſitionem cum forma competenti; alij per ſolam Euangeliorum traditionem cum forma correſpondente, vt docent D. Thomas *in 4. diſt. 24. quæſt. 2. art. 3. ad* 5. Ricardus *articulo 4. quæſt.* 3. Palatius *diſp. 7. poſt primam concluſionem*, Vaſquez *diſp. 238. cap.* 4. † Quare igitur 3
cum ex prædictis videantur diſſentire in aliquo Doctores; ita vt qui ſententiã Florentini Concilij defendunt, eam Præsbyteratus inſtitutionem eſſe de Iure Diuino, à Chriſtoquè dimanare; alij inquã inſtitutam, & determinatam ab Eccleſia; & ſic variabilem fuiſſe; ideo vt hæc varietas componatur,

dices vtramque sententiam veram esse; eo quod omnes vtriusque Doctores sufficientem materiam ordinis Sacramenti assignent; quia cum hæc non sit in specie determinata, sed tantum sub ratione signi sensibilis in genere potestatem ordinis exprimentis; sequitur vt quævis ex assignatis sufficiens sit, modò accedat forma sufficienter, potestatem exprimens.

4 Et pro veritate dicendum materias, & formas Sacramentorum esse à Deo, vel à Christo institutas, non tamen singulas quoad speciem, sed aliquas quoad genus tantùm determinandas quoad speciem ab ipsis Apostolis, vel Ecclesia: inter, quas est materia, & forma Sacramenti Ordinis, cuius singulæ materiæ, & formæ singulorum ordinum non fuerunt à Christo Domino determinatæ in specie, sed tantum in genere sub aliquo signo sensibili expressiuo potestatis, quæ per ordinem traditur: sic latè Pater Amicus *in suo*
5 *cursu Theologico tom.7. disput.2. sect.4.* † quod videtur verum ex eo fundamento, nam diuersis temporibus vsa est Ecclesia ad hoc Sacramentum conferendum varietate materiæ, & formæ, sed si ipsæ à Christo essent institutæ specificè, non posset, nec Pontifex circa eas dispensare, vt certum est, & dixi iam suprà; ergo si Ecclesia diuersis temporibus pro varietate vsa est, sequitur vt in specie materia, & forma huius Sacramenti sit determinata ab Apostolis, & Ecclesia.

6 Et confirmatur authoritate Clem. VIII. qui sua peculiari Bulla edita anno 1595. die 31. Augusti quæ incipit *sanctissimus Dominus noster Clemens Papa VIII.* in fine; ex sententia Congregationis super reformatione Græcorum decernentis, declarantis, mandantis & constituentis Romæ habendum esse Episcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Episcopis latinis Italiæ, & insularum adiacentium subiectos ab Episcopo
7 Græco ordinet. † Sed ex hoc Pontificis decreto euidenter sequitur, ac deducitur assertio proposita; ergo non potest non esse validus ille ordinandi ritus, quem publicati Bulla summus Pontifex approbat, cum approbet ritum ordinandi Græcorum, qui est quoad materiam, & formam, diuersus à ritu ordinandi latinorum; & sic fit neutrum, per se determinate esse necessarium ad validitatem Sacramenti, posseque sub alterutro, collatum, esse validum; at sic Pontificem in declarandis mediis necessariis ad salutem, non errare, cum ad hoc ei, & Ecclesiæ datæ sint cum infallibili Christi promissione, vt non sint portæ inferi contra præualituræ; ergo cum prædicta Bulla declaret habendum esse, vt Catholicum illum Græcum Episcopum, qui Græcos subditos Episcopos Latinis cum eorum dimissoriis Græco ritu ordinat, videtur simul declarare, Ordinem per talem ritum collatum esse validum, alioquin nec posset cum detrimento animarum prædicta Bulla talem ritum permittere, nec Catholicum Episcopum declarare, qui ab essentiali ritu conferendi hoc Sacramentum ab Ecclesia Romana recederet.

8 Et quod Ritus Ecclesiæ Romanæ, distinguatur à ritu Ecclesiæ Græcæ in multis apparet ex adductis suprà *sub c.9. à n.1.* vbi de differentia consecrandi Eucharistiam in pane fermentato ab eo, quam obseruat Ecclesia Latina in pane azimo, item & in ordinatione; quia cum hæc obseruet ex Concilio Florentino *in instruct. Armenorum.* Sextum Sacramentum esse ordinem, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo, sicut Præsbyteratus traditur per Calicis cum Vino, & Patenæ cum pane porrectionem, referatque Diana *p.8. tract.1. res.42.* in vers. *verum*, ordinationem Græcorum sine instrumentis peragi, vt plerique testantur; sicque testetur etiam audiuisse à quodam Græco Vito docto. Quare dicendum videtur ex Christi institutione in materia ordinationis esse quandam latitudinem; itavt per se loquendo ea consistat in porrectione Calicis, & Patenæ cum pane, & vino, ex concessione tamen Pontificis ad eam sufficiat ex parte materiæ manuum impositio sine visa instrumentorum porrectione; quemadmodum ex eadem Christi institutione, in Ministro Confirmationis est aliqua latitudo: nam per se loquendo Episcopus solus potest validè tale Sacramentum conferre; si tamen accedat consensus Sedis Apostolicæ, simplex Sacerdos illud validè administrare poterit: sic docent Ioannes Præpositus *in 3. part. quæst. vnica, de Sacram. Ordinis, dub.10. n.109.* Arcudius *in concordia lib.6. c.4.* Fornarius *de Sacram. Ordinis cap.2.* item Cardinalis Lugus *de Sacram. tom.1. disput.1. sect.5.* vbi latè, & doctè Bellarmin. *lib. de Sacram. Ordinis c.7. in fin.* vbi sic ait: *Credibile est Dominum instituisse istas omnes materias ordinum, non quidem in particulari, sed generatim, monendo Apostolos, vt ordines conferrent per cæremonias instrumentorum, quibus significaretur eorum potestas.* Alia tradit etiam Petrus à Sancto Ioseph. *in idea Theol. Sacram. 35. resol. 3.* & bene loquutus fuit Pater Franciscus de Lugo Cardinalis Luci Germanus, qui vita functus est anno præterito 1652. Vallisoleti, dum esset Rector Soc. IESV apud S. Ignatium *de Sacram. in genere cap.1. q.7. n.70. & 73.* quem ad litteram refert præcitatus Diana *dict. res.4. p.8. tract.1.* in vers. *nota tamen*, probans ex multis, & *ex cap. Præsbyter de Sacram. non iterandis*, Apostolorum tempore formam ordinationis fuisse solam manuum impositionem; & sic credens quod nisi essent formæ postea inuentæ, sufficeret ordinatori dicere *sis Sacerdos*, vel alia æquipollentia verba.

Vnde resoluendum est quod etsi aliqui dixis- 9
sent Græcos carere vero Sacerdotio defectu materiæ essentialis, non est cur audiantur cum ritu Græco per vnicam impositionem manus, vnicamque formam, duplex conferatur potestas Subdiacono vero contrectandi vasa Sacra, & legendi Epistolas; Diacono, dispensandi Corpus, & Sanguinem Christi ex commissione Sacerdotis, necnon legendi Euangelium; Præsbytero, consecrandi Corpus, & Sanguinem Christi, & simul à peccatis absoluendi: ritu verò Latino, non nisi per duplicem materiam, duplicemquè formam, cum Latini magis explicitè, quatenus in Diacono duplicem exprimunt potestatem legendi Euangelium, & ministrandi solemni sacrificio; in Sacerdote pariter potestatē sacrificandi, & absoluendi distinctè; ob idque rectè tam in Ecclesia Græca, quàm Latina Ordinis Sacramentum conferri dici debet: cum hoc Sacramentum nullum habeat certum signum ex Christi institutione in specie, sub quo conferri debeat, sed tantum in genere, quatenus aliquo modo expressiuum est potestatis, quæ per ordinem traditur, & hoc in specie determinare, sit penès Ecclesiā, & potuisse pro variis temporibus, variisque Ecclesiis, varia signa materialia ad eam ordinis

10 ordinis potestatem exprimendam determinare. † Ita tamen vt vtraque Ecclesia Græca, & Latina conferat ordinationem per sensibile signum, & verba rectè significantia traditionem potestatis, & per consequens vtraque validum Sacramentum efficiat; quia seruat formaliter loquendo materiam, & formam institutam à Christo, licèt materialiter vtatur signis diuersis, quatenus Græci magis confusè significant potestatem Diaconi, vel Sacerdotis solo nomine Diaconi, vel Præsbyteri.

11 Quæ omnià plus ex sequentibus explanantur; etenim ante scripta Euangelia in ordinatione Diaconi adhibebat solam manuum impositionem, quam etiam solam adhibebat in ordinatione Præsbyteri, vt constat, tum ex Concilio Carthaginensi 4. *cap.* 3. ibi, Præsbyter cum ordinatur Episcopo eum benedicente, & manum supra caput eius tenente, tum ex Niceno 1. *canon*. 9. tum ex ritu Græco; tum maximè ex sacris oraculis, in quibus sola mētio fit de impositione manuum, Actorum *c.* 13. cum Apostoli Saulum, & Barnabam creatunt, vt iam supra *in hoc tit.* notaui *super Rub.* vbi dicit textus *tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos*, & 2. ad Thim. 5. *Manus*, inquit Paul. Thimoteo Episcopo *cito nemini imposueris*, & 2. ad Thim. 1. *Admoneo te vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*; & ibidem cáp. 4. *Noli negligere*, inquit, *gratiam, quæ est in te, quæ data est tibi per prophetiam cum impositiòne manuum Præsbyterij*; quam eandem manuum impositionem, vt Ecclesia Græca seruat, nunc Ecclesia Latina in ordinatione Diaconi, & Præsbyteri, & præter eam ad maiorem collatæ potestatis expressionem adhibet in ordinatione Diaconi traditionem Euangeliorum cum verbis clarius exprimentibus potestatem legendi Euangelia in Ecclesia Dei, in ordinatione Præsbyteri, traditionem Calicis cum Vino, & Patenæ cum Hostia, cum verbis clarius significantibus potestatem sacrificandi, tepetit Dianà vbi supra *dict. part.* 8. *tract.* 1. *resol.* 42. sub vers. *ex dictis*, vbi aduertit dixisse *cum verbis clarius exprimentibus*: nam aliqua verba implicitè saltem, & confusè ordinis potestatem significantia, semper fuerunt necessaria, cum omne Sacramentum nouæ Legis constare debeat ex rebus, & legibus; quibus satis difficultas prædicta patet.

12 Ad secundam quæstionis partem de recipiente ordines ab vno Episcopo, num queat variare, recipiendo ordines maiores ab alio, occasione huius dubij poteram hic adiungere de modis, ex quibus qui ordinandus est, possit recurrere ad diuersos Episcopos, qui eum competenter ordinare queant, & legitimè; nam quemadmodum quis ratione beneficij potest ordinari ab Episcopo, in cuius Diœcesi situm est beneficium, etiam si tenue sit, vt docent Doctores per textum *in cap. cum nullus hoc tit. lib.* 6. cum infinitis Barbosa *p.* 2. *allegat.* 4. *de officio Episcopi à num.* 42. pro quo faciunt adducta *in cap. postulati* 14. *de foro comp.* præcipuè *quæst.* 1. item ratione Domicilij, vel ratione originis, vt colliges abundè ex his, quæ dixi latè *in cap. fin. de foro comp. à quæst.* 1. & ex notatis *in principio huius textus*, quod qualiter contingat expendit cum multis idem Barbosa *dicta allegat.* 4. *à num.* 1. & *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 33. de quibus nonnullas ponam difficultates *infra*.

13 Sed ad punctum quæstionis videtur dicendum, vt licèt ordinandus habeat Episcopos diuersos, ad quos recurrere possit, vt ordines recipiat, veluti vnus ratione originis, alius domicilij, aut habitationis, vel alter ratione beneficij, tamen ex quo ab vno incepit ordines assumere, debeat cum illo continuare ad cæteros ordines assumendos; itavt nequeat variare iuxta propositum in quæstione nostrà, assumendo ab alio ex prædictis Episcopis ordines, nisi Episcopus, qui prius illum ordinauit iudicaret cessare causam ordinationis, & remitteret ordinatum ad alium ex dictis Episcopis; ex eo quia si semel est factus subditus ordinantis, cuius est onus prouidere illi de beneficio; & sic aliis iuribus Episcopalibus non potest talis subditus eligere alium Episcopum in præiudicium electi per primam ordinationem: sic docent post Archidiaconum *in cap. nec captanda de concessione præbenda*, Achiles de Grassis *decis.* 13. *de pensionibus*, Molfesius *in summa Theologia moral. tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 10. qui sic obseruat cum Riccio, & Quaranta
† Et confirmatur quia ex quo cuilibet competant 14
fori diuersi, vt litigare queat ratione priuilegi, delicti, rei sitæ, Domicilij, habitationis, alteriusve modi, de quibus latissimè tractaui *sub tit. de foro comp.* & si sit in eius potestate facultas fori eligendi: tamen ex quo semel coram Iudice aliquo compareat, tenebitur instantiam cum illo prosequi, facultate denegata sibi variandi, ad alium Iudicem eundo, vt probaui *in cap. ex parte* 15. *de foro comp. quæst.* 7. ergo. † Et sic Barbosa *de Iure* 15
Eccles. dicto cap. 33. *p.* 2. *num.* 39. tenet eum, qui habet plura beneficia in diuersis Diœcesibus, si elegit vnum Episcopum, à quo incipit ordinari, non posse postea ordines suscipere in alia Diœcesi ratione alterius beneficij.

Prædicta sententia in praxi vsitata est, sed non 16
reticeam esse fortissima fundamenta pro contraria sententia; nempe vt si quis suscepit ordines minores ab Episcopo Domicilij; possit Diaconatum, aut Subdiaconatum recipere ab Episcopo originis, vel ab Episcopo beneficij, ad cuius titulum prætendat ordinari. Primò quia si hunc Episcopum modo elegerit, non ideo desinit esse subditus à iure aliorum. Secundò quia dum variat vtitur iure suo, & consequenter nemini facit iniuriam. Tertiò quia per primam electionem non abdicauit à se ius eligendi, quod habebat. Quartò quia Campanil. *in diuers. Iur. Canon. Rub.* 9. *cap.* 8. *n.* 11. Riccius *in praxi Eccles. resol.* 258. *in* 2. *editione*, & *in praxi aurea resol.* 49. Garcia *de benef. p.* 2. *cap.* 4. *à num.* 1. Bonacina *tom.* 1. *disp.* 8. *quæst. vnica puncto* 4. *num.* 14. Villalobos *p.* 1. *tract.* 11. *difficult.* 9. *num.* 2.
† docent absolutè quòd habens plura beneficia in 17
diuersis Diœcesibus, possit à quolibet maluerit Antistite ordinari. Quintò quia id nullo iure reperitur prohibitum expressè: ita in terminis docent Trullench. *de Sacram. lib.* 6. *quæst. vnica dub.* 7. *sub n.* 27. & cũ eo Diana *p.* 9. *tr.* 8. *miscel. res.* 4. & antea ipse Diana *in p.* 8. *tr.* 2. *res.* 9. & 10. vbi cōtra Barbosam, & alios *d. alleg.* 4. *p.* 2. *n.* 1. sic tenuit cum Francisco Zypeo, cui addo Auersam *de Sacram. ordinis q.* 1. *sect.* 6. quatenus dixit iuxta doctrinam *l. Senatores ff. de Senatorib.* quod si quispiam sit oriundus ex vno loco, & habeat beneficium non requirens residentiam in alio, & Domicilium perpetuũ in alio, possit à quolibet ex his Prælatis promoueri
† sed melius, & in terminis distinxit Squillante *de* 18
priuileg. Clericor. c. 4. *n.* 136. vbi ex Nauarro testatur fuisse resolutum ordinatum in loco Domicilij posse ordinari in loco beneficij: & sic in puncto Iuris teneo.

19 Nec obstant fundamenta contraria, quibus satisfit ex iam adductis, nec textus *in dicto c. p. nec captanda*, cum ibi solum loquatur de illo, qui habet facultatem à Pontifice ad acceptandum beneficium; quod primo vacauerit, qui quidem antequam beneficium vacet, non potest acceptare determinatum beneficium, sed tenetur acceptare primum beneficium, quod vacauerit, iuxta ea, quæ latè dico *sub tit. de concess. præb.* & sic iam vides quod decisio illius textus, non videatur accommodabilis casui nostro; præcipuè cum sit odiosa, & consequenter non extendenda, & consulente prædicto Ægidio Trullench. vt ipse ait *dicto num.* 27. anno præterito 1635. fuisse in praxi acceptatum in Diœcesi Valentina in quodam beneficiario habente vnum beneficium in Diœcesi Segobiens. qui cum suscepisset ibi ratione illius beneficij Subdiaconatum, postea ratione alterius beneficij in Diœcesi Valentina, suscepit ibi alios or-
20 dines. † Et nec obstat confirmatio relata ex variatione fori semel electi quia etsi vera sit absolutè, non adaptatur ad casum nostrum; & quia electo semel iudice, & lite coram eo contestata, fit Dominus illius instantiæ, quæ vna eft quousque sentiet; at verò in casu nostro videntur esse actus diuersi; quia ex eo, quod vnum ordinem quis accepit ab vno, ille actus finitus fuit, & completus, & non est cur nequeat pro aliis ordinibus recurrere ad alios Episcopos, quorum subditus fit aliquo ex modis prædictis; quia vt inquit Francisc. Zipeus *in consultat. canon. lib. 1. tit. de atate ordin. cons.* variatio hic non contingit circa vnum, & idem subiectum, sed respectu diuersorum; quoniam ordo susceptus, v. g. Diaconatus, distat à suscipiendo, v. g. sacerdotio; itaque vt exclusa sit variatio quoad vnum, qui & natura irrepetibilis est, nihil vetat quoad alterum variare, & alterum Episcopum adire, nec vllibi cautum esse quod per aditionem vnius Episcopi; alter fiat alienus, seu non proprius, nec enim esse eandem rationem in hoc casu, in quo vnus actus distinguitur ab alio.

21 †Ob idque nō obstare *l. 2. 3. 4. 5. & 20. ff. de optione legata*, quibus probatur quod optione semel facta omne ius consumitur; quia cum reddat rationem *dict. l. 20.* cur voluntem mutare non possit optans, nempe, quia omne prima testatione consumpsit, cum res continuò esset eius simul, ac si dixerit eam sumere alia, hæc adducens Diana *p. 6. tr. 7. miscel.* sic tenet *res.* 35.

22 Sed an nostra opinio in aliquo casu irritetur, dubium potest esse, & videtur affirmatiuè respondendum: nam si quis, v. g. à priori Episcopo originis, ordinem aliquem accepisset ad titulum beneficij, residentiam requirentis, vel ad titulum Patrimonij pro vtilitate, vel necessitate Ecclesiæ, iuxta Trid. formam *sess. 23. de reformat. cap. 16.* tunc non possit ab Episcopo noui Domicilij, ordines conferri inconsulto priori Episcopo, à quo perquirere debet, vtrum iusta illa causa, quæ ad collationem ordinis coëgit, cessauerit, vel adhuc vigeat, etsi adhuc eadem causa perduraverit, remittatur, vt inseruiat Ecclesiæ, cuius gratia fuit ordinatus, iuxta Trid. decretum, *dict. sess. 23. c. 16.* sic docent Aloysius Riccius *in praxi praxi Eccles. decis.* 306. *num.* 4. quamvis ibi, *In vers. caterum* affirmet consuluisse contrarium nonnullos Episcopos Domiciliarios ordinare cupientes, scilicet clericos, qui ab eorum originis Episcopis ordines sumpserunt, eo quòd variatio, maximè in ordinibus, & aliis spiritualibus prohibeatur, iuxta *Clem. 1. de renunciatione*, & Archid. *in dict. cap. nec captanda*, & prædictam doctrinam docuerunt Addent. ad summam Bullar. Quarant. *in verb. Ordo* vers. *circa tertium pag.* 351. Piasecius *in praxi Episcopali 1. p. cap. 1. de conferend. ordin. num. 9. ampliat.* 2. sequitur Diana *dicta p. 8. tract. 2. res.* 10. † dicens 23 hæc procedere, non solùm in maioribus ordinibus sed etiam in minoribus, ex Rebuffo *de litteris ordin. num.* 16. Piasecio *supra*, & Quaranta, *verb. Ordo* suprà improbans Guid. Pap. *decis.* 44. dum dixit posse Laicum promoueri ad primam Tonsuram, etiam per Episcopum non suum, cùmque conuincens ex textu *in cap. fin. huius tit. lib.* 6. videbis Narbonam *in l. 20. lib. 4. recopil. tit. 1. à num.* 1: 2. gloss. & Marchinum *de Sacram. ordin. cap. 5. num.* 10. *pract. 1. p. 5.* & Barbosam *in l. 1. art. 3. num.* 118. *de iudiciis*; licèt ipse *num.* 120. affirmet suspensionem quam ipso iure factis ordinatus, alias incurreret prædicto in casu, minimè contrahi, etiam si ab alieno Episcopo primam Tonsuram accipiat.

QVÆSTIO II.

An si quis habeat duo Domicilia, possit ab vtroque Episcopo ordinari. An Episcopus possit ordinare aliquem, cuius Pater, natus est in sua Diœcesi, licèt filius fuerit natus in alia: & quid de Auo. Et an possit ordinare aliquem, qui fortuiter natus est in sua Diœcesi; ita vt sit ei subditus ratione originis. Vel an possit ordinare aliquem, qui ex fornicatione natus ex matre certo loco habente Domicilium, & à Patre alio. Et an dicatur Episcopus originis, in cuius Diœcesi natus est Pater Clerici ordinandi?

SVMMARIVM.

1 *Ordinare quoit habens duo Domicilia equalia ab Episcopo cuiuslibet.*
2 *Ordinari quit filius ab Episcopo vbi eius Pater natus fuit ratione originis*, n. seqq. & n. 6. & num. 21.
3 *Filius dicitur oriundus loci, in quo Pater eius natus fuit quoad honores, & emolumenta.*
4 *Filius dicitur natus ciuiliter legis beneficio, vbi eius Pater natus fuit.*
5 *Incola fit legis beneficio filius.*
7 *Nepos nunquam dicitur originarius loci, in quo eius Auus natus fuit ad ordines suscipiendos.*
8 *Ordinari nequit natus fortuitè ab Episcopo loci, vbi qui sic nasceretur eius pater domicilium non haberet* à n. 11.
9 *Episcopus ratione originis dicitur, vbi quis fortuitò natus est.*
10 *Libro Baptismi probari quoit origo alicuius.*
11 *Natiuitas facit ciuem loci, vbi quis natus est.*
12 *Ciuilitas originis potentior est qualibet alia si parentes ibi Domicilium habeant.*
13 *Natus fortuitò vt ordinetur pertinet ad Episcopum, vbi pater Domicilium habebat.*
14 *Natus in mari, dicitur Domiciliarius loci, in quo eius pater Domiciliarius erat quoad ordines.*

15 *Originis*

15 *Originis Domicilium, nunquam censetur mutatum.*

16 *Libertinus ordinatur ab Episcopo, vbi eius patronus habet domicilium.*

17 *Ordinari potest natus in domicilio matris, qui nequit probare patris domicilium, & quare,* num. 18.

19 *Filius vulgò quæsitus ordinatur in domicilio matris.*

20 *Expositus filius quoad ordines est subditus Episcopi vbi fuit natus.*

21 *Episcopus originis dicitur ille, in cuius diœcesi natus est pater, vel eius filius ordinandus.*

1 AD primam quæstionis partem, satis respondere valebis ex his quæ adduxi *quæst. præcedenti*, in toto vers. *ad secundam*, vbi pro vtraque parte dictum est, vnde cum æquam similitudinem casus nostræ propositæ quæstionis habeat; ideò ex resolutione in præcedenti scripta respondebis dicendo, quod si quis duo domicilia sub diuersis Episcopis haberet, in quibus si non æquis Mathematicis temporibus, saltem propè æqualitatem habitaret, possit indifferenter à quocumque ex his Episcopis duobus ad ordines promoueri; quia ratione vtriusque domicilij, singulis subditus est, vt docent Sanchez *de matrim. l. 3. disp. 24. num. 2.* Marchinus *de Sacramento ordinis tract. 1. part. 5. cap. 7. num. 10.* Præpositus 3. *part. de Sacramento Ordinis quæstione vnica, dubio 14. num. 135.* Auersa *de Sacramento Ordinis quæst. 3. sect. 6.* Torreblanca *in practica iuris spiritual. lib. 2. cap. 13. num. 11.* per textum *in l. habeo, l. assumptio, l. eius, ff. ad municipal. cap. 2. de sepulturis, cap. penultimo, hoc titulo*; est enim verum de iure posse vnum habere duo domicilia vno eodemque tempore.

Ad secundam quæstionis partem, communiter
2 Doctores affirmant posse Episcopum ordinare filium alibi natum illius patris, qui natus fuit in Diœcesi Episcopi ordinaturi, inter quos Auersa *de Sacramento Ordinis*, & Torreblanca *suprà n. 9.* vbi citat Vgolinum, Gutierrez, Campanil. Zerolam, Riccium, & alios, Machado *de perfecto confess. tom. 2. lib. 4. part. 1. tract. 3. docum. 3. num. 4.* Marcel. Vulpeius *in praxi fori Ecclesiast. cap. 7. num. 24.* Molfesius *in summa tom. 1. tract. 2. cap. 2. num. 3.* vbi docet quod ratione originis potest quis ordinari ab Episcopo, vt si ipse, vel pater eius natus sit in illius Diœcesi, refert Diana *dict. p. 8. tract. 2. res. 12.* in vers. *sed communiter.* † Et confir-
3 matur ex his, quæ docent Boërius *decis. 13. n. 13. & 15.* Gutierrez *cons. 7. num. 1.* dicentes filium dici oriundum, seu originarium loci, in quo pater natus est, succedereque in honoribus, & muneribus, tam personalibus, quàm realibus, non modo temporalibus, sed etiam spiritualibus, cum filius originem patris sequatur, vt probat textus *in l. 3. cod. de municip. & origin. lib. 10.* vt latè probat Pichardus *de nobilitate commun. à num. 9.* Et pro hac sententia tradit plura Barbosa *in pastorali part. 2. allegat. 4. à num. 7. ad 17.* vbi probat exemplis filium alibi natum dici originarium illius loci, vbi pater est natus quoad honores, & emolumenta, quæ ibi refert, & nouissimè cum pluribus sequitur Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 4. quæst. vnica, dub. 7.* videndus *num. 3. & 4.* ad plura.

4 Verùm à Cuña, *in decretum Gratiani part. 1. dist. 71. num. 4.* asserit, vt quoties aliquis ciuis alicuius loci dicitur, siue natus ibi ciuiliter, id est beneficio legis, & gaudet priuilegio ciuis talis loci, siue alibi natus sit, non possit à tali Episcopo
ordinari, † quia licèt beneficium legis faciat inco- 5
lam, seu Domiciliarium, nunquam tamen facit ortum, siue oriundum, iuxta *l. 1. cum aliis cod. de municip. & origin. dicto libro 10. l. 2. cod. de incolis lib. 10.* Menochius *de arbit. l. 2. casu 86.* & quamvis talis possit dici naturalis ciuiliter, & impropriè, nunquam tamen oriundus, seu ortus dicetur, nisi ab origine propria, vt docent Burgos de Paz *in l. 3. Tauri p. 1. num. 372.* Auendañus *de exequend. mandat. lib. 1. cap. 3. num. 5.* Azeuedus *in l. 19. tit. 3. l. 1. recopil.* cum verba naturaliter sint propriè intelligẽda *l. fin. cod. de his, qui veniam ætatis*, vbi Baldus & alij quos citat Diana, & in terminis docent Henriquez *lib. 10. de ordine cap. 22. num. 1.* cum multis; quos *ibi* citat *in comment. lit. B*, Valascus *tom. 1. allegat. 5. num. 24.* Alzedus *in praxi p. 2. cap. 5. num. 43.* vbi dicit quòd ille dicitur Episcopus originis, in cuius Diœcesi ordinandus natus est, non verò Episcopus Diœcesis, in qua ordinandi pater natus est; sequitur Eman. Rodriguez *tom. 2. cap. 61. alias 62. num. 12. folio 113.* & sic etiam docet citatus à Cuña referens fundamenta contraria ex *dicta l. assumptio cum aliis, & l. 2. tit. 24. part. 4. & ordinat. Lusitania lib. 4. tit. 55. §. 1. & 4. & lib 6. tit. 56. statim in princip & §. 1. 2. & 3.* quæ videntur solum accipienda impropriè ad honores ciui-
les, vt in prædictis legibus cauetur, non propriè, 6
vt requiritur ad ordines. † Mihi autem prima sententia in praxi recipi satis semper visum fuit, cum filius semper dicat ordinem ad ortum sui Patris, & vbi degit.

Vtcumque tamen prædicta sequaris, verum est 7
apud omnes Doctores, vt nepos nunquam dicatur originarius ex origine Aui illius loci, in quo auus natus est ad ordines suscipiendos, vt in terminis docent Couarruu. *de sponsal. part. 2. cap. 7. §. 1. num. 15.* quem refert, & sequitur Riccius *in praxi fori Ecclesiast. res. 257. num. 2.* Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 5. cap. 6. num. 2.* Vgolinus *de officio, & potestate Episcopi cap. 26. §. ... post num. 4. vers. excipitur,* sequitur Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 4. quæstione vnica, dubio 7. sub num. 5.*

Ad tertiam quæstionis partem an Episcopus 8
possit ordinare aliquem, qui fortuitò natus est in sua Diœcesi; itavt sit ei subditus originis, Narbona *lib 4. recopil. tit. 1. l. 20. num. 141.* glossa, & Gaspar. Hurtad. *de Sacram. Ordin. disput. 17.* dum dicit, vt quilibet fiat subditus Episcopo quoad susceptionem ordinum, aut ratione natiuitatis in Diœcesi illius, ad quod credit sufficere quod in ea fortuito natus sit, cum in ea esset mater causa itineris, vel negotij, sic probans *ex cap. cum nullus de tempor. ordin. hoc tit. lib. 6.* tenent prò affirma-
tiua probari. † Pro quo facit quia Episcopus pro- 9
prius ratione originis is dicitur, in cuius Diœcesi natus est, is qui ordinandus est, iuxta glossam *in cap. 1. de vsur. in 6.* verb. *alienigenas, l. qui ex vire, ff. ad municipal.* cum originarius, seu oriundus dicatur à sua propria origine, ex textu *in l. 4 cod. de incolis lib. 10. & l. 1. ff. ad municip.* sic cum multis Barbosa *alleg. 4. sub num. 2. p. 2. de officio Episcopi.*
† Et comprobari videtur, nam quis dicitur origi- 10
nem habere à loco vbi baptizatus est, posseque per librum Baptismi probari, vt etiam cum multis sequitur Barbosa *sub dicto num. 2. in fine*, quibus

addo Ægidium Trullench. *dict. dubio 7. n. 3.* quod
vltimum intelligit modo non constet in indiuiduo
de loco, vbi quis natus est, aliter enim ait quod
sequerentur aliqua incommoda; quia aliquoties
parentes deferunt filios natos in vno loco ad alium
locum baptizandos, vt illius loci priuilegiis fruan-
tur, quod fieri ait in damnum, & fraudem pro-
priæ Parochiæ, & loci, vbi baptizantur.

11 His inquam non obstantibus communiter Do-
ctores in casu nostro dicunt quod licèt quis sor-
tiatur Domicilium in ea patria, vbi natus est, qui
ad ordines promoueri desiderat *ex dict. cap. cum
nullus*; quia natiuitas facit ciuem in eo loco, vbi
natus est ex relatis iuribus, & aliis, quos citat Dia-
na *dict. p. 8. tract. 2. ref. 12.* referens, vt quis sit ciuis,
12 vbi ortus est. † Et quod potentior sit ciuilitas ori-
ginis, quàm alia quælibet *ex l. origine cod. de mu-
nicip. & origin. lib. 10.* & iuxta ordinationem Por-
tugal. *lib. 2. tit. 56. in prino.* vers. *aquelle*, tamen in-
telligenda esse, dum tamen parentes filij nati ha-
beant Domicilium eo in loco, vbi filius natus sit;
quia si filius fortuito, aut casu nascatur ex paren-
tibus alibi pergentibus, vel ad tempus moram
trahentibus in aliquo loco vbi natus est, dicunt
Doctores citandi cum multis per eos relatis, filium
sic natum non contrahere ciuilitatem originis, sed
in eo loco, vbi parentes proprium Domicilium
haberent, iuxta textum *in l. 1. cod. de captiuis, &
postlim. reuersis*, Barthol. *num. 4.* & Platea *in l. filios
num. 1.* vers. *quod intellige cod. de municip. & ori-
gin. lib. 10.* Gregorius *in dicta l. 2. tit. 24. p. 4.* verb.
13 *maguer sea natural.* † Et sic in terminis, nempè vt
non censeatur proprius Episcopus, in quo qui or-
dinari prætendit, casu fortuito natus est, sed
pertinere ad Episcopum, in cuius Diœcesi eius pa-
rentes Domicilium habent, cum fingatur ibi na-
tus, docent Thomas Valascus *in suis allegationi-
bus tom. 1. allegat. 5. num. 20.* bene exemplificando,
Præpositus, *in 3. p. de Sacram. ordin. quæst. vnica
dubio 14. num. 130.* Diana multis adductis eius ver-
ba referens, & textum *in l. ciues 7. cod. de incolis,
dict. ref. 11.* Felicianus de Vega *in cap. postulasti de
foro comp. num. 18.* Opatouius *de Sacram. tract. de
ordine quæst. 3. sect. 6.* Villalobos *in summ. tom. 1.
tract. 11. difficult. 9. num. 2.* Piasecius *in praxi p. 1.
cap. 1. art. 2. num. 1.* qui optimè obseruat sic acci-
piendum esse id, quod dictum est; indequè tra-
here originem, vbi fuerit baptizatus, Sanchez *de
matrim. lib. 3. disp. 23. num. 3.* Auila *de censur. p. 3.
disp. 5. dub. 7.* Acuña *in decreto part. 1. dist. 71. n. 3.*
Zipeus *in analitica Iuris Pontificij lib. 1. de ordin.
num. 4.* quibus addo eundem Barbosam cum infi-
nitis aliis sic explanantem *dict. alleg. 4. sub num. 4.*
quod antea dixerat *num. 2. & 3.* & eundem Ægi-
dium Trullench. *dict. lib. 4. de Sacram. dub. 7. sub*
14 *dict. num. 3.* † Et ambo addunt cum Vgolino *de
potest. Episcopi cap. 26. §. 1. num. 4.* originem habere
filium in domicilio patris, si in Mari natus sit; ita
vt sic natus non ab illius ciuitatis antistite, vbi sic
per transennam natus fuit, nec ab alio de illius
licentia promoueri possit, vt docent Nauarrus
cons. 31. hoc titulo, Henriquez *lib. 10. cap. 22. part. 1.*
Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 9. c. 8. num. 10.*
15 † Et cum aliis idem Barbosa *dict. alleg. 4. num. 19.*
qui *num. 10.* per textum *in dicta l. assumptio, ff. ad
municip.* ait domicilium originis nunquam censeri
mutatum, vti docuerunt etiam Nauarr. *cons. 2. de
regular. num. 34.* Sanchez *dict. lib. 3. de matrim.
disp. 23. n. 4.*

16 Notandum verò est cum Vgolino *de potest.
Episcopi dict. cap. 26. § 1. post num. 4.* vers. *excipitur*,
libertinos posse ordines suscipere, non solùm ab
Episcopo suæ originis, sed Dominorum; nam
illorum originem sequuntur, refert Barbosa *dict.
allegat. 4. sub n. 13.* & tenet Trullench. *de Sacram.
dict. lib. 4. cap. vnico, dub. 7. n. 5. in fine*; imò Cam-
panillus *dicta Rub. 9. cap. 8. num. 24.* ait quod si li-
bertus petat promoueri in illis casibus, in quibus
potest, sit ordines assumendus ab illo Præsule,
qui est superior eius loci, vnde trahit originem
patronus; quia eius loci est ipse libertus munici-
pes, non vbi Patronus habet Domicilium, & te-
net etiam Ægidius *dicto dub. 7. n. 12.*

Ad quartam quæstionis partem respondent 17
Præpositus *in 3. p. de Sacram. Ordinis quæst. vnica
dubio. 14. num. 133.* Diana *dict. p. 8. tract. 2. resol. 18.*
quod si quis susceptus sit ex fornicatione, matre
certo loco Domicilium habente, & patre alio, vi-
deatur eo casu filium sequi Domicilium matris, à
qua certius procedit, quemadmodum in seruitu-
tis, vel libertatis conditione, propter eandem ra-
tionem ex legum dispositione filius matrem se-
quitur. Vnde si talis velit Tonsuram suscipere ab
Episcopo originis videtur debere suscipere ab
Episcopo Domicilij materni, in quo natus est, vel
censetur natus, idemquè docent de ordinibus
sacris, quos cum dispensatione possit susci-
pere.

Et hæc doctrina videtur confirmari, nam etsi 18
filius originem patris, & non matris sequatur, vt
probat textus *in dict. l. 1. cod. de municip. & orig.
lib. 10.* cum latè traditis per Pichard. suprà *de nobi-
litate prob. 2. num. 9.* ita vt non possit ordinandus
apud Episcopum matris suæ suscipere ordines, ta-
men fallit, vbi pater legitimus non sit; quo in casu
non eius origo, sed matris quoad illegitimum fi-
lium inspicitur *ex l. 1. in fine ff. ad municipal. l. eius
qui ff. eodem*, vbi Neratius inquit: *Eius qui iust. in
patrem non habet prima origo à matre, atque eo die,
quo ex ea aditus est numerari debet*, vt docent
Thomas Valascus *dicta alleg. 5. num. 22.* Marchi-
nus *dict. tract. 1 p. 5. c. 6. num. 3.* Marcellus Vulp.
in praxi iudicior. fori Eccles. cap. 7. num. 24. in fin.
Barbosa *dicta allegat. 4. part. 2. de officio Episcop.
num. 15.* † Vbi sic dicit etiam de vulgo quæsito 19
filio eo quòd talis matrem sequitur *ex l. cum le-
gitima, ff. de statu hominum*; imò docent Gon-
zalez *ad Regul. 8. Cancel. glossa 9. §. 1. à num. 14.*
Piasecius *in praxi noua Episcopali cap. 1. num. 19.*
vers. *ratione*, vt quando deest patris Domicilium
sit sequendum maternum, & sequitur etiam
Ægidius Trullench. *dicto dubio 7. num. 6.*

Vnde infero ad casum filij expositi, cuius pa- 20
rentes ignorantur; nam tunc talis est iudicandus
municipes, & ciuis loci, in quo natus est, & etiam
loci in quo est expositus, iuxta quæ docent Gra-
tianus, *discept. forens. cap. 75. num. 12.* Mandosius
de ætate minori cap. 1. à num. 22. cum aliis Barbosa
dict. allegat. 4. num. 17. Ægidius Trullench. *dicto
num. 6. in fine dubio 7.* Et pro maiori enodatione ad-
iunges quæ dixi de expositis, & an sint irregula-
res *in cap. cum deputati 16. de iudiciis quæstio-
ne 8.*

Ad quintam quæstionis partem, an dicatur
Episcopus originis, in cuius Diœcesi natus est 21
pater Clerici ordinandi, cumque ex iam dictis su-
pra *in vers. ad secundam*, pro affirmatiua tenendum
sit sententia, vt cum multis docet Barbosa *dicta
allegat. 4.* ibi allegato *à num. 7.* quibus adde Mol-
fesium *in summa tom. 1. tract. 2. cap. 2. num. 7.* qua-
tenus

tenus dicit ratione originis, potest quis ordinari ab Episcopo, vt si ipse, vel eius pater natus sit in loco Diœcesis illius: & sequutus etiam Diana *p.4.tr.4. res.148.* id etiam probans ex sacra Congregatione Concil. *die 16. Decemb. 1599. & 12. Augusti 1628. & 7. Aprilis 1629.* declarante quod quis ordinari potest ab Episcopo originis paternæ; tametsi pater tempore natiuitatis illius filij ad aliam Diœcesim iam transtulerat Domicilium. Tamen non reticeam quod Mauritius Alzedus *in praxi Episcoporum p.2.cap.5.num.4.* cum Emanuel. Rodriguez negatiuam sententiam sequatur, quæ valet fundari in nonnullis adductis *sub dicto vers. ad secundam, & ad tertiam.*

QVÆSTIO III.

An filius alicuius officialis Regij, vt Senatoris possit ab Episcopo illius loci ordinari. Et an possit Episcopus ordinare Barones feudatarios, & eius filios. Vel ordinare scholares vniuersitatis. Et an professi eiecti à Religione ob delicta, quibus fuerant ordine, & habita exati, ordinentur ab Episcopo originis. Et à quo relegatus debeat, ac possit ordinari. Et qao pacto ratione Domicilij quis ordinari possit?

SVMMARIVM.

1 *Habitatio quando præstet Domicilium remissiuè.*

2 *Ordinari potest filius alicuius officialis Regij, seu Senatoris ab Episcopo loci, vbi habitat.* & n.7. *& de ratione*, n.10. & 13.

3 *Domicilium potest habere in duobus locis, si æquè in ambobus quis habitaret*, num.4. & 5.

5 *Ordinari potest quis ab Episcopo vnius, aut alterius Domicilij, etiam si non mathematicè in vtroque habitaret, sed prope æqualitatem*, à n.6.

7 *Domicilium contrahitur ratione etiam Dignitatis, seu officij Regij obtenti in aliquo loco ibi inhabitando, & idem de officiali publico Regis*, n.8.

9 *Consiliarius Regius Domicilium acquirit, vbi Dignitatem habet; quia ibi censetur ciuis, vbi viuit sportulis Regiis.*

10 *Filius potest vti domicilio patris ratione habitationis, vt ordinetur.*

11 *Habitatio simul cum animo perpetuo manendi in aliquo loco, qualis colligitur de officiali, & senatore Regio ibi habitante, constituit domicilium.*

12 *Habitandi animus satis censetur declaratus per larem, & summam rerum.*

13 *Filij auditorum Regiorum Cancellariarum possunt ordinari ab Episcopo illius Cancellariæ, vbi pater fungitur officio Regio.*

14 *Filij Baronum ordinari queunt ab Episcopo, vbi patres contraxerunt feudum, etiamsi Baro ibi domicilium non habeat*, n.16.

15 *Originarius dicitur à natiuitate sua, vel parentum.*

17 *Scholares vniuersitatis, quantumuis priuilegiata, ordinari nequeunt ab Episcopo oppidi illius vniuersitatis; etiam si illic per decennium habuerit, habendo animum reuertendi; imò vltra decennium, si animum manendi non propalarunt*, n.18 *secus*, n.19.

20 *Residens decennio in vrbe potest ordinari à Vicario illius.*

21 *Scholastici filius ex matrimonio contracto in vniuersitate, non ordinatur ab Episcopo illius, sed loci, vbi fingitur patrem scholasticum habere domicilium, nisi habuerit animum contrahendi illud*, n.22.

23 *Castellanus, seu famulus, qui ad tempus Domino seruit, non ordinatur ab Episcopo Domini, nisi vt scholasticus.*

24 *Filius absens potitur priuilegiis patris residentis in ciuitate.*

25 *Religiosi professi eiecti à religione, ordinari tantum possunt ab Episcopo originis: quid hodie ex Bulla Vrbani VIII.* n.26.

27 *Professi eiecti à religione iustè seu iniustè inquisitio spectat ad Episcopum.*

28 L. liberorum §. relegatus ff. ad municipal. n.29. l. eius qui manumissus §. fin. ff. eodem *numero 29.*

29 *Relegatus Domicilium habet eo loco, vbi arcetur, & vbi originem habet*, n.31.

30 *Relegatus nequit ordinari, eius verò filius sic, nisi aliud obstet impedimentum.*

32 *Domicilium ad ordines constituitur ratione honorum, & habitationis animo permanendi de eo, protestatione facta, & pendet à iudicis arbitrio*, n.33.

33 *Domicilium aliquando acquiritur temporis arbitrio.*

34 *Exteri Clerici qualiter Neapoli pro habitantibus reputentur.*

IGitur vt has, & alias difficultates dissoluas, 1
oportet hîc repetere, quas adduxi suprà *in cap.9. de foro compet. quæst.2.* vbi *An ex sola habitatione, domicilium quis contrahat, ad contrahendum, & ad ordines*, vt ibi *num.5.* & *à quæst.1.* cum aliis *in cap. fin. eodem tit.* vbi de differentia solius habitationis cum Domicilio. Quibus visis, simul cum actibus, ex quibus habitatio præstet Domicilium; ideo iam nunc, & ex animaduersis breuiter hoc in difficultate, *vers. ad vltimam* respondebis ad prædictas.

Ad primam ergo difficultatem respondendum 2
est affirmatiuè ex doctrina textus *in l. Senatores penult. ff. de Senatoribus*, vbi sic ait Consultus, *Senatores licèt in vrbe domicilium habeant; tametsi ibi vnde oriundi sunt habere domicilium intelligebantur; quia Dignitas domicilij adiectionem, potius domicilij dedisse, quàm permutasse videtur.* † Vnde 3
cum ius admittat in duobus locis haberi Domicilium; iuxta textum *in l. assumptio §. iuris prudentibus ff. ad municip. glossa* verbo *domicilium*, *in cap. cum nullus, hoc tit. lib.6. glossa 1.* Bartolus, Albericus, Baldus, Rebuf. *num.3.* & Orosius *num.2. in dicta l. senatores*, & probet idem *l. pen. cod. de incolis lib.10.* vbi glossa, Lucas de Penna, & Platea, Andreas Gaillius *lib.2. pract. obseru. cap.36.* Caldas *in consilio pro Domino Ioanne de Tassis n.12.* & alij communiter. † Et hoc si æquè duobus 4
in locis quis habitaret iuxta *l. labeo, dict. l. assumptio, l. eius §. celsus ff. ad municipal. cap.2. de sepult. lib.6. glossa*, verbo *domicilium*, Sanchez *de matrim. lib.3.*

*lib.3.disp.24.num.*1.cum multis Lotterius *de re be-*
*nef.lib.*1.*quæst.*20. *à num.*48. Barbosa cum aliis, *in*
*pastorali p.*2.*allegat.*4.*à n.*38.
5 Vbi addit posse apud Episcopum vnius ex locis
ordinandum, ordines suscipere; sed si huiusmodi
Domicilia, non sint æquè contracta principaliter
ex illis scilicet circumstantiis, quæ requiruntur ad
illud verè contrahendum principalius domicilium
semper inspiciendum dicit, *num.*39. cum Meno-
chio *cons.*398.*num.*25. Ioseph Ludouico *in decis.*
6 85.*Perus. num.*5. † Et Molfesius *in summa tract.*2.
*c.*2.*num.*6. Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.*5.
*p.*5.*cap.*7.*num.*13.docent quod si quis duo domi-
cilia sub diuersis haberet Episcopis, in quibus si
non æquis mathematicis temporibus, saltem pro-
pè æqualitatem habitaret, possit indifferenter à
quocumque ex prædictis duobus Episcopis ad or-
dines promoueri; quia ratione vtriusque domici-
lij, fit singulis subditus, vt iam iterum retuli su-
7 prà *quæst. præced.* † Sequitur ergo dicendum in
dubio quæstionis nostræ, vt ità filius Senatoris, aut
alicuius officialis Regij, possit ordinari ab Epis-
copo loci, & Diœcesis, vbi commoratur idem Se-
nator, ac Regius Consiliarius Pater ordinandi;
quia vt docet Valascus *tom.*1.*allegat.*5. *à num.*37.
inter modos contrahendi Domicilium, sit vnus
ille quando quis in aliquo loco habet Dignitatem,
vel officium Regis, vel Reginæ, vel Domini il-
lius loci, vel Consilij ipsius; quod tamen sufficiat
ad congruam eius sustentationem, & de facto ex
eo viuat, & habitationem habeat in eodem loco,
vel in eius Comitatu, in quo ea dignitate, vel of-
ficio fungatur; & ibi latè exemplificat de quo-
dam filio Senatoris Portugaliæ, vt refert etiam
Diana *p.*8.*tract.*2.*resol.*13.Nauarrus *cons.*13. *huius*
tituli, à Cuña *in decretum Gratiani p.*1. *dist.*71.
*num.*13. Machadus *de perfecto confessore tom.*2.
8 *lib* 4.*p.*1. *tract.*3. *docum.*3. *num.*7. † quibus addo
Ægidium Trullench. *de Sacram. lib.*6.*cap. vnico*
dubio 7.*num.*11.Campanillum, & Barbosam, vbi
id intelligunt de officiali perpetuo, alicuius Prin-
cipis, quamvis eius loci, in quo exercet senato-
riam Dignitatem, minimè sit ciuis, ex textu *in l.*
*ciues cod. de incolis, lib.*10.
9 Et facit pro hac sententia; quia cum talis Re-
gius Consiliarius sit ad suam Dignitatem perpe-
tuò creatus; taliter vt non sit in eius potestate ha-
bere animum certum, & destinatum ad alium lo-
cum migrandi, vel transferendi ad aliam Digni-
tatem, videtur ibi talem habere perpetuam, &
continuam habitationem, vt possit reuera dici
ciuis illius loci, in quo degit dignitatis possessor,
viuens Regiis emolumentis, & sportulis, vt con-
siderarunt citati; imò in terminis Anna, quem re-
fert *de officio Episcopi dicta alleg.*4.*p.*2. *num.*34. *in*
obseruat. 7. incipit *placuit*, rescribens votum
tertium, tenet per textum *in dicta l. Senatores.* †
10 Vt talis Senator, seu Regius Officialis illic domi-
cilium acquirat, ac per consequens ille, eiusque
filius possint ordinari ab Episcopo illius loci, in
quo contraxit huiusmodi domicilium; quia sicut
pater ibi censetur habere domicilium; sic etiam
ipsius filius in potestate retentus censeatur habere
vltra domicilium originis, & possit vti domicilio
patris, habitando cum eo, iuxta textum *in l.*2.*&* 3.
vbi glossa, & Albericus *ff. ad municip.* quemad-
modum, etiam Valascus suprà ait verificari per
glossam *cap. cum nullus hoc tit. lib.*6. quatenus dicit
posse conferre ordines Episcopum eius Diœcesis,
vbi ordinandus, vel habet originem, vel domici-
lium, vel beneficium, quod potest verificari, tam
in domicilio paterno.
Et confirmatur vlterius, nam etsi habitatio sola 11
nequeat constituere domicilium absque animo, &
aliis requisitis habitantis, de quibus dixi latissimè
*in dicto cap. fin. de foro comp. quæst.*1. cum aliis, vbi
videbis; tamen vbi adest animus perpetuo ma-
nendi, qualis colligitur de officiali, & Senatore
Regio, viuente expensis Regiis, percipienteque ex
pecuniis eius Salarium competens ad suam susten-
tationem, non video cur contraria sententia locum
habeat, cum reuera Senatores, ac similes officiales
Regij sic inhabitare debeant, quasi non migra-
turi; imò eorum voluntatem, quantumvis de mi-
grando patefactam, non mutare naturam habita-
tionis eorum, quæ ratione officij perpetua, & con-
tinua est, dependens immutatio à Regia volunta-
te, vt de se patet, & considerauit Valascus in alio
casu de facto filij cuiusdam Senatoris in Portuga-
lia. Et sic non facit contra hoc dictum quod dixi
supra *in cap.*9. *de foro comp. quæst.*2 Vbi multa de
habitatione, quatenus ibi *sub num.* 1. dixi quod si
quis velit ordinari ab Episcopo habitationis, non
sufficiat, vt ordinandus domicilium acquirat, qua-
liscumque habitatio, seu commoratio, sed requi-
ratur vna cum habitatione animus perpetuo ibi
manendi.
Imò si talis animus non sit declaratus, verbo, 12
sufficienter declaratus dicitur si habitans larem, &
summam rerum suarum ibi habeat; sic vt non dis-
cessurus, aut vbi habet maiorem bonorum par-
tem, vt dixi *in dicto cap. fin. dict. quæst.*1. *num.*10.
& 20. † Et ob id sentio filios Senatorum, ac au- 13
ditorum Regiorum Ciuitatis Vallisoletan. & Gra-
naten. & huius Curiæ Consiliariorum, &c. posse
ab antistite huius Episcopatus ordinari ex sola ha-
bitatione, quam parentes eorum habent, modo ex-
posito, & idem de aliis Audientiis Regiis, Hispali
Galleciæ & Indiarum.
Ad secundam quæstionis partem de filiis Ba- 14
ronum, ac de feudatariis, respondeo etiam affir-
matiuè; quia tales filij adipiscuntur domicilium
in eodem loco, in quo genitor contraxit propter
dictum feudum: arg. text. *in dicta l. assumptio, ff. ad*
municipal. §. *libertus, & in l. libertus,* §. *patris eo-*
dem, & eorum, quæ dixi de foro Domini feudi *in*
cap. cæterum de Iudiciis, † quia vt originarius quis 15
dicatur, non solum requiritur, vt sit natus in loco,
sed quod parentes etiam domicilium contraxerint,
Rota Romana *diuers. decis.*327. *num.* 3. *part.* 1.
Marius Antonius *variar. resol. lib.*1. *resol. fin. casu*
33.*in fine*, quibus fundamentis sequitur hanc par-
tem Campanil. *in diuers. iur. canon. Rub.*12. *cap.*8.
*num.*21. qui dicit diu moram fecisse in inuestigan-
da huius quæstionis veritate, sequitur Barbosa
*dicta allegat.*4.*num.*33. Marcel. Vulpeius *in praxi*
*iudicior. fori Eccles. cap.*7. *num.*26. Ægidius Trul-
lench. *de Sacram. lib.*6.*cap. vnico, dubio* 7. *num.*10.
vbi ampliat cum D. Campan. *dict. cap.*8.*num.*20. † 16
etiam si Baro non habitet in feudo alibiquè reti-
neat Domicilium, quibus omnibus addo Marchi-
num *de Sacram. Ordin. tract.*1.*p.*5.*cap.*7. *num.*15.
vbi sic ait *Obseruandum Barones, seu feudatarios*
posse ad ordines ab Episcopo promoueri, in cuius
Diœcesi obtinent feudum, etiam si non habitent,
& alibi domicilium retineant; idem dicendum de
filiis eorum, qui acquirunt domicilium in eodem
loco, in quo pater contraxit propter dictum feudum.
sequuntur Diana *p.*8. *tr.*2. *res.*16. Auersa *de Sacr.*
*Ordinis quæst.*3.*sect.*6.

Ad

Digitized by Google

17 Ad tertiam quæstionis partem præmittendo
quæ ad forum priuilegiatum ſcholaſticorum dixi
latè *in cap. 5. de foro comp. ſub quæſt.* 12. *in cap .9.*
eodem ſub quæſt. 2. *ſub cap. ex parte eodem tit. ſub*
*quæſt.*12. *&* 14. & in aliis eiuſdem tituli locis, Reſ-
pondeo ſcholares etiam cuiuſlibet vniuerſitatis
quamuumvis priuilegiatæ non poſſe ordinari ab
Epiſcopo Ciuitatis, ſeu territorij, vbi ipſi cauſa
ſtudiorum degunt, quia iſti nonquam præſumun-
tur habitare vt domicilium contrahant ſed potius
vt ab eo loco recedant, ad patriam ſuam redeun-
do, vt docent Stephanus Gratianus diſceptatio-
num forenſ. *cap.* 138. *num.* 4. *&* 5. Farinac. *fragm.*
crim. p. 1. *litt. D, num.*215. *&* 222. Piaſecius *in*
praxi noua Epiſcopor. & aliis, quos ſequitur Bar-
boſa *dict. alleg.* 4. *num.* 29. Ægidius Trullench. *dict.*
dubio 7. *num.* 9. Diana *dicta p.* 8. *tract.* 2. *reſol.* 17.
18 † vbi addit procedere etiam ſi per decennium ibi
habitent; dum verò habeant animum in patriam
19 redeundi. † Et ego addo quod ſi ſuum animum
non propalarunt; ſic vt ſimus in dubio, tunc ve-
rò ſi pluſquam decennium inhabitarent, & iam
finito ſtudio ibi commorentur, reuera poſſe ordi-
nari ab Epiſcopo illius territorij; eo quod magis
præſumantur habere animum domicilium contra-
hendi, quàm ſtudendi, vt reſoluunt Alphonſus
Narbona *ad l.*20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recopilat. gloſſa* 2. *n.* 23.
Gratianus *dict. cap.* 181. *num.* 6. *&* 7. & colligitur ex
20 his, quæ de ſcholaſticis dixi latè *in locis notatis.* †
Et Ægidius Trullench. *ſupra num.* 8. addit eum, qui
in vrbe, ſeu alibi per decem annos reſederit poſſe
à vicario ſanctiſſimi ordinari; imò & breuiori
tempore, ſi animum habitandi perpetuò declara-
uerit, & ibi realiter habitet cum ſua familia, &
bonis, vt iam dixi *ſub verſ. ad ſecundam.*

21 Ex quibus infero cum Præpoſito *in 3. p. de Sa-*
cram. Ordin. quæſt. vnica dubio 14. *num.* 132. vbi ſic
docet, *num.* 133. filios eorum, qui forte in Vniuer-
ſitate vxorem duxerunt animo in patriam re-
deundi, non poſſe ordinari ab Epiſcopo Vniuer-
ſitatis; quia quemadmodum reſpectu patris, non
dicitur Epiſcopus domicilij, ſic non dicatur reſ-
pectu prolis Epiſcopus originis, vt patet ex dictis,
& ſupra *ſub quæſt.* 1. *&* 2. qui dicit vt ordinandus
ſit talis filius ab Epiſcopo Domicilij parentis, in
22 qun fingitur natus. † Quod ſi animum habuit
contrahendi domicilium expreſsè, aut præſum-
ptum, ibiquè filius, aut filij reliqui eſſent ſchola-
ſtici, non erit cur præſumamus, vt haberet ani-
mum à Ciuitate recedeodi, vt docent idem Gra-
tian. *dict. cap.* 181. *num.* 6. *&* 7. Tiraquellus *in l. ſi*
vnquam cod. de reuoc. donat. ex l. 2. & ibi gloſſa *in*
verbo conſtituerunt cod. de incolis lib. 10. Abbas in
proœmio decretal. num. 18. Grammatic. *deciſ.* 87.
num. 2. Mattheus Collerus *de proceſſib. executiu. p.* 2.
cap. 7. *num.* 4. cum declarationibus de quibus latè
Menoch. *de arbitr. caſu* 86. *à numero* 24. *&*
alij.

23 Ex his infero idem dicendum eſſe de Caſtella-
nis, & de famulis, qui ad tempus Domino ſer-
uiunt; nam iſti, vt ſcholaſtici ſemper cogitant de
redeundo ad patriam niſi habitarent eo animo, ac
per tale tempus, vt præſumerentur domicilium
acquirere, vt de ſcholaſticis dictum eſt: ſic docent
de Caſtellanis Gratianus, Barboſa, & alij relati
de famulis, Ignatius del Villar *in Sylua reſponſ.*
lib. 1. *reſp.* 7. *c.* 5. *num.* 21. *&* 24. Ægidius Trullench.
24 de omnibus æqualiter loquutur *dict. num.* 9. † qui
etiam, & Tyraquellus *vbi ſuprà* addunt quod ſi
ex ſtatuto abſentes non potiantur priuilegiis ciui-
tatis, ſatis ſit patrem eſſe in ciuitate, vt filius abſens
potiatur priuilegiis.

Ad quartam quæſtionis partem de profeſſis 25
eiectis à religione docent Portel *de dubiis regular.*
verb. *Ordines, num.* 11. Nauarrus *conſ.* 84. *de regul. in*
nouis, alias conſ. 9. *de atate, & qualit. ordinand.*
Sayrus *in floribus deciſ. ſub tit. de atate num.* 9. Bar-
tholom. à ſancto Fauſto *in theſauro religion. lib.* 6.
quæſt. 185. Campanil. *in diuerſ. iuris canon. Rub.* 12.
cap. 15. *num.* 7. Sanchez *in opuſculo mor. lib.* 7. *cap.* 1.
dubio 24. *num.* 3. Barboſa *in cap. fin. de regular. n.* 11.
cum multis, & alibi, hos religioſos eiectos ordi-
nandos eſſe ab Epiſcopo ſuæ originis, dummodo
habiles ſint, quod de iure videtur tenendum,
quidquid ſentiant Fr. Eman. Azor. Molina, & Leſ-
ſius, quos refert, & ſequitur idem Sanchez *in præ-*
cepta decalogi tom. 2. *lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 29. aſſerentes
hos minimè teneri Epiſcopo alicui certo obedire,
ſed tantum inſtar aliorum clericorum Epiſcopo
ſubiici in cuius Diœceſi habitauerint; & ratio ſen-
tentiæ, quam ſequimur, ea nempe debet eſſe; quia
tales ſic eiecti à religione, vt exuti à beneficio, &
domicilio, quo potiebantur, debent pertinere ad
originem antea habitum.

Nunc verò ex Bulla Domini noſtri Vrbani VIII. 26
cum iſti eiecti ſuſpenſi ſint, ordinari non pote-
runt, vt docet Laurentius de Franchis *de contro-*
uerſ. inter Epiſcop. & relig. pag. 220. *in reſponſ. ad* 7.
qui etiam *in reſp. ad* 1. *pag.* 219. monet regulares per
ſuos ſuperiores à religione ſeruata forma dictæ
Bullæ Vrbani VIII. eiectos præſentare ſe de-
bere coram Epiſcopo loci, & ſubdere ſe illius
obedientiæ, & ab eo ſpectare quid agere debea-
tur. † Et *in reſp. ad* 3. ſubdit pertinere ad Epiſco- 27
pum perquirere an iuſtè, vel iniuſtè fuerint eiecti,
refert Barboſa *in paſtorali, dicta allegat.* 4. *n.* 21. *in*
fine, qui *in fine illius tractatus* adducit præfatam
Bullam Vrbani VIII.

Ad quintam quæſtionis partem de relegato; etſi 28
aliquid iam dictum ſit de expoſito & liberto;
adhuc verò iſte eſt caſus diuerſus, cuius intellectus
dependet à compoſitione textus *in l. liberorum §.*
relegatus ff. ad municipal. cum l. ciuis qui manumiſ-
ſus §. fin. ff. eodem. Etenim probat hæc deciſio, vt
relegatus habeat domicilium vnde arcetur, vbi
gloſſa fin. exponendo illa verba *vnde arcetur*, di-
cit, id eſt *in quo*; alia verò deciſio dicti §. *Relega-*
tus, quatenus alloquitur per verba hæc; *Relegatus*
in eo loco, in quem relegatus eſt, interim neceſſa-
rium domicilium habet; etenim verba, ibi: *Inte-*
rim, & neceſſarium, videntur domicilium aſſignare
cum limitatione, quod non aſſignauit, *dict. §.*
fin.

Sed reuera iura illa, nec contrarietatem, nec 29
diuerſitatem continere dicendum eſt, cum tenen-
dum ſit relegatum domicilium habere eo loco, vn-
de arcetur, ſcilicet ab eo, vnde trahit originem,
& in eo loco in quem relegatus eſt intelligentia
excluſa de exulato in perpetuum, propter dictio-
nem *interim*, de qua *in dicto §. Relegatus*, quam
admiſit gloſſa fin. *dict. §. Relegatus*; de quo vide-
bis Petrum Gregor. *in tract. de benef. cap.* 36. *n.* 20.
Campanil. *dicta Rub.* 12. *cap.* 8. *num.* 25. refert Bar-
boſa *in paſtorali allegat.* 4. *p.* 2. *num.* 35. † Qui etſi 30
putet ſuperfluam eſſe difficultatem, de qua nunc
cum certum ſit, vt relegatus ordinari non poſſit,
tanquam pœnæ ſubiectus, quoad filios verò ait
non dubitari, niſi aliud obſtet impedimentum.
Et videtur comprobari ex doctrina quam ibi: *In*
princ. refert exponendo dictiones *interim*, & *ne-*
ceſſarium,

cessarium, scilicet vt quamvis quæsitum domicilium mutari possit; sed dum quæritur, & retinetur debeat obesse animus ab eo discedēdi; ideóque destinatum animum, ibique permanendi ad esse dici, provt requiritur ad quærendum domicilium,
31 vt in relegato perpetuo considerari debet. †Ob idque venire, vt talis habeat domicilium duplex iuxta iam relata *in hac quæstione & in praced.* & sic expono.

32 Ad vltimam quæstionis partem quo pacto ratione domicilij quis ordinari possit, & quando quis dicatur illud contrahere, vt Episcopus possit illum ordinare, etsi satis, superque maneat, iam tractatum sub hac quæstione, & sub secunda, intelligique valeat ex his, quæ longè dixi in *dict. cap.fin.de foro compet.à quæst.1.& in cap.9 quæst.2.* tamen breuiter dico vt quis constituat domicilium, vbi maiorem partem bonorum transfert, *l. ciues cod. de incolis*, & ibi contrahit, & dies festos celebrat; quod si bona non adsint, dicatur acquirere quis domicilium, vbi longo tempore, & continuo habitat cum animo, sed aliquo adiuncto actu, seu signo assumpti domicilij, vt si protestatur quis se velle in certa Vrbe domicilium figere, Abbas *in cap. fin. circa finem, de Parochiis*, vel si impetret priuilegium, quo ius ciuitatis obtineat, Alciatus *in l.pupillus,ff.de verb. signif.* Decius *cons.283.n.11.*

33 Tamen si nullus adsit externus actus assumpti domicilij, docent Accursius *in l.heres, §. proinde, ff. de iudic.* Bartol. *in l. lex Cornelia, §.si tamen, ff. de iniuriis*, Baldus *conf. 311. volum. 4.* Bursatus *cons.36. volum.1.* ex decem annorum habitatione præsumi assumptum domicilium, quod verum est, vt docent Campanillus, & Menoch. *de arbitr. casu 86. numero 13.* nisi adsit aliquod inditium, ex quo appareret illum non habere animum permanendi, vt accidit in scholaribus, vt iam dixi *l. nec ipsi Cod. de incolis*, Felinus *in cap.dilectas 2. num.11. de rescriptis*, Bartol. *in l. quæsitum, ff. de leg.3.* Barbosa *dict. allegat.4. parte 2. num. 28. in fine*, alioquin vero manere in iudicis arbitrio, qui facilius ex coniecturis in facto occurrentibus iudicare possit, an sit assumptum domicilium, etiam momento, non expectata diuturnitate temporis, dixerunt Abbas *in dicto cap.fin.numero 8. de Paroch.* Menochius *lib. 2. casu 86. cent. 1.* Mascard. *de probationibus, conclus. 535.* Rota *decis. 105. numero 4. parte 2. diuers.* Piasecius *in praxi parte 1. articulo 2. num.2.* Marchinus *de Sacram. Ordinis, tractatu 1. parte 5. cap. 7. à numero 3.* Machadus *de perfecto confes. tom.2. lib.4. parte 1. tractatu 3. d*[illegible]*. 3. numero 5.* & Genuensis *in*
34 *praxi cap.48. numero 2.* † Vbi tradit praxim, quæ in Ciuitate Neapoli habetur ad habendos Clericos exteros ibi habitantes pro domiciliariis ad ordines: alia congerit ex multis videnda Barbosa *de iure Ecclesiast.part.1. cap.33. à num.20. ad 31.*

QVÆSTIO IV.

An Episcopus possit familiarem non sibi subditum ad ordines promouere, si vltimus triennij dies sit inceptus. Et quid si seruitium inceptum sit ante assumptionem ad Episcopatum. Et an possit Episcopus ordinare familiarem, qui illum in Ciuitate seruit, sed extra eius domum. Et quid si familiaris Episcopi degeret per triennium in Religione remota: & an possit ordinare famulum sui familiaris. Et quo pacto probetur triennalis familiaritas?

SVMMARIVM.

1 *Familiaris triennalis Episcopi ordinari queit ab Episcopo, cui seruit.*

2 *Familiaris dicitur qui Domini potestati subiicitur, & expensis Episcopi continuò alitur.*

3 *Triennium, vt famulus Episcopi ordinari queat debet esse continuum, & completum*, n.4.

5 *Triennium, vt Episcopi famulus queat ordinari ab Episcopo, cui seruit, sufficit vt incipiat antequam eius Dominus sit factus Episcopus, & quare*, n.6.

6 *Lex non distinguens absolutè est intelligenda.*

7 *Familiaris Episcopi ad effectum, vt ordinetur à Domino secundum aliquos, debet secum in propria Domo seruire, secundùm alios, etiam si extra eam, si eius expensis*, num.8. 9. & num.10.

9 *Familiaris est latior vox, quàm Domesticus.*

10 *Familiaris mores rectè Episcopus agnoscere potest, etiamsi inhabitet extra eius domum.*

11 Cap.fin. de verb.signif.*n.14.*

12 *Familiaris Episcopi degens in regione remota, nequit ab eo ordinari*, n.13.

13 *Familiaris propriè non dicitur absens longinquo*, n.14.

14 *Familiaris dicitur qui assistit Episcopo, & est eius commessalis Domesticus*, n.15.

15 Cap.9.Trid.sess.23.

16 *Famulus familiaris Episcopi inseruiens per triennium expensis ipsius Episcopi, queit ab eo ordinari secundum aliquos, vt ipse Dominus eius familiaris triennalis*, numero 17.

18 *Famuli familiarium Cardinalis, fruuntur eisdem priuilegiis, ac sui Domini.*

19 *Familiaris Episcopi rectè probatur talis per libros Tineli, seu per fidem Architriclini, seu domus Magistri, vel Calculatoris, & per testes deponentes de continua commensalitate ac de solutis pecuniis annuatim pro victu, & per fidem, quod sit descriptus in rotulo familiarium*, n.20.21. *& num credatur Episcopo asserenti esse eius familiarem remissiuè*, n.22.

CVm iam supra dictum sit filium sequi originem loci vbi Domiciliarius sit eius pater, 1
benè

bene nunc ex Tridentini dispositione *sess. 23. c. 9.* decisum esse constat, vt Episcopus familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium cum eo sit commoratus; & potest esse ratio; quia ex tali continua habitatione videtur mereri, vt gaudeat domiciliariorum indulto; & quia Barbosa *in pastorali p. 2. allegat. 5. per totam*, & *in dict. cap. 9. Trid.* imò & de Iure Ecclesiast. *p. 2. cap. 33. à num. 45.* infinitos congerit, vsque ad suum tempus de hoc casu disputandos; ideò nunc tantum videbis Dianam *part. 8. tract. 2. à resolut. 27.* & nouissimè plura recolligentem Ægidium Trullench. *de Sacram. lib. 6. quæst. vnica,*
2 *dubio 7. a num. 18.* † Qui cum eodem Barbosa ait quod nomine familiaris, intelligatur ille, qui potestati Domini subiicitur, & expensis Episcopi continuè alitur; qui inde commessabilis dicitur, vt etiam multis aliis probat idem Barbosa *dicta alleg. 5. n. 2.* & patet *ex dict. c. 9. Trid.* ibi, *continua commensalitatis.*

3 Quibus suppositis ad primam difficultatis partem, vt respondeam aduerto quod triennium familiaritatis, ad hoc vt possit à suo Domino Episcopus familiaris ordinari, debet esse continuum; Campanillus *in diuers. Iuris Rub. 9. c. 9.* Nauarrus *in singul. canon. conclus. 103. n. 3.* Riccius *in praxi rerum fori Eccles. decis. 308. in 1. editione, alias resol. 267. in 2. edit.* Barbosa *in locis supra adductis,*
4 & omnes, quos ipse refert. † Vnde respondeo, quod etsi in fauorabilibus dies anni vltimus sufficiat inceptus, vt annus dicatur cõpletus, & multis iuribus posset comprobari: tamen quia præfatum indultum Pontificium fuisset concessum ratione familiaritatis, & aduersus iurisdictionem, & subiectionem, quam Episcopus Domiciliarius seu originarius, haberet in famulum alterius Episcopi ordinandum, sequitur vt nisi transacto seruitij triennio, nequeat Episcopus famuli Dominus eum ordinare prædicto familiaritatis titulo: sic docent Præpositus *in 3. parte de Sacram. Ordin. quæst. vnic. dubio 14. numero 142.* Diana *dict. 8. part. tract. 2. res. 29.* Marchinus ab eo relatus *de Sacram. Ordinis tract. 1. parte 5. cap. 9. num. 2.* & aliis verbis sic hanc sententiam explanantes, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 33.* vbi multis probat; quod tale triennium debet esse continuum.

5 Ad secundam quæstionis partem respondent Bonacina *de Sacr. disp. 8. quæst. vnica puncto 4. n. 9.* Riccius *collect. 596.* verb. *amplia 5.* Nicol. Garcia *de benef. p. 1. cap. 5. num. 83.* Barbosa cum pluribus aliis; tam *dict. alleg. 5. n. 8.* quàm *in dicto c. 9. Trid.* ac *de Iure Eccles.* sufficere quod inceperit seruire, antequam fuisset eius Dominus factus Episcopus, si continuo, & absque interpolatione seruierit; idem docent Molfesius *in summ. tom. 1. tr. 2. cap. 2. num. 8.* vbi ait requiri seruitium triennale esse continuum, siue ceptum sit, antequam esset Episcopus, & completum, dum erat Episcopus: nam hoc parum refert, sic docet Marcellus Vulpeius *in praxi fori Eccles. cap. 7. num. 19.* & Garcia *dict. num. 83.* adducit declarationem Sacræ Congregationis, quæ sic alloquitur; triennium in terminis *dict. cap. 9. Trid.* sufficit quod incipiat antequam esset Episcopus in verbis sequentibus: *Ex identitate rationis sufficit, quod triennium inceperit antequam fuisset Episcopus*: hoc idem tenent Diana *dict. p. 8. tr. 2. res. 30.* Præposit. *in 3. p. de Sacr. Ordin.*
6 *quæst. vnica dub. 14. num. 142.* † adducentes rationem; quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, cum lex absolutè loquens, sit absolutè intelligenda; sed Concilium non distinguit de seruitio ante vel post Episcopatum esse actionem; ergo absolutè intelligendum esse sentiunt, & ego cum eis.

Ad tertiam difficultatis partem docent Salze- 7
dus ad Bernard. Diaz *in pract. cap. 26.* vers. *tertius casus*, Piasecius *in praxi Episcop. p. 1. c. 1. num. 15. pag. 31.* Quaranta *in summ. Bull.* verb. *Ordo* vers. *limita in eo*, Riccius *in praxi fori Eccles. decis. 307. in 1. impres.* & *res. 266. num. 2.* & *resol. 267. num. 2. in fine in 2. impressione.* Bonacina *dict. quæstione vnica puncto 4. num. 18.* Gregor. 15. & *ibi* Beltram. *in decis. 166.* vbi latè Sanchez *in opusculo mor. lib. 7. cap. 1. dubio 20. num. 21.* quod familiaris ad effectum ordines recipiendi, debet esse ille, qui cum Episcopo fuerit commoratus, & præsens, & inseruierit, non tamen is, qui abest; etsi sumptibus Episcopi vixerit, & qui sic tenent, hanc sententiam defendunt, per id nempè, vt Concilij
mens, † & ratio finalis sit, vt cognoscerentur ab Episcopo illius familiaris mores, dum per tale tempus ei inseruierit, cum illoque intra domum commoratus, & præsens sit: ita Suarez *de cens. tom. 5. disp. 31. sect. 1. num. 15.* Fornarius *de Sacram. Ordinis, cap. 5.* Piasecius *in praxi noua Episcop. parte 1. cap. 1. numero 25.* Riccius *dicta resolut. 167. numero 2.* cum aliis Barbosa *dicta allegat. 5. part. 2. numero 6. & 7.* idem *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 33. num. 46.* & in dicto Trid. decreto *c. 9. num. 6.* 8

Verùm Diana *p. 8. tract. 2. res. 32.* cum Sanchez 9
supra *num. 23.* dicit quod cum familiaris sit in terminis Trid. Concilij ille, qui in obsequio Episcopi intra, vel extra domum eius Episcopi expensis alitur, etiam possit à tali Episcopo, cui seruit ordines recipere; & patet ex doctrina Panormit. *in c. in litteris de testibus num. 5.* vbi dicit quòd *familiaris*, est latior vox, quam *Domesticus*, & *in cap. cum dilectus de Clericis, non residentibus, num. 2.* vbi hæc dicit, existentes in seruitio alicuius, dicuntur sui familiares, & Mandosius *regula 32. Cancellaria*, vbi inquit familiares sunt, qui alicuius seruitio se deputant ab illius alimentis pendentes: sic etiam tenet Henriquez *lib. 14. de irregul. capite 17.* & *lib. 10. de Ordine cap. 12. num. 1. in commento litt. D.*

Nec obstat ratio pro prima sententia tradita; 10
quia etsi triennium illud detur à Concilio *in dict. cap. 9. sess. 23. Trid.* vt Episcopus cognoscat mores sui familiaris, tamen cum rectè eum etiam possit cognoscere, quoties in suo seruitio continuo assisteret, si in alia Domo inhabitet, vt in praxi videmus de multis seruitoribus Dominorum; ergo sequitur, vt queat eum ordinare; quia non frangitur Concilij mens; nec ideo minus commensalis dicetur, quam cæteri familiares intra domum ipsius inseruientes, & dormientes: & facit Salzedo pro hac sententia suprà relatus; qui tantum requirit assistentiam, & quod talis familiaris non sit absens à domo. Et secundùm hunc dicendi modum existimo hanc, & primam sententiam
esse vniformem. † Nec obstare ait Diana tex- 11
tum *in cap. fin. de verb. signif. lib. 6.* quia quoad casum illum, intelligit illud per suos Clericos, secus quoad nostrum; imò nec est ille textus contrarius casui nostro, cum familiaritas continua expendatur satis in seruitore, & familiari continuo seruiente, etsi inhabitet domum aliam.

12 Ad quartam quæstionis partem quid de familiari Episcopi degente in regione remota; & in hoc casu existimo negatiuam sententiam locum habere ex fundamento præcedentis difficultatis; quia talis verè absens est, de cuius moribus, non bene queit Episcopus eius Dominus in formatio-
13 nem recipere. † Et ratio est, quia absens non dicitur propriè familiaris, nec Episcopus potest eius mores perscrutari, vt tenent Sanchez vbi supra *in opusculo tom.2.lib.7.cap.1.dict.dubio* 20.*n.*21. Cenedus *in quæst.Canon.quæst.*18.*num.*30. Molfesius *in summ.tom.*1.*p.*2.*cap.*2.*num.*8. Suarez *de cens.*
14 *dicta disp.*31.*sect.*15.*num.*15. † Vnde Piasecius *in praxi p.*1.*cap.*1.*art.*2.*num.*14. sic dicit: *Dicitur autem familiaris, qui semper assistit Episcopo, & qui est ipsius commensalis Domesticus*, iuxta textum *in dict c.fin.de verb.signif.lib.*6. Geminian. ibidem *notab. fin.* non verò qui in longinquo moratur, etiam si ibi sumptibus Episcopi viuat, Maiolus *lib.*4.*de irregularit. cap.*2. *num.*5. Lopez ad Diaz *in pract.criminal.cap.*26.vers. *tertius casus*, sic tenentes; quia videlicet in longinquo degentis, Episcopus mores cognoscere non potest;ob quem maximè respectum videri hanc facultatem indulsisse Trid.*in dict.c.*9. Episcopis, vt sequitur Diana *p.*8. *tract.*2. *res.*31. ex Quaranta, & Piasecio iam
15 relatis, † qui ibi *in vers. igitur*, expendeodo dict. c.9.Trid. dicit procedere in illis familiaribus, qui cum Episcopo commorantur; id est qui sunt præsentes in ciuitate, aut loco, & assistunt obsequiis Episcopi, alioqui assistentes in regione remota, etiam si illius sumptibus viuant, quasi procuratores, vel quomodolibet Mercenarij videri, vt ex hoc illi non acquirant domicilium, vel facultatem promouendi; quia in tam longa absentia nequit Episcopus eorum, aut illius mores per se cognoscere: nam vt dicit cum aliis Ægidius Trulleoch. *de Sacram.lib.*6.*quæst.vnica,dict.dub.*7. *sub num.* 28. debet familiaris actu cum Episcopo commorari, & vt ego intelligo conuersari per triennium.

16 Ad quintam quæstionis partem an possit Episcopus ordinare famulum sui familiaris triennalis; & videtur quod non; quia cum Trid. *in dict.c.*9. *sess.* 23. Loquatur expresse de familiari sibi inseruienti per triennium,& hoc sit priuilegium exorbitans à iure in damnum Episcopi proprij ratione originis,domicilij,ac beneficij, non est cur extendi debeat ad famulum seruitorem familiaris Episcopi, etiam si expensis ipsius Episcopi aleretur, vt contingit sæpius cum aliquibus famulis maioribus, soleant Episcopi assignare rationem quotidianam in tanta quantitate pro illo, & in alia minuta pro famulo seruitore sui familiaris.

17 Sed adhuc pro affirmatiua sententia sunt Doctores validissimi, inter quos Sanchez *in opusculo mor.dict.tom.*2.*lib.*7. *cap.*20. *n.*24. vbi sic ait familiare, vel famuli familiarium Episcoporum, qui expensis Episcopi aluntur, dicuntur familiares Episcopi, & fruuntur priuilegiis *dict. cap.*9.*Trid.*
18 † Et facit Mandosius *in regul.*3. *Cancellariæ q.*16. vbi dicit familiares familiarium Cardinalium frui priuilegio familiarium Cardinalis, vbi adducit Salicetum, Oldradum, & Henriquez. Sequitur Diana dicens, casum hunc esse curiosum, & practicabilem, & à paucis tractatum *p.*4. *tract.*4. *Miscel. res.*145. idem postea *dict. p.*8.*tract.*2. *res.*34. cum Marchino *de Sacram. pract. p.*2.*alleg.*5.*num.*8.*c.*9. Auersa *de Sacram.Ordin. q.*3.*sect.*6. Pater Anton. de Escobar nouissimè *in Theolog.mor.tr.*7.*exam.*8. *c.*4.*n.*73. sic dicens, suppono istum famulum inseruisse familiari Episcopi per triennium, non debet haberi aliter, quam familiaris ipsius, cui deseruit: sic etiam docet Barbosa *in pastor. dict. alleg.*5. *n.*7.*vers.vnde.*

Ad vltimam quæstionis partem resolutiuè dico 19
quòd familiaris rectè probari potest per libros Tinelli, scilicet quod descriptus sit, tanquam comedens in Tinello iuxta Rotam Rom.*diuer.decis.* 619.incipit *quoniam*, Garcias *lib.*5.*p.*3. licèt probatio negatiua desumi ex eo nequeat, si non reperiatur in illo descriptus, item per fidem Archiitriclini, seu domus Magistri, vel calculatoris, & similis. † Item per testes ex eadem Rota *decis.*416. 20
maximè si deponant non comedisse in Tinello, sed persolutas eis fuisse annuatim pecunias pro victu, & vestitu. † Item per fidem quod sit de- 21
scriptus in rotulo familiarium tradit Barbosa *dict. alleg.*5.*à n.*3.ex eadem Rota *decis.*155.*l.*5. *diuers. & decis.*54.*p.*3.*lib.*1. & ex Puteo *decis.*141. † qui 22
*decis.*134. censet aliquos modos insimul, & Riccius *dict.res.*267.*n.*2. Bonacina suprà *n.*8. Barbosa *n.*10.*dict.alleg.*5.& alij dicunt non esse credendum Episcopo asserenti, quem esse familiarem; ad quod videbis *in c.*7. *de probat. & in c.*28. *de testibus.*

Qvæstio V.

An statim debeat Episcopus conferre beneficium suo familiari triennali, vt possit illum ordinare. Sed an si conferat ei beneficium in sua Diœcesi possit illum ordinare, non expectato triennio. An possit Episcopus ordinare ante triennium familiarem sibi non subditum, ratione beneficij obtenti in alia Diœcesi. Et an ad titulum patrimonij, seu pensionis. Et quid de familiaribus Cardinalium, seu de Magistro Actorū. Et an priuilegium Trid.* in cap.9. sess.23. *extendatur ad Episcopum titularem tantum. Et an Episcopus possit cum suo familiari triennali dispensare in Interstitiis, aut dimissorias concedere, vt ab alio ordinetur Episcopo?

Svmmarivm.

1 *Familiaris triennalis Episcopi ab eo ordinatus debet beneficiari ab eo sic ordinante, ne in dedecus alias cogeretur mendicare,* n.2.
2 Cap.9.Trid.sess.23. *num sequentibus.*
3 *Familiari triennali ordinato quando de beneficio prouideatur ab ordinatore,* n.4.5.& 6.
4 *Rotæ declarationes circa ordines triennalium familiarium declarantur,* n.5.& 6.
7 *Familiarem suum, cui Dominus Episcopus contulit beneficium potest nondum transacto triennio ordinare ratione beneficij, quo forum illico sortitur,* n.8.
9 *Familiarem suum Episcopus etiam triennalem qui habet animum discedendi, non ordinat nisi cum beneficio.*
10 *Familiari triennali ordinato, datur beneficium sufficiens pro sustentatione.*

11 Fami-

11 *Familiarem triennalem ratione beneficij in alio Episcopatu obtenti, queat Episcopus eius Dominus ordinare secundum aliquos: contra, n. 12.*

13 *Familiarem suum potest Episcopus ordinare cum titulo patrimonij, assignando eum alicui Ecclesia, necessitate poscente: contra dictum, n. 14.*

15 *Familiarem triennalem Episcopus suus Dominus ordinat ad titulum pensionis pro necessitate, & validitate Ecclesia.*

16 *Familiaris Episcopi, vt ab eo ordinetur ad titulum pensionis, seu patrimonij pro Ecclesia vtilitate, debet esse iam triennalis.*

17 *Cardinalis Presbyter confert Tonsuram, caterosque minores ordines suis familiaribus triennalibus, vbi quid de dimissoriis, vide n.20.*

18 *Cardinalis Episcopus ordinare potest suum familiarem triennalem eisdem requisitis, ac Episcopus, non Cardinalis.*

19 *Cardinales possunt in suis titulis minores ordines conferre, possuntque in illis exercere ea, qua sunt Iurisdictionis, n.20.*

21 *Familiares, seu officiales Papa possunt à Vicario Sanctissimi promoueri; item, & familiares Cardinalium, & Episcoporum Roma triennio habitantes.*

22 *Magister Actorum Curia Episcopalis, queit ordinari ab Episcopo illius, sicut familiaris alius triennalis.*

23 *Episcopus titularis nequit vllo pratextu etiam familiaritatis ordinare subditum alterius Episcopi sine consensu illius.*

24 *Episcopus in sua familiari triennali, non dispensat in interstitiis, nisi obtento beneficio, bene tamen ei concedit litteras dimissorias, vt ab alio ordinetur Episcopo, n. 25. & 26. & quod absolutè in interstitiis dispensare possit,* num. 27. *& quod nec dimissorias concedat,* n.28.

28 *Dimissorias ad ordines concedit Episcopus beneficij, & secundum aliquos Episcopus Dominus familiaris triennalis.*

29 *Familiaris ratione triennalis seruitij ab Episcopo Domino ordinatus, non suspenditur ab exercitio ordinum, si Episcopus non illico beneficium conferat ei, aut si moriatur.*

1 AD primam, & secundam difficultatem, vt respondeam, præmitto ex Trid. Concilio sess.23. cap. 9. *Quod Episcopus familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium quacumque fraude cessante, statim reipsa illi conferat, consuetudine immemoriali quacumque in contrarium non obstante*; Igitur ex verbis prædictis Trid. apparet duo copulatiuè requiri, nempe vt per triennium familiaris commoret cum suo Domino Episcopo, & quod Episcopus statim postquam eum ordinauerit, ei det, ac conferat beneficium, vnde viuat, alias inquam videretur, vt ordinaret non subditum. Quæ verba non parum implicant; nam si familiaris obtineret ibi in Diœcesi sui Domini Episcopi beneficiũ sufficiens pro titulo, tunc ratione beneficij esset ei subditus; vt infra dico latè, & non egeret triennio, vt ordinaretur; ergo priuilegium indultum à Concilio *in dicto cap. 9.* de nihilo seruiret prædicto familiari triennali; præcipuè si consideres textum *in dict. cap. 2. de prab.* cum aliis disponentem, vt nullus Episcopus ordinet aliquem sine titulo, vel si faciat, ei alimonias præstet.

Nihilominus iuxta Tridentini mentem, Doctores docent Episcopum tunc ordinare posse suum familiarem triennalem, alias habilem, seu procedere ad illum ordinandum, si conferat statim reipsa beneficium, quacumque fraude cessante: sic Flamin. Paris. *de resignat. beneficior. lib. 4. quæst. 2. num. 9a.* Zetola *in praxi Episcop. p. 1.* verbo *dimissoria ad ordines § 1. & p. 2.* verbo *Ordo*, vers. *quinto dubitatur*, Nicolaus Garcia *de benef. p. 2. cap. 5. numero* 85. cum aliis Barbosa *in dict. Trid. num. 10. & pastorali p. 2. allegat. 5. num. 11.* vbi cum multis infinitis, *& de Iure Eccles. p. 1. cap. 3. num.* 50. Quæ conclusio procedit non solum in ordinibus sacris, sed etiam in quatuor Minoribus, & in prima Tonsura; eo quod cum Concilium absolutè loquatur, videatur petere illud beneficij conferendi sic familiari ordinato requisitum, tum vt faciat illi vere subditum; deinde vt effugiat ordinandi fraudem, vt sic ordinatus non cogatur in defectum, sustentationis, quam illi præstabat Episcopus mendicare, in dedecorem suæ dignitatis per ordinem acceptæ: quo pacto ego expendo quæ non ita clarè supra relati, & alij communiter Doctores de hac re agentes, dicunt; quos etiam refert idem Barbosa *in Trid. dict. c. 9. n. 11.* quatenus cum Nauarro *cons 24. in antiquis, alias 11. in nouis hoc tit.* Zenedo *in can. quæst. lib. 1. quæst. 38.* vers. *quod decretum*, Bonacina *de suspensionibus in particul. disp. 3. quæst. 1. puncto 11. sub num. 11.* Garcia *dicta part. 2. cap. 5. num. 84.* & aliis extendit prædictum Trid. decretum ad ordines etiam minores, quibus addo Ægidium Trullench. *de Sacram. lib. 6. quæst. vnica, dub. 7. sub num. 28. circa medium*, vt ex decisione Rotæ testatur Quaranta *verbo Ordo*, & addo nec mirum esse in Tonsura, & minoribus ordinibus, etiam quia ex quo ad illos ordines familiaris est eleuatus, cogeretur in defectum sustentationis in dedecorem mendicare, etsi posset statum mutare ducendo vxorem; quia interim dum voluntatem non mutat, verè Clericus est, ac potitur indultis, & prærogatiuis cæterorum Clericorum, iuxta quæ longè dixi *in cap. 1. de foro comp. & sub c. 2. & 10. de Iudic.*

3 Etenim inter Doctores non leue dubium est, intra quod tempus, postquam Episcopus ordinauerit suum familiarem triennalem, teneatur ei de beneficio prouidere, & Gabriël Vasquez *3. p. tom. 3. disp. 243. num. 49.* verbum *statim* Trid. *in dict. cap. 9.* interpretatur, id est quamprimum beneficium aliquod vacauerit teneri Episcopum beneficium illi conferre, & interim commensalem habere, ne mendicare cogatur: & Gaspard. Hurtad. *de Sacram. Ordin disp. 17.* qui sic ait: *Conceditur tamen in Tridentino sess. 23. cap. 9. Episcopo vt possit ordinare familiarem suum triennalem, quamuis non subditum, qui cum illo fuerit per triennium commoratus cum onere concedendi illi beneficium, quamprimum vacet; quod intelligitur quamuis nullum habeat patrimonium, & quamuis nullius Ecclesia vrgeat necessitas Clericorum*; & Tannerus *tom. 4. disp. 7. q. 3. dub. 2. n. 38.* idem asserit, dicendo vt possit Episcopus ordinarius, non autem titularis suum per triennium commessalem, aut famulum, quamvis non subditum initiare Tonsura, vel etiam sacris, si quamprimum ei vacat beneficium, parat conferre.

4 Alij inquam impugnando prædictam expositionem dicunt esse hoc strictius fundamentum sumendum; nempè quia per sacram Congregationem declaratum est, vt testantur Flaminius Parisius *de resignat.beneficior.lib.4.quæst.2.numero 92.* Nicolaus Garcia *de benef.part.2.cap.5.num.85. anno 1586. Maij 22.* fuisse contra prædictam Tridentini formam quandam beneficij collationem triennali factam intra annum, etiam in mense vo decimo à die ordinationis. Et simili modo aliam factam post sex menses fuisse contra eandem formam Trid. *dict. cap.9.* vt fuit resolutum *in Curia Archiep.Neapolit.* teste Riccio *decis.* 308. Molfesio *in summa tract.2.cap.2.num.9.* & idem fuisse resolutum à sacra Congregatione referunt Zerola *in praxi Episcopali p 1. §.dimissoria, & p.2.* verbo *Ordo*, vers *quinto dubitatur*, Rota Rom. *diuers. p.1. decis.* 731. eadem Rota *decis.* 222. recentiores apud Farin. qui testantur huiusmodi Episcopum incidisse in pœnas ordinantis non suos: quare verbum *statim*, non excedere decem dies tradunt Alex. Romanus, Chacheranus, Riccius, quos refert, & videtur sequi Marchinus *de Sacr. Ordin. tract.1.p.5.cap.9.à num.5.* Diana *dict. p.8. tract.2. res.33.* Auersa *de Sacram. Ordinis quæst. 3. sect.6.* Maximè stante prædicta declaratione 22. Maij 1586. & videtur sequi Barbosa *dict. alleg. 5. sub num.11. in fine*, tradens ex Molfesio collationem, factam post sex menses, non fuisse secundùm Concilij mentem, vt ordinatus remaneat subditus ordinantis, & eximeretur à proprio Episcopo; quia tempus sex mensium est longum tempus, & dictio *statim*, dicitur ad summum intra decem dies.

5 Mihi tamen in hoc puncto videtur non sic fuisse mentem Concilij, vt illa dictio *statim*, acciperetur in suo rigoroso significatu dierū decem; nam debet sic intelligi in eo, qui habet potestatem adimplendi statim, sed ex Trid. dispositione datum est Episcopo, vt ordinet suum triennalem familiarem, & ei postea statim beneficium conferat. Ergo cum hæc vacatura pendeat à futuro, & euentu incerto, sequitur, quod mens Concilij, vt Episcopus effugeret fraudem in ordinando famulum triennalem, fuerit ea, nempe, vt Episcopus taliter procedat ad ordinandum suum triennalem familiarem, vt ei, cum ordinauerit, prouideat de beneficio, ne cogatur submioistrare, dum primum vacauerit; quia si alia esset strictior Tridentini mens potius præciperet, vt antequam beneficium suo familiari conferret, non procederet ad illud ordinandum; ergo volendo indulgere, vt familiari triennali posset ordinare, non sic illum obligare censebitur, vt teneretur intra decem dies post ordinationem, beneficium conferre, sed vt cum eum ordinauerit, procedat ex animo illi prouidendi de primo beneficio vacuo, aut vacaturo. Quo existimo effugere satis fraudem Trid. quæ debet intelligi de illo Episcopo, qui solum ex triennali commoratione processit ad ordinandum famulum suum, sic vt declarationes relatæ pro contraria sententia debeant intelligi, quando v. g. Episcopus, qui intra annum, aut post sex menses prouidendo de beneficio, potuit ante illam moram conferre suo familiari iam ordinato beneficium; aliter inquam nescio, quo pacto possit Concilij mens in tam rigoroso sensu practicari,& tunc enim fraudem effugiens, si fortè beneficium non vacet, interim tenebitur Episcopus ordinans subministrare tali familiari ordinato, iuxta dispositionem textus *in dict.c.2. de præb.* & Trid. alio in loco sic disponente, contra Episcopum, qui subditum ordinauit sine sufficienti beneficio, (vt infra dico,) *sess. 21. cap. 22. de reformat.* & Bulla Pij V.

6 Vnde Ægidius Trullench. *de Sacram.dict.lib 6. quæst vnica, dub.7. sub n.28.* parum post medium *in vers.debet*, benè cum Vasquez Trid.decretum *in dict.c.9.* exponit sic; debet tamen Episcopus statim conferre suo familiari beneficium, hoc est, post collationem ordinis, intelligens illud verbum *statim*, id est quamprimum vacauerit, omni fraude cessante, ne postea ordinatus mendicare cogatur: & pergit addens vt sic videatur Episcopus satisfacere intentioni Concilij, si beneficio non vacante, prouideat suo familiari sic ordinato de congrua sustentatione, qua non cogetur mendicare, ita ille, & ego ex iam consideratis.

Ad secundam quæstionis partem, quæ ex infra 7 dicendis corroboratur, dum ago de subditis ratione beneficij, breuiter nunc respondeo, vt si ante triennium prouideat Episcopus suo familiari de beneficio, queat ipsi illico ordines conferre, eo quod tunc id facit non ex mente Trid. in dispositione *dict.c.9 sess.23.* sed ex alio capite; nempè quia familiaris ille, alias tali Episcopo, nec subditus ratione originis, vel domicilij, sit subditus ratione beneficij: ita in terminis dicit Vgolin. *de officio c.16. §.4.* vbi dicit statim, seu paulò post, Episcopum debere beneficium conferre; si enim ante conferret ratione beneficij conferendi, potestatem haberet, & non ratione triennij, Sanch. *in opusculo morali lib.7.c.1.dub.20.num.25.* Barbosa *dict.c.9. sub n.10.* vbi refert, idem sentire *in dict.c.3.de Iure Eccles. sub dict.n.50.* Ægidius Trullench. *dict.dub.7. sub dicto n.28.* ibi: *Debet autem beneficium statim Episcopus conferre suo familiari, hoc est post collationem ordinis, nam si antea ei daret illud, iam illum ordinaret ratione beneficij*, Diana qui sic loquitur *p.4.tract.4.miscellaneo res.145, vers.notandum*, cum Sanchez *suprà*, & contra Ledesmam *in summa tom.2. de Sacram.Ordin.cap.5. post 9.conclus.* eo 8 quod ratione beneficij sortitur domicilium in eo Diœcesi famulus, sicut si daret beneficium Episcopus ille cuicumque extraneo, posset statim illum ordinare; quia acquirit ibi domicilium, iuxta textum *in cap. cum nullus hoc tit. lib.6.* docet etiam Auersa *de Sacram. Ordinis q.3. sect. 6.* & Doctor Henriquez consultus à Diana, vt refert, & sequitur iterum *part.8. tract.2.res.37.in princ.* qui *dicta res.145.in fine, dict.p.4. tract.4.* idem procedere ait in familiari familiaris Episcopi, & iuuat ex notatis *sub quæst.præcedenti.*

Nunc verò pro tota intelligentia prædictarum 9 duarum difficultatum iuxta Cōcilij mentem, venit in dubio consideratio sequens; si ergo iuxta mentem Tridētini *in dict.c.9.sess.23.* decernitur, vt Episcopus conferre possit ordines suo familiari triennali, modo conferat ei beneficium; sed sic est ex iam dictis quod si ei conferret beneficium, possit ante triennium illum ordinare, vt dictum est; ergo videtur, vt de nihilo prosit et familiaritas triennalis. Difficultas hæc satis videtur explanata supra *in vers.alij inquam*, & in vers.*mihi*, sed vltra ibi dicta leges Dianā *d ict.p.8.tr.2.res.37.*à vers. *Sed*, vbi triplici ratione nodum exoluit, quarū sequens potior est; nempè quia quando Episcopus vellet ordinare suum familiarē triennalem absolutè, & simpliciter; id est, quia non habet animū residendi in posterū in loco Episcopi Domini sui: tunc reuera Episco-

pus

pus non possit eum ordinare ratione solius familiaritatis triennalis; imò teneatur ei conferre beneficium propter adimpletionem *dict. sess. 21. c. 12.* & Bulla Pij V. ne scilicet accepto ordine sine titulo cogatur postea cum dedecore ordinis mendicare ad euitandas pœnas, *cap. Episcopi, & cap. tuis de præb.* vnde etsi Zenedo *in quæst. pract. q. 18. num. 31.* & Zerola *in praxi non. prou. num. 21. de præst. m.* referat alias duas rationes, quas ad vnguem repetit ipse Diana citatus: tamen non placent ipsi, vt significare videtur dum dixit ibi *in fine*; hæc omnia docet Zerola, sed non omnia mihi placent, licèt videatur approbare Zenedus &c.

10 An autem beneficium quod Episcopus debet conferre suo familiari triennali ordinato, debeat esse sufficiens ad victum 40. saltem ducatorum, an verò adimpleat Concilij mentem, si ei conferat, quantumvis tenue beneficium. Respondeo, vt debeat ei conferre beneficium pro sustentatione competens; quia est Concilij mens, ne mendicare cogatur, quod differt ab eo infra dicendo, an ratione beneficij, quantumvis tenui, fiat quis subditus Episcopi illius Diœcesis, in quo consistit, taliter vt eo titulo, seu prætextu possit illum ordinare, sic vt non teneatur per amplius illi ordinato necessaria ad victum subministrare: ita colligo ex mente Rebuffi *in tit. de Cleric. qui. & à quo ereent. n. 21.* ex ea ratione sic tenenos; quia beneficium temporarium parui momenti, non parit domicilium.

11 Ad tertiam quæstionis partem an possit Episcopus ordinare familiarem triennalem sibi non subditum ratione beneficij, quod obtinet in alio Episcopatu, & videtur quod sic, ex ea nempe ratione; quia Trid. *dict. sess. 23. cap. 9.* exposcit triennium completum, vti iam declaraui *sub quæst. præcedenti*, ad hoc vt Episcopus possit suum familiarem triennalem ordinare, cum ea tamen conditione, videlicet conferendo ei beneficium; quacumque fraude cessante; quæ necessitudo ex mente Tridentini videtur exposci ad hoc, vt non cogatur cum dedecore ordinatus famulos mendicare; ergo si iam habet beneficium sufficiens ad victum, non est cur illa triennalis commoratio continoa per se sola desinat esse sufficiens titulus ad hoc vt Episcopus famuli Dominus nequeat illum ordinare si litteris; aliavè forma probabili ei constet de beneficio ob-
12 tento ab eius famulo in alio Episcopatu. † At nihilominus video quod Sel. *in selectis Canonicis cap. 19. num. 17.* attestatur fuisse decisum *sub die 21. Aprilis anni* 1617. Episcopum ordinare non posse suum familiarem, cui non contulit beneficium, ex eo quia beneficium possidebat in aliena Diœcesi, sequitur Barbosa *in dict. Trid. sess. 23. c. 9. n. 12.* & potest esse ratio; quia Tridentinum copulatiue loquitur exposcens duo, triennalem continuam famuli habitationem, & quod beneficium ei conferat; ad hoc vt perfectè ille famulus subditus ei dicatur; nam ordinando illum ad titulum beneficij alibi obtenti, debet fieri cum dimissorijs Episcopi, vbi adest tale beneficium, alias inquam videretur ordinare non subditum, ac incurrere pœnas impositas contra ordinantes subditos alienos, de quibus dico infra *in fine huius cap. & cap. sequentis*; quod verum est, etsi pugnet ratio pro affirmatiua sententia iam posita, etiam ex statim sequentibus, *in vers. ad quartam*.

13 Ad quartam quæstionis partem quod ad titulum patrimonij possit Episcopus ordinare suum familiarem pro necessitate, & commoditate Ecclesiastum, dummodo adscribatur Ecclesiæ pro cuius necessitate sit ordinatus famulus, refert decisum Garcia *de benef. p. 2. cap. 5. num. 81. & 82.* Armendarus, quem refert, & sequitur Barbosa *in dict. cap. 9. Trid. num. 14.* Marchinus *de Sacram. Ordinis c. 9.*
num. 13. † Quare videtur falsum, quod dixit Vas- 14
quez *in 3. p. disp. 243. num. 49.* videlicet familiarem ab Episcopo ordinari posse, etiamsi patrimonium non habeat, nec vllius Ecclesiæ necessitas vrgeat, obseruans solum concedi licentiam Episcopo eum ordinandi, quatenus seruitio eius melius vti possit: tamen eum reprobat bene Narbona *in l. 35. glossa 1. tit. 3. lib. 1. recop. num. 29.* vide dicta *sub quæst. 7.*

Et simili modo ad titulum pensionis poterit or- 15
dinare suum famulum si pro necessitate, vel vtilitate suarum Ecclesiarum Episcopus iudicet ordinandum: refert decisum Garcia *de benefic. dict. 2. p. cap. 5. num. 81.* Bonacina suprà *puncto 11. num. 11.* cum alijs Barbosa *in dict. cap. 9. Trid. num. 13.* cum eisdem *dict. allegat. 5.* etiam *num.* 13. quibus addo Ægidium Trullench. *de Sacram. lib. 6. quæst. vnica, dub. 7. num. 28. in fine*, vbi loquitur etiam de pa-
trimonio. † Sed an vt fiat legitimè debeat prius 16
esse famulus triennalis, aut ante triennium queat Episcopus eum ordinare ad titulum patrimonij, & pensionis, video à Doctoribus non tractari, & mihi videtur, vt debeat esse triennalis, alias inquam ordinaret non sibi subditum contra dispositionem *dict. cap. 9.* Restat verò pro veritate huius dubij videre, an pensio, seu matrimoniom sit titulus sufficiens, vt Episcopus ordinare possit subditum suum, de quo dico *infra* in hoc textu, & in terminis videtur tenere Barbosa *de Iure Ecclesiastico dicta p. 1. quæst. 33. num. 52.*

Ad quintam quæstionis partem de familiaribus 17
Cardinaliũ, seu de Magistro Actorum. Ad primum vt respondeam aduerto, quòd Cardinales Præsbyteri conferunt Tonsuram, cæterosque minores ordines suis familiaribus; & sic posse ab eis fieri docent Martin. Lauden. *in tr. de Cardinal. quæst. 20.* Iacobat. *in tract. de Concil. lib. 1. art. 11. vers. item Cardinalibus*, Maiolus *de irregularitate lib. 4. cap. 20. num. 8.* Sel. *in selectis Canon. cap. 19. num. 3.* attestans ita decisum *sub die 22. Ianuarij* 1612. dum ibi fuit resolutum Cardinales suis familiaribus triennalibus dimissorias ad ordines suscipiendos concedere posse, etiam si illis, nec ante nec
statim postea conferant beneficium. † Itaque vt 18
possint Cardinales Præsbyteri ex consuetudine, cæterosque ordines conferre suis familiaribus dixit Barbosa *in pastorali allegat. 3. num. 15. p. 2.* quia ratione familiaritatis videtur vt Cardinalis, etiam Episcopus suum familiarem ordinare non possit, nisi in modo, quo potest quilibet Episcopus, non Cardinalis; hoc est si huiusmodi familiaris per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium; quacumque fraude cessante statim ipsa Cardinalis conferat illi, vt colligi videtur ex Rota *decis. 751. ferè per totam p. 1. diuers.* sed Barbosa *dict. 2. p. pastor. allegat. 5. sub num. 19.* docet contrarium eo quòd decisum fuit per Sacram Congregationem Concilij, de quo Sel. citatus *suprà*.

Quare etsi Sanchez *in opusculo tom. 2. lib. 7.* 19
cap. 1. dubio 19. num. 21. videatur docere per Concilium Tridentinum *dict. sess. 23. c. 10.* derogari facultatem, quam habent Cardinales conferendi primam Tonsuram; quia expressè reuocat consuetudinem, etiam immemorialem cum Ledesma: tamen quod Cardinales possint conferre primam

 Y 3 Tonsu

Tonsuram, & minores ordines in suis titulis docent Ioseph *de Sacram. part. 2. disp. 8. sect. 1. assert. 3.* Victoria *in summa de Sacramento Ordines n.* 234. Lancellotus *in templo iudicum lib. 2. cap. 2. §. 3. num.* 17. Valentia *tom. 4. disp. 9 quest. 3. puncto 2.* Hurtad. *de Sacram. Ordin. difficult.* 18. Bonacina *de Sacram. disp. 8. quest. vnica, puncto 4. num. 3.* Vasquez *in 3. part. tom. 3. disp. 243. cap. 4. num. 33.* cum aliis pluribus Diana *part. 5. tract. 2. res. 5.* contra Anastasium Germon.

20 Qui *in tract. de indultis Cardinal. §. tam ratione num.* 20. affirmauit Cardinales in suis titulis exercere posse ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ sunt Ordinis, & prædicti etiam Doctores, quibus accedunt Azorius *tom. 2. lib. 4. cap. 3. q. 2.* Parisius *de resign. benef. lib. 4. cap. 3. q. 1.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 6. cap. 2. num. 11.* Fornarius *de Sacram. Ordinis cap 5.* Granad. *de Sacram. in 3. p. controuers. 9. tract. 2. disp. 2. num. 1.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. disp. 11. quæst. 4. num. 4.* Moneta *de iudicibus conseruat. cap. 5. num. 35.* Nerarius *tom. 3. de Sacram. Ordinis disp. 8. sect. 1. n. 8.* Hieronymus Llamas *in summa part. 3. cap. 3. §. 3.* Tuschus *lit. C, conclus.* 100. *num.* 50. Chuchus *instit. canonicar. lib. 2. tom. 4. num.* 66. Pirrus *de ordine q. 6. art. 1. num.* 46. & alij dicentes, vt non obstante Trid. *in dicto cap.* posse Cardinales Præsbyteros Tonsuram, cæterosquè ordines suis familiaribus conferre.

21 Vnde dicendum est etiam vt familiares, seu officiales Papæ, ac familiares Cardinalium, etsi Cardinales habitassent Romæ, atque etiam Episcoporum in Curia residentium, qui saltim per triennium habitauerint in Vrbe, possint de licentia ipsorum à Vicario Sanctissimi promoueri, dum tamen supradicti omnes sufficientem titulum habeant, & alia à iure requisita, vt refert decisum Armendarez *in additionibus recopil. legum Nauarra l. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declarat. num.* 49. Molfesius *in summa Theologia Moralis tract. 2. cap. 2. num. 32. in fine,* Marchinus *tract. 1. p. 5. cap. 9. post num. 15.* vers. *sextò*, vbi citat Barbosam.

22 Et sic etiam fiet, vt Magister Actorum Curiæ Episcopalis, possit vt familiaris ab Episcopo ordinari, vt tenent Riccius *collect.* 596. vers. *amplia 4.* & *in praxi fori Eccles. resol. 471. in 2. impress.* Stephanus Gratianus *Marchia decis.* 133. Marcus Aoton. *var. resol. lib.* 75. Campanil. *Rub. 9. cap. 9. in diuers. Iuris Canon.* Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 4. c. 9. num.* 17. Barbosa *in pastorali 2. p. cap. 5. num.* 18. & *in dict. c. 9. dict. sess. 23. Trid. num. 7.*

23 Ad sextam quæstionis partem, an Trid. priuilegium extendatur *in dict. cap. 9.* ad Episcopum, qui tantum est titularis, vt longè respondeas adiunges quæ noto infra *in titulo de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui.* Nunc verò respondeo breuiter negando ex Trid. *sess. 14. c. 2. de reformat.* vbi statuitur, vt nullus Episcopus titularis, etiamsi resideat in loco exempto, aut nullius Diœcesis, aut Monasterio, aut ibi morem traxerit vigore cuiuscumque priuilegij de promouendo quoscumque ad se venientes, pro tempore concessi subditum alterius Episcopi, etiam prætextu familiaritatis absque sui Prælati expresso consensu ad ordines maiores, vel minores, vel primam Tonsuram promouere audeat, alias ab exercitio Pontificalium per annum ipso iure suspensus sit: sic tradunt relati à Barbosa *ibi*, & Diana *p. 8. tract. 2. res. 28.* & benè scribit Barbosa *dict. 7. p. tota allegat. 6. & dicta allegat. 5. numero 17.* cum multis.

Ad septimam quæstionis partem an possit Episcopus cum suo familiari triennali in Interstitiis dispensare. Et suppositis quæ iam suprà dixi de Interstitiis *in c. 8.* breuiter dico quod etsi Episcopus possit familiarem suum triennalem, alias sibi non subditum conferendo ei statim beneficium ordinare, & et litteras dimissorias ad ordinandum à quocumque dare possit, tamen super Interstitiis temporum, seu illegitimitate dispensare non posse, referunt decisum Sairus *in floribus decis. sub tit. de tempor. ordin. decis. 27. 28. & 29.* Garcia *de benef. p. 2. c. 5. num.* 89. Sanchez *in opusculo moral. lib. 7. c. 1. dub. 7. num. 3.* Bonacina *de suspensionibus omnibus in particulari disput. 3. q. 1. puncto 11. num. 13.* cum aliis Barbosa *in dict. cap. 9. Trid. sess. 23.* & Piasecius *in praxi Episcopali p. 1. c. 1. num. 15.* vers. *sublimitari.* † Vbi addit quòd quando familiari iam ordinato collatum est statim beneficium, possit postea Episcopus quoad interstitia dispensare; quia ratione beneficij collati illi iam est subditus, vt etiam refert decisum Armend. *in dict. l. 7. de Episc. num.* 50. & sentit Campanillus *in diuers. iuris dict. Rub. 9 c. 9. n. 3. & 4.* † Qui *num. 6.* dicit quod vbicumque Antistes potest suum familiarem ordinare, potest eidem litteras dimissorias concedere, vt ab alio ordinetur, de quo statim: iterum reperit idem Barbosa *in pastor. dict. 2. p. cap. 5. a n.* 14. & de præfata negatiua sententia, quam etiam docent Villalob. *in sum. tom. 1. tr. 1. difficult. 9. n.* 10. Ledesma *in summ. tom. 1. de Sacram. Ordinis c. 8. conclus. 5.* citans Nauarrum *lib. 1. cons. 23. de tempor. ordin.* ex ea ratione; quia id quod concedit Concilium in tali casu Episcopis est priuilegium; & ob id non esse intelligendum de illis rebus, de quibus non loquitur. 24 25 26

Sed non improbabiliter loquuntur contrariam sententiam docentes ex ea ratione, nam eo ipso quod Concilium dat Episcopis potestatem, concurrentibus illis conditionibus, familiares suos ordinandi, & consequenter concedit illis necessaria ad talem ordinationem faciendam, vt est dispensatio in Interstitiis: sic docent Ioannes de la Cruz *in director. conscientiæ p. 2. de Sacr. Ordinis dub. 46. conclus. 1.* vbi sic loquitur: *Episcopus ordinare potest familiarem suum alienæ Diœcesis, si per triennium secum sit commoratus, & ei det beneficium ex Trid. dict. c. 9. sess. 23. imò & cum eo in Interstitiis dispensare in casibus dict. Concilij c. 11. & 13. ita Congregatio Cardinalium, &c.* putant probabilem Ledesma, *vbi suprà*, sic loquens: *En lo que toca a los Interstiçios nome pareçe muy improbable que el obispo, aquien sirua le pueda dispensar*; & ex his tenet Diana *p. 3. tract. 4. de Sacram. res.* 190. 27

Ad vltimum de dimissoriis dico, quòd etsi Episcopus beneficij ritè, & rectè possit concedere dimissorias *ex c. fin. de tempor. ordin. lib. 6.* eo quod ratione sibi collati beneficij efficitur quis subditus, vt infra dico. Tamen in casu nostro videtur vt non possit ei dimissorias concedere, vt familiaris ab alio Episcopo alieno ordinetur, quia Tridentinum ad illud non porrigitur *in dicto c. 9.* eo quod ratione triennalis familiaritatis, non fit æquè subditus, ac fiunt alij ordinandi suis Episcopis respectu originis, domicilij, aut beneficij; & sic mirum non esse vt etsi per se possit illum ordinare, & Interstitiis dispensare, sed non possit dimissorias concedere vt ab alio ordinetur Episcopo propter restrictiua 2

verba

Digitized by Google

verba prædicti Trid. *in dicto c.9.* & videtur ſentire ibi Barb. *n.15.* nihilominus video quod Campanillus *in dicto cap.9. ſub n.6.* dixerit quod vbicumque Antiſtes poteſt ſuom familiarem ordinare; poſſit, & etiam litteras dimiſſorias ei concedere, vt ab alio ordines ſuſcipiat.

29 Notabis cum Bonacina *de ſuſpenſionibus in particulari diſp.3. quæſt.1. puncto 11. num.12.* & Mario Alter, quos ſequitur Barboſa *dicta allegat.5. n.16. in fine*, quòd familiaris bona fide ordinatus cum ſpe beneficij ſtatim obtinendi ab Epiſcopo, cuius eſt familiaris, noo maneat ſuſpenſus ab ordinis executiooe, ſi Epiſcopus beneficium ei ſtatim non conferat, aut ſi Epiſcopus moriatur nondum collato beneficio.

Qvæstio VI.

An Epiſcopus poſsit ordinare aliquem ratione beneficij, & nùm debeat eſſe perpetuum. Et an ſufficiat vt ſit ſimplex: quid ſi illud ſit tenue, vel poſsit ordinare illum, cui paulò ante beneficium confert. Et an ſi habeat beneficia in Diœceſibus pluribus poſsit à quolibet Epiſcopo cuiuſque beneficij ordinari. Et an ſola actualis beneficij poſſeſsio ſine titulo & collatione ſufficiat vt quis ordinari queat?

Svmmarivm.

1 *Forus ad ordines ſortitur ratione ſolius beneficij.*
2 *Domicilium comparatum ex beneficio, finitur beneficio dimiſſo.*
3 *Beneficium ad ordines debet eſſe perpetuum, non manuale, & amouibile*, o.5.
4 *Commenda non eſt ſufficiens titulus ad ordines.*
6 *Cappellania temporalis non eſt ſufficiens titulus ad ordines.*
7 *Prabenda temporalis pro ſoluendis ſalariis, non eſt titulus ad ordines*
8 *Beneficium ſimplex nullam reſidentiam requirens, eſt titulus ſufficiens ad ordines contra aliquos*, n.9.
10 *Beneficium tenue ad ordines, ſufficit, vt quis dicatur Domicilıarius Epiſcopi, vbi ſitum eſt*, n.11.16.& 17.
12 Cap. nollus hoc tit. lib.6.
13 *Beneficium etiam tenue iuuat, vt clericus in minoribus potiatur priuilegio fori, & ponitur de facto caſus beneficij duorum ſcutorum*, num.14. *contra Sotum dicentem beneficium octo ſcutorum eſſe tenuiſſimum*, n.15.
17 *Beneficium tenuiſſimum, ve ducatorum Quatuor non eſt ſufficiens ad ordines, aliud eſſet ſi ei iungatur patrimonium*, numero 18. & 19.
20 *Epiſcopus beneficij collati quare ob fraudem nequeat illico ordinare beneficiatum ſubditum, alias alterius Epiſcopi, praxis contraria ſuſtinetur*, n.22.& 23.
21 *Trid.* cap.9. ſeſſ. 23. *expenditur*, numero 21. & 23.
24 *Beneficia ſita in diuerſis Diœceſibus faciunt ad ordines ſubditum eorum poſſeſſorem ſic vt ab vno Epiſcopo, vnum ordinem recipere poſſit, ab altero alium.*
25 *Beneficij collatio ſola abſque quieta poſſeſſione illius, non ſufficit vt quis ratione illius ordinetur*, n.26.
27 *Beneficium ſitum in vna Diœceſi, quod pertinet ad prouiſionem alterius Epiſcopi facit poſſeſſorem ſubditum ad ordines illius Epiſcopi, vbi ſitum eſt, ſecus ſi iura Epiſcopalia ſpectarent etiam ad illum, qui prouidet*, numero 28.

HIc agendum eſt de tertio iure, per quod 1
quis poteſt ordinari, oempe beneficij titulo; per id enim, habito reſpectu ad ordines ſuſcipiendos, eſt quis ſubiectus Epiſcopo Diœceſis, in qua beneficium habet; itavt poſſit ab illo ordinari, ſeu ab alio de eius licentia, quamois alias ei alio modo, ſubditus non ſit, iuxta textum *in cap. cum nullus de tempor. ordinat. lib.6.* ſic docent Burgos de Paz *in l.3. Tauri à num.398.* Alphonſus Narbona, & plures alij, quos congerit Barboſa *in paſtorali p.2. allegatione 4. à num.4.* inter quos Sanchez *conſil. mor. lib.7. cap.1. dubio 23.* vbi
n.15. † ſubdit domicilium comparatum ex bene- 2
ficio finiri, beneficio dimiſſo, & *num.43.* cum aliis dicit Barboſa quòd clericus habens beneficium, eſt ciuis illius Diœceſis, in qua ſitum eſt beneficium, dum illud poſſidet, ex Bartoli doctrina *in l. hæres abſens § proinde num.5. ff. de iudiciis, & in l.1. num.13. ff. ad municip.* Boërius *deciſ.260. n.20.* Cardoſus *in praxi iudicum, & aduocat.* verbo *domicilium n.6.* leges Garciam. *de benef. p.2. cap.4. à num.1.* Bonacinam *de Sacram. diſp.8. quæſt. vnica puncto 4. num.14.* Campanil. *in diuerſ. iuris canon. Rub.9. cap.8. num.11.* Armendarium *in addition. ad recopil. leg. Nauarra lib.1. tit.18. l.7. in declarat. n.6.* Riccium *in praxi fori Eccleſ. reſ.258. in 2. editione, & in praxi aurea fol. 49.* Marc. Antoo. *variar. lib.1. reſol. fin. caſu 28.* Vgolinum *de poteſtate Epiſcopi cap.26. §.3.* Molfeſium *in ſumma theolog. moral. tract.2. cap.2. num.7.* Squillante *de priuileg. clericor. cap.4. à num.237.* Scip. de Rubeis *in ſuis aphoriſm. Epiſcopalibus*, verbo *Ordo, ſub n.18.* Thom. Valaſcum *allegat.5. num.15. & num.19.* Ægidium Trullench. *de Sacram. lib.6. cap. vnico, dubio 7. à num.15.*

Vnde iam vt ad primam difficultatis partem 3
reſpondeam, leges eundem Valaſc. *comment. 1. dict. alleg.5 num.26.* vbi ſic aſſerit, Notandum eſt, qood ſufficit ordinari ab eo Epiſcopo, in quo ordinandus habet beneficium, ſiue reſpectu ipſius ordinem ſuſceperit, ſiue non, vt notat gloſſa *in dicto cap. cum nullus hoc tit. lib.6.* verbo *Eccleſiaſticum*; eo quod textus generaliter loqoitur, & non diſtinguit; ob idque, etſi nonnulli videantur tenere, vt non debeat eſſe perpetuum beneficium, immò ſufficere vt ſit ad tempus, & ad nutum amo-
uibile, cum interim habeat titulum, † ſecus ſi in 4
commendam; quia hæc non eſt titulus, vt *in cap. nemo deinceps de elect.* ſic Lapus, Ioannes Andreas, Dominicus *num.8.* & Francus *num.3. verſ. in gloſſa verb. Eccleſiaſticum in dicta cap. cum nullus.* Valaſ-
cus *ſuprà.* † Tamen dicendum eſt, vt tale bene- 5
ficium, ad cuius titulum quis ordinatur debeat eſſe perpetuum; ita vt oon ſufficiat eſſe manuale, nec amouibile; docent Acuña *de Sacramento Ordinis quæſt.3. ſect.6.* Diana *p.8. tr.2. reſ.19.* cum multis dicendo hoc fallere, niſi ordinandus aliundè

Digitized by Google

habeat beneficium in titulum, nam beneficium manuale, & amouibile ad nutum, non potest præstare titulum, ad quem quis ordinetur: & hæc est praxis quotidiana Episcoporum vt video. † Non enim Capellania temporalis est titulus sufficiens, cum non sit beneficium, Riccius *in praxi aurea resol.49.n 3.* Gonzalez *regul.8. Cancel.glossa 5. §.1. num.6.* Barbosa *dict. 2 p.allegat.4.num.59.* quod est contra Garciam *de benef.1.p.cap.2.num.7.* & Marchinum *de Sacram. Ordinis tract.1.p.5. cap.8. n.9.* asserentes non posse quem ordinari ratione Ca-
7 pellaniæ, etiam perpetuæ. † Itaque Barbosa *allegat.4. de officio Episcopi p.2. dicto num.59.* dixit cum Riccio, vt quis non possit ordinari ad titulum Præbendæ temporalis; eo quod nihil spiritualitatis habeat, cum æquiparetur prædio, & commoditati temporali pro soluendis salariis Aduocati, Procuratoris, Musicorum, & similium, vt obseruat Gonzalez *ad regul.8. Cancel.glossa 5. §.1. numero 9.*

8 Ad secundam quæstionis partem communis est Doctorum sententia, vt possit quis ordinari ad titulum beneficij simplicis, si sit perpetuum, etiamsi residentiam non requirat, vt docent Garcia *de benef.p.2.tom.1. cap.4. num 9.* vbi sic ait. Tertio ampliatur etiam si beneficium non requirat residentiam, nec in illo resideat, nec in illius Diœcesi; & sic non eximatur à Iurisdictione primi Episcopi, cum textus simpliciter loquatur de beneficio, Marcus Anton. *variar.resol.lib.1.resol.112 casu 28.* Squillante *de priuileg.cleric.cap.4.num.237.* Auersa *de Sacram. Ordin. quæst.4. sect.6.* Piasecius *in praxi p.1. cap.1. art.3. num 3.* Valascus supra *alleg.4. num.30.* Machadus *de perfecto confess.tom.2. lib.4.part.1.tract.3.docum.4. num.2.* Riccius *dicta resol.41.num.1.* Barbosa *sup.num.47.* Ægidius Trul-
9 lench. supra num. 17. † quod est verum etiamsi Genuensis *in praxi c.48.num.3.* quem refert Diana *dicta p.8.tract.2.resol.21.* contrarium teneat; nec est audiendus Bonacina, qui *tom.1. disput. 8. quæst.vnica puncto 4. num.14.* tenuit nostram sententiam cum ea limitatione, modo beneficium sufficiens sit ad victum, de cuius veritate infra dico *in vers. sequenti*, dum disputo de beneficio tenui, Barbosa *de iure Eccles.p.1.cap.33.num.34.& in pastorali allegat.4.num.46. & 47.* & iterum videbis Dianam *p.6. tract.8. miscel. res.24.* qui pro vtraque sententia refert Doctores, vbi videtur nostram fouere.

10 Ad tertiam quæstionis partem an beneficium tenue, sit titulus, vt quis ordinetur ab Episcopo, vbi situm est, & videtur quod non, tum *ex c.2. de prebend.& dignit.* & docent Piasecius *in praxi p.1.cap.1. art.2. num.3.* Doctores communiter *in cap.1.& in dicto cap.cum nullus, hoc tit.lib.6.* Maranta *in compendio Bullarij, in verbo Ordo*, Vgolinus, & alij, quos probat Riccius *p.1.decis. 299. cum sequentib.* Molfesius *in summa tract.2.tom.1. cap.2.num.7.* & facit Squillante *cap.4.num.23. de priuileg. Clericor.* dum refert sacram Congregationem respondisse Cardinali de Aquauiua Archiepiscopo Neapolitano promotum ab alieno Episcopo ex causa beneficij tenuissimi malè promotum fuisse, ipsumque promotum suspensum ab executione ordinum, atque collatorem ab executione per annum.

11 Adhuc verò etsi bonum esset, vt tenui beneficio adiungeretur patrimonium; ita vt conflatum ex vtroque sufficeret ad sustentationem, sicut prærequirit *Trid.sess.21. de reformat.cap.2.* tamen in rigore iuris existimo sufficere, quantumvis tenue beneficium, ad hoc nempe, vt qui alias subditus non erat Episcopo, fiat subditus ratione beneficij ita vt hac de causa possit iam subditum illum ordinare, ac quilibet alius Episcopus originis, aut Domicilij ex iam dictis: arg. textus *in cap.postulasti 14.* & quæ dixi *quæst.1. de foro comp.* † Deinde 12
quia textus *in dicto cap.cum nullus hoc tit.in 6.* & alij non distinguunt inter tenue, & amplum beneficium. † Et quia multi Canones de beneficio 13
verba facientes, locum habent in beneficio etiam tenui, iuxta quæ adduxi *sub c.1. de foro comp.* vbi de priuilegio Clericis in minoribus concesso habentibus qualecumque beneficium, vt probat *Trid.sess.23. de reform. cap.6.* & tenent Henriquez *lib 10.c.22.§.1.lit.G, & cap.17.littera K*, Garcia *de benef.p.2.cap.4. n.8.* Barbosa *de Iure Pontificio dict.cap.33.n.33.* Diana *p.4.tract 4. resol.51.* idem Barbosa *in pastorali dict 2.p. alleg. 4.* cum multis ab eo relatis *n.44 & 45.* quibus addo Triullench. cum aliis *dict. quæst. vnic. num. 16.* † Et sacra 14
Cardinalium Congregatio, teste eodem Barbosa *de iure Eccles. p.1.cap.39. num. 17.* censuit *in vna Ianuensi die 18. Martij 1628.* promotum ad ordines cum collatione vnius beneficij, redditus duorum scutorum annuorum, qui incedens in habitu laicali cum armis, dum caperetur à Birruariis, vnum ex illis occidit, & ad carceres laicales adductus fuit, gaudere priuilegio fori; refert Diana *vbi supra*, & iterum *dict. part. 8. tract. 2. sub resolut.20.*

Et sic patet, vt non sit sustinendus Soto *de iustitia lib.10. quæst.5. art.3.* asserens beneficium tenuissimum esse, quod non attingit ducatos octo, 15
vel secundùm Campanil. quod non attingit quatuor ducatos in anno, cum sacra Congregatio censuerit beneficium duorum ducatorum esse sufficiens ad gaudendum fori priuilegio, † ergo etiam 16
ad sumendos ordines, ex quibus oritur tale priuilegium fori; & hinc Sanchez *in opusculo tom.2.lib.7. c.1.dubio 22.n.7.* dixit sufficere beneficium, quantumvis tenue, vt quis possit ordinari ab Episcopo vbi est beneficium; & vt addit Garcia, & Barbosa *vbi supra*, taliter procedere, etiam si illud tenue beneficium non requirat residentiam, nec in illo resideat, nec in illius Diœcesi, & sic non eximatur à iurisdictione primi Episcopi.

Sed cum proposito faciunt Zerola *in praxi Episcoporum p.1. verb.beneficia, §.3.* & Barbosa *in pastorali dicta allegat.4.num.45.in fine*, intelligentes, vt in beneficio tenuissimo, quale est ducatorum quatuor in anno, vel ad summum in reddente septem ducata, ex Soto *lib.11. quæst.5.* videtur bona praxis, vt ad titulum tenuissimi quis non ordinetur. Et hoc modo intelligit Barbosa componi sententiam negatiuam Piasecij, Prosperi de Augusto, Vgolini, Riccij, & Squillantis cum sententia affirmatiua. † Et addit Diana *dicta res.51.* 17 18
p.4. circa finem *in vers. dico*, quod Concilium in loco citato pro negatiua determinat, vt quis non possit ordinari ad titulum beneficij tenuis, sed non asserere quod si ordinandus beneficio tenui, patrimonium adiungat sufficiens ad victum, non possit ordinari ab Episcopo; & sic dicit aliud esse quærere, num beneficium sufficiat pro titulo, aliud si sufficiat, vt tanquam subditus ratione beneficij, possit promoueri ad ordines: & *dict. res.20. p.8. tr.2.in fine* vt respondeat ad aliam decisionem citatam sacræ Congreg traditam ab Squillante, *vbi supra*, dicit quod optaret, vt de prædicta declaratione

Digitized by Google

19 tione constaret authenticè, † videbis eundem
Dianam nouissimè, *p.10. tract.11. ref.48.* in vers.
nota, vbi cum Barbosa, Garcia, Campanillo, &
aliis, dicit sine distinctione ratione beneficij trium,
vel quatuor aureorum posse quem ordinari, si
patrimonium ei adiungeretur, sic cum Vgolino
etiam Quaranta, & Trullench. *de Sacram. lib.6.
cap.vnico dub.7.n.16.*

20 Ad quartam quæstionis partem nùm possit
Episcopus ordinare eum, cui paulò ante benefi-
cium confert; & vt respondeam præmitto cum
Molfesio *in summ. tom.2.cap.2.num.7.* Piasecio *in
praxi p.1.cap.1.art.2. num.3.* Machado *de perfecto
Confessore tom.2.lib.4.p.1. tract.3.* beneficium non
debere esse collatum in fraudem, ad hoc vt ordi-
nandus extrahatur ex aliena Diœcesi: vnde di-
cunt, Franchis *in dicto cap.cum nullus hoc tit. l.6.
glossa in cap.eos, eodem verb.figmentum*, Quaran-
ta *in compendio Bullar.* verbo *Ordo*, Riccius *reso-
lut.262.* Barbosa *dict.alleg.4.num.58.* quod in casu
nostro nequeat Episcopus eum ordinare; eo quod
beneficij collatio sic facta videtur in fraudem le-
gis, scilicet ad eximendum illum Clericum cui
beneficium confertur à iurisdictione sui Episcopi
21 † Item quia si illud licitè fieri posset frustra Con-
cilium Trid. *sess.23. cap.9.* definisset Episcopum
tunc posse aliquem alterius Diœcesis ad ordines
promouere, cum per triennium fuerit cum eo
commoratus, iuxta iam dicta *quæstionibus proxi-
mè præcedentibus*, dummodo statim beneficium
illi conferat, Ægidius Trullench. *supr. num.25.* †
22 Diana *dicta p.8.tract.2.* sub *ref.22.* prædictam sen-
tentiam veriorem reputat: tamen Marchinus *de
Sacram.Ordinis tract.1.p.5.cap.8. num.9.* affirma-
tiuam sequitur, dicens vt possit Episcopus confe-
rendo beneficium ei, qui alias subditus eius non
est validè ordinare, nec facere fraudem legi, qui
23 vtitur iure suo, quod lege ipsa nititur. † Nec ob-
stare Trid. *in dict. cap.9.* quia ille casus est distin-
ctus, cum ibi præcedat ordinatio collationi benefi-
cij; & ità in praxi video communiter profiteri,
non sine ratione, nam cum absolutè textus *in
dicto cap. cum nullus*, dicat ratione beneficij ac-
quiri etiam Domicilium ad ordines, vt sit domi-
cilio, aut origine; imò & Molfesius *in summa
theolog moralis tract.2.cap.1.num.21.* obseruat sa-
cram Congregationem censuisse, vt semper in
hoc præferatur Episcopus loci, in quo quis habet
beneficium; ergo cum intelligatur abesse fraus,
nisi probetur, apparet euidenter, vt in casu no-
stro sequenda sit affirmatiua sententia: & sic Mar-
chinus *suprà* cum Vgolino probat; nam cum tex-
tus requirat, vt solum quis beneficium obtineat,
non est cur distinguendum sit iuxta modum con-
trariæ sententiæ: & de his videbis quæ congerit
Trullench. *de Sacram.lib.6.quæst.vnica, dubio 12.*
& nouissimè ita tenet idem Diana *p.10. tract.11.
ref.48.* cum Leandro *de Sacram.tom.2. tract.5.disp.
8. quæst.19.* & cum Martino de San Ioseph. *in
man.confes.tom.1.lib.1. tract.4. de Ordine num.10.*
contra Marchinum.

Ad quintam quæstionis partem, si habeat quis
24 beneficia in Diœcesibus distinctis, nùm possit à
quolibet ordinari. Et quia iam suprà affirmatiuè
respondi, dico breuiter cum Diana *dict.p.8.tract.2.
ref.23.* & Præposito *in 3.p.de Sacram. Ordinis*, vt
possit quis ratione vnius beneficij ordinem vnum
recipere ab vno Episcopo, & alterum ab alio, vbi
aliud est beneficium situm, si ad eius titulum or-
dinari postulat, idem tenent à Cuña *in decretum
Gratiani part.1. dist.71. num.7.* & Garcia *de be-
neficiis tom.1. part.2. cap.4. num.2.* Trullench. *de
Sacram. lib.6. quæst. vnica, dubio 7. num. 20.*
Barbosa *de officio Episcopi dict.allegat.4. num.51.
& de Iure Ecclesiast. cap.33. num 39.* Riccius *in
praxi aurea, decis. 49. num.1.* & alij, quia per
quodlibet beneficium, fit respectiuè subditus
Episcopo loci, in cuius Diœcesi situm est be-
neficium, nec esse maiorem rationem, ac
vllam iuris dispositionem, cur non possit ab vno,
& ab alio ordinari; imò Campanillus *in diuers.
Iuris Canon.Rub.9.cap.8.num.15.* ait id procedere,
etiam si beneficium spectaret ad prouisionem al-
terius Episcopi.

Ad sextam quæstionis partem, an sola actua- 25
lis beneficij possessio sine collatione, sufficiat vt
quis ordinetur. Et præmissis quæ latè adduxi
infra *sub cap.2. de foro competenti, quæstione 7. &
à quæstione 3.* cum aliis, *de beneficio habendo à
Clerico in minoribus, vt gaudeat fori priuilegio;*
& in puncto nostro videtur Riccius *part. 2. de-
cisione 188. numero 3.* tenere vt sola collatio ti-
tuli beneficij absque eius possessionis ingressu,
sufficiat vt quis ordinetur ab Episcopo loci, vbi
situm est beneficium. † Verum à Cuña suprà 26
numero 7. vers. quarto, Garcia *dict. cap 4. nu-
mero 16. & 17.* Barbosa cum illis *dicta allegat.4.
numero 51.* resoluunt procedere doctrinam, quam
retulimus, habita scilicet beneficij possessione;
ita vt non sufficiat sola collatio, seu titulus ad
hoc, vt efficiatur de Episcopo, vbi situm est
beneficium; & quod sola possessio sine titulo
iusto, non sufficiat Ægidius Trullench. suprà
numero 22. Diana *dict. part.8. tractat.2. resol. 24.*
Squillante *de priuileg.Cleric. cap.4. numero 248.* à
Cuña suprà *parte 1. dist.71. numero 7.* qui alia
refert contra Garciam; sed vt ordinetur debet
pacificè possidere, Barbosa cum multis *c.2. Trid.
sess.21.n.21.* cum multis.

Pro complemento notabis; quòd Episcopus 27
in cuius Diœcesi est beneficium possit ordinare
beneficiatum, etiam si beneficium esset subie-
ctum alteri Episcopo; quoad prouisionem, id
est etiam si spectaret ad prouisionem alterius
Episcopi. † Secus si etiam quoad Iura Episco- 28
palia, Garcia *de benef.dict.parte 2.cap.4.num.15.*
cum aliis Barbosa *dict. allegat. 4. numero 52.* vbi
numero 53. addit vt si beneficium vnius Diœ-
cesis vnitum fuerit alteri, vel Præbendæ distinctæ
Diœcesis, non nisi Episcopo subesset, in cuius
Diœcesi extaret beneficium, vel Præbenda,
cui annectitur, sic Campan. *dict. c.8.
n.15.* alias quæstiones dico
infra q.12.

***

QVÆSTIO

Quæstio VII.

An Episcopus poßit ordinare aliquem, qui in sua Diœcesi haberet pensionem, commendam aut Præstimonium, seu alia beneficia. Et an ad titulum Patrimonij, & quale sit sufficiens. Et an possit dispensare in interstitiis Episcopus beneficij, vel concedere dimissorias, ut quis ab alio ordinetur: & quid de Episcopo, qui ordinat ad titulum Patrimonij. Et an Clericus possit alienare Patrimonium absque licentia Episcopi, si aliunde acquisiuit beneficium, vel alia bona sufficientia pro victu?

Summarium.

1 *Pensio ad ordines propriè beneficium non est.*

2 *Domicilij Episcopus quest ordinare subditum ad titulum pensionis, congrua, sicut ad titulum Patrimonij, census, &c.*

3 *Commenda perpetua est titulus ad ordines.*

4 *Præstimonium est titulus ad ordines.*

5 *Beneficium consistens in distributionibus quotidianis est titulus ad ordines.*

6 *Beneficium Præsbyterale est titulus ad ordines, etiamsi ante Præsbyteratum eius fructus non acquirat ordinatus.*

7 *Beneficium requirens subdiaconatum, aut primam Tonsuram, tantum est titulus ad cæteros ordines.*

8 *Vicaria perpetua est titulus ad ordines.*

9 *Beneficium de futuro non est titulus ad ordines, nisi iam quæsitum*, n. 10.

11 *Coadiutoria perpetua, in qua quis habet congruam, est titulus ad ordines.*

12 *Receptiua Ecclesia est titulus ad ordines.*

13 *Ecclesia, cui quis adscribitur, est titulus ad ordines cum certis qualitatibus.*

14 *Capellania obtenta in Capella Papæ, est titulus ad ordines.*

15 *Collegium Seminarium, non est titulus ad ordines, etiam cum assignatione, certi annui redditus.*

16 *Litteratura verius est, ut non sit titulus ad ordinee sufficiens*, num. 17. *quid si aliquis vir sit insignis cooptatus in collegiis*, numero 17.

18 *Paupertas alicuius non est titulus, ut ordinari valeat, nisi concurrat necessitas, & penuria ministrorum Ecclesiæ, & ordinando subministret aliquis necessaria.*

20 *Magisterium musicæ, grammaticæ, pictoris, seu alterius professionis, non est titulus ad ordines*, n. 21.

21 *Organista non eo habet titulum ad ordines.*

22 *Pitantia missarum, & anniuersariorum, non sunt tituli ad ordines, etiam cum patrimonio, seu beneficio insufficienti, etiamsi obligaretur Episcopus ad supplementum*, numero 23.

24 *Patrimonium quando, ut quis ordinetur, dicatur titulus, & quantum* n. 25.

26 *Ordinari nullus potest contra prohibitionem sui Prælati: & quid ad titulum Patrimonij non bene discussi*, n. 27.

28 *Patrimonij taxatio ad ordines debet esse talis, ut sine dedecore ordinandus viuat, & quare*, n. 29. & 31.

29 *Paupertas in Clero voluntaria laudabilis.*

30 *Romulus, nullum in suarum curiarum Sacerdotium eligi voluit, nisi cum censu.*

31 *Patrimonij quantitas ad ordines arbitrio Episcopi existimabitur, & videtur sufficiens quinquaginta scutorum, non habita distinctione qualitatum ordinandorum*, num. 32. & 33. *ubi quid ratione diuersarum prouinciarum.*

33 *Quantitas ad ordines, num pro ordinando, & suis seruitoribus debeat sufficere.*

34 *Episcopus ordinans aliquem ad titulum Patrimonij insufficientis, incurrit censuram.*

35 *Patrimonium ad ordines debet constitui super re immobili*, num. 36. *ubi quod non incurrit alias pœnas si quis ordinetur patrimonio mobilium.*

37 *Patrimonium ad cuius titulum quis ordinatur, debet esse res certa, & fructifera, & libera ab hypotheca: quid si hypotecatum ante fuerit*, n. 38.

39 *Spectatiua ad Patrimonium certum, seu vacaturam, non est titulus ad ordines sufficiens.*

40 *Ordinari nequit filius alicuius, à quo spectat amplum Patrimonium, etiam si filius viuente patre quodammodo Dominus videatur*, n. 41.

42 *Obligatio ab Episcopo, seu quolibet alio facta in fauorem ordinandi, non est titulus sufficiens ad ordines, nisi ob penuriam Sacerdotum, assignaretur ab Episcopo perpetua portio*, n. 43.

44 *Patrimonium assignatum à patre, interim dum filius ordinandus habet beneficium, seu congruam sustentationem, est titulus sufficiens.*

45 *Patrimonium consistens in bonis, quorum directum Dominium, est Ecclesiæ titulus, ad ordines sufficiens reputatur.*

46 *Hæreditas addicta, est titulus sufficiens ad ordines.*

47 *Filius ordinandus potest cogere patrem suum, ut ei assignet Patrimonium, sicut pro dote ad Matrimonium.*

48 *Census vitalitius, seu perpetuus, est titulus sufficiens ad ordines: quid ubi redimeretur*, n. 49. & 50.

50 *Census redimibilis, est sufficiens pro constitutione vinculi, & maioratus.*

51 *Patrimonium ad sacros ordines quis assignari super censibus, & redditibus annuis perpetuis, & qualiter*, n. 52.

53 *Patrimonium assignatum ad ordinee, si ordinandus moriatur, fit liberum.*

54 *Patrimonij parui, & beneficij exigui titulus ad ordines, est sufficiens si ex ambobus congrue ordinandus, sustentari vales.*

55 *Dispensat Episcopus in interstitiis cum ordinando, qui eius subditus est ratione Patrimonij, seu pensionis.*

56 *Dispensatio interstitiorum, ut quis ordinetur à Diaconatu ad Præsbyteratum exigit necessitatem, & utilitatem.*

57 *Dimissorias ad ordines concedere valet Episcopus Patrimonij, seu pensionis, ad cuius titulum quis ordinatur.*

58 *Patrimonium ad cuius titulum quis fuit ordinatus tutius alienabitur cum licentia proprij Episcopi, quando ordinatus aliundè beneficium congruum acquisiuit*, numero 59. & 60.

60 *Trid.*cap.2.sess.21.*n.*61.*&* 62.

61 *Dictio* Donec *restringit.*

62 *Alienari bona, ad quorum titulum quis ordinatur, nequeunt regulariter sine licentia Episcopi: idem in venditione, extinctione pensionis, mutatione, seu donatione, renunciatione, seu resignatione, hypoteca, datione insolutum*, n.63.65.

64 *Patrimonium ad cuius titulum quis ordinatur, nequit præscribi ordinario tempore.*

65 *Alienatio rerum, ad quarum titulum quis ordinatur, nisi ipso iure nulla sit.*

1 AD primam quæstionis partem, etsi in fauorabilibus pensio habeatur loco beneficij, sed communiter docent Doctores vt ad titulum pensionis nemo ordinari queat, quia propriè pensio non est beneficium, vt tradunt Selua *de benef. p.1.quæst.3.n.*11. Caccialupus *de pension. quæst.*12. *& fin.* Gigas *de pension. quæst.*20. Duarenus *de benef.lib.1.cap.4. & lib.6. cap.4.* Couar. *pract. c.*36. *num.*10. Suarez *de censuris disp.*15. *sect.*1. *num.*7. Gonzalez *in regul.8. Cancellaria glossa* 5. §. *statim*, à principio, cum aliis multis Diana *p.8. tract.2. res.*26. in terminis à Cuña *in decret. p.1. dist.*71. *num.*9. Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.1. p.5. cap.8.n.*10. Riccius *in praxi fori Eccles. decis.*302. *in 1. impress. & res.*262. *impress.* Vgolin. *de potest. Episcopi, cap.26.§.3.* vers. *excipitur tamen primo.* Campanil. *in diuers. iuris Canon.lib.9.cap.8. n.*17. vers. *ex causa*, Barbosa *allegat.4. de offic.o Episcopi*
2 *p.2. num.*57. † Aliud tamen est inquirere an domicilij Episcopus possit suum subditum ordinare, de quo affirmatiuè respondetur, vt de patrimonio dicitur sufficienti: nam quemadmodum patrimonium, donatio, census, sunt titulus sufficiens ad ordines suscipiendos; sic & pensio, quæ satis sit ad sustentationem, & sit perpetua, cum non sit maior ratio de illis, quàm de hac, secundùm quæ latè dico infra *sub toto vers. ad secundam quæstionis partem*, & docent Doctores, *ibi* allegati, nec obstant dicta supra *quæst.5.vers.ad quartam, & vers. & simili modo*, quæ potius confirmant hoc dictum.

3 Ad secundam de commenda, sub distinctione respondent Doctores; nam si commendatum sit beneficium tantum alicui, cum titulo careat beneficij, nequit ordinari ad titulum commendæ; secus tamen si sit datum in commendam perpetuam: sic Garcia *de benefic. part.2. cap.4.num.*10. Marchinus supra *num.*12. Diana *p.8. tract. 2. sub resol.*19. cum aliis Barbosa *dicta allegat.4. num.*50. expendens si commenda est ad vtilitatem ordinandi maximè perpetuam; quia ista reputatur titulus Canonicus; seu quod habeat vim tituli, vt resoluit cum Garcia *p.4 cap.4.* qui in terminis, *dict. p.2. cap.4. num.*12. ampliat principalem resolutionem procedere, siue istud sit beneficium, propter quod ordinem recepit, siue non. Aloysius Riccius *in praxi aurea res.49.num.2.* Sanchez *in consil.mor. lib.7. cap.1. dubio* 23. Marchinus *dict.p.5. de Sacram.Ordin.c.8.n.*16.

Ad tertium de præstimonio respondent Doctores, quod cum præstimonia soleant connumerari inter beneficia Ecclesiastica, vt notant Doctores per text. *ibi, in cap.fin. de concess.preb. lib.6.* & cum infinitis probet Garcia *de benef. p.1. cap.2. num.*17. sequitur vt ad titulum præstimonij, valeat quis ordinari; eo quòd qui possidet præstimonium, dicatur ibi Domicilium habere; ac proinde ab Episcopo loci, vbi est situm præstimonium, possit, vel ordines, vel dimissorias obtinere: sic Henriquez *in summa lib.10.cap.22.§. in commento lit. H.* Camp. *in diuers. Iuris Rub.9.cap.8.num.5.* Riccius *in praxi fori Eccles. res.* 258. *in fine*, Barbosa *dict. allegat.4. num.*48. *&* 49. idem *ad cap.2. Trid. dict. sess.21. num.*13. vbi cum Salzedo, Vgolino, Sebastiano, Cæsar, & Marchino. 4

Vnde infero primò, vt possit quis ordinari ad titulum beneficij, quod in distributionibus quotidianis consistit. Marchinus *de Sacram. Ordinis cap.6. tract.2.p.6. difficult.5. num.*19. Campanil. *in diuers. iuris canon. Rub.9.cap.5. num.*29. † Infero secundò posse quem ordinari ad titulum beneficij, non obstante quod non lucretur fructus illius, nisi post susceptum Præsbyteratus ordinem, vt docent Nicolaus Garcia *p.2. de benef.cap.5.n.*110. Armend. *in additio.ad recopil. leg. Nauarra lib.2. tit.8. lib.1. de patrim. Clericor.* Barbosa cum aliis *p.2.de officio Episcop.alleg.9. num.*29. idem *in dict. cap.2. Trid.sess.21.num.*10. Marcellus Vulpeius *in praxi iudic.fori Eccles.c.8.n.*11. 5 6

Ex quo infero tertiò, quòd si beneficium habeat certum ordinem annexum, vt puta Subdiaconatum, vel Diaconatum, possit quis ordinari ratione talis beneficij ab illo Episcopo, etiam in aliis ordinibus vt per Dominicum *num.9.* Franc. *num.3.in cap. cum nullus hoc tit. lib.6.* Riccius *in praxi aurea dicta res.49.num.3.* Marchinus *tract.1. p.5. de Sacram.Ordinis num.6.* à Cuña *in commment. ad Princip. dist.*71. vbi tehet quod licèt beneficium non requirat, nisi primam Tonsuram, adhuc possit Episcopus beneficij conferre ordines omnes, tam maiores, quàm minores beneficiario. 7

Infero quartò posse quem ordinari ad titulum Vicariæ perpetuæ ad sacros ordines, docent Mandosius *ad regul.8.cancel.quæst.13.num.3.* Salzedus quem refert Barbosa *in dicto cap. 2. ex Trid. sess. 21.num.11.* Valenzuela *lib.1.cons.54.num.29.* Campanil. *dict. Rub.8.cap.4.num.4.* & alij, sed non procedere, vbi Vicaria fuerit temporalis docent Doctores ad similitudinem aliorum beneficiorum, seu Capellaniarum temporalium, & amouibilium; inter quos Aloysius Riccius *in decis.curia Archiep. Neapol.190.p.2.* Campanil. *dict. Rub.8.cap.4. in fine* Barbosa *allegat.19.num.25.* cum aliis, & *in dict. Trid.num.20.* 8

Dubium tamen est, an ad titulum beneficij de futuro, ad quod est præsentatus, nominatus, seu postulatus, seu ad titulum coadiutoræ possit quis ordinari, in quo puncto dixerunt Maiolus *de irregularitate lib.4.cap.15.num.3.* Saytus *de cens.l.4. c.14.num.19.* Campanil. *dict.cap.4.Rub.8.num.10.* posse quem ordinari, & promoueri, non solùm ad titulum iam quæsiti, sed etiam quærendi, † sed verius est, vt non possit, sicut docent Sanchez *in opusculo mor.lib.7.c.1.dubio 34.num.5. & dubio 35.num.2.* à Cuña *in c.neminem num.13. dist.* 70. Marchinus *de Sacr.Ordin. tr.2.p.6.c.6.difficult.3.* Barbosa cum multis *alleg.19.p.2.in pastor.num.28.* & cum aliis Garcia *de benef.dict.p.4.c.5.num.*130. 9 10

&

& eſt ratio quia vt ſi quis ordinetur ad titulum
beneficij, debet illud poſſidere pacificè, quid
mi.um, vt nequeat ordinari ad titulum beneficij
11 de futuro. † Tamen ad titulum coadiutoriæ
perpetuæ cum futura ſucceſſione poſſe quem pro-
moueri, dummodo ratione illius habeat con-
gruam ſuſtentationem, tanquam ad titulum pen-
ſionis dixerunt Barboſa cum multis *dict. alleg.* 19.
*num.*23. idem *in dict.c. p.*2. *Trid. n.*16 Gonzalez
*ad reg.d.*8.*Cancel.gloſſ.*5.§ 9.*n.*6.Moneta *de optio-
ne Canonica cap.*4.*quæſt.*8.*num.*169.Nicolaus Gar-
cia *dicto c.*5.*num.*132. Vgolinus *de officio Epiſcopi
cap.*26.*n.*8.Sanchez *dict.lib.*7. *opuſc.c.*1. *dubio* 35.
*num.*4.& alij.

12 Iterum dubium eſt, nùm ad titulum Eccleſiæ
receptiuæ, ſeu Eccleſiæ, cui adſcribitur, vel Ca-
pellaniæ in Capella Papæ obtentæ, vel ſi coapta-
tus quis ſit in Collegium Seminarij, ſiue ad ti-
tulum litteraturæ, aut paupertatis, aut induſtriæ.
Quibus omnibus breuiter reſpondeo; & ad pri-
mum per textum in gloſſa, ibi: *In dict. c. neminem*
7.diſt. tenent Zerola *in praxi Epiſcop.*1. verſ.
dimiſſoria §.5.verſ.*hic eſt*. Campanil. *dicta Rub.*8.
*c.*4.*num.*12. poſſe quem ad ſacros ordines promo-
ueri, & ſequitur Barboſa *in dict.c.*2.*ſeſſ.*21.*num.*4.
cum Campanil. credens verum in ea Diœceſi,
quæ tenuitate beneficiorum grauata, miniſtris in-
digeret Eccleſiaſticis, vbi nec viri adſunt, con-
gruum, nedum patrimonium non habentes; at
13 illo omnino carentes.† Ad titulum verò Eccleſiæ,
cui adſcribitur, exiſtimo poſſe ordinari, iuxta
Trid. *in c.*16. *de reform.* ſi concurrant ſequentia;
nempè vtilitas, & neceſſitas illius; & quod in-
teruenia; conſenſus Rectoris Eccleſiæ eius; item
licentia Romani Pontificis; & hoc ad ſucceſſo-
rem, &c. Item vt ex ſeruitio Miſſarum, & Diui-
norum officiorum, & eleemoſynis à fidelibus
elargiendis, habeant vnde ſe ſuſtentent; & quod
ibi non amoueantur; de quo videbis Campanil.
*dict. Rub.*8.*c.*4.*num.*14.Vgolinum *de poteſtate Epiſ-
copi c.*26.§.8.*num.*6.Barboſa *in dict.c.*2. *Trid.n.*15.
ita explanantem Maiolam, & Flaminium, abſo-
14 lutè affirmatiuam docentes. † De obtinente Ca-
pellaniam in Capella Papæ, licèt ſit adnutum
amouibile ordinari poſſe, docent relati à Barboſa
*in paſtorali dict.allegat.*19. *num.*30.Riccius *in praxi
aurea fori Eccleſ.reſ.*134. *in fine*, Sayrus *in floribus
deciſ.hoc tit.de tempor.ordin.deciſ.*59. Nauarrus *in
dicto tit.conſ.*20.

15 Verùm ad titulum Collegij Seminarij non
poſſe quem ordinari, niſi ob cauſam beneficij ibi
inſeruiendi, forſam ſeminario iniuncto, cum aſſi-
gnatione certi annui redditus, de quo viuere queat
commodè, docent Garcia *de benef. dict.p.*2.*cap.*5.
*num.*104.vbi in additionibus refert declaraſſe Gre-
gor.XIII. Gallecius *in Margarita caſuum conſ-
cientiæ*, verb. *Ordo pen.* cum multis Barboſa *in
dict.c.*2.*Trid.ſeſſ.*21.*num.*18.& *in dicta allegat.*19.
*num.*31. dicentes dictam aſſignationem ceſſare,
16 poſtquam aliundè ille ſe æquè ſuſtentare poſſit. †
Ratione litteraturæ affirmatiuè reſpōdent Gonza-
lez *ad regul.*8. *Cancel. gloſſa* 4. *num.* 36. Gratian.
*diſcept. forenſ. cap.*57. *num.* 30. Auila *de cenſuris
part.* 3. *diſput.* 5. *dubio* 6. *ad finem*, Henriquez
17 *in ſumma lib.*10. *cap.*17. §.4. *in comment. lit. G.* †
Sed Nicolaus Garcia *dict.*2.*p.cap.*5.*de benef.* Mar-
cus Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol.*
Narbona *in l.*35.*gloſſa* 1.*num.*73.*tit.*3.*lib.*1. *recop.*
& cum aliis Barboſa *dict.alleg.*19. *à num.*72. Mar-
chinus *de Sacram. Ordinis p.*6. *cap.*6. *difficult.*5. *à
num* 36. Campanil. *dicta Rub.*8. *cap.*4.*num.*6. &
alij magis probabiliter negant, † etſi re vera ad- 18
mitti poſſit vt vir inſignis litteraturæ, ac coopta-
tus in Collegiis illuſtribus, vt Valliſoleti, in Colle-
gio ſanctæ Crucis, ac in aliis Salmanticæ, & Com-
pluti, poſſit ordinari etiam ſi alio titulo careat. † 19
Ad titulum verò paupertatis nego vt quis ordinari
queat, cum titulo careat, poſſitquè litteris ca-
rere, ac difficulter talis inſignis ſit; ſed ob penu-
riam Sacerdotum, quandoque conceſſum eſſe
ordinari ſine beneficio, vel patrimonio; dum-
modo quis ſpondeat neceſſaria ſubminiſtrare or-
dinando, referunt decitum Garcia *de benef. dict.
cap.*5.*p.*2. *de benef. num.*79. Barboſa *dicta allegat.*
19.*num.*73.Camp.*dict. Rub.*8.*cap.*4.*num.*6.& Ar-
mendar. quem refert idem Barboſa *in dict. cap.*2.
*Trid.ſeſſ.*21. *num.*51. † Ad titulum induſtriæ, vel 20
honeſti laboris, nempe ſi muſicus ſit, Magiſter
grammaticæ, Pictor, aut alterius licitæ profeſ-
ſionis, ex qua tantum quærit quod ſit ſufficiens ad
ſuſtentationem vitæ, vt nullus queat ordinari, do-
cent relati à Barboſa *dicta allegatione* 19. *num* 71.
à Cuña *in comment.ad cap.*1.*diſt.*70. *num.*13. Ni-
colaus Garcia *dict. cap.*5. *num.* 126. † & ita fit vt 21
clauſula appoſita in conſtitutione Patrimonij,
quod ſolet aſſignari Clerico à conſanguineis, vi-
delicet donec fuerit de beneficio prouiſus, non
comprehendit officium Organiſtæ, & Magiſtri
Capellæ, tradit Aldana *in compend. canon. reſol.
lib.*1. *tit.*3. *num.* 5. teſtans ſic fuiſſe deciſum ſub
die 26 Iunij 1521.ſequitur Barboſa *in dict.cap.*2.
*Trid. num.*52.

Notant verò Nicolaus Garcia *dicta part.* 2. *de* 22
*benef.cap.*5.*num.*126.Armend.*addit. leg. Nauarra
l.*1.*de patrim.Clericor. num.*16. & 17. Narbona *in
dict.l.*35.*gloſſ.*1.*num.*62. *tit.*3. *lib.*1. *recopil.* vt nul-
lus poſſit ordinari, ſi cum beneficio, aut patri-
monio inſufficienti iungantur pitantiæ, eleemo-
ſynæ, anniuerſaria, confraternitates, & alia emo-
lumenta, quæ ex celebratione Miſſarum, in exer-
citio Sacrorum ordinum percipere, & luctari
poſſunt; quæ omnia ad victum ſufficiant, † pro- 23
vt nec etiam promoueri poſſit, ſi nihil prædicto-
rum, vel minus ſufficienter haberet ſi Epiſcopus
obliget ſe ſuppleturum alimenta, quibus ſe ſu-
ſtentare poſſit; & ratio eſt, quia hæc non ſunt
perpetua; imò fallibilia.

Ad ſecundam quæſtionis partem, an poſſit 24
quis ordinari ad titulum patrimonij; igitur dicen-
dum eſt, vt ad eius titulum quis ordinari nequeat,
niſi Epiſcopus id vtile, & neceſſarium iudi-
cauerit Eccleſiæ: Sic ex *dict. cap.*2. *Trid. ſeſſ.*21.
loquentis in hæc verba: *Patrimonium verò, vel
penſionem obtinentes, poſt hac non poſſint*, & ibi:
*Niſi illis, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos
pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſua-
rum*; iure enim antiquo Clerici in minoribus or-
dinibus conſtituti habentes patrimonium, vnde
congruè poſſent ſuſtentari, valebant ad ordines
ſacros aſcendere, iuxta *cap.*4. ibi: *Niſi talis ordi-
natus de ſua, vel paterna hereditate, ſubſidium vi-
tæ poſſit habere, cap.tuis* 23.*de præbendis, & dignit.*
quod immutatum videmus modo dicto per Trid.
*in dict.cap.*2. vt v.g. ſi adſit vtilitas, vel commodi-
tas Eccleſiæ, quæ maxima erit, ſi qui vellet ordi-
nari ſit probatæ vitæ, ſcientia, ac doctrina prædi-
tus, Flamin. *de reſignat. beneficior. lib.*2. *quæſt.*6.
*num.*8. Garcia *de benef.*1.*tom.part.*2.*c.*5.*num.*75.&
76. vbi ampliat *num.* 77. quod ſufficiens habens
patrimonium, poſſit ad ordines promoueri, etſi
expreſsè

Digitized by Google

expresse sibi patrimonium in titulum assignatum
non fuerit, nec explicitum, quod ad titulum
patrimonij ordinetur, ex glossa *in cap. si Episco-
pus 37.* verbo *titulum, de præbendis libro 6.* Ab-
bas *in dicto cap. tuis, numero 3.* Gambara *de officio,
& potest. legum. numero* 137. quod intelligit Nar-
bona ad textum *in l. 35. glossa 2. libro 1. titulo 3.
recopil.* accipi *ibi numero 6.* dummodo præuia
Episcopi indagatio præcesserit, qui prius inue-
stigare debet, an verè illius sit patrimonium,
qui ad sacros ordines velit ascendere, & ad vi-
tam sine ordinis dedecore sustentandam; etsi
satis sit, vt manifestè ostendit Trident. *in dicto
cap. 2.* ibi: *Eo quoque prius perspecto patrimonium
illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, taliaque
esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint.*

25 Non enim semper debet elargiri talis pote-
stas ordinandi ad titulum patrimonij, sed ex
causa iuxta dict. Trident. *in vers. nisi:* quo fit, vt
si desit vtilitas, aut commoditas Ecclesiæ, cen-
seatur sublata Episcopis prædicta potestas per
regulam *cap. cum cessante de appellat.* vt firmat
Marcellus Vulpeius *in praxi iudiciali fori cap. 8.
numero* 10. Nauarrus *cons. 14. numero 2. hoc titu-
lo in nonis*, vbi refert se Vallisoleti vidisse nega-
tam cuidam facultatem ascendendi ad Subdia-
conatum ob defectum tituli beneficialis: tamet-
si habuisset facultatem trium millium ducato-
rum, scutorum 3. quæ resolutio videtur colligi
ex *dict. cap. 2. Trid.* in vers. *nisi illi, quos Episcopus
iudicauerit assumendos;* quæ verba cum deno-
tent boni viri arbitrium; hoc est voluntatem
rationi submissam *l. fidei commissaria ff. de fidei-
commissis libert.* glossa verbo *visum in cap. 2. de
corpore vitiatis*, Lapus *allegat.* 60. euenit vt si
Episcopus legitimè non interponat arbitrium;
Deum solummodo Iudicem habeat ex glossa
in verbo *relinquitur in cap. statutum*, verbo
accessorem de rescriptis libro 6. Calcan. *cons. 38.
numero* 7. ac proinde non detur appellatio; quia
superior non potest animum, & conscientiam
inferioris immutare, Baldus *in l. 2. numero* 10.
vers. *scias tamen, cod. de sent. & breuil. recitandis*,
Couarru. *variar. libro 2. cap. 12. numero 3.* vers.
& ab eo.

26 Ex quibus procedit vt nullus possit contra
prohibitionem sui Prælati ordinari, aut de illo
conquerere, seu ab eo appellare; eo quod il-
lum ordinare non resoluit, vt docent Barbosa
in pastor. 2. p. allegat. 19. sub numero 53. in fine.
Riccius *in praxi rerum fori Eccles. decisione 393.
in prima editione, alias resolutione 583. in secun-
da editione*, & censuit Rota *in Elboren. ordi-
num 24. puncto* 1618. coram R.P.D. Remboldo,
& 18. *February* 1619. coram R.D. Coccino De-
27 cano. † Et addit Narbona vbi supra *numero 7.*
quod si patrimonium prius discussum, & præ-
cognitum ab Episcopo non fuerit, sed quis-
piam ab eo sine vlla inquisitione sit ordinatus,
si patrimonium habeat, effugiat pœnas *cap. ne-
minem, & cap. Sanctorum dist. 70.* renouatas per
Trid. *in dict. cap. 2.* quo in sensu, sit accipienda
extensio Nicolai Garciæ *de benefic. 2. parte cap 5.
num. 77.* relata.

28 Ex his iam incidimus in dubium, quale pa-
trimonium sit necessarium, & respondeo iuris
esse; vt sit taxanda ea patrimonij quantitas; quæ
sufficiat ad victum; ita vt sine ordinis dedecore
viuat, ac degat ordinandus, cum non deceat
eos, qui Diuino ministerio addicuntur, cum
ordinis dedecore mendicare; *cap. Diaconi 93. di-
stinctione cap. ad supplicationem de renunciatione*,
Trid. *in dicto cap. 2. sessione 21. de reformatione.* † 29
Nam etsi in Clero semper dilecta fuerit volun-
taria paupertas, & diuitiarum contemptus, vt
ex cap. certe ego sum, cap. dilectissimis 12. quæst. 1.
vt adducit Petrus Gregor. *syntagm. Iuris parte 2.
libro 15. cap. 14. numero 27. & parte 3. libro 42.
c. 3. num. 3.* † in eo tamen turpis semper neces- 30
saria mendicitas visa est, nec vlla alia ratione
Romulus nullum in suarum Curiarum Sacer-
dotium eligi voluit, nisi sufficientem censum
haberet, vt 2. *hist.* Alicarnasseus testatur, quod
sumi potest ex illo Deuter. *cap. 15. omnino indi-
gens, & mendicus, non erit inter vos.*

Vnde cum quantitas à iure præscripto non sit, 31
proculdubio debet arbitrio Episcopi relinqui
quæ, & qualis debeat esse sufficiens, qui eam
arbitrabitur habito respectu ad qualitatem per-
sonarum, argumento textus *in l. 1. ff. de iure
deliberandi, cap. de causis 4. de officio delegati*,
tradunt Menoch. *de arbitr. casu 216. numero 12.*
Salzedus ad Bernard. Diaz *in praxi crim. Cano-
nic. cap. 18. numero 4.* Hojeda *de incompatibili be-
nefic. 1. parte cap. 19. à num. 33.* Flaminius Paris. *de
resignatione benefic. libro 2. quæstione 6. numero 14.
& libro 5. quæstione 6. à num. 131.* Zeuallos *in pra-
ctic. quæstion 561. à numero 25.* Nicolaus Garcia
de benefic. tom. 1. cap. 5. numero 204. & 205. Vgo-
lin. *de officio & potestate cap. 26. §. 8. numero 2.*
Narbona *in dict. l. 35. glossa 1. numero 35.* qui om-
nes dicunt, vt Iudices ordinarij assueti sint assig-
nare pro initiandis in sacris ordinibus summam
quinquaginta ducatorum quotannis, & tradunt
in his Regnis communiter practicari, Zeuallos
numero 29. Garcia *dict. numero 205.* licèt ea quan-
titas partim in beneficiis percipiatur, partim ex
patrimonio suppleatur, Vgolinus *dict. §. 8. nu-
mero 2.* † Sed quod nec sit opus attendere ad 32
qualitatem ordinandi, vt nobilitatem &c. pro-
babiliter docet Barbosa *dicta allegat. 19. nu-
mero 8.* & sic Trid. *in dicto cap. 2.* loquitur de
beneficio sufficienti ad victum, non autem ad
honestè viuendum, vt explicauit Flaminius *de
resignatione quæst. fin. lib 5. numero* 156. quod
mihi arridet; etsi non minimum scrupulum
moueant illa Concilij verba *in dict. cap.* ibi:
Quod sibi ad victum honestè sufficiant, & alia
similia relata *in cap. 17. sessione 24. de reformat.*
ibi: *Quod quidem si ad vitam eius, cui confertur,
honestè, sustentandum non sufficiat;* quia etsi
aduerbium *honestè* idem significet, quod deco-
rè, & lautè, & syonyma videantur: *Viuere
decenter, commode, congruè, competenter*, vel
honestè, per doctrinam Decij *in cap. 2. de Mo-
nachis numero 8. de præbendis;* ita vt Tridentini
verba potius ad synonima applicari videantur;
verùm ego expendo vt non ad qualitatem per-
sonarum illa assignatio patrimonij porrigenda
sit, sed competens vniuersaliter respectu ordi-
nis Clericalis, secundùm Episcopi arbitrium,
vt multis comprobat ipse Barbosa *dict. allega-
tione 19. à num. 8.*

Est enim praxis ordinaria Episcoporum His- 33
paniæ, vt hæc patrimonij assignatio ad ordines,
fiat secundùm diuersitatem temporũ, prouincia-
rum, & consuetudinem locorum, quæ vt iam dixi
in mea prouincia veteris Castellæ sufficiẽs vsque

ad hæc tempora visa sit illa ducatorum quinquaginta,& retro actis temporibus minor, quare Iacobus de Grassis *cons.4.n.5.hoc tit.* refert se vidisse in aliquibus locis assignatũ patrimonium scutorum 18. alibi 25. alibi 36. & Marcus Antonius Genuens. *in pract. Archiepisc. Neap. cap.* 81. & Molfesius *in summ. tractatu 2. cap.15.numero 6.* testantur in vrbe Neapol. nullum admitti ad sacros ordioes, nisi assignato prius patrimonio scutorum 36. & in Prouincia Mediol. vt habetur in Concilio Prouinciali requiritur patrimooium scutorum 50. vt refert Marchin. *in tract.2.de Sacramento Ordinis parts 6. cap.7.difficultate 2.num.5.* vnde etsi glossa *in cap.Episcopus,* verb. *victu 10. questione 2.* Caputaquen. *decisione 6. numero 2. parte 5.* Rebuffus *in praxi benef. Rubric. de rescriptis in forma paup. numero 2.* dicant etiam esse assignandum iuxta qualitatem cuiusque ordinandi, & iuxta gradum, contra Flamin. *dict. lib 5. de resignat. quæst. fin. numero* 155. & quod non tantum sibi; sed etiam suis satis sit, vt senserunt Hojeda *de incomparib.benef. parte prima, cap.19. à numero* 12. Menoch. *de arbitr. casu 216. sub numero* 13. post Sotum, Nauarrum, & alios, Azor. *instit. moral. parte 2. lib 6. cap.10. questione* 8. vbi exprimit decentem beneficij valorem eam pertingere debere summam, quæ Clerico susteotando, sibi, & suis, quin & pauperibus, ac peregrinis, & aduenis hospitio suscipiẽdis & iuribus Episcopalibus persoluendis sufficiat, vt exclamat Barbosa pro sua patria *dict. allegat. 19. sub numero* 13. Et sic ego optarem pro Clericis nostris Hispanis in vniuersum, vt honestius, decentiusvè degerent in clericali habitu: tamen cum non sit facile, & numerus pro seruitio Ecclesiæ Clericorum coangustaretur, iterum affirmo sufficientem pro hoc tempore esse iam dictam qoinquaginta ducatorum summam, cui solent accedere aliæ obuentiones, & pitantiæ, quas Clerici interessendo solent lucrari; quæ etsi ad componendam congruam in sufficientem pro titulo ad ordines, non computentur incongruam, verum assignata illa, quæ sufficiens visa fuerit Episcopo secundùm locorum consuetudinem, reuera ordinatos coadiuuant ad onera supportanda sua, & suorum, vt passim videmus, iuxta quæ cum alijs congerit Barbosa supra *numero* 14. & Narbona *in dicta l.35. tit ... lib.1. recopilat. glossa 1. numero* 36. dicit præ taxatam ducatorum 50. summam, iam paululum apud Toletanos creuisse, & non mirum esse agnosco; eo quod ciuitas illa, & prouincia, sit pro congrua sustentatione, & alimentis pretio
34 cæteris æstimabilior, & carior. † Et sic video cum multis dicere Barbosam *in dict. cap.2. Trid. numero* 58. & quod beneficium, seu patrimonium dicatur sufficiens benè docent ab eo relati ibi *numero* 64. inter quos Garcia supra *dict.cap.5. à numero* 112. Sed si Episcopus iudicasset requiri pro patrimonio octoginta ducatos, & promouendus assereret se illos habere, si vera deficeret ab hac quantitate, quia non haberet nisi 40. aut 50. tunc peccaret mortaliter, & incurreret suspensionem, vt tradit Trullench. *de Sacram. lib.6. quæst.vnica, dub.12. sub n.2.*

35 Pro complemento huius dubij notanda sunt nonnulla, primum quod patrimonium debet constitui super re immobili, vt resoluunt à Cuña *in comment. ad cap.1. numero 11. dist.70.* Riccius *in praxi aurea rerum fori Eccles. decisione 315. in 1.editione, alias res. 273. in 2.edit.* Nauar. *cons.34. hoc titulo*, Vgolio. *de offic. Episcopi cap.26. §.10. numero 1.* Barbosa *in pastorali dicta 2. parte, allegat. 19. numero* 55. Garcia *de benef.2.parte,dict.cap.5. num.105. & 111.* Grass. *cons.4. hoc titulo*, Molfesius *in summa theolog. moral. tractatu 2. cap.15. numero 4. & 15.* idem Barbosa *in cap.2.Trid.sessione 21.numero* 35. qui *numero* 36. cum Nauarro *dicto cons.34.* Sayro *in floribus decis.sub hoc titulo, decis.*31. vbi ait quod etsi patrimonium; ad cuius titulum quis ordinatur, debeat esse in rebus immobilibus, & non mobilibus. † Sed non ob id incurri pœnam, si 36
quis ordinetur ad patrimonium, mobiliom, curare tamen debere sic ordinatum, vt in immobilia ad mentem Concilij Trid. conuertantur.

Notabis secundo cum Garcia *de benef. dict. 2.parte, cap.5. numero 96.* vt cum patrimonium, 37
ad cuius titulum quis ordinatur, debeat esse res certa; fructifera, de qua ipse disponere valeat; taliter vt nec ob penuriam Sacerdotum ad sacros ordines promouendi sint, qui super alienis bonis assecurationem habent victus, & aliarum rerum necessariarum cum cautione certa sine alio titulo beneficij, vel patrimonij.

Sequitur vt si bona, ad cuius titulum quis 38
ordinari prætendit, sint hypotecæ subiecta pro debito, posito autem onere hypotecæ, vt quis tali titulo nequeat ordinari; eo quod si creditor velit sibi solutionem fieri nequeat, ex illis bonis creditor ali; non enim Concilium *in dicto cap.2.* prohibens alienationem patrimonij, ad cuius titulum quis ordinatur, tollit obligationem antea contractam, aut iuri alteri quæsito, vt tradit Nauarr. *cons.18. hoc titulo*, & cum eo Barbosa *dicto numero 55. sub medio*, qui dicit *ibi in principio*, ad titulum rerum mobilium non esse quem ordinandum, cum istæ facilè, vel extinguantur, vel consumantur, nec eis esse menti Concilij satisfactum: vide infra *quæstione 8. à num.1.*

Notabis tertiò vt nequeat ordinari quispiam 39
ad titulum iuris, quod habet de futuro ad congruum patrimonium, vel beneficium, vt iam supra *de beneficio*, dixi *sub quæstione praecedenti*, etiam sub spe certa, & indubitata, vtpotè si habeat quis spectatiuam ad primam vacaturam, aut Patroni præsentationem, oominationem, aliamvè postulationem, cum secundùm veritatis rationem, nullum titulum habeat tempore ordinatioois, qui ab eo verè obtineatur, prout Concilium requirit *in dict.cap 2. sessione* 21. sicut docent Salzedus *in addition. ad Bernard. Diaz in praxi cap.18. numero 6.* Rodrig. *quæst.regular. tom.2. cap.15. numero 10.* Petrus Ledesma *de Sacramento Ordinis cap.7.* post octauam conclusionem, Vgolinos *de potest. Episcop. dict.cap.26. §. 8. numero 3. cum aliis*, Garcia *dict. cap. 5. numero* 130. Sic probans aduersus Maiolum *de irregular. lib.4. cap. 15. numero* 5. sequutum à Sayro *de cens. lib.4 cap.14. numero* 19. Narbona *in dicta l.35.lib.1.titulo 3. recopilat. glossa 1. numero* 64.

Vnde ad dubium, quod sequitur, de filio, 40
qui spectat amplum patrimonium ex bonis paternis, maternisvè, dico ordinari non posse ex fundamento supra proximè posito, dum pater, aut mater pro victu filio suo ordinãdo, nihil congruum,

Digitized by Google

gruum, aſſignent; eo quod Concil. in dict. cap. 2. vult patrimonium verè obtineri, & non fictè, ſic docent in terminis Flamin. de reſignat. lib. 2. q. 6. num. 28. Vgolin dict. cap. 26. §. 9. num. 3. Camp. in diuerſ. iuris Canon. Rub. 8. cap. 5. num. 3. Molfeſius in ſumm. Theol. tract. 2. dict. cap. 15. num. 5. Sanchez de matrim. lib. 8. diſp. 19. num. 21. cum aliis Barboſa dict. allegat. 19. num. 60. contra Studum
41 de alimentis tit. 7. quæſt. 37. num. 2. † Etiam ſi filius viuente patre, quodammodo Dominus videatur, iuxta §. ſui, inſtit. de hæred. qualit. & different. vbi gloſſa, & æſtimum patris, æſtimum filij videatur, & exiſtimatur per l. 2. cod. qui ætate lib. 10. Alex. in l. in ſuis, ff. de liberis, & poſth. vbi Alciatus num. 10. dicit, validum eſt argumentum; pater eſt diues, ergo & filius, de quo Flam. ſupra à num. 36. Molina de iuſtitia, & iure tract. 2. diſput. 146. verſ. illud præterea, à Cuña in cap. neminem 70. diſt. numero 10. quia hæc non adaptantur Tridentini menti; eo quod pater poſſit alienare bona illa in vita ſua, etiam inuito filio, aut ſubuertere fructus rei, quantumvis fructiferæ ad libitum; eo quod Dominus ſit in poſſeſſione, & filius tantum in ſpe; de quo puncto longè agens, & noſtram ſententiam ſequutus eſt, videndus Narbona cum multis ab eo relatis in dict. l. 35. gloſſa 1. à n. 41.

42 Ex his etiam infero quartò, vt non ſufficiat obligatio ab Epiſcopo, vel alio quolibet facta ordines ſacros ſuſcepturo miniſtrandi, & tribuendi ex propria ſubſtantia victum, veſtitum, aliaquè vitæ neceſſaria toto tempore vitæ ſuæ, ſi nulla ſpeciatim res conſtituatur, ex qua ipſe ſibi victum habere poſſit, cùm non ob id filius ad ſacros ordines admittatur, quod Pater ſibi victum porrigere debeat, niſi peculiare aliquid ſpeciatim, à patre aſſignetur, quod filio ad vitam ſuſtentandam ſatis ſit: ſic docent in terminis Azor. inſtitut. moral. parte 1. lib. 3. cap. 4. verſ. quæritur 6. Vgolinus dict. cap. 26. num. 3. quod indubitatius fieri ex declaratione S. Congreg. Concilij in vna Saguntina, cuius litteram refert citatus Narbona in dict. l. 35. num. 62. & ante eum Garcia dict. 2. parte de benefic. cap. 5. num. 225. & 226. & Armendar. in addition. ad recopil. leg. Nauarræ libro 2. titul. 18. l. 1. de patrimon. Clericor. num. 17. dicit pariter reſolutum promoueri minimè poſſe, etiam ſi Epiſcopus obliget ſe ſuppleturum, quod ad alimenta ſufficiat quovſque habeat vnde ſe ſuſten-
43 tare poſſit ordinandus. † Verùm addit ibi n. 30. vt cum adeſt Clericorum penoria, poſſit Epiſcopus ob neceſſitatem Eccleſiæ ordinare ad Subdiaconatum ſuos Clericos, cum aſſignatione perpetua fructuum ſufficientium ad ſuſtentationem, vt repetit Barboſa dict. 2. parte, in paſtor. allegat. 19 ſub num. 24. in fine, & vberius num. 73. intelligens etiam poſſe; dummodo adſit qui ei ſpondeat neceſſariò ſubminiſtraturum, referens à Sacra Congreg. deciſum cum Lotterio, & aliis, ſed fieri non poſſe, prædicta penoria ceſſante, & in caſu penuriæ admitto dictum Narbonæ ſuprà dict. gloſſa 1. num. 63. qui cum Vgolino dict. cap. 26. §. 14. num. 2. dixit, vt quis poſſit ad ordines admitti, & ſiue nullus præſcribatur fundus, ex quo ſuſtentationem accipiat, dummodo Epiſcopus, aut quis alius promiſerit ſe Titio centum aureos ex fructibus bonorum ſuorum quotannis præſtaturum; nam vt dixi abſque fundo perpetuo, aut reditu ſecuro; ſemper nequit ordinari quis, non enim Epiſcopalis promiſſio eſt perpetua de ſe.

Sed ſi pater filio donauerit patrimonium tale, 44
vt vſum fructum habeat interim; dum beneficium aliquod, aut bona alia ad eius congruam ſuſtentationem acquirat, exiſtimo ſufficienter ad illius titulum poſſe ordinari, vt docent Sel. in ſelectis Canon. cap. 3. num. 2. vbi dixit ita fuiſſe reſolutum à Sacra Congreg. Epiſcoporum, & Regul. in Eugubina 21. May 1590. ſequitur Barbo-
ſa in dict. cap. 2. Trid. ſeſſ. 21. num. 41. † qui etiam 45
num. 45. cum Alex. reſoluit vt poſſit quis ordinari in ſacris cum patrimonio ſibi aſſignato à patre in bonis, quæ ſunt directi Dominij Eccleſiæ, & de quibus ſoluitur quædam rata fructuum in recognitionem, quatenus vtile Dominium bonorum per patrem aſſignandorum filio legitimè transferri valeat, & ad illius vitæ honeſtè ſuſtentandum, bona illa ſufficiant.

Et ob id infero vt quis ad titulum aditæ hæte- 46
ditatis poſſit ordinari, iuxta textum in cap. Epiſcopus de præbend. vt docet Narbona in dict. l. 35. Rubr. 1. titul 3. lib. 1. recopil. num 8. id probans; quia tunc ea, iam eſt proprium patrimonium hæredis ex textu, ſed ſi plures 10. §. filio impuberi, ff. de vulgari, Iaſon. in l. 1. §. veteres, num. 19 ff. de acquirenda poſſeſſ. Bartol. in Rubr. de acquir. hæred. n. 1. Corraſius in l. post aditam n. 26. cod. de impub. ſubſtitut. Barboſa in Rubr. ff. ſoluto matrimon. 4. p. n. 19. & alij; ſed non inquam vt iam dixi ad titulum futuræ hæreditatis paternæ, vt poſt longam diſputationem reſoluit idem Narbona vi-
dendus à num. 37. in dicta gloſſa 1. † Et hic ad- 47
do poſſe filium cogere patrem, vt iuſtum ſibi patrimonium conſtituat pro ordinibus, & matrimonio ſpirituali; provt poteſt illum contingere ad dandam ſibi dotem pro matrimonio carnali, Campanil. in diuerſor. iuris Canon. Rubr. 8. cap. 5. num. 14. & n. 64. & ſequentib. cum Riccio in praxi fori Eccleſiaſt. deciſione 504. in 1. editione, & reſolutione 522. in 2. editione Trullench. dicta quæſtione vnica dub. 12. ſub num 4. cum aliis Barboſa dicta 2. parte allegatione 19. num. 63. Sanchez de matrimonio libro 4. diſputatione 26. ſub numero 7. & alij.

Sextò notabis, vt poſſit quis ordinari ad titu- 48
lum patrimonij, quod conſiſtat, tam in cenſu vitalitio, quàm perpetuo, & redimibili; eo quod eſt titulus per ſe frugifer certus, & firmus; ex quo quis acquirit ius habendi certam penſionem; ex qua congruè viuere poſſit: ſic docent Garcia de benefic. dicta 2. parte cap. 5. num. 45. Cencius de cenſibus parte 1. cap. 3. quæſt. 1. art. 2. à numero 4. vſque ad 36. & dicit Barboſa contra Vgolinum, & Bonacinam dict. allegat. 19. num. 55. in
verſ. ad titulum. † Nam licèt cenſus perpetui 49
redimi, & extingui poſſint; poterit tamen ipſa tituli erectione hæc cautio adhiberi, vt in caſu ſcilicet redemptionis, & extinctionis, pecunia ex Epiſcopi decreto iterum quamprimum in beneficium eiuſdem promoti implicetur, & reinveſtiatur, vt declarauit Sacra Congreg. Concil. ſub
die 2. Iunij 1629. † Vide quæ nouiſſimè conge- 50
rit Diana parte 9. tractatu 8. miſcel. reſ. 25. cum Machado de perfecto Confeſſore tom. 2. libro 4. parte 1. tractatu 7. document. 7. num. 6. Marchino de Sacram. Ordin. tract. 3. p. 6. cap. 7. dif.... nam vt ait Molin. de Hiſpan. primog. l. 2. c. 10. n. 2. ille cenſus redimibilis, eſt etiam ſufficiens pro conſtitutione

Z 2 vinculi,

vinculi, & maioratus perpetui, vbi etiam Diana tradit cautelam relatam ad conseruationem pecuniæ redemptæ.

51 Ex quo infero, vt patrimonium pro Clericis, ad sacros ordines, possit constitui super annuis perpetuis censibus cum cautione; quod si census redimerentur, vt dixi, & notat idem Barbosa *in dict.cap.2.Trid.num.*40.cum Aldaoo *in compendio.*
52 *Canonic.resol.lib.1.tit.10.num.3.* † qui ait *num.46.* cum Garcia *dict.cap.5.num.79.* Armendar. *in dicta l.1. de patrimonio Cleric. num.5.* Campanil. *dict. Rubr.* 8. *cap.4. num.3.* & ipse *in dict. allegat.* 19. *num.56.* vt possit quis ordinari ad titulum bonorum immobilium, & annuorum reddituum, sibi donatorum, si Episcopus iudicauerit eum assumendum pro necessitate suarum Ecclesiarum, donationesque huiusmodi bene, & absque vlla fraude in forma, valida fierent, ac bona, & redditus donati promouendo, sufficiant ad vitam sustentandam, & nullomodo possint alienari absque Episcopi licentia, donec ille sufficiens adipiscatur beneficium, vel aliunde habeat, vnde commodè viuere possit, vt referunt decisum Garcia *dict.cap.5.p.2.num.79.* Armend. *in dicta l.1. de patrim. Cleric. num.5.* Campanil. *vbi supra*; etenim si donatio realiter vera est, & non ficta, & quæ deinceps iterum alienari non possit, dicunt relati, vt sit titulus sufficiens, & tenent Narbona *in dict.l.35. glossa 1. num.9.* & Vgolinus *dicto cap.26.§.9.num.4.* Moscon. *de maiest. Ecclesiæ Milit.lib.1.p.2.cap.1.pag.*380. Azor. *instit. moral.p.2. lib.3.cap.4.quæst.1.*

53 Notabis septimò, quod si donatione facta, & sequuta traditione bonorum donatorum pro patrimonio ad suscipiendos ordines Clericus donatarius moriatur, ante susceptos ordines, non obstare decretum *Trid. in dict.cap.2.* vt eo minus donans recuperet eadem bona, si attento iure communi restituenda forent, vt tenet Sel. *in selectis Canon.cap.3.num.3.* vbi ait sic decisum, & resolutum *in Mutinen.* 11. *Iunij* 1631. sequitur Barbosa *in dicto cap.2.num.43.*

54 Notabis octauò, quòd si quis careret sufficienti titulo beneficiali, & haberet tantundem patrimonij, quod beneficio adiunctum sufficientem constitueret titulum, permittatur ad sacros ordines ascendere, vt iam dixi, & docent relati à Barbosa, quos ipse sequitur *in dict.cap.2.Trid.num.48.* & *in dict.alleg.19.num.14.*

55 Ad tertiam quæstionis partem de dispensatione in Interstitiis, existimo respondendum esse affirmatiuè, provt supra responsum præbui *in cap.* 2. cum aliis ibi explicatis; & sic non repeto; quia eo quod ordinat sufficienter Episcopus ad titulum patrimonij, seu pensionis, non est cur ne-
56 queat in Interstitiis dispensare. † Ad quæstionem, *An ad dispensandum in Interstitiis à Diaconatu ad Præsbyteratum, sit necessaria vtilitas, & necessitas Ecclesiæ copulatiuè*, & pro intellectu Trid. *sess.23. cap.11. 13. & 14.* affirmant Castrus Palaus *tom.4.tract.27.punct.13.num.7.* Marchin. *de Sacram.Ordin.tract.1.p.2.cap.3.num.2.* Auersa *de Sacram.Ordin. quæst.3.sect 9.* quia ita copulatiuè exigit Tridentin. quos sequitur Diana *p.* 10. *tractatu 11.res.10.* plura adducens, vbi quid de Religiosis.

57 Ad quartam quæstionis partem, *Nùm possit dimissorias concedere*, & simili modo respondeo ex *ibi* dictis; & addo cum Garcia *de beneficiis p.2.cap.5.num.76.* & Barbosa *in cap.2.Trid. sessione 21.num.44.* vbi Clericis absentibus, qui Ecclesiis necessitatem habentibus subuenire, aut vtilitatem aliquam afferre non possunt, possit Episcopus concedere dimissorias, vt ad patrimonium, vel pensionis Ecclesiasticæ titulum ordinentur.

Ad vltimam quæstionis partem, an possit Cle- 58
ricus alienare patrimonium, ad cuius titulum fuit ordinatus absque licentia Episcopi, si aliunde acquisiuit beneficium, vel alia bona sufficientia pro victu; & pro affirmatiua sententia videntur verba Trid. *in dict.cap.2. sess.21.* in vers. *donec beneficium Ecclesiasticum*; ita vt ea alienatio valida sit absque consensu proprij Episcopi, eo quòd illud aduerbium *donec*, restringit omnia ante dicta, sitque temporis limitatiuum, vt cum multis probat Barbosa *in tract. de dictionibus vsufreq. dict.q.3.num.3.* proptereaque sit sensus affirmatiuè constituendus, nempè quod ordinatus ad titulum patrimonij, vel beneficij, possit sine licentia ordinarij vendere patrimonium, beneficiumque resignare, si habeat vnde viuat. Et hanc partem tenent, & concludunt Flamin. *de resignat. vbi supra quæst.6.num.16.* Zeuallos *in pract.quæst.527. num.8.& quæst.561.à num* 22. Nicolaus Garcia *de benefic. dict.2. part. cap.5. num.*186. & latè agens Narbona *in dict.l.35.glossa 1.tit.3.libro 1. recopil. num.* 89. Rodericus à Cuña *in comment. ad textum in cap.1.dist.70. num.26.* Azor. quem refert Barbosa *in dicto cap.1.num.63.* Stephan.Gratian. *discept. forens. cap.* 159. *numero* 14. Valenzuela *cons.32.num. 21.& 22.tom.1.* Molfesius *in summa tract. cap.18.* acerrimè defendit cum multis Narbona *in dict.l.35. à n.38.*

Prædicta opinio sequi non incongruè potest, 59
sed contraria validioribus nititur argumentis, quam sequuntur Bursatus *cons.* 178. *num.5. lib.2.* Iulius Cæsar Madius *de sacris ordinibus in quodam discursu supra cap.5. eiusdem libri ad finem operis, pagina* 151.*numero* 2. Marchinus *de Sacramento Ordinis tract.2. part. 6. cap. 7. difficult. 9.* Quintan. *Ecclesiast.lib.3.num.72.* Zened. *in pract. canon. quæst. lib.1. quæst.11. num.9.* Vgolin. *dicto cap.26. §.13. num.4.* dicens patrimonium alienari non posse, nec valere alienationem sine Episcopali licentia, etiam si tunc haberet vnde viuere posset, nisi notorium esset, quod esset sufficiens licèt tutius sit vt is, in quem alienatio fit, habeat id cum licentia Episcopi, quia si contingeret, vt postea acquisitum profunderet, admitteretur Clericus ad patrimonium prius habitum, sed indistinctè: Sequitur Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.8. cap.vltimo, num.9.vers. & obuiam propè finem.*

Vbi pro declaratione Concilij *in dicto cap.2.* 60
dicit duo esse concurrenda in patrimonij alienatione, vnum quod alia res subrogatur pro decenti victu, alterum quod Episcopus cognoscat, & comperto ita esse assentiat: & addit Campanil. illa verba Trid. *Atque deinceps sine licentia Episcopi alienari*, ita sumi, id est, *atque illa deinceps, etiam cum licentia Episcopi alienari, &c.* vel *non possint sine licentia*; *donec*, & cum duæ negationes affirment voluisse Trident. vt possint cum licentia, quando beneficium
Ecclesiasticum. † Nam dictio illa *donec* re- 61
stringit, vsque ad illud tempus; ergo eo elapso permittit, ex textu singulari *in l. generaliter ff. de*

decurio

decurionibus : & hanc prosequutus docet Barbosa
in pastorali dict. c.19.p.2.n.90. dicens verba Trid.
ibi : *Sine licentia Episcopi*, frustratoriè addita, alias
dici contra vulgare axioma, quod in legibus nul-
lum verbum iudicatur superfluum, eamque vi-
detur tenere, etiam *in dict. cap.2. Trid. dicto n.63.*
in vers. *contrarium verò.*

62 Itaque generaliter receptum est, vt bona, ad
quorum titulus quis sit ordinatus, nequeant alie-
nari sine licentia Episcopi per verba *dict. cap.2.*
Trid. in dicto vers. *atque deinceps*, quæ indu-
cunt actus nullitatem ipso iure propter aduer-
bium illud *nullatenus*, quod tollit omnem alie-
nandi potentiam ex glossa *in Clementina* 1. verb.
nullatenus de sequestr. possess. & fruct. resoluunt
Gratianus *discept. forens. cap.* 159. *numero* 18.
Zeuallos *in pract. quæst.*527. *num.*10. *& q.*900.
*num.*5. Goozalez *ad regul.*8. *Cancel. glossa fin. n.*65.
Sanchez *de matrim. lib.6. disp.*32. *num.*7. Barbosa
*dict. quæst.*236. *num.*4. *in pastor. dicta alleg.*19. *n.*75.
63 & in Trid. *num.*59. † Vbi idem dicit de venditio-
ne, aut extinctione pensionis, & in venditione pa-
trimonij, etiam si aliqui sint ausi contrarium asse-
rere, quos ipse refert *dicta alleg.*19. *sub num* 78.
item in promissione de vendendo ; item in tran-
sactione, si patrimonium dimittat; sic & in diui-
sione ipsius patrimonij, & in permutatione, & in
donatione in solutum, & in hypoteca, vt multis
exornat idem Barbosa *dicta alleg.*19. *a num.*79. qui
*num.*87. ait vt non tantum huiusmodi patrimo-
64 nium alienari prohibeatur, † sed nec præscribi
tempore ordinario, prout in Supremo Lusitaniæ
Senatu iudicatum refert cum Melchiori Phebos
eiusdem Senatus *decis.*1. *tom.*12. alia dicit *in dict.*
*Trid. cap.*2. *num.*59. 60. 61. & 62. bene disputat
Narbona *in dicta l.*55. *gloss.*1. *à num.*85. qui etsi re-
ferat plures sentientes, non esse ipso iure nullam
talem alienationem, nostram sententiam, am-
plectitur addens *num.* 86. in vers. *adeo*, vt adeo
patrimonij alienatio vitibus euacuetur, vt nec
quidem sustineatur; licet æs alienum contractum,
causam alienationi præbuerit : Sic Garcia *dict. c.*5.
*part.*2. §.1. *num.*141. Vgolin. *dict. cap.*26. §.13. Ioan-
ne Gutierrez *de gabellis quæst.*22. *num.*7. & alij re-
65 lati à Garcia. † Verùm Diana ad vtramque par-
tem disputans omnino videndus cum multis *dict.*
*9.p. tract.*8. *res.*23. videtur tenere, vt alienatio non
sit ipso iure nulla, vbi bene defendit, & Ægidius
Trullench. *de Sacram. lib.*6. *cap. vnico, dub.*12. *sub*
num. 7. per alienationem; quia nomen generale
est, & intelligi venditionem, promissionem de ven-
dendo, transactionem ipsius patrimonij, diuisio-
nem, permutationem, datiooem in solutum, hy-
potecam, item & præscriptionem, cum multis
Barbosa *dict. allegat.* 19. *à num.*75. *& num.*87. vt
iam dixi, quibus etiam addo resignationem,
seu renunciatiohem, vt bene Barbosa
recopilat. sub dict. cap. 2.
*Trid. sess.*21. *circa*
finem.

QVÆSTIO VIII.

An contracto iam ære alieno, tempore, quo patrimonium in titulum alicui collatum est, nondum tamen susceptis ordinibus, eius prætextu iustè ad ordines promoueatur, vel ob istam causam post factam ordinationem, patrimonium alienationem patiatur. Et an donatio patrimonij absolutè, & illimitatè facta Clerico causa suscipiendi ordines sacros ad hæredes transmittatur, an verò mortuo donatario ad donantem reuertatur. Et an sufficiat patrimonium ab alio donatum sub conditione, vt cesset statim, ac ordinando de sustentatione prouisum est. Et an patrimonium Clerici illi à Patre donatum, vt possit ordinari, sit supputandum inter bona legitima. Et num patrimonij bona gaudeant priuilegiis Ecclesiasticorum : & de aliis?

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium ære alieno grauatum, non est titulus sufficiens ad ordines.*
2 *Patrimonium donatum, sufficiens titulus non est, cum eius donatio sit sub pacto de non petendo.*
3 *Patrimonium donatum ad ordines post mortem ordinati, transit ad eius hæredes, nec reuertit ad donatorem.*
4 *Patrimonium ad ordines à Patre donatum filio, in perpetuum acquiritur.*
5 *Patrimonium à tertio donatum, ea conditione, vt cesset statim, quo ordinatus de sufficienti sustentatione prouisus, est titulus ad ordines.*
6 *Beneficium impetratum, dum eius possessio prohibita est, non est titulus ad ordines.*
7 *Patrimonium à patre donatum pro filio ordinando supputatur in eius legitima*, num. sequentibus, *contra* à num. 13. *declaratur* num. 17.
8 *Filius capit à patre donatum ratione militiæ titulo legitimæ; item Doctoratus gradu,* n.9. *contra* n.15. & 19.
10 *Donatio ad ordines, & causa militiæ, & Doctoratus, non est simplex, sed causatiua.*
11 *Donatum à Patre filio causa matrimonij confertur in legitimam.*
12 *Dos filiæ ingredienti Monasterium, à patre assignatur, etiam inuito.*
13 *Donata ob causam, fiunt castrense, vel quasi castrense peculium.*
14 *Alimenta necessaria non computantur filio in legitimam.*
15 *Expensa facta pro doctorando filium, non veniunt in legitimam.*
16 *Donatio simplex non imputatur in legitimam.*
17 *Donatum à patre pro ordinando filio, etsi computetur in legitimam, fiet intra meliorationes tertij, & quinti bonorum partis.*
18 *Donationes omnes à parentibus filiis factas, sunt redigendæ ad tertium, & quintum.*

19 *Militia, seu eius æstimatio à patre filio empta, computatur in legitimam.*
20 *Patrimonium donatum filio pro ordinibus, gaudet immunitate à collectis, interim, dum aliundè ordinatus, non adipiscitur titulum perpetuum pro sustentatione congrua, & hoc à die ordinationis, non donationis facta,* n. 21.
22 *Patrimonium vt admittatur in titulum ad ordines, debet primo ab Episcopo per edicta publica vocare omnes, qui ad illius bona Ius habeant, vt veniant intra certum tempus, quo elapso, liberum erit patrimonium ab euictione,* n 23.
24 *Donatio facta patrimonij pro ordinando filio, non debet insinuari, sicut facta pro matrimonio,* n.26.
25 *Donator patrimonij ad ordines, non tenetur de euictione, aliàs contra,* n.26.
27 *Patrimonium desideratum pro ordinandis intelligitur tantum de Clericis sæcularibus.*
28 *Professio est titulus ad ordines in Religiosis.*
29 *Iesuita post tria vota de licentia sui Generalis, & post biennium, possunt in sacris ordinari absque alio titulo.*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum, vt nequeat ordinari ex his, quæ dixi supra *sub quæst. præcedenti,* in versic. *ad secundum,* ibi, sub verbo *notabis secundò,* cum Garcia, & aliis, vbi de eo, qui vult ordinari ad titulum patrimonij obligati hypotecæ; & ad vtramque partem prosequitur Garcia *dicta 5.p. de benef.* §.1. *à num.*136. omnino videndus, vbi cum nonnullis distinctionibus soluit; imò & solui potest ex iam dictis *dicta quæst. præcedenti.* Et sic non immoror, quare videbis Vgolinum *de officio Episcopi cap.*26.
2 §.11. *num.*3. Nauarr. *conf.* 18. *hoc tit.* † Et idem Garcia agit latè de alia quæstione ibi *à n.*151. de eo qui ordinatur ad titulum patrimonij sibi donati cum pacto de non petendo, seu de illo postea reddendo, qui inualidus est, cum sit titulus fictus, ipse latè agit, sed comprobatur ex dictis *sub dicta quæst.*7. versic. *ad secundum.*

3 Ad secundam quæstionis partem, vt bona sic donata absolutè, & illimitatè, transeant ad hæredes donatarij post eius mortem, & nullomodo ad donantem, docent Barbosa *in pastor. p.*2. *allegatione* 19. *sub num.* 90. in verf. *an donatio,* Cæsar Madius *de sacris Ordinibus fol.* 145. Galetius *in Margarita casuum conscientiæ,* verb. *conditio,* versf. *secundo,* qui etsi rationem non reddat, ea efficax est, nam ex tali donatione simplici, absoluta, & illimitata acquiritur Ius perpetuum donatario, ratione ordinis suscepti; ergo non est cur eo mortuo reuertatur ad donatorem; imò potius transire ad hæredes donatarij, & patet ex adductis supra *sub dicta quæst.*7. in versf. *ad secundam.*
4 † Quod etiam confirmatur, nam etsi donatio inter patrem, & filium sit inualida, tamen facta causa patrimonij ad ordines suscipiendos, est valida, & irreuocabilis, Campanil. *in diuersf. Iuris Canon. Rub* 9. *cap.*6. *num.*10. cum aliis Barbosa *dicta allegat.*19. *num.*61. *&* 62. Ægidius Trullench. *de Sacrament. lib.*4. *quæst. vnica num.*4. vide infra *sub versf. ad quartam.*

5 Ad tertiam quæstionis partem an sufficiat patrimonium ab alio datum, & videtur respondendum cum Tyberio *in instructione ordinum cap.* 9. *quæst.*72. Diana *parte* 9. *tractatu* 8. *miscel. resol.*25. in versic. *sed hic* de rigore esse admittendum, vt cesset statim, ac de sustentatione ordinato fuerit prouisum; quia patrimonium absolutè datum, renunciari potest, etiam de Episcopi licentia, obtenta aliunde sustentatione decenti, sed Episcopus admittendo talem cautionem dat licentiam; ergo, dicentes etiam, vt in actu, quo renunciatur, debeat Episcopus interuenire: alia inquam congerit Diana *in versf. notandum,* quæ iam supra manent explicata de titulo de futuro, † vbi etiam 6
in versf. hinc, addit contra Rodriguez *in summa parte* 2. *cap.*15. quod impetrato beneficio, sed prohibita possessione à Iudice sæculari, non possit aliquos sacros ordines sumere; quia Concilium ante ordinationem prærequirit pacificam possessionem.

Ad quartam quæstionis partem, an patrimo- 7
nium à patre donatum pro filio ordinando, sit supputandum in eius legitimam. Et quia longè Doctores, quos referunt Narbona *in l.*35. *glossa* 1. *tit.*3. *lib.*1. *recopil. à num.*11. Barbosa *dicta allegatione* 19. *à num.*64. nouissimè Diana *dicta parte* 9. *tractatu* 8. *miscel. resol* 24. infinitos referant, & ipsi ad vtramque partem tractent, mihi arridere non parum videtur sententia eorum, qui dicunt illa bona sic donata computanda esse in legitimam filij ordinati ex ratione adducta supra *sub versf. ad secundum*; quia talia bona, vt ibi dixi per se transmissibilia sunt, & alienabilia de sui natura, cum prohibitio perpetua non sit pro omnibus futuris temporibus, sed tantum pro vita ordinati, aut dum aliam congruam sustentationem non adipiscatur, iuxta quæ dicit Gutierrez *practic. libro* 2. *quæstione* 65. Narbona vbi supra *numero* 19. *&* 89.

Et confirmatur primo ex sententia vallata In- 8
stiniani rescripto *in l. omnimodo* §. *imputari cod. de inofficioso testament.* vbi filius quod occasione militiæ à patre natus, capit portionis legitimæ titulo; igitur & id, quod occasione sacrorum ordinum lucretur, debet eodem iure censeri; deinde, quia rectum argumentum sumitur de Sacerdote ad Doctorem *ex l.*1. *ibi* 1 *Cuius merito quis nos Sacerdotes appellat, ff. de Iustitia, & iure,* Marcus Mantua *obseruat. legal. lib* 2. *obseruat.*19. versf. *septuagesimus.* † Sed quæ in filij Doctoratus gradu 9
pater impendit imputatur in legitimam, vt docuit Parladorius *differ.*150. §.4. *num.*3. & alij communiter; igitur, & datum pro assequendis ordinibus. † Et confirmatur tertio; quia prædicta do- 10
natio non est simplex, sed ob causam, verum vt talis donatio computetur, sufficit quod à Patre proficiscatur, ex necessitate, etsi præcisa *ex dict. l. omnimodo* §. *imputari ff. de inofficioso,* quam sic Salzedus ad Bernard. Diaz *in praxi cap.*18. *n.* 16. expendit, sequitur, & explicat idem Narbona *supr. num* 20. *&* 21.

Vlterius confirmatur eo quòd valet argumen- 11
tum de matrimonio carnali ad spirituale, vt supra dixi *de translatione Episcopi in cap. inter corporalia, cap. tua de sponsf. & sub hoc tit.* sed sic est quod filius confert à patre datum, vt in matrimonium carnale eat, vt benè cum multis Pichard. *in* §. *quadam* 20. *instit. de actionib. à num.*21. *ad* 47. ergo & similiter donarum, ac datum à patre pro ordinando filio in sacris, iuxta textum *in c. Episcopus* 4. *de præb. & in cap. cum non deceat* 2. *Trid. sess.*21. quoniam negari non potest huiusmodi negationem fieri ob necessariam causam, ad quam pater inuitus cogi posset, † quia quemadmodum

admodum , quando filia ingreditur Monaste-
rium , pater iudicis officio cogitur inuitus dotem
ei assignare ; argum. textus *in l. qui liberos 19. ff.*
de ritu nupt. cum aliis , quæ debet in legitimam
imputari , vt probat idem Pichard. *dict. num.* 47.
legendus *num.* 29. Sequitur vt eodem modo im-
putetur filio in legitimam, quod ei ad suscipien-
dos ordines à patre sit datum, ad instar propter
nuptias donationis : hanc sententiam expressè
defendunt Couarru. *in cap. Raynaldus, § 2. num 7.*
de test. Didacus Perez *in l. 4. tit. 12. lib. 3. ordin.*
pag. 1187. Auendañus *responso* 17. Ioannes Gu-
tierrez *dict. lib. 2. practicar. cap.* 65. Anton. Gomez
in l. 29. Tauri num. 21. vers. *subinfero.* Menchaca *de*
success. creat. lib. 3. §. 22. num. 44. Ioseph. Gonzalez
variar. cap. 22. num. 25. Garcia *de benef. 2. p. cap. 5.*
§. 1. num. 159. Vgolin. *de potestate Episcop. cap. 26.*
§. 9. num. 4. vers. *atqui.* Molina Theologus *de iusti-*
tia , & iure tom. 2. disp. 238. num. 15. & disp. 241. in
fine , Pichard. *dict. num.* 47. Bonacina *tom. 3. disp. 1.*
quæst. 19. punct. 3. §. 1. num. 14. Marchinus omnino
videndus *de Sacram. Ordin. tract. 2. p. 6. cap. 7. diffi-*
cult. 10. Castrus Palaus *tom. 4. tract. 27. disp. vnica,*
puncto 11. *num.* 6. & alij viginti quinque Doctores,
quos refert , & sequitur Barbosa supra *à num.* 64.
13 † contra alios per eum adductos *num.* 70. contra-
riam sequentes sententiam ; eo quod donata
ob causam fiunt Castrense , vel quasi Castrense
filij peculium , quod non imputatur in legitimam;
argum. textus *in l. eod. familia ercifcunda l. 5. tit. 15.*
p. 6. l. 3. tit. 4. p. 5. vt pluribus exemplis exornat Ma-
tienzus *in l. 3. tit. 8. lib. 5. recop. gloss. 2. à n. 3. & 11.* sed
bona collata ad Ordines , fiunt quasi castrensia;
siquidem gaudent priuilegiis Ecclesiasticorum , vt
multis relatis tradit Azeuedus *in l. 10. tit. 6. lib. 5.*
14 *recopilat. num.* 30. ergo. † Deinde quia bona præ-
dicta sunt filio concessa pro alimentis necessariis;
hæc enim non conferuntur, vt dicit Pichardus su-
pra *art. 3. num.* 56. quia pater non solùm post mor-
tem tenetur filiis legitimam relinquere , verum eis
viuus alimenta præstare , iuxta qualitatem perso-
25 næ , vt passim Doctores obseruant. † Deinde
quia expensæ factæ pro doctorando filium non
veniunt in legitimam , vt docent Rebuffus *de*
priuileg. scholar. priuilegio 55. *num.* 3. Valascus *de*
part. cap. 13. num. 175. Perez *in l. 8. tit. 2. lib. 1. ordi-*
nam. & lib. 5. tit. 7. pag. 208. nec venire quæ con-
ceduntur pro ingredienda militia, resoluunt idem
Valascus *dict. cap. 13. num. 60. & 61.* & plures re-
lati à Flores de Mena ad Gamam *decis.* 140. *in*
princ. Gratianus *regula* 195. Stephanus Gratianus
discept. forens. 1. p. cap. 159. à num. 31. & cap. 297. à
num. 8. Riccius *in praxi Ecclesiast. decis. 86. num. 4.*
& decis. 594. alij plures relati à Narbona supra *à*
16 *num.* 11. † Qui etiam probat , quia donatio sim-
plex in legitimam non imputatur *ex l. si quando*
35. §. *fin.* ibi : *Vel inter viuos , donatio in quartam*
ei computatur , iuncta glossa, verb. *comput. cod. de*
inofficioso testam. l. illud 20. in fine ; & ibi etiam
glossa *imposuerit* , & *in auth. ex testamento* , verbo
datorum cod. de collation. quia quod pater filio do-
nat , eum vult præcipuum sibi habere ; quod si in
legitimam imputaretur , donatio , deinde non
esset , sed donatio filio facta pro ordinibus simplex
est ; ita vt ob causam dici , cum ob necessitatem
fiat ; quia ea , quæ dicitur ob causam præ se fert
causam necessariam , qualis non inuenitur in dato
ad ordines à patre filio ; sed conuincitur Bar-
bosa à se ipso ex dictis infra *in vers. notabis se-*
cundo.

Ego autem pro prima senteotia sum etsi fatear 17
probabilem esse hanc secundam: nam reuera nul-
lus negare potest quod datum ad ordines filio, da-
tur ob causam vtilem ipsi filio , quare mirum est,
vt teneatur in legitimam conferre ; tum quia etsi
de illis bonis , dum viuit, nequeat disponere ven-
dendo, aut alienando proprietatem , vtitur tamen
securius de fructibus in perpetuum. Ad argu-
menta cootrariæ sententiæ respondent Castrus Pa-
laus , & Marchinus *supra* tenet etiam nostram
sententiam vt probabiliorem Diana *dicta res.* 44.
Et quia vtraque habet acerrimos authores , & pro
negatiua proxima relata adsint Ioannes Faber, &
sequaces , & Angelus *de meliorat. lib. 9. glossa 4.*
num. 16. quorum etiam fundamentis respondent
Gutierrez *dicto cap.* 56. & Auendañus *dicto resp.*
17. existimo sic cum Pichardo *dict. num. 47. in fine,*
in amicitiam posse reduci , vt saltim quamvis do-
natio hæc in legitimam non imputetur , vt voluit
etiam Garcia *in summa mor. tract. 1. dis. 1. dubio 5.*
puncto 539. † computetur tamen in tertium , & 18
quintum , ad quæ omnes donationes à parentibus
factæ , veniunt redigendæ *ex l. 26. Tauri , & l. 10.*
tit. 6. lib. 5. recop. vt conciliat Velasquez de Auen-
dañ. *in dicta l. 29. Tauri glossa 3. num.* 8. † Et quod 19
militia , siue eius æstimatio à patre filio empta in
legitimam imputetur , probat Pichardus ex multis
iuribus *dict. art. 3. à num.* 48. omnino videndus, vbi
à num. 49. idem dicit *de officio Tabellionatus filio*
empto : alia videbis tradita à Barbosa *de iure Ec-*
cles. p. 2. cap. 33. à num. 151.

Ad quintam quæstionis partem, nùm patrimo- 20
nium datum pro ordinando aliquem in sacris,
gaudeat priuilegio bonorum Ecclesiasticorum;&
quod illo priuilegio potiatur ; ita vt non possit à
Principe collectari , docent Menochius *de recup.*
rem. 15. num. 21. Marc. Anton. *variar. resolut. lib. 1.*
resol. 88. Stephan. Gratianus *discept. forens. cap.* 159.
num. 2. Martha *de iurisd. p. 4. casu 11. num.* 45. San-
chez *in opusculo mor. lib. 7. cap. 1. dub. 36. in princ.*
Lotterius *de re beneficiar. lib. 1. quæst. 2. num. 27. &*
36. saltim interim quo non extinguitur titulus per
adeptionem beneficij Ecclesiastici , Spino *de te-*
stam. glossa 18. num. 72. Azeuedus *in l. 1. num. 9. tit. 4.*
lib. 1. noua recopil. Zeuallos *in practicis q. 527. n. 4.*
quos refert, & sequitur Zenedus *pract. q. 1. q. 11.*
num. 6. Ciarlin. *controuers. forens. cap. 22. num.* 48.
optimè Marcellus Vulpeius *in sua praxi iudic. Ec-*
cles. cap. 17. num. 24. Barbosa *in pastor. p. 2. dict. c. 19.*
num. 91. † vbi addit vt Regia Camera summariæ 21
Neapol. obseruet , quod de donatione facta cle-
rico , vt possit ascendere ad ordines sacros , dona-
tarius sit immunis à gabella à die promotionis , &
non à die factæ donationis : verum *num.* 92. addit
quoad decimam Parochialem certum esse , vt
soluat clericus de patrimonio sic assignato ex glos-
sa fin. vers. *Credo quod propter clericatum , in dict.*
cap. tuis de præb. vbi Abbas *num.* 6. Lotter. *de re be-*
nefic. lib. 1. quæst. 2. num. 26. Azor. *instit. moral. p. 2.*
lib. 3. cap. 4. Riccius *in praxi fori Eccles. decis.* 605.
in 1. editione, alias res. 529. *in 2. edit. nouissimè*, de
vtroque casu Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 6.*
quæst. vnica dubio 12. num. 10. quæ omnia confir-
mari possunt ex his , quæ latè adduxi *sub cap. 5. de*
foro comp. vbi leges applicando quæ etiam adduxi
in cap. 1. eodem , videbis aliqua *supra in cap. 10. de*
constit. sub q. 9.

Pro complemento notabis primò quod Epis- 22
copi antequam prædictum patrimonium admit-
tant in titulum pro ordinandis , debent propo-

nere publica edicta, vt qui ius aliquod in dicta bona habeat, intra certum tempus compareat, vt doceat de iure suo, quo tempore elapso, omni iure in dicta bona se esse spoliatum nouerit, atque hac ratione Episcopi non modo ordinandis sed sibi ipsi consulunt; quia ab onere alimentorum eximuntur, vt post alios, notat Quaranta *in summa Bullarij*, verb. *Ordo*, vers. *quod intellige, in fine*, Barbosa *dicta allegat.* 19. *sub num.* 87. vers. *vnde.*

23 Qui docet cum Nauarro *cons.* 14. *&* 46. *hoc tit.* & Sanchez *de matrim. lib* 6. *disp.* 32. *num.* 7. *&* 8. & Molfesio *in summ. tract.* 2. *cap* 15. *n.* 5. post prædictam diligentiam, Creditores huiusmodi patrimonium illud euincere non posse; sic vt talis reuocatio irrita sit, & Episcopi ad nihil teneantur.

24 Notabis secundò quod donatio causa patrimonij facta pro Clerico in sacris ordinando, non debeat insinuari, sicut nec donatio dotis causa
25 matrimonij carnalis. † Nec teneri donatorem de euictione, nisi ad eam se expressè obligauerit, vt docent Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rubr.* 8. *cap.* 4. *num.* 4. vers. *verum.* Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.* 6. *dicta quæst. vnica, dubio* 12. *num.* 11. Barbosa cum multis *in pastor. dict.* 2. *p. alleg.* 20.
26 *num.* 14. † qui *num.* 17. addit bonam causam fouere qui diceret talem donatorem teneri de euictione, etiam si expressè ad eam non se obligauerit; quia talis donatio non est simpliciter, & propriè donatio, sed quædam spiritualis merces, & præmium pro seruitiis Ecclesiæ exhibendis, & consequenter non purè, & liberaliter facta, sed ob causam piam, & quasi conditionaliter; ob idque non egere insinuatione: videbis eundem Trullench. *in opere moral. lib.* 7. *cap.* 17. *dubio* 14. *num.* 4.

27 Notabis tertiò dicta in hac quæstione, & præcedenti, *de titulo necessario ad ordines*, iuxta Trid. *in dict. cap.* 2. *sess.* 21. intelligi tantùm de Clericis
28 sæcularibus ordinandis. † Non sic de Religiosis professis; quia in istis sufficit pro titulo ipsa professio, docent Henriquez *lib.* 10. *sum. cap.* 10. *n.* 3. & Doctores communiter, vti praxis etiam comprobat, & vt colligitur *ex dicto cap.* 2. *Trid.* dum agens de titulo; loquitur tantum in sæcularibus Clericis, & Pius V. *in quadam constit. anni* 1568. *quæ in ordine est septuagesima quinta.*

29 Et de Patribus Societatis IESV est constitutio Gregor. XIII. quæ incipit *ascendente Domino* anno 1588. vbi declarat posse de licentia sui Generalis post tria vota facta post biennium Tyrocinij absque alio titulo ordines recipere cum multis Barbosa videndus *dicta allegat.* 19. *à num.* 4. *ad* 7. Villalobos *in summa p.* 1 *tract.* 11. *dif.* 15 *num.* 12. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 17. *num.* 3. Suarez *tom.* 5. *disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 38. Ægidius Trullench. *dicta quæst. vnica lib.* 6. *de Sacram. dub.* 11. *n.* 1.

* *

QVÆSTIO IX.

An Episcopus in aliena Diœcesi possit sine licentia conferre suis subditis primam Tonsuram. Et an Episcopus inuitatus ad ordinandum in aliena Diœcesi, possit ibi ordinare, non solum suos subditos, sed etiam alienos, litteras dimissorias suorum Episcoporum reportantes. Et an dans primam Tonsuram sine licentia proprij Episcopi peccet mortaliter. Et an sit nulla collatio primæ Tonsuræ ab alieno Episcopo, sine licentia proprij Episcopi, non subditos ordinante, hoc est sine litteris dimissoriis, vulgò reuerendas.

SVMMARIVM.

1 *Prima Tonsura nequit ab Episcopo proprio dari suis subditis sine licentia Episcopi Diœcesis*, n. 3. & 6.

2 *Prima Tonsura solet concedi sine exercitio Pontificalium.*

3 *Prima Tonsura ordinatis, confertur Clericalis ordo; sic vt eos percutiens sit excommunicatus.*

4 *Tonsura generaliter venit sub verbo* ordo, ordines, & ordinare.

5 *Laici sunt beneficij incapaces, cum ordinem non habeant, secus si tonsurati sint.*

7 *Episcopus in aliena Diœcesi non exercet Pontificalia, absque proprij Episcopi licentia.*

8 *Ordinare nequit Episcopus non sibi subiectos in alterius Diœcesi sine licentia proprij Episcopi: quid in praxi*, n. 9. & 10.

10 *Ordinare queit Episcopus inuitatus in aliena Diœcesi subditos alienos, tam sibi quam Episcopo, vbi ordines fiunt, solum cum dimissoriis proprij Episcopi subditorum.*

11 Cap. 5. Trid. sess. 6.

13 *Tonsura ab alieno Episcopo collata sine proprij licentia, est nulla, quoad exercitium; difficulter tamen iterabitur, sic semel data* n. 14.

15 *Dimissoriarum, id est reuerendarum ad ordines, est vsus antiquissimus, de quarum formula antiqua refertur*, n. 16. *& qualiter soleant concedi*, n. 22.

17 *Dimissorias concedit is, qui ordinare valet: quid de exemptis*, n. 18. *sed non Vicarius Episcopi*, n. 19. *Capitulum sede vacante non nisi elapso anno a morte Episcopi*, n. 20. *fallit*, n. 21.

21 *Dimissoriæ, seu litteræ testimoniales Religiosis non concedantur.*

AD primam quæstionis partem respondent multi, vt possit primam Tonsuram Episcopus cōferre suis subditis in aliena Diœcesi sine proprij Episcopi licentia; quia Concilium Trid. *cap.* 5. *sess.* 6. *de Episcopo conferente ordines*, non videtur prohibere; sed prima Tonsura non est ordo, sed initium ad ordines, vt sub Rubrica pro opinione Theologorum adduxi; ergo sic defendunt 1

fendunt plures, quos citat Bonacina *de Sacram. disp. 3. quæst vnica puncto 2. n. 13.* Azor. *instit. mor. p. 1. lib. 3. cap. 48. q. 5.* Fornar. *de Sacram. Ordin. c. 5. §. 4. notab. 4.* Molfesius *in summa tom. 1. tract. 2. c. 2.* Mauricius Alzedo *in praxi Episcop. part. 2. cap. 5.* 2 *num. 18.* † Etenim prima Tonsura solet concedi sine exercitio Pontificalium, vt sentiunt Barbatia *in cap. nouit. num. 18. de officio deleg.* Rebuffus *in tract. nominat. quæst. 14. num. 29. & 65.* & *in praxi beneficiali, Rub. de Ecclesiasticis*, & à quibus, & quomodo ordinetur, Toletus *in summa lib. 1. cap. 49. num. 4. alias 48. num. 6.* Diana *morali resol. p. 4. tract. 4. miscellan. res. 193.* Henriquez *in summa lib. 3. cap. 6. §. 6.* Villalobos *in summa tom. 1. tract. 8. dif. 7. num. 172.* & ob hoc non esse suspensum Episcopum conferentem, resoluunt prædicti, & alij Doctores.

3 Verùm quia iam suprà dixi sub Rubrica *cum schola Canonistarum*, quòd prima Tonsura est ordo distinctus à cæteris minoribus, vel vt ibi dixi, & probant Doctores per textum, ibi: *In cap. cum contingat de ætate, & qualitate ordinan.* dicens per primam Tonsuram, iuxta ordinem Ecclesiæ datum à talibus Clericalem ordinem conferre; deinde quia qui manus violentas inijcit in Clericum tonsuratum, incurrit similiter sententiam excommunicationis, ac percutiens cæteros Clericos, vt probat textus *in cap. non dubium de sent. excommunic. cap. si quis suadente 27. quæst. 4. glossa fin. in dict. cap. cum contingat.* Couarruu. Belluga, Gonzalez, & plures alij, quos sequitur Torreblanca de Megia *lib. 4. cap. 6. de los clerigos de* 4 *corona, num. 50.* † Præterea quia *sub verbo ordo*, generaliter seu *ordines*, & *ordinare*, venit Tonsura, tam in iure, quàm in Concilio Trid. vt *in cap. 1. sess. 21. de reformat. & cap. 57. & cap. 8. sess. 23.* 5 vers. *vnusquisque autem.* † Deinde quia laici sunt beneficiorum incapaces, nec gaudent priuilegio fori Ecclesiastici, cum ordinem non habeant, *cap. ex litteris de transact. cap. 2. de institut.* sed sic est quod Tonsurati prima Tonsura, possunt habere beneficia; Torreblanca *in cap. 6. numero 56.*

6 Ergo dici debet vt quemadmodum nequit Episcopus subditos suos in aliena Diœcesi in sacris, aut aliis minoribus ordinare sine licentia proprij Episcopi, sic nec primam conferre Tonsuram per Doctrinam longè traditam à Barbosa *p. 2. in pastorali allegat. 2. à num. 16.* etsi ex dictis ibi, *num. 18.* coincidendo in Theologorum sententiam, contrarium dici possit, in terminis ipse, ibi: *allegat. 6. num. 15.* Campan. *in diuers. Iuris canon. Rub. 6. cap. 1. num. 2.* Petrus Barbosa *in l. 1. art. 3. num. 218. ff. de iudic.* Narbona *in l. 20. glossa 2. n. 135. tit. 1. lib. 4. recopil.* Salzedo ad Bernard. Diaz. *in praxi cap. 26.* Nauar. *cons. 29. num. 1. hoc tit.* Garcia *de benef. p. 1. cap. 5. num. 142.* A Cuña *in cap. illud num. 2. dist. 71.* Sanchez *in opusculo mor. tom. 2.* 7 *lib. 7. cap. 1. dubio 5. num. 1.* † Iulius Cæsar Madius *de sacris ordinibus cap. 2. num. 4.* qui testatur de stylo, & consuetudine, probantes etiam ex Trid. *in dict. cap. 5. sess. 6.* quatenus prohibet Episcopis in aliena Diœcesi Pontificalia exercere absque proprij Episcopi licentia, & cum multis ad casum nostrum Barbosa *in dicto cap. 5. Trid. numero 9.*

8 Ad secundam quæstionis partem video Barbosam negatiuam docere sententiam *in dict. c. 5. Trid. sess. 5. num. 4.* quatenus dicit quod Episcopus in alterius Diœcesi de licentia Ordinarij loci, non possit ordinare personas, quæ non sunt illi subiectæ Ordinario, nisi habeat dimissorias generales à suis Ordinariis, sic referens decisum cum Armendar. *in addit. ad leg. Regias Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis à n. 68.* iterũ cum aliis docet Barbosa *dict. allegat. 4. num. 64.* ex Trid. *sess. 6. de reform. dict. cap. 5.* † Et ibi, *num. 6.* notat cum aliis; 9 quod Episcopus in alterius Diœcesi de licẽtia Ordinarij, potest tam subditos proprios, quàm Episcopi licentiam concedentis ordinare, & refert decisum Aldan. *infra* citatus à sancta Congreg. Episcopor. *sub die 18. Aprilis 1599.*

Mihi tamen in praxi arridet opinio aliorum, vt 10 quando Episcopus est inuitatus ab alio Episcopo ad ordines celebrandos generales in sua Diœcesi, possit tunc ordinare ibi clericos sibi subditos, & etiam aliarum Diœcesum, si litteras dimissorias habeant; ita vt non prærequiratur alia licentia illius Episcopi, in cuius Diœcesi celebrat ordines, cum sufficiat illa generalis, quam habet: sic Venerus *in examin. Episcop. lib. 1. cap. 12. num. 52.* Nauarrus Toletus, Fornar. quos citat Mauritius Alzed. *in praxi Episcop. p. 2. c. 5. num. 30.* † respon- 11 dens ad Tridentini locum, asserens, quod loquitur de Episcopo ordinante in aliena Diœcesi, ratione priuilegij sibi dati à Papa ad conferendos ordines: nam tunc sine licentia Ordinarij, & nisi Clericos illi ordinario subiectos ordinare non possit, secus in casu nostro refert Diana *dicta 4. p. tract. 4. miscel. res. 144.* & Barbosa dicit *dicto c. 5. Trid. num. 7.* quod facultatem habens à Papa promouendi à quocumque, non possit promoueri ab Episcopo in aliena Diœcesi, sine licentia Episcopi illius Diœcesis, per textum Trid. *in cap. 11. sess. 7.* ibi: *Vel ab eo, quod pro eo:* sic cum Aldano *in compendio Canonic. resol. libro 1. tit. 8. numero 5.*

Ad tertiam quæstionis partem, an dans primam 12 Tonsuram sine licentia proprij Episcopi, peccet mortaliter, dico *infra* cum ago de alia, *num sit suspensus, sub quæst. 11.*

Ad quartam, an Tonsuræ collatio sit nulla, 13 data ab alieno Episcopo sine licentia proprij, & quod nulla sit testantur decisum Guido bonus *in decis. 99. in manuscript.* Caputaq. *in decis. 126. p. 1.* ex eo quod sic ordinatus, non recipit ordinis executionem, sed est suspensus, saltem quoad se, donec Episcopus proprius ratificet, Sayrus *in decis. 12. hoc tit.* Rota *diuers. in decis. 731. p. 1.* & iterum tenuit Rota *in vna Neapolit. Canonic. 20. Maij 1586.* coram Seraphino, in qua fuit resolutum non constare de Clericatu legitimo, quando collatum fuit à non suo Episcopo sine licentia proprij Episcopi, de qua nulla fit mentio in scriptura eius, & priuatim, non autem publicè in aliena Diœcesi, & talem promotum non ritè in sui præiudicium esse clericum sed ordinis carere executione: Caputaq. *in citat. decis. 126.* & quando constat de malo initio, nihilque referre, vt incedat in habitu clericali. Capel. Tolosana *in decis. 16.* & hodie ex sacro Concilio Trid. est suspensus vera suspensione, vt patet *sess. 23. cap. 8.* etiam quoad alios infra dico. † Sed etsi quoad prædictos sit 14 nulla, tamen vt iterum detur prima Tonsura, aut repetatur, non videtur de facili asserendum.

Ad quintam quæstionis partem, an possit non 15 subditos ordinare, videtur iam ex dictis in vers. *ad primam quæstionis partem*, & in vers. *ad secundam* præbitum responsum, certum est non posse

ex

ex textu nostro, nisi in casibus infra relatis, *q.10.*
vers. *ad quantam* sub vers. *relatam*. Vnde nunc lo-
cus iste exposcebat agi de litteris dimissoriis, vulgò
reuerendæ, quas concedunt Episcopi, vt subditi
sui ab alieno Episcopo licitè queant ordinari, de
quibus agunt Doctores *in cap. Episcopum 9. q.1.*
& cap.1. iuncto *cap. cum nullus hoc tit. lib.6. in c 10.*
Trid. sess.23. in cap.7. de reformat. ves. 10. quorum
vsus antiquissimus est, cum tempore D. Augusti-
ni extiterint & tempore Concilij Niceni *in cap.2.*
16 *dist.73.* † De quarum formula antiqua dicitur,
tota dist. 73. quam refert Barbosa *in pastorali sub*
num.3. allegat.7. p.2. easque concedere possunt
cuncti Episcopi, quos attenta iurisdictione, pri-
uilegio, vel consuetudine, ad ordines valent assu-
17 mere, ex glossa fin. *in dict. cap. cum nullus*, † nam is
dimissorias concedit, qui ordinare valet, *cap.1.*
dist.62. nisi fuerit excommunicatus, vel suspensus
declaratus, inferiores verò Prælati eas non con-
cedunt, nisi à sede Apostolica specialiter eis fuis-
18 set concessum *dict. cap. cum nullus §. inferiores.* †
Et quamvis exēptis olim liceret eas dare *ex dicto*
cap. hodie, ex Trid. *dict. cap.10. sess.23.* non licet
quod qualiter accipiatur, declarat *ibi* Barbosa &
19 *in dicta allegatione 7. à num.7.* † vbi *num.9.* ait
quod Vicarius Episcopi eas non concedit, nisi
Episcopi licentia speciali, *dicto cap. cum nullus*
20 vers. *officialis.* † Et licèt antiquitùs Capitulo sede
vacante libera esset facultas, *dict. cap. cum nullus*
ex Trid. *dict. sess.23. cap.10.* restricta est, vt non
21 nisi elapso anno. † Nisi ratione beneficij coarcta-
ti, id est curati residentiam, præcisamve postu-
lantis, vel si ordinandus habet à Pontifice faculta-
tem, vt nondum elapso anno eas sibi concedat;
concedit verò absolutè litteras testimoniales, quæ
non sunt *reuerendæ*; & regulares superiores con-
22 cedunt subditis. † Solent concedi iam examinato,
quod melius est, vel ad examinandum, quæ va-
lent etiam, si eas dans moriatur, etiam datæ à
Capitulo; non enim expirant per ingressum Epis-
copi moderni, & Barbosa *à num.34.* respondet
concertationi sibi factæ anno 1649. Romæ 9. Fe-
bruarij.

QVÆSTIO X.

An Laicus ordinatus ab alieno Episcopo, gaudeat fori priuilegio. Et an possit in alia Diœcesi celebrare Pontificalia, vel confirmare aliquem afferentem litteras dimissorias sui Episcopi, vt ordinetur. Et an quis valeat in locum exemptum, & personas exercere iurisdictionem. Et an peccet Episcopus si confirmet in sua Diœcesi subditos alterius Episcopi. Et an Prælatus alienus possit absoluere alterius subditum à casibus reseruatis?

SVMMARIVM.

1 *Laicus ordinatus ab alieno Episcopo, gaudet fori priuilegio, etiam si fiat sine litteris proprijs; eo quod in ordinatione imprimitur character*, num.2. *Expenditur*, à num.3. *vbi de contraria sententia.*

3 Cap.10. *Trid.* sess.7. *& num.7.*

4 *Episcopus alienus, qui ordinat sine dimissoriis, est in culpa.*

5 Cap.10. *Trid.* sess.23. cap. eos, cap. nullus, de de tempor. ordin. lib.6. *& num. seqq.*

8 *Pontificalia insignia, & ornamenta Episcopi sunt, Mitra, Baculum, Annullus, Sandalia, Tunicella, Dalmatica, Chirotecæ, & Crux pastoralis.*

9 *Pontificalia exercere quæ iurisdictionis non sunt, queit Episcopus in aliena Diœcesi sine illius Episcopi licentia, veluti sacrificare, sed non ordinare, aut consecrare*, num.10.11.& 12. *alij absolutè negant* à n.12. n.20.

10 *Trid.* cap.5. sess.6. de reform. *& à n.12.*

11 *Locus exemptus, & locus extra Diœcesim, iudicatur a pari.*

12 *Pontificalia verè dicitur exercere, qui vtitur baculo.*

13 *Baculus pastoralis est non solum ornamentum, sed etiam signum superioritatis, & iurisdictionis*, n.18.

14 *Baculus curuatus in Episcopis significat limitatam iurisdictionem.*

15 *Baculo quare Pontifex non vtitur, & cui primo Baculum dedit, & ad quid.*

16 *Baculus missus fuit à Petro Euchario primo Trebanorum Episcopo, quem destinauit ad prædicandum cum Valerio, & Materno Genti Gentilæ, quo Baculo tantum vtitur Pontifex, si ibi intrat*, n.17.

19 *Baculi sui vsum non concedit Episcopo alienæ Diœcesis in propria.*

20 *Mitra Episcopus non vtitur in locis exemptis, nisi inuitatus.*

21 *Baculo vtitur Episcopus in loco exempto intra suam Diœcesim.*

22 *Pontificalia, in quo loco exempto exercere possit Episcopus.*

25 *Confirmationis Sacramentum, non ministrat Episcopus in aliena Diœcesi.*

26 *Confirmare queit Episcopus subditum alterius, qui affert dimissorias ad ordines.*

27 *Confirmans Episcopus subditum alienum in propria Diœcesi, non incurrit pœnam.*

28 *Episcopus etsi in Diœcesi aliena non exerceat iurisdictionem, limitatur remissiuè in octo casibus.*

29 *Confirmans Episcopum subditum alienum sine dimissoriis, aut licentia proprij Episcopi peccat, & satisfit contraria opinioni*, n.30. & 31.

33 *Confirmans Episcopus extra Ecclesiam non peccat.*

34 *Ordinare queit vicinior alienus Episcopus subditos alterius Episcopi suspensi.*

36 *Monachus ordinari potest ab Episcopo ipsius Diœcesi, etsi exemptus sit.*

37 *Ordinari queit Clericus litteris dimissoriis Legati de Latere.*

AD primam quæstionis partem, videtur ne- 1
gatiuè respondendum ex Tridentini verbis
sess.7.c.10. ibi, *Et sic ordinati, si in minoribus ordi-*
nibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali,
præsertim in criminalibus gaudeant. Sed in casu
propositæ difficultatis, vt Laicus ordinatus ab alie-
no Episcopo gaudeat priuilegio fori Ecclesiastici,
ex eo, † quia Clerico ordinato ob alieno Episco- 2
po, etiam absque litteris dimissoriis imprimitur
Character,

Digitized by Google

Character per textum in c.fin. vbi Archidiaconus,
Geminian. & Præposit.9.quæst.1. Guid. Pap. de-
cis.449. Gabriel cons.191. num.4. volum.2. contra
Cassaneum in consuetudinib.Burgundia.Rub.1.§.5.
in fine, Rebuf.in tract.nomin.in quæst.14. num.42.
Salzedum in additionib. ad Bernard. Diaz.cap.26.
& glossam in cap. in eos, verbo ordinare, hoc tit.
lib.9. tenent, ac docent Guid. Papæ, & Gabriel
supra.Martha de iurisd.4.p.cent 2.casu 149. num.8.
& 9. Zeuallos in pract. p.4. quæst.897. num.1291.
ergo.
3 Nec obstat Trid. in dicto cap.10. quia loquitur
de ordinato ab Episcopo alieno cum litteris infe-
riorum Prælatorum, per quem est sublata pote-
stas Capituli, & Prælatorum inferiorum, etiam
si prætenderent legitimam coosuetudinem, vt tra-
dit Stephanus Aufredius in additionibus ad Capel-
lam Tolosanam decis 450.non enim militat eadem
ratio io casu, quo sine litteris dimissoriis, ordines
4 collati fuerint.†Quia sine his litteris solus Episco-
pus est in culpa, qui debet scrutari quem ordinat,
vel elegit,iuxta textum in cap.qui Episcopus dist.23.
cap.vnico de scrutinio in ordine faciendo; sed quan-
do ordinatur mediantibus litteris dimissoriis Ca-
pituli, vel Prælati inferioris Episcopo, tunc vter-
que est in culpa; quia etiam ordinatus præsumi-
tur scire prohibitionem Concilij; ita vt non de-
beat ex sua malitia commodum reportare, vt
gaudeat fori priuilegio ex textu ibi: & hanc in-
terpretationem docent Martha de iurisdict. p.4.
cent.2. casu 149. num.13. Mandos. in regula 24.
5 Cancel.quæst.14.num.12. Gabriel suprà. † Et facit
textus Trid. in cap.8. sess.23. Eman. Rodriguez
tom.1.quæst.regular.quæst.18.art.14.Gutierrez Ca-
nonic.cap.36.num.24.& sunt textus in cap. eos nul-
lus hoc tit.lib.6. quia illæ prohibitiones diriguntur
ad Episcopú ratione præiudicij alterius Episcopi,
vt intelligit Gabriel dict.cons.281. num.12. & assi-
gnat rationem diuersitatis Guid. Pap.suprà, vers.
& potest esse ratio diuersitatis; putat ergo iura illa
ideo procedere in clerico alterius Diœcesis pro-
pter præiudicium iurisdictionis Episcopi proprij;
quæ ratio non militat in laico, qui est de iurisdi-
ctione temporali, & qui potest sine dimissoriis
recipere primam Tonsuram ab Episcopo non
suo;sed ego intelligo verum respectu ordinis sus-
cepti, & priuilegij fori Ecclesiastici, secus verò
quoad ordinis executionem; quia collatio erit
irrita, vt docet Caputaquen. decis.106.lib.1. Ga-
briel supra in 1. dubio, Martha dicto casu 149. in
fine, & Zeuallos supra num. 134. commendat
menti tenendum; quia sæpè de facto con-
tingit.
6 Etenim Nauarrus cons.20. alias 28. in nonis hoc
tit.Saytus in floribus decis.sub eodem tit.decis.22.in
princ. Henriquez in summa lib.13.cap.38.§.2. litt.
C. Quaranta in summa Bullarij, verbo ordo, vers.
secundo limita, Tolet.in instruct.sacerd.lib.1.c.49.
vers. secundo. Lessius de iustitia lib.2.cap.74. sub
num 94.Thom. Valasc tom.1. allegat.45. num.19.
& 20.Franciscus Leo p.3.cap.8. num.47. Marchi-
7 nus de Sacram. ordinis p.6.cap.3. num.13. † Dum
dicunt iuxta verba Trid. dict.cap.10. ordinatos ad
minores ordioes de licentia Capituli, sede vacáte;
intra annum nullo priuilegio clericali, præsertim
in criminalibus gaudere debere, debent intelligi
sub præfata distinctione; & Marchinus dict.n.13.
subdit hanc priuationem priuilegij, clericalis, ho-
die non incurri, nisi post iudicis declarationem,
iuxta constitutionem Domini Vrbani VIII.
Pont. Max. contra malè promotos; & videbis
Camp.in diuers. iuris canon. Rub.9. cap.2. num.9.
Dianam p.4.tract.1.sub resol.26.vbi agens de quæ-
stione, quam inf.a sub c.10. tracto, quæst.3 vers.
ad sextam dicit hodie ex constit. Vrbani VIII.
die 11. Decemb. 1624. ordinatos ab alieno Epis-
copo, non gaudere priuilegio fori, dicens, iam ho-
die affirmatiuam, quam tradit Barbosa dicta alle-
gat 8.num 18.non admitti.
Ad secundam quæstionis partem, an possit 8
Episcopus in aliena Diœcesi celebrare Pontifica-
lia, vt respondeam præmitto, Pontificalia insi-
gnia, & ornamenta esse,Mitram, Baculum Pasto-
ralem,Annulum, Sandalia, Tuoicellam, Dalma-
ticam, Chirothecas, & Crucem Pastoralem, vt
testantur Isidorus Mosconius tractatu de magni-
tudine milit. Eccles.p.1.lib 1.cap.8. quorum singu-
lorum significationes exponit Durandus in ratio-
nali Diuinorum officiorum lib.3. cap.3. & exponit
glossa in extrauagant: suscepti regiminis, de elect.
Marcus Alterius de censur.disp.16.cap.3 vers. qua-
res aliquis. Barbosa de officio Episcopi p.3. allegat.
111.num.33. & Diana oouissime p.12. tract.1. per
plures resolutiones circa finem, vbi de aliis mul-
tis ornamentis Pontificalibus Episcopi.Item etiam
præmitto aliud esse Pontificalia in aliena Diœcesi
celebrare, seu celebrare in loco exempto.
Video ergo in proposita difficultate duplicem 9
sententiam affirmantem, vnam ex ea ratione;quia
nullus est Canon prohibens Episcopis hoc facere:
sic docent Couarru lib.3.variar.c.20.num.9.Hen-
riquez lib.3. c 6. num. 6. Hostiensis penès Glos-
sam in Clem. Archiepiscopo de pœnis verbo etiam
celebrare, Tabiena verb. Patriarcha num.4. Syl-
uester eodem verbo, §.tertium, & Barbosa quem
referunt Diana p.3.tract.6.miscel res.36.in vers. &
ideo, Layman in theologia moral.lib.1.tract.4. c.5.
num.5. † Nec obstare Trid.in dict.c.5.sess.6 de re- 10
form.quatenus dicit vt nulli Episcopo liceat cuiusli-
bet priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Diœ-
cesi exercere, nisi de ordinarij loci expressa licentia,
& in personas eidem ordinario tantum subiectas; si
secus factum fuerit Episcopus ab exercitio Pontifi-
calium; & sic ordinati ab executione ordinum, sint
ipso iure suspensi; quia loquitur de vsu Pontifica-
lium cum aliquo exercitio, vt consecrare, chris-
mare, degradare, & similia, vt intelligunt Tam-
burinus de iure Abbatum tom.1. disp.15. quæst.15.
num.3.Campanil.de diuers.iuris canon. Rub.9. c.5.
num.1. & 3. Quaranta in summa Bullar. verb. Ar-
chiepiscopi authoritate, sub num.23. Coninch. de
Sacram.disp.26 dub.5. n.35. Villalobos in summ.
tom.1.tract.18.difficult.9.num.5.nam verbum exer-
cere Trid. in dicto cap.5. non videtur complecti
vsum tantum Pontificalium, sed etiam exercitium
super alios, vt plus manifestant verba, & in per-
sonas eidem ordinario subiectas, & alia, & sic or-
dinati. † Tum etiam quia, vt notant Chochier. 11
de iurisdictione in exemptos, p.2.quæst.1. n.6. Tam-
burin. dicta disp.15. quæst.14. num.2. & alij penès
ipsum locus exemptus, & locus extra Diœce-
sim indicantur à pari; ex quo statuit Tamburin.
dict. quæst. 15. num. 1. Quod Episcopi vigore
Trid.Concilij dict.sess.6.cap.5.& sess.14.cap.2.non
possunt exercere Pontificalia in Ecclesiis exemptis
suarum Diœcesum: & tamen concedit, num.3.
Episcopos posse in dictis Ecclesiis exemptis vti
Pontificalibus insignibus, & ornamentis,& Diuina
officia celebrare in Pontificalibus; quia ait Tam-
burinus suprà dicta facere sine aliquo exercitio,
oon

Google

non est officia Pontificalia exercere, quæ prohibentur in dictis locis Concilij.

12 Nihilominus pro contraria sententia adduco ea omnia, quæ dixi de Archiepiscopo volente vti Pallio vltra suam Prouinciam, iuxta quæ notanter adduxi suprà *de authoritate, & vsu Pallij.* Deinde quia verè dicitur Pontificalia exercere, qui vtitur Baculo, & aliis ornamentis Pastoralibus extra suam Diœcesim:& sic cum consuetudine sit Cōcilij mens declarata, nec videamus in tota nostra Hispania, vt Episcopus vnius Diœcesis vtatur Mitra, Baculo, aut aliis insigniis Pontificalibus in Diœcesi aliena sine licentia proprij Episcopi; sequitur dicendum non tantùm prohiberi, vt ordinet, aliosve actus faciat, sed nec de facto sic incedere, vt in terminis dicit Ioannes Marius Nouarius *in quæstionibus forensibus p.1.quæst.85.num.11.* multis comprobans; ita vt nec valeat dicere, vt faciant hæc propter quandam reuerentiam, & decentiam debitam Episcopo Diœcesano; ob idque ab eo licentiam petere; quia respondetur quod si denegaretur, adhuc possent celebrare: tamen hoc exequi non audent; ergo; quia non possunt, nec enim qui sacrum facit, dici debet, vt tantum sacrificium faciat officium exercendo Pontificale; quia cum illud faciat ornamentis, reuera officium exercere dicendus est, vt patet ex sequentibus.

13 Etenim in sacro Pontificali, quod peragit, interueniunt ornamenta illa, & insignia Pontificalia, Baculus scilicet, qui non solùm est ornamentum, sed etiam signum superioritatis, & officij, cum æquiparetur, vt notat Gratianus *discept. forens. tom.5.disp.467. n.6.* de Vexillo Crucis, quo vtitur Archiepiscopus docent apertè Tamburinus *de iure Abbat.tom.1.disp.21.quæst.3. n.8.* Venetus *de examine Episcopor.lib.4.cap.10.num.22.& 23.* & alij; quos sequitur Diana *p.3.tract.6.miscel sub res.36.* adducens quosdam versus glossæ *in cap. vnico, §. fin.vers.propter historiam de sacra vnctione*, quibus satis apparet Baculum esse signum superioritatis, & iurisdictionis: deinde quia in cæremonia consecrationis Episcopi, consecrans tradendo Baculum consecrando sic ait: *Accipe Baculum Pastoralis officij, vt sis in corrigendis vitiis piè sæuiens, in tranquilitate seueritatis, censuram non deserens*, & in libello, qui ordo Romanus inscribitur, sic dicitur, *Accipe Baculum Pastoralis officij, potestatem ligandi, atque soluendi, vt sis corrigendis vitiis perseuerans.*

14 Vnde quia Baculi curuatio in Episcopis limitatam, & coarctatam potestatem significat; ideò illo non vti Pontif.Max, cum potestatem habeat vniuersalem, notant, & docent Germonius *de sacror.immunit.lib.4.cap.5. num.108. & 110. & de indultis Cardin. §. Episcopus à num.25.* Barbosa cum pluribus *in dict. cap. vnico de sacra Vnctione §.vngitur num 15.* vbi *num.14.* tradit historiam ratione, cuius † Pontifex Baculo non vtitur ex Cæsar Baronio, Durando, & aliis, quos ipse refert, *de officio Episcopi p.1.tit.1.cap.3.num.14.* quæ fuit, vt sequitur; quoniam Beatus Petrus Apostolus Martialem discipulum suum, quem Dominus inter discipulos constituit, cum dixit, *nisi efficiamini, sicut paruulus, non intrabitis, &c.* misit cum quibusdam aliis ad prædicandum Germanis, quia in via ad viginti Diætas defuncto Fronto, collega eius rediit ad nunciandum hoc Petro, cui Petrus dixit: *Accipe hunc Baculum, & tangens illum dic, surge in nomine Domini, & prædica*; ille verò in quadragesimo die à tempore mortis illius tetigit eum, & surrexit, & prædicauit; & ita Petrus Baculum à se remouit, & subditis redit, nec recuperauit. † Et Innocentius Papa III. scripsit 16 in Ecclesiæ speculo, quod Beatus Petrus misit Baculum Euchario primo Treuirorum Episcopo, quem vna cum Valerio, & Materno ad prædicandum Euangelium genti Teutonicæ destinauit, cui successit in Episcopatu Maternus, qui per Baculum Petri de morte fuerat suscitatus, quem Baculum vsque hodie cum magna deuotione Ecclesia Treuir. seruat; † ob idque Papam in illa Ecclesia Baculo vti, & non alibi: videbis Durandum 17 *in rationali Diuinorum officiorum lib.3. cap.15.* fratrem Henriquez Montoy *in apologia contra Archiep.Toletan.p.1.pag.14.* eundem Baron. *in additionibus ad Martyrologium Romanum die 30. Iunii.*

15

Ex quibus apparet Baculum non solùm esse 18 ornamentum sed signum iurisdictionis, & superioritatis, vt etiam erat apud Prætores Romanorum, & apud iudices Germanorum, teste Gratiano *in decis.29.num.7. Reg.Sicil.* Gregorio Tolosano *de Repub.lib.6.cap.20.num.21.* † Et quod Episcopus 19 vtitur Baculo in sua tantum Diœcesi, vel ciuitate, videbis ceremoniale Episcoporum *lib.1. cap.17.* imò nonnulli, ita mordicùs tenent, vt asserant non posse Episcopum loci concedere vsum Baculi alteri Episcopo in sua Diœcesi existenti, nisi in his, in quibus verba dicti ceremonialis ex præscripto ordine necessario requirant Baculum: videbis Campaoil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.9. capite 5. num.3.*

De Mitra Episcopus in locis exemptis vti non 20 potest, nisi inuitatus; docent Riccius *p.4.decis.27. num.7.* Barbosa *de potest. Episcop. p.3. allegat.80.* cum aliis Herasmus Chochier. *de iurisd. part.2.q.1. num.8.* qui facit mentionem de Concilio Trid. *in locis citatis*; & si inquiras rationem quare Episcopus in aliena Diœcesi celebrare minimè possit cum Baculo, & Mitra; est, quia Baculus, & Mitra sunt signa iurisdictionis, vt in terminis docet Patianus *de probat.lib.2.cap.29. numero 56.& 64.* omnino videndus, & probatur ex adductis pro hac sententia.

Nec obstat iam dictum nempe, vt possit 21 Episcopus celebrare in locis exemptis pontificaliter; quia est verum repetitur, adhuc respondetur, quod est dispar ratio inter locum exemptum intra propriam Diœcesim, & inter alium Diœcesim; ibi enim potest Episcopus vti Baculo quod facere minimè potest in alienis, ex eo, quia in locis exemptis conceditur Episcopis, propter reliquiam præcedentis subiectionis, cum per exemptionem talia loca non desinant esse in prouincia; sic docet Gratianus *discept.forens.c.467. num.29.* Foschus *de visitatione lib.2.cap.8. num.6.* Gonzalez *in regul.Cancel.glossa 43. num. 187. & alij.*

Notandum est autem, vt non possit Episcopus 22 Pontificalia exercere in loco excepto, & iurisdictionis, non Episcopi, sed inferioris, vocatus tamen ab ipso inferiore sine licentia Episcopi, intra cuius Diœcesim esset locus ille, etiam si ille inferior prætenderet ratione exemptionis vocare Episcopum, quem maluerit ad administrandum sacramentum Confirmationis; dummodo locus ipsius exempti sit infra fines Diœcesis alicuius, ita vt non sit nullius; quia tunc posset: sic docent Barbosa *in dict.c.5. Trid. sess.6. n.11.* Armeodarus *in addit.* ad

ad leg. Nauarra lib. 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Episcopis*
23 *num.* 68. † Et addit Barbosa *num.* 12. cum Al-
dan. *in compendio Canonic. resolut. tit.* 8. *num.* 9.
*lib.*1. vt suffraganeus datus Episcopo cum facul-
tate exercendi Pontificalia de eius licentia, non
possit illo mortuo illa exercere, sede vacante,
Capitulo non contradicenti, vt decisum refe-
runt in suffraganeo Episcopi Vilnen. 22. Februa-
24 rij 1631. † Et docet idem Aldan *dict. tit.*8. *n.*10.
quod Episcopus, qui nullum habet Episcopatum,
non potest Pontificalia exercere in Ecclesia sua
Iurisdictionali, veluti si esset præpositus, nec
Chrisma conferre, nisi de expressa licentiá Epis-
copi, in cuius Diœcesis fines præpositura existit:
alia dicit Barbosa videnda.

25 Ad tertiam quæstionis partem, an possit Epis-
copus confirmare aliquem afferentem litteras sui
Episcopi ad ordines suscipiendos. Est enim re-
gula quod nullus Episcopus possit conferre, &
donare confirmationis Sacramentum in alterius
Diœcesi suis subditis, sine licentia Episcopi, in
cuius Diœcesi reperitur, vt testantur Armend.
*in dict.lib.*7.*recop. leg. Nauar. num.*68. quem re-
fert, & sequitur Barbosa *p.*2.*alleg.* 30. *in pastora-*
26 *li num.* 15. † Verùm in casu nostræ difficultatis
existimo, vt possit eum confirmare ex ea ratione;
quia cum possit illum ordinare, eo quod affert
litteras dimissoriales sui Ordinarij, & confirmatio
debeat præcedere; sequitur, vt si ordinandus di-
cat non esse confirmatum, quod possit optimo
iure confirmari ab Episcopo ordinatore, cuius
non est subditus; quia qui concedit finem, con-
cedit, necessaria ad talem finem: argum. textus
*in l.*2.*ff.de Iudic.cap.præterea, de officio deleg.* do-
cet in terminis Zambranus *de casibus occurrenti-*
bus in articulo mortis cap. 2.*dubio* 2.*num.*3. Hen-
riquez *lib.*2.*in summ.cap.*6.*num.*9. Layman *lib.* 5.
*Theolog moral.tract.*3.*cap.*6. *num.* 2. Fagundex *in*
præcepta decalog. præcepto 5. *lib.*3. *cap.*... *num.*5.
27 † Et addunt Genuensis *in manuali Prælator.cap.*
54.*num.*7. & alij, quos citat Barbosa *de officio*
Episcopi, dict.p. 2. *alleg.* 30. *num.* 12. Episcopum
confirmantem in sua Diœcesi subditum alterius,
non incurrere censuram, aut culpam, cum præ-
sumendum sit hoc fore gratum proprio Episcopo,
& docet Diana *p.*3 *tract.*4. *res.*24. contra Bartho-
lum ab Angelis *in examine Confessor.* & contra
alios, quos citat, & sequitur Bonacina *de Sacram.*
disp. 3 *q. vnica puncto* 1. *num.* 11.

28 Ad quartam quæstionis partem, an quis va-
leat in locum exemptum, & personas, exercere
iurisdictionem; quia de hac difficultate vt gene-
raliter ad materiam iurisdictionis ordinariorum in
exemptos aptius agitur *sub tit. de officio Ordinarij*;
ideò recurres ad ibi dicta, & nonnulla dixi *sub*
tit. de iudiciis, & foro compet. agunt ex proposito
Doctores per textum *in cap.* 2. *de constit.* vbi etsi
generaliter probetur, vt quis nunquam in locum
exemptum, & in personas possit iurisdictionem
exercere, queat tamen in casibus octo, quos
congerit Riccius *collect.* 591. ad textum *in dict.*
cap. 2. *de constit. lib.* 6. & quod Episcopos, &
Vicarius extra territorium habeant facultatem
faciendi actus voluntariæ iurisdictionis, dixi latè
alibi, & probat cum multis Barbosa *in dict.cap.*5.
Trid. num. 20.

29 Ad quintam quæstionis partem, an peccet
Episcopus si confirmet in sua Diœcesi subditos
alterius Episcopi, si esset cum dimissoriis proprij
Episcopi, dixi quod non, *sub vers. ad tertiam*;
sed si fiat sine licentia proprij Episcopi, existimo
peccare; eo quod vsurpat iurisdictionem alie-
nam, nec ex vlla parte potest constare de volun-
tate proprij Episcopi, sicut in casu, de quo *in*
dict. vers ad tertiam: ita docent Petrus Ledesma,
Viualdus, & Bartholomeus ab Angelis, quos se-
quitur Bonacina *de Sacram.disp.*3. *puncto* 2. *n.* 10.
† Nec obstant Ochogauia *de Sacramentis tract.* 30
vnico de confirmat. quæst. 111. *num.* 1. Caieta-
nus, Paludanus, quos ipse citat Tanner. *in* 3 *p. D.*
*Thoma disp.*4.*quæst.*4. *dub.*3.*num.* 36. Præposit. *in*
3.*p.D.Thomæ quæst.*72.*art.*8. *dubio* 2. *num.* 39. Sa.
*verbo Confirmatio, num.*2. Henriquez *lib.*3. *cap.* 6.
*num.*6. Layman *in Theologia morali lib.*5. *tract.*3.
*cap.*5.*num.*2. docentes non peccare, dum Epis-
copus suos confirmans subditos, possit cónfir-
mare subditos alienos sibi concurrentes; quia præ-
sumendum est id gratum futurum alieno Epis-
copo. Deinde quia cum actus confirmandi non
petat ad valorem necessario iurisdictiones facile
est, vt præsumatur ratihabitio alieni Episcopi,
cum qua praxi, † etsi videam indeliberatè Epis- 31
copos multos transire, non interrogantes, cuias
sint confirmandi, verùm si aduertentes facerent
ex tantum hac præsumptiua voluntate proprij
Episcopi, existimo scrupulo non carere, iuxta quæ
dico sub *quæst. sequenti*, dum ago ibi an effugiat
suspensionem ordinans alienum subditum sub
spe ratihabitionis proprij Episcopi, *in vers. ad*
tertiam.

Notabis verò, cum eodem Bonacina *suprà*, 32
*num.*14 vt non peccet mortaliter Episcopus, qui
Sacramentum Confirmationis administrat extra
Ecclesiam; quia consuetudo confirmandi in Ec-
clesia, non est recepta cum tanto onere, vt reum
mortalis culpæ constituat Episcopum alio in loco
confirmantem, sequuntur Præpositus *dicta q.*72.
*art.*12.*num.* 44 sic dicens, Sacramentum Confir-
mationis potest conferri post prandium; & quam-
uis conferri debeat in loco decenti, non tamen
necessariò in Ecclesia: sequitur Diana *p.*4. *tract.*
4.*Miscel. res.*50. in vers. *notandum*, contra Nuo-
num *in* 3. *p. tom.* 1. *dict. quæst.*72.*art.*1.

Sed relatam sententiam in fauorem Ochoga- 33
uiæ, & aliorum ego libenter limitarem in casu,
quando scilicet Episcopus non subditis potest
conferre ordines absque litteris dimissoriis, veluti
quando proprius Episcopus esset tempore longo
suspensus, ob eam scilicet causam, quod alienos
ordinauit: † nam tunc licèt subditis confugere 34
ad Episcopum viciniorem, quasi ipso iure sit
proprius, vt tradunt Maiolus *lib.* 4. *cap.*2.*num.*6.
& *in cap.*5.*ex num.* 2. *in fine*, optimè Henriquez
*lib.*10.*tit.de Sacram. Ordin. cap.*21.*num.*4. Rodri-
guez *in p.* 2.*summ.cap.*14.*num.* 10. Salzed. & alij
relati à Zenedo *in quæst. pract. canon. quæst.* 38.
num. 31. Rebuffus *in praxi* 1. *p. tit. forma di-*
missorialium litter. num. 19. dicens quod ipsi or-
dinati probare tenentur Episcopi suspensionem
per declarationem Metropolitani, alioqui vt non
credatur ordinatis. † Nec prædictæ resolutioni 35
obstare ait Zerola *in praxi Episcop. p.*1. §.*dimis-*
soria ad ordines, vers. *ad decimum*, *in fine fol.* 73.
& *in* 2.*p.*§. *dimissoria*, vers. *tertium similiter fol.*
26. Trident. Concil. *sess* 23. *cap.* 3. vbi habetur
vnumquemque à suo Episcopo ordinari debere;
quia intelligi debet, habilibus stantibus terminis;
secus verò quando est suspensus, vt infra *quæst.*
11. *sub num.*1. † Item & in aliis duobus casibus, 36
quos congerit idem Zenedo cum multis supra

num. 33. & 36. nempe, vt Monachus exemptus possit promoueri absque Episcopo eiusdem Diœcesis ad ordinẽ maiores absque litteris dimissoriis sui superioris. † Et quod Clericus promoueri
37 possit ad ordines cum litteris dimissoriis Legati de latere, qui pertinent ad quæstionem sequentem agit benè Suarez *de cens. disp.* 41. *a n.* 15.

38 Ad vltimam quæstionis partem, dico infra *in cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit.* interim videbis cum pluribus Dianam *part.* 3. *tract.* 4. *res.* 183. vbi contra multos tenet affirmatiuam sententiam.

Qvæstio XI.

Episcopus ordinans alienum subditum, item & ordinatus sine licentia proprij Episcopi, an contrahant suspensionem, & quas alias pœnas. Et an ordinatores, & ordinati ad titulum falsi patrimonij, & tituli. Et an Episcopus qui ordinat subditum alienũ ex ratihabitione, incurrat suspensionem. Et an incurrat suspensionẽ conferens Tonsuram in Diœcesi aliena, Et an ordinatus sine titulo cum sola fideiussione alimentorum, sit suspensus. Et remissiuè de aliis.

Svmmarivm.

1 *Pœna sunt contra Episcopum ordinantem alienum subditum sine consensu expresso, aut litteris dimissoriis proprij Episcopi suspensionis, & vt subditus valeat ab alio ordinari prauio examine; & scrutinio*, num. 2. 4. & 5.

3 *Suspensio, qua Episcopus alienum subditum ordinans innodatur, debet esse manifesta, si dubia incumbet ordinato eam probare.*

4 *Episcopus ordinans alienum subditum, etiam in propria Diœcesi sua, incurrit suspensionem, etiam si faciat cum litteris dimissoriis, si tamen ordinandus careat testimonio, sui Ordinarij morum, & vita.*

5 *Episcopus ordinans alienum subditum sine dimissoriis, suspenditur, nedum à collatione illius ordinis; imò & aliorum*, n. 6.

7 *Episcopus ordinans in aliena Diœcesi sine licentia Ordinarij, aut cum ea, non subditos, suspenditur à Pontificalibus.*

8 *Suspensus Episcopus à Pontificalibus, nequit sacrum facere cum Mitra, & Baculo, nec benedicere Calices, & Corporalia*, n. 9.

10 *Irregularis nũm sit Episcopus à Pontificalibus suspensus.*

11 *Titularis Episcopus ordinans prima Tonsura subditum alterius Pralati sine illius consensu, etiam in loco exempto, suspenditur per annum ab exercitio Pontificalium.*

12 *Episcopus, qui nullum habet Episcopatum, nequit in Ecclesia sua iurisdictionali conferre Chrisma, nec alia Pontificalia exercere.*

13 *Ordinati ab alieno Episcopo sine proprij licentia, de iure veniebant suspendendi: ex Tridentino sunt suspensi*, n. 15. & 16.

14 Cap. 13. dist. 71.

15 Cap. 8. sess. 23. Trid. & *num.* 17.

17 *Ordinatus ab alieno sine licentia proprij Episcopi, etsi de iure ministrando non sit, an dicantur suspensi; vt ministrando fiant irregulares: aliud est ex Bulla Pij V. & Trid.* dict. c. 8. & n. 18. *Fallit si ordinati sint ex ignorantia inculpabili*, n. 24.

19 *Ordinatus à non suo Episcopo sine licentia proprij, etsi de iure gauderet nihilominus fori priuilegio, sed ex constitutione Vrbani VIII. anno* 1624. *aliter*, num. 20.

21 *Ordinans, & ordinatus ignoranter, sine licentia proprij Episcopi, non incurrunt suspensionem, etiam iusta ignorantia facti*, n. 22. & 23.

23 *Ordinatus bona fide ab alieno Episcopo, non incurrit suspensionem, idem si ignorantia inculpabili.*

25 *Ordinatus temerariè ab alieno Episcopo, si purgato peccato, & bona fide postea exerceat ordines, non fit irregularis.*

26 *Regulares suscipientes ordines absque dimissoriis sui superioris regularis sunt suspensi.*

27 *Regulares recipientes ordines à non suo, non comprehenduntur in decreto edito contra conferentes ordines Vltramontanis absque Papa licentia.*

28 *Ordinans, siue Tonsurans Vltramontano absque litteris dimissoriis approbatis a Nunciis per annum suspenditur, & ordinatus in perpetuum.*

29 *Suspensus iuxta Bullam Pij II.* cum ex Sacrorum, *potest ab Episcopo dispensari.*

30 *Vltramontanus ordinatus absque litteris dimissoriis sui Ordinarij ab Episcopo Italia, non potest absolui ab eodem Ordinaria.*

32 *Ordinatus sine licentia sui Episcopi ab alieno Episcopo, est inhabilis ad beneficia obtinenda; sed non spoliatur iam obtentis, nisi ex voluntate steterit per annum, vel ministret, durante suspensione per annum*, num. 32. *quid de ordinatis in minoribus*, numero 33.

34 *Attestationi ordinantis statur, cum ordinans dicit se ordinasse Clericum aliena Diœcesis.*

35 *Ordinans aliquos sine titulo, & Patrimonio, tenetur prouidere pro sustentatione ex iure antiquo*, num. 38. *& iure nouo suspenditur à collatione quorumcumque ordinum, & executione omnium munerum Pontificalium Constitutione Sixti V. quæ fuit emendata alia Clem. VIII. iuxta ius commune*, n. 36. & 37.

38 *Ordinans aliquem sine titulo, & Patrimonio, tenetur ad sustentationem ordinati, donec prouideatur de beneficio, vel patrimonio, si sciens fecit*, n. 39.

40 *Ordinans aliquem sine titulo, aut Patrimonio, num teneatur ad alendum ordinatum filium Patris diuitis, aut cius Pater*, numero 41.

42 L. Legatis, ff. de alimentis, & cibariis Legatis.

43 L. de bonis, §. non solùm, ff. de Carboniano edicto.

44 *Episcopus proprius, qui committit subditum ordinandum alieno Episcopo sine titulo, tenetur ministrare alimenta, sic ordinato,*

etiam

etiam si iam fuisset ordinatus in sacris, numero 46.

45 *Episcopus tenetur supplere titulum ordinato, qui illum habet insufficientem.*

47 *Episcopus tenetur alere ordinatum cum titulo, qui casu periit ad instar patris dotantis filiam, vel dantis filio Patrimonium, qui illud consumpsit*, n.48. *intellige vt*, n.49.

50 *Capitulum sede vacante tenetur alere ordinatum, qui de eius mandato, & litteris fuit ordinatus sine titulo; imò etsi proprio Episcopo non resistat ordinanti sine titulo subditum*, n.51. *fallit*, n.52.

51 *Successor Episcopi ordinantis sine titulo, tenetenetur alere ordinatum, non sic si antecessor transferatur, aut renunciet*, n.52.

52 *Episcopus ordinans aliquem sine titulo, tenetur illum alere, etiam si translatus sit ad alium Episcopatum, vel ei renunciet.*

53 *Episcopus ordinans cum titulo beneficij postea euicti, tenetur iterum de beneficio prouidere, vel alere interim.*

54 *Ordinatus filius donatione à parente, vel tertio facta, ea vitiosa, vel redhibita, iterum alendus est à donatore.*

55 *Ordinatus sine titulo beneficij, aut Patrimonij, quibus pœnis antiquitùs, & hodie puniatur*, numeris sequentibus.

56 Cap.2.*Trid*.sess.21.de reform.

59 *Ordinatus sine titulo, est suspensus, & quare*, num.60. *aliter Diana videtur sentire*, numero 61.

62 *Ordinatus sine titulo suspenditur ab ordine suscepto, ordinator à collatione per triennium, si conueniant super non petendis alimentis, vel rebus donatis pro titulo: & quid si paciscantur cum præsentante ad Ecclesiam*, n.63.

63 Cap.pen.de simonia, cap. per tuas eodem.

64 *Ordinatus sine titulo, siue à proprio Episcopo, siue alieno cum litteris dimissoriis, incurrit suspensionem, & irregularitatem si ministret*, num.65. *fallit*, num. 66.

66 *Ordinatus cum pacto, & conditione de reddendo sibi Patrimonio donato, seu qui alienat; vel dat Patrimonium sibi donatum, solùm peccat.*

67 *Religiosi professi, aut Iesuita ordinati sine titulo, non incurrunt suspensionem, secus si sint Nouitij*, n.68.

69 *Ordinatus cum verò Patrimonio Subdiaconatu si illud renunciet, & postea alios ordines suscipiat non est suspensus.*

70 *Ordinatus cum titulo, patrimonio suspensus non est, si postea obligauit se daturum conferenti illud; secùs si ordinetur ad titulum patrimonij mutuati; vel accommodati cum intentione illud reddendi*, n 71.

71 *Ordinandus assumptus ad ordines ementito patrimonio, data apocha, seu præstita fide, iuramentovè reddendi patrimonium sibi assignatum post ordinationem; seu fructus non petiturum, non tenetur stare promissis in foro externo: quid in foro conscientiæ*, n.73.

74 *Suspensio ordinati sine titulo, si sit perpetua ab Episcopo non absoluitur nisi si sit occulta.*

75 *Episcopus ordinans non subditum existimans ratum habendum esse à proprio Episcopo. est suspensus, & quare*, n.76.& 77. *& nisi ratihabitio sit de præterito: aut præsenti*, n.79.

77 *Licentia præcedere debet ea, quæ in aliquo desideratur actu.*

78 *Ordinatus ab alieno Episcopo ex sola ratihabitione proprij Episcopi, incurrit suspensionem, & deponitur*, n.79.

79 Cap.fin.9.quæst.2.

80 *Conferens Tonsuram in Diœcesi aliena, secundùm aliquot suspensionem incurrit, secundum alios non item*, n. 82. *verior prima sententia*, n.81. *quid si tonsuret non subditum siue dimissoriis*, n.84.

81 *Pensionis reseruatio, & collatio facta beneficij tonsurato ab Episcopo ordinanti in aliena Diœcesi est nulla.*

85 *Ordinatus sine titulo cum sola fideiussione alimentorum, non est suspensus*, n.88.

86 *Mens Legislatoris est attendenda.*

87 *Anima legis est ratio.*

IN his enim difficultatibus, de quibus Docto- 1
res communiter agunt *in cap.2.cap.4. cap. tuis,*
cap.cum secundùm de præbendis, & dignit. & in
cap. neminem, cap. Sanctorum dist. 70. in primis
contra Episcopum ordinatorem sunt impositæ
sequentes pœnæ. Prima, vt sit suspensus per annum
à collatione ordinum, si alienum Clericum
sine consensu expresso, seu litteris dimissorialibus
sui proprij scienter, vel ignorantia affectata ordinare
præsumpserit: sic Trid. Concil. *sess.*23. *cap.*8.
ibi: *Secus si ordinans à collatione ordinum per annum*,
docent Alzedus *part.* 2. *cap.*3. *numer.* 17.
Saytus *de cens. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 13. Marius Alterius
*in simili tract. tom.*2. *disp.*16. *cap.*1. *col.*3. *dubio* 2.
Maiol. *de irregul. lib.*4. *cap.*2. *num.*6. Bonacina
*de censuris extra Bullam disp.*3. *quæst.*1. *puncto* 11.
num. 6. Doctores per textum *in cap. eos qui* 2. *hoc*
*tit. lib.*6.

Ex quo textu colligitur, vt si Episcopi suspen- 2
sio manifesta sit, ipso iure concedatur ipsius subditis,
vt ab alio ordines recipere valeant sine licentia
sui Prælati, modò seruentur reliqua, id est
modo præcedant debitum examen, scrutinium,
& tempora debita, cum par sit, vt puniatur in
eo, in quo deliquit, vt dicit glossa *ibi*; Syluester
verbo irregularitas, §. 9. Suarez *de cens. disp.* 11.
*sect.*1. *num.*15. Bonacina *supra*, † vbi dicit opus es- 3
se vt suspensio sit manifesta, scilicet per euidentiam
facti, vel Iudicis sententiam, non verò dubia;
ita vt ordinato incumbat onus probandi suspensionem
Episcopi per sententiam Metropolitani;
quia præsumptio non est contra Episcopum:
sic patet, vt probaui suprà *quæst. præced.* sub vers.
ad quartam, in verb. *sed relatam.* † Et Barbosa 4
cum multis ab eo relatis *sub dict. cap.* 8. *Trident.*
num. 31. prædictam suspensionem ait incurrere
Episcopum ordinantem etiam in propria Diœcesi
non proprium subditum; licèt is accedat cum
litteris dimissoriis, vel prætextu alicuius Generalis
vel specialis rescripti, vel priuilegij, si careat testimonio
sui Ordinarij, quo probitas, ac mores
commendentur, sic probans cum Suarez *dict.*
*disp.*31. *sect.*5. Alterio, Sayro *suprà*, & cum Bonacina
de omnibus suspensionibus, in particul. disp.
3. *quæst.*2. *punct.*7.

Et prædictam suspensionem incurrere Episco- 5
pum à collatione illius ordinis, quem sine dimis-

sotiis litteris, alieno Clerico contulit, senserunt
Ioannes Monachus, Archidiacon. & Gemin. in
dict. cap. eos, Nauarr. cons. 31. & 39. hoc tit.
Sayrus in floribus decis. sub eodem tit. decis. 23.
& 32. Molfesius in summa tract. 2. cap. 2. num.
12. Marchin. in tract. de Sacram. Ordinis tract.
1. p. 5. cap. 10. num. 3. quia debuit tantum pu-
6 niri in quo deliquit, † sed alij probabilius docent
etiam suspendi debere à collatione ordinũ, quos
non contulit, vt docet glossa Verbo omnium, in
dict. cap. 2. Sayrus dict. lib. 4. cap. 12. num. 30.
Campaoil. in diuers. Iuris Canon. Rub. 9. cap. 1.
num. 16. Barbosa in Pastorali p. 2. allegat. 8. num.
2. qui à n. 5. ponit pœnas, quas incurrit Epis-
copus Italus ordinans Clericum Vltramontanum,
non habentem licentiam à suo Ordinario quæ
grauiores sunt, quàm si Italo ordinem con-
ferret.

7 Item si Episcopus ordinauerit in aliena Diœ-
cesi absque licentia expressa Ordinarij loci, vel
cum ea personas non subditas; suspenditur à Pon-
tificalibus, resoluunt Henriquez in summa lib. 13.
cap. 38. §. 1. vers. 1. Campanillus in diuers. Iuris
Canon. Rub. 6. cap. 1. num. 2. & Rub. 9. cap. 4.
Thomas Valascus allegat. Iuris tom. 1. allegat. 41.
num. 18. Bonacina de censuris disp. 3. quæst. 6.
puncto 5. num. 21. Barbosa in Pastorali allegat. 6.
p. 2. num. 4. & in Trid. sess. 6. cap. 5. per textum
ibi num. 30. qui iterum dixit ex eodem cap. dicta
8 allegat. 8. sub num. 1. † Et addit in dict. Trid. c.
5. num. 32. vt suspensus ab exercitio Pontifica-
lium, non possit sacrificium cum Mitra, & Ba-
culo celebrare secundùm Riccium in praxi rerum
fori Ecclesiast. decis. 467. in 1. edit. aliàs resol.
9 440. in 2. editione, † nec Calices, & Corporalia
etiam inaduertenter benedicere, vt per Zerolam
in praxi Episcop. p. 2. verbo Episcopi, vers. se-
cundo, Franc. Leo in thesauro fori p. 3. cap. 8.
10 num. 5. † idem Barbosa allegat. 6. in pastor. n.
8. vbi num. 19. resoluit an suspensus à Pontifi-
calibus in illis celebrando, fiat irregularis, vbi
vtriusque sententiæ negatiuæ, & affirmantis re-
fert; qui negant nituntur in eo fundamento, scili-
cet quod Pontificalia non sunt de substantia or-
dinis, celebrationis, aut officij, cum sine illis
quodlibet officium fieri possit: sic ex glossa in
verb. Sacerdotale, vers. fetas, in cap. 2. de officio
deleg. lib. 6. Diana p. 5. tract. 10. res. 4. vers. sed
difficultas, affirmantium verò fundamentum esse;
quia cum Episcopatus ordo, sit celebrare cum
apparatu per se Episcopali, seu Pontificali, & sit
exercere actum proprium Episcopalis ordinis, à
quo Episcopus suspensus est, sequitur vt sit irre-
gularis exercendo ex regula textus in cap. 1. in fine
vers. feiturus, de re iudic. lib. 6. & inter has opi-
niones optimè distinguunt Vgolinus de Censuris
tab. 1. cap. 14. §. 1. num. 2. & Melius Sayrus
eodem tractatu lib. 4. cap. 16. à n. 17. vbi plenè
expendit quos sequitur, & amplectitur Bar-
bosa.

11 Episcopus titularis, id est earum Ecclesiarum,
quæ in partibus Infidelium existunt Clero carens,
& populo Christiano, si ordinem, vel primam
Tonsuram subdito alterius Prælati sine expresso
eius consensu, aut litteris dimissoriis, conferat;
etiam si in loco exempto, vel nullius Diœcesis,
vel in aliquo Monasterio cuiuscumque ordinis
resideat, per annum, ab exercitio Pontificalium
suspensus est, vt habetur in Concilio Trid. sess.
14. cap. 2. vbi Barbosa, qui latè etiam agit in pa-
storali dicta allegatione 6. à principio, & dicta
allegat. 8. num. 7. † Et probatur etiam, quia 12
Episcopus, qui nullum habet Episcopatum ne-
quit in Ecclesia sua Iurisdictionali, veluti si esset
præpositus Chrisma conferre, nec alia Pontificalia
exercere, nisi de expressa licentia Episcopi, intra
cuius Diœcesim existit præpositura, vt iam dixi
sub q. 10. proximè relata, cum Barbosa, & Alda-
no, & dico vberius infra de ordinatis ab Episco-
po, qui ren. Episcop. q. 1. à n. 3.

Pœnæ illorum, qui sic ordinati sunt ab alieno 13
Episcopo absque licentia proprij Episcopi hodie
per Trid. distinguuntur ab his, quæ imponeban-
tur per ius, voluerunt ergo nonnulli per textum
in dict. cap. eos 2. hoc tit. lib. 6. sic ordinatos sus-
pensos esse; verùm, & declarat Soarez de cens.
disp. 31. num. 13. sect. 1. ibi non agitur de pœna
ordinati, sed ordinantis, vt iam dixi † Et pro hac 14
sententia afferuntur alij Canones, scilicet cap. 1.
& cap. 3. dist. 71. & alij ex 9. q. 2. vbi sic dicitur;
talis ordinatio rata non habebitur, scilicet quoad
executionem, verùm Suarez ait prædicta verba
esse indifferentia, vt de suspensione ipso iure
lata, vel ferenda intelligantur; quia etsi in dicto
cap. 3. dicatur irrita sit in Concilio ibi dicto Ni-
ceno, dicitur irrita erit, vel secundùm aliam
translationem irrita habeatur, quod rectè ait in-
telligi per sententiam; & sic proponit Suarez
recurrendum esse ad textum nostrum per verba
hic interdicenda est illis ordinis sic suscepti exe-
cutio, declarans illud verbum interdicenda, si-
gnificare hominis actum atque ideò pœnam fe-
rendam non latam † iuxta Trident. in dicto cap. 8. 15
sess. 73. certum est vt sic ordinatus incurrat sus-
pensionem ipso iure, multis videtur probare Bar-
bosa in dict. cap. 8. num. 35. vbi cum Salzedo, Gu-
tierrez, Flamin. Zerola, Zenedo dicta quæst. 38.
in canon quæst. num. 4. Ægidio Coninc. Valerio,
Reginaldo, Bonacina, & ipse Barbosa allegat. 17.
p. 2. num. 9. quo loci tantum loquitur de pœnis
ordinati extra tempora, de quibus iam suprà
dixi sub cap. 1. 2. & 3. † & idem Bonacina ex ge- 16
neralitate dicti cap 8. Trid. sess. 73. in tract. de
censuris extra Bullam, disp. 3. quæst. 1. puncto 11.
num. 17. existimat prædictam suspensionem in-
curri, etiam ab eo, qui minoribus ordinibus ini-
tiabitur ab alieno Episcopo, nulla habita ratione
constitutionis Sixti V. contra clericos malè pro-
motos; eo quod in hac parte redacta sit ad ter-
minos decretorum sacri Concilij Trid. & con-
stitutionis Pij II. & Clem. VIII. in sua constit.
incipit Romanum decet Pontificem, pridie Kalendas
Martij anno incarn. Domini 1595.

Dubium tamen est qualis sit prædicta suspen- 17
sio; & cum glosa in dicto cap. eos, qui, hoc tit.
lib. 6. dicat vt huiusmodi Clericus non incurrat
suspensionem ipso iure, quæ sit propria censura,
itavt ministrando in ordine fiat irregularis, ad-
dens tamen esse aliquomodo suspensum ipso
iure; ob idque expendens Suarez dicta disp. 3.
num. 14. dicat ex Hostiense, & aliis, vt hæc di-
catur suspensio non censuræ sed culpæ; quia ille
grauiter peccat ministrando in ordine sic susce-
pto, priusquam Episcopus proprius talem or-
dinationem ratam habeat † Hoc enim sic de 18
iure antiquo transit: tamen ex dicta Bulla Pij II.
in extrauag. quæ ex sexta, incipit, cum ex sacro-
rum, in Bullario ipsius, & ex dict. Trid. cap. 8 vera
suspensio

ſuſpenſio eſt, vt cenſura impoſita propter quam
miniſtrantes in ordioe irregulares fient, vt docet
noranter idem Suarez adduceotes aliquos negan-
tes, referunt etiam Filliucius *tract.17.c.5. quæſt.3.*
Vgolinus *de officio Epiſcopi,§.23.* verſ.*qui denique.*
Quaranta *verb.quibus ſic ſpecialiter.* Booacina *di-
cto puncto* 11.*num.*2.verſ. *ex quo ſequitur*, Belletus
diſquiſit clerical.p.1. tit. de diſciplina clericor. §.5.
*num.*62.Barboſa *dicta alleg.*8.*p.*2.*num.*12. vbi idem
dicit de miniſtrante in minotibus attenta generali-
tate, *dicti c.*8.Trid.

19 Dubitabis autem nùm ſic ordinatus à non ſuo
Epiſcopo ſine litteris dimiſſoriis proprij Epiſcopi,
gaudeat fori priuilegio, & gaudere dicendum eſt
cum re vera efficiatur Clericus, & ei Character.
imprimatur, iuxta textum *in dicto cap.eos, de tem-
por.ordin.lib.6.hoc tit.*hoc inquam ſic de iure pro-
cedit,& comprobatur ex dictis *ſuprà quæſt.*8. verſ.
20 *ad quintam.* † verùm iam hodie hæc doctrina non
procedit *ex conſtit.D.P.Vrb. VIII. de anno* 1624.
ſub die 11. *Decemb.* ſecundùm quam ſic ordinati
non gaudent priuilegio fori, quod antea tenue-
runt, Maſcard.*de probat.concluſ.*1140.*num.*2.Fla-
min.*de reſignat.benef lib.*4 *quæſt.*2.*num.*85.Gabriel
Pereira *de manu Regia p.*2.*cap.*26. *num.*18. Diana
*reſol.moral p.*4.*tract.*1.*reſ.*16.

21 Sed hæc omnia tam in ordinante, quàm in or-
dinato limitantur in ordinatore: nam ſi Epiſco-
pus ex ignorantia probabili ſubditum alterius ſine
proprij licentia ordinauerit, non incurret cenſu-
ram ſuſpenſionis, vt reſoluunt Nauar.*conſ.*40. *in
nouiſ hoc tit.*Saytus *ſub eodem tit. deciſ.*62.Vgoli-
nus *de officio Epiſcopi cap.*26.§.22.*num.*2. Riccius
*in praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.*297.*in* 1. *editione,
alias* 356.*num.*4. *in* 2. *edit.* Barboſa *in dict.cap.*8.
*num.*32.& melius ipſe probat cum aliis *dicta alle-
gatione* 8. *in paſtorali num.*3.ex verbis Bullæ Six-
ti V. incipit, *ſanctum, & ſalutare*, vbi ordinatus
minoribus, vel maioribus ſcienter,aut ignoranter,
niſi debita diligentia, iuſtus error, & probabi-
lis facti ignorantia excuſet à collatione quorum-
cumque ordinum, atque adeo ipſius tonſuræ, &
ab executione omnium munerum Pontificalium
ipſo iure ſuſpenſus ſit, cuius Bullæ rigorem tem-
perauit poſtea Clem. VIII. quam reuocans quoad
hanc partem eam reduxit ad terminos iuris, vt
obſeruat idem Barboſa *allegat.*20. *num.*1. docet
Laurent de Franchis cum Barboſa *in controuerſ.
inter Epiſcop.& regulares pag.*83.*in reſponſ. ad* 25.
Vbi aduertit Epiſcopum hac ſuſpenſione duobus
in caſibus non teneri, veluti ſi, ipſo probabiliter
ignorante, alienus Clericus furtiuè, vel ex ſim-
plicitate ſe in multitudinem ordinandorum in-
22 greſſerit, † vel ſi Epiſcopus deceptus eſſet, iuxta
ignorantiam facti, cum potuerit eſſe,vt ordinatus
detuliſſet litteras furtim impetratas à Cancellario
ſui Epiſcopi; videbis infra de ordinatis ab Epiſco-
po, qui renunciauit Epiſcopatui *quæſt.*1. verſ. *ad
quartam.*

23 De ordinato ſic etiã dicendum eſt,vt non incur-
rat ſuſpenſionem, quando bona fide ordines ſuſ-
cipit ab alieno Epiſcopo neſciens eſſe prohibitum
ordines ab alieno recipere abſque proprij licentia;
aut ſi ignorantia inculpabili exiſtimet Epiſcopum
habere debitam facultatem ordinandi ſeu tales lit-
teras dimiſſorias eſſe ſufficientes; quia iſta ſuſpen-
ſio lata eſt in dicta Bulla Pij II. & in dicto de-
creto Concilij *cap.*8.per modum cenſuræ,quæ non
incurritur abſque culpa læthali: ita docent Na-
uarr.*in man.c.*27.*n.*155.*& in cap.accepta,de reſtit.*

*ſpoliator. propoſ.*8. *num.*32. Suarez *dicta diſp.*31.
*n.*15.Auila *de cenſur.p.*7.*diſp.*9. *cap.*2. verſ. *aliqui
cenſent.de cenſ.* Bonacina *dicto puncto* 11.*num.*15.
Filliucius *tract.*19. *num.* 175. † & addunt idem 24
Diana *in verſ.ex quo*, Quaranta *verbo ordo*, verſ.
quibus ſic ſpecialiter, nòn iocidere in iam præfa-
tam irregularitatem eum, qui bona fide ordines
ab alieno Epiſcopo ſine debita facultate ſuſcepe-
rit, ſi ſuſceptorum ordinum functiones exerceat;
quia vt iam dictum eſt iſte non detinetur vinculo
cenſuræ, eo quod illam non contraxerit cum bona
fides eum excuſet à peccato; item à cenſura, &
per conſequens ab irregularitate. † Imò idem 25
Bonacina *ibi num.*16. Quaranta, & alij, quos ſe-
quitur Barboſa *dict.c.*8.*de officio Epiſcopi num.*15.
exiſtimant etiam procedere in eo; qui teme-
rariè ordinatus; poſtea verò bona fide, & candida
ſimplicitate per pœnitentiam, purgato peccato
illius malæ ſuſceptionis ordinem exercuerit, exi-
ſtimans id ſibi licitum eſſe,maximè, attenta con-
ſtitutione Pij II. quæ vtitur verbo *præſumpſerit*,
quod ſuſtineri poteſt, ſed cum aliqua diffi-
cultate.

Alia inquam multis Doctoribus comprobat 26
idem Barboſa videndus *in præfatis locis*,& *in dict.
cap.*8. *de officio Epiſcopi à num.*16. vbi etiam dicit
quod regulares ſuſcipientes ordines abſque di-
miſſoriis ſui ſuperioris regularis, ſunt ſuſpenſi,
amplians procedere in Religioſis, & Monachis
exemptis adduceos conſtit. Sixti V. ibi: *Cuiuſlibet
ordinis, ſeu militiæ regularem*,& adducit reſpectu
regularis non exempti aliam Conſtit. Clem. mo-
derantem prædictam Sixti; & ob id Barboſa cum
Syluestro, & Henriquez ait recurrendum eſſe ad
deciſionem textus *in cap.fin.diſt.*58. vbi dicitur ne
valeat perſeuerare in ordine, & Epiſcopo eius or-
dinatori, pœna imponitur, vt à reliquorum com-
munione ſeiunctus ſuæ tantummodo plebis com-
munione ſit contentus,ibi: *Vt priuatus ſit à com-
munione cæterorum*, id eſt, *Epiſcoporum.*

Notat verò Barboſa cum Sel. teſtante defini- 27
tum eſſe à Sacra Congregatione *in Caietana* 2.*Ia-
nuarij* 1618. regulares non comprehendi generali
decreto Sanctiſſimi edito, quo olim præcipieba-
tur, vt vltramontanis abſque ſanctitatis ſuæ, vel
Sanctæ Congregationis licentia ordines non con-
ferantur; quia in ordinibus generalibus non com-
prehenduntur regulares, niſi ſpecialiter nominen-
tur, ſic teſtante Sel.deciſum per Sacram Congre-
gationem Epiſcop. & Regul. *in Neapolitana*
30. *Decembris* 1617. † Item dicunt Bonacina *de* 28
ſuſpenſionibus omnibus in particulari diſputatione 3.
quæſtione 2. *puncto* 7. *in fine*, Barboſa *in dict.
cap.*8. *Trident. ſeſſione* 23. *de reformat. numero* 33.
vt conferens ordines, vel tonſuram, Vltra-
montano abſque litteris dimiſſoriis non ap-
probatis à Nunciis, ſeu Collectoribus illarum
partium, illiſque approbatis in vrbe à Vicario
Papæ generaliter ſuſpendatur per annum à Pon-
tificalibus; ipſi verò ordinati perpetuam ſuſpen-
ſionem incurrant, vt ſtatuit Vrban. VIII. Pontif.
Maximus *in conſtit. ſua*, incipit *ſecretis* ſub data
21.*Decemb.*1624.

Sed an ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. *cum ex* 29
ſacrorum, poſſit ab Epiſcopo diſpenſari, tractant
videndi Riccius *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.
deciſ.*93.*parte* 4.vbi *deciſ.*90. quærit, & diſſerit an
in pœnas dictæ Bullæ incidat qui ignoranter pro-
hibita in illa egit, ſed reſoluens ex iam dictis, &
in dubio noſtro exiſtimo dicendum poſſe ab Epiſ-

copo dispensari; ex eo quia *in dicta Constitutione Pij II.* Non reseruatur absolutio suspensionis; imò nec dispensatio irregularitatis; tùm quia licèt Sixtus V. absolutionem sibi reseruasset, non est attendendus, cùm sit reuocata eius decisio per Clement. VIII. vt iam dixi; deinde quia prædicta facultas datur Episcopo *in dicto cap. 8. Trident. sessione* 23. in illis verbis, *Quandiu proprio ordinario, vel futuro successori*, docet Marcel. Vulpeius cum Barbosa *in praxi cap.8. num.1.* Ciarlin. *controuers. forens. lib.1. cap.46. num.* 27. Suarez, *ibi dict. disp.31. sect.1. numero* 20. & alij communiter idem Barbosa *in pastorali dict. cap.8. num. fin.* & *in*
30 *dicto cap.8. Trident. num. fin.* † Vbi addit cum Sel. Clericum Vltramontanum absque litteris dimissorus sui ordinarij ab Episcopo Italiæ ad ordines promotum, non posse ab eodem Ordinario absolui: & sic fuisse decisum *sub die 9. Septembris 1623.*

31 Dubium verò est an sic ordinatus sine licentia sui Episcopi ab alieno Episcopo, sit inhabilis ad obtinẽda beneficia; & affirmatiuè respondetur ex eo; quia omnis à iure suspẽsus, tã ab officio, quàm à beneficio nequit beneficia adipisci, cum illorum incapax sit, & sit nulla prouisio et facta; quæ inhabilitas, nõ solum extenditur ad eum, qui absque licentia, seu litteris dimissorialibus proprij Episcopi ab alieno ordines sacros acceperit, sed etiam ad illum, qui prima tonsura, seu minoribus ordinibus fuerit insignitus; illi enim prouisiones factę non subsistunt: ita hanc determinationem docent Vgolinus *de censuris tab. 4. de suspensione cap. 6. §.7. num. 4.* & *cap.8. §.6. num.2.* Flamin. *de resignatione lib.4. quæst.6. num.84.* Azor. *instit. moral. p.2. lib.6. cap.7. quæst.2.* Lessius *de iustitia, & iure lib.2. cap.34. num.116.* Campanil. *in diuers. Iuris canon. Rub.9. cap 2. num.1.* Petrus Gregor. *de re benef. cap.36. num.12.* cum aliis videndus Barbosa *dicta*
32 *alleg.8. à num. 20.* † qui cum Anania *num.* 23. limitat quoad beneficia ante obtenta, quibus non est spoliandus, nisi in voluntate steterit, saltim per annum in ea suspensione: argumento eorum, quæ dixi *in cap.1. de iudiciis, quæst.* 29. & aliis de excommunicato per annum, & quæ dixi *in cap. pastoralis de appellat. §.1. circa finem*: videbis textum *in cap. cum bona, de ætate, & qualitate ordin.* quod si durante suspensione ministret; quia tunc fit irregularis, eueniet, vt non expectato anno, beneficiis priuetur, iuxta *dict. constit. Pij V.* vt refert Barbosa.

33 Nonnulli enim dixerunt prædictam Bullam Pij II. non comprehendere insignitos minoribus ordinibus; inter quos Henriquez *in summ. lib.10. cap.12. § 2. & in commento lit. M.* Zerola *in praxi Episcopor. part.1.* verb. *dimissoriæ*, Bonacina *de suspensionibus omnibus in particulari disput.3. quæst.1. puncto 11. num.17.* Barbosa *in dicto cap.8. Trident. sess.23. & de officio Episcopi dicta alleg. 8. num.11.* vbi comprehendit ordinatos in minoribus, sed exercentes in illis ordinibus, vt iam dixi *sub hac quæstione.*

34 Notabis pro complemento quod quando Episcopus ordinans Clericum alienæ Diœcesis, si in litteris Clericatus attestetur de licentia proprij Episcopi ordinasse, standum esse attestanti, vt resoluunt Menoch. *de arbitrar. lib.1. quæst.76. n.10.* Gutierrez *Canonicar. lib.2. cap.13. num.30.* cum pluribus Carol. de Grassis *de effectibus Clericat. effectu 1. num.638.* ad quod dictum adiunges quæ latè infra *sub cap.7. de probat. & in cap.28. de testibus*, vbi in quibus credatur Episcopo attestanti de aliquo.

Ad secundam quæstionis partem de pœnis, 35
quas incurrunt, tam ordinantes, quàm ordinati sine patrimonio, aut cum falso, vel ficto titulo. De hoc dubio latè repetentes Salmantini pro assignatura Cathedræ vespertinæ agunt *in dict. c.2. c.4. c. cum secundùm Apostolum, & in cap. tuis de præbendis*, cumque ibi soleant agere de his, quæ sunt titulus ad ordines sacros recipiendos; & nùm etiam titulus desideraretur ad ordines alios minores, & ego iam supra latè scripserim sub hoc nostro textu, restat verò nunc tantum agere de pœnis, in quibus incurrunt tam ordinantes, quàm ordinati. Et primò de ordinante videtur probari iure antiquo, vt si Episcopus aliquem ordinauerit sine titulo, teneatur ipse, vel eius successor de necessariis ordinato prouidere, donec beneficium sufficiens, vel titulum habeat; Sic ex dictis iuribus, & *in cap. si Episcopus 37. hoc titulo, lib.6. cap. accepimus 13. de ætate, & qualitate ordin. cap. per tuas 37. cap. si quis 45. de simonia, cap. neminem 1. cap. Sanctorum fin. dist. 70. auth. vt determinatus sit numerus Clericorum, §. illum, vers. in aliis collat.1.* & in iuribus aliis adductis *à glossa 1. & fin. in dict. cap.2. de præb. glossa fin. in dict. cap. Episcopus*, glossa *verbo donec*, & *verbo successores, in dicto cap. cum secundùm*, & *in glossa 1. & fin. in dict. cap. tuis*, vbi abundè Doctores.

Verùm Sixtus V. in iam adducta sua constit. 36
quæ incipit: *Sanctum, & salutare*, edita *anno* 1588. *nonis Ianuarij*, ordinatorem sine patrimonio à collatione ordinum quorumcumque suspendit, atque etiam ipsius tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium ipso iure, & ab ingressu Ecclesiæ declarat interdictum. † 37
Cumque constitutio hæc nimis rigida fuerit visa, postea Clem. VIII. in sua constit. quæ incipit: *Romanum Pontificem, de anno* 1595. *pridiè Kalendas Martij*, proprio motu, & ex certa scientia reduxit eam ad terminos sacrorum Canonum, & constitutionem Pij II. quæ incipit, *cum ex sacrorum*, cuius tenorem refert Barbosa *de officio Episcopi dicta 2. part. allegat.17. num.10.* & ad dispositionem decretorum Sacri Concil. Trident. reduxit, atque restrinxit, & censuras, & pœnas ibi positas, præterquam contra simoniacè ordinantes, & ordinatos, quas voluit in suo robore permanere moderauit, & aboleuit Clem. VIII. cuius constitutionis litteram refert Sayrus *de censuris lib.4. c.17. ad fin.* Sanch. *de matrim. lib.7. disp. 49. n.10.* Gonzalez *in reg.8. Cancel. glossa 15. n.118.* & post Suar. Garcia *de benefic. p.2. c.5. n.7.* Riccius *in decis. p.1. decis.9.* cum aliis Barbosa *dict.2. p. de officio Episcopi alleg.10. n.1.* dicens hodie tam contra ordinantes, quàm contra ordinatos sine titulo vigere pœnas à iure communi statutas, & nouissimè cum aliis docet Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.6. quæst. vnic. dubio 13. num.1.*

Et quia longè solent Doctores de singulis age- 38
re, ego autem sub compendio verborum, & vltra disputationem sic constituo, ac declaro, nempè vt Episcopus ordinans sine beneficij, patrimonijvè titulo, vel pensionis collatæ in titulum beneficij, tenetur prouidere ordinato de sufficienti beneficio, & interim subministrare vitæ necessaria secundùm qualitatem personæ, loci consuetudinem, Ecclesiæque redditum, vt habetur *in dict. cap. cum secundùm de præb.* glossa *verb. necessaria in dict. cap. Episcopus de præb.* vbi Abbas *n.1.*

Menoch.

Menoch. de arbitr. casu 169. num. 14. & casu 120.
post num. 10. Vgolinus de potestate Episcopi c. 26.
§. 5. num. 1. latè Sanchex in opusculo moral. lib. 7.
39 cap. 1. dubio 34. num. 6. † qui num. 7. intelligit hanc
obligationem alendi, locum habere, quando Epis-
copus sciens, & debens scire non habere benefi-
cium, vel patrimonium, ordinauit eum; qui etiam
num. 9. intelligit eam obligationem habere locum
quando nullo præsentante ordinauit, per dict. cap.
cum secundùm, & doceot Bonacina de censuris
extra Bullam, disp. 3. quæst. 1. puncto 9. num. 25. Al-
zedus de præcellentia Episcopalis dignit. p. 2. cap. 5.
num 49. Marcellus Vulpeius in sua praxi iudicio-
rum Eccles. cap. 8. à num. 7.

40 Quæ doctrina ampliatur primò etiam in eo ca-
su, quo ordinatus haberet patrem debilem, vt di-
cit Flaminius de resignatione lib. 2. quæst. 6. quod in
iure vetius putat Barbosa omnino videndus dicta
allegat. 20. à num. 4. cum Concilij dispositio in di-
cto cap. 2. sess. 21. de reformat requirat vt patrimo-
nium ab ordinato, verè obtineatur, vt iam supra
41 latè egi sub quæst. 7. † Sed oon improbabiliter
sentiunt qui dicunt ab hac præstatione Episcopum
excusari; eo quod pater tenetur filium alere, pos-
sitque filius constringere patrem, non solùm ad
alimenta præstanda, sed etiam ad sumptus, &
expẽsas causa studij, vsque ad gradus adeptionem,
etiam si filius sit spurius, aut etiã si inuitis paren-
tibus filius litteris operam daret: sic probantes
per textum in cap. Clericos 2. quæst. 2. & in cap. fin.
in fine 16. q. 1. & in l. cum oportet §. cum autem cod.
de bonis quæ liberis, l. si quis à liberis ff. de liberis
agnoscendis, l. de bonis §. non solum ff. de Carbonia-
no edicto ibi: Non solùm alimenta præstari debent
pupillo; sed in studia, & cæteras necessarias impen-
sas, debent impendi pro modo facultatum, & textus
in l. officio, vbi pupillus valeat educari.

42 Nec his obstat textus in l. legatis ff. de alimen-
tis, & cibariis legatis, ibi: Legatis alimentis, ci-
baria, vestitus, & habitatio debentur; quia sine his
ali corpus non potest, cætera, quæ ad disciplinam
pertinent legato non continentur; quia procedit in
alimentis debitis ex dispositione hominis, veluti
ex legato, vel contractu; & tunc si nihil expressum
de ipsis expensis causa studij dictum sit, minimè
sub Legato alimentorum comprehendi respondet
43 Barbosa vbi supra, num. 9. † dicens quod dispo-
sitio dicta l. de bonis, cum similibus procedat, vel
quando alimenta debentur iure naturæ, vel legis
dispositione, vt in nostro casu, quo omnia com-
prehenduntur; & vt securus Episcopus reddatur
à prædicta obligatione, consilium præstant Bar-
bosa, & Trullench. nempe vt curet summa dili-
gẽtia quod pater ordinati, filio patrimonium con-
stituat, seu ad alendum iuris remedio constringat;
aliàs inquam si taliter non adipiscatur, non sit cur
Episcopus sit extra obligationem alendi ab eo
ordinatum, ei beneficium præstando, aut alendum
in defectum non præstiti beneficij.

44 Ampliatur secundo in casu, quo alius Episco-
pus de mandato proprij Episcopi aliquem ordi-
nauerit sine titulo, vel illo insufficiente: nam etiam
in eo casu tenetur proprius Episcopus eadem ali-
menta ordinato ministrare, vt expresse probat
textus in dict. cap. si Episcopus vers. si verò, de præb.
lib. 6. vbi glossa verbo ministrare, quem ibi sequun-
tur Doctores ex ea ratione; quia proprius Epis-
copus expresse committendo ordinandum alteri
Episcopo, oon ipse sed Episcopus proprius ordi-
nare videatur, iuxta regulam textus in l. quod iussu,
141. ff. de reg. Iuris, iuncta glossa vnica, ibi, &
textus in c. qui facit per alium 72. eodem tit. in 6.
vbi glossa, in terminis Doctor. varios in lectura
manu scripta, ad textum in dict. c. 2. de præbendis
num. 16. omnino legendus à num. 1. in fin. quia
bene & ad propositum iuridicè scribit, cui addo
Vgolinum de potestate Episcopi cap. 62. §. 15. n. 1.
in vers. verum. Marchinum de Sacram. Ordin. c. 7.
dif. 4. num. 7. vers. 5. Barbosam cum Alxedo dicta
allegat. 20. sub num. 21. eo quod in culpa fuit, non
inuestigando, an haberet titulum.

Tertiò ampliatur, vt teneatur Episcopus sup- 45
plere titulum ordinato habenti illum insufficien-
tem, iuxta glossam finalem in dicto cap. tuis quæ-
stionibus de præbend. vbi Doctores, & Henriquez
in summa lib. 10. cap. 17. §. 3. littera Q, & R, San-
chez dict. lib. 7. in opusc. dubio 34. num 10. docent
quod quamvis tenue beneficium, satis sit ad ac-
quirendum Domicilium, non inquam sit idoneum
pro titulo ad ordines, vt iam supra latè dixi in hoc
textu.

Et ex hoc dicto bene Fornarius de Sacramento 46
Ordin. cap. 8. num. 10. Bonacina de Sacram. disp. 8.
quæst. vnic. puncto 5. num. 30. post Henriquez Qua-
ranta verbo Ordo, vers. an verò, in summa Bullary,
& alij dicunt obligationem Episcopi ordinantis,
procedere etiam si conferat ordinem ei, qui iam
in sacris constitutus erat; quia si fuit sine vllo ti-
tulo promotus, non sunt ei alij ordines sacri con-
ferendi, quia iura simpliciter prohibent promotio-
nem ad sacros ordines sine vero titulo.

Quo fit etiam vt Episcopus ordinans teneatur 47
prouidere de beneficio illi, cuius titulus, ad quem
ordinatus fuit alluuione, seu alio casu periit, vt fir-
mat glossa notabilis in dicto cap. tuis quæstionibus,
verbo patrimonialibus, vbi Doctores intelligendo,
ex Sanchez de matrim. lib. 6. disp. 32. num. 8. Vgoli-
no de off. Episcopi cap. 26. §. 15. vers. septimo excipi-
tur, Marchino de Sacram. Ordin. tract. 2. p. 6. cap. 7.
difficult. 4. num. 7. vers. deducitur, † ad instar patris 48
qui patrimonium filio assignauit, & illud con-
sumpsit, vel ad instar dotis filiæ constitutæ, quam
amisit; quia tenetetur pater dotem illi iterum
constituere, vt firmant Guillielmus Benedictus in
cap. Raynutius, in verbo dotem, quam ei dederat,
num. 19. Rebellus de Iust. & Iure p. 2. lib. 5. quæst. 4.
num. 21. & 22. † Verùm hanc ampliationem in- 49
telligit Barbosa dicta allegat. 20. à num. 11. & 13.
quando pater soluendo non sit; quia tunc Episco-
pus supplet; quod si Pater possit alere, tunc fit
Præsul immunis ab onere iterum dandi benefi-
cium, aut alimenta ordinato; quia vt firmat Mar-
chinus dicta p. 6. c. 7. difficult. 4. num. 7. vers. 4. Epis-
copus non tenetur alimenta Subdiaconis absque
titulo ordinatis subministrare, vbi patrem debitam
habuerint secundùm iam dicta, vel vt dicit Bona-
cina de cens. extra Bullam d. disp. 3. puncto 9. n. 26.
si ordinatus bona habeat, quibus se valeat su-
stentare.

Præfata etiam doctrina ampliatur in Capitulo 50
sede vacante, vel eius Vicario, vbi litteras dimisso-
rias dederunt ad ordinandum non habenti vnde
viueret, cum eadem ratio sit in ordinante suum
subditum, ac in dante dimissorias, resoluunt post
Præpositum de Augusto in additionibus ad Qua-
rantam, Vgolinus de potestate Episcopi cap. 26.
§. 15. num. 1. Ægidius Trullench. dicto dubio 13. l. 6.
de Sacram. sub num. 2.

Dubium tamen est an Capitulum, quod non 51
resistit Episcopo sine titulo ordinanti, teneatur

ordinato de beneficio prouidere, & interim alimenta præstare: & quid de successore Episcopo; in qoo dubio Henriquez *in summ. dict. lib. 10. c. 17. §. 4. in comment. litt. F*, Bonacina *puncto 9. de Sacram. disp. 8. quæst. vnica, puncto 9. num. 29.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonic. Rubr. 8. cap. 5. num. 21.* quos sequuur Barbosa *dicta alleg. 20. num. 23.* & post omnes Trullench. *dicto dubio 13. sub dicto num. 2. in fine*, docent non tantum Episcopum ordinantem, verùm ipso mortuo, etiam eius successorem teneri prouidere sine titulo ordinato; imò, & Capitulum sede vacante, si non testùit cum potuerit, vt docent etiam Sanchez *dict. dubio 34. num. 12.* Marchinus, & Alzedus, quos citat Barbosa.

52 Iterum dubium est an teneantur successor, vel Capitulum, quando Episcopus, qui ordinauit aliquem sine titulo, vel renunciauit Episcopatui, vel translatus est ad alium Episcopatum; quo in dubio dicunt ad id teneri Episcopum ordinatorem, vt docent Inoocentius *in dict. cap. cum secundùm Apostolum num. 1. de prebend.* Anchatanus *in dicto c. si Episcopus num. 3. vers. sed nunquid, eodem tit. lib. 6.* Henriquez *in summ. dict. §. 4.* Vgolinus *de potest. Episcop. dict. cap. 26. §. 15. vers. sexto excipitur* Campanil. *dict. Rub. 8. c. 5. num. 21.* vbi dicit, quod si Episcopus loco renunciasset; quia transiturus est ad alterius Ecclesiæ regimen, vel si loco, & Dignitati cessit, non ad illa constringêretur, qui in ordinantis locum subsortitus est; sed ipsemet ordinator quamvis, & tali egressus loco, & Ecclesia: quod itidem censeo in Capitulo vsque ad mortem illius translati Episcopi.

53 Dubium est etiam non leue, an si Episcopus contulisset beneficium sufficiens, ad cuius titulum aliquem ordinauit, & postea tale beneficium euincatur ab aliquo alio, teneatur iterum ordinato de beneficio prouidere, vel subministrare interim alimenta. In quo dubio dicunt teneri iterum subuenire, maximè si prima vice fraudulenter illud contulisset: sic Nauarrus *cons. 14. hoc tit.* Marc. Alterius *de censur. tom. 2. disp. 10. cap. 3. dubio 4.* Bonacina *de censur. extra Bullam disp. 31. dicto puncto 9. num 27.* & sic sentio, tum ex dictis suprà *de titulo consumpto alluuione seu alio casu*, vbi minor est ratio, quàm hic.

54 Iterum dubium est an hoc procedat in donatione à parente, seu alio facta: in quo dubio pro negante sententia est textus *in l. ad res donatas ff. de edilitio edicto*, vbi in re donata licèt appareat vitiosa, non habet locum actio redhibitoria; quia vt textus inquit, *ne liberalitas donatoris ei sit nociua*: & quia bene tractat, & dispungit Barbosa cum ab eo relatis *dict. p. 2. allegat. 20.* videndus *à num. 15. ad 19.* ideò ad illum recurres, & interim ad ea, quæ supra dixi *sub quæst. 7. & 8.* nam ex *ibi* dictis *de donatione simplici, aut sub conditione*, etiam respondebitis, vti pœna iuxta fundamenta, quæ ibi adduxi, loquitur idem citatus Barbosa, quæ non repeto; in patre verò donatore, cuius donatio redhibitia fuit, existimarem, vt teneretur vtique aliam donationem facere filio ordinato; quia hic militat ratio naturalis alendi filium, cum potest, vt iam dixi.

55 De pœnis verò statutis contra ordinatum sine titulo beneficij, aut patrimonij veri, cum tota, ac integra resolutio consistat in expeodendis vltimis verbis, *cap. 2. Trid. dict. sess. 21. de reformatione*, ibi: *Antiquorum Canonum pœnas super his innouando* &c. & differant pœnæ appositæ *in dict. c. neminem c. Sanctorum dist. 70.* à pœnis *c. cùm secundùm Apostolum, aliorumque Iurium*; etenim temporibus antiquioribus iuxta præfata iura *in dict. cap. neminem, & dict. c. Sanctorum 70. dist.* non erat pro ordinandis assignatum patrimonium, sicut postea dictum fuit *in dict. cap. si Episcopus, & in cap. tuis quæstionibus de præb.* & benè expendens prosequitur Barbosa *in dict. cap. 2 de præb. & à num 36.* videndus pro expeditione scholastica; sed ad propositum, vt Concilij verba interpretentur Doctores, triplicem opinionem assignant illi omnes, quos refert Barbosa *in dict. allegat. 20. p. 2. de officio Episcopi, à num. 24.* idem *in dicto cap. 1. Trid. à num. 65.* & post eos omnes cum aliis Ægidius Trullench. *in opere moral. dict. lib. 6. de Sacram. quæst. vnica, dubio 13. à n. 3.* quibus præhabitis eas ego breuiter referens eligam aptiorem, & practicabiliorem.

Nonnulli ergo dixerunt Trid. *in dict. cap. 2.* re- 56
nouare suspensionis pœnam, de qua *in dicto cap. neminem, dict. cap. Sanctorum*, & aliam, quam incurrit ordinator prouidendi de necessariis ordinato ab eo sine titulo; donec Ecclesiasticum beneficium consequatur; donec prouideatur de beneficio, de quo *in dict. cap. cum secundum*, si or-
dinator, & ordinatus in culpa fuerint. † Alij 57
inquam existiment Trident. innouare tantum pœnam suspensionis, de qua *in dict. cap. neminem, & dicto cap. Sanctorum*, dicentes omnino eam innouari, vel quia sublata non erat per textum *in dicto cap. cum secundùm, de præb.* cum ordinatus decepit Episcopum circa titulum suum; siue quia licèt sublata sit, renouata est, & vigori restituta per dictum decretum Trid. cum simpliciter innouet Canones antiquos, quorum vnus, & alter est *dict. cap. neminem, cap. sanctorum.*
† Alij verò dixerunt prædictum Trident. *cap. 2* in- 38
nouare tantum pœnam *dicti cap. cum secundùm*, quæ est aduersus ordinantem; non verò ordinatum sine titulo non esse suspensum, nec aliquam pœnam incurrere, sed Episcopum cogendum esse illi prouidere, sublata iam dispositione constitutionis Sixti V. imponentis etiam pœnas aduersus ordinatos suspensionis perpetuæ ab exercitio ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, quā restrinxit Clem. VIII. *in alia iam præcitata constitutione.*

Probabiles sunt omnes præhabitæ opiniones, 39
& approbans secundùm Bonacina *tom. 1. disput. 1. quæst. vnica, puncto 5. num. 24.* in vers. *vtraque opinio*, veriorem in iure reputat primam; & sic secundam; sed Barbosa *in dicta alleg. 20. num. 27.* tertiam amplectitur cum infinitis, quos allegat: tamen idem Ægidius Trullench. aliter cum secūda sentit *d. dub. 13 n. 7.* quia validioribus nititur fundamẽtis, & sic dicit affici suspẽsione eũ, qui ficto patrimonio ordinantur, etiam nullo intercedẽte pacto cum collatore, aut qui qualitercumque culpabiliter, tamen sine patrimonio ordinatur, efficique irregularem, si post talem ministrat, vt cum Maiore, & Medina tenent Rodriguez *in summ. 2. p. cap. 11. num. 1.* Zerola *in praxi 2. p.* verbo *dimissoria*, Sanchez *lib. 6. de matrimonio disp. 32. num. 8.* Bonacina *vers. idem quia cap. Sanctorum, & cap. neminem*, quæ secundùm hanc sententiam non sunt abrogata absolutè disponunt ordinatum sine titulo esse suspensum. † Et ego sic censeo, alias inquam 40
eueniret vt ordinatus, qui forte sciens, & prudens Episcopum fraudans accederet ad ordines sacros recipiendos, dolo ordinaretur, siue metu pœnæ, quam non sic posset mereri Episcopus ordinans: & faciunt relata supra *quæst. 7. & 8.* videbis vltra

alios

alios Suarez loquentem, qui *de censur. disp.* 31. *sect.*1. & post *num.*55. vbi primam videtur amplecti: & secundùm tertiam opinionem decisum fuisse in Sacra Cocgregatione testantur Piasecius *in praxi noua Episcop.p.*1.*num.*42.Flamin.*de resign. lib.*2. *quæst.*6. *num.*18. Additio.ad Nauarr. *cons.* 1. *quæst.* 16. *de const.* Armendar. *in addition. ad leg. Nauarra recopil.lib.*2.*tit.*8.*l.*1.*de patrimonio Clericor.*Gonzalez *in regul.*8.*Cancel. glossa* 5.§.10.*n.*22. Bonacina *dicto puncto* 5. *num.* 24. *vers.*1. Nicolaus Garcia *de benef. p.*2.*cap.*5. *num.*27. & alij relati à

61 Barbosa *dicto num.*27. † His omnibus adiunges Dianam *p.*5.*tract.*10 *resolut.*50.vbi contra multos affirmantes, quod qui recipit ordines cum patrimonio ficto incidit in suspensionem; ipse verò negat cum aliis; quia ipse se ordinauit cum titulo de Subdiaconatu, & titulum renunciauit, ascendendo postea ad ordines alios; etsi peccet, non incurrit suspensionem secundùm Hurtadum & alios exponentes quod Trid. *in dict. cap.*2. non renouauit pœnas dictorum *cap. nemini m*, & *cap. Sanctorum dist.*70.sed *dict.cap cum secundum*, *de preb.*de quorum intellectu iam dixi.

62 Ex his breuiter infero, vt ordinatus suspensus fiat ab ordine suscepto, & ordinator à collatione per triennium, si conueniant super non petendis postea alimentis, vel rebus donatis pro titulo suorum ordinũ, iuxta textum *in cap.penult.de simonia*

63 vbi dico.† Idem si cum præsentante ad Ecclesiam idem faceret pactum, ex textu *in cap. per tuas eodem tit.*vbi dico, & sentit Barbosa *dicta alleg.*20. *num.*28.*&* 29.prædicta iura tantum intelligi de paciscente cum ordinatore, vel præsentante, non sic cum donatore contra Campanillum, qui ea iura extendit ad paciscentem cum donatoribus in diuersorio Iuris Canonici *Rub.*8.*cap.*3.*num.*32. ita Garcia cũ aliis *dict.cap.*5.*n.*168.quare Barbosa improbat Suarez *de religione tract.*3.*lib.*4.*cap.*38.*n.*4. *&* 5.dum dixit dicta iura procedere etiam quoties aliquis ex suis bonis alteri titulum constituit ad quem ordinatur ab eo recipiens promissionem, quod nihil postulabit dicens tunc committi peccatum indebitæ ordinationis,& simoniam,quem sequutus fuit Azor. *institut. moral.p.*3.*lib.*12.*cap.*15. *quæst.*1.

64 Vnum tamen notat Bonacina *de cens. dispur.*3. *quæst.*6.*puncto* 5.*num.*4. vers. *tertio*,prædictam suspensionem incurrere ordinatum, tam à proprio Episcopo, quàm ab alieno, etiam cum litteris dimissoriis proprij Episcopi. † Et *num* 6. subdit

65 illum in irregularitatem incidere, si functionem ordinis suscepti exerceat antequam absoluatur; quod probatur iuxta secundam opinionem sequutam per dicto Trid.*in dict.cap.*2.*sess.*21.

66 Sed prædicta limitantur in ordinato cum pacto & conditione de reddendo patrimonio sibi donato; item in eo, qui post ordinationem patrimonium dat, vel alienat; nam etsi peccet, non tamen incurrit suspensionem; etsi castigari possit ab Episcopo;quia isti verè cum titulo non ficto fuerunt ordinati; deinde, † nec incurrunt prædictam

67 suspensionem Religiosi professi,aut Iesuitæ; quia isti per Bullam Gregor. XIII. rectè ordinantur in tempore ibi affixo; illi inquam; quia professio stat pro titulo,vt iam supra bene expendi, † quod

68 secus erit in Nouitiis,seu aliis Religiosis, qui vsque ad certum tempus professionem emittunt: nam in Nouitiis deficit omnino titulus, in professis ad tempus, deficit titulus perpetuus, qui necessarius est, iuxta quæ dixi *sub quæst.* 7. *&* 8. benè de his agit Barbosa cum multis ab eo relatis *dicta allegatione* 20. *à numero* 30. & Trullench. *dubio* 13. *numero* 13.

Item dico non affici prædicta suspensione ille, 69 qui postquam ordinatus est Subdiaconatu cum vero patrimonio, illud resignat propria authoritate in fauorem donatoris, aut alterius; & deinde suscipit alios ordines; quia talis renunciatio est irrita, manetque antiquum patrimonium, cum quo receperat iam alios ordines: sic docent Sanchez *lib.*6.*de matrim.disp.*32.*num.*8.Henriquez *in summ.lib.*10.*cap.*8.Bonacina *tom.*1. *dicta disp.*8.*q. vnica p.*5.*num.*19.Ægidius Trullench.*dict.dub.*13. *num* 8. qui dubitat si secundùm aliam opinionem non esse irritam asserentem, illa renunciatio amplectatur.

Nec suspensus redditur ordinatus,qui postquam 70 accepit verum patrimonium,obligauit se daturum conferenti,v.g. singulis annis decem ex fructibus ipsius patrimonij; quia fuit ordinatus cum vero titulo, & constitutio talis patrimonij est valida: nec tenetur ad danda illa decem,vt resoluit Trullench. *supr.num.*11. cum Ledesma; quia tale pactum tanquam turpe,& contra ius,censetur turpe, † sed aït peccare mortaliter,& affici prædicta suspensione eum, qui accepit patrimonium mutuatum,seu accommodatum, ea tamen intentione vt ordinetur obligatione illud reddendi,cum ordinatus fuerit; quia tunc idem est ac si ordinaretur absque titulo; eo quod fictum est patrimonium, ex dictis *sub dicta quæst.* 7. *&* 8. sed videtur contrarium *num.sequenti.* 71

Sed an qui ementito patrimonio ad sacros or- 72 dines assumitur data apocha (quæ vulgò dicitur *contra scriptura*) aut data fide, vel iuramento se post ordinationem patrimonium illi assignatum redditurum, vel fructus nunquam petiturum teneatur stare promissis: & in hoc puncto negatiuam sententiam docet Diana *p.*3. *tr.* 4. *res.* 184. cum Ledesma *in summa tom.*1.*de Sacram. Ordin. c.*7.*conclus.*6.*dif.*3. Villalobos *in sum.tom.*1.*tr.* 11. *d.f.*15.*num.* 10.dicit autem probabiliter contrariam sequi sententiam, Auila *de cens.p.*2.*disp.*5.*dubio* 5. *conclus.*3.Ioannes de la Cruz *in director.consciẽtiæ p.*2.*de Sacram.Ordin. dubio* 6.*conclus.*2. cum Corduba; & ratio Dianæ est; quia Patrimonium semel donatum transit in Episcopum, sitque illi hypothecatum;tum quia tale Patrimonium effugiẽs, & illud ordinando ficta donatione donans pro parte culpæ imputari debet, si tale Patrimonium recuperare minimè possit.

Notat verò Auila, & cum eo Diana supra, vt 73 stãdo in secunda sentẽtia, teneatur sic ordinatus in foro conscientiæ reddere illud Patrimonium conditionaliter donatum donatori; & in foro exteriori posse rescindi talem retrodonationem; quia voluit decipere Ecclesiam, & Episcopum: leges Gaspar.Hurta d.*de suspensione difficultate* 13. affirmantem sic ordinatum esse suspensum.

Pro complemento notabis suspensionem su- 74 pradictam Pontifici reseruatam esse, quando est perpetua; & ob id non posse ab Episcopo absolui posse tamen ab Episcopo absolui, si sit occulta, iuxta dispositionem Trid.*sess.*24. *de reformat. c.*6. tradunt Bonacina *dicto tom.*1.*disp.*8.*de Sacramentis*, *quæst.vnica puncto* 5.*num.*23. Trullench. *dicto dubio* 13.*num.*15. qui *num.*16. addit posse absolui à prædicta suspensione virtute Bullæ, vt ipse dixit in expositione Bullæ Cruciatæ *libro* 1. §. 7. *cap.*2.

Ad

Digitized by Google

75 Ad tertiam quæstionis partem, an Episcopus,
qui ordinat subditum alienum ex ratihabitione,
incurrat suspensionem. Resolutio huius quæstio-
nis dependet ab illa, nempe an alienus Episcopus
rectè queat ordinare alienum subditum ex præ-
sumpta ratihabitione proprij Episcopi, de qua iam
aliqua dixi; sed nunc referam duas contrarias: af-
firmatiuam, quæ dicit non esse tunc necessarias
litteras dimissorias proprij Episcopi; ob idque
absque pœnæ metu ordinationem procedere per
textum, & glossam *in verbo fructus, in cap. Lug-
dunensis 9. quæst.* 2. glossa magna *in fine, cap. nullus
alterius 9. quæst.* 21. per quæ iura, & alias rationes
docent Maiol. *de irregular. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 7. *&
in cap.* 20. *num.* 1. Rodriguez *in summ.* 2. *p. cap.* 14.
num. 10. vers. *el segundo.* Ledesma *in summa tit. de
Sacr. Ordin. cap.* 8. vers. *el segundo.* Nauarr. *cons.* 24.
num. 5. vers. *tertio, hoc tit.*

76 Contrariam verò sententiam innuit glossa *in
verbo figmento in cap. eos hoc tit. lib.* 6. Rebuffus 1.
p. tit. de formula litter. dimis. Salxedus *in addition.
ad Bernard. Diaz cap.* 26. *pag.* 95. vers. *secundus*,
& fulcitur ex eo, quia proprius Episcopus eam
ordinationem ratam habere non potest, quæ suo
nomine celebrata non fuit, vt *in reg. ratum de reg.
Iuris*; & cum huiusmodi ordinatio Sacris Cano-
nibus irrita sit, minimè possit haberi rata. Et hanc
amplectitur aduersus Nauarrum, & alios Zenedus
in quæst. Canon. pract. 38. *sub num.* 37. vers. *mihi*; eo
quòd contraria sententia præstaret Episcopis an-
sam, vt eo quæsito colore alienos subditos ad
ordines promouerent, indeque oriri damna innu-
merabilia; & quia hoc pacto tollitur discordia,
quæ orietur inter Episcopos ex ordinatione alte-
rius subditi, tam circa ipsius ordinati alimoniam,
casu quo sine titulo sufficienti esset promotus,
77 quàm in aliis casibus. † Et pro hac sententia ad-
ducit illum nempe; quia vbi in aliquo actu licen-
tia alicuius desideratur, ea præcedere omnino de-
bet, *auth. licentia cod. de Episcopis, & Cleric. l. si quis
mihi bona*, vbi Doctores *ff. de acquirenda heredit.*
nec sufficere licentiam tacitam, & præsumptam,
sed omnino expressam, vt tradunt Corsetus *singu-
lari* 159. Lapus *allegat.* 86. *num.* 3. Tyraquel. *in leg.
Connub in glossa* 7. *num.* 8. Molina *de maiorat. lib.* 2.
cap. 7. *num.* 2. Didacus Perez *lib.* 1. *tit.* 1. *l.* 8. in glossa
sin consentimiento, & aliis probans ipse Zenedus
num. 38.

78 Vnde ad dubium, de quo inquirimus, videtur
dicendum, vt sic ordinatus incurrat suspensionem
Concilij Trid. *in dict. cap.* 2. *sess.* 21. *de reformatione*,
vt benè prosequutus, Turrianus defendit seclusa
ignorantia, Bonacina *tom.* 3. *disp.* 1. *puncto* 11. *n.* 14.
Parisius *volum.* 4. *cons.* 136. Mandos. *in regula* 24.
Cancel. quæst. 4. *num.* 10. Rebuffus *supra num.* 11.
& 29. & Hurtad. *difficultate* 12. *de suspens.* abso-
lutè, docet Sanchez *in opusculo lib.* 7. *cap.* 2. *du-
bio* 20. *num.* 13. post Trid. vbi docet non posse
79 Episcopum talem ordinationem ratam habere, †
imò quod talis ordinatus deponi debeat probat
Zenedus *suprà* ex textu nostro, & ex Concilio
Chalcedon. *cap.* 19. de quo *in cap. Clericos dist.* 71.
Quæ sententia verior est, etsi Nauarrus intendat
satisfacere contrariis fundamentis *in cons.* 42. *hoc
tit.* nec debent audiri Suarez *dicta disp.* 31. *sect.* 1.
vbi *sub n.* 15. adducēs casus, in quibus potest quis
ab alieno Episcopo ordinari absque dimissoriis po-
nit casum hunc *ex dicto cap. fin.* 9. *quæst.* 2. vbi alle-
gatur factū D. Epiphanij, qui isto modo ordinauit
in Diœcesi D. Chrysostomi: sequutus fuit etiam
Reginaldus *in praxi tomo* 2. *lib.* 32. *tract.* 2. *cap.* 24.
sect. 3. *num.* 69. casus ex Suarez referens, de quibus
iam dixi supra *sub quæst.* 10. Barbosa *sess.* 23. *cap.* 8.
num. 16. in Trid. cum aliis per glossam *in dicto cap.
Lugdunensis* 9. *quæst.* 2. vers. *quod Sanctus Thomas
in* 4. *disp.* 25. *in expositione littera*, alij relati à Diana
p. 3. *tract.* 4. *res.* 191. vbi probabilem vocat, sed pro-
babiliorem dicit nostram *p.* 5. *tract.* 14. *de suspens.
res.* 38. & Auila *de censuris p.* 3. *tract.* 5. *dubio* 7. §.
dico quinto, intelligit cōtrariorum sententiam pro-
cedere in ratihabitione de præterito, vel de præsen-
ti, expressa signo aliquo exteriori, non tamen pu-
tat sufficere spem ratihabitionis de futuro.

Ad quartam quæstionis partem, an suspensio- 80
nem incurrat conferens Tonsuram in Diœcesi
aliena; & supposito nempe quod Laici possunt
ordines minores recipere sine titulo, qui tantum
necessarius est ad Ordines Sacros, vt iam suprà
expendi, nunc breuiter dico duas esse opiniones
contrarias, affirmatiuam vna, quam docent Cam-
panil. *in diuers. Iuris Canon. Rubr.* 6. *cap.* 1. *num.* 2.
Alterius *tom.* 2. *disp.* 10. *col.* 2. vers. *quod si*, Rebuffus
*in practica benef. tit. de Clericis ad Sacros Ordines
male promotis*, cum aliis Barbosa *in collect. ad Trid.
in dicto cap.* 5. *sess.* 6. *num.* 9. † Vbi docet Episco- 81
pum non posse in Diœcesi aliena conferre primam
Clericalem Tonsuram suis subditis absque licen-
tia Ordinarij loci, atque ideò aliter facientes incur-
rere suspensionem latam *in dicto cap.* 5. *Trid.* qui-
bus accedit Riccius *collect.* 1678. *ad cap.* 1. *dist.* 71.
vbi dicit, vt sit suspensus vera suspensione, etiam
quoad alios, quæ irregularitatem inducit, sic ton-
suratus, quandiu proprio Ordinario videatur expe-
dire, quidquid dicant Guido, & Sayrus; sic etiam
vt reseruatio pensionis tali facta sit nulla; imò
& collationem beneficij non subsistere cum Graf-
fis dicens ita fuisse resolutum *in vna Cæsaraū-
gust.* 9. *Martij* 1589. vbi quod Clericatus sus-
ceptus cum dimissoriis non proprij Episcopi, non
suffragetur. † Sed Diana *p.* 5. *res.* 45. Toletus *lib.* 1. 82
sum. c. 49. *n.* 4. Azor. *tom.* 2. *lib.* 3. *instit. moral. c.* 48.
q. 5. Fornarius *de Sacram. Ordin. c.* 5. §. 4. *not.* 4. Mol-
fesius *in summa tom.* 1. *tr.* 2. *cap.* 2. *n.* 15. Henriquez
lib. 3. *cap.* 6. *num.* 6. & alij existimant etiam pro-
babiliter imo probabilius ipsos non incurrere;
quia Concilium loquitur de Episcopo conferente
ordines, at prima Tonsura non est ordo, sed initia-
tus ad ordines, quæ solet concedi sine exercitio
Pontificalium. † Ego autem libenter hanc seque- 83
rer si existimarem Tonsuram ordinem non esse,
quod contrarium sequutus fui supra *in Rub.* & dixi
aliquid supra *in hoc textu*, dum egi an confe-
rendo Tonsuram peccet.

Dubitabis autem an Episcopus conferens pri- 84
mam Tonsuram sine proprij Episcopi licentia, in-
currat pœnam suspensionis latam *in dicto cap. eos
hoc tit. lib.* 6. negatiuam sententiam docent ex Ge-
miniano Villabos *in sum. p.* 1. *tr.* 18. *dif.* 7. *num.* 17.
Riccius *in addit. ad institut. Canonic.* Lancel. *l.* 1. *tit.*
25. §. *pari ratione*, cuius dictum refert Diana *p.* 3.
tract. 4. *res.* 194. cum Sayro *de censur. lib.* 4. *cap.* 12.
num. 13. Campanillo *in diuersorio Iuris, Rub.* 9. *n.* 16.
Barbosa, Bonacina, & Filliucio, ex eo, quia stan-
te dispositione Trid. *in dict. cap.* 8. *sess.* 23. *& sess.* 14.
cap. 1. videtur probari, & ex textu *in dicto cap. eos*;
quia Episcopus, qui affectata ignorantia, aut scien-
ter ordinare præsumpserit alienum subditum sine
proprij Episcopi licentia, suspensus est; etsi illum
textum exponat Riccius *suprà*, vt loquatur de or-
dinante iam tonsoratum, *ex c. nullius, illo tit.*

85 Ad vltimam quæstionis partem, suppositis iam supra dictis *q.7.* & 8. item suprà *in vers. ad secundam*, videtur quod sit suspensus; debet enim habere vsum rei, ad cuius titulum ordinatur. Tamen in hoc puncto Grelenzon. *cons.* 14. & Gaspar. Hurtado *difficult.* 13. *num.* 38. *de Sacram. Ordinis*. Diana *p.* 5. *tract.* 10. *res.* 48. dicunt non incurrere; quia causa finalis Tridentini *in dicto c.* 2. *sess.* 23. *de reform.* ob quam cauet, ne dentur ordines sacri, non habentibus beneficium, aut Patrimonium, fuit ea, ne Clerici mendicent.

86 Sed mens Legislatoris est attendenda, vt patet *in l. nominis tui ff. de verb. signif.* & docet Paris. *vo-*
87 *lum.* 8. *cons.* 16. *n.* 20. 21, & 22. † quia mens, & anima ipsius legis est ratio, quæ vbicumque habet locum vbi locum habet legis dispositio, etiam quod esset contra ius commune, *l. à Titio ff. de verbor. sig-*
88 *nificat.* † ergo quoties prouidetur, vt fit cum fideiussione alimentorum medicitati huiusmodi satisfactum est menti, & causæ finali legis, & consequenter dispositioni; ob quod ita ordinatus incurret suspensionem; imò ait Hurtado suprà procedere etiam, si fiat fideiussio: & credo sic procedere, iuxta illa, quæ dixi *dicta quæst.* 7. & 8. & hic *tota quæstione* 11. præcipuè *sub versic. ad secundam.*

Qvæstio XII.

An ad fugiendam Iurisdictionem Episcopi Domicilij, possit quis ordinari alibi titulo beneficij. An eiectis à Societate Iesu, si sint constituti in sacris, debeatur aliquid pro Patrimonio. Et an possit Episcopus ordinare illum, qui in sua Diœcesi nullum habet beneficium, & hac intentione sola illi confert. Et an qui ficto titulo impetrat dimissorias, puniatur. Vbi de ordinato ficto titulo; num incurrat suspensionem?

Svmmarivm.

1 *Beneficij ratione subditus est quis illius territorij, vbi est dum illud possidet.*
2 *Ordinari potest quis ad titulum beneficij obtenti ab ordinato in aliena Diœcesi; etsi animo fugiendi iurisdictionem proprij Episcopi*, vt n.3.
3 *Intentio mala interna operantis non vitiat actum externum, alias Iuridicum*, & numero 5.
4 *Iudices diuersos potest quis habere.*
5 *Domicilium ad ordines, etiam per simplex beneficium acquiritur.*
6 *Iesuitis ordinatis eiectis in Religione, de alimenta dari debent per Prælatos*, n.7. *Quid in praxi*, n.8.
9 *Ordinare potest Episcopus illum, cui ex proposito, vt ordinet, præstat ei beneficium, etiam si alias subditus eius non esset*, vt numero 9.
10 *Episcopus ratione beneficij quit dispensare in interstitiis sui subditi ex beneficio, etsi alias ratione Domicilij non sit subditus, & dispensare in illegitimitate*, vt n.11.
12 *Dimissorias ficto titulo impetrans non suspenditur*, num. seqq. & n. 17.
13 *Ordinatus ficto titulo, verius est, vt nullam contrahat suspensionem*, n.14. & 15.
15 Cap. neminem, cap. Sanctorum 70. distinctione.

AD primam quæstionis partem, vt respondeam, præmitto quæ iam dixi *à quæst.* 6. & dictum infra *in cap. non est compos*, 26. *sub quæstione* 3. *vers. fin.* vbi de suscipiente Tonsuram, & ordines minores causa euadendi iudicium sæculare. Et supposito etiam iam dictum supra, vt Clericus dicatur habere Domicilium; imò & esse illius Diœcesis, in qua situm est eius beneficium illud possidēs ex Bartoli doctrina *in l. hæres absens*, *§. proinde n.* 5. *ff. de iudic.* & *in l.* 1. *n.* 13. *ff. ad municipal.* Thom. Valascus *allegat.* 5 *num.* 29. Cardosus *in praxi Iudicum*, & *Aduocator.* verbo *Domicilium*, *num.* 6. Boëtius *decis.* 260. *num.* 20. & alij, & hoc quamvis exiguum sit beneficium, ex traditis per Barbosam *in pastor. p.* 3. *alleg.* 4. *num.* 45. qui *in fine*, hoc non admittit ad ordines per Episcopum conferendos ratione beneficij tenuissimi ob præsumptam fraudem. 1

Quare dixerunt nonnulli ad propositum nostræ difficultatis, non posse quē ordinari alibi titulo beneficij ad fugiendam iurisdictionem Episcopi Domicilij, ex ea ratione, quia dolus, & fraus nemini debent patrocinari, iuxta textum *in l. itaque fullo. ff. de furtis*, *cap. dictum* 30. *quæstione* 1. *cap. intelleximus de iudic. cap. tua* 12. *de Clericis non resident. c. sedes*, *cap. ex tenore*, *cap. super litteris de rescript. cap.* 2. *de dolo*, *cap.* 2. *de cognat. spiritual*, *cap.* 2. *de collus. detegenda*, *cap. tuus de vsuris*, vbi DD. exornant. 2

Verùm existimo pro affirmatiua sententia respondendum, tum ex dictis in hac difficultate infra *in vers. ad tertiam*, & suprà *in hoc textu sub quæstione* 6. ex eo quia iure suo, tam ordinandus, quàm ordinator vtuntur iure suo, cum bona, aut mala intentio nequit irritare actum externum, si alioqui ille actus sustineatur in iure. Est enim intentio actus occultus, & internus; est qui quoties actus internus non est contra iustitiam, non improbat illum; quamvis operans malam habeat intentionem. Et sic fieri, vt quando lex statuit Canonica esse Episcopum, in cuius Diœcesi est tale beneficium in ordine ad hunc effectum promouendi legitimum, & proprium; sequitur vt ex praua intentione ordinandi, seu fundantis, aut conferentis beneficium, auferatur iurisdictio ad ordines suscipiendos per subditum ratione talis beneficij, quantumvis adesset intentio fugiendi iurisdictionem Episcopi Domicilij. 3

Et confirmatur ex doctrina, textus *in cap.* 3. *cap.* 14. *cap.* 17. *cap. fin. de foro compet.* vbi latissimè scripsi posse quem diuersos Iudices habere, iuxta iuris regulas, vel ratione rei sitæ, Domicilij, originis, incolatus contractus delicti & etiam ratione beneficij, & ex textu *in cap. nullus, de temporib. ordin. lib.* 6. † Vbi Doctores absolutè docent, etiam simplici beneficio Domicilium ad ordines acquiri, ergo videtur absolutè respondendum pro affirmatiua sententia, quam tuentur Diana *pars.* 11. *tract.* 4. *miscel. resol.* 1. & tenet etiam Pater Bardi *in selectis lib.* 3. *quæstione* 3. *numero* 7. vbi etsi suspenderet suum iudicium eo quod nullum authorem disputantem inuenerit: sic demonstrat tenendum ponens quæstionem: *Num possit quis*

quis ordinari titulo beneficij existentis in aliena Diœcesi, si id fiat in fraudem, ad fugiendam iurisdictionem Episcopi Domicilij: quod tunc euenire, ait, quando quis fundaret beneficium hac intentione, vt posset ab alio Episcopo promoueri, vel præsumptiuè ita existimaretur, v.g. si de proximo tempore ante ordinationem fundaret beneficium, & maximè tenuissimum; vel duorum, aut trium aureorum in aliena Diœcesi, vel id ex aliis coniecturis colligeretur. Vbi ex adductis demonstrat sic tenendum; quod sine scrupulo semper in praxi vidi, in tantum, vt nullus Episcopus Domicilij reclamet ad inualidandum actum propter malam intentionem sui subditi fugientis ad alium Prælatum.

6 Ad secundam quæstionis partem, an eiectis à Societate Iesv, si sint constituti in sacris, debeatur aliquid pro patrimonio? Et pro affirmatiua sententia communis doctrina omnium asserentium est Episcopum ordinantem aliquem sine titulo, teneri illum alere; donec beneficium sufficiens consequatur: & sic videtur confirmari ex doctrina Bossij *in moralibus tom.2. tit.3. §.9.n.24.* Leandri *de Sacram. tom.2.tract.6.disput.9.quæst.2.* Martini de S.Ioseph.*in man.Confessor.tom.1.lib.1. tract.8.de ordine num.3.* Marchini *de Sacram. Ordin.tract.2.p.6.c.5.n.5.* asserentium Religiosos Societatis Iesv post vota simplicia ab eis emissa posse ordinari in sacris ante professionem solemnem, iuxta concessionem Gegor.XIII.qui etiam addunt quòd si sic ordinati expellantur à Religione, nec habent beneficium, aut patrimonium, debeant Prælati Societatis Iesv, eis sic eiectis præbere honestam sustentationem.

7 Et hanc doctrinam conformem iuri, vt omnes agnoscunt per textum *in cap 2. de præb.* cum vulgatis, in terminis confirmauit Sacra Congregatio Concilij *sess.21.c.2.de reform.* per verba sequentia: *Quoad Iesuitas, cum post Sacerdotium eiure non possint, nisi à superioribus deiiciantur, prouideatur illis de redditu quadraginta aureorum ex bonis religionis quoad alios, qui arbitrio suo exire, quando volunt, possunt, ne detur illis occasio exeundi, vt fruantur illo redditu, vocentur primo,& intelligant qua alia via vesci possint; deinde maturè deliberandum*, per quem præter relatos, sic declarasse Sixtum V.Pontificem Summum refert, ac tenet Barbosa *in pastorali dict.2.p.alleg.19.num.7. & in dict.cap.2. Tri. num.6.* cum eodem Marchino, & aliis; eo quod per vota tria simplicia idicti Patres fiunt iam verè Religiosi conseruandi in Religione.

8 In praxi semper audiuimus nunquam Prælatos illius religionis eiicientes, propter demerita, & vt indignos tantæ, ac grauissimæ Societatis eiectis subuenire,nec parum honestissimis alimentis;præsertim iam effectis Sacerdotibus; quia inueterata consuetudo omnium Religionum sit huiusmodi, expulsis nihil alimenti dare, cùm alimenta hæc viam munirent ad defectioœm; & quia inde multi ansam arriperent ad religionem deserendam, si eis huiusmodi alimenta forent suppeditanda;imò & contingeret, vt omnes redditus religionum insumerentur, cum huiusmodi dimissis contra expressam,vel tacitam voluntatem eorum, qui religiones, ac Monasteria dotarunt; quare cùm non soleant Iudices eos,quos puniunt, alere, sequitur, vt Prælati Societatis non teneantur alere sic eiectos matura, & considerata prudentia: sic tenet legendus Pater Stephanus Fagundez *in præcepta Decalog.tom.1.l.7.c.6.num.5* addens ita iudicatum fuisse in Parlamento Tholosano in causa,qua quidam Ioannes Gentilitius à Societate fuit dimissus, qui postea petens alimenta coram Iudice,exclusus fuit Iudicis sententia ab iniqua postulatione,vt refertur in decretis Societatis septimæ Cōgregationis generalis *c.1.§.extat, n.7.* refert Diana *p.10.tr.11. miscel. res.68.* adduceos verba Patris Daniel Bartoli in vita S.Ignatij *lib.3.num.20.* quibus abundè ex mente tanti, ac Sancti fundatoris confirmatur prædicta praxis, quam ego sanè admitterem, si ex nimis iustificata causa, Prælati eiicerent ita ordinatos socios, alias inquam pro prima sententia crederem respondendum in vtroque foro, & hoc optimo iure per dicta à Doctoribus *in dict. cap.2. de præb.*

Ad tertiam quæstionis partem, an possit Episcopus ordinare illum, qui in sua Diœcesi nullum habet beneficium; & hac intentione sola illi confert. Et præmisso quod dixi suprà *sub quæstione 6.* dum egi de quæstione illa, *An Episcopus possit ordinare illum, cui paulo ante beneficium contulit?* Pro negatiua sententia respondent Quaranta *verb. Ordo*, Riccius *resolut.161.* Barbosa *de officio Episcopi alleg.4.part.2.num.47.* Machadus *tom.2.lib.4. part.1.tract.3 docum.4.num.4.* Francus *in dict.cap. cum nullus de temporib. ordin.* & alij per glossam *in cap.eos qui, de temporib.ordin.* verb. *figmentum*; eo quod hæc beneficij collatio esset in fraudem legis, nempè ad eximendum ordinandum à iurisdictione sui Episcopi ex iam ponderatis *in vers. ad primam.* 9

Nihilominus per ibi dicta existimo pro affirmatiua sententia respondendum fore; siquidem hic non adest fraus cum ratione beneficij in Episcopatu illius, habeat beneficium, ratione cuius fit subditus ex doctrina textus *in cap.postulasti* 14. vbi aliqua adduxi *quæst.1.de foro comp.* nec aliud exigat Ius Canonicum,& Trid. in quo non distinguitur quo fine, aut ratione quis illud obtineat: ita benè tenent,ac docent Vgolinus *de officio Episcopi c.26. §.3.* Leander *de Sacram. tom.2.tract.6.disp.8.q.19.* Martinus de S.Ioseph. *in monit. confessor.tom.1.l.1. tract.4. de Ordine num.10.* ex eo etiam, quia verba generaliter prolata referuntur ad omnia per *l. quidam ff.de vino, triticoque,leg. glossa fin. cod. de hæred.delat.* non ioquam fraudem legis facit, qui iure suo innititur, vt sequutus hanc sententiam respondet Diana *dict.p.11.tract.4. miscel. col.1.* à vers.*sed in fauorem.* 10

Quo supposito dubium potest esse, num talis Episcopus queat illi sic ordinando dispensare in interstitiis? Et lectis quæ adduxi suprà *in textu hoc sub quæst.7.* etsi Marius Antonius *variar. resolut. 112. casu 18.* neget; eo quod non possit iudicare de necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ non suæ, verius est, vt possit dispensare, vt docent Bardi *in selectis lib.3. quæst.3.* Leander *de Sacram.tom.2.dict. tract.6. disp.8. quæst.19.* Martinus de S.Ioseph. *dict.tom.1.lib.1.tract 4. num.7.* Garcia,& Barbosa relati à Diana, *dict.res.1.* vers. *sed si aliquis*;eo quod iam sic beneficium obtinens est subditus illius Episcopi, à quo legitimè valet ordinari;vt dictum est. Et sic non mirum,vt cum illo dispenset Episcopus in interstitiis cum eadem causa,qua posset Episcopus Domicilij,& facit argumentum, lex *si vt certo §.si duobus*,& ibi glossa *verb. Dominum ff.commodati.* 11

Et addit Diana *in fine*, posse etiam dispensare in illegitimitate ad minores ordines, sicut potest 12

Episco,us

Episcopus Domicilij; nec implicat dicere examen de necessitate, aut vtilitate alterius Ecclesiæ non posse fieri per Episcopum talis beneficij; quia adhuc poterit iudicium legitimum proferre, cum causæ cognitione, habita distinctione publicæ, aut iuridicæ scientiæ, & ignorantiæ priuatæ, ratione cuius iam tunc non posset; non inquam ex defectu potestatis, sed ex defectu causæ ignoratæ sufficientis ad dispensandum.

13 Ad quartam quæstionis partem, an qui ficto titulo impetrat dimissorias, puniatur? Et videtur respondendum ex alia quæstione: *An qui recipit ordines cum Patrimonio ficto, incidat in suspensionem?* in qua affirmant Nauarrus *in summ. cap.* 27. Maiolus *de irregularit. lib.* 14. *cap.* 25. Moscosus *in sum. tract.* 8. *cap.* 2. ex eo, quia Concilium Tridentinum *in dict. cap.* 2. *sessione* 21. *de reformat.* asserit, vt videatur, si Patrimonium ordinandorum sit verum, subiungens statim, *Antiquorum Canonum pœnas super his innouando*: quibus verbis videtur innouare pœnas Canonum, *cap. neminem, & cap. Sanctorum distinct.* 70. in quibus diffinitur esse suspensos eos, qui ordinantur sine beneficio, aut Patrimonio.

14 Et deinde ad casum dubij nostri; quia cum relatis Doctoribus, & Medina *in summa lib.* 1. *cap.* 11. §. 8. Bonacina *tom.* 3. *disput.* 3. *quæstione* 1. *puncto* 8. *num.* 3. vt refert etiam Diana *part.* 5. *tractat.* 10. *res.* 50. dicit, vt si Episcopus hoc sciret, dimissorias eis non concederet, ac præberet; & sic incurrere suspensionem latam à Pio II. contra ordinatos sine litteris dimissoriis.

15 Verùm sicut in casu recipientis ordinem cum ficto patrimonio, asserunt alij Doctores, vt non incurrat sic ordinatus suspensionis pœnam, sed quod tantum peccat mortaliter, cum de suspensione, nullo caueatur iure: docent Coninch. *de Sacramentis disputatione* 15. *dubio* 5. *numero* 38. Turrianus *de cens. libro* 5. *disputatione* 46. *distinctione* 1. Auila *de censuris parte* 3. *disputatione* 3. *dubio* 5. *conclus.* 1. Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 18. *difficultate* 10. *numero* 3. multis exemplis comprobans Hurtadus *tractat. de suspensione, difficult.* 13. *numero* 38. asserens, vt qui titulo ficto, vt ficto patrimonio, aut ficto beneficio, aut ficta pensione ordinatur, grauiter peccat, sed non incurrit suspensionem. Henriquez *libro* 13. *cap.* 37. *numero* 2. Fornarius *cap.* 8. *numero* 8. & alij apud Garciam *de beneficiis tom.* 1. *parte* 2. *cap.* 5. *à numero* 24. Diana *dict.* 5. *part. resol.* 50. vbi dicit se rectè respondisse; scilicet non incurrisse suspensionem quemdam Clericum, qui impetrauit à consanguineo Patrimonium, ad cuius titulum ordinatus fuit, & promittens cum Iuramento, quod ante donationem retrodonauit.

16 Nec tunc obstant iura *in dict. cap. neminem, & dict. cap. Sanctorum, distinctione* 70. quia reuocata sunt *per cap. cum secundum, de prabend.* sic idem Diana, & relati, de quibus vberius ego alibi, nec Trident. requirens titulum remittens se ad Canones antiquos, non se remittit ad prædictos canones *neminem*, & *Sanctorum*, vtpotè reuocatos per aliud ius ante Tridentinum, sed alios Canones, de simonia, & ad illos, vbi puniuntur ordinationes factæ absque titulo, præsuppositis simoniacis pactis, aut eis æquiualentibus.

Etsi adhuc verum puncto dubij nostri, videtur, vt suspensionem incurrat ficto titulo impetrans dimissorias; siquidem qui illas obtinet ex causa falsa, est idem, quod non obtinuisse illas, respondetur; quia præter quam, quod est casus dissimilis in casu nostro, & iam adductæ quæstiunculæ adiectæ per verba *dicti cap.* 2. *Trident.* ibi: *Eo quoque prius perspecto patrimonium illud verè ab eis obtineri*; colligunt Diana *dicta res.* 50. & Doctor Spino *in speculo testament. glossa* 18. *numero* 78. ipsi Episcopo incumbere sufficientem facere informationem, quod Patrimonium est verum. Item quia si fictio Patrimonij sufficeret ad incurrendam illam suspensionem, item etiam sufficeret falsitas in probatione morum, & generis. † Quare nec in casu nostro incurri 18 suspensionem ab impetrante dimissorias cum titulo ficto, cum sit Episcopi examen talis tituli, ratione cuius, vt de ordinato cum tali titulo, debet dici non incurrere suspensionem dimissorias sic impetrantem, sed tantùm peccare. Applicabis hic dicta *quæstione præcedenti, de ordinatis ad titulum falsi Patrimonij*.

17

Ad Text. in Cap. Cum in distribuendis XII. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Ordinatus à Papa à nullo alio potest promoueri sine eius licentia, indicari bene potest*, n.3.

2 *Auocatio causarum à Papa remissiuè.*

4 *Auocatio à Papa facta non extenditur vltra casus, in quibus fit.*

5 *Ordinandus, qui à Papa obtinuit priuilegium, vt à quolibet posset ordinari, non indiget nouis dimissoriis; indiget verò litteris testimonialibus proprij Ordinarij de vita, & moribus, alias si ordinetur, manebit suspensus ab executione per annum* n.6.& 8.

7 *Ordinans eum, qui est priuilegiatus à Papa sine litteris testimonialibus proprij Episcopi, remanet suspensus per annum.*

9 *Imperiti, & infames, ac alij non valentes ordinari à proprio Episcopo, solent peragrari, vt ab exteris ordinentur.*

10 *Breue ad Ordines in Curia obtentum, solet dari cum Clausula* absque litteris dimissorialibus, *& est examinandus in casis.*

11 *Causa omnis in gratiis, & priuilegiis, præsumitur impulsiua.*

12 *Facultas à Papa concessa alicui ex causa, vt à quocumque Antistite ordinetur, non cessat, cessante causa.*

1 TExtus iste etiam exornari potest ex latè di-
ctis iam suprà *in dict. cap.* 11. quod autem
hic deciditur est, vt ordinatus à Papa, à nullo
alio possit ad ordines promoueri sine illios li-
centia, cum multis hic Barbosa *numero* 1. *&* 2.
& ipse *de officio Episcopi parte* 3. *allegat.* 50. *nu-*
mero 15. quorum omnium ea potest esse ratio;
quia ex quo Papa aliquem ordinat auocat ad
2 se ordinatum illum facieodo subditum, † quo
fit vt hic possis applicare quæ loogè tractaui
in cap. vt nostrum 56. *de appellat.* vbi de auo-
catione causarum à Papa facta, ratione cuius
nullus iudex alius ordinarius potest se immisce-
re, etiamsi alias esset iudex proprius, & com-
petens, nonnulla adduxi *sub cap.* 1. *de foro com-*
petenti.

3 Notat verò Barbosa hîc per huoc textum du-
bitari ab aliquibus, an Episcopus, qui ordina-
tum à Papa sine eius licentia promouere non
potest ad ordines superiores, valeat illum iu-
dicare; quia qui non potest ordinare, nec iu-
dicare, ex textu *in cap. nullus primas* 6. *quæst.* 1.
in quo dubio Chochiet *de Iurisdictione Ordina-*
rij in exemptos part. 1. *quæstione* 21. huiusmodi
exemptum non esse, sed Iurisdictioni Ordinarij
subiici.

4 Et potest esse ratio; nam auocatio à Papâ
facta, oon extenditur vltra casus, in quibus
auocat, vt dixi *in dicto cap. vt nostrum*, & addit
Barbosa *allegatione* 112. *part.* 3. *numero* 12. per
glossam, & Doctores *in cap. filium* 1. *quæstione* 1.
vt talis oon possit ab Episcopo deponi: nam
tunc iam iret Episcopus aduersos ordinem à Pa-
pa collatum.

5 Vnde infero quod si aliquis à Sede Aposto-
lica obtinuit priuilegium ad suscipieodos or-
dines à quolibet Episcopo non indigeat nouis
litteris dimissoriis, indigere autem litteris testi-
monialibus proprij Ordinarij de vita, & mo-
ribus, Bonacina *de Sacram. disputatione* 8. *quæ-*
stione vnica, puncto 4. *numero* 27. Ciarlin. *con-*
6 *trou. foren. lib.* 1. *cap.* 46. *numero* 23. † Aliter
enim si ad ordines sine litteris testimonialibus
proprij Ordinarij promoueatur, remanebit sus-
pensus ab executiooe ordinum per anoum, iux-
ta dispositionem Trident. *sessione* 23. *de refor-*
7 *matione cap.* 8. † & ordinans incurret suspen-
sionem à collatione ordinum per annum, vt
patet *ibi*; ad quod comprobandum adiunges
quæ de prædicta suspensionis pœna dixi *in*
cap. præced. 11. *quæstione* 11. *per totam*, te-
nent in terminis Henriquez *lib.* 13. *summ. cap.* 28.
numero 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 49. *numero* 4. For-
narius *de ordine cap.* 4. *numero* 3. Quaranta *verb.*
Ordo, versic. *suspensionis pœna*, Barbosa *in pa-*
8 *storali parte* 2. *allegat.* 7. *numero* 15. † vbi ad-
dit quod agunt rectissimè Supremi Pontifices,
cum in breuibus appellatis *extra tempora*, aliis-
què *in temporibus* nominatis mandant clau-
sulam apponi, *& de licentia sui Ordinarij*, quæ
multos retinet à susceptione ordinum, aufert-
que abusus complures.

9 Patet enim quod imperiti, infames, & alij
non valentes à propriis locorum ordinariis or-
dines suscipere; quia alia ex causa inhabiles
sunt petunt externas regiones, ordinesque frau-
dulenter extorquent ab alienis Episcopis oes-
cientibus quanta sit in hominibus peruer-
sitas.

Illi autem, qui facultatem obtinent in Cu- 10
ria recipiendi ordines à quocumque antistite
per breue, addita clausula *absque litteris di-*
missorialibus sui Ordinarij, attentè videbunt
quibus ex causis in suis supplicationibus tela-
tis, prædictam licentiam impetrant, † quia 11
in gratiis, & priuilegiis omnis causa præsu-
mitur impulsiua, vt tenent Franchis *in cap.*
decet, numero 3. *de regul. iuris lib.* 6. Tyraquel.
in tract. cessante causa, limitatione 5. *numero* 31.
quos refert Campanillus *in diuers. Iuris Cano-*
nici, Rubric. 9. *cap.* 7. *numero* 6. † vbi *nu-* 12
mero 5. resoluit quod si postea cesset causa,
qua adductus Papa licentiam elargitus est, sus-
cipiendi ordines à quocumque sine dimissoriis
proprij Episcopi, non propterea, censeatur
reuocata prædicta facultas; vt oequeat am-
plius eam impetrans illa vti, seque promo-
ueri facere à quo maluerit; regula enim est
quod gratia oon expirat, mortuo conceden-
te; & sic oec causa cessante: & pro am-
pliatione cessantis causæ requisita, videbis
latè quæ dixi *in cap. cum cessante* 62. *de ap-*
pellat.

Ad aliam bonam quæstionem videbis infra 13
in cap. 16. *vers. ad secundam.*

Ad Text. in Cap. Litteras XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

DE materia huius textus, & eius intellectus videbis quæ dixi supra *in cap.* 1. 2. *&* 3. *hoc tit.* vbi hunc expendi.

Ad Text. in Cap. Non est compos XIV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordinans puerum* 13. *annorum Diaconum suspenditur à collatione ordinum, & ordinatus suspenditur ab executione vsque ad ætatem legitimam.*

2 *Tonsuram Clericalem conferens infanti, nequit per annum alios tonsurare, & de ratione differentiæ in vtroque casu*, numero 3.

3 *Conferens Diaconatum minori* 13. *annorum, magis delinquit, quàm tonsurans infantem.*

TExtus iste amplissimè potest disceptari 1
ex infra dictis *in Rubric. & titulo de*
ætate, & qualitate ordinandorum, cum de-
cisio Honorij III. hic ea nempè sit, or-
dinans puerum 13. annorum in Diaco-
num, suspendatur à collatione omnium or-
dinum & ordioatus suspendatur ab execu-
tione ordinis vsque ad ætatem legitimam pos-
set

fet hic agi quæ ætas ad quoslibet ordines suscipiendos, tam sacros, quàm minores præræquitatur, de quibus *in dict. Rub. de ætate, & qualit.*
2 *ordinand.* † in conferente verò infanti Clericalem Tonsuram, Bonifacius VIII. *in cap. fin. hoc titulo libro 6.* sanciuit, ne per annum Tnosuram alteri dare possit: tradit cum multis Barbosa *hic numero 3.* vbi refert Campanillum *in diuersor. Iuris Canonici Rubric. 7. cap. 4. numero 2.* latè disputan-
3 tem, † & rationem inuestigantem quare conferens iofanti Diaconatus ordinem, non tantum à collatione illius, sed etiam cæterorum suspensione dignus sit, & in conferente eidem Clericalem Tonsuram ab illius cullatione tantum suspendatur. Et ea reuera potest esse quia in collatione Diaconatus minori 13. annorum magis delinquit, quàm ille, qui infanti confert Tonsuram propter magnam diuersitatem maturitatis, quæ requiritur magis in vno ordine, quàm in alio, de qua præsto infra *in dicta Rubric. de ætate, & qualitate Ordin.* hanc eandem difficultatem tetigit iterum Barbosa *in pastorali allegatione. 16. numero 7. in fine,* & alibi, alia hic refert Barbosa, quæ infra per quæstiones satis elucidantur, quem videbis cum multis ab eo relatis *in cap. nullus* 12. Ttident. *sessione 23. de reformat. à num. 5.*

QVÆSTIO I.

An suspensio huius capitis, & aliorum de ordinato ante legitimam ætatem sit imposita ipso iure, aut veniat imponenda. Et quid ex constitutione Pij II. Et an si quis recipiat ordines minores extra tempora ante legitimam ætatem, incidat in Bullam Pij II. latam anno 1401. & quid si suscipiat ordines sacros: quid autem si ordinatur cum ignorantia crassa vincibili, aut inuincibili. Et an ordinatus ordinibus sacris ante pubertatem, teneatur continere?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ante legitimam ætatem de iure non manet suspensus; sed est suspendendus: & an ministrans sit irregularis,* numero 2. 3. & 4.

2 *Irregularis non est qui ministrat in ordinibus susceptis ante legitimam ætatem à quo suspensus erat, & quare,* numero 3. & 4.

4 *Textus noster intelligitur.*

5 *Ordinatus ante legitimam ætatem ex constitutione Pij II. manet ipso iure suspensus: qui si ministrare præsumpserit, est irregularis, si ministret in ordine sic suscepto, non in alio cum ipsa ætate,* numero 6. & 7.

8 *Ordinatus ante legitimam ætatem ignorans num eam haberet, non incurrit censuram ipso iure,* numero 9. *explicatur,* à numero 10.

10 *Ordinatus Episcopus ante legitimam ætatem num sit suspensus remissiuè.*

11 *Ordinati bona fide suorum parentum ante legitimam ætatem, non incurrunt suspensionem, nec irregularitatem ministrantes.*

12 *Ordinatus ante legitimam ætatem rectè absque suspensione ministrabit, interueniente legitima ætate.*

13 *Ordinatus prima tonsura, aut in minoribus ante legitimam ætatem, non incurrit suspensionem Bulla Pij II. nec irregularitatem, si ministret,* num. 14. *non sic de sacris,* num. 15.

19 *Ordinatus ignorantia inuincibili ante legitimam ætatem, qualiter excusetur à suspensione, si ea ignorantia sit facti, aut iuris,* n. 17. 18. 19. & 20.

18 *Ignorare non decet quod communiter omnes sui ordinis sciunt.*

21 *Ordinatus sciens dispositionem iuris antiqui, sed ignorans suspensionem Bulla Pij II. contra ordinatos ante legitimam ætatem, aut extra tempora, num excusetur, seu incurrat suspensionem,* numero 23. 24. & 25.

24 *Ignorantia quæ non excusat à culpa in ordinante ante legitimam ætatem, videtur vt excuset ab irregularitate, si ministret.*

25 *Ordinatus cum dolo ante legitimam ætatem, etsi sit suspensus, non fit irregularis, si ministret post peractam pœnitentiam.*

26 *Ordinatus ante legitimam ætatem in sacris debet continere, etsi secundùm alios non item,* n. 27. & 28.

AD primam quæstionis partem videtur res- 1
pondendum de iure, vt ordinatus ante legitimam ætatem, non suspendatur de iure ipso facto, sed quod veniat suspendendus iuxta glossam, & Doctores hic *in clementina generalem de ætate, & qualitate ordin.* Antoo. *tertia parte titulo 14. cap. 16. §. 15.* Maior. *in 4. distinctione 24. quæstione 1. in fine,* etsi non satis claré, & alij, quos refert, & sequitur Couartu. *in elem. si furiosus part. 1. §. 1. num. 4.* Bernard. Diaz *in pract. crimin. cap. 16.* Tabiena *verbo Ordo 3.* & cum aliis hic Barbosa *sub num. 2.* loquens de ordinante.

Vbi addit vt non incurreret irregularitatem, si 2
in ordinibus, à quorum collatione erat suspensus mioistraret, Rebuffus *de Clericis malè promot.* in praxi glossa 2. *numero 7.* Quarantà *verb. Ordo in princ. vers. an,* hanc sequitur sententiam Suarez *de censur. disputatione 31. sectione 1. à num. 23.* vbi vt explicet aduertit duobus modis posse intelligi ordinatum ante legitimam ætatem manere suspensum.

Primo modo ex vsu illius prohibitionis gene- 3
ralis, qua tenetur non suscipere talem ordinem vsque ad talem ætatem, vt per se notum est, hancquè prohibitionem non tolli, propterea quod aliquis ante legitimam ætatem illicitè, & sine dispensatione ordinatus sit, cum non debeat commodum ex sua malitia reportare, vel ex actu illicito; & quoad hoc omnes fateri, etiam ex vi antiqui iuris, manere suspensum huiusmodi ordinatum, vel prohibitum potius ipso iure, ne in suscepto

ordine ministret, vsque ad ætatem legitimam, quæ prohibitio non est propriè suspensio, vt dicit censura, seu pœna Ecclesiastica; quia præceptum illud, quo omnes prohibentur, ne ante illam ætatem ordines suscipiant, non est suspensio, sed irregularitas, à qua dictum impedimentum prouenit: vnde infert quod etsi quis ante legitimam ætatem ministret in ordine suscepto, etsi grauiter peccet contra dictam prohibitionem, non tamen sit irregularis ex vi illius, si non sit aliter suspensus; quia non aget contra censuram specialem.

4 Alio inquam modo ait Suarez supra *numero* 24. intelligi posse sic ordinatum manere suspensum propria suspensionis censura, quæ optimè explicatur ex illo effectu, vt si post illam contractam ministret ex officio, fiat irregularis: & sic dicit probabilius, vt ex vi antiqui iuris ita ordinatus, non contrahat ipso iure suspensionem probans; quia nullo iure antiquo colligitur hæc suspensio, nisi ex hoc nostro textu, vbi Pontifex non dicit *declaramus suspensionem*, sed *suspendimus iniuria non ordinantis*, propria scilicet suspensione, quam Pontifex addit vltra aliam prohibitionem iam proximè declaratam, aliàs nihil de nouo faceret, nec rectè diceret *suspendimus*, cùm iam ille per se suspensus esset illo modo, nec rectè diceret *iniuriam ordinantis*; quia illud genus prohibitionis nascitur ex alio principio, vt vidimus, cum loquatur de propria suspensione, quam de nouo efficit, inferens quod antea talis suspensio non incurrebatur ipso facto, nec postea ex vi textus nostri incurratur; quia hic Pontifex non est loquutus, vt Legislator, sed vt Iudex in illa causa; ergo licèt in illum talem sententiam tulisset, non propterea voluerit similem sententiam latam contra ordinatum omnem ante legitimam ætatem; quia inde solum colligitur Pontificem suo facto constituisse, veluti exemplar quoddam, quod alij Iudices possint, aut debeant imitari, vel certè Pontificem tulisse sententiã secundùm ordinarium ius antiquum, quod alij à fortiori seruare tenentur, vt colligitur *ex cap. Subdiaconus dist.* 77. ibi: *Si quis in aliquo Sacerdotali, præter constituta tempora ordinatus fuerit, deponatur.* Qui textus apertè loquitur de temporibus quo ad ætatem legitimam, cum immediatè præmiserit, vt nullus ante vigesimum annum ordinetur Subdiaconus, comprehendens depositionis nomine suspensionem, vt vsitatum est in iure: ita Suarez; & quod prædicta suspensio textus nostri non sit iure ipso; sed ferenda, probant Nauarrus *cons. 23. num. 5. hoc tit. in edit. antiqua*, Marchin. *de Sacram. Ordin. tract. 1. p. 5. cap. 3. num. 1. & 3.* Auila *de cens. p. 3. disp. 5. dub. 7. vers. de secunda.* à Cuña *in dicto cap. Subdiaconus, num. 4.* Barbosa *in pastorali dict. allegat. 16. p. 2. num. 10.*

5 Ad secundam quæstionis partem quid ex constitutione Pij II. quæ incipit, *cum ex sacrorum*, cuius litteram refert idem Barbosa *allegat. 17. à num. 10.* quæ lata fuit *anno 1401.* & respondetur ex illa sic ordinatum ante legitimam ætatem esse ipso iure suspensum, quam Pius V. & Sixtus V. auxerunt, & Clem. VIII. confirmauit, vt refert Suarez *suprà num. 25.* etenim suspensus erit, donec absolutionis beneficium impetretur, vt tradunt Couar. *in dicta clem. si furiosus p. 1. §. 1. n. 4.* Rebuffus *in praxi benef. part. 2. titul. de Clericis ad Sacros Ordines promotis, glossa 4. num. 3.* Marcellus Vulpeius *in praxi Iudic. cap. 8. part. 2. & 3.* Lezana *in summ. quæst. regular. cap. 14. num. 2.* Bonacina *de Sacrament. disp. 8. quæst. vnica, puncto 5. num. 13.* benè Rota apud Farinac. *à num. 1613. decis. 481. num. 5 part. 2. recent.* cum multis aliis Barbosa *de officio Episcopi cap. 16. à num. 10.* idem *hic à n. 4.* vbi dum dicit quod sic ordinatus suspensus est, donec legitima accesserit ætas, cum multis probans, addit cum aliis multis *n. 5. & 6.* ex prædicta constitut. Pij II. perpetuò suspendi sic ordinatum donec absolutionis beneficium consequatur, & in Trid. *cap. nullus 12. sess. 23. num. 5.* probat cum infinitis ordinibus sacris ordinatos ante legitimam ætatem suspensos esse à suorum ordinum executione, † sic vt si huiusmodi suspensione durante 6 in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrere, iuxta dict. constit. Pij II. & Hieronymus Rodriguez *in compendio quæst. regul. res. 106. num. 12.* ait in hoc casu contrahi irregularitatem, cum Sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euangelium, & Subdiaconus Epistolam solemniter. † Vnde dicunt Nauarrus 7 *cons. 9. de Clerico excom. minist. in antiquis*, alias *cons. 7. de ætate, & qualitate*, in nouis Belletus *disquisit. Cleric. part. 1. tit. de disciplina Clericali §. 5. numer. 58.* Riccius *in decision. Curiæ Archiep. Neapolit. decision. 130. numer. 2. part. 4.* & alij ad incurrendam prædictam irregularitatem, non sufficere Sacerdotali ordine ante legitimam ætatem initiatum actus illi ordini conuenientes, & deputatos exercere, si non celebret: & videbis etiam eundem Barbosam alia dicentem *dicta allegat. 16. à num. 11.*

Circa prædictam constitutionem Pij II. & alias 8 duo occurrunt dubia resoluenda. Primum an qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem inculpabiliter existimans se illam attigisse, maneat suspensus; ita vt absolutione indigeat, si postea intelligat se ante tempus fuisse ordinatum. Et ratio dubitandi est; quia ex vi prædictæ constitutionis incurritur suspensio ipso iure in eo casu; quo secundùm ius antiquum aliquis esset suspensus ab ordine, sed secundùm ius antiquum suspendendus esset sic ordinatus, etiam si non peccasset in sua ordinatione; ergo nunc etiam est suspensus ipso iure.

Contraria verò sententia receptior est in puncto, de quo loquimur, nempe vt tantum ordi- 9 natus ante legitimam ætatem prædictam, incurrat suspensionem, si id fecerit cum culpa læthali credendumque esse, vt habeat legitimam ætatem si ignoranter ante illam ordines susceperit; & sic nec incidere in irregularitatem si ministraret in ordine sic suscepto, vt docent Nauarrus *in manuali cap. 27. numer. 156.* & *in cap. accepta opposit. 8. numer. 34. de restitut. spoliat.* Bonacina *de Sacram. disputatione 8. dict. quæst. vnica, puncto 1. numero 3.* Hurtado *in tract. de suspens. difficult. 13. numero 36.* Præposit. *in tertia parte, quæst. vnica de Sacramento Ordinis, dubio 17. numero 167.* Diana *resolut. moral. parte 5. tract. 10. res. 32.* de quo infra latè dico *in vers. ad vltimam quæstionis partem*, cum multis Barbosa hic *numero fin. in dicto cap. 12. Trident. numero 8. in dicta allegatione 16. à numero 17.* cum infinitis.

Dubium aliud est an prædicta pœna suspen- 10 sionis locum habeat in eo, qui ante legitimam ætatem Episcopus ordinatus est, quam idem Suarez suprà *de censuris dicta disputatione 31. sect. 1.*

numero

numero 29.resoluit, de qua dico infra *sub verſ. ad tertiam*.

Vnde infertur, vt illi, qui bona fide ſuorum
11 parentum ante legitimam ætatem ordines ſacros ſuſceperint, non afficiantur prædicta ſuſpenſionis pœna; quia inculpabiliter id fecerunt nec irregularitatem incurrant, ſi in ordinibus ſic ſuſceptis miniſtrent ex fundamento relato ſupra *in verſ. circa*, docent in terminis Quaranta *verbo ordo*, verſ. *quibus ſic ſpecialiter*, Bonacina *ſupra puncto* 5.*num*.13.verſ. *verum*, Vgolinus *de off. Epiſcopi cap*.26.§.6.*num*.5. verſ. *excipitur tamen primo* Belletus *de diſciplina Clericali ſupra* §.5.*num*. 60. Filliucius *tom*.1.*tr*.17.*cap*.5.*num*.84. Barboſa *dict. allegat*.16.*num*.20. cum multis, *& in dict. Trid. cap*. 12.*num*.9.Couar.*in clem.ſi furioſus p*.1.§.2.*n*.4. & alij communiter, Barboſa hic *num.fin*. & ibi, *in verſ.vnde*. † Sed iuſta ſuperueniente ætate, rectè
12 poterit ordinatus ante legitimam ætatem ordines exequi ſine aliqua abſolutione, aut diſpenſatione, non obſtantibus dictis conſtit. tenent Couar. *ſup*. cum alijs multis Barboſa *dict.alleg*.16.*n*.13. Diana *p*.3.*tr*.4 *reſ*.192.

Ad tertiam quæſtionis partem, an ſi quis reci-
13 piat Ordines minores, incurrat prædictam irregularitatem, & videtur quod ſic ex adductis ſupra *in cap*.11.*quæſt. fin. de ordinatis ab alieno Epiſcopo à num*.1.tum etiam; quia per Trid. *dict. ſeſſ*.23.*c*.8. vbi ſic ordinati ſuſpenduntur ab executione ordinum, fiuntque irregulares, ſi miniſtrent, antequam obtineant licentiam à ſuo proprio Epiſcopo. Deinde quia non eſt maior ratio quare per prædictam conſtitutionem Pij II. ſuſpendantur recipientes ordines ſacros ante legitimam ætatem, quam debet etiam militare in recipientibus tantum minores ordines, aut Tonſuram, cum tam ſic iſti peccent præſumpnuè recipiendo ordines minores quàm peccant recipiendo ordines ſacros maiores.

Contraria autem ſententia eſt tenenda; nem-
14 pe vt prædicta Bulla Pij II.ſolùm loquatur de recipientibus ordines ſacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine litteris dimiſſoriis, vel falſis, quod eſt idem, cumque non loquatur de prima Tonſura, vel de aliis ordinibus minoribus: quo in caſu, etiam ſtando in diſpoſitione iuris communis non incurrebatur, ſequitur vt nec hodie ex prædicta Bulla Pij II.vt latè probat Nauarrus *in manuali cap*.25.*num*.70.& *cap*.27.*num*.242. vbi etiam aſſerit ſolummodo Pium II. ſuſpendiſſe ordinatos ordinibus ſacris in dictis caſibus, & declaraſſe ſuſpenſos ipſo facto, atque irregulares ſi celebrent, nec ibi mentionem feciſſe de prima Tonſura,aut de minoribus ordinibus,tenent etiam Miranda *in manuali Prælat.tom*.1.*quæſt*.39. *art*.7. *concluſ*.1 Henriquez *lib*.10.*cap*.12.*num*.2.in gloſſa *littera M*, Zerola *in praxi Epiſcop.p* 1.verbo *dimiſſoria*. Toletus *lib*.1.*cap* 49.*num*.5.Campanil. *in diuerſ. Iuris Canon. Rub*.10.*cap.vnic.num*.6. quibus addo Sayrum *de cenſuris lib*.6. *cap*. 12. *num*.9. Suarez *ſupra diſputatione* 31. *num*.23. Bonacina *de cenſuris diſputatione* 2. *quæſt*. 6. *puncto* 5. *num*.5.verſ. *quinto*,& cum Salzedo, Marchino, Belletio, Riccio, atque Diana, & Barboſa, *dicta allegat*.16.*n*.14.

Ad quartam quæſtionis partem, quid ſi ante
15 legitimam ætatem quis ſuſcipiat ordines ſacros & ad hoc dubium reſpondebis ex dictis ſupra *in verſ. ad primam*. vbi quid de iure, & *in verſ. ad ſecundam* : vbi quid per prædictam Bullam Pij II.

Ad quintam quæſtionis partem de ordinato 16
cum ignorantia inuincibili, ſeu affectata, aut inculpabiliter, reſolues ex dictis *ſub verſ.ad ſecundam*, verbo *circa*; ſed vt nunc reſoluam aduerto quod hic poſſumus diſtinguere inter ignorantiam iuris, vel facti, ſecundùm quæ latè dixi *ſub cap*. 1. *de except*. etenim Suarez benè loquens *de cenſ. dict.diſp*.31.*ſect*.1.*ſub num*.26. ait, quod ſi loquamur de ignorantia facti, ſcilicet ipſius ætatis, non ſit ſuſpenſus; quia ex verbis conſtit. Pij V. relatæ conſtat Pontificis intentionem fuiſſe *exceſſus punire*, dum loquitur ibi: *Qui in hac parte fiunt, & ſcandala, quæ inde generantur*: vnde ſic ait, *nos eorundem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, &c.* quæ omnia ceſſant interueniente prædicta ignorantia.

Verùm ſi loquamur ex ignorantia iuris, dicit 17
primo moraliter non poſſe admitti quòd aliquis ordinetur ante legitimam ætatem ex ignorantia inculpabili, exiſtimat nullum eſſe ius, quod talem ætatem requirat, vel putet v. g. nunc ſufficere vigeſimum ætatis ad Subdiaconatum; quia qui ad ſuſcipiendos ordines accedit, tenetur hoc ius ſcire, cum hoc difficulter vnquam ab ordinandis ignoretur, de quo etiam facilè interrogantes à peritis, & notitioſis informantur. † Et videtur docere 18
Fuſcus *de viſitatione lib*.2.*c*.28. *num* 37. quia non decet ignorare quod communiter omnes ſui ordinis ſciunt; ob idque Riccius exiſtimat tutiùs diſpenſationem eſſe obtinendam, & Bonacina *de cenſuris* abſolutè docet *diſp*.3.*puncto* 5.§.1. *num* 2. quod ſi aliquis ex ignorantia moraliter vincibili ordinetur, ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem; imò Hurtadus *de ſuſpenſ. diſ*.13. *num*.36. vt ordinatus ſcienter, aut ex ignorantia affectata ante legitimam ætatem, aut extra tempora, aut abſque dimiſſoriis maneat ſuſpenſus ab ordine ſic ſuſcepto per dict. extrauag. Pij II. confirmatam à Pio V. cuius mentionem facit Aulla 3.*p. diſp*. 5. *dubio* 7.

Tamen alij exiſtimant, vt ſic ordinati, non ſo- 19
lùm cum ignorantia inuincibili, ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa nullam incurrat ſuſpenſionem, nec celebrando irregularitatem: ſic Portel. *in* 3.*p.tr*.4.*reſ*.192. Præpoſitus *in* 3.*p.quæſt.vnic. de Sacr.Ordinis dubio* 17.*num*.167. vbi de præſumente ordinem ante legitimam ætatem, fatetur ſuſpenſionem incurrere, nocans bonam fidem, vel etiam ignorantiam craſſam excuſare à cenſura, inferens, quod ille qui bona fide, vel ignorantia craſſa eſt ordinatus ante ætatem, quamvis nequeat vti ordine, antequam ad illam peruenerit, vbi tamen peruenerit ad legitimam ætatem, poſſit eo vti abſque peccato, & violatione cenſuræ, quod dicit notandum pro variis, qui minus prudenter ſuſcipiunt ſacros ordines ante legitimam ætatem, qui non ſunt ſtatim cenſendi hanc cenſuram incurrere, & non poſſe vti ordine ſine diſpenſatione, cum ad legitimam ætatem pertenerint; ſequuntur Hurtadus *ſuprà*, qui videtur contrarius, Villalobos *in ſum. tom*.1.*tractatu* 11.*difficult*.11.*num*.6. Coninc. *de Sacrament. diſputat*.16. *dub*.5. *num*.36. Diana *part*.6.*tractatu* 10.*diſp*.31. vbi loquutus eſt cum Hurtado de ignorantia affectata, quæ reuera culpabilis eſt, & *in reſol*.32.vbi cum eodem Hurtado loquitur de ignorantia inuincibili, aut craſſa tantùm.

ordine ministret, vsque ad ætatem legitimam, quæ probibitio non est propriè suspeosio, vi dicii censura, seu pœna Ecclesiastica; quia præceptum illud, quo omnes prohibentur, ne ante illam ætatem ordioes soscipiant, non est suspensio, sed irregularitas, à qua dictum impedimentum prouenit: vnde infert quod etsi quis ante legitimam ætatem ministret in ordine suscepto, etsi grauiter peccet contra dictam prohibitionem, non tamen sit irregularis ex vi illius, si non sit aliter suspensus; quia non aget contra censuram specialem.

4 Alio inquam modo ait Suarez supra *numero* 24. intelligi posse sic ordinatum manere suspensum propria suspensionis censura, quæ optimè explicatur ex illo effectu, vt si post illam contractam ministret ex officio, fiat irregularis: & sic dicit probabilius, vt ex vi antiqui iuris ita ordioatus, non contrahat ipso iure suspensionem probans; quia nullo iure antiquo colligitur hæc suspensio, nisi ex hoc nostro textu, vbi Pontifex ooo dicit *declaramus suspensionem*, sed *suspendimus iniuria non ordinantis*, propria scilicet suspensione, quam Pontifex addit vltra aliam prohibitionem iam proximè declararam, aliàs nihil de nouo faceret, nec rectè diceret *suspendimus*, cùm iam ille per se suspensus esset illo modo, nec rectè diceret *iniuriam ordinantis*; quia illud genus prohibitionis nascitur ex alio principio, vt vidimus, cum loquatur de propria suspensione, quam de nouo efficit, inferens quod antea talis suspensio non incurrebatur ipso facto, nec postea ex vi textus nostri incurratur; quia hic Pontifex non est loquutus, vt Legislator, sed vt Iudex in illa causa; ergo licèt in illum talem sententiam tulisset, non propterea voluerit similem sententiam latam contra ordinatum omnem ante legitimam ætatem; quia inde solum colligitur Pontificem suo facto constituisse, veluti exemplar quoddam, quod alij Iudices possint, aut debeant imitari, vel certè Pontificem tulisse sententiã secundùm ordinarium ius antiquum, quod alij à fortiori seruare tenentur, vt colligitur *ex cap. Subdiaconus dist. 77.* ibi: *Si quis in aliquo Sacerdotali, præter constituta tempora ordinatus fuerit, deponatur.* Qui textus apertè loquitur de temporibus quo ad ætatem legitimam, cum immediatè præmiserit, vt nullus ante vigesimum annum ordinetur Subdiaconus, comprehendens depositionis nomine suspeosionem, vt vsitatum est in iure: ita Suarez; & quod prædicta suspensio textus nostri non sit iure ipso; sed ferenda, probant Nauarrus *cons. 23. num. 5. hoc tit. in edit. antiqua*, Marchin. *de Sacram. Ordin. tract. 1. p. 5. cap. 3. num. 1. & 3.* Auila *de cens. p. 3. disp. 5. dub. 7. vers. de secunda.* à Cuña *in dicto cap. Subdiaconus, num. 4.* Barbosa *in pastorali dict. allegat. 16. p. 2. num. 10.*

5 Ad secundam quæstionis partem quid ex constitutione Pij I I. quæ incipit, *cum ex sacrorum*, cuius litteram refert idem Barbosa *allegat. 17. à num. 10.* quæ lata fuit *anno* 1401. & respondetur ex illa sic ordinatum ante legitimam ætatem esse ipso iure suspensum, quam Pius V. & Sixtus V. auxerunt, & Clem. V I I I. confirmauit, vt refert Suarez *suprà num. 25.* etenim suspensus erit, donec absolutionis beneficium impetretur, vt tradunt Couar. *in dicta clem. si furiosus p. 1. §. 1. n. 4.* Rebuffus *in praxi benef. part. 2. titul. de Clericis ad Sacros Ordines promotis, glossa 4. num. 3.* Marcellus Vulpeius *in praxi Iudic. cap. 8. part. 2. & 3.* Lezana *in summ. quæst. regular. cap. 14. num. 2.* Bonacina *de Sacrament. disp. 8. quæst. vnica, puncto 5. num. 13.* benè Rota apud Farinac. *à num. 1613. decis. 481. num. 5 part. 2. recent.* cum multis aliis Barbosa *de officio Episcopi cap. 16. à num. 10.* idem *hic à n. 4.* vbi dum dicit quod sic ordinatus suspensus est, donec legitima accesserit ætas, cum multis probans, addit cum aliis multis *n. 5. & 6.* ex prædicta constitut. Pij I I. perpetuò suspendi sic ordinatum donec absolutionis beneficium consequatur, & in Trid. *cap. nullus 12. sess. 23. num. 5.* probat cum infinitis ordinibus sacris ordinatos ante legitimam ætatem suspensos esse à suorum ordinum executione, † sic vt si huiusmodi suspensione durante 6 in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrere, iuxta dict. constit. Pij I I. & Hieronymus Rodriguez *in compendio quæst. regul. res. 106. num. 12.* ait in hoc casu contrahi irregularitatem, cum Sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euangelium, & Subdiaconus Epistolam solemniter. † Vnde dicunt Nauarrus 7 *cons. 9. de Clerico excom. minist. in antiquis*, alias *cons. 7. de ætate, & qualitate*, in nouis Belletus *disquisit. Cleric. part. 1. tit. de disciplina Clericali §. 5. number. 58.* Riccius *in decision. Curiæ Archiep. Neapolit. decision. 130. numer. 2. part. 4.* & alij ad incurrendam prædictam irregularitatem, non sufficere Sacerdotali ordine ante legitimam ætatem initiatum actus illi ordini conuenientes, & deputatos exercere, si non celebret: & videbis etiam eundem Barbosam alia dicentem *dicta allegat. 16. à num. 11.*

Circa prædictam constitutionem Pij I I. & alias 8 duo occurrunt dubia resoluenda. Primum an qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem inculpabiliter existimans se illam attigisse, maneat suspensus; ita vt absolutione indigeat, si postea intelligat se ante tempus fuisse ordinatum. Et ratio dubitandi est; quia ex vi prædictæ constitutioois incurritur suspensio ipso iure in eo casu, quo secundùm ius antiquum aliquis esset suspensus ab ordine, sed secundùm ius antiquum suspendeodus esset sic ordinatus, etiam si non peccasset in sua ordinatione; ergo nunc etiam est suspensus ipso iure.

Contraria verò sententia receptior est in pun- 9 cto, de quo loquimur, nempe vt tantum ordinatus ante legitimam ætatem prædictam, incurrat suspensionem, si id fecerit cum culpa læthali credendumque esse, vt habeat legitimam ætatem si ignoranter ante illam ordines susceperit; & sic nec incidere in irregularitatem si ministraret in ordine sic suscepto, vt docent Nauarrus *in manuali cap. 27. numer. 156.* & *in cap. accepta opposit. 8. numer. 34. de restitut. spoliat.* Bonacina *de Sacram. disputatione 8. dict. quæst. vnica, puncto 1. numero 3.* Hurtado *in tract. de suspens. difficult. 13. numero 36.* Præposit. *in tertia parte, quæst. vnica de Sacramento Ordinis, dubio 17. numero 167.* Diana *resolut. moral. parte 5. tract. 10. res. 32.* de quo infra latè dico *in vers. ad vltimam quæstionis partem*, cum multis Barbosa hic *numero fin. in dicto cap. 12. Trident. numero 8. in dicta allegatione 16. à numero 17.* cum infinitis.

Dubium aliud est an prædicta pœna suspen- 10 sionis locum habeat in eo, qui ante legitimam ætatem Episcopus ordinatus est, quam idem Suarez suprà *de censuris dicta disputatione 31. sect. 1.*

numero

numero 29.resoluit, de qua dico iofra *sub verſ. ad tertiam.*

Vnde infertur, vt illi, qui bona fide ſuorum
11 parentum ante legitimam ætatem ordines ſacros ſuſceperint, non afficiantur prædicta ſuſpenſionis pœna; quia inculpabiliter id fecerunt nec irregularitatem incurrant, ſi in ordinibus ſic ſuſceptis miniſtrent ex fundamento relato ſupra *in verſ. circa*, docent in terminis Quaranta *verbo ordo*, verſ. *quibus ſic ſpecialiter*, Bonacina *ſupra puncto* 5. *num.* 13. verſ. *verum*, Vgolinus *de off. Epiſcopi cap.* 26. §. 6. *num.* 5. verſ. *excipitur tamen primo* Belletius *de diſciplina Clericali ſupra* §. 5. *num.* 60. Filliucius *tom.* 1. *tr.* 17. *cap.* 5. *num.* 84. Barboſa *dict. allegat.* 16. *num.* 20. cum multis, & *in dict. Trid. cap.* 12. *num.* 9. Couar. *in clem. ſi furioſus p.* 1. §. 2. *n.* 4. & alij communiter, Barboſa hic *num. fin.* & ibi, *in verſ. vnde.* † Sed iuſta interueniente ætate, rectè
12 poterit ordinatus ante legitimam ætatem ordines exequi ſine aliqua abſolutione, aut diſpenſatione, non obſtantibus dictis conſtit. tenent Couar. *ſup.* cum aliis multis Barboſa *dict. alleg.* 16. *n.* 13. Diana *p.* 3. *tr.* 4 *reſ.* 192.

Ad tertiam quæſtionis partem, an ſi quis reci-
13 piat Ordines minores, incurrat prædictam irregularitatem, & videtur quod ſic ex adductis ſupra *in cap.* 11. *quæſt. fin. de ordinatis ab alieno Epiſcopo à num.* 1. tum etiam; quia per Trid. *dict. ſeſſ.* 23. *c.* 8. vbi ſic ordinati ſuſpenduntur ab executione ordinum, fierique irregulares, ſi miniſtrent, antequam obtineant licentiam à ſuo proprio Epiſcopo. Deinde quia oon eſt maior ratio quare per prædictam conſtitutionem Pij II. ſuſpendantur recipientes ordines ſacros ante legitimam ætatem, quam debet etiam militare in recipientibus tantum minores ordines, aut Tonſuram, cum tam ſic iſti peccent præſumptiuè recipiendo ordines minores quàm peccant recipiendo ordines ſacros maiores.

Contraria autem ſententia eſt tenenda; nem-
14 pe vt prædicta Bulla Pij II. ſolùm loquatur de recipientibus ordines ſacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine litteris dimiſſoriis, vel falſis, quod eſt idem, cumque non loquatur de prima Tonſura, vel de aliis ordinibus minoribus: quo in caſu, etiam ſtando in diſpoſitione iuris communis non incurrebatur, ſequitur vt nec hodie ex prædicta Bulla Pij II. vt latè probat Nauarrus *in manuali cap.* 25. *num.* 70. & *cap.* 27. *num.* 242. vbi etiam aſſerit ſolummodo Pium II. ſuſpendiſſe ordinatos ordinibus ſacris in dictis caſibus, & declaraſſe ſuſpenſos ipſo facto, atque irregulares ſi celebrent, nec ibi mentionem feciſſe de prima Tonſura, aut de minoribus ordinibus, tenent etiam Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 7. *concluſ.* 1 Henriquez *lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 2. in gloſſa *littera M*, Zerola *in praxi Epiſcop. p* 1. verbo *dimiſſoriæ.* Toletus *lib.* 1. *cap.* 49. *num.* 5. Campanil. *in diuerſ. Iuris Canon. Rub.* 10. *cap. vnic. num.* 6. quibus addo Sayrum *de cenſuris lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 9. Suarez *ſupra diſputatione* 31. *num.* 23. Bonacina *de cenſuris diſputatione* 1. *quæſt.* 6. *puncto* 5. *num.* 5. verſ. *quinto*, & cum Salzedo, Marchino, Belletio, Riccio, atque Diana, & Barboſa, *dicta allegat.* 16. *n.* 14.

Ad quartam quæſtionis partem, quid ſi ante
15 legitimam ætatem quis ſuſcipiat ordines ſacros & ad hoc dubium reſpondebis ex dictis ſupra *in verſ. ad primam.* vbi quid de iure, & *in verſ. ad ſecundam*: vbi quid per prædictam Bullam Pij II.

Ad quintam quæſtionis partem de ordinato 16
cum ignorantia inuincibili, ſeu affectata, aut inculpabiliter, reſolues ex dictis *ſub verſ. ad ſecundam*, verbo *circa*; ſed vt nunc reſoluam aduerto quod hic poſſumus diſtinguere inter ignorantiam iuris, vel facti, ſecundùm quæ latè dixi *ſub cap.* 1. *de except.* etenim Suarez benè loquens *de cenſ. dict. diſp.* 31. *ſect.* 1. *ſub num.* 26. ait, quod ſi loquamur de ignorantia facti, ſcilicet ipſius ætatis, non ſit ſuſpenſus; quia ex verbis conſtit. Pij V. relatæ conſtat Pontificis intentionem fuiſſe *exceſſus* punire, dum loquitur ibi: *Qui in hac parte fiunt, & ſcandala, quæ inde generantur*: vnde ſic ait, *nos eorundem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, &c.* quæ omnia ceſſant interueniente prædicta ignorantia.

Verùm ſi loquamur ex ignorantia iuris, dicit 17
primo moraliter non poſſe admitti quòd aliquis ordinetur ante legitimam ætatem ex ignorantia inculpabili; exiſtimat nullum eſſe ius, quod talem ætatem requirat, vel putet v. g. nunc ſufficere vigeſimum ætatis ad Subdiaconatum; quia qui ad ſuſcipiendos ordines accedit, tenetur hoc ius ſcire, cum hoc difficulter vnquam ab ordinandis ignoretur, de quo etiam facilè interrogantes à peritis,
& notitioſis informantur. † Et videtur docere 18
Fuſcus *de viſitatione lib.* 2. *c.* 28. *num* 37. quia non decet ignorare quod communiter omnes ſui ordinis ſciunt; ob idque Riccius exiſtimat tutiùs diſpenſationem eſſe obtinendam, & Bonacina *de cenſuris* abſolutè docet *diſp.* 3. *puncto* 5. §. 1. *num.* 2. quod ſi aliquis ex ignorantia moraliter vincibili ordinetur, ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem; imò Hurtadus *de ſuſpenſ. diſ.* 13. *num.* 36. vt ordinatus ſcienter, aut ex ignorantia affectata ante legitimam ætatem, aut extra tempora, aut abſque dimiſſoriis maneat ſuſpenſus ab ordine ſic ſuſcepto per dict. extrauag. Pij II. confirmatam à Pio V. cuius mentionem facit Aulla 3. *p. diſp.* 5. *dubio* 7.

Tamen alij exiſtimant, vt ſic ordinati, non ſo- 19
lùm cum ignorantia inuincibili, ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa nullam incurrat ſuſpenſionem, nec celebrando irregularitatem: ſic Portel. *in* 3. *p. tr.* 4. *reſ.* 192. Præpoſitus *in* 3. *p. quæſt. vnic. de Sacr. Ordinis dubio* 17. *num.* 167. vbi de præſumente ordinem ante legitimam ætatem, fatetur ſuſpenſionem incurrere, notans bonam fidem, vel etiam ignorantiam craſſam excuſare à cenſura, inferens, quod ille qui bona fide, vel ignorantia craſſa eſt ordinatus ante ætatem, quamvis nequeat vti ordine, antequam ad illam peruenerit, vbi tamen peruenerit ad legitimam ætatem, poſſit eo vti abſque peccato, & violatione cenſuræ, quod dicit notandum pro variis, qui minus prudenter ſuſcipiunt ſacros ordines ante legitimam ætatem, qui non ſunt ſtatim cenſendi hanc cenſuram incurrere, & non poſſe vti ordine ſine diſpenſatione, cum ad legitimam ætatem peruenerint; ſequuntur Hurtadus *ſuprà*, qui videtur contrarius, Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tractatu* 11. *difficult.* 11. *num.* 6. Coninc. *de Sacrament. diſputat.* 16. *dub.* 5. *num.* 36. Diana *part.* 6. *tractatu* 10. *diſp.* 31. vbi loquutus eſt cum Hurtado de ignorantia affectata, quæ reuera culpabilis eſt, & *in reſol.* 32. vbi cum eodem Hurtado loquitur de ignorantia inuincibili, aut craſſa tantùm.

20 Quare Suarez etſi teneat non dari in caſu, de quo loquimur ignorantiam, quæ excuſet à culpa; ait tamen quod ſi fingeremus caſum, in quo ea inueniretur, excuſaret à culpa, & conſequenter à pœna; imò Nauarrus ab eo relatus *in manuali dict.cap.27.num.55.* ſentit ſufficere quod interueniat ignorantia, excuſans à præſumptione, & temeritate, etiam ſi non omnino excuſet à culpa; quia *in prædicta Extrauag.* ponitur verbum *præſumpſerit*, quod ſibi probabile dicit Suarez, & ego ſentio ex dictis *num. præcedenti.*

21 Altius verò proſequendo dubitatur quod ſi quis ignoret iuris ſuſpenſionem, non inquam prohibitionem, iuxta diſpoſitionem textus noſtri, & dictæ conſtit. Pij II. in qua ſpecialiter poſita eſt ſuſpenſio contra ſic ordinatos in ſacris, quæ quia ſpecialis eſt diſpoſitio extra corpus iuris, potuit de facili ab ordinando ignorari; etſi non ignoraret ſecundùm ius commune requiſitam ætatem ad ſuſcipiendum Subdiaconatum: & in hoc puncto dicunt incurrere prædictam ſuſpenſionem Couarru. *in clementina ſi furioſus p.1.§.1. num.4.in fin.* Nauar. *in dict.cap.accepta de reſtitut. ſpoliat. propoſit.8. à num.32.* Suarez *dict. diſp.31. de cenſ.ſect.1.à num.27.* Et ratio eſt; quia ignorantia ſolius pœnæ non excuſat, quominus incurratur ipſa pœna, maximè in hac pœna, quæ non pro contumacia, ſed pro delicto fertur, quod ſemper includit aliquam inobedientiam contra præceptum Eccleſiæ; ergo quamvis non ſciantur omnia præcepta, quæ circa hoc lata ſunt, & ſpecialiter ignoretur illud; per quod talis pœna impoſita ſit; nihilominus ratione delicti talem ſuſpenſionem incurri dicunt.

22 Videtur ergo dicendum quod vbi nulla eſſet culpa ex parte ordinantis, nullo modo contrahi prædictam ſuſpenſionem, vt ſi ignorans prohibitionem feciſſet, quod verùm credo reſpectu prædictæ conſtitut. Pij II. ſed reſpectu textus noſtri aliud credo deciſum, qui cum loquatur de minori tredecim annorum ordinato in Subdiaconum, de facili percipitur, vt talis ordinatus ignoraret prohibitionem iuris; & nihilominus plectitur, ac punitur, vt hic, quorum deciſionum difficultas iſta ponderata, non videtur in ſolutione, facilis tamen ea, quæ ſeſe affert eſt, vt Pius II. ſimpliciter, & ſine vlla temporis præfinitione, dicat ſuſpenſum in perpetuum, ita ordinatum, donec abſoluatur, à Pontifice, quæ perpetuitas non reperitur in tali ordinato de iure antiquo, iuxta deciſionem textus noſtri; cum tantum duraret ſuſpenſio, vel prohibitio ordinati, vſque ad legitimam ætatem: in quo textus deciſione nullum nouum onus imponebatur, ſed illud ipſum, quod ex ipſo defectu ætatis ſequebatur, iuxta ſacros Canones maiori quadam obligatione, & fortaſſe etiam ſub noua pœna irregularitatis imponenda, ſi eo tempore miniſtraret.

23 Vnde infero mirum non eſſe, quod tunc illa ſuſpenſio imponi poſſet, etiam illi qui ſine culpa ſua ſic eſſet ordinatus; præſertim quia, vt dicit textus noſter imponebatur etiam in iniuriam ordinantis, ibi: *Vſque ad ætatem legitimam in iniuriam ordinantis ſuſpendimus*, ſed in ſuſpenſione, quæ nunc imponitur per Pium II. proceditur iure ipſo, & fertur peculiariter ob delictum ipſius ordinati: ſic Suarez ſupra *ſub num.* 28. vbi dicit mirandum non eſſe, vt hic ſuſpenſio ab homine poſſet imponi ſine culpa ordinati; quia non priuat illum vſu, quem iam haberet; pro illa inquam ætate non habebat vſum ordinum, vt dicit Suarez addens id ad maiorem ſecuritatem, & ad aliquam pœnam ordinantis.

Notabis inquam quòd ignorantia prædicta, quæ 24
non excuſat iuxta textum noſtrum, excuſet verò ab irregularitate ſi quis in ordine ſic ſuſcepto miniſtret: nam licèt ipſe re ipſa ſuſpenſus maneat, verum ignoret ſe eſſe ſuſpenſum ipſo facto invincibiliter, vt ait Suarez, aut moraliter, vt ſupra retuli & ſic miniſtrando non peccet, ſequitur vt non incurrat irregularitatem; eo quod non imponitur niſi in pœnâ delicti, vt ſatis indicat verbum *præſumpſerit*, iam adductum ex dicta conſt. Pij II. & ex aliis, 25
quare notant Auila *de cenſuris p.3. diſp.5. dub.7. §.5.* & Nauarr. *in dicto cap.accepta, de reſtit.ſpoliat.* quod licèt aliquis incurrat ſuſpenſionē hanc; quia ordinatus eſt cum dolo: tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, nō incurrat irregularitatem: nam etiam ad hoc requiritur dolus imò addit Diana *dict.p.5.tract.* 10. *reſ.* 32. *in fine*, longè certius eſſe de irregularitate; quàm de ſuſpenſione, cum verbum *præſumpſerit* abſque vlla dubitatione cadat ſuper irregularitate: videbis quæ bene cum multis tradit Barboſa *dicta allegat.* 16. *p.1.à num.17.*

Ad vltimam quæſtionis partem ordinatus in 26
ſacris ante pubertatem, an teneatur continere, & negatiuam ſententiam tuetur Sanchez *de matrimonio*, cum aliis ab eo adductis *lib.7. diſp.*30. *n.*8. niſi adeptus pubertatē, votum ratificet; ex eo quia votum ſolemne expreſſum in Religione approbata, ante pubertatem emiſſum, non obligat, niſi poſt pubertatem ratificetur *ex cap.1.cap. illud* 20. *q.*1. *cap.ad noſtram, de regularibus*; ergo fortius in voto implicito ſolemni ordines recipientis ſacros: argumento Trid. *ſeſſ.* 25. *de reg. cap.* 15. vbi cauetur votum expreſſum profeſſionis non valere, vſque ad decimum ſextum annum expletum. † Contra- 27
riam affirmatiuam tenent Baſilius Pontius *de matrim.lib.7.cap.29.num.*15. Martinon. *de Sacrament. tom.5.diſp.75 ſect.2. num.*23. quia cum omne votum emiſſum ab habente vſum rationis obliget, niſi ab Eccleſia ſit prohibitum, ſequitur valere, vt ordinatus contineat, cum tale votum non ſit prohibitum. † Diana verò *p.10.tract.16.reſ.*84. vtramque 28
admittit ſententiam, vbi inquirit de duobus aliis dubiis, adducens Doctores pugnātes; nempè an ſit validum votum, & inualidum matrimoniū contractum ab eo, qui ordinem ſacrum ſuſcepit, ignorans annexum eſſe votum caſtitatis, & dicit validum eſſe votum. Et quid dicendum de ſuſcipiente ſacros ordines cum intentione non vouendi caſtitatem, & refert Doctores oppugnatores.

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

An irregularitatem contrahat, qui non expleto 24. anno, suscepit ordinem Præsbyterij, aut in tempore interdicti, vel sine titulo, vel sine dimissorijs ab alieno Episcopo, aut extra tempus statutum. Et an suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, si canat Euangelium, Epistolamque in eadem missa, incurrat irregularitatem. Et an suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, possit celebrare, illa completa, sine alia dispensatione. Vel an sufficiat dispensatio, desumpta ex tolerantia Episcopi?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus Præsbyterio ante legitimam ætatem concelebrans cum Episcopo, verius est vt irregularis non fiat*, n. 3. *vbi de ratione, etsi hic contra*, & sub n.4.& 5.

2 *Ordinandis Præsbyterio concelebrantibus in ipso ordinum actu cum Episcopo, pertinet applicatio Sacrificij.*

3 *Ordinatus ante legitimam ætatem, si non concelebrat, non fit irregularis.*

4 *Ordinati ante ætatem Diaconatu, & Subdiaconatu, si celebrantes cum Episcopo ordinante, canant Euangelium, & epistolam, non fiunt irregulares; etsi sint suspensi*, n.5. & 6.

7 *Suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, ea impleta, qua diligentia præhabita poterit ministrare*, n.8.& 9. *vbi num debeat prius absolui à suspensione*, & n. 10.

11 *Ordinatus ante legitimam ætatem incurrit duas suspensiones, vnam ob delictum, alteram ob defectum ætatis.*

12 *Dispensatio ex tolerantia Episcopi, num sufficiat, vt ordinati ante legitimam ætatem possint celebrare.*

1 AD primam quæstionis partem affirmatiuam sententiam, & opinionem, vt veriorem tenent Couar. *in cap. Alma Mater p.*2.§.3. *num.*5. *vers.*9. Salzedus ad Bernard. Diaz *cap.* 26. *vers.* 5. qui ibi attestatur se alios, & prudentissimos viros maximè è Societate IESV se alloquutum esse de hac re; & istam omnino firmasse resolutionem quam tenuerunt etiam Nauarrus *cons.*4.*in antiquis*, alias *cons.*8.*de Clerico excommunicato ministrante*, Bonacina *de Sacram.disp.*8. *quæst. vnica puncto* 5. *num.*13. tum quia huiusmodi Sacerdos concelebrat hoc casu Episcopo ordinanti ex resolutis per D. Thom. *in* 3.*p.quæst.*82.*art.*2. & *in* 4. *sent. dist.* 13. *quæst.* 1.*art.*2. vbi Palud. *quæst.*4.*art.*2. atque ideò simul cum Antistite eandem Hostiam consecrat, vt explicat Caietanus super *dicto articulo* 2. *quæstione* 82.

2 Vnde docent Ludouicus Mæratius in *D.Thom. tom.*3.*tract.de Sacram. Eucharist. disput.*38.*sect.*8. *n.*4. quem sequitur Diana eius verba referens *p.*5. *tract.*14. *res.*112. quod dum plures Sacerdotes simul consecrant, & consecrando simul vnum, idemque missæ Sacrificium offerunt ad eorum quemlibet perinde pertinere illius applicationem, ac si solus offerret; quia quilibet est illius totius vera causa per se independenter ab alio, & possit independenter ab alterius voluntate illud integrè cui voluerit applicare, quod proinde sic à singulis applicatum diuersis personis, proderit omnibus, quibus applicabitur; quia prodesse debet alicui, cum nulla ratio sit, cur vni possit, quàm alteri: ita illi, quos ad litteram sequitur Barbosa *in pastorali allegat.*16.*p.*2.*num.*16. reprobans aliam negatiuam à multis Doctoribus amplexam: vide alios, quos refert *in cap.*12.*Trid.sess.*23.*de reform. num.*7.*vers.contra.*

Verùm cum ipse Barbosa *in dict.cap.*12. *Trid.* 3
dicat, vt iam *quæst. præcedenti* adduxi, vt ad incurrendam irregularitatem, celebrando post suspensionem Const. Pij II. de qua dixi *ibi*, non sufficiat Sacerdotali ordini ante legitimam ætatem initiatum actus illi ordini conuenientes, & deputatos exercere, si non celebret, cum Nauarro, Riccio, Belletio, & Fr.Eman. supra relatis, dicens *ibi num.* 7. hinc prouenire, vt irregularitatem non contrahat, qui non expleto 24. anno Præsbyterij ordinem suscipit ex illa ratione; quia Ecclesia non reputat eam missam, quam tunc vnà cum Episcopo ordinanter celebrarunt, vt docent Medina *in sum.lib.*1.*cap.*11. §.8. Quaranta *in summa Bullary* verb. *Ordo vers. ampliatio illa*, Henriquez *lib.*14.*cap.*3.§.6. *in fine*, Suarez *de cens. disput.*31. *sect.*1.*num.*71. Sayrus *eodem tract.lib* 4.*cap.*16.*n.*23. & *lib.*6. *cap.*12. *num.* 11. Auila *in simili tract.p.*3. *disp.*5.*dubio* 7.vers. *dico secundo*, Vgolinus, Naldus, Portel. Marc. Alter. Bellet. Marchinus, Marcel. Vulpeius, Laurent. de Franch. quos refert *ibi* Barbosa; imò videtur sequi; & sic in pastorali eosdem referens sopra, eos impugnat acerrimè: & fundantur in ea, nempe ratione relata, cum illa actio ordinationis, videatur vnici tantum actus concursus; & veram resolutionem apprehendes ex adductis in vers. *ad secundam* statim sequenti.

Ad secundam quæstionis partem quæ similis 4
est ad resolutionem, ac præcedens; licèt videam quod Hurtad. *in tract. de suspens.difficult.*13.*n.*36. & Auila *de cens.p.*3.*disp.*5.*dubio* 7. *dict.* §. *dico secundo*, existimantes ordinati cõsecrantes simul cum Episcopo incurrere irregularitatem; quia actiones canendi Euangelium, & Epistolam, fiunt post perfectam ordinationem Diaconi, & Subdiaconi. † 5
Sed Mercerus *de Sacram.in* 3.*p.quæst.*24. *dubio* 7. ex Constit. Pij V. dicens ferri tertiam suspensionem contra illos, qui ante legitimam ætatem, aut extra tempora collationi ordinum decreta scienter accipiunt, ordines sacros suspendique ab ordinibus sic susceptis, addit notabiliter quod Sacerdos in ordinatione sua incurrens, hanc suspensionem, non fit irregularis consecrando simul cum ordinante, nec Diaconus tunc canens Euangelium; quia actus hi non fiunt moraliter loquendo post ordinationem, quæ, durante officio, durare censetur, & docet Coninch. *de Sacr.disp.*16.*dub.* 15. *num.*36. notans Sacerdotem sua ordinatione incurrentem hanc suspensionem, non fieri irregularem consecrando simul cum ordinante; quia tũc nondum eius ordinatio perfecta est, & consequenter, nec suspensio perfectè incursa, secùs esse secundùm aliquos de Diacono canente Euangelium in

Digitized by Google

eodem sacro; quia hæc actio ordinis sequitur post
6 perfectam ordinationem. † Sed Suarez probabilius *de censuris disp.31.sect.1. num.17.* etiam tenet de hoc actu canendi Euangelium; quia hi actus moraliter loquendo non fiunt post ordinationem quæ censetur durare, quandiu durat officium, ob idque sicut Diana reprehendit Hurtadum falsam vocans eius sententiam relatam *dict. p.5. tract.10. res.37.* & meritò etiam debuit non sequi contrariam supra relatam *à num.1.* cum Mæsario *in dict. res.112.* & eodem modo debuit se non corrigi, Barbosa suprà relato *in pastorali sub dict. allegat* 16. sequutus Dianam *in dict. res.112.* cum ipse in Trid. *dict. cap.12. sess.23. num.7.* cum eodem Diana *dict. res.37.* videatur sequi proximam relatam sententiam, quam & ego sequor.

7 Ad tertiam quæstionis partem, an suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, possit celebrare, illa completa, absque dispensatione. Et affirmatiuam sententiam docet Cordub. *casu* 144. & Sotus *in 4. sentent. dist.25. quæst.1. art.2. in fine*, cum Medina *in instruct. conf. cons. lib.1. cap.11.* §.6. verùm Hieronymus Rodriguez *in comp. quæst. regul. res.*106. *num.*14. Henriquez *lib.*13. *cap.*38. *n.*1. *in glossa litt.* F. Bonacina *de cens. disp.3. quæst.1. puncto* 1. & alij negatiuam tenent sententiam, quos sequitur Cornejus *in 3. p. tract.5. de suspens. disp.4. casu* 3. vbi dicit quod durat hæc suspensio, etiam post completam ætatem, donec per Papam relaxetur, aut si sit occulta per Episcopum, aut etiam in foro conscientiæ per Bullam: & notat, vt quamvis iste ante complementum ætatis absoluatur ab hac suspensione, adhuc non possit in ordine ministrare.

8 Vnde Barbosa *in pastorali dict. allegat.*16. *p.*2. *num.* 15. ait quod ordinatus ante legitimam ætatem, si temerè ordines recipit, sit necessarium ei, vt prius, quam ordinem exerceat, à suspensione absoluatur, nec ante etiam si attingat ætatem per sacros Canones, & S. Trid. Concilij requisitam, absque absolutione prædicta, possit alium ordinem suscipere, aut in suscepto ministrare: ita cum Miranda, & cum Lezana *in summ. quæst. regul. cap.*14. *num.* 2. *in fine*, vbi ait vt non sufficiat dispensatio desumpta ex tolerantiâ Episcopi per longum tempus; quia cum non probetur illius scientia de huiusmodi mala promotione, nō operatur tolerantia; sed idem Barbosa ibi cum multis, *& alleg.*39. *post num.*49. *vers.*10. dicit vt possit per Episcopum dispensari, si huiusmodi delictum promotionis, sit occultum, licèt celebratio sit publica.

9 Alij inquam distingunt dicendo quod si quis inculpabiliter ante legitimam ætatem suscipit ordinem, etiamsi in ætate legitima, possit absque incursu irregularitatis exercere actum sui ordinis; quia Pontificis intentio fuit, vt reprimeret tali castigatione temeritatem, sic delinquentium. Verùm si suscepit culpabiliter, vt si sciebat vetitum; licèt nesciret impositam censuram, ait vt indigeret suspensionis relaxatione; licèt iam peruenerit ad legitimam ætatem, iuxta constitutionem præfatam Pij II. sic Toletus *lib.*1. *cap.*49. *num.* 4. Suarez *de cens. disp.*31. *sect.*1. *num.*25. Auila *p.*3. *dub.*7. *not.*8. *&*
10 9. Nauarrus *cap.*27. *num.*155. & alij, † imò idem Suarez, & Nauarr. sentiunt, vt possit sic suspensus excusari ab irregularitate, si temerariè quidam suscepit ordinem, si facta pœnitentia illius malæ susceptionis bonafide credens iam ob legitimam ætatem sibi licitum esse ordinis exercitium, actum exerceret; eo quod carentia præsumptionis, possit excusare ab irregularitate; etsi à suspensione non excuset, vt iam dixi, sicut sæpè bonafides excusat ab irregularitate, quæ non excusat ab excommunicatione, iuxta glossam *in cap. solet de sent. excommunic. lib.*6.

Notant verò idem Suarez *dicta disp.*31. *sect.*3. 11
*num.*4. Portel. *verbo ordines sacri num.*12. Hieronymus Rodriguez, *suprà*, Diana *dict. p.*5. *tract.* 10. *res.*34. *in fine*, quod iste talis ordinatus ante legitimam ætatem, incurrit duas suspensiones, vnam ob defectum, alteram verò ob defectum ætatis, ac proinde absolutus à prima; non censeatur absolutus ab alia, nec possit ministrare, donec attingat legitimam ætatem. Iterum notabis vt non fiat irregularis ante legitimam ætatem ad Sacerdotium promotus, si exerceat actus solum in Sacertio constitutis conuenientes, & Sacerdotali ordini deputatos, modo non celebret, vt iam dixi supra: sequitur Barbosa *dict. allegat.*16. *sub num.*15. *in fine*, & probat cum Nauarr. *cons.* 9. *de Clerico excommunic. in antiquis, alias de ætate, & qualit. in nouis.* Fr. Eman. *in summ. p.*1. *cap.*166. *conclus.*1. *& quæst. regul. tom.*1. *quæst.*23. *art.*12. Bellet. *disquisit. Cleric. p.* 1. *tit. de disciplina Cleric.* §.5. *num.*58. Marchin. *de Sacrament. tractatu* 1. *part.*5. *cap.*3. *numero* 14.

Ad quartam quæstionis partem an sufficiat dis- 12
pensatio desumpta ex tolerantia Episcopi; respondeo ex dictis supra *sub vers. ad tertiam in fine illius numeri.*

QVÆSTIO III.

An suspensus propter ordines susceptos ante legitimam ætatem, possit exercere ordines alios iam ritè susceptos. An pœna suspensionis locum habeat in eò, qui ante legitimam ætatem Episcopus est ordinatus. An regulares ipso iure suspensi sint, sicut & Clerici, qui ante legitimam ætatem sacros susceperunt ordines. Et an Prælatus regularis possit eis impertiri dispensationem, vt ministrent. Et an suspensus ab aliquo ordine, si ascendit ad superiores absque eo, quod illos exerceat, efficiatur irregularis. An gaudeat priuilegio fori, qui ordinatus est ante legitimam ætatem. An suscipientes primam Tonsuram, & ordines minores causa euadendi iudicium sæculare, peccent mortaliter?

SVMMARIVM.

1 *Ordinati ante legitimam ætatem, etsi suspendantur, non tamen prohibentur ministrare in ordinibus ritè ante susceptis*, n.2.

3 *Episcopus ordinatus ante legitimam ætatem, non incurrit suspensionem Bulla Pij II.* n. 4. & n.5.

5 *Suspensio generaliter lata, non comprehendit Episcopos, nisi eorum fiat mentio specialis.*

6 *Regulares ordinati ante legitimam ætatem, verius*

rius est vt incurrant suspensionem, sicut alij Clerici, n.8.

7 *Constitutio, qua loquitur de Regularibus solum, non comprehendit Clericos seculares : intellige*, vt n.8.

9 *Regulares virtute suorum priuilegiorum, nequeunt ordinari ante legitimam atatem.*

10 *Dispensare num possit Pralatus regularis, aut Episcopus cum subdito ordinato ante legitimam atatem*, n.11. & 12.

12 *Absolutus per Episcopum à suspensione contracta ob susceptionem ordinum, non potest ante illam in susceptis ministrare ob irregularitatem ex defectu atatis, in qua Episcopus non dispensat.*

13 *Suspensus ab aliquo ordine si ascendat ad Superiores absque eo, quod eos exerceat, verius est, vt non fiat irregularis*, n.14.

15 *Ordinatus ante legitimam atatem, non ideò amittit fori priuilegium*, n.16.

17 *Ordinati prima Tonsura eo fine, vt fugiant saculare Iudicium, peccant.*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum ex iam adductis supra; nuoc verò inuenio quod Nauarrus, & Frater Emanuel Rodriguez, quos sequitur Villalobos *in summ. tom.1. tr.18. difficult.11. num.2.* dicunt maoere suspensos post Extrauag. Sixti V. ab omnibus ordinibus iam susceptis; quia ait: *Eosdem Clericos posthac male promotos ab executione, ministerio, & exercitio ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuò sus-*
2 *pensos declaramus.* † Sed Scortia *in Constit. Pontif. epit. 39. Theorema* 109. quem sequitur Diana *p.5. tr.10. res.35.* cum Henriquez, & Auila tenent huiusmodi suspensionem impedire solum vsum ordinis malè suscepti, & in quo delinquit, & consequenter etiam ne vlterius ascendat, non autem vt vtatur ordine inferiori, si legitimè illum suscepit, vt indicant verba Bullæ ibi: *Si suspensione durante, in eisdem ordinibus ministrare prasumpserint; eo ipso irregularitatem incurrant*; io eisdem scilicet malè susceptis, quibus suspensi sunt, & non in quovis ordine, vt etiam iure antiquo suspendebantur ab executione ordinis malè suscepti, vt dicit glossa *in cap. consultationi hoc tit.* & Trid. *sess.14. de reform. cap.2.*

3 Ad secundam quæstionis partem an suspensionis pœna; de qua hic, & in constitutione Pij II. iam relata in præcedentibus quæstionibus, incurratur ab ordinato in Episcopum ante legitimam ætatem, sicut ab ordinato in sacris; & licèt ætas pro Episcopis creandis sit annorum 30. vt dico infra *sub Rub. de atate ordinand.* & Episcoporum ordo secundùm Canonistas, vt adduxi *in Rubric. huius tituli*, sit distinctus ab ordinibus Præsbyteratus Diaconatus, & aliis. Et ob id dicendum esse, vt incurretur creatus Episcopus in pœnam suspensionis, si ante illam ætatem ordinaretur. Sed adhuc existimo pœnam Pij II. & constitutionem textus nostri, non extendi ad Episcopos.

Primò quia talis constitutio non loquitur dè
4 Episcopo, oec textus noster; deinde quia, etsi sit ordo Episcopatus; tamen eius collatio propter
5 excellentiam dicitur consecratio potius. † Deinde quia illæ particulæ *litera dimissoria extra tempora* & similes non accommodentur Episcopatui, vt colligitur ex adductis *sub cap.1.2. & 3. & sub c.11.* tum etiam quia illa suspensio generaliter lata non comprehendit Episcopos, nisi eorum fiat specialis mentio, iuxta doctrinam textus *in cap. quia periculosum de sent. excomm. lib.6.* & aliis in casibus. Et hanc sequor cum Suarez *de cens. disp.31. sect.1. n.29.* non enim de iure constitutio Pij II. debet extendi vltra expressa, cum sit pœnalis.

Ad tertiã quæstionis partem an Regulares sus- 6
pensi, si sint ordinari ante legitimam ætatem, sicut Clerici, & videtur oegatiuè respoodendum, cum istis titulus ad ordines sacros recipiendos, non sit necessarius sicut præequiritur in Clericis sæcularibus assumendis ad ordines sacros, secundùm ea, quæ adduxi *in dict. cap.11. hoc tit. quast. fin.* Deinde, & in terminis, quia hæc pœna solùm in Bulla Pij II. reperitur in dicta contra Clericos, vt patet ibi, *nonnulli Clerici*, sed Monachi, & Clerici sunt diuersa, vt patet *ex Rub. & tit. ne Clerici, vel*
Monachi †Ergo sicut constitutio, quæ loquitur de 7
Regularibus solùm, non comprehendit Clericos sæculares, vt dicit expressè *Clem.1.* iuncta glossa verbo *Religiosi, de rebus Eccles. alien. vel non*, Belletus *disquisit. Clerical. p.1. tit. de disciplina Clericali §.2. num.5.* ita etiam Religiosi in constitutione agente de Clericis, noo veniunt, præcipuè in materia non fauorabili, Bellet. *dict. §.2. num.2.* Abbas *in cap.2. num.7. ne Clerici, vel Monachi, & in c.1. num.9. de Iuram. calum.*

Sed dicendum est prædictam suspensionem 8
incurrere etiam ordinatos regulares in sacris ante legitimam ætatem; quia etsi quantum ad alia quàm maxima sit differentia inter Clericos, & Monachos, siue regulares, maximè quando agitur de materia, quæ, vel tantùm concernit Clericos, vel tantùm Monachos: tamen quando materia est quæ æqualiter recipit vnum, & alterum, qualis est ordinum materia, vt scilicet non recipiantur extra tempora ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissoriis, nulla prorsus, nec debet esse inter ipsos differentia; quia prohibitionis ratio omnes æquè cõprehendit, nec impedit, vt Pius II. vsus tantum fuerit nomine *Clerici*; quia ex quo expressè Monachos oon exclusit, seu eos, ac regulares nominauit, fuit ex eo quia *Clerici* nomen in hoc sensu vniuocum est, & nomine, & definitione conuenit, ac comprehendit Clericos, tam sæculares, quàm regulares. Sic docuerunt hanc sententiam Fr. Eman. Rodriguez *in summa p.1. c.156. & in quast. regul. tom 3. quast.24. art.2.* Portel. *in dubiis regul.* verbo *ordines sacri, num.13.* Riccius *in Curia Episcop. Neapol. decis.130. p.4.* Barbosa *in pastorali p.2. alleg.16. num.16.* cum Lezana, & Miranda, & idem *in Trid. sess.23. cap.8. de reformat. num.11.* Sayrus *de cens. lib.6. cap.12. num.14. & 15. de off. Episcopi c.20. §.1. n.1.* Hurtad. *de Sacr. tom.1. tract. de ordine difficult.21.* vers. *& id voluit*, Marchinus *de Sacr. ordin. tr.1. p.5. c.3. num.6.* Tambur.
de Iure Abbatum tom.3. disp.5. quast.11. num.73. † 9
Miranda *in manuali Pralatorum tom. 1. quast.39. art.* 1. vbi dicit se nescire de aliqua concessione, quæ id concedat regularibus post Trid. Concil. Vide eundem Barbosam *dict. alleg.16.* vbi ait cum multis *num.* 1. vers. *regulares*, non posse virtute suorum priuilegiorum ordinari ante legitimam ætatem multis probant.

Ad quartam quæstionis partem an Prælatus re- 10
gularis possit dispensare cum suo subdito ante legitimam ætatem ordinato: & Caputius *ad compendium* verbo *ordines sacri folio* 187. tenet huius-

modi

modi Prælatum non posse dispensare, vel absoluere ordinatos ante legitimam ætatem; imò nec id posse Episcopos, citans ad hoc glossam *in clem. fi 1. de ætate, & qualitate ord.* n Syluester, & Nauar. & sequitur Sayrus *de censur. lib. 6. cap. 12. num. 13. & 14.* subdens priuilegia concessa Prælatis, vt dispensent cum subditis esse derogata per Concil. Trid. *dict. sess. 13. cap. 12.* pariter resoluens solum Papam, non verò Episcopum posse in hoc dispensare, quod verum credo, iuxta quæ dixi supra *sub quæst. 12. vers. ad tertiam*, nisi in casu, de quo ibi, in quo dispensat Episcopus, Barbosa docet etiam contra Portel. supra *dicta allegatione 16. numero fin.*

11 Verùm prædictus Portel. *in dub. regular.* verb. *ordinis sacri suspensio, num. 14.* & Hieronymus Rodriguez *in compend. quæst. regul. ref. 106. n. 26.* quos sequitur Diana *p. 5. tr. 10. ref. 31. in fine*, posse dicunt Superiores regulares absoluere suos subditos sic suspensos: idemque dicendum de irregularitate sic contracta, de quo Henriquez *lib. 14. cap. 20. n. 3.* & Becan. *p. 4. cons. 37. in respons. casuum conscient. vers. aduertendum.* Barbosa in Trid. qui videtur sibi contrarius *dict. cap. 12. sub n. 12.* vbi etiam dixit huiusmodi suspensionem posse tolli ab Episcopo post sufficientem emendationem, & punitionem; quia in prædicta Bulla Pij II. non reperitur reseruata, vt tradunt Suarez *de cens. dict. disput. 31. sect. 1 n. 32.* Bonacina *de Sacr. disp. 8. quæst. vnica puncto 1. n. 11*

12 Vnum tamen notat Bonacina *dict. punct. 1. n. 13. vers. secundo*, Garcia *de benef. part. 2. cap. 5. numero 51.* vt qui absolutus fuit per Episcopum à suspensione contracta ob susceptionem ordinum, non possit ante illam in præfatis ordinibus ministrare, non defectu suspensionis, quæ supponitur ablata, sed ob irregularitatem ex defectu ætatis, in qua Episcopus non dispensat. Videbis quæ dicit Ægidius Trullench. *de Sacram. quæst. vnica lib. 6. dubio 10. a num. 5.* vbi de suspensione contracta ab ordinato ante *legitimam ætatem*, & *num. 9.* vbi de dispensante, & *in num. fin.* vbi de dispensatione respectu Regularium.

13 Ad quintam quæstionis partem an suspensus ab aliquo ordine, si ascendat ad superiores absque eo, quod illos exerceat, efficiatur irregularis: in quo dubio, quia satis *ex quæst. 1. & 2.* assumitur solutio, hic tantum referam Doctores pugnantes, & quod fiat irregularis, docent Maiol. *de irregularit. lib. 4. cap. 34. num. 1. & 2.* Couarruu. *in cap. Alma*
14 *Mater p. 2. §. 3. vers. 7.* † Sed contrariam sequuntur opinionem Barbosa *in pastorali p. 2. allegat. 16. num. 15. in fine*, cum Vulpeio *in praxi iudicialis fori Ecclesiast. cap. 8. num. 32.* Sayrus *de cens. lib. 4. cap. 16. num. 22.* quorum sententia videtur practicabilior.

15 Ad sextam quæstionis partem videtur respondendum ex dictis supra *in cap. 11. sub quæst. 10.* vbi an ordinatus sine titulo beneficij, aut Patrimonij; eo quod suspensus sit, non gaudeat fori priuilegio in quo puncto tenent sententiam negatiuam Bernardus Diaz, Rolandus, & Cassaneus, quos citat Pereira *de manu Regia p. 1. c. 26. num. 18.* Vasquez
16 *allegat. 45. num. 20.* † Tamen verior est de iure sententia contraria; quia talis, est verè ordinatus, cui verè fuit impressus character: sequitur Diana *p. 4. tr. 1. ref. 26.* vbi notat etiam Clericum ordinatum per simoniam, vel ab Episcopo, qui erat impeditus ordines conferre aliquo iuris impedimento, nempe excommunicationis, suspensionis, interdicti &c. gaudere fori priuilegio.

Ad septimam quæstionis partem absolutè af- 17
firmat peccare ordinatos prima Tõsura, aut minoribus, vt fugiant sæculare iudicium, Magister Gethius *in suo thesauro animæ tom. 1.* verbo *Clericus, quæst. 10.* colligens *ex cap. 4. Trid. sessione 23.* sed Diana cum infinitis *part. 10. tract. 16. ref. 61.* contrariam negatiuam tenet carpens Gethium; eo quod Dianam ipse improbauerat aliter in loco disputantem, & affirmantem. Dicit enim Diana quod etsi affirmatiua Gethij sit probabilior sententia, sit etiam probabilis negatiua, quam docent cum infinitis Naldus *in summa*, verbo *Ordo num. 15.* Bonacina *de hoc Sacram. disput. 8. quæst. vnica, puncto vltimo*, Escobar *in Theologia Morali tract. 7. exam. 8. cap. 4. num. 77.* & alij relati à Diana, vide *cap. 6. de ætate, & qualit. in quæstione 1.*

QVÆSTIO IV.

An Episcopi ordinantes aliquos ante legitimam ætatem; incurrant suspensionem nostri textus, aut Bullæ Pij II. latam, etiam aduersus sic ordinatos in sacris. Et quare conferens infanti Tonsuram ab illius collatione, tantum suspendatur, & conferens eidem Subdiaconatûs ordinem, non tantum à collatione illius, sed etiam à cæterorum suspensione dignus sit. Et à quo talis auferatur suspensio?

SVMMARIVM.

1 *Ordinans Infantem in Diaconum dignus est suspensione, sed non prohibetur ministrare in ordinibus, quos contulit; sic vt fiat irregularis,* numero 2. *expende vt* numero 4. & 5.

3 *Ordinans Infantem in sacris ante ætatem, qui postea durante suspensione auderet ordinare alium, fiet irregularis.*

6 *Ordinans Infantem tonsurâ ante legitimam ætatem, mitius punitur, quàm ordinans Diaconum.*

7 *Suspensio ordinati ante legitimam ætatem, à quo auferatur, remissiue.*

AD primam quæstionis partem iam aliquid 1
dixi *in principio primæ quæstionis*, & nonnulla tradit Barbosa hic *numero 2. & 3.* nunc breuiter iuxta textum nostrum dico quod ordinans Infantem in Diaconum, dignus est suspensione à collatione cæterorum ordinum; sed hæc suspensio, vt de ordinato iam supra dixi *q. 1. 2. & 3.* non incurritur ipso iure, stando in dispositione textus nostri, & aliorum iuris antiqui, vt docent Maiol. *de irregularit. lib. 1. cap. 30. numero 9.* Tabiena *verbo Ordo 3.* Barbosa *hic*, & *in pastorali p. 2. c. 16. n. 7. & 8.*

Vnde dici debet vt non incurreret irregulari- 2
tatem, si in ordinibus, à quorum collatione erat suspensus, ministraret; ex Rebuffo *in praxi benef.*

Digitized by Google

benef.tit.de Clericis malè promotis, remissiuè. Quaranta *in summa Bullarij* verb. *Ordo*, *in princ.* vers.
3 *An*, † quod si prædicta suspensione durante
auderet alium ordinibus initiare, fieret quidem irregularis; quia suspensus à collatione ordinum illos conferendo, irregularitatem contrahit, ex Syluestro *verb.Suspensio num.*5.vers. *si verò abordine.*

4 Verùm cum Trid.Concil.*sess.*23.*cap.*12.nullam in hoc casu apponat pœnam, nec constitutio Pij II. & cum altera Sixti V. quæ in illo loquebatur, redacta sit ad terminos iuris communis, per Clement. VIII. *in sua constitut.* incipit *Romanum Pontificem*, pridie Kalend. Martij 1595. vt refertur *in floribus decisionum sub hoc tit. decision.* 27. sequitur vt etiam hodie vigeat respectu ordinantis Episcopi suspẽsio decreta per textum nostrum,
5 vt sentit Barbosa *dict.allegat.*16.*num.*9. † & idem
*dicto num.*7.ait, vt per Bonifacium VIII. *in cap. fin.hoc tit.lib.*6.sit decretum, quod conferens Tonsuram Infanti, nequeat per annum alteri Tonsuram conferre, tenent Henriquez *lib.*3.*cap.*38.§.1. *lit.O*, Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *tract.*2.*num.*61.Bonacina *de cens. disp.* 3. *quæst.* 6. *puncto* 5.*num.* 25. *in fine*, Marc. Alterius *eodem tr. tomo* 2.*disp.*16.*de suspens.cap.in princ.*idem Barbosa *p.*3.*allegat.*111.*num.*4.

6 Ad secundam quæstionis partem quare pœna conferentis Infanti primam Tonsuram sit mitior, quàm Diaconatum bene disputat Campanillus omnino videndus *in diuersorio Iuris Canon.Rub.*7. *cap.*4.*num.*2. vbi multis nititur rationem reddere; & videtur esse efficacior; quia qui Infanti audet conferre Diaconatûs ordinem grauius multò peccat, quàm conferens eidem primam Tonsuram, vt colligitur à differentia gradus ordinum, ac præcellentiæ eorum, iuxta distinctionem, quam facio infra *in Rub.de ætate, & qualit.ordin.*vt iam etiam *supra* dixi.

7 Ad tertiam quæstionis partem à quo talis auferatur suspensio, respondebis ex adductis supra *quæst.praeced.*vers.*ad quartam, & q.*2.vers. *ad tertiam*, applicando quæ supra adduxi *in cap.* 11. *quæst.*11. vers.*ad secundam*, *& à num.*1.& Barbosa *in cap.sequente sub num.*2.multis probat, vt Episcopo denegetur dispensandi facultas, nisi quando tacitè, vel expressè ei conceditur, de quo alibi: & leges bene declarantem eundem *de officio Episcopi allegat.*33.*p.*2.*à num.*19.

Ad Text. in Cap. Dilectus XV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus plures ordines conferens eodem die, etiam de mandato Metropolitani, suspenditur.*

2 *Superiori obtemperandum non est quando imperat apertè iniustum.*

3 *Testi vario non adhibetur fides.*

4 *Interstitiorum quæstiones, & de dispensatione eorum hic remissiuè, & n.*5.

5 *Periurus est propria voluntate contraueniens iuramento.*

6 *Pontifex ordinans Infantem ante vsum rationis, num queat eum reddere habilem ad matrimonium.*

DEcernit Pontifex hîc quòd Episcopus eo- 1
dem die plures ordines conferens sacros, etiam de mandato Metropolitani suspenditur. Occasione huius decisionis possemus longè agere de materia interstitiorum ad ordines, hoc est de tempore, quod debet interponi de receptione v.g. Subdiaconatus ad Diaconatum, & de isto ad Præsbyteratum. Tamen quia de hoc puncto iam egi supra *in cap.quidam* 8.*hoc tit.*ideò ad ibi dicta recurres.

Et in vers. *ipsi obtemperare non debuit* ex hoc 2
notat Barbosa *hic n.*3. superiori obtemperandum non esse, quando imperat aliquid apertè, & manifestè iniustum, aut quando constat esse tale quod suæ potestatis limites excedat: sic ex Gregorio de Valentia *tom.*3.*disp.*5.*quæst.*3.*p.*2.Aldrete *de religiosa disciplina tuenda*, *lib.*2. *cap.*4. Vnde occasione huius dicti adiunges plura, quæ dico infra *sub tit. de maioritate*, *& obedientia*: & poteris applicare alia pleraque, quæ latè scripsi *sub cap.nouit de iudic.*

Et *in vers.*ibi *sæpius variauit* ex hoc notat Bar- 3
bosa *num.*4. testi vario, & sibi ipsi contrario non esse fidem adhibendam, sic cum Claro, Farinacio, Cardoso, Menochio, & Riccio. Sed quia ego ad saturitatem scripsi *in cap. per tuas* 10. *de probat.à quæst.*3.& *in cap.litteras* 13 *de præsumpt.* ideò ad ibi dicta recurres.

Ad quæstiones de obseruatione interstitiorum 4
Suarez *de cens.disp.*31.*sect.*1.*à num.*22.an fiat irregularis ministrans in ordine suscepto, dixi *in c.* 14. quæ causa sufficiat vt Episcopus dispenset in interstitiis ad Missam, Diana *p* 4.*tract.*4. *resol.*209. an dispensatio interstitiorum pertineat ad Episcopum quoad regulares, Diana *p.*3.*tract.*2.*res.*32. ad alium *res.*112.ad alias *p.*9 *tract.*8. *res.*28. *& resol.*58.ad alias *p.*6.*tract.*8.*res.*23.qualis potestas sit ad dispensandum in criminibus Clericorum, Balboa *in cap.*4 *de iudiciis à num.*75.vbi ego dixi cir-
ca finem, † quod qui propria authoritate con- 5
trauenit iuramento, periurus sit per hunc textum, Gratian.*regula* 269.de quo dixi latè *in c.breui* 17. *de iureiurando*: ad textum nostrum Riccius *collect.*576.expendens Trid.*in c.*11.*sess.*23. *de reform.* circa ordines minores conferendos; etiam habito interstitiorum tempore, de quo iam dixi *in c.*8. an Episcopus beneficij possit dispensare in interstitiis, Diana *p.*8.*tract.*8.*res.*25.& an id possit cum suo familiari triennali, ibi. *res.* 35. vide supra *sub cap.*3.5.*&* 11.

Pro complemento poteris materiæ textus no- 6
stri quæstionem sequentem applicare, *An Pontifex possit Infantem ante vsum rationis ordinibus initiatum*, *reddere habilem ad matrimonium*, de qua dico infra *in cap.*1.*qui Clerici*, *vel vouentes*, interim videbis Sanchez *de matrim.lib.*7. *disp.*30. *num.*3. Suarez *de religione tom.*3.*lib.*9.*cap.*17. *dubio* 2. *num.*19. Vasquez Coninc.& alios relatos à Diana *p.*5.*tract.*1.*res.*43.

Ad

Ad Text. in Cap. Consultationi XVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Iuristator respondens consultationi, non introducit ius nouum, sed commune ostendit,* & n.2.

3 *Intellectus deducentes iura contra suam naturam, sunt fugiendi.*

1 DE materia huius textus dixi supra *in cap.* 1. 2. *& 3. hoc est* aliquid *in cap. litteras* 13. Et quatenus *in vers. Characterem* Barbosa *num.* 3. ait vt recipiens ordines extra tempora constituta ad sacros ordines, recipiat Characterem, dixi iam in dictis iuribus, & *in dict. cap.* 8. item & *in cap. non est compos*, vbi ideni dixi de ordinato ante le-
2 gitimam ætatem. † Et *in glossa* vers. *poteris*, notat quod quando Iurislator respondet consultationi, noo introducit ius nouum; sed ius commune ostendit, vbi scilicet respoodens consultationi, determinat illam per ius commune; ob id appli-
3 cabis *quæst.* 1. *cap.* 1. *de iudiciis*, † & cum Nauarro hic idem Barbosa notat fugieodos esse intellectus deducentes iura contram suam naturam: & videbis aliqua *sub cap.* 5.

QVÆSTIO I.

An ordines Regularium habentes priuilegium, vt possint ordinari Regulares extra tempora, possent eo vti, vbi Concilium Trid. receptum est. An superior Regularis differens ex industria mittere subditum ad Episcopum Diœcesanum ordinantem, vt postea illum mittat ad alium Episcopum, peccet mortaliter, & incurrat pœnas stante decreto Clem. VIII. 1596. sub die 15. Martij. An pro Episcopis in dispensatione interstitiorum, cum Regularibus sufficiat sola attestatio superiorum. Et an Prælati possint quoad interstitia dispensare cum suis subditis, vt ordinentur extra tempora?

SVMMARIVM.

1 *Ordines Regularium, vt possint ordinari Regulares extra tempora, vtuntur priuilegiis concessis,* vt n.2.& 3.

3 *Priuilegium Clericorum Regularium vt possint ordinari extra tēpora ad Subditos refertur.*

4 *Prælatus Regularis deferens licentiare suum subditum, aut illico mutans, vt ab alio ordinetur Episcopo, quando peccet, siue non;* num. 5. 6. & 7. *vbi* num.8. *excusatur, si habeat Episcopus examinatores valdè rigidos.*

6 *Argumentum de pœnis ad peccata non valet.*

8 *Prælatus quis suos subditos regulares, locales, constituere in Diœcesi Episcopi, qui non habet eam rigidos examinatores ad ordines.*

9 *Prælatus mittens subditos suos ordinandos alibi, num incurrat pœnas decreti Clementis VIII.* n.10.

11 *Pœnas positas in decreto Clem. VIII. contra Prælatos Regulares differentes, aut mutantes subditos, vt ab aliquo Episcopo ordinentur, non incurrunt ipso facto, & quid in conscientia,* n. 12.

13 *Iesuitæ habent priuilegium ascendendi ad ordines superiores, etiam si nondum ministrauerint in susceptis, quo fruuntur aliæ religiones,* n.14. *vbi quid de dispensando in interstitiis, &* n.15. *&* n.19.

16 *Prælati regulares in interstitiis, qualiter dispensent cum suis subditis ad ordines. Et num hæc facultas sit ablata ab eis* n.17. & 18.

19 *Motus proprius Sixti V. contra malè promotos.*

20 *Greg. XIII. priuilegium, vt Religiosi ordinentur extra tempora.*

21 *Religiosi quando queunt ordinari ex priuilegio in tribus diebus festiuis, de quibus festis intelligatur.*

AD primam quæstionis partem, negatiuè respondet per dispositionem Trid *in dict. c.* 8. *sess.* 23. *de reformat.* & per constitutiones Pij II. & 1
Sixti V. Lezana *in summa quæst. regul. cap.* 14. *n.* 19. eo quod ipsum Concilium *sess.* 25. *cap.* 22. præcipit omnia, & singula in suis decretis contenta obseruari à Regularibus, non obstantibus quibuscumque priuilegiis. † Tamen Ioannes Præposit. 2
in 3. p. de Sacram. Ordinis dubio 15. *num.* 156. Diana *p.* 5. *tract.* 13. *resol.* 57. idem *p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 31. Cælestinus *in compendio Theologiæ moralis tract.* 8. *cap.* 4. affirmatiuam docent contra Lezanam dicentes vt possint Prælati Regulares vti suis priuilegiis; & quod generalis illa derogatio sit applicanda locis Concilij, in quibus derogatur priuilegiis Religiosorum; non verò, vt se extendat ad omnia decreta, quæ etiam sine derogatione priuilegiorum edita sint: & hoc sensu dicunt velle Sanctam Syoodum omnia prædicta decreta seruari, etiam cum derogatione priuilegiorum, quandó ea in aliquo decreto posita sunt ad maiorem inculcationem particularium, non inquam vt respiciat ea decreta, in quibus oon fuit derogatum priuilegiis.

Imò & in compendio Clericorum Regularium 3
sic habetur cum licentia, & dispensatione admodum P.R. Generalis posse suos Religiosos suscipere ordines etiam sacros, & etiam Præsbyteratus extra tempora à iure statuta, tribus tamen diebus Dominicis, vel aliis festiuis etiam continuis à quocumque Antistite, oon obstante Trid. Concilio; idemque per Gregor. XIII. concessum fuit Patribus Iesuitis, quæ incipit *pium, & vtile* sub die 22. Septemb. 1582. Pontif. sui ano. 11. & aliis inquam Patribus sic communicatum multis affirmat idem Diana videndus *dict. p.* 3. *tract.* 2. *resolutione* 31. de quo dixi supra, *sub cap.* 5. *& sub cap.* 11.

Ad secundam quæstionis partem, etsi nega- 4
tiuè respondeat Bordonus *in cons. regular. tom.* 2. *res.* 67. *num.* 39. eo quod in decreto Clem. VIII. possunt

possunt spectari duæ transgressiones. Prima quan-
do Prælatus regularis licentiaret suum subditum
ad extraneum, dum Diœcesanus eo tempore or-
dinationem haberet; tunc dicit ordinationem esse
graue peccatum, cum sit præiudicialis iuribus Epis-
5 copi; cum ei de facto auferat subditum. † Secunda,
quam Prælatus differt, aut remouet subditum in
ordine ad ordinationem, & facit, vt suus subditus
ab alio ordinetur Episcopo. Et in hoc casu negat
adesse peccatum læthale, cum non sit grauis vio-
latio decreti; eo quod non continet verba præ-
ceptiua, nec materiam principalem, seu principale
dispositum, quod est vt quilibet Religiosus reci-
piat ab eo Episcopo, in cuius Diœcesi moratur;
non enim in his casibus graue inferri præiudicium
dicit; quia Episcopi parum curant ordinationem
huius, vel illius Religiosi hic, & nunc: nam ius,
quod habent super Religiosos est variabile quoad
ordinationem, cum ipsi de facili inueniuntur de vna
Diœcesi ad aliam, nullamque habeant permanen-
6 tem mansionem. † Et hanc partem defendendo
ait non obstare argumentum, quod à pœnis infer-
tur graue peccatum; quia respondet non valere à
grauioribus pœnis ad grauiora peccata ex glossa
in cap. admonere 33. quæst. 2. vers. existimes, quia
vt docet Nauar. *in manuali cap. 23. n. 53.* pœna ex-
communicationis grauissima est, & tamen quan-
doque trãsgressio alicuius rei prohibitæ sub pœna
excommunicationis non est peccatum mortale.
7 His inquam non obstantibus affirmatiuam sen-
tentiam docent Peirinus *de Prælato quæst. 3. c. 7.
num. 4.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. quæst. 18.
num. 6.* Diana *p. 9. tract. 8. res. 58.* nempè vt peccent
Prælati regulares sic differendo suos subditos mit-
tere, & lethaliter; quia faciunt contra Papæ de-
cretum in materia graui; tum quia præiudicant
Episcopo Diœcesano, sed dicunt excusari posse
à mortali, si id bona fide faciant credentes, vel
8 sibi licere, vel non esse peccatum. † Deinde posse
excusari si Episcopus Diœcesanus habeat exami-
natores valdè rigidos, seu etiam malignos erga
regulares in genere, vel in specie, & aliqui subdi-
torum sint aliquando debiles, de quibus illis cer-
to constet, quod non approbabuntur; quia tunc
dicit Peirinus, vt Prælatus Religiosus possit eos
constituere locales in alio Cõuentu alterius Diœ-
cesis, in qua non tantum rigorosa cum Religiosis
agatur, vt patet; quia potest religiosus, qui so-
lum scit legere, & scribere, absque grammatica
ad quemcumque ordinem promoueri (quod an
sit vtique verum dixi *sub dict. cap. 5.*) sed hic si in
aliquo Episcopatu permaneat, nunquam ordina-
bitur; quia non ordinantur, nisi qui bene callent
linguam latinam; ergo (infert Peirinus) poterit
talis subditus mitti in alium Episcopatum, in quo
non tam rigidè cum eo agatur.
9 Dubium verò est an Prælatus mittens suos sub-
ditos ordinandos modo præfato si contingat, vt
non ordinentur, incurrat nihilominus pœnas præ-
fati decreti Clem. VIII. & non incurrere vide-
tur tenendum. Primò quia verba sunt intelligenda
cum effectu per textum, *in l. 1. §. hac verba ff. quod
quisque iuris, cap. relatum de Clericis non resident.
cap. qualiter*, vbi glossa vlt. *de pactis, cap. si à iu-
dice de appellat. lib. 6.* Deinde quia prædictum
Clem. statutum, est odiosum, & contra antiquis-
sima Regularium priuilegia, vt constat ex Casa-
rab. *in compendio priuileg. mendic. verb. ordines sa-
cri, num. 1. 3. 9. 11. & ex tom. 2. in const. 7. Pij V. §. 9.*
ita docent Peirinus & Tambur. *in locis iam supra
relatis.* † Tamen Riccius *p. 4. decis. 118. num. 18.* 10
Pater Bordonius *dict. res. 67. num. 66.* Garcias *in ad-
ditiõn. p. 5. cap. 7. n. 92.* dicunt incurrere; quia bene
licentia obtinuit ex parte concedentis; licet sub-
ditus non fuerit ordinatus, cum effectus ordina-
tionis supponat licentiam, quæ ab ea non pendet
in sua causa, sed ab ordinatore; habuit enim li-
centia suum effectum sufficienter, quando obtenta
fuit à petente: ex his, & aliis rationibus Diana,
dict. res. 58. in fine, hanc vt probabiliorem ample-
ctitur, quæ videtur confirmari ex his, quæ latè ad-
duxi, *de conatu, & affectu in cap. 1. de præsumpt.*
Mihi verò videtur nimis tuta prima sententia; quia
ea pœna ab effectu aggrauatur, seu infligitur.
Notabis quod pœnæ positæ in dicto decreto 11
Clem. VIII. non incurruntur ipso facto per
verba Pontificis ibi: *qui non fecerint. &c. pœnas in-
current*, qui modus loquendi insinuat pœnam esse
solum comminatoriam, & infligendam, non ipso
facto inflictam; iuxta ea, quæ cum multis tradit
Sayrus, *de cens. lib. 1. cap. 11. num. 12. & 13.* & quæ
ego bene expendi ex Suarez *de cens. disp. 31. sect. 1.
a num. 15.* cum declaraui mentem, & intellectum
textus *in cap. non est compos, 14. hoc tit.* † Imò ad- 12
ducit Peirinus, Tamburin. & Diana *vbi suprà*, quod
etiam si dicta pœna priuationis esset ipso facto;
non tamen incurreretur in conscientia, semperque
requiri iudicis sententiam declaratoriam facti; quia
nemo tenetur tam rigorosam pœnam in se exequi.
Ad tertiam quæstionis partem Villalob. *in sum.* 13
p. 1. tract. 11. difficult. 12. n. 8. refert quoddam priui-
legium concessum Soc. Iesu, cuius etiam meminit
Manuel Rodrig. *in q. reg. tom. 2. q. 13. art. 5.* vt pos-
sint Religiosi promoueri ad ordines sacros Præs-
byteratus absque vlla functione in ipsis ordinibus
aut obseruatione interstitiorum, † & prædicto pri-
uilegio frui posse alias Religiones communicãtes, 14
non obstante prohibitione communicationis huius
gratiæ expressè facta à Greg. XIII. *in iam relata
constit.* probat Emanuel *supra art. 6. circa finem in
compend. q. reg. resol. 106. n. 20.* vbi dicit tutum esse
vti prædicto priuilegio. † Verum Diana tenet af-
firmatiuam sententiam, *part. 3. tr. 2. res. 112.* & ait 15
quod sacra Congregatio Cardinalium declarauit
non posse dispẽsare Prælatũ super interstitiis Re-
gularium ordinandorum: eo quod id pertineat ad
Episcopum ordinantem; qui tamen quoad causam
dispensationis iudicium suum formare debet ex
attestatione superiorum regularium sic tradit præ-
dictam declarationem Peirinus *in priuileg. Min. im.
tom. 1. constit. 2. Sixti IV. §. 11. n. 35.* & Villalobos
suprà, et si contrariam teneat sententiam dicit de-
bere in hoc se conformare Religiosos consuetudi-
ni propter constitutiones pontificum contra malè
promotos: & sic tutius, & consultius videri.
Ad vltimam quæstionis partem an regulares 16
possint dispensare cum suis subditis quoad inter-
stitia; vt ordinentur extra tempora; quia longè
agit de hoc dubio Diana *p. 9. tr. 8. res. 28.* cum Ca-
stro Palao eius verba referens *tom. 4. tract. 27. disp.
vnica punct. 13. n. 13.* cum Rodrig. *in q. regul. tom. 3.
q. 23. art. 5.* Villalob. *tr. 11. de ordin. difficul. 12. in fin.
& dif. 13. n. 6.* referentes plures cõcessiones Pontifi-
cum, veluti Alex. VI. Eugen. IV. & aliorũ respon-
dentes per clausulam illam generalem derogato-
riam oppositã *in d. c. 22. Trid. sess. 25.* derogata esse
omnia priuilegia concessa Religiosis, & aduersa
statutis Tridentini; quia si Tridentinum vellet
omnia priuilegia Religiosis concessa derogare, ex-
pressè ea derogaret in Trid, *dicta sess. 25. de refor-*

mat. prædictam derogationem constitueret quam
non præstitit ; & tenent etiam hanc partem Pater
Leander à Murcia *in Regulam sancti Francisci*
cap.6.q.19.n.1. Rodriguez *tom.1.q.8.art.6.*Portel.
*in dub.regul.*verbo *priuilegij cessatio per non vsum,*
num.64.
17 Obstabis dicendo vt eo quod Gregor. XIII.
& Sixtus V. confirmauerint priuilegia Religio-
num, quæ Tridentino aduersa non erant, infer-
tur derogasse aduersa ; imò Peirinus *de Prælato*
*q.3.c.7.num.11.*docet dictum priuilegium Grego-
rij XIII. concessum Societati Iesu derogatum
fuisse à Sixto V. Vnde hodie nec Patres Iesu posse
18 vti illo priuilegio;† Tamen relati sustinendo suam
sententiam dicunt solum prædicta obiectione in-
ferri noluisse ea confirmare ; & locum opinioni-
bus relinquere, an essent reuocata.
19 Et minus obstare dicunt motum proprium
Sixti V. qui fertur contra male promotos ; quia
tales non debent censeri promoti ex sedis Aposto-
licæ priuilegiis ; deinde quia talis motus reuoca-
tus est, & redactus ad terminos iuris communis.
Nec reuocatum est dictum priuilegium Gre-
gor. XIII. concessum Patribus Iesuitis ; quia;
& de ipsis, & de omnibus aliis regularibus con-
trarium dicit Gauantus *in addit. Man. Episcop.*
verb.*Ordo in genere,num.*8 & affirmat Diana *dict.*
*ref.28.in fine,*se scire in Societate Iesu dictum pri-
uilegium hodie extare in viridi obseruantia, quo
vti posse ait alios regulares.
20 Nec etiam obstat prohibitio facta in dicto pri-
uileg. Greg. XIII. nec alij Religiosi aliorum
ordinum communicationem in dicto priuilegio
suscipiendi ordines extra tempora, & non reser-
uatis interstitiis communicarent ; quia dicunt hanc
prohibitionem solum inferre, non posse vti pri-
uilegio Religiosos aliorum ordinum via commu-
nicationis, sed non impedire, quin eo vti possint,
si aliunde est illis concessum, vti concessum est ab
Alex.VI.& Eugenio IV.non enim prædicta Gre-
gor. XIII. prohibitio tollit, quin alij Pontifices
successores eam communicationem facere pos-
sint, vt fecit Gregor. XIV. vt probat Rodri-
guez *tom.1.quæst.regul.q.55.art.17.*qui etiam addit
tom.3.q.25.art.5. in fine, vt esto per Tridentinum
reuocata essent priuilegia Alex.VI.& Eug.IV. esse
tamen reuocata speciali concessione Clem. VIII.
approbant Villalobos *In summa dict. tract.11. de*
ordin.difficult.12.in fine ; & dif.13.num.6. Barbosa
21 *in remis. Concilij sess.23.c.8.* † Et hæc congerit, &
alia Diana *dict. ref.28.* sub vers. *nec verum*, vbi
etsi referat ex Rodriguez, & Villalobos posse ex
concessione Alex.VI. & Clem. VIII. in tribus
Dominicis, vel tribus festis duplicibus, aut semi-
duplicibus Religiosum promoueri ad sacros ordi-
nes cesset probabilius,vt quoties alicui conceditur
extra tempora,vt in tribus Dominicis, seu diebus
festis ordinaretur, quin additum fuerit *duplicibus,*
vel *semiduplicibus*, intelligatur de festis diebus,
qui à Clero ; & Populo sub obligatione præcepti
celebrantur; quia dies hi ex communi acceptione
Populi, dies festi, nuncupantur, & non alij,quos
Clerus officio duplici, aut semiduplici celebrat:
de hoc dixi supra.

Ad Text. in Cap. XVII. fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Criminosi occulti, vt periuri testes,falsi, & alij,*
si homicidæ non sunt, queunt in ordinibus
ministrare : & quare homicida excipitur,
num.2.
2 *Homicidium inter horribiliora crimina compu-*
tatur, quod est maius malum fornicatione,
& grauius periurio, n.3.
4. *Homicida, periurius & falsarius, num pos-*
sint beneficia obtinere remissiuè, nume-
ro 5.
6 *Homicida proditorius, quam pœnam incurrat*
remissiuè.
7 *Infamia diuisio remissiuè.*

PRobat textus iste quod criminosi occulti, vt 1
adulteri, periurij, testes falsi, & alij, si ho-
micidæ non sint post pœnitentiam in susceptis or-
dinibus,queant ministrare ; & quod ante pœniten-
tiam moneantur, vt non ministrent in susceptis or-
dinibus,comprobat multis Barbosa *hic*,† vbi *n.4.* 2
reddit discriminis rationem ; quia homicidium in-
ter grauiora, & horribiliora crimina computatur;
& quia affert nocumentum immediatè personale,
& irreparabile, cum sit maius malum fornicatio-
ne,& grauius peccatum periurio,hæc omnia mul-
tis Doctoribus comprobans.
Vnde applicabis quæ latè dixi *in cap.4. de indi-* 3
ciis sub §.de adulteriis, d.quæst.18. & ibi : *à q.24.*
vbi egi de quæstione illa, an Episcopus possit dis-
pensare in criminibus adulterio maioribus, & quæ
sint crimina maiora, vel minora, vbi de homici-
dio, adulterio, fornicatione,& aliis criminibus;&
ibi *quæst.* 25. an possit hodie Episcopus ex Trid.
dispensare in omnibus irregularitatibus occultis:
item, & ad intellectum, quem de hoc textu ad-
duxi *in cap.cum non ab homine* 10.*de indiciis q.21.*
*n.11.*vers.*nec obstat.*
Plures inquam quæstiones per litteram textus 4
huius Doctores mouere solent : nam si homicida
non potest ad ordines promoueri, num possit be-
neficium non obtinere ; adeo vt propter irregula-
ritatem nulla sit collatio ; Garcia *de benef. part.7.*
*cap.11.*præcipuè *à num.6.*bene dissoluit, & dispu-
tat : Tu tamen applicabis quæ longè dixi *in c.10.*
de indiciis, vbi *quæst.29.*egi de quæstione, *An cle-*
ricus homicida absque sententia condemnatoria,pri-
uetur ipso iure à beneficio: & de pœna homicidij
Clericorum egit Gutierrez *lib. 2. pract. cap.5.* &
Zeual.*in pract.quæst.*569. egit de eadem quæstio-
ne, an Clericus homicida priuetur beneficio ipso
iure,per textum hunc.† Ad aliam per textum no- 5
strum, *An collatio beneficij facta periuro, sit nulla,*
egit Balboa *in dict.cap.*10.*de indic.à num.*11.*&* 22.
& sic applicabis illam, quam ego latè tractaui,
An clericus periurus eo quod talis sit, amittat be-
*neficium, seu requiratur sententia : & quæst.*30.
quid de falsificante litteras Apostolicas : de cri-
mine adulterij ad inhabilitatem egit Balboa *in*
d.c.4 de indiciis à n.44.& ego ibi latissimè *a q.18.*†
De homicida proditorio, qui alium insidiosè occi-
dit,num degradatur,vt curiæ sæculari tradatur,dixi

in dict.cap 10. *de Iudiciis quaſt.* 23. Ad aliam bonam ibi *quaſt.*27.

7 Et quia Suarez *de cenſuris diſp.*48.*ſect.*1. *& à num.*6. expendit textum noſtrum quoad diuiſionem infamiæ Legalis, Canonicæ, aut Ciuilis; ideò leges quæ de infamia iuris, & facti latè adduco *in cap.*1. *de exceptionibus*, & *in cap. teſtimonium de teſtibus*, latiſſimè.

QVÆSTIO I.

An Epiſcopus in aliquo caſu poßit diſpenſare cum homicida voluntario ad ordines ſuſcipiendos. Et an poßit diſpenſare cum irregulari ex homicidio occulto, vt miniſtret in ordinibus ſuſceptis. Et an poßit diſpenſare in irregularitate, ſi delictum fuit deductum ad forum contentioſum, & punitum. An irregularitas orta ex homicidio iuſto, ſit per Epiſcopum diſpenſabilis: Et quid de Prælatis regularium. An crimen inducens irregularitatem ſi ſit occultum, dummodo ſit externum, inducat irregularitatem?

SVMMARIVM.

1 *Infamandi perſonas duplex modus, vnus per iudiciarium ordinem, qui dicitur iuris infamia, ſi per viam accuſationis procedatur, niſi per inquiſitionem*, n.2. *alius per factum remiſſiuè.*

3 *Homicida irregularis eſt, nec ad ordines queit promoueri, nec in ſuſceptis miniſtrare, nec beneficiari*, n.4.

5 *Epiſcopus ob euitandum ſcandalum ſecundum communem, poteſt diſpenſare cum homicida voluntario occulto ad ordines, & quod in ſuſceptis miniſtret*, n.6.& 11.*verius è contra*, n.9.& 12.

7 *Homicida voluntario occulto non conferuntur beneficia.*

8 Cap.7.*Trid.* ſeſſ.14.de reformat.

10 *Homicida occultus ex iure poſitiuo impeditur ordines ſuſcipere.*

13 *Epiſcopus nequit diſpenſare etiam ex neceſſitate cum irregulari ex homicidio occulto vt miniſtret in ſuſceptis ordinibus, etiam minoribus nec vt obtineat beneficium*, numero 14.

15 *Epiſcopus verius eſt vt nequeat diſpenſare irregularitatem incurſam ex bello, niſi homicidium reduceretur ad non abſolutè voluntarium.*

16 *Epiſcopus, ſi delictum fuerit in iudicium, nequit diſpenſare in irregularitate ex delicto occulto proueniente: fallit ſi in iudicio non probetur*, n.17.& 18. *etiam mediis deprauatis*, n.19.

20 *Delictum occultum tunc verè dicitur ad iudicium contentioſum perueniſſe cum in tali iudicio lis fuiſſet conteſtata, ſecus ſi tantum citatio interueniſſet*, n.21.22.& 23.

22 *Forus contentioſus verè dici nequit, niſi per partes in indicio contendatur.*

23 *Lis propriè dicitur mota, poſtquam eſt facta litis conteſtatio.*

24 *Epiſcopus diſpenſat in irregularitate proueniente ex homicidio neceſſario*, n.25.& 26.

26 *Homicida irregularis ſi excedit modum in ſe defendendo, eſt diſpenſabilis ab Epiſcopo: vide* n.27. & 28.

29 *Diſpenſant Prælati regulares in irregularitate proueniente ex bello, & ex miniſtro Iuſtitiæ.*

30 *Crimen occultum irregularitatem inducens ex homicidio, non diſpenſatur ab Epiſcopo*, num.31.

PRæmitto ergo dicendum ad verba textus 1
noſtri ibi, *Si propoſita crimina ordine iudiciario comprobata, vel alias notoria non fuerint, non debent, &c.* vt inferant ergo Doctores duos eiſe modos infamandi perſonam, vnum per iudiciarium ordinem, alium per facti euidentiam: ex priori modo dicunt reſultare iuris infamiam, ad quam certum eſſe docent, vt ſufficiat ſententia diffinitiua iudicis, per quam aliquis damnatus eſt, vel declaratus, vt conuictus de crimine *ex l. verbum, cod. ex quibus cauſis*, vbi dicitur interloquutoriam non ſufficere, ſed eſſe neceſſariam diffinitiuam ſententiam cauſa cognita: & ita in ſpecie explicat prædicta verba Suarez *de cenſ. diſputatione* 48. *ſect.*1. *ſub num.* 6. credens ita eſſe intelligenda prædicta noſtri textus verba, ſic probans ex gloſſa hic, *& in cap. veſtra, & in cap. fin. de cohabit. clericor.& mulierum*, & *in dict. cap.*1. *de except.* Syluester *verbo infamia*, Nauar. *c.*25. *in manuali num.* 73. Caſtro *lib.* 2. *de Iuſta hæreticorum punitione cap.* 9. † Imò addit Suarez cum 2
Abbate *in cap. inquiſitionis de accuſat. numero* 2. Iure canonico neceſſarium eſſe, vt per accuſationem proceſſum fuerit: nam ſi per viam inquiſitionis procedatur, etiam ſi ſententia ſequatur, infamiam non ſequi: expendit etiam qualiter infamia facti probetur; ſed de his Satius *in dicto cap.*1. *de except.* noooulla *in cap. teſtimonium* 55. *de teſtibus*; quando autem dicantur crimina publica, ſeu notoria, dico latè *in dict. cap. veſtra*, & dixi nonnulla alibi, vt *in cap.* 4. *de Iudic.*

Præmitto etiam dicendum ex textu noſtro, vt 3
homicida, qui eſt irregularis, nec ad ordines queat promoueri ex textu noſtro, *cap. de cætero, de homicidio*, Trident. *ſeßione* 14. *de reformat. cap.* 7. nec in ſuſceptis miniſtrare, *cap. ſuſcipimus de homicid. cap.* 2. *de cleric. pugn. in bello*,
† qui nec beneficium obtinere poteſt, *dict.cap.*2. 4
in fine, & dict. Trident. *cap.* 7. collatioque illi facta, ſit ipſo iure nulla, Felinus *in cap.*2. *de reſcript. numero* 3. *& in dict. cap. inquiſitionis numero* 7. Ioannes Gutierrez plures referens *canon. quaſt. cap.*5. *numero* 92. Farinac. 4. *part. quaſt.*139. *numero* 58. cum multis aliis Garcia *de benefic. part.*7 *cap.*11. *à numero* 6. Barboſa *in dict. cap.*7. *Tridem.* ille pluribus comprobans deciſionibus, vbi *à numero* 9. agit quis poſſit cum homicida diſpenſare, vbi latè expendit *à numero* 12. Trid. *in cap.*6. *ſeßione* 24. & *in dict. cap.*7. *ſeßione* 14. vnde iam pergo ad exponendas quæſtiones propoſitas.

Ad primam quæſtionis partem an Epiſcopus 5
poſſit cum homicida voluntario diſpenſare ad ordines ſacros ſuſcipiendos, eſt caſus curioſus, & à paucis tractatus; igitur Fragoſus *in regimine de*

Republica Christiana tom. 1 *p.*2. *lib.*8. *disp.*18. §.9. *num.* 20. qui ausus est dicere ex doctrina Sanch. *lib.*2.*de matrim. disp.*40. *num.*7. posse Episcopum dispensare cum homicida occulto, si vrgentissimæ necessitati suscipiendi ordines sacros, non possit alio modo obuiari absque eo, quod sacris initietur. Et ponit exemplum in viro graui, qui ratione Canoniæ erat paratus iam quoad omnia ad suscipiendum ordinem sacrum pridie illius, quo ordines conferebantur, de industria patrauit homicidium occultum: quo in casu ait nullum esse fortius remedium, vt euadat infamiam, oist ad ordinem sacrum promoueri; quod si non promoueatur, reputabitur apud omnes author illius homicidij, & itidem subibit apertissimè illius homi-
6 cidij, & vitæ discrimen. † Nam si Episcopus vrgente necessitate, aut scandalo, aut infamia potest, cum difficilis est aditus ad Papam, dispensare cum sacerdote occulto homicida, vt ministret in sacris iam susceptis ex sententia Sanchez *dict. disp.*40.*num.*7. ergo sequitur Diana *part.*9.*tract.*8. *ref.*52 vbi ex aliis probat, & ego in comprobationem adiungo quæ dixi *in dict. cap.*4. *de iudic. sub* §.*de adulteriis a quæst.*18. & ibi: *quæst.*29. vbi egi de ea, an in casu magnæ necessitatis dispenset Episcopus in impedimentis matrimonij.

7 Sed videntur obstare verba Trid. *in dict. cap.*7. vbi loquens de perpetrante ex sua voluntate homicidium *in* 1.*p.* etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit nullo tempore, ait vt homicida ad sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua beneficia Ecclesiastica, etiam si curam ani-
8 marum, non habeant, conferri liceat. † Imò addit Tridentinum in sequentibus verbis, *vt omni ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat*: & sic docent Nauar. *in manuali cap.*27. *num.*194. *vers. septimo*; & *num.*240. *vers. quarto* & *conf.*17. *in antiquis, alias* 13. *in nouis de homicid.* Barbosa cum multis *de officio Episcopi allegat.*39. *num.*59. Henriquez licèt dubius *in summa lib.*14. *cap.*17.§.1.*lit. D.* & *lib.*13.*cap.*57. §.1. Farinac. *in praxi crim. p.*5.*quæst.*119.*tit.*14. *num.*62. & alij relati à Barbosa *in dict. cap.*7. *Trid. sess.*14. *num.*8. Episcopum dispensare non posse in irregularitatibus ex homicidio voluntario, occulto, aut manifesto, nec ad ordines minores, nec etiam ad beneficium simplex obtinendum.

9 Imò quod nequeat Episcopus dispensare cum tali homicida voluntario etiam occulto, vt in ordinibus susceptis ministret, docent Nauar. *de homicidio conf.*45.*in* 2.*editione per dict. cap.*2.*de cleric. pugn. in duello*, Fr. Emanuel Rodrig. *tom.*1. *in summa cap.*179. *notab.*5. Ludouicus Lopez *instruct. p.*2. *cap.*93. probantes ex dict. Trid. *cap.*7. ibi: *omni ordine careat*, hoc est vsu susceptorum; quibus verbis ait Auila *p.*7.*disp.*6. *dub.*3. tolli potestatem Episcopis dispensandi quoad vsum ordinum.

10 Tamen respondent Doctores quod cum prædictum impedimentum non suscipiendi ordines ab homicida occulto, sit iuris positiui à Concilio statutum: in quo iure magna, & vrgente necessitate occurrente, possit Episcopus dispensare, vt bene notant Roman. *singulari* 486. Felinus *in cap.*1.*fallentia* 7.*de constit.* Gutierrez *canon. quæst. cap.*23. *num.*18. in prædictoque casu, de quo loquimur si talis homicida non promoueatur, vrgeat scandalum, & periculum vitæ, & vehemens suspicio, quod fuerit auctor patrati homicidij, si velit abstinere ab ordinibus suscipiendis, sequitur vt prædictis omnibus concurrentibus cum Pontifex summus adiri non possit, videatur vt possit Episcopus cum illo dispensare ad ordines suscipiendos ministrandos, vt Fulgosius defendit.

Imò & in secundo casu ministrandi in susceptis 11
ordinibus concurrentibus vrgente necessitate, infamia, aut scandalo, & difficili ad Papam recursu, vt possit ordinatus homicida voluntarius ministrare, si delictum est occultum, credit Auila supra *conclus.*1. censet Henriquez *de irregularit. cap* 19. *num.*1.& 2. iuncta glossa *lit. V.* quia id poterat de iure antiquo; ergo etiam modo, non obstantibus verbis Trid. *in dict. cap.*7. ibi: *ab altari auelli debeas, &c.* alia tradit Fragosus supra quæ tanquam probabilia non respuit, Lessius *in* 3.*p. D. Thomæ cap.*1.*de irregularit. dub.*2.*num.*35. in quibus omnibus relinquit Diana cogitandum, † & ego, etsi 12
respectu dispensandi in impedimentis occultis ad matrimonium, fatear vera, quæ dixi *in dict. cap.*4. *de iudiciis quæst.*29. Tamen in prædictis casibus, de quibus nunc loquor, non sic absolutè censeo propter tam expressa relata verba Concilij, imò & propter decisionem textus nostri, vbi decreuit Pontifex, vt adulter, periurus, & falsus testis occulti, queant in susceptis ministrare post pœnitentiam peractam, & in suscipiendis ordinibus ministrare propter reos homicidij; ergo, ex quo loquitur de adulterio, periuro, falsario occultis, quibus non impedit vt ordinentur, aut ministrent in susceptis ordinibus post pœnitentiam, & eodem dubio excipiat homicidam, sequitur vt quantumuis ille occultus sit, nequeat ab Episcopo permitti, vel dispensari, vt in susceptis ordinibus ministret, & multò minus, vt ad alios ordines promoueatur.

Ad secundam quæstionis partem, an possit dis- 13
pensare cum irregulari ex homicidio occulto, vt ministret in susceptis ordinibus, etsi iam sit datum responsum, video Dianam *p.*4. *tract.*2. *ref.*100. affirmatiuam sententiam sequi vrgente magna scandali necessitate, vel alia, & difficili existente recursu ad Papam, vel propter inopiam, vel magnam distantiam, & hoc siue ex eius ordinaria potestate, siue ex tacita Pontificis commissione, cum credendum non sit velle Papam in tali casu sibi reseruare dispensationem cum tanto animarum periculo, sic probans ex doctrina Sanchez *dict. lib.*2.*de matrim. disp.*40.*num.*7. Henriquez, & Syluestr. & Auila vbi supra, & ex Patre Cornejo *in* 3.*p. Diui Thom. tract.*5.*de irregul. disp.*1.*dubio* 4. *quæst.*4. qui etsi Henriquez *lib.*14. *summ. cap.*14. *num.*1. existimet posse Episcopum, etiam post Concil. *dict. sess.*14.*cap.*7. dispensare cum homicida occulto voluntario ad vsum, saltem, minorum ordinum, & *lib.*13.*cap.*57. *num.*1. etiam dispensare cum eo ad beneficium simplex; eo quod Tridentinum non abstulerit id, quod alias erat eis concessum de iure communi, iuxta *cap.*2.*de cleric. pugn. in duello*, vbi vtrumque videtur Episcopo conces-
sum. † Tamen eum improbat per verba *dict. c.*7. 14
Trid. iam relata, vbi clarè loquitur de beneficio simplici, & de vsu minorum ordinum, cum talis vsus officium sit Ecclesiasticum.

Notauit autem Macerus *de Sacram. in* 3.*p. D.* 15
*Thom. q.*24.*dubio* 9.*n.*1. vt possit Episcopus in irregularitatem incursam ex bello dispensare cū clericis constitutis in sacris ordinibus, ne mendicare cogantur & ad beneficium obtinendum, quod dicit Diana videri contra mentem Concilij *in d. c.*7. &

ego

ego sic credo, nisi fortè tale homicidium reducetetur ad non absolutè voluntarium.

16 Ad tertiam quæstionis partem, an possit dispensare in irregularitate, si delictum deductum fuit ad iudicium contentiosum, etiam finito iudicio punitum. In qua difficultate videtur, vt non possit dispensare, cum non possit negari, quod delictum non fuerit deductum ad forum contentiosum, nec deinde occultum; imò publicum: nam quæ probantur in iudicio, appellantur publica, sed Trid. Concil. *in dict. cap. 6. sess. 24. de reform.* concedit Episcopis facultatem dispensandi super irregularitate in casibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum absque vlla distinctione; ergo: ita docent Barbosa *in pastorali p. 2. allegat. 39. num. 35.* cum Suarez, Bonacina, Gutierrez, Rodriguez, & aliis; item & tenent Garcia *de benef. dict. p. 7. cap. 11. num. 50.* cum aliis Bartholomeus de Bechis *in praxi nomtiorum disp. 9. dub. 16. in fine.* Et pro hac adducit Barbosa ex Stephano Daluino *de potestate Episcopi*, declarationem sacræ Congregationis dicentis sufficere solam deductionem, quidquid inde sequatur.

17 Verùm alij contrariam docent sententiam ex eo; quia in dicta dispensatione super irregularitate, de qua loquimur, non turbatur Tribunal iudicis, quod vitare intendit dictum Trid. Concilium dicta exceptione; eo quod intentum Concilij fuit conseruare authoritatē Iudicibus; sed in nostro casu nihil authoritati detrahitur Iudicis; quia iam functus est iudicio suo; ergo. Deinde quia ideo Concilium requirit delictum esse occultum, vt vitetur scandalum publicum, sed hoc cessat per punitionem factam per Iudicem, & humiliter toleratam à delinquente; ergo. Et sic ita docent Sebastianus à Bononia *in tract. de elect. p. 2. cap. 4. dub. 71. num. 13.* Auila *de cens. p. 7. disp. 10. dubio 7.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. num. 5.* Reginaldus *tomo 2. lib. 30. tract. a num. 29. vers. 6.* Diana *part. 4. tract. 2. res. 97.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 21.* Gaspar. Hurtado *de irregularit. disp. 2. difficult. 20. num. 68.* quod æquum mihi videtur, etsi fatear fortiter verba textus nostri obstare pro contraria sententia; cui si hanc sequaris, facilè respondebis ex fundamentis huius vltimæ sententiæ.

18 Video tamen eundem Barbosam suprà *num. 32.* cum Campanillo *in diuers. iuris Canonici lib. 11. cap. 23. num. 144.* Marc. Anton. Genuens. *variar. resolut. lib. 3. res. 16. sub num. 21. vers. nec obstat.* Henriquez, Auila, Sayro, Marco Alterio, Feliciano de Vega *in dict. cap. 4. de iudic. §. de adulteriis, n. 175.* Trullench. Bechis, Grassis, Bonacina, Molina *de iust.* & cum Sanchez *de matrim. lib. 2. disput. 37. n. 12. & lib. 8. disp. 34. num. 57.* & in præcepta Decalogi *lib. 2. cap. 11. num. 21.* qui alios refert dicentes Episcopum non posse dispensare in irregularitate, deducto delicto ad forum contentiosum, dum durat iudicium: nam eo finito & habita sententia absolutoria, licere Episcopo dicunt; quia adhuc manet occultum, cum nequeat dici deductum cum effectu, ex quo probatum non fuerit: & iste
19 casus differt à casu nostri dubij. † Imò addunt prædicti Doctores, & alij, quos refert Barbosa *dict. alleg. 39. num. 33. & 34.* hanc doctrinam procedere, etiamsi mediis deprauatis, delinquens absolutionem à delicto in iudicium deducto obtinuisset, & Campanil. supra *in Rub. 11. cap. 23. num. 144.* tenet quod si iudicium non fuerit sententia finitum eo quod accusatus per annum ta-

cuerit, possit nihilominus in irregularitate, vel suspensione dispensare, cum glossa verbo *obrepsit in cap. tantis 81. dist. & cap. Omnipotens de accusat.* & aliis, quos sequitur idem Barbosa.

Dubium verò est non leue, quando dicatur 20
delictum occultum deductum ad forum exterius; & vt respondeas latè posses hic adiungere quæ adduxi *sub cap. pen. de foro comp. à quæst. 1.* vbi egi quando dicatur iudicium incipere, num à citatione, an verò à litis contestatione, vbi expendi iura *in cap. gratum, cap. relatum, & cap. licet de officio deleg.* & alia Iuris ciuilis. Nunc autē in proposito, de quo loquimur, etsi Riccius *in praxi fori Ecclesiast. decis. 522. in 1. edit & decis. 449. in 2. edit.* Floram *de casibus reseruatis, cap. 4. §. 21. num. 2.* Marcellus Vulpeius, & Alterius, qui pluribus fundamentis nititur, probare, censeri deductum à citatione, vbi primum ea facta est; quia regulariter iudiciū incipit à citatione, de quo infinita dixi
in d. cap. pen. † Tamē in puncto, de quo loquimur 22
verius est vt desideretur contestatio litis, de cuius natura dixi ibi, *& sub Rub. de litis contest.* latissimè.
† Eo quod forus contentiosus verè dici nequeat, 22
nisi per partes in iudicio contendatur negando, vel confitendo delictum: quo actu litis contestatio etiam in criminalibus inducitur; deinde, quia propriè iudicium non dicitur, nisi habita inter partes litis contestatione. † Et quia lis mota, tum pro- 23
priè dicitur postquam est facta litis contestatio, vt probat textus *in cap. ex parte 30. de verb. signif.* ergo in casu nostro sic dicendum videtur, in quo, de tanto præiudicio agitur: sic docent Diana *dict. p. 4. tract. 2. res. 97. in fine*, cui addo Barbosam *dict. allegat. 39. p. 2. à num. 29.* videndus *num. 28.* cum Fr. Sigism. à Bonon. *de elect. dub. 71. num. 10. à principio.* Gauanto *in man. Prælatorum*, verb. *Absolutio. num. 13.* Castro Palao *de legibus tract. 3. disp. 6. puncto 15. §. 1. n. 1.* & de pænis hæret. *tract. 4. disp. 4. num. 14.* Trullench. *in opere morali lib. 1. c. 3. dub. 4. num. 9.*

Ad quartam quæstionis partem an irregulari- 24
tas orta ex homicidio iusto, sit per Episcopum dispensabilis. Et in hoc dubio videtur etiam dicendum, vt nequeat Episcopus dispensare, tam propter decisionem textus nostri, quàm *dict. c. 7. Trid. sess. 14. de reformat. & dict. cap. 6. sess. 24.* cum *in dict. cap. 7.* & sic Marolsus *de irregularit. lib. 1. cap. 2. num. 10. vers. 20.* & *lib. 5. cap. 48. n. 10. & 11.* dixit dispositionem Trid. *in dict. cap. 7.* procedere in quocumque homicidio etiam vim vi repellendo commissum. † Sed tu breuiter respondebis di- 25
cendo irregularitatem contractam ex homicidio necessario esse dispensabilem per Episcopum; quia etsi iste occidendo ob ineuitabilem necessitatem, non fiat irregularis, iuxta *Clement. si furiosus, de homicidio*: tamen ob necessitatem aliquo modo euitabilem fiet sed non ita indispensabilis, quod nequeat cum ipso Episcopus dispensare. † Ete- 26
nim Grassis *in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 65. n. 13.* resoluit quod excedens modum in se defendendo, fit irregularis ea irregularitate, quæ potest ab Episcopo causa cognita dispensari: plura cum pluribus congerit idem Barbosa *in dict. cap. 7. Trid. & in dicta allegat. 39.* videndus *à num. 53.* quæ ego satis expendo *sub tit. & Rub. de homicidio*, & ibi *in cap. 2. & in cap. significasti*, vbi quando dicatur commissum cum moderamine inculpatæ tutelæ: videbis Zenedum *in pract. canon. quæst. lib. 1. c. 24. à num. 13.* Bellet *disquisit. cleric. part. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. à num. 109.* Valet. Reginald.

in praxi fori pœnit. lib.30. tract.2. n.112. Ægidius Coninch. *de Sacram.& cens.tom.1.disp.18.a n.73.*

27 Diana inquam *part.4.tract.2.res.70.* refert Gauantum, Alzedum, Gutierrez, Molinam, & Filliucium, negatiuam tenentes sententiam in casu nostro; ex eo, quia Tridentinum *in dicto cap.6. sess.24.* tantum concedit Episcopis facultatem dis-

28 pensandi in irregularitate ex delicto. † Sed ipse cum Nouario Barbosa *supra num.* 49. Bañez, Medina, Campanillo, & aliis, dicit vt dispensare queat in irregularitate iustæ occisionis; quia conceditur Episcopis in dicto loco Trid. dum excipitur homicidium voluntarium; quia ibi sub nomine homicidij voluntarij, excipitur tantum hominis occisio iniusta prohibita in quinto Decalogi præcepto.

29 Circa Prælatos Regulares putant Filliucius *tom.1.tract.19. cap.10. num.281.* Hieronym. Rodriguez *in compendio quæst. regular. res.52. n.23.* Vega *en el espejo de curas, tom.2.c.12.§.32. n.325.* Diana *part.4.tract.2.resol.70.in fine*, Petrus Corheius *in 3. part. Diui Thomæ tract.5. de irregular. disp.13. dub.3. quæst.2.* posse dispensare absolutè cum suis subditis super irregularitate proueniente ex bello iusto; quia sub nomine homicidij voluntarij, non includitur hoc homicidium, veluti ait Vega factum per milites in bello, & factum per Iustitiæ Ministros.

30 Ad vltimam quæstionis partem respondet negatiuè Baunius *in Theologia Morali, p.2. tract...r quæst.3. assert.4.* vbi dicit, vt sit probabile actum vitiosum, ob quem incurritur irregularitas etiam occultum; si tamen sit externum, & natura sua talis, vt videri possit ad eam inuehendam sufficere; contrarium tamen probabilitate non vacare, dicens hoc probari, tam ex textu nostro, quàm *cap. ex tenore 4. hoc tit.* quatenus ibi dicitur quod criminosus occultus moneri possit, ne promoueatur ad ordines; prohiberi tamen non possit. Etenim interrogatus Pontifex Greg.IX. hic in textu nostro, an adulteri, similesque viri ab vsu suorum ordinum cohibendi essent; responsum præbuit in verba iam in principio relata, in versic. *si proposita crimina*, & addit idem Baunius, vt à natura abhorreat seipsum iudici puniendum dedere, suique deditioni infamiam, tam suo nomini, quàm alieno facere, præstareque vtrumque, qui vitio occulto laborans eius, aut impedimenti, cuius est causa, veniam sibi à superiore dari postulat; ita ille.

31 Sed Præpositus *in 3. part. quæst. de irregular. dub.2.num.5.* Diana *part.7.tract.11. res fin.* existimant improbabilem esse relatam sententiam Baunij sic absolutè prolatam; quia etsi peccatum occultum lege Canonum communiter non pariat irregularitatem, tamen ab ea excipi homicidium, vt constat ex textu nostro propter sceleris enormitatem, & lenitatis defectum: & idem Diana excipit etiam peccata, quibus censura est annexa, nam si in ea celebratur, incurritur irregularitas; etsi hæc celebratio occultè fiat à suspenso, vel excommunicato: & ita sentio propter exceptionem textus nostri.

QVÆSTIO II.

An pro homicidio voluntario, qualificato, Clericus deponi debeat, vel Curiæ sæculari sit tradendus. An irregularitas ex infamia iuris contrahatur, si crimen sit occultum. Et an qui facit opus cui imponitur inhabilitas, incurrat ipso facto irregularitatem absque sententia. An in dubio si peccator sit publicus, detur ei Eucharistia. Et an liceat ministrare peccatori scienti, & petenti sibi dari Eucharistiam non consecratam ad sacrilegium ipsius, & graue damnum vitandum?

SVMMARIVM.

1 *Homicida Clericus proditorius, nùm degradetur, & Curiæ sæculari tradatur, remissiuè.*

2 *Irregularitas ex infamia iuris non contrahitur, si crimen sit occultum.*

3 *Simonia in ordine si occulta sit non inducit irregularitatem.*

4 Cap. inquisitionis, de accusationibus.

5 *Pœna inhabilitatis verius est, vt non incurratur ipso iure ante sententiam*, n.6.

6 *Inhabilis quis ob crimen ante sententiam reputatur ad officia, & beneficia, etsi contra*, num.præced.

7 *Scholastici matriculati violantes præceptum, quo inhabiles fiunt ad suffragium præstandum in Cathedris, si delictum est occultum possunt adhuc ante sententiam suffragium præstare.*

8 *Eucharistia datur quando adest dubium si peccator est publicus, vel quando dubitatur si factum, quod publicum est, sit peccaminosum.*

9 *Sacerdos publicus Concubinarius, vel adulter post peractam pœnitentiam, poterit celebrare sine dispensatione, & quare*, numero 10.

10 *Irregularitas simpliciter dicta non oritur ex infamia facti.*

11 *Suspensio posita in iure contra concubinarios notorios, consuetudine sublata est.*

12 *Hostia non consecrata secundùm aliquos potest dari peccatori ad communicandum, vt euitet infamiam, quæ oritur, si ab aliis visus sit non communicare: verius*, numero 14.

13 *Confessarius nùm queat fingere, quòd absoluit peccatorem ad vitandum eius infamiam apud alios.*

14 *Simulatio in Sacramentis est pernitiosa, & execrabilis, & ministrans quantum ex se est, inducit adorantes hostiam ad idolatriam.*

15 *Sacerdos queit porrigere hostiam consecratam peccatori communicaturo cum aliis fingens eam introducere in os, vt eius infamiam euitet.*

16 *De*

16 *Degradatus nimi queat conferre Eucharistiam remiſſiuè.*

1 AD primam quæſtionis partem per textum noſtrum, & *cap. cum non ab homine* 10. *de iudiciis*, videbis agentem Zeuallos ad vtramque partem diſputantem *pract. quæſt.* 564. Sed quia de ea iam dixi *in dict. cap. cum non ab homine q.* 28. dum egi de ea quæſtione, *An homicida, proditorius quique alium inſidioſè occidit, degradandus ſit, vt Curiæ ſeculari tradatur*; ideò ibi dicta iterum hîc repetes.

2 Ad ſecundam quæſtionis partem exiſtimo probabilius, vt irregularitas ex infamia iuris non contrahatur, ſi crimen ſit occultum; quia vt multi Doctores probant nullum crimen, quantumvis enorme inducit hanc irregularitatem, ſi non ſit notorium præter homicidium, iuxta textum noſtrum, & *cap. ex tenore* 4. *hoc tit.* ſic docent Couarruu. *lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 2. Coninch. *de cenſuris diſputat.* 18. *dub.* 11. *num.* 227. Henriquez *in ſum. lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 2. Auila *de cenſuris p.* 7. *diſp.* 4. *dubio* 7, *concluſ.* 1. quæ ſententia tenenda eſt, etſi Suarez *de cenſuris diſp.* 48. *ſeſſ.* 1. *num.* 17. dicat quod talis, qui occultè commiſit crimen, cui infamia ipſo iure annexa eſt, tenetur abſtinere ab ordinibus, tanquam irregularis; ſi ceſſet periculum ſe informandi, quod idem tenuerunt D. Antoninus *p.* 3. *tit.* 28. *cap.* 6. §. 7. Syluester *verbo irregularitas q.* 14. & primam ſententiam probabiliorem in iure tenent etiam Diana *p.* 4. *tract.* 2. *reſ* 93. Tannerus *tomo* 4. *diſputatione* 6. *quæſt.* 10. *dubio* 11. *numero* 227.

3 Vnde infero contra Couar. *in clem. ſi furioſus p.* 2. §. 3. *num* 4. verbo *hoc ipſum*, quod ſimonia in ordine, ſi occulta ſit non inducat irregularitatem, eo quod non ſit aliquis textus, qui eam inducat,
4 & probatur ex generalitate textus noſtri, † & licèt videatur hoc dicere textus *in cap. inquiſitionis de accuſat.* verùm textus ille non inducit irregularitatem, ſed ſuſpenſionem: ſic dicit Diana *dict. reſ.* 93. *in verſ. hinc*, vbi docet cum Auila *ſupra*, & Henriquez *lib.* 13. *cap.* 37. *num.* 5. ſimoniam in beneficio non inducere irregularitatem, etiam ſi publica ſit.

5 Ad tertiam quæſtionis partem an qui facit opus cui imponitur pœna inhabilitatis, ſtatim ipſam incurrat ante Iudicis ſententiam. Vt hanc quæſtionem perdoctè tractes adiunges hic, quæ tractaui *in dicto cap. cum non ab homine, de iudiciis quæſt.* 28. 29. & 30 vbi latiſſimè tractaui, *An Clericus periurus, homicida, ſeu falſificans litteras Apoſtolicas, ſit ipſo iure priuatus, vel poſt ſententiam Iudicis*: quare nunc tantùm referam duas contrarias opiniones, & nimis probabiles. Differt tamen hæc quæſtio ab illis, quod in illis agitur de priuando iure, aut beneficio iam quæſito, quod difficilius eſt, ac ſi agatur de iure acquirendo: quare Corduba, Medina, Aragon. Solonius, & Rodriguez, quos citat Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 31. docent ipſo iure abſque alia Iudicis ſententia incurri talem pœnam inhabilitatis ad officia, & Dignitates, præſertim contra Religioſos, quæ ſolet ſæpius imponi in Bullis Pontificiis. Et hanc probabiliorem, & ſequendam ſententiam dicit Diana *p.* 4. *tract.* 4. *reſ.* 26. & facit pro hac ſententia Balboa *in c.* 2. *de præſcript.* dum dicit *ſub num.* 33. quod poteſt Prælatus Eccleſiæ ſuæ præiudicare in quærendis, non verò in quæſitis.

Nihilominus in hoc puncto Sanchez *vbi ſupra* 6
cum Nauarro, Molina Theologo, & Ledeſma non incurrere docent; quia non omnes ſententiæ priuatiuæ nullam Iudicis executionem petentes, incurruntur abſque vlla ſententia, quod peculiare eſt in excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto, de quibus latè dixi *in cap. paſtoralis* §. *verum de appellationibus*, vbi dixi de ratione, quare cenſuræ Eccleſiaſticæ ipſo iure incurrantur; & non ſic aliæ ſententiæ Iudicum: alias rationes tradit videndas Sanchez *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 30. *num.* 2. inferunt ergo Doctores huius ſententiæ quod ſi quis faciat actum cui impoſita eſt pœna inhabilitatis, ad officia, & beneficia, non teneatur ante Iudicis ſententiam ſubire dictam pœnam; ita vt poſſit officium, vel beneficium acceptare vel iam obtentum non relinquere. † Et ſic acce- 7
dendo ad textum noſtrum dixit Sotus *de Iuſtitia, lib.* 4. *quæſt.* 6. *art.* 34. ſcholaſticos in Academiis, qui violantes præceptum, vel ſtatutum illarum, incurrunt inhabilitatem poſſe dari ſuffragium in electione ad cathedram, ſi delictum fuit occultum, quia in dictam inhabilitatem non incurrunt, niſi poſt Iudicis ſententiam. Hæc ſententia, quæ bonos habet authores, quibus etiam accedunt Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tract.* 2. *difficult.* 25. *num.* 3. Portel. *in dubiis regularibus*, verb. *inhabilitas n.* 3. corroboratur ex his, quæ dixi *ſub tit. de appellat.* dum egi de eo puncto quod appellans à ſententia, qua priuatur ab officio, exercere poteſt in illo.

Ad quartam quæſtionis partem an in dubio, ſi 8
peccator ſit publicus, detur ei Euchariſtia. Et in hoc caſu reſpondeo affirmatiuè: nam quoties dubitatur, an peccatum ſit publicum, vel non, vel an factum, quod publicum eſt, ſit peccaminoſum, vel non, eſt conferendum Sacramentum Euchariſtiæ; quia in pari caſu, & delicto melior eſt conditio poſſidentis ſuam libertatem, ſed iſte homo in eo caſu eam poſſidet, vt queat accedere ad hoc Sacramentum; ergo non eſt ei denegandum: ſic docent Petrus de Ochogauia *de Sacrament. tract.* 2. *de Euchariſtia effect. quæſt.* 10. *num.* 4. cum Ledeſma, & Diana *p.* 4. *tract.* 3. *reſ.* 54.

Vnde infero etiam dicendum Sacerdotem pu- 9
blicum Concubinarium, vel adulterum poſt peractam pœnitentiam, & vitæ emendationem publicam, interpoſito ſaltim aliquo temporis ſpatio poſſe celebrare ſine diſpenſatione, † quia ex infa- 10
mia facti non oritur irregularitas ſimpliciter dicta, & indelebilis, donec per diſpenſationem tollatur: ſic docet Diana *p* 4. *tract.* 2. *reſ.* 93. *in fine*, contra Nauarrum *in manuali cap.* 25. *num.* 73. & 77. † 11
Nec obſtant Couarruu. *in dicta clem. ſi furioſus p.* 1. §. 1. *num.* 5 D. Antoninus *p.* 3. *tit.* 27. *cap.* 3. Syluester *verbo Concubinarius* 5. dicentes Concubinarios Clericos Notorios ſuſpenſionem ab officio contrahere *ex c. præter diſt.* 32. *cap. ſi qui ſunt diſt.* 81. *cap. fin. de cohabit. Clericor. & mul.* nam reſpondent Sotus *in* 4. *diſt.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 6. *circa ſex argum.* Layman. *in Theologia morali lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 5. *c.* 4. *num.* 11. ſuſpenſionem illam conſuetudine ſublatam eſſe.

Ad vltimam quæſtionis partem, quam alibi 12
commodius poſſem tractare, etſi Altiſiodorenſis *in ſumma lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 5. Albertus Magnus *in* 4. *diſt.* 13. *art.* 20. quem refert Suarez *in* 3 *p. diſp.* 67. *ſect.* 4. §. *circa tertiam*, Bonauentura *in* 4. *diſt.* 9. *art.* 2. *quæſt. vltima in fine*, Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 7. *difficult.* 58. Ludouicus de San Ioan

in sum. tom. 1. quæst. 7. de Eucharistia difficult. 3. multis rationibus conentur defendere licitum esse peccatori scienti, & petenti sibi dari hostiam non consecratam, ministrare ad sacrilegium ipsius, & graue damnum vitandum, vt non infametur à quolibet alio vidente eum non communicare,
13 cum hic adsit iusta causa poœndi fictionem. † Tamen negatiuam sententiam docent D. Thom. *in 3. parte, quæst.* 80. *art.* 6. *ad* 2. Caietanus, Ricardus, Paludan. Gabriel Maior, & Sotus, quos citat, & sequitur Gabriel Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp.* 209. *cap.* 4. *num.* 40. Suarez supra, Valentia *tom. 4 disp. 8. quæst. 8. puncto 4. §. denique hic notetur*, Reginald. *tom. 2. lib. 29. cap. 4. num.* 49. Henriquez *lib. 6. cap. 22. num. 4.* Ledesma *in summa tom. 1. de Sacram. Eucharistia cap. 12. dub. 7. §. tota via.* Nugnus *in 3 part. tom. 1. quæst. 80. art. 6. difficult. 2. in fine*, ex eo, quia perniciosa, & execrabilis est simulatio in Sacramentis: & in tali casu ministrans quantum est ex se alios ad idolatriam inducit, cum exponat ad adorandam hostiam non consecratam pro consecrata: ita etiam sequitur respondens fundamentis contrariis Ioannes Sanctius *in selectis disp. 35. per totam.* Videndus *ibi*:
14 † Henriquez autem *lib. 6. summa cap. 22. num. 4.* notat quod etsi non liceat sacerdoti porrigere hostiam non consecratam loco consecratæ; possit tamen saltim simulare se Eucharistiam in os eius immittere; licèt ad hoc facere non teneatur.

15 Hic adiunges aliam quæstionem, *An solemniter degradatus possit conficere Eucharistiæ Sacramentum*, de qua dixi *in dict. cap. 10. de iudic. quæst.* 23.

QVÆSTIO III.

An Episcopus conferendo ordines minores in peccato, vel consecrando Chrisma, peccet. An peccator publicus celebrando, fiat irregularis, vel an sodomita, vbi etiam ad quæstionem de subintroductis mulieribus, ac de aliis, quæ possunt hic tractari. Et quando delictum dicatur occultum ad effectum, vt queat Episcopus dispensare. An Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate occulta contracta ex homicidio voluntario?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus conferendo in peccato mortali Tonsuram, & minores ordines, peccat, sed non mortaliter, verius est*, num. seq.

3 *Episcopus consecrans Chrisma in peccato mortali peccat tantùm venialiter, si scandalum non subsit*, n. 4.

5 *Episcopus consecrans Ecclesiam in peccato mortali, peccat tantùm venialiter.*

6 *Peccator publicus, vt Concubinarius celebrando non fit irregularis; quia est tantum suspensus quoad se, & non quoad alios.*

7 *Suspensus ab homine, vel à iure in pœnam directam, & propriam, etiam ad tempus irregularis fit, si tunc temporis Diuinis operam dederit.*

8 *Crimina aliquot, vt homicidium, etiam occulta, suspendunt ab executione officij.*

9 *Sodomita Clericus celebrando, nùm fiat irregularis: vbi quid de hæretico, & aliis criminibus remissiuè, & pro negatiua*, numero 10.

10 *Irregularitas ex nullo crimine quantumuis graui commissitu à celebrante, præter homicidium.*

11 *Mulieres subintroductæ quæ dicantur remissiuè.*

12 *Conspirator Schismaticus, & alij, nùm celebrando fiant irregulares remissiuè.*

13 *Delictum occultum ad effectum, vt queat Episcopus dispensare, quando sic dicatur*, n. sequent. & n. 18.

14 *Occultum est quod non est publicum, etiamsi ab aliquibus sciatur: expenditur hic*, & n. 17. *vbi quod tripliciter aliquid occultum dicitur.*

15 *Notorium est plena rei notitia inducens indubitatam, & finitam probationem, discussionem agentem.*

16 *Delictum commissum, vel confessum in iudicio, notorium est, & omne illud, quod ex actis iudicij constat.*

17 *Casus occulti reseruati Sedi Apostolicæ qui?*

18 *Episcopus dispensare queit quando delictum non est notorium, seu publicum, etsi notum sit tribus, vel quatuor, si de illo non sit fama in maiori parte viciniæ, vel Collegij.*

19 *Notorium non dicitur quod scitur in magna ciuitate à tribus, vel quatuor testibus.*

20 *Dispensat Episcopus cum homicida omnino occulto secundum aliquos: verius è contra.*

21 *Dispensare potest Episcopus in irregularitate proueniente ab excommunicato occulto publicè celebrante.*

22 *Delictum per accidens in vna ciuitate occultum quando in alia fuit in iudicio deductum, aut publicum, non dispensatur ab Episcopo in eius irregularitate, contra aliquos hic, vt* n. 23.

24 *Homicida occultus nùm sit irregularis.*

AD primam quæstionis partem etsi dicant peccare mortaliter Episcopum ordines 1 conferendo minores in peccato mortali; eo quod Episcopus consecratus est speciali consecratione ad illud ministerium; & quia ordines minores sunt Sacramentum, Villalobos *in summa p. 1. de Sacram. in genere tr. 21. difficult. 3. num. 2.* Layman. *in Theologia morali lib. 5. tr. 9. c. 4. num. 4.* Filliucius *tom. 1. c. 1. num. 82.* Coninch. *de Sacr. disp. 11. dub. 6. num. 47.* Valentia *tom. 4 disp. 9. quæst. 1. puncto 4.* & alij penès ipsos. † Tamen Nugnus, Suarez, & a Vasquez *in 3. part. disp. 237. cap. 2.* sentire videntur non peccare mortaliter; quia exercentes functiones Minorum ordinum existentes in peccato mortali, non mortale committunt; quia non ita propinqui sunt Sacramento altaris, sic vt eorum officia sint imperfecta in genere Sacri ministerij; & quia prima Tonsura, & quatuor ordines Minores non sunt Sacramentum, quod vltimum non est securum, vt primum, ex Canonistarum sententia, quæ docet primam Tonsuram esse etiam ordinem, & cæteros ordines minores esse Sacramentum, vt dixi *supra sub Rub.* & alibi.

Vnde

Digitized by Google

3 Vnde etsi idem dici debeat in Episcopo consecrante Chrisma in peccato mortali, vt docent Nugnus *in 3. part. tom. 1. quæst. 64. art. 6. dif. 2. conclus. 3.* Ledesma *in summa tom. 1. cap. 6. de Sacram. in genere dubio* 10. Cabrera *de Sacram. q. 64. disp. 1. §. 7. num.* 60. Silnius *in 3. p. quæst. 64. art. 6. quæritur 1. conclus. 5.* & alij, quia consecraciones istæ per se pertinent ad potestatem ordinis Episcopalis, celebranturque in Ecclesia cum magna
4 reuerentia. † Tamen Suarez *in 3. part. tom. 3. disp. 16. sect. 3.* Fernandez de Heredia *disp. de Sacram. in genere quæst 4. dub. 3. num. 4.* Coninch. *de Sacram. quæst. 64. art. 6. dub. 1. num.* 39. Villalobos *in summa tom. 1. tract. 4. difficult. 14. num. 6.* Diana *part. 3. tract. 6. res. 67.* vt probabiliorem in hoc puncto tenent sententiam negatiuam, quoties scandalom non aderit, aut vilipendium, tantumque peccare venialiter; quia in prædicta consecratione noo habet se, vt Dei Minister ad animas sanctificandas: & sic causam non esse ita grauem.

5 Quare infero à fortiori Episcopum consecrantem Ecclesiam in peccato mortali, non peccare mortaliter, vt docent Siluius, *vbi supra, in 3. p. quæst. 64. art. 6. quæritur 1. conclusione 6.* Filliocius *tom. 1. tract. 1. cap. 6. num.* 87. Coninch. *de Sacram.* & alij, quos sequitur Diana contra Cordubam *de pœnit. tract. 1. quæst. 6.* vbi idem dicit de Episcopo ministrante in peccato mortali Sacramentalia, vt Tonsurare, Iurisdictionem fori exterioris exercere, Virgines, Vestes, & Calices consecrare, & similia: quæ omnia ad textum oostrum applicantur in peccatore occulto.

6 Ad secundam quæstionis partem an peccator publicus celebrando fiat irregularis: de hac quæstione adducens textum oostrum cum aliis, benè agit Couarruu. *in clem. si furiosus p. 1. §. 1. num. 5.* vbi etiam loquitur de publico Concubinario; & videtur cum multis sentire, vt non sit, irregularis publicus, ac manifestus peccator, etiam si ante pœnitentiam publicè in sacris ordinibus ministrauerit; quia is est suspensus quoad se, & non quoad alios; & addit quod etsi aliquos recensentes discedant ab hac doctrina io publico Coocubinario pluribus authoritatibus comprobantes: tamen ipse ibi in vers. *adhuc censeo*, dicit nimis duram esse illorum assertionem; sic vt oon auderet quemquam secundùm eam iudicare irregularem esse; considerat verò, vt absolutio, & dis-
7 pensatio sit à Pontifice impetranda. † Vnum tamen ibi fatetur ab homine, vel à iure in pœnam directam, & propriam etiam ad tempus, certum, vel donec pœniteat irregularem esse, si tempore suspensionis Diuinis rebus operam dederit. Sic ex multis hanc sequitur opinionem, vt communiorem, etsi sciat vt aliis conentur probari con-
8 trariam sententiam. † Et addit ibi ex textu nostro, & *ex cap. 1. de re iudicata, cap. 1. de sententia excommunicationis, lib. 6.* & *ex cap. nisi cum pridem de renunciatione*, esse aliquot crimina, quorum authores Iure Pontificio, perfecta etiam pœnitentia, & etiam occulti suspensi sint ab executione officij, vt de homicida patet ex textu nostro secundùm dicta suprà *q. 1.*

9 Ad tertiam quæstionis partem; quia de immanitate Sodomitarum latissimè dico infra *in cap. Clerici de excessibus Prælatorum*, & oonnulli relati à Couarruu. suprà *num. 6. in dicta clem. si furiosus*, ex doctrina textus nostri, & textus *in cap. cum non ab homine* 10. *de iudiciis*, controuertant circa irregularitatem, quam Clericus Sodomita incurrit in ordinibus ministrando, & affirmantes probando ex grauitate, quam maximè huius criminis, vt dico *in dicto cap. Clerici*; etsi Aretinus cum aliis *in dicto cap. cum non ab homine*, contrasentiat; ideò pro veritate huius dubij ne longè agam, leges quæ adduxi *in dicto cap. cum non ab homine q.* 21. vbi egi de degradatione Clerici Sodomitæ *q.* 20. de ea, quæ fit de committente crimen læsæ Maiestatis, & in aliis quæstionibus sequentibus de Assassino hæretico, ac de aliis criminosis, quas proportionabiliter applicabis ad materiam textus oostri, quem expendi *dict. quæst. 21. num.* 11. † Et 10
licèt pro sententia Couarruuiæ plures Doctores, alios præter ab ipso citatos referat Diana *p. 2. tractatu 17. miscel. res. 69.* ipse tamen per textum *in cap. ex tenore 4. hoc tit.* & ex nostro texto contrariam docet sententiam; quia nullum crimen, etsi enormissimum inducit irregularitatem, si non sit notorium, præter homicidium, quod eam inducit etiam occultissimum, quam etiam tenent Gaspar. Hurtado *de suspens. dis. 13.* Auila *de cens. p. 7. disputat. 4. dubio 7. concl. 7.* Sayrus *de cens. lib. 1. cap. 12. num. 22.* Barbosa, & Garcia, & alij citati à Diana, vbi, vt respondeat sententiæ affirmatiuæ, dicit nullam esse irregularitatem, nisi expressam in iure, iuxta textum *in cap. is, qui, de sent. excommunic. lib. 6.* & expendi *in dict. cap. 10. de iudic. dict. q. 21. à num. 10.*

Ad quartam quæstionis partem de subintro- 11
ductis mulieribus, quæ nec concubinæ; imò oec conuersæ dicuntur, tracto infra *in cap. fin. de cohabit. clericor. & mulier.* vbi quale delictum ad propositum textos nostri, interim perdoctè, & ex bonis litteris agit videndus Couarruu. *in 4. p. 2. cap. 8. §. 4. num. 5.* vers. *obiter tamen*, † & de aliis 12
delictis, quæ possunt hic tractari, vt de conspiratore, sortilego, schismatico, & aliis, videbis *in dict. cap. 10. de Iudiciis quæst. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. & in aliis.*

Ad quintam quæstionis partem, quando de- 13
lictum dicatur occultum ad effectum, vt possit in eo Episcopus dispensare: & licèt nonnulli existiment occultum esse secuodùm terminos iuris, quod non potest probari, vt tradunt Garcia *de benefic. part. 7. cap. 11. num. 46.* Armendar *in additien. ad recopil. leg. Nauarra lib. 1. tit. 18. lib. 7. de irregularit. in declarat. num. 25.* Grassis *tom. 2. cons. sub tit. de homicidio cons. 20.* † Tamen verius est 14
in præsenti, vt occultum sit quod, non est publicũ, etiam si ab aliquibus sciatur si potest tergiuersatione celari; quia Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. cap. 6.* excipit à regula dispensandi deducta ad forum contentiosum; ergo oon excipit occulta, quæ probari possunt; si tamen ad forum contentiosom deducta oon sint; tum quia occultum plerumque accipitur non prout est improbabile, prout contra distinguitur à notorio publico, vel saltem famoso secundùm Panormit. in textu nostro, vbi occultum crimen ad hoc, vt quis possit promoueri, appellat illud, quod opponitur Noto-
rio, licèt probari possit, † & idem *in cap. quæsitum* 15
de pœnit. ait, Notorium *Est plena rei notitia inducens indubitatam, & finitam probationem discussione non egentem*, vt latè dico *in cap. vestra de cohabit. Clericor.* per textum *ibi*, & probat textus *in c. cura de verb. signif.* † Sicque Notorium erit delictum commissum, vel confessum in iudicio, & omne illud, quod ex actis iudicij constat, & Barbosa cum infinitis *in pastor. p. 2. alleg. 39. à num. 20.*

&

& 24. in fine, & num. 25. dicens aliquid occultum dici tripliciter. Primò illud, quod non est sua natura probabile; quia vt tale non cadit sub cogitatione hominum. Secundò id, quod sua natura est probabile; probari tamen non potest; quia nemo illius notitiam habeat, vtpote coram nemine factum. Tertiò quod probari quidem potest; quia notum, sed tam paucis, quod nec est vulgare, nec in iudicio deductum: sic hos casus recolligit ex Stephano Daluino *de potest. Episcopi cap.* 26. *a n.* 3.

17 † imò Felicianus de Vega Archiepiscop. Megicanus *in cap. etsi Clerici §. de adulteriis de iudiciis à num.* 152. dixit casus occultos Sedi Apostolicæ reseruatos vigore Concilij Episcoporum iurisdictioni concessos, non intelligi eos, qui primo modo dicuntur occulti, sed tantum eos, qui secundo, & tertio modo.

18 Vnde ad difficultatem respondeo posse Episcopum dispensare virtute *dict. cap* 6. *Trid. sess.* 24. quando delictum non est publicum, vel Notorium; quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in maiori parte viciniæ, vel collegij: ob idque nonnulli Doctores exigunt, vt delictum non sit occultum, sed publicum, quod non tantum actus, qui est delictum, sit publicus, sed etiam vt sit publicum eum fecisse delictum, resoluentes posse Episcopum dispensare, etiam si actus sit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum adhuc occultum, dicitur delictum, Sa, *verbo Episcopus num.* 35. Riccius *in praxi fori Eccles. res.* 450. *num.* 5. *in* 2. *editione*, Vgolin. *de censuris tab.* 1. *cap.* 13. §. 7. *sub num.* 4. Galetius *in Margarita casuum conscientiæ* verbo *delictum vltim.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.* 7. *c.* 5. *num.* 3. Saytus *de cens. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 13. Bonacina *in eodem tractatu disp.* 7. *quæst.* 5. *puncto* 1. *num.* 4. *vers. dixi in prouenientibus*, Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 34. *num.* 56. Trullench. *in opere morali libro* 1. *cap.* 2. *dubio* 4. *num.* 4. & alij relati à Barbosa *dict. num.* 25. *&* 26.

19 Qui cum Henriquex *lib.* 13. *summæ cap.* 5. §. 2. Sayrus *de cens. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 19. Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 19 & Trullench. *dict. c.* 2. *dub.* 6. *num.* 1. resoluit in magna ciuitate quatuor, quinque, aut sex vidisse testes, non satis videri ad notorium.

20 Hinc dubitabis, *Num Episcopus possit dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario occulto; dummodo ita sit occultum, vt nullus alius sciat id delictum fuisse à tali persona patratum nisi solus ipse homicida*, & Teieda quem refert Barbosa *tom.* 2. *lib.* 3. *tract.* 3. *num.* 138. existimauit posse Episcopum dispensare in tali irregularitate; dum tamen sit occultum, vt nullus alius sciat quasi Concilium non alloquatur de homicidio omnino occulto, sed aliquomodo scilicet de illo, quod in iudicio probari non possit: sed cum ipse Barbosa *dict. num.* 26. *in fine*, reprehendat hoc dictum ex doctrina Dianæ *p.* 6. *tr.* 6. *miscel. res.* 58. in medio, quem legi, & ibi non video; ideò existimo recurrendum ad intellectum textus nostri, & *dict. cap.* 4. *hoc tit.* vbi excipitur homicidium, supra *sub quæst.* 1. expendi & in aliis.

21 Colligunt tamen Fr. Ludouicus Miranda *in manuali Prælator. tom.* 2. *quæst.* 8. *art.* 14. *conclus.* 2. Piasec. *in praxi noua Episcop. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 56. *pag.* 62. Nauarr. *cons.* 2. *sub tit. de Clerico non ordinato minist. in vtraque edit.* Homobonus *de examine Ecclesiast. tract.* 12. *cap.* 3. *quæst.* 3. *res.* 3. *in fine*, & alij quidquid dubitet addit ad Nauarr. posse Episcopum dispensare in irregularitate proueniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, licèt celebratio sit manifesta: nam ad hunc effectum censura dicitur occulta, quæ incurritur coram multis ignorantibus illam eo casu incurri.

Hinc contra Suarez *de pœnit. disp.* 30. *sect.* 2. *n.* 2. 22
Sanctarel. *de hæresi cap.* 5. *dub.* 6. *num.* 26. resoluunt Auila *de censur. p.* 2. *cap.* 7. *disp.* 1. *dub.* 11. *conclus.* 3. Sanchez *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 20. Duard *in Bulla Cœnæ Domini lib.* 3. §. 2. *quæst.* 11. *num.* 10 Fagundez *in quinque Eccles. præcept. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 28. Trullench. *dict. dubio* 6. *n.* 2. & alij, vt si contingat delictum in vna ciuitate esse publicum, vel per facti notitiam; vel quia per Iudicis sententiam probatum, vel in iudicio confessum, in alia inquam ciuitate, in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate esset occultum, tunc liceat Episcopo absoluere, vel dispensare, modò notitia talis delicti non sit illuc facillimè peruentura; quia in tali loco delictum dicitur occultum, nec semper adesse diffamationis periculum propter distantiam locorum. † 23
Verùm si attendas ad doctrinam textus nostri videbis multum pugnare pro sententia Suarez; quia ex quo semel Notorium fuit delictum, aut publicum modo dicto, illa occultatio alterius loci est de se accidentalis, quæ si sufficeret de facili, posset in quolibet delicto intrare Episcopum dispensando: & hæc sufficiant pro doctrina huius capitis.

Posses etiam ad vberiorem explanationem 24
adiungere quæ dicit Castro *de lege pœnali lib.* 2. *cap. fin.* quatenus per hunc, & textum *in dict. c.* 2. *hoc tit.* putat occultum homicidam non esse irregularem, nec dispensatione indigere: vide quæ tradit Barbosa impugnans ad Trid. *dict. cap.* 6. *dicta sess.* 24. videbis Molinam *de Iustitia, & Iure tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 76. & quæ latissimè tradit Gutierrez *de prædicta quæstione lib.* 1. *pract. cap.* 13. *per totum*, & alias inquam quæstiones circa irregularitatem contractam ex homicidio, dico *sub tit. de homicidio.*

Ad vltimam quæstionis partem; quia ex mul- 25
tis resoluit Diana longè *p.* 10. *tract.* 13. *res.* 38. ideò ipsum ibi leges.

AD TITVLVM DE SCRVTINIO in Ordine faciendo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Interrogatus de ordinando an dignus sit, potest respondere dignum esse, si non nouit illum indignum,* n. 3.

2 *Bonus quilibet præsumitur in dubio, & idoneus, tam ad ordines, quàm ad beneficia, honores, & officia,* n. 4. *Et quibus probetur testibus,* n. 5.

3 *Interrogatus qualiter veritatem dicere tenetur super interrogatis, remissiuè.*

5 *Bonus nemo præsumitur quando agitur de salute animæ, & quare,* n. 6.

7 Sententia

7 *Sententia lata in cauſa matrimoniali, nunquam tranſit in rem iudicatam.*
8 *Teſtis de credulitate poteſt deponere in rebus, quæ ſenſu aliquo corporeo percipiuntur ſine ratione, vel cauſa concludenti. Et de materia,* ſub n.9.& 10. *remiſſiuè.*
9 *Textus noſter intelligitur*, & n.10.
11 *Teſtis de credulitate contra producentem, quando facit, ſi deponat ſine cauſa.*

1 RVBRICA huius tituli refunditur cum eius integra; & ſic licèt multi quos refert Barboſa ſcripſerint ſuper ea, tam antiqui quàm moderni, inter quos Anaſtaſ. Germonius, Bartholom. Cartagena, & Ioannes Honorius Benagel, quibus addo Andream Valenſem; ideò nunc prò illa, pro titulo item, & pro intellectu *cap. vnici huius tituli*, ſic expendo. Probat inquam Innocentius III. hic, vt ſi interrogarus in ſcrutinio Epiſcopi, an ordinandus ſit dignus, poteſt reſpondere illum dignum, ſi non nouit illum indignum.

2 Quia vt præſtat Pontifex ex verſ. *dignum debeas aſtimare*, debemus dignum præſumere, quem neſcimus indignum, cum in dubio quilibet bonus præſumatur: pluribus Doctoribus hanc reſolutiooem comprobat Barboſa *hic*, vbi adducit latè agentem pro materia textus noſtri Campanillum *in diuerſorio Iuris Canonici Rubr.3. de ſcrutinio ordinandorum à n.14.*

3 Verùm vt tu latè tractes leges quæ ex propoſito infra dixi *de confeſſis, cap.1. à quaſt.4. 5. & 6.* vbi qualiter iuridice interrogatus à iudice, ſeu ſuperiore tenetur dicere veritatem ſuper interroga-
4 tis. † Et de ſecunda parte vt quilibet bonus, & idoneus præſumatur, dum non conſtat de eius idoneitate, tam ad ordioes, quàm ad beneficia, honores, & officia, leges quæ abundè dixi *in cap.*
5 *fin. de praſumpt. quaſt.1. & 2.*† vbi etiam an teſtes, quibus quis idoneus probatur, debeant eſſe omni exceptione maiores, vnum tamen Barboſa excipit hic *num.4.* nempe vt quando agitur de ſalute animæ, nemo præſumatur bonus, cum in dubiis ſit tutior pars eligenda, ſic cum gloſſa *verb. aſtimare*, in verſ. *vt ibi periculum anima vertatur*; quod qualiter continget expendi *in dict. cap. fin.*
6 † Sed de ratione, quare vbi periculum animæ vertitur, ſecuriùs debeat ſequi, adiunges plura, quæ dixi *ſub.cap.literàs de reſt. ſpol.*

7 Et quæ adduxi *in cap. cum conſanguinei 11. de re iudicata*, vbi nunquam ſententia lata in cauſa matrimoniali tránſit in rem iudicatam, ſecundùm diſtinctiones ibi allatas; quæ omnia, & alia poteris hic applicare.

8 Video etiam Barboſam *ſub num.2.* in verſ. *poſtulat Sancta Mater Eccleſia*, quod in illis rebus, quæ oculis intueri non poſſunt, nec aliquo ſenſu corporeo percipiūtur, poſſit teſtis deponere de credulitate ſine cauſa, vel ratione concludenti, & illius teſtimonium ſit admittendum, ſic probans cum multis, & ex gloſſa *verb. Etſi*, quod eſt intelligendum; præcedente ratione concludente.

9 Sic in vno ſenſu intelligens textum noſtrum, dicens hic præceſſiſſe electionem factam de Ordinario ab examinatoribus, ad quam ſe retuliſſe teſtis videtur, colligens ex mente gloſſæ *verb. Etſi*, cum Innocentio hic: quare pro vbertate adiunges quæ latè adduxi de teſtibus deponentibus de credulitate, & de eorum fide *in cap. cum cauſam 37. ſub quaſt.1. & à num.20. & 22. de teſtibus*, & ex eadem ratione, adiunges quæ latè dixi de teſtibus de auditu *ſub cap. licet ex quadam 47. eodem titulo.*

Et aliter textum noſtrum *in verſ. & rurſus*, 10
Barboſa interpretatur, dicens non agere de teſte abſolutè, & voluntariè teſtificante, ſed de miniſtro, qui ex obligatione officij ſui, tempore conſecrationis, non ſimpliciter depoſuit ſecundùm ſuam credulitatem, ſed ſecundùm quid; hoc eſt quantum humana fragilitas noſſe ſiuit; & ſic illud teſtimonium cenſeri reſolutum quoad effectum, de quo agitur in ſcientiam probatam, ex qua idoneitatis ſententia proferri potuit, & poteſt, quæ interpretatio mihi vera videtur.

Sed notabis vt quando teſtis contra producen- 11
tem de credulitate deponit, tunc licèt cauſam, vel rationem, non adhibeat, faciat contra illum aliquam fidem: ſic Felinus *in cap. quoties 5. de teſt. numero 12.* ſi quidem talis teſtis non ſolùm quoad perſonam, verùm etiam quoad illius dictum, videtur à producente approbatus: Sic Pariſ. *conſ.50. num.60. volum.1.* Iaſon. *in Rubrica ff. de iureiur. num.9.* Maranta *de ordine iudicior. p.6. de teſtium repulſis num.16.* His ergo præmiſſis videbis per quæſtiones ſequentes quæ ſpectent ad ſcrutinium faciendum per Epiſcopos, cum aliquem ſunt ordinaturi. Et de qualitatibus ordin. dico infra *ſub titulo de atate, & qualitate ordin.* Et ad textum applicabis quæ docent Gratianus *regula 373.* Couarruu. *in cap. de teſtam. à num.61.* ſed ipſi intelliguntur ex his, quæ dixi *ſub dicto cap. fin. de praſumpt.*

QVÆSTIO I.

An Epiſcopi, ſeu Pralati recepturi ſubditos ad ordines, debeant prius informationem recipere, de eorum ſcientia, moribus, & genere. Et qui teſtes ſufficiant ad probandam ordinandi idoneitatem?

SVMMARIVM.

1 *Ordinaturus Epiſcopus, qua debeat pra oculis habere ex D. Paulo.*
2 *Sacerdotes paucos in Domini ſacerdotio meliùs habere dignos, quàm plures inutiles.*
3 *Rarum dicitur id, quod eſt magnum.*
4 *Scrutari in ordinationibus qualiter debeant Epiſcopi, vel ab ipſis deputati.*
5 *Epiſcopus debet de ordinandi idoneitate adhibere diligentiam, & examen, quando eſt ei ignotus de vita, ſcientia, & moribus, genere, & natalitiis,* n.8.
6 *Ordinans ſcienter indignos, peccat non habentes ſufficientiam ſcientia & bonitatis.*
7 *Epiſcopus ordinans indignos, tenetur etiam ex culpa examinatorum.*
8 *Ordinandi non ſunt heretici, Sarraceni, ſerui, corporè vitiati, &c.*
9 *Ordinandi requiſita, de quibus conſtare debeat, ſunt vita, mores, doctrina fides, prudentia, & quod ſit ornatus virtutibus, &c. Hoſpitalis non ebrioſus, non cupidus, nec nimium ſimplex.*

10 Vitia,

10 *Vitia, quibus quis ab ordine recipiendo amouetur, sunt homicidia, infidelitas, excommunitio, infamia, vsura, simonia.*

11 *Ordinari non debent publici Concubinarij, vel fornicarij, Periurij, falsarij litterarum Apostolicarum.*

12 *Examen, quod pracedere debet in tonsurando, & in quatuor minoribus ordinibus, & in sacris.*

13 *Sciens nemo prasumitur, nisi probetur.*

14 *Accidentale quidquid adesse non prasumitur, nisi probetur.*

15 *Doctrina nemini inesse creditur, nisi labore quaratur.*

16 *Intentio in ordinando ab ordinante debet examinari.*

17 *Ordinatus primâ Tonsurâ, vt fruatur fori priuilegio, & Clericali, peccat. Et quid si absque voluntate ascendendi ad alios ordines,* n.18.

18 *Retrocessio à Clericatu, non est culpa letalis.*

19 *Doctrina, habilitas, & scientia in ordinando non per testes, sed per examen probanda sunt.*

20 *Ordinandi sunt examinandi de singulis requisitis in quolibet ordine,* & n.21.

21 *Nomina ordinandorum sunt diuulgata in Ecclesia, vt à fide dignis, de eorum natalibus, origine, atate, moribus, & vita diligenter inquiratur, quod fallit à regularibus ordinandis,* n.22.

22 *Regulares ordinandi satis est, vt habeant testimonium à superioribus affirmantibus pradictos nullo indigere requisitorum.*

23 *Examen circa mores Clerici sacularis ordinandi, quo in ordine fiat?* numer. sequentibus.

25 *Denunciationes pro ordinandis, debent fieri in singulis ordinibus maioribus, nisi ordinandus notus esset Episcopo.*

26 *Formula euulgandi nomina ordinandorum; remissiuè.*

28 *Diaconus maior, seu prior Diaconorum in ipsa die ordinationis, repræsentat ordinandos Episcopo, vel Archidiaconus denuncians populo, num sciat aliquod impedimentum, ne denunciatus ordinetur in sacris. Et de praxi,* n.29.

29 *Episcopo interroganti, num ordinandi sint idonei, si respondeat prior, Diaconus, vel Archidiaconus bene, licet ipse non examinauerit. Sed alius non peccat, sciens tamen aliquod impedimentum, tenetur illud Episcopo nunciare secrete,* n.30.

31 *Ordinatus idoneus absque examine de vita, & moribus si cognitus est, non peccat.*

32 *Ordinatus contra Episcopum, mandantem, ne quis absque examine ordinetur, contrahit suspensionem à Papa tantum dispensandam.*

33 *Episcopus si tempore, quo ordines confert, dicat,* non intendimus ordinare non examinatos, vel excommunicatos, *quid tali mandato operetur?* & n.34. *Et quod comprehendat extraneos,* n.35.

36 *Negatiua qualitatis naturalis, vel accidentalis à quo debeat probari?*

37 *Ordinationi se submittens pro alio, qua puniatur pœna? remissiuè.*

AD primam quæstionis partem respondeo 1
doctrinaliter debere Episcopum ordinantem habere præ oculis, Pauli doctrinam ad Thimot.5.ibi: *Nemini cito manum imposueris*, vt refertur *in cap. quid est 73.* & animaduertere quod præcipiebat Sanctus Pontifex Clemens relatus *in cap. tales 23. dist.* in illis verbis: *Tales ad ministerium eligantur Clerici, qui dignè possint Dominica Sacramenta tractare.* † Etenim melius est in Do- 2
mini Sacerdotio paucos habere ministros, qui possint dignè exercere opus Dei, quàm multos inutiles, qui onus graue adducant ordinatori, de qua doctrina multa præclara testimonia leges *in cap. si officio 59. dist.* & *in cap. his quoscumque 1. quæst.1.* & *ex cap. quibusdam in fine*, & *ex cap. ex multis vers. nec eligatur dict. q.1.*

Et sic Hispal. Concil. *cap.2.* dixit rarum esse id, 3
quod est magnum, *cap. cum sit, de ætate, & qual. ordin.*

Igitur Episcopi, aut ab ipsis deputati viri pru- 4
dentes debent scrutari iuxta terminos Concilij Trid. *sess. 23. de reform. cap. 5. & 7. Ordinandi genus, natalia, personam, institutionem, Patriam, vitam, mores, doctrinam, & fidem,* iuxta regulam textus *in cap. cum in cunctis de elect. & in cap. 29. de Prabend. & Dignit. & in cap. instituitas de purg. Canon.* de quibus ante Trident. cautum fuit, *in cap. quando 24. dist.* † Non enim satis est, vt Episcopus 5
nesciat ordinandum esse malum, quin potius teneatur quando ordinandus est ignotus adhibere diligentiam, & examen, vt habeatur certitudo moralis de sufficientia, vita, ac moribus ordinandi, docet cum multis Sanchez *in opusculo morali lib.7. cap.1. dubio 46. num.3.*

Qui etiam ait *num.2.* vt peccet mortaliter ordi- 6
nans scienter indignos; id est non habentes sufficientiam scientiæ, & bonitatis; quia infideliter in re grauissima agit officium dispensatoris, vt docuit D. Thomas *in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 3. quæstiunc. 4.* & Barbosa cum aliis *in pastorali p. 2. alleg. 10. sub num. 3.* videndus in præcitatis locis Trid. cum infinitis, ait quod interest Episcopi, nè indigni ordinentur, † imò & quod tenetur ex culpa examina- 7
torum iuxta textum cum glossa verb. *examinentur in cap. ad hac de officio Archidiac.* Docet nouissimè Ægidius Trullench. *de Sacramentis lib.6. q. vnic. sub dub. 14.* † Vbi agit de quibus debeat Epis- 8
copus examinare ordinandum; qui omnes plures alios referunt sigillatim explanãtes relata requisita de genere, natalitiis, & de aliis quæ sub nonnullis titulis Decretalium expenduntur: nam vt non ordinentur hæretici, satis *sub tit. de hæret.* dixi, ac percipitur ex nonnullis, quæ adduxi *sub cap. cum non ab homine, de iudiciis.* De Sarracenis, & de Iudæis, seu originem ab eis trahentibus, aut de Neophitis, latè in suis titulis. De natalitiis, num sint liberi, aut serui, legitimi, naturales, seu Spurij ordinandi infra *in titulis de filiis Præsbyt. De seruis non ordinan. & qui filij sint legitimi*, ac alibi. De aliis, nempe *personam*, scilicet ne sint corpore vitiati, dicn infra *in tit. de corpore vitiatis ordin. vel non. Institutionem* nempe ad quem titulum sint promouendi, de quo latissimè dixi *sub cap. 11. de temporibus ordin. Patriam*, etiam ibi expendi, dum dixi ordinari posse ratione originis, aut Domicilij illius Episcopi, in cuius sunt territorio, vel hoc assumendo, à decisione textus *in cap. ad decorem de institutionibus*, & ex aliis iuribus iuxta nonnulla, quæ dixi *sub cap. 16. de iudic.* nempe vt exteri alienigenæ non beneficientur. Videbis Barbos. *de*

Iure

Iure Eccleſiaſt. cap.33. à numero 16:. vbi qui ad
ordines non aſcendant & de ſcrutinio, *à nu-
mero* 167.

9 Quæ autem potius ad propoſitum tituli noſtri
ſpectant, ſunt vita, mores, doctrina, & fides or-
dinandi, de quibus debent Epiſcopi multum ſcru-
tari. Vita inquam, & mores ſumuntur hic pro
actu viuendi, ordinandi, qui in eo deſideratur irre-
prehenſibilis, iuſtus, & rectus, hoc eſt vt ſit ſo-
brius, caſtus, iuxta ea, quæ dico infra, *de vita,
& honeſt. Clericor.* & ſic benefaciant Epiſcopi in-
quirendo, nùm ordinandus ſit caſtus, iuxta quæ
leguntur; *à diſt.* 32. *ad* 35. *per totum*, nùm ſit
prudens iuxta notata, *in diſt.* 36. *vſque ad* 40.
Quod ſit ordinatus virtutibus, iuxta *totam diſt.* 40.
ad 42. vt ſit Hoſpitalis, *dict. diſt.* 42. *&* 86. *per to-
tam.* Quod ſit domui ſuæ bene præpoſitus, iuxta
latè notata, *tota diſt.* 66. 81. 86. *&* 91. *per tot.* Et
quod non ſit ebrioſus iuxta notata, *in cap. à cra-
pula de vita, & honeſtate Clericor.* Non litigio-
ſus, aut maledictus, vel calumniator, nec adu-
lator, proditor, ſcurrilis, aut ioculator, nec in-
uidens, fratrum profectibus, aut iniuriarum ſua-
rum vltor, vt colliges, *ex titul. de vita, & honeſt.
clericorum, de calumniat. de iniurijs ac de alijs.* Et
quod non ſit cupidus, aut iniuriarum exactor, iux-
ta, *cap. prouenit* 86. *diſt. cap. ſeditionarios cum ſe-
quent.* 46. *diſt.* Item quod nec ſit nimium ſimplex,
cap. Epiſcoporum, vbi gloſſa, & Doctores, *&
cap. Petrus* 74. *diſt.* ſunt etiam aliæ qualitates præ-
requiſitæ quoad vitam, & mores, quas pro arbi-
trio poterunt Epiſcopi in ordinandis perquirere;
nempe, vt ſint pudici, modeſti, hoſpitales, mi-
ſericordes, liberales, pacifici; quæ omnia inclu-
duntur in iam dictis.

10 Sunt è contra plurima vitia, quorum cauſa de-
bent ab ordinibus remoueri qui deſiderant ordi-
nari. Inter quæ computantur homicidia ſecundùm
quæ dixi latè ſupra *ſub cap. fin. de temporib. ordin.*
Item infideles, & hæretici remouentur ab ordini-
bus *ex cap. Arrianos* 1. *quæſt.* 1. Item hæreticorum
fautores credentes, & defenſores Clericatu ha-
bentur indigni, iuxta textum *in cap.* 2. *de hæret.
lib.* 6. & qualiter contingat in eorum filiis, & Neo-
phitis, dico *ſub eodem tit. de hæret.* & ibi, *in dict.
cap.* 2. vbi gloſſa verbo *inane*, & *in cap. quicunque
§. hæreticos eodem.* Item excommunicati, ſuſpenſi,
vel interdicti ab ordinibus ſunt repellendi *tota
diſt.* 81. Quartò infames infamia iuris, quorum
ſtatus ſcilicet vita, & moribus eſt reprobatus, aut
qui de crimine fuerint accuſati, iuxta Doctorum
placitum *in cap. Deus omnipotens de accuſat. cap.
fin. de teſtibus*, vbi dixi, *cap. tantis.* Daniel 81.
diſt. Idemque dici de infamia facti, qualis expen-
ditur, *in cap. maritum* 33. *diſtinctione*, & ar-
gum. eorum, quæ dixi, *ſub cap.* 1. *de exceptio-
nib. & in cap. teſtimonium de teſtibus.* Item re-
pellitur quilibet criminoſus, & qui notoriè per-
manet in peccato publico, *ex cap. ex tuarum,
cap. ad aures, cap fin. de temporib. ordin.* vbi dixi, &
ibi quid ſi peccatum ſit occultum, & ſic vſura-
rij, ſimoniaci, *cap. ſancitum* 7. *quæſt.* 1. *& dict. cap.
maritum.*

11 Publici Concubinarij, vel fornicarij, *cap. præ-
ter hoc diſt.* 32. *cap. fin. de cohabit. clericorum*,
vbi dico Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 14 Item coinquinati
obſceniſſimo crimine Sodomiæ, de quo plura
tradit Barboſa *p.* 2. *in paſtorali allegat.* 44. & de hoc
ac de aliis, veluti de periuriis, & falſificantibus
litteras Apoſtolicas, dixi *ſub dicto c. fin. de tempo-
rib. ordin.* ad quæ omnia applicabis quamplures,
quæſtiones, de quibus *ſub cap.* 10. *de iudiciis,
& ibi à quæſtione* 17. Non ordinantur Bigami,
& Peregrini, nec curiales, ſiue obligati ad ra-
tiones reddendas, vt dicn infra *ſub tit. de Biga-
mis, de Clericis, Peregrinis, de obligatis ad ratio-
cinia, &c.*

Vltimum requiſitum eſt, quod præcedat exa- 12
men de doctrina ordinandi; igitur vt ordinetur
tonſurandus iuxta textum *in cap.* 4. *Trid. ſeſſ.* 23. *de
reform.* debet eſſe edoctus in fidei rudimentis, &
niſi ſciat legere, & ſcribere in lingua ſaltim vul-
gari, ſiue materna. Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 6. *q.* 2.
Campanillus *in Iuris Canon. Rub.* 5. *cap.* 2. *num.* 2.
Diana *p.* 5. *tr.* 14. *reſ.* 27. Item ad quatuor mino-
res ordines promouendus debet ſaltem linguam
latinam intelligere iuxta textum *in cap.* 11. *Trid.
dicta ſeſſ.* 23. & Menochius *de arbitr. caſu* 425. *nu-
mero* 58. ait vt Epiſcopus queat arbitrari magis
expedire Eccleſiæ, ſi ordines conferat ei, qui etſi
adhuc latinam linguam non intelligat, eſt ta-
men bonæ indolis, & pro ætate docilis: nam illi-
teratus puer dici non poteſt, nec debet qui pro
ætate didicit quique oſtendit proficere ſe poſſe.
Et quæ ſcientia requiratur in promouendis ad ſa-
cros ordines, tradunt Doctores *in Rub. de qualita-
te, & ætate ordinandorum.*

Vnde fit vt cum non præſumatur, quis ſciens, 13
niſi probetur, *cap. ſi forte*, iuncta gloſſa, verb.
ſcientiæ de elect. lib. 6. Gonzalez *ad regul.* 8. *Can-
cel. gloſſa* 4. *num.* 105. & cum multis Barboſa *p.* 2.
in paſtor. alleg. 11. *ſub num.* 4. & *ſub alleg.* 14. † eo 14
quod quidquid eſt accidentale non præſumatur
adeſſe, ſeu ineſſe, niſi probetur, vt docent com-
muniter D.D. *in cap. fin. de præſumpt.* † Cum ne- 15
mini doctrina ineſſe credatur, niſi labore quæra-
tur; ideo venit probanda, ab Epiſcopo, ſeu ab
ipſis deputati debent inquirere de iam dictis. † 16
Item intentionem ordinandi, hoc eſt an illi ad-
ſit, vel deſit intentio aſcendendi ad ordines altio-
res, cum aptus fuerit; non enim ordinandi ſunt
qui tali intentione carent, dicit Barboſa *dict. al-
leg.* 10. *num.* 19. † Quo fit vt ſi quis ordinetur 17
prima tantum Tonſura, eo tantum animo, vt
fruatur fori priuilegio, & priuilegio Clericali, tu-
tius eſt, vt peccet mortaliter *ex cap.* 4. *Trid. ſeſſio-
ne* 23. in illis verbis: *De quibus probabilis coniectura
non ſit, eos, non ſæcularis iudicij fugiendi fraude,
ſed vt de eo fidelem cultum præſtiterit hoc vitæ ge-
nus elegiſſe*: ſic Bañez 2.2. *quæſt.* 12. *art.* 1. *concluſ.
vltim.* Victoria, Ledeſma, Fr. Emanuel Rodrig.
Molfeſius, & alij, quos ſequitur Barboſa, *dicta
allegatione* 11. *ſub numero* 6. *part.* 2. Marchinus
de Sacramento Ordinis tractat. 1. *part.* 8. *cap.* 1 *à
num.* 2.

Vbi *à numero* 9. diſputat an ſecluſo con- 18
temptu, & alia probata intentione læthalis ſit
Tonſuræ, & minorum ordinum receptio abſque
voluntate aſcendendi ad Sacros ordines. Et *à
numero* 22. an retroceſſio à clericatu ſit læthalis,
vel venialis? Verùm Sanchez *de matrim. libro* 7.
diſput. 31. *numero* 16. *&* 17. Bonacina *de Sacram.
diſp.* 8. *quæſt. vnica, puncto vltimo in fine.* Villalobos,
in ſumma parte 1. *tract.* 11. *difficult.* 14. *n.* 2. Diana
part. 1. *tractat.* 16. *reſol.* 10. & alij penès eos,
reſoluunt non peccare mortaliter per verba Trid.
ſupra, quòd abſolutè ſumptum poteſt non am-
plecti, niſi, quando ordinandus contrariam de-

liberationem non proponeret de non ascendendo
ad alios ordines; & iterum Barbosa *in dict. cap.4.*
Trid. amplectitur nostram sententiam cum mul-
tis, *num.6.* vbi *num.fin.* ait quod clerici primæ Ton-
suræ, vel minorum ordinum, qui sine iusta causa
excedunt ab ordine, non peccent læthaliter, etiam
si incapaces se reddant ad ducendum v.g. viduam
vxorem, vt resoluunt Toletus *instruct. Sacerd.*
lib.4. cap.18. num.4. Azor. *inst. moral. p.1. lib.13.*
cap.14. quæst.14. Layman. *in Theolog. morali lib.5.*
tract.9. cap.7. num.2. vbi post Sanchez supra *nu-*
mero 11. & Valentiam, *tom. 3. disput. 1. quæstio-*
ne 12. puncto 1. subdit videri esse culpam venia-
lem inconstantiæ si sine causa ab statu clericali
recedant, sicuti si nouitius sine causa ab ordine
abeat.

19 Ad secundam quæstionis partem infero dicen-
dum non per testes, & famam probandam esse
doctrinam, habilitatem, & scientiam ordinandi,
sed per examen actuale; ita quod nec regula-
res excusentur; quominus de doctrina possint
examinari, vt habetur in Trident. Concil. *dict.*
sessione 23. de reformat. cap.12. per verba, ibi:
Regulares quoque, nec in minori ætate, nec
sine diligenti Episcopi examine ordinentur pri-
uilegiis quibuscumque, quoad hoc penitus ex-
clusis.

20 Sunt ergo singuli examinandi de qualitatibus,
& requisitis ordinum singulorum, & de cuius-
que ordinis officio, quem sunt suscepturi, pro-
bat cum multis Barbosa, ex dicta *allegat.10. nu-*
21 *mero* 18. cum aliis sequentibus allegationibus. †
Vnum tamen excipies respectu Regularium, sci-
licet, vt licèt per Trid. *sess.23. cap.5.* disponа-
tur, vt sint evulganda nomina in Ecclesia eo-
rum, qui ordinandi sunt, vt à fide dignis de
eorum natalibus origine, ætate, moribus, &
22 vita diligenter inquiratur, vt ibi dicitur. † Ta-
men illius *cap.* dispositio non extenditur ad regu-
lares in quibus satis est Episcopo habere testimo-
nium ab ordinandorum superioribus regularibus
affirmantibus, & attestantibus prædictos nullo
requisitorum indigere, eiusque fidei standum
esse; præterquam circa doctrinam pro qua sub-
iiciuntur Episcoporum examini, sicut referunt
decisum Campanil. *in diuersiiuris canon. Rub.12.*
cap.13. numero 35. Henriquez *in summa libro* 10.
cap.23. §.4. in glossa littera L. Fr. Emanuel Ro-
drig. *quæstion. regular. quæst.24. part.3. articulo 1.*
Vgolinus *de potest. Episcopi cap.26. §.18. num.2.*
vers. tertio excipiuntur regulares. Barbosa *dict. alle-*
gat.10. n.22.

23 Verùm examen circa mores clerici sæcularis
volentis ad ordines promoueri, debet fieri se-
quenti modo, iuxta Trid. *in dict. cap.5.* si ad or-
dines minores nempe vt à Parocho, & Magistro
scholæ, in qua educatur, testimonium habeat
de bono, quod si ad sacros ordines exposcat
promoueri; tunc iuxta prædictam dispositionem
Trident. per mensem ante ordinationem Episco-
pum adeat qui Parocho, vel alteri, cui magis
expedire videatur committat, vt nomen, & de-
siderium promouendi in Ecclesia proponat, &
de illius natalibus, ætate, moribus. & vita à fide
dignis testibus diligenter inquirat, & testimonia-
les litteras de inquisitione facta ad Episcopum
mittat; sic docent Sanchez, *in opusculo moral.*
lib.7. cap.1. dub. 46. num.7. Vgolinus *dict. cap.26.*
§.18. à num.1. Marchinus *de Sacram. Ordin.*
tract.2. part.6. cap.115. Homobonus *de bonis de*
examine Eccles. tract.2. cap.3. quæst.26. Salzedus
ad Bernard. Diaz *in pract. cap.25. littera A,* vers.
hoc autem, Barbosa *dicta part.2. in pastorali alle-*
gat.10. sub num.2 † vbi addit hanc dispositionem 24
ad vnguem obseruari in Bracharensi prouincia, vt
constat *ex eius Concil. prouinc. vlt. actione* 4. iterum
ipse *num.20.* † qui *in dicto cap.5. Trid.* cum aliis 25
multis dixit ex Vgolino suprà *num.2.* denunciatio-
nes huiusmodi fieri debere in singulis maioribus
ordinibus, nisi ordinandus notus esset Episcopo:
sic etiam docent Bonacina *de Sacram. dict. disp.8.*
quæstione vnica, puncto 5. num.17 Bellet. *disquisit.*
clerical. part.1. tit. de disciplina clericali §.4 n 21.
vers. *ad minores*, latè Marchin. *de Sacram. Ordin.*
tract.2. p.6. cap.11. per totum, Honor. *ad Decret. in*
hoc tit. num 2. Barbosa *de iure Ecclesiast. 1. p.c.13.*
num. 168. † Qui etiam *de officio Episcopi dict. p 2.* 26
alleg.10. & alibi, & etiam *in dict. c.5. Trid. sub n.1.*
dicit *ex formulario Episcop forma 2.3. & 4. & 8.* ibi
haberi formulam facultatis euulgandi nomina eo-
rum, qui ordinis Sacramento ordinandi sunt, &
formulam denunciandi in Ecclesia illum, qui ad
ordines est promouendus, & exprimit formulam
litterarum testimonialium Parochi emanantium
vigore facultatis euulgandi nomina ordinandi, &
quomodo sit dandum testimonium Magistri scho-
læ pro his, qui ad minores ordines promoueri vo-
lunt, & Ortiz de Salzedo *in sua praxi Ecclesiast.*
ponit *à fol. 47. B*, formularium vulgari sermone ad
diligentias præmittendas pro ordinandis, vbi *folio*
148. B, ponit interrogatorium, quo testes sunt exa-
minandi, & de quibus requisitis interrogentur: vbi
videbis pro praxi notoriorum. † Et sic fit scruti- 27
nium illud, nempe vt ante ipsam ordinationem,
vel quando Episcopo videbitur, vocatis peritis, &
probis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis
fiat ab illis diligens inuestigatio, & examinatio de
genere, persona, ætate, moribus, & fide ordinan-
dorum, iuxta dispositionem Trid. *c.7. dict. sess. 23.*
videbis textum *in c. si qua de 24. dist.* repetit Barbo-
sa *dict. alleg.10.* vbi tradit *ex c. instit. de purg. Canon.*
vt debeat rigorosè institui illud examen, & iuxta
textum *in c. cum in cunct. de elect.* & dicit *sub n.20.*
in fine.

In ipso autem die ordinationis, est aliud examẽ 28
videlicet quod prior Diaconorum, seu maior Dia-
conus repræsentat ordinandos Episcopo, vel Ar-
chidiaconus, & examinat iuxta textum *in cap. no-*
strum de offic. Archidiaconi; quod tunc sanè
euenit, cum prædictus clara, & intelligibili
voce monet astantem populum, vt si quis con-
tra ordinandorum aliquem sciens impedimen-
tum, quod illum ab ordinibus impediret propo-
nat; & tunc Episcopus interrogat Archidiaco-
num, num sciat ordinandos esse idoneos, &
dignos, & ipse respondet, *& scio, & testifi-*
cor quantum humana fragilitas nosse sinit ipsos esse
dignos; quod dicit Barbosa *dict. alleg 10. num.21.* es-
se iuxta praxim textus nostri, † addens quod Ar- 29
chidiaconus, seu Prior maior in hac responsione
non peccat, licèt ipse non examinauerit; dummodo
ab aliis examinatoribus deputatis sciat fuisse ap-
probatos, & dummodo contra conscientiam non
loquatur. † Quod si sciret aliquod impedimen- 30
tum, teneretur illud manifestare, & nunciare Epis-
copo secretò, dum nihil faciat malitiosè ex Ho-
stiensi *in summa huius tit.* & conqueritur de
Episcopis hoc conseruantibus; quæ praxis
procedit

procedit in Clericis ſæcularibus; non ſic in irregularibus, vt adduxi.

31 Et à *num.22.& 23.* ex verſ. *peracto,* ponit pœnas ordinandorum, non præhabito prædicto examine, & poſt eum, & alios, quos ipſe refert, ponit pœnas & praxim, Ægidius Trullench. *de Sacram.lib.6.quæſt.vnica, dub.14. ſub n.12.*& ambo dicunt quod ſi ordinatus fuiſſet cognitus, & dignus, non peccaret, nec deponeretur, ſi abſque præcedenti dicto examine, & ſcrutinio, fuerit ordinatus, vt probat textùs iuxta gloſſam *in cap. nullus diſt.24.*

32 Quod ſi Epiſcopus, vt ſolet, ante ordinationem prohiberet, ne quis non examinatus accedat ad ordinationem, nec approbatus ſub excommunicationis pœna: tunc ordinatus contra huiuſmodi prohibitionem, contraheret ſuſpenſionem, non niſi à Papa diſpenſandam, iuxta textum *in cap.1. & 3. de eo, qui furtiuè ordines ſuſcepit,* vt latè ibi dico, & monet Hoſtienſis hic *in fine,* vt Epiſcopi ab huiuſmodi excommunicationibus abſtineant, ne laqueos parent, ſed alias pœnas poſſint inhibendo comminari, de quo videbis Filliuc. *tom.1. tract.9. cap.5. quæſt.5.* tradit Barboſa idem, *dicto num.32.* † vbi quid ſi poſtea Epiſcopus malè or-
33 dinatum abſoluat, & diſpenſet? & remittit reſolutionem ad Laurentium de Franch. *in controuerſ. inter Epiſcop. & regular.pag.84. in reſp.ad 29.* qui *in reſponſ. ad 28.* ait quod ſi Epiſcopus eo tempore, quo ordines confert his verbis vtatur: *Non intendimus ordinare non examinatos, & approbatos:* tunc qui ſe ingeſſit non ſit ordinatus, oporteatquè vt denuo ordinetur, dum prius illi ſit iniuncta pœna; eo quod ſe ſic ingerendo ordinum ſuſceptioni ante approbationem deliquit valdè.
34 † Quod ſi Epiſcopus dicat, *Non intendo, vel nolo ordinare excommunicatos irregulares,* dicunt Card. Lugo *de Sacram.diſp.8.ſect.7.num.119.* Diana *p.5. tract.13. reſ.66.* id verum eſſe ſi aliquem talem eſſe intelligat, & cognoſcat; non verò ſi ignotus, vel occultus ſit, & ego ſic teneo: argumento textus *in cap. fin. de temporibus ordinat.* cum ibi iam
35 dictis. † Vnum tamen aduertit Præpoſitus, quod prædicta excommunicatio, qua ſolent Epiſcopi vti, comprehendit etiam extraneos, alias Epiſcopo non ſubiectos: ſic *in 3.p.D.Thoma quæſt.vnica de Sacram.Ordin.dub.17.n.171.* & pro hoc titulo, & textu hæc ſufficiant.

36 Et pro ampliatione aduertes quod ſolent DD. diſputare per textum noſtrum, cui incumbat onus probandi negatiuæ qualitatis naturalis, vel accidentalis, de quo Patianus *de probat. p.1. c.53. & 54.* Et applicabis quæ dixi *in c.11. & 12.* latiſſimè
37 *de probationibus, vbi de negat. prob.* † De pœna ſubmittentium ſe examini pro alio, dico infra, *ſub titulo de eo, qui ordines ſuſcipit furtiuè,* interim *in conſtit. Pontif. epitom.25.* & ex Paulo IV. *epitom.69.*

* * *

AD TITVLVM DE ORDINATIS AB EPISCOPO, *qui renunciauit Epiſcopatui.*

NOnnvlla dixi de facultate Epiſcopi titularis tantum ſupra *ſub cap.11. de temporibus ordinationum;* nunc verò *ſub hoc titulo,* agitur, num Epiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, vel loco tantùm, aut etiam Dignitati, poſſit alios ordinare; cumque hæc propoſitio apertè dignoſcatur *ex c.1. & 2.* ideo ibi dicta deſeruient pro Rubrica, & pro titulo. De effectibus renunciationis priuilegij, dixi latè *ſub cap.ſi diligenti, de foro comp.& in cap.antepenult. eodem.* Et de renunciatione Epiſcopatus ſupra *c.9. & 10.de renunciatione, &c.*

Ad Textum in Cap. I. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, qui tantum loco renunciauit, poteſt rogatus ab alio ordinario ordines conferre:* & n.2.& 6.

2 *Epiſcopus renuncians adminiſtrationi, poteſt alienum ſubditum cum licentia proprij Epiſcopi ordinare.*

3 *Renunciatio Epiſcopatus in quo conſiſtat?*

4 *Renuncians Epiſcopatus, qualiter appelletur Epiſcopus.*

5 *Renuncians Epiſcopatui, poteſt authoritate Papæ redire ad eandem, vel aliam Eccleſiam per electionem, poſtulationem, aut collationem.*

7 *Renuncians Epiſcopus loco remanet ad inſtar Comitum, qui prouinciam adminiſtrarunt.*

8 *Epiſcopus renuncians loco, & Dignitati, nequit ordines conferre, etiam de licentia Epiſcopi proprij, nec ad eandem Eccleſiam redire, vel aliam habere,* n 9.

10 *Ordines recipiens ſcienter ab eo, qui renunciauit loco, & Dignitati, non habet executionem officij; & quis diſpenſet,* n.11. & 12.

13 *Subdiaconatus ordo, ſacer eſt.*

14 *Epiſcopus, qui renunciauit loco, & Dignitati, nec ordines minores poteſt conferre, etſi aliquando, vt Abbas eos conferat. Quid in praxi,* n.15.& 16.

LIttera huius textus claudit, ac diſtinguit ſufficienter, quando poſſit Epiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, ordines conferre; quando verò non, rationem dans. Igitur Doctores ex ea deducunt, quod ſi Epiſcopus loco renun- 1

ciauit, tantum potest rogatus ab alio ordinario
ordines conferre; quia adhuc fungitur Dignitate
Episcopali.

2 Quare Abbas *in cap. ad supplicationem nu-*
mero 10. *supra de renunciat.* Flamin. *de resignat.*
lib. 1. *quaest.* 17. *numero* 15. Fuscus *de visitat. lib.* 1.
cap. 28. *num.* 10. Barbosa *hic num.* 3. *&* 4. dicunt
quod Episcopus renuncians loco, id est admini-
strationi potest alienum subditum cum licentia
proprij Episcopi ordinare; quia retinet Dignita-
3 tem, & ea, quae sunt ordinis Episcopalis. † Et
haec renunciatio dicitur quoties renunciatur, curâ
& administratio illius Ecclesiae iuxta textum *in*
dict. cap. ad supplicationem, cum renuncians v.g.
solitariè vult viuere sine magnis Episcopatus cu-
ris, vel ob aegritudines; vel quia vocatur ad prae-
sidentiam, Alzedus *de praecellent. Episcopal. Dignit.*
4 *part.* 2. *cap.* 5. *num.* 13. † Et sic Barbosa *in pasto-*
rali allegat. 113. *num.* 1. ex textu nostro; vbi om-
nes, ait, vt sic Episcopatui renuncians possit
5 Episcopus appellari; quia retinet Dignitatem, †
imò addit quod authoritate Sedis Apostolicae;
possit redire ad eandem Ecclesiam, vel aliam, siue
per viam electionis, siue postulationis, siue per
viam collationis, vt ait Flaminius *dicta quaest.* 17.
num. 13.

6 Ob idque possit, sicut antea; ordines mi-
nores, & maiores conferre ex nostro textu;
rogatus tamen ab alio Episcopo, vt tenent Lan-
cellotus *in templo omn. Iudicum lib.* 2. *cap.* 5. *tit. de*
potentia Episcopi in spiritual. num. 22. Alzed. supra
dict. cap. 5. *num.* 11. *&* 12. Venero *de examine Epis-*
cop. lib. 1. *cap.* 12. *num.* 14. Ragnc. *in lucerna Parochi*
tit. de Sacram. Ordinis quaest. 18. Videbis Dianam
7 *part.* 5. *tract.* 2. *res.* 2. † Vbi dicit sic loco renun-
ciantem esse ad instar Comitũ, qui semel prouin-
ciam administrarunt, qui tales manent, etiam ad-
ministratione cessante, *ex l. vnica* vbi Bart. *cod. de*
Comitibus, qui prouinciam regunt *lib.* 12. cum
qua concordat textus *in l. fin. cod. de decurion. l.*
vnius §. seruus ff. de quaestion. l. seruos §. non solum
cod. eodem.

8 Deducunt Doctores aliam conclusionem ex
verbis ibi, *In secundo verò casu*, quod Episcopus
renuncians loco, & Dignitati non potest ordines
conferre, etiam ex licentia alicuius Episcopi. Sin
autem aliquem ordinet, dicit vt sic ordinatus re-
cipiat characterem, sed non habere executionem
sacri ordinis sic suscepti: ita Fuscus supra *dict.*
cap. 27. *num.* 10. Maiol. *de irregul. lib.* 3. *cap.* 6 *n.* 8.
Flamin. *de resignat. dict. quaest.* 17. *à num.* 19. Barbo-
9 sa *hic num.* 5. † Et addit idem *in pastor. dicta alle-*
gat. 113. *sub num.* 1. quod nec possit ordines con-
ferre, etiam de licentia alicuius Episcopi, nec ad
eandem Ecclesiam redire, vel aliam habere: ita
cum praedictis probans, loci, & dignitatis renun-
ciationem fieri, quoties renuncians ex ipsa renun-
ciatione amittit Dignitatem, & denominationem
illius Dignitatis, eamque regulariter fieri ob cri-
men, vt probant Abbas *hic num.* 8. Maiol. *dict. li-*
bro 3. *cap.* 6. *num.* 6. Alzedus *dict. cap.* 5. *num.* 13.
Diana *p.* 5. *tr.* 2. *res.* 7.

10 Et in vers. *sanè*, Pontifex in textu nostro, qui vt
hic *n.* 2. probat Barbosa, Francisc. Pisa *en la des-*
cripcion de la imperial ciudad de Toledo l. 5. *c.* 5.
in fine, fuit decretalis epistola scripta circa annos
1150. ab Alex. III. Ioanni Archiepiscopo Toleta-
no, notat ergo quod suscipiens scienter sacros or-
dines ab eo, qui loco simul, & Dignitati renun-
ciauit, non habet executionem officij, & tunc à so-
lo Pontifice dispensatur. † Sed si non scienter id 11
fecerit discretum Pontificem dispensare, nisi cras-
sa, & supina fuerit ignorantia, docent Franciscus
Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 3. *c.* 8. *n.* 397. Mar-
cus Alter. *de censur. tom.* 2. *disp.* 9. *c.* 1. *vers. dubitari*,
cum multis Barbosa *hic n. fin.* & *in pastorali p.* 2.
alleg. 48. *num.* 1. Et hoc dictum ex verbis textus
nostri vt discretus Pontifex dispensare queat cum
ordinario probabiliter ignorante ab Episcopo, qui
renunciauit loco, & Dignitati intelligi; id est Epis-
copus, vt probat idem Barbosa *dicta alleg.* 40. *n.* 1.
latè agit Bonacina *de censuris extra Bul. disp.* 3. *q.* 1.
punct. 10. Fillincius *in q. mor. tr.* 19. *n.* 76. Mar. Alter.
dicto c. 1. *vers. secundo dubitari.* † Vbi asserit hunc 12
probabiliter ignorantem abdicationem absque
culpa, contrahere suspensionem ab Episcopo dis-
pensandam; quia non est priuatio vsus iam aliquã-
do habiti, sed impedimentum, ne recipiatur, addens
etiam ideo necessariam fuisse dispensationem, quia
ordinator cum haberet executionem sui officij
eam non poterat alteri conferre.

Vnde circa litteram huius textus, est aduerten- 13
dum in eo fieri mentionem minorum ordinum sub
hac voce *vsque ad Subdiaconatum*; ideoque videri
ex vi illius dubium relinqui, an sub hoc membro
Subdiaconus comprehendatur; sed glossa, Panor-
mit. & alij, hic dicunt perdictam particulam *vsque*,
exclusiuè sumendam esse; quia Subdiaconatus, vt
iam supra dixi *sub Rub. & tit. de temporib. ordin.* est
ordo sacer: verùm Suarez *de cens. disp.* 31. *sect.* 1.
bene scribens, videtur praedictam impugnare ra-
tioné *sub n.* 4. *vers. sed ratio.* † Nã licèt Episcopus, 14
vt Abbas possit interdum conferre hos ordines ex
priuilegio speciali, & concessione Summi Pontifi-
cis; tamen ille, qui solam habet Dignitatem Epis-
copalem ex illius tantum nomine, & titulo, possit
huiusmodi ordines conferre; & ideò non possit
qui renunciauit Dignitati Episcopali ordines mi-
nores conferre; quia Dignitas Episcopalis vnica
est, & indiuisibilis, & renunciatio, quae de illa fit;
absoluta est, & totalis. Ergo ex vi illius infert iam
non posse Episcopum operari; quia remoto
hoc titulo in eo non manet alius, vt possit tan-
quam non Episcopus ordines minores conferre.
Ergo.

Sed adhuc respondeo sustineri dispositionem 15
textus nostri relinquendo Episcopo renuncianti, vt
possit minores ordines conferre; non verò maio-
res; quia Pontifex hic declarat, quomodo huius-
modi renunciationem acceptet, & intelligat, di-
cens solum fieri, & acceptari, quoad illos actus
ita proprios Dignitatis Episcopalis vt per simpli-
cem Sacerdotem nullomodo exercere possit,
& videri Pontificem voluisse hic statuere, vt Epis-
copi nunquam ita renuncient Episcopatui, quin
eis non liceant ea, quae per inferiores Dignita-
tes, Abbates, vel similes exerceri possint; quia
hoc videtur spectare ad decentiam ordinis Epis-
copalis, qui semper inest personae, quantumvis
ipsa Dignitati renunciet: sic idem Suarez expen-
dit,, vbi supra existimans tunc hoc ita verum es-
se stando in iure communi; & quia haec pendent
à iure positiuo, qui subest Papae. † Tamen si ex- 16
pressè Episcopus renunciaret Dignitati, etiam
quoad actum conferendi minores ordines, &
Summus Pontifex concederet facultatem ad re-
nunciationem ita faciendam & eodem modo
illam acceptet: tunc resoluit Suarez non licere

Episcopo

Episcopo illos ordines conferre; quia tunc ex speciali modo, & concessione Pontificis non minus renunciatur Dignitas Episcopalis, quoad minores ordines: explicat textum nostrum Felicianus de Vega *in cap. 4. §. si vere, de iudiciis à n. 33. & ante.*

QVÆSTIO I.

An Episcopus titularis possit licitè ordines conferre? Et an quemadmodum ex textu nostro requiritur, vt rogatus sit Episcopus, qui renunciauit loco tantum ad hoc, vt possit ordines conferre minores, & maiores; sic etiam quando renunciauit Dignitati Episcopali, debeat esse rogatus, vt queat minores ordines conferre. Et an pœna textus nostri sit suspensionis censura, vel irregularitas. Et an dum excusat ordinatum, ex ignorantia; sit intelligendum de vincibili, aut inuincibili? Et an cum renunciat Episcopus, intelligatur in dubio renunciasse loco tantum, vel loco, & Dignitati simul?

SVMMARIVM.

1 *Episcopi titulares sunt qui solum habent Ecclesiarum titulum, & carent populo, & facultatibus. Et qui sint, n. 2. solentque pro infirmis, & impeditis creari, n. 5.*

3 *Papa potest constituere Episcopatus in prouinciis Infidelium.*

4 *Episcopi titulares taliter veri dicuntur, vt debeant ab omnibus Catholicis honorari; sic vt contrarium asserere sit hæreticum. Etsi vocentur portatiles, amobiles, commendatitij, & n. 6.*

7 *Episcopi expulsi à sedibus Episcopalibus retinent iurisdictionem, poterunt subditos in aliena Diœcesi ordinare, licentia petita, etsi non obtenta; vocandique sunt ad Concilium, n. 8.*

9 *Episcopi titulares non possunt alios, sine licentia proprij Episcopi ordinare, & n. 11. Nec in loco nullius Diœcesis, n. 13.*

10 *Episcopum non faciunt potentia diuitiarum, aut humilitas paupertatis.*

13 *Ordines conferendi facultas intelligitur in illis Episcopis, qui habent Diœcesim.*

14 *Episcopi, qui Diœcesim non habent, nequeunt conferre ordines, etiam prætextu familiaritatis, aut continuæ commensalitatis.*

15 *Ordo susceptus ab Episcopo, qui non habet Diœcesim, tenet, cum hoc pendeat à charactere.*

16 *Episcopus titularis ordinans sine licentia proprij Episcopi, suspenditur, & ordinatus punitur.*

17 *Titularis Episcopus quare minores ordines non præstet, sicut qui renunciauit Episcopatui confert, cum vterque æquiparetur; eo quod nullus queat promouere sine expressa proprij Episcopi licentia.*

18 *Titulares Episcopi, sicut ab infidelibus expulsi, quando queant proprios ordinare subditos, & n. 21.*

19 *Titulares Episcopos creat Pontifex ad conuersionem hæreticorum, & infidelium, & ad fidem Catholicam eis annunciandam, & ad alios effectus, n. 20.*

22 *Titulares Episcopi non sunt creandi, nec dandi suffraganei, nisi Ecclesiis Cardinalium, & illis, quæ eos solent habere, & ad minus cum stipendio centum aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesiæ.*

23 *Titulares Episcopi quæ Pontificalia queant exercere.*

24 *Titularis Episcopus debet habere expensas pro ordinandis alienis subditis, sicut alius Episcopus, qui inuitatus accedit.*

25 *Episcopus renuncians Episcopatui, & rogatus ab alio, vt ordines conferat licentia fiet proprij Episcopi, etiam in ordinibus minoribus.*

26 *Episcopus renuncians Episcopatui quoad Dignitatem, censetur etiam quoad locum renunciasse.*

27 *Episcopus, qui renunciauit loco rogatus ab alio Episcopo, potest ordines conferre, sicut ante.*

28 *Episcopus, qui renunciauit loco, & Dignitati, si ordinat, efficitur suspensus, non irregularis. Et quare, n. 31. Et de vtriusque differentia, n. 32. & 33.*

29 *Suspensus pro eo tempore, quo suspensus est, officij executionem non habet.*

30 *Ordinatus ab Episcopo, qui renunciauit loco, & Dignitati, non est impeditus ab executione ordinum, quos habet, sed tantum ab illo, vel illis, quos suscepit.*

32 *Verba* executionem officij, *intelliguntur respectiua, seu iuxta subiectam materiam.*

33 *Irregularitas priuat executiones omnium ordinum simpliciter.*

34 *Suspensio, quæ est censura, tollitur absolutione, sed quæ est pœna, dispensatione, sicut irregularitas.*

35 *Ignorantia probabilis excusat à culpa in susceptione ordinum, non crassa, &* num. 36. *Et qualiter intelligatur,* num. 37. *Et de qua pœna textus noster loquatur,* numero 45.

36 *Ignorantia omnis culpabilis, comprehenditur sub ignorantia crassa, & supina.*

38 *Suspensio quando propria, vel non dicatur, ex datione, vel suspensione ordinum,* numero 39.

40 *Episcopus sicut eget charactere, vt imprimat characterem, sic etiam debet illum habere habilem, vt imprimat characterem alteri. Et qualiter* n. 42. & 43.

41 *Episcopus existimatus talis, si reuera characterem non habet, nec illum alteri imprimet.*

44 *Dispensatio cum ordinato ignoranter, qua de causa fiat?*

46 Cap. penultimo, de clerico excommunic. minist.

47 *Exercitium Officij Ecclesiastici sine culpa queis impediri.*

48 *Episcopus renuncians Episcopatui, in dubio tantum censetur, vt renunciet loco, non Dignitati: quare, n. 49.*

50 *Episcopus, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & Dignitati, si postea litteris dedit operam, poterit iterum eligi, & postulari.*

1 AD primam difficultatis partem, vt respondeam, præmitto dicendum quod titulares Episcopi dicuntur qui solum titulum Ecclesiarum habent, populo tamen carent, & populo Christiano, atque etiam facultatibus, qui nulla tenentes dicuntur secundùm Iacobat. *de Concil. lib. 1. pag. 70. & 84.* Mandosius 11. *regula 26. Cancellariæ de beneficiis vacantibus per promotionem quæst. 4. n. 5.*
2 † quales sunt illi, qui assumuntur ad titulum Ecclesiarum, & Prouinciarum, quæ à Sarracenis, vel aliis infidelibus occupantur, de quibus agit textus, & ibi Doctores *in Clementina plerique, de elect.* commemorans incommoda, quæ prouc-
3 niunt ex prouisionibus istorum. † Et quod Papa possit constituere Episcopatus in prouinciis, & terris infidelium per doctrinam Angeli *in l. id quod ff. de leg. 1.* latè resoluunt Alphonsus Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij cap. 31. a pagina 77.* Valenzuela *cons. 26. num. 32. tom. 1.* cum multis Barbosa *p. 1. tit. 3. cap. 2. num. 47.* idem *dict.*
4 *p. tit. 1. cap. 6. à num. 15.* † vbi ex pluribus probat hos propriè dici Episcopos; sic vt tales debeant ab omnibus Catholicis honorari, in tantum, vt contrarium cum pertinacia asserere, sit hæreticum, vt aduertit Paulus Grisaldus *in decision. fidei Catholicæ*, verb. *Episcopus*, *num. 10.* & melius eorum necessitatem contra nostræ tempestatis hæreticos: explicat Petrus Bollus *in œconomia Canonica classe 3. cap. 2. §. 4.* † qui frequentius dantur à
5 Romano Pontifice, velut Coadiutores Episcopis infirmis, senibus, aut alia simili ratione impeditis, vt deducitur ex textu *in cap. pastoralis, cap. petisti, cap. non autem 7. quæst. 1. & cap. ex parte de Clerico ægrotante*, & de fine instituendi Episcopos hos in Ecclesia, scripsit Barbosa *sub num. 16.* supra, quem omnino leges *in dict. p. 1. pastor. tit. 3. c. 2.*
6 *num. 47.* † Quare etsi hos Episcopos sine causa liberè esse in Ecclesia, dixerit Cano. *de locis Theologicis lib. 5. cap. 2. pag. 193.* illosque aliquibus minus honorificis nominibus soleant alij afficere cum aliquando dicantur portatiles, seu commendatitij, vt refert Quintanaduenas *in cap. de multa de preb. num. 50.* nonnunquam etiam appellentur ambulatorij, portatiui, & mobiles, vt refert Petrus Gregor. *Syntagm. Iuris lib. 15. cap. 12. de Episcopis num. 44.* nec defuerint qui assererent illos propriè non esse Episcopos, sed abusiuè, vt constat ex adductis à Mandosio *supra*, Gomez *in regula de annali possessore quæst. 47.* tamen vt ait idem Quintanaduenas, verè Episcopi sunt, & vt tales sunt honorandi ab omnibus Catholicis. Aliquid dico *sub q. 11. dict. c. 11. de temporib. ordin.* vers. *Episcopus titularis*.

7 Deinde aduerto esse nonnullam differentiam inter istos titulares, seu renunciantes Episcopatui, & inter illos, qui vi, aut metu infidelium sunt expulsi à propriis Sedibus Episcopalibus, quia isti iurisdictionem retinent, cum subditos adhuc habeant, iuxta *clem. 1. de foro comp.* in quos etiam extra propriam Diœcesim possunt iurisdictionem exercere, petita à proprio Ordinario licentia, etsi non obtenta, vt notant Iacobat. *de concil. lib. 1. p. 70.* † vbi resoluit quæstionem contra *can. supra*, 8
Bañez *2. 2. quæst. 1. art. 10. not. 2.* & alios vocandos esse ad concilium, cum isti adhuc retineant ordinem, & iurisdictionem. De quo Barbosa *dict. part. 1. tit. 1. cap. 6. sub num. 20.* & *in allegatione 93. num. 1.* cæteros autem titulares differre, ac renunciantes, docet idem Barbosa *dicta part. 1. sub n. 18.* vbi eos assimilat iuxta dictum supra de renunciante Episcopo, Dignitati, & loco.

Ad primam difficultatis partem iam respondeo 9
dicendum istos Episcopos titulares, non posse aliès sine licentia proprij Episcopi ordinare; quia, etsi vt probat Barbosa *dict. part. 1. cap. 6. tit. 1. sub num. 18.* non debeant prædicti Episcopi titulares fraudari, debito Episcopali; cum sit indignum quod accidens pecuniæ, magis, quàm substantia ordinis Episcopalis habeatur: argum. *cap. accessorium de reg. iuris*, siquidem, † vt ait D. Hieron. 10
relatus *in cap. legimus in Isaia*, vers. *vbicunque*, scribens ad Euagrium Episcopum, potentiam diuitiarum, aut paupertatis humilitatem, non facere Episcopum sublimiorem, vel inferiorem; & ita sentit glossa ibi, in verbo *eiusdem meriti*, tenere, & sentire viros sapientes, peritos, ac discretos; etsi Idiotæ homines, ac vulgares soleant contemnere Episcopos absque magnis redditibus.

Verùm quia isti propriam sedem non habeant, 11
non poterunt ordines conferre absque licentia sui proprij Episcopi. † Nec in loco nullius Diœce- 12
sis, vt de Episcopis Episcopatui renunciantibus, iam supra dictum est, & tradit ex Trid. *sess. 14. de reform.* Barbosa *ibi cap. 2.* idem *dicta part. 1. tit. 1. cap. 6. num. 18. in fine, & alleg. 6. part. 2.* vide supra *cap. 11. de temp. ordin. quæst. 5.* vers. *ad sextam.* † 13
Diana *p. 5. tract. 2. res. 5.* vbi ex *dicto cap. 2. Trid.* dicit facultatem conferendi tonsuram, vel alios ordines datam Episcopis, procedere in illis Episcopis, qui habent Diœcesim, † non in aliis eam 14
non habentibus; quia isti ordines ministrare nequeunt, nec prætextu familiaritatis, aut continuæ commensalitatis suæ, absque proprij Episcopi licentia expressa, aut litteris dimissoriis ad aliquos Sacros ordines, aut minores, vel ad primam Tonsuram: idem probat Trid. *sess. 6. cap. 5.* Gutierrez *can. lib. 1. cap. 26.* Flamin. *de resignat. lib. 1. quæst. 17. num. 17.* Vgolin. *de potest. Episcopi cap. 4. §. 14.* † Tamen si ordinent, ordo tenet, cum pen- 15
deat à charactere, quem habet titularis, sicut alius quilibet Episcopus. † Tamen arbitrio proprij 16
Episcopi, sic ordinatus punitur; & Episcopus titularis, qui cum ordinauit sine commendatitiis sui proprij Episcopi, suspenditur per annum, vt docent Azor. *part. 2. lib. 3. cap. 48. quæst. 9. mor.* Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp. 141. ex num. 5.* Diana *dicto res. 5. in fine*, & omnes per Trid. *dict. cap. 2. sessione 14.*

Posses nunc dubitare quare titularis Episco- 17
pus primam Tonsuram, & minores ordines non præstet, quemadmodum videmus posse conferre ex nostro textu Episcopum, qui renunciauit Episcopatui, iuxta casus suos, & relatos supra *in princ.* cum Barbosa *in dict. p. 1. tit. 1. cap. 6. sub num. 18. in fine*, eos æquiparet dum dicit titulares, & renunciantes conuenire; quia nullus potest alienos subditos sine expressa proprij Episcopi licentia promouere, etiam si in loco nullius Diœcesis locum sibi eligant, vt obuietur fraudibus, præcipuè

præcipuè si consideres Abbates, vt infra dico eos minores ordines posse conferre. Tamen tu resolues dando rationem differentiæ propter expressam decisionem Pontificis in textu nostro: de eius ratione iam *sub principio* adduxi.

18 Deinde posses secundò dubitare quare sic absolutè negetur Episcopis titularibus ordines conferre; cum id permittatur, vt iam dixi *in vers. deinde aduerso*, Episcopis ab Infidelibus expulsis circa suos subditos in Diœcesi aliena, petita licentia, etsi non obtenta. Verùm ego idem respondeo dicendum in titularibus, si fortè ad se venirent ordinandi aliqui sui subditi; quia reuera isti creantur Episcopi sub aliquo titulo Episcopatus exi-
19 stentis apud Infideles, † quia cum eos creet Pontifex ad finem supernaturalem assequendum, ad conuersionem scilicet hæreticorum, & Infidelium, & ad fidē Catholicam eis annunciandam, vt rectè considerat Barbosa *dict. p. 1. tit. 3. cap. 2. à num. 47.* legendus ex loco D. Marci 16. ibi, *Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit, qui verò non crediderit condemnabitur.* Et ex illo Math. vltimo, ibi: *Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, docentes eos seruare omnia, quæcumque mandaui vobis*, adiiciens illa verba; *Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi*, & adducit Barbosa bene loquentem, Gerson *de potestate Prælati, consid. 8.* in illis verbis: *Status Episcopalis; licèt possit in aliquo esse sine plebe, & sine vsu, vel exercitio; hoc tamen fieri non conuenit; quia inane, & monstruosum hoc in Ecclesia videretur.* † Ob
20 idque ait idem Barbosa non esse hos Episcopatus impartiendos omnibus citra delectum; quia etsi nihil Christiano sit optabilius, & pulchrius Pastori, quàm pro grege sibi credito mortem appetere: tamen sunt multi, qui hoc verbum capere non possunt: & sic bene dicit Petrus Gregor. *Syntagm. iuris lib. 15. cap. 12. de Episcopis num. 45.* quod finis principalis, quo huiusmodi titulares Episcopatus conferri, & acceptari debent, oportet vt sit ille, nempe quod cum proficiscantur prouisi, & experiantur se ex grege Dominico oues aliquas, vel vnam pristinæ saluti restituant exemplo boni Pastoris, vel qui ibi sunt fideles in fide solicitè conseruent, aut nutriant: sic Barbosa vbi suprà
21 *dict. p. 1. tit. 1. c. 6. sub num. 16.* † sequitur ergo quod etsi tales Episcopi non vadant ad illas terras Infidelium: tamen aliqui eorum subditi Christiani veniant, vt possint extra Diœcesim illos ordinare, petita licentia; etsi non obtenta, quemadmodum dictum est de Episcopis expulsis à suis Episcopatibus; quod autem iam est dictum de titularibus, & renunciantibus procedit, quando volunt subditos alienos ordinare.

23 Pius verò V. quem refert Barbosa *dicta p. 2. alleg. 6. num. 2.* sanciuit decreto suo consistoriali huiusmodi Episcopos titulares non esse creandos, nec suffraganeos dandos, nisi Ecclesiis Cardinalium, & illis, quæ eos solent habere, & cum certo stipendio perpetuo, ad minus ducentorum aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesiæ, qui pro-
23 pria authoritate ab ipso percipi possint: & idem Barbosa ibi: *à num. 3.* tradit quæ Pontificalia possint illi Episcopi exercere, vel non, vbi videbis, & applicabis quæ dixi supra *de authoritate, & vsu Pallij, & in dicto cap. 11. de temporib. ordin. q. 10. vers. ad secundam*, vbi plura de Pontificalibus, & *sub q. 11. in vers. item si Episcopus.*

Et sic notandum est, vt quemadmodum Epis- 24
copus, qui inuitatus accedit pro ordinandis Clericis ad aliam Diœcesim, debet habere expensas, vt docent Archidiaconus *num. 2.* Turrecrem. *num. fin.* & Bellamera. *in cap. nullus primas 9. q. 2.* Iacobus de Graff. *in aureis decis. p. 2. lib. 1. cap. 10. num. 3.* Thom. Valasc. *tom. 1. alleg. 5. n. 55.* sic etiā Episcopus titularis ministrans ordines in aliena Diœcesi de consensu proprij Episcopi, & eius subditis, debeat obtinere expensas, vt eodem Valasco *n. 56.* sequitur Barbosa *dict. alleg. 6. num. 20.*

Ad secundam quæstionis partem videtur du- 25
bium oriri; eo quod Pontifex in prima textus nostri parte loquens de Episcopo, qui tantum renunciauit loco, vt rogatus ab alio ordines minores conferat; & nihil in secunda parte de tali rogato Episcopo addidit: & difficultatem adducens Suarez *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 5.* explicat dicendo æquè necessarium etiam fuisse in secundo casu, sicut in primo membro, vt talis ordinatio licitè fiat, quandoquidem licentia proprij Episcopi necessaria est ad quoslibet ordines minores, etiam conferendos, vel recipiendos.

Cum constet renunciantem Episcopatum 26
quoad Dignitatem, à fortiori renunciasse quoad locum; & sic iurisdictionem non retinere, & ob id indigere facultate proprij Episcopi, vt ordinatio licitè fiat; sed ait Suarez Pontificem omisisse illam declarationem, quia ad nostrum titulum non spectabat; quia si ex vllo alio capite ordinatio peccaminosè fiat, & inde contrahatur aliqua censura illam non prouenire ex eo quod ordinans renunciauerat Episcopatui, etiam quoad Dignitatem, de qua re agebatur hic; sed quia sine debita solemnitate, & iurisdictione actum Pontificalem exercuit. Ita ille. † Et existimo in hunc sanè mo- 27
dum expendenda supra *in princ.* adducta, quibus addo quæ tradit Diana *dict. p. 5. tr. 2. ref. 6. & 7.* vbi ex nostro textu cum Butrio, & Abbate, & cum Magistro Candido *tom. 4. disquisit. 4. art. 3. dub. 5.* dicit quod Episcopus, qui renunciauit loco rogatus ab aliquo Episcopo, possit omnes ordines conferre, sicut ante, cum propriè maneat Episcopus: & tu inquam dictum Suarez explanabis in secundo membro, respectu ordinum minorum, iuxta dicta supra *in princ.* in vers. *deducunt.*

Ad tertiam quæstionis partem præmittes dicen- 28
dum ex textu nostro renunciantem Episcopum loco, & Dignitati, non habere executionem sui officij, vt dixi *in princ.* & in vers. *sanè.* Dubitant verò Doctores, an illa sit suspensio, an verò irregularitas? sed quia vberius expones ex modo, quo declaraui has pœnas supra *in cap. 11. de temporib. ordin. quæst. 11.* ideò breuiter respondebis textus nostri pœnam, potius esse suspensionem, quam irregularitatem, vt suadetur ex verbis textus nostri ibi: *Executionem officij non habebit:* quæ propriis-
simè conueniunt suspensioni. † Cum reuera sus- 29
pensus pro eo tempore, quo suspensus est, non habeat officij executionem, quod nihil aliud est, quàm esse prohibitum se impeditum à tali executione: bene, & optimè probat Suarez, videndus supra *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 7.* applicans decisionem textus *in cap. inquisitionis de accusation.*

Et quia sic ordinatus non manet impeditus ab 30
executione omnium ordinum quos habet, vel ab illo, vel illis quos à tali Episcopo suscepit, deinde
probat, † quia etsi sub eadem voce includatur ir- 31
regularitas, cùm tamen suspensio sit pœna mitior

tanquam lex pœnalis textus noster sit mitiori modo interpretandus ţeo quod aliud hic non cogit, maximè quia irregularitas viderut esse pœna improportionata valde propter factum, quod non
31 videtur esse adeo graue. † Deinde quia verba illa *executione officij*, omnes intelligunt respectiuè, seu iuxta subiectam materiam, scilicet ab officio suscepto per ordinationem à tali Episcopo; quia in eo punitur, in quo deliquit, & solum censerut eam executionem non habere, quam alius dare non po-
33 tuit, † & irregularitas priuet executione omnium ordinum simpliciter.
34 Nec obstat dicere textum vti dispensationis verbo, quæ propriè cadit in irregularitatem; non sic in suspensionem: verùm ipse Suarez ex Trid. *cap. 6. sess. 24. de reform. & cap. 2. hoc tit.* probat videndus *num. 8. & num. 6.* quod licèt censura, quæ est suspensio, quæ est pœna, vt in textu nostro tollitur per dispensationem, & in hoc habere communionem cum irregularitate: latè & bene expendit distinguendo ipse Suarez *dicto num. 8. in fine*.
35 Ad quartam quæstionis partem, vt respondeam, præmino quæ adduxi etiam *sub dicto cap. 11. de temporib. ordin. quest. 11.* à vers. *sed hæc omnia*, vbi de excusatis à pœna suspensionis ex bona fide, aut propter ignorantiam: quare cum textus noster hic infinalibus verbis non suspendat ab executione scientem, *nisi quando adsit crassa, & supina ignorantia*, & licèt quidam dixerint intelligendum esse de ignorantia culpabili, vt docet hic Innocentius, & addit Suarez, *dicta disp. 31. sect. 1. sub n. 10.* vt posset explicari iuxta sensum eorum, qui dicunt dari ignorantiam culpabilem sufficientem ad peccatum mortale, quæ minor est, quàm crassa, & de tali ibi esse sermonem, vel de ignorantia venialiter tantum culpabili, secundùm opinionem Caietani asserentis ad suspensionem sufficere peccatum veniale.
36 Et quia iuxta vsum Pontificij iuris constat sub ignorantia crassa, & supina omnem ignorantiam simpliciter culpabilem comprehendi, & ignorantiá, quæ ab his distinguitur esse inculpabilem, iuxta textum *in cap. vt animarum de constit. lib. 6. & ex cap. penult. de Clerico excommunic.* & aliis; ideo communis interpretatio glossæ, Abbatis, & aliorum, est, textum nostrum intelligendum esse de
37 ignorantia probabili. † Et sic Suarez *num. 12.* supra cum eadem glossa ait loqui de ignorantia inculpabili, & propria dispensatione; quia illa suspensio sine culpa contrahitur; quia non est priuatio vsus iam aliquando habiti, sed impedimentum
38 ne recipiatur, † addens quod priori modo nemo suspenditur propriè, nisi ob culpam propriam, si suspensio habet rationem pœnæ, vel ob causam etiam propriam, & in ipsomet inuentam, si suspensio solum sit per modum cuiusdam inhabilitatis, seu irregularitatis ob aliquem defectum. †
39 Posteriori autem modo dici posse quem manere suspensum, solum propter defectum dantis; quia scilicet non habuit potestatem dandi talem vsum, seu executionem ordinis: nam tunc illa suspensio non est pœna, nec priuatio superueniens, sed quasi defectus quidam ipsi generationi coniunctus, qui sæpè prouenit ex solo defectu virtutis in causa efficienti.
40 Vnde existimat ita esse iusta prædictum posteriorem modum in casu textus nostri; quia Episcopus sicut indiget charactere, vt characterem imprimat, ita requirit: quod habeat illum characterem habilem (vt sic dicat) ad operandum, vt conferat alteri characterem similiter habilem, & expeditum ad suam operationem. † Cum sicut 41
existimatus Episcopus si re ipsa non haberet characterem Episcopalem, non cōferret ordinato characterem ex Diuina institutione, vt supra dixi *de temporibus ordin.* † ita ex Ecclesiastica institutione 42
si Episcopus habeat characterem absque habitu, seu habilitate ad suum ministerium conferat quidem characterem; quia Ecclesia hanc impressionem impedire nequit, vt iam dixi *sub hoc textu*, & patet ex adductis *sub dicto tit. de temporibus ordin.* præcipuè *sub dicto cap. 11.* sed non conferet characterem habitualem ad operandum.
Ideoque ait eum, qui illum recipit manere suspensum ab executione etiamsi culpa caruerit, addens hanc suspensionem esse simillimam irregularitate; ob id mirum non esse, si interdum contrahatur absque culpa. 43
Prædicta interpretatio mihi non parum arridet, 44
etsi aliqui etiam dixerint ex glossæ prima responsione, hic excusationem ignorantiæ non admitti ad impediendam suspensionem; quia supponitur alia culpa recipiendi ordines ab Episcopo non suo: nam cum textus noster indistinctè loquatur de eo, qui bona fide à tali Episcopo ordinem factum suscipit, siue alias peccet, siue non; hoc modo, & alio improbans idem Suarez; ideo præfatam suam sententiam, tanquam communiorem, & securiorem, & magis consentaneam proprietati verborum huius textus amplectitur, cum fatendum sit sic ordinatum non posse exercere ordines sine Episcopi dispensatione qualiscumque illa sit, & Episcoporum teneri ad dispensandum, si satis ei de ignorantia constet, vt probari videtur, *ex vers. sane*, textus nostri vsque ad finem.
Et licèt posset dubitari de qua ignorantia, an vincibili, vel inuincibili, culpabili, vel inculpabili, & de inuincibili alij senserint, quod vt non improbabile bene tradit expendens omnino idem Suarez *dict. disp. 31. sect. 1. sub num. 11.* cuius modus dicendi in substantia procedit, sicut ipse resoluit suam sententiam explanando; item si de vincibili intelligatur textus noster, tunc obstent verba hic: *nisi crassa & supina fuerit ignorantia*. Sin autem de inuincibili, & inculpabili, tunc obstent iura in *dict. cap. penult. de cleric. excom. minist.* à paritate rationis, & textus *in dict. cap. vt animarum*, vbi dicitur ignorantes non ligari, nisi eorum ignorantia crassa fuerit, vel supina. Tamen tu expendes modo iam dicto, cum verba textus nostri sint plenè intellecta, † & textus *in dict. cap. penult.* loquatur 45
de irregularitate solum ob culpam imposita & textum *in d. cap. vt animarum*, de vinculo, quoad pœnam præter quam quod ibi, non de Pontificiis legibus, sed de statutis ordinariorum sermo sit. † 46
Nec obstabis dicendo suspensionem non incurri, nisi propter culpam, sed ignorantia inuincibilis excusat à culpa; ergo. Quia respondetur ex fundamento relatæ sententiæ, cum iam ibi diximus sine culpa impediri exercitium officij: & supra à *num. 36.* 47
Ad quintam quæstionis partem, an cum renunciauit Episcopus, intelligatur in dubio renunciasse loco tantùm, vel loco, & Dignitati simul? Et in hoc dubio breuiter dico tenendum esse, vt renunciauerit loco tantùm non Dignitati; quia qui renunciauit, loco, & dignitati ideò renunciat, † quia aut criminosus, aut insufficiens totaliter est, sed insufficiens, & criminosus nemo præsumitur, 48
49

nisi

nisi probetur *ex cap. cum in iuuentute, cap. dudum fin.* vbi latè dixi *de præsumpr.* & ex adductis *supr. in cap. vnico de cerus. in ordine faciendo.* Ergo non est dicendum, vt qui renunciauit, Episcopus intelligatur renunciasse etiam Dignitati, sed tantùm loco: sic tenent Gratian. *discept. forens. cap. 291. num. 51.* Barbosa *in pastorali allegat. 93. num. 1. vers. & quando,* Alzedus *de præcellent. Episcopal. Dignit. p. 2. cap. 5. numero 14.* vbi etiam cum
50 Vincent. de Anna *cons. seu alleg. 135. num. 1.* tenet Episcopum, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & Dignitati; & postea operam litteris dedit, posse iterum eligi, & postulari, nec ideo repelli; quia fuit insufficiens, cum studio, & diligentia illud amouit impedimentum.

Ad Textum in Cap. II. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SUMMARIUM.

1 *Episcopus potest dispensare cum suis clericis, qui ignoranter ordines receperunt ab Episcopo excommunicato.*

2 *Ordines recipiens ignorans probabiliter Episcopum esse excommunicatum, aut suspensum, non est reus culpæ, nec incurrit irregularitatem; debet tamen post notitiam abstinere ab vsu ordinum, vsque dispensationem obtineat,* n. 3.

4 *Ordinatus cum ignorantia crassa ab Episcopo excommunicato, non ministrabit sine Papa dispensatione, & punitur vt ipse ordinans,* num. 6.

5 *Sciens, & scire debens æquiparantur.*

7 *Ordinatus scienter, aut ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato suspenso, vel interdicto, aut alia censura innodato, non recipit ordinis executionem, & eget dispensatione.*

8 *Suspensus, vel excommunicatus, non habet ordinum vsum; & sic nequit alteri eos conferre.*

9 *Excommunicatus nequit alios excommunicare; sed si sit minori excommunicatione, poterit alios absoluere,* n. 10.

1 TExtus iste quoad dispensationem Episcopi propter ignorantiam terminatur ex dictis supra *in cap. 1. vers. ad quartam quæst. 1.* Est enim eius decisio, vt Episcopus possit dispensare cum suis clericis, qui ignoranter ordines receperunt
2 ab Episcopo excommunicato, † quia vt probat abundè Barbosa hic *num. 1. & 2.* cum multis ab eo relatis qui sic recipiens probabiliter ignorauit Episcopum esse excommunicatum, aut suspensum, & ordines recipiat, illos exequendo, non sit reus alicuius culpæ, supposita hac probabili ignorantia, nec incurrere ait administrando, irregularitatem.

3 Sed postquam sufficientem habuerit notitiam, quod Episcopus, à quo fuit ordinatus, erat excommunicatus, aut suspensus, abstinere debeat ab vsu ordinum, quousque dispensationem obtineat, quam post dignam pœnitentiam ab Episcopo præuia causæ cognitione impetrare poterit: & probat idem Barbosa *de officio Episcopi p. 2. allegat. 48. n. 10. prope finem.*

Verum si ordinetur scienter, siue ex ignoran- 4
tia crassa, vel probabili ab Episcopo excommunicato, solus Pontifex dispensabit, vt in simili patet ex textu, *in dicto cap. 1. hoc tit.* sicut & ipse excommunicatus ministrans, est à solo Papa dispensandus ex glossa, *verb. Per ipsos in cap. Præsbyteros 50. distinctione,* † ita qui sciens, vel 5
scire debens (quod par est *l. quod te in fine,* vbi glossa *ff. si certum petatur, l. qui fundum §. seruus ff. pro emptore,* cum citatis à Stephano Gratiano *discept. forens. cap. 194. numero 1.* & *in libello de principiis vtriusque iuris littera 5. numer....* † ab 6
eo ordinatur, fit particeps eiusdem delicti, & consequenter eiusdem suspensionis, vel irregularitatis, prout notatur, *in cap. vltim. de apost.* docent Couarruu. *in cap. Alma mater, part. 1. §. 6. numero 6.* Suárez *de cens. disputatione 31. sectio 1. numero 61.* Bernard. Diaz *in praxi cap 28. numero 5.* Syluester *verbo irregularitas §. 9. vers. septimo quæritur* Marol. *de irregul. c. 25. n. 1.*

Ex his fit iuxta textum nostrum, quod ordi- 7
natus, siue scienter, siue ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, aut quauis alia censura innodato, non recipiat ordinis executionem, sed indigeat dispensatione, † ea ratione, quia cum suspensus, vel 8
excommunicatus non habeat vsum ordinum; ideo illum alteri conferre non possit: argum. textus, *in cap. Daibertus 1. quæstione 7.* & *in cap. qui perfectionem 1. quæstione 1.* & argum. eorum, quæ dixi supra *cap. 1. quæstione 1.* sub vers. *ad quartam.* Secundo quia cum hæc suspensio, non sit pœna, vt ibi dixi, ad eam incurrendam, non requiritur culpa: & ita hanc sententiam contra Turrianum, *de censuris lib 5. disp. 46. dubio 2.* & Dianam, *part. 5. tract. 10. resolut. 39.* tenent Suarez, *de cens. dicta disp. 31. sect. 2. num. 62.* & ibi: *num. 61. sect. 1.* Filluclus *tract. 17. num. 80. & tract. 20. cap. 7. quæst. 6. num. 199* Bonacina *de cens. extra Bullam disp. 3. quæst. 1. puncto 10. num. 1.* Couarruu. *in dicto cap. Alma dict. §. 6. num. 6. vers. nihilominus,* cum aliis multis Barbosa *dict. allegat. 48. num. 9.* & probant glossæ *in cap. ab excommunicato 9. quæst. 1.* verbo *quondam,* & *in cap. si qui à simoniacis 1. q. 1.* glossa *verbo ignorantia, in dict. cap. 1. hoc tit.* & *in cap. cum illarum,* verbo *dispensare de sent. excomm.* Barbosa hic *num. 2.* ex glossa *vers. excommunicato,* 9
ibi: *sed nunquid possit alios excommunicare,* docet quod excommunicatus non potest excommunicare; quia sententia excommunicationis si feratur à Iudice excommunicato, nullius est momenti, ex *c. audiuimus 24. q. 1.* † Sed obstrictum minori ex- 10
communicatione, possit alios absoluere à censuris, & à peccatis, & actus iurisdictionis exercere. Et ad plenam tractationem adiunges quæ latè dixi *in c. ad probandum de sent. excomm.* & applicabis notata dicta *in cap. ab excommunicato de rescriptis,* & *in c. pastoralis §. verum de appell.*

QUÆSTIO

QVÆSTIO I.

An Episcopus excommunicatus, degradatus, validè conferat ordines? Et an Episcopus suspensus à collatione ordinum minorum, poßit conferre ordines maiores? Et an ordinatus incurrat suspensionem, qui recepit ordines ab Episcopo excommunicato vitando. Et quid ab Episcopo excommunicato, vel suspenso per vim, aut metum cadentem in virum constantem? Et an Episcopus consecrationem recipiens ab Episcopo excommunicato, vel suspenso, afficiatur censura aliqua.

SVMMARIVM.

1 *Epicopus excommunicatus, degradatus, suspensus, interdictus, hereticus, precisus, aut priuatus Episcopatu validè ordinat. Et de ratione respectu heretici*, numero 9. & ante.

2 *Ecclesia non curat iterato ordinare ordinatos ab hereticis contra Cyprianum, & Episcopos Africa, credentes baptizatos ab hereticis, iterum baptizandos.*

3 Cap. in Ecclesia 1. q. 1.

4 Cap. nos consecrationem 9. q. 1.

5 *Concilij Nicen.* can. 17. & 19.

6 *Glossa* in cap. nos consecrationem §. sed excommunicati 9. q. 1.

7 Cap. ordinationes 9. q. 1.

8 Cap. Daibertum 1. q. 7. Cap. accidens dist. 50. Cap. degradatio de pœnit. dist. 6.

10 *Degradatus validè ordinat.*

11 *Excommunicatus, qui durante excommunicatione ordinat, num irregularis fiat?*

12 *Episcopus à collatione ordinum minorum, quando possit ordines maiores conferre?* numero 11.

14 *Suspensus ab audiendis confessionibus, potest celebrare.*

15 *Episcopus suspensus ab officio conferendi; non ideo suspensus censetur ab officio consecrandi & ordinandi.*

16 *Suspensus ab administratione Sacramentorum, non ob id dicitur suspensus à celebratione Missa.*

17 *Ordines recipiens ab Episcopo excommunicato vitando, remißiuè.*

18 *Ordinatus ab Episcopo excommunicato heretico, vel suspenso, incurrit suspensionem, etiam si metu ordinetur.*

19 *Lex ob nullum metum, est violanda.*

20 *Religiosus ordinatus ab Episcopo excommunicato, vel heretico, à quo dispensetur.*

21 *Episcopus consecrationem recipiens ab Episcopo excommunicato, vel heretico, suspenso, aut degradato, à quo dispensetur* numero 22. & 23.

22 *Episcopus queit absoluere ab excommunicatione iuris, non reseruata.*

23 *Sacerdos absolutè ab homicidio, sed in irregularitate contracta, solus Papa dispensat. Non enim valet argumentum ab absolutione ad dispensationem.*

AD primam quæstionis partem, respondeo quod Episcopus excommunicatus, degradatus; imò suspensus, interdictus, hæreticus, simoniacus, præcisus, aut priuatus Episcopatu, validè ordinat; quia hæc non tollunt characterem Episcopalem, ratione cuius potest validè ordines conferre: sic docent Sotus *in 4. dist. 25. quæst. 1.* Henriquez *lib. 20. c. 21.* Filliuc. *tom. 1. tract. 9. c. 5. num. 92.* cum aliis Bonacina *tom. 1. disp. 8. puncto 4. num. 2.* & communiter cum Villalobos, & Doctoribus sequitur Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 4. cap. vnico, dub. 6. sub num. 1.* modo tamen sint verè Episcopi ritè electi, ac consecrati, habeantque veram materiam; & formam, cæteraque adsint, & tenent ex ea ratione, quia character Sacerdotalis Episcopi extenditur ad hanc potestatem; at character est indelebilis, & consequenter remanet in prædictis. Ergo validè poterit ordines conferre: dicunt tamen peccare Episcopum; & tunc etiam ordinatur, qui præter peccatum incurrit suspensionem. 1

Et de hæretico, de quo maius dubium esse posset, patet ex praxi Ecclesiæ, quæ non curat iterato ordinare ordinatos ab hæreticis, contra id, quod sensêre olim Cyprianus, & Episcopi Africæ cum essent in ea opinione, vt crederent baptizatos ab hæreticis, iterum baptizandos esse, iudicandumque, ita similiter de ordinatis ab hæreticis eos similiter ordinandos esse. † Et sic Diana *p. 8. tract. 2. res. 2. in fine*, ait, vt quod Gratianus dixit *1. quæst. 1. cap. in Ecclesia*, asserendo ordinatos ab Episcopo hæretico, verè ordinatos non esse, habere sensum illum, nempe quod ordinatio non sit rata, sed quod ordinis recepti executio sit suspensa, nec redigenda ad actum. 2 3

Vnde infertur quod sic ordinati, sint suspensi ab executione suorum ordinum per dicta *in c. 1. hoc tit.* quo in sensu venit intelligendus Gregorius Magn. *lib. 3. epistola* 1. relatus *in cap. nos consecrationem 9. quæst. 1.* quatenus dicit ordinationem celebratam ab excommunicato, nullam esse, debeat recipi declaratione sequenti, scilicet nempe, vt quod ad actum exercitum reduci non potest, idem sit quoad rem, ac si non esset; & sic ait Diana meritò dici non consecratos, qui per hæreticos sunt initiati, cum nullum suorum ordinum vsum habeant, saltem licitum, sed negari non posse, quin ordinati ab hæreticis characterem, & sacramentum recipiant. 4

Nec obstat Concil. Nicen. *can. 17. & 19.* vbi habetur talem ordinationem esse irritam; quia vt respondet supra Trullench. *dict. num. 1. in fine*, dicitur irrita, non quoad substantiam, sed quoad vsum, & exercitium, hoc est, vt non possit licitè exerceri, & vti, vel dici possit per exagerationem ad terrorem; vel tertio quia illi Episcopi non erant verè Episcopi; sic cum Villalobos, & Bart Ledesma. 5

Quo pacto lucem accipiunt glossa *in cap. nos consecrationem §. sed excommunicati 9. q. 1.* quatenus refert Ruffinum, & Fauentinum tenentes negatiuam sententiam eo fundamento; quia sic negasse videntur Innocent. I. *epist. 18. Leo I. epist. 48.* vt refertur *in cap. in Ecclesia 1. quæst. 1.* Gregor. *supra & lib. 8. epist. 65.* vt refertur *in c. nos in hominem 9. quæst. 1.* & Damasus Papa *epist. 4. seu 5.* vt refertur *in c. per illicitam ibidem*, expressè dicens 6

talem

talem ordinationem debere reiterari, vt enam di-
7 citur in praecedenti cap.excommunicari. † Et simi-
liter Vrban.I I. in Synodo Placentina, vt refertur in
cap.ordinationes dict. causa 9.quæst.1. itaque Bau-
nius in Theolog.mor.tract.6.quæst.9.assert.2.Hurtad.
de Sacram.ordinis difficult.17.iudicant responden-
do ad prædictas authoritates, ordinationes factas
à prædictis Episcopis, esse irritas quoad ordinum
8 exercitium, non quoad validitatem. † Et bene
occasione alterius quæstionis expendit textum in
dict.cap.Daibertum 1.quæst.7. & alia iura, scilicet
cap.accedens dist.50.cum glossa ibi, & in cap.de-
gradatio de pœnis lib.6.Diana p.8.tract.2.res.48.in
princ.

9 Vnde dicit Præpositus in 3. p. quæst. vnica de
Sacram.Ordin. dub.12 num.17. quod si in sacris
Canonibus ex Sanctis Patribus ordinationes factæ
ab hæreticis interdum decernantur irritæ, non eo
sensu dici irritas quod sint inualidæ, sed quod
per eas non accipiatur ordinis executio: sequitur
Diana dict. res.2. vers. ad authoritates, addens vt
quia hæretici sunt excommunicati,& non possunt
exercere functiones ordinis; idcirco ordinatos ab
illis, non recipere executionem ordinis ex dictis,
sed recipere ordines, cum talis potestas consistat
in charactere modo iam dicto, iuxta dispensatio-
nem textus in cap.cum quidam dist.21.cap.sicut se-
mel dist.63.

10 Idem inquam iudicium est dicendum de degra-
dato, in quo character Episcopalis remanet, vt
dicit idem Diana sub vers.hic in fine dict.res.2.p.8.
tract.2.& latè potest comprobari ex adductis per
me longè infra sub cap.cum non ab homine de iudi-
ciis, vbi de degradatis, & traditis brachio sæcula-
ri: & sic est tenendum etiam, si aliqui, vt refert
Ricard. dist.25.art.1.quæst.3. existimarint Episco-
pum degradatum non posse ordines validè con-
11 ferre. † Sed an Episcopus excommunicatus du-
rante excommunicatione, sacros ordines conferens
irregularis fiat? Decidit Rota apud Farin. p. 1. in
recent.decis.602.

12 Ad secundam partem quæstionis, an Episco-
pus suspensus à collatione ordinum minorum,
possit maiores conferre? Et negatiuam senten-
tiam sequuntur Henriquez lib. 13. cap.32. num.2.
Saytus lib.4.cap.4.num.19. Hugolinus tabul.4.c.6.
§.6.num.3. Auila p.3.disp.2.dub.2.conclus.11.Tole-
tus lib.1.cap.34.num.5.quia qui non potest mino-
res conferre, nec maiores ex regula iuris: tamen
alij sic distingunt, si Episcopus suspensus sit à
collatione ordinum, nequit etiam minores con-
ferre; etsi possit Tonsuram conferre; quia non
est ordo; quod verum erit, si in hoc sequaris Theo-
logorum sententiam, de qua dixi sub Rub.de tem-
13 poribus ordin. † Verùm si Episcopus suspenda-
tur à collatione certi ordinis, possit alios ordines
conferre; quamvis digniores; quia collatio ordi-
num est functio eiusdem potestatis; non verò
vsus potestatis sublimioris; & proinde confe-
rendo maiorem ordinem, à quo non est suspensus,
non censeatur vti ordine sublimiori, sed solum
exercere functionem sui ordinis, quæ illi non est
interdicta: sic probant in terminis Coninch. de
14 Sacrament. disp.15.dub.2.num.10. † adducens si-
militudinem de eo, qui suspensus ab audiendis
confessionibus, qui communi iudicio potest cele-
brare; cum tamen adsit maius munus: hanc par-
tem sequuntur Suarez disp.26.de cens.sect.4.n.11.
& 14.Ioannes Præpositus in 3.p.quæst.3.de suspens.
dub.2.num.12.

Et confirmatur ex eo quia Episcopus suspensus 15
ab officio confirmandi, non ideo suspensus cen-
setur ab officio consecrandi,& ordinandi; quamvis
hæc maiora sint, sed non connexa: ita docet Lay-
man. in summ.lib 1.tract.5.cap.1.p 3.num.6. sequi-
tur Diana p.5 tract.10.res.6. † Vbi etiam in fi- 16
ne, notat cum Præposito, quod quando quis sus-
penditur ab administratione Sacramentorum, non
suspenditur à celebratione Missæ; quia celebratio
Missæ non solet comprehendi sub administratio-
ne Sacramentorum.

Ad tertiam quæstionis partem respondebis ex 17
adductis supr. in princ.huius textus vers. ex his fit,
vt probatur ex cap.si quis 1.quæst.1. & cap. ab ex-
communicatis 9.quæst 1. qui etiam videntur loqui
in casu ignorantiæ; quod verum est, vt ibi dixi
contra Dianam,& Turrianum; & iterum affirmo
contra Hurtadum de censuris diffic. 13.

Ad quartam quæstionis partem, an idem pro- 18
cedat in ordinato ab Episcopo per vim, & me-
tum? Et in hoc puncto existimant Diana p.5.tra-
ctatu 10.res.39.in fine, Turrian. de censuris lib.5.
disp. 46. vt ordinatus ab Episcopo per metum ca-
dentem in constantem virum, non maneat suspen-
sus; quod idem tenent Syluester in summa verb.
irregularitas §.9.vers.2 Nauarr.in manuali cap.27.
num.244.vers.4.Alter.& Auila. Tamen tu verius
dices sic ordinatos ab Episcopo excommunicato
hæretico, vel suspenso, incurrere suspensionem,
etiam si per talem metum, vt docet Maiol.de irre-
gularit.lib.4.cap.25.num.2. Suarez de cens.disp.31.
sect.1.num.62.Bonacina disp.3.quæst.1.punct.1.n.5.
Barbosa alleg.48.num.11.per textum in cap.constat
multos 1.quæst.1.vbi agitur de ordinatis ab hæreti-
cis per vim, qui in ordinantium odium suspen-
duntur. † Lex enim ob nullum metum est vio- 19
landa, cap sacris de his, quæ vi, & debet taliter
ordinatus omnia aduersa potius ferre, quam Epis-
copo excommunicato communicare in ordinibus
suscipiendis per textum in cap.inquisitionis de sent.
excommunic.

Notabis verò quod Religiosus, qui ante, vel 20
post religionis ingressum ordines ab huiusmodi
Episcopo suscepit, possit à proprio Prælato dispé-
sari, vt tenent Bernard.in pract.cap.8.litt.C, in fi-
ne, Marius Alter.de cens.tom.2. disp.9.cap.2. ad fi-
nem, Barbosa dicta alleg.48.num.14.sed Bonacina
dict.p.10. existimat hunc deberi dispensari à Papa,
quod fortè erit accipiendum, iuxta notata supra
sub cap.1.quæst.1. quando scienter ab excommuni-
cato ordines recepit, vt ibi dixi, & hic tradit Bar-
bosa sub num.2.in fine.

Ad quintam quæstionis partem, an Episcopus 21
consecrationem recipiens ab excommunicato, hæ-
retico, suspenso, aut degradato, afficiatur censu-
ra? Et affirmatiuam sententiam docet Bonacina
dict.punct.10.num.6. etiam si nesciuerit consecra-
tum excommunicatum esse; qui ait post Marium
Alterium num.8.Episcopum, qui consecrationem
ab Episcopo excommunicato, vel suspenso obti-
nuit, dispensandum esse à Summo Pontifice; eo
quod Episcopus semper indiget Papæ dispensa-
tione; quia immediatè subiicitur Papæ, non Pa-
triarchæ, aut Archiepiscopo sequitur Barbosa dict.
alleg.48.num.fin.cum Merolo, Suarez, & Alterio
supra. † Et addit non referre quod possit Epis- 22
copus absoluere ab excommunicatione iuris non
reseruata; quia respondetur cum Couarruu.in c.
Alma Mater p.1.§.6.num.6.vers. nec quidquam
in contrarium,† non valere argumentum ab abso- 23
lutione

lutione ad diſpenſationem ; etenim Sacerdos abſoluit ab homicidio, *cap. Deus qui de pœnit.* ſed irregularitatem ex homicidio contractam ſolus Papa tollit, iuxta textum *in cap. 1. de ſent. excommunic. lib. 6.*

QVÆSTIO II.

An ordinatus ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, incurrat ſuſpenſionem, de qua hic, etiam ſi fiat per metum. Vbi de aliis remiſſiuè. Et an Pontifex poßit habere inualidas ordinationes minorum factas ab Epiſcopis excommunicatis, vel ſuſpenſis?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ab hæretico, vel ſchiſmatico, verum ſuſcipit Sacramentum, ſi fiat ordinatio in forma Eccleſiæ, non recipit vſum ordinis, niſi diſpenſet Epiſcopus, vt n. 3. & 6.*

2 Cap. 1. de ſchiſmaticis.

4 *Ignorantiam allegans debet eam probare, quod fieri poteſt per iuramentum ſignis, & coniecturis.*

5 *Ordinatus ab hæretico, vel ſchiſmatico ſcienter non miniſtrabit, niſi diſpenſatione Papæ.*

6 *Ordinatus ab Epiſcopo hæretico ignoranter, debet eam primum ſciuerit ſe ab vſu ordinum abſtinere.*

7 *Ordinatus ab hæretico ſcienter, nec beneficium obtinere poteſt.*

8 *Ordinatus ab Epiſcopo publicè habito pro excommunicato, incurrit ſuſpenſionem, etiam ſi dicat ſe ignoraſſe.*

9 *Ordinatus ab hæretico, aut ſchiſmatico, non ſeruata forma Eccleſiæ, non recipit characterem.*

10 *Ordinatus ab hæretico, vel ſchiſmatico per metum iuſtum, nam incurrat ſuſpenſionem,* n. 11.

12 *Ordinatus ab Epiſcopo hæretico, vt incurrat ſuſpenſionem, vel irregularitatem procedet ſi talis Epiſcopus ſit denunciatus per ſententiam,* n. 13.

13 *Fideles non tenentur vitare hæreticos, & ſchiſmaticos notorios.*

14 *Iudex excommunicatus toleratus poteſt exercere iuriſdictionis actus; donec ſit denunciatus, aut publicus Clerici percuſſor.*

15 *Ordo collatus ab occulto excommunicato valet & ipſi ordinato confertur ordinis executio.*

16 *Pontifex num poſſit habere inualidas ordinationes factas minorum ordinum ab Epiſcopis ſuſpenſis, excommunicatis, hæreticis, & Schiſmaticis ſub diſtinctione, reſpondetur,* num. ſequentibus.

17 *Ordines minores ſecundùm aliquos non ſunt Sacramenta, ſecundùm alios ſunt Sacramenta,* n. 21.

18 *Acolytatus ordinis non fit mentio in primitiua Eccleſia, ſed 250. annis poſtea.*

19 *Exorciſtatus ordo antiquitùs non fiebat ordinatione, & ab Epiſcopo.*

20 *Ordinationes, quæ non ſunt Sacramenta à Deo inſtituta, ſed ab Eccleſia, queunt ab ea irritari.*

22 *Ordo Subdiaconatus in primitiua Eccleſia non fuit reputatus ſacer.*

23 *Miniſter hæreticus, ſchiſmaticus, vel excommunicatus, aut alias in peccato conficit Sacramenta,* n. 24. & 25.

24 *Sacramentum non polluitur per Miniſtri probitatem, hæreſim, excommunicationem, vel degradationem.*

25 *Epiſcopus qualitercumque excommunicatus occultus validè confert ordines, & dat eorum executionem, & largitur gratiam Sacramenti,* n. 26.

27 *Ordinatus ignoranter ab Epiſcopo hæretico indiget diſpenſatione in iniuriam ordinantis, non ſui.*

28 *Pontifex num queat declarare non ordinatum prima Tonſura ab Epiſcopo hæretico, ſeu excommunicato ſub diſtinctione, vt ſupra à* n. 16.

AD primam quæſtionis partem ſatis reſpon- 1
detur ſupra *quæſt.* 1. ſub verſ. *ad primam*, vbi
etiam dixi de ordinato ab Epiſcopo hæretico : etenim vt ibi dixi promotus ad ordines ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, verum ſuſcipit Sacramentum ; dum tamen huiuſmodi Epiſcopus gerat in forma Eccleſiæ quod agit, ſed non recipit vſum, & executionem ordinis, vt dixit textus *in*
cap. ordinationes 9. quæſt. 1. † & expreſſè textus *in* 2
cap. 1. de Schiſmat. ibi, *Ordinationes ab Octauiano, & Guidone hæreſiarchis factas, & ordinatos ab eis irritas cenſemus*, id eſt quantum ad vſum, & executionem ordinis, ex textu *in cap. fraternitatis eodem, ex cap. Daibertum, & in cap. conuenientibus in fine, verſ. Conſtantinus Epiſcopus 1. quæſt. 7. & ex dictis dict. quæſt. 1.*

Sed dubium eſt quis poſſit diſpenſare cum il- 3
lo? & hoc dubium reſolues ex adductis ſupra *in cap. 1. hoc tit. ſub quæſt.* 1. & in terminis noſtri dubij dicendum eſt, vt ibi, quod cum ſic ordinatis poteſt diſpenſare quoad executionem ordinum, cum non indigeat alia ordinatione Epiſcopus, ſi ex ignorantia probabili ordinati receperunt ordines ab eo ; quæ quidem obtinebitur poſt dignam pœnitentiam, ſed debebit probare ignorantiam ille qui eam opponit *ex dicto cap. ordinationes* ibi : *Niſi probare voluerint ſe cum ordinarentur eos neſciſ-*
ſe damnatos, ſcilicet Epiſcopos, † vbi gloſſa ver- 4
bo *niſi probare*, notat inde ſumi argumentum pertinere ad eum, qui allegat ignorantiam illam probare. Menochius *de præſumpt. lib. 23. quæſt. 3. n. 10.* Farinac. *in praxi crimin. p. 3. quæſt. 90. num.* 105. vbi *à num.* 106. reſoluit probari per iuramentum, &
ſignis ac coniecturis. † Quod ſi ſcienter ordi- 5
nati, ordines à tali Epiſcopo receperunt : tunc à ſolo Pontifice talis diſpenſatio impetrabitur, vt docet Barboſa *in paſtor. p. 2. alleg. 48. num. 5. 6. & 7.* & traduor relati ſupra *in dicto cap. 1. ſub dicta q. 1.* iuxta deciſionem illius textus.

Notandum verò eſt quod ordinatus ab Epiſ- 6
copo hæretico ignoranter, debet cum primum ſciuerit ſe ab vſu ordinum abſtinere ſed poteſt per Epiſcopum à tali ſuſpenſione ſolui, vt docent Henriquez *in ſum. lib. 14. cap. 6. §. 6.* Valerius Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. num.* 190. *verſ. quarta.* Maſcardus *de probat. concl.* 684 *num.* 46. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 28. quæſt.* 10. Paul.
Comitol. *reſponſ. moral. lib. 6. quæſt. 58. num.* 11. † 7

Secus

Secus autem si hoc sciebat ordinatus; quia tunc nec beneficium obtinere poterit, vt docent Maiol. *de irregularit.lib.4.c.22.* Flamin. *de resignat. lib....quæst.2.num.96.* Carol. de Graff. *de effect. Cleric. effectu 15. num.29.* vbi *num.* 30. idem resoluit de Clerico ordinato ab Episcopo schismatico. †
8 Et addit Barbosa *in pastor.p.2. alleg. 3. num. 19.* quod licèt Episcopus ignoretur ab ordinato excommunicatus, si publicè pro tali habebatur, non liberet suscipientem à suspensione ordinis suscepti: sic multis comprobans ex glossa *hic* verbo *ignoranter*, glossa, *in cap. si qui a simoniacis 1.q.1.* & *in cap.ab excommunicato 9. quæstione 1.* Couarruu. *in cap. Alma mater 1.part. §.6. num. 6.* Suarez *de censur.disp.31.sub numero 61.* contra Panormit. Felinum, & Innocent. quos etiam refert Barbosa.

9 Notandum est etiam secundo, quod si ordinatio fieret ab hæretico, vel schismatico, non seruata forma Ecclesiæ tunc ordinatus, nedum executionem ordinis minimè recipiat, verùm nec ipsum characterem, vt colliges ex adductis *sub dict.quæst.1.à num.1.* tenent Bernard. Diaz *in praxi cap.29.in fine, in nouis edition.* Sotus *in 4.distinctione 25.quæst.*·. *art.* 1. Mayol. *de irregularit. libro 4.cap.22.* Bonacina *de cens.extra Bullam disputat.3.quæst.1. puncto 10. num.7.* Barbosa *dict. alleg.48. sub num. 7.* & probant Doctores per textum *ibi in cap. qui perfectionem*, iuncta glossa *ibi verb. plenitudinem 1. q.1.*

10 Quod si dubites an ordinatus ab hæretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum excusetur à prædicta suspensione; ita vt dispensatione non egeat. Et licet Nauarr. *in man. cap.27.num.141.vers.quarto*, videatur tenere, vt talem suspensionem non incurrat. Verùm ipse legendus *num.35.vers.nota 3.& cons.10.num 2.de*
11 *haret.* distinguit. † Et sic Barbosa illum expendendo, tenet contrariam sententiam, *dict. alleg.48. num.8.* ex ea ratione, quia suspensionis pœna non est imposita in odium ordinati, sed ordinantis, cùm etiam ordinans illam incurrat ignorans, & absque culpa; vide dicta supra *q.1.num.18.*

12 Iterum dubitabis, an quæ dicimus procedant in ordinato à quolibet Episcopo hæretico, vel schismatico, vel necessum sit, vt sit denunciatus Iuxta Extrauag. Martini V. *ad euitanda*, de qua plene dixi, *sub cap. ad probandum 24. de sent. & re ind.* & idem Nauarr. *dict. cap.27.* vers. *quarto, num.141.* quem sequitur Barbosa *sub dicto num.8.* tenet huiusmodi suspensionem incurri ordinatum ab Episcopo hæretico, vel schismatico denunciato, quia suspensio hæc, & irregularitas non incurritur, si ordo recipiatur ab hæretico, seu schismatico, etiam notoriè, & manifestè, nisi per sententiam, nominatim sit denunciatus, vt probatur, *in dict. cap. ordinationes*, ibi: *Ordinationes, quæ ab hæresiarchis nominatim excommunicatis, factæ*
13 *sunt*, † quòd vt verum sequor, quia fideles non tenentur vitare hæreticos, & schismaticos notorios, vt dicunt idem Nauarrus, *dicto cons.10.n.2.* & *dict.cap.27.num.35.* vers. *nota tertio*, Barbosa, *dicto num.8.in fine*, illos scilicet, qui per consequentiam notorij iuris intelliguntur excommunicati, vt colliges ex his, quæ dixi *sub dicto cap.24. de re ind.*

Vnum notabiliter aduertes cum Barbosa hic
14 *sub num.3.in fine*, quod hodie cum iura permittant iudici tolerato exercere actus iurisdictionis, nisi iuxta Concil. Constantiense, sit denunciatus per dictam Extrauag. *ad euitanda*, aut notorius clerici percussor, possit adhuc excommunicatus in fauorem litigantis, aut alterius petentis aduersarium excommunicare, sed posse per exceptionem apponi iudici, quod sit publicus excõmunicatus; & quod deiectus deiicere alios, & excõmunicare non debet; quod dictum etiam est verum; etsi Barbosa non fundat; verum ego probo ex his, quæ longissimè dixi, *in dicto cap. ad probandum 24. de sent.& re ind.* & ante sub textu *in cap. intelleximus de iudic. & alibi.*

Itaque idem Barbosa, *num.4.* ex glossa, *quod* 15
excommunicatus confert ordinem, aduertit cum Sanchez *de matrim. lib.3. disp.22. num.35.* quod non solum valet ordo collatus ab occulto excommunicato, sed quod etiam ordinato conferatur ordinis executio; quia vt ait Rota, *decis.534. à num.3.* apud Farinac. *p.1. recent.* excommunicatio Episcopi non priuat ab exercitio ordinis, vel officij, donec fuerit declaratus.

Ad secundam quæstionis partem an Pontifex 16
possit habere validas ordinationes minorum ordinum factas ab Episcopis excommunicatis, suspensis, hæreticis, schismaticis, simoniacis, aut aliis delictis, & criminibus irretitis. In quo dubio iuxta Doctorum diuersas opiniones ego resolutiuè distinguo; quod si teneas ordines minores, non esse Sacramentum Ordinis à Christo institutum, sed ab Ecclesia, possit Pontifex eàs irritare ordinationes, & habere inualidas, factas quidẽ ab hæretico, excommunicato, &c. quemadmodum posset censere validas factas à simplici Sacerdote. † Et cùm 17
negent prædictas ordinationes esse Sacramentum. Magister *in 4.dist.24.* Sotus *q 1.art.4.* Gratianus, *in decreto dist.21.* Vasquez *disp.237.cap.2.* Medina *lib.1. de continentia c.46.* & plures alij sic sentientes; quia non fuerunt à Christo institutæ, cum in primitiua Ecclesia non fuerint omnes quatuor minores ordines, † quia Acolytatus nulla fit men- 18
tio, vsque ad Cyprianum, & cornelium, qui ducentis, & quinquaginta annis post Christum vixerunt. † Et quamuis Exorcistatus fuerit in primitiua 19
Ecclesia, cuius mentionẽ faciunt Clemens, & Ignatius; tunc tamẽ non fuit ordo; quia vt affirmat Clemens, *lib.8.instit.c.26.* alias *c.22.* non fiebat ordinatione, & ab Episcopo, & illum reducit ad gratiá sanitatum; ergo. Sed etsi ita teneas, certum tamen est Ecclesiam non irritasse de facto vnquam tales ordinationes minores collatas ab Episcopis excõmunicatis, suspensis &c. vt fatentur Vasquez *sup.* Auersa *de ord.Sacr.q.3 sect.2.* Diana *p.8.tr.141.* † 20
Et sic dicunt Præpositus *in 3 p.de Sacr.Ordinis q. vnic.dub.12.n.114.* Vasquez *disp.243. c.1. & 2* & alij, quod ordines, qui non sunt Sacramenta, nec sunt à Deo instituta, sed ab Ecclesia, possint ab ea irritari, & haberi inualidam eorum collationem factam ab hæretico, & excommunicato.

Quod ordines minores sint Sacramenta affir- 21
mant D.Thom. *in 4 dist.2.q.2.art.1.q 3.* Bonauentura *art.1.q.1.* Richard. *art.3. q.3.* Valentia *disp.9. q.3.p.4.* Couar. *variar.res.lib.1.c.10.* Ægidius *disput.20.n.47.* Adamus *disp.7.q.2.dub.2.* Sebastianus Cæsar *quæst.4. §.1.* & alij, de quo dixi *sub Rub. & titul. de temp. ord.* & insinuat Eugenius IV. in suo decreto dum postquam diffiniuit ordinem esse Sacramentum, & materiam illius, esse illud per cuius traditionem confertur ordo & assignauit materiam Præsbyteratus, Diaconatus,

Digitized by Google

& Subdiaconatus, & addit similiter de aliis per
rerum ad sua ministeria pertinentium assignatio-
nem: & sic absque dubio videtur supponere
etiam minores ordinationes esse Sacramentum, &
indicat id etiam Trid. *sess.23. c.2. & 3. & can.3.*
quia postquam *c.2.* enumerat dictos septem ordi-
nes maiores, & minores, postea *c.3. & canon. 3.*
absolutè, & absque vlla limitatione appellat sa-
cram, & definit esse Sacramentum; ac propterea
appellat sacram, non in eo casu, in quo ordines
maiores dicuntur sacri; sed quia est Sacramen-
tum; & licèt plures relati à Barbosa *in dicto c.3.*
Trid. num.fin. in vers. *contra*, plures alios referat
asserentes ordines minores non esse Sacramentum:
tamen ipse ex aliis doctissimis, *& ex dicto cap.3.*
resoluit, & colligit esse Sacramentum, & idem
affirmat *in pastor.p.2.alleg.2. num.21.* cum Bellar-
mino, Reginaldo, Becchio, Petro Soto, Henri-
quez, Coninch. Homobon. Campanillo, Bona-
cina, Torreblanca, Sanchez, Hurtado, & aliis.
22 † Etsi dicat *in dicto cap.2. Trid. num 5.* cum Vas-
quez, & aliis. Subdiaconatum in primitiua Eccle-
sia, non fuisse reputatum ordinem Sacrum: idem
dicta p.2. de officio Episcop. alleg. 14. num.1. quia
hoc non ampliat.

23 Nec obstabis si dicas Ministrum hæreticum,
schismaticum, excommunicatum, aut alias in
peccato existentem, non conficere Sacramenta;
quia respondetur ea conficere, vt probatur ex
Concilio Constant. *sess.8. & 15.* ex Concilio Arela-
tense *cap.12.* ex Africano *cap. 15.* ex Trid. *sess.7.*
can.12. per verba ibi: *Si quis dixerit ministrum in*
peccato existentem mortali, modo omnia essentia-
lia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut con-
ferendum pertinent, seruauerit non conficere, aut
conferre Sacramentum, anathema sit. Et sic con-
tra sentientes damnat Constantiens. Concil. *dict.*
sess.8. in cap. multa, cap. remissionem, cap. Christus,
cum pluribus sequent. 1. quæst. 1. cap. fin. 15. quæst. vlt.
contra Vuiclef. Et hanc doctrinam communiter
Doctores extendunt sine controuersia ad hæreti-
cos excommunicatos, & alios facientes, quod fa-
cit Ecclesia, cum non sit maior ratio, cur non ita
sit, tradit expendens idem Diana *dicta p.8. res.41.*
num.1. circa finem, dicens quod etsi Concilium
loquatur solum de Ministro existente in mortali:
tamen militante eadem ratione extendi ad Mini-
strum hæreticum, excommunicatum, & degrada-
24 tum. † Nam sicut non polluitur Sacramentum
per Ministri probitatem, sic nec inualidari per
quamcumque eius hæresim, excommunicatio-
nem, vel degradationem; præsertim cum omnis
hæreticus, & ab Ecclesia præcisus in mortali ma-
neat. At sic est quod quicumque Minister ma-
nens in mortali, potest ex Concilio Sacramenta
validè conficere; ergo etiam Episcopus quocum-
que modo sit ab Ecclesia præcisus, validè poterit
ordines conferre: ita ille, qui etsi in confirmatio-
nem nihil aliud tradat respectu Sacramenti Ordi-
nis: probatur ex textu nostro, & *cap. secundùm*
dist.19. & cap. Dominus, §. memento 1. quæst. 1. cap.
quomodo, de consecrat. dist.4. Soto *in 4. dist.25. q.1.*
art.1. Henriquez *lib.10. c.21.* Vasquez *dicto tom.3.*
disp 243. c.1. & 2. Bonacina, Venero, Filliucius,
Ægidius, Coninch, Alzedo, Marchinus, & alij,
quos refert & sequitur Barbosa *in pastor. part.2.*
25 *alleg.3 num.3.* † qui *à num. 17.* etiam cum multis
expendendo *num. 18.* textum nostrum, ait quod
Episcopus qualitercumque excommunicatus oc-
cultus validè ordines confert, veramque dat eo-
rum executionem. † vbi *num.20.* ait quod Epis- 26
copus Sacramentum conferens; licèt iniquus sit,
tamen gratiam, qua caret largitur, quem ibi ite-
rum leges ad dicta pro ordinatis ignoranter iuxta
textum *in dicto cap.1. hoc tit.* † qui expendens 27
num.18. vt dictum est, textum nostrum, reddit
rationem, quare ordinatus ignoranter à tali Epis-
copo, egeat dispensatione? Et dicit *dict. num.20.*
non fieri ob culpam ordinati, sed in iniuriam or-
dinantis, vt iam alibi expendi *in cap. fin. de temp.*
ordin.

In puncto etiam nostri dubij, est aliud, non 28
leue, an Pontifex possit declarare non ordina-
tum eum, qui primâ tantum Tonsurâ insignitus
fuit ab Episcopo hæretico, seu excommunicato,
&c. longè possem hic scribere; sed cum dubium
hoc pendeat ab illo, de quo dixi supra *sub Rub.*
& tit. de temporib. ordin. si sequaris sententiam
Canonistarum dicentium ordinem esse: idem di-
ces, ac dictum est de ordinibus minoribus. Si
verò cum Theologis dicas primam Tonsuram
non esse ordinem, sed tantùm præuiam disposi-
tionem ad ordines. Et consequenter dices posse
Pontificem declarare sic ordinatum non ordina-
tum. Et in terminis alia congerens tradit, & se-
quitur Diana *dict. res.4. p.8. tract.* ex *Concilio Car-*
thag.4. vbi præscribens ritus singulorum ordinum,
non præscribit inter eos primam Tonsuram, nec
recenset: sic etiam ex Trid. *sess.23. c.2.* & ex Ca-
thecismo, qui primam Tonsuram vocat præpa-
rationem ad ordines.

AD TITVLVM DE ÆTATE, ET QVALITATE Ordinandorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Ecclesiasticum à nullo potest obtineri ante annum 14.*

2 *Capellaniæ, quæ fundantur absque Episcopi authoritate, non requirunt annum 14. in obtinente.*

3 *Ætas ad obtinendos canonicatus in Ecclesia collegiata, & dimidiam rationem, est annorum 14. nisi habeant annexum ordinem Sacrum.*

4 *Pensio obtineri quit ab habente annos septem.*

5 *Annus inceptus sufficit pro qualibet ætate requisita ad ordines.*

6 *Ætas in Subdiaconatu, est ante annos 22. in Diaconatu ante 23. in Præsbyteratu ante 25.*

7 *Dies bissexti in legitima ætate, non est computandus.*

8 *Dies, aut vna hora deficiens in ætate ad ordines, vitiat factum, aliter, n.9.*

9 *Ætas non a die conceptionis, sed natiuitatis computatur, nec ea incipit à die baptismi,* num.10.

11 *Ætas nulla determinata est de Iure Diuino ad Sacramentum Ordinis recipiendum.*

12 *Ordinatio infantis, & amentis valida est.*

13 *Ætas de iure antiquo pro singulis ordinibus, quæ fuerit designata,* num. seqq.

14 *Primam Tonsuram recipiens ante septennium, non peccat, si vsum rationis non habeat; illam tamen conferens sic.*

15 *Ætas pro tribus ordinibus minoribus, num sufficeret septennij; vel requiratur anni 12.* num. 16.

17 *Ætas ex Tridentino, & in praxi pro ordinibus recipiendis, quæ requiratur?*

18. *Episcopi debent curare, vt ordinandi habeant ætatem competentem.*

19 *Ætas ad suscipiendos Sacros ordines de iure antiquo recipit mutationes. Et quæ illa fuerit in Subdiaconatu, & Præsbyteratu,* n. 20. *& 21. quæ hodie ex Trid.* n. 22.

23 *Ætas ad ordines in regularibus eadem requiritur, ac in non regularibus.*

24 *Ætas ad ordinandum Episcopum requiritur annorum 30. expletorum.*

25 *Annus expletus ad singulos ordines per vnum medium diem vltimi intelligitur, nisi pro forma in aliquo actu requiratur omnino impletus,* n. 26. 27. & 28.

27 *Ætas anni sufficit attacta ad singulos ordines.*

29 *Ordinandorum qualitates requisitæ, quæ debent esse, nempè vt non sint criminosi, & habeant sufficientem scientiam,* n. 30.

30 *Scientia in ordinandis quæ requiratur?*

31 *Sexus virilis est qualitas præcisè necessaria in ordinandis; quia fœmineus impedit Characteris impressionem,* n. 32.

33 Cap. in noua de pœnitentiis, cap. dilecta de maiorit. & obed. cap. Præsbyterorum 23. dist. cap. Diaconissam 27. quæst. 1. cap. Sacratas 23. dist.

34 *Harmaphroditus, quis dicatur, & quando ordinari queat, vel non?*

35 *Harmaphroditus si consecratus Episcopus, postea appareat, vt præualeat in sexu fœmineo, num amittat exercitium?*

36 *Harmaphroditus iudicatus præualens in sexu fœmineo, si erumpat, postea in virilem nequit ordinari ob vitandum scandalum.*

37 *Fœmina ordinata, non eo quod ministret in ordinibus incurrit irregularitatem.*

38 *Irregularitas nihil aliud est, quàm impedimentum quoddam canonicum.*

39 *Irregulares dicuntur qui excipiuntur à regula, secundum eos qui capaces erant, attenta lege Diuina poterant promoueri.*

41 *Fœmina propter officium legendi, &c. dicebatur antiquitùs Diaconissa, seu Præsbytera, id est quia seniores, & aliis præfecta.*

42 *Fœmina num queat Episcopus consecrari remissiuè.*

43 *Viri ad ordines sunt capaces; sed non omnes, vt qui sunt criminosi, Bigami, corpore vitiati, serui, illegitimi, & alij.*

44 *Ordines suscepturus debet esse verè baptizatus.*

45 *Character ordinis supponit Baptismi Characterem.*

46 *Ordinatio illius, qui se credit, baptizatum, est nulla,* num. 49. *aliter senserunt alij,* num. 48.

47 *Error communis non supplet quæ sunt iuris naturalis, & Diuini.*

49 *Glossa* in cap. dudum 54. de elect. *verb.* deceptæ.

50 *Absolutio Sacramentalis non valet lata ab eo, qui cum Sacerdos verè non sit, adhuc talis existimetur.*

51 *Ordinandus debet ante recepisse Sacramentum Confirmationis, de necessitate præcepti, non Sacramenti; & sic ordo collatus non confirmato, validus erit,* n. 52.

53 *Ordinatus citra contemptum, & ex negligentia, prætermissa confirmatione, non peccat, nec incurrit irregularitatem; sed quod peccet,* n. 54. *&* 56.

55 Cap. 4. Concilij Trid. sess. 23.

57 *Episcopus ordinans non confirmatum, non peccat, etiam sciens, nisi tantum venialiter, nec incurrit irregularitatem.*

58 *Ordinatus ante annos discretionis, queit ad superiores ordines ascendere sine repetitione. Quid ex præcepto Ecclesiæ,* num. 61. & 62.

59 *Rationis vsus solum est necessarius in suscipientibus Sacramenta, quæ consistunt in aliquo actu ipsius suscipientis, vt matrimonium, pœnitentia, non in Sacramentis, quibus datur potestas, & imprimitur Character,* numero 60.

61 *Ordinandus ex præcepto Ecclesiæ, debet habere rationis vsum.*

62 *Amentes, & infantes, etsi validè ordinentur, non tamen licitè, fallit* num. 63. *in amente. Et de infante consecrato Episcopo,* numero 64.

63 *Ordinatus in amentia qualiter intelligatur non ordinatus?*

65 *Episcopus ordinans infantem, grauiter peccat.*

66 *Puer ordinatus non tenetur voto Castitatis, nec præcepto recitandi.*

67 *Ordinis Sacramentum, & Episcopatus, validè infanti confertur.*

68 *Infans est capax Episcopatus; quia etsi incapax iurisdictionis, est Characteris capax.*

69 *Ordinandi debent esse initiati prima Tonsura; sed si ante eam fiat ordinatio erit valida.*

70 *Ordinatus sine Tonsura, peccat, quia agit contra vsum Ecclesiæ, & in re graui.*

71 *Tonsura est præparatio ad ordines.*

NONNVLLA ad hanc Rubricam con- 1
ducibilia dixi supra *sub tit. de temporibus ordin. & sub tit. de seruitio in ordine, faciendo*, de ætate
nempè ad ordines quoslibet recipiendos, dixi
iam *sub dicto tit. de tempor.* & de maioribus ordi-
nibus deciditur hodie per Trid. *sess. 23. cap. nullus*
12. vbi etiam dicitur de pœnis ordinatorum, &
ordinantium ante ætatem; de quo iam dixi etiam
in dicto tit. & Barbosa *in cap. nullus 6. dicta sess. 23.*
ponens, vt nullus ante 14. annum possit benefi-
cium Ecclesiasticum obtinere, † & *num. 3.* in qui- 2
bus Capellanis non requiratur, nempè in his,
quæ fundantur absque Episcopi authoritate, quæ
dantur à Patronis Laicis per eorum tantum no-
minationē, † & *n. 4. &* 5. quod eadem ætas 14. an- 4
norum sufficiat ad obtinendum Canonicatum in
Ecclesia Collegiata, & dimidiam portionem in
Cathedrali, cum dimidiæ portiones non habeant
annexum ordinem Sacrū, vt ipse refert *de Canonic.*
c. 13. num. 17. Gonzalez *in regul. 8. cancel. glossa 5.*
num. 91. & 93. † Sed idem Barbosa *ibi n. 9.* Gon- 5

zalez relatus §.5. *num.*26. Stephanus Gratianus, *discept. forens. tom.* 3. *cap.* 397. Riccius, & Nouarius relatis à Barbosa, dicunt ad pensionem sufficere ætatem annorum septem; sic vt in ea non intelligatur dispositio Trid. *in dicto cap.* 6. ita tenentes contra Campanillum, *in diuers. iuris canonici Rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 15. & *Rub.* 11. *cap.* 14. *num.* 16. & Sa *in aphorism.* verb. *beneficium num.* 30. Garciam, *de beneficiis p.* 1. *cap.* 5. *num.* 119. *in fine*, vt decisum refert Stephanus Vueyms *ad constit.* 24. ex antiquo iure desumptas, & per Trid. innouatas, *const.* 9. *à pag.* 77. *n.* 2.

5 Vnum verò est notandum pro qualibet ætate requisita ad ordines, & ad beneficia obtinenda; nempe vt sufficiat annus inceptus, nec desideretur completus, vt de ætate prædicta 14. anni, referunt decisum Henriquez, *in sum. lib.* 10. *cap.* 19. §. 2. Gabeletius *in Margarita casuum conscientia*, verb. *beneficium*, *num.* 4 Zeuallos *in pract. quæst.* 523. *n.* 4. & 593. *num.* 18. Aloysius Riccius, *collect.* 860. vers. *limita secundo.* Gonzalez *ad regul.* 8. *cancel. dicta glossa* 5. *in princ. num.* 90. Garcia *de beneficiis p.* 7. *cap.* 4. *num.* 11. Campan. *dict. cap.* 6. *num.* 2. *in fine*, Sel *in selectis canon. cap.* 25. *num.* 3. attestans sic fuisse decisum *in Camplen.* 11. *May* 1630. cum pluribus Barbosa suprà, *in dict. cap.* 6. *num.* 2. & *in*
6 *pastor. alleg.* 60. *n.* 73. † De Subdiaconatu, vt ante 22. completum, Diaconatu ante 23. de Præsbyteratu ante 25. completum; sic vt sufficiat inceptum videtur probari *ex dicto c.* 12. *Trid. dict. sess.* 23. & in terminis de Subdiaconatu docent Henriquez *dicto lib.* 19. *cap.* 19. §. 2. & *lib.* 13. *cap.* 38. §. 2. Gutierrez *canonic lib.* 1. *cap* 26. *num.* 8. Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 31. Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 166. Ludouicus Miranda, *in manuali Prælator. tom.* 1. *quæst.* 39. *art.* 2. Villalobos *in summa p.* 1. *tract.* 11. *difficult.* 11. *num.* 12. Hieronym. Rodrig. *in compendio quæstion. regularium resol.* 106. *à n.* 9. † Barbosa, ibi, *n.* 2. qui *num* 3. & 4. cum multis
7 probat diem Bissexti in legitima ætate non esse
8 computandum; resoluens, † vt si in ætate ad ordines vnus dies, aut vna hora desideretur, vitietur factum, quia hic non habet regula illa locum, nempe parum pro nihilo reputatur; & quod parum distat nihil distare videtur, sicut in aliis, in quibus ius tempus præfinitum exigit, Diana, *p.* 5.
9 *tract.* 5. *res.* 17. *cum multis*, † sed Trullench. suprà *dubio* 10. cum Bonacina *sub num.* 4. reputat contrarium probabilius, quia annus computandus, & sumendus est iuxta ritum, & vsum Ecclesiæ, reddens rationem, & dicens hanc sententiam practicari Mediolani: videbis infra, *quæst.* 9. vers. *ad secundam.*

10 Item quod ætas non à die conceptionis, sed à die natiuitatis sit computanda, Couarruu. *de sponf. p.* 2. *cap.* 8. §. 2. *num.* 3. Mandosius *de minori ætate c.* 1. *num.* 25. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 35. *num.* 4. Bonacina *de Sacram. disp.* 8. *quæst. vnica puncto* 1. *num.* 6. Sel *in selectis canonicis*
11 *cap.* 14. *num.* 8. † vbi refert fuisse decisum *sub die* 4. *Decemb.* 1617. ætatem incipere à die natiuitatis, non à die Baptismi.

12 Dices, etsi in Trid. cautum hodie in qua ætate debeant conferri ordines maiores tamen de prima Tonsura, *in dict. cap.* 6. id non cauetur, nisi quantum ad beneficia obtinenda. Quo fit vt repetam Ecclesiæ vsum antiquum ante Tridentinum quoad minores, & maiores conferendos; igitur de iure Diuino nulla ætas determinata est ad necessitatem Sacramenti ordinis, Sotus *in* 4. *dist.* 25. *q.* 2. *art.* 2. & communiter Doctores apud Bonac. *tom.* 2. *disp.* 8. *q. vnica, puncto* 5. *n.* 1. Coninc. *de Sacram. disp.* 20. *dubio* 10. *num.* 94. & 95. Et sic confert Ægidius Trullench *de Sacram. lib.* 6. *cap. vnico dubio* 20. *n.* 1. validam esse ordinationem infantis, & amantis, sic probans, *ex cap. vnico de cleric. per saltum prom.* nam sicut in baptismo non requiritur rationis vsus, in quo sufficit intentio ex parte Ecclesiæ, ita & in hoc Ordinis Sacramento ad differentiam cæterorum Sacramentorum, in quibus non imprimitur Character; quia in illis actus suscipientis requiruntur: ita Bonacina supra *n.* 3. Coninch. *num.* 100.

De iure autem Ecclesiastico antiquo fuit desi- 13
gnata certa ætas pro singulis ordinibus suscipiendis, pro prima Tonsura, septennium completum, *cap. de his* 28. *cap. in singulis dist.* 77. ex quibus patet, vt posset quisque nomen Ecclesiasticis ministeriis dare; hoc est primam Tonsuram accipere, vt obseruant Ioannes Gutierrez, *lib.* 1. *canon. q.* 26. *sub n.* 1. Ægidius Trullench. suprà *num.* 3. † vbi 14
addit vt eum recipiens ante septennium non peccet mortaliter, cùm videatur facere contra prohibitionem Ecclesiæ in re graui, Bonacina, *de censuris disp.* 3. *q.* 6. *p.* 5. *num.* 6. vers. *neque*, & Barbosa cum multis, *de officio Episcopi p.* 2. *alleg.* 11. *n.* 3.

Pro aliis tribus minoribus ordinibus dicit Trul- 15
lench. vbi supra *sub d. n.* 3. eandem ætatem septennij sufficere, satisque esse, & vt conferens ante huiusmodi ætatem, sit suspensus à collatione Tonsuræ, *ex cap. nullus de temporib. ordin. lib.* 6. de quo *in cap. non est compos de temporib. ordinat.* Acolyto ait requiri duodecim annos completos *ex dict. cap. in singulis.* † Sed citatus Gutierrez *dicto n.* 1. 16
assignat pro dictis tribus minoribus annum duodecimum, & pro Acolytatu quatuordecim; qui etiam *num.* 1. ait iure nouiori non modo primam Tonsuram, verùm, & omnes minores ordines à septennio statim suscipi posse, iuxta glossam fin. *in clem. fin. hoc tit.* per iura, quæ ibi allegat *ex dicto cap. de his* 28. *dist. c.* 2. *dist.* 72. *dicto cap. nullus*, & notat glossa *in cap. super inordinata de præb.* quam probauit supra Sotus, Albertus, Trocius, *de vero, & perfecto clerico c.* 17. *n.* 1. *vol.* 2. *tract. diuers. Doctor. fol.* 243. in antiquis, Rebuffus *in praxi beneficiali in tit. de Clericis ad Sacros ordines malè prom. gloss.* 2. *n.* 1. *pag.* 436.

Cumque hodie ex Trid. Concilio non sit ætas 17
destinata pro minoribus ordinibus; & ob id videatur non recedendum à iuris communis iam relati dispositione, nihilominus in praxi credo aliquam mutationem congruam interuenire; cum sic respectu ordinum maiorum, *in dicto cap.* 12. *Trid. dict. sess.* 23. fuerit stabilita alia ætas maior illo capitulo, quàm antea practicaretur, vt statim refero, *n. sequenti*; itaque respectu ordinum minorum vltra primam Tonsuram; quam credo posse conferri post septennium completum, vt sæpius vidi practicari, existimo à Tridentino relictum esse arbitrio, & prudentiæ Episcoporũ, † qui vt bene do- 18
cent Ledesma, *in summa c.* 8. *de ordine conclus.* 1. vers *lo segundo.* Trullench. *dicto dubio* 10. *sub n.* 3. debent curare quod ordinandi habeant ætatem competentem, vt possint decenter munus horum ordinum exercere: & sic communiter practicari, & semper vidi apud Episcopos Hispanos, vt quatuor ordines minores citra primam Tonsuram non conferantur ante decimum quartum annum. Sed an prima Tonsura, & tres

primi

primi ordines mioores possint recipi ante septen-
nium, disputat Narbona in annalibus anno 7. q.9.
Et de Acolitatu anno 12.q.1.vbi longius videbis,de
quo dico infra q.1. à n.1.

19 De iure verò antiquo reperio fuisse, etiam
diuersa tempora constituta ad susceptionem sa-
crorum ordinum ; quia Subdiaconus nemo pote-
rat fieri, nisi qui erat viginti annis completis, vt
patet in sexta Synodo, cap. Subdiaconus 77. dist.
& ibi glossa, Diaconus ante vigesimum quintum
annum, vt in decreto Carthaginensis Concilij,
20 relato in cap. placuit. † Præsbyteratus verò non
concedebatur minori annorum triginta, vt decer-
nitur tota dist.78. vbi Doctores congesti à Barbo-
sa, & in terminis Gutierrez dicto c.26. canon. sub
21 num.1. cum Soto,& aliis. † Deinde post,alia con-
stitutione Clem.V. relata in dicta clementina fin.
hoc tit. vbi cum pluribus Barbosa num.1.& 2. de-
cretum est, vt alio non obstante impedimento ca-
nonico, posset quis liberè in decimo octauo anno
ad Subdiaconatum promoueri, & in vigesimo ad
Diaconatum, & in vigesimo quinto ad Præsbyte-
22 ratum. † Sed iam hodie tempore nouissimo Tri-
dentini dict. sess. 23. dicto cap. 12. præcipitur, vt
nullus ad Subdiaconatus ordinem ante 22.anoum,
ad Diaconatus ante 23. & ad Præsbyteratum ante
25. ætatis suæ anoum promoueatur, de quo scri-
bunt plures, quos citat idem Barbosa in dicta cle-
mentina fin. num.3. & in pastorali, cum infinitis
23 idem probat p.2. alleg.16.num.1. † Vbi addit ex
Trident.in dicto cap.12. eadem in singulis ordini-
bus tempora, in regularibus quoque personis esse
attendenda, priuilegiis quoad hoc pœnitus ex-
clusis, cum olim meritis exigentibus; possiot in
minori ætate promoueri, iuxta textum in cap.
Monachus dist.71. & omnibus,quos refert Barbo-
sa in citatis locis, addo citatum Ægidium Trul-
24 lench.supra de Sacram.dicto dubio 10. † vbi dicit
num.4. in fine, ad Episcopum requiri 30. annos
completos, vt in cap. cum in cunctis de electione,
notaui dicens circa hoc iure nouo nihil esse im-
mutatum ; ita cum Bonacina dicto tom.1. disp. 8.
quæst.vnica, puncto 5. num.12. bene Iulius Lauor.
variar. lucub. 1.p. cap.6. num.14. Et de annorum
ætate ad maiores ordines ex proposito Narbona
in annalibus, de Subdiaconatu anno 22. quæst.1. ad
Diaconatum anno 23. quæst.1. ad Præsbyteratum
anno 25. quæst. 45. Et de ætate ad singulos ordi-
nes, & ad nostrum titulum Azor. lib. 6. moral.
tom.2.cap.5.& 8. per totum, Chuchus lib.4.instit.
moral.cap.12.Vasquez de Sacram. Ordinis dispu-
tat. 164. per totam, Villalobos in summ. tract.11.
p.1.dif.11. cum infinitis Barbosa dicta alleg.16. &
ante alleg.11.p.2.

25 Voum tamen aduertendum est quod sufficit
ad singulos ordines per vnum medium diem an-
num necessarium à Concilio Trident. inchoatum
fuisse, Coninch.de Sacram. disp.20 dub.10.n.102.
Bonacina de Sacram.dict. quæst 1. vnica disput.8.
puncto 5.num.12. Petrus Ledesma in summ. tom.1.
de Sacram.vbi de ordine cap.7.Diana p.2. tract.2.
miscel.res.29. quia regula est in iure nostro, quod
siue agatur in materia fauorabili, siue de materia
odiosa, vel pœnali, vbi cum quo requiritur ætas
ad aliquem actum, vel exercitium, sufficiat atti-
gisse primum diem vltimi anni ; quia annus in-
ceptus, vt iam supra in princip. dixi, habetur pro
completo,vt bene expendit glossa, verb.decimum
octauum annum,in dicta clem.fin.de ætate ordinand.
glossa in clem.ad nostram,de regularibus,Gutierrez

dicto cap.26.can.num.13.Zeuallos in pract.q.523.
post num. 4. † Gironda in tract. de priuilegiis, & 26
exempt.num.1142.vbi num.sequenti, explicat limi-
tat,quando pro essentiali forma, requiritur annus
impletus. † Et sic ex Trid. in dict. cap.12. sess.23. 27
clarè scriptum est, vt in singulis Sacris ordinibus
sufficiat attigisse,sicut clarè demonstrat dictio illa
Ante, cuius natura est excludere illud, cui præ-
ponitur, vt in terminis dixit Barbosa de dictionibus
vsufreq.dict.33. num.5.† quia quando perfectum, 28
& consummatum annum requirit Trid. Concil.
idipsum exprimit addendo particulam expletum,
provt fecit sess.25.de regular.cap.15. ibi, Ante de-
cimum sextum annum expletum : & sic etiam
cauebatur de iure communi in cap.1.dist.78. & in
dicto cap. cum in cunctis de electione, exprimitur:
Vbi de ætate Episcopi, & in ætate Acolytatus in
dicto cap. in singulis, videtur intelligendum, vbi
glossa ; & Barbosa dict. alleg.16. sub n.1. in princ.
& Iulius Lauorius supra dicto c.6. num. 14. ait vt
quando dicitur io Bullis de 25. anno agente, suf-
ficiat attigisse ; & in anno 25. constituto sufficiat,
sex menses transactos.

Ad secundam Rubricæ partem de qualitate or- 29
dinandorum, satis, & abundè dixi sub tit.de tem-
porib. ordin. & ibi sub cap.5. & fin. vbi quod non
sint homicidæ, periuri, & adulteri, &c. & sub
cap. vnico, & tit. de scrutinio in ordine faciendo ;
vbi quod non sint hæretici, serui, Bigami,corpore
vitiati, & alij huiusmodi, vt in aliis sequentibus
titulis, dico latè, & breuiter iudico, iuxta inscri-
ptionem nostri tituli, & Rubricæ, oon solùm
sufficere ætatem in his, qui sunt ordinandi, nisi
aliæ adsint qualitates ; vt in cap. quicumque, ibi:
si tamen per hæc tempora 77.dist.dicto c.12.sess.23.
† quarum præcipua est, quod exigitur litterarum 30
scientia, cum illiterati prohibeantur ad ordines
promoueri, provt bene tradit, & explicat cum
infinitis Barbosa, in pastorali alleg.46. a num.5.&
alleg.10. num.30. vbi per glossam, & textum in
cap.fin. de temporib.ordinat. lib.6. dicit vt requira-
tur in sexu virili ætas, & item litterarum scientia,
vt in cap.litteratos dist.36.

Est enim omnium præcipua qualitas in ordinan- 31
dis necessaria, vt ad essentiam Sacramenti Ordi-
nis, requiratur sexus virilis ; itavt mares tantum
fiot promouendi, non fœminæ, taliter vt si de
facto fœminæ alicui ordo conferatur, non impri-
matur character, † quia sexus fœmineus impedit 32
eam impressionem, iuxta textum ; in cap.1. circa
princ.15. q.3. cap. vxoratus in fine de conuers. con-
iugat.glossa fin.in cap. Diaconissam 27. quæst.1. ex
eo quia susceptio ordinum tacitè coniungit Cleri-
cum Ecclesiæ,tanquam sponsæ ; c.feriatim in fine,
ibi: Vt fiat de carnali 32.dist.cap.2. iniuncta glossa
fin. de pœnit. DD. inter corporalia de translatione
Episcopi, vbi Abbas, quod mysterium non cadit
in fœmina,quia Clerici nemini debent sobiici,c.1.
dist.54. & mulieres sunt subditæ viris, Genesis 3.
D.Paul.ad Timot.2.cap.manifestum, cap.est ordo;
cap.hæc imago, & ibi Archid. cum aliis 33. q.5.
Ita docent D.Thom. in 4.dist.25. q.2. art.1.& 2.
Suarez de censuris dict.51.sect.2.in princ. Belletius
disquisit.clerical.p.1.tit. de disciplina clericali § 8.
num.5. Sanchez in opusculo moral.lib.7. cap.1.du-
bio 30.cum Marchino, & aliis, Barbosa dicta al-
leg.10. à num.24. vbi vsque ad num.28. † expen- 33
dit iura, in cap. in noua de pœnit. cap. dilecta de
maioris.& obed.cap.Præsbyterorum 23.distinctione;
cap. Diaconissam 27.quæst.1. & c.sacratas 23. dist.

quia etsi per illa iura videatur fœminis etiam commissa potestas ordinis, & clauium; veniunt tamen intelligenda respectu officij; quod exercere solent Abbatissæ, non inquam ordinis, & characteris, cuius sunt incapaces; imò, vt aiunt Doctores, etsi Beata Virgo Maria fuerit Apostolis dignior; non tamen illi, sed istis Dominus claues Regni cælorum commisit, vt docent D. Thomas *in addition. ad 3. p. quæst. 39. art. 1.* Victor. *relect. 2. de potest. Ecclesiæ quæst. 2. num. 3.* Sotus *dist. 25 q. 1. art. 2. conclus. 1.* & alij, quos refert Henriquez, *lib. 1. cap. 21. §. 2. littera N. & lib. 6. cap 2. §. 3. & lib. 10. cap. 16. §. 1. lit. A.* Suarez *tom. 5. disp. 2. sect. 3. num. 5.* & rationem incapacitatis mulierum ego tradidi, & expendi, *in cap. nouit. de iudiciis quæst. 9. à num. 26.* vbi videbis: nam cum posset dubium, oriri, an Abbatissæ haberent potestatem ferendi censuras, quod minus est, quàm ordinare, & ibi dictum sit, quod non, sequitur fortius dicendum mulieres, quantumvis in dignitate constitutas, non posse ordines conferre; quia per ius diuinum sunt talis collationis incapaces: sed núm fœmina ex dispensatione Pontificia possit Tonsuram, aut minores ordines recipere, dico infra. *in cap. contingit hoc tit. sub quæst. 4.* interim videbis Dianam agentem de nostro dubio, *p. 8. tract. 10. ref. 39.* vbi fundat vtrumque.

34 Hærmaphroditus, id est qui habet vtrumque sexum, ordinari nequaquam potest, nisi in eo præualeat sexus virilis, non autem si fœmineus præualeat; aut esset parilitas, glossa, *verbo testimonium, in cap. testis §. Hermaphroditus*, vbi Ciarlin. Præpos. & Turrecrem. *4. quæst. 3.* Bellet *dicto tit. de disciplina §. 8. à princip.* Sanchez *lib. 7. opuscul. cap. 1. dubio 31.* Sotus *dict. dist. 25. quæst. 1. art. 3. cum aliis.* Barbosa *dicta p. 2. alleg. 10. num. 28.* & de Eunuchis, seu Spadonibus, vel Castratis, dico infra *in tit. de corpore vitiatis*: Videbis quæ de Hærmaphroditis, & mulieribus, post omnes dicit Ægid. Trullench. *de Sacram. lib. 6. c. vnico sub dubio 11. à num. 3.* cum multis aliis Barbosa, *in pastorali p. 2. alleg. 2. sub num. 15. vers. de Hermaphrodito.* Sed addes quod etsi præualeat in sexu virili, validè; non verò licitè possit ordinari, quia vt dicit Suarez, & Nauarr. quos citat Trullench. talis est irregularis, & est monstruum, contra Toletum, *lib. 1. cap 63. à num. 6.* existimantem non esse irregularem & adiunges Dianam cum aliis, *p. 10. tractat. 13. conclus. 3. ref. 36. v. sed hic.*

35 Si non est notorium dubitabis, núm si Hærmaphroditus consecratus Episcopus, postea in eo præualeret sexus fœmineus, valida esset consecratio Episcopi, quam ipse faceret: etenim affirmant Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 20. num. 295.* Fr. Leander *eodem tract. tom. 1. tract. 6. disp. 6. q. 7.* loquentes de sacerdote consecrante, dicentes validè consecrare, quia character Sacramentalis semel animæ impressus, nunquam deletur, etiam post mortem; & sic quantumvis sexus mutetur in fœmineum, cum ordinatio illa haberet principium validum iuxta iuris regulas; sed Cardinalis Lugo, *in respons. lib. 1. dub. 51. num. 4.* & cum eo Diana nouissimè, acerrimè defendunt negatiuam pluribus fundamentis, quorum præcipuum est; quia etsi anima Hærmaphroditi retineret Characterem sacerdotalem, non inquam posset pro eo statu validè sacerdotij actus exercere propter impedimentum proueniens ex fœmineo sexu, præualente iam in illo, composito facto propter fœmineum sexum incapaci consecrandi, vt proximè dictum est, *in vers. est enim*, & dico, *in vers. vnum verò*, statim sequenti.

E contra verò si fœmina erumperet in virum; respondeo quod etsi non liceret, vt consecretur Episcopus, seu fiat sacerdos ob admirationem, & scandalum, quod homines conciperent, vt quem fœminam agnouissent, nunc ad altare ministrantem viderent; sic vt hæc deformitas gignat Canonicum impedimentum, *c. 2. de clerico ægrotante*, verùm iam cognito sexu virilitatis, ordinatio erit valida, cum iam iste verè sit vir. Marchin. *de Sacram. Ordin. tract. 1. p. 4. cap. 2. num. 18.* Diana cum aliis supra quibus addo Suarez. *de cens. disp. 5. sect. 2. num. 2.* vbi explicat ac refert Burgosium & Socinum & de hoc videbis vberius infra, *in cap. 3. 4. & 5. de corpore vitiatis, quæst. 33. vers. ad secundam*, vbi exempla ponuntur. 36

Vnum verò notabis, quod si de facto mulieri 37
ordo conferatur, vel ea recipiat ordines sacros ex
proposito, & cum intentione, non ex eo euenire,
etiamsi illis ministraret, vt incurreret irregularita-
tem. Et est ratio quia cum hæc incurratur à viris
malè ordines suscipientibus, in illisque ministran-
tibus contra regulas iuris Canonici, † & irregula- 38
ritas nihil aliud sit, quàm impedimentum quod-
dam canonicum; id est legis canonicæ. † Dican- 39
turque irregulares illi, qui excipiuntur à regula, se-
cundùm quam omnes, qui capaces erant, attenta
lege Diuina poterant promoueri, sequitur dicen- 40
dum, vt cum sexus fœmineus, vt iam dixi, ipsa
lege Diuina sit impeditus, & incapax suscipiendi
ordines, vt nec per consequens in mulierem ordines
suscipientes, cadat irregularitas, quæ nunquam per-
tinuit, aut pertinere potuit ad regulam ordinando-
rum: multiplici ratione comprobat Viuald. *in can-*
delabro aureo p. 3. c. 3. à princ. Suarez *de cens. tom. 5.*
disp. 40. sect. 7. Henriquez *lib. 4. sum.* multis addu-
ctis, *cap. 2* Sotus *in 4. dict. dist. 25. quæst. 1. art. 2. in*
princ. † Itaque quod nonnulli poterant dicere, *ex* 41
dicto cap. Præsbyterorum, cap. Diaconissam, cap. Sa-
cratas. mulieres ad ordines pertinere, intelligi non
ad characterem Sacramentalem, sed propter offi-
cium quod gerebant legendi, v.g. homilias, vel
Euangelia in choro, ad quod destinabantur certis
quibusdam benedictionibus; non autem quod
fuerint speciali ritu consecratæ; quemadmodum
in Præsbyteris, & Diaconis obseruatur: nam pro-
pter officium, Præsbiteræ dicebantur, quia senio-
res, & aliis perfectiores, vt notant ex D. Thom. *in*
addit. ad 3. part. dict. quæst. 39. art. 1. Cast. & plures
alij quos refert Henriquez, *dicto §. 2. litt. P, & se-*
quens. Barbosa tamen *dicta alleg. 10. num. 27. in fin.*
cum Vualdense *de Sacram. tit. 7. c. 58. num. 7.* dicit
non ineleganter intelligi, vt Diaconissæ, *in dicto*
cap. Diaconissam, dicantur vxores viduæ Diacono-
rum; quemadmodum apertè probat textus *in*
vltim. dist. 32. Præsbyteras dici vxores Præsbytero-
rum. † Et núm fœmina queat Episcopus conse- 42
crari videbis breuiter dicta supra, *in cap. 6. de tem-*
por. ordin. quæst. 2. vers. ad secundam, in verbo, *de fæ-*
mina.

43 Dictum ergo est solos viros pertinere ad ordinis Sacramentum, sed non omnes: nam criminosi, Bigami, corpore vitiati, serui, illegitimi, & alij non pertinent eo quod Iure Pontificio sunt prohibiti, vt dico suis locis, & notaui, *in cap. vnico de scrutinio in ordine faciendo, & in cap. fin. de temporib. ordin.* de quibus fit mentio resumptiuè *in cap. maritum 33. dist. cap. præcipimus 34. dist. cap. non confidas dist. 50.* & per totum nostrum titulum.

Sed

Digitized by Google

44 Sed de ſubſtantia Sacramenti ordinis primò eſt
vt illud ſuſcipiens ſit verè baptizatus, vt notant
communiter Doctores *in tit. de Clerico non bapti-*
45 *zato monſtr.* & ibi *in cap. venient.* † Ex quo con-
ſtat quod ordinis character, ſupponit characterem
baptiſmalem, cum Baptiſmus ſit, & dicatur alio-
rum Sacramentorum ianua, vt dico infra *de Bap*
46 *tiſmo* & aliquid infra *de Sacram. non iterandis.* †
Et ſic notant Doctores eſſe inualidam ordinatio-
nem eius, qui ſe credit baptizatum, ſi reuera non
eſt baptizatus: nam de Iure Diuinò requiritur
Baptiſmi character, cuius effectus non poteſt ab
47 Eccleſia ſuppleri; † quia quæ ſunt iuris naturalis,
aut Diuini non ſupplentur, etiam interueniente
communi errore, ex regula textus *in cap. cum infe-*
rior, de maiorit. & obed. & ex cap. ſunt quidam 25.
quæſt. 1. Abbas *in cap. 2. in fine de presbyt. non bapti-*
zato, & alij quos refert: ſequuntur Maſcard. *de*
prob concl. 649. num. 98. & 99. Sanchez *de matrim.*
lib. 3. diſp. 22. ſub num. 27. bene, & optimè expen-
dit Barboſa videndus *de poteſt. Epiſcopi p. 1. alle-*
gat. 2. ſub num. 10. 11. 12. & 13. videndus *à n. 8.*
48 Marchinus *de Sacram. ordinis tract. 1. p. 4. cap. 3.* †
Et licèt Angelus *verb. Baptiſmus 7. num.* 10. putet,
vt non baptizatus, qui ſe baptizatum credit Sacer-
dotio inſignitus conficiat Sacramentum, non in
virtute ſua, ſed Eccleſiæ; & item gloſſa fin. *in c.*
Apoſtol. de Presbytero non baptizato, arbitretur
iſtum non eſſe Sacerdotem, nec conficere, ſed be-
ne quoad ſe, qui credebat conficere, & quoad
alios idem credentes, tanquam verum Sacramen-
tum conficere, ibique, & ſuſcipientibus prodeſſe.
49 † Tamen D. Thom. *in 4. ſentent.* affirmat *diſt. 24.*
ordinem non conficere, nec recipere, nec etiam
abſoluere; pie inquam credendum docet Sum-
mum Sacerdotem quoad effectus Sacramento-
rum ſupplere nec fore permiſſurum hoc ita latere;
cum inde maximum Eccleſiæ poſſet imminere
periculum. Et Barboſa *dicta alleg. 2. num.* 10. ait
ſalua ſemper Eccleſiæ Romanæ correctione iſtum
de facto non recepiſſe, quamvis communi errore
haberetur baptizatus: ſic tenens, vt nihil in con-
trarium moueat, gloſſa *in cap. dudum 54. de elect.*
verb. *decepta*, quia illa loquitur in Baptiſmo recep-
to martyrio, aut flamine, quo conſequuntur effe-
ctus Baptiſmi aquæ; ne inquam animæ pœniten-
tium in cognitione veræ fidei Chriſti perclitaren-
tur; non verò id oriri ex alio capite erroris com-
munis, qui non admittitur ibi, nec in caſu noſtro.
Videbis Suarez *tom. 3. de Sacram. quæſt. 66. diſp. 22.*
ſect. 1. ante finem.

50 Et ex eadem ratione dicendum, vt quamvis ali-
quis communiter exiſtimetur Sacerdos, ſi reuera
Sacerdos non ſit, nullomodo valeat abſolutio ſa-
cramentalis ab eo impartita; quia deficit ei pote-
ſtas annexa abſoluendi ratione ordinis; & ſic pro-
cedere etiam in mortis articulo, vt dico infra *de*
pœnit. Barboſa *ſupra num. 13.* Ægidius Trullench.
dicta quæſt. vnica lib. 6. de Sacram. dubio 11. ſub n. 2.
in fine.

51 Item requiritur quod ordinandus antea ſit con-
firmatus: nam in Trident. Concilio *ſeſſ. 23. de re-*
form. cap 4. Prima Tonſura non initientur qui con-
firmationem non ſuſceperint, ſic præcipitur: tamen
aduertes hoc tantum eſſe de neceſſitate præcepti;
52 non autem de neceſſitate Sacramenti, † ac prop-
terea validè; etſi non licitè conferri ordinem poſſe
non confirmato: docent Sotus *in 4. diſt. 22. q. 2.*
art. 4. propè finem. Henriquez *in ſum. lib. 10 cap. 14.*
§. 2. in comment. litt. P, Valer. Reginal. *lib. 28. n. 24.*
Bonacina *de Sacram. diſp. 8. quæſt. vnica puncto 5.*
num. 9. in princ. Laurent. de Franch. *in controuerſ.*
inter Epiſcop. & regular. pag. 78. in reſponſ. ad 15.
Barboſa cum multis aliis *dict. alleg. 2. num.* 14 † 53
Vbi *num* 15. cum aliis infinitis ait, quod ſi ex negli-
gentia, & citra contemptum prætermitteret quis
confirmationem recipere ante ordines non pecca-
ret, nec aliquam incurreret irregularitatem. † Et 54
nouiſſimè hæc etiam dicens Ægidius Trullench.
dict. quæſt. vnica lib. 6. dub. 11. ſub num. 8. ait eſſe
valdè probabile, ſolum peccare venialiter eum,
qui ordinatur, non ſuſcepto Sacramento Confir-
mationis, quia in iure nullum eſt præceptum, id
conuincens. † Nec verba Trid. ſupra *dict. cap.* 4. 55
tantæ eſſe virtutis, quæ conuincant eſſe mortale; &
nec dari ait diſpendia maxima inter Confirmatio-
nem, & Ordinem, ſed ait eſſe graue veniale; &
ob id teneri Epiſcopum adhibere diligentiam ad
videndum, an hic ſit confirmatus. † Sed Bonaci- 56
na *de Sacram diſp. 8. quæſt. vnica puncto 5. num.* 10.
credit ſic ordinatum peccare mortaliter; eo quod
exiſtimet in re graui facere contra Trident. & con-
ſuetudinem Eccleſiæ, Nugnus *in 3. p. tom. 1. q. 72.*
art. 8. concl. 7. vbi ait grauiſſimum peccatum ve-
niale, & fortè mortale eſſe, Ordines ſuſcipere mi-
nores ante Confirmationem.

Quod ſi Epiſcopus ordinaret non confirmatum 57
credo, vt etiam ſciens, & aduertens non peccet,
niſi tantùm venialiter, propter eandem rationem
dictam de ordinato non confirmato: ſic docet
Diana *p. 3. tr. 4. reſ. 24.* videndus cum Molfeſio, &
aliis: vbi contra Nugnum dicit ita tenendum in
ordinante, & ordinato: ſequitur Ægidius *ſupra*,
vbi addit cum Ledeſma *in ſumma cap. 6. de ordine*
concl. 9. in fine, vt tam ordinatus, quàm ordinans,
non incurrant irregularitatem: & idem Ledeſma
concl. 3. Soto *in 4. diſt. 7. art. 6. & 8. & diſt 24. art. 4.*
dicunt poſſe Epiſcopum credere aliquando ordi-
nando iuranti ſe eſſe iam confirmatum.

Deinde dico quod licèt infanti poſſit; imò & 58
character imprimatur, ſi ordinetur ab Epiſcopo,
taliter vt ſi perueniat ad annos diſcretionis, vel
poſtquam amens ad mentem veniret; non ſit re-
petenda ordinatio, iuxta intellectum textus *in cap.*
vnico de Clerico per ſaltum promoto, vt ordinatus
ante annos diſcretionis permittitur ad Diaconatum
eleuari abſque inferiorum ordinum repetitione, vt
tradunt Sanctus Thom. *in 4. diſt. 25. quæſt. 2. art. 1.*
& 3. Valent. *tom. 4. diſp. 9. quæſt. 4. punct. 1.* Valer.
Regin. *in praxi fori pœnit. tr. 30.* Vaſquez *tom. 3. in*
p. 3. diſp. 246. Molfeſius *in ſumm. Theolog. mor. tr. 2.*
cap. 12. num. 5. Marchin. *de Sacram. ordin. tr. 1. p. 4.*
cap. 4 Barboſa *dict. alleg. 2. ſub num. 15.* verſ. *an puer*
& ratio eſt vt iam dixi ſupra cum Ægidio Trul-
lench. *dict. lib. 6. cap. vnic. dubio* 10. *ſub num. 1. & 2.*
Coninch. *de Sacramentis, diſp. 20. dub. 10. n. 94. &*
97. Bonacina *tom. 1. dict. diſp. 8. q. vnic. punct. 5 n. 3.*
& alij, † quia rationis vſus ſolum eſt neceſſarius 59
in ſuſcipientibus ſacramenta, quæ conſiſtunt in ali-
quo actu ipſius ſuſcipiẽtis, ſicut eſt matrimoniũ,
quod conſiſtit in mutuo contrahentium conſenſu
& pœnitentia, ad quam neceſſarius eſt dolor, qui
ſunt actus pœnitentis, † non verò in ſacramentis, 60
quibus datur poteſtas, & imprimitur character, vt
in Ordine, Confirmatione, & Baptiſmo, in quibus
ſufficit intentio Eccleſiæ pro ſuſcipiente. Et cui-
dam obiectioni reſpondetur *infra qu. 1.* verſ. *ad*
tertiam.

Tamen; etſi hoc ita ſit debet ordinandus ha- 61
bere ex præcepto Eccleſiæ rationis vſum ad ordi-

nes suscipiendos ; quia vt supra *in princ.* adduxi,
est ad quoslibet ordines ætas certa , & maior sep-
tennio, quo rationis vsus communiter aduenit, vt
62 dico infra *de spons.impuber.* † Quare, etsi ordina-
ri possint infantes, vt dixi , item , & amentes , &
hoc validè, sed non licitè , & sine peccato ; quia
tam ipsi ordinati , quàm ordinantes irent contra
præceptum Ecclesiæ constituentis cuilibet ordini
certam ætatem : sic tenent communis Doctorum
sensus, vt dicit Ægid. Trullench. *dict. lib. 6. de Sa-
cram. cap. vnic. dubio* 10. *num.* 6. qui *dubio* 10. *sub
num.* 2. † Vbi dixit quod si ordinatur amens, qui
63 habuit antea rationis vsum, non sit ordinatus, quia
censetur nolle habitualiter ordinari ; non sic de
eo, qui semper amens fuit , quia in eo militat ea-
dem ratio, ac in infante, vt sentire videtur Valen-
tia *tom. 4. disp. 9. quæst. 4 p. 1.* Reginald. *lib. 3. num. 3.*
Modò tamen non constet positiuè ipsum ante no-
luisse ordinari ; nam tunc censetur manere virtua-
64 liter talis intentio. † Et vt hoc dubium amplius
peragas leges quæ nouissimè congerit Diana cum
infinitis latè loquens *in p. 12. res.* 48. dum agit ad
vtramque partem de quæstione , an si infans con-
secretur in Episcopum, valida sit eius consecratio,
de qua dico infra *q. 1.* vers. *ad tertiam.*

65 Notandum est itaquam peccare grauiter Epis-
copum, qui ordinat infantem ; eo quod indecentia
hæc est grauis , cum sic ordinatus nequeat in tali
ætate ministerium suum exercere, docet Ægidius
66 *supra*, qui *dubio* 5. *num.* 9. *dict. lib.* 6. † Dixit, vt
puer sic ordinatus , non teneatur voto castitatis.
Et est ratio quia hoc est præceptum Ecclesiæ,
quod adhuc infantem non obligat , nec præcep-
to recitandi horas Canonicas ex eadem ratione,
vt dicit Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 9. num.* 1.
67 † Notant vt Sacramentum Ordinis, & Episcopa-
tu validè insano conferatur , Gerunda in specie
de Episcopatu tom. 1. lib. 2. disp. 7. cap. 2. num. 9. Va-
lentia *tom. 4. disp 9. quæst. 4. punct. 1.* Reginal. *tom. 1.
lib. 3. num. 3.* Diana *p. 12. tr.* 48 vers. *ex his*, vbi ex
aliis ab eo adductis sic probat dicens diuersum esse
hoc à dicto Coninch. *de Sacram. Ordin. disp.* 10.
num. 100. *in fine* , Bonacinæ *de Sacram. disp.* 8. *q.
vnica puncto* 5. *num.* 3. & aliorum hoc dubium re-
soluens per dicta infra *in cap. penultimo, quæstione
fin.* & supra *de temporib. ordin. in cap. non est
compos.*

68 Sed an infans sit capax Episcopatus , potest
hic dubitari, cum vt iam supra dixi *in Rub. & tit.
de temporib. ordinat.* vt Episcopatus sit ordo , vel
ordinis extensio, & D. Thomas negat *quæst.* 39.
ad dict. 2. alij, vt Bonacina, D. Thom. *1. disp. 8. quæst.
vnica* , *puncto* 5. *num.* 4. Filliucius *tom. 1. tract. 9.
cap. 4. num.* 76. affirmant , quia etsi incapax sit iu-
risdictionis ; & curæ animarum ; non tamen cha-
racteris Episcopalis. De quo dubio dico infra *q. 1.*
vers. *ad tertiam.*

69 Item dicendum est, vt ordinandi debeant esse
initiati prima Tonsura , vt patet ex communi vsu
Ecclesiæ, & praxi quotidiana Episcoporum. Ve-
rùm etsi fortè aliquis ordinetur in aliis ordinibus
ante primam Tonsuram , erit valida ordinatio ;
quia nullo iure reperitur necessaria prima Tonsu-
ra ad validitatem ordinis , Toletus *lib. 1. cap.* 71.
Bonacina *tom. 1. dicta disp. 8. quæstione vnica puncto*
5. *num.* 11. D. Thom. *dicta quæst.* 38. *addit. art.* 5.
& existimant Tolet. *supra a.* 6. & Bonacina, & cum
eis Ægidius Trullench. *dict. c. vnic. dub.* 11. *num.* 9.
70 † peccabit mortaliter suscipiens ordinem sine
Tonsura ; quia agit contra vsum Ecclesiæ in re
grau. † Cum Tonsura sit præparatio ad ordines, 71
& perinde Episcopum peccare mortaliter talem
ordinando ; ob idque teneri sub mortali præmit-
tere diligentias , vt constat de prima Tonsura.
Verùm quia iam de hoc puncto egi , poteris di-
cere cum Nauarro *cap.* 22. *num.* 9. Suarez *tom. 3. de
Sacram. disp. 38. sect.* 1. & cum Diana, & aliis ab eo
relatis *p. 2. res. 4. tract.* 16. nec sic ordinatum , nec
ordinatorem mortaliter peccare ; quia aiunt in
Trident. *sub dicto cap. 4. relato* , & 23. nullum esse
verbum id strictè præcipiens initiandis , sed tan-
tum præscribi quid facere debeant Episcopi.
Nunc verò iam pergo ad alias quæstiones , pro
Rubrica , tam de ætate , quàm de qualitate.

QVÆSTIO I.

An ante septennium , prima Tonsura, seu tres primi ordines minores possint conferri ? An detur paruitas materiæ in ætate ad ordines ? An Episcopus in Episcopum ordinans infantem ante rationis vsum , validè illum ordinet ? Et an possit Pontifex solo verbo Sacerdotes creare ? An qui vespere ingreditur , annum assignatum pro aliquo ordine suscipiendo , possit manè præcedenti illum sumere ? Et per quas demonstrationes existimetur annus completus , seu attictus tantum ?

SVMMARIVM.

1 *Completus annus requiritur , vt prima Tonsura, & tres primi ordines queant conferri, &* n. 5. & 6.

2 Cap. de his *verbo* lectorum, dist. 28. cap. in singulis dist. 28.

3 *Infantia prima anni computantur à septennio perfecto.*

4 *Infantes , si necessitas exigeret ante septennium, tonsurari possunt , vt intrent in Religionem.*

5 *Necessitas facit vt discedatur aliquando à regulis iuris.*

7 *Tridentinum nihil immutauit circa ætatem ad primam Tonsuram , & alios minores ordines.*

8 *Ætatis paruitas materiæ, num sit in consideratione, remissiuè.*

9 Cap. vnico de Clerico per saltum promoto.

10 *Episcopus validè ordinat in Episcopum infantem ante rationis vsum; non autem ad exercitium obligabit, sine ordinati consensu , &* n. 13. & 14. *contra D. Thomam.*

11 *Quinquenais nondum , filius Heriberti electus fuit Archiepiscopus Rhemensis, confirmatus à Ioanne X. alius nobilis fuit electus anno 18.*

12 *Ferdinandus filius Philip. III. Hispan. electus fuit Archiepiscopus Toletanus anno 11. suæ ætatis , & Cardinali Carraphæ eadem Ecclesia data fuit anno 19.*

14 *Character imprimitur infanti ordinato Episcopo ; etsi ei non concedatur iurisdictio, quam*

exercere

exercere postea poterit, si maior factus consentiat in potestate sibi charactere tradita.

15 *Pontifex solo verbo*, vt esto Sacerdos, *nequit facere Sacerdotes, & Episcopum*, numero 18. *etsi alij contra.*

16 *Pontifex solo verbo vt si dicas* esto baptizatus, *non facit aliquem Christianum, nec ei verum impertitur Baptismum.*

17 *Pontifex non habet potestatem immutandi ius Diuinum, nec alterandi formas Sacramentorum.*

19 *Forma ordinandi Sacerdotes, & Episcopos; est saltim implicitè in Euangelio.*

20 *Ordinatus, siue in minoribus, siue in maioribus ordinibus duobus, v.g. diebus ante impletam ætatem, verius est vt peccet; sed si iam in vltimo die anni, explendendi Doctores admittunt*, n. 21. & 23.

21 *Parum pro nihilo reputari, etiam in materia ordinum videtur admitti.*

22 *Vespera die trahitur ad mane in ordinibus conferendis.*

23 *Anni perfecti, & expleti requiruntur, si dispositio legalis ita cauet in aliquibus casibus; sin autem sufficit annus inceptus. Et quibus Iuris verbis hoc caueatur*, num. 26. & 27. *Quid si dubium sit in verbis iuris*, n. 27. & 28.

26 *Verbum* cum peruenerit v. g. ad annum 25. *non exigat annum completum, vel inceptum*, & n. 29.

27 L. qui filium, §. 1. ff. ad Trebel.

1 AD primam quæstionis partem dixi supra
sub Rubr. requiri de iure annum comple-
tum *ex cap. nullus de temporib. ordin. lib. 6. l. 27. ti-
tul. 6. p. 1.* ita docent Garcia *de beneficiis p. 7. cap. 4.
num. 6.* Sanchez *in cons. mor. lib. 7. cap. 1. dub. 33.
num. 15.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cap. 427. num. 9.*
Campanil *in diuers. iuris Canon. Rub. 7. cap. 1.* Mo-
neta *de distribut. 2 p. quæst. 19. num. 11.* Anastas. Ger-
mon. *de indultis Cardinal. §. quibusvis num. 3.* glossa
in clem fin. hoc tit. & *in cap. de his, verbo lectorum
dist.* 28.

2 Nec obstant huic resolutioni textus *in dicto c.
de his, & in cap. in singulis 28. dist.* quibus videtur
fas esse paruulos à primæ infantiæ annis Clericatus
3 officio mancipare; † quia verba ibi: *à primis in-
fantiæ annis*, & *ab infantia* eum sensum habent,
vt post primos infantiæ annos; atque ita septimo
anno perfecto significent: nam præpositio illa *A*,
idem significat, vt multis comprobat Tyraquellus
*in l. si vnquam verb. & postea, num. 41. cod. de reuoc.
donation.* Menochius *lib. 2. de arbitr. casu 57. n. 11.*
Acuña *in dicto cap. de his num. 3.* & *in dicto cap.
in singulis num. 1.*

4 Nec etiam obstat Diuus Thomas, dum dixit
in addit. ad 3. p. quæst. 39. art. 2. tonsurari posse in-
fantem, siue qui septimum annum non expleuit
ante vsum rationis; quia Sanctus non absolutè
docuit infantes tonsurari posse, sed ita demùm, si
necessitas exigeret, & spes profectus, vt puta si in-
trent in religionem *ex cap. fin. de temporib. ordin.*
5 *lib. 6.* † quia necessitatis tanta vis est, vt cogat
aliquando à iuris dispositione recedere: argument.
textus *in cap. 2. de obseruat. ieiun. & in cap. 2.
de consuet. cap. qui propter necessitatem de furtis*, &
aliorum, quæ tradit Brunorus à Sole *in compendio
vtriusque iuris*, verb. *necessitas*: ita expendit Nar-
bona *in annal. anno 7 quæst. 9. num. 6. & 7.* Verùm
Henriquez *lib. 10. de ordine cap. 19. num. 1.* Tabie-
na *in summ.* verb. *ordo 4.* Maiolus *de irregularit.
lib. 1. cap. 50. num. 5. & 8.* Augustinus Barbosa *de
iure Ecclesi. lib. 1. cap. 38. num. 43.* dicunt tempore
Angelici Doctoris dari pueris ante discretionis
annos primam Tonsuram.

De tempore loquam ad tres minores ordines, 6
iam supra dixi *in Rubrica*; & licet dicant glossa
in dict. cap. de his, verb. *Lectorem*, & *in clementina
generalis*, verb. *promoueri hoc titulo*, Sotus *in 4.
dist. 25. quæst. 2. art. 2. §. quamvis iure*, vers. *& om-
nes minores ordines à septennio*, Burgo *de irregu-
larit. part. 6. titulo de tempor. ordin. num. 6. & 26.*
Vgolinus *de irregularit. cap. 45. num. 2.* Azorius *in
summ instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæst. 8. & 9.*
Saytus *de cens. disp. 51. sess. 1. num. 22.* Moneta *de
distrib. supra num. 11.* & alij, quos sequitur Nar-
bona *supr. num. 3.* excepto Acolytatu, qui se-
ptennium completum excedit, vt colligitur ex
textu *in cap. quicumque in princ. 77. distinctione*,
vbi post infantiam, & ante pubertatem lectorem
creari debere præcipitur, eandem requiri ætatem,
ac ad primam Tonsuram; idemque procedere,
vbi Sacri Trident. viget obseruantia. † Quia 7
Trident. nihil circa ætatem requisitam ad primam
Tonsuram, & primos ordines immutauit; sic-
que ait Piasecius *in praxi Episcopali p. 1. cap. 1.
num. 22.* Congregationem Concilij respondisse,
nempe nullam esse à Tridentino præstitam æta-
tem Tonsuræ, & quatuor minoribus ordinibus,
sed eam attendendam, quæ in Sacris Canonibus
præscribitur. Tamen tu resolues in praxi, iuxta id,
quod adduxi *in princ. supra*; etsi Narbona, cum
Sayro, Suarez, Acuña, & aliis *supra num. 4.
& 5.* curet expendere Trident. *sess. 24. cap. 5.* qua-
tenus iussit inquiri de ætate promouendorum, ad
minores solum intelligi, nempe an promouendi
Tonsura, & tribus primis ordinibus minoribus,
possint initiari, illudque à Concilio sic præcipi, vt
de ea ætate Episcopi arbitrentur, vbi scilicet, aper-
tis documentis constare non possit de ætate certa
ordinandorum; quod etsi de iure possit amplecti
in praxi autem non videtur vsitatum, vt *in princ.
supra* adduxi à vers. *de iure autem Ecclesiast.*

Ad secundam quæstionis partem, an detur 8
paruitas materiæ in ætate ad ordines? videtur res-
pondendum ex dictis *dubio præcedenti*; sed tu di-
ces, & resolues, vt dico infra *in vers. ad quin-
tam.*

Ad tertiam quæstionis partem, an Episcopus 9
ordinans infantem in Episcopum ante rationis
vsum, ordinet validè illum? Et pro resolutione
adiunges dicta *sub Rub.* in vers. *deinde dico*; &
suppositis ibi adductis, & quæ ponderat Diana
p. 8. tract. 1. res. 32. in princ. per textum *in cap. vnico
de Clerico per saltum promoto*, rationem adducens
ex D. Thoma, & respondens obiectioni illi, quæ
desumitur ex verbo *ab Episcopo* prolato, dum dicit
accipe, quod videtur ordinandi acceptationem in-
cludere, dicens verbum illud non denotare accep-
tionem recipientis, sed veram traditionem ex vi
potestatis conferentis; adeoque potius imperium,
& potestatem dantis, quam executionem acci-
pientis, sicut etiam in Baptismo ad infantem di-
citur *Epheta aperire*, item *accipe Sal sapien-
tia, &c.*

Vnde iam ad punctum difficultatis pro affir- 10
matiua sententia sunt Doctores citati supra *in
Rubr.* in vers. *notandum*, quibus accedunt Turria-
nus

Digitized by Google

nus *in summ.p.2.cap.80.dubio 1.num.2.* Præpositus *in 3.p.de Sacram.Ordinis q. vnica dubio 16.n.163.* Ochogauia *de Sacram.Ordin.tract. vnico q.9. n.3.* Auersa *de Sacram. Ordinis q.3. sect.5.* Tannerus *tom.4.disp.7.quæst.3.dub.1.num.*10.Diana *dict.p.8. tract.1.res.32.in fine*, dum loquitur cum distinctione illa, in Episcopo scilicet satis distingui Characterem ordinis, & potestatem Ecclesiam gubernandi, priusquè posse infanti conferri; licèt posterius quod requirit liberum consensum recipientis non possit ei imponi; & sic fieri quod cum ordinatio Episcopalis tendat ad prius; non autem necessariò, & essentialiter ad posterius, nihil obstare, quominus infanti conferri possit; itavt infans per illam ordinationem constituatur in eo gradu, per quam possit ei committi Ecclesiæ gubernatio, & constituti sponsus alicuius Ecclesiæ; non tamen re ipsa ita comitari, vt sine vlteriori consenso præstando, quando perueniret ad vsum rationis, obli-
11 getur Ecclesiæ curam suscipere. † Etenim etsi monstrum videretur in Ecclesia Dei, non reticeo ex Baronio *anno Domini* 915.Hugonem, nempe filium Humberti Comitis Aquitaniæ, qui nondum quinquennis penè infans Rhemensis electus fuit Archiepiscopus, & à Ioanne X. confirmatus; qui vt refert Baron. malis fuit exemplis inductus; & Panormit. *in cap. cum in cunctis, notabili 4. in fine, num.2.* refert ex Ioanne Andrea quendam virum nobilem fuisse promotum in Episcopum anno suæ
12 ætatis 18. † Nec esse ab hoc absimile quod refert Mandosius, *in tract.signatur.grat.Rub.de dispens. super retent.* nempe vt Alphonso Cardinali Carrapha 19. ann.agenti, sit data Ecclesia Toletana Archiepiscop. in administrationem; & his nostris temporibus vidimus à Paulo V. Pontif.Max.Ferdinandum Cardin. Hispaniar. infantem adhuc ex Ephebis non excedentem ann.11.agentem promotum in Archiepiscopum Toletanum.

13 Prædictæ inquam sententiæ impugnat D.Thómas rationibus multis, *in 3.part.q.39.art.2.* Granadus *in 3.p.controuers.9.tract.3.disp.1.num.7.* qui licèt non potuisset negare prædictam sententiam affirmatiuam, sequutus est D. Thomam, negatiuam tenentem; primò quia Episcopatus secum trahit iurisdictionem erga corpus mysticum Ecclesiæ; puer autem saltem ante annos discretionis non est capax iurisdictionis. Secuodò quia Episcopus est sponsus Ecclesiæ, cuius Pastor constituitur; desponsatio autem petit rationis vsum. †
14 sed reuera istæ rationes non videntur concludere, cum iam dixerimus aliud esse quod spectat ad ordiné, aliud quod ad iurisdictionem. In primo enim solum contenditur posse imprimi characterem infanti, vt postea possit ei designari Ecclesia, cui sibi voluerit desponsabitur; & quoad hoc non maiorem ætatem requirit Episcopatus, quàm Præsbyteratus, ad quem etiam pertinet habere potestatem, erga corpus mysticum Ecclesiæ absoluendo fideles à peccatis; ergo si potestas Ordinis sacerdotalis conferri potest infanti, licèt tunc non conferatur iurisdictio, sic etiam possit Episcopalis conferri; & potius cum potestas Ordinis sacerdotalis, quo conceditur illa consecrandi corpus, & sanguinem Christi Domini præstantior sit in ratione ordinis, quàm quod illi superaddit Episcopatus, præcipuè si consideres Theologos dicere Episcopatum non esse ordinem per se distinctum à Præsbyteratu, sed tantum extensionem, vt dictum est supra *sub Rub.de temporib.ordin.& in tit. ibi*: ergo si puero imprimi potest character sacerdotalis, etiam poterit Episcopalis, & ego sic tenendo contra Durandum negatiuam multis rationibus suadentem, *in 4.dist.25.quæst.2.num.8.* Petr. Sotum *de instit.sacerdot.lect.5.de Sacram.ordin.§. secundo etiam*, & eundem Granad. *in 3.p.tract.3. de hoc Sacram.disp.1.num.6.& 7.* Marchin. *tract 4. cap.4.num.4.* addo nostram affirmatiuam tenentes, Bonacinam, *de Sacram.disp.8.quæst.vnica p.5.n.5.* Valent. *quæst.4.de Ordine p.1.* Campanil. *in diuers. iuris canon.Rub.4.c.4.num.17.* Vasquez *disp.246.* Meratum *de ordine disp.9. sect.1.* & cum aliis nouissimè Dianam *p.12. tract.1. res 47.* vbi latè respondet fundamentis Durandi, & aliorum.

Ad quartam quæstionis partem, an possit Pon- 15
tifex solo verbo creare sacerdotes, veluti si diceret, *esto sacerdos*; vtique negatiuè respondendum est, tum ex notatis supra, *in Rub.& tit. de temporib. ordin.* vbi dixi à Christo Domino institutam esse formam, & materiam Sacramẽti Ordinis modo ibi dicto; deinde quia vnaquæque forma Sacramenti debet significare expresè quem realiter efficit; sed per dicta verba *esto Sacerdos* non expresè significatur potestas conficiendi Corpus
Christi, & remittendi peccata: ergo. † Tertiò quia 16
sicut si Pontifex diceret alicui non Baptizato *esto Christianus*, per ista verba non tolleret peccatum Originale, nec illi verum Baptismum impertiret; ita similiter per illa verba, *esto Sacerdos*, Pontifex sacerdotem non ordinaret, nec potestatem conficiendi corpus Christi, & remittendi peccata,
illi tribueret. † Quartò quia Summus Pontifex 17
non habet potestatem immutandi ius Diuinum, nec alterandi materias, aut formas Sacramentorum nobis à Christo determinatè relictas, quia inferior non habet potestatem abrogandi legem superioris, iuxta quæ latè dixi *in c.12. de iudiciis*, sed Christus nobis reliquit formam illam: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* sic docent multi Doctores, præcipuè Theologi, & Philiarcus *de officio Sacerdotis p.2. lib. 1. cap.14.per totum*, Diana *dict.p.8.tr.1.res.28.* & ita tenendum.

Nec obstant Angelus, quem refert, & sequitur 18
Felinus *in cap. 1. de const. num.23.* Decius ibidem *lect.1.num.*50. Rebuffus *in praxi beneficior. tit. de Cleric.à quibus, & quomodo creentur num.9.& 10.* Hieronymus Gigas *de pensionib. quæst.8.* Franciscus Victoria *de sacr. Ordin. quæst.5.* dicentes solo prædicto verbo *esto sacerdos* posse Pontificem sacerdotem creare; itemque posse dicendo *esto Episcopus*, Episcopum creare; licèt non soleat, vt dicit Angelus relatus ab eodem Rebuffo *suprà, n.11.* ex ea ratione; quia Pontifex summus introduxit formã huius ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis, cuius tenor non extat in Euangelio, possitque illam abrogare, locoque illius, aliam formam ad
beneplacitum suum constituere. † Tamen ho- 19
rum omnium fundamentum videtur futile, & inane; quia vtraque forma, saltem implicitè in Euangelio continetur offerendi scilicet Missæ sacrificium, & remittendi peccata, vt apparet de priori in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus Christus Apostolos constituit sacerdotes, & dedit illis potestatem offerendi Missæ sacrificium pro viuis, & defunctis; & secunda est expressa in Euangelio Ioannis X.ibi: *Quorum remiseritis peccata*, vt iam dixi *sub dicto tit.de temporib. ordin.* De hac quæstione per glossam in *c.1.§ vna de summa Trinit.* agit cum multis Barbosa *num.22.* videndus *ibi*.

Ad

20 Ad quintam quæstionis partem, an qui vespepere ingreditur annum assignatum, possit ante mane ordinari; & secundùm dictum supra *in princ. huius quæstionis*; vbi quod septennium pro Tonsura, & aliis tribus minoribus ordinibus, debeat esse completum; & sic Basilius *de matrim. lib. 7. c. 65. num.* 1. dixit vt in ætate requisita ad ordines suscipiendos, non detur paruitas materiæ; eo quod hic non habeat locum regula illa, quod parum distat, nihil distare videtur, sicut nec in aliis, in quibus ius tempus præfinitum exigit, vt in ætate ad ordines; si enim dies vnus, aut hora desideretur, vitiat factum; & Henriquez *lib. 7. c. 10. num. 2. in glossa litt. O*, dicit non debere deesse diem: & sic Villalobos *in summ. p. 1. sub tr.* 11. ex doctrina Nauarri *de temporib. ord. cons.* 9. non admitti, ait, etiam si tantum desit dimidium diei temporis designati ante ordinis susceptionem, v.g. si desit Subdiacono dimidia dies ad incipiendum vigesimum secundum annum, refert Diana *p. 5. tr. 5. res.* 17. Pasqualigus *in quæst. can. cent. 1. q.* 122. *num.* 5.

21 Non desunt autem qui dicant præfatam regulam parum pro nihilo reputari; & sic si modicum deficiat tempus, ordines queant conferri licitè, & sine peccato: nam Pater Ledesma, quem refert Ægidius Trullench. *de sacr. c. vnico lib. 6. dub.* 10. *sub num.* 4. in vers. *maior*; etiam tacito nomine refert aliquos affirmare non peccare ordinatum, si tantum ad ætatem completam deficiant septem, aut octo dies; ipse autem non admisit, quia hæc temporis designatio est grauis res; admittit autem Ledesma Dominicanos, non peccare illum, si eo die, mane, aut vespere, quo ordinatur, attingit tempus designatum; sic etiam admittit, vt probabilem Diana *part. 2. tract. 16. resol. 29. dicta part. 5. tract. 5. resol.* 17. in vers. *nota*, vbi dicit, quod si desit in principio sequentis diei, v.g. hodie impletur ætas 24. annorum post dimidiam noctem, potest ordinari sacerdos, ex eo quia, vt docet Nauarrus *supra cons.* 6. in fauorabilibus dies cœptus habetur pro completo, *l. qua ætate ff. de test.* & confirmant ex eo, nùm licèt requiratur septennium completum ad sponsalia; si tamen sunt in vltima die septennij, sat est, si ille sit inceptus, Mandosius *de ætate minoris cap. 14. numero* 11. Panormit. *in cap. attestationes de despons. impub.* & sic dicit Dianã in casu nostro patere; quia reuera ille iam dicitur attigisse 25. annum, & docent Sanchez *in opusculo tom. 2. lib. 7. cap. 1. dubio* 33. videndus Naldus *in summa* verb. *ætas, numero* 3. & docent Marchinus *de Sacram. Ordi. tractatu 1. p. 5. cap. 2. num.* 7. Et idem Trullench. *supra sub dicto numero 4. in fine*; putat post factum absque scrupulo posse sustineri opinionem Ledesmæ, quam dicit vt probabilem absolutè admitti à Diana *dict. part. 2. resol. 29. tr.* 2. quia tantillum temporis in moralibus poterit pro nihilo reputari, & amplius dixit Zaynardus Dominicanus *in direct. Theol. p. 1. de Sacr. matrimonij c.* 40 §. 14. Episcopos posse dispensare, si deficiant ordinando duo vel tres dies ad ætatem debitam, quia moraliter parua distantia, pro non distantia habetur, cuius dictum cogitandum relinquit Diana, *dicta*
22 *part. 9. res. 50. in fine*, † imò Leander *de Sacram.* quem videtur sequi Diana *part. 9. tract. 9. resol.* 50. dicit *tom. 2. tract. 6. disputatione 6. quæst.* 8. quod in casu, de quo loquimur vespera diei, trahitur ad mane, cum ex vtroque vna dies fiat; indeque fieri morali continuatione, vt qui sic ordinatur, dicatur ordinari in anno 22. tertio, aut quinto constitutus; & idem Leander *quæst.* 7. obiter dicit ad recipiendum v.g. Subdiaconatum, sufficere viginti duos annos inchoatos, non per vnum integrum diem, vt volunt Coninch. & alij relati supra *in princ. Rubricæ*, nec per vnam horam, vt voluit Diana, sed sufficere inchoatos per vnum, vel dimidium quadrantem horæ; quia qui per dimidium quadrantem horæ viginti duo, tres, aut quinque annos attigit, verè constitutus sit in anno 22. 23. & 25. à Tridentino præscripto.

Ad vltimam quæstionis partem, de qua iam 23
supra *sub Rub.* aliquid dixi ex Tridentini verbis, *sess. 23. cap. 12. de reform.* respondeo controuersum esse in iure, an, quando annus cœptus sufficiat, & habeatur pro completo, de quo agunt glossa, & Doctores per textum, *ibi, in l. ad Rempublicam ff. de muneribus, & honor. & in l. 3. §. minore ff. de minoribus, & in l. si cui sin. ff. de leg.* 1. glossa *in cap. subdiaconus 77. dist. glossa 2. in cap. ad nostram de regul.* Felinus *numero 7. in cap. cum vigesimum de officio deleg.* Coñanus *lib. 3. comment. cap. 12. numero* 7. Nauar. *in man. cap. 25. numero 117. vers. ad* 9. & communiter distingui solet inter dispositionem fauorabilem & odiosam; sed verius est vt sit attendenda legis, & Canonis dispositio, quia si expressè ad annos perfectos, & consummatos, vel simpliciter ad tot annos referatur; tunc fieri, vt non sufficiat annum inchoari; si verò ad solam existentiam in tali anno, referatur tunc sufficiat inchoasse, vt sic si aliud ex mente disponentis non intelligatur, verborum proprietas sit attendenda, tam in materia fauorabili, quàm in odiosa, iuxta textum *in l. non aliter 67. ff. de leg. 3. l. cum lege 24. ff. de testam.* & in hunc sane modum existimo interpretandam esse legem *in l. anniculus* 134. cum sumatur anni impletio ex proprietate sermonis, vel iuris fictione.

Vnde iam libuit aduertere quibus verbis so- 24
leant iura loqui, quibus aut desideretur annus completus, aut sufficiat inceptus; & quatenus ad primum scies significari per verba sequentia legis, aut Canonis, vt si v. g. loquatur sequenti modo *post viginti annos, post vigesimum cum expleuerit*, & similia: nam procul dubio talia verba desiderant annum completum, *ex l. si ita* 41. vers. *& inter ff. de manumis. testam. l. 2. in princ. ff. de excusat. tutor, cap. cum in cunctis in princ. de elect.* & simili modo illa dispositio, *cum quis fuerit viginti annorum, vel habuerit viginti annos* exigit annos completos; quia antequam compleantur, verum est quem non esse viginti annorum, vel illos habere: argument. textus *in dict. l. anniculus*; & ita procedit *lex si cui ff. de leg.* 2. vbi glossa, & Doctores.

Per contrarium autem ad annum inceptum, 25
dici debet, vt referantur sequentia verba: *cum fuerit in vigesimo anno, cum attigerit*, vel quæ prohibent, *ne quis ante vigesimum annum faciat*: nam propriè loquendo qui iam incepit attingit, & qui iam est in vigesimo, ante illum non facit, sed potius in illo, vt *in dict. cap. cum in cunctis de elect. §. inferiora*, textus & glossa *in clem. fin. hoc tit. dicta l. si ita in princ. 41. ff. de manumis. testam.* Trid. *dict. sess. 23. cap.* 12. glossa *in dict. l. si cui*, vbi communis.

Sed dubium est quid quando dispositio loqui- 26

tur

tur per verba illa: *cum peruenerit*, v. g. *ad 25. annum*; & videtur dicendum sufficere annum inceptum, per textũ *in l. qui filium 73. §. 1. ff. ad Trebellian.* ibi: *cum ad nunum vigesimum peruenisset*, per quem Conanus *dict. lib. 3. comm. cap. 12. n. 7.* sic tenet, & amplius ex eo colligitur; quia Imperator ibi motus fuit verbis testamenti. Verùm communis Doctorum sententia est, vt verba illa intelligantur de anno vigesimo completo, vt de materia illius dictionis probant per textum, *in l. vrbana 198. ff. de verb. signif.* verb. *pernoctauit*, & *in cap. si constiterit de accusat.* Tyraquel. *in l. si vnquam*, verb. *reuertatur*, *à num. 194. cod. de reuocand. donat.* & ex textu sic probante in specie *l. non putabam 47. ff. de cond. & demonstrat.*

27 Et si retineas hanc sententiam contra Conanum, tunc respondebis ad textum *in dict. l. qui filium*, §. 1. *ff. ad Trebell.* vel quod verba eius telata suppleantur, per alia verba sequentia, nempe *quod si ante vigesimum decesserit*, quibus videtur Imperatorem non accepisse dicta verba prima, ibi: *Cum ad annum vigesimum peruenisset*, in proprio significatu; imò sensisse de anno incœpto, & inchoato, vel quod saltem res erat dubia; ita vt in hoc dubio Imperator motus verbis quæ ad vtrumque sensum referri poterant ex æquitate in fauorem filij pronunciauerit? sequitur Barbosa *in dict. clem. fin. hoc tit. num. 9.* &

28 glossa *in dict. l. qui filium.* † Vbi D.D. existimarunt textum illum procedere fauore filij simpliciter; sed huic intellectui repugnat idem textus, dum probat Imperatorem motum fuisse verbis testamenti; & ita etiam colligitur ex verbis iactis sub vers. *per contrarium*, supra, quibus probatur quando dispositio intelligatur tantum de anno incæpto. Et *in vers. antecedenti*, quibus probatur quando intelligatur de anno completo. Hactenus de ætate ad ordines, de ætate ad officia, & *in cap. 1.* de ætate ad beneficia; infra etiam *in cap. 3. 4. & 5.*

QVÆSTIO II.

An ante septennium poßint conferri, & in qua ætate Acolytatus, siue Sacri ordines, Subdiaconatus, Diaconatus, & Præsbyteratus? Et an vt quis ordinetur Episcopus, requiratur præcisè ætas annorum triginta. Et quid de suis Coadiutoribus, vel de Pontifice, aut Cardinali?

SVMMARIVM.

1 *Omnium ordinum ætas requisita remissiuè.*
2 *Ad Episcopum ætas requiritur vt sit annorum 30. etsi in Gallia sufficiant anni 27.*
3 Cap. quorundam 1. dist. 34. n. 4.
4 *Iuuenis reputatur qui est in annis 30. & plus*, & n. 12.
5 *Iuuentus incipit ab annis 25. & durat vsque ad annos 45.*
6 *Archiepiscopo puero electo Rhemensi, datus fuit coadiutor.*
7 *Episcopalis ætas debet esse annorum 30. expletorum, contra dictum infra* n. 12.
8 Auth. de Sanctissimis Episcopis p. 1. collat. 9. *exegit in Episcopis annum 35. expletum*, n. 10.
9 *Numa Pompilij filius apud Sabinos in ætate quadragenaria electus fuit*; & n. 11.
11 *Ætas quadragenaria appellatur prudentißima, & trigenaria prudens.*
12 *Ætas primo per acerua trigenaria maturescit.*
13 *Ætas annorum quinquaginta, fuit antiquitùs assignata pro Episcopis eligendis. Quæ hodie in Hispania videtur in vsu, cum sæpè numero, & maiores illa, eliguntur Episcopi*, vt n. 16.
14 *Quinquagenarij nihil à senectute distant.*
15 *Senectus reddit homines inhabiles ad Episcopatum.*
16 *Senectutis initium verius est computetur ab annis 50. etsi alij ab anno 45. alij à 55. completo, alij à 60. alij à 70. alij ab arbitrio pendere*, n. 17. 18. 19. 20. 21 & 22.
20 *Ætas septuagenaria excusat a tutelis, & muneribus personalibus.*
22 *Senectus nihil aliud èst, quàm ætas decrescendi, quæ contingit ab anno 50.*
23 *Quinquagenarij in Camera reputantur pro senibus.*
24 *Hominum minor pars, peruenit ad annos 50.*
25 *Annus 49. Climatericus est minor.*
26 *Eligi in Episcopos poßunt etiam maiores annorum 50. qui repelli nequeunt ob senectutem, & rectè ab annis 60.* n. 28.
27 *Senum ætas tripartita est, in primam, mediam, & vltimam senectutis. Prima durat ab anno 50. ad 60. Secunda a 60. ad 70. Tertia à 70. in annos sequentes, quæ reputatur debilis, imbecillis, & non apta ad gubernandum, muneraque obeunda.*
28 *Homines litterati, & industrij ab annis 60. nimis prudentes reputantur; etsi non laboriosi.*
29 *Quinquagenarij robusti reputantur ad gubernandum, & adhuc iuuenes.*
30 *Iuuenes haberi poßunt qui nondum inter seniores connumerantur.*
31 *Septuagenarij, & amplius à Regibus nostris Hispaniæ solent Episcopi nominari; quia, etsi non sic laboriosi, prudentiores tamen existimantur.*
32 *Senior quo quisque eo præsumitur prudentior, nisi in decrepito*, n. 34.
33 *Prudentia maior præsumitur in senibus; sic vt contrarium non probetur, nisi per testes*, n. 34.
35 *Episcopus coadiutor alterius Episcopi, non eligitur, nisi ab annis 30. & deincept.*
36 *Pontifex eligi potest ad vniuersam Ecclesiam, qui est in annis 30. expletus, sed si adsit alius habilis ætate maior, ille debebit eligi*, n. 38. & 41.
37 *Papa dicitur Episcopus omnium Ecclesiarum, qui secundum aliquos, potest rectè eligi ab ætate decennij, aut 14. annorum*, numero 40.
39 *D. Petrus fuit Pontifex electus; quia maior annis, quam dilectus Ioannes.*
41 *Electio Pontificis facta de illo, qui nondum*

est

Digitized by Google

est ætatis 30. *valet, nisi fieret ante septennium*, n.42.

33 *Cardinales, Diaconi, & Subdiaconi creari possunt in ætate* 22. & 23. *annorum, Præsbyterales, non nisi in ætate* 30. *annorum*, numero 45.

44 *Cardinalatus Dignitas post Pontificiam, est maior cæteris in Ecclesia.*

46 *Cardinalium ætas de iure ordinario est iam assignata*, n.43. & 45. *sed Papa queit etiam minores annis* 30. *creare Cardinales quod fit potius dispensatione, non consuetudine*, num.49.

47 *Gregorius XI. fuit Cardinalis electus minor annis* 11.

48 *Papa noniter electus, solet suum Cardinalatum assignare alicui cognato, quamuis adolescenti.*

50 *Papa queit aliquem Episcopum creare ante rationis vsum, & multò magis Cardinalem; etsi non licitè*, n.52.

51 *Cardinalatus non est ordo, nec Sacramentum.*

52 *Papa ad Cardinalatum tenetur eligere digniores in conscientia.*

1 AD primam, & secundam difficultatem satis responsum præbui, *sub Rub. huius tituli* à vers. *dices*, vbi sigillatim tracto de ætate requisita olim, & hodie post Tridentinum ad ordines minores, etiam cum prima Toosura ac ad ordines maiores Subdiaconatus, Diaconatus, & Præsbyteratus: & DD. *ibi*, adducti longè agentes referunt alios ex proposito scribentes, vt videbis nouissimè apud D. Didacum de Narbona *in suo annali in locis, ibi assignatis*, quare amplius non insisto cum ex iam ibi dictis, satis, superquè intelligatur, & ex dictis supra *q.1. à n.1.*

2 Ad tertiam de ætate requisita pró ordinando aliquem in Episcopum, ex proposito agit Iulius Lanor. *lucubrat. variar. per. cap.6. num.14.* cumque iam aliqua de ætate ad eligẽdum Episcopos dixerim *sub tit. de elect.* & constat, vt iam scripsi *sub Rubrica de temporib. ordin.* Episcopatum esse vnum ex ordinibus sacris, distinctum à Præsbyteratu, Diaconatu, aut Subdiaconatu, modo ibi dicto, euenit vt congrue hic de ætate ad Episcopum ordinandum agamus, & licet Petrus Gregor. *super decret. dicto tit. de elect. cap.11. num.3.* dicat in Gallia sufficere si nominatus Episcopus à Rege, sit annorum 27. Tamen de iure verius est vt desiderentur anni triginta; eo quod Tridentinum, *sess.7 de reform. cap.1.* appellet maturam talem ætatem. Pro ornatu videbis quæ dixi supra *in cap si Archiepiscopus 7. hoc tit. q.2.* vers. *de ordinato Episcopo.*

3 Nec huic resolutioni obstat textus, *in cap. quorundam 1. dist.34.* quatenus videtur colligi ex eo rescripto Nicol. Papæ iuuenem posse fungi munere Episcopali cum de Lamfredo Episcopo ibi legatur iuuenem fuisse; & sic fuisse electum, ac nominatum ante trigesimum annum. Nec alia exempla, quæ retulit Baronius statim citandus de quodam puero, nondum quinquenois Archiepiscopo Rhemensi creato. † Quia ad textum Nico-
4 lai Papæ respondetur non inferri ex eius litera Episcopom, de quo ibi non fuisse maiorem anno trigesimo: nam etsi iuuenis appelletur, potuit inquam esse iam in annis triginta constitutus; eo quod, vt plures agnoscunt † iuuentus, quæ reuera 5
ab annis viginti quinque iocipit, perduretque, vsque ad annos quadragiota quinque, vt ait Simon Scard. *in lexicon.* verb. *iuuenes*, Narbona *anno 25. quæstione 1. numero fin.* sequitur, vt talis Episcopus nominatus iuuenis, dici posset, etiam post annos triginta; etenim Cuiacius *in l. non aliter 69. §.1. ff. de leg.3.* dixit vsque ad illud tempus ætatem iuuenilem reputari etsi Narbona *anno 30. sub numero 12.* comprobans iuuentutem, & adolescentiam non differri, legendus cum multis ab eo relatis, *numero 13.* durareque vsque ad annos quinquaginta. † Et de facto pueri electi Archie- 6
piscopi Rhemen. si satis Baronius lamentatus est *tom.10. annal. anno Christi 925. numero 8.* vbi adducit Æduardum, *libro 1. cap. 19.* & post eos Henricus Spadanus, *in eiusdem Barony epitoma ad annum Christi 1033. num...* subdens illi fuisse ad functiooes Episcopales obeundas coadiutorem Episcopum datum, à quibus Narbona, *dicto anno 30. sub numero 6.* refert verba, tam de facto Archiepiscopi Rhemensi, quam de coadiutore illi dato, videbis quæ dixi, *quæst.1. sub numero 11. & 12.*

Dubium potest esse, an requisita ætas pro 7
Episcopo eligendo, debeat esse anni trigesimi expleti, aut sufficiat incæpti. Et quod sufficiat incæpti, probatur ex adductis supra *in Rub.* vbi dixi annos requisitos ætatis pro ordinandis in minoribus, & in sacris sufficere attictos, nec prærequiri completos, sed dicendum est decretam esse in iure pro ordinandis Episcopis ætatem trigesimi anni expleti ex textu *in cap. qui in aliquo 51. distinctione cap. Episcopus dist.77. cap. cum in cunctis 7. de elect.* vbi dixi, aliqua Coocilium Lateranense sub Leone X. *sess.9. de reform. Trid.* supra *dict. sessione 7. cap.1.* & maximè hodie ex Bulla Gregorij XIV. publicata, *die 15. Maij* 1591. de quo alios referens Diaoa *part.5. tractatu 2. resol.19.* Barbosa *in dicto Trid. cap.7. & de iure Ecclesiast. lib.1. cap.2. numero 83.* Narbona *dicto anno 30. numero 1. & 2.* Rodericus à Cunha *in dicto cap. Episcopus num.17. & in cap. nullus Episcopus 1. numero 6. dist.60.* Filliucius de statu Clericor. *tract.41. cap.5. num.32.* Monera *de conseruator. cap.5. num.155. & de commut. vltimarum volunt. cap.10. num.113.* Nicolaus Garcia *de benefic. part.7. c.4. num.76.* Vigellius *in methodo iuris Pontificij lib.3. cap.10. Reg.18.* Piasecius *in praxi Episcopali 1. part. cap.1. num.23. ad finem, & cap.9. & 11.* Alzedus *de præcellentia Episcopi p.1. cap.3. n.42.*

Nec implicat huic resolutioni textus, *in auth.* 8
de sanctissimis Episcopis part.1. collect.9. quæ Episcopis initiandis annum trigesimum quintum, & quidem expletum præfixit; quia etsi posset eius decisio adstrui; eo quod oporteat ordinandum in Episcopum esse prudentem aliter quem ad Episcopatum inhabilem reputari, vt notat idem Rodericus à Cuoha *in principio distinctione 36.* † imò & ex Diooysio Alicarnasseo, *lib.2.* 9
antiquitatum Roman. & ex Iacobo Menochio *libro 2. de arbitrariis centuria 6. numero 13.* dicatur de Numa Pompilio, Pomponij filio apud sabinos illustris filio ferme quadragenario, quæ ætas est prudentissima. † Tamen respondetur ad 10
authoritatem *dicta auth.* non habuisse authoritatem disponendi super rebus Ecclesiæ ex his, quæ scripsi, *supra in cap. Ecclesia sancta Maria, cap. quæ in Ecclesiarum de constitut.*

cap. 2. & toto tit. de iudiciis, & foro comp.
& in proposito expressè resoluunt Azorius, &
Vincentius Turturetus, quos sequitur Narbona
11 dicto anno 30. quæst. 5. num. 5. † Nec dictum Dio-
nysij loquentis de electione Numæ Pompilij, quia
illa quadragenaria appellauit, ibi prudentissima,
nec repellit trigenariam, quæ reuera prudens ætas
reputatur, cum in ea possit Episcopus aliquis or-
dinari, ex dicto cap. cum in cunctis, de elect. cap.
Episcopus 77. dist. Videndus Simancas de Repu-
blica lib. 6. c. 9. num. 795. ex aliis comprobat idem
Narbona dicto anno 30. sub q. 2. à n. 3.

12 Et licèt Antonius Chuchus instit. moral. lib 4.
tit. 1. de elect. num. 138. & expressius, ibi: tit. 2.
num. 11. dixerit triginta annis minores ad Episco-
patum postulari posse, & alij sic existimauerint;
verius est vt nonnisi post annum trigesimum ex-
pletum, quia hæc matura ætas hominis est, ante
cuius implementum ob iuuenilis intemperantiæ
exuberantiam, nemo commodè ad Ecclesiarum
regimen assumi poterit, quia ex mente Trid. in
dicto cap. 1. sess. 7. Colligunt Doctores, & Turtu-
retus, in Parallelis ethicis, & iuridicis disser-
tat. 15. paulò post principium, eam ætatem maturam
appellari, & quod ætas primo per aceruа trigena-
ria maturescat.

13 His omnibus videtur contrarius Clemens Ro-
manus lib. 2. Apostolicar. const. cap. 1. vbi ait illis ca-
ueri non minorem natu quinquaginta annorum
oportere eum esse, qui pastor, & Episcopus con-
stituendus erat; verum etsi illa determinatio, tunc
temporis sic procederet: tamen Patres Agathensis
Concilij, & mox Lateranensis immutarunt, †
14 quia quinquagenarij nihil à senectute distant,
qua nemo ad Episcopatum congruit, vt promo-
ueatur sicut sentit Narbona, dict. anno 30. cap. 5.
sub numero 3. inferens ex cap. Archidiaconum,
15 Florentinum, iuncta glossa, ibi 85. dist. † Sene-
ctutem homines reddere inhabiles ad Episcopa-
tum, tradens sic ex Francisco Viuio, lib. 2. decisio-
num decis 243. n. 21.

16 Hoc dictum non parum repugnat vsui anti-
quo, & stylo nostri temporis, cum frequentia
nominatio ad Episcopatus, sit personarum pro-
uectarum, & sæpè numero excedentium ætatem
quinquaginta annorum, cur ergo vt inhabiles
17 tanquam senes congruat, eas non eligi. † Itaque,
etsi variè sensissent authores alij dicendo senectu-
tem incipere à quadragesimo quinto anno, vt re-
fert Caluinus, in lexicon. Iuris verb. ætas cap. 28.
18 ex Cicerone in Catone, † alij inquam à quinqua-
ginta quinque annis iam expletis, colligentes ex
textu in l. fin. cod. qui ætate, vel profess. se excusant
lib. 10. & ex l 2. cod. de his, qui non impl. stipen-
19 dia eodem lib. & ex aliis, † alij verò reponentes
perfectum senectutis initium in sexagesimo anno
completo ex Cassaneo, in Cathalogo gloriæ mundi,
p. 11. consideerat. 17. in fine, Iacobo Cujacio lib.
respons. Marcel. in dicta l. non aliter ff. de leg. 3. per
textum in l. pater familias 15. §. in adrogationibus
ff. de adoptionibus, Cuius authoritate multi etiam
20 tenent, † alij enim senectutis initium constitue-
runt in septuagesimo anno, Accursium sectan-
tes in l. inuiti, verb. senes ff. de testibus, & ex Ab-
bate, in cap. quoniam frequenter num. 18. vers. ego
puto, vt lite non contestata; quia hac ætate ma-
iores senectutis causa à tutelis, & muneribus per-
sonalibus vacationem merentur, per textum in l.
maiores 3. ff. de iure immunitatis, §. item maior in-
stit. de excusat. tutorum, † & alij propter varietatem 21
opinandi existimarunt nullum à iure senectutis
esse præscriptum initium & sic omnino pendere
à iudicis arbitrio, qua ætate quis senex haberi de-
beat, inter quos cum multis Menochius, de ar-
bitr. casu 59. Ioannes Garcia de nobilitate, glossa 48.
§. 1. num. 6. Hieronymus Gonzalez in reg. 8. can-
cell. glossa 5. §. 9. num. 27. Stephanus Gracianus
discept. forens. tom. 2. cap. 328. num. 2. & multi sic
probari putantes, ex l. 2. §. quem ita, ff. de excusa-
tion. muner. l. Prætor. 13. ff. eodem. † Nihilominus 22
existimo initium veræ senectutis reputari iuridicè
à quinquagesimo anno completo; quia senectus
nihil aliud est quàm ætas decrescendi, decretioque
in homine contingat à tali anno, vt ex Galleno
tradit Petrus Garcia, & cum eis Narbona anno
quinquagesimo quæst. 2. num. 9. & Doctores colli-
gunt ex glossa in proœmio decretalium lib. 6. sene-
ctutis principium esse annos quinquaginta ibi
verbo, perfectius, & glossa in cap. 1. de celebrat.
missar. & in dicta l. non aliter §. fin. ff. de leg. 3. Iaco-
bus Cuiacius in l. 2. ff. de excusat. muner. Andreas
Gailius lib. 5. obseruat. 92. numero 7. † qui in Ca- 23
mera quinquagenarios pro senibus reputari scri-
bit, † imò Cardinalis Tuschus, practicar. con- 24
clus. iuris littera 1. conclus. 103. numero 6. ea ra-
tione inquit minorem partem hominum perue-
nire ad annum quinquagesimum, † vel forte ea 25
de causa, quia, vt scribit Ioan. Garcia de no-
bilit. dicta glossa 48. numero 3. annus quadrage-
simus nonus climactericus, est minor; ideoque fa-
talis.

His sic suppositis, etsi ætas ad eligendos Epis- 26
copos debeat esse saltem annorum triginta exple-
torum tamen ab ea in annos sequentes possunt
equidem maiores natu annorum quinquaginta;
etsi senes existimentur eligi, nec ob senectutem,
vt inhabiles repelli. † Quia senium tripartitum 27
est dicterium, nempe in primam mediam, & vlti-
mam ætatem senectutis. Prima qui eorum adhuc
validi, & robusti ciuilia negotia possunt obire,
quæ durat ab anno quinquagesimo, ad sexage-
simum. Secunda à sexagesimo anno ad septua-
gesimum quo tempore, non sic æquè obire mu-
nera possunt. Tertia; quæ connumeratur ab
anno septuagesimo, & deinceps in annos sequen-
tes reputatur debilis, imbecillis, ac non apta ad
gubernandum muneraque obeunda, † ob idque 28
optimè vsque ad annos sexaginta; imo & plus
rectè viri industrij, & litterati possunt eligi, &
nominari ad Episcopatus; quia tunc nimis pru-
dentiores existunt; etsi non sic laboriosi.

Etenim Petrus Garcia in Auicen. sect. 1. lib. 1. 29
doctrina 3. cap. 3. disp. 16. ex Galleno lib. 5. sanitatis
tuendæ cap. vltimo, docet primam senectutis par-
tem, quasi robustam, ciuilibus negociis conue-
nientissimam, quia etsi à quinquagesimo anno
delabantur vires corporis; sed non sic defici vt
inhabiles citius homines reddantur quin potius ad
gubernandum adhuc iuuenes reputentur, & Nar-
bona dicta quæst. 2. sub num. 12. in fine, sic colligit
ex textu in dicta l. non aliter 69. ff. de leg. 3. † Cum 30
Marcellus ibi definiat iuuenes eos haberi posse,
qui nondum inter seniores connumerantur, siue
inter eos, qui ad mediam senectutis partem, quæ
à sexagesimo anno initium sumit iam peruene-
runt.

Nec existimes à sexagesimo anno expleto, non 31
esse nominandos aliquos in Episcopos, cum sæ-
pè

pè videamus plures ea ætate maiores; imo & vt
septuagenarij, & amplius à Regibus nostris His-
panis nominentur; quia etsi reuera non sic labo-
riosi prædicti videantur; sunt tamen prudentio-
res, cum de iure senes non solùm prudentes sed
32 etiam in dubio prudentiores censeantur. † Nam
quo quisque senior est, eo præsumitur pru-
dentior, vt docet Baldus *in cap. 1. in princip. de
renunciat.* & probant verba Hieronymi scriben-
tis ad Nepotianum relata, *in cap. porrò 6. distin-
ctione* 84. ibi: *senectus ætate fit doctior, vsu pruden-
33 tior, processu temporis sapientior.* † Et sic Tyraquel-
lus *in præfatione de iure primogeniorum num.* 98.
fatetur maiorem prudentiam præsumi in senibus,
cui assentitur Matienzus *in dialogo relator. cap.* 19.
asserens adeo senes prudentia & sapientia prædi-
ctos præsumi, vt nisi per quindecim testes contra-
rium probari minimè valeat: argum. singularis
textus, *in l. vnicuique 7. in princip. cod. de proxim.
sacror. scriniorum lib.* 12. Turturetus, *in parallelis
ethicis, & iuridicis, dissertione* 15. Rodericus à
34 Cunha *in dicto cap. porro 84. dist. num. 4. & 5.* † Nisi
vt dicit Narbona *anno 10. q. 2. n.* 8. adeo sint senes,
& decrepiti, vt omni sensu, & ratione destituti
delirare videantur, alia adducens, *& n.* 10.

35 Ad ætatem requisitam in coadiutore dato Epis-
copo breuiter dicendum est, vt cum debeat etiam
prudentia vigere, vt eius coadiutus, quod eadem
ætas annorum 30. saltim requiratur, ac eadem ido-
neitas, quæ in titulari postulatur tempore electio-
nis, vt existimat Narbona, *dicto anno 30 q. 5. n.* 10.
cum Hieronymo Gonzalez *in reg. 8. cancel, glossa* 5.
§. 9. n. 6. Selua *de benef. 2. p. q. 4. num.* 9. Caputaq. *de-
cis. 127. p. 1.* & Rot. *decis. 347. num. 3. per totam p. 3.
diuersorum*, & alij.

36 Ab quartam de ætate ad summum Pontifica-
tum obeundum, videbatur dicendum maiorem
postulari, ac in Episcopis eligendis, quanto pa-
storis supremi Dignitas præcellentior extat; & sic
experti videmus à principio nascentis Ecclesiæ non
tantum senes, & quinquagenario maiores, verùm
& seniores Pontifices pro tempore, vt in pluri-
mum fuisse electos. Sed dicendum est sufficere, vt
sit in eadem ætate annorum triginta, qui euchitur
ad Pontificatus Dignitatem supremam eo quod
sit, & dicatur Episcopus Romanus, vt apparet
ex textu *in cap. Osius 7. 6. q. 4. c. licet 6. de electione,*
37 *in cap. si quis Episcopus 36. 2. q. 6.* † Dicitur inquam
Papa Episcopus vniuersalis omnium Ecclesiarum,
vt docent Perez de Lara, *in compendio vitæ homin.
cap. 29. num.* 22. Rodericus à Cunha *in dicto cap.
Episcopus num. 7. dist.* 77. dicens esse conclusio-
nem, vt nullus minor annis 30. eligatur in sum-
mum sacerdotem, quod saltim de congruentia
admittendum tenet Barbosa *de iure Ecclesiast.
lib. 1. cap. 1. n.* 82.

38 Cum aliis Narbona longè agens anno 30. *à
n. 5.* vbi *num.* 8. dicit hoc esse intelligendum, dum-
modò alius ætate prouectior non existat, qui ad
tantum munus æquè dignè conscendere valeat;
39 quia si senior adsit, is potius eligi debet, † exem-
plo Petri, qui hac ratione fuit dilecto Ioanni Præ-
latus, vt D. Hieronymus contra Iouinianum pro-
fert his verbis: *Quæritur cur non Ioannes electus est
Virgo scilicet, vt esset caput Ecclesiæ? respondetur
ætati delatum est, quia Petrus senior erat, ne adhuc
adolescens, & puer progressæ ætatis hominibus præ-
ferretur*: Videbis Seluam, *de benefic. 3. p. q. 5. n. 14.
in fine*; Oiedam, *de incompatibilit. benefic. 1. p. c. 24.
n.* 24. Moneta *de commut. vltimarum volunt. c.* 10.

num. 11. qui probabilem dicit, quod videtur pra-
cticari in Collegio Cardinal, quoties sese offert
electio Pastoris supremi.

Nec obstat dicere de iure non esse determina- 40
tum tempus annorum pro Papa eligendo, vt vo-
luerunt Azorius *instit. mor. tom. 2. lib. 6. cap. 5. vers.
decimo quinto quæritur*, Maiolus *de irregularitate
lib. 1. cap. 30. num. 13. vers. Pontificatus*, & alij di-
centes septennio quem posse eligi in Pontificem;
sicque Spondanus *in epitom. annalium Baronij*
anno Christi 1033. *n.* 2. refert accidisse in electione
cuiusdam Benedicti; qui nondum decennis fuit in
Pontificem assumptus, sed septennalem refellens
Maiolus, *dicto num.* 11. admittit eam ætatem qua
quis possit vsum rationis habere; id est vt sit 14.
annorum, cum huiusmodi ætas omnibus sufficiat
beneficiis, iuxta Trident. *sess. 23. c. 6. de reform.* quod
non est admittendum, cum tantum loquatur Trid.
de beneficiis simplicibus, non de curatis, aut alijs
Dignitatibus, vt infra videbitur, quia vt ex Iaco-
batio, *de Concil. lib. 3. 1.* vers. *& idem de infante*,
tradunt Ojeda, Perez de Lara, Narbona, & alij
credendum non est Vicarium Christi caput totius
corporis Ecclesiæ, Pastorem ouilis Domini, Præ-
sulem Apostolicæ Sedis; & tandem veriorem Pon-
tificem fore minoris ætatis, ac cæteri Episcopi,
præcipuè cum valeat argumentum ab inferioribus
Cathedris ad Romanam Cathedram. † Verùm 41
si ante huiusmodi 30. annorum ætatem, eligatur
aliquis, eius electio sustinebitur; eo quod nulla
exceptio obijci potest ad primam sedem, si à dua-
bus partibus eligentium fuerit legitimè facta, iux-
ta dispositionem textus *in dict. cap. licèt de elect.*
vt tradit Barbosa *sup. num* 83. Ojeda *supr. num.* 25.
† nisi ante septennium fieret; eo quod nullius 42
ordinis infans capax existit; & sic multominus
consecrationis Pontificiæ; dummodo à Spiritu
Sancto non sit peracta: sic Ojeda *supr. num.* 26.
Narbona *num.* 9. cum Speculatore *in cap. vbi de
elect. lib. 6. in 7. speciali*, cum Maiolo *dict. lib. 2. c. 4.
num.* 4. Syluestro *in verbo. excommunicatio 9. q. 2.
vers.* 7.

Ad quintam de ætate inquam ad Cardinalem 43
S.R.E. eligendum olim nulla fuit ætas determina-
ta in iure, nisi ea quæ erat necessaria ad Subdia-
conatum, Diaconatum, & Præsbyteratum; &
sic videmus, vt soleant dici Præbyteri Cardina-
les, aut Diaconi Cardinales; ob id Barbosa, *de iure
Ecclesiast. c. 3. n.* 33. Perez de Lara *in compendio vitæ
hominis c. 29. n.* 18. Diana *p. 5. tract. 1. res.* 19. Squil-
lante *de priuileg. Clerical. cap. 14. numer.* 77. Cam-
panillus *in Rubric. 7. cap. 6. numer.* 47 & alij com-
muniter dicunt Cardinalem Diaconum esse posse
qui in vigesimo secundo suæ ætatis anno fuerit
constitutus, & Garcia *de beneficiis part. 7. cap. 4.
numer.* 79. subiungit hodie *ex constitut. Sixti V*,
quæ incipit *postquam verus*, sic obseruari.

Et licèt Basiliense Concilium existimaret, vt 44
indecens sit minorem ætatem requiri in Cardina-
libus, quàm in Episcopis creandis, cum post Pon-
tificiam, nulla sit dignitas in Ecclesia, quæ Car-
dinalatu maior sit, vel ipsi æqualis, vt ab omni-
bus tradit Anastasius Germon, *in tract. de indultis
Cardinal.* verb. *Episcopus n.* 7. Diana *suprà* contra
Alzedum *ex sess.* 23. eiusdē Concilij decernentis ad
Cardinalatum ætatem annorum triginta comple-
torum, etiam si Subdiaconalis eligeretur; & sic
postea decretum fuerit Trid. *sess. 24. de reform. c. 1.*
vers. *ea verè omnia*, & teneant Azorius *2. tom. lib. 6.
mor. q. 3.* vers. 14. *quæritur*, Maiolus *de irregularit.*

lib.1.cap.30.num.13. verſ. *ad Cardinalem*, Ojeda
de incompatibilit. beneficiorum 1.p cap.24.num.17.
45 Garcia *ſupr. dict.cap.4.num.*78. † Tamen tu dices
ex dict.conſtit. Sixti V. procedere ſaltim in creandis
Diaconis Cardinalibus; etſi in creandis Præsbyteris
Cardinalibus, deſideretur ætas annorum
triginta, vt in Epiſcopis.

46 Quæ dicta ſunt de ætate eligendi aliquem in
Cardinalem procedunt de iure ordinario; quia
poteſt Summus Pontifex ætate minores creare
Cardinales, vt ſæpè contingit, & latè probat
Paleot. *de ſacro Conſiſtorio p.3.quæſt.*4. & obſeruat
Moſconius *de Maieſtat.milit.Eccleſ.lib.1.p.1.c.6.*
47 ex Platina dicens. † Gregorium XI. minorem
annis decem, fuiſſe ad Cardinalatum aſſumptum,
48 †, & Henriquez *lib.19.c.27.num.*4. obſeruat quod
ſolet Papa nouiter electus ſuum Cardinalatum
conferre cognato, quamvis adoleſcenti; & quibus
ob inſignam nobilitatem, & indolem, de quibus
ſpes eſt, quod multum ſua authoritate proficiant
Eccleſiæ; & licèt Rodericus à Cuña *in dicto c.
Epiſcopus 6.num.17.diſt.77.* exiſtimet noſtris temporibus
ex receptiſſima conſuetudine quacumque
49 minori ætate creari. † Reſponderur id non tam
conſuetudine, quàm Pontificis diſpenſatione fieri:
qua interueniente, quacumque ætate pollentes
dummodo ratione expertes creari poſſe, docet
poſt Barboſam, Dianam, & Moſconium re-
50 latos à Narbona, *anno 30.num.*4. † imò nouiſſimè
Diana *p.12.tr.1.reſ.*48. in verſ. *& hæc*, ait oedum
poſſe Pontificem creare Epiſcopum infantem,
ante rationis vſum; imò magis Cardinalem.
51 † Cum Cardinalatus non ſit ordo, nec Sacramen-
52 tum, † fatetur tamen non hoc licitè fieri à Papa,
tum propter ſcandalum; tum quia Pontifex in
conſcientia tenetur eligere ad Cardinalatum digniores,
vt ex ſacro Trid. Concilio probat Eminentiſſ.
Cardinalis Lugo ab eo relatus, cum implicet
poſſe ferri hoc iudicium de puero.

QVÆSTIO III.

An Epiſcopus poßit ordinare, aut dimiſſorias concedere filio alicuius Satellitis, aut meretricis, aut aliis? An dies Biſſextilis, ſupputetur in ætate ordinandi, aut profitendi?

SVMMARIVM.

1 *Satellites ſunt ratione officij irregulares ad ordines.*

2 *Filij ſatellitum non ſunt irregulares ad ordines & dignitates; ſi laudabiliter viuant*, & n.7.

3 *Infamia iuris non incurritur niſi ſit expreſſa in iure.*

4 *Filij, & nepotes eorum, qui violentas manus iniecerunt in Cardinales ſunt infames de iure. Item & filij proditorum committentiam crimen læſæ Maieſtatis, & filij hæreticorum*, n.5.& 6.

7 *Officium nullum, quamvis vile, & abiectum, inducit irregularitatem, niſi aliquo iure conſtet inducere infamem, vel ſi ſine peccato mortali exerceri nequeat*, & n.8.

8 *Irregularitas vilium perſonarum, non tranſit in filios.*

9 *Meretricis filius queit ordinari*, vt n.10.

11 *Carnificis filius vulgo* del Berdugo, *non eſt irregularis.*

12 *Carnifex villiſſima perſona reputatur, etſi ſemel tantum, & vi exercuerit tale officium*, n.13.

14 *Flagellis publicè cæſi, ſunt infames ſed eorum filij poterunt ordinari.*

15 *Filij damnatorum ad triremes poſſunt ordinari; etſi parentes exiſtant infames ex cauſa famoſa.*

16 *Filij Hiſtrionum, Scenicorum, Macellariorum, Lictorum, & aliorum, non ſunt ordinari prohibiti. Et idem de parentibus exiſtimant alij, vt à* n.19.& 20.

17 *Hiſtriones ob turpes, & indignas repræſentationes infamia nota afficiuntur.*

18 *Macellarij, Scenici, Lictores, & alij infamia nota afficiuntur.*

21 *Biſſextilis dies verus eſt, vt computetur ad ordines*, n.22.23. & 24.

22 *Anni vnius biſſextilis, eadem eſt ratio, ac de cæteris.*

23 *Dies vtraque biſſextilis in iure habetur pro vna* & numero 26. *etſi contra*, numero 27. & 28.

24 *Annus probationis in religione completur, quando dies biſſextilis, & non ante.*

25 *Annus à iure computatur per dies 365. niſi cum additur in quarto anno dies biſſextilis, ad complendum Circulum perfectum ſolis per Zodiacum.*

29 *Annus compleri dicitur diebus 165. quando non eſt biſſextilis; alias requirerentur in 1. ſex horæ plus, & in ſecundo anno, 12. & in tertio anno 18. horæ.*

AD primam quæſtionis partem, etſi de ea 1
poſſemus agere *ſub tit. de filiis Præsbyterorum,
& ſupr. ſub cap.fin.de temporib.ordin.* tamen
hic diſputare non eſt extra propoſitum, cum titulos
noſter agat etiam de qualitate ordinandorum,
occaſione cuius plures caſus poſſent hic adiungi,
præter dictos infra ſub Rubro. † Quo ſuppoſito
ad primum difficultatis punctũ reſpondetur; quia 2
etſi ſatellites ſiot irregulares ex infamia officij, ſed
non ob id eorum filios tales reputari quoad ordines,
cum ignobilitas, & vilitas parentum non noceat
filiis, quin ad ordines, & quaſcumque dignitates
Eccleſiaſticas poſſint promoueri, ſi ipſi
laudabiliter viuant, vt notat gloſſa *in cap.quoniam
vetuſto 24. quæſt.* 1. verbo *inuidia.* † Vnde cum 3
infamia iuris non incurratur, niſi ſit in iure expreſſa,
iuxta ea, quæ notaui, & ſcripſi *in cap. teſtimonium
54.de teſtibus, cap.1.de exception.*& filij
ſatellitum nulla infamia iuris inueniantur in iure
notati. † Vt habetur contrà filium, & nepo- 4
tes parentum violentas manus in Cardinales eiicientium
ex cap.felicis de pœnis lib.6. † & contra 5
filios proditorum crimen læſæ Maieſtatis committentium
ex l. quiſquis §.filij cod ad leg.Iuliam, † 6
item & hæreticorum filij, & nepotes, vt *in cap.
ſtatutum 15.de hæret.lib.6.*& in aliis caſibus in iure
expreſſis.

Sequitur vt tales filij ſatellitum non ſint infa- 7
mes, aut inhabiles, quominus queant ordines
recipere, quia, vt docet Cornejo *in 3.p. D Thom.
tract.5.de irregul.cap.8.dubio vnico quæſt.2.* nullum
officium

officium quamvis vile, & abiectum inducit irre-
gularitatem, nisi vel aliquo iure Canonico, vel
8 ciuili constet inducere iofamiam. † Vel tale sit
vt sine peccato mortali exerceri nequeat; imò nec
harum vilium personarum irregularitatem ratione
officij transire in filios. Quare hanc sententiam
docent Marchin. *de Sacram. Ordinis p.10.tract.1.
cap.4.num.4.* Suarez *de censf.disp.48.sect.3.num.3.*
Castrus Palaus *tom.6. disp.6. puncto 20. num.11.*
Reginaldus *tom.2.lib.30.tract.2.cap.13. num.198.*
Filliucius *tom.1.tract.19.cap.8.num.230.* cum aliis
Diana *p.10.tract.11.ref.26.in principio.*

9 De filio autem meritricis posset esse dubium
cum Sayrus *de censuris lib. 7. cap.11. num.8.* dicat
esse irregularem, nec posse ad ordines promoue-
ri, & Cornejo supra *dict.cap.8.quæst.2.de irregul.*
10 affirmet taliter procedere, etiam si meretrix pu-
blica, fuisset coniugata. † Tamen cum nullo iure
videtur prohibitum, dicendum est posse ordinari
absque vitio infamiæ incutientis irregularitatem:
docent io terminis Megala *in 3.p.lib.7.cap.1.q.8.
num.156.* Diana *dict.p.10.tr.11.dict.resol.26. vers.
sed quid.*

11 Hinc iofero primò quod filius Camificis vulgo
del Berdugo ex infamia Patris, non est irregularis
sic vt ordines accipere nequeat, quia respectu
12 filij oon est de iure prohibitum. † Nam etsi sui
Patris officium admodum vilissimum sit, ipseque
non solum, quia vindictam sanguinis exercet, sed
& quia infamis contrahat irregularitatem, vt per
textum, glossam, & Doctores *in clem.1.* dixit Maio-
13 lus *de irregul.lib.1.cap.1.num.5.vers. inter hos*, †
addens procedere etiam in eo, qui semel tantum
illud exercuit officium, etiam si coactè hoc fecerit
sed non ob id eius filium contrahere hanc infa-
miam, & irregularitatem quoad ordines: sequitur
Megala vbi supra, Castrus Palaus *tom.6. disp. 3.
puncto 20. num.5.*

14 Secundò infero idem dicendum de filiis, quo-
rum parentes fuerunt publicè flagellis cæsi: nam
licèt isti sint infames, vt docent Marchin. *de Sacr.
Ordin.dict.cap.4.num.4.* Cornejo *dict. dubio vnico
quæst.3.tract.5.* & alij: tamen ex eisdem rationibus
parentum infamiam, non transferri in filios, quo-
minus ascendere queant ad ordines tenendum
est.

15 Tertiò infertur idem dicendum de filiis damna-
torum ad triremes; quia etsi isti damnati, secun-
dùm aliquos existant irregulares quoad ordines;
quod verum credo, si tantum essent damnati ex
causa famosa, vt docent Thesaurus *in praxi p. 1.
cap. 33.* tamen vtcumque eorum filij non impe-
dientur ordinati.

16 Quartò infertur filios Histrionum conducen-
tium se publicè precio ad spectaculum sui corpo-
ris exhibendum, repræsentatiumve publicè obsce-
na, de quibus D. Augustinus *lib. 2. de ciuit. Dei
cap.11. & 13.* seu Scenicorum, Macellariorum,
Lictorum, & similium, non esse prohibitos ad sa-
cros ordines, & minores ascendere ex dictis ratio-
17 nibus, † imò idem potest tentari de suis parenti-
bus illa officia exercentibus; quia etsi Histriones
ob turpes, & indignas repræsentationes, infamiæ
nota afficiantur, iuxta textum *in l. 1. & 2. §. ait
Prætor*, iunctis duabus sequentibus *ff. de his, qui
notantur infamia cap.de fimbus 4. quæst.1.cap. ali-*
18 *quantos dist 51* † quod idem de Macellariis, Scé-
nicis, Lictoribus, & aliis, vulgò sit existimatum;
tum; quia etsi reuera prædicta officia sint apud
19 omnes ferè conditionis infamis, & notæ. † Sed

quia oullo iure scripto cauetur infames esse ea
exercentes; ideo posse ordinari dici potest vt fa-
teri videtur Castrus Palaus *supr. puncto 20. num.6.*
& confirmatur ex dicto Cornej *supr.quæst.1.* asse-
rentis nullum officium vile, & abiectum inducere
irregularitatem, nisi constet in iure inducere infa-
miam. † Verùm Diana asserens *dict. res.16. vers.* 10
& eandem, in fine, quod si Palai sententia scrupu-
losi multi sedarentur, multique essent immunes ab
irregularitate, & à petitione dispensationis. Sed
quia communiter contrarium Doctores sentiunt
asserentes supra dictos, tanquam infames arceri,
& esse irregulares; ideò relinquit viris doctis co-
gitandum; & licèt pro sententia hac possis indu-
cere textum *in c.1.de vita, & honestate Clericor.
lib.6. & in clem.1. eodem*, de Clerico exercente ia-
culatoriam artem, vel Carnificis officium: tamen
non adaptatur complerè ad Laicos ea, & alia offi-
cia vilia exercentes.

Ad secundam quæstionis partem, an dies anni 21
bissextilis, supputetur io ætate ordinandorum, vel
omittatur, vt cōgruè respondeas leges ea, quæ dixi
supra *in Rub.* sub vers. *vnū, in fin.*: vbi etsi pro vtra-
que sententia Doctores adduxerim, & sit vtraque
probabilis; eo quod habet plures vtraqueque pro se
Doctores, & fundamenta, cum negatiua fundetur;
eo quod in ordinationibus accipiendus sit annus
Ecclesiasticus secundùm variationem temporum;
sed ritu Ecclesiastico dies bissextilis computatur:
ergo.

Deinde quia idem est ratio de nouo anno bis- 22
sextili, ac de cæteris; sed tot anni bissextiles iā præ-
teriti, connumerandi sunt, alias parerent varieta-
tem, non modicam; ergo non est cur excludatur
dies præsens bissextilis. † Tertiò quia cum ex tex- 23
tu *in l.cum bissextus ff.de verb.signif. & c. quæsiui,
eodem tit* habeatur vtraque dies bissextilis pro vni-
ca, sequitur vt sit computáda, vt necessaria ad per-
fectam ætatem, dies desideretur. Vltimò, nam, in 24
complendo anno probationis; dies bissextilis, est
necessariò includendus, secus professionem esse
nullam ob oon seruatam Trid. formam *sess. 25.
c.15. de regularib.* de quo plura dico inf. a *in c. ad
Apostolicam 16. de regular.* vt loquitur Sanchez
lib.2. de matrim.disp.24.n.22. de professione, idem-
que esse de ætate ad ordines, vt sequitur Barbosa
de potest. Episcop.p.2.alleg.101.n.13. cum multis. † 25
Et confirmatur; quia etsi annus à iure computetur
per 365. dies, sed cum dies bissextilis de quarto an-
no superaddatur, vt adimpleatur defectus iospe-
ctus ad complendum circulum perfectum solis
per Zodiacum; † Sequitur vt illa dies superaddi- 26
tus dicat ordinem ad vnam diem tantum; & sic
dies 29. Februarij quæ hoc in anno, quando hæc
scribo contingit, reducatur ad dies 28. quibus ordi-
riè ille mensis completur, iuxta *l. 3. §. minorem ff.
de minorib* & aliis. Quæ sententia mihi probabi-
lior stat, quam nouissimè comprobat Diana cum
multis de professione loquentibus *p. 10. tract.11.
res. 67.*

Doctores inquam asserentes in anno bissextili 27
posse quem ordinari, nondum transacto, die 29.
Februarij superaddita, sunt Martinus de San. Io-
seph. *in monstr confes. tom 1. lib.1. tract. 6. de or-
dine num. 22.* Syluester *verbo ætas numero 5.* &
alij relati supra *in Rubr.* eo quod in rebus odiosis
noo computetur dies bissextilis, sed tantum nu-
merari annum dierum 365. adsit annus bissextus,
aut non, vt determinari videtur *ex l. cum hæres,
§. Stichus, ff. de statu liber.* & ex doctrina Abba-

tis, Panormit. *in cap. quærenti de officiis deleg.* D. Didacus de Narbona *in annal. anno* 25. *q.*55. *num.*6. qui citat pro se Henriquez, Riccium, &
28 Acunham.† Et pro comprobatione poteris aggregare dictum *supra quæst.*1.*vers.ad quintam*, verb. *non desunt*; sed tu tene, vt supra etiam per dicta
29 *in dicto vers. ad quintam dicta quæst.*1. † Quia securius est, etsi non improbem contrariam sententiam, alias inquam posset etiam dici, vt in anno non bissextili, debeat non tantum compleri annus per dictos 365. dies; imo & amplius per alias sex horas, quæ desunt ad integrandum primum annum; vel per duodecim horas, ad integrandum secundum annum, vel per decem, & octo horas ad complendum tertium annum, sicut quartus annus bissextilis non completur, nisi adiuncto die superaddito aliis 365. diebus illius anni; nisi malis dicere illas horas non imputari pro annis illis tribus antecedentibus ad bissextum; quousque addatur integra bissexti anni dies.

Ad Text. in Cap. I. De Ætate & qualit. ordinand.

PRÆMISSVM

SVMMARIVM.

1 *Ætas, quæ requiratur ad aliquas Ecclesiæ Dignitates, & officia, remissiuè.*
2 *Præpositi sunt aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt*, & q.1.à n.70.& 85.
3 *Præfecti Castrorum dicebantur, qui Præfecti erant militibus præsidij causa degentibus in prouinciis*, & sub n.85.q.1.

1 OCcasione huius textus Doctores agunt de Decanis, Abbatibus, Præpositis, Archipræsbyteris, & Præsbyteris; & cum Præpositus sit sub Robro textus nostri collectus ex Concilio Pictauiensi, oportunè debemus inquirere de ætate prærequisita ad has, & alias Dignitates, & officia Ecclesiastica, & consequenter ad alia officia sæcu-
2 laria. † Nam ex verbo Præpositi, de quo hic, cuius nominis proprietas est, vt præpositi sint aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt, vt probat tex-
3 tus, *in c.quamuis 9.in princ.de verb.signif.*† sicque Præpositi Castrorum dicebantur qui præfecti erant militibus præsidij causa degentibus in prouinciis, de quibus *in l.viros cod. de diuersis officiis* De Archipræsbyteris, item Præsbyteris, & Archidiaconis, & officio primicerij, dico infra *in suis tit.* vbi de eorum ætate. Quare nunc agam de ætate Decanorum, Abbatum, Præpositorum, & aliorum officia Ecclesiastica, vel sæcularia tenentium, &c.

***

QVÆSTIO I.

Decanatus an sit Dignitas in Ecclesia? & quæ ætas requiratur ad eam? Et quid de Præpositis. Abbates qui propriè dicantur in Ecclesia? quæ eorum Dignitas? & quam ætatem desiderent? Et quid de Guardianis, & Prioribus Ecclesiarum Cathedralium, aut Religionum? & quid de Prouincialibus Generalibus.

SVMMARIVM.

1 *Decani officium quale.*
2 *Decanus propriè dicitur ille, qui decem viris præest, qui & dicitur præcipuus alicuius ordinis, & status.*
3 *Decanus in Ecclesiis, solet appellari qui inter Canonicos primas, & principatum tenet.*
4 *Decanus in Ecclesiis Hispaniæ, Galliæ, Lusitaniæ &c. subrogatur in locum Archidiaconi, qui de iure primus erat in Cathedralibus* & à n.16.
5 *Diaconus dicitur maior Dignitas post Pontificalem, id est post Episcopum.*
6 *Decanus obtinet in Ecclesia locum Archipræsbyteri* & sub n.18.
7 *Decanus respectu Capituli, non reputatur persona priuata, sed habet prælaturam in Capitulo, cui præest.*
8 *Decano prout est prima Dignitas post Pontificalem, pertinent in Choro, & non Cantori aliqua præeminentia, vt mandare incipi officia, dare illum in signum, incipiendi lectiones, & facere signum exeundi de choro.*
9 *Dignitati maiori competit manutentio ex præeminentia*, & n.46.
10 *Decanus iure attento, nullam habet Dignitatem, & iurisdictionem, cum careat iure Prælatura*, n.12.
11 *Decanatum acceptum pro simplici beneficio, non est nomen Dignitatis.*
13 *Decanus hodie consuetudine præscripta præfertur tam in Capitulo, quàm in Choro Archidiacono*; & n.20.
14 *Archidiaconus primum locum de iure obtinebat post Episcopum*, & n.18.
15 *Decanus habet in Capitulo primum sedere, proponere, & illico dare vocem suam, deinde sequentibus in dignitate; & antiquitate.*
16 *Decanus post omnium suffragia, habet declarare, quod resolutum fuerit a maiori parte votantium, vocem dare si est in sacris.*
17 Cap.ad aures de rescriptis.
18 *Archipræsbyteri dignitas, quæ à pluribus nuncupatur Decanus minor est Archidiacono.*
19 *Decani rurales instituuntur ad mandatum Episcopi, vel Archidiaconi.*
21 Cap.cum in cunctis §.inferiora de elect. & n. 26.29. & à n. 31.

22 *Decanus*

22 Decanus non requirit gradum Doctoratus, & licentiæ alicuius Vniuersitatis.

23 Decanus debet esse non minor annorum 21.

24 Dignitates in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus nulla est animarum cura, debent esse annorum 22. & à n.29. Etsi de iure minor sufficeret ætas, vt num.26.27. & n.28.

27 Cap. præterea de ætate ordinandor. hoc titulo.

28 Cap. indecorum de ætate ordinandor. hoc tit. & n.38.

29 Dignitates in Cathedralibus habentes curam animarum, principaliter requirunt 25. annum; non si accessoriè; numero 30. & numero 41.

31 Cap.12. Trid. sess.24. de reformat.

32 Ætas generaliter ad dignitates, & beneficia Ecclesiastica, erat annorum 25. de iure, sicut & ad sæculares dignitates, & honores de iure, n.33.

34 Decani, & Præpositi ætas, quibus incumbit animarum cura, debet esse annorum 25.

37 Personatus, & beneficia habentia animarum curam, pari casu ambulant.

38 Ætas 22. annorum, quæ ad dignitates requiritur per Trid. in Cathedralibus debet esse completa, nec sufficit attacta. Et quid in personatibus, & dignitatibus Ecclesiæ Collegiatæ, n.39. & 40. vbi quod idem sit.

41 Collegiatæ Ecclesiæ dignitates, si animarum curam habeant, requirunt annos 25.

42 Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata requirit annos 25. inceptos si curam habeat principaliter, non si Parochialis vnita sit dignitati.

43 Decanus, dignitates, & Canonici tenentur assistere Episcopo celebranti, fallit in Decano Vallisoletano, n.44.

44 Canonici debent associare Episcopum, cum intrat, & exit ab Ecclesia cum Papa, & hoc ex debito, n.47.

45 Canonici exire volentes de choro, debent petere veniam à Decano, antequam à cantore. Et quid de praxi, n.46.

48 Decano celebranti in diebus solemnibus, debent duo Canonici assistere, & ministrare, si mansionarij sint occupati pro cura.

49 Prima dignitas in Cathedralibus, & collegiatis nequit esse Iudex delegatus, seu ordinarius in prouincia Tolotana, & in aliis Cathedralibus Castella, & Legion. n.50.

50 Prima dignitas semper vocatur talis, etsi Vicarius generalis sedeat in suo loco.

51 Processiones ordinare potius incumbit Vicario Episcopi, quàm Decano, si Episcopus absit. Alter digniori de Capitulo incumbit, non Hebdomadario, n.52.

53 Decanus cedit primum locum Canonico, siue alteri Presbytero paratæ officium faciendi.

54 Decanus, & cæteri antiquiores, & digniores præcedunt in sede vacante cæteris electis gubernatoribus.

55 Decano Zamorens. Ecclesiæ conceditur vsus Rochets, & facultas benedicendi paramenta idem de Decano Carnotens. n.56.

57 Decanus Ecclesiæ Puteolanæ declaratur prima Dignitas, cui competit præeminentia, & cui debentur functiones Episcopales, absente Episcopo.

58 Decanus Sanctæ Agathæ manutenetur in possessione exercendi actus Presbyterales contra Archidiaconum.

59 Decanus collegiatæ in Austria, potest vocari Præpositus.

60 Decanus nequit extra locum capitularem cum aliquibus tantum Canonicis, cæteris insciis, & non legitimè vocatis quidquam decernere, contra praxim Ecclesiæ Vallisoletanæ & Austuricens. n.61.

62 Decanatus auditorum Rotæ, ad quem spectet tempore vacationis.

63 Decanatus Cardinalium si vacet, pertinet antiquiori Episcopo Cardinali præsenti in Curia, aut ex causa publica absenti.

64 Decumani appellabantur Ecclesiæ Constantinopolitanæ Canonici, tanquam digniores.

65 Primas soles inter Canonicos vocari, qui principatum tenet alicuius Ecclesiæ.

66 Decani, & Capituli, cur aliquando fiat mentio in iure?

67 Decanus simul Canonicus, qui vna Hebdomada seruit, vt talis, video in praxi, vt non sedeat in loco Canonici; etsi aliter sit declaratum.

68 Decanus, qui & simul est Canonicus recipit distributiones duplices, & tot amittit, si non residet.

69 Clausula solita poni Decano, simul, & Canonico, dummodo Ecclesia in Diuinis non patiatur detrimentum, quid sibi velit?

70 Præposita per se singulare nomen beneficij Ecclesiastici facit, quod residentiam, siue assiduitatem, exigit ætatem, & scientiam legitimam ad ordines, n.71. Et quando dignitas præsumatur, n.77. Et quid de iure, n.80. 85. & 88.

72 Præpositi officij, etsi non sit titulus Canonicus, non raro fit mentio in responsis Pontificum.

73 Præpositi dicuntur, qui in multis Germaniæ, Poloniæ, Angliæ, Flandriæ, Ecclesiis cathedralibus, seu collegiatis, præcipuam gerunt dignitatem cum animarum cura, & iurisdictione.

74 Præpositi creduntur successores Archidiaconorum in partibus, vbi vsitantur.

75 Præpositus debet obtinere locum honorarium in choro, & cum celebrantur officia Diuina.

76 Præpositorum dignitas videtur æquivalere dignitati Decanorum, etiam in ætate requisita.

77 Præpositus quando est prima dignitas in cathedrali, seu collegiata, vel conuentuali Ecclesia, habet sub se Clerum, & capellas, & est dignitas, n.79.

78 Præpositura non sunt dignitates, quando nullum officium gerunt Præpositi in Ecclesiis.

81 Præpositus prima dignitas, ad quem spectat missam, seu officia celebrare, impeditus, aut nolens, nequit alij suo arbitrio commendare, cum succedat dignitas proximior.

82 Præpositus, qui habet vsum mitræ, & ob hoc queat populo solemnem benedictionem dare inter missarum solemnia; sed non poterit concedere, & publicare indulgentias.

83 Præpositi in Germania, & in aliquibus Ecclesiis, Italiæ, & Franciæ, habent vsum Mi-

tra, & Baiuli.

84 *Præpositus, qui habet curam iurisdictionalem, est qui comprehenditur in Bulla Pij V. de residentia.*

85 *Præpositi secundùm nominis proprietatem dicuntur omnes aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt.*

86 *Præpositi Labarorum qui?*

87 *Labararum signum erat nobile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore Constantini ex auro, & lapidibus pretiosis Crucis signo insignitum.*

88 *Præpositi nomen inter laicos bene adaptatur ad Præpositum Ecclesiæ, & quare,* numero 87.90.

89 *Præpositis varij vtebantur in Republica Romana. Et quis in iure,* n.91.

91 *Præpositi regulares, sunt, veluti, Abbates, Priores, Magistri, Generales, siue Rectores quorum officium est, vt præcipuè faciant obseruari à subditis quæ Canones mandant,* num.92.

93 *Præpositi Religionum debent capitula generalia de triennio in triennium conuocare, vt disciplina regularis seruetur expendendo ibi vulgari sermone regulam,* n.94.

94 *Præfectus dicitur qui est primus inter Clericos regulares, & inter Iesuitas in domibus professorum.*

95 *Præpositura de se non est dignitas, quia non habet nomen in dignitatem à iure; & sic appellatur officium.*

96 *Præpositus; etsi in choro ante alios sedeat, non ob hoc est dignitas de iure, nisi ex constitutione Ecclesiæ, vel consuetudine, vel vt,* n. 98.

97 *Sedendi præeminentia est signum personatus, non dignitatis.*

99 *Abbates eligendi debent de iure habere ætatem annorum 25. sicut Præpositi, & Decani & aliæ dignitates,* n.100.& 101. *ita contra nullos,* n. 105. *& hoc siue sæculares, siue regulares sint,* n. 106.

101 *Abbatia est dignitas inferior Episcopali.*

102 Cap. indemnitatibus 43. de electione lib. 6. *n.* 103.

103 *Abbatissarum ætas alia, quam Abbatum.*

104 *Masculos comprehendi sub fœmineo vocabulo turpe est.*

107 *Abbas, etsi Generalis sit non exposcit maiorem ætatem, quàm alij.*

108 *Prælati, qui eliguntur Præsides Cœnobiorum, solent appellari, Priores, Abbates, Guardiani, Ministri, Præpositi, correctores, aut commendatores, &c.*

109 *Abbates, Guardiani, Priores, & alij superiores religionum, debent, cum creantur habere ætatem annorum 25. quia tales æquiparantur Curatis Parochialium,* n. 110. *fallit,* n. 113.

111 *Ætas in Prælatis regularibus requisita sufficit annorum 25. inceptorum.*

112 Clem. I. §. cæterùm de statu Monachorum.

113 *Priores simplices, id est rurales poterant iure antiquo constitui post 14. annum, vt* numero 114.

114 *Professio regularis olim fiebat à 14. anno, & hodie ex Tridentino à 16.*

115 *Priores sunt vel sæculares, vel regulares &* num.116.

116 *Priores sæculares sunt qui reperiuntur in sæcularibus Ecclesiis, quorum aliqui collegiales dicuntur, quidam rurales sine cura.*

117 *Priores collegiales sunt qui in collegiatis Ecclesiis toti præsunt Collegio, &* n.118.

118 *Priores Collegiales tunc demum sunt in Dignitate, si sunt collegiati, & habent præeminentiam, vel iurisdictionem in Ecclesia.*

119 *Priores Cathedralium, qui olim in eis habebant sedem primam, qualiter hodie habeantur.*

120 *Prior, quæ persona principalis est in Collegiata habens regulariter curam, debet habere ætatem annorum 25. inceptorum.*

121 *Prior Ecclesiæ non debet esse constitutus in gradu Doctoratus, vel licentiæ, Theologiæ, aut Iuris Canonici.*

122 *Tridentinum Concilium tantum hortatur, vt dignitates Ecclesiarum conferantur Doctoribus, sed non præcipit.*

123 *Prior collegiatæ, si accedit ad Cathedralem, habet sedere inter dignitates, & Canonicos imò præcedit Canonicis, vt* n.124.

124 *Prior, seu Presbyter, vt dignior, & ratione stolæ præcedit aliis beneficiatis, licèt antiquioribus.*

125 *Priorum collegiatarum sine cura, & Cathedralium ætas quæ* n.126.

127 *Prouinciales, & Ministri Generales Religionum, debent saltem esse ætatis annorum 30. etsi conuenientissimu sit quinquagenaria, vt* num.128.

AD primam difficultatis partem, suppositis 1
quæ scribunt de Decanis, ac de eorum
munere, & officio Petrus Crespat, *in summa
Cathol. fidei, verbo Decanus*, Tuschus *in pract.
quæst.2. tom.2. littera D, conclusione* 60. Azorius
instit.parte 2. lib.3. cap.17. Vincent. Fillucius *in
quæst.mor.tom.3.tract.41.cap.1.num.29.* Machado
in summa perfect. confess.tom.2.libro 4. cap.4. tractatu 7. docum.6. Fr. Hieronymus Roman. *de
Republica Christ. lib.3. cap. 10. in princ* Isidorus Moscon *de Maiest. milit. Ecclesiæ libro 1.
parte 1. cap. 13. paulò post principium*, Flamin.
Parisius *de resignat.benefic.lib.1. quæst.1. num. 86.*
Cassaneus *in catalogo gloriæ mundi parte 4. consideratione 37.* Boërius *de authoritate magni consilij à num.31.* Anton. Fabricius *in praxi beneficiali
titulo de beneficiis cum dignitate, personatu, vel
officio à numero 41.* Michaël Ferret. *in tractatu de
præcedent. Ecclesiast. quæstione 21.* Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnitent.libro 3.tractatu 1. numero 48.* Barbosa, qui se transcribit *de iure
Ecclesiast.parte 1.cap.26.& de Canonicis, & dignitatibus cap.7. & alibi ipse sæpè.*

Dico vt Decanus ille propriè dicatur, qui de- 2
cem præest viris, iuxta glossam *in Rub. de Decanis
lib.12.* Brison.*verb. Decanus*, Petrus Gregor. *syntagm iuris p.2.lib.15.cap.21.numero 13.* Anguianus
de legibus lib.2.controuers 4. num.9. & translatione
facta à perfectione, & præstantia denarij, numeri,
Decanus dicatur præcipuus inter aliquos eiusdem
ordinis, vel status. † Ideò is, qui inter Canonicos 3
alicuius Ecclesiæ primas, & principatum tenet,
eique præficitur, solet Decanus appellari iuxta
glossam verb. *ad Decanum*, textus *in cap. cum
inter de electione*; eo quod in Capitulo honorabilior videtur pars Capituli, *ex cap. cum inter
vniuersos*

vniuersos de electione, *& cap. post electionem de*
4 *concessione prab.* † Itaqua in aliquibus partibus
provt hic io Hispania, Lusitania, & Gallia locum
Archidiaconi, qui de iure primus erat in Cathe-
5 dralibus obtinet, † & tunc dicitur maior Digni-
tas post Pootificalam, hoc est ei, post Episcopum,
maior, & principalior Cura, & Collegij admi-
nistratio debetur, vt sopra Valarius Ragin. *c.3.*
Rodericus Zamoren. *in suo speculo humane vita*
lib.2.c.13.

6 Quare dixerunt Rota *decis.17. sub num.1. vers.*
sed caue, *de concessione prabend.* Petrus Gragor.
Syntagm. iuris lib.15.cap.10.num.12. & de benefi-
ciis c.16 num.24. & in parta Iuris Canooici *lib.2.*
tit.9. c.5. num.4 quod dum Decanus locum Ar-
chipræsbyteri in Ecclasia obtinet, tanquam sobro-
7 gatus, potest eadem, quæ Archipræsbyter, † &
ex ea ratione esse Dignitatem iuxta Putei *decisio-*
nem 209. lib 3. num.2. dicentis Dacanum respectu
Capituli non regulari personam priuatam, sed
habere Prælaturam cum Iurisdictione in Capitu-
lo, cui præest, & sic habere Dignitatem, vt voluit
Rota *in decis.533. n.4. p.2. recent.* Barbosa *de ca-*
nonic.c.4.n.32.

8 Et quatenus Decanus habet primam Dignita-
tem in Ecclasia post Pontificalem, pertinant ei,
& non Cantori præeminentiæ aliquæ in Choro,
& præsertim mandara incipi officia, dare ictum
in signum incipiendi lectiones, & facere signum
exeundi de Choro, iuxta determinationam Sacræ
Congregat. Rot. *in Vlixbonen. 2. Septembr.* 1597. de
qoa Barbosa *Apostolicar. decis. collect. 241. num.4.*
idem de Canonic. *num.8.* vbi addit ex Postio *de*
9 *manut.* † quod maiori Dignitati competit manu-
tentio ex præeminentia, & repetit *de iure Ecclesi.*
dict.c.26. num.8. idem *in Bullario* verbo *Decanus*
10 *& Decanatus.* † Vbi allegans congregat. Rituum
Vlixbonen. dicit esse 1600. da quo atiam infra vers.
item quod Decano, *in fine.*

Et licèt iura communi attento, Decanus nul-
lam habeat iurisdictionem, ac proinde non Digni-
11 tatem, nisi pro tali habeatur, † imò Decanatum
acceptum pru simplici beneficio, non sit nomen
Dignitatis, nisi pro Dignitate habeatur, aut habeat
iurisdictionem, vt docent Cardinalis Tuschus,
dict. tom.2. litt. D, conclus.41. num.12. Patianus, *de*
probat. lib.2.c.17. num.76. Moneta *de conseruat.c.5.*
num.92.

12 Et sic Abbas *in dicto cap. post electionem circa*
finem, vers. *item puto de concess. Prab. sub num 9.*
circa finem, dicit de iure nullam habere Iurisdi-
ctionem, cum careat iure prælaturæ in Capitulo.
13 Barbosa *de canon. dicto cap 3. num.31.* † Tamen
hodie consuetudine legitimè introducta præfer-
14 tur, tam in Capitulo, quàm in choro † Archi-
diacono, qui alias da iure primom locum post
Episcopum obtinebat, iuxta quæ dico infra, *de offi-*
cio. Archid. & sic in Choro habet præeminentias
15 iam positas, † ita & in Capitulo congregato in
loco, vbi de maiori est, habet primum sedere;
item quæ tractanda sunt proponera adstantibus
Capitularibus, illico dare vocam suam deinde se-
16 quentibus in Digoitate, seu antiquitate. † Et post
umnium suffragia habet declarare quod rasolu-
tum fuerit à maiori parte votantium, vt à secre-
tario Capituli scribatur, & authorizetur in libro ad
id pro tempore destinato, quod in praxi Seruatur,
si Decanus sit in sacris constitutus, alias inquam
ei non licabit dare vocem in Capitulo, sad tantum
proponere, stante dispositione. Trid. *sess.22. de re-*
format. cap.4. vbi Barbosa *num.10.* Garcia *de bene-*
ficiis 3.p.cap.1. sub num.26. idem Barbosa *de Cano-*
nic. cap.37 num.12. Stephanus Gratian. *tom.4.*
cap.482. n.26. adducentes decisum ex sacra Con-
gregatione.

Nec obstabis dicendo ex textu *in cap. ad aures* 17
§.1. de rescript. vbi videtur Decanus de iure præ-
ferri Archidiacono, cum mihi ex ordine litteræ, *in*
princ. sic pateat, ibi: *Ad aures nostras peruenit, quod*
plerumque Decani, Archidiaconi, Pracentores &c.
quibus videtur in præsentia Archidiaconi fuisse
primo factam maotionam Decani, & post reli-
quas personas de Capitolo sub inuolucro verbo-
rum fuissa comprehensas, ibi: *vel alij Ecclesiasti-*
cis praditi Dignitatibus.

Verùm vt postea dico, *in cap. ad hac de officio* 18
Archid. nunquam de iure Dacanus præcessit in
Dignitate Archidiacono, quia vt ibi patat, *in vers.*
Archipresbyteri, Decani à pluribus ouncu-
pantur Archipræsbyteri quorum Dignitas minor
est Archidiacono, vt infra dico, *de officio Ar-*
chipresbyteri, & expressè, *ibi: In dicto cap. vers.*
subsequenter patet, † quod Decani rurales insti- 19
tuuntur ad mandatum Episcopi, vel Archidia-
coni, † & sic resoluendum est, vt supra, *de con-* 20
suetudine, & oon de iure Dignitatem Decani ori-
ginem traxisse, vt præferretur Archidiaconali, vt
docent Cosmas *in pragmat. sanctione*, *tit. quomodo*
Diuinum officium §. super his, verb. *Decanus.* Au-
guian. *de legib. d. controuersia 4. n.9.* † & ex eadem 21
ratione noo obstat textus, *in cap. cum in cunctis 7.*
de elect. §. inferiora, vbi primò ponitur Decanus
Archidiacono.

Quare dici debet, vt atsi nullo Tridentini de- 22
creto statutum sit, vt qui Decanatum consequi
velit, debeat nacessariò esse in gradu Magistri,
val Doctoris per aliquem ex vniuersitatibus ap-
probatis, siue in gradu licentiati Sacræ Theolo-
giæ, aut sacrorum, Canonum, ex Riccio *decis 248.*
p.4. num.5. Zerola *in praxi Episcopali p.1.* verbo
Canonica, *§.2. in fine.* Nicolaus Garcia *de benefi-*
ciis p.7.c.7. num.43. Barbosa *de Canonicis dict.c.7.*
num.9. & *de iure Ecclesiast. supr. eadem num.9.* &
in Trid. *sess.24 c.12. num.8. & in pastorali alleg.60.*
num.61. vbi addit in hoc loco consoetudinem ar-
tendandam essa: sic ex Castro Palao. † Tamen 23
iuxta ritulum nostrum requiri vt sit constitutus
in ætate legitimà, quæ iuxta Trid. decretum *dict.*
c.12. de reform. vbi Barbosa cum multis, *num.* o.
debet esse non minor, quàm annorum vigasimi
secundi. † Vbi generaliter statuitur ad Dignitates 24
in Cathedralibus Episcopatu inferioras, quibus
nulla inest animarum cura ex consuetudine, sta-
tuto, val priuilegio adsci[s]ci posse minores viginti
quinque annis, dummodo non minores viginti
duobus; iuxta ipsum Tridentinum ibi, *& vigisi*
duobus annis, *non minores adciscantur*, Nouarius
in singular. Canon. conclus.15. Squillante *de priui-*
legiis Clericorum cap.4 n.74. Barbosa *in pastorali*
dicta alleg.60. num.65. † Vbi ait quod in eis ne- 25
queat dispensare Episcopus; vt ante illos annos
adciscatur, & promoueatur ex Sacra Congreg.
Concilij *sub die 20. Septembr. 1631. & de Canonicis*
c.13. num.22. vbi addit Massobrium, & ego addo
Narbonam *in annal.22. quast.3.* probantem cum
multis *num.82.*

Huic tamen resolutioni videtur obstare se- 26
quens consideratio ex textu *in cap. cum in cunctis*,
§. inferiora de electione, vbi distinctissimè Alex. III.
in responso dedito in Concilio Lateranensi, strictis-
simè

simè prohibet, vt nemo antequam vigesimum quintum annum attingat ad Dignitates, vt puta
27 Decanatus, & Archidiaconatus admittatur, † quod difficilius redditur ex Innocentij sententia, teste Abbate, *in c. praeterea hoc tit.* cuius meminit Azor. *lib. 3. mor. p. 2. lib. 6. cap. 5. vers. tertio quaeritur*, dum dixit ad Dignitates, & personatus, nullam esse certam aetatem iure communi decretam; ob idque sufficere decimum quartum annum inceptum, †
28 imò textus *in cap. indecorum 3. hoc tit.* non repugnat; quia etsi ibi dicat Alex. I I. vt nemo infra decimum quartum annum constitutus ascendat ad collationem cuiuslibet personatus in Ecclesia, tamen permittere videtur quod post decimum quartum annum possit concedi, ex regula *qualis dist. 25.* dictante quod de vno prohibetur, de alio conceditur, ex qua sic docent Zerola *in praxi verb. Canonia*, vers. *ad sextum*, & vers. *ad nonum*, Moneta *de distribut. 2. p. quaest. 19. num. 16. & de commut. vltimar. volunt. cap. 10. num. 115.*

29 Vtcumque tamen de iure antiquo intelligeretur iam hodie per Tridentinum *dict. c. 12.* immutatum est, iuxta dicta *sub vers. quare*, & praeter relatos tenent Garcia *de benef. p. 7. cap. 4. num. 56.* pluribus adductis, quod probare videntur Azorius *instit. dicto lib. 6. cap. 5. quaest. 3. vers. caeterum*, Lessius *de Iustitia lib. 2. cap. 34. dub. 20. num. 108.* Marcilla *de declarat. Concilij num. 2. tit. 8. cap. 11. vers. Archidiaconi*, Moneta *de commut. vltim. voluntatum cap. 10. num. 515.* Vasquez *tract. de beneficiis cap. 3. §. 2. num. 15.* Et stando de iure antiquo *in decisione dicti c. cum in cunctis §. inferiora*, statuente ad dignitates desiderari decimum quintum annum articum; ita vt non sit admittenda interpretatio asserentium quod vt non repugnet cum Trid. *in dicto cap. 12.* debeat textus ille intelligi vt loquatur tantum de dignitatibus curam animarum habentibus; in quo casu Tridentinum etiam *in dicto cap. 12.* exposcit eandem aetatem, vt patet ex verbis ibi: *Nemo igitur deinceps ad Dignitates quascumque, quibus animarum cura subest promoueatur, nisi qui saltem vigesimum quintum suae aetatis annum attigerit*; Campanilius *in diuersi. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 28.* Massobrius *in praxi habendi concursum reg. 10. dub. 11. num. 24. secundum Romanam impressionem*, Squillante *de priuilegiis Clericorum cap. 4. num. 72.* Nouarius *in singulari Iuris Canon. conclus. 14.* Barbosa *in dict. cap. 10. num. 1. & in pastorali dict. alleg. 60. sub n. 65.* Lotterius *de re benef. lib. 2. quaest. 49. num. 23. & 24.* Sacra Congregatio Concilij *sub die 4. Decembr. anno 1627.* nouè, Castrus Palaus *in opere morali tom. 2. tr. 13. disp. 4. punct. 3. num. 4.* vbi intelligit non solùm in dignitatibus saecularibus, sed etiam regularibus: tamen Galetius *in Margarita casuum conscientiae*, verbo *Parochus 6.* Campanil. *supra dicto cap. 6. num. 22.* Homobonus *de bonis, de humana vita statibus p. 1. cap. 9. vers. secunda*, & Massobrius *dub. 51. num. 24.* id intelligunt si principaliter cura subest. † Sin autem accessoriè vnita sit 30
dignitati eam obtinens, non habeat necesse attigisse 25. annum, quibus addo Narbonam *dict. qu. 3. sub num. 8.* Filliucium, & alios quos ipse refert, & sequitur dicentes praefatam aetatem annorum 22. & non plus desiderari ad dignitates regulares, quibus nulla animarum cura subest.

31 Et licèt iterum insurgas ex dict. Trid. *cap. 12.* quatenus illico post relata verba *dicti vers. nemo* exigit ad dignitates curam animarum habentes 25. annum iuxta praedictam constitutionem Alex. III. *in Concilio Lateran.* promulgatam, quae incipit *cum in cunctis*, quasi Tridentinum sequens illam determinationem, videatur declarare, & sequi ipsum ius antiquum, & quod illa decretalis tantùm sit alloquuta de Dignitatibus curam animarum habentibus; non sic de aliis extra curam in quibus de iure standum esse determinationi Alex. I I. relatae supra *ex dict. cap. 3. hoc tit.* quam immutasse videatur Tridentinum exigens supra decimum quartum annum ad Dignitates obtinendas sine cura, non minus, quam 22. † Tamen 32
non est recedendum à communi Doctorum expositione dicentium Tridentinum mutasse in hoc ius antiquum, cum reuera Alex. I I I. *in dicto §. inferiora*, non tantùm loqueretur de dignitatibus, quibus cura animarum subest, verùm generaliter de dignitatibus, & simul de quibuscumque beneficiis curatis; ex eo quia, vt iudicant Interpretes ex regula textus *in cap. dudum 54. de elect. propè finem*, & in vers. *supersit*, & in vers. *cum intentionis*, voa, & eadem aetas esse debet, tam ad beneficia, quàm ad dignitates. † Nam vt optimè expendit 33
Panormit. *in dicto cap. praeterea hoc tit.* quem sequitur Narbona *dict. quaest. 3. num. 4.* si ad Republicae saeculares honores, & dignitates quinti, & vicesimi anni praescribitur aetas, *l. ad Rempubl. 8. ff. de muneri. & honor. cum similibus*; quid ni fortius in Ecclesiasticis dignitatibus, quae & honores nobiliori ratione cognominantur ex textu *in cap. innouamus 3. dist. 60.* ipse annorum numerus de iure requiretur indiscriminatim.

Quod si Decano, aut Praeposito, quod idem 34
esse ex Azorio, refert Filliucius *de statu Cleric. tr. 41. cap. 1. num. 20.* incumbat animarum cura, tunc dici debet, tam de iure *in dict. cap. cum in cunctis §. inferiora*, quàm per Tridentinum *dict. c. 12. sess. 24. de reform. in principio*, requiri aetatem annorum viginti quinque; non quia debeat esse in aetate praesbyterali, vt voluerunt Garcia *de benef. p. 7. dict. cap. 4. §. 4.* Filliucius *supr. cap. 5. num. 31.* veluti hic in textu nostro, & *in dicto cap. innouamus 3. dist. 60.* † ex quibus colligitur, cum fat esset ex 35
hoc fundamento, si esset in ea aetate, in qua intra annum posset suscipere Praesbyteratus ordinem *ex cap. praeterea*, iuncta glossa *hoc tit. cap. licet de elect. lib. 6. & in dict. cap. 12. Trid.* vbi expressius cauetur; sed ex eo videlicet quod sit iniuncta Decanatos, aut praepositurae dignitati animarū cura; quo in casu praecisè requiritur annorum 25. aetas, saltim inceptorum vt docet Doctores *in d. §. inferiora* & hic in textu nostro; quibus subscripserunt Quintanaduenas *Ecclesiasticon. lib. 1. n. 11.* Azor. *instit. moral. 2. p. dib. 6. cap. 5. vers. secundo quaeritur*, Moneta *de comm. vltimar. volunt. cap. 10. num. 114.* cum aliis Narbona *anno 25. q. 58.*

Nec obstat adductum *suprà* sub vers. *& licèt* 36
iure de textu *in cap. indecorum 3. hoc tit.* quia respondetur cum glossa *ibi* verbo *intra decimum quartum*, cui post modum accesserunt Riminal. iunior *in l. 1. num. 187. ff. de officio eius*, Andreas Faquineus *controuers. lib. 13. c. 3.* vers. *quartum monet Decius*, Narbona *anno 22. dict. q. 3. sub num. 6. & 7.* non posse illud inferri à contrario sensu in praedicta specie, siquidem ibi sequeretur correctio iuris communis quoad personatus, & dignitates cuiuscumque Ecclesiae, in quibus requiritur de iure aetas annorum 25. vt dictum est *ex text. in d. ll. cap. cum in cunct. §. inferiora*, & concludit Maiolus *de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 11.* † quia personatus, & beneficia habentia animarum curam 37
pati

pari passu ambulant *ex dict. cap. dudum 54. de elect.* quæ non nisi habentibus annos 25. attictos dätur, vt profert Hostiensis *in summa tit. de ætate ordin.* §. *ætas num. 1. in princ.* dicens quod ætas requisita ad dignitates inferiores respectu Episcopi, sufficit quod attingatur.

38 Vnde dubium est, an pro dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, in quibus iuxta iam dictam nouam Tridentini dispositionem *in dicto cap. 12. sess. 24.* exigitur ætas annorum 22. sufficiat vt sint attícti, vt ad ordinem Diaconatus, sufficit, vt dixi supra *in Rub.* vel requirantur expleti: & licèt Azor. *dicto lib. 6. cap. 5. q. 3.* vers. *cæterum*, Henriquez *lib. 14. cap. 8. §. 16. in fine*, Emanuel. Sa verbo *beneficium, num. 31.* Zerola *in praxi p. 1.* verbo *beneficiũ* §. 1. vers. *ad dignitates* existiment sufficere attictos: tamen ex verbis dicti Tridentini *cap. 12.* ibi: *viginti duobus annis non minores* expletos esse debere existimant Massobrius *in sua praxi habendi concursum, requisito 10. dubit. 11. num. 24.* Filliucius *dict. cap. 5. num. 30.* Nouarius *in singulari Canon. conclusione 15.* Squillante *de priuilegiis Clericor. cap. 4. num. 72.* Barbosa *in pastorali dict. allegat. 60. num. 65 & lib. 1. Iuris Ecclesiast. cap. 21. num. 50. & in tr. de Canon. cap. 13. num. 22 & in dict. cap. 12. Trid. num. 1* Garcia *dict. cap. 4. de benef. p. 7. n. 72.* Lessius *de Iustitia lib. 2. cap. 34. dubit. 20. num. 108.* Quintilianus Mandosius *de ætate minor. cap. 5. num. 10.* Molina *de Iustitia lib. 2. disp. 573.* cum aliis Narbona *dict. q. 5. sub num. 9.* vbi *num. 10.* ex Lessio Garcia *num. 57.* Vasquez *de beneficiis cap. 3. num. 18.* dicit Episcopum non posse in hoc dispensare in ea ætate, de quo latè Filliucius *dict. c. 5. n. 30.*

39 Iterum dubitatur an Tridentini decretum *in dict. cap. 12. sess. 24.* sic *num. præcedenti* explicatum habeat locum etiam in dignitatibus, & personaribus Ecclesiæ collegiatæ, & licèt Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 9. num. 92.* Piasecius *in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. num. 21. pagina 330.* Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. editione* alias *resolut. 512. num. 2. in fine in 1. editione*, & *in praxi aurea resolut. 239. num. 2.* Nouarius, & Squillante relati à Barbosa *de Canon. cap. 13. num. 23.* dicant requiri ætatem iuris antiqui, sicque referat decisum Fr. Emanuel Rodriguez *q. regul. tom. 1. q. 11. art. 2.* declaratumque dicat Christophorum Bellam. Archiepiscopum Burgens. contulisse dignitatem scholastriæ collegiatæ Ecclesiæ de Aguilar. de Campoo cuidam scholari qui non habebat maiorem ætatem 17. annorum. Et cum litigaretur super hoc fuisse iudicatum collationem fuisse canonicam, & iudicatam: hoc idem refert Barbosa *de iure Ecclesiast. cap. 21. num. 51.* idem *in pastorali alleg. 60. num. 67.* Narbona *anno 25. dict. q. 3. num.*
40 11. † Tamen verius dicunt alij Trident. dispositionem intelligi etiam procedere in prædictis dignitatibus Ecclesiæ collegiatæ, sicut procedit in cathedrali Ecclesia, vt tenet Garcia *de benef. dict. p. 7. cap. 4. num. 59. à num. 62.* Armendar. *& ad leg. 7. recopil. de Episcop in addit. leg. Nauar. lib. 1. tit. 18. num. 2.* Narbona *suprà*, & alij existimantes requiri ætatem annorum 22.

41 Verùm hoc procedit si animarum curam non habuerint tales dignitates, alias inquam sicut in Decanatu, & Archidiaconatu, & aliis dignitatibus curam animarum habentibus, nullus sit promouendus, qui saltim 25. suæ ætatis annum non attigerit, & in Clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac motum integritate commendetur, vt colligitur *dict. cap. cum in cunctis de elect. cap. licèt Canon. eodem tit. lib. 6.* ex dict. Trid. vbi Doctores, & Barbosa cum multis *de Canon. dict. cap. 13. num. 18. & 19.* † ita 42
similiter ad dignitatem principalem in collegiata requiri ætatem 25. annorum inceptorum, cum regulariter habet curam animarum in foro interiori vel exteriori: quod est intelligendum, si principaliter cura subsit; non verò si accessoriè Parochialis vnita sit dignitati; quia tunc non ætas ad curatum requisita, sed quæ ad dignitatem, idonea erit quoque in prædictis, & aliis dignitatibus, Garcia *dict. cap. 4. p. 7. num. 65.* Galetius *in Margarita casuum conscientiæ* verb. *Parochus* §. 6. Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 22. vers. ad tamen.* Barbosa *dict. cap. 13. num. 21.* Filliucius *de statu Clericorum tr. 41. cap. 5. num. 30. & 31.* Narbona *dict. q. 23. num. 12.* iterum Barbosa *dict. c. 12. Trid. num. 13. & in pastor. num. 67.* & aliis videri infra *sub q. 3.*

Itaque redeundo ad præeminentias Decanatus, 43
insimulque ad obligationes eius dignitatis, dico primò quod Decanus, dignitates, & Canonici tenentur assistere Episcopo celebranti iuxta formam libri cæremonialis, ad quod sub censuris possunt compelli, vt tradit Barbosa *in Bullario*, verb. *Decanatus*, vbi dicit sic ex Sacra Congreg. Concil. fuisse decretum *in Calagurit. 22. Decembris 1620.*
† quod in Vallisoletana Ecclesia non fit respectu 44
Decani, vt sæpius vidi per 15. annos dum fui Canonicus Pœnitẽtiarius patronus fisci, ac inquisitor illius inquisitionis qui solus remanet in choro, & nunquam associat cum aliis Episcopo pergenti de choro ad Altare, vel exeunti, aut intranti in Ecclesiam; etsi cæteri soleant illum associare. Et de prædicto casu idem Barbosa *collect. decis. 241. num. 7.* refert Sellius *in selectis Canon. cap. 31. n. 71.* & plura de obligatione, quam Canonici habent associandi Episcopum, dum venit ad Ecclesiam cum Papa, seu exiit à quo loco, & ad quem, congerit ipse Barbosa *collect. decis. 99.* verb. *Canonici associantes Episcopum*, & *in Bullario sub eodem verbo.*

Item quod Decano digniori de Capitulo in 45
choro existenti, & non Cantori, debeant petere veniam Canonici de choro exire volentes, ne punctentur, Sacra Congreg. Rit. *in Cassanen. 5. Martij 1633.* de qua Barbosa *in collect. decis.* verb. *Decan. 241. num. 5. & de Canon. cap. 6. num. 8. in fine,*
† idem ibi vbi cum Posthio *de manut. obseruat. 45.* 46
num. 12. ait quod maiori dignitati competit manutentio in præeminentiã, ipsum videbis *cap. 9. n. 12.* vbi de munere Cantoris, sed video in praxi, quod exeuntibus de choro, venia præstetur à Cantore, absente Decano, vel alio præeminentiore.

Sed quod Decanus, dignitates, & Canonici 47
teneantur, non ex vrbanitate, sed ex debito associare Episcopum, dum venit ab Ecclesiam cum Papa, vt celebret, Diuinis assistat, & dum ab Ecclesia ad domum redit, refert Sellius *dict. cap. 33. num. 70.* & cum eo Barbosa *dicta decis. 241. n. 6.* sic decretum ex Sacra Congregatione Rituum 10. *Ianuarij 1609.* quod respectu Decani non video communiter in praxi receptum, idem Barbosa *in Bullario* verbo *Decanus.*

Et quod Decano Missam celebranti in diebus 48
solemnibus, debeat duo Canonici assistere, & ministrare pro Diacono, & Subdiacono, si mansionarij, quibus animarum cura incumbit in ipsius exercitio, eo tempore sint occupati, tradit Barbosa

supra

supra num.8.cum eodem Sellio dict. cap.33.n.73.
referente ita declaratum à Sacra Congreg. tit. in
Canonen.Opitegij 14. Februarij 1615. repetit idem
Barbosa in Bullario verb. Decanus, vers. Decano
missam, sed Vallisoleti hæc obligatio incumbit
in certis solemniis, duobus Canonicis antiquiori-
bus, qui non sunt in obligatione accipiendi cappas
Hebdomadarias in choro, sicut cæteri moder-
niores.

49 Prima dignitas post Pontificalem, quæ de con-
suetudine in tota fere Hispania, est Diaconatus,
exceptis Ecclesiis Pampinol. Valent. Oxomen. &c.
& maior Collegiata non potest esse Iudex ordina-
rius, seu delegatus appellationum in tota proouin-
cia Toletana, vt statuit Paulus V. in sua constit.
incip. Ecclesia vniuersa, sub die 17. Augusti 1615.
50 † quam Gregor. XV. sua constitutione incipit
alias à fidelis, sub die 9. May 1622. extendit ad
Ecclesias omnes Metropolitanas Cathedrales, &
Collegiatas totius Regni Castellæ, & Legion.
Barbosa de Canon. dict. cap.7. num.10. qui num.6.
dicit quod dignitas prima semper est, & vocatur
dignitas prima; licèt Vicarius Generalis sedeat
in suo loco, vt declarauit Sacra Congreg. in Pla-
centina 19. Maij 1607. in 4. dubio.

51 Et licèt ex Sacra Congregatione in Tarentina
10. Ianuarij 1597. habeat munus ordinandi proces-
siones intra, & extra ciuitatem, absente Episcopo:
tamen Vicario Episcopi præsente, spectat ad eun-
dem ex Sacra Congreg. in Vigilen. 18. Septem-
bris 1630. & in Bisuntina 3. Aprilis 1631. & antea
in vna Tarentin. 10. Ianuarij 1597. refert Barbosa
de Canon. dict. cap.7. num.7. vbi ait iam nouissimè
ex Sacra rit. Congreg. in Cassanen. 5. Martij 1633.
fuisse decretum munus ducendi, dirigendique
processiones, absente Episcopo, esse Vicarij Ge-
neralis functiones solemnes quas si Episcopus
52 præsens esset obiret; † Episcopo autem absente,
vel impedito, spectare ad digniorem de Capitulo,
non autem Hebdomadarium ex eadem Sacra
Congreg. rit. in Pennen. 15. Februarij 1633.

53 Item etiam Decanus debet cedere primum lo-
cum Canonico, seu alteri Præsbytero parato, of-
ficium facienti: sic ex Sacra Congreg. Rituum in
Antuerpien. 24. Octobris 1609. adducit Sellius in
selectis Canon. dict. cap.33. num.75. Barbosa dict.
collect. decis.241. num.10. idem in Bullar. dict. verb.
54 Decanatus, vers. Decanus debet. † Verùm Deca-
nus, & cæteri antiquiores, & digniores Capitu-
lares debent præcedere Gubernatoribus, id est
Vicariis Generalibus electis, sede vacante ex suo
corpore, & Capitulo: sic Sellius dict. cap.33. n.74.
refert declaratum ex Sacra Rituum Congregatio-
ne in Elboren. 25. Ianuarij, & 5. Iulij 1603. tradit
Barbosa dict. decis.241. num.9. & in Bullario dict.
verb. Decanatus, vers. Decanus.

55 Notandum verò est pro complemento, Deca-
no Zamorensis Ecclesiæ concedi vsum Rocheti,
& facultatem benedicendi Paramenta, vbi non
adhibetur Sacra Vnctio: sic refert Sellius dicto
cap. 33. num. 77. ex Sacra Congreg. Rituum in
56 Zamor. & Bolonia 15. Nouembr. 1603. † qui n.78.
refert ex alia Rit. Congregatione in Carnoten. 3.
Aprilis 1610. posse Decano Ecclesiæ Carnotens.
concedi licentiam benedicendi Paramenta Eccle-
siæ, &c. in quibus non adhibetur Vnctio Sacra per
totam Diœcesim de licentia, & consensu Episco-
pi. Et idem Sellius dict. cap.33. num.79. refert de-
claratum ab eadem Sacra Congreg. Rituum Pu-
57 teolana 10. Decembr. 1617. † quod Decanus Ec-
clesiæ Puteolanæ declaratur prima dignitas, ei-
demque deberi omnimodam præeminentiam, ac
propterea ad ipsum spectare omnes functiones
Episcopales, absente, vel impedito Episcopo, † 58
& idem Sellius dicto cap.33. num.80. refert decla-
ratum ex Sacra Congreg. Rituum in Sancta Aga-
tha Gothorum 8. Iulij 1602. Decanum Sanctæ Aga-
thæ manutenendum esse in possessione exercendi
actus Præsbyterales contra Archidiaconum, † 59
& dict. cap.33. num.81. refert declaratum à Sacra
Rit. Congreg. in Pollemen. seu Bamberg. 11. Decem-
bris 1604. Decanum collegiatæ Ecclesiæ in Austria
posse in posterum vocari Præpositum, vt conce-
ditur attenta supplicatione Episcopi, & meritis
Oratoriis; quæ omnia tradit etiam Barbosa dict.
decis.241. a num.12. & in Bullario, dict. verb. De-
canatus à vers. Decano Ecclesiæ Zamor.

Notandum est secundò, vt nequeat Decanus 60
cum aliquibus tantum Canonicis; cæteris verò
de Capitulo insciis, & non legitimè vocatis quid-
quam statuere extra locum capitularem, seu de-
terminare quod Ecclesiæ commodum, vel incom-
modū, pertineat, sic ex Sacra Rit. Congreg. quam
citat Sellius dict. c. 33. num.76. in Lamacen. 7. Octo-
bris 1606. sequitur Barbosa dict. decis.241. num.11.
& in Bullario supr. vers. Decanus etiam, † quod 61
verum est, etsi in praxi Vallisoleti, viderimque
in Asturicen. Ecclesia, in quibus fui Canonicus
sæpius minori numero, vtpote cum tertia, vel
quarta parte votantium expediri nonnulla extra
locum Capituli non sedendo, sed stando, & sine
scriptis in rebus parui momenti.

Notandum est tertiò, quod Decanatus Audi- 62
torum Rotæ cum omnimoda præcedentia spectat
ad Auditorem in vrbe tempore vacationis præsen-
tem, aut ex causa publica absentem ex Pij IV.
constit.61. incipit dudum, 6. Kalend. Augusti 1561.
apud Laërt. Cherub. in Bullario tom.2. pag.89. alias
67. in nouissima impressione, † qui etiam in Bull. 63
tom.1. pag.777. alias 590 ex Paulo IV. constit. 5.
incipit cum venerabiles 11. Kalend. Septemb. 1555.
dicit Decanatum Cardinalium, si vacet, deferri
antiquiori Episcopo Cardinali præsenti in curia,
aut ex causa publica absenti, tradit Barbosa dict.
decis.241. num.2. & 3. & in Bullario dict. vers. De-
canatus, in princ.

Vltimò notatur quod quemadmodum Eccle- 64
siæ Constantinopolitanæ Canonici, tanquam dig-
niores, Decumani appellabantur, vt in l. non plu-
res cod. de sacros. Eccles. † ita, & eis, qui inter 65
Canonicos alicuius Ecclesiæ primas, & principa-
tum tenet, eique præficitur, solet vocari Decanus,
iuxta glossam c. cum inter, verb. ad Decanum, de
elect. Barbosa de Canon. dicto c.7. sub num. 1. † 66
qui num. 11. remittit ad c. 42. post num.23. vers.
hinc etiam, resolutionem dubij, cur aliquando fiat
mentio in iure, & in rescriptis Apostolicis de De-
cano, & Capitulo simul, quasi Decanus sicut
cæteræ dignitates, non sit de Capitulo; quod
tu requires ab vsu communi scribendi epi-
stolas.

Dubium verò est, nunquid Decanus, qui simul 67
est Canonicus, si vna Hebdomada seruiat, vt Ca-
nonicus, alia vt Decanus, percipiat portiones pro
Decano, & pro Canonico? Et nunquid in heb-
domada, qua seruit, vt Canonicus debeat sedere
in loco Canonici, non autem Decani, non obstan-
te consuetudine in contrarium, & sacra Congreg.
26. Nouemb. 1616. dicit circunscripta consuetudi-
ne, debere sedere in loco Canonicali quod non
video

Digitized by Google

video practicari; etsi Vallisoleti Decanus perci-
piat in omnibus duplicem portionem, veluti si
68 haberet duos vnitos Canonicatus. † Quæ etiam
Sacra Congregatio ad aliud secundum dubium
sibi propositum, respondit, vt debeat gaudere
duplicibus distributionibus, sicut etiam amittet
duplices, si non inseruiret, quando inseruire de-
69 bet pro vtroque, † quæ etiam declarauit, vt si in
litteris dispensationis super retentione dignitatis,
& Canonicatus simul adsit clausula, Dummodo
Ecclesia in Diuinis non patiatur detrimentum, istam
clausulam intrare in erectione; quæ cum habue-
rit effectum, apparet iustificata, quod Ecclesia
non fraudetur obsequiis, alias deberet tolli ipsa
dignitas expedita tradit Barbosa de Canon. cap. 18.
num. 21. & 22. de Decano fulginanten. iuxta Six-
tum IV. erecto.

70 Ad secundam quæstionis partem dico quod
Præpositus regulariter dicitur qui præfectus aliqui-
bus est, & vsu talis, qui primam habet inter aliquos
dignitatem, quare Præpositura per se singulare
nomen beneficij Ecclesiastici facit quod assiduita-
tem, seu vt iura loquuntur, residentiam exigit,
iuxta textum in c. ex parte el 2. de Cler. non residen-
71 tibus, † & ætatem, & scientiam legitimam, & or-
72 dines, iuxta textum in c. dudum el 2. de elect. † Et
licèt in iure Canonico nullus reperiatur specialis
titulus de officio Præpositi, eius tamen non rarò
fit mentio in responsis Romanorum Pontificum
vt in c. Saluator 1. q. 3. & in cap. cum inter 25. & in
73 c. dudum 22. de elect. † Et propriè dicuntur, qui in
multis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ
Ecclesiis Cathedralibus, siue Collegiatis præcipuá
gerunt Dignitatem cum animarú cura, & iurisdi-
ctione; eo quod toti collegio Canonicorú præsunt.

74 Et sic in Archidiaconorum locum in illis parti-
bus creditur successisse, vt tradunt Petrus Gregor.
syntagm. iuris lib. 21. c. 18. à n. 6. Lælius Zechius de
Republica Ecclesiast. tit. 24. n. 15. & tit. 26. à princ.
Azor. instit. mor. p. 2. lib. 3. c. 18. q. 1. Antonius Fabr.
in praxi, & theorica benefic. cum Dignitate à n. 38.
Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3.
n. 48. Redoanus in tract. de simonia mem. p. 1. c. 19.
n. 7. Moneta de conseruator c. 5. n. 91. Tamburin. de
iure Abbatum tom. 1. disp. 25. q. 4. n. 5. Michaël. Fer-
rus de praecedent. Ecclesiast. q. 41. à n. 1. Patianus de
probat. lib. 2. c. 27. à n. 39. & n. 41. Sebastianus Cæ-
sar. de Ecclesiast. hierarchia p. 3. disp. 12 §. 5. Castal-
75 dus in praxi caeremon. lib. 1. sect. 8. c. 7. n. 6. † vbi ad-
dit quod in illis partibus, in quibus talis reperitur
Dignitas iuxta locorum consuetudinem, Præposi-
tus debet obtinere locum honorarium in choro, &
præcipuè cum Diuina celebrãtur officia, Rota de-
cis. 865. n. 8. & decis. 866. n. 1. apud Farinac. in col-
lect. nouiss. alias p. 4. diuers. vbi ait quod sedes Præ-
positi in illis partibus post Põtificalem, sit dignior.

76 Itaque bene quæ dicta sunt de Decanis possunt
applicari Præpositis Ecclesiarum, cum iam supra
dixerim Decanatum, & Præposituram esse eandem
dignitatem; ob idque eandẽ ætatem, vt iam dixi cũ
Narbona, & aliis ab eo relatis anno 25. q. 58. à n. 1.

77 Hinc aduertendum est, quod quando Præposi-
tus fuerit prima dignitas in Cathedrali, seu Col-
legiata, vel Conuentuali Ecclesia, habueritque
sub se Clerum, & Capellas, præsumatur de iure
dignitas, Præpositura, alias secus, vt pluries fuisse
resolutum refert Massobrius in praxi habendi con-
cursum, præludio 5. dub. 1. secundùm Romanam
impres. quas resolutiones refert ex eo Barbosa
cap. 9. de Dignit. & Can. num. 20. videndus à n. 14.
Fermosin. de Offic. & Sacris Eccles. Tom. I,
& de iure Ecclesiast. cap. 28. p. vltimum fin. & à n. 14.
† Vbi sub num. 18. vtrobique dicit in aliquibus Ec- 78
clesiis ex eadem consuetudine, vbi officium nul-
lum gerunt Præpositi, Præposituras non esse digni-
tates, vt notant Aloysius Riccius in praxi rerum
fori Eccles. res. 559. n. 1. in 2. edit. † Vbi secus esse 79
dicit, si toti Canonicorum collegio præficiantur.
Ioannes Andreas in c. 1. n. 3. de consuet. lib. 6. Petrus
Gregor. in Syntagm. p. 2. lib. 15. c. 19. n. 7. † Sed quid 80
de iure sit dignitas, tenet Rota decis. 483. p. 1. n. 7.
recentissimè, & Antonius Fabricius in praxi bene-
ficiali tit. de benef. cum Dignit. à n. 49. per glossam,
in c. quamuis 9. de verb. signif.

Aduerto secundò, quod Præpositus prima Dig- 81
nitas, ad quem spectat Missas solemnes, & Diuina
officia celebrare, si noluerit, vel fuerit impeditus,
non possit, hoc alij suo arbitrio commendare, aut
delegare; quia succedit proximior dignitas, & alij
successiuè, vt dicit declaratum à Sacra Congreg.
Rit. 1618. Ianuarij 22. Barbosa Apostol. decis. 594.
n. 3. & in Bullar. verb. Præpositus prima dignitas. † 82
qui etiam vtrobique in principio dicit, quod Præ-
positus habens vsum Mitræ ex priuilegio; licèt
possit solemnem benedictionem populo dare inter
Missarum solemnia; non possit tamen indulgentias
concedere, & publicare; sic ex Sacra Congreg. Rit.
in Praten. 4. Martij 1606. ab Aldano relatis in
comp. Can. res. lib. 1. tit. 20. num. 16. & 17. vbi in prin-
cip. dict. decis. 594. & in dict. Bull. ex eodem Aldan.
num. 15. † Dicit vt Præpositi Ecclesiarum Cathe- 83
dralium in Germania soleant habere vsum Mitræ,
& Baculi; & sic declaratum à sacra Congreg. Ri-
tuum in l. Lubianen. 24. Aprilis 1610. & à n. 4. vtro-
bique refert similia priuilegia aliquarum Ecclesia-
rum Italiæ, & Franciæ, vbi videbis de Præposito
Praten. oppidi Mirãdulę, & Ecclesię Colleg. oppidi
Varesij Mediolanẽ Diœces. Ecclesiæ Otcetinæ, &
Parochialis sanct. Thomæ Cortaldi Florent. Diœ-
ces. item de Præposito Collegiatæ sancti Antonini
ciuitatis Placentiæ, & Ecclesiæ Auenionen. de
quibus declarationibus Sellius in selectis cap. 30. à
n. 12. Aldanus dict. c. 20. n. 22. & 23.

Aduerto tertiò, quod præpositus iurisdictiona- 84.
lem tantum curam habens, comprehenditur in
Bulla Pij V. de residentia Parochor. quæ incipit, cu-
pientes; & sic vt teneatur residere, iuxta quæ do-
cent decisum Garcia de beneficiis p. 3. c. 2. n. 173. in
10. declarat Armendarus in addition. leg. Nauarra
lib. 2. tit. 23. §. 2. sub tit. sed an Parochi debeant resi-
dere in suis curatis n. 140. Barbosa sess. 23. Trid. c. 1.
de reform. n. 37.

Ex his iam vides quod Præpositi secundùm 85
nominis proprietatem dicuntur omnes aliorum
præfecti, & qui aliis præsunt, iuxta textum in dict.
c. quãuis 9. in princ. de verb. signif. Indeque præfe-
ctos Castrorú dictos fuisse qui præerant militibus
præsidij causa degentibus in prouinciis, de quibus
in l. viros cod. de diuersis officiis lib. 12. † & Præ- 86
positi Labarorum, vt in tit. cod. de Præposit. Labar.
eodem lib. † erat enim Labarorú signum illud no- 87
bile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore
Constantini Imperatoris ex auro, & lapidibus pre-
tiosis Crucis signo insignitum: ita Vasquez in 3. p.
D. Thom. q. 111. art. 4. Orosco in suis emblemis mor.
lib. 1. c. 9. folio 44. vers. Tyraquel. ad Alex. lib. 4. die-
rum genialium c. 2. pag. 37 Cardinal. Baron. tom. 3.
annal. Eccles. anno Christi 314. pag. 68. Barbosa de
dign. d. c. 9. n. 17. & de iure Eccles. c. 28. eodem n. 17.
quidquid legat Gerarch. in Anchora tit. verbo Præ-
positus Labarorum.

lib.1.cap.30.num.13. verſ. *ad Cardinalem*, Ojeda *de incompatibilit. beneficiorum* 1.p *cap.24.num.27.*
45 Garcia *ſupr. dict.cap.4.num.78.* † Tamen tu dices *ex dict.conſtit. Sixti V.* procedere ſaltim in creandis Diaconis Cardinalibus; etſi in creandis Præsbyteris Cardinalibus, deſideretur ætas annorum triginta, vt in Epiſcopis.

46 Quæ dicta ſunt de ætate eligendi aliquem in Cardinalem procedunt de iure ordinario; quia poteſt Summus Pontifex ætate minores creare Cardinales, vt ſæpè contingit, & latè probat Paleot. *de ſacro Conſiſtorio p.3.quæſt.4.* & obſeruat Moſconius *de Maieſtat.milit.Eccleſ.lib.1.p.1.c.6.*
47 ex Platina dicens. † Gregorium XI. minorem annis decem, fuiſſe ad Cardinalatum aſſumptum,
48 †, & Henriquez *lib.10.c.27.num.4.* obſeruat quod ſolet Papa nouiter electus ſuum Cardinalatum conferre cognato, quamvis adoleſcenti; & quibus ob inſignam nobilitatem, & iodolem, de quibus ſpes eſt, quod multum ſua authoritate proficiant Eccleſiæ; & licèt Rodericus à Cuña *in dicto c. Epiſcopus 6.num.17.diſt.77.* exiſtimet noſtris temporibus ex receptiſſima conſuetudine quacumque
49 minori ætate creari. † Reſpondetur id non tam conſuetudine, quàm Pontificis diſpenſatione fieri: qua interueniente, quacumque ætate pollentes dummodo ratione expertes creari poſſe, docet poſt Barboſam, Dianam, & Moſconium re-
50 latos à Narbona, *anno 30.num.4.* † imò nouiſſimè Diana *p.12.tr.1.reſ.48.* in verſ. *& hac*, ait ne dum poſſe Pontificem creare Epiſcopum infantem, ante rationis vſum; imò magis Cardinalem.
51 † Cum Cardinalatus non ſit ordo, nec Sacramen-
52 tum, † fatetur tamen non hoc licitè fieri à Papa, tum propter ſcandalum; tum quia Pontifex in conſcientia tenetur eligere ad Cardinalatum digniores, vt ex ſacro Trid. Concilio probat Eminentiſſ. Cardinalis Lugo ab eo relatus, cum implicet poſſe ferri hoc iudicium de puero.

QVÆSTIO III.

An Epiſcopus poßit ordinarè, aut dimiſſorias concedere filio alicuius Satellitis, aut meretricis, aut aliis? An dies Biſſextilis, ſupputetur in ætate ordinandi, aut profitendi?

SVMMARIVM.

1 *Satellites ſunt ratione officij irregulares ad ordines.*
2 *Filij ſatellitum non ſunt irregulares ad ordines & dignitates; ſi laudabiliter viuant,* & n.7.
3 *Infamia iuris non incurritur niſi ſit expreſſa in iure.*
4 *Filij, & nepotes eorum, qui violentas manus iniecerunt in Cardinales ſunt infames de iure. Item & filij proditorum committentium crimen læſæ Maieſtatis, & filij hæreticorum,* n.5.& 6.
7 *Officium nullum, quamvis vile, & abiectum, inducit irregularitatem, niſi aliquo iure conſtet inducere infamem, vel ſi ſine peccato mortali exerceri nequeat,* & n.8.
8 *Irregularitas vilium perſonarum, non tranſit in filios.*
9 *Meretricis filius queit ordinari,* vt n.10.
11 *Carnificis filius vulgo* del Berdugo, *non eſt irregularis.*
12 *Carnifex villiſſima perſona reputatur, etſi ſemel tantum, & vi exercuerit tale officium,* n.13.
14 *Flagellis publicè ceſſi, ſunt infames ſed eorum filij poterunt ordinari.*
15 *Filij damnatorum ad triremes poſſunt ordinari; etſi parentes exiſtant infames ex cauſa famoſa.*
16 *Filij Hiſtrionum, Scenicorum, Macellariorum, Lictorum, & aliorum, non ſunt ordinari prohibiti. Et idem de parentibus exiſtimant alij, vt à* n.19.& 20.
17 *Hiſtriones ob turpes, & indignas repræſentationes infamiæ nota afficiuntur.*
18 *Macellarij, Scenici, Lictores, & alij infamia nota afficiuntur.*
21 *Biſſextilis dies verus eſt, vt computetur ad ordines,* n.22.23. & 24.
22 *Anni vnius biſſextilis, eadem eſt ratio, ac de cæteris.*
23 *Dies vtraque biſſextilis in iure habetur pro vna* & numero 26. *etſi contra*, numero 27. & 28.
24 *Annus probationis in religione completur, quando dies biſſextilis, & non ante.*
25 *Annus à iure computatur per dies 365. niſi cum additur in quarto anno dies biſſextilis, ad complendum Circulum perfectum ſolis per Zodiacum.*
29 *Annus completi dicitur diebus 365. quando non eſt biſſextilis; alias requirerentur in 1. ſex horæ plus, & in ſecundo anno, 12. & in tertio anno 18. horæ.*

AD primam quæſtionis partem, etſi de ea 1
poſſemus agere *ſub tit. de filiis Præſbyterorum, & ſupr. ſub cap.fin.de temporib.ordin.* tamen hic diſputare non eſt extra propoſitum, cum titulus noſter agat etiam de qualitate ordinandorum, occaſione cuius plures caſus poſſent hic adiungi,
præter dictos infra ſub Rubro. † Quo ſuppoſito 2
ad primum difficultatis punctũ reſpondetur; quia etſi ſatellites ſint irregulares ex infamia officij, ſed non ob id eorum filios tales reputari quoad ordines, cum ignobilitas, & vilitas parentum non noceat filiis, quin ad ordines, & quaſcumque dignitates Eccleſiaſticas poſſint promoueri, ſi ipſi laudabiliter viuant, vt notat gloſſa *in cap.quoniam*
vetuſto 24. quæſt. 1. verbo *inuidia*. † Vnde cum 3
infamia iuris non incurratur, niſi ſit in iure expreſſa, iuxta ea, quæ notaui, & ſcripſi *in cap. teſtimonium 54.de teſtibus, cap.1.de exception.* & filij ſatellitum nulla infamia iuris inueniantur in iu-
re notati. † Vt habemr contra filium, & nepo- 4
tes parentum violentas manus in Cardinales eiicientium *ex cap.felicis de pœnis lib.6.* † & contra 5
filios proditorum crimen læſæ Maieſtatis commit-
tentium *ex l. quiſquis §.filij cod. ad leg.Iuliam*, † 6
item & hæreticorum filij, & nepotes, vt *in cap. ſtatutum 15.de hæret.lib.6.* & in aliis caſibus in iure expreſſis.

Sequitur vt tales filij ſatellitum non ſint infa- 7
mes, aut inhabiles, quominus queant ordines recipere, quia, vt docet Cornejo *in 3.p. D Thom. tract.5.de irregul.cap.8.dubio vnico quæſt.3.* nullum officium

officium quamvis vile, & abiectum inducit irre-
gularitatem, nisi vel aliquo iure Canonico, vel
8 ciuili constet inducere infamiam. † Vel tale sit
vt sine peccato mortali exerceri nequeat; imò nec
harum vilium personarum irregularitatem ratione
officij transire in filios. Quare hanc senteotiam
docent Marchin. *de Sacram.Ordinis p.10.tract.1.*
cap.4.num.4. Suárez *de censf.disp.48.sect.3.num.3.*
Castrus Palaus *tom.6. disp.6. puncto 20. num. 11.*
Reginaldus *tom.2.lib.30.tract.2.cap.15. num.198.*
Filliucius *tom.1.tract.19.cap.8.num.230.* cum aliis
Diana *p.10.tract.11.ref.26.in principio.*

9 De filio autem meritricis posset esse dubium
cum Sayrus *de censuris lib. 7. cap.11. num.8.* dicat
esse irregularem, nec posse ad ordines promoue-
ri, & Cornejo supra *dict.cap.8.quæst.2.de irregul.*
10 affirmet taliter procedere, etiam si meretria pu-
blica, fuisset coniugata. † Tamen cum nullo iure
videtur prohibitum, dicendum est posse ordinari
absque vitio infamiæ incutientis irregularitatem:
docent in terminis Megala *in 3.p.lib.7.cap.1. q.8.*
*num.156.*Diana *dict.p.10.tr.11.dict.resol.26.* vers.
sed quid.

11 Hinc infero primò quod filius Carnificis vulgo
del Berdugo ex infamia Patris, non est irregularis
sic vt ordines accipere nequeat, quia respectu
12 filij non est de iure prohibitum. † Nam etsi sui
Patris officium admodum vilissimum sit, ipseque
non solom, quia vindictam sanguinis exercet, sed
& quia infamis contrahat irregularitatem, vt per
textum, glossam, & Doctores *in clem. 1.* dixit Maio-
13 los *de irregul.lib.1.cap.1.num.5.*vers. *inter hos*, †
addens procedere etiam in eo, qui semel tantum
illud exercuit officium, etiam si coactè hoc fecerit
sed non ob id eius filium contrahere hanc infa-
miam, & irregularitatem quoad ordines: sequitur
Megala vbi supra, Castrus Palaus *tom.6. disp. 3.*
puncto 20. num.5.

14 Secundò infero idem dicendum de filiis, quo-
rum parentes fuerunt publicè flagellis cæsi: nam
licèt isti sint infames, vt docent Marchin. *de Sacr.*
Ordin.dict.cap.4.num.4. Cornejo *dict. dubio vnico*
quæst.3.tract.5.& alij: tamen ex eisdem rationibus
parentum infamiam, non transferri in filios, quo-
minus asceudere queant ad ordines tenendum
est.

15 Tertiò infertur idem dicendum de filiis damna-
torum ad triremes; quia etsi isti damnati, secun-
dùm aliquos existant irregulares quoad ordines;
quod verum credo, si tantum essent damnati ex
causa famosa, vt docent Thesaurus *in praxi p. 1.*
cap. 33. tamen vtcumque eorum filij noo impe-
dientur ordinati.

16 Quartò infertur filios Histrionum conducen-
tium se publicè precio ad spectaculum sui corpo-
ris exhibendum, representatiumve publicè obsce-
na, de quibus D. Augustinus *lib. 2. de ciuit. Dei*
cap.12. & 13. seo Scenicorum, Macellariorum,
Lictorum, & similium, non esse probibitos ad sa-
cros ordines, & minores ascendere ex dictis ratio-
17 tibus, † imò idem potest tentari de suis parenti-
bus illa officia exercentibus; quia etsi Histriones
ob turpes, & indignas repræsentationes, infamiæ
nota afficiantur, iuxta textum *in l. 1. & 2. §. ait*
Prætor, iunctis duabus sequentibus *ff. de his, qui*
notantur infamia cap.de fratribus 4. quæst.1.cap. ali-
18 *quantos dist 51* † quod idem de Macellariis, Scé-
nicis, Lictoribus, & aliis, vulgò sit existimatum;
tum; quia etsi reuera prædicta officia sint apud
19 omnes ferè conditionis infamis, & notæ. † Sed

quia nullo iure scripto cauetur infames esse ea
exercentes; ideo posse ordinari dici potest vt fa-
teri videtur Castrus Palaus *supr. puncto 20. num.6.*
& confirmatur ex dicto Cornej *supr.quæst.2.*asse-
rentis nullum officium vile, & abiectum inducere
irregularitatem, nisi constet in iure inducere infa-
miam. † Verùm Diana asserens *dict. ref.16.* vers. 20
& tandem, in fine, quod si Palai sententia scrupu-
losi multi sedarentur, multique essent immunes ab
irregularitate, & à petitione dispensationis. Sed
quia communiter contrarium Doctores sentiunt
asserentes supra dictos, tanquam infames arceri,
& esse irregulares; ideò relinquit viris doctis co-
gitandum; & licèt pro sententia bac possis indu-
cere textum *in c.1.de vita, & honestate Clericor.*
lib.6.& in clem.1. eodem, de Clerico exercente ia-
culatoriam artem, vel Carnificis officium: tamen
non adaptatur completè ad Laicos ea, & alia offi-
cia vilia exercentes.

Ad secundam quæstionis partem, an dies anni 21
bissextilis, supputetur io ætate ordinandorum, vel
omittatur, vt cõgruè respondeas leges ea, quæ dixi
supra *in Rub.*sub vers.*vnũ.in fin*: vbi etsi pro vtra-
que sententia Doctores adduxerim, & sit vtraque
probabilis; eo quod habet plures vtraqueque pro se
Doctores, & fundamenta, cum negatiua fuodetur;
eo quod in ordinationibus accipiendus sit annus
Ecclesiasticus secundùm variationem temporum;
sed ritu Ecclesiastico dies bissextilis computatur:
ergo.

Deinde quia idem est ratio de nouo anno bis- 22
sextili, ac de cæteris; sed tot anni bissextiles iã præ-
teriti, connumerandi sunt, alias parerent varieta-
tem, noo modicam; ergo non est cur excludatur
dies præsens bissextilis. † Tertiò quia cum ex tex- 23
tu *in l.cum bissextum ff.de verb.signif.& c. quæsiui,*
eodem tit babeatur vtraque dies bissextilis pro vni-
ca, sequitur vt sit computãda, vt necessaria ad per-
fectam ætatem, dies desideretur. Vltimò; nam, in 24
complendo anno probationis; dies bissextilis, est
necessariò includendus, secus professionem esse
nullam ob non seruatam Trid. formam *sess. 25.*
c.15.de regularib. de quo plura dico infra *in c. ad*
Apostolicam 16. de regular. vt loquitur Sanchez
*lib.2.de matrim.disp.24.n.22.*de professione, idem-
que esse de ætate ad ordines, vt sequitur Barbosa
*de potest.Episcop.p.2.alleg.101.n.13.*cum multis. † 25
Et confirmatur; quia etsi annus à iure computetur
per 365.dies, sed cum dies bissextilis de quarto an-
no superaddatur, vt adimpleatur defectus inspe-
ctus ad complendum circulum perfectum solis
per Zodiacum; † Sequitur vt illa dies superaddi- 26
tus dicat ordinem ad vnam diem tantum; & sic
dies 29. Februarij quæ hoc in anno, quando hæc
scribo contingit, reducatur ad dies 28. quibus ordi-
riè ille mensis completur, iuxta *l. 3. §. minorem ff.*
de minorib.& aliis. Quæ sententia mihi probabi-
lior stat, quam nouissimè comprobat Diana cum
multis de professione loquentibus *p. 10. tract. 11.*
ref. 67.

Doctores inquam asserentes in anno bissextili 27
posse quem ordinari, nondum transacto, die 29.
Februarij superaddita, sunt Martinus de San. Io-
seph. *in monstr. confes. tom 1. lib.1. tract. 6. de or-*
dine num. 22. Syluester *verbo ætas numero 5.* &
alij relati supra *in Rubr.*eo quod in rebus odiosis
noo computetur dies bissextilis, sed tantum nu-
merari annum dierum 365. adsit annus bissextus,
aut non, vt determinati videtur *ex l. cum hæres,*
§. Stichus, ff.de statu liber. & ex doctrina Abba-

tis, Panormit. *in cap. quærenti de officiis deleg.* D. Didacus de Narbona *in annal. anno* 25. *q.*55. *num.*6. qui citat pro se Henriquez, Riccium, &
28 Acunham.† Et pro comprobatione poteris aggregare dictum *supra quæst.*1.*vers.ad quintam*, verb. *non desunt*; sed tu tene, vt supra etiam per dicta
29 *in dicto vers. ad quintam dictæ quæst.*1. † Quia securius est, etsi non improbem contrariam sententiam, alias inquam posset etiam dici, vt in anno non bissextili, debeat non tantum compleri annus per dictos 365. dies; imo & amplius per alias sex horas, quæ desunt ad integrandum primum annum; vel per duodecim horas, ad integrandum secundum annum, vel per decem, & octo horas ad complendum tertium annum, sicut quartus annus bissextilis non completur, nisi adiuncto die superaddito aliis 365. diebus illius anni; nisi malis dicere illas horas non imputari pro annis illis tribus antecedentibus ad bissextum; quousque addatur integra bissexti anni dies.

Ad Text. in Cap. I. De Ætate & qualit. ordinand.

PRÆMISSVM

SVMMARIVM.

1 *Ætas, quæ requiratur ad aliquas Ecclesiæ Dignitates, & officia, remissiuè.*
2 *Præpositi sunt aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt*, & q.1.à n.70.& 85.
3 *Præfecti Castrorum dicebantur, qui Præfecti erant militibus præsidij causa degentibus in prouinciis*, & sub n.85.q.1.

1 OCcasione huius textus Doctores agunt de Decanis, Abbatibus, Præpositis, Archipræsbyteris, & Præsbyteris; & cum Præpositus sit sub Rubro textus nostri collectus ex Concilio Pictauiensi, oportunè debemus inquirere de ætate prærequisita ad has, & alias Dignitates, & officia Ecclesiastica, & consequenter ad alia officia sæcu-
2 laria. † Nam ex verbo Præpositi, de quo hic, cuius nominis proprietas est, vt præpositi sint aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt, vt probat tex-
3 tus, *in c.quamuis 9.in princ.de verb.signif.*† sicque Præpositi Castrorum dicebantur qui præfecti erant militibus præsidij causa degentibus in prouinciis, de quibus *in l.viros cod. de diuersis officiis* De Archipræsbyteris, item Præsbyteris, & Archidiaconis, & officio primicerij, dico infra *in suo tit.* vbi de eorum ætate. Quare nunc agam de ætate Decanorum, Abbatum, Præpositorum, & aliorum officia Ecclesiastica, vel sæcularia tenentium, &c.

⁂

QVÆSTIO I.

Decanatus an sit Dignitas in Ecclesia? & quæ ætas requiratur ad eam? Et quid de Præpositis. Abbates qui propriè dicantur in Ecclesia? quæ eorum Dignitas? & quam ætatem desiderent? Et quid de Guardianis, & Prioribus Ecclesiarum Cathedralium, aut Religionum? & quid de Prouincialibus Generalibus.

SVMMARIVM.

1 *Decani officium quale.*
2 *Decanus propriè dicitur ille, qui decem viris præest, qui & dicitur præcipuus alicuius ordinis, & status.*
3 *Decanus in Ecclesiis, solet appellari qui inter Canonicos primas, & principatum tenet.*
4 *Decanus in Ecclesiis Hispaniæ, Galliæ, Lusitaniæ &c. subrogatur in locum Archidiaconi, qui de iure primus erat in Cathedralibus &* à n.16.
5 *Diaconus dicitur maior Dignitas post Pontificalem, id est post Episcopum.*
6 *Decanus obtinet in Ecclesia locum Archipræsbyteri &* sub n.18.
7 *Decanus respectu Capituli, non regulatur persona priuata, sed habet prælaturam in Capitulo, cui præest.*
8 *Decano prout est prima Dignitas post Pontificalem, pertinent in Choro, & non Cantori aliquæ præeminentiæ, vt mandare incipi officia, dare ictum in signum, incipiendi lectiones, & facere signum exeundi de choro.*
9 *Dignitati maiori competit manutentio ex præeminentia*, & n.46.
10 *Decanus iure attento, nullam habet Dignitatem, & iurisdictionem, cum careat iure Prælatura*, n.12.
11 *Decanatum acceptum pro simplici beneficio, non est nomen Dignitatis.*
13 *Decanus hodie consuetudine præscripta præfertur tam in Capitulo, quàm in Choro Archidiacono*, & n.20.
14 *Archidiaconus primum locum de iure obtinebat post Episcopum*, & n.18.
15 *Decanus habet in Capitulo primum sedere, proponere, & illico dare vocem suam, deinde sequentibus in dignitate; & antiquitate.*
16 *Decanus post omnium suffragia, habet declarare, quod resolutum fuerit à maiori parte votantium, vocem dare si est in sacris.*
17 Cap.ad aures de rescriptis.
18 *Archipræsbyteri dignitas, quæ à pluribus nuncupatur Decanus minor est Archidiacono.*
19 *Decani rurales instituuntur ad mandatum Episcopi, vel Archidiaconi.*
21 Cap.cum in cunctis §.inferiora de elect. & n. 26.29. & à n. 31.

22 *Decanus*

22 Decanus non requirit gradum Doctoratus, & licentiæ alicuius Vniuersitatis.

23 Decanus debet esse non minor annorum 21.

24 Dignitates in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus nulla est animarum cura, debent esse annorum 22. & à n.29. Etsi de iure minor sufficeret ætas, vt num.26.27. & n.28.

27 Cap. præterea de ætate ordinandor. hoc titulo.

28 Cap.indecorum de ætate ordinandor. hoc tit. & n. 38.

29 Dignitates in Cathedralibus habentes curam animarum, principaliter requirunt 25. annum; non si accessoriè; numero 30. & numero 42.

31 Cap.12.Trid. sess.24. de reformat.

32 Ætas generaliter ad dignitates, & beneficia Ecclesiastica, erat annorum 25. de iure, sicut & ad sæculares dignitates, & honores de iure, n.33.

34 Decani, & Præpositi ætas, quibus incumbit animarum cura, debet esse annorum 25.

37 Personatus, & beneficia habentia animarum curam, pari casu ambulant.

38 Ætas 22. annorum, quæ ad dignitates requiritur per Trid. in Cathedralibus debet esse completa, nec sufficit attacta. Et quid in personatibus, & dignitatibus Ecclesiæ Collegiatæ, n.39. & 40. vbi quod idem sit.

41 Collegiatæ Ecclesiæ dignitates, si animarum curam habeant, requirunt annos 25.

42 Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata requirit annos 25. inceptos si curam habeat principaliter, non si Parochialis vnita sit dignitati.

43 Decanus, dignitates, & Canonici tenentur assistere Episcopo celebranti, fallit in Decano Vallisoletano, n.44.

44 Canonici debent associare Episcopum, cum intrat, & exit ab Ecclesia cum Papa, & hoc ex debito, n.47.

45 Canonici exire volentes de choro, debent petere veniam à Decano, antequam à cantore. Et quid de praxi, n.46.

48 Decano celebranti in diebus solemnibus, debent duo Canonici assistere, & ministrare, si mansionarij sint occupati pro cura.

49 Prima dignitas in Cathedralibus, & collegiatis nequit esse Iudex delegatus, seu ordinarius in prouincia Toletana, & in aliis Cathedralibus Castellæ, & Legion. n.50.

50 Prima dignitas semper vocatur talis, etsi Vicarius generalis sedeat in suo loco.

51 Processiones ordinare potius incumbit Vicario Episcopi, quàm Decano, si Episcopus absit. Aliter digniori de Capitulo incumbit, non Hebdomadario, n.52.

53 Decanus cedit primum locum Canonico, siue alteri Presbytero parato officium facienti.

54 Decanus, & cæteri antiquiores, & digniores præsident in sede vacante cæteris electis gubernatoribus.

55 Decano Zamorens. Ecclesiæ conceditur vsus Rocheti, & facultas benedicendi paramenta idem de Decano Carnotens. n.56.

57 Decanus Ecclesiæ Puteolanæ declaratur prima Dignitas, cui competit præeminentia, & cui debentur functiones Episcopales, absente Episcopo.

58 Decanus Sanctæ Agathæ manutenetur in possessione exercendi actus Presbyterales contra Archidiaconum.

59 Decanus collegiatæ in Austria, potest vocari Præpositus.

60 Decanus nequit extra locum capitularem cum aliquibus tantum Canonicis, cæteris inscijs, & non legitimè vocatis quidquam decernere, contra praxim Ecclesiæ Vallisoletanæ & Austuricens. n.61.

62 Decanatus auditorum Rotæ, ad quem spectet tempore vacationis.

63 Decanatus Cardinalium si vacet, pertinet antiquiori Episcopo Cardinali præsenti in Curia, aut ex causa publica absenti.

64 Decumani appellabantur Ecclesiæ Constantinopolitanæ Canonici, tanquam digniores.

65 Primas solet inter Canonicos vocari, qui principatum tenet alicuius Ecclesiæ.

66 Decani, & Capituli, cur aliquando fiat mentio in iure?

67 Decanus simul Canonicus, qui vna Hebdomada seruit, vt talis, video in praxi, vt non sedeat in loco Canonici; etsi aliter sit declaratum.

68 Decanus, qui & simul est Canonicus recipit distributiones duplices, & tot amittit, si non resideat.

69 Clausula solita poni Decano, simul, & Canonico, dummodo Ecclesia in Diuinis non patiatur detrimentum, quid sibi velit?

70 Præpositura per se singulare nomen beneficij Ecclesiastici facit, quod residentiam, siue assiduitatem, exigit ætatem, & scientiam legitimam ad ordines, n.71. Et quando dignitas præsumatur, n.77. Et quid de iure, n.80. 85. & 88.

72 Præpositi officij, etsi non sit titulus Canonicus, non raro fit mentio in responsis Pontificum.

73 Præpositi dicuntur, qui in multis Germaniæ, Poloniæ, Angliæ, Flandriæ, Ecclesiis cathedralibus, seu collegiatis, præcipuam gerunt dignitatem cum animarum cura, & iurisdictione.

74 Præpositi creditur successores Archidiaconorum in partibus, vbi vsitantur.

75 Præpositus debet obtinere locum honorarium in choro, & cum celebrantur officia Diuina.

76 Præpositorum dignitas videtur æquiualere dignitati Decanorum, etiam in ætate requisita.

77 Præpositus quando est prima dignitas in cathedrali, seu collegiata, vel conuentuali Ecclesia, habet sub se Clerum, & capellas, & est dignitas, n.79.

78 Præpositura non sunt dignitates, quando nullum officium gerunt Præpositi in Ecclesiis.

81 Præpositus prima dignitas, ad quem spectat missam, seu officia celebrare, impeditus, aut nolens, nequit alij suo arbitrio commendare, cum succedat dignitas proximior.

82 Præpositus, qui habet vsum mitræ, & ob hoc queat populo solemnem benedictionem dare inter missarum solemnia; sed non poterit concedere, & publicare indulgentias.

83 Præpositi in Germania, & in aliquibus Ecclesiis, Italiæ, & Franciæ, habent vsum Mi-

tre, & Baiuli.

84 *Præpositus, qui habet curam iurisdictionalem, est qui comprehenditur in Bulla Pij V. de residentia.*

85 *Præpositi secundum nominis proprietatem dicuntur omnes aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt.*

86 *Præpositi Labarorum qui?*

87 *Laborarum signum erat nobile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore Constantini ex auro, & lapidibus pretiosis Crucis signo insignitum.*

88 *Præpositi nomen inter laicos bene adaptatur ad Præpositum Ecclesiæ, & quare*, numero 87. 90.

89 *Præpositi varij vtebantur in Republica Romana. Et qui in iure*, n. 91.

91 *Præpositi regulares, sunt, veluti, Abbates, Priores, Magistri, Generales, siue Rectores quorum officium est, vt præcipuè faciant obseruari à subditis quæ Canones mandant*, num. 92.

93 *Præpositi Religionum debent capitula generalia de triennio in triennium conuocare, vt disciplina regularis seruetur expendendo sibi vulgari sermone regulam*, n. 94.

94 *Præfectus dicitur qui est primus inter Clericos regulares, & inter Iesuitas in domibus professorum.*

95 *Præpositura de se non est dignitas, quia non habet nomen in dignitatem à iure; & sic appellatur officium.*

96 *Præpositus; etsi in choro ante alios sedeat, non ob hoc est dignitas de iure, nisi ex constitutione Ecclesiæ, vel consuetudine, vel vt*, n. 98.

97 *Sedendi præeminentia est signum personatus, non dignitatis.*

99 *Abbates eligendi debent de iure habere ætatem annorum 25 sicut Præpositi, & Decani & aliæ dignitates*, n. 100. & 101. *ita contra nullos*, n. 105. *& hoc siue sæculares, siue regulares sint*, n. 106.

101 *Abbatia est dignitas inferior Episcopali.*

102 Cap. indemnitatibus 43. de electione lib. 6. *n.* 103.

103 *Abbatissarum ætas alia, quam Abbatum.*

104 *Masculos comprehendi sub fœmineo vocabulo turpe est.*

107 *Abbas, etsi Generalis sit non exposcit maiorem ætatem, quàm alij.*

108 *Prælati, qui eliguntur Præsides Cœnobiorum, solent appellari, Priores, Abbates, Guardiani, Ministri, Præpositi, correctores, aut commendatores, &c.*

109 *Abbates, Guardiani, Priores, & alij superiores religionum, debent, cum creantur habere ætatem annorum 25. quia tales æquiparantur Curatis Parochialium*, n. 110. *fallit*, n. 113.

111 *Ætas in Prælatis regularibus requisita sufficit annorum 25. inceptorum.*

112 Clem. I. §. cæterùm de statu Monachorum.

113 *Priores simplices, id est rurales poterant iure antiquo constitui post 14. annum, vt* numero 114.

114 *Professio regularis olim fiebat à 14. anno, & hodie ex Tridentino à 16.*

115 *Priores sunt vel sæculares, vel regulares &* num. 116.

116 *Priores sæculares sunt qui reperiuntur in sæcularibus Ecclesiis, quorum aliqui collegiales dicuntur, quidam rurales sine cura.*

117 *Priores collegiales sunt qui in collegiatis Ecclesiis toti præsunt Collegio, &* n. 118.

118 *Priores Collegiales tunc demum sunt in Dignitate, si sunt collegiati, & habent præeminentiam, vel iurisdictionem in Ecclesia.*

119 *Priores Cathedralium, qui olim in eis habebant sedem primam, qualiter hodie habeantur.*

120 *Prior, quæ persona principalis est in Collegiata habens regulariter curam, debet habere ætatem annorum 25. inceptorum.*

121 *Prior Ecclesiæ non debet esse constitutus in gradu Doctoratus, vel licentia, Theologiæ, aut Iuris Canonici.*

122 *Tridentinum Concilium tantum hortatur, vt dignitates Ecclesiarum conferantur Doctoribus, sed non præcipit.*

123 *Prior collegiatæ, si accedit ad Cathedralem, habet sedere inter dignitates, & Canonicos imò præcedit Canonicos, vt* n. 124.

124 *Prior, seu Præsbyter, vt dignior, & ratione stolæ præcedit aliis beneficiatis, licèt antiquioribus.*

125 *Priorum collegiatarum sine cura, & Cathedralium ætas quæ* n. 126.

127 *Prouinciales, & Ministri Generales Religionum, debent saltim esse ætatis annorum 30. etsi conuenientissima sit quinquagenaria, vt* num. 128.

AD primam difficultatis partem, suppositis 1
quæ scribunt de Decanis, ac de eorum
munere, & officio Petrus Crespat, *in summa
Cathol. fidei, verbo Decanus*, Tuschus *in pract.
quæst. 2. tom. 2. littera D, conclusione* 60. Azorius
instit. parte 2. *lib.* 3. *cap.* 17. Vincent. Fillucius *in
quæst. mor. tom.* 3. *tract.* 41. *cap.* 1. *num.* 29. Machado
in summa perfect. confes. tom. 2. *libro* 4. *cap.* 4. *tractatu* 7. *docum.* 6. Fr. Hieronymus Roman. *de
Republica Christ. lib.* 3. *cap.* 10. *in princ.* Isidorius Moscon *de Maiest. milit. Ecclesiæ libro* 1.
parte 1. *cap.* 13. *paulò post principium*, Flamin.
Parisius *de resignat. benefic. lib.* 1. *quæst.* 1. *num.* 86.
Cassaneus *in catalogo gloriæ mundi parte* 4. *consideratione* 37. Boërius *de authoritate magni consilij à num.* 31. Anton. Fabricius *in praxi beneficiali
titulo de beneficiis cum dignitate, personatu, vel
officio à numero* 41. Michaël Ferrer. *in tractatu de
præcedent. Ecclesiast. quæstione* 21. Valerius Regi-
naldus *in praxi fori pœnitent. libro* 3. *tractatu* 1. *numero* 48. Barbosa, qui se transcribit *de iure
Ecclesiast. parte* 1. *cap.* 26. *& de Canonicis, & dignitatibus cap.* 7. *& alibi ipse sæpè.*

Dico vt Decanus ille propriè dicatur, qui de- 2
cem præest viris, iuxta glossam *in Rub. de Decanis
lib.* 12. Brison. *verb. Decanus*, Petrus Gregor. *syntagm iuris p.* 2. *lib.* 15. *cap.* 21. *numero* 13. Anguianus
de legibus lib. 1. *controuers.* 4. *num.* 9. & translatione
facta à perfectione, & præstantia denarij numeri,
Decanus dicatur præcipuus inter aliquos eiusdem
ordinis, vel status. † Ideò is, qui inter Canonicos 3
alicuius Ecclesiæ primas, & principatum tenet,
eique præficitur, solet Decanus appellari iuxta
glossam verb. *ad Decanum*, textus *in cap. cum
inter de electione*; eo quod in Capitulo honorabilior videtur pars Capituli, *ex cap. cum inter*

vniuersos

vniuersos de electione, & cap. post electionem de
4 concessione prab. † Itaque in aliquibus partibus
provt hic in Hispania, Lusitania, & Gallia locum
Archidiaconi, qui de iure primus erat in Cathe-
5 dralibus obtinet, † & tunc dicitur maior Digni-
tas post Pontificalem, hoc est ei, post Episcopum,
maior, & principalior Cura, & Collegij admi-
nistratio debetur, vt supra Valerius Regin. c.3.
Rodericus Zamoren. in suo speculo humanæ vitæ
lib.2.c.13.

6 Quare dixerunt Rota decis. 17. sub num. 1. vers.
sed caue, de concessione prabend. Petrus Gregor.
syntagm. iuris lib. 15. cap. 20. num. 12. & de benefi-
ciis c. 10 num. 24. & in parte Iuris Canonici lib. 2.
tit. 9. c. 5. num. 4. quod dum Decanus locum Ar-
chipræsbyteri in Ecclesia obtinet, tanquam subro-
7 gatus, potest eadem, quæ Archipræsbyter, † &
ex ea ratione esse Dignitatem iuxta Putei decisio-
nem 209. lib. 3. num 2. dicentis Decanum respectu
Capituli non regulari personam priuatam, sed
habere Prælaturam cum Iurisdictione in Capitu-
lo, cui præest, & sic habere Dignitatem, vt voluit
Rota in decis. 533. n. 4. p. 2. recent. Barbosa de ca-
nonic. c. 4. n. 32.

8 Et quatenus Decanus habet primam Dignita-
tem in Ecclesia post Pontificalem, pertinent ei,
& non Cantori præeminentiæ aliquæ in Choro,
& præsertim mandare incipi officia, dare ictum
in signum incipiendi lectiones, & facere signum
exeundi de Choro, iuxta determinationem Sacræ
Congregat. Rot. in Vlixbonen. 2. Septembr. 1597. de
qua Barbosa Apostolicar. decis. collect. 241. num. 4.
idem de Canonic. num. 8. vbi addit ex Postio de
9 manut. † quod maiori Dignitati competit manu-
tentio ex præeminentia, & repetit de iure Eccles.
dict. c. 26. num. 8. idem in Bullario verbo Decanus
10 & Decanatus. † Vbi allegans congregat. Rituum
Vlixbonen. dicit esse 1600. de quo etiam infra vers.
item quod Decano, in fine.

Et licèt iure communi attento, Decanus nul-
lam habeat iurisdictionem, ac proinde non Digni-
11 tatem, nisi pro tali habeatur, † imò Decanatum
acceptum pro simplici beneficio, non sit nomen
Dignitatis, nisi pro Dignitate habeatur, aut habeat
iurisdictionem, vt docent Cardinalis Tuschos,
dict. tom. 2. litt. D, conclus. 41. num. 22. Parianus, de
probat. lib. 2. c. 17. num. 76. Moneta de conseruat. c. 5.
num. 92.

12 Et sic Abbas in dicto cap. post electionem circa
finem, vers. item puto de concess. Prab. sub num 9.
circa finem, dicit de iure nullam habere Iurisdi-
ctionem, cum careat iure prælaturæ in Capitulo.
13 Barbosa de canon. dicto cap 3. num. 31. † Tamen
hodie consuetudine legitimè introducta præfer-
14 tur, tam in Capitulo, quàm in choro † Archi-
diacono, qui alias de iure primum locum post
Episcopum obtinebat, iuxta quæ dico infra, de offi-
cio. Archid. & sic in Choro habet præeminentias
15 iam positas, † ita & in Capitulo congregato in
loco, vbi de maiori est, habet primum sedere;
item quæ tractanda sunt proponere adstantibus
Capitularibus, illico dare vocem suam deinde se-
16 quentibus in Dignitate, seu antiquitate. † Et post
omnium suffragia habet declarare quod resolu-
tum fuerit à maiori parte votantium, vt à secre-
tario Capituli scribatur, & authorizetur in libro ad
id pro tempore destinato, quod in praxi Seruatur,
si Decanus sit in sacris constitutus, alias inquam
ei non licebit dare vocem in Capitulo, sed tantum
proponere, stante dispositione. Trid. sess. 22. de re-
format. cap. 4. vbi Barbosa num. 10. Garcia de bene-
ficiis 3. p. cap. 1. sub num. 26. idem Barbosa de Cano-
nic. cap. 37 num. 12. Stephanus Gratian. tom. 4.
cap. 482. n. 26. adducentes decisum ex sacra Con-
gregatione.

Nec obstabis dicendo ex textu in cap. ad aures 17
§. 1. de rescript. vbi videtur Decanus de iure præ-
ferri Archidiacono, cum mihi ex ordine litteræ, in
princ. sic pateat, ibi: Ad aures nostras peruenit, quod
plerumque Decani, Archidiaconi, Pracentores &c.
quibus videtur in præsentia Archidiaconi fuisse
primo factam mentionem Decani, & post reli-
quas personas de Capitulo sub inuolucro verbo-
rum fuisse comprehensas, ibi: vel alij Ecclesiasti-
cis præditi Dignitatibus.

Verùm vt postea dico, in cap. ad hæc de officio 18
Archid. nunquam de iure Decanus præcessit in
Dignitate Archidiacono, quia vt ibi patet, in vers.
Archipræsbyteri, Decani à pluribus nuncu-
pantur Archipræsbyteri quorum Dignitas minor
est Archidiacono, vt infra dico, de officio Ar-
chipræsbyteri, & expressè, ibi: In dicto cap. vers.
subsequenter patet, † quod Decani rurales insti- 19
tuuntur ad mandatum Episcopi, vel Archidia-
coni, † & sic resoluendum est, vt supra, de con- 20
suetudine, & non de iure Dignitatem Decani ori-
ginem traxisse, vt præferretur Archidiaconali, vt
docent Cosmas in pragmat. sanctione, tit. quomodo
Diuinum officium §. super his, verb. Decanus. An-
guian. de legib. d. controuersia 4. n. 9. † & ex eadem 21
ratione non obstat textus, in cap. cum in cunctis 7.
de elect. §. inferiora, vbi primò ponitur Decanus
Archidiacono.

Quare dici debet, vt etsi nullo Tridentini de- 22
creto statutum sit, vt qui Decanatum consequi
velit, debeat necessariò esse in gradu Magistri,
vel Doctoris per aliquem ex vniuersitatibus ap-
probatis, siue in gradu licentiati Sacræ Theolo-
giæ, aut sacrorum, Canonum, ex Riccio decis 248.
p. 4. num. 5. Zerola in praxi Episcopali p. 1. verbo
Canonica, §. 2. in fine. Nicolaus Garcia de benefi-
ciis p 7. c 7. num. 43. Barbosa de Canonicis dict. c. 7.
num. 9. & de iure Ecclesiast. supr. eodem num. 9. &
in Trid. sess. 24 c. 12. num. 8. & in pastorali alleg. 60.
num. 61. vbi addit in hoc loco consuetudinem at-
tendendam esse: sic ex Castro Palao. † Tamen 23
iuxta titulum nostrum requiri vt sit constitutus
in ætate legitima, quæ iuxta Trid. decretum dict.
c. 12. de reform. vbi Barbosa cum multis, num. 0.
debet esse non minor, quàm annorum vigesimi
secundi. † Vbi generaliter statuitur ad Dignitates 24
in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus
nulla inest animarum cura ex consuetudine, sta-
tuto, vel priuilegio adsciscì posse minores viginti
quinque annis, dummodo non minores viginti
duobus; iuxta ipsum Tridentinum ibi, & vigesi
duobus annis, non minores adsciscantur, Nouarius
in singular. Canon. conclus. 15. Squillante de priui-
legiis Clericorum cap. 4. n. 74. Barbosa in pastorali
dicta alleg. 60. num. 65. † Vbi ait quod in eis ne- 25
queat dispensare Episcopus; vt ante illos annos
adsciscatur, & promoueatur ex Sacra Congreg.
Concilij sub die 20. Septembr. 1631. & de Canonicis
c. 13. num. 22. vbi addit Massobrium, & ego addo
Narbonam in annal. 22. quæst. 3. probantem cum
multis num. 82.

Huic tamen resolutioni videtur obstare se- 26
quens consideratio ex textu in cap. cum in cunctis,
§. inferiora de electione, vbi distinctissimè Alex. III.
in responso dedito in Concilio Lateranensi, stricis-
simè

simè prohibet, vt nemo antequam vigesimum quintum annum attingat ad Dignitates, vt puta
27 Decanatus, & Archidiaconatus admittatur, † quod difficilius redditur ex Innocentij sententia, teste Abbate, *in c. præterea hoc tit.* cuius meminit Azor. *lib. 3. mor. p. 2. lib. 6. cap. 5.* vers. *tertio quæritur*, dum dixit ad Dignitates, & personatus, nullam esse certam ætatem iure communi decretam; ob idque sufficere decimum quartum annum inceptum, †
28 imò textus *in cap. indecorum 3. hoc tit.* non repugnat; quia etsi ibi dicat Alex. I I. vt nemo infra decimum quartum annum constitutus ascendat ad collationem cuiuslibet personatus in Ecclesia: tamen permittere videtur quod post decimum quartum annum possit concedi, ex regula *qualis dist. 25.* dictante quod de vno prohibetur, de alio conceditur, ex qua sic docent Zerola *in praxi verb. Canonia*, vers. *ad sextum*, & vers. *ad nonum*, Moneta *de distribut. 2. p. quæst. 19. num. 16. & de commut. vltimar. volunt. cap. 10. num. 115.*

29 Vtcumque tamen de iure antiquo intelligeretur iam hodie per Tridentinum *dict. c. 12.* immutatum est, iuxta dicta *sub vers. quare*, & præter relatos tenent Garcia *de benef. p. 7. cap. 4. num. 56.* pluribus adductis, quod probare videntur Azorius *instit. dicto lib. 6. cap. 5. quæst. 3. vers. cæterùm*, Lessius *de Iustitia lib. 2. cap. 34. dub. 20. num. 108.* Marcilla *de declarat. Concily num. 2. tit. 8. cap. 12.* vers. *Archidiacom*, Moneta *de commut. vltim. voluntatum cap. 10. num. 115.* Vasquez *tract. de beneficiis cap. 3. §. 2. num. 15.* Et stando de iure antiquo *in decisione dicti c. cum in cunctis §. inferiora*, statuente ad dignitates desiderari decimum quintum annum attictum; ita vt non sit admittenda interpretatio asserentium quod vt non repugnet cum Trid. *in dicto cap. 12.* debeat textus ille intelligi vt loquatur tantum de dignitatibus curam animarum habentibus; in quo casu Tridentinum etiam *in dicto cap. 12.* exposcit eandem ætatem, vt patet ex verbis ibi: *Nemo igitur deinceps ad Dignitates quascumque, quibus animarum cura subest promoueatur, nisi qui saltem vigesimum quintum suæ ætatis annum attigerit*; Campanilus *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 22.* Massobrius *in praxi habendi concursum reg. 10. dub. 11. num. 24. secundùm Romanam impressionem*, Squillante *de priuilegiis Clericorum cap. 4. num. 72.* Nouarius *in singulari Iuris Canon. conclus. 14.* Barbosa *in dict. cap. 10. num. 1. & in pastorali dict. alleg. 60. sub n. 65.* Lotterius *de re benef. lib. 2. quæst. 49. num. 23. & 24.* Sacra Congregatio Concilij *sub die 4. Decembr. anno 1627.* nouè, Castrus Palaus *in opere morali tom. 2. tr. 13. disp. 4. punct. 3. num. 4.* vbi intelligit non solùm in dignitatibus sæcularibus, sed etiam regularibus: tamen Galetius *in Margarita casuum conscientiæ*, verbo *Parochus 6.* Campanil. *supra dicto cap. 6. num. 22.* Homobonus *de bonis, de humana vita statibus p. 1. cap. 9.* vers. *secunda*, & Massobrius *dub. 11. num. 24.* id intelligunt si principali-
30 ter cura subest. † Sin autem accessoriè vnita sit dignitati eam obtinens, non habeat necesse attigisse 25. annum, quibus addo Narbonam *dict. qu. 3. sub num. 8.* Filliucium, & alios quos ipse refert, & sequitur dicentes præfatam ætatem annorum 22. & non plus desiderari ad dignitates regulares, quibus nulla animarum cura subest.

31 Et licèt iterum insurgas ex dict. Trid. *cap. 12.* quatenus illico post relata verba *dicti vers. nemo* exigit ad dignitates curam animarum habentes 25. annum iuxta prædictam constitutionem Alex. III. *in Concilio Lateran.* promulgatam, quæ incipit *cum in cunctis*, quasi Tridentinum sequens illam determinationem, videatur declarare, & sequi ipsum ius antiquum, & quod illa decretalis tantùm sit alloquuta de Dignitatibus curam animarum habentibus; non sic de aliis extra curam in quibus de iure standum esse determinationi Alex. I I. relatæ supra *ex dict. cap. 3. hoc tit.* quam immutasse videatur Tridentinum exigens supra decimum quartum annum ad Dignitates obtinendas sine cura, non minus, quàm 22. † Tamen 32
non est recedendum à communi Doctorum expositione dicentium Tridentinum mutasse in hoc ius antiquum, cum reuera Alex. I I I. *in dicto §. inferiora*, non tantùm loqueretur de dignitatibus, quibus cura animarum subest, verùm generaliter de dignitatibus, & simul de quibuscumque beneficiis curatis; ex eo quia, vt iudicant Interpretes ex regula textus *in cap. dudum 54. de elect. propè finem*, in vers. *superfit*, & in vers. *cum intentionis*, vna, & eadem ætas esse debet; tam ad beneficia, quàm ad dignitates. † Nam vt optimè expendit 33
Panormit. *in dicto cap. præterea hoc tit.* quem sequitur Narbona *dict. quæst. 3. num. 4.* si ad Reipublicæ sæculares honores, & dignitates quinti, & vicesimi anni præscribitur ætas, *l. ad Rempubl. 8. ff. de munerib. & honor. cum similibus*; quid ni fortius in Ecclesiasticis dignitatibus, quæ & honores iustiori ratione cognominantur ex textu *in cap. innouamus 3. dist. 60.* ipse annorum numerus de iure requireretur indiscriminatim.

Quod si Decano, aut Præposito, quod idem 34
esse ex Azorio, refert Filliucius *de statu Cleric. tr. 41. cap. 1. num. 20.* incumbat animarum cura, tunc dici debet, tam de iure *in dict. cap. cum in cunctis §. inferiora*, quàm per Tridentinum *dict. c. 12. sess. 24. de reform. in principio*, requiri ætatem annorum viginti quinque; non quia debeat esse in ætate præsbyterali, vt voluerunt Garcia *de benef. p. 7. dict. cap. 4. §. 4.* Filliucius *supr. cap. 5. num. 31.* veluti hic in textu nostro, & *in dicto cap. innouamus 3. dist. 60.* † ex quibus colligitur, cum sat esset ex 35
hoc fundamento, si esset in ea ætate, in qua intra annum posset suscipere Præsbyteratus ordinem *ex cap. præterea*, iuncta glossa *hoc tit. cap. licèt de elect. lib. 6. & in dict. cap. 12. Trid*, vbi expressius cauetur; sed ex eo videlicet quod sit iniuncta Decanatus, aut præpositurę dignitati animarũ cura; quo in casu præcisè requiritur annorum 25. ætas, saltim inceptorum vt docẽt Doctores *in d. §. inferiora* & hic in textu nostro; quibus subscripserunt Quintanadueñas *Ecclesiasticon. lib. 1. n. 11.* Azor. *instit. moral. 2. p. lib. 6. cap. 5.* vers. *secundo quæritur*, Moneta *de comm. vltimar. volunt. cap. 10. num. 114.* cum aliis Narbona *anno 25. q. 58.*

Nec obstat adductum *suprà* sub vers. *& licèt* 36
iure de textu *in cap. indecorum 3. hoc tit.* quia respondetur cum glossa *ibi* verbo *intra decimum quartum*, cui post modum accesserunt Riminal. iunior *in l. 1. num. 187. ff. de officio eius*, Andreas Faquineus *controuers. lib. 13. c. 3.* vers. *quartum monet Decius*, Narbona *anno 22. dict. q. 3. sub num. 6. & 7.* non posse illud inferri à contrario sensu in prædicta specie, siquidem ibi sequeretur correctio iuris communis quoad personatus, & dignitates cuiuscumque Ecclesiæ, in quibus requiritur de iure ætas annorum 25. vt dictum est *ex text. in d. l. cap. cum in cunct. §. inferiora*, & concludit Maiolus *de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 11.* † quia per- 37
sonatus, & beneficia habentia animarum curam pari

pari passu ambulant *ex dict. cap. dudum 54. de elect.* quæ non nisi habentibus annos 25. attictos dātur, vt profert Hostiensis *in summa tit. de ætate ordin.* §. *ætas num. 1. in princ.* dicens quod ætas requisita ad dignitates inferiores respectu Episcopi, sufficit quod attingatur.

38 Vnde dubium est, an pro digoitatibus Ecclesiarum Cathedralium, in quibus iuxta iam dictam nouam Tridentini dispositionem *in dicto cap. 12. sess. 24.* exigitur ætas annorum 22. sufficiat vt sint atticti, vt ad ordinem Diaconatus, sufficit, vt dixi supra *in Rub.* vel requirantur expleti: & licèt Azor. *dicto lib. 6. cap. 5. q. 3.* vers. *cæterum*, Henriquez *lib. 14. cap. 8. §. 16. in fine*, Emanuel. Sa verbo *beneficium, num. 31.* Zerola *in praxi p. 1.* verbo *beneficia* §. 1. vers. *ad dignitates* existiment sufficere attictos: tamen ex verbis dicti Tridentini *cap. 12.* ibi: *viginti duobus annis non minores* expletos esse debere existimant Massobrius *in sua praxi habendi concursum, requisito 10. dubit. 11. num. 24.* Filliucius *dict. cap. 5. num. 30.* Nouarius *in singulari Canon. conclusione 15.* Squillante *de priuilegiis Clericor. cap. 4. num. 72.* Barbosa *in pastoral. dict. allegat. 60. num. 65 & lib. 1. Iuris Ecclesiast. cap. 21. num. 50.* & *in tr. de Canon. cap. 13. num. 22* & *in dict. cap. 12. Trid. num. 1* Garcia *dict. cap. 4. de benef. p. 7. n. 72.* Lessius *de Iustitia lib. 2. cap. 34. dubit. 20. num. 108.* Quintilianus Mandosius *de ætate minor. cap. 5. num. 10.* Molina *de Iustitia lib. 2. disp. 573.* cum aliis Narbona *dict. q. 5. sub num. 9.* vbi *num. 10.* ex Lessio Garcia *num. 57.* Vasquez *de beneficiis cap. 3. num. 18.* dicit Episcopum non posse in hoc dispensare in ea ætate, de quo latè Filliucius *dict. c. 5. n. 30.*

39 Iterum dubitatur an Tridentini decretum *in dict. cap. 12. sess. 24.* sic *num. præcedenti* explicatum habeat locum etiam in dignitatibus, & personaribus Ecclesiæ collegiatæ, & licèt Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 9. num. 92.* Piasecius *in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. num. 21. pagina 330.* Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. editione* alias *resolut. 512. num. 2. in fine in 1. editione*, & *in praxi aurea resolut. 239. num. 2.* Nouarius, & Squillante relati à Barbosa *de Canon. cap. 13. num. 23.* dicant requiri ætatem iuris antiqui, sicque referat decisum Fr. Emanuel Rodriguez *q. regul. tom. 1. q. 11. art. 2.* declaratumque dicat Christophorum Bellam. Archiepiscopum Burgens. contulisse dignitatem scholastriæ collegiatæ Ecclesiæ de Aguilar. de Campoo cuidam scholari qui non habebat maiorem ætatem 17. annorum. Et cum litigaretur super hoc fuisse iudicatum collationem fuisse canonicam, & iuridicam: hoc idem refert Barbosa *de iure Ecclesiast. cap. 21. num. 51.* idem *in pastorali alleg. 60. num. 67.* Narbona *anno 25. dict. q. 3. num.*
40 11. † Tamen verius dicunt alij Trident. dispositionem intelligi etiam procedere in prædictis dignitatibus Ecclesiæ collegiatæ, sicut procedit in cathedrali Ecclesia, vt tenet Garcia *de benef. dict. p. 7. cap. 4. num. 59. à num. 62.* Armendar. *& ad leg. 7. recopil. de Episcop in addit. leg. Nauar. lib. 1. tit. 18. num. 2.* Narbona *suprà*, & alij existimantes requiri ætatem annorum 22.

41 Verùm hoc procedit si animarum curam non habuerint tales dignitates, alias inquam sicut in Decanatu, & Archidiaconatu, & aliis dignitatibus curam animarum habentibus, nullus sit promouendus, qui saltim 25. suæ ætatis annum non attigerit, & in Clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, vt colligitur *dict. cap. cum in cunctis de elect. cap. licèt Canon. eodem tit. lib. 6.* ex dict. Trid. vbi Doctores, & Barbosa cum multis *de Canon. dict. cap. 13. num. 18. & 19.* † ita 42
similiter ad dignitatem principalem in collegiata requiri ætatem 25. annorum inceptorum, cum regulariter habet curam animarum in foro interiori vel exteriori: quod est intelligeodum, si principaliter cura subsit; non verò si accessoriè Parochialis vnita sit dignitati; quia tunc non ætas ad curatum requisita, sed quæ ad dignitatem, idooea erit quoque in prædictis, & aliis dignitatibus, Garcia *dict. cap. 4. p. 7. num. 65.* Galetius *in Margarita casuum conscientiæ* verb. *Parochus* §. 6. Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 22.* vers. *id tamen.* Barbosa *dict. cap. 13. num. 21.* Filliucius *de statu Clericorum tr. 41. cap. 5. num. 30. & 31.* Narbona *dict. q. 23. num. 12.* iterum Barbosa *dict. c. 12. Trid. num. 13. & in pastor. num. 67.* & aliis videri infra *sub q. 3.*

Itaque redeundo ad præeminentias Decanatus, 43
insimulque ad obligationes eius dignitatis, dico primò quod Decanus, dignitates, & Canonici tenentur assistere Episcopo celebranti iuxta formam libri cæremonialis, ad quod sub censuris possunt compelli, vt tradit Barbosa *in Bullario*, verb. *Decanatus*, vbi dicit sic ex Sacra Congreg. Concil. fuisse decretum *in Calaguris. 22. Decembris 1620.*
† quod in Vallisoletana Ecclesia non sit respectu 44
Decani, vt sæpius vidi per 15. annos dum fui Canonicus Pœnitētiarius patronus fisci, ac inquisitor illius inquisitionis qui solus remanet in choro, & nunquam associat cum aliis Episcopo pergenti de choro ad Altare, vel exeunti, aut intranti in Ecclesiam; etsi cæteri soleant illum associare. Et de prædicto casu idem Barbosa *collect. decis. 241. num. 7.* refert Sellius *in selectis Canon. cap. 31. n. 71.* & plura de obligatione, quam Canonici habent associandi Episcopum, dum venit ad Ecclesiam cum Papa, seu exiit à quo loco, & ad quem, congerit ipse Barbosa *collect. decis. 99.* verb. *Canonici associantes Episcopum*, & *in Bullario sub eodem verbo.*

Item quod Decano digniori de Capitulo in 45.
choro existenti, & non Cantori, debeant petere veniam Canonici de choro exire volentes, ne punctentur, Sacra Congreg. Rit. *in Cassanen. 5. Martij 1633.* de qua Barbosa *in collect. decis. verb. Decan. 241. num. 5.* & *de Canon. cap. 6. num. 8. in fine*,
† idem ibi vbi cum Posthio *de manut. obseruat. 45.* 46.
num. 12. ait quod maiori dignitati competit manutentio in præeminentiā, ipsum videbis *cap. 9. n. 12.* vbi de munere Cantoris, sed video in praxi, quod exeuntibus de choro, venia præstetur à Cantore, absente Decano, vel alio præeminentiore.

Sed quod Decanus, dignitates, & Canonici 47.
teneantur, non ex vrbanitate, sed ex debito associare Episcopum, dum venit ab Ecclesiam cum Papa, vt celebret, Diuinis assistat, & dum ab Ecclesia ad domum redit, refert Sellius *dict. cap. 33. num. 70.* & cum eo Barbosa *dicta decis. 241. n. 6.* sic decretum ex Sacra Congregatione Rituum 10. *Ianuarij 1609.* quod respectu Decani non video communiter in praxi receptum, idem Barbosa *in Bullario* verbo *Decanus.*

Et quod Decano Missam celebranti in diebus 48.
solemnibus, debeāt duo Canonici assistere, & ministrare pro Diacono, & Subdiacono, si mansionarij, quibus animarum cura incumbit in ipsius exercitio, eo tempore sint occupati, tradit Barbosa

supra

video practicari; etſi Valliſoleti Decanus perci-
piat in oomibus duplicem portionem, veluti ſi
68 haberet duos voitos Canonicatus. † Quæ etiam
Sacra Congregatio ad altum ſecundum dubium
ſibi propoſitum, teſpoodit, vt debeat gaudere
duplicibus diſtributionibus, ſicut etiam amitteret
duplices, ſi non inſeruiret, quando inſeruire de-
69 bet pru vtroque, † quæ etiam declarauit, vt ſi in
litteris diſpenſationis ſuper retentione dignitatis,
& Canooicatus ſimul adſit clauſula, *Dummodo
Eccleſia in Diuinis non patiatur detrimentum*, iſtam
clauſulam intrare in erectione; quæ cum habue-
rit effectum, apparet iuſtificata, quod Eccleſia
non fraudetur obſequiis, alias deberet tolli ipſa
dignitas expedita tradit Barboſa *de Canon. cap.* 18.
num. 21. *&* 22. de Decano fulginanten. iuxta Six-
tum IV. erecto.

70 Ad ſecundam quæſtionis partem dico quod
Præpoſitus regulariter dicitor qui præfectus aliqui-
bus eſt, & vſu talis, qui primam habet inter aliquos
dignitatem, quare Præpoſitura per ſe ſingulare
oomen beneficij Eccleſiaſtici facit quod aſſiduita-
tem, ſeu vt iura loquuntur, reſidentiam exigit,
iuxta textum *in c. ex parte el 2. de Cler. non reſiden-*
71 *tibus*, † & ætatem, & ſcientiam legitimam, & or-
72 dines, iuxta textum *in c. dudum el 2. de elect.* † Et
licèt in iure Canonico nullus reperiatur ſpecialis
titulus de officio Præpoſiti, eius tamen non rarò
fit mentio in reſponſis Romanorum Pontificum
vt *in c. Saluator* 1. *q.* 3. & *in cap. cum inter* 25. & *in*
73 *c. dudum* 22. *de elect.* † Et propriè dicuntur, qui in
multis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ
Eccleſiis Cathedralibus, ſiue Collegiatis præcipuá
geruot Dignitatem cum animarũ cura, & iuriſdi-
ctione; eo quod toti collegio Canonicorũ præſunt.

74 Et ſic in Archidiaconorum locum in illis parti-
bus creditur ſucceſſiſſe, vt tradunt Petrus Gregor.
ſyntagm. iuris lib. 21. *c.* 18. *à n.* 6. Lælius Zechius *de
Republica Eccleſiaſt. tit.* 24. *n.* 15. *& tit.* 26. *à princ.*
Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 18. *q.* 1. Aotonius Fabr.
in praxi, & theorica beneſic. cum Dignitate à n. 38.
Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30 *tract.* 3.
n. 48. Redoanus *in tract. de ſimonia ment. p.* 1. *c.* 19.
n. 7. Moneta *de conſeruator c.* 5. *n.* 91. Tamburin. *de
iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 25 *q.* 4. *n.* 5. Michaël. Fer-
rus *de precedent. Eccleſiaſt. q.* 41. *à n* 1. Patianus *de
probat. lib.* 2. *c.* 27. *à n.* 39. *& n.* 41. Sebaſtianus Cæ-
ſat. *de Eccleſiaſt. hierarchia p.* 3. *diſp.* 12 §. 5. Caſtal-
75 dus *in praxi cæremon. lib.* 1. *ſect.* 8. *c.* 7. *n.* 6. † vbi ad-
dit quod in illis partibus, in quibus talis reperitur
Dignitas iuxta locorum coosuetudinem, Præpoſi-
tus debet obtinere locum hooorarium in choro, &
præcipuè cum Diuina celebrãtur officia, Rota *de-
ciſ.* 865. *n.* 8. *& deciſ.* 866. *n.* 1. apud Farinac. *in col-
lect. nouiſſ. alias p.* 4. *diuerſ.* vbi ait quod ſedes Præ-
poſiti in illis partibus poſt Põtificalem, ſit dignior.

76 Itaque bene quæ dicta ſuot de Decanis poſſunt
applicari Præpoſitis Eccleſiarum, cum iam ſupra
dixerim Decaoatum, & Præpoſituram eſſe eandem
dignitatem; ob idque eandẽ ætatem, vt iam dixi cũ
Narbona, & aliis ab eo relatis *anno* 25. *q.* 58. *à n.* 1.

77 Hinc aduertendum eſt, quod quando Præpoſi-
tus fuerit prima dignitas io Cathedrali, ſeu Col-
legiata, vel Conuentuali Eccleſia, habueritque
ſub ſe Clerum, & Capellas, præſumatur de iure
dignitas, Præpoſitura, alias ſecus, vt pluries fuiſſe
reſolutum refert Maſſobrius *in praxi habendi con-
curſum, præludio* 5. *dub.* 1. ſecundùm Romanam
impreſ. quas reſolutiones refert ex eo Barboſa
cap. 9. *de Dignit. & Can. num.* 20. videndus *à n.* 14.
& *de iure Eccleſiaſt. cap.* 28. *p. vltimum fin.* & *à n.* 14.
† Vbi *ſub num.* 18. vtrobique dicit in aliquibus Ec- 78
cleſiis ex eadem conſoetudine, vbi officium nul-
lum gerunt Præpoſiti, Præpoſituras non eſſe digni-
tates, vt notant Aloyſius Riccius *in praxi rerum
fori Eccleſ. reſ.* 559. *n.* 3. *in* 2. *edit.* † Vbi ſecus eſſe 79
dicit, ſi toti Canonicorum collegio præficiantur.
Ioanoes Andreas *in c.* 1. *n.* 3. *de conſuet. lib.* 6. Petrus
Gregor. *in Syntagm. p.* 2. *lib.* 15. *c.* 19. *n.* 7. † Sed quid 80
de iure ſit dignitas, tenet Rota *deciſ.* 483. *p.* 1. *n.* 7.
recentiſſimè, & Antonios Fabricius *in praxi bene-
ficiali tit. de beneſ. cum Dignit. à n.* 49. per gloſſam,
in c. quamvis 9. *de verb. ſignif.*

Aduerto ſecundò, quod Præpoſitus prima Dig- 81
oitas, ad quem ſpectat Miſſas ſolemnes, & Diuina
officia celebrare, ſi ooluerit, vel fuerit impeditus,
non poſſit, hoc alij ſuo arbitrio commendare, aut
delegare; quia ſuccedit proximior dignitas, & alij
ſucceſſiuè, vt dicit declaratum à Sacra Congreg.
Rit. 1618. *Ianuarij* 22. Barboſa *Apoſtol. deciſ.* 594.
n. 3. *& in Bullar.* verb. *Præpoſitus prima dignitas.* † 82
qui etiam vtrobique *in principio* dicit, quod Præ-
poſitus habeos vſum Mitræ ex priuilegio; licèt
poſſit ſolemnem benedictionem populo dare inter
Miſſarum ſolemoia; non poſſit tamen indulgentias
coocedere, & publicare: ſic ex Sacra Congreg. Rit.
in Praten. 4. *Martij* 1606. ab Aldano relatis *in
comp. Can. reſ. lib.* 1. *tit.* 20. *num.* 16. *&* 17. vbi *in prin-
cip. dict. deciſ.* 594. & *in dict. Bull.* ex eodem Aldan.
num. 15. † Dicit vt Præpoſiti Eccleſiarum Cathe- 83
dralium in Germania ſoleaot habere vſum Mitræ,
& Baculi; & ſic declaratum à ſacra Coogreg. Ri-
tuum *in l. Lubianen.* 24. *Aprilis* 1610. *& à n.* 4. vtro-
bique refert ſimilia priuilegia aliquarum Eccleſia-
rum Italiæ, & Franciæ, vbi videbis de Præpoſito
Prateo oppidi Mirãdulę, & Eccleſię Colleg. oppidi
Vareſij Mediolanẽ Diœceſ. Eccleſiæ Otcetinæ, &
Parochialis ſanct. Thomæ Cortaldi Floreot. Diœ-
ceſ. item de Præpoſito Collegiatæ ſancti Antonini
ciuitatis Placentiæ, & Eccleſiæ Auenionen. de
quibus declarationibus Sellius *in ſelectis cap.* 30. *à
n.* 12. Aldanus *dict. c.* 20. *n.* 22. *&* 23.

Aduerto tertiò, quod præpoſitus iuriſdictiooa- 84
lem tantum curam habens, comprehenditur in
Bulla Pij V. *de reſidentia Parochor.* quæ incipit, *cu-
pientes*; & ſic vt teneatur reſidere, iuxta quæ do-
cent deciſum Garcia *de beneficiis p.* 3. *c.* 2 *n.* 173. *in*
10. declarat Armendarus *in addition. leg. Nauarræ
lib.* 2. *tit.* 23. §. 2. *ſub tit. ſed an Parochi debeant reſi-
dere in ſuis curatis n.* 140. Barboſa *ſeſſ.* 23. *Trid. c.* 1.
de reform. n. 37.

Ex his iam vides quod Præpoſiti ſecundùm 85
nominis proprietatem dicuotur omnes aliorum
præfecti, & qui aliis præſunt, iuxta textum *in dict.
c. quãvis* 9. *in princ. de verb. ſignif.* Iodeque præfe-
ctos Caſtrorũ dictos fuiſſe qui præerant militibus
præſidij cauſa degentibus io prouinciis, de quibus
in l. viros cod. de diuerſis officiis lib. 12. † & Præ- 86
poſiti Labarorum, vt *in tit. cod. de Præpoſit. Labar.
eodem lib.* † erat enim Labarorũ ſignum illud no- 87
bile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore
Conſtantini Imperatoris ex auro, & lapidibus pre-
tioſis Crucis ſigno inſignitum: ita Vaſquez *in* 3. *p.
D. Thom. q.* 111. *art.* 4. Oroſco *in ſuis emblemis mor.
lib.* 1. *c.* 9. *folio* 44. *verſ.* Tyraquel. ad Alex. *lib.* 4. *die-
rum genialium c.* 2. *pag.* 37 Cardinal. Baron. *tom* 3.
annal. Eccleſ. anno Chriſti 314. *pag.* 68. Barboſa *de
dign. d. c.* 9. *n.* 17. & *de iure Eccleſ. c.* 28. *eodem n.* 17.
quidquid legat Gerarch. *in Anchora tit. verbo Præ-
poſitus Labarorum.*

88 Vnde factum est, vt Præpositi nomen bene
adaptatur ad præpositos Ecclesiæ, quibus iam dixi:
nam vt refert Guid. Pancirol. *in Thesauro variar.*
89 *lection. lib.* 1. *c.* 85. † ad exemplum variorum Præ-
positorum, qui in Republica Romana vsitaban-
90 tur, de quibus loquitur sigillatim, † dictum præ-
dictum nomen in significatione eadem adductum
fuisse ad Præfectos clericorum alicuius Ecclesiæ,
& qui quandam Prioratus curam super alios ge-
runt, vt probatur *in dicto cap. quamuis*, vbi Bar-
bosa *de verb. signif.* Et de multis Præfectis populi
Romani videbis *in ff. & cod.* vbi de officio Præfe-
cti vrbis, & Prætoris, Præfecti vigilum, de officio
Præfecti augustalis, *ff. & in cod.* de officio præ-
fecti orientis, & illyrici præfecti prætorio Afri-
cæ, de officio præfecti, annonæ, & de aliis offi-
cialibus, qui præfecti possunt dici Republicæ id
est Præpositi.

91 Ob hæc possumus adiicere nonnulla de Præpo-
sitis regularibus, quo nomine in nonnullis religio-
nibus eo nomine nuncupantur Abbates, Magistri,
Generales, item Prouinciales, ac Priores, siue Re-
92 ctores, & similes. † Et Præpositorum istorum
officium consistit in multis secundùm suarum re-
gularum statuta & consuetudines, & specialiter
de iure communi, *in Clem. Religiosi, de priuileg.*
eis præcipitur, vt ea, quæ à Religiosis seruanda,
Canones statuerunt, ipsi curent obseruari, præ-
sertim circa ea, quæ Monachis prohibentur. † Et
93 pro regulari disciplina seruanda, debent Capitulà
generalia de triennio in triennium congregare,
94 iuxta textum *in cap. in singulis de regular.* † qui
debent in capitulo vulgari sermone regulam ex-
ponere, iuxta *clem. ne in agro, de statu Monacho-
rum*, tradit Barbosa multa de omnibus congerens
de Iure Eccles. p. 1. *c.* 45. *n.* 1. *in fin.* Itaque qui est pri-
mus inter clericos minores vocatur Præfectus, &
Matriti in Domo Iesuitarum, quæ vocatur *Pro-
fessa*, uem vocatur Præfectus.

95 Pro complemento, aduertendum est, vt quem-
admodum iam dixi, Præpositos in aliquibus Eccle-
siis, item, & Præposituras non esse Dignitates; ita
dico Præposituraȝ de se Dignitatem non esse; quia
non habet nomen in dignitatem à iure communi
introductum, consequenterque appellari officium,
vt patet *ex c. dudum cl.* 1. *prope finem de elect.* Ioan-
nes Andreas *in c.* 1. *de elect. dicto n.* 3. *lib.* 6. vbi Ge-
minianus *sub n.* 8. Cardin. Tusch. *tom.* 2. *concl.* 419.
96 *litt. D. n.* 20. Patianus *de probat. lib.* 2. *n.* 39. vbi sub-
dit hoc esse verissimum etiam si Præpositus sederet
ante omnes in choro; quia per hoc non censeretur
habere dignitatem, nisi ex constitutione Ecclesiæ
vel consuetudine loci aliud fuisset institutum, †
79 quia præeminentia sedendi est signum personatus,
non dignitatis, vt bene consuluit Aretinus, *cons.* 23.
98 *n.* 5. vers. *his breuiter præmissis.* † Vel nisi prima in
Cathedrali, aut collegiata, seu conuentuali existe-
ret, vel haberet sub se Clerũ, & Cappellas, tradunt
Massobrius *in sua praxi habendi concursum prælu-
dio* 15. *dubio*.... Moneta *de conseruat. c.* 5. *n.* 91. Tam-
bur. *de iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 25. *q.* 4. *n.* 5. Michaël
Ferrus *de præcedent. Ecclesia q.* 41. *n.* 1. Barbosa *de
canon. c.* 4. *n.* 25. Rota *in Vicentina Parochialis* 20.
Februarij 1617. corã bonæ memoriæ Vbaldo sen.

99 Ad tertiam partem de Abbatibus quoad eorum
electionem, dixi supra, *sub tit. de elect. in Rub. q.* 4.
& 5. Et quoad ordines, & beneficia dico infra *in
c. cum contingat hoc tit.* Nunc verò quoad ætatem,
vt tales queant, & possint nominari, creari, seu eligi,
dico in præsenti per verba textus nostri, vbi ex cõ-
stitutione Concilij Pictauiensis eadem ætas in eis
requiritur, quæ ad Præsbyteratum: nam cum, vt iam
dixi *in Rubrica*, Præsbyteratus desideret illam an-
norum 25. inceptorũ, & Abbates, Decani, & Præ-
positi, qui Præsbyteri nõ fuerint Præsbyteros om-
nimodo fieri pateat ex textu nostro, vt eadem
ætas requiratur in Decanis, & Præpositis modo
iam dicto in tota nostra quæstione: sequitur, vt
& Abbates, eorumque Dignitas exposcant simi-
lem saltem ætatem: ita in terminis docent Garcia,
de benefic. tom. 2. *p.* 7. *c.* 4. *n.* 74. Vasquez *tract. de be-
neficiis c.* 3. *§.* 2. *n.* 14. Campanillus *in diuers. iuris ca-
non. Rub.* 7. *c.* 6. *n.* 111. cum multis Barbosa *de iure
Ecclesiast. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 30. Azor. *instit. moral. p.* 2.
lib. 6. *c.* 5. *in princ.* vers. *secundo queritur.* Tuschus
litt. A, conclus. 5. *n.* 13. *& conclus.* 337. *n.* 3. cum aliis
multis Narbona *anno* 25. *q.* 57. *n.* 1. † vbi *n.* 3. com- 100
probat ex eo etiam quod in aliis Dignitatibus, quã
in Episcopatu, sufficiunt viginti, & quinque anni,
iuxta textum *in dict. c. cum in cunctis de electione,
§. inferiora dict. c.* 12. *Trid. sess.* 24. *de reform.* vers. *ne-
mo deinceps.*

Cum ergo Abbatia sit Dignitas inferior Epis- 101
copali, vt multis ostẽdit Barbosa *d. c.* 17. *n.* 1. 2. *&* 3.
sequitur vt prædicta Dignitas 25. annorũ sufficiat,
etsi ad Episcopatum, vt iam dixi supra *in d. Rubr.
& de elect.* desiderentur annorum 30. saltim.

Sed obstat quod in Abbatiis Monialium requi- 102
rantur ad minus anni triginta, per textum *in cap.
indemnitatibus* 43. *in princ. de elect. lib* 6. ergo non
minor in Abbatibus; eo quod pro gubernio ma-
turitas intellectus requiratur; vel saltim, vt existi-
mauit Turrecremata *in cap. iuuenis* 20. *q.* 1. ætas an-
norũ viginti sex requiratur. † Respondetur tamẽ 103
vt cum textus noster loquens clarè de Abbatibus
exposcat ætatem præfatam annorum viginti quin-
que inceptorum, vt volunt Barbosa, *vbi supra c.* 17.
n. 30. cum multis Syluester verb. *ætas n.* 2. & verbo
Abbas n. 13. *ad finem*, sequatur exemplum Abba-
tiarum, *ex dicto c.* 43. *de elect.* non comprehendere
Abbates, † cum turpe esset fęmineo vocabulo mas- 104
culos comprehendere, *ex l. si ita sit scriptum* 45. *in
principio ff. de leg.* 2. cum aliis; imò & idem videtur
docere summus Pontifex ibi, & glossa, dum ait
ex illa constitutione iura de virorum electionibus
testantia non fuisse immutata: videbis Narbonam
dicto anno 25. *q.* 57. *in fine & sub anno* 30. nec est au-
diendus Turrecremata à nemine sequutus. † Nec 105
audieris si dicas cum Quintanaduenas *lib.* 1. *Eccle-
siast. c.* 6. *n.* 11. Vasquez & Barbosa, *vbi suprà* in iure
non inueniri ætatem assignatam pro Abbatibus,
cum aliud, vt dictum est, pateat ex textu nostro.

Notabis inquam dictum de prædicta ætate pro- 106
cedere non tantum in Abbatiis temporalibus, hoc
est sæcularibus, siue hæ in commendam, vel alio
modo conferantur, iuxta textum *in c. nemo deinceps
de elect. l.* 6. vt tradit Syluester *d. n.* 13. verb. *Abbas*,
sed etiam in Abbatiis regularibus, com genericè
loquantur Doctores, dum aiunt in Abbatiis sufficere
25. annum; non distinguentes inter regulares, &
sæculares: docent etiam à paritate rationis Campa-
nillus, *d. c.* 6. *n.* 102. vers. *quod idem.* Barbosa *d. c.* 17.
n. 30. Ojeda *de incompatib. benef.* 1. *p. c.* 5. *n.* 6. cum
aliis Narbona *dicto anno* 25. *q.* 57. *sub n.* 4. vers. *quod
non solum.* † Et sic licèt de Abbate Generali aliud 107
loquatur, Ludouicus Mirãda, *in man. Prælat. tom.* 2.
q. 3. *art.* 1. *conclus.* 2. tamen Tamburinus, *de iure
Abbat. & Prælat. tom.* 5. *disp.* 5. *q.* 9. *à principio*, in eo
requiri, etiam solum ætatem viginti quinque an-
norum ait.

Ad

108 Ad quartam quæstionis partem de ætate, quæ requiritur in Prioribus, Guardianis, Ministris, & aliis Prælatis regularibus inferioribus: vbi de Prioribus Ecclesiarum Cathedralium; solent ergo Prælati inferiores, qui singulis præficiuntur Cœnobiis, appellari Priores, Abbates, Guardiani, Ministri, Præpositi, Correctores, aut Commendatores secundùm statuta, & mores cuiusque religionis; cumque eorum omnium eadem sit Dignitas, & officium; nec discretio munerum differentiam inter ipsos constituat, & indu-
109 cat, † ideò existimo dicendum, vt quemadmodum iam *in vers. ad tertiã*, ætas annorum 25. desideratur; sic & in Prioribus, Regularibus, Guardianis, aliisque Ministris modo dicto; eo quod Abbates, & Priores sint eiusdem officij, & æquiparentur: tradit Barbosa cum multis *de iure Ecclesiast. cap. 3. num.* 15. argum. textus *in cap. fin. de regularibus*, dum inquit: *Patres, Abbates, seu*
110 *Priores.* † Deinde quia Priores, Guardiani, & similes Prælati conuentuales, Parochialium Rectoribus, siue curatis æquiparantur in animarum cura, & sollicitudine, ad quam similiter ipsi tenentur, vt testatur Fr. Eman. Rodriguez *tom. 3. quæst. regul. quæst.* 31. *art. 2. in princ.* sed isti nequeunt promoueri ante eam ætatem, vt tradit Barbosa *de Parochis cap. 2. num. 6.* Narbona *anno 25. quæst.* 59. *num.* 2. *&* 5. ergo neque his similes Guardiani, & Priores citius eligi poterunt, docent Additio ad Capellam Tholosanam *qu.* 318. Selua *de beneficiis 3. p. quæst.* 5. Vasquez *in tract. de beneficiis cap.* 3. § 2. *num.* 15. Petrus Rebuffus *super concord. Rubr. de reg. ad Prælat. nom. faciend.* §. *Monasteriis*, in verb. *viginti, & trium.* Moneta *de commut. vltim. volunt. cap.* 10. *num.* 114. Quintilian. Mandosius *de ætate minor. cap.* 5. *num.* 103.
111 Qui omnes prædictam ætatem non expletam, sed cœptam sufficere dicunt, quod probat expressè *ex clem. 1. §. cæterùm de statu Monachorum* in illis verbis, *Cæterùm Prioratus Conuentuales alicui, nisi vigesimum quintum annum attigerit &c. conferri nequeant, aut committi.*
112 Nec obstat dicta clem. *in §. cæterùm*, dum ait quod si Priores habentes iniunctam animarum curam, & sollicitudinem; valeant per Clericos sæculares tanto muneri satisfacere, tunc si peregerint annum vigesimum valeant eligi; quia respondeo hoc limitari; eo quod non exercent per se, vt docent relati à Barbosa *ibi*, Petrus Moneta *suprà*, Syluester, Additio ad Capell. Tholosanam *suprà*, Selua *dict. quæst. 5. num.* 21. Narbona *dict. q. 59. num.* 6.
113 Quare si simplices, & nominè tenus existant Priores; ita vt nec per se, nec per alios curam animarum exerceat dicunt Federic. de Senis *cons.* 49. Maiolus *de irregul. lib. 1. cap. 30. num.* 2. Selua *dict. quæst. 5. num.* 22. tunc sufficere decimum quartum excessisse annum, professione regulari iam facta;
114 † quæ de iure antiquo fiebat in decimo quarto anno expleto, iuxta quæ notant Doctores *in c. nullus 28. de elect. lib.* 6. quatenus ibi præcipitur, vt nullus de cætero eligatur ad Abbatiam, & Prælaturam suæ, vel alterius religionis, nisi antea fuerit expressè professus ordinem regularem; quæ ætas iam per Trid. Concilium fuit immutata ad annum decimum sextum *de regul. sess. 25. cap.* 16. Quæ procedunt in Prioribus qui vulgò vocantur *rurales*, vt sentiunt relati, & Narbona *num. 7. dict. quæst.* 59. ob id Federicus de Senis *cons. 86. casus talis est*, quem refert Cardinalis Tuschus *in pract.* *tom. 6. litt. P, conclus. 707. num.* 1. Barbosa *de Canon. cap. 11. num. 3. & de Iure Ecclesiast. cap. 30. n.* 3.
dixerunt, † Priores esse in duplici differentia, vel 115
sæculares, vel regulares, de quibus nunc dixi.

De Prioribus inquam sæcularibus; qui sunt illi 116
qui. vel in sæcularibus, vel sæcularitatis Ecclesiis reperiuntur, vt tradit Barbosa cum Fabro, *suprà* vtrobique *num.* 2. dico quosdam dici Collegiales; quosdam verò Rurales; & isti sunt, qui curam animarum absque Collegio habent; & sic Parochialem simplicem, de quibus loquitur textus *in cap. licèt Canon. de electione*, vbi Doctores *lib.* 6.

Collegiales inquam sunt qui in collegiatis Ec- 117
clesiis toti præsunt Canonicorum Collegio, vt colligitur ex superscriptione textus *in cap. fin. de maiorit. & obed.* & istos solos, & non alios, qui in Ecclesiis præsunt non collegiatis, dignitates esse tradunt Mooera *de conseruator. c. 5. num. 25. & 94.* Selua *de benef. 1. p. quæst. 2. n.* 62. Sebastianus Cæsar *in relect. de Eccles. hierarchia p. 3. disp. 1. num.* 1.
Barbosa *suprà num.* 4. † Et idem *de Canonic. c. 4.* 118
num. 29. & 30. cum Patiano *de prob. p. 2. cap. 27. num.* 65. & aliis tunc demum Priores censeri esse in dignitate, si sunt collegiati, & habent præeminentiam, vel iurisdictionem in Ecclesia, alias secus & sæculares respectu regularium esse personas principales, quæ in collegiatis Ecclesiis toti præ-
sunt Canonicorum collegio. † Alia specialia 119
congerit videnda Barbosa *in Bullario* verb. *Prior*, idem *in collect. decis. Apostol. decis.* 600. & vtrobique dicit Priori Ecclesiæ Cathedralis, qui in eadem dum erat Ecclesia, regularis habebat iurisdictionem, & primum locum separatum ab aliis in choro cum Puluino, postquam fuit sæcularizata reseruata, Archiepiscopo conueniat tantum prima sedes in choro, tanquam primæ dignitati sine sede separata, & sine Puluino ex Sacra Rit. Congreg. *in Tarantasien. 13. Ianuarij* 1610. Et addit Barbosa inter alia *suprà* videnda, quod Prior Sancti Venantij in ciuitate Camarineo. debet habere secundum locum in choro inter dignitates, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis ex Sacra Congregatione dict. Eccles. 15. *Martij* 1608.

Vnde fit vt cum Prior sit principalis persona 120
in Ecclesia collegiata, regulariterque habeat animarum curam in foro interiori, vel exteriori, quod debeat esse constitutus in ætate viginti quinque annorum incæptorum, vt resoluunt Nicol. Garcia *de beneficiis p. 7. cap. 4 num.* 65. Filliucius *in quæst. mor. tom. 3. tr. 41. cap. 5. num.* 5. Barbosa *de potest. Episcop. p. 3. alleg. 60. num.* 64. idem *de Can. dict. cap. 11. num.* 5 & *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 30. n.* 5.
vbi eadem repetit. † Et in triplici illo loco di- 121
ctit cum aliis, non requiri necessariò, vt sit Doctor, vel licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico, quamvis illi ordinaria iurisdictio cum omnibus iuribus, quasi Episcopalibus competat, & collegiata Ecclesia exempta sit, cum hoc nullibi caue-
tur. † Nec aliud suaderi ex dicto iam *cap.* 12. 122
Trid. sess. 24. de reform. quia ibi tantum hortatur, vt dignitates conferantur Doctoribus, sed non præcipit; sic ex Sancta Congreg. resoluit Garcia *c. 7. p. 8. de benef. num.* 33. & Barbosa *de iure Ecclesiast.*
dict. c. 30. num. 8. & 9. † idem *de Can. dict. n. 8.* 123
& 9. eadem referens, probat ex Sact. Rit. Congreg. quod etsi Prior collegiatæ non habeat præcedentiam supra Canonicos Cathedralis; sit tamen si ibi interest, simul cum illius Dignitatibus, & Canonicis honorificandus duplici ductu Thuri-

108 Ad quartam quæstionis partem de ætate, quæ
requiritur in Prioribus, Guardianis, Ministris, &
aliis Prælatis regularibus inferioribus: vbi de
Prioribus Ecclesiarum Cathedralium; solent
ergo Prælati inferiores, qui singulis præficiuntur
Cœnobiis, appellari Priores, Abbates, Guar-
diani, Ministri, Præpositi, Correctores, aut Com-
mendatores secundum statuta, & mores cuius-
que religionis; cumque eorum omnium eadem
sit Dignitas, & officium, nec discretio mune-
rum differentiam inter ipsos constituat, & indu-
109 cat, † ideò existimo dicendum, vt quemadmo-
dum iam *in vers. ad tertiã*, ætas annorum 25. de-
sideratur; sic & in Prioribus, Regularibus, Guar-
dianis, aliisque Ministris modo dicto; eo quod
Abbates, & Priores sint eiusdem officij, & æqui-
parentur: tradit Barbosa cum multis *de iure Ec-
clesiast. cap. 3. num. 15.* argum. textus *in cap. fin. de
regularibus*, dum inquit: *Patres, Abbates, seu*
110 *Priores.* † Deinde quia Priores, Guardiani, & si-
miles Prælati conuentuales, Parochialium Recto-
ribus, siue curatis æquiparantur in animarum cu-
ra, & sollicitudine, ad quam similiter ipsi te-
nentur, vt testatur Fr. Eman. Rodriguez *tom. 3.
quæst. regul. quæst. 31. art. 2. in princ.* sed isti ne-
queunt promoueri ante eam ætatem, vt tradit
Barbosa *de Parochis cap. 2. num. 6.* Narbona *anno
25. quæst 59. num. 3. & 5.* ergo neque his similes
Guardiani, & Priores citius eligi poterunt, do-
cent Additio ad Capellam Tholosanam *qu. 318.*
Selua *de beneficiis 3. p. quæst. 5.* Vasquez *in tract.
de beneficiis cap. 3. §. 2. num. 15.* Petrus Rebuffus
*super concord. Rubr. de reg. ad Prælat. nom. faciend.
§. Monasterium*, in verb. *viginti, & trium.* Moneta
de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 114. Quinti-
lian. Mandosius *de ætate minor. cap. 5. num. 103.*
111 Qui omnes prædictam ætatem non expletam, sed
cœptam sufficere dicunt, quod probat expressè
ex clem. 1. §. cæterùm de statu Monachorum in illis
verbis, *Cæterùm Prioratus Conuentuales alicui,
nisi vigesimum quintum annum attigerit &c. con-
ferri nequeant, aut committi.*

112 Nec obstat dicta clem. *in §. cæterùm*, dum ait
quod si Priores habentes iniunctam animarum
curam, & sollicitudinem; valeant per Clericos
sæculares tantum muneri satisfacere, tunc si pere-
gerint annum vigesimum valeant eligi; quia res-
pondeo hoc limitari; eo quod non exercent per
se, vt docent relati à Barbosa *ibi*, Petrus Mone-
ta *supra*, Syluester, Additio ad Capell. Tholo-
sanam *supra*, Selua *dict. quæst. 5. num. 21.* Narbona
dict. q. 59. num. 6.

113 Quare si simplices, & nomine tenus existant
Priores; itavt nec per se, nec per alios curam ani-
marum exerceat dicunt Federic. de Senis *cons. 49.*
Maiolus *de irregul. lib. 1. cap. 30. num. 2.* Selua *dict.
quæst. 5. num. 22.* tunc sufficere decimum quartum
excessisse annum, professione regulari iam facta;
114 † quæ de iure antiquo fiebat in decimo quarto
anno expleto, iuxta quæ notant Doctores *in c.
nullus 28. de elect. lib. 6.* quatenus ibi præcipitur, vt
nullus de cætero eligatur ad Abbatiam, & Præ-
laturam suæ, vel alterius religionis, nisi antea fue-
rit expressè professus ordinem regularem; quæ
ætas iam per Trid. Concilium fuit immutata ad
annum decimum sextum *de regul. sess. 25. cap. 16.*
Quæ procedunt in Prioribus qui vulgò vocantur
rurales, vt sentiunt relati, & Narbona *num. 7. dict.
quæst. 59.* ob id Federicus de Senis *cons. 86. casus
talis est*, quem refert Cardinalis Tuschus *in pract.*

tom. 6. litt. P, conclus. 707. num. 15. Barbosa *de Ca-
non. cap. 11. num. 3. & de Iure Ecclesiast. cap. 30. n. 3.*
dixerunt, † Priores esse in duplici differentia, vel 115
sæculares, vel regulares, de quibus nunc
dixi.

De Prioribus inquam sæcularibus; qui sunt illi 116
qui, vel in sæcularibus, vel sæcularitatis Ecclesiis
reperiuntur, vt tradit Barbosa cum Fabro, *supra*
vtrobique *num. 2.* dico quosdam dici Collegiales;
quosdam verò Rurales; & isti sunt, qui curam
animarum absque Collegio habent; & sic Paro-
chialem simplicem, de quibus loquitur textus *in
cap. licèt Canon. de electione*, vbi Doctores *lib. 6.*

Collegiales inquam sunt qui in collegiatis Ec- 117
clesiis toti præsunt Canonicorum Collegio, vt
colligitur ex superscriptione textus *in cap. fin. de
maiorit. & obed.* & istos solos, & non alios, qui
in Ecclesiis præsunt non collegiatis, dignitates esse
tradunt Moneta *de conseruator. c. 5. num. 25. & 94.*
Selua *de benef. 1. p. quæst. 2. n. 62.* Sebastianus Cæ-
sar *in relat. de Eccles. hierarchia p. 3. disp. 1. num. 1.*
Barbosa *supra num. 4.* † Et idem *de Canonic. c. 4.* 118
num. 29. & 30. cum Patiano *de prob. p. 2. cap. 27.
num. 65.* & aliis tunc demum Priores censeri esse
in dignitate, si sunt collegiati, & habent præemi-
nentiam, vel iurisdictionem in Ecclesia, alias secus
& sæculares respectu regularium esse personas
principales, quæ in collegiatis Ecclesiis toti præ-
sunt Canonicorum collegio. † Alia specialia 119
congerit videnda Barbosa *in Bullario* verb. *Prior*,
idem *in collect. decis. Apostol. decis. 600.* & vtrobi-
que dicit Priori Ecclesiæ Cathedralis, qui in ea-
dem dum erat Ecclesia, regularis habebat iurisdi-
ctionem, & primum locum separatum ab aliis in
choro cum Puluino, postquam fuit sæcularizata
reseruata, Archiepiscopo conueniat tantum prima
sedes in choro, tanquam primæ dignitati sine sede
separata, & sine Puluino ex Sacra Rit. Congreg.
in Tarantasien. 13. Ianuarij 1610. Et addit Bar-
bosa inter alia *supra* videnda, quod Prior Sancti
Venantij in ciuitate Camarinen. debet habere se-
cundum locum in choro inter dignitates, & Ca-
nonicos Ecclesiæ Cathedralis ex Sacra Congre-
gatione dict. Eccles. 15. *Martij* 1608.

Vnde fit vt cum Prior sit principalis persona 120
in Ecclesia collegiata, regulariterque habeat ani-
marum curam in foro interiori, vel exteriori, quod
debeat esse constitutus in ætate viginti quinque
annorum incæptorum, vt resoluunt Nicol. Garcia
de beneficiis p. 7. cap. 4. num. 65. Fillucius *in quæst.
mor. tom. 3. tr. 41. cap. 5. num. 5.* Barbosa *de potest.
Episcop. p. 3. alleg. 60. num. 64.* idem *de Can. dict.
cap. 11. num. 5 & de Iure Ecclesiast. dict. cap. 30. n. 5.*
vbi eadem repetit. † Et in triplici illo loco di- 121
cit cum aliis, non requiri necessariò, vt sit Doctor,
vel licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico,
quamvis illi ordinaria iurisdictio cum omnibus
iuribus, quasi Episcopalibus competat, & colle-
giata Ecclesia exempta sit, cum hoc nullibi cauea-
tur. † Nec aliud suaderi ex dicto iam *cap. 12.* 122
Trid. sess. 24. de reform. quia ibi tantum hortatur, vt
dignitates conferantur Doctoribus, sed non præ-
cipit; sic ex Sancta Congreg. resoluit Garcia *c. 7.
p. 8. de benef. num 33.* & Barbosa *de iure Ecclesiast.
dict. c. 30. num. 8. & 9.* † idem *de Can. dict. n. 8.* 123
& 9. eadem referens, probat ex Sacr. Rit. Congreg.
quod etsi Prior collegiatæ non habeat præceden-
tiam supra Canonicos Cathedralis; sit tamen si
ibi interest, simul cum illius Dignitatibus, &
Canonicis honorificandus duplici ductu Thuri-

buli: ita *in vna Tuschanen.* 19. *Augusti* 1619. alia tradens de Priore Ecclesiæ Vimaracen. & aliis.

124 † Et *in Bullario* verb. *Prior* ait, quod Prior collegiatæ qui caput est Capituli, & dignitas vnica, cui solent à Sede Apostolica causæ committi, præcedit Canonicis cathedralis, non collegialiter, sed vti singulis incedentibus ex Sacra Congreg. Rit. *in Viterbien.* 20. *Decemb.* 1601. Et quod Prior, vt dignior præcedit aliis beneficiatis, licèt antiquioribus ex dict. Sacr. Rit. Congr. Hispal. 5. *Iulij* 1632. Et quod Prior, seu Præsbyter ratione stolæ, debet præcedere omnes alios Præsbyteros, etiam Canonicos Ecclesiæ collegiatæ ex Sacra Congreg. Rit. *in saxa Ferraten. Nucerina Diœces.* 24. *Octob.* 1609. idem repetit *in collect. decisione sub dicta decisione* 600.

125 Et de prædicta ætate testatur Narbona multis comprobans *dict. anno* 25. *quæst.* 59. *num.* 4. vbi dicit Priorem conuentualem in nullo differri à Priore sæculari, qui caput obtinet in Ecclesia collegiali *ex clem. nisi principalis, de rescript. cap. nisi essent circa finem de Præb.* in vtroque eandem postulat ætatem annorum 25. quod intelligo si Prior Regularis, & collegiatæ sint in dignitate, & cura constituti, alias de re Regularibus dices, vt *supra*.

126 † Et de Prioribus Ecclesiarum Cathedralium curam non habentibus dices, vt supra dixi de Decano, & aliis dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium *ex dicto cap.* 12. *Trid sess.* 24.

127 Hic posset inquiri de ætate prærequisita in Prouincialibus, & Ministris Generalibus Religionum, de quibus alibi, & nunc breuiter dico, quod etsi nonnulli existiment ætatem annorum quinquaginta prærequiri; ego autem in hoc puncto dico cum Narbona alios referente, anno quinquagesimo *quæst.* 3. sufficere ætatem annorum 30. secundùm distinctiones, quas adduxi supra *de Episcoporum ætate in Rub. sub quæst.* 2. in vers. *ad tertiam.*

128 † Nec obstant Fr. Eman. Rodrig. *tom.* 3. *q. regul. quæst.* 34. *art.* 2. in vers. *vnde*, allegans Platonem *lib.* 6. *de legib.* Aristot. *lib.* 7. *politicor. cap.* 16. & Philostratum *lib.* 5. *de vita Apollon. cap.* 9. exigentes in Magistratibus ætatem quinquagenariam. Quia respondeo, prædictos solum dicere eam esse conuenientissimam, non præcisè necessariam; non enim illi habent maius gubernium, quàm Episcopi, in quibus sufficit de iure annorum ætas triginta.

QVÆSTIO II.

Imperatores, Reges, & Magistratus aliaque Dignitates sæculares, an debeant habere certam, & determinatam ætatem; vt eligi valeant?

SVMMARIVM.

1 *Imperatoris ætas, vt rectè eligatur, est annorum 25. aliter si per successionem*, n. 9.

2 *Corradus Federici II. filius quia puer, & ineptus, prohibitus fuit ab Alex. IV. sub censuris, ne Imperator eligeretur à Germanicis electoribus.*

3 *Rex eligi vt possit, debet esse in ætate annorum 25. aliter per successionem*, n. 9.

4 *Ætas annorum 25. dicitur perfecta, minor ætas imperfecta. Et quæ in dubio intelligatur*, num. 5.

6 *Carolus V. Hispaniæ Rex communi suffragio electorum Germaniæ, fuit Imperator electus in 18. anno suæ ætatis.*

7 *Regimen Imperij aut Regni requirit maiorem prudentiam, quam desideratur in cæteris Magistratibus*

8 Cap. Episcopus 6. dist. 77.

10 *Dignitas quæ à Principe conferri infanti, & adhuc existenti in vtero sine administratione*, vt n. 14.

11 *Decurionatum poterat habere infans.*

12 *Tribunatus Dignitatem quit habere infans.*

13 *Dignitas sæcularis, quæ habet administrationem, & iurisdictionem, requirit in eligendo ætatem 25. annorum*, numero 18. & 19.

14 *Dignitates sæculares sine administratione, vt Marchionum, Comitum, Ducum, & Regum, possunt minoribus natu dari, successione, aut iure sanguinis tantum in honorem in officiis, interim per tutores*, n. 17.

15 *Infans succedens in Dignitate, succedit in naturali, non in officiali.*

17 *Infans potest esse caput collegij sine exercitio officij.*

19 *Ætas olim sufficiebat annorum 20. ad publicum munus, quod de iure aliter. Et quid in muneribus patrimonialibus*, n. 21.

20 *Tabellionis, & notariatus officium in qua ætate.*

22 *Ætas annorum 25. requiritur ad consilium præstandum in proprio, sine alieno negotio.*

23 *Familiares Principum vulgò* Los Priuados, *debent esse senes.*

24 *Decurionum ciuitatum ætas quæ olim hodie est 18. annorum.*

25 *Sportula, siue honorarium solitum dari Decurioni ob introitum alterius noui non datur, si ætatem annorum 18. non habuerit. Et quid de sedentibus inter Decuriones*, n. 31.

26 L. Lucius 21. §. fin. ff. ad municipal.
L. Cod. de munerib. & honor. lib. 10.

27 *Impubes, etsi Decurio creari possit, non tamen opus Decurionatus exercere, nec suffragium ferre ante 25. annum, etiamsi veniam ætatis, aut dispensationem impetrauerit*, num. 28.

29 *Pubes habilis dispensatus ad vocem præstandam in curia, admittitur ad suffragium ante 25. annum.*

30 *Infantem, reddere habilem ad suffragium ferendum in Decurionatu non potest; quia nequit dispensari in iure naturali; etsi queat illum creare Decurionem sine exercitio.*

31 L. spurij 6. ff. ad municipalem, *vers.* minores.

32 *Salarium designatum publicè, à nemine lucratur ante legitimam ætatem nisi Regio assensu, & rescripto.*

AD primam difficultatis partem, & ad alias, quæ placuit, vt hic tractarentur; etsi extra metam videantur, dico Doctores plures latissimè scripsisse; & sic breuiter responderi ætatem perfectam, vt Imperator quis eligatur, esse 1
illam

illam nempè quæ est annorum viginti quinque *ex l.1.ff.d. minor. l. minor. 31. ff. eodem, l. cum de indebito 21. vers. sin autem el 1. ff. de prob.* tradit Narbona
2 *anno 25. quæst. 66. num. 14.* † Vbi *n. 15.* ex Maiolo
de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 4. dicente Pontificem Alex. IV. cominata sententia excommunicationis Germanicis electoribus obstitisse, ne Corradum Federici Secundi filium puerum in Regem Romanorum eligerent; quod esset inhabilis, ineptus, atque ob id inelegibilis ad tantum munus, nempe qui Ecclesiæ defensor esset eligendus, non puer.

3 Quod idem de Regis electione debet esse:
nam cum ad Regni moderationem opus sit optimo consilio, vt probatur ex illo Exodi *cap. 18.* & refert Aristot. *lib. 5. Polit.* sequitur vt debeat esse sic eligendus in Regem ætatis annorum 25. Narbona *supr. num. 4.* vbi *num. sequenti*, confirmat pluri-
4 bus rationibus. † Est enim prædicta ætas perfecta, vt colligitur ex textu *in l. 2. cod. de iuris, & facti ignor.* & *in l. vltim. cod. in quibus causis in integr. restit.* non est necessaria, quibus minor viginti quinque annorum ætas imperfecta vocatur. Ob idque euenit, vt qui eam expleuerit, dicatur esse ætatis perfectæ, vt docent Sfortia Oddus *de restit. quæst. 2. art. 3. num. 39.* Narbona plura congerens
5 *dict. anno 25. quæst. 1. num. 20.* † Vbi etiam ait in
dubio intelligi ætatem perfectam naturaliter, non beneficio Principis, aut fictione inducta ex Gothofredo *in l. 4. cod. de his, qui veniam ætatis impetrauerunt*; & ait etiam procedere in fœminis per textum *in cap. viduas 2. vers. si Virgines 27. quæstione 1.*

6 Et licèt inuictissimus noster Rex Carolus V.
vix annum agens 18. communi suffragio ad culmen Imperialis dignitatis fuerit euectus; vt refert idem Narbona *dict. q. 66. num. 18.* non ideò à prædicta sententia recedendum est, cum reuera illa ætas adhuc sit sub curatore, vel debeat esse; eò quod homines ante vigesimum quintum ætatis
7 annum non dicantur iudicij pleni, † præcipuè si
consideremus ad Regni, Imperijque regimen requiri maiorem prudentiam, scientiam, & sollicitudinem, quàm in cæteris Magistratibus Reipublicæ, in quibus etiam ad minus desideratur prædicta ætas, vt statim dico; & sic Antisthen. apud Plutarchum de profectione minorum inquit: *Nedum sapientia præstare eum par est, qui antecedit imperio, sed etiam religione, & pietate*, & Symmacus *in cap. vilissimus*, scribit, *Nisi præcellas scientia, & sanctitate, qui est honore præstantior*; conducit textus *in l. honores 7. in princ. ff. de Decurionib. & eorum filiis*, & *Rubr. cod. de posterib. ad muner. nominand. tit. 10.* & apud nos *l. 17. tit. 3. lib. 7. recopil.* & tradit nonnulla Carleual. *de iudic. lib. 1. disp. 1. n. 19.* videbis Alphonsum de Narbona *in 3. p. recopil. lib. 7. tit. 12. l. 3. gl. 3. num. 2.* Paulum Zachias Medico legali *lib. 2. tit. 1. q. 5. & 6.*

8 Prædictæ tamen resolutioni videtur obstare
Agathensis Concilij determinatio, quæ refertur *in cap. Episcop. 6 dist. 77.* vbi Præsbyter, & Episcopus ante annos triginta; id est antequam ad perfecti viri ætatem perueniant, à nullo Metropolitano ordinentur: etenim D. Ioan. Chrisostom. *in Euangel. Marci homil. postrem.* ibi ait: *Quod hominibus perfecta ætas est annorum triginta*, & Theophylact. *in Euangel. Lucæ cap. 3. ætas annorum triginta*, inquit, *perfectissima est*, & illà homo, vel probus, vel improbus cognoscitur: congerit alia videnda Nar-
bona *dict. anno 25. quæst. 1. sub num. 21.* quibus omnibus respondetur ibi significari perfectissimam ætatem, qualis hodie in Episcopis eligendis requiritur iuxta quæ iam adduxi *sub nostra Rubr. q. 2.* sed non excludi perfectam ætatem esse assignatam annorum viginti quinque: quare cum alia maior ætas non exposcitur, seu assignatur iure statuto, vel constitutione, habilis est ea, quæ accedit ad prædictos annos 25. vti bene considerabis ex iam dictis *tota quæst. 1.* & vt vberius hanc partem quæstionis tractes, leges Castaldum *in tract. de Imperatore quæst. 73. à num. 24.* Tyraquel. *de primog. pag. 468. num. 166.* & *de nobilit. folio 695.* Caldas Pereira *in l. si curatorem, verb. hunc contractum n. 45. & 46.* Barbosam *in l. cum Prætor. 12. § fin. num. 119. ff. de iudic.* Gutierrez *de tutelis cap. 18. p. 1. per totum*, Narbona *dict. anno 25. quæst. 66.* † qui *sub* 9
num. 1. ait prædicta fallere in Rege, seu Imperatore iure sanguinis succedente: nam etiam natu minimi succedunt.

Ad secundam quæstionis partem de aliis di- 10
gnitatibus sæcularibus, dico quod etsi infanti, & in vtero existenti possit dignitas à Principe conferri, iuxta decisionem textus *in l. Lucius 21. § Imperatores ff. ad municip. & l. vnica cod. de munerib. & honorib. non contin. lib. 10.* † quibus infantem 11
Decurionatum habere posse legitur, licèt honorem, vel dignitatem esse fateatur consultus, *in l. à Decurionatu 5. ff. de vacatione muner.* & sic doceant Gratianus *discept. forens. tom. 1. cap. 75. n. 15.* Sfortia *de rest. 1. p. quæst. 2. art. 7.* Lucarin. *de fiduciaria tutela 2. p. cap. 6. num. 15.* Anton. Faber *in iurisprud. Papin. tit. 4. princip. 3. illat. 7.* † Et quod 12
Tribunatus posset ab impubere obtineri, infansque coronari, vt ex multis refert D. Didacus de Narbona *anno 25. quæst. 64. à num. 1.* † Tamen 13
verius est vt si dignitas habeat administrationem, vel munus iudicandi, aut aliud munus: tunc non minor annorum viginti quinque debeat eligi: nam vt probat textus *in l. subeunda 45. cod. de Decurion. lib. 10.* oportet ad maiores dignitates eligi potiores & digniores, dum ait: *Ne tales fortè nominentur, qui functiones publicas implere non possint*, docent in terminis Panormit. *in cap. præterea num. 5. hoc tit.* Duarenus *tit. de re iudic. in methodica ipsius explicatione, c. 1. in fine*, dicentes minores annorum 25. ad honores municipales nequaquam admitti debere, & in qua ætate debeant eligi Magistratus, Tribuni, & alij.

Nec obstat dictum *in principio*, & quod sequi- 14
tor, scilicet ad temporalem dignitatem cum administratione requiri annos quatuordecim, Restaurus *de Imperatore quæst. 73. n. 24.* multis comprobans Narbona *supra num. 5.* quia respondeo verum esse dignitates sæculares si deferantur iure successionis, vel sanguinis, vt Imperatoria, Regalis, vt iam dixi, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, seu Baroniæ succedere posse natum recenter, infantem; imò, & conceptum ante natiuitatem, vt senserunt Sfortia Faber, & alij *suprà*, dummodo tantum constituantur in honore, non in administratione, vel tantum dignitas consistat in honore. † Etenim infans 15
tunc si administrationem dignitas habeat, succeder in naturali dignitate, non in officiali. † Et 16
Perez de Lara *tract. de vita homin. cap. 16. num. 12.* dicit infantem posse esse caput Collegij, sed non posse officium exercere; † interim per tutores, & 17
curatores Regi, vsque ad pubertatem, comprobat multis Narbona *supra, n. 6.* quo pacto venit

intelligendus restaurus, dum exigit in officio dignitatis cum administratione annum quatuor-
18 decim, † tamen si officium haberet iudicandi munus, seu aliud simile, ad quod sit opus pleno iudicio; tunc reuera, vt iam dixi, ætas annorum 25. requiritur.

Vnde etsi lege antiqua, quam refert Alex. *die-*
19 *rum genial. lib. 4. cap.6. post principium*, cautum fuisset ne cui ante vigesimum annum daretur publici muneris administratio, de iure verius est, vt requiratur ætas annorum 25. per textum *in l. ad Rempublicam, ff. de munerib. & honor. & in l.2. ff. de vacatione muner. l.1. & 2. cod. qui ætate, vel professione lib.10. & l.2. tit.9. lib.9. recopil.* Donellus *in cõment. lib.17. c.24. vers. de minore viginti, & quinque annis*, Caldas Pereira *in l. si curatorem* verb. *hunc contractum, num.41.* vers. *hinc etiam, cod. de in integr. restit.* vbi generaliter loquitur de quibuscumque muneribus Reipublicæ administrationi
20 spectantibus, † & de Tabellionis officio Nicolaus de Passeribus *in conciliatione legum*, cum multis Narbona *dicto anno 25. quæst.67. & quæst. 69.*
21 vbi da Notario, & Tabellione, † qui *dicta q.67. num. fin.* admonet prædictam ætatem requiri in muneribus, quæ ciuilia, aut personalia sunt; non verò in Patrimonialibus, à quibus, vt nulla excusatio est *l. munerum 28. §. Patrimoniorum ff. de muneribus*, nec ætatis, cum quicumque admittantur, & compellantur ad Patrimonialium munerum functionem, siue senes sint, vt annis 70. siue adolescentes, & anno 25. minores vt *ex l. neque 5. l. etiam minores 7. cod. de muner. Patrimon. lib.10. dict. l. ad Rempublicam.*

Cum ergo homines frequenter post annum
22 25. recto consilio polleant, vt patet ex dictis *supr. quæst.1.* multisquè comprobet Narbona anno 25. *quæst.65. & num.4.* dicat munera personalia, quæ ad sui expeditionem consilium requirunt, non debeant dari minoribus; sequitur vt ad consilium præstandum, siue in proprio, siue in alieno negotio requiratur ætas annorum 25. vt colligitur ex adductis à Narbona *dicta quæst. 75.* legendus. †
23 Vbi *sub num.3.* dicit familiares Principum, vulgò *los Priuados*, debere esse senes, comprobans ex verbis Caroli Scriban. *in Polit. Christ. lib.2. cap.16.* eius verba referens: *Deligant autem, quos grandior ætas, rerumque experientia docuit, quibus Regni negotia, robora, opes, & hostilis potentia cognita, qui consilio, & authoritate valeant quibusque in arduis, animus; & industria, in secundis moderatio, ad persuadendum eloquie, & incorruptum ante omnia pectus.* Ob idque isti palam est, vt minores vigintiquinque annis, non debeant eligi; imò maiores ætate illa salubrius erit ob maximam peritiam, & experientiam, qua debent pollere.

Vnde iam videbis eandem ætatem annorum 25.
24 desiderari in iure in Decurionibus ciuitatum creandis, vt vocem possint dare in suo Capitulo, nisi ante illam ætatem ex causa, aut consuetudine, solitum sit eos creari Decuriones vulgò *Regidores*; eo quod ciuitates, & ipsarum bona regant *ex dict. l. ad Rempublicam ff. de munerib. & honor. l. non tantum l. spurij 6. ff. de Decurion. l. si Pater cod. quando prouocare non est necesse l.2. cod. qui & aduersus quos*, Curia Pisana *lib.1. cap.12. num.4.* vbi notat Azeuedus Antonius Gomez. *tom. 3. de delictis cap.1. numero 55.* versicul. *Decurio*, multis adductis Narbona *anno 25. quæst.68.* Da interta-men nostro Regio per textum *in l.16. tit.3. lib.7. recop.* abrogata antiqua lege 17. eiusdem tituli, quæ non nisi vigesimum excedenti, id concedebatur desideratur ætas annorum decem, & octo. † Et 25
alia adducens Narbona *num. 7.* ait Decurioni hac ætate minori honorarium, siue sportulam vulgò *propina*, quæ à nouo Decurione pro introitu aliis curialibus soluitur, non deberi; quia tale stipendium datur his, qui receptioni in Curia adsunt.

Nec turbatur resolutio prædicta *ex l. Lucius 21.* 26
§. fin. ff. ad municip. & l.1. cod. de muner. & honor. lib 10. quibus infans Decurionatus munere fungi
potest. † Quia respondetur vt licèt impubes 27
qualiscumque queat creari Decurio interim dum vigesimum quintum annum suæ ætatis excedit: tamen sit idem, ac si Decurio creatus non fuerit, cum nullum Decurionis opus expedire queat, cum ante prædictum tempus suffragium ferre non valeat, vt docent Bobadilla *ex Politica Prætor. lib.3. cap.8. num.2.* cum aliis Narbona *supra sub num.3.* & ex Budæo *in dict. l. ad Rempublicam, ff. de municip.* Auendañus *de exequendis cap.19. num.16.* Pe-
trus Gregor. *tit. de elect. cap 8, num.1.* † quod de- 28
clarant Curia Pysana *supra num.5.* Azeuedus, Pereira *in dict. l. si curatorem* vers. *hunc contractum num. 43.* procedere etiam si talis minor Decurio à Principe, aut ætatis veniam, aut dispensationem ad Decurionatum obtinendum, vel Curiam ingrediendam, fuerit adeptus.

Limitatur verò vbi in dispensatione habilis 29
quoque minor iam pubes redderetur ad vocem, & suffragium in Curia præstandum, cum Princeps noua lege, aut priuilegio, possit inuertere leges ciuiles exigentes annos 25. vt de facto iam vidi-
mus iure Regio. † Et sic vbi naturalis ratio re- 30
pugnaret, non posset Princeps habilem reddere infantem, & iudicio adhuc non expertem ad præstandum suffragium; quia esset dispensare, & habilitare contra ius naturale; etsi in illa ætate ex certa scientia queat infantem, & pupillum Decurionem creare sine exercitio argument. textus *in l.* vbi glossa verb. *indulgere, cod. de his, qui veniã ætatis*, cum aliis, quia patitur naturalem defectũ intellectus: tamen Rodericus Suarez *alleg.12. à n. 6.* Caldas *supra num.24. & 42* vers. *quæ sententia*, sentire videntur vt cum ex certa scientia Princeps creat Decurionem, infantem, & pupillum, tacitè etiam dispenset, vt vocem præstet in Capitulo.

Nec vltimò obstat textus *in l. spurij 6. ff. ad mu-* 31
nicip. in vers. *minores* vbi cauetur vt minores 25. annis, Decuriones facti, queant sportulas iam dictas accipere; etsi suffragium adhuc non præstent. Quia respondetur textum illum procedere, quoties etsi tales suffragium non præstent in Curiis: tamen inter cæteros Decuriones sedent, quod sufficit vt diuisionem, quæ inter præsentes fiunt participes, sint, cum non tam suffragij causa, quam assistentiæ habeantur: sic Guidus Pancirolus *de Magistratibus municipl. cap.1. num.5.* per textum *in l. sponsus 5. §. fin. ff. de donat. inter.* Narbona *supr. n.8.* & faciunt verba *dicta leg. spurij*, ibi: *Minores 25. annorum Decuriones facti, sportulas Decurionum accipiunt; sed interim suffragium inter cæteros ferre non possunt*: quæ reuera de Decurione, qui habet sedere in Capitulo cum aliis loquuntur.

Vnde existimo idem dicendum circa salarium 32
designatum

designatum è publico, cum ante legitimam ætatem nemo possit illud lucrari, nisi Regio assensu, & rescripto interueniente, quod intelligitur etiam de illis salariis, quæ solent Decurionibus à Concilio ex ipsius patrimonio præstari, quoties eius causa absunt, & iter faciunt. Narbona *supra dict. quæst.68.num.fin.* Bobadilla *dict.lib.3.cap.8. n.11.* ibi: *y para asistir en el Cauildo sin votar y para lleuar salario hasta menoredad con liçençia y facultad Real*: sic cum Suarez, & Auendaño, *vbi supra*, alia dico, *in cap.3.hoc tit.de ætate requisita in Præbendatis, & Beneficiatis & in cap.2.hoc tit.*

Ad Text. in Cap. Ex ratione. II. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Minori Ecclesia non conceditur, nisi dispensatiuè.*

2 *Ecclesia minori concessa, interim non per laicos, sed Ecclesiasticos est gubernanda.*

1 TExtus iste quatenus prohibet, vt minori, nisi dispensatiuè, non concedatur Ecclesia, exornatur ex dictis *supra in Rubrica & in cap.1.* & ex
2 his, quæ dico, *in cap.indecorum 3.* † Et quatenus ait, quod sic Ecclesia concessa minori, non per laicos, sed per clericos, regi debeat, donec perueniat ad ætatem legitimam: adiunges quæ dico, *infra de officio Vicarij*, & infra *lib.3. tit.6. de clerico ægrotante*, vel debilitato ministrante; præcipuè, *à cap.3.* cum aliis. Item & quæ dixi de incapacitate laicorum respectu rei Ecclesiasticæ; latè, *in cap.2.3.4.* & aliis multis de iudiciis, *& in toto tit.de foro comp.& sub dicto cap.3 de iudiciis q.fin.* Item *& in cap.7. & 10. de constitut.* & applicabis quæ latè scripsi *infra in cap.7. de præscriptionibus*, circa inhabilitatem laicorum ad præscribendum decimas. Et in prædictis locis videbis quæstiones, quæ facere videntur in fauorem laicorum; sed expenduntur modis ibi scriptis. Aliqua etiam dixi *sub Rub.& tit.de electione.*

Ad Text. in Cap. Indecorum III. hoc titulo.

PRÆMISSVM

SVMMARIVM.

1 *Regimen Ecclesiæ minori annis 14.non conceditur, si habet administrationem,* vt quæst.1. num.1.

1 TExtus iste generalem præstat decisionem, nempe, vt minori annorum quatuordecim, non debeat committi regimen Ecclesiæ: quare operæpretium erit vltra dicta *supra in Rubrica, & in cap.1.* agere hic de ætate requisita in Canonicis, Beneficiatis ad Personatum, seu Præstimonia, aliavè Beneficia Ecclesiarum habentibus, seu habituris, Præter Dignitates, & officia peculiaria Ecclesiarum Cathedralium, seu Collegiatarum, de quibus infra *in tit.de officio Archidiaconi, de officio Archipræsbyteri, de officio Primicerij, de officio Sacristæ, & Custodis.*

QVÆSTIO I.

Cur minori regimen Ecclesiæ concedi nequeat, cum aliqua Beneficia etiam concedantur minoribus annis quatuordecim? Et an ætas annorum quatuordecim sufficiat ad personatus sine cura. Et quæ ætas in beneficiis simplicibus, & inferioribus. Quæ in collegiatis. Quid de Portionariis, & dimidiis, etiam in Cathedralibus. Et quæ ætas ad obtinendam pensionem. Et paruuli nomen, in qua ætate concipiatur?

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia ante Trid. Concil. poterant concedi Tonsuratis à septennio, hodie non nisi in decimo quarto anno constituto,* numero 2.

3 *Nemo ad Dignitates, & Personatus sine cura potest ascendere, nisi constitutus in annis 22.*

4 *Personatus quando intelligitur de minoribus beneficiis; tunc poterit conferri habenti annos 14.*

5 *Ætas ad beneficia sine Rectoria; etsi de iure videretur requisita annorum 14. verius est vt sufficeret, & annis septem,* n.6.

7 *Cardinales virtute indulgenti, non poterant minoribus septennio beneficia conferre.*

8 *Tonsura antiquitùs non poterat dari, nisi habenti beneficium, hodie aliter,* n. 9. & 10.

10 *Tonsuratus vsque ad decimum quartum annum, nequit beneficiari,* n.12.13.14. & 17. *nisi dispenset Papa,* n.16.

11 *Præbenda Regaliorum vacantes possunt à Rege septennio conferri.*

12 *Simplicia beneficia reputantur præstimonia, commenda, Prioratus conuentuales, vel Abbatia,*

13 *Beneficia iuris patronatus reputantur simplicia.*

14 *Beneficij appellatione, venit etiam quod est iuris patronatus.*

15 *Capellania non collatiua, & anniuersaria minoribus 14.annorum valent dari.*

16 *Pontifex solus dispensat vt minori annorum 14. conferatur beneficium simplex, nec Episcopus id potest,* n.17.

17 *Ætas annorum 14.sufficit impleta ante institutionem, etsi tempore præsentationis non.*

18 *Capellania seu beneficij fundator, potest præcipere, vt datur minori annis 24.fallit, vt* num.19.

19 *Capellania, seu Beneficij collatio facta minori annorum 14.est nulla, etiam si ætas deficiat per vnum diem* n.20.

21 *Anni 14.ad optinenda beneficia simplicia, sufficienter attecti.*

22 *Ætas in Ecclesiis Collegiatis ad Canonicatus, & portiones est 14. annorum, vt* num.23. *etiam si collegiata habeat animarum curam* num.54.
23 *Canonici siue Portionarij Ecclesia collegiata habeates curam animarum debent esse in atate annorum 25.*
25 *Ordinandi sunt infra annum, qui in collegiatis requirentibus sacerdotium, admittuntur Canonici, & Portionarij.*
26 *Distributiones quotidianas recipiunt residentes in collegiatis anni, quo debent ordinari.*
27 *Ætas annorum 14. ad obtinendos Canonicatus, & portiones in collegiatis, anne debeat esse completus?*
28 *Episcopus aequit dispensare, vt in collegiatis minor annorum quatuordecim obtineat Canonicatus, & Portiones.*
29 *Canonicus admittitur in Cathedralibus sine ordine, non minor annis 22. etiam si sit supernumerarius*, n.30. *vbi quid de tempore receptionis.*
31 *Anni septem non sufficiunt, etiam de iure ad obtinendos Canonicatus in Cathedralibus, vt* num.32.
32 *Ætas 14. annorum de iure fuit prarequisita ad obtinendos Canonicatus in Cathedralibus.*
33 Cap. ex eo de electione lib.6.
34 *Canonicatus si Diaconales sint, Subdiaconales, & Præsbyterales, requirunt ad eorum obtentionem atatem annexam pradictis ordinibus.*
35 *Canonicatus in Cathedrali obtineri queit ab habente atatem ordini requisitam, licet habeat annexam Parochialem.*
36 *Ætas annorum 22. ad Canonicatus in Cathedralibus precisè requiritur, nisi cum minore Pontifex dispenset, vt solet in duobus tantum annis.*
37 *Ætas qualis requiratur ad obtinendam pensionem sub distinctione*, n.38.
38 *Pensio Ecclesiastica beneficio comparatur; non sic temporalis.*
39 *Pensio reseruata clerico infanti absque dispensatione, est nulla.*
40 *Infans nequit procuratorem constituere ad consentiendum pensioni, nisi de consensu Ordinarij.*
41 *Ad pensionem atas, sufficit attičta.*
42 *Paruuli aliquando vocantur annorum minores 25. & gestantes in vtero: item & vagientes, & loqui incipientes.*
43 *Paruuli propriè dicuntur vsque ad pubertatem.*
44 *Paruulus vsurpatur pro pupillo cuiusque atatis.*
45 L.2. cod. de fundis patrimonialibus.
46 *Minor, & paruulus in quo different?*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum contra decisionem textus nostri; eo quod beneficia simplicia de iure maioribus septennio, & ante decimum quartum annum poterant conferri, cùm vt latè supra dixi *in Rub.* & in illa ætate constituti possint etiam prima Tonsura ordinari; imo & ante annum decimum quartum alios recipere ordines minores, cum sint doli capaces, *cap. pueris de delictis puerorum*; ergo & beneficiari iuxta textum *in cap. de his 18. dist. cap. in singulis, cap. quicumque 77. dist.* vbi Doctores, vt suadetur ex nonnullis, quæ refero, *infra, hac quæstione*, cum ago de ætate requisita ad benefi-
cia simplicia, & minora. † Et sic breuiter respon- 2
deo quod etsi iam hodie ex Trid. *in cap. nullus 6. sess. 23.* ætas anni decimi quarti saltim incæpti requiratur ad beneficia prædicta: tamen de iure poterant beneficia simplicia, quæ nullam administrationem, seu regimen, habeant, dari pueris à septennio prima Tonsura ordinatis ex dictis iuribus, sicque decisiones illas non contrauenire decisioni textus nostri, in qua agitur de personatu, beneficiis, seu Ecclesiis regimen habentibus non concedendis minoribus annorum quatuordecim, vt docent certius Doctores *infra* referendi in vers. *ad tertiam.*

Ad secundam quæstionis partem respondeo ex 3
dictis supra *cap. 1. sub quæst. 1.* vbi expendens textum nostrum dixi dignitates, & personatus in Ecclesiis non posse conferri, nisi habentibus annos viginti duos ex Trident. *sess. 24. cap. 12. de reform.* vbi decernitur, vt nemo ad dignitates, & personatus sine cura animarum possit ascendere, nisi in ea ætate constitutus, sin autem cum cura solum qui
habet annos viginti quinque. † Itaque pro vero 4
intellectu, vt repetitionem effugiam leges adducta *in dict. c. 1. sub dict. quæst. 1.* à vers. *quare*, & vers. *nec obstat*, vbi expendi textum nostrum, cuius litteram, dum loquitur de personatu, si hæc vox intelligatur tantum de beneficiis minoribus, existimo constitutis in annis quatuordecim posse conferri, vt statim dico *in vers. ad tertiam.*

Ad tertiam quæstionis partem, etsi inter Docto- 5
res de iure communi esset dissidium, cum aliqui existimarent semper fuisse requisitam ætatem annorum quatuordecim ex textu nostro *c. 2. hoc tit. cap. super inordinata 34. de præb.* & aliis iuribus, vt defendunt Azorius *tom. 2. moral. lib. 6. cap. 5. vers. septimo quæritur*, Flaminius Parisius, *de resignat. beneficior. lib. 3. quæst. 7. num. 7.* dum inquit maiorem quatuordecim annis beneficium acceptare
posse. † Tamen verius est per glossam *in dict.* 6
cap. 2. hoc tit. in vers. *Ecclesia* ibi: *beneficia etiam simplicia*, iure antiquo tantum requiri ad beneficia simplicia, & minora ætatem annorum septem, saltim quando non sonant in nomen Rectoriæ nec Concilij maturitatem requirunt, vt multis adductis probat ibi Barbosa *num. 4.* & decidunt ex multis decisionibus Garcia, *de beneficiis part. 7. cap. 4. à num. 4.* Gutierrez *canon. cap. 18. lib. 2. n. 3. & 40.* Berous hanc, vt magis communem amplectitur, *cons. 5. num. 3. & 24. tom. 1* Caualcanus *1. p. decis. 29. n. 5.* Ojeda *de incompatibilit. benefic 1. p. cap. 24. n. 23.* Gonzalez *in regul. 8. Cancell. glossa 5. n. 94 seu 49.*

Et taliter de iure prædicta opinio procedebat, 7
quod Cardinales vigore indulti minoribus septennio, non poterant beneficia conferre: sic Anastasius Germonius, *de indultis Cardinalium §. quibusuis num. 2.* & sic prædictam sententiam docuit Farinac. *decis. 194. tom. 2. num. 2.* Puteus *decis. 339 num. 3. p. 1 & decis. 46. p. 2.* vbi ampliat etiam quoad acquirendam possessionem, vt defendunt Miles *in suo repertorio*, verbo *minor 14. annis, maior tamen infante*, Quintilianus Mandosius *de ætate minoris cap. 4. num. 2.* Maceraten. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 4. n. 9. & resol. 112. casu 51.* Riccius *in praxi decis. 187. num. 184.* Lessius *de iustit. & iure lib. 2. cap. 34. dubio 20. num. 509.* Moneta

neta de commutatione vltimar. volunt. cap. 20. num. 121. Filliucius de statu clericor. tract. 41. cap. 5. num 27.

8 Et fortè nostram de iure opinionem fuit sequutus Ioannes Selua, tractatu de iureiur. 4. part. num. 16. dum ex Baldo, & Felino nimis audacter, docuit non esse obediendum Pontifici scienter beneficium infanti conferenti. Et suadetur nostra opinio, quia antiquitùs prima Tonsura, quæ septennij conferebatur, non poterat dari nisi beneficium habenti ex textu in cap. neminem, cap. Sanctorum 70. dist. cap. cum secundum Apostolum 16. de praebend. & docet expressè glossa in cap. 2. ilius tituli, Nauarrus cons. 14. num. 1. de temporib. ordin. Quintanadueñas Ecclesiast. lib. 3. n. 4. & 17. Suarez de cens. disp. 31. sect. 1. num. 33. Garcia de benefic. p. 2 c. 5. num. 3. Filliuc. dicto num. 27. Rodericus à Cuña in dicto c. neminem num. 3. 9 † vbi hodie ex consuetudine secus obseruari probat testimonio superiorum, nec non Flamin. Parisij de resignatione beneficior. lib. 2. quæst. 6. num. 4. Salzedus ad Bernardum Diaz in praxi c. 18. n. 5.

10 Sed iam hodie nouo Trid. decreto in dicto cap. nullus 6. sess. 23. de reform. statutum est, vt nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum possit beneficium obtinere: sic ibi Barbosa cum multis ab eo relatis, & in cap. 2. huius tituli num. 2. Garcia de beneficiis dict. cap. 4. part. 7. num. 8. Campanillus in diuers. iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 2. Riccius in collect. decis. p. 4. collect. 860. Lessius de Iustitia lib. 2. cap. 34 dubio 20, num. 109. Zeuallos in practicis quæst. 523. num. 3. Gregorius Lopez in l. 3. verbo catorçe años, tit. 16. part. 1. Gonzalez in dicta regula 8. Cancel. num. 95. 11 † Petrus Gregor. lib. 17. Syntagm. Iuris cap. 8. num. 14. dum inquit quod etsi quatuordecim annis natis, tantum Præbendæ Metropolitanarum Ecclesiarum conferantur, tamen Iure Regaliorum vacante Ecclesia à Rege septenni possunt dari, Ioannes Gutierrez canonicar. quæstion. lib. 1. c. 26. num 33. D. Didacus de Narbona anno 14. q. 54. sub num. 5. & 6.

12 Et procedit prædicta Tridentini decisio non solùm in beneficiis liberis, vt voluit Rota Romana in nouissima, decis. 482. Maceratens. dict. resol. 4. n. 9. Nouarius quæst. forens. p. 1. quæst. 71. num. 5. vt sunt beneficia simplicia sine cura, Præstimonia, Commenda, Prioratus Conuentuales, vel Abbatia, quia huiusmodi habentur pr[illegible]implicibus, vt docent Moneta de conseruator. c[illegible] num. 159. & de distribut. 2. parte, quæst. 19. num. 15. & de commut. vltim. dict. cap. 20. num. 121. Sanchez in summa lib. 4. cap. 35. num. 10. Vasquez de beneficiis cap. 3. §. 2. dubio 3. n. 20. Viuianus in praxi iuris patron. lib. 1. c. 1. num. 191. Diana resol. moral. part. 3. tr. 6. miscell. resol. 64. Barbosa in pastorali part. 2. alleg. 60. num. 73. 13 † Sed etiam in beneficiis iuris patronatus, electionis, aut alterius cuiuscumque prouisionis, veluti sibi contrarius, melius sentit idem Maceraten. dicta resol. 112. casu 51. vbi ita se vidisse obseruari, & impetrari dispensationes pro obtinendis eiusmodi beneficiis testatur Riccius dict. decisione 487. num. 186. vbi etiam de communi praxi affirmat Caualcanus loco allegato num. 1. Viuianus in praxi iuris patron. lib. 1. cap 1. num. 191. & alij relati à Barbosa dict. alleg. 60. n. 78. & Diana. 14 † Et est ratio quia dictum Tridentini decretum loquitur generaliter de beneficio, cuius appellatione venit etiam beneficium de iure patronatus, vt resoluunt Antonius Faber decis. 17. cod. de Episcop. & Clericis, Ferrar. lib. 1. obseruat. 123. Rebuffus in praxi beneficiali, vers. sæculare beneficium num. 15. Nicolaus Delphin. in tract. iuris patronatus lib. 1. num. 26. Gonzalez dict. gloss. 5. num. 32. quod verum est, † etsi contrarium probabile dicent Garcia de benefic. dict. p. 7. c. 4. num. 10. & alij, quos tradit Diana dict. res. 64. tract. 6. Miscell. in 5. editione, & alij relati à Narbona dict. quæst. 54. sub num. 9. vbi cum Barbosa in collect. Bullarij, verb. ætas, vers. quatuordecim annorum, post Concilium, & in collect. ad Trid. dict. c. 6. sess. 23. num. 3. docet veram esse doctrinam Garciæ in capellaniis non collatiuis, & anniuersariis, quæ fundari solent maximè in Hispania iuxta quæ longè scribit Lara de anniuers. & capellaniis part. 1. & 2. absque superioris, ordinarij Ecclesiastici licentia, & authoritate; quod si sint collatiuæ, quia tunc dicuntur reuera beneficia Ecclesiastica, erunt danda constitutis in annis quatuordecim. 15

Verùm præfata Sancti Concilij determinatio 16 non prohibuit quin ex dispensatione Summi Pontificis possit minor annis quatuordecim habere prædicta beneficia, vt docent Flaminius de resignatione lib. 3. quæst. 7. num. 66. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 6. c. 5. quæst. 8. vers. quæres aliquis, Garcia vbi supra num. 8. Filliocius num. 27. vbi postquam isti duo dixerint, & Barbosa ad dict. cap. 6. Trid. litt. B, Diana dict. res. 64. in fine, Alzedus de præcellentia Episcopi c. 9. num. 33. † Episcopum dis- 1 pensare non posse, vt minores ætate quatuordecim beneficium simplex obtinere possint: tamen hoc soli Pontifici licere, vt subscribit Barbosa dicta alleg. 60. num. 76. vbi etiam ex Farinacio, & Campanillo supra, tenet sufficere, quod ante institutionem beneficij dicta ætas sit impleta; licèt tempore præsentationis non fuerit; & tenet idem Barbosa dicto c. 2. hoc titulo, num. 6. Et applicabis nonnulla supra in Rub. sub quæst. 1. vbi egi de quæstione, an possit Pontifex solo verbo Sacerdotes creare? & Sacra Congregatio Episcoporum, quam referunt relati à Barbosa in collect. decis. 64. verb. beneficium simplex, num. 2. idem in Bullar. eodem verbo, & numero, dixit vt beneficium simplex queat obtineri ante annum decimum quartum inceptum etiam ex indulgentia Episcopi.

Et iterum limitatur determinatio Concilij quo- 18 ties, vel quando in fundatione beneficij, seu Capellaniæ statutum sit, vt illud, vel illam minor annorum quatuordecim possit adipisci; quia vt ait Riccius decis. 188. lex fundationi adiecta debet adunguem obseruari: argum. textus in l. attestatore 109. ff. de condition. & demonstration. Crescent. decis. 7. de Iure Patron. Nauar. cons. 3. de clericis non resident. & hanc limitationem docent Barbosa in dict. cap. 2. hoc tit. num. 7. cum Gonzalez dicta glossa 5. num. 9. Riccio collect. 860. vers. nunc limita, Campanillo dict. cap. 6. num 2. in fine, & Rota apud Farinacium decis. 194. p. 2. recent. tom. 1. idem Riccius latius collect. 187. num. 187. vbi allegat Sa in aphorismo Confessor. verb. beneficium, num. 30. Filliucius supra dict. c. 5. dict. num. 27. Garcia dict. cap. 4. part. 7. numero 10. & alij relati à Barbosa dict. allegatione 60. numero 77. & sic declarasse Cardinales, refert Rota diuers. decisione 482. part. 1.

Ex quibus notandum est, quod si in fundatio- 19 ne non sit expressum, vt beneficia illa queant conferri minoribus annorum quatuordecim tunc si ante illam ætatem conferatur, collatio sit

nullius

nera *de commutatione vltimar. volunt. cap.20. num.121.* Filliucius *de statu clericor. tract.41. cap.5. num 27.*

8 Et fortè nostram de iure opinionem fuit sequutus Ioannes Selua, *tractatu de iurever. 4. part. num.16.* dum ex Baldo, & Felino nimis audacter, docuit non esse obediendum Pontifici scienter beneficium infanti conferenti. Et suadetur nostra opinio, quia antiquitùs prima Tonsura, quæ septennij conferebatur, non poterat dari nisi beneficium habenti ex textu *in cap. neminem, cap. Sanctiorum 70. dist. cap. cum secundum Apostolum 16. de præbend.* & docet expressè glossa *in cap. 2. illius tituli*, Nauarrus *cons.14. num.1. de temporib. ordin.* Quintanadueñas *Ecclesiast. lib.3. n.4. & 17.* Suarez *de cens. disp.31. sect.1. num.33.* Garcia *de benefic. p.2. c.5. num.3.* Filliuc. *dicto num.27.* Rodericus
9 à Cuña *in dicto c. neminem num.3.* † vbi hodie ex consuetudine secus obseruari probat testimonio superiorum, nec non Flamin. Parisij *de resignatione beneficior. lib.2. quæst. 6. num. 4.* Salxedus ad Bernardum Diaz *in praxi c.18. n.5.*

10 Sed iam hodie nouo Trid. decreto *in dicto cap. nullus 6. sess.23. de reform.* statutum est, vt nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum possit beneficium obtinere: sic ibi Barbosa cum multis ab eo relatus, & *in cap.2. huius tituli num.2.* Garcia *de beneficiis dict. cap.4. part.7. num.8.* Campanillus *in diuers. Iuris Canon. Rub.7. cap.6. num.2.* Riccius *in collect. decis. p.4. collect.860.* Lessius *de Iustitia lib.2. cap.34 dubio 20. num.109.* Zeuallos *in practicis quæst.523. num.3.* Gregorius Lopez *in l.3. verbo catorçe años, tit.16. part.1.*
11 Gonzalez *in dicta regula 8. Cancel. num.95.* † Petrus Gregor. *lib.17. Syntagm. Iuris cap.8. num.14.* dum inquit quod etsi quatuordecim annis natis, tantum Præbendæ Metropolitanarum Ecclesiarum conferantur, tamen Iure Regaliorum vacante Ecclesia à Rege septenni possunt dari, Ioannes Gutierrez *canonicar. quæstion. lib.1. c.26. num 33.* D. Didacus de Narbona *anno 14. q.54. sub num.5. & 6.*

12 Et procedit prædicta Tridentini decisio non solùm in beneficiis liberis, vt voluit Rota Romana *in nouissima decis.482.* Maceratens. *dict. resol.4. n.9.* Nouarius *quæst. forens. p.1. quæst.71. num.5.* vt sunt beneficia simplicia sine cura, Præstimonia, Commenda, Prioratus Conuentuales, vel Abbatia, quia huiusmodi habentur pro simplicibus, vt docent Moneta *de conseruator. cap.5. num.159.* & *de distribut. 2. parte, quæst.19. num.15.* & *de commut. vltim. dict. cap.20. num. 121.* Sanchez *in summa lib 4. cap.35. num.10.* Vasquez *de beneficiis cap.3. §.2. dubio 3. n.20.* Viuianus *in praxi iuris patron. lib.1. c.1. num.191.* Diana *resol. moral. part.3. tr.6. miscell. resol.64.* Barbosa *in pastorali part.2. alleg.60.*
13 *num.73.* † Sed etiam in beneficiis iuris patronatus, electionis; aut alterius cuiuscumque prouisionis; veluti sibi contrarius, melius sentit idem Maceraten. *dicta resol.112. casu 51.* vbi ita se vidisse obseruari, & impetrari dispensationes pro obtinendis eiusmodi beneficiis testatur Riccius *dict. decisione 487. num. 186.* vbi etiam de communi praxi affirmat Caualcanus *loco allegato num.1.* Viuianus *in praxi iuris patron. lib.1. cap.1. num.191.* &
14 alij relati à Barbosa *dict. alleg.60. n.78.* & Diana. † Et est ratio quia dictum Tridentini decretum loquitur generaliter de beneficio, cuius appellatione venit etiam beneficium de iure patronatus, vt resoluunt Antonius Faber *decis. 57. cod. de Episcop. & Clericis*, Ferrar. *lib.1. obseruat.123.* Rebuffus *in praxi beneficiali*, vers. *sæculare beneficium num.15.* Nicolaus Delphin. *in tract. iuris patronatus lib.2. num.26.* Gonzalez *dict. gloss.5. num. 32.* quod verum est, † etsi contrarium probabile dicant Gar- 15
cia *de benefic. dict. p.7. c.4. num.10.* & alij, quos tradit Diana *dict. res.64. tract.6. Miscell. in 5. editione*, & alij relati à Narbona *dict. quæst.54. sub num.9.* vbi cum Barbosa *in collect. Bullary*, verb. *ætas*, vers. *quatuordecim annorum*, post Concilium, & *in collect. ad Trid. dict. c.6. sess.23. num.3.* docet veram esse doctrinam Garciæ in capellaniis non collatiuis, & anniuersariis, quæ fundari solent maximè in Hispania iuxta quæ longè scribit Lara *de anniuers. & capellanus part 1. & 2.* absque superioris, ordinarij Ecclesiastici licentia, & authoritate; quod si sint collatiuæ, quia tunc dicuntur reuera beneficia Ecclesiastica, erunt danda constitutis in annis quatuordecim.

Verùm præfata Sancti Concilij determinatio 16
non prohibuit quin ex dispensatione Summi Pontificis possit minor annis quatuordecim habere prædicta beneficia, vt docent Flaminius *de resignatione lib.3. quæst.7. num.66.* Azor. *inst. moral. p.2. lib.6. c.5. quæst.8.* vers. *quæres aliquis*, Garcia *vbi supra num.8.* Filliucius *num.27.* vbi postquam isti duo dixerint, & Barbosa *ad dict. cap.6. Trid. litt. B*, Diana *dict. res.64. in fine*, Alxedus *de præcellentia Episcopi c.9. num.33.* † Episcopum dis- 17
pensare non posse, vt minores ætate quatuordecim beneficium simplex obtinere possint: tamen hoc soli Pontifici licere, vt subscribit Barbosa *dicta alleg.60. num.76.* vbi etiam ex Farinacio, & Campanillo *supra*, tenet sufficere, quod ante institutionem beneficij dicta ætas sit impleta; licèt tempore præsentationis non fuerit; & tenet idem Barbosa *dicto c.2. hoc titulo, num.6.* Et applicabis nonnulla supra *in Rub. sub quæst.1.* vbi egi de quæstione, *an possit Pontifex solo verbo Sacerdotes creare?* & Sacra Congregatio Episcoporum, quam referunt relati à Barbosa *in collect. decis.64.* verb. *beneficium simplex, num. 2.* idem *in Bullar. eodem verbo, & numero*, dixit vt beneficium simplex queat obtineri ante annum decimum quartum inceptum etiam ex indulgentia Episcopi.

Et iterum limitatur determinatio Concilij quo- 18
ties, vel quando in fundatione beneficij, seu Capellaniæ statutum sit, vt illud, vel illam minor annorum quatuordecim possit adipisci; quia vt ait Riccius *decis.188.* lex fundationi adiecta debet adunguem obseruari: argum. textus *in l. attestatore 109. ff. de condition. & demonstration.* Crescent. *decis.7. de Iure Patron.* Nauar. *cons.3. de clericis non resident.* & hanc limitationem docent Barbosa *in dict. cap.2. hoc tit. num.7.* cum Gonzalez *dicta glossa 5. num.9.* Riccio *collect.860.* vers. *nunc limita*, Campanillo *dict. cap.6. num. 2. in fine, &* Rota apud Farinacium *decis.194. p.2. recent. tom.1.* idem Riccius latius *collect.187. num.187.* vbi allegat Sa *in aphorismo Confessor.* verb. *beneficium, num.30.* Filliucius *supra dict. c.5. dict. num.27.* Garcia *dict. cap.4. part. 7. numero 10.* & alij relati à Barbosa *dict. allegatione 60. numero 77.* & sic declarasse Cardinales, refert Rota *diuers. decisione 482. part.1.*

Ex quibus notandum est, quod si in fundatio- 19
ne non sit expressum, vt beneficia illa queant conferri minoribus annorum quatuordecim tunc si ante illam ætatem conferatur, collatio sit

nullius

nullius momenti ipso iure etiam in foro interiori, vt resoluit Nicolaus Garcia *dicto cap. 4. num.82.& 83.*ex Flaminio, Vega,& Axorio contra Ioannem Quintinum *in repetit. textus in cap. de multa de praebend.num.66.* & est verum,vt probant Narbona *dicto anno 14. quaest.54. num.12.* & Lessius *vbi supra num.* 109. licèt Nouarius *dicta quaest.71.num.5.* nisus sit contrarium defendere, †
20 imò, addit Garcia *supra num.84* id procedere, etsi ad prædictam ætatem modicum tempus deficiat, vt puta vnius diei, vel horæ, siquidem in his,quæ certo numero sint à iure præscripta, non licet arbitrari secundum Sanchez *de matrim.lib.1.disp.16. num 4.* absque eo quod obstant nonnulla adducta *in Rub.quaest.*1.in vers.*ad secundam*, quatenus ibi egi de quæstione, *an detur paruitas materiæ in ætate ad ordines.*

21 Vnde posses dubitare, nunquid anni quatuordecim, qui hodie ex Trid.*dict cap.6.sess.23.de reform.* exiguntur ad obtinenda beneficia simplicia, & inferiora debeant esse completi? vel sufficiant attigi? Ad quod dubium respondebis, vt sufficiant attigi, vt multis probat idem Barbosa, *ibi,* & *in dict. cap.2. hoc tit.sub num.5.* Narbona *dicto anno 14. quaest. 54. num.7.* resoluentes sic declaratum esse à sacra Cardinal. Congreg.Concilij sub verbis sequentibus: *Hoc caput non prohibet, quin ille, qui iam decimum quartum annum suæ ætatis attigit, licèt nondum expleuerit, possit beneficium simplex obtinere*, Diana *p.3. dicto tract.6. miscel. dict. ref.64. in fine*, Zeuallos *in pract.q.523.n.4.& q.593.n.18.* Valascus *alleg.*8. Riccius *collect.*860. vers. *limita secundo.* Lessius *dicto lib.2. de instit. c.34.dub.20.num.*109.Henriquez *in summa lib.*10. *cap.19.§.2.* Gonzalez *dicta glossa 5. in princip. n. 94.* Armendar. *in addition. ad leges Nauarræ lib.1. tit.26. de ætate num.5.* Galesius *in Margarita casuum conscientiæ,* verb. *beneficium* 4. Tusthus *tom.3. litt. E,conclus.*338. *num* 1. & faciunt nonnulla quæ adduxi supra *sub cap.1. quaest.1. & Rub.sub dicta quaest.1. in fine.* Et idem Barbosa *in collect.decis.*verb.*beneficium simplex*, & *in pastorali dicta alleg.60.p.3.num.76.*cum aliis sic tenet addu-tens sacram. Congreg. Episcopor. & regular. *in Adrien 22. Nouemb.*1604.

22 Ad quartam quæstionis partem quæ ætas in Collegiatis Ecclesiis requiratur de iure ad obtinendos Canonicatus, & portiones integras, vel dimidias? igitur Alzedus *de præcellentia Episcopi cap.9. num 34.* ex Riccio, & Barbosa, existimauit posse Episcopum conferre Dignitatem, aut Canonicatum Ecclesiæ collegiatæ habentibus decimum septimum annum. Alij inquam dixerunt sufficientissimam esse septennij ætatem: argum: textus *in cap.ex eo de elect.lib.6.*vt sentit Abbas *in cap.præterea num.5.& 6.hoc tit.* Rota *decis.1.eodem tit.*Mandos.*regul.18.Cancellaria quaest.1.n.3.* Ludouicus Gomesius *tract.de gratiis & spectatiuis num.86.* & referunt Axor. *instit. moral. p.2. lib.6. cap.5.quaest.6.* Rodericus à Cunha *in cap.nullus 1. dist.60.num.5.* Gonzalez *in reg 8. Cancel.glossa 5. n.94* dicentes sic de iure procedere.

23 Verùm in hoc puncto existimo semper etiam de iure antiquo, sicut, & hodie de iure nouiori per Trid *ex dict.cap.6 sess.23. de reformat.* ad Canonicatus, & portiones integras, aut dimidias Ecclesiæ collegiatæ sufficere annos quatuordecim, quia ex nostro textu, & simili modo includuntur in Canonicatibus, & portionibus cuiuscunque Ecclesiæ collegiatæ, etiam insignis, & præclaræ, tenent Mandosios *cons.20.* Zerola *in praxi*, verbo *Canonica §.9.* Henriquez *lib.10. de Sacram.Ordinis cap.18.§.2.* Cuchus *de Republica Eclesiast. cap.24. num.3. vers.2. & num.6. vers.5.* Garcia *de beneficiis p.7. dict. cap. num.39.* videndi Barbosa *dicta allegat.60.num.71.*cum multis Narbona *anno 14. quaest.55. sub num.2.* qui *numero 3.* ait nihil à Tridentina synodo fuisse immutatum, addens Barbosa *supra* Concilium id relinquisse in terminis iuris communis: & sic videtur declaratum à Sacra Concil. Congreg. sub verbis sequentibus: *Concilium nihil innouant super ætate promouendorum ad Canonicatus collegiatarum Ecclesiarum*: & pluribus aliis declarationibus probat Garcia *supra dict.cap.4.p.7.num.37.* Filliucius *de statu Cleric.tr.41. cap.5. num.18. ad Calcem.*

Imò Gonzalez *in dict.regul.8.in princ.num. 9.* 24
quem refert Perez de Lara *in compendio vitæ hominis cap.29.num.14.*dicit procedere etiam si ipsa collegiata habeat animarum curam, quia talis cura non pertinet ad singulos Canonicos, sed ad totum Capitulum; quia tunc debent esse annorum viginti quinque, vt probat Barbosa *dict. allegatione 60 num.71.* & faciunt quæ adduxi de ætate ad Decanatus, & dignitates in Cathedralibus, & collegiatis, *supra in cap.1. sub quaest.1.* vel si dictis Canonibus, aut portionibus statuto, vel consuetudine, sit aliquis ordo sacer annexus, † 25
nam tunc qui adepturi sunt, in ea ætate esse debeant, vt infra annum possint ad huiusmodi requisitum ordinem promoueri, ex sentẽtia Tridentini Concilij *sess.22.c.4.*quam amplectuntur Moneta *de distribut.p.1.quaest.19.num.9.*Narbona *dict. quaest.55. sub numero 3. in fine*, † qui *num. 17.*ad- 26
uersus Zerolam, *in praxi*, verb. *Canonica*, affirmat integras quotidianas distributiones prædictos Canonicos, & Portionarios recipere, dum assistunt in choro; etsi in ea ætate ante susceptum ordinem Subdiaconatus nequeant vocem in Capitulo dare *ex dict.cap.4. Trid.sess.22.* tradit Narbona *à dict.q.55.n.8.& 9.*

Dubitabis an ætas prædicta debeat esse implc- 27
ta,vel sufficiat attigta,& ex iam adductis *sub vers. ad tertiam*, verbo *vnde*, poteris dicere sufficere annum decimum quartum attigtum ex doctrina Garciæ *de benef.dict.p.7. cap.4. num.39.* sed Rota teste Riccio *collect. decis.*1444 vers. *tertio*, dicit quod annus inceptus de ætate Canonici non ha-
betur pro completo, † quia etiam *collect.860.&* 28
1272. dicit vt nequeat Episcopus dispensare;quia Episcopi constitutio non tollit Pontificis constitutionem circa prædictam ætatem. Videbis apud Barbosam *in collect.decis.90.* & *in Bullario*, verbo *Canonici Cathedralis*, & *Collegiata Ecclesia*, & in verb.*Portio*, & Portionarij.

Ad quintam quæstionis partem quid etiam de 29
Portionariis, & dimidiis etiam in Cathedralibus Ecclesiis, & itidem de Canonicatibus,dico ad vltimum de Canonicatibus præsensisse Aloysiũ Riccium *in praxi rerum quotid. resol.120. n.2.*vt nulla adhibita distinctione de iure nouissimo Concilij *dict.sess.23.cap.6.* maior quatuordecimo anno Canonicatum in Ecclesia Cathedrali posset obtinere, qui reuera deceptus fuit cum ex Trid. *sess. 24. de reform.*& ibi Barbosa, & ex adductis, *supr. in cap.1.sub q. 1.* maiorem ætatem requirat, scilicet annorum 22. † qui idem de Canonicis *cap.13.n.9.*
& sequent. ait procedere etiam in Canonicis su- 30
pernumeratiis, qui in aliquibus Ecclesiis ex priui-

lcgio

Digitized by Google

legio Apostolico participant de distributionibus quotidianis, & nullam habent Præbendam, sed ad primo vacaturam, iuxta eorum prouisionem admittuntur; quia vt Sancta Congregatio *in vna Venafren. sub die 13. Martij 1603.* resoluit licèt tẽpore receptionis, dicti Canoоici possint admitti in anno decimo quarto; adueniente tamen tempore Præbendæ, debent esse in ætate integra, scilicet quæ necessaria est ad ordinem sacrum annexum ipsi Præbendæ. Et si nullum ordinem annexum habet, debet esse in ætate anoorum 22. multis adductis probat Narbon. *anno 22. q. 2. à n. 3.* vbi *num. 6.* ait cum Moneta *de conseruat. cap. 5. num. 158. ad calcem.* & clarius *num. 159.* id accipiendum esse io illis Ecclesiis cathedralibus, vbi Tridentina Syoodus sit recepta.

31 Vnde dubium est qualiter ante Concil. Trid. prædicta de iure procederent, in quo diuersè loquuntur interpretes: nam quidam authoritate Bonifacij *in dict. cap. ex eo 32. de elect. lib. 6.* & glossa, ibi, verb. *in tua*, & *in cap. statutum*, verbo *Canonici, de rescriptis lib. 6.* tenent septem in annis constitutum potuisse Canonicatus in Cathedralibus obtinere, Francus *in dict. cap. si eo*, Guillermus Mayoerius *in l. 2. vers. item impuberes num. 9. & 12. ff. de regul. Iuris*, Beroius *cons. 5. num. 3. & 24. tom. 1.* Mandosius *in regul. 18. Cancell. quæst. 1. de ætate minor. cap. 4. num. 14.* Ojeda, Flaminius, Parisius, & alij relati à Garcia *de benef. dict. cap. 4 p. 7. n. 16.* Moneta *de conseruator. cap. 5. num. 158.* & clarius *num. 159.* dicens sufficere septem annos in partibus vbi Trident. Concil. receptum non est ad obtioendum Canonicatus in Cathedralibus, & Riccius *in praxi rerum quotid. res. 120. num. 1.* ex Rota in aotiquis *hoc titul. decision. 1.* sic resolutum restatur.

32 Sed existimo verius esse de iure per textum nostrum, & alios prærequiri decimum quartum annum completum, vt quis posset ad Canooicatũ in Cathedrali promoueri ex eo, quod eiusmodi Canonici solent Episcopos suos consilio, prudentia, & opera iuuare. Deinde quia eadem ipsa ætas *regul. 18. Cancel.* exigitur, quam iuri conformem appellat Quintilianus Mandosius *ibidem quæst. 2. num. 1.* & in terminis docent Abbas *in cap. super inordinata num. 4. de præbendis*, ante eum Archidiaconus *in cap. si eo tempore de rescriptis in 6.* & *in dict. cap. ex eo*, Corrasius *de beneficiis p. 3. cap. 3. num. 2.* Mandosius latissimè, *vbi supr.* & secundùm hanc sententiam censuit Rota *decis. 324.* incipit *opposita; in nouis*, Staphileus *de litteris gratia, fol. 36. num. 19.* Gomesius *de gratiæ spect. n. 86. pag. 308.* Quintanadeñas *Eccles. lib. 1. num. 11.* Rebuffus *in praxi cap. de dispens. super defectu ætatis num. 2.* & plurimi, quos recenset Garcia *dict. cap. 4. num. 17.*

33 Nec obstant fundamenta contrariæ sententiæ exigentis annum septimum *ex dict. cap. ex eo de elect. lib. 6.* quia in eius specie mioorem cum dispensatione Canonicatum fuisse adeptum credendum esse, docent Doctores relati, & Narbona *dicto anno 22. quæst. 2. sub num. 2.* & hoc maximè per decisionem textus nostri: vbi ita scribitur: *Mandamus quatenus nemini intra annum quatuordecimum Constitute personarum cuiuslibet Ec-*
34 *clesiæ concedere præsumatis.* † Sed quænam ætas ad Diaconatum, Subdiaconatum, & Præsbyteratum sit necessaria? dixi iam *supr. in Rub.* quam eandem exigant Canonicatus secundùm institutionem, seu erectionem eorum; etsi nulla assignetur hodie, vt iam dixi, semper requireretur ætas annorum viginti duo, Garcia cum multis *dict. c. 4. num. 22.* Lessius, & alij relati à Filliucio *de statu Clerio. tr. 41. cap. 5. num. 28.* à Cunha *in dict. cap. nemo 78. dist.* qui alios recenset, & Narbona *dict. quæst. 2. num. 3. & 5.* Barbosa *de iure Ecclesiast. cap. 21. num. 53.* idem *in Pastor. dict. alleg. 60.* cum infinitis *num. 70. & 71.* vbi de Canonicatibus in collegiatis.

Notandum verò est prædictam resolutionem 35
taliter procedere, vt licèt Canonicatus in cathedrali, habeat annexam Parochialem Ecclesiam, nihilominus possit ab eo obtineri, qui ætatem solummodo ad ordinem Canonicatui iniunctam suscipiendum expleuerit; licèt vigesimum quintum annum, qui regulariter ad Parochialem desideratur, non expleuerit; quia vt declarauit declaratio Eminentiss. Cardinal hoc in casu attendendus est ordo quem requirit ipsa dignitas, vel Canonicatus ex sua natura; noo auté ætas, quam requireret Parochialis dicto Canonicatui, adiuncta, vt pluribus comprobat Riccius *in praxi, decis. 735. à num. 2.* & Narbona *supr. dict. quæst. 2. anno 22. num. 4.* vbi ait iuxta sententiam hanc intelligi debere Anastasium Gormonium, dum inquit *de indultis Cardinal. §. quibusvis num. 3.* Canonicatum Parochialem annexam habentem ante vigesimum quintum annum inceptum obtineri oon posse: & confirmatur ex iam adductis de Canonicatu in collegiata habente Parochialem. Sed in terminis nostris Gratian. *discept. forensium cap. 591. à num. 5.* ait annos prædictos sufficere ingressos, oec requiri completos, refert Barbosa *dict. alleg. 60. sub num. 70. circa fin.*
† Et addit Narbona *dict. quæst. 2. à num. 9.* adeo 36
dictam ætatem 22. annorum requiri, vt sine Apostolica dispensatione minores ea ætate ad Canonicatus in Cathedralibus nõ admittantur, nec solere Papam dispensare, nisi cum habentibus annos duos minus; & hoc ad adeptionem possessionis; non vt habeat dispensatus suffragium in Capitulo aut Iudex delegatus fieri possit: alia tradit ex Moneta, & aliis *in tr. de distribus. 2. p. dict. quæst 19. num. 23.* Maiolo, Rebuffo, & ex decis. Rotæ apud Seraphinum 1138.

Ad sextam quæstionis partem de ætate ad ob- 37
tinendam pensionem multi dixerunt sufficere ætatem annorum septem, vt refert Narbona *anno 14. num. 3. & 7.* & sic de iure videtur amplecti à Gratiano *disput. forens. c. 387. num. 17.* cum non sit pensio beneficium Ecclesiasticum. Et confirmatur, quia vt dixit Gigas *de pensionib. qu. 13. ad finem*, Selua *de benef. 3. p. qu. 5. num. 27.* Parisius *de resign. beneficior. lib. 8. cap. 2.* minori septennio, nisi præcedente dispeosatiooe, pensionem reseruari non posse; itaque pluries declaratum fuisse, multis relatis refert Garcia *de benef. 1. p. cap. 5. num. 127.* Sed quia secundùm quæ latè dico infra *in Rubr. & tit.* vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur, vbi plura de pensionibus, quæ dicantur Ecclesiasticæ, quæ verò temporales.

Ideò ounc existimo dicendum seotentiam re- 38
latam posse obtineri in temporalibus absque dubio, noo æquè quóties aliqua pensio Ecclesiastica alicui assignatur; eo quod hæc præstetur beneficij loco, cum beneficio æquiparetur, iuxta textum *in cap. quamvis de præb. lib. 6.* Crescent. *decis. 14. de sent. & re iud.* Riccius *in praxi var. resolut. 445.* cum dependeat ex fructibus beneficij, Redoanus *de spoliis Cler. § ex his num. 6.* Flores, *var. c. 21. numer. 199.* Garcia cum multis *dict. c. 5. n. 19. & 21.*

cum aliis multis Narbona *anno* 14. *à n.*8. sic colligentes ex mente Concilij Trident. *dict.c* 6. *sess.*23. *de reform.* non enim pensio hæc possideri potest absque ordine Clericali, Redoanus *supra à num.*6. Garcia *cap.*2.*num.*10. Zeuallos *de cognit.per viam viol.p.*2.*quæst.*62.*num.*12.& multis fundamentis sic tenet Narbona, *vbi supra*, Garcia *dict.p.*1.*cap.*5. *num.*129. Nauarrus *cons.*11.*num.*2.*de tempor. ordin.*
39 Parisius *de resign. benef. lib.*6. *quæst.*2. *num.*83. † Censuitque Rota apud Paulum Æmilium 2.*p.decis.*218. pensionem reseruatam Clerico infanti, absque dispensatione, esse nullam propter subreptionem, vt docet Borrellus *in summ. decision. tom.* 3.
40 *num.*66. † Et rursus *decis.*11.*p.*3. decreuit infantem, nisi de consensu Ordinarij, non posse ad consentiendum pensioni, Procuratorem constituere. Videbis Stephanum Garciam *tom.*3.*cap.*293.*n.*17. Barbosam *in pastorali dicta allegatione* 60. *numero* 79.

41 Et quod hæc ætas sufficiat atticta, sicut supra dixi in beneficiis simplicibus, & inferioribus, satis suadetur, vt docet Gratianus *decis.*32. Thom. Vall. *tom.*1.*alleg.*8. Riccius *collect.decis.*800.vers. *limita* 2. Zeuallos *in pract.quæst.*523.*num.*4.*& quæst.* 93. *num.*8. Lessius *de Iust.dict.lib.*2. *cap.*34. *dubio* 20. *num.*109. Henriquez *in summ.lib.*10.*cap.*10.§.2.& alij communiter.

42 Ad vltimam quæstionis partem de ætate minoris, facilè in proposito ex dictis respondebitur. Igitur etsi paruuli vocentur secundùm aliquos minores annorum 25.argum.textus *in l.*2.*cod. de fundis patrimonialibus lib.*11.vt docent Lata *in compendio vita homin.c.*22.*num.*2. Petrus Broseus *in Thesauro iuris*, verbo *Paruuli*, cuius generalitate, & alij potuerunt dicere, paruulos propriè dici, adhuc in vtero gestantes, iuxta illud Genesis *c.*25. vers. 22. loquens de Rebecca, ibi : *Sed collidebantur in vtero eius paruuli*, vel sæpius denotare adhuc lactantes, & ex aliis scripturæ locis patet 1. *Reg. cap* 15. *vers.*3. dum Dominus loquens de Amalec percussione sic loquitur : *Non parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid, sed interfice à viro, vsque ad mulierem, & paruulum, atque lactantem*, & ex alio Hieremiæ *cap* 44.*vers.*7. item frequenter sumi pro vagientibus, vt Exodi *vers.* 6. ibi : *Et allatum aperiens, cernensque in ea paruulum vagientem*: & comprobari videtur ex verbis textus *in cap.paruuli* 74. ibi : *Paruuli alio profitente baptizantur, quia adhuc loqui, vel credere nesciunt*, vt innuit textus *in cap.paruuli* 138.*cap.cum pro* 77. *de consecr. dist.* 4. ibi : *Quia respondere non possunt.* Item pro iam loquentibus, vt denotat Apostol. 1. *ad Chorint.* 13. *vers.* 11. ibi : *Cum essem paruulus loquebar, vt paruulus*, & Hirenor. *c* 4. *vers.*4. ibi : *Paruuli petierunt panem* : Accursius enim *in l.sancimus* 3. *eodem verbo cod. de infant. expositis*, defendit paruulum esse maiorem anni decimiquarti.

43 Sed reuera hanc dubiam quæstionem, satis decisam videre possumus ab Alex. III *hic* in textu nostro, ibi : *Nolentes itaque sustinere, vt paruulis Ecclesia nomen committatur, mandamus, quatenus intra annum decimum quartum constituto, personatum cuiuslibet Ecclesia concedere præsumatis* : quibus euidenter apparet paruuli significationem, comprehendere omnes ætates hominis, vsque ad
44 pubertatem. † Et sic dixit textus *in l.*1. §. *itaque cod. de tutor. & curat. illustr*, paruulum pro pupillo cuiuscumque ætatis vsurpari ad discrimen adulti, vt optimè docent Albericus *in dictionario verb.paruuli*, & Narbona *anno* 14.*quæst.*2.*sub n.*3. & facit textus *in l.si tutoris cod.de administr.tutor.*
† Quare non obstant Accursius *supr.* & dictum 45
*ex dict.l.*2 *cod.de fund.patrim.* cum ibi Constantinus paruulos pro quibuscumque minoribus constituat, † ita erit differentia inter minorem æta- 46
te, & paruulum in ætate; quia iste sic dicitur vsque ad annum decimum quartum, minor verò ab infantili ætate, vsque ad annos viginti quinque vt omnes autumant; imò Albericus *supra*, verbo *paruulus* in glossa, existimauit fœminas paruulas dici, vsque ad annum duodecimum.

QVÆSTIO II.

Personatus nomen, an differat à Dignitate, & Officio? Et in qua ætate Canonici in Cathedralibus debeant eligi? Et an ad receptionem Canonici Doctoralis, Magistralis, seu Scripturarij, exigatur alia determinata ætas, quam requiritur in cæteris Ordinariis Cathedralium Canonicis. Et quare ætas annorum quadraginta exigatur in eligendo Canonicu Pænitentiario?

SVMMARIVM.

1 *Personatus nomen videtur esse genericum beneficiorum. Quid propriè*, n. 2.
2 *Personatus in Ecclesia est quædam prærogatiua post existentes in Dignitate, qui est sine officio, & iurisdictione*, n 3.
4 *Personatus quandoque est nomen competens Dignitati, nonnunquam officio simplici.*
5 *Personatus habuit originem ab Angelis, qui vocant personas eos, quos curatos, vel Rectores Parochialium vocamus.*
6 *Personatus dicitur ob honorificentiam, in qua ponuntur persona.*
7 *Dignitas in Ecclesia Cathedrali, & Collegiata. sunt Archidiaconus, & alij*, numero 9. & 12.
8 *Archipræsbyter qualiter dicatur Dignitas in Cathedrali, vel Collegiata.*
10 *Dignitas probatur talis ex expressione facta in collationibus, Apostolica aut ordinaria potestate factis, & ex declaratione facta per Capitulum, & ex aliis.*
11 *Dignitas dicitur, vbi est iurisdictio, & ius sedendi ante alios.*
12 *Dignitates in Ecclesia Cathedrali introducta sunt nonnulla ex consuetudine. Et quæ sint?*
13 *Canonicatus largo modo vocatur Dignitas in Cathedrali.*
14 *Ætas ad Dignitates Ecclesiarum, si habent animarum curam, est annorum 25. atticta.*
15 *Ætas annorum 25. ad Dignitatem principalem in Ecclesia collegiata, si principaliter vnita sit ei Parochialis.*
16 *Dignitates, & Personatus in Cathedralibus, & collegiatis, quam ætatem requirant?*
17 *Dignitas, officium, & Personatus in Ecclesia distinguntur & qualiter*, n. 18.

18 *Dignitas*

18 *Dignitas ideo dicitur quia habet administrationem, & iurisdictionem in foro exteriori.*

19 *Officium simplex cum perpetua rerum administratione, quandoque consuetudine vocatur Dignitas.*

20 *Officium simplex est diuersum in Ecclesia à Dignitate, & Personatu, & non est Dignitas, etsi habeat aliquam administrationem. Et in quibus exemplificetur*, num. 21. & 22.

21 *Sacrista est officium in Ecclesia.*

22 *Syndici, Aduocati, Procuratores, Castaldi, Æconomus, & Vice-Dominus, sunt officia oneris in Ecclesia sine honore.*

23 *Custos, punctuarij in Choro, sunt officia Ecclesia.*

24 *Officium, cui est annexa Dignitas dicitur habere Dignitatem, & continetur sub nomine illius, quando cum eo concurrunt Dignitatis signa.*

25 *Officium largo modo dicitur habere, qui habet aliquod onus, vel curam, seu administrationem, aut custodiam.*

26 *Primiceriatus, plebania, Decanatus, Prioratus, Cantoria, thesauraria, officia sunt in Ecclesia.*

27 *Vicarius Episcopi, non propterea dicitur habere Dignitatem.*

28 *Dignitas Ecclesiæ nulli conferatur, nisi constituto in ætate recipiendi ordines ad eam requisitos.*

29 *Episcopus de iure poterat dispensare, vt quis posset obtinere Dignitates, & Personatus sine Cura in anno 22.*

30 *Professio fidei intra duos menses à die adepta possessionis Canonicatus, vel Dignitatis, debet fieri in manibus Capituli, & Vicarij.*

31 *Prouisio Canonicatuum* vulgò de officio *pertinet per concursum ad Capitulum, & Episcopum.*

32 *Doctoralis, & Magistralis Canonicatus, etiam Lectoralis, & Pœnitentiarij officium quale sit in Cathedralibus*, numero 33. & 34.

34 *Pœnitentiaria Canonicatus, olim Romæ prouidebatur, hodie per concursum, cum quæ differentia à cæteris Magistralibus*, num. 35.

36 *Ætas ad Canonicatus Doctorales, & Magistrales, est ea, quæ requiritur ad cæteros Canonicatus in Cathedralibus.*

37 *Pœnitentiaria Canonicatus ætas, est assignata per Trident. annorum 40. Et quare sic, cum ad Episcopatum sufficiant anni 30. & ad Parochum* 25. n. 38. & 39.

40 *Anni 40. de iure requiruntur completi ad obtinendam pœnitentiariam. Et quid soleant Ecclesiæ in edicto manifestare. Et de casu Ecclesiæ Toletanæ.*

1 CVm ergo textus noster de Personatu loquatur, scire oportet quale nomen sit beneficij, vel an sit nomen genericum complectens sub se nomina beneficiorum, aut officiorum distincta; & quod Personatus sit nomen generis videtur probari ex textu nostro; quia dum loquitur, vt regimen Ecclesiarum non detur minoribus annorum quatuordecim, pergit in versicul. *Mandamus, quatenus nemini intra annum decimum quartum constituto personatum cuiuslibet Ecclesiæ concedere præsumatis*: quæ verba genericam prohibitionem constituunt, vt patet ex adductis supra *tota quæstione 1.* vbi nec beneficia simplicia, minora, pensiones, portiones, aut Canonicatus in Collegiali Ecclesia, siue Cathedrali dari, illa ætate minoribus non præstat. Ergo.

Sed vtcumque sit, dico, Personatum in Ec- 2
clesia esse prærogatiuam quandam post existentes
in Dignitate, sicuti habere locum honorabiliorem
in Choro, & primum locum in Processionibus,
& Capitulis, & huiusmodi sunt supra cæteros
sui ordinis, eiusdem Collegij, vel Capituli,
sed minus quàm illi, qui sunt in Dignitate constituti.
† Est tamen sine officio, vel Iurisdictio- 3
ne. † Etsi quandoque sit etiam nomen compe- 4
tens Dignitati, & nonnunquam officio simplici,
videbis Archidiaconum *in cap. 1. numero 2. de
consuetudine, lib. 6.* Ioan. Andream *numero 2.*
Gemin. *numero* 8. Monetam *de conseruat. cap. 5.
numero* 85. multis adductis Barbosam *de Iure Ec-
clesiast. lib. 1. cap. 21. numero* 25. † & Patianum 5
de probat. lib. 2. cap. 27. sub numero 23. *&* 26.
vbi cum Ioanne Andrea *in cap. de multa de preb.
sub numero* 13. versic. *hinc autem decebat*; & cum
Ancharano *in clementina 1. in principio de preb.*
dicentem Personatus habuisse originem ab Angelis,
qui vocant personas eos, quos nos Curatos,
vel Rectores Parochialium vocamus, quos
clarum est in nulla Dignitate esse constitutos ex
sententia prædictorum. † Et Barbosa *numero* 17. 6
suprà in fine, ait, dici secundùm alios personatum
ob honorificentiam, in qua ponuntur personæ,
quæ illud beneficium habent.

Vnde cùm de Iure Dignitas in Ecclesia sonet 7
illa, quam habent Archidiaconus, & Archipræsbyter,
de quibus suis locis *infra*, Patianus
supra dicto cap. 27. numero 66. & 48. Tuschus *in
praxi tom. 1. littera A, conclusione 685. numero 3.*
Moneta *de conseruatoribus dict. cap. 5. numero 88.
& 89.* quod intelligit cum aliis Barbosa de Archidiacono,
& Archipræsbytero, etiam Collegiatæ.
† Imò etiam de Archipræsbytero, si Col- 8
legium habeat Conuentum, vel duas Capellas,
vel saltem prærogatiuam in Cathedrali, aut præeminentiam
in Collegiata, aliàs secus, Federicus
de Senis *cons. 80. numero 2. & cons. 86. numero 1.*
Tuschus *dicta conclusione* 685. *numero 6. & 12.*
Francus *in cap. 1. ne Clerici, vel Monachi lib. 6.
numero* 4. Baldus *cons. 1. in fine, lib. 1.* Castrensis
cons. 66. numero 4. lib. 1. † Et idem Barbosa vi- 9
dendus *dict. cap. 21. de Iure Ecclesiast. à numero 6.*
addit cum multis *à numero* 12. alia esse in Ecclesiis
Dignitatum nomina secundùm consuetudinem
locorum institutorum, iuxta textum *in cap.
cum olim 6. de consuetudine, lib. 6.* Patianus *dict.* 10
cap. 27. numero 19. & 18. refert decisum Dignitatem
probari esse talem ex eius expressione facta
in collationibus Apostolica, aut ordinaria authoritate
factis, & ex declaratione facta per Capitulum,
& ex pluribus actibus, & functionibus Capitularibus,
& ex communi reputatione in Ecclesia pro tali.

Quare Boërius optimè *decis. 286. numero 2.* 11
Franciscus Aretinus *cons. 13. numero 1.* Cauallerius
decis. 649. numero 7. dixerunt quod Dignitas dici-

cur, vbi est Iurisdictio; imò & Barbosa cum multis à *numero 11. dict. cap. 21.* probat Dignitates, quæ de iure tales ex nomine præsumuntur, tribus modis posse cognosci. Primo, quia quis dicitur habere beneficium cum Dignitate, quando quis habet administrationem serum Ecclesiasticarum cum iurisdictione. Secundò vt habeat dignitatem qui habet nomen dignitatis, & prærogatiuas sedendi ante alios, tam in choro, quàm in Capitulo, licèt non habeat iurisdictionem, vt notat Rota apud Tamburin. *de iure Abbat. decis. 5. n. 9.*

12 Ob idque bene diximus supra *in cap. 1. quæst. 1. hoc tit.* Decanos, Præpositos, Abbates, & Priores in Ecclesiis Cathedralibus esse dignitates, quas consuetudo instituit, imò & alias vt sunt Cantor, Magister scholæ, seu Scholasticus, Primicerius, Thesaurarius, & alij similes: sic Barbosa *supra*
13 *num. 19.* † Vbi ait quod & Canonicus largo modo inter Ecclesiasticas dignitates numeratur, & horum nominum officia sunt in Ecclesia, vt pates ex nonnullis titulis *infra, hoc libro,* & narrat cum multis idem Barbosa *à n. 32.*

14 Itaque dicendum est quod dignitates huiusmodi, seu earum aliquæ secundùm institutionem Ecclesiarum, habeans curam animarum; ad quas, vt iam dixi *sub quæst. 1. & in dict. cap. 1. sub d. q. 1.* nullus est promouendus, nisi saltim suæ ætatis annum vigesimum quintum attigerit, & in Clericali ordine versatus doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, vt colligitur *ex cap. cum in cunctis de elect. cap. licèt Canon. eodem lib. 6.* & ex Trid. *sess. 24. de reform. cap. 12.* Barbosa cum multis *in pastor. alleg. 60. num. 65. & in dict. cap. cum in cunctis §. inferiora num. 30.* & Narbona cum multis *anno 25. quæst. 56. num. 2.* dicit vt procedat hæc reso-
15 lutio, quamvis cura iurisdictionalis sit, † & Nicolaus Garcia *de benef. p. 7. c. 4. num. 65.* ait, ad dignitatem principalem in collegiata requiri ætatem annorum 25. inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, vt iam dixi *sub dict. cap. 1. dict. quæst. 1.* & sub nostro textu *dict. quæst. 5.* quod intelligunt Galerius *in Margarita casuum conscientia*, verbo *Parochus* 6. & Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 22.* Fillincius *de statu Cler. tract. 14. cap. 5. n. 30. & 51.* Narbona *anno 22. quæst. 3. num. 12. & dicta quæst. 56. num. 3.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. cap. 21. num. 49.* si principaliter, non verò si accessoriè vnita sit dignitati Parochialis.

16 Sed ad cæteras dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest Clericos alioquin idoneos, & 22. annos non minores esse asciscendos, statuit Trid. *dict. cap. 12. vers. ad cæteras*, vt omnes docent, ibi cum infinitis Barbosa *dict. cap. 21. n. 50.* dicit debere esse completos, alios Doctores referendo, qui dicunt sufficere inceptos: & *num. 51.* sine difficultate procedere in Ecclesiis Cathedralibus, in Collegiatis, seu aliis inferioribus Ecclesiis, remanere in dispositione iuris communis; etsi Garcia *dict. cap. 4. p. 7. num. 59. & 62. cum sequentibus*, existimet eosdem annos 22. requiri ad Dignitates in Collegiatis. Verùm cum iam de his latè loquutus sim *in dicto cap. 1. sub quæstione 1.* & supra *hoc titulo, quæstione 1.* ideò amplius non exorno.

17 His sic præhabitis iam ad difficultatem propositam *in principio*, respondeo distingui, & differri inter se, Dignitatem, Officium, & personatum:
† Quia Dignitas annexum habet officium, vel 18
serum Ecclesiasticarum administrationem cum iurisdictione etiam in modicis causis, Ojeda *de incompatibilit. beneficiorum p. 1. cap. 7. num. 1.* Sbrocins *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 27. num. 15.* Moneta *de conseruatorib. dict. cap. 5. num. 84.* & Barbosa *dict. cap. 21. de Iure Eccles. p. 1. à num. 20. & 22.* dixit quod habere Dignitatem, est habere iurisdictionem in foro exteriori, quam olim omnes habebant; etsi hodie aliqui, & non omnes secundùm consuetudinem aliquarum Ecclesiarum aliquam habeant, intelligens cum multis procedere in Ecclesiastica iurisdictione in foro exteriori, & de ea, quæ est perpetua; id est annexa personæ, ratione Dignitatis, vel beneficij, quod quis in titulum perpetuò obtinet, Moneta *dict. cap. 5. n. 41.*
Patianus *de prob. dict. cap. 27. num. 8.* † Et addit 19
Barbosa *num. 14.* quandoque officium simplex cum perpetua rerum administratione vocari Dignitatem secundùm consuetudinem Ecclesiarum, quamvis de iure communi Dignitas non vocetur, vs Thesauraria, Scholastria, Cantoria, & aliæ similes, quæ potius officia sunt.

Nunc verò cum scieris quid Dignitas, quid 20
Personatus sit, scies Officium etiam simplex esse in Ecclesia diuersum à Dignitate, & Personatu, colligunt Doctores *ex cap. quia sæpè, & cap. fin. de præbend. lib 6.* Imola *in cap. de multa de præb. num. 40. vers. Officium verò,* Patianus *de prob. dict. lib. 2. cap. 27. num. 27.* Moneta *de conseruatorib. dict. cap. 5. num. 86.* inferentes officium non esse Dignitatem, etiam si haberet quis ratione officij administrationem aliquarum rerum, sine tamen aliqua prærogatiua in choro, & in Capitulo, vltra alios
sui ordinis. † Vt est Sacrista, vel quando Offi- 21
cium habet onus annexum sine honore, & sine
prærogatiua honoris. † Vt sunt Syndici, Aduo- 22
cati, Procuratores, Castaldi Æconomus, & Vice-Dominus; & addit Patianus procedere etiam si
tale officium esset perpetuum. † Et etiam Custos, 23
Sacrista, vel alius qui de consuetudine haberet dandi distributiones præsentibus, & eas subtrahendi absentibus, & non interuenientibus Officiis Diuinis, vt sunt Punctuarij in choro, quia hæc esset potius simplex subtractio, quàm præeminen-
tia, vel potestas suspendendi, † ait tamen *num. 30.* 24
& cum aliis Barbosa *dicto cap. 21. num. 30.* quod si Officio esset annexa Dignitas, diceretur habere Dignitatem, *ex l. honor. in princ. ff. de munerib. & honor.* idemque esse quando in officio concurrunt ea signa, quibus Ecclesiastica Dignitas decernitur: nam tunc stricta appellatione Dignitatis certum est officium contineri ipsum, sicut & ipse personatus continetur; quia & iura quandoque officium appellant Dignitatem, vel Personatum, vt post alios concludit Geminianus *in dict. cap. 1. de con-*
suet. lib. 6. num. 8. vers. ex his deciditur de officio, † 25
quem refert Patian. *dict. cap. 27. num. 34* vbi *n. 37.* subdit, quod omnis, qui habet aliquod onus, vel curam, seu administrationem, aut custodiam,
largo modo dicatur habere officium. † Vnde 26
multis comprobat Barbosa *dict. cap. 22. à num. 32.* Præpositu:am, Primiceriatum, plebaniam Prioratus, & Decanatum acceptum pro simplici beneficio, Cantoriam, Thesaurariam, & alias de iure præter Archidiaconatum, & Archipræsbyteratum, vt iam *supra* dixi, esse tantùm officia, & non
dignitates. † Imò idem Barbosa *d. c. 21. n. 23.* quòd 27
Vicarius

Digitized by Google

Vicarius Episcopi, qui habet Iurisdictionem,
non habeat propterea Dignitatem, vt iosra videtur *in titulo de officio Vicary*: tameo de præfatis
officiis in Cathedralibus consuetudine receptum
est, vt dixi, esse Dignitates.

28 Pro complemento notabis primò vt oullus ad
Dignitatem Ecclesiasticam sit recipiendus, nisi
qui eo ordine sit insignitus sacro, quem Dignitas
illa requirit, aut sit initiatus, aut in tali ætate, vt
infra tempus à iure statutum valeat initiari, iuxta
Trid. *in c.4.sess.*23. vers. *nec aly.* Moneta *de distribut. quotidian. quæst.* 19. *à num.* 9. Seraphin. *decisione* 318. *num.*5. Etenim in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, debeot Dignitates, aut Præbendæ
habere ordinem annexum Præsbyterij Diaconatus, aut Subdiaconatus, vt habetur in Trid. *dict. sess.*24. *c.*12. de quo latè idem Barbosa *ibi*; & de
Canooicis *c.26. per totum.*

29 Secundò ootabis, vt quamvis olim attenta
dispositione textus *in cap. vnico, huius tituli lib.6.*
posset Episcopus dispensare, vt qui vigesimum
secundum annum compleuerit, si aliud non obstet, Canonicum queat obtinere Dignitates, &
personatus, quibus cura non imminet animarum:
tamen cum ætas illa 22. annorum sit determinata
à Trid. Concilio *in dict. cap.*12. *sess.*24. iam super
illa non posse Episcopum dispeosare, docent Didacus Narbona *dicto anno* 22. *sub num.* 12. Nicolaus Garcia *part.7. dict. cap.4. num.*71. Sigismundus à Bononia *de electione dub.62. num.9.* Riccius
*in decis. Curia Archiepiscop. Neap. decis.*309. *p.*4.
num. 9. Barbosa *de Iure Ecclesiast. dicto cap.* 21.
30 *num.* 52. † qui *a num.* 54. scribit quod prouisi de
Dignitatibus & Canonicatibus in Ecclesiis Cathedralibus, teoentur à die adeptæ possessionis,
saltim intra duos menses fidei publicam professionem emittere orthodox. in manibus ipsius Episcopi, vel eius Generalis Vicarij, & spondere se
permansuros in obedientia Romanæ Ecclesiæ;
imò & iurare debeant, idque etiam fieri in Capitulo, vt decreuit Trid. *in dicto cap.*12 de quo
latissimè dixi *infra sub c.4 & 5. de iureiur.* & ibi
quæst. fin. vbi leges.

31 Ad tertiam quæstionis partem de receptione
Canonici Doctoralis, Magistralis, & Scripturarij,
prouisio ergo harum præbendarum nemini dubium est, vt pertineat ad Episcopum, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis cuiuslibet, vbi sunt
erectæ absque vlla reseruatione Pontificia, de
quo, & de earum officio singulari non disputo.
32 † Sed breuiter dico, vt Doctoralis Canonici officij, sit præcipuum munus, lites, & iurgia reparare, dirigere, atque defendere. Canonici Magistralis sit suom munus prædicare; & istæ duæ
Præbendæ fuerunt in qualibet Ecclesia ex aliis
communibus sic mutatæ; & erectæ, vt latissimè
alloquitur Nicolaus Garcia *part.5. de beneficiis c.4.*
vbi agit de erectione, & prouisione harum per
Bullam Sixti IV. & schedulam motus proprij Leonis X. ac litteris super eo expeditis, quas ponit ad
33 litteram, quod est commone. † Canonici lectoralis officij, qui vocatur de scriptura, est, vt legat
studentibus in aliquo Gimoasio Ecclesiæ, cuius
creatio, & erectio fuit facta per Trident. Coocilium, de quo idem Garcia latè *supra dicto* §.1. *à
num.*153. & multi post eum; & licèt antiquitùs
dubium esset, an aliquando remaneret in prooisione Pontificis, Litteris, & Bollis expeditis. Sed
iam hodie in praxi habetur prouideri ab Episcopo, & Capitulo publico concursu, sicut Caoonicatus Doctoralis, & Magistralis. † Item etiam 34
Pœnitentiarij Canonici officium est confessiones
audire volentium illi coufiteri Sacramentaliter:
& huius Canonicatus prouisio, licèt à tempore
suæ creationis, quæ fuit facta in Trid. Coocilio,
fieret à Papa, vti hodie video Salmanticæ Canonicum Doct. D. Melchiorem de Albistu Pœnitentiarium in illa Ecclesia Romæ prouisum. Tamen iam hodie hæc præbenda prouidetur ab Episcopo, & Capitulo in publico concursu, sicut &
cæteræ iam dictæ.

Cum ea tamen differentia quod si prouisio huius cootingat fieri in mense Papæ reseruato, teneatur prouisus, vt admittatur ad possessionem,
& fructuum perceptionem, Litteras, & Bullam
expedire, cumque tunc admittetur ad possessionem, sicut cæteri alij Canonici ordinarij, qui
cum Bullis veniunt de Roma prouisi; cumque
de earum præbendarum, & beneficiorum prouisione per concursum, & obligatione alibi *sub tit. de concess. Præbenda*, loquar latè; ideò nunc tantùm agam de ætate prærequisita ad prædictos Canonicatus. 35

Etenim quoad Canonicatus Doctoralis, Magistralis, & Lectoralis existimo dicendum nihil
differre ab aliis Canonicis, & Dignitatibus, de
quibus iam dixi in hoc textu *sub quæst.* 1. in vers.
ad quintam, aliqua in principio huius quæstionis,
& nonnulla etiam *in cap.*1. *hoc tit. sub quæst.*1.
Quare sicut ibi dixi de cæteris Canonicis, & Dignitatibus, vt requiraot ad minus ætatem annorum 22. vel quod eam habeant quam quælibet ex
sua institutiooe ordinem sacrum habet annexum,
vt si sit Præsbyteralis, habeat inceptos annos 25. si
autem Diaconalis annos 23. si Subdiaconalis aonos 22. vt ibi dixi, & patet; quia cum oullibi ad
prouisionem prædictarum Præbendarum ætas alia
decreta sit, euenit vt sic eligendi sint in ea, quam
debent habere cæteri alij Canonici, iuxta determinationem Concilij Trid. *in dict. cap.*12. *sess.*24 *de
reform.* & sic solet io Ecclesiis practicari, cum in
ea ætate possit habilitas scientiæ, & morum haberi
in sic eligendis, vt sæpè videmus literatos, & Prædicatores, & publicè legentes in scholis; imò Episcopo, & Capitulo electoribus præuio publico examine inter coopposituores concurrentes satis apparet, de litteratura, ac prudentia cuiuslibet prætensoris, & maximè electi tuoc Canonici. 36

Specialiter autem in prouisione, & electione 37
Canonici Pœnitentiarij fuit à Trid. Concilio determinata ætas annorum quadraginta *in cap.8. sessione* 24. *de reform.* de cuius intellectu communiter scribentes, ibi Gutierrez *Canon. lib.*1. *c.*26. *n.*40.
Garcia *de benefic. part.*7. *cap.* 4. *num.*52. & latè *dicta
part.*5. *cap.*4. §.1. idem Barbosa *de Canonicis, c.*26.
num. 10. Vasquez *de beneficiis*, *cap* 5. §.2. *dub.* 3.
numero 23. Fillicius *de statu Cleric. dict. tract.*41.
*cap.*5. *num.* 25. Beda *de incompatibilitate benefic.*
1. *parte*, *cap.*24. *numero* 18 & alij communiter;
& licèt dubitetur quare in isto Canonico; & non
in iam relatis tanta exigatur ætas. † Et quare in 38
Episcopis sufficiat ætas annorum triginta, cum
longè excedat in dignitate, & officio. Respondetur ex mente Concilij; ideò procedere,
quia cum officium Pœnitentiarij sit audire confessiones omnium ad se concurrentium de toto
Episcopatu, oportuit, vt maxima prudentia,
& honestate vigeret; quæ in illa ætate matura

potius reperitur, iuxta quæ adduxi, *in Rub.supra*, cum egi de Episcopi ætate, quod onus, non sic adest respectu Episcopi, aut cæterorum Canonicorum, quorum munus est externa gubernare.
39 Pœnitentiarij verò iocerna conscientiæ. † Nec tunc obest si dicas officium Rectoris curari, seu Parochi desiderare eandem ætatem quadragenariam, quando videmus ex iam dictis, *in hac quæstione* & *q.1.* sufficere in eo annos 25. Sed respondetur Parochi obliganonem esse limitaram, ad paucos subditos, & sibi cognitos, nec includere casus reseruatos; quod non sic contingit in Canonico Pœnitentiario, & qualiter, bene expendunt citati, & idem Barbosa cum multis, *in Bullario*, verbo *Pœnitentiarius*, & eadem repetit *in collect.decis.581.* vbi videbis: leges etiam Nar-
40 bonam *anno* 40. *q.1.* † qui ex Nicolao Garcia *suprà num.35.* dicit cum aliis requiri illos annos quadraginta completos, nec sufficere attictos contra Azor.*instit.moral.p.2.lib.6.q.6. ad finem*, in praxi tameo video quod Ecclesiæ Cathedrales solent in edictis dispensare vsque ad annos trigiuta; etsi reuera concurrente oppositore ætatis 40. & habili soleant illum eligere dum habilis reputatur, & in facti contingentia ego amisi Præbendas Pœnitentiarias Ecclesiæ Tudensis, & Placentinæ, cum essem in opinione populi habitus, vt Canonicus illico ibi eligendus, & in fine anni 1657. vidimus in Ecclesia Toletana non fuisse admissum ad oppositionem Pœoitentiariç D.Sanctium de Arango Canonicum Magistralem Diui Iacobi ob non impletum annum 40. Alia, & de prouisione huius Præbendæ dico, *sub tit. de concessione Præbendæ.*

QVÆSTIO III.

Dignitas Sacerdotalis, & Ecclesiastica, an liberet filium à Patria potestate? an Cardinalitia Dignitas? Et an Monachus liberetur? Et an matrimonio inito? an Indicatura liberet.

SVMMARIVM.

1 *Episcopalis Dignitas liberat à patria potestate filium.*
2 *Sacerdotij Dignitas quoad spiritualia liberat à patria potestate filium, non quoad temporalia*, n.3 & 4.
5 *Cardinales liberantur à patria potestate in his, quæ sibi sunt commoda, non vt amittant ius suorum hæredum*, & n.7.
6 *Consiliarij Regij liberantur à patria potestate.*
8 *Filij familias testari non prohibentur de his, quæ habebant antequam fierent Cardinales, vel quæ haberent à coniunctis sanguine.*
9 *Monachus etiam solo ingressu liberatur à patria potestate, dum non exiit à Religione*, n.10.11.& 12.
10 *Monachus retinet suitatem.*
13 *Filius matrimonium contrahens in forma Ecclesiæ post benedictiones nuptiales, liberatur à patria potestate.*
14 *Filia, marito mortuo, non reuertitur ad Patriam potestatem.*
15 *Filij à patria potestate non liberantur iure Romano, & Partitarum, matrimonio contracto, nisi quando matrimonium per coemptionem contractum esset, vt numero 16.*
17 *Filij iure Cathaloniæ liberantur à patria potestate per matrimonium de consensu parentum.*
18 *Pater fauore matrimonij amittit partem dimidiam aduentitiorum, & totum vsumfructum.*
19 *Filius, Index, Auditor, seu Magistratus liberatur à patria potestate.*

OCcasione glossæ verb.*sepsos*, ibi: *Qui enim in Prælatum eligitur, non debet esse sub patris potestate*, agunt hic Doctores docendo quod Dignitas Episcopalis liberat à patria potestate, vt tenent Gutierrez *in §.sui, instit.de hæred.qualitate à n.10.* Molina *de iustitia, & iure, tract.2.disp.229. vers.6.* Ioannes Garcia *reg.199.in princ.* Rebellus *de obligat. & iust. p.2. libro 1. quæst.8. numero 60. vers.8.* Gregorius *in l.65.tit.5.p.1.* cum aliis Barbosa *hic num.3.* vnde infertur ad disputandum de dubiis propositis. 1

Ad primam ergo difficultatis partem, etiam 2 noonulli Doctores per glossam hic *supra* verbo, *sacer ordo*, existimant filium sacerdotem factum, eo ipso liberari à patria potestate: sic Mieres, *de Maioratib.p.4.limit.1.quæst.1 num.5.* Spino *de testamentis glossa* 4. Rubric.*num.21.* Moden.*de iurisdict.p.4.cent.1.casu 27.num.5.* & ante eos Barthol. *in l. patre furioso num. fin.ff. de his, qui sunt sui*, Baldus *in l.apud hostes num.6.cod de suis, & legitimis hæred.* & hoc argumenro textus oostri, † 3 Sed contrarium probat expressè, *in authent.Presbyteros cod. de Episcop. & clericis cum communi*, Couarruu.*in cap.quia nos num.5.de testament.* Azeuedus *in l.8.tit.1.recopil.num.2.* cum aliis Pichard. *in §.fin.numero 9.instit. quibus mod. ius patr.potest. soluitur*, Ferdinandus Perez *de excusandis parentibus ob numerum liberor. numero 72.* Gutierrez *in dicto §. sui numero 8.* Molina *dicta disputatione 229.vers.sextus in medio*, Valascus *consuet.108. à numero 6.* Caldas Pereira *in l. si curatorem, verb. læsis num.130.* Rebellus *supra numero 60. vers.sed quid*, Sanchez *in decalogum lib 4. cap.33. numero 37.* Perez *in l.1. glossa 1. pag.65. colum.2. ad finem tit.2. lib.1. ordinam.* † Verum Gutierrez *de* 4 *tutelis lib.3. cap.32. num.5.* Gracian. *dicta regula 198.numero 5.* & Barbosa *hic, num.4.in fine*, respondent cum distinctione, vt prima opinio procedat quoad spiritualia, & mihi probatur argum. textus, *in cap. fin. de iudiciis lib.6.* siquidem ibi minor reputatur maior in Ecclesiasticis in casu, de quo ibi. Secunda opinio procedat quoad temporalia: & sic idem Ioannes Gutierrez *in dict. §. sui numero 9.* cum Iasone *in dicta l. Patre furioso colum.fin.* Ioanne Oroscio, *numero fin.* dixit, non exire clericum à patria potestate, procedere, non quoad spiritualia, quia ipsorum respectu oon retinent patriam potestatem.

Ad secundam partem quæstionis, an Di- 5 gnitas Cardinalitia liberet filium à patria potestate, & iam relati Couar. & Azeuedus, quos sequi videtur Pichardus, *dict. num.9.in fine*, dicunt liberari ex glossa singulari in *extrauaganti*

excera

Digitized by Google

execrabilis, verb. *ſublimitatem*, *de prabend.* &
ego ſic tenendo addo Zechium *de Repub. Chri-
ſtiana tit. de Cardin. a. 9. priuileg.* 8. vbi ſic ait: Car-
dinales liberantur à patria poteſtate in his, quæ
ipſis ſunt commoda, non ita tamen vt amittant
ius ſuorum hæredum; quod probatur ex dictis de
Dignitate Epiſcopali, quæ minor eſt Dignitate
Cardinalitia, vti dixi *ſupr. in Rubr. ſub quaſt. 2. in*
6 *fine*, † & ex eo quia ſi reuera gaudent eo priuile-
gio, qui à conſilio ſunt Regi, aut Imperatori,
quanto magis illo gaudere debent, qui à conſilio
7 ſunt Summo Pontifici. † Quare ſic tenendo
Chuchus *inſtit. Canon. lib. 2. tit. 4. num.* 87. ait Car-
dinales ita frui prædicto priuilegio, quod abſoluā-
tur à patria poteſtate; non tamen vt iura ſuorum
hæredum amittant, ſed hactenus dumtaxat, qua-
8 tenus ipſis futurum eſt commodum. † Et huic
quod filij familias teſtari non prohibeantur de bo-
nis, quæ habebant prius, quam efficerentur Car-
dinales, vel quæ ad eos peruenerint à coniunctis
ſanguine: & ſic tenentes addo Lancellotum *in
templo Iud. cum lib. 2. cap. 2. de Cardin.* §. 3. *num.* 26.
Laudem. *de Cardin. p. 2. quaſt.* 80. Manfredum *de
Cardin. cap. 8. priuileg.* 8. Dianam *p. 5. tract. 2. reſ.* 52.
Alban. *de Cardin. quaſt.* 42. *priuileg.* 27. Anaſtaſ.
Germon. *de indultis Cardin.* §. *quod in Romanam*,
num. 3. Molinam *dict. diſp.* 229. *num.* 8. Azorium *to-
mo 2. inſtitut. mor. libro 4. cap. 3. quaſt.* 20. *priuile-
gio* 11.

9 Ad tertiam quæſtionis partem de Monacho,
dixerunt Antonius de Butrio *in auth. ſi qua mulier
cod. de Sacroſanctis Eccleſ.* Speculator *in tit. de tute-
lis* §. 1. *&* 2. vt non liberetur, & dixit communem
eſſe opinionem, Matheſilanus *in tract. de ſucceſ-
ſion. ab inteſtato.* Sed abſolutè, & concludenter
alij multi reſoluunt per ingreſſum Monaſterij li-
berari filium à Patris poteſtate, Anton. Gomez.
in l. 48. Tauri num. 7. in fine, verſ. 4. Gregor. *in l.* 14.
tit. 18. *p.* 4. verbo *para obiſpo*, & multi alij, quos
refert Zeuallos *in pract. commun. quaſt.* 889. per
doctrinam textus *in dict. cap. fin. de iud. lib.* 6. &
gloſſæ *in l. ſi ex cauſa fin.* §. *Papin. ff. de minor.* vbi
Bartol. Albericus, & Baldus, tenet Felinus *in c.
in praſentia de prob. num.* 25. Quæ ſententia ab-
ſolutè ſumpta, etiam de nondum profeſſo, vide-
tur comprobari ex multis, quæ ibi tractaui, quæ
10 legere poteris. † Et ſic tenendo cum aliis Gutier-
rez *in dicto* §. *fin. à num.* 35. dicit vt nihilominus
retineat Monachus ſuitatem per textum *in l. Deo
nobis*, §. *hoc etiam*, ibi: *Sibi defendant*, *cod. de
Epiſcop. & Clericis*, referens multos ſic tenentes,
11 *num.* 36. *&* 37. † Sed Accurſius *in dict. l. ſi ex cauſa*
§. *Pompon.* verb. *cum ſtatum*, vbi Bartol. & cæteri,
Couarr. & Azeued. *ſupr.* Pichard. *in dict.* §. *fin. qui-
bus mod. ius patria poteſt. ſoluitur*, videtur tenere, vt
tantum per profeſſionem Religionis diſſoluatur,
12 non per ingreſſum. † Ego tamen quoad ſpiritua-
lia exiſtimo, quod dum non exiit à Religione
idem contingat ſolo ingreſſu, ex doctrina eorum,
quæ addoxi *in dict. cap. in praſentia.*

13 Ad quartam quæſtionis partem de filio, qui
matrimonium contraxit, hodie de iure Regio diſ-
ſolui, diſſolui cum ſolemnitatibus, & velationibus
Eccleſiæ ſui iuris ſtatim efficit, vt docet *lex* 47.
Tauri, ibi: *el hijo, o Hija caſado y velado ſea
auido por emãcipado en todas las coſas para ſiempre*,
& *in l. 48. l. 8. l. 9. tit. 1. lib. 5. recopil.* & videtur pro-
bari ex *l.* 8. ibi, *o eſtando en ellos fueren caſados*,
tit. 11. lib. 1. fori & *in l. 7.* ibi, *antequē caſa*, *tit. 4.
lib. 3. fori.* Gutierrez *lib. 2. pract. cap.* 9. Barboſa *in*

l. 2. §. *quod ſi in patris ante num. 1. ff. ſoluto matrim.*
Pichardus cum aliis *in dicto* §. *fin. num.* 2. vbi *num.* 6.
& 8. ſcribit quid de iure Romano. † Et omnibus 14
addo Riccium *collect.* 1986. vbi quod non reuerti-
tur filia in patris poteſtatem marito mortuo.

Dubium verò eſt, cùm prædicto iure Roma- 15
norum antiquo abſolutè non liberarentur filij à
patria poteſtate poſt matrimonium *ex l. inter 6.* §.
filius familias, l. mariti 14. §. *cæterum*, *l. filius fa-
milias 37. ff. ad legem Iuliam de adulter. l. 1. in fine*,
& l. ſequenti, ff. de liberis exhibendis, l. 2. §. *quod ſi
in patris, l. quoties 29. ff. ſoluto matrim. l. 3. l. ſi vt
proponis 7. cod. de nuptiis, l. in vxorem cod. de con-
ditionibus inſertis*, vbi Doctores, & principaliter
Baldus, ac Riccius *dict. collect.* 1986. *l. filia licet* 12.
cod. de collationibus; imò & de iure Partitarum
noſtri Regni *l. 1. tit. 17. p.* 4. cum aliis, quæ conge-
rit Tyraquellus *in legibus connubialib. l. 1. ex num.* 1.
etiam ſi eſſent ſexagenarij, gloſſa *in l. fin.* §. *pupillus*,
verbo *pupillus, ff. de obligationibus, & actionib.* † 16
Sed adhuc de prædicto iure fuit modus, quo fi-
lius, ſeu filia dediti in matrimonium liberarentur
à patria poteſtate, vtpotè ſi matrimonium per co-
emptionem contractum eſſet; quia dicto iure Ro-
manorum tunc fiebat, vt non ſolùm vxor in ma-
riti poteſtatem tranſiret, verùm ei ſuus hæres fie-
ret, vt explicuit accuratiſſimè Othomanus viden-
dus, *inſtit. de Senatuſconſ. Tertul.* Tyraquel. *ad le-
ges connub. lib. 4. ex num.* 5. Gueuara *ad Topica, Ci-
ceronis* §. 8. *ex num.* 3. & vt à paucis animaduer-
ſum ſcribit Pichardus *in dict.* §. *fin. inſtit. qui-
bus mod. ius patria poteſt. ſoluitur*, *numero* 6.
& 8.

Et ſic Canterius *in decis.* 10 *de emancipatione*, 17
docet de iure Cathaloniæ per contractum matri-
monij de conſenſu parentum filios liberari à pa-
tria poteſtate, nec matrimonio diſſoluto filium
non reuertere in poteſtatem patris, dixit Boërius
decis. 197. † imò idem Cancer. *ſupra*, quem ſe- 18
quitur Riccius *dict. collect.* 1986. *in fin.* credit in
prædicto noſtro caſu fauore matrimonij perdere
Patrem, non ſolùm dimidiam partem aduen-
titiorum fructuum, verùm, & totum vſumfru-
ctum.

Iterum dubium ſe ſe offert, cùm filius iudex, 19
Auditor, ſeu Magiſtratus Regis creatus, libere-
tur à poteſtate paterna? in quo reſpondebis affir-
matiuè per aliquid ſupra notatum, *in verſ. ad
ſecundam partem*, vbi dixi *de Cardinali*, & vbe-
rius ſic poteris conſiderare applicando doctrinam
textus *in dicto cap. fin. de iudiciis lib.* 6. de cuius in-
tellectu dixi *in Rubr. infra de re iud. quaſt. 4. num.* 22.
& applicabis quæ ſcripſi *infra in cap. 9. de iudic.
quaſt.* 11. vbi egi de ea: *An filius poſſit eſſe
iudex in cauſa patris ſine eius licentia*,
& alibi tradita; quibus abſoluo
materiam huius
textus.

Digitized by Google

Ad Text. in Cap. Eam te. IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Indignus scientia, moribus, vel ætate, non debet assumi ad regimen Ecclesiæ.*
2 *Ecclesias duas habens, alteram dimittere cogitur, nisi sint tenues.*
3 *Beneficiorum incompatibilitas remissiuè.*
4 *Scientia beneficiandi quæ remissiuè. Et ad Curatum, n. 5.*

1 Littera textus nostri videtur duplicem conclusionem assignare, cum in eius principio vsque ad vers. *sed etiam*, dicit, vt nõ debeat assumi ad Regimen Ecclesiæ indignus scientia, moribus, vel ætate; quare adiunges quæ supra scripsi, *sub tit. de scrutinio in ordine faciendo.* vbi de examine prære-
2 quisito. † Secũda verò cõclusio assignatur, *sub dict. vers. sed etiam*, vbi cum cauetur de incompatibilitate beneficiorum, de qua plura iura loquuntur, quæ solent ab scriptoribus congregari in repetitione textus *in cap. de multa 28. de præb. & cap. dudum 52. de electione*, dicit Pontifex hic, vt qui habet duas Ecclesias, alteram dimittere cogitur, nisi ita fuerint tenues in substantia, quod proprios sa-
3 cerdotes non possint conuenienter alere. † Ex quibus se se offerebat longè tractare, de beneficiis, & officiis, in quibus datur, aut non, incompatibilitas. Verùm quia huius tractationis propria sedes est *in dict. cap. de multa de prebend.* ideo ad
4 ibi dicta te remitto. † Cumque etiam de scientia beneficiãdi hic esset operæpretium tractare, item adiunges quæ longè scribo *in cap. graue nimis 29. eodem tit. de præbendis.* De ætate verò ad obtinendum beneficium curatum, satis, & abundè leges in dictis, *supra sub cap. indecorum 3. hoc tit. & sub cap. 1.* Et videbis quæ dico infra *in cap. cum sit hoc tit.*

Igitur vt aliquid percipias de scientia, quam debet habere qui eligitur, seu nominatur ad curatum beneficium, videbis quæ dico infra *sub dict. cap. cum sit ars hoc tit.*

QVÆSTIO I.

An qui eligitur ad curatum beneficium debeat non solum esse in ætate annorum 25. verùm & quod sit in ordine Præsbyteratus insignitus, vel intra quod tempus debeat eum ordinem recipere, vt per se administret? Et an Episcopo permitteretur de iure communi conferre beneficium curatum clerico annorum quatuordecim.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium curatum non datur, nisi constituto in ætate annorum 25. inceptorum cum obligatione dimittendi, & fructus restituendi, si aliter fiat, vt numero 2. fallit vt numero 3.*
3 *Beneficium, cui accessoriè Parochialis adest, obtineri potest in ætate minori 25. annorum.*
4 *Beneficium curatum non obtinetur, nisi saltim initiato prima Tonsura, quæ dicitur initium Clericatus.*
5 *Præsentatus ad beneficium, debet præcisè habere clericatum, sed non vt tunc incederet in habitu Clericali, aliter tempore collationis, vt n. 6.*
7 *Constitutio Pij V. de habitu, & Tonsura, num obliget ipsum Papam?*
8 *Ordinari debet intra annum ille, cui constituto in ætate legitima, confertur curatum beneficium, alias priuabitur per sententiam, n. 9. alij tenent quod ipso iure, n. 10. expenditur, n. 11.*
11 Cap. cum in cunctis §. inferiora de electione, cap. licet canon. de elect. lib. 6. cap. commissa eodem lib. 6. vsque ad finem. *Et de materia, q. 2.*
12 *Parochialis collegiata collata ei, qui Præsbyter intra annum factus non fuit, non vacat ipso iure, vt Parochialis simplex.*
13 *Beneficia qualificata non includuntur sæpè sub generali dispositione beneficiorum.*
14 *Casus qualificatus non comprehenditur sub simplici dispositione.*
15 *Dignitates, Canonicatus vel alia beneficia requirentia ætatem ad sacerdotium non vacant ipso iure; eo quod obtinens non ordinetur intra annum & n. 24. fallere videtur, n. 37.*
16 *Parochialis accessoriè vnita, non vacat; eo quod obtinens non ordinetur intra annum.*
17 *Parochus, qui iusto impedimento, non potuit Præsbyter fieri intra annum, non priuatur suo curato beneficio, nisi culpa sua ordinata ad impedimentum, vt n. 20. & 21.*
18 Cap. quia diuersitatem de concession. præbend.
19 Cap. 1. de ætate ordinandorum.
23 *Capellania requirens sacerdotium collata non sacerdoti, non admittitur ipso iure; eo quod non ordinatur intra annum, nisi monitus fecit, vt non promoueretur, idem in aliis beneficiis, n. 24.*
25 *Impedito Præsbyter fieri intra annum, non datur integer alius annus, sed tantam ea pars, in qua durauit impedimentum primi anni.*
26 *Annus promotionis ad sacros ordines non computatur, quandocumque clericus legitimè impeditur, quominus fiat sacerdos.*
27 *Priuationis pœna non punitur non ordinatus, qui intra annum dispensatus est à Prælato ad alium terminum.*
28 *Beneficium curatum ablatum non ordinato intra annum, iterum ei non confertur.*
29 *Parochialis data in titulum, intra annum exposcit vt Parochus ordinetur. Data verò in commendam, petit actu Præsbyterum, num. 30.*
31 *Beneficia quædam sunt, quæ conferri non possunt nisi actu Præsbyteris.*
32 *Annus ad ordines recipiendos non currit, si Parochiale beneficium stet litigiosum in principio, secus si post duos menses, n. 38.*

33 *Annus*

33 *Annus, ń quo debet Parochus ordines recipere incipit ń tempore suscepti regiminis, & pacifica possessionis, &* n. 36.

34 *Possessor beneficij pacificus, quando quis dicatur.*

35 *Possessor pacificus beneficij nea videtur, qui statim in sua possessione fuit turbatus secus si pacificè possedit per duos menses, vt nu-* mero 38.

38 *Parochia habens liberum exercitium; etsi turbetur litigie, tenetur infra annum ordinari.*

39 *Parochus morbo tali laborans, vt nequeat ordinari intra annum, excusatur; item ille, qui adhuc durante morbo, etsi liberetur ab eo, turbatur lite,* n. 40. *fallit* n. 41.

41 *Parochus deferens ordinari in fine anni, quando iam Presbyter fieri nequit, priuatur; etsi tunc ei moueatur lis.*.

42 *Parochus intra annum non ordinatus queit, eo non transacto, renunciare beneficio in vltimo die anni, si sine dolo faciat,* n. 43.

44 *Annus datus Parocho ad ordinandum, non incurrit ń tempore impetrationis, siue collationis, sed pacifica possessionis.*

45 *Possessio beneficij curati non vacat; ex quod infra annum Parochus non ordinetur, etsi possit per alterum Parochialis impetrari.*

46 *Parochialis collata, qua habitu talis, est actu verè parochianos non habet, non vacat ob non susceptam ordinem intra annum; non enim ea obligat ad residentiam,* n. 47.

48 *Episcopus nequit conferre beneficium coniunctum cura animarum agenti annos quatuordecim, etiam iure antiquo.*

49 Cap. præterea 5. de ætate ordinand.

1 AD primum difficultatis punctum, cum iam ex adductis *sub Rub. & sub cap. 1. & 3. huius tituli*, satis super ætate, quam debet habere habens dignitatem cum cura animarum, dictum sit; ideò nunc breuiter respondeo, vt qui vult obtinere beneficia curata, debeat esse constitutus in ætate 25. annorum inceptorum, iuxta decisionem textus *in cap. cum in cunctis §. inferiora de elect.* sic docent Menochius *de recuperand. remedio* 15. *num.* 442. Flamin. *de resign. lib. 4. quæst. 9 à num.* 14. *& quæst.* 11. *num.* 14. Zenedus *p. 3. collect. 30. num. 1.* Campanil. *in diuersorio iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 29.* Nicolaus Garcia *de beneficiis p. 7. cap. 4. num. 41.* Zerola *in praxi Episcopali p. 1.* verb. *beneficia* vers. *ad Dignitates*, Riccius *in decis. Curia Archiepisc. Neapol.* 281. *num. 1. & decis.* 349. *p. 4.* Lessius *de iustitia lib. 2. cap. 34. n.* 107. Azor. *instit. mor. p. 2. lib. 6 c. 5. quæst. 1.* Filliucius *tom. 1. tr. 41. cap. 5. num. 24.* Homobonus *de humana vita stantibus p.* 11 *cap.* 22. Massobrius *in praxi habenda concursum requisito* 10. *dub.* 11. *num.* 27. cum aliis Barbosa
2 *in pastor. p. 3. alleg. 60. num. 81.* † idem Barbosa cum infinitis aliis *de Parochis cap. 2. à num. 6.* vbi ait, quod qui ante prædictos annos accipit beneficium curatum, tenetur illud renunciare, & in conscientia fructus restituere, cum illius sit incapax, vbi dicens *num. 8.* quod Episcopus nequit in ea ætate dispensare, † ait *num. 7.* hoc limitari in habentibus Parochiales vnitas, quibus sufficit tantum illa ætas, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessoriè reperitur vnita, Garcia *de benef. p.* 12. *cap. 2. num.* 16. Gonzalez *reg. 8. gloss. 9. n.* 4. & alij, & dixi in locis citatis.

Ad secundam partem vt respondeam præmitto 4
vt qui ad beneficium curatum promoueri cupit, debet esse insignitus, saltim prima Tonsura, quæ præambulum est cæterorum ordinum, & per quam quis dicitur Clericus, & habilitatur ad beneficia, & iura Ecclesiastica, & ad immunitates, quibus fruuntur Clerici, iuxta quæ longè dixi *sub tit. de temporib. ordinat. & sub tit. de iudic. & foro comp.* † 5
Vnde bene Garcia *de benefic. p. 7. cap. 1. sub n.* 39. dixit quod præsentatus ad beneficium, debet præcisè habere Clericatum, sed non requiri quod tunc præsentatus incedat in habitu Clericali, vt pater ex constitutione Pij V. de habitu, & Tonsura per Clericos, seu milites beneficia, vel pensiones obtinentes deferen. &c. † qua requiritur quod tem- 6
pore collationis beneficiorum, sint actu Clerici in habitu Clericali, & Tonsura incedentes, alias collatio sit nulla, vt patet *ibi*, in vers. *in futurum.*
† Et sic habetur in præfata constitutione sequen- 7
tibus verbis: *In futurum autem, non nisi recta Clericis in habitu Clericali, & Tonsura, & militibus infra dicendis in militari incedentibus sua propria militia, aut alia quæcumque beneficia Ecclesiastica, etiam simplicia respectiuè conferuntur, aut commendentur, aut pensiones, fructusve, aut bona Ecclesiastica reseruentur*: Et in fine eius habetur decretum irritans quidquid secus à quoquam, quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quam constitutionem expendunt Viualdus *in fine candelabri aurei*, Zechus *de casibus reseruatis, casu* 4. Garcia *supra dict. cap. 1. à num. 15.* vbi *num. 17.* refert ligare eam constitutionem, & ipsum Papam, cum sit in iure positum eius decretum, iuxta quæ dixit *p. 5. de benef. cap. 1. num. 28.* nisi Papa ex certa scientia contra fecisset *per leg. quidam consulebant* cum aliis *ff. de re iud.* de cuius virtute leges quæ adduxi *sub cap. inquisitioni de appellat,* & *in Rubr. & in cap. penult. de Confirmat. vtili, vel inutili.*

Vnde cum collationes beneficiorum curatorum 8
debeant dari constitutis in iam dicta ætate, venit scire, quod iuxta ius nostrum per textum *in cap. licet Can. de elect. lib. 6. & commissa eodem*, debeat Parochus in curam animarum electus intra annum à tempore collati sibi beneficij curati ordinem sacrum Præsbyteratus assumere, docent latè Rebuffus *in praxi tit. de non prom. intra annum*, Nauarrus *in man. cap. 25. num. 11. & vers. 8. & cons. 1. in antiquis, alias 12. in nouis de rescriptis*, Sayrus *in floribus decisionum*, vbi *quod ignorantia non excusat.* Ojeda *de incompatibilit. benef. p 1. cap. 24. n. 19.* Spino *de testam. gloss. 4. princip. num. 68.* Zerola *in praxi Episcop. p. 1.* vers. *dico quarto*, verb. *beneficia*, Azeuedus *cons. 9. num. 25.* Zenedus ad sextum *collect. 30. num. 1.* vers. *& quidem* Squillante *de oblig. Cleric. p. 1. à num.* 101. Moila *in emporio iuris p. 1. tit. 1. quæst. 9. num. 45.* † Vbi intelligit textum *in* 9
dicto cap. licèt Can. quod necessariò requirat sententiam ad omnimodam priuationem per glossam celebrem, verb. *iusto impedimento cessante, in dicto cap. commissa*, Azor. *instit. mor. p. 2. lib. 6. cap. 8.* Riccius *collect. decis.* 1088. Vgolinus *de officio Episcop. cap. 25. §. 2.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancel. gloss.* 15. *num. 17.* Garcia *de benef. p. 3. cap. 4. num. 3. & n. 52.* cum aliis Barbosa *de officio Parochi p. 1. cap. 1. n. 1.* & *in dicto cap. licèt Can. & dict. cap. commissa*, item & *in pastor. dict. alleg. 6* 1. 82. 83. † Vbi resoluit 10
cum Gonzalez *num. 47.* & ex aliis *ex dict. cap. licèt procedere.* in tantum quod si quis obtinens Parochialem, non promoueretur intra illud tempus ad

Sacerdotium, Parochia vacet ipso iure; & docent Rebuffus, Gonzalez, Ojeda, Petrus Gregor. Azor. & alij citati, quos itidem sequitur idem Barbosa *de off. Parochi dict. cap. 5. num. 9.* quibus addo Balboam *in cap. 4. de appellat.* aliud agens *à num. 29. & 30.* vbi ait quod si non promoueatur intra annum, sit ipso iure iterum vacans Ecclesia, & per illius Collatorem, seu Patronum possit iterum conferri: quo casu extremus dies anni, eiusque lapsus sit spectandus, etiam si certum sit in longiore decursu anni ante illius finem ad Sacerdotium promoueri non posse, per textum *in d. cap. commissa*, & Barbosa *in dict. c. n. 9.* cum aliis, ait vt vacet ipso iure, si canonicè possideat.

11 Sed tunc obstat textus *in dict. cap. cum in cunctis §. inferiora*, vers. *moniti*, iuncto ibi: *remouentur, de elect.* quatenus videtur vt non imponat latam sententiam, sed ferendam, iuxta quæ tradit Tyraquellus *in l. si vnquam*, verb. *reuertatur ex num. 132.* & licèt huic difficultati sentiant nonnulli prædictam decisionem procedere iure antiquo; & sic necessarium fuisse, vt præcederet monitio; aliter verò procedere iure nouiori sexti Decret. per textum *in dict. cap. licèt Canon.* ex verbis ibi: *Nulla etiam præmissa monitione sint præsentis constitutionis authoritate priuati*: Tamen reuera tenendum est cum dicto Barbosa *dict. c. 5. sub num. 10.* agere Pontificem *in dicto §. inferiora*, non solum de beneficiis, sed etiam de Decanatu, & Archidiaconatu; verùm *in dict. cap. licèt* non agere de prædictis Dignitatibus, nec de omnibus curatis, sed solum de Parochialibus, vt patet ex verbis ibi: *Decernentes collationes de Parochialibus.* Ob idque cum prædicta lex sit pœnalis, debeat obtinere in solis Parochialibus; in reliquis autem beneficiis etiam curatis manere saluam decisionem Pontificis *in dicto §. inferiora*, dum monitionem, & Iudicis sententiam requirit, vt explicat bene glossa *in dict. cap. licèt Can.* quatenus dicit textum *in dict. cap. licèt Can.* non habere locum, & vires in Decanis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus, & Archipræsbyteris curam animarum, sed non Parochialem Ecclesiam habentibus, iuxta quæ notaui *sub cap. 1. hoc tit. quæst. 1.* Azor. *supra dict. p. 2. lib. 6. cap. 8. quæst. 3.* Boëtius 119. *num. 7.*

12 Quo supposito, infero ad casus nonnullos, in quibus non habet locum rigor *dicti cap. licèt can.* Primò in Ecclesiis etiam Parochialibus, si collegiatæ sunt, vt probat in terminis textus *in dict. c. statutum de elect. lib. 6.* eo quod vnum mixtum, quale est Ecclesia collegiata Parochialis nõ continetur appellatione simplicis, quale est Parochialis, de qua fit mẽtio *in dict. cap. licèt Can.* argum. textus *in l. si ita scriptum ff. de liber. & posth.* glossa *in d. c.*
13 *statutum*, verbo *collegiatis.* † Cum in generali dispositione beneficiorum non includantur sæpè beneficia qualificata; Gonzalez *ad regul. 8. Cancel.*
14 *glossa 9. num. 2.* † Sicut nec sub simplici dispositione comprehenditur casus qualificatus, Valascus *cons. 51. num. 51.* docent in terminis Selua *de benef. 1. part. quæst. 1. num. 6.* Rebuffus *supr. num. 27.* Azor. *dict. c. 8 quæst. 4.* Nauarr. *cons. 3. de temp. ord.* Gonzalez *glossa 5. §. 7. num. 12.* Gallet. *in Margarita casuum conscientiæ*, verbo *Sacerdos vltim.* quibus addo Riccium *collect. 1988. in fine*, Rubeum *decis. 314.*

15 Infero secundò vt obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel alia beneficia sacrum ordinem requirentia, non incurrant priuationem ipso iure *dicti cap. licèt Canon.* si intra præfatum annum non susceperit ordinem requisitum, & annexum suis beneficiis, cum textus ille solum procedat in Parochialibus, vt iam dixi, & notat Squillante *de obligat. Cler. 7. 1. num. 102.*

Nec etiam porrigi ad Parochiales Ecclesias accessoriè vnitas, vt resoluunt Rebuffus *dict. tit. de non prom. intra annum*, *n. 29.* vers. *ideò qui possedit.* Boëtius *decis. 119. num. 7.* Azor. *dict. cap. 8. quæst. 8.* Barbosa *dicto cap. 5. de officio Parochi num. 32. & 33.* 16

Infero tertiò cessare etiam dispositionem *dict. c. licet Canon.* quando Parochus electus, iusto impedimento accidente, sine culpa ipsius ordinem Præsbyteratus recepturus, contigit, vt intra annum non potuisset ordinari, vt docet textus *in d. c. commissa*, ibi: *Tibi non currit, si promoueri iusto impedimento*: argum. eorum, quæ adduxi *in cap. illud 8. & 10. de præscript.* de impedimento præscribere docent in terminis Rebuffus *supra num. 49.* Nauar. *cons. 1. alias 12. de rescriptis*, Tyraquel. *de retractu §. 53. glossa 4. num. 14. & 22.* Caldas Pereyra *de renou. emphyteusis quæst. 6. num. 25.* cum aliis Barbosa *dict. cap. 5. num. 17.* 17

Huic tamen resolutioni videtur obstare textus *in cap. quia diuersitatem de conces. præbendæ*, ibi: *Etsi culpa sua fuerit suspensus*, quo probatur impedito etiam culpabiliter tempus non currere, † qui 18 19
redditur difficilior ex textu *in cap. 1. huius tituli*, quatenus ex eo, & ex glossa vltima, ibi dicunt Doctores non nulli amittere beneficiũ qui propter iustam causam ordinari non potest, præcedente scilicet culpa sua. † Sed respondetur quod si 20
culpa ad casum impedimenti sit ordinata, procedat limitatio *dicti cap. licet*; quod si sufficienter non sit ordinata, procedat tunc decisio *dicti c. quia diuersitatem.* † Et iuxta hanc distinctionem exi- 21
stimo intelligendam esse decisionem Sacræ Congreg. in verbis sequentibus: *Pœna Canonicis præscripta eis, qui intra annum Sacerdotium non susceperunt non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adepta possessionis pacificæ, vel intra tempus comparuit, & se promoueri petiit; offerens quantum in eo erat se paratum ad suscipiendum Sacerdotium; sed Ordinarius noluit illum propter illiteraturam, vel aliam causam promouere*: sic Fernandez *in examine Theologiæ mor. p. 3. c. 13. §. 5. num. 1* Salzedus ad Bernard. Diaz *c. 55. in princ.* & sic Naldus *in summ. verbo Parochus num. 11.* Petrus Gregor. *de re beneficiar. cap. 25. num. 9.*

Idem procedere dicunt ex generali regula *dicti cap. quia diuersitatem*, de Episcopo, qui non potuit, vel noluit ordines conferre, & de infirmo ordinaturo ignorante, & similibus, dixerunt iam citati, Rebuf. Nauar. Tyraquel. Pereira, & Barbosa *dict. num. 17. 18. 19. & 20.* & cum aliis *in dict. cap. commissa num. 6.* 22

Infero quartò, vt cesset dispositio *dict. cap. licèt Can.* in casu decisionis Rotæ 3. *de pœnis in antiquis* per verba ibi nota, quod tenens Capellaniam requirentem Sacerdotium, non priuatur Capellania nisi monitus fecit quod non promoueatur infra annum, quia *dict. cap. licèt*, est pœnale, nec debet extendi, nisi caueatur, vt *in cap. statutum dict. tit. de elect.* sequitur Riccius *dict. collect. 1988.* in vers. *limita primo.* † Et sic Barbosa cum aliis *de off.* 23 24
Parochi. absolutè docet *dict. c. 5. num. 33. & 34.* in omnibus aliis beneficiis.

His ergo præhabitis notabis quod ille qui legitimè impeditus intra annum Præsbyteratum non recipit, teneatur, cessante impedimento, non expectare 25

ctare alium aonum inregrum, sed tantum comple-
menmm partis anni, in qua legitimè impeditus
fuit ad promouendum acquiri, Nicolaus Garcia
p.11. de benef. c.5. n.120. Nauar. conf. 1. de tempor. ord.
in antiquis alias de in integr. restit. in nouis cons. 1.
Barbosa in d. c. 5. n. 19. cum Nauarro, Sayro, Gar-
26 cia, & Galetio in dict. cap. commissa n. 7. † Et ad-
dit ibi num. 22. quod aonus promotionis ad sacros
ordines noo computatur, quandocumque Cleri-
cus legitimè impeditur, quominus Sacerdos cree-
tur; Azor. instit. mor. p. 2. dict. lib. 6. cap. 8. quæst. 2.
vers. annus hic, & lib. 7. cap. 16 quæst 11. Lessius de
27 Iustit. lib. 2. cap 34. dubio 19. num. 100. † Et do-
cet Sanchez in praecept. Decalogi tom. 1. lib. 4. c. 22.
num. 25. quod si ante annum finitum dispenset
Prælatus in illo anno ad assumendos ordines præ-
fixo protogando terminum, non incurratur priua-
tionis pœna, tradit Barbosa in dicto cap. commissa
num. 5.

28 Quod si aliquis declaretur priuatus beneficio
curato; eo quod intra annum ordines non recepit,
non poterit ea vice iterato beneficium eidem con-
ferri, iuxta textum in dict. cap. commissa, ibi: Nul-
latenus ea vice poterit iterato conferri, vt tradunt
Tyraquel. de retr. lin. §. 8. glossa 7. num. 16. & in l.
Bones, §. hoc sermone limit 1. num. 31. ff. de verb.
signif.

29 Vnde notandum est, vt cum ad verba textus
nostri, ibi: Ad curam animarum dicat Barbosa,
n. 2. & 3. ea verba esse intelligenda de cura actuali,
& non habituali, probans cum Capia communium
conclus 90. num. 78. Rota in Vicent. Prior. 2. Mar-
tij 1622. coram Manzanedo, quia verba sunt acci-
pienda in propria significatione, l. non aliter ff. de
leg. 3. cum citatis à Moneta de distribut. quotid. p. 2.
quæst. 11. num. 10. & à Cardinali Tuscho tom. 2.
30 liter. V, conclus. 101. † ideò dicendum est supra
dicta iuxta intellectum dict. cap. licèt Can. & cap.
commissa, declarari, vt procedant in ea Parochiali,
quæ datur in titulum: nam illa, quæ datur in com-
mendam, debet Sacerdoti conferri, qui statim
possit per se ipsum eidem deseruire, vt probat
expresse textus in c. nemo deinceps de elect. lib. 6.
vbi cum aliis Barbosa, & in dict. c. 5. de offic. Paro-
chi num. 4. & in pastor. p. 3. alleg. 59. num 23. Azor.
31 instit. mor. p. 2. lib. 6. cap. 8. quæst. 7. † Et compro-
batur, quia suot quædam beneficia, quæ non nisi
actu Præsbyteris possunt conferri, seu præsentari;
veluti si à fundatore ita decernatur, seu consuetu-
dine, statuto, vel priuilegio id requiratur, vt do-
cent Petrus de Baysio in direct. elect. cap. 9. p. 2. n. 3.
Petrus Gregorius citati à Garcia de benef. dict. 7. p.
c. 1. à num. 57.

32 Item declaratur vt non currat annus ad susci-
piendum ordinem Præsbyteratus ei Parocho, si il-
lud beneficium habuerit litigiosum quandiu lis
pendeat, Tyraquellus de retr. glossa 10. §. 1. num. 27.
33 Barbosa in dict. cap. commissa num. 19. † quia vt do-
cent Caldas Pereira de renou. emphyteus. quæst. 5.
num. 31. Azor. p. 2. lib. 7. c. 16. quæst. 11. institut. mor.
Barbosa de off Parochi dict c. 5 num. 5. annus, intra
quem debet Parochus ordines recipere, incipit à
tempore suscepti regiminis, & illius pacificæ pos-
sessionis, vt probat textus in dict. c. commiss. vers.
34 annus autem. † Etenim pacificam possessionem
ille dicitur obtinere, qui nedum illam tenet bene-
ficij possessionem tituli, seu exercitij, & curæ, sed
etiam bonorum, & fructuum beneficij, seu maio-
ris partis eorum, iuxta glossam dict. cap. verbo pa-
cificam, vers. licèt possessionem, Rebuf. in tr. de pa-
cific. possessor. n. 168. Menoch. remedio 3. de retinen-
da num. 582. Garcia de benef. dict. p. 11. cap. 5. n. 123.
Barbosa dict. cap 5. num. 6. † qui idem in dict. cap. 35
commissa num. 18. addit vt non videatur adeptus
pacificam possessiouem, qui statim io ea fuit tur-
batus, seu lis mota, & Garcia dict. cap. 5. num. 118.
interpretatur glossam dicti cap. commissa, ibi: Quod
si inconti enti, prædictæ glossæ pacificam, qualiter
verbum incontineoti intelligi debeat; ad quod
applicabis quæ generaliter dixi sub cap. litteras
de restitution. spoliator. Vide infra in vers. ve-
rùm.

Itaque Sancta Congregatio Concilij censuit 36
eandem relatam doctrinam sub verbis sequenti-
bus 3. Septemb. 1631 ibi: Sacra Congregatio Car-
dinalium Concilij Trid. interpretum respondit an-
num de se promoueri faciendo ad sacros ordines
computari à die habita possessionis, dummodo per
prouisum non steterit; quominus antea possessionem
perceperit, † refert idem Barbosa de off. Parochi 37
c. 5. sub dict. num. 5. quatenus porrigit ad obtinen-
tes dignitates, Præbendas, aut portiones, qui infra
annum initiari tenentur his ordinibus, quos
huiusmodi Præbendæ, seu Dignitates requi-
ruot.

Verùm si prouisus de Parochiali, possessionem 38
illius aliquandiu, id est, saltim per duos menses
obtinuit sine litigio, tenetur infra annum ad Sa-
cerdotium promoueri: sufficit ergo quod semel
pacificè incæperit possidere, quamvis postea lis ei
moueatur, iuxta glossam in dict verb. pacificam in
vers. si autem possessionem, Staphileus de litteris gra-
tia tit. de qualit. & statu benef. §. huiusmodi, Samen.
in reg. de triennali quæst. 53. vers. & ideò, Petrus
Gregor. de re benef. c. 25. num. 10. Barbosa dict. c. 5.
num. 8. sic teoentes quidquid teneat Garcia dict.
p. 11. cap. 5. num. 118 vbi num. 121. refert Sacram
Congreg. Episcopo Beron. sic respondisse: Obti-
nentes Parochialem Ecclesiam per prouisionem Se-
dis Apostolica habentes liberum cura exercitium,
& omnium bonorum fructuum, & prouentuum pos-
sessionem; licèt in limine adepta possessione prædi-
cta, mota lis fuerit per aliquem in petitorio tenetur
se promoueri facere intra annum, lite pendente; &
iterum sic; Quod si beneficium esset litigiosum, &
curam animarum haberet, tenebitur obtinens, sa-
cros ordines suscipere, si modo liberum habeat cu-
ra exercitium, iterum refert idem Barbosa in dict.
cap. commissa num 21.

Et in casu particulari idem Garcia de benef. 3. p. 39
cap. 4. num 9 refert declaratum; quod si Parochus
eo morbi genere teneatur, vt ad functionem sui
Sacerdotij, nec ad res Diuinas per se obeundas,
minus idoneus esse videatur, non teneatur, du-
rante talis morbi genere, sacris ordinibus initiari
facere. † Ob idque potest authumari de eo, qui 40
licèt pacificè possederit, si intra annum, in cuius
toto discursu, habet, vt queat ordinari, quod ad
id non teneatur si durante lis moueatur super be-
ficio: argum. eorum, quæ dixi in dicto c. illud 8.
& cap. 10. de præscipt. de impedito præscribere; si
quidem illius anni tempus adest pro Parocho ele-
cto ordinando.

Quod intelligo procedere, nisi ipse cum non 41
habeat alios ordines sacros, ita distulerit ad finem
anni, quod moraliter loquendo, nullo vnqoam
modo queat Sacerdos Præsbyter initiari; & tunc
temporis ei moueatur lis, iuxta quæ dico infra
q. 2. à num. 1.

Et comprobatur, quia antequam annus sit ex 42
toto

Digitized by Google

toto elapsus, ius est pœnès illum, qui vult renunciare, iuxta tradita per Parisium, *de resignat. benef. lib.3. quaest.2. num.9.* eo quod Parochialem adeptus, si infra annnum sacerdos factus non est, tuta conscientia potest cedere beneficio suo in vltimo die anni, cum adhuc ius in beneficio habeat, Rebuffus, *in pract. beneficials tit. de non promotis intra annum num.*48. Salzedus ad Bernard. Diaz. *in pract.cap.*55.*litt. A, in fine*, vers.*praedicta*, secundùm nouissimam impressionem. Azor. *instit. moral.dict.p.*2.*cap.*26.*lib.*7.*quaest.*4.quod procedit, vt ait Barbosa *in dict. cap. commissa num.*3. cum Azorio *dict.p.*2.*lib.*6.*cap.*8. *quaest.*10. vers. *quares*, dummodo absque dolo, & fraude id faciat: & sic dixit *num.*4.cum Parisio *cons.*19.*volum.*4 *n.*24.
43 † quod si Clericus ille in vltima die anni mortuus fuerit, beneficium illius vacet per mortem: videbis eundem Barbosam, *in dicto cap. licet numero* 8.

44 Ex his inquam pro complemento huius quaestionis dicendum est, quod annus statutus ad promotionem ordinis sacerdotalis ei, qui beneficium curatum obtinet, non currit à tempore impetrationis, siue collationis, sed à tempore pacificae possessionis ipsius beneficij, vt dictum est, vt tenent Tyraquellus, *de retracta lignagier* §. 1. *glossa* 10. *num.*113. iuncto §.36. *glossa* 3. *num.*5. Caldas Pereira *de renouat.emphiteus.quaest.*5. *n.*31. Azor *institution.moral.p.*2. *lib.*7. *cap.*16. *quaest.*11. Barbosa *in dicto cap.commissa*, *num.*12. & *in dict. c.*5.*de officio Parochi num.*5. referens vtrubique sic censuisse sacram Congregationem.

45 Secundò dicendum est quod licèt huiusmodi beneficium vacans per non promotionem ad sacerdotium intra annum, possit per alterum impetrari, possessio tamen in conscientia non vacet, quousque spolietur, secundùm Henricum, *in summa lib.*10.*c.*23.§.5. *iuncto commento litera V.* Garciam *de benefic.dict.p.*11.*c.*10.*n.*54.Anton.Ricciul. *de iure person.extra gremium Eccles.existent. lib.*7. *c.*5.*numero* 33.Barbosa *de officio Parochi dict. c.*5. *num.*12.

46 Tertiò dicendum est iuxta relata supra *in vers. vnde*, quod qui Ecclesiae Parochiali habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti praeficitur, non teneatur lege, quae lata est *in dicto cap. licèt canon.de elect. lib.*6. vt intra annum debeat Praesbyter fieri, Rebuffus *in praxi beneficiali tit. de promotis intra annum num.*34. Federicus *cons.*183. Nauarrus *cons.*4. *de praebendis in antiquis.* Azor. *instit.moral.p.*2.*lib.*6.*c.*8.*q.*9.& *lib.*9. *c.*3. *quaest.*14. vers. *quaestionis dubia est*, Rota apud Farinac. *part.*4.*suae praxis crimin.decis.*112.Anton.Ricciul. *de iure personarum extra gremium Eccles. exist.*
47 *lib.*1.*cap.*14.*num.*2. † Vbi *num.*4.subdit huiusmodi Parochialem, habito respectu populi non obligare ad residentiam, nec ad sacerdotium nec inducere incompatibilitatem.

48 Ad tertiam quaestionis partem, respondeo non posse Episcopum conferre annum decimum quartum tantum agenti beneficium coniunctum curae animarum, etiam iure antiquo; siquidem *in cap. cum in cunctis* §. *inferiora de elect.*de quo latè dixi, *sub cap.*1.& *cap.*3 cum per Concilium Lateranen. fuerit stabilitum similibus beneficiariis pertinere aetatem annorum 25. Et videtur colligi ex textu *in dicto cap.licèt canon.*nam cum ibi, vt iam dixi, decernatur, vt intra annum Parochus electus fiat Praesbyter, & ad Praesbyteratum desideretur praedicta aetas, vt dixi in nostra Rubrica, sequitur, vt nullo modo possit Episcopus dispensare, vt docent Azor.cum multis, *instit. moral.p.*2. *lib.*6. *c.*6. *q.*9. vers. *caeterùm.* † Nec probat contrarium 49
textus *in dicto cap. praeterea* 5. *hoc tit.* quo Archidiacon.Monachus, & Innocent. quos refert Ioannes Andreas, *in c.*1.*hoc tit.lib* 6.contrarium dixerunt; quia respondetur, quod etsi *in dict cap.praeterea*, constitutus in minoribus possit dispensatiuè ad regimen Ecclesiae Parochialis assumi: tamen ibi subiungit, dum talis sit; vt intra breue tempus fiat Praesbyter, dicit Barbosa, *ibi num.*2.

QVAESTIO II.

An si Parocho electo, & pacificè possidenti, occurrat impedimentum in fine anni, quominus ordinari queat, excusetur? Et an obtinens Parochialem insufficientem ad victum, teneatur promoueri ad Sacerdotium intra annum? Et an Parochus, qui Parochiam suscepit animo dimittendi, & non suscipiendi Sacerdotium, possit fructus suos facere? Quid si animo ordinem suscipiendi, & postea mutet voluntatem. Et an possit Episcopus dispensare, vt promotus ad Parochialem Ecclesiam non assumat intrà annum, & durante studiorum tempore, quorum causa dispensat?

SVMMARIVM.

1 *Parochus electus, qui differt Praesbyter ordinari in fine anni ipsi dato ad omnes ordines recipiendos, non excusatur, nisi rescripto*, num.3.

2 *Potentia proxima, non verè remota in vnoquoque actu desideratur.*

4 *Impedimentum superueniens tempore, quo actus fieri nequit, non excusat.*

5 L.hoc in iure 10. l. si ita stipulatus essem de verbor. obligation.

6 *Conditio pendens ab arbitrio promittentis, habet pro se omnem terminum, secus si pendeat à potestate alterius.*

7 *Parochus, qui obtinet Parochiam insufficientem ad victum, non tenetur ordinari intra annum, sed potius eam dimittere*, numero 8.

9 *Beneficium dicitur sufficiens ad victum ex personae qualitate, & locorum diuersitate.*

10 *Beneficiorum pluralitas potest tolerari propter eorum tenuitates.*

11 *Parochialem suscipiens animo absoluto, intra annum non ordinandi, tenetur fructus illius anni restituere; etiam si esset in animo dimittendi; secus in animo conditionali, aut dubio, vt exemplificatur*, n.12.

13 *Beneficium simplex acceptans animo non ordinandi, qualem culpam contrahat? lethalem culpam, vt* n.18.

14 *Parochialem acceptans animo Praesbyter fieri, postea voluntatem mutans, fructus non amittit*

amittis perceptos illius temporis, quo sanam habuit intentionem.

15 *Parochialem acceptans anime non ordinandi, & postea mutando illum, ordinatur, nullos tenetur fructos perceptos restituere.*

16 *Parochialem acceptans anime ordinandi, si post mutatam voluntatem possidens fructus beneficij percepit, verius est, vt illos teneatur restituere*, o.17.

19 *Fructus percepti à non ordinatis, restituuntur Fabrica, vel pauperibus.*

20 *Episcopus de iure antiquo dispensare valet cum Parocho, ne Presbyter fiat causa studiorum per septennium, sed intra annum tenetur subdiaconus fieri, ne à statu recedat,* vt num.21. *Et quid ex Tridentino*, num.27. & 28.

22 *Episcopus præter casus à iure expressos nequit dispensare cum Parocho, vt differat ordinari intra annum.*

23 *Episcopus nequit cogere Parochum, vt breuiori tempore anni à iure assignati ordinetur; qui si porriget, liberat Parochum à pœna, vt* num.24.

25 *Episcopus qui dispensauit cum Parocho, vt non ordinaretur causa studiorum, nequit eam licentiam reuocare.*

26 *Episcopus dispensans cum Parocho, ne ordinetur causa studiorum, potest Vicarium constituere pro seruitio Parochiæ, assignata portione.*

27 Cap. cum ex eo de elect. lib.6. *decisio num sit reuocata per Trid. Concil.* n.28.

28 *Studij causa Parocho non datur licentia percipiendi fructus in absentia.*

29 *Beneficiati cum onere recipiendi ordines sacros intra annum, & residendi, queunt dispensatione Episcopi studiorum causa ab hoc onere liberari quinquennio, dum studeant in publico Gimnasio* numero 30. *& de ratione*, num.31.

39 *Litteratis expediunt Republica.*

31 *Licentia de stando in scholis non expirat morte concedentis.*

1 AD primam quæstionis partem, vt respondeas; adiunges quæ dixi, *supra quæst.1.* à vers. *verùm*, & videtur excusari ea nempe ratione, quia etiam in fine anni, quamuis promoueri non potuisset; potuit tamen resignare beneficium, vel impetrare rescriptum summi Pontificis, vt omnes ordines susciperet: sic in terminis Rebuffus *tit. de promot. intra ann. num.*48. Salzed. ad Bernard. Diaz *in praxi c.55. littera C*, quod declarat Barbosa *de officio Parochi cap.5. sub n.12.* procedere quando impedimentũ eo tempore superuenisset, habito rescripto præfato; non inquam admittit procedere ex potentia illa remota
2 ad renunciandum, vel permutandum. † Cum potentia proxima, non verò remota in vnoquoque actu attendatur, per textum *in l. naturalem § 1. in fine ff. de acquirendo rer. domin.* ibi: *Multa accidere possent, vt ex ea non capiamus, l. quemadmodum §. item Labeo ff. ad leg. Aquil.* ibi: *Cum incertum sit.*

3 Quo fit, vt si impedimentum superueniat eo tempore, scilicet in fine anni quando ordinari nequit Præsbyteratus ordine in temporibus à iure & Concilio stabilitis iuxta quæ latè dixi, *sub tit. de temporib. ordin.* euenit vt non excusetur, si in
eo tempore impedimentum superueniat, & nullum promotus impetrauisset rescriptum, vt ordinaretur extra tempora anni consueta: docent in terminis idem Barbosa, *sub dicto num.*12. & Bellamera *decis.*83. † Et confirmatur ex regula illa re- 4
ceptissima, quod impedimentum superueniens tempore, quo actus fieri nequit, non excusat, quam prosequuntur Decius *in cap. ex ratione à num.16. de appell.* & faciunt quæ ibi tradit Barbosa *à n.29. & 30.* Menochius *de arbitr. casu* 118. *num.5. & casu* 153. *num.15.* Gutierrez *lib.2. Canonic. c.6. n.*11. vers. *similiter.*

Nec obstant iura *in l. in hoc iure* 10. *& in l. si ita* 5
stipulatus essem, ff. de verb. obligat. quibus probatur stipulationem committi in eo tempore, quo Titius promittens in Italiam venire non posset; & sic vt Doctores autumant spectandus sit vsque ad vltimum diem termini.

Quia respondeo cum distinctione quod quando 6
conditio pendet ex arbitrio promittentis, totus terminus debet spectari; vt *in l. in illa 8. ff. de verb. oblig.* Verùm quoties pendet ab arbitrio, & potestate alterius, aut ex casu fortuito; tunc non spectato vltimo die termini ex eo tempore, quo incipit, verum esse Titium ante Kalendas Maias venire non posse; committi stipulationem, vt explicant Vbamesius *in dicto c.4. de appellat. num.9.* Balboa *dict. num.30. in fine*, insinuat Cumanus *in dicta l. hoc iure*; & sic tantum abest, vt obstent prædicta iura; *l. in hoc iure 10. & l. si ita stipulatus essem*, quod potius faciant pro corroborando casu; de quo loquimur, qui reuera pendet à facto Episcopi, & à dispositione iuris disponentis, non nisi certis temporibus anni, conferendos esse ordines sacros, & inter ordinem, & ordinem sacrum, etiam respectu beneficij curati, dari tempus separatum, iuxta dicta; *sub dicto tit. de temporibus ordinat.* & præcipuè *sub c.8. & 16.*

Ad secundam quæstionis partem, vt respon- 7
deas præmittes quæ dixi *supra in cap.11. de temporibus ordin. à quæst.6.* vbi *de tit. ad ordines*, & vbi dixi an beneficium tenue sit titulus sufficiens: quare nunc iuxta materiam, *cap. licet canon. & cap. commissa de elect. lib.6.* breuiter respondeo cum Nicolao Garcia *de beneficiis 2.p. cap.5. n.*121. Barbosa *de officio Par. dict. cap.5. num. fin.* quod obtinens Ecclesiam Parochialem insufficientem ad victum, non teneatur ad Sacerdotium promoueri
intra annum, † imò referunt declaratum à sacra 8
Congreg. Concilij, cum esset apud eam propositus casus iste, quæ censens non teneri, sed tantum expedire, vt sanctissimus declaret eum debere dimittere; ait quod sanctitas sua probauit hanc sententiam, vt dimittat; & sic prædicti Doctores docent textum *in dicto cap. licet Canon.* declaratum esse per textum *in cap.2. Tridentini sess.21. de reformat.* quatenus decernit ad ordines sacros recipiendos super beneficio Ecclesiastico sufficienti ad victum prohibens posse promoueri ad sacros ordines.

Et aduertit Barbosa *hic, num.8.* cum Gomezio 9
*de spectabilibus num.*107. Flamin. Parisio *lib.5. de resign. quæst. 6. à num.* 131. Prospero de Augusta *in additionibus ad Quarantam in summ. Bullarij*, verb. *beneficiorum resign.* vers. *octaua causa*, Azor. *instit. mor. p.2. lib.6. cap.10. quæst.8. & 9.* Gonzalez *in regul.8 Cancellariæ glossa 15. num.39.* & Valerio Reginaldo *in praxi fori pœnit. lib 30. tr.3. num.* 285. quod vt dicatur beneficium sufficiens erit vnusquisque Iudex ex personæ qualitate, & locorum diuersitate

diuersitate: sic ad verba textus nostri ibi: *Qui proprios Sacerdotes non possint conuenienter alere*: & ob id idem Barbosa *n.* 7. cum Zerola *in praxi*
10 *Episcop.p.*1.verb.*beneficia, pag.*50.vers.*secundo*, † notat ex verbis nostri textus, ibi: *Nisi ita fuerint tenues*, quod potest tolerari beneficiorum pluralitas propter tenuitatem ipsorum, vt longius ago *in supra allegato cap.de multa* 28.*de praebendis*, vbi de incompatibilitate, quam hic Pontifex decernit, ad vnguem tractatur.

11 Ad tertiam quaestionis partem Barbosa *in dicto cap.commissa de elect.lib.*6.*num.*16. per vers. *caeterùm si promoueri*, ait quod obtinens beneficium Parochiale absque animo assumendi intra annum Sacerdotium, teneatur fructus restituere: sic cum Sanchez *de matrim.disp.*45.*in princ.*& cum Azor. *instit.mor.p.*1.*lib.*6.*cap.*8.*quaest.*10. vers.*quares*, & *c.*9.*quaest.*1.& cum Mexia *in tract. taxa panis conclus.*6.*num.*108.& sic praedicti, & Nauarr. *de oratione c.*21.*num.*44.Gutierrez *Canonic. lib.*2. *cap.*5. *num.*50. Squillante *de oblig.Clericorum p.*1.*n.*103. *cum sequent.* dicunt teneri eum ad fructus perceptos intra annum restituendos, qui Parochialem suscepit animo eam dimittendi, & non suscipiendi Sacerdotium *ex dicto vers. caeterùm.*

12 Sed quidquid dicant Soto *de Iustitia lib.* 10. *quaest.*5.*art.*6.*conclus.*2.Sanchez *dict. disp.*45.*n.*10. existimo intelligendum esse de eo, qui impetrauit Parochialem animo absoluto non suscipiendi ordines, alias inquam si animo dubio, & conditionali, vtpote si acceptet taliter vt ordinetur, nisi aliud conuenientius sibi offeratur, vt in exemplo quotidiano de fratre minore natu, qui Ecclesiam suscepit eo animo, vt si successio fratris maioris sibi obueniret, vel Maioratus, beneficium dimittat; quod probatur ex dicto vers. *caeterùm* ibi: *Promoueri ad Sacerdotium non intendens*, iuncto vers. *ipsam postmodum dimissurus*, quibus magis patet, vt non contrauenìat qui tali animo dubio, & conditionato recipit beneficium Parochialem; non enim lex Canonica exposcit, vt illud accipiens habeat animum deliberatum suscipiendi ordines sacros, vt beneficiarius suos fructus faciat, sed magis requirere certum, & deliberatum animum non suscipiendi ad effectum, vt fructus non acquirat: sic docent, & explicant Garcia *de benef.* 3. *p. c.* 4 *num.*40.Squillante *dict.*1.*p.n.*107.& 108. Nauarr. *cons.*17.*de Cler.non resident.* & *in manuali cap.*25. *num.*118.*ante finem*, & *de oratione dict. c.*21. *n.*45. Barbosa *de off.Parochi dict.cap.*5.*sub num* 14. Fernandez *in examine Theologiae moralis p.* 3. *cap.*13.
13 §.5. *num.*4. † & leges Thomam Sanchez *lib.* 7. *de matrim.tota disp.*45. *à num.*1. & *ibi à num.* 14. vbi agit de dubio qualis culpa sit acceptare simplex beneficium animo non perseuerandi in statu Clericali, aut non ascendendi ad ordines sacros.

14 Ad quartam quaestionis partem, quid quando quis Parochialem acceperit animo suscipiendi ordinem sacerdotalem Praesbyteratus, & postea mutata voluntate non ordinatur: & Barbosa *in dict. c.commissa, de elect.lib.*6.*num.*24. dicit cum Azor. *instit.mor.cap.*8.*quaest.*10.vers.*quares* Paulo Comitolo *responsorum moralium lib.*1. *quaest.* 79. *num.*2. Sanchez *dict.lib.*7.*de matrim. dicta disp.*45. *à n.*1. vt sic recipiens beneficium, non teneatur fructus perceptos, eo tempore, quo sanam habuit intentionem ordinandi, restituere; quamvis postea mutata volunrate, minimè promoueatur intra annum ad Sacerdotium; cuiusque dicti non reddit rationem: sic notat per glossam illius textus, *in verb.non intendens*; sed ea videtur esse; quia textus *in dict.* §. *caeterùm*, solum ad restitutionem obligauit illum, qui accepit curatum, non intendens promoueri ad Sacerdotium; & aliud esse in casu nostro, cum reuera intenderet Sacerdotem fieri: sic docent citati, & idem Barbosa *de off.Parochi dict.cap.*5.*sub num.*15.Eman.Rodriguez *in summ.tom.*1. *cap.*30. *conclus.*6. *num.*6. Lessius *de Iustitia lib.* 2. *cap.*34. *dubio* 26.*num.*134.Squillante *dict.p.*1.*num.*103. † 15
qui etiam resoluit *num.*106. à contrario sensu, vt qui accepit curatum beneficium sine intentione assumendi Sacerdotium, & intra annum mutata voluntate, promoueatur, non teneatur ad restitutionem fructuum, quos percepit ante mutatam voluntatem. Et ratio potest esse, quia iste intra annum sibi indultum, vt ordinetur, id fecit, voluntatem mutando, ratam habens acceptationem beneficij curati cum suis oneribus.

Dubium verò est, an teneretur ad fructus resti- 16
tuendos ille, qui cum acceperit beneficium curatum animo ordinandi, postea mutata voluntatè, nec promotus fuit ad ordines, & in eo interim post voluntatem mutatam, adhuc possidens beneficiū, fructus beneficij percepit: & in hoc dubio Nauar. *in manual.dict.cap.*25.*num.*118. *vers.*10. Fr.Eman. Rodrig.*in summ.dict.cap.*30.*num.*6.*conclus.*6. Lessius *dict.lib.*2.*de Iust.cap.*34.*num.*134. ob allatam proximam rationem *num praeced.* dixerunt, vt non teneretur ad restitutionem eorum fructuum.

Verùm Sotus *de Iustit.dict.lib.*10.*concl.*1.*col.*1. 17
Iacobus de Graffis *in aureis decis.*1.*p.lib.*2.*cap.*97. *num.*54.Cardinal.Tolet.*in instruct. Sacerdot lib.*4. *cap.*18.*num.*4. Gutierrez *Canon. quaestion lib* 2.*c* 5. *num.*23.Squillante *dict.p.*1. *n.*104 Nicol.Garcia *de benef.dict.p.*3.*c.*4.*num.*55. quibus assentior probabilius docent negatiuam sententiam, quia negari non potest, vt hoc in casu militet ratio textus *in d. cap.commissa* §.*caeterùm*, cum sit talis iudicandus, ac si ab initio non haberet intentionem, cum nec etiam negari possit istum sic beneficium accipientem peccare mortaliter, & cum fraude beneficium ipsum retinere, & percipere illius fructus, dum mutato animo non se promouendi, retinet illud causa lucrandi fructua tempore residui. Imò & poteris amplius vrgere cum Barbosa *in dict.cap.commissa num.*9. & 10. vbi per verbum ibi: *Priuatus existit*, notans quod beneficium Parochiale ipso iure vacat ex eo, quod quis infra annum ad Sacerdotium non promouetur, vt iam *sub quaest.* 1. dixi,
† addit inquam *dict.num.*10. cum Nauarro *dicto* 18
*cap.*25.*num.*187.& *in tr.de oratione cap.*22.*num.*46. & Salzedo *ad Bernard. Diaz dict. c.*55. *in praxi in princ.* vt ideò teneatur in animae iudicio vniuersos fructus restituere, quos elapso anno percepit: quod videtur destruere dictum supra *sub dict.vers. ad quartam*, in aliis autem beneficiis Gutierrez *supra dict.cap.*5.*sub num.*25.*Canon.p.*2. videtur tenere, vt beneficiati non teneantur ad restituendos fructus; etsi fateatur talem beneficiatum peccare ex animo: ipsum videbis latè agentem vsque *ad num.*28. reddens rationem; quia poena est ei, & non extenditur ad obtinentes beneficia simplicia, aut alia non curata, etiam ordines exigentia cum *dict.cap.licet Can.* & *dict. cap. commissa* tantum loquatur de curatis, vt latè dixi *supra quaest.*1. multa de praefatis dubiis ad textum nostrum tractat abundè Nicolaus Garcia legendus *p.*3. *de benef. toto cap.* 4. † Vbi agit de obligatione susci- 19
piendi ordines, vbi *num.* 59. & *fin.* dixit fructus

perceptos

perceptos à non ordinatis in nrdinibus requisitis suntum beneficiorum, restituendos esse fabricæ, vel pauperibus, nisi in Canooicatibus, & aliis beneficiis habentibus in mense Capitulari, cui pertinent.

20 Ad quintam quæstionis partem, an possit Episcopus dispensare, vt promotus ad curatum beneficium, non fiat Præsbyter interim, dum studet in schnlis? Et de iure antiquo videtur, quod sic, & probatur ex textu *in cap. cum ex eo 34. de elect.* qun habetur, vt Episcopi, & eius Superiores possint dispensare cum electis ad Parochias, vt accepto Subdiaconatus ordine infra primum annum per septennium studeant: quibus elapsis, infra annum fiant Sacerdotes Præsbyteri, nisi legitimè fuerint impediti; & quod aliter sunt priuati Parnchiis, vt ibi colligunt, & tenent ordinarij relati à Barbosa *ibi num.* 1. quibus addn Ojedam *de incompatibilit. benefic. part* 1. *cap.* 24. *numero* 19. Nauar. *in manuali, dict. cap.* 25. *num.* 118. vers. *post autem*, Petrum Gregor. *de re benef. cap.* 25. *num.* 9. Rebuffum *de priuilegiis scholar. priuilegio* 36. Mnnetam *de distribut. quotid. part.* 2. *quæst.* 1 n. *n.* 4. Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 1. *num.* 14. vbi quod talis Parochus, cum quo sic dispensat Episcopus ne intra annum promoueatur, minime incurrit pœnam amissionis beneficij, de qua *in dicto cap. licet canon.*

21 Quod si dubites de ratinne decisinnis *dicti cap. cum ex eo*, tam quoad prædictum septenoium, quàm vt debeat ordinari etiam in primn annn sic causa studinrum dispensatus in ordine Snbdiaconatus, est quæ subsequitur, de hoc casu vltimo ipse decidit Pontifex, ibi: *Ne sicut à multis de Christi matrimonio sublatus factum esse dignoscitur à statu retrocedere valeant clericali.* Et primi dubij ratio est ea; quia multi recusabant Ecclesias Parochiales cum eo onere acceptare, & cum facultates aliunde non suppeterent, studendi opportunitas auferebatur in maximum damnum Vniuersalis Ecclesiæ, quæ viris litteratis noscitur indigere, & eam expressit idem textus.

22 Vnde inferes primò præter casus à iure expressos qualis est iste de studiis peragendis, existimo non posse Episcopum prorrogare annum datum, & assignatum ad Sacerdotium recipiendum *in dicto cap. licet canon. & dict. cap. commissa*, quia cum sic decisum sit à generali Concilio Lugdunensi *in dicto cap. licet*, euenit, vt nullomodo Episcopus, aut Papæ Legatus possint dispensare, iuxta glossam verb. *ætate, cap. cum dilectus* 32. *de elect. & cap. dilectus*, in verb. *cum se facultas de præbendis*; sic communiter docent Doctores cum Decio *in cap. at si Clerici*, §. *de adulteriis, n.* 9. in Vers. *quarto fallit de iudiciis*, Gutierrez *canon. libro* 1. *cap* 5. *numero* 10. & confirmatur ex Trid. *sessione* 7. *de reformat. cap.* 12. vbi facultates de non promouendo minimè suffragantur vltra annum.

23 Infero secundò iuxta mentem *dicti cap. licet canon.* nnn posse Episcopum restringere annum prædictum à iure concessum; imò nec monere, & nec cogere Rectorem Ecclesiæ Parochialis, vt intra breuius tempus Sacerdotium suscipiat; quia cum annus ille à iure conceditur, non est cur ab Episcopo queat auferri, iuxta regulam indultum *de regulis lib.* 6. ex quo in terminis notarunt Bonifacius *in Clem. vnica num.* 45. *de efficio Vicarij*, Rebuffus *dicto tit. de non promotis intra annum num.* 19. Petrus Gregnrius *de re beneficiaria dict. cap.* 25. *num.* 8. *post medium*, Barbosa *de officio Parochi dict. c.* 5. *num.* 24. † vbi cum Sanchez *in præ* 24
cepta Decalogi tom. 1. *lib.* 4. *cap.* 22. *num.* 15. ait qund si ante annum finitum, dispensat Prælatus in anno illo ad assumendos ordines præfixo, prorogandn terminum, non incurratur pœna, *dicti cap. licet*, & patet ex iam dictis, *sub quæstione* 1. cum eodem Barbosa *in dicto cap. licet numero* 5.

Infero tertiò, quod Episcopus, qui semel præ- 25
stitit licentiam studenti Parocho, dispensando in septennio, non possit eam dispensationem reuocare ante illud tempus finitum, Sanchez *de matrim. dicto lib.* 8. *disp.* 33. *num.* 12. Rebuffus *de priuileg. scholasticor. priuilegio* 37. Barbosa *in dict. cap. cum ex eo num.* 7. idem *dict. cap.* 5 *de off. Parochi sub num.* 22. circa medium per glossam *dicti cap.* verb. *per septennium.*

Infero quartò dicendum ex illn textu, quod 26
Episcopus, qui licentiam præstitit Parochn ad studendum per septennium, possit prouidere de Vicario idnneo Ecclesiæ, assignata ei prouisione, & stipendio ex fructibus beneficij: ita Doctores ibi; imò & Barbosa *num.* 5. in verbo, *vt per bonos & sufficientes Vicarios*, ait ad Episcopum tantum non ad Parochum spectare talem deputare Vicarium illo septennio, quo abest à residentia Parochus studiorum causa, & tenet *de officio Parochi sub dict. num.* 22. cum Sanchez *lib.* 3. *disp.* 31. *numero* 11.

Dubium autem est, vtrum decisio *dict. cap. cum* 27
ex eo, adhuc duret in praxi post decisiones Tridentini Concilij; & videtur quod sic, tum *ex cap.* 1. *in fine sess.* 5. *de reform.* dum generaliter inquit docentes, & studentes sacram scripturam, gaudere omnibus priuilegiis à iure concessis de perceptione fructuum beneficiorum in absentia. Secundò *ex cap.* 12. *sess.* 7. *de reform.* dum facultates de nnn promouendo ad annum adstringens, excipit casus à iure expressos; inter quos patet hunc de causa studendi præcipuum esse, & expressum patet *in dict. cap. cum ex eo*, & notat glossa Marginalis *in dict. cap.* 12. *Trid.*

Sed cnntrarium dicendum est: nam cum iam 28
hodie non admittantur ad Parochiales Ecclesias, nisi qui per concursum magis idonei fuerint iudicati; iuxta quæ latè dico *in cap.* 29. *de præb. & sub tit. de concessione Præbendæ*, & infra *in cap. penult. hoc tit.* vbi de his, in quibus debeat Parochus instructus esse; ideo iustè, & ritè à Sacra Congreg. Cardinalium responsum fuit qunad Parochiales impetratas post confirmationem Concilij Trid. nullam licentiam dandam ad percipiendos fructus in absentia ratione studij, & in Parochialibus, eam referunt Petrus Henriquez *cons.* 13. *num.* 4. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancel. glossa* 6. *num.* 251. Armendar. *in addition. ad recopil. Legum Nauar. lib.* 2. *tit.* 23. *l.* 2. §. 2. *sub tit.* sed an Parochi debeant residere in suis curatis, Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis.* 512. *in* 1. *editione, alias resolut.* 393. *in fine in* 2. *edit.* Sanctarellus *variar. quæst.* 3. *n.* 25. & docet Barbosa *in dicto cap. cum ex eo num.* 2. & *in pastorali p.* 3. *alleg.* 53. *num.* 77. *& alleg.* 56. *n.* 30. *& de offic. Parochi p.* 1. *dict. cap.* 5. *sub dict. num.* 22. *in fine*, dicens prædictam declarationem esse apprnbatam, cum Cardinalium authoritas in sua sacra Cnngregatione sit approbata à Papa; & sic infert cessasse dispositionem *dicti cap. cum ex eo*,

improbans quandam interpretationẽ D. Ludouici Correa sui Præceptoris, quam refert ab illo traditam *super cap.1.ad finem sess.23.de reform.* Et hæc opinio, quam sequor in praxi videtur probari, *ex cap.1.Trid.sess.8 de reformatione*, dum reuocat omnia priuilegia, seu exemptiones, quæ tollit residentiæ necessitatem, quod repetit *in dict.cap.1. dicta sess.21.ad finem.*

29 Verùm hodie, etiam non obstante prædicta doctrina in Parochis etiam decidendum est eam non procedere in aliis beneficiatis curam animarum non habentibus; quia isti licèt ad residentiam adstringantur: tam n ratione studiorum poterunt abesse, vt docent Nicolaus Garcia *de beneficiis p.3.cap.2 num.82. & 86.* Armendarius, *in addition ad recopil legum Nauarra lib.2.tit.23.l.2. §.2.num* 121. Sanctarellus *variar. resolut.q.3.n.23.* Barbosa *in pastorali dicta p.3.alleg.56.num 29. & in dicto cap.cum ex te num.9.de electione, in glossa litterarum*, ibi: *& caueant Episcopi ne dispensent cum his, qui dociles non sunt*, & *in cap. relatum 4. numere 7. de clericis non resident.* adducentes declarationem Sacræ Congreg. Sancti

30 Concilij Trid. † qua censuit teneri Ordinarium dare illis Beneficiatis prædictam licentiam; dummodo id status Ecclesiæ patiatur, & in publico, celebrique Gymnasio Theologiæ, vel sacris Canonibus studeant, & minores sint annis triginta; imò & idem Garcia *dicto cap.2.n.*105. Moneta *de distributione quotid. quæst.*10. *num* 14. Armendar. *supra numero 99. & 102.* Barbosa *dicta allegat.6. numere* 31. Sanctarellus *dict.quæstione 3. num.27.* dicunt quod prædicta licentia non suffragatur vltra quinquennium à die, quo cœpit studere Beneficiatus. Et ratio cur in his beneficiis, & Canoniis aut dignitatibus Collegiatarũ, siue Cathedralium Ecclesiarum sic procedat hodie sine contradictione; Tridentini ea nempe est, quia in istis non ea sufficientia, & idoneitas, sicut in Parocho eligendo prærequiritur; quare tunc meritò debet viuere ratio decisionis *dicti c.cum ex eo*, eo quod expediat Reipublicæ, vt sint in ea homines multum litterati, vti docent Rebuffus *in tract.nomin. q.3.* latè Gonzalez *ad reg.8.Cancel § 6.proœm.n.3.& glossa 4.à n.4.* Barbosa *in dicto cap. cum ex eo n.3.* & *in pastorali allegat.56.n.3.* vbi alios refert, & confirmari videtur *ex c.de multa, de prabendis*, quatenus incompatibilitas beneficiorum solet permitti cum valdè litteratis hominibus.

31 Pro complemento notabis iuxta glossam *dicti cap.cum ex eo*, in verb. *septennium*, ibi: *Sed nunquid*, quod licentia de stando in scholis studendi causa, non expirat morte concedentis, vt docet ibi Barbosa *numero* 8. Franciscus Molin. *de ritu nuptiarum, lib. 2. differentia* 11. *numero* 109. Romanus *singulari* 517. Didacus Perez *in l 2. vers. scan titulo 2. lib. 2. ordinam. col. 1. pagina* 199. Et cum absoluitur textus iste.

Ad Text. in Cap. Præterea V. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Regimini Ecclesiæ assumi potest constitutus in minoribus, si alias est idoneus.*

2 *Parochialis olim non conferebatur, nisi Subdiacono saltim, hodie concedi potest Tonsurato, in ætate legitima constituto, &* numero 4.

3 Cap.si pro clericis 8.de præb.lib.6.

5 *Episcopus debet prouidere de beneficio, etiam curato illi, fauore cuius Pontifex scribit, vt prouideat, prouisus tamen debet recipere ordines requisitos ad beneficium, quamuis in litteris non fiat mentio*, numero 6.

TExtus iste quatenus statuit, vt constitutus in minoribus ordinibus, si alias est idoneus, possit dispensatiuè assumi ad regimen Parochialis Ecclesiæ, benè intelligitur ex adductis *supr. in c. præcedenti 4.* & ex his quæ dico *infr.in c.pen.& fin.* vbi de scientia, & habilitate nominati ad curam animarum. Et ad quæstionem expendi textum hunc *in dict.cap.4. quæstione* 1. in vers. *ad tertiam.* 1

† Cumque hic vt quis ad regimen Ecclesiæ Parochialis assumeretur, deberet esse iam Subdiaconus, nisi dispensatiuè, nondum in sacris constitutus assumeretur. Tamen de iure nouiori Canonico, vt colligitur, *ex cap.licet canon.& cap.commissa de elect.* de quibus dixi latè *sub d.c.4. hoc tit.* imò & per Tridentinum, iuxta quæ ibi notaui, *q.1. n.1.* & in locis, quos ibi citaui, sufficit ad obtinendũ beneficium curatum, sicut & ad alia beneficia curata vt quis sit insignitus prima tantum Tonsura; cum ea tamen differentia, vt sit in ætate ad beneficia simplicia, & Capellanias annorum quatuordecim, ad Dignitates, Canonicatus, & beneficia curata in ea tamen ætate, quæ ad obtentionem cuiuslibet beneficij, & Præbendæ Ecclesiasticæ requiritur, iuxta quæ latè dixi, *sub cap.1.& cap.3. hoc tit.* 2

Nec præfatæ doctrinæ obstat textus *in cap.si pro clericis 8.de præb.lib.6.* quo videtur colligi, vt etiam non tonsurato, nec aliquo ordine insignito possint beneficia conferri per verba, ibi: *Nec defectus ordinum in eisdem litteris mentio habetur*; quia etsi plura scribentes disputent circa intellectum illius textus *ibi*, vt refert Beroius *in c. ad aures num. 26. de rescriptis.* Rebuf. *tit. de forma mandati, §.volentes*, verbo *pro expressis, vers.*24.& alij de quibus Rolandus *cons.47. lib.1. numero* 57. respondeo prædicta verba intelligi de defectu materiali, vel simplici carentia ordinum sacrorum non inquam de defectu formali, quasi aliquid deficiat de iure necessarium: quo pacto respondet Barbosa *de off.Parochi p.1.cap.5.num.3.* præter quæ adducit *in collect.dict.cap.8.* 3

Quare dicendum est Parochialem Ecclesiam conferri posse ei, qui Sacerdos non est tempore promotionis; si tamen in ea sit ætate, & alias idoneus, vt intra annum possit promoueri ad Sa- 4

cerdotium

cerdotium, ſicut colligitur *ex cap. cum in cunctis, §. inferiora de electione, & ex cap. 2. de instit. lib. 6.* notant Rebuffus *in praxi tit. requiſita ad collationem bonam, num.* 34. Rochus *de Iure Patronatus,* verb. *honorificum, num.* 24. Roland. *conſ.* 47. *num.* 59. *lib.* 1. & dum tamen habeat primam Tonſuram, quæ ſufficit, & requiritur tempore prouiſionis per textum *in cap. ex litteris de tranſact.* ibi: *nondum fuiſſe Tonſuratum,* vt docent, *ibi*: Abbas, & Rebuffus, *loco citato num.* 33. & patet ex dictis *ſub dicto cap. 4. quæſt. 1. num. 1.* & ibi notatis. Et ita ſancta Congregatio Concilij, teſte Garcia *de benefic. p. 7. num.* 48. cenſuit: *obtinentem beneficium curatum, eſſe Diaconum, vel Subdiaconum, ſed intra annum deberi promoueri ad Sacerdotium,* iuxta quæ latè dixi *ſub dicto cap.* 4. expendendo iura *in dict. cap. licet, dict. cap. commiſſa de electione.*

5 Vnde dixerunt Lapus, Abbas, Gemin. Ioannes Andreas, Archidiac. Ancharanus, Butrius, Dominic. Monach. Franc. Viuianus *in rationali lib. 3. pag.* 74. Alagona *in compendio iuris Canon. pag.* 385. & Barboſa cum eis *in dicto cap. ſi pro clericis 8. de præb. in 6.* Azor. *inſtitut. moral. lib. 6. cap. 5. q. 9. verſ. nec obſtat,* & *cap. 8. quæſt.* 13. reſumentes prædictum textum quod ſi Papa ſcribit alicui ordinario, vt beneficio prouideat alicui etiam curato, & talis prouidendus non habeat ordinem requiſitum; poſſit Epiſcopus illi prouidere de beneficio etiam curato.

6 Sed quod prouiſus teneatur primis temporibus à iure ſtatutis accipere ordines, quos beneficium requirit quamvis in litteris non fuerit facta mentio, quod ordinem non habet; quia patet ex dictis vt intelligatur, quatenus debet eſſe Tonſuratus ſaltim; etſi propter naturam; & legem beneficij debeat recipere minores, alioſve ordines ſacros.

Ad Text. in Cap. Quæris à nobis VI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordines recipere compelluntur Clerici illis annexos propter vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ vbi beneficia habent: & quare,* num. 2.

1 EX textu noſtro Doctores communiter docent, quod Clerici propter vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ, vti habent beneficia, compelluntur recipere ordines illis non annexos: ſic Barboſa cum multis ab eo relatis. Et confirmatur, quia ſi reuera ius in Eccleſia fecerit, diuerſus gradus beneficiorum, diuerſos etiam ordines præcisè requirentium, iuxta quæ iam adduxi ſupra *in cap. 1. cap. 3. cap. 4. & 5. hoc tit.* ratione quorum videatur, vt nullus Beneficiatus, ſeu Præbendatus, non habeat neceſſe ad alios ordines beneficio non prærequiſitos aſcendere, vt colliges ex præcitatis locis; tamen quia Nauarrus *miſcellanea 44. in fine de oratione in noua editione, & conſ. 1. in fine ſub tit. de præbend. in vtraque edit.* Sanchez *de matrimonio lib. 7. diſp. 45. n. 18.* & Barboſa *hic,* cum eis ex gloſſa
2 *vtilitas*, quam notant, † ad id quod omnis, qui beneficium accipit, quamuis ſit ſimplex, debet

habere animum actualem, vel virtualem, ſaltim diſiunctiue accipiendi ordines ſacros, ſi neceſſitas Eccleſiæ illud exegerit, vel renunciandi, aut dimittendi beneficium, ratione cuius iuberetur ordinari: ſequitur dicendum, vt adueniente præfata noſtri textus vtilitate, aut neceſſitate pro Eccleſiæ ſeruitio, & ſolatio populi, poſſint compelli per ordinarium aſcẽdere ad alios ordines ſacros, iuxta metam vtilitatis, & neceſſitatis Eccleſiæ, cui inſeruiunt, aut cui aſſignentur inſeruire. Alios caſus decidit littera hic, vbi videbis. Et facit pro doctrina huius textus Trid. *in cap. 4. de reformatione ſeſſ.* 21. vbi quando Rector vnus non ſufficit Eccleſiæ debet Epiſcopus agere, vt Rector alios aduocet Sacerdotes, &c.

QVÆSTIO I.

An ſit culpa mortalis accipere beneficium ſimplex animo non perſeuerandi in ſtatu Clericali, aut non aſcendendi ad ordines ſacros? Et an qui ſuſcipit primam Tonſuram, vel minoribus ordinibus initiatur animo non aſcendendi ad alios ordines?

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ſimplex acceptans animo non aſcendendi ad ſacros ordines non peccat. Et quid ſi animo illud ad tempus retinendi, & fructibus fruendi,* n. 2. & 3.
3 *Nuptias celebrare liberè poteſt Beneficiatus in ſacris non ordinatus, dum tamen dimittat beneficium.*
4 *Ordines recipere maiores non tenentur Beneficiatus; etſi neceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ premat; ſi tamen Epiſcopus ad id non compellat, non ſic in Curatis,* n. 5.
6 *Beneficium ſimplex acceptans requirens ordinem ſacrum animo non aſcendendi ad illum peccat lethaliter.*
7 *Beneficiarius acceptans beneficium animo non ordinandi, non eſt abſoluendus, donec, aut animum mutet, aut illud dimittat.*
8 *Ordo ſacer beneficio ſimplici, quando dicatur inhærere.*
9 *Munus aliquod accipiens curare debet eſſe habilis ad illud obeundum.*
10 *Beneficia, alia ſunt ſacerdotalia, quæ requirunt fundatione, ſtatuto, &c. Sacerdotalem ordinem, Diaconatum, vel Subdiaconatum,* & n. 12.
11 *Capellania quando dicatur Sacerdotalis actu, vel aptitudine.*
13 *Capellania num dicatur Sacerdotalis; eo quod habet onus celebrandi remiſſiuè.*
14 *Tonſuram accipiens cauſa euadendi iudicium ſeculare, peccat mortaliter.*
15 *Ordines minores ſuſcipiens animo non aſcendendi ad ſacros, probabilius eſt, vt tantum peccet venialiter contra aliquos* numero 17.
16 *Ordinis cuiuſlibet Eccleſiaſtici quæ litteratura requiratur,* n. 17.
19 *Illegitimus quoad ordines minores poteſt ab Epiſcopo diſpenſari.*

20 *Religionem ingrediens absque animo ascendendi ad ordines sacros, peccat lethaliter.*

21 *Episcopus non peccat conferens tonsuram, seu ordines minores non habenti animum ascendendi ad sacros.*

1 AD primam difficultatis partem, vt respondeam, præmitto quæ dixi supra *in c.4.q.1.* in vers. *infero quarto*, & *in q.2.vers. ad quartam in fine*, vnde sub distinctione respondeo quod si beneficio illi simplici sic acceptato, non sit sacer ordo annexus, vacet culpa mortali qui illud recipit cum intentione nullius Sacri ordinis recipiendi, si habeat animum perseuerandi in statu Clericali, ac satisfaciendi oneribus, ad quæ tale obligat beneficium; quia cum nullum ius obliget hunc beneficiarium ad suscipiendos ordines sacros, nec beneficium, eos petat, sequitur vt non sit peccati reus carens eo animo, ac subinde, vt nec venialiter peccet: sic tenet Sanchez *de matrim.lib.7.disp.45. num.17.* cum Nauarro *in summa Latina cap.25. n.18.* Ludouico Lopez *p.1. instruct.Sacerd c.256. col.3.vers. iam & alia munistora*. Vega *in summa tom.1.cap.36.casu 23.* Fr.Eman.Rodriguex *tom.1. summ.in 2.edit.cap.30.num.6.& num.4.* & videntur sentire Sotus *lib.10. de Iustit. quæst.5.art.9.col.4.* paulò ante *vers.de pensionibus*, Gutierrez *Canonic. lib.2.cap.5 à num.24.& 25.* vbi latè agens explicat ipsum Sotum.

2 Quòd si Beneficiatus accipiat illud beneficium, cui sacer ordo annexus non est animo illud ad tempus retinendi, & eius fructibus fruendi, posteaque, eo deserto, ad vitam sæcularem, aut coniugalem transeundi, dummodo eo animo accipiat, & retineat: vt velit ei sufficienter inseruire, donec illud, mutato statu, relinquat: videtur etiam dicendum vt non peccet mortaliter; eo quod nullo iure improbatur hunc habere animum sub culpa mor-
3 tali perseuerandi in statu clericali. † Cum iura liberum ei concedant transitum ad nuptias, modo beneficium relinquat, iuxta textum *in cap. Ioannes cap.diuersis de clerico coniugato*, sic docent Nauarr. *in cap.quando de consf.dist.1.cap.5.n.52.* Sanchez *dicta disp.45. n.19.* vbi cum multis ab eo relatis, *sub n.16.* existimantibus contrahere culpam mortalem, admittit in hoc casu contrahere prædictum Beneficiarium culpam venialem, eo quod negari non possit esse aliqualem debiti ordinis peruersionem; quia etsi beneficia sint instituta ad sustentandum clericum in statu clericali, & ideo ordo peruertatur, & debitus finis: qua ratione absolutè dixerint Nauar. *miscel. 45. de oratione n.5. & lib.5.cons.tit.de præbend.in 1.edit.cons.16. num. vnico.* Flaminius *de resignat. beneficior.lib. 4.q. vlt. n.42.* Gutierrex *dict. cap.5. n.26.* peccare; etsi non explicent vtrum lethaliter, excepto Nauarro dicente *in Miscellaneo 44. n.2.de oratione*, & Toleto *lib.3.summæ cap.18.n.4.& lib.5.cap.4. num.5.* qui sentiunt peccare lethaliter; sed Sanchez eos non sequitur, *dicto n.19.in fine*, ex eo, vt non sit tanti momenti animus ille, quod per eum incurrat Beneficiatus culpam læthalem: qui *n.20.* cum Nauarro *dicta miscell.45.in 1. edit. num.6. vers. 6. & vers.7.* idem procedere in accipiente pensionem Ecclesiasticam animo ea fruendi ad tempus, & transeundi ad statum coniugalem.

4 Hinc infero, quod etsi supra sub principio textus nostri dixerim, vt beneficiatius simplex possit compelli per suum superiorum ad recipiendos ordines sacros, ad quos obligatus non est, stante necessitate, & vtilitate. Tamen etiam si prædicta vtilitas, & necessitas adsit, adhuc si non compellatur à superiore, non teneatur illos recipere, cum satis ei sit habere voluntatem absolutam subeundi omnia onera suo beneficio annexa tempore, quo possederit, & disiunctiuam assumendi ordines sacros, si Episcopus iusserit, cogente necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ, aut dimittendi beneficij: ita docent, Nauarrus *lib.3.cons. de præb.cons.1.fin. & miscellan. de orat.44. in noua edit.in fine*, Sanchez *dict.disp.45. lib.7.de matrim. num.18.* quæ, meo videri, tuta sunt, alias inquam multi acceptantes beneficia simplicia, quorum fructus percipiunt ad sæculum postea redeundo, præmerentur maximis scrupulis, si peccarent læthaliter, aut itidem tenerentur ad restitutionem.

Nec obstant quæ supra adduxi *in dicto cap. 4.* 5
quæst.2. in vers. *ad tertiam*, & vers. *ad quintam*. quia ibi dicta intelliguntur de acceptante beneficium Curatum modo ibi dicto, circa quod loquitur expressè textus *in cap.licet canon.& cap.commissa de electione,lib.6.* cumque eorum decisio sit pœnalis, non est cur ad alia beneficia simplicia, & non curata extendatur, iuxta *ibi* dicta.

In secundo verò casu quid dicendum, an sit 6
culpa mortalis accipere beneficium simplex, cui est annexus ordo sacer, aut retinere illud animo non ascendendi ad ordinē illi beneficio annexum? Et respondeo culpam esse lethalem, quia iure naturali, diuino, & humano accipiens officium, tenetur curare se esse habilem ad illud, ex textu *in l. idem iuris, ff.ad leg. Aquil. cap.non est putanda 1. quæst.1.* tenent Sotus *dict. lib.10. de Iustitia, q.5. art.6. col.4. paulò ante vers. de pensionibus autem*, Ioannes Gutierrex *dict.lib.2.canon.cap.5. num.25.* Toletus *in summa lib.5.c.5. n.5. & lib.4. c.18.n.4.* † Vbi addit eum absoluendum non esse, donec aut animum mutet, aut beneficium dimittat, idem 7
prosequitur Sanchex *suprà num.14.* ex doctrina Nauarri, *vbi supra in dicto cap. quando de consecr. dist.1.cap.21.n.51.& in summa dict.c.25.n.118.* & ex Manuel Sa *in summ. verb.beneficium, n.39.* vbi refert tunc teneri assumere Sacerdotium intra annum.

Quod si dubites quando dicatur ordo sacer be- 8
neficio simplici annexus? Respondeo breuiter id beneficium dici habere ordinem Sacrū annexum, quod obligat ad onus aliquod, petens ordinem Sacrum, quod autem non obligat ad ministerium requirens ordinem Sacrum, non habere talem ordinem annexum, firmat Sanchez *de matrim. dicto lib.7.disp.45. sub n.15.* itaque dixit Sotus *dict.q.5. art.6.colum.4.vers.de aliis*, Sacrum ordinem requirere beneficium, cui est annexum Clericale obsequium, † & reddit rationem Nauarrus *in dict.cap.* 9
si quando cap. 21. num. 51. cur teneatur accipiens tale beneficium ascendere ad ordinem Sacrum; quia scilicet accipiēs munus aliquod, debet curare esse habilem ad illud obeundum: & expendens Nicol. Garcia *de benef. p.7.c.1.à n.40.* † vbi post- 10
quam enumerauerit beneficia non sacerdotalia, dicit esse alia Sacerdotalia, quæ requirunt de iure, de consuetudine, statuto, vel priuilegio, aut fundatione, quod ea obtinentes in Præsbyteros ordinentur, aut in Diaconos, aut in Subdiaconos, tuncque dici annexum ordinem aptitudine, & attento tēpore prosecutionis: & sic dixit Sanch. *vbi supra dict.num.15.* † quod petente fundatore Ca- 11
pellaniæ, vt Capellanus tot faciat sacra, tunc exigitur Ordo Sacerdotalis ad illam, solumque inter

Doctores

Doctores controuerti, an is ordo actu exigatur in Capellano eligendo, aut potius sufficiat, vt postea initietur. De quo puncto alibi expendo, interim videbis latè agentes D. Garciam *in dicto cap. 1. à*
12 *num. 56.* † vbi dicit alia esse beneficia, quæ non nisi actu Præsbyteris, vel aliuni ordinem habentibus, prouideri possunt ex fundatione, consuetudine, priuilegio, statuto, vt quando institutio, vel statutum dicit quod non conferatur, nisi Præsbytero, vel quod conferatur Præsbytero: vbi *n. 58.* quando Capellanus debeat esse actu Sacerdos: &
13 ibi, *in §. 1. à num. 75.* † An Capellania sit Sacerdotalis ex eo solum, quod habeat onus celebrandi annexum, tractant Spino *in speculo testam. glossa 4. princ.* Gutierrez *toto consil. 1.* Zeuallos *in pract. quæst. 693.* Lambertinus *de iure Patron. lib. 2. p. 1. q. 7. toto art. 29.* & post eos multi alij recentiores alibi referendi.

14 Ad secundam quæstionis partem, vt respondeam, præmitto quod breuiter dixi supra in *cap. non est compos, de temporibus ordin. quæst. 3. in fine*, in vers. *ad vltimam*, vbi egi de dubio illo, an peccent mortaliter qui ordinantur prima Tonsura, causa tantum, euadendi iudicium sæculare: & ibi adductis addo Ægidium Trullench. *de Sacram. Ordinis lib. 6. cap. vnico dubio 11. sub num. 10.* in vers. *quare*, vbi dicit peccare mortaliter, qui accipit coronam, vel quatuor minores ordines, vt fugiat iudicium sæculare sic cum Barbosa *de offic. Episcop. p. 2. allegat. 2. num. 12.* Ledesma *in summa*
15 *part. 7. de ordine conclus. 3.* † & addit cum Diana valde probabile esse; imò probabilius existimat non peccare mortaliter eum, qui suscipit coronam aut quatuor minores ordines animo non ascendendi ad alios ordines, sed tantum vt gau-
16 deat priuilegio fori, & exemptione à tributis. † Quia Trid. *in cap. 4. de reformat. sess. 23.* solum vult ostendere quid ipsa decentia, & illius status reuerentia postulet, cum non vtatur verbis præceptiuis sufficientibus ad obligationem peccati mortalis; non inquam intendit, vt vlterius progredi intendat, sed velle, vt sufficiat in eo officio seruire Deo, ex ipso Trident. *ibi c. 11.* in promouendis ad quatuor minores ordines, vt saltem sciant, & intelligant linguam Latinam. In aliis inquam, qui sint initiandi Subdiaconatu, Diaconatu requirat Trid. ibi, *dict. sess. cap. 12.* linguam Latinam, & cognitionem, quæ pertinet ad istos ordines. Et in Præsbyteratu, & Sacerdotio, ibi, *cap. 13.* requirat eam scientiam, qua possit populum docere necessaria ad salutem, riteque administrare Sacramenta, vt ibi, *cap. 14.* de quibus dico *sub cap. penultim. hoc tit.*

17 Vnde ad difficultatem respondeo, quod etsi Barbosa, Bañez, Ledesma & Nauarrus, quos citat Diana *2. p. tract. 16. miscell. 2. res. 22.* in casu prædicto existiment peccare mortaliter ex ratione dicti *cap. 3.* Trid. dicentis, vt prima Tonsura non ordinentur, qui Sacramentum Cõfirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit eos, non sæcularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse: tamen ipse & Gaspar Hurtado, *de Ordine disp. 22.* Coninch *de Sacram. tom. 2. disp. 20. num. 104. & 105.* Villalobos *in summa tract. 11. difficult. 14. num. 2.* & Sanchez cum aliis *de matrim. disp. 31. p. 7. num. 17.* vbi etsi neget peccare mortaliter fatẽdo dari culpam nonnullam, quando accipit primam Tonsuram animo declinandi iurisdictionem fori sæcularis. † Ta- 18
men *num. 16.* absolutè docet in casu nostri dubij, quod qui initiatur prima Tonsura, aut minoribus ordinibus, non tenetur habere animum ascendendi ad ordines sacros, posseque absque ea intentione illis insigniri probãs ex eo, quia nullo iure cauetur in ordinando talis obligatio. † Deinde quia potest 19
Episcopus dispensare cum illegitimo quoad ordines minores; qui tamen ad ordines sacros ascendere nequit, *ex cap. 1. de filijs Præsbyt. lib. 6.* concludens, vt animus retrocedendi in sic ordinato, non sit culpa mortalis, sicut nec retrocessio. † Et res- 20
pondit ad dubium de ingrediente Religionem absque animo ascendendi ad ordines; quia in isto est disparitas, cum teneatur ex statuto, & vi Religionis ascendere ad illos, vt inseruiat Religioni. † Et sic satis infert Sanchez *num. 18.* non 21
peccare Episcopum conferentem Tonsuram, aut ordines minores non habenti animum recipiendi sacros, contra Ledesmam *de Sacram. Ordin. dubio 5. conclus. 2.* qui id probat *ex dict. cap. 4. Trid. & cap. nullus de temporibus ordin. lib. 6.* quod non probant, vt ex ipsis iuribus patet, sed bene facere Episcopos si eos non ordinent, sic Nauarr. & Trullench. *supra.*

Ad Text. in Cap. Ad aures. VII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Medici beatiores sunt quoad sæculum, quàm Aduocati, habentque obligationem monendi infirmos, vt accipiant Sacram Eucharistiam.*

2 *Medicus salariatus de publico, non debet petere præmium ab infirmis.*

PRo ampliatione huius textus, quatenus agit de Medico, addes quæ abundè dico *infra in* 1
cap. cum infirmitas de pænit. & remission. vbi de obligatione, quam habet Medicus cum visitat infirmos monendi eos, vt confiteantur, & recipiant sanctissimum Eucharistiæ Viaticum: de quo puncto, ac de aliis infert plura cum pluribus Zenedus omnino videndus *collect. 15. ad Decretales*, & Barbosa *hic*, vbi nonnulla recollectans, dicit *n. 5.* quòd Medici beatiores sunt quoad sæculum, quàm Aduocati; quia eorum errores cooperit terra. Et *num. 6.* quòd Medicus tenetur pauperem gratis curare, sicut Aduocatus tenetur pro miserabilibus personis patrocinium suscipere, de quo dixi *sub cap. 14. de Iudiciis*, vbi plura *de officio Aduocatorum.*

Et *num. 8.* ait; quod Medicus salariatus de pu- 2
blico, non debet petere præmium ab infirmis: de quo casu, & aliis adducit etiam alios Doctores disputantes, idem Zenedus *suprà* allegatus: Vnde iam ad proprias nostri textus difficultates.

QVÆSTIO I.

An Medicus propter euentam mortalitatis infirmi, impediatur ad ordines sacros promoueri, si peritus, & solicitus est, ac traditiones artis Medicæ obseruet. Et an Medicus de publico stipendiatus fiat irregularis, si ex omissione curandi pereat infirmus. Et an Medicus effectus Sacerdos, possit sine peccato mortali exercere artem Medicinæ? Et an Medicina ars sit liberalis, & nobilis, sicut Aduocatia? Et an Medici teneantur, cum gradum Vniuersitatis recipiunt, emittere fidei professionem?

SVMMARIVM.

1 *Cap. sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi, infra*, num. 14. *& sub* quæstione 2.

2 *Iudex procedens ad sententiam sanguinis, contrahit irregularitatem.*

3 *Irregularis fit qui delinquentem accusat in causa sanguinis, aut aduersus, illum testificatur, si sequatur effectus, aut mutilationis.*

4 *Medicus etsi clericus in minoribus, non conuenitur coram laico pro defectu suæ artis, vt* num. 19.

5 *Medicus aut Chirurgus periti curantes iuxta regulas artis possunt; etsi infirmi moriantur, aut mutilentur, ordinari etiam in sacris* n. 6. 7.

6 *Culpa non imputatur, si præter culpam operantis, casus fortuitus contingat.*

7 *Chirurgus sæcularis liberatur ab irregularitate, si imponens debitam diligentiam, infirmus moriatur adustione, vel incisione.*

8 *Medici liberius viuunt, cum impune homines occidant.*

9 *Medicus vt non teneatur de morte infirmi, quæ præcauere, & admonere debeat sed non pœna ordinaria*, n. 10.

11 *Negligentia dissoluta est prope dolum.*

12 *Medici peritia quomodo cognoscatur, quantaque fides eius dicto præstetur remissiuè*, numero 13.

15 Cap. aliquantum dist. 51. cap. si quis viduam dist. 50. cap. fin. de homicidio.

16 *Medicus & Chirurgus sæcularis, quare ex morte infirmi irregulares non fiant, alij verò fit.*

17 *Nullus efficitur irregularis, nisi expressè caueatur in iure.*

18 *Argumentum à paritate rationis non valet in materia odiosa.*

20 *Medicus stipendiatus, si ex negligentia infirmus moriatur num fiat irregularis?*

21 *Medicus stipendiatus, dicitur curia adstrictus.*

22 *Medicus assalariatus non debet recedere à ciuitate absque licentia priorum.*

23 *Medicus, qui pro stipendio se obligauit, Curare infirmos, num in quocumque euentu teneatur tempore pestis, vel cum periculo propriæ vitæ, remissiuè.*

24 *Medicus effectus sacerdos exercet sine peccato artem medicinæ, etiam si adsit in infirmo mortis periculum, dum non sit per incisionem, & adustionem*, n. 25. & 26.

27 *Clericus effectus Chirurgus, prohibetur vti officio cum adustione, vel incisione cessat in casu necessitatis, & pestis, si non adest alius, qui munus exerceat*, n. 29.

30 *Religiosus Chirurgus, siue Sacerdos exercendo officium citra mortis periculum causa pietatis, & gratis, non peccat. Sed num fiat irregularis si infirmus moritur*, numero 31. & 32.

32 *Clericus in minoribus constitutus exercens medicinam perite, & sine adustione, nec peccat, nec incurrit irregularitatem*, num. 33. & 34.

33 Cap. tua nos de homicidio, *& numero* 35. *&* 36.

34 *Irregularitas non incurritur à Medico, vel Chirurgo, curante cum incisione, si absque eius culpa ægrotus moriatur.*

35 *Clericus in minoribus beneficium habens, si medicinam exerceat cum adustione, num fiat irregularis.*

36 *Monachus Chirurgus, qui aperuit in gutture apostema, est irregularis, si infirmus moriatur & hoc citra debitam diligentiam, vt* num. 37.

38 *Clericus nullus præponendus est ruptariis, Ballistariis; & si Sacerdos, Diaconus, vel Subdiaconus sit, non debet per adustionem, vel incisionem curare, nec promouetur ad ordines, si conscientiam habet læsam*, numero 40.

39 *Irregulares clerici aut Monachi, non sunt, curantes infirmos diligenter, si moriantur, cum operam darent rei licitæ.*

41 *Irregularis fit qui infirmi curam habens, dederit ei aliquam potionem sine mandato Medici, ex qua moriatur.*

42 *Irregularis fit qui ægrotum nimis anxiosum renoluit, si faciat, vt citius moriatur; eo quod causat mortis anticipationem*, n. 42.

43 *Medicina est ars liberalis sicut Aduocatia, & apud omnes maximo honore habita, vt* n. 44. & 45.

44 *Aduocati dicuntur nobiles.*

46 L. fin. ff. de iure immunitatis, l. ambitiosa ff. de decretis ab ordine faciendis.

47 *Chirurgia non est ars liberalis, sed mechanica.*

48 *Medici antiquitùs sua propria manu abscindebant, sed non hodie.*

49 *Medicus nuntius dicitur pestis.*

50 *Scoti Medicos nouos mittebant in Angliam, vt ibi, vt in inimicos artem exercerent.*

51 *Medicus errans, debebat acrius puniri, quàm Aduocatus.*

52 *Medicus non præfertur Legista nec Theologo, etiam si antiquior sit*, n. 55.

53 *Iudæi Doctorari prohibentur, sed quandoque eis permittitur in medicina.*

54 *Medici prohibentur fieri legum Doctores.*

55 *Leges dicuntur sacratissimæ per ora Principum diuinitus promulgatæ.*

56 *Infirmi ingratitudo circa Medicum, remissiuè.*

57 *Medici*

57 *Medici cum recipiunt gradum, tenentur facere professionem fidei, & iurare in manibus Episcopi obseruare statutum Pij V. exhortandi, scilicet infirmos ad Sacramenta*, num. 58.

1 AD primam quæstionis partem videtur dicendum, quod Medicus propter euentum mortalitatis infirmi, impediatur ad sacros ordines promoueri, etiam si peritus, & solicitus sit, ac traditiones artis Medicæ obseruet; & sic quod fiat irregularis per iura *in cap. tua nos, de homicidio, & in cap. sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi*, in vers. *nec vllam Chirurgia*: quæ iura, etsi loquantur de Clericis, & Monachis, etiam in arte Chirurgiæ pariter eos irregulares declarant, si infirmi moriantur. Ergo videtur, vt quamuis Medicus, seu Chirurgus Laicus non sit prohibitus suas artes exercere in iure: tamen quia ambarum arte possunt contingere mutilationes, & mortes, si de facto contingant, erit quiliber irregularis, taliter vt ob euentum mortalitatis, nullomodo absque dispensatione queant ascendere ad
2 ordines Sacros. † Et confirmari videtur ex textu *in dicto cap. sententiam sanguinis in* 2. *part.* & ex textu *in cap. Clericis eiusdem tituli*, quibus cauetur iudicem procedentem ad sententiam sanguinis; hoc est mortis, seu mutilationis, & eam exe-
3 quentem, contrahere irregularitatem. † Et confirmatur iterum ex textu *in cap. aliquantum dist.* 51. *cap. si quis viduam* 5. *dist. & cap. fin. de homicidio, lib.* 6. quibus probatur quod si quis aliquem delinquentem accusat in causa sanguinis, aut aduersus illum testificetur, si sequatur effectus mortis, aut mutilationis, contrahit irregularitatem: sic docent communiter Doctores, in prædictis iuribus, vbi quod hæc appellatur irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis; & negari non potest iudicem, & testem procedendo iuxta iuris regulas, iuste facere; quemadmodum condemnari nequit Medicus, aut Chirurgus, qui peritus non deficit in ampliatione suæ artis; quia si nihilominus moriatur infirmus, & mutiletur, adhuc debet fieri irregularis, quominus ascendat ad ordines sacros propter defectum perfectæ lenitatis.

4 Et pro hac sententia facit quod dicit Ioannes Gallus *in quæst.* 150. quem sequitur Couarruu. *in Clementina si furiosus part.* 2. §. 4. *sub numero* 3. in verf. *his omnibus*, quod Clericus in minoribus ordinibus constitutus Chirurgiæ artem exercens, poterit coram iudice sæculari conueniri pro negligentiis, & culpis commissis in eius artis vsu. At sic est quod talis Clericus gaudet foro Ecclesiæ, sicut cæteri Clerici in Sacris constituti, vt latè dixi *sub cap.* 2. & aliis *de Iudic.* & *in cap.* 1. *cum aliis de foro competenti*, & percipitur ex relatis iam *in nostro titulo, & in titulo de temporibus ordinat.* Ergo ex eo procedit, quia quocumque tempore ex morte, aut mutilatione fit reus, etiam si secundùm artem curaret, saltim quoad irregularitatem ortam ex defectu imperfectæ lenitatis.

5 Nihilominus dicendum est Medicum, aut Chirurgum peritos graduatos, & curantes iuxta regulas artis Medicæ, si absit negligentiæ culpa in applicando remedia in tempore opportuno, non contrahere irregularitatem, nec prohiberi etiam, si multi infirmi morerentur, aut mutilarentur, ad sacros ordines promoueri; tum quia de istis nullo iure contrarium cauetur; tum quia sic expressè dispositũ est hic in textu nostro, & probatur *ex cap. hi qui arborem* 50. *distinctione*, & ex regula textus *in cap. vnico de œconomo, cap. fin. de homicidio, l. in rebus, ff. commodati, l. illicitas, ff. de offic. Præsidis*, quibus probatur, † culpam non imputari, si præter culpam operantis, casus fortuitus contingat, tradit glossa 1. *hic*, vbi in fine dicit: *Absit, vt nobis imputetur quod præter culpam nostram contingit*, probans ex textu *in cap. de occidendis* 23. *quæst.* 5. & ex illo verso, 6

Non est in Medico semper releuetur, vt æger.

Docent hanc conclusionem Doctores hic, Abbas, Antich, Zabarella *collect.* Bellamera, Ioannes Andreas, Henriq. Innocent. Imola, Anan. Viuianus *in ration. primi libri Iuris Pontificij pag.* 105. remissiuè, Ximenez *in concordant. part.* 1. refertur ab Anton. Augustino *collect.* 2. *decretal. lib.* 1. *tit.* 8. *cap.* 2. Couarruu. supra *dict. num.* 3. §. 4. Simon. Maiol. *de irregularit. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 2. Syluester *in summa*, verb. *Medicus, num.* 2. Marianus Socinus *in cap. ad audientiam, num.* 31. *de homicidio*, Aluarus Pelagius *lib.* 1. *de planctu Ecclesiæ c.* 48. *ex columna* 3. Petrus Palaçio *de electis cap.* 26. *num.* 6. Felicianus *de censuris titulo de irregularit. cap. de specie irregularit. quæ contrahitur ægrotos curando, pag.* 449. Barbosa *hic num.* 1. Villalobos *in summ. dict.* 1. *part. tract.* 21. *dif.* 23. *sub numero* 8.
† Vbi dum egit de irregularitate, quam contrahit 7
Monachus iuxta textum *in dicto cap. tua nos, de homicidio*: de cuius intellectu dico infra *sub q.* 2. releuat ab incursione irregularitatis Chirurgum sæcularem, qui curando, & imponens debitam diligentiam, mortuus fuit infirmus eius adustione, vel incisione.

Et confirmatur ex illo dicto Ioviniani Pontani 8
in Acheronte, quod refert Couarruu. *in dict. clem. si furiosus dict.* §. 4. *sub dict. num.* 3. ibi: *Liberius Medici viuunt, vt quibus permissum sit hominem impunè occidere; Medicos enim non modo lex absoluit, verùm mercedem statuit quoque eis.* † Etenim vt Medicus non teneatur de morte infirmi, 9 aliquot sunt necessaria. Primum quod sit peritus in ea professione, & arte, *l. illicitas, §. sicuti, ff. de officio Præsid.* Secũdum quod admoneat infirmum, vt præcaueat ab his, quæ ibi sunt nocumento futura, iuxta textum *in dict. cap. tua nos*, sed non tenetur semper, & continuò adesse ægroto, iuxta Doctores *in d. cap. tua nos*, vbi Anchatan. & Hostiẽsis, nisi ægrotus propter maximũ ægritudinis periculũ indigeret custodiã: nam tunc tenetur, vel præsens esse, vel admonere, vt diligenter custodiatur, vt censet Hostiens. *in summ. huius tituli de ætate ordin. §. Ordo*, vers. *& postfacto*, quem refert, & sequitur Ripa *tract. de peste p. vltim. §. Medicorum num.* 48. quo in loco multa adducit de Medicis imperitis, an, & bi teneantur, si infirmus ob eorum culpam moriatur: tradit, & sequitur Couarr. per textum *in dict. cap. tua nos, & cap. sicut de homicid.*
† Vbi Albericus existimat Medicum imperitum, 10
cuius causa ægrotus mortem obierit, pœna extraordinaria puniendum fore *ex l.* 3. §. 1. *ff. de sicariis*, & notat Ripa *in dict. §. Medicorum, & de Iure Regio, l.* 6. *tit.* 8. *p.* 7. & hoc dictum videtur satis colligi ex verbis textus nostri ibi: *Tibi breuiter respondemus, quod si super præmissis conscientia tua te remordeat ad maiores ordines de nostro consilio, non ascendas*, vbi glossa, verbo *remordeat* declarans si fortè imperitè medicinam dedisset infirmis, vel si negli-

11 gentia fuerit, † quia dissoluta negligentia prope
dolum est, *ex l. fideiussor in 2. responso ff. mandati.*

12 Sed si dubites quomodo cognoscatur Medici
peritia, leges Petrum Rebuffum *in concord. Rubr.*
13 *de collat.* §. *praeterea* in verb. *medicina pag* 3.36. †
Et quibus in casibus Medicorum dicto, sit fides
adhibenda? Et quomodo, & quanta? optimè
Mascard. *de prob. conclus.* 1034. ad quod applicabis
de fide quæ præstatur Mattonis, & peritis in arte:
quæ dixi *in c.4. de prob.* vbi etiam de Medicis nonnulla.

14 Vnde non obstant iura *in principio, & in 1. confirmat.* relata: nam ea expendo infra *in quæst* 2. loquuntur enim de Monacho, aut Clerico exercentibus artem medicam, aut chirurgam.

15 Non secunda confirmatio ex textu *in cap. aliquantum* 51. *dist. cap. si quis viduam* 50. *dist. & c. fin. de homicidio*, quia ibi dicta procedunt in accusatore sollicitante sententiam sanguinis, vel teste, cuius dictum fuit causa, vt delinquens mutilaretur, aut pateretur mortem, quia etsi isti nec accusando, nec testificando peccent; eo quod accusator prosequeretur suam, vel suorum iniuriam licitam in iudicio, non in vindictam, sed in satisfactionem, qualiter omnes excusant accusatorem à peccato, & testis iuridicè interrogatus à Iudice in iudicio, teneretur dicere verum, iuxta quæ latè dixi *sub cap. 2. de confessis*, & alibi: tamen quia eorum causa mutilatio, & mors contingit delinquenti seu accusato, non effugiunt irregularitatis notam;
16 quod non sic procedit in Medico, & Chirurgo sæculari, qui si adhibuerint debitam diligentiam, & peritiam exercentes, eam artem, licitum quid operantur, siquidem mortes, & mutilationes, quæ solent infirmis contingere, accidunt præter intentionem, absque eo, quod peccent, vel in se, vel in causa, quod non est sic in accusatore, & teste; eo quod saltim peccant in causa, materialiter, scilicet occasionando mortem, & mutilationem delinquentis, aut accusati. Et iuxta hunc productum, idem procedit in Iudice sæculari sententiante, & exequente sanguinis sententiam, aut mutilationis.
Etsi fortè dubites de hac responsione, facillimè
17 respondebis ex illa regula generali. † Vt non sit
aliquis vnquam irregularis, nisi expressè cautum
sit in iure, vti expressè Doctores docent *in cap. is*
18 *qui de sent. excomm. lib. 6.* † Sic, vt nec valeat
argumentum à paritate rationis specialiter, quia hæc est materia odiosa, vt docent Hostiens. *in c. si celebrat. num.* 5. *de Clerico excommunic. minist.* Panormit. *in cap vltim. num.* 8. *de Iure Patronatus.* Couarruu. *in 4. decret.* §. 2. *cap.* 8. §. 8. *num.* 8. Castrus *lib.* 1. *de lege pœnali cap.* 7. *docum.* 3. Villalobos *in summ. p.* 1. *tr.* 21. *difficult.* 1. *num.* 6. & alij communiter.

19 Nec obstat adductum pro tertia confirmatione in vers. *& pro hac sententia*, quia præterquam, quod Couarr. & Ioannis Galli dictum non est certum, vt in praxi admittatur; eo quod Clericus in minoribus non amittit fori priuilegium, nisi in casibus, de quibus poteris latè videre quæ adduxi supra *in cap. cum non ab homine de iudic.* & aliis in locis *in dict. vers.* relatis, inde cum in iure non caueatur, quod si Medicus, aut Chirurgus in minoribus constitutus, si delinquat in sua arte, queat puniri à Iudice Laico; ideò existimo non pro quacumque eius omissione posse puniri ab alio, quàm à suo Iudice Ecclesiastico, ex latè dictis *sub tit. de iud. & foro compet.* in locis citatis, & ex adductis supra *in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de Constitutione.*

Ad secundam quæstionis partem, an Medicus 20
de publico stipendiatus, fiat irregularis, si ex omissione curandi pereat infirmus? Sed ad hanc difficultatem, satis affirmatiuè poteris respondere ex dictis *suprà*, pro primo dubio, & in terminis docent Henriquez *in sum. lib.* 14. *de irregul. cap.* 12. §. 7. *in medio.* Barbosa *hic num.* 9 notans ad dictam glossam verb. *remordeat.* ibi: *Si fortè imperitè medicinam dedisset infirmis.* † Vbi addit quòd talis 21
Medicus stipendiatus, dicitur Curiæ adstrictus. † 22
Sicque dixerunt Auiles *in cap. Prætor* 54. in glossa *parere num.* 4. Zenedus *d. ct. collect.* 163. ad textum nostrum *sub num.* 6. vt Medicus salariatus non debeat recedere de ciuitate absque licentia Priorum. Et an Medicus conductus in Oppido, censeatur vicinus; tractat in terminis Burgos de Paz *in l. 2. Tauri num.* 410. *in fine*: quod dubium satis explanabis ex his, quæ dixi *in cap. quod 9. de foro comp. quæst.* 2. *& sub cap fin. in princ.* per nonnullas quæstiones: vbi qualiter vicinitas incolatus, &
Domicilium acquiratur. † Et an Medicus, qui 23
pro stipendio se obligauit curare infirmos, in quocumque euentu, teneatur ad id in tempore pestis, vel cum periculo propriæ vitæ, examinat Bañez 2. 2. *D. Thom. quæst.* 33. *art.* 3. *col.* 1222. *in fine*; quam quæstionem poteris examinare per ea quæ ad aliud propositum dico *in cap. si propter sterilitatem de locato.*

Ad tertiam quæstionis partem, an Medicus ef- 24
fectus Sacerdos, possit sine peccato mortali exercere artem medicinæ? Et in hoc dubio nonnulla omittendo, docet non peccare mortaliter, etiam si per multos annos exercuisset eam artem, Martinus de S. Ioseph. sic probabiliter tenens *in monit. Confessar. tom.* 1. *lib.* 1. *tr.* 11. *de Ordine n.* 2. cum Couarr. Sa, Molina, Henriquez, Sayro, Bonacina, & Cardinali; eo quod per textum nostrum Pontifex Clemens III. respondit cuidam Canonico Coloniensi non incurrisse irregularitatem; eo quod moreretur infirmus, quem medicauerat, latè dico infra *quæst.* 2.

Sed Garcia *in summ. Theologia moralis tr.* 1. *dif-* 25
ficult. 2. *dub.* 7. *num.* 2. Machadus *tom.* 1. *lib.* 4. *de perfecto Confessore p.* 1. *tr.* 13. *dub.* 6. *n.* 1. & Diana *p.* 10. *tr.* 11. *res.* 49. Syluester, Nauarrus, Rosella, Angelus, Armilla, & Sanchez, quos citat, & sequitus Castrus Palaus *tom.* 3. *tr.* 16. *disp.* 4. *puncto* 3. §. 2. *num.* 3. existimant veriorem esse contrariam sententiam per textum *in cap. Clerici* 2. *de vita, & honest. Cleric.* & ex *c.* 1. *& sequent. ne Clerici, vel Monachi*, quibus textibus generaliter Clericis, & Monachis prohibentur, & interdicuntur sæcularia officia exercere. Sed officium Medici, & Chirurgi, etiam citra incisionem, & adustionem nimis sæculare est, & statui religioso dedecens; ergo ex hac parte prohibitum censeri dicunt.

Et stando in hac sententia, respondent ad tex- 26
tum nostrum, dicendo nullum esse textum, quo exercitium Medicinæ, vel Chirurgiæ citra incisionem, vel adustionem prohibeatur specialiter, & expressè; negant verò non esse textum, quo sub generalibus verbis prohibitum non sit: & ad textum nostrum dicunt verum esse, hoc officium non esse Clericis, & Religiosis prohibitum ob periculum mortis, sicut est prohibitum cùm exercetur per incisionem, vel adustionem, sed ob indecentiam; eaque de causa nó inducere irregularitatem, morte sequuta, si debita diligentia apposita est; eam

amen

tamen inducere, cum per incisionem, vel adustio-
27 nem exercetur. † Et sic videntur tenere multi
Doctores per textum *in dict. cap. sententiam san-
guinis 9 ne Clerici, vel Monachi* in vers. *nec vllam
Chirurgiæ artem*, cuius verbis Parisius *conf. 136. à
num. 34. volum. 4.* Henriquez *in summ. lib. 14. de ir-
regul. cap. 11. §. 1. litt. F.* Farinacius, Belletius, Ca-
millus Borrellus, & Barbosa cum eis *ibi, num. 3.*
28 † dicunt quod Clericus sacris initiatus, prohibe-
tur vti officio Chirurgi cum adustione, vel inci-
sione. Et confirmatur ex his, quæ statim dico de
Monacho.

29 Notabis verò prædictam conclusionem cum
sua distinctione ad intellectum textus nostri, ces-
sare, quoties Clericus sacris initiatus medeatur, in-
cidendo, vel adurendo, vrgente necessitate, v. g.
tempore pestis, quando non adest alius, qui hoc
munus præster, vt resoluunt Emanuel. Rodriguez,
Henriquez, Sayrus, Auila, & Bonacina, quos se-
quitur Barbosa *in dict. cap. tua nos, de homicidio
sub num. 3. in fine*, dicentes sic curantem, non pec-
care, nec affici irregularitate; imò Diana *supra
30 dict. res. 49. in fine* dicit. † Religiosum, & Sacer-
dotem non peccare, si hoc officium citra mor-
tis articulum exerceant causa pietatis, ac proinde
gratis circa personas miserabiles, vel cognatas;
quia sic exercitium non est officium sæculare sta-
31 tui Ecclesiastico, vel Religioso dedecens: † imò
Sayrus, Beller. & Cardinalis, quos sequitur
idem Barbosa *in dict. cap. tua statim in princ.
dict. numero 3.* dicit Medico, vel Chirurgo
in minoribus ordinibus constituto, eiusdem artis
perito intuitu pietatis artem suam exercenti, non
imputari ad irregularitatem, si ex tali exercitatione
fuerit sequuta mors, dummodo faciat citra abscis-
sionem, vel adustionem; ita vt si ægrotus dece-
deret ex causa talis adustionis, vel abscissionis, li-
cèt illi non imputetur ad peccatum; imputari ta-
men ad irregularitatem; & docent Abbas *in dict.
cap. sententiam sanguinis num. 23.* Auila *de censur.
p. 7. disp. 12. sect. 1. dub. 2.* Sanchez *in præcepta Deca-
log. lib. 6. cap. 14. num 16.* Belletius *disquisit. Cleric.
p. 1. tit. de disciplina Cleric. §. 5. num. 22.*

32 De Clerico in minoribus constituto potest esse
dubium; & quidem Panormit. *in d. cap. tua nos
de homicid. colum. pen. & fin.* & Paulus Parisius,
quos refert Couarruu. *in dict. clem. si furiosus sub d.
num. 3. p. 2. §. 4.* tenent Clericum in minoribus con-
stitutum beneficium Ecclesiasticum habentem,
irregularem esse, si ex Chirurgiæ officio, cui ope-
ram dat, aliquis mortem obierit absque eius cul-
pa; quippe qui artem sibi interdictam exerceat.
33 † Huncque esse verum intellectum *dict. cap. tua
nos de hom.* vbi glossa, & Doctores subobscurè
tradiderunt; sed illorum opinionem censet veram
esse Couarruu. quoties ægrotus moriatur ex causa
alicuius adustionis, vel incisionis à Chirurgo illa-
tæ. nam si Chirurgus nullam adustionem, nec in-
cisionem fecerit; & tamen ab alio vulneratus, aut
alioqui ægrotus moriatur absque culpa Chirurgi,
vel si à Chirurgo adustus, aut incisus, non ex oc-
casione incisionis, vel adustionis, sed ex ipsa graui,
vel lethali ægritudine mortem obierit, nullam
contrahi irregularitatem probat Couar. *ex dicto c.
34 sententiam, & ex cap. tua nos.* † Et ob id refert
ibi, in vers. *hinc* cum Mariano Socino *in cap. ad
audientiam*, & Cardinal. *in dict. cap. tua nos*, quod
si Laicus, aut Clericus in minoribus Chirurgiam
exercens iuxta artis peritiam operam dando ex ali-
qua incisione, ægrotus absque eius culpa periret,
non esset censendus irregularis. Et videbis quæ
dico *infra quæst. 2. vers. ad quartam.*

Vnde etsi Sanchez in præcepta Decalogi *tom. 2.* 35
lib. 6. cap. 14. num. 15. aduertat nullum esse textum,
qui hoc ipsum extendat ad constitutos in mino-
ribus habentes beneficium: tamen cum Docto-
res alij communiter extendant prædictam doctri-
nam ad Clericos in minoribus habentes sufficiens
beneficium ad victum; eo quod omnia interdicta
habentibus in sacris constitutis censentur quoque
interdicta habentibus beneficium sufficiens ad vi-
ctum, ideò sic tenet in istis cum Nauarro *in ma-
nuali cap. 25. n. 112. vers. 33. & commento 4. de regul.
num. 28.* imò, & ideo, verum esse dicit Barbosa *in
dicto cap. sententiam sanguinis dict. num. 3. in fine*,
cum Armilla *verb. irregularitas num. 43.* & Nauar.
dict. cap. 25. num. 110. Sanchez *supr. num. 16.* vt nec
causa pietatis id liceat.

De Monacho autem exercente medicinam, vel 36
chirurgiam, loquitur expressè textus *in dicto cap.
tua nos*, vbi probatur, quod declaratur irregularis
Monachus, qui omni adhibita diligentia, aperuit
apostema in gutture mulieris, quæ postea mortua
est, vt docent Henriquez *in sum. lib. 14. de irregul.
cap 11. §. 1.* Suarez *de cens. disp. 45. sect. 60. num. 10.*
Sayrus *eodem tract. lib. 7. cap. 2. num. 7.* Valer. Regi-
naldus *in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 114.* Belletius
disquisit. Cler. p. 1. tit. de disciplina Cleric. §. 5. n. 22.
Bonacina *de cens. disp 7. quæst. 4 puncto 5. num. 4. &
puncto 7. num. 6. vers. secundus casus.*

Sed cum hæc doctrina generaliter sumpta im- 37
plicetur ex dictis de Clerico in sacris Chirurgo,
aut Medico, de quo iã dixi quod si peritè, & abs-
que culpa curando, ægrotus moriatur, caret cul-
pa, & nec contrahit irregularitatem; ideò etsi
Doctores conentur illum textum multipliciter in-
terpretari: nam quidam existimant ibi non adhi-
buisse Monachum debitam diligentiam; quamvis
Monachus ipse crediderit eam adhibuisse; inter
quos Lessius *de Iustit. lib. 2. c. 9 num. 105.* & alij *in
dict. c. tua*: verùm Molina *de Iust. tom. 2. disp. 75.
num. 3.* Couarruu. *in dict. Clem. si furiosus § 4 n. 3.*
Suarez *dict. disp. 45.* & Bonacinæ *dict. punct. 7. n. 9.
vers. secundo responderi potest*; dicentes casum *di-
cti cap. tua nos*, esse specialiter expressum in iure,
& consequenter excipiendam à Doctrina genera-
liter tradita, authumant ibi denunciari Monachum
irregularem, quia ille Monachus non aperuit apo-
stema in gutture mulieris, quæ mortua fuit, vr-
gente necessitate, cum mulier illa posset Chirur-
gos adire; tum quia Monachus non præsumitur
peritus Chirurgiæ, & consequenter quod in foro
externo sit præsumendus irregularis; & sic bene
Couarruu. exponendo textum illum *sub dict. n. 3.*
xit, quod etsi Monachus fœminam ipsam admo-
nuerit, vt à vento caueret, & ipsa vento exponens
se ipsam, obierit mortem, nihilominus apparere,
non alia ratione Monachum illum censeri irregu-
larem, quam quod operam dederit rei illicitæ, non
simpliciter, sed sibi, quia Chirurgus esse non po-
terat iuxta doctrinam textus *in dict. c. sententiam
sanguinis, ne Clerici, vel Monachi*, † inquit enim 38
textus vt nullus Clericus Ruptariis, vel Ballistariis,
aut huiusmodi viris sanguinum præponatur, nec
vllam Chirurgiæ artem Subdiaconus, Diaconus,
vel Sacerdos exerceat, quæ adustionem, vel inci-
sionem inducit: bene expendit Villalobos supra
dict. p. 1. tr. 21. dif. 23. num. 6. legendus. Et iterum
videbis quæ dico *infr. quæst. 2.* pro intellectu *dicti
cap. tua.*

Vnde

39 Vnde infero dicendum quod si Monachus, aut Clericus exerceret Medici artē, peritusq; esset, sed absque eius culpa casu infirmi, & ægroti moriantur, non fient irregulares, cum operam darent rei licitæ, & quæ non est ei interdicta, iuxta textum nostrum, quo consulit Romanus Pontifex, quod,

40 † hic ad ordines non promoueatur, si is conscientiam habet læsam alicuius culpæ, quasi liberè permissum iure sit ad ordines sacros promoueri, vbi medicam artem absque culpæ suspicione exerceat, docent Cardinalis *in dict. c. tua nos colum.* 1. Couar. *in dicta Clem. si furiosus dict. p.* 2. §. 4. *num.* 3. verf. *fic*, & idem, quæ resolutio non implicator *ex dict. cap. tua*, bene intellecto iuxta distinctiones iam addoctas.

41 Ex his infero secundò cum Couarruu. *supr.* in verf. *ex his*, & verf. *pari* eum irregularem esse, qui infirmi, & ægroti curam habens, dederit ei aliquam potionem absque Medicorum mandato, aut contra eorum prohibitionem, si ægrotus moriatur ex hoc: sic cum Innocent. & Doctoribus *in dict. cap. tua nos*, & Mariano Socino *in dict. cap. ad audientiam de homic. num.* 31.

42 Itemque pari ratione fit irregularis, qui ægrotum in mortis articulo nimis anxium in aliud reuoluat latus, vt citius moriatur; & ne magis crucietur mortis tormentis, sic cum Socino *dicto num.* 32. Panormit. *in dict. cap. sententiam sanguinis ne Clerici, vel Monachi*, Villadiego *de irregular. cap. de percussore colum.* 5. post Specularorem *de dispensatione* §. *iuxta*, verf. *quid si altus infirmus*, conducit Villalobos cum aliis *supra dict. tract.* 21. *dis.* 22. *num.* 17. Vbi dicit quod qui causat mortis anticipationem, seu motilationem, maneat irregularis; quia licèt mortem non causet; aliquid tamen facit, sine quo tam cito mors non eueniret: sic cum Panorm. *in dict. cap. sententiam*, D. Antonin. 3. *part. summ. cap.* 2. *titulo* 8. §. 5. & cum Speculatore, & Nauarr. quod est commune.

43 Ad quartam quæstionis partem, an medicina sit liberalis ars, & nobilis, sicut aduocatia? Existimo dicendum esse liberalem, artem bonam, multum vtilem, & nobilem, quod probo ex textu *in l.* 1. §. *Medicorum ff. de variis, & extraord. cognit.* dum ait eandem esse causam medicorum, & professorum iuris. † Sed sic est, quod Aduocati, &

44 Iuris professores dicuntur nobiles propter artem liberalem, admodum quam profitentur, iuxta ea, quæ latè dixi *de Aduocatorum officio in dict. cap. pastoralis* 14. *de iud. quest.* 6. *num.* 6. & 8. vbi quod isti æquiparantur militibus; eo quod eorum officium, & munus sit dehonestatum aliquibus priuilegiis militum. Deinde, quia in sacra pagina dictum est illud, *honora Medicum propter necessitatem*, Ecclesiast. *cap.* 30. & facit textus *in l. Medicos cod. de professorib. & Medicis lib.* 10. & applicabis quæ dixi infra *in cap. ex tenore* 11. *de foro comp. sub* §. 5. *n.* 3. & 4. & *num.* 11. vbi de viduis Medicorum, & Tonsorum: sic docent Tyraquellus *de nobilit. cap.* 44. *seu* 31. *ferè per totum*, & *à num* 333. Pineda *in vita Sancti Ioannis Baptistæ lib.* 2. *art.* 3. *cap.* 3. *pag.* 284. Cassaneus *in Cathalogo Gloriæ mundi p.* 10. *consider at.* 43. Barbosa *in pastor. p.* 3. *alleg.* 91. *à n.* 5. imò, & idem Tyraquell. *dict. cap.* 31. enumerat Sanctos quamplures, qui artem medicam exercuerunt *à num.* 81. & *ex num.* 103. qui Angeli, & *ex num* 106. qui Reges, & *ex num.* 157. qui Imperatores, & *ex num* 164. qui Pontifices, & *ex num.* 251. qui Philosophi, & *ex num.* 319. enumerat ordine Alphabetico quam plurimos viros magnæ authoritatis, qui se medicinæ scientiæ deuouerunt; quibus apparet huiusmodi scientiam fuisse apud omnes in maximo honore, & Brison. *select. lib.* 2. *c.* 3. explicat, vnde primo cœperint Medici nobilitari.

Et in laudem Medicorum artis leges Cyrillum 45 *lib.* 7. *contra Iulianum tom.* 1. S. Augustin. *in Psalm.* 58. & 103. S. Ambrosium *sermone* 28. *de Quadragesima*, Christum Dominum appellantes sæpè Medicum. Etenim vt patet ex iam adducto scripturæ Ecclesiast. *cap.* 30. *Creauit Medicum Altissimus*, & quod *à Deo est omnis medela*; item quod *Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam*; & paulò post patet *ex illo cap.* verbum sequens: *Fit in infirmitate tua, da locum Medico; etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te, quia opera eius sunt necessaria*, & in hunc sensum videtur legendus D. Hieronym. *cap.* 8. ibi: *Nunquid Regina non est in Galaad? aut Medicus non est ibi?* & illud, quod est apud Matheum *cap.* 9. Marcum 2. Luc. 5. *Non est opus bene valentibus Medico, sed malè habentibus, & non egent qui sani sunt Medico*: & confirmatur ex aliis sacræ paginæ locis 2. *Paralip. cap.* 16. & 4. *Reg. cap.* 5. & *cap.* 20. & ex Ioanne *cap.* 9. quos ponderat in laudem Medicorum, idem Barbosa *dicta alleg.* 91. *à num.* 10. vbi de medicinæ præstantia; qui *sub num.* 8. & 9. probat cum Cassaneo *in Catalogo Gloria mundi p.* 5. *consider at.* 24. *verf.* 127. & *p.* 6. *consider at.* 12. & Tyraquello *de nobilit. dict. cap.* 31. *num.* 11. Boërio *decis.* 122. *num.* 11. Medicum Regis magnam consequi Dignitatem, & apud nostros Reges Hispanos videmus Protomedicos esse in honore maximo; imò consequuntur à Regibus Dignitates, & præmia filiis, & filiabus suis, præcipuè in Audientiis Regalibus.

Nec obstant textus *in l. fin. ff. de Iure immunitatis*, vbi inter alios vilem, & mechanicam artem exercentes Iureconsultus, eos recensisset, & textus *in l. ambitiosa ff. de decretis ab ordine faciend.* cum aliis, qui videntur probare medicinam liberalem artem non esse. † Quia vt respondeam 47 aduerso partem medicinæ, aliam esse speculatiuam in qua oportet fateri eam esse liberalem artem, ac nobilem, aliam esse Chirurgiam, & hanc esse illiberalem, seu Mechanicam, † eo quod Medici antiquitùs, sicut hodie Chirurgi, sua propria manu exercebant, incidendo, aut abscindendo, vt patet ex textu *in l. qua actione* §. *vltimo ff. ad leg. Aquil.* & vt multis aliis comprobat Brisson. *dict. lib.* 2. *c.* 4. & sic quamvis propter alias partes, quæ speculatiuam respiciunt ab Vlpiano, Medici reponerentur inter Philosophos, Rectores, & Grammaticos *in l. sedet in princ. ff. de excus. tutor.* tamen non immerito illo tempore, in quo Medici medendo exercebant etiam Chirurgiam, desinebant, vt nobiles reputari: & hoc modo iura contraria intelligunt Barbosa *dict. alleg.* 91. *num.* 5. & 7. Tyraquellus *de nobilit. dicto cap.* 31. *num.* 523. vbi sic distinguit; & existimo prædicta distinctione componendos esse dicendi modos, quos referunt Boërius *decisione* 323. *numero* 22. & 24. Neuizanus *in silua nuptial. lib.* 5. *ex num.* 75. Petrus Plaza *de delictis, cap.* 26. *num.* 3. Petrus Boizius *decis.* 1. *lituan. ex num.* 73. Cassaneus *in Catalogo gloria mundi p.* 11. *consideratione* 48. Tyraquel. *dict. cap.* 31. *ex num.* 81. adducentes plura in laudes Medicorum, & etiam aduersus ipsam medicinam, & ipsos Medicos.

Imò

46 48

Digitized by Google

49 Imò & aduerſus Medicos iuuenes plura congerit videnda Mandoſ. *in praxi tit. de integr. c. 101. verſ. quid tandem dicam ex num.* 11. & Albericus *in l. prouidendum in princ. cod. de postulando*, ait Medicum nouum eſſe peſtem in Patria, & Petrus Rebuffus *tom. 3. ad Leges Gallicas in tit. de Mater. poſſer. articulo* 13. *glossa vnica*, *num.* 13. inquit.
50 † Ideò Schoros Medicos iuuenes in Angliam mittere, vt ibi ſe exerceant in grauem inimicorum perniciem; quod idem refert Franciſcus Bennius *de priuileg. Iuris Consultor. priuil.* 55. *num.* 4. *p.* 3.
51 † Et ſic optimè Andreas Alciatus *lib. 9. parergon. c.* 8. commendat menti tenendum à Medico illud carmen

Dum iacet infirmus, Medicus ſit pignore firmus.

Quod Medicus errans maiori pœna puniatur, quam Iudex etiam errans, tradit Burgos de Paz *in l. 1. Tauri num.* 26. ſed qualiter cum iam ſupra dixerim ex Barboſa *hic*, *num.* 5. Medicos eſſe beatiores quoad ſæculum, quàm Aduocati, quia eorum errores cooperit terra, vt dixit Azeuedus *in l. 6. num. 3. titulo 16. lib. 2. noua recopil.*

52 Horum occaſione poſſes hic dubitare, an Medicus præferatur Legiſtæ? Et ſuppoſitis, quæ dixi *in cap. Clerici 8. de iud.* An Canoniſta præferatur Legiſtæ, ſeu Theologo? Ex quibus propter nobilius obiectum ſcientiæ; imò & per vſum praxis, poſſis hanc quæſtiunculam reſoluere. Ideò nunc in terminis leges Nicolaum Boërium *de authorit. magni Concilij num.* 89. Coſmas *in prag. Sanct. dist. de collat. §. videlicet, in glossa*, verb. *medicina*, *folio* 229. Neuizan. *in sylua nupt. lib. 5. num. 87. pagina* 529. Abbatem *in dict. cap. Clerici de iud. n.* 3. latiſſimè Caſſaneum *in cathalogo Gloriæ mundi p. 10. considerat.* 25. Iacobum Bennium *dict. 3. p. de*
53 *priuileg.* 55. † qui *in priuileg. 64. num.* 4. ait quod quamvis Iudæi doctorari prohibentur, quandoque tamen eis conceſſum eſt, vt in medecina doctorentur, de quo Mandoſius *in praxi signat. Grat. in tit. de licent. Doctor.* Et ſic videmus practicari apud nos Hiſpanos, tam in vniuerſitate Valliſolet. & Complutenſ. quàm in Salmantina, vbi ex profeſſo Medicorum ars publicè dictatur, ac docetur.
54 † Sed quod Medici legum Doctores fiant, nun-
55 quam eis indulgetur, † quia leges ſunt ſacratiſſimæ, & diuinitùs per ora Principum promulgatæ, teſte D. Auguſtin. *in cap. quo iure dist.* 8. quod ſanè Medicos oſtendis inferiores eſſe Legiſtis; & ſic iam de facili ad propoſitum dubium quidquid aliqui ſcripſerint, dici debet ſemper Legiſtas præferendos eſſe Medicis, vti etiam in praxi videmus in præcitatis vniuerſitatibus ſtylari, cum nunquam prætextu antiquitatis graduatorum Medicorum, ſit eorum aliquis, qui præferat Legiſtis minus antiquis in Doctoratus, ſeu licentiæ gradu, cum integrum Legiſtarum gremium, ſemper Medicis, & Chirurgis graduatis ſuis inſigniis incedentibus in publicis actibus vniuerſitatis, præferant in ſeſſione, & tranſitu.

56 Et ſi ſcire cupis quæ contingant de ingratitudine infirmi circa Medicum, leges quæ ſcribit Mandoſius relatus hic per Zened. *num. 9. in fine, de integr. cap.* 100.

57 Ad vltimam quæſtionis partem, an cum Medici recipiunt gradum licentiæ, Doctoratus, ac Baccalaureatus, teneantur fidei profeſſionem facere? Sed quia affirmatiuè eſt reſpondendum, vt docet Barboſa *in dict. alleg. 91. Pastor num.* 1. vbi etiam dicit, quod quoties Medici ad gradus Doctoratus, ſunt promouendi, vltra fidei profeſſionem per ipſos faciendam, ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi, vel Rectoris obſeruare ſtatutum, † fa- 58
ctum per Pium V. Pontif. Maximum *in sua constit. incipit super gregem Dominicum*, data *sub die* 8. *Martij* 1566. *anno 1. sui Pontificatus* in confirmationem antiquæ, & ſalutaris decretalis Innoc. III. *in Concilio generali, quæ habetur cap. cum infirmitas de pœnit. & remissionibus*, circa obligationem Medicorum, vt exhortent infirmos ad recipienda Sacramẽta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, vti ibi longè dico. Et ſic circa profeſſionem fidei, quam facere Medici tenentur, longè poteris diſceptare, ſi applices quæ latè dixi *in cap. 4. de Iureiur. q. fin.* vbi de hac obligatione in Canonicis, & aliis Beneficiatis; & ſic non immoror.

QVÆSTIO II.

An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem sit irregularis, morte sequuta; licèt adhibeat necessariam diligentiam. Et an vena insectio, sit Clericis, & Religiosis prohibita; sic vt incurrant irregularitatem latam in cap. tua nos de homicidio? *Et an si vulneratus vulnere non lethali mortuus sit Medici, vel propria in Curia, incurratur irregularitas. Et an Clericus in minoribus constitutus, possit exercere medicinam sine alia dispensatione Pontificia?*

SVMMARIVM.

1 *Clericus in sacris Chirurgiam exercens, quando, morte sequuta infirmi, incurrat irregularitatem, vel ab ea excusetur?*
2 *Irregularitas ob homicidium casuale, non incurritur, quando datur operæ rei illicitæ, nisi actio sit ita periculosa, vt peccet contra sui natura*, n. 3.
4 Cap. tua nos de homicidio *iterum expenditur*, n. 5. 6. 7. & 8.
6 *Satisfactio in iure datur propter aliquam culpam.*
7 *Misericordia non supponit necessariò irregularitatem, sed delictum.*
9 *Vena insectio non inducit irregularitatem, & quare*, n. 10.
11 *Medicus sæcularis non fit; eo quod ex paruo vulnere contingat, vt vulneratus moriatur. Et quare* n. 12.
13 *Medicare licet Clericis in minoribus constitutis.*
14 *Clericus in minoribus si peritus est valet mederi cum circumspectione, quid si ordinetur in sacris, seu Beneficiarius fiat, & per adustionem*, n. 15.
16 *Clerici irregulares non fiunt, si applicando plustrum malificatiuum apostema, inde mors eueniat.*
17 *Irregularis Clericus non fit, si secundùm peritiam artis iubendo incisionem, & adustionem,*

nem, non ex ea, sed ex granitate infirmitatis infirmus moriatur.

18 *Monachus, & Clericus, quando non adest alius Chirurgus, in extrema necessitate, possunt mederi absque metu irregularitatis, & quando adest ignorantia inuincibilis, numero 19.*

20 *Medici Iudai, & infideles prohibentur curare Christianos.*

21 *Iudai prohibentur agere cum Christianis.*

AD primam difficultatis partem, vt abundè
1 respondeas leges, & applicabis dicta supra *quæst.*1.*vers.ad tertiam*, de Medico effecto Sacerdote, & curante, an peccet mortaliter? Nunc autem agimus de Clerico in sacris exercente Chirurgiam per incisionem, vel adustionem, an sit irregularis, morte sequuta, licèt adhibeat necessariam diligentiam. Sed etsi ibi vtrique casui sit scripta, clara, & distiocta doctrina pro intelligentia textus nostri, *cum cap.tua nos de homic. & cap. sententiam sanguinis ne Clerici, vel Monachi*: tamen placuit, & nunc addere quæ subsequuntur. Etenim dici videtur, vt Clericus Chirurgus in casu prædicto, non incurrat irregularitatem; eo quod ea non incurritur ex opere illicito, etiam periculoso, & de se tendenti ad homicidium, si adhibita fuit omnis diligentia, & sic Coninch. *de Sacram. disp.*18.*dubio* 9.*num.*80. Huriad. *disp.*1. *de irregul. difficult.*8. *num.*88. Præpositus *in* 3.*p.quæst.*5.*de irregul.dubio* 10.*num.* 63. Filliucius *tom.*1. *tract.*20 *cap* 3.*num.*64. & cum aliis Diana *p.*4. *tract.*2.*resolut.* 20. in vers. *sed ego*, contra Caietanum *in* 2.2. *quæst.*64. *art.*9. Syluestrum, *verbo homicidium* 2. *num.*2. Cornejo *in* 3.*p. D.Thomæ tract.*5.*de irregul. disp.*3.*dubio* 2. *concl.*1. Auilam *p.* 7. *disp.*6. *sect.*1. *opin.*3. vbi citat Couar. Sotum, Cordubam, Castrum, Medinam, Aragon. Nauarrum, & contra Maiolum *de irregul.lib.*5.*cap.*48.§.3. Paludan. Gabrielem, Conradum, Felicianum, quos refert Tannerus, Villalobos *in summa tomo* 1. *tract.* 21. *dub.*23.*n.*3. Valentiam *tom* 3. *disp.*2. *quæst.*3. *puncto* 3. Sanchez *de matrim.tom.*2.*lib.*9.*disp.*32.*n.*25.
2 & alios penès ipsos. † Dicunt enim non incurri irregularitatem ob homicidium casuale, quando factum fuit, dando operam rei illicitæ, si adhibita fuerit debita diligentia: & addit Diana, quod
3 occidens in hoc casu nunquam fiat irregularis, † nisi ipsa actio hic, & nunc ita sit periculosa, vt peccet contra ius naturæ præcisè ratione periculi occidendi, cui hic, & nunc ita operando se exponit ex ea ratione, quia prædicta irregularitas non incurritur, nisi intercedat culpa homicidij, cum sit irregularitas ex homicidio casuali, quæ excusatur per diligentiam præstitam; sicque non dari voluntarium.

4 Et hæc sic scripta sententia, videtur vt non impugnetur per textum *in dict. cap. tua nos de homicid.* per quem tenendo, vt in nostro casu, vt talis Clericus Chirurgiam exercens, sit irregularis quantumvis diligens steterit; quia dat operam rei illicitæ, & prohibitæ, vt docent Nauar. Couarruu. Corduba, quos citat, & sequitur Auila *dict. p.*7. *disp.*6. *sect.* 1. *dub.*2. Turrianus *de censuris lib.* 9. *disput.*68. *dubio* 1. Filliucius *tom.*1. *tract.*10. *cap.*4. *num.*74. Bonacina *de cens. disp.*7. *quæst.*4. *punct.*7. *num.*6. Molina *de Iust.tom.*4.*tract.*3.*disp.*75.*num.*3. Suarez *disp.*45.*de cens.sect.*4.*num.* 10. Villalobos *in summa tom.*1. *tract.* 21. *difficult.*23. *num.*8. Layman. *sect.*5. *tract.*3. *p.*3. *cap.* 10. *num.*3. *Theolog. Moral.* Sayrus *lib.*7.*disp.*5.*num.*13. Diana *dict.p.*4. *tract.*2.*res.*23. tamen ipse expendendo *dict.cap.tua nos*, satis probabilem dicit primam sententiam; & sic satisfaciens cuidam fundamento, dicit textum *in dict.cap.tua nos*, potius confirmare illam sententiam, cum ibi Pontifex dicat Monachum, de quo *ibi*, posse celebrare, si peritus omnem diligentiam adhibuerit, & culpa mulieris mors acciderit, non si è contra.

Sed huic intellectui videtur implicare idem 5
textus, quatenus cum Monacho illo misericorditer agit, quo significatur Monachum peccasse; eo quod vsurpauerit officium sibi prohibitum ex regula textus *in cap.*1. *de corpore vitiatis*, vbi dicitur posse misericorditer dispensari cum illo, qui in duello partem Digiti amiserat; itavt peracta pœnitentia, queat ministrare, cum præsertim talis ante Concilium Trid. non fuerit irregularis, vt docet Coninch. *de Sacram.disp.*18.*dub.*9.*num.*87. vbi tenet Monachum, de quo loquitur textus *in dict. c. tua nos*, non incurrisse irregularitatem, nec aliter ibi determinari, benè expendit Præpositus *in* 3. *p.de irregul.quæst.*5.*dub.*10.*num.*86. dicens prædictum Monachum non incurrisse irregularitatem homicidij casualis.

Etsi interim replices ex verbis *dict.cap.tua*, ibi: 6
post satisfactionem, & ibi: *misericorditer*, quibus indicatur; ideò cum eo post satisfactionem misericorditer actum fuisse, quia reus fuerit homicidij & mortis; sed respondit idem Præpositus, quem refert Diana *suprà* ad litteram; verba similia semper addi in iure, vt ostendatur esse salutare præmittere aliquam satisfactionem propter aliqualem fortem culpam, quæ interuenerit, non quod id sit plenè necessarium, quia illa verba non sufficienter exponunt, & exprimunt irregularitatem, quam
non constat aliunde incurri. † Tum etiam quia 7
etsi non fuisset irregularis, posset adhuc Episcopus illum punire Monachum; eo quod alieno officio se se immiscuerit; & sic fieri, vt misericordia non supponat necessariò irregularitatem, sed delictum propter quod poterat prohiberi exercitium ordinis; quod tamen ex misericordia non prohibeatur; itaque Sotus *lib.*5.*de Iustit.quæst.*1. *art.*9. dixit supra dictum Monachum, de quo *in dict. cap. tua nos*, non incurrisse irregularitatem. Sed ipse Diana adhuc stando pro prima sententia, existimat Monachum fuisse irregularem, quia sic specialiter expressum adest in iure per *dict. cap. tua nos*; & nec esse impedimento relatum de eo, qui commisit homicidium casuale quem liberabit ipse cum aliis ab irregularitate propter diligentiam, quam adhibuit, cum non decernatur in iure. Tu inquam iungendo his, quæ dixi supra *dict.quæst.*1. *vers. ad tertiam*, per totum, poteris in praxi obseruare quæ ibi iam adduxi pro intellectu *dict.cap.tua*, cum *d. cap.sententiam sanguinis*, & textu nostro.

Et quia ad prædicta, & dicenda *numeris se-* 8
quentibus, reducuntur quæ nouissimè scribit Diana *p.*11.*tract.*7.*res.*9. dum egit de illo dubio, an Clericus olim Chirurgus, qui secundùm artis peritiam exercuit suam artem cum quodam infirmo, qui tamen mortuus est, inciderit in irregularitatem ex dictis iuribus, & Doctoribus, & cum Gabalnio *de irregul cap.*4.*quæst.conffect.*11.*num.*17. ideò non transcribo.

Ad secundam quæstionis partem; etsi affirma- 9
tiuè respondeat Auila *p.*2.*disp.*6.*sect.*1.*dub.*10. *ante conclusionem* 3. ex eo quia venæ sectio, videtur incisio, quam prohibet textus *dict.cap.tua nos de homicid.*

micid. quod idem tenet Bonacina *de cens. disp.7. quæst.4. puncto 5. num.5.* aduersus Molinam; tamen existimo ex iam dictis affirmandum, vt non
10 fiat irregularis, † quia venæ apertio, non est Chirurgiæ ars, quæ in iure incurritur prohibita: vnde cum ille actus ad Chirurgos non spectet, sed ad tonsores & in pœnalibus, & odiosis non sit, cur extensio iuris fiat, euenit vt in hoc casu non veniat extensio irregularitatis, de qua *in dict. cap. tua nos*, ad præsentem casum, vt docent Diana *dict.p.1. tract.2. res.24.* Molina *de iustitia tom.4. tract.3. disp.75. num.4.* & confirmatur ex dictis *à numero 1. & dicta quæstione 1.* vers. *ad tertium.*

11 Ad tertiam quæstionis partem, licèt pro affirmatiua sententia faciat ea ratio, quia si vulnus illatum non fuisset, mors non accidisset; quare non solum Medici, aut infirmi in Curia, sed simul etiam ipsa vulneratio fuit causa mortis, iuxta verba textus *in cap. audientiam de homicid.* ibi, *in dorso aliquantulum vulnerauit*: quibus datur intelligi sufficere paruum vulnus, si inde mors euenenerit, vt docent Villalobos *in summa dicta part.1. tract 21. difficult.23.n.9.* Turrianus *de censuris libro 9 disp.64.dub.1.* Layman. *sect.5. tract.3. part.3. cap.10. num.5.* Henriquez *lib.14.cap.14. n.4.* Auila *part.7. disp 6. sect.2. num.5. conclus.2.* Nauarrus *in manual. cap.223.* Molina *tract.3. de iust. disp.32. num.2.* Gutierrez *in Canonic. quæst. lib 2. cap.6. nu-*
12 *mero 9.* & alij; † Tamen verè, & probabiliter teneri potest eam irregularitatem non incurri respectu Medici sæcularis; quia, etsi vulnus sit aliqua occasio: tamen reuera non est causa mortis, cum sit paruum vulnus; & sic potuit mori vulneratus propter eius negligentiam, etiam si simul adesset in Medico curante, iuxta decisionem textus *in cap. significasti el.2. de homicidio*; & ob id Villalobos *supra*, & Coninch. *de Sacram. disput. 18. dub. 9. num.8.* dicunt, quod si vulnus fuerit leue, non incurrit in prædicto casu vulnerans irregularitatem; & sic in casu, de quo loquimur tenent hanc vltimam sententiam Lessius *de iust. lib.2. cap.9. dub.15. num.12.* Hurtad. *de irregularit. disp.2. difficult.8. num.31.* Sotus *lib 5. de iust. quæst.1. art.9.* Syluester. *verb. homicidium 2. quæst.21.* & dicit probabilem Diana *dict.p.4. tract.2. res.10.*

13 Ad quartam quæstionis partem, vt respondeam, præmitto quæ dixi *supra dicta quæst.1.* sub vers. *ad tertiam*, à vers. *de clerico in minoribus*; & sic, vt ibi resolui, etsi negatiuè Petrus Cooradus *de disp. lib.5. cap.4.* respondeat: tamen quia iam *in loco citato*, dixi communiter à Doctoribus doceri, licitum esse Clericis medicare in minoribus constitutis; secus verò si sint in sacris, aut si beneficium competens habeant, vt iam explicaui; non enim in Clericis minoribus reperitur prohibitum, vt medicent infirmos, secundùm quod dixi per textum *in cap. sententiam sanguinis, qui Clerici, vel Monachi*, in quo prohibetur ars Chirurgi, qui per adustionem, vel incisionem curat, docent Nauarrus *cons.3. ne clerici, vel Monachi*, Graffius *in decision. tom.1. lib.2. cap.66. num.6.* Zerola *in praxi p.2.* verbo *Medici*, Auila *de censur. p.7. disp.6. sect.1. dubio 10.* Paulus Squillante *de obligat. clericor. p.2. dubio 17. num.52.* Diana *p.6. tractat.7. miscell. res. 40.* per textum *in cap. 2. de postul.*

14 Vnde iterum dico cum eodem Squillante, & cum Diana, clericum minorem, qui phisicam exercuerat tanquam peritus in arte cum omni circunspectione, & diligentia necessaria; & cum conscientiam haberet quietam, & sine remorsu, posse sine vlla irregularitatis dispensatione ad sacros ordines assumi, ita tamen, vt artem illam amplius non exerceret; quia beneficiariis, nec sacris ordinationibus initiatis; hoc non est permissum fieri sine specifica dispensatione; etsi non negetur, posse aliquando gratis, personis miserabilibus, & consanguineis mederi, vt docent relati, & obseruat Nouarius *de priuileg. miserab. person. priuileg. 83.* † Sed video quod idem Diana *p.4.* 15
tract.2. dicta res.24. in vers. *notandum*, docet cum Molina *dict. tom 4. tract.3. disp.75. num.2.* contra Henriquez *lib.14. summ. cap.11. num.1.* clericos in minoribus, quamvis habeant beneficium, posse exercere artem medicam, & Chirurgiam abscindendo, & adurendo secundùm artem: & hoc idem extendit Molina ad Religiosos, si non sint Subdiaconi: quare, vt notant Auila, & Diana, vbi supra, intellexit Felinus textum *in dicto cap. tua nos, de homicid.* loqui de Religioso sacerdote.

Ex prædictis infero, quod Monachus, vel 16
clericus, qui applicat emplastrum mollificatiuum, quo apostema sese aperit, & mors inde sequitur sine culpa, non incurrant irregularitatem; quia *in dicto cap. tua nos*, agitur de scissione, & adustione: sic docent Molina *dicto tom.4. tract.3. disput.75. num.4.* Diana *dict. tract.2. res.23.* sub vers. *non desinam.* † Infereotes etiam, quod si secun- 17
dùm peritiam artis iubeant incisionem, & adustionem, si mors inde sequatur non incurrant irregularitatem; quia pœna lata contra facientes, non ligat mandantes, nec consentientes, nisi exprimantur & sic Auila *p.7. de censuris disp.6. tract.1. dub.14. conclus.5.* Diana *ibi*, in vers. *quarto*, dicunt contra Suarez *de censur. disp.47 sect.7. n 4.* quod clericus, qui secundùm artem abscidit vel adussit; quando mors est sequuta propter morbi grauitatem, & non ex adustione, vel abscisione, non sit irregularis, † imò dicunt idem Molina *n.4.* Tur- 18
rianus *de censur.* & Diana adnotans prædicta iuxta intellectum *dict. cap. tua nos*, in gratiam confessariorum, quod actio de qua dixi *in hac quæst. à num.1. & in dicta quæst.1.* vers *ad tertiam*, non prohibeant Monachis, & Clericis in sacris in extrema necessitate, quando non adest alius Chirurgus, vt potest sæpius accidere tempore pestis: † taliter vt si illam operantur extra hoc tempus 19
cum ignorantia inuincibili prohibitionis illius textus, non incurrant prædicti irregularitatem.

Pro complemento notandum est Medicos Iu- 20
dæos, & infideles prohiberi curare Christianos infirmos, vt patet, *ex const.3. Paul.4 incip. cum nimis pridie id. Iulij* 1555. apud Laërtium Cherub. *in Bullario tom.1. pag.720. alias pag.549.* Greg. XIII. *in constit. 68. incipit. alias 30. Martij* 1581. apud eundem Cherub. *tom.2. pag.449. alias 338. in nouis impressione*, Barbosa *in collect. decis.* verb. *Medicus num.4. decis.467.* videbis Scortiam in *selectis const. epitom.131.* † Quod notabis ad textum *in cap. iudæis, & aliis de iudæis*, vbi habetur quæ prohibeantur iudæis agere cum Christianis. Et cum his absoluo lecturam huius textus in vespera sancti Petri Martyris, Patroni sanctæ Inquisitionis.

Ad Text. in Cap. Cum bonæ VIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Contumax citatus à iudice, quando non comparendo talis dicatur, remissiuè.*

2 *Suspensus ratione contumaciæ, in ea permanens per triennium, priuatur beneficio obtento, nec aliud adipiscitur.*

3 *Excommunicatus vltra annum, potest beneficiis priuari. Sed quando* sub quæst. 1. à num. 1. & 2.

4 *Suspensus quando eligi possit ad beneficia remissiuè.*

1 TExtus iste cum habeat admodum similem decisionem, quam textus *in cap. 1. de Iudic.* vbi de Cobuldeo Episcopo citato ad Iudicium, & nolente comparere, cuius contumacia fuit punita excommunicationis sententia, sicut hic alia suspensionis contra Clericos beneficiatos, qui vocati non venerunt; ideò applicabis quæstiones, quas sub illo texto adduxi, scilicet *quæstione* 12. 13. 14. 15. 22. 23. 24. 25. 26. ex quibus plenè probatur, quando citatus à Iudice, & non comparens, dicatur contumax punibilis.

2 Et in vers. *in qua triennio permanentes*, vsque ad finem textus decidit Pontifex, vt sic suspensus ratione contumaciæ, permanens in ea per triennium, priuetur à beneficio obtento, nec aliud adipisci possit. Occasione huius decisionis poteris etiam applicare quæ dixi *in dict. cap. 1. de Iudiciis, quæstione* 27. 29. & 30. & proprius *quæstione* 31. vbi dixi de quæstione, an excommunicatus per annum insordescens, à beneficio priuatur? & à quo veniat priuandus Episcopatu: & ibi *quæst.* 32. an excommunicatus ex causa fidei, qui comparet, elapso anno, sit admittendus ad respondendum? Et ibi *quæst. fin.* an insordescens per annum, in excommunicatione puniatur ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis? Item hic applicabis quæ de eodem notaui *in cap. prove, & in cap. veritatis de dolo, & contum.* Et quæ adduxi latè *sub cap. ad probandum* 24. *de sententia, & re iudicata*; item *in cap. intelleximus de iudic. & in cap. 7. de prob.* & quæ notaui supra *in cap. illa quotidiana* 30. *de electione*: nam quibus in locis dicta sint, & *in cap. pastoralis, §. verum, de appellat.* contra excommunicatos itidem applicantur non malè contra suspensos insordescentes per annum in suspensione; & quod debeant beneficiis priuari: & alia nondum absoluti de nouo adipisci; item in iudicio comparere, seu iam ex-
3 communicati, vel suspensi appellare, &c. † Et sic Barbosa *hic num. 2.* in versic. *beneficiis, quæ habent non deferat spoliare*, notat cum glossa *verb. spoliare*, quod excommunicatus vltra annum potest beneficiis priuari, vt per Abbatem *in dicto cap. 1. de Iudic. num.* 25. *Alciat.* 78. Menoch. *de arbitrariis casu* 416. *num.* 48. & 49. Et sic iam videbis dicta de excommunicato propter contumaciam benè porrigi ad suspensum propter eandem causam. Hic possunt, præter ea, quæ adducit Barbosa, tractari de effectibus suspensionis, de quibus Suarez *de censuris disput.* 15. *sect.* 1. & 2. & *disput.* 16. *sect.* 1. 2. 3. & 4. & *disp.* 27. *per totam*, Diana cum infinitis ad plures quæstiones *p. 5. tract. 10.*

Ad quæstionem, an eligere, seu eligi, possit suspensus ad beneficia? per hunc textum Balboa *in cap. Apostolicæ 9. de exception. à num.* 26. De qua videbis quæ notaui supra *in cap. cum dilectus de consuet. cap. cum inter, & dict. cap. illa 39. de elect. & sub quæstione 1. in Rubr. eiusdem tituli.* 4

QVÆSTIO I.

An qui manet suspensus, priuetur beneficio? Et an suspenso ab officio, illicitè, conferatur beneficium? & an suspensus, qui absolutionem obtinuit, possit retinere beneficium tempore suspensionis, sibi collatum? & an suspensus vt priuetur à beneficio, debeat per triennium esse contumax, tam in causa ciuili, quam criminali? vel sufficiat vt per annum contumax perseueret? Et per quot tempus, transacto tali tempore, debeat Iudex eum spectare, vt illum priuet à beneficio?

SVMMARIVM.

1 Cap. rursus 35. cum aliis quæst. 3. & num. 3. cap. veritatis de dolo, & contumacia, & num. 3. cap. fin. de pœnis, & num. 3 cap. excommunicamus 13. §. qui autem de hæreticis, & num. 3. cap. cum contumacia de hæret. lib. 6. & num. 3. *Trid.* cap. 3. sess. 25. & num. 3. & 16.

2 *Suspensus non priuatur à beneficio ex sola perseuerantia vnius anni in excommunicatione, nisi crimen pœnam priuationis mereatur, vt* num. 3. & 4.

3 *Excommunicatus per annum, solum censetur conuictus.*

5 *Hæresis suspicio inducta ex excommunicatione per annum, non causat beneficij priuationem, nisi à principio esset suspectus,* n. 6.

7 *Insordescens in excommunicatione per annum ob crimen, quod inducit priuationem, ipso iure dicitur priuatus.*

8 *Insordescens in excommunicatione lata ob aliam causam præter hæresim, dicitur suspectus leuiter tantum.*

9 *Collatio beneficij suspenso facta, non est nulla, si sit tantum ab officio; est tamen illicita, vt* numero 10. *etsi contra sentiant aliqui,* numero 11.

10 Cap. fin. de Clerico excomm. ministrante.

11 *Priuandus quando quis veniat beneficiis, si perseueret in excommunicatione,* n. 13. & 14. *vbi expenduntur Canones de triennali insordescentia.*

15 *Annus ad hoc vt insordescens ex causa fidei priuetur beneficiis, debet esse completus,*

17 In

18 *Insordescens per tres annos, priuatur tanquam suspectus de hæresi, si ab auditore Cameræ absolutionem obtinuit excommunicationis ab ipso latæ.*

18 *Insordescens per annum, vt priuetur, debet perseuerare cum pertinacia in contemptum Clauium, & præcedere sententia declaratoria*, vt num. 10. & 21.

19 *Insordescentia per annum, non probatur, nisi excommunicatus habuerit notitiam excommunicationis.*

20 *Inquisitores proferunt sententiam declaratoriam, quando insordescentia excommunicationis prouenit ex causa hæresis*, & sub numer. 27. *Si aliter cognoscant alij iudices; imò, & laici*, vt sub numer. 21.

23 *Priuatio beneficij, vt inducatur ob insordescentiam, pendet ab arbitrio iudicis.*

24 *Insordescens in excommunicatione, qualiter à confessario sit examinandus, vt dicatur malè sentire de fide*, & n. 26.

25 *Absolutio insordescentis in excommunicatione, debet etiam fieri ab excommunicatione Bullæ.*

27 *Confessarius debet insordescentem monere de grauitate excommunicationis.*

28 *Annus insordescentiæ computatur à die, quo quis fuit nominatim excommunicatus denunciatus.*

1 AD primam quæstionis partem, videtur affirmatiuè respondendum per texum *in cap. rursus 35. cum sequent. 11. quæst. 3.* vbi qui iustè excommunicatus est, potest beneficio priuari; imò & priuari, lite nondum contestata, *cap. veritatis de dolo*; & sic glossa fin. *ibi*, *& in cap. contingit, de dolo & contum.* ait tunc posse beneficiis priuari ante excommunicationem obtentis, quando per integrum annum perseuerat in excommunicatione: sic etiam glossa fin. *in dict. cap. rursus*, ex ea ratione: nam qui tanto tempore perseuerat in excommunicatione, censetur de hæresi suspectus, *cap. fin. de pœnis, cap. excommunicamus 13. §. qui autem de hæretic. cap. cum contumatia eodem lib. 6.* & in Trid. *cap. 3. sess. 25. de reform.* sed qui suspectus est de hæresi, nisi suam ostenderit innocentiam, beneficiis priuatur, *cap. ad abolendam*, vers. *præsertim, & sequent. de hæret.* ergo; & ita tenent Abbas *in cap. 1. de Iudic. num. 2.* Felin. *num. 8.* Dueñas *reg. 153.* Iulius Clarus *lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 73. num. 6.*

2 Tamen vt dixi breuiter *in dict. cap. 1. de Iudic. quæst. 31. num. 3. & 5.* expendens prædicta iura, & resoluens quæstionem, per textum nostrum dicendum est per solam perseuerantiam vnius anni in excommunicatione, neminem beneficio priuari ante excommunicationem obtento, vt colligitur ex textu nostro in quo ad priuationem beneficiorum expenditur perseuerantia triennij in excommunicatione, cumque priuationis pœna imponenda non sit, nisi in casibus à iure expressis, vt ostendit glossa fin. *in cap. fin. de Iure Patron.* argum. textus *in l. & si quis 14. §. Diuus Marcus, ff. de Relig. & sumptib. funer.* sequitur vt sola contumacia excommunicati per vnum annum non priuet illam à beneficio obtento, docent Ripa *in dict. cap. 1. de Iudic. n. 77. Manua 52. Beroius 86. Balboa 78.* relati à Couarruu. *in cap. Alma Mater part. 1. §. 7. num. 10.* Nauarr. *in manuali cap. 27. n. 23.* Vgolinus *de censur. tab. 1. cap. 14. §. 3. numero 5.* Sayrus *lib. 2. cap. 10. num. 3.* Henriquez *lib. 13. de excommunicatione, c. 7. n. 5.* & probatur *ex l. 32. tit. 9. part. 1.*

Nec obstant iura *in dict. cap. rursus cap. fin. de pœnis lib. 5. cap. excommunicamus, §. qui autem de hæret. dict. cap. cum contumacia*, quia *in dict. cap. rursus*, solum probatur excommunicatum per annum permanentem in excommunicatione, censeri conuictum, siue causa ciuilis, siue criminalis sit; sed non inde sequi indiscriminatim, vt beneficio priuetur; quia etsi ex transcursu vnius anni, in excommunicatione inducatur quædam præsumpta criminis confessio iuris, & de iure, contra quam probatio non admittitur: argum. textus *in cap. nullus de præsumpt.* tamen si crimen, vel causa, de qua agitur, & ratione cuius excommunicatio emanauit, talis sit, vt priuationem non mereatur; tunc ex solo transcursu vnius anni non veniat beneficio priuandus, vt aduertunt Abbas *in dicto cap. 1. de iudiciis num. 24.* Beroius 86. Menochius *de arbitrariis lib. 2. casu 416.* † aliter verò esse, si crimen, vel causa pœnam priuationis mereatur, quia tunc veniret sic contumax à beneficiis priuandus, quasi de crimine conuictus *ex dict. cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* qui loquitur de crimine hæresis. 3 4

Vnde non obstant cætera citata iura, quibus respondetur, quod is, qui per annum in excommunicatione perseuerat, siue pro causa ciuili, siue criminali, est de hæresi suspectus, vt in dictis iuribus tamen eam solam suspicionem non sufficere, vt condemnetur tanquam hæreticus, sed solum sufficere, vt procedatur contra illum, tanquam contra suspectum de hæresi. † Secus verò esse, si à principio esset suspectus de hæresi; quia tunc si ad iudicium vocatus non venerit, & contumax per annum extiterit, rectè venit beneficio priuandus iuxta textum *in dict. cap. cum contumacia, & §. qui autem*; eo quod tunc suspicio hæresis, ratione cuius fuit vocatus, augetur efficiens criminis illius vehementem præsumptionem, ratione cuius legitimè punitur pœna criminis ordinaria, docent Balboa *in dict. cap. 1. num. 79. & 80.* Gutierrez *lib. 1. quæst. Canonic. cap. 12. & cap. 20.* bene expendit Catena *de officio inquisit. part. 2. tit. 8. de insordescente per annum in excommunicatione*, vbi *§. 4. à num. 15.* an sit suspectus de hæresi, *& § 5.* an hæc suspicio sit leuis, vehemens, vel violenta, & *§. 1.* de tempore requisito ad insordescentiam, *& §. 11. à num. 6.* de pertinacia requisita ad insordescentiam, qui ad solutionem prædictorum iurium, *ibi §. 3. num. 12.* † distinguit dicens quod si crimen, ob quod fuit excommunicatus, sit ex illis, quæ inducunt priuationem ipso iure: tunc talis insordescens, sit illico priuatus: tamen si delinquens ex tali insordescentia veniat priuandus; tunc non ipso iure sit priuatus, probans, *à num. 8.* insordescentiam debere esse anni vnius, de quo latè sunt videndi Marcus Alterius, *de censur. tom. 1. libro 2. disput. 6. cap. 5.* Marescot. *lib. 2. variar. cap. 35. à numero 60.* Campanil. *in diuers. iuris Canon. Rub. 11. cap. 15. numero 30. & 31.* Ricciullus, qui alios latissimè allegat *de iure person. libro 4. cap. 7. ferè per totum*, & alij. Alia videbis infra *in dict. cap. 1. de iudic. quæst. 32. & 33.* vbi de duabus quæstionibus huic dubio concernentibus. Et licèt hæc de excommunicato 5 6 7

insordescente, videantur dici, non de suspenso insordescente per annum: tamen currit prædicta doctrina ad textum nostrum.

8 Vnde infero quod insordescens in excommunicatione lata ob aliam causam, quam hæresis, sit suspectus leuiter de hæresi, vt docent Couar. *in cap. Alma mater* §.5.7. Simanchas *de Catholicis instit. tit.*27.*n*.4 Eymericus *in director. inquisit.p.*2. *q*.47. Vbi Pegna, Salzed. ad Diaz *cap.*118. *n.*12. vers. *tertio quo i heet*, Marius Alterius *de censur. tom.* 1.*lib.*2.*disp.*8. *cap.*3. vers. *et eti hoc decretum*, Farin. qui alios latissimè allegat de hæresi *q.*192. *n.*23. alij allegati per Sanctarellum *de hæresi*, *c* 4. *n.*4. Genuens. *in praxi Episcopali cap.*68.*n.*8. de quo dico alia *infra q.*2.

9 Ad secundam quæstionis partem, an suspenso ab officio, illicitè conferatur beneficium, de qua ex textu nostro legitimè potest disputari, cum hic decernatur collationem beneficij factam suspenso per triennium in suspensione perseueranti esse irritandam, vt illum ponderauit Diana *p.*5. *tract.*10. *ref.*2. Respondeo illam collationem non esse nullam cõtra Auilam *de cens.p.*3.*disp.*2.*dubio* 10 asserentem, vt dicta collatio sit nulla, quàm impugnat Cornejo *in* 3. *p. D. Thoma*, *tract.* 5. *de suspens. disp.*2.*dubio* 1. Diana *supra in fine*. Quod sic tenendum existimo etiam si Barbosa hic *n.*6. *in glossa*, verbo *suspensi*, ex ea, notat cum Corrasio, Viualdo, Lambertino, Vgolino, Flaminio, Azor. Lessio, & Nicolao Garcia *de benef.p.*7 *cap.*14 *a num.*1. quod suspenso ab officio, vel à beneficio non possunt beneficia conferri; sed quod ita sit illorum incapax, vt prouisio illi facta sit nulla; pro quo non facit textus *in cap. quia diuersitatem, de concess. Præbenda*, de quo dicit Diana citatus, vt non faciat ad rem quod dico verum esse in eo, qui suspensus est ab officio tantum; verum si à beneficio, dico *infra q.*2.

10 Tota ergo dubitatio est, an sit licita, vel illicita; & quod illicita sit, videtur probari ex allegata ponderatione textus nostri, vbi si per triennium perseueretur in suspensione, est irritanda. Deinde *ex cap. fin. de clerico excommun. ministrante* vbi decernitur absolutè illicite conferri beneficium suspenso ab officio; quia cum beneficium detur propter officium, illicitè datur ei, qui ab officio clericali arcetur. Ex quo textu, etsi nonnulli contendant probare eam collationem esse irritam, solum colligitur esse irritandam, vt probat Suarez *de censur. disp.*26.*sect.*3.*n.*8. qui respondet iuribus contrariæ sententiæ, tenent Layman. *lib.*1. *tract.*5. *p.*3. *cap.*1. *n.*3. post Coninch. Marcetus *de Sacram. in* 3 *part. q* 24.*dub.*2. & sic addunt aliqui suspenso absolute ab officio illicitè quamvis validè conferri beneficium, argum. deducto à simili *dict. cap. vltim. de clerico excomm.*

11 Sed Acugna *in decretum Gratiani p.*1. *dist.*71. *cap.*3. *num.*3. Hurtado *de suspensione*, *difficult.*8. dicunt non solùm validè, sed etiam licitè conferri beneficium tali suspenso, id deducentes *ex cap. non est compos*, 14. *de temporib. ordin.* de cuius intellectu ibi dixi plura; eo quod argumentum à simili, præcipuè in materia odiosa, qualis est præsens materia, non sit efficax: sequitur Diana supra *dict. ref.*2 in vers. *verum*, sed mihi satis tuta videtur, & sequenda ante dicta Suarez, & aliorum sententia etiam ex textu nostro; nempe vt licèt valeat collatio: tamen sit illicita, cum ex perseuerantia triennali veniat sic contumax priuandus illo beneficio sibi collato. De hac quæstione videbis beneagentem Turrianum *de censur. lib.*4.*disp.*39. *dub.*2

Ad tertiam quæstionis partem pro vero intellectu textus nostri, ex cuius littera existimarunt nonnulli perseuerantes contumaciter in excommunicatione, non esse priuandos beneficiis, nisi post triennium, quasi annus completus contumaciæ non sufficiat in criminibus vltra fidei crimen, quia in istis, vt colliges ex dictis *supra*, in vers. *ad primam*, non sic rigorosè procedit vt in illis per iura ibi exposita; & ob id Ripa *in dict. cap.*1. *de iudic. num* 77. dixit in illo textu loqui Pontificem de plenitudine potestatis contra iuris regulas, cum ex hoc textu, & aliis debeat præcedere contumacia triennalis beneficiorum priuationem, vt sensit Decius *in dict. cap.* 1. *num.*38. 12

Sed reuera ego cum glossa hic in verbo *beneficiis*, vers. *spoliari*, quam cum aliis Barbosa *num* 2. probat quod excommunicatus vltra annum in ea excommunicatione perseuerans, potest beneficiis priuari, existimo regulam iuris, & praxis esse, vt qui contumaciter perseuerat in excommunicatione per annum completum, veniat beneficiis priuandus, quibus addo Hostiens. *hic num.*7. Andream *num.* 10. Ricciul. *de iure personar. extra Ecclesiæ gremium existent. lib* 4.*cap.*7.*num.*1. Mar. Alter. *de censur. lib* 2 *disp* 6.*cap.*1. vers. *secundo dubio*, Cardinal Bellarm. *in suis notis ad Trid. sess.* 25. *de reformat. cap.*3. *in obseruat. fin.* Carena *de officio inquisit. dict. p.*2.§ 1. vbi expendens *a num.*2. textum nostrum solum narrat factum triennalis suspensionis; & quod hæc dispositio locum etiam habeat in sustinentibus excommunicationem, etiam per annum; ita vt dicatur in excommunicatione insordescere: & sic Hostiens. *in summa de hæret.* §. *qualiter deprehenditur n* 4. 13

Optimè dixit, quod licèt aliqui Canones loquantur de his, qui per biennium, & triennium in excommunicatione perseuerant; satis tamen esse si per annum perseuerent. quia Canones ill. solum narrant factum, vt de hoc textu dixit *supra*, Carena *dict. num.*2. qui *n.*4. ait iam dictum de anno requisito, & sufficienti esse intelligendum, vt procedat etiam ad eam contrahendam in causis fidei: videbis Sanctarel *de hæres.* cum pluribus, *cap.*4.*n.*1. † Vbi quod hic annus in causis fidei, debet esse completus, *ibi n.*6. & plurimis sequitur Farin. *dict. q.* 91.*n.*36. sic etiam Barbosa *dict. n.*2. *in fine*, improbans Ripam, & Decium à communi recedentes, colligens textum nostrum narrasse triennale factum, sic tenens etiam cum Ricciulo Eymerico *in direct. inquisit. p.*1.*q* 47. *post num.*6. Capanil. *in diuers. iuris Canon. Rub.*21.*cap.*15.*n.*30. vers. *alterum*, & *cap.*16.*n.*17. qui ad probandum adducit textum *in cap. fin. de pœnis*, vbi quod sufficeret ante biennium, dicens quod etsi loquatur de laico, fortius tamen sit intelligendum de clerico, cum is magis parere teneatur, vt scribunt Turrecremata *in cap. missas totas n.*1. *de consecrat. dist.*2. Nauarr. *in manuali cap* 1.§. *ingratus n.*4. *de pœnit. dist.*5. Videbis Bernardum *in praxi cap.*119. *num.*13. *in nouissima editione.* 14 25

26 Pro complemento huius dubij dico primo, annum insordescentiæ debere esse continuum, & completum. Quo fit, vt si quis per sex menses v.g. in excommunicatione extiterit; deinde obtenta absolutione cum reincidentia post absolutionem steterit in excommunicatione per alios sex menses

meoses, talis non possit dici in excommunicatione insordescens; quia in hac materia, tempora non coniunguntur, Rota Rom. *decis.* 195. *in impressis post* 2. *volumen. cons. Farin.* vbi etiam attestatur ita fuisse decisum à Sacra Congreg. Concil. *in vna Bonon. insordescentiæ Seraphin.* 1285. *n.* 5. vbi in specie reprobatur Decius *in cons.* 145. *vol.* 1. qui contrarium tenuerat Ricciul. *de Iure personar. lib.* 4. *cap* 8. *a num.* 1. benè Cardin. Bellarm. *in suis*
17 *notis ad Trid. dict. sess.* 25. *cap.* 3. *num.* 8. *in addit.* † Et in fine obseruat vbi attestatur Sacram Congregationem Concilij decidisse, non posse procedi contra eum, qui per tres annos extiterat in excommunicatione lata ab Auditore Cameræ Apostolicæ, tanquam suspectum de hæresi, si in singulis annis in festis Paschalibus ab eodem Auditore Cameræ absolutionem obtinuit.

18 Dico secundò iuxta intellectum textus nostri requiri perseuerentiam cum pertinacia animi, quæ includat contemptum clauium taliter, vt ad probandam insordescentiam, non sufficiat probari sola perseuerentia in excommunicatione per annum, nisi etiam probetur hic animus cum contemptu clauium: sic Rota Rom. *decis.* 196. *num.* 2. *in impressis post* 2. *volum. consi. Farin.* vbi ad hoc allegat Signorol. *cons* 33. *num.* 10. *vers. præ erea,* Decian. *cons.* 14. *num.* 9. *volum.* 3. Ricciulus *de Iure personar. extra Eccles. grem. exist. lib* 4. *cap.* 8. *num.* 3. Carena
19 *supra* §. 2. *num.* 6. † qui etiam *num.* 7. & 9. probat quod, ad incurrendam hanc insordescentiam, requiritur, quod excommunicatus habuerit notitiam excommunicationis; & quod alias nunquam posset dici insordescere: sic ex Ricciulo *dict.* 4. & ex Rota Romana *decis.* 181. *n.* 2. *& sequent. in impressis post* 2. *volum. consi. Farinac.* legenda.

20 Imò idem Ricciul. *dict. cap.* 8. *num.* 12. *cum aliis* dicit, quod ad hoc, vt quis verè insordescens dici possit; itavt ex illa insordescentia agi possit ad iuris effectus ab ea prodeuntes, videatur requiri quod super insordescentia sequatur sententia illius declaratoria; sed ipse, & Mariscot. *var. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 60. dixerunt quod hæc declaratoria, cum agitur contra aliquam, vti de hæresi suspectum ob dictam insordescentiam, debeat fieri de
21 Inquisitore. † Et Carena *supra* §. 3. *num.* 13. & 14. ait insordescentem posse puniri per Iudicem Laicum per verba *cap.* 3. *Concilij Tridentin.* approbans doctrinam, quæ mandatur *in l.* 2. *tit.* 5. *lib.* 8. *recop.* dum mandat Iudicibus sæcularibus, vt Laicos in excommunicatione vltra mensem perseuerantes, puniant, latè Azeuedus *in dicta l.* Gutierrez *Can. lib.* 1. *cap.* 12. Salzed. *cap.* 118. *in praxi num.* 6. Marius Altenius *de cens. tom.* 1. *lib.* 2. *disp.* 8. *cap.* 3. *vers. hinc colligit,* cum aliis, quod intelligo de insordescentibus extra causam hæresis, cuius cognitio spectaret ad Laicum, vt dicit Carena vidensus cum multis *supra* §. 4. dum agens de quæstione, an insordescens in excommunicatione, sit de hæresi suspectus? *à num.* 15. ibi, *& à num.* 18. cum multis contra alios, quos refert *num.* 17. docet, vt quidquid sit de iure, de consuetudine tamen contra insordescentes in excommunicatione lata ob aliam causam, quam hæresis, Sanctum Officium non soleat procedere: sic cum Pegna, Scaccia, Zechio, Grassis, Lazario, & aliis.

22 Vnde benè Barbosa hic *num.* 5. in *vers. pro tanta* pertinacia, & contemptu, notat ex eodem Ricciulo *dict. c.* 8. *num.* 3. Signorolo *cons.* 33. *dict. num.* 10. *vers. præterea,* Rota *decis.* 132. *num.* 7. *p.* 1. *in recentior.* quod vt dicatur contracta insordescentia ad effectum priuationis beneficiorum, requiratur perseuerentia cum animi pertinacia, quæ includat contemptum clauium; quod existimo intelligendum iuxta declarationes *num. præced.*

Ad quartam quæstionis partem, per quod temporis spatium, elapso anno, debeat Iudex expectare excommunicatum, antequam ad declarationem, vel priuationem beneficiorum procedat. 23
In quo dubio, etsi Abbas *in dict. cap.* 11 *de iudic. num.* 15. *vers. fateor,* & ibi Andreas Alciatus *n.* 37. videantur sentire per triennium expectandum esse vt colligere possunt ex decisione textus nostri: Tamen Salzedus *in praxi dict. cap.* 119. Iacobus Menoch. *de arbitr. Iudicum lib.* 2. *cent.* 5. *casu* 116. *n.* 66. quos sequitur Barbosa *hic num.* 4. dicunt hoc totum relinquendo esse Iudicis arbitrio, vt ego etiam intelligo per iam adducta, iuxta distinctionem criminum, & causarum, quarum ratione quis fuit excommunicatus.

Vnde poteris hic inquirere, quo pacto debeat se gerere Confessarius cum exsordescentibus? In 24
quo dubio Ricciulus *de Iure personar. extra grem. Eccles. exist. c. p.* 7. *num* 17. Catena *de officio inquisit. dict. p.* 2. *tit.* 8. §. 10. *num* 48. & 49. dicunt, vt debeat animadvertere, an insordescens in excommunicatione, catholicè sentiat de clauibus Ecclesiæ; quia si non rectè sentiat, tunc sit vtique habendus non solùm pro hæretico mentali; sed etiam pro hæretico externo excommunicato in excommunicatione Cœnæ Domini: & qualiter hoc explicetur, inuenies apud Sanchez *in sum. lib.* 2. *c.* 8. *n.* 16. Filliucium *q. mor tom* 2. *tr.* 22. *c.* 6 *n.* 191. Layman. *in sum. lib.* 2. *tr.* 1. *c.* 14. *n.* 4. † Vbi bene declarat, quando pura omissio sit signum sufficiens externum hæ- 25
resis: & expendens Carena *d. n.* 49. ait quod in præfato casu non sufficiat absolutio ab excommunicatione, in qua insorduit; sed vlterius sit absoluendus ab excommunicatione Bullæ Cœnæ lata in hæreticos † Sed quod vbi insordescens in intellectu 26
errorem non habuerit, interrogandus sit de causa insordescentiæ, an dicto tempore claues Ecclesiæ, verè consumpserit; prout de iure præsumitur, † & 27
quod tunc Confessarius debeat eum monere de grauitate excommunicationis, in qua erat incursus, iniungendo tandem Pœnitenti congruam satisfactionem pro qualitate, & circunstantiis prædictæ insordescentiæ. Ego tamen in primo casu quoties si insordescens malè, & non catholicè sentiat de clauibus Ecclesiæ, possem dicere non posse sic insordescentem illico absolui propter hæresim contractam, nisi prius fuissent consulti Domini Inquisitores iuxta ea, quæ alibi dico.

Quod si iterum dubites, quandonam animus insordescentiæ in excommunicatione incipiat, an à 28
die incursus excommunicationis, an potius à die, quo fuit declaratus excommunicatus? Vt benè & latè expendas adiungendo hic quæ latissimè adduxi *sub cap. ad probandum* 24. *de senten. & re iud.* ob id ex ibi adductis ad propositum nostri dubij, breuiter respondeo, dictum animum incipere à die quo quis fuit nominatim excommunicatus denunciatus, vt docet Sanctarellus cum multis ab eo relatis *de hæresi cap.* 4. *num.* 6. Albertin. *in Rubrica de heret. in* 6. *quæst.* 13. *num.* 35. Riccius *in praxi variar. resolut. tom.* 3. *resolut.* 216. Carena *supra* §. 1. *tit.* 8. *part.* 2. *num* 5. & faciunt quæ dixi *in cap. intelleximus de iudiciis, & in cap. pastoralis,* §. *verum de appellat.* vbi quando excommunicatus vitetur agere in iudicio, aut à sententia appellare, &c.

QVÆSTIO II.

An suspensus à beneficio, valide accipiat aliud beneficium? Et an suspensus à beneficio, suspendatur à iure collationis beneficij, confirmationis, electionis, &c. sibi proueniente ratione beneficij, à quo suspensus est? Et an collatio beneficij facta excommunicato tolerato, sit inualida? Et quid de ea, quae facta est suspenso, vel interdicto? An excommunicatus, valide acceptet beneficium, si ante excommunicationem fuerit ei collatum? Et an excommunicatus sit inhabilis ad recipiendas pensiones?

SVMMARIVM.

1 *Suspensus à beneficio, validè accipit titulum alterius beneficij, sed non acquirit fructus eius. Et de ratione*, n.2. & 3.

4 *Suspensus à beneficio, non suspenditur à iure collationis, confirmationis, seu electionis, & quare*, n.5.

5 *Collatio, electio, seu confirmatio, non sunt actus Dominij, vel beneficij, sed officij, & iurisdictionis, contra Prepositum*, numero 7.

6 *Episcopus à beneficiis suspensus, potest beneficia conferre.*

8 *Collatio beneficij fieri nequit excommunicato non tolerato, & contra aliquos, etiam tolerato, vt* n.9.

10 *Excommunicato ignoranti excommunicationem, non recte fit collatio beneficij, & electio; & si sit valida, vt* n.11.

12 *Excommunicatus, qui accepit beneficium, eique seruitium praestitit, quoad accipere fructus congrua sustentationis, non alios.*

13 *Excommunicatus, qui tunc accepit beneficium, si postea illud legitimè obtinet, potest fructus eius percipere, si inseruit per se, vel per alium.*

14 *Collatio beneficij facta suspenso, vel interdicto, non est nulla; etsi sit illicita, & veniat annullanda, vt* n.15. & 16.

16 *Suspensio, siue ab officio, vel beneficio, etsi faciat inhabilem hominem ad collationem, non tamen eam irritat.*

17 *Collatio facta suspenso, aut interdicto, quare valeat, non sic ea, quae fit excommunicato*, num.18.

19 *Excommunicatus potest conferre alteri, sed accipere collationem nequit.*

20 Cap.fin.de Clerico excommunicato.

21 *Acceptatio beneficij licet excommunicato, cui ante excommunicationem fuit facta illius collatio, quando scilicet acceptatio respicit tantum declarationem voluntatis, vt* numero 23.

22 *Collationis, & acceptationis actus deferunt, &* num.25.

24 *Beneficium collatum excommunicato, si moriatur post absolutionem, vacat de nouo, si ante, non ita.*

25 *Collationis officium, est conferre verum ius alteri, acceptationis, non sic.*

26 *Excommunicatus, qui ante excommunicationem obtinuit litteras ad beneficium vacaturum, poterit illud acceptare.*

27 *Canonicus antiquior excommunicatus, potest acceptare pinguiorem Prabendam, sed non accipere eius collationem.*

28 *Pensio spiritualis, & Ecclesiastica, nequit conferri excommunicato, secus pensio temporalis*, numero 29. & 30. *vbi quae sit differentia.*

31 *Pensio temporalis assignatur laico, vt in stipendium, non vt beneficium, veluti pro patrocinio, pro pulsandis Campanis, aut aperiendo fores Ecclesiæ, vt* n.32.

1 AD primam partem quæstionis, quam poteris latius expendere ex dictis *supra q.* 1. vers. *ad secundam*, de beneficio collato illi, qui suspensus est ab officio, videtur respondendum, vt nullo modo validè accipiat aliud beneficium, qui suspensus est à beneficio, quia hic militat ratio diuersa ab ea, quam adduxi *in dicta quæst.*14 vers. *ad secundam*, de beneficio collato ei, qui suspensus est ab officio. Hic enim non congrue fiet, si semel suspenso ab vno beneficio, quod obtinuit, ei aliud de nouo conferatur; & sic hanc tenent sententiam Bonacina *de censur. disput.* 1. *puncto* 3. *num.*8. *in editione nouissima*, Lessius *de Iustitia, lib.*2.*cap.*34. *dub.*22. *num.*116 Villalobos *in summ.tom.*1.*tract.*18. *difficult.*4. *num.*6 sic per textum *in cap.fin.de Clerico excomm.minist.& per Clem.*2. *de vita, & honest. Clericorum*, vbi dicitur nullam esse ipso facto electionem, & probant ea ratione, quia inter effectus, quos producit suspensio à beneficio, est ille, nempe vt priuetur fructibus beneficij, & per argum.textus *in l.oratio, ff. de sponsalibus.*

2 Alij inquam docent prædictam collationem suspenso factam, non esse irritam, sed esse irritandam: sic Coninch. *de Sacram. disp.*15. *dub.*2. *num.*14.Gordonus *tom.*1.*lib.*7. *quæst.*13. *c.*7. *n.*38. Cornejo *in* 3.*part.D.Thom.tract.*5. *de suspens. disputatione* 2. *dubio* 4. *quæst.*2. Layman.*lib.*1.*tract.*5. *part.*3.*cap.*1. *num.*3. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. quæst.* 24. *dubio* 3. Faber *de censuris in* 4. *sentent. distinct.*25.*quæst.*1.*disp.*6.*cap.*1.*num.*26.Diana *p.*5. *tract.*10. *res.*7. dicentes, quod iura pro contraria sententia ad summum probant talem acquisitionem esse irritandam, & non autem irritam: & pro hac sententia videntur facere quæ adduxi *sub dict. quæst.*1.*in dicto vers.ad secundam*, vbi probaui non esse irritam, sed tantum illicitam ad summum, collationem factam suspenso ab officio, cumque effectus suspensionis redundantes aduersus suspensum ab officio, redundent etiam aduersus suspensum à beneficio, vt tradit idem Villalobos *d. dif.*4. *num.*4. & ipse dicat *dif.*3. *num.*5. quod qui suspensus est ab officio, non sit priuatus à beneficio, nec à perceptione fructuum: Sequitur vt in casu nostro similiter procedat, vt qui suspensus est ab vno beneficio, non suspendatur à collatione alterius sibi dati:

3 Ego tamen vltra prædictos certantes Doctores in hoc dubio existimo med[illegible] esse viam eligendam; quia etsi reuera fateor quod ille, qui absolutè suspensus est à beneficio, absque alia additione intelligatur suspensus ab omnibus beneficiis, vt sentit Villalobos, *dict.dif.*4.*num.*4. vtpote dicit de suspenso ab officio, *dict.dif.*5.*num.*4. Tamen

men in prædicto casu cum debeat fieri distinctio inter titulum beneficij, & perceptionem fructus illius, dico non prohiberi collationem factam de nouo beneficio, etsi illius fructus non fruatur ob dictam suspensionem: & hoc sic intelligo cum Præposito, *in 3.p.quæst.3.de suspensione dub.2.n.24.* qui dicens quod si quis solum suspenditur à certo beneficio, non potest priuari fructibus aliorum beneficiorum; & quod potest etiam alia beneficia recipere addit insuper, vt videatur posse aliud beneficium recipere, qoaotum est ex parte censuræ, etiam quando simpliciter suspensus est à beneficio, quia optimè potest consistere quod aliquis possit acquirere titulum, quamvis deberet priuari fructibus, & de prouenientibus; & docet Tannerus, *tom.4.disp.6.q.10.dubio 1.num.137.* quod ante iudicis sententiam, potest suspensus percipere fructus beneficij sibi de oouo collati & patet ex dictis, *n. seq.*

4 Ad secundam quæstionis partem, an suspensus à beneficio, suspendatur à iure collationis, beneficij confirmationis, siue electionis? Et existimo per iam dicta, vt non suspendatur à præfatis; eo quod collatio, & electio non sunt propriè beneficij fructus, quorum perceptio suspenso interdicta est, vt dixi, cum potius sint actus officij: & qua iurisdictioois ratione beneficiis competentis;
5 & sic glossa, *in cap. transmissam de elect. lib. 6* † Dixit quod nec sint actus Dominij, vel beneficij; provt beneficium est, sed officij, & iurisdictionis. Quamobrem Canonis auctor cum ab vtroque, tam beneficio, quàm iure eligendi, suspendere vult, id ipsum exprimit, vt *in cap. cum in cunctis* §. *vltim. de electione*: & ita hanc sententiam docent Philippus Faber. *de cens. in 4. sentent. dist. 25. q. 1. disp. 6. cap. 1. num. 29.* Mercerus *de Sacram. in 3. p. quæst. 24. dubio* 3. Coninch *disp. 15. dub. 2. num. 11.* Layman. *lib. 1. tract. 5. p. 3. cap. 1. num. 4.* Hurtadus *de suspens. difficult. 4. num. 9.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de suspens. disp. 2. dubio 4. q. 4.* Suarez *de cens. disp. 25. sect. 2. num. 14. & disp. 26. sect. 4. num. 5.* cum aliis
6 † Diana *p. 5. tract. 10. res. 7.* in vers. *verum*, vbi notat ex Mercero relato Episcopum à beneficio suspensum, posse beneficia conferre, quia hæc collatio non pertinet ad fructus Episcopatus; provt impropriè dixit glossa *in cap. cum olim de maioritate, & obed.* per quam etsi infra *in cap. 24. de re indic. sub q. 2. num. 12.* retulerim collationem annumerari inter beneficij fructus; sed ibi dictum intelligitur, provt hic.

Vnde existimo non esse audiendos Præpositum
7 *in 3. p. quæst. 5. de suspens. dub. 2. num. 25.* Henriquez *lib. 13. cap. 32. num. 4.* Sayrum *lib. 4 cap. 6. num. 7.* Toletum *in summa cap. 43. lib* 1. contrarium docentes, quia tale ius, est quidam prouentus beneficij vacantis; quibus respondetur ex dictis; & quod in materia pœnali, qualis est hæc, non debet fieri extensio, vt coosiderant Doctores nostræ sententiæ.

8 Ad tertiam quæstionis partem præmittendo nonnulla, quæ dixi *sub cap. ad probandum 24. de sent. & re iud.* inter quæ an excommunicatus possit præsentare, seu beneficia resignare, & alia conducibilia, nunc legitimè inquirimus de præsenti dubio; & licèt posset dici extrauagantem Martini V. extendi etiam ad excommunicatum toleratum, quia illa oullum intendit præstare fauorem tollerato: cuius ratione nonnulli Doctores dixerint collationem beneficij factam excommunicato tolerato, esse inualidam. Tamen probabiliter potest dici, quod etsi prædicta sententia certa sit in excommunicato non tolerato iuxta intellectum *dict. extrauag.* secundum quæ dixi *in dict. cap. 24.* & per doctrinam textus *in cap. pastoralis de Clerico excom.* dicentis geoeraliter collatiooem beneficij factam excommunicato inualidam esse, in tolerato autem affirmandum sit talem collationem valere, ex dictis *ibi sub quæst. 1.* vbi explicui *dict. extrauag. in vers. ad secundam*, & in aliis quæstionibus *ibi*, & probatur ex eo, quia si collatori excommunicato licitam est beneficium cooferre tolerato, iuxta *dict. extrauag.* non minus, quam Sacramenta administrare, quomodo collatio illi facta erit nulla, cum illicitum sit conferre beneficium inhabili. Et sic tenet Hurtado *disputation. 6. de excommunic. difficultate 2. num. 6.*

Adhuc verò quia ego *in dict. cap. ad proban-* 9
dum, constitui differentiam inter excommunicatum actus exercentem iurisdictionis, & excommunicatum, cui datur possessio beneficij *ibi q. 1. vers. ad sextam num. 26. & 27.* ideo existimó respectu excommunicati cui confertur beneficium, non valere collationem, etiam si toleratus sit, quia respectu illius debet obseruari dicta extrauagans nam etsi talem excommuoicatum permittat nobis communicare; non tamen reddit illum habilem ad beneficia: sic tenent Coninch. *de Sacram. disput. 14. dubio 9. num. 70.* Auila *p. 2. de censur. cap. 6. disp. 5. dub. 2. concl. 1.* Raynadus *de monit. p. 2. cap. 2. num. 29.* Sanchez *in opusculo tom. 1. lib. 2. cap. 2. dubio 10. num. 7.* Faber. *de cens. in 4. dist. 25. quæst. 1. disp. 4. num.* 93. Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 17. difficult. 9. num. 5.* Turrianus *lib. 2. disput. 16. lib. 1.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excomm. disp. 10. § 7. dub. 1.*
† Dicentes id etiam procedere si excommunica- 10
tus, excommunicationem ignoret, vt quia oblitus est se incurrisse, aut falsò putat se validè absolotum; quia etsi ignorantia excuset aliquem à peccato, tamen non reddit eum habilem ad aliquem
actum, ad quem alias est, inhabilis. † Sed Dia- 11
na cum Lessio, & aliis *dict. p. 5. tr. 9. res. 99. in fine*, contra illos dicit, quod si prouisus ignoret se excommuoicatum ignorantia probabili, tunc electio & collatio beneficij, non sit irrita: & Turrianus *lib. 2. disp. 15. dub. 2.* ex Vasquez, dixit absolutè, quod collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato, est valida; de quo dixi *sub dicto cap. 24. de re iud.* de cuios ratione ibi *sub dicto num. 26. & 27.* & ex aliis, non enim ex hoc conferens reportat commodum, sicut illi confertur.

Vnde notandum est cum Coninch *vbi suprà*, 12
& Suarez *de censur. disp. 13. sect. 1. num. 3.* quod si excommunicatus bona fide beneficium acceperit eique inseruierit; etsi postea re cognita teneatur illud relinquere; possit tamen retinere fructus, qui respondent congruæ sustentationi ad quam ius habet, sed non ad cæteros fructus, qui superfluunt nisi taliter bona fide eos expendisset, vt inde ditior non fieret; secus si agnouisset suam inhabilitatem à principio.

Secundò notandum est cum Henriquez *in sum.* 13
lib. 13. cap. 3. num. 3. Diana vbi supra *sub vers. notandum*, quod si talis postea illud beneficium legitimè obtineat, possit eos fructus retinere, quia hoc beneficium eousque vacauit, & fructus beneficij vacantis debentur soccessori. Verùm, vt hoc sit probabile necessum esse, vt ipse interim per se, vel per alium curauerit fieri omne officium illi beneficio debitum quia alias esset melioris condi-

tionis, qui inualidè, quàm qui validè beneficium obtinuisset; quod ego intelligo, quoties beneficij vacantis fructus debentur successori, non si fabricæ, aut alij tertio per aliquam specialem ordinationem, aut consuetudinem.

14 Ad quartam quæstionis partem, an collatio beneficij facta suspenso, vel interdicto, sit inualida? vt dubiū hoc dissoluas, adiunges quæ dixi *supr. sub q.1. in vers. ad secundam*, & *vers. ad tertiam*: etenim pro affirmatiua sententia ibi, fundamenta colliges, & alia ex dictis *q.praced.* ex quibus Auila *de censur. p.2.c.6. d.so.5. dub.4. post 3. conclusionem*, notat, vt quæ proximè dicta sunt de collatione, vel electione facta excommunicato, habeant etiam locum, si fiat suspenso, vel interdicto: hanc opinionem dixit probabiliorem Diana *dict. p.5. tract.9. disp.100.* & Coninch. *de Sacram. disp.14. dub.9. n.71.* imò Barbosa *hic num.6.* Lessius *de Iust. lib.2.c.34. num.116.* Garcia *de beneficiis p.7.c.14. a num.1.* Flaminius *de resignat. lib.2. quæst.6. num.84.* Azor. *instit. moral. p.2. lib.5. cap.7. q.uæst.3.* Vgolinus *de censur. tabula de suspens. cap.6. §.1. num.4. & cap.8. §.6. n.1.* Corrasius *de beneficiis p.4. cap.3. num.2.* Viualdus *in Candelabro aureo tit. de suspensione num.139.* per glossam hic verb. *suspensi*, quod suspenso ab officio, vel beneficio, non possunt beneficia conferri, imò ita illorum esse incapacem, vt prouisio illi facta sit nulla.

15 Ego verò cum iam supra expenderim dictam glossam, existimo multum probabiliter, & securè in casu nostro non esse iudicandum sic absolutè, sicut dictum est de collatione facta excommunicato, etiam tolerato: nam intra illum, & suspensum, vel interdictum, est non minima differentia, vt ex serie cuiuslibet materiæ constat, tum ex dictis supra *dict. quæst.* · vers. *ad secundam, & ad tertiam*, vbi probaui collationem factam suspenso ab officio & beneficio, non esse nullam omninò, etsi vt illicita veniret irritanda, quod dixit Lessius,

16 *vbi suprà*, satis esse probabile. † Nam etsi suspensio, siue ab officio, siue à beneficio, faciat hominem indignum collatione noui beneficij, & Canones velint eum priuari; & ea ratione possit esse inhabilis; verùm non ita inhabilem fore, vt collatio sit ipso iure irrita, quod teneatur beneficium, etiam post ablatam suspensionem dimittere, cùm id Cannonibus Sacris nequeat probari: ex quibus tantum, (vt iam aduerti supra) colligitur collationem esse irritandam, ipsumque esse priuandum; sicque in re tam dura, & difficili non videantur extendendi textus contrariæ sententiæ ad priuationem latæ sententiæ, & inhabilitatem absolutam: ita Lessius cum Suarez *de censur. disp.26. sect.3. num.7. & disp.27. sect.5. n.15.* qui quod dixit de suspensione, idem dicit de interdicto respondens ad omnes Canones, qui pro contraria sententia adducuntur, quos iam explicaui, *sub dicta q.1. in locis citatis*.

17 Quod si interroges de ratione differentiæ, quare collatio, seu electio de beneficio facta excommunicato, sit ipso iure nulla, & irrita; non sic illa, quæ fit suspenso, aut interdicto; respondeo, quod etsi inter excommunicati, suspensi vel interdicti pœnas, non videatur constitui differentia per textum *in cap. fin. de clerico excommunic. ministrante*, cum ea tamen differentia, quod electio, quæ fit de suspenso ad beneficium, non est ipso iure irrita, & nulla, sed quod tantum veniat irritanda, quia ille, qui est suspensus, non est inhabilis, sed tantum prohibitus, vt docent Abbas *in cap. vel non est compos, de temper. ordination.* Suarez *de censur. dict. disp.26. sect.3. n.8.* Villalobos *in summ. p.1. tract.18. diffic.3. num.4.* qui se remittit ad ea, quæ dicit *sub tract.17. difficul.32.* quod aliter est, vt iam dixi hic *per dict. extrauag. ad euitanda*, & per textum *in dict. cap. pastoralis de Clerico excommun.* † Quibus, & aliis probatur collationem 18 factam excommunicato, nullam esse ipso iure, quia excommunicatus, semper censetur priuatus, & inhabilis, ad recipienda beneficia de nouo, non sic suspensus, aut interdictus. † Tum vt dixi 19 *sub dicto vers. ad tertiam*, aliud est, vt excommunicatus conferat, secundùm quæ dixi *ibi*, & *in toto cap. ad probandum 24. de re iud.* aliud inquam, quod excommunicatus accipiat collationem beneficij, siue de nouo collati, † imò Villalobos *in* 20 *dictis locis*, ait textum *in dicto cap. vltim. de Clerico excommun.* loqui de excommunicatione minori excommunicatione, dicens *dict. diffic.32. sub num.7.* dictam extrauag. *ad euitanda*, comprehendere etiam excommunicatum minori, quibus, nec etiam fauet.

Ad quintam quæstionis partem, an excommu- 21 nicatus validè acceptet beneficium, si ante excommunicationem fuerit ei collatum? Video in hoc puncto Doctores discordantes, siquidem, qui negatiuam docent sententiam, ex eo est, quia vt patet *ex cap. si tibi absenti de præb. lib.6.* non minus dicunt quem acquirere ius in beneficium per validam collationis acceptationem, quam per ipsam collationem; sed sic esse, vt ipsa collatio facta excommunicato, sit omnino nulla, & inualida, cum sit illa incapax ad acquirendum ius in beneficium; ergo, & similiter acceptatio: sic docent Hurtado *de excommunic. disp.6. diff.3. num.8.* Coninch. *de Sacram. disp.14. dub.9. num.97.* Layman *lib.2. tract.5. p.2. c.2. quæst.3. num.11.* Raynaudus *de monit. p.2. cap.2. num.29.* † Qui omnes constituunt 22 differentiam inter actum collationis factæ excommunicato, aut actum acceptationis, obiectionibus contrariis respondendo Sed alij inquam docent, vt quamvis inualidetur collatio excommunicato facta per textum *in cap. postulastis de clerico excomm. minist.* non tamen acceptatio, quia *in eo cap. tantum*, inualidatur actio, per quam acquiritur ius ad beneficium; quod non sic contingit per acceptationem, cum nullus sibi conferat ius. Et deinde quia acceptatio solum est declaratio propriæ voluntatis qua certum est non priuari per excommunicationem ex regula textus *in l. ex facto §. si quis rogatus 2. ff. ad Senat. consf. Trebell.* præsertim cùm acceptatio ad factum potius, quàm ad ius pertineat: sic docent Couarruu. *lib. 3. variar. cap. 16. num.4.* Lessius *lib.2. de Iust. cap.34. dubio 22. num.118.* Vasquez *de excommunic. dubio 6.* Toletus *in summa lib.1. cap.13.*

Ego inquam vtramque sententiam admitto, vt 23 veram in suo sensu, quia si per acceptationem beneficij ab excommunicato factam acquirit excommunicatus, ius in beneficio, tum tenera iuxta primam sententiam, & text. *in dicto cap. si tibi absenti de præb. lib.6.* sit nulla, & inualida talis acceptatio, sicut & collatio: tamen si acceptatio respiciat tantum ad declarationem consensus, existimo cum Diana *dict. part.5. tract.9. resf.102.* in vers. *nec valet secundam sustineri sententiam.* † Et sic si 24 post absolutionem moriatur, illud beneficium vacat de nouò, secus si moriatur antequam sit absolutus, etiam post acceptationem; quia in hoc posteriori casu, nondum beneficium acquisiuerat,

nec

nec vacat de nouo; quod præstat attendi, vt dicit
Diana, ad hoc vt sciatur ad quem eius collatio
pertineat, posteriorem sententiam ex dictis etiam
docent, & tenent Mercerus *de Sacr. in 3. quæst. 21.*
25 *dubio* 8. Turnanus *lib. 2. disp. 16. dubio 2* † Nec
prædicta distinctio turbatur ex eo quod collatio
sufficiat ad declarationem consensus excommuni-
cati, sicut dictum est de acceptatione; quia res-
pondeo proprium officium collationis, esse con-
ferre verum ius alteri; acceptationis inquam non
sic, cum tantum sit conditio requisita, vt collatio
suum operetur effectum.
26. Vnde infero quod si ille, qui ante excommu-
nicationem obtinuerit litteras ad beneficium va-
caturum tempore, quo vacat sit excommunicatus,
possit illud acceptare virtute Bullarum & acce
ptatio sit valida; itavt post absolutionem non de-
sideretur noua acceptatio, sed sola collatio, quia
litteræ ad beneficium vacaturum, non conferunt
ius sine collatione, cum solum promittant colla-
tionem quæ fieri nequit durante excommunica-
tione, nec opus esse, vt fiat postea, tenet Diana
27 *vbi supra circa finem*, in vers. *ex quo.* † Vbi circa
finem addit idem esse de antiquiori Canonico, qui
licèt sit excommunicatus, potest validè acceptare
pinguiorem Præbendam, licèt collatio sit suspen-
dendo, donec absoluatur.
28 Ad vltimam quæstionis partem Theophilus
Raynaudus *de monst. p. 2. c. 2. num.* 29. Mercerus *de
Sacram. in 3. p. quæst. 21. dubio* 8. Suarez *de censuris
disp. 13. sect. 1. num. 9. &* 10. Filliucius *tom. 1. tr. 12.
cap 5 num. 123.* Villalobos *tom. 1. difficultat. 9. n. 3.
tract. 17. in summ.* cum Abbate *in cap. conquerente,
de Clericis non resident.* Couarruu. *in pract. cap 36.
num.* 10. Soto *de Iustitia lib. 10. de Iustitia quæst. 5.
art. 3.* & Gordonus *in summ. tom. 2. lib. 7. quæst 9.
num. 45.* dicunt quod excommunicatus, est etiam
29 inhabilis ad recipiendas pensiones. † Sed Auila
absolutè dicit pensionem quamlibet, etiam spi-
ritualem, quæ fundatur in titulo spirituali colla-
tam excommunicato esse validam: nam, vt ait
Præpositus *in 3. p. quæst. 2. de excommunic. dub.* 11.
num. 64. excommunicatus non est ex natura rei in-
capax beneficij, vel pensionis, sed de iure positiuo;
sed non datur textus in iure, per quem excommu-
nicatus prohibitus sit accipere pensionem, sicut
datur circa beneficium, ex dictis *supra*; ergo cum
prædicta prohibitio sit pœnalis, & ob id odiosa,
non est cur debeat extendi ad pensionem; etiam
spiritualem. Cum pensio etiam collata titulo Ec-
clesiastico, non sit beneficium, nec de ea discur-
rendum, sicut de beneficio sine iure expresso prop-
ter aliquam conuenientiam inter beneficium, &
pensionem.
30 Ego tamen cum videam Doctores primæ sen-
tentiæ, eam porrigere, etiam ad pensionem tem-
poralem, præsertim Couar. *supra num.* 2. Villalo-
bos *dict. num. 3 in fine*, Gigas *de pens. quæst.* 14. &
alij, existimo sub distinctione loquendum; nem-
pe vt respectu pensionis spiritualis, & Ecclesiasti-
cæ, aut mixtæ, quæ etsi non sit beneficium propriè
reducitur ad illud quodammodo dependenter, seu
consequenter, vt benè cum multis explicat viden-
dus Garçia *de benef p. 1. cap. 5. à num* 1. vbi & *n. 9.*
quod communiter talis pensio assignatur alicui lo-
co beneficij, vt commodius sustentur, vel ex cau-
sa resignationis, seu cessionis. Tunc in hoc sensu
prima sententia verificetur quemadmodum dice-
tur vera iuxta speciem textus *in dict. cap.* conque-
rente, si pensio daretur in titulum beneficij; vide-
licet dum extrahitur ex pingui beneficio, vt dein-
ceps sit beneficium Ecclesiasticum, quæ tunc iam
veniet propriè appellatione beneficij, vt cum in-
finitis probat ipse Garcia *n. 5.*

In secundo casu crediderim cum Doctoribus 31
secundæ sententiæ, vt quoties de fructibus bene-
ficij assignatur Laico aliqua pensio temporalis,
tunc si ea detur excommunicato, cum deficiat spi-
tualitatis ratio, non sit nulla, & irrita talis deno-
tatio, siue collatio, secundùm quod erit vera se-
cunda Auilæ, & Præpositi sententia, quam pro-
bant, & tenent Gaspar. Hurtad. *de excomm. diff.* 2.
Diana *dicta p. 5. tract. 9. res.* 103. Turrianus *lib. 2.
disp. 16. dub. 1.* Vasquez *de excommun. dub. 6. n. 5.*
Henriquez *lib. 13. cap. 13. num. 2.* Layman. *lib. 2.
tract. 5. p. 2. cap. 2. num.* 8. Cornejo *in 3 p. tract. 5. de
excommun. diff* 10. §. 7. *dub.* 1. quia vt ait Garcia *d.
cap. 1. de benef. num.* 8. Gigas *de pens. quæst. 67. num. 2.*
Mandosius *de signatura gratia tit. de pens. in princ.*
Duarenus *de benefic. lib. 6. cap.* 4. quia prædicta pen-
sio, quæ titulo sæculari, & vti Laico assignatur in
stipendium pro seruitio temporali, puta pro Pa-
trocinio, pro pulsandis Campanis, aut aperiendo
fores Ecclesiæ, vel alias pro remuneratione labo-
rum, est propriè profana.

QVÆSTIO III.

An excommunicatus, cui facta est collatio beneficij; possit post absolutionem retinere, vel acceptare illud sine noua collatione? Et quid si cum eo fuerit ab Episcopo dispensatum? Et remissiuè de aliis.

SVMMARIVM.

1 *Collatio noua debet fieri post absolutionem de beneficio illi, cui excommunicato, fuerat collatum, fallit vt* n. 4. & 5. *sed non admittitur,* num. 10.

2 *Matrimonij contracti cum aliquo impedimento dirimenti, nullitas suppletur consensu nouo.*

3 *Consensus præstitus à principio, actus non conualescit ex postfacto.*

4 *Impedimentum occultum non annullat collationem, si in nullius præiudicium cadat,* numero 5.

6 *Electus vnus de duobus, non impeditus præfertur impedito.*

7 *Dispensatus, qui per acceptationem beneficij incurrerat instrusionem, habilis redditur.*

8 *Electores semper censentur manere in priori voluntate, in electione scilicet, & præsentatione.*

9 *Irregulari collatum beneficium retinet illud post dispensationem.*

11 *Resignare non debeat excommunicatus sibi beneficium collatum.*

12 *Collator poterit secundo conferre beneficium ei, qui dum esset excommunicatus contulerat.*

13 *Retinere beneficium potest post absolutionem excommunicatus, cui collatum fuerat illud cum declarationibus,* numero 14. 15. & 16.

16 *Collatio*

16 *Collatio facta à Papa excommunicato, nec Episcopi dispensatione validatur.*

1 AD primam quæstionis partem, cui poteris
respondere ex iam adductis *sub quæst.* 2.
tam pro affirmatiua, quàm pro oegatiua sententia;
respondeo probabilius esse, vt post absolutionem
egeat noua collatione; eo quod collatio facta io
tempore, quo erat excommunicatus, fuerit nulla,
& irrita.

2 Et confirmatur ex simili de matrimonio con-
tracto cum aliquo impedimento dirimenti: nam
cum sit ipso iure nullum, non sufficit primus con-
sensus, quo fuit contractum, sed requiritur alius
nouus coosensus, & quod partes illum de nouo
manifestent. † Est enim regula, vt quoties con-
3 sensus requiritur essentialiter ad alicuius rei valo-
rem, si ille detur eo tempore in quo obiectum est
incapax taliter est nullus talis præstitus consensus
vt postea non conualescat, *ex reg. Iuris nuptias, ff. & cap.* quod ab initio vitiosum est tractu tem-
poris non conualescit *de reg. Iuris*, sed vt iam
latè probaui excommunicatus dicitur inhabilis, ac
incapax, vt ei conferatur beneficium; ergo. Do-
cent hanc sententiam Lessius *de iust. & iure c.* 34.
dubio 22. *num.* 119 Ægidius Coninch. *de Sacram. disp.* 19. *dub.* 9. *num.* 73. Hurtado *de excomm. disp.* 6.
difficult. 2.

4 Non reticeam quod idem Lessius, & Cnninch.
supra, & Thomas Sanchez *de matrim. lib.* 8.
disput. 7. *numero* 12. dixerint probabilem esse
affirmatiuam sententiam cum limitationibus se-
quentibus, nempè, si impedimentum sit oc-
cultum, alias actus nullum haberet colorem
5 sed esset planè irritus in foro externo. † Secun-
6 do, vt in nullius cedat præiudicium, † nam si duo
electi essent, tunc foret præferendus, qui caret
impedimento; eo quod ipse solus habet ius abso-
7 lutè. † Tertio, vt si sciens suum impedimentum
acceptando collationem beneficij, non solum im-
petret dispensationem illius prioris impedimenti,
sed etiam illius, quod incurrit per talem accepta-
tionem, cum ita acceptando collationem beneficij
incurrat beneficiũ intrusionis, per quod fit inhabi-
lis ad idem beneficium; sic vt egeat dispensatione
huius impedimenti, qua obtenta, possit retinere
beneficium, & probat Lessius, quem refert, & se-
qui videtur Diana *dict. tract.* 9 *p.* 5. *res.* 101. ex eo
quia electio illa fuit valida, & efficax ex parte ele-
gentium, solumque requiri capacitatem ex parte
electi; ergo simul atque fuerit capax, sublato
impedimento acquiret ius, ex vi prioris actus, si-
cut cum quis acceptat in excommunicatione col-
lationem sibi factam ante excommunicationem,
quia sublata ea, ius acquirit ex vi illius accepta-
8 tionis, † item ex eo quod electores in priori vo-
luntate censentur manere, cum illam non reuo-
cauerint; ergo vis electionis manet, ac proinde
poterit eam electionem, sublato impedimento
9 acceptare validè. † Et addit Diana hanc partem
confirmari posse ex eo, quod tradunt plures de eo
cui in irregularitate beneficium est collatum,
quem docent posse retinere beneficium post dis-
10 pensationem in irregularitate. † Ego inquam
magis primæ sententiæ assentior & licèt has limi-
tationes admitterem in sola electione, aut præ-
sentatione; non inquam in collatione, quia in hac
interuenit cum suo actu consensus ipse excom-
municatus in electione inquam, & præsentatione
quæ sunt actus dimanantes ex toto ab electore,
seu Patrono, & durantibus istis in eadem volunta-
te, poterit qui dum erat excommuoicatus inca-
pax post absolutionem acceptare electionem, seu
præsentationem; quod non est æquè in collatione
quæ in fieri, sicut à Collatore, dependet etiam ab
ipso, cui confertur.

Vnde Præpositus *quæst.* 2. *de excomm. dubio* 11. 11
num. 65. primam sequendo sententiam, infert eum
cui in excommunicatione, beneficium est colla-
tum; debere illud resignare in manus collatoris
purè, & simpliciter cum virtute talis collatioois
nullum ius acquisierit. † Et quod poterit collator 12
ei secundo conferre; & sic, si collatio pertinebat
ad Episcopum, vt ille possit iterato idem con-
ferre.

Ad secundam quæstionis partem respondet 13
Barbosa hic *num.* 7. quod potest quis post absolu-
tionem retinere beneficium, quod sibi fuerat tem-
pore excommunicationis collatum, si cum eo ab
Episcopo fuerit dispensatum, ita probans *ex cap. postulasti*, & ibi glossa verb. *dispensatum de Clerico excommunicato minist.* de quo plures refert Nico-
laus Garcia *de benef. part.* 7. *cap.* 13. *numero* 73.
& 74. & alios Ricciulus *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib.* 4. *cap.* 12. & *prae. numero* 5. de qua resolutione sic absolutè sumpta
potest dubitari ex adductis *in hac quæst. à numero* 1.

Imò idem Ricciul. *dict. cap.* 12. *num.* 6. declarat, 14
vt procedat in eodem Episcopo, qui contulit be-
neficium excommunicato ignoranter, & bona
fide. † Et *n.* 7. vt procedat etiam, si collatio non 15
spectet ad Episcopum, sed ad inferiorem collato-
rem. † Et *num.* 9. limitat, ne procedat, quando 16
collatio esset facta per Papam; quia tunc non po-
terit inferior etiam dispensando se ingerere; re-
fert Barbosa *dict. num.* 7. *in fine*, quibus addo Dia-
nam qui *dict. res.* 101. ante vers. *sed*, verbo *adde*,
dicit varios probabiliter sentire, quod licèt perti-
neat ad alium, si iustæ causæ subsint, & collator
non possit adiri sine infamia, possit adiri Episco-
pus, vt titulum reualidet, & idem possit, quando
non potest Pontifex adiri cuius erat secundo con-
ferre.

Hic posses adiungere alias duas difficultates, 17
nempe, an collatio beneficij facta illiterato, sit
nulla ante sententiam Iudicis, de quibus dico in-
fra *in cap. fin. quæst.* 1. vers. *ad tertiam*, & vers. *ad quartam* &c.

Ad Text. in Cap. A multis IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus ordinandus oportet, vt antea à sexto mense fuerit Subdiaconus ordinatus. Sed quid post Bullam Gregorij XIV.* num. 2. & 3.

3 *Episcopus vt consecretur, debet prius ordinari Præsbyter*, n. 6.

4 *Collatio ordinis Episcopalis, non Sacerdoti, num valeat*, & num. sequentib.

5 Cap. 2. Trid. sess. 22. de reform.

7 *Ordo Episcopalis necessariò includit Præsbyteratum.*

8 *Professus*

8 *Professus nondum nequit eligi in Abbatem.*

9 *Ordo Subdiaconatus annumeratur inter sacros.*

1 TExtus iste loquitur de ordine, in quo debet esse insignitus ille, qui est eligendus in Episcopum; cumque iam dixerim plura *sub titulo de electione circa personas sic eligendas*, & hic decidat Pontifex, quod quia iam hodie sine dubio Subdiaconatus Ordo, sit sacer, iuxta quæ adduxi supra *in Rubrica, & in cap. 1. & 3.* cum aliis; ideo nunc expendo oportere in Episcopum ordinandum in sacro ordine antea saltim sex mensium spatium constitutum fuisse ex Concilio Trident. *sessione 21. de reformatione cap. 2.* vt tradunt Franciscus Leo *in Thesauro fori Ecclesiastici 1. parte, cap. 3. numero 9.* Campanillus *in diuers. Iuris, Canon. Rubrica 7. cap. 6. numero 45.* Vgolinus *de officio Episcopi 1. parte, cap. 1. §. 2. num. 1.* Didacus de Arroyo *de Sacram. cap. de Episcop. numero 6.*

2 Sed cum textus noster videatur exegisse ordines sacros, Diaconatus, & Præsbyteratus, vt patet *ibi* in vers. *sacros* (inquit) ex textu *in cap. nullus dist. 60.* imò & Bulla Gregor. XIV. publicatu 15. Maij 1590. etiam plurali numero vtatur, dici videtur, vt sic ordinandus, sit ante sex menses sacris ordinibus initiatus, quemadmodum, & ante Concilium disposuerat textus *in cap. ostus 61. dist.* ibi, *Sed non eligatur aliquis, nisi in sacris ordinibus constitutus*, vt tradit Campanillus *in diuers. Iuris Canon. Rub 11. cap. 7. num. 8.* Barbosa *de officio Episcopi pars. 2. allegat. 1. num. 36. & 37.* ergo, etsi textus noster in finalibus verbis admiserit iam sine dubio post Canones antiquos ad Episcopatum illum, qui promotus fuerit in ordine tantum Subdiaconatus, qui sacer est, sequitur vt sit standum Bullæ Gregorij XIV. relatæ vt posteriori; & in hunc modum videtur loqui hic Barbosa *sub num. 2. in fine.*

3 Verùm etsi glossa fin. *in cap. vnico de Clerico per saltum promoto*, D. Thomas *in 4. sentent. dist. 24.* Borgon. *de irregularit. pars. 3. Rubrica de Clerico per saltum promoto num. 5.* Syluester *verb. Ordo numero 1.* Emanuel. Sa, *eodem verbo numero 25.* Bonacina *de censur. extra Bullam disput. 3. quæstione 1. puncto 2. numero 7.* Salzed. ad Bernard. Diaz *cap. 24. addit. 1.* Henriquez *in summ. lib. 10. cap. 7. numero 3.* Azotius *institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 30. quæstione 9.* Maiolos *de irregularit. lib. 4. cap. 12. numero 3.* dicunt Episcopalem ordinem non suscipere, qui Sacerdotio caret.

4 † Tamen existimo, vt etsi Sacerdotium non præcesserit, valida sit ordinis Episcopalis collatio: nam præposteratio in collatione ordinum non vitiat, licèt executionem impediat, vt docent post Ioannem Andream, Ancharan. & alios Rendina *promptuar. recept. sentent. Rubric. 38. numero 6.* Fornar. *de Sacrament. Ordin. numero 5. cap. 6.* Campanillus *supra Rubric. 10. cap. vnico, numero 3.* Couarruu. *lib. 3. variar. cap. 10. numero 16.* & Alzedus, quem sequitur Barbosa, *dicta allegatione 1. numero 38. part. 2.* post glossam, & Doctores *in cap. solicitudo distinctione 52.* & ita iuxta modum prædictum venit intelligendus idem Barbosa dum *in pastorali parte 2. titulo 1. c. 3. sub num 44.* inter qualitates requisitas, vt quis eligatur Episcopus, legitimè ponit in vers. *tertiò* illam quod in sacro Præsbyteratus ordine antea saltim sex mensium spatio fuerit constitutus. † 5
Vt statuit Concil. Trid. *sess. 22. de reform. cap. 2.* vbi idem Barbosa cum pluribus aliis tradit prædicta, & alia, qui textus illud non dicit, sed quod sit in ordine sacro constitutus, quasi, vt intelligas per dictam Bullam Gregorij XIV. oportere sic eligendum esse omnibus ordinibus sacris initiatus ante electionem ad Episcopatum, sed prærequiri, vt omninò necessarium, cum ex dict. Trid. sufficiat, vt sit in sacro ordine. † Quare etiam hodie 6
ex textu nostro, qui Subdiaconatus ordine insignitus sit iam in ordine sacro perinde in eo solo ordine eligi non repugnare. Aliud inquam videretur esse de Episcopo iam electo consecrando, quia cum consecratio spectet ad ipsum ordinem Episcopalem, tunc solus ordo Subdiaconi, aut Diaconi non sufficeret, nisi & insimul esset iam Præsbyter factus; ad tradita *in cap. transmissa de electione*: & sic in terminis Becanus *de Sacrament. Ordinis quæst. 3. numero 3. 4. & 5.* † Vbi probat 7
ordinem Episcopalem includere Præsbyteratum; etsi dicat ibi sub vers. *secunda obiectio*, quod si aliquis ordinaretur Præsbyter, qui antea non fuisset Diaconus, esset verè ordinatus; quia respondet non esse simile, quia Præsbyteratus non includit essentialiter Diaconatum, sicut Episcopatus includit Præsbyteratum: quæ intelligo de Episcopo non solum electo, sed iam consecrato.

Pro ampliatione huius textus applicabis quæ 8
notaui supra *in cap. cum in Magistrum 49. & in cap. 37. 38. 13. & 27. de electione*, vbi quod Monachus non professus, nequit eligi in Abbatem sumendo argumentum ad rationem, de qua hic, vt in ordine sacro constitutus, non eligatur Episcopus. Videbis *in cap. seq. 10.*

Et ad vers. ibi: *Hos si quidem solos primitiua* 9
Ecclesia legitur habuisse, & ibi: *In quo Subdiaconatus Ordo sacer minimè dicebatur*, super hoc notat Barbosa *hic num. 7.* vt videantur Marcus Anton. Capic. *in tractatu de perpetua const. Sacerdot. cap. 7.* Campanillus *in Rubrica Iuris Canonici Rubrica 2. cap. 10.* de quo non loquor, cum vt supra dixi *in Rubrica, & in titulo de temporibus ordin.* Subdiaconatus sit vnus ex sacris ordinibus absque dubio aliquo sed à quo tempore innuit textus noster in verbis ibi: *Verùm cùm hodie Subdiaconatus Ordo inter ordines sacros computetur, sicut Vrbanus Papa II. sub his verbis expressit, erubescant impij, & intelligant indicio Spiritus Sancti eos, qui in sacris ordinibus Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu, &c.*

Quæstio

QVÆSTIO I.

An Laicus possit eligi in Episcopum? Et an eam quis eligitur, seu consecratur Episcopus, debeat promittere continentiam? Et an Subdiaconus debeat continentiam vouere expressè, aut tacitè, cùm ordinatur, sicut facit qui ordinatur Diaconus, & Præsbyter? Et an hæc obligatio sit à natura ordinum sacrorum, seu ex iure tantum Ecclesiæ? Et an sacer ordo ante rationis vsum, aut post eum ante pubertatem, obliget ad continentiam; & sic vt cælibatus sit de eius essentia?

SVMMARIVM.

1 *Eligi in Episcopum nunquam potest Laicus; quantumuis scientia polleat, & prudentia, nisi primo fuerit Ostiarius*, vt numero 2. *vel nisi dispensatum fiet*, vt numero 3. & 4.

2 *Episcopus fieri nequit, nisi qui ordines singulos, vsque ad Presbyteratum susceperit.*

3 *Concil. Aurelianum* cap.9. auth. de Sanctissimis Episcopis, §. damus autem licentiam, cap neophitus 61. dist.

4 *S. Nicolaus, S. Seuerus, D. Ambrosius, Martinus, & Augustinus Laici, siue Neophiti, fuerunt electi in Episcopos, & Archiepiscopos.*

5 *Episcopus, dum consecratur non tenetur amplius votum Castitatis promittere, quàm quod emisit in ordinibus sacris.*

6 *Continere debet Episcopus, vt subditis, bonum præstet exemplum.*

7 *Castitas omnibus est necessaria maximè Ecclesiæ Ministris.*

8 *Status coniugalis non habet repugnantiam cum ministeriis Episcopalibus. Sed tantum ex quadam decentia; sic vt non transiat in præceptum, secluso Iure Ecclesiastico, late à* num.13.

9 *S. Dionysius Areopagita, cum esset coniugatus fuit electus Episcopus Atheniensis à Diuo Paulo.*

10 *Continentia in statu Ecclesiastico, est accidens ex statuto Ecclesiæ, &* n.13.

11 *Subdiaconus tenetur ratione ordinis ad castitatem seruandam; etsi expressè eam non promitteret, &* n.12.

12 *Clerici ad sacros ordines promoti, tacitè Castitatem seruandam promittunt.*

13 *Orientalis Ecclesia non admisit promittere Castitatem in susceptione sacrorum ordinum.*

14 *Matrimonium non Iure Diuino, sed tantum Ecclesiastico est prohibitum suscipientibus ordinem sacrum.*

15 *Matrimonij vsus est licitus iure naturali.*

16 *Ordo sacer non dirimit matrimonium ratum tam celebratum.*

17 *Continentia in ordinandis, cœpit esse annexa ordini sacro à* num.388. *à Siricio Papa præcepta.*

18 *Cælibatus non Iure Diuino, sed Ecclesiastico adiunctus fuit ordini sacro contra aliquos.*

19 *Papa dispensare quit cum promotis ad sacros ordines, vt matrimonium contrahant.*

20 Cap. ad Monasterium de statu Regularium.

21 *Castitatis lex semper fuit conuenientissima in Sacerdotibus.*

22 *Continentiam non tenetur obseruare, qui impubes fuerit ordinatus, nisi post pubertatem ratificet, saltem tacitè ordinationem suam. Et* numero 23. *quid si sciret obligationem ibi.*

23 *Puer nondum pubes, sed habens rationis vsum in sacris ordinatus, obligatur ad castitatem.*

24 *Impubes ante vsum rationis ordinatus in sacris, si pubes factus non ratificauit, potest contrahere matrimonium.*

25 *Ordinatus metu, quando teneatur ad continentiam?*

26 *Castitatis votum emissum ab ordinato in sacris, qualiter differat à facto per profitentem Religionem, remissiuè.*

27 *Continentiæ promissio, etiam à Clero iuxta statum Episcoporum, non obligabit minores ordines recipientes.*

AD primam quæstionis partem, suppositis 1
quæ notaui supra *in Rubr. & tit. de elect.* vbi qui possint eligere, seu eligi; nunc pro materia textus nostri, & quæ notaui *in cap. cum in cunctis* 7. eodem, vbi de qualitatibus eligendi ad Episcopatum, nunc breuiter respondeo videri ex doctrina textus nostri, vt nunquam possit eligi in Episcopum Laicus homo, quantumvis scientia, & prudentia polleat, vt habetur *in cap. hoc ad nos 59. dist. & in cap. miramur, & in cap. statuimus, §. his omnibus 61. dist. & in cap. exigens 12. q. 7.* & inquit Innocent. Papa in cap. *miserum* dist. 61: *Miserum eum fieri Magistrum, qui nunquam fuit discipulus, eumque summum fieri Sacerdotem, qui in nullo gradu vnquam obsequutus fuerit Sacerdoti*, & Celestinus inquit in cap. *quid* 61. dist. *Quid proderit per singula stipendia Clericos militasse, & omnem egisse in Dominicis Castris ætatem, si hi, qui futuri sunt Sacerdotes ex Laicis requirantur, qui vacantes sæculo omnem Ecclesiasticum ordinem nesciunt*; & iterum alloquitur verbis sequentibus: *Sacerdotium non debere inter cætera ministeria in hoc vilius reputari; vt quod difficilius impletur, facilius imbuatur.* † Et sic qui meretur assumi 2
Episcopus, non est ordinandus, nisi primo fuerit Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista; inde Acolytus; demùm vero Subdiaconus, & postea Præsbyter, vt Caius Pontifex constituit, teste Damasio.

Sed cum Concilium Aurelian. *in cap. 9. de Laicis ad Episcopum assumendis*, cum quo concordat 3
auth. de Sanctissimis Episcop. §. damus autem licentiam, loquens sequentibus verbis: *Nullus ex Laicis absque annua conuersatione præmissa, Episcopus ordinetur; ita vt intra anni ipsius spatium à Doctis, & probatis viris disciplinis, & regulis spiritualibus, plenius extruatur, aut cum supplenda est Clericalis penuria, præmissa sex mensium conuersatione.*

Et S. Nicolaus Laicus, fuerit in Episcopum 4
electus,

electus, & D. Seuerus ex Lanificin, fuerit in Ar-
chiepiscopum assumptus, & Sanctus Ambrosius
ex Neophitn fuerit Medialem. Archiepiscopus fa-
ctus qui de se loquutus est sequentibus verbis *in*
cap. Neophitus 61. distinctione: *Neophitus pro-*
hibetur ordinari, ne extollatur in Superiorum;
sed si non deest humilitas competens Sacerdotio,
vbi causa non haret, vitium non imputatur; ita-
que ordinationem meam occidentales Episcopi iu-
dicio, orientales etiam exemplo probarunt. Ex qui-
bus colligitur laicos non prohiberi eligi in Epis-
copos, vt referens Gratianus prædictus casus,
in dicto cap. statuimus §. his omnibus distinctio-
ne 61. loquitur dicens quod quilibet laicus ex
meritn suæ perfectionis, Clericalem vitam trans-
cendit; & quod eius potest rata haberi electio,
ex cap. Osius cum sequent. dicta distinct. 61. imò
cum referat Barbosa plura de Neophitis ordinan-
dis, & eligendis ad beneficia *in pastorali part.* 1.
glossa 17. *per totum*, vbi etiam loquitur de statu-
tis circa sanguinis puritatem, quæ debet concurri
in ordinandis, & eligendis, omnino ibi videndus
ipse, *in dicto cap.* 3. *part.* 1. *tit.* 1. *sub numero* 45.
& 46. ait quod Martinus Turon. Episcopus, &
Augustinus Hyponen. & alij ex Neophitis, fuerunt
Episcnpi constituti, dicens quod dispensatur cum
Laicis, & Neophitis, vt possint Episcopi fieri pro-
pter merita personarum, & Ecclesiatum vtilita-
tem, vel necessitatem, *ex cap. cum nobis in fine*
de elect. qui loquitur de Subdiacono propter præ-
dictam vtilitatem, & necessitatem eligendo in
Procuratorem Ecclesiæ, de qua ibi, quod distin-
ctissimum videtur. Vnde in praxi apud nos His-
panos rarò aut nunquam videmus non ordinatos
laicos ad Episcopatus nominari per Regem;
quantumvis probatæ vitæ fiot.

5 Ad secundam quæstionis partem; etsi inter
dona, quibus Episcopus debet pollere sit vnum
pudicitiæ, & castitatis, vt magis sanctorum
exemplis comprobat latè videndus Barbosa *in pa-*
storali parte 1. *titulo* 2. *glossa* 8. verbo *pudicum*:
Tamen non video quod in actu Consecratio-
nis, teneatur expressè, aut tacitè; emittere ca-
stitatis votum, quo strictius obligetur, quam
eo, quod pnmittit, quando ordinatur in
sacris.

6 Et sic existimo quod propter obligationem
Pastoris, debet continere, vt subditis bonum
præstet exemplum, iuxta quod dicit Diuus Au-
7 gustinus Serm. 249. de tempore. † *Omnibus,*
inquit; *castitas pernecessaria est, sed maximè*
Ministris Christi Altaris, quorum vita aliorum
debet esse eruditio, & assidua salutis prædicatio;
tales enim decet Dominum habere Ministros, qui
nulla contagione carnis corrumpantur, sed potius
continentia castitatis splendeant, & totis honestis
fulgeant in populo exemplis. Nec de nnun aliud
votum facere continentiæ, præter quod facit,
cum ordinatus Subdiaconus, Diaconus, ac
Præsbyter, vt dien quæstionibus sequenti-
bus.

8 Quare etsi status Episcoporum sit perfectior
religiosi, vt tradunt Doctores 2. 2. *quæstione* 184.
articulo 7. cui tamen Iuri Diuino, & essentia-
liter annexa castitas est, vt probauit latè San-
chez *de matrim. lib.* 7. *disputatione* 25. *numero* 8.
tamen castitatem illi soli annecti ratione ordinis
sacri soln Iure Ecclesiastico, probat benè idem
Sanchez *dicto lib.* 7. *disputatione* 27. *numero* 7.
ex eo quia status coniugalis, non habet re-
pugnantiam cum ministeriis Episcopalibus, sed
tantum ex quadam decentia, & honestate,
oportet Episcopum à coniugio abstinere; quod
secluso Iure Ecclesiastico non transit in præ-
ceptum; & quia Diuus Paulus 1. *Timoth.* 3. &
ad Titum 1. probat, vt oporter Episcopum
esse vnius vxoris virum; (quod qualiter intel-
ligatur, benè ex multis Barbosa *in pastorali*
parte 1. *titulo* 2. *glossa* 4. *per totam.*) † Et ipse 9
Paulus elegit in Episcnpum Dionysium Areo-
pagitam Atheniensem, vt in eius vita refertur;
quem tamen coniugatum fuisse constat *ex cap.* 17.
Actuum Apostol. & Turonica Synod. 2. *Ca-*
none 13. & 14. vxorem Episcopi appellat Epis-
copum, & idem Sanchez *dict. lib.* 7. *disputa-*
tione 28. *numero* 13. cum Ledesma, dixit Epis-
copo confirmato, nondum tamen ad sacrum
ordinem promotn, & per consequens nec con-
secrato nulln iure interdici resilire, & ad nuptias
transire, vbi reddit rationem, quam tradn infra
vers. *ad quartam.*

Ad tertiam quæstionis partem, an Subdia- 10
conus debeat continentiam vouere, cum ordi-
natur expressè, aut tacitè? Et vt respondeam
præmittn, vt non sit de substantia ordinis Sub-
diaconatus, sed tantum accidens ex statutn Ec-
clesiæ, vt dicunt D. Thomas 2. 2. *quæstione* 88.
articulo 11. Bellet. *de disciplina clericali* §. 8.
numero 9. Barbosa *in pastorali parte* 2. *allegatio-*
tione 15. *numero* 21. Rota *diuers. parte* 1. *deci-*
sione 560. *numero* 11. & *decisione* 361. *numero* 11.
vnde etsi antiquitùs, & iuxta verba textus nostri
ibi, nisi qui se castè victurum promiserit co-
gerentur promouendi ad Subdiaconatus ordi-
nem expressè polliceri; vt patet ex textu *in cap.*
nullum, cap. præterea; cap. quando 28. *distin-*
ctione, vbi Doctores. † Tamen postea ex Con- 11
stitutione Martini Papæ, nemo ordinandorum
tenetur hanc continentiam expressis promittere
verbis, sed tacitè, vt silentium ordinati pro con-
sensu reputetur; subdens ne promoueretur,
asseuerans se non velle continentiæ voto ex per-
missione detineri *ex cap. Diaconus* 27. *distinct.*
& *cap. Diaconi* 28. *distinct.* † Sic, vt cum Cle- 12
rici ad Sacros ordines promouentur, tacitè ca-
stitatem promittere censentur, hoc est non ex-
pressè, sed facto ipso: nam licèt voueant, at
facto ipso, & opere profitentur castitatem per
Sacrorum ordinum susceptionem, *cap. quan-*
do, cap. de his, & cap. præterea 28. *distinct.*
Decianus *in cap. at si Clerici numero* 227. *de Iu-*
dicijs, Alphons. Curpas *in repetit. textus in cap.*
oportebat 79. *distinct.* versic. *explicatur de Car-*
dinalibus, articulo 1. *cap.* 16. Monald. *cons.* 69.
numero 6. *libro* 2. quos refert Carolus de Graff.
de effectibus Clerical. in præludio numero 4. Fran-
ciscus Mendoza *in libro* 1. *Regum capit.* 1. Mi-
chaël Medin. *de Sacror. Virgin. contin. libro* 5.
cap. 2. Cardinalis Bellarmin. *lib.* 1. *de matrimonio*
cap. 21. Azor. *instit. moral. parte* 1. *libro* 13.
capit. 12. *quæstione* 6. Vasquez *tom.* 3. *in tertia part.*
disputatione 249. *cap.* 2. & 3. Sanchez *de matri-*
monio lib. 7. *disputatione* 27. *numer.* 10. Basilius
Pontius *in simili tractat. libro* 7. *cap.* 27. *nu-*
mero 7. Torreblanca *in pract. Iuris spirit. li-*
bro secundo, capit. 15. *numero* 47. Barbosa *hic*

numero 4. & sic iam hodie æqualiter, sicut in ordinatione Diaconatus, & Præsbyteratus, hoc tacitum votum emittitur, sic, & in Subdiaconatus ordine; quia est sacer sine controuersia, vt supra dixi *hic*, & *in Rub. huius tituli*, & *de temporibus ordin.*

13 Ad quartam quæstionis partem, an continentia proueniat essentialiter ab ipso ordine ex natura, & essentia ipsius, vt imperata iure Diuino, aut sit inducta iure Ecclesiastico? Et quia disputat ex multis omnino videndus Sanch. *dict. lib.7. de matrim. tota disp.*17. plura iura expendens; etsi ipsa ibi existimet *num.*10. probabilius eam obligationem consurgere immediatè, non ex constitutione Ecclesiæ, sed ex voto Castitatis, quod Ecclesia suo præcepto annexuit ordinibus sacris, quia quamvis Ecclesia neminem possit absolutè cogere ad continentiam, quod sit res meri consilij, *cap. integritas* 32. *quæstione* 2. at in ordine sacro, quem confert, potest apponere conditiones, & leges iustas illi statui conuenientes, qualis est, vt ad illum promotus, castitatem voueat, sicut quilibet in rei suæ traditione potest legem apponere, *l. in traditionibus ff de pactis*; & sic etiam contingere, sicut religionis approbatæ gestatione, habitus professorum, & exercitio actuum illis solis competentium inducitur tacita solemnis professio sic tenens, *ex cap.*1.28.*distinctione*, *& ex dict. cap. Diaconi*, & *ex cap. cum olim, de cleric. coniugat.* probans à contrario sensu ex verbis ibi: *nos igitur attendentes quod Orientalis Ecclesia votum continentiæ non admittit*: ex quibus infert quod Ecclesia Occidentalis, quæ est Latina, habet id continentiæ votum ordinibus annexum, & appellari votum *in cap. vnico de voto lib.*6. & *in extrauag. Ioan.*22. *antiqua de voto*, & in Concilio Tolet.2. relato, *in dicto cap. de his distinctione* 28. & de hac sententia contrariam improbantem adducit ex Theologis 26. Doctores, & ex Iurisperitis alios 25. cum aliquibus glossis relatorum capitum.

14 Verùm quòd prædicta obligatio descendat à mero iure Ecclesiastico, positiuo, & non de iure Diuino probatur: nam quamvis ordo suapte natura, quandam afferat congruentiam, decentiamque Castitatis matrimonio repugnantem; non tamen ex se parit virtutem præcepti, vt eo ipso quod Christus Sacramentum ordinis instituerit, sit sacro ordine initiatis, matrimonium iure Diuino interdictum: nam licèt sit aliqualis traditio in ordine sacro; non tamen est totalis, sed ad cultum Dei, & Diuinum officium, cui traditioni non repugnat matrimonium iure Diuino,
15 cum tale præceptum nullibi reperiatur, † imò nec iure naturali, cum ex eo alioquin sit licitus matrimonij vsus, & permissum Græcis; quando matrimonium est initum ante ordines, *ex dicto cap. cum olim de Clericis coniugat.* & Diuo Gregorio *libro* 1. *epistola* 42. Subdiaconis Siciliæ concessit posse vti matrimonio ante ordines contracto.

61 Et confirmatur; quia si iure naturæ ordo sacer pugnaret cum matrimonio, essentque incompatibilia, dirimeret vtique ordo sacer matrimonium ratum præcedens instar professionis solemnis, cuius contrarium definitum est *in dicta extrauag. antiqua Ioannis* 22. *de voto*; deinde quia Trident. Concil. *Canon.* 9. *sessione* 24. videtur apertè lex hæc de Clericorum cælibatu vocari Ecclesiastica, & Calixtus primus *in cap. Præsbyteris dicta distinct.* 27. appellat eam Ecclesiasticam, ibi: *Contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis disiungi iuxta sacrorum Canonum definitiones iudicamus*: sic idem Sanchez *dict. disp.*27. videndus *num.*5. & 6. hanc comprobans cum 22. Theologis, & 14. iurisperitis, qui *n.* 8. satisfacit fundamentis sententiæ asserentium de iure Diuino esse, quæ retulit ibi *numero* 3. & 4.

Quam sententiam ego aptè probo *ex cap. plu-* 17
rimos 82. *dist.* vbi Siricius Papa circa annum 388. instituit, vt continentia cœpisset esse annexa ordini sacro, vt dicit etiam glossa *in cap. cum in Prætorio*, verbo *qui Sacramentis* 84. *dist.* quam postea confirmauit Innoc. Primus anno 408. vt videtur deduci *ex cap. proposuisti* 88. *dist.* vel quod florere incœpit à tempore Leonis I. qui sedem Petri occupauit anno Christi 440. vt colligitur ex quadam ipsiusmet epistola 83. *cap.*4. ad Anastas. Episcopum Thessalonienseni, cuius verba re-
fert Marchinus *de Sacramento Ordinis*, *tract.*2. 18
parte 6. *cap.* 8. *difficult.* 5. † Et sic ex multis aliis iure Ecclesiastico hanc continentiæ legem latam esse probat Barbosa *in pastorali cum multis dict. allegatione* 15. *pari.*2. *sub num.*3. vbi dicit falsam esse sententiam eorum, qui asserunt cælibatum sacro ordini iure Diuino adiunctum fuisse adeoque nulla potestare humana, etiam Papali dispensari posse, & aliis addo Bellerium *disquision. Clerical. parte* 1. *tit. de disciplina Clericali* §.15. *numer.*61. Homobon. *de bonis vita humana statibus parte* 1. *cap.*19. *propè finem*, vers. *quoad secundum.*

Vnde euenit, vt doceant communiter Docto- 19
res, quod Papa dispensare potest, vt promoti ad sacros ordines, matrimonium contrahant, vt docent Sotus *lib.*7. *de Iustitia*, *quæstione* 4. *artic.*2. vers. *hoc patet in* 4. *sentent. distinct.*38. *quæstione* 1. *articulo* 1. versic. *dubium*, Abbas *in cap. cum olim numero* 5. *de Clericis coniugatis*, Henric. *in summa*, *lib.*10. *cap.* 14. §.5. & §.8. Bellet. *dict.* §.8. *numero* 11. Barbosa *dict. allegatione* 15. *anmero* 23. qui *à numero* 24. satis explicat cum infinitis Pontificem posse dispensare cum Religioso professo, vel Moniali super voto castitatis, & continentiæ, vt matrimonium contrahat: sic cum D. Thoma *in* 4 *distinct.* 38. *quæstione* 1. *artic.*4. *circa medium*, vbi Richard. *articulo* 9. Soto *quæstione vnica*, Durando *quæstione* 2. Palud. *quæstione* 4. *articulo* 4. *conclusione* 11. & aliis 22. DD. ex Theologis, & Iurisperitis, Sanchez *de matrim.* cum multis *disp.* 8. *à num.* 1. *p.*8. & in Decalogis *lib.*5. *cap* 2.

Nec obstant verba textus *in cap. ad Monaste-* 20
rium de statu regularium, ibi: *Quia abdicatio potestatis*, *sicut & custodia castitatis à Deo est annexa regula monachali*, *vt contra eam*, *nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere*: quibus verbis nonnulli contrariam docuerunt sententiam, vt D. Thomas, quem citat Barbosa 2. 2. *quæstione* 83. *articulo* 10. & *quæstione* 88. *art.*4 1. quia idem Barbosa *supra numero* 24. multis exemplis dispensationum comprobans, respondet cum Doctoribus prædictis verba textus illius intelligi in sensu composito, hoc est, durante ipso Monachatu; secus in sensu diuiso faciendo scilicet

de

de Monacho, non Monachum, vt latius expeo-do *in dict. cap.* de cuius dubio interim videbis latiſſimè cum infinitis eundem Thom. Sanch. *dict. lib.7.de matrim. diſp.* 25. qui etiam latiſſimè agit *lib 8.de matrim. diſp.*8. an Pontifex poſſit diſpenſare in voto caſtitatis ordinis ſacri, ſeu profeſſionis, vbi explicat etiam *dict. cap. num.* 12. *& à num.6.*

21 Sed quidquid ſit de varietate temporum, in quibus fuit prædicta lex caſtitatis lata, & de diſpenſationibus, quas retroactis tẽporibus, vrgẽte nimia neceſſitate, ac boni publici vtilitate, cum magnis Principibus Pontifices fecerunt, & propter eaſdem cauſas facere poſſunt in poſterum; ſemper conuenientiſſima fuit in Clericis, Sacerdotibus, aut in ſacris caſtitatis, & continentiæ lex, vt ex teſtimoniis ſacrarum ſcripturarum; antiquorum Conciliorum, veterum Pontificum, Sanctorumque Patrum Græcorum, & Latinorum, illiſque magnopere continentiam expedire, vt docent Iodoc Clitouæ *de cælibatu Sacerdotum*, Claudius Spencæ *de continentia Sacerdotum*, Marchinus *ſupr. de Sacram. Ordin. tract.*2 *p.6.cap.*8. Cardin. Bellarm. *lib.*1. *de Cleric. cap.*19. Fr. Eman. Rod. *quæſt. regul. tom.*3. *quæſt.*1. *art.*1. Azor. *inſtit. moral. p.*1. *lib.*13. *cap.*12. Torreblanca *de iure ſpirit. lib.*2. *cap.*15. & Sotus *de iuſtit. lib.*9. *quæſt.*6. *art.*1. *verſ. quoniam*, & Valentia *tom.*4. *diſp.*9. *quæſt.*5. *punct.*5. §.3. *qui* §.2. *verſ. cæterùm.* & idem Sotus *ſupra art.*2. verſ. *probatur*, etiam referunt iam præfatam temporum varietatem, quibus imperata fuit caſtitas in Clericis; quæ adiuuatur etiam *ex tit. ne Clerici, vel Monachi*, ſæcularibus negociis ſe immiſceant, & *ex toto tit. de vita, & honeſtate Clericorum*, & *de Clericis coniug.*

22 Ad vltimam quæſtionis partem, an qui ordinatur ante rationis vſum, vel ante pubertatem, teneatur ad continentiam? Et quia cum multis agit longiſſimè legendus Thomas Sanchez *de matrim. tota diſp.* 30. *lib.* 7. qui referens primam affirmatiuam, & ſecundam mediam, ſequitur *à num.*3. negatiuam ſententiam in primo caſu, & in ſecundo, etiam *à num.6. &* 8. alias duas referens, eandem negatiuam amplectitur, niſi poſt pubertatem ſic ordinatus ratificet ordinem aſſumptum, habendo ratam promotionem ſuam, tum expreſsè, tum tacitè, non contradicendo, quia ſi tunc proteſtetur, poſſet ad ſæculum regredi, & vxorem ducere, vt docent Abbas *in cap. vnico de Clerico per ſaltum promoto*, vbi Ioan. Andreas *n.*5. & Hoſtienſ. *num.*2. Sotus *in* 4. *diſt.*25. *quæſt.*1. *art.*2. *art.*2. *concluſ.*3. verſ. *quod ſi roges*, Rebuffus *in praxi benefic. de Clericis malè prom.* gloſſa *num.*10. Squillante *de Cleric. oblig. p.*1. *num.*83. Bonacina *de matrim. quæſt.*3. *punct.*9. *num.*8. Baſilius Pontius
23 *eodem tract. lib.*7. *cap.*29. *num.*15. † qui expreſsè tenet quod puer, ſi ad vſum rationis perueniat, non reclamet; ſed conſcius obligationis continentiæ ſtatum ſequatur Eccleſiaſticum; tunc ex iſta tacita profeſſione, ſtatus cenſetur in prædictum onus conſenſiſſe; & conſequenter ab Eccleſia ad obſeruantiam caſtitatis compelli poſſe, vt refert etiam Marchin. *dict. cap.*8. *de Sacr. Ordin. diſ.*10. *num.*1. *&* 2. vbi tamen *num.*4. *cum ſequent.* contra Mayol. Sanchez, & Squillante tenet impuberem, qui habens plenum vſum rationis, ſua voluntate ſacros ordines recepit, ſciens onus caſtitatis illis annexum voto caſtitatis, & Diuini Officij teneri,
24 † & Sanchez notat cum aliis, *ſupra dicta diſp.* 30. integrum eſſe ordinato in caſibus, de quibus loquimur matrimoniũ inire, ſi nolit in eo ordine perſeuerare, quia ad nullã continentiæ legem obligatur; qui *num.*10. multis probat poſſe quandocumque ante pubertatem reſilire, vel ſtatim, ac pubertatem adeptus eſt; itavt neceſſe ſit, ratificet pubertatem adeptus; imò addit prædictum contradicendi tempus hodie durare ad annum 16. & ſtatim eo expleto, qui ibi tractat quando poſſit etiam reſilire poſt dictum annum 16. qui alia videnda expendit *vſque ad num.*14.

Ad quæſtionem aliam, nempe, an ordinatus 25
metu, teneatur ad continentiæ votum? Sed quia longè diſputat idem Thomas Sanchez *dict. lib.*7. *de matrim.* & cum multis aliis de vi, vel metu, cadenti in virum conſtantem, vt non teneatur ſic ordinatus ad caſtitatem, & continentiam contra multos affirmantes, vt teneatur, & ex multis id comprobat Barboſa, vtramque etiam ſententiam referens; ideo hanc negatiuam comprobabis ex his, quæ adduxi de iuramento facto metũ *in cap. ſi vero, & cap. verum de iureiur.* nam ibi dicta ſeruiunt ſolutioni huius dubij. Et videbis quæ dixi *ſupra in Rub. de temporib. ordin. quæſt.*3. verſ. *ad vltimam.*

Quod ſi inquiras, in quo conſiſtat ſolẽnitas voti 26
continentiæ, quod in ſuſceptione Subdiaconatus emittitur, & qua ratione differat à voto caſtitatis ſolemni in approbata Religione; videbis Marchinum *de ſacram. ordin. dict. tract.*2. *p.*6. *cap.*8. *diſ.*7. & vberius diſputantem Thomas Sanchez *dict. lib.*7. *de matrim. diſp.*25. *&* 26.

Et an Epiſcopi interueniẽte eius conſenſu, 27
ſtatuere, atque decernere poſſint, quod promoti ad minores ordines continerent, negatiuam partem tenet Anguianus *de legibus lib.*2. *contr.*1. *n.*26. vbi reprobat, & reprehendit Archidiaconum *in cap. certè num.*1. 32. *quæſt.*1. contra tenentem; ſed ſi abundè deſideras videre, & ſcire, leges Thom. Sanchez *dicto lib.* 7. *de matrimonio tota diſputatione* 31.

Qvæstio II.

An poſſit Eccleſia ſtatuere, vt initiati in minoribus, aut inpoſterum initiandi, ſint ad matrimonium inhabiles, perdantvè priuilegium clericale, ſi continere nolint? Et an teneatur voto initiatus minoribus ordinibus, exiſtimans votum caſtitatis illis annexum dirimere ſubſequens matrimonium? Et an conſtitutus in ſacris teneatur; ſi non caſtè vixerit opere, aut mente Sacerdoti illam circunſtantiam detegere? Vbi de ratione, qua Clerici in ſacris tenentur ad continentiam, & caſtitatem?

Svmmarivm.

1 *Caſtitatem obſeruare nequit Eccleſia, præcipere iam ordinatis prima Tonſura, aut*

constitutis in minoribus ordinibus, secus nondum initiatis, vt n.2.& 4.

3 *Vxorem bis ducens, aut viduam ordinatus in minoribus amittit priuilegium clericale.*

4 *Ecclesia potest statuere votum castitatis, nondum ordinatis.*

5 *Ordines minores non dirimunt, nec impediunt matrimonium, sed ordines sacri sic.*

6 *Ordinatus in minoribus non peccat si matrimonium contrahat, etiam cum vidua*, n.9. *vbi*, & n.10. *an venialiter peccet si sine causa contrahit cum ea.*

7 *Religiosus nouitius intra annum Religionem egrediens, nec venialiter peccat.*

8 *Ordinatus in minoribus, si contrahat matrimonium cum virgine, adhuc gaudet duplici priuilegio clericali.*

11 *Clericus nequit renunciare priuilegio suo.*

12 *Ordines minores recipientes credendo obligari voto castitatis, verius est, vt nec voto simplici castitatis teneantur*, vt n.13. *si recipiant inualidè ordines sacros, non tenentur* num. 15.

14 *Religionem ingrediens, quam approbatam putabat, tenetur simplici castitatis voto, & quare* n. 24.

16 *Votum castitatis positiuè respiciens, cum ordinatur illo, non tenetur, nisi ex præcepto Ecclesiæ*, vt n.17.

17 *Votum absque voluntate vouendi, non obligat vouentem.*

18 *Ordinari volens, sed non vouere castitatem, nequit matrimonium contrahere, si ordines sacros sic receperit, qui ad alia onera ordinum tenentur.*

19 *Ordinatus in sacris scienter, etsi ignoret illis ordinibus esse annexum votum Castitatis, ad eam tenetur præcepto Ecclesiæ, quando ignorantia fuit inuincibilis*, vt numero 21.

20 *Ascendens ad ordinem sacrum, scit se eligere alium statum, & adscribi militiæ Clericorum.*

22 *Ordines sacros ignorans pœnitus recipere, non tenetur ad Castitatem in foro conscientiæ nec qui ordinatus à non Episcopo, aut cum non habuit intentionem suscipiendi ordinem Sacrum*, n.23.

25 *Ordinatus in sacris peccans contra Castitatem, tenetur in confessione sacerdoti hanc circunstantiam detegere, quam etiam tantum in mente retinuit.*

26 Cap. quia circa de bigamis, & *n.27.*

27 *Clericus in sacris castitatem non obseruans, qualiter in iure vocetur simplex fornicarius, seu puniatur, vt talis.*

28 Cap. Præsbyter 28. dist.

29 *Cœlibes debent esse Christo ministrantes.*

30 *Sacerdos est templum, & vas Christi Domini, ac Sacrarium Spiritus sancti.*

31 *Manus, quæ alios mundat, debet esse munda.*

32 *Græci post ordines Sacros, quare non potuerunt matrimonium inire, nec mortua vxore ante recepta cum alia contrahere.*

33 *Latini Clerici nunquam potuerunt matrimonium contrahere.*

34 *Victimas immolare Ethnici prohibeant eos, qui minimè puri ad immolandum accederent.*

AD primam difficultatis partem videtur negatiuè respondendum ex decreto Concil. 1
Tolet. 2. de quo *in cap. de his* 28. *dist.* per verba ibi: quibus autem voluntas propria interrogationis tempore desiderium nubendi persuaserit, licentiam ab Apostolo concessam auferre non possumus, deinde quia continentia præcipi nequit, sed suaderi *in cap. integritas dist.* 32. *quæst.* 1. tum etiam quia si primæ Tonsuræ aut in minoribus initiatis Ecclesia præciperet continentiam, esset ad vitam longè arctiorem contra notata *in c. gesta dist.* 74. & sic defendunt, & tenent Turrecremata *in dicto cap. de his num.* 7. Syluester *matrimonium* 8. *quæstione* 12. *ad finem*, Azor. *institut. moral. cap.* 13. *quæstione* 4. Vasquez *de ordine disputatione* 249. *cap.* 4. *numero* 39. Barbosa *in dicto cap. de his*, in versicul. *quibus autem*, vbi notat quod Ecclesiæ integrum non est iis qui hactenus ad ordines minores prouecti sunt, conscientiæ legem indicere.
† Quod intelligo cum Turrecremata, & Azor. & 2
cum Baldo *in l. rescripta num.* 8. *cod. de precibus imperat. offer.* vt accipiatur de Clericis iam in minoribus promotis, sic interpretantibus textum *in dict. cap. de his* 28. *dist.*

Sed idem Azor. quem sequitur Sanchez *lib.* 7. 3
de matrim. disp. 31. *sub num.* 4. *in fine*, dicit, vt possit Ecclesia hactenus initiatis præcipere castitatē aut vt omni Clericorum priuilegio destituantur, & careant, sicut etiam statuit textus *in cap. vnico de Clericis coniugatis lib.* 6. Clericos ducentes vxorem bis, aut viduam destitui omni priuilegio: quæ doctrina, etsi vera, non implicat præfatæ resolutioni. † Quod verò certum admitto cum eodem 4
Sanchez, est vt respectu nondum initiatorum prima Tonsura, aut minoribus quatuor ordinibus possit Ecclesia inposterum constituere, ne ad primam Tonsuram, aut ordines minores promoueantur, nisi qui se voto castitatis solemni astrinxerint sicut præcepit de ordinibus sacris, quia non tam Ecclesia auferet tunc matrimonij ineundi potestatem, quàm ipsi suo facto ea, se ipsos priuarent eligentes sua sponte statum cui ad votum annexum est.

Differunt ergo ordines minores à sacris in eo, 5
quod minores ordines, seu non sacri, & à fortiori prima Tonsura non dirimunt, imò nec impediunt matrimonium subsequens, quia in tantum ordo repugnat matrimonio illudque impedit in quantum habet annexum votum continentiæ, sed hoc votum tantum pertinet ad ordinatos in sacris iuxta quæ dixi *quæst.* 1. & dico infra *in vers. ad quartam*, ergo cum tale votum non adsit respectu ordinatorum in minoribus, vt probatur ex textu *in cap. si quis eorum dist.* 32. & *cap.* 1. *de Clerico coniugato*, sequitur dicendum tenent Nauarrus *in man. cap.* 25. *num.* 120. Sanchez *de matrim. dict. l.* 7. *disp.* 31. Bonacina cum aliis *de matr. q.* 3. *puncto* 9. *n.* 1 Filliucius *tom.* 1. *tract.* 10. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 129. Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.* 7. *c.* 9. *dub.* 13. *n.* 2.

Vnde infero initiatum minoribus non peccare 6
mortaliter, si matrimonium contrahat, quia nullo iure illi prohibetur, imò quod nec peccet venialiter, si cum iusta causa recedat, & ducat vxorem, quamvis viduam. † Sicut nec peccat nouitius ve- 7
nialiter intra annum ex iusta causa egrediens, & dixit Sanchez *supra dicta disputat.* 31. *num.* 12.

nullam

nullam eſſe culpam, etiam ſi retrocedat abſque
cauſa ducendn vnicam, & Virginem, quia non
eſt omnimoda, & perfecta retroceſſio, per quam
retrocedens conſtituatur in ſtatu, in quo eſt in-
8 capax exequendi munia illorum ordinum, † imò
au quod poteſt illa exequi, & frui priuilegio du-
plici Clericali, iuxta textum *in dicto cap. vnico, de
Cleric. coniugat.* Sic cum Bañez 2. 2. *quaeſt.* 12.
art. 1. *pagina* 673. §. *ſit tamen tertia concluſio,*
Couarruu. *in* 4. *part.* 2. *cap.* 6. §. 3. *num.* 3. *in fine,*
Toledo *lib.* 4. *ſumm. cap.* 18. *num.* 4. Azor. *lib.* 13.
9 *inſtit. moral. c.* 14. *q.* 14. † Vbi addit non peccare,
quamvis ducat viduam, & Syluester, *verb. apo-
ſtaſia quaeſt.* 3. *num.* 7. ait Clericum primæ Ton-
ſuræ ex parte deſertionis illius nullo modo pec-
care; qui omnes ducuntur; quia ſic retrocedens
vtitur iure ſuo; cum non faciat contra votum,
nec contra aliquod iuris præceptum, Ægidius
Trullench. *ſupra ſub dicto num.* 2. *ſub verſ. hinc fit,*
dicit quod ſi abſque iuſta cauſa retrocedat, ve-
nialiter peccet ſaltem quando ducit viduam; quia
reddit ſe incapacem ad obeunda munera illorum
ordinum; & hoc ſic tenet Sanchez legendus *n.* 11.
& ante *à n.* 7.

10 Et prædicta doctrina vera eſt, etſi Angelus dict.
verbo *Apoſtaſia,* Tabiena *in eodem verb. quaeſt.* 10.
num. 13. & Syluester *ſupra quaeſt.* 3. *num.* 3. videan-
tur abſolutè loqui de retroceſſione abſque cauſa,
dum illam damnare videntur: nam vt dixi ex iam
relatis, & ex traditis à Sanchez *dicta diſput.* 31.
num. 8. *&* 12. procedit etiam in eo, qui ſine cauſa
11 retrocedit, cum vtatur iure ſuo. † Et ſic bene ipſe
num. 13. impugnat Abbatem *in cap. tua in fine de
apoſtatis,* & Angelum verb. *Apoſtaſia, num.* 3. qui
retroceſſionem factam; verbo damnant per do-
ctrinam textus *in cap. ſi diligenti de foro competenti,*
qui nihil ad rem facit, vt patet ex his, quæ *ibi* dixi;
cum textus ille tantum loquatur, vt non poſſint
Clerici renunciare fori priuilegio; quia in totius
ſtatus Clericalis eſt conceſſum; item quia mirum
eſt fas eſſe cuipiam facto ipſo Clericatum deſere-
re, ac Laicorum more vitam traducere; nefas au-
tem, dicere ſe velle renunciare.

12 Ad ſecundam quæſtionis partem, etſi quidam
doceant recipientes ordines minores eo errore cre-
dentes, vt habeant annexum votum caſtitatis, ſicut
ordines ſacri, ac proinde non teneri non inire ma-
trimonium; ſed ſi ineant eſſe validum, quia cum
in animo habuiſſent vouere caſtitatem, ligabun-
tur vtique voto non ſolemni; quamvis id inten-
derint, ſed tantum ſimplici; eo quod in nullius
poteſtate ſit votum ſolemnizare, niſi in religionis
profeſſione, aut vera ordinis ſacri ſuſceptione *ex
cap. vnico, de voto lib.* 6. ſentit Ioannes Andreas
in cap. Ioannes de Cleric. coniug. num. 17. ibi, Ant.
num. 13. Ancharan. *num.* 8. *quaeſt.* 2. Cardin. *quaeſt.* 1.
num. 7. Imola *num.* 14. Caëta. *in repet. textus in cap.*
13 *ad limina* 30. *quaeſt.* 1. §. 4. *quaeſt.* 193. *num.* 43. †
Tamen nec voto ſimplici caſtitatis, & continen-
tiæ illum teneri dicendum eſt; quia talis non ha-
buit intentionem per ſe vouendi; ſed quatenus
exiſtimabat votum eſſe annexum ordinibus mino-
ribus, & acceſſoriè ad illos, ſic tenent Filliucius,
& Bonacina, *vbi ſupra,* & Ægidius Trullench.
dict. num. 2. In verſ. *quod procedit* Sanchez *dicto
lib.* 7. *de matrim. diſp.* 31. *num.* 5. verſ. *caeterùm,* qui
etiam hoc probat ex his, quæ latè ſcribit *dict. li-*
14 *bro* 7. *diſp* 27. *& ibi num.* 13. † Vbi dicens profi-
tentem in religione, quam putabat approba-
tam, cum non eſſet, teneri voto ſimplicis.

† Sed ſi reciperet inualidè ordinem ſacrum, nul- 15
lo voto teneri; eoquod in hoc caſu non facit per
ſe, & principaliter votum caſtitatis, ſed in
conſequentiam ordinis ſacri, cui Eccleſia il-
lud annexuit; ergo & multò melius in caſu
noſtro.

Dubium verò eſt an voto caſtitatis obligetur, 16
qui ad ordines ſacros accedit ſciens illis annexum
eſſe votum caſtitatis, ſed illud poſitiuè reſpuit,
ſeu non vult ſe ad votum caſtitatis obligare: in
quo puncto breuiter dico non teneri voti ratione
ad caſtitatem. † Cum votum abſque voluntate 17
vouendi, non ſubſiſtat, † teneri tamen ad caſtita- 18
tem ex ſtatuto Eccleſiæ, quæ præcipit obſeruan-
tiam caſtitatis illi, qui voluit ordinari, & noluit
vouere, illumque facit inhabilem ad matrimonium,
taliter vt, ſi hic nubat, ſit matrimonium inualidum
& teneatur ad alia onera ſacro ordini annexa, vt
ad horas Canonicas: ſic docent Sanchez *dicto li-
bro* 7. *de matrim. diſp.* 27. *num.* 12. vbi cum multis
referens alios, vt etiam teneretur ex vi ſuſceptionis
ad votum, quia qui voluit ordinari in ſacris, de-
buit velle ex voto caſtitatis obligari, docet etiam
Ægidius Trullench. *dicto dubio* 13. *de Sacrament.
lib.* 7. *cap.* 9. *num.* 7. ex Bonacina, & Nauarro, idem
Bonacina *de matrim quaeſt.* 3. *puncto* 9. *num.* 11. idem
Ægidius *in praecepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 1.
num. 7. *&* 12.

Dubitatur ſecundò, an ignorans eſſe annexum 19
ordini ſacro caſtitatis votum, ſi ordinetur ſit nu-
bere prohibitus? In quo puncto exiſtimant multi,
quod ſi ſcienter ordinem ſacrum recipiens, igno-
ret prorſus votum annexum ordini, adhuc tenea-
tur ad caſtitatis obſeruantiam, non ſolum ex Ec-
cleſiæ præcepto, ſed etiam ex vi voti; quia eo
ipſo quod ſciens, & volens; eſt ſacris ordinibus
initiatus; licèt ignorauerit votum annecti, emiſit
tacitè votum: nam qui vnum ſciens, & prudens
fecit, & vult, facit, & vult ſubinde ei annexa, vt
ſcienter ſuſcipiens Prætoris munus voluntariè
quoque ſuſcipit onera officio annexa; licèt ea ig-
noret, † eo, vel maximè quod aſcendens ad ordi- 20
nem ſacrum, ſemper nouit ſe alium ſtatum elige-
re, & adſcribi militiæ Clericorum; qui ſaltem
virtualiter accedit intentione faciendi, quod facit
Eccleſia; & ſic conſequenter vouendi, vt Eccle-
ſia præſcribit; licèt ipſe ignoret quid Eccleſia ve-
lit, ac præcipiat: ſic ſuſtinent Cardinalis *in cap.
cum olim in fine de Cleric. coniug.* ibi Imola *num.* 7.
Azor. *lib.* 13. *mor. cap.* 14. *quaeſt.* 10. quod nimis pla-
cet Sanchez *dict. diſp.* 27. *num.* 11. *in fine,* & tenent
Ægidius Trullench. *ſupra num.* 11. Bonacina *dict.
quaeſt.* 3. *de matrim. num.* 10. Hurtad. *in eodem tract.
diſp.* 16. *difficult.* 2. *num.* 4. & alij contra Vaſquez *in*
3. *p. diſp.* 14. *num.* 98. idem Trullench. *in Decalog.
lib.* 2. *cap.* 2. *dubio* 1. *num.* 6. *in fine,* qui dicit *dict. n.* 6.
quod hic caſus vix poſſit in Eccleſia Latina con-
tingere.

Ex dictis *ſub verſ. dubium* non improbabiliter 21
ſentiunt Vincentius Goffred. *in dicto cap. olim* Ab-
bas cum eis *ibi num.* 4. Monaldus, Roſella, &
Syluester, quos refert Sanchez *ſupra ſub num.* 10.
dicentes vt ſic ordinatus tantum teneatur ex ſola
Eccleſiæ conſtitutione, quando ignorantia fuit
inuincibilis, quia votum eſt lex priuata, quam
quiſpiã ſponte ſua ſibi imponit, ſed prorſus votum
ignorans, caret voluntate vouendi, ac per conſe-
quens imponendi eam ſibi legem; ergo, & Nauar.
in ſumm. Hiſpan. cap. 25. *num.* 108. ait teneri tunc
ſaltem ex Eccleſiæ conſtitutione, & Syluester

verb *matrimonium* 8.*quæst*.12.*dicto* 2.dixit quod si
ignorantia non sit inuincibilis, non excusarit, &
alia adducens ex aliis Sanchez *num*.11.ait hæc pro-
cedere, quando quispiam nouit se ad sacros or-
dines promoueri, & continentiæ votum ignorauit
22 illis annexum: † quia si pœnitùs ignorauit se or-
dinem recipere sacrum non cogi eum, ait, in foro
conscientiæ continentiam seruare; eo quod non
susceperit ordinem voluntariè, cum fuerit ordina-
tus prorsus ignorans quid in eo fieret secun-
dùm quæ latè scribit *dict. lib. 7. de matrim.*
quæstione 30. de infante ordinato propter ean-
dem rationem; sed affirmat quod taliter ordina-
tus tenebitur in foro externo ad seruandam casti-
tatem.

23 Vnde infero quod si ordinatus v.g. finxit se
Episcopum, aut ordinatus non habuit intentio-
nem suscipiendi ordinem sacrum, tunc ordinatus
teneatur ad castitatis votum, etiam simplicis; eo
quod suscipiens ordinem sacrum non vouet per se
& expressè castitatem, sed tantum implicitè, se-
cundariò, & dependenter ab ordine sacro, sed qui
talem suscipiendi intentionem non habuit, aut nul-
liter ordinatus, nulliter ordinatus, nulliter voto ad-
strictus est castitatis ratione ordinis, quem verè
non suscepit; ergo cum principale non subsistit,
nec secundarium, & accessorium per accidens ei
annexum: ita docent Coninch. *de Sacr. disput*.20.
dubio 14.*num*.133.Bonacina *dict. quæst*.3.*numer*.8.
Trullench.*in Decalog. dict. lib*.2.*c*.2.*dub*.... *num*.7.
& *de Sacram. dict. cap*.9.*lib*.7.*dub*.13.*num*.5. San-
24 chez *dict. disp*.27. *num*.13. † Alia adducens, vbi
contra Ioannem Andream, Dominicum, & Brunel.
in dicto cap. vnico de voto, dicentes ex regula textus
in c. quidam & cap. placet de conuers. coniug. sic or-
dinatum teneri saltem voto simplici reddens dis-
paritatis rationem inter factum Religiosum, de
quo loquuntur illi textus, quia profitens essentiali-
ter ex religione, tenetur ad castitatem, non sic or-
dinatus, qui vt iam dixi *quæst*.1. & *in hac quæst*. 2.
tenetur tantùm ex statuto Ecclesiæ, quæ in hoc
nostro casu non obligatur.

25 Ad tertiam quæstionis partem, quia latè *sub c.*
omnis vtriusque sexus, de pœnit. dico de circunstan-
tiis à pœnitentibus necessariò in confessione expli-
candis; ideo breuiter nunc dico quod qui contra
castitatem peccat in sacris insignitus, tenetur Sa
cerdoti non solum detegere circunstantiam sui
status, cum actuale carnis peccatum patrauit, sed
etiam si cum mente tantum libidinosa actui con-
sensum præstitit: argum. textus *in cap. qui vide-*
rit 32. quæstione 5. ex eo quia ratione voti Cle-
ricus fornicans committit sacrilegium, docent
Sanchez *de matrim. dicto lib*.7. *disputatione* 27.
num. 9. cum multis Cenedus referens plures anti-
quiores ad decretales *collect*.102.*n*.2. Azor *instit.*
mor. p.1.*lib*.13.*cap*. 2.& *p*.3. *lib*.3. *cap*.17 *quæst*.7.
Sotus *in 4. dist*.18. *quæst*.2. *art*.4. vers. *enim vero*,
cum aliis Barbosa *in pastorali p*.1.*alleg*.15.*num*.6.
& 7.qui *sub num*.8. cum pluribus improbat Car-
dinalem, & alios quos refert Sanchez *dict. disp*.27.
num.21.asserentium concubitum clerici in sacris
insigniti esse simplicem fornicationem per textum
in cap. quia circa de Bigamis, ibi: *Cum eis tan-*
quam simplici fornicatione notatis, & per textum
in cap. Præsbyter. 18. dist. ibi: *Præsbyter si fornicatus*
fuerit, vel adulterium commiserit; qui cum mul-
tis dicit Sacrilegium committere, & teneri sic in
confessione explicare peccatum illud cum sit cir-
cunstantia speciem peccati mutans, videbis Dia-
nam, *p*.1. *tract*.7. *res. moral*.4.Filliucium *in quæst.*
mor. tom.2.*tract*.40.*cap*.9.*num*.124.Lessium *de iust.*
lib.2.*cap*.40.*dubio* 6.*num*.40. Ægidium Coninch.
dicta disp.10.*dub*.3.*de Sacram.n*. 131. † & iuuat 26
textus *in dicto cap. de his* 28.*dist*.ibi *vt sacrilegi*, vt
intelligit idem Barbosa supra *num*.8. qui *num*.9.
respondet ad textum *in dict. cap. quia circa de bi-*
gamis, dicens, vt ibi dicitur fornicatio simplex;
non quia non sit etiam sacrilegium, sed vt distin-
guatur ab aliis luxuriæ peccatis specialiori quali-
tate, & substantia effectus, in quæ incidit ali-
quando Præsbyter v.g. ab adulterio, stupro, vel
incestu, vt tradit Azor. *inst. mor p*.3. *lib*.3. *cap*.17.
quæst.7.vers. *in hac*.

Sed ad mentem dicti textus potius existimo in 27
eo vocari simplicem fornicationem in ordine ad
Bigamiam excludendam, quam non incurrit cle-
ricus Concubinarius supposito quod non habuit
animum contrahendi matrimonium de facto; &
ita vocetur simplex fornicatio ex parte affectus, vt
distinguitur à copula, quæ fit cum affectu mari-
tali, iuxta textum *in cap. nuper de Bigamis*: sic ite-
rum expendit idem Barbosa *sub dicto n*. 9. in vers.
sed melius, vbi dicit, vt ibi non vocetur simplex
ad excludendam malitiam contra Religionem; ob
idque textum illum non vocare clericum illum
simplicem fornicarium, sed tanquam simplici for-
nicatione notatum: sed iterum video ipsum Bar-
bosam, *in dicto cap. quia circa num*.3. admittere
vt meliorem primam explicationem Azor. post-
quam retulerit ex Bellamera; ideo textum de sim-
plici fornicatione egisse ad differentiam bigamiæ,
& irregularitatis ex ea contractæ, de qua princi-
paliter dubitabatur, an scilicet eam incurrerit
Præsbyter plures habens concubinas, meritoque
negari à Pontifice; quia tanquam vxores ductæ
non sunt, vt requirit textus *in dict. cap. nuper*. Ve-
rùm Abbas *ibi*, *num*.5.& Hostiensis illius textus,
difficultatem sentientes, aduerterunt Pontificem
ibi potius debuisse edicere triplici fornicatione
notatis.

Non inquam obstat textus *in dict. cap. Præsby-* 28
ter.28. *dist*. in relatis verbis; quia ea nihil aliud
significare videntur, nisi quod fornicatio clerici
cum soluta, non est dicenda adulterium; prout
nonnulli affirmabant, de quibus Menochius *de*
arbitr. cent.5.*casu* 418.quia videbatur dari quod-
dam coniugium spirituale inter Clericum & Ec-
clesiam; imò dicebant dari stuprum cum incestu
sic Barbosa *dict. alleg*.15.*num*.10.& 11.Menochius
supra Gutierrez *in Canonicis quæst. lib*.2. *cap*.7. *à*
num.37.

Ad quartam quæstionis partem respondebis 29
ex dictis supra sub dict. q.1.& ibi *in vers. ad tertiam*
verb. *sed quidquid sit* quare nunc breuiter dico
eam esse rationem, vt ordinatus in sacris nequeat
contrahere matrimonium iuxta textum *in cap*.1.
& 2.qui clerici, vel vouentes, *cap. vnico de voto*
lib 6.& alibi, & nouissimè in Trid. *sess*.24.*can*.9.
tanquam de fide ex eo quia congruum est vt mi-
nistrantes Christo sint cœlibes, vt tradit Ægidius
Trullench. *de Sacram. dict. cap*.9. *lib*.7. *dub*.3. *n*.3.
† Cumque sacerdos templum, & vas Domini, ac 30
Sacrarium Spiritus sancti esse debeat, indignum
erit dicere eum cubilibus, & immundiciis deser-
uire iuxta D. Paulum *ad Rom*.13.& *in cap. decer-*
nimus 28 *dist. cap. proposuisti cum sequen* 82. *dist.*
cap.1.& *per totam* 15.*quæst*.8.ex hoc nostro textu,
cap. vt Clericorum de vita, & honest. clericor. plura
refert Benedictus Ægid. *de priuilegiis honest. ar-*
tic.1.

tit.11.& sic in illo sacræ paginæ Esai 52. dicitur, mundamini qui fertis vasa Domini.

31 Et patet ex textu in cap.necesse t.q.1. vt munda debeat studere, esse manus, quæ alios mundare debet, vt referunt Augustin. serm.36.ad Præsbyt. D. Chrisostom.lib.6.de Sacerdot. etenit. textus in c.p. Maximianus 81. dist.ait vt qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt; & quod alieni effici debent à ministerio, quod viuendo illicitè polluunt.

32 Etenim nunquam fuit permissum in Ecclesia, etiam Græca, ordinatos in sacris transire ad matrimonium ex cap.si quis eorum dist.32. & sexta Synodo generali, vt multis probat Azor. instit. moral.tom.1.lib.13. q.5. & 5.& ob id Græci post matrimonium initum ordinati in sacris, non possunt, mortua vxore, validè transire ad secundas

33 nuptias. † Ea enim est differentia inter Grecos,& Latinos, quod Græcis licet post matrimonium contractum ascendere ad sacros ordines, & vti matrimonio. Latinis autem minimè, dixit Ægidius lib.7.de Sacram.c.1.dub.5.n.1 benè Sanchez de matrim.lib.7.disp.28.Azor.tom.1.lib.13.cap.12. quæst.3.Bellarm.lib.1.de Clericis,cap.21.Bonacina de matrim. quæst.3. punct.9. num.13. Trullench. d.§.n.3.in fine.

34 Imò & Ethinici immolate victima prohibebant eos qui minimè puri, & integri ad immolandum accederent, vnde Tibulus lib 2.

Vos quoque abesse procul iubeo discedite ab aris
Queis dedit hesterna gaudia nocte venus,
Casta placent superis &c.

Et sic Cicer.2.de legibus ad Dinos inquit adeunto Castè qui secus faxit Deus ipse vindex erit, & Demosth.in oratione contra Timecratem, sic ait: Ego enim arbitror, qui sacras edes ingreditur qui curam Diuinarum rerum præsit cum non modo ad certum aliquod dierum tempus castum esse debere, sed per omne spatium atatis ab istiusmodi studiis fuisse purum oportere, tradit Barbosa in pastor. dict. alleg.15.p.2.n.18. & 19 Videndi Carol. de Grass. de effectibus Cleric. in præludio à n.15. & Thom. Doct cons.147.n.4.

Ad Text in Cap. Tuam in Domino X. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Abbas eligi potest dispensatiuè, quamuis non sit in atate 25. annorum, necessitate vrgente.*

2 *Prælatus religionis non eligitur aliquis, nisi professus expresè in ea religione, in qua assumpsit habitum*, numero 3. *fallit*, numero 6.

4 *Prælati electio vnius religionis ad aliam, est nulla, etiam si dignus non reperiretur in illa, qui posset eligi.*

5 *Abbatia beneficia admininistrationem habentia, solus Pontifex non professis conferre potest.*

6 *Monachus in minoribus ordinibus potest eligi in Abbatem; quando alius nequit reperiri dispensatiuè, ne sit contra iuris regulam relatam n.7.*

7 Cap. cum Monasterium 13. de electione n.6. & 8.

8 *Postulatio non professi in Abbatem quando fiat*

9 *Abbas eligi potest si Subdiaconus tantum est; non tamen consecrari nisi iam sit Præsbyter, vt accidit in Episcopo.*

10 *Abbas est potius nomen solicitudinis, quàm honoris, aliter videtur n.11.*

11 *Abbatia, vel Episcopatus suscipi non debent de manu laici.*

12 *Nouitius potest eligi ad Dignitatem Episcopalem.*

13 *Abbas eligi nequit Monachus infamis; etsi aliter videatur*, sub numero 10. in fine.

14 *Abbas eligendus debet esse natus ex legitimo matrimonio.*

15 *Regulares omnes pænitentiati in sancto officio, sunt omnino inhabiles ad Dignitates, & Prælaturas; etsi pænitentias compleuerint.*

16 *Abbas eligendus non debet esse corpore vitiatus, simoniacus, homicida, Apostata, periurus, prodigus, neophitus, seu patiens defectum aliquem anima, seu Corporis.*

18 *Ordinator non debet preces Carnales recipere.*

19 *Christus Dominus asperè loquutus fuit ad consanguineos suos, quoties cum eis negotium intercessit.*

20 *Sanguinis iure non succeditur in beneficiis, nec hæreditarie.*

21 *Collatio precibus ex carnali affectu, quando sit simoniaca, remissiuè.*

22 *Studere licitum est spe promissionis habenda in Ecclesia.*

DE ætate 25. annorum requisita, vt Monachus in Abbatem eligi queat, dixi supra sub cap.1.hoc tit. Et quod qui eligitur in Abbatem & Prælatum suæ religionis, debeat esse professus in ea; notaui supra per textus in cap.13.27.37. 38. & 49. de electione: quare quod hic habetur exhorbitat à regula; sed de ratione quare Abbas ex necessitate potest dispensatiuè eligi, quamvis in minoribus ordinibus constitutus, quod ait hic Barbosa in hoc textu fuisse dispensatiuè admissum necessitate vrgente, iuxta declarationem glossæ hic, quæ bene proponit, & resoluit. 1

Cumque regula iuris sit, vt eligendus in Abbatem, & Prælatum regularem debeat esse expresè professus iuxta textum expressum in cap.nullus, vbi DD.de electione lib.6. Rebuffus in tract. de pacificis possessor. num.180. Azor.instit.moral.p.1.lib.12. cap.2.quæst.12. Seraphinus decis.647. Layman. in quæst.canon.de Prel.Eccles.quæst.190.in fine. Sigismundus à Bononia de elect. dubio 90. à numer. 2. Tamburin.de Iure Abbatum tom.2. disp.50. q.10. Barbosa de iure Eccles.cum aliis p.1.cap.17.à n.31. 2

† Vbi cum multis aliis num. 33. ait quod debet emitti professio expressa in ea religione, in qua assumitur, secundùm ea, quæ latè dico sub cap. 4. 8.& 16.de regularib. † taliter vt si Religiosus eligatur in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis talis electio sit nulla, vt probat Clem. 1. de elect. sic cum relatis, & aliis; imò Suarez de religione tom.4.tract.8.lib.2.cap.3.n.11.in fine, subdit procedere etiam si dignus non reperiretur in illa religio- 3

 ne,

ne, qui possit eligi : qua de re legere poteris *c.21. in Trid. sess. 25. de regularib.*

5 Et sic Gonzalez *in regula 8. Cancellariæ glossa 8. n.78.* subdit Sacram Congregationem *sub die 12. Decembris 1585.* censuisse neminem, præter Summum Pontificem posse conferre Abbatias, & beneficia, administrationem habentia, nisi professis iuxta Canones, & docet etiam Ioannes Maria Nouar. *in Lucerna regular.* verb. *Abbatia numero 2.*

6 Sed cum Pontifex *in cap. cum Monasterium 13. de electione*, dicat quod potest postulari in Abbatem non professus, si ex aliqua bona causa fiat talis postulatio, vt docent Præpositus *in cap. sicut 2. num. 3. dist. 48.* Dominic. *in dicto cap. nullus*, Valerius Reginald. *in praxi fori Ecclesiast. pœnit. lib. 30. tractat. 3. num. 102. in fine*; ideò benè Pontifex in texm nostro decidit, vt Monachus in minoribus possit in Abbatem eligi absque eo, quod ascendat ad maiores, quando alius reperiri nequit, vt docet cum multis Barbosa *hic n.1.*

7 Nec obstat dicere requiri eligendo in Abbatem, vt sit Præsbyter, vt docent Abbas *hic num. 3. & in cap. 1. num. 2. eodem titulo*, de quo leges quæ ibi adduxi, tam circa ætatem, quam ordinem, debent habere, Abbas, Guardianus, seu Prior pro monasteriis eligendi, Angelus *in summ.* verbo *Abbas*, Sylvester *in eodem verbo, etiam num. 1.* Lælius Zechius *de Repub. Eccles. cap. 25. num. 3.* Fr. Eman. Rodriguez *quæst. regul. tom. 1. quæst. 15. art. 2.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 20. quæst. 1.* Cardinalis Tuschus *tom. 1. litt. A, conclus. 4. num. 3.* aut saltim in ordinibus sacris constitutus, si credimus Biaaio *de elect. p. 2.* Ægidio *cons. 5. num. 21. & 22.* Seraphino *decis. 647. num. 3.* argum. eorum quæ dixi supra *in cap. proximè praecedenti.* Quia respondeo regulam textus nostri non esse vniuersalem; imò exceptionem à regula; & ideo sentiunt Doctores hic, & Barbosa cum illis casum textus nostri procedere dispensatiuè sicut iam dixi *num. pred.* cum Gonzalez, & aliis relatis à Barbosa *de Iure Ecclesiastico.*

8 † qui etiam ait *in dicto cap. 13. de electione*, ex Roderico à Cunha *in dict. cap. sicut, num. 18.* postulationem non professi in Abbatem, de qua *in dict. cap. 13.* procedere, dum tamen talis postulatio debeat peti à Papa, & non ab alio inferiore.

9 Et licèt Tamburinus *de Iure Abbat. dict. tom. 2. disp. 5. quæst. 12.* quam sequitur Barbosa *dicto c. 17. de Iure Ecclesiast. num. 34.* dicat cum multis verius esse, vt eligendus Abbas, debeat iam esse Præsbyter, nec sufficiat vt sit Diaconus. Tamen hanc difficultatem dissoluo distinctione habita *in dicto cap. praced.* circa electionem Episcopi, qui potest eligi & confirmari, dum est Subdiaconus, consecrari non nisi Præsbyter; Quod si hanc partem non admittas, cum in Abbate non subsequatur consecratio, fortius inquam admittes, vt sine distinctione possit Subdiaconus eligi, nulla habita distinctione; dum tamen sit in ætate annorum 25. aptus, vt Præsbyter fiat vt dixi *in dicto cap. 1. hoc tit.*

10 Et confirmari videtur; quia vt dicit Stephanus Gratianus *discept. forens. cap. 270. num. 26.* Abbas est potius nomen solicitudinis, quam honoris, & glossa hic verbo *non ascendat*, quam sequuntur Ioan. Monach. *in cap. Inquisitores num. 1. de haret. lib. 6.* Archidiacon. *in cap. fraternitatem in medio 71. dist.* quatenus in ea dicitur Abbates non habere Dignitatem, sed tantum officio potiri; ex eo quod infamia notatus possit in Abbatem eligi.

Quod dictum Barbosa *hic* non admittit *num. 2.* 11
vers. *caeterum* per textum *in cap. si quis deinceps 16. quæst. 7.* quatenus decidit de manu Laici Episcopatum, vel Abbatiam suscipi non debere : vbi *in fine* dicit similiter etiam de inferioribus Ecclesiasticis Dignitatibus constituimus, vt firmat glossa vltima *in cap. expossuisti de corpore vitiat.* Lapus *alleg. 84.* Hieronymus Rodriguez *in compendio q. regular. resol. 1. num. 29.* Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 1. num. 1.* † Vtcumque tamen sit Fr. Bartholom. de Bechis *in praxi observanda in admittendis ad religionis statum Nouitiis disp. 11. dubio 19. num. 2.* & Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 4. num. 20.* Barbosa *in dicto cap. nullus num. 3.* dicunt, Nouitium eligi posse ad Dignitatem Episcopalem, sic colligentes *ex dict. cap. nullus de elect. lib. 6.* 12

Ex his colliges, quod etsi Oldradus *ex dicta glossa non ascendat, cons. 14.* vers. *& idem in monasteriis num. 11.* dicat posse eligi in Abbatem Monachum infamem, contrarium sequendum esse, vt docet bene Tamburin. *de iure Abbat. tom. 1. disp. 10.* Barbosa *hic num. 6.* & sic bene cum eodem Tamburino *dicta disp. 5. quæst. 14.* Campanillo *in diuers. iuris Canon. Rub. 11. cap. 13. num. 117.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 16. & 17.* & cum aliis multis, tum *in cap. 1. de filiis Presbyteror.* † & *de iure Ecclesiast. dict. cap. 17. n. 33.* docet vt eligendus in Abbatem, debeat esse legitimè natus, sicut qui eligitur ad alias Dignitates, & Prælaturas. 13 14

Imò, & Vrbanus Papa VIII. in generali Congregatione S. R. vniuersalis inquisitionis, *de anno 1626.* decreuit regulares omnes pœnitentiatos à sancto officio, ad Dignitates, & prælaturas, omnino inhabiles esse, etiam si pœnitentias compleuerint, vt referunt Laurent. de Peirin. *tom. 2. priuileg. sui ordinis minimor. in annot. ad constitut. 9. Pauli V.* & Tamburin. *dicta disp. 5. q. 21.* Barbosa *hic num fin. & de iure Eccles. dict. cap. 17. n. 37.* qui *num. 36.* & dixi, *sub Rub. de elect.* dixit etiam, vt Abbas eligendus, non sit corpore vitiatus, simoniacus, homicida, apostata, periurus (argum. eorum, quæ dixi *in cap. 10. de iudiciis à quæst. 27.*) & quod nec sit prodigus, neophitus, vel patiens defectum aliquem animi, seu corporis : de quibus omnibus latè, & bene idem Barbosa *in dicto tract. p. 1. c. 19.* 15 16

Ad alia de potestate Abbatum circa ordines, dico infra *in cap. sequenti*, & circa iurisdictionem tractat Barbosa *in dicto c. 17. & 19.* cum infinitis Doctoribus tam relatis, & quos ibi refert. 17

Et quia *in vers.* hic *nullum*, & ibi: *Non enim*, probat cum multis Barbosa, quod ordinator non debet preces carnales recipere, † probans ea multis Sacræ scripturæ locis Christum Dominum apertè loqnutum fuisse ad consanguineos suos, quoties intercessit negotium cum eis, vt Marc. 10. *nescitis quid petatis*, Lucæ 2. *quid est quod me quærebatis*, & Marci 3. *qua est mater mea, aut fratres mei.* Quod dictum potest extendi ex his, quæ dixi de acceptatione personarum, *in cap. noui. de iudiciis q. fin.* & ex dictis *in c. 4. de foro comp.* vbi de recusatione propter consanguinitatem, *sub q. 31.* 18 19

† Et ea his, quæ dico, & Doctores docent per textum *in cap. 1. de preb.* vbi probatur, quod in beneficiis, non succeditur iure sanguinis, aut hæreditario † imo idem Barbosa *hic num. 4.* cum Garcia, & aliis, mouet quæstionem, quando collatio precibus ea carnali affectu procedentibus, simoniaca sit. 20 21

† Et

† Et notat *ibi n.5.* cum Suarez *de religione lib.4. de simonia cap.40. n.2. & 5.* ex dicta glossa *verb. simonia*, licitum esse studere spe promissionis habendæ in Ecclesia, vt sic per eam tenuit Cosmas *in præmio sanctionum*, verbo *spem*, de quibus dico alibi.

Ad Text. in Cap. Cum contingat, VI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenti ordinis Episcopus est solus Minister.*

2 *Tonsura prima ordinatus, recipit characterem, & alia priuilegia competunt ei, &* n.3. *remissiuè, qua dicitur ordo*, numero 4. & 10.

4 *Tonsuratus dicitur Clericus.*

5 *Tonsurati possunt exercere iurisdictionem Ecclesiasticam, & esse Vicarij Episcoporum de iure; sed quid hodie ex Vrbano VIII. & Innocent. X.* n.6.

7 *Percutiens tonsuratum, est excommunicatus, nec absoluitur, nisi à Papa.*

8 *Clerici primæ Tonsuræ sunt capaces spiritualium, quibus licèt Dignitates, & beneficia conferre, &* n.9. *vbi de quodam modo conferendi à Papa.*

16 *Tonsura est ordo distinctus ab aliis.*

1 ALiquid dixi supra *sub Rub. quæst.1.* in vers. *notatur secundo*, vt ex priuilegio Pontificio Abbates ordines conferant; & sic faciendo argumento ex ibi dictis in vers. *ad primam*, quod solus Episcopus est minister Sacramenti Ordinis, poteris ibi dicta, & *sub cap. 11.* applicare ad materiam huius capitis. Alia de Abbatibus *sub cap. 1. & cap. præced. hoc tit.*

2 Cum ergo ex verbis textus nostri ibi: *A talibus Clericalis ordo confertur*, dicat Barbosa *hic num.6* cum multis, per primam Tonsuram conferri Ordinem Clericalem; & quod imprimit ea Characterem Sacrum in anima indelebilem; & quod prima Tonsura efficit sic ordinatos verè, & realiter clericos; & quod huiusmodi Tonsurati veniant appellatione Clericorum, & gaudeant omnibus priuilegiis, & immunitatibus, quæ Clericis in Sacris constitutis conceduntur; & sic liberētur à potestate sæculari, & in Ecclesiastica cōsti-
3 tuātur, † ideò adiunges hic quæ supra dixi *sub Rub. hoc tit. & de temporib. ordin.* an prima Tonsura sit ordo Clericalis; & quatenus ea ordinati gaudeant priuilegiis Clericorum in Sacris, quoad forum Poli, & forum fori, nec conueniri debeant in sæculari iudicio, adiunges quæ longissimè dixi *in cap.7. & 10. de constit. in toto tit. de iudiciis*; præcipuè *cap.2.3.4.8.10.13.17. & fin. & in titul. de foro compet.* præcipuè *sub cap.1. & 2. cap.5.8. cap. cum sit generale*, & in aliis, & *in cap. tuam de ordine*
4 *cognit.* & multis in aliis capitibus *lib.2.* † Et quod Tonsura sit ordo Clericalis, & tonsuratus dicatur Clericus, leges ad quæstiones Laram *de Capellan. lib.4. cap.5.* Garciam *de beneficiis p.7. cap.1.* vbi de Clericatu, & ordine, & ille de quæst. an Capellania possit conferri Laico non tonsurato. Videbis Couarruuiam *in cap. 9. de testament. à numero 4.*

Et cum etiam dicant Segura Daualos *in directorio Inquisitor. p.1. cap.12.* Torreblanca *in tract. de* 5
Magia cap.6. num.59. quod prima Tonsura ordinati, possint exercere iurisdictionem Ecclesiasticam, & Vicarios esse Episcoporum; ideò leges
quæ dico infra *de officio Vicarij.* † Et quod ho- 6
die sit indultum ex Bulla Vrbani VIII. Innocentij X. & Alex. VII. pro Ecclesiis Cathedralibus, vt possint resistere, ne eligātur in Vicarios generales Episcopatuum Clerici in minoribus, sed in Sacris
iam constituti. † Et in vers. *ordo* ibi: *Sed num-* 7
quid qui tales percutiunt incidant in Canonem latæ sententiæ, dic *quod sic*; per quam Dueñas *regula 99.* vers. *amplia secundo*, Zenedo *collect. 105. num.4.* Barbosa hic *num.10.* notant, vt percutiens Clericum, etiam si sit primæ Tonsuræ, est excommunicatus, & non nisi à Romano Pontifice possit absolui: adiunges plura, quæ dixi *sub c. cum non ab homine 10. de iudic. cap. ad probandum 24. de re iudic.* & dico latè *in cap.10.17.19.23.24. 26.29.32.33. & 36.* cum aliis *de sentent. excommunic.*

Dicit etiam D. Marta *de votis nouissimarum de-* 8
cis. voto 14. num.2. Clericos primæ Tonsuræ esse capaces spiritualium; cum eis in sola prima Tonsura constitutis, queant beneficia, & Dignitates conferri, iuxta quæ dixi supra *in cap.1. cap.3. cap.4.* cum aliis huius tituli, & *sub tit. de temporibus ordinat.* & dico infra *sub tit. de prebend. de institution. de concessione prebendæ*, & aliis; & sic bene
Flaminius *de resignat. lib.6. quæst.4. num 23.* † & 9
lib.4. quæst.2. num.59. affirmat, vt si Pontifex dicat conferimus tibi beneficium, quamprimum fueris charactere Clericali insignitus ad talem collationem, sufficiat vt habeat beneficiandus primam Tonsuram. De ratione characteris dico infra *sub tit. de Sacramentis non iterandis.*

Item Barbosa ex glossa hic *Abbati*, & ibi: 10
Quidam dixerunt primam Tonsuram non esse ordinem, sed eorum opinio corrigitur: probans cum multis esse ordinem quidquid alij teneant; ideò leges plura, quæ adduxi contra Theologos dicentes esse tantum præambulum ad ordines, vt sit etiam ordo distinctus ab aliis per textum *in cap. 1. Trid. sess.23.* & ibi, *cap.2.* & ibi, *cap.10.* supra *sub Rub. & tit. de temporibus ordinat.* item, & sub nostro titulo.

Qua

Qvæstio I.

An Abbates, qui ex textu nostro possunt minores ordines conferre, propriè dicantur illi Rectores Ecclesiarum Parochialium, qui vulgò in Regno Galletia, & in aliis Regni partibus vocantur Abades, *seu illi, qui Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus habent vel Dignitatem primam in Collegiatis, eo nomine nuncupati; seu illi, qui apud nos Hispanos, sunt Abbas S. Isidori Legionen. Abbas* de Alcala la Real, *Abbas* de Ronçes Valles, *Abbas* de Arbas, *& alij huius generis, seu illi, qui sunt Abbates, Præpositi religionum Monachalium, vt S. Benedicti, S. Basilij, S. Bernardi, aut Abbas Præmonstraten. Et nunquid decisio textus nostri porrigatur ad Priores Ecclesiasticos conuentuum ordinum militarium Diui Iacobi, Diui Ioannis Alcantaræ, aut Calatrauæ, aut ad alios huius generis consistentes in aliis Regnis vltra hos Castellæ.*

Svmmarivm.

1 *Abbates quidam dicuntur seculares, quidam regulares, Primi in quotuplici differentia,* n.3.4.5.6.

2 *Abbates sæculares sunt, qui obtinent beneficia Ecclesiastica cum titulo Abbatiæ.*

6 *Abbatis nomine rarò condecorantur Clerici sæculares.*

7 *Abbates Regulares sunt in multiplici differētia &* n.8. *& qualiter suos subditos ordinent* num.seqq. & fin.

9 *Abbas vocatus Generalis inter regulares, fuit electus; eo quod ipsi ipsorumque Prælati fuerunt exempti à iurisdictione ordinaria.*

10 *Abbas Generalis subest Papæ.*

11 *Abbates quidam regulares superiores aliis vocantur, cum habeant iurisdictionem Episcopalem, & aliquando exercent temporalem.*

12 *Abbates plures ex Apostolica sedis priuilegio habent priuilegia Episcopalia, vt Mitræ, Baculi, & ius benedicendi in absentia Episcopi.*

13 *Abbas, etsi potiatur vsu Mitræ, nequit tamen benedicere more Episcoporum per viam.*

14 *Abbas qui habet ius ferendi Pontificalia, præfert aliis.*

15 *Abbat in processionibus extra suam Ecclesiam, nequit vti Mitra, & Baculo; nec Baldachino,* n.16.

17 *Abbates dicuntur habere, præter insignia Episcoporum vsum Pontificalium, potius ad decorem suarum Ecclesiarum.*

18 *Abbas ex consuetudine potest benedicere sacras vestes, & Pallas altaris, & omnia sacra, si potitur Apostolico priuilegio, exceptis in quibus vnctio requiritur, nisi aliter appareat ex indulto,* n.9.

20 *Abbates absque priuilegio Papæ, nequeunt consecrare Calices, Patenas, Pixides, & alia necnon altaria, lapides, & campanas, &c.*

21 *Abbas potestatem habens exercendi Episcopalia nequit Chrisma conferre, nec sacros ordines.*

22 *Abbas qualiter ordines minores possit conferre subditis suis tantum, etiam Laicis,* num.23. *quid hodie,* n. 25.

24 *Abbas, etsi Tonsuram subiectis Episcopi conferre, & minores ordines posset, hodie ex Trid. non item, nisi regularibus* numero 25.

26 *Abbas ordinando in minoribus subditos Episcopi; etsi illicite, non tamen nulliter, vt* numero 27.

27 *Abbates num cum dimissoriis possint ordinare subditos alienos sæculares, vel regulares,* n. 28.

29 *Abbas non benedictus queit minores ordines suis subditis conferre.*

30 *Abbas nullius Diœcesis potest conferre ordines minores in ea, secus si sit intra Diœcesim alterius.*

AD primam quæstionis partem; vt respondeam, promittendum duxi dicere quod Abbates quidam dicuntur sæculares; quidam verò regulares, iuxta glossam & Doctores *in cap. cum ad Monasterium de statu Clericor. & in cap. transmissa* verb. *Abbatis de renunciat.* Mendez de Castro *in praxi Lusitan. p.2. lib.1. cap.1. num.*20. cum Barbosa; Flamin. Parisius *de resign. benefic. lib* 2. *quæst.1. num.*68. Ojeda *de incompatibilit. benef. p.1. cap.5. num.*2. Rebuffus *in praxi tit. sæcularia beneficia quotupl. num.*5. Ioannes Selua *in tract. de benefic. p.1. cap.5. num.*2. 1

Itaque dicendum est Abbates sæculares esse illos, qui beneficia Ecclesiastica obtineot cum titulo Abbatiæ *ex cap. cum de beneficio*, vbi glossa *in fine, de preb. lib. 6.* qui in mutiplici statu repetiuntur. † Nam quidam illorum sunt qui in quibusdam Ecclesiis cathedralibus ioter cæteras Dignitates, locum habent, qui nec Pontificalibus insigniis vtuntur, & nulli Canonicorum collegio præsunt, sed tantum in choro, & comitiis locum aliquem Dignitatis obtinent; etsi antiquitùs primum in Collegiatis obtinereot, post quarum plurium resumptiooem incorporati sunt inter alias Dignitates prædictarum Ecclesiarum Cathedralium. Etsi hodie in quolibet Hispaniæ Episcopatu ad minus conseruetur aliqua Ecclesia Collegiata, & in singulis, quæ extant, illa, qui primam in Capitulo, & choro sedem habet, & prærogatiuam, appellatur Abbas, quorum aliqui in nonnullis Collegiatis habent paramenta, qoasi Episcopalia, vt Abbas *Lerma, Ampudia*, &c. 2 3

Alij inquam sunt, qui non solùm in Clericos, verùm etiam in Laicos, sibi subiectos quasi Episcopalem siue Episcopalem iurisdictionem habent & exercent, ac pariter Pōtificalia insignia gestant, nam vtuntur Annulo, Mitra, & Baculo Doctorali, quorum Dignitas est Episcopali proxima, ex quorum numero apud nos sunt Abbas D. Isidor. Legionen. Abbas *de Alcala la Real*, Abbas *de Ronçes Valles*, & alij. 4

Alij

Digitized by Google

5 Alij verò complures extant Abbates sæculares
in Hispania, vtpote Galletiæ, Portugaliæ, qui
cum sint tantum plebani, siue Ecclesiarum Paro-
chialium Rectores honorario *Abbatis* titulo pas-
sim decorantur, vt tangunt Abbas *in dicto cap.*
*ex transmissa num.5.de renunc.*Barbosa *de Iure Ec-*
clesf.p.1.cap.17. num.19. & Campanillus *in diuers.*
Iuris Cano i.Rub.7.cap.6.num.100. ait prædicto ti-
tulo, etiam Neapoli decorari cunctos digniores
6 Clericos, † addeos quam rarissimè reperiantur
Clerici sæculares, quibus nomen *Abbatis* verè
competat, strictè sumpto vocabulo, & Barbosa
*supra num.20.& 21.*ponit alios Abbates sæculares,
qui vocantur Abbates Commendatarij, ex quo-
rum numero esse illos, quibus cum prohibitum
esset Abbatias regulares in titulum obtinere earum
retentionem per viam perpetuæ commendæ lici-
tam effecerunt, referens ex multis prædictas Ab-
batias cœpisse commendari tempore Leonis I V.
vt colligitur *ex c.qui plures 21.quæst.1.*quas postcà
Clem.V.maximè exhorruit *in extrauag.2.de preb.*
& quod iterum fuerunt introductæ ab Vrban.VI.
& Bonifacio I X. quas perpetuo sequutus est
Paul. I I. Venetus: & colligens plura de hac ma-
teria Tamburio.*de Iure Abbatum tom.1. disp. 4. à*
*num.1.*dicit quod ex tunc vsque ad nostra tempo-
ra fuerunt, & sunt valdè in vsu.

7 Regulares Abbates, sunt etiam in multiplici
differentia, quorum alij sunt Abbates solo nomi-
ne, qui regulares subditos sub se non habent; vel
quia fortassis Monachi locum reliquerunt, vel
quia Monasterium est alio translatum, vel alicui
sæculari Clerico commendatum, qui titulares Ab-
bates vocantur, ac Pontificalibus insigni s vtuntur
de licentia tamen Abbatum localium, in quorum
Ecclesiis ea exercere voluerint, qui etiam gestant
insignia Prælatorum, sicut Abbates habentes sub
se regulares subiectos, docent Abbas *conf. 101. in*
*quæst.num.1.*vers.*nam Papa, lib.1.* Tuschus *tom.1.*
lit. A, conclus. 3. num.21. Barbosa *de Iure Eccles.*
*cap.17.num.24.*qui dicit vt etiam habeant suffragia
& liberam vocem in Capitulis, quamvis in alio
Monasterio sub obedientia alterius Abbatis exi-
stant.

8 Alij verò Abbates sunt, qui sub se tantum ha-
bent subditos regulares, quorum regimini, & gu-
bernationi præfecti sunt, vt agnoscunt Doctores
per textum *in dict.cap. cum ad Monasterium* vers.
Abbas, ibi: *Cui omnes, & in omnibus reuerenter*
obediant, & *in cap. in singulis de statu Monachor.*
9 † Et licèt olim istorum quilibet independenter ab
alio subditos sui Monasterij regeret; quia solis
Episcopis locorum subditi erant, iuxta *cap. Ab-*
*bates,cap ad Monasteria quæst.2.*postea verò cum
ab Episcoporum obedientia Apostolicis priuile-
giis se eximerent factum fuit, vt vnum inter eos
caput constitueretur, qui vocatur Abbas Genera-
lis, & supremus in religione eorum, cui cæteri
prædicti Abbates locorum, siue conuentuales ap-
pellati subduntur, † quia etiam Abbas Generalis,
10 etsi nemini suæ religionis subdatur, subest tamen
Papæ; sicut alij omnes sæculi Prælati Ecclesiasti-
ci: sic Abbas Panormit.*in cap. vltimo num. 1. de*
*regul.*Barbosa *dict.cap.17. num.23.* per multa quæ
scribit *cap.19.& in cap.45.* Selua *de benef.p.1.q.2.*
*num.49.*Flamin.Parisius *de resign.benef.lib.7.q.15.*
11 *num.7.* † Alij verò sunt, qui prædictorum maio-
ri Dignitate, & excellentia insigniri, populum, &
territorium proprium habent, in quo Episcopa-
lem iurisdictionem, & aliquando temporalem
exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur, vt affir-
mat Barbosa *dict.cap.17 num.22.*vbi exemplificat
in Abbatibus Cassinensibus, & Sanctæ Mariæ
Tremitanæ Congregationis Lateran. Insulæ in
mari Adriatico, prope Theatinam Diœcesim Clu-
nianensi Ripolen.ordinis Sancti Benedicti in Ca-
thalonia, Sancti Dionisij Parisiensis eiusdem or-
dinis, & ex aliis.

Est igitur dicendum quod plurimi Abbates ha- 12
bent ex Apostolicæ sedis priuilegio insignia Epis-
copalia (sicut & alij Prælati inferiores Episcopis,
glossa *in cap. Abbates de priuileg. lib.6.*) scilicet
vsum Mitræ, & Baculi Pastoralis, vt patet *ex Apo-*
*stolica eodem tit.*item & ius benedicendi in propriis
Ecclesiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, post
Missarum solemnia, & Vesperas, & Matutinarum
officia tantum; non autem alibi, nec alio tempo-
re, nisi hoc specialiter sit eis ab Apostolica sede
concessum *ex dict.cap. Abbates*, & dúmodo tamen
præsens non sit Episcopus vel alius maior Eccle-
siæ Prælatus, *cap.denique 21. dist. cap. monstrare*
26.quæst. 6 cap. cum ad celebrandas de consecrat.
dist. 1. videndi Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 2.*
disp.2. quæst.7. cum multis Barbosa *de officio Epis-*
copi p.5.alleg.93.num.9. secundum Lugdunens. im-
pressionem; idem *de Iure Eccles.dict.cap.17. à nu-*
mer. 48. plura specialia referens priuilegia. qui
num.51. † aduertit quod licèt Abbas vsum Mitræ 13
& Baculi habeat, & solemniter benedicere possit;
nihilominus non possit dare priuatam benedi-
ctionem Episcoporum more per viam, vt respon-
dit Sacra Congreg. *in vna nullius prouincia Bur-*
gen.24. Augusti 1609.& num.52. vt quod nec Ba-
culo vti possit extra proprias Ecclesias, nisi specia-
liter priuilegio ei indultum fuisset: *& n. 55.* refe-
rens plures Abbates, qui priuilegio sedis Aposto-
licæ habent vsum Pontificalium prædictorum; &
num.56. & 57. referens Abbates Generales quo-
rundam ordinum Monachalium, qui ex priuilegio
Summorum Pontificum habent facultatem defe-
rendi Prælatorum regularium habitum; & quod
nonnulli Abbates Generales, possint etiã, præsente
Episcopo, Mozettam deferre ait *num. 58.* † quod
Abbas habens ius deferendi Pontificalia, præcedit
non habentem, † & declarans *num.59.* ait ex Sa- 14
cra Congregatione Abbatem in processionibus
extra suam Ecclesiam, & conuentum non posse
vti Mitra, & Baculo; non etiam ante se deferri
facere, & ex eadem Congreg.*in Tornacen. 2. Au-*
gusti 1631. † Et quod nec Abbatibus liceat vti 15
Baldachino, nisi illis, quibus specialiter sedes Apo-
stolica concessit, referens aliquas concessiones fa-
ctas.

Item per textum *in c.vt Apostolica de priuileg.* 16
*lib 6.*docent Abbas *in cap. inter Monasterium in*
fine de re iud. Cardinalis Tuschus *litt. A, con-*
clus.9. num.2. quod Abbates præter insignia Epi-
scoporum, dicuntur habere vsum, & exercitium
Pontificalium, potius ad decorem suarum Eccle-
siarum, quam ad significationem eorum, ad quæ
in Episcopo fuerunt instituta: & ex multis alia
adducens Barbosa, ait *à num. 61.* vt possint tales
Abbates benedicere paramenta, & ornamenta
Ecclesiarum sibi tantum subiectarum, & vbi vige-
ret consuetudo vndecumque ad se venientia secus
è contra. † Et quod potest habita consuetudine 17
benedicere sacras vestes, & Pallas altaris, non au-
tem sine ea; item vt Abbas, qui est benedictus,
vel qui ex priuilegio sedis Apostolicæ habet, vt
Pontificalia exercere possit, potest omnia sacra
benedicere

Digitized by Google

benedicere, illis exceptis, in quibus vnctio requiritur vt Eminentes Cardinales Trid. interpretes di-
19 xerunt super *dict. cap. 10. sess. 23.* † Quod verum est, nisi aliter ex indulto Apostolico appareret, vt patet ex sequenti alia declaratione super iam edita, ibi: *Abbates vtcumque benedicti, benedicere non possunt ea, in quibus Vnctio requiritur, non obstante, quominus idem munus prædicta benedictionis, quoad ea, in quibus Vnctio requiritur impendere queant, si specialibus Sedis Apostolicæ priuilegiis, quibus idem Concilium nequaquam derogat, muniti fuerint:* alia pluta referunt Nouarius *in Lucerna regular.* verb. *benedicere, à num. 1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. disp. 23. quæst. 2. vsque ad 14.*

20 † Dicentes absque tali priuilegio non posse Abbates consecrare Calices, Patenas, Pixides, & alia similia vasa Ecclesiastica, nec non altaria, & lapides deseruientes ipsis altaribus, & campanas, ac omnia alia, in quarum consecratione requiritur Vnctio Chrismatis idem Tamburinus refert specialia priuilegia nonnullis concessa: alia plura refert idem Barbosa de prædictis omnibus Abbatibus videnda *in collect. decis. decis. 1.* cum aliis, & *in*
21 *Bullario* verb. *Abbas*, † imò Selius *in selectis Canon. cap. 18. num. 10.* ait quod Abbas, qui habet priuilegium, vt ea omnia, quæ expectant ad Episcopum possit exercere; non possit tamen Chrisma conferre, nec sacros ordines, cum ea, quæ sunt ordinis, requirant speciale mandatum: & sic declaratum à Sacra Congreg.

22 Ex quibus ita sub compendio dictis iam patet gressus ad materiam nostri textus, & difficultatem propositam? Et supposito etiam, quod vt Abbas possit conferre ordines minores, requirātur tria; nempe quod sit Præsbyter, quod benedictionem acceperit per manus impositionem ab Episcopo, aut benedici solitus, si eum Episcopus benedicere negligat; tandem quod proprio Monacho conferat, vt tradunt Campanillus *in diuersorio Iuris Canon. Rub. 6. cap. 2. num. 9.* Rodericus à Cunha *in commentar. cap. 1. dist. 95. num. 6.* Barbosa *in cap. 10.* Trid. *sess. 23. de reform. num. 6* & hic *num. 5.* per Trid. & cum Francisco Marco *decis. delphin. 1082. num. 2. lib. 1.* & Piasecio, qui decisum refert *in praxi noua Episcop. p. 1. cap. 1. num. 6. pagina 26.* Barbosa *de Iure Eccles. dict. cap. 17. num. 67. in fine*, cum Stephano Gratiano *tom. 5. discept. forens. cap. 845. à princ.* à Cunha *in dicto c. 1. dist. 95. num. 6.*

23 Nunc dicendum est de iure communi Abbates ordinum Monachalium S. Benedicti ordines posse conferre suis subditis non solum Monachis, verùm etiam Laicis, in quos ordinariam Ecclesiasticam habebant iurisdictionem, vt probat textus *in dict. cap. Abbates de priuileg. lib. 6.* Barbosa *in dict. c. 10. Trid. num. 2.* & per illum textum resoluunt Syluester *in summa* verb. *ordo 3. num. 2.* Couarruu. *lib. 1. variar. cap. 10. num. 10* Rodulphus Cupers, *in repetit. cap. oportebat 79. dist. in §. Tonsura num. 6.* Rebuffus *responso 2.* Fuscus *de visitat. lib. 2. cap. 15. numer. 93.* alij citati à Zenedo *ad Decretales coll. 105. num. 1.* Stephanus Gratianus *discept. forens. tom. 4. cap. 7. quæst. 1. num. 1.* Sanchez *in cons. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 19 à num. 5.* Flores de Mena *variar. resol. lib. 2. quæst. 24. num. 14.* Riccius *in collect. decision. 955. p. 4* & alij relati à Barbosa hic *num. 2.* & cum Nauarro *cons. 13. alias 14. in nouis de priuileg. num. 3. & num. 5.* vbi ampliat posse sine Episcopi examine.

24 Vnde Baptista de Consertio *in collect. priuilegior. folio 136* Ioannes Baptista Tyber. *in instruct. pro ordinandis cap. 7. quæst. 48. in fine.* Grilençon. *cons. 142. num. 52.* Ascanius Tamburinus, *de iure Abbatum tom. 2. disp. 2. quæst. 7. ex num. 3.* potuerunt dicere, quod postquam Abbas benedictionis munus, & Sacerdotalem ordinem susceperit, possit Tonsuram, & minores ordines sæcularibus subiectis Episcopi Iurisdictioni conferre, si modo ipsius Episcopi cōsensus accedat, iijquè pro se quisque ab eodem Episcopo litteras dimissorias impetrauerint; itavt satis non sit id generatim ab Episcopo fuisse concessum; sed quod singulis hac concessione sit opus, possitque Abbas eosdem ordines conferre aliis regularibus, qui dimissorias speciales suorum superiorum, & specialem consensum Episcopi loci habuerint, ac præterea aliis sæcularibus, qui aliorum Episcoporum Iurisdictioni subiecti sint; dummodo superiorum dimissorias attulerint, & specialem consensum Episcopi loci, in quo ordines huiusmodi cupiunt suscipere: & sic à sancta Congreg. Concilij fuisse decretum testantur adducti Doctores *sub die septima Septemb. 1593.*

Hodie autem videtur ex dispositione Tridentini *in dict. cap. 10. sess. 23. de reformat.* vt non liceat 25
Abbatibus, & aliis quibuscumque, quantumvis exemptis in posterum intra finem alicuius Diœcesis existentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur cuiquam, qui regularis subditus non sit Tonsuram, vel minores ordines conferre, vt patet ex verbis ibi: *Abbatibus, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur cuiquam, qui regularis sibi subditus non sit, Tonsuram, vel minores ordines conferre, non obstantibus quibuscumque priuilegiis, præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemoriabilibus:* tenent Ludouicus Miranda *in manuali Prælator. tom. 1. quæst. 38. art. 9.* Portel. *in dubiis regul.* verb. *Abbas 2.* Suarez *tom. 4. de religion. tractat. 8. lib. 2. cap. 29. num. 19.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. disp. 2. quæst. 7. num. 1.* Scipio de Robeis *in aphorismo Episcop.* verb. *Abbas, num. 13.* D. Rodericus à Cunha ad textum *in dict. cap. 1. dist. 95.* Marcellus Vulpeius *in praxi iudicior. Eccles. cap. 7. numer. 8.* Donatus Anton. de Marinis *quotidian. resolution. cap. 1. num. 34.* Stephanus Gratianus *discept. forens. tom. 4. cap. 791. num. 7.* Ioannes Baptista Fabris, *de Sacram. Ordin. in communi, cap. 7. quæst. 2.* Tannerus *tom. 4. disp. 5. quæst. 3. dubio 2. num. 27.* Campanillus *in diuers. iuris Rub. 6. cap. 2. ante n. 7.* Hieronym. Rodericus *in compend. quæst. regul. res. 1. num. 23.* Homobonus *in consultationibus tom. 1. p. 5. responso 194.* Naldus *in summa*, verb. *Abbas num. 3.* Litteratus *in summ. part. 1. c. 48. num. 4.* & Barbosa *hic* cum Azorio, & Quaranta, *sub num. 2.* & cum aliis *in dicto cap. 10.* Trid. *n. 1. & 2. de officio Episcopi part. 2. alleg. 3. num. 11. & de iure Eccles. dict. cap. 17. num. 66.* † Vbi *in vers.* 26
quare, & cum Trid. vtatur verbis *non liceat Abbatibus, &c.* quæ irritant actum quoad valorem substantialem, si illi non obstante priuilegij renunciatione, ordines conferrent aliquibus, qui regulares subditi non sint, non solum illicitè, sed etiam inualidè ordinarent, cum Laurentio de Peirio. *de Prælat. regul. tom. 2. quæstione 3. cap. 7. num. 13.* Suarez *de relig. tom. 4. lib. 2. cap. 29. numero 8.*

Sed quod talis ordinatio, etsi illicita sit res- 27
pectu

pectu vsus ordinum, validam tamen esse existimauerit Lapus *alleg.* 138. Fr. Eman. Rodrig. *quæst. regul. tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 1. Molfes. *tom.* 1. *tract.* 2. *cap* 2. *num.* 18. *in fine*, Ludouicus de San Iuan *en su luz de Saçerdotes quæst.* 3. *regul. art.* 1. *concl.* 2 Marcellus Vulpeius *in praxi iudicior. fori Eccles. cap.* 7. *num* 10. Sanchez *lib.* 7. *consil. moral. cap.* 1. *dub.* 19. *num.* 17. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 2. *quæst.* 8. *num.* 1. Præposit. *in* 3. *p. quæst. vnica de ordine lib.* 13. *num.* 124. & multi alij; quos refert idem Barbosa *sub num.* 68. dixerunt olim Sacram Congregationem Concilij censuisse, quod Abbates regulares habentes ius, Baculum, & Mitram deferendi, postquam sacerdotalem ordinem, & munus benedictionis susceperint; vt possent Tonsuras, & ordines minores sæcularibus Episcopi iurisdictiooi, sobiectis conferre; si modò ipsius Episcopi consensus accedat, & à dicto Episcopo

28 quisque litteras impetrarit specialiter. † Et quod possint etiam ipsi Abbates eosdem ordines conferre aliis regularibus, qui dimissorias speciales superiorum suorum, & specialem Episcopi consensum habuerint; ac præterea aliis sæcularibus, qui aliorum Episcoporum iurisdictioni subiecti sint; dummodo superiorum dimissorias attulerint & specialem Episcopi loci consensum, vbi ordines suscipere cupiunt: sic Tamburin. *dict. quæst.* 7. *ex num.* 3. Grilenzon. *cons.* 142. *num.* 52. Præposit. *in* 3. *p. D. Thoma quæst. vnica de Sacram. Ordinis* e 5. §. 2. Alcuinus *de potest. Abbat. cap.* 22. *num.* 18. Lezanus *in summa quæst. regul. tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 13. Venerus *in examine Episcop. lib.* 1. *cap.* 12. Gauant. *in Enchiridion. Episcop. verbo Abbas, num.* 34. Sanchez *dubio* 21. *à num.* 5. Vgolinus *de officio Episcop. cap.* 26. *num.* 19. Bonacina *de Sacram. Ordinis disputatione* 8. *quæstione vnica puncto* 4 *num.* 19. Paulus Layman. *in quæstion. Canonic. cap.* 17. *num.* 119. & *in summa Theolog. moral. libro* 5. *tract* 9. *cap* 9. *num.* 2. & sic videtur in praxi posse sustineri imò de facto sic curari ab Abbatibus iam olim vidi, quibus non parum Episcopi nonnulli resistunt: vndeetsi Barbosa hic *sub dicto numero* 2. circa finem hanc sententiam non admittat, & vbi supra *de Iure Ecclesiastico*; sed ibi *num.* 68. *in fine*, eam admittit dicendo adhuc esse litem sub Iudice; quia cum prædictum dubium proponeretur ex parte procuratoris generalis Cælestinorum in Romana Curia sub die 22. Iunij 1631. nondum declaratum fuisse; & sic interim, quo apparet declaratio super hoc dubio, hæc vltima opinio sustineri quit, vtpote non contraria menti Concilij, etsi *num.* 66. Barbosa dicat cum multis in fauorem primæ sententiæ sæpius fuisse decisum pro vtraque parte, plures Doctores referens *in dict. cap.* 10. *Trident. num.* 5. & 6. sed adhuc *quæstion. sequente* dico quid hodie declaratum est.

29 Vnum ergo de iure notabis, posse Abbatem ordines minores suis subditis conferre, licèt non sit benedictus, vt tenent Sel *in select. Canonic. cap.* 19. *num.* 9. attestans ita fuisse decisum, *sub die* 19. *February* 1629. ita ex textu nostro, & *cap. quoniam* 61. *dist.* Barbosa *in dict. cap.* 10. *Trid. numero* 7. † qui *num.* 8. cum eodem Sel. *num.* 11. refert decisum 8. *Augusti* 1621. non posse Abbatem

30 alicuius Abbatiæ exemptæ, ordines in ea conferre; licèt sit Episcopus, secus si Abbatia est nullius Diœcesis, quia habet populum, idem Barbosa *in Bullario* verb. ***Abbas alicuius***; & in verbo ***Abbas de iure***.

Ex quibus inquam sigillatim poteris etiam respondere dubiis propositis in quæstione, non tantum de Abbatibus Regularium, sed etiam de Abbatibus Sæcularibus, qui si habeant territorium, si sint benedicti, & habeant ius Mitræ, Baculi, & Mozetæ, possint prædictos ordines conferre, saltem suis subditis, iuxta Concilij mentem, & per regulam textus nostri, secundùm quæ infra *quæstione sequenti* dico. Verumtamen, quia est iam de præfata quæstione agitata, *a vers. nunc dicendum*, nullum extat dubium; eo quod iam per primæ sententiæ assensum definitum est, & per ea quæ dico infra *quæstione* 2. & in terminis quam iurisdictiooem habeant isti Abbates, dico *quæstione* 5. vbi quid de Prioribus militarium ordinum. 31

QVÆSTIO II.

An si Abbas Benedictinus contulit ordines minores, non sibi subditis, qui postea alios ordines susceperunt, & in illis ministrarunt, posuerit sic ordinatos sub obligatione reiterandi ordines? Et an Abbates insulati possint conferre ordines minores laicis sibi non subditis si Episcopi licentia existat? Et an Abbates conferentes Tonsuram, vel minores ordines aliis, quam suis subditis regularibus, incurrant suspensionem?

SVMMARIVM.

1 *Abbas Benedictinus nequit ordinare non sibi subditos; nec alienos, etiam cum licentia Episcoporum secundùm aliquos* num. 2. *è contra* num. 3. *explicatur*, à numero 5. *Prima sententia hodie est vera, vt* n. 7. & 8.

4 *Priuilegium clausum in corpore iuris, nunquam censetur comprehensum in derogatione, nisi fiat expressa mentio de illo.*

7 *Abbates Benedictini nequeunt ordinare Regulares non sibi subditos, etiam de licentia suorum Prælatorum.*

8 *Dimissorias litteras iam nequeunt concedere Archiepiscopi, & Episcopi pro suis subditis, vel regularibus, vt ordinentur ab Abbatibus Benedictinis sub pœna suspensionis &c.* vide, n. 17.

9 *Ordinati ab Abbate Benedictino, si subditi non sint, indigent dispensatione ad vsum ordinum*, vt n. 10.

11 *Ordinum minorum collatio, non est præcisè iurisdictionis actus, sed functio Sacerdotalis officij.*

12 *Abbates ordinando alienos subditos; etsi non de iure faciant ex defectu iurisdictionis, tamẽ non quoad habitum ex defectu potestatis.*

13 *Abbas Tonsurans aliquem cessante priuilegio, nihil facit.*

14 *Abbas insulatus, num ordines queant conferre remissiuè.*

15 *Abbates ordinantes non sibi subditos, non incurrunt in suspensionem Trid.* sess. 10. c. 23.

quod loquitur tantum de dimissorias concedentibus, excepto casu, quando sedes Episcopalis anno vacauerit, n. 16.

1 AD primam quæstionis partem, suppositis quæ iuxta Concilij mentem *supra* dixi *q.1. à vers. nunc dicendum est de iure communi*, addo Dianam abundè agentem, *lib.5. res. mor. tract.13. res.9.* Vbi quod Abbas non potuerit ordinare non sibi subditos, probans cum 46. Doctoribus, qui omnes dicunt non posse Abbates ordinare, nisi suos subditos regulares.

2 Quorum aliqui addunt magis explicando, nec alienos, etiam cum licentia Episcoporum, vt docet in specie Seraphinus *part.1. decis.985.* asserens ita sensisse Rotam, & Selius *in selectis canon. cap.19. num.8.* testatur ita declarasse Sacram Congregationem Episcoporum, & regular. *in vna Eugubina die 3. Nouemb. 1593.* & *in vna Camplan. die 27. Iuny 1631.* quas etiam refert Barbosa *de iure Eccle-*
3 *siast. c.17. part.1. num.67.* † sed idem Diana refert loco iam citato à *vers. verum* alios 29. Doctores affirmantes, vt non obstante derogatione Concilij *in cap.10. sess.23. de reformat.* cuius litteram retuli *dicta quæst.1.* posse etiam post eam Abbates habentes ius deferendi Baculum, & Mitram, & postquam munus benedictionis acceperint ordines minores sæcularibus non sibi subditis conferre; dummodo ipsius Episcopi consensus accedat, & à dicto Episcopo quisque litteras dimissorias impetrarit, testans ex Quaranta, Bonacina, Capucino, Azot. quos citat, & sequitur Tamburin *de iure Abbatum tom.2. disp.2. q.7. n.2.* quibus addens Aloysiam *dicta quæst.1.* relatos, & referens ad litteram Præpositum *in 1.p D. Thom. quæst. vnica de Sacramento Ordinis dubio 13. num.127.* acerrimè loquentem pro hoc secundo dicto: concludit idem Diana cum Petro Hurtado de Mendoça *in 1.2. Diui Thomæ de fide, Spe, & Charitate volum.1. disput.84. sect.2. §.25.* agente de quadam quæstione habente hinc, & inde Patronos, illum adduxisse illud Ouidij.

Sæpè premente Deo, fert Deus alter opem.

4 Cumque iuxta iuris regulas supra *in dicta q.1.* ego pro secunda sententia, dum non appareret Pontificis declaratio, stiterim, adhuc idem nunc existimarem; quia cum priuilegium Abbatum sit expressum, & insertum in corpore iuris: & patet ex textu nostro *cap. quoniam dist.69. cap. Abbates de priuileg. lib.6.* Et euincatur quod priuilegium clausum in corpore iuris, nunquam censeatur comprehensum in derogatione, sed opus sit, vt de illo efficiatur expressa mentio, vt tradunt Basilius Pontius *de matrim. lib.8. cap.19. num.16.* Castrus Palaus *tom.1 tract.3. disp.4. puncto 21. §.4. num.5.* Suarez *de legib. lib.8. cap.38. num.1.* Salas *disp.17. sect.14. num.73.* Portel. *in dubiis regular.* verb. *priuileg. n.7. & 67.* Sanchez *in opusculo tom.2. lib.7. dubio 19. num.20.* & cum 19. Doctoribus Diana *p.3. tract.2. res.1.* sequitur, vt Trid. *in dicto cap.10. sess.23.* per suam generalem reuocationem, ibi: *Non obstantibus quibuscumque priuilegiis* non reuocauerit iuris antiqui ex textu nostro dispositionem, cum priuilegium Abbatibus fuerit concessum *in Synodo 17. cap.14.* sed latè probat Hieronym. Zenedo *in quæst. Canon. quæst.1. num.27* cum 20. Doctoribus decreta Concilij generalis non censeri derogata, nisi in specie fiat eorum derogatio ergo.

Vnde Marcellus Vulpeius *in praxi iudiciali* 5
cap.6. num.8 & 10 Helisopius *in 3.p. tom.2. quæstione 38. art.1.* Layman. *lib.5. tract.9. num.1. & 2* Præpositus, Gauantus, Albinus, Molfesius, Tamburinus, Zenardus, Venerus, Zerola, Lezana, Hiberjus, Ygolinus, Zechius, Moscouius, & alij relati à Diana *dicta 5.p. res.93.* in vers. *sed aliqui*, respondent ad declarationes adductas, & extantes pro prima sententia, veluti si Abbates vellent ordines minores conferre sicut suis subditis regularibus; ita, & alienis; non verò si id facerent cum licentia, & assensu illorum, quibus subditi sunt obtenta ad id specialiter. † Et ad decisio- 6
nem iam relatam Seraphini, respondent Tyberius *de instruct. ordinand. cap.7. quæst.48.* Tamburinus *tom 2. disp.2. quæst.7. num.4* Dominos de Rota ibi loquutos fuisse, quando Abbates vellent conferre ordines minores sine consensu Episcopi Diœcesani, non sic præcedente eo; quia licèt Tridentinum *in dicto cap.10.* asserat Abbatibus non licere, nisi suos subditos regulares, ex eo non ordinare sequi, quod non possint ordinare alienos cum licentia suorum Episcoporum, vt patet *ex cap. fin. de tempor. ordin. lib.6.* qui vt obseruat glossa loquitur etiam de Abbatibus. Et confirmatur: nam ante Concilium Abbatibus non licebat, *ex dict. cap. Abbates de priuileg. lib.6.* ordinare, nisi suos subditos regulares, & etiam (quod hodie non possunt post Concilium *in dict. cap.10.*) subditos laicos, in quibus iurisdictionem habebant, quasi Episcopalem, & tamen hoc non obstante, ordinabant subditos alienos de licentia suorum Prælatorum, vt docet glossa *in dicto c. quoniam dist.69.* verb. *monasterium*, & ibi Turrecremata *num.9.* Lapus *alleg.138.* cum aliis communiter; & sic de iure; imò & absque eo, quod obstent Trid. & alia, quæ adducit *in Bullario*, verb. *Abbas postquam, in fine*, videtur bene sustineri prædictam opinionem, dum à Pontifice aliter declaratum non fuerit.

Sed cum iam anno præterito 1641. *die 23. No-* 7
uemb. Sacra congregatio enim Cardinalium Concil. Trid interpretum facta remissione per ipsum Dianam dicti dubij cum fundamentis vtriusque sententiæ diuersorum Doctorum eadem Sacra Congregatio, facto verbo cum sanctis D. nostro Vrbano VIII. partem negatiuam, & contra Abbates determinauit in verbis sequentibus: *Vtraque parte informante ore, & scriptis, ac rationibus hinc inde deductis maturè examinatis inhærendo decisioni Rotæ Romanæ sub die 27. Aprilis 1592. coram Bonæ memoriæ Cardinali Seraphino de ordine felicis Recordat. Clem. VIII. facta, necnon declarationibus eisdem Sacræ Congregationis dictæ decisioni conformibus subsequutis censuit, improbata opinione contraria, Abbates regulares benedictos einsdem Congregationis Casinensis, seu alterius Congregationis, vel ordinis, aut instituti habentes etiam iura Episcopalia, seu quasi Episcopalia, vsumque Mitræ, Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam Tonsuram, & minores ordines conferendi, non posse dictam primam tonsuram, nec alios ordines minores, nisi suis subditis regularibus conferre non autem regularibus alterius congregationis, ordinis, vel instituti, etiam si habeant litteras dimissorias suorum Regularium, & consensum ordinariorum, intra quorum Diœcesum fines ipsi regulares ordinandi existunt, & multominus personis sæcularibus, etiam habentibus litteras dimissorias à suis Ordinariis*; quam refert idem

idem Diana *p.7. tract. 11. miscell. ref. 42.* in vers. *die 23.*

8 Imò eadem declaratio etiam inhibuit Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Prælatis inferioribus, tam sæcularibus, quam regularibus, vt in futurum concedere non audeant supradictas litteras dimissorias huiusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipi; quod si secus fiat, tam concedentes, quàm ordinantes à collatione ordinum suspensi remaneant, præter alias pœnas arbitrio eiusdem Congregationis reseruatas: & refert idem Diana *in vers. quam*, quod eam declarationem ad se delatam approbauit Sanctis D. N *die 17. Ianuarij 1642.* & quod inuiolabiliter obseruari iussit; & sic concludit Diana ex his corruere ea, quæ nouissimè docuit P. Leo *de cens. ref. 6. num 18. & seq.* excusans eum; eo quod non potuerit videre dictam declarationem.

9 Ad secundum punctum præsentis dubij, an Abbas ordinans regulares non subditos, aut laicos, sic ordinatus debeat iterum ordinari de iure antiquo nostri textus; imò iuxta opinionem relatam circa intelligentiam *dicti cap. 10. Trid. sess. 23.* ante præfatam declarationem sub iudice nimis erat ex iam adductis hic, & *in dicta quæst. 1.* fundamentis ad vtramque partem ibi relatis. Itaque benè, & optimè agitans Pater Iacobus Granadus *de Sacrament. in 3. p. D. Thomæ, cont. 9. tract. 1. disp. 6. num. 2. & tract. 1. de Sacram. in genere disp. 4* postquam dixerit quod si opinio sit probabilis ad vtramque partem circa receptionem Sacramenti Ordinis Sacri, aut cæterorum Sacramentorum validè, & ritè receptorum, seu è contra inualidè, & nulliter: tunc sine dubio debeant sub conditione reiterari, ne cederet in notabile detrimentum fide-
10 lium. † Sed hoc dictum temperat in reliquis ordinibus minoribus, dicens, vt non obligaret sic recipientem, ad eos reiterandum, etiam sub conditione, quia isti ordines non sunt ita necessarij, vt per Sacerdotalem potestatem suppleri non possint munera, propter quæ instituta sunt; & quia propterea non habent aliquem actum omnino necessarium ad salutem fidelium aut defectu cuius proueniat Ecclesiæ notabile damnum, cum aliunde homo sit ordinatus iuxta probabilem opinionem; ex quo prudenter sibi posset persuadere ordinem fuisse validum: sic in terminis, cuius dictum adstruitur ex dictis iam *supra*, & *sub dicta quæst. 1.* nempè vt non obstante priuilegij huius reuocatione per Trid. *in dicto cap. 10.* si aliquis subditus sæcularis ordinaretur à supradictis Abbatibus, valeret quidem ordinatio; esset enim tantum illicita; non verò inualida, & conferret ordinatis characterem, non autem vsum ordinis, vt dicunt Sanchez *in opusculo tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 19. num. 17.* Tamburinus *de iure Abbatum tom. 2. disp. 2 q. 8 num. 1.* & alii relati supra *in locis citatis*, quos de nouo refert Diana *dicto tract. 13. p. 5. ref. 93.* sub vers. *quoad secundum*, legendus, vbi etiam adducit alios plures pro contraria sententia; sed demùm ibi adducit claram determinationem Sacræ Congregationis sub sequentibus verbis: *Quidam laicus, annis elapsis, primam Tonsuram suscepit, & ordines minores ab Abbate Casiniensi eius in temporalibus, & Spiritualibus Superiore, credens illum habere potestatem, (sed cum sit contra dispositionem dicti c. 10. Trid. sess. 23.) dubitatum fuit, an iste indigeat dispensatione, vel necesse habeat, cupiens esse Clericus, ordinari iterum ad dictos ordines, tanquam nulliter ei collatos. Et Congregatio Concilij sic respondit, indiget dispensatione, sed non necesse, vt iterum ordinetur.* Quam declarationē afferunt etiam Marçilla *lib. 2. tit. 11. c. 10. litt. L.* Gallemart. *in declarat. Concilij. dict. sess. 23. c. 10. num. 1.* de qua etiam mentionem facit Præpositus *dicta quæst. vnica de Sacram. Ordin. dub. 13. num. 127.*

Et prædictam etiam opinionem docent Bonacina *in additionib. ad tom. 2. disp. 3.* post tractatum de electione Summi Pontificis, ex eo, quia collatio minorum ordinum, non est actus iurisdictionis præcisè, sed est functio Sacerdotalis officij: sic probans ex textu nostro; & addit quod in Concilio Trid. & in iuribus antiquis, non irritatur collatio ordinum aliter facta, nec vtuntur verbo *non potest*. Sed verb. *non licet*. Quæ loquendi forma prohibet collationem ordinum, sed non irritat aliter factam; imò & Ioannes Præpositus *in dicto cap. quoniam dist. 49. num. 5.* & Lapus *alleg. 138.* in terminis sic docet asserendo quosdam laicos non subditos ordinatos ab Abbate Benedictino Characterem ordinum minorum recepisse, & validè fuisse ordinatos; licèt illicitè. 11

Vnde cum eis, & cum Diana dico quod, si non extaret declaratio Eminentiss. Cardinal. *supra* relata de anno 1641. approbata ab Vrbano Papa VIII. iudicarem pro hac opinione io poncto iuris; & quod non esset contra mentem, aut citra prædicti *cap. 10. Trid.* vt etiam tenet idem Diana *dicta ref. 93. in fine*, quidquid in contrarium de hoc puncto de reiteratione ordinis, tenerent Suarez *de religione tom. 4. lib. 2. cap. 29. num. 8.* Laurentius de Peyrinis *de Prælatorum regular. tom. 2. q. 3. c. 7. num. 23.* & alij, quia vt ait Felinus *in cap. cam te de rescriptis num. 8.* etsi Abbates non possint ordinare alienos subditos ex defectu iurisdictionis, sed ooo quoad habitum ex defectu potestatis: & sic quando illis tribuitur iurisdictio concurrit vtraque potestas requisita ad collationem ordinum; cum asserat posse Abbates ordinare alienos subditos ex licentia proprij Episcopi. 12

Addo verò cum Barbosa *in Bullario*, verbo *Abbas*, *si cessante Sanctam Congreg. Concilij sub die 8. May 1627.* quod si Abbates, cessa: e priuilegio, ac etiam benedictione, aliquem tonsurauerint; ille talis debeat denuo tonsurari quæ declaratio vt ex se videtur, non impugnat iam de iure adducta, cum loquatur in alio casu diuerso. 13

Ad tertiam quæstionis partem, an Abbates infolati, possint conferre ordines Laicis non sibi subditis, si Episcopi licentia existat, satis, & abundè responsum leges ex adductis *sub dicta quæst. 1. & sub hac 2. a num. 1.* 14

Ad quartam quæstionis partem, an Abbates conferentes Tonsuram, vel minores aliis, quàm suis subditis regularibus, incurrant Tonsuram? Et in hoc puncto, non attenta relata declaratione approbata ab Vrb. VIII. anno 1641. & 42. loquentes de iure, & juxta mentem Concilij Trid. Doctores discordare: nam Sayrus *de cens. lib. 4. c. 13. n. 5.* pro affirmatiua alloquitur *ex d. c. 10. Trid. sess. 23.* dicens quod Abbas etiam regularis subditis Laicis Tonsuram, aut minores ordines conferens, aut eisdem litteras dimissorias, vt ab aliis ordinentur ab officio, & beneficio per annum ipso iure suspensus sit. Sed verius est vt sic ordines minores conferens nullam per Trid *in dict. c. 10.* contrahat suspensionem, cum tantum Tridentin. loquatur non de Abbatibus ordinantibus, sed de concedentibus 15

16 dimissorias, vt alij ordinent, † excepto casu, quan-
do Sedes Episcopalis per annum vacauit, vt con-
stat ex verbis finalibus eiusdem *c. 10.* docent Bo-
nacina *de censur. disput. 3. puncto vltimo, num. 12.*
idem videndus *tom. 3. disp. 5. quæst. 1. puncto 11.*
17 *num. 4.* Diana *p. 5. tract. 10. de suspensione res. 42.* †
Et de pœna, quam hodie incurrunt, tam ordinan-
tes, quàm ordinati dixi *supra* in vers. *imò* decisum
iam *in dict. declaratione* anni 42. approbata ab Vr-
bano VIII. Et quia nouissimè Brunus *p. 2. tract. 7.
cap. 5. de priuilegiis Regular.* agit de quæstione, *An
Abbates non Benedicti, possint conferre primam
Tonsuram, & ordines minores sibi non subditis*: vbi
distinguens inter istos Abbates non Benedictos,
quia Episcopus recusauit, & alios, & referens om-
nia ab eo tradita, Diana *part. 11. tract. 2. res. 50.* cum
aliis, quæ ex dictis, & dicendis *sub quæst. seq.* cla-
rescunt; ideò ad eos te remitto, &c.

QVÆSTIO III.

***An Abbates Benedictini, aut alij, attento Concilij Trident. decreto,* sess. 23. c. 10. *taliter non possent dimissorias concedere suis subditis, vt eas concedentes in omni euentu incurrerent suspensionem, aut alias pœnas? An Nouitij possint suscipere ordines minores à suis Abbatibus regularibus? Et an Abbates conferentes ordines minores Nouitiis, incidant in suspensionem? Et quid si concedant dimissorias Nouitio? An aliqui Abbates possint hodie suis subditis conferre ordines maiores? An Monachi Benedictini, incurrant suspensionem, si non vtantur habitu præscripto,* in Clementina 1. §. si quis autem, de statu Monachorum?**

SVMMARIVM.

1 *Abbas quantumcumque exemptus, non potest Clericis sæcularibus dimissorias concedere, sed tantum suis subditis regularibus aliter quid* numero 4. *in Abbatia nullius Diœcesis.*

2 *Dimissoriarum concessio, & ordinatio pari passu ambulant.*

4 *Declarationes duæ contrariæ circa suspensionem illatam, & reuocatam Abbati dimissorias concedenti.*

5 *Dimissorias possunt concedere pro suis subditis regularibus superiores ad Episcopum, in cuius territorio existunt, & ad quemcumque alium, casu, quo ordinarius ordines non faciat, dum ordinandus ab Episcopo ordinante, examinetur*, n. 6.

7 *Dimissoria concessa à superioribus regularibus pro ordinandis subditis, debent continere causam absentiæ proprij Episcopi. Et quare ordinationes non faciat, vt aliis dirigantur Episcopis; aliter enim puniuntur in officio, & in voto.*

8 *Examen Religiosi ordinandi in minoribus fit ab Abbate, qui eum ordinare poterat; secus in maioribus ordinibus, &* n. 13.

9 *Episcopi viciniores nequeunt ordines conferre subditis sæcularibus Abbatum, & aliorum inferiorum nullius Diœcesis.*

10 *Abbates concedentes dimissorias pro suis subditis sæcularibus, quam incurrant suspensionem.*

11 *Dimissorias concedere nequeunt Capitula Canonicorum; etsi territorium habeant immemorialem possessionem, & sint iudices ordinarij.*

12 *Interstitia possunt dispensari ab Abbatibus in omnibus casibus, in quibus possunt conferre ordines suis subditis regularibus.*

14 *Dimissorias pro Nouitiis ordinandis, verius est, vt nequeant Abbates concedere, nisi speciali priuilegio,* n. 15. 16. & 17.

16 *Nouitius, pendente anno approbationis, non habetur pro subdito quoad ordines suscipiendos.*

18 *Abbates de facto ordinantes suos Nouitios, nullam incurrunt suspensionem, sed bene irregularitatem, vt* n. 19.

20 *Abbates dimissorias concedentes Nouitiis, incurrunt suspensionem, vtpotè eam incurrunt concedentes Monachis non subditis. Vbi quid de Nouitio iam tonsurato,* n. 21.

21 *Nouitius Tonsuratus, reputatur adhuc Clericus sæcularis.*

22 *Abbates nequeunt conferre ordines sacros subditis suis, quibus, nec iuuat priuilegium Innocent. VIII, Abbati Cisterciens.* à num. 23.

23 *Abbas Cisterciens. & quatuor primi Coabbates iam non possunt conferre Subdiaconatum ex priuilegio Innocent. VIII. suis subditis vt expenditur,* num. sequentib.

28 *Priuilegium Innocent. VIII. concessum Abbati Cisterciensi, & Coabbatibus quatuor, si hodie duraret, qualiter deberet practicari; est tamen reuocatum, vt* n. 29.

30 *Papa potest Abbati cuilibet concedere facultatem ordinandi, etiam Presbyteratus suos subditos.*

31 *Abbates Benedictini debent vti habitu præscripto* in Clementina 1. §. si quis de statu Monachorum, *sub pœna suspensionis, vt* num. 32.

33 *Abbas subditum nulliter professum, non ordinet. Validè, & sine licentia ordinans non subditum incurrit suspensionem.*

AD primam difficultatis partem video Ric- 1
cium *collect. 1256. ad c. 10. dicti Trident.
sess. 23. de Reformat.* docere ex Seraphino *deci-
sione 985. part. 1.* quod Abbas quantumcumque
exemptus, non potest litteras dimissorias Clericis
sæcularibus s vt ordinentur concedere, sed regu-
laribus tantum sibi subiectis, vt tenuit etiam Rota
27. *Aprilis* 1592. coram Seraphino. † Et præstat 2
rationem; quia concessio dimissorialium, & or-
dinatio pari passu ambulant ex Villalua *decis.* 15.
sed ipse Riccius *in princip. dict. collect.* ait non licere
Abbati cuiquam, qui regularis sibi subditus, non
sit Tonsuram, vel minores ordines conferre, ergo;
sed de iure ex dictis supra *sub q.* 1. & 2. tu cogita,
verùm pro Riccio, videntur tenere Barbosa *in
dict. cap. 10. Trid. num.* 10. Miranda, Emanuël Ro-
driguez

driguez, & Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 49.*
3 *quæst. 3.* † Quod ampliat Sellius *in selectis Canon. cap. 19. num. 32.* etiam si probetur Abbatiam esse
nullius Diœcesis, testans ita fuisse decisum, *in
Thearin* 10. *Septemb.* 1631.
4 Video tamen nouissimè aliam declaràtiooem,
sub die 18. *Iunij* 1632. ad supplicationem Carthu-
siani Ordinis rescribentem Priori Monasterij S.
Stephani de Busco, vt refert Eminent. Gyptius,
adducit idem Barbosa *in Bullario*, verb. *Abbas con-
cedere*, qua censuit Sacra Congregatio reuocan-
dam, & tollendam esse; prout reuocauit suspen-
sionem, per quam prædicto Priori Carthusiensi
Monasterij S. Stephani de Busco ab eadem prohi-
bitum fuit sub die 21. Februarij 1631. concedere
litteras dimissoriales ad ordines subditis proprijs
sæcularibus, vti etiam adducit, *in collect. 1. decis.*
verb. *Abbas.*
5 Hinc infertur posse Superiores regulares suis
subditis; item regularibus, quibus præditi qua-
litatibus requisitis, ordines suscipere, voluerint
litteras dimissorias concedere ad Episcopum ta-
men Diœcesanum; nempe illius Monasterij, in
cuius familia ab iis ad quos pertinet irregularis po-
situs fuerit; etsi ordinarius abfuerit, vel non esset
habiturus Ordinationes ad quemcumque alium
6 Episcopum, † dum tamen ab eo Episcopo, qui
ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam;
& dum ipsi regulares non distulerint de industria
concessionem dimissoriarum in id tempus, quo
Episcopus Diœcesanus, vel abfuturus, vel nul-
las ordinationes habiturus esset: sic multi citati per
Barbosam, *de potestate Episcopi part. 2. alleg. 7. n. 18.*
Campanillus *in diuers. iuris Canon. Rub. 12. cap. 13.
num. 37.* Molfesius *in summa Theologia moralis
tract. 2. cap. 2. num. 23.* Barbosa *in dict. cap. 10. Trid.*
7 *num. 11.* † Qui etiam dicunt, quod si superiori-
bus regularibus, Episcopo Diœcesano absente,
vel ordinationes non habente, litteræ dimissoriæ
darentur in iis vtique huiusmodi causa absentiæ
Diœcesani Episcopi, vel ordinationum ab eo non
habēdarum, exprimenda sit; sic vt qui non fecerint
officij, & Dignitatis, seu administrationis, ac vo-
cis actiuæ, & passiuæ priuationem, ac alias pœ-
nas incurrunt, vt decreuit sacra Congreg. Episco-
por. & Regul. *sub die* 15. *Martij* 1596.
8 Notat Nauarrus *cons. 13. alias 14. in nouis de pri-
uileg.* quem refert Barbosa *hic sub n. 3.* & *in pasto-
rali part. 2. alleg. 3. num. 7.* idem tenens, quod ex
quo per Trident. *in dict. cap. 10.* Abbates possunt
quicumque exempti Tonsuram, & minores Ordi-
nes conferre regularibus suis subditis, tum regula-
res subditi non ab Episcopis, sed ab Abbatibus
examinandi sunt; quia Concil. Trident. *sess. 25. de re-
format. cap. 12.* de solis ordinibus sacris est intelli-
gendum.
9 Secundò notant Sel. *dict. cap. 19. in selectis Ca-
non. num. 23.* & Barbosa *in dicto cap. 10. Trid. n. 9.*
vt liceat Episcopis viciniorbus sine consensu, seu
litteris testimonialibus Abbatum & aliorum infe-
riorum, conferre Ordines subditis sæcularibus
ipsorum Abbatum, & aliorum inferiorum nullius
Diœcesis: & sic decisum referunt *sub die 22. Fe-*
10 *bruar.* 1631. † Itaque vt resoluas quam suspen-
siooem, aut pœnam incurrant Abbates conceden-
tes litteras dimissorias subditis suis sæcularibus,
aut regularibus, poteris abundè, & in praxi col-
ligere ex declaratione quam retuli *supra quæst. 2.*
in vers. *sed cum iam,* & *in vers. imò de anno* 1642.
Et videbis *supra num. 4. vers. video*, vbi aliter vide-
tur declaratum ex quadam speciali declaratione
ibi adducta.
Tertiò notandum est Capitula Canooicorum 11
non posse dimissorias concedere *ex prædict. cap. 10.
Trid.* etiam si territorium habeant distinctum, &
exemptum ob immemorialem possessioné, & sint
Iudices Ordinarij, vt tradit decisum Sellius *dict.
cap. 19. select. Canon. 5. Iunij* 1575. sed docent Ste-
phanus Gratianus *discept. forens. cap. 112.* Campan.
in diuers. iuris Canon. Rub. 9. cap. 8. num. 4. Gilen-
zon. *cons. 142. num. 28. & 30.* Ciarlin. *quæst. forens.
lib. 1. cap. 46. num. 19.* Barbosa *in dict. cap. 10. n. 14.*
& *in pastor. p. 2. alleg. 7. num. 8.* non intrare dispoſi-
tionem prædicti decreti contra Capitulum ordi-
narium, priuatiuè ad Episcopum ius habentem
visitandi, & congregandi Synodum, vt comproba-
tur ex dictis supra *sub cap. 11. de temporib. ordin.* &
infra *lib. 3. de cap. sede vac.*
Quartò notandum est, vt in omni casu, quo 12
prædictis Abbatibus, licèt primam Tonsuram, &
minores ordines dare, & conferre suis subditis re-
gularibus, illis etiam licitum sit in interstitiis dis-
pensare, vt tradunt Sorb. *in compend. mendic.* verbo
Ordines sacri vers. *quando vero Abbates*, Cam-
panil. *in diuers. iuris Canon Rub. 12. cap. 13. num. 42.*
Barbosa *in pastorali p. 2. cap. 18. num. 3. in fine*, &
alleg. 3. num. 6. & 7. † qui etiam *de iure Ecclesiast.* 13
part. 1. cap. 17. num. 69. addit cum Nauarro *cons. 13.
alias 14. in nouis, sub tit. de priuileg.* tunc non esse
examinandos illos regulares subditos ab Episcopis,
sed ab Abbatibus, non obstante Concilij Trid.
dispositione: & tenet Barbosa hoc idem hic etiam
cum Miranda *sub num. 3. in fine*, alia tradit Barbosa
hic sub num. 4. iam supra explicata *q. 1. & 2.* idem
in Trid. *n. 4.*
Ad secuodam quæstionis partem, an Nouitij 14
possint recipere ordines minores à suis Abbatibus
regularibus: in quo puncto Suarez *de religion.
tract. 8. lib. 2. cap. 29. num. 12.* affirmatiuam partem
sequitur per glossam *conualuerint in cap. Abbates
de priuileg. lib. 6.* vbi refert eam expressè tenere Re-
buffum *in praxi part. 1. tit. de Cler. num. 18.* † Vnde 15
bene potuerunt affirmare Sanchez *in præcepta De-
calogi tom. 2. lib. 6. cap. 10. in fine*, Ioan. Baptista Ty-
ber. *instruct. pro ordinan. cap. 7. q. 50.* Bartholom. de
Bechis *in praxi obseruanda in admittendis ad reli-
gionis statum disp. 11. q. 8. num. 3. vers. si verò.* Tam-
burinus *de iure tom. 2. disp. 2. q. 27. num. 2.* posse su-
periores regulares qui habuerint speciale priuile-
gium concedendi suis Monachis litteras dimisso-
rias ad quemcumque Episcopum; licèt in illo non
exprimatur concedere etiam suis Nouitiis, vt à
quocumque Episcopo ordinetur, sicut cæteris
Monachis professis.
Tamen in dubio nostro dicendum est Abba- 16
tes ea facultate non gaudere; præcipuè at-
tenta dispositione Concilij *in dicto cap. 10.
sess. 23.* cum Nouitius non possit strictè appellari
regularis; eo maximè, quia pendente probationis
anno, non habetur quoad ordines suscipiendos
pro subdito Prælati religionis, iuxta aliqua, quæ
dixi *sub tit. de temporib. ordin.* & ibi, *sub cap. 11.*
† Nec obstat casus adductus *n. præced* in vers. *vnde*, 17
quia loquitur in dimissoriis, nec quod Nouitij gau-
dent priuilegiis Regularium ex his, quæ dixi *sub
cap. 1. de foro comp.* & resoluunt Molina *de Iustit.
tract. 2. disp. 138.* vers. *præter hos*, Azor. *instit. mor.
p. 1. lib. 12. c. 2. q. 2.* Barbosa *in tract. de appellatiua
verborum vtriusque iuris signif. appellat. 231. n. 56.*
quia est fauor, qui durat, dum nouitius est; alias

si exeat à religione, non item; quod non est simile dictum de nostro casu; eo quod si reciperet illos ordines, dum esset nouitius, si fortè exiret, adhuc maneret in sæculo ordinatus contra dispositionem *dicti cap.* 10. *Trid.* docet etiam Barbosa *de Iure Ecclesi ast. dict. cap.* 17. *num.* 70. *in dicto cap.* 10. *Trid.* cum alijs *num.* 3.

18 Ad tertiam quæstionis partem, quæ dependet à præcedenti, videtur responderi, quod Abbates regulares suis Nouitijs nequeant ordines minores conferre: tamen si de facto contulerint, non maneant ob id suspensi; quia in isto casu non adest imposita pœna expressa *in dict. cap.* 10. *Trid.* nec alibi: & sic Saytus *de censuris lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 5. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 38. *num* a. *in glossa lit. A*, imò & Suarez *de relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 29. *num.* 12. glossa *in dicto cap. Abbates*, verb. *conualuerint de priuileg. in* 6. dixit nec peccare, quod sequi videtur Diana *part.* 5. *tract.* 10. *ref.* 42. vers. *notandum*, contra Bonacinam asserentem peccare supra dictos Abbates ordinantes nouitios, sed non incurrere suspensionem, vt dixit *in tract. de cens. disp.* 3. *puncto vltim. num.* 11. videndum *tom.* 3. *disp.* 3. *quæst.* 1. *puncto* 11 *num.* 9. † Sed ego ex dictis,
19 quibus patet, vt nequeant eos ordinare, cum prædicti Nouitij respectu suorum Abbatum regularium, habeantur, tanquam alij regulares non subditi, quos non possunt ordinare obstante verò Trid. intellectu iuxta nouam declarationem Vrbani VIII. Pontif. annis præteriti 1642. quam retuli *sub. dict. quæst.* 2. in dicto vers. *sed cum iam*, & dict. vers. *imo & sic*: in hac parte existimo cum Maiolo *de irregularit. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 11. Abbates qui ordinant prædictos nouitios manere irregulares. Quod maximè verum amplector post dictam declarationem; etsi ex iam supra adductis nõ æquè secure, cum dixerim *sub quæst. præced.* pœnam de qua *in dict. cap.* 10. *Trid.* imponi Abbatibus dimissorias dantibus, modo ibi exposito, non de ordinantibus, & ipse Maiolus, nec Bonacina relati loquendo, vt loquuntur de tempore anteriori ad dictam declarationem, videntur non admitti de iure.

Ex his infero ad quartam quæstionis partem an
20 Abbates concedendo dimissorias nouitiis, incidant in suspensionem; quam determinere videtur Diana *dicta part.* 5. *tract.* 10. *ref.* 43. *in fine*, per rationem, & Doctores, quos supra adduxi *sub vers. ad secundam* verb. *vnde*. Tamen cum ille casus distinctus sit à casu principali, de quo in dubio agitaro *in dicto vers. ad secundam*, ideò existimo prædictos Abbates concedentes dimissorias Nouitiis, incurrere. iuxta Concilij mentem in suspẽsionem, vtpote incurrunt eas concedentes Monachis non subditis, & apertius attenta dict. declaratione anni 1642. Vrban. VIII. relata *in dicta q.* 2. † Quare be-
21 ne docuit Bonacina *de cens. disp.* 3. *punct. vltim. n.* 13. Abbatem concedentem Nouitio dimissorias ad suscipiendos ordines, incurrere suspensionem, si nouitius clericali tonsura initiatus iam sit; quia huiusmodi clericus nondum est Religiosus, & in hac parte præsumitur, & reputatur clericus sæcularis, & quoad ordines suscipiendos habetur pro non subdito. Video illum non sic absolutè admittere, si Abbas concederet dimissorias Nouitio ad primam Tonsuram, dicens probabiliter existimare, vt non ligetur suspensione; quia Cõcilium tantum loquitur de his, qui dimissorias concedunt clericis sæcularibus; & quod nouitius carens prima Tonsura, non dicitur clericus; præsertim sæcularis, sed tu resolues etiam in hoc vltimo ex adductis supra, & *dict. quæst.* 1. *&* 2.

Ad quintam quæstionis partem, an aliqui Ab- 22
bates possint hodie suis subditis ordines maiores conferre. † Video Doctores discordantes, quorum aliqui negant, vt possint ordines maiores conferre, tum per reuocationem Trid. *in dicto cap.* 10. *sess* 23. *de reform.* tum ex dictis supra iuxta Trid. intellectum *quæst* 1. *&* 2. Et huius sententiæ Doctores sunt Coninch. Layman. Nugnus, Fornarius, & cum eis Candidus *tom.* 4. *disquis.* 4. *art.* 3. *dubio.* 20. qui asserũt Abbates Cistercienses sui ordinis Mo-
nachis subdiaconatum conferre non posse. † Et 23
notãter quoddam priuilegium cõcessum ab Innoc. VIII. *anno* 1489. vt Abbas Cistei. & quatuor primi Coabbates possint ordines Subdiaconatus, & Diaconatus conferre, ille nimirum quibuscumque torius Ordinis, isti suorum Monasteriorum Religiosis, reuocatum esse per Trid. *in dict. cap.* dixerunt Viualdus, & Chamerota, quos refert Diana *part.* 7. *tract.* 9. *miscel. ref.* 42. *circa finem*. Et quia nouissimè Brunus *de priuilegiis Regul. part.* 2. *tract.* 7. *c.* 1. *cum sequent.* agit de hoc dubio, & post eum Diana *part.* 11. *tract.* 2. *ref.* 17. *à vers. nota*, quamplura adducens, vbi videbis; ideo tu nunc lege hic, & *à n. seq.* recolligo.

Sed adhuc durare tale priuilegium docent Phi- 24
libertus Marquinus Nouariens. *tract.* 1. *de Sacram. Ordin. part.* 2 *c.* 13. *num.* 9. qui contra Viualdum, & Charemotam, dicit eam reuocationem non probari, imò eos improbabiliter illud asserere, cum constet ex praxi, quæ etiam hodie permanet, & Caramuël *in regula S. Benedicti cap.* 62. *num.* 1626 ait *Asserunt communiter Theologi neminem præter Episcopos posse conferre ordines sacros, illos inquam, quos maiores dicimus; contrarium tamen probabilius est, legitima praxi confirmante: nam Abbbati Cisterciens. & quatuor primis Coabbatibus, sic concessum refert*, ab Innoc. VIII. referens quod hoc priuilegium est in praxi, taliter vt supersint, qui ad maiores ordines ab his Abbatibus fuerunt promoti; & quod prædictum priuilegium citant Victoria testis oculatus, Nauarrus, *cons.* 13. *lib.* 15. *de priuilegijs*, Rodrig. *de regul. tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 3. *&* 4. & amplexus est prædictam sententiam Ioannes Baptista Tyberius *in instruct. ordin. cap.* 6. *quæst.* 37.

Ego inquam, etsi Diana *supra* non decidat 25
punctum hoc cum illud remittat ad sacram Congregationem, & loquatur in ea nempe resolutione, in qua, vt supra adduxi *sub. quæst.* 2. ex sacra Congreg. declaratum, & ab Vrbano VIII confirmatum anno 1642. nempe vt omnibus Abbatibus prohibitum sit ordines conferre minores, nisi suis subditis; imò & nec dimissorias, vt ab aliis Prælatis ordinentur; & nec sub hac declaratione reuocatio præfati priuilegij Innocent. VIII. fiat, cum illud fuerit concessum illi Abbati Cistertij, & qua-
tuor primis Coabbatibus. † Tamẽ de iure, & ex re- 26
uocatione Cõcilij, & vltimo ex dicta declaratione approbata ab Vrbano VIII. existimo admodum illam reuocationem pollere; quia si de Iure Abbates quicumque illi sint, ordines maiores suis subditis conferre non poterunt, euenit vt licèt Concilij reuocatio, & prædicta Vrbani VIII. declaratio approbata, tantum loquantur de ordinibus minoribus, quos tantum hodie conferre posint suis subditis, quod præfatum Innocentij priuilegium, quantumuis loquatur in casu diuerso, cessarit etiam, cum multum exorbitet à praxi

ordinaria

Digitized by Google

ordinariæ Ecclesiæ. † Et sic cum Diana *part. 8. tract. 1. ref. 35.* tenent relati *in vers. sequenti*, & addit *in fine dictæ ref* quod si quis tentaret vti priuilegio *dict. Innocent. V I I I.* non solum grauiter delinqueret, sed nihil faceret probans nostram sententiam cum Auersa, Layman. Nauarro infra relatis ex doctrina Trid. *dict. sess. 23. cap. 8.* vbi dicitur quod vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur, & *in cap. 12.* in vers. *nec sine diligenti examine ordinentur, priuilegiis quibuscumque exclusis.*

28 Quod si prædictum Innocentij priuilegium duraret adhuc, & sequeremur sententiam Caramuël. & aliorum, vtique cum eo esset dicendum vt ex quo illis quatuor coabbatibus conceditur vt etiam illud priuilegium, nomine Monasteriorum suorum veniant intelligendæ filiationes omnes; & ob id extēdat ad Monasteria Coabbatum, quibus præsunt authoritate extraordinaria, eueniret vt ob nimiam extensionem, & priuilegij communicationem circa ordinandos subditos Religiosos ordine Subdiaconatus & Diaconatus læderetur nimis
29 dispositioni iuris, & Concilij. † Verùm in terminis contra Præpositum *in 3. p. de Sacram. Ordin. quæst. vnica dub. 13. num. 225.* Rodriguez *tom 1. q. regular. quæst. 8. art. 4.* Vasquez *in 3 p. D. Thom. disput. 242. c. 9. num. 38.* fundantes se *in dicto cap. Trid.* in quo nihil cauetur de priuilegio reuocando quoad ordines sacros, docent reuocatum esse illud priuilegium Innocent. V I I I. & alia similia priuilegia. Auersa *de Sacram. Ordin. quæst. 3. sect. 3.* Layman. *lib. 5. tract. 9. cap. 9. n. 4.* Diana *p. 8. tract. 1. sub ref. 35.* à vers. *sed an dicta*, & vers. *verum*, & dicunt ex Nauarro quod quamvis à Gregor. XIII. post Tridentinum sint confirmata priuilegia Cisterс. tamen cum restrictione, dummodo non aduersentur Tridentino *in dicto cap. 10.* videbis adducta *q. 4.*

30 Sed non nego posse Papam talem concedere facultatem Abbati cuilibet ex præfatis, non solum ad eos ordines; imò, & ad Præsbyteratum vt patet ex his, quæ noto, & dico infra *sub quæst. 4.* cum ago de quæstionibus, *An possit Pontifex simplici Præsbyterio concedere potestatem conferendi ordines sacros.* Et nouissimè ad dicta adiunges quæ repetit idem Diana *dict. p. 11. tract. 2. ref. 40.* vbi *An Abbates Benedictini possint conferre Diaconatum, & Subdiaconatum subditis suis?* Vbi impugnat Brunum affirmantem *p. 2. tract. 2. cap. 3. proposit. 15.*

31 Ad quintam quæstionis partem; etsi videatur contra nostrum institutum; quia tamen est de Abbate Benedictino: Respondeo Monachos Benedictinos incurrere suspensionem *dict. Clem. 1 §. si quis autem*, si non vtantur habitu præscripto; dum tamen vtantur habitu sibi prohibito per modum habitus Ordinarij, vt docent Suarez *de censuris disp. 31. sect. 6. num. 10.* Bonacina *de censuris*
32 *disp 3 puncto vltim. num. 14.* † Sed Diana *p. 5. tract. 10. ref. 44.* notans ad prædictam censuram incurrendam requiri non solum culpam mortalem, sed etiam præsumptionem; quia *in textu dict. clem.* dicitur *portare præsumpserint*; quod importat dolum, & temeritatem, excusat verò ab ea non solum illum; qui cum inaduertentia huius prohibitionis Clem. habitum in ipsa prohibitum defert; verum etiam eum; qui scienter eo vtitur ad breue tempus.

33 Pro complemento totius nostræ quæstionis posses nunc dubitare, an Abbas priuilegium habens conferendi Tonsuram, & minores odines, possit ei, qui re ipsa sibi subditus non est; eo quod professionem inualidè emiserit, quem tamen subditum putat. Sed quia hoc dubium poteris dissoluere ex iam supra adductis *in cap. quoad translationem, hoc tit. quæst. 11.* ideo in terminis breuiter cum Bonacina *de Sacram. in nouis editione disp. 8. quæst. vnica punct. 4. ante punct. 5. num. 30.* dico vt sicut Episcopus alieno subdito cōferens primam Tonsuram, sine licentia sui Ordinarij in aliena, vel etiam in propria Diœcesi incurrit suspensionem *cap. fin. de tempor. ordin. lib. 6.* cum Ledesma, Azorio Fornario, & Rebuffo, & sic de Abbatibus, idem dixit vt Abbates, & alij quicumque exempti litteras dimissorias aliis quam suis subditis regularibus concedentes suspensioni subiaceant, vt alibi cum aliis agnoscit pro quo faciunt *dicta de Episcopo dict. quæst. 11.*

QVÆSTIO IV.

An simplex Sacerdos ex concessione Pontificia, possit conferre ordines minores? Et an Pontifex possit ante consecrationem concedere simplici Sacerdoti, vt conferat minores, & maiores ordines? Et an possit dispensare, vt simplex Sacerdos conferat ordinem Subdiaconatus, aut Diaconatus? Et quid vt possit aliis ordinem Præsbyteratus conferre? Et an possit dare facultatem vt Diaconus alium Diaconum, vel saltem Subdiaconum ordinet? Et an Pontifex dispensare queat, vt fœmina initietur prima Tonsura? Et an irregulares possint ordinari prima Tonsura sine dispensatione præuia?

SVMMARIVM.

1 *Glossa verbo* Abbati *textus nostri expenditur,* num. 4.

2 *Sacerdos simplex secundum plures nequit à Pontifice dispensare, vt conferat primam Tonsuram, & minores ordines, in praxi aliter,* n. 4. & 6.

3 *Cardinales Præsbyteri secundum Adrianum, nequeunt ordines minores conferre, & quare; sed contra,* n. 5.

6 *Ordines minores, etsi sint Sacramenta, nihilominus ex facultate Papæ queunt conferri à simplici Sacerdote.*

7 *Simplex Sacerdos potest ex commissione Summi Pontificis nondum consecrati conferre ordines Diaconatus, & Subdiaconatus, etiam in ratione Sacramenti; & licèt videatur aliter,* numero 8. *confirmatur* à numero 9. 10. & 11. *vbi* n. 13. *qualiter contingat.*

8 *Diaconatus ordo non legitur collatus à simplici Sacerdote ex commissione Papæ de Subdiaconatu aliqua testimonia sequuntur,* n. 9. *sed ab Abbatibus sic vt* n. 12.

11 *Subdiaconatus ordo legitur collatus à quibusdam Abbatibus indulto Pontificio.*

13 *Papa de potestate ordinaria non dispensat, vt simplex Sacerdos conferat Subdiaconatus, & Diaconatus ordines, sed de absoluta.*

14 *Sacerdos simplex ex Papa commissione, poterit Præsbyteratus ordinem conferre,* vt n.15.16. & 21.

16 *Corepiscopi ordinabant Lectores, & Subdiaconos, &c.*

17 *Corepiscopi non erant Episcopi veri erant verò maiores Præsbyteri.*

18 *Corepiscopi erant Præsbyteri, quibus credebantur res præcipue temporales, & curam pauperum, & eleemosinarum, & aliqua ministeria Episcopalia.*

19 *Corepiscopi erant quidam Præsbyteri, qui in pagis habitabant, vbi loco Episcoporum curam animarum exercebant.*

20 *Corepiscoporum nomen, & officium cessauit, quia se ingerebant vsurpatione, & ambitione in officiis Episcopalibus, ordines, & consecrationem præstando.*

21 *Papa dispensat, vt Præsbyter queat administrare Sacramentum Confirmationis.*

22 *Diaconus potius est, vt nequeat etiam de concessione Papæ alium in Diaconum ordinare, & idem de Subdiacono,* numer.25. *etsi non non improbabiliter alij, vt* numer. 23. & 24.

26 *Fœmina nequit tonsurari, etiam ex Pontificia dispensatione, & quare* n.26. *contra Paludanum, & Hurtadum affirmatiuam docentes, etiam quoad ordines minores, vt* numero 28.

29 *Irregularis nequit tonsurari secundùm veriorem sententiam, vt* n.30.

1 CVm ex glossa in verbo *Abbati*, in vers. *etiam Præsbyterio hoc licet*, hic in textu nostro notet Barbosa *num.* 9. quod licet simplici Sacerdoti primam Tonsuram conferre; & ex alia simili glossa *in cap. quoniam dist.* 69. verb. *Lectoris* cum Archidiacono *in cap. psalmista num.* 1. *in fine, dist.* 23. Innocentio *in textu nostro num.* 1. & Hostiens. *num.* 2. ideo etsi iam per vsum Ecclesiæ contrarium obseruetur; imò harum glossarum, & prædictorum opinionem admittendam non esse, doceat Sotus *in* 4. *sentent. dist.* 25. *quæst.* 1. *art.* 1. *ad* 2. *argum.* quem refert idem Barbosa *in pastorali p.* 2. *alleg.* 3. *num.* 16. ideo rectè de præscriptis quæstionibus hic nunc dubitamus circa Præsbyterum, cui ex dispensatione Pontificia committitur facere ordines minores, siue maiores.

2 Ad primam difficultatis partem, multi negant, vt possit Pontifex dispensare, quod simplex Sacerdos Præsbyter possit conferre primam Tonsuram, & minores ordines ex eo, quod potestas conferendi minores ordines consistit in charactere Episcopali, sed simplex Sacerdos non habet characterem Episcopalem, ergo & ex eo, quia commissio, seu licentia Pontificis, non tribuit simplici Sacerdoti maiorem potestatem, quam antea habebat, sed simplex Sacerdos sine tali commissione, nequit prædictos ordines conferre, ergo nec
3 cum ea. † Itaque censet Adrianus *in* 4. *quæst. de Sacram. Confirmat. art.* 3. §. *secundo principaliter* nouum esse quod dicitur à Præsbyteris Cardinalibus nullomodo ordines minores, nec maiores verè conferri posse; eo quod existimat ex Diuina institutione solum Episcopum esse Ministrum huius Sacramenti, & minores ordines Sacramenta esse; ac proinde, nec Ecclesiam posse hoc ministerium alteri committere; quia circa Ministri institutionem à Deo factam, Ecclesia nihil potest immutare; quod aliter dici fore, si illa potestas procederet à iure positiuo, & Maior *in* 4. *dist.* 7. *quæst. vnica* §. *secundo argumento*, existimat minores ordines esse Sacramenta: de quo *sub Rub. de temporibus ordin.* & sic addit Adrian. errasse Gregorium committendo ministerium ordinis simplicibus Sacerdotibus.

In praxi verò contraria sententia est tenenda, 4
tum ex doctrina textus nostri, & aliorum, qua Abbatibus, non Episcopis, data est licentia conferendi primam Tonsuram, & ordines minores; deinde ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 10. *de reformat.* & ex iam citata declaratione Sacræ Congreg. 1641. approbata ab Vrbano VIII. anno 1642. cuius litteram retuli supra *sub quæst.* 2. † Deinde quia sic 5
hodie videmus, sicut antiquitùs Præsbyteros Cardinales, non Episcopos primam Tonsuram, & ordines minores conferre, vt probaui iam supra *in Rub. de temporibus ordin. quæst* 2. vers. *notandum*, taliter, vt talis facultas non censeatur eis derogata per dict. Trid. decretum, nec per relatam declarationem, vt probat cum infinitis Diana *p.* 5. *tr.* 2. *res.* 5. contra Anastasium Germonium affirmantem *in tract. de indultis Cardinal.* §. *tam ratione num.* 20. & contra Sanchex affirmantes Cardinales in suis titulis posse exercere ea, quæ sunt iurisdictionis, non ea, quæ sunt ordinis; & sic Barbosa *in c.* 9. *dict. sess.* 23 *num.* 3. & *de potestate Episc. p.* 2. *alleg.* 5. testatur Rotam sic sensisse *in vna Germon.* 13. *Decemb.* 1582. & sic respondet Diana *p.* 8. *tr.* 1. *res.* 33. hoc probari *ex dict. c.* 10. *Trid.* quo præcipitur Abbatibus, & aliis quibuscumque exemptis intra fines alicuius Diœcesis existentibus, ne vlli nisi sibi subdito regulari, primam Tonsuram, aut ordines minores conferant; & sic talis facultas Cardinalibus exemptis nõ aufertur. † Et sic fieri, vt licèt minores 6
ordines sint Sacramenta, sed non negari posse ex cõmissione Summi Pontificis, Præsbytero cõmitti ordines minores ministrare non iure ordinario, sed extraordinario, & patebit ex dictis infra *in c.* 1. *de Sacra Vnctione, & in c.* 1. & 2. *de sacram. nõ iterand.* vbi dico simplici Sacerdoti posse à Papa committi Confirmationis Sacramentum exercere, & iam si solus Minister illius sit tantum Episcopus. Et hanc nostram sententiam cõmuniter docent Doctores, inter quos in terminis D. Thomas *in* 4. *dist.* 25. *q.* 1. *art.* 2. *ad* 3. Palud. *ea dist. quæst.* 1. *art.* 2. Scotus *dist.* 24. *quæst. vnic.* §. *de tertio.* Syluester *verbo ordo* 3. *quæst.* 7. Couarruu. *lib.* 1. *var. c.* 10. *num.* 9. & 10. Richard. *in* 4. *dist.* 25. *art.* 1. *quæst.* 2. quorum sententiam supponit Trid. *in dict. c.* 10. & colligitur *ex c.* 1. *de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui*; & satis probatur ex his, quæ adduxi supra *in dict. vers. notandum.*

Ad secundam quæstionis partem breuiter res- 7
pondeo, posse simplicem Sacerdotem ex commissione Summi Pontificis, nondum consecrati, non solum minores ordines, sed etiam maiores ordines Subdiaconatus, & Diaconatus conferre, etiam in ratione Sacramẽti; quia hæc authoritas non cõuenit Pontifici ratione consecrationis Episcopalis, sed ratione summæ iurisdictionis, quam habet in Ecclesiam; eo quod obtineat eam supremam potestatem, posita legitima electione, etiam ante consecrationem Episcopalem: sic docent in terminis Ioannes Præposit. *in* 3. *p. D. Thom. quæst. vnic. de sacram.*

sacram.

tram. Ordinis dub. 13. *num.* 122. Diana *p.* 8. *tract.* 1. *ref.* 37. & comprobatur ex adductis *supra*, & ex his, quæ dico *in dubiis sequentibus.*

8 Ad tertiam, & quartam difficultatis partem, quæ eisdem ferè fundamentis dissoluuntur, videtur vt nequeat simplex Sacerdos ex licentia, & commissione Papæ conferre ordines Subdiaconatus, & Diaconatus, & primo de ordine Subdiaconatus probant D. Thomas *in* 4. *dist.* 25. Richard. *ibi art.* 1. *quæst.* 7. eo quod sit communis sententia testatur Nauarrus apud Layman. *lib.* 5. *tract.* 9. *c.* 9. *num.* 4. quam tenent Saytus *de cens. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 8. Candidus *tom.* 4. *disp.* 4. *art.* 3. *dubio* 17. Azorius *tom.* 2. *instit. moral. cap.* 48. *lib.* 3. *quæst.* 16. Molfesius *in summa tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 3. & alij multi eo quod ordo iste, est Sacramentum imprimens characterem, cuius proprius Minister, est
9 Episcopus. † De ordine Diaconatus idem etiam docent relati, & in terminis Turrianus *in annotation. ad Concil. Nicænum num.* 54. imo, & Granadus *in* 3. *p. D. Thom controu.* 9. *tract.* 2. *disp.* 2. *num.* 5. vbi dicit quod si quis petat vlterius, an Pontifex concedere possit simplici Sacerdoti potestatem ordinandi Diaconos, responder, si constaret id factum fuisse à Summo Pontifice, consequenter diceret id potuisse, sed non inuenire testimonium sufficiens, quia priuilegia, quorum auctores, quos ipse citat meminerunt, agunt de Subdiaconatu; & quia licèt in Subdiaconatu liceret, non inquam in Diaconatu, cuius est maior excellentia; eo quod sit ordo sacratior Diaconatu, ac proinde petat iu-
10 re potiori Episcopum, vt Ministrum. † Et sic resolutiuè cum multis Barbosa legendus *in cap. quanto* 4. *de consuetudine num.* 4. *&* 5. dicit, vt licèt minores ordines possint conferri ex delegatione Pontificis à simplici sacerdote, sed maiores vigore factæ delegationis non item, sed ab Episcopis solum: sic cum D. Thoma, Couarruu. Fr. Eman. Azor. & ipse *in pastor. p.* 2. *alleg.* 3. *num.* 4. quidquid Abbas dixerit *ibi num.* 4. tamen ipse Barbosa *in d. cap. quanto num.* 5. *circa finem*, dicit, vt non sit improbabile quoad Subdiaconum, & Diaconum, posse summum Pontificem delegare simplici sacerdoti potestatem conferendi eos ordines, adducens Vasquez, Victoriam, & alios, & Bullam Innocent. VIII. iam relatam.

11 Ego tamen dico, vt possit Papa talem commissionem indulgere simplici Sacerdoti in vtroque ordine, vtpote de facto præstitit Innoc. VIII. quibusdam illis Abbatibus, quos retuli, *supra q.* 3. à vers. *ad quintam*, docent Granadus, *in* 3. *part. tract* 2. *disp.* 2. *num.* 3. *&* 4. quem ad literam refert Diana *dict. part.* 8. *tract* 1. *ref.* 34. cum Victoria *in summa quæst.* 216. Ledesma *in tract.* 1. *de ordine circa finem*, Henriquez *in summ. cap.* 23. §. 2. *in comment. lit.* C, Rodriguez *tom.* 2. *summæ cap.* 14. imò & Nauarrus relatus à Granado, dixit ante Tridentinum concessum fuisse à multis Pontificibus cuidam Abbati priuilegium ordinandi Subdiaconos, & Ioannes Præpositus *in* 3. *p. dict. quæst. vnica de Sacram. ordin. dubio* 14. *num.* 120. dicit Patrem Victoriam asserere se vidisse Bullam Pontificis concedentis quibusdam Abbatibus ordinis Cisterciensis, vt possent conferre Subdiaconatum (quæ quidem Bulla est iam relata *quæst.* 3. Innocent. VIII.) & vlterius refert accepisse ore à Reuerendo Domino Dassignias, Abbas de Nicelda in Brabantia Gallicana se vidisse Reuerendissimum eorum Generalem vno die conferentem Sacrum Subdiaconatus ordinem quinque Religiosis Monasterij Cambronensis in Hannonia ordinis Cisterciensis.

De Diaconatus ordine docent in specie Vas- 12
quez *in* 3. *part. Diui Thom. tom.* 3. *disp.* 243. *cap.* 9. *n.* 38. Oparouius *de Sacram. tract. de ordine disp.* 5. *num.* 14. Ochogauia *de Sacram. Ordinis quæst. vnica dubio* 13. *num.* 122. Doctus Caramuël *in comment. ad regulam Sancti Benedicti c.* 92. *num.* 1626. Auersa *de Sacram. ordin. quæst.* 3. *sect.* 3. qui dicit, vt admissa commissione de Subdiaconatus, sit similis, & par ratio de Diaconatu, supponendo vtrumque esse verè Sacramentum, & institutum à Christo, quia adhuc vterque ordo manet infra Sacerdotium, & de vtroque esse poterat sufficiens conuenientia, vt à Sacerdote ex commissione conferri valeat: prosequitur idem Diana *dicta part.* 8. *ref.* 35. cum relato Caramuël, qui adducit prædictam Bullam Innocentij VIII. de anno 1489. vt Abbas Cister. & quatuor primi Coabbates conferant ordines Subdiaconatus, & Diaconatus; illa nimirum, quibuscumque Religiosis sui ordinis, isti suorum Monasteriorum Religiosis, referentes etiam prædictum priuilegium esse in praxi, hodieque superesse, qui ad maiores ordines ab his Abbatibus fuerunt promoti, eandem Bullam refert Rodriguez *tom.* 2. *quæst. regul.* Vasquez *supra*, & idem Diana *dicta* 8. *p. tract.* 1. *sub resol.* 34. dicens quod sibi retulit, & affirmauit quidam Religiosus Monasterij de Vauceues eiusdem ordinis Generales prædictam habere potestatem, & confirmatur, cum Christi Domini Vicarius dispensando non sit existimandus errasse; eo quod sit res grauis, nec sit scripturæ locus, quo probari queat, præfatam potestatem denegari Pontifici, sicut patet ex nostro textu, *& ex dicto cap.* 10. *Trid.* circa ordines minores, vt iam longè probaui, & dicit Granadus *in* 3. *p. dicto tractatu* 2. *disput.* 2. *numero* 3. *&* 4.

Vnde non obstat authoritas D. Thomæ *in* 4. 13
dict. dist. 25. & aliorum supra Doctorum, qui dum negant posse Pontificem committere simplici sacerdoti, vt conferre possit ordinem Subdiaconatus, maiori ratione id negent de Diaconatu; siquidem præcipua ratio à Diuo Thoma relata, ea nempe est, vt refert Diana *dicta ref.* 35. sub vers. *sed affirmatiuam, in fine*, quia omnes maiores ordines habent immediatam relationem ad corpus Christi; quam sic generaliter non admittunt Doctores nostræ sententiæ; quia ratio non probat id de Diaconatu, & Subdiaconatu, sed tantum de Sacerdotio: deinde quia, vt dicunt idem Granadus, & Diana *dicta ref.* 34. *in fine*, Diuum Thomam, & alios tantum loquutos fuisse de potestate ordinaria, & generali magis, quæ ex decretis iuris Canonici constat, secundum quam Pontifex nequit talem concedere potestatem, vt simplex sacerdos concedat ordines maiores; bene autem de potestate absoluta. Et applicabis quæ notaui *supr. de Subdiaconatu in c.* 9. *hoc tit.* Et ad has difficultates adiunges quæ dixi etiam ex nouis Doctoribus *in dict. Rub. de temporib. ordin. quæst.* 2. vers. *notandum.*

Ad quintam quæstionis partem, an possit sim- 14
plex sacerdos ex commissione Papæ ordinem Præsbyteratus conferre? Videtur negatiuè respondendum, tum ex iam citata authoritate Diui Thomæ, vt *num. præced.* explicui; quæ etsi non claudat Subdiaconatum, & Diaconatum, claudit enim sacerdotium, propter immediatam relationem ad corpus Christi, tum quia cum huius sacramenti

cramenti Ordinarius Minister sit Episcopus, sequitur vt non debeat sane hoc ministerium in ord natione Præsbyteratus extendi ad alium per commissionem absque solido antiquitatis fundamento; & sic Auersa *de Sacram. Ordinis quæst.* 3. *sect.* 3. ait, vt debeat esse extra dubitationem quod non possit sacerdoti non Episcopo committi ordinatio alterius sacerdotis, seu collatio ordinis Sacerdotalis: vnde Granadus *in* 3. *p. D. Thomæ contron.* 9. *tract.* 2. *disp.* 2. *num.* 4. obseruant nullum Doctorem, quem ipse legerat dubitare de hac re: doceot etiam hanc sententiam expressè Candidus *tom.* 4. *disp.* 4. *art.* 3. *dubio* 17. & alij communiter. Et confirmari videtur, tum ex his, quæ dixi supra *in dicta Rub. de temporibus ordin. dicta q.* 2. *vers. notandum*, quam ex exemplis, & Bullis adductis *in hac quæst.* sub vers *ad tertiam*, & *quartam*, vbi tantum de prima Tonsura, minoribus ordinibus, ac de Subdiaconatu, & Diaconatu fit mentio; non sic de Præsbyteratu & sic Barbosa *in c. quanto de consuetudine sub num.* 5. probat cum aliis 11. Doctoribus, dicens hanc sententiam quoad sacerdotium esse receptissimam.

15 Adhuc verò existimo absque expressa iuris Diuini determinatione, non esse negandam Pontifici maximo, committendi simplici Sacerdoti facultatem conferendi ordinem Præsbyteratus, sicut dictum est de aliis Sacris Ordinibus; deinde probo ex decreto Eugenij IV. dum ait: *ordinarius huius Sacramenti* (Ordinis nempe) *est Episcopus*, quo indicat, non Episcopum posse ex commissione esse ministrum Sacramenti Ordinis; ac proinde omnium Ordinationum; quia omnes sunt Sacramenta, & non sit maior ratio vnius, quàm alterius.

16 Deinde ex Concilio Antiocheno *Canone* 10. quo cum cõcedatur Corepiscopis, vt ordinarent Lectores, & Subdiaconos; atque Exorcistas; & ibi addat verba sequentia: *Nec Præsbyterum, nec Diaconum audeant ordinare*; præter conscientiam Episcopi, vt habet quædam translatio, euenit vt à contrario sensu sciente Episcopo, bene possint istos ordines conferre.

17 Ergo cum probabile sit illos Corepiscopos non fuisse Episcopos, vt patet ex Ioanne 3. *epist. vnica in medio in* 2. *tom. Concil.* quatenus ait Corepiscopos veros non esse Episcopos, nec fuisse, quod ab vno tãtum ordinati essent, & Damascenus *epist.* 4. dum dicit eos non esse Episcopus, quia minus, quam à tribus sunt ordinati: & *in Canone* 20. Concilij Antioch. quod cum oppositum docere videatur, dum ait de Corepiscopis; quamvis manuum impositionem perceperint Episcoporum; & vt Episcopi sint consecrati: tamen respondet Vasq. *in* 3. *part. disput.* 238. *cap. vltimo*, vbi de hoc disputat per illa verba: *& vt Episcopi sint consecrati*, potius denotari non fuisse veros Episcopos; quia particula *vt* dimiouit, de quorum officio, & dignitate; & quod illi essent mioores Episcopis, sed Præsbyteris aliqunmodo
18 superiores, scribit cum multis. † Videndus Barbosa *de iure Ecclesp.* 1. *cap.* 16. *num.* 1. vbi *num* 6. post multa concludit, Corepiscopos ex Ecclesiæ institutione, nihil aliud fuisse, quàm Præsbyteros, quibus crederentur res præcipuè temporales, & curam Pauperum, & eleemosynarum, & aliqua
19 ministeria Episcopalia, † qui *num.* 2. ait quod illi solum erant quidam Præsbyteri, qui in pagis, aut oppidis loco Episcoporum curam animarum exercebant, veluti Parochi, Vicarij Foranei officio fun-
gentes, † quorum ambitione crescente cum gene- 20
rent se pro Episcopis, & suo officio non contenti auderent maiores ordines conferre, & omnia Episcopalia exercere aliquando consecrationem, quæ Episcoporum est propria extorquerent; ideo meritò, vt docent Antonius Riccinlus *Eccles. lucubrat. lib.* 2. *c.* 1. Contardus Brunus *de cæremon. lib.* 1. *cap.* 4. Carrança *in summ. Concilior. in Damas. epist.* 4. *pag.* 77. Boll. *in œconom. Canon. classi* 3. *cap.* 2. §. 4. Henriquez *in summ. lib.* 10. *c.* 13. §. 2. quos refert Barbosa *supra dict. n.* 6. & *in pastor. p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 6. *n.* 2. eorum ordo ab Ecclesia damnatus est *in cap. Corepiscopi dist.* 68. videndus est Ayala *de Ecclesiast. tradition. p.* 1. *consid.* 4. vbi ex professo rem istam tractat: aliqua dico *infra quæst.* 2. *vers. nimi possint.*

Itaque nostram sententiam docent in terminis 21
Doctores antiqui Innoceot. *in cap.* 4. *de consecrat. num.* 4. Panormit. *num.* 4. Angel. verb. *ordo* 2. *num.* 2. & Aureolus apud Capreolum *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. *art.* 1. Vasquez *dict. tom.* 3. *in* 3. *p. disp.* 243. *cap.* 4. *num.* 40. Ochogauia *de Sacram. Ordin. tract. vnico quæst.* 7. *num.* 11. Hurtadus *tract. de Sacram. Ordin. difficult.* 18. & alij per glossam *in c. peruenit dist.* 95. & Diana increpat Granadum *part.* 8. *tract.* 1. *res.* 36. eo quod dixerit se nullum legisse Doctorem, qui dubitaret de sua sententia: & notat *ibi, in fine*, quod licèt commissio huius ministerij Sacerdoti, non Episcopi fiat ab homine, scilicet statuto Ecclesiæ, aut Summi Pootificis voluntate, sed potestatem committendi hoc ministerium iure Diuino Pontifici summo, & Ecclesiæ conuenire, sicut de potestate committendæ Confirmationis Præsbytero, dico infra *sub titul. de Sacra Vnctione* §. 1.

Ad sextam quæstionis partem, quam Diana re- 22
mittit iudicio summi Pontificis *dict. p.* 8. *tract.* 1. *resol.* 38. negatiuè responderunt Syluester verb. *ordo* 3. *quæst.* 7. Victoria *in summ. num.* 233. & D. Thom. *in* 3. *p. quæst.* 38. *art.* 1. *ad* 3. quorum ratio potest esse, quia qui Præsbyter non est, nequit ordines conferre, vt iam in hoc textu dixi de Abbatibus, qui vt queant etiam ordines minores conferre, debent inter alia esse Præsbyteri; ergo & ratione potiori debet procedere in casu nostro, quo dubitamus, an possit Pontifex dare facultatem, vt Diaconus alium Diaconum, vel saltem Subdiaconum ordinet.

Sed contrarium tenuit glossa *in cap. quanto de* 23
consuetudine, quam refert ipse Diana, & cum perlegerim, video nullomodo loqui in hoc casu: tamen potest iuuari eo fundamento; quia etsi qui alium ordinat, & illum ad Ecclesiasticum ordinem eleuat, eundem debeat in dignitate superare; ideò cum Diaconus superet Subdiaconum in ea, & Subdiaconus alios in minoribus constituros, sequitur, vt Diaconus queat aliquem ex commissione
Pontificia ordinare Subdiacoonm. † Et quod 24
possit alium in Diaconum ordinare æqualem in eodem ordine, quo ordinans est insignitus, probatur; quia ex ea parte, qua Diaconus ordinaturus, factus est à Papa ad id delegatus est alio in Diaconum ab eo ordinando superior, licèt in ordine conuenirent ambo, cum non ex vi sui ordinis, sed potestate sibi commissa ordinet. Et confirmatur, quia, etsi ad consecrationem Episcopi requirantur alij tres consecrantes, ex commissione Pontificis poterit vnus id facere, sed tam consecrans, quàm consecratus sunt eiusdem ordinis, & dignitatis er-
go. † Mihi verò prima opinio est plausibilior; 25
tum

tum quia requiritur, vt ordinaturus sit Præsbyter; tum quia id etiam requiritur in Episcopo alium consecrante, iuxta quæ dixi *supra sub cap. Archiepiscopus de temporib. ord. quæst.* 2. in vers. *ad secundam.*

26 Ad septimam quæstionis partem, an Pontifex dispensare queat, vt fœmina ordinetur prima Tonsura, supposito quod dixi *supra sub Rub. huius tit.* nempe quod fœmina non est capax huius Sacramenti, posses nunc respondere. Sed quia casus huius dubij magis spectat ad textum *in cap. dilecta, de maior. & obed.* ideò ad ibi dicta te remitto; & sic nunc breuiter referã Doctores negantes Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.* 1. *p.* 4. *c.* 1. *num.* 17. Candidus *in eodem tract. disquisit.* 4. *art.* 5. *dubio* 4. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 3. *dubio* 1. *n.* 7. Leo *de censuris recollect.* 2. *num.* 58. Layman. *lib.* 4. *tract.* 6. *cap.* 6. *num.* 2. Ochogauia *de Sacram. tract. vnico de ordine quæst.* 8 *num.* 4. Vasquez *in* 3. *part.*
27 *Diui Thomæ tom.* 3. *disp.* 245. *cap.* 2. † quorum rationes etiam refert Diana *dicta p.* 8. *tract.* 1. *res.* 39. à vers. *sed difficultas*, ex eo quia, cum prima Tonsura, tendat ad Sacerdotium, & illo sit incapax mulier; sequitur vt quamvis prima Tonsura, & alij minores ordines sint sacramentalia, & non Sacramentum (de quo dixi *sub Rub. de tempor. ordin.*) quod nequeat etiam dispensatione Pontificia tonsurari; tum quia prima Tonsura nihil aliud est, quàm consecratio, & deputatio personæ ad eum statum, ex quo ad Ecclesiasticos Ordines, & gradus ascendi possit, quorum incapax est mulier; & hoc etiam si diceremus, quod prima Tonsura tantum est præparatio quædam ad ordines, & ad ministerium aliquod, seu functionem publicam: & faciunt dicta supra *sub Rubrica*, in vers. *ad secundam*, ibi, *est omnium*; quod verum, & securum est.

28 Non reticeam contrarium docere Paludanum *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. Hurtadus *de Sacram. Ordin. difficult.* 20. ille ex eo, quod prima Tonsura non est Sacramentum, sed sacramentale, & sacramentalia sunt ab Ecclesia instituta, ergo. Iste dum obseruat cum Paludano posse ex dispensatione Summi Pontificis fœminas validè primâ Tonsurâ initiari, etiam si ea tribuatur masculis, tanquam præuium ad ordinationem, quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ, & non repugnat fœminam esse capacem illius, quod in masculis est præparatio præuia; quamvis non sit capax eius; ad quod est præparatio in masculis, qui addit ob eandem rationem posse ex dispensatione Pontificis fœminam ordinari quatuor ordinibus minoribus, si non essent ex Christi institutione, sed tantum ex institutione Ecclesiæ, & Ludouicus Caspensis *in cursu Theol. tom.* 2. *tract.* 27. *disp.* 3 *sect.* 3. *num.* 20. ait subiectum capax ordinum est vir, non fœmina, sed ex dispensatione Romani Pontificis possunt fœminæ primâ Tonsurâ initiari; quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ, idem dicens de quatuor minoribus ordinibus in sententia eorum, qui dicunt non esse verè Sacramenta ex institutione Christi, sed tantùm Ecclesiæ; & ob id aliqui apud Sanctum Thom. 3. *parte in addit. quæst.* 40. *art.* 1. dixerunt sexum virilem esse quidem de necessitate præcepti, sed non de necessitate Sacramenti; quod nec ipse sequitur, nec ego; etsi Diana *suprà* vocet hanc sententiam probabilem, quod tantum in prima Tonsura posses admittere per ea, quæ dixi *supra in Rubr. de temporibus ordin.* in vers. *ex his*, dum egi de dubio, *An omnes ordines sint Sacramenta.* Hic poteris adiicere aliud dubium, an fœmina possit excommunicare, de qua idem Diana *dicta res.* 39. à vers. *sed hic*, & ego *sub cap. nouit de iudiciis*, vt in *Rub. hoc tit.* notaui sub vers. *est omnium*, *quæst.* 2. vers. *ad secundam.*

Ad vltimam quæstionis partem, an irregulares possint initiari primâ Tonsurâ sine propriâ dispensatione; etsi non multum spectet ad textum nostrum, adhuc dependet à dubio iam deducto, nùm prima Tonsura sit ordo, & iuxta eorum sententiam, qui dicunt ordinem non esse, sed officium, aut dispositionem præuiam ad cæteros ordines, vt senserunt D. Thom. *in* 3. *p. quæst.* 40. *art.* 2. Vasquez *tom.* 3. *disp.* 236. *cap.* 1. *num.* 9. *& disp.* 237. *cap.* 2. Bellarminus *lib.* 1. *de Cleric. cap.* 11. Martinus Fornarius *tract. de ordine cap.* 7. *num.* 1. Filliucius *tom.* 1. *tract* 9. *cap.* 1. *num.* 13. Hurtado *de ordine dis.* 2. sed Canones dicunt irregularem non esse capacem ordinum; ergo cum prima Tonsura non sit ordo, sequitur, vt irregularis non sit priuatus à receptione primæ Tonsuræ; non enim tonsuratus habet peculiare officium, ad Euchanstiæ celebrationem directum, sicut cæteri ordines. † Nihilominus 30
verius dicendum est, vt irregularis tonsurari nequeat ex dispositione iuris, qua redditur homo inhabilis ad recipiendam primam Tonsuram: sic docent in terminis Suarez *tom.* 5. *disp.* 40. *sect.* 1. *n.* 2. Præpositus *in p. D. Thomæ quæst.* 5. *de irregul. dub.* 3. *n.* 12. Auila *de cens. p.* 7. *disp.* 2. *dubio* 6. *concl.* 1. Diana *p.* 4. *tract.* 2. *res.* 88. Alia dico de irregulari *sub tit. de filiis Præsbyt.* & ibi *cap.* 14.

QVÆSTIO V.

Episcopus, an possit non Episcopo facultatem committere ordines conferendi, seu Corepiscopo? Et an Abbates qui Ordinarij sunt, & habent Iurisdictionem, quasi Episcopalem, possint omnia, quæ sunt Iurisdictionis, sicut Episcopi in suo territorio?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest non Episcopo concedere potestatem ordines conferendi.*

2 *Episcopus, etsi habeat maiorem potestatem circa corpus mysticum Christi non sic circa verum, quam habent alij Sacerdotes.*

3 *Corepiscopi, sicut nec ordinare, sic nec confirmare, consecrare Ecclesias, altaria, aut Virgines, nec pœnitentes publicè in Missa reconciliare possunt.*

4 *Abbates veniunt appellatione Prælatorum etiam si sint Commendatarij, dum perpetui sint.*

5 *Abbatia in multis æquiparatur Episcopatui.*

6 *Abbas in Ecclesiis sibi subiectis, dicitur Ordinarius; sicut Episcopus.*

7 *Alienatio rerum Abbatiæ requirit Abbatis consensum, sicut requirit in rebus Episcopi alienandis.*

8 *Abbas est Sponsus Ecclesiæ suæ, quæ, eo mortuo, dicitur vidua, sicut quæ fuit Episcopi.*

9 *Abbates*

9 *Abbates post Episcopos, obtinent in Ecclesia primam Dignitatem, & in Conciliis.*

10 *Abbates sunt præ aliis honorandi, cum habeant Dignitatem, & cum Prælatis multa communia, si habeant curam, & conuentum,* num. 11.

12 *Abbatia, inspecta eius origine, est potius nomen felicitudinis, quam honoris.*

13 *Abbates, qui habent iurisdictionem possunt regulariter ea, quæ in sua Diœcesi Episcopi.*

14 *Abbates qui habent iurisdictionem, quasi Episcopalem, tenent etiam ius priuatiuè visitandi, & Synodum congregandi, & dimissorias concedendi Clericis sibi subditis.*

15 *Abbates iurisdictionem habentes in Hispania, qui intelliguntur?*

16 *Abbas iurisdictionem quasi Episcopalem habens iudicatur extra Diœcesim Episcopi.*

17 *Episcopus nequit visitare territorium habentis, qui illud habet inclusum in suo territorio, etiam sicut legatus Papæ.*

18 *Abbati habenti iurisdictionem, quasi Episcopalem, competunt, prætereo, quæ sunt ordinis omnia alia, sicut Episcopo, & dispensare.*

19 *Abbas potest dare Episcopo licentiam exercendi Pontificalia in suo territorio.*

20 *Abbas Abbatiæ exemptæ, etsi sit Episcopus, nequit ordines conferre, nisi Abbatia sit nullius Diœcesis.*

21 *Abbas in Ecclesiis sibi subiectis potest impertiri solemnem benedictionem, sicut Episcopus.*

22 *Abbas potest Synodum, & constitutiones facere, prout facit Episcopus, si prouinciam habeat.*

23 *Abbas potest vocari ad Concilium generale, seu Prouinciale, sicut Episcopus citari, & in eo vocem habere decisiuam.*

24 *Abbas potest conferre beneficia curata, & concursum facere de vacantibus, & etiam alij inferiores, si habeant ius congregandi Synodum, & n. 25.*

26 *Abbates queunt interponere authoritatem in permutationibus, & resignationibus beneficiorum simplicium, vnire Ecclesias, & commendare,* n. 27.

28 *Episcopus nequit visitare Parochias, nec personas curam habentes, nec Sacramenta exercentes Abbatum, & regularium superiorum iurisdictionem habentium.*

29 *Abbas potest dare indulgentias solitas dari, commendatitias litteras subditis, & exercere per alium quæ sunt ordinis Episcopalis.*

30 *Abbas qui habet Baculum, & vsum Mitræ dum solemniter celebrat debet habere suos Ministros Clericos assistentes, sed non duos Diacones, assistentes sicut Episcopus habet.*

31 *Abbas potest vti Birreto nigro sub Mitra, sed non alterius coloris, nec Baldachino.*

32 *Abbas potest dare licentiam Prædicatoribus, ad prædicandum in suo territorio & eos examinare.*

33 *Abbas debet incedere in Ecclesia in habitu decenti, & non camerali.*

34 *Abbas non debet associari in sua domo, nec excipi cum vadit ad celebrandū pontificaliter.*

35 *Abbas in Ecclesia Episcopo subiecta, debet in ea Ecclesia sedere in loco inferiori ipsi, & sine ornatu, vel a sinistris Episcopi.*

36 *Abbatibus permittitur cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus, & assistere matrimoniis contrahendis.*

37 *Abbas potest denunciationes matrimoniales remittere etiam, si sit Commendatarius, vt* n. 38. *alij contra,* n. 39.

38 *Abbas Commendatarius dicitur Ordinarius, sicut titularis.*

40 *Abbas Commendatarius habens iurisdictionem separatam in suo territorio, potest dispensare super illegitimitate ad quatuor ordines minores.*

41 *Abbates titulares intra terminos sui territorij possunt approbare Confessarios ad audiendas confessiones sæcularium.*

42 *Abbates num habeant potestatem dispensandi, & absoluendi concessam Episcopis per c. 6.* Trid. sess. 24. *sublata est, vt* numero 43. & 44.

45 *Abbates regulares exempti, num dispensandi, & absoluendi habeant potestatem per Trid.* cap. 6. sess. 24.

46 *Capitulum, sede vacante, num habeat dispensandi, & absoluendi facultatem iuxta terminos Trid.* sess. 24. cap. 6.

47 *Abbas tenetur residere in collegiata, in qua titulatus est; etsi aliam habeant sedem in Cathedrali, aliàs fructus non lucratur.*

48 *Abbas absente Episcopo, in collegiata ab ordinario exempta, ac Sedi Apostolicæ subiecta Diuinis solemniter interesse potest, & Canonicos assumere ad sibi assistendum, iurisdictionem in eos exercendo, sicut Episcopus in fine.*

49 *Abbas nequit in sua collegiata Ecclesia supprimere Præbendas, etiam tenues, eas reducendo ad pauciorem numerum.*

50 *Abbates plures distincti, qui sunt in eodem loco habentes distinctum Clerum, debent in processionibus incedere quisque cum suo Clero & loco.*

51 *Abbatum plura iura qui referant?*

52 *Abbates possunt esse executores vltimarum voluntatum.*

53 *Abbates alij etiam præter communes sunt, qui dicuntur Heremi Cultores sic dicti, quia stante persecutione Tyrannorum sese in speluncis abdeant.*

54 *Archimandritæ Abbates heremi dicti sunt, quasi Principes eorum, qui Cauernas habitabant, vel Principes greges, qui solent sub se alios habere Abbates, vt* numero 55.

56 *Abbas simplex nonnunquam Episcopus nominatur.*

AD primam difficultatis partem ex dictis à *quæst.* 1. iam breuiter respondendum est, vt cum Minister proprius Sacramenti Ordinis sit Episcopus, nec alius inferior, nisi ex priuilegio iuris, vt Abbates, de quibus dixi, vel ex dispensatione Pontificia, vt *supr. sub quæst.* 4. sequitur nunc dicendum cum Reginaldo *tom.* 2. *lib.* 30. *tr.* 1. *c.* 5. *num.* 25. & Diana *p.* 8. *tr.* 1. *ref.* 33. *in fine*, Episcopum non posse committere non Episcopo potestatem conferendi ordines, etiam minores; etsi committat nihil fieri, † quia licèt habeat plenissimam 1 a

mam potestatem circa corpus Christi mysticum,
circa corpus tamen Christi verum non habet maiorem potestatem, quàm alius Sacerdos; quia
ergo potestas conferendi ordines supponit potestatem supra Corpus Christi verum, iuxta illud,
quod dicitur *in cap. ex litteris de excessibus Prælator* vt Pontificale officium sine altaris ministerio, non valeat adimpleri, non potest alteri committi, quàm Sacerdoti, qui solus habet potestatem supra Corpus Christi verum; ergo.

3 Num possint Episcopi committere ordinationes Corepiscopis? respondebis negatiuè ex adductis *supra dicta quæstione* 4. à verbo *deinde*, sub
versic. *ad quineam*; qui etsi ordines minores possent conferre, & secundùm aliquos Subdiaconatum; sed hoc tantùm ex concessione Pontificia,
& Conciliari, vt probat Barbosa *de iure Ecclesiast. cap.*16. cum multis dicentibus *sub numer.*2. quod
isti cum essent tanquam Præsbyteri, non poterant confirmare, consecrare Ecclesias, altaria,
aut Virgines, nec pœnitentes publicè in Missa reconciliare, ordinesve maiores conferre, vt expressè eisdem prohibet textus *in cap. quamvis, & in cap. Ecclesiis* 68. *distinct.* etsi cætera possent, vt
quilibet Episcopus, videbis Cardinal. Bellarmin. *in controvers. Cathol. tom.*1. *controvers.*5. *lib.*1. *de Clericis cap.* 17. videndus Henriquez *in summa lib.*10. *cap.* 23. §.2. *iuncta littera F.* Petr. Gregor. *Syntagm. iuris part.*2. *lib.* 15. *cap.*12. *numero* 47.
Vasquez *tom.*3. *in* 3. *part. disputatione* 238. *numero* 68. Filiuc. *tom.*2. *tract.*9. *de Sacram. Ordin. cap.*5. *numero* 42. D Rodericus de Acuña *in dicto cap. quamvis numero* 2. Moneta *de conservat. cap.*5. *numero* 42. Ricciolus *Ecclesiast. lucubrat. lib.*2. *cap.*5. etenim ordinandi potestatem, quam
habebant, erat ex commissione Pontificia, vt docent Theologi, & orobat cum multis Vasquez
*dicto tom.*3. *disputatione* 243. *cap.*4. & ex Coocilio Antiocheno *canone* 10. de quo in loco citato *quæstione* 4.

4 Ad secundam quæstionis partem, vt respondeam, præmitto dicendum, quod Abbates veniunt Prælatorum appellatione iuxta verba textus *in cap. decernimus de iudiciis*, ibi: *Sed Episcopi, Abbates, Archiepiscopi, & alij Ecclesiarum Prælati cap. præsenti de officio ordin. lib.* 6. *cap. vt Apostolica de priuileg. lib.*6. vbi Doctores, Suarez *de religione tom* 4. *tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 2. *numero* 2. Tamburin. *de Iure Abbat. & Prælator. tom.* 1. *disputatione* 1. *quæstione* 3 etiamsi sint
Commendatarij, dummodo sint perpetui, Tamburin. *dicta quæst.* 3. *numer.* 4. cum aliis Barbosa
*de Iure Ecclesiast. part.*1. *tractat.*17. *numer.*4. vbi
5 *à numero* 5. ait cum aliis multis, † quod Abbatia
in multis æquiparatur Episcopatui, in tantum,
vt nec comprehendatur Dignitas Abbatialis; prout nec Episcopalis sub nomine Dignitatis in
6 odiosis. † Etenim Abbas in Ecclesiis sibi subiectis dicitur ordinarius sicut Episcopus & ideo
potest esse Iudex in causis suarum subiectarum.
7 † Et sicut in alienatione bonorum Ecclesiæ requiritur consensus Episcopi; item & Abbatis in
alienatione bonorum Ecclesiæ subiectæ suæ Abbatiæ, Aogelus Aretinus *cons.* 99. *in princ.* Tuschus *littera A*, *conclusione* 11. *numero* 3. Bar-
8 bosa cum aliis *supra numero* 9. *&* 10. † vbi *numero* 8. dicit quod Abbas est sponsus Ecclesiæ
suæ, & eo mortuo, Ecclesia viduata dicatur;
prout in Episcopali, & omnibus habentibus Dignitatem cum administratione; Tuschus *supra*
littera A, *conclusione* 5. *numer.*6. † Obtinent 9
ergo Abbates post Episcopos Dignitatem primam in Ecclesia; sic vt in sacris generalibus
Conciliis immediatè post Episcopos ipsis: deinde aliis etiam Prælatis locus debeatur, Panormitan. *in dicto cap. decernimus de iudic. numer.*2.
Campegius *de Conciliis cap.* 15. *numera* 17. Castaldus *in praxi ceremon. lib.* 1. *sect.*9. *cap.*1. *num.*3.
videndus Narbona de ætate ad omnes humanos
actus anno 25. *quæst.*57. *numer.*3. † Sunt enim 10
præ aliis honorandi, quia habent Dignitatem, &
cum Prælatis multa communia, *cap. hac constitutione de officio deleg. lib.* 6. *glossa in cap. à Subdiacono* 93. *distinctione*, *cap. vt Apostolicæ de priuileg. lib.*6. cum multis Barbosa *dict. cap.* 17.
*numer.*3. † vbi intelligit hæc, quando Abbas cu- 11
ram habet, & Conuentum, seu præeminentiam
in Choro, aut administrationem perpetuam cum
iurisdictione: sic Tamburin. ex Rota *tom.* 3.
de iure Abbat. decisione 5. *numer.*7. *& decisione* 9.
numer. 3. † Nam Abbatia inspecta, eius ori- 12
gine est potius solitudinis nomen, quàm honoris, glossa verb. *Abbatem in cap. accedens* 50. *distinctione*, Rota *dicta decis.* 9. *numer.* 8.
glossa verbo *non ascendat in cap. tuam hoc titulo*, vbi Innocent. *in fine*, Abbas *numer.* 3. vers. *in eo.*

Vnde iam respondeo Abbates, qui ordinarij 13
sunt, & habent iurisdictionem quasi Episcopalem, habere quoad ea, quæ sunt iurisdictionis
posse regulariter omnia ea, quæ Episcopi in
sua Diœcesi, iuxta glossam, quam ibi commendant Bonifac. & reliqui *in clementina* 1. verbo *proprij de rebus Ecclesiæ*, non alienandis,
& dicit solemnem Nauarr. *cons.* 5. *de spons. numero* 4. Seraphinus *decisione* 1052. *&* 1386. Sanchez *de matrim. lib.*8. *disputatione* 2. *numero* 12. *ad finem*, vers. *secundo quia*, & in præcepta
Decalogi *tom.*1. *lib.* 2. *cap.* 13. *numero* 4. *&* 5.
Mendez de Castro *in praxi Lusitana part.* 1. *lib.*2. *cap.*1. *numer.* 20. Sigismund. à Bononia
de elect. dubio 51. *numer.*4. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 1. *disput.* 1. *quæstione* 3. *& tom.*2.
disputatione 1. *quæstion.* 5. *numer.* 7. † qui *dis-* 14
putatione 11. *quæstione* 26. *num.* 2. Campanill. *in diuers. Iuris Canonic. Rubric.*9. *cap.* 8. *numer.* 4.
Barbosa *de potestat. Episcopi part.* 2. *allegation.*7. *numer.*8. dicunt posse huiusmodi Abbates ordinarios priuatiue quoad Episcopum, habentes ius
visitandi, ac Synodum Congregandi Clericis sæcularibus sibi subditis litteras dimissorias concede-
re. † Et video quod extra Abbates Benedictinos, 15
Cister. & alios regulares, de quibus *supra à quæstione* 1. in nostra Hispania computentur sequentes Abbates: de Couarru. *de Alcala la Real*, *de Medina de el Campo de Lerma*, *de Oliuares*, vt refert Barbosa *de iure Ecclesiast. part.*1. *cap.* 17. *numer.* 94. & alij: De quibus
etiam videbis Ouiedo *in praxi regular. part.*2. *tractatu* 1. *quæstione* 2. *cap. vnico numer.*72. & existimo reduci ad eos Abbatem Sancti Isidori legionem.

Vnde dicendum est quod Abbas quilibet præ- 16
fatam Iurisdictionem habetur perinde, ac si esset
extra Episcopi Diœcesim, vt docent Seraphinus, *decisione* 1072. Riccius *collect.* 1256. *ad
cap.*10. Trident. *sessione* 23. *de reform.* † Dicentes 17
in hoc casu non posse Episcopum illud territo-

rium visitare, etiam tanquam sedis Apostolicæ
delegatum; idem Seraph. *in decisione* 459. Ric-
18 cius citatus, † qui addit decisum esse in Rota
Romana in vna Vrbanaten. Iurisdictionis 15.
31. Maij 1601. coram Seraphino, vt patet ex
eius *decisione* 1386. competere Abbati habenti
Iurisdictionem, quasi Episcopalem, præterea,
quæ sont ordinis ea omnia, quæ possunt compe-
tere Episcopo in suo territorio, & dispensare
in cæteris omnibus casibus, in quibus potest Epis-
copus, Flores de Mena *variar. res. lib.3. quæstio-
ne* 24. *numero* 18. Gambarus *de officio, & pote-*
19 *state legati de latere lib.10. numero* 432. † &
posse dare alieno Episcopo Pontificalia exercen-
di, Flores *supra numero* 27. qui *numero* 23. dicit
posse visitare suos subditos, sed non ab Episco-
po sedis Apostolicæ Delegato, virtute decreti
Concilij Trid. *session.24. de reformat. cap.9.* quia
secundùm illum limitatur Concilium in habente
Episcopalem Iurisdictionem, Barbosa, *dicto*
20 *cap.17. numero* 108. & 109. † qui *num.* 120. refert
decisum ex Sacra Congreg. Concilij, quod Ab-
bas alicuius Abbatiæ exemptæ non potest in ea
ordines conferre; licet sit Episcopus, secus
si Abbatia est nullius, quia habet popu-
lum.

21 Secundo infero, quod Abbas in Ecclesiis sibi
subiectis potest impertiri solemnem benedictio-
nem, sicut Episcopus, vt fuit decisum in Rota
in vna Salmant. Iurisdictionis 3. Iunij 1580.
coram Seraphino; pro qua ex textus, *in cap.
Abbates de priuileg. libro 6.* Riccius *supra dicta
collect.* 1256. in vers. *secundo infero.*

22 Infero tertio posse synodum, & constitutio-
nes synodales facere; prout facit Episcopus, di-
xerunt Flores *supradicta quæstione 24. numer.9.*
Balbus *de præscription. 1. part. 5. partis quæstione* 11.
*Rota de synodo part.2. à numer.*40. quod intelligunt
Barbosa *dicto cap.17. numer.*104. Nicolaus Gar-
cia *de benefic. part.9 cap.2. numer.*131. in Abbate
habente prouinciam, quia hunc solum celebrare
posse synodum, censuit Sancta Congregatio
Concilij sub die 17. Augusti 1616. etsi alias pro-
batur habuisse ius Congregandi synodum, possit
bene concursum facere, vt decisum fuisse ab ea-
dem Sacra Congreg. Garcia refert loco citato,
23 † imo dicunt Campegius, *in tractatu de conci-
liis cap.7. à numer.1.* Flores *dicta quæstione* 24.
numer. 28. Barbosa *numer.* 105. cum aliis per
textum in *cap. conuenientibus 1. quæstione 7.* posse,
sicut Episcopum ad Concilium Generale, seu
Prouinciale vocari & citari, & in eo vocem ha-
bere decisiuam Iurisdictionis ratione, licet con-
trarium teneant Iacobat *de Concil. libro 2. articu-
lo 2. à numer.* 38. Albanus *in eodem tractat.
part.1. cap.6. numer.3.* & quando Abbas teneatur
accedere ad synodum, quando non; Seraphinus
*in decis.*190.

24 Quarto, vt possint tales Abbates beneficia,
etiam curata conferre per textum *in cap.2. & fin.
& ibi* glossa 16. *quæstione* 4. Parisius *cons.35. nu-
mer.8. & 9. libr.4.* Flores de Mena *dicta quæstione*
24. *numer.*21. vbi quod potest coram se vel eius
Vicario de curatis vacantibus concursum facere;
imo docent Riccius *in praxi Eccles. decisione* 414.
in 1. editione, alias *res.*361. *in 2. edit.* *Masobr.* in
sua praxi habendi concursum, *requisito 1. dubio* 8.
25 11. & 12. & *requisito 2. dubio* 4. † quod etiam
inferiores alij possint id efficere: si habeant ius
congregandi synodum, † & idem Flores, *dicta* 26
quæstione 24. numer. 28. & alij, quos adducit Bar-
bosa *in pastorali part.3. allegatione 69. ex numer.4.*
dicunt posse prædictos Abbates interponere au-
thoritatem in permutationibus, & resignationi-
bus beneficiorum simplicium. † Et quod pos- 27
sint vnire Ecclesias, & eas commendare, Flo-
res de Mena *dict. quæstione 14. variar. numero 15.
& 16.*

Infero quinto, quod vbi Abbas, & alij su- 28
periores regulares habent iurisdictionem tempo-
ralem in Parochianos, non possit Episcopus vi-
sitare Parochias, nec personas curam animarum,
& Sacramenta exercentes, vt fuisse in Rota re-
solutum, tradunt Seraphin. *decisione* 1067. in
vna Ciuitaten. Iurisdictionis 12. Februarij 1594.
& Riccius *dicta collect.* 1256. *super dict. cap.* 10.
Trident. in fine. † Imo Barbosa *de Iure Ecclesiast.* 29
dicto cap.17. numero 111. & 112. docet cum mul-
tis, vt possit dare indulgentias, quæ solitæ sont
dari, & dare commendatitias suis Clericis, &
exercere per alium ea, quæ sum ordinis Episco-
palis per textum *in cap. accedentibus de excessibus
Prælator.* Flores de Mena *numero* 12. saltim ex
consuetudine, idem Barbosa *part. 3. in pastor.
allegatione* 88. *ex num.* 17. † Et quod Abbas, 30
seu Prior habens vsum Mitræ, & Baculi,
dum solemniter celebrat, debeat habere suos
Ministros, Diaconum scilicet, & Subdiaco-
num cantaturos in Missa Epistolam, & Euan-
gelium, & vnum Capellanum cum Pluuiali,
qui assistat ad librum, & aliquos Clericos,
& Ministros, qui assistant cum Cotta, sed
non habere duos Diaconos assistentes, sicut
habet Episcopus quando celebrat: sic ex Sacra
Congregat. decisum in firmana 28. Ianuarij. 1608.
† Vbi etiam fuit decisum vti posse Birreto Nigro 31
sub Mitra, non autem alterius coloris, nec posse
vti Baldachino, vt tradit Nouarius *in lucerna
regular.* verbo *Abbas numer.*16. † Et quod possit 32
dare licentiam Prædicatoribus ad prædicandum
in suo territorio, & eos examinare, & appro-
bare, Flores de Mena *dicta quæstione 24. num.*19.
† Et Barbosa *in dicto cap.17. numer.*113. tradit 33
ex S. Rit. Congregat. in Sancti Seuerini 9.
Maij 1609. vt debeat incedere in Ecclesia in ha-
bitu decenti, & non Camerali. † Et *numer.*114. 34
quod non debet associari in sua Domo, hec ex-
cipi, cum vadit ad Pontificaliter celebrandum,
quia cæremoniale de Episcopis loquens in hoc
casu non comprehendit Abbates ex dicta Sacra
Congregat. Rit. in Hispaniar. S. Ioannis de
Peña 11. Decemb. 1613 quæ in alia Aquilona 18.
Martij 1617. † dicit quod in Ecclesia suæ Iuris- 35
dictioni subiecta, debet Abbas, præsente Epis-
copo sedere in sede inferiori Episcopo, & sine
ornatu, vel apud Episcopum à sinistris, vel à
conspectu Episcopi in loco tamen inferiori respe-
ctu sedis Episcopi.

Infero sexto per decisionem textus *in cap. ac-* 36
cedentibus de excessibus Prælator. & per decis.
Rotæ 10. Collect. à Farinac. quam refert Ric-
cius, *dict. collect. cap.10. Trident. sessione* 23. vt
permittatur Abbati cognoscere de causis ma-
trimonialibus, ac criminalibus; & quod possit
matrimoniis contrahendis assistere, & interesse
virtute Trident. Concilij *sessione 24. cap.1.* tenent
Sanchez *de matrim. libr.3. disputatione 28. nu-
mero 6.* Gutierrez *eodem tractat. cap.66. num 6.*

Basilius

Basilius Pontius *de impedimentis matrim. cap.26.*
§.6. vers. idem quod Tamburinus *de iure Abbat.*
tom.2.disputatione 8.quæst.1 Barbosa *in pastor.p.2.*
37 *allegat.32.num.122* & alij. † Et Sayrus *in decis.9.*
in.de sponsalibus, Riccius *dicta collect. 1256.* att,
quod potest Abbas denunciationes matrimoniales
remittere virtute eiusdem Trid. *sessio. 24. cap.1.*
vt cum multis resoluunt idem Barbosa *dicta*
allegatione 32. Tamburinus *dict. tom.2. disp.8 q.4.*
Molin. *de ritu nuptiar. lib.2. differentia 11. num.60.*
Flores de Mena *dict. quæst.24. variar. num.26.* Ste-
phanus Gratian. *discept. forens. cap.83. num.15.*
38 Sanchez *de matrim. lib.3. disp.7. num.4.* † qui vt
refert, & sequitur idem Barbosa *de iure Eccles.*
dicto cap.17. num.97. extendunt hoc ad Abbates
commendatarios ex eo quia quidquid potest titu-
laris ratione Dignitatis, potest illius commenda-
tarius, cum iste Ordinarius dicatur ex glossa per
textum *in dict. cap. Ordinarij de officio ordinarij*
lib.6. iuncto cap. cum Ecclesiarum Prælatis eodem
tit. in antiquis, in terminis idem Tamburin. *dict.*
disp. 8.quæst.5. Gonzalez *in reg.8. Cancel. glossa 5.*
§.8.num..8. Ledesma *in summ. p.1.* vbi *de Sacram.*
matrim. cap.6. conclus.7. dubio 1. vers. *sigese lo segun-*
39 *do*, Barbosa *dict. alleg.32. num.32.* † Sed in hoc
vltimo contrarium docent Armendar. *in addit. ad*
recopil. Legum Nauarra lib.4. tit.15. l.1. de matri-
mon. in declarat. num.22. Franciscus Leo *in Thesau-*
ro fori Eccles. cap.7. p.2. num.55. existimantes, &
decisum dictos Abbates commendatarios in eo-
rum Abbatiis, in quibus habent iura Episcopalia,
remittere non posse dictas denunciationes sine
40 speciali concessione Apostolica. † Verùm Bar-
bosa *dicto cap.17. lib.1 de Iure Ecclesiast. num.119.*
refert declar. S. Congreg. in Concil. nullius Oppi-
di de Pignoral. 18. Nouemb. 1628. vt Abbas com-
mendatarius habens iurisdictionem quasi Episco-
palem in suo territorio separato, possit dispensa-
re super illegitimitate ad quatuor minores ordi-
nes.
41 Septimò infero, posse huiusmodi Abbates ti-
tulares intra suos terminos territorij approbare
confessarios ad audiendas confessiones sæcula-
rium, Valerius Regioaldus *in praxi fori pænitent.*
lib.1. num.128. Campanil. *in diuersorio Iuris Can.*
Rub.12. cap 13. Barbosa *in Pastor. alleg.25. num.5.*
Tamburin. *de Iure Abbat. dict. tom 2. disp. 10. quæ-*
stione 11. & Suarez *tom.4. in 3. part. disp.28. sect.5.*
numero 3. vbi testatur esse in vsu positum, ac se
vidisse plures huiusmodi Abbates in suo destrictu
confessarios approbantes, & exponentes, quibus
42 nunquam hoc interdictum fuit. † Et idem refe-
rens Barbosa *dicto cap. 17. numero 96. sub nume-*
ro 99. adducit Doctores intér se pugnantes: nam
quidam dicunt prædictos Abbates habere faculta-
tem dispensandi, & absoluendi, concessam Epis-
copis per Concil. Trid. *sess.24. de reformat. cap.6.*
inter quos Flores de Mena *dicta quæstione 24 va-*
riar. lib.3. numero 18. Sayrus, *in Claui Regia li-*
bro 6. cap.11. num.83. Auila *de censur. part.7. dis-*
putatione 10. dub.6. Sanchez *in præcepta Decalogi*
43 *tom.1. lib.2. cap.11. num.5.* † Sed contrariam sen-
tentiam alij multi docent, & referunt decisum à
Sacra Congreg. Nicolaus Garcia *de benefi. part.7.*
cap.11. num.13. & 17. Armendar. *in addit. ad reco-*
pilat. leg. Nauarra lib.1. tit.18. l.7. de irregular. in
declarat. num.9. & 10. ipse Barbosa *in pastorali di-*
cta p.2. alleg.39. num.17. Bonacina *de censur. disp.7.*
q.5. puncto 1. num.6. Marius Alter. *de censur. tom.2.*
disput.8. de suspensione cap.3. vers. sed hic Suarez
tom.4 de pænis. disp.30. sect.2. numero 6. & tom.5.
de censur. disput. 41. sect.2. numero 7. Toletus *in-*
struct. Sacerd. lib.1. cap.83. num.5. ad finem, Ze-
nedus *ad sext. Decretal. collect.4. num.5.* Riccius
in praxi fori Eccles. decisione 537. num.1. in 1. edit.
alias *res. 555. in 2. edit.* & probant ex eo, quia
Trident. *in dicto cap.6. sessione 24.* hac in parte de-
rogat iuri communi, sicque limitari, vt potius
nomine Episcopi intelligatur secundum propriam
illius significationem, de illis tantùm, qui sunt
constituti in Dignitate Episcopali, non si inferio-
res sint, vt Abbates, seu alij Prælati inferiores iu-
risdictionem habentes ordinariam, & quasi Epis-
copalem, qui non gaudent prædictâ facultate dis-
pensandi, & absoluendi Episcopis concessa per
dict. cap. 6. Trident. † Et Barbosa *ibi numero 7.* 44
cum multis, ait, Abbates, & Prælatos inferiores
habentes iurisdictionem ordinariam, etiam nul-
lius Diœcesis, non gaudere facultate absoluendi,
& dispensandi in eo *capite 6. Trid.* concessa. † Ta- 45
men *ibi numer.8.* cum aliis multis probat Superio-
res Conuentuales religionum exemptarum, gau-
dere erga Religiosos sibi subditos facultate ab-
soluendi, & dispensandi *in eo cap. concessa*, quia
sic datum fuit eis à Pio V. in constit. sua, incipit
Romanus, sub die 21. Iunij 1571. huius dicti refert
20. Doctores, qui alios referunt: tamen in hoc
vltimo contrarium docent Suarez *tom.5 disput.4.*
sect.2. Petrus de Ledesma *in summa tom.2 tract.1.*
cap.6. post conclus.20. dif.3. Garcia *de benefic. supra*
cap. 11. numero 13. & 20. Armendar. Lezana, &
Regin. quos refert citatus Barbosa *in fine dicto*
numero 8. † vbi *numero 4.* tradit discordantes Do- 46
ctores, an Capitulum sede vacante gaudeat dis-
positione illius textus, de quo videbis nonnulla,
quæ dixi sub *cap.4. de indiciis in quæstionibus fina-*
libus.
Infero octauo, quod Abbas tenetur residere in 47
Collegiata, in qua est intitulatus, & est caput,
quod procedit, quamvis aliam habeat sedem in
Cathedrali; quia non excusatur; nam si non resi-
deat in Collegiali lucretur fructus, & distributio-
nes in illa, Seraphin. *decisione 14 2.* Riccius *dicta*
collect. 1256. ad cap.10. Trident. sess.23. in versic. *in-*
fero quarto. Et Babosa *de iure Ecclesiast. dicto*
cap.17. numero 116. refert ex Sacra Rit. Congreg.
Declin. Alexandrina Sanct. Petri in Brogolio 7.
Februarij 1604. † quod possit Abbas, absente ve- 48
ro Episcopo io sæculari Ecclesia collegiata, & ab
ordinario exempta, ac Sedi Apostolicæ imme-
diatè subiecta Diuinis solemniter interesse suos
Canonicos assumere ad sibi assistendum, & ean-
dem in eos iurisdictionem exercere, quam Epis-
copus exercet io suos.
Sed Nicolaus Garcia *de beneficiis dicta part.12.* 49
cap. 2. numero 75. refert à Sancta Congreg. deci-
sum non posse Abbatem Ecclesiæ Collegiatæ
exemptæ supprimere præbendas, quarum fructus
simul cum distributionibus quotidianis non suffi-
ciunt pro sustentando Canonicorum numero,
etiam ex consensu Capituli, eas ad pauciorem
numerum reducendo cum hoc spectet ad Episco-
pum cum consensu tamen Capituli, si ipsa colle-
giata insignis sit, quod vltimum applicabis ed ea,
quæ notaui *in cap. cum accessissent de constit.*
& ibi in cap. cum M. ferr. † Et Barbosa *in dicto* 50
c.17. n.117. etiam refert à Sancta Congreg. Rit.
in Nucerna Gualdi 19. Ianuarij 1613. declaratum

quod quando sunt plures Abbates in eodem loco, habentes clerum distinctum, debeant in processionibus incedere quisque cum suo Clero, & in suo loco.

51 Multa alia de Abbatibus prædictis, & de iurisdictione eorum referunt iam citati, item, & de Prælatis Episcopo inferioribus Tamburin. *de Iure Abbat.* per tres tomos latissimè Flores de Mena *quæst. unica lib. 1.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 19.* Anton. Faber. *in praxi, & Theorica benef. tit. de maiorib. & minorib. benefic a n. 54.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. c. 6. ex n. 92.* Sebastian. Cæsar *in relect. de Ecclesiast. Hierarchia p. 2. disp. 13. §. 2.* Portel. *in dubiis regul.* verb. *Abbas* Scipio de Rubeis, & post illũ Gabantus in aphorism. Episcop. eodem verbo Hieron. Roderic. *in compendio q. regul. resol. 1.* Donatus Anton. de Marinis *quotidian. resolut. cap. 2. per totum.* Oisel. *in examine apum*, verb. *Abbas* Card. Tusch. *tom. 1. lit. A, a conclus. 3.* verb. *Abbas* Flamin. Parisius *de resignat. benef. lib. 2. quæst. 1* Aluarus Pelag. *de planctu Ecclesiæ lib. 2. cap. 23.* Petrus Gregor. *Syntagm. Iuris p. 2. lib. 15. cap. 13.* de Abbatibus plura dicit Barbosa diuersis in locis *collectan. & in Pastorali* item, & *de iure Ecclesi. sub dict. cap. 17. p. 1.* idem in diuersis etiam locis Concilij, & *in Bullario* verb. *Abbas & collect. decision.* omnino legendus vtrobique *à*
52 *decis. 1.* † Et notant Flores de Mena *dict. quæst. 24. num. 21.* & Couarruu. *in cap. Ioannes de testament. n. 1.* vbi latè dico, *& in c. 3. de executoribus testam.* Barbosa *in dict. c. 17. n. 107* vt Abbates dicti possint esse executores vltimarum voluntatum ad pias causas, quemadmodum Episcopus, quia hoc est actus iurisdictionis: sic etiam etiam tenet Mendez à Castro *in praxi Lusitana part. 2. lib. 2. cap. 1. n. 20. in fine.*

Quare pro complemento de Abbatibus noto,
53 quod etsi huc vsque dixerimus de dignitate, & potestate, tam Abbatum regularium, quàm sæcularium circa id, quod possunt, tam ad spiritualia, quàm temporalia, iurisdictionis, & circa ordinis potestatem, dicendo quosdam esse Abbates sæculares, quosdam regulares, vt distinxi *sub quæst. 1.* tamen esse etiam alios, qui nuncupantur Abbates vulgò dicti *Eremi cultores*, ex eo, quia stante tyrannorum persecutione se se in speluncis abde-
54 bant, † qui nominati sunt Archimandritæ, quasi Principes eorum qui Cauernas habitabant, vel Principis Greges, vt vocantur *in l. nos reddentes, §. omnes cod. de summa Trinit.* Tamburin. *de iure Abbat. tom. 1. disput. 2. quæst. 3. num. 1.* Patianus *de probat. lib. 2. cap. 31. num. 3.* Sebastian. Cæsar *in relect. Ecclesiast. hierarch. part. 2. disp. 13. §. 2.* Barbosa *de iure Ecclesiast. part. 1. cap. 17. num. 16.* vbi ex in-
55 scriptione *cap. dispensationes*, † vbi glossa *1. quæst. 7.* ait quod isti solent sub se alios habere
56 Abbates, † quamvis hoc nomine *Abbas*, etiam simplex, & non vnquam Episcopus nominetur.

* * *

Ad Text. in Cap. Intelleximus XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus, qui se transfert de vna religione ad aliam, est recipiendus à fratribus primis si sustinere non potuit illam arctiorem, ad quam se transtulit*, n. 3.

2 *Testis varij materia remissiuè.*

CVm textus iste potius pertineat ad materiam 1
textus *in cap. licèt de regular. bus*, vbi de illo religioso, qui se transfert de vna Religione ad aliam, & per multa, quæ ibi adduco notabilia, & adduxi *sub cap. in præsentia 8. de prob.* ideò hic alia non addo: & adiunges nonnulla *conducibilia declaratione Prælatorum*, quæ dixi *sub tit. de electione in diuersis Capitibus.* vbi reperies quando ex gremio alterius religionis, potest in Prælatum aliquis Monachus eligi ad aliam; & de dubiis, quæ occurrere poterant, adiunges quod tradit glossa hic, breuiter opponens, & dissoluens.
† Et applicabis quæ de teste vario dixi sub *cap. 10.* 2
de probation. à quæst. 1. & quæ notaui *in cap. literas 13. de præsumpt.* ad notandam inhabilitatem, quam debebat contrahere ad prælaturas suæ religionis, aut Ecclesiæ, qui eam derelinquens ad aliam transiens strictiorem, postea reddit ad priorem.

Etenim Barbosa hic multis comprobans deci- 3
sionem textus nostri, *n. 1. in n. 2.* cum Siluestro verbo *religio 4. q. 5.* quem refert, & sequitur Fr. Ludouicus Miranda *in manuali Prælatorum tom. 1. quæst 31. art. 18.* aduertit quod habens licentiam à suo Prælato transeundi ad aliam Religionem, si non inuenit arctiorem se recipientem, aut non potuit ipsius austeritatem, & rigorem sustinere, vel alia quacunque de causa ante professionem velit reuertere, teneantur fratres prioris religionis eundem recipere.

Ad Text. in Cap. Accepimus XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Titulus necessarius ad ordines remissiuè.*

2 *Ordinans aliquem sine titulo, & eius successor tenentur alere sic ordinatum. Et quid si Episcopus ordinans renunciauit Episcopatui*, n. 3.

4 *Appon. consuetum, habetur pro apposito; etsi non sit expressum.*

5 *Ordinatus sacris ordinibus, præsumitur habilis ad beneficia simplicia.*

6 *Dignus reputatus ad vnam dignitatem, si ad aliam eligatur, debet etiam tunc dignus reputari.*

7 Fidei

7 *Fidei professionem tenetur facere iterum qui assumptus est ad nouam Dignitatem.*
8 *Examen Beneficiati, num à successore Episcopo repetatur*, remissiuè.
9 *Minus idonei ordinandi non sunt.*

1 HVius textus materia, quatenus agit de titu-
lo ad accipiendos ordines sacros, necessario
satis, & abundè manet explicatus *supr. sub c. quod
translatione 11. de tempor. ordin.* vbi dixi de bene-
ficio, seu patrimonio, & aliis, quæ debet habere
in sacris ordinandus, & à quo Episcopo debeat
2 ordinari? † Vbi etiam adduxi, quod hic Barbosa
dicit *sub n. 2. & 3.* comprobans cum multis, nempe
vt Episcopus tenetur alere Clericos in sacris ordi-
nibus ab ipso sine titulo ordinatos, item & quod
eo mortuo teneatur successor; ibi enim dixi qua-
3 liter hæc intelligantur. † Et quid si Episcopus
qui ordinauit, renunciauit, num successor tenea-
tur? & negant Bonacina *de Sacr. disp. 8. quæst. vnic.
punct. 5. num. 17. vers. respondeo* Henriquez, & Vgo-
linus, quos refert Barbosa *in pastor. p. 2. alleg. 20.
num. 33.* optimè Campanillus *in diuers. Iuris Ca-
non. Rub. 8. cap. 5. num. 2.*
4 Et quatenus hic notat Barbosa in vers. *facimus
in litteris nostris apponi num. 4.* quod habetur pro
apposito id, quod apponi consueuit; licèt non
sit expressum, vt per furtum *decis. 223 num. 9. &
10.* ideò applicabis quæ dixi de clausula assueta ap-
5 poni, *sub Rub. de fide instrument.* † Et in vers. ibi:
Quod obtinendum Ecclesiasticum beneficium, qua-
tenus cum multis notat Barbosa *hic num. 8.* vt ac
ipso, quod aliquis sit admissus, & ordinatus Sa-
cris ordinibus, præsumatur habilis, & idoneus
ad beneficia simplicia; ita vt nouo examine opus
non sit: sic cum Gonzalez *ad regul. 8. Cancel.
glossa 4. num. 84.* Bellerio *disquisit. Cleric. part. 1.
tit. de disciplina Clericali* §. 4. *num. 43.* & cum aliis,
& cum Abbate; *num. 5. & 6.* & Felino *num. 1. in
fine in cap. fin. de præsumpt.* ideo applicabis ad hunc
6 casum, quæ dixi *in eo dict. cap. fin.* † Et ad idem
quod notat glossa hic in vers. *reputare* verb. *not.
quod qui reputatur dignus in vna Dignitate, si
postea eligatur ad alteram, etiam tunc dignus debet
reputari* Capitiaqueri *decis. 367. lib. 2.* Riccius *in
praxi fori Eccles. decis. 419 in prima edit; & in res
356. in 2. edit. Campan. in diuer forio iuris Canon.
Rub. 5. cap. 3. num. 8.* Barbosa *de potestate Episcopi
sub alleg. 60. num. 89.* quem infra refero *in cap. fin.
hoc tit.*
7 De intellectu huius textus dixi *in cap. 4. de iure
iur. quæst. 4. num. 18.* vbi agens de illo examinando,
qui iterum assumitur ad dignitatem expendi do-
ctrinam huius capitis: occasione eius, quòd ibi
dixi *à num. 14.* nempe quod assumptus ad nouam
Dignitatem, tenetur iterum facere fidei profes-
sionem. *Et in cap. quemadmodum 25. de iure iur.*
vbi expendens *à num. 44.* vers. *ad quartam, ibi
quæstione 5.* an mores, quos quis approbauit,
valeat eos reprobare, vsque *ad num. 49.* vbi
videbis, ibi *sub numero 47.* expendi textum
hunc.
8 Et quia poteris adiicere aliam singularissimam
quæstionem, an qui præuio examine, aut per
concursum, Parochus ad aliquem Ecclesiam
electus est, possit iterum ab Episcopo electore,
aut successore in Episcopatu, seu à visitatore,
dum visitat examinari? Dico *infra sub cap. fin. hoc
tit.* & posset hic per verba ibi: *ac ideo post exami-
nationem, &c.*

Et quatenus ex verbis ibi: *licet* cum aliis se- 9
quentibus agitur de diligentia adhibenda, ne
minus idonei ordinentur; ideo applicabis quæ ad-
duxi *supra in cap. 4. hoc tit.* & quæ dico *infra cap.
sequenti, & c. fin.*

Ad Text. in Cap. Cum sit ars. XIV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Litterati debent esse qui præficiuntur in Ecclesia.*
2 *Radij solis, & stellæ, sunt qui ad regimen Ecclesiarum ordinantur, & præficiuntur.*
3 *Ministri Ecclesiæ satius est, vt pauci boni habeantur, quam multi mali.*
4 *Episcopus per se, vel per alios debet se diligenter instituere de instituendis in Sacerdotium super diuinis officiis, & Sacramentis ritè ministrandis.*
5 *Præsbyter qua idoneitate debeat pollere præ ceteris ordinatis in Ecclesia* remissiuè.

CVm textus iste pertineat ad idoneitatem, 1
quam debent habere illi qui sunt promo-
uendi ad Sacerdotium, vel ad regimen Ecclesia-
rum; ideo applicabis quæ dixi *supra sub tit. de
scrutinio in ordine faciendo, & supra in c. 4. hoc tit.*
cumque iustum sit, vt præficiendi in Ecclesia
sint litterati iuxta ea, quæ notaui, *supra in cap.
cum in cunctis 7. de electione*, & in aliis capitibus
illius tit. *& in cap. 29. de præb. & Dign.* vt
docent etiam Gigas *cons. 3. ex numero 15. &
cons. 144. numero 1.* Zenedus *ad decret. collect. 56.
numero 4.* Azeuedus *in l. 31. num. 1. tit. 3. lib. 1. recop.*
& cum aliis hic Barbosa *numero 2.* † qui *num. 3.* 2
cum Daniel Venator. *in analysi methodica iuris
Pontificij lib. 4. tit. 14. axioma 3.* Bellet. *disquisit.
Clerical. p. 1. titulo de disciplina Clericali, §. 15.
num. 36.* ait quod in Ecclesia sic ordinandi radij
solis, & stellæ sunt, *authentica habita*, & ibi
Baldus *num. 12. cod. ne filius pro patre*, Mendosius
in regula 16. Cancell. quæst. 15. numero 3. † Et 3
quod in nostro textu sanctius est paucos bonos,
quam multos malos habere Ministros ex dicto
Daniel. & Bell. † Et textus noster, & cum mul- 4
tis idem Barbosa *sub num. 1.* dicant, quod Epis-
copus per se, vel per alios diligenter debet se in-
struere, & informare de promouendis in Sacer-
dotium super Diuinis officiis, & Sacramentis
ritè ministrandis, † ideo benè vltra quæ dixi *sub* 5
dicto cap. 4. & in dicto titulo de scrutin. in ordine
faciendo, adiunges hic tractatum de idoneitate,
& speciali scientia, qua debet pollere vltra ordi-
natos in minoribus; & in maioribus Subdiacona-
tus, & Diaconatus ille, qui Præsbyter ordinatur,
quia ratione officij Sacramenta administrat, &
alia Diuina peragit, vt Parochus officia in Ec-
clesia.

QVÆSTIO I.

An Sacerdotis Præsbyteri officium sit idem in Ecclesia exercere, ac ille, qui habet in Parochiis animarum curam? Et in quo consistat vtriusque obligatio?

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos dicitur quasi Sacrum dans, cuius nomen comprehendit etiam Episcopos.*

2 *Præsbyter dicitur, qui etiam habet curam animarum post Episcopum, quod nomen potest etiam conuenire simplici Clerico.*

3 *Diaconus, & Subdiaconus Sacerdotis nomine continentur, præsertim, vbi agitur de fauorabili, non in odiosis* n.4.

5 *Præsbyteri officium propriè est conficere Sacramentum corporis, & Sanguinis Domini; ideo in Sacrificio offerre, super populum orare, à peccatis absoluere, benedicere dona Dei, baptizare, alia Sacramenta ministrare, & prædicare.*

6 *Præsbyteris competit Sacrorum administratio iure Diuino, & omnia ordinis competunt, Sacerdotibus exceptis, quæ solis Episcopis reseruantur.*

7 *Ordinis potestas essentialiter non distinguitur à Charactere Sacerdotali, nisi secundum actus diuersos.*

8 *Sacerdotes in ordine recipiunt Characterem Sacerdotalem.*

9 *Corporis Christi dispensandi potestas, est penes Sacerdotem, qui ex causa necessitatis potest illam dispensare Diacono.*

10 *Præsbyteri soli conficiunt Sacramentum pœnitentiæ, & habent potestatem nimis dimittendi peccata.*

11 *Ordinis sola potestas in Præsbytero non sufficit ad absoluendum, cum vltra requiratur Iurisdictionis*, & n.13.

12 *Præsbyter cætera Sacramenta administrat præter ordinum collationem, & confirmationem.*

13 *Sacerdos administrans Sacramenta confisus in solo Charactere, valide faciat, præter pœnitentiæ, & matrimonij Sacramentum, item ordinum, & confirmationis.*

14 *Præsbyterorum, veluti de eorum institutione, & consecratione, qui scribant.*

15 *Parochus ex officio habet præterea, quæ competunt Sacerdoti administrare Sacramentum pœnitentiæ, & assistere matrimonio contrahendo.*

16 *Parochorum onus magnum, qui & maiorem scientiam debent habere, quam alij ad effectus, de quibus* n.17. & 18. *quod & vix Angelicis humeris sustinetur*, dicto numero 17.

18 *Parochis incumbit scire ea quæ sunt de necessitate salutis ad docendum subditos, vt articulos fidei Decalogum &c. & differentiam inter mortalia, & alia peccata, vt valeat pœnitentibus consilia præstare salutaria.*

19 *Parochus eo ipso, quod obtinet beneficium Parochiale consecratur approbatus ad audiendas confessiones, si illud actu habeat.*

20 *Parochus debet esse præditus Sacris litteris, cum eius munus peculiare, sit prædicare, & magis, quam alij Sacerdotes, quibus etiam incumbit* n.21. & n.25.

22 *Parochus diebus Dominicis. & aliis festiuis, tenetur officia sua ministrare, & prædicare, solum quando conuenit*, n.27.

23 *Parochi, & Concionatores, qualiter Christum prædicare debeant, qui tenentur abstinere à prædicatione errorum, & qui sapiunt hæresim, & a scandalis.*

24 *Parochiani iam non tenentur præcepto, accedere ad propriam Parochiam ad audiendum prædicari verbum diuinum*, & n.29.

25 *Parochi possunt munus prædicationis per alios adimplere*, n.26.

28 *Prædicatio a Parocho facienda pro officio suo adimplendo, non requiritur in forma.*

29 *Parochus potest admonere Parochianos, vt eant ad Parochiam ad audiendum verbum Dei, sed non illos compellere.*

30 *Sacerdotis officium est in educationem subditorum, quod requirit, sufficientem scientiam.*

AD primam difficultatis partem, vt respon- 1
deam, dico, quod Sacerdos dicitur quasi
sacrum dans, *cap. Cleros dist.* 21. cuius nomen in
sacris Canonibus, non solum comprehendit pro-
priè, & verè inferiores Præsbyteros, sed etiam
Episcopos, refert Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.* 1.
*cap.*34. *à num.*2. † Vbi *à num.*4. ait quod Præsby- 2
ter dicitur, qui etiam curam animarum habet post
Episcopum, vel saltem ordinem sacerdotalem;
& quod latè sumpto vocabulo, potest hoc nomen
conuenire simplici Clerico, vt tenent plures, quos
ipse citat *in tract. de appellatiua verbor. vtriusque
iuris significatione, appellat.*127. *n.*1. † Et quod 3
sic Diaconus, vel Subdiaconus Sacerdotis nomi-
ne continentur iuxta textum *in cap.*1. *in fine*, 15.
*quæst.*5. *cap. si quispiam* 81. *dist. cap. Subdiaconus* 77.
*dist. cap.*2. *de cohabit. Clericor. & mulierum*, vbi
glossa verbo *Sacerdotum*, præsertim vbi de re fauo-
rabili agitur iuxta ea, quæ dixi *in cap.*7 *&* 10. *de
constit. in cap* 2.3.4.8.13 17. & aliis *de iudiciis in
cap.*1.5.8. & *in cap. si diligenti*, & aliis *de foro comp.*
† Non inquam in odiosis, quia tunc fiet inter- 4
pretatio pro solo Præsbytero, vt notat Panormit.
*in dict. cap.*2. *de cohabit. Cleric.* Barbosa *supra*, &
patet ex speciali decisione textus nostri.

Vnde iam dico quod Præsbyteri officium pro- 5
priè est conficere Sacramentum corporis, & san-
guinis Domini, & Deo in sacrificio offerre, super
populum orare, à peccatis absoluere, & benedi-
cere dona Dei, baptizare etiam, & alia Sacramen-
ta populis ministrare, & denique verbum Dei
prædicare, vt habetur *in cap. perlectis, dist.* 25.
ostēdunt Torreblanca *de iure spirituali lib.*2. *c.*12.
*num.*35. Machad. *de perfecto Confes. tom.*1. *lib.* 4.
*tract.*9. *p.*1. *docum.*3. Vasquez *de Sacram. Ordin.
disp.*236. *cap.*10. *n.*106. Sebastianus Cæsar *in Ec-
clesiastica Hierarchia p.*3. *disp.*8. §.9. Petrus Bollo
in œconomia Canon. Classi 1. *cap.*2. §.10. vers. *Sacer-
dotalem pag.*55. D. Roderic à Cuña *in c. Præsbyter*
4. *dist.*23. Hugo de Sancto Victore *de Sacr. lib.*2.
*p.*3. *c.*12. non longè à princ. & sub fine, Barbosa *de
iure Eccles. dicto c.*34. *à num.*22. † Vbi *num.* 23. 6
dicit prædicta omnia officia Diuino Iure conue-
nire

nire Sacerdotibus ex officio, aliis vero, tanquam Præsbyterorum Coadiutoribus. Et sic concludit, quod exceptis aliis, quæ docuit solis Episcopis reseruari, reliqua ordinis ministeria omnia competere Sacerdotibus ex Christi Domini institutione, vt probat textus *in c.1.§. vna de summ. Trinit. & fide Cathol. Concil. Trid. sess.* 23. *c.* 1. ibi: *Successoribus in Sacerdotio*, vbi idem Barbosa, & probat textus optimus *in extrauag.* quia quotundam vers. *item quia Claues*, de verb. *signif.* Ioãnis 22. & comprobant D. Thom. *in addition. ad* 3. *p. q.* 19. Turrecremata *in summ. de potest. Eccles. lib.* 1. *c.* 93. *n.* 4. *&* 13. Victoria *de Clauibus num.* 18. Petrus Soto *de instruct. Sacerdot.* vbi *de Sacr. Eucharist. lectura* 13.

7 Et confirmatur ex illo Theologorum axioma, quod potestas ordinis essentialiter non distinguitur à charactere sacerdotali, nisi secundùm actus diuersos consecrationem scilicet, aut remissionem peccatorum, vt docent D. Thom. *in* 4. *dist.* 18. & colligitur ex dictis à Nauarro *in manuali cap.* 22.
8 *num.* 17. † Sed Sacerdotes recipiunt in ordine characterem sacerdotalem, Concil. Trid. *sess.* 23. *cap.* 4. *Can.* 5. Viuald. *in Candelabro aureo*, vbi *de Sacram. Ordin. num.* 18. Henriquez *in summ. lib.* 10. *c.* 14. §. 2. & alij. Ergo necessariò fateri oportet Sacerdotes in suo ordine recipere characterem, alia tradit, & refert videnda ipse Barbosa *dict. cap.* 34.
9 *à num.* 25. † Vbi *à num.* 28. multis comprobat, quod iure Diuino propria potestas ad dispensandum Christi corpus, est penes Sacerdotem; qui poterit illam ex causa necessitatis Diacono
10 dispensare. † Et *num.* 30. quod soli Præsbyteri conficiunt Sacramentum pœnitentiæ, & habent potestatem ministerialem dimittendi peccata, etiam
11 si rei sint peccati lethalis. † Et *num.* 36. quod sola ordinis potestas non sufficit ad absoluendum, quia vlterius requiritur potestas iurisdictionis, vt infra dico *in cap.* 2. *de officio Ordinarij*, & *cap. om-*
12 *nis*, vtriusque sexus de pœnit. † Cæteraque Sacramenta ex officio administrat, præter ordinum collationem, & Sacramenti Confirmationis, vt suis locis dico.

13 Et sic notabis per verba Trid. *sess.* 23. *cap.* 14. ibi: *Præsbyteri omnes, vt saltem Dominicis diebus, & festis solemnibus missas celebrent; si autem habuerint curam animarum, ita frequenter id faciant, quod suo muneri satisfaciant*, & ex eo *cap.* colligunt Homobonus *de bonis de examine Ecclesiast. part.* 1. *tract.* 4. *cap.* 14. *quæst.* 133. Molfesius *in summa theolog. moral. tract.* 3. *cap.* 14. *num.* 16. cum multis Barbosa *in pastorali p.* 2. *alleg.* 24. *num.* 22. *& dicto c.* 34. *num.* 46. *&* 47. Bonacina *de Sacram. disp.* 4. *inter. vltim. puncto* 7. *num.* 3. quod si in solo Charactere, confessus Sacerdos prædicta omnia exercere voluerit, rata habebuntur, & valida, præter pœnitentiæ, & matrimonij Sacramenta, in quibus cum Charactere requiritur Iurisdictio, etiam de essentia; quod etiam tu extendes ad potestatem conferendi ordines secundum iam *dict. in c. cum contingit hoc tit.* item, & administrandum Sacramentum Confirmationis, vt dico infra *sub tit. de Sacra Vnctione* aliqua *supr. in cap. quant.* 5. *de consuetudine.*

14 Alia de Præsbyteris, eorumque institutione, consecratione, potestate, & officio scribunt Machado *in suo perfecto confessore tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 1. *tr.* 9. Castaldus *in praxi ceremon. lib.* 2. *sect.* 14. *cap.* 8. Sebastian. Cæsar *de Ecclesiast. Hierarchia p.* 3. *disp.* 8. Galganatus *de iure public. lib.* 3. *tit.* 23. Vasq. *de ordine disp.* 236. *cap.* 9. *à num.* 96. Petrus Gregor. *in Syntagm. Iuris p.* 2. *lib.* 16. *cap.* 8. Gulliel. Durand. *in rationabili Diuinorum Officiorum lib.* 2. *cap.* 8.

Ex his iam ad secundam partem nostri dubij, 15
breuiter dico, quod ad Præsbyteros Parochos habentes curata beneficia, pertinent, non solum omnia dicta de Præsbytero Sacerdote, sed etiam ratione officij pertinet Sacramentum pœnitentiæ administrare *ex dict. cap. omnis vtriusque sexus*, & assistere matrimonio contrahendo, iuxta dispositionem textus *in cap.* 1. Trid. *sess.* 24. *de reform.* de quorum singulis sacramentis à Parocho admininistrandis, benè cum multis agit Barbosa *de officio Parochi p.* 2. *cap.* 17. 18. 19. 20. 21. *&* 22. vbi de Baptismi, pœnitentiæ, sacræ Communionis matrimonij, & Extremæ Vnctionis administratione illi competenti agit abundè ibi legendus pro extensione textus nostri.

Tamen iuxta breuem enodationem, dico, quod 16
beneficia in Parochis exigunt maiorem quandam peritiam, quam quæ in cæteris beneficiatis requiritur ex nostro textu, Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancel. glossa* 4. *à num.* 71. Barbosa *per textum hic in pastor. alleg.* 60 *num.* 80. *p.* 3. qui dum egerit de essentia ordinandorum, & beneficiendorum iuxta nonnulla quæ etiam adduxi *sub d. tit. de Scrutinio in ordine faciendo & c.* 3. *&* 4. *hoc tit.* addit cum Soto *in* 4. *dist.* 25. *art.* 4. *concl.* 3. vers. *& per hoc*, & cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 17. in secundo scripto, & ex Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 4. magnum esse Parochorum
onus. † Et vix Angelicis humeris sustinendum; 17
ita vt eam deposcat scientiam quæ ad finem, moresque pertineat, & salutarem doctrinam tradendam satis sit, vel vt sufficiat tanta, qua plebem sibi commissam pascere valeant salutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus necessarium est ad salutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis de vitiis quæ declinare, vitareque ac virtutibus, quas sectari eos oportet, vt æternam euadant pœnam, atque cœlestem gloriam adipiscantur.

Imò & clarius D. Thom. & Sotus iam citati cu- 18
ratorum obligationem scribunt sequentibus verbis: *Qui vero Parochiæ*, in posterum præficitur, vt idoneus habeatur ea scire debet, quæ plebi sunt cognitu necessaria, nempe illa, quæ sunt de necessitate salutis, videlicet vt docere suos subditos, sciat fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ ei per confessionem deteguntur, vt quæ pœnitentibus salutaria consilia præstare valeat, credens cum D. Thomà loco citato, tantum debere esse in eo scientiam, qua distinguere noscat peccatum, atque inter mortale, & veniale: cuius occasione possumus hic adiungere, quæ de scientia Confessarij solent communiter scribere Doctores *in dicto c. omnis vtriusque sexus de pœnit.* & remis-
sionibus, de quo interim videbis, † quæ tradit 19
Barbosa cum multis *in c.* 15. *sess.* 23. Trid. *de reform. ibi à num.* 17. vbi probat, quod obtinens beneficium Parochiale, eo ipso censetur approbatus ad audiendas confessiones, si illud actu habeat; sic vt non sufficiat habuisse, vt docent Suarez *tom.* 4. *disp.* 28. *sect.* 4. *num.* 20. Viualdus *in Candelabro aureo*, vbi *de confes. num.* 27. *concl.* 2. Henriquez *lib.* 3. *de pœnit. cap.* 6. §. 3. *in fine*, Torreblanca *de Iure Spirit. lib.* 14. *cap.* 2. *à num.* 18. Fagundez *in præcepto* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 38. Hurtado *de pœnit. disp.* 10. *difficult.* 16. vers. *hæc autem*, & alij, alia plura adducit videnda idem Barbosa *sub dict. cap.* 15. *à n.* 18.

Nn 4 de

de quibus dico *in dicto cap. omnis*, & addo Ægidium Trullench.*de Sacram.cap 9. lib.4.dub.7.* & ibi *sub num.4.* & in Bulla Cruciata *lib.1.§.7 cap.1. dubio 1.num.6.*Filliucius *tomo 1.tr.7.num* 40.Villalobos *in summ.p 1.tract.9. difficult.55 num 5.* vbi hanc sententiam iudicat valde probabilem quidquid dicat Rodriguez *in addition. ad Bull. §. 9. num. 4.*

20 Etiam addit D. Thomas, vbi supra, & Sotus cum eo quod debet qui curatum habet, esse prædictus sacris litteris, cum eius sit peculiare munus prædicare, & cum Barbosa, *de iure Ecclesiast.* loquens tantum de Præsbytero, nondum Parocho,
21 *dist. part.1. cap 34. num.24.* † Dixerit quod officium prædicandi competit Præsbyteris ratione officij Sacerdotalis, vt sane solent probare iura omnia, quæ prædicandi facultatem aliis Præsbyteris Sacerdotibus præstent. Et consequenter euenit, vt ex maiori obligatione Sacerdotes curati ad talem in suis Parochiis prædicationem teneantur.

22 Sed qualis debeat esse, & quibus diebus, videbis *ex cap.2. sess.5.* Trid. *de reform. & sess.22.c.8. & sess 23.cap.1.* in verbis ibi: *Cum præcepto Diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est oues suas cognoscere, pro his Sacrificium offerre, verbique Diuini prædicatione Sacramentorum administratione, & bonorum omnium operum exemplo pascere pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gere, & in cætera munia pastoralia incumbere*: & licèt ibi loquatur de Episcopis, inferius tamen intelligit omnia etiam de curatis. Et *sess. 24. de reform. c.4.* ibi: *Moneatque Episcopus populum, diligenter teneri vnumquemque Parochiæ suæ interesse, vbi commodè id fieri debet ad audiendum verbum, & sess.24. c.7.* ita statuit de Parochis: *Nec non inter Missarum solemnia, aut Diuinorum celebrationem sacra eloquia, & salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent, eademque in omnium cordibus postpositis inutilibus quæstionibus, atque eos in lege Domini inserere studeant.*

23 Vt verò efficacius id exequantur Parochi, instabunt scire monita Sancti Francisci Xauerij, quæ refert ad litteram ex Turselino *lib. 6.* Barbosa alia plura congerens *de officio Parochi dicto c 14. n.4.* dum dixit sequentia: *Non se ipsum, sed Christum Crucifixum Concionator prædicet, Concionatoris præcipuum munus est auditori delictorum suorum, quam maximum incutere dolorem, & certissimis, sempiternisque infernorum suppliciis ante oculos propositis eum à flagitiis deterrere Satanæ quoque artes, atque insidias aperire, ea demum pro concione ferere quæ vulgò quoque imperiti diligentia potius, quam admiratio excipiat*: Debent enim Concionatores abstinere à prædicatione errorum, & præsertim quæ sapiunt hæresim, & à scandalis deseminandis, sicut; S. Concil. Trid. *dict. sess.5.cap.2.de reform.* Concionatoribus, potissimum regularibus præcepit.

24 Et licèt Concil. Trid. *in dict.c.4.sess.14.* dicat vt vnusquisque pro audienda prædicatione, teneatur suæ Parochiæ interesse, vt ibi habent expositores: tamen Zerola *in praxi Episcop.p.1.* verbo *prædicatio* vers. *ad 4.* Barbosa *in pastor.p.3. alleg.76. n.34.* dicunt obligationem audiendi verbum Diuinum in propria Parochia esse derogatam per generalem consuetudinem, & idem Barbosa *dict. cap.14.n. fin.* expendit verbum *tenetur*, de quo visus est Trid.
in dict.cap.4 † & à *num.5.* cum Trullench. *in Decalog. lib.4. cap 1. dubio 8. num.12.* Toletus *in sum.* 25
lib.5. cap.5. num.9 expendunt *dict.cap.4.* Trid. vt licèt, dicat ilud esse proprium personale Parochi munus, vt patet *ex Sacra Congreg. Concil. cap. 2.* ibi: *Curatores velint munus prædicationis obire non debent impediri.* † Tamen poterunt per 26
alios officio suo satisfacere, vt patet ex verbis *dict. cap. 4* ibi: *In aliis autem Ecclesiis scilicet prædicationis munus per Parochos, siue eis impeditis, per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eos præstare, vel tenentur, vel solent deputandos in ciuitate, aut quacumque parte Diœcesis censebunt expedire.*

Pro complemento huius puncti dico breuiter 27
cum Machado *de perfecto confess. lib.4. p.2. tract.3. docum.2. num.1* quod etsi teneantur iuxta Concilij mentem in præcitatis locis omnibus diebus festiuis concionari, sed non ad id præcisè teneri, nisi in illis tantum diebus, in quibus Parochi iudicent conuenire ad salutem Parochianorum.

Nec requiritur in forma prædicatio; quia vt 28
ait Azor. *inst. mor p.1. lib.7. cap.3. quæst.7.* adimpleuit interpretando, vel de Sacris Canonibus, vel de sancto Euangelio, quod in Diuino missæ officio recitatur, vel cantatur. † Et idem Barbosa 29
dict. cap.14. num.12. & 13. ait quod potest Parochus admonere Parochianos, vt eant in Parochiam diebus festiuis ad audiendum verbum Dei, sed non est compellere, nec propter id excommunicare; imo, & nec Ordinarius eos mulctare, multa alia de Prædicatoribus dico *infra in c. ex innuncto 12. de heret.*

Ad secundam quæstionis partem, in quo con- 30
sistat vtriusque, tam Præsbyteri simplicis, quam curati obligatio: & in quo distinguatur, patet *ex dictis*, & ex his, quæ dico *in quæstione sequenti*, etenim prædictorum obligatio nimis suadetur *ex dict. gloss. hic: ars artium*, in vers. *quia animæ sunt pretiosiores omnibus aliis rebus, & corporibus*: pro quo facit decisio textus *in cap. cum infirmitas de pœnit. & remissionibus*, applicando etiam, quæ adduxi *in c. ad aures 7 hoc tit.* de quo dictorio Barbosa hic *num fin.* & cum multis *axiom. 26. num.1.* Tuschus *tom.1. lit. A, concl.333.* Cardinal. Mantica *de tacitis & ambiguis conuent. tom.2. lib.13. titul.18. num.10* Mascardus *de prob. concl.1171. n.5.* Surdus *decis. 196. num.12.* Gutierrez *in repet. leg. nemo potest ff. de leg.1. num.486.* Menochius *de præsumpt. lib.4. præsumpt.152. num.4.* Tyraquellus *de pia causa in præf. num.9.* Cardolus *in praxi Iudicum, & Aduocatorum*, verbo *anima 1.* nam si Sacerdotum officium sit in educationem subditorum quid mirum si talis scientia in eis requiratur, qualem iam ostendimus.

Qua

QVÆSTIO II.

An Parochi, seu Præsbyteri, teneantur rudimenta fidei Christianæ docere, & explanare suis Parochianis? Et an nulliter ordines suscipiat ille, qui non fuerat sanæ mentis.

SVMMARIVM.

1 *Parochorum, & Sacerdotum obligatio, est curare, vt subditi sciant rudimenta fidei.*

2 *Absolui non debent negligentes scire pater noster, aut Maria, credo, & decem præcepta.*

3 *Parochus tenetur saltim Dominicis diebus docere pueros Parochiæ fidei rudimenta, doctrinam Christianam, obedientiam erga Deum, & parentes &c. Et hoc per se, vel per alios Ministros, si impeditus fuerit,* n.4. & 5.

5 *Parochus campanæ sono curabit à prandio diebus festis, pueros conuocare ad audiendam doctrinam Christianam. Quid vbi sunt Magistri scholæ,* numero 15. & 16.

6 *Parochus debet sæpè admonere parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ sunt, vt mittant pueros ad Parochias diebus festiuis, vel saltim Dominicis, vt discant doctrinam Christianam.*

7 *Parochi curabunt promulgare indulgentias Pij V. & Pauli pro parentibus, & propinquis, puerorum satis, vt sic facilius inuitentur eos mittere ad audiendam doctrinam.*

8 *Parochus nimium negligens in edocenda doctrina Christiana, peccabit mortaliter,* & n.9. & 10.

9 *Episcopus poterit assignare partem fructuum Parochi negligentis in edocendo doctrinam pueros alteri, qui hoc ministerium adimpleat loco ipsius.*

10 *Parochus quidam fuit suspensus ab officio suæ curæ per sex menses; eo quod rudimenta fidei suos Parochianos non docebat.*

11 *Parochus mulctis; & pœnis potest cogere pueros in casu notabilis contumaciæ ad discendam doctrinam Christianam, aliter* n. 12. *Et quid de præsulibus in nostra Hispania,* num.13.

14 *Parochus non in particulari, sed in communi tenetur docere in propriis Ecclesiis per se aut per alios Doctrinam Christianam.*

15 *Parochus in locis vbi sunt Magistri scholæ, qui diligenter pueros erudiunt in Doctrina Christiana tantum in Quadragesima Dominicis diebus conuocant sono Campanæ pueros, & fideles.*

17 *Episcopus solum per viam præcepti pœnalis non sub peccato, & censuris poterit compellere Parochos negligentes ad docendam Doctrinam.*

18 *Irregularitas ad ordines, oritur ex eo, quod quis sit furiosus, vel mente captus, etiamque mentis delirio, continuo passus* n.19.20. & 21.

19 *Fatuus demens vel furiosus dici potest, qui passus mentis delirium ad sanam mentem redit.*

20 *Actus omnes facti præsumuntur dementiæ tempore, cum probatur semel aliquem fuisse dementem, vel furiosum, etiam si demens haberet lucida interualla* n.21.

21 *Passiones animi vehementer semper durare præsumuntur.*

22 *Ordinatus in dementia, vel furore, qualiter dicatur nulliter ordinatus remissiuè.*

AD primam difficultatis partem, supposito, 1
quod Christiani, & fideles omnes accedentes ad vsum rationis, tenentur fidei articulos contentos in Symbolo fidei explicitè, seu implicitè scire iuxta, quæ iam dixi *in Rub. & tit. sup. de fide Cathol. & summ. Trinit.* Et suppositis quæ iam adduxi *sup. sub quæst.* 1. huius textus; ideò rectè nunc inquirimus de alia obligatione, ad quam Parochus
tenetur quilibet. † Et sic cum Ludouicus Veia 2
respons. casuum conscientiæ p.3. casu 27. vers. *tandem* dicat, vt non sit absoluendus qui, vel ob negligentiam, vel ob verecundiam, *Pater noster, Aue Maria, Credo, & decem Præcepta* addiscere non curat; imò ex Nauarro *de restit. lib.2. cap.4. n.*109. dicat, vt debeant omnes scire sub peccato mortali fidei rudimenta, seu articulos, vel eos saltem, quos solemni ritu Ecclesia celebrat, veluti orationem Dominicam, Præcepta Ecclesiæ, & sacramenta, & cōtra nolentes addiscere, debeat in aliquibus adesse obligatio docendi, & hoc nullis aliis hominibus proximis incumbat, quam Præsbyteris, Sacerdotibus, atque curatis; ideò benè hic de hoc puncto inquirimus, etiam iuxta dictum D. Thomæ, & Soti relati *supr. quæst.* 1.

Etenim per Trident. *sess.* 24. *cap.*4. vers. *idem* 3
etiam, & *in cap.2. sess.5. de quibus sub dict. quæst.* 1. patet quod Parochus tenetur Dominicis saltem Diebus docere pueros Parochiæ fidei rudimenta, ac doctrinam Christianam, & obedientiam erga
Deum, & Parentes; item, & mores bonos. † Et 4
hoc sic admonet Sancta Synodus, vt exequatur per se, vel per alios idoneos Ministros, si impeditus fuerit pro suorum subditorum, & sua capacitate salutaribus verbis docent Trullench. *in exposit. Decalogi lib.1. cap.1. dubio 4. à n.7.* Machado *de perfecto Confessore cura de Alma lib.4. p.2. tract.3. docum.2. num.4* Vgolinus *de officio Episcopi c.16. §.4. num.1* Zerola *in praxi Episcopi p.1.* verbo *Doctrina Christiana* Posseuinus *de officio Curati cap. 4. de Doctrina Christiana*, Barbosa *de officio Parochi p.1. cap.15. num.1.* idem *de potest. Episcop.* cum aliis *p.3. alleg.76. à num.37.*

Vnde docent Tuscus *de visit. lib.1. cap 4. n.17.* 5
& lib.2. c.3. num.12. Aloysius Riccius *in decisione Curiæ Archiep. Neapol. p 1. decis.22. num.2. in fine*, pertinere ad officium Parochi, Parochianos suos in prædicta doctrina erudire; & ob id, vt effectum sortiatur, refert citatus Tullenc. statutum Sancti Caroli Borrom. in suo Concilio Prouinc. 1. *tit. de fides initiis sess.*14. *c.*4. vt Parochus campanæ sono curet à prandio Diebus festis pueros conuoca-
re ad audiendam doctrinam Christianam. † Et 6
Barbosa *de off. parochi dicto cap. 15. num.7.* dicit quod Parochus debet sæpè admonere Parentes propinquos, tutores, & alios, quorum curæ sunt pueri

pueri commendati, vt eos mitrant ad Parochias
omnibus diebus festis, vel saltem Dominicis ad
7 doctrinam Christianam addiscendam. † Et vt fa-
cilius ad id peragendum parentes, & alij superius
enumerati, inchoentur post explicatam huius rei
necessitatem, & vtilitatem, ipse Parochus indul-
gentias, quas Pius V. & Paulus illis, qui huic pieta-
tis operi cooperabuntur, concessit, quarum teno-
rem retulit ad litte am idem Barbosa *num.* 8. *&* 9.
quarum vna incipit *ex debito*, alia *ex credito*: de
quibus leges Scottiam *in suis constitut.* Piasetius
retulit priorem datam sub die 6. Octob. 1572. *in
sua praxi Episcop. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 19.

8 Etenim Parochus peccabit mortaliter, si nimium
negligens fuerit in huiusmodi Doctrina Christia-
na edocenda, vt docent Emanuel. Sa verb. *Parochus
num.* 2. Fernandez *in examine Theol. mor. p.* 4. *c.* 15.
9 §. 5. *num.* 7. imò, † & quod poterit Episcopus con-
stiro sibi de eius negligentia, vel insufficientia ex
fructibus ipsius Ecclesiæ assignare partem con-
gruam fructuum alteri, qui hoc ministerium loco
ipsius adimpleat, vt colligit Pialecius *dict. p.* 2. *c.* 1.
num. 16. ex ipso dicti Concilij decreto *sess.* 5. *c.* 2. *de*
10 *reform.* † imò & Riccius in Curia Archiep. Neap.
p. 1. *dict. decis.* 22 ait fuisse suspensum ab officio
suæ curæ quendam Parochum per sex menses; eo
quod rudimenta fidei suos Parochianos non du-
cebat.

11 Quod si dubires, an possit Parochus mulctis, &
pœnis, saltim in casu notabilis negligentiæ, aut
contumaciæ, cogere pueros ad discendam doctri-
nam Christianam, etiam si hoc fieri noluerint in
Oppidis, villis, & aliis locis extra ciuitatem: &
quidquid Zerola *vbi supr.* verbo *Doctrina* §. 3. re-
neat per Trid. *dict. sess.* 24 *c.* 4 ad id non posse quia
Trid. verb. ibi: *Etiam per censuras Ecclesiasticas
compellent*, loquuntur de compulsione illorum,
quorum interest eam docere, vt dixi, & non de
compulsione puerorum, seu parentum ipsorum.
12 † Tamen Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.* 11.
c. 14. *num.* 8. Castr. Palao *de fide tr.* 4. *disp.* 1. *pun-
cto* 11. *num.* 3. Sanchez *in præcepta Decalogi lib.* 2.
c. 3. *num.* 15. Trullench. *dict. dubio* 4. *num.* 8. Homo-
bonus *de examine Cler. tr.* 11. *c.* 12. *quæst.* 16. *n.* 28.
13 Barbosa *in pastor. dict. alleg* 76. *num.* 38. † & idem
de officio Parochi *dict. c.* 15. *num.* 6. vt verius dicunt
his nostris temporibus (prout in Hispania rece-
ptum est) posse Prælatum censuris compellere
subditos, vt discant Doctrinam Christia-
nam.

14 Pro complemento notabis, quod etsi Parochi
teneantur suas oues docere doctrinam Christia-
nam, sed non teneri in particulari quemlibet fide-
lem docere, sed sufficere in communi in propriis
Ecclesiis hæc docere per se ipsum quilibet Paro-
chus, aut per alium, vt docent Trullench. *sup. dict.
dubio* 4. *num.* 9. Petrus Ledesma *in summ. tom.* 2.
15 *tr.* 1. *c.* 3. *post* 7. *concl.* vers. *Ladudase*, † & ego addo,
quod etsi prædicta Concilij obligatio, sit saltim
in diebus anni Dominicis, tamen in hac Castella,
vbi plures Magistri scholarum sunt diligentissimè
docentes pueros omnia rudimenta doctrinæ Chri-
stianæ, etiam per interrogationes, & responsiones
legitimè est introducta consuetudo, vt Parochi
prædictam conuocationem ad sonum campanæ
non faciant in toto anni tempore præterquam in
Dominicis, & aliis aliquibus diebus Quadragesi-
16 mæ. † Sed non ob id excusabuntur Parochi lo-
corum, & prouinciarum sterilium, ac remotarum
exequendi mandata Trid. in hoc.

Iterum notabis, quod etsi Episcopus queat cō- 17
pellere Parochos, vt doceant pueros modo dicto,
sed non poterit eis præcipere sub peccati mortalis
pœna eam comminando Parochis doctrinam chri-
stianam sic non docentibus; tantùm enim poterit
illos per viam præcepti pœnalis Parochos obstrin-
gere, adducit idem Barbosa *dict. cap.* 15. *sub num.* 3.
per declarationem ex Bergom. Episc. Sacr. Con-
gregation. Episcoporum sub die 22. Nouem-
bris 1592.

Ad secundam partem quæstionis, quæ non mul- 18
tum congruit litteræ textus nostri, & de qua pos-
sem fortè aptius agere *infra in tit. de corpore vitia-
tis*; etsi ibi de alio vitio corporis agatur; quia ta-
men ex littera textus nostri potest hic applicari,
cum de subiecto ad Sacerdotium idoneo egeri-
mus; ideò suppositis quæ supra egi *in cap. non est
compos de temporib. ordin.* breuiter dico, quod cum
irregularitas oriatur, ex eo quod quis sit furiosus,
vel mente captus; itavt omnes fatui, dementes,
& furiosi irregulares esse dicantur, vt dicunt Fran-
ciscus Tondutus *variar. quæstione pars.* 1. *quæstio-
ne* 53. *à numero* 9. Nicolaus Plouius *in tractatu de
irregularitat. regul.* 1. & alij communiter, † quod 19
non solùm procedit in eo, qui tempore promo-
tionis erat mente captus, verum etiam in illo, qui
alias mentis delirium continuum passus est, itavt
verè fatuus, demens, vel furiosus dici potuerit;
quamvis postea ad sanam mentem redidisset per
textum *in cap. merito* 33. *distinctione*, in illis ver-
bis: *Nec illum, qui in furiam aliquando versus in-
sanuit*, & hoc sic statutum propter vitandum
scandalum, ne iterum ad furiam, vel insaniam
redeat. † Etenim quando probatum est aliquem 20
semel dementem fuisse, vel furiosum, omnes
actus postea facti dementiæ tempore, vel furo-
ris, Gratianus *disceptation. forens. cap.* 843. *numer.* 36.
& nominatim in furioso, quamvis haberet lucida
interualla, cuius actus præsumontur facti tempore
furoris, Mascard. *de probation. conclusion.* 824. *nu-
mer.* 4. Parisius *de resignatione benefic. glossa* 2. *nu-
mer.* 20. Barbosa *in cap. cum inter* 21. *numero* 10. *de
election. & in cap. fin. numero* 13. *de success. ab intest.*
cum pluribus Tondutus *supra numero* 8. qui cum
Mascard. *de probation. conclusione* 825. *numero* 2.
reddit rationem, † quia passiones animi vehe- 21
mentes semper durare præsumuntur. † Vnde 22
quidmirum si de hac qualitate deberet ordinator
inquirere, vt adimpleret cum requisitis textus no-
stri; aliàs inquam sic ordinatum, nulliter ordines
recipere, videtur teneri idem Tondutus eo sal-
tem modo quo de ordinato per metum, aut vim
dixi *supra sub Rubrica de temporibus ordinatio-
num.*

Ad Text. in Cap. fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Scientiæ defectus deiicit iam promotum, etiamsi sit Episcopus, qui potest eo defectu ab Episcopatu deiici.*
2 *Scientiæ defectus sufficit ad cedendum.*
3 *Illiterati sunt incapaces beneficiorum, & connumerantur inter irregulares.*

4 *Littera*

Digitized by Google

4 *Litteratura de Iure Diuino, requiritur ad ordines, & ad benificia, & quæ requiritur* infra sub num.6. *remissiuè.*

5 *Illiteratus dicitur, qui prima grammatica rudimenta non didicit.*

7 *Ordinari non possint regulares parum scientes linguam latinam.*

1 PRobat textus iste quod defectus scientiæ deiicit iam promotum, etiam si Episcopus sit, vt patet ex littera textus nostri; itavt amoueatur ab executione Pontificalium, & ab administratio- Ecclesiæ, vt probat Barbosa cum antiquis *num.1. & 2.* cum Flaminio *de resignat. lib.5. quæst.3. n.8.* dicens per textum hic defectum scientiæ præstare legitimam causam deponendi quem ab Episco-
2 patu, † & *num.* 6. ex glossa hic verb. *defectum,*
3 quod scientiæ defectus sufficit ad cedendum, † etenim illiterati sunt incapaces beneficiorum iuxta textum *in cap. illiteratus 36. dist. cap. pænitentes 55. dist.* quia sunt irregulares; itavt inter irregulares connumerentur ex litteraturæ defectu, Flamin. *de resignat. lib.5. quæst.3. num.* 89. Gonzalez *ad regul.8. Cancell. glossa 4. num.41.* Nicolas Garcia *de benef. p.7. cap.7.* omnino legendus cum infinitis, vbi agit de litteratura, & scientia, tum ad ordines, tum & ad beneficia necessaria, de qua applicabis quæ dixi *supra in titulo de Scrutinio in ordine faciendo*, vbi de examine ad ordines; item, & quæ dixi *in cap. cum in cunctis*, & alibi *de elect. & dicta infra in cap. graue nimis 29. de præbend. & Dignit.* & quæ dixi *supra in cap. 4. & 5. item & in cap. præced.* vbi de scientia prærequisita in
4 Præsbytero, & animarum cura. † Ratio horum est, quia litteratura de Iure Diuino requiritur ad ordines, & ad beneficia Flamin. *supra lib.4. quæst.4. num.7.* Azor. *instit. moral. p.2. lib.6. cap. quæstion.4.* Carolus de Grass. *in prælududio de effect. Cleritor. num.* 64. Barbosa cum aliis *hic num.4. & in pastorali parte 2. alleg. 46. num.12. & ante numero 20. & infra quæstione 1. sub numero 23.*

5 Quod si dubites quis propriè dicatur illiteratus respondebis cum Flamin. *dicto lib.4. quæst.4. à numero 2. & lib.5. quæst.3. de renunciatione à numero 76.* Carolo de Grassis *dicto præludio à numero 235.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.5. c.5. num.* 2. Barbosa per verba textus hic: *Nunquam de grammatica didicisse*, illiteratum dici, qui pri-
6 ma grammaticæ rudimenta non didicit; † de litteratura igitur, seu scientia in beneficiando necessaria, agunt Doctores per textum *in dicto cap. cum in cunctis de electione, & in dicto cap. graue nimis 29. de Præbend. in Clementina 1. de ætate, & qualitate ordin. & in cap. 18. sess. 24. de reform.* De qua etiam sunt videnda Capitula Trid. *sess. 23. c.4. 11. 12. 13. 14.* & Concilium Prouinc. Mediolan. 4. sub Carolo Borroem. Corrasius *de benefic. 3. p. c. 5.* Duarenus *lib.4. cap.2.* Petr. Gregor. *cap.37. à numero 3. de benefic.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. glossa 4. à numero* 60. Gabriel Vasquez *3. p. tom. 3. disput. 246. cap.6.* Axor. *instit. moral. 2. p. lib.6. cap.6.* Lessius *de Iustitia lib. 2. cap. 34. dubio* 24. Sotus *in 4. dist. 25. quæst. 1. artic. 2.* Syluester *in summa* verb. *Clericus 2. §. 1.* alij quam plures relati à Garcia *dicto cap.7. p.7. num.3.* & à Barbosa *in prædictis locis*, qui *in cap. fin. de temporibus ordin. lib.6. num.3.* cum Flamin. & Rebuffo probat quod illiterati non possunt ordinari.

7 Præterea, quæ noto *suprà à num. 1.* videnda pro exornatione huius textus adiunges quæstiones, de quibus egi *supra in c. ad aures 5. de temporibus ordin. sub quæstione 1. à numero 1.* vbi an regulares parum scientes Linguam Latinam possint ordinari?

QVÆSTIO I.

An litterati in aliquo modo possint ordinari, aut beneficiari? Et an Episcopus possit dispensare cum illiterato habente aliquod principium grammaticæ ad ordines? Vbi nonnulla de illiteratis. An collatio beneficij facta imperito, aut illiterato, sit nulla ipso Iure? Et an facta irregulari, sit irrita ante Iudicis sententiam?

SVMMARIVM.

1 *Illiterati penitùs fieri non possunt Clerici, quia comparantur cæcis, & sunt nulli in Ecclesia*, n.2. *& solent asini nuncupari*, num.3. & 4.

3 *Illiterati sunt magis quàm homicida.*

4 *Illiterati non veniunt appellatione hominum, sed iumentorum.*

5 *Mundus totus per litteratos illuminatur, quibus, & Ecclesia regitur.*

6 *Litterati dicuntur radij solis, & stella, quos semper amat Ecclesia, illisque fauet, & priuilegia plura concesserit.*

7 *Litterati ratione scientiæ, qua sunt decorati, præsumuntur à vitiis abstinere.*

8 *Ignorantia est mater omnium errorum,*

9 *Scientia est mater omnium virtutum.*

10 *Litteratura ea requiritur ad beneficia, quæ ordini, cui est annexum beneficium, &* num. 34.

11 *Scientia ad simplex beneficium, & scire, nempe rudimenta fidei, & legere, scribere, & quod aliquantulum linguam latinam intelligat, vt possit esse aptus ad recitandum officium: & non cantare*, numero 12. 13. & 14.

12 *Scientia maior requiritur in beneficiando, quam tonsurando.*

13 *Glossa* in clementina 1. de concess. Præbendæ lib.6.

14 *Cantus requiritur in eo, qui habet beneficium seruitorium in Canonicatibus, Portionibus, & curatis, de quo, non multùm curatur.*

15 *Illiteratus omninò est irregularis, & incapax ad beneficia. Et quis talia dicatur, non si aliquid scit, vt* n.37.

16 *Ordinandus quilibet, cui obest defectus scientiæ, & litteratura requisita, numeratur inter irregulares iuxta singulos ordines.*

17 *Illiteratus probatur ex eo, quod nunquam legit librum, nec intrauit scholas, nec Doctorem audiuit.*

18 *Peccat qui non habet scientiam sufficientem*

ad

ad officium, quod appetinis.

19 *Episcopus non dispensat cum omninò illiteratis ad ordines, secus si aliquid grammatica sciant si adest spes maioris scientia*, n. 20. *distinguitur*, numer. 21. & 22. & à numero 28.

21 *Episcopus potest arbitrari, nùm magis expediat Ecclesia, si ordines conferat ei, qui etsi adhuc linguam latinam non intelligit; est tamen bona indolis, & pro atate docilis*, numero 36.

23 *Papa dispensare quit cum omnino illiterato ad ordines*, vt numero 24. *contra aliquos hic.*

24 *Scientia, qua in ordinandis requiritur, procedit non ex necessitate Sacramenti, sed pracepti.*

25 *Anachorita aliquot, qui sine scientia ordinati fuerunt, Presbyteri referuntur.*

26 *Charitas est legis plenitudo, &* numero 39.

27 *Osea Propheta* cap. 34. *ibi*: Cooticuit populus, *relatum sub* num. 23. *explicatur.*

28 *Sciens parum sine spe plus proficiendi, dicitur habilis ad beneficia non requirentia scientiam. vel magnam curam* n. 29.

30 *Collatio beneficij facta prorsus illiterato, est nulla ipso iure* n. 31. *non sic si fiat illi, qui non pollet scientiâ ad id requisita, vt* n. 32. & 33.

31 *Illiteratus prorsus inhabilis ad beneficia videtur dici esse, qui legere, & scribere latine nescit* numer. 35. *non sic, qui aliquid scit*, numero 36.

32 Cap. 3. Trid. sess. 7. de reformation. cum cap. 4. sess. 22. infra o. 36. & n. 42.

33 *Scientia defectus competentis reddit collationem iniustam, non tamen nullam, si non reddit prorsus illiteratum.*

35 *Collatio beneficij facta eis, qui nihil penitus latine callent, si sciant legere, est valida, saltim de consuetudine, & praxi antiqua.*

36 Cap. 4. Trid. sess. 22. in fine.

37 *Irregularitas, qua reddit illiteratum inhabilem ad beneficium, intelligitur de illo qui prorsus est ignarus.*

38 *Parochi, & habentes animarum curam; etsi non sint eminentes, & multum litterati, si tamen nec rudes, nec ignorari habiles credantur contra testes aliud dicentes.*

39 *Illiterati, qui aliàs bona vita, honesta sunt, tollerari possunt in beneficiis iam obtentis, dum ex longo vsu sciant exercere, vel si charitatis perfectio scientia defectum suppleat.*

40 *Collatio facta beneficij prorsus illiterato, si postea litteras adiscat, redditur valida secundùm aliquos. Alij decent inualidam esse.*

41 *Industria, & consilium requiritur in Curatis, & in Canonicatibus.*

42 *Illiteratus minus, cui facta est collatio, si non curat postea acquirere necessariam scientiam peccat mortaliter, sed non amittit fructus*, num. 43.

44 *Collatoribus dantibus beneficia indignis, qua pœna sit apposita remissiuè.*

45 *Collatio beneficij facta irregulari, est irrita, & nulla ipso iure ante iudicis sententiam secundùm aliquos, non sic secundùm alios*, num. 46.

46 *Irregularis num possit retinere beneficium impetratum, & fructus in conscientia percipere*, o 47.

AD primam quæstionis partem, vt respon- 1
deam præmitto dicendum quod penitus
illiterati oon possunt fieri Clerici, *cap. pracipimus
34. dist. cap. illiteratos, & ibi glossa 38. dist. cap. si
quis 77 dist. cap. fin. de temporib. ordin. lib 6. & in
textu nostro*, vbi Doctores communiter, Gutier.
canon. lib. 1. cap. 26. num. 37. Menoch. *de arbitrar.
casu* 425. Thomas Velascus *tom. 1. alleg. 9. à num. 7.*
Patiaous *de probat. lib. 3. cap. 34 num. 79.* cum mul-
tis aliis Barbosa *part. 2. allegat. 46. num. 5.* quia illi 2
comparantur cœcis, & sunt nulli io Ecclesia Dei
cap. post translationem, §. item si quis de renunciatione, cap. Congregate, & *ibi* Bald. *num. 4. de elect.*
qui in ea placere non possunt *cap. illiteratos 36.
dist. cap. ignorantia 28. dist. cap. quia frater 7. quastione 1.*

Et Asioi nuncupari solent, Ioanoes Mona- 3
chus *in cap. ex eo de electione, & in cap. sicut n. 10.
de verb. signif. lib. 6.* qui sunt magis, quam homicidæ, Flamin. *de resignat. lib. 5. quast. 3. num. 90.*
Thomas *all. de ludo schachorum quast. 8. num. 28.*
† imo ait Gomez *in regula de annali quast. 47. in 4
fine*, quod non veniunt appellatioоe hominum,
sed iumentorum.

Vnde cum Ecclesia Dei indigeat litteratis viris, 5
quibus rogamr, & sustineatur iuxta textum *in cap.
super specula de prab. dict. c. cum ex eo de elect.* vbi
DD. Redoanus *de spoliis quast. 9. §. vltimo* Bellet.
*disquisit. Cleric. p. 1. tit. de disciplina Clericor. §. 4.
num. 8.* per quos totus mundus illuminatur, *cap.
fin. de Magist. dict. cap. cum ex eo* vbi glossa verbo
viris litteratis in extrauag. execrabilis de præbend.
Flamin. *lib. 4. cap. 11. num. 17.* Carolus de Grassis *in
praelud. num. 88.* † Et ob idque dicantur radij solis, 6
& stellæ, *auth. habita, cod. ne filius pro patre, & ibi*
Bald. *num. 22.* Mandosius *in reg. 8. Cancel. quast. 15.
num. 3.* & Ecclesia semper illos amet, *cap. Episc. 41.
dist. 1* latè Marcus Anton. Genuen. *in pract. Eccles.
quast. 621.* ac illis faueat, Flamin. *d. lib. 5. q. 3. n. 78.*
Multaque priuilegia concesserit Carolus de Graf.
dict. praelud. num. 89. † quia ratione scientiæ, quâ 7
sunt decorati præsumuntur abstinere à vitiis *cap.
cum à iuuentute, §. praterea de prasum.* vbi videbis
quæ dixi; ideo fit vt penitus illiteratus ordinari
nequeat, vt iam *num. praced.* patet. Et num beneficiari ? dico *infra* in vers. *ad secundam*, † & fa- 8
cit, quia ignorantia est mater omnium errorum
*cap. ignorantia cap. si Laicus 38. dist. cap. etsi cum
pridem §. pro defectu de renunciat.* † Sicut scientia 9
est mater omnium virtutum, *cap. prasentium 1. q. 1.*
Ioannes Machad. *in tract. de perfect. confess. lib. 1. p. 3.
tract. 17. docum. 12. num. 1.* ibi: *de donde resulta
que el derecho presume que los estudiosos, y letrados son virtuosos*, & facit textus *in cap. ex studiis,
dict. cap. cum in iuuentute, cap. fin. de prasumpt.* applicando quæ, *ibi*, scripsit Barbosa *dicta alleg. 46.
p. 2. sub num. 3. & 4.* Menochius *de prasumpt. lib. 6.
q. 61. n. 20.*

Quibus enim suppositis iam ad difficultatem or
respondeo, quod cum ad beneficia obtinenda requiratur litteratura, & scientia, quæ requiritur ad
ordinē, cui quodlibet beneficium fuerit annexum,
vt docent Ojeda *de incompatibil. p. 1. c. fin. num. 38.*

Azor.

Azor. *instit. moral. dicta 2. p. lib. 6. c. 6. quæst. 7.* cum alijs Nicolaus Garcia *dicta p. 7. cap. 7. num. 11.* per declarationes Sanctæ Congreg. quas ipse refert *p. 6. cap. 2. num. 244.* & de scientia singulis ordinibus prærequisita, iam *suprà* dixerim *sub dicto tit. de Scrutinio in ordine faciendo, & in cap. 4. cap.*
11 *præced. hoc tit.* † imò quod si beneficium sit simplex, nec alicui ordini annexum; tum sufficiat ea scientia, quæ ad primam Tonsuram prærequisitur, vt dixi *in dict. tit.* iuxta intellectum Trid. *in cap. 4. sess. 23.* scilicet quod sciat fidei rudimenta, & legere, & scribere; & quod aliquantulum linguam latinam intelligat, vt possit esse aptus ad officium recitandum, sic Ojeda *suprà num. 39.* Parisius *de resignat. benefic. lib. 4. quæst. fin. num. 30.* dicens quod obtinentes simplicia beneficia, sufficit, vt sciant, & possint recitare horas Canonicas, ad quas tenentur, nec non construere, & intelligere, vt addit Gonzalez *dict. gl. 4. num. 73.* Azor. *supra dict. c. 6 q. 2. & 3* quod scire debent, & latine legere & intelligere vt preces honorarias recitare possint. Genuens. *in praxi c. 119. in manu pa-*
12 *ster. cap. 37. num. 3.* † imò & *glossa in Clem. 1. de de concess. Preb.* verb. *putamus*, quam *ibi* sequuntur Imola, Card. & Abbas *num. 1.* Francbis *in cap. si Pauper de preb. lib. 6. sub num. 2.* Gomez. *de expectatiu. num. 79.* Sindou. *de officio Ecclesiast. p. 6. c. 16.* Henriquez *lib. 9. cap. 31. sub* §. 8. Piasecius *in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. n. 20.* Rota *decis. 625. nouissimè.* Farin. Nauarrus *de oratione, miscell. 43. num. 3. & in cap. si quando de rescript. exception. 13. num. 13.*
13 † addunt, vt sciant cantare, ergo dicendum est maiorem scientiam requiri ad beneficium simplex quàm ad solam primam Tonsuram. Et dictum cantu limitant Alex. Moneta *de distribution. p. 2. quæst. 19. num. 35.* Ojeda *num. 28. suprà* Garcia *p. 7.*
14 *dict. cap. 7. num. 4. & 5.* † Intelligentes glossam illam vt cantus requiratur in beneficio seruitorio, modo requirat personale seruitium, & non possit per substitutum deseruiri; quamvis nec in his, vt in Dignitatibus, Canonicatibus, Portionibus, & curatis multùm soleat curari de cantu, nec in eo fieri examen, quia vsu, & exercitio adisci solet; quod sufficit ad exercendum officium: sic Garcia *supra num. 6.* cum Gomezio *loco citato*, & Dominico *in dicto cap. si Pauper.*

15 Itaque resolutio in puncto nostri dubij, ea nempe erit, quod omnino illiteratus, est irregularis, & incapax ad beneficia vt colligitur ex dictis, & tunc reuera ille talis dicitur illiteratus, qui prima grammaticæ rudimenta non didicit, Rota Rom. *diuers. part. 2. decis. 16. num. 5.* Carol. de Grass. *in prax. de effect. cleric. à num. 237.* Flamin. *de resignat. dict. quæst. 4. à num. 2. & quæst. 3. à n. 70.* Campanil. *in diuers. iuris canon. Rub. 5. cap. 5. num. 1.* vel qui legere, & scribere Latinè nescit, Azor. *dict. cap. 6. quæst. 3.* Garcia *dict. cap. 7. num. 15.* Castro Palan *in opere morali tom. 2. tract. 13. disp. 4. punct. 6. num. 9.* Barbosa cum multis aliis *dicta alleg. 46.*
16 *n. 10.* † Vbi sic tenentes probat cum Sanchez *in opusc. morali lib. 7. cap. 1. dubio 45. à num. 3.* inter irregulares numerari quemlibet ordinandorum, cui obest defectus scientiæ, & litteraturæ prærequisitæ, secundùm exigentiam cuiuslibet ordinis, veluti, si ordinatus ad primam Tonsuram nesciat legere, & scribere, vt iam dixi; ordinatus de alijs quatuor minoribus latinam linguam non intelligat Subdiaconus, & Diaconus, qui latinè non sit, & quæ legit, minimè intelligit, Sacerdos ordinatus quæ non benè legit contenta in Missa, nec medio-
criter saltim intelligit. Et posses addere quæ *supr.* scripsi *in cap. præcedenti de requisitis in Presbytero* videbis Garciam *dict. cap. 7. num. 19.* Gonzalez *dict. glossa 4. num. 41.* Flamin. *dict. quæst. 3. num. 89.* Velasc. *alleg. 9. num 11.* Auilam *de cens. p. 7. disp. 4. dubio 1.* Tolet. *in summ. cap. 58. vers. irregulares ex defectu animæ.* Rebuff. *in tract. de pacific. possess. n. 226.* Viuald. *in Candelabro aureo p. 2. tit. de irregular. §. 1.* & alios per textum *in cap. præcipimus* verb. *ignorantem litteras 36. dist.* & per textum nostrum † 17
Et addit Flamin. *dict. lib. 5. de resign. quæst. 3. n. 85.* quem illiteratum ex eo probari, quia nunquam legit librum, non intrauit scholas, nec aliquem Doctorem audiuit, vt etiam refert, & sequitur hic Barbosa *sub num. 2.* † Et his addo, quod 18
peccat is, qui non habet scientiam sufficientem ad illud officium, quod appetiuit, vt docent Iacob. de Graff. *cap. 11. num. 23.* & cum eo Barbosa *dicta allegat. 46. num. 4.* per textum *in cap. non est putandum in fine 1. quæst. 1.* quia culpa est immisceri se rei ad se non pertinenti, *cap. non sine culpa de reg. iuris, l. culpa est ff. eodem.*

Ad secundam quæstionis partem, distinctione 19
loquendum est; quia si ordinandus est omnino illiteratus, vt iam dixi, non poterit Episcopus dispensare, nec ad primam Tonsuram, nec in scientia requisita ad alios ordines minores, quia cum de iure, & ex Concilio Trid. in locis relatis, ad quemlibet ordinem sit determinatus scientiæ, seu litteraturæ gradus, sequitur, vt nequeat Episcopus supplere defectum ordinandi in hac parte; eo quod esset in lege Superioris dispensare, iuxta quæ longè dixi *in cap. 12. de iudic.* sic docent Sanchez *l. 7. in opusculo mor. cap. 1. dub. 45. num. 2. & num. 14.* Rebuff. *in praxi tit. de Clericis à quibus,* & quomodo creentur *num. 28.* Bernard. *in pract. cap. 21.* Nauarr. *in dicto cap. si quando de resc. except. 13. num. 7.* Salcedus ad Bernad. Diaz *cap. 22. vers. dispensare.*

Quod si ordinandus aliquod principium gram- 20
maticæ habuerit, aut modicum quid sciat, & ostendat spem addiscendi in futurū posse Episcopum dispensare cum eo; quia minor scientia, sufficit quando adest spes addiscēdi in futurum dicunt Rebuffus *de pacificis possessoribus num. 215. & dict. num. 28.* Menochius *de arbitr. casu 425. num. 58.* † 21
Dum ait posse Episcopum arbitrari magis expedire Ecclesiæ si ordines conferat ei, qui, etsi adhuc latinam linguam non intelligit; est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis, Sanchez *dict. lib. 7. cap. 1. dub. 45. num. 13.* Lotterius *de re benefic. lib. 2. quæst. 50. num. 23. & 24.* Marc. Alter. *de cens. tom. 2. disp. 16. de suspens. cap. 1. vers. secundo in fine*, Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 4. à num. 80.* cum alijs Barbosa *dict. alleg. 46. p. 1. num. 13.* † Itaque quod 22
dixerunt Rebuff. *de pacificis possessor. num. 264.* Flamin. *lib. 5 de resignat. quæst. 4. num. 1.* Ioannes Machado *lib. 1. p. 3. tract. 17. dict. docum. 12. num. 5.* vbi citat Villobos contrarium tenentem, vt illiteratus sit omnino indispensabilis, quoad ordines intelligatur sub prædicta distinctione.

Dubitabis an Papa cum omnino illiterato, pos- 23
sit ad omnes ordines dispensare? & videtur quod non, tum ex præsuppositis iam relatis de necessitate litteraturæ; tum quia litteratura de iure Diuino requiritur ad ordines, vt probatur ex illo Oseæ Prophetæ *cap. 34.* ibi: *Conticuit Populus eo quod non habuerit scientiam, quia scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi,* refert Sanchez *dicto dub. 45. n. 2. in medio,* post alios

Iacob.de Graff.in aureis decis.p 2.lib.1.c.11. n.22.
Petrus Greg.in praxi benef.c.37.n.5.ad finem.Ber-
nard.in pract.c.21.n.6. Viualdus tit.de irreg.n.97.
Azor. p.2.instit.mor.l.6.c.6.q.5.columna 685. Fla-
min.dict.l.5.de resign.q.4.n.7.Carol.de Graf. in tr.
de effect.Cler.in pral.n.64. Thomas Valasc. tom1.
dict.alleg.9.n.12.argum.textus cum vulgatis in §.
naturalia instit. de iure personarum.

24 Adhuc verò existimo posse Pontificem cum
illiterato dispensare,argum.eorum , quæ adduxi
suprà in c.cum contingat hoc tit. sub q. fin. Secun-
do,quia scientia,quæ io ordinandis requiritur,pro-
cedit,non ex necessitate Sacramenti,sed præcepti:
sic enim ordinatus recipit characterem , Bernard.
dict.c.21.n.21.vers.si autem carens.Iacob.de Graf-
fis in aureis decis.p.2.lib.1.c.11.n.19. Thom. Val.
dict.alleg.9.n.30.Sanchez dict. lib.7. opus. moral.
25 lib.7.c.1.dubio 45.num.1.† Et comprobatur exem-
plis sequentibus,vt de Anachoreta ad sacerdotium
per Sanctum Flauinianum Episcopum Macedo-
nicum:de Sancto Aotonio Anachoreta pariter ad
sacerdotium promoto, cuius meminit Augustinus
lib.1. de doctrina Christ. in prol. de spordone etiam
ad Episcopum Cypri,de quo Cassiodor.tripartita
historia lib.1.c.10.& 11. quorum meminit Maiol.
de irregularit.cap.32.lib 1. n.5. & 6. vbi sub n.10.
refert aliud exemplum de Sanctulo Præsbytero,
qui nec prima elementa litterarum , nec legis,de-
cem præcepta , cum calleret , Præsbyter tamen
26 erat. † Et quod habuit excusatorem suæ littera-
turæ Gregorium dicentem plenitudinem legis,
charitatem esse,indeque eundem sanctulum totam
legem seruasse in dilectione Dei,ac proximi.

27 Nec obstat allegatum scripturæ fundamentum:
nam vt probant Lotterius de re benef.d.lib.2.q 50.
à n.17.Barbosa dicta alleg.46. sub n.12.quia quod
per illum dicuot Doctores iure Diuino reprobatur
aliquod defectus litteraturæ non est referendum
ad ius naturale Diuinum,æternum,atque immuta-
bile,sed ad ius Diuinum positiuum , & ex causa
dispensabile.

28 Dubitabis secundo , an omnino illiteratus , sit
indispensabilis per Episcopum ad beneficia ? Et
Castrus Palaus in opere morali tom.2. tract. 13.
disp. 4. puncto 6. num. 12. ait nequaquam posse
eum eo dispensare ad beneficium , si prorsus illi-
teratus est. Verùm si in illo illiterato sit bona spes
addiscendi ; quia propter eam multa contra iuris
regulas disponuntur , vt affirmat Alciatus de præ-
sumpt. regula 2. præsumpt. 3. & lib.1. de verbor.
signif. pag. 16. quem refert Thomas Actius de
ludo schachorum quæst.8 princip.num.82.ex Inno-
cent. & Iasone , tum poterit dispensare quod in-
telligunt , dom sciat aliquod principium gramma-
ticæ , aut modicum ; quod sciat,& ostendat spem
addiscendi , vt etiam dicit idem Castr. Palao.
29 † Imo Gareia , dicta part.7. de benefic. cap.7. sub
num.7.refert decis.16.diuers.part.2. in vna portio-
nis de Amarita 27.Ianuarij 1576.coram D.Cantu-
cio , vbi dicitur quod parum sciens, etiam sine spe
plus proficiendi , dicitur habilis ad beneficia oon
requirentia scientiam , vel magnam curam , vt
per Imolam num.7. Bonifac. num.49. in clem.1. de
ætate , & qualit.& sic qood parum construens,
est habilis ad beneficium simplex.

30 Ad tertiam quæstioois partem , an collatio be-
neficij facta imperito , seu illiterato , sit nulla ipso
Iure ? Et in hac difficultate , est etiam distinguen-
dum : nam si loquimur de prorsus illiterato , &
qui nullas didicit litteras , respoodeo collationem
factam esse nullam ipso iure : sic in termiois te-
neot post Innocentiom, & Felin.Flamin.de resign.
lib.5.quæst.3.num.90.Valerius Reginaldus in praxi
fori pœnit.lib.30. tract.3. num.169. Lessius de Iust.
lib.2.cap.34.n.129. Campan.in diuers.iuris Canon.
Rub.11.cap.14.n.5. Azor.instit.moral.part.2. lib.6.
c 6.q.7.Menochius de arbit.casu 415. Carolus de
Grass.de effect.lib.Cleric.in præludio n.71. Et secun-
dum hoc suot intelligendi Abbas, Rebuffus.Oje-
da. Salced. Corrasius. Quintana, Dueñas, Vgoli-
nus,Mādosius,Vega,& alij,quos refert,& sequitur
Garcia,dicta p.7.c.7.à n.13.de beneficiis , quatenus
absolutè de imperito, & illiterato prædictam con-
clusionem scribunt , vt ipse probat,ibi, n.15. Bar-
bosa hic n.3. † Et Castrus Palao in opere morali 31
tom.1.tract.13.disp.4 puncto 6.num.6.vbi n.9.existi-
mat illiteratum esse solùm illum , qui legere ; &
scribere latine nescit : & de istis prorsus illiteratis
sentiunt Doctores , vt collatio beneficiorum eis
facta, sit inualida, & irrita per text. & gloss.in c.1.
dist 36.& in c.præcipimus dist.34. de quibus dico
cum Barbosa in pastor.alleg.63. num.1. Carolo de
Graf.in præludio n.72.Flamin. quæst.3.n.25. Ojeda
de incomp.benef.p.1. c.24. n.28. vt non sint benefi-
ciorum capaces.

Huic tamen resolutioni oon obstat Trid.Con- 32
cil.sess.7.de reform.c 3.ibi:Omnino irritetur,quia in-
telligitur de illis,qui non sunt penitùs illiterati,sed
beneficium acquiruot,requisitâ ad illud beneficiū,
scientiâ carentes,in quibus collatio facta, non est
omnino irrita,sed venit irritanda:sic Barbosa dict.
alleg.63.num.2. † Garcia supra num.14. Vbi sub 33
dicto num.15. ait quod licet de effectus scientiæ
competentis , reddat collationem iniustam ; non
tamen oullam , si non reddit prorsus illiteratum:
sic comprobans ex textu nostro , & ex Trid. c 3.
cum Nauar.de oratione miscel.40.n.8.& miscel.33.
n.7. † Vbi ait Alex. III. in cap.cunctis de elect. 34
etiam requirere taotam litterarum scientiam ad
omnia beneficia , quanta est ad illa bene gerenda
necessaria , ad hoc , vt illorum collatio , sit bene
facta cuilibet, non quoad hoc, vt sit valida, † qui 35
etiam in dicto cap.si quando , except.13. n.8. dixit
collationem beneficiorum factam eis , qui nil pe-
nitus latinè callent , modo sciant legere , esse va-
lidam saltim de consuetudine , & praxi antiqua,
& noua : alia refert idem Garcia à num.16. idem
tenens de prorsus illiterato , Goozalez ad regul.8.
Cancel.glossa 4.num.47.declarat,num.48. vt solùm
conclusio procedat in eo , qui nunquam litteras
didicit ; sic vt prorsus illas ignoret , quia ille di-
citur prorsus illiteratus,qui non habet aliqua prin-
cipia, in quo nobiscum conueniat,de quo Franch.
in cap.fin.de temporib.ord lib.6.n.2.

Sed his obstat Trid.in dict.cap.4.sess. 22. de re- 36
form.in fine, qui irritam pronunciat omoem proui-
sionem illi factam, qui ætatem,& cæteras habilita-
tes integrè non habuerit , quo potest colligi nul-
lam esse collationem factam, tam prorsus illitera-
to, quàm illi , qui integram ooo habet litteratu-
ram pro qualitate collati sibi beneficij. Et com-
probatur ex eo quia illiteratus , & imperitus est
irregularis ex dict.cap.illiteratos 36.dist.Suarez de
cens.disp.51.sect.1.à n.8.Auila de cens.7.p. disp.4.
dubio 1.Goozalex dicta glossa 4.num.41. Sed res-
poodeo ad locum Trid. quod etsi videatur peni-
tùs contrariari alio Trid. cap 3. relato dicta sess. 7.
quatenus præcipiens , vt beneficia personis dignis,
& habilibus cooferantur , in finalibus verbis pro-
rumpit in verba sequentia : Aliter autem facta

cap.4.

collatio, & prouisio omnino irritetur: tamen *dict. cap* 4. intelligi de illiterato omnino, in quo nullum cedit Episcopi, & Superioris arbitrium; ad quod vt aliis verbis expendit Barbosa *dicta allegat.* 63. *num.*4. sic respondens intelligit *dict. cap.*3. *sess.*7. de illo, qui aliquam habet litteraturam, modo iam relato, in qua potest dari Superioris arbitrium, vt
37 iam dixi. † Et sic non obstat adductum in confirmationem, quia irregularitas quæ illiteratum reddit incapacem ad collationẽ, intelligitur de eo qui prorsus ignarus est: vnde quidquid absolutè dicant Suarez, & alij citati, quando inprouiso adest aliquæ litteratura, quemadmodum morum defectus non facit cum verè, & propriè irregularem: ita Garcia *de benef. dict. p.*7. *c.*7. *n.*19.

38 Vnde dixit Rota *decis.*13. *num.*3. *p.* 1. *recentiss.* & *num* 7. quam sequitur Barbosa *dict. alleg.*64. *n.*4. *in fine*, vt non sit necesse, quod Rectores habentes animarum curam, non sint eminentes, & excellentes litterati, si idonei in litteris fuerint, & non rudes, nec ignari, subdens minus credi testibus dicentibus Sacerdotem inhabilem ad Sacramenta ministranda, quàm dicentibus eum habilem. †
39 Et sic Campanillus *in diuersorio Iuris Rub.* 5. *c.*5. *num.* 3. bene dixit quod illiterati, qui aliàs bonæ, & honestæ vitæ sunt ob causam, quoad obtenta tolleran possunt, scilicet si ex longo vsu, & rerum experientiâ, sciant rectè exercere omnia ad suum officium spectantia, vel si charitatis perfectio, scientiæ defectum suppleat.

40 Vnum tamen, & alterum dixit Gonzalez *in reg.*8. *Cancel. glossa* 4. *num.* 49. cum Salcedo *dict. c.*21. *num.*6. nempe quod licèt collatio facta prorsus illiterato, sit à principio nulla; si tamen postea addiscat litteras, & is, qui contulit non pœniteat, pristina collatio tacita quadam collatione superueniente, reuiuiscat; sed hæc declaratio non est cur in iure admittatur; quia quod ab initio vitiosum est, ex post facto, non conualescit; & quia ex non pœnitentia, seu ex taciturnitate sola non potest induci collatio, Selua *de benef.*3. *p. q.*10. *casu* 3. *num.* 15. Syluester verb. *beneficium* 3. *q.* 19. cum aliis Garcia *de benef. dict. p.*7. *c.*7. *sub n.*20. sub vers. *secundo*, per e quæ ipse dicit de collatione facta excommunicato, *dict. p.*7. *c.*15. *n.*88. de quo dixi plura *sub c.* 1. ad probandum 24. *de sent. & re iud.* & ex his, quæ latè dixi *supr. hoc tit. in c. cum bona* 8. *& ibi sub q.*2. *&* 3. vbi de alio bene dubio. per quod hæc difficultas componitur.

41 Tertium dictũ in nostro dubio principali, intelligatur de beneficiis curatis, seu canonicatibus, vbi requiritur industria, & consiliũ; secus autem in beneficio simplici: sic Gonzalez *supr. n.* 50. cum Rota *decis.*13 *n* 5. *de probat.* in antiquis Staphileus in forma 9. spectatiu. *n.*23. Rota *decis.*13 *n.*4. *p.*2. *diuers.* quia id id non admittit Garcia *dict. cap.* 7. *lib.*7. *de benef. n.*20. *in fine*, nam etiam ad beneficium simplex, videtur illiteratus, inhabilis, vt patet ex dictis *supr. à n.*1.

Pro complemento notabis iuxta intellectum *d.*
42 *c.*3. *sess.*7. Trid. vbi non est irrita, sed venit irritanda collatio facta minus litterato; quod si non curet postea, & inter eà acquirerere necessariam scientiam, & addiscere, nec faciat quam primo cõmodè poterit. peccet mortaliter iuxta Nauarri mentem *in dict. c. si quando de rescript. except.* 18. *sub n.* 4. Salced. ad Bernard. Diaz *in pract. dict. c.*21. *litt. H*, Barbosa *dict. alleg.*63. *sub n.*3. ita vt aliàs teneatur illud dimittere, idem Nauar. *dict. n.*4. *&* 8. *& cons.*8. *n.*4. *de Preb.* Azor. *instit. mor. lib.*10. 1 *p. c.*13. *q.*18. Quintana Dueñas *lib.* 1. *de benef. c.*6. *n.*18. Garcia *dict. c.*7. *p.*7. *de benef. n.*21. Flamin. *de resignat. lib.*3. *q.*18. *n.*20. *&* 21. Carol. de Graff. *in praelud. n.*70. *de effect. Cleric.* Campanil. *dict. Rub.* 1. *diuers. Iuris Canon. c.*14. *n.*5. qui dicunt, vt teneatur restituere fructus interea perceptos, † quod non admittit idem 43
Garcia *n.*23. ex eo, quia ratione tituli illos facit suos de quo videbis *sub dict. c.*8. *hoc tit. & in dict. c.*24. *de re iud.* applicando *ibi* dicta.

De pœna, quæ imponitur collatoribus, qui dant 44
beneficia indignis, dicit cum multis Garcia *dicto c.*7. *p.*7. *a n.*24. sed amplius noto *sub tit. de elect. & ibi in c. cunctis, & aliis*, item *& in c.*39. *de praebend.*

Ad quartam quæstionis partem, an collatio be- 45
neficij facta irregulari, sit irrita, & inualida ipso iure ante Iudicis sententiam? Videtur ex dictis in vers. *ad tertiam*, huic difficultati responderi, vt sit valida quoties loquimur de vera irregularitate; quemadmodum contingit in prorsus illiterato, & inhabili ad ordines, & beneficia ex fundamentis *ibi* dictis, & ex adductis de beneficio collato excommunicato, non tolerato, vel suspenso *in dict. c. ad aures hoc tit. sub dict. q.* 2. Et in terminis docent Suarez *de cens. disp.*40. *sect.*2. *n.*30. 36. *&* 41. Sayrus *lib.*6. *c.*2. *n.*21. Aula *p.*7. *disp.*2. *dub.*6. & alij penes ipsos; quia beneficium datur propter exercitium ordinis; ergo qui per irregularitatem non potest ordines exercere, incapax est beneficij, docet etiam Tambur. *de cens. lib* 8. *disp.*58. *dub.*2. ita vt eius collatio irrita sit, nonminus, ac si daretur purè sæcularibus ordinibus carentibus. † Sed Syluester verb. *excommunicatio n.*4. Diana *p.*4. *tr.*2. *res.*79. & reddẽs rationem 46
fũdamentisque contrariis respondendo Petr. Cornejo *in* 3. *p. D. Thom. tr.*5. *de irregul. disp.*5. *dubio* 2. *q.*1. dicunt satis probabilem esse Syluestri sententiã asserentis collationem beneficij factam irregulari esse validam, illũque solùm indigere dispensatione super irregularitate, non tamen noua collatione beneficij; & sic posse facere fructũs suos in conscientia ex ea ratione, † quia sic irregularis potest reti- 47
nere beneficium, quod impetrauit post irregularitatem incursam, cum in vtroque casu militet eadem ratio priuationis exercitij ordinis: & faciunt quæ adduxi *supra in dict. c.*8. *q.*2. vers. *ad quartam*, in verb. *ego verò*, vbi etsi antea à vers. *ad tertiam*, dixerim collationem factam excommunicato non tolerato, esse nullam, tamen non sic de facta suspenso per fundamenta ibi tradita, quæ videntur facere pro hac parte.

QVÆSTIO II.

An poßint Episcopi aliquoties examinare Parochos curam animarum exercentes, quid de Vicariis perpetuis? Et an possint ad libitum reexaminare simplices Sacerdotes approbatos ad confeßiones? Et an regulares semel examinati, possint in eadem Diœcesi ab eodem Episcopo, vel saltem successore iterum examinari? Et an qui reputatur dignus ad vnam Dignitatem, si eligatur ad aliam, debeat tunc, etiam dignus reputari?

SVMMARIVM.

1 *Examinare de nouo Episcopus, seu eius successor*

nequit Parochos semel approbatos, nisi ex probata causa ineptitudinis, vt n.6.7.8 9.& 10.

2 *Parochi idoneitatem scire incumbit Episcopo, item, & Ministri.*

3 *Visitare potest Episcopus singulis annis Parochorum vitam, & mores, & prospicere, an Cura animarum recta exerceatur*, n.4.

5 *Declaratio Sancta Congreg.1628. super re examinandis Parochis, intelligatur*, n.10.

6 *Examinati simplices Sacerdotes ad curam animarum, possunt quandoque ab Episcopo reexaminari, & reyci late à* n.13.

7 *Malus nemo præsumitur, nisi contrarium probetur.*

8 *Mores, quos semel approbaui nequeo reprobare.*

9 *Parochus, ex quo semel talis est nominatus, & electus, in perpetuum habilis est reputatus ad obtentionem sui beneficij. Et quis dicatur imperitus sub* n.12.

10 *Episcopus ad reexaminandum Parochos, quo temperamento vti debeat?*

11 *Episcopi qui solebant suos reexaminare Parrochos, &* n.12.

12 *Episcopus potest vnum, aut alterum Parrochum reexaminare, quando defectus scientia, talis est, vt nequeat celari.*

13 *Episcopi possunt re examinare Sacerdotes semel per se approbatos.*

14 *Episcopatus successor potest ad libitum reuocare licentias, & approbationes præstitas a suo prædecessore*, n.16.17.& 18.

15 *Approbatus ad ordines, seu ad beneficia, potest suspendi, si in visitatione repertus sit inhabilis.*

16 *Episcopus quilibet in conscientia pro viribus, debet contendere, & iterum examinare quoscumque Confessarios, si rationabiliter iudicet expedire.*

18 *Confessarij non examinati, quando approbati fuerunt, possunt ab Episcopo suspendi, & examinari.*

19 *Regulares semel approbati ab Episcopo ad audiendas confessiones sæcularium verius videtur vt reexamini possint ab eius successore.*

20 Clem. dudum de sepulturis, num. 23. 26. & 29.

Extrauagans super cathedram de sepulturis, n 23.26.& 29.

Extrauagans frequens Ioan.22.& numer.23.16 & 29.

Extrauagans inter cunctas de priuilegiis, & n.23.26. & 29.

22 Breue Episcopo Cordub. transmissum, ab Vrbano VIII. pro examinandis ab eius successoribus semel ad confessiones approbatos regulares.

23 Cap 15.Trid.sess.23.& n.24. 25. & 26.

26 *Præsentatio regularis examinati pro audiendis confessionibus regularium semel facta liberat Religiosum esse præsentandum coram Episcopo successore*, n. 29.

27 *Episcopus qui semel approbauit regulares ad confessiones audiendas, non vocat illos iterum ad examen, successor eius, potest eos reexaminare.*

28 *Episcopi qui semel approbarunt absolutè regulares ad audiendas confessiones nequeunt licentias reuocare, nec eos suspendere.*

29 *Approbatio per examen ad confessiones in Religiosis non est eadem cum præsentatione deiure requisita in illis coram successore.*

30 *Episcopus potest suspendere Religiosum à se approbatum pro confessionibus si scandalosè, viuat seu delictum committat.*

31 *Regularibus facultas concessa pro confessionibus ad beneplacitum, potest quandoque ab illo reuocari*, n.33.

32 *Facultas iurisdictionis, seu ad confessiones lata regularibus sub conditione cessat, non existente conditione, & potest eam causa limitari ad tempus, & ad certum locum.*

34 *Episcopus vno tempore nequit adimere facultatem audiendi confessiones omnibus simul vnius conuentus Confessariis.*

33 *Confessarij sæculares ad certum genus personarum, seu ad limitatum tempus ab ordinario approbati, non possunt etiam per Bullam Cruciatam audire confessiones, vltra licentiam sibi datam.*

36 *Religiosus semel, & generaliter in vna Diœcesi approbatus ad confessiones, si recedat, & iterum redeat, non tenetur quærere nouam licentiam, & approbationem, nisi idem Episcopus, vel eius successor reuocet facultatem*, v. n.37.

37 *Episcopus, vel eius successor potest reuocare præstitam licentiam ad confessiones, nisi qui semel approbatus est sit Parochus.*

38 *Approbatus semel à proprio Episcopo, si Diœcesim mutet, indiget nouâ approbatione alterius Episcopi, in cuius Diœcesi versatur, etiam si sit Religiosus, vt* n.39.

39 *Religiosus semel approbatus ad confessiones in vno Episcopatu, indiget iam nouâ approbatione in alio Episcopatu ex Vrbano VIII. anno 1628. & ex Innocent. X. anno 1648.*

40 *Approbatus ab Episcopo, quem scit non esse idoneum, ad confessiones non censetur approbatus.*

41 *Episcopus potest approbare quemcumque Sacerdotem ad confessiones absque examine.*

42 *Licentia delegata audiendi confessiones, non expirat, mortuo, vel amoto delegante, nisi Episcopus ad tempus, seu ad tempus vitæ suæ, seu beneplacitum*, n.43.

44 *Approbatio semel facta cum causa, potest ab Episcopo reuocari, etiam simpliciter concessa, & sine causa, si ad tempus, seu ad beneplacitum concedatur.*

45 *Reuocandi licentiam confitendi causa iusta erit, veluti si confessarius abiuret de vehementi, &* n.46.

46 *Abiurans de leui in Sancto Officio, non illico ideo suspenditur ab administratione Sacramentorum, etiam pœnitentia, non si de vehementi.*

47 *Examinatus semel ad vnum beneficium, de iure non est examinandus ad aliud simile.*

48 *Dignus qui reputatur ad vnam Dignitatem, talis habetur ad aliam similem*, n. 51. 52. & 53.

49 Cap.13.Trid.sess.7.& num. seqq.

50 *Examinatus ad beneficium simplex, ad aliud, etiam maius non examinatur iterum, non sic si ascendat ad Parochiam, & quare?* n.51. 52 & 53. *quid in praxi?* n.54 & 55.& n.64.

51 *Examen nouum requiritur quoad Parochialem in permutationibus, quæ fiunt de beneficio*

Digitized by Google

neficio ſimplici, & curato.

53 *Examinatus ſemel ad vnum Canonicatum, ſeu Dignitatem in Collegiali non indiget nouo examine, ſi transferat ad aliam Eccleſiam collegialem.*

56 *Examen ad beneficium ſimplex, non requiritur in eo, qui ad ordinem competens fuit examinatus.*

57 *Examinandi non ſunt de litteratura Diaconi, Subdiaconi, & Præſbyteri admittendi ad Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis, ordinem Sacrum requirentes, ſecus ſi in Sacris Ordinati non ſunt* n. 58.

59 *Canonicus recipiendus in vno Canonicatu, ad quem fuit examinatus ad alium transferens, non eſt de nouo examinandus.*

60 *Examinandus non eſt iterum prouiſus à Papa Romæ in forma gratioſa, ſi aduntlum ordinem accipere intendit.*

61 *Examen nouum non requiritur in permutationibus faciendis.*

62 *Examen licet non requiratur, quando de vno, ad aliud ſe transfert beneficium ſimile, ſecus ſi diſſimile ſit.*

63 *Examen nouum requiritur in Portionario aſcendente ad Canonicatum in aliquibus Eccleſiis, vbi ſic ſolent aſcendere.*

64 *Examen nouum requiritur ad Parochialem in permutatione cum ſimplici beneficio.*

65 *Examen num requiratur nouum, cum de inferiori. Eccleſia ad celebrationem aſſumitur; etſi beneficia non ſint diſſimilia*, n. 66.

67 *Examen nouum requiritur quando Parochus vult aſcendere ad aliam Parochiam per concurſum.*

68 *Examen ad Parochialem omnino exigitur etiam ſi ſe offerens ad aliam ſit Paſtor, aut licentiatus, etiam ſi eſſet famoſiſſimus Doctor.* num. 69.

70 *Epiſcopus poteſt procedere ad executionem litterarum prouiſi in forma dignum ad examinationem, etiam ſi per duas vices examinatus fuerit reiectus, dum tamen fiat admiſſio in ea ſex menſes a die Datar. litterarum.*

71 *Appellatio ab examine requiſito in beneficiis non admittitur ad effectum vitandi examen, ſed non tollitur a mala relatione, grauamine, vel reprobatione examinatorum; vt* num. 72.

1 AD primam quæſtionis partem, inuenio Do-
ctores inter ſe pugnantes, quoſdam negantes, alios affirmantes; eo quod poſſit eos iterum ad examen vocare, docent Ægidius Trullenc. *in Bulla Cruciata lib. 1. §. 7 cap. 1. dub. 1. n. 3.* Ioannes Sanctius *in ſelectis diſp. 50. per totam, & à n. 11.* qui acerrimè eam defendit, & *ibi à n. 15.* poſt iacta fundamenta, dicit ſe nullum inueniſſe Doctorem, qui dixerit non poſſe Epiſcopum Parochos examinare, ſed tantùm docere, vt non valeat reuocare generaliter eorum approbationem
2 † Item quia Epiſcopo incumbit ſcire idoneitatem Parochi ſibi ſubditi nam licèt tempore ſibi collati beneficij capax, & idoneus viſus fuerit ex poſt facto vocando alteris poteſt reddi ineptus. Ergo cum incumbat Epiſcopo inquirere de idoneitate Miniſtri poterit Parochum iterum examinare; eſt enim fundamentum ſufficientiæ & variabile; & immutabile, qualiseſt ſufficientia, & boni mores cumque ſucceſſori fas ſit derogare, ſeu mutare leges, & facta prædeceſſoris quid mirū vt queat vocare ad examen Parochos vniuerſos?

Deinde iuuatur à prædicta, ſententia ex diſpo- 3
ſitione Trid. *c. 8. ſeſſ. 21.* quo conſtat vt queat viſitare Epiſcopus ſingulis annis Parochorum vitam, & mores; quod videtur deſiderare, vt fiat per examen, non tantùm teſtium, ſed in propria Parochi perſona; quia cum Concilium, *ibi*, dicat, vt debeat Epiſcopus viſitare beneficia curata,
† & proſpicere, an cura animarum recte exercea- 4
tur; quod non niſi præuio nouo examine, non rectè intelligetur; quia animarum cura non præcipuè ſita eſt in eo, quod Parochus Sacramenta petentibus miniſtret, ſed in eo, quod recte miniſtret; ſed ſi non perquirat de Parochi ſcientia, nequaquam ſcire poterit, num recte miniſtrentur Sacramenta, vel non, præcipue pœnitentiæ, quare videtur præciſum nouum examen, vt poſſit Epiſcopus adimplere Concilij mentem *in d. c. 8.*

Et hanc ſententiam tenet Diana, *p. 4 tract. 4.
miſcell. reſ. 59. in fine* ex doctrina Barboſæ referen- 5
tis declarationem Sacræ. Congreg. Concil. in vna Placentina 6. Auguſti 1628. quæ cenſuit, vt poſt electionem, & collationem ſibi Parochialis, non exiſtimet Parochus ſe non amplius de doctrina, & litteratura rationem redditurum, cum ſit liberum Epiſcopis, tam in viſitatione, quam extra iterum examinare ſuper doctrina, & litteratura Parochos approbatos ab anteceſſore tempore prouiſionis, necnon ſuperueniente rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ, poſſe examinare ad effectum *cap. 6. ſeſſ. 21. de reformat.* & ob eandem declarationem improbat Reginald. *in praxi fori pœnit. tom. 1. lib. 2. c. 16. n. 201.* Homobon. *de bonis in examine Eccleſ. p. 3. tract. 15. c. 9 q. 31. reſ. 1.* † vbi
ſic ait *ſucceſſori in Epiſcopatu*, integrum eſt om- 6
nes, quamvis ſimpliciter, & abſolutè approbatos, generatim ad examen aduocare; & quos idoneos non inuenerit reiicere; ſed quoad Parochos Epiſcopum eos ad nouum examen vocare non poſſe, &c. quamvis ex noua cauſa ob demerita à munere eos ſuſpendere, & aliquando punire integrum ſit: vide, *infra* in verſ. *ad ſecundam.*

Ego inquam adhuc exiſtimo non poſſe legiti-
mè, nec deberè ex voto ſuæ voluntatis Epiſcopum, 7
qui Parochos approbauit, nec eius ſucceſſorem, vocare generatim omnes Parochos ſuæ Diœceſis ad nouum examen; imo nec dum viſitat per Epiſcopatum; tum quia nemo præſumitur malus, niſi
contrarium probetur † Tum quia mores, quos ſe-
mel approbaui, reprobare nequeo ex reg. textus *in* 8
cap. dudum de præſcript. & ex cap. vnic. de ſeruit. in ordine faciendo, ex l. ſeruos, ff. de manumiſſis teſtam. & ex l. quoties 2. ff. de his, quæ in teſtam. cap. inter dilectos de fide inſtrum. l. ſi vxor, §. fin. cod. de teſtibus, l. quod ſi nolit, §. in factum, ff. de edilitio edicto, de quo Oldrad. *conſ.* 18. & ex regula iuris: *dubia in meliorem partem ſunt interpretanda,* faciunt nonnulla notata *ſupra in cap. præced, & in cap. penult. & fin. de præſumpt.* tum quia vt ait Leſſius *lib. de Iuſtitia c. 29. n. 4.* valde eſſet temerarium ſuſpicari de aliquo abſque indiciis de deperditis moribus.
† Et ob id idem iudicare de Parocho iam ſemel
examinato, & idoneo reputato cum Parochus per 9
examen ad Parochialem radicitus abſolutè, & non limitarè pro aliquo videlicet tempore, ſed in perpetuum habilis ſit iudicatus, & litteratus ad obtentionem, & adminiſtrationem ſui beneficij Curati.

10 Quare dico cum temperamento posse, ac de-
bere Episcopum vti de tali reexaminatione, etiam
si sit successor: nam ex dicta declaratione, quam
refert Diana ex Barbosa, quem citat, *de officio*
Parochi c.2. ibi non inueni; & ei assentiendo ex
ea, vt dixi colligitur non ad libitum, & generali-
ter, sed tantùm quando superuenit causa rationa-
bilis,& suspicio ignorantiæ. Quod ego intelligo,
veluti si dum Episcopus visitat testibus, acquirit,
seu aliis clamoribus, vel delationibus notitiam
ineptitudinis Parochi in administrando Sacraméta,
seu alia officia Parochi peragendo; & sic excludi-
11 mus illam vocationem generalem. † Et in hoc sésu
exempla, quæ referunt Sanctius,& Diana de Do-
mino D. Andrea Pacheco Episcopo Segob. D.
Ioan. Manuel Episcopo sagút,& D.Castillo Epis-
copo Calagurit. & ante omnes Ioan. Riuera Ar-
chiepiscopo Valent.vt testatur Trulench. *in dicta*
Bulla dub 1.*n*.3.existimo esse intelligenda; imo vi-
ros admodum prudentes, & Doctos non aliter
practicasse, & cum prædicto temperamento por-
rigo negatiuam sententiam,Reginald. Homobon.
supra, & Ludouici de San Ioan. *in sum.q. de Sa-*
cram.pœnit.art.2.ª dub.3. Plura alia tradit legenda
Sanctius *d.disp*.50.& sunt etiam intelligendi Hen-
riquez *in summa lib.6.c.6.n.6.*Ochogauia *tract.2.*
de confes. q.40.n.7. Vasq. *tom.de pœnit.q.93 art.3.*
12 *dub.5.n.1.* † Quæ distinctio patet ex adductis per
eundem Sanctium,*d.disp.50.n.3.*vbi dicit,vt possit
Episcopus vnum, vel Alterum Parochum exami-
nare,quãdo defectus scientiæ adeo sit notus, quod
vel nullatenus possit celari, vel errores admissi à
Parocho id ostenderent,taliter, vt possint sic inep-
tos Parochos ab officio suspendere coadiutorem
assignando iuxta litteram Trid.*d.sess.21.cap.6.* alia
plura dicens,vbi Barbosa *n.4.* etenim, *ibi*, in fine
cum Riccio *in praxi p.4.res.547.*dicit imperitos ad
hunc effectum esse illos, qui inhabiles sunt ad ex-
ploranda ea,quæ incumbunt muneri,ac oneri be-
neficij,quod habent,& secundum Dignitatem,sta-
tum,& officium,ad quod assumuntur. De Vicariis
inquam perpetuis, examinandis etiam Regularium
ab Episcopo dico, *infra in c.3.de offic. Vicarij q.1.*
vers.ad secundam in vers.& ex his.

13 Ad secundam quæstionis partem,àn semel exa-
minati, possint in eadem Diœcesi ab eodem Epis-
copo,vel saltem à successore iterum examinari Sa-
cerdotes simplices? Ad quam difficultatem,suppo-
sitis quæ dixi de Parochis *à n.1.* nemini dubium
potest esse, vt possint examinari; imo, & quod
possit Episcopus,qui licentias confitendi præstitit.
† Et melius eius successor reuocare, de successori-
14 bus est quotidiana praxis,qui cum intrant ad Epis-
copatus gubernium, solent primo præstitas licen-
tias, & approbationes similes à suis prædecessori-
bus factis, reuocare. Et ratio de vtroque est,quia
tales approbati confessarij,sunt tanquam Episcopi
delegati ad voluntatem, & beneplacitum eius
cumque dare subditos, in quibus illi confessarij
possunt exercere confessionis munus, dependeat
ab ipso Episcopo;quantumvis ratione Sacerdotij
& Præsbyteratus illam facultatem de iure habeant
in habitu,præter casus necessitatis extremæ;secun-
dum quæ dico *in cap.omnis vtriusque sexus de pœ-*
nit;ideo fit,vt ad placitum,tam prædecessoris Epis-
copi,quam soccessoris secundo examinari queant.
† Et sic absolutum. Sel in selectis Canonicis, *c.11.*
15 *num.*18.attestans fuisse decisum à Rota sub die 9.
Nouemb.1619.Barbosa *in d.c.4.sess.21.n.4.* dicen-
tes approbatum ad ordines, seu beneficia ab Epis-
copo competente, posse ab inferiore suspendi ob
imperitiam, si ille in visitatione repertus sit igna-
rus. † Et facium quæ docet Sanctius *in selectis* 16
disp.48.n.47.& 48. qui dum de regularibus loqui-
tur,dicit,quod tenetur Episcopus quilibet in con-
scientia pro viribus contendere, iterum examinare
quoscumque Confessarios, si rationabiliter iudi-
cat id expedire, † & Sel.*in selectis Canon. cap.*14. 17
refert decisum in Cæsar. August.7.Septemb.1625.
vt sequitur Barbosa in Trid.*sess.13.c.15.n.43.* ap-
probationem obtentam per Sacerdotem sæcula-
rem, vel regularem, posse ab ordinario successore
pro suæ conscientiæ securitate vsque ad nouum
examen suspendi. † Et idem Barbosa *n.40.* cum 18
Sel.*d.cap.14.n.17.*refert decisum, vt si confessarij
non fuerunt examinati, quando approbati extite-
runt possint ab Episcopo suspendi, & examinari
ex Sacra Congreg. Episcop. & Regul. in Verce-
len.3. Iulij 1615. alia tradit videnda idem Barbosa
cum multis, *in pastorali alleg.25.& ibi à n.41.* alia
ex proposito dico *sub q. proxime sequenti de Regu-*
laribus,quibus melius intelliges hoc dubium.

Ad tertiam quæstionis partem, an id procedat 19
in regularibus semel approbatis per ordinatium
Episcopum, ad Confessiones etiam laicorum au-
diendas, & quia magis quam alij Doctores egerit
de hoc dubio Ioannes Sanctius *in selectis disp* 48.
omnino videndus, qui plures declarationes refe-
rens Cardinalium inter se contrarias *a n.1.*dicit esse
tor vt existimat cum Suarez *tom. 3. de pœnit.disp.*
*28.sect.6.n.10.*Salas *de legib. disp.2.sect.9.n.51. in*
*secundo argum.*constare nõ posse cui standum opi-
nioni earum;ideo postea *à n.16.*interponens suum
iudicium, ait, vt Episcopos de nouo adueniens in
propriam Diœcesim,habeat ius compellendi regu-
lares ad examen pro prædicationibus,& confessio-
nibus, tam mendicantes, quàm non mendicantes;
quantumvis ab antecessore sint examinati,& Con-
stitutione Gregorii XIII. & sic tenendum est, vt
possit Episcopus successor pro maiori quiete con-
scientiæ suæ iterum examinare Regulares ab Epis-
copo suo antecessore prævio examine approba-
tos ad personarũ sæcularium confessiones audien-
das,etsi minus idonei reperti fuerint reprobare: ita
fuisse resolutum tenet Sel *in dict.c.14.n.27.*in Al-
baoen.3.Februarij 1628.& In alia sub die 7.Ianua-
rij 1630. & ita decidere S. Congreg. Episcop. &
Regular.sub die 23.Nouemb.1629. sequitur Bar-
bosa *in dict.c.15.Trid.sess.23.n.44.*

Sed obstat dicere quod Regulares ex sola vni- 20
ca examinatione,manent approbati semper ad au-
diendas confessiones ex mente textus *in clem. du-*
dum de sepulturis à clem.5 edita,& extrauag.super
cathedram eiusdem tituli super commun.à Bonifac.
VIII. & extrauag. frequens inter communes à
Ioanne 22 *extrauag.inter cunctas de priuileg.*à Be-
nedicto XI quæ non videntur reuocatæ ab aliquo
decreto,quod contineatur in corpore iuris, † ad- 21
huc verò dicendum est,vt soccessor in Episcopatu,
possit vocare etiam generatim approbatos omnes,
quamvis simpliciter,& quos idoneos minimè inue-
nerit,reiicere, vt docent Miranda *in man. Prælat.*
tom.1 q.45.art.7.concl. vltim. Vgolinus *de potest.*
Episcopi c.20.n.4.& 5. Barbosa *ibi alleg. 25.n 49.*
cum multis Diana *p.3.tract.2.res.27.* Campanil. *in*
*diuers. Iuris Canon.Rub.12.c.13 n.70.*Torreblanca
de iure spirit.lib.14 cap 3. à num.6.† qui *n.24.*refert 22
S.D.Vrbani VIII. breue Episcopo Cordub.trans-
missum,quo declaratur Regulares in ciuitate Cor-
duben.à prædecessoribus Episcopis examinatos,&
approbatos

approbatos ad confessiones personarum sæculariũ audiendas, ab Episcopo successore pro maiori cõscientiæ suæ quiete, posse iterum examinari, ac si minus idonei reperti fuerint reprobari, docet etiam Sanctius *dict. disp.* 48. *n.* 18. & ante *disp.* 40. *n.* 15. Vt ergo plenè de hac difficultate possis disputare leges nouissimè Dinnam *p.* 11. *tr.* 2. *res.* 12 dum ait de ea quæstione, *An non obstante Concilio Trid. Regulares teneantur se subijcere examini Episcoporum?* Et negatiuam sententiam referens ex Patre Bruno *de priuileg. Regul. tr.* 5. *c.* 2. *prop.* 1. videtur sequi affirmatiuã ex Patre Mendo *in Bulla cruc. disp.* 22. *c.* 2. *n.* 43 qui dicit ex dicto Trid. reuocatas esse, *Clem. dudum de sepult. & extrauag. statum curandas bene probans*, illum videbis latè loquentem, & plura alia adducentẽ de Regularibus *in eo tract. Miscell.* vbi licèt explicet *dict. Clem. & extrauagantes*, non illũ repeto, cum de illis satis hic loquar.

23 Nec obstant *dict. Clem. dudum*, & allegatæ extrauagantes; quia licèt non sint reuocatæ aliquo decreto, quod continetur in corpore iuris, sed sunt reuocatæ per dispositionem Trid. *in d. c.* 15. *sess.* 23. *de reform.* vbi traditur noua forma, ad hoc, vt possint Regulares confessiones auscultare, quæ alloquitur, verbis sequentibus: *Quamuis Presbyteri in sua ordinatione a peccatis absoluendi potestatem accipiãt, decernit S. Synodus nullum, & etiam regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari; nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessariũ, aut aliàs idoneus iudicetur &c. Et ibi priuilegijs, & consuetudine quacumque etiam immemoriali, non obstantibus*, & potius si aduertas quod *dict. Clem. dudum de sepultura*, & cæteræ extrauagantes solùm exigerent præsentationẽ Regularium coram Episcopo fieri nullã de examine mentionem facientes, vt manifestum fiet intuentibus illas Suarez *de pænit. disp.* 28. *sect.* 6. *n.* 14. Sanctius *d. disp.* 48. *sub n.* 16. & Trid. requirere examen videbis Barbosam cum multis *in dict. Clem. dudum* latè alloquentem.

24 Sed adhuc facit pro Regularibus non leuis cõsideratio, nempe quod cum dispositio *dict. Clem. dudum* aliud distinctum decernat, quam apparet exposci à Trid. *in dict. c.* 15 & Greg. XIII. *in constit. sua Kalend. Martij* 1572. decreuerit standum esse dispositioni iuris communis, & Sacri Concil. Trid. *dict. c.* 15. *sess* 23. sed *dict. Clem. dudum cum alijs extrauag.* loquitur tantùm de præsentatione, quam de se ipsis debent facere Regulares, nihil de examine, & approbatione loquens ad dictas sæcularium confessiones audiẽdas, ergo cũ Trid. de illo examine loquatur, sequitur vt non reuocet *d. Clem. dudũ* immò Nauarrus *in man. c.* 27. *n.* 164. *in fine*, Fr. Eman. Rodrig. *q. Reg. tom.* 1. *q.* 59. *art.* 1. *in addit. ad explic. Bullæ cruciatæ* §. 9. *n.* 50. Ludouic. Mirand. *sup. q.* 451 *art.* 6. dixerunt formam datam *in dict. Clem. dudum de sepult.* circa Confessarios Regularium coram Episcopis, & ordinariis faciendam præsentationem nullatenus esse per Concilium Trid. reuocatam, & derogatam; quin potius per ipsum confirmatam, & approbatam, & eidem quam maximè conformem.

25 Tamen video contrarium sequi ex vsu quotidiano, docent post Paris. Chochiet. *de iurisdictione Ordinarij in exemptos p.* 2. *q.* 45. *n.* 8. Hermosilla ad Greg. Lopez *in l.* 53. *glossa* 6. *n.* 32. *tit.* 5. *p.* 5. quod verius sibi videtur Barbosa *dict. alleg.* 25. *n.* 47. quia hæc approbatio, non est gratia, vt possit pendere à voluntate concedentibus, sed tantùm authenticum instrumentum sufficientiæ talis personæ; & quod testimonium semel datum non possit reuocari, ita cum Corduba *in addit. ad compen.* verbo *absolutio* §. 16. & verb. *præsentatio*, Vega *tom.* 1. *c.* 61. *casu* 8. Villalobos *in summ. tr.* 9. *diffic.* 73.

Adhuc enim non videntur prædicti *c.* 15. Trid. verba ita clara, quod post vnam examinationem queãt Episcopi, tam Clericos sæculares, quàm Regulares semel approbatos vocare iterum ad examen; ergo postquam semel fuerint ipsi Regulares examinati, & approbati ab Episcopo, non est cur debeant amplius examinari, cum id Concilium nõ aduertat; sed nihilominus recessuri non sumus à *suprà* iam dicta sententia: nam etsi Regulares ipsi nullã velint æquiparationem admittere inter ipsos & prædictos Clericos sæculares semel approbatos eo videlicet, quod scientia confessariorũ sit perempta ob cursum temporis, ex quo non fuere examinati; & quod Regulares ad id non possint compelli quia ex Iure illorum, approbatio irreuocabilis est, in quo manifestè errant, cũ iura, in quibus possint fundari aliud dicant, scilicet *in dicta Clem. Dudum & in extrauag. super Cathedram*; & *inter cunctas*, vbi nihil de examine, & approbatione cauetur, sed tantùm de præsentatione habenda coram Episcopo: sic ex eorum decretis apertè colligi non posse approbationem semel comparatam medio tempore, futuram esse perpetuam in regularibus, sed tantùm ad summum inferri præsentationem semel factam, esse irreuocabilem, nec posse successorem Episcopi compellere regulares semel præsentatos coram antecessore ad reiterandam præsentationem: ita docet longè videndus Sanctius *d. disp.* 48. *n.* 10. videndus *à n.* 17. qui *n.* 21 addit nec *ex dicta Clem. Dudum, & extrauag.* deduci præsentationem solam factam à Regularibus esse perpetuam, cum *ibi* solùm dicatur Regulares non teneri ad se præsentandum coram Episcopis in territorio, quorum ministerium pœnitentiæ fuerit celebrandum; quod aliud debet esse in eorũ successoribus, quibus cõpetit nouum ius, scilicet cognoscendi oues, etiam à prædecessoribus Episcopis approbatas, sic cum Ægidio Coninch. *de Sacrament. disp.* 8. *dub.* 7. *numer.* 57. 26

Ego proprius accedendo existimo distinguendum, nempe quod si loquamur de Episcopo semel approbante, nequeat iterum vocare ad examẽ Regulares, quos iam ad confessiones approbauerit secus in successoribus Episcopis, vt probo ex constitution. Pij V. quæ non fuit reuocata *à præd. cap.* 15. *Concilij*, vt declarauit Sancta Congreg. Cardin. relata per confess. *in summ. titul.* 17. *c.* 5. circa illam quæstionem. *An Episcopus qui approbauit*, possit non solùm sæculares, sed etiam Regulares examinare iterum, & indignos reprobare? Quæ loquitur in sequentibus verbis: *Congregatio Concilij censuit Regulares ad audiendas in ciuitate, & Diœcesi sæcularium confessiones semel ab Episcopo, præuio examine approbatos, iterum ab eodem Episcopo non esse examinandos; Cæterum à successore posse vtique examinari iuxta Constitutionem Pij V. editam 8. Idus Augusti, Pontificatus sui anno 6. quæ à fel. rec. Gregor. XIII. non est reuocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concilij*, vt referunt Farin. *in dict. Trid. Concilio*, Sanctius *dicta disp.* 48. *sub n.* 1. Fagundez *in quinque præcepta Ecclesiæ p.* 1. *lib.* 7. *c.* 2. *n.* 10. Fr. Emanuel. Rod. *in Bulla Cruc. dict.* §. 9. *n.* 32. & *quæst. regul. tom.* 1. *q.* 59. *art.* 4. Ludouic. de Cruce *in exposit. Bullæ disp.* 1. *cap.* 2. 27

 dub. 9.

Digitized by Google

*dub.9.n.2.*Trullenq. *in simili expositione lib.1.* §.7.
*c.1.dub.7.n.*10.Lezana *in summ.c.*18.*n.*7.

28 Vnde iam patet quod idem Episcopi semel
approbantes Regulares ad coofessiones, noo pos-
sint eorum licentias reuocare, nec suspendere, si
simpliciter, & absolutè eos approbauerint, vt do-
idem Fr.Eman.*dict.* §.9. *n.*3. *&* 39. Henriquez *in*
*sum.lib.*6.§.6.Miranda *dict. tom.*1.*q.*45. *art.*7. nisi
ex noua causa, eaque ad confessiones pertinenti
ipsas, vt tenent Gauant. *in manuali Episcoporum,*
verb.*Confessor.n.*23.*&*24.Peirinis *de priuileg.minor.*
*tom.*1.*const.*2. *Sixti IV.*§.11.*n.*45. Lezana *in sum.*
*q.Regul.c.*19.*à n.*7. Diana *p.resol. moral. tr.*21. *re-*
*sol.*22.*& p.*4 *res.*20. Marchinns *tr.de tempor.pestil.*
*p.*5.*c.*4.*n.*9.& Barbosa *dict.alleg.*25.*n.*20.vbi refert
aliam declarationem Illustris Cardioal. Negot.
Episcup.& Regol.Romæ 20. Nouembr.1615. &
alias declarationes refert ipse Barbosa *de iure Ec-*
*clesi.lib.*1.*c.*43.*à n.*206.cum multis, & prædictam
Antooius Marin.Episcop.Hostiens.Cardinal.Gal-
lus 5.*Theat.fect.* Marcellus Vulpei *in praxi c.*35.
*n.*26.& Lezana *dict. c.*18.*n.*9.

29 Quare in hoc puncto non debent audiri Sotus
in 4.*dist.* 8.*q.*4.*art.*3.*columna* 6.Henriquez *lib.*6.
*c.*6.*n.*6.Vasquez *tom.de pœnit.q.*93.*art* 3. *dubio* 5.
Ledesma 3.*p.summ.c.*13.*post decimum, dubium* §.
la primera difficultad *folio* 240. Vega *in sum. p.*1,
*c.*62.*casu* 4 *&* 17.Obandus *in* 4. *dist.*17. *posit.*24.
& 25.Viualdus *p.*1.*de absolut.folio* 121.Ludouicus
Lopez 2.*p.c.*2.*de clauib.*Ioanoes de la Cruz *de sta-*
*tu Religios.lib.*6.*c.*6.*concl.*4.*folio* 157. Villalobos *in*
*summ.*1.*p.tr.*9.*diffic.*53.LLIImas *in summa p.*1.*c.*7.
folio 70. Ludouicus de S.Ioan.1.*p.summ. tr. de pœ-*
*nit.*4.*q.*9.*art.*3.*dubio* 2.*&* 3 *folio* 511.Sa verbo *præ-*
*dicare n.*7.loquens de examinatione ad prædican-
dum,Cariol.*de casibus reseruatis p.*1.*sect.*1. *art.*8.
folio 165.*& art.*3. *folio* 147. Chapiauile *de casibus*
*reseruatis q.*2.*difficult.*3.*folio* 21. asserentes appro-
bationes, & præsentationes Regularium esse per-
petuas ex dictis decretis *clem. Dudum,& extrauag.*
super Cathedram,& inter cunctas sumentes plures
ex his Doctoribus pro eodem approbationem per
examen,& præsentationem;cum tamen diuersissi-
ma sint,& taotum de præsentatione loquantur &
fatetur Suarius *dict.tom.*3.*de pœnit.disp.*18. *sect.*6.
*n.*14.alia multa repetit idem Sanctius *dict.disp.*48.
*n.*16.17. *&* 18. quorum dictum potest habere lo-
cum respectu Episcopi approbantis ex *suprà* rela-
ta declaratione;dum noua causa de nouo superue-
nit; & hoc respectu tantùm Regularium propter
dictam declarationem; quæ si non esset,nec aliæ,
similes,existimarem idem,quod dictum de secun-
do examine respectu Clericorum sæcularium,pro-
cedere etiam respectu prædictorum Religiosorum
cú littera Tridentini de vtriusque loquatur æqua-
liter, vt ex ea patet: latè progreditur idem San-
ctius videndus cum multis *à n.*23. vbi *à n.*25. ex-
pendit prædictas Clem.& extrauagantes,quatenus
per eas conceditur Religiosis tanta facultas,ac Pa-
rochis, nam quod ex littera constat in vers. *per*
huiusmodi,est, vt per eas non intendat Papa con-
cedere Religiosis ampliorem facultatem, quam
Ecclesiarum curatis;quod oon est idem; imò etsi
prædictos Regulares vellent contrarij æquare Pa-
rochis tunc etiam poteris recurrere ad dicta de hoc
puncto respectu Parochorum,qui etiam,vt *ibi* dixi
possunt secundo examinari,*suprà à n.*1.

30 Ex his iam recurres ad aliquas declarationes pro
prædictæ quæstionis exornatione, prima posse
Episcopum vtcumque Regulares à semetipso ap-
probatos suspẽdere, aut repellere à confessionibus
audiendis,si illi cum scandalo, aut aliàs inhonestè
viuant, vel aliquod delictum committant;propter
quod rationabili ipsius Episcopi iudicio, in quo
tantùm conscientia ipsios onerata erit,videantur à
confessionibus suspendi, cum præcipua Ministri
qualitas,sit integritas,vitæ, ac morum honestas, &
ea causa ad ministerium confessionis pertineat, sic
asserit Aldanus *in compendio Canonic. resol. lib.* 1.
*tit.*13.*n.*4. referens ita decidisse Sacram Congreg.
Episcop.& Regul. in Oriolao. 30. Augusti 1630.
Barbosa *in d.c.*15.*Trid.n.*46. legendus toto *n.*45.

Secunda quod facultas Regularibus ad audien- 31
das confessiones ad beneplacitum per ordinarios
concessa,possit quandocumque reuocare,vt tenẽt
Sel *in selectis Can.c.*14.*n.*17.& cum eo Barbosa *in*
*dict.c.*15.*Trid.n.*40. referẽtes sic decidisse Sacram
Cõgreg.Papien.12.Martij 1619.& optimè Gutier.
*canon. lib.*1. *c.*17.*&* 18. Suar.*tom.*3. *disp.*28. *sect.*7.
*dub.*6.Fr Eman.*q.Regul.tom.*1.*q.*59.*art.*8. Miranda
*supr.n.*45.*art.*10.*concl.*1. cũ Barb.Homob.*de exa-*
*mine Ecclesiastico tr.*8.*c.*2. *q.*7. *in princip.* vers. *se-*
cundo. Vgolin. *de officio Episcopi c.*20.*n.*6.Barbosa
*eodem tract.dicta alleg.*25.*n.*52. Zened. *quæst. Ca-*
*nonic.lib.*1.*q.*38.*n.*20. *&* 21. Diana *p.*3. *tr.*2. *res.*25.
Lezana *in summ.quæst.Regul.c.*18.*n.*8.Faguodez *in*
*quinque Ecclesiæ præcepta p.*2.*lib.*7.*c.*2.*n.*17.† Di- 32
xerunt iurisdictionem à iure, vel à Papa Regula-
ribus tributam restringi,seu dilatari per ipsam ap-
probationem ordinarij; iusta enim atqoe legitima
causa existente, limitando eam ad certum locum,
tempus,seu personas;imo quod quando fuit licen-
tia data sub conditione illa,non impleta,cessar; &
sic amplius dicit contra Fr. Emanoel Zerolam,Fr.
Ioan.de la Cruz,idem Barbos.*dict.alleg.*15.à *dicto*
*n.*53.in vers.*vnde*,quatenus dixerunt semel appro-
batum ab aliqoo Episcopo, minimè esse postea ab
eodem examinandum; quod etsi posset admitti in
approbatione simplici, non inquam in data sub
cõditione ad tempus,locum,aut personas,seu alio-
modo conditionata; imo & in simplici iusta sub-
sistente causa,& ad confessiones ipsas pertinente,
vt traduot iam relati, & Syluester verb. *Confes.*2.
*n.*11. Henriq.Fagund.Suar.& Barbosa Cumeis,cũ
aliis idẽ Barb.*in d.c.*15.*Trid.sess.*23.*n.*48.quá leges
cum multis,& cũ declarationibus ibi,*n.*45.† Qua- 33
tenus probat approbationẽ ab Episcopo obtinen-
tes ad certum tempus,eo elapso,non possa confes-
siones audire absque noua Episcopi ipsius licẽtia.

Tertia qood Episcopi, locorumque ordinarij 34
nullomodo adimere possunt facultatem audiendi
confessiones omnibus simul vnius Conuentus
Regularibus confessariis, vt docet Barbosa *dicto*
*c.*5.*Trid.n.*47. cum Aldan.*in compendio Canon.re-*
*solut.tit.*13.*n.*13.attestante Sanctam Congregatio-
nem Episcop.sic censuisse die 2. Decemb.1615.

Quarta vt confessarij sæculares ad certum ge- 35
nus personarum, seu ad limitarum tempus ab or-
dinario approbati ad confessiones audiendas, mi-
nimè possint,etiam vigore Bullæ Cruciatæ, pœni-
tentium confessiones audire,vltra facultatem ipsis
ab ordinario concessam, tradunt Selius *in selectis*
*canon. dict.c.*14. *n.*17. qui dicit sic decisum à Sacra
Congreg.in Cæsar Augustana 7. Septembr.1625.
Barbosa *in dict.c.*15.*Trid.sess.*23.*n.*42.

Quiota quod Religiosus, qui semel fuit gene- 36
raliter approbatus,si recedat à Diœcesi,in qua fuit
generaliter approbatus, & postea iterum redeat,
noo teneatur nouam qoærere approbationem, &
licentiam,etiam si iterum mutati fuerint Episcopi
in

in illa Diœceſi, vt docent Nugnus *in addition. ad tertiam partem q.8. art.3. dub.1. concl.2.* Zerola *in praxi de Sacr. pœnit. c.16. q.2.* verſ. *quinto ſi verò*: ſic Barboſa cum eis, & cum Henriquex *dict. alleg. 25. n. 44.* Beneuent. *in praxi Sacr. pœnit. c.16. q.2.* verſ. *quinto ſi verò* Ioannes Valerius verb. *abſolutio differentia 5. n.19.* verſ. *& obſerua.* Tamburin. *de Iure Abbat. tom.2. diſp.6. q.14. n.2.* Fagundez *in præcepta lib 7. c.2. n.14.* Bartholom. à Sancto Fauſto *tr. de pœnit. lib.6. q.54.*

37 Hoc tamen limitandum eſt modo Epiſcopus facultatem non reuocet, quia ille, vel eius ſucceſſor poteſt iuſta de cauſa reuocare approbationem, ſeu facultatem modo approbatus non habeat beneficium Parochiale; quia hic habet approbationem à iure, & facultatem annexam beneficio; quamvis aliquando poſſit ſuſpendi, vt docet Suarez *tom.4. diſp.18. ſect.1. & 8.* Beneuent. & Reginald. citati *d. lib.1. n.201.* Fagundex *dict. c.2. n.31.* idem Barboſa *d. ct. alleg. 25. n.44.* cum Boſſio.

38 Sexta quod ſi ſemel approbatus à proprio Epiſcopo, eius Diœceſim mutet, indiget nouâ approbatione alterius Epiſcopi, in cuius Diœceſi modo verſatur; quia vſu receptum eſt, & à Sacra Congreg. deciſũ, vt qui fuit in vno Epiſcopatu approbatus, ſi ad alium Epiſcopatum tranſeat, iterum approbetur ab Epiſcopo loci, in cuius territorium transfertur vt docent Iacob. de Graff. *lib.2. Apend. c.5. n.13* Bartholom. à Sancto Fauſto *dicto lib. 6. q.54.* Buja *in reſponſ. caſuum conſcient. p.4. caſu 20.* Zerola *in praxi fori pœnit. c.16. q.8.* Vgolinus *de*
39 *poteſt. Epiſcopi p.1. c.7. §.2. n.8.* † Et licèt Bruno Cagſaing. *de priuileg. Reg. p.1. tr.5. c.2. prop.2. affirmet* vt Religioſus approbatus in vna Diœceſi, poſſit vbique locorum confeſſiones audire, longè probans; tamen nouiſſimè Diana illius referens fundamẽta, impugnat cum Vaſquez: & aliis, & ex Emin. Card. Lugo *de pœnit. 21. ſect.2. n.29.* qui adduxit decretum Vrban. VIII. editum anno 1628. quo reuocauit omnia priuilegia, & licentias audiendi confeſſiones ſine approbatione ab Epiſcopo Diœceſano; & ſic improbat contrariam ſententiam, & inſuper, & ex alio breui Sanct. Innocent. X. die 14. Maij 1648. poſtea confirmat 1653. Maij 17.

40 Alia dicit Barboſa cum multis *dict. alleg. 25. in paſtor. ibi n.40.41. & 42.* vt approbatus ab Epiſcopo abſque iudicio, ſciente non eſſe idoneum, non cenſeri approbatum, & quod Ordinarius non ſolùm debet interius iudicare idoneum Confeſſariũ
41 ſed etiam exterius approbare. † Et quod poteſt Epiſcopus approbare quemcumque Sacerdotem ad confeſſiones audiendas abſque vllo examine, vt patet *ex dict. c.15. Trid. ſeſſ.23.*

42 Septima, quod licentia delegata audiendi confeſſiones non expiret, mortuo, vel amoto delegãte quia eſt quædam gratia: ſic docent Sotus *in 4. diſt.18. q.4. art.3. col.5.* Graſſis *in deciſ. aureis lib.1. c.13 n.49.* Sanchez *de matrimon. lib.8. diſp.28. n.74. & 80.* Zenedus *Canon. lib.1. q.38. n.20. & 21.* Fagundez *dicta p.2. lib.7 n.34.* Campanillus *in diuerſ. Iuris Canon. Rub.12. c.13. n.69.* Lezana *in ſuis q. regul. c.18. n.10.* cum aliis, Barboſa *dict. alleg. 25. n.43.*
43 & Henriquez *in ſum. lib.6. c.6. §.7. in fine.* † Vbi etiam, limitat niſi Epiſcopus ad tempus tantùm vnius anni approbaſſet, aut ad tempus vitæ ſuæ vel ad ſuum beneplacitum.

44 Nunc ergo pro abundatiori intellectu dubij iam relati in verſ. *ad tertiam*, vbi agens de dubio, an approbatio ſemel ab Epiſcopis Sacerdotibus ſæcularibus ſimpliciter impenſa, poſſit ad libitum reuocari, quoties Epiſcopi voluerint addo Viualdum dicentem ad nutum eſſe reuocabilem *in Candelabro aureo*, vbi *de conf. n.17. concl.2.* ſed quod non poſſint ſine cauſa approbata licentiam ſemel datam reuocare: bene tamen cum ea dicunt Henriquez *lib.3. de pœnit. c.6. §.6.* Suarez *diſp.26. ſect.7. n.7.* quos refert, & ſequitur Fagundez *dicto lib.7. c.2. n.61.* vbi *n.93.* reſoluit ſi approbatio fuit facta ab Epiſcopo vſque ad beneplacitum ſuum, validã & licitam eſſe reuocationem illius ſine vlla cauſa factam. Quod ſi non fuit conceſſa hoc modo, ſed ſimpliciter, vel ad tempus, vel in perpetuum inualidam eſſe omnino reuocationem ſine cauſa factam.

Quod ſi dubites qualis ſit cauſa iuſta reſpondeo ex dictis *ſuprà*, vt ſit illa, quæ ad confeſſiones ipſas ſpectauerit; prout etiam erit, ſi contigerit Cõfeſſarium abiurari de vehementi; quia amplius ad audiendas confeſſiones non debet admitti, vt reſoluit Laurent. de Franchis *in controu. inter Epiſc. & Regular. pag.279. in reſponſ. ad 4.* † Vbi etiam 46 45
referr in Sacra Cõgregatione Generalis inquiſitionis fuiſſe deciſum, die 6. Martij 1596. Sacerdotem abiurantem de leui, non eſſe impeditum exercere omnes ordines, & Sacramenta miniſtrare, ac fidelium etiam ſæcularium confeſſiones audire, ſecus in abiurante de vehementi, vt tradit Barboſa *in paſtor dict. alleg. 25. ſub dict. n.57.* in verſ. *cauſa autem* Alia pleraque poſſem hic innectere, quæ à prædictis Doctoribus poteris recolligere, & multas quæſtiones circa approbationes, & reprobationes Confeſſariorum ſæcularium, & Regularium, videbis apud Bartholom de S. Fauſto *dicto lib.6. q.101.* cum multis ſequentibus.

Ad vltimam quæſtionis partem, quæ non ſic propria; etſi conducat, breuiter reſpondeo, quod de iure examinatus ad vnum beneficium, non ſit 47
iterum examinandus ad aliud ſimile, † ex eo, vt 48
ait gloſſa *in c. accepimus hoc tit.* verb. *reputare*. qui reputatur dignus in vna dignitate, ſi poſtea eligitur ad alteram, etiam tunc dignus debet reputari; & ſic de iure videtur, vt docent Caputaq. *deciſ.317. lib.2* Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccl. deciſ.419. in 1. edit. & reſ.356. in 2. editione*, Campanillus *in diuerſ. Iuris Canon. Rub.5. c.3. n.8. prope finem*; & ita de iure communi aduertunt Campanillus *dicto loco*, Barboſa *in dict. c. ſub n.5.* in fine comprobans ex ſtylo curiæ, qui ſtatim ait ex diſpoſitione Trid. ait examini ſemper eſſe ſubiiciendum quod hîc in partibus vel vbi per concurſum examen fit, dicit locum hebere; ita ille, vbi non allegat locum, in qua ſeſſ. ſit.

Sed cum ego viderim locum correſpondentem 49
Trid. ad hoc punctum *in ſeſſ 7. de reform. c.13.* cuius verba ſequentia ſunt: *Præſentati, ſeu electi vel nominati à quibuſvis Eccleſiaſticis perſonis, etiam, & ſedis Apoſtolicæ Nunciis ad quævis Eccleſiaſtica beneficia non inſtituantur, nec confirmentur, nec admittantur, etiam prætextu cuiuſlibet priuilegij, ſeu conſuetudinis etiam ab immemorali tempore præſcripta, niſi prius fuerint à locorum ordinariis examinati, & idonei reperti, & nullus appellationis remedio ſe tueri poſſit, quominus examen ſubire teneatur, & in præſentatis tamen electis, ſeu nominatis ab vniuerſitatibus, ſeu collegiis generalium ſtudiorum exceptis*; ideò opere pretium eſt tractare, etſi breuiter, an in omnibus de nouo receptis ad beneficia quælibet debeant de nouo etiam examinari, nullis beneficiis exceptis, iuxta prima Concilij verba.

50 Etenim generaliter ait Gonzal. *in regula* 8. *Can-
cel. glos.* 34. *n* 74. quod eaaminandi sunt de nouo
recepti Beneficiarij, & per ordinarium appro-
bandi in quolibet ascensu. Quare Rota in Cara-
guritana De Omillos 12. Octobris 1587. coram
Cardin. Pamphili. Sen. & in alia Calagurit. indulti
de Vilbao 12. Ianuarij 1598. coram Seraphino in
impressis *decis.* 1253. vt refert Barbosa *in dict. Trid.
cap.* 13. diait eaamen, de quo in prædicto capite
requiri in beneficiis receptiuis in quolibet ascensu,
nec sufficere, quod semel sic eaaminatus in ascen-
su ad dimidiam portionem, quia nouum eaa-
men requiritur; vbi de dimidia; ascendit ad in-
51 tegram. † Er Garcia *de beneficiis part.* 9. *cap.* 2.
num. 162. cum aliis dixit eaamen nouum requiri
quoad Parochialem in permutationibus, quæ fiunt
de beneficio simplici, & curato, licet non sit ne-
cessarius concursus.

52 Adhuc verò, etsi prædicta verba sint; quia ta-
men loquuntur in casu diuerso, quando nempe
beneficiatus ascendit de beneficio vno simplici
ad aliud simile; ideo dicendum, vt non requira-
tur illud examen nouum; quia ille reuera non
ascendit, seu quasi adoptat, seu eligit aliud be-
neficium loco primi, vel si ambo retineat, non
mutat obligationis speciem; quia quantumvis
vnum beneficium simplex sit pauperius in reddi-
tibus, quam secundum, ad quod de nouo nomi-
natus, eligitur, seu præsentatur, in rei veritate non
mutat ea transmutatio speciem obligationis ex
Reg. à Iuris trita, quod magis, & minus, non
muteat speciem: bene Doctores docent id etiam
porrigendo ad Canonicatum, vel dignitatem,
Gonzalez *supra dicta glossa* 4. *n.* 84. Riccius *in praxi
fori Eccles. decis.* 419. *in prima edit.* & alij iam re-
lati, Barbosa *in dicto cap.* 13. *Trid. num.* 18. *& in
53. pastorali alleg.* 60. *num.* 89. † Vbi eapendit in eo
qui semel eaaminatus, & approbatus, fuit ad Ca-
nonicatum, & Dignitatem in Collegiata, non
amplius sit examinandus ad similem Canonica-
tum, vel Dignitatem in alia Collegiata, idemque
procedere respectu Ecclesiarum, Cathedralium,
Massobrius *in sua praxi habendi concursum præl-
dio* 3. *dub.* 3. *n.* 30. Homobonus *de examine Eccles.
tract* 2. *cap.* 3. *q.* 31. *in fine*; & sic seruari in curia,
referunt.

54 Et licet Campanillus iam *supra* adductus *dict.
cap.* 3. *num.* 8 *prope finem*, & Massobr. *dict. dub.* 3.
n. 32. & Barbosa *in dict. Trid. cap.* 13. *dict. n.* 18. *in
fine* ea Rota apud Seraphinum, *decis.* 1323. dicant
verius esse hic in partibus, vt requiratur nouum
eaamen, Iuxta mentem *dict. cap.* 13. *Trid.* etsi de
iure communi attento, *dict. cap. accepimus hoc tit.*
non sit iterum eaaminandus, *ex decis.* Paleoti 83.
& Capitaq. 367. *lib.* 2. ea eo, quia ex ascensione
ad aliud beneficium, quæratur nouus titulus, iuxta
Concil. Oldradi 18. referens, prædicta decisio Ro-
tæ apud Seraphin. declarationem Illustris D. D.
Cardin. vt sit de nouo eaaminandus nouus bene-
ficiatus in quolibet ascensu; & sic ea ea referat
Barbosa resolutum fuisse *supra dict. n* 89. *alleg.* 60.
in vna Cæsar-Augustana coram Cardin. Pamphilo
Sen. de anno 1587. addens, vt sciat primum esse
verum de styllo Curiæ; secundum vero assum-
ptum ex Camp. & Seraph. in partibus sibi locum
55 habere, † Tamen ego adhuc resideo in adducta
resolutione ea *dict. cap. accepimus*, ea ratione, &
fuudamento adducto.

56 Er amplius ea eo probo, quia vt docent Ni-
colaus Garcia *de beneficiis dict.* 9. *part. cap.* 3. *nu-
mero* 15. Massobr. *dicto praxi habendi concursum
regula* 10. *dubio* 10. *num.* 1. *&* 2. Homobonus *de
examine Eccles. dicto tract.* 2. *cap.* 3. *quæst.* 35. *in fine*,
Barbosa *dict. Trid. cap. num.* 11. & sub *dicta alle-
gat.* 60. *num.* 89. non potest Episcopus de nouo
subiicere examini simplici beneficio illum, quem
iam examinauerat pro ordinis sacri promotione;
quia vt iam dixi *sub cap.* 34. *&* 3. *hoc tit.* examen
pro ordinibus etiam minoribus est competens ad
obtentionem simplicis beneficij; & nihilomi-
nus videmus tali ordinato addi aliam qualitatem
ascensionis.

Vlterius confirmatur, quia vt refert. decisum 57
Nicolaus Garcia *de benef. part.* 6. *cap.* 2. *num* 234. &
Barbosa *in dicto cap.* 13. *Trid. sess.* 7. *num.* 22. exami-
nandi non sunt de litteratura illi, qui subdiaconi,
vel Diaconi, aut Præsbyteri sunt, petuntque ad-
mitti ad Cathedralis Ecclesiæ Canonicatus, qui
cum ordinem sacrum, quem ipsi habent, requi-
runt sibi in forma dignum collatos. † Sed si non- 58
dum fuerint ordinati in Sacris, erunt eaaminandi
ad videndum, an illi habeant adiumenta, doctri-
næ quæ ex præscripto Sancti Concilij Trident.
necessaria sunt illi Sacro Ordini, qui anneaus fue-
rit illi Canonicatui, quem consequi velint. † Et 59
sic refert decisum ipse Barbosa, *in dicto cap.* 13.
num 23. vt Canonicatus semel ab examinatoribus
vrbis examinatus & idoneus repertus, si eo di-
misso, alium Canonicatum obtinuerit, non sit
iterum examinandus tenoit Aldanus *in compend.
Canon. resol. lib.* 2. *tit.* 5. *num* 10. qui refert sic fuisse
resolutum in Ianuen. 6. Iulij 1591.

Item quia prouisus à Papa Romæ in forma 60
gratiosa de simplici beneficio Sacrum ordinem
annexum habente, non debet rursus ab Episcopo
examinari, si adiunctum ordinem annexum ha-
bente, non debet rursus ab Episcopo examinari,
si adiunctum ordinem suscipere intendit, vt te-
nent Homob. *de Bonis de examine Eccles. dict.
tract.* 2. *quæst.* 53. *in fine.* Campanil. *in diuers. iuris
Canon. Rub.* 5. *cap.* 3. *num.* 26. † Et sic etiam, vt 61
tenent Barbosa *dicto cap.* 13. *Trident. sessione* 7.
num. 9. Flamin. Parisius *de resignat. benefic. lib.* 8.
q. 9. *n.* 95. non erit nouum examen necessarium in
prouisionibus faciendis ex caosa permutationis.

Vnde iam potest videri respectu beneficiorum 62
simplicium, Canonicatuum, aut Dignitatum simi-
lium nullum examen requiri, quoties quis de vno
ad aliud se transfert; vt cum multis resoluit idem
Barbosa *in pastor. p.* 3. *dict. alleg.* 89. *in fine*, secus ta-
men quando sese offert dissimilitudo, veluti si quis
ascenderet ad beneficium superius, & dissimile,
quia tunc debet denuo examinari pro litteratura
iuxta conditionem Dignitatis maioris, vel minoris:
ita Barbosa *dict. alleg.* 69. *n.* 90. † Et ob id benè idem 63
in dict. cap. Trid. n. 4. Garcia *de beneficiis dict. p.* 9.
c. 5. *n.* 19. diaerunt examen nouum requiri in quo-
libet ascensu, qui fit in aliquibus Ecclesiis, occur-
rente vacatione canonicatus, ad quem solet institui
antiquus Portionarius, & ad Portionem antiquior
Beneficiarius, & ad beneficium antiquior spectans,
vt referunt resolutum. † Et ob id admittendi sunt 64
D. Nicolaus Garcia *dict. p.* 2. *lib.* 9. *à n.* 162. Barbosa
in dict. Trid. c. 13. *sess.* 7. dicentes eaamen nouum
quoad Parochialem requiri in permutationibus,
quæ fiunt de beneficio simplici, & curato, licet non
sit necessarius concursus; quia adest dissimilitudo:
quo pacto sunt intelligendi Doctores, qui admit-
tunt nouum examen, quoties quis de nouo ascen-
dit de vno beneficio ad aliud.

Referunt

65 Referunt tamen decisum de stylo Curiæ Azor. *instit.mor.p.2.lib.6.c.6.q.9.* Barbosa *dict. alleg. 60. num.90.* quod siquis promoueatur ad simile beneficium, in Ecclesia tamen, vel loco ampliori, maiorive, aut nobiliori, vel celebratiori, sit iterum examinandus; quod ego absque causa non admitterem, præcipuè in beneficiis simplicibus, Canonicatibus, Dignitatibus, seu Portionibus.
66 † Sed libenter admitto cum eisdem, quando in priori examine minus idoneè, & aptè respondit, aut creditur eum post examen, se negligenter in studio litterarum gessisse, & oblitum esse eius, quod ante didicerat, aut si alij sint Candidati, qui vnâ cum eo beneficium petunt; & comprobo ex adductis *supra* sub vers. *ad primam, ad secundam, ad tertiam*, vbi quando ex causa possunt semel approbati ad confessiones denuo examinari. † Quod
67 fallit etiam ex adductis in promotionibus ad curata beneficia per concursum; quia tunc id procedit; eo quod sunt alij coopponitores, inter quos agitur de commutatiua iustitia, quis eorum magis dignus sit; quia, etsi aliquis prætensorum, aut omnes sint Parochi aliarum Ecclesiarum similium, æqualiumque, erunt omnes denuo examinandi iuxta quæ dico *in c.29. de preb. & dignit.* aliqua *in cap. quia propter*, & aliis *de elect.* vbi etiam de requisitis examinibus, & de obligatione examinato-
68 rum. † Et in tantum ad Parochialem Ecclesiam prærequiritur examen; quod si se offerat Doctor, aut Licéciatus in Theologia, vel iure Canonico, & in publica vniuersitate graduatus, non excusetur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali vt docent Nicolaus Garcia *p.2. de benefic. cap.5. num.103.* Zenedus *collect. 15. ad decret. n.5.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 4. n.90* Prospero de August. *in additionib. ad Quarãtam in summ. Bullar.* verbo *benefic. Paroch. collatio quæst.1.* Zerola *in praxi Episcop. p.2.* verb. *Doctor §.2.* Vgolinus *de potest. Episcopi cap.50. §.6. & 10. num.6. & in eodem tract.* Barbosa *dicta allegat. 60. num.88.* cum aliis, *& in dicto cap.13. Trid. sess.7. de reform. num.fin.* Lessius *de Iustitia lib.2. cap.34. n.83.* Flamin. *de resignat. benef. lib.8. quæst.9. à num. 83.* Lambertin *de Iure Patron. p.1. lib.2. quæst.11. art.3. num.5.* Rebuffus *de priuileg. scholar. priuileg. 86 num.4.* referentes decisum. † Quod procedit etiam 69
si esset famosissimus Doctor, qui cum maximo applausu per plures legerit annos, iuxta ea, quæ tradunt Fuscus *de visit. lib.2. cap.5. num.10.* etiam si esset Vicarius ipsius Episcopi, Flamin. *dict. q.9. num.89.*

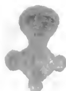
Pro complemento notabis cum Aldano *in com-* 70
pendio Canonic. resolut. lib 2. tit.5. qui attestatur decisum, & resolutum in nullius 19. Nouemb. 1628. Barbosa *in dicto cap.13. sess.7.* quod Episcopus potest procedere ad executionem litterarum Apostolicarum ad fauorẽ illius, qui eas obtinuit in forma *dignum* cum clausula, *Si per diligentem examinationem illum idoneum repereris*; etiam si per duas vices, tanquam non idoneus ab examine fuerit reiectus, non tamen vti talis renunciatus, si tertia vice fuerit admissus, & approbatus, dummodo infra sex menses à die datæ litterarum examen subierit, quod tene memoriæ, eo quod sæpius contingit in praxi.

Postremo notabis per verba dicti Trid. Concilij 71
c.13. sess.7. de reform. ibi, *Et nullius appellationis remedio*, quod à necessitate præfati examinis requisiti, vel primo ad beneficia, quæ à prætensoribus intenduntur, vel denuo, non detur, nec admittatur appellatio ad effectum euitandi examen: argum. eorum, quæ dixi *in c.11. de appell.* docẽt in terminis Barbosa cum multis *ibi n.25.* Vbertus *in pastorali alleg.72. n.124.* Nicol. Garcia *de benef. dict. p.9. c.2. n.242.* Gonzalez *in dict. reg.8. Cancel. glossa 9. §.1. in annotation. contra nullitates n.184.* Azeuedus *ad leg.1. num.4. tit.16. lib.3. recop.* Masobr. *in sua praxi habendi examinis concursum Reg.5. dub. 5.* & addunt idem Gonzalez *num. 186.* Barbosa *in dicto cap.13. num. 26.* Masobr. *dicto dubio 5. num. 5.* Gregorius XV. *decis.515. & 538.* Rota *decis. 10.*
part.2. diuers. † vt non tollatur appellatio à mala 72
relatione, & grauamine, ac reprobatione examinatorum. Et cum his finem impono expositioni huius nostri textus, *& tit. de ætate, & Qualitate ordin.* die 25. Maij anni 1658. in ipsa die, quo celebratur festiuitas solemnissima Ascensionis Domini nostri IESV-CHRISTI ad Cœlos de hoc mundo, quem precor, vt sit in eius laudem, & sanctissimæ eius Matris Virginis Mariæ.

Finis partis primæ huius Tractatus de Officijs & Sacris Ecclesiæ.

Digitized by Google

Digitized by Google